

УЧЕНЫЯ ЗАПИСКИ

ВТОРАГО ОТДѢЛЕНІЯ

ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.

КНИГА VI.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

1861.

УЧЕНЫЯ ЗАПИСКИ.

УЧЕНЫЯ ЗАПИСКИ

ВТОРАГО ОТДѢЛЕНІЯ

ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.

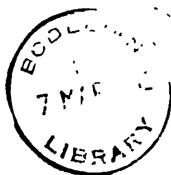
КНИГА VI.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.

1861.

Напечатано по распоряженію Императорской Академіи Наукъ. Санктпетербургъ, 15-го марта 1861 г.

Непремѣнный Секретарь Академикъ *К. Веселовскій.*

Весь этотъ томъ Записокъ 2-го Отдѣленія Наукъ занятъ Греческимъ подлинникомъ Хроники Георгія Амартола, которая, какъ уже давно извѣстно, была однимъ изъ главныхъ иностранныхъ пособій сочинителю нашей древней Русской лѣтописи «Повѣсти временныхъ лѣтъ» *). Второе Отдѣленіе Академіи въ правѣ надѣяться, что изслѣдователи языка и литературы такъ же какъ и изслѣдователи древностей примутъ изданіе этого памятника съ должною признательностью къ заботливому усердію г. д-ра Муральта, взявшагося за трудъ и исполнившаго его съ рѣдкимъ самоотверженіемъ **). Изданіе Греческаго подлинника Хроники Георгія было между прочимъ необходимо для того чтобы сдѣлать возможнымъ сколько нибудь порядочное изданіе ея древняго Славянскаго перевода.

И. Срезневскій.

---

*) Академикъ *П. М. Строевъ* познакомилъ съ этимъ источникомъ въ первый разъ въ прибавленіи къ 1-й части Софійскаго временника (М. 1820; стр. 459—465); а потомъ подробнѣе въ запискѣ «о Византійскомъ источникѣ Нестора» (Труды Общества исторіи и древностей Рос. IV: I. Москва. 1828, стр. 167—183).

**) Г. Муральтъ самъ приготовилъ къ печати текстъ и примѣчанія, самъ и держалъ корректуры. Переводъ его предисловія сдѣланъ г. Іонинымъ и просмотрѣнъ потомъ мною.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

ГЛАВА I.

О монахѣ Георгіи Амартолѣ, его продолжателяхъ и переписчикахъ и о характерѣ этого, въ первый разъ являющагося, изданія его.

§ 1. Уже *Константинъ Порфирородный сдѣлалъ извлеченіе* изъ лѣтописи *монаха Георгія*, которое встрѣчается только въ Ватиканскомъ спискѣ № 1418, стран. 175. Его извѣстія о Хозроѣ находятся на 7-й строкѣ 575 стран. этого изданія и могутъ быть сравнены съ выпискою изъ упомянутой рукописи, помѣщенной на XXIII стран. нашей «*Хронографіи*». Другой отрывокъ, приводимый Константиномъ изъ жизнеописанія Льва Исаврійскаго по Ватиканскому списку № 1246 стр. 40, находится въ нашемъ изданіи на 629 стран. 4 стр.: здѣсь недостаетъ только прилагательнаго Ἀτραμιτινόν.

Мѣста изъ Георгія, приводимыя *Гликою*, дословно находятся у нашего автора въ первой книгѣ и гл. XIV второй книги, а не принадлежатъ Георгію Синкеллу, который женою Каина на стран. 14 стр. 21 называетъ Ассуамъ, и не Азуру, какъ Глика, слѣдуя Георгію, стран. 221 стр. 3; у Глики также читаемъ на стран. 223, стр. 17: ὁ δὲ Γεώργιος οἰκτρῷ θανάτῳ τελευτῆσαι τὸν Καΐν φησίν, а у Синкелла на стран. 19 стр. 2: Καΐν ἀπέθανεν ἐμπεσόντος ἐπ' αὐτὸν οἴκου; у нашего Георгія на стран. 5 стр. 4—7 упоминается и объ этой смерти и даже о болѣе ужасной, именно—нанесенной самимъ сыномъ Каина. У Глики на стран.

294 стр. 14 находимъ также, какъ и у Георгія, о восьмидесятидневномъ непрерывномъ постѣ Моисея, о чемъ первый упоминаетъ нашъ монахъ-лѣтописецъ на стран. 85, между тѣмъ, какъ у Синкелла на стран. 255 стр. 4 приводятся только двѣ, отдѣленныя одна отъ другой, четыредесятницы.

§ 2. Самъ авторъ во многихъ мѣстахъ намекаетъ на свое *монашество* (гл. CXVIII, CXIX, CLXXV, 3, CXCI, 3, 10, CXCIV, 3, CXCV, 5, CXCVIII, 7, 9, 10, CC, 3, 4, 19, CCV, 9—12, CCVIII, 4—7, CCXXV, 6, CCXXVI, замѣч., CCXXXII, 9, CCXXXIII, 2, CCLI — CCLIII, 32, CCLIV, 1, CCLVI, 1, CCLIX, 14, CCLXVIII, 3) и притомъ въ *Нитрійской пустынѣ* (CXCIV, 3).

§ 3. Нашъ Георгій или былъ *родомъ изъ Александріи* или преимущественно пользовался какимъ нибудь Александрійскимъ писателемъ, какъ видно изъ особенно частаго упоминанія этого города и Египта (н. п. гл. C, CLXXV, CLXXXIII, CXCVIII, CC, CCV, 12, CCXXIII, 11, CCXXV, CCXXVI, 5, CCXXX). По крайней мѣрѣ онъ не былъ родомъ изъ Константинополя, такъ какъ противъ монархическаго папства и иконоборства Константинопольцевъ онъ приводитъ въ свидѣтельство согласіе христіанскаго міра (гл. CCLXII, 26, хотя и упоминаетъ въ гл. CCLXIII, 5) что самый Ѳеополь обратился къ почитанію идоловъ и монаховъ.

§ 4. *Въ предисловіи*, обычное начало котораго οἱ ἔξω и пр. стран. 76, 29 и 469, 3 заимствовано христіанскимъ лѣтописцемъ у свѣтскихъ писателей, монахъ нашъ, или, какъ онъ называетъ себя по обычаю духовныхъ, «грѣшникъ» (ὁ ἁμαρτωλὸς стран. 4, 8), обѣщаетъ окончить трудъ свой въ четырехъ книгахъ, изъ коихъ послѣдняя будетъ заключать христіанскихъ императоровъ отъ Константина *до* послѣдняго (τελευταίου ср. стран. 223, 14), извѣстнаго автору, Михаила III, или лучше, *до возстановленія монашескаго сословія* (стран. 2, 25) *и иконопочитанія, вторично утвержденнаго* соборомъ 842 года.

Этотъ родъ возстановленія православія былъ не только концемъ, но и цѣлью написанія исторіи Георгіемъ монахомъ, какъ это видно изъ главъ CCXLII, 13, CCXLVIII, 10—13, 15, CCLXII, 18.

§ 5. А что самъ *онъ писалъ вскорѣ послѣ этого времени*, объ этомъ можно заключать: 1) изъ того, что авторъ, будучи Грекомъ, *превозноситъ Римскую церковь* предъ восточною, обуреваемою иконоборцами, и притомъ такъ, что нельзя думать о времени Фотія (начиная съ 854 г.) или о борьбѣ восточной церкви съ Римскою. Ср. также на стран. 276, 4, гдѣ приводятся Римскія преданія, хотя совершенно отличныя отъ Греческихъ, но безъ всякаго обличенія со стороны автора.—2) На стр. 634, 20, говорится о *возобновленіи ученыхъ занятій въ правленіе Михаила и Θеодоры*, а эта честь не можетъ быть приписана Михаилу, который со 856 г. началъ править одинъ. — 3) Только предисловіе Вѣнскаго списка, возстановленное позднѣйшимъ почеркомъ, вмѣстѣ съ Славянскими переводами имѣетъ τελευτήσαντος вмѣсто τελευταίου, изъ чего Годій (въ предисловіи къ Малелѣ стран. LXXV изд. въ Боннѣ) и другіе заключили, что трудъ, оканчивающійся 842 г., не принадлежитъ тому автору, который хотѣлъ дойти до смерти Михаила, т. е. до 868 г. Догадка эта, опираясь только на основаніи чтеній Вѣнскаго и Славянскихъ списковъ вопреки чтенію лучшихъ рукописей,—4) противорѣчитъ также *концу* древнѣйшаго Коаленева (134), Палатинскаго и Московскаго списковъ, въ которыхъ послѣ извѣстія о соборѣ 842 г. замѣчается: ἕως ὧδε τοῦ Γεωργίου, ἀπὸ τοῦδε τοῦ λογοθέτου (стран. 721, 23) хотя и читается τετέλεσται καὶ τὰ τοῦ λογοθέτου, однако отсюда слѣдуетъ, что только эта книга, а не четыре первыхъ принадлежатъ Логоѳету, повѣствованіе котораго, какъ видно, оканчивается тѣми же словами, какъ и Георгіево.—5) *Древнѣйшій изъ всѣхъ списковъ*, Коаленевъ 310, X вѣка, вмѣстѣ съ Парижскими 1705 и 1706 кромѣ четырехъ книгъ, оканчивающихся 842 г., рѣшительно болѣе ничего въ себѣ не заключаетъ, и одинъ только оксфордскій, доведенный, говорятъ, до смерти Михаила III, представляетъ продолжателя одинаково съ прочими списками.—6) Прибавимъ къ этому, что *въ повѣствованіи о дѣлахъ Льва Арменина* (813—820), *Михаила II* (820—829) и *Θеофила* (829—842) авторъ *весьма многорѣчивъ*, а въ жизнеописаніяхъ предшествовававшихъ императоровъ онъ гораздо короче. Ср. впрочемъ длинное отступленіе *о началѣ монастырей* (стран. 242, 10—268, 3), писанное во

время иконоборства, и притомъ послѣ Константина Копронима, который преслѣдовалъ монаховъ, ревностныхъ защитниковъ иконъ, не менѣе какъ и самыя иконы; многія событія, относящіяся къ послѣднимъ годамъ его (763—775), переданы нашимъ авторомъ со словъ отца (гл. CCXLIII. 34—40). 7) Изъ главы CCXXIV, 16 можно заключить, что онъ былъ *современникомъ Өеофила.*— 8) Георгій, многократно обличая поклоненіе идоламъ, которое онъ называетъ эллинизмомъ (гл. IV—VIII, CXCI, CC, CCXXVII, 18, CCXXXV, 13, 14, CCXLVIII, 10), тѣмъ ревностнѣе защищаетъ почитаніе иконъ (гл. CXV, CXCI, CCXXVI, CCXLVIII, CCLIII. CCLXII). Отсюда слѣдуетъ, что авторъ *едва ли видѣлъ торжество иконъ* и положилъ себѣ задачею всѣми мѣрами препятствовать сокрушенію ихъ на будущее время.

§ 6. Авторъ самъ въ гл. CCXXXVIII. 14, 48 говоритъ, что онъ написалъ *трактатъ о Павликіянахъ*, изъ котораго помѣстилъ въ жизнеописаніи Погоната извѣстіе объ этой сектѣ. Извѣстія эти вмѣстѣ съ извѣстіями о *Манетѣ заимствованы*, кажется, изъ нашего автора *Петромъ Сицилійскимъ*, писавшимъ о Павликіянахъ около 870 г., на стран. 36—66, 16—18 и 30 изд. Радера, въ Инголыштадѣ 1604.

§ 7. Кромѣ *сочиненій, изъ коихъ Георгій дѣлалъ извлеченія*, какъ изданныхъ теперь, такъ и неизданныхъ, и которыя будутъ перечислены въ таблицѣ писателей (хотя ни одинъ изъ нихъ не позже Никифора ум. 829 г.), нашъ хронографъ, какъ кажется, пользовался сочиненіями, имъ не въ точности упомянутыми, что явствуетъ изъ гл. XICV, 3, гдѣ говоритъ очевидный свидѣтель 370 г. и изъ гл. CXXVIII, гдѣ другой писатель вычисляетъ, что отъ царствованія Адріана протекло только 500 лѣтъ.

§ 8. Что касается до *характера писателя* пятой и слѣдующихъ книгъ, то замѣтимъ, что: 1) вовсе не приводятся *мѣста изъ Библіи, отцевъ* церкви и другихъ авторовъ, бывшихъ *до Никифора* († 829 г.), между тѣмъ, какъ *въ первыхъ IV книгахъ* они встрѣчаются повсюду, какъ видно будетъ изъ перечня писателей; также послѣ 843 г. нѣтъ *поученій* догматическаго, полемическаго и нравственнаго содержанія, которыя самъ Георгій называетъ отступленіями (стран. 51, 5; 131, 25; 150, 20; 206, 11; 253, 13; 285, 15—327; 16; 329, 5—332, 6; 336,

25—357, 26; 362, 6—369, 2; 415, 13—420, 18; 430, 8—436, 12; 482, 7 — 485, 23; 541, 15—548, 9; 572, 2—581, 32; 591, 8—597, 20; 598, 12—604, 18; 640, 6 — 643, 30; 677; 686, 23—689, 22; 692, 3—694, 23; 708, 11—710, 6). Начиная съ пятой книги уже не употребляется *способъ доказательства по пунктамъ*, часто встрѣчающійся у Георгія (стран. 6, 82, 124, 137, 232, 304, 362, 527, 607). Есть *много и другихъ данныхъ*, которыя доказываютъ, *что авторъ всѣхъ четырехъ первыхъ книгъ* одинъ и тотъ же; н. п. одинаково разсказывается *о добрыхъ качествахъ и нравахъ варварскихъ народовъ* (стран. 26, 20 — 28, 8 и 264, 4), часто *христіанскіе цари* сравниваются *съ Іудейскимъ* или ихъ непріятелями, н. п. съ Сеннахеримомъ (стран. 680, 684, 695); приводятся *одни и тѣ же мѣста Св. Писанія* (стран. 338, 9; 375, 10; 589, 25; 698, 1 и 720, 5; 322, 680, 695, 709); употребляется одинаковый *способъ доказывать споромъ или игрою словъ* (стран. 2, 23; 300, 19, 595, 16; 611, 17; 644, 7; 649, 1; 654, 662, 683, 16; 685, 25; 686, 11; 689, 23; 699, 27; 702, 5, 15; 707, 28; 708, 3). — 2. Съ другой стороны *Симеоновы хронологическія* (747, 3; 761, 10 и пр.), *равно какъ и этимологическія замѣтки* не находятся въ первыхъ четырехъ книгахъ. Георгію могутъ быть приписаны хронологическія указанія только на стран. 279, 5; 510, 20; 611, 4; 637, 8, 11; 638, 3; 659; 661, 22; 671, 5; 674, 5; 680, 9; 701, 26; приводимые имъ факты часто *располагаются даже безъ всякаго порядка времени* (стран. 612, 674, 678). Хронологическія же замѣтки, помѣщенныя въ Парижскомъ изданіи, начиная съ 813 г., и заимствованныя изъ позднѣйшаго Королевскаго (Regio) списка, не могутъ принадлежать Георгію, такъ какъ ихъ нѣтъ ни въ Коаленевыхъ рукописяхъ, ни въ Московской. Кромѣ того и *языкъ*, начиная съ пятой книги, совсѣмъ иной, именно заключаетъ въ себѣ больше варваризмовъ и латинизмовъ, что ясно будетъ видно изъ приложеннаго къ концѣ словаря. Есть *разница и въ фактахъ*, н. п. Логоѳетъ на стр. 724, 12 называетъ Михаила II Рангавою, а не Куропалатомъ, какъ Георгій; подъ 813 г. Симеонъ говоритъ, что *Круммъ* возвратился въ Болгарію, а не остановился лагеремъ передъ городомъ, какъ разсказываетъ о *Круммѣ* Георгій; Ло-

гоөетъ помѣщаетъ плѣнныхъ Македонянъ за Дунай, Георгій— на берега Дуная; первый упоминаетъ много о Кордулѣ, отсылая къ жизнеописанію Өеофила; а у Георгія, равно какъ и въ изданной лѣтописи Симеона (сокращеніи хроники Логоөета) объ этомъ не говорится ни слова; извѣстія же эти мы находимъ у продолжателя (стр. 5—9), заимствовавшаго разсказъ свой у Симеона. Равнымъ образомъ у него ничего не упоминается о Валдимерѣ, отцѣ Симеона Болгарскаго, и о прочемъ, что не было важно для монаха, но имѣло значенія для современника Македонской династіи. Наконецъ, начиная съ пятой книги, *разница въ спискахъ гораздо больше*, чѣмъ въ первыхъ четырехъ, которыя принадлежатъ одному автору, тогда какъ слѣдующія представляютъ различныя сокращенія труда Логоөетова.

§ 9. Варіанты, встрѣчающіеся въ 27 спискахъ этого хронографа, которые извѣстны намъ, по числу, важности и разногласію своему таковы же, какъ и варіанты другихъ, часто переписывавшихся авторовъ. Они происходятъ отчасти отъ небрежности переписчиковъ, отчасти отъ излишней любви ихъ къ прибавленіямъ и поправкамъ. Такъ они иногда опускаютъ цѣлыя строки, оканчивающіяся одинаково съ предъидущими (ex homoioteleuto), что и въ типографіяхъ постоянно случается, какъ это видно будетъ изъ указателя опечатокъ въ нашемъ изданіи, иногда же вставляютъ въ текстъ замѣтки на поляхъ. То же самое мы часто встрѣчаемъ у Льва Грамматика и у Кедрина, переписчиковъ или сократителей Георгія и въ Коаленевой рукописи 305: ср. н. п. въ нашемъ изданіи стран. 461, 598, 499. Даже варіанты у 813—842 гг. въ Коаленевыхъ рукописяхъ обличаютъ только страсть переписчиковъ къ прикрасамъ, и не даютъ права заключить о существованіи другаго хронографа, отличнаго отъ того, который находится въ остальныхъ спискахъ.

Хотя *въ жизнеописаніяхъ первыхъ трехъ христіанскихъ императоровъ* списки Московскій, оба Вѣнскіе, оба Мюнхенскіе и Венеціянскій разнятся между собою болѣе, чѣмъ въ прочихъ мѣстахъ, однако это не говоритъ въ пользу существованія другаго писателя, а показываетъ только то, что одинъ и тотъ же авторъ часто передѣлывалъ свои сказанія объ этихъ начаткахъ христіанскаго

благоустройства (стр. 2, 25), казавшихся ему весьма важными. Наконецъ Венеціянскій списокъ сократилъ въ шесть страницъ все, заключающееся въ первой и второй книгѣ. Чтенія прочихъ списковъ, на сколько позволяютъ судить выписки, такъ согласны съ Московскими, что не смотря на мнѣніе о принадлежности этихъ списковъ различнымъ авторамъ, должно думать, что во всѣхъ нихъ заключается трудъ *одною Георгія*. Это ясно видно изъ самыхъ варіантовъ 1) древнѣйшаго Коаленева списка 310 въ жизнеописаніяхъ Копронима и слѣдующихъ императоровъ до начала правленія Михаила III; 2) Коаленева 305 въ біографіяхъ Тиберія, Калигулы, Нерона и Константина В., и въ приводимыхъ у Монфокона мѣстахъ изъ всѣхъ четырехъ книгъ, равно какъ и на стр. 427 — 432; 3) Коаленева 134 и изданія Камбефизова, составленнаго по Парижскимъ спискамъ, въ жизнеописаніяхъ Льва III и слѣд. (при этомъ изданіи Газе отмѣталъ чтенія Коаленева списка, доходящаго до стр. 720, 12 въ нашемъ изданіи); 4) Амвросіева на стр. 1 — 4, 15; 374, 12 — 399; 476 — 496; 5) Ватиканскаго 154 на стр. 4, 19 — 27, 6; 6) Ватиканскаго 153 при годахъ 842—948; 7 и 8) Парижскихъ 1705 и 1706; 9 и 10) обоихъ Бароччіевыхъ; 11) Оксфордскаго на стр. 7, 6 — 65; 12 и 13) обоихъ Мюнхенскихъ, 14 и 15) обоихъ Вѣнскихъ въ жизнеописаніяхъ Константина В., Константа, Юліана, Ираклія и Ираклоны, Ставракія и Михаила III. Кромѣ того мнѣ удалось сравнить *предисловіе* Ватиканскаго и Коаленева 305 сп. съ предд. Амвросіева, Мюнхенскаго, Аугсбургскаго, обоихъ Вѣнскихъ и Лейпцигскаго, которые заимствовали это предисловіе, хотя и не полное, изъ одного и того же источника; равнымъ образомъ я сравнилъ съ Лейпцигскимъ спискомъ стр. 564 — 587. Наконецъ въ Московскомъ спискѣ находится почти все, приводимое Гликою и Славянскими переводами въ разныхъ мѣстахъ.

§. 10. Хотя въ Московскомъ спискѣ нѣтъ всѣхъ *заглавій* заключающихся въ перечнѣ, который находится передъ текстомъ втораго Мюнхенскаго списка, однако изъ этого недостатка нельзя заключать, чтобы эти списки представляли разныхъ авторовъ; но, кажется, слѣдуетъ только то, что эти заглавія, *неодинаковыя* даже въ Парижскихъ, Вѣнскихъ и Вати-

канскихъ спискахъ, были *приписаны* на поляхъ не самимъ авторомъ, а *переписчиками* и въ позднѣйшихъ спискахъ собраны въ одинъ перечень.

§ 11. *Пятая* книга, обнимающая періодъ времени отъ 842 до 945 г., написана другимъ авторомъ, современникомъ Романа I (917—945) (ср. стр. 837, 14 и 847, 10 ὡς οἱ νῦν σοφοί) и бывшимъ еще въ живыхъ по крайней мѣрѣ въ 959 г., потому что онъ исчисляетъ годы царствованія Константина Порфиророднаго, именно Симеономъ Логоѳетомъ, имя котораго упоминается въ первый разъ въ 904 г. (стр. 784, 10). *Шестая* заключаетъ дальнѣйшее продолженіе до 1071 г. хроники Логоѳета. Обѣ эти книги представляютъ много варіантовъ въ извѣстныхъ намъ рукописяхъ: кажется, что *различныя сокращенія этого хронографа присоединяемы были къ различнымъ спискамъ Георгія;* ибо нѣкоторые изъ нихъ чаще другихъ списковъ согласуются съ сочиненіемъ, извѣстнымъ теперь подъ именемъ Симеона Логоѳета, которое само представляетъ лишь сокращеніе нашего автора. Напр. Ватиканскій списокъ 153, отличаясь отъ прочихъ Греческихъ, согласуется со Славянскими переводами. Ср. варіанты въ первой главѣ жизнеописанія Михаила III и стр. 849, 11, гдѣ самъ авторъ обѣщаетъ болѣе подробное изложеніе, которое находится у одного только продолжателя въ 4 гл. жизнеописанія Константина Порфироноднаго. Иногда же изданный продолжатель Георгія, находящійся также въ Московскомъ спискѣ, согласуется съ Симеономъ, отличаясь отъ Ватиканскаго: ср. въ жизнеописаніи Василія гл. 2; въ жизнеописаніи сына его Льва гл. 35 τοῦτο Московскаго списка стр. 788, 5 объясняется въ изданіи Симеона словами τὴν τετραγαμίαν, а въ Ватиканскомъ спискѣ τὴν ἱερωσύνην. Но вездѣ соблюдается *тотъ же порядокъ*, таже хронологическая послѣдовательность, такъ что извлеченія *разнятся между собою только обширностію*, а изданіе Симеона большею частію короче изложеніемъ, но за то богаче хронологическими замѣтками. Въ изданной лѣтописи Симеона при жизнеописаніи Константина В., гл. 8, упоминается, что мать его Зоя была изгнана изъ дворца Александромъ, о чемъ въ изданномъ жизнеописаніи Александра не говорится ни слова. Такимъ же образомъ въ изданной лѣтописи

Симеона въ жизнеописаніи Романа I гл. 50 упоминается объ одномъ мѣсяцѣ, какъ уже названномъ прежде, хотя въ 49 гл. была рѣчь только о декабрѣ, а не объ августѣ, какъ читается у прочихъ писателей въ этомъ мѣстѣ, откуда слѣдуетъ, что въ изданіи Семеона весьма многое опущено. Въ 58 гл. *сократитель Симеона* (а не продолжатель его съ 945 или 949 г.) намекаетъ на то, что *онъ жилъ гораздо позже* происшествій, изложенныхъ подъ 944 г. (ὡς οἱ νῦν σοφοί), но что онъ хотѣлъ только, подобно Льву Грамматику, писавшему въ 1013 г., довести свою исторію до новаго утвержденія на престолѣ династіи Порфиророднаго по смерти Лекапена и его сыновей (948 г.), между тѣмъ какъ продолжатель Ѳеофановъ доходитъ до 963, а Симеоновъ до 962 г. Вѣкъ Симеона опредѣляется уже изъ того, что на стр. 747, 5 и 750, 1 подъ 866 и 867 г. нѣкоторые называются отцами лицъ, замѣчательныхъ въ вѣкъ автора (ок. 900 г.), и что на стр. 755, 9 Ѳеофилактъ Абастактъ зовется отцомъ Романа, императора съ 928 г. Ср. стр. 763, 13 съ 770, 16 о совокупномъ правленіи Константина и Зои (913—920).

§ 12. *Шестая книга* отъ стр. 858, 20 представляетъ продолженіе, находящееся въ Парижскомъ 1708 и Венеціянскомъ 608 спискахъ, хотя въ послѣднемъ только отъ 945 до 1078 г., и притомъ весьма краткое съ 963 г., заключающее біографіи болѣе патріарховъ, чѣмъ императоровъ. По этому мы сочли необходимымъ помѣстить оный, не смотря на бо́льшую древность, подъ текстомъ болѣе подробнаго продолженія, заключающагося въ Парижскомъ спискѣ, хотя это продолженіе заимствовано у Зонары и написано позднѣйшимъ языкомъ.

§ 13. *Седьмая* книга о сотвореніи міра, заимствованномъ изъ Симеона, и *восьмая*, представляющая продолженіе до 1143 г., находятся только въ нашемъ спискѣ; но Славянскій переводчикъ присоединилъ къ своему труду, въ видѣ прибавленія, часть восьмой книги, доходящую до 842 г.

§ 14. *Кедринъ*, писавшій до 1057 года и Левъ Грамматикъ, окончившій свою хронографію въ 1113 г., доведенную до 948 г., представляютъ большею частію сокращенія Георгія и его продолжателей. Сказанное о Львѣ относится и къ Юлію Поли-

девку и Θеодосію Мелитинскому. Напр. баснь о раненомъ и мухѣ, которую Георгій разсказываетъ въ гл. CXIV, 2, эти писатели передаютъ только въ немногихъ словахъ. Подобнымъ же образомъ они опускаютъ цѣлый трактатъ объ участи человѣка за гробомъ, вставленный нашимъ авторомъ въ CCXXXIII гл. жизнеописанія Константина, сына Ираклієва, также и то, что онъ разсказываетъ о пораженіи Константа въ гл. CCXXXIII, 4 и многое о Палестинѣ CCXXXVI. 6—9. Въ иныхъ мѣстахъ Кедринъ подробнѣе Георгія, напр. гл. CXV, 2 въ посланіи Іисуса Христа къ Авгару, CLXXVII и CLXXIX въ дѣяніяхъ св. Сильвестра, CCXXXVI, 6 — 10 при описаніи смерти Константа, сына Ираклієва, CCXXXV въ жизнеописаніи Магомета, въ которомъ однако Кедринъ въ § 12, какъ оказывается, опустилъ цѣлыя двѣ строки, которыя оканчивались одинаково съ предъидущими; кромѣ того собственно ему принадлежитъ то, что присоединено нами къ гл. CCXXXVII. 3 о братьяхъ Погоната, CCXXXIX, 1. объ иконопочитаніи, 2. объ осадѣ Константинополя, 8. о вторженіи Болгаръ, CCXL о Мардаитахъ, CCXLII о возвращеніи Юстиніана II до Артемія. Начиная съ Михаила I Кедринъ уже такъ разнится отъ Георгія, что нельзя продолжать сравненія далѣе; почему съ этого пункта невозможно уже было отмѣчать подъ текстомъ то, чѣмъ онъ отличается отъ Георгія, такъ какъ здѣсь, кажется, Кедринъ слѣдовалъ другимъ источникамъ, помимо Георгія. Левъ Грамматикъ и подобные ему писатели, Юлій Полидевкъ (*P*) и Θеодосій (Th) просто выписывали изъ Георгія, такъ какъ у нихъ нѣтъ ничего особеннаго, но они только короче и общнѣе тамъ, гдѣ нашъ хронографъ является подробнѣе, многорѣчивѣе, или даже темнѣе ихъ. Посему разницу этихъ сокращеній мы отмѣтили только въ немногихъ мѣстахъ, которыя должно считать испорченными, а согласіе ихъ обозначили шпацированною печатью (typis spatiatis). Текстъ Льва нужно возстановлять по Георгію, такъ какъ издатель Льва большею частію весьма неправильно разрѣшалъ его письменныя сокращенія. Ср. въ жизнеописаніи Романа I § 57 стр. 846, 14 и въ концѣ 851, 18 προτελευτᾶ вм. Πρώ(τη)τελευτᾶ.

§ 15. Ошибки, происходящія отъ итакизма, встрѣтившіяся въ нашей рукописи, мы исправили, не дѣлая никакихъ указаній; то, что нарушало смыслъ, напр. стр. 142, 6; 151, 9; 160, 12, мы старались исправить, на сколько было возможно, по собственной догадкѣ, отмѣчая однако внизу чтенія списка; прочее предоставляемъ исправить тѣмъ, которые будутъ имѣть возможность пользоваться другими списками. Остальныя догадки, казавшіяся менѣе необходимыми для смысла, мы помѣстили въ чтеніяхъ; равнымъ образомъ мы оставили безъ исправленія солецизмы, коими наполнены Византійскіе писатели этого времени, напр. перемѣну относительнаго причастія на независимое (какъ видно на стр. 8, 23; 15, 10; 117, 8, 10; 118, 29; 126, 1; 151, 23; 154, 20; 448, 3; 478, 3; 489. 8; 502, 12; 507, 22; 518, 7; 541, 6; 551, 17; 556, 19; 562, 18; 571, 1; 589, 9, 24 замѣч. 590, 11; 560, 2, 6 — 9, 16; 613, 7; 635, 12; 638, 5; 645, 8; 697, 22; 719, 2); ибо это уже недостатки вѣка и автора, а не переписчика, или рукописи, какъ и формы θυγατέραν, Δίαν и пр. встрѣчающіяся и у церковныхъ писателей. Ср. также употребленіе частицы πλὴν въ видѣ нарѣчія на стр. 109, 19 и 118, 24, приложеніе, поставленное не въ одномъ падежѣ съ опредѣляемымъ словомъ на стр. 474, 3, 22; 622, 19; 653, 4, непослѣдовательность рѣчи (анаколуѳію) на стр. 676, 24; 688, 21, 22.

§ 16. То, что *заключено въ скобки* [ ], кажется, пропущено въ нашемъ спискѣ по небрежности переписчика, и дополнено нами по Кедрину, Льву или другимъ рукописямъ Георгія, сколько у насъ было подъ рукою.

Заключающееся въ вмѣстительныхъ знакахъ ( ) у Кедрина пропущено.

Шпацированною печатью отмѣчено то, что выписано Львомъ Грамматикомъ.

A. — Амброзіанскій списокъ.
Ath. — Аѳанасій.
B. — Василій Великій.
Bar. 1, 2. — Бароччіевы списки.
C. — Коаленевъ списокъ 134.
Ced. — Кедринъ.
Chr. — Хризостомъ.
Coisl. 310 и 305. — Коаленевы списки 310 и 305.
Cod. — Московскій списокъ.
Const. — Правила Апостольскія.
Cont. — Продолжатель Ѳеофана.
Cyr. — Кириллъ.
D. — Діонисій Ареопагитъ.
Ep. — Епифаній.
Gr. — Григорій.
Hom. — Гомиліи Романа Лже-Климента.
Jos. — Іосифъ Флавій.
L. — Левъ Грамматикъ.
Lips. Лейпцигскій списокъ.
M — Максимъ исповѣдникъ.
M. 1, 2 или *Mon.* 1, 2. — Мюнхенскіе списки 1 и 2.
O. — Оксфордскій списокъ.
P. — Парижское изданіе.
Pal. — Палатинскій списокъ.
Par.—Парижскіе списки 1704 —1708, особенно Королевскій 1705.
P. и *Pol.* — Полидевкъ, изд. Біанкони и Гардта.
R. — Книги царствъ.
Th. — Ѳеодосій Мелитинскій: извлеченія Г. Л. Фр. Таеля.
V. 1, 2. — Вѣнскіе списки 1 и 2.
Vat. Ватиканскіе списки 154 и 153, особенно первый.
Ven. — Венеціянскій списокъ.

ГЛАВА II.

О спискахъ.

X вѣка.

1. *Коал.* 310. «Коаленевъ 310, прежде 302, пергаменный X *вѣка*, на 259 листахъ, изъ коихъ шесть (а по мнѣнію Э. Миллера семь) первыхъ и четыре послѣднихъ бумажные, извлечены изъ какого-то служебника (по Миллеру). Этотъ списокъ принадлежалъ прежде Лаврѣ св. Аѳанасія на Аѳонской Горѣ: см. л. 8, гдѣ позднѣйшимъ почеркомъ написано Ἱστορία Γεοργίου μοναχοῦ, но имени его, написаннаго первоначально, не находится; впрочемъ выскоблено ли оно, или никогда и не было написано, все-таки *это хроника та же самая, которая содержится въ спискѣ* 305. Въ этой рукописи (за недостаткомъ начала) нѣтъ предисловія, въ которомъ Георгій говоритъ, что онъ писалъ хронику свою во время Михаила, начавшаго править съ 842 г. И дѣйствительно хроника *продолжается до начала царствованія Михаила и Ѳеодоры*. Посему съ пропускомъ предисловія заглавіе читается такъ, л. 8: Ἀρχὴ σὺν θεῷ τῆς γενέσεως. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν и пр. (стр. 4, 19). Въ началѣ повѣствованія онъ говоритъ прежде всего о царствахъ Ассирійскомъ, Персидскомъ, Египетскомъ и Греческомъ, гдѣ много сказокъ объ Александрѣ В. (книга первая). Потомъ онъ снова начинаетъ о событіяхъ Еврейскихъ до Іисуса Христа (книга вторая). Наконецъ слѣдуетъ исторія Августовъ (книга третья), и императоровъ христіанскихъ (книга четвертая) до Михаила, сына Ѳеофилова. Здѣсь авторъ дѣлаетъ частыя отступленія, и вставляетъ многое, не относящееся къ разсказу, объ астрологіи, магіи, происхожденіи и именахъ боговъ (разумѣется, чтобы показать различіе между идолопоклонствомъ и христіанскимъ иконопочитаніемъ). Немало мѣстъ приводитъ онъ изъ Іосифа, Златоуста и др. *Вотъ что говоритъ Монфоконъ* въ «Коаленевой библіотекѣ» стр. 425. Эм. Миллеръ, отмѣтившій для меня отступленія отъ Боннскаго текста (стр.763 — 814 4.) нашелъ послѣ слова ἀλάστορος слѣдующее заключеніе: Τέλος ἐνταῦθα τοῦ χρο-

νικοῦ βιβλίου. Эти варіанты, выписанные мною подъ текстомъ Московскаго списка, при сличеніи ихъ, довольно ясно указываютъ на то, что Коаленевъ текстъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ уже исправленъ, и именно переписчикомъ; ибо это улучшенное чтеніе не могло измѣниться на общепринятое худшее, если оно было у Георгія съ самаго начала, и нельзя объяснить общепринятаго текста однюю небрежностью переписчиковъ въ гл. CCLXII, 19 — 24. Здѣсь діалектическія тонкости и игра словъ обнаруживаютъ вторичность редакціи, или лучше — измѣненіе нѣкоторыхъ мѣстъ для красы.

XI вѣка.

2. *Коал.* 305. Коаленевъ списокъ «305, прежде 66, пергаменный *X* или *XI в.*, изъ 340 листовъ, въ началѣ (именно въ первыхъ двухъ листахъ, по мнѣнію Миллера) и иныхъ мѣстахъ возстановленный позднѣйшимъ почеркомъ». 1 в. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν, συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Πρόλογος χρονικῆς ἱστορίας. Πολλοὶ (оп. μὲν) τῶν ἔξω φιλολόγων καὶ χρονογράφοι ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ καὶ χρονογράφοι τὰς—εὐθύς τε Κωνσταντῖνον τὸν, другимъ почеркомъ 3ᵃ: εὐσεβέστατον καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν χριστιανῶν καὶ τοὺς καθεξῆς ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαὴλ. и пр. первоначальнымъ почеркомъ, какъ можно судить по замѣткѣ, сдѣланной для меня Эм. Миллеромъ или по Монфокону, въ его описаніи Коаленевой библіотеки, гдѣ говорится: «три первыя страницы предисловія писаны другимъ, гораздо позднѣйшимъ почеркомъ». — «Начало хроники л. 3 (b) читается такъ: Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς γ´ καὶ θυγατέρας β´, τὸν Καῒν καὶ τὸν Ἄβελ καὶ τὸν Σὴθ καὶ τὴν Ἀζούραν καὶ τὴν Ἀσσουάμ. Такъ очень часто вдается онъ въ излишнія подробности (с. 4, 22 пр.), выдумываетъ новыя происхожденія боговъ (с. 7, 5); вставляетъ длинные отрывки изъ Отцовъ Церкви, Василія (9 мѣстъ), Златоуста (26 мѣстъ) и другихъ.» — На л. 4 в. гдѣ говорится о наказаніи Каина, приводится мѣсто изъ Василія на полутора страницахъ (6, 4 — 27); 16 в. мѣсто изъ Кесарія, брата св. Григорія Назіанзина, о законахъ различныхъ народовъ на одной страницѣ (26, 20—28,

8); л. 21 изъ Златоуста двѣ страницы о Ноѣ и потопѣ (35, 3—26, 19). л. 24 в. двѣ и даже больше страницъ изъ Аѳанасія противъ язычниковъ (41, 20 — 42, 7). Потомъ говорится о происхожденіи и разныхъ названіяхъ гаданій и примѣтъ (42, 7 — 53, 24 не изъ Аѳанасія, но изъ Ѳеодорета с. 52, 19; ибо кавычки въ Московскомъ спискѣ указываютъ только на мѣста св. Писанія; л. 39 в. изъ Кирилла противъ Юліана пять страницъ (63, 31?, ибо въ Московскомъ текстѣ здѣсь нѣтъ кавычекъ); л. 43 в. нѣчто изъ Климента Римскаго (66, 12 — 22); л. 44 нѣчто изъ Іосифа (66, 25 безъ кавычекъ); л. 47 изъ Кирилла касательно Мельхиседека (71, 11? безъ кав.); л. 47 в. изъ божественнаго Марка и ученика Златоуста о Мельхиседекѣ (72, 1 — 9), л. 59 изъ Евсевія ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι (это мѣсто начинается такъ: Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι τὴν τοῦ ἔτους νεομηνείαν τοῦ παρ' αὐτοῖς λεγομένου Νισὰν и занимаетъ одну страницу: 91, 19 — 25); л. 64 в. изъ св. Василія В. полторы страницы (99, 22 — 100, 7); л. 66 изъ Златоуста о Іисусѣ двѣ стран. (101, 22 — 102, 4); л. 73 большая выписка изъ Златоуста о первосвященникѣ Иліи (113, 13 — 115, 23); л. 79 изъ Ѳеодорета о Давидѣ (127, 6? безъ кав.); л. 92 в. изъ Іосифа о Соломонѣ и царицѣ Савской (133, 8? 141, 7; 142, 21); на л. 94 онъ говоритъ, что Соломонъ умеръ въ то время, когда жили Гомеръ и Гезіодъ (117 замѣтка Московскаго списка перенесена сюда изъ Кедрина и Коален. 305); изъ Ѳеодорета о Ровоамѣ (145. 14 — 22); л. 95 изъ Василія къ согрѣшившему монаху три стран. (147, 6 — 148, 16 и безъ кав. 16 — 149, 13); л. 100 изъ Апостольскихъ правилъ одна стран. (155, 22 — 156, 4); л. 102 в. изъ Златоуста объ ангелахъ и архангелахъ (160, 16—162, 8 безъ кав.); л. 112 в. изъ Григорія Великаго (т. е. какъ я полагаю, Назіанзина) о плѣнѣ Вавилонскомъ двѣ стран. (177, 29 — 179, 10); л. 115 изъ Ѳеодорета двѣ стран. (183, 21—185, 2); л. 117 изъ Анастасія Антіохійскаго (186, 31 — 187, 19); л. 127 изъ Василія Великаго (203, 10—21 или лучше 204, 14); л. 134 нѣсколько страницъ изъ толкованій Златоуста на пророчество Даніила (218, 17 — 30); л. 142 в. изъ Златоуста о воскресеніи и о днѣ воскресномъ три или четыре стран. (230, 11 безъ кав.); л. 147 в. свидѣтельства Іосифа объ

Іоан. Пред. и о Христѣ (240, 1—20); л. 148 изъ Златоуста (240, 23—241, 19); л. 149 мѣсто Евсевія Памфильскаго о врачахъ въ семь или восемь стран. (242,16—248,12 безъ кав.); л. 153 в. изъ Діонисія Ареопагита о монахахъ (250,14 — 251, 5 безъ кав.); л. 154 в. изъ Василія Кесарійскаго о монахахъ, самое длинное мѣсто (252, 1—253, 13 безъ кав.); л. 168 в. большая выписка изъ Климента Римскаго о Симонѣ волхвѣ (270, 13 — 274, 24); л. 173 в. Видѣніе Іакова брата Господня (279, 19?); л. 182 изъ Златоуста почти двѣ стран. (299, 5—300, 15); л. 184 в. нѣсколько страницъ изъ Златоустовыхъ толкованій, кажется, на пророчество Даніила (303, 31—304, 2 или вѣрнѣе 10); л. 200 изъ Патрикія, Еп. Прусскаго (προύσης: sic) отвѣтъ судьѣ (329, 5 — 333, 26? безъ кав.); л. 204 изъ Оригена на Св. Матѳея (οὕτω δὲ καὶ ὁ πολυμαθὴς Ὠριγένης ἐν τῇ κατὰ Ματθαῖον ἑρμηνείᾳ διαβεβαιοῦται ὡς ὅτι μεμαρτύρηκεν Ἰωάννης ἐκ τῶν διαδόχων—(Παπίας?) ἐν τῷ β' λόγῳ τῶν κυριακῶν λογίων φάσκει ὅτι ὑπὸ Ἰουδαίων ἀνῃρέθη, πληρώσας δηλαδὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν τοῦ χριστοῦ περὶ αὐτῶν πρόῤῥησιν καὶ τὴν ἑαυτῶν ὁμολογίαν περὶ τούτου καὶ συγκατάθεσιν· εἰπὼν γὰρ ὁ κύριος πρὸς αὐτούς· δύνασθε πιεῖν и пр. и изъ церковной исторіи Евсевія (336,3—25), л. 2040 изъ Кесарія брата Григорія Націанскаго многое (336, 25—337,10); л. 205 в. Μάτην—νοοῦντες (338, 8,9); л. 207 изъ Епифанія объ Оригенѣ полторы стран. (348, 5 — 351, 17? безъ кав.); л. 211 в. замѣчательное мѣсто Ѳеодора Райѳы о Манѣ или Манихеѣ, также объ остальныхъ еретикахъ послѣдующихъ временъ (363, 24 — 368, 4?, безъ кав.); л. 217 в. разсказъ Евсевія о Максиминѣ (377, 18); л. 220 большое мѣсто изъ Евсевія о Константинѣ (387, 23 — 388, 19, безъ кав.); л. 224 нѣкоторая бесѣда папы Сильвестра (391, 12 — 398, 17); л. 226 в. изъ Ѳеодорита исторія Никейскаго Собора (404, 11 слѣд. безъ кав.) и потомъ многое объ Аѳанасіи (412, 16 — 425, 24?); л. 234 изъ Аѳанасія о жизни Антонія (426, 12 — 436, 12, безъ кав.); л. 235 изъ Филона Іудейскаго (430, 10 — 432, 15, гдѣ въ Московскомъ спискѣ вырвано); л. 240 в. изъ Ѳеодорита объ Юліанѣ (444, 6, безъ кав.: Ἡμεῖς δὲ ὁ ἐκ. π. φησί, Θεοδωρήτου αὖθις δ. Ἐν Α. μὲν γὰρ καὶ Γ. κτλ.); л. 244 многое изъ Василія (455, 16? безъ кав.:

ἐν ἐπιστολῇ περὶ ἑαυτοῦ φάσκει. ἐγὼ πολλὸν χρόνον προαναλώσας τῇ ματαιότητι πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἐμαυτοῦ νεότητα?); л. 251 *изъ жизнеописанія Григорія Назіанзина* (473, 6,?: Ἐφ' οὗ καὶ Γρ. ὁ Θ. τῇ παραινέσει τοῦ μεγάλου Βασιλείου πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐλθών?); л. 254 изъ Исидора, какъ я полагаю, Пелузійскаго (483, 21 — 484, 9 или вѣрнѣе 27); л. 255 изъ Златоуста на статуи (479, 13 — 480, 24? Περὶ ὧν φη. καὶ ὁ ἱερὸς Χρ. καταπατήσαντες καθεῖλον), л. 256 *многое изъ Θеодорита* (481, 19? безъ кав.: ἀλλὰ τοῦτον ὁ μισόκαλος δαίμων φθονήσας ὥς φησι Θεοδώρητος); л. 260 изъ Сократа (489, 16? безъ кав. — 19 К. П. ὥς φησι (Σωκράτης· συνέβη); л. 261 в. изъ Златоуста (491, 19 — 492, 14); л. 265 изъ Исидора Пелусійскаго (492, 27 — 493, 6 Ὑπερεθαύμαζεν ἀεὶ καὶ πᾶσιν ἀνεκήρυττεν ἔτι νέῳ τυγχάνοντι καὶ μανθάνοντι (493, 26). Πάλιν δὲ προφάσει τοῦ ἀμπελῶνος τῆς χήρας ἐπικαυῆναι συνέβη τὴν Εὐδοξίαν. Л. 266 письмо Иннокентія, Папы Римскаго, къ Аркадію. Начало: Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου. Изъ него приводится нѣсколько (495, 10 — 18, безъ кав.; 19, 20 оп. въ Коал.); л. 267 *изъ Палладіева жизнеописанія Златоуста* (Καὶ γοῦν ὁ θεῖος Παλλάδιος τὰ περὶ αὐτοῦ διεξιὼν οὕτω φησίν· Οἱ οὖν μετάγοντες αὐτὸν στρατιῶται ἐπὶ τοσοῦτον κατέπειγον διὰ τῆς ὁδοῦ λέγοντες ἔχειν τοιαύτην παραγγελίαν); л. 271 *изъ разсказа Григорія Назіанзина объ отцѣ своемъ* (Καθ' ἃ δὴ καὶ ὁ μέγας ὑπεμφαίνων Γρηγόριος ἔφη περὶ τοῦ οἰκείου πατρὸς οὕτως. «Οὐ γὰρ ἦν αὐτὸν εὐχῆς ἢ κατάρας προέσθαι ῥῆμα и пр. со многими выписками до и послѣ этого мѣста 500, 25?); л. 281 ученіе Манихеевъ (529, 25 — 28); л. 305 изъ св. Максима къ Іоанну Кубикуларію (583, 13—584, 25)—это преимущественно слѣдовало отмѣтить; нѣтъ сомнѣнія въ разныхъ мѣстахъ вставлены и другія мѣста Отцовъ Церкви и церковныхъ писателей, которыми пользуется Георгій, не приводя именъ авторовъ. Впрочемъ списокъ въ концѣ разорванъ и прекращается на правленіи Константина Копронима» (Монфоконъ, Коал. библ. с. 419 — 421).

Въ самомъ запутанномъ мѣстѣ жизнеописанія Константина всѣ почти списки чрезвычайно отличаются одинъ отъ другаго. Коаленевъ списокъ, по указанію Эм. Миллера, разнится отъ Московскаго слѣдующимъ: стран. 427, 2. ὁ γέρων ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ λέγει, 4. παράκλησιν αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων· ὁ δέ φη-

σιν· Ἐὰν μὲν ἀπέλθῃς. 5. καὶ ὁ γέρων εἶπε· οὐκοῦν ἐὰν διὰ τῆς δόξης ταύτης οὐκέτι λέγομαι. 8 приб. τοῦ γέροντος. 9 ἔφη· Διάφημος οὖν γενόμενος Ἀντώνιος διὰ τὰς θείας αὐτοῦ καὶ διαφόρους ἀρετὰς ἔφθασε 10 βασιλέων ἡ φήμη αὐτοῦ· Καὶ γὰρ μαθόντες. 11 Κώνστας οἱ Καίσαρες καὶ υἱοὶ αὐτοῦ ἔγραφον. 12 ἀντίγραφα. 13 δεχόμενος περὶ πολλοῦ τινὸς ἐποιεῖτο. 14 оп. ὡς οἱ πολλοί. 15 ὅτε γοῦν. 18 λελάκηκεν ἡμῖν. Βουλόμενος οὖν μὴ παραδέχεσθαι, εἶτα παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν μοναχῶν πάντων λεγόντον ὅτι. 20 καὶ ἵνα μὴ ὡς ἀπορηθέντες (какъ B¹) 21 оп. οὖν. 24 ἀεὶ μᾶλλον τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν — μόνον τὸν θεὸν ἀ. βασιλέα καὶ αἰώνιον.

428. 1 оп. τῷ θεῷ. 2 παραινέσει τοῦ θεοφόρον, 4. κ΄ καὶ ἐν Νικομηδείᾳ τελευτήσαντος ἐτῶν ξέ, οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐκράτησαν τῶν Ῥωμαίων какъ B¹, съ опущеніемъ остальныхъ словъ § 3 и того, что у насъ помѣщено подъ текстомъ. Въ Коаленевомъ сп. слѣдуетъ стр. 429, 1, 2 и пр. 3 Κωνσταντῖνον, какъ B¹. 4 ἔτη ις΄ какъ B¹, 6 φάσκοντες αὐτὸν ἐν τῇ τελευτῇ βεβαπτῖσθαι καὶ μέχρι τότε τὸ βάπτισμα ὑπερτιθέμενον. 8 τὴν εἰς χ͞ν πίστιν. 10 γε—ἁγίοις и σὺν въ συνδιαιτώμενος оп. 11 καὶ νουθεσίας оп. ἀσπασίως τε καὶ — 13. βαπτίσματος. Καὶ ὅπερ ἄλλοις κατεπήγει δέχεσθαι καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ ἀπολύτρωσιν τῶν ἁμαρτημάτων θᾶττον καρποῦσθαι διὰ τὸ ἄδηλον τοῦ θανάτου καὶ αἰφνίδιον, αὐτὸς ἀμέτοχός τε καὶ ἀμύητος διεκαρτέρει; μὴ γένοιτο. Γέλως γὰρ τοῦτο καὶ λῆρος καὶ τῆς Ἀρειανικῆς μανίας τὸ κακούργημα.

430. 1 ὑπασπιστὴν αὐτὸν ἀποφῆναι δῆθεν καὶ ὑπὸ Ἀρειανῶν βαπτισθῆναι. Τοίγαρτοι. 6 оп. τοῦ δυσσεβοῦς. 9 ἐγκατέσπαρται μυστικῶς ἡ διδασκαλία. 10 Καίτοι γε Ἰουδαῖον ὄντα καὶ ζηλωτήν. 11 ἀπολέλοιπε какъ Ис. ἀπομάχεσθαι φαίνεται. 14 καὶ τὸν θεὸν λόγον. 17 θ͞ς κ͞ς. 20 оп. ἁγίας.

431. 1 τοῦ ὄντος. 2 φησί. 6 оп. αὐτός. 8 εἶτα ὁρᾷ μετ' ὀλίγα. 9 ἐμφερὴς οὐδὲν. 16 τῇ ἰδίᾳ θρησκείᾳ. 18 приб. καὶ κακόσχολοι. 20 εἰς ταύτην.

432. 2 ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός. 4 оп. Σαβαώθ. 5 τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. 6 τὴν ἁγίαν ἀνεκήρυττε μυστικὴν τριάδα. 15 σαφῶς γάρ.

XII вѣка.

3. *Медицейскій* «XI пергаменный, самый лучшій списокъ, содержащій въ себѣ сокращ. лѣтопись, составленную изъ разныхъ лѣтописцевъ и историковъ *Георгіемъ монахомъ* отъ сотворенія міра до смерти Романа, Византійск. императора» (Монфоконъ, Коал. библ. I. 377). Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ ἁμαρτωλοῦ—этотъ превосходный списокъ Георгія монаха и *архимандрита* (?), *прозывавшаюся по скромности грѣшникомъ*, жившаго около 842 г. по Р. X. и несправедливо смѣшиваемаго нѣкоторыми съ Синкелломъ, содержитъ лѣтопись *отъ сотворенія міра до императора Михаила, сына Феофилова*. Начинается онъ слѣдующими словами: Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδάμ, кончается Романомъ, Византійскимъ императоромъ. Послѣднія слова: Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ α νηστειῶν τελευτᾷ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ. Въ этомъ повѣствованіи нѣтъ дѣленія на книги, но на поляхъ только приписаны тѣмъ же почеркомъ главы фактовъ или содержанія. Греческій списокъ пергаменный, рукописный, въ большую четвертку XI в. Состоитъ изъ 270 писанныхъ листовъ» (Бандини, перечень Греческихъ рукописей Лаврентьевой библіотеки, Флоренція 1768 л. 11. 671).

4. Эскуріальскій φ. I. 1. и 1 θ. 4. VI. γ. 2. 176 in-f°. «en parchemin de 176 feuillets écrits sur 2 colonnes et du XI siècle. Chronique de George Hamartolus (Miller, catalogue des Mss. grecs de la bibliothèque de l'Escurial, Paris 1848 4°. p. 140 cf Cave 583). Изъ полныхъ списковъ существуютъ только отрывки въ извлеченіяхъ, изданныхъ Крамеромъ, а полный Эскуріальскій списокъ утратился въ пожарѣ 1761 года, и Миллеръ только повторялъ изданіе прежняго каталога, а не видалъ самаго списка.

5. *К. Коаленевъ* списокъ «134, прежде 301, приблизительно *XII* вѣка, пергаменный, писанный неискуснымъ переписчикомъ, состоитъ изъ 311 листовъ. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν παρὰ Γεωργίου μοναχοῦ. Нач. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδάμ. Изъ этой хроники изданъ только ко-

нецъ—между писателями послѣ Θеофана—въ нашей же рукописи л. 300 безъ означенія года читается такъ: Μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένης καὶ παραβάτης ὕστερον. На слѣдующихъ страницахъ также встрѣчаются весьма многія и важныя различія. Въ полномъ спискѣ повѣствованіе оканчивается на л. 311 такъ—μήτε μὴν τῇ ἀπειλῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλάστορος (с. 720, 17 въ наш. изд.). Потомъ слѣдуетъ конспектъ лѣтописи такимъ образомъ: Γίνονται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ,βσμβ' и пр. (Монфоконъ с. 205, 206). «Въ немъ нѣтъ ни предисловія, ни указателя главъ» (Э. Миллеръ). Списокъ, сравненный Газе по Парижскому изд (Эм. Беккера предисловіе с. VII). Ундольскій приписываетъ текстъ этого списка другому Георгію, не смотря на то, что онъ оканчивается именно въ томъ мѣстѣ, на которое указываетъ сочинитель предисловія. Тишендорфъ (въ Анекдотахъ, изд. въ Лейпцигѣ 1855 г. стр. 95—103) издалъ изъ этой рукописи гл. CXIV. 4, CXV. 4, CXXIII. 4, сравнивъ ихъ съ Парижск. сп. 1706.

6. *Синодальный Московскій №* 252 (а не 251, какъ у Матея) или 264 состоитъ изъ 209 пергаменныхъ in 4° листовъ въ 37 строкъ, и продолжается до 6696 = 1118 г., а съ присоединеніемъ извѣстія о 25 годахъ Іо. Комнена, до 1143. Онъ писанъ однимъ почеркомъ, почему и кажется, что онъ составленъ не много позже этого времени. Заглавія, вмѣстѣ съ предисловіемъ и началомъ до слова νιτικην на стр. 44 (I. 24) наш. изд. недостаетъ; но все это дополнено изъ прочихъ списковъ, а именно: предисловіе изъ Ват. 153, начало изъ Мюнхенскихъ, снятыхъ Тафелемъ, пропускъ же перваго листа въ тетради (quaternio) IZ (по Слав. нап. ЄI) въ жизнеописаніи Константина — изъ Мюнхенскихъ и Вѣнскихъ, чтенія коихъ доставилъ мнѣ управляющій Вѣнскою библіотекою Миклошичъ. Другой недостающій листъ (въ тетр. K = IH) въ жизнеописаніи Юстиніана возстановленъ съ помощію Коаленева сп. 305, переписаннаго для меня Эм. Миллеромъ.

Тетрадей, отмѣченныхъ Славянскими буквами А—КЗ, 27, и изъ нихъ послѣдняя состоитъ только изъ трехъ листовъ,

прочія изъ восьми; Греческихъ же тетрадей было двумя больше съ начала; ибо на стр. 88ᵇ читается ĪГ, по Славянски ĀI, 96ᵇ ĪΔ = B̄I, 104ᵇ ĪE = ГI, 127ᵇ ĪH = qI, 159ᵇ K̄B = K̄, 174ᵇ K̄Δ = K̄B.

Такъ какъ первая и вторая тетрадь заключали въ себѣ 32 стран., изъ которыхъ каждая равняется почти полутора нашимъ, то слѣдуетъ, что въ утраченныхъ 16 листахъ дѣйствительно заключалось 44 первыхъ страницъ нашихъ, не исключая и предисловія. Послѣдніе листы 205 — 209 чрезвычайно стерлись, и кажется, что списокъ долго лежалъ безъ переплета, почему и утрачено начало. На бумажномъ листѣ, прибавленномъ къ концу Русскимъ переплетчикомъ, читаемъ: «въ сей книгѣ 209 листовъ мѣтилъ и щиталъ Петръ Александровъ. № 252 другой лѣтописецъ», а на оборотѣ: «τῷ μὲν εὐτυχοῦντι πάντες ἄνθρωποι φίλοι τὸν δὲ διστυχοῦντα οὐδ' αὐτὸς ὁ γεννήτωρ φιλεῖ» на пергаменѣ же 1ᵃ Λαύρα и «изъ сѵнодальной библіотеки, а подписано по приказанію святѣйшаго сѵнода»; 1ᵃ чит. также и древнее число ιϛ' (16), 209ᵃ 1775 года Maia.

Многое вошло въ этотъ списокъ изъ того, что было приписано на полѣ, что 1) отмѣчено словами *изъ другой книги* (ἐξ ἄλλου βιβλίου) ср. с. 68, 3; 81, 6; 180, 1; 548, 10 и 551 подъ текстомъ, что принадлежитъ не Евсевію, но Прокопію 548, 10) и Александрійскому толкователю 569, 19 ср. 551 о Юстинѣ II, чего недостаетъ въ другихъ спискахъ; 2) изъ *жизнеописанія* св. Сильвестра с. 382 и 391, 3) изъ *Логоѳета* τοῦ λογοθέτου с. 80, 18 (14ᵃ), 721, 4, (182ᵃ) и 851, 21 (205ᵃ). Такъ какъ это послѣднее относится къ болѣе позднему времени, чѣмъ вѣкъ Георгія, то оно, очевидно, прибавлено его продолжателемъ, сдѣлавшимъ извлеченіе изъ Логоѳета, н. п. въ жизнеописаніи Ѳеофила § 19 — 29, которыхъ нѣтъ въ Коаленевыхъ спискахъ, хотя въ другихъ спискахъ они обширнѣе, нежели въ изданныхъ спискахъ Симеона. Вслѣдъ за внесеніемъ въ текстъ замѣтокъ на полѣ, продолженіе Георгіева текста начинается прибавленіемъ формулы Γεωργίου, какъ на л. 14ᵃ. Посему эти замѣтки, приписанныя на полѣ списка изъ другихъ сочиненій, которыми авторъ не пользовался, никакъ не могутъ

служитъ доказательствомъ того, будто самый текстъ не принадлежитъ Георгію, какъ думаетъ Ундольскій на стр. 10 и 33 своего разсужденія объ Гамартолѣ, но скорѣе указываютъ на то, что слова Георгія точно отдѣляются отъ всего, внесеннаго въ этотъ списокъ переписчикомъ изъ другихъ источниковъ. Подобнымъ же, кажется, образомъ вставлено и остальное, содержащееся *только въ одномъ Московскомъ спискѣ*, н. п. гл. CXI. 20—22 о четырехъ сыновьяхъ Ирода, гдѣ Кедрину и Славянскому переводчику извѣстенъ только § 21; въ CXXV. 3 и CXXVII. 1 о Веспасіанѣ, такъ какъ Кедринъ приводитъ только второе мѣсто, а не оба, — Славянскій же переводчикъ первое. Также нѣтъ у нихъ упоминанія о Кердокѣ въ гл. CXXXV. 5 жизнеописанія Адріана, и у самого Георгія находится оно въ жизнеописаніи Антонина CXXXVI. 6, гдѣ (въ §§ 4 и 5) дважды упоминается о Вардезанѣ, а Кедринъ и Левъ однажды и согласно съ § 5. Они же, согласно съ Георгіемъ (CXL. 8) приписываютъ убіеніе львовъ Коммоду, а не Марку, какъ читается въ гл. CXXXVIII. 6; въ гл. CXLVII. 1 именуется Максимомъ тотъ императоръ, который въ § 3 одинаково съ Кедринымъ называется Максиминомъ; въ CL гл. Бальбинъ младшій упоминается согласно съ Кедринымъ послѣ Пупина, а въ гл. CLI. 2 послѣ Гордіана; Левъ совершенно опустилъ этого императора; въ гл. CLIV. 1, 2 Валеріанъ упоминается дважды; Кедринъ же приводитъ только второе изъ указанныхъ мѣстъ; въ гл. CLXXXVI. 2 и 5 о смерти Діоклеціана и Максимина упоминается два раза, а у Кедрина только одинъ по § 2. Ср. CLXXVII. 7, 12, CLXXXI. 7 и CLXXXII, CLXXXI. 1—8 и CLXXXIII. 7, CLXXXVII. 1 и CLXXXVIII. 1, CLXXX. 3 и CLXXXIII. 2, CLXXXIII. 6 и CLXXXVI. 7, CC. 1 3, CCXVII. 3 и CCXXIX. 8, CCXXXIII. 1 и CCXXXVII. 1, особенно же CLXXXVII. 3 что издано внизу текста, такъ какъ этого нѣтъ ни въ какомъ другомъ спискѣ, CCLIII. 7 словъ и участь патріарха Анастасія, 27 повтореніе о Константинѣ, 33 и 40 разсказъ о походѣ въ Болгарію, приводимый тѣми же самыми словами, CCXXVI. 6, въ концѣ, монашеское видѣніе, CCXXVI, 6, 7, 22, CCLVIII. 2, 3, 4, CCLXII. 1, 2, 6 и другія болѣе или менѣе подложныя

мѣста, н. п. въ гл. CCLXIII. 10 и CCLXIV. 3 повтореніе той же Сарацинской осады.

На *поляхъ* списка, по бокамъ, вверху и внизу *написано* тою же рукою то, *что потомъ перешло въ текстъ Кедрина и Льва.* Первая такого рода замѣтка читается нал. 2^b προσκυνοῦμεν καὶ κηρύττομεν τοῦτον μόνον εἶναι θεὸν ἀληθινὸν καὶ πάσης κτίσεως (на стр. 49, 13 нашего изданія), вторая: 4^a на стр. 53. Ἐνσοσκοπίαν λέγεται ἐξευρηκέναι Φλεγόνα, третья на 53, 17: Ποσιδῶνος σύγγραμμα, четвертая на стр. 53, 21: Τοῦτο συνέγραψε Ξενοκράτης, пятая на стр. 52, 23: Τοῦτο συνέγραψε Πόλις; 6) л. 8^b Καὶ Ἥφαιστος παρ' Αἰγυπτίοις ἐδυνάστευεν = Кедр. 35, 12; 7) 47^b ὁ σίκλος τὸ τέταρτον τῆς οὐγγίας (unciae). Ср. 8) стр. 83 нашего изданія съ приведенными тамъ же мѣстами Льва и Гликн, 9) стр. 117 съ Кедриномъ; 10) замѣтка на стр. 129 не находится ни у котораго изъ нихъ; 11—13 замѣтки на поляхъ стр. 158, 446 528** приняты Кедриномъ, 14) 698** и 15) 699* гл. CCLXIII. 7, 9 Парижскимъ спискомъ 1705; 16) л. 98^b на полѣ читается извѣстіе о спаденіи съ неба золотой пыли во времена Авреліана (с. 361***), которое, по увѣренію автора с. 369, 17, разсказано въ жизнеописаніи этого императора; подобнымъ образомъ 17 и 18) на полѣ 371 и 372 приводятся имена мучениковъ, заключающіяся въ текстѣ на с. 372; но замѣтка на полѣ с. 390 Вѣнскаго списка принята въ текстѣ Москов. сп., ср. сс. 279, 392, 399, 401, 402, 409, 413, 415, 426 (съ текстомъ 437 стр.), 428, 564, 671. Многія замѣтки на поляхъ, какъ кажется, выскоблены, н. п. объ Оригенѣ л. 94^b. 99^b, 109^a; иныя утратились вмѣстѣ съ краями листовъ (96, 104, 107, 108, 110. 123 —125, 131, 132, 138, 174, 180, 182). Вмѣстѣ съ замѣчаніями исчезли и заглавія, которыхъ было то меньше, то больше, чѣмъ въ Парижск.: 1706 и Мюнхенскомъ спискахъ. Писана эта рукопись 1) пожелтѣвшими чернилами, которыхъ часто и не видно, особенно въ замѣчаніяхъ на поляхъ и заглавныхъ буквахъ, выходящихъ за черты, проведенныя стилемъ; замѣтки же на поляхъ писаны между второю и третьей или крайней чертою, иногда даже внутри верхней перекрестной строки или надъ двумя нижними. Болѣе черными чернилами и гораздо позднѣйшимъ почеркомъ писаны нѣкоторыя поправки или примѣчанія,

приводимыя нами въ надлежащихъ мѣстахъ, н. п. ἣν передъ ἡμέραν стр. 279, 5; 2) тщательною скорописью; 3) безъ всякихъ знаковъ апострофы, знаки придыханій круглые; 4) безъ подписнаго и прописнаго ι; 5) съ отмѣткою точекъ и запятыхъ, и 6) безъ вопросительныхъ знаковъ, цитаты указаны на полѣ знакомъ >; 7) точки надъ ι и υ употребляются рѣдко н. п. ἐκλϊπαρῶν стр. 282, 22; 8) очень много сокращеній, на одной 208ᵃ с. почти 50, и притомъ трудно разрѣшимыхъ; 9) приставное ν ставится и передъ согласными. 10) ошибки отъ итакизма очень часты, н. п. на с. 278, 7 ἀντιχρήστου, οὐάλις, равно какъ и 11) другія погрѣшности ср. стр. 277, 2 ἐτελεῖτο προσευχ῀, 5 ἐκτενῆς 14. τοῖς—Ναυατινούς, 285, 11 καταπατοῦντας исправл. первоначальнымъ почеркомъ черезъ надписку ε 304, 14 ὁ θεῖα δίκη, 305, 15 τίνι—μεταβολήν. 12. Многое на поляхъ отмѣчено первоначальнымъ почеркомъ, н. п. Σή = Σημείωσαι на стр. 277, 24 и 277, 2 и очень часто ὅρα 281, 1 и пр. ὅρα τὸ ἐλεεινὸν τὸ μέγα τοῦτο 288, 6, ὅρα καὶ φυλάττου ἀπὸ τῶν τοιούτων 334, 25, ὅρα φοβερόν 328, 16, имена пророковъ, приводимыхъ въ текстѣ 295, ἐκ σου вм. ἐξ οὗ 301, 26.

XIII вѣка.

7. *Парижскій сп.* 1704 «пергаменный, въ которомъ заключается лѣтопись Георгія монаха отъ сотворенія міра до временъ императора Максенція. Въ концѣ помѣщена глава изъ Никифора философа, въ которой разсказывается о сынахъ Божіихъ, объ исполинахъ и потопѣ. Это списокъ, какъ кажется, *XIII в.*» (Catalogus codd. Mss. bibl. Reg. II Paris. 1740 стр. 390) Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφ. χρ. τε καὶ —ὑπὸ Γεωργίου ἁμ. μοναχοῦ, безъ указателя главъ; послѣдняя, неполная глава имѣетъ заглавіе: Ἀρχὴ τῆς βασ. Διοκλητ. καὶ Μαξιμ. (какъ написалъ мнѣ въ письмѣ Э. Миллеръ). Въ предисловія читается ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαὴλ (Э. Миллеръ). 157ᵇ ἄνους μετῆλθε ὡς εἴρηται. (Газе). Ср. стр. 381, 8 съ чтеніями Амвросіева сп., отмѣченными въ прибавленіи.

8. «*Ватиканскій* 154, пергаменный, въ малый листъ, 215 стр., *XIII в.*, отъ Юлія Цесаря до Кара (стр. 138), лѣтописи Θеофана отъ Діоклеціана до Михаила, л. 77ᵃ четвертая строка

связу. Ср. Георгія Синкелла изд. Париж. 1652 г. 303[a], 27 (Recensio codd. Mss. Lipsiae 1803 г. стр. 50). «*Ватиканскіе списки* CLIII и CLIV, по которымъ Аллацій приготовилъ переводъ свой — *ничѣмъ, или весьма немногимъ отличаются отъ* вышеупомянутыхъ *хроникъ (Коал.* и *Эскуріал.) и совершенно одинаковы съ Коаленевою.* Ибо кромѣ *предисловія* Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλολόγων—Ватиканскіе списки содержатъ даже одинаковое *заглавіе* и одинаковое замѣчаніе о двухъ дочеряхъ Адама въ слѣдующихъ словахъ Χρ. σ. ἐκ δ. χ. καὶ ἐξ σ. καὶ σ, ὑπὸ Γ. ἀμ. μ. Βίβλος γεν. (стр. 4, 19)—«(Фоджини, Appendix corporis historiae Byz. Romae 1777. л. XXXII) ср. Аллація о Георгіяхъ стр. 328 и Ватиканскій каталогъ рукописей № 154, 1—77 до Цесаря».

9. *Ват* = Ватиканскій 153, *XIII или XIV в.* (по извѣстію, доставленному изъ Рима въ Петербургъ, XI вѣка; бум. in-4°, *221 л.*, въ 2 столбца?).

1[a] Γεωργίου μοναχοῦ ἁμαρτωλοῦ χρονικὴ ἱστορία
Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου
Πράξεις παριστῶν καὶ χρόνους στεφηφόρων,
Πράξεις παλαιάς, ἔργα καὶ καταστάσεις
Συμβάντα καὶ πραχθέντα πᾶς μαθεῖν θέλων
Ταύτην βίβλον δίελθε, τοῖς γεγραμμένοις
Τὸν νοῦν ἐφιστῶν πᾶσι, μήτε που λάθοι,
Ὡς ἂν παριστῶν ταῦτα τοῖς οὐκ εἰδόσι
Ἔχειν νομίζῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν.

Α′ Περὶ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου, ὃς χειρὶ θεοῦ πλασθεὶς ἔζησε ἔτη ἐνναχόσια τριάκοντα καὶ ἀπεθάνη: Περὶ τοῦ Ἄβελ καὶ τοῦ Καΐν; слѣдуетъ 28 главъ.

1[b] Β′ Ἀρχὴ τοῦ χρονικοῦ βιβλίου Γεωργίου μοναχοῦ. Ἐπανάληψις τῆς ἀρχαιολογίας; слѣдуетъ 110 главъ.

3[a] Γ′ Ἀρχὴ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας. Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος καὶ μόνος.

4[a] Δ′ χρονικὸν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας.

10[a] Πρόλογος χρονικῆς ἱστορίας Γεωργίου μοναχοῦ. Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλόλογοι καὶ λογογράφοι ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ καὶ χρονογράφοι κ. τ. λ.

11[a] Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων κ. τ. λ. 120, 12 οὕτως вм. οὕτω — 14 ἔτει вм. ἔτι — περιόντα δεδοίκασι — 17 εἶδεν αὐτὸν καὶ ὁ Σ. — 18 καὶ οἱ — ἀπετέθη μονῇ. Переписанъ съ л. 180 до конца 221[a], гдѣ послѣднія слова ἐν τῇ Πρώτῃ — μονῇ написаны другимъ, позднѣйшимъ почеркомъ.

Л. 204[a] и 205[a] *извлеченіе изъ Генезія* 116, 16—126 2; 208 *продолжатель Өеофана* (Льва гл. 10). 209[b] приводятся натянутыя *производства собственныхъ именъ* въ срединѣ повѣствованія о разрушеніи Өессалоники, правда не всѣ, какія представляетъ въ 13 гл. изданная лѣтопись Симеона вмѣстѣ съ первымъ упоминаніемъ о Русскихъ, однако столь же нелѣпыя, обличающія Грека позднѣйшаго времени; но неумѣстно прибавленныя у Симеона въ 13 гл., при упоминаніи о городѣ Триполѣ, извѣстія о городахъ *служатъ въ Ватиканскомъ спискѣ къ объясненію путевой карты* флота, посланнаго противъ Сарацинъ. *Начиная съ Константина Порфиророднаго* Ватиканскій списокъ болѣе сходствуетъ *съ* изданнымъ *продолжателемъ Георгія*, нежели съ Симеономъ, но представляетъ *очень много извлеченій изъ продолжателя Өеофанова*, съ которымъ весьма часто онъ одинаковъ въ выраженіяхъ. Кажется, что *Славянскіе переводы* сдѣланы *по подобному списку*. Ср. варіанты въ жизнеописаніи Михаила III 1, 7 и о походахъ Русскихъ 864 и 941 г. Въ каталогѣ рукописей Ватиканской библіотеки читаемъ слѣдующее: «№ 155 стр. 1 и 1553 стр. 10 до Алексѣя Комнена» (но не простирается далѣе 948 г.) № 153.

XIV вѣка.

10. Пар. или *П. Парижскій списокъ* «1705, бумажный, прежде Кольбертинскій, въ которомъ содержится лѣтопись *монаха Георгія*, отъ сотворенія міра доведенная до временъ *имп. Михаила* и матери его *Өеодоры*. Впереди помѣщенъ весьма полный *указатель*, изъ котораго видно, что недостаетъ послѣднихъ четырехъ главъ. Эта рукопись написана, какъ кажется, *въ XIV в.*». (Кат. стр. 390) χρονογρ. Γεωργίου μον. σὺν χῷ τῷ. въ предисловіи ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαήλ. Кончается Львомъ

Арияниномъ (стр. 686, 7 καὶ πρῶτον μὲν κατὰ τῶν ἱερέως по Милл.). Заглавіе такое же, какъ въ царскомъ; неполный въ началѣ указатель 268 главъ, но отличный отъ указателя списка 1706. Э. Миллеръ).

XV вѣка.

11. *Париж. сп.* «1706, Харатейный списокъ, прежде Фауріанскій, въ которомъ содержится 1. лѣтопись Георгія Амартола. Впереди *указатель* главъ, состоящій изъ VII отдѣловъ. Первый отдѣлъ обнимаетъ общія положенія (книга I), второй простирается отъ Адама до Самуила, третій отъ Саула до Антіоха Евпатора (книга II), четвертый отъ Юлія Цесаря до Веспасіана, пятый отъ Тита до Константина В. (книга III), шестой отъ Константина В. до Михаила, сына Θеофилова (книга IV), седьмой отъ Михаила до Романа I (книга V). Этого отдѣла не достаетъ. — 2. Іоанна, Синайскаго монаха, повѣствованіе о св. Варлаамѣ и Іосафатѣ. Эта рукопись написана, какъ кажется, *въ XV в.*, довольно красиво и не одною рукою». Предисловіе отрывочно (Э. Миллеръ). Въ началѣ (1ª, 14ª, 28ª). эта лѣтопись приписывается Синкеллу; Συγγέλλου χρηματίσαντος ἐπὶ τῶν χρόνων Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κ. Π. Νέας Ῥώμης, но ср. 369ª ἕως ὧδε τὰ χ. Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ καὶ τοῦ μοναχοῦ καὶ τοῦ λογοθέτου т. е. до 842 г., а указатель главъ до смерти Романа (Газе). Сравненіе его съ указателемъ Мюнхенскаго списка можно найти въ нашей таблицѣ. «Изъ него же изданъ Діон. Петавіемъ въ прибавленіи къ сокращенію Константинопольскаго патріарха Никифора довольно длинный Греческій отрывокъ о правленіи Ираклія подъ ложнымъ именемъ Георгія Синкелла» (Годій о Малелѣ стр. LXXIV). Тишендорфъ издалъ варіанты, отмѣченные нами въ прибавленіи къ стр. 268, 21 — 281. ср. также варіанты, издан. Ундольскимъ изъ сравненія, сдѣланнаго Газе, н. п. стр. 40, 25 οὖν τῶν κλ. убо та наслѣдовавъшемъ, 26 ὡς ἀγαθῇ яко блага, 41, 1 διαλλαττούσης, но соуши лоучьши: 65, 18 κόσμον δημιουργήσας—76, 7 ἐν ᾗπερ ᾤκησεν ἡ идеже велиса страна. 14 ἐκπλ. ἀλ. и τῶν оп. —16 ὠν. τοῦ βεβήλου καὶ πόρνου —17 ποίας ῥ. κακίας — 19 ἀπὸ Ἀ. λέγει.

12. *Бароччіевъ* 30 л. 67 ἐκ—Γεωργίου περὶ βασιλέων χρόνων καὶ ἄλλα τινὰ ἀρχή· ὅτι Ἀδὰμ γ' υἱοὺς ἐγ. (4, 20).

Л. 69 πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ἀδύνατον χωρῆσαι τὴν κιβωτὸν τοσαῦτα ζῶα ἐν τοσαύταις πήχεσι, φησὶν ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι — ἔχει (34, 22). Εἶτα τοῦ κακοῦ προβαίνοντος ἀνωτέρω καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄστρα καὶ αἰθέρα καὶ ἀέρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὡς θεοὺς ἀνύμνησαν (42, 26 — 43, 4; 6 — 44, 22; 45, 22 — 46, 24).

Ὅτι οἱ Ῥ. ἐκ τούτων μ. καὶ τοὺς 54, 29—55, 5, συνέταξαν, л. 73. Ὅτι Εὐπτόλεμος.

Л. 73 Ὅτι Εὐπόλεμος φησὶ τὸν Μωσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι καὶ γρ. παραδοῦναι Ἰουδαίοις πρῶτον, π. δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων (29, 1 — 8). Νόμους δὲ πρῶτος γράψας Μωϋσῆς τοῖς Ἰουδαίοις· καταλιπὼν δὲ Μωϋσῆς τὰς κατ᾽ Αἴγυπτον διατριβὰς κατὰ τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει, διδασκόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῶν μετ᾽ ἐκεῖνον καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν καὶ περὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων καὶ μέχρις αὐτοῦ χρόνων καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ᾽ αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ Ἰουδαίων ἔθνει· καὶ τὰς τῶν ἀστέρων θέσεις καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ ἀριθμητικὴν καὶ γεωμετρίαν καὶ πᾶσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει κεῖται (?).

Л. 74 Τὸ δὲ μάννα ὁ Φίλων ἑρμηνεύων ἔφη τοιαύτην αὐτοῦ εἶναι τὴν πιότητα, ὥστε κατὰ τὴν φαντασίαν τοῦ ἐσθίοντος μετακιρνᾶσθαι, καὶ εἶναι μὲν καθ᾽ ἑαυτὸν οἱονεὶ κέγχρον ἑψημένον ἐν μέλιτι· παρέχειν δὲ νῦν μὲν ἄρτον, νῦν δὲ κρέως· καὶ κρέως τοιοῦδε· ἢ πετεινοῦ ἢ χερσιαίου· νῦν δὲ λαχάνου, τοῦ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἑκάστου, καὶ ἰχθύος, ὡς τὸ ἰδίωμα τῆς καθ᾽ ἕκαστον γένος πιότητος, ἀκριβῶς δὲ καὶ τῇ γεύσει τοῦ ἐσθίοντος διασώζεσθαι.

Этотъ списокъ, названный по имени Венеціянца Франческа Бароччи, хранится теперь въ Бодлеевой Оксфордской библіотекѣ.

13. *Амвросіевъ* № 184, in-f°, харатейный, 1° χρ. σ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. σ. καὶ σ. ὑπὸ Γ. ἀμ. καὶ συγγέλου. Προοίμιον. Πολλοὶ τῶν κτλ. 2° отъ словъ τὴν ὑπόθεσιν до γνώσει въ предисловіи такой же пропускъ, какой былъ въ спискѣ, служившемъ

оригиналомъ для Мюнхенскаго и Аугсбурскаго; но и далѣе нѣтъ многаго, что находится въ Московскомъ и прочихъ древнѣйшихъ спискахъ. Объ этомъ см. прибавленіе къ стр. 375, 12 — 390, 12; 398, 19 — 410, 11; 475, 20 — 479, 5 и 717, 11 — 721, 4 ἕως ὧδε τὰ χρονικὰ Γεωργίου καὶ λογοθέτου. Этими словами кончается списокъ, чтенія котораго отмѣтили мы первые.

4. *Вен.* *Венеціянскій* библіот. св. Марка № 608, харатейный, in-4°, XV в. Заключаетъ лѣтопись до Романа Діогена (т. е. до начала царствованія Михаила Парапинаки, преемника его съ 1071 г., ср. Журналъ Монфокона стр. 438, о рукоп. Джустиніани, Дидачи Гуртадо и Церкви святыхъ Іо. и Павла) — подъ слѣдующимъ заглавіемъ. Συμεὼν μαγίστρου καὶ λογοθέτου χρονικὸν ἐφεξῆς συλλεγὲν ἐκ διαφόρων χρονικῶν καὶ ἱστορικῶν.

Βίος τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀδὰμ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀδὰμ γενόμενος σλ′ γεννᾷ τὸν Σὴθ κτλ. (стр. 31, 20). Σὴθ δὲ γεν. (29). и пр. до Юлія Цесаря только имена и годы царствованій. О слѣдующихъ государяхъ разсказывается нѣсколько подробнѣе, какъ можно видѣть изъ варіантовъ, отмѣченныхъ въ жизнеописаніяхъ Константина В. (лл. 29^b — 33^a) и Льва Философа.

Начиная съ 813 г. этотъ списокъ чаще согласуется съ Георгіемъ, чѣмъ съ изданною лѣтописью Симеона; большею частью онъ короче обоихъ, особенно въ жизнеописаніи Романа I, гдѣ въ немъ оп. § 19 τὸ ἅγιον—ἀντίλυτρον, § 26, 28 ὃν ἐκ— 36 προαστείῳ, 38—41, 44—46, 48—56, 58, 59; иногда онъ даже подробнѣе ихъ.

Листы 273—284 заключаютъ XIII неизданныхъ біографій императоровъ отъ Іо. Цимисхія до Михаила, сына Константина Дуки; ихъ весьма тщательно переписалъ для меня Іоаннъ Велудъ, вице-библіотекарь библіотеки св. Марка. Ср. н. п. 210^a— 211^a замѣчаніе, которое должно присоединить къ с. 771; Καυλέας δὲ λέγεται διὰ τὸ ὅτε ἔμελλε μετὰ τὸ εἰσοδεῦσαι καὶ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ τῆς λειτυργίας ἀπάρξασθαι, ἐκ δαιμονικῆς συνεργείας ἴστιεν καὶ παρευθὺ ἐξέδυε τὰ ἀλλακτὰ αὐτοῦ· καὶ ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἔλεγον ὡς αἱρετικὸν αὐτὸν εἶναι. Μετὰ πολλοῦ (sic) δὲ καιροῦ ἀγανακτήσαντος τοῦ πατριάρχου ἀπὸ

τῆς τοιαύτης δαιμονιακῆς ἐπηρείας — ἐν μιᾷ οὖν ἡμέρᾳ μετὰ το εἰσοδεῦσαι καὶ εἰσελθεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, παρευθὺ ἀπῆλθεν αὐτῷ ἡ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπήρεια· καὶ ὑποστρέψας, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἄμβωνι καὶ ἄρας τοὺς χιτόνας αὐτοῦ ἄνωθεν ἐνώπιον πάντων, ἔδειξεν τὴν αἰσχύνην αὐτοῦ εἰπών· «Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην τοσούτους καιροὺς οὐκ ἐμυσταγώγουν τὴν θείαν λειτουργίαν». Καὶ αἰσχυνθεὶς ὁ μισόκαλος ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου. Ὁ δ' αὐτὸς πατριάρχης ἐποίησε μοναστήριον πλησίον τοῦ ἁγίου Μωκίου ὄπισθεν καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ τοῦ Καυλέως ἤτοι Καύλαιος, διαταξάμενος κἀκεῖσε ταφῆναι.

XVI вѣка.

15. *Парижскій сп.* 1707 «харатейный Фонтебл. списокъ, въ которомъ заключается: 1. лѣтопись монаха Георгія Амартола съ прибавленіями и искаженіями. Здѣсь представляется только первая часть, именно, отъ сотворенія міра до владычества Ю. Цесаря. Всего CCXCIII главы, откуда надо отнять XXVIII главъ Симеона Сиѳа, именно отъ 21 до 49 гл., также XXXIX гл. отъ CCLIV — CCXCIII, принадлежащихъ не Георгію, но какому-то неизвѣстному автору; также и послѣднія шесть не принадлежатъ сюда. Въ началѣ указатель главъ не только первой части, но и второй. За указателемъ слѣдуетъ краткое заключеніе изъ предисловій Ѳеофана, начавшаго свою хронографію съ того мѣста, гдѣ остановился Синкелъ. Къ концу прибавлены три выписки: первая объ имени Цесаря, вторая о вопросѣ Птолемея Филадельфа, относящемся къ св. Писанію, третья о конѣ диктатора Цесаря, имѣвшемъ раздвоенныя копыта. 2. Лѣтописи Никифора Хонскаго, писанныя разнымъ почеркомъ и некрасиво. Этотъ списокъ относится, какъ кажется, къ XVI в.». Заглавіе то же, что и въ № 1704, указатель главъ отличенъ отъ находящагося въ № 1705 и 1706 и Мюнх. сп.

16. *Парижскій сп.* 1708 «харатейный, Фонтебл. списокъ — вторая часть отъ Ю. Цесаря до Алексѣя Комнена». — Послѣдняя глава βασιλ. τοῦ Κομνην. Ἀλεξίου.

17. М. 2. второй *Мюнхенскій списокъ* № 139, Бойскій или Баварскій «до императора Василія (Михаила) слѣдуетъ болѣе

Амартолу, а потомъ Логоѳету» (Радеръ) «до Романа I. (Hardt, Beiträge 1807 VI. 203) «до правленія Константина, сына Леонова (Бандини, катол. рукоп.) «писанъ *такимъ же почеркомъ, какъ Аугсбургскій*, на крѣпкой и гладкой бумагѣ, заглавія и начальныя буквы писаны красными чернилами; шрифтъ мелкій и на поляхъ поправки, in-f°, 442 л. *Писанъ въ Эпидаврѣ Николаемъ Хонскимъ* (л. 356^b: Τετερμάτωται ἣν ὁρᾷς, φίλε, δέλτος Ἐν τῇ δυτυχεῖ πόλει τῆς Ἐπιδαύρου Πόνῳ δὲ Νικολάου τε τοῦ Χωνιάτου); со многими пропусками, *XVI в.*, весьма хорошо сохранившійся списокъ (Hardt), съ надписаніемъ Γεωργίου ἁμαρτολῶῦ ἀπὸ κτίσεως, α [=μοναχοῦ] καὶ συγκέλου χρηματισθέντος ἐπὶ Ταρασίου, μέχρι τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου υἱοῦ Λέοντος. л. 1^a Γεωργίου συγγέλου Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου χρ. συντ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. συλλ. καὶ συντ. ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ. Πίναξ, ἀρχὴ и пр. таблица, которую списалъ для меня Тафель, и которую мы представимъ въ концѣ этого предисловія. Изъ этого списка Mt. Rader изд. въ Аугсбургѣ 1607 г. in-8° Syntagma de statu morientium, взявъ его изъ рукописей Максиміліана и Аугсб.», потомъ повторилъ его въ Мюнхенѣ 1614 г. и Латинскій отрывокъ, читаемый къ замѣчаніямъ къ Viridarium S.S., изъ Греческихъ миней о чудѣ, совершившемся въ городѣ Карѳагенѣ въ правленіе Ираклія (575 — 578). Варіантами въ жизнеописаніяхъ Константина В., Констанція и Юліана (стр. 389, 1 — 451, 16) мы обязаны Миклошичу, приписавшему ихъ къ тексту Вѣнскаго списка. *Мы же сравнили предисловіе и первыя слова текста* до 5, 25 и конца 815, 19 ἀπετέθη μονῇ. Объ этомъ см. Прибавленіе, заключающее варіанты одного писателя, а не чтенія различныхъ хронографій. Ср. также 514,18 ἐφ' ᾧ *при томъ* въ Болг., 20 εἴρηκε, 21 ἐῤῥυπ. Хотя Радеръ (въ жизнеописаніи Игнатій, сочиненіе Никиты, изд. въ Ингольштадѣ 1614 г.) и увѣряетъ, что Амартолъ отличенъ отъ Георгія *Синкелла* (въ спискахъ Пфальцской и Аугсбургской библіотеки); но эти списки невѣрно называютъ его Синкелломъ, такъ какъ они знаютъ только этого лѣтописца. Кромѣ того справедливо замѣчаетъ Аллацій, «однако онъ не приводитъ между ними никакого различія».

18. *Бароччіеевъ сп.* № 194, харатейный изъ 53 (?) ли-

стовъ; безъ имени автора и заглавія сочиненія начинается такъ: Πολλοὶ τῶν ἔξω φιλόσοφοι καὶ φιλόλογοι κ. τ. λ. заключаетъ въ себѣ выписки изъ хроники Ге. Амартола, изданныхъ въ Крамеровыхъ anecdota т. IV въ Оксфордѣ стр. 218—246, им. отъ II гл. первой книги стр. 7, 24 до VIII гл. второй книги стр. 59, 25. Лучшія чтенія, отличныя отъ изданныхъ нами по Мюнх. и Моск. сп., см. въ приложеніи къ стр. 8, 2—8, 14, 30—30, 14; 44, 24—54, 1, 52, 23—59, 24.

15 1. Πάλας καὶ καθεξῆς μέχρι τῶν κτισάντων τὴν Ῥώμην καὶ βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ· ἦσαν δὲ οὗτοι ἐν τοῖς χρόνοις Ἄχαζ τοῦ βασιλέως Ἰουδαίων. οὕτως καὶ οἱ Ἀσσύριοι βασιλεῖς.

11. 9? Ἀρχὴ τῶν Φαραωνίτων βασιλέων. 30, 13; 44, 24.

19. *Оксфордскій* I сп. (F. 6, 26) у Юмфрида Годе въ предисловіи къ Малелѣ (изд. въ Боннѣ LXXIII); простирается, какъ говорятъ, до смерти Михаила III, но ср. Фабриція (VI. 154, 353) «начало ихъ (выписокъ) одинаково съ началомъ хронографіи Георгія Амартола, какъ представляетъ изъ рукописи Л. Аллацій въ разсужденіяхъ о Георгіяхъ: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπου ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς γ'. Это сходство обнаруживается не только въ началѣ, но и въ предисловіи, находящемся передъ началомъ рукописи (а не въ Барoччіевомъ № 194, харатейномъ, л. νγ' πολλοὶ τῶν ἔξω φιλοσόφων — τὰ πάντα ἔθησε), откуда дѣлалъ извлеченія свои Чильмидъ: оно совершенно одинаково съ тѣмъ, которое тамъ же представляетъ Аллацій изъ Георгія Амартола. Изъ него же представили извлеченія Левъ Аллацій въ сочиненіи de ecclesiarum consensione (изъ Ватик. списковъ), Io. Меурзій въ Glossarium graecobarbarum и Дюфрень въ Glossarium mediae et infimae Graecitatis и, если не ошибаюсь, въ замѣчаніяхъ къ лѣтописи Io. Зонары. Желающій знать объ этомъ болѣе, можетъ обратиться къ разсужденію нашему о различныхъ Греческихъ писателяхъ, гдѣ поправлены ошибки Аллація. Здѣсь я присоединю объ немъ только то, что онъ жилъ въ одномъ столѣтіи съ Малелою, т. е. въ IX по Р. X. и довелъ свою лѣтопись не только до начала правленія Михаила, сына

Θеофилова, какъ опредѣляютъ нѣкоторые ученые, но и до смерти его, т. е. до 866 г.» даже до смерти Романа I, что уже принадлежитъ не Георгію, а Логоѳету; 4, 20 послѣ αὐτοῦ приб. οὕτω μὲν οὖν ὁ πρῶτος ἐγένετο ἄνθρωπος παρὰ θεοῦ ᾧ ὄνομα Ἀδὰμ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὔα ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς и ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ послѣ ἐγέννησεν. 7, 11 Μετὰ τοῦτον οἱ αὐτοῦ ἀπόγονοι καὶ ὁ Σὴθ προμηνυθέντες ἀνέγραφον τὰ μέλλοντα περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐν λιθίναις καὶ ὀστρακίναις πλαξὶ, σημαίνοντες, ὅτι ἀναλωθῆναι καὶ φθαρῆναι μέλλει τὸ πᾶν, ἢ ὑπὸ πυρὸς ἢ ὑπὸ ὕδατος· καὶ εἰ μὲν ὑπὸ πυρὸς, σωθήσονται τὰ γράμματα ἐν ὀστρακίναις πλαξὶ, εἰ δὲ ὑπὸ ὕδατος, ἐν λιθίναις. Ἐλθόντος δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἅπαντα ἀπολέσαντος, μόνος ἐσώθη Νῶε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ θυγατέρες πρὸς δευτέρου ἀνακαίνισιν κόσμου. Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Καινὰν, ὁ υἱὸς Ἀρφαξὰδ, συνεγράψατο τὴν ἀστρονομίαν εὑρηκὼς τὴν τοῦ Σὴθ καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ὀνομασίαν, ὡς ἔφηται, τῶν ἀστέρων ἐν πλακὶ λιθίνῃ γεγραμμένην ἥτις 1 20 — Ἰώσηπος 7, 22.

31. 10 Ἀδὰμ τοίνυν — 33, 28 ἔτη ϡν'. 35, 24 Ἐπειδὴ — 41, 11 гл.; 64, 23 — 65, 2, 7, 24 — 10, 2 «И до сихъ поръ, читатель, у тебя передъ глазами безъименный авторъ хронологическихъ выписокъ; слѣдующую страницу мы списали съ Александрійской хроники» (Годе).

20. *В. 1. Вѣнскій* сп. № 40, прежде 39, въ листъ, предисловіе котораго и гл. CXXVII — CXCI (стр. 389 — 451, 15) благосклонно сообщилъ мнѣ Миклошичь, хотя онъ самъ въ то время приготовлялъ изданіе Георгія. Въ этомъ же сравненіи обозначены варіанты списковъ Мюнхенскихъ (№ 1. 404, Аугсбургскаго и 2. 139, 239). *Первая часть Вѣнскаго сп. отъ 40 до л. 49, равно какъ и конецъ л.* 315 — 326 *написана на Турецкой бумагѣ позднѣйшимъ почеркомъ,* остальная часть пергаменная, древняя и отличнаго почерка (commatis). Пріобрѣтенъ этотъ списокъ Авг. Бусбеномъ въ Константинополѣ (Нессель); доведенъ до Алексѣя Комнена, 1081 г. (Gretser de cruce?). 1ª Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων λογογράφων καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου Ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Ταύτης

δὲ τῆς βίβλου, что, кажется, зависитъ отъ существительнаго Πρόλογος. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ χρονικοῦ Γεωργίου μοναχοῦ=стр. 28, 6, 7 нашего изданія, сдѣланнаго въ этомъ мѣстѣ по Мюнхен. сп. Главы CCXXVI, 4 — CCXXVIII, изданныя по этому же списку, см. въ сочиненіи подъ заглавіемъ: «Theophanis chronographia.» Probe einer neuen Ausgabe von G. L. E. Tafel. стр. 26—34.

21. *В. 2 сп. Вѣнскій* 2. Съ 38ᵇ. Ἀρχὴ τῆς χριστιανῶν βασιλείας κ. τ. λ., сличенный Миклошичемъ до конца правленія Юліана: «харатейный, древній и хорошій списокъ, in-4°, но изорванный, кое-гдѣ попорченный морскою водою, состоитъ теперь изъ 83 листовъ; прежде принадлежалъ Іо. Сумбуку, заключаетъ въ себѣ историческіе отрывки изъ Георгія Амартола» (Нессель стр. 142). См. варіанты, отмѣченные на стр. 389, 1—451, 16, чѣмъ мы обязаны Миклошичу.

22. М. 1. *Мюнхенскій* списокъ 1, № 414, *Аугсбургскій*, харатейный, съ отмѣткою на стр. 68 № 37 (81), съ досками, обтянутыми черною кожей, съ мѣдными закрѣпами, въ листъ, носитъ слѣдующее заглавіе: Γεωργίου καὶ λογοθέτου. Γεωργίου μοναχοῦ καὶ λογοθέτου ἱστορικ[ὸν?] συγκέλου. Πίναξ. (1) Περὶ τῶν πρωτοπλάστων Ἀδὰμ καὶ Εὔας — (17) περὶ Εὐσεβίου καὶ Παμφίλου ὡς ἐν συνόψει — τῶν αὐτῶν (= г. XXVII. 29, 15), (18) Περὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων (= II, 1 с. 31, 19) — послѣдняя глава слѣдующая: περὶ τῶν κεκοιμημένων (= CCXXXII. с. 578, 8). Текстъ простирается отъ стр. 276ᵇ до конца этой главы стр. 587, 32 ὅταν ὄφελος οὐδὲν; заглавія и начальные буквы писаны красными чернилами, мелкимъ и блестящимъ почеркомъ съ схоліями въ текстѣ (н. п. стр. 29, 15 σχόλιον τῶν ἁγίων πατέρων, котораго недостаетъ въ Парижскомъ 1705 сп., вошелъ сюда, кажется съ поля), XVI вѣка (см. сп. М²), весьма хорошо сохранился и послѣ указателя имѣетъ заглавіе: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων [χρ.] καὶ ἐξηγητῶν συλλ. καὶ συντ. ὑπὸ Γεωργίου αχ. καὶ συγκέλου (χρηματίσαντος ἐπὶ Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κ. Π. νέας Ῥώμης). Προοίμιον ά (ἀρχή.) Изъ этого списка Тафель прислалъ намъ начало, котораго недоставало въ Московскомъ сп. (стр. 4, 17—44, 24); кромѣ

того, мы обязаны Миклошичу варіантами въ жизнеописаніи Константина В., Констанія и Юліана (с. 389, 1—451, 16); Гретсеръ же во II кн. de cruce уже выписалъ стр. 410, 7—412, 3, Петавій въ прибавленіи къ сокращенію Никифора (Пар. 1616 стр. 339 — 407) жизнеописаніе Ираклія; Матѳей Радеръ издалъ изъ этого списка, «который не продолжается далѣе Константина, сына Иракліева» свое syntagma de statu morientium (стр. 572—587), писанное по-латыни, съ замѣчаніями въ Аугсбургѣ 1607 г. in-8°. Ср. кромѣ того чтенія Лейпцигской рукописи, списанной съ Аугсбургской на стр. 564 — 587. Мы *сами сличили предисловіе съ текстомъ* M^2, коихъ варіанты, большею частію, согласные съ чтеніями въ Амвросіевыхъ и Вѣнскихъ спискахъ, можно видѣть въ Прибавленіи.

XVII вѣка.

23. *Л.* Лейпцигскій 852 (Нах. I. 4, 49 ср. Наумана каталогъ библ. Сената, въ Гриммѣ 1838 г. стр. 215) «Хроника монаха Георгія и Синкелла КП., доведенная до Констанція, сына Иракліева, списана *съ рукописи Аугсбургской библіотеки* съ поправками I. Г. Бозія изъ библіотеки К. Сагиттарія, а потомъ I. А. Шмида и П. Лизера младшаго».

3ᵃ Γεωργίου καὶ λογοθέτου. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ καὶ συγκέλου. Προοίμιον. Πολλοὶ τῶν κτλ. Чтенія на стр. 1, 1—6, 1 и 571, 21—587, 32, что составляетъ конецъ списка, въ первый разъ выписанныя нами см. въ Прибавленіи, ср. Рейске (de caeremoniis aulae Byz. пред. Лейпцигъ 1754 въ листъ).

Неизвѣстнаго вѣка.

24. *Палатинскій*, Ватиканскій? Χρ. σ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. σ. καὶ σ. παρὰ Ἰωάννου τοῦ Σικελιώτου τοῦ καὶ χρηματίσαντος ὕστερον πατριάρχου Κ. Π. νέας Ῥώμης (онъ называется также и Синкелломъ и Морокарданіаномъ, и былъ патріархомъ Константинопольскимъ 837—842 г.?).

Πολλοὶ τῶν ἔξω χρονογράφοι καὶ φιλόλογοι κτλ.

[Α'] Βίβλος γενέσεως, ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς κτλ.

[Β'] Τοῦ αὐτοῦ Ἰω. τοῦ Σικελιώτου περὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ Εὔας καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων. Ἀδὰμ τοίνυν κατὰ τὸν σο-

φώτατον (31, 20). Оканчивается Михаиломъ, сыномъ Θеофиловымъ. ἕως ὧδε τὰ Χρονικὰ Γεωργίου καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε μόνου τοῦ λογοθέτου (Фабриції, bibl. gr. XII. 27).

25. *Цейцинскій* (Zeitz) «Хроника монаха Георгія отъ Юлія Цесаря до Діоклеціана (Фабриції bibl. gr. XII, 24).

26. *Шлейзингенскій* (Ludovicus, notitia bibliothecae Schleusingensis). Этого списка уже нѣтъ въ Шлейзингенской библіотекѣ, какъ писалъ мнѣ въ отвѣтъ библіотекарь оной Гартунгъ, 1 августа 1858 г. Куда онъ дѣлся, неизвѣстно; можетъ быть, находится въ Лейпцигѣ.

27. *Кардинала Рауля*, въ Парижск. дворцѣ № 37 «Исторія монаха Георгія, выбранная изъ многихъ источниковъ, отъ Адама до Константина, Севера, Максимина и Максенція» (какъ Пар. 1704 въ каталогѣ, изданномъ 1740 г.). Онъ продолжался далѣе, но остальнаго недостаетъ (Монфоконъ библ. Пар. 1739, 11, 772).

Такимъ образомъ хронологическій порядокъ списковъ оказывается слѣдующій:

I. *до 842 г. только одного монаха Георгія;* безъ предисловія: 1 Коаленевъ 310, X в. съ риторическими украшеніями, впрочемъ согласный съ Коал. 305, хотя послѣдній доведенъ только до 311 г.; *съ предисловіемъ:* 5 Коал. 134, 301, XII в., 10 Амвросіевъ XV в. Георгія Амартола и *Синкелла.*

II. *Продолженный Симеономъ Логоѳетомъ до 948 г.; безъ предисловія?* 3 Медицейскій *XI; съ предисловіемъ*: 11 Парижскій 1706, *XV;* 8 Ватиканскій 153 *XIII* или *XIV* в., отличающійся; 6 *Московскій XII*; 19 Оксфордскій; 24 Палатинскій.

До 1071 *г.*: 14 Венеціанскій XV в

До 1081 *г.*: 20 и 21 Вѣнскій 1 и 2 *XVI* в.; согласные съ Амвросіемъ до 842 г.; 22 Мюнхенскій 1, *XVI* в. *Синкелла* изъ Зонары, дополненный позже; 16 Парижскій 1708, XVI в.

До 1143 *г.*: 6 Московскій *XII* в.

III. *Неполные* списки, *до Цесаря:* 9 Ватиканскій 153? *XIII* в. и 15 Париж. 1707 *XV* в. *отъ Цесаря до Діоклеціана:* 8 Ватиканскій 153 и 25 Цейцинскій? *до* 311 *г.:* 2 Коал. 305 XI, и 7 Пар. 1704 *XIII* в.; *до* 641 *г.: Ге. Синкеллы, согласные съ Амвросіевымъ спискомъ:* 17 Мюнх. 2. *XVI* и 23 Лейпц. *XVII* в.;

до 814 *г.;* 10 Пар. 1705, XIV в. *Отрывочные:* Бароччіевы 30, XIV и 194 XV в.

Еще неописанные: 3 Медицейскій *XI* в.; 4 Эскуріальскій *XII* в.; 24 Палатинскій, Іо. Сицилійскаго, патріарха; 26 Шлейзвигенскій; 27 Рауля.

ГЛАВА III.

О переводахъ.

I. Экземляръ *Латинскаго перевода*, приготовленнаго Аллаціемъ по словамъ *Ламбека* (VIII, 462) находится въ Императорской Вѣнской библіотекѣ. Мы не сочли нужнымъ составлять новый потому, что большую часть труда Георгіева и его продолжателей можно читать по-латыни въ извлеченіяхъ Кедрина и Льва грамматика. Поэтому мы тщательно отмѣтили подъ текстомъ своего изданія параллельныя мѣста Кедрина, съ означеніемъ страницъ и строкъ Боннскаго изданія.

II. *Для Славянъ* полезнѣе будутъ древніе Сербскіе и Болгарскіе переводы, которые мы разсмотрѣли въ предисловіи къ своей хронографіи, князь Оболенскій перечислилъ и разсмотрѣлъ ихъ въ чтеніяхъ Общества Русской исторіи 1846 г., а Ундольскій представитъ въ своихъ вопросахъ объ Амартолѣ.

Критическимъ изданіемъ ихъ займется II Отдѣленіе Академіи Наукъ.

1. *Болгарскій* переводчикъ въ таблицѣ, находящейся передъ переводомъ, оканчиваетъ вторую книгу, въ разсказѣ объ Ассирійскомъ плѣненіи, или въ гл. LXXXIX тѣми же словами, которыя въ Мюнхенской таблицѣ находятся въ началѣ LXXXVII гл., стр. 190, 6 нашего изданія. Третья книга перевода о царяхъ Вавилонскихъ содержитъ XXI гл., четвертая отъ CV гл. (стр. 113, 23) въ LXXVI главахъ перечисляетъ Римскихъ императоровъ, а пятая въ CCXIX главахъ христіанскихъ императоровъ. Но это дѣленіе не можетъ быть принято въ основаніе къ различенію Амартола отъ другихъ хронографовъ, какъ думалъ Ундольскій; ибо 1) это дѣленіе не согласно съ тѣмъ, которое представилъ въ предисловіи самъ авторъ: у него мы видимъ только четыре книги. — 2. Болгарскій списокъ при

жизнеописаніи Маврикія вслѣдъ за переводомъ ἔτη κ', стр. 554, 6 продолжаетъ въ стр. 16 οὗτος κτίζει τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μ' потомъ стр. 22. Ἐπὶ τούτου γύναιον ἔτικτε παιδίον ἄνευ ὀφθαλμῶν, χεῖρας μὴ ἔχον κτλ.—*свидѣтельства*, принадлежащія *сократителю*, а не переводчику, ср. 410, 7—412, 3 разсказъ объ обрѣтеніи креста, съ опущеніемъ перваго разсказа на стр. 402, 13—403, 12, который находится не только въ Московскомъ, но и въ обоихъ Мюнхенскихъ; 550 и 552 извѣстія о постройкахъ Юстина II, занесенныя въ лѣтопись Георгія изъ другаго сочиненія, не находятся въ Славянскихъ переводахъ. — Съ другой стороны на стр. 558, 22 Болгарскій переводчикъ *присоединяетъ* то, чего до сихъ поръ нѣтъ ни въ одномъ спискѣ. Но въ весьма многихъ мѣстахъ этотъ переводъ согласенъ съ нашими списками.

1) Въ переводѣ предисловія стр. 1, 9 Болгарскій переводчикъ подтверждалъ нашу догадку словомъ *остельше*, reliquerunt; но стр. 3, 28 невѣрно переведено оумертвию, defunctum, какъ будто бы читалось τελευτήσαντος вм. τελευταίου; 31 моудро = σοφῶς, а не σαφῶς, какъ думали нѣкоторые; 4, 1 просвѣщаетъ = *dirigant* Аллаціева перевода 14; Яко же умѣтель есмь = *nobis ut imperitis*.

2) *И начало лѣтописи такое же*, какъ въ спискахъ Коал. 305. Эскуріальскомъ, *Парижскомъ* 1705, Ватиканскихъ 153 и 154, Вѣнскомъ и представленномъ нами изъ обоихъ *Мюнхенскихъ;* искл. пропускъ на стр. 5, 13 Καὶ — ἠρετίσατο; 6, 6 сокращ. Яко всего прокаженъ бы житиа.

7, 1 оп. Ὁ δὲ — Σήθ; 7 *опущ*. слова Ἄρεα, τὸν δὲ δ' Ἀφροδίτην и съ Парижск.

Τοὺς 8 оп. κυρίου 10; стр. 9, 2 Болгарскій сп. съ Мюнхенскими имѣетъ Ἀσσυρίας вм. Συρίας;

10, 17 сп. какъ Пар. ἐβασίλευσεν αὐτῶν, но имѣетъ ὃς а не ὡς какъ Пар., хотя и согласенъ съ нимъ въ 11, 11 Ναραχὼ и 16 Ἰόπολιν.

12, 10 φιλόσοφος καὶ τῆς κογχύλης ἐφευρητής, μετ. 11 αἵμασι τὸν κύνα βεβάφθαι λαβών, но 15 αὐτῷ; согласно съ Мюнхенскими 21 καὶ τοὺς — ἐσθῆτος.

13,17 ἐκ τῆς ἀ. τῶν ὑ Ἰ. оп.; 27 ἄνδρας πιστοὺς какъ П.; 28 Миремъ = διὰ τοῦ Μιερέως какъ $M^{1,2}$; 29 и въшедшю скверньному иерѣю = εἰσελθὼν πρὸς τὸν ψευδοιερέα.

15,9 ὁ ἐ. ῥ. κ. τῆς π. оп.

20,9 Καὶ какъ $M^{1,2}$; ἐπιτιθεὶς какъ П; 13 ἀνωρθοῦντο θείᾳ κινήσει τὰ какъ П; 15 τὰ δηλοῦντα-μόνα какъ П; 17 συνέβαινον αὐτοῖς какъ $M^{1,2}$; 20 προφητειῶν какъ $M^{1,2}$.

21,25 οὕτω τοίνυν μετὰ какъ $M^{1,2}$; 26 καὶ какъ П; 28 Ἀλεξάνδρου оп. какъ П; 31 чино блаженствіемъ = εὐταξίας какъ $M^{1,2}$.

22,4 лобза = ἠσπάσατο; 6 цѣловаша = ἠσπάσαντο какъ $M^{1,2}$.

23,15 καὶ πᾶσαν — αὐτῆς какъ П; 20 γὰρ какъ П; 27 αὐτοῦ πρεσβευταῖς какъ $M^{1,2}$; 28 αὐτὸν оп.

25,15 πῦρ *какъ у Кедрина*, а не πύργος; 25 слнцю к намъ и къ въстокоу (?).

27,13 Гилѣомъ какъ П.

28,10 οὕτως какъ $M^{1,2}$; τῶν τε καὶ ἀρχόντων τε καὶ βασιλέων какъ П.

29,5 ἀρ. καὶ ἀστρ. какъ $M^{1,2}$; 13 — 31, 11 оп.

31,22 ψ. καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη ϡλʹ, ὅς λεγ. какъ П; 25 — 29 оп. какъ П.

32,13 Σὴθ оп.; 17 ϡγʹ — ψμʹ; 18 ϡγʹ; 26 ἤλπισεν какъ П; но ἑνὸς какъ собственное имя Ἐνώς.

38,4,5 ὅτι — ἑπτὰ какъ $M^{1,2}$.

34,12 Ὁ δὲ и μόνος какъ П.

37,3—9 оп.; 12 — 20 какъ П; 24 δὲ оп.

39,11 Ὁ δὲ Ἰ. τὸν Χ. τὸν Μ. оп.: 27 τὰ π. β. оп.

40,10 Καμαλίαν; 17 Βασταρνὶς оп.; 22 всяческія страны вм. καὶ —Ἰωνίαν; 25 οὖν τῶν какъ П.

41,1 соущи лоучьши = διαλλάττουσα какъ П; 4 Ἰσραὴλ, а не Ἐβραΐμ; 12 πολ. ἡγ. ἢ πρ. τι ἀνδρεῖον какъ П; 13 ἐτίμησαν какъ $M^{1,2}$.

43,7 имѣетъ καὶ ὀν. καὶ ὁ π. Λ. κρ., но 9 τραγέλαφος оп. какъ П; 10 δὲ какъ П; 11 ἦν δὴ какъ $M^{1,2}$; 30 τελετὰς ποιεῖν?

44,13 ἐκ μὲν Ῥέας — ἐκ δὲ Ἄρεως — φόνους ἐκ какъ $M^{1,2}$; 16 оп. προσκυνῆσαι κτλ. что имѣетъ П.

Этими и другими мѣстами на стр. 132 Ундольскій хочетъ показать, что Греческіе списки искажены тамъ, гдѣ они заклю-

чаютъ больще Болгарскаго. Скорѣе слѣдовало бы заключить, что этотъ переводчикъ сократилъ все, что казалось ему слишкомъ труднымъ или ненужнымъ, точно такъ же, какъ Румянцовскій списокъ этого перевода опускаетъ многое, что содержится въ Синодальномъ (Ундольскій стр. 151).

3) Начиная съ стр. 44, 23, гдѣ начинается Московскій списокъ, варіантовъ въ этомъ переводѣ гораздо меньше.

45,24 Ἄπιν оп., но послѣ βοῦν читается: имѣюще зовома именемъ хроупею.
46,1 καὶ π. τῶν ἑ. λ. оп.; 14 καὶ κατὰ π. оп.
52,26 Χ. δὲ ἐξ. ἡ. Κ. оп.
53,9 Ὁμοίως — ἐνόδιον 11 и τὸ—γνωριζόμενον. оп. 15 ἢ—κνημὶς оп.; 22 прѣдъ всѣми гля.
65,15 и по разоумѣ споодобися? 18 тако ся глть; 19 πάντας послѣ ἀνδρ. 20 κτίσματα λατροῦντες καὶ διαφόρους θεοὺς какъ М.
69,20 вѣщаваеть безбожно.
74,21 — 75, 2 оп.
76,7 ὥσπερ καὶ какъ М. но ἐκ какъ П.; 11 φησὶν послѣ ἦν какъ П; 14 имѣетъ ἐκπλ. ἀλ., 16 ὡν. τοῦ β. π. 17; πατρίδος καὶ ῥ. κακῆς —19 ἀπὸ Ἀβραὰμ λέγει какъ П.
79,9 ἐκ Β. δὲ τῆς δούλης ἐγέννησε τὸν Δ. καὶ τὸν Ν.; ἐκ δὲ — Ἀσὴρ оп.
80,17 — 22 и 25 — 81, 19 оп.
112,21 δι' αὐτοὺς? тѣхъ ради.
122.24 ζ. ἡ. σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ оп.
126,13 χιλίαδες изъ Пар. но 14 цп. вм. υπ'
128,23 πρόξενον Δαυῒδ.
130,16 σου изъ Псалма.
131,3 Ἀβ. оп.; 23 τὸ — αὐτοῦ оп.
132,29 χρίουσι τὸν Δαυῒδ αὐτοῦ? 29 ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.
137,25 καὶ ἐροῦσιν — ταύτην оп.
138,7 πολλὰ — ἀδιάλειπτα оп.
139,23 καὶ κ' βόες νόμαδες изъ Царск.
141.21 αὐ — ά оп.; 26 παῤ Ἑ. Σ.; 30 χρ. πολύν.
142,14 присоед. то, что въ Московск. спискѣ написано позднѣйшимъ почеркомъ.

143,23 καὶ ἔδωκα — γνῶσιν изъ Екк. 1, 17.

144,11 ἀδ. τε καὶ τρ. Серб. передъ ἀπήλαυσεν, Болг. присоед. неоутомленниꙗ блоудьствьнааго обычаꙗ καὶ ἀκολασίας ὑπόθεσις 12, что тамъ оп. Оба съ прибавкою: ἐπὶ τούτων γεγόνασι Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος, οἱ σοφότατοι τῶν Ἑλλήνων?

145,15 ἀπώλεσεν Серб.

148,4 Καὶ τί τούτων τὸ оп. Болг. и Серб.

150,10 даже и до смерти подобаꙗть якоже терпѣниꙗю наказовати? Болг. — 18 προδιαμαρτύρεται — πέσῃ 20 оп. Серб.

151,19 καὶ τοῖς ἰατροῖς χρησάμενος оп. Болг.

152,15 οὐ προσεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν πρᾶγμα παράνομον Серб. прибавл. послѣ ἐμίσησα изъ Пс. 3 — 31 ἐξ ἀδελφοὺς Серб.

153,5 καὶ ἀνεῖλον κτλ. оп. Болг.

154,9 καὶ Λυκοῦργος κτλ. оп. Болг. и Серб. 24 послѣ παρασχόντων на двою златникоу Болг.

156,2 послѣ ἀπήγξατο и истекоша ємоу вноутрьнаꙗ вся. Болг. — 15 καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ' αὐτόν ἔσται приб. Болг. и Серб. изъ Ез. 26.

158,3 Болг. и Серб. какъ В. 3.

159,7 упомин. о 29 годахъ, прибавл. въ Болг. и Серб. — 12 καὶ ἔθαψέ τινα τῶν θανατουμένων καὶ ἐκοιμήθη κτλ. Серб.

162,6 ὡς λέγει πρὸς Κορνήλιον оп. въ Болг. и Серб. — 13 τῷ Περσῶν ἐφόρῳ Болг. и Серб., какъ и дѣйствительно слѣдуетъ читать.

163,4 πατριάρχης Κ. Π. Болг. — 22 за єже паче всѣхъ соущомоу приближению отъ всѣхъ. Серб. отъ всѣхъ прилѣжьнѣмъ приниманиꙗ къ Богу Болг. вм. Καὶ.

164,27 Διὸ φησὶ Δαυὶδ. Болг.; сп. Лаптина прибавляетъ: и смысли, чего нѣтъ въ Пс. Серб. σὺ ἔγνως πάντα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα изъ Пс.

165,2 Въ Болг. приб. (вопреки смыслу къ Рим. XI 33) таче добро извѣстно ἀνέκφραστα γὰρ ἐ.π. не исповѣдана всеи твари бж҃ия соудьбы и томоу єдиномоу свѣдома καὶ τί λέγω τὰ τοῦ θεοῦ; Серб. же послѣ 34 и паче въ лѣпоу-

тоу. ἀνέκφραστα γὰρ ἐ. π. καὶ ἀδ. καὶ τί λέγω τὰ τοῦ Θεοῦ; 16 въ Серб. приб. Якоже и бжтвьтны аг҃глы и глоубыноу реченнымъ и гавикмъ скончаниіе καὶ ἀ. καὶ δὶς καὶ τρ. μ. τ. χρ. λ. ὁ ὗς τοῦ Θεοῦ εἶ Бол.

167,17 Якоже Аѳиненскыи воевода ω прибывающій Серб. — Ясный *примѣръ дурно прочитаннаго, а не иного Греческаго текста.*

172,1 Въ Болг. приб. оугаждати благоразоумно на силоу — 5 хрістоносьць и вѣзвѣщаіе изредная пакы Серб. вм. ἑρμηνεύων ὁ ἀπόστολος Болг. — 18 въ Болг. *по ошибкѣ* повторяется Αἰγύπτου изъ строки 17 вм. τῆς Ἰουδαίας.

174,5 καὶ τῶν Μ. оп. въ Болг. и Серб. — 6 намонѣаныни Болг. вм. ἡ Σάμιος Серб., въ которомъ послѣ этихъ словъ чит: καὶ τὸ Β. ὑπὸ Β. β. τῆς Θ. ἐκ, — 19 егда вьсхотѣ Двдь изчисти Іcрайля, въ Серб. поясненіе (glossema).

177,11 кже же и котлы въ Болг. конобе въ Серб. вм. καὶ μέντοι καὶ τοὺς Λευΐτας. — 16 τοὺς δὲ δ. π. τ. ἀ. ἀ. оп. въ Серб. — 22 μεθ' οὗ — παῖδες оп. въ Болг. — 23 лѣто имѣк въ царствѣ едино, въ Серб. вм. ὑφ'-ἀναιρεῖ, оп. въ Болг. — 26 возеть того самаго Іехонию и мтрь кго, и сь инѣмы мнозѣмы пррка Єзекіе, въ Серб.

179,14 у̅. ч̅. и̅. въ Болг. учи въ Серб.

180,1 — 181, 2 *въ Болг. и Серб. оп. то, что занесено въ Москов. сп.* ἐξ ἄλλου βιβλίου, но находится у Льва, Ѳеодосія и Поллукса; слѣд. *вставка древнѣе этого сп.*

181,5 ὡς εἴρηται оп. въ Болг. и Серб. — 12 и изведе Из҃ля отъ послѣдованиа г҃ня, въ Болг., а въ Серб. и обрати Іср҃ля отъ г҃а, чего нѣтъ въ В. З. — 23 καί въ Серб.

182,21 въ Болг. и Серб. замѣчаніе внесено въ текстъ.

183,11 καὶ παρασκ. оп. въ Серб. — 16 слышите люди всы, въ Серб. — 19 ἐκεῖ εἰς τὸν τ. ὁ. καὶ Ν. оп. въ Болг. (и Серб.?).

185,9 καὶ ἀπέθανε въ Болг. вм. ὑπὸ Ἰηοῦ — 12 χρίσας — προφήτην оп. въ Болг. и Серб.

187,2 въ Серб. прибавл. насади бо р̃е. вь раи въ Эдемѣ на въстоцѣхъ— 21 υἱός Σαφὰτ и αὐτὸν—'Ιηοῦ оп. въ Болг. и Серб

188,5 τοῖς ὑπούργοις αὐτοῦ оп. въ Серб. — 12 ιζ' въ Серб. κη' въ Болг.

191,15 въ Лапт. сп. прибавл. поясненіе: зане оубо тако съгрѣши — 19 ὡς εἴρηται прибавл. въ Болг. — 20 κ' оп. въ Болг. ἔδωκεν — οὗτος оп. въ Болг. и Серб. — 26 π' въ Болг. и Серб. такъ же, какъ въ Греческомъ — 27 λ' Болг. и Серб.; ибо числа ρ' и ξ' относятся къ башнямъ, а не къ стѣнамъ, на что Ундольскій (стр. 167) не обратилъ вниманія.

193,26 Въ Серб. прибавл. τῶν ποδῶν и καὶ ὑπὸ—εἰσπορευομένου αὐτοῦ (изъ Ез. 10) ἐν ταῖς ὁπλαῖς—ἀνελεῖ (Ез. 11) Καὶ προνομήσει —ὑπάρχοντά σου (Ез. 12) ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσῃ (Ез. 14). Διότι τάδε λέγει Κύριος (15) Τίς κτλ. (32)— Νῦν συνετρίβης (34) и погыбе. Καὶ ἰδοὺ κτλ.

194,23 Въ Болг. и Серб. приб. ὁ καὶ Εὐιλάδ, glossema.

195,20 Въ Болг. и Серб. приб. τῆς βασιλείας αὐτοῦ и чьсть кго ωтіетсе отъ ніего, и καὶ ἀπὸ τῶν ανων ἐξεδιώχθη (Дан. IV 33) и сь звѣрмы жилище iего.

196,17 καὶ τὰ ἑξῆς въ Серб., вмѣсто этого въ Болг. тѣмь паче ч҃лвкъ моудрьствовавъ; въ Серб. же приб. иже отсоудоу выше ч҃лвкъ моудрьствовавъ и, какъ бы читалось ὅθεν μᾶλλον ἄνθρωπος σοφισθεὶς?

402,16 пр. 'Ελλήνων; καὶ [2] оп.

403,1 и погребена бы симъ своимь; 2 ἦν εἶχε γὰρ τήν; 3 ἱερὸν оп. 4 а въ двѣстѣ живоущимъ мнихомъ призывающимъ и проч.

465,1 вѣнчанъ, περιβ., а не προβ, какъ неправильно прочелъ изъ Пар. сп. Дюканжь въ примѣч. къ Зонарѣ; αὐτὸν καὶ καινήν τινα καὶ θαυμαστὴν π. πορφύραν ὡς ἀρχαιότατος (ветхый), 4 διαφόρους κτλ., а не διαφόρου βασιλέως χλαμύδας ἑ. οὐκ ἐδύνατο, π. γὰρ ὑπερέχων какъ Дюк.; 6. τέλος τῇ Κ. πορφυρίδι κ. но съ прибавкою εὐσεβέστατον, что опущ. у Дюк.

467,15 какъ въ Моск. не ἐν ταῖς ἡ. ἐκείναις ὁ Ͽς ὁ ἁγ. Θ. τὸν μ. β.—ἡγ. δὲ въ вѣн.; 18 βασιλέως Γάλλου, Πλακιδίας ἀποβιούσης ἣ (и) ἔτ. αὐτῷ.

501,4 Власни же Перьскому колѣноу властель, приде воквать и пр. 6 власти князь вм. φύλαρχος; 8 да еще побѣдить мой его, то аввіе; 12 оустремися (= ὥρμησε у Дюк.) Готфанинъ же (= Γότϑος у Дюк.), но на десно оуклонився (а не πλαγιασϑεὶς, какъ у Дюк.) по готьскомоу обычаю прободе кго (ἐσόκευσεν αὐτὸν κατὰ τὸ Γ. ἔ. у Дюк.); 14 оуби = ἔσφαξε у Дюк.

512,20 имѣетъ ὑπεραγίας, опущенное у Дюк.; но 21 Ἑβραΐδι какъ у Дюк. и 22 хранимо = διεφυλάχϑη у Дюк.; 23 оп. καὶ τὰ λ. τῆς ἁγ. Ἀν. καὶ κ. ἐν τῷ μ. ἁ, что у Дюк. послѣ ἀντετέϑη, а въ Москов. сп. στρ. 16;—23 οἰκοδομήσας τῆς ϑεομήτορος, какъ у Дюк.

513,2 καὶ ἡ κρ. оп., какъ у Дюк.—ὁμόχροος и καὶ ἀδιάλυτος, 3 ϑεομήτορος какъ у Дюк. но ἀειπαρϑένου, а не ϑεομήτορος какъ у Дюк.

527,8* оп. ἐφ' οὗ и пр. въ Болг.—μετ. καὶ въ Ват. и Болг.—10 Φεβ—μηνὸς въ Ват. и Болг.—12 Ὁ γάρ τοι ϑεῖος χρ. ὁ. λ. ἐν ἕξ ἡμ. ἐπ. въ Ват. и Болг. — 14 ἐσχάτων ἡμερῶν въ Ват.—15 εὐδοκήσας въ Ват. изволи въ Болг. — 17 Καὶ оп. въ Ват. и Болг. — 19 δὲ оп. въ Ват. и Болг.—20 δὲ оп. въ Ват. и Болг.— 21 καϑ' ἣν καὶ въ Ват. и Болг.— ὁ σωτὴρ καὶ и πάντων оп. въ Ват. и Болг. — 22 ἑαυτῷ оп. въ Ват. и Болг. — 24 διεπράχϑη τῆς ἑβδ. ἡμ. въ Ват.—ς' δὲ въ Ват. и Болг.—25 δὲ оп. въ Ват. и Болг.

528,3 ὁ τίμιος Χρ. въ ват. и Болг.

541,3 δὲ оп. въ Ват., но не въ Болг.—5 ἐκέλευσεν—παραϑῆναι κρέας въ Ват., но не въ Болг. — 6 οὐδὲ въ Ват., но не въ Болг.

562,20 τοῦ ϑεοῦ оп. въ *вѣнск.* и болг. — 22 — 563,2 оп. въ Болг.

563,8 μεταξὺ—λιμένα 9 оп. въ Вѣнск. и Болг.—10 ἀδ' καὶ оп. въ Болг. — 16 яко нѣкоего бести вм. ἄτιμον.

564,1* λώρους въ Вѣнск. и Болг. — 7****** δὲ въ вѣн. Мюнх., Болг.—8 πατρ. καὶ ἡ σύγκλ—ἀπὸ въ Вѣнск. Болг.—14

послѣ εἰσήγαγον въ Болг. прибавл. Повелѣваше же людемъ—18 καὶ ἀντ. ἐμ. κατ'ά. оп. въ Вѣнск. Болг.—19 οὐ оп. въ Болг.

565,5 ἔν τινι, въ Богл. — 7** ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς въ Вѣнск. Болг.—13 ἐκπέμψας σὺν αὐτῷ τῷ ἀσεβεῖ πρὸς Χοσρόην πρ. въ Вѣнск. и Болг. — 23 Τότε καὶ οἱ Ἀ ἦλθον πρὸς τὸν β. ἐ. ἀ. δ. въ Вѣнск. Болг.

566,6 εἰς τὸ Β. ἀναστρέψας ὁ Βασιλεὺς ἦλθε? въ Болг.—13—20 δυνάμεως καὶ πᾶσαν и пр. въ Болг., какъ въ Вѣнск.

567,7—12 оп. въ Вѣнск. Болг.—13 Καὶ ταῦτα εἰπών, λαβών въ Вѣнск. Болг.—14*** προσκαλεσάμενος и пр. въ Вѣнск. Болг. — 17 — 20 оп. въ Вѣнск. Болг.

568,1 ἐβ. τῷ τείχει и пр. въ Вѣнск. Болг.—6 καὶ ἀπελπίσαντες оп. въ Вѣнск. Болг.

569,2* τε въ Вѣнск. Болг. —И хороугобе въроуце имоуще = σκηπτούχους.—4.ʽΗρ. βασ. въ Болг.—5. Между κατέσρεψε и καὶ вставлено; иже обрѣтеся Хозроевъ скверненыи образь. - 8. εἰς τ. ʽΡ. оп. въ Болг.—13. κατασφάζων καὶ πυρπολῶν въ болг.—15 послѣ ἔτει: наспавъ въ Болг. — 19 — 570, 15 ὡς μ. τ. θ. ἐν τούτῳ πλ. и пр. въ Вѣнск. Болг.

570,22 εἰς τὴν ʽΙέρειαν—въ Вѣнск. Болг. — 23 Κ. βασιλεῖ τῷ θ. ἀ. *ульва.* въ Болг.—26 ὁ δὲ πατὴρ и пр. въ Вѣнск. Болг.

571,3 χ. κρ. καὶ ἐ. въ Болг. παραν. 15—18, 21 ὁ-αὐτός оп. въ *Вѣнск.* Болг.

575,16 слдд. въ Болгарскомъ переводѣ (Лапт. ркпп. л. 305^b) и у Радера на Латинск. яз. (viridarium часть I. Мюн. 1614) читается такъ же, какъ въ Минеяхъ при жизнеоп. 28 марта. — 18 въ етероу жену ратаваеву въ Болг.—21 ἐλ. με δ. τοῦ θ. λ. ἐλ. οἱ δὲ ἐ τὸν τ. въ Болг.—23 ἐ, ἐκεῖ κ. τὸν στρ. κρ. θ. въ Болг.

576,2* Якоже поставиша его пред епископомъ—епископъ г҃ля исповѣжь ми вся яко да азъ прославлю бога своего.—4 π. μ. π. θ. λ. оп. въ Болг. — 5 ὥπερ въ Болг. — 6 πλ. μου ἐ. въ Болг.—8 тѣло въ себѣ—10. δύο ν. λ. καὶ ἐ. въ Болг.—11. π. ὁ. ἀ. въ Болг. — 12. възлѣтающа и вьс-

ходяща обрѣтахоутся.—16. ἱ. ἑ. τ. καὶ δ. оп. въ Болг.— 29. οὕτως оп. въ Болг.—30. аггела оуньла бывша ѿидоста въ Болг. — 32. ωби бииюще мя зѣло сведоша на землю разсѣдшися снидох въ нѣкое мѣсто оузко.

577,7 въ Болг. μου вм. αὐτοῦ, но у Радера: *quae hic peccaverunt.*— 11. τῆς δόξης оп. въ Болг., но у Радера *sanctorumque gloria* — καταδίκην ἀπαύστως ἀπαρηγορήτως въ Болг. и у Рад.—13. възрѣхъ и видѣхъ, но у Радера *video.*—13. ἐξαγαγεῖν με въ Болг. и у Рад.—16. μ. ἡμᾶς προσκαλεῖς, μ. παρ. въ Болг., но у Рад. *frustra et.* —17. γὰρ оп. въ Болг. и у Рад. —18. ἐλ. με, ἅγιοι въ Болг. — 19. συμβ. διὰ τ. οὖν γν. въ болг. — 21. αὖθις оп. въ Болг. — 24. тѣмь полоучи глю да не омраченна его ради въ Болг.= *quare cum tergiversarer et propter horrorem ingredi recusarem* у Рад.—27. ἐκείνην оп. въ Болг. и у Рад.—καὶ ἀ. ὠ. ὡς τῷ κ. ἐδ. оп. въ болг., но у Рад: *et aliis, sic enim placet numini, salutem parias.*—30. καὶ μ. φ. оп. въ Болг., а у Рад: *cumque trepidarent.* — 32. и гладомъ оумрися между κατ и καὶ πολ. въ Болг., но у Рад. нѣтъ. — 33. παντελῶς (у Рад. *prorsus*) въ Болг. оп.—34 цѣловавь я и отрекся въ Болг., у Рад. *omnibus humanis curis abjectis.*

578,5 καὶ оп. въ Болг.

4) Въ Болгарскомъ, какъ и въ Московскомъ сп., попадаются два и три разсказа объ одномъ и томъ же: стр. 170 и 215 о происхожденіи Анкиры. 227, 268 (и въ замѣчаніи 239), объ Іаковѣ меньшемъ, 236, 444, 510, 632, 687, объ Автарѣ, 268,7 и 269,1 о Симонѣ волхвѣ, 242 и 268 объ Александрійской церкви, 270,6 и 395,14 о возвращеніи къ жизни быка, 227, 239, 268 о смерти Агриппы, 311 и 340 объ Ѳліи, 338, 13 и 339,3 объ усыновленіи Траяна, 340 дважды объ Адріанополѣ, 342 дважды о Вардезанѣ и М. Авреліи, 340 и 342 о Валентинѣ, Кедринѣ и Маркіонѣ, 341 и 342 о Поликарпѣ, 340 и 343 о Монтанѣ, 344 и 443 о Порфиріи, 348 и 352 о Гекзаплахъ, 358 дважды о Балбинѣ младшемъ, 376 и 377 о смерти гонителей, 384 и 390 — 398 о драконѣ и Іудеяхъ, 383 и 386 о крещеніи Константина, 385 и 387 о смерти Максенція, 384, 388, 390, 429 о Константинѣ и язычникахъ, 388 и 389 о

празднованія пятницы и воскресенья, 377 и 396 объ употребленіи діадемы, 384 и 428 о Приске, 388 и 390 объ уничтоженія крестной казни, 381, 390 и 401 о бракѣ Лицинія, 406 и 413 о Никейскомъ соборѣ, 406 и 426 объ опроверженіи философа, 439 и 441 о крестѣ, 473 и 512 о св. Анастасіи, 479 дважды о статуяхъ, 498 и 510 объ Іудейскомъ храмѣ въ Халкопратѣ, 501 и 502 о мощахъ Златоуста, 510 и 512 о Влахерской церкви, 527 и 539 о Ѳеополѣ, 553 дважды о Влахерскихъ баняхъ, 593 дважды о видѣніи Гавріила, 611 и 615 о шестомъ соборѣ, 630, 631, 685 и 686 о предложеніи иконоборства съ наградою долгой жизни, 645, 648 и 650 о распространеніи патріархомъ злословій противъ Копронима и понесенномъ за то наказаніи, 639 и 651 объ Іо. Дамаскинѣ, 651 и 653 о бурѣ при Ахелоѣ, 679 и 681 о низложеніи патріарха Никифора, 694 и 698 о смерти Михаила косноязычнаго, 699 и 701 объ островахъ, потерпѣвшихъ нападеніе отъ Сарацинъ, 674 и 827 рѣчи о заключеніи мира.

5) *Продолженія* съ 842 г. *согласны съ продолженіями Ват. сп.*; сравн. стр. 739, 13 слѣдд. съ Лапт. спискомъ л. 360, у Ундольскаго стр. 122; 744, 4 съ л. 361. стр. 123, стр. 754 съ л. 365, стр. 124.

Изъ этого же Болгарскаго перевода почерпалъ свѣдѣнія лѣтописецъ *Несторъ*, на что указалъ князь Оболенскій въ изданіи древнѣйшаго Несторовaго сокращенія, писаннаго, по его мнѣнію, въ Переяславлѣ между 1215 и 1219 годами. Въ этомъ сокращеніи у лѣтописцевъ Русскихъ помѣщенъ весь Малела (лѣтописецъ Переяславля—Суздальскаго—Москва въ унив. тип. 8°). Другое сокращеніе Нестора читается въ Лаврентьевскомъ сп., писанномъ въ 1377 году.— Въ Переяславскомъ же сокращеніи стр. 4 и 17 приводится монахъ Григорій, на 17 стр. Григорій монахъ, пресвитеръ, жившій при Болгарскомъ царѣ Симеонѣ, (889 — 927) и составившій Болгарскій переводъ Іоанна Малелы и книгъ вѣтхаго завѣта (какъ видно изъ заглавія въ этомъ же рукописномъ переводѣ, приводимаго Оболенскимъ на стр. VI), а на стр. 4 Георгій Греческій лѣтописецъ, стран. 26,23 — 28,8 Григорій Богословъ. Равнымъ образомъ мѣста, приводимыя изъ стр. 218 тѣмъ же издателемъ изъ Погодинскаго

списка на стр. XCIX, заимствованы не изъ Малелы, котораго онъ самъ сравнивалъ на стр. 263,18 — 265,7, но изъ Георгія на стр. 333, 334,9. ср. отъ Рима бо съ Ῥώμης δὲ. А то, что онъ приводитъ на стр. 196, находится у Георгія на стр. 290,13.

2. Хотя Болгарскій переводъ имѣетъ иногда видъ сокращенія и съ 842 г. согласенъ съ Ватиканскимъ сокращеніемъ Логоѳета, но *Сербскій* списокъ синодальной библіотеки 1386 г. вездѣ одинаковъ съ Московскимъ греческимъ спискомъ, по мнѣнію ученѣйшаго слависта князя Оболенскаго па стр. 77, 89, 89.

1) Въ заимствованіяхъ изъ Мюнхенскаго сп. у этого переводчика опущено 4,24 καὶ ἰ. καὶ τ. ἑ. τ.. и 27 Σὴθ δὲ τὴν δ. Ἀσ.

5,14 скоть пасти и ωрати вм. τε καὶ γεωργεῖν ᾑρετίσατο. — 6,2 ἐν ἐπιληψίᾳ переведено: въ печали.—9,22 κέ 13,20 εἰς τὴν Ἰ. ἰ. χ. оп. — 15,9 прибавл.: Срьбскы же глава градоу. Такого рода *поясненія* вставлены въ строкѣ 20; с. 16, 24 и 31, 132, 12 и пр.

18,4 и иже въ Илирицѣ Ѳеталію повиноувшоу.—29,13 — 31,11 оп. — 32,18 ἰ какъ у Евс.—26 καὶ ἕνα ἐκ τοῦ π. N. — 27 οὐκ ἐκ τῆς γυναικὸς ἣν εἶχε ἀπὸ γένους Κ. ἀλλ' ἐξ ἧς εἶχεν ἐκ γένους Σήθ.—33,21 водою погоубль.—34,30 κ. καὶ ὁ. κ. оп.— 35,4 ибо праведьнь и скрьшень бѣше и всѣмь растлѣнъ единь обретесе бг҃и.—37,20 ··· ἀτελές.—39,25.—Ῥινοκορούρων оп.— 27,40 Сѣвѣроу же Поморюе имать.—40,10 Λυδίαν оп.—41,13 ихже и моужьство составяже почте, есть ошибка переводчика, а не особенное чтеніе.

2) Ἐλεάτης. Моск. сп. стр. 45,3 переведено каменосѣчьць, 24 Βοῦν καὶ μόσχον — Дисию (Μενδήσιον). — 46,1 кромидоу вм. πολλὰ τῶν ἑ. λ. — 53,11 дроугое же по трепетанию смотреник, но 14 храминосмотрѣник же.—55,11 παρά. — διασαφῆσαι оп., л. 35 — 39 *вставлено*, (какъ и въ Коал. 2) *мѣсто Кирилла къ Юліану.* Подобно же и велики рече Кируль.—възлюби, но 65,5 διαδ. τ. π. ἀ. κ. оп. — 69,20 сповѣдаютъ и безбожно. — 24 — 29 оп.—74,22 ρ' (109) вм. σέ. — 86,20 ἀνῆλθον θεοστυγῆ τῶν ἀν. ἐκ. καὶ β. πρᾶξιν τὴν ἐπ. ἑ. καὶ θ. σ.

91,29 οὐκ ἰσυδ. — μέθοδον 22 оп.

92,2 Сице оубо чюдно чюдвіи сь моужь. и оукраси. или паче рещи аггль земльнь и нб҃ный чл҃вкь, сице и по.

94,3 ἐν αἷς — 16 εἰσὶν, *опущено X правилъ.* — 98,27 послѣ συναγαγεῖν прибавлено остальное *изъ Исаіи* πάντα—μου. и 104,6 ὅτι Σαμψὼν ἐν σιαγόνι ὄνου сице и сь дрьжаломъ оралныимъ ἐπέταξε ἄνδρας Іуд. xv. 16. — 111,23 послѣ Притч. 1,17 прибавленъ ст. 18. — 112,21 прибавлено изъ 2 Кор. vi, 7 διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. — 119,15 изъ 3 см. xxxi, 6 харати и трик сно҃ве кго.—122,24 ζωὴν ἡ. σε καὶ ἑ. ἀ. оп.—124,17 такая же ошибка переводчика, какъ и въ Болг.— 126.13 χίλιαι χιλιάδες. — 130,16 приб. изъ Пс. 60 и ст. 75 и вознесь низьврже ме? — 131,3 Ἀβ. оп., какъ въ Болг. — 22 Ἀμήν—25 оп.—132,29 Двда тоу—и вм. πάντα и пр. τὸν οἶκον Ἰούδα съ прибавкою ст. 3. — 141.21 ᾳύ вм. ᾳτ'; ᾳ. оп.—26 καὶ оп. — 142,6 ἦν γάρ.—8 διαβόητος оп.—142,14 καὶ τὸν—αὐτοῦ прибавлено. — Вотъ всѣ разнорѣчія между Московскимъ спискомъ и Сербскимъ переводомъ, которыя замѣтилъ Ундольскій въ 140 страницахъ. Изъ нихъ, конечно, нельзя заключать, чтобы этими списками представлялись двѣ различныя рецензіи, но скорѣе можно прійти къ заключенію, что *переводъ*, сдѣланный через 100 лѣтъ послѣ появленія оригинала, *обогащенъ мѣстами изъ св. Писанія и отцевъ церкви, равно какъ и Славянскими толкованіями*, и, *хотя и рѣже, сокращенъ* чрезъ опущеніе нѣкоторыхъ фразъ.

ПАМЯТНИКИ ЯЗЫКА И СЛОВЕСНОСТИ,

ИХЪ СПИСКИ, ЧТЕНІЯ И ОБЪЯСНЕНІЯ.

ΧΡΟΝΙΚΟΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΤΩΝ ΣΥΛΛΕΓΕΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΘΕΝ

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

ХРОНОГРАФЪ

ГЕОРГІЯ АМАРТОЛА.

Греческій подлинникъ, приготовленный къ изданію

Э. Г. ФОНЪ-МУРАЛЬТОМЪ.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

Въ типографіи Императорской Академіи Наукъ.

1859.

Печатано по распоряженію Отдѣленія Русскаго языка и словесности при Императорской Академіи Наукъ. 14 Марта 1859 года.

Исправляющій должность Непремѣннаго Секретаря ***К. Веселовскій.***

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΣΥΝΤΟΜΟΝ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΤΩΝ

ΣΥΛΛΕΓΕΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΘΕΝ

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

GEORGII MONACHI, DICTI HAMARTOLI

CHRONICON

AB ORBE CONDITO AD ANNUM P. CHR. N. 842

et a diversis scriptoribus usque ad a. 1143 continuatum

NUNC PRIMUM

ad fidem codicis Mosquensis, adjecta passim varietate reliquorum codicum nec non Leonis Grammatici et Cedreni et annotatis locis s. scripturae, patrum ecclesiastt. et ceterorum scriptorum in chronico laudatis annisque ante et post Chr. n. in margine adscriptis.

EDIDIT

E. DE MURALTO.

PETROPOLI

TYPIS ACADEMIAE CAESAREAE SCIENTIARUM.

MDCCCLIX.

PROLEGOMENA.

CAPUT I.

De Georgio monacho dicto Hamartolo, de continuatoribus ejusdem et exscriptoribus et de fine hujus editionis principis.

§ 1. *Constantinus* jam *Porphyrogennetus* hanc *Georgü monachi* chronographiam *excerpsit* in codice Vaticano N. 1418 p. 175 cujus verba de Chosroe p. 565,7 editionis nostrae inveniuntur conferenda cum illis quae p. XXIII Chronograbiae nostrae illo e codice exscripsimus. Alterum fragmentum a Porphyrogenneto e vita Leonis Isauri in codice Vaticano 1246 f. 40 laudatum vide p. 629,4 editionis hujus in qua solum adjectivum Ἀτραμιτινὸν desideratur.

Georgü loci a *Glyca* laudati in nostro libro primo et in secundo c. XIV diserte leguntur, non vero Georgü Syncelli sunt, qui Kaini uxorem p. 14,21 Assuam vocat, non Azuram ut Glycas Georgium secutus p. 221,3; idem p. 223,17 dicit ὁ δὲ Γεώργιος οἰκτρῷ θανάτῳ τελευτῆσαι τὸν Καΐν φησίν, Syncellus vero 19,2: Καΐν ἀπέθανεν ἐμπεσόντος ἐπ' αὐτὸν οἴκου, sed Georgius noster p. 5,5—7 et hanc et deteriorem mortem refert, scl. ab ipso filio Kaini illatam. Glycas p. 294,14 jejunium e Georgio memorat Moysis octoginta dierum continuorum, quod chronographus monasticus primus calculaverat p. 85, quum Syncellus p. 255,4 duas tantum quadragesimas, sed inter se distinctas habeat.

§ 2. Scriptor ipse se *monachum* pluries significat (cc. CXVIII, CXIX, CLXXV, CLXXX, 3, CXCI, 3, 10, CXCIV, 3, CXCV, 5, CXCVIII, 7, 9, 10, CC, 3, 4, 19, CCV, 9—12, CCVIII, 4—7, CCXXV, 6, CCXXVI, Nota, CCXXXII, 9, CCXXXIII, 2, CCLI—CCLIII, 32, CCLIV, 1, CCLVI, 1, CCLIX, 14, CCLXVIII, 3) et quidem *deserti Nitritici* (CXCIV, 3).

§ 3. *Alexandrinus* fuit Georgius monachus aut Alexandrinum scriptorem ante omnes consuluit, si mentionem hujus urbis et Aegypti saepius ceteris omnibus factam consideras (ex. gr. cc. C, CLXXV, CLXXXIII, CXCVIII, CC, CCV, 12, CCXXIII, 11, CCXXV, CCXXVI, 5, CCXXX). Certe Constantinopolitanus non fuit, quum contra Constantinopolitanorum Caesareo-papismum et Iconoclasiam consensum orbis christiani in testimonium afferat c. CCLXII, 26, quamvis ipsam ad idolorum et monachorum cultum reversam c. CCLXIII, 5 Theupolin nominet.

§ 4. *In praefatione*, cujus formula introductoria οἱ ἔξω κτλ. pp. 76, 29, et 469, 3 de scriptoribus saecularibus a chronographo christiano repetitur, monachus noster vel, ut ipse e more inter viros ecclesiasticos usitato se nuncupat (4, 8), ὁ ἁμαρτωλὸς, promittit se opus suum quatuor libris absoluturum, quorum ultimus imperatores christianos exhibeat inde a primo Constantino *usque ad* ultimum (τελευταίου cf. p. 223,14), quem scriptor noverat Michaelem III, vel potius usque ad *restitutum monachorum ordinem* (p. 2,25) *et imaginum cultum* a concilio anni 842 *iterum stabilitum*.

Hic orthodoxiae restauratae annus terminus non solum, sed etiam finis conscribendae historiae Georgio monacho fuit, sicut apparet e capitibus CCXLII, 13, CCXLVIII, 10 — 13, 15, CCLXII, 18.

§ 5. Ipse vero *haud diu post haec tempora scripsit* quod colligere licet 1° ex eo quod scriptor graecus *Romanam ecclesiam* prae orientali ab iconoclastis corrupta *extulit* et quidem talem in modum qui tempore Photiano (inde ab a. 854) vel, ecclesia orientali cum Romana dimicante, cogitari amplius nequit. Confer etiam p. 276,4 traditiones Romanas a Graecis diversas, sed ideo minime

improbatas: 2° quod p. 634, 20 *literarum studium sub Michaele et Theodora renovatum* esse dicitur, quae laus jam Michaeli inde ab a. 856 sine matre regnanti amplius non conveniebat. 3° Vindobonensis tantum praefatio a manu recenti restaurata cum versionibus Slavonicis τελευτήσαντος pro τελευταίου habet, unde Hodius (in praefatione ad Malelam p. LXXV ed. Bonnensis) aliique conjecerunt opus quod in a. 842 desierit, non esse ejusdem scriptoris qui usque ad Michaelis mortem sel. usque ad a. 868 progredi voluisset. Quae conjectura quum nullo alio quam lectionis Vindobonensis et Slavonicae fundamento nitatur contra optimorum codicum lectionem, 4° etiam *clausulae* antiquissimae Coislinianae (134), Palatinae et Mosquensi repugnat, quae post relatam Synodum anni 842 adnotat ἕως ὧδε τοῦ Γεωργίου, ἀπὸ τοῦδε τοῦ λογοθέτου (p. 721, 23). Quod si vero in fine libri quinti (p. 851, 23) legitur τετέλεσται καὶ τὰ τοῦ λογοθέτου, inde sequitur hunc solum librum, non vero IV priores Logothetae esse, cujus relatio eodem modo finem habere dicitur, quo Georgii finis indicatur. 5° *Antiquissimus omnium codicum*, Coislinianus 310 saeculi X, sicut et Parisienses 1705 et 1706, praeter quatuor libros in a. 842 desinentes nihil omnino habent, atque solus qui usque Michaelis III ad mortem produci dicitur Oxoniensis, continuatorem cum ceteris codicibus exhibet. — 6° Notandum est *in enarrandis rebus a Leone Armeno* (813 — 820), *Michaele* II (820 — 829) *et Theophilo* (829 — 842) *gestis* scriptorem *maxime diffusum* esse; in vitis imperatorum praecedentium quorum aequalis non fuit, multo breviorem. Cf. quidem longam *de originibus monasticis* digressionem (p. 242, 10 — 268, 3) tempore iconomachorum et quidem post Constantinum Copronymum scriptam, qui monachos utpote imaginum acerrimos defensores haud minus impugnasse dicitur quam ipsas imagines; ejus vero ultimos in annos (763 — 775) plura cadunt quorum traditionem paternam potius quam sui ipsius testimonium scriptor affert (c. CCXLIII. 34—40). 7° *Theophili* autem *aequalem* fuisse colligi poterit e c. CCXXIV, 16. — 8° Idolorum gentilium cultum, quem hellenismum vocat, quum saepius refutasset Georgius (cc.

IV—VIII, CXCI, CC, CCXXVII, 18, CCXXXV, 13, 14, CCXLVIII, 10), eo acrius imaginum christianarum cultum defendit (c. CXV, CXCI, CCXXVI, CCXLVIII, CCLIII, CCLXII). Unde efficitur eum haec scripsisse *qui vix triumphantes imagines viderit* earumque alteram eversionem omnibus modis prohibendam sibi proposuerit.

§ 6. Ipse se *tractatum de Paulicianis* scripsisse profitetur (cc. CCXXXVIII, 14, 48), e quo relationem iisdem de sectariis vitae Pogonati inseruit. Haec autem et quae *de Manete* retulit Georgius C. CLXII, *Petrus Siculus* qui de Paulicianis circa a. 870 scripsit, *repetiisse videtur* pp. 36—66, 16—18 et 30 editionis Raderianae, Ingolstadii 1604.

§ 7. Praeter *libros a Georgio excerptos* editos et ineditos, quos auctorum tabula recensebit, sed quorum nullus Nicephorum (✝ 829) excedit, chronographus noster usus esse videtur scriptis ab ipso diserte non laudatis ex. gr. c. XCIV, 3, ubi testis oculatus anni 370 loquitur, c. CXXVIII ubi D tantum annos inde ab Adriano imperatore elapsos enumerat alius scriptor.

§ 8. Quod vero *scriptoris indolem* attinet, in iis, quae quinto libro et sequentibus leguntur 1° nulla *loca bibliorum*, *patrum* ecclesiasticorum aliorumque *usque ad Nicephorum* (✝ 829) *scriptorum* laudata inveniuntur quae ubique IV *primis in libris* obvia sunt, sicut jam autorum index ostendet; neque post a. 843 inveniuntur *paraeneses* illae dogmaticae, polemicae et morales, quas ipse Georgius nominat digressiones (p. 51, 5; 131, 25; 150, 20; 206, 11; 253, 13; 285, 15—327, 16; 329, 5—332, 6; 336, 25—357, 26; 362, 6—369, 2; 415, 13—420, 18; 430, 8—436, 12; 482, 7—485, 23; 541, 15—548, 9; 572, 2—581, 32; 591, 8—597, 20; 598, 12—604, 18; 640, 6—643, 30; 677: 686, 23—689, 22; 692, 3—694, 23; 708, 11—710, 6.) Deest inde a quinto libro illa *enumerandi methodus* in argumentando a Georgio saepius adhibita (p. 6, 82, 124, 137, 232, 304, 362, 527, 607). Sunt *alia plura* quae *scriptorem omnium IV priorum librorum eundem* esse evincant; v. c. eadem *de barbarorum virtutibus et moribus* referuntur (p. 26, 20—28, 8 et 264, 4), *reges christiani cum judaicis* vel eorum ini-

nicis ex. gr. Senacherimo saepius *conferuntur* (p. 680, 684, 695); *eadem scripturae s. loca* laudantur (p. 338, 9, 375, 10, 589, 25; 698, 1 et 720, 5; 322, 680, 695, 709, 709); idem denique *mos per jurgia vel lusus verborum argumentandi* (p. 2, 23, 300, 19, 595, 16; 611, 17; 644, 7; 649, 1; 654, 662, 683, 16; 685, 25; 686, 11; 689, 23; 699, 27; 702, 5, 15; 707, 28; 708, 3).— 2° Altera ex parte *notae chronologicae Symeonis* (747, 3, 761, 10, 788, 10, cett.) *et etymologicae* quatuor primis in libris prorsus desiderantur. Omnia quae Georgii vocari possint chronologica, sunt ea quae pp. 279, 5; 510, 20; 611, 4. 637, 8, 11; 638, 3; 659; 661, 22; 671, 5; 674, 5; 680, 9; 701, 26 inveniuntur; quinimo res ab ipso relatae saepius *contra omnem temporum ordinem dispositae* sunt (p. 612, 674, 678). Quae vero in ed. Parisiensi inde ab a. 813 leguntur notae chronologicae, quum nec in Coislinianis codicibus nec in Mosquensi inveniantur, e codice Regio recentiore adjunctae, Georgio non sunt attribuendae. Praeterea *totus sermonis tenor* inde a quinto libro alius est, scl. magis barbarizans et latinizans quod glossarium in fine adjunctum luculenter ostendet. Sunt et *in rebus discrimina* ex gr. Logotheta p. 724, 12 *Michaelem* II nominat Rangaben, non Curopalaten ut fecerat Georgius; ad a. 813 Symeon facit *Crummum* in Bulgariam revertentem, non vero tentoria sua ante urbem figentem, ut Georgius de *Crumo* refert; logotheta captivos Macedones trans Danubium et non Danubii in ripis collocat sicut Hamartolus: de Cordule multa attingit ille quae narrasse perhibet in vita Theophili, de quibus in Georgio aeque ac in Symeone edito (breviario ejus quod ipse Logotheta scripserat chronici) altum est silentium; sed inveniuntur haec in Continuatore (c. 5—9) qui eodem e Symeone sua videtur hausisse. Similiter de Baldimere, patre Symeonis Bulgari et ceteris, quae monachi non intererant sed ejus qui dynastiae Macedonicae aequalis fuit et muneribus functus, ut Logotheta, apud illum nulla est mentio. Denique inde a quinto libro, sicut e farragine variarum lectionum patebi, *discrimen codicum longe majus est* quam primis

IV in libris qui ejusdem sunt scriptoris, sequentes vero variae Logothetae epitomae.

§ 9. Codicum XXV, qui hucusque innotuerunt hujus chronographi, *variae lectiones* nec plures nec graviores sunt nec inter sese magis discrepant quam ceteris in scriptoribus saepius descriptis evenire solet, vel *librariorum incuria* vel eorundem *augendi et emendandi studio*, qui nunc lineas integras ex homöioteleuto omittunt (quod et in typographis quotidie accidere pluribus exemplis index erratorum editioni nostrae adjunctus demonstrabit), nunc glossas marginales in textum recipiunt. Hoc vero et in Leone grammatico et Cedreno, Georgii descriptoribus vel epitomatoribus et Coisl. 305 factum saepius inveniemus, collatis ex gr. pp. 461, 598, 499 editionis nostrae.

Codicum autem *Coislinianorum* 310 et 305 lectiones variae ad annos 813—842 notatae, illorum qui hos codices descripserunt *exornandi studium*, non vero alium chronographum quam qui ceteris in codicibus invenitur, arguunt.

Quod si *in vitis trium primorum imperatorum christianorum* enarrandis majorem in modum quam in ceteris discrepant inter se codices Mosquensis, Vindobonenses duo, Monacensis uterque et Venetianus, neque id alium scriptorem fuisse demonstrat, sed potius *eundem* haec, quae ei maximi momenti erant, christianae politiae initia (2,25) *saepius retractasse.*

Venetianus denique totam primi et secundi libri materiam paginis sex *coarctavit.*

Ceterorum quotquot loca exscripta habere potuimus codicum lectio cum Mosquensi adeo consentit, ut quamvis diversis adscribantur auctoribus, *ejusdem* tamen *Georgii fuisse* colligendum sit. Quod *ipsa lectionis e varietate* apparebit, scl. 1° antiquissimi codicis Coisliniani 310 in vitis Copronymi et sequentium imperatorum usque ad initia Michaelis III; 2° Coisliniani 305 in vitis Tiberii, Caligulae, Neronis et Constantini magni atque in locis ex omnibus IV libris a Montfauconio laudatis nec non pp. 427—432; 3° Coisliniani 134 et editionis a Combefisio Parisiensibus e codicibus

paratae in **Leone III** et seqq. ad quam Hasius lectiones hujus codicis Coisliniani usque ad p. 720,12 editionis nostrae excurrentis adnotavit; 4° Ambrosiani p. 1 — 4, 15; 375, 12 — 399; 476 — 496. 5° Vaticani 154 p. 4, 19 — 27, 6; 6° Vat. 153 a. 842 — 948; 7° Parisiensis 1705; 8° et 9° Barocciani utriusque et 11° Oxoniensis p. 7, 6—65, 2; 12°, 13° Monacensis utriusque, et 14° et 15° Vindobonensis utriusque in vitis Constantini M., Constantis, Juliani, in Heraclio et Heraclona, Stauracio et Michaele III. Praeterea *praefationem* Vaticanam et Coislinianam 305 cum Ambrosiana, Monacensi, Augustana, Vindobonensi utraque et Lipsiensi, quae eam truncam eodem ex exemplari repetierunt, nec non cum Lipsiensi paginas 564 — 587 conferre potuimus. Denique ea quae *Glycas e* Georgio et quae *versiones Slavonicae* variis in locis laudatae afferunt, et haec in Mosquensi codice fere omnia reperiuntur.

§ 10. Quod si *rubricae* in codice Mosquensi haud omnes inveniuntur quae in tabula codici Monacensi secundo praemissa habentur, hoc e defectu neutiquam colligi potest scriptorem alium ab hoc codice et alium ab illo repraesentari; sed hoc tantummodo inde sequi videtur, rubricas has quae *diversae* etiam Parisiensibus in codicibus et in Vindobonensibus nec non in Vaticanis reperiuntur, non ab ipso scriptore, verum *a descriptoribus vel* librariis (ut Mediceo et Mosquensi) in margine *ascriptas* et recentioribus in codicibus tabulae in formam conscriptas ess.

§ 11. *Quintus* vero liber qui ab anno 842 ad a. 945 extenditur, sed ab auctore scriptus qui Romano I (917 — 945) coaetaneus fuit (cf. p. 837, 14 et 847, 10 ὡς οἱ νῦν σοφοί) et certe a. 959 adhuc vivebat, quum Porphyrogenneti annos enumeret, scl. a Symeone logotheta inde ab anno 904 noto (p. 785, 10), et *sextus* qui continuationem ulteriorem ad a. 1071 ejusdem Logothetae operi adjunctam exhibet, magna varietate in diversis quos habemus codicibus, inter se discrepant; videntur igitur *variae illius chronographi epitomae* a pluribus factae *diversis Georgii codicibus adjunctae* esse; nam nonnulli ex his cum libro, qui nunc Symeonis logothetae sub nomine fertur et qui ipse tantummodo epitomen hujus scrip-

toris praebet, saepius concordant quam alii Georgii codices. Ex. gr. Vaticanus 153 cum versionibus Slavonicis contra reliquos codices Graecos consentit. Confer varias lectiones in capite primo vitae Michaelis III et p. 849, 11, ubi ipse scriptor ampliora promittit, quae in solo Continuatore c. 4 vitae Constantini Porphyrogenneti reperiuntur. Interdum vero continuator Georgii editus, qui et in codice Mosquensi invenitur, cum Symeone contra Vaticanum consentit, cf. Basilii in vita c. 2; in Leone ejus filio c. 35 τοῦτο codicis Mosquensis p. 788, 5 a Symeone edito explicatur τὴν τετραγαμίαν, a codice Vaticano τὴν ἱερωσύνην. Sed ubique *idem rerum ordo* observatur, eadem series chronologica, quum *amplitudine* tantum excerpta inter se *differant* et Symeon editus plerumque brevior sit verbis, sed notis chronologicis instructior. Symeon editus in Constantino P. c. 8 matrem ejus Zoen memorat ab Alexandro e palatio ejectam, qua de re in vita Alexandri edita nihil legitur. Similiter Symeon editus Romani I in vita c. 50 de mense aliquo loquitur tamquam jam nominato; sed c. 49 de Decembre sermo fuerat, non de Augusto qui apud ceteros scriptores h. l. invenitur; unde sequitur in Symeone edito plura omissa esse. In c. 58 *epitomator Symeonis* (non vero continuator ejusdem inde ab a. 945 vel 949) ostendit se *multo recentiorem* rebus a. 944 narratis (ὡς οἱ νῦν σοφοὶ), sed historiam suam sicut Leo grammaticus qui a. 1013 scripsit, haud amplius quam usque ad dynastiam Porphyrogenneti post Lecapeni ejusque filiorum decessum (948) denuo firmiter stabilitam perducere voluerat, quum continuator Theophanis usque ad a. 963 et Symeon continuatus usque ad a. 962 excurrant. Symeonis aetas jam inde colligitur quod p. 747,5 et 750,1 ad annos 866 et 867 plures viri a filiis eorum, tempore scriptoris (c. a. 900) notis designantur, et quod p. 755,9 Theohylactus Abastactus tamquam pater Romani imperatoris (inde ab a. 920) memoratur, cf. 763,13 cum 770,16 de Constantino et Zoe simul regnantibus (913—920).

§ 12. *Sextus liber* inde a p. 858,20 continuationem exhibet, quae in codicibus Parisiensi 1708 et Marciano 608 legitur, in hoc

quidem ab a. 945 ad a. 1078 tantum et quidem inde ab a. 963 brevissimam, vitas patriarcharum potius describentem quam imperatorum. Quam ob rem eam, quamvis antiquior sit, ampliori continuationi codicis Parisiensis, tum e Zonara petitae, tum recentiori idiomate scriptae subjiciendam esse duximus.

§ 13. *Septimus* liber de creatione e Symeone et *Octavus* liber ad annum 1143 continuatus in nostro codice inveniuntur solo; sed interpres Slavonicus partem octavi libri nostri, quae ad a. 842 extenditur, eodem modo operi suo tamquam appendicem adjunxit.

§ 14. *Cedrenus*, qui usque ad a. 1057 scripsit, et *Leo grammaticus* qui a. 1113 chronographiam suam absolvit usque ad a. 948 perductam, plerumque epitomen tantum Georgii et continuatorum ejus exhibent. Quod vero de Leone dictum est, idem et de Julio Polydeuce et Theodosio Melitino valet. Ex. gr. fabula de vulnerato et musca, quam Georgius CXIV. 2 enarrat, ab his scriptoribus nonnisi paucis verbis tangitur. Similiter iidem totum tractatum de rebus post mortem eventuris vitae Constantini Heraclii filii a nostro c. CCXXXII insertum omittunt, ne non quod ille de clade ejusdem Constantis refert CCXXXIII. 4. et plura de Palaestina CCXXXVI. 6—9. Sed alibi Cedrenus amplior est quam Georgius ex. gr. c. CXV. 2 in epistola Christi ad Abgarum, CLXXVII et CLXXIX in Actis s. Silvestri, CCXXXIV. 6 — 10 in morte Constantis f. Heraclii, CCXXXV in vita Mohammedis, ubi tamem § 12. duas integras lineas Cedrenus ex homoioteleuto omisisse deprehenditur; propria eidem sunt praeterea quae ad CCXXXVII. 3. de fratribus Pogonati apposuimus, CCXXXIX. 1. de imaginum cultu, 2. de oppugnatione C. P., 8 de Bulgarorum incursione, CCXL de Mardaitis, CCXLII de Iustiniani II reditu usque ad Artemium. Inde a Michaele I nimium variat Cedrenus a Georgio quam ut cum eo amplius conferri possit, quare varietati illius sub textu adnotandae exinde locus non erat, ubi alios scriptores praeter Georgium nostrum secutus esse videtur. Leo grammaticus vero, ejusdemque farinae scriptores Julius Polydeuces (P) et Theodosius (Th.) puri et puti exscriptores Georgii

esse videntur, quum proprii nihil habeant, sed brevioribus tantum verbis et communibus utantur, ubi chronographus noster longior vel diffusior vel obscurior iisdem videretur. Quare varietatem harum epitomarum paucis in locis, qui corrupti habendi sunt, adnotavimus atque consensum typis tantum spatiatis quos vocant exprimi curavimus. Leo corrigendus est e Georgio, quum compendia scripturae ab editore Leonis saepius perperam resoluta sint. Cf. in vita Romani I § 57 p. 846,14 et in f. 851,18 προτελευτᾶ pro Πρώ(τη)τελευτᾶ.

§ 15. Itacismi *errores* in codice nostro obvios tacite emendavimus, et quae sensum turbabant v. c. p. 142. 6, 151. 9, 160. 12 conjecturis in textum receptis pro viribus sanare studuimus, codicis tamen lectione in margine inferiore annotata; cetera iis, qui aliorum codicum ope frui poterunt, emendanda reliquimus. Alias conjecturas quae ad sensum eliciendum minus necessariae videbantur, in farraginem lectionum, relegavimus; similiterque soloecismis, quibus scriptores Byzantini hujus aetatis referti sunt, emendandis, scilicet participio relativo in absolutum mutando (ut p. 8. 23, 15. 10; 117, 8, 10; 118, 29; 126. 1; 151. 23; 154, 20; 448, 3, 478, 3; 489, 8; 502, 12; 507, 22; 518, 7; 541, 6; 551, 17, 556, 19; 562, 18; 571, 1; 589, 9, 24 Nota; 590, 11; 500, 2, 6—9, 16; 613, 7; 635, 12; 638, 5; 645, 8; 697, 22; 719, 2. apparet) supersedimus; nam aetatis jam sunt vitia et scriptoris, non descriptoris aut codicis, ut et formae θυγατέραν, Δίαν etc. in scriptoribus quoque ecclesiasticis obviae. Confer etiam πλὴν adverbialiter usurpatum p. 109, 19 et 118, 24, appositionem alio casu positam 474, 3, 22; 622, 19; 653, 4, anacolutha 676, 24, 688, 21, 22.

§ 16. Quae *uncis* [ ] *inclusa* sunt, in codice nostro excidisse videntur librarii incuria atque e Cedreno, Leone vel aliis e codicibus Georgii suppleta sunt, quotquot nobis praesto erant.

Quae *signis parenthesium* ( ) continentur, a Cedreno omissa sunt.

Spatiis distinguuntur quae a Leone grammatico descripta sunt.

A. = codex Ambrosianus.

Ath. = Athanasius.
B = Basilius Magnus.
Bar. 1,2 = codices Barocciani.
C. = Coislinianus codex 134.
Ced. = Cedrenus.
Chr. = Chrysostomus.
Coisl. 310 et 305 = Coisliniani codices. 310 et 305.
cod. = codex Mosquensis.
Const. = constitutiones apostolorum.
Cont. = Continuator Theophanis. *Cyr.* = Cyrillus.
D. = Dionysius Areopagita.
Ep. = Epiphanius. *Gr.* = Cregorius.
Hom. = Homiliae Pseodoclementis Romani.
Ios. = Iosephus Flavius.
Is. = Isidorus.
L. = Leo grammaticus.
Lips. = codex Lipsiensis.
M = Maximus confessor.
M. 1,2 vel *Mon.* 1,2. = codices Monacenses 1 et 2.
O = codex Oxoniensis.
P. = editio Parisiensis, invito ut Hasius testatur, codice Par. 1705.
Pal. = codex Palatinus.
Par. = codices Parisienses 1704—1708, praecipue Regius 1705.
P. et *Pol.* = Polydeuces, edd. Bianconi et Hardtius.
R. = Regum libri.
Th. = Theodosius Melitinus, cujus lectiones variantes exscripsit doctissimus vir G. L. Fr. Tafel.
V. = 1,2 codices. Vindobonenses 1 et 2.
Vat. = codices Vaticani 154 et 153, praecipue prior.
Ven. = codex Venetus.

CAPUT II.

De codicibus.

SAECULI X.

1. *Coisl. 310.* «Coislinianus 310, olim 302, membranaceus *X. S.* foliorum 259, quorum sex [septem, secundum E. Millerum] prima et quatuor ultima bombycina ex libro quodam Officii [ecclesiastici, Miller] excerpta sunt. Fuit olim Laurae s. Athanasii in monte Atho, [f. 8°, ubi] manu recentiore scribitur Ἱστορία Γεωργίου μοναχοῦ, sed nomen ejus prima manu exaratum non reperitur; at sive erasum sive numquam positum fuerit, *hoc chronicon idem ipsum est quod habetur codice 305.* Sed in hoc MS° [initio scl. deficiente] Prologus — non habetur, in quo dicitur Georgius scripsisse chronicon suum tempore Michaelis—qui imperare coepit a. 842. Et sane chronicon *ad usque inchoatum Michaelis et Theodorae imperium continuatur.* Omisso itaque prologo titulus sic se habet f. 8°: Ἀρχὴ σὺν θεῷ τῆς γενέσεως. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν κτλ. [p. 4. 19] In principio historiae statim de regnis Assyriorum, Persarum Aegyptiorum et Graecorum agit, ubi multa de Alexandro magno fabulis plena [liber primus]. Postea vero resumit a rebus Hebraeorum usque ad Christum [liber secundus]. Demum sequitur Augustorum [liber tertius], imperatorumque [christianorum, liber quartus] historia usque ad Michaelem Theophili filium. Hic scriptor excurrit saepe multaque admiscet ad rem non pertinentia de astrologia, de magia, de deorum origine et nominibus [scl. ut discrimen inter idololatriam et imaginum cultum christianum demonstraret]. Non pauca loca affert ex Iosepho et Chrysostomo et aliis». *Sic Montfaucon* in bibliotheca Coisliniana p. 425. Doctissimus vir Em. *Miller*, qui varias lectiones a textu Bonnensi (p. 763 — 814) 4. nostrum in usum amicissime notavit, hanc post verbum ἀλάστορος clausulam invenit: Τέλος ἐνταῦθα τοῦ χρονικοῦ βιβλίου. Lectiones illae sub textu codicis Mosquensis a nobis exscriptae satis superque cuique eas conferenti ostendent *textum* Coislinianum pluribus in locis jam esse *emendatum* et quidem ab illo, qui codicem hunc descripsit; nam melior haec lectio in deteriorem vulgatam mutata esse non potest, si ab antiquo in Georgio aderat, nec sola incuria librariorum lectio vulgata explicari potest c. CCXII. 19—24, ubi argutiae sermonis et lusus vocabulorum secundam demonstrant redactionem vel potius locorum quorundam variationem exornandi gratia susceptam.

SAECULI XI.

2. *Coisl. 305.* Codex Coislinianus «305, olim 66, membranaceus *X vel XI S.*, foliorum 340, initio [scl. duobus primis foliis secundum Millerum] et aliis locis recentiore manu restauratus». 1b Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν, συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μαναχοῦ. Πρόλογος χρονικῆς ἱστορίας. Πολλοὶ [omisso μὲν] τῶν ἔξω φιλολόγων καὶ χρονογράφοι ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ καὶ χρονογράφοι τὰς — εὐθὺς τε Κωνσταντῖνον τὸν, a secunda manu 3a: εὐσεβέστατον καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν χριστιανῶν καὶ τοὺς κα—

ιξῆς ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαὴλ κ. τ. λ. a primâ manu, sicut nostrum in usum notavit Emanuel Millerus, vel secundum Montfauconium in descriptione bibliothecae Coislinianae: «Tres priores prologi paginae altera longeque recentiore manu scriptae sunt». — «Initium chronici f. 3 [b] sic se habet: Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς γ' καὶ θυγατέρας β', τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ καὶ τὸν Σὴθ καὶ τὴν Ἀζούραν καὶ τὴν Ἀσουάμ. Sic persepe nugatur [p. 4, 22 cet.] Deorum origines novas comminiscitur [p. 7, 5]; longas Patrum lacinias Basilii [IX locos], Chrysostomi [XXVI locos] et aliorum intersérit» — «f. 4b. ubi de Caini poena agitur, locus Basili describitur unius atque dimidiae paginae [6,4—27]; 16b locus Caesarii fratris S. Gregorii Nazianzeni de variarum gentium legibus, unius paginae [26,20—26,8]; f. 21 ex Chrysostomo paginae duae de Noë et diluvio [35,3 — 26,19], f. 24b ex Athanasio contra gentes paginae octo, imo plures [41,20—42,7]. Postea agitur de origine deque variis auguriorum et ominum nominibus [42,7 — 53,24 non ex Athanasio, sed e Theodoreto p. 52,19; nam signa («») locorum laudatorum praeter S. scripturae antea in codice Mosquensi non sunt]; f. 39a ex Cyrillo contra Iulianum paginae quinque [63,31?; nam signa («») in textu Mosquensi h. l. desunt]; f. 43b ex Clemente Romano quaedam [66,12—22]; f. 44 ex Iosepho quaedam [66,25 sine signis]; f. 47 ex Cyrillo circa Melchisedecum [71, 11? sine signis]; f. 47b ex Marco divino viro et Chrysostomi discipulo circa Melchisedecum [72,1 — 9], f. 59 ex Eusebio ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι. Locus sic incipit: Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι τὴν τοῦ ἔτους νεομηνείαν τοῦ παρ' αὐτοῖς λεγομένου Νισὰν. Unius paginae locus [91,19 — 25]; f. 64b ex S. Basilio magno pagina cum dimidia [99,22—100,7]; f. 66 ex Chrysostomo circa Iosue paginae duo [101,22 — 102,4], f. 73 ex Chrysostomo multa circa Heli sacerdotem [113, 12—115,23]; f. 79 ex Theodoreto quaedam circa Davidem [127,6? sine signis]; f. 92b ex Iosepho quaedam de Salomone et de regina Saba [133,8? 141,7, 142,21]; f. 94 ait Salomonem mortuum esse quo tempore Homerus et Hesiodus florebant [117 Nota, scholion codicis Mosquensis a Cedreno et Coisliniano 305 huc translatum]; ex Theodoreto quaedam de Roboamo [145,14—22]; f. 95 ex Basilio ad monachum lapsum paginae tres [147,6 — 148,16 et sine signis 16 — 149,13]; f. 100 ex Apostolicis Constitutionibus pagina una [155,22—156,4]; f. 102b ex Chrysostomo multa de angelis et archangelis [160,16 — 162,8, sine signis]; f. 112b ex Gregorio magno (i. e. ut puto Nazianzeno) de captivitate Babylonica duae paginae [177,29 — 179,10]; f. 115 ex Theodoreto paginae duae [183,21—185,2]; f. 117 ex Anastasio Antiocheno [186,31—187,19]; f. 127 ex Basilio magno non pauca [203,10 — 21 vel potius 204,14]; f. 134 Chrysostomus in Danielem, ex quo adferuntur aliquot paginae [218,17 — 30]; f. 142b ex Chrysostomo de resurrectione et de die Dominica tres quatuorve paginae [230,11 sine signis]; f. 147b Iosephi testimonia de Io. B. et de Christo [240,1—20]; f. 148 ex Chrysostomo quaedam [240,23—241,19]; f. 149 locus Eusebii Pamphili de Therapeutis septem octove paginarum [242,16 — 248,12 sine signis]; f. 153b Dionysius Areopagita de monachis [250,14—251,5, sine signis]; f. 154b Basilius Caesar. de monachis, longissimus locus [252,1—253,12, sine signis]; f. 168b V. ex Clemente Romano de Simone mago multa [270,13—274,24]; f. 173b Visio Iacobi fratris Domini [279,19?]; f. 182 ex Chrysostomo paginae fere duae [299,5 — 300,15]; f. 184b ex Chrysostomo paginae aliquot ex Commentario, ut videtur, in Danielem [303,31—304,2 vel potius 10]; f. 200 ex Patricio episcopo Προύσης (sic) responsio ad Iudicem [328,5—333,26? sine signis] f. 204 *quaedam ex Origene in Matthaeum* [οὕτω δὲ καὶ ὁ πολυμαθὴς Ὠριγένης ἐν τῇ κατὰ Ματθαῖον ἑρμηνείᾳ διαβεβαιοῦται ὡς ὅτι με-

5. *C.* Codex *Coislinianus* «134, olim 301, saeculi circiter *XII*, membranaceus, a minus perito librario descriptus, constat foliis 311. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν παρὰ Γεωργίου μοναχοῦ. Init. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔκλασεν ὁ θεὸν τὸν Ἀδάμ. Hujus chronici extrema tantum pars edita est — inter scriptores post Theophanem — in MSo autem nostro sic sine anni nota f. 300 Μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένης καὶ παραβάτης ὕστερον. In sequentibus item plurima magnaque discrimina reperiuntur. In codice, qui integer est et omnibus suis partibus absolutus sic historia desinit f. 311—μήτε μὴν τῇ πολῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλάστορος [p. 720,17 editionis nostrae]. Postea sequitur anacephalaeosis chronici sic. Γίνονται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ͵βσμβ' etc» (Montfaucon p. 205, 206). «Nec prologus in eo invenitur nec Capitum index» (E. Miller)» «Codex quem contulit Hasius ad ed. Parisiensem» (Im. Bekkeri praefatio p. VII). Undolscius alteri Georgio adscribendum duxit hujus codicis textum quamvis, in ipso termino desinat quem scriptor prologi sibi constituerat. Tischendorfius (in anecdotis, Lipsiae 1855 p. 95—103) capita CXIV. 4, CXV. 4, CXXIII. 4 hoc e codice edidit cum Par. 1706 collata.

6. *Synodalis Mosquensis* № 252 (non 251 ut Mathaei habet) vel 264, foliorum membranaceorum in 4° 209, linearum 37 usque ad annum 6626=1118, sed adjuncta notitia XXV annorum Io. Comneni; igitur usque ad a. 1143 continuatus, et quidem ab eadem manu, unde ipse codex haud multo recentior esse videtur. Inscriptio cum praefatione et initio usque ad p. 44 l. 24 νιτικὴν editionis nostrae periit atque ceteris e codicibus haec suppleta sunt, scl. praefatio e Vaticano 153, initium e Monacensibus, clarissimi Tafelii cura descriptis, folium vero primum quaternionis IZ, Slavonice inscripti єі, in vita Constantini omissum e Monacensibus et Vindobonensibus quorum lectiones doctissimus praefectus bibliothecae Vindobonensis Miclosich humanissime nobis transmisit. Aliud folium (quaternionis K=ІН) quod in vita Justiniani desideratur, ope codicis Coisliniani 305 ab amicissimo Emanuele Millero nostrum in usum descripti, instauratum est.

Quaterniones exstant Slavicis literis A—KZ signati XXVII, quorum ultimus tribus tantum foliis constat, ceteri octonis, graeci autem fuerant duo plures ad initio; nam p. 88b legitur ІГ, Slavice АІ, 96b ІΔ=ВІ, 104b ІЕ=ГІ, 127b ІН= ЧІ, 159b КВ=К, 174b КΔ=КВ.

Primus et secundus quaternio, quum XXXII paginas continuissent, quarum singulae uni et dimidiae fere editionis nostrae respondent, sequitur iisdem in XVI foliis deperditis XLIV primas paginas nostras, et quidem prologo non excepto, revera fuisse. Ultima folia 205—209 quum misere attrita sint, videtur codicem sine compage diu jacuisse ac eo modo initio suo destitutum esse. In folio chartaceo quod compactor Rossicus in fine alligavit, legitur: въ сей книгѣ 209 листовъ жетилъ и щиталъ Петрь Александровъ № 252 другой лѣтописецъ, e. i. in hoc codice 209 sunt folia. Notavit et numeravit Petrus Alexandrov. № 252, alius annalista» et verso: τῷ μὲν εὐτυχοῦντι πάντες ἄνθρωποι φίλοι τὸν δὲ δυστυχοῦντα οὐδ' αὐτὸς ὁ γεννήτωρ φιλεῖ, in membrana vero 1a Λαύρα et изъ сунодалной библіотеки а подписано по приказанію свѣтѣйшаго синода, «e bibliotheca Synodali et Jubscriptum jussu sanctissimae Synodi»; 1a legitur etiam numerus antiquus ις' (XVI), 209a 1775 года Maia.

Multa in hunc codicem e margine irrepsisse videntur quae 1° *ex alio libro* (ἐξ ἄλλου βιβλίου) annotata erant, cf. p. 68,3; 81, 6; 180, 1; 5448 et 551 sub textu, quae Eusebii non sunt, sed Procopii 548.10 et exegetae Alexandrini 569,19 cf. 551 de

[illegible] II, ceteris in codd. desiderantur; 2° e *vita s. Silvestri* p. 382 et 391, 3° e *[illegible]*, τοῦ λογοθέτου p. 80, 18 (14ᵃ), 721,4, (182ᵃ) et 851,21 (205ᵃ). Quae ultima quae sint Georgio recentiora, a continuatore ejusdem qui Logothetam excerpsit, adjuncta sunt, ex. gr. in vita Theophili § 19—29 quae Coislinianis in codicibus desunt, sed aliis in codicibus ampliora inveniuntur quam in breviario Symeonis edito. Post notas marginales in textum insertas, Georgii ipsius textus resumitur formula Γεωργίου, ut 14ᵃ, adjecta. Quare notae illae aliis e libris quibus scriptor usus est, codicis margini adscriptae neutiquam argumento inservire possunt ipsum textum Georgii non esse, sicut Undolscius voluit p. 10 et 33 dissertationis suae de Hamartolo scriptae, sed potius probant Georgii verba ab iis diserte distingui quae aliis e fontibus huic codici a librario inserta sunt. Simili modo codici inserta esse videntur et reliqua, quae *Mosquensis solus* habet ex. gr. c. CXI. 20—22 de quatuor Herodis filiis, ubi Cedrenus et interpres Slavonicus §. 21 tantum noverunt; CXXV. 3 et CXXVII. 1 de Vespasiano, quum Cedrenus secundum locum, non vero utrumque referat, Slavonicus primum; c. CXXXVI. 5 mentio Cerdonis in Adriani vita facta qui eadem deest, et ab ipso Georgio in vita Antonini CXXXVI. 6 repcritur, ubi (§. 4 et 5) Bardesanes bis memoratur, Cedreno et Leone cum §. 5 consentientibus. Idem leones occisos cum Georgio (CXL. 8) Commodo, non Marco attribuunt, ut CXXXVIII. 6 legitur; c. CXLVII. 1. nominatur Maximus, qui (§. 3.) cum Cedreno et Leone vocatur Maximinus; CL Balbinus junior cum Cedreno post Pupienum memoratur, sed CLI. 2 post Gordianum; Leo hunc imperatorem penitus omisit; CLIV. 1, 2 Valerianus bis nominatur; Cedrenus secundum tantum locum repetiit; CLXXXVI. 2 et 5 Diocletiani Maximianique finis bis, a Cedreno secundum §. 2 memoratur. cf. CLXXVII. 7, 12, CLXXXI. 7 et CLXXXII, CLXXXI. 1 — 8 et CLXXXIII. 7, CLXXXVII. 1 et CLXXXVIII, 1, CLXXX 3 et CLXXXIII. 2, CLXXXIII. 6 et CLXXXVI. 7, CC. 1. 3, CCXVII. 3 et CCXXIX. 8, CCXXXIII. 1 et CCXXXVII. 1, praecipue vero CLXXXVII. 3 quae sub textu edita sunt, quia nullo alio in codice inveniuntur, CCLIII. 7 Anastasii patriarchae verba et sortem, quae 27 de Constantino repetuntur, 33 et 40 expeditionem in Bulgaros iisdem verbis relatam, CCXXVI. 6, in fine visionem monasticam, CCXXVI, 6, 7, 22, CCLVIII. 2, 3, 4, CCLXII. 1, 2, 6 et alia plus minus apocrypha, ex gr. c. CCLXIII. 10,11, quae in §. ejusdem capitis et CCLXIV. 3 repetuntur.

In *marginibus* vero codicis vel laterali vel superiori vel inferiori *inveniuntur* a prima manu adscripta *quae Cedreni et Leonis in textum transierunt*. Prima ejusmodi nota legitur f. 2ᵇ προσκυνοῦμεν καὶ κηρήττομεν τοῦτον μόνον εἶναι θεὸν ἀληθινὸν καὶ πάσης κτίσεως (editionis nostrae p. 49,13), secunda: 4ᵃ ad p. 53· Ἐνεοσκεκίαν λέγεται ἐξευρηκέναι Τιλεγόνα, tertia ad 53,17: Ποσιδῶνος σύγγραμμα, quarta ad 53,21: Τοῦτο συνέγραψε Ξενοκράτης, quinta ad 53,23: Τοῦτο συνέγραψε Πόλις; 8ᵇ Καὶ Ἥφαιστος παρ' Αἰγυπτίοις ἐδυνάστευεν = Ced. 35, 12; 47b ὁ σίκλος τὸ τέταρτον τῆς οὐγγίας (unciae). Confer editionis nostrae p. 83 cum Leonis et Glycae locis ibidem laudatis, p. 117 cum Cedreno; nota p. 129 in neutro invenitur; notae marginales p. 138 446,528** a Cedreno receptae sunt, 698** et 699*, c. CCLXIII. 7,9 a Par. 1705; f. 98b in margine legitur notitia de pulvere aureo Aureliani tempore de coelo delapso (p. 361***), quam ipse scriptor p. 369,17 se ejus imperatoris in vita retulisse affirmat; similiter p. 371 et 372 iidem martyres in margine enumerantur qui p. 372 in textu sunt; sed p. 390 nota marginalis Vindobonensis a Mosquensi in textum recepta est, cf. notas pp. 279, 392, 399, 401, 402, 409, 413, 414, 415, 426 (cum textu 437), 428, 564, 671. Plures notae marginales erasae esse videntur, ex. gr.

de Origene 94b, 99b, 109a; aliae cum margine perierunt (96, 104, 107, 108, 110, 123—125, 131, 132, 138, 174, 180, 182. Cum notis ibidem deletae sunt etiam *rubricae*, quae tum minores, tum plures sunt numero quam in codd. Paris. 1706 et Monacensi. Scriptus est hic codex 1° atramento flavescente, quod saepius evanuit, praecipue in notis marginalibus et in literis initialibus quae in marginem interiorem inter duas lineas stylo exaratas positum productae sunt; illa marginalia vero inter secundam et tertiam vel extremam sunt notata, interdum vero vel intra lineam superiorem transversalem vel supra duas lineas inferiores sunt exarata. Nigriore atramento et a secunda manu, multum recentiore, scriptae sunt emendationes nonnullae vel annotationes, suis locis a nobis relatae exc. ἣν ante ἡμέραν p. 279,5; 2° literis minusculis; 3° spiritibus rotundis, apostrophes signis nullis; 4° ι nec subscripto nec adscripto; 5° punctis et virgulis distinctus, sed 6° nullis interrogationis signis; loci aliorum scriptorum in margine hoc signo > indicantur; 7° puncta super ι et υ rara ex. gr. ἐκλϊπαρῶν p. 282, 22; 8° compendia plurima, in una pagina 208a fere L, nec sine periculo erroris resolvenda; 9° ν ephelcysticon ante consonas quoque ponitur. 10° Itacismi errores frequentissimi ex. gr. p. 278,7 ἀντιχρήστου, οὐάλις, sicut et 11° alia sphalmata cf. p. 277,2 ἐτελείτω προσευχ῀, 5 ἐκτενῆς, 14 τοῖς — Ναυατινούς, 286,11 καταπατοῦντας a prima manu correctum, superscripto ε, 304,14 ὁ θεῖα δίκη, 305,15 τίνι — μεταβολήν., 12° Multa in margine inveniuntur a prima manu notata ex. gr. Σή = Σημείωσαι ad p. 277,24 et 277,2 et saepissime ὅρα 281,1 etc. ὅρα τὸ ἐλεεινὸν τὸ μέγα τοῦτο 288,6, ὅρα καὶ φυλάττου ἀπὸ τῶν τοιούτων 334,25, ὅρα φοβερόν 328,16, nomina prophetarum in textu laudatorum 295, ἐκ σου pro ἐξ οὗ 301,26.

SAECULI XIII.

7. *Cod. Parisiensis* 1704 «membranaceus, quo continetur *Georgii monachi* chronicon ab orbe condito ad tempora usque Maxentii Imp. Ad calcem occurrit Nicephori philosophi caput, ubi de filiis Dei, de gigantibus et de diluvio. Is codex *XIII. S°.* exaratus videtur. «(Catalogus codd. MSS. bibl. Reg. II. Paris. 1740 p. 390) Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφ. χρ. τε καὶ — ὑπὸ Γεωργίου ἁμ. μοναχοῦ, sine capitum indice; ultimum caput mancum rubricam habet: Ἀρχὴ τῆς βασ. Διοκλητ. καὶ Μαξιμ. (E. Miller in epistola nobis directa) In praefatione legitur ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαήλ (E. Miller). 187b ἄνους μετῆλθε ὡς εἴρηται. (Hase). Cf. p. 381,8 cum lectionibus cod. Ambrosiani in appendice notatis.

8. «*Vaticanus* 154, membranaceus, f° parvo, pp. 215, S. *XIII*, a Julio Caesare usque ad Carum, p. 138 Theophanis annales a Diocletiano ad Michaelem, f° 77a linea a fine quarta. cf. Georgii Syncelli ed. Paris. 1652. 303a l. 27 (Recensio codd. MSS. Lipsiae 1803 p. 50).» *Codices Vaticanos* CLIII et CLIV e quibus versionem paravit suam Allatius)—*deprehendi—a chronicis* supra memoratis (*Coisl.* et *Scoriac.*) nihil aut *valde parum differre idemque omnino esse ac Coislinianum.* Nam praeter *prologum* Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλολόγων — codices Vaticani eundem etiam praeferunt *titulum* idemque de duabus filiabus Adami commentum his verbis Χρ. σ. ἐκ δ. χ. καὶ ἐξ. σ. καὶ σ. ὑπὸ Γ. ἁμ. μ. Βίβλος γεν. [p. 4, 19] — «(Foggini, appendix corporis historiae Byz. Romae 1777 f° XXXII.) cf. Allatium de Georgiis p. 328 et catalogum Vaticanum MS» N. 154,1—77 usque ad Caesarem».

9. *Vat.* = Vaticanus 153, *XIII vel XIV. S*, (secundum notitiam Roma Petropolin transmissam, saeculi XI; in ch. bomb., 4°, 221 ff., 2 coll?)

1ª Γεωργίου μοναχοῦ ἁμαρτωλοῦ χρονικὴ ἱστορία
Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου
Πράξεις παριστῶν καὶ χρόνους στεφηφόρων,
Πράξεις παλαιάς, ἔργα καὶ καταστάσεις
Συμβάντα καὶ πραχθέντα πᾶς μαθεῖν θέλων
Ταύτην βίβλον δίελθε, τοῖς γεγραμμένοις
Τὸν νοῦν ἐφιστῶν πᾶσι, μήτε που λάθοι,
Ὡς ἂν παριστῶν ταῦτα τοῖς οὐκ εἰδόσι
Ἔχειν νομίζῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν

Α΄ Περὶ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου, ὃς χειρὶ θεοῦ πλασθεὶς ἔζησε ἔτη ἐννακόσια τριάκοντα καὶ ἀπεθάνη. Περὶ τοῦ Ἄβελ καὶ τοῦ Κάϊν; sequuntur capita XXVIII.

1ᵇ Β΄ Ἀρχὴ τοῦ χρονικοῦ βιβλίου Γεωργίου μοναχοῦ. Ἐπανάληψις τῆς ἀρχαιολογίας; sequuntur capita CX.

3ª Γ΄ Ἀρχὴ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας. Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος καὶ μόνος.

4ª Δ΄ Χρονικὸν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας.

10ª Πρόλογος χρονικῆς ἱστορίας Γεωργίου μοναχοῦ. Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλόλογοι καὶ λογογράφοι ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ καὶ χρονογράφοι κ. τ. λ.

11ª Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων κ. τ. λ. 120,12 οὗτος pro οὕτω — 14 ἔτει pre ἔτι — περιόντα δεδοίκασι — 17 εἶδεν αὐτὸν καὶ ὁ Σ. — 18 καὶ οἱ — ἀπετέθη μονῇ. Descriptus est inde a f. 180 usque ad finem 221ª ubi verba extrema ἐν τῇ Πρώτῃ — μονῇ ab altera posteriorique manu sunt exarata.

f. 204ᵇ et 205ª *excerpitur Genesius* 116,16 — 126, 2; 208ª *Continuator Theophanis* (Leonis c. 10). 209ᵇ *Etymologiae nominum propriorum* media in relatione de excidio Thessalonicensi fastidiose relatae, non quidem omnes illae, quas Symeon editus c. 13 cum Russorum prima mentione exhibet, verum ejusdem generis insulsi, quae graeculum ferreae aetatis arguunt; sed *in codice Vaticano itinerario classis adversus* Saracenos missae *inserviunt explicando*. quae apud Symeonem editum c. 13 mentioni urbis Tripolitanae minus commode adjunctae sunt civitatum notitiae. *Inde a Constantino Porphyrogenneto* Vaticanus *cum continuatore Georgii* edito magis quam cum Symeone concordat, *locos* vero *plures e continuatore Theophanis* decerpsit, cum quo et saepius in locutionibus consensit. *Versiones Slavicae* videntur *e codice hujus familiae* factae esse. cf. lectiones variantes in Michaele III. 1,7 et de expeditionibus Russorum annorum 864 et 941. Catalogus bibliothecae Vat. MS. haec habet: «N. 155 p. 1. et 1553 p. 10 usque ad Alexium Comnenum»; [sed ultra a. 948 non extenditur]. *M*. 153.

SAECULI XIV.

10. Par. vel *P. Codex Parisiensis* «*1705*, cod. bombycinus, olim Colbertinus, quo continetur *Georgii monachi* chronicon, ab orbe condito *ad Michaelis Imp. et Theodorae* ejus matris tempora perductum. Praemittitur *index* locupletissimus, e quo constat capita postrema quatuor desiderari. Is codex S°. *XIV* exaratus videtur». (Cat. p. 380) Χρονογρ. Γεωργ. μον. σὺν χῷ ιυ. — in praefatione ἕως τοῦ τελευταίου Μιχαήλ. *Deficit* in Leone Armeno [p. 686,7 καὶ πρῶτον μὲν κατὰ τῶν ἱερέως, sic Miller]. *Titulus* ut in Regio; index initio mutilus capitum 268, sed diversus ab indice *codicis* 1706. E. Miller.

SAECULI XV.

11. *Cod. Paris* «1706, codex chartaceus, olim Favrianus, quo continetur 1° Georgii Hamartoli chronicon. Praefixus *index* capitum, cujus sunt VII partes. Prima capita quaedam generalia conprehendit [liber I], secunda ab Adamo ad Samuelem pertingit, tertia a Saule ad Antiochum Eupatorem [liber II], quarta a Jul. Caesare ad Vespasianum, quinta a Tito ad Constantinum M. [liber III], sexta a Constantino M. ad Michaelem, Theophili filium [liber IV], septima a Michaele ad Romanum I [liber V]. Ea pars desideratur. — 2° Ioannis monachi Sinaitae historia SS. Barlaami et Iosaphati. Is codex S°. *XV* exaratus videtur, idque satis eleganter neque unius librarii manu». Praefatio fragmentaria (E. Miller). 1ª. 14ª, 28ª *Syncello describitur* hoc chronicon initio; Συγγέλλου χρηματίσαντος ἐπὶ τῶν χρόνων Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κ. Π. Νέας Ῥώμης, sed cf. 369ª ἕως ὧδε τὰ χ. Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ καὶ τοῦ λογοθέτου scl. 842, at capitularium usque ad mortem Romani (Hase), quod cum capitulario Monacensi collatum nostra in tabula invenies. «Ex eodem a Dion. Petavio in Appendice ad Nicephori C. P. Breviarium evulgatur graece longiusculum fragmentum de imperio Heraclii sub falso nomine Georgii Syncelli» (Hodius, de Malela p. LXXIV) et Tischendorfius edidit varias lectiones a nobis ad pp. 268,21 — 281 in apendice notatas. cf. etiam quas Undolscius e collatione Hasiana edidit ex. gr. p. 40 25 οὖν τῶν κλ. убо та наслѣдовавъшемъ, 26 ὡς ἀγαθῇ Яко блага. 41,1 διαλλαττούσης, sed соуща лоуъьши; 65,18 κόσμον δημιουργήσας — 76,7 ἐν ἧπερ ᾤκησεν ἡ идеже велиꙗ страна. 14 ἐκπλ. ἀλ. et τῶν om. — 16 ὠν. τοῦ βεβήλου καὶ πόρνου — 17 ποίας ῥ. κακίας — 19 ἀπὸ Ἀ. λέγει.

12. *Baroccianus* 30. f. 67 *ex* — Γεωργίου περὶ βασιλέων χρόνων καὶ ἄλλα τινά· ἀρχή· ὅτι Ἀδὰμ γ′ υἱοὺς ἐγ. (4,20).

f. 69 πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ἀδύνατον χωρῆσαι τὴν κιβωτὸν τοσαῦτα ζῷα ἐν τοσαύταις πήχεσι, φησὶν ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι. — ἔχει (34,22) Εἶτα τοῦ κακοῦ προβαίνοντος ἀνωτέρω καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄστρα καὶ αἰθέρα καὶ ἀέρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὡς θεοὺς ἀνύμνησαν (42,26 — 43,4; 6 — 44,22; 45,22 — 46,24.)

Ὅτι οἱ Ῥ. ἐκ τούτων μ. καὶ τοὺς 54,29 — 55,5, συνέταξαν. f. 73. Ὅτι Εὐπτόλεμος.

f. 73 Ὅτι Εὐπόλεμος φησὶ τὸν Μωσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι καὶ γρ. παραδοῦναι Ἰουδαίοις πρῶτον, π. δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων (29,1—8). Νόμους δὲ πρῶτος γράψας Μωϋσῆς τοῖς Ἰουδαίοις· καταλειπὼν δὲ Μωϋσῆς τὰς κατ' Αἴγυπτον διατριβὰς κατὰ τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει, διδασκόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν καὶ περὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων καὶ μέχρις αὐτοῦ χρόνων καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ Ἰουδαίων ἔθνει· καὶ τὰς τῶν ἀστέρων θέσεις καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ ἀριθμητικὴν καὶ γεωμετρίαν καὶ πᾶσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει κεῖται (?)

f. 74 Τὸ δὲ μάννα ὁ Φίλων ἑρμηνεύων ἔφη τοιαύτην αὐτοῦ εἶναι τὴν πιότητα, ὥστε κατὰ τὴν φαντασίαν τοῦ ἐσθίοντος μεταχιρνᾶσθαι, καὶ εἶναι μὲν καθ' ἑαυτὸν οἱονεὶ κέγχρον ἑψημένον ἐν μέλιτι· παρέχειν δὲ

νῦν μὲν ἄρτον, νῦν δὲ κρέως· καὶ κρέως τοιοῦδε· ἢ πετεινοῦ ἢ χερσαίου· νῦν δὲ λαχάνου, τοῦ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἑκάστου, καὶ ἰχθύος, ὡς τὸ ἰδίωμα τῆς καθ' ἕκαστον γένος πιότητος, ἀκριβῶς δὲ καὶ τῇ γεύσει τοῦ ἐσθίοντος διασώζεσθαι.

Hic codex a Francisco Barozzio Venetiano nominatus nunc in bibliotheca Bodlejana Oxoniensi asservatur.

13. *Ambrosianus* №. 184, f°. chartaceus, 1ª Χρ. σ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. σ. καὶ σ. ὑπὸ Γ. ἁμ. καὶ συγγέλου. Προοίμιον. Πολλοὶ τῶν κτλ. 2ª inde a verbis τὴν ὑπόθεσιν usque ad γνώσει eadem lacuna invenitur praefationis, quae jam in codice eo fuerat, e quo Monacensis quoque et Augustanus descripti sunt; sed etiam in sequentibus plura non leguntur, quae codex Mosquensis cum ceteris antiquioribus exhibet. De quibus vide Appendicem ad pp. 375,12—390,12; 398, 19—401, 11; 475,20—479, 3 et 717,11—721,4 ἕως ὧδε τὰ χρονικὰ Γεωργίου καὶ λογοθέτου. In his verbis desinit codex cujus lectiones nos primi notavimus.

14. *Ven. Venetianus* S. Marci №. 608, chartaceus, 4°, s. XV. Chronicon usque ad Romanum Diogenem (i. e. usque ad initium regni Michaelis Parapinacae successoris ipsius a. 1071, cf. Montfauconii diarium p. 438, de MSS. Giustiniani, Didaci Hurtado et ecclesiae SS. Io. et Pauli) — sub hoc titulo. Συμεὼν μαγίστρου καὶ λογοθέτου χρονικὸν ἐφεξῆς συλλεγὲν ἐκ διαφόρων χρονικῶν καὶ ἱστορικῶν.

Βίος τοῦ πατρος ἡμῶν Ἀδὰμ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀδὰμ γενόμενος σλ' γεννᾷ τὸν Σὴθ κτλ. (p. 31,20). Σὴθ δὲ γεν. (29). etc. usque ad. Julium Caesarem nomina et anni tantum regnorum.

Principes sequentes aliquanto amplius tractantur, sicut e lectionibus variantibus in vita Constantini M. (ff. 29ᵇ—33ª) et Leonis philosophi (ff. 210ª — 223ᵇ) notatis videre licet.

Inde ab a. 813 codex cum Georgio saepius quam cum Symeone edito concordat; plerumque brevior est utroque, praecipue in vita Romani I, in qua omittit § 19 τὸ ἔργον—ἀντίλυτρον, § 26,28 ὃν ἐκ — 36 προαστείῳ, 38—41, 44—46, 48—56, 58,59; interdum vero etiam amplior.

Folia 273 — 284 ineditas continent vitas XIII imperatorum a Io. Zimisce usque ad Michaelem, filium Constantini Ducae, a doctissimo Ioanne Veludo, vicebibliothecario Marciano, nostrum in usum diligentissime transcriptas. Cf. ex. gr. 210ª—211ª notam ad p. 771 adjungendam; Καυλέας δὲ λέγεται διὰ τὸ ὅτε ἔμελλε μετὰ τὸ εἰσοδεῦσαι καὶ εἰσελθεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ τῆς λειτουργίας ἀπάρξασθαι, ἐκ δαιμονικῆς συνεργείας ἵστιεν καὶ παρευθὺ ἐξέδυε τὰ ἀλλακτὰ αὐτοῦ· καὶ ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἔλεγον ὡς αἱρετικὸν αὐτὸν εἶναι. Μετὰ πολλοῦ (sic) δὲ καιροῦ ἀγανακτήσαντος τοῦ πατριάρχου ἀπὸ τῆς τοιαύτης δαιμονιακῆς ἐπηρείας — ἐν μιᾷ οὖν ἡμέρᾳ μετὰ τὸ εἰσοδεῦσαι καὶ εἰσελθεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, παρευθὺ ἀπῆλθεν αὐτῷ ἡ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπήρεια· καὶ ὑποστρέψας, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἄμβωνι καὶ ἄρας τοὺς χιτόνας αὐτοῦ ἄνωθεν ἐνώπιον πάντων, ἔδειξεν τὴν αἰσχύνην αὐτοῦ εἰπών· «Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην τοσούτους καιροὺς οὐκ ἐμυσταγώγουν τὴν θείαν λειτουργίαν». Καὶ αἰσχυνθεὶς ὁ μισόκαλος ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου. Ὁ δ' αὐτὸς πατριάρχης ἐποίησε μοναστήριον πλησίον τοῦ ἁγίου Μωκίου ὄπισθεν καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ τοῦ Καυλέως ἤτοι Καύλαιος, διαταξάμενος κἀκεῖσε ταφῆναι.

SAECULI XVI.

15. *Cod. Parisiensis* 1707 «Codex chartaceus Fonteblandensis, quo continentur: 1° Georgii hamartoli monachi chronicon auctum et interpolatum. Ibi pars tantum prima exhibetur a mundo nempe condito ad principatum usque I. Caesaris. Capitum summa CCXCIII, unde deducenda sunt capita XXVIII Symeonis Sethi, a c. nempe XXI ad c. XLIX, item capita XXXIX a c. CCLIV ad c. CCXCIII, quae non sunt Georgii, sed auctoris incerti; neque ultima sex ad institutum pertinent. Initio occurit index capitum non primae solum, sed et secundae partis. Indicem sequitur brevis epilogus e praefatione Theophanis, qui chronographiam suam inde orsus est ubi desiit Syncellus. Ad calcem vero accesserunt excerpta tria; primum de Caesaris nomine, secundum de Ptolemaei Philadelphi quaestione ad s. scripturam pertinente, tertium de equo Caesaris dictatoris fissam ungulam habente. 2° Nicephori Choniatae annales, manu diversa eaque minus elegante. Is codex S° XVI exaratus videtur». Titulus idem qui in №. 1704, capitum index diversus a №. 1705 et 1706 et Mon.

16. *Cod. Parisiensis* 1708 «codex chartaceus, Fonteblandensis — secunda pars a I. Caesare ad Alexium usque Comnenum» — Ultimum caput βασιλ. τοῦ Κομνην. Ἀλεξίου.

17. M. 2. *codex Monacensis* secundus № 139, Boicus vel Bavaricus «usque ad Basilium [Michaelem] imperatorem Hamartolum praefert, postea Logothetam» (Raderus) «usque ad Romanum I (Hardt, Beiträge 1807 VI. 293)» usque ad imperium Constantini, Leonis filii «(Bandini, cat. MSS)» *eadem qua Augustanus manu*, charta firma et laevigata, titulis et initialibus minio distinctis, literis minutis et cum correctionibus marginalibus, in f°. foliorum 442, *scriptus Epidauri a Nicolao Choniate* [f. 356b: Τετερμάτωται ἣν ὁρᾷς, φίλε, δέλτος Ἐν τῇ δυτυχεῖ πόλει τῆς Ἐπιδαύρου Πόνῳ δὲ Νικολάου τε τοῦ Χωνιάτου]; lacunis mutilus, *S. XVI*, optime conservatus (Hardt) et inscriptus Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ ἀπὸ κτίσεως, α[=μοναχοῦ] καὶ συγκέλου χρηματισθέντος ἐπὶ Ταρασίου, μέχρι τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου υἱοῦ Λέοντος f. 1a Γεωργίου συγγέλλου Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου χρ. συντ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. συλλ. καὶ συντ. ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ. Πίναξ, ἀρχὴ etc., tabula quam cura doctissimi Tafelii nostrum in usum descriptam ad calcem hujus praefationes exhibemus. Hoc e codice 1607 Augustae in 8b ediderat Mt. Raderus Syntagma de statu morientium [pp. 578—587] ex MSS codd. Maximiliani et August. depromptum», postea 1614 Monachii 8° repetiit, nec non quod legitur in Annotationibus ad Viridarium SS. e menaeis Graecorum fragmentum latinum de miraculo facto in urbe Carthagine sub imperio Heraclii [575—578]. Lectiones variantes vitarum Constantini M., Constantii et Juliani (p. 389,1—451,16) a doctissimo Miklositchio ad textum Vindobonensem exscriptas humanitati ejusdem viri debemus. *Nos vero prologum contulimus et prima textus vocabula* usque ad 5,25 et finem 815,19 ἀπετέθη μονῇ. De quibus Appendicem consule variantes exhibentem ejusdem operis, non vero diversarum chronographiarum lectiones. Cf. etiam 514, 18 ἐφ' ᾧ, при томъ Bulg., 20 εἴρηκε, 21 ἔββυπ. Raderus quidem (ad Nicetae vitam Ignatii, Ingolstadii 1614 editam) perhibet Hamartolum diversum esse a Georgio *Syncello*, (codicum Palatinae Bojorum et Augustanae bibliothecae); sed falso hi codices eum Syncellum nominant, quum hunc solum noverint chronographum. Praeterea jure adnotat Allatius «Discrimen tamen inter eos nullum adducit».

18. Cod. *Baroccianus* №. 194, chartaceus, foliorum 53(?); absque ullo vel nomine auctoris vel operis titulo sic incipit: Πολλοὶ τῶν ἔξω φιλόσοφοι καὶ φιλόλογοι κ. τ. λ.

Excerpta continet e Ge. Hamartoli chronico, edita in Crameri T. IV. Anecdotorum. Oxoniae, p. 218 — 246, scl. a libri primi capite II p. 7. l. 24 usque ad libri secundi caput VIII p. 59 l. 23 Lectiones optimae notae ab iis quas e Mon. et Mosq. codd. edidimus, discrepantes vide in appendice ad p. 8,2—8,14,30—30,14; 44,24—45,1; 58,23—59,24.

15. 1. Πάλας καὶ καθεξῆς μέχρι τῶν κτισάντων· τὴν Ῥώμην καὶ βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ· ἦσαν δὲ οὗτοι ἐν τοῖς χρόνοις Ἀχὰζ τοῦ βασιλέως Ἰουδαίων. οὕτως καὶ οἱ Ἀσσύριοι βασιλεῖς.

11. 9? Ἀρχὴ τῶν Φαραωνίτων βασιλέων. — 30,13; 44,24.

19. *Oxoniensis* I (F. 6,26), Humphredo Hodio in prolegomenis ad Malelam (ed. Bonn. LXXIII); usque ad mortem Michaelis III extendi dicitur, sed cf. Fabricium (VI. 154,353:) «Idem est horum (Excerptorum) initium cum initio chronographiae Georgii Hamartoli quod e codice MS. a L. Allatio in Diatriba de Georgiis exhibetur: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς γ'. Neque solum ex initio apparet, verum etiam e Praefatione, initio in codice MSo [non vero Barocciano № 194, chartaceo, f. νγ' πολλοὶ τῶν ἔξω φιλοσόφων — τὰ πάντα ἔθησε] unde sua Chilmeadus descripsit, praemissa, quae eadem est omnino, quam ibidem ponit Allatius ex Georgio Hamartolo. — Ex eodem etiam Excerpta dederunt Leo Allatius in libro de Ecclesiarum Consensione [e codd. Vat.], Jo. Meursius in glossario graeco-barbaro et Dufresnius in glossario mediae et infimae Graecitatis, et, nisi, me fallit memoria, in Notis ad annales Jo Zonarae. De eo, qui plura vellet, adeat — Diatribam nostram de scriptoribus graecis variis, ubi — castigantur Allatiana. De illo hic loci hoc solum subjungam, vixisse eum eodem cum Malela seculo i. e. Christi incarnati nono et Chronicon suum perduxisse non modo ad initium Michaelis Theophili f. quod decernunt doctorum nonnulli, sed usque ad ejus mortem hoc est usque ad 866», imo usqe ad mortem Romani I, quae vero jam non Georgii sunt sed Logothetae; 4,20 post αὐτοῦ adjungit οὕτω μὲν οὖν ὁ πρῶτος ἐγένετο ἄνθρωπος παρὰ θεοῦ ᾧ ὄνομα Ἀδάμ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὔα. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός. et ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *post* ἐγέννησεν. 7,11 Μετὰ τοῦτον οἱ αὐτοῦ ἀπόγονοι καὶ ὁ Σὴθ προμηνυθέντες ἄν, ἔγραφον τὰ μέλλοντα περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐν λιθίναις καὶ ὀστρακίναις πλαξὶ, σημαίνοντες, ὅτι ἀναλωθῆναι καὶ φθαρῆναι μέλλει τὸ πᾶν, ἢ ὑπὸ πυρὸς ἢ ὑπὸ ὕδατος. Καὶ εἰ μὲν ὑπὸ πυρὸς, σωθήσονται τὰ γράμματα ἐν ὀστρακίναις πλαξὶ, εἰ δὲ ὑπὸ ὕδατος, ἐν λιθίναις. Ἐλθόντος δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἅπαντα ἀπολέσαντος, μόνος ἐσώθη Νῶε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ θυγατέρες πρὸς δευτέρου ἀνακαίνισιν κόσμου. Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Καινὰν, ὁ υἱὸς Ἀρφαξὰδ, συνεγράψατο τὴν ἀστρονομίαν εὑρηκὼς τὴν τοῦ Σὴθ καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ὀνομασίαν ὡς ἔφηται τῶν ἀστέρων ἐν πλακὶ λιθίνῃ γεγραμμένην ἥτις l. 20 — Ἰώσηπος 7,22.

31. 10 Ἀδὰμ τοίνυν — 33,28 ἔτη θν'. 35,24 Ἐπειδὴ — 41,11 τλ; 64,23 — 65,2 7,24—10,2 «Atque hucusque habes, lector, excerptorum chronologicorum auctorem anonymum; paginam sequentem ex chronico Alexandrino descripsimus» (Hodius).

20. F. 4. *Vindobonensis* №. 40, olim 39, f⁰, cujus praefationem et capita CXXVIII — CXCI (p. 389 — 451,15) humanissime quamquam ipse editionem Georgii

praeparavisset, nobiscum communicavit vir doctissimus Miklositch, bibliothecae I. R. praefectus. In eadem collatione notatae sunt etiam variae lectiones codicum Monacensium (№ 1 404, Augustani et 2. 139, 289). *Prima pars codicis Vind. 40 usque ad f. 49 sicut et finis f. 315—326 in charta Turcica manu recenti scripta est*, cetera pars membranacea, antiqua optimique commatis; olim ab Aug. Busbekio comparatus Constantinopoli (Nessel); usque ad Alexium Comnenum, 1081 (Gretser de cruce?). 1ª Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων λογογράφων καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου Ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Ταύτης δὲ τῆς βίβλου, quod a substantivo Πρόλογος pendere videtur. Ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ χρονικοῦ Γεοργίου μοναχοῦ = p. 28, 6, 7 nostrae editionis e codd. Mon. h. l. paratae. Capita CCXXVI. 4 — CCXXVIII ex eodem codice edita vide in libro cui titulus est: «Theophanis chronographia». Probe einer neuen—Ausgabe von G. L. F. Tafel. p. 26—34.

21. *V. 2 Cod. Vindobonensis 2.* Inde ab 38ᵇ. Ἀρχὴ τῆς χριστιανῶν βασιλείας κ. τ. λ. collatum a viro cl. Miklositch usque ad finem imperii Juliani. «chartaceus, antiquus et bonae notae, in 4°, sed mutilus, aqua marina hinc inde misere foedatus constatque nunc foliis 83, olimque ad Io. Sambucum pertinuit, quo continentur Georgii Hamartoli fragmenta historica» (Nessel p. 142) Vide lectiones variantes ad p. 389,1—451,16 notatas, quas cl. Miklositschio debemus.

22. M. 1 Codex *Monacensis* 1, № 414, *Augustanus*, chartaceus signatus p. 68 № 37 (81), in assere corio fusco tectus, aere munitus et clausus, in f°, titulum hunc praefert: Γεωργίου καὶ λογοθέτου. Γεωργίου μοναχοῦ καὶ λογοθέτου ἱστορικ[ὸν?] συγκέλου. Πίναξ. (1) περὶ τῶν πρωτοπλάστων Ἀδὰμ καὶ Εὔας — (17) περὶ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ὡς ἐν συνόψει — τῶν αὐτῶν (= c. XXVII. 29,15), (18) Περὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων (= II, 1 p. 31,19) — περὶ τῶν κεκοιμημένων (= c. CCXXXII. p. 578,8). Textus extenditur p. 276ᵇ usque ad finem hujus capitis p. 587, 32 ὅταν ὄφελος οὐδέν; scriptus est titulis et initialibus rubricatis, literis minutis et nitidis cum scholiis in textu (ex. gr. p. 29,15 σχόλιον τῶν ἁγίων πατέρων quod in Parisiensi 1705 deest, e margine irrepsise videtur), saeculi XVI. (vide cod. M²) optime conservatus et post indicem inscriptus: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων [χρ.] καὶ ἐξηγητῶν συλλ. καὶ συντ. ὑπὸ Γεωργίου αχ. καὶ συγκέλου (χρηματίσαντος ἐπὶ Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κ. Π. νέας Ῥώμης Προοίμιον α′ (ἀρχή). Hoc e codice clarissimus Tafel nobis initium in codice Mosquensi deficiens (p. 4,17 — 44,24) benigne transmisit; praeterea lectiones variantes vitarum Constantini M., Constantii et Juliani (p. 389,1 — 451,16) doctissimo et humanissimo viro Miklositsch debemus; Gretserus vero libro II. de cruce exscripserat jam p. 410, 7—412,3, Petavius in appendice ad breviarium Nicephori (Par. 1616 p. 339—407) vitam Heraclii; syntagma de statu morientium (p. 572—587) latine factum notisque illustratum edidit Mathaeus Raderus Augustae 1607 in 8° ex hoc codice «qui ultra Constantinum Heraclii filium non progreditur». Cf. praeterea lectiones codicis Lipsiensis ex Augustano descripti ad pp. 564—587. *Prologum nos ipsi cum textu M² contulimus* quorum varias lectiones cum Ambrosianis et Vindobonensibus plerumque consentientes in Appendice invenies.

SAECULI XVII.

23. *L.* Lipsiensis 852 (Rep. I. 4,49 cf. Naumanni catalogum bibl. Senatus, Grimmae 1838 p. 215) «Georgii monachi et Syncelli C. P. chronicon usque ad Constantium Heraclii filium descriptum *e MSo codice bibliothecae Augustanae* cum emendationibus I. H. Bosii ex bibl. C. Sagittarii, post I. A. Schmidii et P. Lyseri junioris.

3ª Γεωργίου καὶ λογοθέτου. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ καὶ συγκέλου. Προοίμιον. Πολλοὶ τῶν κτλ. Lectiones p. 1,1—6,1 et 571,21—587,32 qui est codicis finis, a nobis primum exscriptas vide in Appendice. cf. Reiskium (de caerimoniis aulae byz. praef. Lipsiae 1754 f°).

SAECULI INCERTI.

24. *Palatinus*, Vaticanus? Χρ. σ. ἐκ δ. χρ. καὶ ἐξ. σ. καὶ σ. παρὰ Ἰωάννου τοῦ Σικελιώτου τοῦ καὶ χρηματίσαντος ὕστερον πατριάρχου Κ. Π. νέας Ῥώμης (qui et Syncellus et Morocardanianus vocatus, annis 837—842 patriarcha fuit C. P.?)

Πολλοὶ τῶν ἔξω χρονογράφοι καὶ φιλόλογοι κτλ.

[Α'] Βίβλος γενέσεως, ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ Θεὸς κτλ.

[Β'] Τοῦ αὐτοῦ Ἰω. τοῦ Σικελιώτου περὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ Εὔας καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων. Ἀδὰμ τοίνυν κατὰ τὸν σοφώτατον (31,20). Desinit in Michaele filio Theophili. ἕως ὧδε τὰ Χρονικαὶ Γεωργίου καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε μόνου τοῦ λογοθέτου (Fabricius, bibl. gr. XII. 27).

25. *Citicensis* «Georgii monachi chronicon a Julio Caesare ad Diocletianum» (Fabricius bibl. gr. XII. 24).

26. *Schleusingensis* (Ludovicus, notitia bibliothecae Scleusingensis) qui codex jam Schleusingensi in bibliotheca desideratur, quemadmodum praefectus ejusdem Hartungius V. Augusti 1858 nobis respondit. Quo abierit, notum non est, forsitan Lipsiam.

27. *Radulphi cardinalis*, in regia Parisiensi №. 37 «Georgii monachi historia ex multis collecta ab Adamo usque ad Constantinum, Severum, Maximinum et Maxentium «[ut Par. 1704 in catalogo a. 1740 edito]. Pergebat ultra, sed reliqua desunt (Montfaucon bibl. Par 1739, 11,772)

Haec igitur videtur codicum genealogia esse:

I. *usque ad annum 842 solius Georgii monachi; sine prologo:* 1 Coislinianus 310, X. S. rhetorice exornatus, ceterum cum Coisl. 305 consentiens praeter quod hic usque ad a. 311 tantum extenditur; *cum prologo:* 5 Coisl. 134, 301, XII. S., 10 Ambrosianus XV S. Georgii hamartoli *et syncelli.*

II. *Continuatus a Symeone Logotheta usque ad 948; sine prologo?* 3 Mediceus XI; *cum prologo:* 11 Parisiensi 1706, XV; 8 Vaticanus 153 XIII vel XIV S. diversus; 6 *Mosquensis* XII; 19 Oxoniensis; 24 Palatinus.

Usque ad 1071: 14 Venetianus XV. S.

Usque ad 1081: 20 et 21 Vindobonensis 1 et 2 XV. S.; cum Ambrosiano consentientes usque ad 842; 22 Monacensis 1. XVI. *Syncelli* e Zonara a recentiore Graeco suppletus; 16 Parisiensis 1708, XVI. S.

Usque ad 1143: 6 Mosquensis XII. S.

III. codices *manci, ad Caesarem:* 9 Vaticanus 153? XIII. S. et 15 Paris 1707 XV S. et 25 Citicensis; *a Caesare ad Diocletianum:* 8 Vaticanus 153 et 25 Citicensis?; *ad a. 311:* 2 Coisl. 305 XI, et 7 Paris, 1704 XIII. S.; *ad a. 641: Ge. Syncelli cum Ambrosiano consentientes:* 17 Mon. 2. XVI. et 23 Lips. XVII S.; *ad a. 814:* 10 Paris. 1705, XIV. S. *Fragmentarii:* Barocciani 30, XIV et 194 XV S.

Nondum collati: 3 Mediceus XI. S; 4 Scoriacensis XII. S.; 24 Palatinus Io. Siceliotae, patriarchae; 25 Citicensis; 26 Schleusingensis; 27 Radulphi.

CAPUT III.

De versionibus.

I. *Versionis latinae*, quam Allatius paravit, exemplar in bibliotheca Caesarea est, secundum Lambecium VIII, 462. Nova conficienda ideo supersedendum duximus, quod Georgii et continuatorum maxima pars in iis, quae Cedrenus et Leo grammaticus excerpserunt, jam latine legi potest. Quam ob rem loca Cedreni parallela cum paginis et lineis editionis Bonnensis sedulo sub textu editionis nostrae notavimus.

II. *Slavorum* vero in usum magis inservient versiones illae antiquae, quas Serbi et Bulgari confecerunt, quasque in prolegomenis Chronographiae nostrae recensuimus, clarissimus princeps Obolenscius in memoriis Societatis hist. Ross. a 1846 enumeravit et recensuit, et doctissimus Undolscius in quaestionibus suis Hamartolianis rossice scriptis descripturus est.

Easdem nunc criticum in modum edendas curabit sectio Academiae Scientiarum Slavo-rossica.

1. Interpres *Bulgaricus* quidem in tabula versioni praemissa secundum librum in captivitate Assyriaca vel in capite LXXXIX terminat iisdem verbis quae initio sunt capitis LXXXVII in tabula Monacensi, editionis nostrae p. 190,6. Tertius Bulgari liber de regibus Babylonicis capita continet XXI; quartus inde a c. CV (p. 113,23) LXXVI capitibus imperatores enumerat Romanos et quintus liber CCXIX capitibus imperatores christianos. Sed ea divisio ad Hamartolum ab aliis chronographis dignoscendum inservire non potest, ut voluit Undolscius; nam 1° haec Bulgari divisio cum ea, quam ipse scriptor in prologo ab interprete verso proposuerat, quatuor libris limitata non consentit. — 2° Idem interpres in vita Mauritii post verba ἔτη κ' p. 554,6 versa pergit in l. 16 οὗτος κτίζει τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μ', tum l. 22. Ἐπὶ τούτου γύναιον ἔτικτε παιδίον ἄνευ ὀφθαλμῶν, χεῖρας μὴ ἔχον κτλ. quae *epitomatoris* sunt, non interpretis *indicia* cf. 410,7—412,3 relationem de cruce inventa; post primam 402,13 — 403,12 a Bulgaro omissam; sed illam non Mosquensis solus, sed uterque Monacensis habent; 550 et 552 de aedificiis Justini II alio e libro in Georgium translata desunt in versionibus Slavicis, — Altera ex parte Bulgarus p. 558,22 *adjungit* quaedam quae nullo in codice hucusque inventa leguntur. Sed plurimis in locis cum codicibus nostris concordat:

1) In *prologo* vertendo Bulgarus p. 1,9 conjecturam nostram confirmavit verbo оставше, *reliquerunt*; sed p. 3,28 perperam vertit оумертвию, *defunctum* ac si τελευτήσαντος pro τελευταίου legisset; 31 моудро sapienter = σοφῶς non σαφως ut quidam voluerunt; 4,1 просвѣщаетъ = *dirigant* Allatianae versionis 14; Яко не учѣтель есмь = *nobis ut imperitis.*

2) *Initium quoque chronici idem* est quod legitur in codicibus, Coisliniano 305 Scoriacensi, *Parisiensi* 1705, Vaticanis 153 et 154 et Vindobonensi et quod nos exhibuimus e duobus *Monacensibus;* exc. quod p. 5,13 omittit Καὶ — ᾑρετίσατο; 6,6 contrahit Яко всего прокаженъ бы житиа.

7,1 omittit Ὁ δὲ — Σήθ; 7 *omittit* verba Ἄρεα, τὸν δὲ δ' Ἀφροδίτην et cum Par. Τοὺς 8 — κυρίου 10; p. 9,2 Bulgarus cum Monacensibus legit Ἀσσυρίας pro Συρίας;

10,17 ut Par. ἐβασίλευσεν αὐτῶν, sed habet ὅς, non ὡς ut Par. sed hunc sequitur 11,11 Ναραχῶ et 16 Ἰόπολιν.

12,10 φιλόσοφος καὶ τῆς κογχύλης ἐφευρητὴς μετ. 11 αἵμασι τὸν κύνα βεβάφθαι λαβών, sed 15 αὐτῷ; cum Monacensibus concordat 21 καὶ τοὺς — ἐσθῆτος.

13,17 ἐκ τῆς ἁ. τῶν ὑ. Ἰ. om; 27 ἄνδρας πιστοὺς ut P.; 28 Мирень = διὰ τοῦ Μιρέως ut M[1,2]; 29 и въшедшю сиверьнѡму иерѣю = εἰσελθὼν πρὸς τὸν ψευδοιερέα.

15,9 ὁ ἐ. β. κ. τῆς π. om.

20,9 Καὶ ut M[1,2]; 12 καὶ ἐπιτιθεὶς ut P; 13 ἀνωρθοῦντο θείᾳ κινήσει τὰ ut P; 15 • τὰ δηλοῦντα — μόνα ut P; 17 συνέβαινον — αὐτοῖς ut M[1,2]; 20 προφητειῶν ut M[1,2]

21,25 οὕτω τοίνυν μετὰ ut M[1,2]; 26 καὶ ut P; 28 Ἀλεξάνδρου om. ut P; 31 чино = εὐταξίας ut M[1,2].

22,4 лобза = ἠσπάσατο; 6 цѣловаша = ἠσπάσαντο ut M[1,2].

23,15 καὶ πᾶσαν — αὐτῆς ut P; 20 γὰρ ut P; 27 αὐτοῦ πρεσβευταῖς ut M[1,2]; 28 αὐτὸν om.

25,15 πῦρ ut *Cedrenus*, non πύργος; 25 слицюк намъ и въ встокоу (?).

27,13 Чалѣонъ ut P.

28,10 οὕτως ut M[1,2]; τῶν τε καὶ ἀρχόντων τε καὶ βασιλέων ut P.

29,5 ἀρ. καὶ ἀστρ. ut M[1,2]; 13—31,11 om.

31,22 ψ. καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη θλ', ὅς λεγ. ut P; 25—29 om. ut P.

32,13 Σὴθ om; 17 ϡγ'—ψμ'; 18 ϡγ'; 26 ἤλπισεν ut P; sed ἑνὸς ut nomen proprium Ἔνως.

33,4,5 ὅτι — ἑπτὰ ut M[1,2].

34,12 Ὁ δὲ et μόνος ut P.

37,3—9 om.; 12—20 ut P; 24 δὲ om.

39,11 Ὁ δὲ Ἰ. τὸν Χ. τὸν Μ. om.; 27 τὰ π. β. om:

40,10 Καμαλίαν; 17 Βασταρνὶς om.; 22 всячєскія страны pro καὶ.— Ἰωνίαν; 25 σὺν τῶν ut P.

41,1 соущи лоучьши = διαλλάττουσα ut P; 4 • Ἰσραὴλ, non Ἑβραῒμ; 12 πολ. ἡγ. ἢ πρ. τι ἀνδρεῖον ut P; 13 ἐτίμησαν ut M[1,2].

43,7 καὶ ὀν. καὶ ὁ π. Δ. χρ. habet, sed 9 τραγέλαφος om. ut P; 10 • δὲ ut P; 11 ἦν δὴ ut M[1,2]; 30 τελετὰς ποιεῖν?

44,13 ἐκ μὲν Ῥέας — ἐκ δὲ Ἄρεως — φόνους ἐκ ut M[1,2]; 16 om. προσκυνῆσαι κτλ. quae P. habet.

His et aliis locis Undolscius p. 132 vult, graecos codices interpolatos esse ubi plura exhibent quam Bulgarus. Concludendum potius erat interpretem hunc coarctasse omnia quae ei vel difficiliora vel inutilia viderentur, quemadmodum ejusdem interpretis codex Rumanzovianus multa omisit quae synodalis retinuit (Undolscius p. 151).

3) Inde a p. 44,23 ubi codex Mosquensis incipit, variae lectiones hujus interpretis multo sunt minores.

45,24 Ἆπιν om. sed post βοῦν legit нѣкоуще зовема именемъ хроушею.

46,1 καὶ π. τῶν ἐ. λ. om; 14 καὶ κατὰ π. om.

52,26 Χ. δὲ ἐξ. ἡ. Κ. om.

53,9 Ὁμοίως — ἐνδιον 11 et τὸ δὲ π. om., 14 τὸ — γνωριζόμενον om., 15 ἢ — κνημὶς om; 22 прѣдъ всѣми гла.

63,15 и по разоумѣ свободися?, 18 такося гать; 19 πάντας post ἀνθρ. 20 κτίσματα λατροῦντες καὶ διαφόρους θεοὺς ut M.

69,20 вѣщаваеть безбожно.

74,21 — 75,2 om.

76,7 ὥσπερ καὶ ut M. sed * ἐκ ut P; 11 φησὶν post ἦν ut P; 14 ἐκπλ. ἀλ. habet; 16 ὠν. τοῦ β. π. 17; πατρίδος καὶ β. κακῆς — 19 ἀπὸ Ἀβραὰμ λέγει ut P.

79,9 ἐκ Β. δὲ τῆς δούλης ἐγέννησε τὸν Δ. καὶ τὸν Ν.; ἐκ δὲ — Ἀσὴρ om.

80,17—22 et 25—81,19 om.

112,21 δι' αὐτούς? тѣхъ ради

122,24 ζ. ἡ. σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ om.

126,13 * χιλιάδες ex Par. sed 14 цп pro υπ'.

128,23 πρόξενον Δαυΐδ.

130,16 * σου ex Psalmo.

131,3 Ἀβ. om.; 23 τὸ — αὐτοῦ om.

132,29 χρίουσι τὸν Δαυΐδ αὐτοῦ? 29 ἐπὶ τον οἶκον Ἰούδα

137,25 καὶ ἐροῦσιν — ταύτην om.

138,7 πολλὰ — ἀδιάλειπτα om.

139,23 * καὶ κ' βόες νομάδες ex Regg.

141,21 αυ' — α' om.; 26 παρ' Ἑ. Σ.; 30 χρ. κολύν.

142,14 adjungit quae codex Mosquensis a secunda manu habet.

143,23 * καὶ ἔδωκα — γνῶσιν ex Eccl. I. 17.

144,11 ἀδ. τε καὶ τρ. Serb. ante ἀπήλαυσεν, Bulg. adjuncto неоутомленныю блоудьствьнааго обычаю καὶ ἀκολασίας ὑπόθεσις 12, quod ibi omittitur. Uterque adjungit· ἐπὶ τούτου γεγόνασι Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος, οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων?

145,15 ἀπώλεσεν Serb.

148,4 Καὶ τί τούτων τὸ om. Bulg. et Serb.

150,10 даже и до смерти подобаіеть якоже терпѣнию показовати? Bulg. — 18 προδιαμαρτύρεται — πέσῃ 20 om. Serb.

151,19 καὶ τοῖς ἰατροῖς χρησάμενος om. Bulg.

152,15 οὐ προσεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν πρᾶγμα παράνομον Serb. adjungit post ἐμίσησα e Ps. 8. — 31 ἓξ ἀδελφοὺς Serb.

153,5 καὶ ἀνεῖλον κτλ. om. Bulg.

154,9 καὶ Λυκοῦργος κτλ. om. Bulg. et Serb. — 24 post παρασχόντων на двою златникоу Bulg.

156,2 post ἀπήγξατο и истекоша іемоу вноутрьная вся Bulg. — 15 καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ' αὐτὸν ἔσται adj. Bulg. et Serb. ex Ez. 26.

158,3 ις' Bulg. et Serb. ut V. T.

159,7 mentio 29 annorum adjunctorum apud Bulg. et Serb. est. — 12 καὶ ἔθαψέ τινα τῶν θανατουμένων καὶ ἐκοιμήθη κτλ. Serb.

162,6 ὡς λέγει πρὸς Κορνήλιον om. Bulg. et Serb. — 13 τῷ Περσῶν ἐφόρῳ Bulg. et Serb. sicut revera legendum est.

163,4 πατριάρχης Κ. Π. Bulg. — 22 за іеже паче всѣхь соущомоу приближению отъ всѣ Serb. отъ всѣхъ прлѣжьнѣмь принимание къ Богу Bulg. pro Καὶ

164,27 Διὸ φησὶ Δαυΐδ. Bulg.; cod. Lapt. adjungit и смысли quae in Ps. non inveniuntur, Serb. σὺ ἔγνως πάντα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα e Ps.

165,2 adjungit Bulg. contra sensum ad Rom. XI. 33 паче добро извѣстно ἀνέκφραστα γὰρ ἐ. π. исповѣдана всем твари бия соудьбы и томоу іединомоу свѣдома καὶ τί λέγω τὰ τοῦ θεοῦ; Serb. vero post 34 и паче въ лѣпоутоу. ἀνέκφραστα γὰρ ἐ. π. καὶ ἀδ. καὶ τί λέγω τὰ τοῦ θεοῦ; 16 adjungit Serb.

якоже и блжтвьтны аггли в глоубьноу ре енныимь и ганніемь скончаніе καὶ ἄ. καὶ δὶς καὶ τρ. μ. τ. χρ. λ. ὁ ῦς τοῦ Θεοῦ εἰ Bulg.

167,17 Якоже Аеиненскын воіевода ω прибывающіих Serb. *exemplum* manifestum *textus graeci male lecti*, non vero *diversi*.

172,1 Bulg. adjungit оугаждати благоразоумно вь силоу — Ѣ хрістоносьць и вызвѣшаіе изреднаа пакы Serb. pro ἑρμηνεύων ὁ ἀπόστολος Bulg. — 18 Αἰγύπτου Bulg. *errore* ex l. 17 repetitum pro τῆς Ἰουδαίας.

174,5 καὶ τῶν Μ. om. Bulg. et Serb. — 6. наконѣшаныни Bulg. pro ἡ Σίμιος Serb. qui καὶ τὸ Β. ὑπὸ Β. β. τῆς Θ. ἐκ. post haec verba habet. — 19 егда вьсхотѣ Двдь изьчисти Ісраиля Serb., glossema.

177,11 іеже же и котлы Bulg. конобе Serb. pro καὶ μέντοι καὶ τοὺς Λευΐτας. — 16 τοὺς δὲ δ. π. τ. ἀ. ἀ. om. Serb. — 22 μεθ' οὗ — παῖδες om. Bulg. — 23 лѣто ннѣіе вь царствѣ едино Serb. pro ὑφ' — ἀναιρεῖ, om. Bulg. — 26 возеть того самаго Іехонию и мтрь іего, и сь инѣмы мнозѣмы пррка Ѥзекиа Serb.

179,14 ӯ. ч̄. ӣ Bulg. et Serb. pro υζ'.

180,1—181,2 *om. Bulg. et Serb. quae* ἐξ ἄλλου βιβλίου *codex habet Mosquensis*, sed inveniuntur in Leone, Theodosio et Polluce; sunt igitur *hoc codice antiquiora*.

181,5 ὡς εἴρηται om. Bulg. et Serb. — 12 и изведе Изля оть послѣдованиа гаа Bulg. и обрати Ісрля оть га̄ Serb. quae in V. T. non inveniuntur — 23 καὶ Serb.

182,21 Scholion in textum receperunt Bulg. et Serb.

183,11 καὶ καρασκ. om. Serb. — 16. слышите людіе всы Serb. — 19 ἐκεῖ εἰς τὸν τ. ὁ. καὶ Ν. om. Bulg. (et Serb.?).

185,9 καὶ ἀπέθανε Bulg. pro ὑπὸ Ἰηοῦ — 12 χρίσας — προφήτην om. Bulg. et Serb.

187,2 adjungit Serb. насади бо ре. бь раи вь Эдемѣ на вьстоцѣхь — 21 υἱὸς Σαφατ et αὐτὸν — Ἰηοῦ om. Bulg. et Serb.

188,5 τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ om. Serb. — 12 ιζ' Serb. κη' Bulg.

191,15 adjungit codex Lapt. glossema Зане оубо тако сьгрѣши — 19 ὡς εἴρηται adjungit Bulg. — 20 κ' om. Bulg. ἔδωκεν — οὗτος om. Bulg. et Serb. — 26 π' Bulg. et Serb. ut Graecus — 27 λ' iidem; nam numeri ρ et ξ' de turribus, non de muris valent, quod Undolscius p. 167 non advertit.

193,26 τῶν ποδῶν adjungit Serb. et καὶ ἀπὸ — εἰσπορευομένου αὐτοῦ (ex Ez. 10) ἐν ταῖς ὁπλαῖς — ἀνελεῖ (Ez. 11) Καὶπρονομήσει — ὑπάρχοντά σου (Ez. 12) ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσῃ (Ez. 14). Διότι τάδε λέγει Κύριος (15) Τίς κτλ. (32) — Νῦν συνετρίβης (34) и погыбе. Καὶ ἰδοὺ κτλ.

194,23 ὁ καὶ Εὐιλὰδ Bulg. et Serb. adjungunt.

195,20 τῆς βασιλείας αὐτοῦ и чьсть іего ωтіетсе оть ніего и καὶ ἀπὸ τῶν ανῶν ἐξεδιώχθη (Dan. IV. 33) и сь звѣрьмы жилище іего adjungunt Bulg. et Serb.

196,17 καὶ τὰ ἑξῆς Serb.; Horum loco legit Bulg. тѣмь паче чл̄вкь моудрьствовавь; Serb vero adjungit иже отсоудоу выше чл̄вкь моудрьствовавь и, ac si legissent ὅθεν μᾶλλον ἄνθρωπος σοφισθείς?

402,16 · Ἑλλήνων; καὶ ² om.

403,1 и вогребена бы снмь своимь; 2 ἣν εἶχε γὰρ τὴν; 3 ἱερὸν om. 4 а вь двѣстѣ живоущимь минхомь призывающимь etc.

465,1 вѣнчанъ, περιβ. non προβ. ut Ducangius ad Zonaram e codice Par. perperam legit; αὐτὸν καὶ καινήν τινα καὶ θαυμαστὴν π. πορφύραν ὡς ἀρχαιότατος (ветхый), 4 διαφόρους κτλ. non διαφόρου βασιλέως χλαμύδας ἐ. οὐκ ἐδύνατο, π. γὰρ ὑπερέχων Duc.; 6. τέλος τῇ Κ. πορφυρίδι κ. sed habet εὐσεβεστάτον quod Duc. omisit.

467,15 ut Mosq. non ἐν ταῖς ἡ. ἐκείναις ὁ Θς ὁ ἀγ. ἡγ. Θ. τὸν μ. β. — ἡγ. δὲ ut Vind.; 18 βασιλέως Γάλλου, Πλακιδίας ἀποβιούσηςῆ (и) ἐτ. αὐτῷ.

501,4 Власии же Перьскомоу колѣноу властель, приде воіевать etc.; 6 власти князь pro φύλαρχος; 8 да аще побѣдить мой его, то абые; 12 оустремися (= ὥρμησε Duc.) Готфаниъ же (= Γότθος Duc.), sed на десно оуклонився (non πλαγιασθεὶς Duc.) по готьскомоу обычаю прободе іего (ἐσόκευσεν αὐτὸν κατὰ τὸ Γ. ἐ. Duc.); 14 оуби = ἔσφαξε Duc.

512,20 ὑπεραγίας a Duc. omissum habet; sed 21 Ἑβραΐδι ut Duc. et 22 хранимо = διεφυλάχθη Duc; 23 om. καὶ τὰ λ. τῆς ἁγ. Ἀν. καὶ κ. ἐν τῷ μ. ἃ quae Duc. post ἀντετέθη, Mosquensis l. 16 habet; — 23 οἰκοδομήσας τῆς θεομήτορος ut Duc.

513,2 καὶ ἡ χρ. om. ut Duc. — ὁμόχροος et καὶ ἀδιάλυτος, 3 θεομήτορος ut Duc. sed ἀειπαρθένου, non θεομήτορος ut Duc.

527,8 * ἐφ' οὗ κτλ. Bulg. — μετ. καὶ om. Vat. et Bulg. — 10 Φεβ — μηνὸς om. Vat. et Bulg. — 12 Ὁ γάρ τοι θεῖος χρ. ὁ. λ. ἐν ἓξ ἡμ. ἐπ. Vat. Bulg. — 14 ἐσχάτων ἡμερῶν Vat. — 15 εὐδοκήσας Vat. изволи Bulg. — 17 Καὶ om. Vat. et Bulg. — 19 δὲ om. Vat. et Bulg. — 20 δὲ om. Vat et Bulg. — 21 καθ' ἣν καὶ Vat. Bulg. — ὁ σωτὴρ καὶ et πάντων om. Vat. et Bulg. — 22 ἑαυτῷ om. Vat. et Bulg. — 24 διεπράχθη τῆς ἑβδ. ἡμ. Vat. — ς' δὲ Vat. et Bulg. — 25 δὲ om. Vat. et Bulg.

528,3 ὁ τίμιος Χρ. Vat. et Bulg.

541,3 δὲ om. Vat. sed non Bulg. — 5 ἐκέλευσεν — παραθῆναι κρέας Vat. non Bulg. — 6 οὐδὲ Vat. non Bulg.

562,20 τοῦ θεοῦ om. *Vind.* et Bulg. — 22—563,2 om. Bulg.

563,8 μεταξὺ — λιμένα 9 om. Vind. et Bulg. — 10 ἀδ. καὶ om. Bulg. — 16 яко нѣкоего бести pro ἄτιμον.

564,1 * λώρους Vind. et Bulg. — 7 ****** δὲ. Vind. Mon. Bulg. — 8 πατρ. καὶ ἡ σύγκλ. — ἀπὸ Vind. Bulg. — 14 post εἰσήγαγον adjungit Bulg. повелѣваше же людемъ — 18. καὶ ἀντ. ἐμ. κατ' ἀ. om. Vind. Bulg. — 19 οὐ om Bulg.

565,5 ἔν τινι, Bulg. — 7 ** ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Vind. Bulg. — 13 ἐκπέμψας σὺν αὐτῷ τῷ ἀσεβεῖ πρὸς Χοσρόην πρ. Vind. et Bulg. — 23 Τότε καὶ οἱ Ἀ. ἦλθον πρὸς τὸν β. ἐ. ἀ. ∂. Vind. Bulg.

566,6 εἰς τὸ Β. ἀναστρίγας ὁ Βασιλεὺς ἦλθε? Bulg. — 13—20 δυνάμεως καὶ πᾶσαν κτλ. Bulg. ut Vind.

567,7—12 om. Vind. Bulg. — 13 Καὶ ταῦτα εἰπών, λαβὼν Vind. Bulg. — 14 *** προσκαλεσάμενος κτλ. Vind. Bulg. — 17—20 om. Vind. Bulg.

568,1 ἐβ. τῷ τείχει πτλ. Vind. Bulg. — 6. καὶ ἀπελπίσαντες om. Vind. Bulg.

569,2 * τε Vind. Bulg. — и хороугобе вроуще имоущѣ = σκηπτούχους. — 4. Ἡρ. βασ. Bulg. — 5. inter κατέστρεφε et καὶ inserit иже обрѣтеся Хозроевъ скверненыи образь. — 8. εἰς τ. Ῥ. om. Bulg. — 13. κατασφάζων καὶ πυρπολῶν Bulg. — 15 post ἔτει наставъ Bulg. — 19 — 570,15 om. usque ad μ. τ. θ. ἐν τούτῳ πλ. κτλ. Vind. Bulg.

370,22 εἰς τὴν Ἱέρειαν — Vind. Bulg. — 23 K. βασιλεῖ τῷ θ. ἀ. *Leo* Bulg. — 26 ὁ δὲ πατὴρ κτλ. Vind. Bulg.

371,3 χ. κρ. καὶ ἐ. Bulg. παραν. 15—18, 21 ὁ — αὐτός om. *Vind.* Bulg.

375 16 seqq. ut in Menaeis ad 28 Martii legitur apud Bulgarum (Lapt. MS. f. 303^b) et apud Raderum (viridarii pars I. Mon. 1614) latine. — 18 въ етероу женоу ратаваевоу Bulg. — 21 ἐλ. με δ. τοῦ θ. λ. ἐλ. Οἱ δὲ ἐ τὸν τ. Bulg. — 23. ἐ. ἐκεῖ κ. τὸν στρ. κρ. θ. Bulg.

376,2 ° Якоже поставиша его пред епископомъ — епископъ г҃ла исповѣжь ми вся яко да азъ прославлю бога свго. — 4 π. μ. π. δ. λ. om. Bulg. — 5. ω̃ κερ Bulg. — 6. πλ. μου ἐ. Bulg. — 8. зѣло въ себѣ. — 10. δύο ν. λ. καὶ ἐ. Bulg. — 11. π. ὁ. ἀ. Bulg. — 12. възлѣтающа и въ сходяща обрѣтахоутся. — 16. ἰ. ἐ. τ. καὶ δ. om. Bulg. — 29. οὕτως om. Bulg. — 30. аггела оуныла бывша сылдоста Bulg. — 32. ѡби биюще мя зѣло сведоша на землю абие и земля разсѣдшися снидох въ нѣкое мѣсто оузко.

377,7 μου pro αὐτοῦ Bulg. sed Rader: *quae hic peccaverunt.* — 11. τῆς δόξης om. Bulg. sed Rader. *sanctorumque gloria* — καταδίκην ἀπαύστως ἀπαρηγορήτως Bulg. Rad. — 13. възрѣхъ и видѣхъ, sed *video* Rader. — 13. ἐξαγαγεῖν με Bulg. Rad. — 16. μ. ἡμᾶς προσκαλεῖς, μ. παρ. Bulg. sed. *frustra es* Rad. — 17. γὰρ om. B. R. — 18. ἐλ. με, ἅγιοι B. — 19. συμβ. διὰ τ. οὖν γν. B. — 21. αὖθις om. B. — 24. тѣмь полоучи глю да не омраченна его ради B. = *quare cum tergiversarer et propter horrorem ingredi recusarem* R. — 27. ἐκείνην om. B. R. — καὶ ἀ. ὠ. ὡς τῷ κ. ἐδ. om. B. sed: *et aliis, sic enim placet numini, salutem parias* R. — 30 καὶ μ. φ. om. B. sed: *cumque trepidarent* R. — 32 и гладомъ оумрися inter κατ. et καὶ πολ. B. sed deest in R. — 33 παντελῶς (*prorsus* R.) om. B. — 34 цѣловавь ю и отрекся B. *omnibus humanis curis abjectis* R.

378,3 καὶ om. B.

4) *Eaedem duplices et triplices eadem de re relationes* quae in Mosquensi inveniuntur, videntur et a Bulgaro receptae esse: p. 170 et 215 de origine Ancyrana. 227. 268 (et in scholio 239) de Jacobo minore, 236, 444, 510, 632, 687 de Abgaro, 268,7 et 269,1 de Simone mago, 242 et 268 de ecclesia Alexandrina, 270,6 et 395,14 de tauro in vitam revocato, 227, 239, 268 de morte Agrippae, 311 et 340 de Adia, 338,13 et 339,3 de adoptione Trajani, 340 bis de Adrianopoli, 342 bis de Bardesane et M. Aurelio, 340 et 342 de Valentino, Cedreno et Marcione, 341 et 342 de Polycarpo, 340 et 343 de Montano, 344 et 413 de Porphyrio, 348 et 352 de Hexaplis, 358 bis de Balbino juniore, 376 et 377 de mortibus persecutorum, 384 et 390—398 de dracone et de Judaeis, 383 et 386 de Constantino baptizato, 383 et 387 de morte Maxentii, 384, 388, 390, 429 de Constantino et paganis, 388 et 389 de parasceue et die dominica feriandis, 377 et 396 de diademate usurpato, 384 et 428 de Prisco, 388 et 390 de supplicio crucis sublato, 381, 390 et 401 de nuptiis Licinii, 406 et 413 de concilio Nicaeno, 406 et 426 de philosopho refutato, 439 et 441 de cruce, 473 et 512 de S^a Anastasia, 479 bis de statuis, 498 et 510 de templo Judaeorum Chalkopratensi, 501 et 502 de reliquis Chrysostomi, 510 et 512 de ecclesia Blachernensi, 527 et 539 de Theopoli, 553 bis de balneis Blachernensibus, 593 bis de visione Gabrielis, 611 et 615 de sexto concilio, 630, 631, 685 et 686 de iconoclasia longae vitae pretio proposita, 645, 648 et 650 de patriarcha blasphemias Copronymi divulgante ab eoque male acto, 639 et 651 de Jo. Damasceno, 651 et 653 de tempestate

apud Acheloum, 679 et 681 de Nicephoro patriarcha deposito, 694 et 698 de morbo Michaelis balbi, 699 et 701 de insulis a Saracenis invasis, 674 et 827 orationes de pace facienda.

5) *Continuationes* inde ab a. 842 *cum Vaticano consentiunt;* confer 739,13 seqq. cum codice Lapt. f. 360 apud Undolscium p. 122; 744,4 cum f. 361. p. 123, p. 754 cum f. 365, p. 124.

Eodem ex interprete Bulgaro sua hausit *Nestor* annalista, quod ostendit cl. princeps Obolenscius in editione antiquissimi epitomatoris Nestoriani, quem inter annos 1214 et 1219 Perejasliae scripsisse demonstravit. Hac in epitome integrum Malelam excipiunt annales regum Rossicorum (Лѣтописецъ переяславля — Суздальскаго — Москва въ унив. тип. 8°). Alia epitome Nestoriana legitur in codice monachi Laurentiani sub finem a. 1377 descripto et in seqq. — Perejasla̓viana vero p. 4 et 17 Gregorium monachum laudat, p. 17 Gregorium monachum, presbyterum, qui sub rege Bulgarorum Symeone X. S. Ioannem Malalam et libros veteris Testamenti bulgarice vertit (ex rubrica ejusdem versionis Msae ab Obolenskio allata p. VI), p. 4 vero Georgium chronographum graecum, p. 26,23 — 28,8 Gregorium theologum. Similiter quae idem editor codicis Pagodiniani e p. 218 affert p. XCIX, non e Malala, quem ipse contulit p. 263,18—265,7, sed e Georgio p. 333,17—334,9 petita sunt. cf. отъ Рима бо cum ἀπὸ Ῥώμης δέ. Quae vero p. 196 laudat, in Georgio inveniuntur p. 290,13.

2. Interpres Bulgarus si interdum epitomatoris speciem prae se fert et inde ab a. 842 cum Vaticano epitomatore Logothetae consentit, *Serbicus* vero bibl. Synodalis a. 1386 cum codice Mosquensi ubique consentire videtur doctissimo Slavistae principi Obolenscio p. 77, 85, 89.

1) In iis quae e cod. Mon. petita sunt, hic interpres omittit 4,24 καὶ ἰ. καὶ τ. ἐ. τ. et 27 Σὴθ δὲ τὴν δ. Ἀσ.

5,14 скотьпасти и ωрати pro τε καὶ γεωργεῖν ἠρετίσατο. — 6,2 ἐν ἐπιληψίᾳ vertit въ печали. — 9,22 κέ. — 13,20 εἰς τὴν Ἰ ἰ. χ. om. — 15,9 adjungit Срьбскы же глава градоу. Ejusmodi *interpretationes* l. 20 et 16,24 et 31. 132,12 etc. insertae sunt.

18,4 и иже въ Илирицѣ Θеталію повиноувшоу. — 29,13 — 31,11 om. — 32,18 θί ut Eus. — 26 καὶ ἕνα ἐκ τοῦ π. N. — 27 οὐκ ἐκ τῆς γυναικὸς ἣν εἶχε ἀπὸ γένους K. ἀλλ' ἐξ ἧς εἶχεν ἐκ γένους Σήθ. — 33,21 водою погоубль. — 34,30 κ. καὶ ὁ. κ. om. — 35,4 ибо праведьнь и скрьшень бѣше и всѣмь растлѣпох iедянь обретесе бви. — 37,20 ··· ἀτελές. — 39,25. — Ῥινοκορούρων om. — 27,40 Сѣвѣроу же Поморие имать. — 40,10 Λυδίαν om. — 41,13 иже и моужьство состав яже почте, error interpretis, non alia lectio est.

2) Ἐλεάτης. Mosq. codicis p. 45,3 vertit каменосѣчьць, 24 Βοῦν καὶ μόσχον — Дисию (Μενδήσιον). — 46,1 кромидоу pro πολλὰ τῶν ἐ. λ. — 53,11 дроугое же по трепетанию смотрениie, sed 14 храмипосмотрѣнiенie же. — 55,11 παρά. — διασαφῆσαι om.; f. 35—39 *inserit* cum Coisl. 2. *locum Cyrilli ad Julianum* Подобно же и велики рече Кирулъ. — възлюби, sed 65,5 διαδ. τ. π. ἀ. κ. om. — 69,20 сповѣдають и безбожно. — 24—29 om. — 74,22 ῥ. pro cέ. — 86,20 ἀνῆλθον θεοστυγῆ τῶν ἀν. ἐκ. καὶ β. πρᾶξιν τὴν ἐπ. ἐ. καὶ θ. σ.

91,29 οὐκ ἰουδ. — μέθοδον 22 om.

92,2 Сице оудо чюдно чюдніи сь моужь. и оукраси или паче реша аггль земльнь и нбный чл҃вкь, сице и по.

94,3 ἐν αἷς — 16 εἰσὶν, x *praecepta omissa.* — 98,27 post συναγαγεῖν adjungit reliqua *ex Isaia* πάντα — μου. et 104,6 ὅτι Σαμψὼν ἐν σιαγόνι ὄνου сице и сь дрьжаломъ оралпыимъ ἐπάταξε ἄνδρας *Judd.* xv. 16. — 111,23 post *Prov.* 1, 17 adjungit v. 18. — 112,21 adjungit ex 2 *Cor.* vi. 7 διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης δε-

ξιῶν καὶ ἀριστερῶν. — 119,15 ex 1 *R.* xxxi. 6 харати и трпіе снове іего. — 122,24 ζωὴν η. σι καὶ ἰ. α om. — 124,17 similis error interpretis ut Bulgari. — 126,13 χίλιαι χιλιάδες. — 130,16 adjungit e Ps. 60 et v. 75 и вознесь ни зьврже ме? — 131,3 Ἀβ. om. ut Bulg. — 22 Ἀμήν — 25 om. — 132,29 Дѣда тоу — et pro πάντα κτλ. τὸν οἶκον Ἰούδα, adjuncto V. 3. — 141,21 αὐ pro ατ'; ά. om. — 26 καὶ om. — 142,6 τὴν γὰρ. — 8. διαβόητος om. — 142,14 · καὶ τὸν — αὐτοῦ adjungit. — Haec sunt omnia quae Undolscius e 140 paginis notat discrimina inter codicem Mosquensem et interpretem Serbicum, quibus certe concludi non potest his documentis recensiones duas diversas repraesentari, sed potius *versionem* CL annis posteriorem *locis s. scripturae et patrum nec non interpretationibus slavonicis auctam*, *rarius* vero verbis nonnullis omissis *coarctatam* esse.

ΠΙΝΑΞ [1]).

Τὸ προοίμιον [2]).

---

1. Par 1706. Π. σὺν θεῷ τοῦ παρόντος βιβλίου Mon. 2 cujus omnia sunt quae communibus literis excusa; quae vero spatiatis literis leguntur, sunt codicibus Par. Mon. 1 (M΄) et 2 Mosq. (vel Par. et Mon. ubi Mosq. deficit) communia; quae in Mosq. desunt, uncis inclusa, quae in Mon. parenthesibus. Rubricae codicis Ven. suis locis afferentur.
2. Par.
3. Mon. Περὶ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀ. καὶ Εὔας (2), π. τοῦ Κάϊν (3), π. τοῦ Σὴθ. Par. M. 1. et Lips. Βίος τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀδὰμ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ven.
4. Mon. Π. τοῦ Ν. Par. M΄ (14).
5. Mon. Π. τοῦ Κρόνου Par. Π. Κρ. Ν. καὶ τῶν εξ αὐτῶν καταγομένων M. 1. (5).
6. Mov. Π. Θούρου Ἄρεως Par.
7. Mon. Π. τοῦ Λ. β. Par.
8. Π. Σώστρη β. Par. ἀρχὴ τῶν φαραωνι τῶν βασιλέων Bar.[2] π. Φ. M΄ (6).
9. Mon.
10. Mon. Π. Π. Par. M΄ (7).
11. Mon. om. M΄.
 * περὶ Ἀρταξέρξου Par. M΄ (11).
12. Mon. Π. Φ. τοῦ βασιλέως Par. π. Φ. M΄ (12).
13. Mon. et M΄ (14) Π. τῆς στ. τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχιερωσύνης Par.
14. Mon. Π. τῆς Κ. Par. Π. Κ. M΄ (15).
15. Mon. Par. c. 26 versionis Bulgaricae, quum c. 27. respondeat p. 26, 20.
 • Π. Βρ. M΄ (16 adjunctis capp. 21–26).
16. Ταῦτα πάντα ὡς ἐν συνόψει Par. π. Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἐν συν. τῶν αὐτῶν M΄ (17).
17. Τοῦ αὐτοῦ ἕτερος πίναξ Par. M΄ (17).
18. Π. τοῦ Ἀ καὶ τῶν ἐξ ἀ. κ. Par. M΄ (18).

---

1. Π. Νῶε καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ Par. M' (19). π. τῆς τοῦ π. ὁ. M' (20).
2. Ὅτι ἦν ἡ. γλ. M' (21).
3. Διαμερισμὸς τῆς γῆς. Par. M' (22); διὰ τί ἐκληρώσατο οἱ Ἑβραῖοι τὴν Παλαιστίνην Par. M' (23).
4. Πῶς ἐφεῦρον τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα Par. M' (24); πόθεν συνίσταται νέφος καὶ πόθεν ἀὴρ Par. M' (25); πῶς ἀλληγοροῦσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς ἑαυτῶν θεούς Par. M' (26) [Θεοδωρίτου om. M'] περὶ [τῶν] ἐπιστημῶν [πόθεν ἤρξαντο] Par. M' (27).
5. Π. μαγειῶν M' (28) π. μ. περὶ ὀρνεωσκοπίας καὶ μαγειῶν, περὶ εἱμαρμένης περὶ ψεύδους καὶ ἀληθείας. Et hae rubricae in Mosq. desunt qui inter p. 49,10 et p. 50,21 καὶ γὰρ τὰ initialem nullam habet.
6. Π. Ῥ. θ. τοὺς ἑαυτῶν βασιλέας M' (29), π. εἱμαρμένης M' (30), π. ψεύδους καὶ ἀληθείας M' (31), π. τῶν Ῥ. θ. Mosq. 4⁶, π. Γινδῶν 5⁹, π. τῶν Ἰσραημιτῶν, π. τῶν Αἰγυπτίων, π. τῶν Ῥωμαίων, π. τύχης καὶ εἱμαρμένης 5⁶.
7. Π. Πλ. Par. M' (32); πῶς παραχωρεῖ ὁ θεὸς τοὺς τυράννους γενέσθαι Par. M' (33).
8. Π. γ. Ἀ. Par. π. τοῦ θεσπεσίου A. M' (34), περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ πολιτείας Par. M' (35), Π. τῆς γεννήσεως Ἀ. Mosq.
9. Π. Σίδου καὶ M. Par. Π. Σ. καὶ M. 10⁶, περὶ τῆς πυρπολήσεως Σοδόμων 11⁶ Mosq. sed. π. τοῦ M. M' (36).
10. Π. τοῦ Ἰσμαήλ. Mosq. Par. M' (37) πότε ἤρξατο ἡ σκηνὴ γενέσθαι. Par. M' (38), περὶ ὅρου ἀνθρώπου Par. M' (39).
11. Ἀρχὴ Ἀβραάμ, Ἰσαάκ Par.
12. Π. Ἰ. καὶ Ἠ. Par. Π. τοῦ Ἰὼβ Mosq. 12⁶. π. τῆς ἐ..... γυναικὸς, περὶ τοῦ μακαρίου Ἰὼβ καὶ τῆς αὐτοῦ ἀνδρείας καὶ πάλης τῶν δαιμόνων Par 1705, περὶ Ἰακὼβ M' (40).
13. Par. Mon.; evanuit Mosq. 13⁶.
14. Π. τοῦ M. M' (41) post rubricam τοῦ λογοθέτου et ante illas ἐξ ἄλλου βιβλίου et Γεωργίου. Mosq. 14ᵃ.
15. Περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ Par. et M' (42).
16. Π. υἱοῦ τοῦ N. π. Ὢγ Mosq. sic et M' (43) adjuncto π. Ἰούδα.
17. Π. τῶν κρ. Mosq.
18. Sic et M (44).
19. Sic et M' (45).

---

1. Π. π. Ἀ. τῆς παραβολῆς ἣν εἶπεν Ἰωναθὰν, π. παραβολῆς Par. Π. Ἀ. παραβολή Mosq.
2. Θόλη Mosq.
3. Π. Ἰ. π. Σεβών, Ἰχμὰν, Ζαρού, Δαδ Par. π. Ἰ. Σεβὼν, Ἐγλωέ Mosq.
4. Π. Σ. περὶ τῶν ἁμαρτανόντων ἀδεῶς καὶ μὴ ἐπιστρεφομένων Par.
5. Πῶς δεῖ τὴν ἀρετὴν πράττειν Par.
6. Π. Σ. Mosq. Π. Σ. τοῦ πρ. κριτοῦ καὶ ἱ. P.
7. Ἀρχὴ τῆς β. Σ. Mosq. Ἀ. τῆς β. τῶν Ἰουδαίων Par.
8. Π. Δ. Mosq. Π. τῆς μοιχείας Δ. Par.
9. βασιλεία Σ. M.
** περὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σιὼν P.
10. Π. τοῦ θρόνου Σ. Π. τοῦ ἀρ. Σ. Mosq.
*** ὁπόσος ἦν. Par.
11. Περὶ τῶν παίδων καὶ τὴν τοῦ γένους διάκρισιν (sic), ὅτι ἐπλανήθη Σολομὼν ὑπὸ γυναικῶν Par. τοῦ ἁγίου Βασιλείου Mosq. 36[a].
12. Βασιλεία Ῥ. Mosq. 37[a] fere evanuit.
13. βα. Ἀβιά M. 37[a].
14. βα. Ἀ. M. 37[a].
15. βα. Ἰ. M. 37[a].
16. βα. Ἰ. M. 37[b].
17. βα. Ὀχ. M. 37[b].
18. * μητρὸς αὐτοῦ Par.
19. Ἀρχὴ β. Ἰωᾶς M. 37[b].
20. Π. ἐλεήμονος ἀνθρώπου Par. Π. τοῦ διαδώσαντος τὰ ἑαυτοῦ Ἰουδαίου M. 38[a].
21. Ἀρχὴ β. Ἀ. M. 39[b].
22. βα. Ὀ. M. 39[b].
23. βα. Ἰω. M. 40[a].
24. ** καὶ ἀγγέλου M. 40[b]. π. ἀγγέλων P.
25. βα. M. M. 42[a].
26. βα. Ἀμώς. π. Ἀγκύρας τῆς πόλεως.

---

1. βα. Ἰωσίου M 43^b.
2. Ἰωάχαζ P.
3. βα. Ἰ. M. 44^b.
4. βα. Ἰεχονίου M. 44^b.
5. βα. Σ. M. 44^b.
6. π. τῆς ἁλώσεως Ἱερ. P.
7. Ἀριθμὸς τῶν ἐ. M. 46^a.
8. Ἀ. τῶν ἐν Σ. βασιλέων M. 46^b. π. τῆς βασιλείας Ἱεροβ. P.
9. βα. N. M. 46^b.
10. βα. B. M. 46^b.
11. H. τῆς Ἰ. καὶ π. τοῦ Ἡ. τοῦ πρ. P.
12. βα. Ὀχ. M. 47^b.
13. Ἠωᾶ Par. βα. Ἰηοῦ M. 48^b.
14. βα. Ἰωᾶς M. 48^b.
15. om. Par. et Mon.
16. 81 Mon. P. βα. Ἀζ. M. 48^b.
17. 83 Mon. P. βα. Μαναήμ M. 48^b.
18. 86 Mon. P. 87 περὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐν Σαμαρείᾳ βασιλευσάντων Mon.
19. βα. Δ. M. 51^a.
20. βα. K. M. 51^a.
21. βα. K. M. 51^b, π. τῆς βα. K. τοῦ Ναβουχοδονόσορ. P.
22. Π. τῆς β. Σπέρδου τοῦ μάγου P. βα. Σμερδίου M. 52^a.

---

1. βα. Δ. Μ. 52^a, π. τῆς βα. Δ. Ὑ. περὶ τῆς β' οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων ἡγεμονίας P.
2. βα. Ξέρξου τοῦ μακρόχειρος M. 53^b, π. τῆς β. Ἀ. τοῦ μ. P.
3. βα. Ἀντιόχου τοῦ Φιλομήτορος. Τὰ κατὰ τῶν Μακκαβαίων, τοῦ θεολόγου M. 54^b. π. Ἀ. τοῦ Μέμνονος π. τῆς διαιρέσεως τῶν ί σκήπτρων P.
* ὅτε Ἀντίοχος παρέλαβε τὴν πόλιν δορυάλωτον P.
4. τί ἐστι Καῖσαρ M. 55^b. Ἀρχὴ τῆς βα. τῶν Ῥ. π. Ἰ. Κ. P.
5. Ἀρχὴ τῆς βασιλείας τῶν Ῥ. βα. Ἰ. Κ. M. 56^a, πάλιν περὶ αὐτοῦ P, βασιλεία Ῥώμης, ἐβασίλευσε Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ V. 9^a.
6. τοῦ Ὀ. om. M. et P. Ὀκτάβιος Αὔγουστος V. 10^a.
7. π. τῆς γεννήσεως τοῦ χῦ ἡ. Ἰ. Χ. P.
8. περὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου P. pro 109—112.
9. Π. τῆς κ. τῶν ἐ. ἱ. τοῦ Ἰ. φ. M. 57^b.
10. Τί ὀλυμπιάς; M. 59^b.
11. βα. Τ. M. 61^b, Ven. 14^a.
* πότε ἐβαπτίσθη καὶ πότε ἐσταυρώθη ὁ χς Ἰησοῦς P.
12. ** Περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ P, om. V.
*** περὶ τοῦ τετραυματισμένου P, om. V.
13. Π. Ἀ. ἐπιστολή M. 62^b, om. V.
**** Καίσαρος P. Γάϊος V. 16^a.
14. βα. Κλ. V. 16^b, Ἀρχὴ τῆς β. Κλ. M. 64^a.
15. π. ἀ. β. περὶ σικαρίων M, om. V.
16. π. τὸν χειρώνιον κένταυρον. τέλος τὰ περὶ τῶν μοναχῶν M. 71^a—72^a, om. P. V.

1. βα. Ν. Μ. V. 17^b.
2. * Πέτρου τοῦ ἀποστόλου καὶ P. π. τοῦ κυνὸς, π. τῆς διαλέξεως Π. καὶ Σ. M. 72^b, om. V.
3. π. τοῦ ἁγίου Π. M. 74^b, om. V.
4. π. Ἰ. τοῦ ἀδ. M. 75^a, om. V.
5. βα. Γ. M. 76^a, Γάλβας καὶ Ὄθων καὶ Οὐιτέλιος V. 19^a.
6. Ὄθων καὶ Λουκίβιος Οὐιτελίου V. 19^a.
7. βα. Οὐιτ. M. 76^b. Βιτέλιος, Οὐιτέλιος V. 19^b.
8. βα. Ὀ. M. V. 20^a.
** ὃς Τίτον καὶ Δομετιανὸν Καίσαρας ἀναδείξας P.
9. Π. τῆς ἁλώσεως Ἱερ. M, Π. τῆς βασιλείας Τίτου υἱοῦ Οὐεσπασιανοῦ ὃς ἤρξατο τῆς Ἱεροσολύμων πολιορκίας. π. τῆς ἁλ. Ἱ. καὶ τῶν ἐν αὐτῇ συμβάντων P, om. V.
10. Ἀριθμὸς τῶν χ. ἀ. Ἀ. καὶ Ἀλ. πόσοι διετάξαντο τὴν ἀρχὴν P, π. τῶν βασιλέων Συρείας M. 88^a, π. τῶν ἀρχιερέων Ἱερουσαλὴμ 88^b, om. V.
11. Π. τῆς βα. Τίτου. π. ὑδ. ε. καὶ P. Ἀρχὴ τῆς βα. Τ. π. τῶν θ. ὑ. M, om. V.
12. Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Δ. M. 90^a, βα. Δ. V. 20^b, om. 132 et 133.
13. βα. Ν. Μ. 91^a, V. 21^b. *** π. Ἐνὼχ καὶ Ἠλί M.
14. βα. Τ. Μ. 91^b, V. 21^b.
15. βα. Ἀνδ. V. 22^a.
16. βα. Ἀντ. V. 22^b.
17. βα. Μ. Μ. 92^b, V. 22^b.
18. Σευήρου P. βα. Β. M, om. V.
19. βα. Κ. Μ. V. 23^b.
20. βα. Π. Μ. et V. 23^b, π. τῆς β. Δαδίου π. Mon.
21. om. Mon. et V. βα Διδίου M. Πτιάνου καὶ Σ. P.
22. 142 Mon. βα. Σ. M, V. 24^a.

---

1. 143 Mon. π. τῶν πύργων. π. Ὠ. M. π. Ὠ. P, om. V.
2. βα. Ἀ. V. 24^b, om. P et M.
3. βα. M. M. 94^b, Μαρκῖνος V. 24^b.
4. π. Ἀ. P. Ἀβήτου V.
5. π. τῆς β. Ἀ. P. Ἀλ. V.
6. π. τῆς β. Μαξιμίνου P. βα. Μαξιμίνου V. 15^a.
7. βα. Π. M. 95^a, om. V. π. τῆς β. Π. καὶ Β. Mon.
8. om. Mon. βα Μαξίμου καὶ Βαρβίνου V. 25^b.
9. 150 Mon. βα. Γ. M, om. V.
10. 151 Mon., om. V.
* περὶ τοῦ βαπτισθέντος Ἰουδαίου ἐν τῇ ἄμμῳ P. τοῦ β. Ἰ. μετὰ τῆς ψάμμου M, om. V.
11. βα. Ἰουστιλ. M. 95^b, om. V.
12. βα. Φ. V. 25^b.
13. π. τῆς β. Δεκίου P. Δ. V. 25^b.
14. π. τῆς λοιμώδους V. P., om. V. et M.
15. π. τῆς β. Γάλλου P. β. Γ. καὶ Μουλουσιανοῦ V. 26^a.
16. 156 Mon. π. τῆς β. Δεκίου P, om. V.
17. 157 Mon. βα. Αἰμυλιανοῦ V. 26^b.
18. V. 26^b. (Γαληνοῦ), om. P. M. Mon.
19. P. Κλ. β. V. 27^a, om. Mon. ut 161.
20. Mon. 158, βα. Ἀ. V. 26^b.
21. Mon. 159, om. V.
22. Mon. 160, M. 97^a, om. V.
23. Mon. 161, om. V.
24. Mon. 162, π. Θ. τοῦ M. P. et M. 97^b, om. V.
25. Mon. 163, om. V.
26. Mon. 164, om. V.
* περὶ Ἰουλιανοῦ M.
27. ἀρχ. βα. Τάκητο (sic) M. 98^b, βα. Ταχίτου V. 27^b.
28. βα. Πρ. M, Πρόβος καὶ Φλωριανός V. 27^b.

---

1. π. Κ. P., ἀρχ. βα. Κ. M., Κ. Καρίνου καὶ Νουμεριανοῦ V. 28^a.
2. βα. Δ. M., Πρέβος καὶ Φλωριανὸς V. 27^b.
3. π. μ. γυναικὸς P., π. τῆς σώφρονος γ. M., om. V.
4. π. γυναικὸς π. P., om. V.
5. π. μοναχοῦ τ. P. Τοῦτο ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Θηβαίου M. 100^a.
6. ' τοῦ λεγομένου χλωροῦ καὶ περὶ τοῦ Μαξιμίνου καὶ Μαξιμιανοῦ M. π. Κ., π. τῶν λεγομένων ὑπομνημάτων τοῦ χῦ M. 100^{ab}, om. V.
7. Ἀρχ. βα. Κ. καὶ Σευήρου, περὶ τοῦ ἁγ. Κ. ἐκ τὸν βίον (sic) τοῦ ἁγ. Σιλβέστρου (πόλεμος κατὰ Ἀρμενίων, περὶ λιμοῦ καὶ λιμοῦ, περὶ βαπτισμοῦ, περὶ Κρίσπου, περὶ τοῦ δράκοντος, περὶ τοῦ σταυροῦ, περὶ Γαλλερίου, περὶ Μαξεντίου? quae evanuisse videntur in M.) βα. Κ. V. 29^a.
8. Ἀρχὴ τῆς β. τῶν Ῥωμαίων, π. Κ. τοῦ μεγάλου βασιλέως Aug. Ἀρχὴ β. τῶν χ. β. καὶ περὶ Κ. τοῦ μεγ. M. 103^a, βα. Κ. τοῦ μεγ. V. 29^a. ἐπιδημία Ἑλένης ἐν Ἱεροσολύμοις. Πάλιν π. τοῦ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου Aug.
9. Mon. 178, ἀνδρογαθίαι Κ. τοῦ μεγ. V.
10. ἐκ τὸν βίον M. πάλιν περὶ αὐτοῦ P., om. V.
11. περὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων M. 105^b, om. V.
12. Mon. 180, M. 106^b, om. V.
13. πάλιν περὶ τῆς αὐτῆς διαίρεσις τῶν σκήπτρων τῶν βασίλικῶν P., om. V.
14. ἐπιδημία Ἑλένης ἐν Ἱεροσολύμοις V. 29^b.
15. τελευτὴ Κωνσταντίνου, διαχωρισμὸς τῶν γ' ἀδελφῶν V. 29^b, om. 182–187.
16. Ἀρχ. βα. Κ. Τέλος τὰ περὶ τοῦ μεγάλου Κ. M. 113^a, βα. Κ. Γάλου ἀναίρεσις, τελευτὴ Ἀλεξάνδρου, χειροτονία Εὐσεβίου καὶ Παύλου καὶ Μακεδονίου V. 33^a.
17. περὶ τινῶν συνόδων P. π. τοῦ μεγάλου Ἐφραὶμ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν Βογομίλων αἵρεσις M. 111^b, om. V.
18. π. Ἰ. τοῦ π. V. 35^a.

---

1. Ἰουβ. P. βα. Ἰοβ. M. 117^b^, V. 35^b^.
2. βα. Ὀ. καὶ Οὐάλεντος M. 118^a^ βα. Ὀ. V. 36^a^.
3. κοίμησις Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου M. 118^a^, om. V.
4. ἁρπαγὴ παρὰ Οὐάλεντος περιουσίας τινὸς γυναικός. ἐπισκόπου Ἀμβροσίου Ven. 36^a^, βασιλεία Οὐάλης 37^b^, om. Par.
5. M. 120^a^, καὶ του ἀποστόλου Θωμᾶ Mon. quod ad p. 458 refertur, βασιλεία Γ. ἄφιξις καὶ προχείρισις Θεοδοσίου Ven. 38^a^, om. Par.
6. Ἀρχὴ τῆς β. κτλ. M. 120^b^, βα. Θ. τοῦ μ. Ven. 39^a^.
7. M. 122^a^, π. τοῦ Ἀ. Par. ἄφιξις τοῦ μεγάλου Ἀ. ἐκ Ῥώμης, τελευτὴ Ἀρκαδίου καὶ χειροτονία Ὀνωρίου σὺν Πλακίδᾳ, καθεδρία τοῦ θεολόγου Γρηγορίου Ven. 39^a^.
8. M. 126^a^, π. τοῦ μαγνίτου, (^b^) τί βρέτας. 127^a^ π. Ἰω. μοναχοῦ.
9. M. 128^a^ β. Ἀ. ut Ven. 42^a^.
10. M. 128^a^ ἀρχὴ τοῦ Χρ. 129^a^ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἐξορία τοῦ χρ. Ven. 42^a^.
11. περὶ τοῦ ἐπισκόπου δεηθέντος τοῦ θεοῦ ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶν ὁ Χρ. Par. om. M. et Ven.
12. τοῦ καλλιγράφου Par. βασιλεία Θ. τοῦ νέου Ven.
13. π. τῆς γ' σ. περὶ τῆς γυναικὸς (τοῦ ἀρίστου?) ὃ δέδωκε πένης τις τῷ βασιλεῖ Par (p. 501,17).
14. εἰσαγωγὴ τῶν λειψάνων τοῦ Χρ. καὶ τοῦ ἁγίου Στεφάνου Ven.
15. βα. M. τοῦ ὀρθοδόξου Ven.
16. σύνοδος δ' M. 132.
17. π. τῆς β. Λ. τοῦ μ. Par. ἀρχὴ βα. Λ. π. Ἰσοκασίου M. 134^b^, βα. Λ. τοῦ μ. τοῦ Μάκελος, ἀνακομιδὴ τῆς ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, προχείρισις Γενναδίου Ven. 46^a^
18. ante 213 Mon. βα. Λ. τοῦ μ. Ven. 47^b^; ceteri omittunt.
19. βα. Ζήνωνος M. 134^a^, σεισμός Ven. 47^b^.
20. βα. Ἀ. τοῦ Δυῤῥαχίτου M. 134^b^, βα. Ἀ. τοῦ κόρου (sic), ἀνδραγαθίαμαρίνου, βάπτισις Μουνδάρου Σαρακηνοῦ, φάντασμα Ἀναστασίου Ven. 48^b^.

---

1. προχείρισις Μακεδονίου, θαῦμα περὶ βαπτίσματος Ven.
2. ἀρχὴ βα. Ἰ. τοῦ ἄνθρακος (sic), περὶ τῆς γιγαντιέας γυναικός, π. Σκίρτου ποταμοῦ M. 136^b, βα. Ἰ. τοῦ μεγάλου, π. σεισμῶν, ἀνακλήσεις τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐξορίας Ven. 51^b.
3. π. τῆς β. Ἰουστίνου τοῦ Par. βα. Ἰουστινιανοῦ, χρησμός M. 137^a, βα. Ἰ. περὶ σεισμοῦ, ἀναγόρευσις Ὑπατίου, ἀρχὴ τοῦ ψάλλειν τὴν ὑπαπαντήν. Ven. 53^a.
4. 229 περὶ τοῦ αἱρετικοῦ Εὐτυχοῦς Mon. π. αἱρεσιάρχου Ἐ. Par.
5. π. σεισμοῦ Ven. celeri omittunt.
6. π. τοῦ κομοδρόμου καὶ τοῦ κ. M. 140^b, π. Βελισαρίου 142^a, π. Αὐγουστίας, προβολὴ Ἰουστινιανοῦ Ven.
7. π. τῆς β. Ἰουστίνου Par. βα. Ἰουστίνου M. 142^a. Ven. 57^a.
8. π. τ. Ἰ. τοῦ ῥίψαντος τὸν παῖδα αὐτοῦ ἐν τῇ καμίνῳ. Par. om. M. et Ven. qui ejus loco habet ἀποδημία Τιβερίου κατὰ Οὔνων, νοσιλία τοῦ βασιλέως.
9. βα. T. M. 143^a, βα. T. ἐνδημία Μαρικίου ἀπὸ Περσῶν Ven. 59^a.
10. βα. M. π. τοῦ παιδὸς τοῦ γεννηθέντος ἄνευ χειρῶν, π. τοῦ ἐξαποδ. κυνός M. 143^b, βα. M. ἐκστράτευσις Χαγάνου Ven. 60^a.
11. π. τῶν κροκοδείλων π. τῶν σειρηνῶν Par. π. τῶν σηρηνῶν, π. κροκοδήλων καὶ ὕδρ. M. 443^b, Ὄναρ ὃ εἶδε Μαυρίκιος, προβολὴ Φωκᾶ Ven.
12. βα. Φ. τοῦ τ. M. 144^b, β. Φ. τοῦ τ. ἀναίρεσις Μαυρικίου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ και τῆς συζύγου, ἔλευσις Ἡρακλείου ἐν ΚΠ. Ven. 65^a.
13. M. 1, 2 et Lips. βα Ἡ. M. 145^b, π. τῆς ἑβδομάδος τῆς τυροφάγου ἀπὸ ἄλλου χρονικοῦ 146^b, τί πέπονθεν ὁ ἐλεεινὸς Ἡράκλειος αἱρετικὸς ἀπελθὼν 147^a, βα Ἡ. ἀνταρσία Κρίσπου ἀναλώσεις πόλεων κατὰ Περσῶν, ἐκστράτευσις Ἀράβων κατὰ τῆς πόλεως, ἀναχώρησις τοῦ βασιλέως κατὰ Περσῶν καὶ διαθήκη, ἀνάλωσις διὰ πυρὸς τοῦ Βυζαντίου, φανέρωσις Μωάμεθ καὶ γενεά, αἰτία αἱρέσεως Ἡρακλείου Ven. 68^a.
14. π. τῆς β. K. Ἡρακλων. Par. ἀρ. βα. K. ὑ Ἡ. M. 147^a, π. τῆς β. K. M. 1 et Lips.
15. π. τοῦ τὴν ἐλ. δ. καὶ μετανοήσαντος Par. π. πλ. τοῦ ἀνελεήμονος M. 1 et Lips.
16. π. ἐλεημοσύνης Par. M′. π. τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ φ. τοῦ τὰς τριακοσίας λίτρας δόντος ὑπὲρ τῆς ψυ-

---

χῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ χάρτου M. 147^b, π. Ἐ. M. 1 et Lips.

1. π. τοῦ πορνεύσαντος τὴν γυναῖκα γεώργου Par., π. τοῦ π. στρατιώτου M.
2. τοῦ Χρυσοστόμου M. 149^a, τοῦ θεολόγου, τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου 149^a, τοῦ ἁγίου Εἰστρατίου 150^a, τοῦ ἁγίου Μαξίμου 150^b, τοῦ διαλόγου, τοῦ Ἀρεοπαγήτου, τοῦ Διαδόχου, τοῦ ἁγίου Νείλου 151^a, τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἁγίου Βασιλείου 151^b, π. τῶν κεκ. ἁ. Lips.
3. βα. Κωνσταντίνου υἱοῦ Ἡρακλείου Ven. 74^b, omissis ut videtur episodicis capp. 229—234.
4. 233 Mon. βα. Κώνστα ἐγγόνου Ἡρακλείου, π. τοῦ κολοσσοῦ τοῦ ἐν Ῥόδῳ M. 152^a, βα. Κωνσταντίνου, βλάβη βιαίου ἀνέμου, ἀποτομὴ χειρὸς καὶ γλώσσης Μαξίμου, δολοφονία Κωνσταντίνου Ven. 74^a.
5. 224 Mon. 235 π. Ἀράβων στρατείας Mon. π. τοῦ ἀ. τῶν Σ. M. καὶ Μουχόμετ M. 152^b, εὐχὴ τῶν Σαρακηνῶν 154^a, π. τῶν Ἀράβων 154^b.
6. π. τῆς ἁγίας γῆς M. 154^b.
7. 238. Mon. Par. βα. K. τοῦ π. 156^a, βα K. τοῦ υἱοῦ Κώνστα, Ven. 76^b.
8. 237 Mon. π. Π. καὶ ἄλλων αἱρεσιαρχῶν Par. π. τῆς αἱρέσεως τῶν Π. M. 156^a.
9. σύνοδος ϛ′ M. 157, περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς π. τοῦ Πιτξικαύδη 158^a, ἐπιβουλὴ τῶν ἀδελφῶν βασιλέως, ἀνδραγαθία Ῥωμαίων, αἰτία τῆς οἰκονμενικῆς συνόδου Ven. 75^b, omissis cc. 235, 236, 238.
10. βα. Ἰ. τοῦ ῥινοτμηθέντος M. 158^b, βα. Ἰ. υἱοῦ αὐτοῦ, ὁρμὴ Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων, αἰτία τῆς τοῦ ναοῦ καταλύσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Ven. 78^b.
11. βα. Λ. M. 159^a, Ven. 80^a.
12. M. 159^a a secunda manu, βα. Ἀ. φυγὴ Ἰουστιναnοῦ Ven. 80^b.
13. βα. Ἰ. τὸ β′. ἐξορία Καλλινίκου πατριάρχου Ven. 82^a.
14. βα. Φ. M. 160^a, Ven. 83^a.
15. βα. Ἀ. M. 160^a, βα. Ἀ. τοῦ καὶ Ἀναστασίου Ven. 83^b.
16. Ven. 84^b. Rubrica in M. 159^b evanuit; Par. et Ven. omittunt, π. τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου repetit Mon.
17. βα. Θ. Ven. 84^a, om. M.
18. βα Λ. τοῦ καὶ K. M. 161^a, βα. Λ. τοῦ Ἰσ. θάνατος τοῦ βασιλέως (p. 640?), αἰτία βασιλείας Λέοντος, δογματισμὸς περὶ τῶν εἰκόνων, περὶ τῆς αἱρέσεως τοῦ βασιλέως, χειροτονία Ἀναστασίου Ven. 84^b.
19. π. τοῦ Σάλμα Par. om. Mosq. et Ven.

---

1. om. M. αἰτία στέψεως τοῦ Βασιλείου, στέψις Κωνσταντίνου υἱοῦ Λέοντος, περὶ σεισμοῦ (636?) Ven.
2. π. τοῦ φιλοπόρνου καὶ ἐλεήμονος Par. π. τοῦ ἐλ. ἀνδρὸς καὶ πόρνου M. 163^b, om. Ven.
3. π. τοῦ μοναχοῦ τοῦ ἀφορισθέντος ὑπὸ Γρηγορίου πάπα Ῥώμης Par. π. δεσμοῦ M. 164^a, om. Ven.
4. βα. K. τοῦ Κοπρ. M. 164^a, ἐξομολόγησις τοῦ κοπρώνου καὶ κοπρωνύμου 167^a, βα. K. τοῦ Κοπρ. υἱοῦ Λέοντος Ven. 90^a, ἐξ ἑτέρας ἱστορίας· ἐκστράτευσις Λέοντος κατὰ Ἀράβων (637? vel C. 249?), περὶ σεισμοῦ (p. 653?), θάνατος πατριάρχου Ἀναστασίου (648), ἐκστράτευσις Σαλὴδ κατὰ Ῥωμαίων (648?) ἐκστράτευσις βασιλέως κατὰ βαρβάρων (651?), ἐκστράτευσις τοῦ βασιλέως (653?), φανέρωσις ἄστρων πιπτόντων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (653), ἐξορία πατριάρχου K. Π. Κωνσταντίνου, θριάμβευσις τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ἐπὶ ὄνου καὶ ἀποτομὴ καὶ ἕτεραι μάστιγαιν (sic), ἀποτομὴ καὶ θάνατος (650), στέψις Εὐδοκίας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς (?), τύφλωσις μοναχῶν (651?), ἀσθένεια τοῦ βασιλέως καὶ θάνατος (655), διαθήκη (?) Ven.
5. βα. Λ. υ. K. τοῦ Κοπρωνύμου M. 168^a, βα. Λ. στέψις Κωνσταντίνου, ἐκστράτευσις Ῥωμαίων Ven. 110^a.
6. π. τοῦ κ. τοῦ ἐπιγνόντος τὸν φονέα τοῦ κ. ἀ. Par. θαυμαστὸν π. τοῦ κ. καὶ τοῦ φονέως M. 168^b, om. Ven.
7. π. τῆς β. K. υἱοῦ Λέοντος Par. ἀρ. βα. K. καὶ Ἑ. τῆς μ. ἀ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν M. 168^b, π. τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ πατριάρχου 169^a, βα. K., ἐπιβουλὴ ἀρχόντων κατὰ τοῦ βασιλέως (661), πόλεμος Ἀράβων καὶ Ῥωμαίων (663), ἐπιδημία ἀρχόντων πρὸς τὸ κηδεῦσαι Εἰρήνη τὸν Σχάρουλα ῥῆγα τῶν Φραγγῶν (662), ἀνδραγαθία Σταυρικίου (663), ἀσθένεια τοῦ πατριαρχου (663), χειροτονία Ταρασίου (664) Ven. 114^a.
8. sic Ven. solus; π. τῆς ζ' συνόδου Mon. Par. σύνοδος ζ' M. 169^b; sed rubrica de Constantino etiam in Mosq. deest vel evanuit.
9. π. τῆς τυφλώσεως K. M. 170^b, ἐπιβουλὴ ἀρχόντων κατὰ τοῦ βασιλέως (666?) π. τ. τοῦ βασιλέως (670), τελευτὴ Ἀδριανοῦ πάπα Ῥώμης (?), ἄφιξις τῶν ἀποκρισαρίων (sic) Ven.
10. ἀρ. βα. N. M. 171^a, βα. N., ἐξορία Εἰρήνης (673), τελευτὴ τῆς Εἰρήνης (675), ἀνδραγαθία Νικηφόρου (676), ἐκστράτευσις κατὰ Βουλγάρων (676) Ven. 127^a.
11. βα. Στ. Ven. 135^a, evanuit M. 172^a.
12. ἀρ. βα. Μιχ. M. 172^a, βα. M. τοῦ Κουροπαλάτου, στέψις Προκοπίας (678) Ven. 163^a.

---

1. ἀρ. βα. Λ. τοῦ Α. τοῦ παραβάτου M. 172^a, βα. Λ. τοῦ Ἀ. inc. Georg. (sic in margine scripsit) Jac. Morellius, scl. Georgius quoad editus erat) ἐξορία Νικηφόρου (679), φανέρωσις ἄστρου (681), δογμα περὶ τῶν θείων εἰκόνων (686 ?) ἐπιβουλὴ ἀρχόντων κατὰ τοῦ βασιλέως (690) Ven. 137^a.
2. π. τῆς β. Μ. τοῦ τραυλοῦ, π. τοῦ Θωμᾶ τοῦ ἀντάρτη Par. ἀρ. βα. Μ. τοῦ Ἀμοραίου M. 176^a, κίνησις Θωμᾶ κατὰ Ῥωμαίων ἤγουν τῶν Βυζαντίων Ven.
3. βα. Θ., π. Εἰκασίας M. 177^a, βα. Θ. ἀγωγὴ κορασίων, π. δικαιοσύνης τοῦ βασιλέως (703), ἐξορία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεοδώρου (704), χειροτονία Ἰωάννου (70.), κίνησις Ἀράβων κατὰ Ῥωμαίων τελευτὴ Μανουὴλ (710) 143^b.
4. om. M. et Ven.
5. om. M, ἀγγελία περὶ τῶν ἐκστρατευμάτων τῶν Ἀγαρηνῶν (712) Ven.
6. π. Θεοφίλου καὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ Par. 1705, π. Θεοδ. καὶ Θεοφ. τ. ἀ. M. 181^a, στέψις Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Ven.
7. π. Μ. καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ Ἀποδηνὰρ, σύνοδος περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων Par. 1705 in h. l. desinens π. τῆς β. Μ. υἱοῦ τοῦ Θ. π. τῆς β. Μ. καὶ Θεοδ. τῆς ἀ. μ. Par. βα. Μ. ὑ. Θεοφ. M. 181^b, βα. Μ. ὑ. Θ. σὺν τῇ μητρὶ ἀ. Θ., σύνοδος ἁγίων πατέρων ἐν Κ. Π. (718), διαγωγὴ Μεθοδίου (719) Ven. 163^b. π. τῆς β. Μ.
8. Par. M. 183^a.
9. Par. ἄφιξις εἰς Κρήτην Θεοκτίστου (721) διάζευξις Μιχαὴλ μετὰ Εὐδοκίας (723), Ven.
10. διήγησις π. τῆς ἀναστροφῆς τοῦ βασιλέως (sic), περὶ θείας φωνῆς τῆς γενομένης εἰς τὸν προσμονάριον περὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου (726) Ven. ἕως ὧδε π. ἀν. Β. M. 183^b.
11. σφαγὴ τοῦ λογοθέτου (730), ὀργὴ ἐξ οὐρανοῦ (732), κίνησις Ἄμερ καὶ τροπὴ (733), Ven. ὧδε βαπτίζονται Βούλγαροι M. 184^b.
12. ἐκστράτευσις βασιλέων κατὰ Ἀγαρηνῶν (740), ἔλευσις τοῦ βασιλέως (742), ἀνταρσία τοῦ λα περὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου (744), γέννησις Κωνσταντίνου (747), ὑπόθεσις περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ βασιλέως (748) Ven.
13. βα. Β. τοῦ Μακ. M. 187^b. βα. Β. Εὐδόκησις γινομένη παρὰ θεοῦ εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους (752), βάπτισις Στεφάνου τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως (753, γέννησις Ἀλεξάνδρου (755), ἀνδραγαθία Χριστοφόρου (755). Ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας ἣν ἔκτισε (761), Κοσμόπολις (ἐν Κ. Π.?). Ἐπιβουλὴ καὶ συσκευὴ ἀρχόντων κατὰ τοῦ βασιλέως (764).

6. Περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ [1]) p. 766,1.

7. Περὶ Μάρκου μοναχοῦ [2]) p. 781,9.

8. Περὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου υἱοῦ Βασιλείου [3]) p. 795,7.

9. Περὶ Κωνσταντίνου βασιλέως υἱοῦ Λέοντος [4]) p. 799,1.

10. Περὶ Ῥωμανοῦ Καίσαρος [5]) p. 816,11.

11. Περὶ τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ [6]) p. 816,17.

12. (βασιλεία Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου [7]) p. 848,16.

ἕως ὧδε τὸ πέρας τῶν χρονικῶν συνταγμάτων p. 851,20.

13. [Μονοκρατορία Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου [8]) p. 852,1.

14. Βασιλεία Ῥωμανοῦ, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου [9]) p. 854,10.

ς'.

1. Βασιλεία Θεοφανῶ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς p. 859,11.

2. Βασιλεία Νικηφόρου Φωκᾶ p. 860,23.

3. Βασιλεία Ἰωάννου τοῦ Τζιμισχῆ [10]) p. 864,19.

4. Βασιλεία Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου [11]) p. 866,19.

5. Βασιλεία Κωνσταντίνου ἀδελφοῦ Βασιλείου [12]) p. 872,9.

---

1. βα. Λ. υἱοῦ Βασιλείου M. 186^b, βα. Λ. τοῦ Μακεδόνος. Περὶ συκοφαντίας τοῦ πατριάρχου (766), ἀνταρσία Λογγιβάρδου κατὰ τοῦ βασιλέως (770), διήγησις περὶ τῆς ἐπωνομίας τοῦ Καύλα (771), διήγησις περὶ τῆς ἐκστρατεύσεως τῶν Βουλγάρων κατὰ Ῥωμαίων (772), ἐπιβουλὴ Βασιλείου κατὰ τοῦ βασιλέως (777), Ven. 203^b, εἰσέλευσις τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἁγίῳ Μωκίῳ (781), περὶ τῆς ἐκστρατεύσεως τοῦ Τριπολύτου κατὰ τῆς Κ. Π. (782), φανέρωσις ἄστρου (786), ἐξορία Νικολάου πατριάρχου (787), περὶ φυγῆς Ἀνδρονίκου κατ' Ἀγαρηνῶν (788), στέψις Κωνσταντίνου (792), ἔκλειψις σελήνης (793) Ven. 203^b—232^b.

2. Περὶ τοῦ γενομένου ἐν τῷ ἁγίῳ Μωκίῳ εἰς Λέοντα βασιλέα, περὶ Μάρκου τοῦ ἀποπληρώσαντος τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραῴδην M. 192^b. Rubrica in textu excidit.

3. βα. Ἀ. ἀδελφοῦ Λέοντος· κατηγορία βασιλέως (796?), φανέρωσις ἄστρου (797), Ven. βα. Ἀ. M. 194^b.

4. βασιλεία Κ. υ. Λ., ἀνταρσία κατὰ τοῦ βασιλέως (799), ἐκστράτευσις κατὰ τῆς πόλεως Συμεῶνος (802), κάτοδος πατριάρχου ἐκ τοῦ παλατίου (803), ἐπιβουλὴ τῆς βασιλίσσης κατὰ Συμεὼν τοῦ Βούλγαρος (804), ἀνταρσία λαοῦ κατὰ τῆς βασσιλίσης (810), εὐλογήσις Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως (813), ἄφιξις βασιλέως ἐν χρυσοπόλει μετὰ πλείστου στρατοῦ (813), ἐπιστολὴ (814), ἀνταρσία Ῥωμανοῦ καὶ (κατὰ) Κωνσταντίνου (816) Ven. 235^b.

5. ἀνάβασις Ῥωμανοῦ M. 197^b. Rubrica in textu excidit.

6. π. τῶν κεκολλημένων παιδίων M. 204^a, Ἐκστράτευσις Συμεῶνος κατὰ Ῥωμαίων καὶ πλῆθος Βουλγάρων (818), στέψις τῆς γυναικὸς Χριστοφόρου (820), ἀνταρσία Ἀνδριανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ (822), ἀνδραγαθία Ῥωμαίων (823?), ἕνωσις τοῦ βασιλέως μετὰ Συμεὼν Βουλγάρου (824), διήγησις τεραστίου τινὸς (828), περὶ σεισμοῦ (830), σημεῖόν τι τεράστιον (846), ἀνθίστασις τοῦ υἱοῦ βασιλέως κατ' αὐτοῦ (847) Ven.

7. Haec rubrica deest in Par. ut in M. et Ven., M² habet π. τῶν κεκολλημένων παίνων.

8. Et haec rubrica deest illis in codd.

9. Continuator qui in hoc c. desint; βα. Ρ. υ. Κ. Par. 1708 qui solus sequentia duo capita exhibet.

10. Par. 1708 et Ven. 273^a (τζιμισχῆ).

11. Par. 1708, Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος Ven. 274^a.

12. Par. 1708, Κ. τοῦ πορφυρογεννήτου Ven. 275^a.

Z'.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΑΝ ΣΥΜΕΩΝ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

H.

---

1. Par. 1708 et Ven. 275^b.
2. Par. 1708, β. M. τοῦ Παφλάγου Ven. 276^b.
3. Par. 1708, om. Ven.
4. Par. 1708, Ven. 277^a.
5. Par. 1708, β. Θ. τῆς πορφυρογέννητος (sic) Ven. 278^a.
6. Par. 1708, β. M. τοῦ γέροντος Ven. 278^b.
7. Par. 1708, om. Ven.
8. Par. 1708, β. K. τοῦ Δουκός Ven. 280^b.
9. Par. 1708, Ἐ. καὶ τῶν παίδων ἁ. Ven. 281^b.
10. Ear. 1708, β. Ῥ. τοῦ Δ. Ven. 282^a.
11. Par. 1708, qui caput 17 adjungit; βα. M. τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Δουκός Ven. 283^a, in hoc desinens.
12. Haec rubrica in codice Mosq. 205^a evanuit.
13. Mosq. 208^a—209^b.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλόλογοι καὶ λογογράφοι, ἱστορικοί τε καὶ ποιηταὶ καὶ χρονογράφοι τὰς τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ δυναστῶν καὶ τὰς τῶν ἀνέκαθεν φιλοσόφων καὶ ῥητόρων τε καὶ τῶν ἐπ' εὐγλωττίᾳ καὶ δεινότητι λόγων καὶ στομυλίᾳ διαθρυλλουμένων, πράξεις καὶ ῥήσεις καὶ μέν τοι καὶ τὸν τρόπον ἐνίοτε τῆς τούτων ἀποβιώσεως δι' ὑψηγορίας καὶ ἐπιτάσεως λόγων συγγεγραφότες, οὐκ εὐλήπτους καὶ εὐκαταλήπτους τε καὶ εὐκρινεῖς τοῖς πολλοῖς τὰς πραγματείας *, ἅτε δι' ἐπίδειξιν καὶ κρότον, ἔσθ' ὅτε καὶ ἀνάῤῥησιν τοῦτο δεδράκασιν, ἥκιστα πεφροντικότες τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων καὶ διηγημάτων καὶ ἀνθρώποις ὠφελίμων. Ἡμεῖς δὲ πάμπαν οἱ τῶν ἔνδον ἀνάξιοι, δοῦλοι τῶν δούλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμέτοχοι τῆς τῶν ἔξω φυσιολογίας καὶ τεχνολογίας ἐξ ἐπιμέτρου πέλοντες, οὐ μόνον Ἑλληνικῶν καὶ παλαιῶν ἱστοριῶν, ἀλλὰ καὶ νέων καὶ πολὺ μεταγενεστέρων, καὶ σεμνοπρεπῶν ἀνδρῶν καὶ ἐλλογίμων ἐξηγήσεσι καὶ χρονογραφίαις, ἱστορίαις τε καὶ διδασκαλίαις ψυχωφελέσιν ἐντετυχηκότες, ἀκριβῶς, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν καὶ περιεσκεμμένον, ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ πίστει χρονικῇ, τοῦτο δὴ τὸ μικρὸν καὶ πανευτελὲς βιβλιδάριον ἐξεθέμεθα, τὰ πρὸς ὄνησιν ἐκ πολλῶν ὀλίγα συντείνοντα ποσῶς μετὰ πόνου συλλέξαντες

* ἀπέλιπον?

καὶ συνθέντες, τότε πᾶσαν μὲν ἀλήθειαν ἄκομψον, καὶ ἀκατάσκευον σφόδρα περιέχον θραματουργίαν, ἀναγκαῖα δὲ πάνυ καὶ χρήσιμα λίαν εἶμαι δι' ἐπιτομῆς καὶ σαφηνείας ἐναργεστάτης ὑφηγούμενον ὅτι μάλιστα. Κρεῖσσον γὰρ μετὰ ἀληθείας ψελλίζειν ἢ μετὰ ψεύδους πλατωνίζειν. Οὐχ ὅταν γὰρ ὁ λόγος ῥεῖ καὶ ἔξω τῶν ὅρων φέρεται, θαυμαστός ἐστιν, ἀλλ' ὅταν βραχὺς μὲν ᾖ τῷ μήκει, πολὺς δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ ἐν τῷ συντόμῳ τὸ ἀπαράλειπτον καὶ ἀτρεκὲς ἔχων τῶν ἀναγκαίων καὶ ὀνησιφόρων, ὑπὸ τοῦ καιροῦ μάλιστα καὶ τῶν βασκανίας καὶ πάσης ἐθελοκακίας ἀπηλλαγμένων ψυχωθεὶς ζητικώτερος ἀναδειχθήσεται. Οἱ γάρ τοι πνευματικῶς τὰ πνευματικὰ συγκρίνοντες καὶ ἀνακρίνοντες καὶ μεταλλεύοντες, ὡς ἐπιστήμονες καὶ δόκιμοι, τὰς ἱερολογίας οὐ λαμπραῖς καὶ γριφώδεσι καὶ τετορνευμέναις λέξεσι καὶ συντάξεσιν ἐντέχνοις καὶ καλλιεπείᾳ, ἐν ᾗ τὸ ψεῦδος πολλάκις διὰ τῆς δεινοτάτης μεθόδου καὶ κατασκευῆς ἐπικρύπτουσιν οἱ δεινοί, τοὺς ἀπερισκέπτως καὶ ἀβασανίστως ἀναγινώσκοντας ἐκλανθάνοντες, ἐπιζητοῦσιν, ἀλλὰ τὰς ἀληθείᾳ λαμπρυνομένας ῥήσεις, εἰ καὶ διὰ βαρβαριζούσης καὶ σολοικιζούσης ἐκφωνοῦνται γλώσσης. Εὕροις τοίνυν, ὅγε πιστῶς, νουνεχῶς τε καὶ ἀφθόνως ἅμα καὶ ἀπεριέργως καὶ πάσης διπλόης καὶ ῥαδιουργίας ἐλευθέρως ἐντυγχάνων ἐνταῦθα, δι' ὀλίγων τᾶς τῶν εἰδώλων εὑρήσεις καὶ ἀνατροφὰς ἐντέχνως καὶ ἐπιτεταγμένως, τὰς τῶν φιλοσόφων Ἑλλήνων ἐρεσχελίας καὶ μυθοπλασίας καὶ θρησκείας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀθεΐας καὶ κακονοΐας, πῶς τε ἡ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγὴ καὶ τάξις ἀπὸ τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς Χριστοῦ παναρίστου πολιτείας καὶ διδασκαλίας ὑψηλοτέρα καὶ φαιδροτέρα καὶ πλατυτέρα μάλα εἰκότως ἀναπέφηνε, καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ διάφορα σωτηρίαν ψυχῶν εὐγνωμόνων καὶ ὀρθοδόξων ὠδίνοντα, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκφυλον καὶ θεοστυγῆ τε καὶ παμβέβηλον τῶν Μανιχαίων λύσσαν, ἀφ' ἧς ὥσπερ ἔκ τινος λυσσῶντος κυνὸς τὴν αἰσχίστην τε καὶ κακίστην μετειληφυῖα νόσον ἀνεφύη ἡ τῶν ἀλιτηρίων καὶ κακοσχόλων εἰκονομάχων ἐμβρόντητος αἵρεσις, καὶ ὅθεν ἀπήρξατο καὶ ποῦ κατέληξεν, ἥτις γε τοὺς προστάτας αὐτῆς καὶ συνίστορας ἀλλοτρίους ἐκ περιουσίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καταστήσασα σὺν τοῖς ὁμόφροσιν

αὐτῶν, ἐκδήλως ἅμα καὶ τὰ τούτων ληρήματα καὶ βληχήματα τῆς ἀδεκάστου δίκης ὑπευθύνους καὶ ἐκδίκους ἀπέδειξεν. Ὦ τῆς ἀπάτης καὶ παραπληξίας τῶν πεφεναχισμένων καὶ ματαιοφρόνων, οἳ ἐνδίκως μάλα τῷ αἰωνίῳ πυρὶ παρεπέμφθησαν, τήν τε τῶν ἀτασθάλων καὶ κακοφρόνων Σαρακηνῶν καταγέλαστον δόξαν καὶ τὴν κτηνήδη ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοπλάνου ψευδοπροφήτου αὐτῶν καὶ ὅθεν κακῶς ἀναδέδεικται, καὶ πρὸς τούτοις καὶ τὴν τοῦ γέροντος Θῶμα νεοτερισθεῖσαν παιδοπρεπῆ ματαιοφροσύνην τε καὶ παράνοιαν καὶ τὴν ἀργαλέαν καταστροφὴν τοῦ παναθλίου καὶ ταλαιπώρου. Καὶ ταῦτα μὲν ἅλις· Τῆς δὲ χρονικῆς πραγματείας τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἐν τάξει τμημάτων διὰ τὸ εὐσύνοπτον καὶ εὐμνημόνευτον πεποιήκαμεν. (Α΄) Ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ Ἀδὰμ ἀρξάμενοι καὶ μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς ἐλθόντες ἐν συντόμῳ, πάλιν (Β΄) ἀνάπαλιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἔννοιαν δι' ἐπαναλήψεως τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς τῶν ἐφεξῆς καὶ τὰς πράξεις ὡς οἷόντε διὰ βραχέων ἀπεμνημονεύσαμεν ἕως Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, εἶτα πάλιν διὰ συντομίας τοὺς κριτὰς μέχρι τοῦ προφήτου Σαμουὴλ καὶ εἶθ' οὕτως αὐτίκα τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ Σαοὺλ ἕως Σεδεκίου καὶ τῆς ἁλώσεως Ἱερουσαλήμ, ἐν οἷς καὶ κατὰ Ἰουδαίων ἐκ παρόδου διὰ βραχυλογίας. (Γ΄) Ἔπειτα δὲ τοὺς Ῥωμαίων ἡγεμόνας ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς πάλαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων, Σελεύκων τε καὶ Ἀντίοχων καὶ Πτολεμαίων ἐν παρεκβάσει διεξήλθομεν ἀρχὰς καὶ δυναστείας, οὕτω δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐξ Ἑλλήνων καταγομένους καθολικοὺς βασιλέας, ἅμα καὶ τὰς ἐργασίας καὶ τοὺς θανάτους ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν ἀνοσίων καὶ χριστομάχων· (Δ΄) εὐθύς τε Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν χριστιανῶν καὶ τοὺς καθεξῆς ἕως τελευταίου Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου, ὅστις μειράκιον βασιλεύσας τὴν ὀρθόδοξον αὖ πάλιν διὰ συνόδου θείας ἀνεκήρυξε καὶ κατώρθωσε πίστιν. «Τέλος δὲ λόγου τὸ πᾶν ἀκούειν» σοφῶς ἡμῖν ὁ σοφὸς ἐγκελεύεται, ὡς μὴ κάλλεσι συνταγμάτων προστεθηκέναι τὸν ἀναγνώσεσι χαίροντα καὶ θελγόμενον,

17. Σχοτομίας ed. Allatii apud Fabricium X. 644—6 ed. Hamb. 1721. 30. Eccl. XII. 13. — 32. προστετ. ed.

ἀλλ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ καὶ τῷ τέλει τοῦ λόγου προερεθίζειν τὸ τῆς καρδίας ὄμμα. Ἡ γὰρ τοῦ λόγου κατασκευὴ καὶ ποικιλία ταῖς φιλοκρότοις καὶ φιλοκόμψοις καλλιεπείαις οἱονεὶ μεταμορφουμένη λυμαίνεταί που τὴν προκειμένην θεωρίαν, κλέπτουσα λεληθότως τὴν αἴσθησιν καὶ πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς ὑποθέσεως ἐπισκοποῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ἐκλιπαρῶ δέ γε τοὺς ἐντευξομένους φιλοθέους καὶ φιλολόγους ὑπερεύχεσθαί μου διὰ τὸν Κύριον, τοῦ ταπεινοῦ καὶ ὑπερλίαν ἁμαρτωλοῦ τε καὶ ἀλόγου. Καὶ εἰ μὲν χρήσιμον καὶ ἀποδοχῆς ἄξιον ὀφθείη τὸ πανευτελὲς τουτὶ δραματούργημα, τῷ πάντων αἰτίῳ τῶν καλῶν ἀναθετέον· εἰ δὲ καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀσυνάρτωτόν τε καὶ περιττὸν, ὡς εἰκὸς, διὰ τὴν ἀλογίαν ἡμῶν εὑρεθείη, συγγνωσθείη μὲν πρὸς τῆς ὄντος καὶ ἀῤῥήτου σοφίας· ἔτι μὴν καὶ παρὰ τῶν τροφίμων ταύτης θεοσόφων καὶ θεηγόρων τε καὶ φερεσβίων, ὡς ἰδιώτῃ πάντως οὐ μόνον τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ γνώσει. Ἤδη δὲ λοιπὸν σὺν θεῷ τῆς ὑποθέσεως τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἐμὴν ποιήσομαι δύναμιν,

Α'

I. ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΔΑΜ.

5871 Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ᾗ ἡμέρᾳ* ἔπλασεν ὁ θεὸς ατὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ.» (2) Ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς**, τὸν Καΐν***, τὸν Ἄβελ καὶ τὸν Σήθ, καὶ θυγατέρας τὴν Ἀζουρὰν καὶ τὴν Ασουάμ. (3) Καὶ ὁ μὲν Ἀδὰμ κατὰ κέλευσιν θεοῦ ἐπέθηκεν ὀνόματα πᾶσι τοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς καὶ ἀμφιβίοις καὶ ἑρπετοῖς καὶ ἰχθῦσι καὶ τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις· τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἄγγελος κυρίου εἶπεν αὐτοῖς. (4) Καὶ ὁ μὲν Καΐν ἔλαβε γυναῖκα τὴν πρώτην ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἀζουρὰν, Σὴθ δὲ τὴν δευτέραν Ἀσουάμ. (5) Καὶ ὁ μὲν Ἄβελ παρθένος τε καὶ δίκαιος ὑπῆρχε καὶ ποιμὴν προβάτων, ἐξ ὧν θυσίας προσενεγκὼν τῷ θεῷ καὶ δεχθεὶς ἀναιρεῖται, φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καΐν. Ὁ δὲ Καΐν γεωργὸς τυγχάνων, καὶ μετὰ

1. προσερ? 14. ἰδιῶται ed. Α'. α'. Glycas 221,6—233,17 e Georgio—18. ανου Par. (codex Parisiensiss 1705). * πρώτως Par.— ** καὶ θυγατέρας β' Par.— *** καὶ Par.—19. Σὴθ καὶ τὴν Ἀζ. Par.—24. ἑαυτοῦ ὁ. Par.—28. ὧν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ προσαγαγὼν Par.

τὴν καταδίκην χειρόνως βιώσας, πρῶτος μέτρα καὶ σταθμία καὶ γῆς ὅρους ἐπενόησεν. Εἶτα κτίσας» ἐν γῇ Ναῒδ πόλιν, κατέναντι Ἐδὲμ, ἐπωνόμασεν αὐτὴν εἰς ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώς», καὶ εἰς ἓν συνελθεῖν τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἀναγκάσας, εἰς πολέμους ἑαυτὸν ἀπησχόλει. [Μετὰ δὲ ταῦτα, τῆς οἰκίας ἐπ' αὐτὸν πεσούσης, ἀπέθανεν, ὥς ἔνιοί φασιν, ἕτεροι δὲ, ὅτι Λαμὲχ αὐτὸν ἀπέκτεινεν. (6) Ἀλλ' ὁ μὲν Καΐν ἐγέννησε τὸν Ἐνώς, ὁ δὲ Ἐνὼς τὸν Γαϊδάδ, ὁ δὲ Γαϊδὰδ τὸν Μαλελεὴλ, ὁ δὲ Μαλελεὴλ τὸν Μαθουσάλα, ὁ δὲ Μαθουσάλα τὸν Λαμὲχ, ὃς καὶ δύο γυναῖκας ἀγόμενος, Ἐλδὰν καὶ Σελὰν, ἐγέννησε τὸν Ἰοβὴλ καὶ τὸν Ἰουβὰλ καὶ τὸν Θοβέλ. (7) Ὁ δὲ μὲν Ἰοβὴλ κατέδειξε κτηνοτροφίαν, ὁ δὲ Ἰουβὰλ κατέδειξε ψαλτήριον καὶ κιθάραν, ὁ δὲ Θοβὲλ σφυροκοπίαν χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Καὶ ὁ μὲν ἐν σκηναῖς κατοικεῖν τε καὶ γεωργεῖν ἠρετίσατο, ὁ δὲ κιθαρῳδίας καὶ τραγῳδίας τοῖς δαιμονικοῖς ἐπιτηδεύμασι προσεπενόησεν, ὁ δὲ ξίφη τε καὶ ὅπλα χορηγεῖν εἰς πολέμους ἐμηχανήσατο. Τὸ οὖν γένος Καΐν μέχρι τούτου ἀξιωθὲν μνήμης, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πατέρων ἀποκρίνεται, ἵνα μήτε τοῖς πρώτοις ᾖ συνταττόμενος, μήτε τῶν ἑξῆς ἀφηγούμενας. (8) Τὸ τοίνυν «πᾶς ὁ ἀποκτείνας Καὶν ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει» τοιαύτην ἔχει τὴν λύσιν· ἕκαστος μὲν τῷ ἑαυτοῦ ἁμαρτήματι ἀποθανεῖται, σὺ δὲ ὁ τοῦ φόνου κατάρξας καὶ τοῖς ἄλλοις ὑφηγητὴς τοῦ ἁμαρτήματος γενόμενος ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσεις τουτέστιν] ἑπταπλασίως τιμωρηθήσῃ καὶ πάμπολλα. Σύνηθες γὰρ τῇ γραφῇ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐπὶ πολλαπλασίονα κεχρῆσθαι· καὶ ἔστιν ἀδιορίστου πλήθους σημαντικὸν, ὡς τὸ «ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα,» καὶ τὸ «ἡ στεῖρα ἔτεκεν ἑπτά» καὶ «οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά». Τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι τῶν ἐν τῷ βίῳ πονηρῶν ἐπάγει τὴν κατάπαυσιν· τὸ δὲ ζῆν ἐν φόβῳ καὶ

2. Σταθμὰ Par. Leo. — 4. Ἐνὼχ Gen. IV. 16, 17. — 5. ἀποσχολεῖσθαι Leo. ἀπέβαλε Par. — Κατὰ Mon. Aug.? — 6. ἐτελεύτησε Leo. — 10. Ἀδδὰν Leo, Ἀδὰ Gen. IV. 19. Σελλὰν Leo, Σελλὰ Gen. — 18. τῶν πρώτων ἀποκεκήρυκται Leo, μηδὲ bis Leo. — 19. Gen. IV. 15. — 27. ἑπταπλάσια Ps. LXXVIII. 12; 1 Regg. II. 5. 28. Mt. XVIII. 22. — 30. ἐν om. Leo.

λύπη μυρίους ἐπάγει τοὺς ἐν συναισθήσει θανάτους. Τρέμων οὖν καὶ στένων ὁ Καΐν, ὥςπερ δαίμονι κάτοχος, ἐν ἐπιληψίᾳ πάντα τὸν ἑξῆς διῆγε χρόνον, τοῦτο πρὸς τὸ μὴ ἀναιρεθῆναι ὑπό τινος ἐκ θεοῦ λαβὼν τὸ σημεῖον. (9) Περὶ οὗ μέντοι καὶ ὁ μέγας Βασίλειός φησι· «ἐκδικούμενα δὲ, εἴτε τὰ παρὰ τοῦ Καΐν ἡμαρτημένα λέγεις, εὑρήσεις ἑπτὰ, εἴτε παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ ἐπ' αὐτῷ ὁρισθέντα *, οὕτως οὐκ ἀποτεύξῃ τῆς ἐννοίας. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς παρὰ τοῦ Καΐν τετολμημένοις πρῶτον ἁμάρτημα φθόνος ἐπὶ τῇ προτιμήσει ** Ἄβελ· δεύτερον δόλος, μεθ' οὗ διελέχθη τῷ ἀδελφῷ, εἰπών· «διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον». τρίτον φόνος, ἡ προσθήκη τοῦ κακοῦ· τέταρτον, ὅτι ἀδελφοῦ φόνος· πέμπτον, ὅτι πρῶτος φόνος· ὅτι γονεῦσι πένθος ἐποίησεν, τοῦτο τὸ ἕκτον· ἕβδομον, ὅτι θεῷ ἐψεύσατο. Ἐρωτηθεὶς γάρ» ποῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; εἶπεν, οὐκ οἶδα». Καὶ ταῦτα μὲν τοῦ Καΐν τὰ ἑπτὰ ἁμαρτήματα. Αἱ δὲ εἰς κόλασιν αὐτοῦ παρὰ τῆσ θείας δίκης ἐπενεχθεῖσαι τιμωρίαι εἰσὶν αὗται. Πρώτη «ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἀπὸ σοῦ » Δευτέρα «ἐργᾷ τὴν γῆν.» Τρίτη «οὐ προσθήσει δοῦναί σοι τὴν ἰσχὺν αὐτῆς.» Τετάρτη «μετὰ τῆς ε̄ συνεζευγμένη» στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. «Ἕκτη, ἣν αὐτὸς ἀπεκάλυψεν ὁ Καΐν εἰπών» εἰ ἐκβάλλεις με νῦν ἀπὸ σοῦ καὶ προσώπου σου κρυβήσομαι», ἡ βαρυτάτη κόλασις, ἤτοι ὁ ἀπὸ θεοῦ χωρισμὸς τοῖς σωφρονοῦσιν. — Ἑβδόμη τὸ μηδὲ κρύπτεσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ σημείῳ προδήλῳ πᾶσιν προκεκηρύχθαι» διὰ τοῦ στεναγμοῦ καὶ τοῦ τρόμου. (10) Πᾶς οὖν φησιν, ὁ τὸν κατὰ σοῦ φόνον ἀποτολμήσας κακώσει τὰ κατὰ τὸν βίον ἀπαλλάξας, τὴν κατὰ σοῦ παραλύσει τιμωρίαν. Διό, φησὶν «ἔθετο κύριος ὁ θεὸς τῷ Καΐν σημεῖον τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὑρίσκοντα αὐτόν.»

---

3. τὸν ἐξ αὐτοῦ δ. βίον τοῦτο τοῦ μὴ **Leo. 5 Ep. 260 III. 397 A.** — **6.** λέγοις εἴτε τὰ πρ. **Bas.** — * καὶ **Bas.** — ** τοῦ **Bas.** — **10. Gen. IV 8.** — **11.** ὅτι καὶ ἀδ. φ. μείζω ἡ ἐπίτασις **Bas.** — **12.** ὅτι καὶ πρ. φονεὺς ὁ Κ. πονηρὸν ὑπόδειγμα τῷ βίῳ καταλιπών. ϛ' ἀδίκημα ὅτι γ. π. ἐπ. **Bas.** — **14.** οὐ γινώσκω **Gen. IV. 9.** ζ' οὖν τὰ ἐκδικούμενα παρελύετο ἐν τῷ ἀναιρεθῆναι τὸν Κ. ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ὁ χ̄ς ὅτι ἐπικατάρατος ἡ γῆ, ἣ ἔχανε δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ στένων **Bas.** — **16. Gen. IV. 10. 11.** γῆς ὁ Κ. φησίν. εἰ **Bas.** — **19.** με σήμερον ἀπὸ πρ. τῆς γῆς, **Gen. IV. 14.** με σημ. ἀπὸ πρ. τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ πρ. σου κρ. — προκ. **Bas.** — **25.** κακόσε **Mon. Aug.?** **26 Gen. IV 15.**

(11) Ὁ δὲ Ἀδὰμ σλ ἐτῶν ὢν, ἐγέννησε τὸν Σήθ. Οὗτος ὁ 5641
Σὴθ πρῶτος ἐξεῦρε γράμματα Ἑβραϊκὰ καὶ σοφίαν καὶ τὰ (230)
σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰς τροπὰς τῶν ἐνιαυτῶν καὶ τοὺς μῆνας
καὶ τὰς ἑβδομάδας, καὶ τοῖς ἄστροις ἐπέθηκεν ὀνόματα καὶ
τοῖς πέντε πλανήταις, εἰς τὸ γνωρίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
καὶ μόνον· καὶ τὸν μὲν πρῶτον πλανήτην ἀστέρα ἐκάλεσε Κρόνον,
τὸν δὲ β Δίαν, τὸν δὲ τρίτον Ἄρεα, τὸν δὲ δ Ἀφροδίτην, τὸν
δὲ ε Ἑρμῆν. Τοὺς γὰρ δύο φωστῆρας, ἥλιον καὶ σελήνην
ἐκάλεσεν ὁ θεός. (12) Σὴθ δὲ ὢν ἐτῶν σε ἐγέννησε τὸν 5436
Ἐνὼς, ὃς «ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου.» (13) (435)
Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Καϊνὰν ὁ υἱὸς Ἀρφαξὰδ συνέγραψε τὴν ἀστρονομίαν, εὑρηκὼς τὴν τοῦ Σὴθ καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων τὴν ὀνομασίαν καὶ τῶν ἀστέρων, ἐν πλακὶ λιθίνῃ γεγραμμένην. Ἦσαν γὰρ τοῦ Σὴθ ἔγγονοι προμυηθέντες ἄνωθεν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι φθορὰν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ποιήσαντες δύο στήλας, μίαν μὲν λιθίνην, ἑτέραν δὲ πλινθίνην, [ἐνεκολαψαν αὐ]ταῖς τὰ ἐκ τοῦ πάππου αὐτῶν Σὴθ ἐκτεθέντα οὐράνια πάντα ταῦτα, λογισάμενοι, ὅτι, εἰ μὲν δι' ὕδατος ὁ κόσμος κατεφθάρη, ἡ λιθίνη στήλη μένει καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· εἰ δὲ διὰ πυρὸς, ἡ πλινθίνη σωθήσεται πυρουμένη πλεῖον, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ἥτις στήλη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς τὸ Σίριδος ὄρος ἔμεινε, καὶ ἔστιν ἕως ἄρτι ὥς φησιν Ἰώσηπος.

II. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΕΒΡΩΔ.

Μετὰ δὲ ταῦτα γέγονέ τις γίγας, τοὔνομα Νεβρὼδ, υἱὸς Χοῦς τοῦ Αἰθίοπος, ἐκ φυλῆς Χάμ· ὃς κτίσας τὴν Βαβυλῶνα πόλιν καὶ πρῶτος καταδείξας κυνηγίαν καὶ μαγείαν, Περσῶν ἐπρώτευσε, διδάξας αὐτοὺς ἀστρονομίαν καὶ ἀστρολογίαν, τῇ οὐρανίῳ κινήσει τὰ περὶ τοὺς τικτομένους πάντα δῆθεν σημαίνον

1. γενόμενος ἐτῶν σλ Leo. — 2. Ὁ δὲ γε Σὴθ Par. τὰ Ἑ. γ. ἐξευρὼν συνεγράψατο Leo. cf. Glycam 228,8 — 20 cum 243, 1 ὥς φησι Γεώργιος. — 6. μόνων? — 7. Δία Leo, Par. — 8. τοὺς — 10 κυ om. Par. — 9. θεοὺς ἐκ. Leo, sed cf. Gen. I. 16. — 10 Gen. IV 26 — συνεγράψατο Par. — 13. γεγλυμμένην Par. — 22. Μένει δ' ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ γῆν τὴν Σίριδα Jos. A. I. II. 3. — 24 Gen. X. 8.

τα. (2) Ἀφ' ὧν Ἕλληνες τὴν γενεθλιαλογίαν μαθόντες ἤρξαντο τοὺς γενομένους ὑπὸ τὴν τῶν ἄστρων κίνησιν ἀναφέρειν. (3) Οὐκοῦν ἀστρονομία καὶ ἀστρολογία τε καὶ μαντεία ἀπὸ Μαγουσαίων ἤτοι Περσῶν ἤρξατο. Οἱ γὰρ Πέρσαι Μαγὼγ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων προσαγορεύονται, οἵ γε τὸν Νεβρὼδ λέγουσιν ἀποθεωθέντα καὶ γενόμενον ἐν τοῖς ἄστροις τοῦ οὐρανοῦ, ὃν καλοῦσιν Ὠρίωνα· (4) περὶ οὗ φησι Μωυσῆς, ὅτι «γέγονεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλὼν καὶ * Χαλὰν ἐν γῇ Σεναάρ», «ὅθεν ἐξῆλθον Φιλιστεῖμ» ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σήμ, τοῦ «Ἀσσούρ, ἀφ' οὗ Ἀσσύριοι». (5) Καὶ κρατήσας τὴν Συρίαν καὶ τὴν Περσίδα καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς, ἀνεφάνη καὶ ἄλλος υἱός τινος, Οὐρανοῦ λεγομένου, καὶ Ἀφροδίτης γυναικὸς αὐτοῦ, γιγανταῖος, ὀνόματι Κρόνος, κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ πλανήτου ἀστέρος. Γενόμενος δὲ καὶ οὗτος δυνατὸς πάνυ, καὶ πολλοὺς ὑποτάξας καὶ κυριεύσας πρῶτος κατέδειξε τὸ βασιλεύειν καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὃς καὶ βασιλεύσας πρῶτος Συρίας ἔτη νς̅, ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Περσίδα, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Συρίας. Ἔχων δὲ γυναῖκα Σεμίραμιν, τὴν * Ῥέαν καλουμένην παρὰ Ἀσσυρίοις, ἔσχεν υἱοὺς δύο καὶ θυγατέραν μίαν· καὶ τὸν μὲν προσηγόρευσεν Δίαν καὶ Ζεῦ εἰς ὄνομα τοῦ πλανήτου ἀστέρος· τὸν δὲ ἐπωνόμασεν Νῖνον, καὶ τὴν θυγατέραν Ἥραν, ἣν καὶ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα Πῖκος, ὁ καὶ Ζεῦς, τὴν ἰδίαν ἀδελφήν. (6) Μετὰ δὲ Κρόνον ἐβασίλευσε Νῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη νβ̅, ὃς καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα Σεμίραμιν λαβὼν εἰς γυναῖκα, νόμος ἐγένετο Πέρσαις λαμβάνειν τὰς ἑαυτῶν μητέρας καὶ ἀδελφάς, διὰ τὸ καὶ τὴν ἰδίαν λαβεῖν αὐτοῦ ἀδελφὴν Ἥραν [ἣν καὶ ἔλαβε γυναῖκα Πῖκος, ὁ καὶ Ζεῦς, τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἥραν.]

---

* Ὀρὲχ καὶ Ἀρχὰδ καὶ Gen. X. 10, 14; 9 ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν Ἀσσούρ Gen. X. 11. — 12. ανος γιγαντογενὴς, ὀνομασθεὶς ὑπὸ τοῦ πρς Κρ. εἰς ἐπωνυμίαν τοῦ Leo. — 14. κατ. ἄρχειν καὶ β. Ἀσσυρίων Leo. — 17. Ἔσχε Leo. — * καὶ Leo. — 18. ἐξ ἧς ἐ. υν̅, ὃς ἐπεκλήθη Ζεύς ὁ καὶ Π. γήμας τὴν ἐ. ἀ. Ἡ. Leo. — 23. ὅς γε τήν. — 25. καὶ Δία λ. τὴν ἐ. ἀ. Ἡ. Par. omissis seqq. e glossemate illatis.

III. ΠΕΡΙ ΝΙΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Ὁ δὲ Νῖνος ἐπικρατὴς γενόμενος τῆς Συρίας καὶ κτίσας * πόλιν 2116
μεγίστην σφόδρα, πορείας ἡμερῶν γ̄, ἣν καὶ ἐκάλεσεν εἰς ὄνομα αὐτοῦ Νινεύη, καὶ πρῶτος ἐν αὐτῇ βασιλεύει· (2) ἐξ οὗ γένους ἐγένετο καὶ ὁ Ζωροάστρος ὁ περιβόητος καὶ Περσῶν ἀστρονόμος, ὃς μέλλων τελευτᾶν ηὔχετο ὑπ' οὐρανίου πυρὸς ἀναφθῆναι, εἰπὼν τοῖς Πέρσαις· «ἐὰν καύσῃ με τὸ πῦρ, ἐκ τῶν καιομένων μου ὀστέων λάβετε καὶ φυλάξατε, καὶ οὐκ ἐκλείψει τὸ βασίλειον ἐκ τῆς χώρας ὑμῶν, ἕως οὗ φυλάττητε τὰ ὀστᾶ μου». Καὶ εὐξάμενος τῷ Ὠρίωνι ὑπὸ ** πυρὸς ἀνηλώθη. Καὶ λαβόντες οἱ Πέρσαι ἀπὸ τῶν τεφρωθέντων ὀστέων αὐτοῦ ἔχουσι φυλάττοντες ἕως ἄρτι.

IV. ΠΕΡΙ ΘΟΥΡΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Μετὰ δὲ Νῖνον ἐβασίλευςεν Ἀσσυρίων Θούρας τις τοὔνομα, ἔτη λ̄, ὃν καὶ μετωνόμασαν Ἄρεα εἰς ὄνομα τοῦ πλανήτου ἀστέρος, ᾧτινι Ἄρεϊ πρώτην στήλην ἀναστήσαντες Ἀσσύριοι καὶ ὡς θεὸν μέχρι τοῦ νῦν προσκυνοῦντες καλοῦσι περσιστὶ Βάαλ θεόν, τουτέστι Ἄρης πολεμικός, οὗ καὶ Δανιὴλ μέμνηται, ὡς προσκυνουμένου καὶ λατρευομένου.

V. ΠΕΡΙ ΛΑΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Μετὰ δὲ Ἄρεα ἐβασίλευσεν Λάμης, ἔτη κ̄.

V. ΠΕΡΙ ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Μετὰ δὲ Λάμην ἐβασίλευσεν Σαρδανάπαλος ὁ μέγας, ἔτη λε̄· (4380)
καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ Περσέως. (2) Οἱ δέ γε κόλακες καὶ μιμηταὶ τῆς ἐκείνου φιλοσαρκίας καὶ γαστριμαργίας καὶ οἰστρηλασίας ἐπέγραψαν, ὡς ἐξ αὐτοῦ δῆθεν, τῷ τάφῳ αὐτοῦ τοιάδε· «τόσ' ἔχω, ὅσ' ἐφύβρισα καὶ ἔφαγόν τε καὶ ἔπιον.... καὶ μετ' ἔρωτος τερπνοῦ ἐπολιτευσάμην. Παθόντα καὶ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται.

2. * ἐν αὐτῇ Par.—3. καὶ καλέσας εἰς—Ν. πρ. Par.—5. καὶ Ζ. Π. Par.—6. ἀναλωθῆναι Par. — 9. οὗ om. Par. — ** ἀερίου Par. — 10. Π. ἐκ τῶν Par.—11. αὐτοῦ om. Par. — 13. Θούρρας Leo. Θοῦρος Cod. — 14. Ἀ. ὡς πολεμικώτατον καὶ γενναῖον ὄντα, ὃν οἱ Ἀ. Β. θν μετωνόμασαν Leo. 20. Ζάμις Cod.— 27. λέλυνται Ath. VIII. 14.

Καὶ γὰρ νῦν σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας».

Ἀλλ' οὖν γε ψευδῶς οἱ γεγραφέτες ἐπέγραψαν. Οὐ γὰρ ἔχει ὁ τελευτήσας, ὅπερ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, ἀλλ' εἰς τὴν δυώδην (δυσώδη) φθορὰν ἐκεῖ τὰ πάντα κεκύρηκεν· ἔχει δὲ τοῦ παρανόμου βίου τὴν δυσωδίαν, ἥτις διηνεκῶς τὴν ἐμπαθῆ καὶ ἀθλίαν ψυχὴν ἀλγύνει καὶ ἀνιᾷ, ξυνειδυῖα ἑαυτῇ τὰ κάκιστα καὶ μεμνημένη, ὧν παρανόμως καὶ ἀκολάστως εἰργάσατο.

VII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

816 Μετὰ δὲ Σαρδανάπαλον ἐβασίλευσε Περσεὺς ὁ υἱὸς Πίκου, τοῦ (3854) καὶ Διός· ὅς γε πολεμήσας καὶ νικήσας τοὺς Λυκάονας καὶ πόλιν κτίσας ἐκεῖ καὶ τὴν ἑαυτοῦ στήλην στήσας ἐκάλεσεν αὐτὴν Ἰκονίαν ἐκ τοῦ ἰδίου ἀπεικονίσματος· ὑποτάξας* καὶ τὰς ἄλλας χώρας καὶ πρὸς τὴν Ἰσαυρίαν καὶ Κιλικίαν ἐλθὼν καὶ ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθὼν καὶ πήξας τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς ἐν τῇ γῇ, ** ἢ καὶ πόλιν κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν Ταρσὸν ἐκ τοῦ ἰδίου ποδός. (2) Καὶ ὁρμήσας κατ' Ἀσσυρίων καὶ Σαρδανάπαλον φονεύσας ὑπέταξε καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη νγ, ὃς καὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ Πέρσας ἐκάλεσεν αὐτούς, ἀφελόμενος ἀπὸ Ἀσσυρίων τήν τε βασιλείαν καὶ τὴν προσηγορίαν. (3) Ἐδίδαξε δὲ αὐτοὺς καὶ τὴν μυσαρὰν τελετὴν καὶ μαγείαν, τὴν λεγομένην Μηδοῦσαν, ἐξ ἧς καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπωνόμασεν Μηδείαν, ἀπὸ τοῦ μιαροῦ μαθήματος. Ἐφ' οὗ καὶ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατῆλθεν ἐν Περσίδι, καὶ θαυμάσας, ἐξ οὗ καὶ ἀνάψας καὶ κτίσας ἱερὸν ἔθηκεν αὐτὸ ἐν αὐτῷ. Καταστήσας δὲ ἄνδρας εὐλαβεῖς διακονεῖν αὐτὸ καὶ φυλάττειν ἄσβεστον, ἐκέλευσε τοὺς μάγους· ὅπερ ἕως ἄρτι ἐν πολλῇ τιμῇ ἔχοντες οἱ Πέρσαι πυρσολατροῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ βασιλέως αὐτῶν Περσέως.

(4) Οὐκ οὖν πρώτη μέν ἐστιν ἡ βασιλεία ἡ τῶν Ἀσσυρίων ἤτοι Βαβυλωνίων· δευτέρα δὲ καὶ τῶν Περσῶν, ὁμωνύμως Βαβυλώνιοι καὶ Ἀσσύριοι οὗτοι κληθέντες.

---

1. Καὶ γαρ ἐγὼ Ath. — 5. ἐμπαθίαν Aug. Mon. — 9. Eus. Chr. II. 119. Ἰκόνιον Par. — * δὲ Par. — ** ἐν Par. — 12. οἰκείου Par. — 17. ὡς καὶ. — 21. ἐκάλεσε.

VIII. ΠΕΡΙ ΣΩΣΤΡΟΥ.

Μετὰ δὲ Περσέα καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν χρόνους καὶ βασιλεῖς 2384
ἐβασίλευσεν Αἰγυπτίων Σώστρης ἐκ φυλῆς Χάμ, ἄνϑρωπός τις πανοῦργος, ὀνόματι Σέσωστρις, ἔτη ͞κ· (2) καὶ πολεμήσας Ἀσσυρίους ὑπέταξεν αὐτοὺς καὶ τοὺς Χαλδαίους καὶ Πέρσας ἕως Βαβυλῶνος· ὡσαύτως καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην καὶ τὴν Σκυϑίαν ἐκπολεμήσας ὑπέταξεν. (3) Ἐφ' οὗ ἦν Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος, ἀνὴρ Αἰγύπτιος, ϑαυμαστὸς παρ' Ἕλλησιν ἐν σοφίᾳ.

IX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΑΡΑΩ.

Μετὰ δὲ Σώστρην ἐβασίλευσε τῆς Αἰγύπτου Φαραώ, ὁ καὶ 2183 (3345)
Ναραὼν καλούμενος, ἔτη ͞ν, ἀφ' οὗ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι βασιλεῖς Φαραωνῖται προσηγορεύϑησαν. (2) Ἐν δὲ * τοῖς προειρημένοις τοῦ Πίκου Διὸς χρόνοις ἀναφαίνεταί τις ἐπὶ τὰ δυτικὰ μέρη, ἐκ φυλῆς Ἰάφεδ, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀργείων, τὸ ὄνομα Ἴναχός, ὃς ** πρῶτος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρα ἐβασίλευσεν· ἐν ᾗ ** πόλιν εἰς ὄνομα τῆς Σελήνης κτίσας ἐκάλεσεν Ἡλιούπολιν. (3) Λιβύη δὲ ἡ ϑυγάτηρ τοῦ Πίκου Διὸς συναφϑεῖσα τινὶ ὀνόματι Σιδόνι ἔτεκε τὸν Βὴλ καὶ τὸν Ἀγήνορα. Καὶ ὁ μὲν Βὴλ ἀπελϑὼν εἰς Αἴγυπτον καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκα, ὀνόματι Σίδαν, καὶ γεννήσας υἱὸν ἐκάλεσεν αὐτὸν Αἴγυπτον, ἐξ οὗ καὶ ἡ Αἴγυπτος τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφεν, ὃς καὶ ἐν αὐτῇ ἐβασίλευσεν. Ὁ δὲ Ἀγήνωρ ἐπὶ Φοινίκην ἐλϑὼν καὶ γυναῖκα λαβών, τοὔνομα Τύρον, καὶ κτίσας πόλιν εἰς ὄνομα αὐτῆς, εἰς ἣν καὶ ἐβασίλευσεν, ἐγέννησε δὲ υἱοὺς τρεῖς καὶ ϑυγατέρα μίαν, τὸν Φοίνικα, τὸν Σύρον καὶ τὸν Κίλικα καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ Ταῦρος, ὁ Κρήτης βασιλεύς, δορυάλωτον εἰληφὼς καὶ πρὸς τὴν Θρᾴκην, τὴν ἰδίαν χώραν, ἀπαγαγὼν τὴν Εὐρώπην παρϑενεύουσαν καὶ εὐπρεπῆ, προσηγόρευσεν ἐκεῖνα τὰ μέρη εἰς ὄνομα αὐτῆς Εὐρώπην. Μέλλων δὲ τελευτᾶν Ἀγήνωρ διετάξατο πᾶσαν, ἣν ὑπέ-

---

η' Eus. Chr. I. 211. — 2. αὐτοῦ Mon. ϑ' Eus. Chr. II. 77. 111. — 11. Ναραχὼ — Αἰγυπτίων Par. — 12. Φαραὼ Par. — * γοι (τοι?) Par. — ** καὶ Par. bis. — 15. τοῦ Ἡλίου? — 16. ἐκ. αὐτὴν Ἰόπολιν Par. κτίζει π. Ἰὼ καὶ Ἰώπολεν ἐκ. ταύτην Cod.

ταξε, γῆν μερίσασϑαι τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν Φοῖνιξ λαβὼν τὴν Τύρον καὶ τὴν αὐτῆς ἐνορίαν, ἐκάλεσεν αὐτὴν Φοίνικα. Ὁ δὲ Σύρος τὴν ἐπιλαχοῦσαν αὐτῷ χώραν ἐκάλεσεν Συρίαν· ἀφ' οὗ Σύροι μετωνομάσϑησαν, οἱ πρῴην Ἰουδαῖοι καὶ Παλαιστῖνοι καλούμενοι· καὶ Συρία ἡ Ἰουδαία κέκληται. Ὁ δὲ Κίλιξ τὸ ἐπελϑὸν αὐτῷ κτῆμα ἐκάλεσεν Κιλικίαν, εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα ἕκαστος τὰς χώρας αὐτῶν προσαγορεύσαντες.

IX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΟΓΧΥΛΗΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ Φοίνικος ἦν Ἡρακλῆς ὁ Τύριος καὶ φιλόσοφος, ὁ καὶ τῆς κογχύλης ἐφευρετής. Μετεωρισμένος γὰρ ἐπὶ τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου, εἶδε ποιμενικὸν κύνα ἐσϑίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην. Καὶ τοῦ ποιμένος νομίζοντος ἐκμάσσειν τὸν κύνα, λαβὼν πόκον ἐρίου ἀπὸ τῶν προβάτων καὶ ἐκμάξας τὸ καταφερόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός, καὶ βαφέντος τοῦ πόκου, προσέσχεν ὁ Ἡρακλῆς, μὴ εἶναι αὐτὸ αἷμα, ἀλλὰ βαφῆς πρόξενον. (2) Ὃ καὶ ϑαυμάσας, ὡς μέγα δῶρον προσήγαγε τοῦτο τῷ βασιλεῖ Φοίνικι, ὃς καὶ μᾶλλον ἐκπλαγεὶς ἐκέλευσεν ἀπὸ κογχύλης ἔριον βαφῆναι καὶ γενέσϑαι αὐτῷ περιβόλαιον. (3) Καὶ οὗτος πρῶτος φορέσας ἐκ πορφύρας ἱμάτιον, πάντες ἐϑαύμασαν τὴν ξένην ταύτην ἐσϑῆτα, ἣν καὶ ἐϑέσπισεν ὁ Φοῖνιξ μηδένα τῶν ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τολμᾶν φορεῖν, εἰ μὴ αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντας τῆς Φοινίκης, πρὸς τὸ γνωρίζεσϑαι τὸν βασιλέα τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ πλήϑει ἐκ τῆς τοιαύτης ἐσϑῆτος. Πρῴην γὰρ οὐκ ἐγίνωσκον οἱ ἄνϑρωποι* χροιὰς ἱματίων· ὅϑεν οὐδὲ ῥᾳδίως ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐγνωρίζετο.

XI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΣ.

(3809) Μετὰ δὲ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ βασιλείας ἐβασίλευσε τῆς Ἑλλάδος Πέλοψ ὁ Λυδός, ὃς κτίσας πόλιν ἐκεῖσε προσηγόρευσεν

---

10. καὶ φιλόσοφος καὶ Μετεωριζόμενος Par. — 13. νομίζοντος αἵμασι τὸν κ. βεβάφϑαι, λαβὼν Par. — 14. ἐκμάξαντος Mon. Aug.? — 15. βάμματος Par. — 16. προσήνεγκε τῷ Par. et Ced. — 19. οὕτως Par. — 21. αὐτοῦ φορεῖν Par. — * βάπτειν Par. — 23. ὅϑεν ῥᾳδίως Par. — ια΄ Eus. Chr. II. 115.

αὐτὴν Πελοπόννησον, ἐκ τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς νήσου, ἀφ' ἧς καὶ Πελοποννήσιοι κέκληνται οἱ Ἑλλαδικοί.

XII. ΠΕΡΙ ΚΥΡΟΥ.

Ἐβασίλευσε τοίνυν Ἀσσυρίων Κρόνος καὶ Νῖνος καὶ Σαρδανάπαλος καὶ καθεξῆς ἕως Οὐλεμαροδάχ· εἶτα Ναβουχοδονόσωρ· μετὰ δὲ τούτους καὶ Βαλτάσαρ καὶ Δαρεῖος, υἱὸς αὐτοῦ. (2) Ἐβασίλευσε Περσῶν Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λβ, καὶ ἐσφάγη ἐν Περσίδι. (3) Ἐφ' οὗ καὶ Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς ἐπαρθεὶς διὰ τὸ ὑποτάξαι τὰς πλησίον αὐτοῦ χώρας καὶ τὰς πόῤῥωθεν ἐπαρχίας, δηλοῖ Κύρῳ, ἢ παραχωρῆσαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν Περσῶν ἢ δέξασθαι τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. (4) Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα καὶ πάνυ φοβηθεὶς καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους ἀποπεμψάμενος ἠβουλήθη φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν χώραν. Ὅπερ μαθοῦσα γυνὴ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτόν· «τί οὕτως ἀθυμεῖς καὶ ἀτονεῖς καὶ ἀβουλήτως τοῦτο πρᾶξαι βούλει»; ὁ δέ φησι «καὶ τίς μοι ὁ εἰς τοῦτο βουλευσάμενος ὠφελήσει ἑταῖρος»; ἡ δὲ λέγει αὐτῷ· «ἐπὶ Δαρείου, τοῦ πρώτου μου ἀνδρός, ἦν τις Ἑβραῖος προφήτης, ὀνόματι Δανιήλ, ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὃν καὶ ἐν πολλῇ τιμῇ Δαρεῖος ἔχων καὶ βουλευτὴν, μεγάλως ηὐδοκίμει, ὅστις γεγηρακὼς ἄρτι εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἰδιάζει χώραν, οὗ καὶ αὐτὸς ὑπακούσας τῆς βουλῆς καλῶς ποιήσεις». Τοῦτο Κῦρος ἀκούσας εὐθὺς ἔπεμψε τοὺς μεγιστάνους αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, ἵνα μετὰ τιμῆς αὐτὸν ἀγάγωσι. Φιλεῖ γὰρ ἐν ἀνάγκαις πολλάκις τὰ γύναια σπουδαιότερον κεχρῆσθαι τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς μηχανήμασι, καὶ ταῖς πρὸς θεὸν καταφυγαῖς σπουδαιότερον ἀποθέσθαι καὶ θερμότερον. 542? (4654)

(5) Ὁ δὲ Κροῖσος μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Κῦρον ἀποσταλέντων ἔπεμψεν εἰς τὸ μαντεῖον ἄνδρα πιστὸν, ἐρωτῆσαι διὰ τοῦ ἱερέως τὴν Πυθίαν, εἰ ἐξελθὼν κατὰ Κύρου νικήσει τοῦτον· καὶ εἰσελθὼν ὁ ἱερεὺς καὶ εὐξάμενος ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας. «Κροῖσος Ἅλυν ποταμὸν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει»·

ιβ' Eus. Chr. II. 199. 8. Λύθθων Mon. Aug? — 27. εἰς μ. ἄνδρας πιστοὺς Par. — 28. M ἱερέως. 29. M ἱερεὺς Mon. Aug.? νικήσει αὐτὸν καὶ ἐδόθη χρησμός. Κροῖσος Par.

ὅνπερ καὶ γράψας ἐν χάρτῃ δέδωκε τοῖς ἀποσταλεῖσι πρὸς Κροίσου. (6) Τοῦ δὲ θείου Δανιὴλ ἐλθόντος πρὸς Κῦρον, εἶπεν αὐτῷ Κῦρος· «λέγε μου, σοφώτατε, εἰ νικήσω Κροῖσον τὸν ἅρπαγα καὶ ὑπερήφανον»; Καί φησιν ὁ Δανιὴλ· «θάρσει, ὅτι νικήσεις τὸν Κροῖσον καὶ λαμβάνεις αὐτὸν αἰχμάλωτον. Περὶ σοῦ γὰρ εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης· «οὕτω λέγει Κύριος τῷ χριστῷ * Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη· καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαῤῥήξω» — «αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει, εἶπε Κύριος Σαβαώθ». Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα ἔπεσε πρὸς τοὺς πόδας Δανιὴλ, φάσκων «ζῇ κύριος ὁ θεός σου· ἐγὼ ἀπολύσω τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς μου, ἵνα λατρεύσωσι τῷ θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. (7) Καὶ ὁπλισάμενος παρετάξατο Κροίσῳ. Ὁ οὖν Κροῖσος ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ τὴν ἀπόκρισιν, ὥρμησε κατὰ Κύρου μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ διαβὰς τὸν Ἅλυν ποταμὸν καὶ συμβαλὼν τῷ Κύρῳ, χειμῶνος ὄντος μεγάλου, ἡττήθη. Ἠβουλήθη οὖν φυγεῖν μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· καὶ τοῦ ποταμοῦ πλημμυροῦντος, οὐκ ἠδυνήθη περάσαι. Τούτου ἕνεκα ἐλήφθη αἰχμάλωτος, καὶ ἀπώλλοντο τὰ πλήθη αὐτοῦ, χιλιάδες υ̅. Τοὺς δὲ περιλειφθέντας ἐξ αὐτῶν ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κῦρος· τὸν δὲ Κροῖσον ἀναρτήσας ἐπὶ ξύλου δεδεμένον καὶ θριαμβεύσας αὐτὸν τῷ στρατῷ αὐτοῦ καταγαγὼν, καὶ ἀπαγαγὼν ἐν Περσίδι θανάτῳ παρέδωκε, τὸν τὰ ἀλλότρια καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἐφιέμενον, καὶ αὐτὸν τὰ ἴδια προσαπολέσαντα διὰ πολλὴν ἀπληστίαν. (8) Τοὺς δὲ υἱοὺς Ἰσραὴλ πάντας ἐλευθερώσας μετὰ Ζοροβάβελ ἀπέλυσεν ἐν Ἱερουσαλήμ. (9) Καὶ οὕτως τῶν Λυδῶν κατελύθη ἡ βασιλεία ἀπὸ Κύρου, διαρκέσασα ἔτη σλβ̅.

XIII. ΠΕΡΙ ΚΑΜΒΥΣΟΥ.

527 (4671) Μετὰ δὲ Κῦρον ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Καμβύσης, ἔτη κ̅.
404 (4706) (2) Μετὰ δὲ Καμβύσην καὶ ἑτέρους ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης, ὁ Μνήμων λεγόμενος, ἔτη κ̅. (3) Ἐφ᾽ οὗ ἦν τις ἐν Ἰταλίᾳ ἰθύνων ἐπαρχίαν,

1. Κροῖσον Par. Mon. Aug. — 3. νικῶ Par. — 4. φ. Δ. — νικᾷς Par. — * μου Jes. XLV. 1. — 8. οὗτος Jes. XLV. 13. — 12 Ἰσραὴλ Mon. Aug? e compendio Ἱλημ male lecto.

ὀνόματι Πάλας, ὃς κτίσας οἶκον μέγαν πάνυ, οἷον οὐκ εἶχεν ἡ περίχωρος ἐκείνη, ἐκάλεσεν αὐτὸν Παλάτιον· ἐξ οὗ τὸ βασιλικον κατοικητήριον Παλάτιον προσαγορευεται.

XIV. ΠΕΡΙ ΡΩΜΟΥ ΚΑΙ ΡΩΜΥΛΟΥ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβασίλευσεν Ῥῶμος, ὁ κτίσας τὴν Ῥώμην καὶ 753
Ῥῆμος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, οἵτινες ἀνενέωσαν καὶ προσῳκοδόμησαν (4448)
τὸ λεγόμενον Παλάτιον [ἤτοι τὸν βασιλικὸν τοῦ Παλατίου οἶκον]· καὶ ναὸν μέγιστον τῷ Διῒ ἀνεγείραντες, ἐπωνόμασαν αὐτὸ Καπετώλιον Ῥώμης, ὅ ἐστι ῥωμαϊστὶ κεφαλὴ τῆς πόλεως. (2) Ἐν δὲ τῷ βασιλεύειν εἰς ἔχθραν ἐλθόντες, καὶ φονεύσας Ῥῶμος τὸν Ῥῆμον ἐβασίλευσε μόνος. (3) Εἶτα πληρώσας τὰ τείχη καὶ κοσμήσας τὴν πόλιν, καὶ τῷ Ἄρεϊ ναὸν κτίσας, καὶ ἐν τῷ Μαρτίῳ μηνὶ τοῦτον ἐγκαινίσας, ἐκάλεσε καὶ τὸν μῆνα Μάρτιον, τὸν πρῴην λεγόμενον Πρίμον, ὅ ἐστιν Ἄρεως, ἥνπερ Ῥωμαῖοι ἑορτὴν κατ' ἔτος ἐπιτελοῦντες ὀνομάζουσι τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως Μάρτιον ἐν Κάμπῳ.

(4) Ἔκτισε δὲ καὶ ἱππικὸν, θέλων διασκεδᾶσαι τὸ πλῆθος τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, ὅτι στασιάζοντες ἐπήρχοντο αὐτῷ διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐπετέλεσε πρῶτος ἱπποδρομίαν ἐν Ῥώμῃ εἰς ἑορτὴν (φησὶ) τοῦ ἡλίου καὶ εἰς τιμὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς, ἀέρος, πυρός τε καὶ ὕδατος· καὶ προσηγόρευσε, τὸ μὲν πράσινον, τὸ δὲ λευκὸν, ῥούσιον, τὸ δὲ βένετον, ὑποθέμενος αὐτοῖς, ὡς εὐτυχῶς οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς φέροντες πρὸς τοὺς πολέμους τιμῶντες τὰ τέσσαρα ταῦτα στοιχεῖα. Καὶ λοιπὸν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκοῦντες, εἰς τὰ μέρη ταῦτα διαμερισθέντες καὶ ἀντιποιούμενοι ἑκάστου στοιχείου. Καὶ ἐν τούτοις ἀσχολούμενος καὶ ἁμιλλόμενος ἐδόκει τὸν στασιασμὸν παῦσαι. Ἀλλ' ὁ μὲν, εἰ καὶ ταῦτα Ῥῶμος ἐπενόησεν, ἀλλ' οὐκ ἐπαύσατο πᾶσα ἡ πόλις Ῥωμαίων σειομένη καὶ οἱ δῆμοι αὐτῶν καθ' ἑαυτοὺς στασιάζειν, ἐξ οὗ

---

1. Π. κτίσας οἶκον Π, καὶ ὁ μὲν Γεώργιος οὕτως Glyc. 266,5.—ιδ' Eus. II. 175.— 6. Ῥώμυλος Mon. Aug. — 7. ἤτοι — οἶκον om. Par. — 9. Διῒ κτίσαντες Par. — 11. Ῥώμυλον Mon. Aug. — 14. ἐκ. τὸν μ. τὸν πρὶν Par. — 15. πρίμνον Mon. Aug.— 15. f. οἱ Ῥ. Par. — 16. Μάρτις Par. — 22. φέρουσι?

τε τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἀνεῖλεν. Ὅθεν ἀπορήσας καὶ εἰς τὸ μαντεῖον ἀπελθὼν καὶ ἐπερωτήσας, δι' ἣν αἰτίαν διηνεκὴς γίνεται σεισμός, ἐῤῥέθη αὐτῷ παρὰ τῆς Πυθίας οὕτως· «εἰ μὴ συγκαθήσει σοι ὁ ἀδελφός σου ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, οὐ μὴ παύσῃ τοῦ σείεσθαι ἡ πόλις ἐν ταῖς ἡμέραις σου, οὐδὲ δῆμος ἡσυχάσει τοῦ στασιάζειν». Καὶ ποιήσας χρυσοῦν στηθάριον ἐκτύπωμα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ θεὶς ὑπὸ τὸν θρόνον, ἔνθα ἐκάθητο πλησίον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔπαυσεν ὁ σεισμὸς αὐτίκα καὶ ἡσύχασεν ἡ δημοτικὴ ταραχή. Καὶ οὕτως ἐβασίλευσε, συγκαθημένου αὐτῷ τοῦ χρυσοῦ ἐκτυπώματος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ῥωμύλου. Καὶ εἴ τι ἂν ἐκέλευσε, θεσπίζων ἔλεγεν ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ· «ἐκελεύσαμεν, ἐθεσπίσαμεν».

XV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΡΟΥΜΑΛΙΩΝ.

Ὁ αὐτὸς Ῥῶμος καὶ τὰ λεγόμενα Βρουμάλια ἐπενόησε διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Φασὶ γὰρ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διδύμους ἐκ πορνείας τεχθῆναι καὶ ῥιφῆναι ἐν ἀλσώδει τόπῳ, καὶ ὑπό τινος ἀγροικικῆς γυναικὸς πρόβατα νεμούσης εὑρεθέντας ἀνατραφῆναι. Ὄνειδος δὲ ὑπῆρχε παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἐξ ἀλλοτρίων ἐκτρέφεσθαί τινα· διὸ καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ἕκαστος τὸ ἴδιον βρῶμα καὶ πόμα κομίζων καὶ εἰς τὸ κοινὸν τὰ πάντα παρατιθέμενοι ἤσθιον, τὸ ὄνειδος ἐκφεύγοντες, μὴ ἀκούειν ἀλλοτριοφάγοι, οὗ δὲ χάριν ἐπενόησε Ῥῶμος τὰ Βρουμάλια, εἰρηκώς, ἀναγκαῖον εἶναι τρέφειν τὸν βασιλέα τὴν ἑαυτοῦ σύγκλητον ὡς ἐν τῷ χειμῶνι, ὅταν ἠρεμοῦσιν ἐκ τοῦ πολέμου· καὶ ἤρξατο καλεῖν τοὺς ἀπὸ ἄλφα ἔχοντας ὄνομα, καὶ ἀκολούθως ἕως τοῦ ω· κελεύσας καὶ τὴν σύγκλητον καλεῖν τῷ αὐτῷ σχήματι, καὶ ἐκτρέφειν τὸν στρατὸν ἅπαντα. Ὅθεν οἱ στρατιῶται εἰς τοὺς οἴκους ἀπιόντες τῶν καλεσάντων αὐτοὺς ἐπ' ἀρίστῳ, ἀφ' ἑσπέρας ηὔλουν καὶ ἐχόρευον πρὸς τὸ γνῶναι πάντας, ὅτι παρ' αὐτῷ αὔριον τραφήσονται. Τοῦτο οὖν πεποίηκε Ῥῶμος, ὡς εἴρηται, πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὕβρεως αὐτοῦ, καλέσας τὸ ὄνομα τοῦ ἀρίστου ἐκείνου Βρωμαλιούμ, ὅ ἐστι Ῥωμαϊστὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τραφῆναι. (2) Ἡ δὲ θεία δίκη τοῦτον μετὰ ταῦτα διὰ τὴν

20. οὗ δή?

τοῦ ἀδελφοῦ ἀναίρεσιν μετῆλθε. Καὶ αὐτὸς ἀναιρεῖται μεληδὸν κατατμηθεὶς ἐν τῷ τῆς Ρώμης βουλευτηρίῳ, βασιλεύσας ἔτι $\overline{\lambda\zeta}$.

(3) Μετὰ δὲ Ῥῶμον συνέβη τὴν Ῥώμην ὑπὸ ὑπάτων διοικεῖσθαι καὶ στρατηγῶν ἔτη $\overline{\upsilon\xi\varsigma}$· ἐξ ὧν γέγονέ τις στρατηγὸς, ὀνόματι Μάλλιος· καὶ φθονηθεὶς διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ ὑπό τινος συγκλητικοῦ, ὀνόματι Φεβρουαρίου, παρεσκεύασε τοὺς συγκλητικοὺς ἐκδιῶξαι ἐκ τῆς πόλεως τὸν Μάλιον. Εἶτα ἀπελθόντες οἱ Γάλλοι παρέλαβον νυκτὸς τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς κατέσφαξαν τῇ εἰκάδι τοῦ λεγομένου Σεξτιλίου μηνός. Οἱ δὲ συγκλητικοὶ γνόντες τὴν παράληψιν τῆς πόλεως καὶ φυγόντες προσκαλοῦσι πάλιν μετὰ παρακλήσεως τὸν στρατηγὸν Μάλιον εἰς ἐπικουρίαν· καὶ συναγαγὼν πλῆθος στρατοῦ, καὶ παραλαβὼν τοὺς ἄλλους ἀνεῖλε πάντας. Καὶ κρατήσας αὖθις τὴν Ῥώμην Μάλιος καὶ λυπηθεὶς διὰ τὴν παράληψιν αὐτῆς ἐν τῷ Σεξτιλίῳ μηνὶ, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς, ὡς δυστυχῆς λεγομένου τῇ Ῥώμῃ, ἀποχαράξας τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μηκέτι λέγεσθαι οὕτως. Κατασχὼν δὲ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ Φεβρουάριον, καὶ ἀφελόμενος αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα καὶ γυμνὸν ἀποδύσας καὶ περιειλήσας ψιάθιον δρυΐνον καὶ σχοινίῳ περιζώσας, ἐκέλευσε τοῖς ῥαβδούχοις τύπτειν αὐτὸν καὶ λέγειν· «ἔξελθε, Φεβρουάριε». Καὶ οὕτως ἀτίμως ἐκβληθεὶς τῆς πόλεως Ῥώμης ἀνηρέθη. Τὸν δὲ Σεξτίλιον μῆνα Φεβρουάριον ἐκάλεσεν, ὡς ἀξίου ὄντος τοῦ δυστυχοῦς μηνὸς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φεβρουάριον καλεῖσθαι.

XVI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Μετὰ δὲ τὸν προειρημένον Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσεν Ὦχος, ὁ 363
υἱὸς αὐτοῦ. Ὅς πολεμήσας Αἴγυπτον παρέλαβεν αὐτὴν πᾶσαν καὶ (4830)
ἀπώλεσε, βασιλεύοντος τῶν Αἰγυπτίων τότε Νεκτεναβῶ, τοῦ ποιήσαντος λεκανομαντείαν καὶ γνόντος τὴν παράληψιν τῆς Αἰγύπτου. (2) Ἔφυγε δὲ μόνος εἰς Μακεδονίαν ἀλλάξας τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα. Καὶ δὴ καὶ φαντασίας τινὰς καὶ μαγείας Αἰγυπτιακὰς ἐνδεικνύ-

15. δυστυχοῦς? — 25. Χόος Mon. Aug?

μενος καὶ προαγορεύων τὰ μέλλοντα, γνώριμος ἐντεῦθεν Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι τῇ γυναικὶ αὐτοῦ γίνεται, καὶ εἰσοικίζεται. Καὶ
334 οὕτω διὰ μαγγανείας Ὀλυμπιάδι μιγνύμενος ἔτεκε τὸν Ἀλέξανδρον.
(4844) (3) Τῆς δὲ Μακεδονίας βασιλεύσαντος Φιλίππου ἔτη κ̄, καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ πόλιν κτίσας ἐκάλεσεν αὐτὴν Θεσσαλονίκην· ἔπειτα καὶ Θετταλίαν ὑποτάξας κατεκράτησεν.

XVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

335 Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρος ὁ
(4839) υἱὸς αὐτοῦ· ἐφ' οὗ καὶ Δαρεῖος ὁ Ἀρσάμου μετὰ Ὦχον βασιλεύσας
332 κατεκυρίευσε πάντων. (2) Τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ
(4842) ἐξανέστησεν ὁ θεὸς τοῖς Ἀσσυρίοις καὶ Πέρσαις καὶ Μήδοις καὶ Πάρθοις Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδονίας βασιλέα· (3) ὃς καὶ καθοπλισάμενος κατὰ Δαρείου βασιλέως Περσῶν, καὶ ἐλθὼν εἰς Βυζούπολιν τῆς Εὐρώπης καὶ κτίσας ἐκεῖσε τόπον, ἐν ᾧ τὸν λαὸν αὐτοῦ στρατηγήσας ἐκάλεσεν αὐτὴν Στρατήγην. (4) Κἀκεῖθεν ἀπάρας ὀλίγον καὶ ἀντιπεράσας καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ διανείμας χρυσὸν πολὺν, καὶ τὸν τόπον Χρυσούπολιν ἐκάλεσεν. (5) Ὁρμήσας ὡς πάρδαλις μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἐπὶ τὰς τῆς Ἀνατολῆς χώρας καὶ πόλεις καὶ τὴν Τύρον παραλαβὼν, πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς Ἰουδαίους αἰτούμενος κατὰ Περσῶν συμμαχίαν. Οἱ δὲ μὴ καταδεξάμενοι Δαρεῖον δεδοικότες, ὡς ὑποχείριοι καὶ συνθήκας ἔχοντες μὴ πολεμεῖν αὐτὸν, θυμωθεὶς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῇ Ἰουδαίᾳ, ὥρμησεν κατ' αὐτῆς. (6) Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἰαδδοῦς τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδυσάμενος κατὰ θείαν ἀποκάλυψιν πρὸς ἔκπληξιν καὶ πίστωσιν Ἀλεξάνδρου ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

XVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ.

Ἦν γὰρ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ τοιαύτῃ στολῇ κοσμούμενος. Ποδήρη μὲν ἠμφιέννυτο τοῦτ' ἔστιν ἱμάτιον περιχρυσώμενον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν· καὶ ζώνην περιεζώννυτο ἐκ πορφύρας καὶ βύσσου καὶ ὑακινθίνῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένην περικεκαλλω-

9. Χόον Mon. Aug. — 23. περιθέμενος Par. — 27. ἱερεὺς Par. 29. ζώνη Par. — 30. καὶ ὑακίνθου καὶ χρυσοῦ πεποικιλμένη καὶ περικεκαλλωπισμένη Par.

πισμένην. Περὶ δὲ τὰ κράσπεδα ῥοΐσκους εἶχεν ἐῤῥαμένους, καὶ ἀναμεταξὺ αὐτῶν χρυσοῦς κώδωνας ἐκ χρυσίου, καὶ καθαροῦ· ἐπέθηκεν αὐτοὺς ἀναμέσον τῶν ῥοΐσκων ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ. Ἐπενδύετο δὲ καὶ ἄλλον χιτῶνα, ἐκ βύσσου καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου καὶ χρυσοῦ καὶ παντοίων χρωμάτων περιωραϊσμένον καὶ καθυφασμένον, μέχρι τῶν μηρῶν κατερχόμενον καὶ ζώνην ὁμοίαν τῇ πρώτῃ κατασφιγγόμενον, ἥπερ ἐπωμὶς καὶ ἐφοὺδ προσαγορεύεται. Διὸ καὶ Ἀκύλας ἐπένδυμα αὐτὸ κέκληκεν, ἐν ᾧ καὶ ἐπεπόρπουν σαρδόνυχες καθ᾽ ἑκατέρων τῶν ὤμων, χρυσίῳ δοκίμῳ περιεχόμενοι καὶ ἄλλοι ιβ̄ λίθοι, μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντες καὶ ἀνθρώποις δυσπόριστοι, οἵτινες ἐπὶ στίχων δ̄ ἑκατέρωθεν προσκείμενοι καὶ ὡσαύτως χρυσῷ διακρατούμενοι, καὶ τριάδα λίθων τοὺς στίχους ἔχοντας, θαυμάσιόν τι χρῆμα τοῖς ὁρῶσιν ἐξεφαίνοντο. Ὁ μὲν γὰρ πρῶτος στίχος εἶχε σάρδινον, τοπάζιον καὶ σμάραγδον· ὁ δὲ β̄ ἄνθρακα, ἴασπιν, σάπφειρον· ὁ δὲ γ̄ λίγυρον, ἀμέθυστον, ἀχάτην· ὁ δὲ δ̄ χρυσόλιθον, ὀνύχιον καὶ βηρύλλιον· καὶ ἐν πᾶσι τούτοις τῶν πατριαρχῶν ἐκεκόλαπτο τὰ ὀνόματα, ἑκάστου τοῦ λίθου ἴδιον ἔχοντος ὄνομα φυλάρχου. Συνῆν δὲ τὸ ἐφοὺδ περίτιμμα, σπιθαμῆς μὲν τὸ μῆκος καὶ τόσον τὸ εὖρος, τετράγωνον περὶ τὸ στῆθος, τοῖς αὐτοῖς δὲ κάλλεσι διηνθισμένον, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸ ἑβραϊστὶ μὲν ἐφοὺδ ὠνομάζετο,, ἑλληνιστὶ δὲ λόγιον· καὶ δήλωσις προσηγορεύετο, δι᾽ οὗ ὁ θεὸς μέλλουσι πολεμεῖν νίκην πρόδηλον προέλεγε.

Τοσαύτη γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν λίθων ἀπέστιλβεν αὐγή, ὡς, εἴποτε τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, καὶ μάλιστα τοῦ ἀδαμαντίνου λίθου σημασίαν ποιοῦντος, τῷ πλήθει τοῦ λαοῦ τυγχάνειν γνώριμον, τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν. Ἐν μέσῳ γὰρ εἶχεν ὥσπερ ἀστέρα ὁλόχρυσον, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ σμαράγδους ἔχοντας ἀνὰ ἓξ γεγραμμένας τὰς β̄ φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῶν β̄ σμαράγδων λίθον ἀδαμάντινον. Ἡνίκα οὖν ἔμελλεν ὁ ἱερεὺς ἐπερωτᾶν τὸν θεόν, ἐδέσμει αὐτὸν ἐν τῇ ἐπωμίδι κατὰ μέσον τῶν

---

3. ὑποδὸς Mon. Aug.? sed. cf. Ex. XXXVIII. 30. — 13. σχῆμα? — 15. πάζιον et. — 16. ἀμέθυσον Mon. Aug.? — 18. τῷ?

στέρνων καὶ ὑποτιθὼν τὰς χεῖρας ὑποκάτωθεν εὑρίσκετο ἐξηπλωμένον ταῖς παλάμαις αὐτοῦ, καθάπερ πυξίον. Ὅθεν φησὶν ὁ Σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, βουλόμενος θᾶττον εἰς τὸν πόλεμον παρατάξασθαι· «συνάγαγε τὰς χεῖρας σου, καὶ ἆρον τὸν ἐφοὺδ». Καὶ οὕτω λοιπὸν ἀφορῶν εἰς τὸ ἐφοὺδ ἠρώτα τὸν θεόν, τὸ ἐρώτημα προσέχων ἀκριβῶς τε καὶ μᾶλλον τὸν ἀδάμαντα λίθον, ὡς ἐναλλάττων τὴν χροιὰν ἐκ θείας μεταβολῆς καὶ ἀλλοιώσεως ἐδήλου προφανῶς τὰ τῷ λαῷ ἐσόμενα. Μέλας μὲν γὰρ γενόμενος θάνατον, ἐρυθρὸς δὲ σφαγάς, λευκὸς δὲ διαλλαγὴν τῷ θεῷ προεσήμαινε. Καὶ πρὸς τούτοις ἦσαν καὶ γράμματα ἐκ χαλκοῦ καθαρωτάτου πεποιημένα καὶ ἐκτετυπωμένα ἑκάστου στοιχείου τοῦ παρ' Ἑβραίοις ἀλφαβήτου, ἅπερ δὴ προσάγων ὁ ἱερεὺς τῷ κυρίῳ ἐπετίθει ἐν τῷ Ἐφοὺδ, καὶ οὕτω διερωτῶν, εὐθὺς ἀνωρθοῦντο τὰ στοιχεῖα δηλοῦντα σαφῶς τὴν ἐπίνευσιν τοῦ θεοῦ ἢ τὴν ἀνάνευσιν. Οἷον, εἰ μὲν ἦν τὸ ἐρώτητα καὶ τὸ πρᾶγμα κατὰ γνώμην θεοῦ, ἀνωρθοῦντο μόνα τὰ σημαίνοντα τὸ * οὔ. Ὡσαύτως γε ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀποκρίσεων τοῦ κυρίου τῶν δι' αὐτῶν δήλων γινομένων, προδήλως καὶ διαφόρως συνέβαινεν, εἴ γε πάντως εὐδοκίμοι αὐτῷ ὑπῆρχον· εἰ δὲ ὠργισμένος ἦν αὐτοῖς οὐδὲν αὐτοῖς διὰ τῶν δήλων τούτων ἀπεκρίνετο, οὔτε μὴν διὰ θείων ἀποκαλύψεων ἢ προφητειῶν. Ὅθεν φησί· «εἶδε Σαοὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐπηρώτησεν διὰ κυρίου, καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ κύριος· καὶ τότε εἶπε Σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ· ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστριμύθιον». (4) Ἐπὶ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐφόρει τελαμῶνα χρυσώνυμον ὁ ἀρχιερεὺς ἤτοι μήτραν καὶ κίδαριν λεγομένην, ἐν ᾗ πέταλον χρυσοῦν ἐπέκειτο πρὸς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, ἐν ᾧ γράμμασιν ἱεροῖς τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα ἐντετύπωτο, καθὼς αὐτὸς ἐδήλου τὴν ὀνομασίαν ταύτην, πρὸς Μωϋσέα λέγων· «ἐγώ εἰμι ὁ ὤν». (5) Τοῦτο δὲ παρ' Ἑβραίοις ἄφραστον ὀνομάζεται· ἀπείρητον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γλώττης προσφέρειν. Γράφεται δὲ διὰ τῶν τεσσάρων

---

3. 1 Sam. XIV. 18. 19. — 9 Καὶ om. Par. — 12. καὶ ἐπιτιθεὶς Par. — * ναί, εἰ δὲ παρὰ γνώμην αὐτὰ ἐτύγχανεν, ἀνωρθοῦντο μόνα τὰ σημαίνοντα τὸ Par. ex homoioteleuto omissa — Ὡ. δὲ καὶ ἐπὶ Par. — τοῦ θῦ Par. — 16. γεν. πρ. καὶ δ. εἰ δὲ ὀλγισμὸς ἦν Par. — 19. οὐδὲ ἀ. Par. — 20. προφητῶν Par. 1. Sam. XXVIII. 15. — 28. Ex. III. 14.

στοιχείων, ὅθεν καὶ τετράγραμμον αὐτὸ λέγουσιν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ Σαμαρεῖται μὲν ᾿ΙΑΒ῾Ε, ᾿Ιουδαῖοι δε ᾿ΑΕΙ΄Α Τῆς οὖν ἱερατικῆς ἐσθῆτος ἡ τετράριθμος χροιὰ σύμβολον τῶν τεσσάρων ἐτύγχανε στοιχείων, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνέστηκεν, ἅπερ ὁ ἀρχιερεὺς μυστικῶς τε καὶ συμβολικῶς περιβαλλόμενος, καὶ εἰς τὰ ἅγια εἰσερχόμενος δι' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ κόσμου τὸν τοῦ παντὸς δημιουργόν τε καὶ κύριον ἐξιλεοῦτο. ῾Η μὲν γὰρ βύσσος ἀντὶ τῆς γῆς, ἡ δὲ ὑάκινθος ἀντὶ τοῦ ἀέρος, ἡ δὲ πορφύρα ἀντὶ τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ κόκκινον ἀντὶ τοῦ πυρός. Καὶ ἦσαν ἄλλα μὲν τὰ φαινόμενα, ἄλλα δὲ τὰ νοούμενα. Καὶ μέντοι ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν χρυσίῳ περικεκαλυμμένη ὑπῆρχε, τὸν ὄροφον ἔχουσα ἐξ ὑφασμάτων ποικίλων καὶ διαφόρων χρωμάτων κατεσκευασμένον. Τὸ μὲν γὰρ ἦν ἁλουργὸν, τὸ δὲ ῥοδοειδὲς ἢ κοκκοβαφὲς, τὸ δὲ ὑακινθίνῳ προσεοικός, ἥτε βύσσος τὴν λευκὴν εἶχε χροιάν· ἅπερ δὴ τῶν τεσσάρων ἦν στοιχείων, ὡς ἔφην, αἰνίγματα. ῾Ο μὲν γὰρ ὑάκινθος τῷ ἀέρι προσέοικε, τὸ δὲ ῥοδοειδὲς ἢ κοκκοβαφὲς τῷ πυρί, τὸ δὲ ἁλουργὸν ἐδήλου τὴν θάλασσαν. — ἐκείνη γὰρ τρέφει τὴν κόχλον, ἐξ ἧς τὸ τοιοῦτον γίνεται χρῶμα — ἡ δὲ βύσσος τὴν γῆν· ἐκ ταύτης γὰρ φύεσθαι λέγουσι. Καὶ δέρρεις δὲ εἶχε τριχίνας ἐπικειμένας καὶ διφθέρας κοικίλας, ὥστε καὶ τὸν ὑετὸν ἀπείργειν καὶ τὸν φλογμόν. ῾Ο μέντοι θεὸς καὶ τοῖς ἱερεῦσι παντοδαπὸν περιέθηκε κόσμον, τὸν μὲν λαὸν καταπλήττοντα τῷ διαφόρῳ τοῦ σχήματος, αὐτοὺς δὲ τοὺς ἱερέας διδάσκοντα, ὅπως χρὴ τὴν ψυχὴν ὡραΐζειν, καὶ τὸν τῆς ἀρετῆς αὐτῇ κόσμον περιτιθέναι.

(6) Οὕτω τοίνυν * μετὰ τῆς τοιαύτης στολῆς τε καὶ δόξης μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερέων καὶ τοῦ πολιτικοῦ πλήθους ἱεροπρεπῆ ** διαφέρουσαν τῶν ἄλλων ἐθνῶν ποιησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς τὴν ὑπάντησιν ᾿Αλεξάνδρου, εἰς τόπον ἐπίσημον ἔστη, ἔνθα μάλιστα ἡ περικαλλὴς τοῦ ναοῦ πρόσοψις ἐξεφαίνετο. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος πόῤῥωθεν ἰδὼν ὁ ᾿Αλέξανδρος ἐν λευκαῖς στολαῖς, καὶ τοὺς ἱερεῖς προεστῶτας ἐν βυσσίναις μετὰ πολλῆς εὐταξίας καὶ σεμνότητος, τὸν δὲ ἀρχιερέα ἐν ὑακίνθῳ καὶ διαχρύσῳ κόσμῳ καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κίδαριν

25. * καὶ Par. — 26. ** καὶ Par. — 28. ᾿Αλ. om. Par. — τοῦ λαοῦ Mon. Aug.? 30. τοὺς δὲ ἱ. Par.

ἔχοντα καὶ τὸ χρυσοῦν ἐπ' αὐτῆς ἔλασμα, ᾧ τὸ ὄνομα τοῦ ϑεοῦ ἐπεγέγραπτο, καϑὼς εἴρηται καὶ ἐπὶ τῇ ξένῃ ϑέᾳ καταπλαγεὶς ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ ἅρματος εὐϑὺς καταπηδήσας καὶ προσελϑὼν μόνος προσεκύνησε τὸ ϑεῖον ὄνομα καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο, ὃν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι μίᾳ φωνῇ σὺν τῷ ἀρχιερεῖ γνησίως ἠσπάσαντο.

Τῶν δὲ γε τῆς Συρίας βασιλέων καὶ τῶν λοιπῶν καταπλαγέντων καὶ διεφϑάρϑαι τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου ὑπειληφότων καὶ Παρμενίωνος τοῦ στρατηγοῦ μᾶλλον ϑαυμάσαντος καὶ ἀγανακτήσαντος, διότι καϑάπερ εἷς τῶν ὑπηκόων προσεκύνησεν, εἶπεν ὁ Ἀλεξάνδρος· «οὐ τὸν ἀρχιερέα προσεκύνησα, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενον ϑεὸν κἀμοὶ τὴν βοήϑειαν κατὰ τῶν ὑπεναντίων ὑποσχόμενον. Ἡνίκα γὰρ τὴν κατὰ Περσῶν διενοούμην στρατείαν, καὶ οὐκ ἐτόλμων διὰ τὸ μέγεϑος τῆς δυναστείας αὐτῶν, ὤφϑη μοι κατ' ὄναρ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦδε τοῦ ἀρχιερέως ὁ ϑεός, καὶ ϑαῤῥεῖν μοι παρεκελεύσατο καὶ τῆς προϑυμίας σπουδαίως ἔχεσϑαι, λέγων· «εἰς σὲ καταλήξω τὴν Περσῶν βασιλείαν». διό, τοῦτον ϑεασάμενος ἐν τοιαύτῃ στολῇ καὶ τῆς κατὰ τοὺς ὕπνους ὑπομνησϑεὶς ὄψεως, εἰκότως προσεκύνησα.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν πρὸς τὸν οἰκειακὸν Παρμενίωνα καὶ τὸν ἀρχιερέα δεξάμενος, τῶν ἱερέων παρεπομένων, εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ παρεγένετο, μετὰ πολλῆς τῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων δεχϑεὶς εὐφροσύνης. (7) Οἱ δὲ γραμματεῖς βιβλίον τοῦ Δανιὴλ προσκομίσαντες, τὴν προφητείαν αὐτοῦ διηρμήνευον, ἣν ὁ προφήτης περὶ αὐτοῦ προηγόρευσεν, ὡς δεῖν τινα τῶν Μακεδόνων τὴν Περσῶν χειρώσασϑαι βασιλείαν. Ὃς ἐπὶ τοῦτο μᾶλλον ἡσϑεὶς καὶ περιχαρὴς γενόμενος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀνελϑὼν ϑύειν μὲν τῷ ϑεῷ κατὰ τὴν τοῦ ἀρχιερέως ἀφήγησιν ἐκέλευσεν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς ἀξιοπρεπῶς τιμήσας, καὶ λαμπροῖς καὶ μεγίστοις ἀναϑήμασι τὸν ναὸν διακοσμήσας κατὰ Περσῶν ἐκίνησεν. (8) Ἰουδαίους δέ τινας πρὸς συμμαχίαν ἔλαβεν, ἐν οἷς ὑπερέχων ἦν τις ὀνόματι Μοσόμαχος, ἄριστος κατὰ ψυχὴν καὶ

1. τὸ τοῦ ϑῦ ὀ. ἐγγεγ. ὡς Par. — 2. ἐκπλ. ὁ Ἀλ. καὶ ἀπὸ Par. — 4. ἠκούσατο Par. — 6. ἀντη. αντο Par. (ἀντίασαντο?)

τοξότης εὐστοχώτατος, ὃς βαδιζόντων αὐτῶν κατὰ τὴν Βαβυλῶνα ὁδὸν, καὶ μάντεώς τινος ὀρνιθευομένου καὶ πάντας ἐπέχοντος, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς παραμονῆς τοῦ λαοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ μάντις δεικνύων τὸ ὄρνεον λέγων· ἐὰν μὲν ἀσάλευτος μένῃ, προσμένειν συμφέρον πᾶσιν· ἐὰν δὲ ἀναστὰς εἰς τὰ ἔμπροσθεν πέτηται, προσάγειν· εἰ δὲ ὄπισθεν, ἀναχωρεῖν αὖθις. Ταῦτα Μοσόμαχος ἀκούσας παρὰ τοῦ μάντεως καὶ λάθρα τὸ τόξον ἑλκύσας βάλλει τὴν ὄρνιν. Μοσόμαχος τοιάδε ἔφη· «τί μοι μέμφεσθε, κακοδαίμονες; πῶς γὰρ οὗτος μὴ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προγινώσκων, τὸ ὑμέτερον συμφέρον προανήγγειλεν; εἰ γὰρ ἠδύνατο προειδέναι τὸ μέλλον, οὐκ ἂν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἦλθε, φοβούμενος, μὴ τοξεύσας αὐτὸν ἀποκτείνει Μοσόμαχος». Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ κατησχύνθησαν σφόδρα. (9) Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀντιπαραταξάμενος Δαρείῳ ἐν Ἴσσῳ τῇ πόλει Κιλικίας, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος καὶ πολλοὺς σὺν αὐτῷ κατασφάξας παρέλαβε πᾶσαν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ * δίχα τῆς βασιλείας Κανδάκης τῆς χήρας, βασιλευούσης τῶν ἐνδοτέρων Ἰνδῶν, ἥτις καὶ συνέλαβεν αὐτὸν οὕτως.

XIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΑΝΔΑΚΗΣ.

Ἔθος εἶχεν Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν πεμπομένων ὑπ' αὐτοῦ πρέσβεων πρὸς τοὺς ἐναντίους βασιλεῖς συνεισέρχεσθαι σχήματι στρατιώτου καὶ ὁρᾶν, ὁποῖος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος. Ἡ οὖν Κανδάκη τοῦτο μαθοῦσα περιειργάσατο, ὁποίας ἐστὶ θέας, καὶ τί ἔχει σύσσημον. Καὶ μαθοῦσα, ὅτι χθαμαλός ἐστιν, ὀδόντας ἔχων μεγάλους καὶ φαινομένους καὶ τὸν ἕνα μὲν ὀφθαλμὸν γλαυκὸν, τὸν δὲ ἕτερον μέλανα, παρεσημειώσατο καθ' ἑαυτὴν ταῦτα. Καὶ δὴ εἰσελθόντος πρὸς αὐτὴν ἅμα τοῖς πεμφθεῖσι παρ' αὐτοῦ * πρεσβευταῖς, καὶ γνωρίσασα αὐτὸν ἐκ τῶν συσσήμων, συνέσχεν αὐτὸν, λέγουσα. «Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, τὸν κόσμον ἔλαβες καὶ γυνή σε παρέλαβεν».

---

13. Ἰ. π. τῆς Κ. Par. — 15. σφάξας Par. — * καὶ πᾶσαν τῶν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ Πάρθων καὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν καὶ μέν τοι καὶ τὰ Ἰνδικὰ πάντα μέρη καὶ τὰ βασίλεια αὐτῆς Par. — 20. Ἐ. γὰρ ἐ. ὁ Ἀλ. Par. — 24. Καὶ ἀκούσασα Par. — 26. εἰσελθόντα Par. — 27. * στρατιώταις.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· «διὰ τὸ πανοῦργον καὶ περίεργον τῆς φύσεώς σου ἀβλαβῆ σε καὶ τοὺς υἱοὺς σου καὶ τὴν βασιλείαν σου διαφυλάξω, καὶ λήψομαί σε καὶ γυναῖκα». Ἣν καὶ λαβὼν καὶ εἰς Αἴγυπτον ἐλθὼν καὶ τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς τὸ ἴδιον κτίσας
321 (4976) ὄνομα, πάλιν ὑπέστρεφεν εἰς Βαβυλῶνα· ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ, ὑπάρχων ἐτῶν $\overline{λβ}$, βασιλεύσας ἔτη $\overline{ιβ}$.

(2) Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα μυρία τρόπαια δυσδιήγητα καὶ λόγον ὑπερβαίνοντα εἰργάσατο. Καὶ διὰ τοῦτο πτηνὴν πάρδαλιν ὁ προφήτης αὐτὸν προβλέπει, τὸ ταχὺ καὶ σφοδρὸν καὶ τὸ πυρῶδες καὶ τὸ ἄφνω διαπτῆναι τὴν οἰκουμένην μετὰ τροπαίων καὶ νίκης προϋπέφηνε. (3) Λέγεται δὲ, ὅτι [φιλοσόφου τινὸς εἰρηκότος ἤκουσεν, ὅτι] κόσμοι ἄπειροί εἰσι. [Ὅς καὶ ἀκούσας] καὶ μέγα στενάξας ἔφη· «καὶ ἀπείρων ὄντων, μηδενὸς ἐγὼ κεκράτηκα». Οὕτως ἦν μεγαλόφρων, μεγαλόψυχος καὶ γενναῖος (ὅθεν καὶ πανταχοῦ ἥδετο καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα διὰ σωφροσύνην αὐτοῦ καὶ σύνεσιν καὶ πολλὴν ἀγχίνοιάν τε καὶ σοφίαν). Ἀριστοτέλει γὰρ μαθητευθεὶς πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην εἰς ἄκρον ἐξεπαιδεύθη. (4) Πολεμικώτατος δὲ καὶ τολμηρότατος ὑπάρχων, ἰδὼν ὁμώνυμον αὐτῷ νεανίσκον τινὰ δειλῶς μαχόμενον εἶπε πρὸς αὐτόν. «νεανίσκε, ἢ τὸν τρόπον ἄλλαξον ἢ τὸ ὄνομα». (5) Ἐπεὶ οὖν καὶ σωφροσύνῃ πολλῇ διεκόσμητο, ἐκδηλοτέραν ταύτην ἐποίησε μετὰ τὴν νίκην. Καὶ γὰρ αἰχμαλώτους λαβὼν τὰς θυγατέρας Δαρείου μαρτυρουμένας ἔχειν κάλλος ἀξιοθαύμαστον, οὐδὲ προσιδεῖν ἠξίωσεν, αἰσχρὸν καὶ λίαν... ἀποφήνας, τὸν ἄνδρας ἀνδρείως χειρωσάμενον ὑπὸ γυναικῶν ἀθλίως ἡττηθῆναι.

XX. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΡΑΧΜΑΝΩΝ.

Ὅς γε καὶ μέχρι τῶν ἐνδοτάτων Ἰνδῶν καὶ τοῦ κυκλοῦντος πᾶσαν τὴν γῆν ὠκεανοῦ, μεγάλου ποταμοῦ, καὶ τῆς μεγίστης νήσου τῶν Βραχμάνων φθάσας καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον βίον καὶ τὴν εἰς τὸν πάντων θεὸν εὐσέβειάν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκὼς ἐξεπλάγη πάνυ

8. Dan. VII. 6. (3) Ced. 272,9—13. — 17. ἐκπ Mon. Aug.?

καὶ ἠγάσθη τῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀκροτάτης φιλοσοφίας. (2) Ἐν ᾧ καὶ τόπῳ καὶ στήλην ἔστησεν, ἐπιγράψας· «ἐγὼ μέγας Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἔφθασα μέχρι τούτου». (3) Ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νήσῳ κατοικοῦσιν οἱ* Μακρόβιοι. Ζῶσι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν περὶ τὰ ρ̄ν̄ ἔτη διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν καθαρότητα καὶ ἐγκράτειαν καὶ εὐκρασίαν — ἀέρος ἀνεξερεύνητον τοῦ θεοῦ κρίμα — ἐν ᾗ πάλιν οὐδέποτε ὀπώρα** λείπει τὸν ὅλον χρόνον· ἐπειδὴ γὰρ ἐν ταὐτῷ ἡ μὲν ἀνθεῖ, ἡ δὲ ὀμφακίζει, ἡ δὲ τρυγᾶται· καί γε τὰ μέγιστα Ἰνδικὰ κάρυα γίνονται, καὶ τὰ δυσπόριστα ἡμῖν καὶ πανεπέραστα ἀρώματα, καὶ ὁ μαγνήτης λίθος. (4) Οἱ τοίνυν Βραχμᾶνες ἔθνος ἐστὶν εὐσεβέστατον καὶ βίον ἀκτήμονα σφόδρα κεκτήμενοι καὶ τὸν κλῆρον τοῦτον ἐκ τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων χρησάμενοι, καὶ τὴν τοῦ ποταμοῦ παροικίαν ἐν γυμνότητι φυσικῇ διαζῶσιν, ἀεὶ τὸν θεὸν δοξάζουσι. Παρ' οἷς οὐδὲ τετράποδόν ἐστιν, οὐ γεωργία, οὐ σίδηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πύργος, οὐ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐκ ἄρτος, οὐκ ἄλλο τι τῶν εἰς ἐργασίαν τελούντων ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν συντεινόντων· ἀλλὰ τὸν ὑγρὸν καὶ γλυκὺν καὶ εὔκρατον ἄγαν καὶ κάλλιστον ἀέρα καὶ πάσης ἀῤῥωστίας τε καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένον· μακρᾶς τε ὀπώρας καὶ διειδέστατα ὕδατα ἀπολαύοντες σέβονται γνησίως τὸν θεὸν καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχονται. (5) Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὰ μέρη τοῦ ὠκεανοῦ ποταμοῦ παροικοῦσιν, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ἔνθεν εἰσὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, τοῦ παραῤῥέοντος εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τὸ μέρος τῆς Ἰνδίας. Οἱ οὖν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναῖκας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον μῆνα, παρ' αἷς ὑπάρχουσι ψυχρότερα, τοῦ ἡλίου πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς βοῤῥᾶν ὑψωθέντος, οἵ γε καὶ εὐκρατώτεροι γενόμενοι πρὸς οἶστρον αὐτοὺς κινεῖν λέγουσι. Ὅπερ δὲ καὶ τὸν Νεῖλόν φασιν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖς πολλοῖς πλημμυρεῖν καιρόν, ἀλλὰ μεσοῦντος τοῦ θέρους ἐπικλύζειν τὴν Αἴγυπτον, ὡς τοῦ γε παντὸς ἡλίου τὴν βοῤῥειοτέραν διαθέοντος ζώνην, καὶ τοῖς ἄλλοις μὲν παρενοχλοῦντος ποταμοῖς καὶ σμικρύνοντος, τούτου δὲ πλεῖστον ἀπέχοντος. Ποιοῦντες μετὰ τῶν γυναικῶν ἡμέρας μ̄ πάλιν ἀντιπερῶσι. Τῆς δὲ γυναικὸς δύο παῖδας τε-

1. ἠράσθη Cod. 287,15.—2. ἐν ᾧ τ. καὶ στ. στήσας ἐπέγραψεν Par.— * λεγόμενοι Par.— ** παντοία Par. — 9. γ. κ. Par. πανεπόριστα Mon. Aug. — 13. δοξάζοντες?

κούσης οὐκ ἔτι ὁ ἀνὴρ ἀντιπερᾷ πρὸς αὐτὴν, οὔτε μὴν ἐκείνη πλησιάζει πρὸς ἕτερον ἄνδρα παντελῶς διὰ πολλὴν εὐλάβειαν. Εἰ δὲ συμβῇ στεῖραν ἐν αὐταῖς εὑρεθῆναι μέχρι πενταετίας, διαπερᾷ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· καὶ συγγινόμενος αὐτῇ, ἐὰν μὴ τέκῃ, οὐκέτι προσεγγίζει αὐτῇ. Καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ χώρα, διά γε τὴν ὀλιγοδεῖαν καὶ τὴν φυσικὴν ἐγκράτειαν. Καὶ αὕτη μὲν ἡ τῶν Βραχμάνων πολιτεία. (6) Τὸν δὲ ποταμόν φασιν δυσπεραιό τατον εἶναι, καὶ διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοντοτύραννον. Ζῶον γάρ ἐστι τοῦτο ἀμφίβιον μέγιστον, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὁλόκληρον διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους. ὅστις ἐν ταῖς μ̄ ἡμέραις τῆς περαιώσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀφανὴς γίνεται κατὰ θείαν πρόσταξιν. (7) Οὐ μὴν* ἀλλὰ καὶ δράκοντές εἰσιν ἐν τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ἐκείνοις μέγιστοι σφόδρα, ὡς πηχῶν ō τὸ μῆκος, τὸ πᾶχος πολύ τε καὶ φρικωδέστατον· καὶ τὴν σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ δόξαν φαινομένην προφανῶς ἐκδιηγοῦνται. Καὶ** σκορπίοι*** εὑρίσκονται πηχυαῖοι, καὶ μύρμηκες παλαιστιαῖοι. Διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκεῖνοι καὶ ἀοίκητοι διὰ τὰ φοβερώτατα θηρία καὶ ἰοβόλα. Ἐλέφαντες δὲ γίνονται κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας πλεῖστοι, ὡς καὶ ἀγεληδὸν παραπορευόμενοι βόσκονται. (8) Ἀμέλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάρειος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, διαφόρων ἐθνῶν καὶ ἠθῶν καὶ τρόπων καὶ νόμων ἐξήγησιν ποιούμενος σύντομον, τοιάδε φησίν· «ἐν γὰρ ἑκάστῃ χώρᾳ καὶ ἔθνεσιν, ἐν τοῖς μὲν ἔγγραφος [νόμος] ἐστίν, ἐν τοῖς δὲ ἡ συνήθεια. Νόμος γὰρ ἀνόμοις [τὰ] πάτρια δοκεῖ.»

XXI. ΠΕΡΙ ΣΗΡΩΝ.

«Ὧνπερ πρῶτοι Σῆρες, οἱ, τὸ ἄκρον τῆς γῆς οἰκοῦντες, νόμον ἔχουσι τὸ πατρῷον ἔθος, μὴ πορνεύειν καὶ μοιχεύειν, ἢ κλέπτειν, ἢ λοιδορεῖν, ἢ φονεύειν καὶ κακουργεῖν τὸ σύνολον.»

---

9. ἐστιν ἀ. μ. λίαν **Par.**—δ. δ. **Par.**— **11.** ταῖς μὲν ἡμ. **Par.** ἐκεῖνο ἀφανῆ **Mon. Aug.**— * δὲ **Par.**— **13.** ἐρήμοις **Par.** — **15.** φαινόμενοι **Par.**— ** οἱ μὲν **Par.**— *** πάλιν **Par.**— **16.** πηχ. οἱ δὲ μ. **Par.**— **17.** δυσώδευτοι—ἔρημοι **Par.**— **18.** φοβερὰ **Par.** — **20.** βόσκεσθαι **Par.** — **23.** τρ. τε ἐξηγούμενος ἐν ἐπιτομῇ, τοιάδε **Par.** **Caesarius c. 47.** — **27.** Ὧν πρ. **Par. Caes.** — τῆς χέρσου **Caes. Cetèra ejusdem a Georgio abbreviata**

XXII. ΠΕΡΙ ΒΑΚΤΡΩΝ.

«Νόμος δὲ παρὰ Βακτριανοῖς ἤτοι Βραχμάναις [καὶ νησιώταις] ἡ ἐκ προγόνων παιδεία [τε καὶ εὐσέβεια], μὴ κρεωφαγεῖν καὶ οἰνοποτεῖν, ἢ λαγνεύειν, ἢ παντοίαν κακίαν διαπράττεσθαι, διὰ πολὺν φόβον θεοῦ καὶ πίστιν, καί τοι γε τῶν παρακειμένων αὐτοῖς * μιαιφονούντων καὶ αἰσχροπραγούντων ἐμμανῶς τε καὶ ὑπερφυῶς. (2) Ἐν δὲ τοῖς ἐσωτέροις μέρεσι τούτων ἀνθρωποβοροῦντες μάλιστα καὶ κατεσθίοντες ἀλλήλους ὡς οἱ κύνες.»

XXIII. ΠΕΡΙ ΧΑΛΔΑΙΩΝ.

«Ἕτερος νόμος Χαλδαίοις τε καὶ Βαβυλωνίοις, μητρογαμεῖν καὶ ἀδελφοτεκνοφθορεῖν καὶ μιαιφονεῖν καὶ πᾶσαν θεομισῆ πρᾶξιν ὡς ἀρετὴν ἀποτελεῖν, κἂν πόῤῥω τῆς χώρας αὐτῶν γένωνται. (2) Ἄλλος * παρὰ Γηλαίοις νόμος, γυναῖκα οἰκοδομεῖν καὶ γεωργεῖν καὶ τὰ ἀνδρῶν ἔργα πράττειν, ἀλλὰ καὶ πορνεύειν, ὡς ἂν βούλωνται, μὴ κωλυόμεναι παντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἢ ζηλούμεναι, αἳ ὑπάρχουσαι ** πολεμικώταται καὶ θηρῶσαι τὰ μὴ λίαν ἰσχυρότερα τῶν θηρίων. Ἄρχουσι δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἀνδρῶν καὶ κυριεύουσιν.»

XXIV. ΠΕΡΙ ΒΡΕΤΑΝΩΝ.

«Ἐν δὲ * Βρεττανίᾳ πλεῖστον ἄνδρες μιᾷ συγκαθεύδουσι γυναικί, ** καὶ πολλαὶ γυναῖκες *** ἑταιρίζονται ἀνδρί·» καὶ τὸ παράνομον ὡς νόμον καλὸν καὶ πατρῷον πράττουσι ἀζήλωτον καὶ ἀκώλυτον.

---

2. N. δὲ καὶ B. ἤτοι Βρ. Par. — ἢ νησ. Par. om. Caes. — 3. ἡ τῶν πρ. Par. — τε καὶ ἑ. om. Caes. — κρ. ἢ ὀ. Par. — * Ἰνδῶν Caes. — 6. μ. οἰνοφλογούντων ἀ. Par. — μ. καὶ ὀ. ἀ. Caes. — ἐμφανῶς Par. — 7. ἐνδ. Par. ἑσπερίοις Caes. — ἀνθ. καὶ τοὺς ἐπιξενομένους ἀναιροῦντες μάλιστα κατεσθίουσιν ὥσπερ κ. Par. — 11. μ. ἀδ. Par. ἀδελφοφθορεῖν καὶ μιαιφθορεῖν Caes. — θεοστυγῆ Par. — * δὲ Par. Caes — Γήλαις Caes. Γαλιλαίοις Mon. Aug.? γυναῖκας γ. καὶ ὀ. Par. — 15. κωλ. ὑπὸ τῶν ἀ. αὐτῶν π. ἢ ζημιούμεναι, ἐν αἷς ὑπ. Par. — ** καὶ Par. — 16. ἰσχυρότατα Par. — 17. τῶν οἰκείων ἀ. Par. — * τῇ Par. — ** ὡσαύτως Caes. — *** ἑνὶ Par. Caes. — 21. ἀκ. καὶ ἀζ. Par.

XXV. ΠΕΡΙ ΑΜΑΖΟΝΩΝ.

'Αμάζονες δὲ ἄνδρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ περὶ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερόριοι γίνονται, καὶ μιγνύμεναι τοῖς γειτνιῶσιν ἀνδράσιν ὡς πανήγυρίν τινα καὶ [μεγάλην] ἑορτὴν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡγοῦνται, ἐξ ὧν [καὶ] κατὰ γαστρὸς συλλαβοῦσαι πάλιν δρομοῦσιν οἴκαδε * πᾶσαι. Τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκυήσεως τὸ μὲν ἄῤῥεν φονεύουσι, τὸ δὲ ϑῆλυ ζωογονοῦσι καὶ ** ἐπιμελῶς ἐκτρέφουσι.

XXVI. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ ΑΡΧΩΝ.

(1) Μετὰ δὲ 'Αλεξάνδρου τελευτὴν εἰς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βασιλεία αὐτοῦ διῃρέϑη. Καὶ 'Αριδαῖος μὲν ὁ ἀδελφὸς, ὁ καὶ Φίλιππος, Μακεδονίας ἀφηγεῖτο. Αντίπατρος δὲ Εὐρώπης ἐβασίλευσεν, Αἰγύπτου δὲ Πτολεμαῖος, ὁ Λάγου, Φοινίκης δὲ καὶ Κοιλοσυρίας Σέλευκος, Κιλικίας δὲ Φιλώτας, 'Ασίας δὲ 'Αντίγονος, Καρίας δε Κάσανδρος, 'Ελλησπόντου δὲ Λεωνᾶς, Παφλαγονίας δὲ Εὐμένης, Θράκης δε Λυσίμαχος. Καὶ [οὗτοι μὲν] οὐ διέλιπον ἀεὶ κατ' ἀλλήλων ἐπανιστάμενοι, ἕως ἡ 'Ρωμαίων ἀρχὴ τὰς ποπαρχίας πάσας κατέλυσεν. (2) Τούτων δὲ οὕτως καὶ ἐπὶ τοσοῦτον εἰρημένων, δεῖν ᾠήϑημεν ἐπανάληψιν ποιήσασϑαι· καὶ ἀπὸ 'Αδὰμ πάλιν ἀρξάμενοι, καὶ ἑκάστου τῶν ἐπισήμων καὶ ἀναγκαίων ἀνδρῶν τοὺς τῆς ζωῆς χρόνους διὰ βραχέων ἐπισημηνάμενοι, καὶ μέντοι καὶ τοὺς καϑεξῆς ἄρχοντάς τε καὶ βασιλεῖς τοῦ 'Ισραὴλ ἐν ἐπιτομῇ ἀπομνημονεύσαντες, οὕτως αὖϑις τὴν ἀκολουϑίαν τῆς χρονικῆς πραγματείας ἐπισυνάψαι. (3) Τὴν δέ γε ἀπαρίϑμησιν τῶν χρόνων κατὰ τὸν μέγαν Μωϋσῆν ποιησόμεϑα, τὸν καὶ προγενέστερον καὶ ἀληϑέστερον καὶ σοφώτερον παρ' Ἕλλησιν ἀρχαίων πάντων σοφῶν τε καὶ συγγραφέων εἰκότως ἀναφανέντα.

---

3. τοῦ ἔτους Par. Caes. — γίνεται μιγ. Caes. — 5. κ. τῆς ἑταιρίας ἡγούμεναι Caes. — 6. φέρουσαι Caes. — * ἅμα Caes. — τὸν μὲν ἄῤῥενα φϑείρουσι Par. Caes.— ** τιϑηνοῦσι Par. Caes. — 8. ἐπ. καὶ ἐκτ. Par. ἐπ. Caes. — 16. 'Αρινδ. Mon. Aug.?— 23. δὲ καὶ Par. — 25. ἐπ. ἀν.*Mon. Aug.? — ἀνδρῶν τῶν τε κ. ἀρχόντων τε καὶ βασιλέων Par. — 30. τὸν πρ: Par. — 31: σοφ. τῶν 'παρ Par.

(4) Πρῶτος γὰρ σοφὸς Μωϋσῆς ἀναδέδεικται, ὡς ἱστορεῖ Εὐπόλεμος, καὶ πρῶτος γράμματα * Ἑβραίοις παρέδωκεν, ἅπερ ὁ θεῖος Ἀβραὰμ ἀπὸ τῶν Χαλδαίων ἐκόμισε. Λέγει γὰρ Ἰώσηπος, ὅτι πρῶτος Ἀβραὰμ δημιουργὸν τὸν θεὸν ἀνεκήρυξε, καὶ πρῶτος κατελθὼν εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδίδαξε. Πρῶτοι γὰρ εὑρεταὶ τούτων οἱ Χαλδαῖοι γεγένηνται. (5) Παρὰ δὲ τῶν Ἑβραίων ἔλαβον Φοίνικες, ἀφ' ὧν ὁ μὲν Κάδμος ταῦτα μετήγαγεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὁ δὲ Ἡσίοδος μάλα συντάξας εὐφυῶς Ἕλλησιν. (6) Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ Ἰουδαισμῷ μείνας τυφλώττων, Κλήμης δὲ καὶ Ἀφρικανὸς καὶ Τατιανὸς, τῶν δὲ ἐκ περιτομῆς Ἰώσηπος καὶ Ἰοῦστος κατὰ Ἰναχὸν ἀκμάσαι τὸν θεσπέσιον Μωϋσῆν ἱστόρησαν, ἰδίως ἕκαστος ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας παρασχὼν* τὴν ἀπόδειξειν, Κλήμης δὲ ὁ Στρωματεὺς, Ὠριγενιαστὴς ὤν, ὥς τινι τῶν πατέρων ἀπεκαλύφθη, μὴ ἐν κολάσει Ἰουδαῖος ὤν.

XXVII. ΣΧΟΛΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.

Περὶ τοῦ Παμφίλου Εὐσεβίου, ὅτι ἐν πολλοῖς αὐτοῦ συγγράμμασι δείκνυται Ἀρειανὸς γνήσιος· εἰ δὲ καὶ παραινεῖται παρά τινων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν ὡς πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ, καθάπερ καὶ Ὠριγένης καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἔξω τῆς ἐκλησίας ὄντων, [οὐδὲν θαυμαστόν]. (2) Ὁ δὲ πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος, ἀκριβεστάτην τῶν χρόνων ἀναγραφὴν ποιησάμενος, τοῖς χρόνοις μὲν Ἰναχοῦ ἱερὸν Ἰάκωβον εὗρε συνακμάσαντα, Μωσέα δὲ Κέκροπος. (3) Χρονικοῦ γὰρ κανόνος σύνταξιν ἐπινοήσας, ἐκ παραλλήλου ἀντεπαρέθηκε τὸν παρ' ἑκάστῳ ἔτει δυναστεύοντα. Συνήγαγε δὲ χρόνους τῆς βασιλείας Χαλδαίων, Λακεδαιμονίων, Κορινθίων, Θετταλῶν, Μακεδόνων (τῶν πάλαι Κειτιέων λεγομένων), Λατίνων τῶν ἀπὸ Λατίνου βασιλέως αὐτῶν καὶ Ἰταλῶν ἔκ τινος ἡγεμονεύσαντος αὐτῶν προσαγορευθέντων καὶ ὕστερον ἐπικληθέντων Ῥωμαίων ἀπὸ Ῥώμου

---

* τοῖς Par. — 4. Ἀ. τὸν δ. θν̄ Par. — 5. ἀστρ. ἢ ἀρ. ἐδ. τοὺς Ἀ. Par. cf. Jos. A. I. VII 13. Πρ. οὖν τολμᾷ θν̄ ἀποφήνασθαι δ. τῶν ὄντων ἕνα. IX. 35. τήν τε ἀρ. αὐτοὺς χαρίζεται καὶ τὰ π. ἀστρονομίας αὐτοὺς ἐδ. — 24. χρόνοις Mon. Aug.

καὶ Ῥήμου· καὶ τούτων τοὺς χρόνους ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναρτήσας, ἑκάστου ἔθνους τῶν βασιλέων συνέκρινε τοὺς χρόνους, ἀντιπαραθεὶς τὰ ἔτη τῆς βασιλείας τῇ Ἀσσυρίων βασιλείᾳ, τοῦτ' ἔστι τῆς Σεμιράμεως * τοῖς Ἀβραὰμ ἔτεσι. (4) Κατὰ γὰρ τὴν Σεμίραμιν Ἀβραὰμ ἐγνωρίζετο, καὶ Ἰακὼβ κατὰ Ἰναχὸν, καὶ Μωϋσῆς κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ, ὃν πρῶτον βασιλέα τῆς Ἀττικῆς Ἕλληνες ἱστόρησαν· ὡς εἶναι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἀρχαίων σοφῶν Μωϋσέα πρεσβύτερον, Ὁμήρου λέγω καὶ Ἡσιόδου καὶ τῶν Τρωϊκῶν, Ἡρακλέους τε καὶ Μουσαίου, Λυδίου τε καὶ Ὀρφέως καὶ Διοσκόρων, Ἀσκληπιοῦ καὶ Διονύσου καὶ Ἑρμοῦ, Ἀπόλλωνός τε καὶ τῶν Ἑλληνικῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν, καὶ αὐτῶν τῶν τοῦ Διὸς πράξεων· ὅθεν καί τινες τῶν παρὰ τῶν προκρίτων φαίνονται ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων σφετερισάμενοι. Πάντες μὲν οὗτοι μετὰ τὸν Κέκροπα γεγόνασιν, ὧν πολὺ Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος τοῖς χρόνοις ὑποβεβήκασιν.

XXVIII. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Οὗτός γέ τοι Μωϋσῆς τῶν σοφῶν πάντων διδάσκαλος πέφηνε, τῶν ἀποῤῥήτων ἐξηγητὴς γενόμενος, καὶ τῆς ἀληθείας ὑφηγητὴς θειότατος. Τὴν γὰρ σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων διαπτύσας ἄριστα, περὶ δὲ τῆς τοῦ κόσμου ἐξῆλθε συντάξεως, ὑπ' αὐτοῦ δῆλον ὅτι ἐπὶ πάντων θεοῦ καὶ δημιουργοῦ πάσης κτίσεως ἐμπνευσθεὶς τὴν ἀλήθειαν. (2) Λέγει γάρ· «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Καὶ πολλοὶ τῶν παρ' Ἕλλησι τἀναντία τούτων τολμήσαντες διεξιέναι εἰς βυθὸν ἀγνωσίας καὶ ἀσεβείας κατηνέχθησαν· καὶ εἰκότως. Τὰ ἐξ ἀνθρωπίνης διανοίας προσφερόμενα δόγματα σαθρὰ τυγχάνει καὶ ἀνάρμοστα· διόπερ οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς ἕστηκε λόγος ἀκίνητος, ἀεὶ τοῦ δευτέρου τοῦ πρὸ αὐτοῦ καταβάλλοντος, ὥστε μηδὲν ἡμῖν ἔργον εἶναι τὰ ἐκείνων ἐλέγχειν. (3) «Ἀρκοῦσι γὰρ ἀλλήλοις πρὸς τὴν οἰκείαν ἀνατροπήν. Οἱ γὰρ θεὸν ἀγνοήσαντες αἰτίαν ἔμφρονα προεστάναι τῆς γενέσεως τῶν ὅλων οὐ συνεχώρησαν, ἀλλ' οἰκεῖα τῇ ἐξ ἀρχῆς ἀγνοίᾳ τὰ ἐφεξῆς συνεπέραναν. Διὰ τοῦτο

* ἢ? 11 τὸν τοῦ Δ. Mon. 21. Gen. I. 1 — 27 Hexaemeron I. 3. B. — 30. οἰκείως Bas.

οἱ μὲν εἰς τὰς ὑλικὰς ὑποθέσεις κατέφυγον τοῖς τοῦ κόσμου στοιχείοις τὴν *αἰτίαν* τοῦ παντὸς ἀναθέντες· οἱ δὲ ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα καὶ ὄγκους καὶ πόρους συνέχειν τὴν φύσιν τῶν ὁρατῶν ἐφαντάσθησαν. Νῦν μὲν γὰρ καὶ συνιόντων ἀλλήλοις τῶν ἀμερῶν σωμάτων, νῦν δὲ μετασυγκρινομένων, τὰς γενέσεις καὶ τὰς φθορὰς ἐπιγίγνεσθαι, καὶ (ἐπὶ) τῶν διαρκεστέρων σωμάτων τὴν ἰσχυροτέραν τῶν ἀτόμων ἀντεμπλοκὴν τῆς διαμονῆς τὴν αἰτίαν παρέχειν. Ἀλλ' ὄντως ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν οἱ ταῦτα γράφοντες, οἱ οὕτω λεπτὰς καὶ ἀνυποστάτους ἀρχὰς οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης ἀνοήτως ὑποτιθέμενοι. Οὐ γὰρ ᾔδεσαν εἰπεῖν· «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καί τὴν γῆν.»

Β'

ΑΡΧΗ * ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ **.

1. ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ ΑΔΑΜ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΑΥΤΟΥ.

Ἀδὰμ τοίνυν κατὰ τὸν σοφώτατον καὶ θεῖον ὑποφήτην Μωϋσῆν 5641 (230)
γενόμενος ἐτῶν σλ ἐγέννησε τὸν Σήθ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη *** θλ καὶ ἀπέθανεν. Ὅς καὶ λέγεται πρῶτος εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη, ταφῆναι· καὶ μνῆμα αὐτῷ κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γεγονέναι γῆν, ἑβραϊκή τις ἱστορεῖ παράδοσις, ὥς φησιν Ἰώσηπος. Θνήσκει δὲ κατὰ τὴν παραβάσεως ἡμέραν, 4941
χιλιονταετίας τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας ἐχούσης τὸ διάστημα, θλ ἔτη μόνον (930)
ζήσας τελευτᾷ. Τοῦτον λέγεται πρῶτον εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ελήφθη, ταφῆναι. Ἀφανὲς γάρ φασι τὸ τοῦ Ἄβελ σῶμα γενέσθαι, τοῖς μετέπειτα δικαίοις ἀγαθὰς ἀποφαίνων ἐλπίδας. (2) Σὴθ δὲ γενόμενος ἐτῶν 5436
σε ἐγέννησε Ἐνώς, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ψζ καὶ ἀπέθανε (535)
ζήσας τὰ πάντα ἔτη θιβ. Περὶ οὗ εἴρηται· **** εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ τοῦ

1. ἐπὶ τὰς Bas. — 4. γὰρ συν. Bas. — 6. καὶ τῶν Bas. — ἀντεμπλοκῆς Mon. Aug.? παρ. ὄντως Bas. — * τοῦ Par. — ** καὶ συγκέλλου Mon. Aug.? — 19. Βίος τοῦ πρς ἡμῶν Ἀ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Sym. Ms. Ven. 608. — 20. Ἀ. γεν. Sym. — 21. γεννᾷ — καὶ ἔζ. ὁ αὐτὸς Ἀ. ἔ. ψ'. Σὴθ δὲ λ. Sym. — 22. ψ' καὶ ἀπ. ζήσας τὰ πάντα ἔ. θλ ὅς λ. Par. — *** ψ' καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Ἀ. ἃς ἔζησεν ἔτη Gen. V. 4, 5.—23. τὴν Ἱερ. Par.—25. θνήσκει—ἐλπίδας om. Par.—**** καὶ Par. Gen. IV. 26.

Θεοῦ πρὸς τὰς Θυγατέρας τῶν ἀνϑρώπων», ἤτοι τὰς ἀπὸ τοῦ Καΐν. Θεὸν γὰρ αὐτὸν οἱ τότε * ἄνϑρωποι προσηγόρευον διὰ τὸ ἐξευρεῖν τὰ Ἰουδαϊκὰ γράμματα καὶ τὰς τῶν ἀστέρων ὀνομασίας, καὶ πρὸς τούτοις καὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ εὐσέβειαν Θαυμάσαντες· ὅς γε καὶ πρῶτος «ἤλπισεν ἐπικαλεῖσϑαι» Θεὸς καὶ ὀνομάζειν, καϑὰ δὴ καὶ τῷ Μωϋσῇ λέγει κύριος. «Θεόν δέδωκά σε τῷ Φαραώ.» Καὶ περὶ τῶν ἐναρέτων καὶ πνευματικῶν καὶ τῶν κριτῶν ἔφη. «Θεοὺς οὐ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.» Εἰκότως οἱ τοῦ Σὴϑ καὶ τοῦ Ἐνὼς καὶ Ἐνὼχ παῖδες υἱοὶ Θεοῦ καὶ υἱοὶ τῶν Θεῶν κατὰ τὸν Σύμμαχον νοείσϑωσαν, οἵ τινες ἁλόντες ἀκολαστίᾳ πρὸς τὰς Θυγατέρας Καΐν εἰσῆλϑον, ἐξ ὧν οἱ τῆς κατ᾽ ἀλλήλου μιαιγαμίας γίνονται γίγαντες, διὰ μὲν τὸν δίκαιον Σὴϑ ἰσχυροὶ καὶ μέγιστοι, διὰ δὲ τὸν ἄδικον καὶ βέβηλον Καΐν
5246 πονηροὶ καὶ κάκιστοι. (3) Ἐνὼς δὲ γενόμενος ἐτῶν ρϙ ἐγέννησε τὸν
(625) Καϊνᾶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ψιε καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ
5911 πάντα ἔτη ϡε.*** (4) Μαλελεὴλ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρξε ἐγέννησε
(960) τὸν Ἰάρεδ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ψλ καὶ ἀπέϑανε, ζήσας
4749 τὰ πάντα ἔτη ωϙε. (5) Ἰάρεδ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρξβ ἐγέννησε τὸν
(1122), Ἐνὼχ καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ω καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ πάν-
4584 τα ἔτη ϡξβ. (6) Ἐνὼχ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρξε ἐγέννησε τὸν Μαϑου-
(1287) σάλα καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη σ καὶ μετετέϑη ζήσας τὰ πάντα
4235? ἔτη τξε. (7) Μαϑουσάλα δὲ γενόμενος ἐτῶν ρξζ ἐγέννησε τὸν Λαμὲχ
(1454) καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ωβ καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη
4047 ϡξϑ. (8) Λαμὲχ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρπη ἐγέννησε τὸν Νῶε, καὶ
(1642) μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη φξε καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ψνγ.
Δύο τοίνυν Λαμὲχ ἡ γραφὴ μνημονεύει, ἕνα μὲν τὸν ἀπὸ Καΐν, ἐκ δὲ τοῦ πατρὸς Νῶε. Γεγέννηται γὰρ Νῶε διὰ Λαμὲχ, οὐκ ἐκ τοῦ ἀπὸ Καΐν καὶ πεφονευκότος ἄνδρα**** καὶ νεανίσκον, ἀλλ᾽ ἐκ μεταγενεστέρου καὶ ἐξ ὁμωνύμου τοῦ ἀπὸ Σήϑ. Ἐκεῖνος γὰρ λέγει· «ἄνδρα

---

1. τὰς ἀπὸ K. Par. — * οἱ Mon. Aug.? — 3. γρ. τάς τε τῶν Par. — 4. τούτοις τὴν Par. — 5. πρ. Par. οὗτος ἠ. ἐπ. τὸ ὄνομα κυ τοῦ Θῦ Gen. IV. 26 — 6. Ex. VII. 1. — 7. Ex. XXII. 28. — 8. οὐκ ἀκολουϑήσεις Mon. Aug.? — *** Καινᾶν δὲ γενόμενος ἐτῶν ρο ἐγέννησε τὸν Μαλελεὴλ καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ψμ΄ καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ϡι΄ Eus. Chr. I. 122. — 26. ἑνὸς μὲν ἀπὸ K. ἑνὸς δὲ τοῦδε τοῦ πρς Ἐνώχ Par. — **** τε Par. — 29. ἐξ om. Par. Gen. IV. 23.

ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοὶ καὶ νεανίσκον εἰς μώλωπα ἐμοί». Καὶ ὡς δύο φόνους πεποιηκὼς καὶ τῶν δύο τὰς γυναῖκας εἴληφεν, Ἐλδὰν καὶ Σελὰν, ἑαυτὸν καταμέμφεται ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἄξιον εἶναι κολάσεως, «ὅτι ἐκ Καῒν μὲν, φησὶν, ἐκδικεῖται ἑπτάκις, ἐκ δὲ Λαμὲχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά». Καὶ διὰ τί μειζόνως κολάζεται; Διότι τῇ πτώσει τοῦ προημαρτηκότος οὐκ ἐσωφρονίσθη. Ὁρᾷς, πῶς τὸ πρὸ ἡμῶν ἁμαρτάνειν αὔξει καὶ τὴν κόλασιν ἡμῖν; Τοῖς οὐδ' οὕτως σωφρονιζομένοις καὶ ἀσύγγνωστον ποιεῖ τὴν τιμωρίαν, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Λαμὲχ οὕτω πέπονθεν. Τοῦ δικαίου γὰρ Ἐνὼχ ἀδελφοὺς ἀνεῖλε, τοῦ πίστει διὰ τοῦτο προσευξαμένου, μὴ ἰδεῖν τοιοῦτον θάνατον, καὶ ἀκουσθεὶς μετετέθη. Ἦν δὲ Ἐνὼχ ἐκ τοῦ δικαίου Σὴθ, ἐξ οὗ Χριστὸς κατάγεται γενεαλογούμενος ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ ἕως τοῦ Σὴθ, καὶ «τοῦ Ἀδὰμ καὶ τοῦ θεοῦ», τὸ μὲν κατὰ σάρκα ἐξ αὐτῶν, τὸ δὲ κατὰ πνεῦμα ἐκ τοῦ θεοῦ. Πνεῦμα γὰρ ὁ θεός. Ἐσπούδαζε γὰρ τῶν ἀσεβῶν σπέρμα τῶν δικαίων ἐξᾶραι τὸ γένος, ἐπειδὴ γὰρ βδέλυγμα ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια· καὶ γὰρ τὸ γένος καὶ σπέρμα τοῦ Καῒν κατηράθη, τοῦ δὲ Σὴθ εὐλογήθη· καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ θεὸς ἐπιμιξίαν γενέσθαι τῶν δικαίων τὸ γένος πρὸς τῶν ἀσεβῶν, ἀλλ' ἐξαλειφθῆναι. Ἐπεὶ οὖν ἐφόνευον καὶ ἐλάμβανον τὰς γυναῖκας αὐτῶν, ἐξαίσια τέρατα ἐτίκτοντο οἱ γίγαντες, δι' οὓς καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἐλθὼν πάντας ἄρδην ἀπώλεσεν. Καὶ μόνος εὑρίσκεται ὁ Νῶε δίκαιος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ· διὸ καὶ ἐφυλάχθη.

(9) Νῶε δὲ γενόμενος ἐτῶν φ̅ ἐγέννησεν υἱοὺς γ̅, τὸν Σὴμ, τὸν 3547 (2142)
Χὰμ, τὸν Ἰάφεθ. Μετὰ δὲ ἔτη ρ̅ τοῦ τεχθῆναι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ 3447 (2242)
εἰσῆλθε τὴν κιβωτὸν, ὑπάρχων ἐτῶν χ̅, καὶ γίνεται ὁ κατακλυσμός.
Καὶ ἐν τῷ ἑνὶ καὶ χ̅ ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ. Καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔζησεν ἔτη τ̅ν̅ καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη ϡ̅ν̅. Τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ γενομένου ἐπὶ ἡμέρας μ̅, πᾶσα μὲν ἡ γῆ ἐκαλύφθη ἐπὶ ἡμέρας ρ̅κ̅. Παντὸς δὲ ὄρους ὑψηλοτάτου τὸ ὕδωρ ὑπὲρ ἄνω γέγονε πήχεων ι̅ε̅. Τῆς δὲ κιβωτοῦ τὰ λείψανα ἕως ἄρτι πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γεγενημένων δείκνυται ἐν τῷ ὄρει Ἀραρὰτ ἀναμέσον τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Παρθικῆς χώρας καὶ

1. τρ. καὶ Par. — 2. εἰληφὼς Par. — 4. Gen. IV. 24. — 6. τοῦ ἁμ. Par. — 13. Luc. III. 28. om. καὶ. — 27. τ' Mon. — 32. Παρθενικῆς Mon.

τῆς τῶν Διαβηνῶν χώρας. Ἐκ γὰρ ξύλων ἀσήπτων ἢ κεδρίνων ἐστὶ κατασκευασμένη. Φησὶ γὰρ «καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός. Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας. Ἔσονται αἱ ἡμέραι αὐτῶν ρκ ἔτη», καὶ ἐπάγει ἡ γραφὴ λέγουσα· «καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Νῶε· καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἥκει ἐναντίον μου, ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ καταφθείρω αὐτοὺς καὶ τὴν γῆν». Πλὴν οὐ * εἶναι τὴν ζωὴν αὐτῶν περιώρισεν ρκ ἔτη, ἀλλὰ πλημμυροῦσαν τὴν ἁμαρτίαν ἰδὼν καὶ αὔξουσαν οὐκ ἀνέμεινε τὴν κυρείαν, ἀλλὰ τὴν προσθεσμίαν συντεμὼν τῶν ρ ἐτῶν, πᾶσιν ἐπήγαγε τὸν κατακλυσμόν. Ὅθεν φησί· «ποίησον σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων ἀσήπτων· νοσσιὰς ποιήσεις ** καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν *** τῇ ἀσφάλτῳ, καὶ οὕτω ποιήσεις αὐτὴν τ πήχεων τὸ μῆκος καὶ ν τὸ πλάτος καὶ λ τὸ ὕψος. Ἐπισυναγαγὼν ποιήσεις αὐτὴν ****, συντελέσεις αὐτὴν ἄνωθεν. Τὴν δὲ θύραν ἐκπλαγίου διώροφα, καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτήν».

(10) Ἀλλ' οὖν γέ τινες τῶν Ἑλλήνων ἐπιλαμβανόμενοι τὸ ῥητὸν ἔφασαν, ὡς ἀδύνατον ἦν χωρῆσαι τοσαῦτα πολυειδῆ καὶ ἄπειρα γένη τῶν ζώων πήχεις τριακοσίας καὶ μόνον. Καὶ οὐκ ἴσασιν οἱ δῆθεν σοφοὶ καὶ ἀπερισπέπτως καὶ ἀμαθῶς τὰ θεῖα λόγια πολυπραγμονοῦντες, ὅτι περ ὁ συγγραφεύς, γεωμέτρης ὑπάρχων Αἰγύπτου — ἐπαιδεύθη γάρ, φησι, Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων — ὅτι γεωμετρικὴν πῆχυν ἔφη, ἥτις ὀργυῖαν μεγίστην ἔχει. Τὴν γάρ τοί γε γεωμετρίαν Αἰγύπτιοι, φασίν, ἐφεῦρον, ἐκ τοῦ ἀπλέτου τῆς γῆς τὴν διαίρεσιν διδαχθέντες καὶ γράψαντες, ἀφ' ὧν ἕτεροι μετέλαβον. Ὅθεν σοφοὺς ἄγαν καὶ φρονίμους αὐτοὺς ἀπεκάλεσε διὰ τὴν θαυμαστὴν ἐπιστήμην ταύτην καὶ σοφίαν. Καὶ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ ἄλλη μαρτυρία εὐαπόδεκτος περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, ὥς φησιν Ἰώσηπος.» Ἔσω γὰρ ἐφ' ὑψηλοτάτοις ὄρεσι καὶ δυσβάτοις γῆς καὶ θαλάσσης λείψανα εὑρίσκεται κόχλιαι καὶ ὀστρέων κελύφαι καὶ τὰ

1. Gen. VI. 3. — 5. Gen. VI. 13. — * διὰ τοῦτο? — 11. Gen. VI. 14. ἀσήπτων ἢ κεδρίνων in scholio. — ** τὴν κιβωτὸν Gen. — *** καὶ ἔξωθεν Gen. — 14. Ἐπισυνάγων Gen. VI. 16. — **** καὶ εἰς πῆχυν Gen. — 15. θ. τῆς κιβωτοῦ ποιήσεις ἐκ πλαγίων κατάγαια Gen. — 16. αὐτῇ Aug. — 29. Ἐυσέβιος? Chr. I. 129, 130. — 30. κ·'λυφα Mon. Aug.?

ταύταις ὅμοια, κηρύττοντα τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ παγκόσμιον ναυάγιον ἐπὶ τοῦ δικαίου τούτου γενόμενον, καὶ πολλῆς ἀθυμίας καὶ λύπης κόπου τε* περιστάσεως αἴτιον τοῦτο πεφηνότα. Περὶ οὗ καὶ θεῖος Χρυσόστομός φησι· «Πάντων διεφθαρμένων μόνος εὐηρέστησε τῷ θεῷ, τῶν ἄλλων πάντων προσκεκρουκότων. Καὶ ἄλλας μυρίας θλίψεις ὑπέμενε πολλὰς καὶ κακάς». — «ἐνιαυτὸν γὰρ ὅλον δεσμωτήριον ξένον καὶ φοβερὸν ᾤκησεν [οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἐν μετάλλοις πιεζομένων διακείμενος]. Ἵνα γὰρ τὸ πλῆθος ἐάσω τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν, οἷς τοσοῦτον ἔζησε χρόνον, εἰς τοιαύτην ἀπειλημμένος στενοχωρίαν· τί οἴει πάσχειν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατάγου τῶν βροντῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ψόφου τῶν ὑετῶν; Ἄβυσσος γὰρ ἡ μὲν κάτωθεν ἀνεῤῥήγνυτο, ἡ δὲ ἄνωθεν κατεφέρετο· ** ἔνδον ἐκάθητο *** μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Εἰ γὰρ καὶ ὑπὲρ τοῦ τέλους εἶχε θαῤῥεῖν, ἀλλὰ τῇ τῶν γινομένων σφοδρότητι προαποτεθνήκει τῷ δέει. Ὅπου γὰρ ἡμεῖς, οἰκίας ἔχοντες ἡδρασμένας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πόλεις οἰκοῦντες, ὅμως, ὅταν ἴδωμεν κατενεχθέντα σφοδρότερον ὀλίγον τοῦ συνήθους ὑετὸν, καταπίπτομεν καὶ συστελλόμεθα· τί οὐκ ἂν ἔπαθεν ἐκεῖνος, ἔνδον ὢν καὶ τὴν φρικωδεστάτην ἐκείνην ἄβυσσον ἐννοῶν καὶ τῶν ἀποπνιγομένων τὰ διάφορα γένη; Ἱκανὸν μὲν οὖν **** καὶ τὴν πόλιν μίαν ἢ οἰκίαν ἐπικλυσθεῖσαν καλυφθῆναι τοῖς κύμασιν, ἐκπλῆξαι τὴν ψυχήν. Τὸ δὲ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν τοῦτο παθεῖν, οὐδὲ ἔστιν εἰπεῖν, πῶς ***** διέθηκε τὸν ἐν μέσῳ περιφερόμενον τῷ κλυδωνίῳ».

(11) Τὸν μὲν οὖν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον τοσούτῳ συνείχετο δέει. Ἐπειδὴ δέ ποτε ὁ κατακλυσμὸς ἐπαύσατο, ὁ μὲν φόβος ἐνεδίδου λοιπὸν, ἐπετείνατο δὲ τὰ τῆς ἀθυμίας αὐτῷ σφόδρα. Καὶ τὸ προφητικὸν ἔπασχεν, ὃ περὶ τῆς ἡμέρας Κυρίου φησὶν Ἀμώς·» ὃν τρόπον ἐὰν ἐκφύγῃ ἄνθρωπος ἀπὸ προσώπου λέοντος καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἄρκτος καὶ

* καὶ — 3. Π. οὖν Mon. Aug.? — 5. π. τῶν ἀ. πρ. αὐτῷ, μ. μὲν οὖν θ. Chr. I. 186. A. — 6. ἐν. ὁ. οὗτος δ. ὠ. ξ. καὶ φ. Chr. — 8. πλ. ἀφῶ τῶν Chr.— 9. συνέζησεν Chr. ἔζη Par.—11. γὰρ om. Chr.—** ὁ δὲ Chr. Par. — *** μόνος Chr. Par. — 14. αὐτοῦ om. Chr.—θαῤῥῶν Par.—14. γεν. Par.—προαποτεθνήκει Chr. προαποτεθνήσκει Mon. Aug.?—15. οἰκείας Mon. Aug.?—17. τί οὖν ἂν Mon. Aug.? — 18. ἐκ. ἐπ. μόνος ἔνδον ὢν Chr. — 19. ἀποπνιγέντων Chr.— **** ἐκπλῆξαι ψυχήν Chr.—20. ἢ καὶ οἰκίαν μόνην Chr. — 21. Καὶ τὸ Chr. —***** ἂν Chr. — 26. σφ.—ὄφις om. Chr.— 28. ἐκ πρ. τοῦ λ.— ἐ. ἡ ἄρκτος καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον — ἀπερείσηται — ἐπὶ Amos V. 19.

εἰσέλθοι εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ ἀπερείσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ δακῇ αὐτὸν ὄφις».] Καὶ γὰρ τῆς κιβωτοῦ προκύψαντα [καὶ τῆς δυσώδους καὶ ἐστενοχωρημένης εἱρκτῆς ἀπαλλαγέντα] χειμὼν ἕτερος διεδέχετο τοῦ προτέρου οὐχ ἧττων ὁρῶντα τὴν πολλὴν ἐρημίαν*, τὸν βίαιον θάνατον ἐκεῖνον καὶ τῶν ἀναιρεθέντων τὰ σώματα τῇ ἰλύϊ πεφυρμένα καὶ τῷ πηλῷ καὶ πάντας ὁμοῦ ἀνθρώπους τε καὶ ὄνους καὶ τὰ τούτων ἀτιμότερα γένη μιᾷ τῇ ἐλεεινοτάτῃ ταφῇ κατασχέντας, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν καταχωσθέντας. Εἰ γὰρ καὶ σφόδρα ὑπῆρχον ἁμαρτωλοὶ οἱ ταῦτα πεπονθότες, ἀλλ' ὅμως ἄνθρωπος ὁ Νῶε καὶ ἔπασχέ τι πρὸς τὸ ὁμόφυλον» «ἐπὶ μὲν τοῦ κατακλυσμοῦ τῷ πλήθει τῶν ὑδάτων συνεχόμενος τῇ μονώσει καὶ τῇ πρὸς τὸ ὁμόφυλον συμπαθείᾳ, τὸ ἄπειρον τῶν ἀπολωλότων, τῷ τρόπῳ τῆς τελευτῆς, τῇ τῆς γῆς ἐρημίᾳ».—«Πρὸ δὲ τούτων κακίας ἀβύσσῳ πάντοθεν συνείχετο, καὶ τῶν κυμάτων αὐτῷ σφοδροτέρων αἱ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἐπιβουλαὶ προερρήγνυντο. Μόνος γὰρ εἰς τοσοῦτον πλῆθος ἀπολειφθεὶς μοχθηρῶν ἀνθρώπων καὶ μιαρῶν,** πολὺν τὸν γέλωτα, πολλὰ σκώμματα [καὶ τὰς χλευασίας] ἔφερεν ὁ δίκαιος, μάλιστα ὅτε περὶ τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς μελλούσης αὐτοῖς διελέγετο συμφορᾶς» καὶ πανωλεθρίας, ἐν ἔτεσιν ρ̅ τῆς κιβωτοῦ τεκταινομένης καὶ αὐτοῦ διαρρήδην καθ' ἑκάστην ἡμέραν βοῶντος, οὐδεὶς ἐπίστευεν.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ.

3444 (2244) Σὴμ δὲ μετὰ δύο ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ γενόμενος ἐτῶν ρ̅β̅ ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξὰδ καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη φ̅, καὶ ἀπέ-
3309 (2379) θανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη χ̅β̅. (2) Ἀρφαξὰδ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρ̅λ̅β̅ ἐγέννησε τὸν Καϊνᾶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη υ̅ καὶ ἀπέ-

---

2. γὰρ om. Chr. — 3. καὶ — ἀπ. om. Chr. — * καὶ Chr. — 8. καταχωθέντα τ. Chr. — 9. Οἱ γὰρ Mon.? Aug.? — 11. Ἐπὶ δὲ τοῦ Νῶε — τοσούτοις συνεχομένῳ κακοῖς, τῇ μ. τῇ π. τὸ ὁ. σ. τῷ πλήθει τῶν Chr. — 14. τούτου Chr. — 15. αὐτῶν σφοδρότερον Chr. — 16. ἀποληφθεὶς Mon. Aug.? — ἀνδρῶν παρανόμων Chr. — ** εἰ καὶ μηδὲν ἔπασχεν δεινὸν, ἀλλ' ὅμως Chr. — 18. ἐφ. εἰ καὶ μὴ πρότερον ἀλλ' ὅτε Chr. — 19. τῶν μελλουσῶν ἁ. δ. συμφορῶν Chr. — 23. Ἐν δὲ τῷ β' ἔτει μ. τὸν κ. Σὴμ γ. ρ' ἐ. ἐγ. τὸν Καινᾶν Leo. — 25. ρλε' Gen. XI. 12.

θανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη φλβ. (3) Καϊνᾶν δὲ γενόμενος ἐτῶν 3179 (2509)
ρλ ἐγέννησε τὸν Σαλά, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη τλ καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη υξ. Τὸν δὲ Σαλὰ ὁ πατὴρ αὐξηθέντα γράμματα ἐξεπαίδευσεν. Καὶ δήποτε ὁ Σαλὰ* πορευθεὶς ἀποικίαν κατασκέψασθαι, ἐλθὼν κατὰ τὴν γῆν Χαλδαίων, γράμματα ἐπί τινων** διακεχαραγμένα πετρῶν, τὰ δὴ ἦν ἄρα τῶν ἐγρηγόρων παράδοσις· ταῦτα δὲ ἐκγραψάμενος ὁ Σαλά, αὐτός τε ἐν αὐτοῖς ἐξημάρτανε, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν αὐτὴν ἀτοπίαν ἐξεπαίδευσεν. (4) Σαλὰ δὲ γενό- 3049 (2509?)
μενος ἐτῶν ρλ ἐγέννησε τὸν Ἔβερ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη
υλ καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη φξ. (5) Ἔβερ δὲ γενόμενος 2915 (2643)
ἐτῶν ρλδ, ἐγέννησε τὸν Ἰεκτὰν καὶ τὸν Φαλέκ. Ἐπὶ τοῦ Ἔβερ πάλιν οἱ ἄνθρωποι εἰς ἄπειρον πληθυνθέντες καὶ εἰς ἄκρον πονηρίας ἐλάσαντες πύργον ἐννοοῦσι κατασκευάσαι οὐρανομήκη, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κατακλυσμοῦ, ὡς τοῦ θεοῦ ἐπιβουλεύοντος αὐτοῖς. Ἦσαν δὲ πάντες μία φωνή. Νεβρὼδ γὰρ ὁ γίγας, Χουσὲ τοῦ Αἰθίοπος υἱός, προσέτασσε, καὶ εἰς βρῶσιν ἀγρεύων ἐχωρήγει ζῶα. Ὁ δὲ Ἔβερ, ὁ τοῦ Σαλὰ υἱός, ἐπείγειν ἐνεκεχείριστο τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου καὶ τῆς Βαβυλῶνος, ὅ ἐστι σύγχυσις· ὧν τὸ ἔργον*** κατέῤῥιπτο, ματαίαν τὴν ἀνάβασιν ἐπικεχειρηκότων. Οἵ γε καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ σαφῶς εἰδότες, πρῶτοι ναῦς ποιεῖν ἐν τοῖς ὕδασι καὶ πλέειν ἐπενοήσαντο. Τῶν δὲ πάντων ἐπὶ τὴν τοῦ πύργου καὶ τῆς πόλεως ὁρμησάντων οἰκοδομήν, ἀρχηγοὺς εἶχον οβ. Μόνος δὲ ὁ Ἔβερ οὐ συνέθετο τῇ τούτων ἀλογίστῳ ἐργασίᾳ. Διὸ καὶ πάντων αἱ γλῶσσαι συνεχύθησαν, τῶν συντεθειμένων εἰς οβ γλώσσας διαιρεθέντων κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν. Καὶ εἰς ἀλληλογλωσσίαν

1. φλκ΄ Mon. Aug.? — 2. ρθ΄ — τξζ΄ Mon. Aug.? — 4. γράμμασι Leo. — * ἑαυτῷ Leo. — ** εὑρίσκει Leo. — 7. αἱ παραδόσεις· τὰ δὲ Leo. — ἐγγρ. Mon. Aug.? — 8. αὐτὸς δὲ Mon. — 9. ἀτ. om. Mon. — 11. υγ΄ φγ΄ Mon. Aug.? — 12. λδ΄ Mon. — 13. πληθύνονται ἀριθμὸν Leo. — 14. αὐξηθέντες π. Leo. — 15. ἀπ. τῶν ἐπομβρίων ὑδάτων Leo. — 16. φ. δὲ αὐτοῖς πᾶσιν ἐνυπῆρχε μ. Ν. δὲ αὐτοῖς ὁ γ. Χουσὲ Leo, Ἰχουσὲ Mon. Χοὺς Aug. — 19. ἐκεχείριστο Leo. Εἶτα π. ἕως τοῦ οὔνου οἰκοδομεῖν ἐσπούδουν καὶ περὶ αὐτὸν πόλιν τὴν Βαβυλῶνα, ὅ Par. — *** ἀτελὲς Par. — 20. μ. ἀν. Par. — 21. κατὰ τὴν Mon. Aug.? — 22. πρῶτα Par. — ναῶς Mon. Aug.? — 23. ἐπενοήσαν Par. — 24. ἐχόντων οβ΄, μ. Ἔ. Par. φασὶ δὲ μόνον τὸν Ἔ.

ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς δικαίας ὀργῆς ἐλαυνομένων καὶ διασπασθέντων, τούτῳ μόνῳ θεὸς οὐκ ἐστήρησε τὴν ἀρχαίαν φωνήν. Ὅθεν οἱ ἀπομείναντες ἐν τῇ προτέρᾳ γλώσσῃ, Ἑβραΐς αὐτὴν ἐπωνόμασαν κατὰ τὴν τοῦ κρατήσαντος αὐτὴν ἐπωνυμίαν, Ἔβερ εἰς τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, οἵτινες πατρωνυμικῶς καὶ φερωνύμως Ἑβραῖοι καλοῦνται.

III. ΟΤΙ ΟΠΟΙΑ ΗΝ Η Α΄ ΓΛΩΣΣΑ.

Ὅτι τῇ τῶν Ἑβραίων γλώσσῃ ἐχρῶντο οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, δῆλον μέν, καὶ ἀπὸ τούτου καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Νῶε καταγομένους καὶ χρωμένους· δῆλον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ *, τὸν δεύτερον Ἀδὰμ τὸν Χριστὸν τῇ τῶν Ἑβραίων φωνῇ κατὰ τὸν πρῶτον πάντως Ἀδὰμ χρώμενον, ὡς τὸ «ἐφφαθά», καὶ «ταλιθὰ κοῦμι» καὶ «λιμὰ σαβαχθανί» καὶ τὰ ὅμοια. Καὶ μέν τοι πρὸς τούτοις καὶ τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα ἐναργὲς τεκμήριον τοῦ ταύτην εἶναι φωνὴν τὴν πρὸ τῆς συγχύσεως. Ἐφ' ὧν γὰρ κατ' οὐδεμίαν ἐστὶ γλῶσσαν τὸ σημαινόμενον ἐπιλύσασθαι, καὶ ταύτῃ τὸ ζητούμενον ἑρμηνεύεται. Οἷον τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν λοιπῶν αἱ προσηγορίαι, δι' ἑτέρας οὐδεμιᾶς ἑρμηνεύεται, εἰ μὴ διὰ τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ μόνης. Εἰ δέ τινες ἀμαθῶς ἀντιλέγουσιν, οὐ τὴν Ἑβραϊκήν, ἀλλὰ τὴν Συριακὴν πρώτην εἶναι γλῶσσαν, ἀκουέτωσαν τῆς ἑρμηνείας τοῦ σοφωτάτου καὶ πολυμαθοῦς Ὠριγένους εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰὼβ «ἥ, φησίν, οὕτως ἑρμηνεύεται ἐκ τῆς Συριακῆς βίβλου» καὶ ἑξῆς, Συριακὴν εἶπεν τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἐπειδὴ γὰρ Συρίαν τὴν Ἰουδαίαν καὶ Σύρους οἱ παλαιοὶ τοὺς Παλαιστινοὺς ὠνόμαζον. (2) Ὁ μὲν οὖν πύργος ᾠκοδομήθη ἐν ἔτεσι τεσσαράκοντα, ἔμεινεν ἡμιτελὴς μετὰ τὴν σύγχυσιν. Ὁ δέ γε θεὸς ἀνέμῳ βιαίῳ τοῦτον ἀνατρέπει, καί ἐστιν ἀναμέσον Ἀσσοὺρ καὶ Βαβυλῶνος εἰσ-

---

διατερηρηκέναι τὴν ἀ. φ. Leo. — 3. Ἑβραΐδα δὲ τὴν φωνὴν ἐκάλεσαν Leo, Ἑβαῒς Ἑβαίων Mon et Aug. — * τοὺς Aug. Mon. — 10. πάντων Aug. Cod. — 13. τεκμήρια Mon. Quod ostendit ipsa Scriptura Job dicens: Hoc interpretatus est ex Syrorum libro (Anonymus II. 851). — 22. εἰπὼν Aug. — 24. ἐφ' ὅλα μγ΄ οἰκοδομηθεὶς ἔτη ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν σύγχυσιν διαφωνίας ἑ. ἠ. Leo. — 25. Ὑστέρωθι δὲ ὁ θς ἀ. τὸν πύργον ὅλον ἀν. Leo. 23.

ἔτι φυλασσόμενα τὰ ἴχνη αὐτοῦ. (3) Φαλὲκ δὲ γενόμενος 2785 (2778)
ἐτῶν ρλ ἐγέννησε τὸν Ῥαγαῦ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη σθ
καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη τλθ. (4) Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ 2994 (2982)
Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βσμβ, καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς συγχύσεως τῆς πυργοποΐας καὶ τῆς τελευτῆς Φαλὲκ, ὅ ἐστι μερισμός, ἔτη ωξη, καὶ γίνεται διαμερισμὸς ἤτοι διασπορὰ τῶν υἱῶν Νῶε καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν γεννηθέντων. Διὸ καὶ μέροπες ἐκλήθησαν ἀπό τε τῆς μεμερισμένης φωνῆς, ἀπό τε τοῦ μερισμοῦ τῆς γῆς. (5) Ὁ μέν τοι Σὴμ ἐγέννησε τὸν Ἐλὰμ καὶ τὸν Ἀσοὺρ καὶ τὸν Ἀρφαξὰδ καὶ τὸν Λουδί· ὁ δὲ Χὰμ τὸν Χοῦς καὶ τὸν Μεσρὲμ καὶ τὸν Χαναάν· ὁ δὲ Ἰάφεθ τὸν Χάμερ, τὸν Μαγὼγ καὶ τὸν Θήραν καὶ τὸν Ἰυωυίαν καὶ τὸν Ἐλισσὰν καὶ τὸν Θόβελ καὶ τὸν Μοσὸχ καὶ τὸν Μαδαὶ, ἀφ' οὗ Μῆδοι γενόμενοι καὶ τῶν Βαβυλωνίων κρατήσαντες, ἡ χώρα Μηδία προσηγορεύθη κυρίως καὶ φερωνύμως. (6) Μετὰ γοῦν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν τοῦ πύργου διάλυσιν μεταστέλλονται οἱ γ υἱοὶ τοῦ Νῶε πάντας τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, καὶ διδοάσιν αὐτοῖς ἔγγραφον τῶν τόπων τὴν κατανέμησιν, ὅπερ ἐκ τοῦ πατρὸς Νῶε παρειλήφασι, καὶ λαγχάνουσιν ἑκάστῳ καὶ ταῖς ἑκάστου φυλαῖς καὶ πατριαῖς τόπον καὶ κλίματα καὶ χώρας καὶ νήσους καὶ ποταμοὺς κατὰ τὴν ὑποκειμένην ἔκθεσιν.

IV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΣ ΓΗΣ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΟΥ.

Καὶ κατακληροῦται τῷ μὲν πρωτοτόκῳ υἱῷ Νῶε Σὴμ ἀπὸ Περσίδος καὶ Βάκτρων ἕως Ἰνδικῆς καὶ Ῥενοκουρούρων τὰ πρὸς ἀνατολήν· τῷ δὲ Χὰμ ἀπὸ Ῥινοκουρούρων ἕως Γαδείρων τὰ πρὸς νῶτον· τῷ δὲ Ἰάφεθ ἀπὸ Μηδίας ἕως Γαδείρων τὰ πρὸς βοῤῥᾶν. (2) Αἱ δὲ λαχοῦσαι χῶραι τῷ μὲν Σὴμ εἰσὶν αὗται· Περσὶς, Βακτριανὴ, Ὑρκανία, Βαβυλωνία, Κόρδυνα, Ἀσσυρία, Μεσοποταμία, Ἀραβία ἡ ἀρχαία,

4. βσξβ' Mon. Aug?. — 6. ψμ' Eus. φλσ' Mon. Aug; ἀπὸ Ἀ. ἐπὶ τὴν τοῦ Φ. τελευτὴν ἔτη γ Leo. — 10. Λὸδ Aug. om. Par. — 11. Γάμερ καὶ Par. — 12. Ἰωΐαν Par. — 13. ὤνκερ Par. — Καὶ τυγχ. Par. — 20. τόποι — χῶραι καὶ νῆσοι καὶ ποταμοὶ Leo et Par. — 23. υἱῶν Par. e Iota subscr. — 29. Κ. δύνη Leo.

Ἐλυμαΐς, Ἰνδικὴ, Ἀραβία ἡ εὐδαίμων, Κοιλησυρία, Κομμαγήνη καὶ Φοινίκη πᾶσα καὶ ποταμὸς Εὐφράτης.

(3) Τῷ δὲ Χὰμ Αἴγυπτος, Αἰθιοπία ἡ βλέπουσα κατ' Ἰνδοὺς, ἑτέρα Αἰθιοπία, ὅθεν ἐκπορεύεται ὁ ποταμὸς τῶν Αἰθιόπων, Ἐρυθρὰ* βλέπουσα κατὰ ἀνατολὰς, Θηβαΐς, Λιβύη ἡ παρεκτείνουσα μέχρι Κυρήνης, Μαρμαρὶς, Σύρτις, Λιβύη** ἄλλη, Νουμιδία, Μασσυρὶς, Μαυριτανία ἡ κατέναντι Γαδείρων. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ βοῤῥᾶν τὰ παραθαλάσσια ἔχει, Κιλικίαν, Παμφυλίαν, Πισσιδίαν, Μυσίαν, Λυκαονιάν, Φρυγίαν, Καβαλίαν, Λυκίαν, Καρίαν, Λυδίαν***, Βιθυνίαν, τὴν ἀρχαίαν Φρυγίαν· καὶ νήσους πάλιν ἔχει, Σαρδινίαν, Κρήτην, Κύπρον καὶ ποταμὸν τὸν καὶ Νεῖλον καλούμενον.

(4) Τῷ δὲ Ἰάφεθ Μηδία, Ἀλβανία****, Ἀρμενία μικρὰ***** καὶ μεγάλη, Καππαδοκία, Παφλαγονία, Γαλατία, Κολχὶς, Βόσπορος, Μαιῶτις, Δερβὶς, Σαρματὶς, Ταυριανὶς*****, Μολοσσὴ, Θεσσαλία, Λοκρὶς, Βοιωτία, Αἰτωλία, Ἀττικὴ, Ἀχαΐα, Πελλήνη, ἡ καλουμένη Πελοπόννησος, Ἀρκαδία, Ἠπειρῶτις, Ἰλλυρίς, Λυχνῖτις, Ἀδριακὴ, ἐξ ἧς****** τὸ Ἀδριακὸν πέλαγος. Ἔχει******* καὶ νήσους, Βρετανίαν, Σικελίαν, Εὔβοιαν, Ῥόδον, Χῖον, Λέσβον, Κυθήρην, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, Κόρκυραν, καὶ μέρος τι τῆς Ἀσίας, τὴν καλουμένην Ιωνίαν, καὶ ποταμὸν Τίγριν, τὸν διορίζοντα μεταξὺ Μηδίας καὶ Βαβυλωνίας. (5) Τούτων οὖν κληροδοτηθέντων, ὁ τοῦ Χὰμ υἱὸς Χαναὰν ἰδὼν τὴν πρὸς τῷ Λιβάνῳ γῆν, ὅτι ἀγαθή τε καὶ εὔφορος καὶ κατὰ πολὺ

---

4. Ἀ. ἑτ. Par. — * ἡ Ieo et Par., θάλασσα? — ** ἡ Par., Λ. ἡ ἀπὸ ποταμέως παρεκτείνουσα μέχρις ἄκρας Σύρτεως, Νουμ. Μ. Μ. ἡ παρεκτείνουσα μέχρις Ἡρακλεωτικῶν στηλῶν κ. Γ. Ἔχει δὲ ἐν τοῖς κατέναντι β. Leo. — 8. ταῖς Mon. Aug. — παρὰ θάλασσαν Leo, Par. — 10. Φ. καὶ Μαλίαν Aug. Mon.? — *** Μυσίαν ἄλλην, Τρωάδα, Αἰωλίδα Leo. Par. — 12. π. Γηῶν τὸν κ. Ν. Leo. Par.— **** Ἀμαζονὶς Leo. — ἡ μ. Par. — ***** τε Leo. — 16. Βοσπόρη Leo, Par. — Δέρβη Aug. Mon. — ***** Βασταρνὶς, Σκυθία, Θρᾳκία, Μακεδονία Leo, Par.—17. Μολοσσοὶ Par. Μολοσσὶς Leo. — 12. Πελληνὶς δὲ καὶ Π. Par. — ****** καὶ Par. — ******* δὲ Leo, Par. — 23. ἡ καλουμένη Ἰωνία Leo, τῆς καλουμένης Ἰωνίας Aug. Mon? — 24. Βαβυλῶνος Leo, Par. — Τ. οὕτω κληρωθέντων Par. — 26. τέ ἐστι Par. Leo.

τῆς ἑαυτοῦ διαλλάττουσα γῆς, τυραννικῶς καθήρπασεν αὐτὴν καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Σὴμ κληρονόμους ἐξήλασεν, καὶ οὕτω πᾶσα ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Χαναὰν προσαγορεύεται. Κἀντεῦθεν τοίνυν ὁ δίκαιος κριτὴς μετὰ ταῦτα τοῖς ἐκ τοῦ Σὴμ υἱοῖς* ἀπέδωκεν αὐτὴν διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυή, καθὼς καὶ τῷ Ἀβραὰμ προεπηγγείλατο. Δίκαιος γὰς ὁ Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν.

(6) Ῥαγαῦ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρλβ ἐγέννησε τὸν Σερούχ, 2653 (2905)
καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη σζ καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη τλθ. (7) Σεροὺχ δὲ γενόμενος ἐτῶν ρλ, ἐγέννησε τὸν Ναχώρ, 2523 (3235)
καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησε ἔτη σ καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη τλ, ὃς πρῶτος ἤρξατο τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος διὰ τοὺς πάλαι γενομένους πολεμιστὰς καὶ ἡγεμόνας καὶ πράξαντάς τι ἀνδρεῖον, ἀρετῆς καὶ μνήμης ἄξιον, οὓς καὶ ἀνδριάσι στηλῶν ἐτίμησαν, ὡς ἀγαθόν τι πεπραχότας. Οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι ἀγνοοῦντες τὴν τῶν προγόνων γνώμην, ὅτι ὡς προπάτορας καὶ ἀγαθῶν πραγμάτων ἐπινοητὰς ἐτίμησαν μνήμης μόνον χάριν, οὗτοι ὡς θεοὺς ἐτίμησαν καὶ ἔθυον αὐτοῖς, καὶ οὐχ ὡς ἀνθρώπους θνητοὺς γεγενομένους· ὧν τὴν ἀσέβειαν Σολομῶν στηλιτεύει, φάσκων· »τὸν πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον νῦν εἰς σέβασμα ἐλογίσαντο». (8) Σαφέστερον δὲ καὶ διεξοδικώτερον τὴν παράνοιαν τούτων καὶ ἀθεΐαν ἐλέγχων ὁ μέγας Ἀθανάσιος τοιάδε φησί.» Σαθρᾶς τοίνυν τῆς τοιαύτης αὐτῶν διανοίας φαινομένης, ἀνάγκη τὴν ἀλήθειαν διαλάμπειν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαγνώσεως. Οὔτε γὰρ τὸ κακὸν* παρὰ θεοῦ, οὔτε ἐν τῷ θεῷ· οὔτε μὴ οὐσία τις ἔστιν, ἀλλ' ἄνθρωποι** κατὰ στέρησιν τῆς τοῦ καλοῦ φαντασίας*** ἐπινοεῖν ἤρξαντο, καὶ ἅμα πράττειν τὰ οὐκ ὄντα καὶ ἅπερ ἐβούλοντο. Ὥσπερ γὰρ ἄν τις, ἡλίου φαίνοντος****, καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς σκότος***** ἐπινοεῖ, καὶ λοιπὸν****** ἐν σκότει πλανώμενος καὶ περιπατῶν προσ-

1. διαλλαττούσης Mon. Aug?—3. πᾶσα γῆ Par.—προσηγορέυθη Leo, προσηγόρευτο. Καντ. ὁ δ. κρ. τοῖς Par. — * Ἐβραῒμ Par. — 9. Σ. γ. Par. Leo. — 12. π. ἢ ἡγ. ἢ πρ. Par. ἢ π. ἢ ἡγ. καί τι πρ. Ced. 81,15—τι ἀγαθὸν καὶ μν. Par.—13. ἐτίμησεν Par. — 15. πρόπατρας Mon. Aug.? — 19. νῦν σ. Sap. XIV. 20.—21. Oratio c. gentes I. A δ. ἔτι τὸ κ. οὐ π. θῦ οὐδὲ ἐν θεῷ οὔτε ἐξ ἀρχῆς γέγονεν, ὁ. ὁ. τις ἐ. αὐτοῦ Ath. — ** τὴν Mon. Aug.?—25. στ. τοῦ κ. Mon. Aug. — *** ἑαυτοῖς Ath. — 26. καὶ ἀναπλάττειν—βούλονται. Ὡς γὰρ Ath.—27. ἡ τοῦ Mon. Aug.? τοῦ ἡ.? — **** καὶ πάσης τῆς γῆς τῷ φωτὶ τούτου καταλαμπομένης Ath.—***** ἑαυτῷ Ath.—ἐπινοῇ Ath. — ****** ὡς Ath.

κόπτει, πολλάκις κατὰ μικρὸν ὑπάγει, νομίζων, μὴ εἶναι σκότος, ἀλλὰ φῶς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων καμμύουσα τὸν νοητὸν ὀφθαλμὸν, δἰ οὗ τὸν θεὸν ὁρᾶν δύναται, ἑαυτῇ τὰ κακὰ ἐπενόησε.» «Γέγονε μὲν γὰρ εἰς τὸ ὁρᾶν τὸν θεὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι· αὐτὴ δὲ ἀντὶ τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ φθαρτὰ τὰ τοῦ σκότους ἔργα ἐπεζήτησε, καθὼς γέγραπται, ὅτι· «ὁ θεὸς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ. αὐτὸς δὲ ἐπεζήτησε λογισμοὺς πολλούς.» (9) Ἐπεὶ οὖν ὥσπερ μανέντες οἱ ἄνθρωποι τὴν οὐκ οὖσαν κακίαν ἐπενόησαν, οὕτω καὶ τοὺς οὐκ ὄντας θεοὺς ἑαυτοῖς ἀνεπλάσαντο. Ὡς γὰρ πάλιν εἴ τις εἰς βυθὸν καταδὺς μηκέτι μὲν βλέπει τὸ φῶς μήτε τὰ ἐν τῷ φωτὶ φαινόμενα, διὰ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ πρὸς τὸ κάτω νεῦμα καὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐπίχυσιν, μόνα δὲ τὰ ἐν τῷ βυθῷ αἰσθόμενος νομίζει, μηδὲν εἶναι πλέον ἐκείνων· οὕτω δὴ καὶ οἱ πάλαι τῶν ἀνθρώπων καταδύντες εἰς τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας καὶ φαντασίας, κἀντεῦθεν ἐπιλαθόμενοι τῆς τοῦ θεοῦ ἐννοίας τε καὶ δόξης, τὰ φαινόμενα θεοὺς ἀνετυπώσαντο, λατρεύοντες τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. Καὶ ὥσπερ κατὰ τὸ λεχθὲν παράδειγμα οἱ εἰς βυθὸν καταδυόμενοι, ὅσον ἐπικαταβαίνουσι, τοσούτῳ μᾶλλον τὰ σκοτεινότερα καὶ βαθύτατα βλέπουσιν, οὕτω καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων πέπονθε γένος. Οὐ γὰρ ἁπλῆν ἔσχε τὴν πλάνην καὶ τὴν εἰδωλολατρίαν, οὐδὲ ἀφ' ὧν ἤρξαντο, ἐν τούτοις διέμειναν· ἀλλ' ὅσον τοῖς προτέροις ἐνεχείριζον, τοσοῦτον ἑαυτοῖς καινοτέρας ἐφεύρισκον τὰς δεισιδαιμονίας, μηδὲν ἄκορον τῶν πρώτων κακῶν λαμβάνοντες. (10) Ἐπικαταβαίνοντες γὰρ λοιπὸν ταῖς ἐννοίαις καὶ τοῖς λογισμοῖς οἱ ἄνθρωποι, οὐρανῷ καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις τὴν τοῦ θεοῦ τιμήν τε καὶ δόξαν ἀνέθησαν. Εἶτα πάλιν τοῖς σκοτεινοῖς λογισμοῖς ἐπικαταβαίνοντες, αἰθέρα καὶ ἀέρα καὶ τὰ ἐν τῷ ἀέρι θεοὺς προσηγόρευσαν. Προβαίνοντες δὲ τοῖς κακοῖς ἤδη καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ σώματος ἡμῶν συστάσεως, τὴν θερμὴν καὶ τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν ξηρὰν οὐσίαν, θεοὺς ἀνύμνησαν. (11) Οἱ δέ γε τελειότεροι τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνθρώπους τοὺς μὲν ἔτι

1. περιπατῇ πίπτων καὶ κατὰ κρημνῶν ὑπάγων ν. οὐκ ἐ. φῶς ἀ. σκ. δοκῶν γὰρ βλέπειν, οὐδ' ὅλως ὁρᾷ, οὕτω Ath.—2. καμμύσασα τὸν ὀ. Ath.—5. φθ. καὶ τὸ σκότος ἐζ. Ath.—6. ὥς που τὸ πνεῦμα ἐγγράφως φησίν Ath. Eccl. VII. 29. — 20. ἔσχον? — 31. τελέωτεροι Aug. Mon.?

ζῶντας, τοὺς δὲ καὶ μετὰ θάνατον θεοὺς ἐκάλεσαν. (12) Καὶ οὐ μόνον εἰς ἀνθρώπους καὶ κτήνη καὶ ἑρπετὰ, χερσαῖά τε καὶ ἔνυδρα, τὴν τοῦ θεοῦ προσηγορίαν μετήγαγον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μηδ' ὅλως ὄντα ἢ φαινόμενα τὴν αὐτὴν δυσσέβειαν ἐξωκείλαντες ἐπεδείξαντο· λογικὰ γὰρ ἀλόγοις ἐπιμίξαντες καὶ ἀνόμοια τῇ φύσει ἐνειράντες ὡς θεοὺς ἐδόξασαν. Οἷοί εἰσιν οἱ παρ' Αἰγυπτίοις κυνοκέφαλοι καὶ ὀφιοκέφαλοι [καὶ ὀνοκέφαλοι καὶ ὁ παρὰ Λίβυσι κριοκέφαλος] καὶ παρὰ τοῖς μυθίοις τὰ λεγόμενα πλάσματα, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις καὶ ἱπποκένταυρος καὶ τραγέλαφος, ἐπιτείνοντες* τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὴν ἡδονήν τε καὶ ἐπιθυμίαν θεοποιήσαντες, ἣν δὴ καὶ Ἀφροδίτην καλέσαντες προσεκύνησαν. (13) Καὶ μέν τοι καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν ἄρχοντας διὰ τιμὴν τῶν ἀρξάντων ἢ διὰ φόβον τῆς αὐτῶν τυραννίδος ὡς θεοὺς ἐτίμησαν· ὥσπερ ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεὺς τετίμηται, καὶ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ Ἑρμῆς, καὶ ὁ ἐν Ἰνδίᾳ Διόνυσος, καὶ ἡ ἐν Αἰγύπτῳ Ἶσις καὶ Ὄσιρις, καὶ ὁ νῦν Ἀδριανοῦ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως παῖς Ἀντίνοος. Ἐπιδημήσας γὰρ [Ἀδριανὸς] ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τελευτήσαντα ἰδὼν τὸν τῆς ἡδονῆς ὑπηρέτην Ἀντίνοον, ἐκέλευσε θρησκεύεσθαι τοῦτον, ἅτε δὴ καὶ μετὰ θάνατον ἐρῶν τοῦ παιδὸς, δι' ὑπερβάλλουσαν ἀσέβειάν τε καὶ οἰστρηλασίαν. Καὶ γὰρ οἱ παρ' Ἕλλησι διαβεβοημένοι θεοὶ, Ζεύς τε καὶ Ποσειδῶν καὶ Ἀπόλλων καὶ Ἥφαιστος καὶ Ἑρμῆς, καὶ ἐν θηλείαις Ἥρη καὶ Δήμητρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἄρτεμις διαταγαῖς ἐκρίθησαν θεοποιεῖσθαι. (14) Διὸ δὴ ταύτας καὶ εἰδωλομανίας καὶ ἐφευρέσεις ἡ θεία γραφὴ θριαμβεύουσα οὕτω φάσκει· «ἀρχὴ πονηρίας ἐπίνοια εἰδώλων· εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς. Οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, οὔτε εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. Κενοδοξίᾳ δὲ ἀνθρώπων εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο καὶ σύντομον αὐτῶν ἐπενοήθη τὸ τέλος. Ἀώρῳ γὰρ πένθει τρυχόμενος πατὴρ, τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας τόν ποτε νεκρὸν ἄνθρωπον νῦν ὡς ζῶντα ἐτίμησε καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ τελετάς· εἶτα χρόνῳ κρατηθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος διεφυλάχθη καὶ

6. οἷον Par.—7. om. καὶ ὀ. καὶ ὁ π. Λ. κρ. Par.—8. μύθοις Par.—9. οἱ ἱπποκένταυροι. Ἐπ. Par. — * δὲ Par. — 10. θ. ἤδη καὶ Par.—15. e Iustino M. Ap. I. 29.—21. πορνείας Sap. XIV. 12.—26. Κ. γὰρ Sap. 14. — 27. Καὶ διὰ τ. τέλος ἐπ. Sap.

τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο τὰ γλυπτά.» «Καὶ τοῦτο γέγονε τῷ βίῳ ὡς ἔνεδρον, ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθηκαν.» (15) Εἶτα τοίνυν καὶ οἱ τῶν τοιούτων ψευδοθέων κήρυκες καὶ μάντεις ποιηταί τε καὶ συγγραφεῖς οὐχ ἁπλῶς εἶναι θεοὺς μόνον ἔγραψαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν πρὸς ἔλεγχόν τε ἀθεότητος καὶ αἰσχροποιοῦ πολιτείας ἀνέγραψαν. Καὶ γὰρ τοὺς ἀκολάστους ἔρωτας καὶ ἀσελγείας τοῦ Διὸς καὶ παιδοφθορίας καὶ τῶν ἄλλων ζηλοτυπίας πρὸς ἡδονὴν τῶν θηλειῶν, καὶ φόβους καὶ δειλίας καὶ τὰς ἄλλας κακίας οὐδέτερον, καὶ ἑαυτοὺς ἐλέγχουσιν, ὡς οὐ μόνον περὶ θεῶν διηγοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ περὶ σεμνῶν ἀνθρώπων. Ἐκ μὲν γὰρ Διὸς τὴν παιδοφθορίαν καὶ τὴν μοιχείαν, ἐκ δὲ Ἀφροδίτης τὴν πορνείαν· καὶ ἐκ μὲν Ῥέας τὴν ἀσέλγειαν, ἐκ δὲ Ἄρεως τοὺς φόνους, ἐκ Διονύσου τὴν οἰνοφλυγίαν καὶ ἐξ ἄλλων ἄλλα τοιαῦτά φασι τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι. Ἀλλ' οὐκ ἄδηλον τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ὅτι παρὰ γνώμην εἰρήκασι τὰ τούτων πάθη καὶ τὰς αἰσχίστας πράξεις *. Ἐπειδὴ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ ἀκοινώνητον προσηγορίαν καὶ τιμὴν τοῖς οὐκ οὖσιν θεοῖς, ἀλλ' ἀνθρώποις θνητοῖς ἐσπούδαζον ἀναθεῖναι, τούτου χάριν καὶ ἄκοντες ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἠναγκάσθησαν τὰ τούτων παθήματα πρὸς ἔλεγχον τοῦ μὴ θεοὺς αὐτοὺς εἶναι, ἀλλ' ἐμπαθεῖς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ φασὶν οἱ τῇ πλάνῃ δεδουλωμένοι. «Διὰ τοῦτο θεοὺς αὐτοὺς ἡγούμεθα, ὅτι τοῖς ἀνθρώποις χρήσιμοι γεγόνασι. Ζεὺς μὲν γὰρ λέγεται πλαστικὴν τέχνην ἐξευρηκέναι, Ποσειδῶν δὲ κυβερνητικήν, Ἥφαιστος μὲν τὴν χαλκευτικήν, Ἀσκλήπιος δὲ τὴν ἰατρικὴν καὶ Ἀπόλλων τὴν μουσικὴν καὶ Ἀθηνᾶ μὲν τὴν ὑφαντικήν, Ἄρτεμις δὲ τὴν κυνηγητικὴν καὶ Ἥρα μὲν στολισμόν, Δημήτηρ δὲ γεωργίαν καὶ ἄλλοι ἄλλας.» (15) Οὐκοῦν εἰ διὰ τὰς τῶν τεχνῶν εὑρέσεις θεοὺς αὐτοὺς ἄξιον ἀναγορεύεσθαι, δέον καὶ τοὺς

1. ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἐν. Sap. XIV. 21. — 13. καὶ μὲν Ῥ. — καὶ ἐξ Ἀ. — καὶ ἐκ Δ. Par. — 15. ἄδηλος Par. — * προσκυνῆσαι διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἀσεβείας· καὶ τὸ μὲν ὕδωρ τοῦ Νείλου ἐσέβοντο ὡς τὴν χώραν αὐτῶν ἀρδεῦον, τὸν δὲ βοῦν ἐθειποιοῦντο ὡς τὴν γεωργίαν ἐπιτελοῦντα καὶ τὴν τροφὴν πορίζοντα, τὸν δὲ τράγον καὶ τὰ πρόβατα διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν χρῆσιν κτλ. Par. — κυβερ. Hucusque e codd. Mon. et Aug. cum Par. 1703 collatis. Quae sequuntur sunt e codice Mosquensi, qui incipit νιτικήν, Ἡφ. κτλ. cf. Glycam 244, 22—245,21.

τῶν ἄλλων τεχνῶν εὑρετὰς οὕτως ὀνομάζεσθαι; γραμμάτα μὲν γὰρ Φοίνικες εὗρον, ποίησιν δὲ ἡρωϊκὴν Ὅμηρος, καὶ διαλεκτικὴν μὲν Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, ῥητορικὴν δὲ Κόραξ ὁ Συρακούσιος, καὶ μελισσῶν μὲν καρπὸν ὁ Ἀριστοτέλης, σίτου δὲ σπόρον καὶ κριθῆς Τριπτόλεμος, καὶ νόμους μὲν Λυκοῦργος ὁ Σπαρτιάτης καὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, τῶν δὲ γραμμάτων τὴν σύνταξιν καὶ ἀριθμὸν καὶ μέτρα καὶ σταθμία Παλαμήδης ἐφεῦρεν, καὶ ἄλλοι ἄλλα καὶ διάφορα τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἐπήγγειλαν χρήσιμα κατὰ τὴν τῶν ἱστορησάντων μαρτυρίαν. (16) Ἀλλ' εὔδηλος ἡ τούτων παράνοια, ὅτι περ οὐ μόνον ἀνθρώποις φθαρτοῖς προσῆψαν τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν καὶ δόξαν, ἀλλὰ καὶ πετεινοῖς καὶ τετραπόδοις καὶ ἑρπετοῖς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν παθῶν αὐτῶν καὶ μανιώδη λύσσαν. (17) Περὶ ὧν φησὶν ὁ ἀπόστολος· « ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν· διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθος ἀτιμίας». (18) Καὶ ὅλως τῶν ἐν εἰδώλοις μανέντων πάντων διάφορός ἐστιν ἡ δόξα καὶ ἡ θρησκεία. Καὶ οὐ τὰ αὐτὰ παρὰ τοῖς αὐτοῖς εὑρίσκεται. Καὶ εἰκότως· τοῦτο γὰρ οὐ μικρὸς ἔλεγχός ἐστι τῆς αὐτῶν ἀθεότητος· διαφόρων γὰρ ὄντων καὶ πολλῶν κατὰ χώραν θεῶν, τοῦ ἑτέρου τὸν τοῦ ἑτέρου θεὸν ἀναιροῦντος, οἱ πάντες ἀναιροῦνται· καὶ γὰρ οἱ παρ' ἄλλοις νομιζόμενοι θεοὶ τῶν παρ' ἄλλων λεγομένων θεῶν γίνονται σπονδαὶ καὶ θυσίαι. Αἰγύπτιοι μὲν τὸν Ἄπιν βοῦν μόσχον ὄντα σέβουσι καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, τούτους δὲ ἄλλοι τῷ Διῒ θύουσιν, Λίβες δὲ προβατοθεοποιοῦντες· καὶ τοῦτο παρ' ἑτέρων εἰς θυσίαν σφάττεται. Ἰνδοὶ δὲ τὸν Διόνυσον θρησκεύουσι συμβολικῶς αὐτὸν οἶνον ὀνομάζοντες. Καὶ ἄλλοι τοῦτον σπένδουσι, ἕτεροι δὲ ποταμοὺς καὶ πηγάς· καὶ πάντων μᾶλλον Αἰγύπτιοι τὸ ὕδωρ προτετιμήκασι καὶ θεὸν ἀνηγόρευσαν. (19) Ἐν οἷς καὶ τοσοῦτον ὑπερεπλεόνασεν ἡ εἰδωλομανία παρὰ τὰ ἔθνη πάντα, ὡς οὐ μόνον βόας τε καὶ τράγους καὶ κύνας καὶ πιθήκους θεραπεῦσαι, ἀλλὰ

3. Ζ. ὁ Ἐλάτων cod. — 13. Rom. I. 21 — 24 et 26.

καὶ σκόροδα καὶ κρόμυα καὶ πολλὰ τῶν εὐτελῶν λαχάνων θεοὺς ὀνομάσαι καὶ προσκυνῆσαι διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἀσεβείας. Καὶ τὸ μὲν ὕδωρ τοῦ Νείλου ἐσέβοντο ὡς τὴν χώραν (1[b]) αὐτῶν ἀρδεῦον· τὸν δὲ βοῦν ἐθεοποίουν ὡς τὴν γεωργίαν ἐπιτελοῦντα καὶ τὴν τροφὴν πορίζοντα, τὸν δὲ τράγον καὶ τὰ πρόβατα διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν χρῆσιν, τὰ δὲ λοιπὰ βδελλύγματα, κύνας τε καὶ πιθήκους καὶ κνόδαλα καὶ τὴν λοιπὴν ἀπρέπειαν τῶν ζώων τε καὶ λαχάνων ἐθεράπευον, καθότι πρόφασις αὐτοῖς αἱ περὶ ταῦτα χρεῖαι γεγόνασιν, δῆθεν αἴτια σωτηρίας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ Φαραὼ πανολεθρίας· ἡνίκα γὰρ ἐκεῖνος τὸν Ἰσραὴλ διώκων κατεποντίσθη, ἕκαστος περὶ ᾧ ἀπησχολίσθη, μὴ ἐξακολουθήσας τῷ Φαραῷ καὶ περισωθείς, τοῦτο ἐθεοποίησε λέγων. «Θεός μου γέγονας σήμερον μαλίστα, δι' οὗ καὶ σωθεὶς οὐ συναπολώμην τῷ Φαραῷ, κωλυθεὶς διὰ τῆς τούτου προνοίας.» (20) Ὑπὲρ χρόνον δὲ τοίνυν καὶ κατὰ περίοδον τινά, τοῖς Αἰγυπτίοις ἐγεννᾶτο βοῦς ἔχων σημεῖα τινὰ περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν κέρκον, ἐξ ὧν ἐγνωρίζετο, ὅτι Ἆπις ἐστὶν ἤγουν θεός, ὅθεν καὶ ἑορτὴν ἐποίουν, ὡς θεοῦ αὐτοῖς ἐνδημήσαντος, καὶ παρατιθέασι τῷ βοῒ πανδαισίαν ἐν τῇ φάτνῃ πολλήν, ὡς ἂν εἰ εὐωχοῦντες τὸν θεὸν αὐτῶν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τράγον σεβόμενοι Μένδην λεγόμενον καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν ὡς ἀνακείμενον ἔφασκον τῇ γονίμῳ δυνάμει, οὗτινος τράγου καὶ ἱερὸν ὑπῆρχεν ἐν ᾧ ἦν τραγοσκελής, ὄρθιον τὸ αἰδοῖον ἔχων. Ἔτι μὴν καὶ τοὺς κροκοδείλους καὶ τοὺς ὄφεις καὶ τοὺς αἰλούρους καὶ τοὺς ἰχθύας τιμῶντες, ἐξ ἀλόγου τιμῆς ἀτιμίαν ἑαυτοῖς περιποιοῦνται. (21) Ἤδη δέ τινες εἰς τοσαύτην ἀσθένειαν καὶ παραφροσύνην ἐξήχθησαν, ὡς καὶ ἀνθρώπους τοῖς παρ' αὐτῶν ψευδοθέοις κατασφάττειν καὶ εἰς θυσίαν προσάγειν. (22) Ὅθεν προασφαλιζόμενος ἄνωθεν ὁ θεῖος λόγος τὸν ἐκ τοιαύτης πλάνης ἀπαλλαγέντα λαὸν ἔφασκεν· «οὐ ποιήσῃς σεαυτῷ εἴδωλον οὐδὲ πᾶν ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω καὶ οὐ προσκυνήσῃς αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσῃς αὐτοῖς.» Ὡς οὖν διαφορᾶς οὔσης μεταξὺ εἰδώλου καὶ ὁμοιώματος, εἰκότως

---

18. πανδεσίαν codex. — 21. τραγοσκελὶς codex, sed cf. Herodotum. II. 46. — 28. Ex. XX. 4.

εἶπεν· «οὐ ποιήσῃς σεαυτῷ εἴδωλον οὐδὲ ὁμοίωμα»· τὸ μὲν γὰρ εἴδωλον οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει, τὸ δὲ ὁμοίωμα τινός ἐστιν ἴνδαλμα καὶ ἀπείκασμα. Ἐπειδὴ τοίνυν Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τὰς οὐχ ὑφεστώσας μορφὰς, Σφίγγας καὶ Τρίτωνας καὶ Κενταύρους, καὶ Αἰγύπτιοι Κυνοπρόσωπον καὶ Βουκέφαλον, εἴδωλα καλεῖ τὰ τῶν οὐχ ὑφεστώτων μιμήματα, ὁμοιώματα δὲ τὰ τῶν ὑφεστώτων εἰκάσματα, οἷον ἡλίου, σελήνης, ἄστρων, ἀνϑρώπων, ϑηρίων, ἑρπετῶν καὶ τῶν τοιούτοις παραπλησίων· τούτοις δὲ κελεύων μὴ προσκυνεῖν μηδὲ λατρεύειν, οὐχ ἁπλῶς ἀπαγορεύει (2ᵃ) ἀμφότερα; ἀλλ' ἐπειδὴ σημαίνει τινὰς προσκυνῆσαι μὲν ἀμφότερα διὰ φόβον ἀνϑρώπινον, οὐ μὴν δὲ λατρεῦσαι κατὰ ψυχὴν, ἐδίδαξεν ὡς ἑκάτερον ἀσεβὲς καὶ ϑεοστυγὲς καὶ λίαν ἀπόβλητον.

V. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.

Διὰ δὴ τοῦτο πάλιν, ἵνα μή τινες ὡς οὗτοι, τῷ κάλλει τῶν κτισμάτων ἀποβλέψαντες, οὐχ ὡς ἔργον ϑεοῦ, ἀλλ' ὡς ϑεοὺς τιμήσουσιν, εἰσάγει προσφόρως ἡ γραφὴ λέγουσα. «Καὶ μὴ ἀναβλέψῃς τοῖς ὀφϑαλμοῖς ἰδεῖν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην * καὶ πάντα τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ (καὶ) πλανηϑεὶς προσκυνύσῃς αὐτοῖς **, ἃ ἀπένειμε Κύριος ὁ ϑεός σου *** πᾶσι τοῖς ἔϑνεσιν», ἀπένειμε δὲ οὐχὶ εἰς τὸ εἶναι ϑεοὺς αὐτοῖς ταῦτα, ἀλλ' ἵνα τῇ τούτων ἐνεργείᾳ γινώσκωσιν οἱ ἀπὸ τῶν ἐϑνῶν τὸν πάντων δημιουργὸν καὶ κύριον· ἐκ γὰρ μεγέϑους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς ϑεωρεῖται, καὶ «τὰ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καϑορᾶται», καὶ «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν ϑεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ τὸ στερέωμα», καϑὰ γέγραπται. (2) Ὁ μὲν οὖν κτίστης ϑεὸς, τέλειός ἐστι καὶ προτέλειος, ἀνενδεὴς κατὰ πάντα τρόπον· τὰ δὲ κτίσματα λαβών τις, οἷον ἥλιον καϑ' ἑαυτὸν μόνον καὶ σελήνην, γῆν τε αὖ καὶ ἄστρα καὶ τὴν ϑερμὴν καὶ τὴν ψυχρὰν καὶ ξηρὰν καὶ ὑγρὰν οὐσίαν διαιρῶν ἀπὸ τῆς πρὸς

---

16. Deut. IV. 19. Καὶ μὴ ἀ. εἰς τὸν οὐνον καὶ ἰδὼν — * καὶ τοὺς ἀστέρας Deut. — ** καὶ λατρεύσῃς αὐτοῖς Deut. — *** αὐτὰ Deut. — 23. Rom. I. 20. — 24. Ps. XIX. 1.

ἀλλήλας συναφείας, καὶ ἕκαστον ἐκλάβοιεν καϑ' ἑαυτὸν καὶ ἰδίᾳ ϑεωρήσειεν, εὑρήσει πάντως, μηδὲν ἱκανούμενον ἑαυτῷ, ἀλλὰ τῆς ἀλλήλων χρείας ἐπιδεόμενα καὶ ταῖς παρ' ἀλλήλων ἐπικουρίαις συνιστάμενα· ἥλιος μὲν γὰρ τῷ σύμπαντι οὐρανῷ περιστρέφεται καὶ ἐμπεριέχεται καὶ σκότος τῆς ἐκείνου κυκλοφορίας οὐκ ἄν ποτε γένοιτο· σελήνη δὲ καὶ ἄστρα μαρτυροῦσι τὴν παρὰ ἡλίου γενομένην αὐτοῖς φωταυγίαν· γῆ δὲ πάλιν οὐκ ἄνευ ὑετῶν τοὺς καρποὺς ἀποδιδοῦσα φαίνεται· οἱ δὲ ὑετοὶ χωρὶς τῆς τῶν νεφελῶν χρείας οὐκ ἂν ἐπὶ τῆς γῆς καταβαίνουσιν, ἀλλ' οὐδὲν ἔφυ χωρὶς τοῦ ἀέρος, καὶ ὁ ἀὴρ οὐχ ὑφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ μὲν τοῦ αἰϑέρος διακαίεται, ὑπὸ δὲ ἡλίου καταλαμπόμενος λαμπρύνεται. Καὶ πηγαὶ μὲν καὶ ποταμοὶ οὐκ ἄνευ τῆς γῆς συστήσονταί ποτε· γῆ δὲ οὐχ ὑφ' ἑαυτῆς ἐρέρεισται, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς τῶν ὑδάτων οὐσίας συνέστηκεν· ἐμπεριέχεται δὲ καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ παντὸς συνδεϑεῖσα, ἥ τε ϑάλασσα καὶ ὁ ἔξωϑεν περιῤῥέων σύμπασαν τὴν γῆν μέγας Ὠκεανὸς ὑπὸ ἀνέμων κινεῖται καὶ φέρεται ὅπου δ' ἂν αὐτὸν ἡ τῶν ἀνέμων προσρήξῃ βία. Καὶ αὖ πάλιν οἱ ἄνεμοι οὐκ ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ κατὰ τοὺς περὶ τούτων εἰπόντας, ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἀέρα τοῦ αἰϑέρος διακαύσεως καὶ ϑερμότητος, ἐν αὐτῷ τῷ ἀέρι συνίστανται καὶ δι' αὐτοῦ πανταχοῦ πνέουσιν. (3) Περὶ γὰρ τῶν δ̄ στοιχείων, ἐξ ὧν καὶ συνέστηκεν ἡ τῶν σωμάτων φύσις, τὴν ϑερμὴν λέγω καὶ τὴν ψυχρὰν, ξηράν τε καὶ ὑγρὰν οὐσίαν, τίς ἂν (2[b]) οὐκ οἶδεν, ὡς ὁμοῦ μὲν συνημμένα ταῦτα συνίστανται, διαιρούμενα δὲ καϑ' ἑαυτὰ γινόμενα λοιπὸν καὶ ἀλλήλων εἰσὶν ἀναιρετικά· τὸ γὰρ ϑερμὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀναιρεῖται, καὶ τὸ ψυχρὸν ὑπὸ τοῦ ϑερμοῦ ἀφανίζεται, καὶ τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ξηροῦ-ξηραίνεται· πῶς οὖν ταῦτ' ἂν εἶεν ϑεοὶ, δεόμενα τῆς παρ' ἑτέρων ἐπικουρίας καὶ ἀλλήλοις μαχόμενα, καὶ ϑεοὺς ἀναγορεύειν ἄξιον; πῶς δὲ πάλιν οἱ τὴν κτίσιν ϑεοποιοῦντες οὐχ ὁρῶσιν ἥλιον μὲν ὑπὸ τὴν γῆν γινόμενον καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ μὴ ὁρᾶσϑαι ὑπ' αὐτοῦ συγχωρούμενον; σελήνην δὲ ἥλιος κρύπτει μεϑ' ἡμέραν τῇ τοῦ φωτὸς λαμπηδόνι· καὶ γῆς μὲν τοὺς

---

2. εὑρήσῃ codex. — 9. καταβαίνοιεν? — ἔφη codex. — 13. ἐρείριαται codex. — 18. εὔπον. codex.

καρποὺς, χάλαζα πολλάκις βλάπτει, τὸ δὲ πῦρ, πλημμυροῦντος ὕδατος, σβέννυται· εἴπερ ἦσαν θεοὶ, ἔδει τούτους μηδ᾽ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἡττᾶσθαι καὶ ἐπικρύπτεσθαι, ἀλλὰ πάντοτε ἀλλήλοις συνεῖναι καὶ κοινὰς ἅμα τὰς ἐνεργείας ἐπιτελεῖν, ὅθεν εἰκότως οὔτε ἥλιος, οὔτε σελήνη, οὔτε μὴν ἄλλο τι μέρος τῆς κτίσεως, πολλῷ δὲ πλέον οὔτε τὰ ἐν λίθοις καὶ χρυσῷ καὶ ταῖς ἄλλαις ὕλαις ἀγάλματα, οὐδ᾽ οἱ παρὰ ποιηταῖς μυθολογούμενοι Ζεὺς καὶ Ἀπόλλων καὶ οἱ λοιποὶ εἶεν ἀληθῶς θεοὶ, ὡς ὁ λόγος ἀπέδειξεν, ἀλλὰ τὰ μὲν αὐτῶν μέρη τῆς κτίσεώς εἰσι, τὰ δὲ ἄψυχα τυγχάνει, τὰ δὲ μόνον ἄνθρωποι θνητοὶ γεγόνασιν ἢ ὑπάρχουσιν. (4) Εἰ τοίνυν τοὺς παρὰ ποιηταῖς λεγομένους θεοὺς οὐκ εἶναι θεοὺς ἀποδέδεικται, ἀνάγκη πᾶσα, τούτων ἀναιρουμένων, παρ᾽ ἡμῖν εἶναι λοιπὸν τὴν θεοσέβειαν καὶ τὸν παρ᾽ ἡμῖν [προσκυνούμενον καὶ κηρυττόμενον, τοῦτον μόνον εἶναι θεὸν ἀληθινὸν καὶ πάσης κτίσεως] δημιουργὸν, τὸν ἐν τριάδι προσκυνούμενόν τε καὶ λατρευόμενον, ὃς καὶ καθόλου τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς περὶ τὰ εἴδωλα πλάνης καὶ ἀλόγου φαντασίας ἀπάγων, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θείαν γνῶσιν ἐπανάγων. Αὖθις φησί· «οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ» καὶ «ἄκουε, Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεός σου, κύριος εἷς ἐστιν»· καὶ «κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.» (5) Οὕτως οὖν τῇ ἑαυτῶν σοφίᾳ καὶ δυνάμει πάντα συνέχων καὶ τὰς ἀρχὰς διαφυλάττων πάσης αἰσθητῆς οὐσίας, ἅπερ εἰσὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ, εἰς ἓν συγκεραννύων σύμφωνα, ἀποτελοῦσιν ἁρμονίαν· καὶ οὔτε τὸ πῦρ τῷ ψυχρῷ μάχεται, οὔτε τὸ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ ἀντιτάσσεται, ἀλλ᾽ ὡς φίλα καὶ ἀδελφὰ καθ᾽ ἑαυτὰ ὄντα, τὰ ἐναντία συνελθόντα τε καὶ φαινόμενα ζωογονοῦσιν καὶ τοῦ εἶναι τοῖς σώμασιν ἀρχαὶ γίνονται, καὶ οὕτως αὐτῷ πάντα πειθόμενα, τὰ μὲν ἐπὶ γῆς ζωογονεῖται, τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς συνίσταται. Καὶ ἡ μὲν θάλασσα πᾶσα καὶ ὁ μέγας ὠκεανὸς ὅροις ἰδίοις ἔχουσι τὴν ἑαυτῶν κίνησιν. Ἡ δὲ ξηρὰ πᾶσα χλοηφορεῖ καὶ κομᾷ παντοίοις καὶ διαφόροις φυτοῖς, ὑπείκουσα τῷ θείῳ προστάγματι. (6) Τὴν δέ γε δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν πᾶσαν κτίσιν, πολλοὶ διαφόρως ἐξειλήφασιν, καὶ

---

17. Ex. XX. 3. — 18. Deut. VI. 4. — 19. Mth. IV. 10. — 26. τὸ cod. — 31. ὑπηκ. cod. ὑπηκούουσα?

ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἠθέλησε, οὕτω καὶ ὡρίσατο· οἱ μὲν γὰρ αὐτομάτως καὶ ὡς ἔτυχεν τὰ πάντα γεγενῆσθαι λέγουσιν, ἐξ ὧν εἰσὶν οἱ Ἐπικούριοι καὶ τὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν πε (3a) ρὶ αὐτῶν οὐκ εἶναι μυθολογοῦσιν. Οἱ δὲ ἐν οἷς ἔστι καὶ ὁ περιβόητος οὗτος Πλάτων ἐκ προϋποκειμένης καὶ ἀγενήτου ὕλης πεποιηκέναι τὸν θεὸν τὰ πάντα διηγοῦνται.

VI. ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΓΟΗΤΕΙΑΣ.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς ἀδικίαν ἐκτραπέντες καὶ παρανομίαν πᾶσαν ὑπερβάντες, ἀκόρεστοι περὶ τὸ ἁμαρτάνειν γεγόνασιν· πόλεις γὰρ κατὰ πόλεων ἐπολέμουν, ἔθνη κατὰ ἐθνῶν ἠγείροντο, καὶ διήρητο πᾶσα ἡ οἰκουμένη εἰς μάχην, ἕκαστος φιλονεικοῦντες ἐν τῷ παρανομεῖν καὶ πράττειν ἄθεσμα πρὸς λύπην θεοῦ καὶ θεραπείαν τοῦ διαβόλου. Τοσοῦτον γὰρ ἠσέβουν, ὅτι καὶ δαίμονας ἐθρήσκευον καὶ θεοὺς αὐτοὺς ἀνηγόρευον καὶ θυσίας αὐτοῖς διὰ ἀλόγων ζῴων, καὶ ἀνθρώπων σφαγὰς προσήγαγον, ὡς εἴρηται. (2) Διὸ καὶ μαγείαις παρ' αὐτοῖς ἐδιδάσκοντο, καὶ μαντεῖαι καὶ φαρμακεῖαι, καὶ μέντοι καὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν καὶ τὴν αἰτίαν πάσης πολιτείας τε καὶ συμβάσεως τύχῃ καὶ ἄστροις ἀνετίθουν, μηδὲν τῶν φαινομένων πλέον λογιζόμενοι. Καὶ ὅλως ἦν πάντα παρανομίας καὶ ἀσεβείας ἔμπλεα καὶ πανταχοῦ τῆς ἀπάτης τῶν μάντεων ἐπεπλήρωτο· καὶ γὰρ τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ ἐν Δοδώνῃ καὶ τὰ ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Λυκίᾳ καὶ Λιβύῃ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ Καλβρίοις μαντεύμασιν· ἡ Πυθία ἐθαυμάζοντο μὲν τότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῇ φαντασίᾳ· νῦν δὲ ἀφ' οὗ Χριστὸς, ὁ θεὸς λόγος, ἡ τοῦ θεοῦ σοφία καὶ δύναμις καταγγέλλεται, πέπαυται ταῦτα καὶ ἡ τούτων δαιμονιώδης μανία, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι λοιπὸν ἐν αὐτοῖς ὁ μαντευόμενος. Καὶ πάλαι μὲν ἐφαντασιοσκόπουν δαίμονες τοὺς ἀνθρώπους, προκαταλαμβάνοντες πηγὰς ἢ ποταμοὺς ἢ ξύλα ἢ λίθους, καὶ οὕτω ταῖς μαγείαις ἐπλήττον τοὺς ἄφρονας· νῦν δὲ, τῆς θείας ἐπιφανείας τοῦ θεοῦ λόγου, γενομένης, ἠφάνισται τούτων ἡ φαντασία. (3) Καὶ πάλαι μὲν τοὺς

16. μαγεῖαι? — 22. Καλαυρίᾳ μαντεύματα ἥ τε?

παρὰ ποιηταῖς λεγομένος θεοὺς Δίαν καὶ Κρόνον καὶ Ἀπόλλωνα καὶ ἥρωας, νομίζοντες οἱ ἄνθρωποι θεοὺς ὑπάρχειν, ἐπλανῶντο σέβοντες· καὶ μέντοι καὶ ἀλληγορικῶς τινὰς αὐτῶν ἐκλαμβάνοντες προσεκύνουν, οἷον τὸν Ποσειδῶνα ὕδωρ καὶ τὸν Ἥφαιστον πῦρ καὶ τὴν Ἥραν ἀέρα καὶ τὴν Δήμητραν γῆν καὶ καρποὺς καὶ Δία ὑετὸν, ἀντὶ μὲν ἐκείνοις ἐγνώσθησαν ἄνθρωποι θνητοί. Μόνος δὲ Χριστὸς ἐν ἀνθρώποις ἐπεγνώσθη θεὸς ἀληθινὸς, ἀληθινοῦ θεοῦ θεὸς λόγος. (4) Οἱ τοίνυν ποιηταὶ εἰρήκασιν, ὅτι Ζεῦς ἐστιν ὁ ὕων, ἀλλ' οἱ αὐτοὶ πάλιν εἶπον, ὅτι μοιχός ἐστι καὶ παιδοφθόρος καὶ πατραλῴας καὶ ἕτερα τούτων οὐκ ἔλαττον ἐγκλήματα, ἀλλ' οὐκ ἐστι, φημὶ, ἀληθῶς, οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὕειν. Εἰ γὰρ ταῦτα δέχῃ, κακεῖνά σε ἀνάγκη δέξασθαι· εἰ δὲ ἐκεῖνα ἐκβάλλεις, καὶ ταῦτα μετ' ἐκείνων. (5) Εἰ δὲ ἀφεὶς τοὺς ποιητὰς ὡς πλαστολόγους, καὶ ἐπὶ τὰς ἀλληγορίας δράμοις, ἐκεῖνό σε ἐρήσομαι, τί ποτέ ἐστιν ὁ Ζεύς, ἡ ζέουσα, φημὶ, οὐσία καὶ τὸ ὑπὲρ τὸν ἀέρα ὄμβρος, ὃ αἰθὴρ λέγεται παρὰ τὸ ζέον καὶ καῖον· οὐκοῦν οὐκ ἐστι λογική τις καὶ διακριτικὴ, ἀλλὰ ἄλογος, ὅτι γὰρ ἡ τοῦ ἀέρος φύσις ἄλογός ἐστι παντί που δῆλον· εἰ γὰρ ἀήρ ἐστιν ὁ Ζεὺς, ἄλογός ἐστι καὶ ἀναίσθητος· κἀντεῦθεν ὁ μῦθος οἰχήσεται· ὁ γὰρ ἀὴρ οὔτε πατὴρ ἐγένετό τινος οὔτε τινὰ ἔτεκεν οὐσίαν οἵαν ἀναπλάττουσιν οἱ μυθολόγοι καὶ μυθοπλάσται τὸν Ἥλιον, ὃν καὶ Ἀπόλλωνα καλοῦσιν, υἱὸν αὐτοῦ λέγουσιν εἶναι· οὔτε γὰρ ὁ ἥλιος λογισμὸν ἔχει οὔτε διάνοιαν ἢ νοῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ φυσικόν ἐστι τὸ ἔργον, ἀγόμενον καὶ περιφερόμενον τῷ νόμῳ, ᾧ πάλαι τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἐτάξεν ὁ θεός· ἀλλ' ὥστε οὐδὲ τὸ ὕειν τοῦ αἰθέρος ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν νεφελῶν δεχομένων τὸ ὕδωρ ἢ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἢ ἄνωθεν φερομένων τῶν ναμάτων ἢ τῶν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν ὑδάτων ὡς ἡ ὄντως ἀλήθεια διὰ τῶν θείων προφητῶν ἔφη. (6) Καὶ ὥσπερ οὖν ἡλίου φαίνοντος ἀπελαύνεται σκότος, οὕτως τῆς θείας ἐπιφανείας γεναμένης, ἀπελήλατο τῆς εἰδωλομανίας τὸ σκότος, καὶ πᾶσα ἡ τῶν φιλοσόφων πιθανολογία μωρία καὶ φλυαρία φανερῶς ἀπεδείχθη καθὼς γέγραπται. Περὶ μὲν γὰρ τῆς τῶν εἰδώλων ἄρδην καταλύσεως «καὶ ἔσται, φησὶν, ἐν

6. ἐκείνων? — 11. et 15. φη codex. — 21. καλοῦντες vel 22. λέγοντες? — 32. Zach. XIII, 2.

ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος Σαβαώϑ, ἐξολοϑρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν ἔστι μνεία». Περὶ δὲ τῆς τῶν φιλοσόφων ματαιολογίας «ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν» καὶ» Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι». (7) Καὶ πάλαι μὲν εἰδωλολατροῦντες Ἕλληνες καὶ βάρβαροι κατ᾽ ἀλλήλων ἐπολέμουν, ὡς εἴρηται, καὶ ὠμοὶ καὶ ἀπηνεῖς πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἐτύγχανον· οὐκ ἦν γάρ τινα τὸ σύνολον οὔτε τὴν γῆν οὔτε τὴν ϑάλασσαν ἄοπλον διαβῆναι διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀκατάλλακτον μάχην· καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἡ τούτων ζωὴ καὶ διαγωγὴ δι᾽ ὅπλων ἐγένετο καὶ ξίφος ἦν αὐτοῖς διὰ βακτηρίας καὶ παντὸς βοηϑήματος ἔρισμα. Νῦν δὲ, ὅτε εἰς τὴν τοῦ εἰρηνοποιοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν κεταβεβήκασι, τότε δὴ παραδόξως τῷ ὄντι κατὰ διάνοιαν κατανυγέντες τὴν ὠμότητα τῶν φόνων ἀπέϑεντο, καὶ οὐκέτι πολέμια φρονοῦσιν ἀλλὰ κατὰ δαιμόνων τὸν πόλεμον διὰ τῶν ἀρίστων τρόπων καὶ τῶν κατ᾽ ἀρετὴν πράξεων ἐτρέψαντο καὶ προδήλως ἀντεπαρατάξαντο. Περὶ ὧν καὶ γέγραπται, ὅτι «συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐ λήψεται ἔϑνος ἐπ᾽ ἔϑνος μάχαιραν» καὶ τὰ ἑξῆς. (8) Περὶ τούτων μέν τοι καὶ Θεοδώρητος τάδε φησίν. «Εἰ τοίνυν Ἕλληνες ἀνέγνωσαν ἀκριβῶς τὰς ἑλληνικὰς ἱστορίας, ἔγνωσαν* δήπουϑεν ὡς καὶ τὰς περιφανεῖς ἐπιστήμας καὶ τῶν τεχνῶν τὰς πλείστας παρ᾽ Ἑβραίοις ἐπαιδεύϑησαν Ἕλληνες· γεομετρίαν** γὰρ*** Αἰγυπτίους εὑρηκέναι φασί, ἀστρολογία δὲ καὶ γενεϑλιαλογία Χαλδαίων εὕρημα λέγεται, Ἄραβες δὲ καὶ Φρύγες οἰωνοσκοπίαν ἐπενόησαν εἶναι»· καὶ πρῶτοι ϑύειν ϑεοῖς, Χαλδαῖοι δὲ ἐξεῦρον ἤτοι Κύπριοι, διαφοροῦνται γὰρ ἔϑνος Περσικὸν ὑπάρχοντες (4ᵃ)· τὴν δὲ ἀστρονομίαν ἐφευρηκέναι πρῶτοι Βαβυλώνιοι διὰ Ὠρωάστρου, ἐξ ὧν δευτέροι παρείληφον Αἰγύπτιοι τὴν γεωμετρίαν ἐκ τοῦ ἀπλέτου τῆς γῆς καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν χωρῶν προδιδαχϑέντες καὶ εἶϑ᾽ οὕτω γράψαντες, ἑτέροι μετέλαβον. (9) Τὴν

3. I. Cor. III. 9. ex. Job. V. 13. et Ps. XCIV. 11.—18. Ies. II. 4.—21. ad Graecos 1592 f. 6,45 ἀνεγινώσκεσαν τὰς.—* ἂν Th. 22. δ. τὰς δὲ π. cod.—23. παρὰ βαρβάρων Th. — ** μὲν Th. — *** καὶ ἀστρονομίαν Th. — 26. οἰωνοσκοπικὴν ἐπ. πρῶτοι Th.

δὲ μαγείαν καὶ γοητείαν καὶ φαρμακείαν Μῆδοι μὲν ἐφεῦρον καὶ Πέρσαι, διαφέρουσι δὲ πρὸς ἀλλήλους· ἡ μὲν γὰρ μαγεία ἐπίκλησίς ἐστι δαιμόνων, ἀγαθοποιῶν δῆθεν πρὸς ἀγαθοῦ σύστασίν τινος, ὥσπερ τὰ τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως θεσπίσματα δι' ἀγαθῶν γεγόνασι· ἡ δὲ γοητεία ἐπίκλησίς ἐστι δαιμόνων κακοποιῶν περὶ τοὺς τάφους τελουμένη ἐπὶ κακοῦ τινὸς σύστασιν· ὅθεν καὶ γοητεία κέκληται ἀπὸ τῶν γοῶν καὶ τῶν θρήνων τῶν περὶ τοὺς τάφους γινομένων, φαρμακεία δὲ ὅταν διά τινος σκευασίας θανατοφόρου πρὸς φίλτρον δοθῇ τινὶ διὰ στόματος. (10) Ὁμοίως δὲ καὶ τῆς οἰωνικῆς τὸ μέν ἐστι ὀρνεοσκοπικὸν, τὸ δὲ οἰκοσκοπικὸν, τὸ δὲ ἐνόδιον, τὸ δὲ χειροσκοπικὸν, τὸ δὲ παλματαῖον· καὶ ὀρνεοσκοπικὸν μέν ἐστι, ὅταν, πετομένου τοῦδε ἢ τοῦδε ὄρνιθος ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν ἢ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ νεύοντος, εἴπωσι· «τόδε ἢ τόδε συμβαίνει»· περὶ δὲ ἁλματικὸν τὸ διὰ τῆς πάλσεως τοῦ σώματος γνωριζόμενον, οἷον ἐπάλθη ὁ δεξιὸς ἢ ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς ἢ ὁ ὦμος ἢ μηρὸς ἢ κνημὶς, ἢ κνισμὸς ἐν τῷ ποδὶ γέγονεν, ἢ πρὸς τὸ οὖς ἦχος ἐγένετο, «τόδε, φησὶ, συμβαίνει ἢ συμβήσεται»· οἰκοσκοπικὸν, δὲ ὅταν τὰ ἐν τῷ οἴκῳ συμβαίνοντα εἴπῃ τις· «τόδε συμβαίνει»; οἷον ἐν τῇ στέγῃ φανεῖ γαλῆ ἢ ὄφις ἢ μῦς, ἢ ἐκκενωθῇ ἔλαιον ἢ μέλι ἢ οἶνος ἢ τέφρα, ἢ τρισμὸς γένηται ξύλου ἢ ἄλλο τι· «τόδε προμηνύει»· ἐνόδιον δὲ ὅταν ἐξηγήσεταί τις τὰ ἐν τῇ ὁδῷ ὑπαντῶντα λέγων· «ἐάν σοι ὑπαντήσει τοιοῦτος ἄνθρωπος ἢ τόδε βαστάζων, τόδε σοι συμβήσεται»· χειροσκοπικὸν δὲ, ὅταν διὰ τῆς ἐκτάσεως τῶν χειρῶν διατεινόμενοι εἴπωσι· «τόδε αὐτῷ γενήσεται». (11) Καὶ τὰ μὲν γράμματα Φοίνικας εὑρηκέναι φασὶν Ἕλληνες καὶ τὸν Κάδμον ταῦτα πρὸς τὴν Ἑλλάδα κομίσαι, ἰατρικῆς δὲ τὸν Αἰγύπτιον Ἆπιν ἔλεξαν ἄρξαι καὶ τὸν Ἀκλήπιον αὐξῆσαι τὴν τέχνην ὧν πάντων Ἑβραῖοι προγενέστεροι. (12) Οὕτω καὶ περὶ τῶν δογμάτων διαφερόμενοι διαφόρως ἐδογμάτισαν. Οἱ μὲν γὰρ τὰ ὁρώμενα γενητὰ, οἱ δὲ ἀγέννητα καὶ ἐκ ταὐτομάτων γενέσθαι· καὶ οἱ μὲν ἔμψυχον εἶναι τὸ πᾶν, οἱ δὲ ἄψυχον ἔφασαν. Ἀναξαγόρας γὰρ καὶ Πυθαγόρας εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενοι καὶ τοῖς Αἰγυπτίων καὶ Ἑβ-

14. τὸ δὲ παλματικὸν?

ραίων αὐτόθι σοφοῖς προσομιλήσαντες, τὴν περὶ τῶν ὄντων γνῶσιν ἠκουτίσθησαν, ὥσπερ δὴ μετὰ ταῦτα καὶ Πλάτων ἐμυήθη μᾶλλον, καθὼς ἐν τοῖς παραλλήλοις ἔφη Πλούταρχος. (12) Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ θεοὺς Αἰγύπτιοι πρῶτοι τῶν ἄλλων, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ὠνόμασαν, καλέσαντες τὸν μὲν ἥλιον Ὄσιριν, τὴν δὲ σελήνην Ἶσιν· ἅτε οὖν ὁρῶντες αὐτοὺς ἰόντας δρόμῳ καὶ θέοντας, θεοὺς αὐτοὺς ἐκ τοῦ θέειν ἀνηγόρευσάν τε καὶ ἔθυσαν. Καὶ τὸ μὲν πῦρ Ἥφαιστον, Δήμητραν δὲ τὴν γῆν, καὶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν Ὠκεανὸν ἐπέθεσαν καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν Ἀφροδίτην καὶ Ἔρωτα ἐκεκλήκασιν, Ἄρεα δὲ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν μέθην Διόνυσον, τὴν δὲ κλοπὴν Ἑρμῆν καὶ τὴν φρόνησιν Ἀθηνᾶν καὶ πάλιν Ἡφαίστον τὰς τέχνας, ὡς πυρὶ συνεργὸν κεχρημένον· τοσοῦτον γὰρ ταῖς αἰσχραῖς ἐδουλώθησαν ἡδοναῖς, ὡς καὶ τὸν τράγον διὰ τὴν εἰς τὰς μίξεις μανίαν θεὸν ὁμολογῆσαι καὶ θῦσαι. Μενδήσιοι δὲ τοῦτον διαφερόντως ἐτίμησαν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις αἱ ἄλλαι πόλεις θεολογίας τινὰς ἀνέφερον. Ἔσεβον δὲ καὶ Μεμφῖται τὸν ταῦρον καὶ Λυκοπολῖται τὸν λύκον καὶ Κυνοπολῖται τὸν κύνα καὶ ἄλλοι τὸν αἴλουρον καὶ ἕτεροι τὸν κροκόδειλον. (13) Οὐκοῦν πρῶτοι θεοὺς ὠνόμασαν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Φοίνικες, ὑφ᾽ ὧν Ἕλληνες παρειλήφασι ἥλιον καὶ σελήνην, ἀστέρας τε καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα προσκυνήσαντες, ὡς θεοὺς ἐλάτρευσαν· χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ τοὺς εὖ τι δεδρακότας ἢ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθήσαντας ὡς τὸν Ἡρακλέα γενναῖον καὶ ἀνδρεῖον ἐθεοποίησαν Ἕλληνες καὶ τὸν Ἀσκλήπιον διὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην θεὸν τελευτησάντα προσηγόρευσαν, καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀγαθόν τι δράσαντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀσελγείαις καὶ μυσαραῖς πράξεσιν ἁλῶντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν.

VII. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΕΟΠΟΙΗΣΑΝΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ.

Ἐξ ὧν Ῥωμαῖοι μεμαθηκότες τοὺς ἰδίους βασιλεῖς μετὰ θάνατον ἐθεοποίησαν· καὶ οὐ μόνον τοὺς ἐννόμως βεβασιλευκότας καὶ

---

12. συνεργῷ?

τοῦ δικαίου πεφροντικότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τυραννικῶς καὶ ἀδίκως τε καὶ παρανόμως τὴν ἀρχὴν ἰθύναντας. Καὶ γὰρ Νέρωνα πᾶσαν ἰδέαν ἀκολασίας καὶ παρανομίας κατὰ κόρον μετεληλυθότα καὶ Δομιτιανὸν καὶ Κόμοδον καί γε ἄλλους μιαιφόνους καὶ λαγνιστάτους ἄνδρας τῷ τῶν σφετέρων θεῶν καταλόγῳ συνέταξαν. (2) Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ τοὺς παμπονήρους δαίμονας ἐθεοποίησαν, παρ' ὧν καὶ τὰς γοητείας καὶ μαγγανείας μεμαθηκότες, πονηραῖς κακοτεχνίαις, θυσίαις καὶ τελεταῖς αὐτοὺς ἐτίμησαν, οὓς ἡμεῖς ἐκ διαμέτρου βδελυττόμεθα δικαίως ἄγαν ὡς θεομισεῖς καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως προξένους. Ἐπειδὴ δὲ καὶ δαιμόνων ἐμνήσθην, προὔργου οἶμαι καὶ περὶ τούτου, ἄγε δὴ δοξαζομένων παρὰ τῶν ἐλεεινῶν καὶ τοῦ ἀσβέστου πυρὸς ἀξίων διασαφῆσαι· τὸν γὰρ τούτων ἄρχοντα Σατανᾶν τὰ θεῖα προσαγορεύουσι λόγια, δηλοῖ δὲ τ' ὄνομα τὸν ἀποστάτην κατὰ τὴν φωνὴν τῶν Ἑβραίων, ὀνομάζει δὲ αὐτὸν Διάβολον ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντοῦντα καὶ αὐτοῖς δὲ (5ᵃ) τοῖς ἀνθρώποις ἔριν πρὸς ἀλλήλους καὶ μάχην ἐμβάλλοντα· τούτους ἡμεῖς οὐ πονηροὺς ἐξ ἀρχῆς παρὰ τοῦ θεοῦ τῶν ὅλων δημιουργηθῆναι φαμὲν, οὐδὲ τοιάνδε ἕξιν λαχεῖν, ἀλλὰ τῇ παρατροπῇ τῆς γνώμης ἀπὸ τῶν ἀμεινόνων εἰς τὰ χείρονα πεσεῖν αὐθαιρέτως καὶ αὐτεξουσίως καὶ τοῖς παρὰ τοῦ πεποιηκότος παρασχεθεῖσι οὐκ ἀρκεσθέντες, ἀλλὰ μειζόνως ὀρεχθέντες, εἰσδέξασθαι μὲν τοῦ τύφου τὸ πάθος, ἐκπεσεῖν δὲ τῆς ἀρχῆθεν δοθείσης τιμῆς· εἶτα κατὰ τῶν ἀνθρώπων ὡς εἰκόνι θείᾳ τετιμημένων λυττῆσαι καὶ τὸν κατ' αὐτῶν ἀναδέξασθαι πόλεμον· τὸν δὲ ποιητὴν τῇ μὲν τῶν ἁγίων ἀγγέλων ἐπιστασίᾳ φρουρῆσαι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ὅπως μὴ βίᾳ καὶ τυραννίδι χρώμενος ἀοράτως ἐπιὼν, οὓς διὰ φθόνον ἐμίσησεν, ἀδεῶς διαφθείρῃ· τὴν δὲ ἀγωνιστικὴν οὐκ ἐκώλυε μάχην, ἵνα δείξῃ τοὺς ἀρίστους ἡ πάλη καὶ γένωνται ἀνδραγαθιῶν ἀρχέτυπα· οὗ δὴ εἵνεκα τὴν βιαῖαν ἐκείνου προσβολὴν ὡς ὀλέθριον διακωλύσας τῇ τῶν ἀγγέλων φρουρᾷ, τῇ τῶν λογισμῶν συνεχώρησεν ἀγωνίᾳ, ὅπως τοὺς ἀξιονίκους ἀποφήνῃ ἀξίους τῶν στεφάνων, οὐκ αὐτὸς ἐκεῖνον εἰς ἀντιπάλου τάξιν κληρώσας, ἀλλ'

---

21. ἀρκεσθέντας — ὀρεχθέντας? — 27. διαφθερεῖ et 28. δείξει cod.

εἰς δέον τῇ ἐκείνου πονηρίᾳ χρησάμενος, ὥσπερ οἱ ἰατροὶ ταῖς ἐχίδναις εἰς ἀπαλλαγὴν νοσημάτων. (3) Ἐπεὶ οὖν βαρβαροφώνους Ἕλληνες τοὺς ἀποστόλους καὶ ἡμᾶς ἀποκαλοῦσιν, ἴστωσαν ὡς καὶ ἡμῖν πάντες Ἕλληνες σκυθίζουσιν· τοῦτο γὰρ ὁ Παῦλος ἐδήλωσε φάσκων· «ἐὰν μὴ γνῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος»· τῷ ὄντι γὰρ ὥσπερ τοῖς Ἕλλησιν Ἰλλύριοι καὶ Παίονες καὶ ἄλλοι βαρβαρίζειν δοκοῦσιν, οὕτως ἐκείνοις καὶ τοῖς τοιούτοις ὅσοι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑλληνικῆς τεχνολογίας καὶ στωμυλίας ἐπαΐειν οὐ δύνανται, βάρβαροι δοκοῦσιν εἶναι. Ὅτι δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει πᾶσα γλῶσσα διάνοιαν, μία γὰρ ἡ πάντων ἀνθρώπων φύσις, καὶ ἡ πεῖρα διδάσκαλος· ἔστι γὰρ εὑρεῖν καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ τὰς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας ἐκ περιουσίας, ἔνιοι δὲ τούτων καὶ σοφωτέραν τὴν Ἑλλήνων παιδείαν καὶ πολυλογίαν βραχυλογίᾳ νικῶντες. (4) Τοῦτο γὰρ δὴ καὶ Πέρσαι μαρτυροῦσι καὶ οἱ παλαιοὶ, συγγραφεῖς, καὶ εἴτις νῦν πρεσβευτῶν ἢ στρατηγῶν ἢ ἐμπορίαν τινὰ μετιὼν συνεγένετο, καὶ πεπείρατο καλῶς τῆς ἐκείνων ἀγχινοίας καὶ πανουργίας. Φασὶ γὰρ αὐτοὺς ὀξέως νοεῖν τὰς τῶν λόγων πλοκάς τε καὶ κλοπὰς καὶ ἐπικρύψεις καὶ ὀλίγα φθεγγομένους νικᾷν τοὺς προδιαλεγομένους, καί γε ξυλλογιστικοὺς ἄγαν εἶναι διαβεβαιοῦνται καὶ διαλύειν ἱκανοὺς τὰ παρ' ἑτέρων πλεκόμενα ῥαδίως, καὶ παροιμίαις κεχρῆσθαι σοφωτάταις καὶ αἰνίγμασι· οὐ γὰρ δήπου φιλοσοφικοῖς ἢ ῥητορικοῖς ἐνετρύφησαν λόγοις, ἀλλὰ τὴν φύσιν μόνην εἶχον διδάσκαλον. (5) Τοὺς δὲ Γίνδεις καὶ τούτων πολλῷ σοφωτέρους λέγουσιν εἶναι καὶ ἐντρεχιστέρους. (6) Καὶ (5[b]) οἱ παρ' ἡμῖν δὲ νομάδες καὶ πρόχωροι, τοὺς Ἰσμαηλίτας φημὶ, τοὺς ἐν ταῖς ἐρήμοις βιοτεύοντας καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν ξυγγραμμάτων ἐπισταμένους, ἀγχινοίᾳ πολλῇ, συνέσει τε καὶ πολυπειρίᾳ κοσμοῦνται, καὶ διάνοιαν ἔχουσιν καὶ πανουργίαν ὀξυτάτην, ὅτι μάλιστα ξυνιδεῖν τἀληθὲς δυνάμενοι καὶ διελέγξαι τὸ ψεῦδος καὶ διακρῖναι τὸ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος. (7) Περὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων περιττὸν οἶμαι λέγειν· καὶ γὰρ αὐτοὶ τῶν φιλοσόφων οἱ πρῶτοι κρείττους εἶναι τούτους ἔφα-

1. τὴν — πονηρίαν cod. e ι subscr. — 5. 1. Cor. XIV 11. — 13. σοφώτεροι? — 14. περὶ Περσῶν vel. Πέρσαις? — 29. δυναμένοις cod.

σαν τῶν ὀνομαστοτάτων γεγενημένων παρ᾽ Ἕλλησιν. (8) Ῥωμαῖοι δὲ καὶ ποιητὰς ἔσχον καὶ συγγραφέας καὶ ῥήτορας, ὥς φασιν οἱ ταύτην κἀκείνην ἠσκημένοι τὴν γλῶτταν· καὶ πυκνότερα καὶ δεινότερα τῶν ἑλληνικῶν εἶναι τὰ τούτων ἐνθυμήματα καὶ συντομωτέρας ἅμα καὶ βαθυτέρας τὰς γνώμας. (9) Ταῦτα λέγων, οὐ τὴν Ἑλλάδα σμικρύνων φωνὴν, οὐδὲ ἐναντία γε αὐτῇ παραδείγματα παρέχων, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ ταύτῃ μεγαλαυχούντων συστέλλων τὴν γνάθον καὶ τὴν ὀφρὺν κατασπῶν καὶ διδάσκων μὴ κωμῳδεῖν γλῶσσαν ἀληθείᾳ παμπρυνομένην, μηδὲ βρινθύνεσθαι μὲν ἐπὶ λόγοις κομψοτικῇ τέχνῃ πεποικιλμένοις, ἀλλὰ τῇ αληθείᾳ γεγυμνασμένοις.

VIII. ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ.

Καὶ γὰρ ἐντεῦθεν οἱ μὲν ἄτομά τε καὶ ἀμερῆ σώματα προσηγόρευσαν διὰ τὸ ἀπαθὲς καὶ σμικρὸν ἄγαν, ἅτε μὴν νῦν τομὴν καὶ διαίρεσιν δέξασθαι μὴ δυνάμενον· οὕτω γὰρ καλοῦσιν ἐκεῖνοι τὰ λεπτότατα καὶ σμικρότατα σώματα, ἃ διὰ τῶν φωταγωγῶν εἰσβάλλων ὁ ἥλιος, δείκνυσιν ἑαυτὸν ἄνω καὶ κάτω παλλόμενον.

Οἱ δὲ τύχην καὶ εἱμαρκένην ἐδόξασαν καὶ τὴν μὲν εἱμαρμένην ἀναγκαστικὴν δύναμιν εἶπον εἶναι καὶ τῆς ὕλης κινητικὴν, τὴν δὲ τύχην ὁ Πλάτων αἰτίαν ἔφη κατὰ συμβεβηκὼς γινομένην ἢ ξύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως. (2) Καὶ γοῦν Δημόκριτος περὶ τούτου οὕτως εἶπεν· «καὶ γὰρ τὰ μὲν ἐκ θεοῦ πάντες ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς εἱμαρμένης καὶ τύχης καὶ τῶν σμικρότατων ἐκείνων σωμάτων, καὶ προδήλως φερομένων, ἄνω καὶ κάτω παλλομένων καὶ περιπλεκομένων τε καὶ διϊσταμένων καὶ περιφερομένων ἐξ ἀνάγκης», ἀφ᾽ ὧν οὐ μόνον πλοῦτὸν καὶ πενίαν καὶ ὑγίειαν καὶ νόσον καὶ δουλείαν [καὶ] ἐλευθερίαν καὶ πόλεμον καὶ εἰρήνηυ διανέμειν, αλλὰ καὶ ἀρετὴν καὶ κακίαν ἀποκληροῦν ἔφη. (3) Καὶ πρὸς ἀλλήλους ἄλλας δοξάζονται ἀντιπαρατάξαντες διὰ τὸ ἀσύμφωνον καὶ ἀκα-

5. λέγω? — 6. αὐτὴ cod. — 8. γράθον cod. — 9. ἀληθ. cod. — 22. Diog. L. IX. 49. — 29. ἀντεπαραταξ. cod.

τάλληλον τῶν τηνικαῦτα δογμάτων καὶ πρὸς τὰς ἀλλήλων μαχεσάμενοι δόξας, εἰκότως καταλελύκασιν ὡς ψευδεπιπλάστους· ἐπειδὴ τὸ μὲν ψεῦδος οὐ μόνον τῇ ἀληθείᾳ πολέμιον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸ ἑαυτοῦ πέφυκεν, ἡ δὲ ἀλήθεια ξύμφωνον ἑαυτῇ, καὶ μόνον ἔχουσα τὸ ψεῦδος ἀντικείμενον, ὅθεν οἱ μὲν αὐτοκράτορα τὸν νοῦν εἶπον εἶναι καὶ ἄγαν δύνασθαι (6ª) κατ' ἐξουσίαν τὰ πάθη θεραπεύειν· οἱ δὲ ἀνάγκης αὐτὸν καὶ εἱμαρμένης ἀπέφηναν δοῦλον· καὶ [ἐκ] τῆς τοῦ οὐρανοῦ περιδεινήσεως καὶ τῆς τῶν ἄστρων ξυνόδου τὰς τούτου πράξεις καὶ ἐνεργείας ἠρτῆσθαι. (4) Ὁ δέ γε Πλάτων τὴν ἐναντίαν τούτου περὶ ψυχῆς ἐξεπαίδευσε δόξαν, ἐλευθέραν αὐτὴν καὶ δέσποιναν τῶν παθῶν εἶναι φήσας, ὥσπερ δηλῶν ἐν τοῖς νόμοις ἔφη· «τὸ μὲν νικᾷν αὐτὸν ἑαυτὸν, πασῶν νικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη, τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, αἴσχιστόν τε καὶ κάκιστον», «ἴσμεν γὰρ, ὅτι τὰ πάθη ταῦτα ἐν ἡμῖν, οἷον νεῦρα ἢ μήρινθοι τινὲς ἐνοῦσαι σπῶσί τε ἡμᾶς καὶ ἀλλήλαις ἀνθέλκουσιν, ἐναντίαι γε οὖσαι ἐπ' ἐναντίας πράξεις, οὗ δὴ διωρισμένη ἀρετὴ καὶ κακία κεῖται· μιᾷ γάρ, φησιν, ὁ λόγος δεῖν τῶν ἕλξεων ἑπομένων ἀεὶ καὶ μηδαμῇ ἀπολειπόμενον ἐκείνης ἀνθέλκειν τοῖς ἄλλοις νεύροις ἕκαστον, ταύτην δὲ εἶναι τὴν τοῦ λογισμοῦ ἀγωγήν». Ἀποδέδεικται οὖν ὡς τῇ βουλῇ τῆς ψυχῆς ἀπένειμεν ὁ ποιητὴς τῶν κρειττόνων καὶ χειρόνων διαίρεσιν καὶ ἁπλῶς ἔριν καὶ μάχην ἔχοντες· καὶ ὁ μὲν ταῦτα. (5) Οἱ δὲ ἐκεῖνα πρεσβεύοντες ἐναντίαν δόξαν ὤδινον· οὐ γὰρ τἀληθὲς μαθεῖν ἐπεθύμησαν, ἀλλὰ κενοδοξίᾳ καὶ φιλοτιμίᾳ δουλεύσαντες καινῶν εὑρεταὶ κληθῆναι δογμάτων ἐπεπόθησαν, ὅθεν καὶ τὴν πολλὴν ὑπέστησαν πλάνην, τῶν ὕστερον ἐπιγενομένων ἀνατρεπόντων ἀναιδῶς τῶν πρεσβυτέρων τὰς δόξας. Καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ὁ τάλας ἔτι ζῶντι Πλάτωνι προφανῶς τε καὶ ἀναισχύντως ἀντεπαρετάξατο καὶ τὸν τῆς Ἀκαδημίας ἀνεδέξατο πόλεμον· καὶ οὔτε τὴν διδασκαλίαν ἐτίμησεν, ἧς φιλοτίμως ἀπέλαυσεν, οὔτε τοῦ πολυθρυλλήτου ἀνδρὸς ᾐδέσθη τὸ κλέος, οὔτε

9. ἠρτεῖσθαι cod. — 14. τόδε δὲ l. I. 644 E.—τ. τὰ π. Pl. — σμίρυνθοι cod. — 15. ἐνούσαις cod. — 16. ἐν. ὁ. Pl. — 17. ἑπομένην cod. συνεπομένων Pl. — 8. ἀπολειπομένην ἐκείνοις—μέτροις cod. — 21. ἐχόντων? — 22. κενοδοξίαν καὶ φιλοτιμίαν cod. — 26. ἀναιδῶν cod. e compendio ἀναιδ.

τὸ ἐν λόγοις ἔδεισε κράτος, ἀλλὰ ὑπερηφάνως καὶ ἀπερυθριασμένως ὁ ἐμβρόντιστος πρὸς αὐτὸν ἀντέστη, οὐκ ἀμείνοσιν ἐκείνῳ ἀλλὰ πολλῷ χείροσι χρησάμενος δόγμασιν. Καὶ γὰρ δὴ τὴν ψυχὴν ἐκείνου εἰπόντος τριμερῆ καὶ ἀθάνατόν τε καὶ θεοειδῆ, αὐτὸς θνητὴν ἔφη καὶ ἐπίκαιρον· καὶ τὸν θεὸν εἰρηκότος ἐκείνου προμηθεῖσθαι τῶν πάντων, οὗτος τὴν γῆν, ὅσον ἧκεν εἰς λόγους, τῆς θείας κηδεμονίας ἐστέρησε· τὰ γὰρ δὴ μέχρι σελήνης ἰθύνειν ἔφη τὸν θεόν, τὰ δέ γε ἄλλα ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην τετάχθαι καὶ τύχην καὶ κατὰ τὴν βιαίαν ἀνάγκην ἐφίστησιν ἑκάστῳ. Καὶ ταύτῃ παραγνώμῃ ποιῶν τοὺς ἀνδροφόνους καὶ τοιχορύχους καὶ πόρνους, τὰ τῆς παρανομίας εἴδη, καὶ ἄλλα δὲ πάμπολλα πρὸς ἀνατροπὴν ὁ δείλαιος τοῦ διδασκάλου δυσσεβῶς τε καὶ τολμηρῶς ἐτερατολόγησεν. (6) Ὁ τοίνυν σοφώτατος Πλάτων θεολογῶν ἔφη· «τί τὸ ὂν (μὲν) ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον καὶ* τὸ γιγνόμενον μὲν ἀεί, ὂν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀεί, κατὰ τὸ αὐτὸ ὄν, τὸ δὲ αἰσήσει ἀλόγῳ δοξαστὸν (6ᵇ) γιγνόμενον μὲν καὶ ἀπογιγνόμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν»· ταῦτα δὲ πάντα μέρος χρόνου, τὸ ἦν καὶ ἔσται, ἃ δὴ φέροντες λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς· λέγομεν γάρ δή· ὃς ἦν ἔτι τε καὶ ἔσται, τί δὲ τὸ ἔστιν μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει· τὸ δὲ ἦν καὶ ἔσται περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν οὖσαν πρέπει λέγεσθαι, τὸ δὲ ἀεὶ καὶ κατ' αὐτὸν ὂν ἀνακινήτως, οὔτε νεώτερον οὔτε πρεσβύτερον προσήκει λέγεσθαι· καὶ γὰρ τὸ ἀεὶ ὂν καὶ πρὸ ὄν, γενέσεώς ἐστιν ἁπάσης ὑπέρτερον, τὸ δὲ γενόμενον καὶ ἀλλοιώσεις πολλὰς δεχόμενον, εἰκότως ἔφησεν οὐδέποτε εἶναι. Καὶ πάλιν ὁ Πλάτων φησίν· «ἀγαθὸς μὲν ὁ θεὸς τῷ ὄντι γε καὶ λεκτέον, αἴτιος τῶν ἀγαθῶν, τῶν δὲ κακῶν ἁπάντων ἀναίτιος»· ταῦτα οὖν περὶ τοῦ πεποιηκότος θεοῦ καὶ περὶ τῆς ἡμῶν αὐτεξουσιότητος ἐδίδαξε καλῶς ὁ Πλάτων φρονεῖν καὶ δοξάζειν· καὶ τοὺς κακῶν αἴτιον τὸν θεὸν λέγοντας ἐξελαύνειν ἐκέλευσεν καὶ ἀνόσιον εἶναι τόνδε τὸν λόγον φησὶ καὶ ἀξύμφορον ἡμῖν καὶ ἀσύμφωνον ἑαυτῷ. Οὐκοῦν εἰ ἀγαθὸς ὁ θεός, ὥσπερ

---

1. ἴδησε cod. — 3. χείρονος cod. — 14. μὲν om. Tim. 27 D. * τί Pl. — 16. τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου Pl. — δόξα τὸν cod. — γ. καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως Pl. — 25. Resp II. 380 B, C, Tim. 42 E?

δὴ καὶ ἀγαθὸς, οὐκ ἂν ἄρα κακῶν αἴτιος γένοιτ' ἄν; εἰ δὲ ἀναίτιος τῶν γενομένων κακῶν, κακὰ δὲ κυρίως ὀνομαζόμενα, οὐ τὰ παρὰ πολλῶν ὀνομάζειν φίλον τισίν, ἀλλὰ κακίαν, ἀκολασίαν καὶ τὰς ἄλλας παρανομίας τὰς ὑφ' ἡμῶν αὐτεξουσίως τολμωμένας· ἡμεῖς γὰρ τούτων ἄρα αἴτιοι, καὶ οὐχ ὁ τἀναντία νομοθετήσας θεός· ὅπερ δηλοῖ αὖθις ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις καὶ δεικνὺς ἡμῖν τὸν τῶν ὅλων πρύτανιν, τῶν τοῦ παντὸς οἰάκων ἐπιλημμένον φησίν· «ὁ μὲν δὴ θεὸς, ὡς καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μεσοτήτα τῶν ἁπάντων ἔχων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος, τῷ δὲ ἀεὶ ξυνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ ὀρθίου νόμου τιμωρός· ἧς ὁ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλων ἐχόμενος ξυνέπεται ταπεινῶς* κεκοσμημένος· ὁ δέ τις ἐξαρθεὶς, ὑπὸ μεγαλαυχίας ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος ἢ τιμαῖς ἢ καὶ σώματος εὐμορφίᾳ ἅμα νεότητι καὶ** ἀνοίᾳ φλέγεται τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, ὡς δὴ οὔτ' ἄρχοντος οὔτ' αὖ ἡγεμόνος δεόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἱκανὸς ὢν ἡγεῖσθαι, καταλείπεται ἔρημος θεοῦ, καταλειφθεὶς δὲ καὶ ἔτι ἄλλους τοιούτους προσλαβὼν σκιρτᾷ ταράττων πάνθ' ἅμα· καὶ πολλοῖς τισὶν ἔδοξεν εἶναί τι, μετὰ δὲ χρόνον*** ὑποσχὼν τιμωρίαν οὐ μεμπτὴν τῇ δίκῃ, ἑαυτόν τε [καὶ] οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ἐποίησεν.» Διὰ τοῦτο ὁ φιλόσοφος καὶ τὸν τοῦ παντὸς ἔδειξε κηδεμόνα καὶ τὴν ἐπὶ τινῶν ἐσκόπει μακροθυμίαν καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῖς ἀνοήτοις προσγινομένην λώβην καὶ τὴν ἐσύστερον αὐτοῖς ἐπιφερομένην πανολεθρίαν. Ἐν τῷ Γοργίᾳ καὶ τῆς τιμωρίας δηλοῖ τὰς αἰτίας λέγων ὡδί. «Προσήκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμορίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ ἢ βέλτιον γίνεσθαι καὶ ὠνήσασθαι ἢ παράδειγμα**** ἄλλοις γίνεσθαι, ἵν' ἐκεῖνοι ὁρῶντες πάσχοντα ἃ πάσχει, φοβούμενοι (7ᵃ) βελτίους γίγνωνται· εἰσὶ δὲ οἱ ὠφελούμενοι μὲν καὶ δίκην διδόντες ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀθρώπων οὗτοι οἳ ἂν ἰάσιμα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνωσιν, ὅμως δὲ δἰ ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίγνεται αὐτοῖς ἡ

9. μέσα τῶν ὄντων ἀπ. Pl. IV. 716. A. περιραίνει cod.—10. τοῦ θείου λόγου Pl.— 11. ἐχομένῳ cod. — * καὶ Pl. 13. χρημάτων cod. — ** ἀγνοίᾳ μᾶλλον cod. gloss.— 14. ὡς οὔτ' Pl. — 16. ὁ. τινὸς ἡγ. Pl. — διηγ. cod. — 17. λαλῶν σκ. cod. — *** οὐ πολὺν Pl. — 25. τιμωρουμένου cod. — βελτίονι—ὀνίνασθαι Pl. 525 B. **** τοῖς Pl. — 26. ἵνα ἄλλοι Pl. — ἃ ἂν πάσχῃ Pl. — 27. μὲν ὡ. τε Pl. — 28. θεῶν τε καὶ Pl. — 29. ἁμαρτάνουσι cod. ἁμάρτωσι Pl.

ὠφέλεια, κἀνθάδε καὶ ἐν Ἅιδου· οὐ γὰρ οἷόντε ἄλλως[*] ἀπαλλάττεσθαι· οἱ δὲ, ἐὰν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνίατοι πάμπαν γίνωνται, ἐνταῦθα τὰ παραδείγματα γίγονται, καὶ οὗτοι[**] μὲν οὐκέτι ὀνίνανται[***], ἅτε ἀνίαται ὄντες· ἄλλοι δὲ ὀνίνανται οἱ τούτους ὁρῶντες διὰ τὰς μεγίστας ἁμαρτίας καὶ ὀδυνηρότερα φαὶ φοβερωτερα πάθη πάσχοντας τὸν ἀεὶ χρόνον ἀτεχνῶς παραδείγματα[****]. (7) Ταῦτα δὲ ἔοικεν ὁ σοφώτατος Πλάτων ἐκ τῶν θείων σεσυληκέναι λόγων· ἤκουσε γὰρ πάντως τὰ διὰ Μωϋσέως ἐπὶ θεοῦ πρὸς τὸν Φαραὼ λεχθέντα· τό· » εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἔν σοι τὴν δύναμίν μου καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ». Παμπονήρῳ γάρ τοι γεγενημένῳ ἐκείνῳ παντοδαπὰς καὶ κολάσεις ἐπήγαγεν αὐτῷ ὁ θεὸς, οὐχ ὥστε ἀποφῆναι βελτίονα—ᾔδει γὰρ αὐτοῦ καὶ τὸν νοῦν ἀντίτυπον καὶ τὸ πάθος ἀνήκεστον—ἀλλ' ὅπως τὰ περὶ ἐκείνου διηγήματα πᾶσιν ὠφελείας γένωνται παραδείγματα. Καθάπερ γὰρ αἱ πόλεις τρέφουσι τοὺς δημίους, ὥστε τοὺς ἀνδροφόνους καὶ τοιχωρύχους καὶ τοὺς ἄλλως παρανομοῦντας κολάζειν, οὐκ ἐπαινοῦσαι μὲν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν μισοῦσαι τὴν τοῦ βίου προαίρεσιν, ἀνεχόμεναι δὲ τῆς τούτων ὑπερησίας διὰ τὴν χρείαν, οὕτως ὁ τοῦ κόσμου πρύτανις, οἷα δημίους τινὰς γενέσθαι συγχωρεῖ τοὺς τυράννους ὥστε διὰ τούτων ποινὴν τοὺς παρανομοῦντας καὶ ἀσεβοῦντας εἰσπράττειν· ὕστερον δὲ καὶ αὐτοὶ παραδοθήσονται τιμωρίαις, ἐπειδήπερ οὐχ ὡς θεῷ διακονοῦντες, ἀλλ' οἰκείᾳ πονηρίᾳ δουλεύοντες, τὰ δεινὰ δεδράκασιν ἐκεῖνα. Οὕτως ἡμαρτηκότα τὸν Ἰσραὴλ τῇ τῶν Ἀσσυρίων ὠμότητι παρέδωκε, καὶ ἐπειδὴ δὲ τὸν τοιοῦτον οὐκ ἔγνωσαν σκοπὸν, καὶ τούτων καταλύσας τὴν δυναστείαν, ἑτέροις δουλεύειν ἠνάγκασεν, ὡς διαῤῥήδην οἱ προφῆται διδάσκουσιν, παρ' ὧν ὁ Πλάτων τὰς ἀφορμὰς κεκλοφὼς τοιάδε ἔφη, τοὺς ἀνιάτως διακειμένους εἰς ὠφέλειαν ἑτέρων παιδεύεσθαι. (8) Καὶ μέν τοί γε καὶ περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποκληρώσεως τῶν ψυχῶν ὁ σοφώτατος ἐν

---

[*] ἀδικίας Pl. — 2. διὰ τ. Pl. — 3. ἀν. γένωνται, ἐκ τούτων — γίγνεται Pl. — [**] αὐτοὶ Pl. — [***] οὐδὲν Pl. — 4. ἀνίατα ὄντα cod. — 5. διὰ τὰς ἁ. τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα Pl. — 6. πάσχοντες καὶ τὸν cod. — 7. παραθέονται cod. — [****] ἀνηρτημένους Pl. — 9. Ex. IX. 16.

τῷ Φαίδωνι πάλιν φησί· «ὁ μὲν ἀτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς Ἅδην ἀφικόμενος ἐν βορβόρῳ κείσεται· ὁ δὲ τετελεσμένος καὶ κεκαθαρμένος ἐκεῖσε μεταχωρήσας, μετὰ θεοῦ οἰκειώσει· τὸν μὲν γὰρ δικαίως τὸν βίον μετεληλυθότα καὶ ὁσίως, ἐπειδὰν τελευτήσει, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ κακῶν ἐκτός, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς κρίσεώς τε καὶ δίκης δεσμοτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι καὶ οὕτω γυμνὸν, ἔπειτα κριτέον ἁπάντων τούτων· τεθνεώτας γὰρ (7^b) δὴ κρίνεσθαι, ἵνα δικαία ἡ κρίσις τοῦ κρίτου γένηται·» οὕτως ὁ Πλάτων ἀκριβῶς ἐπίστευσεν εἶναι τὰ ἐν Ἅδου κριτήρια. (9) Ἐντυχὼν γὰρ Ἑβραίοις ἐν Αἰγύπτῳ, τῶν προφητικῶν λογίων ἀσπασίως ἤκουσε καὶ τὸν τοῦ πυρὸς ποταμὸν ἔμαθεν, ὃν ὁ μέγας ἐθεάσατο Δανιὴλ, καὶ τοὺς Ἡσαΐου τοῦ θειοτάτου μεμυήται λόγους, ἐν οἷς φησὶ περὶ τῶν ἁμαρτωλῶν· «ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται» καὶ «τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν τὸν αἰώνιον τόπον»; Ὥστε οὖν Πλάτων, ὁ τῶν Ἑλλήνων πάντων σοφώτερος καὶ ὑπέρτερός τε καὶ διαβόητος, ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς τοὺς φρονίμους καὶ σοφοὺς τῶν Αἰγυπτίων ἀφίκετο, πολυπειρίαν καὶ φυσιολογίαν ἀκριβεστέραν μαθησόμενος, ὡς Ἕλληνες ἱστοροῦσιν· ἔμαθε δὲ παρ' Ἑβραίοις καὶ θεολογίαν, εἰ καὶ μὴ σαφεστάτην καὶ ἀκραιφνῆ, καθὼς παρειλήφει διὰ τὴν προκατέχουσαν αὐτὸν δεινὴν ἀθείαν καὶ χαλεπὴν ἔτι πλάνην ἀκμάζουσαν, ἀλλ' οὖν ἐξηγήσατο· καὶ γὰρ τὰ Μωσαϊκὰ σφετερισάμενος ἱερὰ πάμπολλα καὶ μεταφράσας λόγια, ταύτῃ τοι πειρᾶται λεληθότως, αἰνιγματοδῶς ποιεῖσθαι τὴν ἀφήγησιν, ὅθεν καὶ πρός τινα τοῦτο δὴ παρυπεμφαίνων εὖ μάλα ἔφη· «φραστέον δή σοι δι' αἰνιγμάτων, ἵν' ἄν τι ἡ δέλτος ἢ πόντου ἢ γῆς ἐν πτυχαῖς πάθῃ, ὁ ἀναγνοὺς μὴ γνῷ· ὧδε γὰρ ἔχει· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστιν καὶ ἐκείνου εἵνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο πάντων τῶν καλῶν αἴτιον, δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα». (10) Καὶ ἁπλῶς, ἵνα συλλήβδην περὶ τῶν αὐτῶν αὖθις κεφαλαιωδῶς εἴπω καὶ περιληπτικῶς, πολλὰ μὲν οὖν καὶ παντοδαπὰ

1. 108 A. — 144 C, contracta. — 14. LXVI 24. — 15. XXXIII. 14. — 26. αἰνιγμῶν Ep. II. 312 D.—τι δέλτου cod. — 27. μάθῃ — π. τοῦ π. βασιλέως ὅτι cod. — 28. ἐκ. δὲ σοὶ cod. — ἁ. ἀπ. τῶν κ. Pl.

τῶν δυσσεβῶν αἱρουμένων τὰ στίφη καὶ διάφορα τῆς βλασφημίας τὰ βέλη, πολυσχεδὲς δὲ καὶ ποίκιλον τὸ ψεῦδος* τῷ τερπνῷ τοῦ μυθώδους κεράσασα καὶ οἷον κυκεῶνα κατασκευάσασα, τῆς πολυθέου πλάνης τὴν μέθην τοῖς ἀνθρώποις προσήνεγκεν· ἡ δὲ σοφιστικὴ ἐν τρίβωνι λευκῷ καὶ πώγωνι μακρῷ καὶ κώμῃ κεφαλῆς τὴν φιλοσοφίαν ὁριζομένη, τῆς ποιητικῆς θεολογίας τὸ καταγέλαστον ὁρῶσα, ἑτέρας πλάνης ἐνενοήσεν ἀτραπούς, εἰς αὐτὸ τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο βάραθρον ἀπαγούσας. Οἱ μὲν γὰρ τῇ κομψίᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ τῶν ἐνθυμημάτων δεινότητι τῇ ποιητικῇ τὴν περὶ τῶν θεῶν αἰσχρουγίαν καὶ αἰσχρολογίαν ἐκάλυψαν· οἱ δὲ τοῖς πάθεσι τὴν θείαν προσηγορίαν ἔθεσαν, καὶ τὴν μὲν ἡδονὴν, ὡς ἔφην, Ἀφροδίτης ὄνομα, Ἄρεα δὲ τὸν θυμὸν, τὴν δὲ μέθην Διόνυσον, Ἑρμῆν δὲ τὴν κλοπὴν, τὴν δὲ φρόνησιν Ἀθηνᾶν, καὶ τοιαῦτα τινὰ μετὰ ἀλαζονικῆς ὀφρύος καὶ τῆς Ἀττικῆς στωμυλίας τερατευόμενοι, τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων εἰς ἑτέραν εἴδους ἀπάτην μετήγαγον· καὶ οἱ φιλοσοφεῖν ὑπισχνούμενοι· καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ σχήματος τιμὴν παρὰ πάντων δρεπόμενοι (8ᵃ) καὶ τῶν παθῶν κρατεῖν ἐπαγγελλόμενοι, προσκυνεῖν τὰ πάθη τοὺς ἀνθρώπους ἀνέπεισαν καὶ τὸν αὐτοκράτορα νοῦν τῶν παθῶν καὶ ἡνίοχον, θύειν ἐπιθυμίᾳ καὶ θυμῷ καὶ κλοπῇ καὶ μέθῃ καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσιν, ἀνοήτως πεπείκασιν. (11) Ἄλλοι δὲ πάλιν οὐδὲν ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα νοῆσαι δυνηθέντες, ἀλλὰ τοῖς αἰσθητοῖς τὸν νοῦν ἐγκαθείρξαντες, τὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς εἰς θέαν προκείμενα, θεοὺς προσηγόρευσαν καὶ τὸ σεπτὸν ὄνομα καὶ φρίκην ἐμποιοῦν τοῖς ἀκούουσιν, οἱ μὲν τοῖς στοιχείοις, οἱ δὲ τοῖς μέρεσι τούτων ἐπέθηκαν· καὶ οἱ μὲν ἀπὸ ταὐτομάτου γεγενῆσθαι τὸν κόσμον, οἱ δὲ πολλοὺς θεοὺς ἀνθ' ἑνὸς ἐφαντάσθησαν· καὶ οἱ μὲν μὴ εἶναι παντελῶς τὸ θεῖον, οἱ δὲ εἶναι μὲν, οὐδενὸς δὲ τῶν ὄντων ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἐπιμελεῖσθαι μὲν ἔφασαν, σμικρῷ λόγῳ δὲ τοῦτο ποιεῖν καὶ τῇ σελήνῃ περιορίζειν τὴν πρόνοιαν, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ κόσμου μέρος, ὡς ἔτυχε, φέρεσθαι τῇ τῆς Εἱμαρμένης ἀνάγκῃ δουλεύειν βεβιασμένον. (12) Διὰ δὴ τούτων καὶ τῶν τοιούτων σαφῶς ἔγνωμεν, ὡς οὐ μόνον ἀλλήλους ἀλλὰ

---

1. στήφη cod. — * ἡ φιλοσοφία? — 8. τῇ — αἰσχρουργίᾳ καὶ αἰσχρολογίᾳ cod.

γε καὶ σφισὶν αὐτοῖς περὶ τῶν αὐτῶν ἐναντία γεγράφασι καὶ μεγίστων διαφωνίαν φιλοδοξίᾳ τε καὶ κακουργίᾳ πιεζόμενοι πρὸς ἀλλήλους εἰργάσαντο καὶ τὴν οἰκουμένην ἐτάραξαν καὶ σὺν ἑαυτοῖς πολλοὺς ἀπώλεσαν.

(13) Τοσαύτη γοῦν πάλαι πλάνη κατεῖχε τὸν κόσμον· ἀλλὰ ταύτην ἄρδην ἠφάνισε καὶ πάμπαν ἐξήλασε προδήλως ὁ παρ' ἡμῶν προσκυνούμενος Κύριος. Καὶ μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ τὰ πράγματα, γῆ τε καὶ Θάλασσα, τῆς προτέρας ἀγνοίας καὶ δυσσεβείας ἀπηλλαγμέναι, πεπαυμένης τῶν εἴδωλων τῆς πλάνης, τῆς ἀγνοίας ὁ ζόφος ἐληλαμένος, τοῦ φωτὸς τῆς γνώσεως αἱ ἀκτῖνες τὴν οἰκουμένην ἐμπλήσασαι, Ἕλληνές τε καὶ Ῥωμαῖοι καὶ βάρβαροι τὸν ἐσταυρωμένον Θεολογοῦντες καὶ ἀντὶ τῶν πολλῶν καὶ ψευδωνύμων Θεῶν τῇ τριάδι μόνῃ λατρεύοντες, τὰ δὲ τῶν δαιμόνων τεμένη ἄρδην ἀπολλύοντες· οἱ βωμοὶ τῶν εἰδώλων ἐκ βάϑρων ἀνεσπασμένοι, ἐκκλησίαι περιφανεῖς πανταχοῦ δεδομημέναι, ἐν πόλεσιν, ἐν κώμαις, ἐν ἐσχατιαῖς μαρτύρων καὶ ὁσίων σηκοὶ ἐξειργασμένοι, ἀσκητῶν καταγωγαὶ τὰς τῶν ὀρῶν κορυφὰς ἁγιάζουσιν. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίας τὸ Θεοπρεπὲς ἐπιδεικνύει κατόρϑωμα, κενὴν ἅπασαν τῶν φιλοσόφων αἱρεσχελίαν * καταλειπόντων τοῖς τῶν ἁλιαίων καὶ ἰδιωτῶν ἐντρυφῶσι μαϑήμασι. (14) Διέμεινε τοίνυν ἡ παλαιὰ τῶν εἰδώλων πλάνη ἀπὸ Σεροὺχ ἕως τῶν χρόνων Θάῤῥα τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ.

2444 (25) Ναχὼρ δὲ γενόμενος ἐτῶν οϑ', ἐγέννησε τὸν Θάῤῥα
(3114) (καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν (8b) ἔτη ρκβ' καὶ ἀπέϑανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη σβ'.)

IX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΑΒΡΑΑΜ.

2373 Θάῤῥα δὲ γενόμενος ἐτῶν ο' ἐγέννησε * τὸν Ἄβραμ καὶ τὸν
(3184) Ναχὼρ καὶ τὸν Ἄραν, τὸν πατέρα τοῦ Λώτ, ὃς καὶ ἀπέϑανε πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θάῤῥα, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ὁ Θάῤῥα ἔτη ρλε' καὶ

1. μεγίστην? — 5. Τοιαύτη οὖν Par. 2. — 9. πεπαυμένος τ. ἐ. ὁ πλάνος Par 2. — 13. ἀπώλλοντες cod. — * καὶ ματαιολογίαν secunda manus. — 25. Ced. 47,11. ἐκ γυναικὸς Ἔδνας Θυγατρὸς Ἀβραὰμ τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Leo, Ced.

ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη σε'· (2) ἦν δὲ οὗτος ἀγαλματοποιος απο 2238
λίθων καὶ ξύλων θεοὺς πλαστουργῶν καὶ πιπράσκων. (3) Περίεστη (3319)
μέντοι ὁ αἰὼν εἰς εἰκοστὴν γενεὰν ἕως τούτου ἐτῶν, ͵γτλβ' καὶ οὐδεὶς πώποτε τῶν προγενεστέρων ἀνθρώπων φαίνεται υἱὸς πρὸ πατρὸς τελευτήσας, ἀλλὰ πατέρες πρὸ παίδων, τοὺς υἱοὺς διαδόχους τῶν πραγμάτων αὐτῶν καταλιμπάνοντες. Καὶ μήτις λεγέτω περὶ τοῦ Ἄβελ· οὐ γὰρ ἰδίῳ θανάτῳ τέθνηκεν ἀλλὰ βιαίῳ· ἐξ ὅτε γὰρ Θάῤῥα ἀντίζηλον τῷ θεῷ παρεστήσατο διὰ τῆς οἰκείας πλαστουργίας τεχνασάμενος εἴδωλα, τὰ ὅμοια οἷς ἔπραξεν ἐκ τῆς δίκης ἀπείληφεν καὶ αὐτὸς παραζηλωθεὶς ἀπὸ τοῦ ἰδίου τέκνου· Ἀπέθανε γὰρ ὁ Ἄραν ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, ᾧ ἐνεπύρησεν Ἄβραμ καῦσαι εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐν γὰρ τῷ εἰσελθεῖν Ἄραν ἐξελέσθαι αὐτὰ, συνεφλέχθη καὶ ἀπέθανεν· διὸ καὶ θαυμάσασα ἡ θεῖα γραφὴ ἐπεσημήνατο λέγουσα· «καὶ ἀπέθανεν Ἄρα ἐνώπιον Θάῤῥα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ» (4) Ὁ γὰρ Ἄβραμ ὑπάρχων ἐτῶν ιδ' καὶ * θεογνωσίας ἀξιωθεὶς, ἐνουθέτει τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων·» τί πλανᾷς τοὺς ἀνθρώπους διὰ κέρδος ἐπιζήμιον; οὐκ ἔστιν ἄλλος θεὸς εἰ μὴ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὁ καὶ πάντα τὸν κόσμον ποιήσας»· οὕτως ** λεγέται τῆς θεογνωσίας ἀξιωθῆναι· ὁρῶν γὰρ τοὺς ἀνθρώπους πάντας κτισματολατροῦντας καὶ διαφόρους θεοὺς τὰ φαινομενα προσαγορεύοντας καὶ προσκυνοῦντας, περιήρχετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν διαπονούμενος καὶ τὸν ὄντως ὄντα θεὸν ἐκζητῶν ἐκ φιλοθέου καρδίας, Καὶ οὕτω βλέπων οὐρανὸν ποτὲ μὲν λαμπρὸν, ποτὲ δὲ σκοτεινόν, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· «οὐκ ἔστιν οὗτος θεός»· ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην, τὸν μὲν ἀποκρυπτόμενον ἢ ἀμαυρούμενον πολλάκις, τὴν δὲ φθίνουσαν καὶ ἀπολήγουσαν, ἔφασκεν· «οὐδ' οὗτοι εἰσὶ θεοί»· καὶ μέντοι τὴν τῶν ἄστρων φοράν τε καὶ κίνησιν πολυπραγμονῶν — ἦν γὰρ ἀστρονόμος ἄκρος ἐκ τοῦ πατρὸς πεπαιδευμένος — καὶ μήτε διὰ τούτου μήτε μὴν δι' ἄλλων τινῶν ὁρωμένων εὑρίσκων τὸν τούτων δημιουργὸν, ἐδυσχέρηνε σφόδρα καὶ ἠθύμει, οὗ τὸν πόθον καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰδὼν ὁ πλάσας κατα-

---

Ἄρραν καὶ τὸν N. Leo, Ἀράμ καὶ τὸν N. Ced.—3. γτιβ' Georg. continuatns, γτιθ' Eus. Chr. I. 134. — 12. Ced. 48,15. — 14. Gen. XI. 28. — 15 κδ' Ced. 48,4, sed Glyc. 246,12 e Georgio ιδ'. — * τότε Par. 2; — ** δὲ Par. 2. — 19. π. τ. ά. Par. 2.— 20. διαφόρως κτίσματα λαμπροῦντας καὶ διὰ φόβον θ. Par. 2.—21. πρ. καὶ λατρεύοντας Par.

μόνας τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ συνεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὤφθη αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας πορείαν παρεκελεύσατο λέγων· «ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου· καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.» (5) Καὶ δὴ παραχρῆμα λαβὼν τὰ εἴδωλα καὶ τὰ μὲν κλάσας, τὰ δὲ ἐμπυρήσας ἀνεχώρει μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐκ γῆς Χαλδαίων, καὶ (9a) ἐλθὼν εἰς Χαῤῥὰν ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν πάλιν ἐν λόγῳ Κυρίου ἦλθε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Σάῤῥᾳ καὶ τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Λὼτ μετὰ πάσης αὐτῶν τῆς ἀποσκευῆς εἰς τὴν ὀφειλομένην γῆν Χαναὰν, ἣν οἱ Χαναναῖοι τυραννικῶς ᾤκησαν, πολεμικῇ χρησάμενοι βίᾳ. (6) Περὶ οὗ μέντοι καὶ Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος καὶ σοφώτατος καὶ μαθητὴς Πέτρου τοῦ μεγάλου γνήσιος, οὕτως ἔφη· «Λιμοῦ δὲ γενομένου καταλείπων Ἀβρὰμ τὴν Χαναναίαν γῆν, εἰς Αἴγυπτον ἀπῄει, οὗ τὴν γυναῖκα Σάῤῥαν Ἀβιμέλεχ ἁρπάσας ὁ βασιλεὺς, αὐτίκα τοῦτον ὁ θεὸς ἐτάσας καὶ λίαν ἐκδειματώσας, ἅμα καὶ πάρεσιν τῶν μελῶν ἐπάξας· «ἀπόδος, ἔφη, τὴν γυναῖκα τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι προφήτης ἐστὶ, καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ καὶ ζήσεις· εἰ δὲ μὴ ἀποδῷς, γνῶθι ὅτι ἀποθανῇ σὺ καὶ τὰ σὰ πάντα». Καὶ οὕτως ἀπολαβὼν ὁ Ἄβραμ τὴν Σάῤῥα ἀμίαντον καὶ προσευξάμενος, ἰάθη τῆς παρέσεως ὅ τε Ἀβιμέλεχ καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκ τῆς θεηλάτου πληγῆς». (7) Ὅθεν δὴ λοιπὸν ὡς δίκαιον ἐκτότε καὶ τοῦ θεοῦ δοῦλον τιμῶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ προσέχων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, διδάσκαλος εὐσεβείας καὶ πολυπειρίας Αἰγυπτίοις ἐγένετο». Πρῶτος γὰρ, ὡς φησὶν Ἰώσηπος, Ἀβρὰμ δημιουργὸν τὸν θεὸν ἀνεκήρυξεν, καὶ πρῶτος κατελθὼν εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν αὐτοὺς ἐδίδαξεν κἀντεῦθεν ἐπέραστος καὶ παγγέραστος γενάμενος, ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γυμνασθῆναι τὰ περὶ ἀστρολογίας καὶ μαγείας ἅτε πολυπείρῳ καὶ Χαλδαίῳ τυγχάνοντι· ἀστρολογία γὰρ καὶ μαγεία ἀπὸ Μαγουσαίων ἤτοι Περσῶν ἤρξατο· οἱ γάρ τοι Πέρσαι Μαγὼγ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὀνο-

---

3. Gen. XII. 1. — 13. Clemens, recog. I. 33,34 de his nihil habet nec alibi ubi de Abrahamo agitur. — 17. Gen. XII. 10, XX. 2, Ced. 52,11, 53,19 — 56,8, Glyc. 240,19 — 22 e Iosepho. — 25. A. 1. VII. 1. VIII. 2.

μάζοντο. Καὶ δὴ τῶν ἀστρολόγων καὶ μάγων συναθροϊσθέντων, ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ Ἄβραμ καὶ τοῖς συνήθεσιν ἐκαθέσθη. Καὶ ἡσυχίας γενομένης, ὁ Ἄβραμ ἔφη· «Μαθεῖν βούλομαι παρ' ὑμῶν τῶν σοφῶν· εἰ δύναται γένεσις καὶ μαγεία βλάψαι τινὰ ἢ ὠφελῆσαι κατὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν»· ἀφ' ὧν ἀποκριθεὶς Αἰγύπτιος ἀστρολόγος καὶ μάγος εἶπεν· «μεγάλων ἡμῖν καὶ ἀναγκαίων ζητημάτων ἀγαθὴ πρόφασις, ὦ διδάσκαλε, γίνῃ· καὶ ἄξιόν ἐστι μηδὲν ἀποκρύψασθαί σε τῶν παρ' ἡμῖν ἀποῤῥήτων, πάντας οἴομεν ἀθρώπους γενέσει καὶ εἱμαρμένῃ δουλεύειν· ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἄνθρωπον φονευθῆναι ἢ τελευτῆσαι παρὰ γένεσιν». Ὁ δὲ Ἄβραμ ἔφη· «ἠπατήθης ὄντως εἰπεῖν τοῦτο, μὴ εἰδὼς ὅτι ἐπὶ κριτοῦ βασιλέως ἔφης, ὃς ἀνθρώπων τὴν ἐξουσίαν ἔχει». Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀγανακτήσας ἔφη πρὸς τὸν ἀστρολόγον· νῦν οὖν ἐὰν μεταπέμψωμεν τῶν ὑπηκόων ἀνθρώπων ἕνα καὶ σκεψάμενος ἐφ' ἡμῶν εἴπῃς, ζωῆς αὐτὸν χρόνον ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν, ἐγὼ τοὐναντίον πρὸς τοῦτον ποιήσω γενέσθαι, οὐ σαφῶς ἐλήλεγξαι ψεύστης ὑπάρχειν; Καὶ γὰρ ἐὰν εἴπῃς αὐτὸν ἔτι χρόνον ἔχειν ζωῆς, εὐθὺς κελεύσω αὐτὸν ἀναιρεθῆναι, εἰ δὲ μὴ ἔχειν αὐτὸν χρόνους λειπομένους (9b) λέξῃς πλὴν τὴν συνεστῶσαν ὥραν, αὐτὸν μὲν τῆς καταδίκης ἀπολύσω, σὲ δὲ παρευθὺ ὡς ψευδολόγον τοῦ ζῆν προεκκόψω, ἵνα λοιπὸν ὁ θάνατός σου πείσῃ πάντας αὐτίκα μηδεμίαν ἀληθείας ἔμφασιν ἔχειν τὰ περὶ τῆς ἀστρολογίας σου μυθολογούμενα». Ταῦτα δὲ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ὅ Αἰγύπτιος ἔντρομος γενόμενος ἔπεσε πρηνής, δεόμενος ἐλέους τυχεῖν, αὐτός τε καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ. Καὶ ὁ βασιλεὺς τῷ Ἄβραμ χαριζόμενος ὡς διδασκάλῳ καὶ τὴν πλάνην ἐναργῶς φανερώσαντι δι' ἐπινοίας καὶ ὑπὲρ τῶν ματαιολόγων συνικετεύσαντι συνεχώρησεν αὐτοὺς, ἐπὶ πλεῖον κωμῳδήσας τὴν ἄλογον αὐτῶν δόξαν ὡς ἀνίσχυρον καὶ λαοπλάνον. Καὶ δὴ κελεύσας ὡς ἐξ ὑποβολῆς Ἄβραμ ἀχθῆναι τινὰ προκαταδικασθέντα πυρίκαυστον γενέσθαι, προσέταξεν ἐπὶ πάντων εὑρεθῆναι τὴν γέννησιν αὐτοῦ καὶ τὸν θάνατον καὶ διασκεψαμένους εἰπεῖν τὸν τρόπον τοῦ θανάτου. Τῶν δὲ νουνεχῶς ἐπὶ πολὺ διασκεψαμένων καὶ εἰπόντων, ὅτι

27. αὐτοῖς cod. — 31. διασκεψάμενοι cod.

πυρποληθεὶς ἀποθανεῖται, τῆς γενέσεως ἐπαγούσης καὶ διαγορευούσης τοῦτο σαφῶς, ἀλλὰ νῦν ἔτι χρόνον ἔχει ζωῆς καὶ οὔπω ἐλήλυθεν ὁ χρόνος τοῦ θανάτου, φησὶν ὁ βασιλεύς· «ἐγὼ σημέρον τοῦτον ἀπαλλάξω τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου, κελεύσας ὕδατι αὐτὸν ἀναιρεθῆναι, ἵνα ὑμῖν ἔργῳ παραστήσω προδήλως, ὅτι δύναταί τι παρὰ γένεσιν γενέσθαι» καὶ οὕτως ἤλεγξεν αὐτῶν εὖ μάλα τὴν περὶ τῶν χρόνων περὶ τῆς ζωῆς πρόῤῥησιν καὶ τῆς τελευτῆς ἀπόφασιν. Ἡσυχασάντων οὖν πάντων, ὁ Ἄβραμ τοῦ λέγειν ἤρξατο· «μέγιστε καὶ φιλαληθέστατε βασιλεῦ, ἐπειδὴ ὁρῶ σε φροντίζοντα σφόδρα τῆς προκειμένης ζητήσεως τὸ ἀληθέστερον ἐγώ σοι παρέξω δι' ἐπιτομῆς, ἀληθεύων ἐν πᾶσι, ὡς τῆς ἀληθείας ὄντως δοῦλος». Τοῦ δὲ βασιλέως εἰπόντος· «μεγάλην μοι ταύτην ποιήσεις χάριν», φησὶν ὁ Ἄβραμ» οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῷα γενέσει ὑπόκεινται· οἱ μέντοι ἄνθρωποι ἔχουσί τι ἐν ἑαυτοῖς ἐλεύθερον, γενέσει μὴ ὑποκείμενον, καθότι τῆς γενέσεως ἐκεῖνο πρεσβύτερον, ὅπερ ἐστὶν ἐν ἀνθρώποις αὐτεξουσιότης, ἥτις ἐκ θεοῦ δοθεῖσα ἡμῖν, ὅθεν τῶν ἀλόγων κρείττους ὄντες καὶ κατ' ἐξουσίαν ἀναιρεῖν μὲν ἡμεῖς αὐτὰ πεφύκαμεν. Ἡμῶν δὲ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐχόντων, σὺ πάλιν κρείττων ὑπάρχεις, ἡμῶν ἔχων τὴν ἐξουσίαν. Ὡς οὖν ἡμεῖς καταλογικώτερον τῶν ἀλόγων ζῴων, ἄμεινον ὄντες, ἄρχομεν, οὕτως ἡμῶν σὺ, βασιλεῦ, κρείττων ὑπάρχων, κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον τὴν ἐξουσίαν ἔχεις, ὥσπερ δὴ καὶ σοῦ κρείττων οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ θεὸς ὁ ἀόρατος καὶ ποιητὴς πάντων καὶ δεσπότης, παρ' οὗ καὶ τὸ συμφέρον αἰτεῖσθαι προσήκει». Πολλὰ δέ γε τοιαῦτα λέξας ὁ Ἄβραμ εἰς τὸν τῆς ἀστρολογίας σκοπὸν τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, πολλοὺς τῶν Αἰγυπτίων ἐπεσπάσατο εἰς θεοσέβειαν καὶ τὴν ἐσφαλμένην (10ª) αὐτῶν γνῶσιν καὶ παιδείαν περὶ ἀστρολογίας καὶ μαγείας διωρθώσατο φάσκων «πολλή τις, ὦ ἄνδρες, ἡ διαφορά ἐστιν ἀληθείας καὶ συνηθείας· ἡ μὲν γὰρ ἀλήθεια γνησίως ζητουμένη πάντως εὑρίσκεται, τὸ δὲ ἔθος ὁποῖον ἂν παραληφθῇ εἴτε ἀληθῶς, εἴτε ψευδῶς, ἀκρίτως ὑφ' ἑαυτοῦ κρατύνεται καὶ οὔτε ἀληθεῖ αὐτῷ ἥδεται ὁ παραλαβὼν,

19, 21 et 23. κρεῖττον cod. — 32. ἀληθ. αὐτὸν cod.

οὔτε ὡς ψευδὲς ἄχθεται· οὐ γὰρ κρίσει, ἀλλὰ προλήψει ὁ τοιοῦτος πεπίστευκε γνώμῃ τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἐπ' ἀδήλῳ τύχῃ τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκὼς ἐλπίδα. Καὶ οὐκέτι ῥαδίως ἀποδύσασθαι τὴν πάτριον περιβολὴν, κἂν πάνυ αὐτῷ δείκνυται μωρία καὶ καταγέλαστος οὖσα· αὐτίκα οὖν ἐγὼ τὴν παρ' Ἑλλήνων παιδείαν καὶ φληναφίαν κακοῦ δαίμονος χαλεπωτάτην ὑπόθεσιν εἶναι λέγω· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς θεοὺς εἰσηγήσαντο καὶ τούτους φαύλους καὶ παντοπαθεῖς, ἵνα ὁ τὰ ὅμοια πράττειν ἐθέλων, μηδὲ αἰδῆται, ὅπερ ἴδιον ἀνθρώπου, παράδειγμα τῶν μυθολογουμένων θεῶν ἔχων τοὺς κακίστους καὶ ἀσέμνους βίους, τῷ δὲ μὴ αἰδεῖσθαι οὐδὲ μετανοίας ἐλπίδα πάντως ὁ τοιοῦτος ἐμφαίνει· οἱ δὲ Εἱμαρμένης πλάσαντες πλάνην, ἑτέραν τὴν λεγομένην γένεσιν, ἧς χωρὶς μηδὲν πάσχειν ἢ ποιεῖν τι δύνασθαί τινα τερατολογοῦσιν· καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ καὶ δυσσεβείᾳ περιπίπτουσι· νομίσας γάρ τις, ὅτι παρὰ γένεσιν ἤγουν Εἱμαρμένην οὐδεὶς οὔτε ποιεῖν τι οὔτε πάσχειν ἐξουσίαν ἔχει, ῥαδίως λοιπὸν ὡς κτενῶδες ἐπὶ τὸ ἁμαρτάνειν ἔρχεται. Καὶ ἁμαρτὼν οὐ μεταμελεῖται παντελῶς ἐφ' οἷς ἠσέβησεν, ἀπολογίαν ἄλογον φέρων, ὡς ὑπὸ γενέσεως αὐτὰ ποιεῖν ἐξηνάγκαστο. Καὶ ὁ τὴν γένεσιν ἄλλως κατορθῶσαι μὴ δυνάμενος, οὐδὲ τὸ αἰδεῖσθαι ἔχει ἐφ' οἷς ἐξαμαρτάνει. Ἄλλοι δὲ ἀπρονόητον φορὰν εἰσηγοῦνται καὶ αὐτόματον τὸ πᾶν συνεστάναι τε καὶ φέρεσθαι, οὐδενὸς ἐφεστηκότος κυρίου καὶ δεσπότου· διὸ δὴ τοίνυν οὐδὲ ῥαδίως ἢ τάχα οὐδ' ὅλως οἱ τὰ τοιαῦτα φρονοῦντες παντελῶς βελτιοῦνται καὶ σωφρονίζονται». Ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς ἄγαν ἐπαινέσας αὐτὸν καὶ ὑπὸ πάντων ἰδὼν θαυμασθέντα πολλοῖς δώροις καὶ μεγάλοις αὐτὸν τιμήσας ἐπὶ πάντων καὶ τῆς διδασκαλίας τὴν ὠφέλειαν ὁμολογήσας, μετὰ παίδων καὶ παιδισκῶν ἐπανελθεῖν οἴκαδε σπεύδοντα προὔπεμψεν, ὑπερεκπληττόμενος τὴν ἄκραν συνέσιν αὐτοῦ καὶ σοφίαν καὶ θεοσέβειαν εἰς πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἑρμηνευθέντα.

Χ. ΠΕΡΙ ΣΙΔΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ.

Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως ἕως οὗ ἦλθεν Ἄβραμ ἐκ Μεσοποταμίας, ἐκ πόλεως Χαρὰν καὶ τοῦ

1. ψευδῆ cod. — 8. αἰδεῖται cod. — 10. τὸ cod. — 11. ἐπλ. cod. ἐκπλ? — 14. ἤτουν cod.

οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ κέλευσιν Θεοῦ εἰς γῆν Χαναὰν ἢ ἐπὶ Παλαιστίνην ἔτη ϙιζ', ὑπῆρχε δὲ (10b) ἐτῶν οε'. Δια-
2273 (3284) τρίψας δὲ εἰς Χαναὰν ἔτη κε', ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ος' καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρος'. (2) Ὃς καὶ τῆς εὐλογίας τοῦ θεσπεσίου Μελχισεδὲκ βασιλέως Σαλὴμ ἠξιώθη μετὰ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς τοῦ Χοδολαγομὼρ καὶ λυτρωσάμενος τὸν ἀδελφιδοῦν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας «καὶ Μελχισεδὲκ, φησίν, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ εὐλόγησεν Ἀβραὰμ καὶ εἶπεν·» εὐλογημένος Ἀβραὰμ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ εὐλογημένος ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σοι. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δεκάτην Ἀβραὰμ ἀπὸ πάντων». (3) Περὶ οὗ καὶ ὁ ἀπόστολος ἔφη. «Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτὸν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ βασιλεὺς Σαλὴμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφοιωμένος τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές· θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν τῶν υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον τούτεστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας ηὐλόγησεν· χωρὶς γὰρ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται». (4) Ἀνὴρ γὰρ ἦν δίκαιος καὶ θεοσεβὴς, ἐθνικῶς καταγόμενος, ἐφ' ὅσον γὰρ λέγεται, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἐκ τοῦ γένους Σίδου, υἱοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, ἐξ οὗ Αἴγυπτος ὠνόμασται, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, ὅστις Σίδος ἐξελθὼν ἐξ Αἰγύπτου καὶ τὴν χώραν τῶν

---

2. χιζ' cod. secunda manu, priori erasa, ϙς' Leo. — 5. Glyc. 255,1 — 258,6. 8. Gen. XIV. 18 — 20; 14. Hebr. VII. 1 — 7. — 30. υἱός Σ. β. υἱοῦ Leo.

Χαναναίων παραλαβών, τὴν νῦν Παλαιστίνην καλουμένην, εἰς ἣν οἰκήσας καὶ πόλιν κτίσας, ἐκάλεσεν αὐτὴν Σιδόνα εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ λοιπὸν ἐκ τοῦ γένους Σίδου· κατῆλθεν Ἐλχὶ ὁ πατὴρ τοῦ Σεδὲκ, ὅστις Σεδὲκ γενόμενος ἱερεὺς καὶ βασιλεὺς ἐπεκλήθη Μελχισεδὲκ πατρωνυμικῶς.

XI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ.

Οὗτος ὑπάρχων ἱερεὺς τοῦ θεοῦ καὶ βασιλεὺς τῶν Χαναναίων καὶ κτίσας πόλιν ἐν τῷ ὄρει τῷ λεγομένῳ Σιὼν, ἐπωνόμασεν αὐτὴν Σαλὴμ, ὅ ἐστι πόλις εἰρήνης, ἐν ᾗ καὶ βασιλεύσας ἔτη ριγ' ἐτελεύτησε δίκαιος καὶ παρθένος, ὥς φησιν Ἰώσηπος, ᾧ καὶ συνᾴδουσι Ἰωάννης καὶ Κύριλλος. (5) Ἀγενεαλόγητος δὲ εἴρηται Μελχισεδὲκ, παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν μὲν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ ὅλως, μηδὲ ὑπὸ Μωσέως γενεαλογεῖσθαι τοπαράπαν, εἶναι δὲ Χαναναῖον τὸ γένος καὶ ἐκ τῆς ἐπ (11ᵃ) αράτου σπορᾶς ὁρμώμενον, ὅθεν οὐδὲ γενεαλογίας ἠξίωτο, οὐδὲ γὰρ πρεπωδέστερον ἦν, τὸν τῆς ἄκρας δικαιοσύνης ἐπιλημμένον συμπλέκειν τῷ τῆς ἄκρας ἀδικίας γένει· (3) διὸ καὶ ἀμήτορα καὶ ἀπάτορα τυγχάνειν, οὐκ ἀξίους ἡγούμενος τοὺς προγόνους τῆς ἀρετῆς τοῦ δικαίου ἀνδρὸς καὶ σώφρονος· (4) ὅτι γὰρ Χαναναῖος ἦν τὸ γένος, εὔδηλον καὶ ἀφ' ὧν ἐκράτει καὶ ἐβασίλευσε κλιμάτων τῶν Χαναναίων καὶ οἷς ἐπλησίαζε πονηροτάτοις Σοδόμοις.

XII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΑΛΗΜ.

Καὶ μέντοι καὶ ἡ Σαλὴμ ἧς ὑπῆρχε βασιλεὺς, ἡ πολυθρύλλητος Ἱερουσαλὴμ, ἐκ προσθήκης δὲ τὴν τοῦ ἱεροῦ μετὰ τῆς Σαλὴμ συλλαμβάνουσα συλλαβὴν καὶ κατὰ συνάφειαν ὀνομασθεῖσα φερωνύμως Ἱερουσαλὴμ, πῇ μὲν διὰ τὴν ἱερουργίαν τοῦ Μελχισεδὲκ, πῇ δὲ διὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κατασκευὴν, εἴληφε τὴν προσθήκην

---

1. Χαλδαίων cod. — 6. ΚΛΙΣΕΩΣ Mon. Aug.? — 22. ΤΟΥ Mon. Aug.? — 24. μετὰ τὴν ocd.

τῶν συλλαβῶν ὕστερον. (2) Περὶ οὗ μέντοι καὶ Μάρκος ὁ θεῖος ὕστερον, ὁ καὶ τοῦ Χρυσοστόμου φοιτητής, ἔφη· «ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ γενεαλογίᾳ οὐκ ἐκφέρεται τίνος πατρὸς ἢ ποίας μητρὸς ἢ πότε ἀπέθανε, διὰ τοῦτο μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειν εἴρηται· οὐ γὰρ ἠδύνατο γενεαλογηθῆναι ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἐθνῶν καταγόμενος, καθὼς ἐκ τῆς κατοικίας αὐτὸν ἡ γραφὴ παρεδήλωσεν, περὶ οὗ καὶ ὁ ἀπόστολος εἶπεν.» Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης».

XIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΣΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Ἡ μὲν γὰρ νῦν Ἱερουσαλὴμ Ἰεβοὺς ἐκαλεῖτο πρώην, ὅθεν μανθάνομεν, ὅτι ἐκ τῶν καθαιρεθέντων ἑπτὰ ἐθνῶν ὁ Μελχισιδὲκ Ἰεβουσαῖος πρῶτον ἐτύγχανεν. (2) Ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ἐθνῶν καὶ κατοίκησιν τοῦ λαοῦ, ἐπεκλήρωσεν αὐτὴν ὁ θεὸς τοῖς ἱερεῦσι τοῦ ἐκεῖ ἀναφέρεσθαι τὰς θυσίας ἐκ παντὸς τόπου τῶν Ἰουδαίων. (3) Διὸ καὶ μετὰ τὸ καταπαῦσαι ἀπὸ τῶν πολέμων, μετωνόμασε τὴν πόλιν Σαλήμ, ὅ ἐστι εἰρήνη· Ἱερουσαλὴμ γὰρ ἑρμηνεύεται ὄρος εἰρήνης, οὗ δὴ χάριν ὁ Μελχισεδὲκ «βασιλεὺς εἰρήνης» ἑρμηνεύεται, βασιλεύσας ἐν αὐτῇ πρότερον. (4) Τὸ δὲ «βασιλεὺς δικαιοσύνης» πάλιν τοῦ ἰδίου ἐστὶν ὀνόματος ἑρμηνεία, τούτεστι Μελχισεδὲκ γλώσσῃ τῇ χανανίτιδι. (5) Ὅταν οὖν ἀναγινώσκῃς, ὦ οὗτος, καὶ εὕρῃς τι περὶ τοῦ Μελχισεδὲκ γεγραμμένον ὑπὲρ ἄνθρωπον, μνήσθητι παρ᾽ αὐτίκα τοῦ ἀποστόλου φάσκοντος· «ἐφ᾽ ὅσον λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετεσχηκέναι», καὶ οὐδέποτε πλανηθήσῃ. (6) Ἐματαιώθησαν τοίνυν ἐκ διαμέτρου οἱ ἀπόπληκτοι καὶ δυσσώδεις Μελχιδεσεκιανοί, θεὸν φύσει τοῦτον πιστεύοντες εἶναι καὶ οὐ θνητὸν ἄνθρωπον, ὅθεν δικαίως καταδικασθήσονται παρὰ τῆς ἀδικάστου δίκης ὡς ἀνθρωπολάτραι «τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα λατρεύοντες» διὰ πολλὴν καὶ ἐσχάτην ἄνοιαν, μᾶλλον δὲ τάληθέστερον εἰπεῖν, διὰ κτηνωδίαν τε καὶ δυσσέβειαν. (11[b]) (7) Εἰ-

11. ΚΛΙΣ. Mon. Aug.? — 23. ἐφ᾽ ὃν Heb. VII. 13. — 28. Rom. I. 25.

κότως οὖν περὶ τῶν τοιούτων ὁ μὲν ἀπόστολος ἔλεγεν· «ἐματαιώϑησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσϑη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνϑησαν. Καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν τοῦ ἀφϑάρτου ϑεοῦ ἐν ὁμοιώματι [εἰκόνος] φϑαρτοῦ ἀνϑρώπου. Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ ϑεὸς ἐν ταῖς ἐπιϑυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀδόκιμον νοῦν — καὶ εἰς πάϑη ἀτιμίας, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήϑειαν τοῦ ϑεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσϑησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν».

(8) Ὁ δὲ Σολομὼν ὡσαύτως ἔφη· «μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνϑρωποι φύσει, οἷς πάρεστιν ἀγνωσία τοῦ ϑεοῦ» καὶ «σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν», «ὅτι ἠγνόησαν τὸν ποιήσαντα αὐτοὺς καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτοῖς πνεῦμα ζωτικόν». (9) Ἐφ᾽ ὧν χρόνων πῦρ κατὰ τῆς Πενταπόλεως Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ὁ ϑεὸς ὑετίζει καὶ ἀναλίσκει μὲν ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνϑρώπων παρεκτὸς Λὼτ ἀνεψιοῦ Ἄβραμ καὶ τῶν δύο ϑυγατέρων αὐτοῦ, διαφϑείρει δὲ καὶ ἅπαν τῆς γῆς τὸ ἀνάστημα, καὶ τῆς παρακειμένης ϑαλάσσης νεκροῦται τὰ ὕδατα. Ὁ μὲν οὖν Λὼτ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο ἐκ τῶν δύο ϑυγατέρων αὐτοῦ, τὸν Μωὰβ καὶ τὸν Ἀμμανὸν, ἐξ ὧν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται. (10) Ὁ δὲ Ἄβραμ ἔτεκε τὸν Ἰσμαὴλ ἐκ τῆς Αἰγυπτίας αὐτοῦ παιδίσκης Ἄγαρ καὶ τὸν Ἰσαὰκ ἐκ τῆς Σάῤῥας, ἀφ᾽ ὧν Ἰσμαηλῖται καὶ Ἰσραηλῖται. Τῆς τοίνυν Ἄγαρ ἐκ τοῦ Ἄβραμ συλλαβούσης καὶ κακουμένης ὑπὸ τῆς Σάῤῥας, ἀποδρασάσης «εὗρε, φησὶν, αὐτὴν ἄγγελος Κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ εἶπεν αὐτῇ· «πόϑεν ἔρχῃ καὶ ποῦ πορεύῃ»; καὶ εἶπεν· «ἀπὸ προσώπου τῆς κυρίας μου Σάῤῥας ἀποδιδράσκω», καὶ φησὶν ὁ ἄγγελος Κυρίου. «Ἀποστράφηϑι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώϑητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ πληϑύνων πληϑυνῶ τὸ σπέρμα σου, καὶ οὐκ ἀριϑμηϑήσεται ὑπὸ τοῦ πλήϑους· ἰδοὺ γὰρ ἐν γαστρὶ ἔχεις καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ κα-

---

1. Rom. I. 21 — 26. — 6. ά. εἰς ἀκαϑαρσίαν 24 — εἰς π. ἀτ. 26. — 11. παρῆν ϑεοῦ ἀγ. Sap. XIII. 1. — 12. αὐτοῦ bis XV. 10. — ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτὸν καὶ τὸν ἐ. αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν καὶ ἐμφυσήσαντα π. ζ. 11. — 17. καὶ ἀπὸ τῆς Leo. — 18. προκ. Leo cf. Ced. 31. 5 — 24? — 24. Gen. XVI. 7 — 13.

λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ, ὅτι ἐπήκουσε Κύριος τῇ ταπεινώσει σου· οὗτος ἔσται ἄγροικος ἄνθρωπος· αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ κατὰ προσώπου τῶν ἀδελφῶν πάντων κατοικήσει». Καὶ ἐκάλεσε Ἄγαρ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ λαλοῦντος αὐτῇ. «Σὺ ὁ θεὸς ἐπιδών με». Τεχθέντος τοῦ Ἰσμαήλ, φησὶν Ἄβραμ πρὸς τὸν θεόν. «Ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω ἐναντίον σου». Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῷ Ἄβραμ· «Ναὶ, ἰδοὺ Σάῤῥα, ἡ γυνή σου, τέξεταί σοι υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσαάκ· καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτὸν εἰς διαθήκην αἰώνιον καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν. Περὶ δὲ Ἰσμαὴλ ἰδοὺ ὑπήκουσά σου καὶ εὐλόγησα αὐτὸν καὶ πληθυνῶ αὐτὸν σφόδρα καὶ ιβ΄ ἔθνη γεννήσει καὶ δώσω αὐτὸν εἰς ἔθνος μέγα. Τὴν δὲ διαθήκην μου στήσω πρὸς Ἰσαὰκ, ὃν τέξεταί σοι Σάῤῥα». Εἶτα πάλιν ἡ (12ª) γραφὴ περὶ τῶν ἐξ Ἰσμαὴλ τεχθέντων· «πρωτότοκος υἱὸς Ἰσμαὴλ Ναβεὼθ καὶ Κεδὰρ καὶ Ναβεὴλ καὶ Μασισὰν καὶ Μασμὰ καὶ * Μασὴ καὶ Χοδὰδ καὶ Θεμὰν καὶ Ἰετοὺρ καὶ Ναφὲς καὶ Κεδμά. Οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἰσμαήλ, ἄρχοντες ιβ΄ κατὰ ἔθνος αὐτῶν». «Κατῴκησε δὲ Ἰσμαὴλ ἀπὸ Εἰλὰτ ἕως Σοὺρ, ἥ ἐστι κατὰ πρόσωπον Αἰγύπτου ἕως ἐλθεῖν πρὸς Ἀσσυρίους. Κατὰ πρόσωπον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ πάντων κατῴκησεν».

XIV. ΑΡΧΗ ΑΒΡΑΑΜ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ.

2273 (3284) Ἀβραὰμ δὲ ὢν ἐτῶν οε΄ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Σάῤῥας τὸν Ἰσαάκ. Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἀπὸ τῆς κατὰ Μαμβρῆ δρυὸς μεταναστὰς ὁ Ἀβραὰμ, ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκηνοῖ τοῦ ὅρκου, ἑαυτῷ τε ἰδίᾳ καὶ τοῖς οἰκέταις κατὰ συγγένειαν πηξάμενος σκηνήν. Τότε πρῶτον Ἀβραὰμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ζ΄ ἡμέρας ἐπιτελεῖ τὴν ἑορτὴν, ἣν εἰσέτι καὶ νῦν ὁ Ἰσραὴλ ἑορτάζει σκηνοπηγῶν. (2) Κε̄ δὲ φασὶν ἐτῶν ἦν ὁ Ἰσαὰκ, ὅτε πρὸς θυσίαν ἀνήχθη· εἰς ἐκεῖνον δὲ τὸν τόπον τὸ θυσια-

4. λ. πρὸς αὐτὴν Gen. XVI. 13. — 6. Gen. XVII. 18 — 21 — * Δουμὰ καὶ Gen. XXV. 14. — 61. Ἰερούρ cod. — 17. Gen. XXV. 18.

στήριον ᾠκοδόμησεν Ἀκραάμ, ἔνθα ὕστερον Δαυὶδ τὸ ἱερὸν ἱδρύσατο.

XV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΣΑΥ ΚΑΙ ΙΑΚΩΒ.

Ὁ δὲ Ἰσαὰκ γεννήσας τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακὼβ ἐκ τῆς 2213 (3344)
Ῥεβέκκας, τὸν μὲν Ἰακὼβ εὐλόγησεν κλέψαντα τὴν εὐλογίαν τοῦ ἀδελφοῦ, λέγων· «δώσει σοι ὁ θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς καὶ πλῆθος σίτου καὶ οἴνου, καὶ δουλευσάτωσάν σοι ἔθνη, καὶ προσκυνησάτωσάν σοι ἄρχοντες· καὶ γίνου κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου. Ὁ καταρώμενός σε, ἐπικατάρατος, ὁ δὲ εὐλογῶν σε, εὐλογημένος». (2) Πρὸς δὲ τὸν Ἡσαῦ φησίν· «Ἰδοὺ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς ἔσται ἡ κατοικία σου καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν· ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σου ζήσῃ καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις· ἔσται δὲ ἡνίκα ἂν καθέλῃς ἐλκύσαι τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου», πλημμελήσας πλημμελίαν θανάτου. (3) Ἀλλ' αἱ μὲν εὐλογίαι πρὸς τὸν Ἰακὼβ ἐῤῥήθησαν, ἐφ' ἑτέρους δὲ ἐπεκλήρωντο, καθάπερ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Συμεὼν καὶ Λευῒ παρὰ τοῦ Ἰακὼβ εἰρημένον ἐστὶν ἰδεῖν· «διαμεριῶ γάρ, φησίν, αὐτοὺς ἐν Ἰακὼβ καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν Ἰσραήλ», καί τοι γε οὐκ ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο γέγονε ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐγγόνων. Καὶ μέντοι οὐκ ἐπὶ τοῦ Χαναὰν τὰ ὑπὸ τοῦ Νωὲ λεχθέντα εἰς τοὺς ἐγγόνους ἐξέβη Γαβαωνίτας. Οὕτω δὴ κἀνταῦθα οὐκ ἐπὶ τοῦ Ἰακὼβ τέλος ἔσχεν — πῶς γὰρ τοῦ δεδοικότος καὶ τρέμοντος καὶ μυριάκις τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ προσκυνοῦντος; — ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ. Τοιγαροῦν ἐκ μὲν τοῦ Ἰσμαὴλ ἀνεφύησαν οἱ Ἰσμαηλῖται οἱ νῦν Ἀγαρηνοί τε καὶ Σαρακηνοὶ λεγόμενοι, διὰ μὲν τῆς Αἰγυπτίας Ἄγαρ, ὡς εἴρηται, Ἀγαρηνοί, διὰ δὲ τῆς Σάῤῥας, Σαρακηνοί. Ἐκ δὲ Ἰσαάκ, Ἡσαῦ ὁ καὶ Ἐδὼμ καὶ Ἰακὼβ ἀνεβλάστησαν διὰ τῆς Ῥεβέκκας· (2b) καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ἡσαῦ Ἐδὼμ ἐτέχθη υἱὸς ὁμώνυμος τῷ πατρὶ καὶ Ἀμαλήκ, ἐξ ὧν Ἰδουμαῖοι καὶ Ἀμαληκῖται· ἐκ δὲ τοῦ Ἰακὼβ τοῦ

---

6. Gen. XXVII. 28,29. — 11. 39,40. — 18. XLIX. 7.

καὶ Ἰσραὴλ Ἰούδας, ἀφ' οὗ Ἰουδαῖοι πάντες καὶ οἱ ἐκ τῶν λοιπῶν γινόμενοι προσηγορεύθησαν, καὶ Ἰσραηλῖται μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς Ἰακώβ τε καὶ Ἰσραὴλ, Ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ ἐπισημοτέρου αὐτῶν ἀδελφοῦ Ἰούδα φερωνύμως κέκληνται. (4) Ὁ δέ γε θεῖος Ἀβραὰμ ἐγέννησε πάλιν υἱοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναικὸς Χεττούρας ε', ἀφ' ὧν ἐστὶ Μαδιὰμ, ἐξ οὗ Μαδιανῖται, καὶ Ἄφαρ, ἐξ οὗ Ἀφρικὴ, ἐν ᾗ παρῴκησε, καὶ ἡ χώρα προσωνομάσθη πατρωνύμως, ὥσπερ καὶ Αὐσῖτις ὁ τόπος· τοῦ Ἡσαῦ, ἐν ᾧ ἀνεβλάστησεν ὁ μακάριος καὶ πολύτλας καὶ διαβοήτος Ἰὼβ, ὃν ἐγκωμιάζων ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει. «Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι· κηρύττει, φησὶν, αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς χώρας, ἵνα ὥσπερ ἀκούσας αὐτὸν ἄνθρωπον θαυμάζῃς, ὅτι ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπολιτεύσατο, οὕτω μαθὼν καὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς ὁ τοσοῦτος καρπὸς ἤνθησεν, ἐκπλαγῇς ἀληθῶς ὁποῖον ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν ἐβλάστησε»· ἦν γὰρ τῆς Αὐσίτιδος χώρας τοῦ Ἡσαῦ, ἐξ οὕπερ Αὐσῖτις ὠνόμασται, ἐκ τοῦ πόρνου καὶ βεβήλου, ὅπως θαυμάζῃς ἐκ ποίας πατρίδος καὶ ῥίζης κακῆς ἐβλάστησε καρπὸς ὁραιότατος. Ἀπόγονος γάρ ἐστι τοῦ διαβαλλομένου, καθὼς ἡ γραφὴ πέμπτον ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ.» Ἀβραὰμ γὰρ, φησίν, ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, Ἰσαὰκ τὸν Ἡσαῦ, Ἡσαῦ τὸν Ῥαγουὴλ καὶ τὸν Ζαρὰ, Ζαρὰ τὸν Ἰώβ. Ἔχων οὖν τὴν διαδοχὴν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ εἰς αὐτὸν κατατρεχομένην διὰ τοῦ Ἡσαῦ, δείκνυσι· τὴν ῥίζαν, ἵνα τὸν καρπὸν θαυμάσῃς· ὅτι ὁ μὲν πόρνος ἦν καὶ βέβηλος, ὁ δὲ σώφρων καὶ σεμνὸς, λέγων οὕτως. «Εἰ δὲ ἐπηκολούθησεν ὁ ὀφθαλμός μου γυναικὶ ἀλλοτρίᾳ» — καὶ «διαθήκην διεθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου». Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ θυσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων προσήγαγε καθ' ἡμέραν φάσκων· «μήποτε κακὰ ἐνόησαν οἱ υἱοί μου πρὸς τὸν θεόν». Εἰκότως οὖν ἔφη·» καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖνος θεοσεβὴς, ἀμέμπτος» καὶ τὰ ἑξῆς. Οἱ μὲν γὰρ ἔξω φιλόσοφοι τὸν ὅρον τοῦ ἀνθρώπου δηλοῦν-

---

4. Ced. 76,19—80,7, Glyc. 276,10—278,7. — 7. ὠ. Ἀ. Par. 2. — · ἐκ Par. 2.— 10. Χρ. ἔφη Par. 2. — 11. κ. ἀ. Chr. VI. 584 A. — 13. ἐὰν μάθῃς Chr. — 14. θαυμάσῃς Chr. — 20. Ῥ. τὸν Ζ. Chr. — 21. Εἶχον. · οὖν Chr. — 23. τίς δὲ ἦν Ἡ. π. καὶ β. ὁ δὲ σεμνὸς καὶ θαυμάσιος Chr. — 24. Iob XXXI. 7. Εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπ. ἡ καρδία μου. — 25. XXXI. 1. — 28. I. 5—29. I. 1. — 22. οἱ ἔξωθεν ὁ. ἔθεντο α'. Chr.

τες φασίν· ἄνθρωπός ἐστι ζῷον λογικὸν θνητόν· ἡ δὲ θεία γραφὴ οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽· ἄνθρωπός ἐστιν «ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος» — ὡς ὅ γε τούτοις μὴ μεμαρτυρημένος οὐδὲ ἄνθρωπος, ἀλλὰ κτῆνος· ἐὰν γὰρ ἔχῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως, ὑβρίζῃ δὲ αὐτὸν τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως, ἀκούσετε παρὰ τοῦ προφήτου· «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» — Ὥσπερ τοίνυν ἐπὶ τῆς κοινῆς συνηθείας ἐπειδάν τις τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἢ οἰκέτην ἀποστέλλῃ ἐπί τινα πρᾶξιν, παρακελεύεται λέγων· «ὡς ἄνθρωπος πρᾶξαι τὰ τῆς πράξεως», καὶ τὸ κοινὸν ὄνομα ἰδιοποιεῖται, οὕτως εἰ καὶ πάντες ἄνθρωποι λέγονται, μόνος ἀληθὴς ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ τὴν εἰκόνα σώζων καὶ (13[a]) τὸ πρωτότυπον κάλλος μὴ ἀφανίζων. Εἶπεν οὖν αὐτὸν ἄνθρωπον, ἵνα ἀπὸ τῆς φύσεως τὴν πρόθεσιν ἐπαινέσῃς, εἶτα δὲ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ὅπως ἐκ τῆς κωμώσης γῆς τῇ ἀσεβείᾳ, τὸν καρπὸν ἀνυμνήσῃς, ὃν ὁ ἀρχέκακος ὁρῶν καὶ φθόνῳ βαλλόμενος, αἰτεῖται παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν κατὰ τοῦ δικαίου πειρασμὸν, ἵνα σὺ θάρσος λάβῃς καὶ μάθῃς, ὅτι οὐκ ἔχει δαίμων ἐξουσίαν κατὰ θεοσεβοῦς ὄντως χριστιανοῦ καὶ φοβουμένου τὸν θεὸν, ἐὰν μὴ ἐπιτροπὴ γένηται ἄνωθεν ἢ διὰ παιδείαν ἢ διὰ συγχώρησιν· ὅταν γὰρ ἐπάγει ὁ θεὸς παιδευτήρια ἢ δίκας ἀπαιτεῖ τῶν ἁμαρτημάτων ἢ τὴν ἀρετὴν γυμνάζει τῶν θείων κατορθωμάτων, τότε παραδιδοῖ αὐτὸν τῷ πονηρῷ· οὐ γὰρ ἠδυνήθη πολεμῆσαι ἕως ἐπετράπη· καὶ μὴ θαυμάσῃς· οὐδὲ γὰρ κατὰ ἐξουσίαν ἔχει, καθὼς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἤκουσας. Οἱ μὲν οὖν θεῖοι ἄγγελοι διακονοῦσι ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων σωτηρίαις· «πάντες γὰρ, φησὶν, λειτουργικὰ πνεύματά εἰσιν εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν», οἱ δὲ πονηροὶ δαίμονες εἰς τὰς κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν τιμωρίας· «ἐξαπέστειλας γὰρ, φησὶν, εἰς αὐτοὺς θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλίψιν ἀποστολῇ δι᾽ ἀγγέλων πονηρῶν». Οἱ τοίνυν δαίμονες, εἰ καὶ ἀφηνίασαν τῇ προθέσει, ἀλλ᾽ ὑπὸ ζυγὸν κεῖνται τῆς δουλείας

---

2. δικ. ἀληθινὸς, ἀπ. Chr. — 3. τοῖς τοιούτοις Chr. — 6. ἀκούει Chr. — Ps. XLIX. 12. — 26. Heb. I. 14. — 29. Ps. LXXXVIII. 49.

καὶ κελεύονται πρᾶξαι ὡς οἱ δήμιοι τὰ προστατττόμενα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων. Καὶ δηλοῖ Παῦλος περί τινων λέγων «οὓς καὶ παρέδωκε τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημῆσαι»· ἵνα γὰρ μὴ νομισθῶσιν οἱ δαίμονες, ὅτι πάντα καθ' αὐθεντίαν πράττουσιν, κελεύονται ἄκοντες ποιεῖν τὰ προστατττόμενα. Καὶ τοῖς μὲν ἁγίοις ἀποστέλλει ὁ θεὸς διακόνους ἀγγέλους ἁγίους εἰς σωτηρίαν, τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας εἰς τιμωρίαν· καὶ γὰρ ὅτε κατὰ τοῦ Ἀχαὰβ ὁ θεὸς ἀπεφήνατο λέγων· «τίς πορεύσεται καὶ ἀπατήσει τὸν Ἀχαὰβ καὶ πεσεῖται;» ἀπεκρίθη πνεῦμα πονηρόν· «ἰδοὺ ἐγώ», πάντως γινώσκων, ὅτι εἰς τοῦτο τέτακται. Καὶ ἀποστέλλονται μὲν ἰδικῶς εἰσπράξασθαι τιμωρίαν ἐπὶ τῶν πονηρῶν, ἀποστέλλονται δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἵνα τιμωρήσωνται, ἀλλ' ἵνα πειράσωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἄγγελος ἅγιος ὑπουργῆσαι τῇ πείρᾳ οὐ κελεύεται· — οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς κελεύει τὸ ἀπρεπὲς πρᾶγμα ἀγγέλῳ θείῳ — διὰ τοῦτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πεῖραν. Καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ πρὸς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται· «ἀνήχθη» γάρ, φησίν, ὁ πάντων δεσπότης ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου «εἰς τὴν ἔρημον, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου». Εἰ τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς κύριον ὁ διάβολος ἐπείρασε, τί θαυμάζῃς, εἰ καὶ ἐπὶ τοὺς δικαίους εἰς γυμνάσιον ὑπομονῆς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δέ, οὐ θεοῦ κελεύοντος αὐτόν, ἀλλὰ παραχωροῦντος· σχηματίζει γὰρ τὸν λόγον ἡ γραφὴ ὡς ἐν προσωποποιΐᾳ, ὡς ὅταν λέγει, «τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός».

XVI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ.

Ἰσαὰκ δὲ γενόμενος ἐτῶν ξ' ἐγέννησε τὸν Ἰακὼβ καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησε (13ᵇ) ρκ' ἔτη καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὸ πάντα ρπ'
2428 ἔτη. (2) Ἰακὼβ δὲ γενόμενος ἐτῶν πε' ἐγέννησε τὸν Λευΐ καὶ μετὰ
(3429) τοῦτο ἔζησαν ἔτη ξθ' καὶ ἀπέθανεν εἰς Αἴγυπτον, ποιήσας ἐκεῖ ἔτη ιζ', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρμζ'. (3) Ὃς ὑπάρχων ἐτῶν οε' καὶ φυγὼν Ἠσαῦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, κατήντησεν εἰς

---

2. 1 Tim. I. 20. — 8. 3 Regg. XXII. 20. — 16. Mt. IV. 1. — 22. Ps. L. 16.

Χαῤῥὰν τῆς Μεσοποταμίας πρὸς Λάβαν, τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ῥεβέκκας, οὗ καὶ τῶν προβάτων νομεὺς γενόμενος ἔτη κ΄, καὶ τὰς β΄ θυγατέρας αὐτοῦ Λέαν καὶ Ῥαχὴλ εἰς γυναῖκας λαβών, ἔσχεν υἱοὺς ιβ΄ καὶ θυγατέρα μίαν, ἀπό τε τῶν ἐλευθέρων, ἀπό τε τῶν θεραπαινίδων Βάλλας καὶ Ζελφᾶς· ἐκ μὲν γὰρ Λέας, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἐγέννησε τὸν Ῥουβὴμ καὶ Συμεῶνα καὶ τὸν Λευῒ καὶ τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσάχαρ καὶ τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὴν Δεῖνα, ἐκ δὲ Ῥαχὴλ τὸν Ἰωσήφ, ὕστερον δὲ καὶ τὸν Βενιαμίν μετὰ τὴν ἐπάνοδον, ἐκ Βάλλας τὸν Δᾶν καὶ τὸν Νεφθαλίμ, ἐκ δὲ Ζελφᾶς τὸν Γὰδ καὶ τὸν Ἀσήρ. (4) Μετὰ δὲ τὸν κ΄ χρόνον τῆς ἀποφυγῆς τε καὶ δουλείας, [καὶ μετὰ] τὴν ἐκ Μεσοποταμίας καὶ πρὸς γῆν Χαναὰν ὑποστροφὴν καὶ τὴν παλαίστραν μετὰ τοῦ θεοῦ, δι᾽ ἧς καὶ Ἰσραὴλ ὠνομάσθη δι᾽ ὀπτασίας, εἶδε πάλιν ὅραμα ἐν Βεθὴλ καὶ πάντα ἀποδεκατώσας ἅπερ ἐκέκτητο, τελευταίους ὑποβάλλει τοὺς παῖδας, καὶ ἀριθμήσας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Βενϊαμὶν ἀρξάμενος ἀνάπαλιν καὶ ἐπὶ τὸν Λευῒ ἐλθών, ὃν δέκατον εὑρών, τῷ θεῷ τοῦτον προσήγαγεν, ἀποδεκατώσας καὶ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, καθὼς καὶ προυποσχέμενος εἶπε τῷ θεῷ ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν, ὅτι «πάντων, ὅσα ἄν μοι δῷς, δεκάτην ἀποδεκατῶ σοι αὐτά». Καὶ εὐθὺς ἐνδύσας τὸν Λευῒ στολὴν ἱερατικήν, δι᾽ αὐτοῦ θυσίας προσήνεγκε τῷ θεῷ ἐν Βεθήλ, κἀντεῦθεν οἱ μὴ τῇ κατανόμῳ θυσίᾳ τε καὶ λειτουργίᾳ προσεδρεύοντες, Λευῖται κέκληνται, οἱ δὲ τὴν κατὰ τῆς θείας χάριτος ἱερουργίαν, κληρικοὶ προσαγορεύονται, διὰ τὸ γεγράφθαι· «οὐ κεῖται τοῖς Λευΐταις κλῆρος ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ· ὁ γὰρ Κύριος μερὶς αὐτῶν καὶ κλῆρος»

XVII. ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΗΣΑΥ.

Ὁ δέ γε Ἴσαὰκ καὶ ἡ Ῥεβέκκα μετὰ τὴν τοῦ Ἰακὼβ ἐπάνοδον, προσκαλεσάμενοι τόν τε Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ καὶ παρα-

13. τῆς παλαίστρας cod. — 16. ἀρξαμένου cod. — 20. Gen. XXVIII. 22. — 22. οἱ μὲν? — 25. Deut. X. 9.

καλέσαντες αὐτοὺς ἅμα καὶ ἐνορκισάμενοι εἰρήνην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς ἀδελφικῆς οἰκειότητος ἀσπάζεσθαι τὴν διάθεσιν, τελευτῶσι, προτέρα μὲν ἡ Ῥεβέκκα, μετ᾿ οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακὼβ τῆς πρωτοτοκίας καταλιπόντες τὰ γέρα. (2) Μετὰ δὲ ταῦτα παρωξύνθη Ἡσαῦ ὑπὸ Ἀμαλὴκ, τοῦ ἐκ παλλακίδος υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν ἔθνη ὥρμησεν κατὰ τοῦ Ἰακὼβ, ὥς φησιν Ἰώσηπος· ὁ δὲ τὰς πύλας ἀποκλείσας τῆς πόλεως εἰς ἣν κατέφυγε, ἐκ τοῦ τείχους παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν γονικῶν ἐντολῶν· τοῦ δὲ μὴ ἀνασχομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ὑβρίζοντος καὶ ὀνειδίζοντος (14ᵃ) καὶ ὀλοθρεύσειν αὐτὸν ἀπειλοῦντος, ἐντείνας ὁ Ἰακὼβ τὸν τόξον, κατέβαλεν Ἡσαῦ κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαστοῦ καὶ πλήξας ἀνεῖλε. Καὶ τότε ἐπληρώθη τοῦ Ἰσαὰκ ἡ πρόῤῥησις ἡ λέγουσα πρὸς τὸν Ἡσαῦ· «ἐὰν καθέλης τὸν ζυγὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου, πλημμελήσεις πλημμέλειαν θανάτου».

XVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΜΩΥΣΕΩΣ.

2082 (3475) Τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ παροι-
κίας ἱερογραμματέα δεινὸν προειπεῖν*, ὅτι τὸ τικτόμενον
παιδίον ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ τοῖς Ἑβραίοις τὴν Αἰγυπτίων
καταλύσει βασιλείαν καὶ διὰ τοῦτο Φαραὼ προσέταξε φο-
νεύειν τὰ τικτόμενα ἄῤῥενα τῶν Ἑβραίων παιδία.
2082 (3474) (2) Λευῒς δὲ γενόμενος ἐτῶν με΄, ἐγέννησε τὸν Καὰθ καὶ
μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη ϙ΄, καὶ ἀπέθανε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ρλ΄.
2020 (3537) Καὰθ δὲ γενόμενος ἐτῶν ξγ΄, γεννᾷ τὸν Ἄμραμ. (3) Ἄμρὰμ δὲ
1930 (3607) γενόμενος ἐτῶν ο΄, γεννᾷ τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών· (4) τὸν
δὲ Ἄμραμ φασὶ τὸν πατέρα Μωϋσέως εὔξασθαι τῷ θεῷ μὴ
περιϊδεῖν ἀπολλύμενον τὸ γένος τῶν Ἑβραίων· χρηματι-
σθεὶς δὲ κατ᾿ ὄναρ περὶ τῆς γεννήσεως καὶ δυνάμεως τοῦ

---

7. Ios. A. 2. 1. 2. de his nihil habet. — 18. τοῦ λογοθέτου. Nota codicis marginalis. — * φησὶν Leo; Glyc. 278,8—280,13 e Iosepho; Ced. 73,19.

παιδίου Μωϋσέως, οὗ τεχθέντος καὶ ἐκθέτου γενομένου, Θερμούθις ἡ τοῦ Φαραὼ θυγάτηρ ἀνείλετο· τοσοῦτον δὲ ἦν ἀστεῖον τὸ παιδίον Μωϋσῆς, ὡς τοὺς ὁρῶντας αὐτὸ ἀμεταστρεπτὶ θαυμάζοντας ἐνορᾶν, ὃς καὶ ἐγενήθη εἰς υἱὸν τῇ θυγατρὶ τοῦ Φαραώ.

(5) Λέγεται δὲ ἔτι νήπιον ὄντα εἰσαχθῆναι πρὸς Φαραὼ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἀστεῖον ὄντα τῇ ὄψει καὶ χαριέστατον, λαβέσθαι τῆς γενειάδος αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο προστάξαντος ἀναιρεθῆναι αὐτὸ, προνοίᾳ δὲ θεοῦ ἐπισχεθῆναι τὸν Φαραὼ τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν τρόπῳ τοιῷδε· ἄνθρακας ἀναφθέντας ἐν τῇ γῇ κατατεθῆναι καὶ χρυσίου σωρὸν ὑποθήκῃ τινῶν τῶν ὑπ' αὐτὸν σοφῶν· καὶ εἰ μὲν ἅψαιτο ὁ παῖς, φησὶ, τοῦ χρυσοῦ καὶ τούτου λάβοι, κακοήθως ἐδράξατο τῆς γενειάδος αὐτοῦ, εἰ δὲ θίξοι τῶν καιομένων ἀνθράκων, ἀπανούργως καὶ ὡς ἀφελὲς παιδίον τοῦτο εἰργάσατο, καὶ οὐ χρὴ μάτην ἀναιρεθῆναι· ὃ καὶ γενόμενον, ἔστησε τὴν ἀπόφασιν· ἀφέμενος γὰρ τοῦ χρυσοῦ, προσέδραμε τοῖς ἄνθραξι καὶ τούτων ἕνα λαβὼν, κατὰ τὸ ἠθισμένον ὡς τὰ πολλὰ τοῖς παισὶ, τῷ στόματι προσήνεγκε καὶ ψαύσαντος αὐτοῦ τῇ γλώσσῃ, βραδύγλωσσος γέγονε καὶ δύσηχος τοῦ λαλεῖν.

XIX. ΟΤΙ ΥΙΟΙ ΙΣΡΑΗΛ ΕΞΗΛΘΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

Ἐν δὲ τῷ ὀγδοηκοστῷ ἔτει τοῦ Μωϋσέως ἐξῆλθον υἱοὶ Ἰσραὴλ 1867
ἐξ Αἰγύπτου, ἐν ᾗ παρῴκησαν ἔτη σιε'. πῶς οὖν φησὶν ὁ θεὸς (3689)
τῷ Ἀβραὰμ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἔτη υ'; ἀλλὰ δῆλον, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως Ἀβραὰμ ἐκ Χαναὰν δεῖ τὴν τοῦ λαοῦ παροικίαν ἀριθμεῖν· οὐ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον γέγονεν ἡ παροικία, ἀλλὰ καὶ ἐν γῇ Χαναὰν, καθὼς μαρτυρεῖ Μωϋσῆς λέγων· (14[b]) «ἡ δὲ παροίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν γῇ Χαναὰν καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἔτη υλ'». Καὶ ἔστι τοῦ μὲν Ἀβραὰμ ἀπὸ τῆς ἐν Χαῤῥὰν ἀναβάσεως μέχρι τοῦ Ἰσαὰκ

---

6. ἐξ ἄλλου βιβλίου cod. — 11. χρυσίον cod.—21. Γεώργιος cod.—27. Ex. XII. 40. — 29. ἐκ. Χ. Leo; τῆς Ἰ. Leo.

γεννήσεως ἔτη κε', τοῦ δὲ Ἰσαὰκ μέχρι Ἰακὼβ ξ' ἔτη, τοῦ δὲ Ἰακὼβ μέχρι Λευῒ ἔτη πζ', τοῦ δὲ Λευῒ μέχρι Καὰϑ ἔτη μς', τοῦ δὲ Καὰϑ μέχρι Ἄμραμ ἔτη ξγ', τοῦ δὲ Ἄμραμ μέχρι Μωϋσέως ἔτη ο', τοῦ δὲ Μωυσέως μέχρι τῆς ἐξόδου ἔτη π'. (2) Καὶ οὕτως ἐξελϑὼν Ἰσραὴλ, ἐπιφερόμενον τὰ ὀστᾶ Ἰωσὴφ, ἐποίησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ'· φησὶ γάρ· «πέμπτῃ γενεᾷ ἀνέβησαν υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὰ ὀστᾶ Ἰωσὴφ μετ' αὐτοῦ· ὀρκώσας γὰρ ὥρκισεν Ἰωσὴφ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων·» ἐπισκοπῇ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ ϑεὸς, καὶ συνανοίσετε τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦϑεν μεϑ' ὑμῶν·» ὃς ὑπάρχων ἐτῶν ιζ' φϑονηϑεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπράϑη καὶ γενόμενος ἐτῶν λ', ἄρχων πάσης Αἰγύπτου καϑίσταται, ἐν ᾗ γεννήσας υἱοὺς β', τὸν Ἐφραῒμ καὶ τὸν Μανασσῆ, ἀπέϑανεν ἐτῶν ρι'.

(3) Ἐπεὶ οὖν, ὅτε παρέστη Μωϋσῆς τῷ Φαραὼ, ἦν ἐτῶν π', ἔμεινε δὲ ἄλλα μ' ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ, δῆλον οὖν ἐστιν, ὅτι ὅλαις μ' ἡμέραις γεγόνασιν αἱ κατ' Αἴγυπτον πληγαὶ, ἃς ἡμέρας ἀριϑμοῦμεν μετὰ τῶν μ' ἐτῶν τῆς ἐρήμου· ἀναγνοὺς γὰρ μετὰ ἀκριβείας ἐσημειωσάμην τὰς μ' ἡμέρας γενέσϑαι οὕτως· α', ἀφ' ἧς ἡμέρας συνέτυχε τῷ Φαραώ· δευτέρᾳ δὲ, τῇ ἐπιούσῃ «διεσπάρη ὁ λαὸς ἄχυρα συλλέξαι» «καὶ ἐμαστιγώϑησαν οἱ γραμματεῖς αὐτῶν», μὴ ποιησάντων τὸ τῆς ἡμέρας ἔργον· τρίτῃ γὰρ, τῇ ἑξῆς καταβοῶντες υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τὸ ἀπαιτεῖσϑαι ἄχυρον, εἰσῆλϑε πρὸς Φαραώ. Τετάρτῃ δὲ εὐξάμενος ἐν λόγῳ κυρίου εἶπε τῷ Ἰσραὴλ, ὅτι» ἐξάξει ὑμᾶς ἐξ Αἰγύπτου ὁ ϑεός»· καὶ οὐ προσέσχον ἐκ πολλῆς ὀλιγωρίας. Πέμπτῃ δὲ, εἰσῆλϑε πρὸς Φαραὼ καὶ τὴν ῥάβδον ὄφιν ἐποίησεν· ἕκτῃ δὲ τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα μετέβαλεν. Εἶτα ἀνελάβοντο μέχρι τῆς γ' καὶ ι' ἡμέρας καὶ ἀνέβη ὁ βάτραχος. Τέσσαρες καὶ δεκάτῃ ἀπέϑανον οἱ βάτραχοι· ιε' σκνίφες γεγόνασι· ις' συνέτυχε τῷ Φαραὼ, ὅτι αὔριον μέλλει γίγνεσϑαι κυνόμυα· ιζ' ἦλϑεν ἡ κυνόμυα· ιη' ἀπέστη ἡ κυνόμυα, ἐν ᾗ καὶ ἠπειλήϑη τῶν κτηνῶν ὁ ϑά-

8. ὅρκῳ γὰρ ὡ. τοὺς Ex. XIII. 18,19, Gen. L. 25. — 9. ἡμᾶς cod. ὑμᾶς κ̄ς Ex. ὁ ϑ̄ς ὑ. Gen. — 14. Cod. 65,67 — 19. Ex. V. 12,14. — 20. ἐμαστίχϑησαν cod. — 21. ποιήσαντες cod. — 24. ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας Ex. VI. 9.

νατος· ιθ' ἀπέθανον τὰ κτήνη· κ' δὲ «φλυκτίδες ἀναζέουσαι» γεγόνασιν· κα' δὲ ἀπειλὴ τῆς ἐσομένης τῇ ἐπαύριον χαλάζης ἐξηνέχθη· κβ' ἦλθεν ἡ χάλαζα· κγ' δὲ ἡ ἀκρὶς ἐπῆλθε, ἐν ᾗ καὶ διὰ προσευχῆς ἤρθη· κδ' δὲ μέχρι κε' τὸ τριήμερον «ἐγίνετο σκότος»· καὶ μετὰ τὰς γ' ἡμέρας διελύθη. Εἶτα μεθ' ἡμέρας θ' εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν καὶ Ἀαρὼν διαταξάμενος περὶ τοῦ πάσχα· «οὗτος ἐστιν ὁ πρῶτος μὴν», ὁ παρ' Ἑβραίοις μὲν Νισὰν λεγόμενος, παρ' ἡμῖν δὲ Μάρτιος, ὥς φησιν ὁ Κύριος· «ὁ μὴν οὗτος ἀρχὴ μηνῶν, ὑμῖν ἐστὶ πρῶτος· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λέγων. Τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον», ἥτις ἐτὶ λς' ἡμέρα. Εἶτα μετὰ δ' ἡμέρας, ἐσφάγη τὰ πρόβατα καὶ πασχάσαντες ἐξῆλθον, ὡς εἶναι τὴν (15ª) μ' ἡμέραν, καθ' ἣν ἐθανατώθησαν τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου περὶ τὸ μεσονύκτιον, ὥστε καὶ τὰ ἄζυμα βαστάσαντες ἐξῆλθον διὰ τῆς μεσιτείας καὶ ὁδηγείας τοῦ ἀοιδίμου καὶ τερατούργου Μωϋσέως.

XX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΘΕΙΣΗΣ ΠΛΑΚΟΣ ΜΩΥΣΗ.

Οὗτος ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ μέγας θεοφάντωρ καὶ θεοφιλέστατος σημαντής, πρὸς ὃν εἶπεν ὁ θεός. «Ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραώ, καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἔσται προφήτης· σὺ δὲ λάλησον πάντα ὅσα ἐντέλλομαί σοι». Οὗτος πατάξας τοὺς Αἰγυπτίους διὰ τῆς δεκαπληγίας καὶ διὰ τῆς θαλάσσης ὀλοθρεύσας, ἐξήγαγε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ τῆς σιδηρᾶς καμίνου ἐν σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καθὼς φησὶν καὶ

---

1. IX. 9. — 4. X. 22. — 6. XII. 23. Τὸν Νεῖλον φασὶ μὴ ἀνελθεῖν ἐν ὅλοις ζ' ἔτεσι τοῦ λιμοῦ τῶν Αἰγυπτίων (**cod. in m. et Leo 25,2**). Ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις διέπρεπον ἐν Αἰγύπτῳ πάντων ἐν σοφίᾳ Ἰαννῆς καὶ οἱ Ἰαμβρῆς οἱ ἐπαοιδοὶ (**cod. in m. Glyc. 293,5**). [Κατὰ] τούτους τοὺς χρόνους Ἴναχος πρῶτος Ἄργους ἐβασίλευσεν· ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς διέτριβεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ'. Εἶτα Φορωνεὺς Ἀργείων ἐβασίλευσε, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἐπὶ Γύγου κατακλυσμὸς ὑπὸ Ἑλλήνων ἱστόρηται καὶ Ἀσσυρίων μετὰ Πῖκον τὸν πρῶτον βασιλέα, ὃς ἐν Κρήτῃ ἀπέθανεν, ὃς καὶ τοῖς τότε καιροῖς Ζεὺς μετωνομασθείς· Σεμίραμις δὲ Νίνου ἐβασίλευσε (**cod. in m. Leo 26,10 — 16**). — **18. Ex. VII. 1.**

Δαυίδ. «Τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυϑρὰν ϑάλασσαν εἰς διαιρέσεις» καὶ τὰ λοιπά. (2) Οὐ γὰρ μία γέγονεν ὁδὸς, καϑὼς ὁ Χρυσόστομος ὁ ϑεόσοφος λέγει, ἀλλὰ καϑ' ἑκάστην φυλὴν τὸ ὕδωρ ἐσχίζετο, ὡς πολλὰς γενέσϑαι τὰς διαβάσεις τοῦ λαοῦ, ἵνα μὴ φύσεως ἔργον τοῦτο νομισϑῇ, ἀλλὰ ϑεοῦ τοῦ πᾶσαν φύσιν δημιουργήσαντος καὶ κυριεύοντος, ὅϑεν ἐν βραχείᾳ καιροῦ ῥοπῇ τἀναντία εἰργάζετο· καὶ οὐ καϑ' ἓν ἐτέμνετο μέρος τὸ ὕδωρ, κορυφουμένων τῶν ὑδάτων, ἀλλὰ κατὰ ἀριϑμὸν τῶν φυλῶν ἁπάντων· καϑ' ἕκαστον γὰρ τῶν σημείων τοῦτο μάλιστα ἦν περισπούδαστον τῷ ϑεῷ, ἐπεὶ διὰ τῶν στοιχείων τὰ ϑαύματα ἐγίνετο, ὅπως μὴ φυσικῆς τινὸς ἀκολουϑίας ἢ συντυχίας εἶναι τὰ γινόμενα νομισϑῇ, ἀλλὰ τῆς ἄνωϑεν ῥοπῆς τὰ συμβαίνοντα παραδοξοποιούσης διὰ Μωσέως εἰς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. (3) Οὕς περ καὶ ὁδηγήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ ἐν νεφέλης, καὶ ἄρτῳ διατρέψας οὐρανίῳ, τοὺς ἐχϑροὺς αὐτῶν Ἀμαληκίτας χειρῶν ἐκτάσει κατετροπώσατο. Οὗτος ἤκουσε παρὰ Κυρίου λέγοντος. «Ἰδοὺ ἐγὼ, παραγίνομαι πρός σε ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης, ἵνα ἀκούσῃ ὁ λαὸς λαλοῦντός μου πρός σε, καὶ πιστεύσωσί σοι εἰς τὸν αἰῶνα». (4) Καὶ «τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, φησὶν, ἐγίνοντο φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ νεφέλη γνοφώδης ἐπὶ ὄρους Σινὰ καὶ φωνὴ σάλπιγγος ἤχη μέγα. Καὶ ἐπτοήϑη ὁ λαός». «Τὸ δὲ ὄρος ὅλον ἐκαπνίζετο διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν ϑεὸν ἐν αὐτῷ ἐν πυρὶ, καὶ ἀνέβαινεν ἡ ἀτμὶς ὡσεὶ καπνὸς καμίνου, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξέστη σφόδρα· ἐγίνοντο δὲ αἱ φωναὶ τῆς σάλπιγγος προβαίνουσαι ἰσχυρῶς σφόδρα». «Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑστήκει μακρόϑεν, ἀκούων τὰς φωνὰς, καὶ τὸ ὄρος ὅλον καπνιζόμενον ὁρῶντες» καὶ πλησιάσαι μὴ τολμῶντες ἀλλὰ προσκυνῆσαι πόῤῥωϑεν κελευσϑέντες· «κἂν ϑηρίον, φησὶ, ϑίγῃ, λιϑοβοληϑήσεται», καὶ φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον. Φοβηϑεὶς δὲ πᾶς ὁ λαὸς εἶπε πρὸς Μωσῆν· «λάλησον ἡμῖν σὺ, καὶ μὴ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ ϑεὸς, μήποτε (15[b]) ἀποϑάνωμεν». «Καὶ ἐκάλεσε Κύριος τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους» «καὶ

---

1. Ps. CXXXVI. 13. — 2. In unico, qui de hoc miraculo Chrysostomi editus est loco (III. 459 B.) nihil est hujus generis. — 16. Ex. XIX. 9. — 18. XIX. 16. — 20. XIX. 18,19. — 24. XX. 18,21. — 26. XIX. 12,13. — 28. XX. 19. — 29. XX. 20. — 30. XXIV. 15 — 18.

ἀναβὰς ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὸ ὄρος, καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸν ἡ νεφέλη ἡμέρας ς΄· τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης Κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον, ἐπὶ τῆς κυρυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· εἰσελθὼν δὲ Μωϋσῆς εἰς τὸ μέσον τῆς νεφέλης ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἦν ἐκεῖ ἡμέρας μ΄» ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστηκώς· «ἄρτον οὐκ ἔφαγεν, ὕδωρ οὐκ ἔπιεν». Καὶ ἄλλοτε πάλιν· «ἀνέβη Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ πρεσβύτεροι ο΄, καὶ εἶδον τὸν τόπον οὗ εἱστήκει ὁ θεὸς καὶ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὡς ἔργον λίθου σαπφίρου καὶ ὡς εἶδος στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ τῇ καθαρότητι». (5) Καὶ αὖθις φησίν. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐνώπιον ἐνωπίῳ ὡς εἴτις λαλήσει πρὸς ἑαυτοῦ φίλον, καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον. «Εἰ εὕρηκα χάριν ἐνώπιόν σου, ἐμφάνισόν μοι σαυτὸν γνωστός, ὡς ἴδω σε, ὅπως ἂν ᾦ εὑρηκὼς χάριν ἐνώπιόν σου καὶ ἐνδοξασθησώμεθα ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου». Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωσῆν. «Καὶ τοῦτόν σου τὸν λόγον, ὃν εἴρηκας, ποιήσω· εὕρηκας γὰρ ἐνώπιόν μου χάριν· καὶ οἶδα σε παρὰ πάντας, καὶ χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί, ἀλλ' οὐ δυνήσει ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται· καὶ ἰδοὺ τόπος παρ' ἐμοὶ καὶ στήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ σκεπάσω σε τῇ χειρί μου καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου· τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταί σοι». (6) Εἶτα μέλλων τὸ δευτερονόμιον δέχεσθαι, πάλιν φησίν. «Καὶ ἀνέβη Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινά, καθὼς συνέταξεν αὐτῷ Κύριος. Καὶ κατέβη Κύριος ἐν νεφέλῃ». «Καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖ ἡμέρας μ΄ καὶ νύκτας μ΄· ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης, τοὺς ι΄ λόγους. Καὶ λαβὼν τὰς πλάκας καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους δεδοξασμένος, εἶδεν Ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον Μωϋσέως καὶ ἦν δεδοξασμένον, καὶ ἐφοβήθησαν αὐτῷ προσεγγίσαι». Καὶ εἰκότως· νηστεύσας γὰρ ἡμέρας π΄ Κυρίῳ παρεστηκὼς καὶ τὰς θεογράφους πλάκας δεξάμενος καὶ τὸ θεόσδοτον δευτερονόμιον εἰληφώς, τοσοῦτον αὐτοῦ τὸ πρό-

6. Deut. IX 9; Ex. XXIV. 9,10. — 10. XXXIII. 11 — 23. — 21. Ced. 89,20—91,14. — 22. Ex. XXXIV. 4 — 26, 28 — 30, Glyc. 294,14 Ὁ δὲ Γεώργιος λέγει, ὅτι ὁ Μωϋσῆς π. ἡμέρας νῆστις ἦν.

σωπον ἐκ τῆς θεοπνευστίας ἐδοξάσθη, ὥστε μὴ δύνασθαι τὸν λαὸν ἀτενίσαι πρὸς τὴν ἐκεῖθεν φερομένην θείαν αὐγήν τε καὶ δόξαν. Καὶ διὰ τοῦτο «κάλυμμα ἐπετέθη ἡνίκα πρὸς αὐτοὺς ὡμίλει»· ἀκτίνας γὰρ ἐκπέμπων σελαφόρους καὶ ἀπαστράπτων σφόδρα, τὰς ὄψεις ἐπέστρεψε τῶν ὁρώντων, ὥσπερ τις ἡλιακὴ αὐγὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσπίπτουσα. (7) Μετὰ γὰρ ἡμέρας μ' κατελθὼν καὶ διὰ τὴν μοσχοποιίαν θυμωθεὶς εὐθέως τὰς πλάκας συντρίψας, εἰς τὸ ὄρος πάλιν ἀνέδραμεν, τοσαύτας ἄλλας ἐνδιατρίψας ἐν τῷ ὄρει ἡμέρας προσφιλοσοφῶν τῷ θεῷ, πάσης (16ᵃ) ἀνθρωπίνης τροφῆς ὡς καὶ ἐν ταῖς προτέραις ἡμέραις γενόμενος ἄγευστος. Οὕτως τὰς δευτέρας πλάκας λαβὼν, πρὸς τὸν λαὸν κατῆλθε. (8) Ποῖος οὖν λογισμὸς ἀνθρώπινος τὸ ὑπέρογκον τοῦδε τοῦ θαύματος παραστῆσαι δυνήσεται, πῶς ἡρωόδης τοῦ σώματος φύσις τοσοῦτον κινουμένη διήρκεσεν, οὐδενὸς ἀνεκπληροῦντος τὸ καθ' ἡμέραν διαπνέον καὶ ἐξωθούμενον τῆς δυνάμεως; λύει δὲ τὸ ἄπορον τοῦτο πρᾶγμα καὶ θαυμάσιον ὁ θεῖος λόγος, ὡς ὅταν λέγει. «Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ ἐκ στόματος θεοῦ». Οὐκοῦν εὐδήλως πᾶσιν ἐντεῦθεν, ὡς μηδὲν τὸν ἄγγελον τοῦτον βεβρωκέναι παντελῶς ἐν ᾗ καὶ κατῆλθεν ἡμέρᾳ, σπεύδων ἐν λόγῳ Κυρίου, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐν τῷ ὄρει ἀνῆλθεν, ὥστε δικαίως τῷ δικαίῳ θυμῷ χρησάμενον, τὰς ἐν λίθῳ σαπφίρῳ δακτύλοις θεοῦ γραφείσας θείας ῥήσεις μὴ φέρων τὴν ἐπάρατον ἐργασίαν τε καὶ θεοστυγῆ πρᾶξιν τῶν ἀνοσίων ἐκείνων καὶ βεβήλων, συνέτριψεν, τοῦτο μὲν ἀνάξιον πάμπαν εὖ μάλα κρίνας τοιαύτης θεουργίας καὶ εὐεργεσίας ἀπολαῦσαι τοὺς θεομισεῖς καὶ ἐμβροντήτους, τοῦτο δὲ μᾶλλον εἰδὼς, τὴν κατ' αὐτῶν ἔνδικον τοῦ θεοῦ ἀγανάκτησιν, καὶ διὰ τοῦτο παντί που δῆλον κελεύσας, εἰ καὶ μὴ πάντας, ἀλλὰ τοὺς παρατυγχάνοντας ἀναιρεθῆναι. Πῶς οὖν ὁ τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἐγκρατείας καὶ νηστείας ἐργάτης καὶ χαρίτος θείας ἔμπλεος ἐκ διαμέτρου καὶ θείῳ ζήλῳ πυρπολούμενος ἅμα καὶ ἠλιγγιῶν καὶ ἀδημονῶν καὶ ἀθυμῶν σφόδρα καὶ λυπούμενος καθ' ὑπερβολὴν ἐπὶ τῇ φοβερᾷ τῶν ἀχαρίστων ἁμαρτίᾳ, τῶν ἀστόργων καὶ

2. αἴγην cod. — 3. Ex. XXXIV. 33. — 16. Deut. VIII. 3.

ἀσπόνδων, ἠνέσχετο βρώσεως ἢ πόσεως μετασχεῖν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, πικρίας καὶ θυμοῦ πεπληρωμένος καὶ στενοχωρίας ἐν λαῷ κακούργῳ καὶ πονηροτάτῳ καὶ μυσαροτάτῳ, μὴ πρότερον ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐξιλεωσάμενος δι' ἐπιτεταγμένης ἐστὶ νηστείας καὶ κατανύξεως, ἧς οὐδὲν φίλον θεῷ πέφυκεν, εὖ εἰδὼς εἴ καί τις ἄλλος; (9) Ὅτι γὰρ μία γέγονεν ἡμέρα μεταξὺ τῆς ἀπὸ τοῦ ὄρους καταβάσεως αὐτοῦ καὶ ἀναβάσεως, ἐν ᾗ τάς τε πλάκας συντρίψας καὶ τὸν μόσχον ἐξαφανίσας καὶ τοὺς τρισχιλίους αἰσχίστους καὶ κακίστους ἄνδρας ὀλοθρεύσας, βουλόμενος, ὡς οἴονται, καταπαῦσαι τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ μικρὸν καὶ τὸν ἄκρατον θυμόν, αὐτίκα τῇ ἐπιούσῃ θᾶττον ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος πρὸς Κύριον, δυσωπήσων ὑπὲρ αὐτῶν, ἄκουσον τί φησὶν ἡ γραφὴ διαῤῥήδην· «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν· «Ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ νῦν ἀναμνήσομαι πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ἐξιλεώσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν». Εἶτα ἐπήγαγεν εὐθέως. «Ἐπέστρεψε δὲ Μωσῆς πρὸς τὸν Κύριον καὶ εἶπε. «Δέομαι, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην καὶ ἐποίησαν (16ᵇ) ἑαυτοῖς θεούς, καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες, εἰ δὲ μή, ἐξάλειψον κἀμὲ ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας»· καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· «εἴ τις ἥμαρτεν ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλου μου· νῦν δὲ βάδιζε καὶ ὁδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον, ὃν εἴρηκά σοι. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελός μου προπορεύσεται πρὸ προσώπου μου, ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ ἐπισκέψωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν». Καὶ ἐπάταξε Κύριος τὸν λαὸν περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ μόσχου οὗ ἐποίησεν Ἀαρών». (10) Ἴδε τοίνυν χρηστότητος καὶ ἀποτομίας θεοῦ κατὰ τὸν χριστοφόρον· καὶ γνῶθι σαφῶς, ὅτι φοβερὸν ὄντως τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος καὶ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν τοὺς ἐπταικότας ἀμετανόητα δήπουθεν τὴν ἔνδικον καὶ ἀδέκαστον θείαν δίκην, εἰ καὶ παραχρῆμα ταύτην οὐκ ἐπήγαγεν καθὼς ἐναργεστάτως διὰ βραχυλογίας ἀποδέδεικται. (11) Ὥστε λοιπὸν ἀναμφήριστόν ἐστιν, ὡς π΄ ἡμέρας ἐφεξῆς ἀπόσιτος ἔμεινε θεοφορούμενος ὁ θεσπέσιος οὗτος ἀνὴρ καὶ ἐνισχυόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ πολλῇ προεδρείᾳ

---

5. φίλιον? — 12. Ex. XXXII. 30 — 16. 31 — 35.

καὶ παραστάσει θεοῦ, θεὸς καὶ θεοφάντωρ ἤδη γενόμενος καὶ ὑπὲρ φύσιν ἀνθρωπίνην καρτερίαν καὶ εὐτονίαν ἐπιδειξάμενος, «εἴτε ἐν σώματι πέλων, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, ὁ θεὸς οἶδεν» ὁ τοῦτον οὕτως ἀποφήνας καὶ ὑπερφυῶς δοξάσας. (12) Εἶτα πάλιν φησίν. «Ἡνίκα δ' ἂν ἐπορεύετο Μωϋσῆς εἰς τὴν σκηνὴν, κατέβαινεν ὁ στύλος τῆς νεφέλης καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ σκηνήν. Ὁ δὲ λαὸς ἑώρα τὸν στύλον τῆς νεφέλης, καὶ προσεκύνουν ἕκαστος ἐκ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἐλάλησε Κύριος μετὰ Μωϋσέως» ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. (13) Καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐκ τῆς ὀργῆς Κυρίου διαφόρως ἐπαγωνιζόμενος ἐξελέσθαι, τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτῶν ἤλγησε τῆς οἰκείας σωτηρίας*, ὡς καὶ ἐν τῇ θραύσει τοῦ θεοῦ κατὰ** τὸν Δαυὶδ στῆναι φάναι· «εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες, εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψον κἀμὲ ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἐγράψας»· εἶπε γάρ, φησὶν, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς, εἰ μὴ Μωϋσῆς, ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ, ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς· ὅσοι δὲ κατεξανέστησαν αὐτῷ, οἱ μὲν κατεπόθησαν εἰς Ἅδου ζῶντες, οἱ δὲ θείου πυρὸς γεγόνασι παρανάλωμα· φησὶ γάρ. «Καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ θραύσει χιλιάδες ιδ΄ χωρὶς τῶν τεθνηκότων ἕνεκε Κορέ». (14) Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ Μαρία ἡ προφῆτις καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ λαλήσασα κατ' αὐτοῦ, δίκην δέδωκε. «Καὶ ἐλάλησαν, φησὶν, Μαρία καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσέως ἕνεκε τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Αἰθιοπίσσης, ὅτι γυναῖκα Αἰθιόπισσαν ἔλαβεν· καὶ εἶπαν, «μὴ Μωϋσεῖ μόνῳ λελάληκεν ὁ θεός;» Καὶ ἤκουσε Κύριος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πραῢς σφόδρα παρὰ πάντας ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ κατέβη Κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ εἶπε πρὸς Ἀαρὼν καὶ Μαρίαν. «Ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν Κυρίῳ, ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ· οὐχ οὕτως ὁ θεράπων μου Μωϋσῆς, ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου (17[a]) πιστός ἐστιν· στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἴδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων καὶ τὴν δόξαν μου εἶδε· καὶ διὰ τί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωϋσέως;» καὶ ὀργὴ θυμοῦ Κυρίου*** καὶ ἀπῆλθεν. Καὶ ἰδοὺ Μαρία λεπρώσασα ὡσεὶ χιών» — Ἀλλ' οὖν γε

2. 2 Cor. XII. 2. — 4. Ex. XXXIII. 9. — * ἀμελήσας? — ** τοῦ λαοῦ? — 17. Num. XVI. 49. — 20. XII. 1 — 3,5 — 16. *** ἐπ' αὐτοῖς LXX.

δυσωπήσας Μωϋσῆς δι' αὐτὴν, καὶ ἀφορισθεῖσα ἐκ τοῦ λαοῦ ἡμέρας ζ', ἰάθη κατὰ τὸν λόγον Κυρίου. Καὶ μετὰ ταῦτα Μαρία ἐτελεύτησε. (15) Καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐλοιδόρει ὁ λαὸς τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν»· «λάβε τὴν ῥάβδον ταύτην καὶ ἐκκλησίασον τὴν συναγωγὴν σὺ καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς». Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὴν ἀπέναντι Κυρίου ῥάβδον, καὶ ἐκκλησίασε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὴν συναγωγὴν ἀνέναντι τῆς πέτρας καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς. «Ἀκούσατε ἡμῶν, οἱ ἀπειθεῖς, μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξω ὑμῖν ὕδωρ;» Καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ πατάξας τὴν πέτραν τῇ ῥάβδῳ, εὐθὺς ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ, καὶ ἔπιεν ὁ λαὸς τῆς συναγωγῆς καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών. «Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπιστεύσατε ἁγιάσαι με ἐναντίον τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκα αὐτοῖς». Διὸ «προστεθήτω Ἀαρὼν πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ (καὶ ἀποθανείτω), ὅτι οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν γὴν ἐκείνην, διότι παρωξύνατέ με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας καὶ λοιδορίας τοῦ λαοῦ». Καὶ ἀνεβίβασε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρὼν εἰς τὸ ὄρος καθὰ συνέταξε Κύριος ἐναντίον πάσης συναγωγῆς» καὶ ἐξέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱερατικὰ ἱμάτια καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ 1828 (3728)
ἀπέθανεν Ἀαρὼν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους» ἐν τῷ μ' ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ζήσας ἔτη ρκγ'. «Καὶ εἶδε πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ὅτι ἀπελύθη Ἀαρὼν, καὶ ἔκλαυσαν αὐτὸν ἡμέρας λ'».

XXI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΗΣ ΜΩΥΣΕΩΣ.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν. «Ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος — τὸ Ναβαὺ καὶ ἴδε τὴν γῆν — ἣν δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ τελεύτα — ἐκεῖ — ὃν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν ὁ ἀδελ-

1. αὐτῆς cod. Num. XX. 1,2. — 3. Cod. 91,18 — 93,6. — 4. Num. XX. 7 — 12. — 6. λαλήσαντες cod. — 9. εἶπε LXX. — Ἀκ. ἡμῖν cod. ἀ. μου LXX. — 14. Num XX. 12 — 16. 24 — 20. 27 — 29. — 26. Num. XXVII. 12, Deut. XXXII 48 — 52.

φός σου ἐν* τῷ ὄρει — διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου — ἐπὶ τοῦ ὕδατος (τῆς) ἀντιλογίας Κάδης καὶ οὐχ ἡγιάσατέ με ἐν τῷ λαῷ. ὅτι ἀπέναντι ὄψει τὴν γῆν ἐκείνην καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσῃ». (2) Τοῦ δὲ Μωϋσέως πολλάκις δεηθέντος τοῦ θεοῦ περὶ τούτου καὶ λέγοντος· «διαβὰς οὖν ὡδέποτε, Κύριε, τὸν Ἰορδάνην, ὄψομαι τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐκείνην καὶ τὸ ἅγιον ὄρος καὶ τὸν Ἀντιλίβανον». Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν· «ἱκανούσθω σοι· ὅρα μὴ προσέλθῃς μοι ἔτι λαλῆσαι περὶ τούτου, ἀλλ' ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καὶ ἴδε κατὰ θάλασσαν καὶ βοῤῥᾶν καὶ λίβαν καὶ ἀνατολὰς τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐκείνην καὶ τὸ ἅγιον ὄρος, ὅτι τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ὄψει αὐτὴν (17[b]) καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσει». (3) Καὶ γράψας ἐκ προστάγματος Κυρίου τὴν ᾠδὴν τὴν μεγάλην καὶ διαθήκην καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ εἰς τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρείμ, ὅ ἐστι Ναβαὺ, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος πᾶσαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας» καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. «Αὕτη ἡ γῆ, ἣν ὤμοσα πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ λέγων· τῷ σπέρματί σου δώσω αὐτήν, ἔδειξα τοῖς
1827 ὀφθαλμοῖς σου· ἐκεῖ δὲ οὐκ εἰσελεύσῃ». Καὶ ἐτελεύτησε Μωϋσῆς —
(3729) ἐκεῖ διὰ ῥήματος Κυρίου, ζήσας ἔτη ρκ'. Καὶ θάψας αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ κλαύσας ἡμέρας μ', οὐδεὶς εἶδε τὴν ταφὴν αὐτοῦ». (4) «Καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς, ὃς ἔγνω αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἐν πᾶσι τέρασι καὶ σημείοις». Μεθ' ὃν οὐδεὶς ὑπὲρ τὰ ρκ' ἔτη ἔζησεν. (5) Καὶ τῷ μὲν μ' ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῇ νουμηνίᾳ, φησὶν Ἰώσηπος, τοῦ πρώτου μηνὸς Νισὰν ἐτελεύτησε Μαρία καὶ ἐτάφη ἐν Ὢρ τῷ ὄρει· καὶ τῇ νουμηνίᾳ τοῦ ε' μηνὸς Ἄβ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐτελεύτησεν Ἀαρὼν καὶ ἐτάφη καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ τῷ ὄρει Ὢρ. Καὶ τῇ νουμηνίᾳ τοῦ ιβ' μηνὸς Ἄδαρ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν ὄρει τῷ Βαρεὶμ ἐν ᾧ καὶ ἐτάφη, καὶ* τινὰ λοιπὸν φωτοειδῆ νεφέλην γεγεννῆσ-

---

* Ὢρ Deut. — 5. Δ. οὖν ὄψ. τὴν γῆν ἀγ. ταύτην, τὴν οὖσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τὸ ὄ. τοῦτο το ἀγαθὸν καὶ τὸν Ἀ. Deut. III 25. — 7. Ἱ. σοι, μὴ προσθῇς ἔτι λ. τὸν λόγον τοῦτον, ἀν. Deut. 26. — 8. κορ. τοῦ λελαξευμένου καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κ. θ. Deut. 27. — 13. ἐπὶ Νῶ cod. — Βαρεῖμ cod. — 15. γῆν Γαλαὰδ ἕως Δὰν Deut. XXXII. 1. — 15. XXXIV. 4 — 6. — 19. 10,11. — 24. ὑπέρ τινος ὄρους ὃ καλοῦσι Σὶν Α. 4. IV. 6. — 27. Ἀβαρεῖ Jos. A. 4. VIII. 48. — * φασὶ? νέφους αἰφνίδιον ὑπὲρ αὐτὸν στάντος ἀφανίζεται κατά τινος φάραγγος Ios.

ϑαι κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀμαυροῦσαν καὶ ἀποτειχίζουσαν τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων, ἵνα μὴ γινώσκοιεν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα. (6) Προσεκτέον οὖν ὅπως τὸν Νισὰν πρῶτον μῆνα λέγει, ὅνπερ ἡμεῖς ὀνομάζομεν Μάρτιον καὶ οὐχὶ Ἀπρίλλιον, ὥς τινὲς οἴονται, ὅτι μὲν πρῶτος μήν ἐστι παρ' Ἑβραίοις ὁ Νισὰν, ὡς καὶ αὐτὴ δηλοῖ τοῦ ὀνόματος ἡ προσηγορία καὶ ἡ ἑρμηνεία, ἑβραϊστὶ λεγόμενος Μάρτιος. Καὶ μάρτυς μὲν οὗτος ὁ σοφώτατος καὶ νομοδιδάσκαλος Ἰώσηπος, τὸν Νισὰν πρῶτον εἰπὼν μῆνα καὶ τὸν Ἀβὶ πέμπτον καὶ τὸν Ἄδαρ δωδέκατον· μάρτυς δὲ μᾶλλον ϑεῖος καὶ ἀξιόχρεως ὁ προφήτης Ζαχαρίας περὶ τοῦ ϑ' καὶ ι' μηνὸς λέγων· «τῇ δ' καὶ ι' τοῦ ϑ' μηνὸς, ὅς ἐστι Σαβάτ». Καὶ γὰρ οὗτος καὶ παρ' ἡμῖν, εἰ πρῶτος ὁ Μάρτιος ἀπηριϑμήϑη, ὄγδοος ὁ Ὀκτώβριος εὑρίσκεται, καὶ δέκατος ὁ Δεκέμβριος. Καὶ μέντοι τὸ ἔαρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πρωτοκτίστου μηνὸς ἄρχεται Μαρτίου καὶ ἡ γῆ βλαστάνει, κατὰ τὴν ϑείαν πρόστασιν, βοτάνην χόρτον· καὶ οἱ τοῦ ἐνιαυτοῦ καιροὶ τέσσαρες, ἀνὰ τρεῖς μῆνας ἔχοντες ἀριϑμοῦνται. Καὶ λέγεται ὁ ψῆφος αὐτῶν· ἔαρ, ϑέρος, φϑινόπωρον καὶ χειμών. (7) Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ πολυμαϑὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι φησί. «Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι τὴν τοῦ ἔτους νεομηνίαν * τοῦ παρ' αὐτοῖς λεγομένου Νισὰν ἤτοι τῇ κε' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἔχουσι πάντοτε, ἥτις ἐστὶ πρωτόκτικτος ἡμέρα, ἐν ᾗ τόδε πᾶν ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήγαγεν ὁ ϑεός. Κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ πατρὸς καὶ συνεργίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνοικήσας, ἐν τῇ ἁγίᾳ παρϑένῳ, τῷ αὐτῷ ἔτει ἐνηνϑρώπησε. Καὶ κατ' αὐτὴν ἐκ τάφου ἀνέστη καὶ γέγονε τὸ (18ᵃ) λεγόμενον κύριον πάσχα». Αὕτη τοίνυν ἡμῖν κατὰ τὴν τοῦ ϑεοῦ ἁγίαν ἐκκλησίαν ἀρχὴ ἔτους ἐστὶ πάντοτε καϑὸ καὶ τὸ ἅγιον πάσχα εὑρίσκοντες εἰς κυριακὴν ἐμπίπτον μετὰ τὴν ιδ' τῆς σελήνης τοῦδε τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ καὶ Νισὰν προσαγορευομένου, οὐκ ἰουδαϊκῶς, ἀλλ' ἀποστολικῶς ἐκτελοῦμεν κατὰ φυσικὴν ϑεοπαράδοτον μέϑοδον.

---

11. τῇ δ' καὶ κ' τοῦ ια' Zach. I. 7. — 12. ἀπαριϑμήϑ. cod. — 16. τριῶν cod.— 19. Locus ineditus. — * τῇ α'?

XXII. ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ.

Οὕτως οὖν ὁ θαυμάσιος οὗτος Μωϋσῆς διαπρέψας καὶ θαυματουργὸς ἀναδειχθεὶς τοὐναντίον πάλιν μετὰ πολλῆς ὀδύνης καὶ θλίψεως διεπέρανε τὸν βίον. Καὶ γὰρ ἀποδυρόμενος τὴν στέρησιν τῆς ἐπηγγελμένης ἁγίας γῆς ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας. «Κύριος ὁ θεὸς ἐθυμώθη μοι περὶ τῶν λεγομένων ὑφ' ὑμῶν καὶ ὤμωσεν, ἵνα μὴ διαβῶ τὸν Ἰορδάνην καὶ εἰσέλθω εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ θεὸς δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ· ἐγὼ γὰρ ἀποθνήσκω ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ οὐ διαβαίνω τὸν Ἰορδάνην*, ὑμεῖς δὲ διαβαίνετε καὶ κληρονομεῖτε τὴν ἀγαθὴν γῆν ταύτην». Ποίαν τοίνυν ἄρα λιθίνην καρδίαν οὐ συνέτριψεν ἡ τοῦ δικαίου θλίψις τότε; ποίαν ψυχὴν ἀμείλικτον καὶ δυσπαράκλητον οὐ κατεμάλαξεν καὶ εἰς οἶκτον ἤγαγεν ταῦτα μετὰ δακρύων φθεγγόμενα; τίνα οὐκ ἔπληξε καὶ ἐφόβησε καὶ πρὸς δάκρυα καὶ θρῆνον ἀκατάσχετον οὐκ ἐκίνησεν; (2) Οὕτως ἀληθῶς, πολλαὶ θλίψεις τῶν δικαίων· ἰδοὺ γὰρ ὁ ἐκ βρέφους ἀστεῖος ὁρώμενος καὶ θείας χάριτος ἔμπλεος, οὗτος ὁ ἀοίδιμος καὶ ἐξοχώτατος δίκαιος ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἀρξάμενος θλίβεσθαι καὶ ὀδυνᾶσθαι καὶ ἀδημονεῖν, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀθυμίας τὸν βίον κατέλυσε· ἵνα γὰρ τὰς ἐν Αἰγύπτῳ θλίψεις αὐτοῦ πολλὰς καὶ κακὰς παρῶμεν, καὶ τὰς ἐν ἐρήμῳ διασκοπήσωμεν, ἔνθα μηκέτι φέρων τοῦ πολλάκις λιθοβολήσαντος λαοῦ τὴν ἀγνωμωσύνην καὶ θρασύτητά τε καὶ ἀγριότητα καὶ παραιτούμενος τὴν πρόστασιν ἐκ πολλῆς ἀθυμίας καὶ θάνατον αἰτούμενος. Ἄκουσον καὶ γνῶθι τὸν πολὺν θόρυβον καὶ φοβερὸν ἴλιγγα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δι' ὀλίγων ῥημάτων, φησὶ γάρ·» ἐβαρυθύμησεν Μωϋσῆς σφόδρα καὶ εἶπε πρὸς Κύριον· «ἵνα τί ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου, καὶ διὰ τί οὐχ εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐπιθεῖναι μοι τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ τούτου; μικρὸν, λιθοβολήσουσί με· μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον** τὸν λαὸν τοῦτον; ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτούς; ὅτι λέγεις μοι· ἆρον

1. Hoc caput in margine codicis non indicatum.—4. διαπεράνας cod. — 6. Deut IV. 21. — 7. Ἰ. τοῦτον καὶ ἵνα μὴ ἐ. Deut. — 8. δ. σοι ἐν Deut. — * τοῦτον Deut. — 10. κληρονομήσετε Deut. — γῆν τὴν ἀγ. Deut. — 25. ἔναντι Μωϋσῇ ἦν πονηρὸν Num. XI. 10,11 sine μ. λ. με. — ** πάντα Num. — 29. λάβε αὐτούς Num. 12.

αὐτοὺς εἰς τὸν κόλπον σου, ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα, εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν; Πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ, ὅτι κλαίουσιν ἐπ' ἐμοὶ λέγοντες· δὸς ἡμῖν κρέα ἵνα φάγωμεν· οὐ δυνήσομαι ἐγὼ μόνος φέρειν (18[b]) τὸν λαὸν τοῦτον, ὅτι βαρύτερόν μοι ἐστὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο. Εἰ δὲ οὕτω σὺ ποιεῖς *, ἀπόκτεινόν με ἀναιρέσει, εἰ εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ἵνα μὴ ἴδω τὴν κάκωσίν μου». — Τί οὖν λοιπὸν τῶν ῥημάτων τούτων γένηται ὀδυνηρότερον καὶ τί τῆς ζωῆς ταύτης δυσαχθέστερον; (3) Καὶ αὐτὸς μὲν εὐεργετῶν αὐτοὺς διετέλει καὶ προκινδυνεύων αὐτῶν· ἐπεὶ γὰρ διαφόρως εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτὸν ἐξολοθρεῦσαι τούτους, λέγων· «ἔασόν με καὶ θυμωθεὶς ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς ἅπαξ καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα». Καὶ τούτῳ πρεσβευόμενος ἔλεγεν· «εἰ μὲν ἀφεῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς, ἄφες, εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν κἀμὲ ἐκ τῆς βίβλου, ἧς ἔγραψας». Ἐκεῖνοι δὲ συνεχῶς καὶ ἀκαθέκτως ἐπανίστανται κατ' αὐτοῦ μέχρις ἂν καὶ εἰς ἔσχατον αὐτὸν κίνδυνον ἤγαγον καὶ τῆς ἐπαγγελίας ἀπεστήρησαν. Καὶ τοῦτο δηλῶν πρὸς αὐτοὺς πάλιν καὶ τραγῳδικότερον τὴν ἑαυτοῦ συμφορὰν διηγούμενος ἔφη. «Καὶ ἐμοὶ Κύριος ἐθυμώθη δι' ὑμᾶς καὶ ὑπερεῖδέ με ἕνεκεν ὑμῶν καὶ οὐκ ἤκουσέ μου τῆς δεήσεως λέγων· οὐδὲ σὺ οὐ μὴ εἰσέλθῃς ἐκεῖ». Διὸ φησὶν ὁ Δαυίδ. «Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐφ' ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη Μωϋσῆς δι' αὐτούς, ὅτι παρεπίκραναν **, καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ»· ἀθυμοῦντι γὰρ διὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς τελευτήν, ἐπέκειντο δίψει πιεζόμενοι. (4) Δυσχεραίνων τοίνυν τὴν πολλὴν ἀκρασίαν τε καὶ αὐθάδειαν, ἀνθρώπινόν τι πέπονθε, καὶ ὥσπερ διὰ θεῖον ζῆλον ἐπὶ τῆς μοσχοποιΐας αὐτῶν ἐξ ὑπερβολῆς ἀθυμίας ὁ πρᾳότατος πέπονθε, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιλογίας, ὃ δὴ καὶ πρᾷος Δαυὶδ πάσχων ἔλεγε. «Ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου», καὶ «εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξετηκόμην, ὅτι τὸν νόμον σου οὐκ ἐφυλάξαντο». Οὐ γὰρ ἄν, εἰ μὴ

1. ὡς ἥτις ἄρῃ cod. — * μοι Num. 15. — 6. παρά σοι Num. — 11. Deut. εἰ ἔ. Ελεος IX. 14; Num. XVI. 21, 45. — 13. Ex. XXXII. 32. — 18. Deut. III. 26. — 19. εἰσήκουσέ μου Deut. sine reliquis. — 21. Ps. CVI. 32. — ** τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Ps. — 28. Ps. CXIX. 53. — 30. ὅτι τὰ λόγιά σου Ps. 158.

σφόδρα αὐτὸν ἐσκώτωσαν ἐκ βάθρων αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ἔτρεψεν ὁ τῆς ἀθυμίας ἐκείνης τάραχος, τὰς θεογράφους πλάκας ἔῤῥιψεν ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ συνέτριψεν, ἐν αἷς ὑπῆρχε γεγραμμένα ταῦτα. α'. «Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ θεός σου, ὃς ἐξήγαγόν σε ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσται σοι θεὸς ἕτερος πλὴν ἐμοῦ»· β'. «Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον παντὸς ὁμοιώματος, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς»· γ'. «Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ—». δ' «Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν». ε' «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς —». ς' «Οὐ μοιχεύσεις». ζ' «Οὐ κλέψεις». η «Οὐ φονεύσεις». θ' «Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον μαρτυρίαν ψευδῆ». ι' «Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ (19ᵃ) οὐδὲ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὐδὲ τὸν βοῦν αὐτοῦ οὐδὲ τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ οὐδ' ὅσα τῷ πλησίον σου εἰσίν». (5) Ἐννοήσον δέ γε πρὸς τούτοις οἷον πῦρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀνῆψεν καὶ ἀκατάπαυστον φλόγα· ἤγειρεν καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴ, οἷον καυστῆρα διηνεκῆ τε καὶ ἀθεράπευτον ὁ ταύτης ἐνέθηκε τρόπος, οἷον γὰρ εἰκὸς πάσχειν ὑπὸ τῆς φυσικῆς φιλοστοργίας. Πρῶτον μὲν γὰρ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸν ἀγαγὼν, διὰ θείας ὀργῆς τελευτῆσαι, δεύτερον δὲ, ἡνίκα τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἀμφιάζων καὶ βλέπων αὐτὸν κατώδυνων σφόδρα καὶ συγκεχυμένον καὶ παρειμένον δάκρυσί τε καὶ συνεχόμενον καὶ ἀγωνιῶντα, τρίτον δὲ, τὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀφνίδιον χορισμὸν καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀδελφικῆς γλυκυτάτης ὁμιλίας τε καὶ συνουσίας ἐρημίαν καὶ μόνωσιν· εἰ γὰρ ὁ λαὸς ἐπένθησεν αὐτὸν ἡμέρας λ', πόσῳ μᾶλλον οὗτος οὐ διέλιπε θρηνῶν αὐτὸν ἀκατασχέτως μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ, φλεγόμενος πάνυ καὶ σφαδάζων ὑπὸ τῆς φυσικῆς τυραννίδος. (6) Καὶ τὸ δὴ πάντων θαυμαστότερον, ὅτι καὶ τὴν περιπόθητον γῆν, ὑπὲρ ἧς τε πολλοὺς καὶ φοβεροὺς ἀνέτλη πόνους, ἰδὼν μακρόθεν καὶ μειζόνως τρωθεὶς, ἀπῆλθε μὴ τυχὼν, ὁ θαυμάσιος

---

1. ἐσκώτο. cod. — 4. Ex. XX. 2. — 5. οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι Ex. 3. — 6. ἐ. οὐδὲ ὁμοίωμα Ex. 4. — 7. ἐν τῇ γῇ Ex. — 11. καὶ ἵνα μ. γένῃ Ex. 12. — 12. μοιχεύσῃς κτλ. cod. — 14. οὔτε Ex. 17. — 16. ἐστί Ex.

καὶ πανάρετος ποιμὴν, τοῦ σπουδαζομένου διὰ τὴν ἀπείθειαν καὶ σκληροκαρδίαν καὶ δυστροπίαν τῶν σπουδαζομένων. Ποῦ οὖν εἰσὶν οἱ ἐνάρετοι ποιμένες; ἴσως καὶ λαὸν ἀπειθῆ καὶ σκληροτράχηλον καὶ δυσάγωγον ἅμα καὶ ἀντίλογον ποιμαίνοντες καὶ μηδὲν ἐκ τῆς ἐκείνων φαυλότητος οἰόμενοι κινδυνῶδες πάσχειν ἐκ παγκάκου λήθης· εἰ γὰρ εἰς ἔννοιαν εἶχον ἀεὶ τὸν ἀοίδιμον ἄνδρα τοῦτον καὶ τὸν δίκαιον ἀρχιερέα Ἠλὶ καὶ ὅπως ἑκάτερος αὐτῶν ὁσίως καὶ ἀμέμπτως βιοῦντες καὶ προστατεύοντες ἐκ τῆς τῶν προστατευομένων ἐκινδύνευσαν κακίας, οὐκ ἂν ἐπαύσαντο θρηνοῦντες καὶ φρίττοντες εἰκότως καὶ τὴν ἑτέρων προστασίαν ἢ παραιτούμενοι, ἢ μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ τρόμου καθηγεῖσθαι, καὶ διηνεκῶς πενθεῖν καὶ φροντίζειν περὶ τῆς ἐκείνων ἀπολογίας κατὰ τὴν περὶ τῶν ἀμφοτέρων ἀποστολικὴν παραίνεσιν τὴν λέγουσαν· «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες.»

(7) Εἰ τοίνυν οἱ τοιοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι καθηγηταὶ διὰ τὴν τῶν καθηγουμένων ὑποχειρίων ἐκινδύνευσαν, ὡς προείρηται, μοχθηρίαν, τίς ὑπὲρ τούτου καυχήσηται φανταζόμενος ἢ ἀλαζονευόμενος καὶ ἀκινδύνως τὴν ἡγεμονίαν μεγαλαυχῶν καὶ ματαιολογήσει φανερῶς, ἀμνημονήσας, ὅτι πολλοὶ πολλοὺς ἀφελεστέρους καὶ δυσπειθεῖς διασῶσαι πειραθέντες ὑπὲρ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ ἑαυτοὺς προσαπώλεσαν — οἴμοι τῷ ἐλεεινῷ — ἔσθ' ὅτε καὶ αἴσχιστον καὶ κάκιστον βίον βιοῦντες; ἄλλος μὲν γὰρ ἔφη τῶν ὁσίων ἀνδρῶν· «οὐ πάντες ἀπαιτούμεθα σῶσαι ἑτέρους, ἑαυτοὺς δὲ πάντες», ὅθεν οὖν λοιπὸν καὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ ὁ χριστοφόρος τῷ (19[b]) τοιούτῳ δυνατῷ ἔργῳ καὶ λόγῳ παραγγέλλων καὶ ἀσφαλιζόμενος ἔφασκε· «μὴ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει», διότι ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δώσεις τῷ θεῷ. Καὶ μάλα γε εἰκότως ἔφη τοῦτο καὶ λίαν προσφόρως· ᾔδει γὰρ, ὅτι ἡ γραφὴ τουτὶ προμεμαρτύρηκε σαφέστατα λέγουσα·» σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν», ἕκαστος δήπουθεν· καὶ ἀλλοίως οὐκ ἔστιν· (8) Ἄξιον τοίνυν ἀληθῶς, σφόδρα θαυμάσαι καὶ μᾶλλον φρίξαι, ὅτι καὶ προφήτης καὶ νομοθέτης καὶ θεόπτης

13. Heb. XIII. 17. — 26. I. Tim. V. 22. cf. Heb. XIII. 17. — 30. Gen. XIX. 17.

καὶ οὐρανομύστης καὶ πολλῶν θείων χαρισμάτων ἀξιωθεὶς καὶ διαφόρων τεραστείων ὑπηρέτης γενόμενος καὶ μέντοι καὶ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ εἰρημένον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τοσαῦτα ἔτη ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτιῶν ἀπόλαυσιν, εἶτα μετὰ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους διαύλους καὶ πόνους καὶ κόπους καὶ ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας καὶ πειρασμοὺς καὶ θλίψεις, διὰ μικρὰν πλημμέλειαν διήμαρτε, ὁ πάσης ἀρετῆς ἐνθέου κεκοσμημένος καὶ λελαμπρυσμένος καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ, τῆς ἐπηγγελμένης ἐλπίδος, καὶ τῆς διὰ τῶν τοσούτων χρόνων ἀποκαραδοκουμένης καὶ βλεπομένης ἐφέσεως καθέστηκε ξένος· βαβαὶ τοῦ θαύματος καὶ τῆς τοῦ θεοῦ τὰ περὶ τῆς τῶν ἁγίων πράξεις καὶ ῥήσεις ἀκριβολογίας καὶ ἐξετάσεως· ἀληθὲς γάρ, ὅτι «ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι» καὶ «βιαστῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν «καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν» — ἐπείπερ οὐδὲ ὄφελον τῆς προειργασμένης δικαιοσύνης καὶ τῆς προλαβούσης πρὸς θεὸν οἰκειώσεως τοῦ δικαίου παῤῥησίας, εἰ μὴ σύμφωνον τῆς ἀρετῆς καὶ κατάλληλον ἀπαντήσει τὸ τέλος ὡς ὁ μέγας οὗτος καὶ ἀξιάγαστος θεράπων καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον δίκαιος ἐναργῶς ἀπέδειξεν. Κἀντεῦθεν, ὡς ἔοικεν, ὁ δίκαιος κριτὴς εἰκότως ἔφη διὰ τοῦ προφήτου· «ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ ποιήσει ἀδικίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ, ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσιν, ἀλλ' ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται»· καὶ «δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξελεῖται αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ». Ὅρα γὰρ ὅπως οὔτε τὰ ἐν τοσούτοις ἔτεσι τοῦ Μωϋσέως πλεῖστα καὶ διάφορα καὶ ὑπὲρ λόγον ἀριστεύματα καὶ αἱ συνεχεῖς μετὰ ταῦτα δεήσεις καὶ ἱκετηρίαι τὸν θεὸν ἐδυσώπησαν· οὔτε μὴν ἡ προλαβοῦσα τηλικαύτη καὶ τοσαύτη δόξα τε καὶ οἰκείωσις καὶ προσεδρία εἰς οἶκτον καὶ συγγνώμην τοῦ σφάλματος ἐπισπάσασθαι τὸν θεὸν τηνικαῦτα δεδύνηται διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος· εὔδηλον ὅτι κατὰ τὸν Σολομῶντα «κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται» καὶ «τοῖς κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα». (9) Διδάσκει δέ γε διὰ τούτων ἡμᾶς ὁ θεὸς ὡς τοὺς ἀρετῇ τελείους τὴν ἀκρίβειαν ἀπαιτεῖ,

8. διὰ τῆς τῶν cod. — 12. Mt. XX. 16. Ὁ. οἱ. ἐκλεκτοί, XI. 12. — 13. ὤφελον cod. — 19. ἀποστρέφειν δ. ἀπὸ τῶν δικαιοσυνῶν κ. π. παράπτωμα Ez. III. 20.— 21. ταῖς ἁμαρτίαις Ez. — XXXIII. 12. — 29. Sap. XVII, 5,8.

καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις μεγάλα παρανομοῦσι μακροθυμῶν, τοῖς ἁγίοις (20ª) ταύτης οὐ μεταδίδωσι τῆς συγγνώμης. Ὅθεν ὁ μὲν Σολομὼν αὖθις φησίν· «ὁ μὲν γὰρ ἐλάχιστος σύγγνωστός ἐστι ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται»· ὁ δὲ Κύριος· «ᾧ μὲν γὰρ ὀλίγον ἐδόθη, φησίν, ὀλίγον ἀπαιτήσουσι παρ' αὐτοῦ· ᾧ δὲ πολύ, πολὺ καὶ ἀπαιτήσουσι παρ' αὐτοῦ»· — Οὐκοῦν εὔκαιρον εἰπεῖν· «ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξεχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ»· καὶ «φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος»· καὶ φοβερὸν τὸ «πρόσωπον Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά». Διότι «κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ πολὺς ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ»· «ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτοῦ», καὶ «ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ»· καὶ διὰ τοῦτο πάντως «οὐδὲ ἀγγέλων ἁμαρτησάντων ἐφείσατο», καθὼς γέγραπται.

(10) Τί οὖν ἂν λοιπὸν ἐροῦμεν ἡμεῖς, οἱ μυρίων γέμοντες κακῶν καὶ τοσοῦτον ἀποδέοντες τῆς ἐκείνου ἀρετῆς ὅσον γῆ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸν θεὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν δι' ἔργων καὶ λόγων παροργίζοντες; Μηδεὶς τοίνυν ἀρετάς τινὰς ἔχων ἢ δοκῶν ἔχειν καυχάσθω ἢ ἀμερίμνως διακείσθω, ὡς ἤδη τοὺς τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ πόνους καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἐν χερσὶν ἔχων ἢ πάντως ἀναντιῤῥήτως τοὺς στεφάνους ἀποληψόμενος· ἀλλὰ μᾶλλον ἀεὶ νηφέτω καὶ ταπεινούσθω μέχρι θανάτου καὶ ἑαυτὸν ὡς μηδεμίαν ἐντολὴν θεοῦ φυλάξαντα λογιζέσθω, κἂν πασας τὰς ἀρετὰς συλλήβδην κέκτηται, κἂν εἰς αὐτὴν ἀναβέβηκε τὴν τῶν ἀγαθῶν κορωνίδα· εἰ γὰρ ὁ θεοφιλὴς καὶ ἱεροφάντης ἐκεῖνος καὶ τῆς οἰκουμένης ἀντίῤῥοπος, μᾶλλον δὲ καὶ μείζων, οὗ «οὐκ ἐστὶν ἄξιος ὁ κόσμος» κατὰ τὸ εἰρημένον, ᾧ ὁ θεὸς ἐνώπιος ἐνωπίῳ ὡμίλει, ὡς εἴτις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον, ᾧ εἶπεν· «οἶδα σε παρὰ πάντας», ᾧ κατὰ πρόσωπον ὡμίλει, καὶ οὐ δι' ἀδήλων ἢ ἐνυπνίων ἢ αἰνιγμάτων, μετὰ τοσούτων κατορθωμάτων ὄγκον καὶ τοιαύτης φιλοσοφίας καὶ νή-

3. VI. 6 — συγγνώμης ἐ. καὶ ἐ. cod. — 4. Luc. XII. 48. — 7. Rom. XI. 33.— 8. Heb. X. 31. — 9. 1 Pet. III. 12. — 10. Sir. XVI. 12,11. — 11. Sir. V. 6. — 13. 2 Petri II. 4. — 21. ἀπολειψ. cod. ex itacismo. — 26. Heb. XI. 38. — 27. λαλῆσαι cod. — 28. Ex. XXXIII. 12.

ψεως, μικρὸν ἀπονυστάξας οὐκ ἔτυχε συγγνώμης, πῶς ἡμεῖς, οἱ μηδὲ* ἴχνος τοιαύτης ἀρετῆς ἔμφασιν κεκτημένοι, μὴ διηνεκῶς γρηγορήσωμεν καὶ πενθήσωμεν καὶ κλαύσωμεν ἑαυτοὺς διαπαντὸς καὶ δούλους ἀχρείους ἀναλογισώμεθα; (11) Διὰ δὴ τοῦτο προασφαλιζόμενος ἡμᾶς ὁ Κύριος ἔλεγεν· «Ὅταν πάντα τὰ διατεταγμένα ὑμῖν πράξητε, τότε λέγετε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμὲν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν». Καὶ τοῦτο εἰδὼς ὁ θεῖος Ἠσαΐας φησίν· «πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης ἐνώπιόν σου, Κύριε»· ὡσαύτως καὶ ὁ ἱεροφάντωρ καὶ πανάρετος Δαυίδ· «εἶπα τῷ Κυρίῳ· κύριός μου εἶ σὺ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις», ὅθεν καὶ παραινεῖ λέγων· «δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ· δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος» καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

Τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ θεηγόρος Παῦλος παραγγέλλων φησί· «μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε»· καὶ «ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ». (12) Τοῦτο οὖν ἕκαστος ἠνίξατο δι' ὧν εἴρηκεν, ὡς μὴ πεποιθέναι τῇ οἰκείᾳ ὁσιότητι, κἂν πάνυ τῶν εὐδοκίμων ὑπάρχῃ, μήτε μὴν καθυφῆναι πάμπαν τοῦ νήφειν καὶ ταπεινοῦσθαι καὶ δεδοικέναι λίαν ἄχρι σιωπῆς ὑστάτης, διότι καὶ μέχρι ψιλοῦ ῥήματος καὶ ἐνθυμήματος «λόγον εἰσπραττόμεθα» καὶ «ἐκ τῶν λόγων ἡμῶν δικαιούμεθά τε καὶ κατακρινόμεθα», καθὰ καὶ ἡ κατὰ τὸν φαρισαῖον καὶ τελώνην παραβολὴ σαφῶς διαδείκνυσιν, ἑκάτερον καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν καρδίᾳ φθεγγόμενον καὶ τὸν μὲν καταδεδικασμένον ἀποφαίνουσα, τὸν δὲ μᾶλλον δεδικαιωμένον. Ὅτι γὰρ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς πονηρὰς ἐνθυμήσεις κρινεῖ Κύριος, ἄκουε τί φησιν ὁ θεὸς διὰ Ἠσαΐου· «κἀγὼ τὰ ἔργα καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν ἔρχομαι συναγαγεῖν». Καὶ δὴ καὶ ὁ Δαυὶδ ἔλεγεν· «ἕνεκε τίνος παρώργισεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἐκζητήσει», δήπουθεν τὰ πλημμελήματά μου, ὥστε πάντως ἐρεῖ πρὸς αὐτὸν εἰκότως· «ἐλέγ-

1. νίψεως cod. — * κατ'? — 5. Luc. XVII. 10. — 8. Ies. LXIV. — 10. Ps. XVI. 2. — 11. Ps. II. 11,12. — 14. Ph. II. 12. — 16. I. Cor. X. 12. — 19. l. τὸ ν. — 20. Mt. XII. 36,37. — 27. Ies. LXVI. 18. — 28. Ps. X. 13. παρώξυνεν — ζητήσει. — 30. Ps. I.. 21.

ξω σε καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου». (13) Καὶ γοῦν πρὸς τοῦτον φησὶν ἡ γραφή· «Ἰδὼν Κύριος ὁ θεὸς, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ εἶπεν· «ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα, ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ὅτι ἐνεθυμήθην ποιήσας αὐτόν». Εἶτα μετὰ τὸν κατακλυσμὸν σπλαγχνισθεὶς ὁ φιλάνθρωπος θεὸς,» ἐπήγαγεν ἡ γραφὴ λέγουσα· «καὶ εἶπε Κύριος ὁ θεός·» διανοηθεὶς ἔτι οὐ μὴ προσθήσω τοῦ καταρᾶσθαι τὴν γῆν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ». (14) Ὥσπερ οὖν αἱ γυναῖκες ἀπὸ συνουσίας τίκτουσιν, κἂν μὲν ὑγιηνὰ τὰ σώματα, τοιαῦτα καὶ τὰ τικτόμενα, εἰ δὲ διεφθαρμένα, μιμοῦνται τὴν τῶν γονέων φύσιν, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν· ἂν μὲν ἀγαθοῖς συγγίνῃ, τοιαῦτα ἔσται καὶ τὰ ἔγγονα, ἂν δὲ πονηροῖς, πολλὴν ἐκεῖθεν λήψῃ τὴν λοίμην, ὦ οὗτος. Καὶ ἄκουσον τί φησὶν ὁ προφήτης περὶ τῶν καλὰ διαλογιζομένων· «διὰ τὸν φόβον σου, Κύριε, ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα σωτηρίας», περὶ δὲ τῶν φαύλων· «ὠὰ ἀσπίδων ἔῤῥηξαν καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν». Τοῦτ' οὖν ἐννοοῦντες, ἀγαπητοί, γνωσιμαχήσωμεν καὶ περὶ τοῦ τέλους ἡμῶν φροντίσωμεν ὅτι μάλιστα καὶ μὴ παυσώμεθα τὰ περὶ τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου καὶ θεσπεσίου ἀνδρὸς νουνεχῶς ὑπομνημονεύοντες. (15) Καὶ γὰρ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τοῦτον μᾶλλον ὑπερεκπληττόμενος οὕτω φάσκει. «Ὅταν ἴδω Μωσέα, τὸν τοῦ θεοῦ θεράποντα τὸν μέγαν ἐκεῖνον, τὸν τοσαύτης ἀξιωθέντα παρὰ τοῦ θεοῦ τιμῆς, οὕτω δὲ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρηθέντα ὡς ἀκοῦσαι «ἔγνων σε παρὰ πάντας» καὶ «εὕρηκας χάριν ἐνώπιόν μου»· τοῦτον ὅταν ἴδω ἐπὶ τοῦ ὕδατος (21ᵃ) τῆς ἀντιλογίας οὐδενὸς ἕνεκεν, ἀλλ' ἵνα μόνον εἴπῃ τῷ λαῷ γογγύζοντι δι' ἀπορίαν ὕδατος· «μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξω ὑμῖν ὕδωρ»; τούτου μόνου ἕνεκεν εὐθὺς ἀπειλὴν δεχόμενον, εἰς τὴν

2. τοῦτον, Mosem cf. lin. 21. Gen. VI. 5 — 7. — 7. σπλαγχνισθέντα τὸν φιλάνθρωπον θεὸν? — 8. Gen. VIII. 21,22. — 16. Ies. XXVI. 18. — 18. Ies. LIX. 5. — 24. τὸν προφήτην θῦ de judicio Dei. I. 263 D. — 26. ἀκ. οἶδα Bas. — 28. ἐν. ἑτέρου ἢ Bas. — 29. τ. τῆς π. ἐξάξωμεν Bas.

γῆν τῆς ἐπαγγελίας μὴ εἰσελεύσεσθαι, ἥτις ἦν τότε τῶν πρὸς Ἰουδαίους ἐπαγγελιῶν τὸ κεφάλαιον· ὅταν ἴδω τοῦτον παρακαλοῦντα καὶ μὴ συγχωρούμενον· ὅταν ἴδω μηδεμιᾶς συγγνώμης διὰ τὰ τοσαῦτα κατορθώματα ἐπὶ τῷ βραχεῖ ἐκείνῳ ῥήματι καταξιούμενον* ὁρῶ «θεοῦ ἀποτομίαν» κατὰ τὸν ἀπόστολον, ὄντως δὲ ἐκεῖνο ἀληθὲς εἶναι πείθομαι, τὸ «εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;» (16) Περὶ οὗ μέντοι καὶ ὁ θεῖος Ἰσίδωρος πρός τινα φησί· «εἰπὲ τῷ πρός σε διενεχθέντι Ἰουδαίῳ καὶ μηδὲν μὲν γενναῖον μηδὲ νεανικὸν φράσαντι, ἀγυρτικὰς δὲ λογοποιΐας ἐμέσαντι καὶ φήσαντι περὶ τοῦ παιδὸς Ναυῆ εἰρῆσθαι τό· «προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμὲ», ὅτι κατὰ πολλὰ πλημμελεῖ, μὴ νοῶν τὰ λεγόμενα καλῶς, μήτε μὴν τὸ ἐπαγόμενον «αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντέλληται ὑμῖν· ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ, ἥτίς ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς»· πρῶτον μὲν γὰρ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐκείνου, ταῦτα Μωσῆς ἔνθους γενόμενος ἐθέσπισεν, β' δὲ, ὅτι εἰ μὲν ὁ τοῦ Ναυῆ παῖς ὑπερέβη τὸν Μωσέα, πιθανὸν μὲν* λεγόμενον, οὐκ ἀληθὲς δέ· εἰ δὲ πολλῷ αὐτοῦ καταδεέστιρος ἦν, ἀδρανὴς αὕτη ἡ ἔννοια φαίνεται· γ' δὲ οὐδὲ προσέθηκέ τι τῷ νόμῳ, ἀλλὰ τοῖς ἐκείνου ἐπολιτεύσατο θεσμοῖς· δ' δὲ, ἐχρῆν, εἴγε περὶ αὐτοῦ** ὁ λόγος, εἰπεῖν οὐκ «ἀναστήσει», ἀλλ' «ἀνέστησε»· ε' δὲ, ἔδει φράσαι· «ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου τούτου», τῷ δὲ εἰπεῖν» «ἐκείνου», τοῦτον παρεγράψατο· ς' δὲ, πῶς πρὸς τὸν Ἰωάννην μετὰ γενεὰς πολλὰς τεχθέντα ἀπέστειλαν πευσόμενοι, εἰ αὐτὸς εἴη ὁ προφήτης; πρὸς οὓς ἔφη· «οὐκ εἰμὶ ἐγώ»· προφήτης*** γὰρ ἦν, ὁ προφήτης δὲ, ὁ μέλλων ἔρχεσθαι· ζ' δὲ, πῶς τοῦ Χριστοῦ παραγενομένου, οἱ τὰ θαύματα θεώμενοι ἔλεγον· «οὗτός ἐστιν ἀληθῶς

---

1. οὐκ Bas. — 2. Ἰουδαίων cod. — * ὄντως μὲν Bas. — 5. Rom. XI. 22. — 6. 1 Petr. IV. 18. — 8. III. 94. — 10. ἐργοπ. cod. — 11. Deut. XVIII. 15,19,19. — 13. πλ. καὶ ν. οὐχ ὑγιῶς καὶ φεύγων τὸ μαθεῖν καὶ κρύπτων τὰ μείζονα ἢ κατὰ Μωϋσέα εἴρηται γὰρ αὐτοῦ Is. — 17. δεύτερον ὅτι Is. — * ἦν Is. — 20. γ', ὅτι οὐδὲ Is. — 21. ἐπολιτεύετο Is. — ** ἦν Is. — 22. ε' ὅτι ἔδει Is. — 23. τὸ cod. — 25. Io. I. 21. — 26. κἀκεῖνος ἔφη· οὐκ ἐ. Is. *** μὲν Is. — 27. ὁ πρ. δὲ οὐκ ἦν Is. — 28. τοῦ σωτῆρος δεῦρο φοτήσαντος. Is. — 28. Io. VI. 14.

ὁ προφήτης»; Συνοράτω οὖν πόσα αὐτῷ ἐναντιοῦται καὶ τὸν ἀληθῆ προγνώστην τε καὶ βασιλέα (καὶ δημιουργὸν) προσκυνείτω.

XXIII. ΠΕΡΙ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΝΑΥΗ.

Μετὰ δὲ Μωϋσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ καὶ περάσας τὸν Ἰορδάνην καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ΄, πολεμῶν καὶ κατακληροδοτῶν αὐτὴν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀπέθανε ζήσας ἔτη ρι΄. (7) Καὶ ὁ μὲν Μωσῆς πατάξας τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμοῤῥαίων καὶ τὸν Ὢγ βασιλέα τῆς Βασὰν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, κατοικῶν ἐν τῇ Ῥαφαῒν ἐν Ἀσταρὼθ, ὄντα τοῦ Ῥαφαῒν ἀπόγονον, οὗ καὶ ἡ κλίνη σιδηρᾶ ὑπῆρχε, τὸ μῆκος ἔχουσα πῆχυς θ΄, τὸ πλάτος δ΄, ἀφείλατο πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν. (3) Ὁ δὲ Ἰησοῦς χειρωσάμενος τοὺς Χαναναίους καὶ Φερεζαίους καὶ Γεργεσαίους καὶ Ἰεβουσαίους καὶ Ἀμοῤῥαίους (21b) καὶ Εὐαίους καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλεῖς, ὄντας τὸν ἀριθμὸν λβ΄, πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν δέδωκεν, ὡς εἴρηται, τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· «ἐν γὰρ τῷ φεύγειν αὐτοὺς, φησὶν, ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ Κύριος ἐπέῤῥιψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους χαλάζης ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ (ἐν πολέμῳ)». (4) Στρατηγοῦντος οὖν Ἰησοῦ, ὅς γε μέγας καὶ τερατουργὸς καὶ θεοφιλὴς πάνυ καὶ οὗτος ἀναδειχθεὶς, οὐκ ἄμοιρος λύπης καὶ πειρασμῶν διαφόρων ἐγένετο, περὶ οὗ καὶ ὁ θεοῤῥήμων Χρυσόστομος ἔφη· «ἐννόησον ὅσον ἐστὶ δίκαιος ἄνθρωπος·» εἶπεν Ἰησοῦς (τοῦ Ναυῆ)· «στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼν καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Ἐλώμ»· καὶ ἐγένετο· φησὶ γάρ· «ἔστη ὁ ἥλιος καὶ κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς, καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη πρότερον καὶ ἔμπροσθεν, ὥστε ὑπακοῦσαι θεὸν ἀνθρώπου, ὅτι συνεπολέμει τῷ Ἰσραήλ». Τοῦτο τοῦ Μωϋσέως μεῖζον· (τί δήποτε; οὐ γάρ ἐστιν

---

2. β. πρ. Is. — 4. Cod. 93,7 — 9. — 7. 2 Περὶ Ὢγ. Cod. 93,9.—15. — 12. Cod. 93,15 — 96,11. — 16. Ios. X. 11. — 18. ἐκ τοὺς cod. — 22. Hic locus nullibi in opp edd. invenitur. — 23. Ios. X. 12. — 25. Ios. X. 13,14.

ἴσον θαλάττῃ ἐπιτάξαι καὶ τοῖς κατ' οὐρανόν· μέγα μὲν οὖν κἀκεῖνο καὶ σφόδρα μέγιστον πλὴν ἀλλ' οὐδὲν ἴσον. Εἰ τοίνυν ἐνταῦθα τοιαῦτα ἐργάζονται οἱ ἅγιοι, τί ἄρα ἐκεῖ; πόσην ἔχουσι μετ' ἀλλήλων λαμπρότητα καὶ παῤῥησίαν»; (5) «Ἀλλάγε καὶ οὗτος δὴ ὁ θαυμαστὸς καὶ τερατοῦργος διαδεξάμενος τὸν Μωϋσῆν, συναπέλαυσεν αὐτῷ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν ἀκαρῶν· (εἰ δε τί διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας ἐξέφυγε, τοῦτο μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐξεπλήρωσεν)· οὔτε γὰρ μόνον, ὅτε ἔζη Μωϋσῆς, τὰ ἱμάτια διέῤῥηξεν καὶ σποδὸν κατεπάσατο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος (πάλιν) εἰς (τὴν αὐτὴν πάλιν, μᾶλλον δὲ καὶ) χείρονα κατέστη ταύτης ἀνάγκην, δι' ὅλης ἡμέρας πρηνὴς κείμενος ἐπὶ τῆς γῆς» διὰ τὴν ἁμαρτίαν Ἄχαρ καὶ τὴν τοῖς λαοῦ ἧτταν (μετὰ τὸ στῆσαι τὸν Ἰορδάνην καὶ τὸν λαὸν διαβιβάσαι καὶ τὴν πόλιν Ἱεριχὼ καταστρέψαι. «Καὶ ἄκουσον αὐτοῦ καὶ τῶν ῥημάτων καὶ τῶν ὀδυρμῶν)· φησὶ γάρ· «καὶ διέῤῥηξεν ὁ Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον Κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέβαλον χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς·» δέομαι, κύριε, ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀμοῤῥαίῳ, ἀπολέσαι ἡμᾶς; — Καὶ τί ἐρῶ, ἐπεὶ μετέβαλεν Ἰσραὴλ αὐχένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ; Καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, περικυκλώσουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκτρίψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς». Ὁρᾷς ὅπως καὶ οὗτος οὐχ ἧττον Μωσέως ἀδημονεῖ καὶ θορυβεῖται δεδοικὼς τὴν τοῦ λαοῦ πανολεθρίαν; καί που τάχα καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν ζωὴν (22ᵃ) ἐξ ἀπορίας ἀπελέγετο καὶ περιστάσεως· ἐῶ δὲ λέγειν τοὺς διαφόρους πολέμους καὶ μάχας καὶ φροντίδας καὶ τῶν Γαβαωνιτῶν τὴν ἀπάτην. «Καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν κλήρων διανομὴ, πολὺν μέν τὸν πόνον, πολλὰς δὲ παρεῖχεν αὐτῷ τὰς δυσκολίας καὶ θλίψεις. (Καὶ τοῦτο ἴσασιν, ὅσοι καὶ τὴν τυχοῦσαν διανεῖμαι προσετάχθησαν οὐσίαν ἀδελφοί τε καὶ κληρονό-

---

4. 5. I. 210 E — 211 A. — 8. ἀνεπλ. Chr. — οὐ γὰρ ὅτε ἔζη μ. Μ. Chr. — 9. τ. μᾶλλον cod. — 10. εἰς τὴν α. π. cod. τ. εἰς Ced. δὲ εἰς μείζονα Chr. — 14. Ἀχ. δὴ καὶ τῶν ῥ. ἀ. Chr. 211 A. — Ios. VII. 6 — 9. — 21. αὐχ. ἀ. ἀπ. τοῦ ἐ. Chr. — 27. Chr. I. 211. C. — 29. οἷοι cod.

μαι», καὶ τὸ δυσπειθὲς ἑκατέρων καὶ δυσάρετον). Οὕτω τοίνυν ἅπαντες, ὅσοι τῷ θεῷ εὐηρέστησαν μεγάλως, διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν δοκιμασθέντες, τῆς πρὸς θεὸν ἀγάπης καὶ παῤῥησίας ἐπέτυχον· (καὶ ὅλως, εἰ βούλοιτό τις ἐξαριθμῆσαι ἅπαντα, πολλὰ ἂν εὕροι τὰ κέρδη τῶν πειρασμῶν). Καὶ οὐκ ἔστιν οὐδείς, ᾧ πολὺς παρὰ θεῷ λόγος, θλίψεως ἐκτός, κἂν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τοῦτο καὶ τὰ τοῦ θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίματα.

XXIV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ.

Μετὰ Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ἔσωζεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν θλιβόμε- 1802 (3756)
νον ὑπὸ τῶν καταλειφθέντων ἀλλοφύλων.

XXV. ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑ.

Ἐν οἷς ὑπῆρχε πρώτιστος Ἰούδας καλούμενος καὶ ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ζ΄, χειρωσάμενος καὶ τὸν Ἀδωνιβεζὲκ βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, εἶπεν Ἀδονιβεζέκ· «ἑβδομήκοντα βασιλεῖς ἦσαν, τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ἀποκεκομμένα συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου· καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτως ἀνταπέδωκέ μοι ὁ θεός».

XXVI. ΠΕΡΙ ΓΟΘΟΝΙΗΛ.

Μετὰ δὲ Ἰούδαν γέγονε κριτὴς Γοθονὴλ (ἔτη ν΄, πατάξας 1671
καὶ τὸν Χουσαραθὲμ βασιλέα Συρίας, θλίψαντα τὸν λαὸν ἔτη η΄.) (3757)

XXVII. ΠΕΡΙ ΑΩΔ.

Μετὰ δὲ Γοθονιὴλ γέγονε κριτὴς Ἀὼδ ὁ ἀμφοτεροδέξιος
ἔτη ν΄, πατάξας καὶ τὸν Ἐγλὼμ βασιλέα Μωὰβ ἐν μαχαίρᾳ 1613 (3797)

---

1. Barnabas 7. — 9. Ced. 95,11 — 19. — 11. π. Ἰ. a secunda manu — 15. Iudd. I. 7. — 18. π. Γ. a sec. m. — 19. Ced. 95,19. — 20. Χουσάρσαθαὶ Iud. III. 8,11. — 21. π. Ἀώδ a sec. m. — 24. Ced. 95,11. — 25. π. Iudd. III. 30.

διστόμῳ, δρακὸς ἐχούσης τὸ πλάτος, θλίψαντα τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ιη'· ἀμφοτεροδέξιος δὲ ἐκλήθη διὰ τὸ ὁμοίως ἐν παντὶ πράγματι καὶ τῇ εὐωνύμῳ χρῆσθαι χειρὶ ὥσπερ καὶ τῇ δεξιᾷ.

XXVIII. ΠΕΡΙ ΣΑΜΕΓΑΡ.

1532 (3876) Μετὰ δὲ Ἀὼδ γέγονε κριτὴς Σαμεγὰρ ἔτη ζ', πατάξας ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἐν τῷ ἀροτρόποδι τῶν βοῶν, ἄνδρας χ'.

XXIX. ΠΕΡΙ ΒΑΡΑΚ.

1466 (3877) Μετὰ δὲ Σαμεγὰρ γέγονε κριτὴς Βαρὰκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβῶρα ἡ προφῆτις (καὶ γυνὴ Λαφφιδὼθ ἔτη μ', πολεμήσας τὸν Ἰαβεὶμ καὶ τὸν Σισάρα, θλίψαντα τὸν Ἰσραὴλ ἔτη κ', ὅτε καὶ τὸν Σισάρα ἡ Ἰαὴλ ἀπέκτεινε πασσάλῳ, γυνὴ Χαβὲρ τοῦ Κινέου· διψήσαντος γὰρ τοῦ Σισάρα καὶ προσελθόντος τῇ Ἰαὴλ πρόβατα νεμούσῃ, γάλα αὐτῷ ἐπιδοῦσα, καὶ εἰς κόρον πιὼν καὶ εἰς ὕπνον τραπεὶς, πασσάλου τῆς σκηνῆς λαβομένη καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ ἀνδρείως ἐμπήξασα, τῷ θανάτῳ παρέπεμψεν, καὶ σωτηρίαν τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων εἰργάσατο·) ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις καὶ Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θρᾷξ, οἱ σοφώτατοι παρ' Ἕλλησιν, καὶ Ἀσκλήπιος ὁ ἰατρὸς καὶ Λυκοῦργος, ὁ Σπαρτιάτης καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων, ἐγνωρίζοντο.

XXX. ΠΕΡΙ ΓΕΔΕΩΝ.

1419 (3917) Μετὰ δὲ Βαρὰκ γέγονε κριτὴς Γεδεὼν, ὁ καὶ Ἱεροβοὰμ, ἔτη μ', πατάξας (22[b]) καὶ τὴν Μαδιὰμ μετὰ τ' τῶν λαψάντων (τῇ γλώττῃ ἐν τῷ πίνειν, καὶ τὸν Ὠρὴβ καὶ Ζὴβ καὶ Ζεβεὲ, τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, τὸν δὲ πύργον Φανουὴλ κατέστρεψε) καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἠλόησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ζ'.

1. σπιθαμῆς τὸ μῆκος Iudd. III. 16. — 4. π. Σ. a sec. m. — 5. Ced. 95,20 — 22. τῷ τοῦ ἀρότρου ποδί. — 7. π. B. a sec. m. — 8. Ced. 95,22 — 96,2. — 14. πασσάλῳ cod. — 20. π. Γ. a sec. m. — 21. Ced. 96,2 — 5. — Ἱεροβάαλ Iudd. VI. 32. Ced. — 22. τοὺς λαμψάντας cod.

XXXI. ΠΕΡΙ ΑΒΙΜΕΛΕΧ.

Μετὰ δὲ Γεδεὼν γέγονε κριτὴς Ἀβιμέλεχ, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη γ', 1378 (3956) κατάξας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐλευθέρων, ἄνδρας ο' ἐπὶ λίθον ἕνα, ἐξ ὧν οὐ κατελείφθη πλὴν Ἰωάθαμ τοῦ νεωτέρου διαδράντος, ὃς καὶ (παραπορευομένου τοῦ Ἀβιμελὲχ μετὰ τοῦ λαοῦ) ἀνῆλθε Ἰωάθαμ ἐπὶ (τὴν κορυφὴν) τοῦ ὄρους (καὶ ἐπάρας τὴν φωνὴν αὐτοῦ) φησὶ (πρὸς αὐτὸν) παραβολὴν τοιαύτην· («ἀκούσατέ μου, ἄνδρες Σικίμων, καὶ ἀκούσει ὑμῶν ὁ θεός· πορευόμενα ἐπορεύθη τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι βασιλέα ἐφ' ἑαυτῶν· καὶ εἶπον τῇ ἐλαίᾳ· βασίλευε ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία· μὴ καταλείψασα τὴν πιότητά μου, ἣν ἐδόξασέ με ὁ θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι, πορεύσομαι ἄρχειν ξύλων; Καὶ εἶπον τῇ συκῇ· βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκῆ· μὴ παρεάσασα τὴν γλυκύτητά μου, πορεύσομαι ἄρχειν τῶν ξύλων; Καὶ εἶπον τῇ ἀμπέλῳ· βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἄμπελος· μὴ καταλείψασα τὸν οἶνόν μου τὸν εὐφραίνοντα τοὺς ἀνθρώπους πορεύσομαι ἄρχειν ξύλων; Καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ῥάμνῳ· δεῦρο σὺ, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν· καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος· εἰ ἐν ἀληθείᾳ χρίετέ με ὑμεῖς βασιλέα ἐφ' ὑμᾶς, δεῦτε, ὑπόστητε ἐν τῇ σκιᾷ μου, καὶ εἰ μὴ, ἐξέλθοι πῦρ ἀπ' ἐμοῦ καὶ καταφάγοι τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ ἐβασιλεύσατε τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν τῆς παλλακῆς τοῦ πατρός μου, ἐξέλθοι πῦρ ἀπὸ Ἀβιμέλεχ καὶ καταφάγοι τοὺς ἄνδρας Σικίμων, καὶ ἐξέλθῃ πῦρ ἀπὸ ἀνδρῶν Σικίμων καὶ καταφάγοι τὸν Ἀβιμελεχ»· καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἰωάθαμ, εὐθὺς ἀπέδρα. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀναμέσον Ἀβιμέλεχ καὶ ἀναμέσον ἀνδρῶν Σικίμων, καὶ ἠθέτησαν οἱ ἄνδρες Σικίμων ἐν τῷ οἴκῳ Ἀβιμέλεχ τοῦ ἐπαγαγεῖν τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ αἷμα τῶν ο' υἱῶν Γεδεὼν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἀβιμέλεχ. Καὶ γὰρ ἀπελθὼν πολεμῆσαι πόλιν καὶ προσεγγίσας τῇ θύρᾳ τοῦ πύργου ἐμπρῆσαι αὐτὴν, ἔρριψε γυνὴ κλάσμα

---

1. Ced. 96,5 — 12. Iudd. IX. 5—24, 52 — 57. — 9. ἑαυτὰ Iudd. IX. 8. — 11. ἐν ᾗ δοξάσουσι τὸν θν ἄνδρες π. κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξ. 9 ut v. 11. — 15. ἡμῖν cod. — ἀπολείψασα ἐγὼ 11. — 21. υν παιδίσκης 18. — 28. πόλωσιν cod.

μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ συνέτριψε τὸ κρανίον αὐτοῦ καὶ ἐπιβοήσας ταχὺ εἶπε πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, «σπᾶσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσι· γυνὴ αὐτὸν ἀπέκτεινε». Καὶ ἐκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ ἀνεῖλε· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ θεὸς τὴν πονηρίαν Ἀβιμέλεχ, ἣν ἐποίησε τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀποκτείνας τοὺς ο' υἱοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀδελφοὺς δὲ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν πονηρίαν τῶν ἀνδρῶν Σικιμίτων ἐπέτρεψεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν παραβολὴν Ἰωάθαν υἱοῦ Ἱεροβάαλ.)

(2) «Ἰστέον οὖν, φησὶν ὁ ἀοίδιμος Χρυσόστομος, ὡς πολυσήμαντόν ἐστι τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς· (23ᵃ) Ἔστι γὰρ παραβολὴ λάλημα καὶ ὑπόδειγμα καὶ ὀνειδισμός, ὡς ὅταν λέγῃ Δαυίδ· «ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς»· ἔτι γὰρ παραβολὴ αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγουσι ζήτημα, ἐμφαῖνόν τι, οὐκ αὐτόθεν δὲ δῆλον πάντως ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς ἐγκεκρυμμένην διάνοιαν, ὡς ὅταν ὁ Σαμψὼν ἔλεγεν «ἐξῆλθε ἀπὸ στόματος ἰσχυροῦ γλυκύ», καὶ ὁ Σολομὼν ἔφη· «τότε νοήσεις παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον». Λέγεται δὲ παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις· «καὶ ἄλλην γὰρ παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπόρον». Λέγεται δὲ παραβολὴ καὶ ἡ τροπολογία, οἷον ἐστὶ τό· «υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν αὐτοῖς τὴν παραβολὴν ταύτην· ὁ ἀετὸς ὁ μεγαλοπτέρυγος». Παραβολὴ λέγεται καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν ὡς ὁ Παῦλος ἔφη. «Πίστει προσενόνηχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν τὰς ἐπαγγελίας ἀποδεξάμενος, ὅθεν καὶ ἐν παραβολῇ αὐτὸν ἐκομίσατο» τούτεστιν ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι». — Παροβολή ἐστι λόγος παραβάλλων τὰ νοητὰ πρὸς τὰ αἰσθητὰ καὶ παριστῶν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὁρατῶν τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα. — «Πρόβλημα δέ ἐστι λόγος συνεσκια-

---

2. σπάσον τὴν ρ. μου 54. — 10. Ced. 96,13—97,17. Chr. V. 206 D.—12. λ. ἔθου Chr. Ps. XLIV. 14. — 14. ἔστι π. Chr. — 15. ἐμφαίνοντα Ced. ἐμφαῖνον μέντι Chr. πάντας Ced. — 16. ὂν Chr. ἔχων cod. — οἷα τὰ τοῦ Σ. ἃ ἐλ. Chr. Iudd. XIV. 14. — 17. Prov. I. 6. — 20. Mt. XIII. 24. — 22. Ez. XVII. 2,3. — 24. Hebr. XI. 17. — 25. Heb. XI. 19. — 29. Chr. 207. C.

σμένος καὶ αἰνιγματώδης, κατὰ τὸ εἰρημένον «κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου». Πρόβλημά ἐστι θεώρημα συντεῖνον πρὸς θεωρίαν καὶ γνῶσιν. Παράδειγμα δέ ἐστι λόγος ἀπὸ τοῦ καθ' ἕκαστα ἄγων ἐπὶ τὸ καθόλου, ἡ δεῖξις πιστευμένη τὸ μερικὸν διὰ μερικοῦ καὶ ὁμοίου. Παροιμία δέ ἐστι λόγος ἀπόκρυφος δι' ἑτέρου προδήλου σημαινόμενος.

XXXII. ΘΩΛΑΣ.

Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ γέγονε κριτὴς Θωλᾶ ἔτη κγ'. 1375 (3960)

XXXIII. ΠΕΡΙ ΙΑΗΡ.

Μετὰ τοῦτον γέγονε κριτὴς Ἰαὴρ ἔτη κβ'. 1352 (3982)

XXXIV. ΠΕΡΙ ΙΕΦΘΑΕ*.

Μετὰ Ἰαὴρ γέγονε κριτὴς Ἰεφθάε ὁ Γαλααδίτης ἔτη ζ'. 1313
πατάξας τοὺς Ἀμμανίτας καὶ τοὺς Φιλιστιεὶμ, θλίψαντας τὸν (4004)
Ἰσραὴλ ἔτη ιη'.

(2) Μετὰ δὲ Ἰεφθάε γέγονε κριτὴς Σεβὼν ὁ Βηθλεεμίτης ἔτη κ'. 1307 (4010)

(3) Μετὰ δὲ Σεβὼν γέγονε κριτὴς Ἐγλὼν Ζαροῦ ἔτη ιβ'. 1300 (4014)

(4) Μετὰ τοῦτον γέγονε κριτὴς Ἀβδὼν Φαραθωνίτης ἔτη η'. 1290 (4017)

XXXV. ΠΕΡΙ ΣΑΜΨΩΝΟΣ.

Μετὰ δὲ Ἀβδὼν γέγονε κριτὴς Σαμψὼν ἔτη κ', πατάξας καὶ 1242
τοὺς Φιλιστιεὶμ ἐν σιαγόνι ὄνου καὶ ἐν ῥάβδῳ καὶ ἐν ἀλώπηξι καὶ (4025)

---

1. Ps. XLIV. 4. — 8. Ced. 105,8 Iudd. X. 2. — 9. π. Ἰ. a sec. m. — 10. Ced. 105,9 Iudd. X. 3,4. — * ΚΤΛ. Mon. Aug.? — 12. Ced. 105,10 — 19, Iudd. XII. 7. ἔτη ς'. — 15. Ced. 105,20, ἔτη ζ' ut Leo et Iudd. XII. 9. Εὐσεβὼν Leo, Ἀβαισσὰν LXX. — 17. Ced. 105,20 et Leo ἔτη ι' ut Iudd. XII. 11. Αἰγλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης Leo, Ἐλγὼν ὁ Ζαβ. Ced. Αἰλὼμ ὁ Ζαβ. LXX. —18. Ced. 105,21. Λαβδὼν Μαραθ. Ced. Λαδὼμ ὁ Μαραθ. Leo. — 20. Ced. 106,1 — 107,9?

ἐν συμπτώματι οἴκου, θλίψαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη μ', οὗ τὴν ἰσχὺν καὶ ἀνδρείαν δεικνύουσι μὲν καὶ ταῦτα, δηλοῦσι δὲ καὶ τὰ διάφορα ἰσχυρώτατα δεσμὰ διαλυόμενα ῥαδίως ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ πύλαι πόλεως ἀνασπώμεναι· φησὶ γάρ· «εἰσῆλθε Σαμψὼν εἰς Γάζαν τὴν πόλιν πρός τινα πόρνην, καὶ γνόντες οἱ Γαζαῖοι ἐνήδρευσαν ἀφ' ἑσπέρας κλείσαντες τὴν πόλιν, βουλόμενοι αὐτὸν ἀνελεῖν τῇ ἐπαύριον. Ὁ δὲ μεσούσης τῆς νυκτὸς ἀναστὰς καὶ ἐπιλαβόμενος τὰς πύλας τῆς πόλεως σὺν τοῖς δυσὶ σταθμοῖς καὶ ἀναβαστάσας αὐτὴν σὺν τοῖς μοχλοῖς καὶ ἐπιθεὶς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ἐξῆλθε, ἔθηκε δὲ αὐτὰς ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ κατὰ προσώπου ὄρους (23[b]) τῆς πόλεως· Ἐφ' οὗ καὶ Ἡρακλῆς ὁ παρ' Ἕλλησι διαβόητος ἐγνωρίζετο ὁ τοὺς ιβ' ἄθλους ἀνύσας. Οὗτος ἐστὶ καὶ ὁ τῆς κογχλύος εὑρετὴς καὶ οὐκ ἄλλος. (3) Περὶ δὲ Σαμψὼν καλῶς παραινεῖ ὁ προφήτης λέγων· «μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις— καὶ ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ ἀναθέσθαι αὐτῇ»· παρενοχλήθη γὰρ ὁ δίκαιος οὗτος ὑπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς, καὶ ἀναγγείλας αὐτῇ τὸ πρόβλημα, γέγονεν αὐτῷ λύπης μεγίστης ὑπόθεσις· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα Δαλιδὰς ἔργοις ἀπατηλοῖς δελέασασα τὸν ὅσιον, ἐπίχαρμον τοῦτον ἐποίησε τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐξ ἐπαγγελίας συλληφθεὶς καὶ τὸν Ἰσραὴλ κρίνας ἔτη κ' καὶ ταῖς παλάμαις ἀνασχίσας τὸ στόμα τοῦ λέοντος καὶ ἐν σιαγόνι ὄνου χιλίους ἀποκτείνας ἄνδρας καὶ ὕδωρ ἐκ σιαγόνος πιὼν καὶ δι' ὑπερβολῆς ἰσχύος τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀνασπάσας, ὡς εἴρηται, καὶ ἁπλῶς ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἁγιασθεὶς, ὑπὸ γυναικὸς, οἴμοι, δελεασθεὶς οὐ μόνον τὴν τοσαύτην θείαν χάριν καὶ τηλικαύτην ἰσχὺν ἀπώλεσε, ἀλλά γε καὶ τὰ ὄμματα ἐξορυχθεὶς, παίγνιον τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀλλοφύλων γέγονεν καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν βίον αἰσχίστῳ μόρῳ κατέστρεψε, ἑαυτὸν ἀποφήνας τοῖς ἐχθροῖς κωμῳδίαν, τοῖς δὲ φίλοις θρηνῳδίαν.

(4) Μετὰ δὲ Σαμψὼν ἐγένετο ἀναρχία ἔτη μ', καὶ ἕκαστος ἔπραττεν ὅπερ ἠβούλετο, ὅθεν ἡ γραφὴ τὴν αἰτίαν ἐμφαίνουσα

---

4. Iudd. XVI. 1 — 3. — 11. τοῦ ὀ. τοῦ ἐπὶ πρ. τοῦ Χεβρών 3. — 14. Mich. VII. 5; καταπιστεύεσθε cod. — 22. ἀποκτείναντα cod.

τῆς παρανομίας λέγει· «ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἄρεστον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει»— τοσαύτης πρόξενος βλάβης ἡ ἀναρχία—καὶ κατ' ἀλλήλων συνανιστάμενοι συνωλοθρέυοντο, μάλιστα δὲ ὁπόταν εἰς τὴν παλλακίδα τοῦ ὁδοιπόρου οἱ τῆς φυλῆς Βενϊαμὶν ἐκπορνεύσαντες καὶ ταύτην ἐξ ὑπερβολῆς ἀκολασίας ἀνελόντες, αἱ δέκα φυλαὶ τὴν μίαν φυλὴν ἐπολέμησαν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οὗτοι εἰς τὰ εἴδωλα ἐξεπόρνευσαν, ὑπὸ τῆς μιᾶς φυλῆς αἱ ἕνδεκα ἐνικήθησαν φυλαὶ καὶ ἅπαξ καὶ δίς· ἔπειτα κἀκεῖνοι ἐξωλοθρεύθησαν κατὰ τὸ εἰρημένον· «ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ» δικαίῳ γὰρ χρησάμενοι κατὰ τῶν ἐν Γαβαᾷ παρανενομηκότων εἰς τὴν κόρην θυμῷ, τετρακοσίας χιλίαδας ἐξώπλισαν. Παιδεῦσαι δὲ ὁ θεὸς αὐτοὺς βουληθεὶς ὡς τὰ ὅμοια δρῶντας καὶ ἐν ἄλλοις μὲν τὸ κακὸν θεωροῦντας, ἐν ἑαυτοῖς δὲ τοῦτο ποιεῖν οὐκ ἐθέλοντας, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἡττηθῆναι συνεχώρησε, καὶ πολλὰς αὐτῶν χιλίαδας ἀναιρεθῆναι· ἐπειδὴ δὲ εἶδε καὶ τὴν παιδείαν δεξαμένους καὶ τῷ δικαίῳ θυμῷ ἐπιμένοντας, ὀλοφυρουμένους τε καὶ πολλὰ προχέοντας δάκρυα, συνήργησε τῷ σκοπῷ αὐτῶν, καὶ τὴν παράνομον φυλὴν ἄρδην ἀπώλεσεν πλὴν ὀλίγους εὐαριθμήτους, στρατηγοῦντος Φανεὲς υἱοῦ Ἐλεάζαρ· φησὶ γάρ. «Καὶ ἐπερώτησαν υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Κυρίῳ· καὶ ἐκεῖ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης ἐν ταῖς ἡμέραις Κυρίου, καὶ Φινεὲς (24ᵃ), υἱὸς Ἐλεάζαρ, υἱοῦ Ἀαρὼν, παρεστηκὼς ἐπώπιον τῆς κιβωτοῦ λέγει· «εἰ προσθῶ ἔτι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον υἱῶν Βενϊαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ἢ κοπάσω»; καὶ εἶπεν Κύριος· «ἀνάβηθι, ὅτι αὔριον ἀποδώσω αὐτοὺς ἐν τῇ χειρί σου», ὅπερ δὴ καὶ γέγονεν. πολεμήσαντες γὰρ αὐτοὺς, ἀνεῖλον ἐξ αὐτῶν χιλιάδας κε΄ καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσφαξαν ἐν στόματι μαχαίρας· καὶ γὰρ τῶν ἀκολάστων χείρους οἱ ἐκείνων προκινδυνεύοντες· ἐξαιτοῦντες γὰρ τῶν ὁμοφύλων τοὺς τὴν παρανομίαν τετολμηκότας, οὐ μόνον [οὐκ] ἐξέδωκαν, ἀλλὰ καὶ προθύμως ὑπερήσπισαν, οὗ δὲ χάριν κοινὸν ὑπέστησαν ὄλεθρον· καὶ διὰ προφάσεως, καιροῦ καλοῦντος,

---

1. Iudd. XXI. 25. — 6. αἱ ια΄? — 9. Ps. LXXIII. 23. — 11. θυμοῦ cod. — 20. Iudd. XX. 26—28. —23. προσθῶμεν Iudd. — 30. δή? — 31. προφ*· cod.

ὑπὸ τῆς θείας δίκης ἐνδίκως ἐπαιδεύθησαν, ᾗ φησίν· «ὅταν λάβω καιρὸν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ». Καιρὸν δὲ λέγει τὸν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτημάτων συναγόμενόν τε καὶ συναριθμούμενον παρὰ θεοῦ καὶ προσκαλούμενον τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν, καθὼς γέγραπται ἐν ᾠδῇ Μωϋσέως. (3) «Οὐκ ἰδοὺ ταῦτα συνῆκται παρ' ἐμοὶ καὶ ἐφράγισται ἐν τοῖς θησαυροῖς μου; ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως καὶ ἀνταποδώσεως ἐν καιρῷ ὅταν σφάλῃ ὁ ποῦς αὐτῶν» καὶ τὰ ἑξῆς. Οὕτως γε μὴν καὶ ὅτε ἔστη ἐν τῇ θραύσει αὐτοῦ πρεσβευόμενος τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν ἀγνώμονα λαὸν καὶ φιλαμαρτήμονα, παρακληθεὶς τέως, ἔφη πρὸς αὐτόν· «Νῦν βάδιζε πρὸς τὸ παρὸν διὰ τὴν παράκλησίν σου καὶ ὁδήγησον τὸν λαόν· ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ ἐπισκέπτωμαι, ἐπάξω εἰς αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν». Καὶ ἐπάγει λέγουσα ἡ γραφή. «Καὶ ἐπάταξε Κύριος τὸν λαὸν περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ μόσχου·» ὥστε οὖν ἀμήχανον ὄντως καὶ ἀνέφικτον διαδρᾶναι τὴν θεήλατον δίκην, εἰ καὶ παρὰ πόδας οὐκ ἐπάγει τοῖς ἁμαρτάνουσι ταύτην, μακροθυμῶν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκδεχόμενος ἢ τὴν ἐπὶ τὰ χείρω πρόβασίν τε καὶ δυστροπίαν, ὡς διὰ βραχέων σαφέως ἀποδέδεικται. (5) Καὶ γοῦν ὁ μέγας ἔφη Κύριλλος. «Μετροῦνται δὲ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιροὺς πλημμελήματα, ἃ καὶ μέχρι ποσότητος τινὸς ἐκδήλου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν οὐκ οὔσης· ἐπάγει δὲ τηνικαῦτα τὰς δίκας λελυμένῳ ὁ νομοθέτης Κύριος· διακαρτερεῖ δὲ ἐξ ἐμφύτου φιλανθρωπίας, ἐσθ' ὅτε καὶ κλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ εἰς ἅπαν ἀγανακτῶν· καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ· «οὔπω ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμοῤῥαίων ἕως τοῦ νῦν». Πρὸς δέγε τοὺς φαρισαίους ἀκαθέκτως λελυπηκότας φησίν. «Ὑμεῖς ἀναπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν». Οὐκοῦν εἰ βούλοιτό τις διαβιῶναι μὲν ὀρθῶς, εὐβουλεστάτας δὲ καὶ ἐπιεικεστάτας ἐν τῷδε τῷ βίῳ ποιεῖσθαι τὰς διατριβὰς, ὀρθοποδήσει καὶ διανύξεται τὰ δεινὰ, γνώμης ἐχόμενος ὀρθῆς καὶ ἀδιαστρόφου, τὸ μὴ ἐναλῶναι μὲν κακοῖς; Ἀτρεκὴς ὁ λόγος· ἐφ' ἡμῖν

1. Ps. LXXV. 2.—5. Deut. XXXII. 34,35.—7. ἐκδ. ἀνταποδώσω, ἐν 35.—10. Ex. XXXII. 34.—13. Ex. XXXII. 35.—19. Ced. 80,7—81,18.—20. ἅτε?—25. Gen. XV. 16. — 27. Mt. XXIII. 32. ἡμῶν cod. — 30. ὀρθοποδῆσαι δὲ καί? διανήξηται cod.

γάρ ἐστι τὸ ἐπ' ἄμφω βλέπειν, πρός τε τἀγαθά, φημί, καὶ τοὐναντίον. (24[b]) Καὶ οἱ μὲν ἐν λόγῳ πεποιημένοι τὸ θαυμάζεσθαι πεφυκώς, ἐν καλῷ γενήσονται τῆς ἀρετῆς, οἱ δ' ἀποκλίναντες εἰς τοὐναντίον καὶ τῶν ἀμεινόνων προθέντες τὸ ἀδικοῦν, τὴν οἰκείαν καταφθείραντες ζωήν, ἀλλοῖεν ἂν αὐθένται, καὶ ὀλετῆρες δεινοὶ κατὰ τῆς σφῶν αὐτῶν κεφαλῆς ἐζελελεγμένοι». (6) Ταύτῃ τοίνυν φησὶ καὶ ὁ ἱερὸς Ἰσίδωρος· «ἡ τῶν ἁμαρτημάτων ἐπίτασις ἀναγκάζει, ὥσπερ τὴν θείαν καὶ ἄϋλον φύσιν ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγαθότητος εἰς τὴν παρὰ φύσιν χωρεῖν ὀργήν, ὅθεν καὶ Ἰουδαίοις ἔφη Χριστός. «Πολλάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν ὑμᾶς καὶ οὐκ ἠθελήσατε· ἰδού, ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος»· ἐπειδὴ γάρ, φησίν, οὐ δέχεσθε τὴν φιλανθρωπίαν, ἐπιγνώσεσθε τὴν ἐξουσίαν τῆς τιμωρίας. Ὅταν γὰρ ἴδῃ ὁ θεὸς εἰς ἄκρον κακίας ἐκκλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἀπαίρει τὴν ἑαυτοῦ χάριν ἐξ αὐτοῦ, ἧς ὁ ἄνθρωπος στερούμενος, ἐπὶ πλεῖον τραχύνεται, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐρεθιζόμενος καὶ μὴ ἔχων τὸν θεὸν ἐν ἑαυτῷ συμβούλευτον ἀποσχέσθαι ἀπὸ κακοῦ, καὶ διὰ τοῦτο καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ ὀργή. (7) (Οὕτω τοίνυν προφανῶς ἡ ψῆφος τῆς ἀδεκάστου καὶ θείας κρίσεως, διαδειχθεῖσα ἐν ἐπιτόμῳ· «ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει στόμα αὐτῆς». Καὶ μάλα εἰκότως, πρὸς γὰρ τοὺς σκολιούς, σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστελεῖ Κύριος, καὶ «οὐκ ἀδίκως ἐκτείνονται δίκτυα πτερωτοῖς· οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσιν καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέειν αἷμα». Διὸ φησὶν ὁ ἀπόστολος· «ἢ ἀγνοεῖς, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας θεοῦ». «Καὶ γὰρ πάντα, φησί, τὰ ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν». (8) Οἱ τοίνυν παρανομοῦντες καὶ παραπικραίνοντες, εὐωδούμενοι πολλάκις τῇ μακροθυμίᾳ τοῦ θεοῦ καὶ μηδὲν πάσχοντες δεινὸν ἀλλ' εὐθηνοῦντες καὶ πάσης εὐπραγίας καὶ εὐημερίας καὶ εὐῤῥωστίας καὶ πολυζωΐας ἀπολαύ-

4. προσθ. cod. — 5. ἄλλοι ἐνὰν cod. — 6. ἐξεληλεγμ. cod. — 10. Mt. XXIII. 37,38. — 14. ἐπαίρει cod. — 19. ἐν ἐπιτόμως cod. — Ps. CVII. 42. — 21. Prov. I. 17. — 23. Rom. II. 4. εἰ cod. — 26. Prov. XVI. 4.

οντες, «οὕτως, φασὶν οἱ ἀγνώμονες, εὐαριστεῖται ὁ Θεὸς καὶ χαίρει». Καί, διὰ τοῦτο «ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα πλεῖον ἔλθῃ τὰ ἀγαθά», ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι». Περὶ ὧν καὶ Δαυὶδ ἔλεγε· «ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται· διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία εἰς τέλος, καὶ περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν»· καὶ «διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν· ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἶπαν· πῶς ἔγνω ὁ Θεός; καί· εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ»; «οἷς διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ὁ Θεὸς ἔθετο αὐτοῖς κακά, κατέβαλεν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι καὶ ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν, ἐξάπινα ἐξελίπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν», ὅθεν «εἶπα τοῖς παρανομοῦσι μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν (25ᵃ)· μὴ ὑψοῦτε κέρας — καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀδικίαν, ὅτι ὁ Θεὸς κριτής ἐστι»· καὶ «μὴ παραζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίαν»· «ὅτι, ὡσεὶ χόρτος, ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης, ταχὺ ἀποπεσοῦνται· δίκαιος γὰρ Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν». (9) Δεῖ τοίνυν, εἰ πάντως δοῦλοι εὐγνώμονες τυγχάνομεν καὶ ἀνυπόκριτοι, μὴ βασιλείας προσδοκίᾳ μηδ᾽ ἄλλῃ τινὶ μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι τὴν ἀρετὴν πράττειν, ἀλλὰ δι᾽ αὐτὸν τῶν ἁπάντων δεσπότην Θεὸν πάντα ὑπομένειν· ἀλλ᾽ εἰσὶ ἀναπεπτωκότες πολλοὶ καὶ νωθροί, ὅτι οὐδὲ μετὰ μισθοῦ τῆς ἀρετῆς ἐφίενται. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς βασιλείαν ἐπαγγελλόμενος, οὐκ ἀκούεται, ὁ δὲ διάβολος γέενναν προξενῶν, φιλεῖται· καὶ τί τῆς μανίας ταύτης χαλεπώτερον καὶ λυσσωδέστερον; καὶ τί λέγω γέενναν; καὶ πρὸ τῆς γεέννης, ὀδύνην ἐνταῦθα καὶ αἰσχύνην καὶ γέλωτα προσεπανάγων καὶ μυρίας κολάσεις καὶ θανάτους πολλοὺς ἔχειν τοὺς πειθομένους καὶ προστρέχοντας αὐτῷ.

1. φη. cod. — 2. Rom. III. 8. — 4. Ps. LXXIII. 5, 6, 8, 9, 11, 19. — 12. Ps. LXV. 4—7. — 15. Ps. XXXVII. 7,2. — 18. Σιράχ· «Μὴ εἴπῃς· τίς μου δυναστεύσει κατὰ τὰ ἔργα μου; ὁ γὰρ Κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσῃ σου τὴν ὕβριν μηδὲ εἴπῃς· ἡμάρτηκα καὶ τί μοι ἐγένετο; ὁ γὰρ Κύριός ἐστι μακρόθυμος (καὶ οὐ μὴ σὲ ἀνεῖ). V. 3,4 με δ. ὁ γὰρ χ̄ς ἐ. ἐ. σε. μὴ ἐ. μακρ. ceteris omissis.

XXXVI. ΠΕΡΙ ἨΛΕΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ.

Μετὰ δὲ τοὺς κριτὰς ἔκρινε τὸν λαὸν ὁ ἀρχιερεὺς Ἠλεὶ ἔτη 1142 (4045). κ΄. (καὶ τῇ παροινίᾳ τε καὶ ἀταξίᾳ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς ἐπὶ τῶν θυσιῶν, ἑκατέρους μετῆλθε πάλιν ἡ θεία δίκη· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ δεινῶς ἀνῃρέθησαν, ὁ δὲ τῆς θείας ἀκούσας φωνῆς τῆς λεγούσης·» εἶπα·ὁ οἶκος σοῦ διελεύσεται ἐνώπιόν μου ἕως τοῦ αἰῶνος· καὶ νῦν οὐχ οὕτως ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ οἱ ἐξουθενοῦντες με ἀτιμασθήσονται, καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα σου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου μου». Καὶ πάλιν. «Ἰδοὺ ἐγώ, φησίν, ἐκδικῶ τὸν οἶκον Ἠλεὶ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ». Μεθ' ὧν καὶ τὴν παράληψιν τῆς κιβωτοῦ διαγνοὺς μετὰ ταῦτα, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ δίφρου ὀπίσθιος, καὶ συντριβεὶς ὁ νῶτος αὐτοῦ, ἀπέθανεν ἐτῶν ϙ΄. (2) Περὶ ὧν φησιν ὁ Χρυσόστομος»· ἱερεύς τις ἦν παρὰ* Ἰουδαίοις, μέτριος ἄνθρωπος καὶ ἐπιεικής, Ἠλεὶ τοὔνομα, ὃς γενόμενος δύο παίδων πατὴρ καὶ ὁρῶν αὐτοὺς ἐπὶ κακίαν βαδίζοντας, οὐ κατεῖχε οὐδὲ διεκώλυε μετὰ σπουδῆς καὶ σφοδρότητος· τὰ δὲ τῶν παίδων ἐγκλήματα, πορνεία τε ἦν καὶ γαστριμαργία· «ἐκοιμῶντο γάρ, φησί, μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκότων παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου» καὶ ἤσθιον πρὸ τοῦ ἁγιασθῆναι τὰ κρέα καὶ τὴν θυσίαν ἐνεχθῆναι· ἅπερ ἀκούων ὁ πατὴρ τιμωρίαν μὲν οὐκ ἐπέθηκεν, λόγοις δὲ καὶ παραινέσεσιν ἐπειρᾶτο τῆς πονηρίας ταύτης αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν λέγων· «μή, τέκνα, μὴ ποιεῖτε οὕτως, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοή, ἣν ἐγὼ ἀκούω περὶ ὑμῶν τοῦ ποιεῖν τὸν λαὸν τοῦ [τον] μὴ λατρεύειν τῷ κυρίῳ· ἐὰν γὰρ ἁμαρτὼν ἄνθρωπος ἁμάρτῃ, προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον· ἐὰν δὲ τῷ Κυρίῳ ἁμάρτῃ, τίς προσεύξεται περὶ αὐτοῦ»; Ἐπεὶ οὖν μὴ πᾶν, ὅσον ἐχρῆν, ἐπεδείξατο*, καὶ αὐτὸς μετ' ἐκείνων ἀπώλετο· καὶ γὰρ ἀπειλὰς ἔδει προσθεῖναι καὶ.

---

2. Cod. 107,12—108,3. — 6. 1 Sam. II. 30,31.— 9. 1 Sam. III. 13. — * τοῖς Chr. I. 79. B.—16. κακία codex.—διεκ. οὐ μ. σπ. cod. ἐκ. οὐ μ. πάσης δὲ τοῦτο ἐποίει σπ. Chr.—18. 1 Sam. II. 22—22. λόγῳ δὲ καὶ παραινέσει Chr.—ἀπάγειν αὐτοὺς Chr.—22. λέγειν codex. 1. Sam. II. 2, 4, 25, καὶ ταῦτα συνεχῶς πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε ῥήματα Chr.—24. λαὸν μὴ Chr.—27. πάνυ cod. — * τὴν ἀπειλὴν cod.—28. πρ. ἐχρῆν Chr.

μάστιγας ἐπιθεῖναι καὶ τῆς ὄψεως αὐτοῦ ἐξελάσαι καὶ μὴ παντελῶς φείσασθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ φεισάμενος αὐτοῦ τῶν παίδων ἀκαίρως, μετὰ τῶν παίδων καὶ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἀπώλεσε. Ἄκουσον γὰρ τί φησιν πρὸς αὐτὸν ὁ θεός, μᾶλλον δὲ (25ᵇ) οὐ πρὸς αὐτόν· οὐδὲ γὰρ ἀποκρίσεως αὐτὸν ἄξιον ἔκρινεν εἶναι λοιπὸν ὡς προσκεκρουκότα, ἀλλὰ δι' ἑτέρου ποιεῖ μαθεῖν τὰ καταληψόμενα αὐτὸν κακά. — Διό φησιν διὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Σαμουήλ· «ἔγνω, ὅτι κακολογοῦνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς» — Καὶ μὴν ἐνουθέτησε, ἀλλ' οὐδὲν νουθεσία ἐκείνη λελόγισται, μὴ ἔχουσα τὸ σφοδρὸν καὶ ἐπιτεταμένον, — εἰπὼν δὴ τὸ ἔγκλημα ἐπάγει καὶ τὴν κόλασιν μετὰ πολλῆς τῆς ὀργῆς φάσκων. «Ὤμοσα τῷ οἴκῳ Ἠλεί, εἰ ἐξιλασθήσεται ἁμαρτία τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἢ ἐν θυμιάματι ἢ ἐν θυσίᾳ ἕως τοῦ αἰῶνος»· εἶδες ἀγανάκτησιν ἐπιτεταμένην καὶ ἀσύγγνωστον κόλασιν καὶ ἀσυγχώρητον εἰς ὅλον αὐτοῦ τὸ γένος καὶ τὸν οἶκον, καίτοι τοῦ μὲν ἰδίου βίου ἕνεκα οὐδὲν ᾐτιάθη ποτέ, οὐδὲ κατεγκαλεῖν εἶχεν ὁ θεὸς ἕτερόν τι τῷ πρεσβύτῃ, ἀλλ' ἦν τἄλλα πάντα θαυμαστὸς καὶ τὴν φιλοσοφίαν, οὐκ ἐκ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν παρὰ τὴν συμφορὰν συμβάντων ἐστὶν ἰδεῖν. Ἐπειδὴ γὰρ ταῦτα πάντα ἤκουσε καὶ πρὸς ἔσχατον τιμωρίας εἶδεν αὐτὸν ἐλθόντα, οὐκ ἀπεδυσπέστησε, οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐκ εἶπέ τι οἷον εἰκὸς τοὺς πολλοὺς λέγειν· «μὴ γὰρ ἐγὼ τῆς ἑτέρων γνώμης κύριός εἰμι; καὶ» τῶν ἐκείνων ἁμαρτημάτων ὀφλήσω δίκας; αὐτοὶ ἡλικίαν ἔχουσι, καὶ αὐτοὶ δίκαιόν ἐστι κολάζεσθαι μόνον»· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εἶπεν οὐδὲ ἐνενόησεν, ἀλλ' ὥσπερ οἰκέτης εὐγνώμων ἀπεκρίθη λέγων — «Κύριος τὸ ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιείτω» — «Εἰ τοίνυν τὸν ἀρχιερέα τὸν πρεσβύτην, τὸν ἔνδοξον, τὸν ἔτη κ' προστάντα καὶ ἀμέμπτως τῷ θεῷ δουλεύσαντα, οὐδὲν ἴσχυσε τοῦτον ἐξελέσθαι τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ καὶ ἀπειλῆς, ἀλλὰ διὰ τὰς ἑτέρων ἁμαρτίας

1. ἐπ. καὶ βαρύτερον πολλῷ γενέσθαι καὶ χαλεπώτερον· ἐπειδὴ οὖν τούτων οὐδὲν ἐποίησε κτλ. καὶ φεισ. Chr. — 3. προσαπώλεσε σ. Ἀκ. γοῦν Chr. — 4. μ. δὲ π. ἀ. οὐκ ἔτι Chr. — 8. 1. Sam. III. 13. — 11. 1. Sam. III. 14. — 12. ἐξιλάσεται cod. Chr. — 14. εἰ ὅλον cod. — 19. συμφ. ταύτην ἐπισ. Chr. — 24. ἂν εἶεν δίκαιοι Chr. — 26. 1. Sam. III. 18.

ἀπώλετο καὶ τὸν ἐν τοσούτοις ἔτεσι τοσαῦτα κατορθωκότα, ἃ τὸν θεὸν οὐκ ἐδυσώπησαν, ποίαν ἡμεῖς ἕξωμεν συγγνώμην, οἱ τῆς ἀρετῆς ἐκείνου τοσοῦτον ἀποδέοντες» καὶ ἑτέροις ἁμαρτάνουσιν ἐφησυχάζοντες καὶ παραχωροῦντες καὶ προδυνάμενοι κωλύειν αὐτοὺς καὶ ἀναστέλλειν, τοὐναντίον μᾶλλον μετερχόμεθα ἀνεγκλήτους αὐτοὺς ἐῶντες καὶ ἀτιμωρήτους; «Καὶ μηδεὶς λεγέτω, ὅτι πολλοὶ μείζονας τοῦ Ἠλεὶ τῶν ἰδίων ἀμελήσαντες παίδων, οὐδὲν ἔπαθον οἷον ἐκεῖνος ἔπαθον οὖν πολλοὶ πολλάκις καὶ χαλεπώτερα τούτων, κἂν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν, ἐκ πολλῆς ἀναισθησίας τῶν τε ἡμετέρων συμφορῶν καὶ συμβάσεων, καὶ τὰς τῶν πέλας· πόθεν γὰρ ἄωροι θάνατοι; πόθεν αἱ χαλεπαὶ καὶ συνεχεῖς νόσοι καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς παισὶν αὐτοῖς; πόθεν ζημίαι καὶ περιστάσεις καὶ ἐπήρειαι; πόθεν τὰ μυρία κακὰ καὶ ποικίλα; Οὐκ ἐκ τοῦ μοχθηροὺς ὄντας τοὺς παῖδας περιορᾶν; Καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθές ἐστιν, μάρτυς μὲν καὶ ὁ πρεσβύτης οὗτος, μάρτυς δὲ καὶ ὁ σοφὸς λέγων· «μὴ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν», καὶ «εἰ μή ἐστι μετ' αὐτῶν φόβος θεοῦ, μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν», καὶ «στενάξεις πένθει ἀώρῳ· καὶ ἐξάπινα τὴν ἐξ αὐτῶν συντέλειαν γνώσῃ·» πολλοὶ μὲν οὖν, ὡς ἔφην, πολλὰ τοιαῦτα πεπόνθασιν· εἰ δέ τινες καὶ διέφυγον, ἀλλ' οὐκ (26ᵃ) εἰς τέλος ἐκφεύξονται, ἀλλ' ἐπὶ κακῷ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς· ἀπελθόντες δὲ ἐκεῖ πικροτέραν τίσουσι δίκην». ὅπερ εἰδὼς ὁ ἀπόστολος παραινεῖ φάσκων· «οἱ πατέρες, ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου». Καὶ μὴν ἐπισφαλὲς καὶ λίαν ἐπικίνδυνον ἐφησυχάζειν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, καθὼς αἱ γραφαὶ διαγορεύουσιν· ἰδοὺ γὰρ ὁ μὲν Ἄχαρ ἡνίκα τὴν χρυσῆν γλῶτταν ἔκλεψε καὶ τὴν ψιλὴν ἐσθῆτα, ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν γέγονεν ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου, καίτοιγε μὴ εἰδότα τὸν ἡμαρτηκότα καὶ τὸ ἁμάρτημα μέχρις οὗ ἐφανερώθη ὁ κλέπτης καὶ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον ἅμα πᾶσι τοῖς

1. ἀπ. καὶ τῆς ὀλιγωρίας ταύτης ἡ ἁμαρτία, καθάπερ κῦμα ἄγριον καὶ μέγα, πάντα ὑπερέσχεν ἐκεῖνα καὶ τὰ κατορθώματα ἔκρυψεν ἅπαντα, τίς ἡμᾶς λήψεται δίκη Chr. — 6. Καὶ μή μοι λ. τις 81. A. — 7. οἰκείων Chr. — 8. ὁ Ἠλεί· Ἐ. μὲν γὰρ καὶ π. Chr. — τούτων καὶ διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν· πόθεν Chr. — 13. καὶ π. om. Chr. — 14. Καὶ ὅτι οὐ στοχασμὸς τ. ἐ. Chr. — 15. Sir. XVI. 1,2. — 17. Sap. XIV. 15. ὁ. γὰρ π. τρυχόμενος πατὴρ τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου — Στ. γὰρ Chr. — 18. ἐξ ἀ. σ. γν. Chr. — ὅπερ ἔφην Chr. — 22. Eph. VI. 4. — 26. Ios. VII. 21.

ἰδίοις ὑπέστη ὄλεθρον. Ὁ δὲ Ἠλεὶ, καίπερ οὐκ ἐφησυχάσας τοῖς ἑαυτοῦ υἱοῖς καὶ «λοιμοῖς», ὡς εἴρηται, ἀλλὰ καὶ λόγῳ πλείονα κατασκευάσας, τῆς τε ἁμαρτίας τὸ ἄτοπον καὶ τῆς κρίσεως τὸ ἄφυκτον, ὅτι μὴ ὅλως ἐμβριθέστερον ἐξεδίκησε, τοσοῦτον παρώξυνε τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, ὡς καὶ τὸν λαὸν σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ μαχαίρᾳ πεσεῖν καὶ τὴν κιβωτὸν ἐκείνην τὴν φοβερὰν καὶ ὀλίγοις ληπτὴν, ὑπὸ χειρῶν ἀλλοφύλων ἄγεσθαι, ὅπου ἂν βούλοιντο· καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν μέγαν ἱερέα λέγω, οἰκτρῷ τέλει τὸν βίον καταστρέψαι· εἰ δέ τοι κατὰ τοῦ μὴ ἁμαρτήσαντος καὶ κωλύσαντος καὶ διαμαρτυρωμένου τοῖς ἁμαρτήσασι τοιαύτη ὀργὴ ἐξεκαύθη, τί ἄν τις εἴποι περὶ τῶν γινωσκόντων καὶ ἐφησυχαζόντων; οἵτινες ἐὰν μὴ δέξωνται τὸ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου εἰρημένον· διὰ τί» οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας»; ἀνάγκη καὶ αὐτοὺς ἐκείνους ἀπόλλυσθαι· ὥστε κινδυνεύουσι πάντως καὶ νῦν ὁμοῦ πάντες, τὸν αὐτὸν ὄλεθρον ὑποστῆναι ἢ χείρονα· «ἑπτάκις μὲν γὰρ ἐκδικεῖται ἐκ Κάϊν, ἐκ δὲ Λάμεχ (τὰ ὅμοια ὁ ἁμαρτὼν) ἑβδομηκοντάκις ἑπτά». Διὰ τί δὲ πάλιν οἱ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτάνοντες κολάζονται, οἱ δὲ οὐ κολάζονται; πῶς γὰρ τῶν Ἰουδαίων μοσχοποιησάντων ἁπάντων, οἱ μὲν ἐκολάζοντο, οἱ δὲ οὐκ ἐκολάζοντο; Ἢ πάντως οἱ μὲν, εὔδηλον ὅτι μετενόησαν καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἠγνόησαν διὰ τὴν εὐλάβειαν, οἱ δὲ τῇ κακίᾳ ἐνέμειναν, ὡς τὸ μὲν ἁμάρτημα ἴσον ἦν, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα οὐκ ἴσα; Τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας οὐχὶ αὐτὴ τιμωρία, εἰ καὶ αὐτὴ ἡ ἁμαρτία; ὅτι οὐκ ἦν ἴσον τὸ ὑπὸ γυναικὸς ἀπατηθῆναι καὶ ὑπὸ ὄφεως· διὸ οὐδὲ ἀπάτην ἐκεῖνο Παῦλος ἐκάλεσε οὕτω λέγων· «ὁ μὲν Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε». Τίνος δὲ ἕνεκεν ὁ τὰ ξύλα συλλέξας οὐκ ἔτυχε φιλανθρωπίας; ὅτι πολλῆς παρανομίας ἦν τὸ γινόμενον ἀνάμεστον· ἐκ προοιμίων αὐτῶν παραβῆναι πρόσταγμα θεοῦ, καὶ ὅπως τοῖς ἄλλοις γένηται παίδευμα μὴ καταφρονεῖν θεοῦ ἐντολήν. Τοῦτο καὶ ἐπὶ Σαμπφείρας καὶ Ἀνανία γέγονεν. Καὶ ἡμεῖς

---

2. 1 Sam. II. 12. — 9. δὲ τὸν τῷ ἁμαρτήσαντι καὶ κατὰ τοῦ κωλ. cod. — 12. 1. Cor. V. 2. — 16. Gen. IV. 24.—26. 1. Tim. II. 14. — 28. Num. XV. 32,36.

σιν ὅταν ἁμαρτήσωμεν, σκοπήσωμεν, εἰ ἄξιοι ἐλέους ἐσμὲν καὶ εἰ ἐποιήσαμέν τι ὥστε ἐλεηθῆναι, εἰ μετενοήσαμεν (26ᵇ) γνησίως, εἰ βελτίους ἐγενόμεθα, εἰ ἀπέστημεν ἐκ τῶν πονηρῶν ἡμῶν ἔργων· «ἔκκλινον γάρ, φησίν, ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν».

XXXVII. ΠΕΡΙ ΣΑΜΟΥΗΛ.

Μετὰ δὲ Ἠλεὶ ἔκρινε τὸν λαὸν Σαμουὴλ ὁ ἱερεύς, καὶ προφήτης 1090 (4085)
ἔτη λ΄· καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά, μὴ πορευόμενοι κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ ἀρετήν, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ἀπεμπολοῦντες, συναθροίζεται πρὸς αὐτὸν ὁ λαὸς εἰς Ἀρμαθὲμ αἰτούμενοι βασιλέα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἐθνῶν· ὁ δὲ σφόδρα λυπηθείς, εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτόν· «ἄκουσον τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, ὅτι οὐ σὲ ἐξουθενήκασι, ἀλλ' ἐμέ, τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτούς».

XXXVIII. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΣΑΟΥΛ.

Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, 1070 (4085)
χρίσας αὐτὸν εἰς βασιλέα, ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ εὐμεγέθη ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω ὑψηλότερον ὑπὲρ τὴν γῆν πᾶσαν. Καὶ γέγονε λοιπὸν ἐξ ἐκείνου ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἀρχὴ βασιλέων. (2) Μετὰ δὲ Σαμουὴλ ἐβασίλευσε Σαοὺλ ἔτη μ΄, ὃς τολμήσας πρότερον μὲν θυμιάσαι τῷ θεῷ, ἔπειτα δὲ παραβὰς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς Ἀμαληκίτας, ζωογονήσας Ἀγὰγ τὸν βασιλέα αὐτῶν, ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου «Ματαταίωταί σοι, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν, ἣν ἐνετείλατό σοι Κύριος καὶ ἡτοίμασε τὴν βασιλείαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ Ἰσραήλ· καὶ νῦν οὐ στήσεται ἡ βασιλεία σου· ἀλλ' ἐζήτησε Κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ».

(3) Μετὰ δὲ ταῦτα χρίσας τὸν Δαυὶδ ὁ Σαμουὴλ ἐν λόγῳ Κυ-

---

3. Ps. XXXIV. 14. — 7. Ced. 108,5 — 8. λέ ἔτη, cf. 110,8 — 20? 149,7 — 10.— 11. 1 Sam. VIII. 7. — 14. Ced. 110,20—114,14, 149,16—150,5 Τῷ ι΄ ἔτει Σαοὺλ ἡ κάθοδος Ἡρακλειδῶν γέγονε, καὶ ἡ τῶν Μυκηνῶν κατελύθη βασιλεία, π΄ ἔτει τῆς Ἰλίου ἁλώσεως, ἐφ' οὗ ἦν Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος οἱ σοφοὶ παρ' Ἕλλησι καὶ Μένανδρος καὶ Θουκυδίδης· σχόλιον 27ᵃ; Ced. 170,21 sub. Salomone. — 21. 1 Sam. XIII. 13 — 14. — 25. Ced. 113,18—114,7, 150,5—151,14. Glyc. 327,3—328,8.

ρίου, εἶτα γηράσας καὶ τελευτήσας προσέθετο μᾶλλον ὁ Σαοὺλ παροργίζειν τὸν Κύριον, ὅθεν καὶ πνεῦμα Κυρίου ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν, οὗ δὴ ἕνεκα Δαυὶδ ἄγεται πρὸς αὐτὸν εἰς παρηγορίαν τοῦ πάθους. «Καὶ ἐγένετο, φησὶν, ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοὺλ, καὶ λαμβάνων Δαυὶδ τὴν κίνυραν, ἔψαλλεν, καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πονηρὸν πνεῦμα». (4) Ἀλλ' οὖν γε πατάξας τὸν ἀλλόφυλον «Γολιὰθ, ος ἦν τῇ ἡλικίᾳ πηχέων τὸ ὕψος δ' καὶ σπιθαμῆς, καὶ περικεφαλαία χαλκῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἁλυσιδωτὸν θώρακα περιβέβληται χιλιάδας ἔχοντα ε' σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, κνημίδες χαλκαῖ ἐπὶ τῶν σκηλῶν αὐτοῦ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων· καὶ ἡ ἐπ' αὐτῷ λόγχη, ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ ἀσπὶς χαλκῆ ἀναμέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ». Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθεὶς τῷ Σαοὺλ ὁ Δαυὶδ, ἐφθονήθη προφάσει τῶν χορευτρίων ἕνεκεν τῆς εὐφημίας ἧς ἐπῆδον αὐτῷ λέγουσαι· «ἐνίκησε Σαοὺλ ἐν χιλιάσι καὶ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν». (5) Καὶ ἀποδιδράσκει Δαυὶδ ἀπ' αὐτοῦ, ὅτε καὶ τοὺς ἄρτους ἔφαγε τῆς προθέσεως ἐκ χειρὸς Ἀβιμέλεχ τοῦ ἀρχιερέως, περὶ οὗ Σαοὺλ θυμωθεὶς καὶ ἀγανακτήσας ἀνεῖλε τὸν Ἀβιμέλεχ, διὰ χειρὸς Δοὴκ τοῦ Σύρου, καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς Κυρίου ἄνδρες υν', οὐ μὴν δὲ «καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν τῶν ἱερέων Νομβὰν ἐπάταξεν ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς καὶ νηπίου θηλάζοντος καὶ μόσχου καὶ ὄνου καὶ προβάτων»· οὐ κατελείφθη αὐτῶν οὐδὲ εἷς, πλὴν Ἀβιάθαρ υἱὸς Ἀβιμέλεχ φυγὼν πρὸς τὸν Δαυίδ. (6) Αὕτη τοῦ Σαοὺλ ἡ μιαιφονία πασῶν τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων δυσσεβεστέρα· τοῦ μὲν γὰρ θεοῦ προστεταχότος (27ᵃ) ἄρδην ἐξολοθρεῦσαί τὸν Ἀμαλὴκ, οὐ μόνον τὸν Ἄγαγ διέσωσεν, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἦν αὐτοῦ ἀξιόκτητα· τοῦ δὲ θυμοῦ κεκινηκότος, οὐ μόνον τοὺς ἱερεῖς κατέκτεινεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν διέφθειρεν αὔτανδρον. (7) Καταδιώκων δὲ τὸν Δαυὶδ, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς, ἐμπεσὼν εἰς χεῖρας τοῦ μακαρίου, καὶ μηδὲν ἀποδοὺς αὐτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἔφη Δαυὶδ

---

4. 1 Sam. XVI. 23.—9. 1 Sam XVII. 4—7. ὑ. αὐτοῦ δ. π. καὶ σπ. καὶ π. ἐπὶ τῆς κ. ἀ.—15. ἐπεῖδον cod. — 1 Sam. XVIII. 7.—6. Glyc. 329,1—4. — 20. 1 Sam. XXII. 18. κε'. — 21. 1 Sam. XXII. 19. — 23. 1 Sam. XXII. 20. — 29. Glyc. 329,5—9.

ὁ πραότατος πρὸς Σαοὺλ τὸν ἀπανθρωπότατον. «Ἵνα τί καταδιώκεις, ὦ βασιλεῦ, λαβεῖν τὴν ψυχήν μου; δικάσει Κύριος ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἐκδικήσει με ἐκ χειρός σου· ἡ δὲ χείρ μου οὐκ ἔστιν ἐπί σε, καθὼς λέγεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ παραβολῇ, ὅτι ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται πλημμέλεια» «Καὶ ὁ μὲν οἶκος Δαυὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει». (8) Εἶτα τῶν ἀλλοφύλων πρὸς Σαοὺλ στρατοπεδευκότων, τοῦ δὲ πρὸς τὴν ἐγγαστρίμυθον ἀπελθόντος καὶ τὴν ἀπόφασιν δεξαμένου, προθύμως εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον καὶ τοξευθεὶς εἰς τὰ ὑποχόνδρια, εἶπε· πρὸς τὸν αἴροντα αὐτοῦ τὰ σκεύη· «Σπάσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἀποκέντησόν με, μήποτε παίξουσιν εἰς ἐμὲ οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι». Τοῦ δὲ φοβηθέντος καὶ μὴ ὑπακούσαντος, ἔλαβε Σαοὺλ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτήν, ἐφ' ἣν καὶ ὁ σκευοφόρος ἐπιπεσὼν ἀναιρεῖται καὶ αὐτὸς διὰ τῆς αὐτῆς ῥομφαίας. Καὶ οὕτως ἀπέθανε Σαοὺλ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ, (αἷς ἠνόμησε τῷ θεῷ, διότι οὐκ ἐφύλαξε τὸν λόγον Κυρίου· καὶ ὅτι ἐπεζήτησε τῇ ἐγγαστριμύθῳ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σαμουὴλ ὁ προφήτης καὶ οὐκ ἐζήτησε Κύριον· καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν καὶ ἀφαιρεθεῖσα ἡ βασιλεία ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, μετηνέχθη εἰς Δαυὶδ καὶ τὸ γένος αὐτοῦ). (9) Τί τοίνυν τὸν Σαοὺλ ὤνησε τὸ μέγεθος αὐτοῦ καὶ τὸ ὕψος τοῦ σώματος ἢ τί τὸν Δαυὶδ ἔβλαψε τὸ σμικρὸν καὶ εὐτελὲς τῆς ἡλικίας; Ὁ μὲν γὰρ ὥσπέρ τις δρῦς ὑψηλόκομος καρπὸν κακίας ἔφερε καὶ τροφὴν χοίρων· ὁ δὲ οἱάπερ ἄμπελος εὐκληματοῦσα καὶ καρποφοροῦσα ταῖς παντοδαπαῖς ἀρεταῖς, οἶνον εὐφραίνοντα καρδίαν ἀνθρώπων ἐβλάστανεν· «ἀρετῆς γάρ, φησὶν ὁ μέγας Ἰσίδωρος, ἀπούσης, οὐδὲν ὄφελος τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς»· ὅθεν φησὶν ὁ θεὸς πρὸς τὸν Σαμουήλ. «Μὴ βλέψῃς ἐπὶ τὴν ὄψιν τοῦ α' υἱοῦ Ἰεσσαὶ μηδὲ τὴν ἕξιν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ καταπλαγῇς, διότι ἐξουδένωκα αὐτόν· διότι οὐχ ὡς βλέψῃ ἄνθρωπος, ὄψεται θεός· ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ θεὸς εἰς καρδίαν». Οὐ δεῖ τοίνυν οὐδὲ ἐν «τῷ τοῦ σώματος ὕψει φαν-

1. 1 Sam. XXIV. 12 — 14. — 5. 2 Sam. III. 1. — 7. Glyc. 329,10 — 11. — 10. 1 Sam. XXXI. 4,5. — 25. Locus nondum editus? — 27. 1 Sam. XVI. 7. — 31. Isidorus I. 265.

τάζεσθαί καὶ μεγαλοφρονεῖν, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ ἀρετῇ καὶ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ σεμνύνεσθαι· ἐπεὶ καὶ» Νεβρὼδ ὁ γίγας πολλοὺς ὑπερίπτατο; καὶ οἱ Ἀσταρὼθ γίγαντες, (καὶ ὁ Ὢγ βασιλεὺς τῆς Βασὰν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων καὶ κατοικῶν ἐν τῇ Ῥαφαῒν ἐν Ἀσταρὼθ, ὧν τε τῶν Ῥαφαῒν ἀπόγονος, οὗ καὶ ἡ κλίνη σιδηρᾶ, τὸ μῆκος ἔχουσα πῆχυς θ' καὶ τὸ πλάτος δ',) καὶ Γωλιὰθ ὁ ἀλλόφυλος· ὁμοίως Σαοὺλ, ὁ παντὸς * Ἰσραὴλ ὑπερώμιος· ἀλλ' οὐδὲν αὐτὸν ὤνησε τὸ μέγεθος (τοῦ σώματος μετὰ τῆς πολλῆς ἐκείνης ἰσχύος, ἀρετῆς ἐρήμου ὑπάρχοντος καὶ) τῆς θείας ἐπιεικείας φρονήσαντος ὑψηλότερα». (10) Ὅτι δὲ οὐκ ἀνήγαγεν ἀληθῶς τὸν Σαμουὴλ ἡ ἐγγηστρίμυθος, ὡς οἴονταί τινες, διὰ τὸ τὴν ἱστορίαν ἐν τούτῳ φάναι, (27[b]) οὕτως ἀδιαφόρως ἀναγαγεῖν ὀνομάσαι· πρῶτον μὲν δῆλον, τὸ μὴ φέρειν δαίμονα προσβολὴν ἁγίου· εἰ γὰρ ἔτι ἐν σαρκὶ περιόντι δέδοικε, πῶς ἀσωμάτους ἰδεῖν καρτερήσειεν; β' δὲ ὅτι οὐκ αὐτὸν ἀνήγαγεν, ἀλλὰ φάσματος ἰδέαν· ὁ γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἡρμοσμένος, οὗτός ἐστι Σαμουὴλ, ὡς καὶ ὁλοσώματον εἶδεν αὐτὸν καὶ ὁ Σαούλ· γ' δὲ· ἡ πρόῤῥησις ψευδής ἐστιν ἡ λέγουσα, ὅτι» αὔριον σὺ καὶ υἱοί σου πεσοῦνται»· μετὰ γὰρ ἡμέρας δ' ἀπέθανε Σαοὺλ, ὑποστρέψαντος τοῦ Δαυὶδ ἐκ [τοῦ μετὰ] τῶν Ἀμαληκιτῶν πολέμου· φησὶ γάρ· «Καὶ ὤρθρισε Δαυὶδ τοῦ ἀπελθεῖν πρωῒ καὶ φυλάσσειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν ἐπὶ Ἰσραήλ». Καὶ ἐλθόντος τοῦ Δαυὶδ εἰς τὴν γῆν ἐκείνην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ καταδιώξαντος τοὺς Ἀμαληκίτας καὶ μετὰ νίκης ὑποστρέψαντος τῇ δ' ἡμέρᾳ, ἐπάγει λέγουσα ἡ θεία γραφή. «Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουν ἐν Ἰσραὴλ καὶ ἔφυγον ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων καὶ πίπτουσι τραυματίαι ἐν τῷ ὄρει Γελβουέ». «Καὶ βαρύνεται ὁ πόλεμος ἐπὶ Σαοὺλ καὶ τοξεύεται εἰς τὰ ὑποχόνδρια». Εἰ δὲ καὶ ἠλήθευσεν ἡ ἐγγαστρίμυθος, ὥς τινες νομίζουσιν, οὐ μέγα τοῦτο, ὁ γὰρ θεὸς καὶ τὸν δαίμονα ἐν σχήματι φανέντα εἰπεῖν ἄκοντα τὴν ἀλήθειαν κατηνάγκασεν,

2. πολλῷ σε ὑπ. Is. — 5. ὄν τὰ τοῦ codex. cf. Deut. III. 1 — 11. — 7. ἀλλ. καὶ Σ. Is. — * τοῦ Is. — 8. αὐτοὺς Is. — τὸ μῆκος τῆς Is. — 9. ἐρήμους codex. — 10. Glyc. 322,18 — 330,14. — 12. τοῦτο codex. — 14. δεδοίκα codex. — 18. 1 Sam. XXVIII. 19. — 20. 1 Sam. XXIX. 11. — 25. 1 Sam. XXXI. 1. — 27. 1 Sam. XXXI. 3.

ὥσπερ καὶ τὸν Βαλαὰμ εὐλογῆσαι τὸν Ἰσραὴλ ἄκοντα πεποίηκεν· ἔφη γάρ. «Κἂν ἀπέλϑῃς πρὸς τὸν ψευδοπροφήτην, ἐγὼ Κύριος ἀποκριϑήσομαί σοι». Τοῦ δέ γε Σαοὺλ ἀναιρεϑέντος, καταλιπὼν Δαυὶδ Ἀγχοὺς τὸν βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐλϑὼν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πρὸς τὸν ὁμόφυλον Ἰσραὴλ, βασιλεύει κατὰ ϑείαν εὐδοκίαν. «Πῶς οὖν, φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ἐν μὲν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ λγ' ψαλμοῦ Ἀβιμέλεχ ὀνομάζεται»; (φησὶ γάρ· «ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτόν».) Ἡ δὲ ἱστορία Ἀγχοὺς αὐτὸν προσηγόρευσεν. Καὶ φαμὲν, ὥς τινα τοιοῦτον λόγον φϑάσαντα εἰς ἡμᾶς ἐκ παραδόσεως *, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῶν ἀλλοφύλων κοινὰ μὲν εἶχον ὀνόματα, τὸ Ἀβιμέλεχ, ἴδιον δὲ ἕκαστος ὃ προσηγορεύετο, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἔστιν ἰδεῖν βασιλείας, Καίσαρας μὲν λεγομένους κοινῶς καὶ Αὐγούστους, ἄλλα δὲ τὰ κύρια αὐτῶν ὀνόματα, ὥσπερ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις τὸ Φαραώ ἐστιν. Φαίνεται γὰρ ** καὶ *** ἐπὶ Ἰωσὴφ καὶ ὁ ἐπὶ Μωϋσέως Φαραὼ μετὰ γενεὰς δ' ἐγερϑεὶς βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ ἐπὶ Σολομῶντος Φαραώ. «Ἔλαβε γὰρ, φησὶ, τὴν ϑυγατέρα Φαραώ». Καὶ ὁ ἐπὶ Ἱερεμίου πάλιν βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Φαραὼ προσηγορεύετο. Οὕτω δὴ καὶ Ἀβιμέλεχ καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἦν Ἀβραὰμ καὶ ὁ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰσαάκ· καὶ ὁ νῦν λεγόμενος ἐπὶ τῶν χρόνων Δαυίδ». — «Ἀβιμέλεχ εἴρηται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, τὸ κοινὸν μὲν τῆς ἱστορίας λέλεκται, ὅπερ ἰδίως ἦν αὐτῷ ἐκ γενετῆς ἐπικείμενον».

XXXIX. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙΛΕΙΑΣ ΔΑΥΙΔ.

Μετὰ δὲ Σαοὺλ ἐβασίλευσε Δαυὶδ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἔτη μ', ὃς 1030 (4125)
ἐποίησε τὰ ϑελήματα τοῦ Κυρίου πάντα κατὰ τὸ εἰρημένον.

---

2. Κἂν ἀπ. π. τ. Κυτιεῖς οὐδὲ ἐκεῖ ἔσται ἀνάπαυσίς σοι Ies. XXIII. 12.? — 7. l. 212. D. ἡ μὲν ἐπ. — ὀνόμαζει — Ps. XXXIV. — 10. Ἀγ. παραδίδωσι τὸν βασιλέα τῶν Γετϑαίων, τοιοῦτον λ. τ. Bas. — * ἔχομεν Bas. — 11. κοινὸν — ὄνομα Bas. — 14. ἑαυτῶν κεκτημένους ὀ. Bas. — 15. τῷ Ced. — τοιοῦτον γὰρ π. Ἀ. ἐ. τὸ Φ. Bas. — ** Φαραὼ λεγόμενος Bas. — *** ὁ Bas. — 16. M. μετὰ Bas. — 17. Φ. καὶ ὁ κατὰ τοὺς χρόνους Σ. Bas. — 1. Reg. III. 1. — 18. Καὶ ὁ κατὰ τοὺς χρόνους Ἱερεμίου Φ. Bas. — 19. Ὁ. δὲ καὶ Bas. — 20. καὶ κατὰ τοὺς χρόνους Ἰσ. Bas. — 21. καιρῶν Bas. B, sed. C. χρον. — 22. Ἀ. δὲ παραδέδοται ὑπὸ τῆς ἱ. Bas. — 25. Ced. 151,15 — 18. — 26. Act. XIII. 22. ex 1 Sam. XIII. 14,11, 35.

«Εὗρον Δαυίδ, τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ ϑελήματά μου»· «εὗρον Δαυίδ τὸν δοῦλόν μου (28ᵃ) ἔχρισα αὐτόν· ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν· οὐκ ὠφελήσει ἐχϑρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσϑήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν· καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχϑροὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι· καὶ ἡ ἀλήϑειά μου καὶ ὁ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωϑήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ»· διὸ δὴ τὸ ϑεῖον περὶ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ φησίν· «ἐξελάξατο Δαυίδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνέων τῶν προβάτων, — ποιμαίνειν Ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, ὃς καὶ μετ' ἐπιστήμης ϑείας καὶ εὐσεβείας ἡτοίμασεν αὐτούς, καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς»· ὅϑεν ἐπήγαγεν ἡ γραφὴ λέγουσα. «Καὶ ἐβασίλευσε Δαυίδ ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ ἦν ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην». (2) «Οὗτος τοίνυν πατάξας Μολχὸμ βασιλέα τῶν Σύρων καὶ λαβὼν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν μέγαν ἔχοντα λίϑους τιμίους· καὶ φορέσας αὐτὸν ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κόσμος εὐπρεπής, ὅπερ δηλῶν πάλιν ἔφη· «Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανϑήσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιασϑήσεται σφόδρα· τὴν ἐπιϑυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ καὶ τὴν ϑέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν, ὅτι πρέφϑασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος, ἔϑηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίϑου τιμίου· ζωὴν ᾐτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ· μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιϑήσεις ἐπ' αὐτόν».

(3) Καὶ οὕτως ἐνισχύσας ὁ μακάριος καὶ κραταιωϑεὶς τῆς συμμαχίας τοῦ κρείττονος πεπλήρωκε καὶ τοῦ Ἰσαὰκ τὴν προσηγορίαν καὶ τὴν πρὸς Ἰακὼβ δοϑεῖσαν εὐλογίαν, ὥς φησιν Θεοδώρητος, ὅτι «γίνου Κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σοῦ» Ἡσαῦ, καὶ πατάξας

2. Ps. LXXXIX. 20—24. — 9. Ps. LXXVIII. 70,72. — 13. καὶ ἐποίμανεν α. ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ συνέσει τ. χ. α. ὡ. α. Ps. — 14. 2 Sam. VIII. 15. — 15. 2 Sam. XII. 30. — 19. Ps. XXI 1—4. — 21. ψυχῆς 2. — δέησιν Ps. — 30. Quaestiones in Gen. 81; commentarius vero in Ps. de hac origine nihil habet Gen. XXVII. 29.

τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ γενόμενοι πάντες οἱ ἐκ τοῦ Ἡσαῦ Ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῷ Δαυίδ, ἐπέθηκε τῇ προῤῥήσει τὸ τέλος ψάλλων «ἐπὶ Ἰδουμαίαν ἐπιβαλῶ ὑπόδημά μου· ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν»· οἱ γάρ τοι Ἰδουμαῖοι πρόγονον ἔχοντες τὸν Ἡσαῦ ἐξ οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν ἐσχήκασιν.—Ἐδὼμ γὰρ ὠνομάσθη, ὅτι τῶν πρωτοτοκίων τὸν φακὸν προτιμήσας — οὐ τῆς προσηγορίας μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς μνησικακίας τοῦ προπάτορος ἐγένοντο κληρονόμοι. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ἐπίμονον ἔσχε κατὰ τοῦ Ἰακὼβ τὴν ὀργὴν ἐπὶ πλεῖστον, ὡς καὶ διαῤῥήδην εἰπεῖν· «ἠγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι τοῦ πατρός μου, ἵνα ἀποκτείνω Ἰακὼβ τὸν ἀδελφόν μου», οὕτω καὶ οὗτοι τοὺς ἐξ Ἰακὼβ διηνεκῶς φθονοῦντες ἐπιβουλαῖς κατ' αὐτῶν ἐχρῶντο μυρίαις, καὶ ἡνίκα μὲν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀπαλλαγέντες δουλείας καὶ ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐπηγγελμένην ἠβουλήθησαν γῆν, τοῦ Μωϋσέως ἡγουμένου καὶ προστατοῦντος, οὐ μόνον οὐχ ὑπεδέξαντο φιλοφρόνως, ἀλλ' οὐδὲ διελθεῖν τὴν ἰδίαν συνεχώρησαν χώραν. Καὶ ταῦτα τοῦ θείου Μωϋσέως διὰ (28[b]) πρεσβευτῶν παρακαλοῦντος καὶ ὑποσχομένου, ὡς οὐκ ἐκκλίνουσι δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀλλ' ὁδῷ βασιλικῇ βαδιοῦνται, καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος τὴν χρείαν ὠνούμενοι. Καὶ μετὰ ταῦτα δὲ συνεχῶς τὴν οἰκείαν δυσμένειαν ἐπεδείκνυντο, ποτὲ μὲν μόνοι κατ' αὐτῶν στρατεύειν ἐπιχειροῦντες, ποτὲ δὲ τοῖς πολεμοῦσιν αὐτοὺς ἐπαμύνοντες προθύμως. Καὶ μέντοι καὶ ἡνίκα πάλιν Ἀσσύριοι καὶ Βαβυλώνιοι ταῖς κατ' αὐτῶν ἐχρήσαντο προσβολαῖς, μυρία ἔδρασαν εἰς αὐτοὺς δεινά, οὐ συμπαρατάττοντες μόνον τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ καὶ λόχους καθίζοντες, καὶ τοὺς φεύγειν πειρωμένους θηρεύοντες, τοὺς δὲ τοῖς ἐχθροῖς παραδιδόντες, ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ θεσπέσιος Δαυὶδ προθεωρῶν ἐναργῶς ὑπέφηνεν· εἰπὼν γὰρ προφητικῶς περὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ. «Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών»· φάσκει καὶ περὶ τῆς καταληψομένης τοὺς πολεμήσαντας τὸν λαὸν συμφορᾶς· «μνήσθητι, Κύριε, τῶν υἱῶν Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλὴμ τῶν λεγόντων· ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς», περὶ ὧν ἐπάγει τὰ ἐλεεινὰ πάθη

---

2. Ps. CVIII. 9. — 9. Gen. XXVII. 41. — 28. Ps. CXXXVII. 1,7. τὸν ποταμὸν cod.

τῶν ἐξανδραποδιζομένων· «καὶ οἵτινες συνηγμένοι εἰσὶ, μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ῥάξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν». Τίνες μετὰ ταῦτα δράσουσι, πάλιν λέγει. «Ἰδοὺ ἐγερῶ ὑμῖν τοὺς Μήδους, — καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ ἐλεήσωσιν, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις σου φείσονται οἱ ὀφϑαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἔσται Βαβυλὼν ἡ καλεῖται ἔνδοξος ἀπὸ βασιλέως Χαλδαίων, ὃν τρόπον κατέστρεψε Κύριος Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα», λέγει Κύριος. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῆς ἐρημώσεως Βαβυλῶνος ἔφη σχετλιαστικῶς. «Πῶς συνεκλάσϑη καὶ πῶς συνετρίβη (Βαβυλὼν) ἡ σφῦρα πάσης τῆς γῆς». Ἡ μὲν οὖν προφητεία αὕτη οὐ πρὸ πολλῶν γενεῶν ἐστι τῆς τοῦ Ἰσραὴλ αἰχμαλωσίας· πάλιν δὲ μετὰ πολλοῖς ὕστερον ἔτεσιν, φαινόνται οἱ Μῆδοι ἐπιστρατεύσοντες τοῖς Ἀσσυρίοις, παραμυϑία οὖν τῶν αἰχμαλωτιζομένων ἡ προσδοκία τῆς ἐκδικήσεως τῆς μετὰ πολὺ καταληψομένης τὸν λαὸν τὸν κακώσαντα τὸν Ἰσραήλ. Ταύτην γάρ τοι προβλέπων τὴν ἡμέραν τῆς ἀνταποδώσεως ὁ Δαυίδ, καϑ᾽ ἣν οἱ ἀπὸ τοῦ Μαδαὴ Μῆδοι κρατήσαντες τῶν Βαβυλωνίων καὶ μηδὲ τοῖς νηπίοις αὐτῶν φείσονται, εἰκότως ἔψαλλε «Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν». (4) Εἶτα πάλιν φησί. «Καὶ ἐπορεύϑη ὁ Δαυὶδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ Κύριος παντοκράτωρ μετ᾽ αὐτοῦ, εἶχε δὲ καὶ δυνατοὺς ἄνδρας λζ΄ τοιούτους ὥστε τὸν μικρὸν αὐτῶν ποιεῖν πρὸς ρ΄, τὸν δὲ μέγαν πρὸς ͵α, ἐξ ὧν αὐτῶν τὰ ὀνόματα ταῦτα· «Σεβοχᾶ· οὗτος ἐπάταξε τὸν Σὲφ, τὸν τοῦ Ῥαφᾶ ἀπόγονον τῶν γιγάντων». «Ἐλεανὰν· οὗτος (29ᵃ) ἀνεῖλεν ἄνδρα δυνατὸν παμμεγέϑη, οὗ ἦν τό ξύλον τοῦ δόρατος ὡς ἀντίον ὑφαίνοντος. — Ἰωάϑαμ· οὗτος ἀπέκτεινεν ἄνδρα δυνατὸν Χετταῖον, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ δακτύλους ἀνὰ ἕξ, τοὺς πάντας κδ΄. — «Ἀδινὼν· οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ψ΄ στρατιώτας εἰς μίαν παρεμβολήν» — Ἰσπεβαδᾶ· οὗτος ἐσπά-

---

1. Ies. XIII. 15,16. — 3. μὲν ταῦτα? — Ies. XIII. 17—19 ἐπεγείρω. — 6. καλὴ τε καὶ ἐνδ. cod. — 7. ὁ ϑς Ies. — 9. Ier. L. 23 ἐκλ. καὶ συν. ἡ σφ. — 17. Ps. CXXXVII. 9. — 18. Περὶ τῶν δυνατῶν ἀνδρῶν ὧν εἶχε Δαυίδ. 1. Chr. XII. 10—47? Glyc. 336,10 — 20. Ced. 115,11—116,4; 151,18—153,9. — 22. 2 Sam. XXI. 18. — 23. 2 Sam. XXI. 19,20. — 25. Ἰωνάϑαν 2 Sam. XXI. 20 — 22. — 28. ω΄. στρ. εἰσάπαξ 2 Sam. XXIII. 8.

σατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἑνὶ ἐπὶ στρατιώτας τ' — Μαρᾶ· οὗτος τῶν ἀλλοφύλων ἐλθόντων καὶ βουλομένων ἁρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ, πλήρη οὖσαν φακοῦ, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντες, μόνος ἔστη καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἐδίωξε, τὴν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν — Ἐλεάζαρ, (οὗτος μερίδος οὔσης κριθῆς, τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἐστηλώθη καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἔτρεψε, τὴν δὲ κριθὴν διέσωσεν· τοσοῦτον γάρ) «ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους, ἕως ἡ χεὶρ αὐτοῦ κοπιάσασα, προσεκολλήθη τῇ μαχαίρᾳ καὶ ὁ λαὸς ἐπέτρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. — Βαναίας οὗτος πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριὴλ τοῦ Μωάβ, καὶ καταβὰς ἐν ἡμέρᾳ χειμῶνος εἰς λάκκον, ἀπέκτεινε λέοντα, ἀνεῖλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον, ἑπτὰ πήχυς ἔχοντα «δόρυ ὡς ξύλον διαβάθρας»· ἁρπάσας γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸ δόρυ, ἐν αὐτῷ ἀπέκτεινεν αὐτόν. — «Ἀβεσσά, ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ», ἐπάταξεν ἄνδρας χ' — καὶ τὸν Ἰεσβὶ θέλοντα φονεῦσαι τὸν Δαυίδ· ἦν δὲ ὁ Ἰεσβὶ ἔγγονος τοῦ Ῥαφᾶ δόρυ ἔχοντος σταθμῶν σίκλων τ'. — Ἡνίκα δὲ ἔτρεχεν ὁ Ἀβεσά, ἦν ὡς δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσιν — Τρεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν δυνατοί, περικυκλωσάντων ποτὲ τῶν ἀλλοφύλων τὴν Βηθλεὲμ καὶ τοῦ Δαυὶδ ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ φρέατος τῆς Βηθλεὲμ, διέβησαν οἱ γ' καὶ διαῤῥήξαντες τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, ὑδρεύσαντο ἐκ τοῦ φρέατος καὶ ἤνεγκαν ὕδωρ τῷ Δαυίδ· ὁ δὲ θουμάσας αὐτῶν τὴν δύναμιν καὶ τὴν τόλμην, ἔλαβε τὸ ὕδωρ καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ Κυρίῳ λέγων· «Ἵλεως μοι, Κύριε, εἰ αἷμα ἀνθρώπων τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι». — Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται ὑπῆρχον ἄνδρες δυνατώτατοι καὶ ἀκαταγώνιστοι καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους φοβερώτατοι, θυρεοὺς αἴροντες καὶ δόρατα μέγιστα καὶ κοῦφοι τοῖς ποσὶν ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὄρεων ὑπάρχοντες καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτῶν πάνυ ἔκπληκτος, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα λεόντων.

---

1. Σαμαΐα 11,12. — 5. Ἐλεανὰν 9,10. — 10. καὶ ὁ λ. ἐκάθησε ὀ. ἀ. πλὴν ἐκδιδύσκειν 10. — 13. ἀνὴρ αὐτὸς πολλοστὸς ἔργοις 20,21. — 11. ἡ. τοῦ χιόνος 20. — 15. αὐτὸς ἐξήγειρε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τ' τραυματίας 18. — 17. Ἰ. ὃς ἦν ἐν τοῖς ἐκγόνοις τοῦ Ῥ. καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ τ. σ. XXI. 16. — 2 Sam. XXI. 13—17. — 24. τῶν ἀνδρῶν 17. — 29. Cod. 153,9—154,19.

(5) Τοὺς δέ γε πολεμιστάς, οὓς εἶχε πάλιν ὁ Δαυίδ, ἦν ὁ ἀριϑμὸς μυριάδες σλδ', καϑὼς ἠριϑμήϑησαν παρὰ Ἰωὰβ τοῦ ἀρχιστρατήγου· φησὶ γάρ. «Καὶ προσέϑετο ὀργῇ Κύριος ἐκκαῆναι ἐν Ἰσραὴλ καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαυὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων· «πορεύϑητι καὶ ἀρίϑμησον τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδα. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰβ τὸν ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τῆς μετ' αὐτοῦ. Διέλϑετε τὰς φυλὰς πάσας Ἰσραὴλ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὸν λαὸν καὶ γνώσομαι τὸν ἀριϑμὸν τοῦ λαοῦ». Καὶ εἶπεν Ἰωάβ. «Προσϑείη Κύριος ὁ ϑεὸς ἐπὶ τὸν λαόν σου».—«Καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου βούλεται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ»; Καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς Ἰωὰβ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως, καὶ ἀπῆλϑε Ἰωὰβ ἐπισκέψασϑαι τὸν λαόν». «Καὶ δὴ ἐπισκεψάμενος δέδωκε (29[b]) τὸν ἀριϑμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τοῦ Δαυίδ. Καὶ ἦν πᾶς Ἰσραὴλ χίλιαι * καὶ ρ' χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν· καὶ Ἰούδας χιλιάδας υπ' ἀνδρῶν ἐσπασμένον μάχαιραν»· τὸν δὲ Λευῒ καὶ τὸν Βενιαμὶν οὐκ ἠρίϑμησε, ὅτι προσώχϑησεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως τῷ Ἰωάβ. Καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον τοῦ ϑεοῦ τοῦτο». «Καὶ ἐπάταξε καρδία Δαυὶδ αὐτὸν ἐν τῷ ἀριϑμῆσαι τὸν λαόν». (6) Καὶ ἀπέστειλε Κύριος Γὰδ τὸν προφήτην πρὸς Δαυὶδ καὶ εἶπε· «Τάδε λέγει Κύριος· ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσϑαι σοι, ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐν τῇ γῇ σου ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου τῶν ἐχϑρῶν σου ἢ γ' ἡμέρας ϑάνατον ἐν τῇ γῇ σου». — Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Γάδ. «Στενά μοι πάντοϑέν ἐστι καὶ τὰ τρία, πλὴν ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας Κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ· εἰς δὲ χεῖρας ἀνϑρώπων μὴ ἐμπέσω». Καὶ ἐξελέξατο Δαυὶδ τὸν ϑάνατον· καὶ ἡμέραι ϑέρους πυρῶν, καὶ ἔδωκε Κύριος ϑάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐϑεν ἕως * ἀρίστου· καὶ ἀπέϑανον ἐκ τοῦ λαοῦ χιλιάδες ο'. Καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐν Ἱερουσαλὴμ τοῦ διαφϑεῖραι ἐν αὐτῇ. — Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν ϑεὸν ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἄγγελον τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ. «Ἰδού, ἐγὼ ἡμάρτηκα καὶ

---

1. Cod. 153,9—154,19.—3. 2 Sam. XXIV. 1—4.—* χιλιάδες 1 Par. XXI. 5, χιλιάδες ρ' καὶ χβ' Leo. ω' χιλιάδες 2 Sam. XXIV. 9. — 14. τετρακόσια ἑβδομήκοντα 1 Par. φ' χ. 2 Sam. — 16. 1 Par. XXI. 6 κατίσχυσε. — 17. 2 Sam. XXIV. 10. — 18. Cod. 160,6 — 19. — 19. 2 Sam. XXIV. 12—17. — 26. ϑερισμοῦ 15. — * ὥρας.

ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κακοποιήσας· καὶ οὗτοι τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γενέσϑω δὴ ἡ χείρ σου ἐν ἐμοί, Κύριε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου». Καὶ παρακληϑεὶς ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον. «Ἄνες τὴν χεῖρα σου».—«Καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ ϑυσιαστήριον Δαυὶδ καὶ ἀνήνεγκεν εὐϑὺς ὁλοκαυτώσεις· καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Κύριος καὶ συνεσχέϑη ἐπάνω Ἰσραὴλ ἡ ϑραῦσις». (7) Ταῦτα δὲ φησὶ πάλιν Θεοδώρητος οὐκ ἀπεικῶς συμβεβηκέναι, ἀλλ' οἰκείας παρανομίας ἔτισε δίκας ὁ λαὸς ἐπὶ προφάσει· καταλιπὼν γὰρ τὸν εὐσεβῆ καὶ ϑεῖον βασιλέα, τυράννῳ καὶ πατραλῴῃ παιδὶ συνεστράτευσεν. Οὕτω δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ εἰς τοὺς Γαβαωνίτας ἀναίρεσιν ἐπαιδεύϑη διὰ λιμοῦ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν· ὁ μὲν γὰρ λαὸς ἅπας καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, πεποίηκε τὰς πρὸς ἐκείνους συνϑήκας τοὺς Γαβαωνίτας· ἐκοινώνησε δὲ τῶν ὅρκων καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἀρχιερεύς. Ἔδει τοίνυν τοὺς ἀπογόνους τῶν ὠμοκότων μὴ παραβῆναι τὸν ὅρκον καὶ τὰς σπονδὰς, ἀλλὰ πεῖσαι μᾶλλον τὸν παρανομοῦντα βασιλέα τὰς πρὸς αὐτοὺς φυλάξαι συνϑήκας· πληροῦται δὲ εἰς αὐτοὺς τὸ παρὰ τοῦ Νῶε πρὸς τὸν προπάτορα αὐτῶν Χαναὰν εἰρημένον. «Ἐπικατάρατος Χαναὰν παῖς, οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ». Διὸ φησὶ πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς πανουργίας αὐτῶν. «Καὶ νῦν ἐπικατάρατοί ἐστε· οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἐξ ὑμῶν δοῦλος οὐδὲ ξυλοκόπος καὶ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ ϑεῷ μου». «Κατέστησεν αὐτοὺς Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόπους καὶ ὑδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ ϑυσιαστηρίῳ τοῦ ϑεοῦ». Διὰ τοῦτο ἐγένοντο οἱ κατοικοῦντες Γαβαὼν ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τῷ ϑυσιαστηρίῳ τοῦ ϑεοῦ καὶ πάλιν τῇ συναγωγῇ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ εἰς (30ᵃ) τὸν τόπον οὗ ἂν ἐκλέξεται Κύριος». Ἐπεὶ οὖν ταῦτα παρελογίσαντο, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὑπέστησαν τὴν διὰ τοῦ λιμοῦ παιδείαν, διδάσκει οὖν ἡμᾶς ὁ λόγος μὴ παραβαίνειν τὰς ἐπὶ ϑεοῦ γενομένας μεϑ' ὅρκων συνϑήκας, κἂν εἰς ἄλλων ὠφέλειαν ἡ παράβασις γίνηται. Ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν

4. 2 Sam. XXIV. 25. — 6. Ced. 154.19 — 156,3. — 9. πατραλύα codex. — 14. ὁμωμ. cod. — 18. Theodoreti Quaest. in Gen. 58 Ἡ δὲ τοῦ Χαναὰν δουλεία ἐν τοῖς Γαβαωνίταις τὸ τέλος ἐδέξατο, in Ios. 12. Gen. IX. 25. — 20. Ios. IX. 22. — 22. Ios. IX. 27. — 26. οὗ ἂν ἐξελ. cod. — 27. Glyc. 334,14—335,1.

τῆς θεηλάτου ὀργῆς ὁ Δαυὶδ καὶ τῆς πληγῆς τοῦ λιμοῦ τὸν θεὸν ἠρώτησε καὶ μαθὼν ὡς ἕνεκεν τῆς τῶν Γαβαωνιτῶν ἀδίκου ἀναιρέσεως εὐθύνας ἐπράττοντο, καὶ τοῖς ἐκείνοις ἐχρήσατο κριταῖς τοῖς ἠδικημένοις λέγων. «Τί ποιήσω ὑμῖν; καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσωμαι»; Καὶ φασίν· «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαοὺλ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς Ἰσραήλ· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὁ διώξας ἡμᾶς καὶ συντελέσας, καὶ ὡς παρελογίσατο ἡμᾶς ἐξολοθρεῦσαι, ἀφανίσαι ἀφανίσωμεν αὐτὸν, τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι παντὶ ὁρίῳ Ἰσραὴλ, καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἄνδρες ζ' ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς Κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ Σαοὺλ». — Ἐν ἐκείνῳ οὖν τῷ χωρίῳ τοὺς ἐκδοθέντας αὐτοῖς ἀνεσκολόπισαν ἄνδρας, ἐν ᾧ τὰς παρανομίας ἐκείνας ἐτόλμησε μιαιφονίας. Οὗτοι δὲ ἦσαν τοῦ Σαοὺλ δύο μὲν υἱοὶ νόθοι, πέντε δὲ υἱῶν αὐτοῦ ὑστέρων· τῆς οὖν τιμωρίας γεγενημένης ἵλεως ὁ δεσπότης ἐγένετο καὶ ἡ γῆ τὸν ἐξ ἔθους καρπὸν ἔδωκεν. (8) Ἡμεῖς δὲ μανθάνομεν διὰ τούτων, ὡς γένους ὁ θεὺς οὐκ οἶδε διαφορὰν, ἀλλὰ τοῖς ἠδικημένοις κἂν ἀλλογενεῖς ὦσιν, ἐπαμύνει δικαίως, εἰ καὶ παρὰ πίδας οὐκ ἀπαιτεῖ δίκην. Ἀμέλει γὰρ καὶ τότε μακροθυμήσας ἔτη μ', οὕτω τὰς εὐθύνας εἰσπράττεται νῦν ἐπὶ τοῦ Δαυίδ· αὔξει δὲ αὐτῶν τὴν κατηγορίαν τὸ τὸν μὲν Σαοὺλ καταψηφισθέντα καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθέντα μὴ καταλιπεῖν μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ· τὸν δὲ μυρίων αὐτοῖς ἀγαθῶν γενόμενον πρόξενον καὶ τὸ τῶν ἀλλοφύλων καταλύσαντα θράσος καὶ τὸν Ἀμαλὴκ πανολεθρίᾳ μὲν παραδώσαντα· Ἰδουμαίους δὲ καὶ Μωαβίτας καὶ Ἀμμανίτας καὶ Ἀσσυρίους ἑκατέρους χειρωσάμενον καὶ δουλωσάμενον καὶ φόρους ἀναγκάσαντα φέρειν καὶ προφητικῆς χάριτος ἀπολαύσαντα, οὐ μόνον καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπαρατάξασθαι καὶ δρᾶσαι τὰ πολεμίων καὶ συμπρᾶξαι μιαιφόνῳ καὶ παρανόμῳ τέκνῳ. Ὅθεν ὁ δίκαιος κριτὴς αὐτοὺς δίκας εἰσεπράξατο διὰ τῆς ὑποθέσεως Δαυίδ. Καὶ γὰρ αὐτὸν ἠδίκησαν, καθὼς δηλοῖ καὶ ἡ ἱστορία λέγουσα». Καὶ προσέθετο ὀργῇ Κύριος ἐκ-

4. 2 Sam. XXI. 3—6. — 8. ὥσπερ ἐλ: cod. ὃς παρελ. LXX. — 11. ἐξηλιάσωμεν αὐτοὺς τῷ κῷ ἐν τῷ Γαβαὼν Σαοὺλ LXX. 2 Sam. XXI. 9. — 20. αὔξη cod. — 27. κατέλειπον cod. — 31. 2 Sam. XXIV. 1 ὀργὴν ἐ. ἐν Ἰῆλ.

καῆναι τὸν Ἰσραήλ». (9) Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ υἱοῦ δίκας ἐναργεῖς ἔτισε τοῦ φόνου καὶ τῆς μοιχείας κατὰ τὴν ϑείαν πρόῤῥησιν· φησὶ γάρ. «Τάδε λέγει Κύριος»; «Ἰδοὺ ἐγὼ ἐγερῶ κακὰ ἐπὶ σὲ ἐκ τοῦ οἴκου σου» καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅσον τοίνυν ὀνίνησι ϑλίψις καὶ συμφορὰ καὶ μέριμνα, ἐκ ταύτης τῆς ἱστορίας μανϑάνομεν. Διωκόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ καὶ Ἀβεσαλὼ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ ϑεῖος οὗτος ἀνὴρ (30^{b}) — τὸν Δαυὶδ λέγω — πᾶσαν κατόρϑου φιλοσοφίαν· καὶ ταῖς φροντίσι τῶν πολεμίων ἐνασχολῶν τὴν διάνοιαν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐπολιτεύετο νόμους· ἀνακωχῆς δὲ τυχὼν ὀλίγης, τὸν ὄλισϑον ἐκεῖνον ὑπέμεινεν.

(10) «Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς δείλης, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ καὶ περιπατῶν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τῶν βασιλειῶν καὶ εἶδε γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα». (Πολὺς ὁ πόλεμος καὶ σφοδρὸς, ἄνεσις καὶ τρυφὴ καὶ βασιλείας ἐξουσία καὶ σώματος ὥρα, καὶ μετὰ κόρον τρυφῆς ἡ προσβολὴ, ὅτε καὶ τοῖς μὴ βουλομένοις ὁ σπινϑὴρ ὑποτύφεται, οἷον εἰς συμμαχίαν καὶ ἀνδρείαν τὴν τρυφὴν δεχόμενος. Δῆλος δέ ἐστιν, ὅτι σφοδρότερον κατὰ φύσιν εἶχε τῆς ἐπιϑυμίας τὸ πάϑος· οὐ γὰρ ἂν πλείοσιν ἐχρήσατο γυναιξὶν, εἰ μὴ τῆς φύσεως τοῦτο δρᾶσαι βιασαμένης, ὅϑεν φησὶν ὁ μέγας Ἀναστάσιος Θεουπόλεως. «Ἰστέον, ὅτι πολλὰ καὶ διάφορά εἰσι παρὰ τῷ δικαιοκρίτῃ ϑεῷ τὰ κρίματα καὶ αἱ ἀνταποδόσεις, ἃς μέλλει ποιεῖν ἐπὶ τῶν εἰς τὸ σῶμα ἁμαρτανόντων» καὶ ἀκρατῶς τε καὶ ἀφειδῶς ἐξοιστρωμένων καὶ λαγνευόντων· εἰσὶ γὰρ καὶ χῶραι ϑερμαί τινες, αἳ πεφύκασιν ἐκ ϑερμότητος ἀέρων ἢ καὶ ὑδάτων καὶ τροφῶν τὰ σώματα διεγείρειν πρὸς ἀκρατεῖς μίξεις, καϑάπερ Αἴγυπτος καὶ Αἰϑιοπία καὶ Ἱεριχὼ, Γομοῤῥίτης ἐνορία καὶ ἡ Περσικὴ χώρα. Εἰσὶ δὲ πάλιν καὶ γένη πρὸς ἀσέλγειαν καὶ ἀκολασίαν εὐρίπιστα μᾶλλον, ἃ καὶ ἐκ συνηϑείας ἢ καὶ ἐξ ἑτέρας αἰτίας ῥυπαρώτερα καὶ ἀκολαστότερα ὑπάρχουσιν, ὡς τὰ τῶν Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων.

---

1. Glyc. 332,9 — 333,18, 335,2 — 7. — 3 2 Sam. XII. 11. — 11. 2 Sam. XI. 2 Cod. 136,4—7. — 15. ὅρα cod. — 21. Χρὴ γινώσκειν ὅτι δύο εἰσὶν Ἀναστάσιοι συγγραμματοποιήσαντες, ὅτε Σιναΐτης καὶ ὁ νυνὶ μνημονευόμενος Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας Quaestio VIII. Maxima Bibliotheca IX. 968. B.

Ἀλλ' εἰ καὶ οὗτος ὁ κατὰ ϑεὸν ζῶν ἄνϑρωπος ἐφέλκεται καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν πρὸς ἁμαρτίαν, ἀλλὰ δεῖ τὴν φύσιν ἐκβιάζεσϑαι κατὰ πάντα τρόπον· βιαστὴ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, «καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν», καὶ «χρὴ μέχρις αἵματος πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνίζεσϑαι»· «οὐδεὶς γάρ, φησί, στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀϑλήσῃ».) (11) (Διακύψας τοίνυν ἁπλοϊκῶς, οὐ περιέργως) καὶ ἰδὼν τὸ γύναιον λουόμενον, οὐκ ἔφυγε τὴν ϑέαν ὡς ὀλεϑρίαν, ἀλλὰ καϑελχϑεὶς τῷ τῆς ὥρας δελέατι, τῷ τῆς ἁμαρτίας περιέπεσεν ἀγκίστρῳ. Ὅμως οὐκ ἐκ πονηρᾶς γνώμης τε καὶ συνηϑείας, ἀλλ' ἐκ περιστάσεως καὶ συναρπαγῆς τὴν ἄγραν τε καὶ πληγὴν ἐδέξατο. Καὶ ἑτέρου πάϑους χείρονος ἴαμα τάχα γέγονεν, ἐπάρσεως, ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ὑπεμφαίνων ἔλεγεν. «Ὑψωϑεὶς δὲ ἐταπεινώϑην καὶ ἐξεπορήϑην»· καὶ «ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐϑηνίᾳ μου· οὐ μὴ σαλευϑῶ εἰς τὸν αἰῶνα — ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήϑην τεταραγμένος»· «ἀλλ' ἀγαϑόν μοι, ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάϑω τὰ δικαιώματα*». (12) Τὰ γάρ τοι σφάλματα καὶ ἐλαττώματα τῶν εὐλαβῶν γίνονται πολλάκις κατ' οἰκονομίαν πρὸς τὸ συμφέρον, τοῦ ϑεοῦ συγχωροῦντος ἐνίοτε ὀλισϑῆσαι εἰς ϑεραπείαν ἐπάρσεως προλαβούσης· οἷόν ἐστι τὸ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου εἰρημένον καὶ ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένον, καὶ ἁπλῆς (31ᵃ) ῥαϑυμίας ἦν, οὐ κακοηϑείας ἡ ἁμαρτία, ἥτις αὐτὸν συγγνώμης μετασχεῖν παρεσκεύασεν. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ἀνϑρώπων ἀπὸ κακίστης ἕξεως καὶ συνηϑείας ἁμαρτάνουσιν· οἱ δὲ κατὰ συναρπαγὴν καὶ παρὰ προαίρεσιν, ὥς φησιν ὁ σοφός· «Ἔστιν ὀλισϑαίνων, καὶ οὐκ ἀπὸ ψυχῆς καὶ τίς οὐχ ἥμαρτεν;» (13) Διὸ τὰς χαλεπὰς ἀπειλεῖ τιμωρίας ὁ τῶν ψυχῶν ἰατρὸς καὶ ἐπάγει αὐτάς, αἵτινες λαμπρότερον ἔδειξαν τοῦ ϑαυμαστοῦ βασιλέως τὸ κλέος· αἱ γὰρ ϑεήλατοι πληγαὶ τὴν νόσον ἐκείνην ἐξίλασαν καὶ τὴν προτέραν ὑγίειαν ἀπέδωκαν. Καὶ γὰρ παντοδαπαῖς αὐτόν, οἷα δὴ πάνσοφος ἰατρός, παιδείαις ἀπέδωκεν μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁμαρτίας· εἰρηκὼς γὰρ ὁ προφήτης· «οὐ μὴ ἀποϑάνῃς» ἐπήγαγε· «πλὴν παροργίζων παρώρ-

1. οὕτως? — 4. Mt. XI. 12. — Heb. XII. 4. — 5. 2 Tim. II. 5. — 6. Cod. 156,7—159,21. — 12. Ps. LXXXVIII. 15. — 13. XXX. 6. — 15. Ps. CXVIII. 71.— * σου Ps. — 20. ἁπλῶς? ἁπλ. cod. — 24. Sir. XIX. 16. — 31, 2 Sam. XII. 14. πλὴν ὅτι π. π. τοὺς ἐχϑροὺς κῦ.

γισας ἐν τοῖς ὑπεναντίοις τὸν Κύριον». Καὶ πρῶτον μέντοι τὸ μοιχαλίδος παιδίον ἐπάταξεν ὁ Θεὸς, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ Ἀβεσαλὼμ κατ' αὐτοῦ ἐπανάστασιν παραδηλῶν φησί. «Καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου». Εἰκότως οὖν ἔλεγε· «Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με».

(14) Ὅταν τοίνυν ἴδῃς ἁμαρτωλὸν τινὰ πλουτοῦντα καὶ εὐημεροῦντα, ὑγιαίνοντα καὶ μηδὲν κακὸν πάσχοντα, στέναξον, δάκρυσον, πένθησον αὐτὸν, ὡς προσθήκῃ εἰς κόλασιν ταῦτα αὐτῷ συμβαίνοντα· ὥσπερ γὰρ οἱ πολλὰ ἁμαρτάνοντες καὶ μὴ μετανοοῦντες, «θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς ὀργῆς» θησαυρὸν, οὕτως οἱ μετὰ τὸ μηδὲν καλάζεσθαι καὶ εὐπραγίας ἀπολαύοντες, μείζονα τὴν τιμωρίαν ὑποστήσονται. Καὶ δῆλον. Οὐκ ἀπὸ τῶν μελλόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος βίου τὸ ὑπόδειγμα. Ὁ γάρ τοι Δαυὶδ οὗτος μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνην ἐνεκαλεῖτο σφοδρότερον ὡς πολλῆς ἀπολαύσας ἀδείας καὶ τοιοῦτος γενόμενος· φησὶ γάρ. Ὀνειδίζων αὐτὸν ὁ Θεός διὰ Νάθαν τοῦ προφήτου λέγει οὕτως. «Ἐγὼ ἔχρισά σε βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐῤῥυσάμην σε ἐκ χειρὸς Σαοὺλ καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου σου — καὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, καὶ εἰ μικρόν ἐστι, προσθήσω σοι καὶ πάντα ταῦτα. Καὶ τί ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν μου;» Τότε γοῦν ἀκούσονται καὶ οἱ εὐημεροῦντες νῦν καὶ τὰς ἐντολὰς Κυρίου μὴ φυλάττοντες· «Ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πορεύεσθε εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ». Καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον παρεκβατικῶς εἴρηται.) (15) Ὁ δὲ μακάριος Δαυὶδ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καλέσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα, εἶπεν αὐτῷ»· Σολομὼν, τέκνον μου, ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχὴν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον Κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐπ' ἐμὲ λέγων «Αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους ἐποίησας μεγάλους καὶ οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου. Ἰδοὺ, υἱὸς τίκτεταί σοι καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τῶν ὄντων

3. 2 Sam. XII. 10. — 5. Ps. CXVIII. 18. — 9. προσθήκῃ vel προσθήκην? — 11. Rom. II. 5. — 16. 2 Sam. XII. 7 — 9. — 17. λέγων codex. — 22 Mt. XXV. 41. — 27. 1 Par. XXII. 7—10.

κυκλόϑεν, ὅτι Σολομὼν ὄνομα αὐτῷ. Καὶ οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου». «Καὶ νῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ πτωχείαν μου ἡτοίμασα εἰς οἶκον Κυρίου (31[b]) χρυσίου τάλαντα χιλιάδας ρ΄ καὶ ἀργυρίου τάλαντα χιλίας χιλιάδας καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον, οὗ οὐκ ἐστὶν ἀριϑμός. Καὶ πρὸς ταῦτα πρόσϑες εἰς οἰκοδομὴν ναοῦ Κυρίου». «Καὶ ὁ Δαυὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν. Καὶ βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα» πάλιν εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ· «Ἰδού, ἡτοίμασα εἰς οἶκον τοῦ ϑεοῦ χρυσίον, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, λίϑους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους καὶ πάντα λίϑον τίμιον καὶ πρὸς τούτοις δέδωκα ἐκτὸς ὧν ἡτοίμασα εἰς τὸν οἶκον τὸν ἅγιον τάλαντα τρισχίλια τοῦ ἐκ Σουφὴρ καὶ ἑπτάκις χίλια τάλαντα ἀργύρου δοκίμου ἐξαλειφῆναι ἐν αὐτοῖς τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ». Οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ ϑεοῦ χρυσίου τάλαντα ἑπτάκις χίλια καὶ ἀργύριον καὶ λίϑους τιμίους καὶ χαλκὸν ἄπειρον. Καὶ εὐλογήσας τὸν λαὸν ὁ Δαυὶδ καὶ ἀποστείλας, αὖϑις τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσκαλεσάμενος λέγει. «Καὶ νῦν, τέκνον Σολομών, γνῶϑι τὸν ϑεὸν τῶν πατέρων σου καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ ζεούσῃ, ὅτι καρδίας πάσας ἐτάζει Κύριος καὶ πᾶν ἐνϑύμημα γινώσκει· καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὑρεϑήσεταί σοι, καὶ ἐὰν καταλείψῃς αὐτόν, εἰς τέλος καταλείψεταί σε». «Καὶ ἔδωκε Δαυὶδ Σολομών, τῷ υἱῷ αὐτοῦ, παράδειγμα τοῦ ναοῦ παντὸς καὶ τῶν χερουβὶμ τῶν διαπετασμένων ταῖς πτέρυξιν* σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαϑήκης Κυρίου, πάντα ἐν γραφῇ** Κυρίου δέδωκε Δαυὶδ Σολομών, τῷ υἱῷ αὐτοῦ λέγων. «Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, ὅτι Κύριος ὁ ϑεός μου μετὰ σοῦ». «Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησε Δαυὶδ ἐν γήρει καλῷ καὶ πλήρης ἡμερῶν, πλούτῳ καὶ δόξῃ» καὶ εὐσεβείᾳ, ἐτῶν ο΄. φησὶ γάρ. «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποϑανεῖν τὸν Σαούλ, καὶ ἔρχονται ἄνδρες τῆς Ἰουδαίας ἐν Χεβρὼν καὶ χρίουσιν αὐτὸν εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα τὸν Ἰσραήλ», ὃς ἦν ἐτῶν λ΄ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἐβασίλευσεν

2. 1 Par. XXII. 13: — 4. τάλαντόν ἐστι λίϑραι ρκε΄, Glossa marg. — 6. 1 Par. XXIV. 1.—8. 1 Par. XXX. 2 — 4. — 15. 1 Par. XXX. 7? — 17. Par. XXIX. 9. — 21. 1 Par. XXVIII. 1—20.—* ταῖς cod. — ** χειρὸς 1. Par.—25. 1 Par. XXIX. 20.— 26. 1 Par. XXIX. 28. Ced. 158 22—159,7. — 27. 2 Sam. II. 4. — 30. Ced. 116,6.

ἔτη μ΄. Ἀλλὰ τῆς μὲν βασιλικῆς χρίσεως διὰ Σαμουὴλ ἠξιώϑη· τὰ δὲ τοῦ λαοῦ, ἀναγόρευσις, καϑὼς ἡ ἱστορία χρίσεις διαφόρους ὠνόμασε. (17) Τελευτήσας τοίνυν ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ μέγιστον μνῆμα, ὃ κατεσκεύασεν ὁ σοφώτατος αὐτοῦ υἱὸς Σολομὼν ἀντρῶδες ἔχον τὸ σχῆμα διὰ βάϑους μεμηχαμένον πρὸς τὸ μὴ φαίνεσϑαι, τὴν Σολομώντιον δηλοῦν σοφίαν καὶ πολυτέλειαν, ἐν ᾧ δὴ καὶ συγκατώρυξε τῷ πατρὶ πολλὰς μυριάδας ταλάντων χρυσίου, καϑώς φησι Ἰώσηπος, ὃ καὶ δῆλον ἐκ τῶν εἰς ὕστερον γενομένων, ὁ γάρ τοι» ἀρχιερεὺς Ὑρκανὸς, πολιορκουμένης τῆς πόλεως ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ Δημητρίου παιδὸς — ἀνοῖξας τὸ μνῆμα τάλαντα τρισχίλια ἐκεῖϑεν ἐξεφόρησεν, μεϑ' ὃν Ἡρώδης γνοὺς ὡς Ὑρκανὸς τοῦτο πεποίηκεν, ἠνοίξε καὶ αὐτὸς τὸν τάφον καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὗρεν, κόσμον δὲ χρύσιον καὶ κειμήλια πάμπολλα ἀνείλατο. Πειραϑέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδότερον χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαυὶδ καὶ Σολομῶνος ἐτέϑησαν, πῦρ ἐξελϑὸν, δύο τῶν δορυφόρων αὐτοῦ διέφϑειρεν.

XL. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΣΟΛΟΜΩΝΟΣ.

Μετὰ γοῦν Δαυὶδ ἐβασίλευσε Σολομὼν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη μ΄, 990 (4165)
ὁ τὴν πανϑαύμαστον (32ᵃ) καὶ ϑεόσδοτον σοφίαν τὴν ὑπὲρ ἄνϑρωπον ὁ ϑαυμάσιος οὗτος δεξάμενος. (2) Καὶ ἐν τῷ τετρακοσιοστῷ 987 (4168)
καὶ μ΄ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῷ δ΄ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν τῷ α΄ μηνὶ Νισὰν, ὑπάρχων ἐτῶν λγ΄ συνήγαγεν «ἐργάτας, χιλιάδας π΄, καὶ λατόμους, χιλιάδας ν΄ ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει καὶ ἐπιστάτας ϙχ΄», προστησάμενος ἀπήρξατο τῆς οἰκοδομῆς «ἐν ὄρει οὗ ὤφϑη Κύριος Δαυὶδ, τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐν ἅλῳ Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσαίου, ἐν ᾧ καὶ πρότερον Ἀβραὰμ ϑυσιαστήριον ᾠκοδό-

---

2. χρίσις διαφόρως ὀνόμα cod. — 5. ἀ. διὰ β. π. τὸ ὁρᾶσϑαι μ. Ced. 173,3—12. 8. Ios. A. 7. XV. 3 πλοῦτον πολὺν καὶ ἄφϑονον—9. πολιορκούμενος ὑπ' Ios.—16. μετὰ δὲ τοῦτον ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων πάλιν Ἡ. ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοῖξας οἶκον ἀνεῖλε χ. πολλά. ταῖς μέντοι γε ϑήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχε. ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κηδευμέναι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι Ios. — 18. Glyc. 339,1—340,19? — 19. ὃς cod. — 22. 2 Par. II. 2. — 24. ͵γχ? γω΄ Par. — 25. 2 Par. III. 1— 40.

.δησεν. Καὶ δὴ λίθους ἀκροτόμους καὶ ἀπελεκήτους ἤτοι ἀδαμαντίους καὶ παμμεγέθεις λίαν εἰς τὰ θεμέλια θέμενος, ἔχοντας πῆχυς ι' τὸ πάχος, καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς δομήσεως τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ *, ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν Κυρίου ἐν ἔτεσιν ζ', μῆκος πηχῶν ξ', εὖρος πηχῶν κ' καὶ ὕψος πηχῶν ρκ'»· διόροφον γὰρ ἦν, ὡς φησὶ Ἰώσηπος, ὅπερ οὖν καὶ ἡ τῶν Παραλειπομένων βίβλος δεδήλωκεν. (3) Μηδεὶς δὲ νομιζέτω τήνδε τὴν βίβλον πρὸς τὰς Βασιλείας διαφωνεῖν, ἐπειδὴ τοῦ ναοῦ τὸ μῆκος ἐνταῦθα μὲν εὑρίσκομεν πηχῶν ξ', ἐκεῖ δὲ μ'· εὑρήσεις δὲ πρὸς τοῖς μ', ἄλλας κ' τοῦ καλουμένου Δαβὶρ τούτεστι τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων· οὕτω πάλιν ἐκεῖ μὲν τὸ ὕψος πηχῶν κε', ἐνταῦθα δὲ ρκ', ἀμέλει γε καὶ ἐν τῷ παραδείγματι προϋπέφηνεν ὁ θεῖος Δαυὶδ πρὸς τὸν υἱὸν λέγων. «Καὶ τὰ ὑπερῷα ποιήσεις». Καὶ γὰρ ἡ ἱστορία διδάσκει τῶν Βασιλειῶν, ὅτι οὐ μόνον διόροφα, ἀλλὰ καὶ τριόροφα εἶχεν ὁ οἶκος ὑπερῷα· Ἑλικτὴ γὰρ, φησὶν, ἡ ἀνάβασις ἦν εἰς τὴν μέσην καὶ ἐπὶ τῆς μέσης εἰς τὰ τριόροφα». εὐρύτατος γὰρ ὑπάρχων ὁ τοῖχος, κοχλιοειδῆ τὴν ἀνάβασιν εἶχεν. (4) «Καὶ κατεχρύσωσε τὸ ὑπερῷον ὅλον καὶ πᾶν τὸ ἔδαφος, καὶ ** τοῖς τοίχοις ποιήσας πλίνθους χρυσᾶς πενταπήχυς, ἐφ' ἑκάστης πλίνθου καθήλωσε τέσσαρας ***, καὶ χερουβὶμ ἐπὶ τὸν τοῖχον ὅλον ἔγλυψεν. (5) Καταχοσμήσας οὖν λίθοις τιμίοις καὶ χρυσίῳ τῷ ἐκ Σουφὴρ καταχρυσώσας τὸν οἶκον, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς τοίχους καὶ τὰ ὀροφώματα καὶ τοὺς πυλῶνας καὶ τὰ θυρώματα, κεραμίσι χαλκαῖς κεχρυσωμέναις τοῦτον ἐσκέπασε. (6) Καὶ διαχωρίσας ἔνδοθεν τοῦ ναοῦ μέσον τυποθῆναι τὴν κιβωτὸν ἐκεῖ διαθήκης Κυρίου, πηχῶν κ' τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος πηχῶν κ' καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πηχῶν κ', περιέσχεν αὐτὸν καὶ τὴν θύραν αὐτοῦ χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ, ὃ καὶ ἅγια ἁγίων καὶ Δαβὶρ ἐκαλεῖτο. (7) Καὶ δύο χερουβὶμ κατασκευάσας ἐκ ξύλων ἀσήπτων, ἀνὰ πηχῶν ι' τὸ μέγεθος καὶ ἀνὰ πηχῶν ε' τὰ πτερύγια ἔχοντας, πτέρυγος πτέρυξ ἥπτετο· καὶ

* ἀρξάμενος cf. 2 Par. III. 2 Καὶ ταῦτα ἤρξατο Σ. τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θῦ.—5. δίοροφον cod.—8. 1 Regg. VI. 2.—δὲ ξ' Vaer.—11. τὸ ὕ. π. λ', τὸ ἐξαπλοῦν.—15. 1 Reg. VI. 8.—ἡ ἀνάμεσις cod.—17. 1 Regg. VI. 21—31, 1 Par. III. 9.— ** ἐν? πλὴν. cod. bis.— *** φοίνικας 1 Regg. VI. 29.—24. 1 Regg. VI. 19,20.—28. 1 Regg. VI. 23—32.

ἀμφοτέρων αἱ λοιπαὶ δύο πτέρυγες, τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν διαπετασμέναι πηχῶν κ', ἃ καὶ περιχρυσώσας ἔστησεν ἑκατέρωθεν, μέσον δὲ τοῦ ἐσωτάτου οἴκου πρὸς τὸ τὴν κιβωτὸν συγκαλύπτειν, οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον ἐποίησε θυσιαστήριον χρυσοῦν ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ἐν ᾧ τῆς προθέσεως ἄρτοι ἔκειντο, τὸ δὲ καταπέτασμα ποιήσας ἐξ ὑακίνθου καὶ κοκκίνου καὶ βύσσου καὶ πορφύρας, ἐξύφανεν αὐτὸ χερουβίμ. (8) Τῷ δὲ ναῷ συνῳκοδόμησε πλευρὰς κυκλόθεν ἔξω ἀπὸ * πηχῶν, ἃς καὶ μέλαθρα κέκληκεν, ὥστε τὴν οἰκοδομίαν συνέχειν, καὶ μηδένα τῶν Λευΐτων (32^b) προσψαύειν τοῖς τοῦ ναοῦ τοίχοις, «ὅτι διάστημα, φησίν, δέδωκα τῷ οἴκῳ, ὅπως μὴ ἐπιλαμβάνωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου»· μόνος γὰρ ἱερεῦσιν εἴσιτος ἦν ὁ πρῶτος ναὸς ὁ καλούμενος ἅγια· εἰς δὲ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων οὐδὲ τούτοις ἐμπεμβαίνειν ἐξῆν, ἀλλὰ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. (9) Πάντα μὲν χρυσὸς συνεκάλυπτεν, καὶ τὰ χερουβὶμ καὶ τοὺς τοίχους καὶ θύρας, ὥστε μηδεμίαν σχεδὸν ἑτέραν ὕλην ἔνδοθεν ὁρᾶσθαι· ὅτι δὲ καὶ μαρμάροις καλλίστοις ὁ ναὸς ἐπεποίκιλτο, δηλοῖ πάλιν ἡ ἱστορία λέγουσα. «Ὄνυχος καὶ λίθου πληρώσας πολυτελοῦς, λίθους ποικίλους καὶ πάντα λίθον τίμιον εἰς πλῆθος». (10) Δύο δὲ στύλους ποιήσας χαλκοῦς ἀνὰ πηχῶν λε' τὸ ὕψος καὶ τὰς κεφαλὰς ἔχοντας ἀνὰ πηχῶν ε' καὶ σπαρτίον δεκάπηχυν περικυκλῶν, ἑκάστῳ στύλῳ τὸ πάχος, καὶ χρυσοπετάλην, ἐκ δακτύλων τὸ πάχος, περικαλύψας, ἔστησεν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων, καλέσας τὸ ὄνομα τοῦ μὲν Κατόρθωσις, τοῦ δὲ Ἰσχύς. Ἐπὶ δὲ τῶν κεφαλῶν ἐποιήσεν «ἔργον κρεμαστὸν δεδικτυωμένον» ἐκ χρυσοῦ «καὶ κώδωνας χρυσοῦς υ' εἰς τὰ β' δίκτυα καὶ δύο γένη ῥοΐσκων ἐν τοῖς δικτύοις, ἅ ἐστιν ἐπάνω τοῦ στύλου». Καὶ ποιήσας χαλκοῦν δίκτυον ἐκ δακτυλίων, καὶ κώδωνας ω' χαλκοῦς ταλαντιαίους ἐπ' αὐτοῦ ἐξαρτήσας, ἐπέθηκεν αὐτῷ ἐπὶ μηχανημάτων ὑψηλῶν, ἐξεχόντων τοῦ ναοῦ πήχεις κ', ὅπως ἐπι-

7. 1 Regg. VI. 5,6. — 8. Πλευρὰ—ἃ cod. * ε', ς', ζ'.? — 18. 2 Par III. 6? — 19. 1 Regg. VII. 15. — 21. δύο δίκτυα 1 Regg. VII. 17. — 23. ἔστ. τοὺς στύλους τοῦ αἰλὰμ τοῦ ναοῦ 21. — 25. 2 Par. III. 17. — 1 Regg. VII. 18. — 27. 2 Par. IV. 13. β. ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνὶ — τοῦ συγκαλύψαι τὰς δύο γωλὰθ τῶν χωθαρὲθ (στρεπτὰ κεφαλίδων). ἃ.

σκιάζῃ τὸ ἔργον καὶ ἀποσοβῇ τὰ ὄρνεα ἐφιζάνοντα καὶ ἐκκρίνοντα, μολύνειν μέλλοντα, τῷ κτύπῳ τῶν κωδώνων ἀεὶ κινουμένων καὶ ἀναριπιζομένων. (11) Καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον χαλκοῦν, πηχῶν κ΄ τὸ μῆκος, καὶ πηχῶν κ΄ τὸ πλάτος, καὶ πηχῶν ι΄ τὸ ὕψος, ὡσαύτως καὶ θάλασσαν ποιήσας χαλκῆν χυτὴν στρογγύλην, καὶ τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς, ἔχουσαν τὸ μὲν ὕψος πηχῶν ε΄, τὸ δὲ κύκλωμα πηχῶν λγ΄, τὸ πάχος παλαιστῆς, χωροῦσαν τρισχιλίους μετρητάς, ἔστησεν ὑποκάτω αὐτῆς μόσχους ιβ΄ χυτοὺς μεγάλους, πρὸς τὸ νιπτέσθαι τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ. (12) Ποιήσας βάσιν χαλκῆν πηχῶν ε΄ τὸ μῆκος καὶ ε΄ τὸ πλάτος καὶ γ΄ πηχῶν τὸ ὕψος αὐτῆς, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ. (13) Καὶ ἐποίησε τραπέζας χαλκᾶς ι΄ καὶ λουτῆρας ι΄ καὶ λυχνίας χρυσᾶς ι΄ μεγάλας καὶ ἔθηκεν ἀνὰ ε΄ ἐκ δεξιῶν τοῦ ναοῦ καὶ ἀνὰ ε΄ ἐξ ἀριστερῶν. (14) Ἐποίησε δὲ φιάλας χρυσᾶς ρ΄ καὶ θυΐσκας καὶ πυρεῖα καὶ σκεύη εἰς πλῆθος, ὅτι οὐκ ἐξέλειπεν ἡ ὁλκὴ τοῦ χρυσίου». (15) Ἐπεὶ οὖν συνετελέσθη πᾶν ἔργον, εἰσήγαγον οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου εἰς—τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑποκάτω τῶν πτερύγων τῶν χερουβὶμ, καὶ ἀρξαμένων ἐξομολογῆσαι τῷ Κυρίῳ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν ὀργάνοις, ἐπλήσθη νεφέλης ὁ οἶκος Κυρίου καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς στῆναι καὶ λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ἀναβὰς ἐπὶ τὴν χαλκῆν βάσιν καὶ τῷ θεῷ προσκυνήσας, διεπέτασε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν λέγων. «Κύριε, ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» καὶ τὰ ἑξῆς τῆς εὐχῆς. «Καὶ ὡς συνετέλεσεν εὐχόμενος, κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε (33ᵃ) τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας καὶ δόξα Κυρίου ἐπλήρωσε τὸν οἶκον». «Καὶ πάντες υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐθεώρουν τὸ πῦρ· καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ

---

2. κινούμενα καὶ ἀναριπιζόμενα cod. — 2 Par. IV. 1 — 6. — 4. εὖρος 1. — 5. θ. χ. ι΄ πήχεων τὴν διαμέτρησιν, στρ. κυκλόθεν καὶ ε΄ π. τὸ ὕ. καὶ τὸ κ. λ΄ π. — 6. ἔχουσα cod. — 7. καὶ τὸ π. αὐτῆς π. 5. — χωροῦσαν cod. μ. ͵γ 5. — 8. καὶ ὁμοίωμα μόσχων ὑπ. α΄. 3,4. — 9. καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὸν. τ. ἱ. ἐν. α΄. 6. — 2. Par. VI. 13. — 10. καὶ πηχ. cod. — 12. 2 Par. IV. 8. — 14. 2 Par. IV 8,21,18. — 16. χαλκοῦ 18. — 1 Regg. VIII. 6. — 19. 1 Regg. VIII. 10,2 Par. V. 12—14. — 22. 2 Par. VI. 12—14. — 25. 2 Par. VII. 1. — 28. 2 Par. VII. 3—10.

τὸν οἶκον, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον προσκυνοῦντες καὶ αἰνοῦντες Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. (16) Καὶ τότε Σολομὼν ἐνεκαίνισε τὸν ναὸν, θύσας μόσχων χιλιάδας κβ΄ καὶ προβάτων χιλιάδας ρκ΄. καὶ ποιήσας ἑορτὴν μεγάλην. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἐσθίων καὶ πίνων καὶ εὐφραινόμενος ἐνώπιον Κυρίου ἡμέρας ζ΄. τῇ δὲ η΄ ἡμέρᾳ, εὐλογήσας τὸν λαὸν ἀπέστειλε». (17) Καὶ μετὰ τὸ προσεύξασθαι αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, ὤφθη αὐτῷ ὁ Κύριος λέγων. «Ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου καὶ ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ᾠκοδόμησας τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ σὺ, ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου, καθὼς ἐπορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καρδίας αὐτοῦ καὶ εὐθύτητι, τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα, ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς, ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρί σου λέγων. «Οὐκ ἐξαρθήσεται ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν Ἰσραήλ». Ἐὰν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ καὶ μὴ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, ἐξαρῶ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα αὐτῷ καὶ τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ἡγίασα ἐν ὀνόματί μου, ἀποῤῥίψω ἀπὸ προσώπου μου. Καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς λάλημα εἰς τὰ ἔθνη πάντα· καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς καὶ μέγας, ἔσται πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ, ἐκστήσεται καὶ συριεῖ, καὶ ἐροῦσιν· «Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον Κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἀλλοτρίων, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε Κύριος τὴν κακίαν ταύτην».

(18) Τὸν μέντοι ναὸν ὁ Σολομὼν μέσον τῆς πόλεως δειμάμενος κατὰ νῶτον τετραμμένον καὶ τὰ ὄπισθεν πρὸς βοῤῥᾶν ἔχοντα, λιθίνῳ περιβόλῳ τοῦτον συνέκλεισε. (19) Τὴν δὲ πόλιν μεγίστην καὶ περικαλλῆ καταρτίσας ἐκ λίθων λευκῶν καὶ ὅλην καταστρώ-

---

3. Cod. 163,15 — 164,14. 1 Regg. VIII. 65,66. — 7. 2 Par. VIII. 12; 1 Regg. IX. 3—9, Glyc. 338,17—19. — 28. δημ. cod. — 30. Cod. 164,15—20.

σας καὶ τὸ περίμετρον αὐτῆς ποιήσας ἀπὸ τείχους εἰς τεῖχος, μεταξὺ τὸ διάστημα ἔχουσαν στάδια μ΄, μίλια ἓξ ἥμισυ, δυσάλωτον ταύτην πάντοθεν κατεσκεύασε· περιτειχίσας γὰρ αὐτὴν τρισὶ τείχεσι καὶ φάραγξιν ἀπεῤῥογυίαις κατάῤῥυτον ὕδασιν ὅλην ἐποίησε, ὥστε ἐκ τῆς ἀποῤῥοίας τοὺς κήπους αὐτῶν καταρδεύεσθαι· (ἔκειτο γὰρ ἡ πόλις ἐπὶ μετεώρου καὶ τραχέως τόπου, ἐν ᾧ ὑπῆρχε πηγή τις πολύῤῥυτος ἀεννάως ἐπιῤῥέουσα. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὕδατα ἔβρυον ἐν αὐτῇ πότιμα [καὶ] ἀδιάλειπτα). (20) Ὁ δέ γε λαμπρὸς καὶ περιώνυμος ναὸς ἐκεῖνος, ἀξιάγαστος ὢν ἀληθῶς καὶ περίδοξος πάνυ καὶ τῆς Σολομῶντος σοφίας ἐνάρετος κῆρυξ, μᾶλλον δὲ τοῦ προστεταχότος γενεσιουργοῦ πάντων θεοῦ καὶ συνηργήσαντος· οὐ γὰρ γέγονε τοιοῦτος ναὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅθεν καὶ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τῇ μεγαλουργίᾳ τούτου καὶ πολυολβίᾳ σεμνυνόμενοι ἔλεγον· «ναὸς Κυρίου, ναὸς Κυρίου, ναὸς Κυρίου». Καὶ γὰρ ὁ διαταξάμενος ἐκέλευσεν αὐτὸν μετὰ φιλοτιμίας γενέσθαι πολλῆς, ἐπειδὴ κἀκεῖνοι τοῖς σωματικοῖς μᾶλλον ἐφείλκοντο καὶ ἐφέποντο. Καὶ οὐκ ἐν τούτοις μόνον σεμνὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ εἶναι καὶ μόνον ἐν τῷ κόσμῳ· οἱ γὰρ (33b) ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς ἐκεῖσε ἤρχοντο καὶ μάλιστα μετὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους· καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσιν ἔλεγεν. «Ἦσαν ἐκεῖ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται καὶ οἱ κατοικοῦντες Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην». Οἱ οὖν πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκεῖ συνήγοντο, καὶ πολυθρύλλητον ἄγαν καὶ διαβόητον ἐτύγχανε τοῦ ναοῦ τὸ ὄνομα. Κἂν διαφόρως κατελύθη, καὶ πάλιν ᾠκοδομήθη μέχρι τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ καταπτώσεως. Καὶ ἁπλῶς ὅσα ἡ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία, τῷ θεσπεσίῳ Ἰεζεκιὴλ ὦπται σαφῶς μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, τὴν εἰς Βαβυλῶνα τοῦ λαοῦ αἰχμαλωσίαν.

(21) Ὁ τοίνυν Σολομὼν ποιήσας ἐλεφάντινον θρόνον ἐκ μεγάλων ὀδόντων, ἔχοντα σταθμοὺς ς΄ καὶ προτομὰς μόσχων ἐκ τῶν

---

4. ἀπέρογγόες cod. — 20. Act. II. 9,10. — 30. Περὶ τοῦ θρόνου Σολομῶντος. Cod. 116,11—16; 1 Regg. I. 18.20.

ὀπίσω αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ λέοντας ιβ' παρὰ τὰς χεῖρας ἑστηκότας καὶ ἄλλους ιβ' λέοντας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν ἔξω ἀναβαθμῶν, (ἑκατέρωθεν περιεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ δοκίμῳ, ὅπερ «οὐ γέγονεν οὕτω πάσῃ βασιλείᾳ» πώποτε, ἐφ' ᾧ καθεζόμενος μετὰ λαμπρᾶς καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ὁ θαυμάσιος καὶ πάνσοφος ἀνὴρ ἐκεῖνος, τὰς τοῦ θείου πνεύματος χάριτας διηγόρευσεν. Διό φησιν ὁ Κύριος. «Οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων», ὑπεμφαίνων ὡς ὑπέρτερος ἦν καὶ περιφανέστερος βασιλέων πάντων ἔν τε πλούτῳ καὶ δόξῃ.) (22) «Καὶ σὺν τούτοις ἐποίησε θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατοὺς ω' μεγάλους καὶ δόρατα τ' καὶ ἕτερα ὅπλα χρυσᾶ πλεῖστα». Καὶ μέντοι καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ οἱ λουτῆρες χρυσᾶ πάντα ὑπῆρχον. Καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ *, ὅτι ναῦς αὐτοῦ ἐπορεύετο εἰς Θαρσὶς καὶ διὰ χρόνων γ' ἤρχετο φέρουσα χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον καὶ λίθους τορνευτοὺς καὶ ὀδόντας ἐλεφάντων καὶ πιθήκους». «Καὶ ἔδωκε Σολομὼν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ ὡς λίθον καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίνους εἰς πλῆθος»· (τὰς γάρ τοι κέδρους ἐκείνας ἀσήπτους ἔφη Θεοδώρητος εἶναι, καθάπερ δὴ καὶ τὰς κυπαρίσσους τὰς πεύκας δυσφθάρτους καὶ λευκοτάτας καὶ ταῖς παρ' ἡμῖν ἀνομοίας ὑπαρχούσας.)

XLI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

Τὸ δέ γε ἄριστον αὐτοῦ ἦν καθ' ἡμέραν κόροι σεμιδάλεως λ' καὶ κόροι ἀλεύρου κεκοπανισμένου ξ' καὶ μόσχοι ἐκλεκτοὶ ι' καὶ πρόβατα ρ' ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων, ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ σιτευτῶν». (Καὶ ὁ μὲν κόρος ἐπότει μοδίους λ', ὁμοῦ γενόμενα μοδίους ͵βψ'. Οἱ δὲ χορηγοῦντες αὐτὰ ἐξ Αἰγύπτου καθ' ἕκαστον μῆνα ἄρχοντες ἦσαν ιβ'.)

---

7. Mt. VI. 29. — 10. 1 Regg. X. 16,17 τ', τριακόσια Cod. 164,20—165,4 — 9. 1 Regg. X. 21,22. — * ἀργὸν cod. e glossemate. — 16. ἔδ. ὁ βασιλεὺς 1 Regg. X. 27.—22. 1 Regg. IV. 22,23, Cod. 165,4—8. — 24. ὁ. ἐκλ. σιτευτά 20.

XLII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ *.

Περὶ δὲ τῆς πολλῆς φρονήσεως αὐτοῦ καὶ σοφίας ἧς ἔλαβε παρὰ τοῦ θεοῦ, ἄκουσον πάλιν τί φησιν ὁ θεὸς πρὸς αὐτόν. «Ἰδού, δέδωκά σοι καρδίαν φρόνιμον καὶ σοφήν· ὡς σὺ οὐ γέγονεν ἔμπροσθεν, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι, καὶ πλοῦτον καὶ χρήματα καὶ δόξαν δώσω σοι· ὡς σὺ οὐκ ἐγεννήθη ὅμοιός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσιν, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσεται». Τοῦτο δηλοῦσα ἡ γραφὴ ἐπάγει λέγουσα. «Καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ Σολομῶντι φρόνησιν καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ χύμα σοφίας ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπληθύνθη (34ª) ἡ φρόνησις αὐτοῦ ὑπὲρ πᾶσαν φρόνησιν πάντων ἀνθρώπων καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτου». (2) Δεῖξαι γοῦν βουλόμενος τὴν σοφίαν αὐτοῦ εἰκότως ἐκ τῶν παραλλήλων, καὶ τῶν πάλαι γεγενημένην ἀρίστων σοφῶν ἐμνήσθη· καὶ τοὺς Αἰγυπτίους προσέθηκεν ὡς δοκοῦντας παρὰ πάντας εἶναι σοφωτέρους καὶ φρονιμωτέρους. Καὶ γάρ, ὡς Ἕλληνες ἱστοροῦσι, καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος πρὸς τούτους ἐξεδήμησαν, θεολογίαν καὶ φυσιολογίαν ἀκριβεστέραν μαθήσεσθαι παρ' αὐτῶν ἐλπίσαντες. Καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ Μωϋσέως διεξιὼν ὁ θεῖος λόγος ἔφη, «ὅτι ἐπαιδεύθη ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων». (3) Τούτους, φησίν, ἅπαντας ὁ Σολομὼν ἀπέκρυψεν, ἅτε θεόθεν τῆς σοφίας τὰ δῶρα δεξάμενος, ὅθεν ἐπήγαγεν· «καὶ ἐσοφίσθη ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον καὶ ἐλάλησε τρισχιλίας παραβολάς, καὶ ἦσαν αἱ ᾠδαὶ αὐτοῦ ε', καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν ξύλων, ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου. Καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν καὶ περὶ τῶν ἑρπετῶν καὶ περὶ τῶν πετεινῶν καὶ περὶ τῶν ἰχθύων».

(4) (Τὴν δὲ τούτων ἀπόλαυσιν ὁ πολυΐστωρ Εὐσέβιος οὕτως ἔφη· «Τὰς γάρ τοι βίβλους τοῦ Σολομῶντος τὰς περὶ τῶν παραβο-

---

* Σολομῶντος? Haec rubrica tota in codice evanuit, forsan π. τῆς σοφίας—2. Cod. 165,8—166,7. 163,4—8.—3. 1 Regg. III. 12,13. — 8. 1 Regg. IV. 29,30.—22. ἐσοφίσατο 1 Reg. IV. 31.—27. πετ. καὶ π. τῶν l. 33.— 28. ἀπωλ. cod. sed. cf. 144,10.

λῶν καὶ ᾠδῶν, ἐν αἷς περὶ τῶν φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογήσας, χερσαίων, πετεινῶν καὶ πνικτῶν καὶ ἰαμάτων πάθους παντὸς γραφείσας αὐτῷ) ἀφ' ὧν οἱ τῶν Ἑλλήνων ἰατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες [τὰς οἰκείας συνεστήσαντο τέχνας· ταύτας], ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεύς, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἔνθεν κομιζόμενος ὁ λαός, περιώρα τὰς ἰάσεις αὐτῶν παρὰ τοῦ θεοῦ. (Καὶ μέντοι καὶ Ἰώσηπος τούτων πολλῶν μέμνηται πονημάτων ἐγγράφως πεποιημένων, ὡς ὅτι καὶ ἐπῳδὰς κατὰ δαιμόνων καὶ ἐξορκισμοὺς ἐπενόησεν, αἷς φησὶν διαχρώμενον Ἐλεάζαρον τὸν Ἰουδαῖον ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου δακτύλιον τιθεὶς ἐν τῇ ῥινὶ τοῦ πάσχοντος ἐν σφραγίδι ῥίζαν ἔχοντα, ἐξ ὧν Σολομὼν ὑπέδειξε, Καὶ ὀσφραινόμενον τὸ δαιμόνιον εὐθὺς ἐξέλκεσθαι, σημείου ὑπὸ τοῦ Ἐλεαζάρου τιθεμένου ποτηρίου μεστοῦ ὕδατος ἢ ποδονιπτῆρος, ὃ καὶ συνέτριβε τὸ δαιμόνιον φεῦγον.)

(5) Καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει. Καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Καὶ παρεγένοντο φέροντες ἑκάστοτε κατ' ἐνιαυτὸν τὰ δῶρα αὐτῶν, σκεύη χρυσᾶ καὶ ἱματισμοὺς καὶ ἡδύσματα καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους, καὶ ἦσαν αὐτῷ ͵αχ' ἅρματα καὶ ἵπποι ͵α', τοκάδες δὲ χιλιάδες μ', καὶ ἵπποι εἰς ἅρματα χιλιάδες ιβ'. Καὶ ἦν ἡγούμενος τῶν βασιλέων πάντων· τῶν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου ἕως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως τῶν ὁρίων Αἰγύπτου.

XLIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΑΙΘΙΟΠΩΝ ΣΙΒΥΛΛΗΣ.

Καὶ βασίλισσα Σαβᾶ, ἥτις ἐλέγετο Σίβυλλα παρ' Ἑλλήνων, ἀκούσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγματι. Καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἡδύσματα πολλά τε καὶ ἐξαίρετα (34b) καὶ χρυσὸν καὶ λίθους τιμίους καὶ ἐν δυνάμει βαρείᾳ

3. Cod. 166,8 — 12. — 5. εἰληχότ. ἀφ. cod. lineâ totâ omissâ. — 11. τιθὼν cod. τιθέντα? — 16. Cod. 166,12—21. — 26. Cod. 166,22—167,23. — 28. αἰνίγμα. cod.

σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασα πρὸς τοῦτον πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ πάντα διαλύσας αὐτῇ ἐν συντάξει λόγων καὶ ἑρμηνείᾳ γλυκυτάτῃ, προσέθετο αὐτὸν πειράσαι καὶ ἐν τούτῳ· εὐόπτους γὰρ παῖδας ἄῤῥενάς τε καὶ θηλείας ὁμοτρόπῳ στολῇ καὶ κουρᾷ τῇ αὐτῇ περικαλλωπίσασα παρέστησεν αὐτῷ, ζητοῦσα ἑκατέρου γένους αὐτῶν διάκρισιν ποιήσασθαι. Ἦν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ Σίβυλλα πάνυ ἐπ' ἀγχινοΐᾳ τε καὶ σοφίᾳ καὶ πολυπειρίᾳ διαβόητος. Ὁ δὲ βασιλεὺς νίψασθαι τούτους προστάξας τὸ πόσωπον, τὴν φύσιν ἑκατέρων διέγνωκεν, τῶν μὲν γὰρ ἀῤῥένων εὐτόνως καὶ ἀνδρικῶς τὰς ὄψεις καταψυχόντων, τῶν δὲ θηλειῶν ἁπαλῶς καὶ ἀπειρημένως, ὡς τὴν βασίλισσαν καταπλαγεῖσαν πάνυ· καὶ μέντοι καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τήν τε φρόνησιν καὶ τὸν οἶκον, ὃν ᾠκοδόμησεν ἰδοῦσα καὶ τὴν καθέδραν καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ.* καὶ ἐξ ἑαυτῆς γενομένη εἶπεν· «Ἀληθινὸς ὁ λόγος, ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου περὶ τούτων πάντων, καὶ οὐκ ἐπίστευον. Ἰδού, οὐκ ἔστι τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπηγγέλη μοι, ὅτι πλείονα ἑώρακα ὧν ἤκουσα. Μακάριαι γοῦν αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδές σου οἱ παρεστηκότες οὗτοι ἐνώπιόν σου καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς φρονήσεώς σου». Καὶ δοῦσα αὐτῷ τάλαντα χρυσίου ρκ' καὶ ἡδύσματα πολλὰ σφόδρα καὶ λίθους τιμίους καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἀφ' οὗ ἡ Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον ἔσχεν, ὥς φησιν Ἰώσηπος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς ὑπερεκπληττομένη λίαν, περὶ ἧς καὶ ὁ Κύριος ἔφη. «Βασίλισσα νότου ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ἵνα ἴδῃ τὴν σοφίαν Σολομῶντος». (2) Πρὸς ὃν μέντοι γε καὶ Σιρὰχ τραγικώτερον ἔλεγε. «Σολομὼν ἐσοφίσθης ἐν νεότητί σου καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως· γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ σοφία σου καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολῇ αἰνίγματα· εἰς

---

1. πρὸς ταῦτα πάντα cod. — 11. καταπλαγῆναι? — 12. πάνυ ἔκ τε τῶν αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὰν καὶ ἐξ ἑαυτης γενομένων εἰπεῖν Cod. — * καὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὰ βρώματα καὶ πᾶσαν τὴν κατάστασιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ a secunda manu. — 22. Ios. A. VI. 6 εἴκοσι τ. χ. ἀρωμάτων τε πλῆθος ἀσυλλόγιστον καὶ λίθον πολυτελῆ. λέγουσι δ. ὅτι καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἣν ἔτι καὶ νῦν ἡμῶν ἡ χώρα φέρει, δούσης ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχομεν — εἰς τὴν οἰκίαν ὑπ. — 23. Mt. XII. 42. — 24. Cod. 167,23—68,11. — 25. Sir. XLVII. 14—20.

νήσους πόῤῥω (καὶ μακρὰς χώρας) ἀφίκετό σου τὸ μνημόσυνον, καὶ ἠγαπήθης ἐν τῇ εἰρήνῃ σου, ᾗ κατέπαυσεν ὁ θεὸς κυκλόθεν· ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς ἐθαυμαστώθης — καὶ συνήγαγες ὡς κασίτηρον τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλιβδον ἐπλήθυνας τὸ ἄργυρον». Ἀλλὰ «παρέκλινας τὰς λαγόνας σου γυναιξί, καὶ ἐξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου»· καὶ «ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου». (3) Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ σαφέστατα περὶ τῆς ἰδίας σοφίας καὶ τοῦ πλούτου σαφηνίζει. «Ἐμοὶ δῴη ὁ θεὸς κατὰ γνώμην εἰπεῖν καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν λεγομένων, ὅτι αὐτὸς (ὁ Κύριος) καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής· ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν· αὐτὸς γάρ μοι δέδωκε τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, (τροπῶν ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς χρόνων), ἐνιαυτῶν κύκλους *, ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων καὶ (35ᵃ) διαφορὰς φυτῶν, δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ, ἔγνων. Ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με **, «ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι *** ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ τῶν γενομένων πάντων ὑπὸ τὸν οὐρανόν» (4). καὶ «ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν, οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ» — «καὶ ἡ καρδία μου εἶδε πολλὴν σοφίαν καὶ γνῶσιν (καὶ ἔγνων) παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην»· καὶ «ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας» καὶ «ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους· ἐν αὐτοῖς ἐφύτευσα ξύλον πάγκαρπον, ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα. Ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκο-

---

1. τὸ ὄνομά σου Sir. om. ᾗ—κυκλ. — 3. ἀπεθαύμασάν σε χῶραι Sir. — 5. ἀργύριον Sir. — 6. ἐνεξ. Sir. — 8. Ced. 168,11 — 21. — 9. σαφῆ cod. — Sap. VII. 15 — 22. — 10. λεγ. cod. A. ceteri διδ. — 11. ὁ Χς om. Sap. — * καὶ Sap. Ced. — 17. ἀνῶν διαφ. φ. καὶ δ. Sap. — 19. Ὁ — τεχνίτης codex. Ced. Eccl. I, 13. — ** σοφίαν καὶ ἐγὼ ἐκκλησιαστικὸς Ced. — *** τὴν σοφίαν καὶ cod. — 19. Eccl. I. 16,17, II. 4—10, 17,18. — Ced. 169,2 — 15. — 20. οἷς cod. — 21. πολλὰ σ. καὶ γ. Eccl. om. καὶ ἔγνων. — 22. ἐμ. ποίημά μου Eccl. — 24. καὶ ἐφ. ἐν α. ξ. παντὸς καρποῦ Eccl.

γενεῖς ἐγενοντό μοι· καίγε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου ἐγένετό μοι πολλὴ ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ». Καὶ «συνήγαγον* καί γε ἀργύριον καίγε χρυσίον καίγε περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. Ἐπόιησά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν (τῶν) ἀνθρώπων, οἰνοχόους καὶ οἰνοχόας. Καὶ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους** ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, καίγε σοφία μου ἐστάθη μοι. Καὶ πᾶν ὃ (ἂν) ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν»· καὶ «οὐκ ἐκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης»· καὶ γὰρ πολλῆς εἰρήνης καὶ πολυολβίας ἀπήλαυσεν, ἀδείας τε καὶ τρυφῆς. (5) Ἀλλ' ὕστερον εἰς πικρίαν ἡ σπατάλη καὶ ἡ ἡδονὴ γέγονεν αὐτῷ καὶ ἀκολασίας ὑπόθεσις, ὅθεν φησίν· «Ἐμίσησα σύμπασαν τὴν ζωὴν καὶ πάντα τὸν μόχθον, ὅτι πάντα ματαιότης». (ἐξ ἧς προφάσεως καὶ παρατροπῆς ὁ γενναῖος οἴμοι πρὸς τὴν ἀσέβειαν ἐξώκειλεν, ὅπερ καὶ αὐτὸς δηλῶν αὖθις διὰ τοῦ πρὸς γυναῖκας ὀλίσθου, ἐπήγαγε φάσκων)· «Εὗρον πικρότερον ὑπὲρ τὸν θάνατον*** τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐστὶ θήρευμα, καὶ σαγῆναι καρδία»****. Ταύτῃ τοί φησίν. «Καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν φιλογύναιος· καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ψ' καὶ παλλακαὶ τ'. καὶ ἔλαβε γυναῖκας Μωαβίτιδας καὶ Ἀμμωνίτιδας, Σύρας, Ἰδουμαίας, Χετταίας καὶ Ἀμοῤῥαίας ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ» — «Καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ***** μετὰ Κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ καθὼς ἡ καρδία Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐξέκλιναν αἱ ἀλλότριαι γυναῖκες τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. Καὶ τότε ᾠκοδόμησε Σολομὼν****** τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ — καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων, καὶ οὕτως ἐποίησε ταῖς ἀλλοτρίαις γυναιξὶν αὐτοῦ πάσαις, αἳ (τινες) ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Καὶ ἐποίησε Σολομὼν τὸ πονηρὸν

1. κτίσις cod. — ἐγένοντο cod. — 2. πολλὴ ἐγ. μοι Eccl. — * μοι Eccl. — καὶ π. Eccl. — 5. τῶν om. Eccl. — οἰνοχόον Eccl. — 6. παρὰ Ecl. — ** ἀπὸ Eccl.— 8. ἂν om. Eccl.—9. ἀπεχ. Eccl. ἐπεχ. Ced. — 11. Ced. 169,15—170,22. — 12. Eccl. II. 17,18. — 14. γεννάδας cod.? — 16. Καὶ υὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν καὶ ἐρῶ Eul. VII. 26. — *** σὺν Eccl. — **** αὐτῆς Eccl. — 18. Ταῦτα Ced. — 1 Reg. XI. 1. — 14. — 22. ἐγενήθη 1 Reg. — ***** τελεία 1 Reg. — 24. γ. αἱ ἀλλ. 1 Reg. — ****** ὑψηλὸν 1 Reg. ναὸν Ced. — 27. πάσαις ταῖς γ. ἀ. ταῖς ἀλ. 1 Reg.

ἐνώπιον Κυρίου (καὶ) οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω Κυρίου (καθ)ὼς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ ὠργίσθη Κύριος ἐπὶ Σολομὼν, ὅτι ἐξέκλινε καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ Κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δὶς καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ — μὴ πορεύεσθαι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων» παράπαν. «Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀνθ' ὧν — οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς * καὶ τὰ προστάγματα *, ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαῤῥήσσων διαῤῥήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ τῶν χειρῶν σου καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. Πλὴν (35[b]) ἐν ταῖς ἡμέραις σου τοῦτο οὐ ποιήσω διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου καὶ πατέρα σου καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν (μου) ἣν ἐξελεξάμην». Καὶ ἤγειρε Κύριος τῷ Σολομῶντι σατὰν Ἄδερ τὸν Ἰδουμαῖον καὶ τὸν Ἀδραζὰρ βασιλέα Σοβᾶ» — «καὶ ἦσαν τῷ Ἰσραὴλ σατὰν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος». Καὶ ἀπέθανε Σολομὼν ἐτῶν ογ' καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. (6) Ἐντεῦθεν τοίνυν καὶ Θεοδώρητός φησιν· «Ἐδιδάχθημεν ὅσον ὀνίνησιν ἡ τῶν προγόνων εὐσέβεια· ἀνέχεται γὰρ πονηρῶν ὁ φιλάνθρωπος Κύριος τῆς τῶν κατοιχομένων ἀρετῆς μεμνημένος, πλὴν οὖν ἐδρέψατο μερικῶς καὶ τοὺς τῆς ἀσεβείας καρποὺς ἐνδίκως παρὰ τῆς θείας δίκης». (7) Ἕως μὲν τῆς ἄνωθεν ἀπήλαυε προμηθείας, ἐν εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ διῆγε, πάντας ἔχων ὑποκειμένους καὶ δασμὸν κομίζοντας ὅτι μάλιστα· ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐγυμνώθη, τοῖς δυσμενέσιν ἐπιχείρητος γέγονε· ἀληθῶς ὄντως «φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος». Ὥσπερ γὰρ ἔλεος αὐτοῦ ἄῤῥητος, οὕτω καὶ ἡ κόλασις ἀνυπόστατος. Ὅτι δὲ τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσε καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Δαυὶδ, [εὔδηλον] ἐξ ὧν καὶ Ἀχίας ὁ προφήτης φησὶ πρὸς τὸν Ἱεροβοὰμ (οὕτως)· «Τάδε λέγει Κύριος. Ἰδοὺ ἐγὼ ῥήσσω τὴν βασιλείαν ** Σολομῶντος καὶ δώσω σοι τὰ ι' σκῆπτρα· καὶ δύο σκῆπτρα δώσω αὐτῷ διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου καὶ Ἱερουσαλὴμ τὴν

4. πορευθῆναι 1 R. — * μου bis 1 R. — 8. οὐ π. αὐτὰ 1 R. — τὸν π. σου. ἐκ χειρὸς υἱοῦ σου λήψομαι αὐτὴν πλὴν ὅλην τὴν βασιλείαν οὐ μὴ λάβω. σκῆπτρον ἓν δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ Δαυὶδ τὸν δ. μου καὶ διὰ 1 R. — 10. μου om. 1 R. — 11. σ. τῷ Σολομὼν τὸν 1 R. — Ἐσρὼμ υἱὸν Ἐλιαδαὲ τὸν ἐν Ῥαεμὰ Ἀδαδέζερ 1 R. — 12. Σουβὰ 1 R. — σ. τῷ Ἰ. 1 R. — 14. Nec in q. 40 in Ex. nec 37 in Regg. haec sententia invenitur. — 18. Cod. 171,18—172,10. — 21. εὐεπιχ Cod. — Heb. X. 31. — 22. γὰρ ὁ ἐ. ἀρ. Cod. — 23. ἔφη Cod. — ** ἐκ χειρὸς 1 Reg. XI. 31 — 23. Cod.

πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν* φυλῶν Ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλειπέ με καὶ ἐδούλευσε τῇ Ἀστάρτῃ, βδελύγματι Σιδωνίων, καὶ τῷ Χαμὼς, εἰδώλῳ Μωὰβ, καὶ τῷ Μελχὼμ, προσοχθίσματι υἱῶν Ἀμών». (7) Ἡ μὲν οὖν Ἀστάρτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη (ἐκ τοῦ ἄστρου τὴν ἐπωνυμίαν πεποιηκόσιν· αὐτῆς γὰρ εἶναι τὸν Ἑόσφορον μυθολογοῦσιν). Ὁ δὲ Χαμὼς θεὸς ἦν Τυρίων. («Τῷ δὲ Μελχὼμ προσοχθίσματι» εἴδωλον ἦν καὶ τοῦτο· προσοχθίσματα γὰρ καὶ βδελύγματα τὰ εἴδωλα προσαγορεύειν εἰώθει ἡ γραφὴ, ὅπερ δηλοῖ τὸ μύσος καὶ τὸ ἀπόβλητον.) (8) Θαυμάσει μέν τις μάλα εἰκότως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ θειοτάτου Μωϋσέως, οὕτω καὶ ἐπὶ [τοῦδε] τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος, πῶς ἑκάτερος αὐτῶν τοσαύτης πάλαι θείας δόξης καὶ προμηθείας ἀξιωθεὶς, ὕστερον ὁ μὲν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην τὸν θεὸν κινήσας, τῆς ἐπαγγέλιας ἐξέπεσεν, ὁ δὲ εἰς ὀργὴν καὶ θυμὸν αὐτὸν διεγείρας, τούς τε προειργασμένους ἀρίστους πόνους ἄρδην ἐζημίωτο καὶ τὴν ψυχὴν προσαπώλεσεν. Ποῦ γὰρ ἡ τοιαύτη πρὸς θεὸν οἰκείωσις καὶ παῤῥησία, [καὶ] οἱ τοσοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι πόνοι καὶ κόποι καὶ ἀγῶνες τοῦ θεσπεσίου Μωϋσέως; οἵτινες [διὰ] τὴν ἀπὸ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἁμαρτίαν παρορaθέντες, τὴν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἴσοδον ἀθρόως ὁ δίκαιος καὶ ἀσυγχωρήτως ἀπεστήρητο, καθὼς καὶ πρόσθεν εἴρηται. Ποῦ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Σολομῶντα θεία φιλοστοργία καὶ ἡ τοσαύτη χάρις τε καὶ σοφία; καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς πολλῆς ἐκείνης φρονήσεως καὶ συνέσεως καὶ ἡ προλαβοῦσα τοιαύτη νηφαλεωτάτη ἔννοια καὶ (σοφία), θεολογία (τε) καὶ φυσιολογία, ἔσχατον ἐκ γυναικομανίας εἰς εἰδωλομανίαν ἐκπεπτωκότος, ὡς σαφῶς δεδήλωται; Τῷ ὄντι γὰρ οὐδὲν ὄφελος «ἐναρξάμενον πνεύματι, καὶ σαρκὶ ἐπιτελέσαι». (9) Διὸ καὶ προασφαλιζόμενος Ἰώαννης φησί· (36ᵃ) «Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολείπητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε»· οὐ γὰρ ὁ καλῶς ἀρχόμενος καὶ κακῶς μετερχόμενος, οὗτος τέλειος, ἀλλ' ὁ καλῶς ἀποθέμενος καὶ θεαρέστως διαπεράνας, ἐπείπερ «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται». Κἀντεῦθεν, ὡς ἔοικεν,

* τῶν Ced. — 4. Ced. 170,6,7. — 5. πεποιηκότ. cod. — 9. Θαυμάσειε δ' ἂν τις Ced. 171,1—18. — 14. ἐγ. ἀ. Ced. — 19. l. ὧν — παρoραθέντον? οἵτινες — παρωράθησαν Ced. — 20. ἐμπρ. Ced. — 26. ἐναρξάμενοι cod. cf. Gal. III. 3. — 27. 2 Io. 8. — 31. Mt. X. 22.

εἰκότως διδασκόμεθα μὴ μακαρίζεν ἄνθρωπον κυρίως πρὸ τελευτῆς αὐτοῦ διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἐκβάσεως καὶ συμπληρώσεως· τοὺς γὰρ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν· πολλοὶ γὰρ εὐδρομοῦντες ἐνάρετοι καὶ ἐπὶ μεγέστοις κατορθώμασι θαυμαζόμενοι, προσκόψαντες ἐξάπινα πεπτώκασι πτῶμα δεινὸν καὶ ἐξαίσιον. (10) Οἷος ἦν καὶ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ὁ μέγας Βασίλειος ἔγραφε λέγων· «Οἴμοι τί γράψω; ἢ τί λογίσομαι ἐν τριόδῳ ἀπειλημμένος; ἐὰν γὰρ ἔλθω εἰς μνήμην τῆς προτέρας σου ματαίας ἀναστροφῆς, ὅτε* περιέῤῥει ὁ πλοῦτος καὶ τὸ χαμερπὲς δοξάριον, φρίττω, ἡνίκα ἥπτετό σοι κολάκων πλῆθος καὶ τρυφὴ καὶ ἀπόλαυσις πρόσκαιρος.—Ἡνίκα ἐγυμνάζου πρὸς μεταβολὴν σεμνοῦ τρόπου, σκυβαλίζων μὲν σου τὴν** περιουσίαν, οἴκου τε θεραπείαν καὶ συνοίκου ὁμιλίαν ἀπαρνούμενος, ὅλως δὲ μετάρσιος, ὥσπερ ξένος καὶ ἀλήτης, ἀγροὺς καὶ τόπους ἀμείβων, κατέδραμες ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα σοι καὶ αὐτὸς συνδιατρίβων ἐμακάριζον τῶν ἀθλητικῶν πόνων, ὅτε ἑβδομαδικοῖς κύκλοις νήστης διατελῶν, θεῷ προσεφιλοσόφεις, ὁμοῦ καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀποφεύγων συντυχίας· ἡσυχίαν δὲ καὶ μονοτροπίαν ἐφαρμόσας σεαυτῷ, τοὺς πολιτικοὺς θορύβους ἐξέκλινες, σάκκῳ τε τραχεῖ τὸ σῶμά σου διανύττων καὶ ζώνῃ σκληρᾷ τὴν ὀσφῦν περισφίγγων, καρτερικῶς τὰ ὀστᾶ σου διέθλιβες, λαγόνας τε ταῖς ἐνδείαις κοιλαίνων μέχρι τῶν νοτιαίων μερῶν ὑπεχαύνωσας καὶ φασκίας μὲν ἁπαλῆς τὴν χρῆσιν ἀπηρνήσω· ἔνδοθεν δὲ τὰς λαπάρας σικύου δίκην ὑφελκύσας, τοῖς νεφριτικοῖς χωρίοις ἐβιάζου προσκολλᾶσθαι· ὅλην δὲ τὴν τῆς σαρκὸς πιμελὴν ἐκκενώσας, τοὺς τῶν ὑπογαστρίων ὀχετοὺς γενναίως ἐξήρανας, γαστέρα τε αὐτὴν ταῖς ἀσιτίαις τήξας, τὰ πλευριτικὰ μέρη ὥσπερ τινα στέγης ἐξοχὴν τοῖς τοῦ ὀμφαλοῦ μέρεσιν ἐπεσκίαζες καὶ συνεσταλμένῳ ὅλῳ τῷ σώματι, τὰς νυκτερινὰς ὥρας ἀνθομολογούμενος τῷ θεῷ, τοῖς τῶν δακρύων ὀχετοῖς ἔμβρυχον τὴν

7. Τοῦ ἁγίου Βασιλείου ed. P. 1618 II. 747 B—749 A.—8. γὰρ om. B. —* σε B. om. ὁ.—10. εἵπετό B.—11. πλήθη B.—τρυφῆς ἀπ. B.—**πολυκίνδυνον B.—15. ἀ. καὶ πόλεις ἐξ. B. — 16. ἑβδοματικοῖς Cod. B. — 18. σ. λόγῳ τροπῆς ὑποφ. B. — ἑαυτῷ ἐφ. B. — 19. σ. δὲ B. — τραχὺ Cod. — 22. νοτιέων ὑελων Cod. — 23. σικύας cod. 24. πρ. ἐβ. B. — 25. πλημμελὴν cod. — 26. συμπτύξας B. — 27. στέγην εἰς ἐξ. cod. — 28. τῷ ὀργάνῳ κατὰ τὰς B. — 29. τὴν γ. ἐ. B.

γενείαδα καθωμάλιζες. Καὶ τί δεῖ καταλέγειν ἕκαστα; Μνήσθητι ὅσα ἁγίων στόματα φιλήματι κατησπάσω; ὅσα ἱερὰ σώματα περιεπτύξω; ὅσοι σου τὰς χεῖρας ὡς ἀχράντους περιέθαλπον; ὅσοι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῖς γόνασί σου περιεπλέκοντο; Καὶ τί τούτων τὸ τέλος; μοιχικῆς φήμης διαβολὴ βέλους ὀξύτερον διϊπταμένη τιτρώσκει ἡμῶν τὰς ἀκοὰς καὶ τὴν καρδίαν. — Ποῦ μοι τὰ διηγήματα τῶν σῶν πόνων; οἴχεται. Κατήσχυνας τὸ τῆς ἁγνείας καύχημα (36[b])· ἐμωμήσω τῆς σωφροσύνης τὸ ἐπάγγελμα· ἐγενόμεθα ἐχθρῶν μὲν τραγῳδία, φίλων δὲ θρηνῳδία· — διέτεμες φρόνημα μοναχῶν, τοὺς ἀκριβεστέρους εἰς φόβον καὶ δειλίαν ἐνέβαλες, θαυμάζοντας ἔτι τοῦ διαβόλου τὴν δύναμιν· τοὺς ἀδιαφόρος εἰς ἀκολασίας ζῆλον μετέθηκας· ἠθέτησας ὅσον ἐπὶ σοὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ καύχημα, «θαρσεῖτε, λέγοντος, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον», καὶ τὸν τούτου ἄρχοντα ἐκέρασας τῇ πατρίδι κρατῆρα δυσφημίας· ὄντως εἰς ἔργον ἤγαγες τὴν παροιμίαν «ὡς ἔλαφος τοξευθεὶς εἰς τὸ ἧπαρ. (11) Ὅθεν ἀλλαχοῦ κοινῶς παραινεῖ λέγων·» Δεῖ οὖν ἡμᾶς πολὺν καὶ ποικίλον τὸν οὐράνιον πλοῦτον συναγαγεῖν, εἰ μὴ μέλλοιμεν καταισχύνεσθαι ἐν τῇ ἐπιδείξει τῶν ἔργων [ὡς] οἱ λαβόντες τὸ τάλαντον, μηδὲ ἀκούειν· «Δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρέ», ἐνθεμένους δὲ τὰ ἀγώγιμα, ἀσφαλῶς πειρᾶσθαι τὴν ζωὴν ταύτην διαπερᾶν Πολλοὶ γὰρ πολλὰ συναθροίσαντες ἐκ νεότητος καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ βίου γενόμενοι, ἐπαναστάντος αὐτοῖς πειρασμοῦ ἐκ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, οὐκ ἤνεγκαν τοῦ χειμῶνος τὸ βάρος, διὰ τὸ τὴν * κυβέρνησιν αὐτοῖς μὴ παρεῖναι· διὸ καὶ πάντων ἐκείνων ζημίαν ὑπήνεγκαν, ὅθεν ** οἱ μὲν «περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν», ἄλλοι δὲ σωφροσύνην, ἣν συνήγαγον ἐκ νεότητος, ὥσπερ καταιγίδος

1. τὴν γ. ἐ. B. — δὴ, cod, με δεῖ B. — 2. ἐπί σου cod.? — 3. ἀχράντοις cod.— 4. τοῦ om. B. — 5. θῦ ὥσπερ λάτρεις ὑπέδραμον τοῖς γ. σου περιπλεκόμενοι καὶ τ. τὸ τ. τί B. — φήμη διαβολῆς cod. — 6. ἀκρὰς, ἀκμαιοτέρῳ τῷ κέντρῳ τὰ σπλάγχνα ἡμῶν διανύττουσα κτλ. B. — 9. ἐγ. αἰχματώτων τρ. Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι δραματουργεῖται τὰ ἡμέτερα διετ. B. — 10. ἤγαγες B. — 11. ἐπὶ cod.? — 12. ἔλυσας ὅσον B. — 13. Io. XVI. 33. — 14. τοῦ κόσμου τούτου ἀ. B. — δυσθυμίας cod.— 15. τὰς παροιμίας B. — 16. I. 473 C—474 B. — 17. συνάγειν cod.? — 18. τῆς ἐργασίας B. — 19. τὰ τάλαντα B. — Mt. XXV. 26. — 21. καὶ om. B. — 22. μετὰ cod.? — ἐπαναστάντων ἀ. πειρασμῶν B. — * πανουργίαν καὶ cod. — 24. παρ. ἀλλὰ πάντων B. — 25. ὑπέμειναν B. — ** καὶ B. — 1 Tim. I. 19.

τινός τῆς πονηρᾶς ἡδονῆς ἐπιδραμούσης, ἀπώλεσαν· ἐλεεινότατον θέαμα! μετὰ νηστείαν, μετὰ σκληραγωγίαν *, μετὰ δάκρυον δαψιλὲς, μετὰ ἐγκράτειαν ἐτῶν κ' που ἢ λ', διὰ ἀπροσεξίαν ψυχῆς καὶ χαύνωσιν καὶ ἀμέλειαν, γυμνὸν ἁπάντων ἀποδειχθῆναι καὶ παραπλήσιον γενέσθαι τῶν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἐντολῶν εὐθηνουμένων, ἐμπόρῳ τινὶ μεγαλοπλούτῳ, ὃς τῷ πλήθει τῶν ἀγωγίμων ἐπαγγαλλόμενος, ἐξουρίας αὐτῷ τῆς νηὸς φερομένης, τὰ φοβερὰ πελάγη διαδραμὼν, πρὸς τοῖς λιμέσιν αὐτοῖς διαῤῥαγέντος τοῦ πλοίου, πάντων ἀθρόως ἔρημος ἀπεδείχθη· ἐὰν γὰρ καὶ οὗτος τὰ μυρίοις πόνοις καὶ ἱδρῶσι κτισθέντα μιᾷ ῥοπῇ καὶ μικρᾷ προσβολῇ δαιμόνων ἀπολέσῃ, καθάπερ τινὶ ἀγρίᾳ λαίλαπι τῇ ἁμαρτίᾳ βυθισθεὶς, πρέπουσα φωνὴ τῷ πᾶσαν ὁμοῦ τὴ ἀρετὴν ναυαγήσαντι· «ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με». (12) Ὡσαύτως καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομός φησι·» Καὶ γὰρ ὅταν ὁ διάβολος ἴδῃ πολλὰ συναγηοχότας, νηστείαν, εὐχὰς, ἐλεημοσύνην, παρθενίαν, τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀρετὴν, ὅταν ἴδῃ γέμον τὸ πλοῖον ἡμῶν τῶν πολυτελῶν τῆς εὐσεβείας ἀριστευμάτων, τότε προσβάλλει, πάντοθεν διορύττων καὶ ἐπιβουλεύων τὸν θησαυρὸν, ὥστε παρ' αὐτὸ τοῦ λιμένος τὸ στόμα καταδῦσαι τὸ σκάφος, καὶ γυμνοὺς καὶ ἐρήμους ἀποφῆναι μηδὲ ῥαδίως ἀναστῆναι δυναμένους. Καὶ γὰρ, μετὰ * τοιαύτην πτῶσιν, δυσανάπλητος ἡ ἀνάστασις γίνεται· καταφρονεῖ λοιπὸν ὡς εἰς κακῶν ἐλθὼν βάθος. Καὶ τῷ μὲν ἐν ἀρχῇ πεσόντι συγγινώσκομεν ἅπαντες διὰ τὴν ἀπειρίαν, τὸν δὲ μετὰ πολλοὺς διαύλους ὑποσκελισθέντα, οὐκ ἂν ** ῥᾳδίως ἀξιώσειεν συγγνώμης, ὡς ἐξ ἀμελείας τε καὶ ῥαθυμίας καταβληθέντα. Καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἐστὶ (37ᵃ) τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ πολλῶν σκανδαλισθέντων καὶ ῥαθυμοτέρων πολλάκις γινομένων, αὐτὸς ὑπεύθυνος

---

* μετὰ προσευχὴν ἐκτενῆ B. — 4. καὶ χ. om. B. — 8. ἀ. τοῖς λ. B. — 9. ἀνεδ. cod.? — γὰρ om. B. — 10. κτηθ. B. — ῥ. καὶ μ. om. B — 11. ἀπολείπει cod.? — ὥσπερ B. — 12. Ps. LXIX. 2. — 14. VI. 115 C. — 15. συνειλιχοτ. κατορθώματα οἴων cod. συνηγειοχόνας Savil. — 16. ἐλ. σωφροσύνην Chr. — 17. ἡ. τὸ π. Chr. — 17. εὐσ. λίθων Chr. — 18. καὶ ἐπ. om. Chr. — 19. αὐτὰ — τὰ στόματα Chr. — 20. γ. παραπέμψαι πρὸς ἐκεῖνον τὸν λιμένα λοιπὸν Chr. — * τὴν Chr. — πάλιν ἡ ἀν. Chr. — 22. Ὁ γὰρ ἐ. εἰς β. κ. κατ. Chr. — 24. τοὺς δρόμους Chr. — ** τις Chr. — 25. α. ῥ. γὰρ τότε τὸ πτῶμα εἶναι δοκεῖ. — 26. τ. μὲν ἐ. cod.

γίνεται καὶ ἀναπολόγητος. Ταῦτ' οὖν εἰδότες* «εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρωμεν», (ὡς παραγγέλλει Δαυὶδ φάσκων· «Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς)».** Ἐν τῷ ἀποστρέψαι, φησί, δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσι· ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται»· καὶ «δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξελεῖται αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ». (12) Ὅπερ οὖν εἰδὼς ὁ ἀπόστολος ἔλεγεν. «Ἐὰν ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Διὸ τὴν ἀρχομένην σπουδήν τε καὶ προθυμίαν ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ πίστει μέχρι θανάτου δεῖ καθόπερ τὴν ὑπομονὴν ἐπιδείκνυσθαι, ἵνα μὴ τὸ πᾶν εἰς τὸ τέλος ἀπολέσωμεν. Μηδεὶς οὖν ἐνάρετος νυσταζέτω διὰ τὸ ἄδηλον τῆς μεταβολῆς. Τίς γὰρ τοῦ Δαυὶδ ὑψηλότερος; ἀλλὰ μικρὸν ἀπονυστάξας, ἔπεσε. Τίς δὲ τοῦ Σολομῶντος μακαριώτερος; ἀλλ' ἐν τῷ γήρει καὶ τῷ τέλει πεσών, ἀπώλετο. Τίς τοῦ Ἰούδα περιφανέστερος, ἀλλὰ προδότης γενόμενος ἀπήγξατο. Τίς τοῦ Πέτρου ζηλωτότερος; ἀλλ' ἐξάπινα πέπτωκε πτῶμα ἐξαίσιον. Πόσας τοιαύτας μεταβολάς ἐστιν ἰδεῖν πάλαι γεγενημένας καὶ νῦν γινομένας καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ διὰ τοῦτο, φησίν, ἄνω καὶ κάτω προδιαμαρτύρεται καὶ προασφαλίζεται καὶ διεγείρει πρὸς νῆψιν ἡ θεία γραφὴ λέγουσα· «Ὁ δοκῶν ἑστάναι, μὴ πέσῃ». Καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον παρεκβατικῶς εἴρηται.

XLIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΟΒΟΑΜ.

931 (4205) Μετὰ δὲ Σολομῶντα ἐβασίλευσε Ῥοβοὰμ ἐκ τοσούτων γυναικῶν υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιζ', ἐφ' οὗ διῃρέθη ἡ βασιλεία εἰς δύο. Καταλείψας γὰρ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων καὶ κατὰ τὴ συμβουλὴν τῶν συνεκτραφέντων καὶ παρεστηκότων αὐτῷ λαλήσας τῷ λαῷ σκληρά, ἀπέστη ὁ Ἰσραὴλ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθε. Καὶ αἱ μὲν β' φυλαί, Ἰούδας καὶ Βενϊαμίν, ἔμειναν μετ' αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, αἱ δὲ

1. πολλοὶ οὐ σκανδαλιζόμενοι τοῖς τῶν τοιούτων πτώμασίν εἰσιν ὥστε καὶ ταύτῃ πάλιν ἀσύγγνωστον τὸ ἁμάρτημα γίνεται Chr. — * ἀκούωμεν τοῦ προφήτου καὶ Chr. — 2. Ps. LXII. 1 ὡς—διαφ. om. Chr. — ** Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ἐβόα λέγων (Ez. III. 20) om. seqq. Chr. — 3. Ez. XXXIII. 12. — 7. 2 Tim. II. 5. — 19. 1 Cor. X. 12. — 22. Cod. 173,13—174,16?

λοιπαὶ δέκα ἀπῆλθον ἐν Σαμαρίᾳ καὶ ἐβασίλευσαν ἐπ' αὐτοὺς Ἱεροβοάμ, τὸν δοῦλον Σολομῶντος. Κἀντεῦθεν αἱ δύο φυλαὶ προσηγορεύθησαν Ἰούδας διὰ τὴν μεγάλην βασιλικὴν φυλὴν Ἰούδα, αἱ δὲ λοιπαὶ ι' Ἰσραὴλ καὶ Ἐφραΐμ, διά τε τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὸ τὸν Ἱεροβοὰμ ἐκ τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ τυγχάνειν, υἱοῦ Ἰωσήφ.

(2) Καὶ ἐποίησε Ῥοβοάμ, υἱὸς Σολομῶντος, τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
(3) Ἐφ' οὗ Σουσακεὶμ ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς τὴν Ἱερουσαλὴμ 947 (4209)
ἑλών, ἀφείλατο τὰ ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις χρήματα καὶ
χρυσᾶ δόρατα καὶ τοὺς χρυσοῦς θυρεούς, ἀνθ' ὧν ἐγένοντο χαλκοῖ.

XLV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΒΙΑ.

Μετὰ Ῥοβοὰμ ἐβασίλευσεν Ἀβιά, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ 934 — 932?
πονηρὸν ἔναντι Κυρίου καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ς', ὃς πολε- (4220—
μήσας Ἱεροβοὰμ [καὶ] τὰς ι' φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, ἀνεῖλεν ἐξ αὐτῶν 4222)?
ἄνδρας δυνατοὺς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ κατὰ θείαν ὀργὴν χιλιάδας φ'.

XLVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΣΑΦ.

Μετὰ Ἀβιὰ ἐβασίλευσεν Ἀσάφ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ 931 — 929
εὐθὲς ἐνώπιον Κύριου πρότερον, εἶτα μικρὸν ἀπὸ τῆς εὐθείας ῥα- (4224—
θυμήσας, ἠῤῥώστησε τοὺς πόδας· καὶ τοῖς ἰατροῖς χρησάμενος, τῷ 4226)
θεῷ μὴ προσέχων, οὕτως ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ιζ'.

XLVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΣΑΦΑΤ.

Μετὰ Ἀσὰφ ἐβασίλευσεν Ἰωσαφάτ, υἱὸς αὐτοῦ, (37b) καὶ ἐποίησε 889 — 888
τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἔτη κε'. (2) (4265—
Ὃς διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχαὰβ φιλοστοργίαν τε καὶ ἀγχιστείαν, ἔφη 4266)

13. γ' Leo. 1 R. XV. 2,2 Par. XIII. 2 — 18. — ὡς cod.— 20. μα' 1 R. XV. 10, μ' 2 Par. XVI. 13. — 22. 1 R. XXII. 42,2 Par. XXII 31.

πρός αὐτὸν ὁ προφήτης Ἰηοῦ ὁ τοῦ Ἀνανή· «Βασιλεῦ Ἰωσαφάτ, εἰ ἁμαρτωλῷ σὺ εἶ βοηθὸς, εἰ μισουμένῳ ὑπὸ Κυρίου σὺ φιλιάζεις, διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπί σε ὀργὴ Κυρίου, εἰ μὴ λόγοι ἀγαθοὶ ηὑρέθησαν ἐν σοὶ καὶ ὅτι ἐξῇρας τὰ ἄλση ἀπὸ γῆς Ἰούδα καὶ κατεύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν Κύριον», καὶ εὑρέθη ἡ καρδία σου τελεία πρὸς Κύριον. Διὰ τοῦτο ἐφείσατό σου Κύριος, πλὴν ὅτι «διεκόπη τὰ ἔργα σου, καὶ συνετρίβησαν τὰ πλοῖα σου». (3) Κἀντεῦθεν διδασκόμεθα, ὡς ἐλαττοῖ τὰς ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐκείνοις ἀντιμετρῶν, οὕτως ἐκφέρει τὴν ψῆφον. Προσήκει τοίνυν ταῦτα μεμαθηκότες φεύγειν τῶν θεοστυγῶν καὶ τὴν φιλίαν καὶ τὴν συγγένειαν· οὐδὲ γάρ μία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, οὔτε μὴν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ, καὶ οὔτε κλέπτῃ δεῖ συνμετέχειν οὔτε μετὰ μοιχῶν τὴν μερίδα τιθέναι· διὸ φησί· «Οὐχὶ τοὺς μισοῦντας σε, Κύριε, ἐμίσησα καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς· εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι» «καὶ παρανομίαν ἐμίσησα, καὶ οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία σκαμβή». Καὶ μέντοι γε καὶ ὅτι πταίοντες ὡς ἄνθρωποι οἱ τοῦ θεοῦ δοῦλοι, φιλανθρωπίας ἀξιοῦνται πολλάκις, διὰ τὰς προειργασμένας ἀρετὰς, εἰς δὲ τὰ κτήματα καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς ἡ θεία δίκη ἀνταποδίδωσιν ὑπὲρ τῶν πταισμάτων αὐτῶν λεληθότως· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἁμαρτωλῶν συνόντων δικαίοις, τοῦτο διὰ τὴν τοῦ δικαίου δικαιοσύνην ὁ φιλάνθρωπος Κύριος ποιεῖν εἴωθε, ὅπερ ἤδη καὶ ἐπὶ Ἰωσαφὰτ καὶ Παύλου σαφῶς ἐδήλωσε καὶ τῆς τοῦ πλοίου συντριβῆς τε καὶ ἀπωλείας· ὅθεν οὖν πρὸς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ χειμαζομένους μετ' αὐτοῦ Παῦλος φησί. «Ἔδει μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμιᾶς ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου».

XLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΡΑΜ.

863 (4291) Μετὰ Ἰωσαφὰτ ἐβασίλευσε Ἰωράμ, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἐξα-

1. 2 Par. XIX. 43. — 6. 2 Par. XX. 37. — 13. Ps. CXXXIX. 21,22. — 15. Ps. CI. 3,4. — 22. εἰώθει? — 25. Act. XXVII. 21,22. — 30. 2 R. VIII. 17; 2 P. XXI. 5,6.

δέλφους αὐτοῦ ἀποκτείνας ἀπέθανε δυσεντερικὸς, βασιλεύσας ἔτη η΄.

XLIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΧΟΖΙΟΥ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ 856—855
πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν Ἰηοῦ, βασιλεύσαντα (4299—4300)
ἔτος α΄.

L. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΟΘΟΛΙΑΣ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσε Γοθολία, ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀποκτείνασα πάντας τοὺς υἱοὺς Ὀχοζίου παρεκτὸς νηπίου ἑνὸς διασωθέντος παραδόξως ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἰωδαὲ τοῦ Ἱερεμίου, αἰφνίδιον τὸ ἀποκεκρυμμένον παιδίον Ἰωᾶς ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὑπὸ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς, ὑπάρχον ἐτῶν ζ΄. Καὶ ὁ μὲν λαὸς ἅπας ηὐφράνθη καὶ καὶ ἡ πόλις ἡσύχασεν· τὴν δὲ Γοθολίαν ἀπέκτειναν ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, βασιλεύσασαν ἔτη ς΄.

LI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑ.

Μετὰ δὲ Γοθολίαν ἐβασίλευσεν Ἰωὰς Ὀχοζίου ἑπταετὴς καὶ 849 (4307)
ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου πρότερον· εἶτα παρατραπεὶς, ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, βασιλεύσας ἔτη μ΄. (2) Ἕως μὲν γὰρ ἦν φωτιζόμενος ὑπὸ Ἰωδαὲ, τοῦ ἱερέως τοῦ καὶ βιώσαντος διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ (38ᵃ) εὐσέβειαν ἔτη ρλ΄, καλῶς ἐπολιτεύετο. (3) Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ θείου ἱερέως πρὸς ἀσέβειαν ἀποκλίνας, ἀπέκτεινε Ζαχαρίαν, τὸν προφήτην καὶ υἱὸν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, φησὶ γάρ;» Καὶ πνεῦμα Κυρίου ἐνέδυσε Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀνέστη κατὰ πρόσωπον τοῦ λαοῦ καὶ εἶπε· «Τάδε λέγει Κύριος· ἵνα τι παραπορεύεσθε τὰς ἐντολὰς Κυρίου καὶ οὐκ εὐο-

---

4. Cod. 179,13? R. VIII. 26. 2 P. XXII. 2. — 8. Cod. 186,17—20? Glyc. 357, 19—358,4. 2 R. XI. 3,2 P. XXII. 12. — 16. 1 R. XII. 1,2. P. XXIV. 1. — 18. 2. P. XXIV. 2,15. — 23. Καὶ πν. θεοῦ ἐν τὸν Ἀζαρίαν — τὸν ἱερέα καὶ ἀ. ἐπάνω τοῦ λ — ἵς τί κ. 2 Par. XXIV. 20—22.

πρός αὐτὸν ὁ προφήτης Ἰηοῦ ὁ τοῦ Ἀνανή· «Βασιλεῦ Ἰωσαφάτ, εἰ ἁμαρτωλῷ σὺ εἶ βοηθὸς, εἰ μισουμένῳ ὑπὸ Κυρίου σὺ φιλιάζεις, διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπί σε ὀργὴ Κυρίου, εἰ μὴ λόγοι ἀγαθοὶ ηὑρέθησαν ἐν σοὶ καὶ ὅτι ἐξῆρας τὰ ἄλση ἀπὸ γῆς Ἰούδα καὶ κατεύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν Κύριον», καὶ εὑρέθη ἡ καρδία σου τελεία πρὸς Κύριον. Διὰ τοῦτο ἐφείσατό σου Κύριος, πλὴν ὅτι «διεκόπη τὰ ἔργα σου, καὶ συνετρίβησαν τὰ πλοῖα σου». (3) Κἀντεῦθεν διδασκόμεθα, ὡς ἐλαττοῖ τὰς ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐκείνοις ἀντιμετρῶν, οὕτως ἐκφέρει τὴν ψῆφον. Προσήκει τοίνυν ταῦτα μεμαθηκότες φεύγειν τῶν θεοστυγῶν καὶ τὴν φιλίαν καὶ τὴν συγγένειαν· οὐδὲ γάρ μία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, οὔτε μὴν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ, καὶ οὔτε κλέπτῃ δεῖ συνμετέχειν οὔτε μετὰ μοιχῶν τὴν μερίδα τιθέναι· διὸ φησί· «Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε, Κύριε, ἐμίσησα καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς· εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι»· «καὶ παρανομίαν ἐμίσησα, καὶ οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία σκαμβή». Καὶ μέντοι γε καὶ ὅτι πταίοντες ὡς ἄνθρωποι οἱ τοῦ θεοῦ δοῦλοι, φιλανθρωπίας ἀξιοῦνται πολλάκις, διὰ τὰς προειργασμένας ἀρετάς, εἰς δὲ τὰ κτήματα καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς ἡ θεία δίκη ἀνταποδίδωσιν ὑπὲρ τῶν πταισμάτων αὐτῶν λεληθότως· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἁμαρτωλῶν συνόντων δικαίοις, τοῦτο διὰ τὴν τοῦ δικαίου δικαιοσύνην ὁ φιλάνθρωπος Κύριος ποιεῖν εἴωθε, ὅπερ ἤδη καὶ ἐπὶ Ἰωσαφὰτ καὶ Παύλου σαφῶς ἐδήλωσε καὶ τῆς τοῦ πλοίου συντριβῆς τε καὶ ἀπωλείας· ὅθεν οὖν πρὸς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ χειμαζομένους μετ' αὐτοῦ Παῦλος φησί. «Ἔδει μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμιᾶς ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου».

XLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΡΑΜ.

363 (4291) Μετὰ Ἰωσαφὰτ ἐβασίλευσε Ἰωράμ, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἐξα-

1. 2 Par. XIX. 43. — 6. 2 Par. XX. 37. — 13. Ps. CXXXIX. 21,22. — 15. Ps. CI. 3,4. — 22. εἰώθει? — 25. Act. XXVII. 21,22. — 30. 2 R. VIII. 17; 2 P. XXI. 5,6.

δέλφους αὐτοῦ ἀποκτείνας ἀπέθανε δυσεντερικὸς, βασιλεύσας ἔτη η'.

XLIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΧΟΖΙΟΥ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ 856—855
πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν Ἰηοῦ, βασιλεύσαντα (4299—4300)
ἔτος α'.

L. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΟΘΟΛΙΑΣ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσε Γοθολία, ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀποκτείνασα πάντας τοὺς υἱοὺς Ὀχοζίου παρεκτὸς νηπίου ἑνὸς διασωθέντος παραδόξως ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἰωδαὲ τοῦ Ἱερεμίου, αἰφνίδιον τὸ ἀποκεκρυμμένον παιδίον Ἰωᾶς ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὑπὸ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς, ὑπάρχον ἐτῶν ζ'. Καὶ ὁ μὲν λαὸς ἅπας ηὐφράνθη καὶ καὶ ἡ πόλις ἡσύχασεν· τὴν δὲ Γοθολίαν ἀπέκτειναν ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, βασιλεύσασαν ἔτη ς'.

LI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑ.

Μετὰ δὲ Γοθολίαν ἐβασίλευσεν Ἰωὰς Ὀχοζίου ἑπταετὴς καὶ 849 (4307)
ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου πρότερον· εἶτα παρατραπεὶς, ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, βασιλεύσας ἔτη μ'. (2) Ἕως μὲν γὰρ ἦν φωτιζόμενος ὑπὸ Ἰωδαὲ, τοῦ ἱερέως τοῦ καὶ βιώσαντος διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ (38ª) εὐσέβειαν ἔτη ρλ', καλῶς ἐπολιτεύετο. (3) Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ θείου ἱερέως πρὸς ἀσέβειαν ἀποκλίνας, ἀπέκτεινε Ζαχαρίαν, τὸν προφήτην καὶ υἱὸν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, φησὶ γάρ;» Καὶ πνεῦμα Κυρίου ἐνέδυσε Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀνέστη κατὰ πρόσωπον τοῦ λαοῦ καὶ εἶπε· «Τάδε λέγει Κύριος· ἵνα τι παραπορεύεσθε τὰς ἐντολὰς Κυρίου καὶ οὐκ εὐο-

---

4. Cod. 179,13? R. VIII. 26. 2 P. XXII. 2. — 8. Cod. 186,17—20? Glyc. 357, 18—358,4. 2 R. XI. 3,2 P. XXII. 12. — 16. 1 R. XII. 1,2. P. XXIV. 1. — 18. 2. P. XXIV. 2,15. — 23. Καὶ πν. θεοῦ ἐν τὸν Ἀζαρίαν — τὸν ἱερέα καὶ ἀ. ἐπάνω τοῦ λ — ῶς τί κ. 2 Par. XXIV. 20—22.

δωϑήσεσϑε; ὅτι ἐγκατελείπατε τὸν Κύριον, καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς» καὶ ἐπέϑεντο αὐτῷ καὶ ἐλιϑοβόλησαν αὐτὸν δι' ἐντολῆς Ἰωὰς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου Κυρίου. Καὶ οὐκ ἐμνήσϑη Ἰωὰς τοῦ ἐλέους οὗ ἐποίησεν Ἰωδαέ, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐϑανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἀπέϑνησκεν, εἶπεν· «Ἴδοι Κύριος καὶ κρινάτω». «Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέϑεντο οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐν αἵματι Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως καὶ ἐϑανάτωσαν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ».

(4) Ἐφ' οὗ καὶ Σίβυλλα ἡ Κυμαῖα ἐγνωρίζετο, καὶ Λυκοῦργος Λακεδαιμονίων ἐνομοϑέτει, καὶ Ἴφιτος τὰς Ὀλυμπιάδας συνεστήσεν.

LII. ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ.

Καὶ ἄνϑρωπός τις ἦν ἐν τῷ Ἰσραὴλ πλούσιός τε καὶ ἐλεήμων, ὃς ἐλϑὼν πρός τινα τῶν διδασκάλων καὶ ἀναπτύξας τὴν Σοφιαν Σολομῶντος εὗρεν εὐϑύς· «Ὁ ἐλεῶν πτωχοὺς δανείζει ϑεῷ» καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος καὶ κατανυγείς, ἀπελϑὼν πέπρακε πάντα καὶ διένειμε πτωχοῖς μηδὲν ἑαυτῷ καταλείψας πλὴν νομίσματα δύο· καὶ πτωχεύσας πάνυ καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐκ ϑείας δοκιμασίας ἐλεούμενος, ὕστερον ἐν ἑαυτῷ λέγει μικροψυχήσας· «ἀπελεύσομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ διακρινοῦμαι τῷ ϑεῷ, ὅτι ἐπλάνησέ με, διασκορπίσας τὰ ὑπάρχοντά μου». Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, εἶδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς ἀλλήλους, εὑρόντας λίϑον τίμιον. Καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς· «ἵνα τί, ἀδελφοί, μάχεσϑε; δότε μοι αὐτὸν καὶ λάβετε νομίσματα β'». Τῶν δὲ μετὰ χαρᾶς τοῦτον παρασχόντων — οὐ γὰρ ᾔδεσαν τοῦ λίϑου τὸ ὑπερτίμιον — ἀπῆλϑεν οὖν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν λίϑον ἐπιφερόμενος καὶ δείξας αὐτὸν χρυσοχόῳ, παραχρῆμα τὸν λίϑον ἐκεῖνος ἰδών, ἀναστὰς προσεκύνησεν. Καὶ ἔκϑαμβος γενόμενος ἐπυνϑάνετο ποῦ τὸν ϑεῖον λίϑον τοῦτον τὸν πολύτιμον

---

1. ἐγκατελίπετε 2 P. — 6. ἀπέϑεντο cod. sed cf. 2 Par. XXIV. 25. — 9. Ced. 189,5,10,12 — 10. Ἥφαιστος cod. — 13. Περὶ τοῦ διαδώσαντος τὰ ἑαυτοῦ Ἰουδαίου in margine codicis. Ced. 193,3—194,11.—13. ἐπὶ τούτου (Ἐζεκίου) ἀ. τις ἐγνωρίζετο Ced. — 15. Prov. XIX. 17. — 21. διασκορπίσαντα? διασκορπίσαι Ced.

καὶ ἅγιον εὗρεν. Ἰδοὺ γὰρ ἔτη γ' σήμερον, Ἱερουσαλὴμ δονεῖται καὶ ἀκαταστατεῖ διὰ τὸν περιβόητον λίθον τοῦτον, ἀλλ' ἀπελθὼν δὸς αὐτὸν τῷ ἀρχιερεῖ καὶ σφόδρα πλουτήσεις. Τούτου δὲ ἀπερχομένου, ἄγγελος Κυρίου εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιερέα· «νῦν ἐλεύσεται ἄνθρωπος πρός σε τὸν ἀπολεσθέντα πολυθρύλλητον λίθον ἐκ τῆς διπλοΐδος Ἀαρὼν τοῦ ἀρχιερέως ἔχων· λαβὼν αὐτὸν δὸς τῷ ἐνέγκαντι χρυσίον πολὺν καὶ ἀγύριον, ἅμα δὲ καὶ ῥαπίσας αὐτὸν μετρίως εἰπέ». «Μὴ δίσταζε ἐν τῇ καρδίᾳ σου μηδὲ ἀπίστει τῷ θεῷ σου διὰ τῆς γραφῆς λέγοντι· «Ὁ ἐλεῶν πτωχῷ δανείζει θεῷ». Ἰδοὺ γὰρ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐξεπλήρωσά σοι πολλαπλάσιονα ὑπὲρ ὧν ἐδάνεισάς μοι· καὶ εἰ πιστεύσεις, λήψῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλοῦτον ἀνυπέρβλητον». Καὶ ὁ μὲν ἀρχιερεὺς πάντα τὰ διατεταγμένα πεποίηκεν πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐλάλησεν. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ ἔντρομος γενόμενος, πάντα ἐάσας ἐν τῷ ναῷ ἐξῆλθεν εὐχαριστῶν καὶ πιστεύων τῷ Κυρίῳ καὶ τὰ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ πάντα διηγορευμένα.

LIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΜΕΣΙΟΥ.

Μετὰ Ἰωὰς ἐβασίλευσεν Ἀμεσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐποίησε τὸ 809
εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐπάταξε μὲν τοὺς φονεύσαντας τὸν πα- (4347)
τέρα αὐτοῦ, τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτῶν οὐκ ἐθανάτωσεν διὰ τὸ γεγράφθαι· «Οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν, οὔτε υἱοὶ ὑπὲρ πατέρων, ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται». Καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη κθ'. (2) Διὸ φησὶν ὁ θεῖος λόγος ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν. «ἕκαστος ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπολογήσεται, καὶ οὐ μὴ συναπολέσῃ ὁ θεὸς τὸν δίκαιον μετὰ * ἀδίκου· ἐπὶ περ παρ' αὐτῷ τὸ ἀναμάρτητον ἀτιμώρητον· οὔτε γὰρ τὸν Νῶε κατέκλυσεν οὔτε τὸν Λὼτ κατέφλεξεν, οὔτε μὴν τὴν Ῥαὰβ συναπόλεσε. Εἰ δὲ βούλεσθε γνῶναι τὰ ἐφ' ἡμῶν γενόμενα, οὐκ ἀποκρύψομεν. Ἰούδας σὺν ἡμῖν ὤν, ἔλαβε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας, ὃν καὶ ἡμεῖς ἐλάβομεν, καὶ Σίμων ὁ μάγος τὴν ἐν χριστῷ

15. τοῖς—πᾶσι διηγορευμένοις? — 20. Deut. XXIV. 16. — 22. κθ' 2 Par. XXV. 1. ιε' 2 R. XIV. 17, — 23. II. 14. περὶ ἀπ. Anastasius. — 24. ἐξομολογ. ed. — * τοῦ ed. — 55. ἐπεὶ γὰρ τῷ ἀ. cod.? — 28. οὐκ ἀπ. om. ed.— ἐλ. om. ed. — 29. κφ ed.

σφραγίδα· ἀλλ' ἑκάτερος αὐτῶν ἀναφανεὶς φαῦλος, ὁ μὲν ἀπήγξατο, ὁ δὲ παρὰ φύσιν ἱπτάμενος συνετρίβη· καὶ ἐν τῇ κιβωτῷ Νῶε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὑπῆρχον· ἀλλὰ πονηρὸς ὁ Χὰμ εὑρεθεὶς, μόνος τὴν τιμωρίαν ἐδέξατο. Εἰ δὲ * πατέρες ὑπὲρ παίδων οὐ τιμωροῦνται, οὔτε υἱοὶ ὑπὲρ πατέρων, δῆλον ὡς οὐδὲ γυναῖκες ὑπὲρ ἀνδρῶν, οὐδὲ οἰκέται ὑπὲρ δεσποτῶν, οὔτε συγγενεῖς ὑπὲρ συγγενῶν, οὔτε φίλοι ὑπὲρ φίλων, οὔτε δίκαιοι ὑπὲρ ἀδίκων, ἀλλ' ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἔργου τὸν λόγον ἀπαιτηθήσεται. Οὔτε γὰρ Νῶε ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ σὺν τῷ κόσμῳ κατεκλύσθη, οὔτε Λὼτ ὑπὲρ Σοδόμων ἐπυρπολήθη, οὔτε Ῥαὰβ ὑπὲρ Ἱεριχουντίων ἐσφάγη, οὔτε ** Ἰσραὴλ ὑπὲρ Αἰγυπτίων κατεποντώθη—οὐ γὰρ ἡ συνοίκησις καταδικάζει, ἀλλ' ἡ τῆς γνώμης ὁμόνοια.—Οὐ τοίνυν ἕτερος ὑπὲρ ἑτέρου ἀποθανεῖται, ἀλλὰ σειραῖς τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτημάτων ἕκαστος σφίγγεται» καὶ «ἰδοὺ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ»—καὶ «δικαιοσύνη δικαίου ἐπ' αὐτὸν ἔσται. «Ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν ὑμῶν κρινῶ ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραὴλ, λέγει Κύριος ὁ θεός»—καὶ· «Τί ὑμεῖς λέγετε *** τὴν παραβολὴν ταύτην. Οἱ πατέρες ἔφαγον τοὺς ὄμφακας καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν;»· ζῶ ἐγὼ, λέγει Ἀδοναὶ Κύριος, εἴ ἐστιν ἐν ὑμῖν ἔτι λεγομένη ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν Ἰσραὴλ, ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐμαί εἰσιν· ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τοῦ πατρὸς, οὕτως ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ ἐμή ἐστιν· ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ καὶ ἀποθανεῖται.

LIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΖΙΟΥ.

780 (4376) Μετὰ δὲ Ἀμεσίαν ἐβασίλευσεν Ὀζίας ὁ καὶ Ἀζαρίας, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ εὐωδούμενος ἐπήρθη καὶ ἠθέλησε θυμιάσαι τῷ θεῷ αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ, ὅπερ μόνοις

1. ἀναδειχθεὶς ed. — 4. μ. εἰς τὸν ῦν ἐδ. τ. ed. ex emendatione, μ. ἐδ. τ. Anastasius. — * καὶ ed. — 8. οἰκείου ed. — 9. κόσμου δίκην εἰσεπράχθη ἅτε ed. — ** ὁ ed. — 11. κατ. om. ed. sed. habit Anastasius. — συν. κατακρίνει τοὺς δικαίους σὺν τοῖς ἀδίκοις ἀλλ' ed. — 12. Prov. V. 22. — 13. ἁμαρτιῶν ed. — Ies. LXII. 11.— 14. Ez. XVIII. 20,30. — Ier. XXXI. 29. — *** αὐτοῖς ed. — 17. ὄμφακα ed.— 18. Ez. XVIII. 3,4. om. κς. — 19. ἐὰν γένηται Ez. — 24. Cod. 180,6 — 10? 2 R. XV, 2,3 P. XXVI. 1,3.

ἔξεστι τοῖς ἱερεῦσιν· καὶ δὴ θυμιάσας ἐν τῷ ναῷ εὐθὺς ἐλεπρώθη καὶ οὕτως ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη νβ'. — (2) Περὶ οὗ καὶ ὁ Χρυσόστομος φησίν. «Ὁ οὖν Ὀζίας ἡνίκα ἴσχυσεν, οὐκ ἤνεγκε τῆς δυναστείας τὸ μέγεθος, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀδηφαγίας μὲν γίνεται φλεγμονή, ἐκ δὲ φλεγμονῆς τίκτεται πυρετὸς, εἶτα θάνατος ἐκεῖθεν πολλάκις· οὕτω κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν (39ᵃ) πραγμάτων ὑπερβολῆς, ἀπονοία γέγονεν· ὅπερ γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων φλεγμονή, τοῦτο ἐπὶ τῆς ψυχῆς, [ἀπόνοια], εἶτα ἐξ ἀπονοίας ἐπιθυμία τῶν οὐ προσηκόντων» ἐπακολουθεῖν εἴωθεν. — Οὕτως οὖν λοιπὸν «ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔμεινεν ἔνδον ἡ ἀπόνοια οὐδὲ ἀπεσβέσθη, ἀλλ' ἐξώκειλεν καὶ πρὸς ἔργον ἐλθοῦσα πονηρὸν, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν διεφθειρεν»· — φησὶ γάρ. «Καὶ ὡς κατίσχυσεν ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καταφθεῖραι καὶ ἠδίκησεν ἐν Κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ θυμιάσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος· εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ Ζαχαρίας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς Κυρίου π' λέγοντες· «Οὐ σοί ἐστιν, Ὀζία, θυμιάσαι τῷ θεῷ, ἀλλὰ τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν, τοῖς ἡγιασμένοις· ἔξελθε οὖν ἀπὸ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ Κυρίου, καὶ οὐκ ἔσται σοι τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ Κυρίου, θεοῦ Ἰσραήλ». Καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι αὐτὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὸ θυμιατήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξανέτειλεν ἡ λέπρα ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐν οἴκῳ Κυρίου» — καὶ κατέσπασαν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσπευσεν ἐξελθεῖν, ὅτι ἤλεγξεν αὐτὸν ὁ Κύριος. «Καὶ ἦν λεπρὸς καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τελευτῆς, ὅτι ἀπεσχίσθη ἀπὸ οἴκου Κυρίου».

(3) Ἐφ' οὗ σεισμὸς μέγας ἐκεῖσε, καὶ διαῤῥαγέντος ὄρους μεγίστου, κατεκυλίσθη πρὸς τὴν πεδιάδα σταδίους μ'.

---

3. VI. 118. E, 119. B. — 4. ἀδιαφ. cod. — 5. φ. δὲ ed. — ἐκ. θ. ed. — 7. περιβ. ed. adjuncto πολλῆς quod in 3 Ms. deest. — 8. τῶν ψυχῶν ἀπόνοια ed. — 8. πρ. αὐτῷ πραγμάτων ed. — 11. κατεσβ. ed. — ἐξεπήδησε ed. — 11. δ. τὴν ἀρ. ed. — 12. 2 Par. XXVI. 16 — 20. — 17. Οὐ σοὶ Ὀ. 2 Par. — 26. ἐκεῖσαι cod. ἐκτήθη?

LVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΘΑΜ.

748 (4428) Μετὰ δὲ Ὀζίαν ἐβασίλευσε Ἰωάθαμ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἔτη ιζ′.

LVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΧΑΖ.

732 (4444) Μετὰ δὲ Ἰωάθαμ ἐβασίλευσεν Ἄχαζ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἔτη ιϛ′. (2) Ὃν καὶ πολεμήσας Φακεὲ βασιλεὺς Ἰσραήλ, ἀνεῖλεν ἄνδρας μὲν δυνατοὺς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ χιλιάδας ρ′, γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἠχμαλώτευσε χιλιάδας τ′.

LVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΖΕΚΙΟΥ.

726 (4460) Μετὰ δὲ Ἄχαζ ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ν′ καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐτελεύτησε. (2) Ἐφ᾽ οὗ ἦν ὁ Μωσαϊκὸς χαλκὸς ὄφις· ἔτι γὰρ αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τῶν ἄλλων βδελλυγμάτων ἐθυμίων, ὃν καὶ ἠφάνισεν Ἐζεκίας ὥσπερ δὴ καὶ τὰς βίβλους τοῦ Σολομῶντος περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ᾠδῶν ἐν αἷς περὶ φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογία (ὡς προείρηται). (3) Ἐφ᾽ ὧν χρόνων Ῥῶμος καὶ Ῥῆμος ἐβασίλευσαν ἐν Ῥώμῃ καὶ Σίβυλλα ἡ Ἐρυθραία ἐγνωρίζετο καὶ Σαλμανᾶς, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς παραλαβὼν τὴν ἐν Σαμαρείᾳ βασιλείαν Ἰσραήλ, τὰς ὑπ᾽ αὐτὴν ι′ φυλὰς ἠχμαλώτευσεν. (4) Κατὰ δὲ Ἐζεκίου ἀνέβη Σεναχειρίμ, ὁ διάδοχος Σαλμανάσαρ, καὶ πλεῖστα μεγαλοῤῥημονήσας κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ, παρεκλήθη ὁ διασκεδάζων

---

2. Ced. 189,12? — 3. ιϛ′ 2 R. XV. 33,2 P. XXVII. 1, Ced. — 4. 2 R. XVI. 2,2. P. XXVIII. 1. σχόλιον. Τῷ Ἄχαζ συνήρχετο καὶ Ῥώμυλος ὁ κτίσας τὴν Ῥώμην. κτισθῆναι δὲ φασὶ τὴν Ῥώμην ὑπ᾽ αὐτοῦ τῷ ιγ′ ἔτει, τῇ ια′ Μαΐου ἱσταμένου μεταξὺ δύο ὡρῶν Ced. 289,16 — 18. — 8. ρκ′ 2 P. XXVIII. 6,8. — 11. Ced. 189,20 — 190,21. — κθ′ 2 R. XVIII. 2,2 P. XXIX. 1. Ced. — 13. αὐτὸν cod. sed. cf. 2 R. XVIII. 4. ubi de Salomonis libris nihil nec in Par. sed ex Eusebio petita sunt haec. — 20. Ced. 191,4—14.

βουλὰς ἐϑνῶν καὶ ἀϑετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ βουλὰς ἀρχόντων (καὶ φρονήματα ἀποστρέφων εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μωραίνων)· καὶ ἀποστείλας ἄγγελον, ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων ρπε' χιλιάδας· καὶ οὕτως μετ' αἰσχύνης καὶ λύπης ὁ Σεναχειρὶμ ἀναζεύξας εἰς Νινευΐ, δεινῶς ἀνήρει τοὺς αἰχμαλωτισϑέντας ὑπὸ Σαλμανάσαρ ἀπὸ Σαμαρείας τοῦ Ἰσραὴλ, ὃν αὐτίκα (ἡ) ϑεία δίκη μετελϑοῦσα *.... (39b) καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεϑεὶς ἐπαύϑη τῆς αἰχμαλωσίας ἄδικος σφαγὴ διὰ τῆς ἐνδίκου ἀναιρέσεως.

LIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΩΒΙΤ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΟΥ.

Ἐξ ἧς αἰχμαλωσίας ὑπῆρχέ τις ἐλεήμων ἄνϑρωπος τοὔνομα Τωβὶτ πολλὴν ἔχων σπουδὴν εἰς τὸ ϑάπτειν τοὺς ἀποϑνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων, περὶ ὧν διαβληϑεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ φυγὼν ἐκοιμήϑη ἔξω τοῦ τείχους· καὶ ὡς εἴωϑεν πολλάκις γίνεσϑαι κοιμώμενος καὶ τοὺς ὀφϑαλμοὺς ἀνεωγμένους ἔχων, στρουϑίον ἀφοδεῦσαν εἰς τοὺς ὀφϑαλμοὺς αὐτοῦ λευκόμματον πεποίηκεν. (2) Ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις κόρη συγγενὴς αὐτοῦ, ἥτις ἑπτὰ ἄνδρας λαβοῦσα καὶ πάντων ὑπὸ δαίμονος ἀναιρουμένων πρὸ τοῦ γνῶναι ταύτην, ηὔξατο· καὶ ἀπέστειλεν αὐτῇ βοηϑὸν ὁ ϑεὸς, τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ. (3) Ὁ οὖν Τωβὶϑ παραγγείλας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τωβίᾳ μὴ λαχεῖν ἀλλαχόϑεν γυναῖκα εἰ μὴ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ γένους αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ χειρόγραφον περὶ ταλάντων ι' χρυσίου, ἃ καὶ παρέϑετο ἐν τῇ Μηδίᾳ, πρὸς τὸ ἀπελϑεῖν καὶ λαβεῖν αὐτὰ διὰ τάχους. (4) Τοῦ δὲ παιδίου ζητοῦντος συνοδοιπόρον ὡς τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντος, εὑρίσκει ϑεοῦ προνοίᾳ τὸν ἄγγελον Ῥαφαὴλ ὡς ἄνϑρωπον ἑστῶτα, ὃν μισϑωσάμενος, εἰδέναι τὴν ὁδὸν λέγοντα καὶ Ἀζαρίαν ὀνομαζόμενον, συνοδεύει τούτῳ. (5) Καὶ δὴ ἐλϑόντων αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν Τίγριν καὶ τοῦ παιδὸς εἰσελϑόντος λούσασϑαι, ἰχϑύος αὐτῷ

5 ἀνείρητ. cod. — — * ἐπάταξε προσκυνήσας γὰρ ἐν οἴκῳ τοῦ ϑεοῦ αὐτοῦ 2 R. XIX. 37; 3 vel 4 vocabula erasa sunt h. l. [μαρτυ]ρίου ἔϑου χάριν a secunda manu? — 8. ἀναιρεϑέντος Cod. — 11. Ced. 191,15—193,2. — 24. ἀγνοοῦντα cod.

μεγάλου ἐπιπηδήσαντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ἐπιλαβέσϑαι τοῦ ἰχϑύος καὶ τεμεῖν αὐτοῦ τὴν γαστέρα καὶ λαβεῖν τό τε ἧπαρ καὶ καρδίαν καὶ τὴν χολὴν καὶ φυλάττειν. Τοῦ δὲ πυνϑανομένου τὸ χρήσιμον, αὐτῶν· «τὸ μὲν ἧπαρ, φησίν, καὶ ἡ καρδία ϑυμιώμενα διώκει δαίμονας, ἡ δὲ χολὴ καϑαρίζει λευκόμματον. (6) Εἶτα ὁ παῖς λαμβάνει τὴν ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ προλεχϑεῖσαν κόρην εἰς γυναῖκα, τῇ συμβουλῇ καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἀγγέλου διωχϑέντος τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐν τῷ ϑυμιάματι τούτῳ. (7) Ὁ δὲ ἄγγελος ὁ καὶ Ἀζαρίας ἀπελϑὼν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ τὰ ι' τάλαντα λαβὼν ὑποστρέφει μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν πατέρα Τωβίτ, οὗ τοὺς ὀφϑαλμοὺς ὁ παῖς τῇ χολῇ τοῦ ἰχϑύος ἐπιχρίσας, καὶ παρευϑὺ ὁ Τωβὶτ ἀναβλέψας ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄνϑρωπός ἐστιν, ἀλλὰ παρὰ ϑεοῦ ἄγγελος ἀπεστάλη πρὸς βοήϑειαν αὐτοῖς τε καὶ τῇ κόρῃ Σαῤῥᾳ, διὰ τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν, λέγων πρὸς αὐτούς. «Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ ϑεοῦ ἀνυμνεῖν ἐνδόξως ἀγαϑόν». (8) Ὅϑεν φησὶν ὁ Χρυσόστομος· — Οὐκοῦν «ἀγγέλους ἐγκωμιάζειν χρή, καὶ γὰρ αὐτοὶ τὸν δημιουργὸν ἀσίγητον ὑμνοῦντες ἵλεων αὐτὸν καὶ εὐμενῆ τοῖς ἀνϑρώποις παρασκευάζουσιν· ἀγγέλους δέ φημι, τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, τοὺς κατὰ τῶν ἀντικειμένων δυναμένων ἐκστρατεύοντας, ὧν* ἐστὶν ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, πρὸς μὲν τὸν διάβολον ὑπὲρ τοῦ Μωσέως σώματος ἀντιτασσόμενος, πρὸς δὲ τὸν ἄρχοντα* Περσῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευϑερίας τοῦ λαοῦ ἀνϑιστάμενος» προστάγματι γὰρ ϑεοῦ τὴν πᾶσαν κτίσιν διαλαχόντες καὶ τῶν ἐϑνῶν τοῖς κρατίστοις ἐπι (40a) στατοῦντες, τὸν μὲν Γαβριὴλ τοὺς Πέρσας ἐφορᾷν ἐδικαίωσεν, τὸν δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐκ περιτομῆς λαὸν φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ἀλλὰ κατὰ ϑεῖον τινὰ καὶ ἀπόῤῥητον λόγον, τοῦ μὲν δουλεύειν Ἰουδαίους Πέρσαις ἀναγκάζοντος, τοῦ δὲ πρὸς ἐλευϑερίαν ἀνϑέλκοντος καὶ συνεχῶς τὰς ἱκεσίας τῷ ϑεῷ προσάγοντος καὶ λέγοντος· «Κύριε παντοκράτωρ, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσῃς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς παρεῖδες τοῦτο

4. Tob. VI. 7. — 15. Tob. XII. 11. — 17. VIII. 285 A — 286 D. — 18. δ. ὑ. Chr. — 19. παρέχουσιν Chr. — 20. δυνάμεως cod.? — * εἰς Chr. — 22. ὑ. Μ. Chr. * τῶν Chr. — 23. λ. ἐλ. ἀντ. om. seqq. Chr. — 30. Zach. I. 12.

ἑβδομηκοστὸν ἔτος»; Ὃν εἶδεν ἐν τῇ ὅρασει Δανιὴλ πετόμενον «καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἀστραπῆς, φησὶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρὸς, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ καὶ τὰ σκέλη ὡς ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὄχλου».) Ὧν ἐστιν * ὁ τὴν ὄνον ἀποστρέφων καὶ Βαλαὰμ τῆς ἀποτόμου μαντείας εἴργων, — ὧν ἐστιν ὁ τὴν μαχαίραν σπασάμενος καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ναυῆ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις διὰ τοῦ σχήματος προτρεπόμενος, ὧν ἐστιν ὁ τὰς ρπε' χιλιάδας τῶν Ἀσσυρίων ἐν μιᾷ νυκτὶ πατάξας καὶ τῷ ὕπνῳ τῶν βαρβάρων συνάψας τὸν θάνατον, ὧν ἐστιν ὁ τὸν προφήτην Ἀμβακοὺμ ἀερίῳ μετακομίσας πηδήματι, ἵνα τὸν προφήτην Δανιὴλ μέσον τῶν λεόντων διαθρέψῃ. Οὗτοι μὲν οὖν οὗτοι καὶ οἱ τοιοῦτοι κατὰ ἐχθρῶν ἀριστεύουσιν· ὁποῖος ἦν ὁ θεσπεσίως Ῥαφαὴλ δι' ἑνὸς ἰχθύος ἀνατομῆς δαιμονιῶσαν κόρην ἰασάμενος καὶ τυφλὸν γέροντα τὸν ἥλιον βλέπειν τεχνησάμενος». — «Ἆρ' οὖν * μεγίστης ἄξιοι τιμῆς οἱ τὴν ἡμετέραν ζωὴν διαφυλάττοντες· οὐ γὰρ μόνον φρουροὶ ἐτάχθησαν ἄγγελοι ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· «ὅτε διεμέριζεν ἔθνη ὁ ὕψιστος, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ, ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ», ἀλλὰ καὶ τῶν πιστῶν ἀνθρώπων ἑκάστῳ ἔλαχεν ἄγγελος. Τῆς γὰρ παιδίσκης Ῥόδης ἀπαγγελλούσης τοῖς ἀποστόλοις πρὸ (τῶν) θυρῶν ἑστάναι Πέτρον τὸ (τοῦ) Ἡρώδου δεσμωτήριον διαδράντα, ἔλεγον ἀπιστοῦντες· «Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν». Ἐπιμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ Κύριος λέγων· «Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς», Καὶ μέντοι καὶ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν φύλακας ἀγγέλους ἐπέστησεν ὁ Χριστὸς, καθὼς ἀποκαλύπτων Ἰωάννῃ φησί· «Εἰπὲ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλη-

---

* ἐκεῖνος Chr. — 5. καταστ. Chr. — ἀτόπου Chr. — 7. Ἰησοῦν, (ῖν pro ῦν) Chr. — πολέμοις πρ. Chr. — 10. τῷ προφήτῃ cod. — 11. ἐν μέσῳ τῶν ἀγεύστων λ. γεύσῃ τροφῆς Chr. — 12. τῶν ἐ. εἰσι οἳ καὶ κατὰ τῶν παθῶν ἀριστεύουσιν Chr. — 13. ἦν καὶ ὁ θαυμάσιος καὶ θ. Chr. — ἱστάμενος Chr. — 15. καὶ γέροντι τυφλῷ τὸ φῶς τεχνασάμενος Chr. τεχνασ. cod. — * οὐ Chr. — 16. διϊθύνοντες Chr. — ἐθνηφρουρεῖν ἐτ. ἀγ. καθὼς βοᾷ τὸ λόγιον Chr. — 17. Deut. XXXII. 8. — 19. ἀ. γὰρ τῶν ανων Chr. — 21. δ. δεσμ. ἀπ. ἐλ. Chr. — Act. XII. 15. — 24. καὶ ὁ σωτὴρ τούτοις Chr. — Mt. XVIII. 10. — 27. Καθ' ἐκ. δὲ ἐ. ἐπ. ἀ. φ. ὁ χ̄ς Chr. — Ap. II. 8.

σίας Σμύρνης· «Οἶδα σου τὴν πενίαν καὶ τὴν θλῖψιν· ἀλλὰ πλούσιος εἶ»—«Καλὸν οὖν ἡμᾶς θησαυρίζειν τὰ ἐπουράνια, πτωχοὺς τρέφοντας, ξένους ξενίζοντας καὶ τῆς καλλίστης εὐχῆς μὴ ἀμελεῖν πετέ», ἅπερ θεωροῦντες ἄγγελοι ἐπὶ τὸν δίκαιον κριτὴν καὶ μισθαποδότην ἀναφέρουσιν ὡς καὶ προστάτας λέγειν αὐτοὺς τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν (ὡς λέγει πρὸς Κορνήλιον)· «Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ». (9) Εἰκότως οὖν τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς ἀγγέλους γεραίρομεν ὡς ὑπὲρ ἡμῶν (40[b]) τῷ δεσπότῃ πρεσβεύοντας. Καὶ γὰρ «λειτουργικὰ πνεύματά εἰσι κατὰ τὸν ἀπόστολον εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομῆσαι σωτηρίαν», οἷς καὶ ὑπερμαχοῦσι καὶ συμμάχοῦσι, καθὼς ἀρτίως ἤκουσας τοῦ Δανιὴλ, πῶς φέρει τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ, τῷ πασῶν ἐφόρῳ διαπληκτιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἡμῶν ἐλευθερίας. Ὁ μὲν γὰρ τὸν λαὸν δουλεύειν τοῖς Πέρσαις ἠνάγκαζεν, ὡς εἴρηται· ὁ δὲ λῦσαι τὴν αἰχμαλωσίαν ἐσπούδαζεν. Καὶ νικᾷ Μιχαὴλ τὸν ἀντίπαλον· καὶ τὸν Εὐφράτην Ἰουδαῖοι περάσαντες, τὴν πατρῴαν πάλιν ἑστίαν ἀπέλαβον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησαν. (10) «Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἔφη· «Ἑκάστῳ ἔθνει ἀγγέλον ἐφεστάναι φησὶν ἡ θεία γραφή. Ὁ γὰρ τῷ Δανιὴλ προσλεγόμενος ἄγγελος καὶ ἄρχοντα Περσῶν εἴρηκεν καὶ ἄρχοντα Ἑλλήνων καὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρχοντα τῶν Ἰουδαίων λέγει. καὶ Μωϋσῆς· «Ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ». Διὸ καὶ Ἰώαννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει φάσκει· «Λῦσον τοὺς δ' ἀγγέλους τοὺς ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου ἐφισταμένους»· δῆλον ὅτι καὶ ἐπεχομένους ἐπιτρέπειν * ἔθνεσιν εἰς πόλεμον. ἕως καιροῦ μακροθυμίας Κυρίου· καὶ προστάσσει δι' αὐτῶν ἐκδικίαν γίνεσθαι τῶν ἁγίων αὐτῶν. Κρατοῦντες γὰρ οἱ ἐπιτεταγμένοι ἄγγελοι ὑπὸ τοῦ θείου πνεύματος, μὴ ἔχοντες καιρὸν ἐπιδρομῆς, διὰ τὸ μηδέπω λύειν αὐτοῖς τὴν δίκην, τοῦ τὰ ποιπὰ

---

2. Καλῶν Chr. — 3. τρέφειν, ἀσθενεῖς ἐπισκέπτεσθαι κτλ. Chr. — 6. Ταῦτα γὰρ ἀ. θ. ἐπὶ τὸν κρ. τῶν ὅλων ἀν. ὁ δὲ προστάττει λέγων αὐτοῖς τῷ ἐ. τὸ ἀγ. Chr.— Act. X. 4.—9. Heb. I. 14.—13. πάντων?—19. Haer. II. 34.—22. Deut. XXXII. 8.— 24. Ap. IX. 14. — * τοῖς Ep. — 26. προστάξει Ep. — 27. τῶν ἀ. ἀγ. Ep. — 27. Κρατηθέντες? Ἐκρατοῦντο Ep. — 29. ὑπὸ τοῦ πμς Ep. — 29. αὐτούς cod.

ἔϑνη λύεσϑαι, τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὕβρεως ἑνέκα· λύονται γὰρ οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐπέρχονται τῇ γῇ, καϑὼς φησὶν Ἰωάννης καὶ οἱ προφῆται, καὶ* κινούμενοι** κινοῦσιν εἰς ὁρμὴν ἐκδικίας τὰ ἔϑνη».

(11) Καὶ μέντοι γε ὁ ϑαυμάσιος Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως ἔφη· «Ἴσμεν δὲ καὶ πιστεύομεν τὰς πρὸς ϑεὸν δοξολογίας ἡμῶν διὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων προσάγεσϑαι, εἴπερ ἐστὶν ἀληϑὲς τό»· «Οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς», τί πράττοντες ἢ τί λέγοντες ἢ πάντως γε τὰς αἰτήσεις ἡμῶν εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼϑ εἰσάγοντες, ἵλεον ἡμῖν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις παρασκευάζουσιν. (12) Ὅϑεν δὴ λοιπὸν εἰς τιμὴν αὐτῶν καὶ ναοὺς ἐγείρομεν καὶ πνευματικῶς ἑορτάζοντες, δοξολογοῦμεν ϑεὸν τὸν δοξάσαντα αὐτούς τε καὶ τοὺς ἁγίους πάντας, ὧν τὴν τάξιν γέ τοι καὶ στάσιν ἅμα καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ϑείου φωτισμοῦ καὶ ὅπως ὑπερεχόντως μεταδιδόασιν τοῦ τε φωτισμοῦ καὶ τῆς γνώσεως, παρὰ τοῦ χριστοφόρου μυηϑεὶς ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος οὕτως ἔφη· «Πάσας ἡ ϑεολογία τὰς οὐρανίας δυνάμεις ἐννέα κέκληκεν ἐκφαντορικαῖς ἐπωνυμίαις — καὶ εἰς τρεῖς διαφορίζει τριαδικὰς διακοσμήσεις. Καὶ πρώτην μὲν εἶναι φησὶ τὴν περὶ ϑεὸν Οὐσίαν ἀεὶ καὶ προσεχῶς αὐτῷ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀμέσως ἡνῶσϑαι παραδεδομένην, [β] τούς τε γὰρ ἁγιωτάτους Θρόνους, [γ] καὶ τὰ πολυόμματα καὶ τὰ πολύπτερα Χερουβὶμ, τῇ Ἑβραίων φωνῇ καὶ Σεραφὶμ ὠνομασμένα.—Καὶ ἀμέσως ἱδρύεσϑαι φησὶ, παραδιδόναι τὴν τῶν ἱερῶν λογίων ἐκφαντορίαν. Τὸν τριαδικὸν οὖν τοῦτον διάκοσμον ὡς ἕνα καὶ ὁμοταγῆ καὶ ὄντως πρώτην ἱεραρχίαν, ὁ κλεινὸς ἡμῶν ἔφη καϑηγεμὼν, ἧς οὐκ ἔστιν ἑτέρα ϑεοειδεστέρα καὶ [τοῖς] πρωτουργοῖς τῆς ϑεαρχίας (41ᵃ) ἐλλάμψεσιν ἀμέσως προσεχεστέρα. Δευτέραν δὲ εἶναι τὴν [ὑπὸ] τῶν Ἐξουσιῶν καὶ Κυριοτήτων καὶ Δυνάμεων συμπληρουμένην, καὶ τρίτην ἐπ' ἐσχάτων τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν τὴν τῶν*** Ἀρχῶν καὶ

1. ἐν. τῆς π. τ. ἁ. ὑ. Ep. — 2. ὡς Ἰωάννης προφητεύτει καὶ οἱ λοιποὶ πρ. Ep.— * γὰρ Ep. — ** οἱ ἄγγελοι Ep. — 3. κ. τὰ ἔ. εἰς ὁ. ἐ. Ep. — 4. In libro de Cherubinis Bibl. Max. XIV. 21 hoc non invenitur. — 5. ϑῦ cod. — 16. VI. 2 ὁ. οὐσίας ϑ'? — 18. ἀφ. Dion. — 19. αὐτῇ cod. — 20. ἠνωϑεντ. cod. — 22. καὶ π. τάγματα Χ. Ἑ. Dion. — *** Ἀρχαγγέλων καὶ? inter ἀγγ. et ἀρχ. Dion.

Ἀγγέλων διακόσμησιν». — (13) Ἰστέον οὖν ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἀγγέλου προσηγορίαν ἐδήλωσεν ἡ γραφὴ παντελῶς ἢ μόνον τῶν τριῶν τούτων, Μιχαὴλ, Γαβριὴλ καὶ Ῥαφαήλ. Οὐκοῦν ἐματαιώϑησαν ἐκ διαμέτρου καὶ πεπλάνηνται λίαν οἱ πλαστουργοῦντες καὶ παρεισφέροντες ἑτέρας ὀνομασίας ἀγγέλων ἐπ' ὀλέϑρῳ τῆς ἀνοσίου καὶ παναϑλίου αὐτῶν ψυχῆς καὶ ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων καὶ πειϑομένων τῇ ϑεοστυγεῖ πλάνῃ τῶν δυσωνύμων καὶ πλαστωνύμων αἱρετικῶν; Ἀμέλει γέ τοι καὶ τοιοῦτοι εἰσὶ καὶ τηλικαύτης δόξης ἐκ τῆς ϑείας προσεδρίας ἠξιώϑησαν, ἀλλ' οὐδὲν τῶν μελλόντων ἴσασι πρὶν ἂν τύχωσι ϑείας ἀποκαλύψεως παρὰ τοῦ τὰ πάντα προγινώσκοντος φύσει καὶ προλέγοντος ϑεοῦ καὶ διαῤῥήδην εὖ μάλα φάσκοντος· «Οὐκ ἔστιν ὁ ἀναγγέλλων τὰ ἐπερχόμενα πλὴν ἐμοῦ». καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ ἀρχάγγελος ἔφη· «Κύριε, παντοκράτωρ, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσῃς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς πόλεις Ἰουδαίας ἃς ὑπερεῖδες;» ὡς ἀγνοῶν δήπουϑεν τῆς ἐλευϑερίας τὸν χρόνον, ἔφασκε ταῦτα· καὶ ἀλλοίως οὐκ ἐστὶν. Καὶ δὴ περὶ τῆς ἐσχάτης ἡμέρας καὶ συντελείας ἐναργῶς ὑπεμφαίνων ὁ Κύριος τὴν τούτων ἄγνοιαν «οὐδὲ οἱ ἄγγελοι γινώσκουσιν»· κἀντεῦϑεν λοιπὸν οὐδὲ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου ϑείας οἰκονομίας εἴδεσαν τὸ ἀποκεκρυμμένον, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ϑεῷ μόνῳ, «ἐν ᾧ οἱ ϑησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι». «Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, φησὶ, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;» Μετὰ δὲ τῆς σωτηριώδους ἐνανϑρωπήσεως «ἐγνώσϑη, κατὰ τὸν αὐτὸν ἀπόστολον, ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος τοῦ ϑεοῦ σοφία»· μόνος γάρ ἐστι τῇ φύσει σοφὸς καὶ προγνώστης καὶ προφήτης ἅμα καὶ τὸν νοῦν τῶν ἀνϑρώπων ἀκριβῶς ἐπιστάμενος ὡς καρδιογνώστης. Τὰ δὲ αὐτοῦ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Διὸ φησί· «Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόϑεν». Παρακύψας γὰρ ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα Παῦλος εἰς τὸ ἀκατάληπτον καὶ ἀχανὲς πέλαγος τῶν ἀδήλων τοῦ ϑεοῦ καὶ ἀποῤῥήτων κριμάτων καὶ μυστηρίων καὶ ὑπερεκπλαγεὶς σφόδρα καὶ λίαν ἰλιγγιάσας, ἐξεβόησε

12. Ies. XLI. 26.? — 12. Zach. I. 11. — 17. Mt. XXIV. 36. — 20. ἀλλ' ἢν τῷ? — Col. II. 3. — 21. Rom. XI. 34. — 22. Eph. III. 10. — 27. 1 Cor. II. 11. — Ps. CXXXIX. 2.

τὴν ἀοίδιμον φωνὴν ἐκείνην λέγων· «Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ». Ἀνέκφραστα πάντα εἰσὶ καὶ ἀδιάγνωστα πᾶσι τὰ τοῦ θεοῦ· οὐδὲ γὰρ τὰ τοῦ ἀνθρώπου» οἶδε τίς» εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου»· εἰ γὰρ μόνος ὁ θεὸς καρδιογνώστης «καὶ διϊκνούμενος μέχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας», εὔδηλον ὡς οὐδὲ νοῦν ἀνθρώπου καὶ βούλημα καὶ ἐνθύμιον κεκρυμμένον ἄγγελος οἶδεν, μήτι γε θεοῦ μυστήριον ἕτερον εἰ μὴ σαφῶς ὑπ' αὐτοῦ (41[b]) καὶ ἐξ αὐτοῦ δεδηλωμένον οἰκονομικῶς πρὸς τὸ συμφέρον, ὅθεν τοίνυν ἄδηλον ἐποίησε τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν καὶ τοὺς πολλοὺς κρύπτων διὰ τὴν ἀσάφειαν καὶ λανθάνειν μέχρι πολλοῦ. Καὶ τί λέγω τοὺς πολλούς; ὅπου γε οὐδὲ αὐτὴ ἡ κυοφοροῦσα παρθένος ᾔδει τοῦ μυστηρίου τὸ ἀπόῤῥητον, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν διάβολον ἐλάνθανεν· εἰ γὰρ καὶ τὰς προφητείας τὰς περὶ τούτου ἤκουεν, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἠγνόει. οὐδὲ γάρ, εἴπερ ᾔδει, ἠρώτα αὐτὸν μετὰ τοσοῦτον χρόνον λέγων αὐτῷ· «ὁ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ» καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρίτον.

(14) Ὁ δέ γε Μαροδάχ, ὁ καὶ διάδοχος Σεναχειρὶμ θεασάμενος τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῇ ῥώσει Ἐζεκίου—πάσῃ γὰρ τῇ οἰκουμένῃ γέγονεν ἡ ἀναστροφὴ τοῦ ἡλίου γνώριμος—οὗ δὴ χάριν καὶ οὗτος ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς καὶ τὸν ὄλεθρον τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως ἐγνωκὼς καὶ τὰ κατὰ τὸν ἥλιον παραδόξως γεγενημένα μεμαθηκὼς διὰ τὴν τοῦ Ἐζεκίου εὐσέβειαν, πρέσβεις αὐτῷ εἰρήνης καὶ δῶρα ἀπέστειλεν· ὅτι γὰρ διὰ τὸ ἀναστρέψαι τὸν ἥλιον ἀναβαθμοὺς ιε΄ πρὸς αὐτὸν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, φησὶ πάλιν ἡ ἱστορία· «Καὶ εὐωδώθη Ἐζεκίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ οὕτως (ἐν) τοῖς πρεσβευταῖς — Βαβυλῶνος, τοῖς ἀποσταλεῖσιν πρὸς αὐτὸν πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τὸ πέρας, ὃ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς», καὶ «ἐγκατέλειπεν αὐτὸν Κύριος τοῦ πειράσαι αὐτόν, εἰδέναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ». Δείξας γὰρ τοῖς πρεσβευταῖς ὅλον

---

1. Rom. XI. 33. — 4. 1 Cor. II. 11. — 5. Heb. IV. 12. — 19. Cod. 189,20 — 190,17? 2 Regg. XX. 12. — 27. 2 Par. XXXII. 30,31. — 29. ἐγένετο 2 Par.

τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τοὺς θησαυρούς, εἶπεν Ἡσαΐας πρὸς αὐτὸν ἐν λόγῳ Κυρίου· «Ἀνθ' ὧν ἔδειξας αὐτοῖς πάντα, ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ ληφθήσονται τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου πάντα, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἀπενεχθήσονται εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν σου λήψονται, καὶ ἔσονται ἐπάδοντες τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος». Δεῖ τοίνυν τὸν ἐχέφρονα καὶ χαρᾶς καὶ λύπης ὑψηλότερον εἶναι καὶ μετρίως καὶ ἐπιστημόνως τῶν ἑκατέρων φέρειν τὴν ἔφοδον. Καὶ γὰρ αὐτὸς Ἐζεκίας ἡνίκα εἶδε τρόπον κατὰ τῶν Περσῶν ἐγειρόμενον καὶ θαύματος κρεῖττον καὶ πάσης ἀνθρωπίνης ῥώμης καὶ ἐλπίδος ὑπέρτερον καὶ λίαν ὑπὸ τῆς χαρᾶς φυσιωθεὶς καὶ μεῖζον ἢ κατὰ ἄνθρωπον φρονήσας, τότε δή, τότε νόσῳ βάλλεται, ἵνα τὰ σκιρτήματα τῆς ψυχῆς χαλινοῦ ἀξιωθέντα, μὴ ἔξω τοῦ δέοντος αὐτὸν ἀναγκάσωσι περιπεσεῖν καὶ τὸν τῆς νίκης ὑπόθεσιν ἀλαζονείας διαδέξηται πόλεμος, ὅπερ καὶ πέπονθε μικρὸν ὕστερον. Περιχαρεὶς γὰρ μάλα γενόμενος ἐπὶ τῇ παρὰ προσδοκίαν εὐῤῥωστίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ τῶν πρεσβευτῶν παρουσίᾳ τοσοῦτον ὡς καὶ τοὺς θησαυροὺς Κυρίου ἐκ πολλῆς μεγαλοφροσύνης θριαμβεῦσαι, δέχεται τὸ ῥηθὲν εἰκότως ἐπιτίμιον, ὅθεν φησίν· «Καὶ οὐ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα, ὃ ἀνταπέδωκεν αὐτῷ Κύριος ὁ θεός, ἀνταπέδωκεν (42ᵃ) Ἐζεκίας, ἀλλ' ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ», ἐπιλαθόμενος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Δαυὶδ φάσκοντος· «Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου»· δηλαδὴ πρότερον, ἀλλ' ὕστερον «ὑψωθεὶς ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορεύθην»· καὶ «ἀγαθόν μοι, ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου». — Καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ὀργὴ καὶ ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐταπεινώθη Ἐζεκίας ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ οἱ κάτοικοι Ἱερουσαλήμ. Ἀμέλει γέ τοι καὶ Σεναχειρὶμ, ἐπειδὴ μείζονα δυνάμεως ἀνθρωπίνης ἠπείλησε τῷ Ἐζεκίᾳ, τούτου χάριν ἔγνω τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὴν οὐθενότητα· ὁ γὰρ ἐπιδρομῆς καὶ αὐτοβοῆς προσδοκήσας ὅλην τὴν Ἱερουσαλήμ, πᾶσαν τὴν στρατιὰν σχεδὸν ἄνευ πολέμου καὶ μάχης ἀποβαλών, ἀγαθὸν ἡγήσατο διασωθῆναι μόνος καὶ διαφυγὼν οἴκαδε ὑπὸ τῶν

---

2. 2 Regg. XX. 17,18. — 9. κρείττονα? — 14. ἀλαζωνίας διαδέξεται cod. — 18. 2 Par. XXXII. 25. — 21. Ps. CXXX. 1. — 22. Ps. LXXXVIII. 15. — 23. Ps. CXVIII. 71. — 29. ἐπιδρομῇ καὶ αὐτοβοῇ π. λαβεῖν?

οἰκείων ἀνῃρέϑη, ὅπως καὶ τὴν οἰκείαν ἀσϑένειαν γνοίῃ καὶ μὴ διαδράσῃ τὴν δίκην.

Οὕτω γε μὴν καὶ Ναβουχοδονόσωρ, ὁπόταν ἐπέκεινα τῆς ἀνϑρωπίνης φύσεως καὶ φρονήσας καὶ πράξας ἐφωράϑη, τότε τῆς τῶν ἀνϑρώπων μὲν ἐξηλάϑη συνουσίας τε καὶ τιμῆς, τοῖς δὲ ϑηρίοις συνέστιος καὶ σύνοικος γέγονεν. Ἡνίκα δὲ τὴν προσήκουσαν ἔσχε περὶ ϑεοῦ δόξαν, τότε τὴν οἰκείαν δόξαν ἀπέλαβεν καὶ τῆς ἀνϑρωπίνης φύσεως τὰ μέτρα διέγνωκεν· τῆς γὰρ συμφορᾶς ἦν ὅρος ἡ τοῦ κρείττονος ἐπίγνωσις. Ὅτι δὲ ἀπὸ χαρᾶς αἴρονται πάντως αἱ ψυχαί, ἔδειξαν οἱ Ἰουδαῖοι· ὅτε γὰρ ἀπηλλάγησαν τῶν Αἰγυπτίων καὶ εἶδον τὸν βυϑὸν τάφον γεγενημένον, τότε εἰς εἰδωλολατρείαν ἐτράπησαν, καὶ τὴν ϑάλασσαν διαβάντες ἀκινδύνως, εἰς τὴν γῆν ἐναυάγησαν, ὅϑεν ὁ Θηβαίων στρατηγὸς Ἐπαμεινόνδας, ἄριστα τοῦτο εἰδώς, Λακεδαιμονίους νικήσας, τῇ ἑξῆς ὤφϑη τοῖς φίλοις κατηφὴς καὶ στυγνός· τῶν δὲ ἐρωτησάντων· «μήτι λυπηρὸν συνέβη;» ἀπεκρίνατο· «Οὐχί, φησί, ἀλλὰ χϑὲς ᾐσϑόμην ἑαυτὸν μεῖζον ἢ καλῶς ἔχειν φρονήσαντα· διὸ σήμερον τὴν ἀμετρίαν κολάζω τῆς χαρᾶς καὶ νίκης ἑκουσίως, μήπως ἐκ ταύτης εἰς λύπην καὶ ἧτταν ἀκούσιον καταντήσω». — «Καὶ γὰρ πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωϑήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωϑήσεται».

LX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΝΑΣΣΗ.

Μετὰ δὲ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασσῆς, (ὁ) υἱὸς αὐτοῦ, καὶ 697 (4489)
ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀπέϑανε βασιλεύσας ἔτη νέ. (2) Ὃς παρανομώτατος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσϑεν βασιλεῖς ὑπάρχων ἐπὶ εἰδωλομανίᾳ τε καὶ αἱματεκχυσίᾳ, καὶ τὸν μέγαν Ἠσαΐαν πρίσας, καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἵματι ἀϑώων πληρώσας, οὐχ ἧττον εἰδωλολάτρησε τῶν Ἀμοῤῥαίων. Καὶ (μέντοι καὶ) τὸν οἶκον Κυρίου καταμολύνας καὶ τετραπρόσωπον εἴδωλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στήσας, οὐ διέλιπεν οἰωνιζόμενος καὶ φαρμακεύων καὶ

18. κωλάζων Cod. — 19. Mt. XXXIII. 12. — 22. Cod. 191,12—193,3; 2 Regg. XXI. 1; 2 Par. XXXIII. 1.

αἰσχουργῶν (καὶ πᾶν εἶδος κακίας δι᾽ ὑπερβολῆς μανίας δια (42b) πραττόμενος· (3) Διὸ καὶ κατὰ (τὴν) ϑείαν ὀργὴν συλληφϑεὶς ὑπὸ Μαροδὸχ, βασιλέως (Ἀσσυρίων) δέσμιος εἰς Νινευὶ (τὴν πόλιν αἰχμάλωτος) ἀπήχϑη *. (4) (Περὶ οὗ φησὶ καὶ Ἰώσηπος, ὅτι συλληφϑεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων) καὶ χαλκοῖς δεσμοῖς αὐτὸν ὑποβαλὼν (αἰχμάλωτον ἀπήγαγεν· καὶ «συνεὶς» ἐπὶ τοῖς πλημμελήμασιν ἀξίαν εἰληφέναι τὴν τιμωρίαν καὶ) δι᾽ εἰλικρινοῦς μετανοίας δεηϑεὶς τοῦ ϑεοῦ, (παραχρῆμα) τὸν βασιλέα (ὁ ϑεὸς) ἠγάϑυνε, εἰς Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν ἐξέπεμψεν· ὁ δὲ ἐπανελϑὼν, πᾶσαν μὲν εἰδωλικὴν κατέστρεψε σκηνὴν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ ϑεοῦ ἥγνισε καὶ τὸν νόμον ἐφύλαξε καὶ εὐσεβῶς ἐβίωσεν.

(5) Ὡσαύσως δὲ ἐν ταῖς διατάξεσι τῶν ἀποστόλων οὕτως γέγραπται· «Μανασσῆς, υἱὸς Ἐζεκίου, ποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσϑεν αὐτοῦ, καϑὰ φησὶν ἡ γραφὴ, «ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτὸν Κύριος τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως τοῦ βασιλέως, καὶ δήσαντες αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς, ἀπήγαγον εἰς Βαβυλῶνα». Καὶ ἦν δεδεμένος καὶ σιδηρωμένος ἐν οἴκῳ φυλακῆς, καὶ ἐδίδοτο αὐτῷ ἐκ πιτύρων ἄρτος ** βραχὺς καὶ ὕδωρ ὀλίγον σὺν ὄξει ἐν μέτρῳ πρὸς τὸ ζῆν αὐτὸν καὶ μόνον. Συνεχόμενος δὲ σφόδρα καὶ ὀδυνώμενος «ἐζήτησε τὸ πρόσωπον Κυρίου τοῦ ϑεοῦ» — «καὶ προσηύξατο» λέγων· «Κύριε, παντοκράτωρ, ὁ ϑεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ» καὶ τὰ ἑξῆς. «Καὶ ἐπακούσας ὁ ϑεὸς τῆς φωνῆς αὐτοῦ» καὶ διαλύσας τὰ δεσμὰ αὐτοῦ «ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ». — Καὶ λατρεύσας Κυρίῳ τῷ ϑεῷ μόνῳ ἐξ ὅλης καρδίας αὐτοῦ, ἐλογίσϑη δίκαιος». — (6) Ὦ φιλανϑρωπίας ϑεοῦ, ὅτι μεῖ-

* ὑπὸ Μεροδὲχ βασιλέως Ced. — 6. σ. ἐν οἵοις κακοῖς ἐστιν Ios. A. 10. III. 2.— 8. ἀγαϑῦναι cod. — 11. καὶ τὸν ναὸν ἡγ. καὶ τὴν πόλιν ἐκάϑηρε κτλ. Ios. — Ἐν τοῖς χρόνοις Μανασσῆ ἡ βασιλεία τῶν Ἀϑηναίων κατελύϑη (Σχόλιον). — 13. Const. II. 22,170 D.—15. 2 Par. XXXIII. 11.—17. π. καὶ ἡγ. εἰς Β. 2 Par. π. χ. καὶ ἡγ. αὐτὸν εἰς Β. Const.—κατασεσιδ. ὅλος Const.— ** ἐν σταϑμῷ Const.—19. σὺν ὀ. ὀλ. Const.— 20. μ. ὥστε ζῇν α. καὶ ἦν σ. καὶ ὀδ. σ. καὶ ὡς βιαίως ἐϑλίβη Const.—2 Par. XXXIII. 12. — 2 Par. XXXIII. 13. — 21. Oratio Manassis. σχόλιον: Ἱστόρηται παρὰ Ἀφρικανῷ, ὅτι ἐν τῷ ᾄδειν τὴν ᾠδὴν τὸν Μανασσῆν, τὰ δεσμὰ διεῤῥάγησαν σιδηρὰ ὄντα.— 24. Καὶ ἐπήκουσε τῆς φ. α. κς καὶ ἐτάκησαν πάντα τὰ περὶ αὐτὸν σίδηρα καὶ — ἐπεστρ. Const. — 26. καὶ ἐλάτρευσε μ. κῷ τῷ ϑεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ α. καὶ ἐ. δ. Const.

ζον εἰδωλολατρείας οὐκ ἔστιν ἁμαρτία· εἰς Ѳεὸν γάρ ἐστιν ἡ δυσσέβεια· ἀλλ᾽, ὅμως καὶ αὕτη διὰ γνησίας καὶ ὁλοψύχου μετανοίας συγκεχώρηται. Καὶ γὰρ ἄξιον Ѳαυμάσαι τὴν τοῦ Ѳεοῦ φιλανѲρωπίαν πῶς τὸν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πλημμεληκότα χρόνοις τοσούτοις, ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, συγγνώμης ἠξίωσεν. Ἔτι γὰρ πᾶν εἶδος κακίας μετῆλѲεν· ἄκουσον τί φησὶν ἡ γραφή· «Καὶ ᾠκοδόμησε Μανασσῆς τὰ ὑψηλά, ἃ κατέστρεψεν Ἐζεκίας, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέστησε Ѳυσιαστήριον τῇ Βάαλ καὶ ἐποίησεν ἄλση, καѲὼς ἐποίησεν Ἀχαὰβ, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καὶ προσεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς», «καὶ ἐποίησεν ἐγγαστριμύѲους καὶ γνώστας ἐπλήѲυνεν καὶ ἐκληδονίζετο»· στρατιὰν μὲν λέγει τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, κληδονισμὸν δὲ τὰς διὰ τῶν λόγων παρατηρήσεις, γαστριμυѲίαν δὲ τὰς διὰ τῆς γαστρὸς ψευδομαντείας, οἰωνισμὸν δὲ τὰς διὰ τῶν πτηνῶν περιεργείας, γνώστας δὲ τοὺς δι᾽ ἥπατος ἢ ἄλλως πῶς μαντευομένους καὶ προφητεύοντας δαιμονίως, περὶ ὧν εἶπεν ὁ Ѳεὸς πρὸς Ἱερεμίαν· «ὁράσεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν (43ᵃ) αὐτοὶ προφητεύουσιν». (7) «Τῶν γὰρ προφητειῶν, ὥς φησιν ὁ μέγας Χρυσόστομος, ἡ μὲν ἐστι πνευματικὴ, ἡ δὲ διαβολική· λέγονται γὰρ παρ᾽ ἐκείνοις ὁμωνύμως προφητεῖαι· ἡ δὲ μέση τούτων, φυσική τις ἢ τεχνικὴ, ἡ δὲ κοινὴ καὶ δημώδης. Τῆς μὲν οὖν πνευματικῆς προηγουμένως μὲν τοῖς ἁγίοις μέτεστιν, δι᾽ οἰκονομίας δὲ τοῖς μὴ τοιούτοις ὡς τῷ Φαραὼ καὶ Βαλαὰμ καὶ Ναβουχοδονόσωρ καὶ Καϊάφα, τῆς δὲ διαβολικῆς τοῖς τούτου μόνον Ѳεραπευταῖς· αὐτοῦ γὰρ οἱ ἀλευρομάντεις καὶ κριѲομάντεις καὶ ἡ διὰ τῶν μωρίων τὰ Ѳεῖα μαντευομένη ΠυѲία καὶ ἡ διὰ δρυὸς καὶ ἡ Δοδώνης ἱέρεια. Καὶ μέντοι καὶ ἡ διὰ σπλάγχνων καὶ πτήσεων ὀρνέων καὶ κλαγγῶν, συμβόλων τε καὶ πταρμῶν, κληδόνων καὶ βροντῆς, μυῶν τε καὶ γαλῆς καὶ τρισμῶν ξύλου καὶ ὠτῶν ἤχου καὶ παλμῶν σώματος καὶ δι᾽ ὀνόματος νεκρῶν καὶ μυρίων τοιούτων· ἡ γὰρ δι᾽ ὀνείρων καὶ παρ᾽ ἡμῖν διὰ κατοχῆς

---

5. Ἐπὶ? — 6. 2 Par. XXXIII. 3. — 10. 2 Par. XXXIII. 6. — 17. Ier. XIV. 14. — 19. VI, 511 A Ὥσπερ γὰρ τρία εἴδη προφητείας εἰρήκαμεν πάλαι ὅτι α΄ μὲν εἶδος προφητείας τὸ εἰπεῖν, β΄ δὲ τὸ δι᾽ ἔργου, γ΄ τὸ δι᾽ ἔργου καὶ λόγου?

μὲν καὶ αὐτή, ἡ δὲ πρόγνωσις αὐτοῖς, οὐ δι' ἀρετῆς ὡς ἡμῖν, ἀλλὰ διά τινος κακοτεχνίας· καὶ ὁ μὲν Θεὸς προλέγων καὶ λύσιν ὑποτίθεται, καὶ τὸ πέρας μετὰ πάσης ἀκριβείας γίνεται· ἐκεῖνοι δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἔν τισιν ἀληθεύσαντες, ἐν τοῖς πλείοσι διήμαρτον. Καὶ τοιαύτη μὲν ἥ τε θεία καὶ διαβολικὴ προφητεία. Φυσικὴ δὲ ἡ τῶν ἀλόγων· χελιδόνες γὰρ καὶ γερανοὶ καὶ μύρμηκες ἐπιόντος χειμῶνος αἰσθάνονται, ἔχινοί τε καὶ ἀλκύονες, φύσει τοῦτο κτησάμενοι. Ἡ δὲ τεχνικὴ προφητεία παρὰ ἰατροῖς καὶ συμβόλοις καὶ κυβερνήταις· οἱ μὲν γὰρ ἀῤῥωστείας καὶ τὰς λύσεις τούτων προλέγουσιν, οἱ δὲ πνευμάτων μεταβολήν, οἱ δὲ τοῦ μέλλοντος συνέπειν καταστοχάζοντες. Ἡ δὲ κοινὴ καὶ δημώδης τοῦ μέλλοντος γνῶσις, οἷον ὅτι μετὰ μῆνας γ' ὁ χειμὼν γίνεται. πάντες γὰρ ἔχουσι τὰς περιόδων προτηρήσεις. οὐδὲν γάρ, εἰ καὶ δαίμονες πρόγνωσιν ἔχοιεν ὅπου γε καὶ μύρμηκες ἔχουσιν· καὶ δεινοὶ ἄνθρωποι τοῦ μέλλοντος καταστοχασταί εἰσιν, ἀλλ' οὐχ ὡς πάντως πάντα εἰδέναι, ἐπεὶ καὶ ὁ διάβολος προεφήτευσεν εἰπών· «τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν», καὶ ἐγένετο. Καὶ πάλιν ὁ Βαλαὰμ προεῖπεν, ὅτι πόρνους στῆσον, καὶ προδοθήσεται δι' αὐτῶν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐγένετο οὕτως, ὅπερ στοχασμός ἐστι μᾶλλον ἢ πρόῤῥησις· καὶ οὐδὲν παράδοξον αἱ τοιαῦται προφητεῖαι ἔχουσιν.

LXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΜΩΣ.

642 (4556) Μετὰ δὲ Μανασσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμώς, (ὁ) υἱὸς αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, βασιλεύσας) ἔτη β'. (2) Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Μίδας ὁ Φρύγιος ἐγνωρίζετο (ὅστις διέλαβέ ποτε τὸ ἑαυτοῦ ἅρμα καὶ ἐλθὼν εἴς τινα τόπον, καὶ τὸ ἅρμα περαιτέρω μὴ προβαῖνον, ἔστη τοῦ δρόμου καὶ κτίσας ἐκεῖσε πόλιν, ἐκάλεσεν αὐτὴν Ἄγκυραν,

11. καταστοχάζουσιν? — 18. ἔχειν codex.? — 16. Gen. III. 5. — 19. πάλαι? — Num. XXIV. 24?—18. Ἰσραὴλ (Marginalis). A secunda manu leguntur erasa quaedam ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τί αὐτὸν εἰσβ....... — 22. Ced. 195,4; 2 Regg. XXI. 18,19; 2 Par. XXXIII. 21. — 24. Περὶ Ἀγκύρας τῆς πόλεως. Ced. 195,5 ὁ Φρυγίας βασιλεὺς ἐτελεύτησε, ὅντινα ἑ. ἐν. ἑ. ὁ.

ἄγκυρα γάρ, σιδήριον πλοίου ποταμίου, ἐπισχὸν (43[b]) τὸ ἅρμα, ἔστησε τὸν Μίδαν), ὅν τινα ὦτα ἔχειν ὄνου ἔλεγον. (3) Ἄξιον τοίνυν ἐπαπορῆσαι τί δήποτε τὸν Ναβουχοδονόσωρ καὶ τὸν Μανασσῆν ὁ Θεὸς παιδεύσας, εἰς τὴν βασιλείαν πάλιν αὐτοὺς ἐπανήγαγε, τὸν δὲ Βαλτάσαρ καὶ τὸν Ἀμὼς αὐτίκα τῆς βασιλείας καὶ τῆς ζωῆς αἰσχίστως καὶ ἀσυγγνώστως ἀπεστήρησεν; ἀλλ' εὔδηλον διὰ τὸ τὴν πατρικὴν ἀσέβειαν καὶ κακουργίαν αὐτοὺς μιμήσασθαι καὶ μὴ σωφρονισθέντας ἐκ τῆς ἐκείνων παιδείας καὶ τιμωρίας, τὴν δὲ μετάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπιστροφὴν μὴ ζηλώσαντας· οἰκότως οὖν ὁ δίκαιος κριτὴς ἐπ' ἐκείνους μὲν ῥητῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν περιώρισεν, τούτους δὲ οὐδεμιᾶς ἠξίωσε συγγνώμης· ἀλλ' ὥστε δὲ καὶ πάντα προορῶν ὁ Θεὸς τὰ ἑπόμενα, γινώσκει ἑκάστου καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν γνώμην «ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς» καὶ συνιὼν εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν, διὰ τοῦτο πάντων ἐκείνων μὲν προειδὼς τὴν μεταμέλειαν, οὕτως τὰ κατ' αὐτοὺς ᾠκονόμησεν, τούτων δὲ προβλέπων τὴν μέχρι τέλους ἀσέβειαν, τῷ θανάτῳ καταλύει τῆς κακουργίας καὶ σκληροκαρδίας καὶ συστροπίας τὴν ἄξησιν. (4) Ὅπερ οὖν καὶ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὑπεμφαίνων ὁ θεῖος λόγος, οὕτω πως φησίν· «Ἐὰν δέ τις ἐκ παρατάξεως ἁμαρτάνων πειράζει τὸν Θεόν, ὡς μὴ ἐπεξιόντα τοῖς πονηροῖς, ὁ τοιοῦτος ἄφεσιν οὐχ ἕξει· κἂν λέγῃ παρ' ἑαυτῷ ὅσια μοι γένοντο, ὅτι πορεύσομαι ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῆς πονηρᾶς μου καρδίας (καὶ τότε μετανοήσω)· τοιοῦτος γὰρ * ἐγένετο ** Ἀμώς, ὁ τοῦ Μανασσῆ υἱός. φησὶ γὰρ ἡ γραφή· «Καὶ παρελογίσατο Ἀμὼς (ὁ τοῦ Μανασσῆ υἱὸς) λογισμὸν παραβάσεως καὶ εἶπεν· Ὁ πατήρ μου πολλὰ ἐκ νεότητος παρηνόμησε καὶ ἐν ψήρει μετενόησεν· καὶ νῦν ἐγὼ πορεύσομαι καθὼς ἐπιθυμοῖ ἡ ψυχή μου, καὶ ὕστερον ἐπιστρέψω πρὸς Κύριον. Καὶ ποιήσας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου ***, ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν **** ἐν

---

1. ἐπισχὼν cod. — 13. Ps. VII. 9. — 19. Τοῦτο εἴρηται ἐν τῇ β΄ βίβλῳ τῶν διαταγῶν ἐν κεφαλαίῳ κ (γ΄). — 20. ἁμαρτάνῃ πειράζων Const. — 22. κ. μου τῆς π. Const.— * τις Const.— ** καὶ Const.— 24. Καὶ οὐχ ἐταπεινώθη ἐναντίον Κυρίου ὡς ἐτ. Μ. ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι υἱὸς αὐτοῦ Ἀμὼν ἐπλήθυνε πλημμέλειαν 2 Par. XXXIII.23.— 25. ἐκ. ν. π. Const. — 26. ἐν γήρᾳ μετέγνω Const.— καθὰ Const. — 28. ἐποίησε Const.— *** παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ Const. — **** κ̅ς ὁ θ̅ς Const.

τάχει» — (5) Διὸ δὴ λοιπὸν ὄντως ἀληθῶς εἰπεῖν· «φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος». «Τίς γάρ, φησὶν ὁ προφήτης, σκληρὸς γενόμενος, ἐναντίον Κυρίου ὑπέμεινεν»; Ὅθεν ἐκβοᾷ Δαυὶδ σαφέστατα λέγων· «Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ», ὅπερ εὐλόγως ἑρμηνεύων ὁ ἀπόστολος φησίν· «Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν μέχρις ἂν τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας».

LXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΣΙΟΥ.

652 (4556) Μετὰ δὲ Ἀμὼς ἐβασίλευσε Ἰωσίας, υἱὸς αὐτοῦ, ἐτῶν ὑπάρχων ὀκτώ, καὶ ἐποιήσε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐτελεύτησε τοξευθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη λα΄. (2) Ὁ γὰρ Νεχαώ, βασιλεὺς Αἰγύπτου, κατὰ τῶν Ἀσσυρίων στρατεύσας, ἐπικουρῆσαι τοῖς Ἀσσυρίοις οὗτος ἐσπούδαζεν, ὅθεν φησὶν Ἔσδρας· «Καὶ εἶπεν (44ᵃ) βασιλεὺς Αἰγύπτου πρὸς Ἰωσίαν·» Τί ἐμοὶ καὶ σοί, βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας; Οὐχὶ πρὸς σὲ ἐξαπέσταλμαι, τοῦ ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Καὶ νῦν Κύριος μετ' ἐμοῦ ἐστιν. Ἀπόστηθι καὶ μὴ ἐναντίου τῷ Κυρίῳ». Καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ Ἰωσίας, ἀλλὰ (πολεμεῖν αὐτὸν ἐπεχείρησεν, οὐ προσέχων ῥήματι» Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λαλοῦντος ἐκ στόματος Κυρίου· καὶ) συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πεδίῳ παρὰ γνώμην θεοῦ καὶ τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· «Ἐξαγάγετέ με, ὅτι ἐπόνεσα σφόδρα». Καὶ εὐθέως ἀποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν βίον καταλλάξαντος, ἐγένετο πένθος

---

1. Heb. X. 31. — 2. Hiob. IX. 4. — 4. Ps. XCV. 7,8. — 6. Heb. III. 12,13. — 12. Cod. 195,7 — 197,10. 2 Regg. XXII. 1; 2 Par. XXXIV. 21. — 14. Τοῦ γὰρ — βασιλέως — στρατεύσαντος? — 18. οὕτως cod. — 2 Par. XXXV. 21,25. — 18. οὐκ ἐπὶ 2 Par. — 21. ἀλλ' ἢ π. ἀ. ἐκραταιώθη καὶ οὐκ ἤκουσε τῶν λόγων Νεχαὼ διὰ στ. θεοῦ καὶ ἦλθε τοῦ πολεμῆσαι ἐν τῷ π. Μαγεδδώ καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται ἐπὶ βασιλέα Ἰωσίαν· καὶ ἐ. ὁ βασιλεὺς τ. π. ἀ. 2 Par.

μέγα κατὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μᾶλλον Ἱερεμίας ἐθρήνησεν ὑπὲρ Ἰωσίου». (3) Ὅς καὶ δικαιότατος ὑπὲρ τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλέας γέγονεν. καὶ τοῦ νόμου Κυρίου ἀναγινωσκομένου ἀκριβῶς, ἀκούσας καὶ λίαν ἀθυμήσας, εἰδὼς τοῦτον ἐν τοσούτοις ἔτεσι καταπατούμενον «τὰ ἱμάτια διαῤῥήξας» καὶ ἔμφοβος γενόμενος, ἀπέστειλε «πρὸς Ὄλδαν τὴν προφῆτιν» πυθανόμενος, τί βούλεται Κύριος περὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ; Ἡ δέ φησι· «Τάδε λέγει Κύριος· Ἀνθ' ὧν [ὅτι] ἠπαλύνθη ἡ καρδία [σου] καὶ ἐνετράπης ἀπὸ προσώπου μου, ὡς ἤκουσας ὅτι ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμὸν καὶ* κατάραν, καὶ διέῤῥηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψει πᾶσι τοῖς κακοῖς οἷς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον».

Ὅθεν ζήλῳ θείῳ κινούμενος οὐ μόνον τὰ πανταχοῦ εἴδωλά τε καὶ σεβάσματα συνέτριψεν ἐκ βάθρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰδωλολάτρας, τοὺς μὲν ἔτι ζῶντας, ἐξωλόθρευσεν, τοὺς δὲ ἤδη τεθνηκότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσεν. Καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἶπε· «Τί τὸ σκόπελον ἐκεῖνο, ὃ ἐγὼ βλέπω;» Καὶ φασὶν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως· «Ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ προφητεύσας τοὺς λόγος τούτους ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Βιθήλ». Καὶ εἶπεν· «Ἄφετε αὐτὸν, μηδεὶς κινήσει αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ». Καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πᾶν βδέλυγμα καὶ προσόχθισμα, ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆρεν· «καὶ ἐπέστρεψε πρὸς Κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἰσχύϊ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως»· διὸ δὴ καὶ τὸ πάσχα τοιοῦτον ἐποίησε οἷον οὐ γέγονεν ἀπὸ χρόνου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ Σαμουήλ· ἐν ᾧ βόας μὲν ἔθυσε χιλιάδας ιβ', πρόβατα χιλιάδας λη'. Καὶ κατωρθώθη, φησὶν, τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐνώπιον Κυρίου ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας». «Καὶ γὰρ ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγενήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ

---

3. τὸν νόμον—ἀναγινωσκόμενος cod. — 5. 2 Regg. XXII. 11,14. — 7. 2 Regg. XXII. 18—20. — 9. μου om. — ὅσα ἐλ. 19. — * εἰς 19. — 12. σου καὶ συναχθήσῃ εἰς τὸν τάφον σου ἐν εἰρήνῃ καὶ οὐκ ὀφθήσεται ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἐν π. τ. κ, οἷς ἐγὼ εἰμι ἐπάγω[ν].—18. Regg. XXXIII. 16 — 18. — 23. 2 Regg. XXIII. 25. — 27. 2 Par. XXXV. 10,16;3 Esdr. I. 21. — 29. 2 Regg. XXIII. 25,26.

καὶ οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτῷ, πλὴν οὐκ ἀπεστράφη Κύριος ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς αὐτοῦ, οὗ ἐθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδα ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς, οὓς παρώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς.

(4) Ἐπὶ τούτων τῶν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου, βασιλέως τῆς Θρᾴκης, ἐκτίσθη καὶ τῶν Μεγαρέων, καὶ Σίβυλλα ἡ Σάμιος ἐγνωρίζετο (44[b]).

LXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΧΑΖ.

608 (4587) Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσε Ἰωάχαζ, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὼ, βασιλέως Αἰγύπτου, ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν βασιλεύσας μῆνας γ'. (2) Ἐφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται, καθὼς φησιν Ἰώσηπος, ἐκ τοῦ περικρατῆσαι τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν καὶ κατοικῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, οὗτοι μὲν ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι, ἡ δὲ πόλις, ἡ καὶ Σιὼν, Ἰουδαία, ἥτις πάλαι μὲν Ἰεβοὺς ἐλέγετο, διὰ τὸ τὸν Ἰεβουσαὶ κατοικῆσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον, Δαυὶδ δὲ Ἱερουσαλὴμ προσηγόρευσε διὰ τοῦ συμβεβηκότος ὀνόματος τεχνασάμενος· ἐν ὄροι γάρ ἐστιν ὑψηλοτάτῳ κατοικοδομουμένη, ἐν ᾧ Κύριος ὤφθη τῷ Δαυὶδ ἐν ἅλωνι Ἐρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου ἐν τῇ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἄλογον ἀπαρίθμησιν· καὶ τὸ μὲν ὄρος τῇ ἑβραΐδι φωνῇ λεγέται ἄρ. ἡ δὲ πόλις Σαλήμ. Ὁ οὖν Δαυὶδ νέον τόπον εἰς βασίλειον κατασκευάζων, Ἀρσαλὴμ ὠνόμασε, ὅ ἐστιν ὄρος εἰρήνης, Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν παρενενεγμένη διὰ τὴν καλλιφωνίαν.

LXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΚΕΙΜ.

607 (4587) Μετὰ Γ'ωάχαζ ἐβασίλευσε Ἰωακεὶμ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· καὶ ἐλθὼν Ναβουχοδονόσωρ, ὁ διάδοχος Μαροδὰχ, καὶ

---

4. Ὑπὸ cod. — 8. Ced. 197,10 — 198,3. — 11. τρίμηνον 2 Reg. XXIII. 31; 2 Par. XXXVI. 2. — A. 11. V. 7. Ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐκ Βαβυλῶνος ἀπὸ τῆς Ἰούδα φυλῆς κτλ. — 22. Ἐπίδαμνος ἐκτίσθη καὶ μετωνομάσθη Δυῤῥάχιον (Σχόλιον). — 24. Ced. 198,4 — 17,2 Reg. XXHI. 36;2 Par. XXXVI. 5.

πολιορκήσας τὴν Ἰουδαίαν, ὑπόφορον αὐτὴν ἐποίησεν. (2) Ἀθετήσαντος δὲ τὴν φορολογίαν Ἰωακεὶμ, ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλὴμ Ναβουχοδονόσωρ καὶ τοῦτον χειρωσάμενός τε καὶ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας, ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον, βασιλεύσαντα ἔτη ια΄. (3) Περὶ οὗ φησὶν Ἱερεμίας· «Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωακκεὶμ, υἱὸν Ἄχαζ, βασιλέα Ἰούδα· «Οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον· οὐ μὴ κόψονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφὲ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν· οἴμοι, Κύριε, καὶ οἴμοι, ἀδελφὲ, ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ».

(4) Τότε καὶ Δανιὴλ ἀπήχθη καὶ οἱ γ΄ παῖδες καὶ ἄλλλοι τοῦ λαοῦ πλεῖστοι καὶ μέρος τῶν σκευῶν Κυρίου εἰς Βαβυλῶνα.

LXV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΕΧΟΝΙΟΥ.

Μετὰ Ἰωακεὶμ ἐβασίλευσε Ἰεχονίας, υἱὸς αὐτοῦ ὁ καὶ Ἰωακεὶμ, 598 (4598)
διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσωρ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπίον Κυρίου· καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνομονήσαντος αὐτοῦ, ἦλθε Ναβουχοδονόσωρ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. «πρὸς ὃν Ἰεχονίας ἐξελθὼν σὺν μητρὶ καὶ τέκνοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον οἱ μεγιστᾶνες Ναβουχοδονόσωρ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐξήνεγκαν τοὺς θησαυροὺς Κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως, τὰ χρυσᾶ σκεύη πάντα, ἃ ἐποίησε Σολομὼν ἐν ναῷ Κυρίου. Τὸν δὲ Σεδεκίαν ἀντὶ Ἰεχονίου καταστήσας, ἀπῴκισε Ἰεχονίαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ», βασιλεύσαντα μῆνας γ΄. (2) Περὶ οὗ πάλιν Ἱερεμίας ἔλεγεν· «Ἠτιμώθη Ἰεχονίας ὡς σκεῦος, οὗ οὐκ ἔτι χρεία αὐτοῦ, ὅτι ἀπεῤῥίφη καὶ ἐξεῤῥίφη εἰς γῆν, ἣν οὐκ ᾔδει, λέγει Κύριος. Γῆ, γῆ, ἄκουσον λόγον Κυρίου. Γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰούδα».

---

5. Ies. XXII. 18,19. — 13. Ced. 200,7 — 22. — 17. 2 Reg. XXIV, 12—14.— 22. 2 Reg. XXIV. 8;2 Par. XXXVI. 9. τρίμηνον καὶ ι΄ ἡμέρας. — 23. Ier. XXII. 18 — 30.

LXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΕΔΕΚΙΟΥ.

897 (4599) Μετὰ Ἰεχονίαν ἐβασίλευσε Σεδεκίας, πατρά(45ᵃ)δελφος αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου· καὶ περὶ τὴν φορολογίαν ὡσαύτως παρασπονδήσαντος αὐτοῦ, ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσωρ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπολιόρκει αὐτὴν ἔτη β'. (2) Καὶ προφητεύσας Ἱερεμίας τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, δέσμιος ἐβλήθη ὑπὸ Σεδεκίου ἐν λάκκῳ. Μετὰ δὲ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ ναοῦ ἐν λόγῳ Κυρίου, μέλλουσαν τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνεσθαι, κατέκρυψεν ἐν ἀδήλῳ τόπῳ καὶ οὐχ εὑρέθη ἔτι. Φησὶ γὰρ ἡ τῶν Μακκαβαίων βίβλος· «Ἐξῆλθεν Ἱερεμίας, χρηματισμοῦ γενηθέντος αὐτῷ, εἰς τὸ ὄρος οὗ Μωϋσῆς ἐθεάσατο τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν καὶ ἐλθὼν εἰς τόπον καὶ εὑρὼν οἶκον ἀντρώδη, εἰσήνεγκε τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος καὶ τὴν θύραν ἀνέφραξε· καὶ προσελθόντες τινὲς τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ ὥστε τὴν ὁδὸν ἐπισημήνασθαι, οὐκ ἠδυνήθησαν εὑρεῖν. Ὡς δὲ Ἱερεμίας ἔγνω, μεμψάμενος αὐτοὺς εἶπεν· «Ἄγνωστος ὁ τόπος ἔσται ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπισυναγωγὴν τοῦ λαοῦ καὶ ἵλεως γένηται· καὶ τότε ὁ Κύριος ἀναδείξει ταῦτα, καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα Κυρίου καὶ ἡ νεφέλη καθὼς ἐπὶ Μωϋσέως ἐδηλοῦτο»). (3) Ὁ δέ γε Ναβουχοδονόσωρ παραλαβὼν τὴν πόλιν, ἐνέπρησεν αὐτὴν πᾶσαν, τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος, τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀνεῖλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώσας καὶ δεσμοῖς καθείρξας, εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀπήγαγεν, βασιλεύσαντα ἔτη γ'. (4) Περὶ οὗ Ἱερεμίας αὖθις φησίν· «Ἰδού, δίδωμι αὐτὸν εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ πατάξει αὐτόν. Καὶ λήψοντα ἐπ' αὐτὸν κατάραν λέγοντες·» Ποιήσαί σε Κύριος ὡς Σεδεκίαν ἐποίησε καὶ ὡς Ἀχιάβ, οὓς ἀπετηγανίσε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρὶ δι' ἣν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐμοίχευον τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ὃν οὐ προσέταξα αὐτοῖς, φησὶν ὁ Κύριος».

---

2. Ced. 200,22 — 201,24. — 8. μελλούσης τῆς πόλεως? — 10. 2 Macc. II. 4—8. — 24. ια' 2 Reg. XXIV. 18,2 Par. XXXVI. 11. — Ier. XXIX. 21—23.

LXVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Α' ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΤΗΣ ΕΝ ΒΑΒΥΛΩΝΙ, ΗΤΙΣ ΕΣΤΙ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

Ἐν δὲ τῷ γ' ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέστειλε Ναβουχοδονόσωρ 584 (4611)
τὸν Ναβουζαρδᾶν ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν μὲν οἶκον Κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς περιλειφθέντας ἐν τῇ πόλει ἐνέπρησε, διαρκέσαντα τὸν θεῖον οἶκον ἀπὸ τῆς α' οἰκοδομῆς ἔτη υμβ', τοὺς δὲ χαλκοῦς μεγάλους στύλους καὶ τὴν χαλκῆν θάλασσαν καὶ τοὺς ὑποκάτω αὐτῆς ιβ' μόσχους καὶ τὰ ὑποστηρίγματα καὶ πάντα τὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου χαλκὸν συντρίψας ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ μέντοι καὶ τοὺς Λευΐτας καὶ τὰς θυΐσκας καὶ τὰ πυρεῖα καὶ τὰς χρυσᾶς φιάλας καὶ τὰς ἀργυρᾶς καὶ τὰς χαλκᾶς· οὐκ ἦν γὰρ σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ τῶν σκευῶν πάντων ὧν ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος Ναβουζαρδᾶν. Τῶν δὲ ἐπιλοίπων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους ἀπαγαγὼν πρὸς Ναβουχοδονόσωρ, τοὺς μὲν ἐθανάτωσε, τοὺς δὲ δούλους παρέδωκε τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ. Τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐπὶ σκότει κατακλείσας μυλωθρεῖν κατεδίκασε, (45ᵇ) ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ παντελὴς καὶ πρώτη ἅλωσις Ἱερουσαλὴμ, οὐκέτι βασιλευθείσης ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Χαλδαίων κρατηθείσης.

(2) Τοιγαροῦν τρίτον Ναβουχοδονόσωρ ἐπόρθησε τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὡς εἴρηται· πρῶτον μὲν ἐπὶ Ἰωακεὶμ, μεθ' οὗ ἠχμαλωτίσθη καὶ Δανιὴλ ὁ προφήτης καὶ οἱ τρεῖς παῖδες (ὑφ' οὗ προεφήτευον Ἱερεμίας καὶ Βουζῆ καὶ Οὐρίας, ὁ τοῦ Σαμέου, ὃν καὶ φυγόντα εἰς Αἴγυπτον Ἰωακεὶμ συλλαβόμενος ἀναιρεῖ)· β' δὲ αἰχμαλωσία ἐπὶ Ἰεχονίου· τρίτον δὲ παραγενόμενος ἐπὶ Σεδεκίου, ὅτε καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε, τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐξετύφλωσε, τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ σὺν ἑτέροις πολλοῖς κατέσφαξε καὶ τὸ λοιπὸν ᾐχμαλώτευσε πλῆθος.

(3) Περὶ ὧν καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος μνημονεύσας τάδε φησίν· «Καὶ ἵνα παρῶ δήμους καὶ πόλεις καὶ βασιλείας,

---

4. Ced. 202,1; 2 Regg. XXV. 8—21. — Oratio 12, I. 200 D — 202. B.

ἔτι δὲ καὶ χώρους καὶ στρατοὺς καὶ οἴκους καὶ νηῶν πληρώματα καὶ συζυγίας καὶ ἑταιρείας, ὑπὸ μὲν εἰρήνης συνεχομένας, ὑπὸ δὲ στάσεως καταλυομένας, *ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ εἶμι τῷ λόγῳ καὶ τῶν ἐκείνου παθῶν ὑπομνήσας ὑμᾶς — ἐρήσομαι — τί* τῶν συμφορῶν τούτων αἴτιον, ἵνα παιδευθῶμεν τοῖς τῶν ἄλλων κακοῖς τὴν ὁμόνοιαν· οὐχ ἕως μὲν εἰρήνην εἶχον** πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν Θεόν, Αἰγύπτῳ, τῇ σιδηρᾷ καμίνῳ, πιεζόμενοι *καὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς θλίψεως συναγόμενοι. Ἔστι γὰρ ὅτε καὶ τοῦτο φάρμακον ἀγαθὸν εἰς σωτηρίαν ἡ θλῖψις· «λαὸς περιούσιος» ἤκουον καὶ «μερὶς Κυρίου» καὶ «βασίλειον ἱεράτευμα» καὶ «ἔθνος ἅγιον». Καὶ οὐ τοῖς μὲν ὀνόμασιν οὕτω, τοῖς δὲ ἔργοις ἑτέρως, ἀλλὰ καὶ στρατηγοῖς ἤγοντο ἀγομένοις ὑπὸ Θεοῦ καὶ στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης ὡδηγοῦντο νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Καὶ θάλασσα μὲν αὐτοῖς διΐστατο φεύγουσι, πεινῶσι δὲ οὐρανὸς ἐχωρήγει τροφὴν***, πολεμοῦσι δὲ χειρῶν ἔκτασις αντὶ μυριάδων ἦν, δι' εὐχῆς ἐγείρουσα τρόπαια καὶ ὁδοποιοῦσα τὰ ἔμπροσθεν· ποταμοὶ δὲ ὑπεχώρουν τὴν συγγενῆ μιμούμενοι θάλασσαν· καὶ στοιχεῖα ἵστατο· καὶ τείχη σάλπιγξι κατεσείετο. Καὶ τί δεῖ λέγειν Αἰγυπτίων πληγὰς τούτοις χαριζομένας καὶ Θεοῦ φωνὰς ἐξ ὄρους κατακουομένας καὶ νομοθεσίαν διπλῆν, τὴν μὲν ἐν γράμματι, τὴν δὲ ἐν πνεύματι καὶ τἄλλα οἷς ἐτιμῶντο πάλαι παρὰ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν****; Ἐπεὶ δὲ νοσεῖν ἤρξαντο καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κατ' ἀλλήλων ἐμάνησαν καὶ διέστησαν εἰς μέρη πολλὰ — τί γίνεται καὶ τί πεπόνθασιν; Θρηνεῖ μὲν τούτους Ἱερεμίας εἰκότως ἐπὶ τοῖς ἀνηκέστοις πάθεσι καὶ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίαν ὀδύρεται· καὶ γὰρ ἦν ὄντως θρήνων***** ἄξια· πῶς δὲ οὔ; Τῶν μεγίστων τείχη κατεσκαμμένα, πόλις ἠδαφισμένη, ἁγίασμα καθῃρημένον, ἀναθήματα σεσυλημένα, πόδες βέβηλοι καὶ χεῖρες, οἱ μὲν τοῖς ἀβάτοις ἐμβατεύοντες, αἱ δὲ καὶ τῶν ἀψαύστων (46a) κατατρυφῶσαι, προφῆται σιγῶντες, ἱερεῖς ἀγόμενοι, πρεσβύτεροι μὴ ἐλεούμενοι, παρθένοι καθυβριζόμεναι, νεότης πίπτουσα, πῦρ ἀλλότριον

---

1. δὲ χ. Gr. — * τὸ Gr. — 5. τοῖς ἄλλοις cod. — ** καὶ Gr. — 6. πρ. Θν Gr. — 7. τῇ κ. τῇ σ. Gr. — 9. λ. τε ἅγιος ἠχ. Gr. om. καὶ ἐ. ἀγ. — *** πέτρα δὲ διψῶσιν ἐπήγαζε Gr. — 18. δὴ cod. — **** ὁ Ἰσραὴλ. Gr. — 21. κατὰ τοῦ Θῦ om. Gr. — 23. αὐτοὺς Gr. — εἶχ. om. Gr. — 24. τ. προτέροις π. Gr. — ***** καὶ ὀδυρμῶν. Gr.

καὶ πολέμου, αἵματος ποταμοὶ ἀντὶ τοῦ ὁσίου πυρὸς καὶ αἵματος, Ναζιραῖοι κατασυρόμενοι — καὶ ἵνα ἐξ αὐτῶν εἴπω τι τῶν τοῦ Ἱερεμίου θρήνων· «Υἱοὶ Σιὼν οἱ τίμιοι καὶ ἀντιθέμενοι χρυσίῳ», οἱ τρυφεροὶ καὶ κακῶν ἀπαθεῖς, ξένην ὁδὸν ὁδεύοντες· καὶ «ὁδοὶ Σιὼν πενθοῦσι παρὰ τὸ μὴ εἶναι τοὺς ἑορτάζοντας». Καὶ μικρὸν πρὸ τούτων· «Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόνων», οὐ τροφὴν ὀρέγουσαι τέκνοις, τῆς πολιορκίας ἐπικρατούσης, ἀλλ' ἐπὶ τροφὴν ταῦτα σπαράττουσαι, καὶ λιμοῦ φάρμακον, τὰ ἐξ αὐτῶν ποιούμενα προσφιλέστατα. Πῶς οὐ δεινὰ ταῦτα καὶ πέρα δεινῶν, οὐ τοῖς πάσχουσι τοτότε μόνον, ἀλλὰ τοῖς νῦν ἀκούουσιν;» Καὶ ταῦτα μὲν ὧδε.

LXVIII. ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

Γίνονται οὖν ὁμοῦ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλευσάντων ἀπὸ Δαυὶδ ἕως Σεδεκίου ἔτη υζ', οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν κβ'· πάντες δὲ ἐξ ἑνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαυίδ. (2) Ἐφ' ὧν ὑπῆρχον καὶ προφῆται οἵδε· ἐπὶ μὲν Σαοὺλ· Δαυὶδ καὶ Σαμουήλ. ἐπὶ Δαυίδ· Γάδ, Ναθάν, Ἀσσάφατ. ἐπὶ Σολομῶντος καὶ τῶν μετ' αὐτόν· Ἀχιὰ ὁ Σηλωνίτης, Σαμαΐας ὁ Ἀδδώ. ἐπὶ δὲ Ἰωσαφὰτ καὶ τῶν μετ' αὐτόν· Μιχαΐας, Ἠλίας, Ἐλισαῖος, Ἀβδίας, Ἰηοῦ ὁ Ζωήλ, Ἐλεάζαρ, Ἀζαρίας. ἐπὶ Ἐζεκίου καὶ τῶν μετ' αὐτόν· [Ὡσεέ, Ἀμμώς, Ἡσαΐας, Ἰωνᾶ. ἐπὶ δὲ Ἰωσίου καὶ τῶν μετ' αὐτόν]· Ἱερεμίας, Σοφωνίας, Ὄλδα, Βαρούχ. ἐπὶ Σεδεκίου πάλιν· Ἱερεμίας καὶ Ἀμβακούμ· μετὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπὶ Ἰησοῦ τοῦ ἱερέως Ἰωσέδεκ, προφητεύουσιν Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας καὶ τελευταῖοι προφῆται. Δανιὴλ γὰρ καὶ Ἐζεκιὴλ προεφήτευσαν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐν Βαβυλῶνι.

---

2. τῶν Ἱ. Gr. — οἱ ἐπηρμένοι ἐν Thren. IV. 2, ἀντιθιβοι cod. a prima, ἀντιθεμ. a sec. manu. — 5. πενθοῦσαι cod. — ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ I. 4. — 6. μικρῷ τ. cod. — IV. 10. γυναῖκες πενθοῦσαι cod. a prima manu. — 9. φιλτάτα τ. πῶς οὐδ. Gr. — 14. υϛζ', codicis lectio a sec. manu, priori erasa, υπε', μῆνες ς' apud Eusebium in fragmentis chronici graecis, a Cramero editis, υε' μ. ς' in chr. armeno II. 21, at υλβ' a quarto Salomonis anno I. 183. — 18. 1 Regg. XI. 29. Ἀχίας ὁ Σιλ. cod. — 20. e margine a secunda manu.

(3) Συνάγεται τοίνυν ἀπὸ πρώτου ἔτους Ἄχαζ καὶ πρώτης Ὀλυμπιάδος μέχρι τῆς* μετοικεσίας τῆς εἰς Βαβυλῶνα, ὅτε καὶ Δανιὴλ καὶ οἱ γ' παῖδες ἀπήχθησαν, ἔτη ρμδ'· ἀπὸ δὲ Σαοὺλ, τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Ἑβραίων, ἔτη υζ'· ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἔτη αρ', ἀπὸ δὲ Νῶε καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἔτη, βχι', ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ ἔτη, ͵δωοβ'.

(4) Φυλαττομένης δὲ ἡμῖν τῆς τῶν χρόνων ἀκολουθίας διὰ τῆς τῶν ἐκ Δαυὶδ ἡγεμονίας, οὐκ ἄτοπον οἶμαι τῶν ἐπὶ Σαμάρειαν ἡγησαμένων ἐν παρεξόδῳ τοὺς χρόνους παραδραμεῖν. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ (βασιλέως) Σολομῶντος, Ῥοβοάμ, ὁ τούτου παῖς, ἀνέρχεται εἰς Σίκιμα· ἐκεῖ γὰρ ὁ λαὸς συνηθροΐστο, ὥστε καταστῆναι ὑπ' αὐτῶν βασιλέα. Μέλλοντι δὲ αὐτῷ χρίεσθαι προσῆλθεν ὁ λαὸς παρακαλῶν ἀπὸ τοῦ πλήθους κουφισθῆναι τῶν τελεσμάτων, ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Σολομὼν ἐφορολόγησε τὸν λαόν. Ὁ δὲ τρεῖς ἡμέρας πρὸς διάσκεψιν δοῦναι καὶ τὴν τοῦ μέλλοντος ἀπόκρισιν λαβὼν**, παρὰ μὲν τῶν πρεσβυτέρων ἀκούσας κουφῖσαι τὸν λαὸν, παρὰ δὲ τῶν ὁμηλίκων ἐπιφορτῖσαι, μᾶλλον τούτοις πεισθεὶς (46^b) κατὰ τὴν γ' ἡμέραν τὴν τῶν νεωτέρων συμβουλὴν πρὸς τὸν λαὸν ἀποκρίνεται· οἱ δὲ ἀναχωροῦσιν ἀποταξάμενοι τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ. Καὶ αἱ μὲν ι' φυλαὶ καθιστῶσιν ἐφ' ἑαυτῶν τὸν Ἱεροβοάμ, τὸν τοῦ Ναβὰτ καὶ Σαρίρας, γυναικὸς ἑταίρας, υἱὸν, ἐκ φυλῆς ὁρμώμενον τῆς Ἐφραΐμ, βασιλέα, παραμένουσι δὲ τῷ Ῥοβοὰμ ἡ τοῦ Ἰούδα καὶ*** Βενιαμὶν φυλή. Ἐξ ἐκείνου διαιρεθεὶς ὁ λαὸς,

---

1. Ἐξ ἄλλου βιβλίου, Desunt in versione bulgarica. — * δὲ τῆς Leo, Th. Pollux. — 3. ρνδ' in margine. — 4. ϛ' codex. — 7. Et haec desunt in versione bulgarica, quum similiter sint ἐκ τοῦ ἄλλου βιβλίου in textum Georgii a continuatore, Leone antiquiore, illata. — 10. ἐπιδρ. Leo. P. Th. Ced. 173,13 — 174,9 Ἀποθανόντος δὲ. — γὰρ om. Leo. P. Th. — 13. Ῥ. τὴν βασιλείαν διαδέχεται καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Σ. ὅτι ἐ. πᾶς Ἰσραὴλ ἀπήεσαν τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν κτλ. Ced. βασιλεὺς P. Th. — 16. δοῦναι om. Leo. P. Th. — δέοντος Leo. P. Th. — ** καὶ Leo. P. Th. — 18. κουφισθῆναι Leo. — 20. νεολαίων Leo. — 21. τῆς α. ἀρχῆς cod. τῇ ὑπ' αὐτῷ ἀρχῇ Leo. P. Th. — *** τοῦ Leo. P. Th.

ἴδιον ἕκαστον μέρος καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τῆς βασιλείας οἶκον ἐκέκτητο, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἰρήκαμεν.

LXIX. ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΕΝ ΣΑΜΑΡΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ἱεροβοάμ. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῶν ι' 951
σκήπτρων, ἐβασίλευσεν Ἱεροβοάμ, ὡς εἴρηται, υἱὸς Ναβάτ, ἐκ φυλῆς (4205)
Ἐφραΐμ, ὁ δοῦλος Σολομῶντος καὶ ἀποστάτης, τοῦ ἀποστήσαντος Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ, βασιλεύσας ἔτη μβ'. (2) Ποιήσας γὰρ δαμάλεις χρυσᾶς β' καὶ τὴν μὲν στήσας ἐν Βαιθήλ, τὴν δὲ ἐν Δάν, ἔφη πρὸς τὸν λαόν· «Ἱκανούσθω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ οἱ θεοί σου, Ἰσραήλ, οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου»· καὶ ἐξήμαρτεν αὐτοῖς ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ ἐπορεύθησαν υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν πάσῃ ἁμαρτίᾳ Ἱεροβοὰμ καὶ ἐλάτρευσαν καὶ προσεκύνησαν τοῖς ματαίοις ἕως οὗ μετέστησεν αὐτοὺς ὁ Κύριος ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς Ἀσσυρίους.

LXX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΑΒΑΤ.

Μετὰ δὲ Ἱεροβοὰμ ἐβασίλευσε Ναβάτ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίη- 928
σε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Βαασά, βασιλεύσας (4227)
ἔτη β'.

LXXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΑΣΑ.

Μετὰ δὲ Ναβὰτ ἐβασίλευσε Βαασὰ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν 927
ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ βασιλεύσας ἔτη κδ'. (4229)

---

1. ἰδίᾳ Leo. P. Th. — 2. καθάπερ ἐν τοῖς Leo. P. Th. — εἴρηται Leo. P. Th. — 4. Ced. 174,9 — 176,4? — 9. κβ' Leo. P. Th. 1 Reg. XIV. 20 Hebraeus et Eus. Chr. II. 21. — 10. 1 Reg. XII. 28,29. — 18. 1 Regg. XV. 25. — 19. Βασὰν cod. — 22. 1 Regg. XV. 33.

LXXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΗΛΑ.

903 (4253) Μετὰ δὲ Βαασὰ ἐβασίλευσεν Ἠλά, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ζαμβρί, βασιλεύσας ἔτη β΄.

LXXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΑΜΒΡΙ.

899 (4255) Μετὰ δὲ Ἠλὰ ἐβασίλευσε Ζαμβρὶ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐκαύθη ἐν οἴκῳ προσφυγὼν ὑπὸ τῶν πολεμίων, βασιλεύσας ἔτη ιβ΄.

LXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΧΑΑΒ.

890 (4267) Μετὰ δὲ Ζαμβρὶ ἐβασίλευσεν Ἀχαάβ, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀπέθανεν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ, βασιλεύσας ἔτη κβ΄.

LXXV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΖΑΒΕΛ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ.

Τῆς γὰρ γυναικὸς αὐτοῦ Ἰεζάβελ ἀποκτεινάσης τὸν Ναβουθέ, καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸν ἀμπελῶνα λαβών, εἶπεν Ἠλίας ὁ προφήτης πρὸς αὐτόν· «Τάδε λέγει Κύριος· Ἀνθ' ὧν ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας — ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν* κύνες τὸ αἷμα Ναβουθέ, ἐκεῖ λείξουσι** κύνες τὸ αἷμά σου». καὶ» τὴν Ἰεζάβελ καταφαγῶνται κύνες ἐν τῷ προτειχίσματι». καὶ «ἐξολοθρεύσω τὸν Ἀχαὰβ καὶ πάντα οὐροῦντα πρὸς τοῖχον». (2) Ὁ τοίνυν Ἀχαὰβ κτίσας

---

3. 1 Regg. XVI. 8. — 4. Ἀμβρὶ 1 R. XVI. 23. Leo. P. Th. Ζαμβρὶ βασιλεύει ἡμέρας ζ΄ ex 1 R. XVI. 15, sed et in sequenti capite pro עָמְרִי legitur Z. זִמְרִי

9. Ced. 176,5—179,12, 1 R. XVI. 29. — 14. in codice non legitur haec rubrica. — 15. λαβόντος τοῦ Ἀχαάβ? — 17. 1 Regg. XXI. 19—23: Ὡς σὺ ἐφ. — 18. ἐν παντὶ τ. — * καὶ ὕες αἱ οἱ 1 R. — ** οἱ 1 R. — 19. καταφάγωσι cod. — 20. τοῦ Ἀχ. ὁ. π. τ. 1 R. Οὐροῦντες πρὸς τοῖχον εἰσὶ κύων καὶ κάτα (Σχόλιον).

πόλεις μεγάλας καὶ ἰσχυρὰς καὶ οἶκον ἐλεφάντινον ἐν Σαμαρείᾳ θαυμάσιον σφόδρα καὶ μετὰ ταῦτα πκήσας πόλεμον πρὸς τοὺς Σύρους, ἀφ' ὧν πατάξας ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μυριάδας ιβ΄ ἤτοι χιλιάδας ρκ΄ καὶ τὸν βασιλέα τούτων Ἄδερ συλλαβών, ὃν καὶ περιποιησάμενος καὶ ἀποστείλας παρὰ γνώμην θεοῦ, ἐλέγχεται σαφῶς ὑπὸ Μιχαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· «Τάδε λέγει Κύριος· ἐξαπέστειλας ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρός σου· ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λα(47ᵃ)ός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ». «Τοῦτο ἀκούσας ἀπῆλθε συγκεχυμένος καὶ λελυμένος πάνυ».

(3) Ἐν τῷ γ΄ ἔτει πάλιν ἐξελθὼν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ ἀγνωμονήσαντος καὶ παρασπονδήσαντος βασιλέως Συρίας, καὶ τοῦ Μιχαίου διακωλύοντος αὐτόν, εἶπε μετ' ὀργῆς πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, συλλαβόντας «ἀποθέσθαι τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ ἐσθιέτω ἄρτον ὀδύνης καὶ πινέτω ὕδωρ θλίψεως ἕως οὗ ἐπιστρέψωμαι μετ' εἰρήνης». Καὶ φησὶ Μιχαίας· «Ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃς μετ' εἰρήνης, οὐ λελάληκε Κύριος ἐν ἐμοί». Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τοξευθεὶς «ἀναμέσον τοῦ θώρακος καὶ τοῦ πνεύμονος» καὶ ὑποστρέψας διὰ τοῦ ἅρματος καὶ θανών, «ἔλειξαν οἱ κύνες τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον ὅπου καὶ Ναβουθ, κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ὁ Κύριος» ἐν χειρὶ Ἠλιοῦ τοῦ προφήτου.

(4) Περὶ οὗ καὶ Θεοδώρητος φησίν· «Ἄξιον ὄντως διαπορῆσαι τίνος ἕνεκεν ὁ θεῖος προφήτης καὶ ζηλωτὴς διάπυρος καὶ τηλικοῦτος τερατουργὸς τὸν μὲν Ἀχαὰβ παῤῥησιαστικῶς καὶ ἀνενδοιάστως κατὰ πρόσωπον διήλεγχεν, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ Ἰεζάβελ οὐδὲ ψιλὴν ἀπειλὴν ἐνεγκών, ὁδὸν ἀπέδρα μ΄ ἡμερῶν· ἀλλὰ δῆλον, ὅτι εἰ καὶ τοιοῦτος ἦν ὁ πανοίδιμος ἐν ταῖς ὑπὲρ ἄνθρωπον θαυματουργίαις, ἀλλ' ἄνθρωπος ὑπῆρχεν, οὐκ ἄμοιρος τῆς φυσικῆς ἀσθενείας, ἄλλως τε δὲ καὶ τῆς θείας οἰκονομίας ἦν τὸ δεός· ἵνα γὰρ μὴ τῆς θαυματουργίας τὸ μέγεθος ἐπάρῃ τὸ φρόνημα, ἐνδέδωκεν ἡ χάρις

---

6. 1 Regg. XXI. 42,43. Οὗτός ἐστιν ὁ προφήης ὁ τῶν τελαμῶνα περικαλυψάμενος (Σχόλιον).—11. Ἀσυρίας cod. sed. cf. 1 Regg. XXII. 1.—13. 1 Regg. XXII. 27, 28.—15. Ei cod.— 17. 1 Regg. XXII. 34,38. — 20. ἐξέλειξαν αἱ ὗες καὶ οἱ κ. τὸ ἁ. καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι κ. τὸ ῥ. κῦ ὃ ἐλ. 38. — 21. In quaestionibus in libros Regum de hac re nihil legitur nec alibi in editis.

τῇ φύσει τὴν δειλίαν ἐνδείξασθαι, πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας. Τούτου χάριν αὐτῷ καὶ δεδήλωκεν ὁ δεσπότης· «Μὴ καυχῶ, Ἠλία. ἑπτὰ χιλιάδες εἰσὶν, αἳ οὐκ ἐμιάνθησαν τῇ ἀσεβείᾳ». — πρὸς δὲ τούτοις ἐδίδαξεν ὡς ἡμερότητι καὶ μακροθυμίᾳ πρυτανεύειν εὐδόκησεν τὸ τῶν ἀγγέλων γένος καὶ ὅτι ῥᾴδιον ἦν αὐτῷ καὶ κηραυνοὺς καὶ σκηπτοὺς ἐπιπέμψαι τοῖς δυσσεβέσι καὶ κλονίσαι τὴν γῆν καὶ τάφον αὐτοῖς αὐτοσχέδιον ἐπαφῆναι καὶ βιαίοις ἀνέμοις ἄρδην πάντας διωλέσαι. διὸ φησίν· «Καὶ πνεῦμα μέγα, κραταιὸν, διαλύον ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον Κυρίου. οὐκ ἐν τῷ πνεύματι Κύριος. Καὶ μετ' αὐτὸ πνεῦμα συσσεισμός. καὶ οὐκ ἐν τῷ συσσεισμῷ Κύριος. [Καὶ μετὰ τὸν συσσεισμὸν πῦρ. οὐκ ἐν τῷ πυρὶ Κύριος]. Καὶ μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὔρας λεπτῆς. καὶ ἐκεῖ Κύριος». Διὰ γὰρ τούτων ἔδειξεν, ὅτι μακροθυμία καὶ φιλανθρωπία μόνη φίλη θεῷ· ἕκαστον δὲ τῶν ἄλλων ἡ πονηρία τὴν δικαίαν ὀργὴν ἐφέλκεται. Τίνος δὲ χάριν πάλιν διὰ κόρακος τρέφεται, ἄκουσον· ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεὸς τὴν δικαίαν τοῦ δικαίου ζηλωτοῦ κατὰ τῶν παρανόμων Ἰουδαίων ἀγανάκτησιν ἐκμαλάξαι βουλόμενος, παρεσκεύασεν αὐτὸν διὰ μισοτέκνου ὀρνέου τρέφεσθαι, καὶ τίκτοντος μὲν, οὐ τρέφοντος δέ. Ὁμοίως καὶ Δαυίδ· Καίτοι πάσης τῆς κτίσεως φυσικῷ λόγῳ πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀποβλεπούσης — «οἱ ὀφθαλμοὶ γὰρ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ» — (47b) καὶ κοράκων ἐμνήσθη κατεξοχὴν λέγων· «Τῷ διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν». Μάλιστα μὲν γὰρ πάντα ἡ θεία πρόνοια, φησὶ, τρέφει, διαφερόντως δὲ τοὺς νεοσσοὺς τῶν κοράκων τοὺς παρὰ τῶν τεκόντων ἀνελουμένους· ζωΰφια γὰρ μικρὰ ταῖς καλλιῖς περιϊπτάμενα, τροφὴ αὐτοῖς γίνεται· μόνον οὐχὶ τούτοις συνεβούλευσεν ὁ θεὸς τῷ Ἠλίᾳ ἐπὶ τῆς δικαίας εὐδιάς τοῦ λαοῦ μὴ σφοδρωτάτῃ ἀγανακτήσει χρήσασθαι μηδὲ τῆς τοῦ μισοτέκνου πετεινοῦ φιλανθρωπίας καὶ ὑπηρεσίας ἀπάνθρωπον ὤφθη καὶ ἀμείλικτον; τὸ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐμήν σε πρόστασιν

4. 1 Regg. XIX. 18. — 8. 1 Regg. XIX. 11,12. — 12. καὶ μετὰ — κ̄ς cod. a sec. manu. — 14. τῇ πονηρίᾳ? — 19. ὅμως cod. — 21. Ps. CXLIV. 15. — 23. Ps. CXLVII. — 27. καλλιαῖς cod. — 31. ὀφθῆναι?

τρέφει, σὺ δὲ τῇ ἀγανακτήσει ὅλως γενόμενος τιθήνιος, τὰ τῆς φιλανθρωπίας ὑπερεῖδες δίκαια».

LXXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΧΟΖΙΟΥ.

Μετὰ Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε 868
τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ πεσὼν ἐκ τοῦ ὑπερῴου τοῦ οἴκου (4289)
αὐτοῦ, ἀῤῥωστήσας ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη β'.

LXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΡΑΜ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν ἐβασίλευσε Ἰωρὰμ, ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποί- 867
ησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ, βασιλεύσας (4291)
ἔτη ιβ', ὃς ὑποτάξας τὸν Βασὰ βασιλέα Μωὰβ, ἣν λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ φόρους κατ' ἐνιαυτὸν ἀρνῶν χιλιάδας ρ' καὶ κριῶν χιλιάδας ρ'. (2) Ἐφ' οὗ Ἠλίας ὁ μέγας ἀνελήφθη, χρίσας τὸν Ἐλισσεὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς προφήτην. (3) Ἄδερ, βασιλεὺς Συρίας, ἦλθε καὶ παρακαθίσας εἰς Σαμάρειαν, γέγονε λιμὸς μέγας, ὥστε πραθῆναι κεφαλὴν ὄνου ἀργυρίων λ'. «Καὶ ἦν Ἰωρὰμ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ γυνή τις ἐβόησε πρὸς αὐτόν». Σῶσον, κύριε βασιλεῦ». Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε· Μή σῶσαι σε Κύριος; πόθεν σῶσαι; μὴ ἀπὸ τῆς ἅλωνος ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ; Καὶ φησὶν ἡ γυνή· «Οὐχὶ, βασιλεῦ, ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι· Δὸς τὸν υἱόν σου, φαγώμεθα αὐτὸν σήμερον καὶ τὸν υἱόν μου αὔριον, καὶ ἑψήσαντες αὐτὸν χθὲς ἐφάγομεν, καὶ σήμερον τὸν υἱὸν αὐτῆς ἔκρυψεν». Ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Τάδε ποιήσαί μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ Ἐλισαίου σήμερον ἐπ' αὐτῷ». Καὶ ἀποστείλας τὸν τριστάτην ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης· «Τάδε λέγει Κύριος· Αὔριον

4. Cod. 179,13—182,3? 1 Regg. XXII. 52. — 8. Cod. 182,41—184,10. 2 Regg. I. 18, III. 1. — 10. Μωσὰ 2 Regg. III. 4. — 11. ἀρνοὺς — κριοὺς cod. — 15. 2 R. VI. 26—31. — 23. 2 Regg. VII. 1—17.

ὡσεὶ ὥρα αὕτη, μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου ἐν ταῖς πύλαις Σαμαρείας». Καὶ εἶπεν ὁ τριστάτης· «Εἰ καταράκτας ποιήσαι Κύριος, οὐ μὴ ἔσται τοῦτο». Ὁ δὲ Ἐλισσαῖος φησί· «Ἰδού, ὄψῃ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγῃ». Καὶ ἄνδρες λεπροὶ δ' παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθήμενοι καὶ τὸν λιμὸν οὐ φέροντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς τοὺς ἐναντίους αὐτομολῆσαι. Καὶ δὴ ἀναστάντες ἐν τῷ σκότει ἦλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας καὶ ἰδού, οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ, ὅτι Κύριος ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν παρεμβολὴν Συρίας φωνὴν ἁρμάτων καὶ (48a) ἵππων καὶ δύναμιν μεγάλην, καὶ ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκότει πάντες καταλείψαντες ἅπαντα· τῶν δὲ λεπρῶν πάντα διασαφησάντων ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς γνῶναι, εἰ ἀληθὴς ὁ λόγος, καὶ πορευθέντες ὀπίσω τοῦ βασιλέως Συρίας ἕως τοῦ Ἰορδάνου, ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων καὶ σκευῶν, ὧν ἔῤῥιψε Συρία ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς. Καὶ ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεσταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαὸς τῆς πόλεως καὶ διήρπασε τὴν παρεμβολὴν Συρίας, καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου. Τοῦ δὲ βασιλέως καταστήσαντος τὸν τριστάτην ἐπὶ τῆς πύλης, συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαός, καὶ ἀπέθανε μὴ φαγὼν ἐκ τοῦ σίτου κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ προφήτου. (4) Καὶ μέντοι καὶ τὰ Ἱεριχούντια ὕδατα διὰ προσευχῆς ἰάσατο· πικρὸν γὰρ ἦν φύσει καὶ δύσποτον καὶ πρὸς τεκνογονίαν ἐμπόδιόν τε καὶ θανατηφόρον, ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς ἀδρείαν ἀνεπιτήδειον, ὅπερ εἰς εὐχρηστίαν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι μεταβαλών, εὐκαρπίας μάλιστα πολλῆς καὶ σωτηρίας ὑπῆρξε τῇ χώρᾳ πρόξενον· ἄχρι γὰρ δεῦρο πλημμυρῶν μεγίστην πιαίνει πεδιάδα καὶ τρέφει παραδείσους καὶ φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα, ὧν οἱ πλεῖστοι πατούμενοι καὶ ἀποθλιβόμενοι μέλι πολὺ ἐκχέουσιν· ἔστι γὰρ μελιτοφόρος καὶ ἀρωματοφόρος ἡ χώρα πάνυ, φέρουσα κύπρον καὶ μυροβάλανον καὶ ὀποβάλσαμον ὅτι πλεῖστον, ἥτις δι' ὀλίγων καρπῶν καὶ ἀνθρώποις ἐπιθυμητῶν εὖ μάλα τῷ παραδείσῳ πόσως παρεικάζεται. (5) Περὶ οὗ φησὶν ὁ μέγας Ἀναστάσιος Θεουπόλεως· «Καὶ οἱ ἀκριβεῖς τοῦ κόσμου χρο-

---

19. 2 Regg. II. 19. — 22. ἄδρησιν? — 31. cf. similia in quaestione 23.

νογράφοι ὅτι περ ἀνατολικώτερος πάσης τῆς οἰκουμένης καὶ ὥσπερ θυσιαστήριον αὐτῆς ὑπάρχει ὁ παράδεισος, οὗ αἱ χῶραι τῶν ἐσωτέρων Ἰνδῶν πλησιάζουσαι, πάντες σχεδὸν οἱ καρποὶ εὐωδέστατοί εἰσι καὶ ἀρωματώδεις. Διὰ γὰρ τῆς αὔρας τῶν ἀνέμων καταυγαζομένοις καὶ ἀποδιδομένοις αὐτοῖς τῆς εὐωδίας ἐκ τῶν τοῦ παραδείσου φυτῶν συλλαμβάνουσιν, καὶ ὥσπερ τὰ τῶν ἀλλήλοις πλησιαζόντων φοινίκων καὶ μεταδιδόντων διὰ τῶν ἀνέμων ἀλλήλοις ἐκ τῶν ἀῤῥένων τὸ σπερμολόγον ἄνθος. Πᾶσα τοίνυν εὐωδία καὶ μάλιστα ἡ τῶν ἐνδικῶν ἀρωμάτων χωρὶς τινὸς ὑγρᾶς ἐλαίου ἢ ἄλλων τινῶν σκευαζομένων, ὑγιοπονὴς καὶ συγκρατικὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματός ἐστιν ὥσπερ καὶ τὸ ἔμπαλαι φθοροποιὸς καὶ λοιμώδης ἡ δυσωδία, ὅθεν δὴ καί τις τῶν ἰατροσοφιστῶν ἀκριβὴς ἄγαν ἔφη, ὅτι εἰ καταλάβοι τὸν τελευτῶντα πρὸ τοῦ παρατραπῆναι τὸν νοῦν, δυνάσθαι διά τινος αὐτὸν κατασκευῆς ἀρωμάτων ἐπὶ ὥραν ποιῆσαι νηφαλέον τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ἔχειν καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐκλαλῆσαι καὶ διαθέσθαι, ὅπερ οὖν καὶ ἡμεῖς εἰς πεῖραν τούτου παρειλήφαμεν καὶ αὐτόπται γεγόναμεν, μαρτυροῦσι δὲ (48ᵇ) καὶ ἄλλοι πλεῖστοι μέχρι τῆς δεῦρο τοῦτο γενόμενον βλέποντες ὑπὸ τῶν ἀκριβῶς καὶ περιεσκεμμένως τὴν ἐπιστήμην ἐξησκημένων».

LXXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΗΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν Ἰηοῦ, υἱὸς Σαφὰτ τοῦ Ναμεσίου· 885
αὐτὸν γὰρ τὸν βασιλέα Ἰωρὰμ εὑρὼν ἰατρευόμενον τὰ τραύματα, (4303)
κατετόξευσεν Ἰηοῦ, καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας παρέκυψε Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος περικεκαλλωπισμένη· καὶ προσέταξε τοῖς εὐνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν, καὶ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ ἐβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν· πατάξας καὶ ο' υἱοὺς Ἀχαὰβ καὶ τοὺς περιλειφθέντας αὐτοῦ ἐν Σαμαρείᾳ, κατὰ τὸ ῥῆμα Ἠλιοῦ. (2) Συναθροίσας δὲ ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἔφη πρὸς αὐτοὺς μετὰ πανουργίας· «Ἀχαὰβ μὲν ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγον, Ἰηοῦ δὲ πολλὰ δουλεύσει αὐτῷ. Καὶ νῦν πάντας κα-

---

11. τῇ δυσωδίᾳ? — 20. Cod. 184,7 — 185,6, 2 Regg. X. 36. — 25. 2 Regg. X. 1—17. — 28. 2 Regg. X. 18—26.

λέσατε πρός με τοὺς προφήτας καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἀπολείψει, οὐ ζήσεται». Συναθροισθέντες οὖν πάντες καὶ τοῦ εἰδωλίου πλησθέντος στόμα πρὸς στόμα, φησὶν ὁ βασιλεὺς τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ· «Ἐρευνήσατε ἀκριβῶς, εἴ ἐστι μεθ' ὑμῶν τῶν δούλων Κυρίου τις». Καὶ μηδενὸς εὑρεθέντος, ἐκέλευσε τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν πάντας ἐν στόματι ῥομφαίας. Καὶ τὸν Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησεν. (3) Πλὴν οὐκ ἐφύλαξε πορεύεσθαι ἐν νόμῳ Κυρίου καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ βασιλεύσας ἔτη κη'.

LXXIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΧΑΣ.

827 (4331) Μετὰ δὲ Ἰηοῦ ἐβασίλευσε Ἰωάχας, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη [ι]ζ'.

LXXX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΣ.

Μετὰ δὲ Ἰωάχας ἐβασίλευσε Ἰωάς, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐπώπιον Κυρίου καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ιδ'. (2) Ἐφ' οὗ Ἐλισαῖος ἐτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωάς τὴν προτέραν διὰ συμβούλων κατὰ Σύρων νίκην, ἐπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεῦσαι πεντάκις· καὶ τὸ μὲν τρίτον, εὐστόχως ἔῤῥιψεν, τὸ δὲ τέταρτον ἠστόχησεν, καὶ προφητεύει αὐτῷ ἕως τρὶς συμβαλεῖν καὶ νικῆσαι τοὺς Ἀσσυρίους, τὰς δὲ ἑτέρας ἡττηθῆναι· εἰ γὰρ ἄχρις τῶν ε' εὐστόχως ἐπὶ τῆς γῆς ἐβεβλήκει, πεντάκις ἂν παραταξάμενος τὴν Σύρων ἀρχὴν κατέλυσεν. (3) Ὅς τις ἀξιάγαστος προφήτης τελευτήσας καὶ ταφεὶς ἐν τῷ μνήματι, «μονόζωνοι Μωαβιτῶν» νεκρὸν θάψαντες, καὶ τοῖς ὀστέοις τοῦ μακαρίου προφήτου πλησιάσας, ἀνέστη.

---

7. 2 R. X. 31. — 12. Cod. 185,7 — 9 κζ'? ιζ' 2 R. XIII. 10, Leo. P. Th. — 14. Cod. 185,9 — 17. — 15. ις' 2 R. XIII. 10, Leo, P. Th. — 2 R. XIII. 14—19. — 22. Cod. 186,22—187,3, 2 R. XIII. 20,21.

LXXXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΕΡΟΒΟΑΜ.

Μετὰ δὲ Ἰωὰς ἐβασίλευσεν Ἱεροβοὰμ, υἱὸς αὐτοῦ καὶ, ἐποίησε 798
τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη λδ′. (4384)

LXXXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΖΑΡΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἱεροβοὰμ ἐβασίλευσεν Ἀζαρίας, υἱὸς αὐτοῦ καὶ, ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Σελοὺμ, βασιλεύσας μῆνας ς′. 763 (4405)

LXXXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΕΛΟΥΜ.

Μετὰ δὲ Ἀζαρίαν ἐβασίλευσε Σελοὺμ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Μαναεὶμ, βασιλεύσας μῆνα ἕνα. 762 (4406)

LXXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΝΑΕΙΜ.

Μετὰ δὲ Σελοὺμ ἐβασίλευσε Μαναεὶμ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακεσίου βασιλεύσας ἔτη ι′. 761 (4407)

LXXXV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΑΚΕΣΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Μαναεὶμ ἐβασίλευσε Φακεσίας, υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Φακεὲ, βασιλεύσας ἔτη β′. 751 (4417)

LXXXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΑΚΕΕ.

Μετὰ δὲ Φακεσίαν ἐβασίλευσε Φακεὲ (49ᵃ) καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ὡσηὲ, βασιλεύσας ἔτη κ′. 749 (4426)

---

2. Cod. 187,4,5? — 3. μα′ 2 Reg. XIV. 23, Leo. P. Th. — 5. Cod. 187; 5 2 R. XV. 8. Ζαχαρίας Leo. P. Th. — 9. Cod. 187,6, 2 Regg. XV. 13. — 12. Cod. 187,8, 2 Regg. XV. 17. — 15. Cod. 187,9? 2 Regg. XV. 23. — 19. 187,10, 2 Regg. XV. 27.

(2) Ἐντεῦθεν διδασκόμεθα ὡς τοὺς ἐν πονηρίᾳ συζῶντας δι' ἀλλήλων ὁ θεὸς κολάζειν εἴωθεν καὶ τὸν πονηρότερον τῷ πονηρῷ παραδίδωσιν, οἷόν τι Σιδημίοις αὐτοῖς κεχρημένος.

LXXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΩΣΗΕ.

729 Μετὰ δὲ Φακεὲ ἐβασίλευσεν Ὠσηὲ ἔτη θ' καὶ ποιήσας τὸ πο-
(4446) νηρὸν ἐνώπιον Κυρίου ἦλθε Σαλμανάσαρ, βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ἐπὶ Σαμάρειαν καὶ ἀπῴκισεν αὐτὴν (διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν τὰς μεγάλας «καὶ γὰρ ἐποίησαν δύο χρυσᾶς δαμάλεις καὶ προσεκύνησαν — καὶ ἐλάτρευσαν αὐτὰς καὶ τῷ Βάαλ καὶ διῆγον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας τῷ πυρὶ καὶ ἐμαντεύοντο — καὶ οἰωνίζοντο» καὶ ἐφαρμακεύοντο «καὶ ἀπώσατο αὐτοὺς Κύριος ἀπὸ* προσώπου αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑπελείφθη πλὴν φυλὴ Ἰούδα μονωτάτη· καίγε Ἰούδας οὐκ ἐφύλαξε τὰς ὁδοὺς Κυρίου, ἀλλ' ἐπορεύθη ἐν ταῖς ἁμαρτίαις Ἰσραήλ. — Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς Κύριος εἰς χεῖρας ἁρπαζόντων αὐτούς». (2) Καὶ ἀπῳκίσθησαν εἰς Ἀσσυρίους· καὶ ἀπέστειλε βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἔθνη δ', τοὺς Κουθαίους καὶ Κουθιαίους καὶ Σεφαρουαίους καὶ Ἀναγαβαίους καὶ κατῳκίσθησαν ἐν ταῖς πόλεσι Σαμαρείας. (3) «Καὶ πέμψας Κύριος ἐπ' αὐτοὺς λέοντας, ἀνήλισκον αὐτούς καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων, ὅτι τὰ ἔθνη, ἃ ἐκάθισαν ἐν πόλεσι Σαμαρείας, οὐκ ἔγνωσαν τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ ἀπέστειλεν ἐπ' αὐτοὺς λέοντας, καὶ ὠλοθρεύοντο· καὶ φησὶν ὁ βασιλεύς· «Ἀπαγάγετε ἐκεῖ τινὰς καὶ φωτιοῦσιν αὐτοὺς τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ». Καὶ ἀποστείλας ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπῴκισαν ἀπὸ Σαμαρείας, καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ὁ ἱερεὺς φοβεῖσθαι τὸν Κύριον, καὶ ἐφοβοῦντο τὸν Κύριον καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐλάτρευον καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης».

---

3. σιδηρίοις? — 5. Cod. 187,13, 2 R. XVII. 1—6. — 8. Regg. XVII. 16—20. — 9. ἀ. καὶ om. 2 R. — 10. θ. αὐτῶν ἐν π. 2 R. — 11. καὶ ἀπέστησεν ἀ. ἀπὸ 2 R. — * τοῦ 2 R. — 14. τὰς ἐντολὰς κῦ τοῦ θῦ αὐτῶν καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τ. δικαιώμασιν Ἰσραὴλ 2 R. — 14. ἐν χειρὶ διαρπ. 2 R. — 16. τοὺς Χουθιαίους 2 R. XVII. — 17. ἐκ Χουθά, ἀπὸ Ἀϊὰ καὶ ἀπὸ Αἰμὰθ καὶ Σεπφαρουαὶμ 2 Regg. XVII. 24. — 18. 2 Regg. XVII. 25—34. — 22. ἀπ. ἐκεῖθεν καὶ πορευέσθωσαν καὶ κατοικήτωσαν ἐκεῖ καὶ φ. 2 R.

(4) Ἐπανελθόντες οὖν οἱ Ἰουδαῖοι ζηλοτύπως εἶχον πρὸς αὐτούς, ἅτε ἀλλοφύλους, καὶ οὐ συνεχρῶντο αὐτοῖς, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Σομόρ, τοῦ ὄρος, ἐκάλουν αὐτοὺς Σαμαρείτας, οἵγε τὰ Μωϋσέως μόνον δεχόμενοι βιβλία, τῶν λοιπῶν γραφῶν οὐ πολὺν ἐποιοῦντο λόγον· κἀντεῦθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους φιλονείκως διακείμενοι, πατέρα τὸν Ἀβραὰμ ἐπεγράφοντο, ἅτε ἀπὸ τῆς Χαλδαίας ὁρμώμενον, ἀφ᾽ ἧς καὶ αὐτοὶ γεγόνασι, διὸ δὴ καὶ ἡ Σαμαρεῖτις πρὸς τὸν Κύριον ἔλεγεν· «Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν», τοὺς περὶ τὸν Ἀβραὰμ ὑπεμφαίνουσα, ἔνθα τὸν υἱὸν εἰς ὁλοκάρπωσιν ἀνήνεγκεν. (5) Οἱ δὲ ἐν Σαμαρείᾳ βασιλεύσαντες ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν ιη΄ ἀπὸ Ἱεροβοὰμ ἕως τοῦ εἰρημένου Ὠσηέ, ἐφ᾽ οὗ πέπαυται καὶ ἀπώλετο Σαμάρεια, καὶ Ἀσσύριοι κατῴκισαν ἐκεῖ, ὡς εἴρηται, ἐξ ὧν οἱ αἱρετικοὶ Σαμαρεῖται καὶ Σαδδουκαῖοι πεφήνασι. γίνονται οὖν τὰ πάντα ἔτη σνγ΄· καὶ ἐκ διαφόρων μὲν ἐγένοντο γενεῶν· ἅπαντες δὲ τὸ πονηρὸν ἐποίησαν ἐνώπιον Κυρίου κατὰ τὴν ἁμαρτίαν Ἱεροβοάμ.

LXXXVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ.

Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσωρ βασιλέως Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἐβασίλευσε Ναβουχοδονόσωρ ἔτη κδ΄ (ὃς καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκράτησεν ἔτη ζ΄, καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς ἐν χειρὶ τὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου θεοῦ εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον θησαυροῦ (49ᵇ) θεοῦ αὐτοῦ. (2) Οὗτος πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα κτίσας ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ λίθων λελαξευμένων, ἐχόντων ἀνὰ πηχῶν γ΄ τὸ πλάτος, τὸ δὲ μῆκος ἀνὰ πηχῶν ς΄, τὸ μὲν περίμετρον αὐτῆς ἐποίησε στάδια μ΄, γινόμενα μίλια ς΄*, τὸ ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν π΄ καὶ τὸ πλάτος πηχῶν λ΄, καὶ τοὺς πύργους ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις ἀνὰ πηχῶν ρ΄ τὸ ὕψος, τὸ δὲ πλάτος ἀνὰ πηχῶν ξ΄ καὶ ἐποίησε τὰς

---

2. τὸ ὄρος cod. — 8. Io. IV. 20. — 13. πεφύκασι? — 17. Ced. 203,2—5. Ἐπὶ τούτου οἱ ἅγιοι γ΄ παῖδες ἐβλήθησαν ἐν τῇ καμίνῳ καὶ ὁ μέγας προφήτης Δανιὴλ ἐγνωρίζετο (Σχόλιον). — 23. Ced. 203,5—17. — * υ Ced.

πύλας αὐτῆς χαλκᾶς καὶ διεγειρομένας εἰς ὕψος ἀνὰ πηχῶν ν' καὶ τὸ πλάτος πηχῶν κ', εἰς ἐξόδους καὶ εἰς ὁδοὺς λαοῦ αὐτοῦ· πλησίον δὲ τῆς πόλεως ὤρυξε κινστέρναν καὶ ᾠκοδόμησε καὶ περιετείχισεν αὐτὴν ἀξιολόγως, τὸ περίμετρον αὐτῆς ἔχον στάδια μ', τὸ βάθος ὀργυιὰς μ'· ὡσαύτως κατεσκεύασε καὶ ἄλλο ἔργον ἀξιοθαύμαστον· ἐγείρας γὰρ ἀναλήμματα λίθινα, ὑψηλότατα σφόδρα καὶ παντοδαπά, καταφυτεύσας ὕπερθεν δένδρα καρποφόρα ὡς ὅμοια δασυτάτοις ὄρεσιν, κρεμαστὸν παράδεισον αὐτὸν ἐπωνόμασεν, εἰς ὃν ἡ γυνὴ αὐτοῦ περιπολοῦσα καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐκείνην ἐποπτεύουσα κατετέρπετο ὑπ' οὐδενὸς ὁρωμένη. (3) Αὕτη ἐστὶν ἡ πόλις, περὶ ἧς διαπορευόμενος ἔφη μετ' ἐπάρσεως πολλῆς καὶ ἀλαζωνείας· «Οὐχ αὕτη ἐστὶ * Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχυός μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου, ᾠκοδόμησα;» Καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ οὔτος, φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐγένετο· «Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσωρ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκδιώξουσί σε, καὶ μετὰ θηρίων ἡ κατοίκησίς σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦσί σε, καὶ ζ' καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπί σε, ἕως οὗ γνῷ, ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ, δώσει αὐτήν». Καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ Ναβουχοδονόσωρ, καὶ ἀπὸ ** ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἤσθιεν καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη ἕως οὗ αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λέοντος ἐμεγαλύνθησαν καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέου». (4) Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν φησὶν ὁ αὐτὸς περὶ τῆς αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως· «Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμὲ καὶ εἰς τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφὴ ἐπέστρεψέν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστᾶνές μου ἐζήτουν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ (ἡ) μεγαλωσύνη μου προσετέθη μοι περισσοτέρα. Νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσωρ αἰνῶ

---

3. γηστέρναν cod. — 11. Ἐκεῖσε δ. στόματι ὑπερηφάνῳ εἶπεν οὐχ. Ced. 203, 17—204,18. — 11, Dan. IV. 30—33. — * ἡ Ced. — 15. γέγονε Ced. — ** τῶν Ced. Dan. — 21. ἐξ. καὶ ἐν ἐρήμοις ηὐλίσθη καὶ ὄρεσιν· γέγονε γὰρ τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν τῇ κεφαλῇ ὡς βοῦς καὶ αἱ πόδες σὺν τοῖς ὀπισθίοις ὡς λέων Ced. — 24. Ced. 204,18—203,9. — 24. ἑαυτοῦ cod. εἰς ἑαυτὸν Ced. — 25. Dan. IV. 36,37.

καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινὰ καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινοῦν. (5) Τὴν τοίνυν ἐκ θεοῦ δοθεῖσαν (αὐτῷ) πολυολβίαν, ῥώμην τε καὶ περιφάνειαν ὁ θεῖος λόγος ὑπεμφαίνων διὰ Ἱερεμίου φάσκει· «Τάδε λέγει Κύριος»· Ἰδού, δέδωκα πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Ναβουχοδονόσωρ [βασιλεῖ] Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ· καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἐν μαχαίρᾳ καὶ (50ᵃ) ἐν λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτούς, ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ». «Καὶ ἰταμός ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεήσει· φωνὴ αὐτοῦ, ὡς θάλασσα κυμαίνουσα· ἐφ' ἵπποις πολλοῖς καὶ ἅρμασι παρατάξει ὡς πῦρ εἰς πόλεμον ἐπὶ σέ, θύγατερ Σιών». «Καὶ ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ὅπλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων καὶ ἤχου τροχῶν αὐτοῦ οὐκ ἐπιστραφήσονται πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν»· καί· «Ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φωνὴ ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ (καὶ ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας αὐτοῦ σεισθήσεται πᾶσα ἡ γῆ ἐκείνη· καὶ ἥξει καὶ φάγεται τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πόλεις καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας». (6) Ὡσαύτως καὶ δι' Ἐζεκιὴλ οὕτω λέγει· «Ἰδού, ἐπάγω ἐπὶ* Σὸρ τὸν Ναβουχοδονόσωρ, βασιλέα Βαβυλῶνος, ὅς ἐστι βασιλεὺς βασιλέων μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα. — Καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον καὶ οἰκοδομήσει κύκλῳ χάρακα καὶ περιστάσεις ὅπλων· καὶ τὰς λόγχας αὐτῶν ἀπέναντί σου δώσει. Τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους καθελεῖ ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ καλύψει σε κονιορτὸς αὐτῶν». Καὶ πάλιν. «Τάδε λέγει Κύριος Ἀδοναΐ· Ἰδού, ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσωρ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦβαλα αὐτῆς καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς. Ἀντὶ τῆς λειτουργίας ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ (τὴν) Τύρον,

---

3. ταπεινοῖν cod. — Ced. 205,9—22. — 5. Ier. XXVII. 6,7. — 10. Ier. VI. 23.— 12. παρατάξεται LXX, Ced. — 13. Ier. XLVII. 3. — 16. ἐκλήσεως Ced. — Ier. VIII. 16. — 20. Ced. 205,22 — 206,11. — Ez. XXVI. 7—10. — * σὲ Ez. — 27. κ̄ς κ̄ς Ez. XXIX. 19,20. Ἀδ. κ̄ς Ced.

δέδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου». «Καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος τῶν Αἰγυπτίων» διὰ χειρὸς Ναβουχοδονόσωρ· «ἐν μαχαίραις γιγάντων αὐτοῦ, καταβαλῶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν». Καὶ μετὰ ταῦτα «ἐξελεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ θυρεοῖς καὶ πέλταις καὶ δόρασι καὶ τόξοις καὶ βέλεσι καὶ βακτηρίαις χειρῶν καὶ λόγχαις καὶ καύσουσιν ἐν αὐταῖς πῦρ ἐν ἔτεσι ζ΄. Καὶ οὐ μὴ λήψονται ξύλα ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐδὲ μὴ κόψουσιν ἐκ τῶν δρυμῶν ἀλλ᾽ ἢ τὰ ὅπλα καύσουσιν». (7) Εἰκότως οὖν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ὁ Δανιήλ· «Σύ, βασιλεῦ, βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ ὁ θεὸς βασιλείαν ἰσχυράν τε καὶ κρατειὰν καὶ ἔντιμον ἔδωκεν ἐν παντὶ τόπῳ, ὅπου κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, θηρία τε τοῦ ἀγροῦ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῇ χειρί σου καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων, σὺ εἶ ἡ χρυσῆ κεφαλὴ — τῆς εἰκόνος». Καὶ «τὸ δένδρον, ὃ εἶδες τὸ μέγα, οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κῦτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πᾶσα ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατῴκουν τὰ θηρία καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατεσκήνουν πετεινά, σὺ βασιλεῦ, ὅτι ἐμεγαλύνθης καὶ ὑπερίσχυσας καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν (50ᵇ) καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς».

LXXXIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΟΥΛΕΜΑΡΟΔΑΧ.

361 (4629) Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσωρ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδάχ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ε΄, ὃς τὸν Ἰεχονίαν λύσας τῶν δεσμῶν ἐποίησε συνεστιάτορα αὐτοῦ. (2) Περὶ οὗ καὶ ἡ τῶν βασιλειῶν ἱστορία καὶ ὁ θεῖος Ἱερεμίας ἔφη· «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ζ΄ ἔτει, ἀποικισθέντος τοῦ Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα ἐν τῷ ι΄ μηνὶ, ἐν τῇ ιδ΄ τοῦ μηνὸς, ἔλαβεν Εὐΐλαδ Οὐλεμαροδάχ, βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ οὗ ἐβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα καὶ

---

1. Ez. XXX. 15. — 2. Ez. XXXII. 12. — 3. Ez. XXXIX. 9,10. — 8. Ced. 206,11—20. — 9. Dan. II. 37,38. — 14. Dan. IV. 20—22. — 22. Ced. 206,21—23. 24. Ced. 206,23—207,8, ἱστοριῶν βασιλεία cod. — 25. Ier. LII. 31—33.

ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐκ τοῦ οἴκου οὗ ἐφυλάσσετο καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστὰ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸν δίφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἤλλαξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιε διὰ παντὸς ἄρτον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἔζησεν. (3) Ἰωακεὶμ δὲ οὗτός ἐστιν (ὁ) καὶ Ἰεχονίας. Ἰωακεὶμ γὰρ τὸν τούτου πατέρα, ἐφ' οὗ καὶ Δανιὴλ ἠχμαλωτίσθη, Ναβουχοδονόσωρ ἀνελὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἔῤῥιψεν ἔξω τοῦ τείχους.

ΧC. ΠΕΡΙ ΒΑΛΤΑΣΑΡ.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδὰχ ἐβασίλευσε Βαλτάσαρ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 557 (4634)
ἔτη γ', ὃς (ἐποίησε δεῖπνον τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ) μιάνας τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ, ἅπερ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσωρ ἐξ Ἱερουσαλὴμ, ἀνῃρέθη κατὰ θείαν ὀργήν· (2) φησὶ γὰρ τηνικαῦτα Δανιὴλ πρὸς αὐτόν· «Ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην καὶ τὴν δόξαν ἔδωκε Ναβουχοδονόσωρ, τῷ πατρί σου· ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ καὶ γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ οὓς ἐβούλετο ἀνῄρει καὶ οὓς ἤθελεν ἔσωσεν· καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, κατήχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη ἕως οὗ ἔγνωσεν, ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ, δώσει αὐτήν· καὶ σὺ οὖν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ, οὐκ ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου· καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ παράκοιτοι καὶ αἱ παλλακαί σου, οἶνον ἐπίνετε ἐν τοῖς ἁγίοις σκεύεσι διὰ τοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς ἐκ προσώπου αὐτοῦ (καὶ τὴν γραφὴν ταύτην ἐνέδειξε ὄντως· Μανῆ, Θεκὲλ, Φαρές. τοῦτο Μανῆ· ἐμέτρησεν ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. Θεκέλ· ἐστάθη ἐν ζυγῷ καὶ εὑρέθη ὑστεροῦσα· Φαρὲς δέ· διῄρηται

---

2. τὸ cod. — 3. αὐτῶν cod. — φωνὴν cod. — 5. Ced. 207,8—11. — 10. Ced. 207,12—15. — 13. Ced. 208,15—209,11. — Dan. V. 18.31. — 27. τοῦτον codex.

ἡ βασιλεία σου Μήδοις καὶ Πέρσαις»· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ ὁ Χαλδαῖος, καὶ Δαρεῖος παρέλαβε τὴν βασιλείαν». (3) Μὴ νομίσῃς, φησὶν, οἰκείᾳ ῥώμῃ χρησάμενος Ναβουχοδονόσωρ πᾶσαν ὑπέταξε τὴν γῆν· ὁ γὰρ θεὸς ἐπιφέρων ἀνθρώποις ἁμαρτωλοῖς τιμωρίαν, ὥσπερ τισὶν ὀργάνοις κέχρηται, προδήλως ἐπιτηδείοις καὶ πονηροῖς εἰς πονηρίαν τῆς κατ' αὐτῶν θείας ὀργῆς· ὅθεν φησὶν διὰ Ἠσαΐου· «Μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ; ἢ ὑψωθήσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐτόν; οὕτως ἐάν τις ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον». Ὥσπερ γὰρ φησὶν, ἀδύνατον ἀξίνην αὐτομάτως ἢ πρίονα ἢ ῥάβδον κινηθῆναι, τότε γὰρ τούτων ἕκαστον ἐνεργεῖ, ἡνίκα (51ª) ἄν τις τῇ χειρὶ χρησάμενος κινῆσαι θελήσειεν, οὕτω δὴ κἀγὼ τοῖς πονηροῖς κατὰ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων κέχρημαι. Ταύτῃ τοίνυν καὶ Ἱερεμίας φησίν· «Οὕτως εἶπε Κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ· «ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν τῇ μεγάλῃ ἰσχύϊ μου καὶ τῷ βραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ καὶ δώσω αὐτὴν ᾧ ἐὰν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου. Καὶ ἰδοὺ, δέδωκα πᾶσαν τὴν γῆν Ναβουχοδονόσωρ, βασιλεῖ Βαβυλῶνος, τῷ δούλῳ μου, δουλεύειν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη» καὶ τὰ ἑξῆς· [καὶ τοῦ θείου κρίματος καὶ τῆς ἀῤῥήτου δικαιοκρισίας καὶ μακροθυμίας καταφρονήσας] ἐπειράθη λοιπὸν ἐνδίκως παρὰ θείας ὀργῆς τὸ ἀδέκαστόν τε καὶ ἀναπόδραστον.

XCI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΑΡΕΙΟΥ.

553 (4636) Μετὰ δὲ Βαλτάσαρ ἐβασίλευσε Δαρεῖος ὁ Μῆδος, ὁ καὶ Ἀστυάγης, ὁ Ἀρταξέρξης λεγόμενος, ἔτη ιζ', ὃς εἶχε γυναῖκα τοῦ Μαρδοχαίου Ἐσθήρ, ἐπιλεχθεῖσαν διὰ κάλλος [ἐκ τῶν] Ἑβραϊκῶν νεανίδων, ἥτις καὶ τὸν ἴδιον ναὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναιρεῖσθαι μέλλοντα ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀμὰν τοῦ ἀρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν ἐκεῖνον ἀνασκολοπισθῆναι εἰς ὅπερ ξύλον ἐβουλεύσατο Μερδοχεὲ τὸν ἑαυτῆς ἀνασκολοπίσαι θεῖον μὴ τιμῶντα αὐτὸν καὶ προσκυνοῦντα· (2) ἐν οἷς εἰκότως πεπλήρωται ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, «ὃς

---

6. εἰς ἐπίδειξιν? — 7. Ies. X. 15. — 13. Ier. XXVII. 4—6. — 18. in margine, a secunda manu, a slavonico omissum. — 22. Ced. 208,10—17. — 29. Ced. 208,20—209,2. — Prov. XIX. 9.

δὰν ἐκκαύσει κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς». καί· «ὃς παρασκευάζεται δίκτυον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περιβαλεῖ αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν». καί· «Ὁ ποιῶν πονηρὸν, εἰς αὐτὸ ἐγκυλισθήσεται καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ πόθεν ἥκει αὐτῷ». καί· «Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται». καί· «Δι' ὧν τις ἁμαρτάνει, διὰ τούτων καὶ κολάζεται». (3) Φησὶ γάρ τις τῶν μεγιστάνων· «Ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν Ἀμὰν τῷ Μαρδοχαίῳ πηχῶν ν'». Καὶ ἐγένετο οὕτως κατὰ τὴν κέλευσιν βασιλέως Ἀρταξέρξου. (4) Ἐφ' οὗ καὶ τῷ Δανιὴλ ὡράθησαν καὶ διὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὀπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὅστις καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ μεγάλως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων καὶ διεφυλάχθη ἀσινής.

XCII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΥΡΟΥ.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λβ', ὃς ἀνε- 539
λὼν Κροῖσον, πάσης ἐκράτησε τῆς γῆς (τῆς τε τῶν Χαλδαίων καὶ (4641)
Ἀσσυρίων καὶ Περσῶν, Παλαιστίνην τε καὶ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Λυδῶν βασιλείαν ὑπέταξε, ἀνελὼν Κροῖσον ὡς προείρηται). (2) Ἐφ' οὗ Κύρου Δανιὴλ ἐπιφανέστερος ὑπάρχων ἔτι καὶ τὸν Βὴλ συντρίψας καὶ δράκοντα φονεύσας καὶ «τὰ σεβάσματα» Περσῶν, ἐβλήθη πάλιν ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ϛ'», «ἐν ᾧ λέοντες ἦσαν ζ'. ἐδίδοτο αὐτοῖς τὸ καθ' ἡμέραν τὸ καθ' ἡμέραν σώματα β' καὶ πρόβατα β'. τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς οὐδὲν, ἵνα τὸν Δανιὴλ καταφάγωσι. Καὶ ἦν Ἀμβακοὺμ ὁ προφήτης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἥψησεν ἑψήματα καὶ ἐνέθρυψεν ἄρτους εἰς σκάφην καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδίον ἀπενέγκαι τοῖς θερισταῖς. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος Κυρίου πρὸς αὐτόν· «Ἀπένεγκε τὸ ἄριστον τοῦτο εἰς Βαβυλῶνα τῷ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων». Ὁ δὲ φησί· «Βαβυλὼν οὐχ ἑώρακα καὶ τὸν λάκκον οὐ γινώσκω ποῦ ἐστιν».

---

1. Prov. XXIX. 5. — 3. Sir. XXVII. 27. — 4. Eul. X. 8. — 5. Sap. XI. 17. — 6. Ced. 208,17—20. — Esther. VII. 9. — 8. Ced. 269,2—7. — 15. Ced. 209,8,9. Δαρεῖον Ced. — 19. Bel et Dracon 27. — 20. εἰς τὸν λάκκον Bel 31. — 21. ἦσαν δὲ ἐν τῷ λ. ζ' λ. καὶ ἐδ. α. τὴν ἡμ. δύο σ. καὶ δύο πρ. Bel 32—42. — 28. ποῦ ἐ. om. Bel 35.

Καὶ ἐπιλαβόμενος ὁ ἄγγελος τῆς κορυφῆς αὐτοῦ καὶ βαστάσας ἔθηκεν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα ἐπάνω τοῦ λάκκου ἐν τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐβόησεν Ἀμβακοὺμ λέγων· «Δανιὴλ, Δανιὴλ, λάβε τὸ ἄριστον ὃ ἀπέστειλέ σοι Κύριος». Καὶ εἶπε Δανιήλ. «Ἐμνήσθης γάρ μου, ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε, Κύριε». Καὶ ἀναστὰς Δανιὴλ ἔφαγε, καὶ πάλιν εὐθὺς ὁ ἄγγελος ἀπεκατέστησε τὸν Ἀμβακοὺμ ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ· Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ ζ' ἡμέρᾳ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν λάκκον καὶ εὑρὼν αὐτὸν μηδὲν ὑπὸ τῶν λεόντων ἀδικηθέντα, καὶ τὸν σεσωκότα θεὸν δοξάσας, τὸν μὲν Δανιὴλ εὐθὺς ἀνήγαγεν ἐκ τοῦ λάκκου, τοὺς δὲ αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ κατήγαγον εἰς τὸν λάκκον, καὶ παραχρῆμα κατεβρώθησαν ὑπὸ τῶν λεόντων ἐνώπιον αὐτῶν». (3) Ὑφ' οὗ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἀνεκλήθησαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἄφεσιν αὐτοῖς προσφωνήσαντος αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς Ἱερουσαλὴμ ἐπάνοδον ἐπιτρέψαντος, ἐπληρώθη ὁ ἑβδομηκονταετὴς χρόνος τῆς αἰμαλωσίας αὐτῶν κατὰ τὸν θεῖον ὅρον· Τοῦ δὲ υἱοῦ Ζοροβάβελ Σαλαθιὴλ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ ἐλθόντων εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομεῖν ὡς ἐξ ἐπιτροπῆς Κυρίου καὶ φιλοτιμίας ἀρξαμένων, ἐκωλύθησαν ὑπὸ τῶν περιοίκων διαβεβληκότων αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα.

XCIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΜΒΥΣΟΥ.

527 Μετὰ δὲ Κῦρον ἐβασίλευσε Καμβύσης, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ
(4671) Ναβουχοδονόσωρ κληθεὶς, ἔτη ς'. (2) Ὃς πόλεμον ἔχων πρὸς Ἀρφαξὰδ, βασιλέα Μήδων, καὶ συμμαχίαν αἰτήσας παρὰ τῶν ἐθνῶν πάντων ἕως Αἰγύπτου καὶ μὴ δεδωκότων αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἀντιῤῥηκότων, πόλεμον ἔθετο μετὰ τὸ νικῆσαι καὶ περιγενέσθαι τοῦ Ἀρφαξὰδ κατὰ τῶν μὴ δεδωκότων. Καὶ δὴ ὑποστρέψας μετὰ νίκης, ἀπέστειλε τὸν αὐτοῦ ἀρχιστράτηγον Ὀλοφέρνην μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατ' αὐτῶν. Καὶ παντὸς ἔθνους κυριεύσας ὁ Ὀλοφέρνης

11. ἐνέβαλεν Bel. 42. — 20. Ἀρτασάσθα καὶ Ναβουχοδονόσωρ ὀνομαζομένου a secunda manu. — 21. Ced. 243,7? — 22. Περὶ Ἰουδίθ Ced. 243,16 — 244,11?

καὶ τὰ εἴδωλα τούτων συντρίψας, πρὸς Βετιλούαν τὴν πόλιν ἦλθεν ἐν χιλιάσιν ὁπλιτῶν ρκ'. Καὶ ὁ μὲν Ὀλοφέρνης εἰς πόλεμον παρετάσσετο, κατεσφαλισμένων ἐν τῇ πόλει τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτοῦ Ἀχιὼρ συνεβούλευσεν αὐτῷ μὴ πολεμεῖν τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων διὰ τὸ ὑπερασπίζειν αὐτῶν τὸν θεόν· Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ὀλοφέρνηνς ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει ἀπειλήσας ἀναιρεῖν αὐτὸν εἰ ταύτης περιγένοιτο. Καὶ ὁ μὲν Ἀχιὼρ ἦν ἐν τῇ πόλει Βετιλούᾳ· ὁ δὲ Ὀλοφέρνης ἐπολιόρκει τὴν πόλιν προκαταλαβὼν τὰ ὕδατα. Τοῦ δὲ λαοῦ ἐκλυθέντος διὰ τὸ δίψος καὶ μέλλοντος ἐκδοῦναι τὴν πόλιν, Ἰουδὶθ ἀποβαλοῦσα τὰ τῆς χηρεύσεως ἱμάτια—ἐπένθει γὰρ τὸν ἄνδρα καὶ δι' ὅλου ἔμενε νηστεύουσα, — ἐκόσμησεν ἑαυτὴν ὡς νύμφην καὶ πολλὰ τοὺς ἄρχοντας καὶ ὀλιγοψύχους ἐλέγξασα καὶ νουθετήσασα καὶ παραγγείλασα μὴ ἐκδοῦναι τὴν πόλιν μέχρι ἡμερῶν ε', ὑπεξῆλθε πρὸς τὸν Ὀλοφέρνην καὶ τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῇ ἑαυτῆς σοφίᾳ τοῦτον ἀπατήσασα, ἀποκεφαλίσασα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸς τὴν πόλιν ὑποστρέψασα νυκτὸς, τὴν κεφαλὴν ἔδειξεν Ὀλοφέρνου. Καὶ μὲν Ἰουδαῖοι ἐφοβήθησαν καὶ σφόδρα θαυμάσαντες καὶ τῷ συνεργήσαντι καὶ (52ᵃ) σοφίσαντι θεῷ τὴν δόξαν ἀναπέμψαντες προθυμίαν πολλὴν ἔλαβον· Ὁ δὲ στρατηγὸς Ἀχιὼρ μᾶλλον ὑπερεκπλαγεὶς τὴν μεγάλην καὶ ἰσχυρῶς κραταιὰν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, αὐτίκα περιτμηθεὶς ἐπίστευσε Κυρίῳ τῷ θεῷ Ἰσραὴλ, καὶ οὕτω λοιπὸν οἱ μὲν Ἀσσύριοι πρωΐας γεναμένης, ἑωρακότες τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου κοντευθεῖσαν, δεινῶς κατεσχύνθησαν φυγόντες. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ πανταχόθεν συνδραμόντες καὶ τοὺς πολεμίους συγκόψαντες καὶ λαφυραγωγήσαντες, δέδωκαν τῇ Ἰουδὶθ τὰ τοῦ Ὀλοφέρνου πάντα· Ἡ δὲ ἀπελθοῦσα εἰς Ἱερουσαλὴμ πάντα τῷ Κυρίῳ ἀναθεμένη, ὑπέστρεψεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετήν τε καὶ ἄσκησιν ἔχουσα, ἐτελεύτησε χήρα ἐτῶν ρε'. (3) Ταύτην οὖν τὴν ἱστορίαν ᾠήθησάν τινες ἐπὶ τοῦ Ναβουχοδονόσωρ συμβῆναι, πεπλάνηνται δὲ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ἀγνοοῦντες ὡς μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦτο γέγονεν. ὁ γὰρ πρῶτος Ναβουχοδονόσωρ ἐν τῷ τῆς αἰχμαλωσίας χρόνῳ προτετελεύκει. (4) Καθ' ὃν καιρὸν

2. Iudd. II. 13. — 32. Cod. 213,9 ἐφιλοσόφει παρ' Ἕλλησιν Ἀναξίμανδρος — καὶ Πυθαγόρας.

Ἀναξαγόραν καὶ Πυθαγόραν τὸν Σάμιον φιλόσοφον ἀκμάσαι λόγος.

XCIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΜΕΡΔΙΟΥ.

521 (4679) Μετὰ δὲ Καμβύσην βασιλεύει Σμέρδιος ὁ μάγος (ἔτος ἓν καὶ) μῆνας ζ΄.

XCV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΑΡΕΙΟΥ.

520 (4680) Μετὰ δὲ Σμέρδιον ἐβασίλευσε Δαρεῖος Ὑστάσπου ἔτη μβ΄, ἐφ' οὗ πάλιν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς ἐπιτραπέντες ἐτελείωσαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πρότερον ἀμεληθεῖσαν ἔτη μ΄. ὅθεν Ἰουδαῖοι κατὰ τοῦτον πρὸς τὸν Κύριον ἔλεγον· «Τεσσαράκοντα καὶ ς΄ ἔτεσιν ὁ ναὸς ᾠκοδομήθη καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;» Κῦρος μὲν γὰρ, τοῖς Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν ἔδωκεν καὶ συγχωρίαν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως, ὡς εἴρηται. ὑπὸ δὲ τῶν Σαμαρειτῶν κωλυθέντες, ὡς εἴρηται, ἔτη μ΄, καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλοθεν εἰς τὸ ς΄ ἔτος τῆς Δαρείου βασιλείας περαιούσης, οὐκοῦν ἡ ἐπάνοδος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ Περσίδος εἰς Ἱερουσαλὴμ γέγονεν ἐκ προστάγματος Κύρου πρότερον, ἔπειτα Δαρείου κελεύσαντος ἐν χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ καὶ Ζοροβάβελ καὶ Νεμεσίου εὐνούχου Ἰουδαίου. (2) Ἡ πρόφασις τῆς ἐπανόδου οὕτω γέγονε· Στρατιωτῶν γ΄ τὸν βασιλέα φυλαττόντων, ἐν οἷς ἦν Ζοροβάβελ, εἴρησαν ἐν προβλήματι, τεθείσης ἐπαγγελίας αἰτῆσαι τὸν νικῶντα ὅπερ ἂν θελήσειε παρὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ οὖν ἑνὸς εἰπόντος νικᾷν τὸν οἶνον, τοῦ ἑτέρου φήσαντος νικᾷν τὸν βασιλέα, ὁ Ζοροβάβελ ἔφη νικᾷν τὰς γυναῖκας καὶ ὑπὲρ πάντων τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπειδὴ ταῦτα εἰρηκὼς ἐνίκησε καὶ ἐπέτραπτο αἰτήσασθαι ὃ βούλεται,

---

5. ἔτος ἓν καὶ deest in Leone ut in Eusebio et videtur a secunda manu in Ge. esse cf. Herodotum III. 68. — 7. Ced. 253,16—254,9 κόσμου ἔτει δϠϛβ΄ (4992). — a sec. m. a prima λς΄ ut a pud Leenem cum Eusebio et Herodoto (VI. 4) consentientem. — 10. Io. II. 20. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ἐτελεύτησε καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς ἐγνωρίζετο (Σχόλιον). — 12. συγχωρή cod. συγχώρησιν? — 14. περεούσης cod. — 18. Iosephus A. 11. III. 2—7. Ced. 254,10 Ἡ δὲ τοῦ Ζοραβάβελ ὑπόμνησις τοιαύτη ἦν τρεῖς σωματοφύλακες κτλ.

ἠξίωσεν ἀφεθῆναι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπερ καὶ γέγονεν. Καὶ τότε πεπλήρωται εἰς τέλος τὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ὀργῆς ἔτει ο΄ (3) Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς καὶ γραμματεὺς Ἔσδρας ἦν διδάσκων τὸν λαὸν τὸν νόμον καὶ διερμηνεύων, ὡς εὐφυέστατος πάντων, ὃς καὶ τὰς ἱερὰς βίβλους ἀπεκατέστησε διαφθαρείσας ὑπὸ τῶν πολέμων· Οἱ γάρ τοι Χαλδαῖοι μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐμπρήσαντες πάσας, ἐνέπνευσεν ὁ θεὸς τούτῳ ὥστε αὐτὰς ἐκθέσθαι. (4) Γίνονται οὖν ἀπὸ τῆς α΄ οἰκοδομῆς (52^b) τοῦ ναοῦ ἕως τῆς β΄ ἔτη φια΄. (5) Τὸ τοίνυν σχῆμα καὶ εἶδος τῆς β΄ οἰκοδομῆς καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἦν οὕτως· Ἡ μὲν οὖν πόλις τρισὶ τείχεσιν ὀχυρωμένη καὶ δυσάλωτος ὑπῆρχε· τοῦ δὲ τείχους οἱ πύργοι τετράγωνοι ὄντες, εἶχον τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος ἀνὰ πηχῶν ν΄, ἕκαστος λίθος τῆς δομήσεως ἦν εἰκοσάπηχυς· ἐφ᾽ ὃν ἦσαν οἶκοι πολυτελεῖς καὶ ὑπερῷα καὶ δεξαμεναὶ πρὸς ὑποδοχὴν ὀμβριμαίων ὑδάτων. εἶχε δὲ παράπυργα ὀκτάγωνα καὶ παμμεγέθη ἀνὰ πηχῶν σ΄ τὸ ὕψος ἔχοντα, ὡς τὴν Ἀραβίαν ἐκεῖθεν ἡλίου ἀνίσχοντος ὁρᾶσθαι. Καὶ τὸ μὲν μέτρον τῆς πόλεος καὶ περίμετρον ἀπ᾽ ἄκρων εἰς ἄκρον εἶχε στάδια ν΄ καὶ τὸ ὕψος πήχεις μ΄. οἱ δὲ λίθοι τῆς οἰκοδομῆς εἶχον ἀνὰ πηχῶν κ΄ τὸ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος ἀνὰ ι΄ ποδῶν, ὡς κάτω, καὶ τὸ πάχος. Καὶ οὕτως ἐν τῇ δομήσει οἱ λίθοι ἀλλήλοις ἥνωνται ὡς δοκεῖν μίαν εἶναι πέτραν, μηδαμοῦ τῆς συναφείας τῆς ἁρμονίας διαφαινομένης. Τὸ δὲ ἱερὸν ἐπὶ λόφου καρτερῶς δεδομημένον καὶ τετράσι περιβόλοις κυκλούμενον, εἶχε λίθους ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ λευκοὺς καὶ ξεστοὺς ἀνὰ ποδῶν μ΄ τὸ μέγεθος ἑκάστου λίθου. Μέσον δὲ τῆς πόλεως ἦν ὁ ναός. δωδεκάβαθμος ὁ ἀναβάτης ὑπῆρχε. Καὶ τὸ μὲν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ὕψος ἦν πηχῶν ρ΄, τὸ δὲ κατόπισθεν μ΄. κατόῤῥοπον γὰρ ἐτύγχανεν τὸ ἓν μέρος τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἕτερον ὑπόλοφον κατὰ τὸ ὄρος· ἡ δὲ πρώτη πύλη τοῦ ναοῦ, τὸ μὲν ὕψος, εἶχε πηχῶν ο΄, τὸ δέ εὖρος κϛ΄ Κορινθίῳ χαλκῷ κεκαλυμμένη ὡς ὑπεράγειν τῇ καλλονῇ τὰς διαχρύσους καὶ περιαργύρους πύλας, ἀνὰ πηχῶν μ΄ τὸ μέγεθος, ἐπὶ πάχος πολὺ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου κεκοσμη-

3. Ced. 244,22—245,2? — 8. Ios. b. I. V. 5. Γιν.—φια΄ om. in versione Bulgar.

μένας, ὥστε καταστράπτεσθαι τὰ πάντα. Ὁ οὖν πρῶτος οἶκος εἶχεν ἐντὸς ὑπερῷα, τὸ μὲν ὕψος ἔχοντα πηχῶν ρ', τὸ δὲ μῆκος ν'. ἡ δὲ πύλη τοῦ οἴκου κεχρυσωμένη οὖσα καὶ χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους ἔχουσα, κατεκρέμαντο βότρυες ἀνδρομήκεις. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ, ἄλλος ἦν οἶκος τοῦ ἐνδοτάτου, οὗπερ τὸ μὲν ὕψος ἦν πηχῶν ξ', τὸ δὲ πλάτος κ', ἐν ᾧ λυχνία, τράπεζα καὶ θυμιατήριον ἔκειντο. διείργετο δὲ καταπετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν, ἐν ᾧ οὐδὲν ἔκειτο, ἀλλ' ἦν ἄβατόν τε καὶ ἄχραντον, ὅθεν ἁγίων ἅγια ἐλέγετο. τὸ δὲ ἄνω καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀχράντου ναοῦ τούτου μεγίστην παρεῖχε τοῖς ὁρῶσιν ἔκπληξιν, πλαξὶ γὰρ χρυσαῖς στιβαρωτάταις κεκαλλοπισμένα ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου πυροδεστάτην αὐγὴν ἀνέπεμψεν καὶ τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων ἀπέστρεφεν ὥσπέρ τις ἡλιακὴ αὐγὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσπίπτουσα. διὸ τοῖς ἀφικνουμένοις ξένοις πόῤῥωθεν ὁ ναὸς ὁρώμενος, ὄμβρος χίονος ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ κειμένη ἐξεφαίνετο διὰ τὸ ἐκ λευκοτάτου μαρμάρου συνεστηκέναι καὶ ἐπὶ λόφου δεδομεῖσθαι. Ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς εἶχεν ἑστῶτας χρυσοῦς καὶ τεθηγμένας ὀβελοὺς, ἀνὰ πηχῶν μ' τὸ ὕψος καὶ ἀνὰ ἓξ τὸ πλάτος πρὸς τὸ κωλύειν ἐφιζάνειν τὰ πετεινὰ καὶ ἐκρεύσει τὸν ναὸν μολύνειν. Τῶν δὲ κυκλούντων περιβόλων τεσσάρων τὸ ἱερὸν ἰδίας ἕκαστον παρατηρήσεις κατὰ τὸν νόμον ἠξίωτο. εἰς μὲν γὰρ τὸ πρῶτον (53ᵃ) καὶ ἐξώτατον πᾶσιν ἐγχωρίοις τε καὶ ἀλλοφύλοις εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο, εἰς δὲ τὸ δεύτερον Ἰουδαίοις ἠφίετο εἰσιέναι, εἰς δὲ τὸ τρίτον μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσι τῶν Ἰουδαίων καθαροῖς καὶ ἁγνοῖς ὑπάρχουσιν, εἰς δὲ τὸ δ' ἱερεῦσι μόνον ἁγνεύουσιν, εἰς δὲ μετὰ τὸν ναὸν, τοῖς ἀμώμοις ἱερεῦσιν, στολὰς ἱερατικὰς ἠμφιεσμένοις, εἰς δὲ τὰ ἄδυτα, ἔνθα ἦν ὁ βωμὸς, ἡ τράπεζα καὶ τὸ θυμιατήριον καὶ ἡ ἄσβεστος λυχνία, μόνῳ τῷ ἀρχιερεῖ συγκεχώρηται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Εἰκότως ἔλεγεν ὁ προφήτης· «Καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει Κύριος». Καὶ γὰρ ἡ β' οἰκοδομὴ αὕτη τοῦ ναοῦ λαμπροτέρα γέγονε τῆς πρώτης εἴς τε κάλλος καὶ μέγεθος καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

---

4. κατέκρεμμαν^τ cod. — 5. ἐπίποδ. cod. — 7. του ἐξ cod. — 13. ἀπέστρεψεν? — 23. ἄνδρασι? — 29. Aggai II. 10.

(6) Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπιστρατεύσας μετὰ διαφόρων ἐθνῶν Συρίαν μὲν καὶ Φοινίκην καὶ τὴν παραλίαν πᾶσαν ἐσκύλευσε. τῇ δὲ Ἱερουσαλὴμ ἐπανελθὼν κατεβλήθη καὶ διώλωλε παμπληθεὶ, τοῦ θεοῦ θεηλάτοις αὐτὸν πληγαῖς καὶ σκηπτοῖς παταξαντος καὶ τὰς σὺν αὐτῷ μυριάδας. Κἀντεῦθεν μὲν νίκην παράδοξον ἔδωκεν ὁ θεὸς τὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅπλων καὶ μάχης ἐκτὸς, πλούτου δὲ καὶ λαφύρων ἀπείρων ἔπλησεν, ἄρχοντος τοῦ Ζοροβάβελ τότε, μεθ' ὧν οὐκέτι ἕτερος ἐκ τοῦ Ἰούδα ἦρξεν, ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς ἡγεμόνευον. Μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον οὐκέτι βασιλεῖς, ἀλλ' ἀρχιερεῖς αὐτῶν ἦρχον. (7) Διὸ φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος· «Καθαιρεθείσης γὰρ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσωρ, λέλυτο μὲν τὰ βασίλεια, οὐκέτι δὲ πατρικαὶ διαδοχαὶ τῶν ἡγεμονιῶν ἦσαν, ὥσπερ τὸ πρότερον, ἀλλὰ τότε μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας διῆγον οἱ ἀπόγονοι τοῦ Δαυίδ. ἐπανελθόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Ζοροβάβελ καὶ τὸν Σαλαθιὴλ δημοτικώτερον καθηγοῦντο τοῦ λαοῦ, τῆς ἀρχῆς λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην μεταπεσούσης, διὰ τὸ ἀναμιγῆναι τὴν ἱερατικὴν καὶ τὴν βασιλικὴν φυλὴν, ὅθεν ὁ Κύριος καὶ βασιλεὺς* καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ πρὸς** θεόν. καὶ οὐκ ἐξέλιπεν*** ἡ βασιλικὴ φυλὴ μέχρι τῆς**** Χριστοῦ παρουσίας, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ καθῆκεν ἔτι ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ τὸ σπέρμα***** Ἰεχονίου θρόνος γὰρ δηλονότι, τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα λέγεται πάντως γὰρ τῆς ἱστορίας μέμνησθε, ὅτι ὑπόφορος μὲν ἦν τῷ Δαυὶδ πᾶσα Ἰουδαία καὶ****** Ἰδουμαία χώρα καὶ ἡ Μωαβῖτις καὶ τῆς Συρίας ὅσα τε πρὸς Χωρὸν καὶ ποῤῥωτέρω μέχρι τῆς μέσης τῶν ποταμῶν, καὶ καθ' ἕτερον μέρος ἕως ποταμοῦ Αἰγύπτου. εἰ οὐδεὶς ἐφάνη ἐπὶ τοσούτου ἀξιώματος τῶν μετ' αὐτὸν, πῶς οὐκ ἀληθὴς ὁ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου λόγος, ὅτι «ἠτιμώθη Ἰεχονίας ὡς σκεῦος, οὗ οὐκ ἔστι χρεία», καὶ «ὅτι ἀπεῤῥίφη αὐτὸς καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ — καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, ἄρχων ἐν τῷ

---

8. ὃν? — 11. Ep. 236. ὑπὸ N. ed. Par. 1730. III. 362 E—363. C. — 13. ω. καὶ πρ. B. — 15. καὶ Σ. B. — 16. μεταπεπούσης Cod. — * ἐστι B. — ** τὸν B. — *** μὲν B. — **** τοῦ B. — 20. δὲ ἐκάθισεν ἐπὶ B. — ***** τοῦ B. — 21. θνόνον codex. — 22. λ. τὸ β. ἀ. B. — π. δὲ B. — μέμνησαι B. — ****** ἡ B. — 24. πρόσχωρα B. — καὶ τὰ πορρ. B. — 26. ἐι οὖν B. — μετὰ ταῦτα B. — 27. Ἱερ. om. B. — Ier. XXII. 28—30. 29. καθημένου cod.

Ἰούδα»; Οὐδεὶς γὰρ φαίνεται τῆς ἀξίας ταύτης καὶ τῆς δυναστείας ἐπειλημμένος τῶν ἐξ αὐτοῦ. Οὐ μέντοι ἐξέλιπεν ἡ* Ἰούδα φυλὴ «ἕως οὗ ἦλθεν ᾧ ἀπέκειτο», ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ θρόνου· μεταπεσούσης γὰρ τῆς Ἰουδαϊκῆς βασιλείας ἐπὶ τὸν** τοῦ Ἀσκαλωνίτου Ἀντιπάτρου Ἡρώδην, καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας, οἱ εἰς ἀρχὰς δ' κατενείμαντο τὴν Ἰουδαίαν, ἡγεμονεύοντος μὲν Πιλάτου, τὸ*** σύμπαν τῆς Ῥωμαϊκῆς**** κράτος ἔχοντος Τιβερίου Καίσαρος. Ἀλλὰ θρόνον Δαυὶδ λέγει ἐφ' ὃν ὁ Κύριος ἐκάθισεν, τὴν ἀκαθαίρετον καὶ αἰώνιον βασιλείαν, αὐτὸς γάρ ἐστι προσδοκία ἐθνῶν, οὐχὶ τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. «Ἔσται γάρ, φησίν, ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι». καί· «Τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν». καί· «Θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ». Οὕτως οὖν καὶ βασιλεὺς διέμεινε, [εἰ] καὶ [μὴ] τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰουδαίας παρέλαβε καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστιν ὁ θεὸς καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἰακὼβ ἐβεβαιώθη· «Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς». «καὶ πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσι τὸν Χριστόν». (8) Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται πῶς ἱερατεία ἐμίγη τῇ βασιλείᾳ, λέξομεν οὕτως· Ὁ μὲν Ἰούδας ἐγέννησε τὸν Φαρές, ὁ δὲ Φαρὲς Ἐσρώμ, [ὁ δὲ Ἐσρὼμ] τὸν Ἀράμ, ὁ δὲ Ἀρὰμ τὸν Ἀμιναδάμ, ὁ δὲ Ἀμιναδὰμ τὸν Ναασσών, ὁ δὲ Ναασσὼν τὸν Σαλμών, ὁ δὲ Σαλμὼν τὸν Βοόζ, ὁ δὲ Βοὸζ τὸν Ὠβήδ, ὁ δὲ Ὠβὴδ τὸν Ἰεσσαί, ὁ δὲ Ἰεσσαὶ Δαυίδ, τὸν βασιλέα. Ἐπεὶ οὖν ὁ Ναασσὼν υἱὸς ἦν τοῦ Ἀμιναδάμ, τούτου τὴν ἀδελφὴν γυναῖκα ἠγάγετο ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Ἀαρών, ἀδελφὸς ὑπάρχων Μωϋσέως ἐκ φυλῆς Λευί· καὶ μέντοι καὶ ὁ θεσπέσιος ἱεράρχης Ἰωδαέ, φυλῆς ὢν τῆς λευιτικῆς,

---

1. ὅτι οὐκέτι καθιεῖται ἐπὶ τοῦ θ. Δ. ἐκ τοῦ σπέρματος Ἰεχονίου οὐδεὶς B. — 2. καὶ τῆς δ. om. B. — 2. ἐπ. ἐξ ἀ. B. — * τοῦ B. — 3. ἑώς ἐὰν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ Gen. XLIX. 10. — 3. ἐκαθέσθη B. — 4. μ. λοιπὸν τῆς B. — ** υἱὸν B. — 6. δ' ἀ B. — *** δὲ B. — **** αρχῆς B. om. κρ. — 8. Ced. 316,18—317,24. — 8. λ. Δ. B. — 4. καὶ αἰώνιον om. B. — 11. Ies. IX. 10. — 12. Ies. XLII. 6. — 12. ἐλπ. τ. γάρ σε B. — 13. Ps. LXXXVIIII. 29. — 15. Βασ. ut conjecit Combefis pro ἱερεύς B. — 16. γῆς ὁ B. — 17. Gen. XXVI. 14, XXXIII. 14. — 17. ἐν. τῷ B. — 18. Ps. LXXVIII. 18. — 20. ἡ ἱερατικὴ φυλὴ ἐ. τῇ βασιλικῇ Ced. 317,8—24.

ἠγάγετο γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν Ὀχοζίου, φυλῆς οὖσαν τοῦ Ἰούδα. κἀντεῦθεν λοιπὸν ἡ βασιλικὴ φυλὴ συνεμίγη μετὰ τῆς λευιτικῆς. Μάλα γε εἰκότως ὁ Κύριος ἐκ Μαρίας, τῆς παρθένου καὶ κατὰ σάρκα μητρὸς αὐτοῦ, γενεαλογούμενος, οὕτω βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς εἰς τὰ πρὸς τὸν θεὸν, ὡς ἔφην, ἀνθρώποις ἀναδέδεικται καὶ προδήλως κηρύττεται βασιλεὺς αἰώνιος καὶ ἀδιάφθορος (καὶ «τὴν γενεὰν αὐτοῦ», δηλαδὴ τὴν ἀκατάλειπτον καὶ ὑπερούσιον καὶ ἄναρχον τῇ θεότητι, «τίς διηγήσεται»).

XCVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΞΕΡΞΟΥ ΤΟΝ ΜΑΚΡΟΧΕΙΡΟΣ.

Εἶτα ἐβασίλευσε Ξέρξης, ὁ Δαρείου υἱὸς ὁ μέγας, ἔτος ἓν καὶ 488
μῆνας ζ'. (2) Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσε Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ, (4716)
ἔτη μ'. Εἰκοστῷ δὲ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν 469 (4737)
πόλιν Ἱερουσαλὴμ ἀνίστησι, καθὼς φησιν Ἔσδρας. (3) Ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς καὶ Ἡράκλειτος καὶ Διονύσιος καὶ Εὐσέβιος καὶ Θουκυδίδης καὶ Εὐριπίδης καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς καὶ Παρμενίδης καὶ Δημοσθένης ἐγνωρίζοντο καὶ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος ἄμφω φιλόσοφοι. Οὗτος δὲ ὁ σφαλήσας τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων θανατοῦται, κώνειον πιὼν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.

XCVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΤΕΡΟΥ ΑΡΤΑΞΕΡΞΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ἄλλος καὶ οἱ 409
καθεξῆς ἕως Δαρείου Ἀρσάμου, ὃν ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν (4795)
καὶ τὴν Περσῶν βασιλείαν παταλύσας καὶ πάσης τῆς γῆς κρατήσας, διαιροῦνται τὴν βασιλείαν οἱ παῖδες (54ª) αὐτοῦ, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται.

(2) Οἱ τοίνυν Περσῶν βασιλεῖς μετὰ Ναβουχοδονόσωρ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰσὶν οἵδε· Δαρεῖος ὁ Ἀστυάγης ὁ καὶ Ἀρταξέρξης

---

6. Ies. LIII. 8. — 9. Ἀρταξέρξου Mon. — 11. ἔτη κ'. Ἀρτάβανος μῆνας ζ' Ced. 244,12, 253,4, sed Eus.: Ἀρταβ. μ. ζ'. Ἀρταξ. ὁ μ'. ἔτη μ'. — 11. Ced. 253, 5—20. Deest rubrica in codice; βασιλεία Ἀλεξάνδρου? — 21. Ced. 256,19—24. — 26. Ced. 251,18, 252,7; 263,4—7; 256,19 —27. τῶν υἱῶν cod.

ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ', Κῦρος λβ', Καμβύσης ς', Σμέρδιος ὁ μάγος β', Δαρεῖος Ὑστάσπου ἔτη μβ', Ξέρξης, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη κα', Ἀρτάβανος μῆνας ζ', Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ μα', Ἀρταξέρξης ὁ β', ι', Σογδάνης ιγ', Δαρεῖος ὁ νόθος ἔτη ιθ', Ἀρταξέρξης, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Μήμνων, ἔτη μ' — ἐπὶ τούτου κατελύθη ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων καὶ διῳκεῖτο ὑπὸ ὑπάτων ἕως Ἰουλλίου-Ἀρταξέρξης ὁ καὶ Ὦχος ἔτη κζ', Ἄρσης Ὤχου ἔτη δ', Δαρεῖος ὁ Ἀρσάμου ἔτη ς', ὃν Ἀλέξανδρος ἀνελών, ὡς ἔφην, καθεῖλε τὴν βασιλείαν Περσῶν, διαρκέσασαν ἔτεσιν σμζ'. (3) Ἐφ' οὗ καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης οἱ φιλόσοφοι ἤκμαζον καὶ Σπεύσιππος καὶ Ξενοκράτης καὶ Φιλιστίων (Εὐσέβειος). Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον, τῆς δὲ προτέρας ἀκολουθίας, ὡς ὑπεσχόμεθα, πάλιν ἀψώμεθα.

321 (4) Οἱ οὖν παῖδες καὶ οἱ μεγιστᾶνες Ἀλεξάνδρου τὴν βασιλείαν
(4876) αὐτοῦ διελόμενοι, τῆς μὲν Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ἐβασίλευσε, ὁ Λαγοῦ ὁ πρεσβύτης, καὶ οἱ καθ' ἑξῆς Πτολεμαῖοι δέκα ἕως Κλεωπάτρας,
312 θυγατρὸς Διονυσίου. (5) Τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτησε,
(4889) τῆς δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ἐβασίλευσεν ὁ Νικάνωρ, ὃς πόλεις β' κτίσας, εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ ἄλλην ἐν Συρίᾳ, τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσε, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν, τὴν δὲ Λαοδίκειαν, εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Λαοδικείας. Ἐφ' οὗ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες ἀνέστησαν ἐν τῇ νήσῳ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ Ἡλίου, ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν Κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσσεῖς ὠνομάσθησαν.

(6) Μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι ε'· εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ φιλοπάτορος, ὑφ' οὗ γέγονεν ἡ β' ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ τὰ κατὰ τῶν Μακκαβαίων ἐπράχθη καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύνθη.

---

2. β' a secunda manu cod. — 2. ἔτος ογ μ. ςα' cod. a sec. m. priori erasa, sed ἔτη κ', Ἀρταβανος μῆνας ζ' Eusebius II, 209, Leo 47,17 et Ced. — 4. μηνᾶς β' Eus. — 4. Σογδιανὸς μηνᾶς ζ' Eus. Sync. — 7. κς' Ced. Eus. κβ Leo. — 7. β' Ced. Ναρσῆς ἔτη δ' Leo, Ἀρσιοχοῦ ἔτη δ' Eus. — 8. καθελὼν Eus. — 9. a secunda manu; τ' Ced. Leo, σλε' Eus. — 11. Ἐφ' — Εὐσέβιος om. Slav.; de Philistione apud Eus. nihil est. — 13. Ced. 272,21, 284,19—285,1. — 18. γ'? — Ced. 38,1; 292,11; 339,6—9 ex Eusebio. — 21. Ced. 755,10—16. — 25. Ced. 285,1—7.

(7) Περὶ ἧς ἁλώσεως οὕτω πως γέγραπται· «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ὑποτάξαι Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὸν Μακεδόνα, Δαρεῖον βασιλέα τῶν Περσῶν καὶ Μήδων καὶ βασιλεῦσαι ἀντ' αὐτοῦ καὶ πολλοὺς ποιῆσαι πολέμους καὶ κρατῆσαι ὀχυρώματα μεγάλα καὶ σφάξαι βασιλεῖς πολλούς, τοπάρχας τε καὶ στρατηγοὺς καὶ σατράπας καὶ τυράννους καὶ φθάσαι ἕως ἄκρων τῆς γῆς καὶ πλοῦτον ἄπειρον συλλέξαι, μηδενὸς ἀνθεστηκότος, ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν, ἐθνῶν καὶ τυράννων, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον. Καὶ μετὰ ταῦτα πεσὼν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ καὶ γνούς, ὅτι ἀποθνήσκει, προσεκαλέσατο τοὺς ἐνδόξους καὶ συνεκτρόφους αὐτοῦ· καὶ διελὼν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη ιβ'. Καὶ ἐπεκράτησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. Καὶ περιθέμενοι οἱ παῖδες αὐτοῦ ἕκαστος διαδήματα καὶ βασιλεύσαντες ἐπλήθυναν τὰ κακά, ἀφ' ὧν ἐξῆλθε ῥίζα ἁμαρτωλός».

XCVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ.

Ἀντίοχος, ὁ Ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ φιλομήτορος, ὃς ὑπάρ- 174 (5026)
χων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης καὶ πολλὰς ἁρπαγὰς καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνήγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον, πλῆθος ἀμύθητον· καὶ πρὸς τούτῳ ἐκ πολλῆς ἀκολασίας καὶ οἰστρηλασίας εἰς τοὺς μίμους ἑαυτὸν καθεὶς ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξὶν ἐπεμαίνετο, ᾧ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρούσης, κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου προσώρμησεν, ὅπως μίαν βασιλείαν ποιῇ, τήν τε Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. (2) Καὶ δὴ καταλαβὼν τὴν Αἴγυπτον ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ * ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει μάχην πρὸς Πτολεμαῖον, βασιλέα Αἰγύπτου καί, τρέψας αὐτόν, κατεκράτησε τὰς Αἰγύπτου πόλεις καὶ πάσας ἐσκύλευσε.

---

1. 1 Macc. I. 1—10. — 7. Desunt in Slav. — 16. 1 Macc. I. 10—24. Ced. 285,7—13. — 16. Ἀντιόχου 1 Macc. I. 10. — 22. ὃς κατὰ Ced. — 23. ἐβουλήθη μ. β. ποιῆσαι Ced. — 24. Ced. 285,13—17 καὶ δὴ τὴν Ἀ. κ. — * ἐν Ced. 26. σ. πόλεμον Ced. — 27. Ἀ. ὃν καὶ τρ. Ced. — ἐν Αἰγύπτῳ Ced.

XCIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Β΄ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

166 (5034) Τῆς δὲ ἁγίας πόλεως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης, διὰ τὴν τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, «συνέβη καὶ ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ᾽ ἡμέραις μ΄. φαίνεσϑαι διὰ τοῦ ἀέρος ἱππεῖς τρέχοντας ἐν ὅπλοις (καὶ) διαχρύσους στολὰς ἔχοντας καὶ προςβολὰς (ἐξ) ἑκατέρων γινομένας καὶ ὅπλων κινήσεις καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμψεις παντοίοις εἴδεσιν ἀμφιάσεων τεϑωρακισμένους· διὸ πάντες ἠξίουν ἐπ᾽ ἀγαϑῷ γενέσϑαι τὴν ἐπιφάνειαν», ἥτις καὶ προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου. (2) Τέλος δὲ «ἀναζεύξας μετὰ νίκης πολλῆς καὶ τεϑηριωμένος τῆν ψυχὴν (ἐξ ἄκρας ἀπονοίας τε καὶ ἀλαζωνείας) παρέλαβε τὴν πόλιν δορυάλωτον. εἶτα προστάξας τοὺς στρατιώτας ἀφειδῶς τύπτειν τοὺς παρατυγχάνοντας, ἀνηρέϑησαν μυριάδες ιη΄. Κατατολμήσας οὖν καὶ εἰς τὸν ἁγιασμὸν εἰσελϑὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στήσας βωμὸν καὶ «εἴδωλον, βδέλυγμα ἐρημώσεως», καὶ τὸν ναὸν μιάνας δι᾽ ἀκαϑάρτων ϑυσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσηγόρευσεν.

C. ΠΕΡΙ ΕΛΕΑΖΑΡ ΚΑΙ ΤΩΝ Ζ΄ ΠΑΙΔΩΝ ΤΩΝ ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΥΤΩΝ ΜΗΤΡΟΣ.

Οὗτος ἐφ᾽ ὑψηλοῦ τόπου καϑίσας (τῶν στρατευμάτων αὐτῷ παρεστηκότων κύκλοϑεν ἐνόπλων) ἐκέλευσε τοῖς δοροφόροις ἕνα ἕκαστον Ἑβραῖον ἐπισπᾶσϑαι καὶ κρεῶν χοιρείων καὶ εἰδωλοϑύτων ἀναγκάζειν ἀπογεύεσϑαι. εἰ δέ τινες μὴ ϑέλοιεν (μιαροφαγῆσαι), τούτους (τριχισϑέντας) ἀναιρεῖσϑαι. (2) Πολλῶν δὲ συναρπασϑέντων, ἐξ ὧν «Ἐλεάζαρ τις, τῶν πρωτευόντων γραμματέων, ἀνὴρ ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάζετο μιαροφαγῆσαι. Ὁ δὲ τον μετ᾽

2. Ced. 285,18—286, 2. — 3. 2 Macc. V. 2—4. — 5. δι᾽ αὐτοῦ μέρος codex. — 5. ἐνόπλους Ced. — 10. 3 Macc. V. 11—15, Ced. 286, 2—7. Ἀν. γὰρ μ. ν. — 12. προστάξαντος Ced. — 12. κόπτειν Ced. — 13. ή μ. 2 Macc. V. 14, χιλιάδες ρπ΄ Ced. — 14. τὸ ἁγίασμα Ced. — 15. 1 M. I. 51. — 16. προσαγορεύσας καὶ ἐφ᾽ Ced. 286,8—10. — 19. Haec rubrica in codice deest, sed legitur ad § 3: τὰ κατὰ τῶν M. — 23. ἀπ. ἀν. Ced. — 24. τυμπανισϑέντας? — 24. Ced. 286,11—17. 25; 2 M. VI, 18—31.

εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν κατὰ τοῦ μύσους βίον ἀναδεξάμενος, αὐθαιρέτως πρὸς τύμπανον ἤγετο. καὶ οὕτως μετὰ πολλῶν πρῶτον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων ὑπαλλάξας τὸν βίον, οὐ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος, μνημόσυνον ἀρετῆς κατέλιπε ταῦτα».

(3) Μεθ᾽ ὃν καὶ ἄλλοι τινὲς ζ΄ ἀδελφοὶ σὺν τῇ μητρὶ ἑαυτῶν διαφόρως* βασανισθέντες τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ὡσαύτως ἀνεδήσαντο (4). Περὶ ὧν ἡ μὲν γραφή φησιν· Οὕτως ἀπέλαυσε τῆς ἱερωσύνης ὁ θεῖος Ἐλεάζαρ μυηθεὶς καὶ μυήσας τὰ ἐπουράνια καὶ οὐ τοῖς ἔξωθεν ῥαντισμοῖς τὸν Ἰσραὴλ ἁγιάσας, ἀλλ᾽ οἰκείοις αἵμασι καὶ ποιήσας τὴν τελευτὴν τελευταῖον μυστήριον. οὕτω καὶ οἱ νέοι παῖδες οὐχ ἡδοναῖς δουλεύσαντες, ἀλλὰ τῶν παθῶν κυριεύσαντες καὶ τὸ σῶμα (55ᵃ) καθαγνίσαντες, πρὸς τὴν ἀπαθῆ ζωὴν μετέστησαν. «Οὕτως ἀπέλαυσε τῆς πολυτεκνίας ἡ μήτηρ, ὥς φησί τις, οὕτω καὶ ζῶσιν ἐκαλλωπίσατο, καὶ ἀπελθοῦσα συνανεπαύσατο καὶ οὓς ἐγέννησε κόσμῳ, θεῷ παραστήσασα. Ἠγάσθη δὲ καὶ Ἀντίοχος οὕτω μεταβαλὼν εἰς θαῦμα τὴν ἀπειλήν. Ἴσασι γὰρ θαυμάζειν ἀρετὴν ἀνδρῶν καὶ πολέμιοι, ὅταν, τοῦ θυμοῦ λήξαντος, ἐφ᾽ ἑαυτῆς ἡ πρᾶξις δοκιμάζεται, ὥστε καὶ ἀπῆλθεν ἄπρακτος καὶ ἀπληροφόρητος». (5) Ὑφ᾽ ὧν (τοίνυν) ὁ τύραννος καταισχυνθεὶς καὶ μᾶλλον ἐκμανεὶς (καὶ) τὰ ἱερὰ σκεύη πάντα λαβὼν, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν λαφυραγωγήσας καὶ τὰ κτήνη κρεουργήσας καὶ πολλὴν φονοκτονίαν ποιήσας καὶ μεγαλοῤῥημονήσας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀντιόχειαν, (μέγα πένθος καταλείψας τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ). — καὶ μετὰ β΄ ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας, ἀπέστειλεν ἄρχοντα φορολογῆσαι τὰς πόλεις Ἱερουσαλὴμ, ὃς παραγενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ λαλήσας εἰρηνικοὺς λόγους, μετὰ δόλου πρὸς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ** εἰσελθὼν ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, καὶ καθελὼν τὰ τείχη, πᾶσαν (αὐτὴν) ἐνέ-

---

2. προσηγ Ced. — 3. πρότερον Ced. — 5. γ. καὶ ἀ. κατ Ced. — 6. 2 Macc. VII. Ced. 286,18. μετὰ μητρὸς διαφ. βασ. τὸν τοῦ μ. στ. ἐνδόξως ἀν. — * γὰρ cod. — 8. Desunt in Bulg.? — 20. Ced. 286,20—287,8. — 21. π. σκ. Ced. — 26. ἄρχοντας cod. a prima m. sed cf. 1 Macc. I. 29. τὰς πόλεις cod. — 28. ** καὶ Ced. — 28. αὐτοῖς πληγ. μεγαλ. cod. αὐτὴν πλ. μ. Ced. ut 1 M. I. 30.

πρησε (καὶ κατέστρεψε) καὶ τὸ μὲν ἱερὸν (ἀσωτίαις καὶ) μιαραῖς θυσίαις ἀνεπλήρωσεν, τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν Ἰουδαίων μεταβαίνειν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τῶν ἀθεμίτων ἀπογεύεσθαι, ἀφειδῶς κατέκτεινεν. Πολλοὺς οὖν (ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας μετὰ πολλῶν καὶ χαλεπῶν κολάσεων) ἀνελὼν (καὶ ἄλλους αἰχμαλωτεύσας) ἀπῆλθε, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους.

CI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΤΘΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ.

162 (5035) Ματθίας δέ τις ἱερεύς, ἔχων υἱοὺς ε', ἀφ' ὧν Ἰοῦδας ὁ Μακκαβαῖος ἐτύγχανεν, ζήλου πλησθεὶς καὶ ὁρμήσας κατὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀνεῖλεν αὐτὸν καὶ συναγαγὼν ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτόν, ἐπέρχεται καὶ κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἀποστατοῦντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ. (2) Ὁ δέ γε Ἀντίοχος ἀκόσμως τε καὶ ἡττημένος ἐκ τῶν κατὰ Περσίδος τόπων τὴν ἀνάζευξιν ποιούμενος, (καὶ) ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀῤῥωστήσας ἔφη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μεγιστᾶνας· «Ἀφίσταται [ὁ] ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ συμπέπτωκα* ἀπὸ τῆς μερίμνης. — νῦν οὖν μνήσκομαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ. — ἔγνων**, ὅτι χάριν τούτων εὗρον***, τὰ κακὰ ταῦτα. Ἰδού, ἀπόλλυμαι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ». (3) Καὶ συνέταζε τὸν ἁρματηλάτην αὐτοῦ ἀνενδότως ἐλαύνοντα κατανεύειν τὴν πορείαν, ἐπαισθανόμενος ἐναργῶς τῆς ἄνωθεν κρίσεως τὴν τιμωρίαν· συνέσχε γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος ἀλγηδὼν τὰ σπλάγχνα καὶ πικραὶ τῶν ἔνδον βάσανοι. Συνέβη δὲ καὶ πεσεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἅρματος ῥοίζῳ φερόμενον καί, δυσχερεῖ πτώματι περιπεσόντα, παντὸς τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη. Ἡ δὲ νόσος τοσοῦτον ἐπέτεινεν, ὥστε καὶ σκώληκας ἐκβρύσαι, καὶ ἐν ὀδύναις μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας, καὶ μέντοι καὶ ὑπὸ τῆς δυσωδίας τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ καὶ δυστήνου σώματος πᾶν τὸ στράτευμα

---

2. μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε Ced. — 3. Ἰ. ἑλληνίσαι ἀφ. Ced. — 7. Rubrica in codice deest. — 8. Ced. 287,9—13. 1 Mac. II—V. — 12. ἀποσταντας Ced. — 1 Macc. VI, 10—13. Ced. 287, 13—19. — 13. ἐκ τῆς Π. τὴν ὑποστροφήν. — 15. οἰκείους ἑαυτοῦ Ced. — * τῇ καρδίᾳ 1 M. — 17. νῦν δὲ μιμνήσκομαι 1 M. — ** οὖν 1 M. — *** με 1 M. — 18. καὶ ἰ. ἀ. λύπῃ μεγάλῃ ἐν γῇ ἀ. 1 M. — Ced. 287,19—288,3.

βαρύνεσθαι μεγάλως, καὶ ὁ πολλὰ μεγαλαυχήσας καὶ πάνδεινα πράξας, οὕτως αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης καταστρέφειν. (Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἐνδίκως ὁ ἄδικος κατετι(55[b])μώρητο, θανὼν δὲ οἰκτρῶς ἐκεῖθεν μᾶλλον αἰωνίως κολάζεται).

CII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, υἱὸς αὐ- 163
τοῦ, ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τοὺς φρουράρχους Ἀντιοχείας τρο- (5036)
πωσάμενος, ἐπέρχεται αὐτῷ Ἀντίοχος μετὰ χιλιάδων ἱππέων κ' καὶ πεζῶν χιλιάδων ρ', ἁρμάτων τ', ἐλεφάντων νε' γεγυμνασμένων πρὸς πόλεμον· καὶ διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς φάλαγγας, παρέστησε ἑκάστῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄνδρας τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ περικεφαλαῖαι χαλκαῖ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἱππεῖς ἐκλεκτοὶ φ' διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμεως ἔνοπλοι λβ'. Ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας καὶ ἅρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν (καὶ κατηύγαζον ὡς λαμπάδες πυρός. Κἀντεῦθεν ἐσαλεύοντο πάντες οἱ ὁρῶντες καὶ ἀκούοντες τὴν φωνὴν τοῦ πλήθους καὶ τὸν συγκρουσμὸν τῶν ἁρμάτων)· ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλη, ἰσχυρὰ λίαν (καὶ ὁ λαὸς ἐπίμικτος, ἄπειρος, ἔνοπλος). (2) Καὶ ὡς ἐπέτεινεν ἡ μάχη, θεασάμενος Ἐλεάζαρ, ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα, πεπυρωμένους τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἕνα δὲ ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων, βασιλικοῖς θώραξι καθωπλισμένον, καὶ νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐκπηδήσας τῆς παρατάξεως, ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὑπέδυ· καὶ πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα, πέπτωκεν εὐθὺς τὸ θηρίον ἐπάνω αὐτοῦ καὶ τοῦτον συνέτριψεν, ὅπερ Ἰούδας θεασάμενος καὶ κραταιότερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔφυγε.

---

2. τὸν — μεγαλαυχήσαντα — πράξαντα? — 6. Ced. 288,4—16, 1 Macc. VI, 17—41. — 7. Ἰούδα — τροπωσαμένου? — 8. ἐπελθεῖν καθ' αὐτοῦ Ἀντίοχον παρεσκεύασε Ced. — 9. ἐλέφαντας νέ γεγυμνασμένους cod. λβ' εἰδότες π. 1 M. — 15. ἐπ' cod. — 19. Ced. 288,16—25, 1 M. VI. 42—47.

161 (5037) (3) Καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος ἐπολιόρκει ταύτην· εἶτα λόγους εἰρηνικοὺς μεθ' ὅρκων ποιησάμενος, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς πόλεως. Ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τῶν ὅρκων παρασπονδήσας καὶ τὸ τεῖχος τέλειον καταστρέψας καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας, εἰς Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψε.

CIII. ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥ.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας τρισὶν ἔτεσι τὴν θρησκείαν ὀλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτήσατο, καὶ πολλοὺς ἐπιδειξάμενος καὶ τοὺς τῆς χώρας ἅπαντας ἀπελάσας τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὸν ναὸν ἐκκαθάρας, αὐτῷ πᾶς ὁ τῶν Ἰουδαίων λαὸς τὴν ἀρχιερωσύνην παρέδωκεν. (2) Ἐφ' οὗ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιράχ, ὁ σοφὸς καὶ πολυμαθὴς καὶ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας, παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο.

CIV. ΠΕΡΙ ΡΩΜΑΙΩΝ. ΤΙ ΕΣΤΙ ΚΑΙΣΑΡ.

Τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα ἐδιοικεῖτο πρῴην ὑπὸ ὑπάτων ἀπὸ Ῥώμου καὶ Ῥήμου ἐπὶ ἔτη τξδ' ἕως Ἰουλίου Καίσαρος. Τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ' μηνί, ταύτην ἀνασχίσαντες ἐξέβαλον αὐτόν, ὅθεν καὶ λέγεται Καῖσαρ, ἀφ' οὗ Καίσαρες οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγορεύθησαν, ὅ ἐστιν ἀνατομὴ κατὰ τὴν Ῥωμαίων γλῶσσαν.

(2) Τῆς θείας γραφῆς ἑρμηνευθείσης ἐν τοῖς χρόνοις Πτολεμαίου καὶ ἀναγνωσθείσης, ἐκπλαγῆναί τε τὸν βασιλέα ἐπὶ τῷ κάλλει τῶν θείων λογίων καὶ πάντας (56ᵃ) τοὺς ἐν τέλει· παρόντος οὖν Μενεδήμου φιλοσόφου καὶ Δημητρίου Φαληρέως καὶ θαυμαζόντων τὴν δύναμιν τῶν λόγων, ἠρώτα ὁ βασιλεύς, «ὅτι τοιούτων ὄντων τῶν θείων λό-

1. Ced. 289,1—5, 1 M. VI. 48—62. — 6. Rubrica in codice deest. — 6. Ced. 289,5—10. — 10. γνώμη παντὸς τοῦ λαοῦ τὴν ἀ. παρέλαβε Ced. — 11. Ced. 290,13—14. — 13. Π. Ῥ. in tabula codd. Mon. et Aug. τί ἐ. Κ. in cod. Mosq. — 14. Ced. 289,10—16. — 20. Σχόλιον, rubrica in m. adscripta Ced. 289,17—290,11, deest in Serb. et Bulg. ut et 3 et 4.

γων, πῶς οὐδεὶς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν»; καὶ ἀπεκρίθη Δημήτριος, «ὅτι οὐδείς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἅψασθαι, διὰ τὸ καὶ Θεόπεμπτον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν καραφροσύνῃ κρατηθῆναι καὶ ὄναρ ἰδεῖν, ὅτι τοῦτο αὐτῷ συμβέβηκε περιεργασμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεόδεκτον τὸν τῶν τραγῳδιῶν ποιητὴν ἐν ἑνὶ δράματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν τούτων βιβλίων τυφλωθῆναι· ἑκατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος καὶ τὸ θεῖον ἐξευμενιζομένους ὑγιεῖς γενέσθαι.

(3) Τούτῳ τῷ Ἰουλίῳ ἐτέχθη ἵππος ἀντὶ ὁπλῆς χηλὰς ἔχων καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος ἢ αὐτόν, ὡς ὁ Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον.

(4) Τούτῳ μέλλοντί (ποτε) τὴν αὔλιον ἐξιέναι θύραν ἀπερχομένῳ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, εἰκὼν αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν ἑστῶσα, αὐτομάτως κατέπεσεν· καὶ πρὸς τούτῳ χάρτην αὐτῷ τις ἐπιδέδωκεν ἔχοντα πᾶσαν τὴν κατ᾽ αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλήν. Καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι, μὴ ἐντυχών, ἀλλὰ δεδωκὼς ἑτέρῳ φυλάττειν, ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασσίου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.

(5) Αὐτὸς Ἰούλιος μεγίστους ἀγῶνας ἐνεδείξατο, Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμενος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις φ΄ πόλεις οἰκουμένας κατεστήσατο.

Γ΄.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΡΩΜΑΙΩΝ.

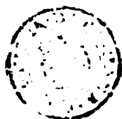
CV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

Μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεύσας Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος καὶ μόνος 46
ἐκράτησε τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων μετὰ πολλῆς ὑπερηφανίας καὶ (5153)

3. Θεόπομπον Ced. Leo, P. Th. — 6. ἑκάτεροι — ἀποσχόμενοι — ἐξευμενιζομένοις cod. — 10. Ced. 300,2—4. — 13. Ced. 300,13—18. — 13. ἐξελθεῖν Ced. — 14. ἀπερχομένου cod. — 15. τοῦ Καίσαρος ἐφεστῶσα τῷ προθύρῳ Ced. — 15. τούτ. codex, τούτοις Ced. — 16. ἔχοντα post ἐπιβ. Ced. — 18. δέδωκεν cod. — 20. Ced. 300,6—9, ὥς φησι Πλούταρχος. — 26. Ced. 300,1,2.

ἀλαζονείας, ὅθεν καὶ δικτάτωρ ἐκαλεῖτο, ὅ ἐστι μονάρχης. δικτατωρία δέ ἐστιν ἀρχὴ ἀνυπέρθετος.

(2) Πάντων δὲ κρατήσας ἐν ἰταμότητι καὶ τυραννίδι ἐπὶ ἔτη ιη', ἀνῃρέθη ἐπὶ συγκλήτου. (3) Ὃς καὶ νόμους Ῥωμαίων ἔδωκεν καὶ τὰς ἰνδίκτους [καὶ] τὸν βίσεξτον ἐξευρὼν καὶ τὸν μῆνα Ἰούλιον ὀνομάσας, πρότερον Κυιντίλιον καλούμενον, ὡς ἐν τούτῳ αὐτοῦ μοναρχήσαντος. (4) Ἐφ' οὗ ἦν καὶ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ὁ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μνημονευόμενος, καὶ Ἀντίπατρος, ὁ Ἡρώδου πατὴρ, βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας κατέστη.

CVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

42 (5157) Μετὰ δὲ Ἰούλιον Καίσαρα ἐβασίλευσεν Αὔγουστος Καῖσαρ, ἀνεψιὸς αὐτοῦ, Ὀκταβίου υἱὸς, ὁ καὶ Σεβαστὸς, ἔτη νζ', ἀφ' οὗ Σεβαστοὶ καὶ Αὔγουστοι προσηγορεύθησαν οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς. (2) Καὶ ὁ μὴν Αὔγουστος ἐκλήθη, ὅ ἐστι Σεβαστὸς, πρότερον Σεξτίλιος ὀνομαζόμενος.

28 (5173) (3) Οὗτος οὖν ὁ Αὔγουστος Κλεοπάτραν τῷ [ι]δ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ χειρωσάμενος καὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ὑποτάξας, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἔτη σ' * καὶ πάσης τῆς γῆς κυριεύσας καὶ τὰς τοπαρχίας καταλύσας, ἀνεῖλε τοὺς φονεύσαντας αὐτοῦ τὸν θεῖον Ἰούλιον. (4) Κτίσας δὲ καὶ πολεις γ', μίαν ἐν τῷ Πόντῳ καὶ ἄλλην ἐν τῇ Ἀῤῥαβίᾳ καὶ ἑτέραν

---

4. Ced. 303,21—23. — 5. δίσεκτον cod. — 6. Αὐγούστου cod., διὰ τὸ αὐτὸν ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι Chr. pasch. — 7. Ced. 303,23—304,3. — 11. Ced. 300,21. — 12. ἀν. Ἰουλίας Ced. — 12. νς' Ced. L. P. Th, sed annus, quo Augustus mortuus est, 57-us est a Caesare occiso. — 14. Ced. 300, 22. — * (Σχόλιον) Ced. 302,15—303,21. Ἠγαπᾶτο δὲ ὑπ' αὐτοῦ Ἀθηνόδωρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ὁ σοφώτατος, ὃς ἐν τοῖς αἰσχίστοις ἔργοις τοῦ Καίσαρος ἐλέγχων αὐτὸν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν [ἐπηνώρθου]. Ὁ γοῦν Ἀθηνόδωρος καταγηράσας, ᾔτησεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν πεμφθῆναι· ἔλεγε γὰρ ὡς τέλειος εἴη ὁ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν φιλοσοφίαν καὶ γνῶσιν· ὡς δὲ μελλων ἀπαίρειν, ἠσπάζετο αὐτὸν καὶ ἐπικύψας πρὸς τὸ οὖς, παρεκάλει, εἰ ὁσάκις ὀργισθῇ μὴ πρότερον κελεύσῃ (κέλευον cod.), τί πρακτέον πρὶν ἂν καθ' ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ' στοιχεῖα. ᾔδει γὰρ αὐτὸν ὀξύθυμον καὶ ἀμετάβλητον (εὔμ. Leo) ὄντα. Ὁ δὲ Καῖσαρ αἰσθόμενος ἔφη· Εὖ γε ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι. Διὰ τοῦτο οὐ συγχωρήσω σοι τῆς ἐνεγκαμένης ἐπιβῆναι (συνεχώρησάς μοι τῆς αὐτῆς ἐναχαίρως ἐπίβιῶσαι codex).

ἐν Κύπρῳ Συρίας, καταπεσούσης ὑπὸ ϑεομηνίας ὀνόματι (56^{b}) Σαλαμίνην ἀνεγείρας ἐκάλεσε· καὶ τὴν μὲν Ἄγκυραν ὠνόμασε διὰ τὸ μέσην εἶναι αὐτὴν τῶν β' ϑαλασσῶν, τῆς τε Ποντικῆς καὶ τῆς Ἀσιανῆς, ἥτις ἐστι Ἄγκυρα Γαλατίας, τὴν δὲ Διόσπολιν.

CVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Δ' ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ, ΗΝ Ο ΔΑΝΙΗΛ ΕΘΕΑΣΑΤΟ.

Ἐντεῦϑεν τοίνυν ἄρχεται ἡ τετάρτη βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν δ' ϑηρίων ὀπτασίᾳ τέταρτον ϑηρίον διαφέρον τῶν ἄλλων τροπικῶς ὀνομάζει· ἐφ' οὗ καὶ ὁ τῶν πρώτων δ' στοιχείων δημιουργὸς καὶ τὸν τετραπέρατον κόσμον συνδήσας, ἐν τούτοις Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώϑη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν· ὅϑεν εἰκότως μέγας βασιλεὺς καὶ ἐπίσημος ἐπὶ πάντων ὁ Αὔγουστος καὶ δυνατὸς γενόμενος, ὑπέταξε τὰς μερικὰς βασιλείας πάσας διὰ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ βασιλέα τοῦ παντὸς καὶ κύριον τεχϑέντα κατὰ τὴν Ἡσαίου προφητείαν.

(2) Φησὶ γάρ· «καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου καὶ ὁ οἶκος τοῦ ϑεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων καὶ ὑψωϑήσεται ἐπὶ νῶτον βουνῶν, καὶ ἥξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔϑνη· καὶ πορεύσονται λαοὶ πολλοὶ καὶ ἐροῦσι· «Δεῦτε, ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ϑεοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεϑα ἐν αὐτῇ». Ἐκ γὰρ Σιὸν ἐξελεύσεται νόμος καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ κρινεῖ ἀναμέσον ἐϑνῶν πολλῶν καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. Καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐ λήψεται ἔϑνος μάχαιραν καὶ οὐ μὴ μάϑωσιν ἔτι πολεμεῖν».

(3) Ἰουδαῖοι δὲ φασὶ, Θεοδωτίωνι πλανώμενοι, περὶ τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου ἐῤῥῆσϑαι τοῦτο. Καὶ οὐ ϑαῦμα· ὡς γὰρ ἐν ταῖς λοιπαῖς διασφάλλονται προφητείαις, οὕτω κἀνταῦϑα·

(4) Ποῖα γὰρ ἔϑνη πελάζοντα καὶ πόῤῥωϑεν ἀπῳκισμένα νόμον καὶ τὸν ἐκεῖϑεν ἐκπορευόμενον ἠγαπήσαντο λόγον καὶ οὐχὶ μᾶλλον

---

5. Haec rubrica in codice evanuit. — 6. Ced. 318,1—9. — 15. Ced. 318,9—19. — 15. Ies. II, 2—4. — 17. ὑπεράνω Ies. Ced. — 25. ὑπὸ Θεοδωτίωνος?

αὐτοὺς ἐναντιοῦντο; Μετὰ γὰρ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον συνέδραμον εἰς τὸν Ἰουδαῖον ναὸν* τῶν ἐκείνων ἀσπασάμενα πλεῖστα τῶν ἐθνῶν,** ἐπεστράτευσαν Ἰουδαίοις· οἱ περίοικοι δὲ πάντες αὐτοὺς πολεμοῦντες διετέλεσαν· ἔνθεν μὲν Ἰδουμαῖοι καὶ Ἀμανῖται καὶ Μωαβῖται, ἐκεῖθεν δὲ ἀλλόφυλοι καὶ Σαμαρεῖται· καὶ ὀλίγου δὲ χρόνου διελθόντος, τὰ Μακεδονικὰ αὐτοὺς ἐπέστη κακά, ἃ τῶν Μακκαβαίων αἱ συγγραφαὶ περιέχουσιν· ἐνταῦθα δὲ ὁ προφητικὸς λόγος εἰρήνην ὑπέσχετο βαθεῖαν. (5) Ὅτι δὲ τὸν μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου παρουσίαν προσημαίνει ταῦτα καιρόν, πάλιν τὰ πράγματα σαφῶς μαρτυροῦσι· πρὸ μὲν γὰρ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας συχναὶ τῶν ἐθνῶν κατ' ἀλλήλων ἐπαναστάσεις ἐγίνοντο, ἅτε δὴ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῆς βασιλείας μεμερισμένης· πάσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ῥωμαίους μετατεθείσης (καὶ τῆς καθ' ἕκαστον ἐθνῶν βασιλείας ἐπὶ τῆς Χριστοῦ παρουσίας καταλυθείσης), εἰρήνη βαθεῖα κατέσχε τὴν οἰκουμένην, ὡς μηκέτι ἔθνος κατ' ἔθνους ἐπιστρατεύειν (καὶ μερικὰς βασιλείας καθαρπάζειν), ἀλλὰ τῇ γεωργίᾳ προσέχειν. Οὐκοῦν μάλα δείκνυται σαφῶς τὸ τῆς προῤῥήσεως τέλος· (6) Ἢ οὐχ ὁρᾶτε τῆς ἐκκλησίας τὸ ὕψος καὶ πάντας ὑποκύπτοντας καὶ ταύτῃ τὸ σέβας προσφέροντας (57ᵃ), καὶ τοὺς μὲν πλείστους ἑκόντως καὶ εὐγνωμόνως, τοὺς δὲ παραγνώμως δουλεύοντας καὶ μάτην ἀντιλέγοντας ἐξοστρακιζομένους κακῶς; οὐχ ὁρᾶτε τῶν ὀρέων τὰς κορυφάς, ὦ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, τοῦ ὑμετέρου μύσους ἀπηλλαγμένας καὶ ταῖς τῶν ἀσκητῶν καταγωγαῖς κοσμουμένας, πάντας συῤῥέοντας καὶ τὸν ἐν τῇ σιγῇ ἐπιφανέντα λόγον θεολογοῦντας καὶ τὸν ἐκεῖθεν προελθόντα νόμον ἀσπαζομένους, τοὺς μὲν πολέμους πεπαυμένους ἀντὶ τῶν πολεμικῶν ὅπλων· Ἢ οὐκ ἴστε, ὡς ὁπηνίκα ταῦτα ὁ προφήτης ἐθέσπιζεν, ἄλλος μὲν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευεν, ἄλλος δὲ τῆς Σαμαρείας καὶ ἄλλος Ἰδουμαίων καὶ ἕτερος Μωαβιτῶν, καὶ αὖ πάλιν ἄλλος Ἀμμανιτῶν καὶ ἄλλος Ἀράβων; καὶ Μαδιναῖοι μὲν καὶ Ἀμαληκῖται ὑπ' ἄλλοις ἡγεμόσιν ἐτέλουν, Γάζα δὲ καὶ Ἀσκαλὼν καὶ Ἄζωτος. Καὶ μέντοι καὶ Σιδὼν καὶ Τύρος καὶ Δαμασκὸς ὑπὸ διαφόρων ἀρχόντων ἰθύνοντο.

* τά? — 3. πλείστων ἐθνῶν cod. — ** καί? — Ced. 318.20—319,3. — 9. προσημαίνονται Ced. — 18. ταύτην cod. — 19. προσφέροντα cod. — 21. ἐξοστρακιζομη cod.

CVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΣΑΡΚΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Τοῦ δὲ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, εὐθὺς Αὔγουστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων καὶ τὰς τοπαρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας (ὡς ἔφην) τοῖς Ῥωμαίοις οἴαξι πάντας ὑπέταξεν. (2) Ὥσπερ καὶ Δαυὶδ προθεωρῶν καὶ προαναφωνῶν ἔψαλλε· «Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνταναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς, τόξον συντρίψει καὶ συνθλάσει ὅπλον καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί». (3) Ναὶ μὴν αἱ θοπαρχίαι καὶ αἱ μερικαὶ βασιλεῖαι κατελύθησαν, δι' ἃς οὐδὲ βραχείας εἰρήνης ἀπέλαβον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ πᾶσα χώρα καὶ πόλις ἔνοπλος τὰς ἐξαπίνως γενομένας ἐφόδους δειμαίνουσα.

(4) Ἐπὶ δὲ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Δαυὶδ πάλιν λέγει· «Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης».

(5) (Τοιγαροῦν ἡ Ῥωμαίων βασιλεία τὰς μερικὰς βασιλείας, ὡς καὶ πολλάκις ἔφην, καταλύσασα καὶ μάχας) εἰρήνη, βαθεῖα πανταχοῦ γέγονε, (καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀκοὰς εὐτρεπίσας τοῖς κηρύττουσι τὸν τῆς εἰρήνης πρύτανιν, ἀδεῶς λοιπὸν, ὡς ἐν μιᾷ βασιλείᾳ, διέδραμον καὶ τὴν σωτήριον διδασκαλίαν τοῖς ἀνθρώποις προσήνεγκαν).

(6) Κατὰ μὲν οὖν τὴν ἱστορίαν οὕτως ἐκβέβηκε τὸ «ἀνταναιρῶν πολέμους» καὶ τὰ ἑξῆς· τροπικώτερον δὲ, εἴ τις θέλῃ νοῆσαι, ὄψεται τοῦ κατὰ τῆς ἐκκλησίας πολέμου τὴν παῦλαν. Φησὶ γάρ· «Ἐταράχθησαν ἔθνη, ἐκλίναν βασιλεῖαι· ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ».

(7) Τῆς θείας γὰρ βοηθείας ἐπιφανείσης, νῶτα δέδωκαν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάλαι τἀναντία φρονοῦσαι βασιλεῖαι ὑπέκλιναν τὸν

---

2. Et haec rubrica in codice evanuit. — Ced. 315,4—7. — 3. τεχθ. Ced. — 5. ἐθναρχίας Ced. — πάντων cod. — 6. Ῥωμαίων Ced. — 7. Ps. XLVI. 8,9. — 15. Ps. LXXII. 7. — 18. Ced. 315,7. — 26. Ps. XLVI. 6. — 28. Ced. 315,7—12 Τῆς γὰρ θ. — 28. ἐπιφανείας cod. — 28. δεδώκασιν Ced.

αὐχένα καὶ τὸν σωτήριον λόγον ὑπεδέξαντο. Τῇ γὰρ ἀληθείᾳ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ (καὶ ταῖς παντοδαπαῖς θαυματουργίαις) οἷον τινὶ φωνῇ χρησάμενος ὁ θεός, τὸ οἰκεῖον ὕψος ὑπέδειξε (καὶ δέους αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἐπλήρωσεν).

(8) Προειδὼς τοίνυν ὁ προφητικὸς λόγος τὴν Ἰουδαΐαν περὶ τὰς θείας γραφὰς παρερμηνείαν, ἀπόνοιάν τε καὶ ἀθέτησιν, ἔφη ὡς ἐκ προσώπου τοῦ προφητευομένου, ὥσπερ προασφαλιζόμενος αὐτοὺς καὶ λέγων· «Σχολάσατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός· ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ». Ἡμῖν δὲ παραδηλῶν τίς οὗτός ἐστιν, καὶ ὥσπερ συνευφραινόμενος, ἐπάγει· «Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ (57[b]) ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ». Τοῦ δὲ Ἰακὼβ τὴν μνήμην οὐχ ἁπλῶς ἐποιήσατο, ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτος ἐκεῖνος τὴν τῶν ἐθνῶν προεθέσπισε κλῆσιν. «Οὐκ ἐκλείψει, γράφει, ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν», μεταβολὴν κἀνταῦθα τῶν ἐθνῶν προθεσπίζων, εἰκότως τὸν [τοῦ] Ἰακὼβ θεόν, τοῦ ταῦτα προειρηκότος, ἔφη ταῦτα κατορθωκέναι. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος φησίν· Οὐδὲν οὖν τῆς ἀνθρωπίνης θηριωδείας χεῖρον ἦν πρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας. Ὥσπερ γὰρ ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι πάντες πρὸς ἀλλήλους διακείμενοι, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ἔσφαζον, πατέρες καὶ μητέρες παισὶν ἐπεμαίνοντο· οὐδὲν ἦν ἑστηκώς, οὐ φυσικός, οὐ γραπτὸς νόμος, ἀλλ' ἀνατέτραπτο πάντα· μοιχεῖαι γὰρ διηνεκεῖς καὶ φόνοι καὶ κλοπαὶ καὶ πᾶν εἶδος κακίας διεπράττετο καὶ εἰς ἀρετὴν ἐλογίζετο, πόλεμοι δὲ συνεχεῖς ἐπάλληλοι κατὰ τόπους καὶ χώραν καὶ κώμην καὶ οἰκίαν ἐγίνοντο καὶ εἰς ἀνδρείαν καὶ κλέος ἀνεκηρύττοντο. Καὶ μέντοι καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις θύοντες καὶ μαντευόμενοι, φαρμακεύοντες καὶ εἰδωλολατρεύοντες θεοσεβεῖν ἐνόμιζον. Τοῦ δὲ Κυρίου ἡμῶν ἐληλυθότος, ἀπηλέγχθησαν ταῦτα πάντα, ὡς θεοστυγῆ σαφέστατα, καὶ εἰρήνη βαθεῖα καὶ ἀρετὴ πλατεῖα ἐν τῷ κόσμῳ ἐμπολιτεύεται».

1. ζυγὸν Ced. — 5. Ced. 315,12. — ὁ θ̅ς̅ τὴν Ced. — Ἰουδαίων ἀπ. ἔφη διὰ τοῦ πρ. Σχ. Ced. — 8. Ps. XLVI. 10. — 10. Ps. XLVI. 13. — 13. Gen. XLIX. 10. — 15. τὴν μ. τῶν ἐ. κ. πρ. Ced. — 17. Locus ineditus? — 17. Οὐδεὶς cod.? — χείρων codex. — 24. τόπον?

CX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΑΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΘΕΣΜΩΣ ΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΦΥΛΗΣ.

Τοιγαροῦν ἐν τῷ μα' ἔτει τῆς Αὐγούστου βασιλείας, ἐν τῷ ,εφ' * ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχϑη ὁ κατὰ Ἀντιοχείαν τῶν ἐτῶν ἀριϑμός· καὶ Ἡρώδου μὲν ἐξ ἐϑνῶν ἤδη βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἀνηγορευμένου καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηϑέντος καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον μεταλλάξαντος, πεπλήρωται τό· «Οὐκ ἐπλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλϑῃ ᾧ ἀπόκειται (καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐϑνῶν»), ὅς ἐστι ** Χριστός. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὢν (καὶ) περιτμηϑεὶς, ἦρξε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀρχιερέα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάνιλον, εὐϑὺς ἐπαύϑη, κατὰ τὴν ϑείαν πρόῤῥησιν, ἡ ἐξ Ἰούδα ἀρχὴ μέχρι τότε κρατήσασα· οἱ γὰρ ἱερεῖς προεστήκασι τῶν πραγμάτων ἄχρις οὗ Πομπήϊος, ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἐπιστὰς, τὴν μὲν Ἱερουσαλὴμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μιαίνει δὲ τὰ ἅγια (ἄχρι τῶν ἀδύτων εἰσελϑὼν τοῦ ἱεροῦ). Τῶν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαρκεσάντων, βασιλέα τε ὁμοῦ καὶ ἀρχιερέα Ἀριστόβουλον, δέσμιον εἰς Ῥώμην ἐκπέμψας, Ὑρκανὸν, τὸν Ἀριστοβούλου ἀδελφὸν, ἀνέδειξεν ἀρχιερέα. (2) Οὗτος δὲ φιλίαν εἶχε πρὸς Ἀντιπατρόν τινα Ἀσκαλωνίτην, τὸν πατέρα Ἡρώδου, ὃν κατέστησεν ἐπίτροπον τῆς χώρας. Ἦν δὲ Ἡρώδης, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἱκανὸς πρὸς πράγματα καὶ πολλοὺς λῃστάρχας κατέστειλε. (3) Τοῦ δὲ Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρϑων αἰχμαλωτισϑέντος καὶ Ἀντιπάτρου δωλοφονηϑέντος καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ ἀντεχομένου τῶν πραγμάτων, ἐπεπήδησε τῇ ἀρχῇ ὁ Ἡρώδης παῖς, πολλὰ χρήματα δοὺς τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ σπονδῶν αὐτῶν γενόμενος.

---

3. Ced. 315,22—316,17. — * ς' Ced. — 4. κατὰ χριστιανοὺς? — 6. Ἡρώδ. — βασιλ. — ἀνηγορευμ. cod. Ἡρώδης — βασιλεὺς — ἀνηγορευμένος Ced. — 7. διαλλ. Ced. — ** ὁ Ced. — 10. ἀπερίτμητος? — 13. προεστήκα cod. προειστήκειχαν Ced. — 15. πολιορκή. cod. — 17. τὸν δὲ — διαρκέσαντα Ced. — 18. ἐπὶ Ced. — 18. ἐκπ. τὸ πᾶν ἔϑνος Ῥωμαίος ὑπόφορον κατέστησε ex CXI. 2, Ced. — 19. Versio Serb. haec habet usque ad CXI. 3, sed desunt in Bulg. — 22. Ced. 319,8—10? — 26. ὑπόσπονδος? αὐτῷ codex.

CX. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΠΑΡΑΣ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ.

28 (5173) Αὐγούστου γὰρ Καίσαρος ἀπάραντος εἰς Αἴγυπτον μετὰ στρατιᾶς ὅτι μάλιστα πλείστης εἰς τὸν κατὰ Κλεο(58ᵃ)πάτρας πόλεμον, εἰς ἣν περιέστη τὰ τῆς ἀρχῆς Αἰγύπτου, γένους μὲν οὖσαν τῶν Πτολεμαίων, ὑπήντησεν αὐτῷ Ἡρώδης παρέχων αὐτῷ οὐ τὴν τυχοῦσαν λειτουργίαν ἐν τοῖς στρατεύμασι καὶ ἀναλώμασι. Χειρωσάμενος δὲ τὴν Κλεοπάτραν τῷ ιδ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐπανερχόμενος ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὡς εὐνοήσαντα τὸν Ἡρώδην μετὰ τῆς ὅλης συγκλήτου ἀναδείκνυσι βασιλέα τῆς Ἰουδαίας, περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα. Οὕτως ἐπιβὰς τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ τῶν Ἰουδαίων μὴ βουλομένων δέξασθαι αὐτὸν ὡς ἀλλόφυλον ὄντα, πολλοὺς ἐξ αὐτῶν κατέσφαξε, λαφυραγωγήσας τὴν πόλιν καὶ τὸ ἱερόν, πονηρῶς δὲ χρησάμενος τῇ ἐξουσίᾳ, πάσας τῶν φυλῶν καὶ τῶν γενεῶν ἀναγραφὰς τὰς ἀπὸ τοῦ Ἔσδρα ἀποκειμένας, πυρὶ κατέκαυσε πρὸς τὸ μηκέτι γνωσθῆναι τοὺς Ἰουδαίους ἐκ ποίας πατρίδος εἰσὶν καὶ τίνες οἱ λεγόμενοι γηῶραι· καὶ τὴν ἱερατικὴν δὲ στολὴν ὑπὸ τὴν ἰδίαν σφραγίδα ἀπέθετο. Καὶ λοιπὸν ἀδεῶς ἀσήμοις τισὶν ἐπὶ χρήμασιν ἱκανοῖς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπίπρατο.

6. a. Ch. n. (5195) (2) Ἔτους δὲ μβ' Καίσαρος Αὐγούστου ἐξῆλθε παρ' αὐτοῦ δόγμα ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· (αὐτὴν δὲ τὴν φορολογίαν, ὡς εὐνούστατος, καὶ μεγίστῳ τῆς συγκλήτου ἐνεχείρισε Κυρήνῳ, ὃν καὶ κατέστησε ἡγούμενον Συρίας ἤτοι τῆς Ἰουδαίας, τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ρωμαίοις ὑπόφορον κατέστησεν). (3) (Καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφην, τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἐγχειρίζεται καθ' [ὃν καιρὸν] ἐναργῶς, τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἐνστάσης, ἐξέλιπον (εἰκότως) οἱ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεῖς (τε) καὶ ἡγούμενοι (κατὰ τὴν ἱερὰν χρησμολογίαν). (4) Καὶ γὰρ οἱ ἱερεῖς ἐξ Ἰουδαίων ἦσαν κατὰ μητέρα, ἐπείπερ ὁ μέγας Ἀαρὼν

---

1. Haec rubrica in codice evanuit. — 16. γέωρες cod. sed cf. Ies. XIV. 1 καὶ ὁ γηώρας (גֵּר) προστεθήσεται πρὸς αὐτούς. — 19. Ced. 321.1—2. — 21. εὐνούστατον codex, εὐνουστάτῳ vel ἐνουσιώτατον? — 24. Ced. 316,14—17. — 24. οὗτος codex. — 25. Ἰουδαῖον Ced. — 26 et 28. ἐκ τοῦ Ἰούδα?

τὴν τοῦ Ἀμιναδὰμ θυγατέρα ἠγάγετο γυναῖκα. καὶ κατὰ τοσοῦτον συγγενεῖς ὑπῆρχον οἱ ἐξ Ἰούδα καὶ Λευί, ὅθεν ἡ ἐκ τοῦ Ἀαρὼν Ἐλισάβετ συγγενὴς εἴρηται τῆς θεοτόκου Μαρίας).

(5) Ἐκλειπόντων οὖν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις ἀρχιερέων, Ἡρώδης ἀλλόφυλος τυγχάνων, βασιλεύς, ὡς εἴρηται, τῶν Ἰουδαίων καθίσταται, καθώς, τῆς Χριστοῦ γεννήσεως πλησιαζούσης, ἡ ἐκ προγόνων τῆς ἀρχιερωσύνης κατελύθη διαδοχή, καὶ ὁ προφητευόμενος παρὰ τῷ Δανιὴλ ἡγούμενος λαμβάνει τέλος. Χριστοὶ γὰρ ἡγούμενοι ἤτοι ἀρχιερεῖς ἦσαν μέχρις Ἡρώδου, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, λήξαντες δὲ ἐπὶ Ὑρκανὸν ἔτεσι υπγ'. (6) Ὡς καὶ Δανιὴλ θεσπίζει λέγων· «Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'» (7) Τοσοῦτον γὰρ αἱ ὁ ἑβδομάδες ποιοῦσι χρόνον, ἡμέρας ἑκάστης εἰς ἐνιαυτὸν λαμβανομένης — «Καὶ ἐπιστρέψει καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεία καὶ περίτειχος, καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί». (8) Αἱ (γὰρ ἑβδομάδες) συμπληροῦσιν ἔτη υπγ', ὅσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει τῶν Χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταίου Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος, Ἡρώδης ἀπ' Αὐγούστου παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν, μεθ' ὃν οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. «Οὐκέτι γὰρ ἐκ διαδοχῆς (58[b]) τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀσαμωναίων ἤτοι Μακκαβαίων, ὥς φησιν Ἰώσηπος, ἱερῶνται τῷ θεῷ οὐδ' αὖ πάλιν οἱ διὰ * ἐνιαύσιοι, οἱ δὲ ἐπ' ὀλίγῳ παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὴν ἱερωσύνην ὠνούμενοι. Διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων· «Καὶ μετὰ τὰς ζ' καὶ τὰς ξβ' ἡμέρας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται καὶ τὰ ἑξῆς.

(9) Διέλυσε δὲ τὰς ὁ ἑβδομάδας οὕτως· τὰς μὲν ζ' μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, τὰς δὲ

---

11. Ced. 319,3—7 Διὸ καὶ Δ. προφητεύει, Dan. IX. 25. — 12. λόγων Ced., sed דָּבָר Dan. 12. ὁ. Ἰ. Dan. Ced. — 13. om. versio Bulg. et Serb. — 15. Dan. IX. 25. — 16. τεῖχος Dan. — 16. Ced. 319,9—17. — 18. χριστιανῶν cod. — 21. Jos. A. XX. 10 οὐκέτι τοῖς ἐκγόνοις τῶν Ἀσαμωναίου παίδων τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπίστευσεν cf. 11. — ἀλλ' ἄσημοί τινες οἱ μὲν ἐν Ced. — * παντὸς? — 23. θεῷ. — 24. ἐπὶ λόγῳ Ced. — 25. Dan. IX. 26 Καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ξβ'. — 28. Ced. 319,16 Διέλης δὲ τὰς ξθ' — 22 (534—485 et 485—51?)

ξβ' συναπτομένας ταῖς ζ' εἰς τὸν χρόνον, ὃν κατέσχον οἱ Χριστοὶ ἡγούμενοι (διὸ καὶ «ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα»). Τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ' ἣν ὁ Κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν διαθήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος καὶ ἤρθη ἐκ μέσου ἡ διὰ Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. (10) Καὶ ταῦτα μὲν Εὐσέβιος. Ὁ δὲ Θεοδώρητος αὖθις ἔφη ἐν τῇ αὐτοῦ ἑρμηνείᾳ τῇ περὶ τοῦ Δανιήλ· Αὕτη «δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία. Καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεώς ἐστιν». (11) Ἐν γὰρ ταύτῃ ἡ καινὴ διαθήκη δέδοται τοῖς πιστεύουσιν, καὶ δυνάμεως πάσης αὐτοὺς ἐπλήρωσε, ἐπείπερ, μεσούσης τῆς ἑβδομάδος ταύτης, ἡ κατὰ νόμον ἤρθη θυσία τῆς * ἀληθινῆς προσφερομένης. (καὶ οὐ μόνον ἡ θυσία ἐκείνη παυθήσεται.) σημεῖον τῆς ἐρημώσεως ὑπέφηνε (γενέσθαι, εἰκόνες τινὲς ἀπηγορευμέναι τῷ νόμῳ εἰς τοῦτο εἰσκομιζόμεναι καὶ γὰρ τοῦτο πεποίηκε Πιλάτος, νύκτωρ εἰς τὸν ναὸν τὰς βασιλικὰς εἰσκομίσας εἰκόνας παρὰ τὸν νόμον — ὅπερ δὴ καὶ) ὁ Κύριος εἶπεν· «Ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου Δανιήλ», γινώσκετε· «ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς». (Ταῦτα δὲ λέγων ἐσήμαινε τὸ τέλος τῆς καταλειψομένης αὐτοὺς ἐρημώσεώς τε καὶ πανολεθρίας). Καὶ ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν (καὶ τὴν προτέραν εὐπρέπειάν τε καὶ δόξαν), ἐπήγαγε «καὶ ἕως συντελείας καιροῦ, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν». ἕως γάρ, φησί, τῆς τοῦ κόσμου συντελείας, ἡ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. Τοῦτο καὶ Δαυὶδ ἔφη· «Ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξουσιν καὶ γνώσονται, ὅτι (ὁ θεὸς) δεσπόζει τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς». Οἵ γε μᾶλλον γνώσονται, ὅταν ἴδωσι «τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ». (τότε γὰρ ὄψονται

5. Καὶ τ. μὲν Ἐ. om. Ced. — 7. Ced. 319,22—320,3. — Καὶ αὖθις καὶ δυν. cf. Theodoreti p. 588[a]. Dan. IX. 27. — 9. βδ. τῶν ἐρημώσεων Dan. βδ. ἐρημώσεως δοθήσεται καὶ ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ἱερουσαλὴμ Ced. — 9. Ced. 334,9—24. Ἐν γὰρ τ. τῇ ἑβδομάδι διαθ. δ. κ. — * τε Ced. — 13. σημεῖα δὲ Ced. — προϋπέφηνε λέγων ὁ χς. Ced. — 17. Mt. XXIV. 15. — 18. Luc. XXI. 20. — ἐγγὺς Ced. — 22. ἐπάγει Ced. Dan. IX. 27. — 25. Ps. LIX. 13. — 27. Καὶ τότε μ. Ced. — 27. Mt. XXIV. 30, Io. XX. 37, Zach. XII. 10.

κατὰ φυλὰς φυλάς, τότε «ᾄδονται εἰς ὃν ἐκέντησαν»). (12) Ἰστέον δὲ ὡς Ἑβραῖοι κατὰ τὸν τῆς σελήνης δρόμον ἀριϑμοῦντες τὸν ἐνιαυτόν, ἡμέρας ια' περισσοτέρας ἀποφαίνουσιν, ἃς ἡμεῖς ἐμβολίμους καλοῦμεν· ὁ γὰρ τῆς σελήνης δρόμος ἐν ἡμέραις κϑ' καὶ ὥραις ς' συμπληροῦται· οὕτω δὲ καὶ οἱ ἀριϑμοῦντες ἡμερῶν τνδ' ποιοῦσι τὸν ἐνιαυτόν· (ἐπεὶ οὖν ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ πρὸς τῷ μακαρίῳ Δανιὴλ διαλεγόμενος ἀνδρὶ Ἑβραίῳ καὶ τὸν ἀριϑμὸν τῶν ἐτῶν διδάσκων, τὸν συνήϑη πάντως ἀριϑμὸν ἔλεγεν, ἀναγκαίως οὖν δεῖ προσϑεῖναι τὰ ὑπὸ τῶν ἐμβολίμων ἔτη συναγόμενα. Τούτων γὰρ προστιϑεμένων, υπγ' ἔτη εὑρεϑήσονται κατα τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀριϑμόν). (13) Τοσαῦτα δὲ συνάγουσιν αἱ ζ' καὶ ξβ' ἑβδομάδες· διεῖλε δὲ αὐτὰς οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πραγμάτων τινῶν προσημαίνων μεταβολήν· οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τῆς οἰκοδομῆς Ἱερουσαλὴμ, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Νεεμίου (59[a]) καὶ Ἔσδρου μέχρις Ὑρκανοῦ τοῦ τελευταίου ἀρχιερέως ἐκ τῶν Ἀσαμωναίων ἤγουν Μακκαβαίων, ὃν Ἡρώδης ἀνεῖλεν, ὁ τῶν ξβ' ἑβδομάδων ἀριϑμὸς συμπληροῦται; ἀπὸ δὲ τῆς Ἰούδα σφαγῆς μέχρι τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐπιφανείας καὶ τῆς πρὸς Ἡρώδην τῶν Μάγων ἀφίξεως αἱ λοιπαὶ ζ' ἑβδομάδες τὸ τέλος λαμβάνουσιν, ἐν ᾧ χρόνῳ, μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Ὑρκανοῦ φημί, μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας παρανόμως λοιπὸν οἱ ἀρχιερεῖς ἐγίνοντο· τοῦ γὰρ νόμου κελεύοντος διὰ βίου παντὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἱερατεύειν καὶ μετὰ τελευτὴν διαδόχων τοὺς διαδόχους, λαμβάνει Ἡρώδης καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον Ρωμαῖοι*, ὧν οἱ τὰς ἀρχιερωσύνας ποιησάμενοι συχνὰς αὐτῶν ἐποίουν τὰς διαδοχάς, ἐνίους δὲ οὐδὲ ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ γένους καταγομένους ἀρχιερεῖς προεχειρίζοντο. (14) Καὶ τοῦτο δηλῶν Ἰώσηπος ἔφη· «Τὴν δὲ βασιλείαν Ἡρώδης παρὰ Ῥωμαίων ἐγχειρισϑείς, οὐκέτι τοὺς ἐκ τῶν Ἀσαμωναίου γένους — οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ καλούμενοι Μακκαβαῖοι — καϑίστησιν ἀρχιερεῖς ἀλλὰ τισὶν ἀσήμοις καὶ μόνον ἐξ ἱερέων οὖσι τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμε». (15) «Καὶ μετὰ τὰς ξβ' ἑβδομάδας, φησίν, ἐξολοϑρευϑήσεται χρίσμα καὶ κρῖμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ», ὡς ἵνα δηλονότι τὰς ξβ' ἑβδομάδας πρό-

1. Cod. 343,18—24 e Theodoreto ed. Col. 1573, p. 587. — 11. Theodoretus l. c. — 16. Act. V. 37. — * ἀλλοτρίους? — 26. Ios. A. XX. 10, Theodoretus. — 29. ἑβραίοις cod.? πλὴν ἑνὸς Ἀριστοβούλου τὴν τιμὴν ἀπ. Ios. — 29. Dan. IX. 26, Theodoretus.

τερον τέταχε καὶ μετὰ ταῦτα τὰς ζ', ἐν αἷς ἔφησαν. «ἐξολοθρευτήσεται χρίσμα» τούτεστι τὴν ἐπανθοῦσαν χάριν τοῖς ἀρχιερεῦσι· καὶ ἐπειδὴ καὶ οἱ παρανόμως χριόμενοι ἀρχιερεῖς ὀνομάζονται, εἰκότως ἐπήγαγε· «καὶ κρῖμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ». εἰ γὰρ καὶ ἐχρίοντο, φησίν, ἀλλὰ παρανόμως καὶ παρ' ἀξίαν· (καὶ ἀνωτέρως δὲ δῆλον πεποίηκε, ὡς τὰς ζ' ἑβδομάδας τελευταίας τέταχεν. «ἕως γάρ, φησί, χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'») τῷ γὰρ ἡγουμένῳ Χριστῷ καὶ σωτῆρι τὰς ζ' πολλαπλησιαζούσας ἑβδομάδας τέθεικε, ἵνα γνῶμεν ὡς ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω ἀριθμεῖν βουλόμενοι, τὰς ζ' πρότερον ἑβδομάδας εὑρήσωμεν καὶ τότε τὰς ξβ'. Εἶτα λέγει καὶ τὴν μέλλουσαν ἐρήμωσιν τῆς πόλεως καὶ τὴν παράνομον ἀρχιερωσύνην φάσκων· «καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ». ἡγούμενον γὰρ ἐρχόμενον τὴν ἀλλόφυλον ἔφη βασιλείαν καὶ τὴν παράνομον ἀρχιερωσύνην». (16) Οὕτω γε μὴν καὶ ὁ θεῖος Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἔφη· «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, φησίν, οὐδὲ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται». — Σημεῖον οὖν ἔδωκε τῆς Χριστοῦ παρουσίας τὸ παύσασθαι τὴν ἀρχὴν τῶν Ἰουδαίων· εἰ γὰρ μὴ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίους εἰσίν, οὔπω ἦλθεν ὁ Χριστός· εἰ ἔχουσι τὴν ἐκ γένους Ἰούδα καὶ Δαυὶδ εἰς ἄρχοντα, οὔπω ἦλθεν ὁ προσδοκώμενος — «ὁ δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ» κατὰ τὸν θεῖον Ζαχαρίαν. Ἐκλειπόντων τοίνυν τῶν ἐξ Ἰούδα — ὁ ἀλλόφυλος Ἡρώδης βασιλεύει· λέγει γὰρ καὶ ὁ προσδιαλεγόμενος ἄγγελος τῷ Δανιήλ· «Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'· ἑξηκόντα τοίνυν καὶ θ' ἑβδομάδες * ἐτῶν συνάγουσιν ἔτη υπγ'. Εἶπεν οὖν **, μετὰ τὸ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ υπγ' ἔτη διῆλθον, καὶ τῶν ἀρχόντων ἐκλιπόντων ***, ἄρχεταί τις ἀλλόφυλος βασιλεύς, ἐφ' οὗ γεννᾶται Χριστός. Δαρεῖος γοῦν ὁ Μῆ-

5. καὶ — ξβ' om. Bulg. — 7. Dan. IX. 25. — 12. Dan. IX. 26. — 15. XII. 171 B. — 18. εἰ μὴ Cyr. — 19. ἐ. τινα ἐκ? — 20. καὶ τοῦ Δαυὶδ οὔπω Cyr. — 21. Gen. XLIX. 11. — 22. ἐκλείπουτα — τὸν cod. — 24. λ. τοίνυν ὁ πρὸς τὸν Δ. ὁμιλῶν ἀγγ. Cyr. Dan. IX. 25. — 26. ἑξ. τ. καὶ θ'. ἑβδ. om. Slav. — * τῶν Cyr. — 27. Ἐπεὶ οὖν cod. — ** ὅτι Cyr. — 27. οἰκοδομῆσαι cod. — 28. ἐτῶν διελθόντων Cyr. — *** τότε Cyr.

δος (59ᵇ) ἐκέλευσε τὴν Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομηθῆναι ἕκτῳ ἔτει τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας καὶ α' ἔτει τῆς καθ' Ἕλληνας ξς' Ὀλυμπιάδος. Ὀλυμπιὰς δὲ παρ' Ἕλλησι καλεῖται ὁ κατὰ δ' ἔτη συντελούμενος ἀγὼν διὰ τὴν κατὰ τετραετίαν τῶν τοῦ ἡλίου δρόμων ἐκ τῶν κατ' ἔτος τριῶν ὡρῶν συμπληρουμένην ἡμέραν. Ἡρώδης δὲ βασιλεύει ἐν τῇ ρπγ' Ὀλυμπιάδι, τετάρτῳ ἔτει ταύτης. Ἀπὸ οὖν τῆς ξς' εἰς τὴν ρπγ' γίνονται μεταξὺ ρκ' Ὀλυμπιάδες καὶ ὀλίγον τι. Συνάγονται τοίνυν τῶν ρκ' Ὀλυμπιάδων ἔτη υπ'· τὰ γὰρ * γ' ἔτη λοιπὸν, ἴσως ἐν τοῖς μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δ' ἀναλαμβάνεται». Αἱ τοίνυν ο' ἑβδομάδες εἰς τὸν ἐπὶ Χριστοῦ συντελοῦνται χρόνον κατὰ τοὺς Ἰουδαίων ἀριθμούς. (17) Ἐκεῖνοι γὰρ κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον τοὺς ἐνιαυτοὺς ἀριθμοῦσιν, ὡς ἔτι πρόχειρον εἰπεῖν τὸν τελευταῖον μῆνα εἶναι παρ' αὐτοῖς ἡμερῶν κθ' καὶ τοῦ μὲν ἡλιακοῦ κύκλου ὑπάρχοντος τξε', τοῦ δὲ σεληνιακοῦ τνδ', ὡς τῷ ἡλιακῷ παραλλάσσειν ἐνιαυτῷ ἡμέρας ια', τὸν δὲ σεληνιακὸν ἐνιαυτὸν, ὅθεν Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι μῆνας γ' ἐμβολιμαίους ἔτεσιν ὀκτὼ παραβάλλουσιν.

(18) Καὶ πάλιν ἔφη ὁ μακάριος Κύριλλος· «Εἰ τοίνυν ζητεῖς τὸ αἴτιον τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ἀνάδραμε ἐπὶ τὸ πρῶτον τῶν γραφῶν βιβλίον· «Ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ἀλλ' ὁ κόσμος διὰ τὸν ἄνθρωπον», — τῇ ς' ἡμέρᾳ τὸν ἄνθρωπον· εἶτα ἔθηκεν αὐτὸν ἐν παραδείσῳ· εἶτα τοῦτον ἐξέβαλε φθόνῳ διαβολικῷ· «μὴ τολμήσας αὐτῷ διὰ τὸ ἰσχυρὸν προσελθεῖν, προσῆλθε τῇ γυναικὶ, ὡς ἀσθενεστέρᾳ, ἔτι παρθένῳ οὔσῃ. Μετὰ γὰρ τὴν ἐκ παραδείσου ἀπόπτωσιν, ἔγνω Ἀδὰμ Εὔαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ δεύτεροι γεγόνασι διάδοχοι τῆς ἀνθρώπων γενεᾶς Κάϊν καὶ Ἄβελ· καὶ Κάϊν ἀνθροποκτόνος πρῶτος. Καὶ κατακλυσμὸς ἐπεχύθη ὕστερον

---

2. Δ. τοίνυν ὁ Μ. ᾠκοδόμησεν ἑ. μὲν ἑ. τῆς ἑ. β. πρ. δὲ Cyr. — 2. et 6. κς' cod., sed sextus Darii annus (516?) Eusebio cadit in Ol. 65, 2. In margine: τί Ὀλυμπιάς; — 5. συντελουμένην Cyr. — 6. ἐν τῇ ρπς' Ὀ. Cyr. ἐν ἔτει ρπγ' τῇ cod.; Eusebii est 186,4 — Ἀπὸ τοίνυν τῆς Cyr. — 7 ρπς'? — * ἕτερα Cyr. — 11. Ced. 343, 18—24? — 16. ὡς τὸν σ. ἐν. π. ἡμ. ια' δ'? cf. Ced. τὴν κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον π. ἡμ. ια' δ'. — 18. XII. p. 165 C. — 19. τῆς χῦ π. τὸ ἀ. Cyr. Sequentia usque ad οὔσῃ om. Slav. quamvis ad integritatem locutionis necessaria. — 20. Ex. XX. 11, Gen. II, 2. — 23. διὰ τὸ ἰ. πρ. τῷ ἀνδρὶ Cyr. — 24. ὡς ἀ. τῇ γ. Cyr. — 25. ἀπ. ἐκ π. τότε Cyr. — 26. ἀ. δ. Cyr. — πρ. κ. ὑ. ἐπ. Cyr.

διὰ τὴν πολλὴν τῶν ἀνθρώπων πονηρίαν, καὶ πῦρ οὐρανόθεν κατῆλθεν ἐπὶ Σοδομιτῶν αἰσχρουργίᾳ. Ἐξελέξατο μετὰ χρόνους ὁ θεὸς τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ καὶ οὗτος διεστράφη καὶ ἐτραυματίσθη» — «Ἀπεστάλησαν προφῆται μετὰ Μωϋσέα θεραπεῦσαι τοῦτο, ἀλλ' ἰατρεύσαντες ἀπεθρήνουν, μὴ περιγενόμενοι τοῦ πάθους, ὥστε λέγειν αὐτῶν τινά· «Οἴμοι, ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ὁ κατορθῶν ἐν ἐνθρώποις οὐκέτι». Καὶ πάλιν· «Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός». Καὶ πάλιν· «Ἀρὰ καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία καὶ φόνος ἐκκέχυται ἐπὶ τῆς γῆς». «Τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἔθυσαν τοῖς δαιμονίοις». «Οἰωνίζοντο καὶ ἐφαρμακεύοντο» — «Καὶ ἁπλῶς μέγιστον ἦν τὸ θραῦμα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς — οὐκ ἦν μάλαγμα ἐπιθεῖναι οὔτε ἔλαιον οὔτε καταδέσμους. Εἶτα οἱ προφῆται δεινῶς ἀποκλαιόμενοι καὶ ἀποροῦντες ἔλεγον· «Τίς δώσει ἐκ Σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραήλ»; — καὶ πάλιν· «Κύριε, κλῖνον οὐρανοὺς καὶ κατάβηθι»· ὑπερβαίνει γὰρ τὴν ἡμετέραν ἰατρείαν τὰ τῆς ἀνθρωπότητος τραύματα». — «Τοὺς προφῆτάς σου ἀ(60ᵃ)πέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν»· ἀδιόρθωτον ἡμῖν τὸ κακόν. σοῦ λοιπὸν δεῖται τοῦ διορθωτοῦ καὶ σωτῆρος. Ἐπακούσας οὖν τῆς δεήσεως τῶν προφητῶν ὁ Κύριος κατῆλθε φάσκων· «Ἰδοὺ, ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ὑμῶν». (19) «Καὶ ἔσομαι πάντων θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· «γνῶθι τὸν Κύριον», ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἁμαρτίαις καὶ ἀδικίαις αὐτῶν».

(20) Ὁ δέ γε πρῶτος Ἡρώδης, ὁ υἱὸς Ἀντιπάτρου, ἔσχεν υἱοὺς δ', Ἀρχέλαον καὶ Ἡρώδην καὶ Φίλιππον καὶ Λυσανίαν, οἱ τετράρχαι, διὰ τὸ ἕκαστον αὐτῶν ἔχειν τὸ οἰκεῖον μέρος τῆς βασιλείας. (21) Ἦν δὲ Ἡρώδης κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκβαλὼν τὴν ἰδίαν

---

1. διὰ τὴν τῶν ἀ. π. πον. πῦρ Cyr. — 2. Σ. διὰ τὴν παρανομίαν Cyr. — 4. θ. τὸν Ἰσραὴλ Cyr. — 5. ἀπεκλαίοντο Cyr. — 5. ὡς Cyr. — 6. Micha. VII. 2. — 7. Ps. LIII. 3. — 9. Os. IV. 2. — 10. Ps. CVI. 37. — 11. 2 Par. XXXIII. 6. — 13. πρ. ἀπ. καὶ κάμνοντες ἔλ. Cyr. Ps. XIII. 8. — 14. Ps. CXLIV. 6. — 1 Regg. XIX. 10. — 19. σοῦ δ. δ. Ἐπήκουσε τῆς Cyr. — 20. ὁ χ̅ς̅ εἴρηκε Ἰ. ἐγὼ ἔ. Cyr. Zach. II. 10. — σου Cyr. — Ier. XXXI. 33—36. Haec jam non a Cyrillo sunt, sed a Georgio laudata. — 26. Slavonicus haec omisit inde ab ἔσχεν, verbis similibus c. 22 prosecutus. — 29. Ἐπὶ τούτου ὁ πρόδρομος ἀπεκεφαλίσθη Glossa codicis. Ced. 323,3—21. Totum caput om. Slav.

γυναῖκα, θυγατέραν οὖσαν Ἀρέτα τοῦ βασιλέως Ἀραβίας, περὶ οὗ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ μνήμην ἐποιήσατο, καὶ λαβὼν Ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα Φιλίππου, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δι᾽ ἣν καὶ τὸν πρόδρομον ἀνεῖλεν, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς μακρὰν, τὴν δίκην εἰσεπράξατο τῶν τολμηθέντων. Ἡ γὰρ γυνὴ αὐτοῦ ἀτίμως διωχθεῖσα ἐπορεύθη πρὸς Ἀρέτα τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν ἀπεδύρατο. Ὁ δὲ ἐξαυτῆς, ὡς ὑβρισμένης τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, συναγαγὼν ἅπαντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἐπῆλθε πρὸς αὐτὸν εἰς πόλεμον καὶ κατέκοψε πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πυρὶ παραδοὺς ᾐχμαλώτευσεν. Ἀλλ᾽ οὐδὲ οὕτως ἐπαύσατο Ἡρώδης τῆς πονηρίας αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ὕστερον δέσμιος εἰς Ῥώμην ἀχθεὶς μετὰ τῆς μοιχαλίδος αὐτοῦ ἐξόριστος ἐπέμφθη ὑπὸ Τιβερίου ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἱσπανίας κἀκεῖσε τὸν βίον χαλεπῶς κατέστρεψε.

(22) Ὁ δέ γε μέγας Ἡρώδης ὁ τὰ νήπια ἀνελὼν, ἔσχεν υἱοὺς ὁμωνύμους αὐτοῦ καὶ διωνύμους τρεῖς, Ἡρώδην Ἀρχέλαον καὶ Ἡρώδην Φίλιππον, τὸν καὶ τὸν πρόδρομον ἀνελόντα, ἐφ᾽ οὗ καὶ ὁ Κύριος ἐσταυρώθη *, καὶ Ἡρώδην Ἀγρίππαν, τὸν καὶ Ἰάκωβον ἀνελόντα τοῦ Ζεβεδαίου, (καὶ Λυσανίαν, πρὸς ὃν Ἡρώδην τοῦ δήμου ἐπιφωνοῦντος τότε· «φωνὴν θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου διέδωκεν αὐτίκα» — στολὴν γὰρ ἐξ ἀργύρου πεποιημένην περιθέμενος καὶ εἰς τὸ θέατρον ἐλθὼν καὶ ἐφ᾽ ὑψηλοῦ βήματος καθίσας ἐδημογήρει· τῆς δὲ ἡλιακῆς ἀκτῖνος προσπεσούσης τῷ ἐνδύματι καὶ λαμπηδὸν τῇ αὐγῇ τῆς ἐσθῆτος ἀναβρασθεὶς, τὰς ὄψεις τῶν περιεστώτων κατήστραπτε — Καὶ ἀωρηθέντων ἐπὶ τοῦτο καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν εὐφημησάντων, ἐπαίρεται πλέον ὁ δείλαιος, ὃν εὐθὺς ἄγγελος Κυρίου ἐπάταξεν εὐθέως, καὶ ἀνεπήδησε τῆς καθέδρας ἐκ τοῦ σπαράττεσθαι δεινῶς τὴν γαστέρα αὐτοῦ.)

(23) Τὸν δὲ θεῖον Ἰάκωβον ἰδὼν ἀπαγόμενον τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ θάνατον ὁ κατήγορος αὐτοῦ καὶ μεταμεληθεὶς προσέπεσε τοῖς ποσὶ τοῦ ἀποστόλου λέγων· Συγχώρησόν μοι, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ὅτι

---

2. C. XI. 32. — Cod. 321.10—22, 322. 5—14. — * ᾧ πρῶτον Ἡρωδιας συναφθεῖσ[α], θυγατέρα Σαλώμην ἔσχε τὴν καὶ ὀρχησαμένην. Glossa codicis. — 19. Act. XII. 22, Ios. A. 19. VIII. 35. — 23. καταυγασθεὶς Ios. — 24. ἀωριθέντες cod. ἀτενιζόντων? cf. Ios. — τούτῳ? — εὐφημήσαντες cod.

μεταμέλημαι ἐφ᾽ οἷς ἐλάλησα κατὰ σοῦ». Ὁ δὲ μακάριος παραυτίκα τοῦτον καταφιλήσας εἶπεν αὐτῷ· «Εἰρήνη σοι, τέκνον, εἰρήνη σοι, εἰρήνη σοι καὶ συγχώρησις τοῦ πταίσματος». Ὁ δὲ μετὰ φωνῆς μεγάλης εὐθέως ἑαυτὸν Χριστιανὸν ἐπὶ πάντων ἀνηγόρευσεν, καὶ οὕτω συγκαταριθμηθεὶς τῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ κα(60ᵃ)τηγορηθέντι, σὺν αὐτῷ καὶ τὸ βραβεῖον τοῦ μαρτυρίου ἀπηνέγκατο.)

(24) Ὁ δὲ ἄθλιος Ἡρώδης ἐπὶ ἡμέρας φθειρόμενος καὶ σκώληκας ἐκβράζων, ἐλεεινῶς τὸν βίον κατέλυσε, ὥσπερ καὶ ὁ δυσσεβέστατος αὐτοῦ πατήρ. Καὶ γὰρ κἀκεῖνος τὰ ἐπίχειρα τῆς κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν ὁμηλίκων αὐτοῦ τολμήσας, ἔτι περιὼν τῷ βίῳ κομισάμενος, αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν βίον κατέστρεψε, ὅνπερ ἐνδίκως ὡς ἄδικον ἡ δίκη μετελθοῦσα, τὰ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν διαδεξόμενα τὸν ταλαίπωρον κολαστήρια διεδείκνυ φανερῶς προοίμια· εὐθὺς γὰρ καταλαβοῦσα τοῦτον θεήλατος καὶ ὀλέθριος μάστιξ, εἰς θάνατον ἀργαλέως συνέλασεν. (25) Ἔνθεν γάρ, φησὶν Ἰώσηπος, αὐτοῦ τὸ σῶμα ἡ νόσος διαλαβοῦσα ποικίλῳ πάθει ἐμέριζεν· πυρετὸς μὲν γὰρ λάβρος ἦν, κνισμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ σκώληκες, συνεχεῖς ἀλγηδόνες καὶ περὶ τοὺς πόδας οἰδήματα δυσωδίας, τοῦ τε ἤτρου φλεγμονὴ καὶ αἰδοίου σῆψις σκώληκας γεννῶσα· καὶ πρὸς τοῦτο ὀρθόπνοια καὶ διάπνοια καὶ σπασμοὶ τῶν μελῶν ἀπάντων αὐτοῦ καθεστήκασι· ἀειδὴς δὲ ἀποφορὰ ἐκ τοῦ συνεχοῦς ἄσθματος ἐξεπορεύετο, ὡς τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν θεήλατον εἶναι λέγειν. Τούτοις δὴ οὖν καὶ τοῖς τοιούτοις πάθεσι ἐπὶ πλείονα χρόνον περιαντλούμενος τοσοῦτον εἶχε τὸν πόνον ἀνύποιστον ὡς καὶ αὐτόχειρα αὐτοῦ γενέσθαι κατατολμήσαντα. (26) Αἰτήσας γὰρ μῆλον ὁμοῦ καὶ μάχαιραν, ὡς δῆθεν ἐπιθυμῶν αὐτὸς δι᾽ ἑαυτοῦ ἀπογεύσασθαι καὶ λαβών, ἀνέτεινε τὴν μάχαιραν κατὰ τοῦ λαιμοῦ πλῆξαι βουλόμενος· καὶ ἔπληξεν ἄν, εἰ μή τις τῶν θεραπόντων θεασάμενος, ταχέως τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ μόλις ἀπέσπασεν. (27) Ἐπὶ πλεῖον δὲ ταῖς ὀδύναις βασανιζόμενος καὶ τὴν ἀδελφὴν Σαλώμην καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἀλέξανδρον καλεσάμενος, ὑπέ-

---

9 Erasa sunt 3 vel 4 verba in codice cf. Ced. 332,22 Ἡρ. ὕδρωπι δεινῷ πιεσθεὶς σκ. τε ἐκβράσας ἀπὸ τοῦ σώματος καταστρέφει τὸν β. — 15. A. 17. VI. 5. — 19. αἰδύου σιπαιδὶ codex. — 25. A. 17. VII. 15. — 30. A. 17. VI. 10.

θετο αὐτοῖς, ὥστε τοὺς τῶν Ἰουδαίων ἐξάρχους καθεῖρξαι εἰς τὸν ἱππόδρομον· καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ, παραχρῆμα τούτους ὑπὸ τοῦ στρατοῦ κακῶς ἀναιρεῖσθαι, ἵνα μὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ ἡμέρα χαρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ πένθους πρόξενος γένηται. (28) Καὶ ταῦτα διαταξάμενος καὶ λίαν ὑδριάσας καὶ μετὰ πολλῶν ἀλγηδόνων τὴν ψυχὴν ἀποῤῥήξας, εὐθὺς ἡ Σαλώμη πάντα διαπραξαμένη τοὺς Ἰουδαίους εἰς μέγα πένθος καὶ θρῆνον ἐνέβαλεν. (29) Ὅσαις μὲν οὖν, πρὸς ταῖς λοιπαῖς αὐτοῦ κακουργίαις, τὰς κατὰ τὴν βασιλείαν αὐτονομισθείσας εὐπραγίας, ταῖς κατὰ τὸν οἶκον ἐπαλλήλοις ἠμαύρωσε συμφοραῖς γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν μάλιστα πρὸς γένους ἀναγκαιοτάτων τε καὶ φιλτάτων μιαιφονίαις, οὐδὲν οἷόν τε νῦν καταλέγειν, τραγικὴν ἅπασαν δραματουργίαν ἐπισκιαζούσης τῆς περὶ τοῦτον ὑποθέσεως, ἣν πλάτος ἐν ταῖς κατ' αὐτὸν ἱστορίαις Ἰώσηπος διελήλυθεν.

CXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Αὔγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος Καῖσαρ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, 16
ὁ κτίσας πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίων χώρᾳ (παρὰ τὴν λίμνην, ἐκάλεσε δὲ p. Chr. (5213)
αὐτὴν εἰς ἑαυτοῦ ὄνομα) Τιβερίαδα. (2) Ἐφ' οὗ μέγας σεισμὸς γε- 20
νόμενος, κατήνεγκε πόλεις ἕως ἐδάφους ιγ', Ἔφεσον, Μαγνησίαν, (5217)
Σάρδην, Μοστίνην, Αἰγάην, Ἱεροκαισάρειαν, Φιλαδελφίαν, Τμόλον, Κύμην, Μύριναν, Ἀπολλωνίαν, Δίαν, Ὑρκανείαν.

(3) Καὶ ἐν μὲν τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ Κύριος 31
ἡμῶν βαπτισθεὶς, τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπήρξατο. (5228)

(4) Ἐν δὲ τῷ ιη' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ σταυρωθεὶς ὁ Κύ- 34
ριος (61ᵃ) ἀνίσταται (τῇ κθ' τοῦ Φαμενὼθ μηνὸς ἤτοι) Μαρτίου (5231)

---

6. A. 17. IX. 2 contrarium. — 7. Ὅσας cod. — 9. εὐπραγίαις cod. — 18. Ced. 333, 23,24. Οὗτος ἔσχε Γάϊον ἀνεψιὸν ἀστρολόγον καὶ τοῦ Θρασύλλου γενόμενον φοιτητὴν, ὃς τοσοῦτος ἦν τὴν τέχνην ὡς ἀγανακτήσαντά ποτε Τιβέριον κατ' αὐτοῦ καὶ βουληθέντα διὰ τοῦ τείχους αἴφνης αὐτὸν ῥίψαι, ἐσκυθρώπασε. Ἐρωτήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη αἰσθάνεσθαι κλιμακτῆρα ἐγγὺς αὐτοῦ, καὶ τὸν Τιβέριον θαυμάσαντα ἐᾶσαι αὐτόν (Ced. 3441—8). — 21. ex Eus. Chr. II. 263 ad a. Tiberii quartum. — 22. Ced. 333,25—334,2. — 24. Ced. 334,2. — 24. ιθ' Eus. Chr. II. 265, Ol. 203,4. — 25. κε' M. ἐπιφωσκούσῃ κυριακῇ ἥτις ἐστὶ μία καὶ πρώτη ἡ αὐτὴ καὶ πάσχα κυριακόν. ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ θεὸς τὸ φῶς ἐδημιούργησε Ced.

(τοῦ πρωτοκτίστου μηνὸς, Νισὰν παρ' Ἑβραίοις λεγομένου) κε', ἐπιφωσκούσης Κυριακῆς μιᾶς σαββάτων, τῆς πρώτης καὶ ἀρχῆς καὶ τιμιωτάτης τῶν ἡμερῶν ἡμέρας, περὶ ἧς ἔφη Μωϋσῆς· «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» καί· «Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανῶν τε καὶ γῆς, ᾗ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεός». Διὸ φησὶν ὁ Δαυίδ· «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ», ἥτις ἐστὶ τὸ κυριακὸν πάσχα Μαρτίου κέ, ὡς εἴρηται.

CXIII. ΔΙΑ ΤΙ Η ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΟΓΔΟΗ ΩΝΟΜΑΣΤΑΙ.

Περὶ ἧς γέ τοι ὁ μέγας ἔφη Χρυσόστομος· «Εἰ οὖν ἐν τῇ γ' ἡμέρᾳ ἀνέστη ὁ Χριστὸς, ὡς αὐτὸς ἔλεγε, «δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ γ' ἡμέρᾳ ἀναστῆναι», διὰ τί ἡ ὀγδόη ἀνάστασις λέγεται τοῦ Κυρίου; καὶ τρίτη μὲν εἴρηται ὡς ἀπὸ τοῦ πάθους καὶ τοῦ σταυροῦ, ὀγδόη δὲ ὡς ἀπὸ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἀναστάσεως. Ἐπεὶ οὖν τῇ κυριακῇ ἀνέστη ὁ Χριστὸς, ἐν ᾗ ἡ ἀρχὴ τοῦ φαινομένου κόσμου γέγονε, ἥτις ὑπάρχει τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ κόσμου λάμψαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ νοητὸν φῶς καὶ ἀληθινὸν ὁ Χριστὸς ἐκ τάφου ἀνέτειλεν. διὸ καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ θανάτου ὁ κόσμος ἐγήγερτο. Ἀπὸ κυριακῆς οὖν εἰς κυριακὴν ἡ ὀγδόη ἀπαντᾷ· καὶ δὲ τρίτη καὶ ἡ αὐτη, τρίτη ἀφ' οὗ ἔπαθε, ὀγδόη ἀφ' οὗ ὁ κόσμος ἐγένετο. (2) Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη αἰτία τῆς η' καὶ τῆς γ', διὰ τί ἀνάστασις ἑκάστη ὠνόμασται· ἐν γὰρ τῇ ζ' ἡμέρᾳ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἔστιν ἡ κατάπαυσις τέλος, συντέλεια ἔργων ἀπηρτισμένων· τέλος δὲ καὶ κατάπαυσις λέγεται καὶ ἡ τοῦ λόγου συντέλεια, ὅτε μέλλει «παράγειν τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου» ὁ Θεός. Ἐπειδὴ οὖν ἁμαρτιῶν ὁ κόσμος ἔγεμεν καὶ ἠπείλει τῷ κόσμῳ συντέλειαν, ὁ δὲ Χριστὸς ἐπὶ συντελείας τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας ἦλθε καὶ ἔπαθε καὶ ἐτάφη καὶ

3. Gen. I. 1. — 4. Gen. II. 4. — 6. Ps. CXVII. 23. — 9. Haec rubrica in cod. evanuit. — 12. L. IX. 22. — 18. καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ἀλ. φῶς ὁ χς ἐκ τ. ἀν. Cod. — 20. ἀπὸ κυριακὴν cod. — 23. καὶ τῆς α'? — 26. 1 Cor. VII. 31.

ἀνέστη καὶ τὸν κόσμον ἀνέστησε, καὶ ἡ πρώτη ἐνδημιούργησις ὀγδόη ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ γέγονεν. Τῇ ς' ἐπὶ ξύλου σταυροῦται διὰ τὸν ἐν τῇ ς' γενόμενον ἄνθρωπον· διὰ τοῦτο οὖν ἐν τῇ ς' ἐσταύρωται ἡμέρᾳ, ἵνα πάντες μάθωμεν, ὅτι ἐν τῇ ς' δημιουργάσας τὸν ἄνθρωπον, αὐτὸς ἐκεῖνος ἐν τῇ ς' ἐσταυρώθη διὰ τὸν ἄνθρωπον. (3) Καὶ οὐ μόνον ἐν ἡμέρᾳ ς', ἀλλὰ καὶ ἐν ὥρᾳ ς' ἐπὶ ξύλου ἐκρέμαται, ἐπειδὴ ἀρχὴ ἁμαρτίας ὥρᾳ ς' ἀπὸ τοῦ ξύλου γέγονεν, ὅτε Ἀδὰμ τὸν θάνατον ἠρίστησε, ὅθεν λοιπὸν τότε καὶ λογχευθεὶς ἐξέβλυσεν αἷμα καὶ ὕδωρ, οἱ δύο μάρτυρες τῶν κυριοκτόνων, τὸ μὲν αἷμα ἵνα Ἰουδαίους ἐλέγξῃ εἰπόντας· «Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν», τὸ δὲ ὕδωρ, ἵνα τοῦ Πιλάτου κατηγορήσῃ, ὅτι λαβὼν ὕδωρ καὶ νιψάμενος ὡς ἀθῷος, τὸν ἀθῷον καὶ δίκαιον φραγγελώσας ἐσταύρωσεν. (4) Ἐπεὶ οὖν, ὡς πολλάκις ἔφην, ἡ ὀγδόη καὶ ἡ τῶν νεκρῶν ἔγερσις βοᾷ τὴν τοῦ κόσμου συντέλειαν, ἰστέον, ὅτε πάντως ἡ τοῦ κόσμου γένηται συντέλεια, τότε οἱ ὅσιοι καὶ εὐσεβεῖς ἐκλείψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ τούτου μάρτυς ὁ Χριστὸς εἰπών· «Ἆρα ἐλθὼν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς»; Καὶ ὁ ἀπόστολος φησίν· «Ἐὰν μὴ ἔλθῃ πρῶτον ἡ ἀπόστασις», «ὅτε ἀποστήσονται τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων», «καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποσφέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται»· καὶ ὥσπερ κυβερ(61[b])νητῶν ἀπώλεια τῶν πλοίων ἐστὶ ναυαγία, καὶ ποιμένων ἀπουσία προβάτων ὄλεθρος, καὶ γεωργῶν ἀμέλεια χωρίων ἀφανισμός, οὕτω καὶ τῶν ὁσίων ἡ ἔκλειψις τοῦ κόσμου κατάλυσις· ὁσιότης δέ ἐστιν ἡ πρὸς θεὸν καθοσίωσις. καὶ ἐκεῖνος ὅσιος ὁ ἑαυτὸν διὰ πίστεως καὶ ἔργων ἀγαθῶν καθοσιώσας καὶ τῷ θεῷ ἀφιερώσας, ὅθεν τοὺς θεὸν καταλιμπάνοντας καὶ ἀρνουμένους τὰς πρὸς αὐτὸν συνθήκας ἔλεγεν ὁ Μωϋσῆς· «Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ὅσιά μοι γένηται ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Κυρίου». Καθάπερ ὁ τοῦ θεοῦ ἀποστάτης καὶ κακοῦργος ἀνόσιος λέγεται, οὕτως ὁ τῷ θεῷ διὰ πίστεως καὶ ἀγαθοεργίας οἰκειωθεὶς, ὅσιος καὶ δίκαιος εἰκότως ὀνομάζεται.

---

1. ἐνδημιούργ. cod. — 9. τοὺς δύο μάρτυρας? — 10. Mt. XXVII. 25. — 17. L. XVIII. 8. — 18. 2 Th. II. 3. — 19. 1 Tim. IV. 1. — 20. 2 Tim. IV. 4. — 28. Deut. XXIX. 19.

(5) Διὰ ξύλου τοίνυν θάνατος καὶ διὰ ξύλου ἡ ζωή· (τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων· τῇ ζ' ἐν τῷ τάφῳ τὸ σῶμα ἀνέπαυσεν.—τελείαν γὰρ ἡμέραν τὴν ἑβδόμην ἔμεινεν—τῇ η' ἀνέστη καὶ τὸν κόσμον ἤγειρεν. Καὶ ἔστιν ἡ Κυρίου καὶ τρίτη καὶ η', τρίτη μὲν διὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν, ὀγδόη δὲ, οὐ μόνον διὰ τὴν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τοῦ κόσμου ἔγερσιν. Οὐκοῦν, ἀγαπητὲ, ἄκουσον θαυμαστὸν καὶ μέγα μυστήριον· Διὰ τί ἡ τοῦ Κυρίου ἀνάστασις ὀγδόη ὠνόμασται;) Ἐπειδὴ ἑπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὕρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ μετὰ τοὺς ζ' ὄγδοος ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ὁ Κύριος ὁ ἐγείρας τοὺς ζ'. Πρὸ γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως ἑπτὰ μόναι ἀναστάσεις νεκρῶν ἐγένοντο· (Καὶ) α' μὲν [ὅ] ἐν τῇ παλαιᾷ· ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ὃν Ἡλίας ἐν Σαράφθοις ἀνέστησε, β' ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμανίτιδος, ὃν Ἐλισσαῖος ἤγειρε, γ' (δὲ) ἡ τοῦ στρατιώτου, ὃν ἐγγὺς Ἐλισσαίου θάψαντες (καὶ τῶν ὀστέων τοῦ προφήτου ὁ νεκρὸς ἁψάμενος) ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐξηπήδησεν, δ' δὲ (ὅ) ἐν τῇ καινῇ, ἡ τοῦ ἀρχισυναγώγου τῆς θυγατρὸς, ε' (δὲ) ἡ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ς' (δὲ) ἡ τοῦ Λαζάρου, ζ' (δὲ) ὅτε πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἀνέστη. ἡ δὲ ἡ τοῦ Κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος, καθ' ὃν καιρὸν τοῦ πάθους (καὶ τοῦ) γενομένου σεισμοῦ ἐν πολλοῖς (μὲν) εὑρέθη Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν, ὅτι σεισμὸς ἐγένετο μέγας καὶ σκότος, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι. (6) Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους καὶ Ἰώσηπος ἱστορεῖ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ν' κινήσεως καὶ κτύπου τοὺς ἱερεῖς ἀντιλαμβάνεσθαι πρότερον, ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας, ἀγγελικῆς δηλονότι, ἔνδοθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκούειν· «Καταβαίνομεν ἐντεῦθεν». (7) Καὶ μέντοι καὶ ἕτερον παραδοξότερον ἐξηγεῖται, χρησμόν τινα ἐν (τοῖς) ἱεροῖς γράμμασιν εὑρεθῆναι περιέχοντα (οὕτως)· ὡς κατὰ (τὸν) καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς αὐτῆς χώρας ἄρξῃ τις ἄνθρωπος τῆς οἰκουμένης ἁπάσης, ὃν αὐτὸς μὲν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἐξείληφε

1. Ced. 334,24—335,14. — 12. χ. τῆς Σαραφθίας ὃν ἤγειρεν Ἡ. Ced. — 19. καὶ η'. Ced.—22. καθ' ὃν κ. ἐν ἄλλοις μὲν Ἑ. ὑπ. εὕρομεν ἱρτορούμενον ὡ. καὶ ἀ. ἐν ὁ. φ. ex Sync. Eus. Chr. II. 265.—22. K. τοὺς αὐτοὺς δὲ Eus.—23. b. I. 6. V. 3.—24. οἱ ἱερεῖς Eus. — 24. πρῶτον Eus. — 25. ἀγ. δ. om. Eus. — 25. ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ αὐτοῖς ῥήμασιν εἰπούσης μεταβ. ἐντ. Eus. — 25. Ced. 335,14—336,9. Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἰώσηπος χ. — 28. αὐτῶν et ἄρξει Ced. — 29. b. I. 6. V. 4.

πεπληρῶσθαι, διήμαρτε δὲ τῆς ἑρμηνείας ἐκ διαμέτρου· οὐ γὰρ πάσης οὗτος ἦρξεν (ἢ μόνης τῆς Ῥώμης). Λείπεται δὴ οὖν ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦτο πληροῦσθαι, πρὸς ὃν φησιν ὁ πατήρ· «Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν κατάσχεσιν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς». Ὅθεν αεἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν (διαῤῥήδην κηρύττων αὐτοῦ τὴν ἀΐδιον ἀρχήν τε καὶ βασιλείαν (62ᵃ) αἰώνιον). (8) Ἐπεὶ * κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ θεὸς τὴν κτίσιν ἐδημιούργησεν, καὶ μαρτυρεῖ τῶν δένδρων ἡ βλάστησις (κατὰ τὴν θείαν ἀπόφασιν, μέχρι νῦν ἀρχομένου τοῦ ἔαρος· «ἡ γῆ βλαστάνει βοτάνην χόρτου», καὶ οἱ λειμῶνες ἀνθοῦσι, καὶ τὰ δένδρα φύει καρπόν)· διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἠλευθέρωσε τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας καὶ τὴν παρθένον Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος εὐηγγελίσατο· εἰκότως οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος **.

Ὁ τοίνυν Πιλάτος μετὰ τὴν [τοῦ] Χριστοῦ σταύρωσιν εἰκόνας τοῦ Καίσαρος (προτομὰς) εἰς τὸ ἱερὸν νύκτωρ ἀνέθηκεν. Ὄρθρου δὲ γενομένου, οἱ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τοσοῦτον ἐταράχθησαν, ὥστε Πιλάτος ἐκδειματωθεὶς, ἀλλαχοῦ ταῦτα (10) μετέθηκεν. Καὶ δὴ καὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν τὸν καλούμενον Κορβανᾶν διαφθείρας, αἴτιος ἀναιρέσεως πολλῆς καὶ συγχύσεως καὶ τοῖς Ἰουδαίοις μιση-

---

1. b. I. 3. III. 9.—2. δὲ Ced.—4. Ps. II. 8. ἐμοὶ cod.—5. Ps. XIX. 4.—8. Ced. 336,2—7.—* οὖν Ced.—11. Gen. I. 11 — 14. τῇ παρθένῳ Ced.— ** Ἐπὶ Τιβερίου, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Ματθίας ἀντὶ Ἰούδα τοῦ προδότου, καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου πρῶτος Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος γέγονεν, καὶ διάκονοι ἀριθμὸν ζ', Στέφανος ὁ α' μάρτυρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· Φίλιππος δὲ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ποιεῖ εἰς Σαμάρειαν τεράστια. ἀρθεὶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐπέστη [εὐνούχῳ] Κανδάκη[ς]· οὗτος πρῶτος ἐβαπτίσθη διὰ Φιλίππου ἐξ ἐθνῶν, τῆς προφητείας πληρωθείσης ἔργῳ· «Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ» θεῷ (Ps. LXVIII 31) Ἀλλὰ καὶ μάγοι Χριστῷ προσκυνήσαντες πρότερον, τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν ἠνίξαντο· καὶ Κορνήλιος πρῶτος ἐξ ἐθνῶν Πέτρῳ διὰ τῆς πίστεως προσῆλθε, (Leo. 59,20—60,8). — 17. Ced. 336,8 — 11, Ios. 18. III. 1, b. I. 2. XIV. 2,3. — 20. ταύτας Ced. — Ced. 337,3—5, Ios. 13. III. 2, b. I. 2. XIV. 4. — 21. K. διέφθειρε καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν Ced. ceteris omissis.

τὸς γέγονε· τὴν γὰρ ἐπανάστασιν αὐτῶν ὑφορώμενος, πρὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ στρατιώτας παρέστησεν, ἔνδοθεν μὲν ὅπλα φοροῦντας αὐτούς, ἔξωθεν δὲ ἰδιωτῶν ἐσθῆτας πρὸς τὸ ἀνυπονόητον. Ὡς οὖν ὥρμησαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι στασιάζοντες, ἐπαφῆκε τοὺς στρατιώτας ἐπ' αὐτῶν, οἵ γε ξύλοις καὶ λίθοις αὐτοὺς παίοντες*, τραυματίσαντες ἀπέλυσαν, τινὰς δὲ αὐτῶν καὶ ἀπέκτειναν. Πολλοὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων ὑπ' ἀλλήλων ὠθούμενοι, συμπατηθέντες ἀπώλοντο, οὓς καὶ ἀριθμήσαντες εὗρον λαὸν ἄπειρον.

CXIV. ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΓΑΛΙΛΑΙΟΥ.

28? (5225) Ἔμιξε δὲ καί τινων* αὐτῶν μετὰ τῶν θυσιῶν τὸ αἷμα τρόπῳ τοιούτῳ· Οἱ Γαλιλαῖοι τοῖς δόγμασιν ἐξακολουθήσαντες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οὗ καὶ Λοῦκας ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μέμνηται, κενοφονίαν καὶ πλάνην ἔμαθον ἐξ αὐτοῦ, καθώς φησιν Ἰώσηπος· προφάσει γὰρ εὐσεβείας δῆθεν κύριον μηδὲ μέχρι στόματος ἔφασκε δεῖν τινα λέγειν, μήτε κατὰ τιμήν, μήτε (κατὰ) φιλοφροσύνην, καὶ τὴν θεῷ μόνῳ πρέπουσαν τιμὴν*** καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀπονέμειν, ὅθεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ μὴ εἰπεῖν (τὸν) Καίσαρα κύριον καὶ δεσπότην, χαλεπὰς αἰκίας ὑπέστησαν, οἵτινες λοιπὸν ἐδίδασκον μηδὲν παρὰ τὰς διατεταγμένας ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ θυσίας ἀναφέρεσθαι τῷ θεῷ, κἀντεῦθεν τοίνυν κωλύοντες τὰς ὑπὸ τῆς γερουσίας τοῦ λαοῦ παραδιδομένας γίνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἔθνους θυσίας· εἰκότως ἐπὶ τούτοις ἀγανακτοῦντα πρὸς Γαλιλαίους Πιλάτον κελεῦσαι παρὰ ταῖς θυσίας, ἃς ἐδόκουν κατὰ τὸν νόμον προσφέρειν, ἀναιρεθῆναι, ὥστε ἀναμιχθῆναι ταῖς προσφερομέναις θυσίαις τὸ αἷμα τῶν προσφερόντων.

(2) Ὁ δέ γε Τιβέριος πρὸς τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ πλεονεκτήμασι καὶ τοῦτο ἐκέκτητο· τοὺς εἰς ἀξίαν αὐτοῦ προσαγομένους θᾶττον οὐκ

---

10. Cod. 237,5—21, Ios. b. I. 2. VIII. 1, Act. V. 37. (a. 11. p. Chr.), Luc. XIII. 1.— * καί?— ** ἐξ Cod.—ἀ. ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Καίσαρος τὸ ἀ. τῶν θ. Cod.—13. φη cod. ἔφη Cod. — *** τε Cod.—22. τοῦ β. σ. Cod.—23. ἀγανακτεῖ Cod. ἀγανακτοῦντες cod. — Γαλιλαίας cod. — 23. Πιλάτος καὶ κελεύει Cod. — αἷς cod. — 25. Cod. 344,9—15. epitomen exhibet, ut et Leo 59,3—8, πλεονεκτήματα haec quia justitiae in seqq. laudatae repugnant, alium in locum transferentes.

ἤμειβεν, ἀλλ' ἢ πολὺν χρόνον ἢ ἕως τέλους τοῦ βίου κατέχειν αὐτοὺς τὴν ἀρχὴν παρεσκεύαζεν. Ἐρωτηθεὶς οὖν ποτε τὴν *αἰτίαν* ὑπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ ἔφη· «Ἀεὶ πᾶσα ἡγεμονία τοῦ πλεονεκτεῖν ἐφιέται φύσει, καὶ εἰ ἐπὶ πλέον κρατοῖεν, ἀμβλυτοτέρως τῇ πλεονεξίᾳ κέχρηνται· (62[b]) εἰ δὲ ἐπ' ὀλίγῳ, μειζόνως ἐπικλοπαὶ παροξύνονται, ἐν ἀδήλῳ τὴν διαδοχὴν ἔχοντες· λέξω δὲ ὑμῖν καὶ ἐναργὲς παράδειγμα τοῦτο· Τραυματίας τις ἔκειτο, καὶ πλῆθος μυκῶν ὄντων, τὰ ἕλκη αὐτοῦ ἀνείμοντο· παριὼν δέ τις, νομίσας αὐτὸν μὴ δύνασθαι τὰς μυίας ἀποσοβεῖν, προσελθὼν ἀπεδίωκεν· ὁ δὲ τραυματίας φησίν· «Δέομαι, παῦσον καὶ μὴ ἀποσόβει· μειζόνως γάρ με βλάπτεις· αἱ γὰρ κορεσθεῖσαι τοῦ αἵματος οὐ πάνυ μοι τὴν δῆξιν ὀδυνηρὰν παρέχουσιν, εἰ δὲ ἀποδιώκονται, ἕτεραι προσελθοῦσαι, λιμῷ τὰς ὀδύνας μοι παρέξωσι μειζοτέρας ὥστε καὶ τοῦ ζῆν ἀποστερῆσαι». Διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὑπὸ πολλῶν κλοπῶν τοὺς ἡγεμόνας διεφθαρμένους ἰδὼν, συνεχῶς οὐκ ἀμείβω». (3) Φροντίζων γέ τοι λίαν τοῦ δικαίου ἔγραψεν ἀεὶ ταῖς ὑπ' αὐτὸν πόλεσι λέγων· «Ἐάν τι γράψω παρὰ τοὺς νόμους προστάσσων γίνεσθαι, μὴ προσέχειν ὡς ἠγνοηκότι». (4) Διὸ καὶ Πιλάτος εἰδὼς 35 (5232) αὐτοῦ τὸ φιλάληθες καὶ φιλοδίκαιον, τὰ τεραστεῖα Χριστοῦ πάντα καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας (αὐτοῦ) δόγματα δι' ἐπιτομῆς διεκοινώσατο αὐτῷ, καθὼς ἱστορεῖ Τερτυλιανὸς (ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων ἐπιστήμων) ἐν τῇ ὑπὲρ Χριστιανῶν ἀπολογίᾳ (διεξιὼν) καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε καὶ ἤδη παρὰ πᾶσι θεὸς εἶναι πιστεύεται· καὶ ὅτι Τιβέριος καταπλαγεὶς ἀνήγγειλε πάντα ἐπὶ τῆς συγκλήτου· ἡ δὲ οὐ προσήκατο, πειθαρχεῖν νόμῳ παλαιῷ λέγουσα, μὴ πρότερον θεοποιεῖσθαι τινὰ εἰ μὴ ψήφῳ καὶ δόγματι παρ'

---

6. δείξω? λέγξω cod. — 7. ἐναργαῖς cod. — 8. ἀπενείμαντο? — 15. Ced. 336, 11—14. — 17. ἐγ. τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων Ced. — γράφη Ced. — 18. Eus. Chr. II. 267: Tib. 22, Pilatus de Christianorum religione Tiberium certiorem facit. Ced. 336,14 — 337,2 cf. 345,10 — 13, Leo. 58,20 — 23. — 19. τεράστια Ced. — 21. ἁ. δι' ἐπ. ἀνεκ. Ced. — 22. κατὰ cod. — 24. τῇ συγκλήτῳ Ced. — 25. λέγοντ. cod. — Ap. 5: Tiberius, ergo annuntiatum sibi ex Syria Palaestina quae illic veritatem ipsius divinitatis revelarat, detulit ad senatum cum praerogativa suffragii sui. Senatus quia non in se probaverat, respuit. Caesar in sententia mansit, comminatus periculum accusatoribus Chritianorum. 21: Ea omnia super Christo Pilatus, et ipse jam pro sua conscientia Christianus, Caesari tunc Tiberio nuntiavit (Cod. Petrop.) — 26. θεοποιῆσαι Ced.

αὐτοῖς κριθείη. Ὁ δὲ τὸν νόμον τοῦτον ἐδέξατο· ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἐμποδίζειν τοῦ Χριστοῦ τῷ κηρύγματι καὶ μέν γε θάνατον προσηπείλησε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος.

CXV. ΠΕΡΙ ΑΥΓΑΡΟΥ.

Οὕτω γοῦν τῇ θείᾳ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει ἀθρόως ἡ σύμπασα οἰκουμένη τῆς ἱερᾶς τοῦ κηρύγματος διὰ τῆς τῶν ἀποστόλων διδασκαλίας ἐπεπλήρωται, ἐξ ὧν, Θαδδαίου ἐν Ἐδέσῃ τῇ πόλει κηρύξαντος λόγον, καὶ ὁ ἐκεῖσε τοπάρχης Αὔγαρος τὸ σῶμα δεινῷ πάθει κατεχόμενος καὶ φθειρόμενος, ἀκούσας τὸ ὄνομα Χριστοῦ καὶ τὰς δυνάμεις συμφώνως ὑπὸ πάντων μαρτυρουμένας, ἱκέτης Χριστοῦ διὰ γραμματηφόρου γίνεται, ἀξιῶν τῆς νόσου λύσιν εὕρασθαι, γράψας διά τινος Ἀνανίου ταχυδρόμου τάδε· «Αὔγαρος τοπάρχης* Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ ἀναφανέντι ἐν Ἱερουσαλὴμ χαίρειν. Ἤκουσταί μοι τὰ περί σου καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων, ὡς ἄνευ φαρμάκων καὶ βοτανῶν ὑπό σου γενομένων, ὡς γὰρ λόγῳ τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς**, χωλοὺς περιπατεῖν, (καὶ) λεπροὺς καθαρίζεις καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα ἐκβάλλεις καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις καὶ νεκροὺς ἐγείρεις· ἅπερ ἀκούσας, κατὰ νοῦν ἐθέμην (τῶν δύο τὸ ἕτερον, ἢ) ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ἀπ' οὐρανοῦ καταβὰς ἢ υἱὸς ὑπάρχεις τοῦ θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. Διὰ τοῦτο νῦν γράψας, ἀξιῶ ἐλθεῖν σε πρός με καὶ τὸ συνεχόμενον πάθος θεραπεῦσαι· καὶ γὰρ ἤκουσα, ὅτι καταγογγύζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ βούλονταί σε κακῶσαι· πόλις δέ μοι σμικροτάτη ἐστὶν, ἥτις ἐξαρ-

---

2. τῷ χῦ κ. Ced. — μέντοι Ced. — 5. Ced. 308,9 — 309,7. Eus. Chr. II. 297. — 12. Ἐπιστολή cod. in margine. — * πόλεως Ἐδέσσης Ced, Ἐδ. Eus. H. E. I. 13. — 13. πόλει Ἱεροσολύμων Ced. τόπῳ Ἱερ. Eus. — 15. γιν. Ced. Eus. — λόγος Ced. Eus. — ** καὶ cod. — 17. π. λόγῳ ἀπελαύνεις Ced. π. καὶ δαίμονας ἐκβάλλεις Eus. — 18. Ταῦτα πάντα ἀκ. περί σου Ced. Καὶ τ. π. ἀκ. π. σου Eus. (τὸ ἑ. τῶν δύο Eus.). — 20. Ὅτι θς εἶ καὶ κ. ἐξ. ὀ. ταῦτα ποιεῖς ἢ ὕς εἶ Ced. ὅτι σὺ εἶ ὁ θς καὶ κ. ἀ. τοῦ ὀ. π. τ. ἢ ὕς εἶ Eus. — 22. Δ. ταῦτα τοίνυν γρ. ἐδεήθην τῆς σῆς ἰσχύος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι καὶ ἐ. π. με ἵνα τὸ π. ὃ ἔχω θεραπεύσῃς Ced. Δ. τοῦτο γ. ἐδ. σου σκ. πρός με καὶ τὸ π. ὃ ἐ. θεραπεῦσαι Eus. — 22. Ὅτι καὶ (οἱ) Ἰ. κ. σου καὶ β. κ. σε Ced. Eus. — ἐ. σμ. Ced. σμ. μοι ἐ. καὶ σεμνή Eus. ἐξαρκεῖ Eus.

κέσει ἀμφοτέροις»*. (2) Ὁ δὲ Κύριος ἀναγνοὺς ταῦτα ἀντιγράφει πρὸς αὐτὸν οὕτως· «Μακάριος εἶ** πιστεύσας ἐπ' ἐμέ, μὴ ἑωρακώς με. (63ª) Περὶ δὲ οὗ ἔγραψας***, ἐλθεῖν (με) πρός σε, δέον ἐστὶ πληρῶσαι πάντα δι' ἃ ἀπεστάλην (ἐνταῦθα), καὶ**** ἀναληφθῆναι πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με. Καὶ οὕτως ἀποστελῶ σοί τινα τῶν μαθητῶν μου, καὶ ἰάσεταί σου τὸ πάθος καὶ ζωήν σοι καὶ τοῖς ἐν σοι παρέξει». (3) Ταύταις οὖν ταῖς ἐπιστολαῖς ἔτι καὶ ταῦτα συνῆπτο τῇ τῶν Σύρων φωνῇ, Θαδδαίου πράξαντος μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου· «Ὁ τοίνυν Αὔγαρος ἀκούσας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίου, μᾶλλον εἰς πόθον καὶ πίστιν ἐξήφθη μείζονα, κἂν ἐν εἰκόνι τὸν Χριστὸν μόνον θεάσασθαι· καὶ ἀποστέλλει ζωγράφον, ὥστε τὸ θεῖον εἶδος ἐκεῖνο διαχαράξαντα πρὸς αὐτὸν κομίζειν ὡς τάχιστα. Τοῦ δὲ διαμαρτῶντος τοῦ σκοποῦ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ προσώπου χάριν τε καὶ λαμπρότητα, αὐτὸς τῷ οἰκείῳ προσώπῳ ὀθόνην ἐπιθεὶς ἐναπομάττει τὸ ἑαυτοῦ ὁμοίωμα καὶ πέμπει τῷ ἐρῶντι τὸ ποθούμενον». (4) Καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτου πάλιν, ὡς αὐτὸς ἱστορεῖται, ὅτι περ, Κυρίου τεχθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς εὐφυῆ τινα ζωγράφον ἐξέπεμψεν, ὃς τὴν τοῦ τεχθέντος καὶ τῆς τεκούσης εἰκόνα διαγράψας πρὸς αὐτὸν ἤγαγεν· εἰ δὲ οὐ πάντα κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν ἀναγέγραπται, οὐ παρὰ τοῦτο καὶ ἄπιστα· οὐδὲ γὰρ τὰ «ἄλλα σημεῖα, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς», ἀπετετέλεστο, πολλά γε ὄντα, «ὡς μηδὲ χωρεῖν τὸν κόσμον καθ' ἓν γραφόμενα», ἐπειδὴ «οὐκ ἀναγέγραπται», φησὶν ὁ μέγας εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. (5) Ὁ οὖν Τιβέριος τοιοῦτος ὑπάρχων ἄριστος ἐν νεότητι καὶ λόγοις φιλοσόφοις καὶ ῥητορικοῖς

* ἡμῖν. ἔρρωσο Ced. — Ced. 309,22—310,6 prolixius cum Eusebio. — ** Αὔγαρε Ced. Eus. — 2. ἐν ἐμοὶ Ced. Eus. deest Io. XX. 29. — *** μοι Ced. Eus. — 4. π. πλ. με Ced. π. δι' ἃ ἀπ. ἐ. πλ. με Eus. — **** μετὰ τὸ πληρῶσαι Ced. μετὰ τὸ π. οὕτως Eus. — 4. ἀν. (με) π. (τὸν) ἀπ. με (πατέρα)· ἐπειδὰν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστείλω σοι ἕνα τῶν Ced. καὶ ἐπ. Eus. — 6. μου ὀνόματι Θαδδαῖον ὅστις καὶ τὸ π. σου θεραπεύσει καὶ ζ. αἰώνιον καὶ εἰρήνην σοι παρασχῇ κτλ. Ced. μου ἵνα ἰασ. Eus. — 7. σὺν σοι παράσχηται Eus. — T. δὲ. Eus. — 9. τῇ Σφ. Μετὰ δὲ τὸ ἀναληφθῆναι τὸν Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτῷ Ἰούδας, ὁ καὶ Θωμᾶς, Θαδδαῖον τὸν ἀπόστολον κτλ. — ἃ καὶ οὐχ εἰς ἄχρηστον πρὸς λέξιν ἐκ τῶν Σύρων μεταβληθέντα φωνῆς ἐνταῦθά μοι κατὰ καιρὸν κείσθω. Eus. — 21. Io. XX. 30; XXI. 25. — 22. ἀ. ετητέλ. cod., om. Bulg.— 23. οὐκ ἔστι γεγραμμένα Io. — 24. Ced. 337,22—338,16. Ὅρα μεταβολὴν σατανικὴν Τιβερίου καὶ φρίξον, glossa in margine codicis. — 25. ὁ γοῦν — ἐν ν. ἀρ. Ced.

καὶ βελτίστοις * ἔργοις κομῶν ὁ γεννάδας **, αἰφνίδιον εἰς τὴν χείρονα μετεβλήθη γνώμην, ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι καὶ *** ὑπὸ δαίμονος ἐλαύνεσθαι πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν καὶ μιαιφονίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν· καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ἑαυτὸν ἐβεβήλωσε καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. Οὕτως οὖν τὴν ἀρχὴν διοικήσας καὶ ἐξ ἀγαθοεργίας εἰς κακουργίαν κατενεχθείς, φοβερᾷ μὲν ὠμότητι, μυσαρᾷ [δὲ] πλεονεξίᾳ καὶ αἰσχρουργίᾳ καταστρέφει τὸν βίον, ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Γαΐου. Νοσοῦντος γὰς αὐτοῦ, ἱμάτια πολλὰ ἐπιθείς, αὐτὸν ἀπέπνιξεν, μηδὲ ἐκ τῆς προλαβούσης καλοκἀγαθίας καὶ ἀριστείας ὠφεληθείς, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπὸ πάντων μισηθεὶς ὡς ἐν **** τέλει τὸ πᾶν ἐξυβρίσας καὶ διαφθείρας καὶ εἰς αἰώνιον κόλασιν μετὰ τῶν ***** ὁμοίων ἀσεβῶν κατενεχθείς· τοὺς γὰρ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. Εἰκότως οὖν ὁ μὲν ἀπόστολος ἔλεγεν· «Ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, καὶ ἐπιτελέσει». Ὁ δὲ Κύριός φησιν· «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».

CXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΙΟΥ.

37 (5237) Μετὰ δὲ Τιβέριον ἐβασίλευσε Γαΐος Καῖσαρ, ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ Καλλιγουλᾶς, ἔτη δ', ὃς τὸ μὲν πρῶτον μεγαλοφρόνως διέπων τῆς βασιλείας τὰ πράγματα, πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις καθηκόντως ἐκέχρητο ******. (2) Ὕστερον δὲ μετὰ β' χρόνους ἐκστὰς τῆς ἀνθρωπίνης φρονήσεως, κατὰ μίμησιν τοῦ θείου ἑαυτὸν ἀπεθέωσεν καὶ ἀνδριάντα ἑαυτοῦ κατὰ πόλιν ἐν τοῖς ναοῖς, ναὸν θεσπίσας νέ(63b)ου

* τρόποις καὶ Cod. — ** πρὸς γῆρας ἐλθὼν Cod. quod in codice ante λόγοις legitur. — *** ὡς Cod. — **** τῷ Cod. — ***** αὐτοῦ Cod. — 13. ἀπεν. Cod. — ἐγκρίνοντας Cod. — 15. Phil. I. 6. — 16. Mt. XXIV. 13. — 17. βίον μηδὲν ἐκσωθήσεται Cod. Τοῦτον Γαΐος ὁ ἀδελφιδοῦς ἐν τῇ νόσῳ ἀ. ἱ. π. περιθεὶς ἀπ. 346. 1, 2. — ****** Οὗτός ποτε προϊὼν κατὰ τὴν ἀγορὰν καὶ πηλὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἰδών, ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπασιανὸν ἀγορανόμον ὄντα, καί, ὡς ἀμελήσαντα, εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσε, ὅπερ ἐσήμανε τὰ κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. Οὗτος ἐσφάγη ὑπὸ Κλαυδίου. — 20. διῆπ. cod.

Γαΐου ἱερὸν, προσέταξεν ὀνομάζεσθαι. (3) Καὶ οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννησε *, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναιρῶν, ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας· πρὸς τούτου δουκρατίαν νομοθετήσας ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν δεσποτῶν, εἴτις συνίδῃ ἐν αὐτοῖς πλημμέλημα· κἀντεῦθεν δεινὴ συμφορὰ κατείληφε τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας· ἕκαστος γὰρ αὐτῶν ἀμύνασθαι τὸν ἴδιον δεσπότην ἐσπούδαζεν ὑπὲρ ὧν πρὸς αὐτοῦ βασάνων προέπασχεν. (4) Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς μανίαν ἐκτραπεὶς ἄθεσμον, στολὰς γυναικείας ἠμφιέννυτο καὶ τὴν κόμην πλοκάμοις καὶ πλοκί τινι περιστέλλων καὶ γυναικιζόμενος καὶ πᾶσαν αἰσχρουργίαν διαπραττόμενος, τελετὰς ἐπενόει καὶ ξένα μυστήρια ἐπετέλει. (5) Καὶ δὴ λαβών ποτε τὴν οἰκείαν θυγατέρα καὶ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀγάλματος αὐτὴν θέμενος οὕτως ἔφη· «Σὺ ταύτην γεγέννηκας καὶ πατὴρ αὐτῆς ἔννομος ὑπάρχεις. (6) Ταῦτα τοίνυν στρατιῶται θεωροῦντες αὐτὸν ποιοῦντα καὶ μὴ ὑποφέροντες, διεχειρίσαντο αὐτὸν ἐν τῷ βαλανείῳ λουόμενον **.

(7) Ἐφ' οὗ Θευδᾶς ὁ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μνημονευόμενος πλάνος, ἀναπείσας πολλοὺς, ἐπηγγείλατο τεμεῖν τὸν Ἰορδάνην καὶ δίοδον ποιῆσαι τῷ λαῷ. Καὶ διαμαρτήσας ἀνηρέθη καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πάντες. (8) Καὶ ὁ πύργος ἔπεσε τοῦ Σιλωὰμ ἐπὶ τοὺς ιη' ἄνδρας. (9) Καὶ Στέφανος ὁ πρωτομάρτυρ ἐμαρτυρήθη.

---

* Ἐπὶ Γαΐου Ἀγρίππας βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας καὶ Σίμων ὁ μάγος παρὰ Φιλίππου βαπτίζεται, (Cod. 346,4—10)—3. δουλοκρ.?—6. ἰκετῶν cod.—17. ** Σχόλιον. Ἐπὶ Γαΐου κατέπαυσαν οἱ τῶν Ἰουδαίων ἡγεμονεύοντες τετράρχαι. Τούτῳ διαβληθεὶς ὁ Πιλάτος παραστάσιμος ἀνηνέχθη εἰς Ῥώμην καὶ εἰς τοσαύτην περιπέπτωκε περίστασιν, ὥστε αὐτοφονητὴν αὐτοῦ γενέσθαι. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἰς μείζονας ἀταξίας ἐτράπησαν, ὥστ πολλοὺς αὐτῶν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναιρεθῆναι. Ὁ δὲ Καῖσαρ Γάϊος Ἡρώδην ἄλλον Ἀριστόβουλον, ὃν καὶ Ἀγρίππαν ἔλεγον, βασιλέα τῆς Ἰουδαίας ἀνέδειξεν, παραδοὺς αὐτῷ πάσας τὰς τετραρχίας. Οὗτος δεινῶς ἐκακοποίει τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἀνεῖλε δὲ Ἰακώβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρᾳ· οὐκ ἐπαύσατο δὲ ὁ προειρημένος Ἡρώδης ἕως οὗ τῆς θείας δίκης πεῖραν ἔλαβε καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξε. a. 38 (5238) — a. 45 — 47. Act. V. 36, Ios. A. 20. IV. I. — 21. Luc. XIII. 4, a. 32? — 24. Act. VII. 60, a. 40?

(10) Καὶ Παῦλος ἐπίστευσε. (11) Καὶ Φίλων καὶ Ἰώσηπος, οἱ ἐξ Ἑβραίων σοφοί, ἐγνωρίζοντο, ὅστις Ἰώσηπος, φιλαληθὴς ὑπάρχων, μέμνηται Ἰωάννην τὸν πρόδρομον καὶ τὸν Χριστόν. Καὶ περὶ μὲν Ἰωάννου λέγει τάδε· «Τισὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει διολωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ * θεοῦ, καὶ μάλα δικαίως τιννυμένους δίκην διὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ καλουμένου βαπτιστοῦ. Τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει, ἀγαθὸν ἄνδρα, τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκεῖν καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνην, καὶ πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένους, βαπτισμῷ συνιέναι». — Περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ἔφη· «Γίνεται δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον Ἰησοῦς, ἀνὴρ σοφός, εἴγε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν χρή· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν Ἰουδαίων, πολλοὺς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἑλληνηνισμοῦ ἀπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν· Καὶ αὐτόν, ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἱ πρὸ τοῦ κτείνειν ἀγαπήσαντες. Ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια προειρηκότων. Εἰσέτι καὶ νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον».

(12) Ταῦτα τοῦ ἐξ Ἑβραίων συγγραφέως διεξελθόντος, ποίαν ἀπολογίαν ἢ συγγνώμην ἔχουσιν ἀνοηταίνοντες οἱ ἐμβρόντητοι Ἰουδαῖοι; Τοιγαροῦν ὁ Χρυσόστομός φησι· «Πολλῷ μείζονα τοῦ Χριστοῦ τὸν Ἰωάννην ἐνόμιζον εἶναι, διὰ τὸ τὸν μὲν ἐν ἐρημίᾳ τραφῆναι τὸν ἅπαντα χρόνον καὶ υἱὸν ἀρχιερέως καὶ τοιαύτην στολὴν περικεῖσθαι καὶ πάντας ἐπὶ τὸ βάπτισμα καλεῖν καὶ ἀπὸ στείρας

---

25. Ios. A. 18. V. 2. ὀλωλέναι; Ced. 344,18. — 345,2. — * τοῦ Jos. — 5. δ. τιννυμένου Ios. δικαίαν τιννυμένου Ced. — 6. κατὰ π. Ios. — ἐπικαλ. Ios. — Κτ. γὰρ τ. Ἡ. Ios. — 7. καὶ τοὺς Ἰουδαίους Ios. — 10. III. 3. Ced. 345,2.—τοῦτον τὸν χ. Ios. — 11. ἀ. λ. Ios. — 12. π. δ. Ios. — τῶν ἡδ. Ios. — 13. μὲν Ἰουδαίους Ios.— καὶ τοῦ Ios. — ἐπηγ. Ios. — ἑλληνικοῦ Ios. — καὶ πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστός, ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος Ced. — 15. αὐτὸς cod. — 16. οἵγε πρῶτον αὐτὸν ἀγ. Ios. οἱ πρῶτον κτήνειν οἱ πρῶτον ἀγ. cod. οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγ. Leo, κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρ. ἀ. ἀγ. Ced. — 17. ἡμ. ἔχ. Ced. — 19. καὶ εἰρηκότων Ced. θ. π. ἀ. εἰρ. ἐ. τε νῦν Ios. — 23. VIII. 90 C—91. A.

τεχθῆναι, τὸν δὲ Χριστὸν καὶ διὰ τὸ ἐξ εὐτελοῦς κόρης εἶναι — ὁ γὰρ ἐκ παρθένου τόκος οὐδέπω κατάδηλος ἦν πᾶσιν — καὶ διὰ τὸ ἐν οἰκίᾳ τραφῆναι καὶ μετὰ πάντων ἀναστρέφεσθαι καὶ τὴν κοινὴν ταύτην ἐσθῆτα περιβάλλεσθαι, ἔλαττον αὐτοῦ ὑπώπτευον εἶναι, οὐδὲν οὐδέπω τῶν ἀποῤῥήτων εἰδότες ἐκείνων. Συνέβη δὲ καὶ βαπτισθῆναι αὐτὸν παρὰ Ἰωάννου, ὅπερ μᾶλλον ἐβεβαίου τὴν ὑπόνοιαν ταύτην. Ἐννόησον οὖν ἡλίκον ἦν ἰδεῖν· ἄνθρωπον μετὰ ἔτη λ' φοβερὸν ἀπὸ τῆς ἐρήμου καταβαίνοντα, βαθεῖαν μὲν τὴν ὑπήνην ἔχοντα, μειζοτέραν δὲ τὴν κόμην καὶ τρίχας καμήλου ἠμφιεσμένον καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μηδέποτε δεηθέντα». (13) «Καὶ γὰρ ἦν θαυμαστὸν ἄγαν καὶ παράδοξον, ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι καρτερίαν τοσαύτην ἰδεῖν, ὃ δὴ καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐφείλκετο μᾶλλον, τὸν μέγαν Ἠλίαν ἐν αὐτῷ βλέποντας καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου μνήμην παραπεμπομένους ἐκ τῶν ὁρωμένων τότε, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς ἔκπληξιν μείζονα. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ* ἐν πόλεσι καὶ ἐν οἰκίαις ἐτρέφετο πολλάκις τὴν κοινὴν τροφὴν ταύτην. Οὗτος δὲ** τὴν ἔρημον ᾤκησεν ἐκ σπαργάνων αὐτῶν», δι' ὅλου τῶν ἀνθρωπίνων βρωμάτων τε καὶ πομάτων ἀπηλλαγμένος, ὅθεν φησὶν ὁ Κύριος· «Ἦλθε Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, μήτε ἐσθίων μήτε πίνων».

CXVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΛΑΥΔΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Γάϊον ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη ιδ'· καὶ φονεύσας τοὺς φονεῖς Γαΐου, ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ. 41 (5240)

(2) Ἐφ' ᾧ χρόνῳ Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου ἐμαρτύρησε, καὶ Σίμων ὁ μάγος ἀντιτασσόμενος Πέτρῳ δεινότητι λόγου καὶ μαγείας ἀπάτῃ χρώμενος ἀντεφέρετο γενναῖος τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου λεγομένοις λόγοις. Ἀντετάσσετο δὲ τῷ ἀσεβεῖ Σίμωνι καὶ Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος, Πέτρου μαθητής, λόγῳ πεπαιδευμένῳ ἄκρῳ ἑλληνικῷ τε καὶ ῥωμαϊκῷ.

10. VII. 143. E. — 12. τ. κ. Chr. — 13. μ. ἐφ. Chr. — 13. τοῦ μακαρίου μν. ἐκ. Chr. — 15 πλείονα ἐκπ. Chr. — * καὶ Chr. — ** δι' ὅλου Chr. — 18. Mt. XI. 18. — 21. Ced. 346,14? ιγ', μῆνας. θ'. — 23. Ced. 347,21,362,12—364,3. Ἐπὶ τούτου κτλ. 27. πεπαιδευμένος ἄκρως?

(3) Περιῆν δὲ ἐπὶ Κλαυδίου καὶ ὁ ἐν ταῖς πράξεσιν ἐμφερόμενος Αἰγύπτιος λῃστής, ὁ ἐξαγαγὼν τοὺς σικαρίους εἰς τὴν ἔρημον, οὓς καὶ μετῆλθε Φῆλιξ· σικαρίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν διὰ τῶν μαχαιρῶν ὧν ἔφερον· μακρὰς γὰρ μαχαίρας ἐπιφερόμενοι, σικάρια ταῦτα προσαγορεύσαντες, λαθραίως τοὺς παρατυγχάνοντας ἔπληττον.

42 (5245) (4) Καθ' ὃν χρόνον μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας νῆσος ἀνεφυ-
45 (5248) σήθη ἀπὸ σταδίων λ'. (5) Καὶ λιμὸς ἐνέσκηψε μέγας τε καὶ παγκόσμιος κατὰ τὴν προφητείαν Ἀγάβου *.

CXVIII. ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΤΩΝ ΒΙΟΥ.

Καὶ Μάρκος ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Αἰγύπτῳ πρῶτος ἐκκλησίαν πηξάμενος, πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σεμνεῖα τότε προσηγορεύθησαν. (Τὰ γὰρ μέχρι δεῦρο ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ μέγιστα μοναστήρια τυγχάνοντα, οὗτος καὶ πρῶτος ἐξ ἀρχῆς συνεστήσατο), καθὼς καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου δηλῶν οὕτω φάσκει· (2) «Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέναι καὶ ἐκκλησίας πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συνίστασθαι. Τοσαύτη δὲ (καὶ) τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης τε καὶ σφοδροτάτης, ὡς καὶ συγγραφῆς (αὐτὸν) ἀξιῶσαι, τὰς διατριβάς τε καὶ συνελεύσεις ** καὶ πᾶσαν *** ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου

---

1. Περὶ σικαρίων Ced. 347,3—6, Act. XXI. 38, Ios. A. 20. VIII. 6, b. I. 2. XIII. 5, Eus. Chr. II. 271: a. Cl. 5. — 7. Ced. 347,6 — 8, Eus. Chr. II. 211. — 8. Act. XI. 28. Eus. Chr. II. 271. Cl. 8.—9. κ. τὴν πρ. Ἀγ. om. versio Bulg.— * Οὗτος δειλὸς ὢν ὁ Κλαύδιος, πάντας τοὺς προσίοντας αὐτῷ ἐποίησεν ἐρευνᾶσθαι μήτι ξιφίδιον ἔχουσι καὶ [ἐν] τοῖς συμποσίοις ὡπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρεστήκασιν αὐτῷ, ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς εἴθιστο γενέσθαι. Καὶ τοὺς κατηγορήσαντας τῶν ἰδίων δεσποτῶν δούλους καὶ ἀπελευθέρους μονομαχεῖν ἠνάγκαζε καὶ διαφθείρεσθαι· τινὰς δὲ καὶ τοῖς ἰδίοις παρέδωκε δεσπόταις. Μύκηται δὲ πεφαρμαγμένον φαγὼν ἐτελεύτησε. Ced. 346,14—18. et Leo.—11. Ced. 347,21—348,3.—12. πηξαμένου cod.— 16. κ. φησὶν Ἐ. ὁ Π. ὅτι Ced. — Ced. 348,3—15. — 18. Μ. πρ. φασὶ ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στειλάμενον τὸ ε. ὃ δὴ καὶ συνεγράψατο κηρύξαι, ἐκκλησίας τε πρ. ἐπ' α. Ἀ. συστήσασθαι Eus. II. 16. — 19. Τ. δ' ἄρα τῶν Eus. — 21. γρ. αὐτῶν Eus. — 22. δ, καὶ τὰς συνηλύσεις Eus. — ** τάτε συμπόσια Eus. — *** τὴν Eus.

διαγωγὴν, Φίλωνα», τὸν σοφώτατον καὶ αὐτόπτην Πέτρου τοῦ ἀποστόλου καὶ αὐτήκοον καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. — «Τῶν γὰρ (64ᵇ) παρ' ἡμῖν ἀσκητῶν — ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα καὶ σεμνύνει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικοὺς ἄνδρας, ἐξ Ἑβραίων, ὡς ἔοικε, γεγονότας» — καὶ τῶν Ἐσσαίων τὴν ἄσκησιν καὶ πολιτείαν εὖ μάλα προακουσθέντων, ἥτις γε τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων τὴν δικαιοσύνην ἐξ ἐπιμέτρου διενέστηκε· ἀπόγονοι γὰρ ἦσαν Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ καθὼς φησιν· «Ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐνετείλατο ἡμῖν λέγων· Οὐ μὴ πιήτε οἶνον ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἕως τοῦ αἰῶνος· καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομήσητε καὶ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε, καὶ ἀμπελὼν οὐκ ἔσται ὑμῖν, ἀλλ' ἐν σκηναῖς κατασκηνώσετε πάσας τὰς ἡμέρας ὑμῶν, ὅπως ἂν ζήσητε πολλὰς ἡμέρας ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ ἧς διατρίβετε». Καὶ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς Ἰωναδὰβ, τοῦ πατρὸς ἡμῶν, τοῦ φυλάξαι ταῦτα πάντα διὸ φησὶν ὁ θεός· «Ἐπειδὴ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰωναδὰβ, υἱοῦ Ῥηχὰβ, τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ποιεῖν ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς, οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἀνὴρ τῶν υἱῶν* Ῥηχὰβ παρεστηκὼς κατὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς».)

(3) Ἐκ τῶν δικαίων οὖν τούτων καταχθέντες (οἱ Ἐσσαῖοι) οὗτοι (καὶ θαυμάσιοι μᾶλλον ἐπηύξησαν καὶ προσέθεσάν τε καὶ) ἐπέτειναν τὴν (τε πανάγαστον καὶ) πανάρεστον ἀκτημοσύνην καὶ τὴν θεοφιλῆ καὶ θεοπρεπῆ σκληραγωγίαν καὶ ἀνυπέρβλητον ἁγιωσύνην, ὥς ἐστιν ἀκοῦσαι τὰ περὶ αὐτῶν ἐναργῶς ὧδε· (4) Ἐσσαῖοι (ὥς φησιν Ἰώσηπος) Ἰουδαῖοι μὲν εἰσι τὸ γένος, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον, οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ

---

1. τοῦ β. ἀγωγὴν τὸν Φ. Eus. — 4. Ἀλλὰ καὶ τὸν βίον τῶν παρ' ἡ. ἀ. — ἀπ. ἐκθειάζων τε καὶ σεμνύνων Eus. II. 17. — 6. προακουτισθ. Ced. — 7. γ. καὶ φ. Ced. — 8. προγ. codex. — 12. οἰκήσετε Ier. XXXV. 6 — 8, 18,19. — 19. ἡμ. π. Ier. — οἷς cod. — διατρίβεται cod. — 14. ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ πιεῖν κτλ. Ier. — 15. Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κ͞ς Ier. — * Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ier. — 19. Ced. 348,15 — 18 ἀπὸ γὰρ Ἰωναδὰμ υἱοῦ Ῥηχὰβ καταγόμενοι οὗτοι. — 21. τὴν πανάρεστον ἀκτ. καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπ. καθὼς φησι καὶ Ἰώσηπος περὶ αὐτῶν ὅτι Ced. — 23. Ced. 348,17 — 350,31. — 24. Ios. b. I. 2. VIII. 2. Ἐσσηνοὶ μὲν γ. ὄντες om. εὐλ. — 25. Οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς Ios. — 26. σ. καὶ om. Ios.

μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσιν. Καὶ γάμος, μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπερορᾶται, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας νέους ἔτι προσλαμβανόμενοι καὶ διδάσκοντες ὡς * συγγενεῖς ἡγοῦνται καὶ τοῖς ἤθεσιν ἑαυτῶν ἐντυποῦσιν. Καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σώφρονα γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται, τὰς δὲ παρανόμους καὶ θεοστυγεῖς μίξεις καὶ ἀσελγείας τέλειον ἀποστρέφονται καὶ ἀποβάλλονται. Καταφρονεῖται δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην ὡς ἀπέριττον καὶ ἐνάρετον ἀσπάζονται. — Καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσευχὰς δὲ καὶ ψαλμῳδίας πρὸς τὸν θεὸν ἐκ μέσης νυκτὸς μέχρις αὐγῆς ἀναφέρουσιν μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος· καὶ οὕτω πρὸς ἣν ἔχει ἕκαστος τέχνην ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται· καὶ μέχρι ς' ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὸ δειπνήτηριον συναθροΐζονται μετὰ εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. Καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει· προκατεύχεται δὲ τῆς τροφῆς ἁγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς ὁ ἱερεύς· ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαί τι. Καὶ πάλιν ἀριστησάντων ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται καὶ ἁπλῶς ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμενοι γεραίρουσι τὸν θεὸν ἀδιαλείπτως. Καὶ αὖθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἑσπέρας διακαρτερήσαντες, μετὰ τῆς συνήθους σιωπῆς καὶ σεμνο(65ᵃ)πρεποῦς καταστάσεως, ἐπὶ τὰς εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰσέρχονται καὶ τοὺς βραχιτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους, οὗπερ ἐστιν αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις καὶ τὸ μετρεῖσθαι

2. Καὶ γάμου μὲν ὑρεροψία παρ' ἀ. Ios. — 3. π. ἐκλαμβάνοντες ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα δ. Ios,— 3. νέους ἐπεὶ cod.—ἀγενεῖς cod. — * τοῖς Ios.— 4. ἐπιτ. cod. — Τὸν μὲν γ. Ios. — 5. δ. οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γ. ἀσ. φυλασσόμενοι Ios. — 7. Καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνικὸν κτλ. Ios. 3. — 9. Πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥ ὁ. φ. τῶν βεβήλων, πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὥσπερ ἱκετεύοντας ἀνατεῖλαι Ios. 5. — 11. Μετὰ ταῦτα π. ἃς ἕκαστοι τέχνας ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται Ios. — 13. ε' Ios.—14. σ. ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροΐζονται χωρίον — καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δ. Ios. Καὶ οὕτω—πολλῆς om. Slav. — 17. ἐδ. ἑκάστῳ παρατίθησιν Ios. — 18. ὁ ἱ. τῆς τρ. καὶ γ. τινα πρὶν τῆς ἐ. ἀθ. Ἀριστοποιησάμενος δὲ ἐπ. π. ἀρχ. Ios. — 24. ὅπερ cod.— θ'ν ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. ἔπειτα—πάλιν ἐπ' ἐ. μ. δείλης τρέπονται—οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον οὐδὲ θόρυβος μολύνει — καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν ἡ τῶν ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τούτου δὲ ἀ. Ios.

παρ᾽ αὐτοῖς τροφὴν καὶ πόσιν λιτὴν καὶ ἀπερίεργον καὶ σπανίζουσαν. — Οὐδεὶς γὰρ παρ᾽ αὐτοῖς κόρος καὶ χορτασία κοιλίας, ἀλλ᾽ ἔνδεια πολλὴ καὶ ὀλιγοδεΐα. — Τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλῶσαι τὸν βίον οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδεχόνται, ἀλλ᾽* ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι, τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν καὶ κατάστασιν, ἀξινάριόν τε καὶ** περίζωμα δόντες καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον, γυμνάζουσιν ἐπ᾽ ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. Εἶτα μετὰ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πᾶσι ὑπήκοον δοκιμάζεται, καὶ φανεὶς ἄξιος καὶ δόκιμος, οὕτως εἰς τὸν ἱερὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται, καὶ πρό γε πάντων ὅρκους φρικώδεις καὶ ἀπατοῦσιν, πρῶτος μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἐξ ὅλης ψυχῆς καθαρᾶς καρδίας καὶ σώματος τὸ θεῖον, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτον, μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ μήτε μὴν συγκοινωνεῖν ἀδίκοις, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τοῦ δικαίου φροντίζειν — καὶ βιάζεσθαι πάντοτε — καὶ τὸν ἐνήδονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφεσθαι βίον μέχρι θανάτου. Πρὸς δὲ τούτοις ὀμνύουσι πάλιν μηδενὶ μηδὲν τοπαράπαν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων καὶ (τὰ) τῶν ἁγιοπρεπῶν τούτων ἐπιτηδευμάτων ἢ, ὡς αὐτὸς ἀκριβῶς παρέλαβεν, ἀπέχεσθαι δὲ πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας καὶ ταύτῃ μόνῃ προσανέχειν τῇ θείᾳ μέχρις αἵματος θρησκείᾳ καὶ καταστάσει.

(5) Τοσαύτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν δίαιταν λιτότης καὶ ὀλιγότης τῶν θαυμαστῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὡς ὅλῃ τῇ ἑβδομάδι μὴ δεῖσθαι κενώσεως, ἐξ ἧς ἀσκήσεως τοσαύτης πεποίηνται σφοδρὰν τὴν καρτερίαν, ὥστε καὶ πόη φαγεῖν ὀλίγα, καὶ μόνον ἀρκεῖσθαι

1. ποτὸν μέχρι κόρου Ios. — 3. Τῷ δὲ προσερχομένῳ cod. — 5. Τῷ δὲ ζηλοῦντι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ᾽ Ios. 7. — * ἐπ᾽ Ios. — 6. δ. ἀξ. Ios. — ** τὸ προειρημένον Ios. — 8. π. καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δέντες—παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις εὐδέπω μ. γὰρ τὴν Ios. — 9. ἠ. δοκ. Ios. — 9. ἀξ. οὕτως εἰς τὸν ὁμ. Ios.— 10. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς ὁ. αὐτοῖς ὄμνυσι φ. Ios.— 11. εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἐπ. τὰ π. ἀ. δ. φυλάξειν καὶ μ. κ. γ. β. τ. μ. ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις Ios. — 15. Καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρ. τ. ὀμ. Ios.—17. μηδὲν μετ. τῶν δ. ἑτέρως ἢ ὡς ἀ. μετελ. ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας καὶ συντηρήσειν ὁμοίως Ios. 19. ὡς αὐτὰς?—22. Cod. 330,21—332,2.—24. σφοδροὶ?— 25. μόνοις?—ἀρκοῦνται cod. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς οἳ καὶ τὰ μ. πρ. ὑπισχνοῦνται βίβλοις ἱεραῖς καὶ διαφόροις ἁγνείαις καὶ πρ. ἐμπ. Ios. 12.

πολλάκις κἀντεῦθεν εἰκότως ἐν αὐτοῖς πολλοὺς τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ἐκ θείας ἐπιπνοίας καὶ χάριτος καὶ ἀκαταπαύστου μελέτης προφητῶν καὶ [λοιπῶν] ἱερῶν λογίων καὶ προσευχῆς ἐμπαιδοτριβουμένους.

(6) Ταύτην οὖν* Ἰώσηπος ἄκρως ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ μεῖζόν τι προκόπτειν ἔσπευσεν. Ἀκούσας γάρ τινα διαφερόντως ἀσκοῦντα κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, — ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων ἀποκαλυπτόμενον, τροφῇ δὲ αὐτομάτως φυομένῃ χρώμενον, καὶ τὴν ἄκραν ἄσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας, πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο καὶ τρεῖς παρ' αὐτῷ φιλοσοφήσας ἐνιαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε καὶ τῇ τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνῃ.

(7) Ὁ δέ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἡμετέρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων μέμνηται σαφῶς» ἐν τῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου, οὓς θεραπευτὰς, καὶ τὰς ὁμοιοσχήμους καὶ ὁμοτρόπους γυναῖκας καὶ θεραπεύτριδας» ὠνόμασε. Καὶ θεραπευταὶ μὲν, φησὶ, κέκληνται «ἢ παρὰ τὸ [τὰς ψυχὰς] τῶν προσιόντων αὐτοῖς ἀπὸ κακίας παθῶν, ἰατρῶν δίκην ἀπαλλάττοντας** θεραπεύειν ἢ*** τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας ἕνεκα. (Ταύτην γοῦν τὴν προσηγορίαν εἴτε αὐτὸς (65[b]) ἐξευρὼν ἔγραψεν, εἴτε κατ' ἀρχὰς οἱ πρῶτοι τῶν οὕτω βιούντων ἐκαλοῦντο.)» Εἶτα, φησὶ,**** ἀρχόμενοι φιλοσοφεῖν ἐξίστανται τῶν προσηκόντων καὶ τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι καὶ ἔξω τειχῶν προελθόντες ἐν μοναγρίοις καὶ κήποις ἢ ἐν ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνο-

---

1. πολλοὶ cod. Εἰσὶ δὲ et — 2. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος π. καὶ τὰ μ. προγινώσκουσιν ἐκ θ. ἐπ. καὶ χ. ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ cod. — 3. προσευχῇ ἐμπαιδοτριβούμενοι Ced. — 5. Ced. 351,3 — 9. Ios. vita 2. — * ὁ Ced. — 6. ἐπὶ μείζονι πρ. Ced. εἰς μεγάλην παιδείας προύκοπτον ἐπίδοσιν Ios. — 7. Βανοῦν ὄνομα Ios. — 8. δ. χρώμενον, τροφὴν δὲ τὴν α. φυομένην προσφερόμενον — ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ καὶ διατρίψας παρ' α. ἐν. γ' — εἰς τὴν π. ὑπέστρεφον — ἠρξάμην δὲ πολιτεύεσθαι τῇ φ. αἱρέσει Ios. — 12. Ced. 351,10 — 353,6. — 13. ἐν ᾧ ἐπ. λ. π. β. θ. ἢ ἱκετῶν, θ. αὐτοὺς καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς γ. θ. ἀποκαλεῖσθαι φησὶ Eus. II. 17. — 16. ἤτοι Eus. — ** ἀκεῖσθαι καὶ Eus. — *** παρὰ τὸ cod. — 19. Εἴτ' οὖν ἐξ ἑαυτοῦ τ. αὐτοῖς ἐπιτέθειται τὴν πρ.—εἴτε καὶ ὄντως τοῦτ' αὐτοὺς ἐκάλουν κατ' ἀ. οἱ πρ. Eus. — **** πρῶτα μὲν Ced. — 21. ἐξίστασθαι τοῖς προσήκουσι τῶν ὑπ. Eus. — 23. προσελ. cod.—μονάγροις Ced. — 24. κ. καὶ ὀ. Ced. κ. Eus.

μιῶν ἀναμιξίας ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλαβερὰς* εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσκοῦσι βίον. Οὕτω πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος — ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον — ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν — καὶ ἐν ἑκάστῃ συμμορίᾳ οἴκημά ἐστιν ἱερὸν, ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι, τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδεὶς μηδὲν κομίζων, μὴ πότον, μὴ σίτον, μηδέ τι τῶν ἄλλων, ὅσα πρὸς τὰς τοῦ σώματος χρείας ἀναγκαῖα, ἀλλὰ λόγους καὶ νόμους θεσπισθέντας διὰ προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ τἄλλα εἰς ἐπιστήμην καὶ εὐσέβειαν συναύξονται καὶ τελειοῦνται. — Τὸ δὲ ἐξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα σύμπαν αὐτοῖς ἐστιν ἄσκησις· ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι, φιλοσοφοῦσι τὴν πάτριον φιλοσοφίαν. — Ἐγκράτειαν δὲ ὥσπέρ τινα θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ, τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετάς· σιτίον γὰρ ἢ ποτὸν οὐδεὶς ἂν αὐτῶν προσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως, ἐπειδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς εἶναι κρίνουσιν, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. — Ἔνιοι δὲ καὶ δἰ ἡμερῶν τριῶν** ὑπομιμνήσκονται τροφῆς, οἷς πλείων ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνίδρυται. Τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν ὑπὸ σοφίας ἑστιώμενοι, πλουσίως καὶ ἀφθόνως τῷ σώματι χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχειν, μόγις δἰ ἡμερῶν ἓξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς (ἀναγκαίας) ἐθισθέντας. — Αἱ δὲ ἐξηγήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δἰ ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις· πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζῴῳ ἐοικέναι καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν ἐναποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόρατον νοῦν. — Ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερᾶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυ-

1. ἀνομοίων cod. Eus. — ἐπιμ. Cod. — ἀλ. καὶ Eus. — * εὖ Eus. — 4. πλεονάζειν cod. πλεονάζει δ' ἐν Ἀ. Eus. — 5. ἐν ἑκ. δὲ οἰκίᾳ Eus. — 6. καλεῖται Eus. — 8. τελ. μηδὲν εἰσκομίζοντες Eus. — σιτίον Eus. — 9. ν. καὶ λόγια θεσπισθέντα Eus. — 10. τ. οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια Cod. Eus. — 16. δυσμαῖς cod. — ἐπεὶ τὸ Eus. — 17. φ. ἀ. κρ. ἐ. Eus. — σκότος cod. — 18. διὰ γ' ἡ. Eus. — ** οὐχ Eus. — 19. πλέον Cod. — π. ἐπ. Eus. — 20. εὐφρονοῦντες καὶ cod. — ἐστιώμενα cod. — 21. ἀ. τῷ σώματι χ. ᾶς cod. — 22. ἀνάρχειν cod. — καὶ μ. δὶ ἓξ ἡ. Eus. — 23. ἐθιαθέντες Cod. Eus, ἐθιαθέντ. cod. — 26. ἀποκ. Cod.

ναῖκες, ὧν αἱ πλεῖσται γηραλέαι τυγχάνουσι καὶ παρθένοι καὶ τὴν ἁγνείαν οὐκ ἀνάγκῃ, καθάπερ ἔνιαι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἱερειῶν, φυλάξασαι διὰ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἑκουσίως καὶ ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς ὀρεχθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

(8) Ὅτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας * τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδασκαλίας, τά τε ἀρχῆθεν πρὸς τῶν ἀποστόλων ἔθη παραδεδομένα καταλαβὼν ὁ Φίλων ἐγράψε ταῦτα, παντί που δῆλον. (Πολύς γε μὴν τῷ λόγῳ καὶ πλατὺς ταῖς διανοίαις, ὑψηλός τε ὢν καὶ μετέωρος ἐν ταῖς θεωρίαις τῆς θείας γραφῆς **, ποικίλος καὶ πολύτροπος τῶν ἱερῶν λογίων τὴν ὑφήγησιν πεποίηται»). Καὶ ταῦτα μὲν Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ διεξῆλθε, ἐν δὲ τοῖς πρὸς Μαρῖνον τοιάδε πάλιν φησίν.

CXIX. ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΔΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Καὶ γὰρ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία δύο βίους νομοθετεῖ καὶ τρόπους, τὸν μὲν ὑπερφυῆ καὶ τῆς κοι(66ᵃ)νῆς καὶ ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐπέκεινα, οὐ γάμους, οὐ παιδοποιΐας, οὐ περιουσίας ὕπαρξιν παραδεχόμενον, ἀλλ' ὅλον δι' ὅλου τῆς κοινῆς καὶ συνήθους τῶν βιωτικῶν ἀνθρώπων ἀγωγῆς παρηλλαγμένον καὶ μόνον τῇ τοῦ θεοῦ θεραπείᾳ προσῳκειωμένον καθ' ὑπερβολὴν ἔρωτος οὐρανίου· οἱ γὰρ τόνδε μετριῶντες τὸν τρόπον, τεθνᾶναι δοκοῦντες τὸν θνητὸν βίον καὶ αὐτὸ μόνον τὸ σῶμα περιφέροντες ἐπὶ γῆς, φρονήματι δὲ τὴν ψυχὴν εἰς οὐρανοὺς μετενενηγμένοι, οἷά τινες οὐράνιοι, τὸν τῶν ἀνθρώπων ὑφορῶσι βίον, ὑπὲρ τοῦ παντὸς γένους ἀφιερωμένοι τῷ ἐπὶ πάντων θεῷ, οὐ βοοθυσίαις καὶ αἵμασιν οὐδὲ σπονδαῖς καὶ κνίσσαις, ἀλλὰ δόγμασιν ὀρθοῖς ἀληθοῦς εὐσεβείας, καὶ ψυχῆς διαθέσιν κεκαθαρμένοι· καὶ προσέτι τοῖς κατ' ἀρετὴν ἔργοις τε καὶ λόγοις, οἷς τὸ θεῖον ἐξιλε-

---

1. τυγχανούσι π. τὴν Eus. — 2. ἱερισσῶν cod. — 3. φ. μᾶλλον ἢ καθ' ἑκούσιον γνώμην — οὐ θνητῶν ἐκγόνων ἀλλ' ἀθανάτων ὀρ. Eus. — 5. Cod. 353,7 — 11. — * καὶ cod. — 7. π. ἔθη Eus. H. E. II. 17. — τ. ἐγ. Eus. — π. τῷ δ. Eus. — 8. ὑψ. τε καὶ Eus. II. 18. — 9. εἰς τὰς θείας γραφὰς Eus. — ** γεγενημένος Eus. — 10. ποικίλην καὶ πολύτροπον τῶν ἱ. λόγων π. τὴν ὑφ. Eus. — 12. ὡς καὶ Ἐ. ἐν τῇ ἐ. ἱ. ταυτα λέγει· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς π. Μ. ταῦτα φ. Cod. — Hic Eusebii locus ineditus esse videtur.

ούμενοι τὴν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν ὁμογενῶν ἀποτελοῦσιν ἱερουργίαν. Καὶ ὁ μὲν ἀτελὴς καὶ πρῶτος τῆς κατὰ χριστιανισμὸν πολιτείας τρόπος τοιόςδε καϑέστηκεν. Ὁ δὲ δεύτερος καὶ ὑποβεβηκὼς ἀνϑρωπινώτερος καὶ τοῦ πρώτου λίαν ἀσύγκριτος, ὃς καὶ γάμοις συγκατιέναι σώφροσι καὶ παιδοποιΐαις, οἰκονομίᾳ τε τοῖς κατὰ τὸ δίκαιον ἐπιμελεῖσϑαι, στρατευόμενοί τε καὶ τὰ πρακτέα ὑποτίϑεσϑαι, ἀγρῶν τε καὶ ἐμπορίας καὶ τῆς ἄλλης πολιτικοτέρας ἀγωγῆς μετὰ τοῦ ϑεοσεβοῦς φροντίζειν, οἷς καὶ ἀσκήσεων καιροί, μαϑητείας τε καὶ τῶν ϑείων λογίων ἀκροάσεως ἡμέραι ἀφορίσϑησαν· καὶ δεύτερος εὐσεβείας ἀπενεμήϑη βαϑμὸς κατάλληλον τῷ τοιῷδε βίῳ παρέχων τὴν ὠφέλειαν.

(2) Ὡσαύτως καὶ ὁ ϑεῖος Ἀϑανάσιος ἔφη· «Δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐσῶν ἐν τῷ βίῳ, μιᾶς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμου λέγω, ἑτέρας δὲ ἀγγελικῆς, ἀποστολικῆς τε καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρϑενίας ἤτοι τῆς μοναδικῆς πολιτείας, εἰ μέν τις τὴν κοσμικὴν τούτεστι τὸν γάμον ἕλοιτο, μέμψιν μὲν οὐκ ἔχει, τοσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται — λήψεται γὰρ — ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς [καρπὸν] τὸν τριάκοντα· εἰ δὲ τὴν ἁγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτό τις, εἰ καὶ τραχεῖα περὶ τὴν ἀρχὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρϑωτος φαίνεται, ἀλλ' ἔχει, μετὰ τὴν ἔννομον ἄϑλησιν καὶ καρτερίαν, χαρίσματα ϑαυμασιώτερα καὶ ἔνδοξα· τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπόν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἁγιοπρεπῆ φανερῶς πάντως ἐβλάστησε. Οὐκοῦν ὥσπερ ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διῃρημένος, εἴς τε τὸν Φαρισαϊκὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ εἰς τὸν ἐπιδεέστερον κοσμικόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κατὰ χριστιανισμὸν νέος ϑεσμὸς εἰς μοναδικὸν ὑπερφερῆ καὶ βιωτικόν»;

(3) Φαρισαῖοι τοίνυν οἱ ἑρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι καὶ μεμερισμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἐλέγοντο εἴς τε τὸ καϑαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον

12. Ced. 353,11 — 354,19. — μέγας Ἀϑ. Ced. — Locus, ut videtur, ineditus. — 15. ἀγ. καὶ ἀπ. καὶ Ced. — 18. τὴν τριακοντάδα Conj. Bekkeri ad Ced. e seq. ἑκατοντάδα. — 19. περὶ Sic jam conjecerat Bekker ad Ced. pro παρὰ ed. — 21. ϑ. καὶ ἀξιάγαστα Ced. — 23. ἁγ. π. ἐγκατέστησε Ced. — 25. ὑποδ. καὶ κ. Ced. — 27. Ced. 354,4 — 19. — τ. ἑρμ. Ced.

καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. Τὸν δ' αὐτὸν βίον μετήρχοντο καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἡ αὐτὴ, ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, καὶ νηστεία δὶς τοῦ σαββάτου, ξεστῶν καὶ πινάκων καὶ ποτηρίων καθαρισμοὶ, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἐνδελιχεῖς εὐχαὶ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὑπεξαιρουμένων (66[b]) δηλονότι τῶν θαυμασίων Ἐσσαίων ὡς ὑπερτέρων σφόδρα καὶ λίαν ὑπερκειμένων. Ἣν δὴ Φαρισαϊκὴν, ὡς ἄριστον πολιτείαν, ὁ Παῦλος ζηλώσας, εὖ μάλα σεμνύνεται φάσκων· «Ἰσραηλίτης εἰμι, φυλῆς Βενιαμὶν), Ἑβραῖοις ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος». Ὅθεν εἰκότως καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν τὸν τελειότερον καὶ εὐαγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον, ἔφασκε πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῆς οὐρανίου κληρουχίας». «Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». (4) Ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος, (ὡς ἔοικεν) ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν, οὕτω φάσκει»· Ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἁπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν, ἐστὶν ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένη κάθαρσιν ὁλικῇ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἁγνότητι, (πάσης δὲ ὅσης θεμιτὸν θεωρεῖν αὐτὴν ἱερουργίαν, ἐν νοερᾷ θεωρίᾳ καὶ κοινωνίᾳ γεγενημένη καὶ ταῖς τῶν ἱεραρχῶν τελειωτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειριζομένη καὶ ταῖς ἐνθέοις αὐτῶν ἐλλάμψεσι καὶ ἱερουγικαῖς παραδόσεσιν ἐκδιδασκομένη καὶ τὰς ἐποπτευθείσας τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν τελετῶν ἱερουργίας, καὶ πρὸς τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἐπιστήμης, ἀναλόγως εἰς τελειοτήτην ἀναγομένη τελείωσιν). Ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν αὐτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν (καὶ) οἱ μὲν θεραπευτὰς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας (καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἑνιαίας ζωῆς ὡς ἑνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν ἀρετῶν ἱεραῖς συμπτύξεσιν εἰς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν· δι' ὃν καὶ τελεστι-

---

1. εἰς τὸν ν. cod. — μετέρχονται Ced. — 3. π. ν. Ced. — 8. Phil. III. 5. — 10. ἀγγελ. Ced. — 12. Mt. V. 20. — 13. γ. καὶ Φ. Ced. — 14. Ced. 354,19—355,2.— 15. οὕτω φησί Ced. Diouysius hier. VI. 3. ed. Paris. 1615 p. 133. C.—16. Μηδὲ cod.— 17. κεκαθαρμένην cod.—19. θεμ. αὐτῇ θ. ἱερουργίας. — 20. γεγενημένοις etc. cod.— 25. ἐπωνύμων ἑαυτοὺς Ced. ἐπ. ἁ. ἱ. ἠ. οἱ D. — 26. ὀνομάζοντες D. — 27. αἰωνίου cod. — 28. διαιρετῶν D. — 29. δι' οὗ cod., δι' ὃ D.

κὴν αὐτὴν ἱερᾷ ϑεσμοϑεσίᾳ χάριν ἐκάλεσε καί τινος αὐτοὺς ἠξίωσεν ἀφιερωτικῆς ἐπικλήσεως, οὐχὶ ϑεραπευτικῆς· ἐκείνη γὰρ ἐπὶ μόναις ἐκείναις γίνεται ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν, ἀλλ' ἱερουργικῆς ὑπὸ τῶν ὁσίων ἀρχιερέων τῇ ἱεραρχικῇ τελειουργίᾳ δευτέρως ἱερουργουμένης». (5) Ταῦτα (δὲ) ἐκ πολλῶν ἐρευνησάμενος ὀλίγα, ἀναγκαίως οἶμαι, συντέϑεικα διὰ τοὺς ἐπαποροῦντας πῶς καὶ ποῦ καὶ πόϑεν ἡ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ἄσκησις καὶ τάξις, ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ϑείων παραδόσεών τε καὶ ϑεσμῶν, εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ ϑεοστυγῆ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώνυμον, νέον καὶ πρόσφατον* δογματίζοντες ἐξ ἄκρας ἀπονοίας τε καὶ ἀμελείας καὶ ἀβελτηρίας «μὴ νοοῦντες ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται»; Ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων πατέρων ἑπόμενοι καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρχειν. (6) Καὶ οὐ ϑαυμαστὸν περὶ τῆς μοναδικῆς οὐσίας, ὅτι λέγουσιν πολλῷ μᾶλλον περὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων· δυσωπείτω οὖν αὐτούς, εἰ καὶ μὴ ὁ ϑεσπέσιος καὶ ἀποστολικὸς Διονύσιος, ἀλλά γε κἂν οὗτος ὁ μέγας καὶ ἀποστολικὸς Εὐσέβιος μάλα περὶ αὐτῆς δι' ἀκριβείας ἐξηγούμενος· καὶ παυσάσϑωσαν οἱ ἀνοηταίνοντες, οἱ ἅμα καὶ ἀλόγιστοι. Ἰδοὺ γὰρ προφανῶς ἐκ περιουσίας διαβεβαιοῦται καὶ Φίλωνα προάγει μάρτυρα φιλαληϑῆ τε καὶ ἀξιόχρεον, ὡς ἀποστολικὴ (67ᵃ) τάξις ὑπάρχει καὶ παράδοσις ἀρχαιοτάτη καὶ ϑεοφιλεστάτη· ἰσχυραὶ γὰρ αἱ παρὰ τῶν ἐχϑρῶν μαρτυρίαι πεφύκασι, βεβαιοῦσαι τὴν παρ' ἡμῶν ἀλήϑειαν, μηδαμῶς τὸ ἀμφήριστον ὑποδέχεσϑαι· ἀκουέτωσαν δέ γε, πρὸς τοῖς παλαιοῖς τούτοις ἐξηγηταῖς, οἱ πανάϑλιοι καὶ παλαιοὶ τὴν κακίαν, καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων ϑείων πατέρων περὶ τῶν αὐτῶν ἐν ἐπιτόμῳ διεξιόντων καὶ συμφωνούντων ἐκείνοις, ἵνα κἂν οὕτως δυνηϑῶσι τάχα μικρὸν ἀνεϑῆναι τῆς πολλῆς μανίας καὶ λύσεως.

1. αὐτοῖς ἐδωρήσατο χ. ἡ ἱερὰ ϑεσμοϑεσία D. — 2. οὐχ ἱεραρχικῆς D. — 4. ἱερέων D. — 5. Ced. 335,3—14. — ἐρανισάμενος Ced. — 7. ἐπ. πότε καὶ πόϑεν Ced. — 12. νέαν Ced. — * ταύτην Ced. — 13. ἀκ. μανίας τε καὶ ἀπ. καὶ ἀβ. Ced. — 14. 1 Tim. I. 7. — 26. ἀφίριστον cod. отрицаное Slav.

(7) Ὁ γάρ τοι μέγας Βασίλειος περὶ τῆς ἀποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας διεξιὼν, οὕτως ἔφη· «Διὰ τοῦτο* ὁ φιλάνϑρωπος Κύριος, κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διεῖλε τὰ τῶν ἀνϑρώπων, συζυγίαν** καὶ παρϑενίαν, ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὸν τῆς παρϑενίας καὶ ἀσκήσεως ἆϑλον, ἔλϑῃ εἰς συνοίκησιν γυναικὸς, ἐκεῖνο εἰδὼς ὡς ἀπαιτηϑήσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς πρὸς [τοὺς] ἐν συζυγίαις καὶ τεκνοτροφίαις ἁγίους ὁμοιώσεως· (οἷος ἦν ἐν μὲν τῇ παλαιᾷ διαϑήκῃ Ἀβραὰμ, ὃς τῇ τοῦ ϑεοῦ προτιμήσει τὸν μονογενῆ ϑυσιάζων ἀπαϑῶς, ἐμεγαλαύχει καὶ τὰς τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ϑύρας διαπεπετασμένας εἶχε πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐπιξενοῦσϑαι μελλόντων ἑτοιμαζόμενος. Εἰ γὰρ ἤκουσεν· «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς τοῖς· πτωχοῖς», καὶ τὰ μείζονα τούτων ἐπεδείξατο Ἀβραὰμ καὶ Ἰὼβ καὶ Σαμουὴλ καὶ Δαυὶδ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι, ἐν δὲ τῇ νέᾳ διαϑήκῃ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀποστόλων. Ἀπαιτηϑήσεται γὰρ πᾶς τοὺς καρποὺς τῆς πρὸς ϑεὸν ἀγάπης καὶ τὸν πλησίον καὶ τῆς παρατροπῆς τῶν ἐντολῶν τούτων — φησὶ γὰρ ὁ Κύριος· «Ὁ ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἐστί μου ἄξιος». Καὶ ὃς οὐ μισεῖ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαϑητής». Ἆρά σοι οὐ δοκεῖ καὶ*** ὑπογυναίοις τεϑῆναι τὰ εὐαγγέλια; ἰδοὺ σεσαφήνισταί σοι ὡς) ἅπαντες ἄνϑρωποι ἀπαιτηϑησόμεϑα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοὴν, μοναχοί τε καὶ οἱ ἐν συζυγίᾳ· ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλϑόντι ἡ συγγνώμη τῆς ἀκρασίας καὶ τῆς πρὸς τὸ ϑῆλυ ἐπιϑυμίας τε καὶ συνουσίας· τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοϑετημένα οὐκ ἀκίνδυνα τοῖς παραβαίνουσιν. (Καὶ γὰρ εὐαγγελιζόμενος ὁ Χριστὸς τὰ τοῦ πατρὸς ἐντάλματα, τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ διελέγετο·) εἰ δέ που συνέβη αὐτὸν

---

1. Βασιλείου τοῦ μεγάλου de abdicatione rerum H. 233. D, Ced. 355,15—356,4. Ἀλλὰ καὶ ὁ μ. Β. π. ὑποτ. — 2. ἐξιὼν Ced. — * καὶ Ced. — 3. φ. ϑς B. — κ. τῆς ἡ· σ. B.—δύο δ. β. B. — ** λέγω B.—5. π. ἆϑλον ἔλϑοι ἐπὶ σ. B. — 7. καὶ τὴν—ὁμοίωσιν Ced.—9. ἀσυμπ. B. — 12. Οὐ γὰρ B. — Mt. XIX. 21. — 14. ἐπ. Ἰὼβ καὶ ἑ. π. τε καὶ Σ. B.—15. δ: οἷος Π. ἦν καὶ B. — 17. Mt. X. 37. — Luc. XIV. 26. — *** τοῖς B.—21. τεϑεῖσϑαι B. — 22. πάντες γὰρ ἀνοῖ Ced. — 23. συζυγίαις B. Ced. — 24. εἰς συγγνώμην τὸ τῆς Ced. — 27. παρ. καϑὼς φησιν ὁ χς πρὸς τοὺς ἑ. μαϑητὰς Ced.

αὐτὸν καὶ κατ' ἰδίαν ἐπερωτηθέντα τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἀποκρίνεσθαι, διεμαρτύρετο λέγων· «Ὃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω». (Μὴ τοίνυν ἀποπέσῃς, ὦ οὗτος, ὁ πρὸς κοινωνίαν γυναικὸς προηρημένος, ὡς ὑπ' ἐξουσίας ἔχων τὸν κόσμον περιβάλλεσθαι· πλειόνων γάρ σοι πόνων καὶ φυλακῆς χρεία πρὸς τὴν τῆς σωτηρίας ἐπιτυχίαν, ἅτε δὴ καὶ ἐν μέσῳ * παγίδων καὶ τοῦ κράτους τῶν ἀποστατικῶν δυνάμεων οἰκεῖν ἐκλεξαμένῳ καὶ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῶν ἁμαρτιῶν ἐπ' ὄψιν ἔχοντι καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν ἐπιθυμίαν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκμεμοχλευμένῳ πάσας σου τὰς αἰσθήσεις. Γίνωσκε οὖν ὡς οὐκ ἀποδράσεις τὴν πρὸς τὸν ἀποστάτην παλαίστραν οὐδὲ τῆς τούτου νίκης καθάψῃ ἄνευ πόνων πολλῶν τῶν ἐπὶ φυλακῇ τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων».)

(8) Καὶ ταῦτα μὲν ἐν παραδρόμῳ πρὸς τοὺς ἐν συζυγίᾳ ἀκινδύνως τὴν τῶν ἐστολῶν τοῦ Χριστοῦ φυλακὴν καταμελοῦντας εἰρήσθω. Σὺ δὲ (67[b]) ὁ τῶν οὐρανίων πολιτευμάτων ἐραστὴς καὶ τῆς ἀγγελικῆς διαγωγῆς πραγματευτὴς καὶ τῶν ἁγίων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ συστρατιώτης γενέσθαι ἐπιθυμῶν, τόνωσον σεαυτὸν πρὸς ὑπομονὴν θλίψεων, κἂν ἀνδρείως προσέλθῃς τῇ συγκλήτῳ τῶν μοναχῶν, ἰδοὺ τοίνυν, καὶ ὁ θεῖος διδάσκαλος, εἰς δύο βίους τὸν Χριστὸν διελέσθαι τὰ τῶν ἀνθρώπων φάσκει· καὶ τὸν μὲν κόσμιον καὶ γεώδη, τὸν δὲ οὐράνιον, ἀγγελικόν τε καὶ ἀποστολικόν· ὡς καὶ ἑτερόθεν πάλιν φησί· Μάθε, διδάχθητι ἀποστολικὴν πολιτείαν τουτέστιν ὀφθαλμῶν ἀκρίβειαν, γλώσσης ἐγκράτειαν, σώματος δουλαγωγίαν, φρόνημα ταπεινὸν, ἐννοίας καθαρότητα, ὀργῆς ἀφανισμόν· ἀγγαρευόμενος πρόσστηθι, ἀποστερούμενος μὴ δικάζου, μισούμενος ἀγάπησον, διωκόμενος ἀνέχου, βλασφημούμενος παρακάλει, νεκρώθητι τῇ ἁμαρτίᾳ, συσταυρώθητι τῷ Χριστῷ, ὅλην τὴν ἀγάπην μέταθες ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἀλλὰ χαλεπὰ ταῦτα· τί τῶν ἀγαθῶν εὐκολώτερον; τίς καθεύδων τρόπαιον ἔστηκεν; τίς τρυφῶν καὶ καταυλούμενος τοῖς τῆς καρτερίας κατεκοσμήθη στεφάνοις; Οὐδεὶς

1. σ. καὶ κατ' ἰ. ἐπ. ἀ. ἀπ. τ. ἀ. μ. B. — 2. M. XIII. 27. — 3. ἀναπ. B. — 4. ἐπ ἐξ. B. — περιβαλέσθαι B. — * τῶν B. — 8. ἐν ὄψεσιν B. — 10. Γ. τοίνυν ὡς B. — 12. δογμ. B.

μὴ δραμὼν ἀνεῖλε τὸ βραβεῖον· πόνοι γεννῶσι δόξαν· κάματοι προσξενοῦσι στέφανον· «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ὑμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Φημὶ κἀγὼ, ἀλλὰ τὰς μὲν θλίψεις ταύτας ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ μακαριότης ἐκδέχεται, τοὺς δὲ τῆς ἁμαρτίας καμάτους τὸ τῆς γεέννης ἐπίπονον καὶ σκυθρωπὸν πῦρ ἄσβεστον ἀναμένει.

Ταύτῃ τοι καὶ ὁ θεηγόρος Νεῖλος ἔφη· «Φιλοσοφεῖν ἐπετήδευσαν μὲν Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγοι, μόνοι δὲ τὴν ἀληθινὴν σοφίαν ἐζήλωσαν οἱ Χριστοῦ μαθηταί, ἐπεὶ καὶ μόνοι — τὴν ὄντως σοφιαν ἔσχον διδάσκαλον. Οἱ μὲν γὰρ πρότεροι καθάπερ ἐν σκηνῇ δρᾶμα ὑποκρινόμενοι, ἀλλοτρίῳ ἑαυτοὺς κατεκόσμησαν προσωπείῳ, ὄνομα κενὸν ὑποδύντες, ἀληθοῦς φιλοσοφίας ἐστηρημένοι· ἐν μὲν τῷ τρίβωνι καὶ τῇ ὑπήνῃ καὶ τῇ βακτηρίᾳ τὸ φιλόσοφον ἐνδεικνύμενοι, περιεπόντες καὶ τὸ σῶμα, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς δεσποίναις ὑπηρετούμενοι, γαστρὸς ὄντες δοῦλοι, καὶ τὰς ὑπογαστρίους ἡδονὰς ὡς φύσεως ἔργον ἀποδεχόμενοι, ταῖς λαμπραῖς τραπέζαις κυνιδίων δίκην λίχνων ἐφαλλόμενοι, οὐκ εἰδότες ὅτι πρὸ πάντων ἐλεύθερον δεῖ εἶναι τὸν φιλόσοφον καὶ μᾶλλον φεύγειν τὸ δοῦλον εἶναι παθῶν ἢ ἀργυρόνητον καὶ οἰκότριβα· τὸ γὰρ ἀνθρώπων εἶναι δοῦλον οὐδὲν ἴσως ἔβλαψε τὸν ὀρθῶς βεβιωκότα, τὸ δὲ πάθεσιν ὡς δεσπόταις χρώμενον ὑπηρετεῖν ταῖς ἡδοναῖς, αἰσχύνην ἤνεγκεν καὶ γέλωτα πολύν. Εἰσὶ μὲν οὖν παρ' αὐτοῖς καθόλου τῆς πράξεως ἠμεληκότες, λογικὴν δὲ φιλοσοφίαν, ὡς δοκοῦσιν, ἐπανηρημένοι, μετεωρολέσχαι τινὲς ὄντες καὶ τῶν ἀναποδείκτων ἐξηγηταί, μέγεθος οὐρανοῦ καὶ ἡλίου μέτρα καὶ ἀστέρων ἐνέργειαν εἰδέναι κατεπαγγελλόμενοι, ἔστι δ' ὅτε καὶ θεολογεῖν μὲν ἐπιχειροῦντες, ὅπου καὶ ἡ ἀλήθεια ἀνέφικτος καὶ ὁ στοχασμὸς ἐπικίνδυνος, ζῶντες δὲ τῶν ἐν βορβόρῳ κυλινδουμένων χοίρων ἀτιμότεροι. Εἰ δὲ καί τινες ἐγένοντο πρακτικοί, τούτων ἐγένοντο χείρους, δόξαις τε καὶ ἐπαίνοις τοὺς (68ᵃ) πόνους πεπραχότες· οὐδενὸς γὰρ ἑτέρου χάριν ἢ ἐπιδείξεως καὶ φιλοδοξίας ἐπετήδευον οἱ δείλαιοι τὰ πολλά· μισθὸν εὐτελῆ καὶ

1. 2 Tim. II. 5? — 2. Act. XIV. 22. — 7. Νείλου, liber asceticus (Bibl. Maxima VII. 1156. — 20. τῶν — βεβιωκότ. cod.

εὔονον τῆς τοιαύτης καταλλαττόμενοι ταλαιπωρίας· τὸ γὰρ σιωπῆσαι διὰ παντὸς κατὰ τὴν Πυθαγορικὴν νομοθεσίαν καὶ χόρτῳ τρέφεσθαι, τριχίνοις ῥακίοις σκεπάζεσθαι καὶ ἐν πίθῳ κατακεκλεῖσθαι καὶ διαβιῶναι μηδεμίαν ἀμοιβὴν μετὰ θάνατον προσδοκᾷν, πάσης ἀνοίας ἐστιν ἐπέκεινα, τῷ βίῳ τούτῳ συγκαταλύειν τῆς ἀρετῆς τὰ ἔπαθλα. — (10) Ἰουδαῖοι δὲ ὅσοι τοῦτον ἐτίμησαν τὸν βίον, εἰσὶ μὲν τοῦ Ἰωναδὰβ ἀπόγονοι· πάντας δὲ τοὺς ὡσαύτως βιοῦν ἐθέλοντας προίεμεν εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάγουσαν πολιτείαν, οἵτινες ἐν σκηναῖς κατοικοῦσι διαπαντὸς, οἴνου τε καὶ τῶν πρὸς τὸ ἁβροδίαιτον πάντων ἀπεχόμενοι καὶ δίαιταν ἔχοντες εὐτελῆ καὶ τὴν χρείαν συμμεμητρημένην τοῦ σώματος· καὶ σφόδρα μὲν οὖν ἐπιμελοῦντες τῆς ἠθικῆς ἕξεως, θεωρίᾳ δὲ τὰ πολλὰ προσμένουσιν· ἔνθεν γὰρ καὶ Ἐσσαῖοι καλοῦνται, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ ὀνόματος, καὶ ἁπλῶς ἐστιν αὐτοῖς πάντοθεν κατορθούμενος ὁ τῆς φιλοσοφίας σκοπὸς, οὐδαμοῦ τῶν πραγμάτων διαμαχομένων τῷ ἐπαγγέλματι. Ἀλλὰ τί τῶν ἀγώνων ὄφελος αὐτοῖς καὶ τῆς ἐπιπόνου ἀθλήσεως τὸν ἀγωνοθέτην Χριστὸν ἀνῃρηκόσι; καὶ τούτων γὰρ ὁμοίως ὁ τῶν πόνων οἴχεται μισθὸς, ἀρνησαμένων τὸν τῶν ἐπάθλων διανομέα· καὶ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς καὶ φιλοσοφίας ἀπεσφάλησαν. (11) Φιλοσοφία γάρ ἐστιν ἠθῶν κατόρθωσις μετὰ δόξης τῆς περὶ τοῦ ὄντος γνώσεως ἀληθοῦς· ταύτης δὲ ἀπεσφάλησαν ἄμφω καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, τὴν ἀπ' οὐρανοῦ παραγενομένην σοφίαν παραιτησάμενοι καὶ χωρὶς Χριστοῦ φιλοσοφεῖν ἐπιχειρήσαντες, τοῦ μόνου παραδείξαντος ἔργῳ καὶ λόγῳ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν. Οὗτος γὰρ πρῶτος καὶ μόνος* ἔτεμε τῷ βίῳ, τὴν ταύτης πολιτείαν ἐπιδειξάμενος καθαρὰν, ἀνωτέραν ἀεὶ φέρων τὴν ψυχὴν τῶν παθῶν τοῦ σώματος· ἔσχατον δὲ καὶ αὐτῆς καταφρονήσας,** ὅτε ἡ παρ' αὐτοῦ οἰκονομουμένη σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἀπῄτει θάνατον, διδάσκων διὰ τούτου, ὅτι δεῖ τὸν φιλόσοφον ὀρθῶς προαιρούμενον ἀρνήσασθαι μὲν τὰ ἡδέα πάντα τοῦ βίου, πόνων δὲ καὶ παθῶν εὖ μάλα ἐπικρατεῖν, καταφρονοῦντα τοῦ σώματος, ἔχειν δὲ μηδὲ τὴν ψυχὴν τιμίαν, ἀλλὰ καὶ ταύτην προθύμως πρόεσθαι, ὅταν δι' ἀρετῆς ἀπόδειξιν ἀποθέσθαι

---

9. τὴν πρὸς cod. — 17. ἀπηρνημένοις? — 19. ἀποσφαλίρειν cod. — * ὁδὸν? — ** τῆς ζωῆς vel. ψυχῆς?

δέοι. Καὶ ταύτην παραλαβόντες οἱ ἀπόστολοι αὐτοῦ καὶ μαϑηταὶ γνησίως τὴν διαγωγὴν ἐμιμήσαντο· ἅμα γὰρ τῷ κληϑῆναι ἀποταξάμενοι μὲν τῷ βίῳ καὶ ὑπεριδόντες πατρίδος καὶ γένους καὶ ὑπάρξεως, πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ ἐπίπονον εὐϑὺς μετετάξαντο βίον, διὰ πάντων χωρήσαντες τῶν δυσχερῶν καὶ τεϑλιμμένων, διωκόμενοι, κακουχούμενοι, ὑστερούμενοι, ἐλαυνόμενοι, γυμνητεύοντες, ὑβριζόμενοι, ἐμπτυόμενοι, αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς· ὕστερον δὲ καὶ ϑανάτου κατεφρόνησαν καλῶς διὰ πάντων μιμησάμενοι τὸν διδάσκαλον, τῷ βίῳ καταλιπόντες πολιτείας ἀρίστης εἰκόνα. Ἀλλὰ ἐπειδὴ γράφειν ἀπὸ (68[b]) τῆς εἰκόνος ταύτης πάντες χριστιανοὶ τὸν ἑαυτῶν βίον ὀφείλονται, ἢ οὐκ ἠβουλήϑησαν, ἢ ἠτόνησαν πρὸς τὴν μίμησιν· ὀλίγοι δέ τινες ἠδυνήϑησαν τὰς κοσμικὰς ὑπερκύψαι ταραχὰς καὶ φυγεῖν τὴν ἐν ταῖς πόλεσι ζάλην καὶ τὴν τοῦ ματαίου βίου φροντίδα τε καὶ προσπάϑειαν· καὶ οὕτως ἔξω γενόμενοι τῶν κοσμικῶν ϑορύβων, τὸν νομαδικὸν ἀσπασάμενοι βίον, ἐκμαγεῖον τῆς ἀποστολικῆς ἀρετῆς ἐποιήσαντο, τοῦ μὲν κεκτῆσϑαι τὴν ἀκτημοσύνην προκρίναντες διὰ τὸ ἀπερίσπαστον, τροφῆς δὲ κεκαρυκευμένης τὴν ἐσχεδιασμένην προτιμήσαντες, διὰ τὰς τῶν παϑῶν ἐπαναστάσεις τῇ παρατυχούσῃ τροφῇ τὴν χρείαν τοῦ σώματος ἐκπληροῦντες, ἐνδυμάτων τε μαλακῶν καὶ τῆς χρείας ἔξω, ὡς ἀνϑρωπίνης χλιδῆς ἐπίνοιαν ἀλογήσαντες, λιτῇ καὶ ἀπεριέργῳ στολῇ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀνάγκην ἐχρήσαντο. (12) Καὶ γὰρ ὁ Κύριος τῷ πλουσίῳ τὴν τελειοτάτην τοῦ κατὰ ϑεὸν ἀκροτάτου βίου τούτου σαφέστατα ὑποτιϑέμενος* «πωλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα καὶ διαδοῦναι πτωχοῖς», καὶ οὕτως ἀμερίμνως καὶ ἀπερισπάστως ἀκολουϑεῖν «τὸν σταυρὸν ἄραντα» προσέταξε καὶ τὸν τοῦτο μὴ ποιοῦντα ἀνάξιον ἑαυτοῦ ἔκρινεν. «Ὅστις γάρ, φησιν, οὐκ ἀφήσει πατέρα ἢ μητέρα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου καὶ ἀρεῖ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουϑήσει μοι, οὐκ ἐστί μου ἄξιος». Τοιγαροῦν οὐκ ἔστιν ἄλλως τῆς ἀξίας ταύτης καὶ τῆς τελειότητος ἐπιτυχεῖν εἰ μὴ καϑ' ὃν τρόπον ὁ ὑπερτελὴς καὶ προτέλειος ἐδίδα-

---

3. πατρίδα cod. — 15. ἀσπάσασϑαι cod. — 21. ἀτροφῆς Scholion. — ἀναλογίσαντες cod. — * ἐντολὴν? — 24. Mt. XIX. 21. — 26. Mt. X. 21. — 27. Mt. XIX. 29, X. 38.

ξε Κύριος. Θαυμαστέον τοιγαροῦν ἡμῖν καὶ σφόδρα τιμητέον, τοὺς ἀπαρνησαμένους πᾶσαν πρόσκαιρον ἡδονήν τε καὶ προσπάϑειαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ πρὸς τὴν νομαδικὴν πολιτείαν μεταχωρήσαντας καὶ πᾶσαν τὴν γῆν πληρώσαντας — καὶ γὰρ μεμέστωται τούτων Αἴγυπτος καὶ Λιβύη καὶ Αἰϑιόπεια καὶ Ἰνδία, Μαυριτανία τε καὶ αἱ Θηβαΐδες· τούτων Συρία πλήρης καὶ Κιλικία καὶ Γαλατία, Πόντος τε καὶ Ἀρμενία, Μεσοποταμία καὶ ἡ Περσὶς ἅπασα τούτων ἀνάπλεως, Παλαιστίνη καὶ Ἀραβία καὶ Κύπρος, Ἀσία τε καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι καὶ ἡ Ἑλλὰς πᾶσα, ναὶ μὴν καὶ Ῥώμη καὶ Ἱσπανία καὶ Γαλατία μέχρι τοῦ πέρατος τῆς γῆς πέπλησται μοναστηρίων καὶ ἀσκητῶν, καὶ πᾶσα ἡ γῆ κατευλόγηται καὶ ἁγιάζεται προδήλως ταῖς τούτων χοροστασίαις τε καὶ ψαλμῳδίαις.

(13) Καὶ δὴ Γρηγόριος ὁ πάνσοφος καὶ τῆς ϑεολόγου ἐπωνυμίας ἀποσεμνύνων αὐτὸς λέγει· «Οἱ ψάλλοντες, οἱ δοξάζοντες, οἱ μελετῶντες τὸν νόμον Κυρίου ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ τὰς ὑψώσεις τοῦ ϑεοῦ ἐν ταῖς λάρυγξι φέροντες· καὶ ταῦτα δὴ τὰ καλὰ τοῦ κατὰ ϑεὸν βίου προγράμματα καὶ μηνύματα, οἱ σιωπῶντες κήρυκες, αὐχμῶσα καὶ πιναρὰ κόμη, πόδες γυμνοὶ καὶ τοῖς ἀποστολικοῖς ἑπόμενοι, μηδὲν νεκρὸν φέροντες, κουρὰ σύμμετρος, περιβολὴ τύφον κολάζουσα, ζώνη τῷ ἀκόσμῳ κοσμία, μικρόν τι τοῦ χιτῶνος ἀναστέλλουσα καὶ ὅσον μὴ ἀναστέλλειν, βάδισμα εὐσταϑές, ὀφϑαλμὸς οὐ πλανώμενος, μειδίαμα προσηνές, μᾶλλον δὲ ὁρμὴ μειδιάματος, ἀκρασίαν γέλωτος σωφρονίζουσα, λόγος τῷ λόγῳ κινούμενος *, ὁδηγίαν τοῦ κρείττονος, ἐπίπληξις εὐφημίας ποϑεινοτέρα μέτρα κα(69ᵃ)τηφείας καὶ ἀνέσεως καὶ ἡ δι' ἀμφοτέρων μίξις καὶ κράσις» — «Καὶ ἃ μείζω τούτων ἔτι καὶ ὑψηλότερα, ὁ ἐν πενίᾳ πλοῦτος, ἡ ἐν παροικίᾳ κατάσχεσις, ἡ ἐν ἀτιμίᾳ δόξα, ἡ ἐν ἀσϑενείᾳ δύναμις, ἡ ἐν ἀγαμίᾳ καλλιτεκνία, εἴπερ κρείττονα τῶν ἀπὸ σαρκὸς ἐρχομένων τὰ κατὰ ϑεὸν γεννήματα, οἱ τρυφῶντες τὸ μὴ τρυφᾶν, οἱ ταπεινοὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον, οἱ σαρκὸς ἔξω καὶ ἐν σαρκί,

---

14. Τοῦ ϑεολόγου, orat. XII. I. 191. A—D. — * σιωπὴ λόγου τιμιωτέρα, ἔπαινος ἀλα τι ἠρτυμένος, οὐ πρὸς ϑωπείαν, ἀλλ' Gr. — 30. ἀρχ. Gr. — τῷ Gr.

ὧν μερὶς Κύριος, οἱ πτωχοὶ διὰ βασιλείαν καὶ διὰ πτωχείαν βασιλεύοντες· οὗτοί με καὶ παρόντες λαμπροὺς ποιοῦσιν, ἡ ἐμὴ περιουσία, τὸ ἐμὸν* ἐντρύφημα, καὶ ἀπόντες συστέλλουσι». Τίνες δὲ εἰσὶν οὗτοι; «Οἱ κόσμῳ χωρήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῷ Θεῷ τὸν βίον καθιερώσαντες· καὶ τὴν ἔρημον ἀσπαζόμενοι ζῶσι Θεῷ πάντων μᾶλλον τῶν στρεφομένων ἐν σώματι» λέγω δὴ τοὺς καθ' ἡμᾶς Ναζηραίους «οἱ μὲν τὸν πάντη μοναδικὸν** καὶ ἄμικτον διαθλοῦντες βίον, ἑαυτοῖς μόνοις προσλαλοῦντες καὶ τῷ Θεῷ — οἱ δὲ ἀγάπαις μόνον τῇ κοινωνίᾳ στέργοντες, ἐρημικοί τε ὁμοῦ καὶ μιγάδες· καὶ τοῦτον μόνον κόσμον εἰδότες ὡς τῇ ἐρήμῳ γνωρίζουσιν, τοῖς μὲν ἄλλοις τεθνηκότες ἀνθρώποις καὶ πράγμασιν, ὅσα ἐν μέσῳ περιφθείρεται, στροβοῦντά τε καὶ στροβούμενα καὶ παίζοντα ἡμᾶς ταῖς ἀγχιστρόφοις μεταβολαῖς, ἀλλήλοις τε κόσμος ὄντες καὶ τῇ παραθέσει τὴν ἀρετὴν θήγοντες». Καὶ ταῦτα μὲν Γρηγόριος. Ὁ δὲ θεοῤῥήμων Χρυσόστομος ἐν τῇ κατὰ μαθητῶν ἑρμηνείᾳ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μοναχῶν φησίν· «Οὐχ οὕτως ἐστὶ λαμπρὸς ὁ οὐρανὸς τῷ ποικίλῳ τῶν ἄστρων χορῷ, ὡς ἡ ἔρημος Αἰγύπτου τὰς σκηνὰς πάντοθεν ἡμῖν τῶν μοναχῶν δεικνύουσα, οἵτινες «τὸ πῦρ τοῦ Χριστοῦ δεξάμενοι, πρὸς*** οὐρανὸν ἀθρόοι μεθωρμήσαντο καὶ θερμότεροι τῶν ἄλλων ὄντες πρὸς εὐσέβειαν, τὰς ἀσωμάτους δυνάμεις τῇ — τῆς φιλοσοφίας ἀπαθείᾳ μιμοῦνται. Καὶ εἴτις ἐν τῇ χώρᾳ γέγονεν, οἶδεν ἃ λέγω· εἰ δέ τις οὐκ ἐπέβη τῶν ἁγίων σκηνῶν ἐκείνων, ἐννοείτω τὸν μέχρι νῦν ἐν τοῖς ἁπάντων στόμασιν ᾀδόμενον, ὃν μετὰ τοὺς ἀποστόλους ἡ Αἴγυπτος ἤνεγκεν, τὸν μέγαν καὶ μακάριον Ἀντώνιον, καὶ οἵων ὄψεων θείων ἠξιώθη καὶ βίον θεοπρεπῆ τε καὶ ἀγγελικὸν ἐπεδείξατο. Καὶ τοῦτο εἴσεταί τις ἀναγνοὺς

---

2. οὐ τιμαί καὶ παρόντας cod. παρόντων? — λαμπρὸν ἐποίουν Gr. — * ἀγαθὸν Gr. — 3. συνέστελλον Gr. — 4. Or. XXI. 384 B, C. κόσμου χωρίζοντες Gr. — 5. ἑ. καὶ τὴν Gr. — ** τε Gr. — 8. ἀγάπ. μόνον cod. — 9. ἐρημικοῖς codex. — 10. καὶ τοῦτο μ. κ. ἑ. ὅσον ἐν τῇ ἑ. γνωρ. Gr. post. θεῷ. — 11. περιφέρεται Gr. — 12. ἀλλ. δὲ Gr. — 15. Τοῦ Χρυσοστόμου VII. 127 A. — 17. πανταχόθεν Chr. — 18. δ. τῶν μ. Chr. — 19. ἀθρόον Chr. — 21. μιμοῦντ. cod. — *** τὸν Chr. — 20. ὄντες καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ πρὸς ἡδονὴν σωμάτων προπετέστεροι, τὰς Chr. — 22. οὐδέποτε ἐπ. Chr. — τῶν σκ. Chr. — 23. στ. ὄντα ὃν Chr. — 24. μακ. καὶ μ. Chr. — 25. καὶ λογιζέσθω ὅτι — θείας ὄψεως κατεξ. καὶ τοιοῦτον ἐπ. β. οἷον οἱ τοῦ χῦ νόμοι ζητοῦσι Chr. — 26. τις μ. ἀ. ἐντυχὼν τῷ βιβλίῳ τῷ τὴν ἱστορίαν ἔχοντι τῆς ἐκείνου ζωῆς Chr.

αὐτοῦ τὸν βίον μετὰ ἀκριβείας, ἐν ᾧ καὶ πολλὴν ὄψεται τὴν προφητείαν. Καὶ γὰρ τῶν περὶ τὰ Ἀρείου νοσούντων, προανεφώνησέ τε καὶ εἶπεν τὴν ἐκείνοις μέλλουσαν γίνεσθαι βλάβην, τοῦ θεοῦ δείξαντος αὐτῷ* καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ μέλλοντα». — Ἀληθείας ἐστιν ἀπόδειξις, τὸ μηδένα τῶν αἱρετικῶν ἄνδρα τοιοῦτον ἔχειν. (15) «Διὸ δὴ καὶ θαυμάζω σφόδρα καὶ τελείαν ἐπαινῶ τοὺς τὰς ἐρήμους κατειληφότας μοναχοὺς τῶν τε ἄλλων ἀρετῶν ἕνεκα καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς ἐσθῆτος· βούλει γάρ σοι δείξω τοὺς ὄντας ἐστολισμένους καὶ «τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου» ἔχοντας, τοῦ γάμου ἐκείνου, καὶ ὡς ἐν οὐρανῷ ἐν γῇ διατρίβοντας· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν τὰ καταγώγια χεῖρον τῶν οὐρανῶν διάκεινται· καὶ γὰρ ἄγγελοι κατάγονται πρὸς αὐτοὺς καὶ ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης· εἰ γὰρ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ἦλθον, ἄνδρα γυναῖκα ἔχοντα καὶ παιδία διατρέφοντα, ἐπειδὴ φιλόξενον εἶδον, ὅταν πολλῷ πλείονα εὕρωσιν ἀρετὴν καὶ ἄνθρωπον σώματος καταφρονοῦντα** καὶ σαρκὶ σαρκὸς ὑπερορῶντα, πολλῷ μᾶλλον ἐνταῦθα διατρίβουσι καὶ χορεύουσι τὴν αὐτὴν πρέπουσαν χορείαν· καὶ γὰρ τράπεζα (69[b]) παρ' ἐκείνοις πάσης πλεονεξίας καθαρὰ καὶ φιλοσοφίας μεστή· οὐχ αἵματος χείμαῤῥοι παρ' αὐτοῖς οὐδὲ κρεῶν κατακοπαὶ οὐδὲ καρυκεῖαι καὶ κνίσεις ἀηδεῖς, οὐδὲ καπνὸς ἀτερπὴς καὶ δρόμοι καὶ θόρυβοι καὶ ταραχαὶ καὶ κραυγαὶ ἐπαχθεῖς, ἀλλ' ἄρτος καὶ ὕδωρ, τὸ μὲν ἐκ πηγῆς καθαρᾶς, τὸ δὲ ἀπὸ δικαίων πόνων. Εἰ δέ που καὶ φιλοτιμώτερον ἑστιᾶσθαι βουληθεῖεν ἀκρόδρυα ἡ φιλοτιμία γίνεται καὶ μείζων ἐνταῦθα ἡ ἡδονὴ ἢ ταῖς βασιλικαῖς τραπέζαις. Ταύτην καὶ ἄγγελοι τὴν τράπεζαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ θεωροῦντες κατατρέπονται καὶ ἥδονται· εἰ γὰρ «ἐπὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι» χαίρουσιν, ἐπὶ δικαίοις τοσούτοις μιμουμένοις αὐτοὺς τί οὐκ ἐργάσονται; Καὶ ἡμεῖς μὲν τῶν θηρίων χείρους ἐσμὲν καὶ τῶν ἀλόγων, ἐκεῖνοι δὲ τῶν ἀγγέλων ἴσοι, ξένοι καὶ παρεπίδημοι τῶν ἐνταῦθα ὄντες· καὶ πάντα αὐτοῖς ἐνήλλακται τὰ πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἔνδυμα καὶ τρόπος καὶ οἴκημα καὶ ὑπόδημα καὶ ὁμιλία· καὶ εἴτις ἐκείνων ἤκουσε διαλεγο-

2. π. τῶν Chr. — 3. τὴν ἐξ ἐκείνων Chr. — β. γ. Chr. — * τότε Chr. — 5. τῶν ἔξωθεν αἱρέσεων Chr. — 6. Locus in edd. non inveniendus. — 9. Mt. XXII. 11. — ** ἐν? — 19. κνήσεις? — 20. ἀειδεῖς cod. — 25. κατατερ.? — 26. Luc. XXII. 7.

μένων καὶ ἡμῶν, τότε ἂν ἔγνω καλῶς πῶς οἱ μὲν οὐρανοπολῖται, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ τῆς γῆς ἄξιοι. Ἴδωμεν δὲ καὶ τὰς ἐκ τῆς τρυφῆς ἡμῶν ἐπιθυμίας, τὰς ἐκ τῶν ὀψοποιῶν, τῶν μαγείρων, τῶν τραπεζοποιῶν, τῶν πλακουντοποιῶν καὶ τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἅμιλλαν· καὶ ὑπὲρ ποιότητος καὶ ὑπὲρ τάξεως καὶ ὑπὲρ πλήθους, ὅπερ οὐδὲν τοιοῦτον παρὰ τοῖς ἀγγέλοις ἐκείνοις· οὐ γὰρ εἰς πλησμονὴν καὶ τρυφήν, ἀλλ' εἰς χρείαν αὐτοῖς ἡ τροφὴ καὶ μέτρῳ καὶ καιρῷ κανονισμένη· μονοσιτία γὰρ παρ' αὐτοῖς ἐστι πάντοτε, καὶ ἄριστον οὐδέποτε εἴ ἐστιν ἴσασιν, ἀλλὰ δεῖπνον γινώσκοντες, ὅτι πένθος ὁ παρὼν βίος καὶ νηστείας καὶ ἀγῶνος*, πληροῦντες ἐν τούτῳ καὶ τὸ πρὸς τὸν προφήτην Ἰεζεκιὴλ εἰρημένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ· «υἱὲ ἀνθρώπου, τὸν ἄρτον σου μετ' ὀδύνης φάγει καὶ τὸ ὕδωρ σου μετὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίει»· καὶ τὸ βρῶμά σου ἐν σταθμῷ φάγεσαι ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ· καὶ τὸ πόμα σου μετ' ἐντροπῆς** πίεσαι τῆς ἡμέρας». Ἀνάῤῥηξον οὖν τῷ λόγῳ τὴν γαστέρα τῶν ἐκεῖνα τὰ πολλὰ σιτουμένων καὶ ὄψει τὸν πολὺν φόρτον καὶ τὸν ἀκάθαρτον ὀχετὸν καὶ τὸν κεκονιαμένον καὶ σαπρὸν τάφον· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα αἰσχύνομαι καὶ εἰπεῖν, τὰς ἀειδεῖς καὶ δυσώδεις ἐρυγάς, τοὺς ἐμέτους, τὴν ζάλην, τὴν σκότωσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος, τὰς κάτωθέν τε καὶ ἄνωθεν ἐκρήσεις καὶ τοὺς ἐπὶ τούτοις σφοδροτέρους τῶν ἀφροδισίων ἔρωτας. Κἀκείνη μὲν ἡ τράπεζα, εἰς οὐρανοὺς τοὺς ἀγγέλους παραπέμπει· αὕτη δὲ εἰς γέενναν πυρὸς ἕλκει τοὺς κοιλιοδούλους, ὥσπερ καὶ τὸν πλούσιον ἐκεῖνον· καὶ τὴν μὲν ὕπνος θανάτῳ προσεοικυῖα διαδέχεται, τὴν δὲ νῆψις καὶ ἀγρυπνία, καὶ τὴν μὲν κόλασις, τὴν οὐρανῶν βασιλεία· μετὰ γὰρ τὴν ἅπαξ ἑστίασιν καὶ τὴν εὐχαριστίαν πολλῆς ἐμπλησθέντες κατανύξεως καὶ θερμῶν δακρύων, οὕτω πρὸς ὕπνον βαδίζουσιν, τοσοῦτον αὐτοῦ μεταλαγχάνονται ὅσον μικρὸν ἀναπαύσασθαι· καὶ πάλιν τὰς νύκτας ἡμέρας ποιοῦσιν, ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ ψαλμῳδίᾳ ἀεὶ διάγοντες. Ἄπελθε τοίνυν πρὸς τοὺς ἁγίους τούτους καὶ μάθε τι παρ' αὐτῶν χρήσιμον καὶ φωτίσθητι· λύχνοι γάρ εἰσιν ὄντως καὶ φωστῆρες, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, καὶ παντα-

---

2. ρυφῆς cod. — 11. περὶ δείπνων? — * ἀνάπλεως? — 12. Ez. XII. 18. φάγεσαι — πίεσαι. — 13. φ. ἐν στ. κ' σίκλους τὴν ἡμέραν Ez. IV. II. — ** ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ in margine. — 14. καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ π. Ez. IV. 12. — 20. ἐκρεύσεις vel. ἐκρήξεις? — 26. ἐμπληροῦνται?

χοῦ τῆς οἰκουμένης ὄντες καὶ πᾶσαν τὴν γῆν καταλαμπρύνοντες. Οὐκοῦν βάδιζε συνεχῶς πρὸς αὐτούς, ἵνα τὰς ἐν σοὶ κηλίδας (70ᵃ) ἐκκαϑάρας ταῖς ἐκείνων εὐχαῖς καὶ παραινέσεσιν, ἄριστον ἀναδείξῃ τοῦ λοιποῦ βίον καὶ τῶν μελλόντων ἀγαϑῶν ἐπιτύχῃς».

(15) Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Θεοδώρητος οὕτως ἔφη· «Τὴν γὰρ δὴ τῶν ἀγγέλων ἐκμιμοῦντες προδήλως πολιτείαν ὅσοι τῶν ἀνϑρώπων τὴν τοῦ ϑεοῦ ϑεραπείαν ἠσπάσαντο, οἵτινες ἔφυγον μὲν τὴν τοῦ σώματος ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἔννομον κοινωνίαν ὡς τῶν ϑείων ἀφέλκουσαν καὶ τῶν ἐπουρανίων ἀοράτων τρυφημάτων, κατέλιπον δὲ καὶ πατρίδα καὶ γένος ἅμα καὶ πλοῦτον, ἵνα πᾶσαν εἰς τὰ ϑεῖα μεταϑῶσιν τὴν μέριμναν, καὶ μηδεὶς τὸν νοῦν ἐπέχῃ δεσμὸς εἰς οὐρανὸν ἀναπτῆναι. Τούτων πλήρεις καὶ πόλεις καὶ κῶμαι καὶ αἱ τῶν ὀρέων ἀκρωριαὶ καὶ φάραγγες». (16) Ἀφ᾽ οὗ γὰρ ὁ Χριστὸς τὴν παρϑενίαν ἐτίμησεν, ὑπὸ παρϑένου τεχϑείς, τοὺς τῆς παρϑενίας λειμῶνας ἡ φύσις ἐβλάστησε καὶ τὰ εὐώδη τῶν μοναχῶν ἄνϑη καὶ ἀμάραντα προσφέρει τῷ ποιητῇ καὶ δεσπότῃ. Καὶ γὰρ πανταχοῦ μοναστήρια γεγόνασιν, οὐ παρ᾽ ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πάσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ἐν Κιλικίᾳ καὶ ἐν Μεσοποταμίᾳ· ἐν Αἰγύπτῳ δέ φασι καὶ ἀνὰ ε΄ χιλιάδας ἀνδρῶν ἔχειν ἔνια φροντιστήρια, μεταξὺ τὸν ϑεὸν ὑμνούντων ἐν προσευχαῖς καὶ ψαλμῳδίαις ἀγρυπνοῦντες καὶ μετὰ σκληραγωγίας πολλῆς ζώντων καὶ τὴν ὄντως Χριστοῦ φιλοσοφίαν εἰς ἄκρον ἀναδεικνυμένων. Καὶ οἱ μὲν κατὰ συμμορίαν, ὡς ἔφην, οἰκοῦντες, δημιουργοῦσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀγάλματα, οἱ δὲ καὶ δύο καὶ τρεῖς διάγοντες, οἱ δὲ καὶ μόνοι καϑειργμένοι καὶ ἡσυχάζοντες καὶ τὸν ὀφϑαλμὸν τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσϑαι κωλύοντες, σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾷν τῇ ϑεωρίᾳ τῶν νοητῶν μετὰ φρονήσεως καὶ γνώσεως· μέγιστον μὲν γὰρ ἀληϑῶς καὶ παμμέγεϑες ἀγαϑὸν τῶν ϑείων ἡ γνῶσις· οὐκ ἀπόχρη δὲ τέλειον ἀποφῆναι τὸν ταύτης ἠξιωμένον· δεῖ γάρ που τὴν ἀγαϑὴν πρᾶξιν συναφϑῆναι τῇ γνώσει·

---

4. ἀναδείξει cod. — 5. Θεοδωρήτου, sermo III. p. 53. — 6. μιμούμενοι Th. — 7. ἠσπ. ἐφ. Th. — 8. τὴν σωμάτων καὶ τὴν Th. — 9. ἀφ. κατ. Th. — 10. γέννος ἵνα Th. — 13. ἀκρωνυχίαι Th. — 21. ἀγρυπνοῦντες cod. — ζῶντες cod. — 22. ἀναδεικνύμενοι cod. — 25. τῷ ὀφϑαλμῷ cod. e ι subscripto.

ὅπερ γάρ ἐστι δένδρων ῥίζα καὶ ὀφϑαλμὸς σώματος, τοῦτο ταῖς ψυχαῖς τῆς ἀληϑείας ἡ γνῶσις, ἐξ ἧς ἡ βεβαία καὶ ὀρϑόδοξος γίνεται πίστις. Χρὴ τοίνυν οὐ μόνον εἰδέναι τί προσήκει περὶ ϑεοῦ δοξάζειν, ἀλλά γε καὶ κατὰ τοὺς ἐκείνου καλῶς καὶ ἁπλῶς πολιτεύεσϑαι νόμους· δεῖ γὰρ τοὺς τῆς εὐσεβείας ἐραστὰς μὴ μόνον ϑεολογίαν καὶ φυσιολογίαν ἐκπαιδεύεσϑαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς ἐκμανϑάνειν ἀκριβεῖς νόμους· ὥστε οὖν ἡ γνῶσις δεῖται τῆς πρακτικῆς, ὡς καὶ ἡ πρακτικὴ τῆς γνώσεως. Ὅϑεν φησὶν ὁ Κύριος· «Ὃς ἂν ποιῇ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληϑήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»· οὐκ εἶπεν· «ὃς ἂν ποιῇ» μόνον, ἀλλὰ καὶ «διδάξῃ»· εἰ γὰρ ἤρκει πρὸς τελειότητα τὸ ποιῆσαι μόνον καὶ χωρὶς τοῦ διδάξαι ἢ τὸ διδάξαι μόνον ἄνευ τοῦ ποιῆσαι* μέγαν, οὐκ ἂν ἄμφω συνέζευξε λέγων· «ὃς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ»· ἅπερ δὴ κατορϑώσας αὐτὸς ἀραρότως κἀν τούτῳ προσφόρως ἡμῖν ὑπογραμμὸς καὶ τύπος ἄριστος γενόμενος, ἐμαρτύρησεν ὁ μαϑητὴς αὐτοῦ λέγων ἐναργῶς· «ὧν ἤρξατο Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν». Ὁ γὰρ δὴ οὕτω ῥυϑμίζων καὶ διαμορφῶν τὴν ψυχὴν οὐ μόνον τῶν ϑείων νόμων τοὺς χαρακτῆρας (70ᵇ) ἐκμάττει, ἀλλὰ καὶ τοῦ νομοϑέτου ζῶσά τις εἰκὼν γίνεται. Κἀντεῦϑεν φησὶν ὁ μὲν ἀπόστολος· «γίνεσϑε μιμηταὶ τοῦ ϑεοῦ», ὁ δὲ Κύριος· «γίνεσϑε μιμηταὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» καί· «Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων, οὐ μὴ εἰσέλϑητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

(17) Εἰκότως οὖν** Πλάτων ὑπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον ἔφασκεν· «Οὔ μοι δοκεῖ δυνατὸν ἀνϑρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γένεσϑαι πλὴν ὀλίγων· μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομαι»· «ναρϑηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι». Κάλλιον δὲ πίστις καὶ πρᾶξις τελευτήσαντος τυχεῖν

---

9. Mt. V. 19. — 11. τοῦ cod. — * πρὸς τὸ κληϑῆναι? — 16. Act. I. 1. — 19. Eph. V. I. — 20. Mt. V. 48. — 21. V. 20. — 24. Ced. 356,9—358,10. — ** ὁ Ced. 25. Οὔ φημι εἶναι δ. Epinomis 973, C. — 26. μακαρίους τε καὶ εὐδαίμονας γίνεσϑαι cod. — 27. διορίζομεν Ced. — 28. ναρϑ. μὲν π. βάκχοι δέ τε παῦροι Plato, Phaedon 69, C. — καλὴ δὲ πρ. καὶ π. Ced. — καλὴ δὲ ἐλπὶς Epinomis — τελευτήσαντι Pl. τελευτήσαντα Ced.

πάντων»· ὅϑεν ἐπήγαγεν «ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον κατ' Αἴσχυλον (οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἐϑέλοντα· ἀφαιρετέον δὲ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει δικαίος εἶναι) ἔσονται τιμαὶ αὐτῷ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιοῦτον εἶναι· ἄδηλον οὖν, εἴτε τοῦ δικαίου, εἴτε [τῶν] δωρεῶν καὶ τιμῶν εἵνεκα τοιοῦτος εἴη· γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἔχων δόξαν ἐχέτω μεγίστης ἀδικίας, ἵνα βεβασανισμένος ᾖ εἰς δικαιοσύνην, τὸ μὴ τέγγεσϑαι ὑπὸ κακοδοξίας ἢ φιλοδοξίας καὶ ὑπ' αὐτῆς γιγνομένων, ἀλλ' ἔστω ἀμετάστατος μέχρι ϑανάτου δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίου. Καὶ δὴ καὶ Σωκράτης, ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν* ἔφη· «πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς πείϑεσϑαι καὶ φοβεῖσϑαι ταύτην ἢ τὴν τοῦ ἑνὸς, εἴτις ἐστὶν ἐπαΐων ὃν δεῖ καὶ φοβεῖσϑαι καὶ αἰσχύνεσϑαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουϑήσομεν, δεινῶς λωβησόμεϑα· οὐκ ἄραγε, ὦ βέλτιστε, φροντιστέον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ τί τὸ ἐπαΐον τῷ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀλήϑεια».

Ταῦτα δὲ φανερῶς ἐοίκασιν τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικοῖς λόγοις, ἐν οἷς φησὶν ὁ χριστοφόρος· «διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληϑεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποϑνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ ϑανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες». — Τοιαύτην μὲν οὖν περὶ δικαιοσύνης καὶ ϑεαρέστου πολιτείας πάνυ Σωκράτης καὶ Πλάτων διδασκαλίαν ἐποιήσαντο, ϑαυμαστὴν ὄντως καὶ ἀξιέπαινον τῇ φύσει τῇ λογικῇ τῶν ἀνϑρώπων συμβαίνουσαν· τὰ γὰρ ἠϑηκὰ μαϑήματα πάντας ἀνϑρώπους ἡ φύσις ἐπαίδευσεν· διαπλάσας γὰρ** ἀνϑρώπων*** γένος

---

1. ὧν ἐπ. cod. — Resp. II. 361. B. — 2. Septem c. Th. 592. — ἀφ. δὴ Plato. — 3. ἀ. τ. Cod.—4. τοιούτῳ Plato, Cod.—5. τ. ἐστι Cod. τοιοῦτον εἶναι cod.—γυμνητέος cod. — 6. διακειμένου codex. — 7. γὰρ ἀδικῶν δ. Plato. — 8. τίτεσϑαι Cod, τίϑ. codex. — 9. ἴτω Plato. — μετ. Cod. — * οὕτως Cod. — 11. τὴν — δόξαν Cod. Locus Platonis? — 12. φ. ἢ Cod. — οὐ Cod. — 13. δὴ cod. — 15. ἡμᾶς cod. — 17. Ταῦτα φ. cod., qui δὲ post μᾶλλον habet. Locus Platonis? — 18. Cor. VI. 7—10. — ** ται τῶν Cod. — *** τὸ Cod.

ὁ θεὸς ἐνέθηκε τῇ φύσει τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν, ὁ καὶ παιδεύων ἔθνη καὶ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν. Διόπερ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ Πλάτων καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄδικον ἐβδελύξαντο βίον, ἀλλὰ καὶ (ἄλλοι) πολλοὶ τῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ τοὺς Ὑπερβορέους οἰκεῖν μὲν ἐπὶ τὰ Ῥίπαια ὄρη φασίν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύνην μὴ κρεωφαγοῦντας, ἀλλὰ ἀκροδρύοις καὶ ὕδατι χρωμένους, καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἐν ταῖς ὕλαις διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀσκοῦντας. Καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθην, φιλόσο(71ᵃ)φον γεγενῆσθαι λέγουσιν, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ τῆς φιλοσοφίας ἐνεπύρωσεν ἔρως, ὡς ὀνομαστότερον διὰ πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι· οὐ γὰρ μόνον γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζετο πάθη σιωπῶν καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης ἐδήλου σημεῖα· εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαιᾷ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χείλη συνέχειν, ὑπεμφαίνων ὡς πολλῷ μείζων ἐστὶν ἡ ἀγωνία τῆς γλώττης καὶ πλείονος ἐπικουρίας εἰς ἀσφάλειαν δεῖται. (18) Καὶ τὸν Χείρωνα δὲ κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἕλληνες δικαιοσύνης καὶ ἁγνείας γενέσθαι διδάσκαλον, ὡς καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιότατον πεφηνέναι κενταύρων, διὰ πολλὴν δήπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν καὶ σώματος δουλαγωγίαν καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν· ὅθεν δὴ Πλάτων αὖθις ἐναργῶς διδάσκων φησίν· «ἐπιμελεῖσθαι σῶμα δεῖ ψυχῆς εἵνεκεν ἁρμονίας», δι' οὗ βιοῦν τε ἔστιν καὶ ὀρθῶς βιοῦν καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα. Τοῦτο δὲ ὁ θεῖος ἔφη Παῦλος· «Ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγαγῶ» τούτεστι πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ μετ' ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζω* πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων συνεργίαν, οὐ πρὸς ἀσέλγειαν προνοοῦμαι. (Ταύτῃ τοίνυν καὶ παραινεῖ φάσκων· «Ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖτε εἰς ἐπιθυμίαν»· οὐ τὴν σύμμετρον καὶ ἀναγκαίαν

---

1. ἐντέθεικε Ced. — 5. μὲν ὁ. ὑπὲρ τὰ Ced. — 7. ὕδασι Ced. — 10. ἐ. ἐπύρωσεν Ced. — 11. ὀνομαστότατον Ced. — 13. σ. καὶ ἐ. Ced. — 15. μεῖζον Ced. — 17. Περὶ τοῦ Χείρωνος κενταύρου Ced. 358,10 — 360,7. — 21. ἐν. ἀ. Ced. Resp. IX. 591. D. — 22. σῶμα δὴ cod., δὲ σώματος Ced.? — 23. δεῖ οὖν βιοῦντα cod. — 24. T. καὶ. Ced. — 1 Cor. IX. 17. — * καὶ Ced. — 27. προνοούμενος Ced.— 28 Rom. XIII. 14.

ἐπιμέλειαν τὴν πρὸς σύστασιν ἀπηγόρευσεν, ἀλλὰ τὴν ἀκολασίας μητέρα γαστριμαργίαν*, ἐπήγαγεν εἰς ἐπιθυμίας δηλαδὴ βλαβερὰς καὶ ἀνοήτους· οὐ γὰρ τοσαύτην αὐτῷ προσφέρει θεραπείαν ὡς κατασκιρτᾷν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἵνα συνεργῇ καὶ καθυπουργῇ τοῖς ἐκείνοις ἀρίστοις ἐπιτηδεύμασιν).

Συμπεφώνηκε τοίνυν κἀν τούτοις ὁ Πλάτων εὖ μάλα τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀναγκαίαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι παρεγγυήσας τοῦ σώματος· ὑπέδειξε** πάλιν καὶ διεσάφησεν (καὶ) ὅπως ἄρχεται καὶ αὔξεται τῆς φαύλης ἐπιθυμίας καὶ κακίστης συνηθείας τὸ πάθος, φάσκων οὕτως· «Ἀρχὴ μὲν ἔρωτος ὅρασις, αὔξει δὲ τὸ πάθος ἐλπίς, τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ δὲ συνήθεια»· διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα τῶν εὐμόρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπίων [καὶ ὄφεων] ἰὸν ἐνιέναι *** ἀποφεύγειν ἐδίδασκεν. Ὅθεν ἰδών τινα φιλήσαντα νέον εὔοπτον· «οὗτος», ἔφη, «ῥαδίως ἂν καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήσειεν καὶ εἰς πῦρ ἐμπέσειεν», ὁ τοσαύτην δηλονότι πυρὰν ἐν αὐτῷ κατατολμήσας ἀνάψαι. Διογένης δὲ θεασάμενος μειράκιον ἀσελγέστερον ἢ κατὰ ἄνδρα κεκοσμημένον, εἶπεν· «Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς, εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς». Θηρῶσι**** διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τοὺς ἄνδρας· καὶ μέντοι καὶ Ἀρκεσίλαος εὐμόρφου ἤρα παιδὸς καὶ βουλόμενος αὐτὸν φιλῆσαι, διεκώλυεν ἑαυτὸν φεύγων τὴν βλάβην. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας ἠνέσχετο εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὔσας, αἰσχρὸν εἰπὼν εἶναι καὶ λίαν ἄτοπον τὸν ἄνδρας ἑλόντα, ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι*****. Καὶ Κῦρος, ὁ Περσῶν βασιλεύς, οὐδὲ θεάσασθαι κόρην τινὰ θαυμασίαν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ καὶ ἀμήχανον κάλλος (71[b]) ἔχειν μαρτυρουμένην κατεδέξατο, ἀλλά γε καὶ τῷ ὁρῶντι συνεχῶς καὶ μηδὲν ἐκ τούτου πάσχειν δεινὸν λέγοντι παρήνει μήτε λέγειν τοῦτο μήτε πράττειν· «τὸ μὲν γὰρ πῦρ, φησίν, τοὺς πλησίον ὄντας καίειν, τὸ

* διότι? — 3. προσφέρει a secunda manu, διὰ a prima. — 6. καὶ τ. Ced. — ** τε Ced. — 13. καὶ ὁ. a sec. m. — *** πεφυκότα Ced. — 14. Οὕτως cod. sed. cf. Xen. Mem. 1. III. 9. οὗτος κἂν εἰς μ. κ. κἂν εἰς πῦρ ἅλλοιτο — 15. μαχαίραν cod. — κυβιστήσῃ—ἐμπέσῃ Ced. sed cf. Xen.— **** μὲν γάρ?— 20. Ἀγησίλαος Ced.— 24. θ. ἑ. ἀ. καὶ π. ὀ. ἦν. παντελῶς ἀ. νομίσας τὸν Ced.— ***** Οὕτω δὲ Ced.—28. δ. π. Ced.— 29. κλ. πάντῃ ἑστῶτας καίει Ced. Cyrop. 5. I. 10. τὸ πῦρ πάντας ὁμοίως καίει.

δὲ κάλλος καὶ τοὺς πόῤῥωϑεν ἑστῶτας. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τοῦ ὁρᾷν τὸ ἐρᾷν τίκτεται καὶ ἐκ τοῦ ἐρᾷν ἡ συγκατάϑεσις γίνεται καὶ ἐκ τῆς συγκαταϑέσεως ἡ πρᾶξις τελεῖται, διὰ τοῦτο * ὁ Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἑστιῶντα τὰς ὄψεις, μοιχὸν ἔκρινεν, οὐ τὴν πρᾶξιν μόνον ἀλλὰ καὶ ** ἔννοιαν ἀναστέλλων· (ὅπερ οὖν Ἀμβακοὺμ αἰνιττόμενος ἔλεγε. «Καϑαρὸς ὁ ὀφϑαλμός σου τοῦ μὴ ὁρᾷν πονηρὰ καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους ὀδύνης»). Ἔτι δὲ πάλιν Σωκράτης φυλάττεσϑαι σφόδρα καὶ παρατηρεῖσϑαι τὴν ἀκρασίαν διδάσκων ἔφη· μὴ πεινῶντας λίαν *** ἐσϑίειν καὶ μὴ διψῶντας πολλὰ *** πίνειν. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιούτους (φάσκων· «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν καὶ διψῶντες, ὅτι χορτασϑήσεσϑε, καὶ μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε»).

(19) Ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ τὸν ἀβροδίαιτον καὶ τρυφηλόν τε καὶ ἀνειμένον μεταδιώκοντες βίον, καὶ ὥσπερ ἐπ' ἐξουσίας τὸν κόσμον ἔχοντες ἀδεῶς πάντα, λοιπὸν μεϑ' ἡδονῆς καὶ γέλωτος καὶ αἰσχρολογίας καὶ διαχύσεως καὶ ἀφοβίας ϑεοῦ χρῶνται πρὸς κόρον, καὶ τρυφῆς αὐτοῖς καιρὸς ἅπας, τῇ γὰρ ὀρέξει τὸν καιρὸν ὁρίζονται· κἂν ἔωϑεν ἡ πεῖνα προσβάλλῃ, παραυτίκα τὴν τροφὴν προσφέρουσιν· οὐ γὰρ ὥρισται τοῦτο μὲν ἐσϑίειν, ἐκεῖνο δὲ παραιτεῖσϑαι, ἀλλὰ πάντων ἀκρατῶς καὶ ἀδιαφόρως καὶ ἀπερισκέπτως ἀπολάουσιν ὡς τραπεζολάτραι καὶ κοιλιόδουλοι, ἥτις γε τράπεζα εἰκότως ἂν κληϑείη κυρίως καϑέδρα λοιμῶν καὶ ἀλόγων φάτνη. Εἰ γὰρ μὴ ἐκ πολλῆς ἀλογίας καὶ ἀπροσευξίας ἀπεκτηνώϑησαν, ἐπιλαϑόμενοι τὸν συνιόντα εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ μέχρι ψιλοῦ ῥήματος καὶ ἐνϑυμήματος δίκας εἰσπράττειν, οὐκ ἂν δήπουϑεν μετὰ φλυαριῶν καὶ κακονοίας καὶ γέλωτος καὶ βλασφημίας τὴν ϑεόσδοτον τροφὴν μιτελάμβανον, ἀμνημονήσαντες τοῦ λέγοντος, ὅτι καὶ «ὑπὲρ ἀργοῦ λόγου, λόγον δώσομεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ ἀπολογίας καὶ ἐκ τῶν λόγων ἡμῶν τῶν φαύλων κατακριϑησόμεϑα» καὶ «ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε».

---

2. τὸ ἐρᾷν ἐκ τοῦ ὁ. Ced. — 3. ἐπιτ. Ced. — * καὶ Ced. — ** τὴν Ced. — 5. προαν. Ced. — 6. Hab. I. 13. — 7, Καὶ ὁ Σ. δὲ π. Ced. — *** μὴ Ced. bis. — 9. μηδὲ Ced. — 10. Luc. VI. 20. — 28. Mt. XII. 36,37. — 30. Luc. XIX. 22.

(29) Οὐκοῦν ἐματαιώϑησαν ἐξ ἐπιμέτρου σφόδρα τινὲς τῶν ἀφελεστέρων κοσμικῶν, φάσκοντες ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων καὶ πειϑομένων αὐτοῖς, ὅτι, φησὶ, μοναχοῖς μόνοις ὁ ἀπεχϑέστερος καὶ βαρύτερος μὲν δέδοται ζυγὸς, κοσμικοῖς δὲ ὁ ἐλαφρότατος καὶ ἀνειμένος· ἔδει γὰρ τοὺς ἀσυνέτους συνιδεῖν ὅπερ καὶ ὁ παλαιὸς νόμος τοῖς πάλαι Ἰουδαίοις ἀδιαστόλως ἐνομοϑέτησεν, μικροῖς τε καὶ μείζοσιν, καὶ ἡ παράβασις ἐπικίνδυνος ἄγαν καὶ ὀλέϑριος, διὸ φησὶν ὁ Δαυίδ· «Ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου, Κύριε». Καὶ ὁ τῆς χάριτος ὁμοίως ἐξ ἴσου τεϑέσπισται καὶ ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις, πλουσίοις καὶ πένησι καὶ ἁπλῶς κοσμικοῖς τε πᾶσι καὶ μοναχοῖς, τοῦ οὖν Κυρίου καὶ ϑεοῦ ἡμῶν λέγοντος· «Μακάριοι οἱ πεινῶντες, ὅτι χορτασϑήσεσϑε» καί· «Μακάριοι οἱ κλαίοντες, ὅτι γελάσονται» καί· «Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν (72ᵃ) ὑμῶν» καί. «Οὐαὶ οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε» καί· «Εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐκ ἐστί μου ἄξιος» καί· «Πᾶς ὅς * οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι ταῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ, οὐ δύναταί μου εἶναι μαϑητής»· καί· «Σπουδάσατε εἰσελϑεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ διερχόμενοι δἰ αὐτῆς». καί· Τί στενὴ ἡ ** ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν». Ταῦτα δὴ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια πάντα οὐ πρὸς μοναχοὺς εἴρηται, ἀλλὰ καὶ πρὸς κοσμικοὺς καὶ βιωτικοὺς καὶ τὸν πρόσυλον καὶ γεώδη βίον ἐπανῃρημένους· ἐπεὶ ἂν ἄρα πρὸς μοναχοὺς καὶ μόνον ἐῤῥέϑη, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνϑρώπων εἰσὶν οἱ κοσμικοὶ, τοιούτων μακαρισμῶν καὶ ϑείων ἐντολῶν ἀπεστερημένοι· εἰ δέ γε κοινὸς ὁ νόμος καὶ ὁ ζυγὸς, κοινὸς καὶ ὁ μακαρισμὸς καὶ ὁ ταλανισμὸς καὶ ὁ βασανισμὸς, εὔδηλον ὅτι οἱ καὶ ἀναγινώσκοντες οὐκ ἐπιγινώσκουσιν τοπαράπαν, ἐπεὶ οὐκ ἂν τοὺς

---

3. φασὶ? — 8. Ps. CXVIII. 21. — 11. L. VI. 21. — 13. L. VI. 24. — 14. L. VI. 25. — 15. Luc. XIV. 33. — * ἂν cod. — 18. πάντα τὰ ὑπάρχοντα cod. — 19. Mt. VII. 13. Εἰσέλϑατε cf. L. XIII. 24. Ἀγωνίζεσϑε εἰσελϑεῖν. — ** Mt. VII. 14. πύλη καὶ τεϑλιμμένη ἡ.

ἀναιτίους καὶ ϑεοφιλεῖς μοναχοὺς κατεδίκαζον ἐπ' ὀλέϑρῳ τῆς ἑαυτῶν ἀδιακρίτου ψυχῆς καὶ γλώσσης ἀκολάστου καὶ γνώμης ἀγνώμονος *.

43 (5243) (21) Ἐπὶ Κλαυδίου Ἀγρίππας ὁ καὶ «Ἡρώδης ἀνεῖλε Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ» καὶ Πέτρον «ἔϑετο ἐν φυλακῇ» ὡς ἀναιρήσων αὐτόν.

(22) Σίμων δὲ ὁ μάγος τὸν χριστιανισμὸν ἀποβαλλόμενος καὶ μάγος προσομιλήσας ἐν Ῥώμῃ κατελϑὼν ὡς ϑεὸς ἐτιμᾶτο καὶ ἐσέβετο διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ γοητείας. (23) Πέτρου δὲ διὰ ταῦτα ἐπιδημήσαντος τῇ Ῥώμῃ, ἡ μὲν τοῦ Σίμωνος κατελύϑη καὶ ἀπέσβη καὶ παραχρῆμα σὺν αὐτῷ καταλέλυται δύναμις· παρακλήσει δὲ ἁπάντων Μάρκον προετρέψατο Πέτρος [ἐκ] τῆς διὰ λόγου διδαχῆς Ῥωμαίοις τὸ εὐαγγέλιον γράψαι, ὁ δὴ Μάρκος καὶ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ στείλας, πρῶτος ἐπίσκοπος καὶ κήρυξ Ἀλεξανδρείας καϑίσταται.

46 (5246) (24) Ἀγρίππας δὲ λαμπρὰν καὶ χρυσοϋφῆ ἐσϑῆτα περιβαλλόμενος καὶ δημηγορήσας Ἰουδαίοις, τῶν δὲ φησάντων· «Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνϑρώπου», ἡσϑεὶς ἐπὶ τούτῳ, αὐτίκα παρ' ἀγγέλου ῥομφαίᾳ πληγεὶς τελειοῦται.

CXX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΕΡΩΝΟΣ.

54 (5254) (1) Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιδ', ὃς τὴν μητέρα καὶ τὴν μνηστὴν ἀνελών, εὐνοῦχον ἔγημεν.

CXXI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ ΣΙΜΩΝΟΣ.

67 (5267) Οὗτος ἀνεῖλε τοὺς ἁγίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, πολλοὺς δὲ τῶν πρὸς γένους καὶ ἑτέρους πολλοὺς τῶν

* Τέλος τὰ περὶ τῶν μοναχῶν. — 5. Act. XII. 1,2. — 6. εἰς φυλακὴν Act. XII. 6. ἀναιρήσειν cod. — 7. Ced. 362,12 — 371,16? — 9. Ced. 347,22? — 13. γραφῆς cod. e seq. γράψαι. — 17. Act. XII. 21 — 23. — 22. Ced. 360,12 — 20. — 25. Ced. 360,20 — 22. Ὁ ἀν. τ. κορυφαίους ἀπ. Π. καὶ Π. καὶ π. ἑ. μάρτυρας, 18 καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας cf. Eus. Chr. II. 273.

πρώτων τῆς συγκλήτου ἀπώλεσε. (2) Ἐφ' οὗ Σίμων ὁ μάγος ἐν Ῥώμῃ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας (καὶ φαντασίας τινὸς) ἐκτελῶν καὶ ἑαυτὸν ϑεὸν ὀνομάζων, καὶ τοῦ μεγάλου ἀποστόλου Πέτρου * τὴν Ῥώμην καταλαβόντος **, εὗρε κύνα παμμεγέϑη δεδέμενον ἁλύσεσιν ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμεύσας, ἐκώλυε πάντας οὓς οὐκ ἤϑελε, πρὸς αὐτὸν εἰσιέναι. Καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον ϑαῦμα Πέτρου ἐν τῷ μέλλειν πρὸς Σίμωνα εἰσέρχεσϑαι. Ὁ γὰρ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγριωμένον καὶ μαϑών, ὅτι πολλοὺς ἀνεῖλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελϑεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων· «Εἴσελϑε πρὸς Σίμωνα καὶ εἰπὲ αὐτῷ ἀνϑρωπίνῃ φωνῇ·» Πέτρος, ὁ δοῦλος Χριστοῦ, εἰσελϑεῖν πρός σε ϑέλει». Καὶ τοῦ κυνὸς δρομαίως (72[b]) εἰσελϑόντος καὶ οὕτως λαλήσαντος, κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος λέγοντες· «Τίς ἐστι Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ»; Πρὸς οὓς φησὶν ὁ Σίμων· «Τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενιζέτω, ὅπερ κἀγὼ ποιήσω». Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κύνα καὶ ὡσαύτως προστάξας εἰπεῖν ἀνϑρωπίνῃ φωνῇ τῷ Πέτρῳ εἰσελϑεῖν, καὶ τοῦτο ποιήσας πάλιν ὁ κύων, εἰσῆλϑε Πέτρος πρὸς Σίμωνα. Καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτοῦ Σίμων εἰς ϑαυματουργίαν, ἐνίκησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν· καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσϑησαν. Καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλὴ καὶ σύγχυσις ἕνεκε Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποίουν ϑαῦμα. Ἅπερ (μαϑὼν Ἀγρίππας) ὁ ὕπαρχος ἀνήγαγε τῷ βασιλεῖ Νέρωνι λέγων· «Δύο τινές εἰσιν ἄνδρες ἐν τῇ πόλει ϑαυματοποιοῦτες ἀπέναντι ἀλλήλων. Καὶ ὁ μὲν λέγει ἑαυτὸν εἶναι τὸν Χριστόν, ὁ δὲ ἄλλον εἶναι, τὸν ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν, οὗ καὶ μαϑητὴν εἶναι ἑαυτὸν διισχυρίζεται».) Οὓς κελεύσας ὁ Νέρων ἀχϑῆναι κατενώπιον αὐτοῦ, λέγει πρὸς Σίμωνα· «Σὺ εἶ ὃν λέγουσι Χριστόν»; Ὁ δὲ φησίν· «Ἐγώ εἰμι». Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσαντος, εἰ

Ced. 362,12 — 364,2. — 3. ἐπιτελῶν ἑ. ϑν ὠνόμαζε, τοῦ μ. δὲ Ced. — * τότε Ced. — ** καὶ πρὸς τὸν μάγον ἀπελϑόντος Ced. — 5. ἀλύσει Ced.—δεσμήσας Ced.— 7. ϑ. τῷ μέλλοντι πρὸς Ced. — Ὁ δὲ Ced. — 12. κ. εὐϑὺς δρόμῳ ἑ. Ced. — 13. Mt. I. 27, Luc. V. 21. — 16. Καὶ προσέταξε τῷ κυνὶ ἀ. φ. ἑ. τῷ Ced. — 17. ποιήσαντος π. τοῦ κυνὸς Ced. — 18. μετὰ τοῦ Σίμωνος Ced. — 21. ἔναντι Π. Ced. — 22. ἅπερ ἀνήνεγκεν ὁ ἔπαρχος τῷ Ν. — 26. ἐνώπιον Ced.

ἀληθῶς* ἐστιν ὁ Χριστός; «Οὐκ ἔστιν οὗτος· μὴ γένοιτο», ἀπεκρίθη Πέτρος· ἐγὼ γάρ εἰμι ἐκείνου μαθητὴς τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ εἰς** οὐρανοὺς ἀναληφθέντος». Ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους ἀμφοτέρους εὐθὺς ἀτίμως αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ θᾶττον ἐξήλασεν, οἳ καὶ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ ἐποίουν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. Μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν προστάξαντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη, ἐλάλησεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ παρευθὺ τέθνηκεν ὁ ταῦρος. Ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος ἀνέστησεν αὐτόν. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες ἐθαύμασαν λέγοντες· «Ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατῶσαι μεῖζόν ἐστι θαῦμα». Καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα πολλὰ ἐποίησαν (καὶ λόγους δογματικοὺς ἐλάλησαν ἀπέναντι ἀλλήλων) οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον, ἅτινα Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητὴς Πέτρου καὶ συνέκδημος (ἐπεξεργαστικοτέρως) διηγήσατο οὕτως λέγων· (3) «Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον θεὸν ἀληθινὸν», ὁ Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἑστὼς ἐξεβόησεν· «Τί ψευδόμενος ἀπατᾶν θέλεις (τοὺς ἀνθρώπους καὶ) τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτὸν, θεοὺς μήτε νομίζειν μήτε εἶναι, καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βίβλων λεγουσῶν πολλοὺς θεοὺς εἶναι. Πλὴν οὖν περὶ οὗ ἔφης θεοῦ δείξας ἐγὼ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμιν θεὸν, καθὸ ἀπρόγνωστός ἐστι καὶ ἀτελὴν καὶ ἐνδεὴς καὶ οὐκ ἀγαθὸς καὶ πολλοῖς — ὑποκείμενος πάθεσι, κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφὴν, ἕτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικὸς, τέλειος, ἀνενδεὴς, ἀγαθὸς καὶ παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένος, ὃν δὲ σὺ φῂς

---

* οὗτος Ced. — 1. ἀπ. Π. οὐκ ἐ. ὁ. Ced. — 2. ἐκ. ἐ. Ced. — ** τοὺς Ced. — 4. τ. καὶ ἀ. ἐκ Ced. — 6. Μιᾶς οὖν cod. — 9. ἤγειρεν Ced. — 10. θ. ε. Ced. — 11. ἐπ. π. Ced. — 14. δ. ἀφ. ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα Ced. — 15. Περὶ τῆς διαλέξεως Πέτρου καὶ Σίμωνος Hom. III. 38,39,42—45,55—57. Ced. 364,3—369,12. — 16. ἀ. θν Ced. — 17. ὁ. βοῇ μεγάλῃ ἔφη Hom. — 18. θ. τὸν παρ. Hom. — 19. αὐτοὺς Ced. — 20. λεγόντων Ced. — μ. λέγειν ἐξὸν εἶναι, τῶν π. Ἰουδαίοις δημοσίων β. π. θ. ἐ. λ. Hom. — 20. Πρότερον π. οὗ Hom. — 21. δ. μὴ Hom. εἰ δείξω ἐγὼ μὴ Ced. — πάντα δυναμένην Hom. — 22. ἀπ. ἀτ. ἐνδ. Hom. — 23. πάθεσι ὅθεν τούτου δειχθέντος ἀπὸ τῶν γραφῶν, ὡς ἐγὼ λέγω, ἑτ. ἀγράφως π. εἶναι πρ. Hom. — 26. πάντων χαλεπῶν ἀπ. Hom.

δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον, τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος εὑρίσκεται. Αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γενόμενος Ἀδὰμ καὶ τυφλὸς κτίζεται, καὶ γνῶσιν ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης εὑρίσκεται καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται καὶ θανάτῳ καταδικάζεται, ὁμοίως τε* ὁ πλάσας αὐτὸν ἐπεὶ μὴ πανταχοῦ παρῇ, ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων καταστροφῇ λέγει· «Καταβὰς ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με συντελοῦνται· εἰ δὲ μή, ἵνα γνῶ», καὶ ἑαυτὸν ἀγνοοῦντα δείκνυσιν. Καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ· «Ἐκβάλωμεν αὐτὸν, μήπως ἐκτείνας (78ᵃ) τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἅψηται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φαγὼν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα», ἀγνοοῦντος καὶ φθονοῦντός ἐστι σύμβολον, ὥσπερ καὶ τό· «ἐνεθυμήθη ὁ θεός, ὅτι ἐποίησεν** ἄνθρωπον», μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον τῶν μελλόντων. Καὶ τό· «ὠσφράνθη Κύριος ὀσμὴν εὐωδίας» ἐνδεοῦς ἐστι σημεῖον, ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραὰμ καὶ ἄλλους, οὐκ ἀγαθοῦ ἐστιν ἀπόδειξις καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς (μὴ) προειδότος». — Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα· «Εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ θεὸς ἐδείκνυεν αὐτῷ λέγων· «Ἀπὸ δὲ τοῦ [ξύλου τοῦ] γνώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε». — Καὶ ὁ Σίμων φησί· «Τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ». Καὶ ὁ Πέτρος***· «Πῶς τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν ὁ, πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ, προσφόρως πᾶσι τοῖς ζώοις ἐπιθεὶς ὀνόματα;» — ὅτι γὰρ καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχεν ἀνεωγμένους, καὶ βλέποντες ἦσαν ὅτε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, δῆλον. «Ἰδοῦσα γάρ, φησίν, ἡ γυνή, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὡραῖόν (ἐστι) τοῦ κατανοῆσαι****, λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς (μετ' αὐτῆς)». Εἰ οὖν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν

1. δ. τοῖς Hom. — ἀ. τυγχάνει Hom., ἀ. ὑπάρχει Ced. — 2. γεγονὼς Hom. Ced. — 4. κ. οὐκ ἐ. παραδέδοται καὶ π. Hom. — 9. τιμωρεῖται Hom. — * καὶ Hom. — 5. ἐπειδὴ μὴ π. βλέπει, ἐπὶ Ced. ἐπεὶ μὴ πανταχόθεν β' ἐπὶ Hom. — 6. Gen. XVIII. 21 τῇ Σ. Hom. — Δεῦτε καὶ καταβάντες ἴδωμεν Hom. — 8. καὶ ἀγ. ἀ. Hom. — Τὸ δέ ἐ. Hom. — 10. Gen. III. 22. φάγῃ καὶ ζ. Hom. — 11. Gen. VII. 6. — ** τὸν Hom. — 13. Gen. VIII. 21. — 18. ἔλεγε δεικνύων ἀπὸ Ced. Gen. II. 17. — *** εἶπε Ced. — 24. συμφώνως τῷ κτίσαντι αὐτὸν οἰκεῖα πᾶσι Hom. om. ὅτι — πλήττεται. — 24. δ. ἐντεῦθεν. Εἶδε γὰρ Ced. Gen. III. 6. — **** καὶ Ced. — 27. γοῦν Ced.

καρπὸν ἔφαγον, εὔδηλον, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως, γνῶσιν μὲν εἶχον καλοῦ τε καὶ κακοῦ καὶ ὄψιν ὀξυδερκεστάτην ὁρᾶν ἕκαστα δυναμένην. Οὐκοῦν* ὡς μετὰ τὴν βρῶσιν καὶ τὴν παράβασιν ἀναβλεψάντων, εἴρηται τό· «διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί»· δείκνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὁρῶντες ὡς ἔφην· ἀλλ', ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, ὃ καὶ τὴν γνῶσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐῤῥέθη, ὅτι «διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι σύνεσιν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει· κἀντεῦθεν πολλάκις πρὸς ἕτερα, τῆς διανοίας ἀσχολουμένης, τυφλοῦ δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὰ πάνυ γνώριμα, καὶ ἐπειδὰν ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέντες ἀπολογούμεθα· οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέρθησαν· τὸ γὰρ «διηνοίχθησαν (αὐτῶν) οἱ ὀφθαλμοὶ» καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, ἀποκάλυψιν δηλοῖ τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμοῦ, ὥστε τὴν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἴσθησιν οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή· παρευθὺ γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τὸ συνειδὸς πλήττεται». — Καὶ ὁ Σίμων φησίν· «Εἰ πρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδὰμ, διὰ τί οὐ προέγνω τὴν διὰ τοῦ ὄφεως καὶ τῆς γυναικὸς ἀπάτην;» — Καὶ ὁ Πέτρος· «Εἰ πρόγνωσιν οὐκ εἶχεν, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πρὸς τὰς ἑπομένας πράξεις, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὠνόμασε Κάϊν, ὅ ἐστι ζῆλος, ὃς [καὶ] ζηλώσας ἀνεῖλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄβελ, ὃ ἑρμηνεύεται πένθος· ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οἱ γονεῖς. Εἰ δὲ Ἀδὰμ, ἔργον θεοῦ καὶ ποίημα, πρόγνωσιν εἶχεν, πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν θεός» — «ὅτι γὰρ ὄντως προγινώσκει ὁ θεὸς, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ· «Γινώσκων γίνωσκε, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ ἔτη υ', τὸ δὲ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δου(73[b])λεύσωσι, κρινῶ ἐγώ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ

---

2. κ. ὁ. τε ὀξ. Ced. — * οὐχ Ced. — 4. Gen. III. 7. — 11. τὸν π. γνώριμον Ced. — 19. πρ. τὸ τὴν γυναῖκα ἀ. ἀπατᾶν ὄφιν Hom. — 21. γ. τὰ ὀν. τὸν μὲν πρῶτον καλέσας Κ. ὃ ἑρμηνεύεται ζ. ὃς καὶ ζ. Hom. — 25. θῦ ὑπάρχων πρ. Hom. — 27. ὅτι δὲ ὁ. πρ. λέγει τῷ Ἀ. Hom. — Gen. XV. 13—16. — γνώσῃ Hom. — 28. γῇ οὐκ ἰδίᾳ Hom.

ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἀπελεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ' εἰρήνης, τραφεὶς ἐν γήρει καλῷ τετάρτῃ δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε· οὔπω γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμοῤῥαίων ἕως τοῦ νῦν». Τί δέ; οὐχὶ Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται τὰ ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ (τὴν) πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; Εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφῆται ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκεν, πῶς αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας θεὸς οὐ προγινώσκει τὰ μέλλοντα; ὥστε οὖν οἰκονομικῶς εἴρηται τὸ «ἐνεθυμήθη» τουτέστιν μετεμελήθη, καὶ τὸ «καταβὰς ὄψομαι»· καὶ μέν γε καὶ τὸ «ἐπείραζε τὸν Ἀβραὰμ» καὶ «ὠσφάνθη»* καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν λέλεκται, ἐπεὶ ὅτι γε θυσιῶν οὐκ ὀρέγεται, διὰ τοῦ προφήτου Δαυῒδ ὑπεμφαίνει λέγων· «Μὴ φάγομαι κρεάτα ταύρων ἢ αἷμα τράγων πίομαι»; «Ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ διερμηνεύων τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ θεὸς καὶ πατὴρ πάντων προγινώσκει, ἔλεγεν· «οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων» πρὶν αὐτὸν αἰτήσασθαι. Καὶ τοῖς νομίζουσιν ὅτι μὴ πάντα βλέπει, ἔφασκε· «προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ». Καὶ τοῖς οἰομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι, ἐπέπληττε λέγων· «Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν», — Καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν θυσιῶν ὀρέγεσθαι, διηγόρευσεν ὁ θεός· «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Καὶ τοῖς ὑπολαμβάνουσι κακὸν αὐτὸν εἶναι παραινῶν ἐβόα—

---

4. Τί δὲ ὁ. καὶ Μ. τὰ ἁμ. τοῦ λαοῦ προσημαίνει καὶ τὴν ἀ. τὴν εἰς τὰ ἔ. προδηλοῖ Hom. — 9. τὰ ἐσόμενα Ced. — 9. περισσόν ἐστι τὸ γεγραμμένον Ἐ. καὶ μετ. Hom. — * Κύριος Ced. — 12. ἡμετέραν ἀ. Ced. — 14. Ps. L. 30. φάγομαι — πίωμαι. — 15. Τοῖς δὲ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ὁ θς οὐ πρ. ἔφη Hom. 55. — 18. Mt. VI. 32.— ἡπῶν Ced. — ἀ. αἰτῆσαι ὑμᾶς Ced. — 20. Τοῖς δὲ πιστεύσυσι ὡς καὶ αἱ γραφαὶ λέγουσιν, ὅτι μὴ π. Hom. καὶ τοῖς μὴ ν. ὅτι οὐ π. cod. Mt. VI. 6.—22. Τοῖς δὲ Hom. 56. — 23. εἶναι ὡς αἱ γραφαὶ λέγουσιν, ἔφη L. XI. 13, Mt. VII. 11. — 26. Τοῖς δὲ προλαβοῦσιν ὅτι θ. ὀρέγεται Hom. — Mt. IX. 13. — 27. Τοῖς δὲ πειθομένοις κ. Hom. 57.

«Γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος» — Διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους καὶ ὑπολαμβάνοντας πολλοὺς θεοὺς ὑπάρχειν ἔφη· «Ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν»· καί· «Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς». Καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα γραμματέα· «ποία ἐστι πρώτη πάντων ἐντολῶν»; ἀπεκρίθη· «Ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεός σου, κύριος εἷς ἐστιν». (4) «Ὁ δὲ Σίμων συνιδών, ὅτι Πέτρος αὐτὸν συνάγει (ἐν) ταῖς γραφαῖς — εἰς τὸν περὶ θεοῦ λόγον ἐξετασμὸν γενέσθαι μὴ θελήσας» ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς αἰσχύνης καὶ ἥττης· ἦν γὰρ ὁ ἐξάγιστος πολύπειρος μὲν ἐν ταῖς πνευματικαῖς διδασκαλίαις, καὶ γὰρ οὕτως ἦν ἐξησκημένος ἐν ταῖς μαγείαις καὶ μεθοδείας τοῦ Σατᾶν, ὡς οὐκ ἄλλος τις τῶν πρὸ αὐτοῦ, σχεδὸν ἐπὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐπινοίαις κάὶ κακουργίαις διαβεβοημένος·—«ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, (καὶ) εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἐκαίετο, εἰς ἀέρα ἵπτατο, (καὶ) ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίησε· δράκων ἐγίνετο — (καὶ) εἰς χρυσὸν μετεβάλετο*, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἠνοιγε (καὶ) σιδηρᾶ δεσμὰ διέλυεν· ἐν δείπνοις εἴδωλα παντοδαπῶν εἰδεῶν παρίστα· τὰ ἐν οἰκίᾳ σκεύη αὐτομάτως φέρεσθαι πρὸς ὑπηρεσίαν**, τῶν φερόντων μὴ ὁρωμένων»· σκιὰς πολλὰς προηγεῖσθαι (74ᵃ) αὐτοῦ παρεσκεύαζεν, ἅσπερ ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἔφασκεν εἶναι. Πολλοὺς δὲ γοήτα καὶ πλάνον αὐτὸν ἐλέγχειν πειρωμένους, διαλλάξας πρὸς ἑαυτὸν, ἔπειτα προφάσει εὐωχίας βοῦν θύσας καὶ ἑστιάσας αὐτούς, διαφόροις καὶ δυσιάτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλεν»· καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο, καθυπουργούντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων (κἀντεῦθεν οὐ μόνον ἑαυτὸν εἰς ἑτέρας μορφὰς ἀνθρώπων καὶ ἀλόγων, ὡς

---

1. τέλειοι Mt. V. 48?—Τοῖς δὲ ἠπατημένος π. θ. ὑπονοεῖν, ὡς αἱ γραφαὶ λέγουσιν, ἔφη Io. XVII. 3. Hom.—4. M. XI. 25.—6. Mt. XII. 28.—7. Ced. 368,12—369,19.—Ὅμως ὁ Σ. Hom. 58. — 8. αὐτῷ cod. — ἐν om. Ced. et Hom. — 9. ἐξέτασιν γ. οὐκ ἠθέλησεν Hom.—10. ἐξ. ἦν Ced.—13. σχ. περὶ Ced.—14. διαβεβοημένων Ced. Hom. II. 32. — ἐπὶ Hom. — 16. ἐποίει Ced. — * καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγίνετο Ced. — 17. θ. κ. ἀνοίγει Hom. — 18. ἰδεῶν Ced. — παρίστησιν Hom. — 19. ὡς αὐτόματα φερόμενα Hom. — ** ἐποίει Ced. — 20. φ. οὐ βλεπομένων Hom. φ. οὐχ ὁρ. Ced. — 21. ἑ. λέγει Hom. IV. 4. — 22. Πολλῶν — πειρωμένων Ced. — 23. ἑ. εὐθύστερον πρ. Hom. — 24. διαφ. ν. περιέβαλε καὶ δ. Hom. διαφόρως δ. καὶ δ. Ced. — ὑπέβαλεν cod. — 25. κ. αὐτῶν δ. cod.

ἔφην, μετεσχημάτιζεν, ἀλλὰ καὶ οὓς ἤθελεν οὕτως ἐποίει). Καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος, ἀπέδρα, τὴν μορφὴν αὐτοῦ περιθεὶς Φαύστῳ μαθητῇ Πέτρου *. Οὗτος ἐπανελθὼν πρὸς** Πέτρον ἐδιώκετο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν ἀνόσιον εἰδέαν, ἣν περιέκειτο. Ἐμβλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτὸν καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δάκρυσι συνεχόμενον ἔφη· «Ὑπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου, Φαῦστε, ἡ παραλλαγὴ τῆς μορφῆς σου γέγονεν· ὑπὸ γὰρ Καίσαρος ζητούμενος καὶ φοβηθεὶς ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ μορφήν σοι περιθείς, ἵνα, σοῦ συσχεθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, λύπην μεγάλην ἡμῖν προξενήσῃ καὶ θλῖψιν· ἀλλ' ὁ θεὸς τῆς τοῦ λαοπλάνου καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος ἀπαλλάξας σε μορφῆς τὴν προτέραν ἰδέαν παρέξει τάχιον», ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωρούντων. (5) Ταῦτα μέντοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφην, Κλήμης λεχθῆναι καὶ πραχθῆναι ἐν Συρίᾳ. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι*** ἀπὸ προσώπου Νέρωνος, ὡς εἴρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ· «Ἔφης ὅτι (ὁ) Χριστὸς καὶ θεός σου ἀνελήφθη· ἰδού, κἀγὼ ἀναλαμβάνομαι». Καὶ ἰδὼν αὐτὸν (ὁ) Πέτρος κουφιζόμενον διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἀέρα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης, ηὔξατο· καὶ εὐθὺς πεσὼν ὁ Σίμων καὶ συντριβεὶς ἀπέθανεν. Ὁ δὲ τόπος ἔκτοτε ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ παμβέβηλον καὶ παμμίαρον σῶμα ἐκλήθη Σιμώντον· περὶ οὗ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας ἀπόστολος Πέτρος οὕτως φάσκει· «Ἡ δὲ καταρχὴ τῶν αἱρέσεων τῶν νέων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου, ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα καὶ «ἐν Ῥώμῃ γενόμενος, πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐσάλευσε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας· ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στράτωνος ἐμοὶ Πέτρῳ συντυχὼν ἐπειρᾶτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, συμπαρόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζακχαίου τοῦ ποτὲ τελώνου,

* καὶ Ced. — ** τὸν Ced. — 5. ἰδέαν Ced. — 6. δακρύοντα ἔφη. ὑπὸ Σ. ὦ φ. τοῦ μ. Ced. — 8. ζ. γὰρ ὑ. Κ. φ. Ced. — 9. σοι μ. Ced. — 10. καὶ θ. ἢ πρ. Ced. — 11. μορφὴν cod. — 13. Ced. 369,20—371,12. — *** αὐτοὺς Ced. — 16. προειρ. Ced.— χ̄ς ὁ θ̄ς Ced. — 20. βεβ. Ced. — 22. ἐκ τοῦ ς' βιβλίου τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων cod. in margine scl. c. 7. — 23. τῶν ν. ἀ. Const. Ced. — 25. γ. δὲ ἐν Ῥ. Const. VI. 9. — ἔσκυλε Const. Ced. — 26. Κ. τῆς cod. sed Const. VI. 8 Ὁ μέντοι Σ. ἐμοὶ Π. ἐν Κ. τῇ Στ.

καὶ Βαρνάβα (καὶ Νικήτου) καὶ Ἀκύλα, ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίων ἐπισκόπου τὲ καὶ πολίτου, μαθητευθέντος [δὲ] καὶ Παύλῳ τῷ συναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνέργῳ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ' αὐτῶν διαλεχθεὶς αὐτῷ ἐκ τῶν περὶ τῶν προφητῶν λόγων καὶ περὶ θεοῦ μοναρχίας, ἥττησα αὐτὸν δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς ἀφωνίαν καταβαλὼν, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν κατέστησα· Γενόμενος δὲ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ, πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλοὺς ἀνατρέπων καὶ ἑαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἐξιστάνων, μαγικῇ τέχνῃ καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ, ὅς * ποτε, μεσούσης ἡμέρας, προσελθὼν εἰς τὸ θέατρον» «ἐπηγγείλατο δὶ ἀέρος ἀναπτῆναι. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ τούτῳ, ἐγὼ Πέτρος καθ' ἑαυτὸν ηὐχόμην. Καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων ἵπτατο μετάρσιος (74[b]) εἰς τὸν ἀέρα λέγων, εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνιέναι, κἀκεῖθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγεῖν· τῶν δὲ δήμων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς θεὸν, ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος, ἱκέτευσα τὸν θεὸν καταῤῥάξαι τὸν λυμεῶνα (καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν δαιμόνων περικόψαι»). «Ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι· «Εἰ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμι** καὶ οὐχὶ πλάνος ὥσπερ σὺ, Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν — ἀφεῖναι σε τῆς κρατήσεως». — «Καὶ ταῦτα εἰπόντος μου, (παραχρῆμα) κατηνέχθη μετὰ ἤχου πολλοῦ καὶ συνετρίβη***, τοῦ ὄχλου βοήσαντος· «Εἷς θεὸς, ὃν (ὁ) Πέτρος καταγγέλλει». Οὕτως ἡ πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωντανῶν αἷρεσις ἐν Ῥώμῃ καὶ τέλειον ἀπεσβέσθη. Διὸ

---

1. ἀδελφῶν Const. — 2. Κλ. τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος Ced. μαθητεύσαντι cod. — 4. εἰς τῷ cod. — διὰ τῶν πρ. Ced. π. προφήτου Const. — 5. ἡττήσας Const. — δ. κῦ Const. — 6. κατέβαλον Ced. — 7. φ. κ. εἰς τὴν Ἰ. Const. — ὡς ἔ. om. Const. — 8. ἔσκυλε Const. — πολλὰ Ced. — 10. ἐξιστῶν Const. — * καὶ Ced. — μ. ἐμπειρίᾳ ὡς καὶ π. μέσης Const. — προελθὼν Ced. — 11. ἐπηγγέλλετο πτῆναι δὶ ἀέρος Const. — δὲ post Πέτρος Ced. — 12. Π. δὲ ἐπὶ τ. μετεώρων τυγχανόντων, ἐγὼ προσηυχόμην κ. ἑ. Const. — 13. εἰς ἀ. Const. — 14. εἰς ὀ. Const. — κ. αὐτοῖς τὰ Const. — ἐπιχωρηγήσειν Const. Ced. τῶν δὲ δαιμόνων Ced. — 15. ἐπ. ὡς Const. — εἰς οὐνῶν σὺν αὐτῇ τῇ Ced. — 16. διανοίᾳ Const. — ἱκέτευον Const. — τὸν θ̅ν διὰ ιῦ τοῦ κῦ ῥῆξαι Const. — 17. Ἀτ. ἐ. Const. — ** ἐγὼ Ced. — 19. Εἰ θῦ ἀνῦς ἐγὼ, ἀπ. δὲ ιῦ χῦ ἀληθὴς καὶ διδάσκαλος εὐσεβείας, ἀλλ' οὐ πλάνης οἷος σὺ Const. — 20. ἀφ. τῆς Const. — *** καὶ Ced. — 22. Καὶ εἰπ. μου τ. περικοπεὶς τῶν δυνάμεων ὁ Σ. κατ. μ. μεγάλου ἤ. καὶ ῥαγεὶς ἐξαίσιον συντρίβεται — καὶ φωνὴ τῶν οχλων λέγουσα Const. — 22. Εἷς ὁ θ̅ς ὃν Π. κ. Const. — 23. ἀπέσβη Ced.

δὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἐπίσημον ἄγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. (6) Σάββατον γὰρ ἦν ἐν ᾧ ἐτελεῖτο προσευχὴ καὶ νηστεία τοῖς πιστοῖς· ἔθος γὰρ τὸ προσεύχεσθαι τὴν ἐκκλησίαν ὑπὲρ τῶν διδασκάλων, ὡς καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων γέγραπται· ὅτι «προσευχὴ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Πέτρου», ὡς οὖν ἐν εἰκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου γενομένης τῆς Χριστοῦ νίκης καὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀντιχρίστου Σίμωνος ἐπὶ φανεροῖς, σάββασι τὸ μνημόσυνον ἐκτελοῦτες Ῥωμαῖοι νηστεύουσι καὶ συνάξεις φαιδρὰς ποιοῦσι, μέχρι νῦν τὴν παράδοσιν ἐκείνην φυλάττοντες· καὶ γὰρ καὶ ἄλλαι τινὲς ἐκκλησίαι διάφορα παραφυλάττουσιν ἔθη, καθὼς οἱ τὰς ἱστορίας ἀνεγράψαντο· παρὰ Σκύθαις μὲν γὰρ, φησὶν, αἱ πόλεις ἐπίσκοπον ἔχουσιν ἕνα καὶ μόνον· παρὰ δὲ Κυπρίοις καὶ Ἄραψι καὶ ἐν ταῖς κώμαις εἰσὶν ἐπίσκοποι, ὥσπερ οὖν καὶ παρὰ τοῖς ἐν Φρυγίαις Ναυατιανοῖς καὶ Μοντανισταῖς. Καὶ παρὰ μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ Ῥώμης ἑπτὰ μόνοι διάκονοι γίνονται παρὰ δὲ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀδιάφορος ὁ τούτων ἀριθμός ἐστιν. Καὶ ἐν Ῥώμῃ πάλιν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ λέγεται τὸ Ἀλληλούϊα ἐν τῇ α' ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα μόνον· καὶ οὐδεὶς ἐκκλησίαν διδάσκει ποτὲ, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος, ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ διδάσκει μὲν ὁ ἐπίσκοπος ἐπ' ἐκκλησίας»· «τῶν δὲ εὐαγγελίων ἀναγινωσκομένων, οὐκ ἀνίσταται» τοῦ θρόνου. «Καὶ τὴν μ' τῶν νηστειῶν οἱ μὲν ἑβδομάδας ς' νηστεύουσιν ὡς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ Λιβύῃ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ πάσῃ τῇ δύσει καὶ Παλαιστίνῃ, ἐν δὲ Κ. Π. καὶ πέριξ ἄχρι Φοινίκης, ἑβδομάδας ζ' νηστεύουσι, ἄλλοι δὲ τρεῖς μόνας ἡμέρας ἐν ταῖς ἕξ ἢ ἑπτὰ σποράδην νηστεύουσι· ἕτεροι δὲ τρεῖς ἑβδομάδας ἐφεξῆς πρὸ τοῦ πάσχα συνάπτουσι, ἄλλοι δὲ δύο ὡς οἱ

---

5. Act. XIII. 5. — 8. ἐπιφανῶς? на явимыхъ Slav. — 11. ἀναγράψαντες μαρτυροῦσι? Sozom. VII. 19. — 13. καὶ μ. om. Soz. — 17. ἀρ. Π. οὖν ἑκάστου ἔτους ἅ. ἐν Ῥ. τὸ Ἀ. ψάλλεται κατὰ τὴν α' ἡμέραν τῆς πασχαλίου ἑορτῆς Soz. — 20. Οὔτε δὲ ὁ ἐπ. οὔτε ἄλλος τις ἐνθάδε ἐπ' ἐ. δ. παρὰ δὲ Ἀλεξανδρεῦσι μόνος ὁ τῆς πόλεως ἐπ. Soz. — 21. ἀν. γὰρ τῶν ἐ. οὐχ ἐπαν. ὁ ἐπισκόπος Soz. om. τοῦ θ. — 25. Καὶ τὴν — μ', ἐν ᾗ νηστεύει τὸ πλῆθος, οἱ μὲν εἰς ἕξ ἑ. ἡμερῶν λογίζονται ὡς Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ πρὸς δύσιν, Λ. τε πᾶσα καὶ Ἀ. σὺν τοῖς Παλαιστινοῖς, οἱ δὲ ζ', ὡς ἐν Κ. Π. καὶ τοῖς π. ἔθνεσι μέχρι Φοινίκων, ἀλ. δὲ γ' σπ. ἐν ταῖς ς' ἢ ζ' Soz. — 26. οἱ δὲ ἅμα γ' πρὸ τῆς ἑορτῆς σ. Soz.

τὰ Μοντανοῦ φρονοῦντες». Ἔν τισι δὲ πόλεσι τῆς Αἰγύπτου, πρὸς ἑσπέραν ἠριστηκότες, τῶν μυστηρίων καταλαμβάνουσι». Ταῦτα μὲν Σωκράτης ἱστόρησεν ὡς εἰκὸς φυλαττόμενα πάντα· νῦν δὲ πλείστως καὶ κατὰ μέρος ἐναλλαγὴ γέγονεν ἐν τοῖς εἰρημένοις ἤθεσιν.

CXXII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.

67 (3267) Ὁ μέντοι Νέρων ἀκούσας, ὅτι πεφόνευται ὑπὸ Πέτρου καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. Ὁ δὲ Πέτρος παρακαλέσας τὸν ὕπαρχον, ἵνα μὴ ὄρθιος σταυρωθῇ ὡς ὁ Κύριος (αὐτοῦ), κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη (καθὼς ἠξίωσεν ἐκ πολλῆς μετριοφροσύνης). Μετὰ δέ γε τὴν Πέτρου τελευτήν, ὥς φησιν Εὐσέβιος. Παῦλος ὁ ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν α' ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος (καὶ) ἀπολογησάμενος Νέρωνι, ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. (75ᵃ) «Κἀντεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν ἀποστόλων πράξεις ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Λουκᾶς περιέγραψε μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ»· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σαφῶς τοῦτο λέγοντος, ὅτι «οὐδείς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη»· ἣν δὴ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν (δεσμοῖς) κατεχόμενος ἔγραψεν «ὁμοῦ σημαίνων τήν τε προτέραν αὐτῷ γενομένην ἀπολογίαν» πρὸς Νέρωνα, ὃν καὶ λεόντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τοῦ τρόπου καλῶς ὠνόμασε «καὶ τὴν παρὰ πόδας τελείωσιν» ἐπάγει φάσκων· «Ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος, ἀλλὰ καὶ (ἔτι) ῥύσεταί * Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον», ὑπεμφαίνων τὸ παραυτίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ προσαγορεύει γραφῇ λέγων· «Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ και-

1. οἱ δὲ δ' ὅσοι τὰ cod.—2. Παρὰ δὲ Ἀγυπτίοις ἐν πολλαῖς π.—πρ. ἑ. τῷ σαββάτῳ συνιόντες ἠ. ἤδη μ. μετέχουσι Soz. — 7. Ced. 371,13—373,8. — 14. ὅθεν εἰκότως τὰς Eus. II. 22. — 15. ἐκ ὁ Λ. π. τὸν χ. τὸν μ. Eus. — 16. τῷ Π. σ. Eus. — 17. 2 Tim. IV. 16. — 19. τὴν δὲ Ced. — 21. πρ. αὐτοῦ ἀπ. Ced. Eus. om. πρὸς — ὠνόμασε. — 23. 2 Tim. II. 17,18. — * με ὁ Ced. — 25. σημαίνων Eus. — 27. ἐπιστολῇ πρ. λ. Ced. προλέγει γρ. φάσκων Eus. 2 Tim. IV. 6.

ρὸς τῆς ἀναλύσεως μου ἐφέστηκεν». — «Ἀπολογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν στειλάμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ» δέσμιος καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο μηνὶ Ἰουνίῳ κθ', καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη *, καθάπερ καὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος **. Ὁ οὖν *** Λουκᾶς ἐπὶ ἐλαίας καρποφόρου σταυρωθείς, μὴ εὑρισκομένου ξύλου ξηροῦ πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρὸν ἐν τῷ τόπῳ λαβών τις τὸ σῶμα **** καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας, ἄδηλον ἐποίησε τὸν τάφον. Τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα καὶ μὴ εὑρισκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσευξαμένων αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, κολλούρια ἔβρεξεν ὁ θεὸς ἰατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου *****, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ· καὶ ἐκ τούτου τοῦ σημείου ἐγένετο γνώριμος ὁ τάφος, οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον (ὕστερον) ἀνακομίσας Κωνστάντιος, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, κατέθηκεν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ******.

CXXIII. ΠΕΡΙ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ.

Ὁ δὲ μέγας Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος ἁγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν οὐδὲ ἔμψυχον ἔφαγεν οὔτε βαλανείῳ ἐχρήσατο· τὰ δὲ γόνατα ἀπεσκληκότα δίκην καμήλων γεγόνασιν ἐκ τοῦ ἀεὶ κάμπτειν ἐπὶ γονάτων καὶ τῷ θεῷ προσκυ-

1. Τότε μὲν οὖν ἀπολογησάμενον αὖθις Eus. — 4. δέσμιος cod. a sec. m. — 2. δικ. λόγος ἔχει στείλασθαι τὸν ἀπόστολον, δεύτ. ἐπιβάντα τῇ αὐτῇ πόλει τῷ κατ' αὐτὸν τελειωθῆναι μαρτυρίῳ Eus. — * μετὰ περίοδον χρόνου ἑνὸς Ced. — ** ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται Ced. — *** μακάριος Ced. — 8. ἐσταυρώθη Ced. — 9. στ. καὶ λ. Ced. — **** αὐτοῦ Ced. — ***** τοῦ ἀποστόλου Ced. — 16. ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μ. Κ. διὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ἐτέθη Ced. — ****** ὑποκάτω τῆς τραπέζης, μετ' Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ced. (a. 550). — 19. Ced. 360,22—361, 7. Ἐπὶ Νέρωνος Ἀγρίππα τελευτήσαντος, Φῆστος καθίσταται διάδοχος αὐτοῦ ὑπὸ Νέρωνος καὶ Παῦλος κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον δικαιολογησάμενος ἐπὶ Φήστου, πέμπεται πρὸς τὸν Νέρωνα. Καὶ τότε μὲν ἀπολογεῖται, δεύτερον δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐλθών, τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται παρὰ Νέρωνος ὡσαύτως καὶ Πέτρος ὁ κορυφαῖος ἀνασκολοπίζεται.

νεῖν, ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας ἐκαλεῖτο δίκαιος καὶ ὠβλίας ὅ ἐστι περιοχὴ τοῦ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη (2) Ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσμιος, ἦν καὶ σφόδρα περιβόητος ὁ ἰσάγγελος Ἰάκωβος, ἑορτῆς γενομένης τοῦ πάσχα καὶ πολλῶν μυριάδων συνελθόντων (ἐν τῷ ναῷ) τῶν Ἰουδαίων, (καὶ) τοῦτον ἀνενέγκαντες οἱ γραμματεῖς * ἐπὶ τὸ πτέρυγιον τοῦ ἱεροῦ, διασκεδάσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλῃ τῇ φωνῇ· «Ἀξιοῦμέν σε, δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ· σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα γινώσκοντές σε (εἶναι) δίκαιον καὶ ἀπροσωπόληπτον» **. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· «Τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ» ***. Οἱ δὲ παράνομοι ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαῖοι ἔκραξαν· «ὦ, ὦ, καὶ δίκαιος πεπλάνηται». Καὶ (εἶπον πρὸς ἀλλήλους· «Κακῶς ἐποιήσαμεν τοῖς αὐτοῦ μαρτυρίοις καθ' ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ παρασχόντες, πολλοὺς ποιήσαντες πιστεῦσαι εἰς αὐτόν· καὶ δὴ) μανέντες οἱ ἐξάγιστοι (75[b]) καὶ τοῦτον καταχρημνίσαντες, κλίνας τὰ γόνατα ὑπὲρ αὐτῶν προσηύχετο· καὶ προσεγγίσας τίς τῶν υἱῶν Ῥηχὰβ καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς· «Τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν εὔχεται» καὶ δραμών τις κναφεὺς ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ξύλου ἐν ᾧ τὰ ἱμάτια ἐκπιέζειν εἰώθασιν· καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτησεν ὁ δίκαιος· θάψαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ, ἀνήγειραν αὐτοῦ στήλην. (3) Μετὰ δὲ (τὸ) μαρτύριον αὐτοῦ παρὰ πόδας Ἱερουσαλὴμ πολιορκεῖται· φησὶ γὰρ Ἰώσηπος ταῦτα συμβεβηκέναι τοῖς Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου «ὅς ἐστιν ἀδελφὸς (τοῦ) Ἰησοῦ, τοῦ λεγομένου Χριστοῦ», ἐπειδήπερ δικαιό-

3. Ced. 361,8 — 362,7, Eus. H. E. II. 23 ex Hegesippo. — 4. σεβ. καὶ σφ. π. ὑπῆρχεν Ced. — * καὶ ἱερεῖς Ced. — ** εἰπὲ ἡμῖν, τίς ἐστιν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ; Ced. — 11. ἔφη Ced. — *** καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι κτλ. Ced. — 12. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ced. — παρανόμως cod. — 16. μ. ἔρριψαν αὐτὸν κάτω· πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε· καὶ ἤρξατο λιθάζειν αὐτον. ὁ δὲ θεὶς τὰ γόνατα πρ. παρακαλῶ σε, θεε πάτερ ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι· εἷς δὲ τῶν υ. Ced. — 19. Ῥ. ἔκραξε λέγων, παύσασθε τί Ced. — 22. μ. ξ. κναφικοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν Ced. — περὶ τῷ Ced. — 23. τὴν στ. α. Ced. — Ced. 362,7—11. — 24. π. Ἱερ. Ced. — 25. τ. δὲ συμβέβηκε Ἰ. Ced. — Arch. XX. 9. — ἦν Ced.

τατον (αὐτὸν) ὄντα Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν. (4) Οἱ τοίνυν Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέμητοι ἔτη μ' διέμειναν (τοῦ Χριστοῦ μακροθυμοῦντος ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ καὶ θεομαχίᾳ αὐτῶν) ὅπως γνωσιμαχήσαντες ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν πλημμελείᾳ ἰσχυρὰν ποιήσωνται τὴν μετάνοιαν ὅθεν, αὐτοῖς φοβερὰ σημεῖα * ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἅλωσιν προμηνύοντα· ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων ἑορτῇ περὶ ὥραν θ' τῆς νυκτὸς τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν περιέλαμψεν ἐπὶ ὥραν μίαν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. Μετὰ τοῦτο ἐφάνη ἄστρον ὑπὲρ τὴν πόλιν, ῥομφαίᾳ παραπλήσιον καὶ ἄλλοτε ἡ ἀνατολικὴ χαλκῆ πύλη τῆς πόλεως, σιδηροδέτοις κλειομένη μοχλοῖς καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ' ἀνοιγομένη ὤφθη περὶ ὥραν η' τῆς νυκτὸς ἀνεῳγμένη· (καὶ) πάλιν (ἄλλοτε) ὡράθησαν πρὸ ἡλίου δύσεως ὡσεὶ ἅρματα μετέωρα καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα διατρέχοντα περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὰς πόλεις ** περιστοιχίζοντα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῆς πρὸ ἐτῶν τοῦ πολέμου, εἰρηνευούσης καὶ εὐνομούσης τῆς πόλεως, ἄνθρωπός τις Ἰησοῦς τοὔνομα, ἐλθὼν ἐν τῇ ἑορτῇ ἐξαίφνης ἀνέκραξεν ἐν τῷ ἱερῷ λέγων· «Φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν δ' ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμων καὶ πάντα τὸν λαόν». Καὶ ταῦτα ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις (καὶ νυξὶ) περιεχόμενος ἐν τῇ πόλει ἀνενδότως ἐβόα διὸ καί τινες τῶν δημωτῶν ἀγανακτήσαντες μάστιξιν αὐτὸν ᾔκιζον, ἐπὶ πλεῖον κράζοντος μετὰ δακρύων καὶ λέγοντος πρὸς ἑκάστην πληγήν· «Οὐαί, οὐαὶ ***, Ἱεροσόλυμα». Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς πρὸς θυσίαν ἀχθεῖσα, παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ, ἥτις οἶμαι (πα-

---

1. Ced. 373,8 — 374,12. — 2. δ. ἔτη μ' Ced. — 4. ἵνα γν. τὴν ἰδίαν ἀνακαλέσωνται πλημμέλειαν· οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὰ χεῖρον νεύσαντες τῷ φθόνῳ καὶ τοὺς ἁγίους ἀνῄρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον καὶ λοιπούς· διὸ καὶ ἀξίως ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν θεήλατον ἐπεσπάσαντο πανωλεθρίαν, ὅθεν Ced. — * καὶ ἐναργῆ Ced. — 8. ν. π. καὶ τὸν β. περὶ Ced. — 9. Ἔπειτα ἀστὴρ ὕπερθεν τῆς πόλεως ῥομφαίᾳ παρόμοιος ὠπτάνετο· ἀλ. ἡ. ἀν. π. χ. Ced.—14. π. τ. ἀ. δ. Ced. — ** τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς Ced. — 15. Πρὸ ἐ. δὲ δ' τῆς ἁλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκ. ἔτι τῆς π. ἐ. Ced. — 17. ὀνόματι ἐξ. ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἐβόα φ. ἀπὸ ἀ. φ. ἀπὸ δ. Ced. — 20. νύκταις codex. — 21. π. ὅλην τὴν πόλιν ἀν. Ced. — 23. ᾐκίζοντο ὁ δὲ πρ. ἐ. τῶν πλ. ἔκραξεν Ced. — *** οὐαὶ Ced. — 24. Κατ' ἀ. δὲ τὴν Ced. — 25. ἀ. π. θ. Ced.

ρὰ μὲν τοῦ παρὰ φύσιν τοκετοῦ, προεδήλωσε τήν τε ὑπερφυΐαν καὶ βοὴν τῆς πόλεως, διὰ δὲ τοῦ ἀρνοῦ τὴν πρὸς τὸν ἀμνὸν τοῦ θεοῦ τὸν Χριστὸν ἄρνησιν τῶν Ἰουδαίων) ἐναργῶς ὑπέφηνεν καὶ τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην (καὶ ἀργαλεοτάτην ἀναίρεσίν τε καὶ) πανωλεθρίαν.

(5) Τῶν Ἰουδαίων τοίνυν τὴν πρὸς Ῥωμαίους ὑποταγήν τε καὶ φορολογίαν ἀθετησάντων (καὶ τοῦ Ἀγρίππα φυγόντος ἐν Ῥώμῃ, ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ) ἔγραψε Νέρων (τῷ τῆς ἑώας στρατηγῷ — Οὐεσπασιανὸς δὲ τῷ τηνικαῦτα ἦν κελεύων αὐτῷ — συνεγεῖραι πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν καὶ καταλαμβάνειν τὴν Ἰουδαίων γῆν καὶ ἄρδην) ἀπολέσαι αὐτήν. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα πάντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεγένοντο καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐν τῇ μητροπόλει κατείρχθησαν μόνοι, προυπεθελθόντων (76ᵃ) διὰ θείας ἀποκαλύψεως τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, καὶ ἀπομεινάντων ὥσπερ ἐν εἱρκτῇ (τῶν δυσσεβῶν καὶ ἀλιτηρίων* κατὰ τοὺς πάλαι ὁμοτρόπους αὐτῶν τρισκαταράτους Σοδομίτας. Καὶ γὰρ περὶ τῶν πάλαι Σοδόμων πρεσβεύων ὁ θεῖος Ἀβραὰμ φησί· «Μὴ ἀπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς, καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής»· διὸ καὶ ὁ φιλάνθρωπος θεὸς ἐπηγγείλατο «εἰ εὑρεθῇ ἐν Σοδόμοις δέκα δίκαιοι»· οὐχ εὕρηνται, ὅθεν καὶ ἄρδην ἀπώλοντο. (6) Περὶ δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκλιπαρῶν ὁ θεσπέσιος Ἱερεμίας ἔφη πρὸς αὐτὸν πάλιν ὁ θεός. «Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ, ἴδετε καὶ γνῶτε καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς· ἐὰν εὕρητε ἄνδρα καὶ ἔστι ποιῶν κρίμα, ζητῶν πίστιν, ἵλεως ἔσομαι αὐτῇ, λέγει Κύριος». Ἀλλ' ἄγε καὶ αὕτη τούτων σπανίζουσα, τῆς θεομηνίας ἀπήλαυσε, καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐν

3. σαφῶς ἐνέφαινε τὴν Ced. — 4. αὐτῷ cod. — 6. Ced. 374,12—22: Τῶν οὖν Ἰ. τὴν π. τοὺς Ῥ. ὑπ. ἠθετηκότων, ἀπέστειλε Ν. Οὐεσπασιανὸν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Τίτον τὸν ἔκγονον αὐτοῦ, οἳ καὶ ἐπόρθησαν αὐτὴν, πάντων τῶν χριστιανῶν δὶ ἀ. τῶν Ἱεροσολύμων ἐξ. μόνον δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ π. ἑορτῇ ὡσ. ἐν εἱ. τοῖς Ἱεροσούμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τ' μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμεῖσθαι· καὶ πάντες τὸν ἐπηρτημένον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θεομαχίαν καὶ μιαιφονίαν ἐνδίκως κατεδέξαντο.— * ἐρήμου φίλων καὶ ἁγίων καὶ δούλων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ cod., ponendum post πιστευόντων. — 18. Gen. XVIII. 23. — 22. Ier. V. 1.

ταῖς ἑορτῆς ἡμέραις· καὶ μάλα γε δικαίως· ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς ἐν αἷς ἡμέραις εἰς τὸν Κύριον ἐξήμαρτον, ἐν αὐταῖς καὶ τὰ ἐπίχειρα τῆς χριστοκτονίας ὑποστῆναι)·

(7) Ὁ δέ γε Νέρων κραταιουμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξώκειλε καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετήδευσε πράγματα, κιθαρίζων καὶ τραγῳδῶν καὶ ὀρχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων· καὶ πρὸς τούτοις καὶ πάσαις αὐτοῦ ταῖς ἀθεμιστουργίαις καὶ τὸ τῆς θεομαχίας μῖσος προσέθηκε διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θείου λόγου. (8) Μετὰ δέ ταῦτα, ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μηνυθείσης αὐτῷ καὶ εἰς ἄκρον μανίας ἐλθών, [ἀνεῖλε μὲν] τὴν ἰδίαν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἄλλους μυρίους τῶν γένει αὐτῷ προσηκόντων καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους (τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορώμενος· καὶ οὕτως ἐκ τῆς ἄγαν μανίας ἀποκτηνωθείς, εἰς προαστεῖον ἐξελθών, ἑαυτὸν διεχειρίσατο· ἄλλοι δὲ φασιν, ὅτι) ἐπέθεντο αὐτῷ τινὲς* ἀναιρήσοντες· ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ ἀνελεῖν αὐτόν· ὡς δὲ οὐδεὶς τοῦτο ἠνέσχετο πρᾶξαι· «ἐγὼ μόνος, ἔφη, οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντα με· ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ. Τελευταῖον δὲ εἰπών· ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης κιθαρῳδὸς ἀπόλλυται, ἑαυτὸν ἀνεῖλεν** (9) Ἄλλοι φασίν, ὅτι ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀνῃρέθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἱστοροῦσι δὲ ταῦτα Ἕλληνες οἱ τὰς Ὀλυμπιάδας ἅμα τοῖς κατὰ χρόνους πεπραγμένοις ἀναγράψαντες.

---

9. Ced. 377,19—278,6 Οὗτος. ὁ Νέρων μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἀν. μὲν τὴν αὐτοῦ μ. 10. ἀνείλατο a sec. manu cod. — 11. καὶ τοὺς ἐκ γένους ἀ. προσήκοντας πάντας καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους· τῷ καὶ διὰ τὸν αἰσχρὸν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ κεραυνὸς ἐπιπίπτει καὶ εὐθὺς ἐπιτίθενται αὐτῷ Ced. — * τῶν ἐν τέλει Ced. — 17. ἠν. τ. Ced. — 20. Καὶ τ. ἐπειπὼν Ced. — ** Ἀποθανόντος Νέρωνος τινὲς πίλλια ὡς ἐλευθερούμενοι ἐφόρεσαν, παρ' οὗ καὶ Εὐλάβιος περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκεῖος αὐτοῦ ὢν ἐρωτηθεὶς ἔφη· «Ἐφίλησά σε πάντων μᾶλλον καὶ ἐμίσησα· ἐφίλησα ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορά σε ἔσεσθαι, μισῶ δὲ ὅτι ταῦτα ποιεῖς· οὔτε γὰρ ἁρματηλάτῃ, οὔτε κυνηγῷ, οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι. (Ced. 398,6—12 Βλάβιος, Leo Ἀβλάβιος).

CXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΛΒΑ.

69 (5268) Μετὰ δὲ Νέρωνα ἐβασίλευσε Γάλβας τῶν εὐπατριδῶν γεγονὼς μῆνας θ', εἶχε δὲ παραδυναστεύοντα τὸν Ὄθωνα, ὃς* ἰδὼν τὸν Γάλβαν Λούκιον εἰς υἱοθεσίαν παραλαβόντα, φθονήσας καὶ τὸ στράτευμα κατ' αὐτοῦ κινήσας, ἀπέκτεινεν αὐτόν· ἀπαιτούμενος δὲ** Ὄθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν***, ἔφη· «Οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι».

CXXV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΘΩΝΟΣ.

70 (5268) Ὄθων ἐβασίλευσε μῆνας γ', ἡμέρας η'· (εἶτα Λουκίου αὐτῷ ἐπαναστάντος, μανείς, ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν). (2) Ἦν δὲ γένους ἀσήμου· θύων δέ ποτε ἐν τῷ ἱερῷ, τὰ τῆς Ἀφροδίτιδος ᾄσματα τοῖς ἱεροῖς παρέμιξε· καὶ διὰ τοῦτο Βιτελίου αὐτῷ ἐπαναστάντος, ξιφιδίῳ ἑαυτὸν διεχειρίσατο εἰπών· τί γάρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς**** αὐλεῖν;» (3) Γάλβας δὲ (76b) καὶ Ὄθων καὶ Βιτέλιος ἐν πολέμοις ὄντες, ὑπὸ στρατιωτῶν ἀνῃρέθησαν, Οὐεσπασιανὸν δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐκπορθοῦντα ἡ τῶν Ῥωμαίων σύγκλητος ἀνηγόρευσε βασιλέα.

CXXVI ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΙΤΕΛΙΟΥ.

Βιτέλιος ἐβασίλευσεν ἔτος α', γένους περιφανοῦς ὤν. Οὗτος ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους καὶ γόητας (ἀθροίσας, προεῖπον αὐτοῦ τὴν σφαγήν· καὶ) πάντας ἀναχωρῆσαι τῆς Ἰταλίας προσέταξε, οἳ καὶ προγράμματα ἔρριψαν***** ἐντὸς ἡμέρας ῥητῆς ἀπαλλαγήσεσθαι αὐτὸν τοῦ βίου, ὃ δὴ καὶ γέγονε, καὶ ἐσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν.

---

2. Ced. 379,10—15, om. Bulg. 183. b. — 8. Γ. ἐβ. μ. θ' ἡμέρας ιγ' ἦν δὲ τῶν ἑ. ὃς εἶχε παρ. Ced. — * καὶ Ced. — ** ὁ Ced. — *** ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς Ced. — 9. Ced. 379,16. om. Bulg.—μ. ιγ' cod.— 10. Ced. 379,17—20.— **** ᾄδειν καὶ Ced.—19. Ced. 379,21—380,3 om. Bulg. — ἐπιφ. Ced. Leo. — 21. γ. ἐντὸς ῥητῆς ἡμέρας π. ἐκχ. Ced. Leo. — 22. ὧ καὶ Leo. — πρόγραμμα Ced. Leo. — ἔρριψεν cod. — ***** προαγγέλλοντες Ced. Leo. — 22. αὐτοῦ τὸν βίον cod. — 24. ἐσφ. γὰρ Ced. ἐ. δὲ Leo.

CXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Βιτέλιον ἐβασίλευσεν Οὐεσπασιανὸς ἔτη ι', ἡμέρας η'· (ἦν δὲ γονέων ἀσήμων), αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς ἐν Παλαιστίνῃ, ἔτι (τε) τὰς πόλεις τῶν Ἰουδαίων πολιορκῶν, ὅστις καὶ Ἰώσηπον τὸν συγγραφέα ὑποχείριον ἐποιήσατο· ἀνήχθη δὲ ἐν Ῥώμῃ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεύς, καταλιπὼν Τίτον, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, πολιορκεῖν τὴν Παλαιστίνην.

(2) Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ῥώμην τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Τίτον καὶ Δομετιανὸν Καίσαρας ἀναδείξας, τὸν μὲν Τίνον πολιορκεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα κατέλιπεν, Δομετιανὸν δὲ ἀπέστειλεν εἰς ἐκστρατείαν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὁ ἐκεῖσε στρατὸς μετὰ τῆς συγκλήτου ἀνελὼν τὸν ἀντάρσιον, σὺν εὐωχίᾳ πολλῇ καὶ κρότοις ὑπήντησεν αὐτῷ.

CXXVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Ὁ δὲ Τίτος πύργον κατασκευάσας ἀνὰ πηχῶν ν' τὸ ὕψος ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ πολλοὺς καὶ διαφόρους ἑλεπόλεις παραστήσας καὶ διχόθεν τύπτεσθαι τὸ τεῖχος παρασκευάσας, τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τοῦ α' τείχους τοῖς λιθοβόλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἐξήλασε μηχανήμασιν. καὶ πρὸς τὸ δεύτερον τεῖχος καταφυγόντες κἀκεῖθεν πάλιν ὁμοίως ἐξελασθέντες μέχρι του γ' τείχους, ἐπολέμησαν ἰσχυρῶς ἐκεῖθεν. Καὶ γενομένης καρτερᾶς μεχης ἔπιπτεν ἐξ ἑκατέρας παρατάξεως πλῆθος ἄπειρον. (2) Οἱ δὲ πονηρότεροι τῶν Ἰουδαίων, οἱ καὶ στασιασταὶ κληθέντες, δεινῶς τὴν πόλιν ἅπασαν κατέτρεχον. εἴπου γὰρ κεκλεισμένας θύρας εὗρον, ταύτας συντρίψαντες εἰσεπήδων καὶ ἐκ τῶν φαρύγγων τὸν ψωμὸν ἀναθλίβοντες ἥρπαζον· καὶ γέροντας μὲν

---

2. Ced. 380,3—9. om. Bulg. — Ὀ: υἱὸς Νέρωνος ἐβ. Ced. — 3. ἁ. δὲ γέγονεν Ced. Leo. — 8. τὴν Π. π. Ced. Leo. — 16. Ced. 375,1 — 7. — 17. ἐλαιπόλεις codex. — 23. Ced. 375,7 — 18. Λιμοῦ δὲ τότε τὴν πόλιν ἀφορήτου κατακρατοῦντος, ἦν ἰδεῖν πολλῷ χείρω τῶν πολεμίων τοὺς ἔνδον δρῶντας στασιαστάς Ced. — 25. θύραν εἶδον κεκλεισμένην, κατακλῶντες ἐ. Ced.

ἐβασάνιζον (ἀντεχομένους τροφῆς), γυναῖκας δὲ (ἀπὸ τῆς κόμης) ἐσπάραττον, τὰ νήπια ἐπὶ γῆς ἤρασσον, ὀρόβοις δὲ τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων (αὐτῶν) ἐμφράττοντες *, ῥάβδοις ὀξείαις τὰς ἕδρας τῶν ἀθλίων διαπερῶντες, ἠνάγκαζον, (πρὸς τὸ) δράκα μίαν ἀλφίτου καταμηνῦσαι κεκρυμμένην. (οὕτω γὰρ δεινὸς πάντων κατεκράτησε λιμὸς, ὥστε οἱ μὲν ἀκατέργαστον ἤσθιον τὸν ἄρτον, οἱ δὲ ζύμην ἀναφλέγοντες ὀλίγην τῷ πυρὶ, θᾶττον ἀνήρπαζον.) Οἱ δὲ ἀπορώτεροι χόρτου σπαράγματα διεμασσῶντο, αἱ δὲ γυναῖκες ἐν χερσὶ μαραινόμενα αὐτῶν τὰ βρέφη παρελογίζοντο αὐτὰ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν βιαν τε καὶ ἀνάγκην τοῦ λιμοῦ. (3) Γέροντες δὲ καὶ νέοι καὶ νήπιοι ὥσπερ εἴδωλα παρερχόμενοι καὶ λιμῷ τηκόμενοι καὶ καταπίπτοντες, τοὺς μὲν καταπατοῦντες οἱ στασιασταὶ ἐφόνευον, τοὺς δὲ ἔτι ἐμπνέοντας καὶ ἐῤῥιμμένους διὰ ξίφους ἀπέκτεινον. Ὁ δὲ Τίτος περὶ τὰς φάραγγας τοὺς Ἰουδαίους ἀγρίαν πόαν εἰς τροφὴν συλλέγοντας συλλαβόμενος, τοὺς μὲν πλησίον τοῦ τείχους ἐκρέμασεν, τοὺς δὲ χειροκοπήσας εἰς τὴν πόλιν ἀπέστειλε, καταπλῆξαι τοὺς στασιαστὰς βουλόμενος. (4) Πᾶσα δὲ οἰκία (ἐκ τῆς ἐνδείας) νεκρῶν ἐπληροῦτο ἀπόζουσα καὶ λοιμὸς τῇ πόλει χαλεπὸς ἐπεκράτησε (ὅθεν οἱ στασιασταὶ τὴν δυσωδίαν μὴ φέροντες, ἔῤῥιπτον, ἀπὸ τοῦ τείχους αὐτοὺς ἐπὶ τὰς φάραγγας, ἔτι πολλοὺς αὐτῶν ἐμπνέοντας) (77[a]). (5) Οἱ τοίνυν στασιασταὶ ὑπὸ λιμοῦ πιεζόμενοι λάθρα πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ἐξώρμησαν, οὓς οἱ Ῥωμαῖοι καταδιώξαντες εἰς φυγὴν ἔτρεψαν. Ῥωμαῖος δέ τις τῶν ἱππέων ὁ δοκιμώτατος τοὺς Ἰουδαίους ὠθουμένους κατὰ τῆς φάραγγος θεασάμενος, ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ νεανίαν, τῶν στασιαστῶν φευγόντων, στιβαρὸν κατὰ τὸ σῶμα καὶ ὡπλισμένον, ἐκ τοῦ σφυροῦ δραξάμενος, ἑαυτὸν ἐπικλίνει, τοῦ ἵππου τρέχοντος καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἔφιππον

---

1. φ. διηρπάζοντο τὸν ψ. τούτου δὲ ἕνεκα καὶ γ. ἐβ. καὶ γύναια ἐσπ. καὶ ν. ἤ· (ἔρασσον cod.) εἰς γῆν Ced. — ὀρόβους codex. — * καὶ Ced. — 4. διαπερονῶντες οὕτως Ced. — ἀλφήτοων cod. — 5. μηνῦσαι κεκρ. καὶ χ. μὲν σπ. διεμασῶντο· μητέρες δὲ τῶν νηπίων ταῖς ἑαυτῶν χ. τῷ λιμῷ μαραινομένων ὑπερεώρων καὶ τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν θνησκόντων καὶ τῇ ἐνδείᾳ καταφθειρομένων παρ. Ced. — 12. καταπατοῦντας codex. — 17. Ced. 375,18 — 20. — 18. λιμὸς cod. — πληρουμένη καὶ ἐπόζουσα ἀργαλέον ἐνέσκηψε λοιμόν. καὶ πλείους ὁ λιμὸς ἢ ὁ πόλεμος ἀνάλωσέ τί γὰρ παρελείφθη μὴ βρωθέν; Ced.

καταδιώκοντος· καὶ τοσοῦτου τῆς δεξιᾶς τόνον καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος ἐπιδειξάμενος καὶ τῆς ἱππικῆς τέχνης τὴν ἀρετὴν, ὥσπέρ τι κειμήλιον ἧκε τῷ Καίσαρι κομίζων τὸν αἰχμάλωτον. Ὁ δὲ Τίτος ὑπερθαυμάσας τούτου τὴν ἰσχὺν καὶ τῆς δυνάμεως τὸ ἀήττητον, δώροις αὐτὸν ἀμείβει, τὸν δὲ ληφθέντα προσέταξεν ἀναιρεθῆναι. (6) Τῆς δέ γε πόλεως ὑπὸ Ῥωμαίων σφοδρῶς πορθουμένης, ὁ λιμὸς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν πλείους τοῦ πολέμου διέφθειρεν, διὸ δὴ καὶ ἀδελφοὶ κατὰ ἀδελφῶν καὶ συγγενεῖς κατὰ συγγενῶν, ξιφήρεις εἰς τοὺς οἴκους ἐχώρουν, τὰς ἀλλήλων τροφὰς ἁρπάζοντες· καὶ μέν γε γυναῖκες ἀνδρῶν καὶ παῖδες πατέρων. καὶ — τὸ ελεεινότερον — μητέρες νηπίων ἥρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς. καὶ παντελῶς τῶν φιλτάτων οὐκ ἐφείδοντο. Καὶ ἄλλοι μὲν ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες ὥσπερ κύνες λυττῶντες ἐφάλλοντο καὶ περιεφέροντο μεθυόντων δίκην, ὡς διὰ σπλάγχνων καὶ μυελῶν τοῦ λιμοῦ χωροῦντος καὶ πρὸς θάνατον βίαιον τὴν ψυχὴν ἐλαύνοντος· ἄλλοι δὲ τῶν ἀθεμίτων ἐφήπτοντο, ὡς οὐδὲ τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἀλόγων ἐφείδοντο· τελευταῖον δὲ ζωστῆρας διεμασσῶντο καὶ ὑποδήματα καὶ δέρματα τῶν θυρεῶν ἤσθιον ἀπεκδέροντες. (7) Γυνὴ δέ τις Μαρία τοὔνομα, γένει καὶ πλούτῳ περιφανὴς καὶ περίβλεπτος ἐκ τῆς χώρας πρὸς τὴν πόλιν καταφυγοῦσα, πᾶσαν αὐτῆς τὴν ὕπαρξιν καὶ τὰς διατροφὰς οἱ στασιασταὶ καθ' ἡμέραν εἰσπηδῶντες διήρπαζον καὶ λοιπὸν τροφῆς ἀποροῦσα καὶ παιδίον ὑπομάζιον ἔχουσα, τοῦτο καταθύει καὶ ὀπτήσασα τὸ μὲν ἥμισυ βέβρωκεν, τὸ δὲ λοιπὸν καλειψασα διετήρει. Οἱ δὲ (στασιασταὶ, καθὼς εἰώθασιν, εἰσελθόντες καὶ) τῆς κνίσσης αἰσθόμενοι* ἠπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὴν, εἰ μὴ ὅπερ ἔκρυψεν, ἐπιδείξειε· ἡ δὲ τὰ λείψανα τοῦ παιδαρίου προαγαγοῦσα· «Τοῦτο δὴ, φησὶν, τὸ ἐμόν ποτε γνήσιον τέκνον καὶ νῦν πανάθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς καὶ γὰρ κἀγὼ βέβρωκα** εἰ δὲ ἀποστρέφεσθε, (καὶ) τὸ λοιπὸν ἐμοὶ καταλείψατε.» Οἱ δὲ*** τὰς ὄψεις

16. ὧν cod.—18. Ced. 375,21—376,9.—Τότε καὶ γυνή τις εὐγενὴς καὶ πλουσία τοὔνομα Μαρία ἐκ τῆς χ. κ. πρ. τὴν π. ἐπειδὴ π. ἀ. ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀφῃρέθη τὴν περιουσίαν, ὑπ. ἐ. τέκνον — 23. τὸ ἥ. μὲν ἔφαγε, τὸ ἥμισυ δὲ καταλείψασα ἐτήρει Ced. — * καὶ εἰσπηδήσαντες Ced. — 25. ἀνελεῖν ἠπ. εἰ μὴ ἐπ. τὸ μέρος Ced. — τοῦ π. τὰ λ. Ced. — 26. προσαγ. cod. — Τ. ἔφη Ced. — τ. νῦν δὲ Ced. — 27. ὅτι κ. Ced. — ** καὶ μὴ γένησθε ἐμοῦ τῆς αὐτὸ γεννησαμένης συμπαθέστεροι Ced. — *** οὕτως ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες Ced.

ἑαυτῶν ἱκανῶς τύψαντες ὑπεξῆλθον τοῦ δοματίου καταπεπληγμένοι καὶ τρέμοντες. καὶ οὕτως τὸ καλῶς ἐκ κοιλίας ἐξελθὸν βρέφος εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν κακῶς ὑπέστρεψε (ἀθλίαν) γαστέραν (ὅπερ ἀκούσαντες οἱ ἐν τῇ πόλει πάντες ἀποθανεῖν ἐν τάχει πρoσηύχοντο). (8) Μενοῦνγε καὶ ἄλλα τοιαῦτα καὶ χείρονα καὶ δυσδιήγητα γεγόνασιν ἐν τῇ πόλει τότε· ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ καὶ τῷ πολέμῳ γίνεται τοῖς Ἰουδαίους θύελλα ἐξαίφνης σφοδροτάτη, ἥτις τὰ μὲν εἰς αὐτοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων πεμπόμενα βέλη εὐστόχως ἔφερεν, τὰ δὲ παρ' αὐτῶν εἰς ἐκείνους πλάγια παραχρῆμα συνέσυρεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι θεασάμενοι τὰς ὄψεις τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς θυέλλης ἀμαυρωθείσας, λαθραίως αὐτοὺς ἐπαναβαίνοντες εὐτόνως αὐτοὺς κατέκτεινον· κἀντεῦθεν (77ᵇ) ᾔσθοντο πολλοί, ὅτι θεήλατός ἐστιν ἡ πληγὴ καὶ κατὰ θεομηνίαν ταῦτα πάσχουσιν. (9) Καὶ οὕτως ἐν δυσὶν ἔτεσιν παραλαβὼν ὁ Τίτος τὴν Ἱερουσαλήμ, πᾶσαν κατέλυσε καὶ ἐνέπρησε μετὰ τοῦ αὐτῆς ναοῦ κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου προαγόρευσιν (καὶ προφητείαν) *. Εἰπόντων γὰρ τῶν μαθητῶν «περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι «λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται», ἔφη·» Ταῦτα, ἃ θεωρεῖτε πάντα, ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται». «Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν στρατοπέδων, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς» — «Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ καὶ πεσοῦνται ἐν στόματι ῥομφαίας καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἔσται Ἱερουσαλὴμ

---

1. τὰς ἀ. ὀ. τ. τρ. ἐξῆλθον οὕτω Ced. — 5. Ced. 376,9 — 10. Καὶ τοῦτο δὲ τῆς θεηλάτου ὀργῆς σημεῖον ἱστόρηται. καὶ γὰρ πολέμου ἐπὶ τῇ περιοχῇ σφοδρῶς συῤῥηγνυμένου ἐξάπινα θ. σφόδρα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν παρεμπεσοῦσα, τὰ π. τῶν Ῥ. μὲν ἀφίομενα β. ἐ. ἴθυνεν ἐπ' αὐτούς, τὰ π. Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτοὺς πεμπ. πλ. παρεσ. ὅθεν τὰς ὀ. αὐτῶν οἱ Ῥ. ἐκ τῆς θ. ἀμαυρουμένας θ. λ. τε ἐπαινέβαινον καὶ ἐκτ. ἀπ. ἀ. — 13. Ced. 376,16,17, 381,22 — 383,11. — 14. Ἐπὶ δ. δὲ ἐ. ὁ Τ. τὴν Ἱ. π. sed et Οὕτες ὁ Τ. ἐν δ. ἐ. π. τὴν Ἱ. Ced. — πᾶσαν αὐτὴν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν κατηθάλωσεν ἐν πυρὶ κτλ. vel π. ἐν. καὶ ἠφάνισε, καθὼς εἴρηται καὶ τὸν ναὸν ἐν. Ced. — * Χρὴ γινώσκειν ὅτι ὅτε ᾐχμαλώτευσε Τίτος τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπέκτεινε μυριάδας ρι' καὶ ηὗρεν αἰχμαλώτυς μυριάδας οε'. — 16. L. XXI. 5, 6. — 18. πάντα? om. Lucas, ante ἃ Ced. — 19. λίθον Ced. Luc. 20. — 20. τὴν Ἱερουσαλὴμ ὑ. στρ. Ced. — 21. Luc. 23, 24. — 24. Ἱ. ἐ. Ced.

πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν». καὶ «ἔσται θλῖψις τοιαύτη, οἵα οὐ γέγονε πώποτε οὐδὲ μὴ γενήσεται». Ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθασιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὡς ἀπωσάμενοι Χριστὸν, τὸν βασιλέα τοῦ παντὸς, καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων βασιλέα δυσσεβῶς ἐπισπασάμενοι κράζοντες· «Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα» καί· «Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν», διὸ * μέχρι τῆς συντελείας τὴν εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν καὶ ταλαιπωρίαν ἕξουσιν αὐτῶν τὰ τέκνα, καθάπερ τινὲς δραπέται (καὶ) μαστιγίαι (τε καὶ παράπληγες) μηδὲν τῶν νομίμων ἐπιτελεῖν δυνάμενοι· ὑποφόρους γὰρ ἔχοντες αὐτοὺς (οἱ Ῥωμαίοι οὐκ ἐῶσι τοῖς ἰδίοις χρᾶσθαι δικαιώμασιν, ἐπειδήπερ ἑκουσίως ἐπεσπάσαντο τὴν δουλείαν εἰπόντες· «Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα»· καί· «ἐὰν μὴ ἀποκτείνωμεν τὸν Χριστὸν, πάντες εἰς αὐτὸν πιστεύσουσι, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσι τὸν τόπον ἡμῶν καὶ τὸ ἔθνος», οἵ γε καὶ ἄκοντες προεφήτευσαν καὶ γὰρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἔθνη, καὶ αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῃρέθησαν, καὶ τῆς νομικῆς λατρείας κεκωλυμένοι εἰσὶ καὶ ἀναιρεῖν οὐ συγχωροῦνται καὶ θύειν ὅτε βούλονται· διὸ καὶ ἐπικατάρατοί εἰσι, μὴ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ διατεταγμένα· «ἐπικατάρατος γὰρ, φησὶν, πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά». Ἀδύνατον δέ ἐστιν, ἐν διασπορᾷ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ὄντας, πάντα αὐτοὺς ἐπιτελεῖν τὰ τοῦ νόμου καὶ τὴν λατρείαν ἐν ἑνὶ τόπῳ περιγεγραμμένην, ὡς ἐν λόγῳ Κυρίου Μωϋσῆς διετάξατο. (10) Τί οὖν πρὸς ταῦτα φατὲ, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ τί τὸ αἴτιον τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων ὑμᾶς κατειληφότων κακῶν; Ἆρα γε συνήκατε, ὅτι οὐκ εἰς ὁμόδουλον, ἀλλ' εἰς θεὸν προσκεκρουκότες [εἰκότως ταῦτα πεπόνθατε καὶ ἀσύγνωστα πάσχετε; εἰς αὐτὸν γὰρ ὄντως ἐκεῖνον]

---

1. Mt. XXIV. 21. — 2. οὐδ' οὐ μὴ Mt. Ced. — γένηται Mt. ἔσται Ced. — 5. τὴν τῶν Ῥ. βασιλείαν Ced. — 6. Io. XIX. 15. — Mt. XXVII. 25. — 7. Χριστοῦ Ced. (sic). — * καὶ Ced. — 12. κεχρῆσθαι Ced. — 14. Io. XI. 48. — 15. ἤ. τὸν τ. Ced. ἤ καὶ τὸν τ. Io. — 17. τῆς ἐξουσίας cod. — 18. καὶ τὴν λατρείαν, κ. δὲ ἐ. Ced. — ἀν. οὓς θέλουσι καὶ Ced. — 20. Deut. XXVII. 26. — 22. πάντ. cod. πάντως Ced. — 23. ἐπ. ἀ. Ced. — 24. Ἔλεγχος τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, Ced. 383,12—386,20. — εἰκ. — ἐκεῖνον a prima manu omissa, a secunda in margine posita sunt.

τὸν ποιητὴν καὶ εὐεργέτην ἐξημάρτετε, ὦ ἐμβρόντητοι καὶ παράνομοι, καθὼς αὐτὸς διὰ Ἡσαΐου ἀναφωνῶν λέγει· «Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἀτέθησαν» καί· «Τί ἔδει ποιῆσαι τῷ ἀμπελῶνί μου καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα, ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας» καί· «Ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν». Ποίας δὲ ἀκάνθας λέγει καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγήν; ἢ δῆλον, ὅτι αἵσπερ ἐστεφανώσατε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πάθους ἀνόμως κράζοντες· (78ᵃ) «Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν», ὡς καὶ διὰ Ἱερεμίου (περὶ τῆς θεομαχίας καὶ μιαρᾶς ὑμῶν συναγωγῆς πάλιν φησίν)· «Ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ· ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν». (Ἣν δὴ βέβηλον συναγωγὴν καὶ θεήλατον ὡς τοῦτο δράσασαν) καὶ Σολομὼν (θριαμβεύων) φάσκει· «Ἐξέλθετε, θυγατέρες Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ, ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ». Μητέρα μὲν οὖν λέγει κατὰ σάρκα τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγήν· «σάρξ μου — γάρ φησιν — ἐξ αὐτῶν»· ἡμέραν δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ (δηλοῖ) καθ' ἣν (ὁ μὲν) τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν ἐνυμφεύσατο»· ἡ δὲ (πεφενακισμένη καὶ) ματαιόφρων ἐκείνη συναγωγὴ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ θεῖσα (καὶ ὡς ἐπευφραινομένη καὶ) ἐμπαίζουσα αὐτῷ ἔλεγεν· «Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων», πρὸς οὓς ἀποτεινόμενος Ἡσαΐας πληκτικώτερον ἔφη· «Ἐν τίνι ἐτρυφήσατε καὶ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν, τέκνα ἀπωλείας καὶ σπέρμα ἄνομον;» Ὅθεν αὐτὸς ὁ Κύριος δι' Ὠσηὲ τοῦ προφήτου σχετλιαστικῶς εἶπεν· «Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ, δείλαιοί εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ — καὶ πονηρὰ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο» * «Διὰ τοῦτο κατεπόθη Ἰσραὴλ καὶ εἰς οὐδὲν ἐγένετο καί ἐστιν ὥσπερ σκεῦος ἄχρηστον ἐν

---

2. πάσχετε. Ἡσαΐας γὰρ περὶ ὑμων ἐκ προσώπου θεοῦ φησίν Ced. Ies. I. 2. — 3. V. 4: τί ποιήσω ἔτι; τί π. τῷ Ced. — 5. V. 7. — ἵνα ποιήσῃ Ced. — 8. ἀν. ἐπὶ τοῦ π. Ced. — 9. Io. XIX. 6. — 10. Ier. XII. 8. — 14. λέγει Ced. — Cant. III. 11. — 16. μὲν αὐτοῦ κ. σ. λ. Ced. — 17. Gen. XXXVII. 26? — ἡμέρ. cod. ἡμέραν Ced. — 19. ἐν. ἐκ. Ced. — 21. αὐτὸν cod. — Io. XIX. 3. — 23. ἐπιπλ. Ced. — Ies. LVII. 4. — 25. Os. VII. 13,15. — 27. Os. VIII. 8. — * καὶ Ced. Ἰλὴμ Slav. sed יִשְׂרָאֵל — 28. καὶ ὅτι ὡ. Ced.

τοῖς ἔθνεσιν». (Ὁμοίως δὲ) καὶ διὰ Ἱερεμίου* φησίν. «Παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνώσῃ, ὅτι πικρόν σοι (τὸ ἐγ)καταλιπεῖν σε ἐμὲ (καὶ οὐκ ηὐδόκησα ἐν σοί.)» Ὁ δέ γε θεῖος Δαυίδ, ὥσπερ διαπριόμενος καθ' ὑμῶν, ἐπαρᾶται πρὸς τὸν παροινηθέντα Κύριον λέγων· «Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον· ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς· (καὶ) πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου· ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλων ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν· καί· «διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου καὶ κατάβαλε αὐτούς, ὁ ὑπερασπιστής μου, Κύριε»· «καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν—ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξουσι, καὶ γνώσονται, ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακὼβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς»· ἐφ' οἷς δήπουθεν (καὶ) διασπαρέντες ἐνδίκως ἐπιγνώσονται πάντως, ὅτι (ὁ) θεός ἐστιν, χριστὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν Ἰακὼβ (καὶ κυριεύει τὰ σύμπαντα καὶ ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ). Οὕτω γε μὴν καὶ ὁ θεοφάντωρ Μωϋσῆς (προκαθαπτόμενος καὶ) στηλιτεύων ὑμᾶς ὡς βδελυροὺς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας ἔφη· «Τέκνα μωμητά, γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδωσιν; οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός· οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατὴρ ἐκτήσατό σε καὶ ἐποίησε καὶ ἔπλασέ σε»; Κἀντεῦθεν εἰκότως φησὶν ὁ θεός· «Εἶπον, διασπερῶ αὐτούς, παύσω δὴ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν». Καὶ μέντοι καὶ ὁ κλεινὸς Ἱερεμίας μᾶλλον σαφηνίζων τίς οὗτός ἐστιν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ἀφ' ὑμῶν, ἐκβοᾷ λέγων· «Πνεῦμα πρὸ προσώπου ὑμῶν, Χριστὸς, (ὁ) Κύριος, συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς ὑμῶν, οὗ εἴπαμεν ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα»· Τοιαῦτα γοῦν καὶ** Σολομὼν αὖθις ἐκ(78b)προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαῤῥήδην προαγορεύει, φάσκων· «Ἐνεδρεύσωμεν

* πάλιν Ced. — 1. Ier. II. 19. — 5. Ps. LXIX. 23,24,27,28. — 8. καταλάβῃ Ced. — τῇ ἀνομίᾳ cod. — 10. Ps. LIX. 11—13. — 18. θεόπτης Ced. — 19. Deut. XXXII. 5,6. — 21. ἀνταποδίδοτε Deut. Ced. — 23. Deut. XXXII. 26. — 24. μάλα σαφ. Ced. — 26. ὑ. λέγει Ced. Thr. IV. 20 Πμα πρcσώπου ἡμῶν χς κς — αὐτῶν. — 27. οὐκ εἴπωμεν cod. — ** ὁ Ced. — 29. Sap. II. 12—20.

τὸν δίκαιον ὅτι δύσχηστος ἡμῖν ἐστι καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου καὶ ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ καὶ παιδίον Κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει· ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν [ἡμῶν] καὶ βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι αὐτοῦ· εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν· μακαρίζει δὲ ἔσχατα δικαίων καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα Θεόν. Ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσιν ἀληθεῖς καὶ πειράσωμεν τὰ ἐκβάσια αὐτοῦ· εἰ γάρ ἐστι δίκαιος καὶ υἱὸς Θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων. Ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐτάσωμεν αὐτὸν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ· θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτὸν καὶ ἴδωμεν εἰ ἔσται αὐτῷ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ». — Ὧν τὴν παράνοιαν * καὶ δυσμένειαν εὖ μάλα κερτομῶν ἐπήγαγε· «Ταῦτα ἐλογίσαντο καὶ ἐπλανήθησαν, ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν· καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια Θεοῦ». Οὓς δὴ καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας θρηνῶν συναδόντως λέγει· «Οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες· Δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστιν». — Δέδεικται τοίνυν ἐναργέστατα, (ὦ θεομάχοι) ἡ αἰτία τῆς ὑμῶν ἀπὸ Θεοῦ ἀλλοτριώσεως καὶ ἐγκαταλείψεως καὶ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἀπεράντου ταλαιπωρίας, εἴπερ βούλεσθε ἀκούοντες ἐπιγνῶναι. (11) Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας ὑμῶν ὡρισμένον χρόνον εἶπον οἱ προφῆται καὶ μέν γε τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως κατήγγειλαν. Ἀκούσατε γὰρ Ἱερεμίου πρὸς ὑμᾶς λέγοντος· «Διὰ τὰς ἁμαρτίας, ἃς ἡμαρτήκατε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτοι ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος. Εἰσελθόντες οὖν εἰς Βαβυλῶνα, ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη ο'. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης, λέγει Κύριος». Καὶ πάλιν· «Δουλεύσουσιν ἐν τοῖς

2. ἡμᾶς Ced. — ἁμαρτί cod. ἁμαρτίας Ced. — νόμῳ Ced. — 5. ἐστὶν ante τοῖς ἄ. Ced. om. Sap. — 6. ὡς κιβδ. Ced. — 9. τὰ ἐν ἐκβάσει Ced. Sap. — 11. ἑτοιμάσωμεν cod. — * τε Ced. — 15. Sap. II. 21,22. — 18. Ies. III. 8,9. — 23. βούλονται cod. — Ced. 386,20—388,6. — 25. μέντοι γε καὶ τὴν Ced. — 26. Ier. XXIX. 10,11, ad sensum, non verbotenus. — 27. κατεν. Ced. — 29. Ier. XXV. 11, 12 ἐκδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.

ἔθνεσιν ἔτη ο' καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ο' ἔτη, ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, λέγει Κύριος». Καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως Ἡσαΐας ἔφη· «Οὕτω λέγει Κύριος τῷ Χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη»· αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ ἐπιστρέψει»· περὶ ἧς οἰκοδομῆς καὶ Ἀγγαῖος φάσκει· «Τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου—ἐλάλησε Κύριος—πρός με λέγων· Εἰπὸν δὴ πρὸς Ζοροβάβελ * καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν ** ἱερέα *** καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ λέγων· Τίς ἐξ ὑμῶν, ὃς εἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτὸν ὡς οὐχ ὑπάρχοντα **** ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε, Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ» «καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει Κύριος». Ὥσπερ τοίνυν Σολομῶν τῆς πρώτης τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆς γέγονε δομήτωρ, οὕτω καὶ «Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσε τὸν οἶκον τοῦτον· καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν». Εἰ μὲν οὖν ἔμελλε πάλιν ἀναστήσεσθαι, εἶπεν ἂν ὁ προφήτης· «καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου (79ᵃ) ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν ἔμπροσθεν». Τῷ δὲ εἰπεῖν «ὑπὲρ τὴν πρώτην» τὴν δευτέραν ἐσχάτην ὑπέφηνεν καὶ τελευταίαν. Ὡς γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πρώτης προτέρα, οὕτως οὐδὲ τῆς ἐσχάτης ἐσχατωτέρα· ὥστε οὖν, εἰ μὲν εἶπεν· «ἡ δευτέρα ὑπὲρ τὴν πρώτην», εἰκὸς ἦν ***** τρίτην οἰκοδομὴν προσδοκᾶν· εἰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσχάτην ἐκάλεσε, (τὴν) τελευταίαν ἐκείνην οἰκοδομὴν προφανῶς τῆς ****** πόλεως καὶ τοῦ λαοῦ παρεδήλωσε. (12) Καὶ μάτην ἀπατᾶσθε, ὦ Ἰουδαῖοι, τὴν παλιγγενεσίαν τούτων, μετὰ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου καθαίρεσιν, ἀποκαραδοκοῦντες· ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαυὶδ πρὸ τούτων ἐκ προσώπου τῆς αἰχμαλώσεώς φησιν· «Ἐπὶ τῶν ποταμῶν

---

3. Ier. XLV. 1. — 4. χρηστῷ cod. — 5. οὗτος Ies. XLV. 13. — 7. Hag. I. 15— II. 4.— * τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα Hag.— ** Ἰωσεδὲκ τὸν Hag.— *** μέγαν. 11. πῶς ὑμεῖς β. α. νῦν καθὼς Hag.— **** αὐτὸν cod. — 13. Hag. II. 9.— 15. ὁ. τοῦ ν. Cod. — 16. ὁ Ζορ. τῆς β'. καὶ ἐσχάτης· φησὶ γὰρ Ζαχαρίας (IV. 9.) αἱ χεῖρες Ζ. ἐθεμελίωσαν Cod. — 19. ὑ. τὰ ἔ. Cod. — ***** καὶ Cod. — ****** τε Cod. — 25. Cod. 388,6 — 18. — 26. τούτ. cod. — 28. Ps. CXXXVII. 1,3.

Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών» *, «ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτίσαντες ἡμᾶς (λόγους ᾠδῶν καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς) ὕμνους»· Καὶ ἐπάγει ἑτέρωθεν περὶ τῆς πόλεως λέγων· «Οἰκοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ Κύριος, τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει. Καὶ πάλιν ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ φάσκει· «Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται Ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραήλ». — Οὐκοῦν ὑμεῖς πολὺ «πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς» μηδὲ τὴν ἀποκειμένην μυστικὴν καὶ θεόπνευστον (διδασκαλίαν καὶ) πρόῤῥησιν ἐν αὐταῖς. (13) Περὶ δὲ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας ταύτης οὔτε χρόνον ὥρισεν ὁ θεός, οὔτε ἀποκατάστασιν ἐδήλωσαν οἱ προφῆται, ἀλλὰ τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν καὶ ** τῆς βασιλείας υμῶν κατάπαυσιν καὶ ** τῆς πόλεως ἐρήμωσιν πάντες οἱ προφῆται προανήγγειλαν, τὴν δὲ ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνόρθωσιν οὐδαμῶς, πλὴν μόνον τὸν παντελῆ ταύτης ἀφανισμὸν καὶ τὸν ὄλεθρον ὑμῶν καὶ τὴν διηνεκῆ τιμωρίαν καὶ διασπορὰν εἰς τὰ ἔθνη πάντα. Φησὶ γὰρ ὁ ἀρχάγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ· «Ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ». «Καὶ ἀρθήσεται *** θυσία καὶ σπονδή, (καὶ) ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεων καὶ ἕως **** συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν». Διὰ μὲν γὰρ τοῦ χρίσματος [τὴν ἱερωσύνην ἐδήλωσε, διὰ δὲ τοῦ κρίματος] τὴν βασιλικὴν καὶ (τὴν) πολιτικὴν κατάστασιν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηνε, διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας τὴν ἄρδην ἔκπτωσιν καὶ πανωλεθρίαν ἐσήμανεν.

(14) Ὅταν οὖν ἀκούσῃς, ὦ Ἰουδαῖε τυφλέ, συντέλειαν, τί λοιπὸν ἕτερον προσδοκᾷς; Εἰ δὲ ἀναγινώσκων οὐκ ἐπιγινώσκεις, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐπιγινώσκεις ὄντως, περὶ τῆς ἀπροσδοκήτου σου

---

* καὶ Ced. — 3. ὕμνον Ps. — 4. ἐπὶ τῆς Ced. — Ps. CXLVII. 2. — 6. Ps. XIV. 7. — 8. Mt. XXII. 20. — 9. μήτε τὴν ἐν αὐταῖς μ. Ced. — 10. Ced. 388,18—389,20. — 12. ἐδήλωσεν ὁ προφήτης Ced. — ** τὴν Ced. bis. — 16. π. τὰ ἔ. Ced. — 17. Dan. IX. 26. — 19. ἐπερχ. Ced. — Dan. IX. 27. — *** μου. — **** τῆς Dan. — 21. βδ. ἐρημώσεως σ. δ. Ced. — 27. ἀκούεις Ced. 389,10—390,12.

ἀνακλήσεως καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος, οὐ νοεῖς — ἄκουσον (οὖν) ἐν παρεκβάσει τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν καὶ παῦσαι τοῦ λοιποῦ φιλονεικῶν καὶ ἀνοηταίνων. Ὁ προφήτης Ὠσηὲ οὕτως λέγει· «Καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου Ἰσραήλ»· καί· «οὐ μὴ προσθῶ ἔτι* ἐλεῆσαι τὸν οἶκον Ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς», λέγει Κύριος· καί· «ἐμίσησα αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτοὺς καὶ οὐ προσθήσω τοῦ ἀγαπῆσαι αὐτούς, λέγει Κύριος· ἐπόνεσεν Ἐφραῒμ τὰς ῥίζας αὐτοῦ καὶ ἐξηράνθη καὶ καρπὸν οὐκέτι οὐ μὴ ἐνέγκῃ· καὶ ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ θεός, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν». Ἔφη γοῦν καὶ Μαλαχίας· «Οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά [μου] δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρά, διότι μέγα τὸ ὄνομά [μου] ἐν τοῖς ἔθνεσιν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ· ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτό»· «διὰ τοῦτο δώσω ὑμᾶς ἐξουθενημένους** εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφυλάξατε τὰς ἐντολάς μου. Διό φησι (καὶ) Ἱερεμίας· «Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ· Ἰδοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγάλῳ· εἰ ἔσται τοῦ λοιποῦ ὀνομαζόμενον [τὸ ὄνομα μου] ἐν παντὶ στόματι Ἰούδα». Εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔφη περιαιρήσειν ἀπὸ Ἰουδαίων, εὔδηλον, ὅτι καὶ τὸν νόμον καὶ τὰς θυσίας. — (15) Οὐ τοίνυν προηγουμένως κατὰ (τὴν) θείαν γνώμην ἡ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδόθη νομοθεσία· κἀντεῦθεν μετὰ ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν ἔφη· «Τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν;» καί· «Μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἀφαιροῦσι τὰς ἁμαρτίας σου;» καί· «Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ';» καί· «Ἵνα τί μοι λίβανον

(79[b]) — folio mark printed before «σήκουσαν» (εἰ-σήκουσαν).

4. Os. I. 4,6. — οἴκους βασίλ. cod. — * τοῦ Cod. — 6. ἀντιτάξεται cod. — αὐτῷ Cod. — Os. XI. 15 — 17. — 9. Ἐφ. τὰς ῥ. α. ἐξ. Os. — 12. Mal. I. 10—12. — ἐν ἐμοὶ cod. — 18. Mal. II. 9. Κἀγὼ δέγωκα ὑ. — ** καὶ ἀπεῤῥιμένους Mal. καὶ παρειμένους Cod. 19. — Ier. XLIV. 26. — 22. μεγ. εἶπε κς ἐὰν γένηται ἔτι ὄνομά μου ἐν τῷ στ. παντὸς Ἰ. Ier. μεγ. εἰ ἔ. τοίνυν τοῦ λ. ἀ. τὸ ὀ. μου ἐν π. στ. Ἰ. Cod. — 23. Cod. 390,12—391,8. — 25. μὲν τ. Cod. — Ier. I. 12. — 26. σου Cod. — Ier. XI. 15. — 27. κρέατα Cod. — Amos. V. 25. — σφάγιον Cod. — 28. Ier. VI. 20.

ἐκ Σαβὰ φέρετε καὶ κινάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν»; Διὸ φησίν· «θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας» καί· «Μὴ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας θέλει ὁ θεός, ἢ τὸ ὑπακούειν αὐτοῦ; καί· Ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν» καί· «Εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν». Καὶ δὴ καὶ τὰς ἑορτὰς ἐκβάλλων ἐπάγει λέγων· «Μεμίσηκα*, ἀπῶσμαι τὰς ἑορτὰς ὑμῶν» καί· «Ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὀργάνων (σου) οὐκ εἰσακούσομαι» καί· «Ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι**, νηστείαν καὶ ἀργίαν—μισεῖ ἡ ψυχή μου» καί· «Οὐ τοιαύτην νηστείαν (ἐγὼ) ἐξελεξάμην» καί· «Δώσω ὑμῖν προστάγματα οὐ καλά, ἐν οἷς οὐ ζήσεσθε δι' αὐτῶν». Ὥστε οὖν κατὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγαθότητα (αὐτοῦ), ἔδωκεν ὑμῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἐκεῖνα πάντως, καὶ ἀλλοίωσις οὐκ ἔστιν. (16) Ἐπεὶ οὖν ἀγνώμων (σφόδρα) καὶ λίαν ἀχάριστος ὁ Ἰσραὴλ ἔκπαλαι γενόμενος καὶ καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα καὶ προόντα θεόν, τὸν ποιήσαντα καὶ εὐεργετήσαντα αὐτὸν «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως» καὶ τέλειον ἀποστὰς ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ, «ἔθυσε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας [αὐτοῦ] τοῖς δαιμονίοις» καὶ ἐλάτρευσαν προσκυνήσαντες τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα «λέγων τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ· θεός μου εἶ καὶ σύ με ἐγέννησας» οὐκ ἔφριξεν ὁ τάλας καὶ ἀπόπληκτος ἀρνήσασθαι τὸν γεννήσαντα αὐτὸν θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινὸν καὶ ἐπιλαθέσθαι τοῦ τρέφοντος αὐτὸν θεοῦ· διὸ δὴ λοιπὸν ὡς ἀχρήστῳ (καὶ ἀνηκέστῳ) προσώχθισεν αὐτῷ ὁ θεὸς καὶ ἀπεστράφη (αὐτὸν) παντελῶς, διὰ τοῦ μεγάλου Δαυὶδ φάσκων· «Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι, [καὶ] ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι». Ὡσαύτως καὶ Ζαχαρίας φησίν· «Εἶπον· οὐ ποιμανῶ αὐτούς, ἀλλὰ τὸ ἀπο-

1. φέρεις Ced. — Ps. XL. 6. — 2. I. Sam. XV. 22. — 3. ὁ. μετὰ θ. cod. — 4. Ps. LI. 16. — 5. ἐκβαλὼν Ced. — Amos V. 21. — * καὶ Ced. — 6. Amos V. 23. — 7. Ies. I. 13,14. — ** καὶ Ced. — 9. Ies. LVIII. 5. οὐ ταύτην τὴν ν. ἐξ. — 9. Ez. XX. 25. — 12. δεδ. ὑ. ἐκεῖ τὰ πρ. π. Ced. — 13. Ced. 391,8—392,11. — 15. Hebr. I. 1. — 16. τέλαιον cod. τέλεον Ced. — 17. ἔθυσαν — αὐτῶν Ps. CVI. 37. — 18. καὶ λατρεύσας καὶ προσκυνήσας Ced. — 19. Ier. II. 27. — 20. ἀπαρν. Ced. — 23. ἄχρηστον καὶ ἀνήκεστον πρ. αὐτὸν cod. ἄχρηστον πρ. αὐτοῦ Ced. — 24. τοῦ μὲν Δ. Ced. — Ps. LXXXI. 11,12. — 27. διὰ Ζαχαρίου φ. Καὶ εἶπον Ced. Zach. XI. 9. Καὶ εἶπα.

θνῆσκον ἀποθνησκέτω καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἀπολλυέσθω, καὶ τὰ κατάλοιπα κατεσθιέσθω ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ». Καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διαφθαρμένον καὶ (80a) εἰς ἅπαν ἐβδελλυγμένον διὰ τῶν *αἰσχίστων* καὶ θεοστυγῶν ἐπιτηδευμάτων ἑαυτὸν ἀποφήνας, εἰκότως εὖ μάλα (καὶ πάνυ δικαίως) εἰς τέλος κατελείφθη καὶ ἀπεβλήθη, καθὼς πάλιν ὁ θεῖος Μαλαχίας φησίν· «Ἔπεσεν Ἰσραὴλ καὶ (οὐκέτι) οὐ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι». Οὕτω καὶ * Ἡσαΐας φησίν· «Τίς φείσεται ἐπὶ σοί, Ἱερουσαλὴμ, ἢ τίς ἀνακάμψει σε εἰς εἰρήνην σοι; λέγει Κύριος· ὀπίσω πορεύσῃ· [καὶ] ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερῶ σε καὶ διασπερῶ σε καὶ οὐκέτι ἀνήσω σε». «Ἰδού, ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω ὑμᾶς καὶ τὴν πόλιν, ἣν ἔδωκα ὑμῖν, καὶ δώσω ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται». (17) Τῆς τοίνυν ἐσχάτης ἁλώσεως ταύτης καὶ τελευταίας τὰ δεινὰ καὶ φοβερὰ διαγορεύοντες, ὅ τε μέγας ** θεοῤῥήμων πάλιν Μωϋσῆς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν θεηγόροι Ἰεζεκιὴλ, [καὶ] Ἱερεμίας, εὐκρινῆ λίαν καὶ σφόδρα δῆλα τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἄγαν ἰδιώταις αὐτὰ πεποίηνται. Ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῷ δευτερονομίῳ φησί· «Καὶ ἐπάξει Κύριος ἔθνος ἐπί σε μακρόθεν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ὡσεὶ ὅρμημα ἀετοῦ ***, ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ». «Καὶ **** ἐκθλίψει σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου ἕως ἂν καθαιρεθῶσι τὰ τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ὀχυρά, ἐν οἷς σὺ πέποιθας ἐν αὐτοῖς» — «καὶ φαγῇ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου, κρέα υἱῶν καὶ θυγατέρων σου», «διὰ τὸ μὴ καταλελεῖφθαι ὑμῖν μηδὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ θλίψει, ᾗ θλίψει σε ὁ ἐχθρός σου ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου· καὶ ἡ ἁπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ [ἡ] τρυφερὰ» — «γυνὴ τὸ ἐξελθὸν ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον, ὃ ἐὰν τέκῃ, καταφάγεται» — «κρυφῇ διὰ τὴν ἔνδειαν πάντων ἐν τῇ στενοχωρίᾳ ***** καὶ θλίψει». «Καὶ ἔσῃ ἐν αἰνίγματι καὶ ἐν

---

2. λοιπὰ Ced. — κατεσθιέσθωσαν Zach. — **6.** κατεβλ. καὶ ἀπελ. Ced. — **7.** Amos V. 2. ἐπ. ὁ. οὐ μὴ — * ὁ Ced. — **8.** φάσκει Ced. Ier. XV. 5,6. — σε Ἰὴλ cod. σοι Ἰὴλ Ced. σοι Ἱλὴμ Ier. — ἀν. εἰς ἐ. σοι Ier. ἀν. σε εἰς ἐ. Ced. — **11.** ἀν. αὐτοὺς Ier. — Ier. XXIII. 39,40. — **12.** δεδ. cod.— δ. ὑμῖν Ced. δ. ἐφ' ὑμᾶς Ier.—**14.** Ced. 392,11—394,12. — ** καὶ Ced. — **17.** πεποίηται Ced. — **18.** Deut. XXVIII. 49,50, 52,53,56,57. — **19.** ἔθνη Ced. — *** καὶ Ced. — **** ὅρμημα ἀετοῦ cod. — **20.** ἐκτρίψη LXX, ἐκτρίψει Ced. — **22.** ἐγγ. Ced. — **23.** καταλειφθῆναι αὐτῷ μ. LXX. — ἂν θλίψη Ced. θλίψη Ced. — ***** ἐκείνη Ced. — **23**. Deut. XXVIII. 37.

παραβολῇ καὶ ἐν διηγήματι πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε Κυριος ἐκεῖ», «ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε», «καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἀριθμῷ βραχεῖ ἀνθ' ὧν, ὅτι ἦτε ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. Καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐφράνθη Κύριος ἐφ' ὑμῖν εὖ ποιῆσαι καὶ πληθῦναι ὑμᾶς, οὕτως εὐφρανθήσεται Κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς. Καὶ ἐξαρθήσεσθε ἐκ τῆς ἀγαθῆς γῆς ἐκείνης, καὶ διασπερεῖ σε Κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρων αὐτῆς» — «ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσεται, οὐδὲ μὴ γένηται στάσις τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν ὑμῶν· καὶ δώσει σοι Κύριος * ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμοὺς καὶ τηκομένην ψυχήν, «καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός» — «Καὶ ἐρεῖς τὸ πρωῒ ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου· πῶς ἂν γένοιτο ἑσπέρα; καὶ τὸ ἑσπέρας ἐρεῖς· πῶς ἂν γένοιτο ** πρωΐ;» Ὁ δέ γε Ἐζεκιὴλ ἔφη· «Τάδε λέγει Ἀδωναὶ κύριος· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπί σε, Ἱερουσαλήμ, [καὶ] ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρῖμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα καὶ οὐ μὴ ποιήσω αὐτοῖς ὅμοια ἔτι διὰ τὰ βδελλύγματά [σου] πάντα. Διὰ τοῦτο πατέρες φάγονται τέκνα αὐτῶν ἐν μέσῳ σου, καὶ τέκνα φάγονται πατέρας αὐτῶν· καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα καὶ διασπερῶ πάντας τοὺς καταλοίπους (σου) εἰς πάντα ἄνεμον», «ἀνθ' ὧν τὰ ἅγιά μου ἐμίανας ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου· κἀγὼ ἀπώσομαί σε καὶ οὐ (80b) μὴ ἐλεήσω ἔτι· τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται *** ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον διασκορπιῶ». «Καὶ ὁ μὲν πόλεμος καὶ ἡ ῥομφαία ἔξωθεν, ὁ δὲ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν ὀλοθρεύσει· (καὶ ὁ μὲν ἐν τῷ πεδίῳ **** ῥομφαίᾳ τελευτήσει, τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ

1. ἐπαγ. cod. — 2 Deut. XXVIII. 45. — Deut. XXVIII. 62—67. — 10. ἀναπαύσει σε LXX. Ced. ἀναπαύσεσθε? — * ὁ θεὸς Ced. — 11. θυμοῦσαι codex, ἀπειθοῦσαν LXX, sed alii legunt ἀθυμοῦσαν ut Ced. — 13. γένηται cod. — ** τὸ Ced. — 15. Ez. V. 8—12. — 17. ὁ. ἀ. Ez. ὁ. αὐτῶν Ced. — 18. κατὰ π. τ. β. σου Ez. — 19. τ. ἐν Ez. — καὶ π. φ. τ. Ced. — 20. διασκορπιῶ Ez. — *** ἐνώπιόν σου Ced. — 25. πεσεῖται Ced. — 26. Ez. VII. 15,16. — 27. ὁ ἐν Ez. καὶ τοὺς μὲν ἐν cod. — **** ἐν Ez.

θάνατος συντελέσει)· οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενοι ἀναλωθήσονται». «Καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἐκ ῥομφαίας καὶ λιμοῦ καὶ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται τὰς ἀνομίας αὐτῶν πάσας ἐν τοῖς ἔθνεσι· καὶ γνώσονται, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ τύπτων». — Διὰ δὴ τοῦτό φησιν* ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος· «Οὐκ ἀναιρεῖ πάντας ἄρδην, ἀλλὰ σκορπίζει· τοῦτο γὰρ προϋπεκφαίνων ὁ θεῖος Δαυὶδ ἔφη πρὸς αὐτόν· μήπως ἀποκτείνῃς αὐτοὺς ἤτοι πάντας, ἀλλὰ διασκόρπισον ἐξ αὐτῶν δήπουθεν ἐν τῇ δυνάμει σου».

(8) Περὶ δὲ** τῆς β' ἐλεύσεως αὐτοῦ καὶ φανερώσεως καὶ πολλῆς καὶ ἀπαραμυθήτου θλίψεως αὐτῶν εἶπε Ζαχαρίας· «Τότε ἥξει Κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔσται κοπετὸς μέγας ἐν Ἱερουσαλήμ.» «ὄψονται γὰρ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν» (τούτεστιν ἐν οἷς ἥλοις προσήλωσαν· οὐκ εἶπεν· ὃν ἐξεκέντησαν, ἀλλ' «εἰς ὃν ἐξεκέντησαν».) Τί δέ ἐστιν τὸ «εἰς ὅν»; σταυρὸς ἦν εἰς ὅν ἐξεκέντησαν· πρὸ γὰρ τῆς φοβερᾶς παρουσίας τοῦ Κυρίου καθάπερ βασιλικὸν σημεῖον τὸ λεγόμενον σίγνον κατὰ κοινὴν συνήθειαν προτρέχει τῆς Χριστοῦ παρουσίας ὑπὸ τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον καὶ προευαγγελιζόμενον· καὶ φανήσεται ὁ σταυρὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον καὶ ἀμβλύνων [τὴν] σελήνην, ὥς φησιν ὁ Κύριος· «Τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ»· καὶ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆμα Ζαχαρίου, τὴν λέξιν αὐτὴν λαβὼν ὁ Χριστὸς μετήγαγεν εἰς ἀληθῆ λέγων· «ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.» (19) Ὁ δέ γε Ἱερεμίας ὁμοίως φάσκει. «Τάδε λέγει Κύριος, ὁ θεὸς Ἰσραήλ· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακά, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλειπόν με καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦτον· καὶ σφάξω τὴν φυλὴν Ἱερουσαλὴμ ἐν

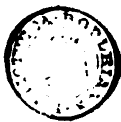
* καὶ Ced. — 6. Ps. LIX. 11. cf. Chr. VIII. 172. A? secundum indices, quibus textus non respondet. — 9. Τί τὸ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν; Ced. 394,12—395,1. — ** γε Ced. — 10. Zach. XXII. 11. — 12. Zach. XII. 10 γὰρ ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο, metonymia verbi דָּקַר in plerisque codd; sed 10 habent cum Jo. XIX. 37, Justino Ap. I. 52, c. Tryph. 14,32 et Hieronymo (de optimo genere interpretandi) interpretationem propriam a Judaeis rejectam. — 18. ἀπὸ τῆς Ced.— 19. Mt. XXIV. 30.—20. ῡῡ τοῦ θῦ Ced. — 21. μ. χ῀ς λ. Ced. — 22. ἀλήθειαν Ced. —Ἱερεμίου, Jer. XIX. 3—8. Ced. 395,1 — 23. — ἐπ. ἐγὼ Ced. — 26. βουλὴν bis Jer. Ced. — Ἰη̅λ. cod. Ced. pro Ἰλη̅μ̅ Jer.

τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς ἐν* μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συρισμὸν αἰώνιον, ἵνα πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς ἐκστήσωνται καὶ σκυθρωπάσωσι καὶ κινήσωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπὶ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς»· καί· «Ὡς ἄνεμον καὶ καύσωνα διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν καὶ δείξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας». «Καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν [αὐτῶν] καὶ** τῶν θυγατέρων (αὐτῶν), [καὶ] ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδεται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ, ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν» καί «συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον, ὃ οὐ δύναται ἰαθῆναι ἔτι· οὕτω ποιήσω, λέγει Κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν». «Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς παραβολὴν καὶ εἰς μῖσος (81ª) καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἂν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ.»

(20) Τί οὖν λοιπὸν τῶν θείων τούτων ῥημάτων ἐμφαντικώτερον ἢ ἀληθέστερον γένοιτ' ἄν; Ὅρα γάρ, ὦ ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε Ἰουδαῖε, εἰ οὐ πεπλήρωται ταῦτα ἀπαραλείπτως κατὰ τὰς ἱερὰς προῤῥήσεις εἰς ὑμᾶς· καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγελμένα καὶ προηπειλημένα· φησὶ γὰρ περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ, ὅτι «οὐ μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθον». Ἆρα μεμένηκεν; οὐδαμῶς. — Καί· «ἰδού, ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος». Ἆρα οὐκ ἐρήμωται; καὶ σφόδρα γε. — Καί· «ἔσται θλῖψις οἷα οὐ γέγονεν.» Ἆρα οὐκ ἐγένετο; ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν Ἰωσήπου ἀνδρὸς (ὑμετέρου) Ἰουδαίου καὶ φιλαλήθους· καὶ οὐδὲ ἀναπνεῦσαι λοιπὸν δυνή-

---

* τῇ Ced. — 3. τάξω codd. nonnulli LXX, ceteri: πατάξω. — 4. συριγμὸν Ced. — 5. σκ. καὶ συριεῖ ὑπὲρ π. LXX. — 6. αὐτ. cod. αὐτῆς Jer. αὐτῶν Ced. — Jer. XVIII. 17. — 8. Jer. XIX. 9. — ** τὰς σάρκας Jer. — 10. ἀ. ἔδονται LXX. — 11. Jer. XIX. 11, 12. — 13. δυνήσεται Jer. Ced. — 14. αὐτῇ Ced. — 15. Jer. XXIV. 9. — αὐτὴν Ced. — 19. Ced. 395,23 — 396,22. — ῥ. τ. Ced. — 20. Ὁ. οὖν ἀν. Ced. — 21. εἰ μὴ Ced. — 24. Mt. XXIV. 2, λίθου Ced. — 25. Mt. XXIII. 38. — 26. Mt. XXIV. 20.

σῃ, μόνον ἀκούων οἷα ἔπαϑον οἱ ἄϑλιοι τὸ τότε Ἰουδαῖοι διὰ τὴν [κατὰ] τοῦ Κυρίου μανίαν καὶ λύσσαν. Ἵνα γὰρ μηδεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπιστήσῃ, οὐκ ἀλλόφυλόν τινα, ἀλλ' ὁμόφυλον καὶ ὁμόπιστον καὶ ζηλωτὴν παρεσκεύασεν ἡ ἀλήϑεια τὰ ἐλεεινὰ ἐκεῖνα καὶ δυσεξήγητα ἐκτραγῳδῆσαι πάϑη· τοιαύτην γὰρ ϑεήλατον ὑπέστησαν ἅλωσιν, οἵαν οὐδὲ ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ' οὗ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνϑρωπος, καὶ εἰκότως· ἕως μὲν γὰρ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἡμάρτανον, συγγνώμης ἐτύγχανον· ἡνίκα δὲ εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην ἐξήμαρτον, ἀσυγγνώστως ἐκολάσϑησαν. Ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς πεποίηκεν αὐτοῖς ταῦτα, ἄκουσον αὐτοῦ πάλιν καὶ διὰ παραβολῆς φάσκοντος. «Τοὺς δὲ μὴ βουληϑέντας με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε». Διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν· «Ἀρϑήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία καὶ δοϑήσεται ἔϑνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς». Καὶ πρὸς μὲν τὴν Ἱερουσαλὴμ φησιν· «Ἥξουσιν ἐπί σε ἡμέραι, καὶ περιβαλοῦσί σοι οἱ ἐχϑροί σου χάρακα καὶ κυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί [σε] πάντοϑεν καὶ ἐδαφιοῦσι τα τέκνα σου ἐν σοι». Πρὸς δὲ τοὺς ἀπειϑεῖς Ἰουδαίους ἐπάγει λέγων· «Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος», ὅπερ οὖν καὶ ὁ ϑεῖος Δανιὴλ προδηλῶν ἔφη· «Τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγον διαφϑερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ», τούτεστιν ὁ ϑεὸς καὶ πατὴρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνὰ καὶ περίβλεπτα ἀνατρέψει, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς καὶ Χριστὸς, ὁ παρ' αὐτῶν ὡς λυτρωτὴς προσδοκώμενος καὶ σωτήρ. Οὐ γὰρ εἶπε· «Διαφϑαρήσεται ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς σὺν τῷ ἡγουμένῳ», καϑὼς ἀλόγως οἴονταί τινες, ἀλλὰ «διαφϑερεῖ ὁ πατὴρ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν, συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παροινηϑέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγουμένου, περὶ οὗ φησὶν* Ἰακὼβ πρὸς τὴν Βηϑλεέμ· «Ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος» καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους (ὁ Κύριος) οὕτως διηγόρευσεν. «Ὅταν ἴδητε τὸ βδέλλυγμα τῆς ἐρημώσεως (τὸ ῥηϑὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου) ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ —ὁ ἀναγινώσκων νοείτω»,—ὃ δὴ καὶ πεπλήρωτο, πρῶτον μὲν κατὰ (τὸν) καιρὸν τῆς ἁλώσεως καὶ ἐρημώσεως, εἴς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν

1. ἀ. μ. ἅπερ Ced. — ἀ. τηνικαῦτα Ἰ. Ced. — 2. κατὰ χῦ Ced. — 9. ἀ. π. Ced. — 10. L. XIX. 27. — 12. Mt. XXI. 43. — 14 L. XIX. 43, 44. — 17. L. XIII. 35. — 19. λέγει καὶ Ced. Dan. IX. 26. — 21. ὑς ὁ χ͞ς Ced. — * ὁ Ced. — 26. Gen. XLIX. 10. — 28. διηγόρευεν Ced. — Mt. XXIV. 15.

στρατόπεδον ἐπεισελϑὸν ἐν τῷ ναῷ καὶ τὴν πόλιν ἑλὸν κατὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὥς τινες τὸ ῥηϑὲν βδέλυγμα οὕτως ἐξειλήφασιν· ἀποτρόπαιοι γὰρ καὶ βδελυκτοὶ κατὰ τὸν νόμον ὑπάρχοντες, εἰκότως προείρηνται βδέλυγμα ἐρημώσεως· ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ὅπερ (ὕστερον) ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς εἴδωλον ἑαυτοῦ καὶ τὴν πόλιν τέλειον ἠρήμωσεν. (21) Περὶ ἧς οὖν αἰχμαλωσίας ἐσχάτης τῶν ταλαιπώρων Ἰουδαίων καὶ ἡ ϑεολόγος ἔφη γλῶττα (στηλιτεύουσα τὴν ἀνήκεστον ἐρήμωσον αὐτῶν διὰ τὴν κατὰ τοῦ (81[b]) Χριστοῦ τόλμαν) φησὶ γάρ· «Τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς συνελαύνοντος ἀπόνοιαν, ἣν κατὰ τοῦ ϑεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ὑπενοήϑησαν, τὸν ἐν ἀνϑρώπῳ ϑεὸν ἀγνοήσαντες καὶ τὴν ῥάβδον τὴν σιδηρᾶν πόῤῥωϑεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς, ἐφ' ἑαυτοὺς εἵλκυσαν, τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἀρχὴν λέγω καὶ βασιλείαν» — «καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀπαγωγὴν* καὶ μετανάστασιν καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς δουλείας ζυγὸν καὶ τὴν περιβηότον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπείνωσιν» καὶ διασπορὰν, ἥν τε νῦν ἔχουσι καὶ ἣν ἐπὶ πλεῖστον ἕξουσι· πείϑομαι γὰρ ταῖς περὶ αὐτοῦ προῤῥήσεσιν· «Τίς ϑρηνήσει πρὸς ἀξίαν τῶν ϑρήνους γράφειν εἰδότων καὶ λόγον ἐξισοῦν πάϑεσι; ποῖαι βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τούτοις τῆς συμφορᾶς ἡ οἰκουμένη πᾶσα, καϑ' ἣν διεσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπαυμένη καὶ αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσκόμενον (ἧς τοσοῦτον αὐτοῖς ἐπίβατόν ἐστι μόνον, καὶ τοσοῦτον ἀπολαύουσι τῆς ποτε δόξης αὐτῶν, ὅσον ἐν ἡμέρᾳ φανέντες ϑρηνῆσαι τὴν ἐρημίαν»)· (22) Ὁ οὖν Ἰώσηπος ἐν Ἱερουσαλὴμ παρὼν τῷ πολέμῳ συνέγραψε μυριάδας τ' ἀνδρῶν ἀπολέσϑαι τότε, (τοὺς μὲν λιμῷ διαφϑαρέντας, τοὺς δὲ ὑπ' ἀλλήλων ἐν τῷ συγκλεισμῷ ἀποσφαγέντας καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναιρεϑέντας, τοὺς δὲ ὑπὸ πυρὸς τεφρωϑέντας, τοὺς δὲ ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας

---

1. εἰσ. ἐν τῷ ἱερῷ. — καὶ εἰς τὸν τὴν π. ἑλόντα cod. — 6. Γρηγορίου. — Π. ταύτης γὰρ τῆς ἐ. ἀ. Ced. 398,10 — 24. — 9. 201 C. ed. Colon. 1690. — ἑλ. Ced. — συν. καὶ τῆς ἀπονοίας Gr. — 10. σ. καὶ ϑῦ ὑμῶν Ced. — ἐπεν. Ced. ἀπεν. Gr. — * πληγήν τε Gr. 202 B. — 15. ταπ. ἧς οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ στάσις αἴτιον Gr. — 18. λόγων codex. λόγους Ced. — πάϑει Gr. — 19. χωρήσουσι Gr. — 20. ἧς ἐσπ. Gr. ἣν? ἐσπ. Ced. — 21. μόγις Gr. — ἐπ. ἀ. Gr. — 22. ἀ. δ. Gr. — 23. Ced. 399,1 — 3, 6. I. 6. IX. 3 μυριάδας βι'. — 25. τ. ἀπολεσϑῆναι Ἰουδαίων, περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρωνος βασιλείᾳ ἐξηγησάμεϑα Ced.

ὑψηλοτάτους καὶ κάλλει σώματος διαφέροντας τῷ θριάμβῳ ἐν Ῥώμῃ πεμφθῆναι πρὸς θηριομαχίαν· τοῦ δὲ λοιποῦ πλήθους τοὺς ὑπὲρ ιζ' ἔτη, τοὺς μὲν δεσμίους εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα παραπεμφθῆναι διαφθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήροις καὶ θηρίοις, τοὺς δὲ εντὸς τῶν ιζ' ἐτῶν, αἰχμαλώτους ἀχθέντας διαπιπράσκεσθαι· τούτων δὲ μόνον τὸν ἀριθμὸν εἰς μυριάδας ἀνδρῶν θ' συναχθῆναι. Καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς καταστροφῆς Ἱερουσαλὴμ ἔφη. Τὴν δὲ ἐρήμωσιν τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ σύνεβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιὴλ προφητείαν πρὸ υπη γενομένην ἐτῶν. Καὶ οὕτω λοιπὸν ἡ γ' ἅλωσις γέγονε τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ παντελὴς ἐρήμωσις ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου μετὰ μ' ἔτη τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀναλήψεως.) (23) Ἅπερ δὴ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐπεξεργαστικώτερον ἀναπτύσσων, διελέγχων τούτο εὖ μάλα φάσκει· «Εἰ δὲ φιλονεικεῖς, ὦ Ἰουδαῖε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. Σκόπει γάρ· Κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη υ', καὶ ταχέως ὁ θεὸς τῆς δουλείας ἐκείνης· ἀπήλλαξε, καίπερ ἀσεβοῦντα καὶ πορνεύοντα πορνείαν τὴν χαλεπωτάτην. Ἀπελλάγης Αἰγύπτου καὶ προσεκύνησας μόσχῳ, ἔθυσας τοὺς υἱούς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου* τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγνόησας, τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνούς, τὰς πηγάς, τοὺς ποταμούς, τοὺς κήπους τῶν μυσαρῶν θυσιῶν ἐπλήρωσας, προφήτας ἔσφαξας, θυσιαστήρια κατέστρεψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπῆλθες καὶ πᾶσαν ὑπερβολὴν ἐπεδείξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας· ἀλλ' ὅμως, ο' ἔτη σε παραδοὺς (τοῖς) Βαβυλωνίοις, πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν (82ᵃ) ἀπέδωκε καὶ τὸ παλαιὸν τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προφῆται καὶ (τοῦ) πνεύματος ἁγίου χάρις· μᾶλλον δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας οὐκ ἐγκατελείφθης, ἀλλὰ καὶ Δανιὴλ ἐκεῖ καὶ Ἰεζεκιὴλ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἱερεμίας καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ μετ' ἐκεῖνα πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανῆλθες κακίαν

---

11. Τοῦ Χρυσοστόμου. — * Ced. 399,4—400,9. Ὁ δέ γε θ. Χρ. τὴν τούτων ἄνοιαν δ. πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ τοῦτο φ. (I. 325?) — 13. τούτ. cod. — 16. σε δ. ἐ. ὁ θς Ced. — * τῷ Βεεφεγὼρ καὶ Ced. — 22. κατέσκαψας Ced. — 25. πάλαι Ced. — 27. μ. δὲ οὐδ' ἐν τῷ κ. τῆς α. ἐγκ. Ced. — 28. ἐ. Δ. Ced.

καὶ ἐξεβακχεύθης καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετάξω πολιτείαν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου· ἀλλά γε* τότε παραδοθέντες Ἀντιόχῳ ἔτη γ', τὰ λαμπρὰ διὰ τῶν Μακκαβαίων αὖθις ἐστήσατε τρόπαια. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτον οὐδὲν ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαν γέγονεν, ὃ καὶ μάλιστα ἔστι θαυμάσαι, ὅτι τὰ μὲν τῆς κακίας ἔληξε, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτέταται καὶ οὐδὲ ἐλπίδα τινὰ μεταβολῆς ἔχει· οὐ γὰρ ο' ἔτη μόνον παρῆλθε, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονα· καὶ οὐδὲ σκιὰν ἐλπίδος ἔστιν εὑρεῖν, καὶ ταῦτα οὐδὲ εἰδωλολατρεύντων ὑμῶν (νῦν ὡς τότε) οὔτε ἄλλο τι ποιούντων, ἅπερ ἔμπροσθεν ἐτολμᾶτε».

(14) Ἵνα δὲ σαφέστερον καὶ δειξοδικώτερον [τὰ] περὶ τούτων εἴπωμεν, ἄνωθεν πάλιν ἀρξώμεθα. Τρεῖς δουλείας ὑπέστησαν οἱ Ἰουδαῖοι χαλεπωτάτας καὶ οὐδεμίαν χωρὶς ποῤῥήσεως αὐτοῖς ἐπήγαγεν ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ προλεχθῆναι πορεσκεύασεν αὐτοῖς καὶ τόπον καὶ χρόνον καὶ κάκωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τἄλλα πάντα μετὰ πολλῆς (τῆς) ἀκριβείας. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ά διαλεγόμενος ὁ θεὸς οὕτως ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ· «Γινώσκων γνῶθι, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς καὶ κακώσουσιν ἔτη υ'· (τὸ δὲ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ» εἶπεν ὁ θεός)· τετάρτη δὲ γενεᾷ «ἐλεύσονται ὧδε (μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς)». (25) Περὶ δὲ τῆς β' εἶπεν Ἱερεμίας. «Οὕτως εἶπε Κύριος· ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι τῇ Βαβυλῶνι ο' ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τοὺς ἀγαθοὺς λόγους μου τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον τοῦτον»· «καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν· [καὶ] ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν πάντων καὶ ἐκ τῶν τόπων πάντων ὧν διέσπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ Κύριος· καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον ὅθεν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖθεν».

(26) Δύο μὲν τοιαύτας δουλείας ὁ λόγος ἀπείδειξεν συντόμως μετὰ προφητείας ἐπελθούσας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ἀπροσ-

---

* καὶ Ced. — 3. ἔτη υ' cod. — 4. ἀλλὰ νῦν Ced. — 7. π. μ. Ced. — 9. ἐ. σκιὰν Ced. — 9. οὐδὲ cod. — 11. Ced. 400,10—401,1. — 17. Ἀβραάμ Ced. Gen. XV. 13, 14. — 19. αὐτὸ Ced. — 21. Ced. 400,19 — 401,7. — 22. Ier. XXIX. 10. — 24. τ. ὑμῶν Ced. — Ier. XXIX. 14; in LXX deest. — 26. τῶν ὑμῶν π. cod. τῶν τ. ὑ. π. Ced. — οὗ Ced. אֲשֶׁר. — 28. Ced. 401,1—8. — διὰ συντόμου ἀπ. Ced.

δοκήτως· λείπεται οὖν* τὴν γ' ἐπαγαγεῖν· εἶτα καὶ περὶ τῆς νῦν τετάρτης κατεχούσης αὐτοὺς εἰπεῖν** καὶ δεῖξαι σαφῶς, ὅπως οὐδὲ εἷς προφήτης ἐπηγγείλατο λύσιν ἔσεσθαι*** τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν οὔτε μὴν ἀπαλλαγὴν τὸ σύνολον.

(27) Τίς οὖν ἐστιν ἡ τρίτη; Ἡ ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος, ὁ**** Μακεδόνων βασιλεύς, Δαρεῖον, τὸν βασιλέα Περσῶν, καθελών, εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν ἀρχήν, τελευτήσαντος τούτου, δ' μετ' ἐκεῖνον ἐγένοντο βασιλεῖς, εἶτα ἐξ ἑνὸς τῶν δ' τούτων γενόμενος ὁ Ἀντίοχος μετὰ πολὺν ὕστερον χρόνον τό τε ἱερὸν ἐνέπρησε, τά τε ἅγια τῶν ἁγίων ἠρήμωσε, τάς τε θυσίας καθεῖλε, τούς τε Ἰουδαίους ὑπέταξε καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσε πᾶσαν. Καὶ ταῦτα πάντα μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας προηγορεύετο παρὰ τοῦ Δανιήλ, καὶ πότε ἔσται καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνι καὶ τίνι τρόπῳ καὶ ποῦ τελευτήσει καὶ τίνα λήψεται μεταβολήν. Εἴσεσθε σαφέστερον (82[b]) ἀκούσαντες αὐτῆς τῆς ὁράσεως, ἣν διὰ παραβολῆς ἡμῖν ὁ προφήτης ἀνήγγειλε, κριὸν μὲν καλῶν τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα Δαρεῖον, τράγον τε [τὸν] τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρον βασιλέα, τὸν Μακεδόνα· τέσσαρα δὲ κέρατα λέγει τοὺς μετ' ἐκεῖνον ἀναστάντας, ἀφ' ὧν ὕστερον κέρας αὐτὸς***** ἔφυ· φησὶ γάρ· «Εἶδον ἐν ὁράματι, καὶ ἰδοὺ κριὸς (εἷς) ἑστηκὼς καὶ αὐτῷ κέρατα****** ὑψηλὰ******* καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου· καὶ τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων· καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν καὶ βοῤῥᾶν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐμεγαλύνθη»· τὴν δύναμιν λέγει τὴν Περσικήν, ἣ πᾶσαν ἐπέδραμε τὴν γῆν. Εἶτα περὶ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου διαλεγόμενος φησίν. «[Καὶ] Ἰδού, τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβὸς******** ἐπὶ

* δὴ λοιπὸν Ced. — ** δεῖ Ced. — *** τινα Ced. — 5. Ced. 401,8 — 404,8. — **** τῶν Ced. — 8. τούτου πολλοὶ μετ' ἐκ. ἐγ. β. ἀφ' ὧν εἷς καὶ οὗτος ὁ Ἀ. Ced. — 15. Ἴσεσθε cod. — 16. ἀ. ἀκ. τῆς ὁ. ἃ διὰ Ced. — ὑμῖν Ced. — 17. καλεῖ Ced. — 18. τῶν Μακεδόνων Ced. — 19. δὴ Ced. — ***** ὁ Ἀντίοχος Ced. — 20. Dan. VIII. 3,4, om. ἐν ὁρ. — ****** καὶ τὰ κέρατα codex. — ******* πρὸ τοῦ οὐβὰλ, Dan. κατὰ ἀνατολὰς Eudoxius. — 22. ὑψηλὸν Dan. Ced. — 27. Μακεδόνων cod. — 28. Dan. VIII. 5. — ******** καὶ Ced.

πρόσωπον πάσης τῆς γῆς καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς, καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ κέρατα ἐθεωρεῖτο ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ». Εἶτα λέγων τὴν πρὸς Δαρεῖον' συμβολὴν αὐτοῦ γεγενημένην καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην· «ἦλθε, φησίν, ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος». «Καὶ ἠγριάνθη καὶ ἔπαισε τὸν κριὸν καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ». Ἔπειτα διηγούμενος τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν καὶ τὴν τῶν δ' βασιλέων διαδοχὴν ἐπάγει λέγων· «Καὶ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν, συνετρίβη τὸ κέρας τὸ μέγα· καὶ ἀνέβη κέρατα δ' ὑποκάτωθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς δ' ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ». Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου βασιλείαν ἐλθὼν καὶ δεικνύς, ὅτι ἐξ ἑνὸς ἐκείνων τῶν δ' ἐστίν, πάλιν φησί· «Καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἰσχυρὸν καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νῶτον καὶ [πρὸς] ἀνατολήν. Καὶ σημαίνων, ὅτι τὴν Ἰουδαϊκὴν πολιτείαν καθελεῖ, φάσκει· «Καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι καὶ ἐγενήθη καὶ κατευωδώθη αὐτῷ, καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται. Καὶ δοθήσεται ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία. Τοῦ γὰρ βωμοῦ καταιρεθέντος καὶ τῶν ἁγίων καταπατηθέντων, εἴδωλον ἔστησεν ἔνδον καὶ θυσίας ἐπετέλει τοῖς δαίμοσι παρανόμως· ὅθεν φησίν. «(Καὶ) ἐῤῥίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε καὶ εὐωδώθη». Εἶτα πάλιν ἐκ δευτέρου τὴν αὐτὴν βασιλείαν Ἀντιόχου (τοῦ) Ἐιφανοῦς λέγων καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ἅλωσιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἱεροῦ, προστίθησι καὶ τὸν χρόνον. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, αὖθις πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου καὶ [τὰ] μεταξὺ πάντα διηγησάμενος ὅσα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Σέλευκοι συῤῥαγέντες ἀλλήλοις ἐποίησαν καὶ οἱ στρατηγοὶ τούτων εἰργάσαντο, τοὺς δόλους, τὰς

2. τρ. κέρας μ. LXX, sed: והצפר קרן חזות בין τρ. ἐκ. κέρας ἐθ. ἀνὰ μέσον Ced. — ' παραβολὴν καὶ Ced. — 3. γενομένην Ced. — 4. Dan. VIII. 6,7. — 5. ἐξεγριάνθη Dan. — 8. Dan. VIII. 8. — 12. Dan VIII. 9. — 13. καὶ πρὸς τὴν δύναμιν LXX. ed. contra orientem et contra fortitudinem Hebret Vulg. — 14. Dan. VIII. 11. התמיד pro העלה — הרים vel הרים et והשלך (Hitzig). — 15. π. καὶ ἐγ. καὶ κ. ἁ. om. Dan. π. καὶ ἐγ. om. LXX. — αὐτὸ Ced. — Καὶ ἐδόθη LXX. וצבא תנתן. Καὶ θλῖψις ἐδ.? Καὶ γενήσεται Ced. — περὶ Ced. על — 18. θυσίαν Ced. — 19. Dan. VIII. 12. — 23. Ἀ. βασιλείας Ced.

νίκας, τὰς στρατείας*, τὰς ναυμαχίας, τὰς πεζομαχίας προϊὼν, εἰς Ἀντίοχον τελευτᾷ πάλιν καὶ φησίν· «Βραχίονες ἐξ αὐτοῦ στήσονται καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἁγίασμα καὶ μεταστήσουσι τὸν ἐνδελεχισμὸν** καὶ δώσουσιν εἰς αὐτὸν βδέλυγμα (ἠφανισμένον)· καὶ τοὺς ἀνομοῦντας διαθήκην», τουτέστι τοὺς παραβαίνοντας τῶν Ἰουδαίων, «ἀπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασι» μεθ' ἑαυτῶν καὶ μεταστήσουσι· «καὶ λαὸς γινώσκων τὸν θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι», τὰ ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων λέγων καὶ τὰ ἐπὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου. «Καὶ οἱ συνετοὶ (τοῦ) λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλά· καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλογί», (83ª) τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως ἐξηγούμενος πάλιν. «Καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν ἁρπαγῇ ἡμερῶν, καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτούς, βοηθήσονται βοήθειαν μικράν», ἐμφαίνων, ὅτι μεταξὺ τῶν κακῶν ἐκείνων δυνήσονται ἀναπνεῦσαι καὶ ἀνενεγκεῖν ἐκ τῶν κατειληφότων αὐτοὺς κακῶν. «Καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι. Καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσι», δεικνὺς ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἑστώτων πεσοῦνται. Εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν συνεχώρησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν τοσούτοις κακοῖς γενέσθαι. Τίς δὲ αὕτη; «τοῦ πυρῶσαι, φησίν, ἐν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ λευκᾶναι ἕως καιροῦ πέρας». Ταῦτα γάρ, φησίν***, συνεχώρησεν ὥστε αὐτοὺς ἐκκαθᾶραι καὶ δεῖξαι τοὺς ἐν αὐτοῖς δοκίμους. (28) Εἶτα διηγούμενος αὐτοῦ ἐκείνου τὴν δύναμιν ἔφη· «Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται». Καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάσφημον αὐτοῦ γνώμην**** προσέθηκεν, ὅτι «ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα καὶ κατευθυνεῖ μέχρι συντελεσθῆναι τὴν ὀργήν», δεικνύς, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας γνώμης, ἀλλὰ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως ἐκεῖνος ἐκράτει καὶ ἴσχυεν. Εἰπὼν οὖν δι' ἑτε-

---

* τὰς μάχας Ced. — 2. Καὶ σπέρματα ἐξ Dan. ed. XI. 31, sed. in aliis codd. Κ. β. וּזְרֹעִים. — ** τὰς συνήθεις λέγων θυσίας καὶ καθημερινάς Ced. — 4. εἰς α. om. Dan. — 5. καὶ οἱ ἀνομοῦντες Dan. — 6. τ. τ. π. τ. Ἰ. om. Dan. — 7. γινώσκοντες Dan. — 8. Dan. XI. 33—35. — 11. διαρπαγῇ Dan. Ced. — 14. δεινῶν Ced. — 15. συνιόντων Ced. — 18. γίνεσθαι Ced. — 19. ἐκλευκᾶναι Ced. et codd. LXX. ἀποκαλυφθῆναι cett. וְלַלְבֵּן — *** ὁ θεὸς Ced. — 21. Ἔνθεν μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ Ἀντιόχου εἰς τὸν Ἀντίχριστον Ced. 404,8—405,1. — 22. Dan. XI. 36. — **** λέγων Ced.

ἐπάγει καὶ περὶ ταύτης καὶ φησί· «Τὸν αὐτόν γε τρόπον, Δανιὴλ καὶ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθήσεται» τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται. Σὺ δέ μοι σκόπει τὸ φιλάληθες τοῦ ἀνδρὸς, ὃς, εἰ καὶ Ἰουδαῖός ἐστι, ἀλλ' οὐκ ἠνέσχετο ζηλῶσαι τὴν Ἰουδαϊκὴν φιλονεικίαν τε καὶ ψευδηγορίαν· εἰπὼν γὰρ, ὅτι ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς *, ἔγραψεν· ὅτι δὲ στήσεταί που τὰ τῆς ἐρημώσεως, οὐκέτι προσέθηκεν, ἐπειδὴ οὐδὲ τὸν προφήτην εὗρε τοιοῦτόν τι προστεθέντα· Ποῦ τοίνυν εἶπεν (ὁ) Δανιὴλ, ὅτι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται, ἄκουσον· ἐπειδὴ γὰρ ** τὴν προσευχὴν ἐκείνην τὴν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ἐποιήσατο, ἦλθε Γαβριὴλ πρὸς αὐτὸν καὶ φησίν· «Ο' ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν». Ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα χρόνος εἴρηται, οὐ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ μεθ' ὅσον χρόνον ἤμελλεν ἡ αἰχμαλωσία ἀπαντήσεσθαι. Εἶτα πάλιν φησὶν ἀκριβέστερον· «Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ' ***, υκγ' ἔτη εἰσίν· ἑβδομάδας γὰρ οὐχ ἡμερῶν ἐνταῦθα λέγει οὐδὲ μηνῶν, ἀλλ' ἑβδομάδας ἐνιαυτῶν· ἀπὸ δὲ (84ᵃ) Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνου ἔτη εἰσὶν τϙδ'. Εἶτα διδάσκει ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' «ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ»· οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ᾠκοδομήθη ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ μακρόχειρος. Μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ Μάγοι καὶ μετ' ἐκείνους Δαρεῖος Ὑστάσπου, μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης· εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. Ἐν (δὲ) τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθὼν, τὴν πόλιν ἀνέστησεν, ἅπερ ὁ Ἔσδρας ἀκριβῶς ἡμῖν διηγήσατο. Ἂν τοίνυν ἐντεῦθεν υπ[γ'] ἔτη

1. γέτοι Ced. δὲ Ios. A. 10. XI. 7. — 4. Ἰ. ἤν. Ced. — * καταλυθύσεται Ced. — 8. μηδὲ Ced. — προσθέντα Ced. — ** ἡνίκα codex., glossema. — 10. ἐκ ἦν codex. — 11. Dan. IX. 24. — 15. Dan. IX. 25. — *** ἐνταῦθα μοι νουνεχῶς πρόσεχε· τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθά ἐστι τὸ ζητούμενον· ἑβδομάδες οὖν ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ' Ced. a Georgii codice ex homoioteleuto omissum. — 19. ἐκείνην Ced. — 20. διδάσκ. eod. διδάσκων Ced. — 22. Κύρῳ Ced.

θῶμεν, ἥξομεν πάντως ἐπὶ τὴν κατασκαφὴν ταύτην, ὡς καὶ Ἰώσηπος αὖθις μαρτυρεῖ λέγων· «Τὴν δὲ τῆς πολέως ἐρήμωσιν καὶ τοῦ ναοῦ συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιὴλ προφητείαν πρὸ υ' [καὶ] ὀκτὼ γενομένην ἐτῶν». Διὰ τοῦτό φησιν· «Οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα καὶ περίτειχος». (31) Ἐπειδὰν οὖν ἀναστῇ καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολάβῃ σχῆμα, ἀπ' ἐκείνου τὰς ο' ἑβδομάδας ἀριθμεῖ, (καὶ ὄψῃ τὴν αἰχμαλωσίαν τὴν οὐκέτι τέλος ἔχουσαν, ὅπερ δηλῶν σαφέστερον, ὅτι οὐχ ἕξει τινὰ λύσιν τὰ κατέχοντα αὐτοὺς κακά, οὕτω φησίν)· «Μετὰ δὲ τὰς ο' ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ *· (καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, καὶ συγκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ καὶ ἕως τέλους πολέμου συντετμημένου τάξει ἀφανισμοῖς». Καὶ πάλιν τὴν αἰχμαλωσίαν ταύτην λέγων φησί· «Ἀρθήσεται ** θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώμεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν». Βδέλυγμα δὲ λέγει ἐρημώσεως τὸν ἀνδριάντα, ὃν ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ, ὃς καὶ τὴν πόλιν καθεῖλεν ἄρδην.) Μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν πολιτείαν ἐπανελθεῖν οἱ μάταιοι θεομαχοῦντες (καὶ μὴ ἀκούοντες τοῦ προφήτου λέγοντος· «ἃ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος βεβούλευται, τίς διασκεδάσει καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν ὑψηλὰν τίς ἀποστρέψει;» Στασιάσαντες οὖν πάλιν ἑαυτοὺς εἰς τέλος ἐρημώσεως κατέστησαν)· χειρωσάμενος γὰρ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν καταστρέψας καὶ τὰ λείψανα ἀφανίσας πάντα (ἵνα μηδὲ ἀναισχυντῶς ἔχωσι λοιπόν, ἔστησε τὸν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα. Εἶτα συνιδών, ὅτι συμβαίνει χρόνον ποτὲ καταπεσεῖν τοῦτον, ὥστε αὐτοῖς ἐνθῆναι καυτῆρα καὶ πληγὴν ἀνίατον τῆς ἀναισχυντίας ἐκείνης καὶ ἥττης ἔλεγχον) τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα τῇ πόλει ἐπέθηκεν· ἐπειδὴ γὰρ Αἴλιος Ἀδριανὸς ἐχρηματίζε, οὕτω καὶ τὴν

1. θῶμεν ἔτη Ced. — — ταύτης Ced. ταύτ. cod. — 3. καὶ τοῦ ν. ἐ. Ced. Apud Iosephum haec verba uon invenimus. — 5. τεῖχος Dan. IX. 25. — Ced. 408,8 — 409,2. — 9. ξβ' Dan. IX. 26, om. Ced. — * καθὼς προείρηται Ced. seqq. omissis. — 13. Dan. IX. 27. — ** μου Dan. graecus. — 18. συστάντες Ced. — 20. Ies. XIV. 27. — 23. χ. δτ' Ced.

πόλιν ἐνομοθέτησε καλεῖσθαι· διὸ καὶ μέχρι νῦν Αἰλία προσαγορεύεται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν (τοῦ κρατήσαντος αὐτὴν καὶ καθελόντος)· ὅθεν ὁ Χριστὸς μετὰ Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ παραγενόμενος καὶ προαναφωνῶν τὴν μέλλλουσαν ἔσεσθαι αἰχμαλωσίαν καὶ δεικνὺς, ὅτι περὶ αὐτῆς ὁ Δανιὴλ προεῖπεν, φησίν· «Ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως* ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ — ὁ ἀναγινώσκων νοείτω» — Ἐπεὶ** γὰρ ἅπαν εἴδωλον καὶ πᾶν ἐκτύπωμα ἀνθρώπου βδέλυγμα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαλεῖτο, αἰνιγματωδῶς ἐμφαίνων τὸν ἀνδριάντα ἐκεῖνον, ὁμοῦ [καὶ] (84ᵇ) πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἡ αἰχμαλωσία ἔσται, προανήγγειλεν. Ὅτι δὲ περὶ τῶν Ῥωμαίων εἴρηται ταῦτα, καὶ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, καθὼς προέφημεν.

(32) Τίς οὖν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπὸν λόγος; ὅταν τὰς μὲν (ἄλλας) αἰχμαλωσίας οἱ προφῆται φαίνωνται μετὰ διωρισμένων χρόνων εἰπόντες***, ὅτι «μέχρι συντελείας ἔσται ἡ ἐρήμωσις».

Ὅτι μὲν (οὖν), εἰ τέλος ἔμελλεν ἡ παροῦσα δουλεία λήψεσθαι, καὶ ταύτην ἂν προεῖπον οἱ προφῆται καὶ οὐκ ἐσίγησαν, ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίας πάσας μετὰ προῤῥήσεως δείξαντες αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, (τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, τὴν ἐν Βαβυλῶνι, τὴν ἐπ' Ἀντιόχου)· ἑκάστης γὰρ τούτων καὶ τόπους καὶ χρόνους προανακηρυχθέντας διὰ τῶν θείων γραφῶν ἀπεδείξαμεν· τῇ παρούσῃ δὲ οὐδεὶς προφήτης ὥρισε χρόνον, ἀλλ' ὅτι μὲν ἥξει καὶ ἐρημώσει πάντα καὶ μεταστήσει τὴν πολιτείαν καὶ μετὰ πόσον χρόνον, τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου συμβήσεται, προεῖπεν ὁ Δανιήλ· ὅτι δὲ τέλος ἕξει καὶ στήσεταί που τὰ κακὰ ταῦτα, οὔτε ἐκεῖνος ἐδήλωσε οὔτε ἄλλος τις προφήτης, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον, ὡς εἴρηται, προεῖπεν «ἕως συντελείας» καθέξει αὐτοὺς ἡ ταλαιπωρία αὕτη. Καὶ μάλα εἰκότως. Καὶ γὰρ μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις ὁ τοσοῦτος γενόμενος χρόνος· καὶ οὔτε ἴχνος, οὔτε προοίμιον χρηστῆς ἐπαγγελίας ἐνδειξάμενος, καὶ ταῦτα πολλάκις ἐπιχειρησάντων αὐτῶν ἀναστῆναι

---

2. πρ. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν ἀνεγείρας, Ἀιλίαν αὐτὴν προσηγόρευσε κ. τὴν αὐτοῦ ἐπ. Ced. — * τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου Ced. ut Mt. XXIV. 15. — ** δὴ Ced. — 10. ἔσται ἡ ἀ. Ced. — 12. Ced. 409,2 — 410,7. — *** ταύτῃ δὲ μηδένα χρόνον ὁρίσαντες, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰπόντες Ced. a Ge. propter homoioteuleuton omissa. — 14. Dan. IX. 27. — 18. ἐπ. ἀ. Ced. — 25. προεῖπον ὅτι ἕως Ced. — 26. καθέξειν cod. — 27. διαγ. Ced. — 29. χ. μεταβολῆς ἐνδ. Ced.

τὸν ναὸν ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Κωνσταντίου καὶ Ἰουλιανοῦ * καὶ κωλυθέντων, πρῶτον μὲν ὑπὸ στρατιωτῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παραβάτου, πυρὸς τῶν θεμελίων ἐκπηδήσαντος καὶ κατασχόντος αὐτοὺς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας ** καὶ παραβάσεως. Ὅθεν τοίνυν λεγέτωσαν ἡμῖν· τίνος ἕνεκα ἐν Αἰγύπτῳ μὲν τοσοῦτον διατρίψαντες χρόνον ἐν κακουχίᾳ, ἐλέους ἐτύχετε, καὶ εἰς Βαβυλῶνα πάλιν ἀπενεχθέντες ***, αὖθις πρὸς τὸ πρότερον ἐπανήλθετε (σχῆμά τε καὶ) ἀξίωμα, νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται, ἀλλὰ φ' ἐτῶν **** ἐξ ἐκείνου διελθόντων, οὐδὲ αἴνιγμα τοιαύτης μεταβολῆς ὁρῶμεν οἷον τὸ πρότερον; (33) Εἰ δὲ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν προβάλλοιντο καὶ λέγοιεν, ὅτι ἐπεὶ ἡμάρτομεν τῷ θεῷ (καὶ) διὰ τοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν τὴν ἰδίαν χώραν, πάλιν δ' ἂν εἰκότως αὐτοὺς εἰρήσομαι· Διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, ὦ Ἰουδαῖοι, τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔξω διατρίβετε χρόνον τοσοῦτον; καὶ τί τὸ καινὸν καὶ παράδοξον; Μὴ γὰρ νῦν ἐν ἁμαρτίαις ζῆτε μόνον, παρὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κατορθώμασιν; οὐκ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς (μυρίαις) συνετράφητε παρανομίαις; Οὐχί, τῆς θαλάσσης σχιζομένης καὶ τῶν πετρῶν ῥηγνυμένων καὶ τοσούτων θαυμάτων γενομένων, ἐπὶ τῆς ἐρήμου προσεκυνήσατε μόσχῳ; Οὐ τὸν Μωϋσέα λίθοις βάλλοντες καὶ ἑτέροις μυρίοις τρόποις ἀνελεῖν ἐπεχειρήσατε πολλάκις καὶ τὸν θεὸν παρωργίζετε βλασφημοῦντες; Οὐ τῷ Βεελφεγὼρ ἐτελέσθητε; Οὐ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἐθύσατε δαιμονίοις καὶ τοὺς ἀλλοτρίους θεοὺς ἐθεραπεύσατε; Οὐ πᾶν εἶδος ἁμαρτίας καὶ κακίας ἐπεδείξασθε; Πῶς οὖν ὑμᾶς οὐκ ἀπεστράφη τότε ὁ θεός, ἀλλὰ μετὰ τὰς παιδοκτονίας, μετὰ τὰς εἰδωλολατρίας, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύνην ***** προφήτας ἀφῆκεν ἐν ὑμῖν εἶναι διαφόρους *****, σημεῖα εἰργάσατο καὶ θαύματα παράδοξα; Τίνος οὖν ἕνεκέ τότε μὲν ἀσεβοῦντες

---

* ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ καὶ κατασκάψαντος τὴν πόλιν αὐτῶν, ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ἤτοι ἐπὶ Κωνσταντίου? a secunda manu. Κωνσταντίνου Ced. — διακωλ. Ced. — ** τε Ced. — 6. ἔτυχον Ced. — *** ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια καὶ ὑπὸ Ἀντιόχου τοσαῦτα κατὰ παθόντες Ced. — 7. ἐπανῆλθον ἀξίωμα Ced. — **** νῦν δὲ χιλίων Ced. — 19. Ced. 410,7 — 413,4. — 19. προβάλοιντο καὶ εἴποιεν. — 12. οἰκείαν χ. Ced. — ἐρήσωμ. cod. — 13. ἔξω τῆς Ἰ. δ. Ced. — 16. συνανετράφητε Ced. — 18. γιν. περὶ τῆς Ced. Slav.? — 25. π. καὶ τὰς Ced. Slav.? — ***** καὶ Ced. bis. — 26. παρ' ὑμῖν Ced. Slav. — εἰργάζοντο Ced. — 27. πάλαι μὲν Ced. Slav.

καὶ δει (85) νὰ μυρία διαπραττόμενοι τοσαύτης εὐνοίας ἀπηλαύετε παρὰ (τοῦ) θεοῦ καὶ προστασίας καὶ προμηθείας, νῦν δὲ οὔτε εἰδωλατροῦντες οὔτε παιδοκτονοῦντες, ἐν αἰχμαλωσίᾳ (διηνεκεῖ) καὶ ταλαιπωρίᾳ τυγχάνετε; Μὴ γὰρ ἕτερος ὁ θεὸς ἦν τότε καὶ ἕτερος νῦν; Οὐκ αὐτός ἐστιν ὁ καὶ ἐκεῖνα οἰκονομῶν καὶ τὰ νῦν ἐργαζόμενος; διατί, ὅτε μείζονα μὲν ἦν τὰ ἁμαρτήματα, πολλὴ δόξα ὑμῖν ἦν παρὰ θεοῦ, ὅτε δὲ ἐλάττονα πλημμελεῖτε νῦν, παντελῶς ὑμᾶς ἀπεστράφη καὶ ἀτιμίᾳ παρέδωκεν ἀπεράντῳ; Ἀλλὰ «κἂν ὑμεῖς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκράξονται». Ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τοῦ δεσπότου τὰς χεῖρας ἐξετείνατε, διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὑμὶν διόρθωσις οὐδὲ συγγνώμη λοιπὸν οὐδὲ ἀπολογία· τότε μὲν γὰρ εἰς δούλους ἦν τὸ τολμώμενον, νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ σαφῶς ἀπεκρύψατε διὰ τῆς εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην * μανίας, ὅθεν καὶ μειζόνως κολάζεσθε. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἀπέχεσθε τῆς πατρικῆς ἐμβροντησίας τε καὶ λύσσης, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. Εἰ οὖν πλάνος ἦν ὁ Χριστὸς, ὥς φατε, καὶ παράνομος, ἐχρῆν μᾶλλον ὑμᾶς εὐδοκιμῆσαι, ὅτι αὐτὸν ἀπεκτείνατε· εἰ γὰρ (ὁ) Φινεὲς ἕνα τινὰ παρανομοῦντα ἀνελὼν, ὁλόκληρον τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους ὀργὴν ἔπαυσεν — «ἔστη γὰρ (φησὶν) Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην» — πολλῷ μᾶλλον ἐφ' ὑμῶν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, εἴγε παράνομος ἦν ὁ ὑφ' ὑμῶν σταυρωθείς. Καὶ πόθεν δῆλον, φησὶν, ὅτι τέλειον ἀπεστράφη ὑμᾶς ὁ θεός; (Ἀπὸ) τῶν πραγμάτων ὑμῶν βοώντων καὶ σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφιέντων φωνὴν, διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, διὰ τῆς ἐρημώσεως τοῦ ναοῦ, διὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων. Ἀλλ' ἄνθρωποι, φησὶν, ἐπήγαγον (ἡμῖν ταῦτα καὶ) οὐχ ὁ θεός. Εἰ οὖν ἀνθρώπων (ἦν ἔργα ταῦτα καὶ οὐ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ, ἔδει μέχρι τῆς ἁλώσεως τὰ ὑμέτερα στῆναι καὶ μὴ πόῤῥωτέρω προελθεῖν ὑμῖν τὴν ἀτιμίαν καὶ (τὴν) κάκωσιν· πλὴν, ἔστω κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον,

4. τ. διάγετε Cod. Slav.? — ἦν θς Cod. Slav.? — 5. καὶ ὁ Cod. Slav.? — καὶ ταῦτα νῦν Cod. — 6. διότι cod. Slav.? — μείζω Cod. Slav.? — 9. Luc. XIX. 40. — 10. ἔσται Cod. Slav.? — 12. τὰ τολμώμενα Cod. Slav.? — * χν̄ Cod. — 16. γοῦν Cod. Slav.? — 19. κατέπαυσεν Cod. — Num. XVI. 48,50. — 22. φα. cod. — τέλεον Cod. — 23. πρ. αὐτῶν β. Cod. — 26. γοῦν Cod. — 27. Οὐχὶ Cod. — 28. περαιτέρω Cod. Slav.?

ὅτι τὰ τείχη κατέστρεψαν (οἱ) ἄνθρωποι καὶ τὴν πόλιν καθεῖλον καὶ τὸν βωμὸν ἀνέστρεψαν, μὴ καὶ τοὺς προφήτας ἄνθρωποι κατέπαυσαν; μὴ τὴν τοῦ πνεύματος χάριν καὶ τἄλλα τὰ σεμνὰ αὐτοὶ κατέλυσαν, τὸ φωνὴν ἐν τοῦ ἱλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ χρίσματι γενομένην ἐνέργειαν, τὴν ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ ἱερέως δήλωσιν; καὶ γὰρ ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία οὐχὶ κάτωθεν εἶχε τὰς ἀρχὰς ἁπάσας, ἀλλὰ τὰς πλείους καὶ σεμνοτέρας οὐράνωθεν· οἷον τί λέγω; θυσίας γενέσθαι συγχωρήσας, ὁ μὲν βωμὸς ἦν κάτω καὶ τὰ ξύλα καὶ ἡ μάχαιρα καὶ ὁ ἱερεύς, τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις ἐκείνοις εἶναι καὶ διαπανᾷν τὰς θυσίας, ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν εἶχεν. Οὐ γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὸν ναὸν εἰσήγαγε πῦρ ἀλλὰ φλὸξ ἄνωθεν κατενεχθεῖσα τὴν ἐπὶ τῆς διακονίας ἐπλήρου θυσίαν. Πάλιν εἴποτε ἔδει τι μαθεῖν, ἀναμέσον τῶν Χερουβὶμ ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου φωνή τις ἐφέρετο καὶ τὰ μέλλοντα προὔλεγε. Ὡσαύτως ἐπὶ τῶν λίθων τῶν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρχιερέως, ὅπερ ἐκάλουν δήλωσιν, ἐγίνετό τις ἔλλαμψις, καὶ τὰ μέλλοντα προεσήμαινεν. Ὁμοίως (καὶ) ἡνίκα χρίεσθαι ἔδει τινά, πνεύματος ἐφίπτατο χάρις καὶ τὸ ἔλαιον ἀνεπήδα, καὶ προφῆται διηκόνουν τοῖς πράγμασι τούτοις, καὶ νεφέλη πολλάκις καὶ καπνὸς τὰ ἄδυτα κατελάμβανεν.

(85[b]) (34) Ἵνα τοίνυν μὴ ἀναισχυντῆτε μηδὲ ἀνθρώποις λογίζησθε τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν, οὐχὶ τὴν πόλιν μόνον ἀφῆκε πεσεῖν καὶ τὸν ναὸν ἐρημωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα (ἅπαντα), ἅπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν εἶχον τὰς ἀρχάς, ἐκποδὼν γενέσθαι πεποίηκε. Τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἔχετε νῦν προφήτας οὐδέ τι τῶν λοιπῶν ἐκείνων (καὶ) θείων; οὐκ εὔδηλον, ὅτι τοῦ θεοῦ τὰ καθ' ὑμᾶς ἀποστραφέντος; Καὶ πόθεν * τοῦτο δῆλον; Ἀφ' ὧν πρὸ τούτου μὲν ἀσεβοῦντες ἐπετυγχάνετε πάντως, νῦν δὲ δοκοῦντες ἐπιεικέστερον ζῆν μετὰ τὸν σταυρόν, μείζονα τιμωρίαν ὑπομένετε καὶ οὐδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων, οὔτε μὴν ἀπολήψεσθε, καθὼς αἱ θεῖαι προφ-

2. τ. ανους Ced. sed. cf. 30. Slav.? — 4. σ. τὰ παρ' ὑμῖν αὐτὰ κατ. οἷον Ced. Slav.? — 5. τὸν λίθον Ced. Slav.? — 7. ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐνων οἷον Ced. Slav.? — 10. ἀδ. τοῖς ἐκ. ἰέναι Ced. — 11. εἰσῆγε Ced. Slav.? — 13. Χ. καὶ τοῦ Ced. Slav. — 15. τὸν λίθον τὸν Ced. Slav.? — 20. Ced. 413,4 — 415,5. — 21. τούτων cod. Slav.? — μόνην Ced. — 23. τὰς ἀ. εἶχε Ced. — * φησὶ Ced. — 27. ἐτ. Ced. Slav.? — πάντων cod.

ῥήσεις ἐναργῶς δηλοῦσιν. Εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ ἑτέρους προφήτας ἐφοπλίσομεν λέγοντας φανερῶς, ὅτι τὰ μὲν ὑμέτερα τέλος (μὴ) λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκταθήσεται τὸ κήρυγμα, καὶ θυσίας ἑτέρας εἰσενεχθήσεται τρόπος, ἐκείνων, τῶν παρ' ὑμῖν, καταλυθεισῶν· οὐδὲ γὰρ Ἡσαΐαν παράγω τέως μάρτυρα οὔτε Ἱερεμίαν οὔτε τοὺς ἄλλους (τοὺς) πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἵνα μὴ λέγητε, ὅτι τὰ δεινὰ ἐκεῖνα, ἃ ἔλεγον, περὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἐξέβη, ἀλλὰ Μαλαχίαν, τὸν μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν σαφῶς περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν προφητεύσαντα. Ἐπειδὴ γὰρ ἐπανῆλθον καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβον καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμουν καὶ τὰς θυσίας ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελῆ ταύτην καὶ τελευταίαν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν θυσιῶν προλέγων φησίν· «Εἰ λήψομαι ἐκ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ»· «ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν** μέχρι δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ, ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτό». Πότε οὖν ταῦτα πεπλήρωται, ὦ Ἰουδαῖε, καὶ πότε ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσηνέχθη τῷ θεῷ καὶ θυσία καθαρά; οὐκ ἂν ἔχεις εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τοῦτον (δὴ) τὸν μετὰ τὴν** Χριστοῦ παρουσίαν· ὡς εἰ μὴ τοῦτον προλέγει τὸν καιρὸν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν θυσίαν, ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν, παράνομος*** ἡ προφητεία. Εἰ γὰρ, τοῦ Μωϋσέως κελεύοντος εἰς μηδένα τόπον ἀνάγεσθαι θυσίαν ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύριος ὁ θεὸς, καὶ εἰς ἓν χωρίον ἐν Ἱερουσαλὴμ συγκλείοντος τὰς θυσίας ἐκείνας, ὁ προφήτης λέγων· «ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα μέλλει προσάγεσθαι καὶ θυσία καθαρὰ», ἐναντιοῦται καὶ μάχεται τῷ Μωϋσεῖ. Ἀλλὰ μὴ γένοιτο· περὶ γὰρ ἑτέρας ἐκεῖνος εἶπε θυσίας καὶ περὶ ἑτέρας οὗτος. Ἀκούσατε δὴ (καὶ) Σοφωνίου (συμ)φωνοῦντος τὰ αὐτὰ καὶ λέγοντος· «Ἐπιφανήσεται Κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη

4. προσεν. Ced. Slav.? — 5. ὑμῶν cod. — 7. πρὸ cod. — 14. ἐκ τῶν χειρῶν ὑ. θυσίαν Ced. 9. ἐκ τῶν χ. ὑ. Mal. I. 9,10. Slav.? — * ἡλίου καὶ Mal. I. 11. Ced. — 16. θυσία cod. Slav.? — 17. αὐτήν Ced. sed. cf. Mal. I. 12. Slav.? — Ἰουδαῖοι Ced. Slav.? — 19. ἔχοις? ἔχοιτε Ced. Slav.? — ** τοῦ Ced. — *** ἐστιν Ced. — 23. ἀνάγεσθε Ced. Slav.? — ὃν ἐξελέξατο Ced. Slav.? — 25. λέγει cod. Slav.? — 26. μέλλειν πρ. καὶ θυσίαν καθαρὰν Ced. Slav.?

καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν». Καίτοι γε τοῦτο οὐκ ἐφεῖτο, ἀλλ' εἰς ἕνα τόπον ἐθέσπισε Μωϋσῆς λατρεύειν. Ὅταν οὖν ἀκούσητε τῶν προφητῶν προλεγόντων καὶ προαναφωνούντων, ὅτι οὐκέτι εἰς μίαν πόλιν οὐδὲ εἰς ἕνα τόπον ἀναγκασθήσονται (οἱ) ἄνθρωποι πάντοθεν συνάγεσθαι, ἀλλ' οἴκοι καθήμενοι ἕκαστος θεραπεύσει τὸ θεῖον, τίνα ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τὸν παρόντα τοῦτον, καθ' ὃν τὰ μὲν ἡμέτερα διαλάμπουσιν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὰ δὲ ὑμέτερα κατεσβέσθησαν, καὶ ἐν σκότει διαπορεύεσθε; (35) Ὅτι δὲ πάλιν οὐδὲ παρὰ τὴν ἀρχὴν ὑμῖν (86ᵃ) δοῦναι τὰς τοιαύτας ἠβούλετο θυσίας, ἀκούσατε τί φησιν Ἡσαΐας· «Τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει Κύριος»· καί· «Τίς ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν»; Εἰ γὰρ ταῦτα παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐζήτει, καὶ τοὺς παλαιοὺς πάντας, τοὺς παρ' ὑμῖν λάμψαντας, πρώτους ἂν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσήγαγε ταύτην. Πῶς οὖν ταῦτα ἐπέτρεψε; φησίν. Τῇ ὑμετέρᾳ συγκαταβαίνων ἀσθενείᾳ· καὶ καθάπερ ἰατρὸς πυρέττοντα ὁρῶν ἄνθρωπον, δυσάῤῥωστον καὶ ἀκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίας καὶ ἀπειλοῦντα, εἰ μὴ λάβοι, ἑαυτὸν ἀναιρήσειν, βουλόμενος * μεῖζον κωλῦσαι κακόν, τὸ ἔλαττον δίδωσι πρὸς ἀπαλλαγὴν τελευταίας βίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεὸς ἐποίησε. Ἐπειδὴ γὰρ εἶδε μαινομένους, ἀγχομένους, ἐπιθυμοῦντας θυσιῶν καὶ παρεσκευασμένους, εἰ μὴ λάβοιεν, αὐτομολήσειν πρὸς τὰ εἴδωλα, μᾶλλον δὲ οὐ παρεσκευασμένους, ἀλλὰ καὶ αὐτομολήσαντας ἤδη, ἐπέτρεψε τὰς θυσίας. Καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, δῆλον ἐντεῦθεν· μετὰ γὰρ τὴν μυσαρὰν ἑορτήν, ἣν ἐπετέλεσαν τοῖς δαιμονίοις μοσχοποιήσαντες, τότε τὰς θυσίας ἐπέτρεψε, μόνον οὐχὶ λέγων· «Μαίνεσθε **, βούλεσθε θύειν; οὐκοῦν ἐμοί θύετε». Ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας, οὐ μέχρι τέλους ἀφῆκεν, ἀλλὰ διὰ σοφωτάτης

2. αὐτοῦ Soph. II. 11, Ced. — 6. πάντοτε Ced. — καθήμενος Ced. Slav.? — 8. κατὰ Ced. Slav.? — 9. κατεσβέσθη Ced. Slav.? — 10. Ced. 415,5 — 417,3. — οὐ Ced. — 12. Ies. I. 11.—Ies. I. 12. — 13. Εἰ δὲ Ced. — 14. αὐτῷ cod. — 15. θρησκείαν? — Ὅπως cod. Slav.? — 16. φησὶν, ἐπέτρεψε; Ced. — 17. ἰδὼν Ced. Slav.? — δυσάρεστόν τε Ced. e sequenti ὁ δυσάρεστος δῆμος. — * τὸ Ced. — 20. ἀλλ. τελευτῆς βιαίας Ced. Slav.? — ** καὶ Ced. — 27. κἂν ἐ. θύεται cod. Slav.?

μεθόδου πάλιν ἐπήγαγεν· καί, ὥσπερ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος, συγχωρήσας τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάμνοντος, εἶτα φιάλην οἴκοθεν κομίσας κελεύσειεν (ἐν) ταύτῃ μόνῃ τῆς ψυχροποσίας μεταλαμβάνειν· καὶ τοῦ κάμνοντος πεισθέντος, λάθρᾳ τοῖς ἐπιτηδείοις ἐπιτάξειε συντρῖψαι τὴν φιάλην αὐτήν, ἵνα λανθανόντως καὶ ἀνυπόπτως αὐτὸν ἀπαγάγῃ τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης, οὕτω καὶ ὁ θεὸς ἐποίησε· θύειν ἐπιτρέψας, ἐν οὐδενὶ τόπῳ τῆς οἰκουμένης εἴασε τοῦτο γενέσθαι, ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις* μόνον. Ὅθεν φησὶν ὁ Δαυίδ· «Σοὶ πρέπει, ὁ θεός, ὕμνος ἐν Σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ». Εἶτα ἐπειδὴ χρόνους τινὰς ἔθυσαν, καθεῖλε τὴν πόλιν, καὶ ὥσπερ διὰ τῆς τοῦ σκεύους συντριβῆς, οὕτω καὶ ὁ θεὸς διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν καταστροφῆς καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπήγαγε τοῦ πράγματος· ἐπειδὴ γάρ, εἰ φανερῶς εἶπεν· ἀπόστητε, οὐκ ἂν ἠνέσχοντο ῥαδίως, διὰ τῆς κατὰ τὸν τόπον ἀνάγκης λανθανόντως αὐτοὺς ἀπήγαγεν τῆς περὶ τὸ πρᾶγμα μανίας. Ἔστω τοίνυν ὁ μὲν ἰατρὸς ὁ θεός, ἡ δὲ φιάλη ἡ πόλις, ὁ δὲ νοσῶν ὁ δυσάρεστος δῆμος τῶν Ἰουδαίων, ἡ δὲ ψυχροποσία, ἡ τῶν θυσιῶν ἐπιτροπὴ καὶ ἐξουσία· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἠβούλετο κατασκευάσαι, τίνος ἕνεκεν εἰς τόπον ἕνα συνέκλεισε τὴν τοιαύτην θυσίαν ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν; τίνος χάριν τὴν μὲν λατρείαν εἰς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας εἰς τόπον, τὸν δὲ τόπον εἰς καιρόν, τὸν δὲ καιρὸν εἰς μίαν πόλιν συναγαγών, αὐτὴν πάλιν κατέστρεψε τὴν πόλιν; Καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ οἰκουμένη τοῖς Ἰουδαίοις ἀνεῖται, ἔνθα οὐκ ἔστι θύειν, μόνη δὲ** Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ καὶ μόνῃ (θύειν) ἐξῆν, ἄβατος καὶ ἔρημος (αὐτοῖς μόνοις) γέγονεν. (36) Περὶ ὧν μέντοι γε ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσί φησιν ὁ θεῖος λόγος· «Ἤδη δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἐναργῶς ὁ θεὸς εὖ μάλα παρῃτεῖτο τὰς τῶν Ἰουδαίων θυσίας ἐξαμαρτούντων εἰς

---

1. ἀνήγαγε Ced. ἀπήγαγε? cf. infra ἀπαγάγῃ. — 3. κελεύσει Ced. — μεταλαβεῖν Ced. Slav.? — 6. ἐπ. αὐτῆς Ced. — * καὶ Ced. — 9. ὑ. ὁ θ̅ς Ps. LXV. 1, Ced. Slav.? — 11. π. ὡ. ὁ ἰατρὸς διὰ Ced. Slav.? — 12. τῆς κ. τῆς πόλεως Ced. Slav.? — 13. ἐπεὶ Ced. Slav.? — 24. ἔξεστι Ced. Slav.? — ** ἡ Ced. — 25. μόνον Ced. Slav.? — 26. Ced. 417,3 — 418,17. — 26. μ. κἂν ταῖς Ced. — 28. Const. VI. 21,2 τῆς παρουσίας αὐτοῦ π. τ. τοῦ λαοῦ θ. Slav.?

αὐτὸν πολλάκις καὶ οἰομένων διὰ θυσίας καὶ οὐ διὰ με(86ᵇ)τανοίας αὐτὸν ἐξευμενίζεσθαι· φησὶ γὰρ διὰ τῶν προφητῶν· «Ἵνα τί μοι φέρετε λίβανον ἐκ Σαβὰ καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἥδυνάν μοι». «Συναγάγετε τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν καὶ φάγετε * κρέα, ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην ὑμῖν, ἡνίκα ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ θυσιῶν καὶ ὁλοκαυτομάτων»· καὶ **· «τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν***; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι· οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσεσθε ἔτι· ἐὰν φέρητε **** σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα βδέλυγμά μοί ἐστι· τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα ***** καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· νηστείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου· ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν»· καὶ (ἀλλαχοῦ)· «Ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου καὶ ψαλμὸν ὀργάνων σου οὐκ εἰσακούσομαι.» — καὶ (πάλιν)· Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους»· — «ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· μὴ φάγομαι κρέα ταύρων ἢ αἷμα τράγων πίομαι; θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως (καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου)». Καί· «θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον». Καὶ ἁπλῶς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς ὁμοίως****** τὰς θυσίας ἀπαναίνεται διὰ τὸ ἐξαμαρτάνειν αὐτοὺς εἰς αὐτὸν ἐξ ἄκρας κακίας, ἀπειθείας τε καὶ σκληροκαρδίας· «θυσίαι γὰρ ἀσεβῶν βδέλυγμα τῷ

---

1. ἐξαμαρτῶντας cod. ἐξαμαρτανόντων Ced. Slav.? πολλάκις εἰς ἀ. ἐξαμαρτόντος καὶ οἰομένου Const. — θυσιῶν Const. — ἀλλ' οὐ Const. Ced. — 2. λέγει γὰρ οὕτως Const. Ier. VI. 20. — 3. λ. ἐκ Σ. φέρεις Const. Ced. — 4. ἔστι Const. Ced. — 5. Ier. VII. 21,22. καὶ ἑξῆς. Τὰ ὁ. ὑ. σ. Const. καὶ Σ. τὰ ὁ. ὑ. Ced. Slav.? — * τὰ Ced. — ὁλ. καὶ θ. Const. — ** διὰ Ἡσαΐου λέγει Const. Ies. I. 11 — 14. — *** λέγει κ̄ς Const. — 10. ἔρχεσθε Ced. Slav.? — 11. πρ. ἐὰν Ies. προσθήσετε ἔτι. ἐὰν Ced. Slav.? — **** μοι Const. Ced. — ***** ὑμῶν Const. — 15. Καὶ δι' ἑτέρου λέγει Const. Καὶ Ced. Slav.? — 16. ψαλμὸν Ced. Slav.? — ἀκ. Amos. V. 23, Ced. Slav.? — 17. Καὶ διὰ τοῦ Δαυὶδ λέγει Const. post 1 Regg. XV. 12. Slav.? Ps. L. 9. — 18. Ps. L. 12—14. — 19. φάγωμαι κρέατα Ced. Slav.? — 20. πίωμαι Ced. Slav.? — 21. Ps. LI. 19, om. Const. — 22. Καὶ ἐν π. δὲ ταῖς Const. Slav.? — ****** αὐτῶν Const. — 23. ἐξαμαρτεῖν Const, om. ἐξ — σκλ. Slav.? — 24. κ. τε καὶ ἀπ. καὶ Ced. Slav.?

θεῷ· καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς»· καί*· «Θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς»· καί· «Πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτὰς μολυνθήσονται». Διὸ δὴ καὶ τῷ Σαοὺλ ὁ θεῖος Σαμουὴλ ἔλεγεν· «Ἀγαθὸν ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίας, καὶ ἀκρόαμα ὑπὲρ στέαρ κριῶν». «Ἰδοὺ γὰρ οὐ θέλει Κύριος θυσίας ὡς τὸ ἀκούειν αὐτοῦ» — Εἰ τοίνυν καὶ πρὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ θυσίας καρδίαν καθαρὰν ἐπεζήτει καὶ πνεῦμα συντετριμμένον, πολλῷ μᾶλλον ἐλθὼν ἔπαυσε τὰς δι' αἱμάτων θυσίας· οὐδὲ πάλιν δεόμενος αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἀλλ' εἰ βουληθῶσι συγχωρῶν καὶ εἰ ἀπὸ γνώμης ὀρθῆς προσοίσουσιν, (ὅθεν φησί)· «Εἰ θύειν ἐπιθυμεῖς, οὐ δεομένῳ μοι θύε». (37) Ὁπότε δὲ τούτου ἀμνήμονες ἐγένοντο καὶ μόσχον ἀντὶ θεοῦ θεὸν ἐπεκαλέσαντο καὶ τούτῳ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας ἐπεγράψαντο λέγοντες· «Οὗτοι οἱ θεοί σου, Ἰσραήλ, οἱ ἐξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου», καὶ ἀπαρνησάμενοι θεόν, τὸν διὰ Μωϋσέως ἐπισκεψάμενον αὐτοὺς ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, τὸν τὰ σημεῖα ἐπὶ χειρὸς καὶ ῥάβδου ποιησάμενον, τὸν Αἰγυπτίους δεκαπλήγῳ πατάξαντα, τὸν** ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις διελόντα καὶ διαγαγόντα αὐτοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηρᾶς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν βυθίσαντα, τὸν (εἰς) Μεῤῥὰν τὴν πικρὰν πληγὴν γλυκάναντα, τὸν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ εἰς πλησμονὴν ἀναβλύσαντα, τὸν στύλῳ νεφέλης καὶ στύλῳ πυρὸς σκιάζοντα αὐτοὺς διὰ θάλπος ἄμετρον καὶ φωτίζοντα καὶ ὁδηγοῦντα τοὺς οὐκ εἰδότας ὅθεν πορευθῶσι, τὸν ἐξ οὐρανοῦ μαννοδοτήσαντα αὐτοὺς καὶ ἐκ θαλάσσης κρεωδοτήσαντα ὀρτυγομήτραν, τὸν ἐν τῷ ὄρει νομοθετήσαντα αὐτοῖς, οὗ τῆς θείας καὶ βροντοφόρου φωνῆς ἠξιώθησαν ἀκοῦσαι· τοῦτον ἀπηρνήσαντο εἰπόντες τῷ Ἀαρών· «Ποίησον ἡμῖν θεούς, οἳ

---

1. β. παρὰ κῷ Const. β. κῷ Ced. Prov. XXI. 27. — * πάλιν Αἱ Const. Hos. IX. 4. — 2. αὐτ. cod. Slav.? — καὶ om. Const. — 3. αὐτὰ μιανθ. Hos. — om. Const. quae hunc locum inter Amos V. 23 et Psalm. I. 9. ponunt. Slav.?—ὁ θ. Σ. λέγει Const. Slav.?—4. Ἀκ. ἀγαθὴ Ced. Ἀκ. ὑ. θ. ἀγαθήν 1. Sam. XV. 22. — θυσίαν Const. Slav.? et Ced. bis. — καὶ ἡ ἐπακρόασις 1 Sam. — 5. εἰσακ. Const. Ced. — Εἰ θελητὸν τῷ κῷ — θ. ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κῦ. 1 Sam. — 6. Εἰ οὖν Const. Slav.? — θυσίαν Ced. Slav.? θυσί cod. — 7. ἐπιζητεῖ cod. — 8. ἐπ. ταύτας φαμὲν τὰς Const. Slav.? — πάλαι Ced. — 11. Ced. 418,17 — 419,16. — 14. Ex. XXXII. 9. — 17. περὶ χ. Ced. — ** τὴν Ced. — 19. π. τὴν πικρὰν Ced. — 22. ὅπου Ced. Slav.? — 23. αὐτοῖς Ced. Slav.? — 25. βροντοφώνου Ced. — 26. Ex. XXXII. 1.

προπορεύσονται ἡμῶν», καὶ ἐμοσχοποίησαν χωνευτὸν καὶ ἔθυσαν τῷ εἰδώλῳ· κἀντεῦθεν οὖν (87ᵃ) ὀργισθεὶς ὁ μακρόθυμος Κύριος, ἅτε δὴ ἀχαριστηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔδησεν αὐτοὺς δεσμοῖς ἀλύτοις, στιβάσι φορτισμοῦ καὶ σκληρότητι κλοιοῦ· καὶ οὐκέτι εἶπεν· «Ἐὰν (δὲ) ποιήσῃς», ὡς πρὸ τῆς μοσχοποιΐας *, ἀλλά· «ποίησον θυσιαστήριον καὶ θῦε διηνεκῶς· ἐπιλήσμων γὰρ ὑπάρχεις καὶ ἀχάριστος, ἵνα συνεχῶς ὑπομιμνήσκῃ μου».

(38) Ἐπεὶ οὖν τῇ ἐξουσίᾳ κακῶς ὑπεχρήσαντο οἱ τάλανες καὶ ἀγνώμονες, ἀνάγκην ἐπέθηκε λοιπὸν θύειν καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι τινῶν, καὶ ζώων διαφοράς, καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων, διέστειλε, καίτοι παντὸς ζώου καθαροῦ τυγχάνοντος· πάντα γὰρ ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς καθαρὰ λίαν. Καὶ δὴ ** ἀφορισμοὺς προσέταξε καὶ καθαρμοὺς καὶ ῥαντισμοὺς καὶ ἁγνείας καὶ ἀργίας διαφόρους, ὧν παρακούοντι τιμωρίαν ὡρίσατο, ἵνα πιεζόμενοι ὑπὸ τοῦ κλοιοῦ καὶ ἀγχόμενοι, τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσωνται. Οὐκοῦν διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν ἐπέδησεν αὐτούς, ὅπως διὰ τοῦ θύειν καὶ ἀργεῖν καὶ ἁγνίζεσθαι [καὶ] τὰ τοιάδε παρατηρεῖσθαι, εἰς ἔννοιαν ἔρχωνται θεοῦ τοῦ ταῦτα διαταξαμένου αὐτοῖς καὶ νομοθετήσαντος, οἵγε μοχθηρίᾳ τρόπου καὶ γνώμης ἀγνώμονος οὐ διελίμπανον ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπιλαθόμενοι τοῦ θεοῦ, καὶ παρατρεπόμενοι προσεκύνουν ἀντὶ τοῦ κτίστου τὴν κτίσιν, καὶ ποτὲ μέν, ὡς εἴρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτὲ δὲ τῷ Βεελφεγὼρ προσκυνήσαντες, ἄλλοτε δὲ τὸν Βαὰλ καὶ τὸν Θαμοὺζ καὶ τὴν Σιδωνίαν Ἀστάρτην καὶ τὸν Μολὸχ καὶ τὸν Χαμώς, ποτὲ μὲν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, ἃ ὁ θεὸς εἰς φαῦσιν ἀνθρώπων πεποίηκεν καὶ οὐκ εἰς προσκύνησιν, ποτὲ δὲ καὶ τὰ ἄλογα ζῷα *** ὡς παρ' Αἰγυπτίοις τὸν Ἆπιν βοῦν καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον καὶ

1. ἐμοσχοποίη. cod., καὶ ἐποίησεν αὐτὰ μόσχον Ex. — 2. μ. θ̄ς Ced. Slav.? — 4. στυβῶσι cod. Slav.? — * εἴρηκεν Ced. — 8. Ced. 419,16—420,21. — ἐχρ. Ced. — 12. καλὰ Ced. Slav. — ** καὶ Ced. — 13. καθαρμ. cod. καθαρισμοὺς καὶ βαπτισμοὺς καὶ δεκατισμοὺς καὶ ἁγ. Ced. Slav.? — 14. παρακούοντες cod. — 15. π. καὶ ὑπὸ τοῦ κ. ἀ. Ced. Slav.? — 20. ἐπιλανθανόμενοι Ced. — 23. τῷ etc. Ced. sed. cf. τὰ ἄλογα ζῷα propter ἐτίμων quod in codice deest. — 25. τῷ Χαμὼς οαὶ τῇ Σιδωνίᾳ Ἀστάρτῃ καὶ τῷ Μολχὼμ καὶ ποτὲ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄστροις Ced. — ἀνοῖς ἐποίησε Ced. Slav.? — *** ἐτίμων Ced.

θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς* ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ταύτῃ τοι προδήλως ἀπειλῶν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἔλεγε διὰ τοῦ προφήτου· «Μὴ μικρὸν τοῦτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελλύγματα ταῦτα, ἃ ἐποίησαν»; «ὅτι ἐνέπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας τοῦ παροργίσαι με». Διὸ τοίνυν εἰκότως ἐξωλοθρεύθησαν ὡς τὸν θεὸν παροργίσαντες καὶ τὴν ἁγίαν γῆν ἐκείνην καταμιάναντες ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας ἁλώσεως ταύτης τῆς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου.

(39) Καὶ γὰρ διαφόρων ταύτην ἑλόντων**, φησὶν Θεοδώρητος, πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ὁ θεὸς ἀπεκατέστησε ἀξίωμα*** καὶ σχῆμα· ἀλλὰ νῦν οὐκέτι. Πρῶτος μὲν γὰρ Θειγλαφαλάσαρ δωρυάλωτον ἔλαβε τῶν ι' φυλῶν τὸ πλεῖστον. Δεύτερος δὲ Σαλμανασὰρ (καὶ) τὴν Σαμαρείαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἐξηνδραπόδισε πόλεις. Τρίτος δὲ ὁ Σεναχηρεὶμ τὰς μὲν ἄλλας τῆς Ἰουδαίας ἐπολιόρκησε πόλεις καὶ πολλοὺς μετῴκισιν αἰχμαλώτους, ἐπιστρατεύσας δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀλαζονικῶς τε καὶ δυσσεβῶς, ἐκομίσατο δικαίως τῆς βλασφημίας τὰ ἐπίχειρα, θεηλάτου πληγῆς τὴν στρατιὰν ἀπολεσάσης· καὶ μετ' αἰσχύνης ἀναζεύξας ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεῖται. Μετὰ δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ γ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ**** υἱοῦ Ἰωσίου μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος καὶ πολλὰ τάλαντα χρυσίου καὶ ἀργυρίου λαβὼν καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ μέρος ἐκ τῶν ἱερῶν σκευῶν, ὑπέστρεψε δασμὸν***** ἐπιθεὶς (τῷ λαῷ)· καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ μὲν Ἰωακεὶμ τὸν φόρον ἠθέτησεν (87^b^), ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ τῷ ι' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὀγδόῳ δὲ τῆς οἰκείας ἡγεμονίας, πάλιν ἐπιστρατεύει τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ τὸν μὲν Ἰωακεὶμ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας, ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον περὶ οὗ φησὶν Ἱερεμίας· «Τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ Ἰωα-

* ὡς Ced. — 2. Ios. XXII. 17? — 4. Ies. II. 8? — ἐπλ. Ced. — 5. παροργίζοντες Ced. — 6. καταμιαίνοντες Ced. — 7. ταύτης ἁλ. ἐπὶ Ced. — 8. Ced. 420, 21—422,22. — διάφοροι — ἕλοντες codex. — ** καὶ καθελόντων Ced. — 9. ἀ. ἀποκατέστησαν Ced. — *** τε Ced. — 10. Θελαφαλάσαρ Ced. — 16. θεηλάτῳ πληγῇ — ἀπολέσας Ced. — **** τοῦ Ced. — 20. ἀργύρου Ced. — ***** φόρους, τέλος Scholion, ceteris ejusdem Scholii verbis erasis. — 24. ια' Ced. — τούτου Ced. — 25. ἐκστρ. Ced. — 27. ἐπί τινα χ. κ. Ced. — οὗ καὶ Ἱ. φ. Ced. Ier. XXII. 18,19.

κείμ, υἱὸν Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα *· οὐ μὴ κόψονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφὲ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν· οἴμοι Κύριε **, οἴμοι ἀδελφέ· ἀλλὰ τάφον οὐ ταφήσεται καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ». Τοὺς δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λαβὼν καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι χειροτονήσας βασιλέα Ἰεχωνίαν, υἱὸν Ἐλιακείμ, ἀπῆρεν εἰς Βαβυλῶνα. Εἶτα καὶ τοῦτον μαθὼν στασιάσαντα, μετὰ μῆνας γ΄ πάλιν ἐπέρχεται, καὶ τοῦτον πεδήσας μετὰ πολλῶν νεωτέρων δορυάλωτον ἀπάγει, καταστήσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύειν τῶν ὑπολοίπων Σεδεκίαν πατράδελφον αὐτοῦ, ὅρκοις κατὰ *** θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀναστῆναι καταδεσμήσας. Ἀλλὰ καὶ τούτου παραβάντος τοὺς ὅρκους καὶ μήτε τὸν δασμὸν ἀποδοῦναι θελήσαντος μήτε μὴν εὔνοιαν φυλάξαντος, ἀλλ' Αἰγυπτίοις προφυγόντος, αὖθις παρεγένετο· καὶ τὸν **** Σεδεκίαν χειρωσάμενος ἐκτυφλοῖ καὶ τὴν πόλιν αὔτανδρον εἰληφὼς, τά τε θεμέλια καὶ τὸν θεῖον ναὸν καὶ πᾶσαν ἐμπρήσας οἰκίαν, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἔκ (τε) τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου καὶ τὰ διαφέροντα σκεύη τοῦ ναοῦ Κυρίου. Τὸ πλῆθος τοίνυν τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ Ἰωὴλ διηγούμενος πρώτην μὲν ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῆς μὴ διαφθαρέντα ὑπὸ ἀκρίδος ἀναλωθήσεσθαι, ὅσα δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανήσειν τὸν βροῦχον, ἐσχάτην δὲ τὴν ἐρυσίβην ἐπαχθεῖσαν μηδὲν παντελῶς καταλείψειν ἀλώβητον. «Φησὶ γάρ· Τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος καταφάγεται ὁ βροῦχος, καὶ τὰ κατάλοιπα τοῦ βρούχου καταφάγεται ἡ ἐρυσίβη». Ταῦτα γὰρ τροπικῶς εἴς (τε) τὸν Ἀσσύριον καὶ Βαβυλώνιον ἐκληπτέον· κάμπην μὲν τὸν Θειγλαφαλάσαρ ὀνομάζων, ἀκρίδα δὲ τὸν Σαλμανασὰρ, βροῦχον δὲ τὸν Σεναχηρίμ, ἐρυσίβην δὲ τὸν Ναβουχοδονόσορ τελευταῖον ἐπιστρατεύσαντα καὶ τὴν Ἰουδαίαν ἄρδην δῃώσαντα καὶ τοὺς τὸν θάνατον διαφυγόντας αἰχμαλωτεύσαντα, καθὼς εἴρηται».

---

* οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον Ced. καὶ ἐπὶ τὸν ἀ. τ. Ier. — 2. οὐδ' οὐ μὴ Ced.— ** καὶ Ced. — ἀδ. om. Ier. — 3. ταφὴν ὄνου Ier. Ced. — 7. ἐρχ. Ced. Slav.? — 8. πολλοὺς νεωτέρους codex. Slav.? — ἄγει Ced. — *** τοῦ Ced. — 10. ἀποστ. Ced. Slav.? — **** μὲν Ced. — 13. χ. καὶ ἐκτυφλώσας καὶ Ced. — 14. βασίλεια Ced. — 18. Ioel. I. 4. — πρῶτον Ced. — 19. ἀναλωθέντα Ced.—20. ἔσχατον Ced.—22. Theodoretus, quaest. in Ioel. — 23. β. καὶ ἑξῆς. T. Ced. — 25. ὀνομάζοντας Ced.

*

(40) Πλειστάκις μὲν οὖν* συμβέβηκεν ἁλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ὥς φησι πάλιν ὁ μέγας Κύριλλος, ὑπό τε Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων, Σύρων τε καὶ Μωαβιτῶν, Ἰδουμαίων (δὲ) καὶ τῶν λεγομένων Φυλιστεὶμ», τούτεστι Παλαιστινῶν· ἀλλ' ὀλίγα παθοῦσαν καὶ συμμέτροις ἔσθ' ὅτε περιπεσοῦσαν συμφοραῖς, πάλιν ἀνῆκεν, ἐπαμύναντος θεοῦ τοῦ καὶ παιδεύσαντος. Ἀπόλωλε δὲ νῦν ὁλοσχερῶς μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου σταύρωσιν. (41) Ὥσπερ τοίνυν ἡ μὲν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία κατελύθη ὑπὸ Περσῶν, ἡ δὲ τῶν Περσῶν ὑπὸ Μακεδόνων, ἡ δὲ Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων, οὕτως ἡ** Ῥωμαίων ὑπὸ*** Ἀντιχρίστου καταλυθήσεται καὶ ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου ὑπὸ Χριστοῦ διαφθαρήσεται· διὰ μὲν οὖν τῶν δ' ἀνέμων τὰς μεγάλας δ' βασιλείας ὁ μέγας διδάσκει Ζαχαρίας, τῶν Χαλδαίων καὶ τὴν Περσῶν καὶ τὴν Μακεδόνων καὶ τὴν Ῥωμαίων, τὰ δὲ δύο ὄρη τὰ β' κλίματα τῆς οἰκουμένης (88ᵃ) φησίν· εἰς δύο γὰρ τέμνεται, εἰς Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην· καὶ οἱ μὲν πυῤῥοὶ ἵπποι τὸ μιαιφόνον τῶν Χαλδαίων δηλοῦσι, οἱ δὲ μέλανες τὸν ἐπενεχθέντα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων τοῖς Βαβυλωνίοις θάνατον, οἱ δὲ λευκοὶ τὸ σαφὲς τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων. Οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ ἄλλαι βασιλεῖαι, καὶ αὕτη· οἱ δὲ ψαροὶ καὶ ποικίλοι τὸ ἰσχυρὸν καὶ εὔτονον τῆς Ῥωμαίων βασιλείας δηλοῦσιν. Ἐπειδὴ δὲ κατεστρατεύοντο Πέρσαι καὶ Μῆδοι κατὰ Βαβυλωνίων, τούτου χάριν πορευόμενοι καὶ διαναπαῦσαι λέγονται τὸν θυμὸν Κυρίου· ἐπεὶ**** γὰρ σκληροὶ γεγόνασι κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Κύρου τοῦ Πέρσου. Τὸ δὲ καὶ τοὺς λευκοὺς ἵππους, τουτέστι τοὺς Μακεδόνας «κατόπισθεν τῶν μελάνων πορεύεσθαι» σημαίνει, ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες τὴν Περσῶν βασιλείαν χειρώσονται· τὸ δὲ τοὺς ψαροὺς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι, δῆλοι ὡς ἔμελλον οἱ Ῥωμαῖοι στρατεύειν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐν γὰρ τῷ νότῳ ἡ πόλις κεῖται, τὸ δὲ προσταχθέν-

---

1. Ced. 422,22 — 428,5. — * πάλιν Ced. — 2. Cyrill. Al. in Ies. II. 2. C. 13. — 3. Ἰουδαίων codex. — 5. συμμετρίοις cod. — 7. Ced. 423,6—424,6. — ** τῶν Ced. — *** τοῦ Ced. — 12. Zach. VI. 5. — τὴν Χ. Ced. — 13. Zach. I. 10, VI. 1. — 15. εἴς τε Ἀ. Ced. — Zach. I. 8. — 16. σημαίνουσι Ced. — 18. αὗται Ced. — 20. Μ. καὶ Π. Ced. — 21. καὶ δὴ καὶ ἀναπ. Ced. — 22. λέγοντες cod. — **** δὴ Ced. — 25. Zach. VI. 6. — 28. κ. ἡ π. Ced.

τας αὐτοὺς «περιοδεῦσαι τὴν γῆν», διδάσκει πάλιν ὡς διὰ τοῦ Θεοῦ πᾶσα βασιλεία συνίσταται.

CXXIX. ΠΕΡΙ ΑΡΙΘΜΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΑΔΑΜ ΜΕΧΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘΕΞΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝΤΩΝ.

Γίνονται οὖν ἀπὸ (μὲν) τοῦ Ἀδὰμ ἕως τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως Ἱερουσαλὴμ ἔτη ϛφοε', ἀπὸ δὲ τῆς α' οἰκοδομῆς τοῦ σολομοντίου ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ἔτη ᾳπη', ἀπὸ δὲ τῆς β' οἰκοδομῆς ἔτη φϙβ', ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἀντιόχου πολιορκίας σμη', ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ μβ'.

(2) Ὁ τοίνυν πολυμαϑής * Εὐσέβιος ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι περὶ τῶν Ἀντιόχων καὶ Σελεύκων καὶ Πτολεμαίων καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκ ** Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καϑηγησαμένων ἀρχιερέων διεξιὼν ἐν ἐπιτομῇ τοιάδε φησίν· «Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, ἕκτον ἄγων ἔτος τῆς βασιλείας, Δαρεῖον τὸν Ἀρσάμου χειρωσάμενος, καϑεῖλε τὴν Περσῶν βασιλείαν διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου ἔτη σνβ'. Τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κραναοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φιη' καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν τῆς *** Μακεδονίας Φίλιππος, τῆς δὲ Ἀσίας Ἀντίγονος, τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τῆς δὲ Συρίας Σέλευκος» ****. (3) Καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρόν εἰσιν οὗτοι· Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ ἐπικληϑεὶς σωτήρ, Ἀντίοχος ὁ νόϑος, Σέλευκος ὁ καλλίνικος, Σέλευκος ὁ κεραυνός, Ἀντίοχος ὁ μέγας, Σέλευκος ὁ φιλοπάτωρ, Ἀντίοχος, ὃς Ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰου-

1. Zach. VI. 7. — 3. Rubrica in cod. evanuit. Ced. 424,7 — 12. — 5. ϛσξβ' Ced. ϛσο' Eus. Slav.? — 8. αργ' Eus. Slav.? — φϙ' Eus. Slav.? — 9. σλη' Eus. Slav.? — 10. Ced. 338,17 — 339,5. — * καὶ πολυΐστωρ Ced. — ** τῆς Ced. — 13. γοῦν Ced. Slav.? — 14. ς' ἔ. ἄ. Ced. ζ'. ἄ. ἔ. Eus. II. 33. Slav.? — 15. δυναστείαν Ced. Slav.? — 16. σιη' Eus. I. 105, σλε' II. 33, σλ' Ced. Slav.? — 17. Καράνου Eus. I. 324. — υνγ' Eus. Slav.? — *** μὲν Ced. — **** ὁ Νικάνωρ κτλ. Ced. — 20. Περὶ τῶν βασιλέων Συρίας. Eus. I. 344,357, Ced. 339,9 — 24. — 22. Ἀ. ὁ Θ'ς Eus. — 23. Ἀλέξανδρος cod. Slav.? — Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς cod. Slav.? — 24. Σ. ὁ καὶ Ἀλέξανδρος? Slav.? — καλλ. Ἀλέξανδρος Ἀντ. Σελ. ὁ φιλοπ. Ἀντ. ὁ ἐπιφανὴς ὃς Ced. Slav.?

δαίων παύσας τῆς ἱερωσύνης ὡρμήθη μεταστῆσαι τὸ πᾶν ἔθνος τῆς πατρῴας θρησκείας, καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιάνας, Ὀλυμπίου* ναὸν προσηγόρευσε, τῷ δὲ ἔθνει κολάσεις ἀνηκέστους ἐπαγαγὼν, ἐλληνίζειν ἠνάγκαζεν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἐμαρτύρησαν· τὸ δὲ ἱερὸν ἔτεσι τρισὶ μολυνθὲν Ἰοῦδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος, καθάρας τῶν ἀσεβειῶν τὴν χώραν, ἀνενεώσατο. Εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλᾶ, Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος** Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντίοχος ὁ Σιδήτης***, Ἀντίοχος ὁ γρυπὸς, Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς, Σέλευκος ὁ τοῦ γρυποῦ, ἐφ' οὗ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥωμαίων ἥλω καὶ ἡ Συρίας ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσασα ἔτη σν'. (4) Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρόν εἰσιν οἵδε· Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος (88[b]), Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, ἐφ' οὗ οἱ Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἡρμήνευσαν, Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης ἐφ' οὗ ὁ τὴν πανάρετον Σοφίαν συντάξας Ἑβραίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιρὰχ ἐγνωρίζετο Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ (ὁ υἱὸς αὐτοῦ), ἐφ' οὗ ὁ τῶν Ἑβραίων λαὸς αἰχμάλωτος ἀχθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ τοιοῦτόν τι πέπονθε· Προστάξας γὰρ οὗτος τοῖς ἑαυτοῦ ὑπασπισταῖς ἐλέφαντας φ' εὐτρεπίσαι καὶ τούτους ποτίσαι οἶνον λιβανωτὸν, ἵνα μεθυσθέντες τοὺς Ἰουδαίους ἀποκτείνωσιν, τῶν δὲ προσευξαμένων, οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας**** καὶ δήμους ἐξορμήσαντες, πολὺν***** ὄχλον ἐν τῇ περιεχούσῃ μανίᾳ διέφθειραν· καὶ οὕτω παραδόξως οἱ Ἰουδαῖοι περισωθέντες, ἀβλαβεῖς ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια, τῷ εὐεργέτῃ θεῷ εὐχαριστοῦντες. Εἶτα βασιλεύει Πτολεμαῖος (ὁ ἐπιφανὴς υἱὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ φιλομήτωρ, υἱὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ β' εὐεργέτης, ἀδελφὸς αὐτοῦ******, Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων, Πτολεμαῖος ὁ (καὶ) Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολε-

---

* Διὸς Ced. — 3. ἐπάγων Ced. — 7. Δ. Σελεύκου? σωτὴρ Eus. Slav.? — Βαλῆ Ced. — Δ. ὁ Δημητρίου Eus. I. 358, οὗλος Eus. II. 35 Slav.? — ** ὁ Ced. — Ἀ. Ἀντιόχου Eus. I. 358, Slav.? — *** Δημήτριος Ced. Δ. αὖθις Eus. I. 358, οὗλος II. 35.— 10. Φίλιππος Eus. I. 358, II. 35. — 11. Περὶ τῶν βασιλέων Αἰγύπτου. Ced. 340,1— 19. Rubrica in codice evanuit. — 16. ἡρ. καὶ ὁ cod. Slav.? — 19. προσέταξε Ced.— 21. μεθύσαι οἴνῳ λιβανωτῷ ἵνα ἀπ. τ. Ἰ. τῶν Ἰ. δὲ εὐξ. Ced. Slav.?— **** τε Ced.— ***** αὐτῶν Ced. — ****** Π. ὁ. β. ἐ. in codice repetitum sicut ὁ σωτὴρ quod sequitur. — 27. ὁ ἐπικληθεὶς σωτὴρ Πτ. Πτ. Ced. sed. cf. Eus. I. 251.

μαῖος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἣν Αὔγουστος ἀνελὼν ἐν ἔτει ιδ' ἑαυτοῦ βασιλείας, ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων, διαρκέσασαν ἔτη σϙ'.

(5) Οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι ἀρχιερεῖς εἰσὶν οὗτοι· Ἰησοῦς (ὁ υἱὸς) Ἰωσεδὲκ ἅμα Ζοροβάβελ, Ἰάκιμος υἱὸς Ἰησοῦ, Ἐλιάσιμος Ἰακίμου, Ἰωδαὲ Ἰασίμου, Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἰωδαέ, Ἰαδοοῦς ἐφ' οὗ Ἀλέξανδρος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῷ θεῷ προσεκύνησε * (καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔκτισε), Ἰωνίας Ἰαδδοῦ, Ἐλεάζαρος, Ἰωνίας, Σίμων, Ἰωναὰς Σίμων, Ἰαννῆς ὁ καὶ Ὑρκανός, Ἀριστόβουλος, ὅς ** πρῶτος ἐπέθετο διάδημα βασιλικὸν πρὸς τῇ ἀρχιερωσύνῃ, Ἰανναῖος ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς ἅμα καὶ ἀρχιερεύς· μέχρι τούτο οἱ ἀπὸ Κύρου χριστοὶ ἡγούμενοι, διαρκέσαντες ἔτη υπγ', ἅ εἰσιν ἑβδομάδες ἐτῶν ξθ', καθὼς ἔφη Δανιήλ· «Καὶ γνώσῃ καὶ σονήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'».

CXXX. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΙΤΟΥ.

Μετὰ (δὲ) Οὐεσπασιανὸν ἐβασίλευσε Τῖτος, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη γ'. 70
(2) Καὶ ὥρᾳ θερινῇ πανήμερον ὁδοιπορήσας καὶ αἱμοῤῥαγήσας (5278)
διὰ τῶν μυκτήρων, ὑπὸ (τοῦ) ἡλίου συμφλεχθεὶς καὶ πάνυ λειποθυμήσας, ἔτι ἐμπνέοντα αὐτὸν ἐνέβαλεν εἰς τὸν τάφον Δομετιανός, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, (κατ' ἐπιτροπὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ). (3) Ὁ οὖν θαυμάσιος (οὗτος) Τῖτος φιλοσοφώτατος καὶ εὐγλωττότατός (τε) καὶ πολεμικώτατος (ἅμα) καὶ μέτριος ἄγαν ὑπάρχων καὶ ἀγαθουργίᾳ πολλῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ φρονήσει κοσ-

---

1. ἡ τούτου θ. Ced. — ἐν τῷ ιδ' ἔτει Ced. — 3. ἐν ἔτεσι Ced. — 4. Περὶ τῶν ἀρχιέρεων Ἱερουσαλὴν. Ced. 340,20—341,1;342,3—11. — 6. Ἰάκωβος Ced. — Ἰλιασ. Ced. Slav.? — Ἰωσήβου Ced. — 7. ἐν Ced. — * καταπλαγεὶς γὰρ κτλ. I. XVIII. 6. 8. Ἰαδοῦν Ced. — ** καὶ Ced. — 11. Ἰανέας Ced. — 13. ἔφη καὶ Δ. τό· Καὶ Ced. Dan. IX. 25. — 18. Ced. 380,22. — Τ. ὁ ὑς ἀ. ἐβ. Ced. — 19. Ced. 380,22—361,2. — θέρους Ced. — 20. ἡ. τε φλ. Ced. — 21. ἐμπέοντος αὐτοῦ Ced. — 22. ἐν. ὁ ἀδ. ἀ. Δ. εἰς λάρνακα ξυλίνην χίονος γέμουσαν ὡς δῆθεν θεραπεύσων καὶ ἀπέκτεινε Ced. — Ced. 381,2—14. — 23. γοῦν Ced.

μούμενος, ἐκδηλωτέραν ἅπασι πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ συμπάθειαν ἐν τῇ ἁλώσει τῆς Ἱερουσαλήμ· σφόδρα γὰρ ἐπένθησε τοὺς θεηλάτους Ἰουδαίους τότε, καὶ μᾶλλον τὸν θεῖον ναὸν ὁρῶν πυρπολούμενον ἐδάκρυσε καὶ τὸν θεὸν ἐδυσώπησε τυχεῖν ἐλέους καὶ συγγνώμης, ὡς οὐ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ταῦτα γεγόνασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων θεοστυγῆ δυστροπίαν, ὅθεν δὴ μετὰ τὴν ἅλωσιν πρὸς τοὺς ἀνακηρύττοντας αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον διωθεῖτο τὰς ἀναῤῥήσεις, ὡς οὐκ αὐτὸς εἰργασθαι τοῦτο σαφήσας, ἀλλὰ θεηλάτῳ καὶ θείᾳ ὀργῇ καθυπουργῆσαι καὶ τὰς χεῖρας ἐπιδεδωκέναι. (4) Κἀντεῦθεν τοίνυν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέραστος καὶ πανεπέραστος γενόμενος, οὕτως ἐτελεύτησε. (89ᵇ) Τοσοῦτον δὲ θρῆνος ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ κατέσχε τὴν Ῥώμην, ὡς ἐν χρόνῳ πολλῷ τοῦτον ἀπομνημονεύοντες καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ διαλογιζόμενοι δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους κατέκλαιον ὥσπερ οἰκείῳ πάθει κατεχόμενος ἕκαστος *.

(5) Ἐφ' οὗ τὸ Βέσβιον ὄρος ἐν τῇ δύσει, κατὰ κορυφῆς ῥαγέν, πῦρ ἀνέβλυσεν τοσοῦτον, ὡς καταφλέξαι τὴν παρακειμένην χώραν σὺν ταῖς πόλεσυ· ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἕλληνες καὶ σφόδρα καταπλαγέντες ἠρώτησάν τινας [τῶν] ἐλλογίμων χριστιανῶν πῶς καὶ πόθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ ἐκ τῶν μυχαιτάτων τῆς γῆς. Οἱ δέ φασιν ἐκ ἑτοιμασμένης τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώποις (ἐκ) τῆς γεέννης ἀνεδόθη πρὸς σωφρονισμὸν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτανόντων· καὶ δῆλον ἐξ ὧν ** ὁ περιβόητος ὑμῶν διδάσκαλος Πλάτων ἔφη, διεξερχόμενος ἐν τῷ Φαίδωνι περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποπληρώσεων τῶν ψυχῶν, ὅτι οἱ

---

3. π. ὁ. Ced. — 5. σ. δὲ οὗ οὐ Ced. — 8. εἴργασται cod. — ταῦτα φήσας Ced.— 9. καθυπούργησεν cod. — 10. Ced. 381,14 — 20. — 12. Τοσοῦτος δὲ θ. ἐπὶ Ced. — 14. ἀναλ. Ced. — κλαίειν Ced. — * Τῖτος ἀπειλαῖς ἐφόβει μόνον τοὺς ὑπευθύνους καὶ οὐ τιμωρίαις. Βασιλεύοντος οὖν αὐτοῦ οὐ παρῆλθεν ἡμέρα ἐν ᾗ δῶρόν (τι τῶν ὑπηκόων Ced.) τινὶ ἢ εὐεργεσίαν οὐ παρέσχε· βασιλεύειν γάρ ἐστιν (ἔλεγε γὰρ βασιλέως εἶναι γνώμην Ced.) τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἀληθεύειν (καὶ ἐν ταῖς αἰτήσεσιν εὐεπίκοον εἶναι Ced. 380,14—22 omissis reliqui) ἔλεγε δὲ ὅτι τὸν βλέποντα βασιλέα οὐ δεῖ ἐξέρχεσθαι λυπούμενον. — 16. Ced. 424,13—425,2. — τῷ γ' ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου Ced. τῷ α' Eus. II. 277. — 17. ἐξεφύσησε πῦρ τ. Ced. — 18. χ. καὶ τὰς πόλεις Ced. — 20. μυχάτων Ced. — ** καὶ Ced. — 25. 111 C—120 C.

κακῶς βεβιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκυτῷ καὶ ἐν Πυριφλεγέθοντι καὶ ἐν τῷ Ταρτάρῳ, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ τῆς γῆς βάθει· καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διαποροῦντας Ἕλληνας..

(6) Ὁ δέ (γε) θεῖος Πατρίκιος, ὁ Προύσης τῆς πόλεως ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς, πρὸς τὸν δικαστὴν ἀνθύπατον ἐρωτηθεὶς ἐπὶ δήμου καὶ λαοῦ περὶ τῶν αὐτοφυῶν (θερμῶν ὑδάτων) πόθεν ἀνάγονται, οὕτως ἀπεκρίθη· «Ὁ κτίσας θεὸς πῦρ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐκ ὄντων οὐσιῶν *, ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς φῶς, ἥλιον καὶ λοιποὺς φωστῆρας ἐποίησε καὶ κατεσκεύασε λόγῳ (μόνῳ καὶ) προσέταξεν αὐτοὺς ἡμέρας καὶ νύκτας δᾳδουχεῖν· τοσαύτη γὰρ αὐτοῦ ἡ δυνάμις ὅσον καὶ τὸ θέλημα. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ συμπήξας καὶ (τὴν) γῆν ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἑδράσας ἐποίησε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα προγνωστικῇ ἐνεργείᾳ, ἵνα ὁ μέλλων δι' αὐτοῦ ἀναπλάττεσθαι ἄνθρωπος μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων εἰς χρῆσιν ἐπιδέηται· ἐν οἷς δύο τόπους εὐτρεπίσας πάλιν ἀϊδίους, τὸν μὲν φωτὶ καταλάμπεσθαι καὶ ἀπεράντων ἀγαθῶν ἔμπλεον κατεσκεύασε, τὸ δὲ σκότους καὶ κολαστικοῦ πυρὸς αἰωνίου πεποίηκεν, ὅπως οἱ μὲν εὐαρετήσαντες αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν τοῦ διαβόλου μὴ κατολισθήσαντες ἀπάτην τὸν τῶν φωσφόρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαύοντες τόπον, αἰωνίως ** συμβασιλεύσωσιν, οἱ δὲ παροργίσαντές αὐτὸν καὶ τῷ κοινῷ ἐχθρῷ ἐξακολουθήσαντες, σὺν αὐτῷ τὸν σκοτεινοφόρον κολαστηρίων χῶρον ἀπειληφότες (αἰωνίως καὶ) ἀτελευτήτως ἀποκλαύσωσι. Διαχωρίσας δέ (γε) τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὥσπερ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, κατεκερμάτισε ταῦτα κατὰ πάσης αὐτοῦ τῆς κτίσεως· καὶ ἔστιν ὕδωρ (καὶ πῦρ) ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, ὅ ἐστιν αἰθήρ· καὶ ἔστιν ὕδωρ καὶ πῦρ ὑποκάτω τῆς γῆς· καὶ τὸ μὲν ἐπάνω τῆς γῆς ὕδωρ συναχθεὶν εἰς συναγωγὴν μίαν

---

2. β. τῆς γῆς Cod. — 3. ἐκείνῳ καιρῷ cod. — 5. Περὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων Cod. 425,3—429,12.— 6. Π. καὶ τῆς Πρ. ἐπ. Cod.— 7. λ. καὶ δ. Cod.— 8. ἐξέρχεται Cod.— * καὶ Cod.—10. φῶς καὶ ἡ. καὶ τοὺς λ. ἀστέρας κατασκευάσας λόγῳ πρ. Cod.— 11. αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα Cod. — 15. παρ' ἀ. πλασαθήσεσθαι Cod. — 16. ἐνδεῖται Cod. — πάλ. cod. πάλαι? — 17. ἔμπλεων Cod. — 18. κολαστηρίου Cod.—21. ἀπολαβ. Cod. — ** αὐτῷ Cod. — 23. ἀ. καὶ τὸν τῶν σκοτεινοφόρων κτλ. ἐπ. χ. Cod. — 24. ἀπολαύσουσιν cod.

θάλασσα προσηγορεύθη· τὸ δὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀπομεῖναν ἄβυσσος ἐκλήθη, ἐξ οὗ καθάπερ σίφωνές τινες ἀναπέμπονται πρὸς ζωὴν ἡμῶν αἱ πηγαὶ καὶ παντὸς ζῴου, ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ (ὕδατα) ἀνάγονται· καὶ τὰ μὲν ποῤῥωτέρω τοῦ κάτω πυρὸς ἀπέχοντα, προνοίᾳ θεοῦ ἀναδίδονται ψυχρότερα, τὰ δὲ πλησίον τοῦ πυρὸς, ἐκεῖθεν ἐκπυρούμενα, ζέ(89ᵇ)οντα λίαν ἀναφέρονται· ὅσα δὲ οὐ * πλησιάζουσι (τῷ πυρὶ ὕδατα,) χλιαρὰ ἔν τισι τόποις ἐξάλλονται. Καὶ τὸ μὲν ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ κολαστήριόν ἐστι δαιμόνων καὶ ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων· τὸ δὲ κατώτατον ὕδωρ, ψυχρότατον ὂν καὶ εἰς βώλους κρυστάλλου πεπηγὸς, ὃ καὶ Τάρταρος λέγεται, βασανιστήριόν ἐστιν ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῶν μὴ φυλαξάντων τὰς ἐντολὰς Κυρίου. Ὅτι δὲ πῦρ ἔστιν ὑποκάτω τῆς γῆς, πειθέτω σε τὸ ἐν Σικελίᾳ πῦρ, καὶ ἐν Λυκίᾳ προφανῶς ἀναδιδόμενον, καὶ μέντοι καὶ ἄλλοι τόποι διάφοροι ὁμοίως παραδεικνύμενοι πῦρ, εἰς τὴν φοβερὰν γέενναν προδήλως πάντας κατακαῖον ὅσοι τὰ τοῦ πυρὸς ἔργα πεπράχασιν, περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ φησίν «ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου καὶ καυθήσεται ἕως ᾅδου κατωτάτου· καταφάγεται γῆν καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς· φλέξει θεμέλια ὀρέων». Οὕτω δὲ καὶ Ἡσαΐας προφαίνων διαῤῥήδην τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὴν ἐσομένην καὶ ἡτοιμασμένην αὐτοῖς διὰ τοῦ ** πυρὸς κόλασιν ἐκβοᾷ· «Τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται καὶ τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν τόπον αἰώνιον»; «Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε». «Καὶ ἐξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοὶ, λέγει Κύριος· ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ *** οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί». Καὶ δὴ καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομός φησιν· «Ὅρα παράδοξον ἕτερον αὖθις, ἐναντίας φύσεις συνιούσας, οὔτε γὰρ ἀστραπῆς τι πυρωδέστερων οὔτε ὕδατος ψυχρότερον, ἀλλ' ὅμως ἀναμίγνυται, καὶ οὐ συγχεῖται οὐδὲ κεράννυ-

3. καὶ π. ζ. αἱ π. Ced. — * πολὺ Ced. — 7. χ. ἀναδίδονται Ced. — 9. κατωτάτω Ced. — ψυχρότερον Ced. — 14. ἐν ἄλλοις διαφόροις τόποις ὁμ. παραδεικνύμενον πῦρ Ced. — 17. μου. καυθ. Deut. XXXII. 22, Ier. XV. 14, Ced. — 19. δ. πρ. Ced. — ** ἀσβέστου Ced. — 22. τὸν τ. τὸν Ced. Ies. XXXIII. 14. — Ies. L. 11. — 23. Ies. LXVI. 24. — *** αὐτῶν Ced. Ies. — 27. ἀ. ἑτ. Ced. — V. 386 — 387 E. ἑτ. πάλιν καὶ ἐν. — ἀ. ἑτ. Ced. — 28. ὑδάτων Chr.

ται, ἀλλὰ τοὺς οἰκείους ἕκαστον διατηρεῖ ὅρους *, τὸ πῦρ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ πυρί· καὶ οὔτε τοῦτο ἐκεῖνο ἀνεξήρανεν, οὔτε ἐκεῖνο τοῦτο κατέσβεσεν, καίτοι (ἡ ἀστραπὴ τοῦ ἡλιακοῦ πυρὸς ὀξύτερον καὶ φανότερον (καὶ τομώτερον). Καὶ μαρτυροῦσιν αἱ ὄψεις αἱ ταῖς ἀκτῖσι διηνεκῶς καταλαμπόμεναι, ἐκείνης δὲ τὴν φορὰν οὐδὲ πρὸς βραχὺ δυνάμεναι ὑπομεῖναι ἢ ὑπενεγκεῖν. Καὶ ὁ μὲν ἥλιος διὰ πάσης ἡμέρας διατρέχει τὸν οὐρανὸν, αὕτη δὲ ** μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, ὡς καὶ (ὁ) Χριστὸς μαρτυρεῖ λέγων· «Ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξ ἀνατολῶν πορεύεται καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν»· εἶτα φησίν· «Ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ». Αὕτη πάλιν ἑτέρα φύσις, οὐ μικρὰν ἡμῖν παρέχουσα χρείαν, ἀλλὰ τοσαύτην ὥστε εἰς τὸ πολὺ τῆς ζωῆς ἡμῶν συντελεῖν ***, κεκμηκότα ἀνακτᾶσθαι τὰ σώματα ****· τοῦτο γὰρ ἔργον ἀνέμων, ἀναῤῥιπίζειν τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ ἀκίνητον ὄντα φθείρεσθαι, πεπαίνειν τε τοὺς καρποὺς καὶ τρέφειν τὰ σώματα. Τί ἂν τις εἴποι τὰς ἐν ναυτιλίᾳ χρείας αὐτῶν καὶ τοὺς καιροὺς, καθὼς τεταγμένως ἐφίστανται καὶ παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, χορεύοντες ἐν τῷ πελάγει καὶ τοὺς πλωτῆρας διαβιβάζοντες; [καὶ] ὁ μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο, καὶ ἐναντίας ὁδεύουσιν ὁδοὺς καὶ διακονοῦνται, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν πάλιν τῷ βίῳ γίνεται χρήσιμος. Καὶ μυρία (ἕτερα) ἂν τις εἴποι τῶν (90ª) ἀνέμων ἔργα. Ἀλλ' ὅμως ταῦτα πάντα παραδραμὼν ὁ προφήτης καὶ κασαλιπὼν (τὸν ἀκροατὴν) ἀναλέγεσθαι, αὐτὸς μόνον τὴν εὐκολίαν τῆς δημιουργίας παρέστησεν· τὸ γὰρ εἰπεῖν «ἐκ θυσαυρῶν αὐτοῦ», οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστιν, ὅτι θησαυροί τινές εἰσιν ἀνέμων, ἀλλὰ τὸ εὔκολον τοῦ ἐπιτάττοντος καὶ

---

1. ἀναμίγνυνται αὗται καὶ συγχέονται ὁ. κεράννυνται Chr. — ἑκάστη Chr. — * μένον γὰρ Chr. — 2. π. οὔτε Chr. — τ. ἐξ. ἐκ. Ced. — 3. κατ. τ. Ced. — 4. ὀξ. φ. τ. Chr. — 5. αὐταῖς ἀ. Chr. — 6. δ. ἐνεγκεῖν Chr. Ced. — 17. αὐτὴ Ced. — ** ἐν Ced. Chr. — 9. ἐξέρχεται ἀπὸ ἀν. Mt. XXIV. 27. ἐξ. ἐξ ἀν. Ced. π. ἐξ ἀν. Chr. — 10. δ. ὁ ἐξ. Chr. Ps. CXXXV. 7. — 11. αὐτῶν Ced. at cf. מֵאוֹצְרוֹתָיו· — χ. οὐ μ. ἡ. π. Chr. — 12. ἡμῖν Chr. — *** καὶ Chr. — **** καὶ καταψύχειν καὶ τὸν ἀέρα κουφότερον ποιεῖν Chr. — 14. διαφθ. Ced. — 15. π. δὲ τοὺς Ced. — κ. τρ. Chr. — 16. ἀ. τοὺς Chr. — κ. οἷς Ced. καθ' οὓς Chr. — 19. ὁδεύοντες ὁ. καὶ διακονοῦντες καὶ ἡ cod. ὁδευόντων ὁ. καὶ διακονούντων, ἡ Ced. — 20. τῷ β. π. Chr. — 21. π. τ. Ced. Slav.? — 22. τῷ ἀκροατῇ Chr. — 23. αὐτὸ Ced. — 24. αὐτῶν Ced. — 25. τὴν εὐκολίαν Ced.

καὶ ἕτοιμον τῆς βουλῆς καὶ παρεσκευασμένον. Ὥσπερ γὰρ ὁ ἔχων θησαυρὸν μετὰ ἀδείας ἐξάγει πάντα καί, ὅτε βούλεται, πάλιν εἰσάγει, οὕτω (καὶ) ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς πάντα εὐκόλως ἐποίησε καὶ [τῇ] φύσει παρέδωκε. Εἶδες πόση καὶ ἐν ἀέρι διαφορά, καθάπερ καὶ ἐν ὕδατι, καὶ ἐν πυρὶ πολλαὶ (αἱ) ἐναλλαγαί. Καὶ γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ μέν ἐστι πηγαῖον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νεφέλαις, τὸ δὲ ὑπερουράντον, τὸ δὲ ὑπόγειον, ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα [ἐν] διαφόροις τόποις ἀνάγονται, διὰ τοῦ ὑπογείου πυρὸς θερμαθέντα παραδόξως. Καὶ τοῦ πυρὸς τὸ μέν ἐστιν ἐν ἡλίῳ, τὸ δὲ * ἐν σελήνῃ, τὸ δὲ ἐν ἀστραπαῖς, τὸ δὲ ἐν ἀέρι, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων, τὸ περὶ ἡμᾶς ** τὸ λυχναῖον, τὸ δὲ ἀπὸ γῆς — καὶ γὰρ ἔστι πολλαχοῦ *** τοιοῦτο ἀπὸ γῆς ἀναδιδόμενον ὥσπερ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων — καὶ τὸ μὲν ἐν λίθοις παρατριβομένοις, τὸ δὲ ἐν κόμαις δένδρων καὶ αὐτῶν παρατριβομένων, τὸ δὲ ἐν κεραυνοῖς, (τὸ δὲ) ἐκ τοῦ ἀέρος, τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων καὶ ὑέλων διαυγεστάτων καὶ καθαρωτάτων ἐξάλλεσθαι πέφυκεν. Καὶ ἐν ἀέρι πάλιν· ὁ μέν ἐστι παχύτερος ὁ περὶ ἡμᾶς καὶ φθοροποιὸς καὶ νοσημάτων ποικίλων γεννητικός, [ὁ δὲ λεπτότερος] καὶ σωμάτων εὐκρασίας καὶ εὐρωστίας πρόξενος, ὁ δὲ ἀνώτερος, πυρωδέστερος· ὥσπερ καὶ τῶν ἀνέμων πολλαὶ **** διαφοραί. Ὁ μὲν γάρ ἐστι λεπτότερος, ὁ δὲ παχύτερος, (καὶ) ὁ μὲν ψυχρότερος, ὁ δὲ θερμότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος ὁ δὲ ξηρότερος». — Ὅθεν οὖν ὁ προφήτης ἐμπεσὼν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν τοιούτων εὐεργετημάτων, ἐν οἷς ἡ τοῦ θεοῦ δύναμις καὶ σοφία δείκνυται, καὶ ἰδὼν τὸ ἀχανὲς πέλαγος, ἀπεπήδησε μέγα βοήσας· «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε»· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας καὶ ἐνέπλησας σοφίας τὰ ἄψυχα καὶ τὰ ἔμψυχα.

---

1. ἐπιστατοῦντος τὸ ἑτ. τῆς κτίσεως, τὸ π. Chr. Slav.? — 2. ἐ. ἐν θησαυρῷ Ced. ἐν θ. ἐ. Chr. — 3. β. οὕτω καὶ Chr. — 4. Ἐ. καὶ πόση Ced. — 5. π. καὶ ἐν ὑ. Ced. — π. ἐν. Ced. Chr. — 7. ὑπερ. τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων ἀφ' Ced. e compendio male lecto, οὐρ. τὸ δὲ ὑ. τῶν ουνων, τὸ δὲ ὑπόγειον. Καὶ ἐν τῷ πυρὶ τὸ μὲν Chr. Slav.? — * ἐστιν Chr. — 10. ἐναέριον Ced. — ** καὶ Ced. Chr. — 11. λυχναῖον Ced. — *** τὸ Ced. — **** ἰδεῖν Ced. — 13. ὑ. τὸ δὲ ἐν Ced. Chr. — 15. ἐκ τοῦ αἰθέρος Ced. κ. οὕτω δὴ καὶ ἐν ἀέρι Chr. — ὑελῶν codex, ab ὑέλη? — 16. π. Οὕτω δὲ καὶ Ced. — 16. ἡμ. ὁ δὲ λ. ὁ δὲ ἀν. Chr. ἡμ. καὶ φθ. καὶ ν. π. ἐπικινδύνων αἴτιος, ὁ δὲ λ. καὶ σωμ. ἐ. καὶ ἐ. πρ. ὁ δὲ αὐότερος καὶ Ced. — 19. π. καὶ Chr. — ***** αἱChr. — 20. γὰρ λ. Chr. — 21. π. ὁ μὲν ψ. Chr. — 22. ὁ δὲ ξ. ὁ μὲν ὑ. ὁ δὲ θ. Ced. Chr. — 23. τῶν ἐ. τούτων Ced. — 24. τὸ π. ἀχ. Ced. — 25. Ps. XCII. 5.

CXXXI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΔΟΜΕΤΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Τῖτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς * ἔτη ιε ** καὶ ἐσφάγη 81 (5279)
ἐν τῷ ναῷ Ῥώμης κατ' ἐπιβουλὴν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. Οὗτος γὰρ διάδοχος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ γενόμενος, οὐ τὴν πατρικὴν *** καὶ ἀδελφικὴν ἐζήλωσεν ἀρίστην πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιουργίαν ἐκ διαμέτρου. Καὶ δὴ πᾶν εἶδος κακίας ἐπελθών, μιαιφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἅμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλεως γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθλιος τελευταῖον ἀπεθέωσεν κἀντεῦθεν (οὖν) ἔχθιστον ἅπασι καὶ ἀπόβλητον, διὰ τὸ φονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μιαρᾶς γνώμης, ἑαυτὸν ὁ τάλας ἀποφήνας, εἰκότως μάλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οἰκείας δυσμενείας κομισάμενος, αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν μυσαρὸν καὶ βέβηλον κατέστρεφε βίον, ὡς εἴρηται ****.

(2) Ἐφ' οὗ Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ Ὀνήσιμος ἐμαρτύρησαν καὶ ***** Ἰωάννης ὁ (θεολόγος καὶ) εὐαγγελιστὴς ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ****** ἐξορίζεται.

CXXXII. ΠΕΡΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ.

Καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς (ἐγνωρίζετο περιπολῶν καὶ πανταχοῦ ποιῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ χώρας δαιμονικὰ ἀποτελέσματα)· ἀπὸ Ῥώμης (δὲ) ἐλθὼν πρὸς τὸ Βυζάντιον καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐποίησε ταῦτα, φυγαδεύσας τὸ πλῆθος τῶν

---

2. Ced. 429,13—430,1. — * ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ced. — ** μῆνας ια Ced.—3. Διαδ. γὰρ γ. τοῦ ἀδ. οὐ Ced. — *** τε Ced. — 5. ἀριστοπολιτείαν Ced. — 8. ἄθεος Ced. — 12. καταστρέφει Ced. — **** Οὗτος ὁ Δομετιανὸς Νερούαν ἐκέλευσε ζῶντα βληθῆναι εἰς πῦρ, τῶν ἀστρονόμων εἰπόντων ὑπὸ κυνῶν τοῦτον ἀναλωθήσεσθαι· ὑετὸς δὲ κατενεχθεὶς πολὺς τὴν πυρὰν κατέσβεσε καὶ δεδεμένου ἔτι τὼ χεῖρε ἀφεν[θέ]τες κύνες κατέφαγον. Λάργιος δὲ ἀστρόνόμος εἶπεν εἰς ὄψιν τῷ Δομετιανῷ τεθνήξεσθαι ἡμέρᾳ τῇ νδ (τῇδε Ced.) Ὁ δὲ κελεύσας αὐτὸν φυλάττεσθαι ἐν δεσμοῖς, ὡς ἂν, τῆς ἡμέρας διελθούσης τῇ ἐπαύριον ἀναρήσειν αὐτόν· ἀλλὰ θανόντος Δομετιανοῦ ἀπελύθη ἀβλαβής (Ced. 430,16 — 431,2.) — 13. Ced. 431,10 — 13. — ***** Κλήμης ὑπὲρ χυ ἀναιρεῖται καὶ Ced. — ****** ὡς ὑπεύθυνος Ced. — 17. Ced. 431,2 Οὗτος Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα ἀπέχειρε καὶ εἰς δικαστήριον ἤγαγε. 14 Ὁ δὲ Ἀπ. ἀπὸ Ῥ. Ced. — 19. εἰς τὸ Β. Ced. ἐν τῷ Β. Leo.

ὄφεων καὶ σκορπίων ἐκ τῆς πόλεως, ὥστε μὴ ἀδικεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἵππων τὴν ἀταξίαν χαλινώσας ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῶν ἀρχόντων. (2) Ὡσαύτως (δὲ) καὶ εἰς Ἀντιόχειαν παραγενόμενος* ἐποίησε — τυραννούμενοι γὰρ οἱ Ἀντιοχεῖς ὑπὸ τῶν σκορπέων καὶ (τῶν) κωνώπων — ποιήσας χαλκοῦν σκορπίον καὶ χώσας αὐτὸν ἐν τῇ γῇ καὶ μικρὸν ἐπιστήσας ἐπάνω κίονος, προσέταξε καλάμους βαστάζειν τὸν λαὸν καὶ περιερχομένους** κράζειν τοὺς καλάμους ἐπισείοντας· «ἀκώνωπα τῇ πόλει»· καὶ οὕτως ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς πόλεως οἵτε σκορπίοι καὶ οἱ κώνωπες. Αἰτηθεὶς δὲ καὶ περὶ τῶν σεισμῶν τῶν ἐπικειμένων τῇ πόλει καὶ στενάξας ἔγραψεν ἐν διπτύχῳ ταῦτα. «Οὐαί σοι, τάλαινα πόλις, ὅτι σεισμοῖσι πολλοῖς καὶ πυρσοῖς κατενεχθείης· κλαύσεται δέ σε καὶ ὁ παρ' αἰγιαλοῖς Ὀρόντης». (3) Περὶ οὗ μέντοι καὶ ὁ μέγας Ἀναστάσιος θεουπόλεώς φησιν· «Ἀπολλωνίου*** μέχρι νῦν ἔν τισι τόποις ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα ἱστάμενα, τὰ μὲν εἰς ἀποτροπὴν ζῴων τετραπόδων καὶ πετεινῶν βλάπτειν δυναμένων ἀνθρώπους, τὰ δὲ εἰς ἐποχὴν ῥευμάτων ποταμῶν ἀτάκτως φερομένων, καὶ ἄλλα εἰς ἕτερα (τινὰ) ἐπὶ φθορᾷ καὶ βλάβῃ ἀνθρώπων ὑπάρχοντα ἀποτρόπαια ἵστανται Καὶ (γοῦν) οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια εἰργάσαντο οἱ δαίμονες δι' αὐτοῦ, ἀλλά γε καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ παραμένοντες τῷ μνήματι αὐτοῦ, σημεῖά τινα ἐπετέλεσαν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ πρὸς ἀπάτην τῶν ἐλεεινῶν ἀνθρώπων · τῶν εὐκόλως ὑποκλεπτομένων εἰς τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

CXXXIII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΝΕΘΩΝΟΣ ΜΑΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΓΙΚΩΝ ΑΥΤΟΥ ΕΡΓΩΝ.

Τί ἂν τις εἴποι περὶ τῶν κατὰ Νέρωνος μαγικῶν ἔργων; ὃς τοιοῦτος ἄκρος γέγονε τῇ μαγικῇ ἀπάτῃ, ὅτι ἀεὶ ἔσκωπτε προδή-

2. γαληνώσας cod. — 3. Ced. 431,18—432,5. — * δυσωπηθεὶς cod. — 4. τυραννουμένων γὰρ τῶν Ἀντιοχέων Ced. — 7. κίονα β. πρ. κ. τῷ λαῷ Ced. — ** ἐν τῇ πόλει Ced. — 10. ἐπ. αὐτῇ σεισμῶν, στ. Ced. — 12. κατενεχθήσῃ Ced.; apud Philostratum 275 de his nihil neque apud Anastasium editum. — 13. Ced. 432,5—16. — *** δὲ Ced. — 17. ποταμοῦ ἀ. φερομένου Ced. — 20. τ. καὶ τὰ τοιαῦτα εἰ. οἱ Ced. δ. ἑαυτοῦ cod. — 22. ἐξ ὀ. ἀ. ἐπ. Ced.—23. τῶν ῥαδίως ὑ. Ced.—26. Ced. 432,16—21. — κατὰ Μανέθωνα Ced. et Ms. synodale Slavonicum; ceteri codices Slavonici nomen omittunt, ut et Nestoris cod. Laur. — 27. ὥστε ἀεὶ.

λως τὸν Ἀπολλώντον ὡς μὴ ἀκριβῆ τὴν κατ' αὐτοὺς φιλοσοφικὴν ἐμπειρίαν ἐσχηκότα ἔδει γὰρ αὐτὸν, φησὶν, ὥσπερ ἐγὼ, λόγῳ μόνῳ ποιεῖν ἅπερ ἐβούλετο, καὶ μὴ ἀποτελέσμασιν ἐπιτρέπειν τὰ παρ' αὐτοῦ πραττόμενα. (2) Ταῦτα δὲ πάντα συγχωρήσει τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργείᾳ (τῶν) δαιμόνων γίνονται πρὸς τὸ διὰ τῶν τοιούτων πραγμάτων δοκιμάζεσθαι τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον πίστιν, εἰ ἑδραία ἐστὶ καὶ παγία προσμένουσα τῷ Κυρίῳ *, μὴ ὑποσυρομένη διὰ τοῦ ἐχθροῦ ὑπὸ τῶν φαντασιωδῶν τεράτων καὶ σατανικῶν ἔργων τῶν πραττομένων ὑπὸ τῶν δούλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς κακίας. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου προεφήτευσάν τινες, ὡς Βαλαάμ, Σαοὺλ καὶ Καιάφας, καὶ δαιμόνια πάλιν ἐξέβαλον, ὡς Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ Σκευά. (3) Οὐκοῦν καὶ εἰς αναξίους ἡ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις, ἵνα ἑτέρους εὐεργετήσῃ· καὶ γὰρ Βαλαὰμ ἀμφοτέρων ἀλλότριος ἦν, βίου ἀρίστου καὶ πίστεως· ἀλλ' ὅμως ἐνήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις διὰ τὴν ἑτέρων οἰκονομίαν. Καὶ Φαραὼ τοιοῦτος ἦν· ἀλλὰ κἀκείνῳ τὰ μέλλοντα προέδειξε. Καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ παρανομώτερος· ἀλλά γε καὶ τούτῳ (πάλιν) τὰ (μέλλοντα πολλῷ) ὕστερον μετὰ πολλὰς γενεὰς γενήσεσθαι, ἀπεκάλυψεν· ὅθεν δῆλον, ὅτι πολλοὶ ** τῶν ἐναντίον ἐχόντων φρόνημα, ἐπὶ τῷ προσχήματι τοῦ Χριστοῦ τεράστια (91ᵃ) ποιοῦσιν ἑτέρᾳ τέχνῃ τινὶ πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων ἀπειροκάλων· οἷος ἐγένετο Σίμων ὁ μάγος καὶ Μένανδρος μετ' ἐκεῖνον καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δι' οὓς εἰκότως ἔφη μὴ θαύμασιν ἀπατᾶσθαι προσήκειν, μήτε μὴν ἐπαγγελίᾳ ψιλῇ, δοκιμάζειν δὲ τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν ***.

CXXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΕΡΒΑ.

Μετὰ δὲ Δομετιανὸν ἐβασίλευσε Νερβᾶς ἔτος ἕν. Σώφρων 96
(δὲ) ὢν καὶ ἐπιεικὴς ἀνακαλεσάμενος Ἰωάννην τὸν θεολόγον (5297)

2. ὠ. ἔργῳ cod. — 4. Ced. 432,21 — 433,4. — * καὶ Ced. — 8. ὑπὸ τοῦ ἐ. διὰ Ced. — 10. τῷ ὀνόματι Ced. — 11. Β. Σαυλὸς Ced. — ἐξέβαλλον cod. — 12. Ced. 433,4—18. — 17. παρανομώτατος Ced. — 18. τούτῳ τὰ μ. π. ὑ. ἐσόμενα γενεὰς ἀπ. Ced. — ** καὶ Ced. — 23. προσήκει cod. — *** ἐκ τῶν καρπῶν γάρ, φησὶν ὁ κς, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς Ced. — 26. Ced. 433,19,20. Ν. ἐβ. ἐ. ἕν. μῆνας δ', ἡμέρας θ' κτλ. — 434,3 οὗτος ὁ Ν. ἀνεκαλέσατο τὸν θ. Ἰω. ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ ἀπ. οἰκεῖν ἐν Ἐ. μόνον τότε περιόντα τῷ β. ἐκ τῶν ιβ' μ. ὃς σ. κτλ.

ἐκ τῆς νήσου ἧς ἦν ἐξόριστος, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν Ἐφέσῳ· μόνος περιὼν ἐν τῷ βίῳ ἐκ τῶν ιβ' μαθητῶν καὶ συγγραψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν εὐάγγελιον, ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. (2) Περὶ οὗ * ὁ πολυΐστωρ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησί· «Θωμᾶς μὲν ** τὴν Παρθίαν εἴληχεν ***, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν, πρὸς ἣν καὶ διατρίψας ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ. (3) **** Πάλιν· «Ἐπὶ τούτοις ὧν καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τελευτᾷ καὶ θάπτεται πρὸς τῶν αὐτόθι πιστῶν. Ὁμοίως δὲ καὶ Φίλιππος, ὁ ἐκ τῶν ζ' διακόνων, ἐν Ἱεροπόλει τελειοῦται καὶ θάπτεται μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ. Περὶ ὧν καὶ Πολύκαρπος, ὁ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, Οὐίκτορι, τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης, γράφων οὕτως φάσκει· «Καὶ γὰρ ***** κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηνται, ἅτινα ἀναστήσεται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας ****** Κυρίου»· — «Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστοῦ, ὃς καὶ τὸ πέταλον πεφορηκὼς καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσῳ γενόμενος κεκοίμηται» — «καὶ Φίλιππος, ὁ ἐκ τῶν ζ' διακόνων, ἐν Ἱεραπόλει τελειοῦται»· οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν εὐνοῦχον βαπτίσας καὶ τὸν Σίμωνα κατηχήσας. (4) Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἱππόλυτος Ῥώμης περὶ τοῦ ******* κηρύγματος καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ἀποστόλων διεξιὼν ἔφη· «Ἰωάννης (δὲ), ἀδελφὸς Ἰακώβου, κηρύσσων ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸν λόγον (τοῦ εὐαγγελίου) ἐξωρίσθη ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Δομετιανοῦ βασιλέως Ῥώμης, κἀκεῖθεν πάλιν εἰς Ἔφεσον ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς ὑπὸ Νερβᾶ καὶ τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποκάλυψιν θεασάμενος, ἐτελεύτησε ********, οὗ τὸ λείψανον ζητηθὲν οὐχ εὑρέθη». (5) Ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἀδελ-

3. Ced. 434,6—9. — * καὶ Ced. — 4. Eus. III. 1. — Θ. δὲ Ced. — ** ὡς ἡ παράδοσις περιέχει. — *** Ἀνδρέας δὲ τὴν Σκυθίαν Eus. — 6. Ἰω. τὴν Ἀ. πρ. οὗς καὶ δ. ἐν Ἐ. τελευτᾷ — Ced. 434,9—20. — **** καὶ Ced. — τ. οὖν Ced. — 10. Πολυκράτης Eus. III. 24, Ced. — Ἐφέσῳ Ced. — 11. Ἰουκτορίνῳ cod. — 12. φησί Ced. — ***** καὶ Pol. — 13. τῇ ἡμ. Pol. — ****** τοῦ Pol. Ced. — 14. ὁ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ κῦ ἀναπεσών, ὃς ἐγεννήθη ἱερεὺς τὸ Pol. — 15. π. καὶ μάρτυς καὶ δ. οὗτος ἐν Ἐ. κ. Pol. τελευτᾷ Ced. — Φίλιππον τὸν τῶν ιβ' ἀποστόλων ὃς κεκοίμηται ἐν Ἱ. Pol. — 18. Ced. 434,21—435,4. — ******* θείου Ced. — 19. Ἰω. δὲ ἐν Ἀ. ὑπὸ Δ. τοῦ β. ἐξορισθεὶς ἐν Π. τῇ ν. ἐν ᾗ καὶ τὸ εὐαγγέλιον συνεγράψατο καὶ τὴν ἀποκάλυψιν ἐθεάσατο ἐπὶ Τραϊανοῦ ἐκοιμήθη ἐν Ἐφέσῳ οὗ κτλ. Hipp. apud Combefisium, Auct. p. 831. — 21. Δ. τοῦ β. Ῥωμαίων Ced. — ******** ἐτῶν ρς' Ced. — 25. Ced. 435,4 — 435,16, ubi jam Goar conjecit ἐπὶ σεκρέτου pro ἐπὶ σενάτου.

φὸς Καισάριος ἐπὶ σεκρέτου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου * ἀπεκρίνατο λέγων· «Αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ πρὸς τῷ τέλει διεσάφησε τοῦτο φάσκων· «Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ», τουτέστι τῷ Πέτρῳ· «ἀκολούθει μοι· Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα — καὶ φησί· «Κύριε, οὗτος δὲ τί **»; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχωμαι, τί πρός σε;» — (ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει — ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχωμαι, τί πρός σε»;) Ἐπεὶ οὖν ἁλιεύοντας αὐτοὺς κατείληφε, τῷ Πέτρῳ μόνῳ προσέταξεν ἕπεσθαι αὐτῷ· ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλόμενος ἔφη· «Κύριε, οὗτος δὲ τί»; ὃν θεσπίσας ὁ Ἰησοῦς προσμένειν ἐπὶ τῆς ἁλείας φησίν· «Ἐὰν θέλω αὐτὸν μένειν» ἐνταῦθα καὶ ἁλιεύειν «ἕως» ἂν ὑποστρέψας «ἔρχωμαι» πάλιν ὧδε, «τί πρός σε»; (θ) Ὥστε οὖν ἄριστα διορθούμενος τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, εἰκότως ἔφη· «Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει». Καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς πολλάκις διεσφάλλοντο πρὸς τὰς πεύσεις Χριστοῦ καὶ *** ἀποκρίσεις, ὡς καὶ (91[b]) ἀκούειν «ἀσυνέτους καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ», ἕως ἐλθὸν τὸν πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐδίδαξεν αὐτοὺς καὶ «ὡδήγησεν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Εἰ δέ τινες ἐριστικῶς (τε) καὶ προπετῶς ἀποκρουόμενοι τὰς ἱερὰς ταύτας φωνὰς καὶ μαρτυρίας ἀκαίρως δῆθεν συλλογιζόμενοι εἴπωσι πρὸς τὸ καταγγεῖλαι τὴν δευτέραν Χριστοῦ παρουσίαν· «κατελείφθη ζῶν ἐν σαρκὶ μετὰ Ἐνὼχ καὶ Ἡλία», ἀκουέτω, ὅτι περ μόνους (τοὺς δύο) διὰ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτὸς οὕτως φησὶν, ἐκ προσώπου Κυρίου λέγων, τοὺς δύο μάρτυρας γενήσεσθαι Ἐνὼχ καὶ Ἡλίαν, τοιάδε φάσκων· «Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας ασξ', περιβεβλημένους

* οὕτως Ced. — 2. in fine dialogi III. — 4. Io. XXI. 19—23. — ** καὶ Ced. — 7. — 10. Haec propter homoeoteleuton omisit Ced. — 13. ἁ. θ. Ced. At piscatio jam finita erat quum CLIII pisces maximos cepissent. — 15. Ced. 435,16 — 436,16 — περὶ Ἐνὼχ καὶ Ἡλία. — 17. ἐσφ. Ced. — *** τὰς Ced. — 19. ἀπ. καὶ ἤκουον ἀσύνετοι καὶ Ced. L. XXIV. 25. — 20. ἁγ. ὠ. ἀ. εἰς Ced. — Io. XVI. 13. — 21. τοῦ χῦ λ. Ced. — τις — ἀποκρινόμενος — εἴπῃ. — 26. οὗτος ἐκείνους ἐκ πρ. λέγει χῦ. — 27. Ap. XI. 3 — 5. — 28. περιβεβλημένοι Ced.

σάκκους· Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι (αἱ ἐνώπιον Κυρίου πάσης τῆς γῆς ἑστῶτες. Καὶ εἴτις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι), πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. — Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναβαῖνον θηρίον ἐκ τῆς ἀβύσσου πόλεμον μετ' αὐτῶν καὶ νικήσει * καὶ ἀποκτείνει αὐτούς. Καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς μεγάλης πόλεως ἔσονται ἄταφα γ' ἡμέρας ὅπου ** ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη». Μάτην οὖν παραληροῦσί τινες φάσκοντες αὐτὸν ἔτι ζῆν ἐν σαρκὶ *** «μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι τῷ ὄντι μήτι περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται», οἴκοθεν τοῦτο καὶ οὐκ ἔκ τινων ἱερῶν ἐξηγητῶν ῥιψοκινδύνως τε καὶ τολμηρῶς ὄντως τερατευόμενοι.

(7) Οὗτος ὁ Νερβᾶς ἐκ Παιονίας ἀγγελίας ἐπινικίων ἀκούσας παρὰ Τραϊανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ Καπετωλίῳ καὶ λιβανωτὸν θύσας, στὰς ἐπὶ βήματος, μεγάλα βοῶν, τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου **** Ῥωμαίων παρόντων· ἔφη «ἀγαθῇ τύχῃ· (Μάρκος) Νερβᾶς Τραϊανὸν υἱοποιοῦμαι».

(8) Οὗτος ἀπηγόρευσε τοῦ ἐκτέμνειν [τινῶν] τὰ αἰδοῖα ἐν Ῥώμῃ, καὶ νόσῳ τελευτᾷ.

CXXXV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΡΑΙΑΝΟΥ.

98 (5298) Μετὰ δὲ Νερβᾶν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη κ. (Οὗτος διωγμὸν ἐπὶ πολὺ κατὰ Χριστιανῶν κινήσας μάρτυρας πολλοὺς ἐφόνευσε, ἀλλ' ὕστερον ἔπαυσε τὸν διωγμόν). (2) Ὅστις ἀγαθὸς καὶ μισοπόνηρος καὶ φιλοδίκαιος τοσοῦτος ὑπῆρχε, ὥστε γυμνώσας ποτὲ ῥομφαίαν ἐνώπιον τῶν μεγιστάνων ἐπέδωκε τῷ ἐπάρχῳ

---

5. τὸ θ. τὸ ἀν. ἐκ τῆς ἀβ. ποιήσει π. Ap. 7. — * αὐτοὺς Ap. — 7. ἀποκτενεῖ Ap. — 7. ἡ γ' ἥμισυ ἀτ. Ced. ex Ap. 9. — π. τῆς ἡ. ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος ὅπου καὶ Ap. 8. — ** καὶ Ced. Ap. 8. — 9. ζῆν ἔτι Ced. — *** καὶ Ced. — 1 Tim. 1, 7. — 13. Ced. 433,20—434,2. — 14. ἐκ Π. δὲ ἀγγελία ἐπ. ἐλθοῦσα π. T. Ced. Leo. — 15. ἐπιθ. Ced. Leo. — **** τῶν Ced. Leo. — 18. Ced. 434,2,3. — 19. Ἡ νόσῳ δὲ τ. Ced. τελευτᾶν cod. — 21. ιθ', μῆνας ς', ἡμέρας ιε' Ced., 436,17. ιθ', μ. ς' Leo. — 23. Ced. 436,18 — 21. Οὗτος ἦν μ. καὶ φ. γ. γάρ ποτε; ὃς ἦν μ. καὶ φ. γ. γάρ π. Leo. — 25. ἐνώπιον τῶν ἐν τέλει πάντων ἐδ. Ced. τῶν ἐν τ. π. ἐπεδ. Leo.

λέγων· Δέξαι τὸ ξίφος τοῦτο καὶ εἰ μὲν καλῶς πράττω, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δὲ μὴ καλῶς, κατ' ἐμοῦ αὐτῷ χρῆσαι.

(3) Προεχειρίσϑη δὲ ὑπὸ Νερβᾶ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὡς πολεμικώτατος, καὶ πολλὰ κατορϑώματα ἔν τε Ῥώμῃ καὶ πανταχοῦ* πεποιηκώς.

(4) Φίλου δέ τινος αὐτῷ ποτὲ διαβληϑέντος ὡς ἐπιβούλου καὶ τούς τε ὀφϑαλμοὺς (αὐτοῦ) ἐκκεντηϑέντος** καὶ τὸ γένειον ἀποκειραμένου, ἐπεὶ τυφλὸς πρὸς Τραϊανὸν εἰσήχϑη, πολλὰ λυπηϑεὶς ἐπὶ τούτῳ Τραϊανός, πόλιν κτίσας ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν νῦν Τραϊνούπολιν (ὀνομαζομένην καὶ) τοῦτον κατοικίσας ἐν αὐτῇ ὡς δεσπότην ταύτης, ἐκεῖσε ἀπέστειλεν*** ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

(5) Θνήσκει δὲ**** Ἀδριανὸν***** προχειρισάμενος****** βασιλέα.

(6) Ἐπὶ αὐτοῦ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπίσκοπος καὶ Ἰγνάτιος ὁ ϑεοφόρος ἐμαρτύρησεν. (7) Καὶ Βασιλείδης καὶ Μένανδρος καὶ Κήρινϑος καὶ (92ᵃ) Νικόλαος, εἷς τῶν ζʹ διακόνων, οἱ αἱρεσιάρχαι, ἐχϑροὶ τῆς ἀληϑείας ἐγνωρίζοντο. (Ὁ ῥηϑεὶς Νικόλαος ὁ εἷς τῶν ζʹ διακόνων καὶ Ἐβιωναῖος).

CXXXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΔΡΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Τραϊανὸν ἐβασίλευσεν Ἀδριανὸς (γαμβρὸς αὐτοῦ) 116
ἔτη κʹ· ἦν δὲ [Ἄφρος τῷ γένει] φιλολόγος, ἐπιτήδειος ἔν [τε] (5316)

---

1. εἰπών. δ. τοῦτο Ced. Leo. — ἄρχω Ced. Leo. — 2. καλῶς om. Ced. Leo. — 3. Ced. 436,21 — 23. — * γῆς Ced. — 6. Ced. 436,23 — 437,6. — αὐτοῦ Ced. — ** ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν Ced. — 9. ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλῳ, π. Ced. ἐπὶ τ. π. τε Leo. — ἣν ἔκτισεν Ced. — 11. τ, κατοικτείρας ὡς Ced. Leo. — τῆς πόλεως Ced. Leo. — *** εἶναι Ced. — 12. ἀ. τ. Leo, ἀ. τ. ϑεραπείαν αὐτοῦ * πᾶσαν ποιησάμενος Ced. — 16. Ced. 437,12,13. — **** Τραϊανὸς. — ***** τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ced. — ****** ὡς Leo. — 15. Ced. 437,11,12. — 16. ἐμάρτυρη cod. Ἐπὶ τούτου ἐ. ὁ ἅγιος Ἰ. ϑ. καὶ Σ. ὁ τοῦ Κλ. Leo, Ced. — Ced. 437,7—11. — 17. Ἐπὶ ἀ. Σίμωνα τὸν μάγον M. διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεών, Σαμαρεὺς τὸ γένος ἑαυτὸν χ̄ν ὀνομάζων· ἦν δὲ καὶ Κ. αἱρεσιάρχης τότε καὶ Ν. Ced. Leo. — 18. καὶ αἱρ. cod. — ἁ. καὶ ἐ. Ced. — 21. Ced. 437,14—16. Ἀδ. Αἴλιος ἐβ. ἐ. κδʹ; κʹ, μῆνας ιαʹ Leo.

τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῷ συμμέτρῳ, συγγενὴς καὶ υἱοπεποιημένος* Τραϊανῷ· (καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανεν)**.

(2) Οὗτος ἐν Μυσίᾳ, ἔνθα ἐθήρασεν, ᾠκοδόμησε πόλιν καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Ἀδριανούπολιν*** καὶ ἑτέραν ἐν (τῇ) Θράκῃ καὶ ἐπώνομασε καὶ αὐτὴν Ἀδριανούπολιν****.

(3) Ἐφ' οὗ στασιάσαντες Ἰουδαῖοι καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομῆσαι βουληθέντες, ὀργίζεται κατ' αὐτῶν σφόδρα (σημεῖον δὲ γέγονε πρὸ τῆς ἁλώσεως αὐτῶν ὡς τὸ τοῦ Σολομῶντος μνημεῖον αὐτόματον διανοιχθῆναι)· πολέμου δὲ γενομένου μεταξὺ, ἀνεῖλεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μυριάδας ιη' (καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς μετὰ θυμοῦ τοὺς ὑπολειφθέντας πάντας καὶ καταγαγὼν, αὐτοὺς ἐν τῇ πανηγύρει τῇ ἐν Χεβρὼν γενομένῃ, ἐπώλησεν αὐτοὺς ἀνὰ δ' εἰς μόδιον κριθῆς.) Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ λείψανα τῆς πόλεως καὶ τὸν ναὸν κατερειπώσας, κτίζει τὸ δεύτερον τὴν ἁγίαν πόλιν, ἣν δὴ καὶ μετωνόμασεν Αἰλίαν (εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ λωβὸν, ὅπως εὕρῃ ἔλεον)· καὶ στήσας τὸ ἑαυτοῦ εἴδωλον ἐν τῷ ναῷ, οἰκεῖν Ἕλληνας ἐν τῇ πόλει προσέταξε.

(4) Κτίσας δὲ ναὸν ἐν Κυζίκῳ καὶ πόλιν ἐν τῇ Θρᾴκῃ προσηγόρευσεν αὐτὴν Ἀδριανούπολιν.

(5) Ἐφ' οὗ (Κέρδων καὶ Οὐαλεντῖνος καὶ Μαρκίων καὶ Μοντανὸς καὶ) Σατορνῖλος καὶ Καρποκράτης, οἱ αἱρεσιάρχαι (καὶ Ἀκύλας) ἐγνωρίζοντο.

---

1. ἀμέτρῳ cod. ἐμμ. Ced. — * τῷ Ced. — ** Ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος καὶ Ἀντίοχος καὶ Παυσολύπων καὶ ὁ ἅγιος Εὐστάθιος μετὰ τῆς συμβίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. — 3. Ced. 437,17 Ὁ. ἐν Μ. θηράσας ᾠ. π. καὶ μετωνόμασεν ἀ. Ἀδριανοῦ θήρας ἐν τοῖς μιτάτοις Leo, Ced. — *** ὡσαύτως Ced. — 5. Θ. προσαγορεύσας ἀ. Ἀ. Ced. Θ. ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ Leo. — **** καὶ ναὸν ἐν Κυζύκῳ Ced. — 6. Ced. 437,19—438,3. — στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων — βουληθέντων Ced. — 9. αὐτομάτη cod. — διαλυθῆναι Leo. — 10. σφ. καὶ π. γ. Ced. — νή Leo, Ced. Glycas; de captivis divenditis cf. eadem apud Glycam 448,13—15. — 14. καὶ τοῦ ναοῦ Ced. — καταρυπώσας cod. — κτ. νέαν Ἰλῆμ, ἣν δὴ καὶ Ἀ. προσηγόσευσε Ced. — 16. κέλεφον cod., λωβὸν Leo. — 19. Ced. 437,18,19 Adrianopolim ante templum nominat. — 21 Ced. 438,13 — 15. — 22. Σατορνῖνος Leo, Ced. Valentinus, Cerdo et Marcio sub Antonino secundum Scholion Leonis et Cedrenum 438,1,2 et ipsum Georgium. — 23. De Aquila confer Glycam 448,16.

(6) Ἐπὶ τούτου Πλούταρχος ὁ Χωρονεὺς καὶ Φλέγων ὁ χρονογράφος ἐγνωρίζοντο.

(7) Θνήσκει δὲ Ἀδριανὸς Ἀντωνῖνον προχειρισάμενος.

(8) Οὗτος Ἀδριανὸς εἶχεν ἄνδρα τινὰ ὀνόματι Σίμιλον, ἔν τε φρονήσει καὶ (ἀνδρείᾳ καὶ) ἐπιεικείᾳ καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς κεκοσμημένον καὶ πάνυ αὐτὸν ἐτίμα καὶ ἐν μεγάλῃ ἀρχῇ κατέστησεν*· ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς κρατήσας, δεηθεὶς ἐξέστη αὐτῆς καὶ ἐν ἀγρῷ ἑπτὰ ἔτη διατρίψας, ἐτελεύτησεν, ἐπιγραφὴν προστάξας ἐν τῷ μνήματι αὐτοῦ περιέχουσαν οὕτως· «Σίμιλος ἐνταῦθα κατάκειται, βιώσας μὲν ἔτη πολλά, ζήσας δὲ ἔτη ἑπτά.

(9) Ὁ δὲ Ἀδριανὸς βίᾳ ἀπέθανεν (ὑπὸ) τῆς νόσου κράζων· «Ὦ Ζεῦ, πόσον κακόν ἐστιν ἐπιθυμοῦντα τινὰ ἀποθανεῖν καὶ μὴ τυγχάνοντα».

CXXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ.

Μετὰ Ἀδριανὸν ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος ὁ εὐσεβὴς ἔτη 138 (5338)
κβ', υἱοποιηθεὶς τῷ Ἀδριανῷ, καὶ πρῶτος τῶν αὐτοκρατόρων εὐσεβὴς ἐπεκλήθη**.

(2) Θνήσκει δὲ*** προβαλὼν εἰς βασιλέα Μάρκον Ἀντωνῖνον, τὸν ἴδιον γαμβρόν.

(3) Ἐφ' οὗ Πολύκαρπος, ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ θεολόγου καὶ Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος [ὁ] ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν.

---

1. Adr. a. 3° Pl. Chaeronaeus Eus. II. 283.—2. De XIV libris Phlegontis libertini Caesaris (Adriani) quibus in compendium reduxit Olympiadas CCXXIX (usque ad a. 140 p. Chr.) cf. Eus. I. 389.—3. Ced. 438,17: Τελευτῶν δὲ προχειρίζεται Ἀντωνῖνον.— 4. Ced. 438,4 — 9. — Σίμηλον δέ τινα ἔν τε — κεκ. π. ἐτ. Ced. — * αὐτὸν Ced. — 7. κρ. ἀπέστη Ced. — 9. ἐπιγραφῆναι Ced. Leo. — μνημείῳ Ced. — 10. ά. Σ. Leo, ά. περιέχουσαν Σ. Ced.—11. ἔτη τόσα Leo, e Xiphilino, deest in Cedreno, sed jam Xylander conjecit πολλά. — 12. Ced. 438,15 — 17. — Θνήσκει δὲ Ἀ. βίᾳ τῆς ν. Ced.— 14. τυγχάνειν Leo, Ced. — 16. Ced. 438,21,22. — 17. κδ' Leo, Ced. — 18. αὐτοκράτωρ Ced. — ** πᾶσαν γὰρ ἀρετὴν ἐπεκτήσατο Leo, Ced. — 19. Ced. 439,10,11. — *** Ἀντωνῖνος Ced. — προβαλ. cod. προβαλόμενος Ced, Leo. — 21. Ced. 439,11 — 13 — τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ced. M. Aurelii a. 7°. (168) Eus. II. 289. — 22. Iustinus † Antonini a. 14 (152) II. 287,389.

(4) Καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδισάνης (οἱ αἱρετικοὶ) καὶ Πρίσκιλλα καὶ Μαξιμῖνα αἱ ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο.

(5) Ἐπὶ τούτου Γαληνὸς ὁ ἰατρὸς ἐθαυμάζετο καὶ Βαρδισάνης τις Σύρος διαλεκτικώτατος καὶ σοφὸς ἦν*.

(6)** Ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεντῖνος καὶ Κέρδων καὶ Μαρκίων ἐπὶ τῆς Ῥώμης αἱρεσιάρχαι ἐγνωρίζοντο.

(7) Πολύκαρπος δὲ (ὁ) ἐπίσκοπος Σμύρνης εἰς ὄψιν ἐλθὼν Μαρκίωνι, πρὸς αὐτὸν φησὶν ὁ (92[b]) Μαρκίων· «Ἐπιγινώσκεις ἡμᾶς, ὦ καλὲ Πολύκαρπε;» Ὁ δέ· «Ἐπιγινώσκω σέ, ἔφη, τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ σατανᾶ».

CXXXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΡΚΟΥ.

161 (5360) Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μάρκος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιθ'.

(2) Διωγμοῦ δὲ κινηθέντος πολλοὶ γεγόνασι μάρτυρες.

(3) Αὐρηλιανὸς ὁ Βῆρος ὁ καὶ Ἀντωνῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, σὺν καὶ Λουκίῳ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

(4) Ἐφ' ὧν πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολὰς φερόμενον ὤφθη.

(5) Ἐπὶ τούτου *** Ὀπιανὸς ὁ τὴν ἁλιευτικὴν συγγεγραφὼς (καὶ Σέκστος ἤκμαζον).

---

1. Ced. 439,3—4. — Βαρδησιάνης cod. cf. Eus. V. 16. — 2. Μαξιμίλλα Ced. — 4. Ced. 439,4—6. Καὶ Γ. ὁ ἰ. τότε ἐθ. καὶ Β. δέ τις — * ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτοῦ πρὸς τοῦ Ἀντωνίνου τὸν κατὰ εἱμαρμένης λόγον Leo, Ced. — ** ὡς φησὶ δὲ Κλήμης ὅτι Ced. 439,1,2. — 7. ἐν Ῥώμῃ Ced. — 8. Ced. 349,7 — 10. — 9. M. ἤκουσεν Ced. Antonini a. 15 Anicetus Romanae ecclesiae episcopatum suscepit, annis 11 (153—163), sub quo Polycarpus Romam veniens, multos ex haereticis convertit Eus. II. 289. — 13. Ced. 439,14. M. Ἀντωνῖνος ἐβ. ἔτη ιθ', μ. μὲν Σεβήρου (Οὐήρου Leo) τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἔτη ι' καὶ μῆνας θ'. — 16. 3 ad c. 1 pertinet, 2 videtur transponendum inter 4 et 5; nam c. 4 apud Glycam quoque mentionem Marci Antonini cum genero Severo imperantis sequitur. Ἀ. ὁ ἥρως cod. — 18. M. Aurelianus qui et Verus. Lucius Aurelius Commodus ann. XIX. a. 1 Lucio Caesare Athenis templum aedificante ignis de caelo ab Occidente in Orientem ferri visus Eus. II. 289. — 20. Ced. 440,19,20. — *** καὶ Ced. — Ὁ. τὴν α. συνεγράψατο Ced. M. Aurelii a. 10 Eus. II. 291.

(6) Τοῦτον φασὶ πεφονευκέναι λέοντας ιβ' εν μιᾷ ἡμέρᾳ.

(7) Οὗτος ὁ Μάρκος σοφὸς ἦν καὶ ἐνάρετος καὶ τὴν Ῥώμην ἐκ πολλῶν πολέμων διασωσάμενος καὶ ἀγαπηθεὶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν σφόδρα, ἀπέθανε· φαρμακευθεὶς ὑπὸ Κομόδου τοῦ ἰδίου υἱοῦ. Τὴν δὲ μνήμην τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλὴ ἔχουσα μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν χρυσῷ ἀνδριάντι αὐτὸν ἐτίμησεν.

(8) Πολεμοῦντος (αὐτοῦ ποτὲ) Γερμανοὺς καὶ Σαυρομάσας, δίψει τῆς στρατιᾶς πιεζομένης καὶ διὰ τοῦτο κινδυνευούσης, τοὺς ἐπὶ [τῆς] Μελιτινῆς οὕτω καλουμένης λεγεῶνος χριστιανοὺς ὄντας, δι' εὐχῆς ἐκτενοῦς πρὸς** θεὸν γενομένης***, τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῷ βαλεῖν, ὄμβρῳ δὲ τοὺς Ῥωμαίους παραμυθήσασθαι, ὅπερ (ὥς φασι) σφοδρῶς καταπλῆξαν τὸν Μάρκον, γράφει τιμᾶσθαι χριστιανούς, τὴν δὲ λεγιῶνα κεραυνοβόλον προσαγορεῦσαι.

CXXXIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΗΡΟΥ.

Μετὰ δὲ Μάρκον ἐβασίλευσε Βῆρος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη η' καὶ ἐσφάγη ἐν προκένσῳ.

CXL. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΟΜΟΔΟΥ.

Μετὰ Βῆρον ἐβασίλευσε Κόμοδος (ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ) ἔτη [ι]β'****. 180

(2) Γέγονε δὲ ***** ποδαλγὸς καὶ καταβαρὴς (καὶ ὑπὸ (5380) ἀναγωγῆς αἵματος καὶ χολῆς ἀθρόως ἀπέθνησκε).

1. de Comodo Ced. 441,5, Leo et ipse Georgius CXL. 7. — 2. Ced. 440,20—441, 2—πανσ Ced. — 4. δ. ἠγαπήθη σφ. ὑπὸ τῶν π. Ced. — * δὲ Ced. — 5. M. Aur. 18⁰. Antoninus cum filiis — triumphum peregit, dona distribuerunt — pecuniam indulserunt — Antoninus febri laborand decesit Eus. II. 291. — 8. Ced. 439,15 — 22. Π. δὲ Γ. καὶ Σαρμάτας. M Aur. 8⁰. Bellum contra Germanos, Dacos, Sarmatad et Quados Eus. II. 291. — ** τὸν Ced. — *** ἱστορεῖται Leo. — 12. βληθῆναι Ced. — 14. καταπλῆξαι cod. — τιμᾷν Leo. Ced. — 15. Quum vero Pertinax—apud Quados siti laborarent—literae exstant Marci — exercitum christianorum precibus servatum esse Eus. II. 291. 17. Leo et Ced. cum M. Aurelio. — θ'. M. Aur. 10⁰. Eus. — **** μῆνας ε' Leo, μῆνας θ' Ced. 441,3. — ***** καὶ Ced. 441,6. — 21. κατωβ. Ced. — 22. ἀθρόας?

(3) Νάρκισσος δέ τις τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀπέπνιξεν αὐτὸν ἐν τῷ λουτρῷ.

(4) Ἐφ' οὗ Θεόδωτος, ὁ καὶ πρῶτος τῆς κατὰ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα καὶ Νεστώριον πλάνης ἀρξάμενος, καὶ Θεοδωτίων, οἱ αἱρεσιάρχαι, ἐγνωρίζοντο.

(5) Καὶ Κλήμης ὁ στρωματεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦν.

(6) Κλήμεντος δὲ φοιτητὴς Ὠριγένης ἐγένετο.

(7) Ἀλλὰ καὶ Μοντανὸς αἱρεσιάρχης τότε ἦν, ὃς ἑαυτὸν παράκλητον ἔλεγεν εἶναι.

(8) Ἦν δὲ (Κόμοδος) φιλοκίνηγος*· τοῦτον φασὶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (τοὺς) ιβ' λέοντας πεφονευκέναι (καὶ οὐχὶ Μάρκον, ὡς προεγράφη).

CXLI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΕΡΤΙΝΑΚΟΣ.

193 (5393) Μετὰ Κόμοδον ἐβασίλευσε Περτίναξ (Ἑλώϊος) μῆνας ς', μήτε τὴν γυναῖκα μήτε τὰ τέκνα εἰσαγαγὼν εἰς τὸν παλάτιον, ἀλλ' ἐάσας παρὰ τῷ πάππῳ διαιτᾶσθαι. (2) Καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

(3) Ἐπὶ αὐτοῦ Σύμμαχος, εἷς τῶν ἑρμηνευτῶν**, ἦν Ἑβραῖος, καὶ Πορφύριος*** φιλόσοφος ὁ κατὰ χριστιανῶν γράψας.

CXLII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΙΔΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Περτίνακα ἐβασίλευσε**** Δίδιος μῆνας δ'. (2) Καὶ ἐσφάγη ὑπὸ κουβικουλαρίων εἰς τὴν πηγὴν τοῦ παλατίου,

---

2. Ced. 441,13. Τοῦτον N. τις τῶν ὁ. α. ἀπ. ἐν λ. Strangulatus in aedibus Vestiliani. Eus. — 6. Ced. 441,8—10. Ἀφρικανὸς δέ φησιν ὁ χρονογράφος ὅτι ἐπὶ τούτου Κλ. Ced. ἐπὶ Κομόδου Leo. — ἐγνωρίζετο Leo, Ced.; Severi 1° et 11° Eus. — 7. Ced. 441,10; a. Severi 12° Origenes mirabilis Alexandriae puerili aetate agnoscebatur Eus. — 9. Ced. 441,11,12. — Severi 11° Musianus (?) noster scriptor agnoscebatur Eus. — 10. Ced. 441,4,5. — * καὶ μαχιχώτατος πάνυ Ced, μ. π. καὶ φ. Leo. — ὃν καὶ φ. Ced. ὃν φ. Leo. — 11. φονεῦσαι Leo, Ced. cf. Eus. Comodi a. 12°. — 14. μ. β' Glyc. Chr. Pasc. ἡμέρας πζ' (Jan. I—Mart. 28) Leo, Ced. 431,15—17. Capitolinus 15: m. II. d. XXV; Hier. et Cassiodorus: menses VI. — 15. εἰς τὸ π. ἐ. Ced. εἰς τὸ π. ἀγαγὼν Leo.— 16. Ced. 441,21. οὗτος Περτίναξ Ced. ὁ. Leo. — 18. Ced. 441,17 — 20. Ἐπὶ τούτου ὥς φησὶν Εὐσέβιος, ἦν ὁ Σ. Ced., ἐπὶ Περτίνακος Leo. — ** τῆς τῶν Ἑβραίων γραφῆς Ced. — Ἐβιωναῖος τὴν αἵρεσιν (ἦν) ἀλλὰ καὶ Leo. Ced. — *** ὁ Ced. — **** Ἰουλιανὸς Leo, Ced. 442,1. ἡμέρας ξς' Leo, Ced. (Mart. 28 — Iunii 1).

θεωρῶν τοὺς ἰχθύας, ψήφῳ τῆς βουλῆς, μεγάλα ἐπιβοώμενος· «τί γὰρ δεινὸν ἐποιήσα;» (3) Οὗτος ἦν φαυλότατος τοῖς ἔργοις καὶ τρόποις καὶ ἀνοσιουργὸς καὶ χρημάτων ἐραστής.

(4) Ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησαν Εὐγένιος καὶ Μακάριος. (5) Καὶ Σαβέλλιος ὁ Λιβυκὸς καὶ ἀθεώτατος αἱρετικὸς ἦν.

CXLIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΕΒΗΡΟΥ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Σευῆρος (ὁ Σεπτίμιος) ἔτη ιζ΄.* 193 (5393)
(2) Ὃς τὸν ἐν Βρεττανίᾳ νικήσας πόλεμον, ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης περιετείχισε τὴν νῆσον σταδίοις α· καὶ τὸ Βυζάντιον παραλαβών, τὰ τείχη αὐτοῦ καθεῖλεν· εἶχε δὲ** πύργους ζ΄, ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀχομένους καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκτῴαν θάλασσαν καθήκοντας, ὧν (93ᵃ) εἴτις ἐν ἑνὶ τῶν πύργων προσῆλθεν, οὐδεμία αἴσθησις τοῖς ἄλλοις ἐγίνετο· εἰ δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἐνεβόησεν ἢ λίθον ἐσάλευσεν, αὐτός τε ἤχει καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασι μετεδίδου τῆς ἠχῆς.

(3) Οὗτος καὶ τὸ Ζεύξιππον λουτρὸν ἔκτισε Βυζαντίοις καὶ τὸ πρῶτον κτίσμα τῷ ἱπποδρόμῳ παρέδωκε καὶ κυνήγιον καὶ θέατρον αὐτοῖς κατεσκεύασεν.

(4) Ἐπὶ τούτου Λεωνίδης ὁ πατὴρ Ὠριγένους ἐμαρτύρησεν (ἐπίσκοπος ὤν). (5) Καὶ Ὠριγένης ἐγνωρίζετο, ὅστις

---

1. Ced. 442,4,5· ὃς διὰ τὸ αἰσχρῶς βιοῦν καὶ ἀπανθρώπως ὑπὸ, τῆς βουλῆς θανάτῳ καταψηφισθεὶς ἐ. Ced. Οὗτος διὰ ταῦτα ἐ. ψ. τῆς β. κτλ. Leo. — 2. φ. δὲ ἦν τ. τρόποις καὶ τ. ἐ. ἀν. κτλ. Ced. 442,2 — 4. φ. τ. τρ. καὶ τ. ἐ. ἀν. κτλ. Leo. — 4. Ὁμοίως δὲ καὶ δύο πρεσβύτεροι Ἐ. καὶ Μ. Ced. 537,7 sub Iuliano passi. — 5. λοιμικὸς? sub Gordiano apud Ced. 451,14 ἐφ' οὗ Σ. ὁ αἱρεστιάρχης ἐγνωρίζετο.— * μῆνας η΄. Σέβ. δὲ ὁ αἱρετικὸς λέγεται Ced. 442,6,7; μ. η΄ Leo. — 8. Ced. 442,7 — 15. — Οὗτος Ced. Leo. — 9. εἰς θάλασσαν Leo, Ced.—οὗτος τὸ Β. Leo, Ced. — ** τὸ Βυζάντιον Ced. — 12. καὶ τούτων Leo, Ced. — 13. ἐν ἑτέρῳ πύργῳ Leo, Ced. — 15. ἠ. καὶ σιωπήσας τῷ δευτέρῳ μ. τῆς ἠ. καὶ οὗτος τῷ τρίτῳ καὶ ἑξῆς ὁμοίως Ced. ἠ. καὶ τῷ δ. καὶ τ. λ. πᾶσιν ἐφεξῆς μ. τῆς ἠ. Leo. — 17. Ced. 442,15—17. — 20. Περὶ Ὠριγένους, c. CXLIII tabulae codicis Monacensis 2, quae Pertinacem praetermiserat. Sev. a. 7 (200) Eus. II. 295, Ced. 441,20,21 ὁ τοῦ κακόφρονος Ὠ. π. ἐμ. sub Pertinace; ἐμ. δὲ κ. καὶ Λ. ὁ π. Ὠ. Leo. — 21. Ced. 442,21—445,7.

(Ὠριγένης) εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀκμάζων μεγίστην εἰς τὸν θεῖον λόγον σπουδὴν καταβαλλόμενος, οὐ μόνον* τοῖς πιστοῖς πρόξενος ὠφελείας ἐγίνετο μεγάλης, ἀλλὰ καὶ τῶν αἱρετικῶν οὐκ ὀλίγοις — ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παραλαβόντες δόγματα, ζηλωταὶ τῆς ἀληθείας ἐγίνοντο· ἐξ ὧν ὑπῆρχε διαφερόντως Ἀμβρώσιος, ἀνὴρ ἐπισήμων καὶ φιλολόγος, ὃς εἰς γνῶσιν τοῦ ἀνδὸς ἀφικέσθαι σπουδάσας, ἀπέστη τῆς Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἱρέσεως, πεῖραν τῆς ἐνθέου παιδείας αὐτοῦ ἀρκοῦσαν κτησάμενος. Πλεῖστοι δὲ** τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες, μεγίστην καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα μαθήματα τὴν ὠφέλειαν ἐκαρπώσαντο, — μέγας γὰρ παρ' αὐτοῖς ἐγνωρίζετο — παραδιδοὺς γεωμετρίαν καὶ ἀριθμητικὴν καὶ τἆλλα προπαιδεύματα· διόπερ οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' Ἕλλησι σοφῶν μαρτυροῦσιν αὐτῷ, μνήμην ἐν τοῖς ἰδίοις ποιούμενοι συγγράμμασιν ὡς διδασκάλου· καὶ γὰρ εὐφυὴς παιδόθεν ὑπῆρχε σφόδρα καὶ ζητητικὸς ἄγαν, οὗ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ τὸ τῆς θείας γραφῆς βούλημα πυνθανομένου, ὡς βαθύτερα διανοουμένου, ἐπέπληττεν ὁ πατὴρ (αὐτοῦ), μηδὲν ὑπὲρ*** ἡλικίαν παρ' ἑτέρων ζητεῖν· (νύκτωρ δὲ ἐπιστάς, εὕδοντος τὰ στέρνα ὡς θείου πνεύματος ἔνδον ἐν αὐτοῖς ἱερωμένου, κατεφίλει)**** καὶ τῆς εὐτεκνίας ἑαυτὸν ἐμακάριζεν. Ἁγνείαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην ἤσκησεν ἐκ νέου τοῦ σώματος, ὡς ὀβολοῖς δ' μόνον πρὸς διατροφὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀρκούμενος· καὶ μέντοι καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσι τοῦτο ποιῶν διετέλει· καὶ ἐπὶ ἐδάφους καὶ ψιαθίου ἐκάθευδεν καὶ ὀλίγον καιρὸν τῆς νυκτὸς ἀναπαυόμενος, τὸ πλεῖον ἀεὶ μελέτην τῶν ἱερῶν λογίων διήνυεν· (καὶ) ἐν τούτοις ἐπεκτεινόμενος, ἐπί τε ἀσιτίᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν ὑπωπιάζων, το-

1. Ἐπὶ τούτου ἤκμαζεν Ὠ. ὅς τις εἰς Ἀ. ὢν Cod. ἐπὶ τ. ἡ. καὶ Ὠ. ὃς ἐνέσπειρεν ἐπὶ τῆς γῆς πονηρὰ ζιζάνια καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἐπεδείξατο Leo. — 2. κατεβάλλετο Cod. — * γὰρ Cod. — τοῖς πίστεως cod. e seqq. — 3. μ. ἐγεν. Cod. — 4. παραλαμβάνοντες Cod. — 8. ἀ. π. Cod. — ** καὶ Cod. — 11. ἐκαρποῦντο Cod. — καὶ γὰρ παρ' ἀ. μ. ἐνομίζετο Cod. — 13. φιλοσόφων Cod. — αὐτὸν Cod. — 16. ὡς cod., ὃν — πυνθανόμενον Cod. — 17. βαθύτερον ἢ δ. Cod. — *** τὴν Cod. — 18. ἡ. περαιτέρω ζ. Cod. — καθεύδοντος Glycas 451.5 — 8. — **** ὃς Cod. — 21. ἐκ ν. τοῦ σ. ἡ. Cod. — δ' καὶ μόνοις Cod. scl. ne sexta quidem pars thaleri vel rubli argentei. — 22. δ. ἑκάστης ἡμέρας ἀρκεῖσθαι Cod. — 23. ψιάθῳ καθεύδων καὶ Cod. — 25. τὸν πλείονα εἰς τὴν μ. Cod. — 26. πιέζων Cod.

σοῦτον κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος ὡς ὁρᾶσϑαι παντελῶς αὐτὸν ἀπεσκληκότα. Οἴνου γὰρ καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος, ἀνατροπὴν τοῦ ϑώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν· ἔνϑεν τοί γε διαβόητος γενόμενος ὡς διαπρέπων ἔργῳ καὶ λόγῳ (καὶ) πολλοὺς Ἕλληνας τὴν εἰδωλομανίαν βδελύττεσϑαι παρασκευάσας. Πολλῆς οὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρεχούσης καὶ πολλῶν μακρόϑεν πρὸς αὐτὸν συῤῥεόντων, οὐ μόνον Ἕλληνας φιλοσόφους καὶ αἱρετικοὺς ἐλλογίμους πρὸς (τὴν) εὐσέβειαν εἵλκυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας χριστιανοὺς μᾶλλον στοιχειώσας ἐπεβεβαίωσεν. Ὃν ὁ προλεχϑεὶς Ἀμβρόσιος ἱκετεύσας πολλὰ καὶ παραβιασάμενος ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν παραστήσας αὐτῷ ζ', πλείους δὲ καλλιγράφους, ἑρμηνεῦσαι τὰς ϑείας γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε· καὶ ὁ μὲν τὴν δέουσαν χρείαν* παρεῖχεν· ὁ δὲ ἐπὶ σχολῆς γενόμενος, ὑπηγόρευε τοῖς ταχυγράφοις· καὶ οἱ καλλιγράφοι σὺν γυναιξὶν ἔγραφον, (οἱ ἐπὶ τῷ) καλλιγραφεῖν ἐξησκημένοι, πᾶσάν τε ϑείαν (93ᵇ) γραφὴν ἑρμήνευσεν ἐπὶ ἔτη ιη'. Λέγεται δὲ ὅτι ἑξάκις χιλίας βίβλους συνέταξεν. Τοσοῦτον γὰρ ζῆλον εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν ϑείων βιβλίων ὁ Ἀμβρώσιος ἐπεδείκνυτο, ὥστε τὴν πολλὴν αὐτοῦ σπουδὴν Ὠριγένης μαρτυρῶν γράφει πρός τινα λέγων· «Ὁ ἱερὸς Ἀμβρώσιος ὁ τῷ ϑεῷ γνησίως ἀνακείμενος πολλὰ προσαγορεύει σε, ὅστις νομίζων με φιλόπονον εἶναι καὶ πάνυ διψᾶν τοῦ ϑείου λόγου, ἤλεγξε τῇ ἰδίᾳ φιλοπονίᾳ τῷ πρὸς τὰ ἅγια μαϑήματα ἔρωτι, ὅϑεν ἐπὶ τοσοῦτόν με παρελήλυϑεν, ὥστε κινδυνεύειν ἀπαυδᾷν πρὸς τὰς αὐτοῦ προτάσεις· οὔτε γὰρ δειπνῆσαι ἔστιν εἰ μὴ ἀντιβαάλλοντας, οὔτε δειπνήσαντι ἔξεστι περιπατῆσαι καὶ διαναπαῦσαι τὸ σωμάτιον· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις φιλολογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαζόμεϑα· οὔτε μὴν ὅλην ἐπὶ ϑεραπείᾳ τοῦ σώματος τὴν νύκτα ἔξεστιν ἡμῖν κοιμᾶσϑαι, ἐπὶ πολὺ τῆς ἑσπέρας φιλολογίαις παρατείνοντες. Ἑῶ δὲ λέγειν καὶ τὰ ἕωϑεν μέχρι τῆς ϑ', ἔσϑ' ὅτε

2. ἀπεσκληκέναι Ced. — 3. γέ τοι Ced. — 5. βδ. παραπείσας καὶ μαρτυρίου στέφανον ἀνέδειξε, nota marginalis a secunda manu β. πείσας μ. στ. ἀναδήσασϑαι παρεσκεύασεν Ced. — 7. συῤῥυέντων Ced. — 8. ἑλκύσας cod. — 11. ἀ. π. Ced. — * αὐτῷ Ced. — 13. ὑπηγόρευσε Ced. — 14. βιβλιογράφοι Ced. — 17. λόγων Ced. — 20. ἱ. καὶ ϑεῷ γν. ἀν. Ἀ. Ced. — νομίζοντα cod. — 23. κινδ. ἅπαν cod. — 24. ἐ. ἡμῖν ἀντιβάλλουσιν Ced. — 25. δειπνησασι Ced. — τὰ σώματα Ced. — 28. φιλολόγοις π. cod. φιλολογίας παρατεινούσης Ced.

καὶ δεκάτης ὥρας· πάντες γὰρ οἱ θέλοντες φιλοπονεῖν τοὺς καιροὺς ἐκείνους τῇ ἐξετάσει τῶν θείων λογίων καὶ ταῖς ἀναγνώσεσιν ανατιθέασιν». Πᾶσαν τοίνυν ἑρμηνεύσας τὴν θείαν γραφὴν, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ξθ'.

(6) Περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς Παναρίοις λέγει· «Τοῦ μὲν Ἀμβρωσίου τὰ πρὸς τροφὰς αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὀξυγράφοις καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἐπαρκοῦντος, χάρτας τε καὶ τἄλλα ἀναλώματα, τοῦ δὲ Ὠριγένους ἔν τε ἀγρυπνίαις καὶ πολιτείᾳ ὑπερβαλλούσῃ καὶ σχολῇ μεγίστῃ τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος κάματον», καὶ «πᾶσαν τὴν καλουμένην τῶν ἑξαπλῶν πραγματείαν καὶ τῶν λοιπῶν ὁ ἀνὴρ μετὰ καμάτου πεφιλοτίμητο»· οὐ μόνον γὰρ τὰς ἐπισήμους (δ') ἐκδόσεις κατ' αὐτὸν συνήγαγεν, ἀλλὰ ε' καὶ ἕξ, κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Ἱεριχῷ περιτυχὼν ἔν τινι πίθῳ, ταῦτα συνέταξεν. Ἐπὶ ταὐτὸ οὖν πᾶσαν συναγαγὼν, διελὼν δὲ καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλαις μετὰ (καὶ) αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως, τὰ τῶν λεγομένων ἑξαπλῶν ἀντίγραφα, εὐφυῶς μάλα καὶ ἐπιστημόνως ἐκ πολυπειρίας κατεσκεύασεν.

«Ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος ἄσβεστον αὐτοῦ τὸ κλέος διέμεινεν· συμβέβηκε γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δραστήριον· καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοῖς καὶ ἀπωλείας πρόξενος γέγονεν· βουλόμενος γὰρ μηδὲν τῆς θείας γραφῆς ἐᾶσαι ἀνερμήνευτον, εἰς ἐπαγωγὴν ἑαυτὸν περιέβαλεν ἁμαρτίας, καὶ θανάσιμα ῥήματα ἐξηγήσατο». — Ἐξ αὐτοῦ γὰρ Ἄρειος τὰς ἀφορμὰς εἰλήχεν καὶ οἱ καθ' ἑξῆς ἀνόμοιοί τε καὶ ἀνόσιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. «Φάσκει γὰρ οὗτος τολμήσας* κατὰ τὴν ἀρχὴν**, ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁρᾶν τὸν πατέρα οὐ δύνα-

5. Ced. 445,7 — 447,16, Haer. II. 1,64. — 6. τροφὴν cod. — 6. ἐξαρκ. Ced. — χάρτην Ep. — 8. τῶν ἀναλωμάτων καὶ τοῦ Ὠ. Ep. Ced. — 9. καὶ πολειτείαις ὑπερβαλλούσαις Ced. om., Ep. — 10. τὸν κ. τὸν π. τῆς γ. δ. Ep. — 11. Ταύτην ὁμοῦ π. τὴν πρ. ὁ ἀ. μ. κ. π. Ep. πεφιλοτίμητ. cod. πεφιλοτίμηται Ced. — 12. κατὰ ταὐτὸν Ced. — ἀ. καὶ πέμπτην καὶ ἕκτην Ced. — 13. παρατυχὼν Ced. — 14. ταύτας Ced. — τἀυτὸν Ced. — πάσας Ced. — 15. ἀλλήλων Ced. — 16. ἀντίγρα cod. ἀντιγράφων Ced. — 18. τ. τὸ κλ. ἄσ. διήνυσε Ep. — 19. π. δρ. πτῶμα ἐξαίσιον καὶ μέντοι κτλ. Ced. π. εἰς μέγα πτῶμα ἐξ αὐτοῦ γὰρ τοῦ σκοποῦ β. μ. Ep. — 20 μ. ἐ. Ced. τῶν θείων γραφῶν Ep. Ced. — 21. ἀνεξήγητον Ced. — 22. ἐξ. ῥ. Ep. Ced. — 23. εἴληφεν Ced. — Glyc. 451,18; ἀνομοούσιοι Xylander. — * δῆθεν Ep. — ** λέγειν πρῶτον μὲν Ep. — 25. ὁ ὗς ὁ μ. Ep.

ται*, οὔτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον (τὸν υἱὸν)**, οὔτε οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα, οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους». «Καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱόν, ἀλλὰ κτίσμα, καὶ κατὰ χάριν λέγεσθαι υἱόν, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ψυχὴν προϋπάρχειν»*** καὶ τὰ ἑξῆς τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ.

Πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἑκάστην γραφὴν καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ διὰ προοιμίων εἰς ἤθη τε**** καὶ φύσεις ζῴων τε καὶ ἀλόγων εἴρηκε μέσος φερόμενος, πολλάκις χαρίεντα τὰ διη(94ª)γήματα· ὅσα δὲ περὶ πίστεως ἐδογμάτισε, τῶν πάντων ἀτοπώτερος εὑρίσκεται.

«Ἔδοξε δὲ (αὐτῷ) ἀσκητικὸν βίον ἐπανηρῆσθαι (τοιοῦτον, διὸ) τὸν θώρακα αὐτοῦ δι' ὑπερβολῆς ἀσιτίας τε καὶ σκληραγωγίας ἀνατραπῆναι)», «ἐπινενοηκέναι δὲ καὶ κατὰ τὸ σωμάτιον, οἱ μὲν***** ὅτι νεῦρον ἀποτετμηκέναι διὰ τὸ μὴ τῇ ἡδονῇ παρενοχλεῖσθαι, οἱ δὲ φάρμακον ἐπιτεθῆναι τοῖς μορίοις εἶπον****** καὶ ἀποξηρᾶναι· ἄλλοι δὲ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρουσιν, ὡς ὅτι [καὶ] βοτάνην ἰατρικὴν εὗρε μνήμης ἕνεκα». Οὗτος «πολλὰ λέγεται πεπονθέναι ὑπὲρ (τοῦ) Χριστοῦ», λόγιος ὢν σφόδρα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατεθραμμένος. «Φθόνῳ δὲ διαβληθεὶς (ὑπὸ τοῦ διωγμοῦ) πρὸς τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανίᾳ διαβολικῆς ἐπινοίας εἰς αἰσχρότατον ἄνδρα, φησίν, ἐπινοηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἐργατῶν*******. Αἰθίοπα γὰρ αὐτῷ παρασκευάσαν εἰς παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὁ

---

* ἀλλ' Ep. — 1. πμα τὸν ῦν Ep. ὁ. τὸν ῦν τὸ πν. τὸ ἁγ. Ced. — ** δύναται θεάσασθαι Ep. — 2. ὃ μὴν ἀ. Ep. — 4. πρς τοῦτον εἰσηγεῖται, κτιστὸν δὲ ἅμα βούλεται δὲ ὡς κ. χ. τὸν ῦν αὐτὸν καλεῖσθαι λέγειν Ep. ῦν λ. Ced. — *** καὶ τῶν δαιμόνων τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν καὶ τέλος τῆς κολάσεως Ced. Glyc, ἀγγέλους δὲ ταύτας εἶναι κτλ. Ep.— **** εἰς Ced.— 8. μέσης codex.— 9. χαριέντως διηγήσατο Ced. — 11. Ἐδ. δὲ καὶ ἀ. Ced. Ἐδ. γὰρ καὶ ἀσκητῶν Ep. — διὸ a prima manu codicis pro ὥστε cf. ἐπ. διὸ καὶ τὸν Ep. — 12. ἀ. φασί τινες ἀπὸ ὑπ. πολιτείας, ἀσ. τε καὶ ἀποχῆς ἐμψύχων πεπτωκέναι Ep.—13. ἐπ. ἑαυτῷ κατὰ Ep. καὶ κ. τὸ σ. ἐπ. τι Ced. ***** λέγουσι Ep.—14. μὴ ἡ. ὀχλ. Ep.—15. ἐπιθεῖναι Ep. ****** παρ' αὐτοῦ Ced.— 16. ἕτεροι δὲ καὶ ἀ. Ep. ἀναφέρειν τολμῶσιν Ep.— καὶ Ep. Ced.—β. τινὰ εὕρηκεν ἰ. Ep. — 19. Ἐπὶ πλεῖστον φθόνον διεβέβλητο, καὶ μᾶλλον τοῦτο παρώξυνε τοὺς κατὰ καιρὸν τότε τὴν ἐξουσιαστικὴν ἀρχὴν διέποντας κ. δὲ διαβολικῇ Ep.—20. ἐπενόησαν οἱ τῆς κακίας ἐργάται αἰσχρότητα τῷ ἀνδρὶ ἐπινοῆσαι εἰς π. δὴ τοῦ ἀ. σ. Ἀ. ἀ. παρασκευάσαι Ep. — αἰσχρότερον ἄνδρα φασὶν Ced. — ******* τοῦτον ὑπολαβεῖν Ced.

δὲ μὴ φέρων τὴν τοιαύτην βδελυρὰν ἐπίνοιαν, ἔῤῥηξε φωνὴν *, ἀμφοτέρων προτεθέντων αὐτῷ πραγμάτων»· «ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθωμολόγησε θῦσαι, βαλόντες ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ λιβανωτόν, εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκε· καὶ οὕτω τοῦ μαρτυρίου ἀποκριθεὶς ἀπελύθη καὶ ** τῆς ἐκκλησίας ἐξεώσθη». — Τὴν δὲ Ἀλεξάνδρειαν καταλιπὼν διὰ τὸ ὄνειδος, τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβεν. «Ἀνελθὼν δὲ εἰς *** Ἱεροσόλυμα, ὡς ἐξηγητὴς καὶ λόγιος προετρέπετο ἀπὸ τῆς ἱερατείας» «ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἰπεῖν—πρεσβύτερος γὰρ ἦν—καὶ πολλὰ καταναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἀναστὰς (καὶ ἀναπτύξας τὸ βεβλίον) καὶ μόνον τοῦτο εὑρών· «Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός· ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματος σου» ****· πτύξας τὸ βιβλίον ***** ἐκάθησε μετὰ κλαυθμοῦ καὶ δακρύων, πάντων ὁμοῦ συγκλαιόντων αὐτῷ.

(7) Εἰσὶ δὲ πολλὰ καὶ ἕτερα περὶ αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ᾀδόμενα διὰ τὸ πλῆθος τῆς γνώσεως αὐτοῦ καὶ συντάξεως τῶν βιβλίων ******, μὴ ἀκούων, ὡς ἔοικε τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος φάσκοντος· «Υἱὲ φύλαξον τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά», καὶ «Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, καὶ (ἡ) καρδία σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ******* ἐξενέγκαι λόγον ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἐν (τῷ) οὐρανῷ ἄνω καὶ σὺ ἐπὶ [τῆς] γῆς κάτω· διὰ τοῦτο ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι»· «εἰσὶ γὰρ λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα»· καί· «Μὴ γίνου δίκαιος πολύ»· «ἐστὶ ******** δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ»· καί· «Μὴ σοφίζου περισσά, μήποτε ἀσεβήσῃς». Ταύ-

---

1. τοσ. Ced. — τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἐπ. Ep. — * τῶν Ep. — 2. ἀ. πρ. Ced.— ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλως. — 3. κ. τοῦτο πρᾶξαι Ep.— βαλών τε cod. — χεῖρα Ced. Ep. — λίβανον Ced. Ep.—4. καθῆκαν Ep.—5. μ. ἀπὸ τῶν κρινάντων ἀπεβλήθη Ced. μ. ἀπὸ τ. κρ. ὁμολογητῶν τε καὶ μαρτύρων ἀπεβλήθη τότε Ep. — ** ἀπὸ Ep. — ἐξώθ. cod. — τοιοῦτος ἐξ. Ep. — 6. Ἀ. δὲ λιπὼν Ced. — Ἀν. γοῦν Ep. — *** τὰ Ep. — 7. καὶ ὡς 8. τοῦ ἱερατίου Ced. Ep. — προϋπῆρχε Ced; φασὶ γὰρ αὐτὸν καὶ πρεσβυτερίου καταξιωθῆναι Ep. sed. cf. Eus. H. E. VI. 19.—10. ἀναστὰς ἐπὶ πόδας τὸ β. μ. Ep. ἀν. καὶ τ. μ. τὸ ῥητὸν εἰπὼν Ced. Ps. L. 16.— **** καὶ cod.— ***** ἐπέδωκε καὶ Ep.—13. σὺν ἀ. κλ. Ep.—14. Ced. 447,16 — 19.— Ἐ. δὲ καὶ ἑ. τὰ π. Ced.— ****** ὅθεν καὶ συντακτικὸς ὠνομάσθη διὰ τὰ πολλὰ πεποιηκέναι βιβλία Ced. — 17. λέγοντος Ced. Ecclesiastes XII. 12. — φύλασσε τοῦ μὴ ποιεῖν Ced. — V. 2 ἡ om. ut Ced. — ******* μὴ cod. — 19. ἐξενεγκεῖν Ced. — πρὸ κρ. LXX. — 21. Eccl. VI. 11. — 22. ματαίοτητ. cod. ματαιότητος Ced. — 22. Eccl. VII. 15—17. — ******** γὰρ Ced. — 23. δικαιοσύνῃ Ced.

τας τοίνυν παραγραψάμενος τὰς ἱερὰς παραινέσεις καὶ παραγκωνισάμενος οὐδὲ τοῦ χριστοφόρου προσέσχε τῇ ἐννοίᾳ τε καὶ συνέσει ἐν τοῖς συντάγμασιν ὁ γὰρ ϑεσπέσιος Παῦλος ἐν παρασκευῇ λόγων παντοίων (δυνατώτατος ὢν, νοήμασί τε ἱκανώτατος γεγονώς, ὅς) οὐ πλεῖον τῶν βραχυτάτων ἐπιστολῶν γραφῇ παραδέδωκεν, καίτοι μυρία ἀπόῤῥητα λέγειν ἔχων, ἄχρις τῶν μέχρις οὐρανοῦ τρίτου φϑάσας ϑεωρημάτων, ἐπ' αὐτὸν δὲ τὸν ϑεοπρεπῆ παράδεισον ἁρπασϑεὶς καὶ τῶν ἐκεῖσε ῥημάτων ἀνεκφράστων ἀξιωϑεὶς ἀκοῦσαι. Καὶ μέντοι οὐδ' οἱ λοιποὶ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, ιβ' μὲν ἀπόστολοι, ο' δὲ μαϑηταί, καὶ ἄλλοι πρὸ τούτων μυρίοι, οὐκ ἄπειροι (94[b]) λόγων ἐτύγχανον· καὶ ὅμως οὖν ἐξ ἁπάντων τούτων τοῦ Κυρίου διατριβῶν* ὑπομνήματα Ματϑαῖος ἡμῖν καὶ Ἰωάννης μόνοι καταλελοίπασιν, οὓς καὶ ἐπάναγκες ἐπὶ τὸ γράφειν ἐλϑεῖν ἔχει λόγος, ὥσπερ (δὴ) καὶ Μάρκον καὶ Λουκᾶν ὕστερον. Διό** φησιν ὁ μέγας Μάξιμος· «Ὁ λόγους συγγραφόμενος ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέμνησιν συγγράφεται ἢ πρὸς ὠφέλειαν ἑτέρων ἢ καὶ ἄμφω ἢ (καὶ) πρὸς βλάβην τινῶν ἢ*** ἐπίδειξιν ἢ ἐξ ἀνάγκης».

(8) Νοσηλευϑεὶς δὲ Σευῆρος ἐτελεύτησεν****.

(9) Ἐπὶ Σευήρου Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τὴν Ἀρτέμωνος αἵρεσιν ἀνενεώσατο.

CXLIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΡΑΚΑΛΛΑ.

Μετὰ***** Σευῆρον (τὸν Σεπτίμιον) ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος, ὁ 210
υἱὸς αὐτοῦ ὁ Καρακαλλᾶς, καὶ Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ******. (5412)

(2) Καὶ σφάξας (τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὴν μητρυιὰν λαβὼν εἰς γυναῖκα καὶ κρατήσας ἔτη ζ', ἀνταναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων,

---

2. ϑεσπεσίου πρ. Παύλου τῇ Ced. — τὴν ἔννοιάν τε καὶ σύνεσιν cod. — 9. τρισμακάριος Π. Ced. — 4. παντοδαπῶν βραχυτάτας ἐπιστολὰς τῇ γ. Ced. — 6. ἐ. ἅτε τὰ μ. ὀ. τ. ϑεωρήματα ἐπιφϑ. Ced. — ἀναρπ. Ced. — 8. ἀν. ῥ. Ced. — ἀκ. ἀξ. Ced. — 10. οἱ δὲ Ced. — πρὸς τούτοις Ced. — 11. ἀπ. τῶν τοῦ Ced. — * τὰ Ced. — 14. κατέχει Ced. — ** δὴ Ced. — *** πρὸς Ced. — 18. Ced. 442,18—20. — **** ἐν πολέμῳ Leo, Οὗτος ὁ Σ. ἐν πολέμοις σχολάζων νόσῳ τελευτᾷ καταλιπὼν παῖδας τρεῖς. Ced. — 19. Ced. 442,17. — 22. Ced. 448,20. — ***** δὲ Ced. — Ἀ. ὗς Σεβήρου καὶ Ced. — ****** μῆνας β' Ced. ἔτη ς', μ. β'. Leo. cf Spart. 9: imperavit a. VI. — 24. Ced. 448,21,22.

αὐτός) τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς κατέσφαξεν.

(3) Σαραπίων δέ τις μαθηματικὸς ἔλεγεν, ὡς τεθνήξαντα Ἀντωνῖνον καὶ Μακρῖνον αὐτὸν διαδέχεσθαι, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν* δακτύλῳ παρεστῶτα μετὰ τῆς συγκλήτου. Ὁ δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συνῆκε τῷ προσώπῳ Μακρίνου, ἀλλ' ἕτερον τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθῆναι. Ὁ δὲ Μακρῖνος ἐσπούδαζε τὸν Ἀντωνῖνον προκαταλαβεῖν, καὶ τοῦ Ἀντωνίνου ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθόντος ἐν κυνηγίῳ εἰς ἀπόπατον, ἑκατόνταρχον ἀποστείλας, τοῦτον τῷ ξίφει ἀνεῖλεν, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· «Ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτως κἀγώ σε».

(4) Ἐπὶ αὐτοῦ Ὠριγένης διάφορα συγγράματα καταλέλοιπε μετὰ καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων σημειώσεως, τὰ λεγόμενα ἑξαπλᾶ.

CXLV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΚΡΙΝΟΥ.

217 (5419) Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρῖνος** ἔτος α΄, μῆνας β΄.

(2) Εὐτυχιανὸς δέ τις προλαβὼν τὸν Ἀβῖτον ὡς Ἀντωνίνου υἱὸν*** μοίχειον, περιέθηκε διάδημα καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν· καὶ δοὺς χρυσίον τοῖς στρατιώταις συνέβαλε πόλεμον μετὰ Μακρίνου· καὶ ἡττηθεὶς Μακρῖνος ἔφυγε καὶ ἀπεσφάγη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

---

1. μρς ἐμονάρχησεν ἔτη ς΄ Ced. Οὗτος τὸν ἴδιον ἀδ. ἐν τῳ κ. τῆς μ. ἀπεσφ. Leo. — 3. Ced. 448,22—449,8 Σερ. — τεθνήξεται οὐχ εἰς μακρὰν Ἀντωνῖνος καὶ Μακρῖνος ἀ. διαδέξεται Leo, Ced. — 5. αὐτῷ Leo. — * τῷ Ced. — 7. τὸ πρόσωπον Ced. — 8. ἐσπούδασε Ced. — 9. ὃν ἀπὸ τοῦ ἱ. κατελθόντα Ced. — 17. Ced. 449, 11.— ** ὃς ἦν τὸ γένος Μαῦρος Καππαδόκης ἔτη ή Ced. sed cf. Victorem, Eutropium Lampridium: XIV menses (217 Ap. 11—218 Iunii 8). — 18. Ced. 449,12. — παραλ. Leo, Ced. — *** ὄντα Ced. — 21. ἡττηθ. (ἡττήθη) M. καί γε καὶ ἀπ. cod. — υἱῶν Leo.

CXLVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΒΙΤΟΥ.

Μετὰ Μακρῖνον ἐβασίλευσεν Ἀβῖτος ὁ Ἡλιογάβαλος ἔτη γ', μῆνας ϑ' *. 218 (5420)

(2) Οὗτος γυναικώδης ἦν, ὥστε Ἱεροκλέα ἔννομον αὐτοῦ ἄνδρα ποιῆσαι.

(3) Ἐσφάγη δὲ διὰ τὰς ἀκαϑαρσίας αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ἐξάδελφος αὐτοῦ.

(4) Ἀβῖτος τὸν ἰατρὸν παρεκάλεσε διφυῆ αὐτὸν δἰ ἀνατομῆς ποιεῖν ἐμπροσϑίου.

CXLVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἀντωνῖνον τὸν καὶ Ἀβῖτον ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας ** ἔτη [ι]γ', μῆνας η' καὶ ἐσφάγη σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ (Μαμαίᾳ ἐξ ἐπιβουλῆς Μαξίμου στρατηγοῦ). 222 (5424)

(2) Ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε λιμὸς ἐν Ῥώμῃ, ὥστε *** κρεῶν ἀνϑρωπίνων αὐτοὺς ἅψασϑαι.

(3) Οὗτος στρατεύσας κατὰ Περσῶν ἡττήϑη κατὰ κράτος καὶ καταφρονηϑεὶς ἐσφάγη, (καὶ προεβάλοντο οἱ στρατιῶται Μαξιμῖνον).

(4) Μαμαία ἡ Ἀλεξάνδρου μήτηρ ϑεοσεβὴς ἐτύγχανε καὶ τὸν Ὠριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβουσα μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτήν, τοῦ διδαχϑῆναι τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον· (διὸ καὶ εἰρήνη πολλὴ ὑπῆρχε ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις δἰ αὐτῆς).

---

2. Ced. 449,17—19.—Γαλβαλᾶς cod. — * ἡμέρας δ' sed potius subtrahendi sunt dies IV ab 8º. Iunii 218 ad quartum Martii 222.—4. Ced. 449,20—22 γ. δὲ ὢν τοσοῦτος ἦν πρὸς τὸ της ἀσελγείας πάϑος διακείμενος ὥστε καὶ τὸν Ἱερ. — 6. Ced. 450,1. — 8. Ced. 449,22 e Dione 79. XXIV. 16. — ἠντιβόλει Leo, Ced. — ἐντομῆς Ced. τομῆς Leo, sed. Dio: ἀνατομῆς. — 9. ἐμπροσϑίας Ced. om. Dio. — Ced. 450,3, 6,7? — ** υς Ced. — 14. Ced. 450,4,5. — *** καὶ Ced. — ἀ. ἀν. Ced. Leo. — 16. Ced. 450, 5—7. — ἐκστρ. Ced. Leo. — 17. κατ. σφάττεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ced. — 19. Ced. 450,7—9 ἥτις καὶ χριστιανὴ ἐτ. Ced. — 20. διατρίβοντα Ced. Leo, — 21. ἑ. δ. τὸ κ. χν̃ μ. ϑ΄λουσα Ced.

(5) Ἐφ' οὗ Νάρκισσος, ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ βαπτίζειν, ἐλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσε ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι, καὶ εὐξάμενος ἔλαιον πεποίηκεν.

CXLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΞΙΜΙΝΟΥ.

237 (5437) Μετὰ Ἀλέξανδρον ἐβασίλευσε Μαξιμῖνος ἔτη ς'. Οὗτος ποιμὴν ὢν καὶ μετὰ ταῦτα στρατιώτης γεγονὼς*, ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς (95ᵃ) προεβλήθη βασιλεύς.

(2) Μετὰ δὲ ταῦτα ἐσφάγη δολίως παρὰ (Πουπίνου) Μαξίμου καὶ Βαλβίνου.

(3) Οὗτος κακῶς τῷ Ἀλεξάνδρου οἴκῳ χρησάμενος, διὰ τὸ τοὺς χριστιανοὺς τιμᾶν ὁ Ἀλέξανδρος, διωγμὸν μέγαν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἤγειρεν.

(4) Ἐφ' οὗ Λαυρέντιος καὶ Κυπριανὸς, Βαλβῖνος, Εὐλάμπιος καὶ Εὐλαμπία καὶ ὁ ἅγιος Σώζων ἐμαρτύρησαν.

CXLIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΟΥΠΙΝΟΥ.

238 Mart. Iun. Μετὰ Μαξιμῖνον ἐβασίλευσε Πουπῖνος Πουπλιανὸς μῆνας γ'.

(2) Τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ ἀπεσφάγησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

(3) Ὁμοίως καὶ Γορδιανὸς ὁ γεγονὼς Καῖσαρ παρὰ Μαξιμίνου καὶ αὐτὸς βασιλεύσας ἀνῃρέθη, ὡς κωλύσαντος Φιλίππου τοῦ ἐπάρχου τὸν σῖτον διακομισθῆναι τῷ στρα-

---

1. Ced. 450,9 — 12. — 3. καὶ οὕτως προσευξάμενος εἰς ἐ. μετέβαλε Ced. — 5. Ced. 450,13 — 16. M. ἐβ. ἔτη ς' ut Leo. — 6. ὢν πρότερον εἶθ' οὕτως στ. Ced. — * καὶ μετὰ ταῦτα στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου δι' ἀνδρίαν σώματος καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν Ced. Leo. — 7. προεχειρίσθη Ced. — 8. Ced. 450,18—20 ἐπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιούργου γνώμης τὸ τέλος εὕρατο σφαγεὶς δ. π. M. καὶ B. — 10. ὅς ἔχθει τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον πολλοὺς χριστιανοὺς ἔχοντα καὶ τιμῶντα δ. ἤ. μ. κ. χ. Ced. 450, 16—18. — 13. Ced. 451,2,3. sub Gordiano: Βαβύλας, Δ. K. καὶ Εὐγένιος γέγονεν ἐπίσκοπος Βυζαντίου ἔτη κε'. — 16. M. Βαλβῖνον ἐβ. Πουπλιανὸς μ. β' καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ Ced. 451,5,6. — 17. De Balbino et Gordiano Leo, Ced. — 19. Ced. 450, 22 — 451,2. ὁ δὲ Γ. προεγέγονει K. π. M. Φίλιππος δὲ ὁ ἔπαρχος τὸν σ. δ. τῷ στ. ἐκώλυσεν.

τῷ. Οὗτος δὲ (ὁ Φίλιππος) ἦν (ὁ) πατὴρ τῆς ἁγίας· Εὐγενίας.

(4) Ἐπὶ Μαξίμου καὶ Γορδιανοῦ Ἀφρικανὸς ὁ συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο.

[CL]. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΛΒΙΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Πούπλιον ἐβασίλευσε Βαλβῖνος Ἰουνίωρ μῆνας γ', ὃς 238 Mart.
πρῶτος ἐποίησε κανδιδάτους καὶ προτήκτορας· καὶ τὸ τάγμα τῶν σχολαρίων συστησάμενος ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἰουνιώρων εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα.

CLI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΟΡΔΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Βαλβῖνον ἐβασίλευσε Γορδιανὸς**, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ς'. 238 Mart.
καὶ ἐν (τῷ) πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ καὶ μηροκλασθεὶς ἀπέθανεν. (5440)

(2) Μετὰ Γορδιανὸν ἐβασίλευσε Ἰουνίωρ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη β' καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανε.

(3) Ἐφ' οὗ Ἑβραῖός τις χριστιανοῖς συνοιδοπορῶν ἐν ἐρήμῳ τόπῳ (ἐν Συρίᾳ) καὶ ἀῤῥωστήσας, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτὸν κινεῖσθαι παντελῶς, συνεβουλεύσαντο οἱ σὺν αὐτῷ χριστιανοὶ μετὰ πολλῶν δακρύων καταλεῖψαι αὐτὸν, ὑφορώμενοι μὴ καὶ αὐτοὶ συνδιαφθαρῶσιν ἐκ τῆς ἀνυδρίας τοῦ τόπου καὶ ἐρημίας. Οὓς ἰδὼν ἀπιέναι μέλλοντας ὁ Ἰουδαῖος ἤρξατο μετὰ κλαυθμοῦ πρὸς αὐτοὺς λέγειν· «Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ κατελθόντα ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ μέλλοντα κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, μὴ ἐάσατέ με ἀποθανεῖν Ἑβραῖον, ἀλλὰ βαπτίσατέ με,

---

* μάρτυρος Cod. Leo. — 4. Μάξιμος B. καὶ Γορδιανὸς μῆνας β' καὶ ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν Ced. 450,21—22.—Ποπλίου?—M. δὲ τοῦτον (Βαλβῖνον) ἐβ. Ced. 451, 7—10. ΚΗ' Slav.—11. Ced. 451,11,12.—** ὁ Ced.—δ' Ced. sed A. Victor. XXVIII. 1. Gordianus nepos Gordiani anos sex. — 12. θλασθεὶς τὸν μηρὸν Ced. — 13. βασιλεία Ἰουνίωρος Ced. 451,13,14. — Βαλβῖνον cod. — Ἰούνωρ cod. Οὐνίωρος Ced.—15. Περὶ τοῦ βαπτισθέντος Ἰουδαίου μετὰ τῆς ψάμμου, rubrica cod. Ced. 439,21 — 440,19 de Veri tempore, in quod propter distinctionem inter laicos et ordinibus sacris insignitos haec minus quadrant; accedit, quod ep. Alexandriae Dionysius nonnisi in annos 249 — 265 cadit; Glyc. sub Philippo refert. — σ. χρ. Ced. — κατὰ τὴν ἔρημον καὶ ἀῤῥωστίᾳ συσχεθοὶς Ced. cetera breviora exhibens.

καὶ οὕτως ἀπέλθατε». Οἱ δὲ φασίν· «Οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν τοῦτο ποιῆσαι κοσμικοῖς οὖσι καὶ χειροτονίαν μὴ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ὕδωρ ἔστιν ἐνταῦθα, καθὼς ὁρᾷς». Ὁ δὲ μᾶλλον ἐπέμενε τοῖς αὐτοῖς ὅρκοις ἐκβιαζόμενος αὐτοὺς καὶ καταχρίνων. Ἐν πολλῇ οὖν ἀπορίᾳ γενόμενοι, εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς λοιπούς· «Ἐγείρατε αὐτὸν καὶ ἐκδύσατε». Καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου τοῦτον ὀρθώσαντες καὶ ἀποδύσαντες, ἐκεῖνος τὰς χεῖρας αὐτοῦ ψάμμου πλήσας, κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰουδαίου λέγων ἐκ τρίτου· «Βαπτίζεται Θεόδωρος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος» (ἀποκρινομένων τῶν ἄλλων καθ' ἕκαστον ὄνομα τὸ ἀμήν). Καὶ παραχρῆμα τοσοῦτον ἐνίσχυσεν ὥστε * σὺν πολλῇ προθυμίᾳ καὶ εὐῤῥωστίᾳ βαδίζειν μετ' αὐτῶν. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ταῦτα διηγησάντων τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Διονυσίῳ καὶ τοῦτον ἐκθαμβησάντων, εὐθὺς πάντα τὸν κλῆρον συναθροίζει καὶ ἀνατίθεται αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα, εἴτε ἄρα ἐλογίσθη τῷ Ἰουδαίῳ εἰς βάπτισμα ἡ τῆς ψάμμου ἐπίχυσις εἴτε οὔ; Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον· «Ἐλογίσθη, μαρτυρούσης τῆς ἀθρόας αὐτοῦ ὑγιείας»· οἱ δὲ οὐ παρεδέχοντο διὰ τὸ μὴ τοιαύτην ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν παράδοσιν καὶ μάλιστά γε τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Νικόδημον εἰρηκότος· «Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, (95ᵇ) οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Τούτων τοίνυν καὶ ἑτέρων λαληθέντων, ἔδοξε τῷ ἁγίῳ Διονυσίῳ βαπτισθῆναι αὐτόν, καὶ ἀποστείλας αὐτὸν εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐβάπτισεν· τὸν δὲ προβαπτίσαντα αὐτὸν διὰ τῆς ψάμμου, ἄξιον αὐτὸν ὑπάρχοντα, διάκονον ἐχειροτόνησεν. Εἰκότως οὖν καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ἀπαριθμήσας τὰ βαπτίσματα πάντα φησίν· «Ἐβάπτισε Μωϋσῆς· (ἀλλ') ἐν ὕδατι καὶ πρὸ τούτου ἐν νεφέλῃ καὶ (ἐν) ** θαλάσσῃ». — «Ἐβάπτισε καὶ Ἰωάννης, οὐκέτι μὲν ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ ἐν ὕδατι μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς μετάνοιαν» — «Βαπτίζει καὶ Ἰησοῦς, ἀλλ' ἐν πνεύματι· τοῦτο ἡ τελειότης». Οἶδα δὲ καὶ τέταρτον βάπτισμα, τὸ διὰ μαρτυρίου καὶ ἅματος»· — «οἶδα *** καὶ ε΄ (ἔτι), τὸ διὰ δακρύων». — Οὐκοῦν

---

3. ἔχοντας cod. — 6. γενομένων? — 9. ἐπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τρίτον λέγων Cod. — * αὐ? — 14. συζητήσεως παρὰ τοῦ πάπα Διονυσίου γενομένης περὶ τούτου Cod. — διηγησάμενοι—ἐκθαμβήσαντες cod. — 20. Io. III. 5. — 27. Or. 39, 634 C.— ** τῇ cod.—31. Ὁ. καὶ Gr.- *** δὲ cod. ε΄. ἔτι τῶν δ. Gr. ε΄ τὸ τῶν δ. Cod.

δικαίως οὐ παρεδέξαντο καὶ λίαν ἁρμοδίως ἐκεῖνο τὸ βάπτισμα. (Ποῖον γὰρ ἐνταῦθα ἐβαπτίσατο, ἵνα ὡς βέβαιον καὶ θεῖον κυρωθῇ; Ποῦ νῦν εἰσὶν οἱ κοσμικούς τινας καὶ γυναῖκας λέγοντες βαπτίσαι ποτὲ κατὰ περίστασιν, μὴ παρόντος ἱερέως καὶ εἰς βάπτισμα θεῖον καὶ τέλειον αὐτοῖς φιλονεικοῦντες, μᾶλλον δὲ τερατολογοῦντες καὶ βλασφημοῦντες ἐκ πολλλῆς ἀγνωσίας καὶ αὐθαδείας, μηδὲ τῆς ἱερᾶς τῶν ἀποστόλον διδασκαλίας καὶ παραγγελίας ἀκούοντες τῆς λέγουσης· «Οὐκ ἐπιτρέπομεν λαϊκὸν ποιεῖν τι τῶν ἱερατικῶν, οἷον θυσίας ἢ βάπτισμα ἢ χειροθεσίαν ἢ εὐλογίαν μικρὰν ἢ μεγάλην»· καί· «Οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ θεοῦ· διὰ γὰρ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἐπισκόπου δίδοται ἡ τοιαύτη ἀξία. Ὁ δὲ μὴ ἐγχειρισθεὶς ταύτην, ἀλλ' ἁρπάσας καὶ τυραννήσας αὐτὴν ἑαυτῷ, τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ Σαοὺλ καὶ Ὀζίου ὑποστήσεται». Οὐ μὴν δὲ, «ἀλλ' οὐδὲ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς ἐπιτρέπομεν βαπτίζειν, οἷον διακόνοις ἢ ἀναγνώσταις ἢ ψάλταις ἢ ὑπηρέταις, ἀλλ' ἢ μόνοις ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις, ἐξυπερητουμένων αὐτοῖς τῶν διακόνων — οἱ δὲ τολμῶντες τοῦτο, τῶν Κορητῶν ὑποίσουσι τὴν δίκην — καὶ μέντοι οὐδὲ πρεσβυτέροις χειροτονεῖν διάκονον ἢ διακόνισσαν ἢ ἀναγνώστας ἢ ὑπηρέτας * ἢ πυλωρούς ἀλλ' ἢ μόνοις τοῖς ἐπισκόποις. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τάξις ἡ ἔννομος ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεάρετος ἁρμονία καὶ κατάστασις». Μάτην οὖν ἐρεσχελοῦσιν ἢ, τόγε ἀληθέστερον εἰπεῖν, θεομαχοῦσιν οἱ τὰ τῆς ἱερωσύνης χαρίσματα καὶ ἐνεργήματα κοσμικοῖς ἀνδράσι καὶ γυναιξὶν ἀπονέμοντες ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων καὶ πειθομενοι τῇ ματαιολογίᾳ καὶ φλυαρίᾳ τῶν μηδὲ ὅτι ποτέ ἐστιν ἱερωσύνη καὶ διαφορὰ κοσμικοῦ τε καὶ ἱερέως πάμπαν εἰδότες.)

CLII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΛΛΙΑΝΟΥ.

Μετὰ Ἰούνωρον ἐβασίλευσε Ἰουστιλλιανὸς ἔτη β' καὶ φλεβοτομηθεὶς ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐν τῷ καθεύδειν καὶ λειποθυμήσας ἀπέθανε.

---

8. Τοῦτο εἴρηται ἐν τῷ γ' βιβλίῳ τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων. C. 10. et 11.—14. 2 Chr. XXVI.—15. ὁ. ἀν. ἢ ψ. ἢ πυλωροῖς ἢ ὑπ. C.—17. ἐξυπερητουμ. ἁ. τοῖς διακόνοις cod. — * ἢ ᾠδοὺς C. — 20. ἀλλὰ μ. C. — 23. αἱρεσιολογοῦσι? — 29. Ced. 451,17 — 19. Marci (Philippi) annos III huic Hostiliano praemittens.—30. ἐν τῷ κ. ἐξ. τὸ ἁ. Ced.

CLIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

244
(5445) Μετὰ Ἰουστιλλιανὸν ἐβασίλευσε Φίλιππος (σὺν υἱῷ αὐτοῦ) ἔτη ε'. Οὗτος γνησίως ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν, συνέσει καὶ ἐπιεικείᾳ κεκοσμημένος· ὡρμᾶτο δὲ ἀπὸ Βόστρων.

(2) Κτίσας δὲ πόλιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐκάλεσεν αὐτὴν ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Φιλιππούπολιν.

(3) Οὗτος σπονδὰς εἰρηνικὰς (96ᵃ) ἐποίησε μετὰ Σαπώρου, τοῦ Περσῶν βασιλέως, [ὃς ἐθαυμάζετο ἐπὶ] μεγέθει σώματος· μέχρι γὰρ ἐκείνου* οὐκ ἦν ἄνθρωπος τοιοῦτος
251 φ[ανερωθείς.
(5452) (4) Ἀνηρέθη δὲ ἅμα] τῷ υἱῷ (ὁ Φίλιππος) ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ χριστιανῶν ὑπὸ Δε[κίου], (ὃς καὶ κατέσχε τὴν βασιλείαν ἔτη β'.

(5) Ἐπὶ τούτου διωγμοῦ μεγάλου [γεγονότος], πολλοὶ ἐμαρτύ-
253 ρησαν.
(5454) (6) Τοῦτον διαδέχεται Γάλλος καὶ Βολοσιανὸς ἔτη β'.

CLIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΥ.

255
(5456) Τούτους Οὐαλλεριανὸς καὶ Γαλλιανὸς διαδέχονται ἔτη ιε'.

(2) Μετὰ δὲ Φίλιππον ἐβασίλευσε** Οὐαλλεριανὸς ἔτος α' καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ***.

CLV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΟΙΜΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ.

Ἐφ' οὗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ θεοῦ ὀργὴν μεγάλην ἐκπέμψαντος, λοιμώδης νόσος τὸ ἀνθρώπινον γένος διέφθειρεν (εἰς

---

2. Ced. 451,20—22. — 3. ζ' Eus. Ced. — ὃς ὑπῆρχε τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως σπουδαστής συν. Ced. — 4. Βόστρας Leo, Ced. cum seqq. conjungentes, sed Βόστρων Zon. — 5. Ced. 451,22,23· τῆς Εὐρώπης ἔνθα καὶ π. ὠ. ὀνομάσας ἀ. Φ. — 7. Ced. 451,23—452,2.—ἐποίει Ced.—Σ. β. Π. Ced.—* τοῦ χρόνου Ced. Leo.—9. τηλικοῦτος ἀν. οὐκ ὤφθη Ced. Leo, Glyc. — 10. φ. codex mutilus in angulo hujus folii superiori.— 11. Ced. 452,2,3.—υἱῷ ὑ. χ. κατὰ Δ. ἀγ. Ced. — 19. Ced. 452,4. — ** Δέκιος cod. — *** αὐτοῦ Ced. — 22. Ced. 452,4 — 12 quum pestis fuerit sub Gallo et Volusiano a. 253 (Ced. 452,19—23), sub Decio (Eus. II. 209).

ἐξάλειψιν)· ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ἀτμοί τινες ἀνήεσαν· καὶ πρὸς τούτοις ἄνεμοι καὶ αὖραι τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἀνιμήσεις ἀνέπνεον, ὡς νομίζειν νεκρῶν ἰχῶρας εἶναι τὰς δρόσους. Συνεχῶς οὖν ἐκ τοῦ τοιούτου λοιμοῦ τὴν γῆν συνεῖχε βαρέα καὶ ἀνίατα νοσήματα, ὡς ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων τὸν ὄλεθρον· θρῆνοί τε καὶ οἰμωγαὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀλλυμένων ἐγίνετο πανταχοῦ καὶ οὐδὲν τῶν ἐπὶ θανάτου τῶν πρωτοτόκων Αἰγύπτου ἀπολειπόμενον· οὐ γὰρ ἦν οἰκία, ἐν ᾗ οὐκ ἦν τεθνηκὼς ἀπώζων· καὶ οἱ μὲν τῶν ἐθνῶν ἀπηνεῖς ἄνθρωποι τὴν τοῦ νοσήματος ἐκτρεπόμενοι βλάβην καὶ τὴν τοῦ θανάτου μετάδοσιν, ἀτάφους καὶ ἡμιθανεῖς ἔῤῥιπτον τοὺς ἀνθρώπους, οὐ συγγενῶν, οὐ φίλων, οὐκ ἄλλων τινῶν ἐγγυτέρων φειδόμενοι, εἰ καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὸν ὄλεθρον οὐκ ἐξέφυγον. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἀπαραφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας θεραπεύοντες (καὶ τοῦ πάθους μεταλαμβάνοντες, τοῦ βίου ἀπηλλάττοντο· ἄλλοι δὲ ἑτέρους νοσοκομίσαντες καὶ ἀνεθῆναι τῆς νόσου ποιήσαντες, ἀπεγένοντο) εἰς αὐτοὺς τὸν ἐκείνων θάνατον ἐπισπασάμενοι.

CLVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΛΛΟΥ.

Μετὰ δὲ Οὐαλλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος, υἱὸς αὐτοῦ, μῆνα 253 (5454)
ἕνα· (2) καὶ ἐσφάγη καθεύδων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικός.

CLVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΕΚΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Γάλλον ἐβασίλευσε Δέκιος ἔτη β' καὶ ἐσφάγη (ἐν 251 (5452)
τῷ πολέμῳ σὺν τοῖς αὐτοῦ παισὶν) ὑπὸ Σκυθῶν ὑποθήκαις

3. ἀπέπνεον Ced. — 4. συνεχεῖς Ced. — ἐκ τούτου λοιμοὶ Ced. — συνεῖχον καὶ Ced. — 5. ν. καὶ ἀπ. Ced. — 6. ὀλ. ὥστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων ἀτάφους ὑπολιμπάνεσθαι — μετεδίδοτο δὲ ἡ νόσος αὕτη ἀπό τε εἱμάτων καὶ ψιλῆς θέας· οὐ γὰρ Ced. — 8. τ. οὐκ ἦν Ced. — 9. καὶ οἱ μὲν φόβῳ τοῦ μὴ μεταλαβεῖν τῆς νόσου, ἀτάφους εἴων τοὺς τεθνηκότας, οἱ εὐσεβέστεροι δὲ ἀπ. Ced. — 17. τὴν νόσον ἐπεσπῶντο καὶ σὺν ἐκείνοις ἢ μετ' ἐκείνοις τὸν βίον μετήλλαττον Ced. — 19. Ced. 432, 13. — Γ. καὶ Βουλουσιανὸς ἔτη β', μ. η'. Ced. Rus. — 20. Ced. 433,3. — 22. Ced. 433,6,20—24, Λ' Slav. — ἀνηρέθη δὲ Δ. ὑπὸ Ced.

Γάλλου (καὶ Βολοσιανοῦ) ἐν τέλματι ἀποπνιγέντες, ἀξίαν τιμωρίαν τῆς ἑαυτῶν θηριωδίας εὑρόντες, ὡς μηδὲ μέρος τι τῶν σωμάτων αὐτῶν εὑρεθῆναι.

(2) Ἐπὶ τούτου ἦν Κλήμης ὁ στρωματεὺς, Ἀφρικανὸς καὶ Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς) καὶ Ναυάτος πρεσβύτερος, ὃς τοὺς ἐπιθύσαντας καὶ μετανοοῦντας οὐκ ἐδέχετο.

(3) Ἐπὶ Δεκίου ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἐμαρτύρησε καὶ οἱ ζ' παῖδες οἱ ἐν Ἐφέσῳ καὶ (οἱ δ' ἐν Κρήτῃ), Βαβύλας Ἀντιοχείας καὶ Φλαυιανὸς Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας ἐμαρτύρησαν (καὶ ἄλλοι ἀναρίθμητοι)· καὶ Ἐλκεσαῖος ὁ αἱρεσιάρχης ἐγνωρίζετο.

(4) Οὗτος (ὁ Δέκιος) ἐθέσπισεν ἐν Ῥώμῃ τὰς χριστιανὰς γυναῖκας μὴ ἐξεῖναι κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, οἰόμενος διὰ τῆς νομιζομένης αἰσχύνης ταύτης εἰς εἰδωλολατρείαν (αὐτὰς) ἑλκύσαι· αἱ δὲ μᾶλλον (προθύμως) ἀκατακάλυπτοι προῄεσαν * (96[b]) ὅθεν ἄχρι τοῦ νῦν αἱ [μὲν ἀκριβεῖς χριστιανῶν γυναῖκες ἀκατάλυπτοι προέρχονται, αἱ δὲ] Ἰουδαῖαι καὶ ἄπιστοι κατακαλύπτονται.

CLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ.

253 (5476) Μετὰ δὲ Δέκιον ἐβασίλευσεν [Αἰμιλιανὸς ἔτος α'] καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ.

CLIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΑΛΛΙΗΝΟΥ ΚΑΙ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΥ.

253 (5476) Μετὰ Αἰμιλιανὸν ἐβασίλευσε [Γαλλιηνὸς ἔτη ιε'] καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ.

---

1. ἐν πάλματι cod. — ἀποπνιγεὶς μετὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ ὡς μ. τὰ σώματα ἀ. ἑ. ἄξιον τῆς θ. ἀ. τὸν θάνατον εὑράμενοι Ced. — 5. Ced. 453,17 — 19. — 6. ἐπ. ἐν διωγμῷ μ. οὐκ ἐδ. Ced. — 7. Ced. 453,7,15—20. — K. καὶ ἡ ἁγία Ἰουστῖνα ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ ἐν Ἐ. ζ' π. καὶ πλῆθος ἁγίων πολύ. — 12. Ced. 453,9—15. — * δόξαν ἡγούμεναι τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ δοκοῦσαν ἀτιμίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, quum verbis ὅθεν ἄχρι τοῦ νῦν αἱ Ἰ. καὶ ἄ. solis locus sit in angulo folii decerpto. — 19. [ΛΒ' Slav.] Ἀ. ἐβ. Ced. 454,1. — μηνᾶς δ' Leo cum Victore. — ἐν τῷ παλατίῳ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Ced. — 22. Ced. 454,9. Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλλιῆνος Leo, Ced. — 23. ὑπὸ στρατιωτῶν πλησίον Μεδιολάνων Ced.

(2) Ἐφ' οὗ Ἀρτέμων καὶ Συνέπων οἱ αἱρεσι[άρχαι ἐγνωρίζ]οντο καὶ Γρηγόριος ὁ ϑαυματουργὸς (καὶ μαϑητὴς Ὠριγένους) διέπρεπεν.

CLX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΛΑΥΔΙΟΥ.

[Μετὰ Οὐαλερια]νὸν ἐβασίλευσε Κλαύδιος ἔτη β'. Οὗτος 269 (5471)
πάππος γέγονε Κωνσταντίου, [τοῦ] πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ* μεγάλου.

(2) Ἐπὶ αὐτοῦ οἱ Σκύϑαι περάσαντες καὶ τὰς πόλεις πορϑήσαντες, [ἀ]πελϑόντες εἰς Ἀϑήνας παρέλαβον αὐτὰς καὶ συναγαγόντες πάντα τὰ βιβλία ἐβούλοντο καῦσαι· ὡς φρονῶν δέ τις ἐξ αὐτῶν ἐκώλυσεν αὐτούς, εἰπών, ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες τῶν πολέμων ἀμελοῦσιν.

(3) Οὗτος Αὐρηλιανὸν εἰς τὴν βασιλείαν προαγαγὼν (νόσῳ) τελευτᾷ.

(4) Ἐπὶ Κλαυδίου ἐμαρτύρησαν οἱ ἅγιοι Μάμας, Ἀειϑαλεὺς καὶ Ἰουλλία καὶ Φίλιππος.

CLXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΥΝΤΙΛΙΑΝΟΥ.

Μετὰ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Κυντιλιανὸς** ἡμέρας ζ'. 271 (5472)

CLXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΥΡΗΛΙΑΝΟΥ.

(Μετὰ τοῦτον) ἐβασίλευσεν Αὐρηλιανὸς ἔτη ς', ἀνῃρέϑη δὲ ὑπὸ στρατιωτῶν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου ἐν τῷ καλουμένῳ καινῷ φρουρίῳ καὶ ἐκεῖ ἐτάφη***. Αὐρηλιανὸς

7. Ced. 454.9,10. — 3. ἤκμαζε Ced. — 5. Ced. 454,11,12. — * ἁγίου Leo. ἁγ. καὶ μ. Ced. — 8. Ced. 454,12—17 Ἐ. τούτου. — π. παραλαβόντες καὶ τὰς Ἀ. συνήγαγον π. τὰ β. καὶ ἠβ. κ. εἰ μή τις ἐξ ἀ. κρεῖττον τῶν ἄλλων κατὰ πολὺ φ. ἐκ Ced.— 13. Ced. 454,17,18. — 18. Ced. 454,19. — ** ἀδελφὸς Κλαυδίου Ced. ΛΕ Slav. — 20. Ced. 455,1 — 8. Λϛ' Slav. — 22. φρ. ὅπερ ἐγχωρίως κενοφϑώριον λέγεται· εἶχε γὰρ ὠ. Ἀ. τινα, ὃς ἀνέφερεν ἀ. Ced. — *** Ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ ψεκάδας φασὶ κατενεχϑῆναι ἀργυρᾶς (Scholion).

γὰρ ὠτακουστὴν ἔσχεν ἀναφέροντα αὐτῷ πάντα τὰ γενόμενα καὶ λεγόμενα, ὃς ἀπειληθεὶς ποτε παρ' αὐτοῦ διά τινα αἰτίαν καὶ φοβηθεὶς, ἐμιμήσατο τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως καὶ ἐγγράφως ποιησάμενος ὀνομασίας δυναστῶν ὡς ἐπὶ θάνατον αχθησομένων, οἳ φοβηθέντες ἀνεῖλον αὐτόν.

(2) Ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὡμολόγησε, καὶ Μάνης ὁ μιαρὸς καὶ τρισκατάρατος ἀνεφύη, Χριστὸν ἑαυτὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον (ὁ δαιμονιώδης) μορφαζόμενος· (διὸ καὶ μαθητὰς ιβ' ὡς ὁ Χριστὸς ἐπαγόμενος) καὶ ἐκ πάσης αἱρέσεως εἴ τι κακὸν ἐρανισάμενος, ἐκ Περσίδος εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν κατὰ θεοῦ συγχώρησιν εἰσέφρησεν.

Οὗτος οὖν ὁ μεμηνὼς Μάνης, ὁ καὶ Σκυθιανὸς λεγόμενος, Βραχμάνης ὢν τὸ γένος, διδάσκαλον δὲ ἔσχε Βουδᾶν τὸν πρώην καλούμενον Τερέβινθον, ὃς (καὶ) παιδευθεὶς ὑπὸ Σκυθιανοῦ τὰ Ἑλλήνων δοξάζοντος, τὴν Ἐμπεδοκλέους ἠγάπησεν αἵρεσιν, δύο ἀρχὰς λέγοντος ἀντικειμένας ἀλλήλοις. Εἰσελθὼν δὲ ἐν Περσίδι ἐκ παρθένου ἑαυτὸν ἔφασκε γεγεννῆσθαι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀνατραφῆναι· καὶ συγγραψάμενος βιβλία δ', τὸ μὲν ἐπωνόμασε μυστήριον, τὸ δὲ * εὐαγγέλιον, τὸ δὲ θησαυρὸν, τὸ δὲ κεφαλήν.

Καὶ ὁ μὲν Βουδᾶν οὗτος ὁ καὶ Τερέβινθος ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου συντριβεὶς ἀπώλετο, γυνὴ δέ τις, παρ' ᾗ (καὶ) κατέλυσε καὶ κατελύθη, τὰ χρήματα καὶ τὰς βεβήλους βίβλους (αὐτοῦ ἐξαγίστους) κληρονομήσασα, ὠνεῖται παιδάριον ἐτῶν ζ', τοὔνομα Κούρβικον, ὃν καὶ διδάξασα γράμματα καὶ ἐλευθερώσασα κληρονόμον τῶν ἑαυτῆς πάντων καθίστησιν. Ὁ δὲ λαβὼν τὰ βιβλία τοῦ Βουδᾶ καὶ τὰ χρήματα, διήρχετο τὴν Περσίδα Μάνην ἑαυτὸν ὀνομάζων (κατὰ τὴν τῶν Περσῶν γλῶσσαν, οἱονεί τινα διαλεκτικόν)· καὶ τῆς πλάνης τοῦ Βουδᾶ συνίστωρ γενόμενος, καὶ τὰ βιβλία πονήματα ἴδια ἔλεγεν εἶναι.

---

1. γιν. Ced. — 2. λ. ἀπ. οὖν π. Ced. — 4. ποιησαμένου Ced. — 5. οὗτοι φ. Ced.—6. Περὶ τοῦ Μανέντος. Taciti a⁰. 6⁰. Eus. Ced. 455,8—457,1.—καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας καθαιρεῖται, ἐφ' οὗ Ced, ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ Leo. — 9. ἐρανιζόμενος Ced. — 18. τῶν μυστηρίων Ced. — * τὸ Ced. — 19. τῶν θησαυρῶν Ced. — τῶν κεφαλῶν Ced. — 20. Βούδας ὁ Ced. — 21. καὶ κατετέθη Ced. — 23. Κούβρικον Ced. — 28. γενόμενον cod.

Ὃν ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐξέδειρε ζῶντα ὡς θανάτου γενόμενον αἴτιον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τοῦ γὰρ βασιλικοῦ παιδὸς νοσοῦντος καὶ πολλῆς ἰατρικῆς ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγείλατο Μάνης χωρὶς ἰα(97ᵃ)τρείας ἀναστῆσαι τοῦτον· καὶ οὕτω τοὺς ἰατροὺς ἀποστήσως ἐθανάτωσε τὸ παιδίον (τῇ) ἀμελείᾳ καὶ τερατολογίᾳ· ὑπὲρ δὲ τούτου μισθὸν ἐπάξιον εἰκότως κομίζεται τὴν ἐκδορὰν τοῦ παναθλίου αὐτοῦ σώματος.

(Τούτου δὲ μαθηταὶ γεγόνασι τρεῖς· Θωμᾶς καὶ Βουδδᾶς καὶ Ἑρμᾶς, ἐξ ὧν οὗτος ὁ Θωμᾶς βίβλον ἐξέδωκε λεγομένην εὐαγγέλιον κατὰ Θωμᾶν· μηδεὶς τοίνυν ἀναγινωσκέτω τὸ κατὰ Θωμᾶν εὐαγγέλιον. Οὐ γάρ ἐστιν ἑνὸς τῶν ιβ΄, ἀλλ᾽ ἑνὸς τῶν τριῶν κακῶν τοῦ Μάνη μαθητῶν).

Ὁ τοίνυν ἐμβρόντητος οὗτος Μάνης ἀποβαλλόμενος τὴν παλαιὰν διαθήκην καὶ τὴν κτίσιν πᾶσαν καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν, οὐκ ἀγαθοῦ τινὸς γεγονέ[ναι θεοῦ] βλασφημῶν, ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὖσαν, τὴν νέαν ὡς ἀγαθοῦ δῆθεν προσίεται, θεοῦ καὶ κατὰ φαντασίαν καὶ δόκησιν τὸν Χριστὸν πεφηνέναι τερατεύεται· καὶ πρὸς τούτοις καταδύσεις τινὰς ἐναγεῖς καὶ νυκτερινὰς τελετὰς καὶ παρανόμους ἐπιτηδεύσας μίξεις καὶ ἀῤῥητοποιΐας καὶ εἱμαρμένην καὶ μετενσωματώσεις καὶ ἄλλα πλεῖστα φλυαρήσας (καὶ δράσας) καὶ διδάξας, τὰ τῶν Ἑλλήνων πονηρὰ καὶ ἄθεα δόγματα κρατύνειν ἐσπούδαζεν ὁ θεομισὴς καὶ θεήλατος.

(3) Περὶ οὗ φησὶ καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος ὁ τῆς Ῥαϊθοῦ· «Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σκότους ἐφευρετὴς, μᾶλλον δὲ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασίᾳ ψιλῇ καὶ σχήματι διακένῳ σώματος ἀνθρωπείου πεφανερῶσθαι τὸν Κύριον ἐφαντάσθη καὶ ὠνείρωξεν· ὥστε φησὶ ˙ πάσχειν μὲν δοκεῖν αὐτὸν καὶ πράττειν ἅπερ ἔδρα καὶ πέπονθε καθ᾽ ἡμᾶς, μηδὲν δὲ τούτων ἀληθείᾳ καὶ πράγ-

1. γ. τῷ υἱῷ ἀ. προξενον Cod.—4. ἀν. τοῦτο cod.—5. τὸν παῖδα Cod.—καὶ ὑ. τ. Cod.—13. ἐμβρόντιστος cod.—15. γ. θῦ Cod.—16. προσιέναι cod.—17. πεφυκέναι Cod.—20. εἱμαρμένας Cod. — πλείονα Cod. — 21. π. καὶ μάταια δ. Cod. — 22. ἐσπούδακεν Cod. 457,1—10 cf. Bibliothecam Maximam VIII. 335 D, E. — 26. φαντασίαν ψιλὴν cod. ι adscriptum pro ν legens. — ˙ καὶ Cod. — 29. μηδὲν τὸν ἀληθείᾳ π. cod.

ματι ὑπάρξαι, ἀλλὰ δοκήσει μόνον καὶ ἀπάτῃ ἀποβουκολεῖν τοὺς ἀνθρώπους οἷς καὶ συνανετράφθαι νενόμισται. Διὰ τοῦτο καὶ φύσεις δύο παραιτεῖται λέγειν περὶ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ μίαν* τῆς θεότητος».

261 (5462) (4) «Παῦλος δέ τις τῷ Μανέντι τούτῳ σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σαμοσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψιλὸν εἶναι ἄνθρωπον τὸν Κύριον ἐδυσφήμησεν· ὥσπερ δὲ εἰς ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι τοῦ θεοῦ λόγου τὴν οἴκησιν· ἔνθεν** καὶ δύο φύσεις διῃρημένως ἐχούσας καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς εἶναι παντάπασιν ἐν Χριστῷ, ὡς ἄλλου ὄντος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλου τοῦ ἐν αὐτῷ κατοικοῦντος θεοῦ λόγου. Αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φωναὶ τοῦ μίαν φύσιν καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως ἐπὶ Χριστοῦ λέγεσθαι, τὸ μὲν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς θεότητος, τὸ δὲ*** ἀνθρωπότητος».

CLXIII. ΠΕΡΙ ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΥ.

370 «Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς χρόνοις Ἀπολλινάριός τις ἀνεφύη, πρόεδρος Λαοδικείας τῆς Συρίας, ματαιοφροσύνης ἑτέρας ἡγησάμενος· τῶν γὰρ Ἀρειανῶν ἄψυχον πάντῃ λεγόντων τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα, αὐτὸς ἔφη, ὅτι σάρκα μὲν ἐμψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ Κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο, μηδὲ γὰρ δεηθῆναι**** φησὶν ἐκείνην ἀνθρωπείου νοός, ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἐνδεδυκότος θεοῦ λόγου, ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοερὰν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. Ταῦτα ὑποθέμενος διατείνεται μίαν φύσιν εἶναι τοῦ λόγου [καὶ] τῆς σαρκός, ὡς ἅτε τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὔσης εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀξίαν φύσιν ὀνομάζεσθαι».

---

1. δ. μᾶλλον καὶ Ced.—2. συνεστράφθαι Ced.—λέγων ἐπὶ τοῦ Ced.—* τὴν Ced.—5. Περὶ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως Ced. 457,11 — 20 e Theodoro 335 F, Valeriani et Gallieni a. 7°.—7. ἀνο̄ν ἐ. τὸν χ̄ν Ced.— ** δὲ Ced.—10. αὐτοῦ ὁ. Ced.—11. κ. ἐν ἀ. Ced.—12. φυαὶ Ced. cf. infra ἀνεφύη l. 16 et p. 362,7.—13. χῷ Ced.— *** τῆς Ced.—16. Ced. 457,21 — 458,8 e Theodoro 335, F,G. — ἐφόη Ced. — 17. εἰσηγ. Ced. — 19. ἐψυχ. Ced. — **** τὴν σάρκα Ced. — 21. φα. cod. — 23. ἐ. τὴν φ. Ced. — 24. σαρκώσεως Ced. — 25. εἰς τὸ εἶναι ἀνο̄ν Ced. — ἄξιον φύ. cod. ἄξιον φησὶν Ced.

CLXIV. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΟΨΟΥ ΕΣΤΙΑΣ.

«Μεϑ' ὃν ἀναφαίνεταί τις Θεόδωρος, τῆς Μόμψου ἑστίας, πό- 393
λεως ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τὴν ἡγεμονίαν λαχών· (97ᵇ) καὶ ἐκ διαμέτρου τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος ὕβρεις οὐ τὰς τυχούσας τολμηρᾷ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ καταχέει τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἄνϑρωπον ἕνα τῶν καϑ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν ἀποκαλῶν*, ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ ϑεοῦ, ϑεὸν ὀνομάζεσϑαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιωϑῆναι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρώτοις εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισϑέντα, τὸν δὲ ϑεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτοῦ κατ' εὐδοκίαν [ἑαυτοῦ κατοικήσαντα μεταδοῦναι τῆς ϑεϊκῆς ἀξίας] αὐτῷ καὶ προσκυνήσεως εἰς ὕστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. Ταῦτα καὶ ἕτερα** πολλὰ τοιαῦτα δυσφημήσας, δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστως ἐδογμάτισεν ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ καὶ μόνον*** ἀλλήλαις οἰκειωμένας· δευτέρα καὶ αὕτη βλάστησις τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ὀρϑὸν λόγον ὁμολογεῖσϑαι».

(2) Μετὰ δὲ τούτους γέγονέ τις Νεστόριος ὀνόματι, ἀπὸ Γερ- 428
μαν[ικ]είας τῆς Συρίας, τοῦ ϑρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος· ὁμοίως τῇ φωνῇ τῶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεων κακοφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ, τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις, ἑπόμενος· υἱὸς μὲν γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατέως· καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἁγίαν παρϑένον ἄσπονδον ἤρατο πόλεμον, ἐξαρνούμενος τὸν ἑαυτοῦ Κύριον καὶ ἀτιμάζων τὴν ἑαυτοῦ δέσποιναν, ὁ δείλαιος δοῦλος καὶ ἀναίσχυντος. Οὗτος οὖν ὁ δεινὸς Νεστόριος, (τρίτος) πρωτοστάτης γέγονε τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἱρέσεως, ἄλλον εἶναι παρ' ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλον τὸν ϑεὸν λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην ἐδογμάτισε».

---

2. e Theodoro 335 H. Μεϑ' ὧν Ced 458,9—23. — Μέψου Ced. — * καὶ Ced. — ** ἄττα Ced. — **13.** ἰδιοπεριωριστ. cod. — *** καὶ cod. — **14.** ᾠκειωμ. Ced. — **17.** Περὶ Νεστορίου e Theodoro 335 H — 336 B, Ced. 459,1 — 11. — ὀνόματι N. Ced. — **18.** τὸν ϑρόνον cod. — **24.** Νεστόριος προστάτης γεγονὼς Ced. — **26.** ϑεοῦ Ced.

CLXV. ΠΕΡΙ ΕΥΤΥΧΟΥΣ.

447 «Τῆς δὲ κατὰ Μάνην καὶ Ἀπολινάριον ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ὑπασπιστὴς Εὐτυχὴς, ἡγούμενος μοναστηρίου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνεδείχθη, ὃς μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοφυῆ τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου διομολογεῖν, ἀπηρνεῖτο, σώζεσθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τῆς τούτων ἑνώσεως* καὶ συμφυίας· οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα παρέπλαττεν, ἐξ οὐρανοῦ λέγων κατιέναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ, ὡς διὰ σωλῆνος τῆς παρθένου, παραδραμεῖν τὸν θεὸν λόγον, οὐρανόθεν τοῦτον ἐνδεδυμένον, ἵνα δόξῃ γεγενῆσθαι ἐκ γυναικὸς, καίπερ μὴ γεγενημένος. Μανιχαῖος οὗτος ὁ λόγος καὶ πεφαντασμένος πολλῷ μᾶλλον ἐκείνου μίαν φύσιν καὶ οὗτος διεστραμμένῃ καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ἐπρέσβευσεν».

510—512 (2) Εἶτα Σευῆρός τις λεγόμενος, ἁρπάσας τὸν θρόνον Ἀντιοχείας, τὴν κατὰ Μάνην αὖθις, Ἀπολινάριόν τε καὶ Εὐτυχέα διεκδικεῖν αἵρεσιν ἐπειρᾶτο, κυκῶν, ὅση δύναμις αὐτῷ, τὴν τῆς ἐκκλη-
519 σίας εἰρήνην. Ἐξελαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχέων ὡς στασιώδης καὶ ταράξας, τὴν Ἀλεξανδρέων κουφοτάτην, λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην, ἐνέσκηψεν· ἔνθα καὶ ἑτέρας καταιγῖδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ, συνέχεε πάντας καὶ ἐθορύβησε.

(3) Διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἰουλιανός τις καλούμενος, Ἁλικαρνασσοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προστάτης εὐθυμότατος. Σευήρου γὰρ μίαν φύσιν λέγοντος τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ διαφορὰν δεχομένου, Ἰουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατὰ** Σευῆρον φάσκοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, αἴτιοι πάσης ταραχῆς (98a) καὶ ζάλης γεγόνασιν οἱ ἀνόσιοι, «μὴ νοοῦντες — κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, — μήτε ἃ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται» [οἵτινες πρὸς ἡμᾶς διαμάχονται] λαμ-

2. e Theodoro 336 BC, Cod. 459,12 — 24. — Μάνεντα Cod. — 5. λέγειν codex. — * τε Cod. — 8. κατενεχθῆναι Cod. — 14. Περὶ Σευήρου, e Theodoro 338 C? Cod. 360,1—7. — 15. Μάνεντα Cod. — 17. Ἀντιοχείας ὁ στ. Cod — ταραξίας τῇ Ἀλεξανδρέων κουφότητι Cod.—21. Περὶ Ἰουλιανοῦ, e Theodoro 338 A? Cod. 460,7.— ** τὸν Cod. — 26. 1 Tim. I. 7. — 28. λαμβάνοντες cod.

βάνοντας εἰς παράδειγμα τῆς Θείας ἑνώσεως τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνϑρωπον, καὶ φασίν· «οὐκοῦν τρεῖς ὁμολογεῖτε φύσεις;» (4) Ἀλλ' ἴστωσαν οἱ ἀμαϑεῖς καὶ ἀπαίδευτοι, ὅτι δύο φύσεις ἡμεῖς λέγομεν, οὐ Θεοῦ καὶ σαρκὸς, οὔτε μὴν Θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ Θεοῦ καὶ ἀνϑρώπου· οὐδὲ γάρ ἐστι κυρίως ἀνϑρώπου φύσις ἡ τοῦ μέρους φύσις· μέρη μὲν γὰρ ἀνϑρώπου, ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ τῶν μερῶν αἱ περὶ αὐτῶν διαιρέσεις τε καὶ ὑποδιαιρέσεις· καὶ μέρη μὲν Χριστοῦ ἀσύγχυτα Θεότης καὶ ἀνϑρωπότης, ψυχὴ δὲ καὶ σῶμα (οὐ μέρη Χριστοῦ), ἀλλὰ μέρη τοῦ μέρους· μέρη μὲν τῶν μερῶν τοῦ ἀνϑρώπου ἐπὶ μὲν ψυχῆς, οὐσία λογικὴ καὶ ποιότης ἀσώματος, ὧν τὸ μὲν ἡγεμονικὸν, τὸ δὲ Θυμικὸν, τὸ δὲ ἐπιϑυμητικὸν· (καὶ) τούτων τὸ μὲν ἐννοηματικὸν (καὶ) διανοητικὸν, μνημονευτικόν τε καὶ βουλευτικὸν, τὸ δὲ ὀρεκτικὸν καὶ ἑλκτικὸν, τὸ δὲ ἀμυντικόν· καὶ πολλὰ ἕτερα τούτοις ὑποδιαιροῦνται. Ἀφείσϑω (δὲ) τὰ νῦν ζητεῖν πότερον ὡς μέρη ταῦτα εἰσὶν ἐν τῇ ψυχῇ ἢ ὡσ(εὶ) δυνάμεις· ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος πάλιν διαιρέσεις γίνονται ἰσομοιρῆ, καὶ τούτων ἔτι εἰς κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ ταῦτα εἰς ὀστέα καὶ σάρκα καὶ νεῦρα, καὶ ταῦτα εἰς δ' στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ εἶδος. Πολλὰ δὲ [καὶ] ἕτερα φιλοσοφοῦσιν ἰατρῶν παῖδες περὶ δυνάμεων φυσικῶν, ὧν τὴν μὲν ἑλκτικὴν, (τὴν δὲ καϑεκτικὴν), τὴν δὲ ἀλλοιωτικὴν, τὴν δὲ ἀποκριτικὴν ὀνομάζουσιν, πολλὰ δὲ * περὶ αἰσϑήσεως καὶ φαντασίας καὶ τοῦ συνέχοντος τὸ ζῷον ζωτικοῦ καὶ ὀργανικοῦ πνεύματος ἑτέρου παρὰ τὸ λογικὸν, ὥς φασι, ὑπάρχοντος· ὥσπερ τοίνυν ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστῆσαι ταῦτα πάντα διὰ τὸ σάρκα εἰπεῖν ἢ σῶμα ἀνϑρώπου· καὶ ἀπόχρη πάλιν διὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ, εἰς ἃ διαιρεῖται μέρη, δηλῶσαι· (οὕτως ἀπόχρη ἄνϑρωπον ἢ φύσιν ἀνϑρώπου εἰρηκότα, πάντα δηλῶσαι) τε καὶ παραστῆσαι τὰ ἐξ ὧν συνέστηκε (καὶ) ἐν οἷς γνωρίζεται. Οἱ δὲ οὐχ ἵνα τὸν ἄνϑρωπον τέλειον ἀποφήνωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν Κύριον συκοφαντήσωσι καὶ τῆς ἡμετέρας αὐτὸν ἀλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἢ

3. Ced. 460,17—462,3. — ὅταν δύο φ. λ. ἡ. Ced. — 7. π. αὐτὰ Ced. — 8. Θεότητος καὶ ἀνϑρωπότητος cod. — 15. ἡ δὲ Ced. — 16. διαίρεσις γίνεται εἰς ὁμοιομερῆ Ced. ισομοιμερῆ cod. — 17. καὶ ν. καὶ σ. Ced. — 19. φ. δ. Ced. — * καὶ Ced. — 24. ὥστε Ced. — 25. τοῦ σάρκα cod.

μὴ εἰληφότα τὴν ἀρχὴν τὸ ἡμέτερον ἢ μὴ σῶον φυλάξαντα ὅπερ ἔσχε παρ' ἡμῶν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα σοφιζόμενοι καὶ παρὰ τὸ παράδειγμα κακουργοῦντες, εἰς ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασι λαβυρίνθους.

(5) Ἀμέλει γέ τοι καὶ Θεοδώρητος ἔφη περὶ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἀνοσίων οὕτως· «Εἰσὶ μέντοι γέ τινες οἱ καὶ χριστιανῶν μὲν προσηγορίαν ἔχοντες, ἄντικρυς δὲ τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι πολεμοῦσιν· (α') οἱ μὲν γὰρ τὸ ἀγέννητον εἰς τρία τέμνουσι καὶ τὸ μὲν καλοῦσιν ἀγαθὸν, τὸ δὲ κακὸν, τὸ δὲ δίκαιον· (β') οἱ δὲ δύο ἀρχὰς ἀγεννήτους ζωγραφοῦσι τῷ λόγῳ ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ διαμέτρου· (γ') ἄλλοι τοῖς* ἀσεβέσι τούτοις πολεμεῖν ἐπαγγέλλονται δόγμασιν, ἑτέραν (98[b]) δὲ δυσσεβείας ἐπινοοῦσιν ὁδόν· τὸν γὰρ τοῦ θεοῦ μονογενῆ, λόγον ὁμολογοῦντες υἱὸν, ὡς ποίημα τῇ κτίσει συναριθμοῦσι καὶ (δ') τὸν κτίστην ἰστῶσι μετὰ τῆς κτίσεως καὶ (ε') τὸ ἅγιον πνεῦμα τῷ δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς θείας ἐξορίζουσι φύσεως. — Ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν θεῖαν ὁδὸν ἀπολέσαντες**, πόῤῥω που τῆς ἀληθείας ἐγένοντο· (ϛ') καὶ οἱ μὲν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένην οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηρνήσαντο· (ζ') οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπῆσαι τὸν θεὸν λόγον, σῶμα δὲ μόνον ἀνειληφέναι. (η') Οἱ δὲ ἔμψυχον μὲν καλοῦσι τὴν ληφθεῖσαν σάρκα, οὐ τὴν λογικήν τε καὶ νοερὰν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ψυχὴν, ἴσως τὴν οἰκείαν ἄνοιαν τούτου τεκμήριον ἔχοντες· ἡμετέραν δὲ ἀνθρώπου ψυχὴν οὐδεμίαν ἴσμεν ἑτέραν ἢ τὴν λογικὴν καὶ ἀθάνατον. (θ') Καὶ ἄλλοι δὲ πάλιν εἰς δύο τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνουσιν*** ἕτερον**** εἶναι διατεινόμενοι τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα τέλειον ἄνθρωπον, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον· καὶ τὸν μὲν ὡς ἄνθρωπον, ἰδίᾳ τιθέντες καὶ ἀνὰ μέρος, τὸν δὲ ὡς θεὸν φύσει τε καὶ ἀληθείᾳ υἱὸν ὀνομάζουσιν. (ι')

---

1. προσειλ. Ced.—φ. σῶον Ced.—2. περὶ Ced.—5. Ced. 462,3—463,6. Nec in tribus libris Eranistae nec in quinque Epitomes inveniuntur haec apud Theodoretum.— 7. ἔχουσιν Ced. — * μὲν Ced. — 12. ἕτεροι cod. — 16. εὐθεῖαν Ced. — ** καὶ τοῖς τῶν προωδευκότων ἴχνεσιν παρακολουθήσαντες in margine a secunda manu, παρακολουθῆσαι μὴ βουληθέντες Ced. — 17. ὑμῶν Ced. — 20. οὐ μὴν λ. δὲ καὶ Ced. — 22. ἡμεῖς δὲ Ced. — 23. Καὶ ἀ. μὲν π. Ced. — *** καὶ Ced. — **** μὲν Ced. — 27. θ̃ν pro ῦν Ced.

Ἄλλοι δὲ παρατετράφθαι φασὶν τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον εἰς ὀστέων καὶ νεύρων καὶ σαρκὸς φύσιν * ».

CLXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΑΚΙΤΟΥ.

Μετὰ Αὐρηλιανὸν ἐβασίλευσε Τάκιτος ἔτη β'. 277 (5478)

Οὗτος Μαξιμῖνον συγγενῆ αὐτοῦ (ὄντα) ἐπέστησε τῇ Ἀσσυρίων· (3) ὃν διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας ἀδικίας ἀνελόντες οἱ στρατιῶται **, φοβηθέντες μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν ὁ Τάκιτος, ἀπέκτειναν *** αὐτόν· καὶ γεγόνασι δύο βασιλεῖς Πρόβος καὶ Φλωριανός.

CLXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΛΩΡΙΑΝΟΥ.

Μετὰ Τάκιτον ἐβασίλευσαν Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἔτη β', μῆνας β'. 277 (5478)

(2) Οὗτος (οὖν) ὁ Πρόβος παράφρονα ἑαυτὸν ποιήσας ἀνεῖλε τὸν Φλωριανόν.

CLXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΡΟΒΟΥ.

Ἐπὶ αὐτοῦ βροχῆς γεγονυίας, σῖτος **** κατηνέχθη πολύς, ὃν (καὶ) συναγαγόντες σωροὺς μεγάλους ἐποίησαν· ὡσαύτως καὶ (ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ, ὡς εἴρηται, ἄνωθεν) ψεκάδας ἀργυρᾶς κατενεχθῆναί φασι.

(2) Βικτωρῖνος δὲ φίλος τοῦ Πρόβου ᾔτησε φίλον αὐτοῦ γενέσθαι ἄρχοντα εἰς Βρεττανίαν· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀντῆρεν.

---

* ταῦτα πάντα δυσσεβῶς δογματίζοντες Ced. — 4. Ced. 463,7—10 (ΔΖ Slav.)— μῆνας ϛ' Eus. Eutrop. — 5. Ἀσσυρίᾳ Leo, Ced. — 6. τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης Ced.— ** εἶτα Ced. Leo. — *** καὶ Ced. Leo.—11. ἀ. ὑποθήκῃ Φλωριανοῦ Ced. — 11. Ced 463,11,12. (ΔΗ Slav.) — ἔ. β', μ. δ' Leo, Ced, sed dies LX Eus. Vict., LXXX Eutr., Florianus Probus annos sex., menses IV regnavit secundum Eus. Eutr. Hist. misc.; a. VI, Victor. — 16. Ced. 463,13 — 15. — **** μεμιγμένος τῷ ὕδατι Leo, Ced. — π. κ. Ced. — 18. ἀργύρου Ced. — 20. Ced. 463,15—464,3.—21. ἄρχ. γ. Ced. γ. Leo.

Ὀνειδιζόμενος οὖν ὁ Βικτωρῖνος[*] ἀπεστάλη παῦσαι τὴν ἀνταρσίαν. Προσποιησάμενος οὖν (ὡς) ἀπὸ προσώπου φεύγειν τοῦ βασιλέως (ὁ Βικτωρῖνος), φίλος ὢν τοῦ ἀντάρτου, ἀπεδέχθη (ὑπ' αὐτοῦ, ὅς) καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. Ὑποστρέψας δὲ, ὡς ἐξῄει τοῦ πλοίου, λύσας τὴν[**] ζώνην ἔῤῥιψεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰσῆλθε λυσίζωνος πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ὠργίσθη, νομίζων ὑφ' ἑτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρῖνος δὲ ἔφη, ὑφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γενέσθαι, δεηθεὶς μηκέτι ἄρξαι πράγματος· ἀρχὴ γάρ[***] πᾶσα μετὰ κινδύνων καὶ κλιμακτήρων. Ὁ δὲ καὶ ἡσυχίαν αὐτῷ ἐχαρίσατο καὶ δωρεὰς πολλὰς παρέσχεν.

(3) Ἀπέκτεινε δὲ πάντας τοὺς ἀποκτείναντας Τάκιτον καὶ Αὐρηλιανὸν, ἐν τῇ Πειρίνθῳ[****] ἐπὶ ἄριστον αὐτοὺς καλέσας.

(4) Ἀνῃρέθη δὲ καὶ αὐτὸς (ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ βασιλεύει Κάρος, Καρῖνος καὶ Νουμεριανός).

CLXIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΡΟΥ.

284 Μετὰ δὲ τούτους ἐβασίλευσαν Κάρος καὶ Καρῖνος καὶ
(5485) Νουμεριανὸς ἔτη β΄.

Οὗτος ὁ Κάρος τὴν Περσίδος Κτησιφῶντα παρέλαβε, τούτων ἤδη τέταρτον ἁλωθέντων ὑπὸ Τραϊανοῦ (καὶ) ὑπὸ [Οὐήρου][*****], Σευήρου καὶ Κάρου.

(3) Τελευτήσαντος δὲ Κάρου ὑπὸ λοιμικῆς καὶ Νουμεριανοῦ τυφλωθέντος, ἀνεῖλεν αὐτὸν Ἄπρας[******]· καὶ ἐβασίλευσε Καρῖνος.

---

* Ὀν. δὲ Ced. δὶ αὐτὸν Ced. Leo.—παύσων Leo, Ced.—2. πρ. δὲ Ced. πρ. Leo.—3. ὡς φ. τοῦ Leo, Ced. — ἀντάραντος Ced. — ** ἑαυτοῦ Ced. — 6. εἰς Leo, Ced. — ὀργισθεὶς codex. — 7. δακὼν Leo, Ced. — 8. γ. αἰτησάμενος μ. Leo, Ced. — *** ἔφη Ced. — 12. Ced. 464,3—5. — **** καὶ Leo. — 13. ἑστίασιν Leo, Ced. — αὐτὸν Ced. — 15. Ced. 464,5. — 18. Ced. 464,6. Κ. καὶ Κ. καὶ Ν. ἐβ. ΑΘ Slav. — 20. Ced. 464,7—9. Περσίδ. cod.—Περσίδα καὶ Leo, Ced.—21. ταῦτα cod. Leo, Ced.—τ. τ. πεπονθυίας cod. Ced. Leo. ἀναλωθέντων cod.— ***** καὶ Ced. — 23. Ced. 464,9—11. — ****** ὁ αὐτοῦ πενθερὸς Ced.—26. ἐβ. Νουμεριανὸς cod. Leo, ἐβ. Ν. δοὺξ τυγχάνων Μυσίας κτλ. Ced. sed verba καὶ Νουμ. — Ἄπρος glossema esse videntur capitis CLXXI.

CLXX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΡΙΝΟΥ.

Ἐπὶ Καρίνου (99ᵃ) ἐμαρτύρησαν Χρύσανθος καὶ Δαρεῖα, Θαλλέλαιος, Ἰουλιανὸς καὶ οἱ ἐν Ῥώμῃ ἅγιοι ἀνάργυροι. 285 (5486)

CLXXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΟΥΜΕΡΙΑΝΟΥ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Νουμεριανὸς, ἀδελφὸς Καρίνου, ἔτος α' καὶ πολεμήσας Πέρσας καὶ ἡττηθεὶς, τοῦτον χειρωσάμενοι ἐξέδειραν ζῶντα.

CLXXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Νουμεριανὸν ἐβασίλευσεν (ὁ υἱὸς τοῦ σατανᾶ) Διοκλητιανὸς ἔτη κ'*.

(2) (Μὴ) περιγένομενος δὲ τῶν πραγμάτων προβάλλεται (βασιλέα) Μαξιμιανὸν Ἑρκούλιον, γαμβρὸν καὶ φίλον αὐτοῦ ὄντα.

(3) Ὑφ' ὧν μέγας διωγμὸς κατὰ χριστιανῶν ἐκινήθη ἡ (καὶ φρικωδέστατος)**· προσέταξαν γὰρ κατὰ πόλιν καὶ*** χώραν τὰς μὲν ἐκκλησίας τῶν χριστιανῶν καταστρέφεσθαι καὶ τὰς θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεσθαι, τοὺς δὲ χριστιανοὺς**** ἀναγκάζεσθαι θύειν***** δαίμοσιν.

(4) Τὸ τοιοῦτον συνιδότες διάταγμα Διοκλητιανὸς μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὴν ἐπ' Αἴγυπτον πορείαν ἐποιεῖτο· ἐκάλει γὰρ αὐτὸν ἡ τότε συμβᾶσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον στάσις, Μαξιμιανὸν δὲ εἰς τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων ἔθνη ἐκπέμπει παύσοντα τοὺς ἐκεῖσε θορύβους.

---

9. Ced. 464,14. M. Slav. — 10. κβ' Ced. — * τῷ γένει Δαλμάτης Leo, Ced. — 11. Ced. 454,15. — 14. Ced. 464,16—20. — ** Ἐπὶ Μαξιμιανοῦ ἐμαρτύρησαν ὁ ἅγιος Δημήτριος, Παντελέημων, Πρόκλος, Ἑρμογένης, Ἄνθιμος, Πηλεὺς (?), Ῥωμανὸς, Φιλόρωμος, Θεόδωρος ὁ Τύρων, ἡ ἁγία Βαρβάρα, Εὐτροπία, Κλεόνικος, Βασιλίσκος, Ἀγάπιος, Εἰρήναρχος, Χιωνία, Σολόχων, Πρίσκος, Μάρκος καὶ Μωκιανός. — *** κατὰ χ. Ced. — 15. τὰς μὲν χῦ ἐ. Ced. — **** εὑρισκομένους Ced. — ***** τοῖς Ced.

291 (5494) (5) Δεῖσθαι ἐπὶ μείζονος προνοίας τὰ πράγματα κρίνας, Καίσαρας ἀναδείκνυσι β', Μαξιμιανὸν τὸν ἐπίκλην Γαλλέριον καὶ Κωνστάντιον, τὸν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατέρα, ὃς ἀπὸ τῆς Κλαυδίου θυγατρὸς ἐτύγχανεν.

(6) Κατεγγυᾶται Κωνσταντίῳ μὲν Θεοδώραν τῆς τοῦ Ἑρκουλίου Μαξιμιανοῦ γαμετῆς θυγατέραν, Μαξιμιανῷ δὲ, τῷ καὶ Γαλλερίῳ καλουμένῳ, Βαλλερίαν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, ἀπωσαμένους τὰς προτέρας αὐτῶν γαμετάς.

294 (5496—5498) (7) Καὶ ταῦτα διαθεὶς κατὰ Περσῶν μὲν ἐκπέμπει Μαξιμιανὸν τὸν Γαλλέριον, αὐτὸς δὲ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἀναλαβὼν πρὸς Αἴγυπτον παραγίνεται καὶ Ἀχιλλέα τροπωσάμενος τὸν ἀντάρτην καὶ τοὺς αὐτοῦ πάντας ἀπέκτεινε καὶ τὴν τυραννίδα διέλυσεν.

(8) Διὸ καὶ πολλοὶ τὸν τῆς ἀθλήσεως ἀνεδήσαντο στέφανον, ἐξ ὧν εἰσὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας *, Προκόπιος καὶ Γεώργιος οἱ ἀοίδιμοι μάρτυρες.

(9) Καὶ οἱ τρεῖς χίλιοι ἐν Νικομηδείᾳ, Σαβιανὸς καὶ Ἀλέξανδρος, Διονύσιος καὶ Ἀρτέμιος, Ἀθηνόδωρος καὶ Διόδωρος, Ῥωδιανὸς, Ἀκυλῖνος, Φεβρωνία, Ὀνήσιμος, Ἀθηνόγνωτος, Μαρῖνος ὁ γέρων, Φώτιος, Ἀνίκητος, Διομήδης, Φιλονίδης, Κλήμης καὶ Ἀγαθάγγελος, Μηνᾶς, Καλλίστρατος, Γρηγόριος Ἀρμενίας, Ῥιψιμία, Γαιάνης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Τιριδάτου τοῦ Ἀρμηνίας) **.

(10) Καὶ γυνή τις γένει καὶ πλούτῳ καὶ κάλλει σώματος σὺν δυσὶ θυγατράσι παρθένοις μετὰ πολλὰς καταφυγὰς κατασχεθεῖσαι, φόβῳ τοῦ μὴ διαφθαρῆναι τὴν παρθενίαν αὐτῶν, εἰς ῥεῖ-

---

1. Δ. ἔτι?—2. Γάλλον cod.—3. Ced. 469,20—470,2, τῷ δὲ θ' καὶ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Κωνστάντιον τὸν λεγόμενον χλωρὸν—καὶ Μαξιμιανὸν Γαλλέριον Καίσαρας ἐποίησε κτλ.—10. Ced. 470,3—5 τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τῆς Ἀλεξανδρείας—ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀποστατησάσης, τῇ προσβολῇ τῶν Ῥωμαίων πλεῖστοι ἀνηρέθησαν.—13. Ced. 464,20—23.—* καὶ Ced. — 15. μ. καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν αἵρεσιν τῶν τεσσαρεσκαιδεκατῶν κρατύνας ἐγνωρίζετο Ced.—** Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἦν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ· τοῦτον ἀνεῖλε Διοκλητιανὸς (δοὺξ τυγχάνων Μυσίας. Ἐπὶ τούτου καὶ ὁ ἅγιος Εὐστράτιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐμαρτύρησαν καὶ Κήρυκος καὶ Ἰουλίττα (?), Αὐτονόμος, Ἐπίχαρις, Ἀλέξανδρος, Ζώσιμος, Ἀλφίων, Νίκων, Ἡλιόδωρος, Μάρκος, Πελαγία ἡ μάρτυρ, Τάραχος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Στέφανος, Ἀγαπητὸς, Μάρκος, Εἰρήναρχος, Ἀκάκιος σὺν ζ' γυναιξί), Scholion cf. Ced. 464,11—13.

ϑρον τοῦ ποταμοῦ ἑαυτὰς ἔῤῥιψαν, περὶ ὧν ζητητέον εἰ ἀριϑμοῦνται εἰς μάρτυρας.

CLXXIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Καὶ ἑτέρα δὲ πάλιν ἱερά τις γυνὴ καὶ ϑαυμασία τὸν βίον ἀεὶ παρϑένος καὶ ὡραία πάνυ, κατασχεϑεῖσα, καὶ πολλαῖς μηχαναῖς ϑῦσαι τῶν τυράννων * ἀναγκαζόντων, μὴ ἡττηϑεῖσα, προσέταξαν δοϑῆναι στρατιώτῃ πρὸς αἰσχρὰν μῖξιν, καὶ μηδ᾽ οὕτως πειϑομένην ὑποβαλέσϑαι κεφαλικῇ τιμωρίᾳ, (ἣ) καὶ περιστατηϑεῖσα λίαν, ἐδεῖτο τοῦ (ἁγίου) Ἀνϑίμου Νικομηδείας μήπω τελειωϑέντος διὰ μαρτυρίου, συμβουλεῦσαι αὐτῇ τί ἂν αἱρήσοιτο. Ὁ δὲ χρηστὸς ὄντως ἀνὴρ καὶ οἰκονόμος πιστὸς ἐν κρίσει τὰ λόγια Κυρίου ταμιευόμενός φησι· «Καλὸν μέν, ὦ τέκνον, καὶ ϑεοπρεπὲς τὸ κατόρϑωμα τῆς ἁγνείας, μείζων δὲ ἡ τῆς πίστεως ἐντολή, κρηπὶς ὑπάρχουσα τῶν καλῶν τῆς εὐσεβείας· μὴ οὖν προ(99[b])κρίνῃς τῶν κρειττόνων τὰ δεύτερα· ὥσπερ γὰρ ἐν περιστάσει τινὰ γενόμενον αἱρετώτερόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ σώματος διαρπαγῆναι τὸ ἱμάτιον, οὕτως ἐστὶ μᾶλλον ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἄσπιλον τηρήσαντα τὴν ψυχήν, προδοῦναι τὴν σάρκα τοῖς παντοίως ἐνυβρίσαι ἐϑέλουσιν ἢ ἀπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν». Ἡ δὲ τοῦτο ἀκούσασα ἀπῄει ταλαντευομένη τὸν νοῦν, ὡς δύο καλῶν ἀντιποιουμένη· ἀλλ᾽ ἡ ϑεία χάρις (ἡ ἐν τοῖς ἀμηχάνοις πρόφασιν ἐπικουρίας παρέχουσα ἐφεῦρεν αὐτῇ σωτηρίαν καὶ πῶς, ἄκουε διὰ ποίας ἐπινοίας σοφώτατον ἄσυλον) τὴν σωφροσύνην ἐφύλαξε. Ὡς γὰρ ὑφ᾽ ἑνὸς οἴκου συνεκλείσϑη, κατασοφίζεται τὸν στρατιώτην λέγουσα· «Μηδὲν ἄτοπον εἰς ἐμὲ πράξῃς, ἄνϑρωπε, καὶ παρέξω σοι μισϑὸν (τῆς εὐεργεσίας ταύτης) ἐπάξιον· δώσω γάρ σοι φάρμακον, οὖσα φαρμακίς, ἀϑανασίας

4. Cod. 465,1—466,6. Καὶ γ. τις ἱ. καὶ ϑ. — 5. συσχ. Cod. — * αὐτὴν Cod. — 7. ἐκδ. Cod. — 11. ὁ. καὶ πιστῶς Cod. — 12. τὸ κ. τῆς ἁ. καὶ ϑ. Cod. — 13. οὖσα Cod. — 16. μ. ἐ. ἐν Cod. — 18. ἐνυβρίζειν Cod. — 20. χ. ταύτης διεφυλάξατο τὴν παρϑενίαν τρόπῳ τοιῷδε Cod. — 23. συν. λέγει τῷ στρατιώτῃ Μ. Cod. — 24. πρ. εἰς ἐ. Cod. — 26. πρ. ᾧπερ χρ. ἀτρ. μενεῖς ἐν τ. πολ. καὶ εἰ βούλει τούτου λ. π. ἐπ. με σκευάσαι αὐτό Cod.

πρόξενον, ὅπερ ὅλον τὸ σῶμα χριόμενος ἐν τοῖς πολεμίοις ὑπάρξεις ἄτρωτος· εἰ δὲ θέλεις ἄρτι πεῖραν λαβεῖν, ἐπίτρεψόν με τοῦτο κατασκευάσαι· τοῦ δὲ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπιτρέψαντος, λαβοῦσα ἡ γυνὴ κηρὸν καὶ ἐναίῳ συμμιξάσασα καὶ (ἐπὶ πολὺ ταῖς χερσὶ διαμαλάξασα καὶ τὸν ἑαυτῆς αὐχένα περιχρίσασα'· «πάταξον, ὡς δύνῃ (καὶ ὄψει τὴν δύναμιν τῆς ἀλειφῆς» φησὶ τῷ στρατιώτῃ, «καὶ ὅτι οὔτε πλήξεις οὔτε θανατώσεις με»). Ὁ δὲ εἰς ὕψος ἐπάρας τὸ ξίφος καὶ κατ' αὐτῆς ἐπενεγκὼν ἀπέτεμεν εὐθέως τὴν τιμίαν αὐτῆς κεφαλήν· καὶ οὕτω νικήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν κακουργίαν διπλοῦν τὸν στέφανον τοῦ (τε) μαρτυρίου καὶ τῆς ἁγνείας ἀνεδήσατο.

CLXXIV. ΠΕΡΙ ΕΤΕΡΑΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἄλλη τις εὐπρεπεστάτη κόρη'' παρθενίαν ἀσκοῦσα, διεβλήθη ὡς βλασφημοῦσα τοὺς βασιλεῖς καὶ εἴδωλα, ἣν (καὶ) συλλαβόμενοι καὶ (πολλά) μαστιγώσαντες, μὴ ὑπακούσασαν τῇ τούτων δυσσεβείᾳ, παρέδωκαν εἰς πορνεῖον, ἐντειλάμενοι τῷ ταύτην νέμοντι (δέξασθαι αὐτὴν καὶ) κομίζειν ὑπὲρ αὐτῆς καθ' ἡμέραν νομίσματα γ'. Ὁ δὲ (ὡς μέλλων εἰσπράττεσθαι τὸ χρυσίον) ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις· (ὅπερ γνόντες οἱ γυναικομανεῖς παρήδρευον τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς ἀνομίας) πρὸς αὐτὴν εἰσπηδῶντες (καὶ τὸ ἀργύριον ἀποδιδόντες)· οὓς παρακαλοῦσα ἔλεγεν· «Ἕλκος ἔχω (δυσῶδες) εἰς τὸν κεκρυμμένον τόπον καὶ δέδοικα μὴ καὶ ὑμᾶς τῆς νόσου μεταδώσω· ἀλλὰ ἀναμείνατε ὀλίγας ἡμέρας ἕως ὑγιάνω καὶ ἐξουσίαν μου ἔχετε πάντοτε».— Οὕτως οὖν τούτους ἀποβουκολήσασα, δεήσει τὸν θεὸν ἱκέτευεν (ἀπαλλαγῆναι τοῦ τοιούτου μύσους καὶ) ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς φυλάξαι. Καὶ

3. λ. κ. ἡ μακαρία καὶ Ced. — ' λέγει αὐτῷ Ced. — 7. Ὁ δὲ μετὰ δυνάμεως κατενέγκας τὸ ξ. ἀπ. Ced. — 10. στ. τὸν τοῦ μ. Ced. — 13. Ced. 466,7—24. Ὡ. δέ τις καὶ ἀ. γυνὴ ἐ. — '' οὖσα καὶ Ced. — 14. ὡς τοὺς θεοὺς ἐνυβρίζουσα Ced. — 15. ὑπείκουσαν Ced. — 17. ἀ. ἡμερήσιον ν. γ', ὃς ἐκδ. Ced. — 19. βουλ. καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὴν εἰσπηδώντων, πάντας ἀπεκρούετο προφασιζομένη ἕλκος ἔχειν ἐπὶ κρυπτοῦ τόπου καὶ τούτου τὴ ἀπαλλαγὴν ἐκδέξασθαι οὕτως Ced. — 24. ἀποβουκολοῦσα Ced. — 26. διαφ. Ced.

δὴ ὑπακούσας ὁ θεὸς τῆς δεήσεως αὐτῆς, ἔρχεται νεανίσκος τις περιφανὴς καὶ λίαν εὐσεβὴς πρὸς τὸν πορνοβοσκὸν ἑσπέρας βαθείας καὶ δίδωσιν αὐτῷ νομίσματα ε' λέγων· «Ἐασόν μοι ταύτην τὴν κόρην (ἕως πρωΐ». Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον λέγει πρὸς αὐτήν· «Ἀνάστα καὶ πορεύου εἰς εἰρήνην»· καὶ ἐνδύσας αὐτὴν) τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἐξῆλθεν ἄφθορος καὶ ἀνέπαφος ἡ γυνὴ καὶ διεσώθη ἐκ τοῦ αἰσχροῦ μύσους. Ἡμέρας δὲ γενομένης (100ᵃ) καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος, ἐκρίθη ὁ νεανίας ἀναιρεθῆναι· καὶ τούτου γενομένου ἐπλήρωσε τὸ κυριακὸν λόγιον τὸ φάσκον· «Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ».

CLXXV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΖΟΝΤΟΣ.

Ὁμοίως καὶ ἄλλος τις μονάζων κατασχεθεὶς ὑπὸ τῶν (ἀνοσίων ἐκείνων καὶ) ἀσεβῶν, μετὰ πολλῶν ποινῶν καὶ μαστίγων, τελευταῖον ἐπενόησαν πονηρὰν ἐπίνοιαν εἰς φθορὰν τῆς σωφροσύνης τοῦ δικαίου (τοιάνδε)· Κλίνην γὰρ ἔν τινι κήπῳ στρώσαντες καὶ τὸν ἅγιον ἐν αὐτῇ δεσμήσαντες ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον, ὡς ἂν (ἐκ τῆς τοῦ τόπου ἡδύτητος καὶ μονότητος) ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν ἐπιχείρησιν (τοῦ ἀκολάστου γυναίου) διαφυγεῖν (πανταχόθεν) καὶ ἄκων πρὸς τὴν παράνομον καθελκυσθείη πρᾶξιν. (Ἀλλ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ) τοῦ γυναίου διὰ φιλημάτων (ἤδη καὶ ῥημάτων αἰσχρῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων) περιπλεκομένου (καὶ τῆς αἰδῶ τοῦ ἁγίου μιαραῖς χερσὶν ἁπτομένου καὶ τὰς ἡδονὰς ἀναφλέγον, μὴ ἔχων ὁ ἅγιος πῶς ἀμύνηται τὸ κατάρατον καὶ ἀναιδὲς ἐκεῖνο γύναιον), τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν ταῖς ὀδοῦσιν ἀποτεμών, προσέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον

---

1. ὑπήκουσεν ἀ. ὁ θ̄ς καὶ ἐ. τις ν. Cod. — 2. ἑ. β. πρὸς τὸν π. Cod. — 6. ἐξέπεμψεν αὐτὴν ἄφθορον καὶ ἀνέπαφον Cod. — 10. Io. XV. 13. — 13. Τοῦτο ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Θηβαίου, Cod. 467,1—14, Ὁμ. καὶ ἑτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος. — 14. πολλὰς ποινὰς καὶ μάστιγας Cod. — 15. π. ἐπ. ἐπίνοιαν Cod. — 16. ἔν τινι γὰρ κ. κλ. στρ. Cod. — 17. ἂν μὴ δυνάμενος τὰς ἐκ ταύτης μηχανὰς δ. καὶ ἀ. εἰς τὴν πονηρὰν καθελκυσθῆναι πρ. Τῆς δὲ τούτῳ περιπλεκομένης καὶ καταφιλούσης αὐτὸν, τὴν Cod. — 25. ἀ. τοῖς ὀ. Cod.

αὐτῆς, καὶ * ἑαυτῷ μὲν πόνους καὶ ἀλγηδόνας ἀντὶ ἡδονῶν ἐπεισήγαγεν, ἐκείνην δὲ σφόδρα κατέπληξεν καὶ ἀηδίας ἐνέπλησε τῷ ῥεύματι τοῦ αἵματος. Οἱ δὲ Ἕλληνες ταῦτα μεμαθηκότες ἐθαύμασαν τῶν μοναζόντων τὴν σωφροσύνην.

CLXXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ.

Ἡττηθέντες οὖν οἱ δυσσεβεῖς τύραννοι Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων (χριστιανῶν), ἐξέθεντο δόγμα, ὥστε τοὺς εὑρισκομένους χριστιανοὺς ἐξορύττεσθαι τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν, οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμόν (τε) καὶ πρόδηλον καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον.

304 (5507) (2) Οὓς ἡ θεία δίκη ἐνδίκως μετελθοῦσα δικαίως ἐξέκοψε Καὶ ὁ μὲν ὑπὸ νόσῳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ ὀγκωθεὶς ἀπέθανεν· ὁ δὲ ἀπήγξατο. Τὸν γὰρ Διοκλητιανόν, φασίν, ἐν Δαλματίᾳ διάγοντα κατέλαβε θεήλατος ὀργή, καὶ ὀγκωθεὶς τὸ σῶμα εἰς πολλὰ διαῤῥήγνυτο· τῆς δὲ βλασφήμου αὐτοῦ γλώσσης σαπείσης ἐν τῷ λάρυγγι αὐτοῦ καὶ πλῆθος σκωλήκων ἀναβρασάσης, (οὕτως) ἀπέῤῥηξε τὸ πνεῦμα. Ὁ δὲ Ἑρκούλιος Μαξιμιανὸς ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας κατέστρεψε τὸν βίον.

(3) Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς Κωνσταντίου, ἔτι παῖς ὑπάρχων παρὰ τῷ τῆς ἑῴας τυράννῳ ἐτρέφετο τῷ Διοκλητιανῷ (ἀποστείλαντι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διάγειν αὐτόθι, διὰ τὸ μὴ δολοφονηθῆναι παρὰ τῆς μητρυιᾶς, παιδευομένῳ τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν· ὅθεν αὐτῷ ἐν Παλαιστίνῃ ὄντι καὶ ὁρῶντι ὅσα πάσχουσιν οἱ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι, ἐδάκνετο τὴν ψυχήν· ἦν γὰρ μισοπόνηρος ἐκ παι-

---

* ἐκ τούτου Ced. — 3. ἅπερ ἀκούσαντες οἱ Ἑ. ἐθαύμαζον τὴν τῶν μ. σ. καὶ ἀκρίβειαν Ced. — 6. Ced. 467,14—18. — 7. δ. ἐξ. Ced. — 9. τῶν ὀφθαλμῶν Ced.— 12. Ced. 472,1—9. Τῷ κ΄ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Δ. καὶ Μ. τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο — καὶ ὁ μὲν Δ. ἰδιωτεύσας ἔτη ιβ΄ τῆς γλ. ἀ. σ. μετὰ τοῦ φάρυγγος καὶ πλ. σκ. ἀν. τὸ πμα ἀπ. Ὁ δὲ Ἑ. Μ. τὴν βασιλείαν ἀναλαβέσθαι βουληθεὶς καὶ μὴ ἐπιτυχὼν ἀπήγξατο· ὅ γε Γαλλέριος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν cf. §. 5. — 20. Ced. 471, 5—12. — μετὰ τοῦ Γαλλερίου Ced. — 21. ἀποσταλέντι? ἀποσταλέντος — παιδευομένου? — 24. ὁρῶν codex.

δόθεν). Βλέπων δὲ τὸν παῖδα Κωνσταντῖνον ὁ Διοκλητιανὸς εἰς μέγεθος ἡλικίας καὶ συνέσει κεκοσμημένον καὶ ὑποπτεύσας, μᾶλλον δὲ μαντευσάμενος καταλύτην (μέλλειν) ἔσεσθαι τῆς τυραννίδος* αὐτοῦ, δόλῳ αὐτὸν θανατῶσαι διενοεῖτο· ἀλλὰ θείᾳ προμηθείᾳ (μαθὼν ὁ νέος τὸν δόλον, ὡς ὁ Δαυὶδ) φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσατο, διασωθεὶς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα.

(4) Ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ ἐστάλη πρὸς Πέρσας πολεμήσων αὐτούς, οὓς καὶ νικήσας πρὸς Διοκλητιανὸν εἰσῆλθε, βαλάντια (100[b]) πεπληρωμένα φέρων λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἀφ' ὧν πρῶτος Διοκλητιανὸς ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι λίθοις τιμίοις καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοις ἐχρήσατο, προσκυνεῖσθαί τε αὐτὸν παρὰ τὸ** ἔθος ἐκέλευσε καὶ θρίαμβον ἀπετέλεσεν· ὠνομάσθη δὲ θρίαμβος διὰ τὴν (παρὰ) τῶν ποιητῶν λεγομένην θρίασιν ἤγουν μανίαν ἢ ἀπὸ τοῦ θρία τὰ φύλλα τῆς συκῆς ὀνομάζεσθαι.

(5) Τῷ δὲ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς*** ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, προφάσει θεοποιΐας· ὡς δὲ ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος, Διοκλητιανὸς παράφρων γενόμενος καὶ σὺν αὐτῷ Ἑρκούλιος τὴν βασιλείαν ἀποθέμενοι, ἰδιωτικὸν ἀνέλαβον βίον· καὶ ὁ μὲν ἀγχόνῃ τὸν βίον κατέστρεψε, Διοκλητιανὸς δὲ θεηλάτου ὀργῆς πειραθεὶς καὶ αὐτὸς τὸν βίον κατέλυσε).

---

1. ὡς αὐτὸν ὁ Γαλλέριος ἑώρα τὰ χριστιανῶν φρονοῦντα, σ. τε ψυχῆς καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ τῇ περὶ τὴν παίδευσιν εὐφυΐᾳ προκόπτοντα, μ. τε τοῦτον κ. ἔ. τῆς τ. Ced. — * καὶ τῶν δογμάτων Ced. — 4. θ. τοῦτον ἐσκέψατο θ. δὲ πρ. φ. τὴν σ. πορίζεται καὶ πρὸς τὸν ἴδιον π. διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ σώσαντι εὐχαριστῶν τῷ Ced. — 7. de Galerio Leo et Ced. 470,18—471: τῷ ιζ' (ἔτει) ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς κατὰ Ναρσέως, τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως, ἐκδραμὼν τοῦτον μὲν ἐδίωξε — ὑπέστρεψε π. Δ. καὶ β. π. ἔχων Ced. — ** ἐξ ἀρχῆς Ced. — 13. ἐπετέλεσε Leo, Ced. — διὰ τὸ — μαρίαν cod. — 14. θρ. ἀπὸ τῶν ἐπῶν τῶν εἰς τὸν Διόνυσον, θρ. γὰρ τὴν τῶν π. μ. λέγουσιν Ced. — 15. τρία? — συκῆς ἀνακειμένης τῷ Διονύσῳ Ced. — 16. Ced. 472,1,2. — *** ὁ Ἑρκούλιος ἐξ ἀπονοίας Ced. — 17. ἀπ. καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς τῆς μὲν ἑῴας Γαλλέριον Μαξιμιανὸν τὸν Διοκλητιανοῦ γαμβρὸν τῶν ἑσπερίων δὲ Κωνστάντιον τὸν Ἑρκουλίου γαμβρὸν Ced. — Reliqua vide § 2. — 18. Eus. H. E. VIII. 13.

(6) Γελάσιος δὲ ὁ Καισαρείας φησί, ὅτι μεταμεληθέντες καὶ πάλιν λαβεῖν τὴν βασιλείαν βουληθέντες ψήφῳ τῆς συγκλήτου ἀναιροῦνται.

(7) Θεότεκνος δέ τις ὑποθήκῃ Μαξιμιανοῦ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ δῆθεν παρὰ Πιλάτου πραχθέντα πλασάμενος ὑπομνήματα πάσης βλασφημίας ἀνάπλεα, κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἔσταλκεν, Μαξιμιανοῦ προστάξαντος τοῖς γραμματοδιδασκάλοις ταῦτα τοὺς παῖδας ἐκδιδάσκειν, ὡς ἂν διαγελῶσι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον.

(8) Μετὰ δὲ Διοκλητιανὸν καὶ Μαξιμιανὸν τὸν Ἑρκούλιον ἐβασίλευσε κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων Κωνστάντιος ὁ χλωρὸς ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατήρ, ὃς ἐξ Ἑλένης αὐτῷ ἐγεννήθη περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν.

(9) Συνεβασίλευον δὲ αὐτῷ Σευῆρος καὶ Μαξιμιανὸς ὁ λεγόμενος Γαλλέριος σὺν τῷ υἱῷ Μαξιμίνῳ καὶ Μαξέντιος, ὁ υἱὸς Ἑρκουλίου, ἀδελφὸς δὲ Θεοδώρας γαμετῆς Κωνσταντίου τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τούτου δὲ θεῖος.

(10) Καὶ ὁ μὲν Κωνστάντινος καὶ Σευῆρος τὴν Γαλλίαν καὶ Βρεττανίαν ἐκράτησαν, ὁ δὲ Μαξέντιος καὶ Μαξιμῖνος τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος τὴν ἑῴαν, ὃς πολλὰ μιαρά τε καὶ ἄτοπα καθ' ὑπερβολὴν διαπραξάμενος, γυναικομανοῦς γενομένου αὐτοῦ, ἀγῶνα ἔσχον οἱ ὑπ' αὐτὸν τελοῦντες ποῦ κρύψωσι τὰς ἰδίας γαμετὰς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου τοῦ τυράννου οὐ μόνον διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἁρπάζειν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, καὶ πρὸς τούτοις διωγμὸν ἀπηνῆ καὶ ἀπάνθρωπον

1. Gelasius 381—394, cujus fragmenta consulas in Theodoreti opp. ed. Schulz. T. IV. p. 46,251, Hal. 1772, 8º. — 4. Περὶ τῶν λεγομένων ὑπομνημάτων τοῦ Χριστοῦ. Ced. 471,14 — 19. Τῷ ιη' ἔτει Διοκλητιανοῦ Θεοτέκνῳ γόητι πειθόμενος ὁ Γαλλέριος διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν οὗτος ὁ Θ. ὑπ. Ced. — διαγελῷτο Leo, Ced. — 10. βασιλεία Κωνσταντίου καὶ Σευήρου. Ced. 472,14· Ὁ δὲ Κωνστάντιος — τελευτᾷ ἐν Βρεττανίαις βασιλεύσας ἔτη β', Καῖσαρ δὲ ἦν ἔτη ιγ'. ὃς ἐγέννησεν ἐξ Ἑλ. τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον περὶ τὴν τῆς Δ. π. Ced. — 14. Ced. 473,15 — 21? — 17. θείου codex. — 18. Ced. 473,15,16 cf. de Maxentio 474,6—9. — 21. γυν — αὐτῶν om. Slav. Μαξέντιος — τὰς οὐσίας αὐτῶν καὶ γυναῖκας καὶ θ. ἥρπαζε καὶ αὐτοὺς πολυτρόπως ἀνῄρει καὶ ἄμετρα τοῖς δαίμοσιν ἐξακολουθῶν ἐπετέλει Ced. Μαξιμίνου ἐν τῇ ἀνατολῇ πολλὰ δεινὰ ἐργασαμένου κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὡσαύτως καὶ Μαξεντίου ἐν Ῥώμῃ Sym. Ms. 20b.

κατὰ πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐνδειξάμενος, καθ' ὃν καὶ πλεῖστοι τῶν εὐδοκίμων ἐμαρτύρησαν.

(11) Ἄξια δὲ τῆς δυσσεβείας αὐτοῦ καὶ προοίμια τῆς μελλούσης αὐτὸν διαδέχεσθαι κολάσεως εἰκότως πέπονθε· νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ * περιπεσών, (καὶ ἕλκος αὐτῷ χαλεπὸν κατὰ τῶν τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ κρυπτῶν μορίων ἀναφυέν, κρείττονα πάσης τέχνης σῆψιν ἐπήγαγε· σκωλήκων γὰρ πλῆθος ἀναδιδόμενον — ἦν γὰρ καὶ πολύσαρκος ὁ δείλαιος) — ἀλγηδόνας ἰσχυρὰς τὴν σάρκα πᾶσαν ἐλοιμαίνοντο. Καὶ τὰ μὲν ἔγκατα διεφθείροντο ὑπὸ τῆς (ἐνδομυχούσης) σφοδροτάτης φλογός· ἡ δὲ σὰρξ πᾶσα κηροῦ δίκην ἐξετήκετο· λαβροτέρως δὲ φλογιζόμενος καὶ τηγανιζόμενος, καὶ αὐτὰ συνεφρύγη τὰ ὀστᾶ, ὥστε ἐξαλειφῆναι τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς· κἀντεῦθεν ἐλεεινῶς διαφθειρόμενος καὶ δεινῶς κατασηπόμενος ** τοσαύτην *** δυσωδίαν ἐξέπεμπεν ὡς οὐδὲν τῶν ἐν (τοῖς) τάφοις διαλυθέντων νεκρῶν διαφέρειν. (101ᵃ) Ὁ δὲ **** ἐν τούτοις ἐμπνέων, βαθὺ στενάζων θάνατον ἐπεκαλεῖτο· καὶ πρὸς τῷ τέλει ἐγγίζοντα αὐτὸν ὁ ἀλιτήριος γνοὺς τοιάδε φησί· «Οἴμοι τῷ ἐλεεινῷ καὶ θρήνων ἀξίῳ, ὁποίαν εἰς τοὺς χριστιανούς μοι τετολμημένων ἀσεβειῶν ἀξίαν ὑπέχω τὴν τιμωρίαν».

(12) Καὶ ταῦτα μετὰ πολλῆς ὀδύνης εἰπών, εὐθέως κατέπεμψε προστάγματα κατὰ πᾶσαν πόλιν ἀπολύεσθαι τοὺς χριστιανούς, παρακαλεῖν τε αὐτοὺς εὔχεσθαι ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος. Καὶ εὐθέως ἡ θεία φιλανθρωπία ἐδείκνυτο, καὶ ὁ ἐν ἐσχάταις ἀναπνοαῖς γεγονὼς αὖθις ὑγιὴς καὶ ῥωμαλέος ὑπῆρχε, τοῦ χαλεπωτάτου ἐκείνου ἕλκους τῇ εὐχῇ τῶν χριστιανῶν παραδόξως ὑγιασθέντος. Ἀλλὰ μήπω τοῦ τραύματος καλῶς συνουλώσαντος, εἰς μειζοτέραν μανίαν

1. καθὼς καὶ cod. — 3. Ced. 469,5 — 19 de Diocletiano cf. Ἀ. τῆς δ. αὐτῶν τὰ ἐπίχειρα ἐκομίσαντο οἱονεὶ ἀῤῥαβῶνα τῶν μελλόντων αὐτοὺς μετὰ θάνατον διαδέξασθαι τιμωριῶν ἐντεῦθεν κομιζόμενοι. — * ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς βασιλείας Ced. — 5. περιπ. — ἰσχυρὰς om. Bulg. — 8. ἀλγηδόσιν ἰσχυραῖς Ced. — διελυμαίνετο Ced, λυμαιν.? — 10. φλογώσεως Ced. — διετ. καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται καὶ πυρὸς ὁ δείλαιος ἀποκαθίσταται κἀντ. Ced. — ** σκωλήκων πλῆθος ἐκ τοῦ φάριγγος ἀνέφερε σὺν τῇ γλώσσῃ Ced. — *** οὖν Ced. — **** τύραννος Ced. — 16. ἐ. στενάξας θ. Ced. — καὶ τὰ τελευταῖα πνέων ἔφη Ced. — 18. ὁπ. τῶν εἰς χ. Ced. — 20. Καὶ τ. μὲν ὕστερον συμβέβηκε τῷ ἀλιτηρίῳ Ced. 469,19.

κινηθεὶς, προστάγματα ἔγραψεν ἀπάνθρωπα, ἐν οἷς ἐκέλευσε μὴ ζῆν χριστιανοὺς μήτε οἰκεῖν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς θεὸς οὐδέπω ἐπελάθετο τῶν δούλων αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἰδεῖν ἀγεληδὼν συρομένους χριστιανοὺς πάντας πανδημεὶ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπὶ τὸν θάνατον· ἀλλ' ἡ θεία δίκη ἐπελθοῦσα τὰς βουλὰς τῶν ἀνόμων διεσκέδασεν.

(13) Διὰ γὰρ τὴν ἄπειρον κακουργίαν αὐτοῦ, λιμὸς αὐτοῦ τῇ χώρᾳ δεινὸς ἐνέσκηπτε καὶ λοιμὸς, καί τινος ἑτέρου [νο]σήματος μοῖρα· ἕλκος δὲ ἦν φερωνύμως τοῦ πυρώδους ἄνθρακος λεγόμενον, καθ' ὅλον μὲν ἕρπον τὸ σῶμα, σφαλεροὺς δὲ τοῖς πεπονθόσι ἐπόνει κινδύνους· οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξαιρέτως ἐπὶ πλεῖστον γενόμενον μυρίους ὅσους ἄνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ πηροὺς ἀπειργάσατο. Καὶ σὺν τούτοις ἐπανίσταται τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος * ἀθρόως ὑφ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν συῤῥεύσαντα καιρὸν, τῆς τοῦ δυσσεβοῦς θρασύτητος τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ μεγαλαυχίαν (διήλεγξεν), ὅτι δὴ τῆς περὶ τὰ εἴδωλα σπουδῆς αὐτοῦ καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἕνεκα πολιορκίας, μὴ λιμὸν μηδὲ λοιμὸν, μήτε μὴν πόλεμον ἐπὶ τῶν αὐτοῦ συμβῆναι καιρῶν ἐναμβρύνετο. Ταῦτα δ' οὖν ἅμα κατ' αὐτὸν ἐπῆλθε καὶ τῆς κατ' αὐτὸν καταστροφῆς περιειλήφει τὰ προοίμια**· τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις καὶ χώρας οἰκούντων δεινῶς ὁ λιμός (τε) ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατέτρυχε· καὶ μυρίοι μὲν ὑπῆρχον οἱ κατὰ πόλεις θνήσκοντες, πλεῖστοι δὲ οἱ κατὰ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀπάντων σχεδὸν τροφῆς ἐνδείᾳ καὶ λοιμώδει νόσῳ διεφθαρμένων. Καὶ γὰρ οἱ μὲν χόρτον διαμασσώμενοι καὶ τὴν ἕξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο· οἱ δὲ ἀπεσκληκότες ὥσπερ εἴδωλα νεκρὰ, ὧδε κἀκεῖσε ψυχοῤῥαγοῦντες, ἐνσειόμενοί τε καὶ περιολισθαίνοντες κατέπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις, ὅθεν νεκρὰ καὶ γυμνὰ σώματα ἐφ' ἡμέρας πλείονας ἄταφα διεῤ-

---

7. Ced. 468,1 — 469,4. Διὸ καὶ λ. καὶ λ. καὶ αὐχμὸς καὶ πᾶν ὁτιοῦν οὖν ἔστι κακὸν εἰπεῖν τοὺς ἀνοῦς μετῆλθε καί τινος — 13. προσεπ. Ced. — * ἆ? — 14. ὑφ' ἓν κατὰ τὸν cod. — κ. σ. Ced. — 15. τῆς δὲ δ. cod. — 18. τὸν α. σ. καιρὸν ἐνηβρύνετο Ced. — T. δὴ Ced. — 19. ἅμα καὶ κατὰ ταὐτὸν Ced. — ἐπῆλθον Ced. — ** αὐτὸς μὲν οὖν τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον ἅμα τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις κατεπονεῖτο Ced. — 22. ἐτύγχανον Ced. — 23. πλείους Ced. — 28. ν. σ. καὶ γ. Ced. — ἐφ' ἡμέραις πλείοσι Ced.

ῥιμένα, θέαν οἰκτρὰν (τε) καὶ ἐλεεινὴν τοῖς ὁρῶσι παρεῖχεν· ἤδη δέ τοι καὶ κυνῶν τινὲς ἐγένοντο βρῶμα. Οὐχ ἥκιστα δὲ * ὁ λοιμὸς πάντας οἴκους ἐπενέμετο.

(14) Τοιαῦτα τοίνυν τῆς Μαξιμιανοῦ μεγαλαυχίας τὰ ἐπίχειρα, καὶ τοιοῦτον αὐτοῦ τὸ δύσμορον τέλος· ἐν στήλῃ γὰρ καθ' ἡμῶν ἀνέγραψεν, ὡς χριστιανῶν πάντων ἀναιρεθέντων (ὡς ᾤετο), πάσης εὐθηνίας (τε) καὶ εὐκρασίας ἡ Ῥωμαίων πολιτεία πλησθήσεται **.

(15) Διὸ καὶ (ταῦτα συνέβη, ὅτε) λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ αὐχμοί· καὶ τὰ λοιπὰ κακὰ κατείληφε τοὺς ἀνθρώπους, (κεραυνοί τε καὶ φόβητρα ἐπέμποντο, ὥστε ἕκαστον τὰ ἑαυτοῦ μόνον μεριμνᾷν· (101[b]) καὶ οὕτως ἄπρακτα ἔμειναν τὰ προστάγματα τοῦ τυράννου).

(16) Κωνστάντιος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς χλωρὸς διὰ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου — ἦν γὰρ εὐσεβὴς καὶ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον ὁμοίως ἐπαίδευσε καὶ τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ οὐδαμῶς ἐκοινώνει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χριστιανίζειν (βουλομένους) ἀδεῶς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπεν, — (Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σεβαστὸν καὶ βασιλέα ζῶν ἀνέδειξεν, ὃν ἐκ πορνείας γεγενῆσθαι τινὲς τοῦτον εἶπον, οἱ καὶ ἐλέγχονται σαφῶς ὑπὸ διαφόρων ἐξηγητῶν ὡς ψευδολόγοι καὶ ματαιόφρονες).

(17) Ὡσαύτως οὖν καὶ Σευήρου τεθνηκότος Λικίννιος ὁ γαμβρὸς Κωνσταντίνου ἀντεισάγεται, μήπω λαβὼν αὐτὴν, καὶ στέφεται Καῖσαρ ὑπὸ τῆς σηγκλήτου, οἷα δὴ μέλλοντος γενέσθαι γαμβροῦ, τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ, ὑποκρινόμενος δόλῳ τὴν καθ' ἡμᾶς εὐσέβειαν.

---

1. παρεῖχον τοῖς ὁ. Ced. — ἤδη γέ τοι Ced. — 2. ἐγίν. cod. — βορὰ Ced. — * καὶ Ced. — 4. Ced. 467,21—468,1 de Diocletiano et Herculio· Τῷ θ' ἔτει ὡς ἐν στ. ἐνέγραψαν οἱ δυσσεβεῖς καθ' ἡ. ὡς π. ἀν. χρ. π. — ** καθὼς ὑπελάμβανον οἱ ἀλάστορες Ced. — 8. Διὸ καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ αὐχμὸς Ced. 468,1 cf. §. 13. — 13. Ced. 469.21,22;472,10—13. Κωνσταντίου δὲ τοῦ ἐπικληθέντος χλωροῦ cod. — 15. ἐκοινώνησε Ced. — 21. Ced. 474,3 — 6. Τοῦ δέ Σ. τελευτήσαντος Λικίνιον οἱ Ῥωμαῖοι Καίσαρα ἀνηγόρευσαν, Κωνσταντίνῳ χαριζόμενοι Ced. — 23. γαμβρῷ cod. propter τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ μέλλων — γαμβρός? γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίαν καὶ ὑποκρίνομενον ψευδῶς τὴν Ced. Λικίννιον δὲ γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῇ ποιησάμενος, βασιλέα κατέστησεν Sym. Ms. 29[a].

CLXXVII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

312 (5514) Τὸν δὲ Κωνσταντῖνον μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν καὶ κατάλυσιν Μαξεντίου καὶ εἰσέλευσιν τῆς πόλεως Ῥώμης συνέβη νοσῆσαι, ὥστε μήτε μάγων πρόγνωσις καὶ μυθολογία μήτε ἰατρῶν ἐπιστῆμαι ἢ σκευασίαι βοηθημάτων δύνασθαι τὸ πάθος αὐτοῦ θεραπεῦσαι· πρὸς ὃν οἱ τῶν εἰδώλων ἱερεῖς ἐλθόντες, ὑπέθεντο κολυμβήθραν τινὰ πλησθεῖσαν αἵματος παιδίων ἀφθόρων καὶ θερμῷ τῷ αἵματι καὶ ἀφρίζοντι βαπτισθέντα αὐτὸν ὑγιᾶναι. Συναχθέντων οὖν τῶν παιδίων ἐκ πάσης ἐπαρχίας διὰ βασιλικῶν προσταγμάτων καὶ τοῦ βασιλέως ἔξω παραπορευομένου, προσυπήντησαν αὐτῷ πᾶσαι τῶν πόλεων ἐκείνων τῶν παιδῶν αἱ μητέρες διαλελυμένων τῶν πλοκάμων καὶ τῶν μαζῶν γεγυμνασμένων μετὰ πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ δακρύων, περὶ ὧν ὁ βασιλεὺς διερωτήσας καὶ μαθών, ὅτι αἱ μητέρες εἰσὶ τῶν μελλόντων ἀναιρεῖσθαι παιδίων, δακρύσας εἶπε· «Καλόν μοι μᾶλλόν ἐστιν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀναιτίων ἀποθανεῖν παιδίων ἢ ἐκ τῆς ἐκείνως ὠμοτάτης σφαγῆς ὠμοτάτην καὶ ἀπάνθρωπον ζωὴν ἐπιλέξασθαι». Καὶ μάλιστα τῆς ἐκ τούτων ὑγιείας ἀμφιβαλλόμενος καὶ ταῦτα πρὸς τὴν σύγκλητον εἰρηκὼς εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ οὐ μόνον τοὺς παῖδας ταῖς οἰκείαις μητράσι ἐκέλευσεν ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ ὀχήματα καὶ ἀναλώματα προσέταξε δοθῆναι αὐταῖς ἐν τῷ ὑποστρέφειν.

(2) Τούτου δὲ γενομένου, ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ὄναρ ἐθεάσατο ὁ βασιλεύς, ἐν ᾧ ὤφθησαν αὐτῷ οἱ τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολοι λέγοντες· «Ἡμεῖς ἐσμὲν Πέτρος καὶ Παῦλος ἀποσταλέντες παρὰ θεοῦ πα-

2. ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου cod. Ced. 475,5—17: Εἰς Ῥώμην εἰσελθὼν μετὰ τὴν κατὰ Μ. νίκην ζητεῖ ἰατροὺς θεραπευθῆναι τῆς νόσου, καὶ δὴ Ἰουδαῖοί τινες ἔρχονται λέγοντες, ὅτι κ. χρὴ ποιῆσαι ἀφ' ἁ. ὑπομαζίων βρεφῶν καὶ ἐν αὐτῇ λουσάμενον καθαρισθῆναι. Συνάγονται οὖν τὰ βρέφη μετὰ τῶν μητέρων· καὶ τί δεῖ λέγειν τοὺς τῶν μητέρων ὀδυρμοὺς καὶ τὰς τῶν τριχῶν ἐκκοπὰς κτλ. Ced. — καὶ κατ. — Ῥώμης om. Bulg. — 13. Ταῦτα ἰδὼν ἐκεῖνος καὶ σύνδακρυς γενόμενος εἶπε. Κ. ἐ. μ. ἐμὲ μόνον κακῷ μόρῳ ἀπ. ἢ ταῦτα τὰ βρέφη, ἀλλὰ καὶ τίς οἶδε τὸ τέλος ὁποῖον; ταῦτα εἰπὼν καὶ τὰς μητέρας δώροις φιλοφρονησάμενος ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ Ced. — 18. τούτ. cod. — 22. Ced. 475,17 — 476,2: Ταύτῃ τοι καὶ κατ' ὄ. ὁρᾷ τοὺς δύο μεγάλους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον προτρεπομένους αὐτὸν Σίλβεστρον ζητῆσαι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως· καὶ αὐτὸς ὑπ.

ρασχεῖν σοι ὑγείαν καὶ σωτηρίαν διὰ τὴν πρὸς τοὺς παῖδας ἐλεημοσύνην τε καὶ συμπάθειαν· πέμψον οὖν, μετακάλεσαι Σίλβεστρον ἐκ τοῦ Σεραπείου ὄρους, καὶ ὑποδείξει σοι τὴν ὄντως θείαν καὶ σωτήριον πηγήν, ἐν ᾗ λουσάμενος οὐ μόνον σωματικὴν ἕξεις ὑγείαν ἀλλὰ ψυχικὴν ὅτι μάλιστα». Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀποστείλας πρὸς τὸν θεῖον Σίλβεστρον, μετὰ πολλῆς τιμῆς ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ· καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς προσεκύνησεν αὐτὸν λέγων· «Καλῶς ἦλθες, Σίλβεστρε». Καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἶπε· «Εἰρήνη σοι καὶ σωτηρία παρασχεθείη ὑπὸ θεοῦ». Καὶ φησὶν ὁ βασιλεύς· «Παρακαλῶ σε εἰπεῖν μοι εἰ ἔχετέ τινας θεοὺς Πέτρον καὶ Παῦλον καλουμένους». Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἔφη· «Ἡμεῖς ἕνα θεὸν ἔχομεν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὗ Πέτρος καὶ Παῦλος δοῦλοι γνήσιοι τυγχάνουσιν». Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· «Δύνασαι, ὦ ἐπίσκοπε, φανερῶσαί μοι τὰς ὄψεις αὐτῶν διά τινος ζωγραφίας (102ª), ὅπως ἐπιγνῶ σαφέστερον εἰ αὐτοί εἰσιν οἱ ἀποσταλέντες ἀπὸ θεοῦ πρός με»; Καὶ παραχρῆμα κελεύσας ὁ ἐπίσκοπος τῷ ἰδίῳ διακόνῳ ἐπενεγκεῖν τὰ στηθάρια τῶν ὁμοιωμάτων ἐν σανίσιν, ἠνέχθη· καὶ θεασάμενος ὁ βασιλεὺς ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· «Οὗτοί εἰσιν ἀληθῶς οἱ κατ' ὄναρ ὀφθέντες μοι καὶ παρακελευσάμενοί με ἀνακαλέσασθαί σε, ὦ Σίλβεστρε. Καὶ νῦν δεῖξόν μοι τὴν πηγήν, ἣν ἔφησαν, δι' ἧς ψυχῇ καὶ σώματι σωθήσομαι». Καὶ ὁ ἐπίσκοπος αὐτίκα προστάξας κολυμβήθραν ὕδατος γενέσθαι, ἐβάπτισε τὸν βασιλέα. Καὶ αὐτίκα ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κολυμβήθρας ὅλος ὑγιής, καταλιπὼν τὰ τοῦ σώματος ἕλκη ἐν τῷ ὕδατι καθάπερ λεπίδας ἰχθύων.

(3) Ὃν ἡ σύγκλητος ἰδοῦσα καὶ πᾶς ὁ δῆμος (ἀπολαβόντα τὴν ὑγείαν) ἐξεβόησαν (λέγοντες· «Εἷς θεός, ὁ τῶν χριστιανῶν, μέγας καὶ φοβερός· καὶ πάντες ἀπὸ τοῦ νῦν πιστεύομεν καὶ βαπτιζόμεθα,

---

3. Σωρακτείου? — σοι κολυμβήθραν δι' ἧς τῆς τε ψυχῆς τὰς νόσους καὶ τοῦ σώματος θεραπευθήσῃ. Ἔρχεται οὖν ὁ Σίλβεστρος διὰ τοὺς ἐπικειμένους διωγμοὺς ἐν φυγαδείᾳ τελῶν καὶ βαπτίζει κατηχήσας αὐτὸν Ced. — 23. Εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς θείας κ. ἀνερχομένου τοῦ Κ. ἐξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες καὶ ἐκαθαρίσθη καὶ γέγονεν ὅλον ὑγιὲς ὡς παιδαρίου μικροῦ Ced. — 25. Ced. 476,3,4? Georgii verba magis biblica quam Romana omisit, sed et historiam de Crispo Hippolyteam; de donatione apud Graecos altum silentium. Τοῦτο ἰδόντες οἱ λαοὶ ἐβαπτίσθησαν ἄπειροι καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Ced.

ὅτι εἴδομεν σήμερον μεγάλα θαυμάσια». Πρὸς οὓς φησὶν ὁ βασιλεύς· «Τὰ μὲν ἀνθρώπινα ἀναγκαστὰ, τὰ δὲ θεῖα προαιρετικὰ τυγχάνει. Ὁ μέντοι θεὸς ἀγαθῇ προαιρέσει καὶ διαθέσει θρησκεύεται· ὅθεν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ κρίσει ἐλευθερίας βουλόμεθα γίνεσθαι χριστιανοὺς τοὺς θέλοντας καὶ μὴ φόβῳ ἀνθρωπίνῳ προσάγεσθαι τῇ τοῦ θεοῦ λατρείᾳ». Καὶ ταῦτα πάντες ἀκούσαντες πρὸς τὴν πίστιν πόθῳ ἐξήφθησαν, μᾶλλον ἀποδεξάμενοι τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιείκειαν καὶ τὴν τοῦ δόγματος καθαρότητα.) Αὐτίκα γοῦν σὺν αὐτῷ ἐβαπτίσθη καὶ Κρίσπος ὁ (πρῶτος) αὐτοῦ υἱὸς (ὃν καὶ φασὶ ὕστερον κατηγορηθέντα ψευδῶς ὑπὸ τῆς μητρυϊᾶς, ἀποκτανθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς ὡς βουλευσάμενον κοιμηθῆναι μετ' αὐτῆς· ὕστερον δὲ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ψεῦδος εἶναι τοῦτο, καὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν ὡς συκοφαντήσασαν τὸν ἀναίτιον. Ἐβαπτίσθη δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη καὶ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς τε καὶ φίλοι).

(4) Ἐν τῷ Καπετωλίῳ Ῥώμης * ἐφάνη δράκων παμμεγέθης· εἶτα Σίλβεστρος τοῦτον ἀπέκτεινεν.

(5) Συνηθροῖσε δὲ ὁ βασιλεὺς ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς τῶν Ἰουδαίων διαλεχθῆναι τῷ ἁγίῳ Σιλβέστρῳ περὶ τοῦ Χριστοῦ, οὓς καὶ εἰς τέλος ἐνίκησεν ὁ ἅγιος δυνάμει Χριστοῦ ἀπελέγξας αὐτοὺς, ἔτι τε τῶν προφητῶν καὶ λοιπῶν ἀποδείξεων τῆς ἑαυτῶν γραφῆς.

(6) Ὁ δὲ Μαξέντιος πονηρότατος πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγονὼς τοὺς τὴν Ῥώμην οἰκοῦντας ἐπέτριβε καὶ μάλιστα τοὺς χριστιανούς· πολλοὺς γοῦν τῶν πρώτων ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐξορίσας τὰς οὐσίας αὐτῶν διήρπαζεν· τῇ δὲ τοῦ Γαλλερίου χρώμενος ἀκολασίᾳ πολλὰς τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν ἐμίανεν, ἑτέρας τε μυρίας ἀνοσιουργίσας καὶ ἀῤῥητοποιΐας ἐπιτηδεύων, ἀφόρητος τοῖς πᾶσιν ὑπῆρχε γοητικαῖς κακομαγγανίαις χρώμενος.

(7) Τοῦ δὲ μεγάλου Κωνσταντίνου τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ μέρη ἕως τοῦ Ὠκεανοῦ ὑποτάξαντος ἐν εἰρήνῃ πολλῇ καὶ εὐμηνίᾳ καὶ καταστάσει ἐν ὅλῃ τῇ κατ' αὐτὸν οἰκουμένῃ,) οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οἱ-

---

15. Ced. 476,18 — 477,2. — * βαθμοὺς ἔχοντι τξε΄ κτλ. Ced. — 17. Ced. 478, 15—495,11. Τῷ δ΄ ἔτει τῆς βασιλείας — διάλεξις γέγονεν ἐν Ῥώμῃ χριστιανῶν καὶ Ι. κτλ. Ced.—21. Ced. 474,6—9? — 28. Ced. 474,9—475,2. — 29. καὶ Θυμίδ' cod.— 30. Ὅθεν καὶ πρεσβείαν οἱ Ῥ. π. Κωνσταντῖνον ποιησάμενοι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου, τοῦτον διήγειραν Ced. 474,9—11.

κήτορες δέησιν πρὸς αὐτὸν ἐστείλαντο μὴ παριδεῖν τὴν μητέρα των βασιλειῶν ὑπὸ ἀπεινοῦς τυράννου, μᾶλλον δὲ σαρκοβόρου θηρίου ἀπολλυμένην. Ταῦτα ἀκούσας ὁ μέγιστος Κωνσταντῖνος ἐφρόντιζε τοῦ ἐλευθερῶσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς τούτου δουλείας· ἐδεδίει δὲ τοῦτο διὰ τὰς γοητικὰς αὐτοῦ κακογνωμίας· ἤδη γὰρ πολλοὺς ἀνέτεμε παῖδας προφάσει τῆς ἀθεμίτου γοητείας. Ἐν πολλῇ οὖν σκέψει καὶ φροντίδι ὑπάρχοντι ὤφθη αὐτῷ (102[b]) ἐν Κάμπῳ διάγοντι μετὰ τῶν στρατιωτῶν περὶ μεσημβρίαν στυλοειδὴς σταυρὸς ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένος, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· «Ἐν τούτῳ νίκα». (Ἔμφοβος δὲ γενόμενος ὁ βασιλεὺς ἠρώτα τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰ καὶ αὐτοί τι ἐθεάσαντο. Οἱ δὲ ὡμολόγησαν τὴν αὐτὴν αὐτῷ ἑωρακέναι ὀπτασίαν. Τότε ὁ βασιλεὺς ἀναῤῥωσθεὶς τῷ φρονήματι καὶ θάρσους καὶ προθυμίας ἀνάπλεως ἦν.) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῷ· «Χρῆσαι τῷ δειχθέντι σοι σημείῳ εἰς βοήθειαν καὶ ἔσῃ νικῶν πάντας τοὺς ἐχθρούς σου». Ἡμέρας δὲ γενομένης, (ἀμελητί) σχεδιάσας σταυρὸν, ὅστις μέχρι τῆς σήμερον ἐν τοῖς βασιλείοις φυλάττεται, ἐκέλευσε προάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ δυσσεβὴς τύραννος θαῤῥήσας τοῖς δαίμοσιν αὐτοῦ καὶ γεφυρώσας τὸν παραῤῥέοντα ποταμὸν (πολλαῖς) ναυσὶν ἐξῆλθεν εἰς παράταξιν τοῦ πολέμου. Συμβολῆς δὲ γενομένης, συνετρίβησαν ὑπὸ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως οἱ ὑπενάντιοι καὶ κατακοπέντες οἱ πλεῖστοι, οἱ λοιποὶ σὺν τῷ τυράννῳ ἐπὶ τὴν πόλιν ἔφευγον. Τῆς δὲ γεφυρᾶς κρείττονι δυνάμει διαῤῥαγείσης, κατεποντίσθη ἐν τῷ ποταμῷ (κατὰ τὸν Φαραὼ πανστρατεὶ ὁ τύραννος. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ποταμὸν ὅλον πεπληρωμένον ἵππων σὺν ἀναβάταις.) Οἱ δὲ πολῖται τῆς πό-

3. Ὁ δὲ δεδιὼς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας ἐν π. ἀγωνίᾳ ἦν· φαίνεται οὖν αὐτῷ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος στ. Cod. 474,13,14. — 9. κατ. ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀστέρων ἐν Cod. — 13. Ἐν ὁράματι δὲ τῆς νυκτὸς ἐφίσταται α. ὁ χ͞ς λέγων· Χρ. Cod. 474,16. — 14. σημ. καὶ νίκα. Τότε στ. χρυσοῦν σχ. ὅς ἐστι μ. καὶ νῦν, ἐκ. προάγειν ἐν Cod. 474,17. — 17. Ὁ δὲ Μαξέντιος τὸν παρ. τῇ πόλει π. ν. γ. κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντιπαρετάξατο Cod. 474,11,12. — 20. Καὶ σ. γ. ἡττήθησαν οἱ περὶ Μαξέντιον καὶ τοῦ πλήθους ἀναιρουμένου, Μαξέντιος σὺν τοῖς λοιποῖς τῇ γεφυρᾷ ἐπέβη φεύγων, ἥτις θείᾳ δυνάμει διαῤῥαγεῖσα ἐν τῷ π. πάντας κατεπόντισεν Cod. 474,19 — 22. — 23. Ex. XV. I. ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔῤῥιψεν εἰς θάλασσαν, 4 κατεπόντισ ν. — 25. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τὴν πόλιν στ. ἐ. μ. χ. τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον σὺν τῷ νικοποιῷ σταυρῷ σ. αὐτὸν ἀνευφημοῦντες Cod. τὸν Μαξέντιον πολέμῳ τροπωσάμενος ἀναιρεῖ Sym. 30[a].

λεως στεφανώσαντες τὴν πόλιν εἰσεδέξαντο αὐτὸν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ εὐφημιῶν, τόν τε νικοποιὸν σταυρὸν καὶ τὸν νικηφόρον βασιλέα σωτῆρα ἐπεκαλοῦντο.

312 (5814) (8) Τότε ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε συναχθῆναι τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ὁσίᾳ ταφῇ παραδοθῆναι, καὶ τὰς οὐσίας τοῖς ἀδικηθεῖσι ἀποδοθῆναι. (Καὶ ἦσαν ἄγοντες ἐπινίκιον ἑορτὴν ζ' ἡμέρας γεραίροντες τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ). Τοῦτο ἦν ἕβδομος ἐνιαυτὸς τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου· τότε δὲ καὶ λεπρωθεὶς ἐβαπτίσθη ὑπὸ Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ.

314 (5816) (9) Ταῦτα ἀκούσας ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς ἐξεληλύθει—ἐξεδέχετο γὰρ καὶ αὐτὸς τὸν αὐτὸν μόρον — καὶ μικρὸν ἀπέστη τῆς κατὰ χριστιανῶν ἀπειλῆς.

315 (5817) (10) Ὁ δὲ μέγιστος Κωνσταντῖνος θαῤῥῶν τῷ ἀνικήτῳ ὅπλῳ τοῦ σταυροῦ ὥρμησεν ἐπ' αὐτόν, εἶχε δὲ καὶ Λικίνιον Καίσαρα τηνικαῦτα συμπολεμοῦντα αὐτῷ (κατὰ τῶν τυράννων, προσποιούμενον χαίρεσθαι τοῖς χριστιανῶν δόγμασιν. Ὁ δὲ τύραννος ταῖς γοητείαις καὶ μαντείαις καὶ ἀπάταις ἐπερειδόμενος παρατάξασθαι τὴν εὐσεβῆ βασιλείαν ἐξελήλυθεν, τῷ ἀναριθμήτῳ πλήθει τῶν στρατοπέδων φανταζόμενος. Γενομένης, δὲ συμβολῆς καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ φανέντος, οἱ τοῦ τυράννου ὑπασπισταὶ τὴν προσβολὴν μὴ ὑπενεγκόντες) ἐτράπησαν (εἰς φυγήν· καὶ οἱ μὲν ἔφυγον κατὰ τάχος, οἱ δὲ ἀκρατῶς ἐδίωκον)· πολλῶν δὲ χιλιάδων καταπεσόντων (οἱ λοιπτοὶ καταλιπόντες τὸν τύραννον προσέχωρησαν τῷ αὐτοκράτορι). Ὁ δὲ (δυσσεβὴς) ῥίψας τὸ βασίλειον (ὡς ἂν μὴ ἐπιγνωσθῇ, εἷς ἦν τοῦ στρατοῦ), περιερχόμενος δὲ ἀπὸ κώμης εἰς χώραν (καὶ κρυπταζόμενος) μετὰ ὀλίγων τῶν εὐνουστάτων διεσώθη (γυμνός)· (Συνα-

4. Ced. 475,2 — 7· Τῷ ζ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῆς Ῥώμης κρατήσας πρὸ πάντων τὰ λ. τῶν ἁγ. μ. τῇ ὁ. τ. παρέδωκε καὶ τοὺς ἐν ἐξορίαις ἀνεκαλέσατο· καὶ ὑπὸ Σ. τοῦ ὁσιωτάτου πάπα Ῥώμης βαπτίζεται καὶ τῆς λώβης ἐξελευθεροῦται τρόπῳ τοιῷδε. — 10. Ced. 477,3· Τῷ θ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου — τ. τοίνυν ὁ τῆς ἑῴας Μ. ὁ Γ. ἀκ. τὸν κ. Χρ. ἀνῆκε πόλεμον. — 13. Ced. 477,6 — 11 Ἐν τῷ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος σὺν Λικινίῳ Καίσαρι κατὰ τοῦ Γαλλερίου ἀθροίζει πόλεμον. — 21. καὶ τοῦτον τρεψάμενος πάντας κατασφάττει. Αὐτὸς δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διάδημα ῥίψας καὶ μετ' ὀλ. ἑ. διαδρὰς ἀπὸ κ. εἰς κώμην ᾤχετο καὶ τοὺς Ced. Μαξιμῖνος — ἐν τῇ ἀνατολῇ ἡττηθεὶς φεύγει Sym. 30a.

γαγὼν δὲ) τοὺς ἱερεῖς τῶν λεγομένων θεῶν καὶ τοὺς προφήτας καὶ τοὺς μάντεις (καὶ τοὺς ἐπὶ μαντείᾳ βεβοημένους, οὓς πρώην ἀγαπῶν ἐτίμα), ὡς ἀπατεῶνας (καὶ πλάνους καὶ ἐπιβούλους τῆς αὐτοῦ βασιλείας) κατέσφαξε.

(11) Μέλλων δὲ εἰς τὰς χεῖρας ζῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἐμπεσεῖν 318 (5518) (-ἐπέκειτο γὰρ αὐτῷ ἔτι ὁ πόλεμος-) προλαβοῦσα θεήλατος ὀργή, (οὕτως) αὐτὸν διέθηκεν (ὡς κεῖσθαι αὐτὸν πρηνῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δεόμενον ἐπικουρίας καὶ μὴ τυγχάνοντα)· φλὸξ δὲ ἐκ βάθους σπλάγχνων καὶ μυελῶν αὐτοῦ ἀναφθεῖσα (ἀνυποίστους αὐτῷ τὰς ὀδύνας ἀσθμαίνοντι καὶ ὧδε κἀκεῖσε περιστρεφομένῳ, ὥστε καὶ) ἀμφότερα τὰ ὄμματα αὐτοῦ ἐκπηδῆσαι (ἐπὶ τὴν γῆν καὶ καταλιπεῖν αὐτὸν τυφλόν· τῇ δὲ ἔνδον φλογὶ εἰς ἄπειρον ἐξαπτόμεναι) αἱ σάρκες αὐτοῦ συνεσάπησαν καὶ τῶν ὀστέων διεχωρίζοντο (ὥστε αὐτὸν ἐφ' ἑαυτὸν ἐπικαλεῖσθαι τὸν θάνατον)· οὕτως δὲ κατασαπήσης δι' ὅλου, ἐπέῤῥηξε τὴν ψυχήν.

(12) Ταῦτα ἀκούσας καὶ τὰ περὶ Μαξεντίου γενόμενα ἐν Ῥώμῃ χαλεπά τε καὶ ἄτοπα, περὶ οὗ καὶ πρεσβείαν δεξάμενος ἐστράτευσε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν οὐρανῷ φωτοειδὲς θεασάμενος ἐπιγράφοντος· «Ἐν τούτῳ νίκα», παρευθὺ χρυσοκολλήτοις ἐκτυπώσας λίθοις καὶ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσας καθηγεῖσθαι τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ προσέταξεν, δι' οὗ καὶ τροπωσάμενος Μαξέντιον ἐν τῷ ποταμῷ, οὕτως εἰσῆλθε καὶ τῆς Ῥώμης ἐκράτησεν, ἀποπνιγέντος Μαξεντίου ἐν τῷ ποταμῷ, περὶ οὗ καὶ ὁ πολυΐστωρ Εὐσέβιός ἔφη· «εὐθὺς αὖθις καὶ πεπλήρωται σαφῶς τὸ ῥητόν· «Ἅρματα Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔῤῥιψεν εἰς θάλασσαν· ἐπιλέκτους ἀναβάτας, τριστάτας κατεπόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, πόντῳ ἐκάλυψεν αὐτούς». Οὕτως γὰρ Μαξέντιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὁπλῖται

1. τῶν εἰδώλων καὶ μύστας καὶ πρ. καὶ μ. Ced. — 5. Ced. 477,11 — 17· Ἐν δὲ τῷ ια' ἔτει μέλλοντος κρατηθῆναι τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρ. θεία ὀ. κατέλαβεν ἀ. — 7. πρηνὴς — δεόμενος — τυγχάνων cod.? — 8. φλ. γὰρ ἀπὸ τῶν σπλ. χ. καὶ μελῶν Ced. — 9. ἀν. ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀ. ἐ. πεποίηκεν, αἱ δὲ σ. Ced. — 12. τῆς — φλογός cod. — εἰς ἀ. σαπεῖσαι τῶν ὀ. ἐξέπεσον καὶ ὀ. διατεθεὶς τὴν θεομάχον αὐτοῦ ἀπ. ψ. Ced. — 14. κ. τῆς σαρκὸς vel κατασαπείς? νόσῳ τελευτᾷ Sym. 30ᵃ.—16. Varians §. 7—24. Eus. H. E. IX. 9 ὥσπερ οὖν ἐπ' αὐτοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ πάλαι θεοσεβοῦς Ἑβραίων γένους ἅρμ. Ex. XV. 4. — 27. Κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ Μ. οἵ τε ἀμφ' ἀ. Eus.

καὶ δορυφόροι κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος, ὁπηνίκα, δοὺς νῶτα τῇ ἐκ θεοῦ μετὰ Κωνσταντίνου δυνάμει καὶ πρὸς τὸν ποταμὸν, ὃν αὐτὸς μηχανικῶς ζεύξας καὶ * γεφυρώσας, μηχανὴν ὀλέθριον ἑαυτοῦ συνεστήσατο, καὶ εἰς λάκκον, ὃν ὤρυξεν εἰσεπέπτωκεν, καὶ «ἐπέστρεψεν ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ κατῆλθε». — «Καὶ οὕτως μὲν ὁ δυσσεβὴς καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῦ ἔδυσαν ὡσεὶ μόλυβδος ἐν ὕδατι σφοδρῷς». — Ὁ δὲ θεῖος Κωνσταντῖνος θεὸν τοῖς ἔργοις ἀνυμνήσας ἐπὶ Ῥώμης μετ' ἐπινικίων εἰσελαύνει, πάντων ἀθρόως αὐτὸν ἅμα γυναιξὶ καὶ κομιδῇ νηπίων καὶ σὺν παντὶ δήμῳ Ῥωμαίων φαιδροῖς ὄμμασιν ** οἷα λυτρωτὴν καὶ σωτῆρά τε καὶ εὐεργέτην μετ' εὐφημιῶν καὶ ἀπλήστου χαρᾶς ὑποδεχομένων. Ὁ δὲ ὥσπερ ἔμφυτον τὴν εἰς θεὸν εὐσέβειαν κεκτημένος μηδ' ὅλως ἐπὶ ταῖς βοαῖς ὑποσαλευόμενος μηδὲ τοῖς ἐπαίνοις ἐπαιρόμενος, εὖ μάλα τῆς ἐκ θεοῦ συναισθόμενος βοηθείας, αὐτίκα τοῦ σωτηρίου πάθους τὸ τρόπαιον ὑπὸ χειρὸς ἰδίας ἐπὶ κίονος ἀνατεθῆναι προστάττει» καὶ τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν κυριακὴν τιμᾶσθαι προσέταξεν, τὴν μὲν διὰ τὸν σταυρὸν, τὴν δὲ διὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ σταυρῷ μηκέτι καταδικάζεσθαι ἄνθρωπον).

---

1. ἔδ. Eus. — λίθ. cod. — v. δ. Eus. — 2. δυν. τὸν πρὸ τῆς πορείας διέφει π. Eus. — 3. ὃν ἀ. σκάφεσι ζ. Eus. — * εὖ μάλα Eus. — ὀλέθρου καθ' ἑαυτοῦ Eus. — 4. συν. ἐφ' ᾧ ἦν ἂν εἰπεῖν λ. ὠ. καὶ ἀνέσκαψεν ἀ. καὶ ἐμπεσεῖται Eus. e Ps. VII. 15.— λάκκον εἰς cod. cf. Eccl. X. 8, Prov. XXVI. 27· Ὁ ὀρύσσων βόθρον εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται. — ἐμπ. εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο ἐπιστρέψει Eus. ut Ps. VII, 15,16. — 7. καταβήσεται Ps. Eus. — Ταύτῃ δὴ — αὐτός γε πρῶτος ὁ δυσσεβέστατος, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὑπασπισταὶ — ἔδ. ὡ. μ. ἐν. ὑ. σφοδρῷ Eus. — 7. Ταῦτά γε καὶ ὅσα τούτοις ἀδελφά τε καὶ ἐμφερῆ K. τοῦ καθηγεμόνι καὶ τῆς νίκης θεῷ αὐτοῖς ἔ. ἀν. Eus. — 10. εἰσήλαυνε Eus. — ἀ. ἅμα κ. ν. καὶ γ. τῆς δὲ ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τῶν ἄλλων διασημοτάτων σὺν Eus. — ** αὐταῖς ψυχαῖς Eus. — 13. ὑποδεχόμενοι cod.—14. μηδ' ἐπ. τοῖς ἐπ. Eus.—16. σωτηρίου τρόπαιον π. ὑ. χεῖρα ἰδίας εἰκόνες. Eus. Ὁ δὲ θεῖος οὗτος Κωνσταντῖνος εἰς τὴν τῶν τυράννων τούτων διανέστη κατάλυσιν καὶ τὸν Μαξ. — ἀναιρεῖ, ὥστε καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον θεὸς εἰς συμμαχίαν αὐτῷ παρέσχετο. Sym. 30a.

Δ´

ΑΡΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ *.

CLXXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Μετὰ Μαξέντιον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἔτη 319 (5521) λα´ **, ὃς εὐθέως διατάγματα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξέπεμψε τοὺς ἐν ἐξορίᾳ χριστιανοὺς μετὰ τιμῆς ἐπανέρχεσθαι εἰς τὰ ἴδια καὶ) τοὺς μὲν ναοὺς τῶν εἰδώλων καταστρέφεσθαι, τὰς δὲ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας οἰκοδομεῖσθαι καὶ τοὺς ἔτι εἰδωλολατροῦντας, κεφαλικαῖς ὑποκεῖσθαι ***.

(2) (Καὶ πρὸς τούτοις ἐξέθετο [καὶ] νόμους καθολικούς, ὥστε) ἀποδίδοσθαι τοὺς τῶν εἰδώλων ναοὺς καὶ τὰς τούτων προσόδους τοῖς τῷ Χριστῷ ἱερωμένοις, καὶ χριστιανοὺς μόνους ἄρχειν καὶ στρατεύεσθαι (καὶ τετράδα καὶ παρασκευὴν πάντας νηστεύειν καὶ τὴν κυριακὴν **** ἀργεῖν καὶ τιμᾶν, τὰς μὲν διὰ τὸ πάθος, τὴν δὲ διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου) καὶ ἀπράκτους εἶναι τὰς δύο (τῆς) πασχαλίας ἑβδομάδας, μίαν πρὸ τῆς ἑορτῆς καὶ ἄλλην μετὰ τὴν ἑορτήν, (103[b]) τὴν μὲν διὰ τοῦ Κυρίου τὸ πάθος καὶ τὸν σταυρόν, τὴν δὲ διὰ τὴν ἀνάστα-

---

2. Χρονικὸν περὶ τῆς τῶν V. 1, Ἀ. τῆς χ. β. V., 2, Ἀ. τῆς β. τῶν χ. M. 2.— * βασιλέως V. 1,2, M. 2. — 4. Cod. 478,3 — 6. Τῷ ιδ´ ἔτει κτλ. — 5. ἔτη λγ´ Leo, sed λα´ P, ἔτη λβ´ V. 2, M. 1,2, om. V. 1. — ** ζήσας ἔτη ξε´ L. P. — 6. ὁ. πανταχοῦ ἐξ. V.— 7. ἐξορίαις V. 1. — πρὸς V. 1. — 8. ἀποδίδοσθαι κτλ. Ced. ἀπ. τοῖς χριστιανῶν ἱερεῦσι καὶ μ. χρ. Leo, P. καταστράψεσθαι V. 1, καταστρά. cod. — 8. τοῦ om. V. 1,2. — 9. καὶ — ὑπ. om. V. 1,2 ex homoioteleuto. — *** τιμωρίαις cod. — 12. καὶ τὰς τ. πρ. om. Ced. V. 1. — ἱερ. ναοῖς, δεύτερον χρ. μ. στρ. ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἀ. τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι, τρίτον τὰς π. δύο ἑ. ἀπρ. τελεῖν, τήν τε πρὸ τοῦ πάσχα καὶ τὴν μετ᾽ αὐτήν κτλ. Ced. 478, 6—11. — **** πάντας V. 2, M. 1,2. — 16. καὶ ἀπρ. κτλ. om. V. 1. — 17. ἑ. τῆς π. δύο ἑ. V. 2, M. 1,2? — 18. μίαν V. 2 (M. 1,2?) — τοῦ χῦ om. V. 2 (M. 1?) — 19. διὰ τὸν στ. τοῦ χῦ M. 2. cf. Sym. 31[a,b].

σιν*, καὶ Ἰουδαίους οἰκέτας μὴ ὠνᾶσθαι μήτε θυσίας προδήλους ποιεῖσθαι, καὶ σταυρῷ μηκέτι καταδικάζεσθαί τινα διὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, τοῖς τε νομίσμασιν αὐτοῦ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον συνεκτυποῦσθαι πάντοτε.

(3) Γύναικα δὲ εἶχε Μαξιμίναν θυγατέρα Διοκλητιανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν υἱοὺς γ΄, Κωνσταντῖνον καὶ Κώνσταντα καὶ Κωνστάντιον [ἀδελφοὺς δὲ δύο Δαλμάτιον καὶ Κωνστάντιον]** καὶ μίαν ἀδελφὴν Κωνσταντίαν, τὴν γυναῖκα Λικινίου, γεννηθέντας ἐκ (τῆς πρώτης γαμετῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίου, τῆς) Θεοδώρας, θυγατρὸς (γεγονυίας Μαξιμιανοῦ τοῦ) Ἑρκουλίου.

(4) Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος μόνος γεννᾶται ἐξ Ἑλένης, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔσχον υἱούς, Δαλμάτιος μὲν ἄλλον Δαλμάτιον, Κῶνστας δὲ Γάλλον καὶ Ἰουλιανόν.

CLXXIX. ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΙΛΒΕΣΤΡΟΥ.

Ἐν δὲ*** τῷ Καπετωλίῳ Ῥώμης ἔν τινι καταδύσει βαθμοὺς ἐχούσῃ τξε΄ δράκων ἦν παμμεγέθης, ὃς ἐξαίφνης πολλάκις (παρα-

---

* Φασὶ (δὲ om. V. 2.) αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρήσασθαι καὶ μαργαρίταις καὶ ἄλλοις λίθοις περιεργοτέρως (περιεργοτέροις V. 2) κοσμηθῆναι· ἀλλὰ καὶ πτύχας εὐαγγελίων χρυσᾶς διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κατασκευάσας ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προήγαγε θαύματος ἄξια (ἄξιον V. 2) Σχόλιον nigro colore in margine codicis V. 2, non in textu ut in cod. Mosq. — 1. ὠνεῖσθαι V. 1. — 2. τινὰ om. M. 2. — διὰ τὸ πρὸς τὸν σταυρὸν τοῦ χῦ σέβας V. 1,2 διὰ τὸ π. τ. σ. τοῦ χῦ M. 1,2? — 3. ἁ. καὶ εἰκόσι σ. π. V. 1. — 4. τ. ἐγχαράττεσθαι L. P. — 5. Καὶ γ. μὲν ἐ. V. 1,2, (M. 1,2?) — ** οἵτινες ἔσχον υἱούς, Δαλμάτιος μὲν ἄλλον Δαλμάτιον, Κωνστάντιος δὲ Γάλλον καὶ Ἰουλιανόν V 1, omissis reliquis hujus capitis. — 7. ἔσχεν οὖν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀδελφοὺς β΄, Δ. κ. Κώνσταντα V. 2 (M. 1,2?) — Καὶ θ. ἐ. Κ. τὴν Δ. γαμετήν, ἐκ Θ. τῆς θυγατρὸς Ἑ. γενν. Ced. 472,19—21. — 10. M. καὶ E. V. 2. — 11. Ὃς (Κωνστάντιος) ἐγέννησεν ἐξ Ἑ. τῆς πρώτης αὐτοῦ· γυναικὸς Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν—περιόντων τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων, Κωνσταντίου τοῦ πατρὸς Ἰουλιανοῦ καὶ Γάλλου τοῦ καὶ Δαλματίου Ced. 472,14 — 10. οἵτινες ἔσχον υ. κτλ. M. 1,2. — 14. α΄ Περὶ τοῦ ἐν Καπετωλίῳ οἰκοῦντος δράκοντος V. 1. — 15. Ced. 476,18—477,2· Ἐν τῷ Κ. Ῥ. β. ἔχοντι τξε΄, ἐν τῇ κ. τῶν βαθμῶν καὶ τῶν θεμελίων ἐλ. δ. ᾤκει π. ᾧ ἐθυσίαζον καθ᾽ ἡμέρας Ἕλληνες· εἰ δ᾽ οὔ, ἀλλὰ ἐξ. ἐπιπίπτων π. ἐλ. Ἐκεῖσε Σ. καταβὰς καὶ ὁ. μ. ἐ. πύλας χαλκᾶς ἐ. οὗ ἦν ὁ δρ. κλ. τὰς θύρας τῇ ἐπικλήσει ῦι χῦ τοῦτον ἀπέκτεινε. — *** γε V. 1 (2?). — 16. προκ. V. 1,2.

κύπτων τῆς καταδύσεως), ἐλυμαίνετο σφόδρα τοὺς ἐν τῇ πόλει (τῷ φυσήματι καὶ μάλιστα τοὺς παῖδας, περὶ οὗ τινὲς τῶν ἑλληνιζόντων ἀξιώσαντες τὸν ϑεῖον Σίλβεστρον εἶπον· «Κάτελϑε, ὦ ἐπίσκοπε, πρὸς τὸν δράκοντα καί, ποίησον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ϑεοῦ σου σχολάσαι αὐτὸν* ἐπὶ χρόνον ἕνα τῆς φϑορᾶς τῶν ἀνϑρώπων, καὶ πιστεύομεν πάντες καὶ βαπτιζόμεϑα.) Ὁ δὲ** Σίλβεστρος κατελϑὼν καὶ οἰκίσκον μικρὸν εὑρὼν ἔχοντα ϑύραν χαλκῆν, ἔνϑα ὁ δράκων ὑπῆρχε, καὶ ταύτην ἐπὶ τῷ ὀνόματι Χριστοῦ κλείσας καὶ ἀπελϑών, οὐκέτι ἐξῆλϑεν ὁ δράκων. Διελϑόντων δὲ χρόνων β', πάντες οἱ πρῴην διὰ ϑυσιῶν τὸν δράκοντα ϑεραπεύοντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ προσελϑόντες τῷ ἁγίῳ Σιλβέστρῳ ἐβαπτίζοντο.

(2) Τοῦ δὲ ϑείου Κωνσταντίνου συναϑροίσαντος Ἰουδαίους, ἱερεῖς τε καὶ γραμματεῖς ρκ' πρὸς τὸ διαλεχϑῆναι μετὰ Σιλβέστρου εἰς τελείαν φανέρωσιν τῆς ἀληϑείας καὶ ἀνατροπὴν τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀναισχυντίας καὶ φλυαρίας, συνῆλϑε πᾶσα σχεδὸν ἡ πόλις ἔμπροσϑεν τοῦ βασιλέως, ἀκοῦσαι τῆς διαλέξεως ἀμφοτέρων περὶ τῆς*** Χριστοῦ πίστεως. Καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἀπήρξαντο πρὸς Σίλβεστρον λέγειν οὕτως· «Ποία γραφὴ περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Μαρίας προεῖπε καὶ ποῖος αὐτὸν προφήτης ϑεὸν ἐκ Μαρίας γεννησόμενον προανήγγειλε;» Ὁ δὲ Σίλβεστρος ἀποκριϑεὶς εἶπε· («Πάνυ πλανᾶσϑε μὴ εἰδότες ἀληϑῶς τὰς γραφὰς μήτε τὴν ἐν αὐταῖς ἐγκειμένην μυστικὴν διδασκαλίαν·) περὶ γὰρ τίνος εἶπεν ὁ μέγας Ἡσαΐας· «Ἰδού, ἡ παρϑένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ—ὅ ἐστι μεϑερμηνευόμενον μεϑ' ἡμῶν ὁ ϑεός·»— καί· «πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λήψεται

---

1. ἐλυμπ. V. 1. — * κἂν V. 1. — ** γε V. 1. — 8. ταῦτα V. 1. — ἐπὶ ὀν. χῦ V. 1. — ἀνελϑὼν V. 1. (2, M. 1,2?). — 10. ϑυσίαν V. 1. — 12. β' περὶ τῆς διαλέξεως Σιλβέστρου καὶ τῶν Ἰουδαίων V. 1, Ced. 478,15 — 488,10. Τῷ δ' (ιδ') ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μεγάλου K. διάλεξις γέγονεν ἐν Ῥώμῃ χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων καὶ τῶν μὲν χρ. ὁ μέγας ἡγεῖτο Σ. πάπας ὢν τῆς Ῥώμης κτλ. — *** τοῦ V. 1. — 17. Καὶ ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν· Οὐ μόνον περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὑμετέρου χῦ — ἐρωτηϑεὶς περὶ μόνης τῆς γεννήσεως ἐδίδαξας ὀλίγα τινὰ κτλ. Ced. — ὁ. λ. V. 1,2 M. 1,2? — 19. πρ. ἐκ M. γεννηϑῆναι V. 1, ἐκ M. om. M. 1,2. — 20. Ὁ ἅγιος Σ. ἔφη π. τ. ὁ μ. Ἡ. ἔφη Ced. — 21. τὴν ἀ. M. 1,2. — 22. π. τ. ὁ μέγας Ἡ. ἐ. Ced. π. τ. γὰρ ὁ μ. Ἡ. ἐ. V. 1. π. γὰρ τ. Ἡ. ἐ. V. 2, M. 1,2. — Ies. VII. 14. Mt. I. 23. — 24. καϑερμ. V. 2, om. Ced. V. 1. — 25. Ies. VIII. 4.

δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας ἔναντι βασιλέως Ἀσσυρίων»; Καὶ ἄλλος· «Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνϑρωπος ἐξ Ἰσραὴλ καὶ συντρίψει τοὺς ἄρχοντας Μωάβ»· καί· «Ἐξελεύσεται ἄνϑρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ καὶ κυριεύσει ἐϑνῶν πολλῶν» (104ᵃ). Ὅτι μὲν οὖν ἄνϑρωπος φανήσεται, διὰ τούτων προκαταγγέλεται, ὅτι δὲ κύριος πάντων, προσημαίνουσι πάλιν· φάσκοντες· «Ἰδού, Κύριος κάϑηται ἐπὶ νεφέλης κούφης καὶ ἥξει εἰς Αἴγυπτον· [καὶ σεισϑήσονται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου»]· καί· «Ἰδοὺ Κύριος, ὁ ϑεὸς ἡμῶν, ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς, καὶ τότε ἀνοιχϑήσονται ὀφϑαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται, καὶ ἀλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων». Ἡ μὲν οὖν προφητεία ϑεὸν ἐπιδημεῖν (προ)λέγει· τὰ δὲ σημεῖα καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας γνωρίζει. Τότε γὰρ ταῦτα πεπλήρωνται, ἅπερ οὐδέποτε γεγόνασι πρότερον (ὑπό τινος) ἐν τῷ Ἰσραήλ. Περὶ δὲ τοῦ πάϑους αὐτοῦ πάλιν φησίν· «Ἄνϑρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν — ἠτιμάσϑη καὶ οὐκ ἐλογίσϑη. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεϑα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσϑη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ***· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτῷ· τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς **** ἰάϑημεν»· καί· «Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;» Καὶ Μωσῆς· «Ὄψεσϑε ***** τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφϑαλμῶν ὑμῶν καὶ οὐ μὴ πιστεύσητε». Καὶ Δανὶδ λέγει ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· «Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου»· καὶ «διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς» καὶ τὰ ἑξῆς. —

2. Ὁ δὲ ϑεόπτης Μωϋσῆς V. 1, ὁ δὲ Βαλαὰμ V. 2, Καὶ ὁ Βαλαάμ Cod. Num XXIV. 17. — * φησὶν V. 1, post Ἰακώβ M. 2. — καὶ ἀναστ. — Μωὰβ καὶ om. Slav. ἀναστ. om. V. 1,2, M. 1,2? — 3. Ιλῆμ V. 1,2. pro Ἰῆλ. — καὶ ϑραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς M. καὶ προνομεύσει τοὺς υἱοὺς Σὴϑ καὶ κατακυριεύσει ἐ. π. Cod. — ** οἱ προφῆται Cod. — 7. Ies. XIX. 1. — καϑήσεται V. 1. — 8. Ies. XXXV. 4—6. — 9. ἀνοιγησ. V. 2, M. 1,2. — 10. ἀνοιγησ. V. 1,2, M. 1,2. — 14. Ιλῆμ V. 2. — 15. Ies. LIII. 3 — 5. — *** καὶ μεμελάκηται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν Cod. V. 1, ex Ies. — Zachariae verba XII. 10· Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν e glossemate in textum codicis M. irrepserunt. — **** πάντες V. 2, M. 1,2. — 20. Ies. LIII. 8. — 22. Deut. XXVIII. 66. — ***** φησὶ V. 1 (2, M. 1,2?) — 23. ἐκ πρ. τοῦ χῦ λ. V. I. — 24. Ps. XXII. 6,18.

Ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐϑνῶν ἐλπὶς ἦν, ὁ μὲν Ἰακὼβ (προ)εῖπεν· «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ ἕως ἂν ἔλϑῃ ὃ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐϑνῶν»· [ὁ δὲ Ἡσαΐας ἔφη· «Καὶ ἔσται* ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐϑνῶν]· ἐπ' αὐτῷ ἔϑνη ἐλπιοῦσιν». Καὶ ταῦτα μὲν** ὀλίγα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γενομένων· πᾶσα δὲ γραφὴ πέπλησται διελέγχουσα τὴν ὑμετέραν ἀπιστίαν. Τίς γὰρ (πώ)ποτε τῶν ἐν ταῖς ϑείαις γραφαῖς ἱστορηϑέντων δικαίων καὶ προφητῶν ἁγίων ἐκ παρϑένου μόνης ἔσχε τὴν τοῦ σώματος σύστασιν; Τίνος δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστὴρ ἐν οὐρανοῖς καὶ τὸν γεννηϑέντα διεσήμανε τῇ οἰκουμένῃ; Τίς πάλιν βασιλεὺς πρὶν ἰσχῦσαι καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα***, ἐβασίλευσε καὶ τρόπαια κατὰ τῶν ἐχϑρῶν εἴληφε; Τίς**** ἄρα γέγονε βασιλεὺς***** Ἰσραήλ, ἐφ' ὃν τὰ ἔϑνη πάντα τὴν ἐλπίδα τέϑεινται καὶ οὐχὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἠναντιοῦντο πανταχόϑεν; ἕως γὰρ συνίστατο Ἱερουσαλήμ, πόλεμος ἄσπονδος ἦν****** αὐτοῖς, καὶ διεμάχοντο πρὸς τὸν Ἰσραήλ, Ἀσσύριοι μὲν ϑλίβοντες, Αἰγύπτιοι δὲ διώκοντες, (Βαβυλώνιοι******* κατατρύχοντες, Σύροι δὲ ἀντι) πολεμοῦντες. Ἢ οὐχ ὁ μὲν Δαυὶδ τοὺς Μωαβίτας (καὶ τοὺς Σύρους) ἐπολέμει καὶ ἐπολεμεῖτο, ὁ δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφυλάττετο; Καὶ μέντοι καὶ Ἐζεκίας ἐδειλία τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σεναχειρίμ· καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ Χαναναῖοι ἠναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωσεῖ Ἀμαλὴκ κατεστρατεύετο. Καὶ ὅλως ἄσπονδον ἦν τοῖς ἔϑνεσι πρὸς τὸν Ἰσραὴλ τὰ τῆς φιλίας, ὡς μέχρι******** νῦν μαρτυροῦσι τὰ πράγματα. Τότε ἀποκριϑέντες οἱ γραμματεῖς εἶπον· «Οὐκ ἀρνούμεϑα ὡς

---

1. Gen. XLIX. 10. — 2. οὔτε ἡγ. V. 1,2. — 3. ᾧ ἀπ. V. 1,2, M. 1,2, τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ Gen. — * φησὶν V. 1,2, M. 1,2. — 4. Ies. XI. 10. — ** οὖν V. 1,2, M. 1,2. — 8. ἱστορουμένων Ced. — 9. τὴν γέννησιν Ced. — 11. τίς δὲ β. Ced. τίς π. βασιλ. cod. τίς π. βασιλέων V. 1,2, M. 1,2. — ἴσχυσε M. 1,2. — *** καὶ M. 1,2. — 12. εἰληφέναι M. 1,2. — **** οὖν Ced. V. 1,2, M. 1,2. — ***** ἐν Ced. V. 1. — 13. Ιλημ̄ V. 1,2. — τῇ cod. — 14. αὐτῷ Ced. — ****** ἐν M. 2. — 16. Ιλημ̄ V. 1,2, M. 1,2. — ὡς Σύριοι V. I. — Ἀγ. μὲν V. 1. — ******* δὲ V. 1,2, M. 1,2. — 18. τοῖς κτλ. Ced. — Ἀσσυρίους cod. — 20. ἐδειλίασε M. 1,2. — 21. Ἀμμοῤῥαῖοι Ced. V. 1.—M. ὁ Ἀμ. Ced. V. 1. M. τῷ Ἀ. V. 2, M. 1,2.—22. ἀντεστρ. Ced. V. 1,2, M. 1,2.—22. Καὶ ὄντως ἀ. ἦν τῷ Ἰ. πρ. τὰ ἔϑνη Ced. Καὶ ὅλως ἀ. ἦν τοῖς ἐ. π. τὸν Ιλημ̄ V. 1. καὶ ὁ λαὸς ἄσπονδος ἦν ἐν τ. ἐ. π. τὸν Ἰη̄λ V. 2, M. 1,2.—23. τὸ? — ******** καὶ cod. — γράμματα Ced. — 24. Καὶ οἱ γρ. ἀπ. ἐ. Ced. V. 1,2, M 1,2.

ταῦτα * γέγραπται· προσδοκῶμεν δὲ τὸν μηδέπω παραγενόμενον ϑεὸν λόγον». Ὁ δὲ Σίλβεστρος ἔφη· «Καὶ πῶς οὐκ ἠκούσατε τοῦ Δανιὴλ προλέγοντος φανερῶς καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ϑείαν τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίαν; φησὶ γὰρ ὁ προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος· «Ο' ἑβδομάδες συνετμήϑησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τοῦ συντελεσϑῆναι ἁμαρτίαν» — «καὶ τοῦ ἐξιλάσασϑαι ἀδικίαν καὶ τοῦ σφραγίσαι [ἁμαρτίας καὶ ** ἀπαλεῖψαι ἀδικίας καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι] ὅρασιν καὶ τοῦ χρῖσαι [ἅγιον] ἁγίων. (104[b]) Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριϑῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ'». Καὶ πρὸς μὲν τοῖς ἄλλοις ἴσως προφασιζόμενοι εἰς μέλλοντα χρόνον ἀναβάλλεσϑε τὰ γεγραμμένα· τί δὲ πρὸς ταῦτα λέγειν ἢ ὄντως ἀντωπῆσαι δύνασϑε, ὅπου γε καὶ ὁ χρίων δηλοῦται καὶ ὁ χριόμενος οὐκ ἄνϑρωπος, ἀλλὰ ἅγιος ἁγίων εἶναι καταγγέλλεται, καὶ ἕως τῆς παρουσίας αὐτοῦ Ἱερουσαλὴν συνίστατο, (ἀπὸ δὲ τῆς παρουσίας Χριστοῦ κατελύϑη), καὶ λοιπὸν ἅπας προφήτης πέπαυται καὶ ὅρασις ἐν τῷ Ἰσραήλ; Ἐχρίσϑη μέντοι πάλαι *** Δαυὶδ καὶ Σολομῶν καὶ Ἐζεκίας· ἀλλ' Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ τόπος συνεστήκει, καὶ οἱ προφῆται προεφήτευον· ἄλλως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ χρισϑέντες ἅγιοι ἄνϑρωποι, καὶ οὐχ ἅγιοι ἁγίων ἐκλήϑησαν. Πότε δὲ καὶ προφήτης ἐπαύσατο καὶ ὅρασις ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, εἰ μὴ νῦν, ὅτε ὁ προφη-

---

* μὲν πάντα Ced. V. 1,2, M. 1,2. — 1. παραγεναμ. V. 2, M. 1,2. — 2. οὐκ om. V. 1,2, M. 1,2. — 3. σταυροῦ V. 1. — 4. Dan. IX. 24,25. — 5. ἐπὶ—ἁμ. om. V. 2. — 6. καὶ ἐξ. V. 1. — ἀδικίας Dan. LXX, sed in textu originali deest καὶ τοῦ ἐξ. ἀδ. — 7. ἁμαρτίαν Ced. sed cf. חַטָּאוֹת. — ** τοῦ Ced. — τὰς ἀδ. LXX. V. 2, M. 1,2, ἀδικίαν Ced. עָוֹן. — 10. λόγου LXX. דָּבָר V. 2, M. 1,2.—οἰκοδομεῖσϑαι V. 1 — 13. ὅλως Ced. V. 1,2. — ἀντειπᾶσϑαι? cod. ἀντειπεῖσϑαι V. 2, M. 1,2. — 14. χς̄ cod. V. 1,2, M. 1,2. — 15. εἶναι om. V. 1,2. — ἕως π. M. 1,2. — 16. συνίσταται καὶ V. 1, ἐπίστατο ἢ της π. κατ. καὶ ἅπας M. 2, συνιστ. — Ιλη̄μ̄ om. M. 1, ex homoioteleuto. — 17. παύεται V. 1,2, M. 1,2. — 18. Ιλη̄μ̄ V. 1,2, (M. 2 ὁρ. Ιη̄λ ἔχρι μ. π. καὶ Σ.). — *** καὶ cod. — 19. οἱ om. V. 1,2. — 20. χρ. ὅτι ἀνϑ. M. 1,2.? — 21. Καὶ πότε δὲ πρ. M. 2. — 22. Ιλῆμ V. 1,2. — ὅτι ὁ πρ. V. 1,2, ὅτε πρ. M. 1.

τευόμενος καὶ ἅγιος τῶν ἁγίων Χριστὸς παρεγένετο; Σημεῖον οὖν ὄντως μέγα πρόδηλον τῆς τοῦ ϑεοῦ λόγου καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας τὸ μηκέτι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἑστάναι μήτε προφήτην ἐγερϑῆναι μήτε ὅρασιν ἀποκαλύπτεσϑαι τούτοις. Καὶ εἰκότως· ἐλϑόντος γὰρ τοῦ σημαινομένου καὶ προφητευομένου, τίς ἡ χρεία τῶν σημαινόντων καὶ προφητευόντων; διὰ γὰρ τοῦτο προεφήτευον ἕως οὗ ἔλϑῃ ὁ προφητευόμενος καὶ λυτρούμενος τὰς ἁμαρτίας πάντων. Ποῖος τοίνυν ἡγούμενος» «ἐξῆλϑεν ἐκ Βηϑλεέμ»—«καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐποίμανεν», «οὗ ἡ ἔξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος»· καί· «πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ»· καί· «ἀνεκδιήγητος ἡ γενεά», καϑὼς γέγραπται; Τῶν γὰρ ἁγίων πάντων ἴσμεν τὴν γενεὰν ἱστορουμένην καὶ τῶν ἀρξάντων τοῦ Ἰσραὴλ παριστῶσαν τὴν γένεσιν καὶ τὸν ϑάνατον».

(3) Διαλεχϑέντες οὖν ἐπὶ πολλὰς ὥρας, καὶ τοῦ Σιλβέστρου μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐκ τῶν ϑείων γραφῶν ἀποδείξαντος τὰ περὶ * Χριστοῦ καὶ τῶν Ἰουδαίων μεγάλως ἡττηϑέντων, ἔφη τις ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ζαμβρῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους· «Εἰ Σιλβέστρου λόγοις προσέχετε, ἀνάγκη τοὺς πατρῴους νόμους καταλιπεῖν καὶ ἀκολουϑεῖν ἀνϑρώπῳ ματαίῳ, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν κατεδίκασαν· ἀλλ' ἀκουσάτω μου ὁ βασιλεὺς καὶ ἐνεχϑήτω ταῦρος ἄγριος, ὥστε με δεῖξαι σήμερον ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ϑεοῦ ἡμῶν· οὐ ϑέλω γὰρ διὰ ῥημάτων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων

---

1. καὶ ὁ ἁ. ἁ. ὁ χ͞ς Ced. ἅ. τῶν ἁ. χ͞ς V. 1,2, M. 1,2. — 2. πρ. μ. καὶ γνώρισμα τοῦ Ced. μ. καὶ πρ. καὶ γ. τῆς τοῦ V. 1, M. 1. καὶ πρ. καὶ πρώρισμα της τοῦ V. 2, καὶ πρ. καὶ γ. τῆς τοῦ M. 2.—3. ἐνεγ. Ced.— 4. ὁρ. ἀποκαλεῖσϑαι. Καὶ V. 2, M. 1,2.— 5. σημαινομένων cod. V. 1.—6. προφητευομένων cod.—ἕως ἐ. V. 1.—7. πρ. λ. M. 1.— 8. Mich. V. 2,4. — Ιλῆμ V. 1,2.—9. οὗ ἁ. ἐξ M. 2. — οὗ ἁ. ἀφ' V. 1,2.—Ps. LXXII, 17, V. 1,2, M. 1,2, sed. — 10. αὐτοῦ om. V. 1,2, M. 1,2, sed יִנּוֹן שְׁמוֹ. —10. Ies. LIII. 8. — 11. Τῶν γὰρ ἁ. π. om. V. 1. γὰρ om. V. 2, M. 1,2, γεγ. om. M. 1,2. — 12. Ιλῆμ V. 1,2. — τὴν ἡγεμονίαν καὶ M. 1,2. — 14. γ'. Περὶ Ζαμβρῆ τοῦ μάγου καὶ τοῦ ταύρου V. 1, M. 1,2. Rubrica in cod. cum margine perüt; Ced. 491, 6—493,6· Ἐπὶ πολὺ οὖν διαλεχϑέντος τοῦ ἁγίου Σ. καὶ σὺν πολλῇ ἀκριβενα ἀποδεικνύντος ἐκ τῶν ϑ. γρ. τὰ. — * τοῦ Ced. V. 1. Διαλεχϑέντας V. 2, Διαλεχϑεντ. cod. Διαλεχϑέντων? — 17. Ζαμβρῆ V. 1,2, M. 1,2. — 21. μοι M. 1,2, μὴ V. 2. — 22. οὐδὲ γὰρ διὰ ῥ. ἁ. διὰ πρ. βούλομαι δείκνυσϑαι τὴν ἀλ. Ced.

δεῖξαι τὴν ἀλήθειαν». Ὁ δὲ Σίλβεστρος παρακαλέσας (τὸν βασιλέα) τοιοῦτον ἐνεχθῆναι ταῦρον, ἠρώτησε μεταξὺ τὸν Ζαμβρῆ· «Τίνος ἕνεκεν ἐπιζητεῖς τὸν ταῦρον;» Καί φησίν· «Ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου ϑεοῦ οὐδεμία κτιστὴ φύσις ἀκούσασα ζήσεται, βούλομαι διὰ τοῦ ταύρου τὴν ἰσχὺν (τούτου) σαφῶς ἀποδεῖξαι». Πρὸς ὃν ὁ Σίλβεστρος ἔφη· «Καὶ σὺ ποίῳ τρόπῳ τὸ ὄνομα τοῦτο μεμάϑηκας; ἆρα παρά τινος ἀκούσας ἢ ἀναγνούς;» Ὁ δὲ εἶπεν· «Οὔτε χάρτης, οὔτε ξύλον, οὔτε λίϑος ὑποδέξασϑαι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται· ἐγὼ γὰρ νηστεύσας καὶ εἰς** λεκάνην*** ὕδωρ βαλών, ἐκεῖ τοῦτο μεμάϑηκα». Καὶ τούτων λεγομένων, ἰδοὺ καὶ ὁ ταῦρος ἦλϑεν ὑπὸ πολλῶν ἀνδρῶν ἑλκόμενος, σχοινίοις πάντοϑεν δεδεμένος καὶ ἀγριώτατος καὶ μέγας ὑπάρχων. Καὶ ὁ Ζαμβρῆς ἐπιγαυρῶν τῷ Σιλβέστρῳ εἶπε· «Νῦν τὰ ῥήματα καὶ αἱ ὑποϑέσεις τῶν λόγων σου πέρας ἕξουσιν· εἰ μὲν οὖν ϑαῤῥεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ϑεοῦ σου, εἰπὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου καὶ δειχϑήσῃ παντοκράτορι πιστεύων· εἰ δὲ μήγε, λέξω ἐγὼ καὶ πάντες τῇ ἐμῇ πίστει συνδραμοῦσιν. Τῶν δὲ Ἰουδαίων (105ᵃ) καὶ τῶν ἄλλων παρορμησάντων εἰπεῖν τὸν Ζαμβρῆ τὸ ὄνομα ὑπὸ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου καὶ τούτου εἰπόντος, εὐϑὺς ὁ ταῦρος μυκηϑμὸν ἀποτελέσας μέγαν καὶ τῶν ὀφϑαλμῶν αὐτοῦ ἐξελϑόντων ἀπέϑανεν. Ἀνασκιρτώντων οὖν τῶν Ἰουδαίων καὶ μεγαλαυχούντων κατὰ Σιλβέστρου, καὶ τῶν χριστιανῶν λυπουμένων σφόδρα, παρακαλεῖ τὸν βασιλέα ὁ Σίλβεστρος κελεῦσαι τῷ λαῷ ἡσυχάσαι. Καὶ τούτου γενομένου, ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου ἀνελ-

---

* ἐν τῷ Ced. — 3. ἐπιζητεῖ V. 1. — 5. ἀπ. σ. Ced. — 6. τούτου V. 1, τὸ M. 1. — 8. λ. ὁ. ξ. Ced. — τὸ ὁ. τ. ὑ. δ. V. 2, M. 1,2. — ἐγὼ δὲ Ced. V. 1, ἐγὼ V. 2, (M. 1,2?). — ** ἀργυρᾶν Ced. — *** καινὴν Ced. — 9. ἐμβ. Ced. — 10. Τ. οὖν λ. ἤχϑη καὶ ὁ τ. Ced. — ἠνέχϑη V. 1. — 11. ἀνδρῶν om. V. 2, M. 1,2— δ. π. σχ. ἀγρ. Ced. σχ. πανταχόϑεν δ. ἀγρ. V. 1, M. 2.— 12. ἐπιτωϑάζων. Ced.—13. ἔφη Ced. V. 1.— ἡ. ὑπόϑεσις V. 1,2, M. 1,2.—τῶν ῥημάτων σου Ced, τῶν λ. M. 1,2.—16. ϑρησκεύων Ced. V. 1. — εἰ δ' οὖν (?) λ. Ced. εἰ δὲ καὶ μὴ λ. V. 1, εἰ δὲ μὴ λ. V. 2, M. 1,2.— προσδ. V. 1,2.—18. τῷ cod.—19. μυκησάμενος μέγα τῶν ὀ. α. ἐ. ἐξέψυξεν Ced. μυκησμὸν V. 1, μυκιϑμὸν cod. M. 2, μικιϑμὸν M. 1.—μέγα V. 1,2. μγ. cod.—20. ἐξεληλυϑότων V. 1. — 21. μεγαλαυχοῦντο V. 2. — 22. σφ. κελ. τῷ λ. ἡ. π. ὁ Σ. τὸν β. Ced. — κέλευσεν τὸν λαὸν M. 1,2. — 23. γεν. καὶ ἐφ' ὑ. τ. στὰς ὁ μακάριος Σίλβεστρος ἔφη. Ἀκ. μου, ἄρχοντες καὶ δυνάσται καὶ ἐνωτίσασϑε λαοὶ ἅπαντες τὰ ῥήματά μου. Ἐγὼ τὸν δ. καὶ κ͞ν παντὸς τοῦ κόσμου ι͞ν χ͞ν κηρύττω, τὸν παρασχόντα τυφλοῖς ἀνάβλεψιν καὶ κωφοῖς ἀκούειν, ἀλάλοις χαρισάμενον λαλεῖν, χεῖρας ξηρὰς ἰασά-

θόντος τοῦ Σιλβέστρου, εἶπε φωνῇ μεγάλῃ· «Ἀκούσατέ μου, οἱ μεγιστᾶνες καὶ πάντες οἱ νῦν θαυμάσαντες χριστιανοὶ τὸν θάνατον τοῦ ταύρου. Ἐγὼ * τὸν δεσπότην μου Χριστὸν, ὃν ὑμῖν εὐηγγελισάμην, ἔγνων τυφλοὺς ἀναβλέψαι ποιήσαντα, κωφοὺς ἀκοῦσαι, ἀλάλους λαλῆσαι, νεκροὺς ἐγεῖραι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· κἀντεῦθεν οὖν φανερόν ἐστι πᾶσιν ὡς διαβόλου ἐστιν ὄνομα τὸ θανατῶσαι τὸν ταῦρον, ὅνπερ ἀναστῆσαι οὐ δύναται». Καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ Ζαμβρῆς καὶ τὰ ἱμάτια διαῤῥήξας ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα· «Ἐγὼ, δέσποτα, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ παντοκράτορος θεοῦ τὸν ταῦρον ἐθανάτωσα, καὶ οὗτος βλασφημῶν ἐν λόγοις μόνον κομπάζει· διὸ δὴ πρέπον ἐστὶ μηκέτι δίδοσθαι αὐτῷ χώραν τοῦ λέγειν». Ὁ δὲ Σίλβεστρος εἶπεν· «Ἄκουσον, ὦ Ἰουδαῖε τῶν σῶν γραφῶν (καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπιστομίζου πάλιν) **· γέγραπται· «Κύριος θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ» καί· «Ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω». Τοίνυν ἐπικάλεσαι πάλιν εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ βοὸς ἐκεῖνο τὸ ὄνομα, καὶ εἰ ζήσεται, γνωσόμεθα πάντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο πιστεύειν· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ τὸν δεσπότην μου Χριστὸν ἐπικαλέσομαι, καὶ ἀναστήσω αὐτόν». Καὶ ὁ Ζαμβρῆς φησίν· «Εἰ τοῦτο ποιήσεις, μὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως,

---

μενον, κωλοῖς ἴασιν δωρησάμενον, λεπροὺς καθαρίσαντα, παραλύτους σφίγξαντα καὶ ν. ἐγείραντα, ὅθεν φανερῶς ἀποδείκνυται, ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα, ὃ ἐπεκαλέσατο ὁ Ζ. τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ταῦρον τοῦ διαβόλου ἐστιν· εἰ γὰρ θανόντα ἀ. οὐ δ. ἔστιν ἄρα ζωῆς καὶ σωτηρίας ἐχθρὸς κτλ. Τότε ὁ Ζ. δ. τὸν ἑαυτοῦ χιτῶνα ἔφη· Δ. ἐπιεικέστατε, βασιλεῦ αἰώνιε, Σίλβεστρον ὃν λέγεις νικῆσαι οὐδεὶς ἐδυνήθη, ἐγὼ ἐν τῷ παντοκράτορι θεῷ ἐνίκησα. Ced. — 1. Σιλβέστρου ἀνελθόντος V. 1,2, M. 1,2. μεγάλῃ τῇ φωνῇ M. 1,2. — * δὲ M. 2. — 3. δ. χ̄ν V. 1, θάνατον τοῦ χῦ V. 2, M. 1,2. — 5. κ. ὑμῖν φ. M. 1,2. — 6. ὅ. τοῦ θανατῶσαι V. 2, M. 1,2. — 7. βοῦν V. 1,2. — 8. δ. τὸ ὄνομα V. 2. — 10. κομπάζειν V. 2. — Δίκαιον οὖν ἐστι μὴ ἐπὶ πολὺ δοθῆναι ἀ. ἐξουσίαν τοῦ λαλεῖν κτλ. Ced. — 11. δ. χ. M. 1,2. — Ced. 493, 11 — 18· Πρὸς ὃν καὶ ὁ ἅγιος Σ. ἔφη. Ἄκουε, ὦ Ἰ. ἀπὸ τῶν σῶν γρ. τὴν ἀλήθειαν· ἐν τῷ Δευτερονομίῳ αὐτὸς ὁ θ̄ς λέγει· Ἴδετε, ἴδετε ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ οὐκ ἔστι θ̄ς πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ ἀπ. κτλ. — 12. ἐξαυτοῦ M. 2. — ** ὡς M. 1,2. — 13. 1 Reg. II. 6. — 14. Deut. XXXII. 39, κἀγὼ V. 2, M. 1,2. — Ἐπ. οὖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄλλην ἀ. τοῦ ταύρου καὶ ἐὰν αὐτὸν ἐγείρῃς, πιστεύσομεν π. καθὼς σὺ φῂς Ced. — 15. τὸ om. V. 2, εἰ ζ. om. πάντως — μήγε τὸν M. 1,2. — 16. μου om. V. 1,2, M. 1,2. τὸν ἐμὸν θ̄ν. ἐπ. M. 1,2. — 17. ἐπικαλοῦμαι V. 2. — Ced. 493,18 — 22. Τότε ὁ Ζ. λέγει οὐκ εἶπον σοι, ἐπιεικέστατε βασιλεῦ κτλ. ἐὰν Σίλβεστρος τὸν νεκρὸν ταῦρον ἀναστήσῃ, πάντες τὸν Ἰουδαϊκὸν κ. ν. πρὸς τὴν τῶν χ. αὐτομολήσομεν πίστιν. Ὁ δὲ μακάριος Σ. ἐκτ. ἐπὶ πολὺ τὰς χ. εἰς τὸν ὀ. — 18. μὰ τὴν κ. τοῦ β. om. V. 1.

ἅπαντες οἱ Ἰουδαῖοι καταλείψαντες τὸν νόμον τῇ τῶν χριστιανῶν ϑρησκείᾳ προσδραμούμεϑα»*. Τότε δὴ ὁ Σίλβεστρος ἐκτείνας εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ μετὰ δακρύων εὐχὴν ποιήσας καὶ πρὸς τὸν ταῦρον ἀπελϑὼν, εἶπε μετὰ φωνῆς μεγάλης· «Ἐγὼ τὸ ὄνομά σου ἐπὶ πάντων ἐπικαλοῦμαι, δέσποτα Χριστὲ, (μετὰ κραυγῆς) ἵνα μάϑῃ (πᾶς) ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι διαβόλου μὲν ὄνομα ἐφόνευσε τὸν ταῦρον, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου καὶ φανερωτάτου σου ὀνόματος ἐπικλήσει ἐζωοποιήϑη». Καὶ πλησιάσας τῷ ταύρῳ λέγει μετὰ κραυγῆς μεγάλης· Ἐν** ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οἱ [παράνομοι] Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν***, ἀνάστηϑι**** μετὰ σεμνότητος». Καὶ εὐϑὺς ἑαυτὸν ὁ ταῦρος κινήσας καὶ ἐγερϑεὶς, ἔλυσεν αὐτοῦ τὰ δεσμὰ Σίλβεστρος καὶ ἀπέλυσε λέγων· «Πορεύου ὅϑεν ἐξῆλϑες καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀδικήσῃς». Ὅπερ μέγα ϑαῦμα οἱ Ἰουδαῖοι ϑεασάμενοι καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, αὐτίκα προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ϑείου Σιλβέστρου πάντες, αἰτούμενοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. Καὶ γέγονε χαρὰ μεγάλη τῷ βασιλεῖ καὶ παντὶ τῷ λαῷ*****, ἐπὶ ὥρας β' κραζόντων· «Μέγας****** ὁ ϑεὸς τῶν χριστιανῶν»*******.

CLXXX. ΠΕΡΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Μετὰ ταῦτα βουλόμενος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος κτίσαι******** εἰς ἴδιον ὄνομα ἐν τῷ πρὸ τοῦ Ἰλίου πεδίῳ ὑπὲρ τὸν Αἴαντος

* Καὶ V. 1, M. 1,2.—2. τείνας V. 2.—3. χ. καὶ προσευξάμενος ἅμα τὴν M. 1,2.—4. φωνῇ μεγάλῃ ἐ. δ. ιῦ χε̃ τὸ πανάγιον ὀ. σου ἐπ. ἐπὶ π. ἵνα μ. ὁ λ. ο. Ced. μεγ. πρὸς τὸν ϑ̃ν Σὲ ἐπ. M. 1,2.—5. σου ἐπὶ π. om. V. 2, ὅτι διάβολος ἐφ. M. 1,2.—7. τ. τοῦ δὲ ζωοποιοῦ καὶ φ. Ced.—7. ὀν. σου V. 2.—8. ζωοποιηϑείη V. 2, ἀναζωοποιήϑη M. 1,2. — ** τῷ Ced. ὀν. τοῦ χ̃υ ι̃υ χ̃υ M. 1,2. — *** ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου Ced. ἐστ. Ἰ. M. 1,2. — **** καὶ στῆϑι V. 1. — 10. παρευϑὺς ὁ τ. ὅλον ἑ. κ. Ced. V. 1,2.—11. ἀνέστη καὶ λύσας ἀ. τὰ δ. ὁ ἅγιος Σ. ἀπ. αὐτὸν λ. Ced. — 13. ϑ. ϑαῦμαι οἱ Ἰ. V. 2. — 15. τοῦ ἁγίου Σ. Ced. τοῦ Σ. V. 2. τὸ ϑ. β. M. 2.—16. Ced. 495,1—4· Καὶ τούτου γενομένου ἐχάρη μεγάλως ὅ τε φιλόχριστος βασιλεὺς καὶ ἡ μακαριωτάτη Αὔγουστα καὶ πᾶν τὸ πλῆϑος ὥστε ἐπὶ ὡ. β' κράζειν ἅπαντας· M. ϑ̃ς τῶν χ. — τοῦ τε βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς V. 1, τοῦ β. καὶ τοῦ λ. π. V. 2. — ***** ὡς M. 1,2. — δύο ω. V. 2. — ****** ὄντως cod. V. 1, post χρ. M. 1,2, om. Ced. V. 2. — ******* καὶ ἡ τούτων πίστις cod. V. 2, M. 1,2. καὶ μεγάλη ἡ δύναμις αὐτοῦ V. 1, om. Ced.—18. Ipsa rubrica in codice evanuit, sed cf. rubricam §. 3; δ' ὅπως ᾤκησε τὸ Βυζάντιον ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ ἀνῳκοδόμησε καὶ εἰρηνεύσας ἐκάλεσεν αὐτὸ Κ. Π. ἀξιολόγους ἄνδρας πολλαχόϑεν ἐπισυναγαγὼν καὶ κατασκηνώσας ἐν αὐτῇ V. 1, ac si haec quoque Silvestrianis ex Actis petita essent, quamvis de hoc papa nihil h. l. referatur. — 19. Ced. 496,7—21. Τῷ ιή ἔτει, Leo, P. κε', ϛωλζ', Glyc. 462,4 — 463,10. Καὶ μ. V. 1,2, M. δ. τ. M. 2. — ******** πόλιν V. 1,2, M. 1,2. — 20. ὀν. ἐπὶ τὰ ἑσπέρια κατ' V. 1.

τάφον, ἔνθα φασὶ τὸν ναύσταθμον * τοὺς ** Τροίαν στρατεύσαντας Ἕλληνας, κατ' ὄναρ ὁ θεὸς [αὐτῷ] ἐπέτρεψεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ κτίσαι. Καὶ τῷ ιβ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ ποι- 317
ήσας Κωνστάντιον καὶ Κῶνσταν, τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, Καίσαρας ***, Κωνσταντῖνον μὲν τὸν πρεσβύτατον ἄρχειν ἐθέσπισε πρὸς δυόμενον ἥλιον, τὸν δὲ Κῶνσταν ἐν Ῥώμῃ καὶ Δαλμάτιον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, ἐν Βρεττανίᾳ, καταλείψας αὐτοῖς τὰ δυτικὰ μέρη, ἀνῆλθεν εἰς Βυζάντιον σὺν τῇ μητρὶ Ἑλένῃ καὶ υἱῷ Κωνσταντίῳ καὶ Λικιννίῳ, γαμβρῷ **** ἐπὶ ἀδαλφῇ αὐτοῦ. (105[b]) Καὶ ἀνανεώσας τὸ πρώην ὑπὸ Βυζαντίου, τοῦ βασιλέως τῆς Θρᾴκης, τεῖχος κτισθὲν καὶ προσθεὶς ἄλλο ***** διάστημα, προσηγόρευσεν αὐτὴν εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα Κωνσταντινούπολιν. Ὀλίγους δὲ τοὺς οἰκήτορας πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως ὁρῶν ******, ἀπό τε Ῥώμης τοὺς ἀξιολογοτέρους ἐκλεξάμενος, ἀπό τε τόπων ἑτέρων συναθροίσας καὶ οἴκους μεγίστους οἰκοδομήσας αὐτοῖς καὶ χαρισάμενος οἰκεῖν τὴν πόλιν ἐποίησεν *******.

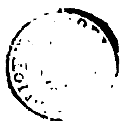
*ἐ σχηκέναι V. 2, M. 1,2.— ** ἐπὶ V. 2, M. 1,2.—2. ἐν B. V. 2.—4. Κώνσταν καὶ Κωνστάντιον V. 1. — τοὺς om. V. 1,2, ἀ. om. M. 2, καὶ Κωνσταντῖνον — Ῥώμῃ om. V. 1.— *** καὶ V. 2, M. 1,2, — 5. πρεσβύτερον V. 2.—5. θεσπίσας V. 2, π. δύο μέρη ἡλίου V. 2, M. 2.—7. ἦλθεν εἰς τὸ B. V. 1,2.— 8. σὺν μ. V. 1. — **** αὐτοῦ M. 1,2, om. ἐπὶ M. 1.—9. ὑπὸ τοῦ B. β. M. 1,2, ὑπὸ Βύζου τινὸς β. V. 1, Βυζάντιον β. V. 2.— ***** ἓν V. 1.—11. ἀ. K. Π. V. 1.—12. Glyc. 463,11—16; M. 1. om. usque ad Ῥώμης §. 2.— ****** τί ποιεῖ; V. 1.—13. ἐξολίγους V. 2, ἀξιολόγους V. 1, M. 1,2.— ******* Περὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων cod. (cf. ε' περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ παλατίου καὶ τῶν μεγάλων ἐμβόλων καὶ τοῦ πορφυροκίονος V. 1 ad §. 2. et Ced. 496,21—497, 1 cum Glyca 436,16—464,4). Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ τοιοῦτόν τι δρᾶσαι ἀξιοθαύμαστον· Ἀποστείλας γὰρ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ἄρχοντας ἐν Περσίδι, οἳ καὶ διὰ μηνῶν ις' μεγάλην νίκην ποιήσαντες καὶ πάκτα τξέ κεντενάρια ἀναλαβόμενοι, ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸ τοῦ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ἀποστείλας εἰς Ῥώμην, ἀνελογίσατο (ἀνελατ. cod. ἀνελάβετο?) τὰς φαμιλίας αὐτῶν, ὥρισε δὲ καὶ κτίστας μηχανικούς, ἵνα θεάσωνται τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου ποῦ κεῖται καὶ ὅπως ἰδεῖν αὐτάς, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας δὲ ἐπὶ τὰς ἠπείρους, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων καὶ τὰς ἀνόδους, οἷαι ἦσαν κοχλεώδεις. Καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ ἀνθόμοια ἔκτισαν ἅπαντα. Καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ τὰς φαμιλίας αὐτῶν. Ἐλθόντας οὖν μετὰ νίκης ἐκ τῆς Περσικῆς, ὡς εἴρηται, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ ποιήσας εὐωχίαν εἶπεν αὐτοῖς· «Θέλετε ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην;» δοκιμάζων αὐτούς. Οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν ἄχρι μηνῶν ιβ'. «Ἀπ' ὄψεως (ἀπόψε cod.) ἔχω ὑμῖν δοῦναι τοὺς οἴκους ὑμῶν». Προστάξας δὲ τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ ἑνὶ ἑκάστῳ (ἕνα ἕκαστον cod.) ἀποδοῦναι τὸν ἑαυτοῦ

(2) Κτίσας δὲ* παλάτιον καὶ ἱππικὸν καὶ τοὺς β' μεγάλους ἐμβόλους καὶ τὸν φόρον ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κόρτην αὐτοῦ ἵστησιν ἐπανελθὼν ἀπὸ Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ κίονα μονόλιθον καὶ ὁλοπόρφυρον στήσας, ὃν ἀπὸ Ῥώμης ἐκόμιζε ἀξιάγαστον σφόδρα, ἵδρυσεν ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα, ὃν ἤνεγκεν ἀπὸ Ἡλιουπόλεως τῆς Φρυγίας ἔχοντα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀκτῖνας ζ'· τὸν δὲ κίονα τρισὶν ἔτεσι πλωϊζόμενον ἤγαγε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ βάρους· ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ φόρου δἰ ἐνιαυτοῦ ἦλθε, καίπερ τοῦ βασιλέως συνεχῶς φοιτῶντος καὶ χρυσίον ἄπειρον τῷ πλήθει διανέμοντος. Εἶτα θέμενος εἰς τὰ θεμέλια τοὺς ιβ' κοφίνους, οὓς ὁ Χριστὸς ηὐλόγησε, καὶ ξύλα τίμια καὶ ἅγια λείψανα πρὸς στηριγμὸν καὶ φυλακήν, ἔστησεν αὐτὸν διὰ πολλῆς τέχνης, δυνάμεώς τε καὶ σοφίας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ τὸν πανθαύμαστον μονόλιθον κίονα· ἐξεπάτησαν δὲ τινὰς τῶν ἀφελεστέρων καὶ ἰδιωτῶν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν ἀλογοτέρων, μὴ εἶναι τοῦτον μονόλιθον αἱ πρὸς διακόσμησιν καὶ εὐπρέπειαν αὐτοῦ χαλκαῖ ζῶναι καὶ οἱ πλεῖστοι λῶροι**.

Καὶ πρὸς τούτοις ἔκτισε ναοὺς τῶν*** ἁγίων ἀποστόλων

οἶκον· οὗτοι δὲ ὡς εἶδον τοὺς πυλεῶνας καὶ τὰς αὐλὰς καὶ τὰς ἀνόδους καὶ πάντα ὅμοια τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, μέτρα τε καὶ σχήματα καὶ τὰ ὕψη καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων, ἔδοξαν εἶναι ἐν φαντασίᾳ εἰς τὴν Ῥώμην. Εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν· ἐρωτήσαντες δὲ αὐτοὺς καὶ μαθόντες ἀκριβῶς τότε ἐπίστευσαν ὡς οὐκέτι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ βασιλέως, ὅτι ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους αὐτοὺς ἐνῴκισεν ἐνταῦθα. Ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασι καὶ οἱ τόποι τὰς προσηγορίας.

1. Glyc. 464,9 — 13. Ἦν δὲ οἰκοδομήσας Leo et Sym. 31b. — * καὶ τὸ V. 1, καὶ V. 2, M. 1,2. — ἱπ. καὶ π. V. 2, M. 1. — τερπνοὺς ἑ. Sym. — 2. ἐν ᾧ τόπῳ — Ῥώμης om. V. 1,2, Sym. propter homoioteleuton. — χορτ. cod. ἔστησεν M. 2. — 3. ἐν ᾧ κ. V. 1,2, M. 1,2. Sym. (τερπνὸν καὶ ὁλ. μ. ἔστησεν ἐκ Ῥ. ἀγαγών, ἠνδρίσας ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ κτλ.) — ὁλόφυρον V. 2. — 5. ἵδρυσεν codice ἱδρύσατο Leo. — 6. ἐπὶ κεφανὴν M. 1,2. — 9. προσφ. V. 1,2, M. 1,2. — 11. ζύλ τίμ cod. — 12. ἐστ.—πανθ. om. Slav. — μετὰ π. V. 1, M. 1,2— 13. θαυμαστὸς M. 1,2. — 14. ἐξεπατηθ. δὲ τινες cod. V. 2. M. 1,2. — 15 καὶ ἰδ. ἢ μ. ἑ. τῶν ἀλ. om. V. 2, M. 1,2. ex homioteleuto. — 17. καὶ πλ. M. 1,2. — ** Εὐσεβίῳ τῷ Παμφίλου βίβλους ἱερὰς Κωνσταντῖνος κατασκευάσαι προσέταξε λόγῳ τῶν ἐκκλησιῶν Κωνσταντινοπόλεως, παρασχόμενος αὐτῷ δημόσια χρήματα, ὃς ἄτερ τῶν λοιπῶν βίβλων, ξ' βίβλους ἐκ δορκάδων μεμβράνων ἔγραψε (Scholion cod. Leo. 88,22 — 89,2, Sym. 32a). — 18. Ced. 493, 2 — 6. ναὸν Leo, Ced. — *** τε V. 1,2, M. 1,2. — 19. Ἐ. τοῦ V. 1,2.

καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου* καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ**. Πρὸς τούτοις κτίζει καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν (106ᵃ) (πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἐκκλησίαν περικαλλῆ, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ νῦν ὁρώμενον σχῆμα καὶ κάλλος καὶ μέγεθος. Καὶ ταύτης τὰ ἐγκαίνια ποιεῖ ἐπὶ Εὐδοξίου πατριάρχου, μαθητοῦ Εὐνομίου, μηνὶ Μαΐῳ ιά ἐγκαινισθεῖσα παρὰ τῆς α' συνόδου τῶν τιη' ἁγίων θεοφόρων πατέρων.

Εἶτα ποιήσας Καίσαρα Κωνστάντιον***, υἱὸν αὐτοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Λικίννιον, [τὸν] γαμβρὸν αὐτοῦ, ἐν Νικομηδείᾳ τῆς Βιθυνίας, κατὰ Περσῶν ἐστράτευσε, ὑφ' ὧν παρακληθεὶς**** ὑποφόρους αὐτοὺς ἐποίησεν καὶ ὑπέστρεψε.

Καὶ μαθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, ὅτι Λικίννιος τιμωρῶν ἐφόνευσε τοὺς χριστιανοὺς*****, συγχυθεὶς τῇ λύπῃ ἔγραψεν αὐτῷ παρακελεύων

7. Ε τοῦ V. 1,2.—* καὶ τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου Leo, Ced.—ἀρχιστρατήγου Ced.— ** καὶ Σωσθενίῳ Leo, Ced. — 2. Πρὸς — πρν om. V. 1. M. 1,2. — 3. πλ. Ἐ. V. 2. μηνὶ om. M. 1,2. — 6. θεοφ. om. V. 2. — 8. Ced.497,1. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐπὶ Πέρσας ἐκστρατεύει καὶ τούτους τροπωσάμενος πάλιν ὑπέστρεψε. — *** μὲν τὸν V. 1.—8. Κ. Π. Λ. δὲ V. 1.— 10. ἐπεστρ. V. 1,2, ὑφ. ὧν om. M. 1,2. — **** καὶ M. 1,2. — ποιήσας ὑπ. V. 1,2, M. 1,2. — 12. Sic V. 1.2. Καὶ μ. ὅτι Λ. ἐν Ν. τ. ἐφ. M. 1,2, sed et: Ταῦτα μ. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος post CLXXXIII. 6; Τ. μ. Κ. ὁ ε. ὅτι ἐν Ν. Λ. τιμωρεῖ τοὺς χριστιανοὺς ὀργίζεται κατ' αὐτοῦ μεγάλως cod. — ***** Τῷ δὲ Λικινίῳ ὡς (Λ. καὶ M. 1,2) συμμαχήσαντι αὐτῷ εἰς τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐξέδοτο Κωνσταντίαν αὐτῷ τὴν ἰδίαν (Κ. τὴν ἑαυτοῦ M. 1,2) ἀδελφὴν εἰς γυναῖκα. Καὶ ἀφορίσας αὐτῷ μοῖραν ἱκανὴν τῶν (ἱκ. τῆς M. 1,2) Ῥωμαίων γῆς, ἀνέδειξε βασιλέα, ἀπαιτήσας αὐτῷ συνθήκας μηδὲν παρὰ τῶν χριστιανῶν δογμάτων (κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ δόγματος M. 1,2). πράττειν. Ὁ δὲ Λικίννιος κρατήσας τὴν ἀρχὴν (οὐκ ἤνεγκε τὴν εὐτυχίαν, ἀλλ' ὥσπερ) λήθην λαβὼν τῶν συμβεβηκότων τοῖς πρὸ αὐτοῦ τυράννοις, εἰς εἰδωλομανίαν ἐξώκειλεν καὶ ὧν τῆς πικρᾶς καταστροφῆς θεατὴς γεγένηται, τούτων τὸν βίον ἐζηλώκει (καὶ M. 2) γυναικομανῶν (καὶ M. 1.2), ἀδικῶν καὶ φονεύων τοὺς χριστιανούς (cod. in textu. M. 1,2 post CLXXXIII. 6). Cod. 477,21—23 τῷ ιβ' ἔτει (=317,; 495,12 — 15 τῷ ιδ' καὶ ιε' ἔτει ἤρξατο — διωγμὸν κινεῖν. Ἐπὶ Λικιννίου ἐμαρτύρησαν ἡ ἁγία Εὐφημία, Γουρίας, Σαμωνᾶς καὶ Ἄβιβος, Μακρόβιος, Γορδιανὸς, Οὐαλλεριανὸς, Ζωτικὸς, Βασιλεὺς Ἀμασίας, Ἄβιβος διάκονος καὶ οἱ ἐν Νικομηδείᾳ με' καὶ οἱ ἐν Σεβαστείᾳ μ' ἐπὶ Λυσίου ἡγεμόνος καὶ Βλάσιος καὶ ὁ ἁγίος Θεόδωρος ὁ στρατηλάτης (Σχόλιον cod). — 13. μᾶλλον δὲ συγχ. cod. καὶ συγχ. M. 1,2, ὧν (καὶ V. 2, M. 1,2) μεταξὺ πολέμου γινομένου συνεσχέθη Λ. (ζῶν. om. M. 2), ἐν Χρυσοπόλει καὶ τοῦτον ἐν Θ. περιώρισε V. 1,2, (περιωρίσας M. 1,2). Ὁ δὲ Λ. κατὰ χριστιανῶν μανεὶς, πολλὰ δεινὰ εἰργάζετο κτλ. Sym. 30ᵃ.

ἀποστῆναι αὐτὸν τῆς κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ μανίας. Ὁ δὲ καταφρονήσας μανικωτέρῳ τῷ διωγμῷ ἐχρήσατο καὶ (λοιπὸν κρυπτῶς) κατὰ τοῦ εὐεργέτου ἐπιβουλὰς ἐπενόει· ὕστερον δὲ καὶ δημόσιον πόλεμον ἐπεκρότει κατὰ τοῦ ὑπὸ θείας δυνάμεως φρουρουμένου *. Καὶ συμβολῆς γενομένης κατὰ τὰ μέρη τῆς Βιθυνίας (καὶ τοῦ ἐνδόξου σταυροῦ προάγοντος), Κωνσταντίνῳ ὑποχείριος γέγονεν ὁ δείλαιος ζῶν συλληφθείς. (Φιλανθρωπίᾳ δὲ χρησάμενος ὁ κατὰ πάντας πρᾳότατος βασιλεὺς τῷ δυσμενεῖ), ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ διάγειν ἡσυχάζοντα. Ὁ δὲ μικρὸν ἐφησυχάσας, ἐφωράθη βαρβάρους τινὰς μισθωσάμενος πρὸς τὸ αὖθις ἀναμαχήσασθαι. Καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ Κωνσταντῖνος ἐκέλευσε κεφαλικὴν αὐτὸν ὑποστῆναι τιμωρίαν.

323 (5827) (3) Ἡ δὲ μακαρία Ἑλένη εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπελθοῦσα πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τοῦτον εὑροῦσα, ἔκτισεν ἐκκλησίας θαυμασίας καταλύσασα τὸν ἐπὶ τῷ δεσποτικῷ τάφῳ κτισθέντα ναὸν ὑπὸ τῶν ἀθέων ** τῇ Ἀφροδίτῃ. Καὶ ὑποστρέψασα καὶ πολλὰ τῷ υἱῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐντειλαμένη, ἐτελεύτησεν ἐτῶν

---

2. Cod. 497,1—13 Τῷ ιθ΄ ἔτει ὁ μέγας Κ. θεωρῶν Λικίνιον μανικώτερον κατὰ τῶν χριστιανῶν τῷ δ. χρώμενον καὶ ἐπιβουλὴν κ. τοῦ ε. μελετῶντα ὁπλίζεται κτλ. — λ. ὁ κρυπτὸς cod. λ. κρυπτάς?—3. ἕτερον M. 1,2.—* αὐτοκράτορος M. 1,2.—5. ια΄ δὲ καὶ η΄ μησὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ Κ. καὶ λ. ἱσταμένου, ὡς πόλεμος κατὰ τὴν Β. ἐκροτήθη Cod.—κ. τοῖς μέρεσι τῆς Β. cod. ἐν τοῖς τῆς Β. μ. M. 1,2.—6. ζῶν ὁ ἀλιτήριος συλλαμβάνεται ἐν Χρυσοπόλει καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐκπέμπεται φρουρεῖσθαι Cod.—7. δ. τῷ αὐτοκράτορι σ. M. 1,2. — 8. ὁ καταπρᾳότατος M. 1,2. — 9. Ὡς δὲ ἐν Θ. ἐπέμφθη καὶ πάλιν ἐκεῖσε νεωτερίζειν ἔμελλε β. μισθούμενος, τοῦτον διὰ ξίφους ἀποτμηθῆναι ὁ βασιλεὺς κελεύει Cod. Πάλιν δὲ νεωτερίζοντος (νεωτερίσαντος κατ᾽ M. 2) αὐτοῦ καὶ ὅπλων ἁπτομένου (ἁπτόμενος M. 1,2), προστάξαντος (τοῦ M. 1,2) Κωνσταντίνου ἀνῃρέθη V. 1,2, M. 1,2 (ὁ δείλαιος V. 1), — ἐφησύχασεν· ἐφ. δὲ β. M. 1,2. — 10. ἐνναναρύσασθαι M. 1,2. — 11. κ. ὑπ.. M. 1,2. — 13. ς΄. Ὅπως ἡ μακαρία Ἑλένη εἰς Ἱρουσαλὴμ ἀνῆλθε καὶ τὸν βίον καλῶς ἀμείψασα μακαρίως τελευτᾷ V. 1. Rubrica in codice evanuit; Cod. 497,23—499,20· Καὶ Ἑ. ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως στεφθεῖσα δι᾽ ὀπτασίας εἰς τὰ Ἱ. ἀπέρχεται καὶ τοὺς ἁγίους τόπους φανερώσασα καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν εὑροῦσα πάντα ἀνέστησε καὶ ναοὺς οἰκοδομήσασα ἐν αὐτοῖς, περιφανῶς τούτους ἐκαλλώπισε (τῷ κ΄ ἔτει). — ἐν Ἱ. M. 1,2.—14. ἐ. θ. ἐκτ. V. 2, ἐ. θαυμαστὰς ἐκτ. M. 1,2. — 15. βωμὸν M. 1,2. — 16. ἀπὸ V. 2, M. 2. — ** Ἑλλήνων cod. — τῆς Ἀφροδίτης M. 1. — Ἡ δὲ μακαρία Ἑ. ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανελθοῦσα καὶ π. τῷ υ. αὐτῆς καὶ β. — π΄. καὶ ἐτάφη ἐν Cod. — 17. ὑπὲρ τῆς M. 1,2.

π', ἣν ἔθαψαν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Πάσαις τοίνυν ἀρεταῖς ἡ μακαρία * κεκοσμημένη εἶχε ** καὶ τὴν χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρὸς πάντας μὲν, διαφερόντως δὲ πρὸς τὸ ἱερὸν τῶν μοναχῶν σχῆμα. Τὰς γάρ τοι διὰ βίου *** τὴν παρθενίαν ἀσκούσας συναγείρουσα πολλάκις **** καὶ ἐπὶ στιβάδων κατακλίνουσα, αὐτὴ δὲ ἑαυτῆς καθυπούργει, ὄψα παρατιθεῖσα, κύλικας ὀρέγουσα καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπαίνης ἔργον ἐπλήρου. Οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀείμνηστον υἱὸν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν, ἄτυφον ἔχειν ***** φρόνημα, ἀρετῆς ****** καὶ ******* πολιτείας ἀκριβοῦς ἐπιμελεῖσθαι, δουλεύειν τῷ θεῷ κατὰ τὴν γραφὴν «μετὰ φόβου καὶ τρόμου», (106[b]) ὃς (καὶ αὐτὸς) φυλάττων ἀκριβῶς τὰς αὐτῆς ἐντολὰς ἐκαρποφόρει ἑκαστονταπλασίως.

Ἐπὶ τούτου γὰρ τοῦ μακαρίου ******** οἱ ἐνδότεροι Ἰνδοὶ καὶ Ἴβηρες προσῆλθον τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι· καὶ οἱ Ἀρμένιοι ἐπίστευσαν τελείως μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Τηριδάτου διὰ τοῦ πολυάθλου μάρτυρος καὶ μεγάλου Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν.

(4) Ἐγένετο δὲ καὶ σεισμὸς ἐν Καμπανίᾳ, καὶ κατέπεσον πό- 324
λεις ιγ'· καὶ ἔκλειψις ἡλίου γέγονεν ὥρᾳ γ' τῆς ἡμέρας, ὥστε καὶ Aug. 6.
ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι.

---

1. καὶ ἔθαψεν ὁ ῡς αὐτῆς V. 1. — ἐν Κ. Π. ἐν τῷ V. 2, M. 1,2. — Πάσης τ. ἀρετῆς V. 2, M. 1,2, cod. πάσῃ τ. ἀρετῇ V. 1. — 2. ἡ μ. ἀρ. Cod. — * αὕτη V. 1. — ** γὰρ V. 1. — 3. ἐξαιρέτως δὲ π. τοὺς μονάζοντας· συνάγουσα γὰρ παρθένους καὶ Cod. — *** παντοίου M. 1,2. — 4. ἀσκούσαςα συνεγείρουσαι πολλῷ π. V. 2, M. 1,2 — **** δὲ V. 1. — 7. θεραπαίνιδος V. 1. — 8. τὸν ῡν M. 1,2. — ἐξεπαίδευε V. 1. — ***** τὸ cod. — ****** τε V. 1 — ******* πάσης M. 1,2. — 10. δ. δὲ τῷ κῷ μ. Cod. cf. Philipp. II. 1,2. — 11. ὡς καὶ V. 2. — 12. ἐκαρποφόρησεν M. 1,2. — 13. Cod. 498,9—17. Ἐπὶ τ. τοῦ βασιλέως πολλὰ τῶν ἐθνῶν τὸν χριστιανισμὸν προσεδέξαντο ἀπό τε Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἑσπερίων ἀλλὰ καὶ Ἰ. οἱ ἐνδοτέρω, Ἴβ. τ. καὶ Ἀ. ἀρχὴν ἐκ Τ. λαβόντες· τότε γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐκ τοῦ φοβεροῦ λάκκου ἐκείνου ἐκβέβληται—καὶ Πέρσαι ὁμοίως ἐπὶ Σιμεὼν ἐπισκόπου· ἀλλὰ καὶ Οὐαδαξὰδ εὐνοῦχος παιδαγωγὸς Σαπώρου ἐμαρτύρησεν. — ******** καὶ V. 1. — 14. τ. ἐπ. V. 1,2, M. 1,2. — 16. ἀρχ. τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐφ' οὗ γεγόνε σεισόμς M. 2. —17. ζ'. Ὅτι ἐν Καμπανίᾳ κατέπεσαν ἄρδην ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ V. 1, in codice evanuit. Cod. 499,2 — 5. τότε (τῷ κ' ἔτει) γέγονε σ. τηλικοῦτος ἐν Κ. ὡς ιγ' π. πεσεῖν καὶ ἡ. ἔ. τοιαύτη ὡς ἀ. φ. ἐν ἡμέρᾳ· τότε καὶ ὁ. κ. γ. ἐπὶ τὴν M. φ. οἱ καὶ μ. κ, ἑαυτοὺς ὡς καὶ τὴν χ. ἐποζ. Ἐγ. δὲ σ. V. 1. — 18. ὥραν γ' V. 2, περὶ γ' ὥρας. M. 2.

(5) Καὶ περὶ την Μελιτινὴν χώραν ὄφεων παντοῖον γένος, ἐκτεινάντες ἐπὶ διαστήματα ε΄· καὶ μαχεσάμενοι κατέκτειναν ἀλλήλους ὡς καὶ τὴν χώραν (ἐκ τῶν σωμάτων αὐτῶν) ἀποζέσαι.

(6) Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι στασιάσαντες πρὸς τὸ οἰκοδομῆσαι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναόν, πολλοὺς ὁ θεῖος * Κωνσταντῖνος τιμωρησάμενος διεσκόρπισεν, (ἐν οἷς καὶ τὰ ὦτα αὐτῶν ἀποτεμὼν καὶ τὸ τῆς ** προπετείας ἐνθεὶς αὐτῶν τῷ σώματι *** σύμβολον, περιῆγε πανταχοῦ σωφρονίζων καὶ τοὺς ἄλλους πάντας μηκέτι τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασιν).

CLXXXI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Α΄ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ **** σύνοδος [τῶν τιη΄ ἁγίων πατέρων] ἐγένετο διὰ προφάσεως τοιάσδε. Ὁρῶν ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς [Κωνσταντῖνος] τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ Ἀρείου ταραττομένην, σύνοδον οἰκουμενικὴν συνεκρότησε *****.

(2) Καὶ τοὺς μὲν ἐπισκόπους πανταχόθεν δημοσίοις ἵπποις καὶ ἡμιόνοις εἰς τὴν ἔλευσιν τῆς συνόδου χρήσασθαι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Νίκαιαν ἀφίκετο, ἰδεῖν ἐφιέμενος τὴν πληθὺν τῶν ἀρχιερέων (καὶ τὴν ὁμόνοιαν αὐτοῖς πρυτανεῦσαι).

---

1. ν. Ὅτι περὶ τὴν Μελιτηνῶν χώραν παντοῖον γένος ὄφεων αθροισθὲν ἐπὶ διαστήματα ε΄ καὶ μαχησάμενον κατέκτειναν ἀλλήλους, ὥστε καὶ πᾶσαν χῶραν ἐποζέσαι V. 1. Evanuit in cod. — χ. ἐφάνη M. 2, ἐφ. χ. M. 1. — παντοίων V. 2. — ἐκτ. ἑαυτοὺς V. 1,2, εἰστείναντες M. 1.2. — 2. ἐν οἷς μ. M. 1.2, καὶ μαχησάμενος V. 2.— 3. ἐποζ΄σαι V. 1,2. M. 1.2.—4. Videtur esse c. θ΄ V. 1. Καὶ Ἰ. V. 1,2, Ced. 499,6 — 7· Καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν στασιάζοντας Κ. ὁ μέγας τ. δ. — 5. V. βουλομενοι M. 2, β. M. 1. — * βασιλεὺς V 1,2, M. 1,2. — ** παρακοῆς καὶ V. 1,2. — *** τὸ cod. — 10. ι΄. Σύνοδος κατὰ Ἀρείου τῶν τιη΄ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ V. 1, sed M. 1,2, ut cod. deest rubrica in V. 2.**** δὲ V. 2, M. 1.—11. Ced. 499,21—500,7· Τῷ κ΄ ἔτει γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ α΄ συν. ἐν N. συνελθόντων ἁ. τιη π. ἧς ἡγοῦντο Σιλβέστρου πάπα τοποτηρηταί κτλ. — ***** τῶν τιγ΄ ἁγ. πρν cod. — 15. Μετὰ γοῦν τὸ συναθροισθῆναι πάντας τοὺς ῥηθέντας τιη΄ π. ἐν N. δ. ὀχήμασιν, ἀφ. καὶ ὁ β. ἐφ. ἰ. τὴν πλ. τῶν ἀ. Καὶ δὴ ὁ. μ. ἐν τ. β. κατασκευάσας θρ. πολλοὺς ἐν α. τ. προσέταξεν καὶ ὁ. ἑ. τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπ. ἔσχατος δὲ σὺν ὀ. εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς καὶ στὰς ἐν τῷ μ. Ced. 500,8—22. — 16. εἰσελ. V. 1. — 17. ἰδ.—πρυτ. om. Slav. — 18. αὐτῶν M. 1,2. Τῷ κ΄ ἔ. τῆς αὐτοῦ βασιλείας γέγονεν ἡ ἐν N. σ. κατὰ Ἀ. Synt 31b.

(3) Συνεληλυθότων οὖν πάντων, οἶκον μέγιστον ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκέλευσεν εὐτρεπισθῆναι καὶ θρόνους ἐν αὐτῷ τεθῆναι καὶ οὕτως εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐπέτρεψεν, εἰσελθόντος δὲ ' αὐτοῦ ἔσχατον σὺν ὀλίγοις καὶ ἑστῶτος ἐν τῷ μέσῳ, προετρέψατο πάντας καθίσαι, εἶτα θρόνου μικροῦ τεθέντος, κελευσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐκάθισε (καὶ αὐτὸς) ἔσχατον πάντων· τοσαύτη τις εὐλάβεια καὶ αἰδὼς τῶν ἀνδρῶν κατεῖχε τὸν βασιλέα. Καὶ οἱ μὲν τοῖς ἄνθεσι τῶν ἐγκωμίων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στεφανώσαντες, τὴν περὶ τὰ θεῖα σπουδὴν εὐλογίαις ἠμείψαντο. Ὁ δὲ τοὺς περὶ τὴν ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν προσαγαγὼν λόγους, πολλοὺς μὲν ἐσωφρονήσατο καὶ λόγοις καὶ δώροις· πολλὰς [δὲ] στιβάδας εὐτρεπισθῆναι προστάξας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ἑστίασε· τοὺς μὲν ἀξιωτέρους ὁμοτραπέζους λαβών, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς ἄλλας τραπέζας διεῖλεν.

(4) Θεασάμενος δέ τινας τοὺς δεξιοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους καὶ μαθὼν ὡς ὑπὸ Μαξιμιανοῦ καὶ Διοκλητιανοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ ὁμολογίαν τοῦτο πεπόνθασι, τὰ χείλη τοῖς τραύμασι προσενήνοχε καταπασπαζόμενος, ἑλκύσειν ἐκεῖθεν εὐλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων. Οὕτως ἦν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ εὐλαβείᾳ καὶ πίστει καὶ μετριοφροσύνῃ λελαμπρυσμένος.

(5) Τῇ δὲ ἐπαύριον οἱ ἐπίσκοποι καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς ἕνα τόπον συνελθόντες καλοῦσι τὸν Ἄρειον σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστῆναι τοῖς οἰκείοις δόγμασιν. Ἦν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἀσεβοῦς καὶ τρισκαταράτου τοιαῦτα· «Οὐκ ἀεὶ ὁ θεὸς πατὴρ ἦν, ἀλλ' ἦν, ὅτε ὁ θεὸς πατὴρ οὐκ ἦν· οὐκ ἀεὶ δὲ ἦν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἀλλ' ἐξ οὐκ (107ᵃ) ὄντων γέγονεν· ὁ γὰρ ὢν θεὸς τὸν μὴ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πεποίηκε· διὸ ἦν ποτέ, ὅτε οὐκ

1. μέγαν M. 1,2. — 2. ἐ. κελεύσαντος V. 1,2. M. 1,2, om. καὶ ante ὁ. — ' καὶ V. 1. — 6. ἔσχατος Ced. — τοιαύτη V. 1. — 7. Καὶ οἱ μεν — ἀπαθῶς deest in V. 2, folio integro deperdito. — 9. τῆς ὁμονοίας καὶ συμφωνίας Ced. V. 1, M. 1,2. — 10. ἐφιλοφρονήσατο Ced. V. 1, M. 1,2. — 11. πρ. εὐτρ. Ced. — 12. ἑστιᾶσθαι cod. — ἀξιολογωτέρους Ced. — 14. ἐκκοπέντας M. 1,2. — 15. ἐπὶ M. 1,2. — Δ. καὶ M. Ced. 300,22 — 301,3, V. 1. M. 1,2. — χ̃ν ὁμ. Ced. V. 1. χ̃ν π. καὶ τὴν ὁμ. M. 1.2. — 18. οὕτως V. 1, (M. 1,2?). — 20. περὶ τῆς αἱρέσεως Ἀρείου. Ced. 301,3—302,3· Τῇ δὲ ἐπ. ἐπ. πάντες καὶ; τῇ δὲ ἐπ. οἱ ἐπ. π. καὶ V. 1, M. 1,2. — 23. δυσσ. V. 1. — τρ. Ἀρείου ταῦτα Ced. — 24. δὲ om. Ced. V. 1.

ἦν· κτίσμα γάρ ἐστι καὶ ποίημα ὁ υἱός· οὔτε δὲ ὅμοιός ἐστιν ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν τῷ πατρί, οὔτε δὴ [ἀληθινὸς καὶ φύσει τοῦ πατρὸς λόγος ἐστιν, οὔτε]* ἀληθινὴ σοφία αὐτοῦ ἐστιν· ἀλλ' εἷς μὲν τῶν ποιημάτων καὶ γεννητός ἐστι, καταχρηστικῶς δὲ λέγεται λόγος καὶ σοφία [γενόμενος καὶ αὐτὸς τῷ ἰδίῳ τοῦ θεοῦ λόγῳ καὶ ἐν τῷ θεῷ σοφίᾳ], ἐν ᾗ καὶ τὰ πάντα καὶ αὐτὸν πεποίηκεν ὁ θεός· διὸ καὶ τρεπτός ἐστι καὶ ἀλλοιωτὸς τὴν φύσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ λογικά· ξένος τε καὶ ἀλλότριος καὶ ἀπεσχοινισμένος ἐστὶν ὁ λόγος τῆς (τοῦ) θεοῦ οὐσίας, καὶ ἀόρατός (ἐστιν) ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ· οὔτε γὰρ τελείως καὶ ἀκριβῶς γινώσκει ὁ λόγος τὸν πατέρα, οὔτε τελείως ὁρᾷν αὐτὸν δύναται· καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὴν οὐσίαν οὐκ εἶδε**· δι' ἡμᾶς γὰρ πεποίηται, ἵνα*** ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὡς δι' ὀργάνου κτίσῃ ὁ θεός· καὶ οὐκ ἂν ὑπέστη, εἰ μὴ ἡμᾶς ἠθέλησεν ὁ θεὸς ποιῆσαι. Ἠρώτησεν οὖν τις αὐτούς, εἰ δύναται ὁ τοῦ θεοῦ λόγος τραπῆναι ὡς ἐτράπη ὁ διάβολος; καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν εἰπεῖν, ὅτι ναί, δύναται τραπῆναι· τρεπτῆς γάρ ἐστι φύσεως, γεννητὸς**** καὶ κτιστὸς ὑπάρχων.

(6) Ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν σύνοδον γεγονὸς θαῦμα οὐ δίκαιον***** σιωπῇ παραπέμψασθαι· πρὸς γὰρ τὸ παράδοξον τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐν τῇ συνόδῳ παρῆσαν διαλεκτικῆς ἐμπειρότατοι, ἐν οἷς ὑπῆρχε****** τις Ἕλλην καὶ αὐτὸς παρὰ πάντων θαυμαζόμενος*******, ὥστε μεγάλην ἀκρόασιν ἐκ τῆς συμβολῆς γενέσθαι, πλήθους ἐπισυντρέχοντος. Οὐδὲ γὰρ οἷοίτε ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι τὸν φιλόσοφόν τε καὶ ῥήτορα περιτρέψαι τέως διαλεγόμενον, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπαγομένοις ῥᾷστα προσεφέρετο ἐπιλύων εὐφυῶς τὰ προτεινόμενα καὶ δίκην ἐγχέλυος ἀκατάσχετος εὑρισκόμενος (καὶ μηδενὶ λόγῳ κρατούμενος)· ἐν οἷς γὰρ ἐδόκει συνέχεσθαι, διολισθαί-

2. τῷ π. κατ' ὁ. Ced. — οὔτε δὲ M. 1,2, οὔτε V. 1. — * δὲ V. 1. — 4. γεννητικός M. 2. — 7. φ. καὶ τὰ π. λ. V. 1, φ. ὡς καὶ τὰ π. λ. M. 1,2. — 11. ἀ. ὁ. Ced. 1, 2. — οἶδε Ced. V. 1. — ** ὡς υἱὸς ἐστιν Ced. V. 1. — *** δι' M. 1,2. — **** τε V. 1. — 16. ἀκτ. M. 1,2? — 18. Ced. 502,6—503,22. — ***** ἐστι V. 1. — 19. παραπέμψαι Ced. V. 1. — ****** καὶ cod. — 21. Ἑ. π. π. ἀ. Ced. — ******* καὶ τοῖς ἐπισκόποις ὑπὲρ Ἀρείου πάμπολλα διαπληκτιζόμενος V. 1, M. 1,2. — 22. συμβουλ. V. 1. (M. 1,2?). — 23. ἐπιτρ. V. 1. — 24. φ. διαστρέψαι M. 1,2.

νων ἐπικρατέστερος ἐνεφαίνετο τῇ τῶν νοημάτων δεινότητι καὶ ῥημάτων εὐγλωττίᾳ τε καὶ στωμυλίᾳ. Ἀλλ᾽ ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς, ὅτι οὐκ ἐν λόγοις ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει, ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν ἁγίων (Κύπριος μὲν τῷ γένει καὶ τῆς πόλεως Τριμιθούντων ἐπίσκοπος) ὀνόματι Σπυρίδων, ἁπλούστατος δὲ τὴν φύσιν καὶ ἰδιώτης τὸν λόγον (σφόδρα), αἰτεῖται χώραν αὐτῷ διαλέξεως ἐπιδοθῆναι πρὸς τὸν φιλόσοφον. Οἱ δὲ πατέρες τὸ ἁπλοῦν τε καὶ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀνδρὸς εἰδότες ἐκώλυον αὐτὸν (μήποτε παρὰ τοῖς μοχθηροῖς καταγελασθῶσι). Τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου, πρόσεισι τῷ ἀνδρὶ καὶ φησίν· «Ἐν ὀνόματι* Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄκουσον, ὦ φιλόσοφε, τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα». (Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· «Ὃ ἐὰν εἴπῃς ἀκούω». Κἀκεῖνος εἶπε· «Γίνωσκε ὅτι)** Θεὸς εἷς ἐστιν ὁ*** τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν δημιουργήσας ὁ καὶ (τὸν) ἄνθρωπον ἐκ γῆς διαπλάσας καὶ τὰ ὁρατὰ πάντα καὶ**** ἀόρατα τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύματι συστησάμενος. Τοῦτον (οὖν) τὸν λόγον ἡμεῖς υἱὸν θεοῦ εἰδότες προσκυνοῦμεν, πιστεύοντες διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐπ᾽ ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου τεχθῆναι καὶ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως (αὐτοῦ) ἐλευθερωκέναι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὃν καὶ ἐλπίζομεν ἐλθόντα***** κρῖναι πάντας ἐν δικαιοσύνῃ. Πιστεύεις τοῦτο, φιλόσοφε;» Ὁ δὲ ὡς ἂν τις πεῖραν λόγων μηδέποτε ἔχων εἰς ἀντίθεσιν, ἀπηνεώθη καὶ ὡς κωφὸς καὶ ἄλαλος ἀποσιωπήσας, τοῦτο μόνον ἐφθέγξατο, ὅτι ταῦτα κἀμοὶ οὕτως ἔχειν δοκεῖ. Καὶ ὁ γέρων (107[b]) φησίν· «Οὐκοῦν ἀναστὰς ἀκολούθει μοι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ λήψῃ τὸ σημεῖον [τῆς πίστεως] ταύτης». Ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστραφεὶς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· «Ἀκούσατέ μου, ὦ ἄνδρες· ἕως ὅτε λόγων ἐποιησάμην σπουδὴν, λόγους

1. ἐπικρατεστέρως ἀντεφέρετο Cod. V. 1, M. 1,2. — 2. ια΄ περὶ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος V. 1. (M. 1,2?). — 3. λόγῳ Cod. V. 1. M. 1,2. — β. τοῦ θῦ M. 1,2. — 4. Τριμυθοῦντος M. 1,2, Τριμηθόοντων V. 1;2, sed τρίμιθος = τέρμινθος, τερέβινθος. — 5. Σπυρίδων Cod, V. 1, M. 1,2. — ἁπλ. μὲν M. 1,2. — 6. τῷ λόγῳ V. 1. M. 1,2. — 7. δοθῆναι Cod. — 8. ἰδιωτ. V. 1. M. 1,2. — * τοῦ Cod. — ** ὁ V. 1, M. 1,2. — *** καὶ V. 1. — 13. ποιήσας Cod. — **** τὰ V. 1. — 15. θῦ ῦν M. 2. — 16. προσκυνοῦντες πιστεύομεν M. 1,2. — 18. ἐλ. τὸν ἀνὸν M. 1,2. — 19. ὃν ἐλπ. M. 1,2. — ***** πάλιν. — 20. τούτοις Cod, V. 1. — μ. π. λ. Cod. — 21. ἀντίδοσιν M. 1,2. — 22. κ. τ. ὁ. ἐ. Cod. V. 1, τ. ὁ. ἐ. κ. M. 1,2. — 23. ἔφη V. 1. — 26. ἐποιούμην Cod. V. 1, M. 1,2.

λόγοις ἀντετίθουν καὶ τὰ προσφερόμενα τέχνη τοῦ λέγειν ἀνέτρεπον. Ὅτε δὲ ἀντὶ λόγων δύναμίς τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦδε τοῦ γέροντος, οὐκ ἴσχυσαν οἱ λόγοι* τὴν δύναμιν ἀντιτάξασθαι· οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἐστιν ἄνθρωπος ἀντιστῆναι θεῷ. Διά τοι τοῦτο, εἴτις ὑμῶν δύναται συνιέναι ὡς κἀγὼ νενόηκα, πιστευέτω εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀκολουθείτω σὺν ἐμοὶ τῷ γέροντι τούτῳ, [ἐν] ᾧ ἐλάλησεν ὁ θεός». Τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ γενόμενος ὁ φιλόσοφος Χριστιανὸς, ἔχαιρεν ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος.

(7) Παρῆν δὲ τηνικαῦτα καὶ ὁ θεῖος Παφνούτιος (ἀνὴρ Αἰγύπτιος) καὶ θαυματουργὸς καὶ ὁμολογητὴς, οὗ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν Μαξιμιανὸς ἐξώρυξεν, ὃς (καὶ), τῆς συνόδου κανονίσαι θελούσης, ὥστε κληρικὸν μὴ συνέρχεσθαι (τῇ) πρὸς γάμον (αὐτοῦ) γυναικὶ, ὡς βαρὺν τὸν λόγον ἀνέτρεψε [καὶ μόνοις** ἐπισκόποις ἐτύπωσε τοῦτο παραφυλάττεσθαι].

(8) Μετὰ γοῦν πολλὴν (τὴν) τῆς σκέψεως ἀκρίβειαν, ἔδοξε πᾶσιν ὁμοῦ δεῖν ὁρίσασθαι τὸ ὁμοούσιον ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τουτέστι τῆς αὐτῆς [οὐσίας καὶ] φύσεως τῷ πατρὶ καὶ τὸν υἱὸν ὁμολογεῖν, ἣν δὴ καὶ κατὰ κράτος καὶ συμφώνως ἐβεβαίωσαν παρεκτὸς Ἀρείου τοῦ ἀσεβοῦς καὶ ἄλλων ἐξ ὁμοφρόνων αὐτῷ, οὓς ἀναθεμίσαντες οἱ θεῖοι πατέρες οἱ τιη', ὁ βασιλεὺς ἐξώρισεν.

CLXXXII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΚΡΙΝΕΙΝ ΙΕΡΕΑ.

Μετὰ δὲ ταῦτα φιλαπεχθήμονες ἄνδρες κατά τινων*** ἐπισκόπων ἐγγράφους ἐπέδωκαν τῷ βασιλεῖ κατηγορίας. Ὁ δὲ ταύτας

---

1. τὰ πρ. καὶ cod. V. 1, M. 1,2, καὶ τὰ προτεινόμενα Ced. — * μου cod. — 3. τῇ δυνάμει Ced. V. 1, M. 1,2. — πιστευσάτω M. 1,2. — 9. ιβ' Περὶ τοῦ ἁγίου Παφνουτίου V. 1, M. 1,2. Ced. 503,23 — 504,3. — 10. καὶ τερατ. Ced. V. 1, M. 1,2. – 12. σ. γ. πρ. γ. Ced, V. 1, σ. τῇ πρ. γ. ἀ. γ. M. 2, (in M. 1. lacuna). — ** ταῖς Ced. — 15. Ced. 504,4 — 9. — 17. οὐσίας καὶ forsan etiam legebatur in scholio marginali, sed simul cum toto margine rescissum est. — 18. δὲ cod. — παρὲξ Ced.— 19. ἑτέρων Ced.— αὐτοῖς V. 1, αὐτοῦ M. 1,2. — 20. ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων πατέρων Ced. — οἱ θ. τιη' π. V. 1, οἱ θεοφόροι π. M. 1,2. — 21. Haec rubrica M. 2, cum margine codicis perut, deest in V. 1; M. 1. — 22. Ced. 504,10 — 505,2. — τινὲς ἀ. V. 1, ανοι M. 1,2. — *** τῶν V. 1, M. 1,2.

δεξάμενος καὶ δεσμήσας καὶ τῷ δακτυλίῳ σημηνάμενος, ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. Εἶτα πρὸς εἰρήνην αὐτοὺς καὶ ὁμόνοιαν συμβιβάσας*, ταύτας (κεμίσας), ἐνώπιον πάντων κατέκαυσεν, ὅρκῳ πληροφορήσας αὐτοὺς μηδὲν ἀναγνῶναι τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων· οὐδὲ γὰρ ἔφη χρῆναι τὰ πλημμελήματα τῶν ἱερέων δῆλα γενέσθαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκανδάλου πρόφασιν ἐντεῦθεν λαμβάνοντες, ἀδεῶς ἁμαρτάνωσιν· ἐγὼ δὲ**, εἰ αὐτόπτης ἐγενόμην ἐπισκόπου γάμον ἀλλότριον διορύττοντος, συνεκάλυψα ἂν τῇ πορφυρίδι μου*** τὸ παρανόμως γινόμενον, ὡς ἂν μὴ βλάψειε τοὺς θεωμένους τῶν δρωμένων ἡ ὄψις. Οὕτω τοίνυν τοὺς μὲν εὖ λέγοντας ἀνακηρύττων, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας παρακλητικῶς εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, τοὺς**** πάντας ὁμογνώμονας ἐποίησε καὶ ὁμοδόξους (ἐπὶ) τοῖς ἀμφισβητουμένοις ἅπασι. Καὶ οὕτω παραινέσας ἅπαντας καὶ πολλῆς τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς***** ἀξιώσας, ἕκαστον παρηγγύησε καταλαβεῖν τὴν ἰδίαν ποίμνην******.

CLXXXIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ.

Μετὰ γοῦν τὸ συναθροισθῆναι τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐπισκόπων εἰς ἓν δεδραμηκότων καὶ τὰ κατὰ Ἄρειον

---

1. σημηναμένου M. 1,2. — * καὶ V. 1. — 3. αὐτοῖς V. 1. — 6. ἐνταῦθα M. 1,2. — ** φησὶν V. 1. — 8. συνεσκέπασα M. 1,2. — *** ταύτῃ Cod, V. 1, ταῦτα M. 1,2. — 9. βλάψαιεν cod. V. 1, M. 1,2. — 10. μὲν λ. M. 1,2. — **** δὲ V. 1, M. 1,2. — 11. ὁμογ. καὶ ὁμ. τ. ἀ. ἅ. κατέστησε Cod. ὁμογ. καὶ ὁμ. ἐπὶ τ. ἀ. ἅ. κ. V. 1, M. 1,2. — 13. πᾶσι V. 1. — ***** τοὺς ἱερεῖς V. 1, M. 1.2. — ****** Ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, διακόνους τε καὶ ὑποδιακόνους ἔδοξεν ὁρίσαι τῇ συνόδῳ (τὴν σύνοδον cod.) μὴ συγκαθεύδειν ταῖς ἰδίαις γαμεταῖς, ἃς πρὶν ἱερᾶσθαι ἠγάγοντο. Στὰς δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ ἅγιος Παφνούτιος φησί· «Τίμιον τὸν γάμον» ἀποκαλῶν, (ἀποκαλεῖ ἡ γραφὴ Heb. XIII. 4?) σωφροσύνην δὲ τὴν πρὸς τὰς ἰδίας γαμετὰς συνουσίαν· κατὰ δὲ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τοὺς μὲν ἀγάμους τοῦ ἱεροῦ τάγματος κοινωνήσαντας μηκέτι γαμεῖν, τοὺς δὲ μετὰ γάμον ὧν ἔχουσι γαμετῶν μὴ χωρίζεσθαι. (deî vel βουλεύομαι) Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἅγιος Παφνούτιος· ἐπῄνεσε δὲ (108a) ἡ σύνοδος τὴν βουλὴν καὶ περὶ τούτου οὐδὲν ἐνομοθέτησε, ἀλλὰ τῇ ἑκάστου γνώμῃ τὸ πρᾶγμα ἔθεντο· τοὺς δὲ ἐπισκόπους ὥρισαν μόνους τοῦτο παραφυλάττεσθαι (Haec varians capitis CLXXXX. 7 deest in Cod. V. 1, M. 1,2). — 16. Et haec rubrica M. 2, in codice cum margine est abscissa. Totum c. deest in V. 1.—17. οὖν M. 1,2. — 18. συνδ. M. 1,2.

ἐπράχθη, παρεκελεύσατο ὁ βασιλεὺς τῷ τῆς Αἰλίας ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ παρόντι ἐν τῇ συνόδῳ καὶ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπερμαχοῦντι ἀναζητῆσαι καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν καὶ τὸ θεοδόχον μνῆμα καὶ πάντας τοὺς ἁγίους τόπους· ἦν δὲ ἔννατος καὶ δέκατος ἐνιαυτὸς τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐν Νικαίᾳ σύνοδος.

(2) Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ἑλένην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ* γραμμάτων καὶ χρημάτων ἀφθονίας πρὸς τὸν φερώνυμον Μακάριον, τὸν τῆς Αἰλίας ἐπίσκοπον, ἐπὶ ἀναζητήσει τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου τοῦ ἐνδόξου σταυροῦ καὶ οἰκοδομῇ τῶν ἁγίων τόπων αὐτῆς, τοῦτο αἰτησαμένης τῆς βασιλίδος, φασκούσης ὀπτασίαν τινὰ θείαν ἑωρακέναι, κελεύουσάν αὐτὴν τὰ Ἱεροσόλυμα καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἁγίους τόπους εἰς φῶς ἀγαγεῖν χωσθέντας ὑπὸ τῶν ἀνόμων καὶ ἀφανεῖς γενομένους ἐπὶ τοσούτου χρόνου. Μαθὼν δὲ ὁ ἐπίσκοπος ἀφικομένην τὴν βασιλίδα, συναγαγὼν τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους, μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς ὑπήντησεν αὐτῇ. Εὐθέως δὲ παρεκέλευσε τοὺς ἐπισκόπους τὴν ζήτησιν τοῦ ποθεινοῦ ξύλου ποιήσασθαι. Ἀπορούντων δὲ πάντων περὶ τούτου καὶ ἄλλου ἄλλα ἐξ ὑποψίας διηγουμένου, ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος πάντας παρεκάλει ἡσυχίαν ἄγειν καὶ σπουδαιοτέραν εὐχὴν ὑπὲρ τούτου τῷ θεῷ προσφέρειν. Τούτου δὲ γενομένου, εὐθέως ἐδείχθη ὁ τόπος θεόθεν τῷ ἐπισκόπῳ, ἐν ᾧ ἵδρυτο τῆς ἀκαθάρτου δαίμονος Ἀφροδίτης ὁ ναὸς καὶ τὸ ἄγαλμα. Τότε ἡ βασίλισσα τῇ βασιλικῇ αὐθεντίᾳ χρωμένη, συναγαγοῦσα πλῆθος πολὺ τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν, ἐκέλευσεν ἐκ βάθρων ἀνατραπῆναι τὸ μυσαρὸν οἰκοδόμημα καὶ τὸν χοῦν πόῤῥω που ἀποῤῥιφῆναι. Τούτου δὲ γεναμένου, ἀνεφάνη τὸ θεῖον μνῆμα καὶ ὁ τόπος τοῦ κρανίου καὶ οὐ μηκόθεν

---

1. τὸν — ἐπίσκοπον Μακάριον ἐν τῇ συνοδίᾳ καὶ — ὑπερμαχοῦντι M. 1,2. — 3. καὶ ζ. M. 1.—4. ἦν δὲ ἐτῶν θ' καὶ δ. ἐν. M. 1,2.—7. Varians capitis CLXXX. 2.— * καὶ M. 1,2. — 8. ἀφθονίαν codex, ἀφθόνων? — 11. ἐντειλαμένης M. 1,2. — φάσκουσα M. 1,2. — 13. χωσθὲν cod. χωσθέντος οὖν αὐτοῦ ὑπὸ M. 1,2. — 14. ἀφανοῦς γενομένου ἐπὶ τοσούτους χρόνους M. 1,2, ἀφανεῖς γενομέν. ἐπὶ τοσοῦτ. χρο. cod. — 17. δὲ — ξύλου om. M. 1,2. — 18. Ἀπ. οὖν π. π. τοῦ τόπου καὶ ἄλλως ἄλλου ἐξ M. 1,2. — 23. Ἀφ. ν. M. 1,2. — 25. ἀπὸ β. M. 2, ἀπὸ βαράθρων M. 1. — 26. γενομ. 1,2, τὴν δέ μητέρα αὐτοῦ πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλε Sym. 31ª.

τρεῖς σταυροὶ ἐχωσμένοι. Ἐπιμελῶς δὲ διερευνήσαντες, εὗρον καὶ ἥλους. Ἐκεῖθεν λοιπὸν ἀμηχανία πολλὴ καὶ θλῖψις κατέλαβε τὴν βασίλισσαν ἐπιζητοῦσαν ποῖος ἄρα εἴη ὁ δεσποτικὸς σταυρός. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος μετὰ πίστεως τὴν διάκρισιν ἔλυσεν· γυναικὶ γὰρ ἀῤῥωστούσῃ τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἀπεγνωσμένῃ ὑπὸ πάντων καὶ τὰ τελευταῖα πνεούσῃ προσαγαγὼν ἑκάτερον τῶν σταυρῶν, τὸ ζητούμενον εὗρε· μόνον γὰρ * ἤγγισεν ἡ σκιὰ τοῦ σωτηρίου σταυροῦ τῇ ἀσθενούσῃ, εὐθὺς ἡ ἄπνους καὶ ἀκίνητος θείᾳ δυνάμει παραχρῆμα ἀνεπήδησε μεγάλῃ φωνῇ βοῶσα καὶ δοξάζουσα τὸν θεόν. Ἡ δὲ βασίλισσα Ἑλένη μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ φόβου ἀνελομένη τὸν ** σταυρὸν, μέρος μέντοι σὺν τοῖς ἥλοις, ἀνεκομίσατο πρὸς τὸν παῖδα, τὸ δὲ λοιπὸν, γλωσσόκομον ἀργυροῦν ποιήσασα, παρέδωκε τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως εἰς μνημόσυνον πάσαις γενεαῖς καὶ θεσπίσασα ἐκκλησίας γενέσθαι ἐν τῷ ζωοποιῷ μνήματι καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Γολγοθᾷ καὶ ἐν τῇ Βηθλεὲμ *** ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἔνθα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν ὑπέμεινε, καὶ ἐν τῷ ὄρει τῶν ἐλαιῶν, (198[b]) ἔνθα **** εὐλογήσας τοὺς μαθητὰς ἀνελήφθη. Καὶ ἄλλα καλὰ καὶ ἀξιέπαινα ποιήσασα ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνέστρεψε πρὸς τὸν παῖδα.

(3) Ὁ δὲ μετὰ χαρᾶς αὐτὴν ὑποδεξάμενος τὴν μὲν τοῦ τιμίου σταυροῦ μερίδα χρυσῇ θήκῃ ἀποθέμενος, παρέδωκε τῷ ἐπισκόπῳ εἰς τήρησιν, ἐνιαυσιαίαις μνήμαις ἑορτάζειν τὴν ἀνάδειξιν τοῦ σταυροῦ προστάξας. Τῶν δὲ ἥλων τοὺς μὲν εἰς τὴν ἰδίαν περικεφαλαίαν ἐχάλκευσε, τοὺς δὲ ἀνέμιξε τῷ σαλβαρίῳ τοῦ ἵππου αὐτοῦ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου διὰ τοῦ Κυρίου λέγοντος· «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τῷ χαλινῷ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως ἅγιον τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι».

---

1. ἐ. τ. M. 1,2. — 4. διὰ π. M. 1,2. — 5. ἀῤῥωστοῦσα—ἀπεγνωσμένης M. 1,2.— 6. πνέουσαν cod. — ἑκάτερα τὸν σταυρὸν τὸν ζ. M. 1,2. — * ὡς M. 1,2. — ** ζωοποιὸν M. 1,2. — 11. ἀνεκόμισε M. 1,2. μ. τοῦ τιμίου ξύλου καὶ τοὺς ἥλους τῷ υἱῷ ἀπέστειλε. Sym. M. — 12. τὸν M. 1,2. — τοῖς ἐπισκόποις M. 1,2. — 13. τῆς π. π. ταῖς γ. M. 2. τῆς π. π. τ. γενναίαις.—θ. καλῶς γ. M. 1, θ. ἐκκλησίαν γ. M. 2, θ. ἐκκλη. γ. cod. — *** καὶ M. 1,2. — **** ὁ χς M. 1,2. — 18. ποιήσας M. 1,2. — 22. ἐνιαυσιαίας μνημ. cod, ἐνιαυσιαίου μνημοσύνου? — 23. κεφαλαίαν cod. — 24. σ. ἀ. M. 1,2. — 25. πρ. διὰ M. 1,2. — 26. Zach. XIV. 20. — ἔσται τῷ χ. M. 2, ἐ. τῷ ἐπὶ χ. M. 1. — ἅ. ἅγ. M. 1,2, καὶ τὸν μὲν ἕνα π. σωτηρίου, τὸν δὲ ἕτερον ἐν τῷ ἱπποχαλίνῳ κατεσκεύασεν Sym. M.A.

(4) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσε τῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως καταλαβεῖν τὴν Αἰλίαν καὶ συγκροτῆσαι σύνοδον πλειόνων ἐπισκόπων καὶ ἐγκαινίσαι τοὺς ἁγίους τόπους. Οὗτος δὲ ἦν* Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, ὁ τῶν Ἀρειανικῶν δογμάτων γενόμενος πρόμαχος· οὗτος ἀναθεματισθεὶς ἐν τῇ Νικαέων μετὰ τῶν συμφρόνων αὐτοῦ καὶ ἐξορισθεὶς, μετὰ χρόνον τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ βασιλέως εἰς ἔφοδον ἐξ ἀπάτης λαβόντες, χαρτίον δεητικὸν ἀνήνεγκαν τῷ βασιλεῖ ὀμνύοντες, ὅτι περ «ὑπογράφομεν τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως καὶ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦμεν τοῖς ἁγίοις πατράσι». Πεισθεὶς δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς ἀνεκαλέσατο αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ τιμῆς μάλιστα πλείστης ἠξίωσε. Σχολάζοντος δὲ τοῦ Κωνσταντινοπόλεως θρόνου, ταῖς οἰκείαις κακομηχανίαις χρώμενος τυραννικῶς κατέσχε τὸν θρόνον τῆς βασιλευούσης πόλεως ὁ Εὐσέβιος. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς μείζονος ἐξουσίας τοὺς σύμφρονας αὐτοῦ κατέστησε ταῖς οἰκείαις παροικίαις, ἐξεώσας τοὺς χειροτονηθέντας ἀντ' αὐτῶν.

(5) Τούτου δὲ γεναμένου, κατὰ Ἀθανασίου λοιπὸν τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐσχόλαζον πολλὰς κατ' αὐτοῦ σκαιωρίας ἐπινοοῦντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς δίκαιον ἡγήσατο καὶ Ἀθανάσιον καλέσαι εἰς τὰ ἐγκαίνια τῶν ἁγίων τόπων. Κελεύει οὖν πρῶτον ἐν Τύρῳ συνελθεῖν τὴν σύνοδον καὶ τὰ κατὰ Ἀθανάσιον διασκέψασθαι καὶ οὕτως δίχα πάσης διχονοίας ὁρμήσασθαι πάντας εἰς τὴν ἑορτήν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ Δαλμάτιον ἐπόπτην γενέσθαι τῆς συναθροιζομένης συνόδου τὴν κατάστασιν.

336 (6) Συνελθόντων δὲ τῶν ἐπισκόπων ἐν Τύρῳ, παρῆν σὺν αὐτοῖς καὶ ὁ** Αἰλίας ἐπίσκοπος Μαξιμονᾶς ἀγνοῶν παντάπασι τὰ κατὰ Ἀθανασίου τυρευόμενα. Ὡς δὲ εἰσῆλθεν*** Ἀθανάσιος εἰς τὸ συνέδριον, περιέστησαν αὐτῷ οἱ κατήγοροι, μεγάλα καὶ βαρέα ἐγ-

---

1. 340—342 (Theodoret I. 18), Ced. 523,1—9 anno Const. 9⁰, (344); sed synodus Tyri habita est a. 336. (Epp. Athanasii) et h. l. ut §. 6. Eusebius Nicomediae non C.(P. episcopus nominatur. — * ὁ M. 2. — 5. ἀ. ἐξ. M. 1,2.—7. δεκτ: M. 1,2.—9. Π. τοῦτο ὁ M. 1,2. — 11. πλεῖστος M. 1. — 13. τῆς βασιλείας ὁ M. 1,2. — 16. Ced. 523,9—12? — γενομ. M. 1,2. — 20. ἐπισκ. M. 2. — καὶ ὡς οὐ δ. M. 1,2. — 22. ἀδ. Δ. M. 2. — 24. Σ. οὖν M. 1,2. — ** τῆς M. 1,2. — 25. Μάξιμος 336 — 348? — *** ὁ M. 1,2. — 27. αὐτῷ sic cod. cf. Schaefer app. in Demosth. 1. p. 850, αὐτὸν M. 1,2.

κλήματα φέροντες κατ' αὐτοῦ, ἅπερ ὑπέθεντο αὐτοῖς οἱ παρόντες δικασταί, Εὐσέβιος* Νικομηδείας καὶ οἱ περὶ αὐτόν· ἀλλ' οὐκ ἴσχυσαν ἀποδεῖξαι, Ἀθανασίου ἀπολογουμένου καὶ ἀράχνης δίκην διασπῶντος τὰς συκοφαντίας αὐτῶν. Εἰς μανίαν δὲ τραπέντες οἱ κατήγοροι, συνέχεον** ἅπαν τὸ συνέδριον βοῶντες· «Ἄρατε τὸν γόητα· γοητείᾳ γάρ τινι χρησάμενος πάντας ἐφίμωσε». Καὶ ἐφονεύθη ἂν Ἀθανάσιος, εἰ μὴ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως ἐξήγαγεν αὐτὸν διὰ στρατιωτῶν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

(7) Λόγος δὲ κρατεῖ, ὅτι*** Ἀθανάσιος ἐκεῖθεν φυγὼν ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ποιήσας εὐχὴν καὶ τῷ ἁγίῳ μύρῳ χρίσας τοὺς εὐκτηρίους τόπους πρὸ τῆς τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων παρουσίας, οὕτω κατέλαβε τὸν βασιλέα καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτὸν ἀνεδίδαξεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ θαυμάσας τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ τὴν πονηρίαν καὶ μεγίστης (109ᵃ) τιμῆς ἀξιώσας αὐτὸν, μετὰ γραμμάτων εὐμενῶν ἀπέστειλεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν· ἦν δὲ τριακοστὸν ἔτος τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου.

(8) Τὴν γοῦν σεβάσμιον ἡμέραν τῶν ἐγκαινίων τῶν ἁγίων τόπων καὶ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ὡρίσαντο οἱ πατέρες μετὰ βασιλικοῦ προστάγματος γίνεσθαι ἀνὰ ἕκαστον ἔτος τῇ ιδ' τοῦ σεπτεμβρίου μηνός.

(7) Ἡ δὲ α' σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ τῇ μητροπόλει συνελ- 325
θόντων τιη' ἁγίων (θεοφόρων) πατέρων, ἔτει τῆς βασιλείας Κων-

1. ἐγκλ. κ. ἀ. M. 2. — ἅπαν ὑπ. M. 1,2. — * ὁ M. 1.2. — 4. αὐτῶν om. M. 1,2. — ** δὲ M. 1,2. — 7. στρατευμάτων ἐκ χειρὸς ἀ. M. 1,2. — *** ὁ M. 1,2. — 9. ἐκφ. M. 1,2. — 11. ἐ. οἴκους πρὸ M. 1,2. — λ. π. 1,2. — 12. κατέλα. cod. κατέλαβον M. 1,2. — ἀν. τὸν βασιλέα M. 1,2. — 14. μεγίστῃ τιμῇ cod. et M. 1,2, h. l. sed paulo supra §. 4 genitivo usi sunt. — 15. ἀπ. εἰς M. 1,2. — 16. Indictione IX, coss. Nepotiano et Facundo, Athanasius Tyro C. P. pervenit, unde a Constantino expulsus ad Constantem Caesarem perrexit (Ep. festivalis VIII. ἦν δὲ τοῦτο ἐν τῷ λ' ἔτει τῆς β. K. M. 1,2. — 17. Τὴν δὲ M. 1,2. — 18. προσκυνητοῦ στ. M. 1,2; M. 1, h. l. habet lemma π. της ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ καὶ Λικινίου cf. CLXXX. 2. — 21. [ιγ'] Σύνοδος α'. Ἀπὸ γοῦν τῆς παρουσίας τοῦ χῦ (κῦ M. 1,2) ἕως τῆς α' συνόδου γίνονται ἔτη τιη', lemma V. 1, a codd. Mosq. et M. 1,2 in textum receptum, deest in Ced. 499,21—500,7, qui τιη' patres hujus synodi, non annos post Chr. n. h. l. habet: Τῷ κ' ἔτει γ. ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ α' σ. ἐν N. σ. τῶν ἁ. τιη' π. ἧς ἡγ. Σ. πάπα Ῥ. τ. B. καὶ Βικεντίων πρεσβύτεροι Μητρ. Περὶ τῆς α' συνόδου M. 1, Σύνοδος α' M. 2. — N. μ. εὐθυνίας M. 1,2, τὸ πρῶτον N. V. Ced. — σ. τιη' π. V. — 22. ἔτος cod. — τῆς K. τοῦ μεγαλου β. κ' V.

σταντίνου κ'. Ταύτης ἡγοῦντο Σιλβέστρου τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τοποτηρηταὶ Βίτων καὶ Βικέντιος πρεσβύτεροι, Μητροφάνης τοῦ Βυζαντίου, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου γεγονότος Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος (δὲ) τὸν θεὸν λόγον κτίσμα καὶ ἑτεροούσιον τοῦ πατρὸς*, [καὶ] ὅτι ἦν ποτὲ, ὅτε οὐκ ἦν, δοξάζοντος. Ὃν καθελοῦσα** ἀνεθεμάτισε σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ, τὸν δὲ υἱὸν ὁμοούσιον καὶ συνάναρχον τῷ πατρὶ καὶ θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην πάντων (ὀρθοδόξως) ἐδογμάτισε (κατὰ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα· «Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε».)

(8) Ἐτύπωσε δὲ καὶ τὸ ἅγιον πάσχα ἑορτάζειν ἡμᾶς κατὰ τὴν*** κρατοῦσαν συνήθειαν· τινὲς γὰρ τῶν πρώην κατὰ τὴν ιδ' τῆς σελήνης ἑώρταζον****.

(9) Μετὰ δέ τινα χρόνον παρακληθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Κωνσταντίας, ἀνῆκε τὸν Ἄρειον ἐκ τῆς ἐξορίας, ὡς δῆθεν μετανοήσαντα· οὗ παραγεναμένου καὶ ἐρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰ στοιχεῖ τοῖς ὅροις καὶ τῇ ἐκθέσει τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, παρευθὺ κατέθετο πιστεύειν οὕτως. Ὁ δὲ θαυμάσας καὶ ὅρκον ἀπήτησε. Καὶ ὁ Ἄρειος τοῦτον σοφιζόμενος, ὡς ἐνόμιζε, καὶ τὸν ὅρκον ἀποκρυψάμενος ἔφη· «Οὕτω φρονῶ ὡς καὶ ἐγγράφως». Ἦν γὰρ ὁ ἄθλιος καταγράψας τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν ἐν χάρτῃ, καὶ

---

2. Βίτος M. 1,2. — Βικεντίων V. — 3. Ἀλεξανδρείας V. — 5. γεγ. κτίσμα M. 1,2. — 6. ἑτερούσιον V. — * λέγοντος V. ὁ θς λόγος M. 1,2. — ** ἡ ἁγία σύνοδος cod. — 8. ὁμούσιον V. — 10. Ps. CIX. 4. — 12. Ced. 505,2 — 4. — *** νῦν Ced. — **** Ἐκανόνισαν δὲ καὶ ἕτερα πολλὰ καὶ διάφορα καὶ ψυχωφελῆ κεφάλαια· καὶ ὑπέγραψαν ἅπαντες οἵτε πατριάρχαι, μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. Δύο δὲ ἐπισκόπων τελειωθέντων, μήπω φθασάντων ὑπογράψαι καὶ ἐν τοῖς τάφοις αὐτῶν τὸν τόμον ἀποτεθέντες ἀφ' ἑσπέρας, τῷ πρωῒ εὗρον τὰς ἑκάστου ἰδιοχείρους ὑπογραφὰς, ὅπερ καὶ πάντας ἐξέπληξε cod. in textu. Desunt haec in V. (M. 1,2?) Bulg. et Ced. atque tempora posteriora redolent. — 15. Ced. 505,5 — 13. — ὑ. τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ K. π. Ced. π. τῆς ἀδ. α. K. V. (M. 1,2?). — 16. ἀπὸ τῆς Ced. V. (M. 1,2?) — 17. τὸν ὅρον M. 1,2. — 19. θ. ὁ. ἐπήνεγκε Ced. V. (M. 1,2). — 20. μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ καὶ τοῦτο ποιήσας ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰρηκὼς αὐτῷ εἰ μὲν Ced. — τοῦτο ψηφιζ. M. 1,2. — 21. ἀποκρ. V. — ὡς καὶ ἔγραψα M. 1,2. — 22. τὴν ἑ. δόξαν V. (M. 1,2?).

ἐν κόλπῳ φέρων· ὤμνυεν ἀληθῶς οὕτω φρονεῖν ὡς καὶ ἐγγράφως εἴη δηλαδὴ πεποιηκώς. Ὀμόσαντα δὲ μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰρηκώς· «Εἰ μὲν ὀρθή σού ἐστιν ἡ πίστις, καλῶς ὤμοσας, εἰ δὲ ἀσεβὴς καὶ διεστραμμένη, κρινεῖ Κύριος ὁ θεὸς τὰ κατά σε θᾶττον» **.

CLXXXIV. ΠΕΡΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ.

(Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος, ὡς εἴρηται, πεισθεὶς τῇ ὑποκρίσει αὐτοῦ καὶ τῷ ὅρκῳ προσέταξε δεχθῆναι αὐτόν, ἀλλὰ) καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον δέξασθαι αὐτὸν εἰς κοινωνίαν ἐκέλευσεν ὡς ἅτε μετανοήσαντα. Τοῦ δὲ μὴ καταδεχομένου, γινώσκοντος ἀκριβῶς τὴν Ἀρείου δυστροπίαν, ἐξορίζει [τοῦ θρόνου] τὸν ἅγιον ***, πιστεύσας καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν λοιδορίας.

(2) Καὶ οὐ θαῦμα· πολλάκις γὰρ καὶ θεῖοι ἄνδρες κατά τινων εὐσεβῶν διαβολὰς ἀκρίτως παραδεξάμενοι παρετράπησαν τῆς ἀληθείας καὶ τοὺς εὐσεβεῖς παρέβλαψάν τε καὶ [παρ] ελύπησαν, ὥσπερ [οὖν] καὶ ὁ θέσπεσιος Δαυὶδ **** ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκέτου Σι-

---

* καὶ cod. — 2. ἀπ. ὁ β. M. 2. — 4. κρίναι Cod. V. (M. 1,2). — ** Ἡμέρας γὰρ τυπωθείσης ἐν ᾗ ἔμελλε δεχθῆναι εἰς κοινωνίαν ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ τινος ἁγίου, Ἀλεξάνδρου τῷ ὀνόματι τοῦ Νισίβης, δέησιν ὑπὲρ τούτου πρὸς τὸν θεὸν ποιουμένου, εἰ ἄξιός ἐστιν ἀξιωθῆναι τῆς κοινωνίας, κληθέντος δὲ τοῦ Ἀρείου καὶ τοῦ οἰκίσκου ἐν ᾧ ἔμενεν ἐξελθόντος καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπιόντος, ὁ τῶν ἐκδικήσεων Κύριος καὶ τῶν θαυμασίων θεὸς θαυματουργεῖ τι καὶ περὶ αὐτὸν τοιοῦτον· ἔν τινι γὰρ τόπῳ ἀποκρύφῳ νυχθεὶς τὴν γαστέρα εἰσελθὼν καὶ τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ κάτωθεν ἐκκενωθέντων τῇ αἰωνίᾳ κολάσει παρεπέμφθη cf. Cod. 518,15—519,7. ano Const. 28⁰ (333). Ἐν ᾧ δὲ τόπῳ τοῦτο γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει κθ' παλαιστὰς ἀπέχων τοῦ φόρου, Θεοδόσιος ὁ ὀρθόδοξος βασιλεὺς προσέταξεν ἐν μαρμάρῳ γλυφῆναι τὸ ὁμοίωμα Ἀρείου, Μακεδονίου τε καὶ Σαβελλίου καὶ (109b) Εὐνομίου καὶ τεθῆναι ἐν τῇ γῇ πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ πτύσματα ἐπιρίπτωσιν αὐτοῖς. Omnia haec desunt in V. (et M. 1,2?). — 7. Cod. 505,13 — 17 (ut M. 1,2)· Ταύτῃ τοι καὶ τὸν μ. Ἀ. εἰς κ. ἀ. δ. παρεκελεύσατο ὡς. [ιδ']. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε ταῖς διαβολαῖς πιστεύειν. Ταὐτὸ τοι καὶ τὸν μ. Ἀ. Ἀλεξανδρείας εἰς κ. ἀ. δ. κ. V. M. 1,2. Rubrica in codice deest, in M. 2 ad Ὅθεν. — *** ὁ βασιλεὺς εἰς Τρίβερεν cod. καὶ εἰς Τρ. M. 1,2, ὁ β. Slav. Cod. om., V. Inde a 2⁰ ad 10-um Athyr C. P. fuerat Athanasius et exinde Treveros relegatus est (Summarium epistolarum festivalium VIII et IX). — 13. Cod. 505,17 — 24. — θαυμαστόν. M 1,2. — **** καὶ προφήτης ὢν cod.

βᾶ κατὰ τοῦ δεσπότου Μεμφιβοσὲϑ˙ ὡς συμφωνήσαντος μετὰ τοῦ Ἀβεσαλὼμ τοῦ ἀντάρτου, τοῦτον παρέβλαψε καὶ τῶν ἰδίων ἀποστερήσας τῷ οἰκέτῃ προσεκλήρωσεν.

(3) Ὅϑεν χρὴ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας˙˙ καὶ σκέψεως ἐρευνᾷν τὰς κατηγορίας καὶ μὴ ὡς ἔτυχε τοῖς κατηγοροῦσι πιστεύειν, κἂν ἄγαν ὦσιν ἀξιόχρεοι· διὸ δὴ καὶ Νικόδημος, πρὸς τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καταφορικῶς τε καὶ ἐντρεπτικῶς ἔφη» «Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνϑρωπον, ἐὰν ἀκούσῃ˙˙˙ παρ' αὐτοῦ˙˙˙˙ καὶ γνῷ τί ποιεῖ»;

(4) Ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ τῶν ἔξω σοφοὶ τοῦτο προδήλως ὑπεμφαίνοντες οὕτω φασίν· «Ἡ μὲν ἀμφισβήτησις κρίσεις ἀναρτάσϑω· ἡ δὲ κρίσις τοὺς ἐλέγχους βασανιζέτω· ἡ δὲ βάσανος τὸ δέον ὁριζέτω· ὁ δὲ ὅρος γεγράφϑω· τὰ δὲ γαγραμμένα κυρούσϑω τὰ δὲ κυρωϑέντα βεβαιούσϑω τοῖς ἔργοις, καὶ πᾶσα ἀψιμαχία οἰχέσϑω, καὶ πάλιν φιλία χορευέτω».

CLXXXV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΟΦΕΙΛΕΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟΝ ΚΡΙΤΗΝ.

Οὐκοῦν οὐ δεῖ ἀπερισκέπτως καὶ ἀβασανίστως λέγειν ἢ καταψηφίζεσϑαι καὶ ῥιψοκινδύνως ἐκφέρειν τὰς ἀποφάσεις κατὰ τῶν κατηγορουμένων, ἀλλὰ μετὰ πλείστης ἐρεύνης˙˙˙˙˙ καὶ ζητήσεως ἀκριβεστάτης.

(2) Ὡς ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσι φησὶν ὁ λόγος· «Ἔστω δὲ ὁ κριτὴς ἀπροσωπόληπτος, μήτε πλούσιον ἐντρεπόμενος ἢ κο-

---

1. M. ψευδηγοροῦντος ὡς ὅτι τὰ τοῦ τυράννου Ἀ. φρονεῖ τοῦτον Cod. M. ψ. ὅτι τα τοῦ τ. Ἀ. καὶ ἀ. φ. ut M. 1,2.—2. τοῦτον V.—˙ ὑυ Ἰωνάϑαν cod. ὑυ Σαοὺλ M. 1,2.— 3. τὸν οἰκέτην M. 1,2. — προσαπεκλ. V. — 4. Cod. 505,24—506,5. — ˙˙ τε Cod. V.— 5. π. τοῖς κ. Cod.— 6. ἀξιόλογοι V. ἀξιόπιστοι Cod.— παρανομοῦντας M. 1,2.—7. καταφρονικῶς V. — Io. VII. 51. — ˙˙˙ τι cod. M. 1,2. — ˙˙˙˙ πρῶτον V. Cod. e Io. — 10. Cod. 506,5—11. — τούτῳ M. 1,2. — 11. Εἰ μὲν Cod. V. M. 1,2. — κρίνει cod. Cod. M. 1,2, κρίσει V. — εἰ δὲ Cod. bis, sed cf. ὁ δὲ, τὰ δὲ. — 13. ἐγγεγ. V. — 14. ἀργομαχία M. 1,2. — 16. Rubrica nonnisi in M. 2 invenitur. — 19. πολλῆς τῆς ἐ. M. 1,2. — ˙˙˙˙˙ τε V. 1. — ἐκζ. V. 1. — 21. Cod. 506,11 — 507,10. καὶ ἐν ταῖς ἀπ. δ. ὁ ϑεῖος λ. οὕτως φ. — ὁ λ. om. M. 1,2. Τοῦτο εἴρηται ἐν τῷ β' βιβλίῳ τῶν διατάξεων (cod. et M. 2), c. 41. — 22. ὁ δὲ V. 1. — μήτε κ. M. 1,2.

λακεύων παρὰ τὸ προσῆκον μήτε πένητος φειδόμενος· «οὐ λήψῃ γάρ, φησί, πρόσωπον δυνάστου», «καὶ πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει» — ὅτι τοῦ Κυρίου ἡ κρίσις καὶ «δικαίως τὸ δίκαιον διώξεται», καί· «οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον». Ὅθεν οὐ δεῖ πιστεύειν, ὡς ἔτυχε, τοῖς κατηγοροῦσιν ἀκρίτως καὶ ἀβασανίστως· ἐγχωρεῖ γάρ τινας καὶ διὰ ζῆλον ἢ φθόνον κατά τινος ἀδελφοῦ ἐνστήσασθαι κατηγορίαν, ὡς οἱ δύο πρεσβύτεροι * κατὰ Σωσάννης καὶ ἡ Αἰγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. Σὺ οὖν, ὡς θεοῦ ἄνθρωπος, τὰ τοιαῦτα μὴ προχείρως παραδέχου, ἵνα μὴ ἀνέλῃς τὸν ἀθῶον καὶ ** ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον. («Ἀθῶον γὰρ καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς) οὐδὲ λήψῃ δῶρα ψυχὴν πατάξαι· τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῦσιν ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ λυμαίνονται ῥήματα δίκαια». Εἰ οὖν ἀπροσωπολήπτως κρίνετε, ἐπιγνώσεσθε τὸν κατηγοροῦντα κατὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ· καὶ ἀποδείξαντες αὐτὸν συκοφάντην (καὶ ψευδολόγον) ποιήσατε αὐτῷ καθ' ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο *** τῷ πλησίον, καὶ «ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν» (κατὰ (110ᵃ) τὸν θεῖον νόμον Κυρίου)· ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφονεύσατο τὸν ἀδελφὸν προλαβὼν τὰ ὦτα τοῦ κριτοῦ· γέγραπται γάρ· «Ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκχυθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ» (καί· «ἐξαρεῖς τὸ ἀναίτιον ἀπὸ σοῦ αἷμα» — «Οὐκοῦν ἐρευνᾶτε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας περὶ τῶν ἐνεχομένων, καὶ πρῶτον περὶ τοῦ κατηγοροῦντος ὁποῖά τις ἐστὶν ἡ ἀναστροφὴ αὐτοῦ) καὶ ἐὰν εὐσυνείδητος καὶ ἀξιόπιστος εὑρεθῇ, μὴ πιστευέσθω μόνος· (παράνομον γὰρ τὸ τοιοῦτον· ἀλλ' ἐχέτω καὶ ἑτέρους μάρτυρας εὐλαβεῖς καὶ ὁμοτρόπους, ἵνα) «ἐπὶ στόματος δύο καὶ τριῶν μαρτύρων» ἀξιοχρέων **** σταθήσεται πᾶν ῥῆμα».

1. πενήτων M. 1,2. — Lev. XIX. 15, Sir. IV. 30. — 2. Ex. XXIII. 3. — 3. Deut. XVI. 20, δίκαιος cod. — 4. Prov. XII. 22. — 6. ἐκχ. V. 1. — 7. φευδηγ. Ced. — * οἱ V. 1, M. 1,2. — 8. μὴ πρ. τὰ τ. V. 1. — 9. π. καὶ μὴ Ced. — ** μὴ Ced. — 10. Ex. XXIII. 7,8. Const. II. 42. — γάρ φησι δ. V. 1. — 13. ἐπιγνώσεσθαι V. 1. — 15. ἐπονηρεύσατε αὐτὸ πονηρὸν M. 1. — *** ποιῆσαι M. 1. — 16. Deut. XVII. 7. — τὸ π. M. 2. — ἐκμέσου ὑ. ὅσον Ced. — 17. ἐφόνευσε Ced. V. 1, M. 1,2. — 18. Gen. IX. 6. — 19. αὐτοῦ ἐκχ. Gen. — 20. Deut. XXI. 9. ἐξάρῃς cod.—Const. II. 49. Ἀλλὰ μηδὲ εἷς παραδεχέσθω μαρτυρῶν κατά τινος κἂν λίαν ᾖ ἀξ. ἐπὶ Ced. — 21. ἀνεχ. M. 1,2. — 23. πιστευέσθαι M. 1,2. — 25. Deut. XIX. 15; στόματος γὰρ δ. ἢ τρ. Ced. — μ. στήσεται πᾶν ῥ. Deut. μ. πᾶν ῥ. βεβαιωθήσεται εἶπεν ὁ χ̄ς Ced. — **** δηλονότι V. 1, M. 1,2. — 26. στ. τὸ ῥ. M. 2.

(3) Διὰ τί δὲ εἴπομεν τὸν τρόπον αὐτῶν ζητεῖσθαι; διότι πολλάκις ἐγχωρεῖ καὶ τοὺς δύο καὶ τοὺς πλείονας ἐπὶ κακῷ μαρτυρῆσαι καὶ συμφόνως ψευδηγορῆσαι ὡς τοὺς δύο πρεσβυτέρους κατὰ Σωσάννης ἐν Βαβυλῶνι καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν παρανόμων κατὰ Ναβουθὲ ἐν Σαμαρείᾳ καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Κυρίου ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ κατὰ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος αὐτοῦ. Ἔστωσαν οὖν οἱ μάρτυρες πρᾳεῖς, ἀόργητοι, ἐπιεικεῖς, ἀγαπητικοί, σώφρονες, ἐγκρατεῖς, ἀπερίεργοι, θεοσεβεῖς· ἡ γὰρ τῶν τοιούτων μαρτυρία βεβαία πάντως ὑπάρχει· τῶν δὲ μὴ τοιούτων μὴ παραδέχεσθε τὰς μαρτυρίας, κἂν συμφωνεῖν δοκῶσιν ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ· προστέτακται γὰρ ἐν τοῖς νόμοις· «Οὐκ ἔσῃ μετὰ πολλῶν ἐν κακίᾳ· οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν· οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ πλήθους ἐκκλῖναι τὸ δίκαιον». Ἐν μέρει δὲ καὶ τὸν κρινόμενον εἰδέναι ὀφείλετε ὁποῖός ἐστι τῇ τοῦ βίου συνηθείᾳ καὶ ἀναστροφῇ, εἰ μεμαρτυρημένος τὸν βίον, εἰ ἀνέγκλητος καὶ ἀδιάβλητος, εἰ ὅσιος καὶ φιλόξενος καὶ φιλόπτωχος, εἰ σώφρων καὶ ψεύδους καθαρός, εἰ ἀπεχόμενος παντὸς πονηροῦ πράγματος» — Μακάριος γὰρ ὁ τοιοῦτος ἐὰν πειρασθῇ, καὶ δόκιμος φανῇ· ἀνὴρ γάρ, φησίν, ἀπείραστος, ἀδόκιμος παρὰ θεῷ· καὶ οὕτω δοκιμασθεὶς ἐπὶ ψεύσματι λέγει καὶ αὐτὸς εἰκότως· «Εἶδες, Κύριε, μὴ παρασιωπήσῃς», «ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ».

(4) Ἴδετε καὶ τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ὧν τῇ ἐξουσίᾳ ὁρῶμεν ἀγομένους φονεῖς, μοιχούς, φαρμακούς, τυμβωρύχους, λῃστὰς καὶ τὰς ἀνακρίσεις αὐτῶν λαμβάνοντες ὑπὸ τῶν προσαγόντων· οἱ ἡγούμενοι λέγουσι τῷ κακούργῳ· «εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει»; Κἀκείνου συγκατατιθεμένου καὶ ὁμολογοῦντος, οὐκ εὐθέως ἐπὶ τὴν κόλασιν αὐτὸν ἐκπέμπουσιν, ἀλλὰ πλείοσιν ἡμέραις τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ

1. ἐπιζ. V. 1. — 2. ἐκχ. V. 1. — 3. καὶ σ. ψ. om. M. 1,2. — 10. καταμ. V. — 11. πλειόνων Ex. XXIII. 1,2. — ἐπὶ Ex. et Const. II. 47. — 12. συγκαθεσθήσῃ V. 1, συγκαθίσῃ M. 1,2. — 13. ἐκκλίνοντες M. 1,2. — 14. ἀν. μ. τῷ βίῳ V. 1. — 15. ἀδιάκλητος V. 1. — 18. φανεῖ M. 1, cod. ἀναφανῇ V. 1. — ˢ τῷ M. 2. — 20. λέξει V. 1, M. 1,2. ὃ λέγεται M. 1,2.—Ps. XXXV. 22.—21. Ps. XXVII. 12.—23. Const. II. 52. — ἀγ. ὁρ. M. 1,2. — 25. λαμβάνοντας? — προαγ. M. 1,2. — 26. ἔχοι V. 1.— συγκαταθεμένου M. 1,2. — 27. κ. ἐκπ. M. 1,2.

ποιοῦνται μετὰ συμβουλίας καὶ σκέψεως καὶ πολλῆς ζητήσεως. Καὶ οὕτω τελευταῖον ὅρον καὶ ψῆφον θανάτου ὁ μέλλων ἐκφέρειν κατ' αὐτοῦ, πρὸς τὸν ἥλιον ἐπάρας τὰς χεῖρας ἐπὶ πάντων διαμαρτύρεται, ἀθῶος ὑπάρχειν τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου· καίτοι ὄντες ἐθνικοὶ» καὶ ἄθεοι καὶ μόνην ἔχοντες τὴν φύσιν διδάσκαλον.

(5) «Ὑμεῖς δὲ γινώσκοντες θεὸν τὸν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροὺς καὶ συνιόντα εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὀφείλετε μετὰ πολλῆς ἐρεύνης τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνειν; ὅτι τοῦ Κυρίου ἡ κρίσις τοῦ μέλλοντος ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ»— Διὰ δὴ τοῦτο (110^b) παραινεῖ καὶ προμαρτύρεται διαῤῥήδην Σολομῶν λέγων· «Ἀκούσατε καὶ ἐνωτίσασθε* οἱ κρατοῦντες πλήθους»,— «ὅτι παρὰ τοῦ Κυρίου ἐδόθη ἡ κράτησις ὑμῶν καὶ ἡ δύναμις παρὰ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα καὶ τὰς βουλὰς διερμηνεύσει· ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας, οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε, φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν» ἔρευνα, «ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται. Ὁ γὰρ ἐλάχιστος, σύγγνωστός ἐστι** ἐλέους· δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται». Καὶ ὁ Κύριος φησίν· Ὧι μὲν γὰρ ὀλίγον δοθήσεται, ὀλίγον ἀπαιτήσουσι παρ' αὐτοῦ, ᾧ δὲ πολὺ, πολὺ καὶ ἀπαιτήσουσι παρ' αὐτοῦ».

(6) Καὶ μέντοι*** ὁ μέγας Ἰσίδωρος ἔφη· «Χρὴ τοὺς τῶν πραγμάτων κριτὰς ὀξυτάτους εἶναι καὶ περιεσκεμμένους [ἄγαν περὶ τὸ νοεῖν καὶ ἀνακρίνειν καὶ διακρίνειν]·—τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ κρίσις—ἵνα καὶ τὴν τῶν λεγόντων δεινότητα καὶ τὴν τῶν λόγων πιθανότητα

---

1. σκ. π. καὶ ζ. V. 1, M. 1,2.—4. ἀν. ἀλλ' οὗτοι ὁ. V. 1.—ἐ. ἀ. M. 1, ἐ. M.2.— 5. τὴν φ. ἐ. V. 1, M. 1,2. — 6. Const. II. 53· Ὑμεῖς δὲ γ. τίς ὁ θς ἡμῶν καὶ ὁποῖα τὰ κρίματα αὐτοῦ, πῶς ἂν κατ' ἐπήρειαν δυνήσεσθέ τινι ἀπόφασιν δοῦναι. — τὸν θν V. 1, τὸν M. 1,2. — 8. κρίνειν κρίσιν M. 1,2. — 11. Sap. VI. 2—6. — * πάντες V. 1, M. 1,2. — 12. π. κῦ V. 1. — ἐδ. κρ. M. 1,2. — ὑμῖν Sap. V. 1, M. 1,2. — δυναστεία Sap. V. 1, M. 1,2. — π. ὑψίστῳ M. 1,2. — 16. ὑ. ἔλεγχος V. 1, ὑ. Sap.— ἀπ. ἔσται καὶ τοῖς V. 1. — 17. Ὁ γὰρ ἀδύνατος V. 1. — ** καὶ cod. — 19. Luc. XII. 48. Ὧι μὲν ὀλ. V. 1. — ἀπαιτηθήσεται M. 1,2.? — *** καὶ cod. — 21. III. 9.— 22. εἶναι περὶ τὸ νοεῖν ἵνα καὶ Is. — 23. καὶ διακ. Hic iterum incidit V. 2. — τοῦ γὰρ κρίσις M, 1,2. — 24. τῇ τῶν λ. δεινότητι καὶ τῇ τῶν λ. πιθανότητι παρ´στι V. 2. (M. 1?) καὶ — πιθ. om. M. 2. — λεγομένων Is.

*

παρέντες, εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῶν νοημάτων χωρῆσαι δυνηθεῖεν κἀκεῖθεν μετὰ πολλῆς ἐξετάσεως καὶ περιόδου καὶ μὴ θᾶττον κατὰ συναρπαγὴν, ἀλλὰ μετὰ πλείστης μακροθυμίας καὶ ἀνεξικακίας θηρεύσαντες ἀνιμήσασθαι τὴν ἀλήθειαν».

(7) Οἱ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων διὰ βραδύτητα νοῦ τοῦ δικαίου καλῶς οὐκ ἐφικνοῦνται· οἱ δὲ δι' ὀξύτητα μὲν ἐφικνοῦνται, διὰ δὲ φιλοχρηματίαν καπηλεύουσι χρυσῷ προπίνοντες τὴν ψῆφον καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης ζυγὸν λήμματι παρασαλεύοντες· εἰσὶ δὲ ** ἕτεροι, οἳ καὶ αἰδοῖ καὶ κολακείᾳ καὶ φόβῳ καὶ φιλίᾳ ἢ ἔχθρᾳ διαφθείροντες τοῦτο. Διὰ δὴ ταῦτα χρὴ τὸν κριτὴν συνετὸν εἶναι καὶ ἀδέκαστον καὶ χρημάτων καὶ αἰδοῦς καὶ κολακείας καὶ φόβου καὶ φιλίας καὶ ἔχθρας κρείττονα· εἰ γὰρ ὁποτέρῳ τῶν τοιούτων παθῶν χειρωθείη, τὰ πάντα διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσιν — Εἰ τοίνυν τὸ μὲν εὑρεῖν τὸ δίκαιον, ἔργον, τὸ δὲ μὴ διαφθείρειν εὑρόντας ἐργωδέστερον, οὐ δεῖ ἐπιῤῥίπτειν τινὰ ἑαυτὸν τῷ κρίνειν».

(8) Τότε γοῦν ὁ ὀρθὸς ὅρος τῆς δικαιοσύνης σώζεται, ὅταν τῇ μὲν αἰτίᾳ ἡ κρίσις, τῇ δὲ κρίσει ὁ ἔλεγχος, τῷ δὲ ἐλέγχῳ ἡ ψῆφος ἡ πρὸς (τὴν) ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος [τὴν] τιμωρίαν ὁρίζουσα ***.

CXXXVI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.

356 Ὁ τοίνυν μέγας Ἀθανάσιος οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου διὰ τὰς τῶν Ἀρειανῶν κακουργίας ἐξωρίσθη, ἀλλά γε

---

1. χωρῆσθαι V. 1. — κ. θηρ. ἀν. την ἀλ. Is. κ. μ. πλείστης V. 2. propter simile initium omittens quae intercedunt, Isidori verbis a Georgio adjuncta.— * καὶ V. 1.— 4. ἀνιμήσησθε V. 1. — 5. Is. III,175· Τῶν ἀ. οἱ μὲν διὰ β. νοῦ οὐκ ἐφικνοῦνται τοῦ δ. οἱ δὲ δὶ ὀξύτητα μὲν ἐφ. διὰ. — τοῦ δ. οὐ κ. M. 2. — 6. οἱ δὲ — ἐφ. om. V. 2, M. 1,2. cod. — 7. προσπ. cod. προτείνοντες M. 1,2. — ** καὶ cod. — 9. ἐτ. om. Is. — 9. καὶ φ. ἢ ἐ. om. Is. bis, καὶ κολ. καὶ φόβῳ om. V. 1. — 10. τοῦτον (τὸν ζυγὸν)? — Χρὴ τοιγαροῦν τὸν κρ. καὶ Is. Διά τοι τ. χρὴ τὸν κρ. καὶ V. 1,2. M. 1,2. — 12. ὁπ. τῶν π. τούτων χ. Is. — τὸ πᾶν διαφθερεῖ· εἰ Is. — 13. Ced. 307,10— 15 qui inde a §. 3 priora omiserat. — 14 διαφθεῖραι Is. — εὑρόντες cod. εὑρόντα Is. V. 1,2, M. 1,2. ἐπειδὰν εὑρεθῇ Ced. — οὐ χρὴ Is. — 15. ἑ. τὸ κτ. V. 1,2, ἑ. κρ. M. 1,2. — 16. γοῦν ὁ. M. 1,2. — * ἕπηται? — 19. Lemma M. 2, quod in codice cum margine periit. — 20. Gl. c. 466,4 — 6 cf. summarium epp. festivalium XXVIII. um et historiam acephalam, februarii 8 vel 9. — 21. τὰς Ἀρ. M. 1,2.**

καὶ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου καὶ διαδόχου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· φησὶ γὰρ ὁ μέγας Ἀθανάσιος γνοὺς πάλιν καὶ τὸν βασιλέα Κωνστάντιον τὰ τῶν Ἀρειανῶν κρατύνειν βουλόμενον καὶ τοὺς Ἀρειανοὺς συσκευαζομένους ἀθέμιτα αὐτοῦ κατηγορεῖν ἐπὶ διεφθαρμένου δικαστηρίου, μηδενὶ θαῤῥήσας, αἰφνίδιον ἐν μεσαιτάτῃ [νυκτὶ] ζητούμενος, κατέφυγε πρός τινα παρθένον ἁγίαν, ἥτις ἐπὶ τῷ πράγματι ξενισθεῖσα διηπόρει τὴν ἄφιξιν. Ὁ δὲ μακάριος * λέγει πρὸς αὐτήν· «Ἐπιζητοῦμαι παρὰ τῶν Ἀρειανῶν καὶ ἀθέμιτα λοιδοροῦμαι· ἵνα δὲ μὴ κἀγὼ δόξαν ** ἀπενεγκόμενος εἰς τιμωρίαν ἐμβάλω τοὺς τιμωρήσασθαί με βουλομένους, φυγεῖν ἐνεθυμήθην· ἀπεκάλυψεν οὖν μοι ὁ θεὸς ταύτῃ τῇ νυκτὶ λέγων· «Παρ' οὐδενὶ σωθῆναι μέλλεις εἰ μὴ παρ' ἐκείνῃ τῇ παρθένῳ». Καὶ γὰρ ἀεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ γινώσκων ἐπιβουλὰς ἐκ θείας ἀποκαλύψεως ὁ θεοφόρος οὗτος ἀπεδίδρασκεν, ὅθεν ὡς γοήτα καὶ φαρμακὸν αὐτὸν οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ διέβαλλον· ἡ οὖν παρθένος ἀπωσαμένη πάντα (111ᵃ) λογισμὸν ὡς ἐκ θεοῦ πεμφθέντα κατέκρυψεν αὐτὸν ἔτη ϛ' μέχρι τῆς Κωνσταντίου ζωῆς, ἥτις καὶ μόνη περινίπτουσα τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ τὰ περιττώματα διακονοῦσα καὶ τὰς χρείας αὐτῷ πάσας οἰκονομοῦσα καὶ βιβλία κιχρωμένη καὶ παρέχουσα διετέλεσε. Καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων Ἀλεξανδρείας πάσης ἐν τοῖς ἓξ ἔτεσιν ἔγνω ποῦ ἐστιν ὁ πατριάρχης.

(2) Ἰουλιανοῦ δὲ τὸ κράτος περιθεμένου καὶ σπουδάζοντος τὰ 361
παρὰ Κωνσταντίου διαπραχθέντα ἀνατρέπειν, τοὺς ἐξορισθέντας ἅπαντας ἀνεκαλέσατο, ὅπερ γνοὺς ὁ μέγας Ἀθανάσιος καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ οἴκου τῆς παρθένου πάλιν ἐν *** νυκτὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν παρεγένετο, ὃν οἱ Ἀλεξανδρεῖς θεασάμενοι καὶ τὸν θεὸν δοξάσαντες, ὡς ἐκ νεκρῶν ἐδέξαντο ζῶντα. Καὶ δὴ τοῖς γνησίοις αὐτοῦ φίλοις

1. Κ. καὶ διαδ. V. 1, Κ. δ. V. 2, Κ. δ. γεγονότος α'. M. 1,2. — 2. ὁ δὲ ἅγιος Ἀθ. V. 1,2, (M. 1,2?). — 4. αὐτῷ V. 1,2. — 5. μεσωτ. V. 2, M. 1,2, — 6. ζητούμενον V. 1. — * πατριάρχης V. 1,2, M. 1,2. — 8. Ἐπεὶ ζ. cod. — ** ἄλογον V. 1, ἀλόγου V. 2, M. 1,2. — 9. ἀπενέγκομ. εἰς τιμωρί ἐμβ̄λ cod. ἀπενέγκωμαι καὶ εἰς τ. ἐμβαλῶ V. 2, M. 1,2, ἀπ. καὶ εἰς ἁμαρτίαν ἐμβάλω V. 1. — 10. ἀνεθ. V. 2. — 12. παρ' ἐκείνῳ. Καὶ V. 2. — 15. διέβαλον V. 2. — ἡ om. V. 1. — 17. τελευτῆς? 361. — περιενίπτουσα V. 1, περὶ αὐτὸν νίπτουσα? — 19. κεχρ. V. 1,2, M. 1,2. — 24. ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος V. 1. — *** τῇ V. 1,2, M. 1,2. — 26. παραγίνεται M. 1,2.

ἀπελογήσατο λέγων· «Τούτου χάριν πρὸς ὑμᾶς οὐ κατέφυγον, ὅπως εὔορκον ὑμῶν καὶ ἀτάραχον ποιήσω τὴν ὑποχώρησίν μου· διὸ πρὸς ἐκείνην ἀπῆλθον, πρὸς ἣν ὑποψίας ἀφορμὴν οὐδεὶς ἐλάμβανε, δύο μνηστευσάμενος, τὴν σωτηρίαν ἐκείνης — ὠφέλησα γὰρ αὐτὴν σφόδρα — καὶ τὴν ἐμὴν δόξαν».

362 (3) Ὁ δέ γε Ἰουλιανὸς ἐπιτερπόμενος τοῖς εἰδώλοις αὖθις τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραττε, τὰ τῶν εἰδώλων ἀνοίγων ἱερὰ καὶ θυσίας ἐπιτελῶν τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει Τύχῃ δημοσίᾳ ἐν τῇ βασιλικῇ, ἔνθα τῆς αὐτῆς κακῆς Τύχης τὸ ἄγαλμα ἵστατο· κἀντεῦθεν οἱ τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων δεδουλωμένοι βουλὴν εἰσηγήσαντο πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν ὡς οὐκ ἄλλως περιέσεσθαι τῶν χριστιανῶν εἰ μὴ Ἀθανασίου ἀπαλλαγεῖεν, ἅτε δὴ θεμελίου ὄντος τῆς κατ' αὐτῶν ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο γοῦν πάλιν δικαστῶν κινήσεις, πάλιν λαοί, πάλιν στρατιῶται, πάλιν βουλαὶ καὶ δῆμοι ἐκμαινόμενοι καὶ ταρασσόμενοι * Ἀθανάσιον ἀπαιτούμενοι· διὸ δὴ πάλιν νύκτωρ ἀποδράσας καὶ περὶ τὸν Νεῖλον γενόμενος, μέλλοντα εἰς πλοῖον εἰσέρχεσθαι παραστάντες οἱ γνήσιοι φίλοι μετὰ δακρύων πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· «Ποῦ πάλιν ἀναχωρεῖς, ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ [τίνι] καταλιμπάνεις ἡμᾶς, ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα»; Πρὸς οὓς φησὶν ὁ μέγας· «Μὴ κλαίετε, τέκνα, μὴ κλαίετε· νεφίδιόν ἐστι φθινοπωρινὸν οὗτος ὁ τάραχος, πρὸς ὀλίγον μὲν φαινόμενος, ὀξέως δὲ διαλυόμενος· μὴ ῥαθυμεῖτε, τέκνα· τάχιον ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, θεοῦ θέλοντος». Ὅπερ δὴ καὶ γέγονε. Μετὰ γὰρ ὀλίγον χρόνον, τῶν Ἑλλήνων ὁρώντων κορώνας πρεϊπταμένας ἐπὶ τὸν ναὸν τοῦ Σεράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ κρωζούσας σφοδρῶς, ἔλεγον οἱ Ἕλληνες ἐμπαικτικῶς πρὸς τὸν ἅγιον· «Εἰπὲ ἡμῖν, κακόγηρε, τί κρώζουσιν αἱ κορῶναι»;

1. ἀπελογεῖτο V. 1,2, M. 1,2.—2. ἄορκον V. 1,2.—ὑμῖν?—3. διὸ cod.—6. Ced. 536, 4—8? Glyc. 466,6—12. Expulsus est Athanasius a philosopho Pythiodoro octo menses ante Iuliani mortem (26 Iunii 363) cf. summarium XXXV et historiam acephalam.—8. τῇ K. π. V 1, τῇ Κωνσταντινουπόλεως V. 2, M. 1,2.—9. καθίδρυται V. 1,2, καθίδρυτο M. 1,2.—11. ὡς καλῶς V. 2, M. 1,2.—12. ἀπαλλαγοῖεν V. 2, M. 1,2.—κατ' αὐτὸν V. 1, κατ' αὐτῷ V. 2, κατ' αὐτοῦ M. 1,2, sed subjectum sunt οἱ — δὲ δουλωμένοι.—* καὶ V. 1,2.—15. ἀποδράντος αὐτοῦ—γενομένου V. 1,2 (γενόμενον M. 1,2).—16. μέλλοντ. cod. μέλλοντος V. 1,2, M. 1,2.—17. περιστάντες V. 1.—18. ἀναχωρεῖ—καταλιμπάνει V. 2. — 19. ὁ καλὸς ποιμὴν V. 1, ὁ π. ὁ κ. V. 2, M. 1,2. — 20. νεφύδριον? cf. νεφίδρυον V. 1, νεφέιδον V. 2. — 22. κελεύοντος V. 1,2, M. 1,2. — 23. π. κ. V. 1,2, M. 1,2. — 25. κραζ. V. 1,2, M. 1,2, bis. — ἐλ. π. αὐτὸν ἐμπ. V. 1,2, M, 1,2.

Ὁ δὲ ἅγιος πρὸς αὐτούς. «Αἱ κορῶναι φωνοῦσι κρά, κρά· τὸ δὲ κρὰ τῇ «Αὐσωνίων φωνῇ αὔριόν ἐστιν, ὅθεν αὔριον ὄψεσθε τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν καὶ τὴν ἡμετέραν δόξαν». Καὶ τῇ ἐπαύριον ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ ἀποστάτου Ἰουλιανοῦ· ἐπανῆλθε γὰρ ἐκ Περσίδος νεκρὸς ἐβδελλυγμένος, μήτε ἐλεούμενος, μήτε οἰκτειρόμενος, ὡς δὲ πολλοῖς διαῤῥήδην ἡ φήμη, μήτε τῷ τάφῳ προσδεχόμενος*, καὶ πολλῆς** ταραχῆς καὶ θορύβου ἐπλήρωσε τοὺς Ἕλληνας.

(4) Τὸν μέντοι μέγαν Ἀθανάσιον οὐκ ἔλιπε ἐξορία καὶ φυγὴ 365
καὶ βάσανος· μικρὸν γοῦν ἀναπνεύσας ἐκ τούτου (111[b]) πάλιν ὁ τοῦ Οὐάλεντος ἐπέστη αὐτῷ πόλεμος, ὅθεν καὶ τοῦτον τροπωσάμενος διὰ τῆς καλῆς φυγῆς, ὡς πληρωθῆναι μῆνας δ΄ τὴν φυγὴν αὐτῷ, τοῦ βίου ὑπεξέρχεται, διαρκέσας ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης ἔτη μϛ΄, πολλὰ πρὸ*** θανάτου**** εἰρηκώς, μᾶλλον δὲ προγνωστικῶς προαγορεύσας Παύλῳ, τῷ μετ᾽ αὐτὸν ἐπισκόπῳ, οἷα καὶ ὅσα παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ὑποστήσεται.

(5) Περὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ ποικίλων καὶ διαφόρων ἀγώνων*****, φυγῶν τε καὶ ἀποκρύψεων ἀναριθμήτων ἀπολογούμενος, ἄκουσον οἷα γράφει ὁ μακάριος· «Εἰ γὰρ λοιδοροῦσι τοὺς κρυπτομένους ἀπὸ τῶν ζητούντων ἀνελεῖν καὶ διαβάλλουσι τοὺς φεύγοντας ἀπὸ τῶν διωκόντων, τί ποιήσωσιν ὁρῶντες τὸν μὲν Ἰακὼβ φεύγοντα τὸν ἀδελφόν, τὸν δὲ Μωϋσῆν ἐν Μαδιὰμ ὑποχωρήσαντα διὰ τὸν Φαραώ; τί δὲ τοιαῦτα φλυαροῦντες ἀπολογήσονται τῷ Δαυὶδ ἀποδεδρακότι τῷ Σαοὺλ καὶ κρυπτομένῳ τοῦτον ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἀλλοιοῦντι δὲ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ ἕως ἂν παρέλθῃ τὸν Ἀγχοῦς καὶ τὴν

---

1. Σύρων Glyc. Ἀσσυρίων V. 1. — 5. ἐκθελ. V. 1, ἐκβελ. V. 2. — * διὰ V. 1. — ** καὶ V. 1. — 8. cf. summarium XXXVII et historiam acephalam. Τῷ ἁγίῳ καὶ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ V. 2, M. 1,2. Ὅμως οὖν τὸν μακάριον καὶ ἅγιον Ἀθ. οὐδ᾽ οὕτως V. 1. — καὶ φήμη V. 1. — 9. μ. γὰρ V. 1, μ. οὖν V. 2, M. 1,2, θεραπεύσας M. 2? — π. om. V. 2, M. 1,2. — 11. πληρωθείσης μησὶ δ᾽ τῆς φυγῆς? a 5. Oct. ad 31 Jan. 366 (Historia acephala); defunctus est 2 Maii 373 (summarium XLV). — 12. φ. αὐτοῦ V. 1,2, M. 1,2. — τὸν βίον M. 2. — ὑπερξέχεσθαι V. 1. — 13. μή V. 1, M. 1,2. — *** τοῦ V. 1,2, M. 1,2. — **** αὐτοῦ V. 1,2, M. 1,2. — προφητεύσας V. 1,2, M. 1,2. — 14. Πέτρῳ V. 1,2, M. 1. — ***** καὶ διωγμῶν V. 1. — 17. φάσκει V. 1,2, M. 1,2. — 18. Apologia ad Const. I. 707 B ed. Col. 1686. — ὑπὸ V. 2, M. 1,2. — 21. μεταχ. V. 2, M. 1,2. — 23. τὸν Σ. V. 1,2, M. 1,2. κρυπτόμενον V. 1, M. 1,2. — ἐν σπ. V. 1. — 24. τὸν Ἀβιμέλεχ Ath. sed cf. 1 Sam. XXVII. 2.

ἐπιβουλὴν ἐκκλίνῃ; τί δ' ἂν εἴποιεν οἱ πάντα λέγοντες εὐχερῶς καὶ πάντα λίθον, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, κινοῦντες, τὸν Ἡλίαν τὸν μέγαν κρυπτόμενον* τὸν Ἀχαὰβ καὶ φεύγοντα διὰ τὰς ἀπειλὰς τῆς Ἰεζάβελ; Καὶ μέντοι καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ζητούμενοι τότε ἐκρύπτοντο λανθάνοντες ἐν τῷ σπηλαίῳ παρὰ τῷ Ἀβδιοῦ». — Ποίαν οὖν καὶ πρὸς Ἡσαΐαν ἐπινοοῦσιν ἀντίθεσιν παρακελευόμενοι ἕκαστον ὑπὲρ εὐσεβείας διωκόμενον κατὰ θεοῦ συγχώρησιν λέγοντα· «Ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον [ὅσον] ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ Κυρίου». Καὶ γὰρ οἱ μὲν εὐσεβῶς ζῶντες ἐν Χριστῷ, διωχθήσονται, ἀδίκως δηλονότι· οἱ δὲ ἄνομοι, δικαίως ἐκ προσώπου Κυρίου ἐκδιωχθήσονται, «καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται». — Οὕτω δὲ καὶ οἱ τῆς χάριτος τρόφιμοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων ὑπανεχώρουν κρυπτόμενοι· καὶ ὁ μὲν Πέτρος ἐκ τῆς φυλακῆς ἀποδράσας ἐξέφυγε τὰς χεῖρας Ἡρώδου καὶ τὰς προσδοκίας τῶν Ἰουδαίων· «ὁ δὲ Παῦλος ἐν Δαμασκῷ παρὰ τοῦ ἐθνάρχου ζητούμενος, ἀπὸ τοῦ τείχους ἐν σαργάνῃ κεχάλασται καὶ διέφυγε τοῦ ζητοῦντος τὴν μανίαν. Τῆς τοίνυν γραφῆς τοιαῦτα λεγούσης περὶ τῶν ἁγίων, ποίαν ἄρα πρόφασιν τῆς ἑαυτῶν προπετείας καὶ περὶ τῆς** γραφῶν ἀγνοίας ἐξευρεῖν οἱ φιλοσκῶπται δυνήσονται»; — «Ἐν μὲν γὰρ τῷ νόμῳ πρόσταξις ἦν ἀφορισθῆναι*** πόλεις φυγαδευτηρίους ὑπὲρ τοὺς ζητουμένους εἰς θάνατον, ὅπως δήποτε δύνασθαι διασώζεσθαι· ἐπ' ἐσχάτων δὲ παραγενόμενος ὁ πάλαι τῷ Μωσεῖ χρηματίσας ἐκεῖνα θεὸς λόγος αὖθις ἐντολὴν δίδωσι λέγων· «Ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς**** ἑτέραν» καί· — «Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ κα-

1. πάντες V. 2, M. 1,2. — 2. κ. Ἡ. V. 1. — * ἀκούοντες διὰ V. 1. — 4. Καὶ υἱοὶ V. 2. M. 1.2. — 5. κατεκρ. V. 1. — Ἀβδία V. 1,2, M. 1,2. — 6. ἐπινοήσουσιν V. 1,2. M. 1,2. — 7. λέγοντ. cod. καὶ λέγοντι M. 1,2, λέγοντι V. 2, καὶ λέγοντες V. 1. — 8. Ies. XXVI. 20. — ἡ ὀ. κ̄υ παρέλθῃ V. 1, παρέλθοι V. 2, M. 1,2,. — 9. ἐκ πρ. κ̄ῦ δ. V. 1, M. 1,2. — 10. ἐκδικηθήσονται. — Ps. XXXVII. 28. — 13. ἀποδρὰς V. 1,2, M. 1,2. — 14. τῆς cod. — 15. Καὶ ὁ Π. Ath. 717 D. — 16. σαργάνῳ V. 1. — κεχάλασθ. cod. — ἐξεφ. τοῦ ζ. τὰς χεῖρας Ath. — 17. γρ. τοῖς πᾶσι καταλ. V. 2, M. 1,2. — 18. προπ. ἐξ. δυν. Ath. — ** τῶν V. 1,2, M. 1,2. — *** καὶ V. 1. — 20. ἦν ἐκταγῆναι καὶ π. φυγαδευτηρίων Ath. τοῦ ὑ. τ. ζ. Ath. ὑ. τῶν ζητουμένων V. 1. M. 1,2? ὑ. τοῖς ζητουμένοις V. 2. — 19. ἐπὶ δὲ συντελείᾳ τῶν αἰώνων παρ. αὐτὸς ὁ τῷ M. λαλήσας λ. τοῦ πρ̄ς πάλιν ἐ. ταύτην δ. λ. ὁ. δὲ δ. Ath. ὑ. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ath.— 22. ἐκεῖνος V. 2, ἐκεῖνα post λ. V. 1, M. 1,2. — 23. Mt. X. 23. — **** τὴν Ath. V. 1.— 24. Mt. XXIV. 16 — 18. — 25. ἐπὶ Ath. — καὶ om. Ath. — ἐκ cod. V. 1,2, M. 1,2.

ταφήτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστραφέτω * ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ». — «Διὰ τοῦτο καὶ ** ὁ θεὸς λόγος ἄνθρωπος γενόμενος κατηξίωσε ζητούμενος, ὡς ἡμεῖς, κρυβῆναι καὶ πάλιν διωκόμενος [φεύγειν] καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐκκλῖναι» τῶν ἐναντίων, ἡμᾶς διδάσκων μὴ ἐπιῤῥίπτειν ἑαυτοὺς εἰς κινδύνους. «Διὰ δὴ τοῦτο καὶ οἱ θεῖοι μάρτυρες ἐν τοῖς διωγμοῖς διωκόμενοι μὲν ἔφευγον, εὑρι(112ᵃ)σκόμενοι δὲ ἐμαρτύρουν».

(6) Ἀλλ' εἴποι δ' ἄν τις ***· ὁ μέγας καὶ ἀποστολικὸς Διονύσιος φησίν· «οὐκ ἔστι δίκαιον, ὁσίους ἄνδρας ἐᾶν ἀβοηθήτους ὑπὸ τῶν φαύλων ἐκτρυχομένους»· πρὸς ὃν ῥητέον· ὅσοι μὲν ἀγαπῶσιν, οὓς φησὶν ἁγίους, τὰ ἐπὶ γῆς ὑπὸ τῶν προσύλων ζηλούμενα, τοῦ θείου πάντως ἐκπεπτώκασιν ἔρωτος· οὐκ οἶδ' ὅπως ὅσιοι κληθήσονται ἀδικοῦντες τὰ ὄντως ἐραστὰ καὶ θεῖα τοῖς ἀζηλώτοις καὶ ἀνεράστοις ὑπ' αὐτῶν οὐκ εὐαγῶς [παρευδοκιμούμενα· εἰ δὲ τῶν ὄντως ὄντων ἐρῶσιν, εὐφραίνεσθαι χρὴ τοὺς τινῶν] ἐφιεμένους, ἡνίκα τῶν ἐφετῶν τυγχάνουσιν· ἢ οὐκ ἐν τούτῳ μᾶλλον πλησιάζουσι ταῖς εὐαγγελικαῖς ἀρεταῖς, ὅταν, ὡς δυνατὸν, ἐφέσει τῶν θείων ἀναχωροῦσι τῆς τῶν ὑλικῶν προσπαθείας, ἐγυμνασμένοι πρὸς τοῦτο λίαν ἀνδρικῶς ἐν ταῖς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ περιστάσεσιν· ὥστε οὖν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι τοῦτο μᾶλλόν ἐστι τῆς θείας δικαιοσύνης ἴδιον τὸ μὴ θέλγειν καὶ ἀπολλύειν τῶν ἀρίστων τὴν ἀριστότητα ταῖς τῶν ὑλικῶν δόσεσι, μηδὲ, εἴτις ἐπιχειροίη τοῦτο ποιεῖν, ἐᾶν ἀβοηθήτους, ἀλλ' ἐνιδρύειν αὐτοὺς ἐν τῇ καλῇ καὶ ἀμειλίκτῳ στάσει καὶ ἀπονέμειν αὐτοῖς τοιούτοις οὖσι τὰ κατ' ἀξίαν.

---

1. καταιβάτω V. 1,2, M. 1,2.—ἀ. τὰ Ath.—ἐπιστρεψάτω Ath. V. 1,2, M. 1,2.— * ὀπίσω Ath.— ** αὐτὸς Ath. V. 1, ὁ θεῖος? cod. ὁ λ. δι' ἡμᾶς γ. ἀ. κατ. Ath.—3. ἐκρύβη V. 2. M. 1,2, cod.—4. ἐκκλῖναι Ath. ἐκκλίνων cod.—6. 716 A: Ταῦτα καὶ οἱ μακάριοι μ. ἐν τ. κατὰ καιροὺς δ. ἐφύλαττον καὶ δ. μὲν ἐφ. κτλ.—δὴ om. V. 1.— 8. εἴπῃ V. 2.— *** φησὶν cod. a prima manu, V. 1,2, M. 1,2, e quibus V. 2, φ. post Διον. repetit — 9. οὐκ ἐ. δικαιοσύνη M. 1,2.—ἀ. ὁ V. 1,2, M. 1,2.—10. β. ὡς εἰ μὲν V. 1,2. M. 1,2.—11. προσήλων V. 2, M. 1,2.—12. ἐρ. καὶ οὐκ οἶδ' V. 1, ἐρ. καὶ οἶδ' V. 2.— ὁσιώτατα M. 1,2, κληθεῖεν ἂν V. 1,2, M. 1,2. — 16. εἰ cod., οἱ M. 1,2.—17. ἀναχωροῦσι τοῖς τῶν ὑ. δόσεσι V. 2, sed cf. Odyss. XXII. 270. — 18. ἐγγυμναζόμενοι V. 2, M. 1,2. — 19. ἀληθῶς V. 1, ἀληθ. cod. — 21. ἀπολύειν V. 2, M. 1,2. — 22. μὴ τοίνυν δὲ εἴτις M. 1,2. — ποιεῖν ἀναβοηθήτους M. 1,2. — 23 αὐτοὺς V. 2, M. 1,2.

(7) Κωνσταντίου δὲ τοῦ μεγάλου ὑπὸ Ἑλλήνων φιλοσόφων ὀνειδισθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον, ὡς οὐ πράττοι καλῶς παρὰ τὰ ἔθη τῶν παρὰ Ῥωμαίοις βασιλευσάντων διαγενόμενος, ἀλλὰ νεωτερίζων τὴν θρησκείαν μεταθέμενος, ἔδοξεν ἕνα τῶν φιλοσόφων διαλεχθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τῷ * Βυζαντίου περὶ τῆς πίστεως **. Λόγων δὲ ἄπειρος ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ θεῖος ὤν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς διαλέξεως εἶπε τῷ διαλεκτικῷ φιλοσόφῳ· «Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ μου ἐπιτάττω σοι σιωπᾶν καὶ μὴ φθέγγεσθαι». Ἅμα δὲ τῷ λόγῳ ἐφιμώθη καὶ διέμεινεν ἄλαλος ***.

CLXXXVII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ.

Ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ μέγας ἦν ἐν πολλαῖς ἀρεταῖς καί μεγάλαις διαπρέπων ****· καὶ ἀκουστὸς ἐγένετο τῷ βασιλεῖ, καὶ γράφει αὐτῷ παρακλητικὴν ἐπιστολήν, [τοῦ] σκυλλῆναι

1. Ced. 498,18—499,1· Οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς ὑπὸ φ. Ἑ. ὀνειδιζόμενος ὡς νεοτερίζων (ut cod.) τὴν θ. ἕνα τῶν φ. αὐτῶν παρέστησε δ. Ἀ. τῷ ἐπισκόπῳ. Ὁ δὲ Ἀ. θεῖος μὲν ἦν ἀνήρ, λ. δὲ ἀπ. ὡς οὖν εἶδε τὸν φιλόσοφον γλωσσαλγοῦντα ἔφη· ἐπ. σοι ἐν ὀ. ιῦ χῦ τοῦ ἀληθινοῦ θ. ἡμῶν σ. καὶ μὴ φ. καὶ ἅμα τῷ λ. ἐφ. καὶ γέγονεν ἀλ. — 2. πράττει V. 2, M. 1,2. — 3. ἔθνη V. 1, M. 1. — διαγιν. V. 1,2, διάγων? — 4. νεωτερίζοι? — 5. ἔδοξαν V. 1. — * ἐπισκόπῳ V. 1. — ** Οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος πατριάρχης ἦν πρὸς τὸ τέλος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Leo: 326—340. cf. Sym. Ms. Ven. 33b. Ἐφ' οὗ ἦν ἐπίσκοπος Ἀ. ὃς πειρασθεὶς τινὶ τῶν φιλοσόφων εἰπὼν ἐν ὀ. ιῦ χῦ φιμώθητι καὶ ἅμα τῷ λόγῳ διεμ. ἀλ. — 7. τὰ δὲ ἄλλα θ. ἐν Leo. P. V. 1.— *** Λέγεται δὲ καὶ τοῦτο περὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτι μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν καὶ ὀφείλων (ὀφειλ. cod.) πῆξαι τὰ θεμέλια καὶ καταμετρῆσαι, πεζὸς ἐξῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν φόρον, εἶπον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες· «Ποιήσον τέλος τοῦ τείχους». Ἐκεῖνος δὲ ἔφη· «Οὔ, ἕως οὗ στῇ ὁ προαγωγός μου ἐκεῖσε πληρώσω». Ἄγγελον γὰρ ἑώρα προαγαγόντα. Ἀπελθὼν δὲ μέχρι τοῦ ἐξακιονίου πεζὸς μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ὁρᾷ τὸν ἄγγελον τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ πήξαντα, δηλοῦντα (δηλοῦντος cod.) ἕως ἐκεῖσε στῆσαι αὐτόν. Καὶ δὴ τοῦτο πεποίηκεν. Haec in textu codicis sunt, sed quum in nullo alio inveniantur, e margine irrepsisse videntur.—11. Rubrica haec M. 2, in codice evanuit.—12. Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ ἅγιος Ἀ. ἐν V. 1. Ἐφ' ὃν χρόνον καὶ Ἀ. ἐν V. 2, M. 1,2. — π. καὶ μ. δ. V. 2, M. 1,2, μεγάλ. cod. — **** κατορθώμασιν cod. — 13. καὶ om. V. 1,2, M. 1,2. — 14. σκυλῆναι cod. V. 1. cf. Luc. VII. 6 μὴ σκύλλου. — ἑαυτὸν V. 2.

αὐτὸν ἕως Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως τῶν εὐχῶν αὐτοῦ ἀπολαύσῃ. Ὁ δὲ ἅγιος γενόμενος ἐν πολλῇ φροντίδι λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Παύλῳ· «Τί λέγεις, τέκνον, ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ;» Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· «Ἐὰν ἀπέλθῃς, Ἀντώνιος ὑπάρχεις· ἐὰν δὲ μὴ ἀπέλθῃς, ἀββᾶς Ἀντώνιος». Καὶ ὁ ἅγιος ἔφη· «Οὐκοῦν διὰ τῆς δόξης ταύτης, ἐὰν μὴ λέγωμαι ἀββᾶς, ὄντως οὐκ ἀπέρχομαι». Καὶ * τοῦτο μαθὼν ὁ διακριτικώτατος βασιλεὺς, ὠφελήθη μᾶλλον εἰς τὸ μέτριον καὶ ἀφιλόδοξον **.

(2) Περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἔφη· «Ἔφθασε καὶ μέχρι βασιλέων ἡ ἐνάρετος πολιτεία Ἀντωνίου· καὶ *** μαθόντες Κωνσταντῖνος ὁ μέγας καὶ Κωνστάντιος καὶ Κώνστας οἱ Αὔγουστοι ἔγραφον αὐτῷ ὡς πατρὶ καὶ ἠξίουν ἀντιγραφὰς (115[b]) παρ' αὐτοῦ δέχεσθαι· ἀλλ' οὔτε γράμματα δεχόμενος λόγον τινὸς ἢ φροντίδα ἐποιεῖτο· οὔτε μὴν, ὡς οἱ πολλοὶ, ἐπὶ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐγεγήθει. Ὅτε οὖν ἐκομίζετο αὐτῷ **** γράμματα, ἐκάλει τοὺς μοναχοὺς καὶ ἔλεγε· «Μὴ θαυμάζετε, εἰ βασιλεὺς γράφει πρὸς ἡμᾶς· ἄνθρωπος γάρ ἐστι καὶ αὐτὸς, ἀλλὰ θαυμάζετε, ὅτι ὁ θεὸς τὸν νόμον ἔγραψε καὶ διὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἐλάλησεν ἡμῖν». Βουλομένου οὖν αὐτοῦ μὴ δέχεσθαι τὰς ἐπιστολὰς, ἐκωλύθη παρὰ τῶν μοναχῶν λεγόντων αὐτῷ, ὅτι χριστιανοί εἰσιν οἱ βασιλεῖς, καὶ μὴ ὡς ἀποῤῥιφέντες σκανδαλισθῶσιν. Ἐπέτρεπεν οὖν ἀναγινώσκεσθαι τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἀντέγραφεν ἀποδεχόμενος αὐτοὺς, ὅτι τὸν Χριστὸν προσκυνοῦσι, συνεβούλευε δὲ τὰ πρὸς σωτηρίαν καὶ μὴ μεγάλα τὰ παρόντα ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ μνημονεύειν ἀεὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως καὶ εἰδέναι μόνον θεὸν ἀληθινὸν, βασιλέα αἰώνιον· φιλανθρώπους τε εἶναι [αὐτοὺς] ἠξίου καὶ τοῦ δικαίου φροντίζειν καὶ τῶν πτωχῶν ὡς μέλλοντας περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν

---

1. Ὁ δὲ μακάριος V. 1. — 6. ἀββᾶ V. 2. M. 1,2. — * διὰ V. 2. M. 1,2. — ** τοῦ ἁγίου γέροντος V. 1,2, M. 1,2. — 9. Vita 497, A: Ἐ. δὲ μ. V. 2, Ἐ. δὲ καὶ μ. M. 1,2. — 10. ἡ π. Ἀ. φήμη Ath. — *** γὰρ V. 1. — 12. ἀντιγραφ. cod. ἀντίγραφα V. 1,2, M. 1,2, — δέξασθαι M. 1,2. — 13. δ. περὶ πολλοῦ τ. λόγου ἐπ. V. 1,2, M. 1,2, ὡς π. M. 2. — **** τὰ Ath. — 15. ἐκάλ. cod. ἐκάλεσε Ath. — 17. ὅτι θς V. 1,2. — 18. ἰδ. αὐτοῦ υῦ M. 1,2. — 19. παραδ. V. 1.—ἐκωλύθησαν M. 1,2?—20. ἀποριφθέντες V. 2, ἀπορηθέντες V. 1.—23. δὲ π. V. 2.—μεγάλως? μεγαλ. cod. — 25. μ. τὸν θν ἀλ. V. 1, μ. ἀλ. θν V. 2, M. 1,2.

δοῦναι λόγον τῷ θεῷ· ἅπερ οἱ βασιλεῖς δεχόμενοι λίαν ἔχαιρον» ἐπὶ τῇ παραινέσει τοῦ δικαίου.

338 (3) Τοῦ οὖν θείου Κωνσταντίνου βασιλεύσαντος ἐν Ῥώμῃ ἔτη ιβ' καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτη κ' καὶ ἐν προαστείῳ τινὶ βασιλικῷ Νικομηδείας ὀλίγον χρόνον ἀῤῥωστήσας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν κληρονόμους τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοὺς γ' παῖδας αὐτοῦ, Κώνσταν[*], Κωνστάντιον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν νεώτερον[**], καταλείψας καὶ μίαν θυγατέρα ὀνόματι Ἑλένην[***], γαμετὴν γεναμένην Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου, ἣν ἔσχεν ἐκ Φαύστας ἀνεψιᾶς, θυγατρὸς Ἑρκουλίου[****].

---

3. Glyc. 466,13: Ὁ μοναχὸς Ἀλέξανδρος ἐν τῇ διὰ τὴν τοῦ τιμίου σταυροῦ εὕρεσιν ἱστορίᾳ λέγει μὲν ἐν Νικομηδείᾳ τελευτῆσαι — τηνικαῦτα δὲ καὶ βαπτισθῆναι. — 4. καὶ ἐν Νικομηδείᾳ τελευτήσαντος ξε', οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐκράτησαν τῶν Ῥωμαίων V. 1. — * καὶ V. M. 1,2. Κωνστ. Κωνσταντ. καὶ Κωνστάντιον cod. — ** καὶ M. 1,2. — *** τὴν καὶ Κωνσταντίαν V. 2. — 8. γενομ. M. 1,2. — 9. ἀν. Ἑ. V. 2. M. 1,2. — **** Ἡρώδης καὶ Ἱππόλυτος χρονογράφοι ἱστοροῦσι, ὅτι αὐτὴ ἡ Φαῦστα ἔτεκε υἱὸν ὀνόματι Κρισκέντιον (Κρίσπον Glyc. 461,12—15), ὃν αὐτὴ ἡ μήτηρ διέβαλεν ὡς ἐρασθέντα αὐτῆς, ὃ καὶ μαθὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπεκεφάλισεν αὐτόν· ὕστερον δὲ μαθὼν συκοφαντίσασαν τὸν παῖδα αὐτῆς, βαλανεῖον ἐκπυρώσας, ἔσωθεν αὐτὴν κατέκαυσεν. Τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς ἀκρίτως ἀποτμηθέντα διὰ τὴν ὑποψίαν ἣν εἴπαμεν, ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἑλένη, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἀναίρεσιν ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντα τιμῆς, ἠδολέσχει ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος μεγάλως λυπηθεὶς καὶ μετανοήσας ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν ἡμέρας μ' καὶ νύκτας μὴ λουσάμενος τῷ σώματι μηδὲ ἀνακλιθεὶς ἐπὶ κοίτης· ἐποίησε δὲ στήλην αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, βάψας αὐτὴν ἐκ χρυσίου πλείστου, τὴν δὲ κεφαλὴν μόνην ἐκ χρυσίου, γράφουσαν ἐν τῷ μετώπῳ· «Ἠδικημένος υἱός μου ταύτην στήλην μετανοίας λαβεῖν ἐλιπάρει τὸν θεὸν ὑπὲρ ὧν ἐπλημμέλησα» (Herodes et Hippolytus, exempla similis facinoris, in scriptores mutati? In Parastasibus p. 3, 4 notantur Herodotus et Hippolytus chronographi in eodem regno cf. Ced. 497,22: Τούτῳ τῷ ἔτει (κ') καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου χριστιανὸς ἐκοιμήθη et 519,22: ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑ. πρὸ ιβ' ἐτῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀποθανοῦσα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φ). — Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Νικομηδείᾳ ἐτῶν ξε', καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι χρυσῇ (πορφυρᾷ Leo, Ced. 519,16—520,4) οἱ στρατιῶται ἐνθέντες ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν. Καταλαβὼν δὲ Κωνστάντιος ὁ τῆς ἑῴας βασιλεὺς καὶ ἀνακομίσας τὸ τίμιον λείψανον καὶ βασιλικῶς κηδεύσας τὸν πατέρα, ἐφ' ὑψηλῇ ἀπέθετο τῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκκλησίᾳ, ἔνθα ἀπετέθη καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη. Ἐπὶ τοῦτο γὰρ καὶ Κωνστάντιος ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ θάπτεσθαι τοὺς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, ὅπως μὴ ἔσωνται μακρὰν τῶν ἀποστολικῶν λειψάνων. Ἐγένετο δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ Μαΐῳ κα' (cf. Sym. Ms. Ven. 32a: Οὗτος καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων κατέθηκεν. Εἶτα κατὰ Περσῶν κινήσας ἀπὸ Νικομηδείας, πεδίοις θερμοῖς παραγίνεται καὶ κακωθεὶς ἐκεῖθέν τε δὶ Ἑλενοπόλεως ἐν τῷ λ. ἐλθὼν, πυρετοῦ λάβρου κατασχόντος αὐτὸν, ἐτ. οὗ τὸ λείψανον ἀπεκομίσθη εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους καὶ ἐτέθη εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν ἠρίον). Λέγουσι δὲ τὸν

(4) [Οὗτοι οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐκράτησαν τῶν βασιλικῶν σκήπτρων], τῆς μὲν ἀνατολῆς Κωνστάντιος, τῆς δὲ δύσεως Κωνσταντῖνος καὶ Κώνστας, ὃς καὶ φονεύσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνστάντιον καὶ βασιλεύσας μόνος ἔτη κ΄ ἐσφάγη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ δήμου.

(5) Ἐματαιώθησαν τοίνυν οἱ καταψευδόμενοι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ φάσκοντες, ὅτι ἐν τῇ τελευτῇ ἐβαπτίσθη καὶ μέχρι τότε ἀβάπτιστος ὑπῆρχε. Πῶς γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ φιλόχριστος καὶ περὶ τὴν πίστιν θερμότατος ἠνέσχετο χρόνους τοσούτους κεχωρῆσθαι τῆς θείας μεταλήψεως τῶν μυστηρίων, καὶ μάλιστά γε τοιούτοις πατράσιν ἁγίοις συνδιαιτώμενος καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν διδασκαλίας καὶ νουθεσίας ἑπόμενος * ἀσπασίως καὶ γνησίως; Πῶς δὲ καὶ τοῖς ἀπίστοις ἐφαίνετο χριστιανὸς τέλειος μήπω τελειωθεὶς διὰ τοῦ βαπτίσματος; Πῶς δὲ καὶ ὁ κατεπείγων καὶ ἀναγκάζων τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀπίστους δηλονότι πιστεῦσαι καὶ βαπτισθῆναι καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα ὁμολογῆσαι καθαρότερόν τε καὶ τηλαυγέστερον, αὐτὸς ἐν τοσούτῳ σκότῳ ἐτύγχανεν; Ἀληθῶς ψεῦδος τοῦτο ὑπάρχει καὶ ἀνάπλασμα τῆς Ἀρειανικῆς καὶ ἀθέου αἱρέσεως καὶ τῆς αὐτῶν ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας κακούργημα βου-

---

μέγαν Κωνσταντῖνον δολοφονηθῆναι ὑπὸ Δαλματίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τοῦ καὶ Ἀναβαλλιανοῦ ἐκ Θεοδώρας γεννηθέντος, φάρμακον αὐτῷ δηλητήριον ἐγχεαμένου, διὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸ, τῆς βασιλείας, ἀλλὰ τῆς ἐλπίδος [ἐστηρήθη κτλ. **Deest h. l. integra plagula excisa, quum quaternio sequens septem tantum plagulas et quidem tres in prima medietate contineat; in hac plagula inveniebatur disquisitio de trinitate, quae Ced. 507,16—510, 16** διάφορον **legitur. Caput vero 3. abruptum vix mediam sequentis paginae partem implebat cf. Ced. 520,1:** Δόξα δὲ κατέσχε τελευτῆσαι μὲν τὸν μέγαν Κ. φαρμάκῳ δηλητηρίῳ ἐπιβουλῇ τῶν ἀδελφῶν, διὸ καὶ αὐτὸν δι' αὐτογράφου ἐπισκῆψαι τῷ παιδὶ ἐκδικῆσαί τε καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν θείους.

1. Περὶ τῶν παίδων τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (M. 2.) Οὗτοι—σκήπτρων Desunt haec in cod. et V. 1, sed et sequentia in codice perierunt. V. 2 adjungit in margine: Ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἦν ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ γέννησιν, ὁ δὲ Κωνστάντιος ὁ δεύτερος, ὁ δὲ τρίτος Κώνστας ὁ φονεύσας τὸν ἴδιον ἀδελφόν· **cf. Sym. Ms. Ven. 32ᵃ:** καταλείψας γ΄ υἱούς, Κωνστάντιον, Κωνσταντῖνον καὶ Κώνσταντα, διορισάμενος δὲ Κωνστάντιον τὰ τῆς Θρᾴκης καὶ ἑῴας κρατεῖν μέρη, Κωνσταντῖνον μὲν τὰ πρὸς Ὠκεανὸν ἑσπέρια, Κώνσταντα δὲ Κρήτην, Ἀφρικὴν καὶ τὸ Ἰλλυρικόν. **— 3.** ὡς **V. 1. —** Κωνσταντῖνον **V. 1. — 4.** β. ἐ. **M. 1. —** ις΄ **V. 1. — 5. Ced. 476,5—11. — 6.** Κ. φ. **V. 2. — 9.** κεχωρεῖσθαι **V, 1.** χωρὶς **V. 2, M. 1,2.— 10.** γέ τοι ὁ τοῖς π. καὶ ἁγίοις **V. 2, M. 1,2. — *** δόγματι **V. 2. M. 1,2. — 16.** τυγχάνων **M. 1,2. — 17.** τοῦτο ψ. **V. 2. M. 1,2.**

λομένων τῆς οἰκείας αἱρέσεως ὑπασπιστὴν ἀποδεῖξαι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον καὶ ὑπὸ Ἀρειανῶν δῆθεν αὐτὸν βαπτισθῆναι αναπλαττόντων *.

(6) Καὶ γάρ τοι καὶ ὁ μέγας Ἰσίδωρος τοιάδε φησί· «Δεῖ τοίνυν ἀκολουθεῖν καὶ πειθαρχεῖν τῇ συγκροτηθείσῃ μεγάλῃ καὶ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς τῶν τιη' ἁγίων πατέρων· ἐκείνη γὰρ θεόθεν ἐμπνευσθεῖσα τἀληθὲς ἐδογμάτισεν».

(7) Ἰστέον τοίνυν ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου ** τριάδος μυστικῶς ἡ διδασκαλία ἐγκατέσπαρται, ὡς καὶ Φίλωνα, καίτοι *** Ἰουδαῖον ἄνδρα ὑπάρχοντα καὶ ζηλωτήν, δι' ὧν καταλέλοιπε συγγραμμάτων, ἀπομάχεσθαι τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ ****. Βασανίζων γάρ τὸ εἰρημένον *****. «Ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον», ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐξεβιάσθη καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεολογῆσαι· τί γάρ; εἰ καὶ δεύτερον τὸν συναΐδιον ****** τῷ πατρὶ καὶ ἀριθμοῦ καὶ χρόνων ἀνώτερον ὄντα καλεῖ, τῆς ἀληθείας μὴ ἐφικνούμενος, ὅμως ἔννοιαν ἔσχε καὶ ἑτέρου προσώπου. Οὐκ ἐνταῦθα δὲ μόνον ἔπαθε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τό· «θεὸς» καὶ τό· «Κύριος» ἑρμηνεῦσαι πειρώμενος, τῆς βασιλικωτάτης τριάδος ἔννοιαν ἔσχε· φάσκων γάρ, ὅτι εἷς ἐστιν ὁ θεός, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατέδραμε τῆς μονάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας τριάδος, τὸ τῶν μὲν πάντῃ διαιρετῶν ἑνικώτερον, τῶν δὲ ὄντως μοναδικῶν ἀφθονώτερον· καὶ οὕτω κατὰ κράτος εἷλεν αὐτοῦ τὴν ψυχήν, ὡς ἀναγκασθῆναι διαῤῥήδην τοῦτο (καὶ) φάναι καὶ ἐν γράμ-

---

1. ὑποδ. M. 2. — * ὅθεν δέδεικται ὑπὸ τοῦ μακαρίου Σιλβέστρου βαπτισθῆναι ἐν Ῥώμῃ· λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο, ὅτι περ ὅσοι κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην οἰκοῦσι μέχρι τῆς σήμερον τὴν βαπτιστῆρα (τὸ βαπτιστήριον?) ἔχουσιν εἰς μαρτυρίαν. V. 2. — 4. Τοί γαρτοι M. 2. — 6. τούτου δ. V. 2? — 8. ιϛ' Περὶ τῆς ἁγίας τριάδος V. 1. quod ad §. 6 potius pertinet quam ad §. 7, sed locus Isidori laudatus II. 143 inde a § 7 incipit οὗ καὶ ἐν τῇ π. δ. ἐγκ. ἡ. δ.— ** καὶ ζωοποιοῦ Cod. — *** γε Ced. Ἰ. ὄντα καὶ ζ. Is. — 11. καταλέλοιπται V. 2, καταλέλειπται M. 1,2, ἀπολέλοιπε Is. — **** καὶ V. 2, M. 1,2. — ***** παρὰ τοῦ θεοῦ Is. — Gen. IX. 6. cf. Κατ' εἰκόνα θῦ ἐποίησεν αὐτόν Gen. I. 27 cum Is. M. 1,2 ἐποίησε. — 13. τῇ τοῦ θῦ θ. M. 1, τῇ τοῦ θεοῦ θεολογίᾳ θ. M. 2, τὸν θῦ λ. θ. Is. (cod. B.) — ****** λόγον Ced. — 15. χρόνον V. 2 χ. ὄντα ἀν. Is. χρόνου Is. B. — 16. ἀλ. καὶ ἐφ. V. 1. — 17. Καὶ οὐχ ἐντ. μ. τ. ἐπ. 18. καὶ τὸ χ̃ς om. V. 2, Is. — καὶ χ̃ς Is. — 19. λέγων γὰρ Is. — 21. τρ. τῶν M. 1.— αγ. om. Is. — 22. εἶδεν ἀ. V. 1, ἐ. V. 2, ἀ. ἐ. M. 1,2, δ. καὶ εἰπεῖν καὶ ἐν συγγ. Is. (δ. τ. καὶ ἐ. κ. ἐν σ. Is. B.)

μασι καταλεῖψαι· δύο μὲν γὰρ (εἶπεν) εἶναι τὰς τοῦ ὄντως ὄντος δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν ποιητικὴ καὶ εὐεργητικὴ φύσει καλεῖται Θεός, ἡ δὲ βασιλικὴ καὶ τιμωρητικὴ Κύριος, οὐ πόῤῥω βαίνων τοῦ φήσαντος· «Χριστὸς Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία», δύναμις οὐκ ἀνυπόστατος, ἀλλ' ἐνυπόστατος καὶ παντοδύναμος καὶ ὑποστάσεως δημιουργος καὶ ἰσοσθενὴς ἐκείνου, οὗ δύναμίς ἐστι. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περὶ τοῦ θεάματος, οὗ εἶδε Μωϋσῆς *, ἐκφράζων ἔφη· «Θέαμα ἐκπληκτικώτατον ὁρᾷ· εἶτα μετ' ὀλίγον κατὰ μέσην ** τὴν φλόγα μορφήν τινα περικαλλεστάτην ἐμφερῆ οὐδενὶ τῶν ὁρατῶν, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς αὐγοειδέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστράπτουσαν, ἣν ἐάν τις ὑπετόπησεν εἰκόνα τοῦ ὄντως εἶναι, καλῶς ὑπείληφεν». Εἰ δέ τις περὶ τῆς εἰκόνος ἀκριβῶς μαθεῖν βούλεται, ἀκουέτω Παύλου φράζοντος περὶ τοῦ υἱοῦ, «ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου». Οὐκοῦν κἀκεῖνος θεολογίας ὀρθοδόξου ἅπτεται· μὴ γὰρ *** τὴν ἀκρίβειαν ζήτει παρὰ τοῦ δυνηθέντος ὅλως διὰ σύνεσιν εἰλικρινῆ **** κατοπτεῦσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ ἀπομάχεσθαι· ἀλλ' ἐκεῖνο ἐννόει, ὅτι εἰς ἓν πρόσωπον οὐ συνέκλεισε τὴν θεολογίαν ὡς οἱ ἀπαίδευτοι ***** τῶν Ἰουδαίων καθηγηταί, προλήψει τινὶ κατεχόμενοι, δογματίζουσιν. Οὐκ ἐκ τούτων δὲ [μόνον πληκτικωτάτων] ὄντων, εἰς τοσαύτην προήχθη, ὥς γε ἡγοῦμαι, τὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ· «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν» καὶ ἐκ τοῦ· «Ἔβρεξε Κύριος ****** [πῦρ] παρὰ Κυρίου» (καὶ ἐκ τοῦ. «Ἐκάλεσε Κύριος ἐν ὀνόματι Κυρίου») καὶ

1. ἔφη Is. ἔφησε B, om. Ced.—τοῦ ὄντως δ. V. 1,2, M. 1,2, Is. τοῦ ὄντος δ. B, Ced. sed cf. l. 11.—2. ἐ. φησὶν V. 1,2, M. 1,2, Is.—3. καὶ τ. om. V. 2.—εἰπόντες Is.—4. καὶ θῦ σ. δ. om. V. 1, propter homoioteleuton, sed cf. 1 Cor. I. 24.—5. ὑποστάσει V. 2, M. 1,2. ὑποστάσεων Is.—6. Καὶ π. ὀφείλων π. V. 1,2, M. 1,2. Is. Ced.—7. τοῦ θ. om. V. 2, M. 1,2, θῦ θ. Ced.—* ἐν τῇ βάτῳ Ced.—ἐκφρ᾽σαι V. 1, φησὶ Is.—8. πληκτ. V. 1,2, M. 1,2, Is.; ἐ. ὁ. Ced., V. 1,2, M. 1,2. — ὀλίγα V. 1, Is. — ** δὲ Is. μορφή τις ἦν περικαλλεστάτη τῶν ὁ. ἐμφερὴς ὁ. ἀπαστράπτουσα Is. — 9. οὐδὲν V. 1,2, M. 1,2. — ὑπετόπησεν V. 1,2, M. 1,2, Ced., ὑπετόπασεν Is. B. — 11. ὄντως κ. ὑπ. om. Is. — 12. β. μαθ. φρ. Π. π. τοῦ χῦ Is., sed Π. φρ. B. — 13. λέγοντος Ced. — Col. I. 15. — *** δὴ Is.—15. ζητείη V. 2, ζητεῖ ἡ παρὰ M. 1,2?— **** καὶ Is. καὶ τῇ οἰκείᾳ Ced. 17. ἐννοείτω V. 2, M. 1,2. — ***** καὶ κακόσχολοι V. 1,2, M. 1,2, Ced. — 19. μόνον V. 1,2, M. 1,2, πλειστάτων M. 1,2. — 20. ταύτην V. 1,2, M. 1,2, Ced. — προήχθην V. 1,2. — 21. Gen. I. 26. — 22. καὶ τοῦ M. 1,2, Gen. XIX. 24. — ****** θεῖον καὶ Gen. πῦρ om. codd. Is. — 23. καὶ — κῦ om. propter homoioteleuton V. 1,2, M. 1,2, Ced. Ex. XXXIV. 5 ἐκ. (Μωϋσῆς), τῷ ὁ. κῦ

ἐκ τοῦ· «Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου» καὶ ἐκ τοῦ*· «Ἐν σοι [ὁ] θεός, καὶ σὺ εἶ [ὁ] θεός». Τοὺς γὰρ λέγοντας, ὅτι μυριάκις ἐστιν ἅγιος ὁ θεὸς καὶ τό· «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ» παρερμηνεῦσαι τολμῶντας λαμπρῶς ἐλέγχει τό· Ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου**, Κύριε, ζητήσω· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον*** ἀπ' ἐμοῦ. Εἰ μὴ γὰρ τὴν ἁγίαν τριάδα ἀνεκήρυττεν, ὁ φράσας περιττολογίας δίκαιος ἂν εἴη ἀπαιτηθῆναι δίκας· οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ — χρῆναι γὰρ οἶμαι ἐπὶ σαφέστερον ὁρμῆσαι ῥητόν — ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ· «Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου· καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με». Εἰ μὴ γὰρ ἡ τριὰς ἐνταῦθα σαφῶς ἐκηρύττετο, ἐχρῆν ῥηθῆναι· Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀπόδος αὐτῷ τὰς εὐχάς σου καὶ ἐπικάλεσαι αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου [καὶ] ἐξελεῖταί σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν. Ἀλλ' οὕτω μὲν οὐκ ἐῤῥέθη· εἴρηται δὲ ὡς εἴρηται. Σαφῶς**** διὰ τούτων καὶ δι' ἄλλων πολλῶν (ἅπερ, ἵνα μὴ μακρὸν ποιήσω τὸν λόγον νῦν παραλείψω τοῖς ἀκούειν δυναμένοις) κηρύττει ἡ παλαιὰ διαθήκη, ὅτι οὐχ ἑνὸς προσώπου σημαίνει δεσποτείαν, ἀλλὰ τριῶν μὲν ὑποστάσεων, μιᾶς δὲ***** οὐσίας, ἵνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύσῃ τὴν ὡς ἐφ ἑνὸς προσώπου, οὐχ ὑγιῆ ἔννοιαν, οἷς καὶ Σαβέλλιος ἠκολούθησεν, ἴσως ἐκ τῆς ἄγαν τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἰσότητος, εἰς τὸ μίαν ὑπόστασιν δογματίσαι νευρωθεὶς καὶ Ἑλλήνων ἐξοστρακίσαι τὴν πολυθεΐαν, ὧν Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος ἑάλωσαν εἶναι φοιτηταί, τὴν τῶν ὑποστάσεων διαφορὰν εἰς τὴν οὐσίαν παραλόγως ἑλκύσαντες. Εἰ δέ τις φαίη· διὰ τί γὰρ μὴ σαφῶς καὶ διαῤῥήδην

1. Ps. CX. 1. — * ὅτι V. 1,2, M. 1,2. Ced.—εἶ om. Ced.—3. Ies. VI. 3.—4. Σαβ. om. Ced. — ** τὸ πρόσωπόν σου Ps. XXVII. 8,9, V. 1,2, M. 1,2, Ced. — *** σου iidem. — 9. Ps. L. 14,15. — 11. ἐξελοῦ καί σε Is. ἐξελεύσεται σε V. 2. — καὶ δ. αὐτὸν V. 2, omissis seqq. usq. ad. αὐτόν; καὶ δ. σε M. 1,2. — 13. ἀπ. τῷ ὑψίστῳ V. 1, M. 1,2, Ced. — 14. ἐξελοῦμαί σε M. 1,2. σ. τρ. ἐκ. V. 2. M. 1,2, ἐν. μυστικῶς τρ. Ced. — 8. ὀμνῆσαι V. 1, ἑρμηνεῦσαι τὸ M. 1,2. — 15. Καὶ οὕτω V. 1,2, M. 1,4. — **** καὶ Is. γὰρ καὶ — 16. ἄλλων om. V. 1,2, M. 1,2 Ced. qui adjungit ἑτέρων.—π. ἡ π. κ. V. 1,2, M. 1,2, π. ἡ π. δ. κ. Ced.—18. κηρύττει Is. — ***** οὐ V. 2, M. 1,2, ex οὐσίας.—19. Ἰούδαν V. 2, M. 1,2.—20. ὡς om. V. 2, M. 1,2,—ἠκ. ὃς ἐκ V. 2, M. 1,2. ἠκ. ἴσως δὲ ἐκ. V. 1, Ced.—21. ἰσότατος V. 2.—22. ν. τὴν π. τῶν Ἑ. ἐξωστράκισαν V. 1,2, ν. τὴν π. Ἑ. ἐξωστράκισεν M. 1,2, Ced. — 23. οὗ οἱ φοιτηταὶ Ἀ. καὶ Ἐ. ἑ. τὴν ὑπόστασιν δ. V. 2, M. 1,2. — 26. διὰ τί γὰρ om. Ced.

ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κεκήρυκται; φαίην* ὅτι μάλιστα μὲν τοῖς συνετῶς ἀκούουσιν λαμπρά ἐστιν αὕτη καὶ ἀπόδειξις καὶ διδασκαλία, ὡς καὶ τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι· εἰ δὲ καὶ συνεσκιασμένως ἐῤῥέθη, ἐκεῖνο λογίζεσθαι χρὴ, ὅτι Ἰουδαίοις τοῖς εἰς πολυθεΐαν ῥέπουσι νομοθετῶν οὐκ ἐδοκίμασε διαφορὰν προσώπων εἰσαγαγεῖν, ἵνα καὶ μὴ διάφορον (113ᵃ) φύσιν ἐν ταῖς ὑπαστάσεσιν εἶναι δογματίσαντες, εἰς εἰδωλολατρίαν ἑλκυσθῶσιν, ἀλλὰ** τῆς μοναρχίας ἐξ ἀρχῆς μαθόντες μάθημα, κατὰ μικρὸν [τὸ τῶν ὑποστάσεων ἀναδιδαχθῶσι δόγμα, τὸ πάλιν εἰς ἑνότητα φύσεως ἀνατρέχον, ὡς εἶναι τὰ μὲν ἑνικῶς λεγόμενα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως παραστατικὰ, τὰ δὲ ὑπερβαίνοντα τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν], τῆς τῶν ὑποστάσεων ἰδιότητος τῆς εἰς μίαν [οὐσίαν] συναγομένης· τὸ μὲν γὰρ διαφόρους φύσεις ὑποτίθεσθαι, ἑλληνικόν· τὸ δὲ ἓν πρόσωπον ἤγουν μίαν ὑπόστασιν, ἰουδαϊκόν· τὸ δὲ πλατύνοντας εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα*** ὑποστάσεις εἰς μίαν οὐσίαν συνάγειν, ὀρθότατόν ἐστι καὶ ἀληθινὸν τὸ δόγμα».

(δ) Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ὅτι οὐκ ἔστι φυσικῇ ἀποδείξει κατὰ πάντα παραστῆσαι τῶν ὑπὲρ φύσιν πραγμάτων. Εἰ γὰρ καὶ σὰρξ ἀληθὴς ὁ λόγος ἐγένετο, ἀλλ' οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ὁ ἐνανθρωπήσας, μᾶλλον δὲ**** θεὸς ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων εἷς ὑπάρχων υἱὸς θεοῦ, θεὸς ὑρερούσιος, εἰ καὶ διαῤῥήγνυνται***** οἱ τὸ μεῖζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ συγκρίνοντες, ἑτερούσιον τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν καὶ ἀνόμοιον δογματί-

---

* ἂν V. 2, M. 1,2.—1. μαλ. τ. σ. Cod. μαλ. μὲν τ. συνεστῶς V. 2, M. 1,2, μαλ. μέντοι συνεστῶς V. 1.—2. ἁ. ἡ ἀπ. V. 2, M. 1,2.—4. νομοθετοῦντες οὐκ ἐδοκίμασαν V. 1, Cod. νομοθετοῦσα ἡ θεία γραφὴ οὐκ εὐδοκίμασε M. 1,2, sed subintelligendus est Deus vel Moses.—6. διαφόρων Is. sed cf. infra διαφόρους φύσεις.—φύσιν κτλ. iterum incipit cod.— 7. ἐκκυλισθῶσιν Is.— ** τὸ Is. V. 1,2, M. 1,2.—8. ἀναδεχθῶσι V. 2, M. 1,2.—δ. διὸ π. V. 1, δ. π. M. 1,2. — 10. τῆς ταυτότητα V. 2. — 11. τὰς τῶν ὑπ. ἰδιότ. codex post omissionem ex simili initio natam; sed genitivus a vocabulo παραστατικὰ subintelligendo pendet.—12. δ. ὑπ. V. 2, διαφερούσας ὑπ. M. 1,2.— 14. πλατύνοντα Is., sed πλατύνειν τὰς B. — ἁγ. τρ. Is. — *** εἰς cod., καὶ Is. B, τὰς V. 2, M. 1,2. Cod. Is. — 15. ἀληθέστατον δ. Is. — 17. K. δέ ἐστι V. 1,2, M. 1,2. — ὅτι om. V. 2, Cod. — φυσικὰς ἀποδείξεις Cod. V. 1,2, M. 1,2. — 20. χ̄ς ἐν. V. 1,2, M. 1,2. — **** ὁ V. 2. M. 2,2. — ***** τῶν φ. εἷς ὑπ. ῡς V. 2, M. 1,2 e praecedentibus repetunt. — 22. καὶ υἱοῦ V. 2. — 23. ἑτεροούσιον M. 1,2, Cod. — τὸν ῡν τοῦ πρ̄ς V. 1,2, M. 1,2, Cod.

ζοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι* μεῖζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν ζητεῖται καὶ κρίνεται, ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπου μείζων καὶ βοῦς βοὸς καὶ ἵππος ἵππου καὶ ἅπαξ ἁπλῶς ὁ κανὼν τῆς συγκρίσεως τοῖς ὁμογενέσιν ἁρμόζει. Ὁ τοίνυν τὰ τοῦ θεοῦ τολμηρῶς περιεργαζόμενος καὶ μείζονα λέγων τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα, τὴν σύγκρισιν ὡς ὁμοουσίων προσίεται, κἂν μὴ βούληται· ἑτερούσια γὰρ ἀλλήλοις συγκρίνεσθαι οὐ δύναται, οὔτε λέγεται μείζων ἄνθρωπος βοὸς ἢ μείζων ἵππος καμήλου ἢ μείζων ὄνος ἰχθύος. Τὰ μέντοι γε τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τῆς τῶν ὑποστάσεών εἰσι διαφορᾶς παραστατικά· τὰ δὲ γενικῶς ἐξενηνεγμένα, τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως· τὰ μὲν γὰρ** εἴρηται, ἵνα Σαβέλλιος καὶ Ἰουδαῖοι ἐπιστομισθῶσι, τὰ δὲ ἵνα Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος καὶ Ἕλληνες στηλιτευθῶσιν. Οἱ γὰρ πλατύνοντες μὲν εἰς τὴν ἁγίαν τριάδα τὸν τῶν ἰδιοτήτων ἀριθμόν, συστέλλοντες δὲ εἰς μίαν οὐσίαν, ὀρθότητα δογματίζουσιν καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων χρησμῶν ἕπονται διδασκαλίαις***, μήτε εἰς πολυθεΐαν διὰ τὴν τῆς φύσεως διαφορὰν ἐκπίπτοντες, μήτε εἰς ἰουδαϊσμὸν διὰ τὴν τοῦ ἑνὸς προσώπου σύστασιν ὀλισθαίνοντες. Πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριῶσιν οἱ κτίσμασι προσκυνοῦντες καὶ ταῖς ἑαυτῶν μαχόμενοι ψήφοις; ἀπαγορεύοντες γὰρ τὸ μὴ τῇ κτίσει προσκυνεῖν ὡς ἑλληνικόν, αὐτοὶ τοῦτο δρῶντες, ἑαυτοὺς λανθάνουσι. Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς οὐ τὰ αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μηνύει πράγματα, οὔτε ἡ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφαίνει· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ υἱοῦ κυρίως λέγεται ἡ γέννησις, ἐπὶ δὲ τῶν κτισμάτων καταχρηστικῶς· ἐπ' ἐκείνου μέν, τῆς ἀληθείας ἕνεκεν καὶ τῆς ὁμοουσιότητος, ἐπὶ δὲ τούτων, τιμῆς χάριν καὶ υἱοθεσίας· «βουληθεὶς γὰρ ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας». Μὴ τοίνυν [ἡ] ὁμωνυμία τὴν ὁμοτιμίαν ἐνταῦθα τικτέτω, μηδὲ τὰ καταχρηστικῶς εἰρημένα κυρίως λελέχθαι

* τὸ V. 1. — 2. ὁμοουσίων V. 1, Ced. — 3. ἁπλῶς ἅπαξ V. 2, ἁπλῶς ἅπερ M. 1,2. — συγκλήσεως V. 2, M. 1,2. — 6. ὁμούσιον V. 1. — 10. δ: ἑ. V. 1,2, M. 1,2, Ced. — γεννικῶς cod. ἐνικῶς Ced. M. 2. — ἐνεν. V. 1. — ** ὡς M. 1,2? — 14. συστέλλοντ. cod. συστέλλοντα V. 1, M. 1,2. — 16. ὀρθότατα V. 1,2, Ced. — *** μ. εἰς π. διὰ τὴν τοῦ ἑ. πρ. σ. ὀλ. τῆς φ. δ. ἐκπ. V. 2 repetitum. — 18. Πῶς δὲ καὶ ἐρ. οἱ κτίσμα π. V. 2, M. 1,2. — 19. γὰρ τῷ V. 2. — 22. μηνύνει V. 1,2, M. 1,2. — συνωνυμία V. 2, M. 1,2. — 26. χάριτος M. 1,2. — Jac. 1. 18. — 27. Μήτοι ἡ M. 12.

νομιζέσθω, ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ τῇ θείᾳ μὴ πρέποντα φύσει καταχρηστικῶς λελεγμένα, οὐκ ἄν τις εὖ φρονῶν κυρίως περιπεφράσθαι φαίη· δῆλον γάρ ἐστιν, ὅτι ἑκάστῳ (113[b]) χωρίῳ καὶ ἑκάστῃ λέξει ἡ προσήκουσα καὶ ἁρμόζουσα διασάφησις προσαγομένη τὴν ἀλήθειαν ὠδίνει.

(9) Εἰπάτωσαν δέ γε καὶ οἱ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντες καὶ τῆς θείας οὐσίας αὐτὸ χωρίζοντες πῶς ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας τριάδος τὸ πανάγιον πνεῦμα καὶ [ἐν] τῇ ἐπικλήσει τοῦ θείου βαπτίσματος σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ ὡς ἐλευθεροῦν τῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἀνθρώπους ἀριθμούμενον καὶ ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σῶμα ἰδικὸν τῆς τοῦ υἱοῦ σαρκώσεως ἀποφαῖνον, πῶς* ἂν εἴη ποιητὸν ἢ κτιστόν ἢ τῆς δουλικῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος οὐσίας συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον τὸ ἅγιον πνεῦμα; εἰ γὰρ δοῦλον, μὴ συναριθμείσθω (μετὰ τοῦ δεσπότου· εἰ δὲ καὶ κτίσμα, μὴ συναριθμείσθω) τῷ κτίστῃ· ἥνωται γὰρ καὶ συνηρίθμηται, ἐπειδὴ τῷ ἀκριβεῖ τῶν τοιούτων δογματιστῇ Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς τὰ περὶ τῆς οἰκείας οὐσίας διδάσκοντι· εἰ καὶ τοῖς πνευματομάχοις δοκεῖ σοφωτέροις εἶναι, καὶ τὰ οὐράνια πλέον εἰδέναι θεοῦ, κομπάζοντας ἢ μᾶλλον τολμηρῶς τε καὶ δυσσεβῶς ῥητορεύοντας. Εἰ οὖν ὁ θεῖος Δανιὴλ ἄγγελον θεασάμενος καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφθέντος πρηνὴς ἔπεσεν ἐκπλαγεὶς τὸ παράδοξον τῆς θέας, ποίαν ἕξουσιν ἀπολογίαν οἱ πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι μεσιτεύειν τολμῶντες καὶ τὴν ἄῤῥητον φύσιν λόγοις ζυγοστατεῖν ἐπιχειροῦντες καὶ φυσιολογοῦντες; Τὴν τοίνυν ἄχρονον καὶ ἀΐδιον καὶ ἀμεσίτευτον καὶ παντὸς λόγου καὶ νοῦ κρείττονα πρόοδον τοῦ υἱοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς γέννησιν καλοῦσιν αἱ γραφαί, οὐχ ἵνα πάθος ὑπογράψωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὁμοούσιον ὑποδείξωσιν· ὁμοούσια γὰρ τῷ ὄντι τὰ τικτόμενα

---

3. πεφράσθαι Cod, περιφ. cod. M. 1,2. — 4. χ. ἑκάστη λέξις cod. — 5. ὁδηγεῖ cod. — 6. Cod. 513,3—514,16, 'Ε. δὲ τε M. 1,2. — 10. ἐλευθερούντων V. 2, M. 1,2. 12. ἀποφαίνων V. 2. M. 1,2. — * δ' V. 1. — 15. δ. καὶ εἰ V. 2, δ. εἰ δὲ V. 2. M. 1,2. — 17. ἐπεὶ δὲ V. 1, ἐπὶ M. 1. — 18. διδάσκων M. 1,2. — 25. ζευγ V. 1,2. — 28. καλοῦσαι V. 2, M. 1,2. — 29. ὁμ. καὶ τῷ M. 1,2.

τοῖς τίκτουσιν. Ἵνα δὲ μὴ φαντασίαν πάϑους ἐπικομίσῃ, λόγον προσαγορεύουσιν καὶ ἵνα μὴ νεώτερος ἐπινοηϑῇ· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» φησί, εἶτα καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα σχέσιν κηρύττουσαι· «Καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν ϑεόν», εἶτα καὶ τὴν ἀξίαν· «[Καὶ] ϑεὸς ἦν ὁ λόγος»· ἐκ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ἐκ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀπαϑὲς καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι τὸ συναΐδιον, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν πατέρα εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα, διὰ δὲ τοῦ ϑεοῦ εἶναι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καταμαϑόντες, καὶ ἐξ ἑκάστου ὀνόματος τὸ μὴ ἐφορμοῦν καὶ ἀπρεπὲς ἀποπεμψάμενοι, οἷον ἀπὸ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ νεώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀνυπόστατον* ϑεὸν ἀΐδιον, ἑμοούσιον ἀπαϑῶς καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς προελϑόντα, εἰδείημέν τε καὶ προσκυνήσαιμεν**.

CLXXXVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

238 Μετὰ δὲ*** Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν ἐβασίλευσε Κωνστάντιος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτη κα', ὃς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν εἰς τὸ Ἀρειανικὸν φρόνημα παρασυρεὶς [ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου διδαχϑεὶς] κατεβιάζετο τὸν ϑεῖον Ἀλέξανδρον Κωνσταντινουπόλεως δέξασϑαι τὸν Ἄρειον εἰς κοινωνίαν· τοῦ δὲ μηδὲ ὅλως ἀνεχομένου, ἀλλὰ φάσκοντος· «Ἐγώ, βασιλεῦ, τὸν ὑπὸ τῶν τιη' πατέρων κατακριϑέντα καὶ ἀναϑεματισϑέντα δέξασϑαι οὐ δύναμαι», ἔφη ὁ βασιλεύς· «Ὅρα, ὦ ἐπίσκοπε, μὴ [καὶ] ἄκων δέξῃ αὐτόν· (114ᵃ) ἰδοὺ γὰρ καὶ σύνοδον ἐκέλευσα γενέσϑαι πρὸς τὸ γυμνασϑῆναι τὰ παρ' ἑκατέρων ὑμῶν ἀκριβέστερον». Ὁ δὲ ἅγιος

---

3. κηρύττοντες Cod. V. 1, κηρύττουσα V. 2. — 9. ἀποπεμπόμενοι M. 1,2. — τὸν V. 2. — 10. τὸ ἐνυπ. M. 1, καὶ τὸ ἐν. M. 2. — * ἀπὸ δὲ τοῦ cod. — ϑ̄ν τὸ ἀ. τὸ ὁμ. cod. ἐμ. ἀΐδιον ἀπ. V. 1, ϑ̄ν, αἰδ. ὁμ. καὶ ἀγαϑὸν ἀπ. Cod. — 11. ἰδοίη μὲν M. 1,2. — ** τέλος τὰ περὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Scholion codicis. — 13. ΜΓ'. Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Κωνσταντίου V. 1, Βασιλεία Κ. V. 2, π. τῆς β. Κ. M. 1, Ἀρχὴ τῆς — Κωνσταντίνου M. 1. — 15. Glyc. 468,16—20. — *** γε V. 1. — 15. Κ. ἐβ. Κ. V. 1,2. — Κ. ὕς ἀ. ἐ. ια' V. 1. ἔτος cod. — 17. παρ. κατεβ. V. 1, Slav. — 19. δὲ μὴ ἀν. καντελῶς V. 1,2, M. 1,2. — 20. ὑπὸ τιη' V. 1,2, M. 1,2. — 24. ἀκριβέστερα M. 2. — 24. ἅγ. ἐπ. Ἀλ. V. 1,2, M 1,2.

Ἀλέξανδρος ὁ ἐπίσκοπος ἀνέστη εὐθὺς καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως λέγων· «Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω». Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιπεσὼν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐβόα πρὸς τὸν θεὸν μετὰ δακρύων λέγων· «Κύριε ὁ θεός, μὴ συγχωρήσῃς τῷ ἀναιδεῖ λύκῳ καὶ ἅρπαγι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν σου, ἀλλὰ δίκασον ἐνδίκως τὸν ἄδικον ἐν τάχει». Τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς συνόδου συγκροτηθείσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὁ Ἄρειος ἐρχόμενος μετὰ πάντων τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ, εἰσῆλθεν ὡς διὰ χρείαν τῆς γαστρὸς εἰς οἶκον τινὸς ὄπισθεν τοῦ φόρου, ἐν ᾧ δὴ τόπῳ κατὰ τὸ ᾀδόμενον πρηνὴς γενόμενος, ἐξελάκησε καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, καὶ ἀμφοτέρων διήμαρτεν ὁ δείλαιος, τῆς τε κοινωνίας καὶ τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ ὁ μὲν Ἄρειος οὕτω κατέστρεψε τὸν βίον· οἱ δὲ ὁμόφρονες αὐτοῦ μεγάλως ᾐσχύνθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. Ὁ δὲ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ μακαρίτης Ἀλέξανδρος, τῆς ἐκκλησίας χαιρούσης, τὴν ἁγίαν σύναξιν ἐπετέλεσεν.

(2) Οἱ δὲ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνεψιοί, Γάλλος καὶ Ἰου- 339
λιανὸς ἀναγνῶσται γεγόνασιν ἐν Ἀντιοχείᾳ· ἐκκλησίαν δὲ τῷ μάρτυρι Μάμαντι κτίσαι προθυμηθέντων, ἐν ᾧ μέρει κτίζειν Ἰουλιανὸς ἔλαχεν, ἡ γῆ τοῦτο οὐκ ἐδέχετο· πανημέριος γὰρ οἰκοδομή, ἐδαφισμένη τῇ ἐπιούσῃ ηὑρίσκετο, καὶ τὴν διαστροφὴν τῆς γνώμης τοῦ ταλαιπώρου ἡ ἄψυχος ὕλη προεδήλου.

(3) Ὃς καὶ τὴν κόμην ἀποκειράμενος καὶ μοναδικὴν ἄσκησιν ὑποκρινάμενος εἰς Ἀθήνας κατῆλθε τῆς βασιλείας ἐφιέμενος καὶ τὴν Ἑλλάδα περιερχόμενος μάντεις ἐπεζήτει καὶ χρησμολόγους εἰ τεύξεται τοῦ ποθουμένου· καὶ δὴ περιτυγχάνει ἀνθρώπῳ δυσσεβεῖ

---

3. προσπεσὼν V. 1. — δλ. ν. V. 1. — 4. λ. μ. δ. V. 1. — 8. τῶν — γασρτὸς om. V. 2. M. 1,2. — 10. ᾧ τ. V. 1. — κ. τὸ λεγόμενον V. 1,2, M. 1,2. — γ. ἐξαίφνης ἐλ. μέσος καὶ ἐξ. V. 1,2. — 17. Ced. 521,12—522,2 τῷ β΄ ἔτει, Glyc. 469,1—4, Greg. III 48 D. — 20. ἔλεγχεν M. 2, ἔλαγχεν M. 1. — τοῦτον M. 1,2. — πανημέρι. γὰρ οἰκοδομ. cod. πανημέριον γὰρ οἰκοδομῶν V. 1,2, M. 1,2. — ἐδαφισμένον V. 2, M. 1,2, ἠδαφισμένων V. 1, ἐδαφισ. cod. — 23. Ced. 524,19—525,10: Τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρᾷ κατέσχεν (τῷ ιη΄ ἔτει). Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἐξαιτησαμένη ἐν Ἀθήναις πέμπει· τὴν Ἑλ. δ. π. cf. Greg. III. 71, C. — 25. εἰ τεύξασθαι M. 2 (ἐν). ἐντεύξεται M. 1. — 26. ἐπιπ. V. 2, M. 1,2.

ταῦτα προλέγειν ὑπισχνουμένῳ, ὃς τοῦτον εἴς τινα τῶν εἰδωλικῶν καταδύσεων καταγαγὼν, τοὺς ἀπατεῶνας ἐκάλεσε δαίμονας· ἐκείνων δὲ μετὰ τῆς συνήθους φαντασίας ἐπιφανέντων, ἠνάγκασε τοῦτον ὁ φόβος ἐπιθεῖναι τῷ μετώπῳ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, ὅπερ ἰδόντες * ἀφανεῖς ἐγένοντο. Συνεὶς οὖν ὁ γόης ἐκεῖνος τῆς φυγῆν αὐτῶν τὴν αἰτίαν ἐπεμέμψατο τούτῳ λέγων· «Οὐ φοβηθέντες, ὡς σὺ νομίζεις, ἀλλὰ βδελυξάμενοι τὸ παρὰ σοῦ γενόμενον ἀνεχώρησαν». Οὕτω βουκολήσας τὸν αἰχμάλωτον ἐμύησέ τε καὶ τοῦ μύσους ἐνέπλησε· αἵμασι γὰρ μυσαροῖς ἀπολουσάμενον τὸ θεῖον βάπτισμα καὶ ἡ τῆς βασιλείας ἐπιθυμία τῆς εὐσεβείας ἐγύμνωσε τὸν ἄθλιον.

336 (4) Εἶτα Κωνστάντιος τοῦτον μεταστειλάμενος καὶ ἀναγορεύσας τοῦτον Καίσαρα σὺν αὐτῷ κατὰ Περσῶν ἐξώρμησε· ὑποστρέφων ** τοῦτον αὐτοκράτορα καταλείψας, ἀπέθανεν ἐν Κιλικίᾳ.

(5) Ἐφ' οὗ Εὐνόμιος καὶ Φωτεινὸς καὶ Μακεδόνιος καὶ Ἀπολινάριος οἱ αἱρεσιάρχαι ἐγνωρίζοντο.

(6) Καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου ἀνεκομίσθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

(7) Καὶ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας διχῇ τοὺς ψαλλόντων χοροὺς διελὼν ἐκ διαδοχῆς τὴν δαυιδικὴν ἐδίδαξε πρῶτος ᾄδειν μελῳδίαν (ὅπερ ἐν Ἀντιοχείᾳ πρῶτον ἀρξάμενον πανταχόσε διέδραμε τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα).

343 (8) Καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ καὶ ἡ ἐν Γάγγραις ἐγένοντο σύνοδοι, ἡ μὲν κατὰ Μαρκέλλου καὶ Φωτεινοῦ, ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν βλασφημοῦντος, ἡ δὲ κατὰ τῶν μαθητῶν Εὐσταθίου τοῦ Σεβαστείας, οἱ καὶ Μα(114b)σαλιανοὶ λεγόμενοι.

---

3. τούτων V. 1. — 4. τοῦ στ. τὸ σ. V. 1,2, M. 1,2, Ced. — * οἱ δαίμονες cod. — 5. ἀφ. αὐτίκα γεγόνασι V. 1,2, Ced. M. 1, ἀφ. γ. ἀ. M. 2. — γ. τῆς V. 2, M. 1,2. — 6. ἐπέμψατο V. 2, ἐμεμψ. M. 2, ἐμέμψω ὁ M. 1. — τοῦτον V. 1,2, M. 1,2. cod. — 8. ἀνεπλ. V. 2, M. 1,2. — 9. ἀπολουσάμ. cod. ἀπολουσάμενον V. 1,2, M. 1,2. — β. ἡ τῆς Ced. β. τῇ τῆς V. 1, β. καὶ τῆς V. 2, M. 1,2. — 12. ἀν. K. V. 1,2, M. 1,2, cf. CXC. 1. quatuor annos et sex menses ante Constantii mortem. — ** δὲ V. 1,2, M. 1,2. — 17. Ced. 518,8—10 in Constantino. — 18. εἰσῆλθον V. 1,2, M. 1,2; εἰσήγαγε Ced. — 19. Ced. 520,20—22, Glyc. 469,4—7. — 21. ἀρξαμ. cod. ἀρξάμενοι M. 1,2. — 21. πανταχόσε V. 1, παντὸς V. 2, M. 1,2. — 22. τέρματα 1,2. — 23. Ced. 514,19; 547,20? — σύνεδροι V. 2. — 26. Μεσ. cod. V. 1,2, M. 1,2, h. l. sed a. seq. Μασ.

(9) Καὶ ὁ μέγας Ἐφραὶμ ἔργῳ καὶ λόγῳ διέπρεπε, ὃς καὶ πολλὰ συγγράμματα καταλέλοιπε, ἐν οἷς φασὶ καὶ τριακοσίας μυριάδας ἐκδέδωκε στίχων εἰς τὸ ψάλλειν συριστὶ καὶ τοὺς ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Βαρδησιανοῦ προσεπισπάσασϑαι διὰ τοῦ μέλους καὶ τῆς ἡδυτάτης συμφωνίας· ἐκβιασϑεὶς δὲ [καὶ] πρεσβύτερος ἐχειροτονήϑη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὃς καὶ ἐποίησεν αὐτὸν δι' αἰτήσεως λαλῆσαι τὴν ἑλληνίδα γλῶτταν ἀκωλύτως.

(10) Καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου κρανίου μέχρι τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν διῆκον, περὶ οὗ καὶ φέρεται πρὸς Κωνστάντιον ὑπὸ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων ἀναφορά.

CLXXXIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑΝΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΣ.

Οἱ τοίνυν Μασσαλιανοὶ τουτέστιν Εὐχῖται καὶ Ἐνϑουσιασταὶ λεγόμενοι ἀπὸ Ἀδελφιοῦ καὶ Δαδώη καὶ Σάβα καὶ Συμεῶνος καὶ Ἑρμᾶ τῶν αἱρεσιαρχῶν (τὴν πονηρὰν καὶ ψυχώλεϑρον αἵρεσιν ταύτην μετέλαβον)· ἀφ' ὧν ὁ μέγας Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος (ἐπὶ τὸ αὐτὸ) μοναχοὺς συναϑροίσας * πολλοὺς ** τὴν αἵρεσιν ἐξαρνουμένους, τόνδε τὸν τρόπον διήλεγξε. Ἐπίσημον γάρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα, ὀνόματι Ἀδελφιὸν παραλαβὼν κατ' ἰδέαν, ἔφη πρὸς αὐτὸν μετὰ πανουργίας· «Ἡμεῖς μέν, ὦ πρεσβῦτα, τὸν πλεῖον βεβιωκότες βίον, ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνϑρωπείαν ἐμάϑομεν φύσιν καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν εὖ μάλα μηχανήματα· πείρᾳ δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐδιδάχϑημεν χορηγίαν· οὗτοι δὲ νέοι

---

1. περὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ· Cod. 530,18,19.—διέτρεφεν V. 1, ἔπρ. M. 1,2.— 3. στοίχων V. 2, M. 1, στοιχείων M. 2.— Σύροι cod. Σύρους V. 1,2, M. 1,2.— 8. Cod. 528,4—10, Glyc. 469,14—22.—ἀπὸ τοῦ ἁγ. κρ. τ. Ὑ. 1.—12. Lemma V. 1; Αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν Βογομίλων αἵρεσις cod. in margine; Π. τῶν Μασ. αἱρέσεων V. 2; Π. Μασ. M. 1,2?)—13. Ced. 514,18—516,11.—14. Δαδόη V. 1, Δαδῶν V. 2.—Σάββα V. 1.— καὶ Συμεὼν τῶν V. 1, Ced. — * δῆϑεν V. 1. — ** καὶ V. 1. ἐξαρνούμενος V. 1, ἐξαρνούμενοι V. 2, M. 1,2. — 17. ἐξαιρουμ. cod. in m. ὅρα πῶς σοφώτατα ὁ μέγας Φλαβιανὸς τὸν αἱρετικὸν ἐμηχανήσατο ἐξειπεῖν τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ· ὅρα αἱρετικόν.— 18. τόνδε τρ. V. 1, cod. — 19. γερ. παρ. V. 1. Ced. Slav. — 20. πρεσβύτ. cod. πρεσβύτατε M. 1,2. — τὸν om. V. 1. — 21. ἀκριβέστατον V. 2, M. 1,2.

ὄντες καὶ τούτων ἀκριβῶς οὐδὲ ἐπιστάμενοι πνευματικώτερον ἐπακοῦσαι λόγον οὐ φέρουσιν· οὐκοῦν εἰπέ μοι, πῶς φατὲ καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρεῖν καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος τὴν χάριν ἐπιφοιτᾷν διὰ τῆς ὑμετέρας εὐχῆς καὶ ἐπιτηδεύσεως; Ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καταθελχθεὶς ἐξήμεσεν ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἰὸν καὶ ψυχοφθόρον καὶ φησίν. «Οὐδεμίαν μὲν ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἴσμεν ὠφέλειαν τοῖς ἀξιουμένοις ἐγγίνεσθαι, μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν τὸν ἔνοικον καὶ συνουσιωμένον δαίμονα ἐξελαύνειν· ἕλκει γὰρ ἕκαστος τῶν τικτομένων ἐκ τοῦ προπάτορος (ἔλεγεν), ὥσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν δαιμόνων δουλείαν, ὧν ὑπὸ τῆς σπουδαίας εὐχῆς ἐλαυνομένων ἐπιφοιτᾷ λοιπὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα ὁρατῶς καὶ αἰσθητῶς καὶ τὴν οἰκείαν παρουσίαν φανερώτατα σημαῖνον· καὶ τὸ μὲν σῶμα τῆς ἐμπαθοῦς κινήσεως εὐθὺς ἐλευθεροῦται παντελῶς· ἡ δὲ ψυχὴ τῆς ἐπὶ τὸ χείρω τροπῆς τέλειον ἀπαλλάττεται, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας πιεζούσης τὸ σῶμα μήτε διδασκαλίας χαλινούσης τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν (καὶ βαίνειν εὔτακτα παιδευούσης ἀπὸ πάσης ἐνεργείας πονηρᾶς καὶ ἐνθυμήσεως· οὐ μόνον δὲ ὁ τῶν τοιούτων τετυχηκὼς τῶν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς [ὁ τοιοῦτος] ἀπαλλάττεται παθῶν καὶ αἰσχίστων σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς προβλέπει καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα ὀφθαλμοφανῶς θεωρεῖ καὶ θεολογίας καὶ θείων μυστηρίων ἀξιοῦται». Οὕτως ὁ θεῖος Φλαβιανὸς τὴν (μυσαροτάτην καὶ) δαιμονώδη αἵρεσιν ἀνορύξας (καὶ γυμνώσας) ἔφη πρὸς τὸν δυσσεβέστατον γέροντα· «Πεπαλαιωμένε (115ᵃ) κακῶν ἡμερῶν, ἤλεγξέ σε τὸ σὸν μιαρώτατον στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τὰ σὰ διεφθαρμένα καὶ ἀκάθαρτα χείλη καταμαρτυροῦσί σου». Φανερωθείσης δὲ τῆς σατανικῆς καὶ βδελυρᾶς ἀπάτης καὶ αἱρέσεως ταύτης, τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἐχώρησαν καὶ ταύτην τῆς λώβης ἐπλήρωσαν *.

---

1. ὁ. ἀκρ. V. 1. — ἀκ. V. 1. — 2. ὅπως V. 2, M. 1,2. — 4. ἡμετ. V. 1,2, M. 1. — 8. ἕλκειν V. 2, M. 1,2. — ἕκαστον V. 1,2, M. 1,2. cod. Ced. — ἔλεγεν om. V. 1, Ced. — 11. ἐλαυνόμενον M. 1,2. — 14. τὰ V. 1,2, M. 1,2, Ced. — 16. καὶ β. ἐ. π. om. V. 1, Ced. — 18. μόνοις M. 1,2. — ὁ τῶν τ. τ. om. V. 1, Ced. ὁ τούτων τετ. V. 2, M. 1,2. — 19. ἀ. π. καὶ σκ. Ced. π. ἀ. καὶ σκ. V. 1,2, M. 1,2. — καὶ τῆς ψ.— καὶ τὴν om. V. 2.— 21. ἀξιοῦνται· οὕτως V. 2.—25. σὸν om. V. 2, M. 1,2.—27. καὶ νόσου τ. V. 1,2, M. 1,2. — 28. Συρίας om. V. 2, M. 1,2. — ἐξηλάθη—ἐχώρη ἐπλήρω cod.—ταύτης V. 2, M. 1,2. — * νῦν δὲ σχεδὸν εἰπεῖν καὶ τὴν πλείονα δύσιν. cod.

(2) Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Κωνσταντίου ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ διὰ τὸ βουληϑῆναι περιαιρεῖν τὸ ὁμοούσιον ἐκ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως. Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ϑαῦμα γέγονεν ἐν Ἱεροσολύμοις πάντα λόγον ὑπερβαῖνον· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ τῶν δογμάτων διαφωνίᾳ ἐκκοπὴ γέγονε τῶν προσερχομένων τῇ πίστει σκανδαλιζομένων ἐπὶ τῇ τῶν ἱερέων διαφονίᾳ καὶ φιλονεικίᾳ οὐρανόϑεν ἔδειξεν ὁ τῶν ϑαυμασίων ϑεός, ὅτι οὐχ ὁ λόγος τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως αἴτιος τῶν σκανδάλων, ἀλλὰ τῶν ἀδοκίμων ἱερέων ἡ σκαιότης καὶ τῆς κακίας τῆς αὐτῶν γνώμης ἡ ἀδιακρισία· τοιγαροῦν φαίνεται ἐπάνω τοῦ ἁγίου Γολγοϑᾶ, ἡμέρας μὲν οὔσης [καὶ τῆς πεντηκοστῆς περὶ τρίτην ὥραν], παμμεγέστατος σταυρὸς ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένος καλύπτων τὴν τοῦ ἡλίου λαμπρότητα τῇ ὑπερβολῇ τοῦ φωτός, ἐν ὀφϑαλμοῖς πάντων τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων, πιστῶν τε καὶ ἀπίστων. Κύριλλος δὲ ἦν ὁ σοφώτατος τηνικαῦτα τῆς Αἰλίας ἐπίσκοπος, τὸν ὁμολογητὴν Μάξιμον διαδεξάμενος. Τούτου σώζονται κατηχήσεις ιη΄ εὐδοκίμως συγγεγραμμέναι, ἐν αἷς τὸ σύμβολον τῶν ἁγίων πατέρων κατὰ λέξιν συνετῶς ἑρμηνεύσας, μνήμην τῆς τοῦ ὁμοουσίου λέξεως οὐκ ἐποιήσατο, τῶν παραδυναστευόντων τότε τὰς ἀφορμὰς ὑφορώμενος· ἔμεινε δὲ ὅμως ἐκ τῶν ἀγράφων συνηγορῶν τῇ ὀρϑοδοξίᾳ. Οὗτος ἔγραψε τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ περὶ τοῦ γενομένου σημείου. Ἄμεινον δὲ τὰ περὶ τούτου διδάξει αὐτὰ τὰ τοῦ ἐπισκόπου τὰ γράμματα ἔχοντα τάδε· «Ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ϑεοφιλεστάτου — Κωνσταντίνου, τοῦ σοῦ πατρός, τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐν Ἱεροσολύμοις ηὕρηται — ἐπὶ δὲ σοῦ, δέσποτα πανευσεβέστατε — οὐκ ἐκ γῆς λοιπόν, ἀλλ᾽ ἐξ οὐρανοῦ τὰ ϑαυματουργήματα καὶ τοῦ Κυρίου* ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ ϑεοῦ, τὸ**

---

1. Ἐν ταῖς V. 2, qui hanc variantem relationem c. LXXXVIII. 10 eidem subjungit f° 88, M. 1,2? — 2. β. Κωνστάντιον περιελεῖν V. 2, M. 1,2? — 3. ἐκ. τὸν V. 2. — 6. ἱερέων φ. V. 2, M. 1,2. — 9. καὶ ἐκ τῆς κακίστης γν. αὐτῶν ἡ V. 2, M. 1,2. — 10. φαίνει V. 2, M. 1,2. — ἡ. μεσούσης cod. ἡ. ὁ. V. 2, M. 1,2. — 16. ἀναδεξ. M. 1,2. — 18. μνήμης V. 2. — 19. συσκευὰς V. 2. M. 1,2. — 23. Epistola ad C. 3,4 Ἐπὶ μὲν τοῦ V. 2. — 25. ἑώρηται V. 2. — 26. ἀπὸ γῆς Cyr. — * καὶ σωτῆρος Cyr. — 27. ὦ τοῦ μ. V, 2. — τοῦ ϑῦ om. V. 2, M. 1,2. — ** τῆς Cyr.

κατὰ τοῦ ϑανάτου* τρόπαιον, ὁ μακάριος λέγω σταυρὸς, φωτὸς μαρμαρυγαῖς ἀπαστράπτων ἐν Ἱεροσολύμοις ὤφϑη. Ἐν γὰρ ταῖς ἁγίαις ἡμέραις ταύταις τῆς ἁγίας ν', νώναις Μαΐαις, περὶ τρίτην ὥραν παμμεγέστατος σταυρὸς ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένος ἐν οὐρανῷ ὑπεράνω τοῦ ἁγίου Γολγοϑᾶ** μέχρι τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἐκτεινόμενος ἐφαίνετο, οὐχ ἑνὶ καὶ δευτέρῳ μόνῳ φανεὶς, ἀλλὰ παντὶ τῷ τῆς πόλεως πλήϑει φανερώτατος δειχϑεὶς, οὐδ' ὡς ἄν τις νομίσειεν, ὀξέως, κατὰ φαντασίαν παραδραμὼν, ἀλλ' ἐπὶ πλείοσιν ὥραις ὑπὲρ γῆν ὀφϑαλμοφανῶς ϑεωρούμενος καὶ ταῖς ἀπαστραπτούσαις μαρμαρυγαῖς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νικήσας· οὐ γὰρ ἂν ὑπ' αὐτοῦ νικώμενος ἐκαλύπτετο, εἰ μὴ δυνατωτέρας ἡλίου τοῖς ὁρῶσιν παρεῖχε τὰς λαμπηδόνας, ὡς ἅπαντας μὲν*** ἐξαυτῆς εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν συνδραμεῖν τὴν πόλιν τῷ τῆς ϑεοπτίας φόβῳ****, νέων τε ἅμα καὶ πρεσβυτέρων, ἀνδρῶν (115ᵇ) τε καὶ γυναικῶν ἐκ πάσης ἡλικίας καὶ μέχρις αὐτῶν ἤδη τῶν ϑαλαμευομένων νεανίδων, ἐντοπίων τε καὶ ξένων, χριστιανῶν τε καὶ Ἑλλήνων καὶ ἀλλαχόϑεν ἐπιδημούντων ἐϑνικῶν, ὁμοϑυμαδόν τε πάντων ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἀνυμνούντων, τὸν υἱὸν τοῦ ϑεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ϑαυματοποιὸν, ἔργῳ τε καὶ πείρᾳ παραλαβόντες, ὅτι τὸ χριστιανῶν δόγμα «οὐκ ἐν πειϑοῖς σοφίας ἐστὶ λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως», οὐχ ὑπ' αν-

---

* νίκης Cyr. — 2. μαρμαρυγ. cod. μαρμαρυγὰς V. 2, M. 1,2. — ὠ. ἐν Ἱ. V. 2, M. 1,2. — 3. τ. ἡ. Cyr. ἡ. ταύτης V. 2, M. 1,2. — 7⁰ Maji, in quem festum pentecostes numquam cadere potuit, quum inter X. Maji et XIII. Junii tantum locum habeat. Anno vero 351 vel sub initium episcopatus Cyrilli, quo haec epistola scripta est, pentecoste fuit 10⁰ Maji; notatur igitur quinquaginta dierum inter pascha et pentecosten unus. — 4. παμμεγέϑης Cyr. — ** καὶ V. 2, M. 1,2. Cyr. — 5. ὁ. ἐλ. M. 1,2. — 6. μόνον Cyr. — 7. φανερώτατα Cyr. — 8. νοήσειεν Cyr. — 10. κινήσας V. 2. — ἢ πῶς γὰρ V. 2, M. 1,2. — αὐτῶν Cyr. — 11. δ. τοῖς V. 2, M. 1,2. — 12. ἅπαν cod. Cyr. qui vero habet ἐπιδραμεῖν τὸ τῆς πόλεως πλῆϑος; ἅπαντας ὁμοῦ M. 1,2; ἅπασαν? nisi τὴν π. in τῆς πόλεως cum V. 2, M. 1,2, mutare vis. — *** ἀϑρόως Cyr. — 13. ϑεοπιστίας V. 2, M. 1,2. — **** μετ' εὐφροσύνης κατασχεϑὲν νέων ἅμα γ. καὶ π. Cyr. — 15. αὐτῆς M. 1. — ϑ. χορῶν V. 2, M. 1,2, κατ' οἴκους ϑ. κ. Cyr. — 16. χ. τε ἅμα καὶ ἀλ. V. 2, M. 1,2. χ. τε ἅμα καὶ τῶν ἀλ. Cyr. — 17. ὁμ. δὲ V. 2, M. 1,2, Cyr. — χ͂ν om. M. 1,2, ante ῖν Cyr. — ***** ἡμῶν Cyr. — 18. ὑμν. M. 2, ἀνυμν. post ϑαυμ. — 19. παραλαβόντων ὅτι χ. τὸ δ. τὸ πανευσεβὲς Cyr. — 20. 1 Cor. II. 13. — 21. ἀπ. λόγων καὶ V. 2, M. 1,2.

ϑρώπων μόνον καταγγελλόμενον, ἀλλ' ἐξ οὐρανοῦ ϑεόϑεν μαρτυρούμενον». — Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐπίσκοπος· ἐκ δὲ ταύτης τῆς παραδοξοποιΐας πολλαὶ χιλιάδες προσετέϑησαν τῷ λόγῳ τῆς πίστεως.

CXC. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΟΥ.

Μετὰ δὲ Κωνστάντιον ἐβασίλευσε Ἰουλιανὸς* ἔτη β'**, 361
Καῖσαρ δὲ γέγονεν ἔτη δ' καὶ μῆνας ς', ἐξάδελφος ὢν Κωνσταντίου, ὃς ἐτράφη ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας ἐπισκόπου· ἦν δὲ*** βραχὺς τὸ σῶμα**** καὶ ὕπνου μὲν καὶ τροφῆς καὶ ἀφροδισίων ὅτι μάλιστα ἐγκρατής, τῷ δὲ ἄλλῳ τρόπῳ [σκαιὸς] καὶ πρὸς εὐσέβειαν πονηρός· (τοῖς γὰρ χριστιανῶν μυηϑεὶς μυστηρίοις, ὕστερον αὐτὰ παριδὼν) τὸ τῶν Ἑλλήνων προείλετο καὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα αἵματι ϑυσιῶν ἀπεπλύνατο (ὃς κατὰ συγχώρησιν***** ϑεοῦ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν) ἐποίει καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα οἱ (τοῦτον κινοῦντες) δαίμονες ἐϑεραπεύοντο (ὅϑεν οἱ τῶν εἰδώλων ὑπασπισταὶ ἀναϑαῤῥήσαντες, ἀνέῳξαν μὲν τοὺς εἰδώλων ναοὺς καὶ τὰς μυσαρὰς ἐπετέλεσαν τελετάς, τοὺς δὲ ϑείους ναοὺς κατέστρεψαν καὶ τοὺς χριστιανοὺς δεινῶς ἐμάστιζον).

(2) Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ Πορφύριος ὁ Τύριος ὑπάρχων πολλὰ κατὰ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐμμανεὶς, ἐλύττησε· χριστιανὸς γὰρ γε-

1. ουνων Cyr.—2. καὶ διὰ τ. V. 2, M. 1,2.—4. Sic lemma V. 2, MΔ. Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ἰ. τοῦ π. V. 1, M. 2, περὶ τῆς β. Ἰ. M. 1, evanuit in codice. — * ὁ παραβάτης V. 1.— ** ἥμισυ, sed a 3 Nov. ad 26 Iunii a. 363 sunt anni duo demto dimidio, non addito.—6. Καῖσ.—ἀνεπλ. om. V. 1, Slav.—ἐγεγόνει V. 2, M. 1,2.—ἐξ. δὲ Κ. ὃς V. 2, ἐξ. δὲ Κ. ἦν ὃς M. 1,2. — 8. ἦν γὰρ V. 2, M. 1,2. — *** Ἰουλιανὸς Ced. 531,22. — τὸ σ. βρ. Ced. — **** εὐπώγων, τετανόϑριξ Leo, ἐ. μελανόϑριξ Ced. — 9. ἐγ. φιλοδοξάτατός τε καὶ τῷ κατ' ἑ. π. Ced. — 10. χριστιανοῖς V. 2, M. 1,2. — 11. αὐτὸν cod. — ***** τοῦ V. 2.—14. καὶ πάντα ποιῶν οἷς οἱ δ. Ced.—τοιοῦτον M. 2.—ἐϑ. δ. V. 1,2. M. 1,2. — 15. ἀναϑαρσισ. cod. — 16. σηκοὺς V. 1,2, M. 1,2. — ἐπετέλε· cod. ἐπετέλουν V. 1,2, M. 1,2. — 17. κατέστρε. cod. κατέστρεφον V. 1,2, M. 1,2. — ἐμάστιξαν? Ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Εὐσίγνιος καὶ Ἰω. ὁ στρατιώτης, Ἀντίγονος καὶ Μελάσιππος ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ Κλαυσίνα ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ Ἀρτέμιος ὁ μέγας καὶ ἄλλοι πολλοί. Σχόλιον. — 20. ἐκμ. V. 1,2, M. 1,2. — ἐξωλίσϑησε V. 2, M. 1,2.

νόμενος καὶ τυφθεὶς ὑπό τινος χριστιανοῦ ἐν Παλαιστίνῃ *, θυμωθεὶς ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὸν ἑλληνισμὸν ὁ τάλας καὶ κατὰ τῆς πίστεως ἐδογμάτισεν.

(3) Ὁποῖα τοίνυν καὶ ὅσα κατ' ἐκεῖνον ἐτολμήθη τὸν καιρὸν καὶ ἐπράχθη ὑπὸ τῶν τοῦ ἀσεβοῦς ὑπηρετῶν καὶ ὁμοφρόνων, πάμπολλά μέν ἐστι καὶ συγγραφῆς ἰδίας ἐπιδεόμενα· ἡμεῖς δὲ ἐκ πολλῶν ὀλίγα διηγησόμεθα. Ἐν Ἀσκαλῶνι μὲν καὶ Γάζῃ ἀνδρῶν ἱερῶν καὶ γυναικῶν ἁγίων διὰ βίου τὴν παρθενίαν ἐπειλημμένων ἀναῤῥήξαντες τὰς γαστέρας καὶ κριθῶν ἐμπλήσαντες προὔθηκαν χοίροις βορὰν (ὡς καὶ τῶν ἡπάτων καὶ τῶν αἱμάτων ἀπεγεύσαντο παράνομοι).

(4) Ἐν δὲ τῇ Σεβαστείᾳ πόλει τοῦ προδρόμου τὴν θήκην ἀνοίξαντες πυρὶ ** παρέδωκαν τὰ *** λείψανα καὶ τὴν κόνιν εἰς ἀέρα ἐλίκμησαν.

CXCI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΜΟΡΡΟΟΥΣΗΣ.

Ἐν δὲ Καισαρείᾳ τῆς Φιλίππου τῇ νῦν Πανεάδι ἀνδριὰς ἦν τοῦ Κυρίου, ὃν ἡ αἱμόῤῥους εὐχαριστήριον πρὸ τοῦ οἴκου αὐτῆς ἔστησεν· βοτάνη δέ τις ἐφύετο ἐν τῇ βάσει, ἐν ᾗ πρότερον ὁ χαλκοῦς ἀνδριὰς ἵστατο τοῦ Χριστοῦ, πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ἄγνωστος πέλουσα, παντὸς δὲ πάθους ἀλεξητήριος τυγχάνουσα, ὅνπερ ἀνδριάντα Ἰουλιανὸς ὁ ἀσεβὴς καταγαγεῖν πρὸς ἐμπαιγμὸν δῆθεν καὶ συρῆναι προστάξας, ἴδιον ἀντ' ἐκείνου ξόανον ἵδρυσε· πῦρ δὲ

---

1. τυπτηθεὶς codices. — * καὶ V. 2. — 2. ἐπανῆλθε V. 1.—ταλαίπωρος V. 1,2, M. 1.2. — καὶ τὰ τῆς V. 2. — 4. ἐτόλμησαν τὸν κ. οἱ τοῦ δυσσεβοῦς ὁμόφρονες, παμπ. V. 1,2, M. 1,2. — 6. εἰσι V. 2, M. 1,2. — καὶ γραφῆς M. 1,2. — 7. Ced. 533,6—16. Καὶ γὰρ ἐν Γ. καὶ Ἀ. πρεσβυτέρους κτλ. — 8. γ. διὰ V. 1,2, M. 1.2, — ἀειπαρθ. Ced. — ἐπιλημμ. cod. V. 2, ἐπηγγελμένων V. 1. — 10. ὧν V. 1,2, M. 1,2.— ἀπ. οἱ δυσώνυμοι V. 1,2, M. 1,2. — 12. Ced. 535,1,2. Οὗτος ὁ μιαρὸς τὴν τοῦ πρ. θ. ἀνοίξας π. τὰ λ. παραδέδωκε καὶ τὴν κ. διελίκμησε. — Σεβάστῃ V. 1,2. — πρ. θ. V. 1,2. Ced. — ** τε V. 1,2, M. 1,2. — 13. παρέδωσαν V. 1,2, M. 1,2. — *** δὲ V. 1,2, M. 1,2. — κ. διεσκέδασαν V. 1,2, M. 1,2. — 15. Lemma M. 2, in codice evanuit. — 16. Ced. 534,8—15. — 18. ἐφ. τῇ V. 1, ἐφ. ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος Ced. — 21. δυσσ. V. 1, δείλαιος Ced. — κατεαγῆναι Leo, καταγῆν M. 2, καταγῆν ὢν M. 1, κατάγει Ced.

κατελθὸν οὐρανόθεν τοῦτο κατέκαυσε. (Τὸν δὲ* τοῦ Κυρίου ἀνδριάντα ὑφ' Ἑλλήνων τότε συντριβέντα οἱ χριστιανοὶ συλλέξαντες ἐπιμελῶς εἰς ἐκκλησίαν ἀπέθεντο).

(2) Ὁ δὲ ἐμβρόντητος Ἰουλιανὸς προφανῶς λοιπὸν καὶ ἀναιδῶς κατὰ (116a) τῆς εὐσεβείας ὡπλίζετο· καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς ἐν Δάφνῃ πηγὰς ταῖς μυσαραῖς θυσίαις ἐμόλυνεν, ὅπως ἕκαστος μεταλαμβάνων τοῦ νάματος, μεταλαγχάνῃ καὶ τοῦ μύσους· ἔπειτα δὲ** τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μιάσματος ἐμπίπλησι· περιεῤῥαίνοντο γὰρ ἄρτοι καὶ κρέα καὶ ὀπῶραι καὶ λάχανα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐδώδιμα. Ταῦτ' οὖν ὁρῶντες οἱ χριστιανοὶ ἔστενον μὲν καὶ ὠλόλυζον ἐπὶ τοῖς γενομένοις, μετελάμβανον δ' ὅμως, ἀποσταλικῷ νόμῳ πειθόμενοι τῷ φάσκοντι· «Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν».

(3) Ἔτι μὴν καὶ ἕτερον ἐξεῦρε κατὰ τῆς εὐσεβείας μηχάνημα· τοῖς γὰρ στρατιωτικοῖς καταλόγοις χρυσίον διανέμων κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος καθιστάμενος αὐτὸς ἐπὶ θρόνου βασιλικοῦ, προὔθηκε δὲ*** παρὰ τὸ ἔθος βωμὸν ἀνθράκων πλήρη καὶ λιβανωτὸν ἐπὶ τῆς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τραπέζης, προσέταξε δὲ τὸν τὸ χρυσίον κομιζόμενον ἕκαστον πρότερον ἐπιβάλλειν τῷ βωμῷ τὸν λιβανωτὸν, εἶτα προσέρχεσθαι καὶ τὸ χρυσίον παρὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ δέχεσθαι.

(4) Καὶ πρὸς τούτοις ἐκέλευσε καὶ ταῖς μυσαραῖς εἰκόσιν αὐτοῦ συγγράφεσθαι Δία καὶ Ἄρεα (καὶ οὕτως ὁ ἀνόσιος ἔσπευδε καταμιαίνειν πάντας).

(5) Ἐξέθετο δὲ κανόνας ὥστε χριστιανοὺς μὴ στρατεύεσθαι 362
μήτε ποιητικῶν ἢ ῥητορικῶν ἢ φιλοσοφικῶν ἅπτεσθαι μαθημάτων·

---

* γε V. 1,2, M. 1,2. — 4. Cod. 525,11—21. — 5. ἐκ τῆς πόλεως V. 1. — 6. καὶ τὰς ἔξωθεν π. Cod. — 7. μεταλαγχάνει cod. μεταλαμβάνῃ V. 1. — ** καὶ V. 1. Cod. — τὰ om. V. 1,2, M. 1,2. — 9. ἐνεπίμπλει V. 1,2, M. 1,2, ἐνεπίμπλη Cod. — 11. γεν. V. 2, M. 1,2. — 12. 1 Cor. X. 25. — 15. Cod. 534,6, Greg. III. 75 A. — ἐξευρὼν V. 1, M. 1,2, ἀνεξευρὼν V. 2.—μ. καὶ τοῖς V. 1.—17. καθῆστο μὲν ἀ. V. 1, ἐκάθητο μὲν ἀ. V. 2, M. 1,2.—*** καὶ M. 2.—18. παρὰ om. V. 2, M. 1,2.—πλήρης λ. cod.—τῇ—τραπέζῃ cod.—19. τρ. καὶ πρ. V. 1.—περὶ τῶν—κομιζομένων V. 1,2.—20. ἐπιβαλεῖν cod.—β. λ. V. 1.—23. Cod. 534,3—6.—26. Cod. 533,20,21. τῷ β' ἔτει.—δὲ καὶ νόμον ὡ. V. 1,2, M. 1,2. — ἢ φιλοσόφων μ. ἐκπαιδεύεσθαι V. 1,2, M. 1,2.

«ἐκ γὰρ τῶν ἡμετέρων, φησὶν, ὁπλιζόμενοι γραμμάτων τὸν καθ' ἡμῶν ἀναδέχονται πόλεμον» *.

(6) Ὃν Γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος εὖ μάλα στηλιτεύων φάσκει· «Σὸν τὸ ἑλληνίζειν; εἰπέ μοι· τί δέ; οὐ Φοινίκων τὰ γράμματα; ὡς δέ τινες ** Αἰγυπτίων ἢ τῶν ἐπὶ τούτων σοφωτέρων Ἑβραίων, οἳ καὶ πλαξὶ θεοχαράκτοις ἐγγραφῆναι τὸν νόμον παρὰ θεοῦ πιστεύουσιν. Σὸν τὸ ἀττικίζειν, τὸ *** ἀριθμεῖν ἢ καὶ λογίζεσθαι δακτύλοις, μέτρα τε καὶ στάθμα ****; οὐκ Εὐβοιέων, εἴπερ Εὐβοιεὺς ὁ Παλαμήδης ὁ πολλῶν εὑρετὴς [καὶ] διὰ τοῦτο ἐπίφθονος»; «Σὰ τὰ ποιήματα; τί δὲ; οὐ τῆς γραὸς μᾶλλον ἐκείνης, ἣ τὸν ὦμον σεισθεῖσα παρά τινος συντόνως, ὡς λόγος, εἶτα ἐνυβρίζουσα τῷ σφοδρῷ τῆς ὁρμῆς ἔπος ἐφθέγξατο, καὶ τοῦτο ἀρέσαν τῷ νεανίᾳ λίαν καὶ φιλοπονώτερον μετρηθὲν τὴν θαυμασίαν σου ταύτην ἐδημιούργησε ποίησιν»; — «Αὐτὸ δὲ πόθεν σοι τὸ μυεῖσθαι καὶ μυεῖν καὶ ***** θρησκεύειν; οὐ παρὰ Θρᾳκῶν; [καὶ] ἡ κλῆσις πειθέτω σε· Τὸ δὲ θύειν οὐ παρὰ Χαλδαίων ἢ τῶν Κυπρίων ******; τὸ δὲ γεωμετρεῖν οὐκ Αἰγυπτίων; τὸ δὲ μαγεύειν οὐ Περσικόν; Τὴν δὲ ὀνείρων μαντικὴν τίνων ἢ Τελμησέων ἀκούεις; τὴν οἰωνιστικὴν δὲ ποίων; οὐκ ἄλλων ἢ Φρυγῶν τῶν πρῶτον περιεργασαμένων ὀρνέων πτῆσίν τε καὶ κινήματα. Καὶ ἵνα μὴ μακρολογῶ, πόθεν σοι τὸ καθ' ἕκαστον οὐχ ἓν ἐξ ἑκάστου, ὧν ἁπάντων εἰς αὐτὸ συνελθόντων ἓν δεισιδαιμονίας μυστήριον συνέστη; Τί οὖν; δεξόμεθα, πάντων ἀποχωρησάντων εἰς τοὺς πρώτους εὑραμένους, μηδὲν ἕτερον ἔχειν πλὴν

* Ἀπολλινάριος δὲ τῇ μὲν θείᾳ γραφῇ ὕλῃ χρησάμενος, πάντων δὲ ποιητῶν τοὺς χαρακτῆρας μιμησάμενος, ἔγραψε [τοῦ δι' αὐτῶν] παιδεύεσθαι χριστιανούς· Οὗτος δὲ ὁ Ἀπολινάριος ὀρθόδοξος καὶ ἐλλόγιμος ἦν (Ced. 533.21—23). — 4. Κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικὸς ed. Paris. 1531. 4° p. 62.—δαὶ cod. — 6. π. θῦ om. Gr. — ** φασὶ τῶν cod. τῶν V. 1,2, M. 1,2. — *** πεττεύειν δὲ καὶ Gr. — 7. ἢ om. Gr.,— τὸ ἀ. δὲ καὶ V. 1,2, M. 1,2. — **** καὶ ἔτι πρὸ τούτων τὰ τακτικὰ καὶ πολεμικὰ τίνος; Gr. — 11. ἀντιπαριόντος ὡς Gr. — τὰ σφοδρὰ V. 2. — 13. λίαν om. Gr. — 14. σοι om. V. 2. — ***** τὸ Gr. — 15. οὐ π. Θρ. om. V. 2. — 16. τὸ θ. δέ V. 1,2, M. 1,2. — εἶτ' οὖν K. Gr. V. 1,2, M. 1,2. — ****** τὸ ἀστρονομεῖν οὐ Βαβυλωνίων Gr. — 17. Περσῶν V. 2, M. 1,2. — ὀνειρομαντικὴν οὐ T. M. 2. — 18. τὴν δὲ ὀ. π. V. 2, M. 1,2. — τίνων Gr. — 19. πρῶτον cod. πρώτως V. 1. — 21. ἑνὸς ἐξ V. 2. — εἰς ταὐτὸν Gr. — 22. ἡμέτερον Gr. ὑμᾶς ἐτ. vel ὑμετ.?

τῆς κακίας καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον ταύτης καινοτομίας»; ἡ γὰρ τοῦ λόγου δύναμις τοῖς μὲν ἐπιεικέσιν ὅπλον, τοῖς δὲ μοχθηροῖς κέντρον κακίας γίνεται».

(7) Καὶ μέντοι καὶ τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τῶν χριστιανῶν 363
ἐξοπλίζων ἤρετο τούτους· «Διὰ τί, θύειν τοῦ νόμου κελεύοντος, οὐ θύετε»; Τῶν δὲ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ τὴν ἐκεῖσε περιγεγραμμένην αὐτῶν λατρείαν προβαλλομένων, αὐτίκα προσ(116[b])έταξεν ὁ θεομάχος ἀνεγεῖραι τὸν κατ' ὀργὴν καὶ γνώμην θεοῦ ναὸν καταλυθέντα καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀκούσαντες ἅπασι τὰ προστεταγμένα τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν. Καὶ οἱ μὲν πανταχόθεν συνέτρεχον καὶ χρήματα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ προσεισφέροντες· ὁ δὲ παραβάτης συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄρχοντας καὶ πολλὴν παῤῥησίαν καὶ συνδρομήν· σκαπάνας γὰρ καὶ ἅμαξ ἀργυρᾶς κατασκευάσας συνέπεμψε τοῖς ἀθέοις Ἰουδαίοις. Καὶ ἐπεὶ ὀρύττειν κατήρξαντο (καὶ τὸν χοῦν ἐκφορεῖν πολλαὶ μυριάδες), ἐξαπίνης ἄνεμοι (ῥαγδαῖοι) βίαιοί (τε καὶ στρόβιλοι) πνεύσαντες ἀθρόως ἅπαντας διεσκέδασαν. (Ἐκείνων δὲ μεμηνότων ἔτι καὶ τῇ θείᾳ μακροθυμίᾳ μὴ σωφρονιζομένων, ἀλλὰ τοῦ ἔργου πάλιν ἁπτομένων, πρῶτον μὲν σεισμὸς γέγονε μέγιστος καὶ φοβερώτατος, ἔπειτα δὲ) πῦρ ἐκ τῶν ὀρυττομένων θεμελίων ἀναδραμὸν κατέκαυσε* πλείστους.

Κατὰ δὲ τὴς αὐτὴν νύκτα καὶ τὴν μετ' αὐτὴν) ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ σταυροῦ τὸ σχῆμα πᾶσαν φωτοειδῶς καταυγάζον τὴν γῆν ἐκείνην· (ὅπερ οἱ ματαιόφρονες θεασάμενοι καὶ τὴν κατ' αὐτῶν θεομηνίαν ἐναργέστερον ἐπαισθόμενοι, πρὸς τὰ ἴδια μετ' αἰσχύνης ἀπέδρασαν).

---

2. μέντρον? V. 2. — 4. Ced. 525,21—526,11,537,9—14 τῷ γ' ἔτει. — 9. ἅπαντα τὰ πρ. V. 2, M. 1,2. — 12. συνεισφέροντες Ced. — ὁ δὲ συν. V. 1,2, M. 1,2. Ced. — 13. ἄρχοντα V. 1,2, M. 1,2. — π. ὑπηρεσίαν Ced. V. 1,2, M. 1,2. — 14. ἀντιθέοις Ced. V, 1,2, M. 1,2. — 15. Ἰουδ. om. V. 2. — ἤρξ. V. 1, Ced. — ἐκφέρειν V. 1,2, M. 1,2. — 17. ἅπαντα διεσκόρπισαν Ced. — 18. μ. καὶ σ. V. 1. — 19. ἐγένετο σ. V. 1, σ. ἐγ. V. 2, M. 1,2. — * τούς V. 1. — 22. Ced. 537,20—538,5? — 23. τοῦ χῦ τὸ σχ. V. 2, M. 1,2. — 24. ἅπερ V. 1,2, M. 1,2.

(8) Ὁ δὲ βαρυκάρδιος Ἰουλιανὸς ταῦτα μεμαθηκὼς παραπλησίως καὶ αὐτὸς τῷ Φαραῷ τὴν καρδίαν ἐσκλήρυνε. Μετὰ δὲ ταῦτα Πέρσαι κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἐξελθόντες γῆν, ἔδοξεν αὐτῷ τούτοις παρατάξασθαι· καὶ* τοὺς μάντεις ἐπερωτήσας, ἐκέλευον αὐτῷ καὶ ὑπισχνοῦντο τὴν νίκην, ὡς παρὰ τῶν δαιμόνων εἰληφότες, ὅθεν καὶ χρησμὸν τῷ δυσσεβεῖ ἐπανεγίνωσκον ἔχοντα τάδε·
«Νῦν** πάντες ὁρμώμεθα θεοὶ νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ θηρὶ ποταμῷ.
Τῶν δ' ἐγὼ ἡγεμονεὺς θοῦρος πολεμόκλονος Ἄρης».
Τούτοις πεισθεὶς ὁ πεφενακισμένος καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ δυσδιήγητα κατὰ χριστιανῶν ποιήσας καὶ ἄλλα πλείονα ποιεῖν μετὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν νίκην ἐπα[γγει]λάμενος, κατὰ Περσῶν ἐκίνησε καὶ διαβὰς τὸν ὁρίζοντα ποταμὸν ἀπὸ τῆς Περσῶν τὴν Ῥωμαίων χώραν καὶ ὑπό τινος ἀπατηθεὶς Περσικοῦ λέγοντος ὡς ἐν τρισὶν ἡμέραις παραδώσειν αὐτῷ τὴν Βαβυλῶνα καὶ μὴ χρήζειν πολλῶν ἀναλωμάτων, εὐθὺς τὰς μὲν τὴν τροφὴν*** κομιζούσας ναῦς ἐνέπρησεν, αὐτὸς δὲ διὰ γῆς ἀπῄει δυσβάτου ποδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος Πέρσου, ὃς ἐξαίφνης ἀποδράσας κατέλιπε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότατον πλανώμενον μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ τρυχόμενον ὑπό τε τῆς ἐρημίας καὶ τῆς τῶν τροφῶν ἀπορίας· τοσαύτη γὰρ ἔνδεια περιέσχεν αὐτοὺς ὡς καὶ ἵππων καὶ ἡμιόνων ἀπογεύσασθαι. Πλανώμενος οὖν ὁ λαὸς καὶ σφόδρα διαφθειρόμενος εὗρον ἐξάπινα κείμενον τὸν θεήλατον****· ἐξ ἀφανοῦς γὰρ ἀκόντιον φέρεται κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ βραχίονος εἰς τὴν πλευρὰν διαδραμὸν εἰσέδυ, ἐξ ἧς πληγῆς τὸν βίον κατέστρεψεν, ἀδήλου τοῦ ἀνελόντος αὐτὸν γενομένου. Καὶ τὸν μὲν τὴν δικαίαν ἐκείνην ἐπενεγκόντα πληγὴν οὐδεὶς

---

1. Cod. 538,6—23 ὥς φησιν Ἀγαθίας, qui de hac re nihil habet. — 2. ἐσκληρύνετο cod. — 3. Περσῶν — ἐξελθόντων? τῆς Ῥ. ἐξήλασαν γῆς· διὸ καὶ ἔδ. V. 1. — 4. ἀντιπαρ V. 1,2. — * δὴ V. 1. — ἐπερωτήσαντι? — ἐκ. καὶ ὑπ. V. 1, sed αὐτῷ post νίκην V. 1,2. — 6. ἐχ. οὕτως V. 1,2, M. 1,2. — ** δὲ V. 1. — 7. ὡρμήθημεν, Leo, P. Th. Cod. V. 1,2, M. 1,2. — 8. περὶ Leo. — 9. ἡγεμονεύσω Leo, P. Th. Cod. V. 1,2, M. 1,2, cod.; ἡγεμονεὺς conjectura nostra metro requiritur. — θεουρὸς cod. κουθοῦρος M. 1,2, κοθοῦρος V. 2. — 13. τῇ Ῥ. χώρᾳ V. 1, ι subscr. pro ν. — *** τοῦ λαοῦ V. 1. — 16. ἐνέπρησ. cod. ἐνεπύρισεν V. 1,2, M. 1,2, cf. Greg. IV. 115 D. — 17. διηγ. M. 2. — **** νεκρὸν cod. — 24. καὶ τοῦ βρ. V. 1,2.

ἔγνω μέχρι καὶ τήμερον· ὅμως δὲ, εἴτε ἄνθρωπος, εἴτε ἄγγελος* τοῦτο δέδρακε, τοῦ θείου νεύματος ὑπηρέτης γέγονεν· ἐκεῖνον δὲ φασὶ δεξάμενον τὴν πληγὴν, εὐθὺς πλῆσαι τὴν χεῖρα τοῦ αἵματος καὶ ῥίψαι εἰς τὸν ἀ(117ª)έρα καὶ φάναι· «Ἐνίκησας, Γαλιλαῖε· ἀρκέσθητι Ναζαρηνέ.

(9)** Καὶ ἀνακομισθὲν*** τὸ μιαρὸν αὐτοῦ σῶμα ἐν Ταρσῷ καὶ ταφὲν ἀνεβράσθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπεῤῥίφη, καθὼς**** ἔφη πάλιν Γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος· «Μικρὸν**** τὸ ἐν μέσῳ· καὶ Πέρσαις μὲν ἡ δίκη δοῦσα τὸν ἀλιτήριον, ἐκεῖ δικάζει καὶ — νεκρὸν ἐπανάγει μὴ ἐλεούμενον, ὡς δὲ ἐγώ τινος***** ἤκουσα, μηδὲ τῷ τάφῳ προσδεχόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σεισθείσης δι' αὐτὸν γῆς ἀποσειόμενον καὶ ἀναβρασσόμενον, προοίμιον οἶμαι τῆς ἐκεῖσε κολάσεως******». Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφωράθησαν αἱ τῆς ἐκείνου γοητείας μαγγανίαι.

(10) Ἐν μὲν γὰρ τῇ Περσίδι τυγχάνων, πέμψας δαίμονα πρὸς τὴν δύσιν πρὸς τὸ ἐνεγκεῖν******* ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν διὰ τάχους, ἐκωλύθη τῆς πρόσω πορείας ὑπό τινος μονάζοντος, ἐπὶ ἡμέρας ι' μὴ δυνάμενος προβῆναι· ὑποστρέψας δὲ πρὸς τὸν ἀποστάτην καὶ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίνατο· «Καὶ ἐβράδυνα καὶ ἄπρακτος ἐπανῆλθον· ἐκδεχόμενος γὰρ Πούπλιον μονάζοντα, εἴπως παύσηται τῆς προσευχῆς, καὶ μὴ παυσαμένου αὐτοῦ******** ἡμέρας ι', διεκώλυσέ με ποιῆσαι τὸ θέλημά σου». Καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἰου-

* εἴτε ανος V. 2. — 2. ἐκεῖ δὲ V. 2, M. 1,2. — 4. Ἐν. Γ. ἐν. V. 1,2, M. 1,2, νενίκηκας χε̃, κορέσθητι Ναζωραῖε Leo, Ced. x. N. — ** Εἶτα V. 1,2. — 6. Glyc. 472,6—9. — *** φησὶ V. 1. — 7. ὑπὸ M. 2. — **** καὶ V. 2. M. 1,2. — 8. Greg. XXV. 393, D. — ***** μὲν γὰρ V. 1,2, γὰρ M. 1,2, cod. — ****** Ἐπὶ τούτου ἐν Ἀθήναις Βασίλειος καὶ Γρηγόριος ἤκμαζον παιδευόμενοι παρὰ Ἱμερίῳ καὶ Προαιρεσίῳ εὐδοκίμοις σοφισταῖς· ἐμαθήτευον δὲ καὶ παρὰ Λιβανίῳ τῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ σοφιστῇ (Scholion; Leo. in Valentiniano). — 9. δικάσας M. 2. 10. μηδ' Gr. ὡς — προσ. om. V. 2, M. 1,2. — 11. προσλαμβανόμενον V. 1, Gr. — ἀποσειόμ. καὶ ἀναβρασσομ. cod. ἀποσειόμενος καὶ ἀναβρασσόμενος V. 2, M. 1,2. — 13. κακίας γοητίαι καὶ μαγγανίαι V. 2, κ. αἱ γ. καὶ μ. M. 1,2. — 15. Ced. 526,12—527,2, Glyc. 472,9 — 15. — ******* αὐτῷ V. 1, Ced. — 17. ι', καὶ μή δ. ὁ δ. πρ. πάλιν πρ. τὸν Ἰουλιανὸν ὑπέστρεψε V. 1,2, (M. 1,2 ἐπεστρ.). — 18. Ὁ δὲ τὴν α. τῆς β. ἐρωτήσας ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ δαίμων V. 1,2, (M. 1.2. om. αὐτῷ). — 20. ἐκδ. Π. V. 2, M. 1,2. — ******** ἐπὶ V. 1,2, M. 1,2.

λιανὸς καὶ ἀγανακτήσας σφόδρα, προσηπείλησε μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐξολοθρεῦσαι τὸ τῶν μοναχῶν γένος, ὅπερ μαθών τις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ καὶ θαυμάσας, ἐπανελθὼν, διένειμε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· πένησι καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα, καὶ γενόμενος δόκιμος μοναχὸς πᾶσιν ἔλεγε τὴν ἰσχὺν τῶν μοναζόντων, ἣν ἔλαβον κατὰ τῶν σκοτεινομόρφων δαιμόνων.

(11) Ἐν δὲ Κάραις, τῇ παρὰ·· Κάρου··· βασιλέως κτισθείσῃ πόλει, τὴν πρὸς Πέρσας ποιούμενος πορείαν, ἐξελθὼν καὶ ἔν τινι καταδύσει θυσίας ἀκαθάρτους ποιῶν, κλεῖθρα καὶ σήμαντρα ταῖς θύραις ἐπέθηκε καὶ φύλακας ἐπέστησε, μηδένα ἔσω τῶν θυρῶν κελεύσας γενέσθαι μέχρι τῆς αὐτοῦ ἐπανόδου, ἥν περ ἀνοίξαντες μετὰ τὴν ἐκείνου πτῶσιν, εὗρον γύναιον ἐκ τῶν τριχῶν κρεμάμενον καὶ ἐκτεταμένας ἔχον τὰ χεῖρας, ἧς ἀνασχίσας ὁ ἄσπλαγχνος τὴν γαστέρα τὴν κατὰ Περσῶν δήπουθεν ἔγνω διὰ τοῦ ἥπατος νίκην.

(12) Ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ πολλὰς μὲν κιβωτοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένας, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων εὗρον πεπληρωμένα· καὶ γὰρ μυρίας [μὲν] γυναῖκας ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἀνατεμὼν καὶ ἐν τοῖς ἐμβρύοις ἡπατοσκοπῶν καὶ πολλοὺς παῖδας κατασφάξας ὑπὸ τὰ εἴδωλα κατώρυξεν ὁ φιλείδωλος εἰδωλιανός. Πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην λογικὴν ἀγέλην ἐκ ποικίλων ἡλικιῶν διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδῶνος καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων ὁ δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος· οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκούς τε καὶ πυῤῥοὺς ἔθυε, τοὺς μὲν τῷ ἡλίῳ, τοὺς δὲ τῷ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις· καὶ πρὸς τούτοις κύνας καὶ πιθήκους καὶ κόρακας καὶ πᾶν σχεδὸν ἑρπετῶν εἶδος καὶ τετραπόδων, θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ νηκτῶν οὐ διέλειπε κατασφάττων καὶ τελετὰς παντοίας ἐπινοῶν, πλείους καὶ χείρους τῶν

---

1. ὑποστρ. V. 1,2. — 2. τῶν μ. το γ. V. 1,2, M. 1,2 — — · πάντα V. 1, π. τοῖς V. 2, M. 1,2. — 7. Ced. 527,3 — 10, Glyc. 472,15,16. — ·· τοῦ V. 1,2, M. 1,2, Ced. — ··· τοῦ Ced. — 8. εἰσελθὼν V. 1, Ced. — 9. ἐπιτελέσας V. 1,2, M. 1,2. — 10. μηδ.—ἐπανόδου om. Slav.— 11. αὐτοῦ om. V. 2. — 14. ἐ. δ. M. 1,2. — 15. Ced. 527,10—528,2.540,4—15. — 17. πεπλησμένα V. 1. — καὶ μυρίας V. 1,2.—18. ἡπατοσκοπούμενος V. 1,2. M. 1,2, Ced. — πολλὰ παιδία V. 1,2, M. 1,2, Ced. — 19. φιλήδονος V. 2, M. 1,2. — 20 Ἰουλιανός, paetermiso lusu verborum Ced. V. 1. — 25. ἐ. γένος καὶ V. 1.

παρ' Ἕλλησι νενομισμένων, πρὸς τὸ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ (117ᵇ) Ἕλληνας ὑπερακοντίσαι, διὰ τῶν τοιούτων οἰόμενος ὁ ἄθεος ἀποθεωθῆναι καὶ θεὸς νομισθῆναι.

(13) Τοιαῦτα τῶν δυσωνύμων θεῶν καὶ ἀκαθάρτων διαμόνων τὰ ἐπιτάγματα καὶ μαντεύματα καὶ τοιαῦτα τοῦ ματαιόφρονος καὶ ἀποστάτου καὶ θεηλάτου τὰ ἀποτελέσματα. Καὶ τούτων μὲν ἡ ψευδομαντεία τε καὶ ἀπάτη πεφώραται· ἐκεῖνος δὲ τῇ τούτων πλάνῃ δεδουλωμένος ἀπώλετο ψυχῇ καὶ σώματι, ἐτῶν ὑπάρχων λ΄, καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ καὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ μετὰ σπουδῆς, καὶ ἀπώλετο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ· πολλὴν γὰρ «ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος * ἐλάλησεν καὶ ἔθετο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς», ὡς γέγραπται. Καὶ πάνδεινα και δυσεξήγητα πράξας καὶ μεγάλα μεγαλαυχήσας τὴν ἑαυτοῦ προτέραν πίστιν καὶ τάξιν μὴ τηρήσας πέπτωκε πτῶμα ἐξαίσιον καὶ δυσεξήγητον, ὥσπερ καὶ ὁ τοῦτον ἀπατήσας καὶ ἀπολέσας παγκάκιστος διάβολος.

CXCII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΒΙΑΝΟΥ.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσε Ἰοβιανὸς μῆνας η΄. (Μετὰ 363
τὴν Ἰουλιανοῦ σφαγὴν μόλις ποτὲ πρᾶον ἡμῖν τὸ βασίλειον τὸ Ἰοβιανοῦ ἀνενεώθη· οὗτος γὰρ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ βασιλεὺς καὶ ὁμολογητὴς καὶ τῆς κακῶς ἐπενεχθείσης πλάνης ὠθητὴς ἐπεφάνθη· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις ὁ στρατὸς ἐτύγχανε καὶ ὁ βάρβαρος ἐπέκειτο, οἱ ἡμέτεροι στρατηγοὶ περὶ τῶν ἄκρων βουλευόμενοι πραγμάτων Ἰοβιανῷ τὴν ψῆφον δεδώκασιν)· ἐκεῖνος δὲ (κατασχεθεὶς εἰς τὸ ὑποδέξασθαι τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ μολυνθὲν ταῖς Ἰουλιανοῦ ἱεροσυλίαις) λέγεται εἰρηκέναι, μὴ δύνασθαι αὐτὸν βασιλεύειν τούτων, ἐπειδὴ χριστιανὸς αὐτὸς ἦν·

---

2. ἑλληνίσαντας V. 1,2, M. 1,2, Ced. — 4. δ. ἀκ. V. 2,M. M. 1,2. — 6. θ. καὶ ἀπ. M. 1,2, θ. ἀπ. V. 2. — 8. τέθνηκε ψ. V. 1,2. M. 1,2. — 10. Ps. LXXIII. 8,9, ἀδ. καὶ ἀνομίαν cod. ἀν. καὶ ἀδ. V. 1,2, M. 1,2. — * ὄντως V. 1. — 13. καὶ πάνυ μεγαλαυχ. V. 1. — 14. τ. καὶ π. τ. V. 1, π. καὶ τ. μυκτηρίσας V. 2. — 15. δυσδιήγητον V. 1,2, M. 1,2. — 17. Rubrica codicis et V. 2. — 18. ἔτος ἓν Leo, μ. θ΄, ἡμέρας ιε΄ Ced. 539,15—24, quum sint 7 menses, 22 dies usque ad 17 Febr. 364.

*

τότε πάντας ὁμοῦ τῇ αὐτῇ φωνῇ ἀποκριθῆναι λέγοντας (ὅτι καὶ ἡμεῖς) χριστιανοί ἐσμεν *· (πρὶν δὲ ἀκοῦσαι· τὴν φωνὴν ταύτην, οὐκ ἠνέσχετο ἐφησυχάσαι τοῦ δέξασθαι τὴν βασιλείαν).

(2) Τοιγαροῦν αὐτῷ θεῖά τις φιλανθρωπία παρεγένετο, καί, παρ' ἐλπίδα πᾶσαν, συγκειμένης τῶν ἡμετέρων πανταχόθεν παρὰ τῶν πολεμίων τῆς φάλαγγος, καὶ μηδεμιᾶς προσδοκίας οὔσης τοῦ διαφυγεῖν, ἄφνω πρεσβευταὶ πεμφθέντες παρὰ τῶν βαρβάρων παραγίνονται καὶ ἐξαιτοῦσιν εἰρήνην καὶ τῷ στρατοπέδῳ ἤδη ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καταναλωθέντι τροφὰς ** καὶ τὰ ἀναγκαῖα καὶ τὰ λοιπὰ συναλλάττειν ἐπαγγέλλονται καὶ πάσῃ φιλανθρωπίᾳ τὴν ἡμετέραν διορθοῦσι προπέτειαν.

(3) Κθ' δὲ ἔτη συνθέμενος εἰρήνην εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπανῆλθε γῆν σὺν τοῖς στρατεύμασιν· ἠναγκάσθη δὲ καὶ τὴν Νίσιβιν πόλιν μεγίστην οὖσαν Πέρσαις παραχωρῆσαι.

(4) Οὗτος πολλὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τῶν ἐκκλησιῶν ποιούμενος τοὺς ἐν ἐξορίαις ἐπισκόπους πάντας ἀνεκαλέσατο· τῷ δὲ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ ἀπέστειλε, τῆς ἀμωμήτου πίστεως αὐτῷ ἐγγράφως σημᾶναι τὴν ἀκρίβειαν, ὅπερ καὶ πέπραχεν Ἀθανάσιος — καὶ γέγραφεν Ἰοβιανῷ ἐπιστολὴν πλήρη ὀρθοδοξίας.

(5) Ἀλλ' ὁ οὕτως εὐσεβὴς καὶ θαυμάσιος μετὰ η' μῆνας τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν τῇ Κιλικίᾳ) μύκητα πεφαρμαγμένον φαγών, ἐτελεύτησεν ἐν χωρίῳ Δαδαστα[νᾶ] τῆς Γαλατίας μέγα πένθος καταλείψας τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ λαοῖς πᾶσιν.

(6) Οὗτος γὰρ γνωστὸς ὢν τῷ Ἰουλιανῷ καὶ ἐν τῷ στρατῷ χριστιανὸν ἑαυτὸν ὡμολόγει· ποτὲ δὲ ὄπισθεν Ἰουλιανοῦ

---

2. πάντες ὁμοίᾳ τῇ—λέγοντ. cod.—* αὐτοκράτορ τρισαύγουστε Ced.—5. συγκειμ. τὴν φάλαγγα cod.—** παρέχουσι? 12. λ' Ced. 539,21.—15. Ced. 539,24—540,4: Ὅθεν νόμους ἐξέπεμψεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων γῆν εἰς περιποίησιν τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ χριστιανοὺς ἀν. γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθ.—17. σ. ἀ. ἐ. τῆς ἀμ. π. τὴν ἀ. οὗ γενομένου, βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γέγονε Ced. — 20. Ced. 540,10—21. Ἐπὶ Κ. Π. ὁρμώμενος ἐλθὼν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γ. ὕπατος προῆλθε· φθάσας δὲ ἐν προαστείῳ Δ. ἐκοιμήθη ἐν οἰκίσκῳ νεωστὶ κεκονιαμένῳ· τῆς δὲ ἀσβέστου βαρὺν ἀτμὸν ἀναδιδούσης, αἰφνίδιον ἐτ. ἀποπνιγεὶς ἀπὸ τῆς καύσεως, ὡς δέ τινες γράφουσι, μ. π. φ. ἀπέθανεν. — 24. Ced. 539,10—14: Τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος Ἰοβιανοῦ τὴν ἁλουργίδα ὀ. περ πατοῦντος ἀκ. πατήσαντος ἐν τῷ ἐπικλινῆ τινὰ κατιέναι τόπον, ἐπ. Ἰ. καὶ τὸ συμβὸν κρίνας αὐτὸν μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας κρατήσειν, ἔφη· εἴθε κἂν γ. ἀ.

περιπατῶν, τὴν χλαμύδα αὐτοῦ πεπάτηκε, πρὸς ὅνπερ ἐπιστραφεὶς Ἰουλιανὸς καὶ ἰδὼν οὐκ ἄλλον, ἀλλὰ αὐτὸν, εἶπε τὴν βασιλείαν διαδέξασθαι, «εἴθε γοῦν ἄνθρωπος»· ἦν δὲ (118ᵃ) εὐσεβὴς καὶ πραὺς καὶ ἐπιεικης.

CXCIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΥΑΛΕΝΤΟΣ.

Μετὰ δὲ Ἰοβιανὸν ἐβασίλευσεν Οὐαλεντινιανὸς ἔτη ιϛ', ἀνα- 364
γορευθεὶς ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ὅστις ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πίστεως παρὰ Ἰουλιανοῦ ἐτύγχανε τῆς στρατιᾶς ἐκβληθείς· (ἀλλ' ἐπλήρωσεν ἐν αὐτῷ ὁ θεὸς, ὅπερ ὑπέσχετο, ὑπὲρ τὰ «ἑκατονταπλασίονα ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι» ἀποδεδωκὼς αὐτῷ· ἐπειδὴ γὰρ ὑπὲρ τῆς πίστεως τὴν στρατιὰν καταλέλοιπε, καὶ τὴν βασιλείαν ἐδέξατο).

(2) Οὗτος εἰς τὴν βασιλείαν κοινωνὸν προεβάλετο μετὰ λ' ἡμέρας τῆς ἑαυτοῦ ἀναγορεύσεως τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Οὐάλεντα· εἰσελθὼν γὰρ ἐν Κωνσταντινουπόλει, μεταπεμψάμενος αὐτὸν ἐκ Παιωνίας * πόλεως Κιβαλῆς — ἐκεῖθεν γὰρ ὥρμητο — κοινωνὸν αὐτὸν τῆς βασιλείας προσελάβετο καὶ ἑαυτῷ μὲν τὰ τῆς δύσεως ἐπελέξατο μέρη, ἐκείνῳ δὲ τὰ τῆς ἀνατολῆς κατέλιπε.

(3) Οὐάλης δὲ συγκροτῶν τοὺς αἱρετικοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἰδίων πατέρων ἐπορεύετο· καὶ γὰρ ἐπισκόπους εἰς ἐξορίαν ἔπεμψεν καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ μοναχοὺς, Τατιανοῦ τότε ἄρχοντος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καί τινας εἰς βασάνους ἀγαγεῖν καὶ τῷ πυρὶ παραδοῦναι καὶ πλεῖστα ἀθέμιτα καὶ ὠμότατα κατὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας μηχανήσασθαι. Ταῦτα πάντα μετὰ τελευτὴν Ἀθανασίου διεπράττετο· ὥσπερ γὰρ θείᾳ τῇ αὐτοῦ

6. Ced. 540,23—541,3: Ὁ ἀνηγορεύθη ἐν Ν. τῆς Β. παρὰ τοῦ στρατοῦ ὃς ἐβ. ἔτη ιγ' ut Leo. P. Th. sed 547,1, ια'; nam a 24 febr. 364 ad 17 Nov. 375 sunt anni XI, menses VIII et dies XXIV. — 9. M. X. 30. — 13. Ced. 541,11 — 17. — 14. Kal. Martüs. — * Παιῶνες ἔθνος, τινὲς φασὶ τοὺς νῦν καλουμένους Πανονίους, ἕτεροι δὲ Μακεδονίους (Scholion). — 25. 373, Maji II. (Summarium epistolarum Athanasü festivalium).

κωλυθεὶς ἀρετῇ, καίτοι κατὰ τῶν ἄλλων βακχεύων, οὐδὲν κατ' ἐκείνου λυπηρὸν ἐτόλμησεν.

(4) Οἱ δὲ (ἐν Κωνσταντινουπόλει) ὀρθόδοξοι (ἐλεεῖσθαι νομίσαντες ὑπὸ Οὐάλεντος) πρεσβείαν ἔστειλαν πρὸς αὐτὸν (ἐν Νικομηδείᾳ πέμψαντες) ὀγδοήκοντα ἱερατικοὺς ἄνδρας (ὧν ἡγοῦντο Θεόδωρος καὶ Οὐρβανὸς καὶ Βενέδημος), οὓς ἅπαντας σὺν αὐτῷ τῷ πλοίῳ ὑφαφθῆναι προστάξας, πάντες σὺν τῇ νηὶ κατεφλέχθησαν, μέχρι Δακιβύζων πλοίου διαρκέσαντος κᾀκεῖσε διαλυθέντος).

(5) Οὐάλης δὲ πᾶσαν ἐκκλησίαν πορθήσας καὶ εἰς Καισάρειαν ἀπὸ ἀνατολῆς κατὰ Βασιλείου τοῦ μεγάλου κινούμενος, ὅτε καὶ τὰ κατὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐγένετο, καθὼς φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος.

(6) Δημοσθένους, ἑνὸς τῶν ὀψοποιῶν τοῦ Οὐάλεντος, ἐν τῇ πρὸς Οὐάλεντα συντυχίᾳ καταδραμόντος βασιλεῖ καὶ βαρβαρίσαντος, μικρὸν μειδιάσας ὁ ἅγιος ἔφη· «Ἰδού, ἐθεασάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον».

(7) Οἱ δὲ Γότθοι τότε κακῶς ἐχρῶντο Οὐάλεντι· ὁ δὲ αἰτεῖ τὸν θεῖον Οὐαλεντινιανόν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, πέμψαι αὐτῷ στρατιὰν εἰς βοήθειαν· αὐτὸς δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἐπωνείδισεν ὡς αἱρετικὸν καὶ κακόφρονα, εἰπών, ὅτι οὐ χρὴ ἐπαμύνειν ἀνδρὶ πολεμοῦντι θεῷ.

(8) Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ χρόνῳ μετὰ μς' ἔτη τῆς ἱερωσύνης Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ πολλοὺς τῆς ἐγκρατείας στεφάνους Ἀθανάσιος ἐκοιμήθη, Πέτρον αὐτὸν διαδέξασθαι προειπὼν τὸν κοινωνήσαντα αὐτῷ τῶν θλίψεων. (Λούκιος δὲ ἐπίσκοπος ὢν τῆς τῶν Ἀρειανῶν αἱρέσεως παραχρῆμα ὡς λύκος

---

3. Ced. 544,16—19: Καὶ τῷ ς' ἔτει πρ. ἀπ. οἱ ὀρθ. π. Ὀ. ἀ. ἱ. π', οὓς π. σὺν τῷ π. ὑ. Ὀ. ἐκέλευσε κ. πάντες. — 8. Δακίζων cod. — 9. Ced. 547,22—548,3. — πάσας τὰς ἐκκλησίας πορθῶν ἧκεν εἰς Κ. κ. τοῦ μ. Β. μαινόμενος Ced. — 10. ἔπραξε δὲ οἷα καὶ ὁ μέγας Γρ. εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἔλεξε ὅτε καὶ Γαλάτης υἱὸς Οὐάλεντος καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα νόσῳ χαλεπῇ ἐχειμάσθη Ced. — 12. Oratio 20,352 A—D. — 13. Πρὸς τούτοις Δ. τινὸς τῶν ὀψ. Ὀ. ἐν τῇ ὁμηλίᾳ τῇ π. Ὀ. μεμφομένου Βασιλείον καὶ β. εἰπεῖν τὸν διδάσκαλον Ἰ. ἐθ. καὶ Δ. ἀγ. Ced. 548, 3—6. — 17. Ced. 546,20—23 τῷ ι' ἔτει. — 20. οὐ θέμεις ἐπ. ἀ. θεομάχῳ Ced. ἄνδρα πολεμοῦντ. cod. — 22. Κοίμησις Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου. Ced. 545,14—17 τῷ θ' ἔτει.

ἐπὶ πρόβατα ὥρμησε. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος εὐθέως εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέφυγε, Λούκιος δὲ οὕτως εἰς τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων ἐπορεύετο, ὡς μηδὲ σχῆμα τῆς θρησκείας δοκεῖν φυλάττειν.)

CXCIV. ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΕΡΗΜΩ.

Ἐν τῇ ἀρχῇ δὲ τῆς ἐπιβάσεως αὐτοῦ, τοσαῦτα καὶ οὗτος αἰσχρὰ κατὰ τῶν παρθένων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐγκρατευομένων ἐποίησεν, οἷα οὐδὲ ἐν τοῖς διωγμοῖς τῶν Ἑλλήνων γενέσθαι μνημονεύεται *.

(2) Οὐ μόνον δὲ (118ᵇ), ἀλλὰ καὶ τὴν ἔρημον ἐπόρθει καὶ πόλεμον τοῖς ἡσυχάζουσιν ἐπήγαγεν· τρεῖς γὰρ χιλιάδας ὁμοῦ κατὰ τὴν ἔρημον ἀπέστειλε τοὺς μοναχοὺς πολεμεῖν. Οἱ δὲ ἐρχόμενοι καινὸν εἶδος πολέμου ἑώρων· οἱ γὰρ ἀντίπαλοι καθὼς ἐπέβαινον, οἱ ἅγιοι τοὺς αὐχένας αὐτῶν τοῖς ξίφεσι προέτεινον καὶ οὐδὲν ἄλλο ἤκουον εἰ μὴ τοῦτο· «Ὦ φίλε, δἰ ὃ παρεγένου;»

(3) Κατ' αὐτὸν γὰρ τὸν καιρὸν οἱ τῶν μοναχῶν πατέρες τῷ βίῳ καὶ τῇ ἀξίᾳ τῆς ἀρχαιότητος Μακάριος καὶ Ἰσίδωρος καὶ Μακάριος ἕτερος καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμμῶ, Ἀντωνίου μαθηταί, κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἤκμαζον· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐρήμοις τόποις τῆς Νιτρίας ὑπῆρχον ἄνδρες, οἵτινες τὴν κοινωνίαν εἶχον τῆς ζωῆς καὶ τῆς πράξεως, οὐδ' εἰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, [τὸν τρόπον] ἀλλὰ μετὰ τῶν οὐρανίων ἀγγέλων πιστεύοντες, ἅπερ παρὼν ἑώρακα ἤδη ἐγὼ, καὶ ταύτας τὰς πράξεις ἀναφέρω, ὧν καὶ τοῖς πάθεσι κοινωνὸς εἶναι κατεξιώθην.

(4) Οὗτοι ἐν τοῖς ἰδίοις οἰκήμασι κείμενοι καὶ εὐχόμενοι ἐξεδέχοντο τοὺς ἑαυτῶν φονευτάς. Ἀπηνέχθη δὲ αὐτοῖς ἄνθρωπος ἐκ πολλοῦ τὰ μέλη παντὸς τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τοὺς πόδας ξηροὺς ἔχων· ἐλαίῳ δὲ χρίσαντες αὐτὸν εἶπον· «Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ

---

4. Rubrica in codice deest ut in Par.1706.—5. Ced. 544,13—15 de Valente. τῷ ε' ἔτει.— * Πολλοὺς Οὐάλης ἀνεῖλεν ὑπονοηθέντας βασιλεύειν ἀπὸ τοῦ θῆτα γράμματος **(Scholion) cf. Ced. 548,13—23** τῷ γ' ἔτει **Valentis = 378. — 11.** οἱ δὲ — ἐπεβ. **om. Slav. — 14. Mt. XXVI. 50.** Ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; **— 19.** ἔχει **cod.**

Χριστοῦ, ὃν διώκει Λούκιος, ἀνάστα καὶ περιπάτει τοῖς ποσίν», ὃς παραχρῆμα ἀναστάς, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ἀπῆλθε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

(5) Πρὸ ὀλίγου δὲ χρόνου τυφλὸς ἠξίωσεν ἀπενεχθῆναι εἰς τὸ οἰκίδιον Μακαρίου, ὅπερ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀπὸ ἡμερῶν τριῶν· ἐλθὼν δὲ ἐκεῖσε ὁ τυφλὸς πολλῷ καμάτῳ τῶν ἀγόντων αὐτὸν καὶ τὸν Μακάριον μὴ εὑρὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ, πάνυ ἀθυμήσας ἐλυπεῖτο· τῆς πίστεως δὲ τῇ ὑπερβολῇ ἐκθερμανθεὶς ἔφη τοῖς ἄγουσιν· «Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀγάγετέ με ἐν τῷ μέρει τῆς κέλλης τοῦ τοίχου ἐν ᾧ εἰώθει καθεύδειν ὁ γέρων· ὅτε δὲ προσηνέχθη, μικρὸν ἐκ τοῦ ξηροῦ πηλοῦ λαβών, ὅθεν ὁ τοῖχος ἐκέχριστο, ταῖς ἰδίαις ἐπέθηκε χερσὶ καὶ παρεκάλεσε ὥστε καὶ ὕδωρ ἀντληθῆναι ἐκ τοῦ φρέατος, ἀφ' οὗπερ ἔπιεν ὁ πρεσβύτης· ἐκείνῳ δὲ τῷ ὕδατι τὸν πηλὸν ἀναλύσας καὶ τούτῳ ἐπιχρίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀποπλύνων ἐκ τοῦ ἀντληθέντος ὕδατος, ἐξαίφνης τὴν θέαν ἀπέλαβεν οὕτως, ὥστε μηδενὸς χρήζειν ὑπηρέτου, καὶ εἰς τὰ ἴδια ἐπανῆλθε χαίρων, ὃς μετὰ ταῦτα σὺν πάσῃ τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπανελθὼν πρὸς τὸν γέροντα καὶ τῷ θεῷ χάριν ὡμολόγει καὶ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐγένετο ἀπεμνημόνευεν.

(6) Ὁ αὐτὸς δὲ οὗτος Μακάριος σπήλαιον εἶχε πλησίον ὑαίνης· ἐν τινι δὲ ἡμέρᾳ τοὺς σκύλακας αὐτῆς τυφλοὺς ὑπάρχοντας ἀπήνεγκε τὸ θηρίον καὶ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔθηκε. Νοήσας δὲ ἐκεῖνος, ὅτι περὶ τῆς τυφλώσεως τῶν σκυλάκων τὸ θηρίον παρεκάλει, ἠξίωσε τὸν δεσπότην θεόν, ἵνα τὸ βλέπειν αὐτοῖς ἀποδῷ· ἀποδοθείσης δὲ αὐτοῖς *, ἐπανῆλθον ἀκολουθοῦντες ἐπὶ τὸ σπήλαιον τῇ μητρί· καὶ μετ' ὀλίγον αὕτη μετὰ τῶν ἰδίων σκυλάκων ὑποστρέφουσα δορὰς προβάτων τὸ ἔριον ἐχούσας ὡσανεὶ δῶρα ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτοὺς χάριτος ἀπήγαγε τῷ γέροντι, τοῖς ὀδοῦσι τὰς δορὰς βαστάζουσα καὶ ταύτας πρὸ τῶν θυρῶν θεμένη ἀνεχώρησεν.

(7) Τούτους τοὺς θείους πατέρας Λούκιος εἰς νῆσον τῶν τῆς Αἰγύπτου λιμνῶν ἐξώρισεν, ἔνθα οὐδεὶς χριστιανῶν κατοικεῖ. Τοῦ δὲ πλοίου τῇ νήσῳ μετὰ τῶν μοναχῶν (119ᵃ) προσεγγίσαντος, ἡ θυγάτηρ τοῦ ἱερέως τῶν εἰδώλων τῆς χώρας ἐκείνης ὑπὸ δαίμονος

---

19. Glyc. 473,16—19. — * τῆς θέας?

ἐλαυνομένη, δι' ἀνέμων ἁρπαζομένη ἔρχεται ἕως τοῦ πλοίου κράζουσα βοαῖς ἀτάκτοις οἷα δαιμονῶσα. Ἐπιτιμήσαντες δὲ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ τὴν μὲν παῖδα ὑγιῆ τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκαν, τοὺς δὲ τὸν τόπον οἰκοῦντας χριστιανοὺς πάντας θερμοὺς καὶ διαπύρους ἐποίησαν. Τοῦτο μαθὼν Λούκιος καὶ φοβηθεὶς μὴ πάντας ὀρθοδόξους ποιήσωσιν, λάθρα αὐτοὺς ἐπανελθεῖν πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐν ταῖς ἰδιάις σκηναῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐποίησεν.

CXCV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΒΙΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ.

Μετὰ ταῦτα Μαυΐας, ὁ τῶν Σαρακηνῶν βασιλεύς, χριστιανὸς ἦν ἐκ γένους Ῥωμαίων καὶ ληφθεὶς αἰχμάλωτος ἤρεσε διὰ κάλλος τῷ βασιλεῖ τῶν Σαρακηνῶν· καὶ τῷ χρόνῳ εἰς βασιλέα προκόψας πολλὰ κακὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἔδρασε, ὥστε καὶ τὸν στρατὸν ἐκτρίψαι σφοδρωτάτῳ πολέμῳ καὶ πόλεις πολλὰς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ πορθῆσαι. Παρακληθεὶς οὖν εἰρήνην ποιήσασθαι, «οὐκ ἄλλως, ἔφη, τοῦτο γενήσεται εἰ μὴ Μωϋσῆς τις τῷ ὀνόματι μοναχὸς τῷ ἔθνει αὐτοῦ χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος», ὃς ἐν τῇ Ῥώμῃ * τοῖς γειτνιάζουσιν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς διάγων, ταῖς ἀρεταῖς καὶ τοῖς θαύμασιν ἐξήστραψεν. Τούτου ἡ αἴτησις ἐμηνύθη τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων, ὃς κελεύει τοῖς στρατηγοῖς μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους τοῦτο ποῆσαι. Ἀγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χειροτονῆσαι ὑπὸ Λουκίου, αὐτὸς οὐ κατεδέξατο εἰπών, ὅτι «Λούκιος τὰς χεῖρας αὐτοῦ οὐκ ἐπιβαλεῖ μοι· πεφυρμέναι γάρ εἰσι τοῖς τῶν ἁγίων αἵμασι». Καταισχυνθέντος δὲ τοῦ ἀσεβοῦς Λουκίου, τῆς δημοσίας χρείας ἐπικειμένης, ἠναγκάσθη ἡσυχάσαι, ἵνα παρὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐξορισθέντων Μωϋσῆς τὴν χειρωτονίαν δέξηται, ὅπερ καὶ γέγονε· καὶ οὕτως χειροτονηθεὶς ἐδόθη Μαυίῳ καὶ πολλοὺς τοῦ φύλου χριστιανοὺς πεποίηκε· ἱστορεῖ δὲ πολλὰ περὶ τοῦ

---

8. Π. τῆς Μαυΐας καὶ ἀποστόλου Θωμᾶ M. 2, quae rubrica in codice non legitur nec in Par. 1706.—10. Moavia filius Thaur filü Morti Cenditae cujus abnepos Hareth Al, Macsur regnavit a. 488—531; ipse igitur Moavia c. a. 360. (Hamza IX de Cenditis Hirae principibus). — * καί? — 17. αὐτοῖς cod. — 20. χειροτονηθῆναι?

ἔθνους ὅθεν τε ἤρξατο καὶ ὅθεν ἐπονομάζεται καὶ ὅτι ιγ' ἐτῶν περιτέμνονται ἐν Ἐδέσσῃ τῆς Μεσοποταμίας, ἔνθα Θωμᾶς ὁ ἀπόστολος ἐδίδαξεν.

(2) Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς Οὐάλης καὶ ἰδὼν τοὺς ὄχλους τῶν ὀρθοδόξων τοὺς ἐκβληθέντας καὶ ἐν τῷ πεδίῳ ποιουμένους τὴν σύναξιν, εἰς τοσαύτην ὀργὴν ἀνήφθη, ὥστε οἰκείαις χερσὶ τυπτῆσαι τὸν ἔπαρχον κατὰ τοῦ προσώπου, ἐπειδήπερ οὐκ ἐδιώχθησαν κἀκεῖθεν οἱ ὄχλοι, καθάπερ αὐτὸς προσέταξεν· ἐκεῖνος δὲ, καίπερ Ἕλλην ὢν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ὑβρισθεὶς, ὅμως σκοπῷ φιλανθρωπίας τῇ ἑξῆς μέλλων ἐπὶ πόρθησιν τῶν χριστιανῶν ἐξιέναι, τοῦτο αὐτὸς δῆλον τοῖς πολίταις πεποίηκε διὰ λαθραίων μηνυμάτων, ὥστε μὴ ἀπελθεῖν εἰς τὴν σύναξιν. Ἕωθεν δὲ προιὼν μεγίστῳ φόβῳ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους διὰ τῆς αὐτοῦ τάξεως ἑστῶτος *, καὶ πάντα ἐποίει ὥστε μηδένα κινδυνεῦσαι τοῦ λαοῦ· ἑώρα δὲ ὅμως τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ πλεῖον τῆς συνηθείας ἐπὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον πορεύεσθαι καὶ συντρέχειν καὶ πολλοὺς ἐπιταχύνειν ὡσανεὶ φοβουμένους μήτις ἐκ τῆς ἀπειλῆς τοῦ θανάτου ἀπολειφθείη· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καί τι γύναιον ὁρᾷ οὕτως ἐπιταχύνον καὶ σπεῦδον ὡς μηδὲ, ἐξιὸν τῆς οἰκίας, προσκλεῖσαι τὰς θύρας μήτε περιμεῖναι εὐπρεπῶς τὸ σχῆμα τῶν γυναικῶν περιβαλέσθαι καθάπερ ἐχρῆν (119[b]) ἐπιμελῶς· ἔφερε καὶ μεθ' ἑαυτῆς ἡ γυνὴ καὶ παιδίον νήπιον **· σφοδροτάτῳ δρόμῳ τὴν τάξιν τοῦ ὑπάτου διαῤῥήξασα ἔσπευδεν. Ἐκεῖνος δὲ λοιπὸν οὐ φέρων· «Κατάσχετε, ἔφη, τὸ γύναιον καὶ ἐνταῦθα ἀγάγετε». Ὡς δὲ κατασχεθεῖσα ἠνέχθη πρὸς τὸν ἔπαρχον· «Ποῦ, φησὶν, ὦ δυστυχὲς γύναιον, ἐπιταχύνουσα σπεύδεις;» Ἡ δέ· «Εἰς τὸ πεδίον, ἔφη, ἔνθα ὁ τῶν καθολικῶν ὄχλος συνάγεται».—«Οὐκ ἀκούεις, ἔφη, ὅτι ὁ ὕπαρχος ἐκεῖσε πορεύεται, ἵνα πάντας ἀνελεῖ, οὓς ἂν εὕρῃ;» Ἡ δὲ εἶπεν· «Ἀκήκοα καὶ διὰ τοῦτο σπεύδω, ἵνα ἐκεῖ εὑρεθῶ».—«Τουτὶ δὲ τὸ παιδίον ποῦ ἕλκεις;» ἐκεῖνος ἔφη. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο. «Ἵνα καὶ αὐτὸ μαρτυρίου ἀξιωθῇ». Ταῦτα δὲ οὕτως ἀκούσας ἐπανελθὼν ἐκέλευσε τὴν τάξιν καὶ τὸ ὄχημα εἰς τὸ παλάτιον *** ὑποστρέψαι·

13. τὸ ἔθος — ἑστῶτι cod. — * συνείχετο? — 20. ἐφ. δέ? — ** καὶ? — 27. ἔπαρχος? — *** ἐκέλευσε cod. repetit.

εἰσελθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα εἶπεν· «Ὦ βασιλεῦ, ἀποθανεῖν με, εἰ προστάττεις, ἕτοιμός εἰμι· τὸ δὲ ἔργον ὅπερ ἐκέλευσας, οὐ δύναμαι ἐκπληρῶσαι». Διδάξας δὲ πάντα καὶ τὰ περὶ τῆς γυναικὸς κατέσχε τὴν τοῦ βασιλέως ὁρμήν.

(3) Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν οἱ πόλεμοι τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Οὐάλεντος, οὓς κατὰ τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν ἐπήγαγε, κατὰ τῶν πολεμίων ἐστράφησαν· Τῶν γὰρ Γότθων ἐκ τῶν ἰδίων τόπων ἐξελθόντων, διὰ πάσης ὁμοῦ τῆς Θράκης ἐξέχεαν ἑαυτοὺς καὶ τοῖς ὅπλοις τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγροὺς πορθεῖν ἀγρίως ἤρξαντο.

(4) Τότε κατὰ τοῦ Οὐάλεντος ῥήμασιν αἰσχροῖς οἱ πολῖται ἐχρῶντο καὶ ὕβρεσι χαλεπαῖς μὴ ἐξιόντος εἰς πόλεμον.

(5) Ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ*, Ἰσαάκιος ὁ ἱερὸς κρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἔφη πρὸς αὐτόν· «Ποῦ βαδίζεις, ὦ βασιλεῦ, κατὰ θεοῦ στρατευόμενος καὶ θεὸν ἔχων ἀντίπαλον;» Πρὸς ὃν ὀργισθεὶς Οὐάλης φρουρεῖσθαι προσέταξε ἀπειλήσας (αὐτῷ) θάνατον, εἰ ἐνανέλθοι, (καθάπερ Ἀχαὰβ τῷ Μιχαίᾳ. Ὁ δὲ τῆς αὐτῆς προφητικῆς χάριτος πλησθεὶς ὁμοίως ἐκείνῳ τὴν ἀντίφρασιν ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ δέδωκεν εἰπών· «ὅτι ἐπιστρέφων ἐπιστρέψεις, οὐ λελάληκεν ἐν ἐμοὶ ὁ θεός»).

(6) Εἶτα συμβολῆς γενομένης ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἡττηθεὶς κατὰ κράτος φεύγει σὺν ὀλίγοις εἰς οἴκημα, ὅπερ αἰσθόμενοι οἱ πολέμιοι κατέκαυσαν αὐτὸν σὺν τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ τῷ οἰκήματι, (βασιλεύσαντος ἀνοσίως ἔτη ιδ΄).

(7) Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ μέγας τῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ τέ- 373
λειος καὶ ἀκέραιος τῇ παλαιᾷ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας αὐθεντίᾳ τὴν πολιτείαν ἐκυβέρνα καλῶς· σύνοδον γὰρ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ

5. Ced. 547,12—548,9? ἐπὶ αὐτοῦ.—10. Ced. 548,1—549,3 τῷ γ΄ ἔτει. Μαθὼν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ Οὐάλης περὶ τῶν Γότθων ἦλθεν εἰς Κ. Π. ὕβριζον δὲ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ὡς ἄνανδρον καὶ φυγοπόλεμον.—11. ἐξιέντι cod.—12. Ced. 549,3—7.—* πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον Ced. — Ἰ. τις μοναχὸς τῶν μεγάλων κρ. Ced.—13. ἱ. Οὐάλεντος Ced.—Ποu ἐξέρχῃ β. Ced.—14. Τοῦτον ὁ. Ὀ. φρουρᾷ παρέδωκον ἀπ. θ. Ced. — 18. Ἐὰν ἐπ. ἐπ. ἐν εὐρήνῃ οὐ λ. ἐν ἐ. 1 Regg. XXII. 28, om. Slav. — 20. Ced. 549,17 — 22. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ ἡτ. — 21. φ. ἔν τινι χωρίῳ καὶ εἰσελθὼν ἐν ἀχυρῶνι μετὰ τῶν συνόντων ἐκρύπτετο κτλ. Ced. — 24. Ced. 546,6 — 13. (τῷ ι΄ ἔτει) τῆς δὲ δόσεως πάσης τριάδα ὁμοούσιον πρεσβευούσης ᾐτήσαντο Οὐαλεντινιανὸν καὶ ἐποίησε σ. ἐν τῷ Ἰ. καὶ τὴν ἐν Ν. π. ἐκύρωσε.

ἐκέλευσε γενέσθαι, ἥτις τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐβεβαίωσεν· ἴνδικτον δὲ γράψας τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Καρίᾳ ἐπισκόποις ἐμμένειν τοῖς δόξασι παρεγγύησε, κοινωνὸν ἐν τῷ ἰνδίκτῳ προσλαβόμενος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Οὐάλεντα καὶ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

(8) Ἔγραψε δὲ καὶ τὰ ὅμοια καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ· συνελθόντων οὖν ἐπισκόπων ἐν Ἰταλίᾳ, ἀποθανόντος ἐν Μεδιολάνῳ Αὐξεντίου, τοῦ τῶν αἱρετικῶν ἐπισκόπου, οἱ ἑκατέρου μέρους ὄχλοι ὑπὸ διαφόρου σπουδὴν ἐποιοῦντο· καὶ ἦν τις αὐτοῖς μεγίστη διχόνοια καὶ ἐπικίνδυνος στάσις· καὶ ἑκάτερον μέρος ὄλεθρον τῇ ἰδίᾳ παρεσκεύαζε πόλει, εἰ μή γε ἡ αὐτοῦ κρατήσειε γνώμη καὶ εἰς ἔργον ἀγάγοι τὸ βούλημα, καίτοι ἐναντίων τῶν προθέσεων αὐτοῖς οὐσῶν. Τότε δὲ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Ἀμβρόσιός τις τὴν ἀρχὴν διίθυνεν, ἀνὴρ ἀξιέπαινος ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων (120ª) συγκλήτῳ ἐν πλείστοις ἀξιώμασι διαπρέψας, ὃς καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐπεπίστευτο πάσης τῆς Ἰταλίας παρὰ τῶν ἀσεβῶν βασιλέων Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος, υἱῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οὐ μήν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Οὐαλεντινιανοῦ, ὃς καὶ παραχρῆμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθε κωλύων τὴν στάσιν. Ὁ δὲ δῆμος τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀφέμενος ἔριδος μιᾷ φωνῇ τὸν Ἀμβρόσιον ἐπεζήτησαν, κατηχούμενον ὄντα, μεγάλως λέγοντες ἑνωθήσεσθαι καὶ μίαν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι τὴν πίστην ἔσεσθαι, εἰ Ἀμβρόσιος ἐπίσκοπος αὐτοῖς δοθείη.

(9) Ὅπερ γνοὺς ὁ θεοσεβὴς Οὐαλεντινιανὸς ἐκέλευσε μυηθῆναι καὶ χειροτονηθῆναι Ἀμβρόσιον, πολλὰ περὶ ἀρετῆς μαρτυρήσας αὐτόν· χειροτονηθέντος δὲ αὐτοῦ, τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ βασιλεὺς τῷ θεῷ ἀναπέμψαι· «Χάρις σοι, δέσποτα παντοκράτορ καὶ σῶτερ ἡμέτερε,

---

2. ἔγραψεν Οὐαλεντινιανὸς Ced. — καὶ Φρυγίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐπ. Ced. — τ. ὡρισμένοις παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνὼς αὐτοῦ καὶ Ὀ. τὸν ἀδ. καὶ Γρ. τὸν ὓν πρ. ἐν τῷ ἰ. Ced. — 5. Ced. 545,21 — 546,2: Τῷ ι΄ ἔτει Ἀμβρόσιος μετὰ Εὐδόξιον τῆς ἐκκλησίας Μεδιολανῶν ἡγήσατο, Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε διάγοντος· καὶ γὰρ τὸν Ἀμβ. ἐπὶ τῷ διαλῦσαι τὴν ἀμφισβητουμένων αἱρετικῶν τὰς ἔριδας ἀποσταλέντα, ἔτι κ. ὀ. ἐξαιτησάμενος ὁ λαὸς ἐβάπτισε καὶ ἐπίσκοπον Μ. ἐποίησεν. — 7. ἐπὶ δ. vel δ.? — 23. Ced. 546,3 — 6. Ὁ. ἀκούσας Ὁ. ὁ βασιλεὺς χ. σοι, ἔφη ὦ δ. — 25. χειροτονηθέναι δὲ — ἀναπέμψαι cod.

ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν σώματα, σὺ δὲ ψυχάς * ἐνεχείρισας καὶ ** τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας».

(10) Φασὶ δὲ, ὅτι τοὺς ἄρχοντας ἀδικοῦντας γενναίως Ἀμβρόσιος ἐπὶ τοῦ βασιλέως διήλεγχεν.

(11) Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, ἐπὶ τῶν πολέμων τῶν Σαυροματῶν, 374 375
ὁ Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἐκ τῶν μερῶν τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐλθεῖν βουλόμενος καὶ τοῦ πολέμου ἀρχὴν λαβόντος, ἀῤῥωστίᾳ αἰφνιδίῳ συσχεθεὶς ἐτελεύτησε· πρέσβεις γὰρ Σαυρομάται ἐξαπέστειλαν ἐξαιτούμενοι εἰρήνην· οὓς Οὐαλεντινιανὸς θεασάμενος ἤρετο εἰ πάντες *** Σαυρομάται τοιοῦτοι τυγχάνουσιν ὄντες τὰ σώματα· τῶν δε εἰπόντων, ὅτι τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀρίστους ἀπέστειλαν, ἀνακράξας μέγα, δεινὰ τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων ὑπομένειν, εἰ Σαυρομάτων οἱ ἄριστοι τοιοῦτοι Ῥωμαίους τολμᾶσθαι πολεμεῖν· ἐκ δὲ τῆς διατάσεως τοῦ θυμοῦ φλεβὸς ῥαγείσης καὶ αἵματος πολλοῦ ἐκχυθέντος, τελευτῆσαι αὐτὸν ἔν τινι φρουρίῳ Γαλλίας.

CXCVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΓΡΑΤΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ.

Ὀρθοδοξώτατος ὢν καὶ δοῦλος Κυρίου κληρονόμους καταλείπει 375
τῆς βασιλείας αὐτοῦ Γρατιανὸν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Αὔγουστον ὄντα, καὶ Οὐαλεντινιανὸν, νέον κομιδῇ τυγχάνοντα καὶ μήπω τῶν βασιλικῶν συμβόλων καταξιωθέντα, ὃν ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιχειρούντων τὸν τόπον τῆς βασιλείας ἀφαρπάζειν, ὡς σχολάζοντα, παρεσκεύασεν αὐτὸν καὶ, ἀπόντος τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν πορφύραν ἐνδύσασθαι, Πρόβου τῷ τηνικαῦτα πιστῶς τὸ πρᾶγμα μεταχειρισαμένου ****.

---

* ἀνθρώπων Ced. — ** ταύτῃ Ced. — 5. Ced. 547,1—10. Τῷ ια΄ ἔτει Ὀ. ὁ μ. ἐτ. βασιλεύσας ἔτη ια΄ τρόπῳ τοιῷδε· οἱ Σ. ὑπ' αὐτοῦ ἡττηθέντες πρ. πρὸς αὐτὸν ἐπέμψαν αἰτοῦντες ἐ. αὐτοῦ δὲ τούτους ἐρωτῶντας, εἰ. — *** οἱ Ced. — 10. τ. εἰσιν ἀκρότατοι καὶ αὐτῶν ἐ. ὅτι τ. κρείττονας πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὁρᾷς, ἀν. βιαίως ἔφη δ. Ῥ. ἡ βασιλεία ὑπομένει εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται τ. ὄντες οἰκτρότατοι Ῥωμαίοις κατεξανίστανται Ced. — 14. τάσεως καὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φ. ῥ. καὶ πλείστου ἀναδοθέντος ἀ. ἐν τ. φ. Γ. θνήσκει Ced. — 17. Deest. rubrica in M 2 et Par. 1706. — 19. κατέλιπε? — **** Ἐπὶ Γρατιανοῦ Μελέτιος Ἀν-

379 Ian. 19. (2) Ὅστις ἐβασίλευσεν ἔτη γ΄ καὶ μετὰ Θεοδοσίου ἔτη γ΄· οὗτος γὰρ τὸν μέγαν Θεοδόσιον προεχειρίσατο βασιλέα ἐν Βυζαντίῳ, ἀγαγὼν ἐξ Ἱσπανίας πρὸς τὸ πολεμεῖν τοὺς Σκύθας· αὐτὸς δὲ ἐν Ῥώμῃ διέτριβεν.

393 Iul. 25. (3) Μάξιμος δέ τις Βρετανὸς δυσανασχετῶν, ὅτι Θεοδόσιος ὑπὸ Γρατιανοῦ βασιλείας ἠξίωται, ὡς μηδεμιᾶς τυχὼν τιμῆς, διήγειρε τοὺς ἐν Βρετανίᾳ ἀντᾶραι Γρατιανῷ, ὅντινα καὶ ἀνεῖλε· μετετέθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου Γρατιανὸς εἰς τοὺς βασιλικοὺς τάφους, ὅστις τοσοῦτον εὐστόχως ἐπὶ πολὺ ἐτόξευεν, ὡς λέγειν τινὰς τὰ Γρατιανοῦ βέλη φρένας ἔχειν.

(4) Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς σεισμὸς (μέγας καὶ φοβερώτατος) γέγονεν, ὡς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑποχωρῆσαι (μὲν) τὴν θάλασσαν ἐπὶ πολύ, τὰ δὲ πλοῖα ὡς ἐπὶ ξηρᾶς εὑρεθῆναι κείμενα. Πλήθους δὲ λαοῦ συνδραμόντος εἰς θέαν τοῦ παραδόξου θαύματος καὶ τοῦ ὕδατος πάλιν ὑποστρέψαντος (120[b]) καὶ ἐκβεβληκότος μακρότερον τοῦ συνήθους τόπου, κατεποντίσθησαν ἀνθρώπων μυριάδες ε΄· (καὶ τὰς μὲν ἐκεῖθεν προσορμιζούσας ναῦς τὸ ὕδωρ κατεκάλυψεν, τὰς δὲ ἐν τῷ ποταμῷ Νείλῳ εὑρεθείσας ἀπέῤῥιψεν ὁ ποταμὸς εἰς ξηρὰν μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης μέχρι σταδίων ρπ΄· ἀλλὰ μὴν) καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Ἠπείρου καὶ Σικελίας τὰ πλεῖστα μέρη (συνέβη τότε) ἀπολεσθῆναι, τῆς θαλάσσης ἀνελθούσης· καὶ πολλὰ πλοῖα, ὑψωθέντος τοῦ ὕδατος, ἐπὶ ὀρέων ἐῤῥίφη ἄχρι σταδίων ρ΄ (τάς τε Βρετανικὰς νήσους καὶ τῆς Ἀφρικῆς τὰ αὐτὰ καὶ πλείονα ὑποστῆναι· καὶ σχεδὸν πά-

---

τιοχείας ἐν Κωνσταντινουπόλει γινόμενος καὶ Δημόφιλον εὑρὼν τὰς ἐκκλησίας κατέχοντα, Γρηγόριον τὸν θεολ. ἐκ Ναζιανζοῦ ἤγαγε πρὸς τὴν τῆς Ἀρειανικῆς πλάγης καθαίρεσιν καὶ κατάλυσιν (Scholion).

1. Ced. 550,12—17? de Gratiano, ut Leo. — 5. Ced. 551,1—13: Μαξιμιανὸς δέ τις Βρ. ὅτι τὸν Θεοδόσιον ὁ Γρ. βασιλέα ἐποίησεν, — 6. ὥστε cod. αὐτοῦ — τυχόντος Leo, Ced. — 9. ὃς ἐπὶ τ. εὐστ. ἐτ. Ced. — 12. Περὶ τῶν σεισμῶν. Glyc. 473, 21—474,10, Ced. 550,17—551,10: Ἐπὶ Γρατιανοῦ σ. ἐν Ἀλ. γ. ἐπὶ τοσοῦτον ὡς ἐπὶ π. ὑπ. τὴν θ. καὶ τὰ πλ. ἐπὶ ξ. ἑστάναι. — 14. Π. δὲ πολλοῦ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεάματι συνδεδραμηκότος, τῶν ὑδάτων ἀθρόως ἐκδραμόντων ε΄ μ. ἀνῶν κ Ced. — 21. Κρ. δὲ καὶ Ἀχ. καὶ Β. Ἠ. τε καὶ Σ. πλ. Ced. — 23. καὶ ἐπικλυσάσης αὐτὰ ὡς καὶ ἐπὶ ὀ. ἀποῤῥιφῆναι πλοῖα ἀ. στ. ρ΄ Ced.

σης τῆς οἰκουμένης τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατεποντίσθη· καὶ μέντοι ἐν τοῖς βυθοῖς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πελάγεσι τὰ ἀμφὶ τὸ Ἀδρίαν και Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ἄλλα πλεῖστα ὑπεχώρησε καὶ διέστη ὡσεὶ τεῖχος ἔνθεν τὰ ὕδατα, καὶ ἐφάνη ἡ ξηρά· καὶ πολλὰ τότε πλοῖα εὑρέθησαν πλέοντα καὶ εἰς τὸν πυθμένά καθίσαντα καὶ πάλιν ἀνήχθησαν τῇ τοῦ ὕδατος κοταστάσει. Συνεχῶν δὲ καὶ ἐπαλλήλων τῶν σεισμῶν γενομένων, ἡ μὲν Νίκαια τῆς Βιθυνίας πόλις πᾶσα συνέπεσε καὶ τὰ κύκλῳ τῶν προαστείων ἀγροὶ καὶ ἔργα πλεῖστα. Ἡ δὲ Γέρμη καλουμένη πόλις τοῦ Ἑλλησπόντου πᾶσα ἐκ θεμελίων κατεποντίσθη· καὶ πρὸς τούτοις χάσματα πολλὰ κατὰ διαφόρους τόπους ἐγένοντο, ὡς ἐκ τοῦ φόβου ἐν τοῖς ὄρεσι μένειν τοὺς ἀνθρώπους· ἐκ δὲ τῆς ἀβροχίας πολλὰ ζῷά τε καὶ ἄνθρωποι διεφθάρησαν).

(5) Ὁ δὲ προειρημένος Γρατιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ϛ'· ὁ δὲ Οὐαλεντινιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη γ' καὶ ἀπέθανε.

CXCVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος ὁ μέγας ἔτη ιϛ'. Τότε ὁ πατὴρ Θεοδοσίου, καὶ αὐτὸς Θεοδόσιος καλούμενος, τοῖς τῶν μεγάλων * τροπαίοις περιπνέων, τῇ ἐκκοπῇ τῶν βαρβαρικῶν ἐθνῶν, τοὺς Ῥωμαίων ὅρους εὐπορωτέρους ἐποίησεν. Ὁρῶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν τῇ μὲν ἐλπίδι μέγαν, τῷ δὲ χρόνῳ μικρὸν — μόλις γὰρ ἦν τοῦ βαθμοῦ τῆς νεότητος ἐπιβεβηκὼς—συγκλητικῷ τινι ἀμαξοβίῳ, κοινωνῷ αὐτοῦ τυγχάνοντι τῆς γνώμης καὶ τῶν πόνων, παρέδωκεν ἐκπαιδεύειν, ὅστις ἀμαξόβιος ἐγχειρισθέντα αὐτῷ τὸν νέον πραϋτάτῃ διδασκαλίᾳ καὶ αὐστηροτέρᾳ ** κολακείᾳ εἰς λαμπρὰν ἄσκησιν τῆς ζωῆς ἐστερέωσεν. Ἐκεῖσε τοίνυν ὄντος Θεοδοσίου, καθ' ὕπνους ἑαυ τὸν εἰδέναι λέγεται βασιλικῇ χλαμύδι καὶ πορφύρᾳ κεκοσμημένον.

---

3. τὸν Ἀνδρίαν cod.—9. κύκλα cod., κυκλόθεν προαστεῖα?—12. τὸν φόβον cod.— * Ῥωμαίων?—19. τρόπαι cod.—22. et 24, Ἀμαξ.?— ** καὶ οὐ? sed cf. Historiam miscellam: *Theodosius—in Hispania morabatur, ubi et ortus fuerat et nutritus.*—26. Hist. misc. *Inter haec* (victoriam de Alanis, Hunnis, Gothis reportatam) *divinam visionem vidit — Gratianus Theodosium parpura induit — consulatu Ausonii et Olybrii* (379).

Οὐαλεντινιανοῦ δὲ τοῦ γέροντος τελευτήσαντος, Μάξιμος ὁ δήμιος τὴν ὑπαρχότητα τῶν Γαλλιῶν εἰς μανίαν ἔτρεψε καί τινα συσκευὴν πεποιηκὼς Θεοδόσιον τὸν πρεσβύτερον τροπαίοις κεκορεσμένον σφαγῆναι προσέταξε, ὅς πρὶν τελευτῆσαι τὸ θεῖον βάπτισμα δεξάμενος καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν ἀναγεννηθεὶς ἐτελεύτησε. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ νεώτερος Θεοδόσιος ἐν τῇ τοῦ δουκὸς ἀξίᾳ ἐτύγχανε· τῷ δὲ αὐτῷ βέλει τοῦ φθόνου, ὅπερ καὶ ὁ πατὴρ, διὰ Μάξιμον ὁμοίως ἀδίκως ὑπέπιπτεν· (121ᵃ) ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτὸν διεσώσατο, μεινάσης παρ' αὐτῷ τῆς ἀξίας καὶ τῆς οὐσίας ἀναδοθείσης, εἰς τὴν πατρῴαν γῆν τῶν Σπανίων, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ἐφοίτησε προστάγματι βασιλικῷ ἐκεῖσε ἡσύχως καὶ πράως τὸν βίον διάγων. Πλακίλλαν δὲ τὴν γενομένην Αὐγούσταν ἠγάγετο τότε καὶ βασιλέας ἐξ αὐτῆς ποιήσας, ἥτις τὴν φύσιν τῷ λογισμῷ καὶ τὴν φήμην τοῖς ἐγκωμίοις ἐνίκα.

(2) Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Οὐάλης γράμματα ἐκπέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Γρατιανὸν προστάξας Θεοδόσιον ἀποσταλῆναι πρὸς αὐτόν. Ἀρξάμενος δὲ τῆς ὁδοιπορίας Θεοδόσιος καὶ γνοὺς τὴν Οὐάλεντος τελευτὴν ἔρχεται εἰς πόλιν καλουμένην Σέρμιον. Τῶν δὲ Γότθων πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀφειδῶς λυμαινομένων καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων φευγόντων ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, τότε Θεοδόσιον ἐν τῷ Σερμίῳ διάγοντα Γρατιανὸς προσκαλεῖται βουλῇ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων φθονούσης αὐτῷ, ἣ σὺν ὀλίγοις στρατιώταις εἰς τοσοῦτον ὠμὸν πόλεμον ἀποσταλῆναι Θεοδόσιον πείθει, ἐπικινδύνῳ ἀξιώματι τιμηθέντα στρατηλάτου ἀξίᾳ, τὸν βασιλέα παρέπεισε. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν ἐπιβουλῶν καὶ τοῦ φθόνου οὐκ ἔγνω· κατὰ κράτος δὲ τοὺς νομιζομένους ἀηττήτους εἶναι Γότθους νικήσας Θεοδόσιος σὺν τάχει πολλῷ, τῷ βασιλεῖ τροπαιοφόρος παραστὰς θείᾳ ψήφῳ

1. ὁ δείλαιος? *tyrannus* (Marcellinus Hist. misc.)? — 7. ᾧπερ? — Μαξίμου? cf. Hist. misc: *Ea tempestate Theodosius tam propter parentum nobilitatem quam pro fortitudine propria nominatissimus habebatur et ob hanc causam invidia similium judicum fatigatus* — 13. Glyc. 474,28—21 cf. Historian miscellam. *Cumque imperator quid faceret haesitaret, quippe cum Barbari elati victoria inexpugnabiles esse viderentur — ascivit ex Hispania Theodosium et — magistrum militum esse denuntians, cum exercitu ad Barbaros destinavit.* — 20. καὶ σὺν cod. — 25. τὸν τῶν ἐπιβουλ. καὶ τοῦ φ. τοῦ κατὰ φύ. ἐσπτώτ. cod. sed Hist. misc. *Gratianus — cunctis faventibus* etc.

τὸ βασιλικὸν διάδημα περιβάλλεται. Γρατιανοῦ χειροτονοῦντος αὐτὸν, καινῇ τινι καὶ θαυμαστῇ περιεβλήθη πορφύρᾳ ὡς ἀρχαῖος βασιλεύς· καὶ ἐπειδὴ τοὺς ὤμους αὐτοῦ ὑπὲρ ἄνθρωπον ὑψηλοὺς ὄντας διαφόροις βασιλικοῖς χλαμύσιν ἐνδύειν οὐκ ἠδύνατο — πάντας γὰρ ὑπερεῖχε τῷ μεγέθει· πᾶσαν ἐσθῆτα διὰ τὸ ὕψος μικρὰν ἀπέφηνεν — τέλος Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως τῇ πορφύρᾳ κοσμηθεὶς ἐξέλαμψεν, ἐκ τετραγόνου ἁρμοσάσης αὐτῷ.

(3) Οὗτος Γρατιανὸς τὰ τῆς δύσεως μέρη ἐπ' αὐτῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ διεφύλαξεν, Θεοδοσίῳ δὲ τὴν τῆς ἀνατολῆς φροντίδα ἐπέτρεψεν. Πολλὰ δὲ εὐσεβῶς καὶ γενναίως κατορθώσας ὁ Γρατιανὸς παρὰ Μαξίμου τοῦ τυράννου [ἐν] ταῖς Βρεττανίαις ἐπαναστάντος, δι' Ἀνδραγαθίου τοῦ δουκὸς ἐν Λουγδούνῳ παρὰ τῶν ἰδίων προδοθεὶς, μᾶλλον δὲ βίᾳ τῶν πολεμίων συσχεθεὶς, ἀνῃρέθη.

(4) Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ νεώτερος τούτου ἀδελφὸς ἐν Ἰταλίᾳ διάγων ὑπὸ τῆς σφαγῆς τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ φόβου τοῦ πολέμου πτοηθεὶς, εἰρήνης αὐτῷ καθ' ὑπόκρισιν προταθείσης παρὰ Μαξίμου, καὶ αὐτὸς ὑποκρινάμενος ἡδέως ἐδέξατο.

(5) Ἰουστῖνα δὲ τότε ἡ μήτηρ αὐτοῦ τῆς Ἀρειανῶν αἱρέσεως τὰ φάρμακα τῆς ἀσεβείας, ἃ περιόντος τοῦ ἀνδρὸς ἔκρυπτεν, εὐμαρῶς ἀπατηθέντι τῷ υἱῷ μετὰ θάρσους ἀπεκάλυψε καὶ πείθει αὐτὸν διὰ στρατιωτικῆς χειρὸς τὸν μὲν Ἀμβρόσιον ἀνθιστάμενον αὐτῷ τῷ ὀρθῷ λόγῳ τῆς ἐκκλησίας Μεδιολάνων ἐξῶσαι καὶ εἰς ἐξορίαν πέμψαι, τὴν ἐκκλησίαν δὲ διαῤῥῆξαι καὶ πολεμεῖν τὰ ἅγια. Βενίβολος δὲ τότε ἐν ἀξιώματι ταῖς ὑποσχέσεσι τῆς βασιλίδος μὴ εἴξας, τῆς στρατιωτικῆς ζώνης καὶ τῶν ἀξιωμάτων τὴν ὀρθόδοξον πίστιν προκρίνας τοῖς ποσὶ τῶν βασιλέων τὴν (121ᵃ) ἑαυτοῦ ζώνην ἀπέῤῥιψεν.

(6) Μάξιμος δὲ ὁ τύραννος θέλων τὸ τοῦ τυράννου ἄτιμον ὄνομα ἐκδύσασθαι καὶ νόμιμον ἐπιδείξασθαι ἑαυτὸν βασιλέα, γράμματα

---

4. παφορ. βᾶ. χλαμύδ. cod. — 5. μικροῦ codex. — 8. Ced. 531,3 — 10: Καὶ ἀποστέλλει Ἀνδραγάθιον, ὃν παραυτὰ διὰ στρατιωτῶν παρεσκευασμένων ὄντων ἐπὶ τούτου, Γρατιανὸν διεχειρίσατο. Marcellinus: *Ind. XI, Merobaude II et Saturnino coss. Gratianus imp. Maximi tyranni dolo apud Lugdunum occisus est VIII K. Sept* — 14. Ced. 531,14—17: Ἀδ. δὲ Γρατιανοῦ, ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐαλεντινιανῷ, ἔτι περιὼν τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο καὶ τὰς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ἐκδιώξας τοὺς Ἀρειανοὺς Δαμάσου τοῦ πάπα Ῥώμης αὐτῷ συμπράττοντος.

ἐκπέμψας τὸ ἀσεβὲς ἐπὶ τῆς Ἰουστίνης ἀπεφαύλιζε καὶ τὸ πολεμεῖσθαι τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν κατάστασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀνατρέπεσθαι ἀπηγόρευσεν· καὶ οὕτω πλησιάζειν τῆς Ἰταλίας ἤρξατο.

(7) Τοῦτο δὲ Ἰουστῖνα μαθοῦσα, τοῦ τε πολεμίου ἅμα καὶ τῆς συνειδήσεως τῆς ἀσεβοῦς ἐπικειμένων αὐτῇ, εἰς φυγὴν τραπεῖσα, πρώτη τὴν ἐξορίαν ἐκληρώσατο, ἣν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτὴ ἡτοίμασεν. Τοιγαροῦν μετὰ τῆς ἀθεμίτου μητρὸς πεφευγὼς ὁ βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς ὁ νέος τῆς Ἰταλίας ἐστερήθη καὶ τῆς οἰκείας ἐξεβλήθη βασιλείας.

(8) Ἐλθὼν οὖν ἐν τῇ ἀνατολῇ οὕτως ἐπεδέχθη παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Θεοδοσίου, ὥστε δοκεῖν αὐτὸν μᾶλλον τῶν μερῶν ἐκείνων βασιλεύειν ἢ ἐν ἐξορίᾳ διάγειν· παραχρῆμα δὲ διὰ Θεοδοσίου καθαρθεὶς ἀπὸ τῆς φαυλότητος τῆς αἱρέσεως τῆς ἀκαθάρτου τὸν ἰὸν ἐξέχεεν, ἐν ᾧπερ αὐτὸν ἡ ἀνόητος ἔβλαψε μήτηρ καὶ τὸν Χριστὸν ἀνεδέξατο πιστοτάτῃ προτροπῇ Θεοδοσίου· πολλάκις γὰρ εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεως διὰ Θεοδοσίου ἐκπαιδευθείς, ἔμαθε τὴν βασιλικὴν παράταξιν οὐ δι' ὅπλων ἑστάναι, ἀλλ' ἐξ ἀγαθῶν προφάσεων. Τοιοῦτος δὲ ἦν ὁ λόγος ὁ παρὰ Θεοδοσίου πρὸς τὸν Οὐαλεντινιανόν· «Οἶδα, φησίν, πολλάκις, Οὐαλεντινιανέ, παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων, ἡσυχάζοντος τοῦ στρατοπέδου, τὴν νίκην κατορθωθεῖσαν καὶ τοὺς πολεμίους ὑποταγέντας ὑποτελεῖς γενέσθαι τοῦ προλαβόντος κινδύνου· οὕτως ὁ ἔνθεος Κωνσταντῖνος ταῖς βοηθείαις τοῦ θεοῦ ἀνορθωθεὶς καὶ Λικίννιον τὸν τοῦ θεοῦ τύραννον ἐν ναυαγίῳ διέφθειρεν· οὕτως ὁ ἔνδοξος Οὐαλεντινιανὸς ὁ σὸς πατὴρ εὐτυχέστερον τὴν βασιλείαν ἀβλαβῆ παρὰ τῶν πολεμίων ἰθύνων ἐτελεύτησε, τοῦ θεοῦ ἐκδικοῦντος αὐτὸν καὶ μάχας ἀναριθμήτους καὶ νίκας ἀνεδείξατο, πολλοὺς βαρβάρους καὶ διαφόρους ἀνελών. Οὐάλης δὲ ὁ θεῖος ὁ σὸς τῷ θεῷ ἀντιπαρατάττων ἐμίανε τὴν ἐκκλησίαν ὁ βέβηλος διὰ τῆς σφαγῆς τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἐξορίας τῶν ἱερέων, ὃς τῇ τοῦ θεοῦ βουλήσει ὑπὸ τῶν Γότθων πολιορκηθεὶς καὶ ἡττηθεὶς ἐκαύθη. Σὺ οὖν αἱρετικοῦ ὄνομα λαβεῖν ἀνέξῃ ἀπιὼν εἰς πόλεμον; ὀρθῶς τὸν Χριστὸν σέβεται ὁ ἀδίκως σε ἐκβαλών· ἡ σὴ ἀπιστία εὐκαιρίαν Μαξίμῳ συνεισήνεγκεν· ἐκεῖνος μόνον

τοῦ βασιλεύειν ἐστὶ τύραννος, σὺ δὲ πολέμιος ἤρξω τοῦ θεοῦ καθεστάναι· δώσω σοι στρατὸν καὶ παρέξω σοι βοήθειαν· ἀλλ' εἰ τὸν Χριστὸν βλάπτομεν, τίνα παρακαλέσωμεν μαχόμενοι;» Ταῦτα καὶ τὰ τούτων πλείονα νουθετήσας Θεοδόσιος Οὐαλεντινιανὸν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετήγαγεν.

(9) Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τελευτησάσης, Θεοδόσιος διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν χρηστότητα τοῦ βασιλέως Γρατιανοῦ, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ μεμνημένος εἰς ἄμυναν πάσας τὰς τῆς ἀνατολικῆς δυνάμεις ἐξάξας, ἐξεδίκησε τὸ δίκαιον αἷμα καὶ τὸν Οὐαλεντινιανὸν κατέστησεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐκβαλὼν τὴν τυραννίδα (122ª).

(10) Αὐτὸς δὲ μετὰ ταῦτα εἰσελθὼν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ θριαμβεύσας τὴν νίκην εἰς τὴν βασιλίδα ἐπανῆλθε τῶν πόλεων.

CXCVIII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ*.

Ἐν ταῖς ἡμέραις οὖν, ἐν αἷς ὁ ἀγαθὸς θεὸς ἐξήγειρε Θεοδόσιον βασιλέα τὸν μέγαν καὶ ἐνεπίστευσεν αὐτῷ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας Ῥωμαίων, ἠγάγετο εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως Πλακίλλαν ὀνόματι καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς Ἀρκάδιον καὶ Ὁνώριον.

(2) Αὐξησάντων δὲ τῶν παίδων, ἦλθον εἰς ἡλικίαν τοῦ ἐκμανθάνειν γράμματα· καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτὸν βασιλείαν ζητῆσαι ἄνδρα ἐλλόγιμον καὶ ἀσκητὴν, κεκοσμημένον ἐν ἀληθείᾳ τὸν φόβου τοῦ θεοῦ, ἔχοντα θεογνωσίαν εἰς ἄκρον, ὡς ὀφείλων παραδοῦναι αὐτῷ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· οὐκ ἠβούλετο γὰρ εἰς σχολεῖον αὐτοὺς ἐμβαλεῖν ἢ ὑπὸ ἀτάκτων διδασκάλων παιδευθῆναι, ἵνα μὴ μάθωσιν ὑπὸ ἄλλων παιδίων, ἃ ὁ θεὸς οὐ θέλει καὶ τυπωθῶσιν ἐν λόγοις ἀνωφελέσιν. Ταῦτα ὁ βασιλεὺς λογισάμενος σπουδὴν πᾶ-

1. βασιλ. cod. — 6. *Ind. I. Theodosio A. II. et Cynegio coss. Valentinianus — et Theodosius Maximum — apud Aquilejam rebellantem vicerunt* (Marcellinus) — 12. *Ind. II. Timasio et Promoto coss. Theodosius Imp. — Romam mense Iunio introivit — urbeque egressus est K. Sept.* (Marc.). — * καὶ μοναχοῦ M. 2. — 15. Glyc. 475,1—476,9, Ced. 573,11—17. — 21. αὐτοῦ codex, sed infra αὐτὸν.

*

σαν ἐποιεῖτο τοῦ εὑρεῖν ἄνδρα τοιοῦτον· καὶ τῶν διαταγμάτων ἐκπεμφθέντων κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτὸν βασιλείαν οὐκ ἠδυνήθησαν εὑρεῖν τινα τοιοῦτον κατὰ τὸν ἐνιστάμενον αὐτῷ λογισμόν, ἀλλά ποτε μὲν ἄνδρα φιλόσοφον, ἀλλ' οὐ φιλόθεον, ποτὲ δὲ πάλιν φιλόθεον, ἀλλ' οὐ φιλόσοφον· ηὔξησαν δὲ οἱ παῖδες· καὶ οὐκ ἠνέσχετο εἰς σχολεῖον ἐκδοῦναι αὐτοὺς δι' ὃν εἴρηται τρόπον.

(3) Καὶ μὴ εὑρὼν καθὼς ἐζήτει, ἀπέστειλεν ἐν τῇ Ῥώμῃ πρὸς τὸν ἐν αὐτῇ βασιλέα τοῦ εὑρεῖν παρ' αὐτοῦ τοιοῦτον ἄνδρα, γράψας αὐτῷ, ὅτι «μεγάλως μοι χαρίζῃ τοῦτο ποιῶν». Ὁ οὖν βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τὸν πάπαν δείκνυσιν αὐτῷ τὰ γράμματα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως εἰπών, ὅτι» ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ ποιῆσαι τῷ συμβασιλεύοντι ἡμῖν τὴν αἴτησιν ταύτην· αἰσχύνη γάρ ἐστι τοῦ ἡμετέρου κράτους μὴ εὑρεθῆναι ἐν τῇ μεγίστῃ Ῥώμῃ ἄνθρωπον τοιοῦτον»· καὶ ἐρευνήσαντες καὶ ἐπιζητήσαντες οὐχ εὗρον· ἐπὶ πολὺ οὖν διερευνώντων αὐτῶν καὶ διαλογιζομένων καὶ ἀδολεσχούντων περὶ τούτου, εἶπεν ὁ πάπας τῷ βασιλεῖ· «Ἔστι παρ' ἡμῖν διάκονός τις παρθένος μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς ὀνόματι Ἀρσένιος· ὅμοιος γὰρ αὐτῷ ἄλλος οὐκ ἔστιν ὁ ὀφείλων, καθὼς ἐπιθυμεῖ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, παιδεύσῃ τε τὰ τέκνα αὐτοῦ πάσῃ γνώσει θείᾳ τε καὶ ἀνθρωπίνῃ· ἀλλ' οὐκ οἶδα εἰ καταδέξηται, διότι ἔχει καιρὸν ἀποταξάμενος τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως· ἀλλ' ἴσως, ἐὰν κελεύσῃ τὸ ὑμέτερον κράτος, καλέσομεν αὐτὸν καὶ πληροφοροῦμεν αὐτὸν περὶ τούτου». Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐχάρη λίαν· καὶ πέμψαντες μετεστείλαντο τὸν Ἀρσένιον. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεύς· «Οὐ λέληθε τὸ ἡμέτερον κράτος ἡ κατὰ θεόν σου πολιτεία καὶ ὁ ἐνάρετός σου βίος· ἀλλὰ διηνεκῶς ἀκούοντες τὴν καλήν σου ἀναστροφὴν, πάνυ εὐφραινόμεθα ἐπὶ τούτοις· ἐπεὶ δὲ ὁ συμβασιλεὺς ἡμῶν Θεοδόσιος ἀπέστειλεν ἡμῖν πρεσβείαν αἰτούμενος στεῖλαι αὐτῷ ἄνθρωπον τοιοῦτον δυνάμενον παιδεῦσαι τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πάσῃ θεοσεβείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ, τούτου χάριν μετεστειλάμεθά σε ὡς κατὰ θεὸν ὄντα, ἵνα ἀπέλθῃς πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν σοι ἐκ θεοῦ παιδεύσῃς αὐτούς· (122ᵃ) οὐ γὰρ ἐκρίναμεν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐγχειρίσαι τοῦτο τὸ πρᾶγμά τινι εἰ

17. ὀφεῖλ. cod. — 26. τοῦτο cod.

μὴ τῇ σῇ εὐλαβείᾳ». Ὁ δὲ Ἀρσένιος εἶπε τῷ βασιλεῖ· «Οὐκ ἀγνοεῖ, θεοσεβέστατε βασιλεῦ, ὁ ἁγιώτατος πατὴρ ἡμῶν πάπας τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν, ὅτι ἔχω καιρὸν μὴ παρελθὼν διὰ τῆς ἔξω φιλοσοφίας, ἐξαιρέτως δὲ ἀφ' οὗ τὴν χειροτονίαν ταύτην ὁ ἀνάξιος ἐδεξάμην, οὔτε εἰς βιβλίον ἐνέκυψα τῶν τοιούτων ἐπιστημῶν». Ὑπολαβὼν δὲ ὁ πάπας εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι μὲν ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ σοῦ λεγόμενα, ἐπιστάμεθα ταῦτα οὕτως ἔχειν· πάνυ γὰρ ἐπῃνέσαμεν τὴν ἐνάρετόν σου πολιτείαν ἐν τούτῳ· ἀλλ' ἐπειδὴ θεία καὶ βασιλικὴ κέλευσίς ἐστι, καὶ θεάρετόν ἐστι τὸ πραγματευόμενον, ἐκλιπαροῦμέν σε ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτον ἀγαθὸν ἐπιχείρημα· δύνῃ γὰρ διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης σοι εὐσεβῶς καὶ θεαρέτως αὐτοὺς παιδεῦσαι· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ φιλοσοφίᾳ μεγάλως αὐτοὺς ὀφελῆσαι δεικνύων αὐτοῖς τὰς πομπὰς καὶ αἰσχρότητας τῶν δυσσεβῶν εἰδώλων, οὓς θεοὺς ἀποκαλοῦσιν οἱ ἀλιτήριοι Ἕλληνες, καὶ τοῦ μὴ πιστεύειν, τοῖς παρ' αὐτῶν μυθευομένοις, ἀλλὰ δαίμονας αὐτοὺς ἀποκαλεῖν καὶ * θρησκεύειν τὰ μιάσματα αὐτῶν καὶ φαντάσματα».

(4) Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις λόγοις πείσαντες Ἀρσένιον ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ πάσης δόξης καὶ τιμῆς, γράψαντες αὐτῷ, ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πάπας, ὅτι» κατὰ τὴν κέλευσιν ὑμῶν ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ἄνθρωπον, ὃς δυνήσεται μετὰ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος ἀνάξαι τὰ φίλτατα τέκνα τῆς ὑμῶν γαληνότητος ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ». Ὁ οὖν Ἀρσένιος παραδοὺς τὴν ἀδελφὴν εἰς παρθενῶνα ἀπῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Δεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ γράμματα καὶ ἀναγνοὺς, προσκαλεσάμενός τε τὸν Ἀρσένιον, σχῆμά τε καὶ ἦθος εὐλαβὲς θεασάμενος ἐν αὐτῷ, σεμνὸν μὲν ἔχοντα τὸ σχῆμα, ὠχρὸν τὸ χρῶμα, εὔτακτον τὸ βλέμμα, ταπεινὸν τὸ φρόνημα, τὴν λαλιὰν σύμμετρον καὶ περὶ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα σοφώτατον καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πάσῃ τῇ κατὰ θεὸν ἀρετῇ κεκοσμημένον, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς **· «Δηλοῖς μὲν διὰ τοῦ σχήματος, ἤθους τε καὶ ἀπολογίας ἐνάρετόν σε καὶ θεοσεβῆ εἶναι καί, καθὼς γεγραφήκασιν ἡμῖν ὅ τε

5. οὐδέ? — * μή? — ** εἶπε? — 31. Δηλοῖ cod.

συμβασιλεὺς ἡμῶν καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων ἁγιώτατος πάπας, οὕτω τε ἴδομεν· ἀληθῆ γὰρ ἔγραψαν· νῦν οὖν πάντως οὐκ ἀγνοεῖς δἰ ἣν αἰτίαν ἔστειλάν σε πρὸς ἡμᾶς· ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμέτερον κράτος αὐτοψὶ διαλεχθήσεταί σοι, ὅτι χάριν τῶν ἡμετέρων τέκνων, ἵνα πάσῃ θεοσεβείᾳ καὶ φόβῳ θεοῦ τούτους ἐκπαιδεύσῃς, ἔτι μὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν πᾶσαν εἰς ἄκρον αὐτοὺς διδάξῃς· ἀλλὰ μὴ ὑποσταλῇς μηδὲ διακριθῇς πρὸς αὐτοὺς ὑπονοῶν, ὅτι τέκνα ἡμῶν ὑπάρχουσιν, μήτε πάλιν ὡς βασιλεῦσιν αὐτοῖς προσχῇς ἢ τιμήσεις, ἀλλ' ὡς τέκνα καὶ μαθητὰς ἔχε αὐτοὺς καὶ ὅτε παραπέσωσιν, ἐπέξελθε αὐτοῖς». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ ἐνέγκας τόν τε Ἀρκάδιον καὶ Ὁνώριον παραδίδωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, (123ᵃ) λέγων· «Ἰδού, ἀπὸ τῆς σήμερον, οὗτός ἐστιν ἐμοῦ τε καὶ ὑμῶν πατὴρ καὶ διδάσκαλος. Ὑπακούσατε αὐτῷ ὡς πατρὶ καὶ μὴ παρακούσητε αὐτοῦ μήτε ἀντιτάξησθε· παρήγγειλα γὰρ αὐτῷ, ἵνα ἐὰν παρακούσητε αὐτῷ ἢ παραπέσειέ τις ἐξ ὑμῶν, ἐπεξέλθῃ αὐτῷ ὡς μαθητῇ».

(5) Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀφορίζει αὐτοῖς πλησίον τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος τρικλίνιον μέγα καὶ ἐν αὐτῷ διάγειν παρακελεύεται. Τοῦτο δὲ ἐπενόησεν ὁ βασιλεύς, ἵνα συχνότερον ἐπισκέπτηται αὐτούς· μεγάλως δὲ τιμήσας τὸν Ἀρσένιον ἐποίησεν αὐτὸν μεῖζον πάντων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ, ὥστε μὴ εἶναί τινα τῶν ἐκεῖσε λαμπροτέραν αὐτοῦ ἐσθῆτα περικείμενον· καί, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἦν πατὴρ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

(6) Ὁ οὖν Ἀρσένιος παραλαβὼν τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως τόν τε Ὁνώριον καὶ Ἀρκάδιον ἀνῆγεν αὐτοὺς θεοσεβῶς, διδάσκων πᾶσαν σοφίαν θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην. Ταπεινόφρων δὲ ὑπάρχων ὁ ἐν ἁγίοις Ἀρσένιος οὐκ ἐχρᾶτο αὐτοῖς ὡς μαθηταῖς, ἀλλ' ὡς βασιλεῦσι· καθίζων γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ δύο θρόνων, αὐτὸς παριστάμενος ἐδίδασκεν αὐτούς. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἄφνω πρὸς αὐτούς, ὁρᾷ Ἀρσένιον μὲν ἱστάμενον, τὰ δὲ τέκνα αὐτοῦ καθεζόμενα· καὶ ἐλυπήθη σφόδρα κατὰ Ἀρσενίου καὶ λέγει πρὸς αὐτόν. «Οὕτως παρήγγειλα ὑμῖν, ἵνα βασιλικῶς καὶ μὴ μᾶλλον ὡς μαθηταῖς χρήσῃ τοῖς παιδίοις; καὶ τί τοῦτο πεποίηκας; πάνυ γὰρ

26. αὐτοὺς — βασιλεῖς codex, sed infra dativum habet ipse.

ἐλύπησας τὸ ἡμέτερον κράτος ἐν τούτῳ». Ὁ δὲ Ἀρσένιος πρὸς τὸν βασιλέα φησίν· «Οὐχ ἡγησάμην πρέπον εἶναι, θεοστήρικτε βασιλεῦ, ἐμὲ καθέζεσθαι, βασιλεῖς δὲ παραστήκειν μοι». Ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ἀπεκρίθη βλοσυρῷ τῷ βλέμματι πρὸς Ἀρσένιον λέγων· «Σὺ καθιστᾷς αὐτοὺς βασιλεῖς· οὐχ ὡς δούλους παρέδωκά σοι αὐτούς; ἵνα τί ταῦτα φθέγγῃ;» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς παραχρῆμα ἐπάρας τὰ διαδήματα, ἅπερ εἶχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ῥίψας αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ποιεῖ αὐτοὺς εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ προσκυνῆσαι καὶ καθίσας τὸν Ἀρσένιον ἐπὶ θρόνου, ἐκείνους παρίστασθαι αὐτῷ ἐκέλευσεν, εἰπών, ὅτι «εἰ μὲν φοβηθῶσι τὸν θεὸν καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ θελήσωσι πορεύεσθαι καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, δύνατός ἐστιν ὁ παμβασιλεὺς τῶν αἰώνων, εἴπερ θέλημα αὐτοῦ ἐστιν, παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀξίαν ταύτην· εἰ δὲ μὴ ἔχωσι τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, εὔχομαι αὐτῷ, μᾶλλον ἐκριζωθῆναι αὐτοὺς νηπιόθεν· κρεῖσσον ἡγοῦμαι τεθνάναι αὐτοὺς εὐσεβῶς ἢ βασιλεύειν ἀσεβῶς». Ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ.

(7) Ἐκ τότε οὖν ὁ Ἀρσένιος δεδιὼς τὸν βασιλέα οὐκέτι ἐποίει αὐτοὺς καθεσθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον παρίστασθαι αὐτῷ καὶ ἐκμανθάνειν. Ἐν τούτοις οὖν διάγων ὁ ἡγιασμένος Ἀρσένιος πάνυ ἐδυσφόρει καὶ ἐλυπεῖτο· — ἦν γὰρ μισόδοξος καὶ φιλόθεος — καὶ ἐπεθύμησε μᾶλλον τὸν μονήρη βίον καὶ ἡσύχιον μετελθεῖν, ὥστε παρακαλεῖν τὸν θεὸν συχνῶς ὑπὲρ τούτου μετὰ δακρύων, ποιῆσαι τρόπον τοῦ ἰδιάσαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κόσμου.

(8) Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν εὑρὼν ὁ ἅγιος Ἀρσένιος τὸν Ἀρκάδιον περιπεσόντα εἰς παι(123[b])δικὸν πταῖσμα, ἐνέγκας καὶ ἐμβριμησάμενος ἐπιτίθησιν αὐτῷ δεινὴν πληγήν, ὥστε σχεδὸν ἕως θανάτου τοὺς τύπους τῶν πληγῶν φέρειν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἀρκάδιος ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐδάρη, ἔμεινεν ἔχων κατὰ Ἀρσενίου κακίαν πολλὴν καὶ προσκαλεσάμενος τὸν σπαθάριον αὐτοῦ ἐπιτρέπει αὐτῷ κατ' ἰδίαν λέγων· «Ὁποίῳ τρόπῳ δυνηθῇς ἀπόκτεινόν μοι τὸν Ἀρσένιον, μηδενὸς γινώσκοντος». Ὁ δὲ σπαθάριος ἀκούσας τὴν ἐλεει-

---

7. ἀπάρας?

νὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ φόβον τοῦ ϑεοῦ ἐν καρδίᾳ ἔχων ϑαῤῥεῖ τῷ Ἀρσενίῳ τὴν μιαιφόνον τοῦ Ἀρκαδίου ἐπιτροπήν. Ὁ δὲ Ἀρσένιος λύπῃ τε καὶ φόβῳ συσχεϑεὶς παρεκάλει τὸν ϑεὸν λέγων· «Κύριε, ὁδήγησόν με πῶς σωϑῶ»· καὶ μετεμελήσατο ἐπὶ τῇ πληγῇ ᾗ ἣν τύψας τόν Ἀρκάδιον. Εἶτα ὀλίγων ἡμερῶν διελϑουσῶν καὶ τοῦ Ἀρσενίου κατεπειγόντος τὸν σπαϑάριον τοῦ δἰ οἵου δήποτε τρόπου σῶσαι αὐτὸν καὶ τούτου ἀδιαλείπτως εὐχομένου, ἦλϑεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· «Ἀρσένιε, φεῦγε τοὺς ἀνϑρώπους καὶ σώζῃ».

(9) Ταύτης οὖν τῆς φωνῆς ἀκούσας μηδενὶ μηδὲν εἰρηκὼς ἀλλ' ἐσϑῆτα εὐτελῆ ἐνδυσάμενος κατῆλϑεν εἰς τὸν λιμένα καὶ κατ' οἰκονομίαν ϑεοῦ, εὑρὼν ἐκεῖσε πλοῖον, ἐμβὰς ἐν αὐτῷ ἦλϑεν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ καὶ ἀποϑρηξάμενος ὥρμησεν εἰς τὴν ἔρημον τῆς σκήτεως καὶ ἐκεῖ διέπρεπεν ἐν διαφόροις κατορϑώμασιν· ἤκουσε δὲ πάλιν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· «Ἀρσένιε, φεῦγε, σιώπα, ἡσύχαζε, αὗται γάρ εἰσιν αἱ ῥίζαι τῆς ἀναμαρτησίας».

(10) Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος πάνυ λυπηϑεὶς ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει Ἀρσενίου ἔγραψε παντὶ καὶ πανταχοῦ ἀναζητῆσαι αὐτὸν, καὶ οὐκ ἠδυνήϑησαν αὐτὸν εὑρεῖν ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. Βασιλευσάντων δὲ Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου, ἐγνώσϑη αὐτοῖς, ὅτι Ἀρσένιος ἐν Αἰγύπτῳ διάγει τὸν μονήρη βίον καλῶς πολιτευόμενος· καὶ ἔγραψαν αὐτῷ πλείστας ἐπιστολὰς παρακαλοῦντες αὐτὸν ὥστε εὔχεσϑαι ὑπὲρ τῶν ἰδίων μαϑητῶν καὶ τέκνων. Ἔγραψε δὲ αὐτῷ πάλιν Ἀρκάδιος δυσωπῶν αὐτὸν ὥστε συγχωρῆσαι αὐτῷ τὸ πταῖσμα, ὃ ἥμαρτεν εἰς Ἀρσένιον ἀνελεῖν αὐτὸν βουληϑεὶς, ὥστε ϑέλων αὐτὸν πληροφορῆσαι γράφει αὐτῷ ἐν ὠμότητι λαβεῖν παρὰ τοῦ ὑπάρχου Ἀλεξανδρείας αὐγουσταλίου τὰ δημόσια τῆς Αἰγύπτου καὶ ταῦτα διανεῖμαι ὅπου ἂν κελεύῃ καὶ μόνον συγχωρήσῃ αὐτῷ καὶ εὔξηται ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τε καὶ Ὁνωρίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ἀντιγράψαι αὐτοῖς κἂν ἅπαξ. Ὁ δὲ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀρσένιος γράψαι αὐτοῖς οὐκ ἠνέσχετο, δηλοῖ δὲ αὐτοῖς οὕτως· «Ὁ ϑεός, τέκνα, πᾶσιν ὑμῖν συγχωρήσει καὶ ἀξιώσει ποιεῖν τὰ ϑεῖα αὐτοῦ

---

4. μετεμελήτ. codex. — 10. ἐκδ.? — 12. ἀποϑρωξ.? — 25. ἐν ὠμώτ. codex, ἔννομα?

θελήματα· περὶ δὲ ὧν γεγραφήκατε χρημάτων ἐγὼ ἤδη τῷ κόσμῳ ἀπέθανον· μηδὲν λογίσητέ με ὅλως εἶναι εἰς τοὺς ζῶντας».

(11) Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Θεοδόσιος ὁ μέγας βασιλεὺς 381
ἐδήλωσε Δημοφίλῳ ἢ τῆς Ἀρείου πλάνης ἀποστῆναι ἢ τῶν ἐκκλησιῶν ἐκστῆναι· ἐξῆλθεν οὖν, μ' ἔτη τῶν Ἀρειανῶν κατασχόντων τὰς ἐκκλησίας. Ἡ σύνοδος οὖν καὶ ὁ βασιλεὺς Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκύρωσαν Κωνσταντινουπόλεως καὶ μὴ θέλοντα τοῦτον τῷ θρόνῳ ἐνίδρυσαν βιασάμενοι ὡς πολλὰ καμόντα καὶ τῆς πλάνης τῶν αἱρέσεων τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντα.

(12) Εὑρὼν γὰρ μόνην τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν σμικροτάτην οὖσαν καὶ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων κρατουμένην, (124ᵃ) ἐκεῖσε τὰς συνάξες ποιῶν καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν διδάσκων, πάντας μετέστρεψεν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως· ὕστερον δὲ ὑπὸ Μαρκιανοῦ οἰκονόμου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας εἰς ὃ νῦν ὁρᾶται μέγεθος ἀνεδομήθη καὶ ἁγία Ἀναστασία μετωνομάσθη ἢ διὰ τὸ γυναῖκα (ἔγγονον) ἐκ τῶν ἄνωθεν καταπεσοῦσαν καὶ ἀποθανεῖν, κοινῆς δὲ γενομένης ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων εὐχῆς (καὶ) ταύτην ἀναστῆναι, μήτε τοῦ ἐμβρύου θανέντος — ἢ καὶ διὰ τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἀνάστασιν ἐν αὐτῇ γενέσθαι.

(13) Μετὰ δὲ τὸ ἐνιδρυθῆναι τὸν θεολόγον ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὡς εἴρηται, Κωνσταντινουπόλεως, μαθὼν παρ' Αἰγυπτίων τῷ λόγῳ φθονηθῆναι, τὸν συντακτήριον λόγον σχεδιάσας καὶ ἀναγνούς, ἑκουσίως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ θρόνου ἀποταξάμενος, ὑπεχώρησε.

---

3. Ced. 552,18—553,3. Ἐλθὼν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Κ. Π. Δ. ἐδ. ἢ ἀπ. τῆς Ἀ. πλ. ἢ ταχέως τῆς ἐκκλησίας ἐξελθεῖν κτλ. — 11. Ced. 551,17—558,6. Τότε καὶ ὁ θεολόγος Γρ. παῤῥησιαστικώτερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐδίδασκεν ἐν Κ. Π. εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἔτι μικρὸν τυγχάνον, α' χρόνους καὶ μικρόν τι πρὸς ἐκεῖσε πεποιηκώς — ὑ. ἐπὶ τοῦ ὁσίου Μ. ἀνοικοδομηθῆναι καθὼς ὁρ. — 16. ἐγκύμωνα Leo. cf. Ced: ἀνάστασις μὲν διὰ τὸ τὸν τῆς ὀ. λόγον ἐν ταύτῃ ἀναστῆναι, Ἀν. δὲ διὰ τὸ συμβὰν ἐν αὐτῇ θαυματούργημα· λέγεται γὰρ γ. τινα ἀν. πεσ. ἀπ. γ. δὲ κ. ἐ. ὑ. τ. ὀ. τ. ἀν. — 21. Ced. 555,1—7 τῷ ς' ἔτει — μ. ὁ θεῖος Γρ. τινὰς τῶν ἐξ Αἰγύπτου τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσαντας. — 22. Ἀ. τοῦτο φθονήσαντας cod. τοὺς Αἰγυπτίους μ. ὁ Γρ. τῷ λ. τούτου φθ. Leo. — 23. τὸν σ. ἐπιδειξάμενος λ. τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπανεχ. Ced. τὸν σ. λ. ἐπ. ἐκ. τῆς ἐπ. ὑπεχ. Leo.

(14) Νεκτάριον δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζεται πατριάρχην, Ταρσέα μὲν τῷ γένει, τὴν τοῦ πραίτορος ἀρχὴν τότε διέποντα, ἀβάπτιστον δὲ μέχρι τότε ὑπάρχοντα, σεμνὸς δὲ καὶ εὐλαβὴς καὶ περὶ τὸν βίον ϑαυμάσιος.

(15) Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος πρὸς Ναζιανζὸν τὸ χωρίον Καππαδοκίας ἐπανελϑών, ὅπερ ἐκέκτητο ἐκ πατρικοῦ κλήρου, ἠρεμήσας ἐν αὐτῷ καὶ ἡσυχάσας τινὰ χρόνον καὶ ἐν ϑεωρίᾳ μείζονι γενόμενος τὸν βίον μεταλλάττει πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν καὶ πάσης ἀρετῆς ἔμπλεως γενόμενος.

CXCIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Β' ΣΥΝΟΔΟΥ.

Ἡ δὲ δευτέρα σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ α' τῶν ρν' ἁγίων πατέρων (ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου), ἐπὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης, ἧς ἡγοῦντο Τιμόϑεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων*, Γρηγόριος ὁ ϑεολόγος, κατὰ Μακεδονίου γεγονότος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς ἔτι περιὼν ὡσαύτως τῷ Ἀρείῳ ἐβλασφήμει, ὁμοίως δὲ** τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μὴ εἶναι ϑεὸν ἀληϑινόν, ἀλλὰ κτίσμα καὶ αὐτὸ ὑπελάμβανεν.

(2) Αὕτη συνελϑοῦσα χειροτονεῖ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν συγκλητικὸν Νεκτάριον, Μακεδόνιον δὲ ἀναϑεματίζει καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιον τὸν Λίβυν, ἓν πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δοξάζοντα, ἔτι δὲ καὶ Ἀπολινάριον τὸν Λαοδικείας, λέγοντα τὸν ἐνανϑρωπήσαντα λόγον ἄνουν εἶναι, ἀντὶ δὲ νοῦ τὸν λόγον ἐν τῇ ψυχῇ γεγενῆσϑαι. Τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον ϑεὸν εἶναι ζωοποιὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ἐκήρυξε προστεϑηκυῖα [εἴς] τὸ

---

3. σεμνὸν — εὐλαβῆ — ϑαυμάσιον? — 5. Ἀριαζὸν cod. — 10. Rubrica M. 2, in codice cum margine est abscissa. — 11. Ced. 554,16—23: Τῷ ς' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μ. Θ. γ. ἡ ἐν Κ. Π. ἁγία καὶ οἰκουμένικὴ β' σ. τῶν ρν' ἁγ. π. κτλ. — * καὶ Ced. — 16. ὡς αὐτῷ τῷ cod. — ** καὶ Ced. — 20. Ced. 555,7—14: Ἡ δὲ ἁγία σύνοδος M. ἀν. σὺν ά. καὶ Σ. — 22. ἔτι δὴ Ced. — Λαοδικέα Ced. — 23. ανον Ced. — λ. ἀρκεῖν τῇ ψυχῇ ἐκ. δὲ τὸ πμᾶ τὸ ά. ἑ. ζ. καὶ ὁμ. τῷ π. καὶ τῷ υἱῷ, πρ. εἰς τὸ ά. σ. περὶ τοῦ ἁγίου πμ̃ς τὸ ζ. καὶ τὰ ἑ. Ced.

ἐκτεϑὲν παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων σύμβολον τὸ κύριον καὶ τὸ ζῳοποιὸν καὶ τὰ ἑξῆς.

(3) Τότε (δὲ) ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος παρακαλεῖ τὸν βασιλέα τοὺς Ἀρειανοὺς ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἐξελϑεῖν· ὁ δὲ ἀπηνεστέραν ὑπολαβὼν τὴν αἴτησιν οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῷ· καὶ ὁ σοφώτατος Ἀμφιλοχιος τότε μὲν ἐσίγησε, ἐξεῦρε δὲ ὕστερον ὑπόϑεσιν ἀξιομνημόνευτον· ἐντὸς γὰρ πάλιν τῶν βασιλειῶν γενόμενος (καὶ τῷ βασιλεῖ συγκαϑήμενον τὸν υἱὸν Ἀρκάδιον ϑεασάμενος) τὸν μὲν πατέρα ἠσπάσατο *, τὸν δὲ υἱὸν κατέλιπεν ἀπροσκύνητον· καὶ ὁ βασιλεὺς νομίσας ἐπιλησϑῆναι τὸν Ἀμφιλόχιον ἀσπάσασϑαι ** τὸν υἱὸν *** προσέταξεν. Ὁ δὲ ἀποχρῆν ἔφη τὴν αὐτῷ προσενεχϑεῖσαν τιμὴν (καὶ μὴ ἐπιζητεῖν καὶ τοῦ υἱοῦ ὡς ἐν διαιρέσει· πρὸς) ὃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας οἰκείαν ἐκάλει παροινίαν τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν. Καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος ἐξεβόησε (πρὸς τὸν βασιλέα λέγων)· «Ὁρᾷς, ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν· πίστευσον (δὴ) οὖν καὶ τὸν ϑεὸν τοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύττεσϑαι καὶ ἀποστρέφεσϑαι». Τοῦτο ἀκούσας (124ᵇ) ὁ βασιλεὺς καὶ σφόδρα ϑαυμάσας νόμον εὐϑέως ἔγραψε τοὺς τῶν αἱρετικῶν συλλόγους κωλύοντα.

(4) Τούτῳ τῷ ἀγαϑῷ φϑονήσας ὁ μισόκαλος δαίμων ὠμόν τι καὶ ἀπάνϑρωπον παρεσκεύασε γενέσϑαι· ἀπὸ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐξελϑὼν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Ῥώμην τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο· ἐν δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ γενόμενος κατὰ πάροδον καὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ παραταξάντων τῇ πόλει διὰ μιτάτα, ἐστασίασαν οἱ Θεσσαλο-

---

3. Ced. 555,15—556,6. — ἐδυσώπει Ced. — ἐξελαϑῆναι τοὺς Ἀ. ἐκ π. τῶν π. Ced. — 5. ὑπ. καὶ τότε μὲν ὁ σ. Ἀ. ἐβ. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἐντὸς τῶν β. Ced. — 8. βασιλέα Ced. — * ὡς εἰκὸς Ced. — 9. ὃν αὐτοῦ σὺν αὐτῷ ἑστῶτα βασιλικῶς ἀγέραστον κ. Ced. — ** καὶ Ced. — *** βασιλικῶς Ced. — 11. τὴν παρ᾽ αὐτοῦ πρ. ἀ. ἰδιωτικῶς τ. ὃν Ced. — 13. ὁ. ἔλεγεν εἶναι τὴν Ced. — 18. ἐγ. ἐ. τὰς τῶν ἀ. συνάξεις κ. Ced. — 20. Ced. 556,6—17,571,2—7: τῷ ιε΄ καὶ ις΄ ἔτει. Thessalonicae fuit Theodosius XV. K. Iulii 379, XVIII — IV. Non. Febr. XVI. K. Apr. — XVI. K. Dec. 380 et III. Idus Mart. 388 — pridie K. Maji 388; sed Mediolani natalem diem non transegit nisi a. 386, 387, 388, 389 et 390, lex vero est a. 380 Dat. III. K. Ian. (Cod. Theod. IX. T. II. 3.). — 21. Κ. Π. ἐπὶ Ῥ. ὁ β. τὴν ὁδ. ποιούμενος ἐν Θ. κατὰ π. γέγονε, τῶν δὲ στ. ἀ. ταραξάντων τὴν πόλιν Ced. — 24. μιτάτ. cod.

νικεῖς καὶ τὸν βασιλέα μὲν ὕβρισαν, τινὰς δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐλιϑοβόλησαν. Ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἀγγελϑέντων ἐξαφϑεὶς καὶ μὴ ἐνεγκὼν τοῦ ϑυμοῦ τὴν ῥύμην, τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν ψῆφον τῆς τιμωρίας (ἐξενεγκεῖν) ἐπέτρεψεν, ὅς * τοιαύτην ἐξουσίαν λαβὼν **, οἷα δὴ αὐτονόμος (καὶ) τύραννος, ἄδικα ξίφη κατὰ πάντων ἐγύμνωσε καὶ τοὺς ἀϑώους μετὰ τῶν ὑπευϑύνων κατέκτεινε χιλιάδας ζ'.

(5) Ταύτην (οὖν) τὴν συμφορὰν μαϑὼν Ἀμβρόσιος ὁ ἐπίσκοπος Μεδιολάνων — πόλις δὲ αὕτη τῆς Ἰταλίας — εἰς ἣν ἀφικομένου τοῦ βασιλέως καὶ συνήϑως εἰς τὸν ναὸν βουληϑέντος εἰσελϑεῖν, ὑπαντήσας ἔξω τῶν ϑυρῶν διεκώλυσεν αὐτὸν μετὰ παῤῥησίας βοῶν· «Οὐκ οἶσϑα, ὡς ἔοικεν, ὦ βασιλεῦ, τῆς γενομένης μιαιφονίας τὸ μέγεϑος· οὐκ ἐᾷ γάρ σε τῆς βασιλείας *** ἡ δυναστεία τὴν ἁμαρτίαν ἐπιγινώσκειν· ὑπὸ τῆς ἁλουργίδος ἀπατώμενος ἀγνοεῖς τοῦ καλυπτομένου σώματος τὴν ἀσϑένειαν· ἀλλ᾽ ἴσϑι, ὡς φϑαρτὸς ὢν καὶ ῥευστός, φϑαρτόν σου καὶ ῥευστὸν ὑπάρχει τὸ κράτος καὶ ἡ δυναστεία, περὶ ἧς μικρὸν ὕστερον λόγον ἀποδώσεις τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων. Ποίοις τοίνυν ὀφϑαλμοῖς ὄψῃ τὸν τοῦ κοινοῦ δεσπότου ναόν; ποίοις δὲ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκεῖνο πατήσεις τὸ ἅγιον; πῶς δὲ τὰς χεῖρας ἐκτενεῖς ἀποσταζούσας ἔτι τοῦ ἀδίκου φόνου τὸ αἷμα; [πῶς δὲ καὶ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερσὶ τὸ ἄχραντον τοῦ δεσπότου σῶμα; πῶς δὲ καὶ τῷ στόματι παροίσεις τὸ τίμιον αἷμα] τοσοῦτον διὰ **** τοῦ ϑυμοῦ ***** ἐκχέαντι παράνομον αἷμα; λοιπὸν ἄπιϑι καὶ μὴ πειρῶ τοῖς δευτέροις τὴν προτέραν αὔξειν παρανομίαν, καὶ δέχου τὸν δεσμόν, οὗ ὁ ϑεὸς ἄνωϑεν γίνεται σύμψηφος». Τούτοις οὖν εἴξας ὁ

1. μὲν β. Ced. — 2. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαϑὼν καὶ τὴν ῥ. τοῦ ϑ. μη ἐν τῷ ἐπ. Ced. — * τὴν Ced. — 4. εἰληφὼς ὁ Ced. — ** τοῦ ϑυμοῦ e linea superiori repetit cod. — 8. Ced. 556,17—557,14. — ὁ μέγας Ἀ. ἀκηκοὼς Μ. ἐπ. π. δὲ Ἰ. ά. Ced. — 10. ἔξωϑεν τῶν προϑύρων συν. ὁ ἅγιος ἐκωλ. τὴν εἴσοδον λέγων αὐτῷ μ. π. Οὐκ οἶδας, ὡς ἐ. β. τῆς εἰργασμένης παρανομίας τὸ μ. οὐδὲ γὰρ ἐᾷ σε Ced. — *** ἴσως Ced. — 13. ἐπιγνῶναι Ced. — 15. ῥευστὸς τοιοῦτόν σοι ὑπ. καὶ τὸ τῆς δυναστείας κρ. μ. δὲ. ὑ. Ced. — 18. Π. οὖν Ced. — 20. τῶν ἀδίκων Ced. — **** τὸν Ced. — ***** λόγον Ced. — 24. πρώτην Ced. — δ. ᾧ ϑ͂ς Ced.

βασιλεὺς τοῖς λόγοις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ* βασίλεια δακρύων καὶ στένων.

(6) Διελθόντων δὲ μηνῶν η' καὶ τοῦ βασιλέως μὴ ἐξελθόντος, ἀλλὰ σφοδρῶς μετανοοῦντος, κατέλαβεν ἡ τοῦ Κυρίου** γενέθλιος ἑορτή· καὶ θεασάμενος Ῥουφῖνος ὁ μάγιστρος, ὅτι οὐδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν ποιῆσαι βούλεται ὁ βασιλεύς, λέγει πρὸς αὐτόν· «Δραμοῦμαι, δέσποτα, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον πείσω λῦσαί σε τοῦ δεσμοῦ, εἰ κελεύεις». Ὁ δὲ φησίν· «Οἶδα ἐγὼ τὴν Ἀμβροσίου ἀκρίβειαν (ὅτι οὐ πεισθήσεται)». Ἐπεὶ δὲ πλείοσι λόγοις χρησάμενος ὁ Ῥουφῖνος πείθειν ὑπέσχετο (τὸν Ἀμβρόσιον), ἀπελθεῖν (αὐτὸν) ἐκέλευσεν· ὑπὸ δὲ τῆς ἐλπίδος θαῤῥήσας ἠκολούθησεν αὐτὸς μετ' ὀλίγον. Αὐτίκα δὲ τὸν Ῥουφῖνον ἰδὼν ὁ Ἀμβρόσιος· «Τὴν κυνῶν, εἶπεν, ἀναίδειαν, ὦ Ῥουφῖνε, ζηλοῖς, τοσαύτης μιαιφονίας γενόμενος μέτοχός τε καὶ σύμβουλος· ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐάσω αὐτὸν τῶν ἱερῶν ἐπιβῆναι προθύρων». Ταῦτα ἀκούσας (ὁ) Ῥουφῖνος ἐμήνυσε διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ μέσην μαθὼν τὴν ὁδόν· «ἀπέλθω» φησί, «καὶ τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας». Εἶτα παραγενόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐδυσώπει τὸν ἀρχιερέα τοῦ δεσμοῦ λυθῆναι. Καὶ ὁ μὲν τυραννικὴν ἀπεκάλει τὴν παρουσίαν (ἐκείνην) καὶ κατὰ θεοῦ μεμηνέναι. (125ᵃ) Ὁ δὲ μετὰ σκυθρωπότητος καὶ πολλῆς κατανύξεως· «οὐ θρασυνόμενος», ἔφη, «κατὰ τῶν ἁγίων κανόνων, ἀλλὰ λῦσαί με τῶν δεσμῶν δεηθῆναι ἐλήλυθα». «Καὶ ποίαν», φησί, «μετάνοιαν ἀνέδειξας μετὰ παρανομίαν τοσαύτην; ἢ ποίοις ἀξίως φαρμάκοις ἐθεράπευσας τὰ δυσιάτα τραύματα;» Καὶ ὁ βασιλεὺς (ἀπεκρίνατο)· Σὸν ἔργον*** τὸ δεῖξαι μὲν καὶ κεράσαι τὰ φάρμακα· ἐμὸν δὲ τὸ δέξασθαι (προσφερόμενα)». Τότε**** Ἀμβρόσιος λέγει· «Ἐπειδὴ τῷ θυμῷ***** δικάζειν ἐπιτρέ-

---

1. ἐπανῆλθεν εἰς Ced. — * ἐκεῖσε Ced. — στ. καὶ δ. Ced. — 3. Ced. 557,14 — 559,11, M. δὲ δ. η'. — ** ἡμῶν ιῦ χῦ Ced. ἡ. Hist. m. — 6. β. π. Ced. — λ. αὐτῷ εἰ κελεύεις δ. δρ. *Rufinus, curro, inquit si, tibi placet* Hist. misc. — 8. Ὁ δὲ Ὁ. ἐ. φ. Ced. — 11. τῇ ἐλπίδι δὲ βουκοληθεὶς ἠ. καὶ ἀ. Ced. — 12. Ἀ. τοίνυν ἐ. τὸν Ῥ. Ἀ. ἔφη· Τὴν κ. ἀν. — 14. ἐγὼ καὶ πάλιν ἀ. κωλύσω τῶν Ced. — 15. ἐδήλωσε τῷ β. ταχέως Ced. — 16. κ. μ τοῦτο μ. ἀπ. Ced. — 18. λ. τοῦ δ. Ced. — 22. δ. ἀξιώσων ἐλ. Ced. — 23. μ. ἐδ. Ced. — 24. φ. ἀξ. Ced. — *** ἐστὶ Ced. — **** λοιπὸν Ced. — ***** τὸ Ced.

πεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργὰς εἶναι, καὶ ἐν ἡμέραις λ' αἱ φονικαί τε καὶ δημευτικαὶ μενέτωσαν γνώσεις ἐν γράμματι, τὴν τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ πρεσδεχόμεναι κρίσιν». Ὡς εὐθὺς ὁ βασιλεὺς γραφῆναι κελεύσας καὶ διὰ τῆς οἰκείας χειρὸς βεβαιώσας, διέλυσε τὸν δεσμὸν Ἀμβρόσιος καὶ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέτρεψεν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν (οὐκέτι ἑστὼς ἐδέετο τοῦ θεοῦ οὐδὲ τὰ γόνατα κλίνας, ἀλλὰ) πρηνὴς ἐπ' ἐδάφους κείμενος ἐβόα μετὰ κραυγῆς· «Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου, Κύριε»· καὶ ταῖς χερσὶ τίλλων τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς (καὶ τοῦ πώγονος) καὶ τὸ μέτωπον τύπτων καὶ δάκρυσι τὴν γῆν βρέχων (ὡς τοὺς ὁρῶντας μεγάλως ὀφελεῖσθαι καὶ συμπενθεῖν αὐτῷ), καὶ οὐ διέλιπεν οὕτως δυσωπεῖν τὸν θεὸν μέχρις ὥρας τῆς κοινωνίας. Καὶ τότε διαναστὰς καὶ πλησίον τῶν κιγκλίδων ἐλθών, βουλόμενος εἰσελθεῖν ἐκωλύθη παρὰ * Ἀμβροσίου δηλώσαντος αὐτῷ «Ἴσθι **, βασιλεῦ, ὡς μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον [εἰσιτητά], τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἄθηκτά τε καὶ ἄψαυστα· ἔξιθι τοίνυν καὶ τοῖς ἄλλοις κοινώνει τῆς στάσεως· ἁλουργὶς γὰρ βασιλεῖς, οὐχ ἱερεῖς ποιεῖν εἴωθεν». Ὁ δὲ καὶ τοῦτο δεξάμενος ἀσμένως ἀντεδήλωσεν· *** «Οὐκ αὐθαδείᾳ χρώμενος τοῦτο πεποίηκα, ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔθος εἶναι τοῦτο μεμάθηκα· χάριν δὲ **** ὀφείλω καὶ τῆσδε τῆς ἰατρείας». Τοσαύτῃ γοῦν καὶ τηλικαύτῃ διέλαμπον ἀρετῇ ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ ἀρχιερεύς.

(7) Ἀπελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἑορτῆς γενομένης καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον μὴ εἰσελθόντος αὐτοῦ, Νεκτα-

---

1 ἀ. ποιοῦντα καὶ ἡμ. Ced. — 2. γράμμασι Ced. — 3. ἐκδ. Ced. — ὃν ἐ. τοῦ βασιλέως κελεύσαντος γ. καὶ διὰ τῆς ὀ. χ. βεβαιώσαντος Ced. *Impp Gratianus, Valentinianus et Theodosius A. A. A. Eutropio Pr. P. Nullus in carcerem prius quam convineatur—spatium coram loci judice—dierum XXX tribuatur etc.*—7. ἐδ. πεσὼν ἐβόα Ced. — 8. Ps. CXIX. 25. — 9. χ. τὰς τρ. τῆς κ. ἔτιλλε, τὰς ὄψεις ἔτυπτε καὶ τὴν γῆν τοῖς δ. ἔβρεχε καὶ τὸν θ. ἐδυσώπει ἄχρι τῆς ὡ. τῆς μεταλήψεως. τ. δὲ δ. Ced. — * τοῦ Ced. — ** ὦ Ced. — 17. πᾶσιν ἄβατά τε Ced. — *** ὡς Ced. — **** σοι Ced. — 22. Τ. δὴ καὶ τ. Ced. — 23. ἀ. καὶ ὁ β. Ced. — 24. Ced. 559.11—17: Ἐπανελθὼν — καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τὰ δῶρα προσενεγκὼν εὐθὺς ἐξελήλυθε. Ν. δὲ τοῦ τηνικαῦτα π. — ὁ. μ. ἀξίως ἐπ. κ. τοσοῦτον ὀνίνησιν ἔλεγχος παρὰ ἀνδρὸς ἀρετῇ λάμποντος προσφερόμενος.

ρίου τοῦ πατριάρχου δεδηλωκότος μαθεῖν τὴν αἰτίαν· «μόγις» ἔφη· «βασιλέως καὶ ἱερέως διαφορὰν ἐδιδάχθην· Ἀμβρόσιον γὰρ μόνον οἶδα ἐπίσκοπον καλούμενον». (Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλθὼν ἐτύπωσε τοῦτο, πρὸ τούτου τῶν βασιλέων ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἱσταμένων, μὴ ἵστασθαι).

CC. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΝΤΩΝ ΕΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις ἐν Ἀντιοχείᾳ κατεσύρη ἡ τῆς 393
γυναικὸς τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου Πλακίλλης εἰκὼν φόρων 394
ἕνεκα πλείστων· δι' ἣν ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς ὄλεθρον ἄρδην ἠπείλησε τῇ πόλει· ἐκεκώλυτο δὲ διὰ τὸν τοῦ θυμοῦ νόμον, ὃν Ἀμβρόσιος γράψαι περοίηκε τοῦτον.

(2) Τότε καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος πρεσβύτερος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὢν τοὺς ἀνδριάντας ἔγραψε.

(3) Ἐν δὲ ταύταις* ἡμέραις παράνομοί τινες ἄνδρες ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς βασιλικοὺς ἀνδριάντας καταστρεψάμενοι εἰς μεγάλην ὀργὴν ἐκίνησαν τὸν βασιλέα· καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἄρχοντας πρὸς τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει, ὧν τὴν ἔφοδον οἱ τῆς πόλεως αἰσθόμενοι καὶ φυγῇ χρησάμενοι, κατῆλθον ἐκ τῶν (125[b]) ὀρέων οἱ μοναχοὶ καὶ τὸν θυμὸν εἰς οἶκτον μετέβαλον.

(4) Περὶ ὧν καὶ ὁ Χρυσόστομος ταῦτα φάσκει· «Ἐπειδή τινες μιαροὶ καὶ παμμίαροι τοὺς νόμους κατεπατήσαντο, τὸ ἔσχατον καθεῖλον τοὺς ἀνδριάντας καὶ πᾶσαν ἐπεκρότησαν κίνδυνον». «Ὅτε (καὶ) οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντες ἐπὶ τῇ τῶν γεγενημένων ἐξετάσει τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο συνεκρότησαν δικαστήριον καὶ πάντας ἐπὶ τὰς εὐθύνας τῶν τετολμημένων ἐκάλουν, καὶ θανάτων διαφόρων προσδοκία πᾶσιν ἦν, τότε οἱ τὰς ἀκρωρείας τῶν ὀρέων κατοικοῦν-

7. Rubrica M. 2, in codice cum margine periit. — 8. Ced. 570,18—571,1: τῷ ι' καὶ ις' ἔτει. — 13. Ced. 570,22.—πρ. ὢν Ἀντιοχείας λόγους περὶ τούτου θαυμαστοὺς ἐξέθετο οὓς ἀ. ἐπεγ. Ced. — 15. Varians §. 1, Ced. 559,18 — 562,15: Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὁ βασιλεὺς ὠφελείας κτλ. — * ταῖς? — 18. τῶν τῆς — αἰσθομένων καὶ φ. χρησαμένων? — 21. Varians ex homilia ad populum Ant. XVII T. II. 172 A, C et 173 B, D, E. — 24. ἐπὶ τὴν—ἐξέτασιν Chr.

τες μοναχοὶ τὴν οἰκείαν (ἑαυτῶν) ἀπεδείξαντο φιλοσοφίαν. Τοσούτοις γὰρ ἔτεσιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν συγκεκλεισμένοι καλύβαις, οὐδενὸς παρακελεύσαντος ἢ συμβουλεύσαντος, ἐπειδὴ τοσοῦτον νέφος εἶδον τὴν πόλιν περιϊστάμενον, καὶ λοιπὸν λιπόντες αὐτῶν τὰ σπήλαια καὶ τὰς σκηνάς, πάντοθεν συνέρρευσαν, ὡς ἐξ οὐρανοῦ τινὲς ἄγγελοι παραγενόμενοι· καὶ ἦν ἰδεῖν τὴν πόλιν ἐοικυῖαν οὐρανῷ, τότε πανταχοῦ τῶν ἁγίων φαινομένων ἐκείνων καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως μόνον παρακαλοῦντας τοὺς ὀδυνωμένους, καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπεροψίαν συμφορᾶς ἀγόντων. Τίς γὰρ ἰδὼν ἐκείνους οὐκ ἂν εὐθὺς κατεφρόνησε θανάτου καὶ τῆς ζωῆς ὑπερεῖδεν;» — «οἳ καὶ τοῖς ἄρχουσι μετὰ παῤῥησίας διελέχθησαν ὑπὲρ τῶν ὑπευθύνων τὸ ἑαυτῶν αἷμα παρασκευασθέντες ἐκχέειν, ὥστε τοὺς ἁλόντας ἐξαρπάσαι τῶν προσδοκωμένων δεινῶν», ὅπερ καὶ γέγονε. «Ποῦ (τοί)νυν εἰσὶν οἱ τοὺς τρίβωνας ἀναβεβλημένοι καὶ (τὸ) βαθὺ γένειον δεικνύντες καὶ ῥόπαλον τῇ δεξιᾷ φέροντες ψευδώνυμοι φιλόσοφοι, τὰ κυνικὰ καθάρματα, οἱ τῶν ἐπιτραπεζίων κυνῶν ἀθλιώτερον διακείμενοι καὶ γαστρὸς ἕνεκα πάντα ποιοῦντες;» Οἱ γὰρ τῆς πόλεως ἅπαντες εἰς τὰς ἐρήμους ἀποφυγόντες καὶ κατακρυβέντες, «οὗτοι μόνοι διὰ τῶν ἔργων ἀληθῶς τὴν φιλοσοφίαν ἀπεδείξαντο καὶ «πάντων δεδοικότων καὶ κατεπτηχότων, εἰς τὸ μέσον στάντες τὸ δεινὸν ἔλυσαν οὐκ ἐν πολλαῖς ἡμέραις»· — «ἀλλ' ἐν μιᾷ καταβάντες καὶ διαλεχθέντες καὶ τὴν συμφορὰν λύσαντες πρὸς τὰ ἴδια (πάλιν) ἀνέβησαν καταγώγια. Τοσοῦτόν ἐστιν ἡ παρὰ τοῦ Χριστοῦ τοῖς ἀνθρώποις δειχθεῖσα φιλοσοφία».

384 (5) Ἐπὶ Θεοδοσίου τὸ σῶμα Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ εἰς τὴν πόλιν εἰσήχθη καὶ ἐν τῇ Παύλου ὀνομαζομένῃ ἐκκλησίᾳ ἀπετέθη, ἣν ᾠκοδόμησε Μακεδόνιος Παύλῳ ἐπιβουλεύων.

(6) Ἐπὶ τούτου Ἡλιόδωρος ὁ γράψας τὰ Αἰθιοπικὰ

---

4. καταλιπόντες Chr. — 8. παρακαλούντων? παρακαλοῦντα cod. — 15. φ. οἱ τῶν ἔξωθεν Chr. — 17. Τῶν γὰρ τῆς π. ἁπάντων — ἀποφυγόντων καὶ κατακρυβέντων? Πάντες κατελιπον κτλ. μόνοι δὲ οἱ διὰ — ἐπιδεικνύμενοι Chr. — 23. εἰσενενεχθεῖσα Chr. — 25. Ced. 554,3,4: Τότε (τῷ ϛ΄ ἔτει) ἤχθη καὶ τὸ σ. τοῦ ἁγίου Π. τοῦ ὁμ.

ἐπίσκοπος ἦν Τρίκκης· γράφει δὲ καὶ διὰ στίχων ἰάμβων τὴν τοῦ χρυσοῦ ποίησιν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεοδόσιον.

(7) Καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, [καὶ] Ἀφρικανοῦ διεκομίσθησαν καὶ ἀπετέθησαν εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ἐν τῇ πέτρᾳ.

(8) Καὶ ἡ τιμία κεφαλὴ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Κωνσταντινουπόλει διεκομίσθη, εὑρεθεῖσα μὲν πρότερον παρά τισι μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἱρέσεως, οἵτινες ἐξ Ἱεροσολύμων ἐλθόντες εἰς Κιλικίαν διέτριψαν. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνούχου τοῦτο μαθόντος καὶ μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο ἐκ προστάξεως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει· ὡς δὲ οἱ εἰς τοῦτο σταλέντες ἐπιθέντες ὀχήματι ἦλθον εἰς πανδοχεῖον, καὶ οὐκ ἔτι μετῆλθον τὸν τόπον αἱ τὸ ὄχημα ἕλκουσαι ἡμίονοι, καίπερ πολλὰ μαστιγούμεναι (126ª)· καὶ τότε μὲν οὖν ἀπετέθη ἡ ἁγία κεφαλὴ ἐν Κοσιλάου κώμῃ, μὴ κρίναντος τοῦ θεοῦ τοιούτου δώρου ἀξιωθῆναι τὸν Ἀρειανὸν Οὐάλεντα· Θεοδόσιον δὲ τῆς εὐσεβείας ὁ θεὸς ἀμειβόμενος μεταγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ συνεχώρησιν· καὶ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ αὐτὴν ἀπέθετο, ναὸν περικαλλῆ καὶ μέγιστον τῷ προδρόμῳ οἰκοδομήσας.

(9) Τὸ δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων Θεόφιλος ὁ ἀρ- 391
χιεπίσκοπος αἰτήσας Θεοδόσιον ἐξεκάθηρε (καὶ εἰς ἐκκλησίαν μετεσκεύασε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἐδημοσίευσεν ὄργια, φαλλοὺς καὶ εἴτι τούτων ἀσελγέστερόν τε καὶ βέβηλον, ὅπερ καταπλαγέντες τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων μυρίους φόνους εἰργάσαντο. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Θεοδόσιος τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας χριστιανοὺς ἐμακάρισεν ὡς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀναιρεθέντας, τοῖς δὲ Ἕλλησι παραχωρεῖν ἐπηγγείλατο, εἰ χριστιανοὶ γένωνται)· τὰ μέντοι ἱερὰ τὰ ἑλληνικὰ καθ-

---

6. Ced. 554,2: Τότε καὶ ἡ κ. τοῦ προδρόμου ἐν Κ. Π. ἤχθη· 562,16—563,4. Ἐπὶ τούτου τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἡ τ. κ. τοῦ τιμίου πρ. καὶ β. Ἰω. ἠ. ἐν Κ. Π. — 8. εἰς Κ. ἐ. διέτριβον Ced. — 11. ὡς δὲ κατελάβον ἐν κώμῃ Κοσιλαοῦ οὐκέτι μ. τὸν τ. κ. πολλὰς μαστιγουμένων· τότε Ced. — 14. ἐν τῇ προῤῥηθείσῃ κ. κρίνοντος τοῦ θ. μὴ τ. δ. Ced. — 16. ἀμ. ὁ θ͞ς Ced. — 17. συν. ἦν καὶ ἐν τῷ τοῦ πρ. ἁ. ναῷ Ced. — 19. Ced. 569,2—4: Τῷ ια' ἔτει sed cf. legem XV. K. Iul. 391 de paganis Romano com. Aegypti, Th. 13. — 26. Καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου αἰτησαμένου τὰ ἱ. πάντα τῶν Ἑλλήνων καθηρέθησαν καὶ τὰ εἴδωλα ἐχωνεύθησαν καὶ εἰς χρείας πενήτων ἐδόθη Ced.

αιρεθῆναι προσέταξε καὶ τοὺς θεοὺς χωνευθῆναι καὶ εἰς δαπάνην δοθῆναι πένησιν.

(10) Καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος* λυομένου, γράμματα ἱερογλυφικὰ εὑρέθη σταυροῦ ἔχοντα τύπους, ἅπερ θεασάμενοι οἱ ἐξ Ἑλλήνων χριστιανήσαντες ἔφασαν σημαίνειν τὸν σταυρὸν παρὰ τοῖς ἱερογλυφικὰ γινώσκουσιν γράμματα ζωὴν ἐπερχομένην.

(11) Περὶ δὲ τοῦ ναοῦ Σεράπιδος (οὗ καθεῖλε Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος σὺν τῷ ξοάνῳ αὐτοῦ) τοῦτο οἱ μὲν** Δία ἔφασκον εἶναι, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον διὰ τὸ*** μόδιον ἔχειν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ**** πῆχυν (ἐν τῇ χειρὶ ἤτοι τὸ τοῦ ὕδατος μέτρον, ἄλλοι δὲ τὸν ἡμέτερον Ἰωσήφ), ἕτεροι δὲ Ἆπιν τινὰ γενονέναι ἄνθρωπον ἔμπορον ἤγουν βασιλέα ἐν Μεμφίτιδι πόλει τῆς Αἰγύπτου· λιμοῦ γὰρ γενομένου τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι πολίταις ἐκ τῶν ἰδίων τροφὴν παρεῖχε· τελευτηκότι δὲ αὐτῷ ναὸν ἀνέστησαν, ἐν ᾧ ναῷ βοῦς ἐτρέφετο σύμβολον φέρων τοῦ γεωργοῦ (καί τινα ἔχων ἐν τῇ χροιᾷ ἐπίσημα)· ὅστις ἐκ τῆς προσηγορίας αὐτοῦ καὶ αὐτὸς Ἆπις ἐκαλεῖτο. (Τὴν δὲ σωρὸν τούτου τοῦ Ἄπιδος, ἐν ᾗ τὸ σῶμα ἔκειτο αὐτοῦ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μετήνεγκαν καὶ ἀπὸ τῆς σωροῦ καὶ τοῦ Ἄπιδος σύνθετον ὄνομα πεποιηκότες) ἐκάλουν αὐτὸν (Σώραπιν, οἱ δὲ μετὰ ταῦτα) Σέραπιν.

(12) (Τούτου ναὸς ἦν ὑπὸ Ἀλεξανδρέων κτισθεὶς παμμεγέθης καὶ ὑπὸ κιόνων πολυτιμήτων καὶ μαρμάρου ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν πάνυ λαμπρῶς κεκαλλοπισμένος·) ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ναοῦ τὸ ἄγαλ-

3. Τοῦ δὲ ν. Ced. 569,6—10. — * ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ced. — ἱ. γρ. Ced. — 4. στ. τύπον ἐπεχ. Ced. οἱ ἐξ Ἑ. θ. ἐπίστευσαν λέγοντες σ. τ. στ. κατὰ τὴν τῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἔννοιαν, ζ. ἐπ. Ced. — 7. Ced. 569,10—18: Τοῦτον τὸν Σάραπιν οἱ. — ** τὸν Ced. — 8. ἐ. λέγουσιν Ced. — *** τὸν Ced. — **** τὸν Ced. — 9. π. οἱ δὲ Ἆπιν Ced. — 11. ἀ. εὔπορον ἐν Αἰγύπτῳ γ. ὃς ἐν καιρῷ λ. ἐκ τῶν ἰ. ἐπήρκεσεν Ἀλ. ᾧ καὶ τελευτῶντι ν. καὶ στήλην ἀν. καὶ β. αὐτοῦ ἐτ. ὃν καὶ Ἆπιν ἐκάλουν ὁμωνύμως τῷ δεσπότῃ· σ. οὗτος ἦν τοῦ γ. Ced. — 15. γεωργ. cod. γεωργεῖν?. — Μετωνόμασαν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ Γόρασιν καὶ Σαρ. τὴν στήλην Ced. — 21. Περὶ τοῦ μαγνήτου. Ced. 569,18—570.2: ἐν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγ. μ. καὶ φ. οἷον ἐκ διαφόρου κατεσκευασμένον ὕλης ἵστατο ὡς ἑκατέραις χερσὶν ἑκατέρων ἔχεσθαι τῶν τοίχων Ced. — 22. μαρ[illegible]ίσων? μαρμαρ. cod. Cedrenus imaginem minorem magnete tractam intra majorem [illegible]hibat fuisse, ut a magnete tecti in laquearibus fixo illa tum trahi non potuisset, [illegible] ᾧ igitur ad templum referendum est.

μα αὐτοῦ ὑπῆρχε μέγα καὶ φοβερὸν, ὥστε τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ τὸν ἕνα τοῖχον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὸν ἕτερον συνέχειν, ὅπερ τέρας ἀπὸ παντὸς γένους καὶ ὕλης, ἀπὸ χρυσῶν πετάλων καὶ ἀργυρῶν ὑπῆρχεν ἐνδεδύμενον, ἐν ᾧ (πλάνης ἕτερον εἶδος ἐτύγχανεν κακουργηθὲν τοιοῦτον· λίθος τίς ἐστι μαγνήτης λεγόμενος, ὃς ἔχει φυσικὴν ἐνέργειαν ἕλκειν πρὸς ἑαυτὸν τὸν σίδηρον·) ξοάνον (δὲ) κετασκευάσαντες ἐκ χαλκοῦ [οὐ] μέγα καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἔνδοξεν καθηλώσαντες τὸν λίθον τοῦτον ἐν τοῖς φατνώμασιν ἄνωθεν τῆς στέγης ἔπηξαν ἀπὸ διαμέτρου· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς φυσικῆς βίας ἀνελκόμενον τοῦ λίθου — μετέωρον γὰρ ἐκρέματο διὰ πολλὴν τέχνην — καὶ ἐκρατεῖτο μέσον ἐδάφους καὶ ὀρύφου θαυμαζόμενον καὶ μὴ παντελῶς κατασπώμενον.

(13) Τούτου καταλυθέντος (126[b]) καὶ ἐδαφισθέντος καὶ τοῦ 393
Νείλου κατὰ τὸ εἰωθὸς μὴ ἀνελθόντος, ἔχαιρον Ἕλληνες λέγοντες 394
διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν μὴ ἀναβαίνειν τὸν ποταμόν· ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος εὐσεβῶς ἀπεκρίνατο· «Μὴ γένοιτο ποταμὸν (ναοῖς δαιμόνων καὶ) θυσίαις χαίροντα καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ποτὲ ὕδωρ ἀνάγειν»· θεὸς δὲ τούτου τὴν πίστιν ἀποδεξάμενος ὑπὲρ τὸ δέον ἐκέλευσε πλημμυρῆσαι, ὅπερ εἰς φόβον ἤγαγε οὐ τὸν τυχόντα τὴν Αἴγυπτον, μὴ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν αὐτὴν κατακλύσῃ τὸ ὕδωρ.

(14) Ὅπερ δὴ καὶ περὶ τῆς Ἀρτέμιδος πρός τινας φησὶν ὁ μέγας Ἰσίδωρος· «Ἐπειδήπερ ἠθέλησας μαθεῖν τό *· «Τίς οὐκ οἶδε τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεοκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς»; ἴσθι, ὅτι οὐκέστι τῆς γραφῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ τοῦ γραμματέως τῆς Ἐφεσίων· περιττὸν οὖν ἡγοῦμαι λογοποιΐας ἀγυρτικὰς

3. ὑπῆρχον ἐνδεδυμένοι cod. — 4. ἔνδον δὲ τούτου τοῦ μεγίστου ἀγάλματος ἄλλος ναὸς καὶ εἴδωλον καὶ ξόανον ἀπῃωρήρητο χ. οὐ μ. δέ Ced. — κακουργ. cod. — 7. τούτου τῇ κ. σ. ἐνείραντες, τ. φ. δὲ τῆς στ. ἀν. μαγνῆτιν λ. κατὰ κάθετον ἐνθέμενοι μετ. τοῦτον τοῦ ἀέρος ἀφῆκαν ὁρᾶσθαι κρεμάμενον καὶ οὔτε γῆς οὔτε αὐτῆς τῆς στέγης ἐφαπτόμενον Ced. — 13. Ced. 571,8—15: Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει (ιε' καὶ ις') τοῦ ποταμοῦ Ν. κ. τὸ ἔθος μὴ ἀναβάντος ἐχ. οἱ Ἑλ. αἴτιον εἶναι τούτου τὸ κωλυθῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. — 15. ὁ εὐσεβὴς β. Θ. εἶπε· Μή γ. ποτὲ π. θ. χ. ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι. Ὁ δὲ θ̅ς τοῦτο ἀπ. εὐλόγησε τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἅπαν τὰς τοὺς κατ' Ἀ. φοβηθῆναι μὴ καὶ αὐτὴν Ἀ. κ. ἡ πλημμύρα τοῦ ὕδατος Ced. — 21. Isidorus Pelusiota. ep. IV. 206. — * ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων κείμενον Act. XIX. 35 τίς οὐ γινώσκει κτλ.

*

ἑρμηνεύειν· περὶ ὧν οἶμαι καὶ τὸν ἱεροψάλτην Δαυῒδ εἰρηκέναι· «Διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου, Κύριε».

(15) «Ἐπεὶ οὖν φιλομαθὴς ὢν, πολυμαθὴς ἐθέλεις εἶναι, καὶ τοῦτο φράσω σοι· οἱ παρ' Ἕλλησι τὰ ξόανα κατασκευάσαντες (καὶ) φόβον βουλόμενοι ποιῆσαι τοῖς ὁρῶσιν ἔφασκον, ὅτι (τὸ ἄγαλμα) ἐξ οὐρανοῦ παρὰ τοῦ Διὸς ἐπέμφθη καὶ κατέπτη κρεῖττον ὑπάρχον πάσης ἀνθρωπήνης χειρὸς καὶ ἀνάλωτον, ὅθεν καὶ Διοπετὲς καὶ οὐράνιον βρέτας ἐκάλουν· βρέτας δὲ παρὰ τὸ βροτῷ ἐοικέναι· ὅπερ οὐχ οὕτως ἦν [ὡς] ἡ περὶ τῶν ἀγαλμάτων ματαίως δόξα πεπλανημένων δόξα· ἀλλὰ τοὺς ἀγαλματοποιοὺς ἢ ἀπακτεινόντες ἢ φυγαδεύοντες, ἵνα μηδεὶς εἰπεῖν ἔχοι, ὅτι χειροποίητόν ἐστι τὸ ξόανον, ἣν δὴ φήμην πλάσαντες ἐν ταῖς ἀκοαῖς τῶν (πεφενακισμένων) ἀνθρώπων ἠφίεσαν, ἥτις καὶ τὴν Ἐφεσίων ἐπλάνα πόλιν». — «Ὅτι ἀληθές ἐστιν, ὅτι ἀπέκτενον τοὺς ἀγαλματοποιοὺς, μαρτυρεῖ τὸ χθὲς καὶ πρῴην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον γεγενημένον· Πτολεμαῖος συναγαγὼν τεχνίτας ὥστε τὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἀνδριάντα ποιῆσαι, μετὰ τὸ ἔργον βόθρον μέγαν ὀρύξας καὶ τὸν δόλον κρύψας ἐκέλευσε τοὺς τεχνίτας ἐν αὐτῷ δειπνῆσαι, οἵτινες δειπνῶντες ἐκεῖσε κατεχώσθησαν καὶ ἀπέθανον, ἄξιον μισθὸν τῆς κακουργίας κομισάμενοι· πλὴν οὓς ἐκεῖνος βουλόμενος ἀφανίσαι τεχνίτας, ἵνα δόξῃ ἀχειροποίητος [ὀνομαζόμενος θεὸς, ὃν καὶ ἀχειρομίαντον] κέκληκε, τοῦτο δέδρακεν· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος δεσπότης καὶ θεὸς ἐν τάχει ἐφανέρωσε τὴν παμβέβηλον αὐτοῦ μιαιφονίαν· σκηπτοῦ γὰρ καὶ σεισμοῦ γεγονότος μεγάλου καὶ τοῦ ναοῦ καταπεσόντος ἅμα καὶ τοῦ βόθρου ἀναβοθρευθέντος, ἐφοράθη τὰ τῆς ἀπάτης κατασκευάσματα.

---

1. μελῳδὸν εἰρ. Is. — 2. Ps. CXIX. 85. — 4. Isidorus IV. 207. — τ. φράσας ἵνα μὴ δόξαιμί σε λυπεῖν· οἱ Is. — 7. ἐπ. ἢ κ. Is. — κρ. π. ἀ. χ. ὅθεν Is. — 9. π. τῷ cod. — 12. τὸ δὲ οὐ τοιοῦτον ἦν ed. omissis ἡ — δόξα, quae a chronographo adjuncta sunt. et conjunctione aliqua, ὡς vel καθὼς, jungenda. — ἔχοιεν cod. — ξ. ταύτην τὴν φ. πλανᾶσθαι Is. — 23. ἀλλ' οὐκ ἔλαθε προὔπτου γὰρ γενομένου τοῦ δράματος κατ' ἐνιαυτὸν θρήνοις τοὺς οὕτω τεθνεῶτας ἠμείβετο Is.

(16) Ἐν δὲ τῷ Κανώπῳ μᾶλλον τῆς ὅλης Αἰγύπτου κατειδώλῳ ὄντι φασὶ τεράστειόν τι εἶναι τοιοῦτον· Ποτὲ Χαλδαῖοι τὸν ἴδιον θεὸν, ὅπερ ἐστὶ τὸ πῦρ ἀποσεμνύνοντες, πανταχοῦ περιέφερον, ὥστε τοῖς θεοῖς πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν συμβεβληκέναι καὶ τὸν νικῶντα ἐκεῖνον παρὰ πάντων νομίζεσθαι θεόν. Τῶν οὖν ἄλλων ἐπαρχιῶν οἱ θεοὶ, ἢ ἀπὸ χαλκοῦ ἢ ἀπὸ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ ξύλου ἢ λίθου ἢ ἄλλης τοιαύτης ὕλης [ἀν]αμφιβόλως εὐχερῶς διὰ τοῦ πυρὸς ἐφθείρετο, ὥστε πανταχοῦ τὸ πῦρ ἀναγκαίως νικᾶν. Τοῦτον ἀκηκοὼς ὁ τοῦ Κανώπου ἱερεὺς (127ᵃ) πανοῦργόν τι τοιοῦτον ἐνεθυμήθη· Ὑδρίαι ἐν τοῖς μέρεσιν Αἰγύπτου εἰώθασι γίνεσθαι ὀστράκιναι, τρήσεις ἔχουσαι λεπτὰς καὶ συνεχεῖς, ὥστε διὰ τὸν τρήσεων ἐκείνων τὸ τεθολωμένον ὕδωρ διυλιζόμενον ἀποδίδοσθαι καθαρώτερον. Ἐκ τούτων τῶν ὑδριῶν μίαν λαβὼν ὁ ἱερεὺς τοῦ Κάνωπος καὶ τὰς τρήσεις ἐκείνας ἀναφράξας κηρῷ καὶ διαφόροις ξωγραφήσας χρώμασι, πληρώσας τε ὕδατος, ἔστησεν ὡς θεόν· καὶ ἀποτεμὼν παλαιοῦ ἀγάλματος τὴν κεφαλὴν, ὅπερ ἐλέγετο Ἐλάου τινὸς κυβερνήτου γεγενῆσθαι, ἐπιμελῶς ἐπιθεὶς εἵρμωσεν αὐτὴν τῷ ἀγάλματι. Παρεγένοντο δὲ μετὰ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, καὶ ἀνήφθη παρὰ τὴν ὑδρίαν τὸ πῦρ, καὶ ὁ κηρὸς, δι' οὗ αἱ τρήσεις ἐτύγχανον πεφραγμέναι, διελύετο· τῆς δὲ ὑδρίας ἱδρούσης καὶ τὸ ὕδωρ διὰ τῶν τρήσεων ἐκβαλλούσης, ἐσβέννυτο τὸ πῦρ· οὕτω τε τῇ πανουργίᾳ τοῦ ἱερέως ὁ Κάνωπος τῶν Χαλδαίων νικητὴς ἀνεδείχθη καὶ ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐτιμᾶτο ὡς θεὸς πάντων νικητὴς ὁ Κάνωπος.

(17) Νῦν δὲ παραγενομένου Θεοφίλου τοῦ ἀρχιερέως τοῦ πάντων θεοῦ, οὐδὲ εἷς ὠφέλησεν ἱδρὼς, οὐδὲ ἡ ἀπὸ κηροῦ κατασκευσθεῖσα πανουργία συνεβάλετό τι αὐτῷ· ἀλλὰ πάντα τὰ αὐτῶν ἐπορθήθη καὶ εἰς ἔδαφος κατηνέχθη. Ὅτε δὲ ταῦτα οὕτως γενέσθαι ἀπηγγέλη τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ, ὅτι τὰ εἴδωλα τῆς Αἰγύπτου κατηνέχθη

1. Cod. 570,9—16: Ἰστέον ὅτι Χ. τὸ πῦρ ὡς π. ἀναιρετικὸν βέβονται καὶ πάντας τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς κατέδραμον· προσῆλθον δὲ καὶ τῷ Κ. ἱερεῖ καὶ αὐτὸς μηχανᾶταί τι τ. — 9. Εἰς τύπον ἀγάλματος ὑδρίαν ὀστρακίνην κατασκευάσας, τρ. ὑπέθηκε λ. ἃς κ. φραξάμενος καὶ χρώματι καλλύνας π. ἀγ. ἀπ. κ. καὶ ἐφαρμόσας τῷ σκεύει εὐφυῶς καὶ τῷ πυρὶ προσαγαγὼν ἤλεγξεν αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν, κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ὕδατος ἀποσβεσθέντος.

καὶ ἐκκλησίαι ἀντ' αὐτῶν ᾠκοδομήθησαν, ἐκτείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· «Εὐχαριστῶ, δέσποτα Χριστὲ, ὁ θεός μου, ὅτι, χωρὶς ἀπωλείας τῆς πόλεως ἐκείνης τῆς μεγάλης, ἡ οὕτως παλαιὰ κατεσβέσθη πλάνη».

292 (18) Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Οὐαλεντινιανὸς ἐν τοῖς τῆς δύσεως μέρεσι τὴν πολιτείαν διοικῶν, βρόχῳ χρησάμενος τὸ τέλος ἐπλήρωσε τοῦ βίου, δι' ἣν αἰτίαν, μέχρι τοῦ παρόντος οὐκ ἴσμεν· τινὲς μὲν γὰρ ἔλεγον ἐπιβουλῇ τοῦ στρατηγοῦ Ἀρβογάστου γεγενῆσθαι τοῦτο· καὶ τοιαύτη παρὰ πᾶσιν ἐκράτει ὑπόληψις· ἄλλοι μέν[τοι] ἀθῶον εἶναι τὸν στρατηγὸν ἀπὸ τοιούτου μύσους ἔλεγον, αἰτίαν δὲ παρεσχηκέναι τούτου νεανίαν ἀγανακτήσαντα εἰς τοῦτο πραχθῆναι, ἐπείπερ, φασὶν, οὐ συνεχωρεῖτο παρ' αὐτοῦ ὡς νεώτερος, εἰ μηδέπω βεβηκὼς κατ' ἐξουσίαν διὰ πάντων τὴν βασιλείαν διοικεῖν.

(19) Θεοδόσιος δὲ οὐδὲν ἧττον ἀναφθεὶς ὅπλα κατὰ Εὐγενίου τοῦ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καταστάντος εἰς ἐκδίκησιν ἥρπασε, τὴν τούτου γνώμην διὰ Ἰωάννου μοναχοῦ ἡσυχαστοῦ Αἰγυπτίου μεμαθηκώς. Ὁ γάρ τοι θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐνενηκονταετὴς πέλων τὴν ἡλικίαν ἐν σπηλαίῳ κατέμενε μόνος, μήτε αὐτὸς ἐξερχόμενος τῆς κέλλης, μήτε ἄλλον εἰσδεχόμενος ἔνδον· ηὐλόγει γὰρ μόνον διὰ θυρίδος καὶ ἠσπάζετο τοὺς πρὸς αὐτὸν παραβάλλοντας· καὶ τούτους οὐ διαπαντὸς, ἀλλὰ δὶς τῆς ἑβδομάδος, σαββάτῳ καὶ κυριακῇ· τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἀπρόϊτος ὑπῆρχε παντὶ ἀνθρώπῳ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς σχολάζων· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν μακάριον ὅλον εἶναι ἐκτετηγμένον τῷ σώματι δι' ἄκραν σκληρωγαγίαν· καὶ γὰρ ἤσθιεν οὐδὲν ἕτερον ἢ λάχανα καὶ ὀλίγας ὀπώρας (127ᵃ) μετὰ δύσιν ἡλίου· περὶ γὰρ ἄρτου οἴνου τε καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ὅσα διὰ πυρὸς ἔχει τὴν χρῆσιν, περιττόν ἐστι καὶ λέγειν. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις θείοις κατορθώμασι διανυκτερεύων καὶ διημε-

---

5. Ced. 568,8—11.—6. ἀγχόνῃ Ced. *laqueo* (Prosper.) *Arcadio II et Rufino coss. Th.* 14, conf. Orosium VII. 35: *dolo A. comitis sui, ut ferunt strangulatus, atque ut voluntariam sibi conscivisse mortem putaretur, laqueo suspensus*, cf. Theophanem et Miscell. — 14. Περὶ Ἰωάννου μοναχοῦ. Ced. 568,11—20: Ἔσπευσε δὲ ὁ μέγας Θ. εἰς ἐκδ. αὐτοῦ· ἐξιὼν δέ κατὰ τοῦ τυράννου Εὐγενίου οὐκ ἰδίᾳ ἰσχύϊ ἐθάρρησεν Ἰ. δὲ τ. Ἀ. μ. μεγάλου τὴν ῥάβδον ἀ. δ. τὴν ἐπωμίδα δὲ ἀντὶ κράνους ὁπλισάμενος. — 21. δεύτερον codex e compendio βʹ male soluto.

ρεύων ὁ ὅσιος ἔκδηλος ἐγένετο καὶ προφητικῶν χαρισμάτων ἔμπλεως, προσημαίνων ἐσθ' ὅτε τὰ μέλλοντα καὶ τὰ κρυφίως ἑκάστῳ πεπραγμένα καὶ διανοούμενα. Καὶ μέντοι καὶ περὶ τοῦ Νείλου καὶ τῆς εὐφορίας αὐτοῦ ἢ καὶ ἀφορίας τοῦ χρόνου ἢ ἀπειλὴν ἢ ἑτέραν ἐπέρχεσθαι μέλλουσαν παρὰ θεοῦ * προηγόρευε καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας παῤῥησίᾳ διήλεγχεν. Καὶ τί δὴ πολλὰ λέγειν; ἀδυνατεῖ γὰρ τὸ στόμα καὶ νοῦς ἀνθρώπων ἀριθμεῖν τῶν θαυμάτων αὐτοῦ ἢ τῶν ἀρετῶν τὸ πέλαγος. Πρὸς τοῦτον οὖν τὸν θεοφόρον ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος σκυλῆναι αὐτὸν παρακαλῶν καὶ ἐκδυσωπῶν ἕως αὐτοῦ, ὅπως ταῖς ἐκείνου προσευχαῖς ἐφοδιαζόμενος τῆς πρὸς τοὺς ἀντιπάλους κατάρξειε μάχης. Ὁ δὲ τὴν παρουσίαν μὲν ὑπὲρ εὐλαβείας ἀνεβάλετο, εὐχὴν δὲ ἐπὶ τῇ βακτηρίᾳ ἐφ' ᾗ ἐπεστήρικτο καὶ τῷ περιβολαίῳ, ὁ περιαυχένιον ἔφερε, ποιησάμενος, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει, παραγγείλας, ἵνα τὸ μὲν περιβόλαιον ἀντὶ κόρυθος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν περιβαλεῖται, τῇ δὲ βακτηρίᾳ ἀντὶ δόρατος τῇ δεξιᾷ χειρὶ χρήσηται καὶ πρῶτος τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ προπορεύσηται. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος πιστῶς καὶ εὐλαβῶς τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου σταλέντα δεξάμενος εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάζεται, οὐχ οὕτως τῇ τῶν ὅπλων καὶ τῶν βελῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῷ πλήθει ὅσον τῇ τῶν νηστειῶν καὶ τῇ τῶν εὐχῶν τοῦ ἁγίου πεποιθὼς **· οὗτος γὰρ καινὴν ἐπηγγείλατο αὐτῷ τὴν νίκην, ἀναίμακτον προβήσεσθαι εἰς τὸ κατ' αὐτὸν, καὶ ἀπὸ ἑκατέρου μέρους πλεῖστον ἐκχεῖσθαι μέλλειν αἷμα. Περιήρχετο δὲ μετὰ ἐπισκόπων καὶ μετὰ πλήθους πάντας τοὺς τῶν εὐχῶν τόπους καὶ ἔῤῥιπτεν ἑαυτὸν πρὸ τῶν θυρῶν τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐπὶ κιλικίου, ἐξαπλῶν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἁγίων πιστοτάτην αὐτῷ παρὰ θεοῦ βοήθειαν ἐζήτει. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τὴν Ῥώμην θύειν ἤρξαντο καὶ σπλαγχνοκοπίας ἀπὸ θρεμμάτων ποιεῖσθαι, νίκην ἀφροντὶ ἀπαγγέλλοντες Εὐγενίῳ, Φλαβιανοῦ τότε τοῦ ὑπάρχου σπουδαιότερον τῶν ἄλλων ταῦτα πράττοντος, καὶ πάντας ἔπειθεν Εὐγένιον νικητὴν ἀποφανεῖσθαι, πολλὴν ἔχων φρονήσεως

* τιμίαν? — 6. δεῖ? — 16. χρήσασθαι cod. — ** βοηθείᾳ? cf. infra. — 23. ἔμελλεν cod. — ἐπισκόπ. cod.

οἴησιν. Ὅτε δὲ Θεοδόσιος ὁ ἀληθῶς τῇ ἀληθείᾳ τῆς εὐσεβείας πεποιθὼς τὰ στόμια τῶν Ἄλπεων κατέλαβεν, πρῶτοι ἐκεῖνοι εὐδαίμονες εἰς φυγὴν ἐτράπησαν ὑπὸ φαύλου συνειδότος πτοηθέντες· στὰς γὰρ ἐφ' ὑψηλᾶς πέτρας Θεοδόσιος, ὅθεν καὶ ὁρᾶν καὶ ὁρᾶσθαι παρ' ἑκατέρου στρατοπέδου ἠδύνατο, ἐπὶ τὴν ἐξ ἔθους ἐπέτρεψεν ἑαυτὸν βοήθειαν καὶ ἁπλώσας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· «θεὲ παντοκράτορ, ἔφη, σὺ οἶδας, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ υἱοῦ σου ἐκδικήσεώς μου ἕνεκα δικαίας τὸν πόλεμον τοῦτον ἀνεδεξάμην· καὶ εἰ μὲν ψεύδομαι, τιμώρησόν με· εἰ δὲ μετὰ δικαίας αἰτίας καὶ σοὶ πεποιθὼς ἦλθον ἐνταῦθα, ἔκτεινον τὴν δεξιάν σου τοῖς σοῖς, μήποτε (128a) εἴπωσι τὰ ἔθνη· ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;» Ἥν τινα εὐχὴν τοῦ πιστοτάτου βασιλέως πιστευθέντες οἱ στρατηγοὶ παρὰ θεοῦ προσδεδέχθαι, εἰς τὸν πόλεμον ἀνεψυχώθησαν, ἐξαιρέτως δὲ Βακούριος, ἀνὴρ τῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἀρετῇ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἔνδοξος παρὰ πάντας τοὺς πλησίον τυγχάνοντας, τούτῳ μὲν τῷ κόντῳ, τούτῳ δὲ τοῖς βέλεσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῷ ξίφει ἐτρώννυε καὶ τὰ τάγματα τῶν πολεμίων συνεζευγμένα καὶ συγκεκροτημένα διέῤῥηξε καὶ διὰ μέσου τοῦ πλήθους τῶν πεπτωκότων τὰς τάξεις διασχίσας καὶ τοὺς σωροὺς τῶν νεκρῶν παριὼν πρὸς αὐτὸν ἐπορεύετο τὸν τύραννον· καὶ τοῦ πολέμου σφοδροῦ γεναμένου, Εὐγένιος πρὸς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως ὀπίσω δεδεμένων αὐτοῦ τῶν χειρῶν ἤχθη· κἀκεῖσε τῆς αὐτοῦ ζωῆς καὶ τοῦ πολέμου τὸ τέλος ἐγένετο.

(20) Τότε τοίνυν ὡς τὰ μέλλοντα προειδὼς ὁ βασιλεὺς καὶ φροντίζων, ὥστε τὴν πολιτείαν διατυπῶσαι, εἰς τὰ τῆς ἑῴας μέρη παραχρῆμα ἀπέστειλεν, ὅπου τὰ ἑαυτοῦ παρέθετο τέκνα φυλακῇ ἀσφαλεστάτῃ μέλλων ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξιέναι· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνατολῇ τὸν βασιλέα Ἀρκάδιον προσέταξε τὴν πάλαι παραδοθεῖσαν αὐτῷ βασιλείαν φυλάττειν· Ὀνώριον δὲ τῇ αὐτῇ τιμήσας ἀξίᾳ ἐπὶ τὴν τῆς δύσεως βασιλείαν κατελθεῖν ταχέως προσέταξε. Ἐλθόντα δὲ αὐτὸν περιπτυξάμενος καὶ φιλήσας, παρέδωκεν αὐτῷ τὰ σκῆ-

---

4. ὑψηλ. Ced. — 6. ἑαυτοῦ? — 8. ἐκδικήσημ. cod. — δικαί cod. — 12. πιωθέντες cod. — 13. προσεδεδεῖχθαι cod. — *Barbarius* Misc. — 20. ἀνέμου cod. — 24. Ced. 563,5—13.

πτρα τῆς βασιλείας τῆς δύσεως, αὐτὸς ἐπὶ δέκα καὶ ζ΄ καιροὺς διϊθύνας τὴν βασιλείαν εὐτυχῶς εἰς τὸν βελτίονα μετῆλθε βίον μετὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων ἀποληψόμενος τὰ γέρα τῶν ἄθλων, ἐν Μεδιολάνῳ τελευτήσαντος καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ παρὰ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθέντος.

CCI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Θεοδόσιον ἐβασίλευσεν Ἀρκάδιος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιγ· 395 βασιλεύσας ἐν τῇ Ῥώμῃ Ὁνώριος.

(2) Ὃς τὸν κίονα τοῦ ξηρολόφου στήσας, αὐτὸς ἑαυτοῦ 403 καθίδρυσεν ἀνδριάντα.

(3) Καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ κτίσας ἐκάλεσεν αὐτὴν Ἀρκαδιούπολιν.

(5) Ἐφ᾽ οὗ* ἡ γῆ ἐμυκήσατο σφόδρα ἐπὶ ἡμέρας ζ΄, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας** καὶ παγκόσμιος.

CCII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.

Νεκταρίου δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κ. Π. τελευτηκότος, 398 Feb. 26 κοινῇ ψήφῳ Ἀρκάδιος ἐκ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον μεταστειλάμενος χειροτονηθῆναι παρεσκεύασεν ἐπίσκοπον Κ. Π.

(2) Συνέβη δὲ καὶ Θεόφιλον Ἀλεξανδρείας ἐνδημεῖν, ὃς ἦν βαθυνοήμων καὶ δεινὸς πάνυ καὶ δυνάμενος ἐκ τῆς φανερᾶς ὄψεως τὸ ἀφανὲς ἀνθρώπου βούλημά τε καὶ ἰδίωμα συνιδεῖν ὅτι μάλιστα.

(3) Καὶ τὴν μὲν Ἰωάννου χειροτονίαν κωλῦσαι ἐσπούδαζεν, Ἰσίδωρόν τινα πρεσβύτερον ἑαυτοῦ καὶ ξενοδόχον Ἀλεξανδρείας θέλων προβαλέσθαι, Ἰσίδωρον δέ, οὐ τὸν ἀσκητὴν καὶ Πηλουσιώτην,

---

4. τὸ σῶμα cod. — 7. ιδ΄ Ced. 574,5. — 8. ἐάσας Ὠνώριον Mon. βασιλεύσαντος — Ὀνωρίου? — 9. ἑαυτῷ τὸν ἑαυτοῦ Mon. — 13. Ced. 586,3: Τῷ ιδ΄ ἔτει ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡ. ζ΄. — * καὶ Mon. — 14. γέγονε Mon. — ** τε Mon. — 15. Ἀρχὴ τοῦ Χρυσοστόμου Ced. — 16. Ced. 574,14: Τῷ ς΄ τούτου ἐνιαυτῷ χειροτονεῖται ὁ Χρ. ἐν Κ. Π.

μαθητὴν γεγονότα ποτὲ τοῦ Χρυσοστόμου, καθὼς οἴονταί τινες, ἀλλὰ τὸν προειρημένον ξενοδόχον.

(4) Ὁ οὖν Ἰωάννης τῶν εὐγενῶν Ἀντιοχέων ὑπῆρχε, υἱὸς Σεκούνδου στρατηλάτου καὶ μητρὸς Ἀνθούσης, ἐλλόγιμός τε ἦν ἄγαν καὶ πολὺς περὶ τὸ λέγειν, ᾧ καὶ Λιβάνιος ὁ σοφιστὴς καὶ διδάσκαλος αὐτοῦ προσεμαρτύρησε· ἐρωτηθεὶς γὰρ παρὰ τῶν προσηκόντων, τίνα ἀνθ' ἑαυτοῦ προβάλλεται διδάσκαλον· «Ἰωάννην*, ἔλεγεν, εἰ μὴ τοῦτον οἱ χριστιανοὶ ἡμῶν ἀπεσύλησαν».

(5) Ὀκτωκαιδέκατον ἔτος ἄγων τὴν ἡλικίαν, ἀφηνίασεν ἀπ' αὐτοῦ (128ᵇ) καὶ ὑπὸ Μελετίου, πατριάρχου Ἀντιοχείας, βαπτισθείς, χειροτονηθεὶς (δὲ) ἀναγνώστης καὶ παραμείνας τῇ ἐκκλησίᾳ ἔτη γʹ καὶ ἀναχωρήσας ἀπῆλθε πρός τινα μοναχὸν καὶ ἡγούμενον τοὔνομα Καρτέριον καὶ προσμείνας αὐτῷ ἔτη δʹ, γίνεται ὑπ' αὐτοῦ μοναχός.

(6) Καὶ τὰς θείας γραφὰς ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς καὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας τὴν ἀκρίβειαν, χρόνον τινὰ ἀνεχώρησεν ἐν σπηλαίῳ μόνος ἔτη δύο, πόθῳ τῆς ἡσυχίας· μὴ ἀναπεσὼν δὲ τὸν τῆς ἡσυχίας χρόνον, μήτε νύκτωρ, μήτε μεθημερίαν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια, πληγεὶς ὑπὸ τοῦ κρύους, καὶ τὰς περὶ τοὺς νεφροὺς δυνάμεις.

(7) Οὐκ ἐπαρκῶν δὲ ἑαυτῷ χρησιμεύειν, πάλιν καταλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν ἐκ θείας προμηθείας εἰς πολλῶν σωτηρίαν· ἐντεῦθεν χειροτονεῖται διάκονος διὰ Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ ἔτη εʹ.

(8) Ἤδη δὲ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διαλαμπούσης, πρεσβύτερος χειροτονεῖται διὰ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐπισκόπου· καὶ δια-

---

3. Ἀντιόχ. cod. Ἀντιοχείας? — 5. Ced. 577,15—17: ᾧ καὶ Λ. ἐμ. πυθομένων γὰρ τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν τίνα ἀντ' α. προΐστησι τῷ διδασκαλείῳ, Ἰ. ἔφη, εἰ μὴ ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν (Γαλιλαίων Leo.). — * φη cod. — 9. Ced. 577,4—9. — ἀγ. τῆς ἡλικίας ἔτος καταλιπὼν τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Λιβάνιον, ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἐ. Α. Μ. Ced. — 12. γʹ ἀνεχώρησε καὶ ἀπ. Ced. — Κ. τ. Ced. — 13. α. πρ. Ced. — 15. Ced. 577,10 — 14. — 17. πόθ. cod. ποθῶν Ced. — τὸν διετῆ χ. μὴ ν. μὴ καθ' ἡμ. Ced. — 18. μεθ' ἡμερ. cod. μεθ' ἡμέραν? — 19. ἀπὸ Ced. — 21. Ced. 577,14—18: Μὴ ἐπ. — 23. θ. ὑπὸ τοῦ θείου Μ. Ced. — 24. τρία ἐ. Ced. — 25. Ced. 577, 18—21. — 26. δʹ ἐ. δ. ἐν τῇ ἐ. Ἀντιοχείας Ced.

τρέψας δ' ἔτη ἐν τῇ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ ἀποσεμνύνει τὸ ἐκεῖ ἱερατεῖον τῷ βίῳ τῆς ἀκριβείας.

(9) Ἦν δὲ ἀσκητὴς εἰς ἄκρον καὶ πολυάγρυπνος καὶ φιλήσυχος λίαν, καὶ διὰ ζῆλον σωφροσύνης ἐπαῤῥησίαστος καὶ ἀκρόχολος καὶ θυμῷ μᾶλλον ἢ αἰδοῖ ἐχαρίζετο· καὶ ἐλευθεροστομίᾳ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀμέτρῳ ἐκέχρητο. Καὶ ἐν μὲν τῷ διδάσκειν πολὺς ἦν πρὸς ὠφέλειαν, ἐν δὲ ταῖς συντυχίαις, ἀλαζονικός τις καὶ ὑπερόπτης ἐνομίζεσο τοῖς (αὐτὸν) ἀγνοοῦσιν.

(10) Διὸ [καὶ ἐπὶ] τὴν ἐπισκοπὴν προβληθείς, μείζονι ὀφρύϊ κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐκέχρητο πρὸς διόρθωσιν ἑκάστου καὶ σωτηρίαν· καὶ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους μεταλλάττων, οὐ τοίνυν, εἰ μή τις [εἴη κόλαξ, τοῦτον ἀλαζόνα εἶναι νομίζει, οὐδ' αὖ πάλιν εἰ] κόλαξ * ἢ ἀγεννής, τοῦτον μετριόφρονα λεκτέον, ἀλλὰ τὸν ἐν (τῇ) προσηκούσῃ τάξει τῇ ἐλευθέροις πρεπούσῃ ἑαυτὸν φυλάττοντα· μεγαλόψυχον γὰρ εἶναι προσήκει τὸν διδάσκαλον, οὐχ ὑπερήφανον, ἀνδρεῖον, οὐ θρασύν, ἐπιεικῆ, οὐ δουλοπρεπῆ, μετριόφρονα, οὐ ταπεινοφροσύνην ὑποκρινόμενον, ἐλεύθερον, οὐκ ἀνδράποδον, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν λέγει οὕτως·

(11) «Διὰ τοῦτο ποικίλον εἶναι δεῖ τὸν διδάσκαλον καὶ ποιμένα· [ποικίλον δὲ] λέγω, οὐχ ὕπουλον οὐδὲ κόλακα καὶ ὑβριστήν, ἀλλὰ πολλῆς ** ἐλευθερίας καὶ παῤῥησίας ἀνάμεστον, εἰδότα *** καὶ συγκατιέναι χρησίμως, ὅταν ἡ τῶν πραγμάτων ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τοῦτο, καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ αὐστηρόν· οὐ γὰρ **** ἑνὶ τρόπῳ χρήσασθαι τοῖς ἀρχομένοις ἅπασι δέον· εἰπεὶ ***** μηδὲ ἰατρῶν παισὶν ἑνὶ μόνῳ φαρμάκῳ πᾶσι τοῖς κάμνουσι προσφέρεσθαι καλὸν μηδὲ κυβερνήτῃ μίαν ὁδὸν εἰδέναι τῆς πρὸς τὰ πνεύματα μάχης». Ἐννόησον τοίνυν ὁποῖόν τινα εἶναι χρὴ τὸν μέλλοντα χειμῶνα τοσοῦτον ἀνθέξειν καὶ τοιαύτην ζάλην καὶ τοσαῦτα κύματα

---

1. ἐκεῖσε l. τῇ τοῦ βίου ἀρετῇ Ced.—4. Ced. 577,21—578,4: ἦν γὰρ ἀ. ἄκρως.—5. ἐχ. ἐλ. τε Ced. — 6. ἀμέτρως Ced. — τὸ δ. cod. — 9. Ced. 578,4—13. — * εἴη Ced. — 13. καὶ ἀγενὴς Ced. — λεκταῖον cod. καλέσει Ced. — 14. τ. τὰς ἐλ. Ced.— 17. ἐλεαθέριον, οὐκ ἀνδραπώδη Ced. — 18. ὁ Χρυσόστομος λ. Ced. 578,13—579,13— 19. De sacerdotio VI. 4,425 B. — 20. οὐχ ὑποκριτὴν Chr. — ** μὲν Chr. — *** δὲ Chr. — 23. ἐ. καὶ Chr. — **** ἐστὶν Chr. — ***** δὴ Chr. - 25. νόμῳ τοῖς Chr.— 26. τὴν cod.?

πρὸς τὸ «γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ». Καὶ γὰρ σεμνὸν δεῖ εἶναι τὸν τοιοῦτον καὶ ἄτυφον καὶ φοβερὸν καὶ προσηνῆ καὶ ἀρχικὸν [καὶ κοινωνικὸν καὶ ἀδέκαστον καὶ θεραπευτικὸν] καὶ ταπεινὸν καὶ ἀδούλωτον καὶ φαιδρὸν καὶ ἥμερον, ἵνα [πρὸς] ταῦτα εὐκόλως [μάχεσθαι] δύνηται. Οὐκοῦν δεῖ τὸν ἐνάρετον καὶ ἐχέφρονα φεύγειν τὸ κολακεύειν καὶ κολακεύεσθαι, καὶ μήτε ἀλαζονικὸν (129ᵃ) εἶναι μήτε κόλακα, ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν κακῶν τούτων κολάζειν τὴν ἀμετρίαν καὶ ἐλεύθερον εἶναι, μήτε εἰς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. Πρὸς μὲν γὰρ χρηστοὺς ταπεινὸν ὑπάρχειν χρὴ, πρὸς δὲ θρασεῖς ὑψηλόν· ἐπείπερ οἱ μὲν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἐπιείκειαν ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἀνδρείαν τὴν θρασύτητα, ἐκείνοις μὲν τὴν ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τούτοις δὲ τὴν ἀνδρείαν σβεννύουσαν αὐτῶν τὴν ἀπὸ θρασύτητος δόξαν, ἵνα τοὺς μὲν ὠφελήσῃ, τῶν δὲ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα».

(12) Ὅπερ οὖν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος δηλῶν ἔλεγε· «τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος φήσαντος· «καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι», εἰδέναι χρὴ, ὅτι καὶ ταπεινότητος καὶ ἐξουσίας καὶ ἐλέγχου καὶ παρακλήσεως καὶ φειδοῦς καὶ παῤῥησίας καὶ χρηστότητος καὶ ἀποτομίας καὶ ἅπαξ ἁπλῶς παντὸς πράγματος καιρός ἐστιν ἴδιος, ὥστε ποτὲ μὲν τὰ τῆς ταπεινότητος δεικνύειν καὶ μιμεῖσθαι τῇ ταπεινώσει τὰ παιδία κατὰ τὴν κυριακὴν φωνὴν, ποτὲ δὲ τῇ ἐξουσίᾳ κεχρῆσθαι «ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν», ὅταν ἡ χρεία ἐπιζητῇ τὴν παῤῥησίαν· καὶ ἐν καιρῷ μὲν παρακλήσεως τὸ χρηστὸν ἐνδείκνυσθαι, ἐν καιρῷ δὲ ἀποτομίας τὸν ζῆλον ἐμφαίνειν καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων ὁμοίως τὸν ἔγκριτον καὶ δίκαιον λογισμὸν ἀποφέρεσθαι· λογισμοὶ γὰρ δικαίων κρίματα».

(13) Καὶ δὴ καὶ ὁ θεοφόρος Ἰσίδωρος καὶ τοῦ μακαρίου φοιτητής ποτε λέγει· «Τὸν ἄρχοντα δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι δεῖ καὶ φοβερὸν, ἵν' οἱ μὲν εὖ βιοῦντες θαῤῥοῖεν, οἱ δ' ἁμαρτάνοντες ὀκνοῖεν· θάτερον γὰρ θατέρου χωρὶς, ἀναρχίας μᾶλλόν ἐστιν ἢ ἀρχῆς. Εἰ

---

1. πάντως τινὰς σώσω 1 Cor IX. 22, sed πάντας DEFE, κερδήσω Aeth. Erp. Clem. Or. Mac. Naz. Tert. — 5. δύναται cod. — 15. Ced. 579,14—580,2, Serb. 261—263. — 16. Eccl. III. 1. — 21. Mt. XVIII. 3. — 22. 2 Cor. XIII. 10. — 25. ἔκκριτον Ced. — 27. Ced. 380,2—12?

μὲν γὰρ πάντες ἦσαν εὐπειθεῖς καὶ φιλάρετοι, ἀγαθότητος ἔδει μόνης, εἰ δὲ φιλαμαρτήμονες, φόβου· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀγαθοὺς καὶ πονηροὺς ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, ἀμφότερα μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι καὶ προϊσταμένῳ, ἵνα ἡ μὲν ἀγαθότης στηρίζῃ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σώφρονας, ὁ δὲ φόβος προαναστέλλῃ τῶν κακίστων τὰ πταίσματα».

(14) Ταῦτα τοίνυν, ὡς ἔοικεν, ἀγνοοῦντες καὶ τὰ τούτων ὅμοια 403
μὴ καλῶς ἐπιστάμενοι διακρίνειν καὶ συγκρίνειν οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου ἀλόγως καὶ ἀνοήτως ἐμίσουν αὐτὸν καὶ διέβαλλον ὡς τραχύν τινα καὶ ὀργίλον. Διὸ δὴ καὶ κατὰ γυναικῶν ὁ μακάριος Ἰωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο, ὃν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας εἰρῆσθαι θρυλλήσαντες, ταύτῃ τὸν λόγον εἰσήγαγον. Ἡ δὲ πρὸς Ἀρκάδιον δεινῶς πεπονθέναι λέγουσα κατὰ Ἰωάννου τοῦτον παρώτρυνεν· παρασκευάζει δὲ μετασταλῆναι Θεόφιλον ὡς πρόδηλον ἐχθρὸν τοῦ Ἰωάννου ὑπάρχοντα, Ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυῒ τῇ ἐν Ῥουφινιαναῖς τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλὴν κατειργάσατο, (καὶ τοῦτον κατέκρινεν ἐν ἐξορίᾳ στεῖλαι), ὅπερ γνοὺς ὁ λαὸς στάσιν μεγάλην ἐποίησε μὴ συγχωρῶν αὐτῷ ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.

(15) Ἐπικαμφθεῖσα* Εὐδοξία τοῖς ὀδυρμοῖς τοῦ λαοῦ (παρεκάλεσεν ὑπὲρ Ἰωάννου τὸν Ἀρκάδιον, καὶ) πέμψασα Βρίσσωνα τὸν εὐνοῦχον ἀπὸ Πραινέτου τὸν Ἰωάννην εἰσήγαγεν, ὥστε Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγῇ χρήσασθαι· ἑξήκοντα δὲ ἐπίσκοποι εὑρεθέντες συνῆλθον καὶ ἄκυρα (129[b]) τὰ ἐν τῇ Δρυῒ πραχθέντα ἅπαντα ψηφισάμενοι, Ἰωάννῃ τὴν ἐπισκοπὴν δικαίως ἐκύρωσαν.

(16) Ἐπισυνέβη δὲ αὖθις τὰ κατὰ τὴν ἀργυρᾶν στήλην τῆς 404
Εὐδοξίας τόν τε ἀμπελῶνα τῆς χήρας· πάλιν μῖσος καὶ πάλιν ὀργή, πάλιν ἔχθρα καὶ λόγου ἐπίδειξις, οὗ ἡ ἀρχή· «Πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται». Κἀντεῦθεν οἱ τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσκοποι τὴν ἐξορίαν

7. Ced. 580,12—581,1. — 15. τὴν ἐν cod. τῇ νῦν Ced. — 19. Ced. 581,1—6.— * δὲ Ced. — 20. Βρίσωνα Ced. Βρυσσ. cod. sed §. 16 Βρισσ. — 21. ὡς Ced. — 22. φ. τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι Ced. — 26. Ced. 581,6 — 16: Ἐπεὶ δὲ ἀ. συνέβη τά. — Ἐ. καὶ τὸν τῆς χ. ἀ. Ced. — 28. λόγων cod.

αὐτοῦ μέλλειν ἔσεσθαι βλέποντες, συναθροίζονται πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων λέγοντες· «ἐπάναγκες ἡμῖν, ὦ δέσποτα *, τὰς ἐκκλησίας κατέχοντας ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωνῆσαι καὶ ὑπογράψαι». Ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς· «Κοινωσήσατε μέν, ἵνα μὴ σχίσητε τὴν ἐκκλησίαν· μὴ ὑπογράψητε δέ· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα ἄξιον καθαιρέσεως».

(16) Εἶχε δὲ μαθητὰς ἐπισκόπους μὲν Πρόκλον καὶ Παλλάδιον καὶ Βρίσσωνα καὶ Θεοδώρητον, ἀσκητὰς δὲ Μάρκον καὶ Νεῖλον καὶ Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην.

(17) Ὁ δὲ μέγας Ἐπιφάνιος Κύπρου ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἐλθών, χειροτονίας καὶ συνάξεις παρὰ τὴν Ἰωάννου ἐποίησε γνώμην. Καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦτο συγχωρῆσαι θελήσαντος καὶ προτρεψαμένου αὐτὸν συμβῆναι αὐτῷ ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ καταγωγείῳ, οὐχ εἵλατο τοῦτο ποιῆσαι Ἐπιφάνιος· ταῖς [γὰρ] τοῦ Θεοφίλου διαβολαῖς προκατείληπτο.

(18) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐπισκοποῦντος, ἀνήρ τις [ἦν] Μακεδονιανὸς γυναῖκα ἔχων ὁμόφρονα αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ πεισθεὶς τῇ διδασκαλίᾳ Ἰωάννου, τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ προσελθὼν ἐκοινώνησεν· ὁμοίως δὲ καὶ τῇ γυναικὶ κοινωνῆσαι παρῄνει· ἡ δὲ ὑποκριθεῖσα πείθεσθαι τῷ ἀνδρί, ἦλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· παιδίσκη δὲ αὐτῆς γνησία κοινωνίαν ἐκ τῆς Μακεδονίου φέρουσα αἱρέσεως δέδωκεν αὐτῇ· δεξαμένη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου τὴν κοινωνίαν, ὑποκριθεῖσα (συγκύπτειν καὶ) ταύτης μεταλαμβάνειν, (ἣν μὲν εἶχε) δέδωκε τῇ παιδίσκῃ (αὐτῆς), ἔλαβε δὲ ἐξ αὐτῆς ἣν ἔφερεν ἡ παιδίσκη τῆς τῶν Μακεδονιανῶν, ἣν καὶ προσαγαγοῦσα τῷ στόματι, εὗρεν αὐτὴν λίθον γεγενημένην· (καὶ τούτου φανερωθέντος) ὑπότρομος προσελ-

---

1. συναθροισθέντες — ἔλεγον Ced. — * ἐστι Ced. — 3. κατέχουσιν? — 7. Ced. 581,16 — 18. — 10. Ced. 581,18 — 24. — 11. γν. ἐπ. Ced. — 12. τούτῳ Ced. — 13. εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν καταγωγὴν Ced. — εἵλετο Ced. — 16. Ced. 575,5—15: Τοῦ δὲ Χ. τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἰθύνοντος, προσῆλθεν αὐτῷ τις τῆς τῶν Μακεδονιανῶν αἱρέσεως μετανοήσας. — 19. παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ ἐπιστρέψαι καὶ μετανοῆσαι καὶ κ. μόλις ὡς δῆθεν ἔπεισεν· ἡ δὲ δοῦσα τῇ παιδίσκῃ κ. των Μακεδονιανῶν ἐκέλευσεν ἔχειν μεθ' ἑαυτῆς Ced. — 21. φέρων cod. — 22. καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ Χρυσοστόμῳ καὶ δ. τὴν ἁγίαν κ. ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ Ced. — 24. καὶ τὴν τῶν Μ. λαβοῦσα προσάγει τῷ στ. καὶ εὑρίσκει ἀ. λ. γεγονυῖαν Ced. — 26. φρί-

ϑοῦσα τοῖς Ἰωάννου ποσὶν, τὸ γεγονὸς ἐξήγγειλε καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσῆλϑε κατὰ ἀλήϑειαν· (ὁ δὲ λίϑος ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἐτέϑη φυλάττεσϑαι).

(19) Ὁ οὖν ἀοίδιμος Ἰωάννης ἐπισκοπεύσας ἔτη ε'*, ἐξωρίσϑη εἰς Κουκουσὸν, κἀκεῖϑεν μετὰ ἔτη γ' καὶ μῆνας β' μετενέχϑη εἰς Πιτυοῦντα. Καὶ γενόμενος κατὰ πάροδον ἐν Κομάνοις ἐτελεύτησεν 407
ἐν πολλῇ ϑλίψει** καὶ κακώσει ὑπάρχων ἐτῶν νβ'. Sept. 1.

CCIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΚΑΔΙΟΝ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Ὁ δέ γε πάπας Ῥώμης Ἰννοκέντιος ἀκούσας τὴν ἐξορίαν Ἰωάννου καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ γράφει πρὸς Ἀρκάδιον τοιάδε· «Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ πρὸς τὸν ϑεὸν κατὰ σοῦ, βασιλεῦ, ὥς ποτε Ἄβελ τοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Καΐν. Καὶ πάντως ἐκδικηϑήσεται παντοιοτρόπως, ὅτι διωγμὸν ἄδικον κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ϑεοῦ καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ συνεστήσω [καὶ] ἐξέωσας τὸν μέγαν τῆς ἐκκλησίας φωστῆρά τε καὶ διδάσκαλον ἐκ τοῦ ϑρόνου τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ παρανόμως τε καὶ ἀκρίτως συνεκδιώξας αὐτῷ καὶ τὸν Χριστόν».

(2) Τελευτήσαντος δὲ Ἰωάννου*** χειροτονεῖται πατριάρχης Ἀρσάκιος.

(3) Ἡ δὲ νέα Δαλιλὰς Εὐδοξία κατὰ μικρὸν τῷ ξυρῷ τῆς ἀπάτης (130ᵃ) ξυρήσασα****, κατάραν ἐπήγαγεν ἑαυτῇ***** ἔνδικόν τε καὶ ἀνεξάλειπτον, δεσμεύσασα φορτίον ἁμαρτημάτων δυσ-

---

ξουσα οὖν προσπίπτει τῷ ἁγίῳ ὑπ. ἐξαγορεύουσα τὸ τόλμημα καὶ εἰλικρινῶς προσερχομένη τῇ ἐ. Ced.

4, Ced. 381,24—382,4: Ὁ γοῦν cf. 376,21—24. — * καὶ ἥμισυ, Ced. sed sunt VI anni et IV m. usque ad 26 Iunii 404 quo nominatus est Arsacius Chrysostomi in locum (Chr. pasch.). — 5. μετενεχϑείς Ced. — ** τε Ced. — 9. Deest hoc lemma M. 2, in cod. et Par. 1706. — 10. Ced. 382,4—16. Ὁ δέ γε π. Ῥ. Ἰνν. ἀκ. τὴν ἐν ἐξορίᾳ τ. γ. cf. Palladii vitam Chr. 31 et responsum Arcadii in cod. Vatic. 1485. — 14. παντοίῳ τρόπῳ Ced. — 16. τῆς οἰκουμένης Ced. — 17. συνδ. Ced. — ** ἐν τῇ ἐξορίᾳ Leo. ἐν ἐξ. M. 2? — 21. Ced. 382,12—16. — **** σε Ced. qui omisso §. 21 (forsitan e margine codicis in textum illato) haec tamquam Innocentii verba exhibet. — ***** καὶ μῖσος Ced.

βάστακτον, καὶ προσθεῖσα τοῖς πρῴην αὐτῆς δεινοῖς καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν.

(4) Ὁ δὲ (γε) μέγας Ἰσίδωρος πρός τινα γράφων, οὕτως φησίν· «Ἐρωτᾷς τὴν περὶ τὸν θεσπέσιον Ἰωάννην τραγῳδίαν· ἀλλὰ φράσαι ταύτην ἀπορῶ· νικᾷ γὰρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματος. Μικρὰ δὲ μάνθανε, ἅπερ ἡ Αἴγυπτος ἠγνόησε, Μωσέα μὲν παραιτουμένη, τὸν δὲ Φαραὼ οἰκειουμένη, τοὺς ταπεινοὺς μαστίζουσα καὶ τοὺς κοπουμένους θλίβουσα, πόλεις οἰκοδομοῦσα καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποστεροῦσα καὶ μέχρι (τοῦ) νῦν τούτοις ἐμμελετῶσα, τὸν λιθομανῆ καὶ χρυσολάτρην προβαλλομένη Θεόφιλον, τέσσαρσι συνεργοῖς καὶ συναποστάταις ὀχυρωθέντα, τὸν * θεοφιλῆ καὶ θεολόγον κατεπολέμησεν ἄνθρωπον, τὴν περὶ τὸν ἐμον ὁμώνυμον ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν ἑρμητήριον τῆς οἰκείας εὑρηκότα σκληρότητος· ἀλλ' «ὁ μὲν οἶκος Δαυὶδ κραταιοῦται καὶ πορεύεται· ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἀσθενεῖ καὶ καταισχύνεται καὶ συμποδίζεται», καθὼς ὁρᾷς· εἰ καὶ τῆς ζάλης ὑπεξῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ στεφανίτης καὶ νικηφόρος καὶ πρὸς τὴν ἄνω γαλήνην μετεχώρησεν.

(5) Ὑποστρέφοντι δὲ Ἐπιφανίῳ ἐν Κύπρῳ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν παρὰ θεοῦ μεμαθηκὼς πλησιάζουσαν, λέγεται εἰρηκέναι τοῖς αὐτὸν παραπέμπουσιν· «σπεύδω ἐγώ **· ἀφίημι δὲ ὑμῖν τὰ βασίλεια καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν»· ὅς γε καὶ Ἰωάννου τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν καὶ νίκην ἐδήλωσε, καὶ Ἰωάννης ὁμοίως Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ κοίμησιν· ἐκ θείας ἐπιπνοίας ταῦτα προμυήθησαν οἱ μακάριοι, ἵνα μήτις ἔχθραν [ἔχειν] αὐτοὺς ὑποπτεύσειε κατ' ἀλλήλων· οὐ γὰρ ἂν οἱ τοιοῦτοι θεηγόροι καὶ θεοφιλεῖς *** διδάσκαλοι καὶ τοῦ εἰρηνοποιοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ γνήσιοι τοῦ φάσκοντος· «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ

3, Ced. 582,16—583,9. — Ep. 152. — 5. γὰρ om. Is. — ν. τὸ τοῦ Is. — 6. μ. ἅττα· ἡ γείτων Ἀ. συνήθως ἠνήμησε Μ. π. Is. τὸν Φ. ἀ. Is. — 9. Χρυσομανῆ Ced. Χ. γὰρ Is. — 10. σ. ἢ μᾶλλον σ. Is. — * ὄντως Ced., οὕτω cod. — 12. ἐμὸν Ced. — 13. 2 Sam. III. 1; ὁ om. Is. — 14. κρ. ἀ. δὲ ὁ τοῦ Σ. κ. ὁ. Is. — 16. βίου καὶ πρ. Is. — 17. μετετέθη Is. — 18. Ced. 583,9 — 584,3: Ὑποστρέφοντος δὲ Ἐπιφανίου ἐν Κ. καὶ τὴν ἑ. τ. π. θῦ μεμαθηκότος. — ** σπεύδω Ced. — 24. προμυηθε. cod. προμυηθέντες Ced. — 25. κατ' ἀ. ὑποτοπάσειεν Ced. — *** ἄνθρωποι καὶ Ced. — 27. Io. XIII. 35. — μ. μου Ced.

μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις», ἔχθραν * ἔχοντες ἐτελεύτησαν· ἄπαγε· εἰ γὰρ καὶ μικρὸν σκάνδαλον τὸ ποῤῥηθὲν γέγονε μεταξὺ, τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθενείαν ἐλέγχον πρὸς ὀλίγον, ἀλλ' οὖν γε θᾶττον εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἀρετῶν (αὖθις) ἀνήχθησαν, τὴν ἀγάπην, περὶ ἧς λέγει Παῦλος ὁ ἀπόστολος· «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν», καὶ ὅτι «ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει».

(6) Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάννου τελευτὴν ἐπίσκοπός τις ἅγιος, Ἀδελφιὸς τοὔνομα, ἔλεγεν, ὅτι λύπην εἶχον ἀφόρητον, διότι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἔξω τοῦ θρόνου ἐκοιμήθη· ἐδεόμην οὖν τοῦ θεοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων, ἵνα δείξῃ μοι αὐτὸν ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶ καὶ εἰ μετὰ τῶν πατριαρχῶν ἐτάγη· ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον τοῦτο εὐχόμενος, ἐν μιᾷ γίνομαι ἐν ἐκστάσει, καὶ θεωρῶ ἄνδρα ** πάνυ εὐειδῆ κρατήσαντά με τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὃς ἀπαγαγών με εἰς τόπον λαμπρὸν καὶ ὑπερένδοξον, ἐδείκνυέ μοι τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους· ἐγὼ δὲ, φησὶ, περιεσκόπουν ἰδεῖν ὃν καταθυμίως εἶχον, τὸν μέγαν Ἰωάννην, τὸν ἐμὸν ἀγαπητόν· ὡς οὖν ἔδειξέ μοι πάντας καὶ ἑκάστου τὸ ὄνομα ἐγνώρισε, κρατήσας με πάλιν τῆς χειρὸς, ἐξήγαγέ με ἔξω· ἐγὼ δὲ λελυπημένος ἠκολούθουν αὐτῷ (130ª) μὴ ἑωρακὼς μετὰ τῶν πατέρων τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην (τὸν Χρυσόστομον). Ὡς οὖν ἐξηρχόμην, ὁ ἐφεστὼς τῇ θύρᾳ κατασχών με λέγει μοι· («Τί ἔχεις; τί λελύπησαι;» ἐμοῦ δὲ μὴ ἀποκριθέντος, πάλιν λέγει μοι·) «Οὐδεὶς [εἰσ]ερχόμενος ὧδε, λυπούμενος ἔνθεν ἐξέρχεται». Τότε λέγω αὐτῷ· «Αὕτη μοί ἐστιν (ἡ) λύπη, ὅτι τὸν ἐμὸν προσφιλέστατον Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον Κ. Π. οὐχ ἑώρακα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων». Ὁ δὲ πάλιν λέγει μοι ***· «Ἀνθρω-

1. μετ' ἀλλήλων Ced. — * καὶ κακίαν Ced. — 3. τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας cod. — 4. ἤχθησαν Ced, ἀνήχθη· cod. — 5. 1 Cor. XIII. 4. — 7. 1 Io. IV. 16. — 9. Ced. 584, 4—585,2. π. τοῦ ἐπισκόπου δεηθέντος τοῦ θεοῦ ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶν ὁ Χρ. Par. 1706. — Ἀ. ὄνομα αὐτῷ Ced. — 10. ἔχων cod. — ** τινὰ Ced. — 20. ὁ. εἶπε Ced. — 23. ἐπισχὼν Ced. — 24. ἔχης τί λυπῆσαι cod. — 26. ταύτη cod. — τὸν πρ. μοι Ced. — *** «Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις»; λέγω αὐτῷ· «ναί»· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι Ced. in codice forsan ex homoiteleuto omissum.

πος ἐκεῖνον ἐν σαρκὶ ὢν ἰδεῖν οὐ δύναται· ἐκεῖ γὰρ παρίσταται ὅπου ὁ θρόνος ὁ δεσποτικός» *.

403 (7) Ἐπὶ Ἀρκαδίου ἀντῆραν οἱ Ἴσαυροι πραιδεύοντες ἕως.. Καππαδοκίας.

406 (8) Ἐπὶ αὐτοῦ εἰσῆλθε καὶ τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου Σαμουὴλ καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πλησίον τοῦ Ἑβδόμου.

(9) Ἀῤῥωστήσας δὲ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς τελευτᾷ.

CCIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ.

408 Maji 2. – 450 Junii 20 Μετὰ δὲ Ἀρκάδιον ἐβασίλευσε Θεοδόσιος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη μβ' **. καὶ ἐξελθὼν ἱππασθῆναι (ἐν τῷ Κάμπῳ), συμπεσὼν τῷ ἵππῳ ἐτελεύτησεν.

450 (2) Οὗτος ἐν τοῖς χαλκοπρατίοις ναὸν ἔκτισε τῆς θεοτόκου, πρότερον ὄντα συναγωγὴν Ἰουδαίων.

445? (3) Καὶ τὸ χερσαῖον τεῖχος τῆς πόλεως καταλύει καὶ προσθεὶς ἄλλα δύο διαστήματα, ᾠκοδόμησεν ἕτερον τεῖχος δι' ἡμερῶν ξ'.

412 (4) Ἐπὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ μαρτυρήσαντες παῖδες ζ' ἐπὶ Δεκίου, ἀνέστησαν μετὰ ἔτη τοβ'.

438 (5) Καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Κ. Π. καὶ φοβερώτατος, ὥστε πεσεῖν τὰ τείχη τῆς πόλεως καὶ τὸ πλεῖστον μέρος αὐ-

---

* ἐστιν Ced. Γαϊνᾶς Ἀρκαδίῳ ἀντάρας πολλὰ δεινὰ τῇ πόλει εἰργάσατο· πολέμου δὲ [πολλοῦ] συῤῥαγέντος κατά τε γῆν καὶ θάλατταν, αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπώλοντο. cod. in textu cf. Ced. 574,21—575,4: Τῷ η' ἔτει Γ. τυραννεῖ κατὰ Ἀρκαδίου· καὶ π. κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεδείξατο ἀπ. σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασιν.— ** μῆνας β', Ced. 586,21, ἔτη λγ' Leo!—11. Ced. 602,8—10: Μετὰ δέ τινα χρόνου ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἱπ. καὶ συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ ἵππου κτλ. — 13. Ced. 602,5,6: Τότε (τῷ μβ' ἔτει) καὶ τὴν τῶν χαλκοπρατίων ἐκκλησίαν τῇ θεοτόκῳ ἀνήγειρε, σ. Ἰ. πρ. οὖσαν. — 15. Ced. 598,19—599,1: Τῷ κς' ἔτει — Κῦρος — καταλύσας τὸ χ. τ. Κ. Π. καὶ πρ. ἀ. δ. β', οἰκοδομεῖ ἑ. τ. δι' ἡ. ξ'. — 19. ρμ'? inde a Decio 251 — 253, ρο' Ced. ρπα' Anastasius, ρπδ' Theophanes. — 20. Ced. 599,19—21: Ἐπὶ τούτου (τῷ κη' ἔτει) σεισμοὶ μεγάλοι γεγόνασιν ἐν Κ. Π. ἐν μησὶ δ', ὥστε φοβηθέντας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ Κάμπῳ διατρίβειν.

τῆς ἐν διαφόροις τόποις· καὶ μέντοι καὶ κώμας καὶ χώρας τῆς τε Θρᾴκης καὶ Πόντου, Βιθυνίας καὶ Φρυγίας καὶ Γαλατίας, καὶ ἐπεκράτησεν ὁ σεισμὸς ἐπὶ μῆνας γ'· διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Πρόκλῳ καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῆς πόλεως ἀνυπόδητος ἐλιτάνευειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

(6) Ἐν αἷς λιτανευόντων αὐτῶν, συνέβη παιδίον ἁρπαγῆναι ἐκ τοῦ λαοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ μυηθῆναι ὑπ' ἀγγελικῆς τινὸς διδασκαλίας τὸν τρισάγιον ὕμνον. Τοῦ δὲ παιδὸς ἀπολυθέντος καὶ τὸ μυηθὲν ἀπαγγείλαντος καὶ τοῦτο μετ' αὐτοῦ μελῳδησάντων τῶν ὄχλων, παραυτίκα ἐκόπασεν ἡ τοῦ σεισμοῦ ἀπολεία (καὶ τὸ παιδίον ἀπέθανεν).

(7) Ἐπὶ Θεοδοσίου Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος προχειρί- 423?
ζονται δομέστικοι ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως.

(8) Ἀττικοῦ δὲ πατριαρχοῦντος Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον νουθετήσας, εἶτα βαπτίσας, ὑγιῆ (παραδόξως) ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀνήγαγε.

CCV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Γ' ΣΥΝΟΔΟΥ*.

Καὶ ἡ γ' γέγονε σύνοδος τῶν ἐν Ἐφέσῳ σ' πατέρων, συ- 431
νελθοῦσα τὸ πρότερον ἐν ἔτει ιγ' τῆς Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ βασιλείας, υἱοῦ Ἀρκαδίου.

(2) Ἧς ἡγοῦντο Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, διέπων καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ Ῥώμης, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων (Ἰωάννης Ἀντιοχείας, κατὰ Νεστορίου ἐπισκόπου Κ. Π. παρόντος καὶ αὐτοῦ ἐν Ἐφέσῳ) λέγοντος** μὴ λέγειν θεοτόκον τὴν (ἁγί-

---

6. Ced. 599,21—600,8: Τοῦ γοῦν εἰρημένου πατριάρχου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ταῖς λιταῖς ἐκεῖσε προσκαρτεροῦντος, περὶ ὥραν γ', ἄφνω πάντων ὁρώντων ἡρπάγη νεανίας εἰς τὸν ἀ. καὶ ἤκουσε θείας φωνῆς παῤῥεγγυώσης αὐτῷ ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν οὕτω κτλ.—12. Ced. 599,6—14: Τῷ κς' ἔτει. — 14. Ced. 587,16—18: Τῷ β' ἔτει Ἀττικὸς ἐπ. Κ. Π. Ἰ. — ν. πείσας τε καὶ β. Ced.— 15. ἐξήγαγε Ced. — * Σύνοδος γ' ἐν Ἐφέσῳ· εἰσὶν ἀπὸ τῆς β' εἰς τὴν γ' ἔτη μθ'? Scholion a secunda manu. — 18. Ced. 594,9 — 12: Τῷ κε' τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θ. β. ἡ ἐν Ἐ. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ γ' σ. τῶν σλ' π. συνηθροίσθη χρόνον ἄγουσα ἀπὸ μὲν τῆς β' μα', ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ϛϡιε'. — 21. Ced. 594,12—19. Ἡ ἦρχον Κ. Ἀ. ὃς Κ. πάπα Ῥ. τὸν τόπον διεῖπε καὶ Ἰ. — ** τοῦ καταράτου Νεστορίου Ced. — 24. μὴ εἶναι Ced.

αν) θεοτόκον (Μαρίαν), ἀλλὰ χριστοτόκον (καὶ κυριοτόκον) καὶ δύο υἱοὺς ἐπὶ * Χριστοῦ τοῦ θεοῦ μυθολογοῦντος καὶ δύο ὑποστάσεις καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν λόγον τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ὕστερον δὲ τὸν ἐκ Μαρίας τεχθέντα ἄνθρωπον, κατὰ σχέσιν δὲ ἑνωθέντα τῷ θεοῦ λόγῳ, καὶ ὁμωνύμως αὐτῷ υἱὸν λεγόμενον.

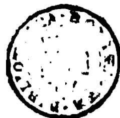
(3) Τοῦτον προσκληθέντα παρὰ τῆς συνόδου καὶ μὴ ἀπατήσαντα ἐκκλησιαστικῶς καθελοῦσα ὡς μὴ θελήσαντα τοῖς ὀρθοῖς δόγμασι συνθέσθαι, ἀνεθεμάτισε **, μίαν δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν καθ' (131ᵃ) ἕνωσιν ὑπόστασιν καὶ δύο φύσεις σαφῶς ἐδογμάτισε, τὸν αὐτὸν εἶναι (καὶ) θεὸν καὶ ἄνθρωπον καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκον.

(4) Ἰωάννης δὲ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος μετὰ τὴν Νεστορίου καθαίρεσιν καταλαμβάνει· καὶ λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθῃρέθη Νεστόριος, παραλαβὼν τοὺς συνελθόντας αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐν οἷς ἦν καὶ Θεοδώρητος ὁ Κύρου ἐπίσκοπος καὶ Ἴβας Ἐδέσσης, καθαίρεσιν ὑπαγορεύει τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίων ἐπισκόπου ὡς παρὰ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας ποιησάντων τὴν σύνοδον. Οἱ δὲ περὶ Κύριλλον μέμφονται ὡς ἄθεσμα καὶ ἄτοπα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα. Καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς Ἐφεσίων διαφερόμενοι ἀλλήλοις διέστησαν, εἴτε Ἀνατολικοὶ καὶ [οἱ] Αἰγύπτιοι.

(5) Μετὰ δὲ ταῦτα σπουδῇ τοῦ βασιλέως ἡνώθησαν, συμφρονήσαντες καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ τῇ ἐκτεθείσῃ ἐν Ἐφέσῳ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ τῇ κατὰ Νεστορίου καθαιρέσει ἔγγραφον ἐπιστολὴν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι διὰ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἐμέσσης ἀποστείλαντες.

(6) Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς Ὄασιν ***.

426 (7) Ἀττικοῦ δὲ τελευτήσαντος, Σισίνιος πατριάρχης
Oct. 10. 428 προχειρίζεται· τούτου δὲ τελευτήσαντος ὁ Νεστόριος· τούτου δὲ καθαιρεθέντος Πρόκλος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται,

* τοῦ ἑνὸς Ced. — 5. τὸν θεὸν λόγον Ced. — ὁμ. καὶ αὐτὸν λ. ὂν Ced. — 6. Ced. 594,19—595,2. — ** καὶ ἐχειροτονήθη Μαξιμιανὸς πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας Ced. — 12. Ced. 595,3—12. — 15. Θ. Τύρου Ced. — 21. Ced. 595,12—15. — 26. Ced. 595,16. — *** ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῇ Θάσσῳ κτλ. Ced. — 29. Ced. 596,1—4: Τῷ ιθ' ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λ. καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στ. καὶ Λ. ἀπετέθησαν· τότε πρώτως καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου. — * ἐπετελέσθη.

ὅτε καὶ τὸ λείψανον τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῇ πόλει μετεκο- 418?
μίσθη. Ὡσαύτως καὶ τὰ λείψαντα Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου.

(8) Ὁ δὲ τῶν Περσῶν φύλαρχος ἦλθε πολεμῆσαι Θεοδοσίῳ· 422—434
ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλε κατ' αὐτοῦ πατρίκιον καὶ στρατὸν ἔνοπλον· τοῦ δὲ παραταξαμένου εἰς πόλεμον, δηλοῖ αὐτῷ ὁ φύλαρχος λέγων· «Εἰ ἔτι ἔχεις ἕνα δυνατὸν ἐκ τοῦ λαοῦ σου ἰσχύοντα μονομαχῆσαι καὶ νικῆσαι ἕνα Πέρσην μονομάχον, εὐθέως ποιῶ τὰ πάκτα τῆς εἰρήνης ἐπὶ χρόνους ν'»· εἰ δὲ ἡττηθείη, λαμβάνειν με κεντηνάρια ν'». Καὶ οὕτως ὁ μὲν Πέρσης κατάφρακτον, ὁ δὲ Γότθον κόμητα ἔνοπλον μεταξὺ τοῦ πλήθους παραστήσαντες εἰς μονομαχίαν, πρῶτος ὁ Πέρσης ὁρμήσας δορυφόρος· ὁ δὲ Γότθος δεξιὸν πλαγιάσας ἐσώκισεν αὐτὸν κατὰ τὸ γοτθικὸν ἔθος, καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ ἵππου καταγαγὼν, αὐτίκα ἀνεῖλεν. Καὶ τούτου γεγονότος, ἐποίησεν ὁ Περσῶν φύλαρχος εἰρήνης πάκτα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ.

(9) Τοῦ δὲ βασιλέως κυνηγῆσαι ἐξελθόντος, τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας διαλαθὼν, ἦλθε διὰ μακρᾶς ὁδοῦ πρός τινα μοναχὸν ἐν κελλίῳ καθεζόμενον πλησίον τῶν προαστείων Κ. Π.

(10) Ὃν ὁ γέρων ἐπέγνω μὲν, ἐδέξατο δὲ ὡς ἕνα τῶν στρατιωτῶν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσωνος ὀλιγωρήσαντος, ἔβρεξεν ἄρτους ὁ γέρων καὶ βαλὼν ὄξος καὶ ἔλαιον ἔφαγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔπιεν ὕδωρ.

(11) Καὶ φησὶ πρὸς τὸν μοναχόν· «Οἶδας τίς εἰμι, πάτερ;» Ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν· «Ὁ θεὸς οἶδέ σε». Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη· «Ἐγώ εἰμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεύς». Καὶ ἀναστὰς* ὁ γέρων προσεκύνησεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν ὁ βασιλεύς· «Μακάριοί** ἐστε ὄντως ὑμεῖς οἱ

4. Ced. 599,5—14: Κατὰ Περσῶν στρατηγοῦντος Προκοπίου (ἔτει κζ') δηλοῦται αὐτῷ παρὰ τοῦ Πέρσου. — 7. ὅτι δώσωμεν μονομάχους, καὶ οἷος ἂν ἡττηθῇ, διδότω τὸ μέρος αὐτοῦ π. ἐπὶ χ. ν'. Ced. — 10. Δίδωσιν οὖν ὁ στρατηγὸς Προκόπιος Ἀρεόβινδον κ. τῶν φοιδεράτων, ὃς σώκιστρον κατέχων τὸν Πέρσην ἐσ. καὶ κατενεγκὼν ἐκ τοῦ ἵ. ἀπέκτεινε Ced. — 14. Καὶ γέγονε π. ἐ. μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Π. εἰσελθὼν δὲ Ἀρ. ἐν τῇ πόλει — προήχθη ὕπατος Ced. (434). — 17. Ced. 595,22—24: Ὁ βασιλεὺς δὲ κ. ἐξελθὼν τοὺς κτλ. — 20. Ced. 595,24—596,4. — 24. Ced. 596,4—11: Καὶ φ. ὁ βασιλεύς· οἶδας. — * εὐθὺς Ced. — 26. αὐτῷ Ced. — ** καὶ τρισμακάριοι Ced.

μοναχοὶ καὶ ἀμέριμνοι τοῦ κόσμου· ἐπ' ἀληθείας γὰρ λέγω σοι, πάτερ *, ἐν τῷ παλατίῳ ἐγεννήθην καὶ οὐδέποτε μεθ' ἡδονῆς ἀπήλαυσα βρώσεως (τοιαύτης) καὶ πόσεως καθὼς σήμερον».

(12) Τοῦ δὲ λαοῦ φθάσαντος, καὶ ἐνώπιον πάντων ἀξιοπρεπῶς τιμήσαντος τὸν γέροντα καὶ πάντας ἀξιωθῆναι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως προστάξαντος, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετ' εἰρήνης. Καὶ ἀπὸ τότε (131[b]) ἐτίμα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς (μεγάλως). Ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἔφυγε καὶ πάλιν ἦλθεν εἰς Αἴγυπτον.

CCVI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΜΙΔΗΣ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.

438 Jan. 27 Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἀποστείλας ἀνεκόμισε τὸ λείψανον τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ Κομάνης ὅπου ἦν τελευτήσας ἐξορισθεὶς ὑπὸ Εὐδοξίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, πολλὰ δεηθεὶς τοῦ βασιλέως ὁ Πρόκλος ὁ τότε τὸν τῆς Κ. Π. ἰθάνων θρόνον, τοῦ ἀνακομίσαι αὐτό, ὃ δὴ καὶ γέγονε· καὶ ἀπέθετο αὐτὸν ἐντίμως ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

(2) Περὶ δὲ τῆς γυναικὸς Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοκίας οὕτω συμβέβηκε· φιλόσοφος ἐν ταῖς ἐν Ἑλλάδι Ἀθήναις, ἔχων υἱοὺς γ' καὶ θυγατέρα μίαν τελευτῶν, τοῖς μὲν υἱοῖς κατέλειπε κληρονομίαν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ πᾶσαν· τῇ δὲ θυγατρὶ νομίσματα ρ', οὕτως εἰρηκὼς ἐν τῇ διαθήκῃ· «Ἀθηναΐδι τῇ ποθεινοτάτῃ θυγατρὶ θέλω δοθῆναι νομίσματα ρ' καὶ μόνον. Ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ ἡ αὐτῆς τύχη».

(3) Ἥτις μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν μηδὲν λαβοῦσα παρὰ τῶν ἀλελφῶν, ἦλθε πρὸς τὴν Πουλχερίαν τὴν ἀδελφὴν Θεοδοσίου,

---

* ὅτι Ced. — 2. ἡδονῶν Ced. — 4. Ced. 596,12—16. — 5. κελεύσαντος τοῦ β. Ced. — 7. Καὶ ἤρξατο ἀπὸ τ. τιμᾷν α. ὁ β. Ced. — 8. ἀπῆλθεν Ced. — 10. Ced. 599,14: Τῷ κη' ἔτει—Πρόκλος—ἐπ. Κ. Π. προχειρίζεται, ὃς τὸ τοῦ Χ. λ. ἀνακομίζει τῷ λ. ἔτει καὶ εἰς τὸν τῶν ἀππ. ἀποτίθησι ναόν. — 16. Ced. 590,8—12: Τῷ ιδ' ἔτει ἐτελεύτησεν ἐν Ἀ. Λεόντιος ὁ φιλόσοφος, ὃς ἔγραψεν ἐν τῇ δ. αὐτοῦ· «Τὴν μὲν οὐσίαν μου π. καταλιμπάνω τ. υ. μου, Ἀ. δὲ τῇ ἐμῇ θ. ἀφίω δ. χρυσίου ν. ρ'. ἀ. γὰρ α. ἡ τ. αὐτῆς». — 23. Ced. 590,12—17: Ταύτην τὴν Ἀθεναΐδα ἐξ Ἀθηνῶν εἰσαχθεῖσαν θ. ἡ Πουλχερία κάλλει σώματος διαπρέπουσαν καὶ συνέσει ψυχῆς καλλυνομένην καὶ λόγῳ κεκοσμημένην πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κ. Π. Ἀττικὸν (405—426) ἀποστείλασα, ἐβάπτισεν Ε. μετονομάσασα.

κατεγκαλοῦσα τοὺς ἀδελφούς. Ἡ δὲ θεασαμένη τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐλλόγιμον αὐτῆς, καὶ μαθοῦσα παρὰ τῆς θείας αὐτῆς, ὅτι παρθένος ἐστίν, βαπτίζει ταύτην, ἦν γὰρ Ἑλληνίς, καὶ Εὐδοκίαν μετονώμασε.

(4) Καὶ συνῆψεν αὐτὴν τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ πρὸς γάμον (συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ προσφιλεστάτου Παυλίνου, ὃς γενόμενος μάγιστρος ἐτιμήθη μειζόνως ὡς συνεργὸς καὶ παράνυμφος. Καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς μεταστειλάμενος, ἀξιωματικοὺς ἐποίησε).

(5) Μετὰ ταῦτα συνέβη προελθεῖν τὸν βασιλέα κατὰ τὴν ἡμέ- 440
ραν τῶν θεοφανιῶν καὶ Παυλῖνον ἀηδισθέντα μὴ εὑρεθῆναι μετὰ τοῦ βασιλέως· καὶ ἐπέδωκέ τις πένης τῷ βασιλεῖ μῆλον φρυγατικὸν μέγα σφόδρα, ὅπερ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ θαυμάζων καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἔδωκε τῷ πένητι νομίσματα ρ', τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλε τῇ βασιλίσσῃ, ἡ δὲ τῷ Παυλίνῳ, ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ εἰσερχομένῳ ἐν τῷ παλατίῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς λαβὼν τοῦτο καὶ ἐπιγνοὺς ἐζήτει αὐτὸ παρὰ τῆς βασιλίσσης· ἡ δὲ εἶπεν, ὅτι «ἔφαγον αὐτό»· καὶ ὁρκίσας αὐτὴν κατὰ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἠρνήσατο ἐνομώτερον. Τότε ὑπέδειξεν αὐτῇ τὸ μῆλον· ἡ δὲ ἰδοῦσα αὐτὸ κατησχύνθη καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς κατ' αὐτῆς καὶ ὅτι ἐρῶσα τοῦ Παυλίνου τὸ μῆλον ἔπεμψεν αὐτῷ καὶ διὰ τοῦτο ἠρνήσατο. Καὶ παραυτίκα τὸν Παυλῖνον ἀνεῖλε.

(6) Ἡ δὲ βασίλισσα Εὐδοκία ἐπὶ τούτῳ λυπηθεῖσα, τὸν βασι- 444
λέα παρεκάλει εἰς Ἱεροσόλυμα αὐτὴν ἀποσταλῆναι εὐχῆς χάριν· ὁ δὲ εἴξας τῇ αὐτῆς αἰτήσει, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἐξεπλήρωσεν.

---

5. Ced. 590,17,18: Ἥντινα καὶ τῷ αὐτῆς ἀδ. καὶ βασιλεῖ συνέζευξεν εἰς γυναῖκα. — 9. Ced. 591,2—15: Τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων θ. ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπόντος τοῦ βασιλέως, προσήγαγέ τις αὐτῷ ἐξ Ἀσίας π. μ. μ. καὶ ὑπερφυές, ὁ. ἀπ. τῇ Αὐγούστῃ δεδωκὼς τῷ π. ν. ρ', αὐτὴ δὲ νοσοῦντι τότε Π. ἀπ. ἀρραβῶνα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς· ὁ δὲ Παυλῖνος ἀγνοῶν μετὰ β' ἡμέρας ἀπ. αὐτὸ τῷ β. ὁ δὲ β. τ. γνωρίσας ἔκρυψε καὶ λέγει τῇ Αὐγούστῃ· «ποῦ ἐστι τὸ μῆλον, ὅπερ σοι ἀπέστειλα;» ἡ δὲ εἶπε· ἔφ. α. Καὶ πάλιν ὥρκωσεν ά. τὴν σ. αὐτοῦ λ. μή τινι τοῦτο πέπομφας». «Ἡ δὲ πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό, προσθεῖσα τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως. Τ. εἰς ὀργὴν κινηθεὶς ὁ βασιλεὺς κελεύει τὸ μ. εἰσενεχθῆναι, τὸν δὲ Π. ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀπεκεφάλισεν — 22. Ced. 591,15—17 cf. 601,15—602,2: Ἔκτοτε δὲ γέγονε μεταξὺ αὐτῶν λύπη καὶ ἀπομερισμός· γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Αὔγουστα, καὶ αἰσχυνθεῖσα ὡς ὑβρίσθη, ἐξώρμησεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους. τοῦτ. cod.

(7) Τῆς δὲ παραγεναμένης, πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα πεποίηκεν, ἀνανεώσασα τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.

(8) Εἰς λόγους δέ τινας ἐρχομένης αὐτῆς πρός τινας, τοῦτο ἔλεγεν, ὅτι περὶ ἐμοῦ Δαυὶδ εἴρηκεν· «Ἀγάθυνον, κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών· καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ».

455 (9) Ἐν δὲ τῷ μέλλειν αὐτὴν τελευτᾷν ἐξωμολογήσατο μὴ συνειδέναι τι κατὰ τῆς Παυλίνου κατηγορίας.

447 (10) Πρόκλου δὲ τελευτήσαντος, Φλαβιανὸς ἀνὴρ ἱερώτατος τῆς ἐκκλησίας προέστη.

(11) Καὶ ἐκ τῶν Γότθων ἔθνη γεγόνασι δ', οἵτε Ὑπόγοτθοι, Γήπεδες καὶ Οὐάνδαλοι, ἐξ ὧν Ἄβαρες καὶ ἤρξαντο διαπερᾷν ἐν τῇ Ῥωμαίων γῇ.

CCVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ.

450 Μετὰ δὲ Θεοδόσιον ἐβασίλευσε Μαρκιανὸς, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ἔτη ς'. (132ª) Τοῦ γὰρ Θεοδοσίου τελευτήσαντος καὶ μήπω τοῦτο γνωσθέντος τινὶ, μεταστειλαμένη τοῦτον Πουλχερία ἡ τοῦ βασιλέως ἀδελφὴ στρατιώτην ὄντα καὶ γέροντα καὶ ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι βίου διαπρέποντα, φησὶ πρὸς αὐτόν· «Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ ἐξελεξάμην σε ἐκ πάσης τῆς συγκλήτου ὡς ἐνάρετον, δός μοι λόγον, ὅτι φυλάσσεις (μου) τὴν παρθενίαν (ἄσυλον) ἣν τῷ θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύω σε βασιλέα». Τοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο μεθ' ὅρκου, προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Ἀνατόλιον καὶ τὴν σύγκλητον καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα.

453 (2) Πολλὰ οὖν ποιήσασα κατορθώματα καὶ πολλοὺς εὐκτη-

. Ced. 591,20—24. — 4. Ps. LI. 18. — 6. Ced. 591,18—20. Ἐν δὲ τῷ τ. ἀ. ἐπωμόσατο μὴ σ. τῇ κ. αὐτῆς κατηγορίᾳ ἕνεκα Π. — αὐτὸν cod. — 8. Ced. 601,4: Τῷ λθ' ἔτει — τὸν μὲν Πρόκλον Φλ. πρεσβύτερος σκευοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διεδέξατο. — 10. Ced. 601,1 — 3: Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν Γ. γ. ἐ. δ', Γότθοι, Ὑ. Γ. καὶ Οὐάνδηλοι, ἐξ ὧν Ἀ. ἤ. δ. ἐν τῇ Ῥ. γῇ. — 14. Ced. 602,18—603, 3: Ἡ δὲ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ Π. μ. τῆς τοῦ ἀδελφοῦ τελευτῆς γνωσθείσης μ. τὸν Μαρκιανὸν, ἄνδρα ἐν σ. καὶ σ. διαπρέποντα, γ. ὁ. καὶ ἱκανώτατον, λέγει π. α. κτλ. — 19. σε ἐξ. ἐξ ὅλης τῆς Ced. — 21. Αὐτοῦ δὲ σ. τ. μεταστέλλεται Ced. — 24. Ced. 605,13—15: Τῷ γ' ἔτει ἡ μακαρία καὶ εὐσεβὴς Π. ἐκοιμήθη ἐν χῷ π. καὶ μὴ διαφθαρεῖσα. πάντα τὰ ἑαυτῆς πτωχοῖς διανείμασα.

ρίους οἴκους ἀνεγείρασα καὶ πτωχοτροφεῖα καὶ ξενῶνας καὶ ξενοτάφια καὶ μοναστήρια, ἐν οἷς καὶ τὸν τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ναὸν ᾠκοδόμησεν, καὶ ἐτελεύτησε παρθένος καταλείπουσα Μαρκιανὸν βασιλεύειν.

(3) Καὶ γὰρ ἦν αὕτη πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένη· αὕτη γὰρ καὶ τὸν ἀδελφὸν Θεοδόσιον ἐξεπαίδευσεν εἰς πάντα, οἷον ἦθός τε καὶ λόγον, βάδισμά τε καὶ γέλωτα καὶ ἐνδυμάτων περιβολὴν καὶ σχῆμα καθέδρας καὶ στάσιν· προηγουμένως δὲ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσέβειαν ἐπιμελῶς αὐτὸν ἐδίδαξεν.

(4) Ὁ δὲ φύσει νωθρός τις καὶ ἀπερίσκοπος ὑπῆρχεν εἰς πάντα, μάλιστα εἰς τοὺς ὑποβάλλοντας αὐτῷ χάρτας*, ἀπαραναγνώστως ὑπέγραφεν, ὅπερ ἡ σοφωτάτη ποτὲ γνοῦσα, σοφῶς ὑπῆλθεν αὐτῷ, δωρεὰν ὑποβάλλουσα δῆθεν πρὸς δουλείαν ὑποχωροῦσαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν τὴν Εὐδοκίαν, ἣν καὶ καθυπογράψας μὴ πρότερον ἀναγνούς, ὕστερον πικρῶς ὀνειδίζεται παρὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς Πουλχερίας.

(5) Ὁ δέ γε Μαρκιανὸς εὐσεβὴς ἄγαν καὶ δικαιοκριτὴς ὑπάρχων, ταῦτα περὶ αὐτοῦ γέγραπται, ὅτι ἔτι στρατιώτης ὤν, στυφθεὶς τοὺς πόδας καὶ νοσήσας κατελείφθη ἐν πόλει Σύδημα. Ἀναῤῥωσθεὶς οὖν ᾠκειώθη δυσὶν εὐπόροις ἀδελφοῖς.

---

4. Ced. 586,22—24: Π. ἡ τούτου ἀδελφὴ παρθένος ιθ' ἐτῶν οὖσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διώκει, ἥτις Θ. τὸν ἀδ. εἰς τὴν κατὰ θν εὐσέβειαν ἐξ. καὶ εἰς τἆλλα ἅπαντα.— ἀρετῆς cod. — 10. Ced. 600,15—601,1: Οὗτος ὁ Θ. εὐμετάγωγος ἦν σφόδρα, πειθόμενος τοῖς ὑποβάλλουσιν ἀ. οἰκείοις, ὡς πολλάκις καὶ χάρτους μὴ ἀναγινώσκων ὑπ. ὅ. μαθοῦσα Π. ἡ αὐτοῦ ἀδελφὴ καὶ πολλάκις νουθετήσασα, ἐπεὶ οὐκ ἔπειθε σ. ὑ. ἀ. καὶ δ. δ. αἰτεῖ· ἡ δὲ ἦν π. δ. ἐκχωροῦσα Ἐ. τὴν ἀ. γ. προσήνεκτο τοίνυν ὁ τοῦτο διαταττόμενος χάρτης καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπεσημαίνετο· μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ, δεινῶς ὑπὸ τῆς Π. ὠνειδίσθη καὶ ἔκτοτε ἀκρίβειαν τῶν τοιούτων ἐποίει.—* ἃς?—17. Deest in Slav. sed habet Ced. 603,11—604,6: Στ. τοίνυν λιτὸς ὢν πρὸ τούτου Μ. μετὰ τοῦ ἰδίου νουμέρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπῄει καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ, ἀῤῥωστίᾳ περιέπεσε· καὶ καταλειφθεὶς ἐν πόλει Συδήμων κἀκεῖσε χρονοτριβήσας προσκολλᾶται δύο τισὶν ἀδ. Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ, οἵτινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαμβάνοντες αὐτὸν διανέπαυσαν. — 19. Εἰς θ. δὲ ἐξελθόντες ἔλαβον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν· κοπιάσαντες δὲ περὶ μ. ἐκοιμήθησαν· προεξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον κοιμώμενον καὶ ἀετὸν παμμεγέστατον ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς ἑαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα σκιὰν ἐπ' αὐτὸν περιποιησάμενον Ced.

Ἅμα δὲ αὐτοῖς ἐπὶ θήραν ἐξιὼν μεσημβρίαν ἀναπαυσάμενος ὕπνωσεν· ἔξυπνοι δὲ γενόμενοι οἱ αὐτάδελφοι ὁρῶσιν ὑπνοῦντα αὐτὸν ἐν ἡλίῳ, ὑπὸ ἀετοῦ δὲ περισκεπόμενον. Ἐκπλαγέντες οὖν, διυπνισθέντι λέγουσιν αὐτῷ· «Εἰ βασιλεύσεις, τί ἡμῖν χαριεῖς»; Ὁ δὲ διαπιστῶν ὅμως ἔφη, «ἀντὶ πατρὸς ἔχειν ὑμᾶς». Δόντες οὖν αὐτῷ νομίσματα σ' ἀπέστειλαν ἐν τῇ πόλει, φήσαντες· «μέμνησο ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

(10) (Ὁ δὲ εἰσελθὼν προσεκολλήθη Ἄσπαρι καὶ Ἀρδαβουρίῳ)· εἶθ' οὕτως (μετὰ Ἄσπαρος) εἰς Ἀφρικὴν ἐλθὼν ἐζωγρήθη. Ὑπνοῦντος δὲ ἐν τῇ αὐλῇ Γιζερὶχ, ἀετὸς αὖθις κατελθὼν ἐπεσκέπ[ασ]εν αὐτόν. Ὁραθεὶς δὲ παρὰ Γιζερὶχ, τοῦτον ἀνελεῖν ᾠήθη ὡς βασιλεύειν μέλλοντα· λογισάμενος δὲ ὡς τὴν τοῦ θεοῦ βουλὴν κωλύειν οὐ δύναται, σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ' αὐτοῦ ποιήσας ἀπέλυσεν αὐτόν.

449 (11) Φλαβιανοῦ τελευτήσαντος, Ἀνατόλιος χειροτονεῖται πατριάρχης.

453 (12) Ὁ οὖν Μαρκιανὸς τῆς βασιλείας αὐτοκράτωρ καὶ μόνος καταλειφθεὶς ἐκέλευσεν ἄρχοντα ἐπὶ δόσει χρημάτων μὴ γίνεσθαι· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλῆς ἐλεημοσύνης ἀνάπλεος ἦν.

(13) Ἐν δὲ ταῖς γινομέναις ἐν τῷ Κάμπῳ λιταῖς πεζὸς ἐξήρχετο σὺν τῷ πατριάρχῃ Ἀνατολίῳ, πολλὰς δωρεὰς τοῖς πένησι παρεχόμενος.

445 (14) Ἐφ' οὗ ἔπεσον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λίθοι τρεῖς ἐν τῇ Θρᾴκῃ παμμεγέθεις.

CCVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Δ' ΣΥΝΟΔΟΥ.

451 Καὶ ἡ δ' γέγονε σύνοδος τῶν χλ' πατέρων ἐν Καλχηδόνι ἔτει τῆς Μαρκιανοῦ (132[b]) βασιλείας πρώτῳ, ἧς ἡγοῦντο Λέοντος

---

4. Καὶ τοῦτο θεασάμενος ἐγείρει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν καὶ τὸ θεαθὲν ὑποδείκνυε· καὶ ἐπὶ πολὺ θαυμάζοντες ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανὸν καὶ λ. ἀ. Ced. — Ἐὰν Ced. — βασιλεύσῃς cod. — 5. χαρίζῃ;» ὁ δέ· «τίς εἰμι ἐγώ, ἵνα τοῦτο γένηται εἰς ἐμέ;» οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον· λέγει ὁ Μαρκιανός· «ἐὰν τοῦτο ἐκ θῦ γένηται, πατέρας ὑμᾶς ἀνακηρύξω· τότε διδόασιν ἀ. σ' ν. λέγοντες· «πορεύου ἐν τῇ π. καὶ μ. ἢ ὅτι ὁ θ̄ς ὑψώσει σε Ced. — 7. Luc. XXIII. 43. — 9. Ced. 604,5—12 varians. om. Slav. — 16. om. Slav. — 18. Ced. 607,1,2. — 26. Ced. 604,16—605,3: Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει ἡ ἐν Χ. ἁγία δ' σ. γ. ὑπὸ π. χλ'. ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς πανευφήμου Εὐφημίας κτλ.

μὲν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, [τοποτηρηταὶ] Πασχάσιος καὶ Λουκίνσιος ἐπίσκοποι καὶ Βονεφάτιος πρεσβύτερος, Ἀνατόλιος Κ. Π., Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, (Μάξιμος Ἀντιοχείας, ἔχοντες συναθλοῦσαν καὶ Εὐφημίαν τὴν μάρτυρα, τὴν μέχρι τῆς σήμερον ὑπερμαχοῦσαν τῇ πίστει, οἳ καὶ συνήχθησαν) κατὰ Εὐτυχοῦς (τοῦ δυστυχοῦς, πρεσβυτέρου γεγονότος καὶ ἀρχιμανδρίτου) καὶ Διοσκόρου (γεγονότος ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τότε ὑπ' αὐτῆς καθαιρεθέντων ὡς ἀντενενεχθέντων τοῖς ὀρθῶς παρ' αὐτῶν ἐκφωνουμένοις) καὶ λεγόντων, μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν, ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἕνωσιν γενέσθαι, μίαν δὲ* ἀποτελεσθῆναι μετὰ τὴν ἕνωσιν, καὶ ὡς ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα φορέσαι τὸν Κύριον μυθολογούντων καὶ τῇ θεότητι πάθος προσνεμόντων.

(2) Οὓς καθελόντες ὡς βλασφήμους ἀνεθεμάτισαν, ἐξεφώνησάν τε τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως (καὶ) ἀδιαιρέτως τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν· δύο δὲ εἰρήκασι φύσεις τῷ λόγῳ τῆς διαφορᾶς, οὐ τῷ λόγῳ τῆς διαιρέσεως, τήν τε τοῦ Ῥώμης ἐπιστολὴν πάπα Λέοντος πρὸς Φλαβιανὸν γραφεῖσαν ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἐδέξαντο.

(3) Ἐπικυροῦσι δὲ καὶ [τὴν Νεστορίου καθαίρεσιν, ἐδέξαντο δὲ] Θεοδώρητον καὶ Ἴβαν ὡς ἀναθεματίσαντας Νεστόριον.

(4) Ἐπὶ τούτου Συμεὼν ὁ θαυμάσιος ἐπιβὰς τῷ στύλῳ (ἡ σύνοδος ἐπιμεμψαμένη — πρῶτος γὰρ τοῦτο ἐπενόησεν — ἀκοινωνησίαν αὐτῷ ἔπεμψεν. Εἶτα μαθόντες οἱ θεῖοι πατέρες τὸν βίον καὶ τὸ ἄτυφον τοῦ ἀνδρός, πάλιν αὐτῷ ἐκοινώνησαν. Πρὸς ὃν ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι παραγενόμενος, τῆς ἱερᾶς εὐχῆς αὐτοῦ καὶ θέας κατηξίωται).

3. Μαξ. — συνήχθησαν om. Ced. et Slav. — 6. τοῦ — ἀρχ. om. Ced. et Slav.— 7. γ. ἐ. Ἀ.—ἐκφ. om. Ced. et Slav. — 9. μήτε τὴν σ. τοῦ χῦ ὁ. ἡ. εἶναι ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φ. τὴν ἑ. λέγεσθαι Ced. — * φύσιν Ced. — 13. ἀπονεμ. ἡγ. δὲ τῆς σ. Δ. π. Ῥ. — Ἱεροσολύμων Ced. — 14. Ced. 605,3—10: Καθαιροῦνται τοίνυν οἱ αἱρετικοὶ καὶ ἐξορίζονται ἐν Γάγγρᾳ· χειροτονεῖται δὲ Προτέριος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀντὶ Διοσκόρου· ἡ δὲ ἁγία σ. ἐξεφώνησε τ. θ̄ν. — 17. τὰς cod. — 18. π. Δ. ἐπ. Ced. — 20. Ced. 603,10—12. — 22. Ced. 596,17—598,18: ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις (τῷ κε' ἔτει Θεοδοσίου) καὶ ὁ μέγας Σ. ὁ στυλίτης ἐπέβη τῷ κίονι κτλ. Συμεῶνος τοῦ θαυμασίου ἐπιβάντος?

(5) Περὶ οὗ καὶ Θεοδώρητος φησίν· «Ἐπειδὴ τοίνυν ἀριθμῷ κρείττονες οἱ ἀφικνούμενοι, προσψαύειν δὲ πάντες ἐπεθύμουν καί τινα εὐλογίαν ἐπεχείρουν τρυγᾷν ἀπὸ τῶν δερματίνων ἐκείνων ἱματίων· (πρῶτον μὲν τῆς τιμῆς τὸ ὑπερβάλλον ἄτοπον εἶναι νομίζων, ἔπειτα καὶ τοῦ πράγματος τὸ ἐπίπονον δυσχεραίνων, τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος ἐμηχανήσατο στάσιν, ὃν) πρῶτον μὲν ἐκέλευσε γενέσθαι πήχεων ς΄, εἶτα ιβ΄ (καὶ)μετὰ ταῦτα κβ΄, νῦν δὲ λς΄. — Ἐγὼ δὲ οὐδὲ τῆς θείας οἰκονομίας ἄνευ ταύτην λαμβάνω τὴν στάσιν· (οὗπερ ἕνεκα τοὺς μεμψιμοίρους παρακαλῶ χαλινῶσαι τὴν γλῶσσαν καὶ ῥιψοκινδύνως μὴ φέρεσθαι * καὶ σκοπεῖν ὡς πολλάκις τὰ τοιαῦτα ὁ θεὸς) τῶν ῥαθυμοτέρων ἕνεκα ὠφελείας (ἐμηχανήσατο)· καὶ γὰρ τὸν Ἡσαΐαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον βαδίσαι προσέταξε καὶ τὸν Ἱερεμίαν περίζωμα τῇ ὀσφύϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω τοῖς ἀπειθοῦσι προσφέρειν τὴν προφητείαν, καὶ ἄλλοτε (δὲ) κλοιοὺς ξυλίνους καὶ σιδηροῦς μετὰ ταῦτα περιβαλεῖν τῷ τραχήλῳ, καὶ τῷ Ὠσηὲ γυναῖκα πόρνην λαβεῖν καὶ πάλιν ἀγαπῆσαι γυναῖκα μοιχαλίδα, καὶ τῷ Ἰεζεκιὴλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ (κεῖσθαι) ἡμέρας μ΄ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ (ἡμέρας) ρν΄ κατακλιθῆναι καὶ αὖθις διορύξαι τὸν τοῖχον καὶ φυγόντα ἐξελθεῖν καὶ αἰχμαλωσίαν ἑαυτῷ διαγράψαι, καὶ ἄλλοτε ** ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξυρᾶσθαι τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῇ τὰς τρίχας διελεῖν καὶ (ἀπονεῖμαι (133ᵃ), τὰ μὲν εἰς τόδε, τὰ δὲ εἰς τόδε), ὡς ἂν μὴ πάντα λέγω· — γίνεσθαι τούτων ἕκαστον προσέταξεν ὁ τῶν ὅλων πρύτανις, τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους (μηδὲ προφητείαις ἐπαΐειν ἀνεχομομένους), τῷ τῆς θεωρίας παραδόξῳ συλλέγων (καὶ τῶν θεσπισμάτων ἀκούειν παρασκευάζων. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐξεπλάγη, θεῖον ἄνθρωπον γυμνὸν βαδίζοντα ὁρῶν; τίς δὲ οὐκ ἂν ἤρετο τί

---

1. Ced 596,18 — 597,21. — 2. κρεῖττον cod. *innumerabiles* Th. ed. Col. 1573 II. p. 465. Πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀφ. ἤ. π. ψαύειν τῶν δ. ἐκείνου ἐνδυμάτων. Ced. — 6. Καὶ πρ. μὲν ἓξ π. ἐκ. γ. τὸν κίονα Ced. — 7. κδ΄,? sed XXII Th. — ἦν οὐκ ἀ. τῆς θ. ὀ. Ced. — 8. ὑπολαμβάνω γενέσθαι Ced. *existimo hanc factam fuisse* Th. — * ἐᾶν? *permittant* Th. — *sed potius*, ἀλλὰ μᾶλλον? Th. — 11. ὠ. ἑ. τῶν ῥ. Ced. — 12. ὥσπερ καὶ τὸν Ced. — 13. καὶ ὁ. προφητεύειν Ced. — 15. μ. τ. om. Th. et Ced.— 16. ἀγ. πονηρὰν γ. καὶ Ced. — 17. τὸν Ἐζ. Ced. — 19. φυγεῖν καὶ Ced. — ** δὲ Ced. — 22. ἵνα Ced. *ne* Th. — 23. προσέταττεν Ced. — 24. λόγων Ced.

δήποτε συνοικεῖν ὁ προφήτης πόρνῃ γυναικὶ ἀνέχεται; Ὥσπερ οὖν ἐκείνων ἕκαστον ὁ θεὸς γενέσθαι προσέταξεν τῆς τῶν ἀμελῶς συζώντων διορθούμενος ὠφέλειαν, οὕτω δὴ καὶ τὸν καινὸν τοῦτον καὶ παράδοξον τρόπον ἐπρυτάνευσε θέαμα τῷ παραδόξῳ καὶ ξένῳ πάντας ἕλκων εἰς θεωρίαν καὶ πειθανάγκην τοῖς ἀφικνουμένοις παρασκευάζων τὴν προσφερομένην παραίνεσιν.) Τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος ἐνέχυρον ἀξιόχρεων γίνεται τοῦ διδάγματος (καὶ ὁ εἰς θεωρίαν ἀφικνούμενος τὰ θεῖα παιδευθεὶς ἐπανέρχεται)». — «Καθάπερ γὰρ ἐπί τινος λυχνίας τεθεὶς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος *, ἡλίου δίκην πάντοθεν τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψεν, καὶ ἔστιν ἰδεῖν (καὶ) Ἴβηρας καὶ Ἀρμενίους καὶ Πέρσας ** ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπολαύοντας (Ἰσμαηλῖται δὲ κατὰ συμμορίαν παραγινόμενοι διακόσιοι κατ' αὐτὸ καὶ τριακόσιοι, ἔστι δ' ὅτε καὶ χίλιοι)· καὶ ἀρνοῦντες μὲν τὴν πατρῴαν ἐξαπάτην μετὰ φωνῆς καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνων σκευασθέντα εἴδωλα, πρὸ τοῦ θείου κίονος ἐκείνου συντρίβουσιν (καὶ τοῖς ὀργίοις Ἀφροδίτης ἀποταττόμενοι — τούτου γὰρ ἀνέκαθεν τοῦ δαίμονος κατεδέξαντο τὴν λατρείαν) — τῶν θείων ἀπολαύουσι μυστηρίων, νόμους δὲ παρὰ τῆς ἱερας ἐκείνης γλώττης, (τοῖς πατρῴοις ἤθεσι χαίρειν φράζουσι καὶ τῶν ἀγρίων ὄνων καὶ καμήλων τὴν βρῶσιν ἀποτασσόμενοι. Καὶ τούτων αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγὼ καὶ ἀκήκοα αὐτῶν τὴν πάτριον ἀσέβειαν ἀρνουμένων καὶ τῇ εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ συντεθεμένων». — «Τοσαύτην οὖν ὑπὸ τῶν φιλοψόγων ὁ κίων ψεγόμενος ὠφέλειαν ἀνέβλυσε καὶ τοσαύτην ἀκτῖνα θεογνωσίας εἰς τὰς βαρβάρων διανοίας κατέλαμψεν».

(6) Εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ Κύριος· «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει» *** (ἧς ἐπαγγελίας τὸ τέλος ἐναργῶς

---

9. εἰς λυχνίαν Ced. *Super candelabrum aliquod* Th. — * ὁ μέγας δηλαδὴ Συμεὼν Ced. — 10. ἦν Ced. *est, ut dixi, Ib. venientes et P. et A.* Th. — ** καὶ Ἰσμαηλίτας ὁσημέραι Ced., *turmatim* Th. — 14. Τοσαύτην οὖν τὴν χάριν ὁ θαυμάσιος εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐξέπεμψεν, ὥστε τὰ τῶν πατρῴων θεῶν ἑ. πρὸ τοῦ κ. ἐ. τοῦ θ. ἄγοντος συντρίβειν, τὴν δὲ καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν χριστιανῶν πίστιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Σ. ἐκπαιδεύσασθαι, διὰ πολλῶν θαυμάτων καὶ μεγίστων τεραστίων τούτους ἐνάγων εἰς τὴν τοῦ χῦ πολιτείαν Ced. — 18. *leges accipientes* Th. ν. δεχόμενοι? — 22. *Eosque* Th. Καὶ τούτ.? — 26. Ced. 597,22—598,2. — *** καὶ μείζονα τούτων ποίησει Io. XIV. 12, Ced.

ἐϑεασάμεϑα· τῆς γὰρ τοῦ Κυρίου σκιᾶς οὐδαμοῦ ϑαῦμα ἐργασαμένης, ἡ τοῦ μεγάλου Πέτρου σκιὰ ϑάνατον ἔλυσε καὶ νόσους ἐξήλασε καὶ δαίμονας ἐφυγάδευσεν· ἀλλ' ὁ ἐκεῖνα καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ δράσας τότε) καὶ νῦν ὁ αὐτὸς διὰ τοῦ ϑεράποντος Συμεὼν ἐνεργεῖ ϑαύματα τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος αἴγλῃ καταλαμπόμενος καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς χάριτος ἀκτῖνας ἐκπέμπων κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον.

(7) Φησὶ γάρ· «Ὥσπερ τὰ λαμπρὰ καὶ διαφανῆ τῶν σωμάτων, ἀκτῖνος αὐτοῖς ἐμπεσούσης, αὐτά τε γίνεται περιλαμπῆ καὶ ἑτέραν αὐγὴν (ἀφ' ἑαυτῶν) ἀποστίλβει, οὕτως αἱ πνευματοφέροι ψυχαὶ ἐλλαμφϑεῖσαι παρὰ τοῦ πνεύματος, αὐταὶ * ἀποτελοῦνται πνευματικαὶ καὶ εἰς ἑτέρους τὴν χάριν ἐξαποστέλλουσιν· ἐντεῦϑεν μελλόντων προγνώσεις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων ἀποκάλυψις, (133[b]) χαρισμάτων διανομή, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, ἡ μετ' ἀγγέλων χορεία, ἡ ἀτελεύτητος εὐφροσύνη, ἡ [ἐν ϑεῷ διαμονή, ἡ] πρὸς ϑεὸν ὁμοίωσις, τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν, ϑεὸν γενέσϑαι» **.

433 (8) Ἐπὶ Μαρκιανοῦ εἰσῆλϑε τὰ λείψανα Ἡσαΐου ἐνεχϑέντα ἀπὸ Πανεάδος καὶ κατετέϑη εἰς τὸς ἅγιον Λαυρέντιον.

453 (9) Τῷ δὲ τρίτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Πουλχερία ἡ εὐσεβὴς ἐτελεύτησε παρϑένος, ἥτις ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας ϑεοτόκου, τὰ Χαλκοπράτεια, καὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις.

456 (10) Στυφϑεὶς δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἀῤῥωστήσας ἐπὶ μῆ-
457 νας ε' ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς ἐτελεύτησεν.

CCIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ.

457 Μετὰ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας ὁ Μακέλλης ἔτη ιη'· καὶ ἀπέϑανε δυσεντεριάσας, ὃν ἡ σύγκλητος προεβά-

4. ὃς τῇ τοῦ Ced. — 8. Ced. 598,2—11. cf. epistolam XLVI. 2? et de Sp. S. XVI. 38. — 10. ἐφ' ἑαυτὰ codex. — * τε Ced. — 13. κατάληψις Ced. — ** κατὰ χάριν Ced. — 17. Τῷ λε' (Θεοδοσίου) ἠνέχϑη ἀπὸ Π. τὸ λείψανον τοῦ προφήτου Ἡ. καὶ ἐτέϑη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Λ. Ced. 600,9,10. — 20. Ced. 605,13? — 26. Λ. ὁ μ. ὀρϑόδοξος ἔ. ιζ' — μ. δὲ ἐλέγετο διὰ τὸ ἀποκτεῖναι Ἄσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον ὡς Ἀρειανοὺς ὄντας μάκελ γὰρ Ῥωμαϊστὶ ὁ σφαγεὺς λέγεται Ced. 607,11—15. — 27. προεβαλλ. cod.

λετο διὰ τὸ αὐτοῦ ὀρθόδοξον, Ἄσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου βουληθέντων κρατῆσαι τῆς βασιλείας, Ἀρειανοὺς ὄντας ἡ σύγκλητος οὐκ ἐδέξατο, οὕσπερ καὶ ὁ βασιλεὺς ὁρῶν μὴ ὀρθῶς ἔχειν πρὸς αὐτὸν, ἀνεῖλεν αὐτούς· καὶ ἐκ τότε ἐκλήθη Μάκελ ὅ ἐστι Ῥωμαϊστὶ ὁ σφαγεύς.

(2) Ἐφ' οὗ (σημεῖον) ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη σαλπιγγοειδὴς ἐπὶ ἡμέρας μ', καὶ σποδὸν ἔβρεξε ἐν Κ. Π. σπιθαμῆς τὸ πάχος· τῶν γὰρ νεφῶν ὡς πῦρ ὁρωμένων, ἐδόκει πῦρ ῥύειν. Διὰ τοῦτο πάντων λιτανευόντων, τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ θεοῦ ἐσβέσθη καὶ εἰς κόνιν μετεβλήθη.

(3) Ζωγράφου δέ τινος γράψαι τὸν Χριστὸν καθ' ὁμοιότητα 462 τοῦ Διὸς τολμήσαντος, παραυτίκα ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐξηράνθη· ἰάσατο δὲ αὐτὸν Γεννάδιος ὁ πατριάρχης. Φασὶ δέ τινες τῶν ἱστορικῶν, ὅτι τὸ οὖλον καὶ ὀλιγότριχον ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ σχῆμα, οἰκειότερόν ἐστιν.

(4) Ὁ δέ γε θεῖος Γεννάδιος Ἐλευθερίῳ τῷ μάρτυρι δι' ἕνα κληρικὸν τοῦ ναοῦ μὴ καλῶς διάγοντα ἐδήλωσε τάδε· «Ἅγιε τοῦ θεοῦ Ἐλευθέριε· ὁ στρατιώτης σου ἀτακτεῖ· καὶ ἢ διόρθωσον τοῦτον ἢ ἔκκοψον»· ὁ δὲ εὐθὺς ἐτελεύτησεν.

(5) Ὁ αὐτὸς Γεννάδιος νυκτὸς ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εὔξασθαι, εἶδέ τι φάσμα δαιμόνιον, ᾧ* ἐπιτιμήσας ἤκουσε** κράζοντος· «ἐνδίδωμί σοι, ὕστερον δὲ κρατήσας πάντως τῆς ἐκκλησίας» (ὅπερ δείσας Γεννάδιος, πολλὰ τὸν θεὸν ἱκετεύσας μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν).

---

1. Ἄσπαρ δὲ ᾐτήσατο τὸν βασιλέα ἐγκαταστῆσαι τῇ πόλει ἔπαρχον ὁμόδοξον κτλ. Ced. 607,16—608,2.—3. ὅπερ cod. οὓς Leo.—6. Ced. 612,18—20: Τῷ θ' ἔτει ἐφ. ἐν τῷ ὀ. ν. ὥσπερ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα ἐπὶ ἡ. μ' καθ' ἑσπέραν.—ἀφ' οὗ vel ὑφ' (τοῦ ἐμπρήσμοῦ) καὶ κόνις ἐξ αὐτοῦ κατηνέχθη ὥστε κεῖσθαι εἰς τοὺς κεράμους ἕως σπ. Leo. σπιθαμῇ πρὸς π. M. σπηθμ. cod.—11. Ced. 611,5—8: Τῷ ζ' ἔτει.—τὸν σωτῆρα γ. τ. κ. ὁ τοῦ Δ. ἐξ. ἡ χ. ὃν ἐξαγορεύσαντα δι' εὐχῆς ἰ. Γ. Ced. — 14. σχ. ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Ced. — 16. Οὗτος ὁ Γ. κληρικῷ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀτάκτῳ ὄντι πολλάκις ἐνουθέτει· ἐπεὶ δὲ αὐτὸν κάμψαι οὐκ ἴσχυσεν, δηλοῖ τῷ ἁγίῳ Ἐ. ἐν τῷ ναῷ εἰπὼν διά τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ· Ἁ. μάρτυρ Ἐ. ἢ διόρθωσαι τὸν κληρικόν σου ἢ ἐ. αὐτόν· και ἐ. ἐτ. ὁ κληρικός Ced. 611,12—17. — 20. Οὗτος ὁ Γ. τῇ νυκτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἐ. φάντασμα δαιμονίου Ced. 611,9,10. — * καὶ Ced. — ** αὐτοῦ Ced. — 22. ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατήσει π. τῆς ἐκ. Ced. ἐνδίδω σοι δὲ κρατήσῃς cod.

(6) Ἐπὶ Λέοντος, Ἀνατολίου τελευτήσαντος, Γεννά-
διος προεχειρίσϑη πατριάρχης· προεβάλετο δὲ Μαρκιανὸν
οἰκονόμον, τῆς τῶν Καϑαρῶν ὄντα ϑρησκείας, εἰς δὲ τὴν
461 ἐκκλησίαν μετελϑόντα, ὃς ἔκτισε τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν, ἣν
καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐῤῥύσατο δι' εὐχῆς· γέγονε γὰρ τότε μέ-
γας ἐμπρησμὸς ἀπὸ τοῦ νεωρίου λιμένος ἕως τοῦ ἁγίου Θωμᾶ κα-
τελϑών. Εἰς τοὺς κεράμους οὖν ἀνελϑὼν τῆς ἁγίας Ἀναστα-
σίας ἔχων τὸ εὐαγγέλιον ἐπὶ χεῖρας, ἀβλαβῆ τὸν ναὸν διεσώ-
σατο.

463 (7) Ἐπὶ τούτου Στούδης ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰω-
άννου τοῦ προδρόμου καὶ μοναχοὺς ἐκ* τῶν Ἀκοιμήτων ἐγκα-
τέστησε.

464 (8) Καὶ τὸ τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου σῶμα μετετέϑη ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ
ἰάσατο**, λεπρὸν ἐποίησε καὶ εἰς (τὸ) τοῦ λεπροῦ ἐτέϑη.

458 (9) Καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας κατετέϑη
ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς.

465 (10) Καὶ Δανιὴλ ὁ ϑαυμάσιος (ἐκ τῆς μάνδρας ἐλϑὼν τοῦ
ἁγίου Συμεὼν) ἐν τῷ Ἀνάπλῳ ἐπέβη τῷ στύλῳ.

469 (11) Καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἐσϑὴς εὑρεϑεῖσα
ἐν Ἱεροσολύμοις παρά τινι εὐλαβεστάτῃ γυναικὶ Ἰουδαίᾳ
καὶ παρϑένῳ (ἱερῶς διαφυλαττομένη· καὶ ἐν Κ. Π. ἀποκομισϑεῖ-
σα ἐν Βλαχέρναις ἀπετέϑη, ἔνϑα ὁ βασιλεὺς ναὸν ᾠκοδόμησε τῇ
ϑεομήτορι καὶ σωρὸν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου κατασκευάσας κα-

---

2. προεβαλλ. cod. — 4. Μαρκιανὸς δὲ ο οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ὄντα τοῦτον τοῦ ἐ. διεσώσατο Ced. 610,2,3. — 5. Τῷ ε' ἔτει· γ. ἐ. ἐν Κ. Π. ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ν. φϑάσας ἕως τοῦ ἁ. Θ. τῶν Ἀμάντων Ced. 609,21—610,2. — 7. ἀν. εἰς τὸ κεράμιον μετὰ εὐαγγελίου καὶ ϑυμιατοῦ καὶ τὸν ϑ͠ν δάκρυσιν ἐξιλεωσάμενος κτλ. Ced. 610,4—611,4. — 10. Ced. 611,17—19. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (ς') Στούδιος τὸν ν. ἐ. — 11. τοῦ βαπτιστοῦ Ced. — * τῆς μονῆς Ced. — ἐν αὐτῷ κατ. Ced. — 13. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (ζ') μ. ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀ. Ced. 612,12. — ** καὶ Ced. — 16. Τούτῳ τῷ ἔτει (α') ἠνέχϑη τὸ λείψανον τῆς ἁ. μάρτυρος Ἀ. ἀπὸ τοῦ Σιρμίου καὶ κ. ἐν τῷ ν. ἀ. ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις Ced. 608,21—23. — 18. Τῷ η' ἔτει Δ. ὁ στυλίτης ἐν τῷ Ἀ. τῷ στ. ἐπ. Ced. 612,15,16. — 20. Τότε (τῷ ιζ' ἔτει) καὶ ἡ ἐ. τῆς ὑ. ϑ. ἐξ Ἱεροσολύμων ἤχϑη, ἐ. π. τ. ἐ. γ. Ἑβραίῳ π. Ced. 614,5—7.

τέθετο ταύτην, ἥτις ἐξ ἐρίων ἀφθάρτως ἐξυφασμένη καὶ ὁ στήμων καὶ ἡ κρόκη καὶ ὁμοειδὴς καὶ ὁλόχροος, ἀδιάφθορός ἐστι καὶ ἀλώβητος, μέχρι νῦν τὸ θαῦμα τῆς ἀειπαρθένου κηρύττουσα).

(12) Ἐπὶ αὐτοῦ Ἰσοκάσιος κοαίστωρ Ἕλλην διαβληθεὶς, 467 εἰσήχθη πρὸς τὸν ὕπαρχον τῆς πόλεως δεδεμένος ὀπισθάγκωνα. Ἔφη οὖν αὐτῷ Ποσαῖος ὁ ὕπαρχος· «Ὁρᾷς (ἑαυτὸν), Ἰσοκάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας;» Ὁ δὲ εἶπεν· «Ὁρῶ καὶ οὐ ξενίζομαι· [ἄνθρωπος γὰρ ὢν] ἀνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραῖς· ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοὶ ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. Ταῦτα* μαθὼν ὁ βασιλεὺς**, σπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τούτῳ, ἐλεύθερον εἴασεν.

CCX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ.

Λέων ὁ μικρὸς, ἔγγονος αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτος α' 474

CCXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΗΝΩΝΟΣ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Ζήνων, ὁ γαμβρὸς Λέοντος τοῦ 474 μεγάλου, πατὴρ δὲ Λέοντος τοῦ μικροῦ, ἔτη ιζ' καὶ ἀπέθανε δυσεντερικός.

(2) Ὃς εὐθὺς μετὰ τὸ βασιλεῦσαι ὑποβουλευθεὶς ὑπὸ Βηρίνης, 476 πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτῆς βασιλεύσας, ἔφυγε πρὸς τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἀριάδνης. Ἡ δὲ Βηρίνα στέψασα Βασιλίσκον τὸν ἀδελ-

---

4. Περὶ Ἰσοκασίου. rubrica codicis. Τῷ ι' ἔτει Ἰ. ὁ κ. Ἀντιοχείας ὁ καὶ φιλόσοφος διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς Ἑ. καὶ ἐκέλευσε ἐξετασθῆναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κ. Π. Ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ δεδεμένου ὁ. ἔφη πρὸς αὐτὸν Π. ὁ ἐπ. Ced. 612,21—613,3. — 5. ὕκατον et α. ὕπατος?—* ἀκούσας ὁ δῆμος εὐφήμησε τὸν βασιλέα καὶ Ced.—** καὶ Leo.—10. ἐχάρη καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν Ced.—12. Rubrica, quae in cod. ut videtur evanuit, nec in M. nec in P. 1706 invenitur.—13. Λ. ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης κτλ. Ced. 615,4—7. — 16. ἔτη κζ', μῆνας δ' Ced. 615,18.— 18. Βασιλίσκος Βηρίνης ἀδελφὸς ἐν Ἡρακλείᾳ διατρίβων, ἐστασίασε κατὰ Ζήνωνος, ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων σὺν Ἀριάδνῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν Ced. 615,17—20. — 20. βασιλεύσαντος cod. — 21. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ Κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεύς, Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα ἐποίησε καὶ Ζηνωδίαν — ἔστρεψε κτλ. Ced. 615,21—616,20.

Πελάγιον δέ τινα ὑπὸ σιλεντιαρίων, ὄντα πατρίκιον, ἄνδρα σοφώτατον, ἐκέλευσε φυλαττέσθαι ἐν εἱρκτῇ, ὃν οἱ φυλάσσοντες νυκτὶ ἀπέπνιξαν κατὰ κέλευσιν Ζήνωνος.

(9) Ἐπὶ αὐτοῦ Περόζης ὁ Πέρσης ἡττηθεὶς ἐν πολέμῳ ὑπὸ Οὔννων τὸν μάργαρον, ὃν ἐφόρει λευκότατον καὶ μέγαν καθ' ὑπερβολήν, ἐξ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ ἀφελόμενος ἔῤῥιψεν ὅπως μήτις αὐτὸν ὀπίσω φορέσει.

(10) Ἐπὶ δὲ τοῦ γεγονότος σεισμοῦ, ἔπεσε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου* εἰς τὸν κίονα τοῦ ταύρου.

(11) Ζήνων δὲ δυσεντεριάσας ἐτελεύτησε τῇ τῶν Ἀκεφάλων αἱρέσει.

CCXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΔΥΡΡΑΧΙΤΟΥ.

491 Μετὰ δὲ Ζήνωνα ἐβασίλευσεν Ἀναστάσιος ὁ δίκορος ὁ Δυῤῥαχίτης ἔτη κζ'**. Λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ, ὅτι Δυῤῥαχίτης ὤν, υἱὸς πρεσβυτέρου, καὶ χρεώσας λίτρας χρυσίου ρ' διὰ τὸ ναυαγῆσαι αὐτὸν γ', ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ ὢν ἐν τῷ Δυῤῥαχίῳ διὰ τὰ νομίσματα βουλόμενος λαβεῖν τὴν γυναῖκα τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς, διεκωλύθη παρὰ θείας ὀπτασίας· ἔλαβε δὲ τὸ παιδίον τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀνῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ.

(2) Καὶ μετὰ τελευτὴν Ζήνωνος Ἀριάδνη ἡ γυνὴ αὐτοῦ προχειρίζεται Ἀναστάσιον βασιλέα.

(3) Λέγεται δὲ ἐκκλησίαν κτίσαι ἐν τῷ Δυῤῥαχίῳ τοῖς ἁγίοις ἀναργύροις καὶ τὰ ζώδια, ἅπερ εἰσὶν ἐν τῇ πόρτῃ.

(4) Τὸ πρῶτον μὲν ὀθόδοξος ὤν, ὕστερον ἐξέκλινεν εἰς μοναρχίαν καὶ ἀπέθανεν ἀπὸ ἀστραπῆς, ἐξορίσας καὶ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ὄντα ὀρθόδοξον καὶ ἅγιον.

---

5. τὸν σχολάριον ὃν cod. in margine a prima manu. — 9. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις Π. ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς — τὸν μ. ὃν εἶχε λ. καὶ μ. εἰς ὑ. ὑπέρτιμον Cod. 623,1—12.—7. ἵνα ὁ. αὐτοῦ τοῦτον φοροίη Ced. — 8. Ced. 618,19—20. — * ἡ Ced. — 11. Ced. 622,6—23? — ** μῆνας δ' Ced. 626,.9. — 15. Λέγεται — ἅγιον § 4 om. Slav.

(5) Ἐπὶ αὐτοῦ Βιταλιανὸς ὁ Θρᾷξ ἀντάρας καὶ παραλαβὼν τὴν Θρᾴκην ἅμα Σκύθαις καὶ Μυσίοις ἦλθεν ἕως τοῦ Ἀνάπλου πραιδεύων· ἀλλὰ ναυμαχήσαντος αὐτῷ Μαρίνου τοῦ ἐπάρχου μετὰ τοῦ Μηδικοῦ πυρὸς καὶ θείου ἀπύρου, ὃ κατεσκεύασε Πρόκλος ὁ φιλόσοφος, κατέφλεξε τὰς ναῦς τῶν βαρβάρων. Βυθισθέντων δὲ πάντων σχεδὸν, Οὔννων καὶ Γότθων καὶ Βουλγάρων καὶ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ ἐν τῷ ῥεύματι, Βιταλιανὸς ἔφυγε μετὰ τῶν ὑπολειφθέντων ὀλίγων. 513—515

(6) Καὶ πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐφάνη, καὶ γέγονε δημοτικὴ ἐπανάστασις περὶ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος ἐν Κ. Π. ὡς βουληθέντος τοῦ βασιλέως προσθεῖναι εἰς Τρισάγιον τό· «Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς». Τοῦ γὰρ λογοθέτου καὶ τοῦ ἐπάρχου ἀνελθόντων ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τὴν αἵρεσιν ἀρξαμένην ἐκ βασιλέως ἐπιτρόπου κηρύττοντος, ἐπῆλθεν ὁ δῆμος καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῆς πόλεως κατ' (135ᵃ) αὐτῶν· καὶ μόλις ἐξέφυγον. Καὶ γέγονε τοιαύτη στάσις καὶ ταραχὴ κραζόντων· «Ἄλλον βασιλέα θέλομεν», ὡς καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἄρχοντας φεύγειν καὶ ἀποκρύπτεσθαι τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ. Συναθροισθέντες δὲ οἱ στασιασταὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ λογοθέτου καὶ τοῦ ἐπάρχου καταδραμόντες καὶ πάντα διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ κατέσφαξαν. Εἶτα γενομένης ταραχῆς καὶ στάσεως μεγάλης ἐμπρησμοὺς οἴκων πολλῶν ἐποιήσαντο καὶ φόνους μυρίους εἰργάσαντο καὶ ἄλλα τοιαῦτα φοβερά τε καὶ ἐξαίσια κατετόλμησαν, ὑβρίζοντες Ἀναστάσιον μετὰ κραυγῆς μεγάλης καὶ Βιταλιανὸν εὐφημοῦντες. Καὶ οὕτως ἐλθόντες πλησίον τῆς ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσης κινστέρνης τοῦ ἁγίου Μωκίου, εὗρον τὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον ἡγούμενον μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ὃν καὶ φονεύσαντες καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες ἔκραζον· «Οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἁγίας 512

---

1. Τῷ κδ' ἔτει ὁ Β. ἀγανακτήσας κατὰ Ἀναστασίου διὰ τὴν ἐπιορκίαν πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίου καὶ τῇ λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο ἁρπάζων καὶ ἀφοπλίζων καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φόλλεως πιπράσκων Ced. 622,22—623,2. — 20. ἐνεπύρησαν cod.

τριάδος». Ἐκβαλόντες δὲ καὶ γυναῖκα ἐγκλειστὴν οὖσαν πλησίον τῆς ξηροκέρκου πόρτης, εἰς ἣν ὁ βασιλεὺς εἶχε πίστιν καὶ ταύτην ἀνεῖλον. Τὸ δὲ σῶμα αὐτῆς συνδήσαντες μετὰ τοῦ προλεχθέντος ἡγουμένου καὶ σύραντες, ἔκαυσαν εἰς τὰ Στουδίου.

513 (7) Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ Μούνδαρος ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος βαπτισθεὶς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἐν Συρίᾳ, Σευῆρος ἐπισκόπους ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα θέλων αὐτῷ μεταδοῦναι τῆς οἰκείας αἱρέσεως, ὧν τοῦ δόγματος αἰσθόμενος, ἔφη μετὰ πανουργίας· «Ἐδεξάμην γράμματα σήμερον, ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἐτελεύτησε». Τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο, ἀπεκρίθη· «Καὶ πῶς, φησίν, θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ὑμᾶς, εἰ μὴ ἐκ δύο φύσεων ἦν ὁ Χριστός, εἴγε μηδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει;» Ὅπερ ἀκούσαντες καὶ σφόδρα καταπλαγέντες ἀνεχώρησαν μετ' αἰσχύνης.

(8) Ἀναστάσιος δὲ εἶδε καθ' ὕπνους φοβερόν τινα τῇ χειρὶ κατέχοντα κώδικα (γεγραμμένον καὶ ἀναγινώσκοντα). Καὶ ἀναπτύξας (ε' φῦλλα τοῦ κώδικος) ἀναγνοὺς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως εἶπεν αὐτῷ· «Ἰδού, διὰ τὴν ἀπιστίαν σου ἀπαλείφω ιδ' ἔτη (τῆς ζωῆς σου)». Καὶ (τῷ ἰδίῳ δακτύλῳ) ἀπήλειψε *.

(9) Καὶ μετὰ δύο ἡμέρας βροντῶν καὶ ἀστραπῶν ἐν τῷ παλατίῳ γενομένων καὶ τοῦ βασιλέως μονωτάτου καταλειφθέντος καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον (φεύγοντος), ἐν ἑνὶ τῶν κοιτωνίσκων τῷ λεγομένῳ Ὠᾶτον ἀπελάβετο τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, καὶ ῥίψασα αὐτὸν κατέῤῥαξεν, ὥστε αἰφνίδιον εὑρεθῆναι νεκρόν.

(10) Φασὶ δὲ αὐτὸν μετὰ τὸ ταφῆναι, μεθ' ἡμέρας τινὰς βοᾷν· «Ἐλεήσατέ με καὶ ἀνοίξατε». Τῶν (μνημοραλίων) δὲ εἰπόντων, ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη (ἐκεῖνος)· «Οὐδέν μοι

1. Cod. 635,21—636,1: Τῷ κζ' ἔτει Ἀ. ἰ. ἐν ὁράματι ἄνδρα φ. βαστάζοντα κ. ὃν ἀν. καὶ εὑρὼν τὸ ὀ. αὐτοῦ τοῦ β. — 18. κακοπ. Cod. — * αὐτὰ Cod. — 20. Θείῳ σκηπτῷ κεραυνωθεὶς ἐμβρόντητος γέγονε Cod. 636,12. — 26. Cod. 622,12—20 de Zenone: Μ. δὲ τὸ κατατεθῆναι α. ἐν τῷ τάφῳ ἔφασαν οἱ σωματοφύλακες οἱ ἐν τῷ τάφῳ τεταγμένοι γοερὰν φωνὴν ἐπὶ δύο νύκτας ἀποδίδοσθαι ἐκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. Ἐλ. ἐλ. καὶ ἀν. μοι. — 28. μέλλει cod.

μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με»· Οἱ δὲ εἴασαν αὐτόν. Λέγεται δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸ μνῆμα ἀνοιγῆναι καὶ εὑρεθῆναι αὐτὸν [ὑπὸ πείνης] φάγοντα τὰς σάρκας τῶν βραχιόνων αὐτοῦ καὶ τὰ καλίγια ἃ ἐφόρει.

(11) Ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ πλεῖστοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ 516
παῖδες πληγέντες ὑπὸ δαιμόνων, ἀθρόως ὑλάκτουν.

(12) Ἔτι περιὼν τῷ βίῳ, εἶδε καθ' ὕπνους φοβερὸν λέγοντα (αὐτῷ)· «Διὰ τοὺς ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταῦτα πάσχουσι δίκαιοι».

(13) Καὶ Οὖννοι καὶ οἱ λεγόμενοι Ἴβηρες περάσαντες τὰς Κασ- 515
πίας πύλας, πᾶσαν (135[b]) τὴν Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν καὶ Γαλατίαν καὶ Πόντον ἐξέλειψαν.

(14) Ἐν Νεοκαισαρείᾳ δὲ σεισμοῦ γενέσθαι μέλλοντος 503
ἄνθρωπός τις ὁδεύων (ἐπὶ τὴν πόλιν) εἶδε στρατιώτας προάγοντας καὶ ἕτερον ὄπισθεν κράζοντα· «Τὸν οἶκον τοῦ θαυματούργου Γρηγορίου φυλάξατε». Καὶ τοῦ σεισμοῦ γενομένου, τὸ μὲν πλεῖστον τῆς πόλεως ἔπεσεν, ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου ἐσώθη.

(15) Καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ χρυσοχόος ἐφάνη τις πλάνος ὑποδει- 506
κνύων τοῖς ἀργυροπράταις χεῖρας χρυσᾶς ἀνδριάντων καὶ πόδας καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη λέγων, ὅτι θησαυρὸν εὗρον μεστὸν τοιούτων. Καὶ πολλοὺς ἀπατήσας καὶ χρήματα πλεῖστα λαβών, ἦλθεν ἐν Κ. Π. φεύγων, ἐν ᾗ πολλοὺς ὡσαύτως δειλιάσας,

---

1. Τῶν δὲ μὴ ἀνοιξάντων, λ. μ. τινὰ χρονόν τὸ μνημεῖον ἀν. Ced.—3. τοὺς βραχίονας ἀ. Ced. Leo.—5. Τούτῳ τῷ ἔτει (κε') Ἀλεξανδρεῖς πλ. ἀ. καὶ γ. καὶ παιδία δεινῶς πλ. Ced. 633,17.—7. Καθ' ὕ. δέ τις ἑ. φ. λ. ὅτι διὰ τ. ἀ. τῆς σ. ταύτης π. δ. Ced. 633,18—20.—10. Τῷ κε' ἔτει Οὖννοι οἱ λεγ. Σαβὴρ τὰς Κ. π. περ. τὴν Ἀ. ἐξέδραμον, Κ. τε καὶ Γ. καὶ Π. ληϊζόμενοι κτλ. Ced. 633,3—16.— 12. ἐξείληψαν cod. — 13. Τῷ ιβ' ἔτει—ἐν Ν. δὲ μ. γίνεσθαι σ. στρατιώτης ὁ Ced. 628,16—21.—14. δύο στ. ἐπ. αὐτὸν ἰόντας καὶ ὀπ, ἄλλον κράξαντα. Φ. τὸν ο. ἐν ᾧ ἡ θήκη τοῦ Γρ. ἐστι. Γ. δὲ τοῦ σ. τὸ πλ. μ. τῆς π., ἐπτώθη, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁ. Γρ. Ced. — 19. Ced. 629,8—17: Τότε (τῷ ιδ' ἔτει) καὶ ἀ. τις χειμευτὴς ἐκ τῶν τῆς χείμης τεχνῶν εὐφυὴς ὢν ταῖς ἀπάταις ὀφθαλμοπλανῆσαι, ὑπεδείκνυεν ἀ. καὶ ἑτέροις χ. καὶ π. ἀ. καὶ ἕτερα εἴδη χρυσᾶ λ. θ. εὑρηκέναι· καὶ π. ἀπ. εἰς πενίαν ἤνεγκε. Φήμης οὖν περὶ τούτου γενομένης, κρατηθεὶς ἤχθη τῷ Ἀναστασίῳ. Ὁ δὲ προσήνεγκεν αὐτῷ χ. ἵππου ὁ διὰ μαργαριτῶν· ὃν λ. ὁ β. ἑ. Ὁ. σύ, εἰ καὶ πάντας ἠπάτησας, ἐ. ὁ. ἀπατήσεις. Καὶ ἐξ. ἀ. εἴς τι φ. ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

προσῆλθε καὶ τῷ βασιλεῖ ὁλόχρυσον καὶ διάλιθον χαλινὸν προσκομίσας, ὃν ὁ βασιλεὺς λαβὼν ἔφη πρὸς αὐτόν· «Ὄντως ἐμὲ οὐκ ἀπατᾷς». Καὶ (μαστιγώσας αὐτὸν πολλά, δέσμιον) εἰς (τὴν Πέτραν εἰς τὸ τῆς Ἀσίας) φρούριον ἐξώρισεν, ἐν ᾧ καὶ ἐτελεύτησε.

CCXIV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΩΑΔΟΥ.

517 Καὶ Κωάδης ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἔν τινι φρουρίῳ τῶν ἐκεῖσε μαθὼν ὡς λίθους τιμίους ἀποκεῖσθαι ἐν αὐτῷ, βουλόμενος αὐτοὺς ἀνελέσθαι, ἐκωλύετο παρὰ τῶν αὐτόθι οἰκούντων δαιμόνων. Πᾶσαν τοίνυν μαγείαν ἐπιδειξαμένων τῶν θεραπευτῶν αὐτοῦ καὶ μηδὲν ἰσχυσάντων, ἦλθε διὰ τῶν Ἰουδαίων· ἀποτυχὼν κἀκεῖθεν συνεβουλεύθη διὰ τῶν χριστιανῶν καταργῆσαι τοὺς δαίμονας. Ὁ δὲ τῶν ἐν Περσίδι χριστιανῶν ἐπίσκοπος ἐπὶ τὸ αὐτὸ σύναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν (καὶ τοῖς συνοῦσι χριστιανοῖς μεταδοὺς καὶ τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ διώξας τοὺς δαίμονας) τῷ Κωάδῃ τὸ φρούριον ἀπέδωκεν.

(2) Ὃς καταπλαγεὶς (πάνυ καὶ φοβηθεὶς) προκαθεδρίᾳ τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τούτου Ἰουδαίων καὶ Μανιχαίων προτιμωμένων, καὶ ἄδειαν δέδωκε τοῖς χριστιανοῖς καὶ τοῖς χριστιανίζειν ἐθέλουσι (καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοὺς χριστιανοὺς ἀγαπήσας ἔκτοτε μεγάλως).

---

6. Rubrica M. 2, deest in cod. et Par. 1706. — 7. Ced. 634, 17—635,4: Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν ὀνομαζόμενον Τζουδάδερ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματα καὶ μαργαρῖται καὶ λίθοι τίμιοι ἀποκείμενοι ἦσαν καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφυλάττοντο· τοῦτο Κ. μ. ἐζήτει λαβεῖν καὶ ὑπὸ τῶν δ. κωλυόμενος, κινεῖ τὴν τῶν παρ' αὐτοῦ μ. πᾶσαν ἐπίνοιαν, ἔπειτα καὶ τῶν Ἰ. καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει· πεισθεὶς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὸν θ̄ν εὐχῆς τῶν χ. τούτου κυριεῦσαι, ἐπίσκοπόν τινα χριστιανὸν ἀπὸ τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλεσεν, ὃς σ. ἐπ. καὶ τῶν θ. μ. μ. προσελθὼν τῷ τόπῳ τ. ἐκεῖσε δ. ἐξεδίωξε καὶ τῷ Κ. τὸ κ. ἀπόνως παρέδωκεν. — 17. Ἐν τούτῳ Καβάδης κ. πρ. Ced. 635,4. — 18. τότε M. καὶ Ἰ. προκαθεζομένων καὶ ἀδ. παρέσχε τ. βουλομένοις βαπτίζεσθαι Ced.

CCXV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΦΗΜΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ.

Εὐφήμιος δέ τις πρεσβύτερος καὶ πτωχοτρόφος Νεαπόλεως τῆς 489 κειμένης ἐν τῷ Ἀνάπλῳ, προχειρίζεται ἐπίσκοπος Κ. Π. ὃς ἅμα τῇ χειροτονίᾳ, πρὶν ἢ ἀνελϑεῖν εἰς τὸ σύνϑρονον, ἐκ τῶν ἱερέων διπτύχων ἀπήλειψε Πέτρου τοῦ Μογγοῦ τὸ ὄνομα ταῖς ἰδίαις χερσίν· καὶ οὕτως εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν ϑρόνον ἐκάϑισεν· Οὗτος δὲ ὁ Μογγὸς Ἀλεξανδρείας μὲν ἦν ἐπίσκοπος, αἱρετικὸς δὲ ὢν διάπυρος.

(2) Εὐφήμιος δὲ ζηλωτὴς ἦν τῆς ὀρϑοδόξου πίστεως καὶ τοὺς ἐναντίους ἐδίωκεν, ὧν πρῶτος ἦν Ἀναστάσιος ὁ τότε σιλεντιάριος, ὕστερον δὲ βασιλεὺς γενόμενος, ὃν τὰ Εὐτυχοῦς μαϑὼν φρονοῦντα καὶ ὀχλοποιοῦντα, ἰδὼν τὴν καϑέδραν αὐτοῦ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνέτρεψεν καὶ αὐτῷ χαλεπῶς ἀπειλῶν ἐδήλωσε, εἰ μὴ τὰ τῆς ἡσυχίας ἄγοι, τὴν κεφαλὴν ἀποκείρειν καὶ τοῖς δήμοις ϑριαμβεύειν· καὶ βασιλεῖ δὲ τὰ κατ' αὐτὸν ἐγνώρισεν καὶ ἐξουσίαν τὴν κατ' αὐτοῦ ἔλαβεν.

(3) Ὡς δὲ Ζήνων ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἀναγορεύεται εἰς βασιλέα ὑπὸ Ἀριάδνης τῆς Αὐγούστης Ἀναστάσιος ὁ σιλεντιάριος, περὶ οὗ ἀντέστη Εὐφήμιος ὁ ἐπίσκοπος, αἱρετικὸν καλῶν καὶ τῶν χριστιανῶν ἀνάξιον. Ἀριάδνης (136ᵃ) δὲ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συναινεῖν ἀναγκαζόντων Εὐφήμιον, οὐκ ἄλλως τοῦτο ποιῆσαι ἠνέσχετο εἰ μὴ ὁμολογίαν ἔγγραφον παρ' αὐτοῦ ἐκομίσατο, ὡς εἰς ὅρον πίστεως δέχεται τὰ ἐν Καρχηδόνι δογματισϑέντα.

(4) Τῇ δὲ ὁμολογίᾳ αὐτοῦ βεβαίως τὸν Εὐφήμιον ἠπάτησε βασιλεύσας· Μανιχαῖοι δὲ καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον Ἀναστασίῳ, Μανι-

1. Rubrica M. 2, deest in cod. et Par. 1706. — 12. ἀνέστρεψεν? — 13. ἄγειν cod. — 16. Ced. 625,20—626,8: Μετὰ δὲ τὴν Ζήνωνος τελευτὴν ἡ βασίλισσα καὶ ἡ σύγκλητος καὶ τὸ στράτευμα Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον ἀναγορεύουσι βασιλέα τῆς τῶν ἀκεφάλων ἤτοι συγχυτικῶν ὄντα αἱρέσεως — ἀπαιτεῖται ὁμολογίαν παρὰ Εὐϑυμίου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ μὴ σαλεῦσαί τι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἀν. αὐτὸν ἀποκ. τῆς τῶν χ. βασιλείας, βιαζομένης δὲ αὐτὸν Ἀρ. καὶ τῆς σ. δίδωσιν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον τῷ πατριάρχῃ κυροῦν τὰ τῆς ἐν Κ. συνόδου ὑπὲρ τῆς πίστεως δόγματα.—21. κομίσαιτο?—23. Τὴν δὲ ὁμολογίαν? cod. ν pro ι subscr. Ced. 626,9—13: Ἐπὶ τούτου Μ. καὶ Ἀρ. ἐχ. Μ. μὲν ὡς μ. τοῦ βασιλέως ζ. ὁ. καὶ προσφιλοῦς αὐτοῖς, Ἀρ. δὲ ὡς Κλ. τὸ ϑ. αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακόφρονος μ. ἀ. ὁμ. ἐχ.

χαῖοι μὲν ὡς τῆς μητρὸς αὐτοῦ ζηλωτρίας οὔσης αὐτῶν, Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον πρὸς μητρὸς Ἀναστασίου ὁμόδοξον ἔχοντες.

492 (5) Πολλὰ δὲ τῶν Ἰσαύρων ἄτοπα καὶ ἀπανθρώπινα τολμώντων ἐν Κ. Π., Ἀναστάσιος ἅπαντας τῆς βασιλίδος ἐξέβαλε· οἱ δὲ ἐξελθόντες πρὸς τυραννίδα ὥρμησαν καὶ ἕως τοῦ Κοτυαίου ἐξέδραμον, καθ' ὧν ὁ βασιλεὺς στρατὸν ἐξέπεμψε καὶ Ἰωάννην τὸν* κυρτὸν** ἀνεῖλεν.

494 (6) Τοῦ δὲ πολέμου ἐπὶ ε' ἔτη κρατήσαντος, Ἀναστάσιος ἀποκαμὼν ἐθάῤῥησεν Εὐφημίῳ τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς εἰρήνης ἐφίεται, καὶ συναγαγεῖν τοὺς ἐνδημοῦντας τῶν ἐπισκόπων προσέταξεν ὑπὲρ τῶν Ἰσαύρων παρακαλεῖν. Εὐφήμιος δὲ ἐξήγαγε τὸ λεχθὲν πρὸς Ἰωάννην πατρίκιον ἀδελφὸν Ἀθηνοδώρου, ἑνὸς τῶν ἐξάρχων τῶν Ἰσαύρων.

(7) Ὁ δὲ δραμὼν πάντα ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ, ὅπερ εἰς ἔχθραν τὸν βασιλέα κατὰ Εὐφημίου ἐξώπλισε μείζονα.

(8) Ἀναστάσιος δὲ βασιλικώτερον κινηθεὶς κατὰ τῶν Ἰσαύρων, τούτους κατὰ κράτος ἐνίκησε, καὶ πέμψας πρὸς Εὐφήμιον Εὐσέβιον τὸν μάγιστρον αὐτοῦ δηλοῖ αὐτῷ· «Αἱ εὐχαί σου, κύριε ὁ μέγας, τοὺς φίλους σου ἠσβόλωσαν».

496 (9) Ἀναστάσιος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰσαύρων ἐπιγράψας Εὐφημίῳ καὶ ὡς εἴη γράμματα πεπομφὼς τοῖς τυράννοις, συνήγαγε τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐπισκόπους, οἵτινες βασιλεῖ χαριζόμενοι, ἀκοινωνησίᾳ καὶ καθαιρέσει τὸν ἄνδρα ἠμείψαντο.

(10) Καὶ προχειρίζεται εἰς ἐπίσκοπον ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον πρεσβύτερον τῆς ἐκκλησίας καὶ σκευοφύλακα***.

(11) Οἱ μέντοι λαοὶ διὰ Εὐφήμιον ἐστασίαζον, ἐν οἷς εἰς τὸν ἱππόδρομον ἔδραμον λιτανεύοντες· ἀλλ' οὐδὲν ὤνησαν· τοῦ γὰρ βασιλέως ἐνίκα ἡ ἔνστασις.

---

* Σκύθην καὶ Ἰω. τὸν Th. L. II. 11. — ** καὶ Ἰω. τὸν πατρίκιον? ex homoioteleuto om. — 8. Ἀπ. δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ χρονίζειν τὸν πόλεμον, ἐθ. Ἐ. ὡς ἐ. ἐφ. καὶ σ. τ. ἐ. ἐπισκόπους πρ. (καὶ δόξει cod. Ge. Mosq.) παρακαλέσαντας δῆθεν περὶ τῶν Ἰ. Ἐ. δὲ τὸ μυστήριον ἐξ. π. Ἰω. τὸν π. πενθερὸν Ἀθ. τοῦ ἐξάρχου τῆς τυραννίδος Th. An. 4. — 13. Theod. L. Εὐφ. δὲ πρὸς αὐτόν; Ὁ. δὲ δ. τῷ βασιλεῖ ἀπήγγειλε ὅ. εἰς ἀδιάλακτον ἔχθραν κ. Ἐ. τὸν β. Ἀναστάσιον ἤγειρεν Theoph. — 17. κυρι cod. om. Theoph. αἱ μεγάλαι Leo. — 19. Ὅθεν τὰς τῶν Ἰ. ἐπ. Ἐ. ἐπέγραφεν Theoph. — *** Οὗτος ὁ Μακεδόνιος οὐκ ἔστιν ὁ πνευματομάχος ἀλλ' ἕτερος ὀρθόδοξος Glossa cod. — 25. Ὁ μ. λαὸς cod.

(12) Εὐφήμιον δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐτας περιορισθῆναι προσέταξεν. Ὁ δὲ λόγον ᾔτησε διὰ Μακεδονίου λαβεῖν ἀπαθείας, ὡς ἐπιβουλῆς χωρὶς κατὰ τὸν τόπον ἀπάγεται. Ἐπιτραπεὶς δὲ τὸν λόγον δοῦναι, ὁ Μακεδόνιος· ἐπαινετόν τι σκεψάμενος, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ τοῦ Εὐφημίου ὄντος, τὸ ὠμοφόριον τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ ἀφαιρεθῆναι προσέταξε. Καὶ οὕτως εἰσελθὼν πρὸς τὸν Εὐφήμιον, δανεισάμενος δὲ χρήματα, παρέσχε τῷ Εὐφημίῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ.

(13) Μακεδόνιος δὲ ἀσκητὴς ἦν ἱερὸς, ὡς ὑπὸ Γενναδίου τραφεὶς, οὗ καὶ ἀδελφιδοῦς ἐτύγχανε.

(14) Διὰ γοῦν τὸ μὴ ὑπακούειν τῇ αἱρέσει τοῦ βασιλέως, πολλὰ δεινὰ ἐνεδείξατο· φασὶ γὰρ τελευτήσαντος Μακεδονίου ἐν ἐξορίᾳ φοβερόν τι συμβῆναι· νεκρὸν γὰρ ὄντα [καὶ ἐν κραββάτῳ τεθειμένον, βλεπόντων πάντων] σφραγίσασθαι τῷ σταυρῷ.

(15) Ἐπὶ αὐτοῦ εἰσῆλθεν ὁ μέγας Σάβας ἐν Κ. Π. τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ.

(16) Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ἀναστασίου Δευτέριος ἐπίσκοπος Βυζαντίου Ἀρειανὸς, Βάρβαρόν τινα βαπτίζων, ἐτόλμησεν εἰπεῖν· «Βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς ὄνομα πατρὸς δι' υἱοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι». Καὶ ἐξηράνθη εὐθεὼς ἡ κολυμβήθρα. Ὁ δὲ Βάρβαρος ἔμφοβος γενόμενος (γυμνὸς) ἔφυγεν, ὡς ἐξ αὐτοῦ πᾶσι γνωσθῆναι τὸ θαῦμα.

(17) Καὶ δύο πάλιν ἐπισκόπων (136[b]) ἀμφισβητούντων ἐπὶ Ἀναστασίου, ὀρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ, καὶ τοῦ Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος, τοῦ δὲ ὀρθοδόξου θεοσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὀρθόδοξος προύτεινεν ὥστε, ἀφειμένους τῶν λόγων, εἰς πυρὰν εἰσελθεῖν, καὶ οὕτως δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον. Τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ παραιτησαμένου, αὐτὸς εἰσελθὼν ἀπὸ τοῦ πυρὸς διελέγετο καὶ ἀπαθὴς ἐφυλάττετο.

---

2. ὃς cod. ὡς ἀνεπιβούλευτον μεῖναι ἐν τῷ ἀπάγεσθαι Theoph. — 10. Διὰ — ἐφυλάττετο om. Bulg. sed Leo: εἰς ὃν διὰ τὸ μὴ ὑπείκειν. — 11. τελευτήσαντ. Μακεδόνιον cod. — 17. Τῷ κ' ἔτει Δ. ὁ ἐπ. τῶν Ἀρειανῶν, β. τ. B. λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποτικὴν παράδοσιν ἐτ. Ced. 613,19—23. — 19. β. Βάρβαρος Ced. — 20. εὐθὺς ἐξ. Ced. — 21. ἐφ. καὶ π. ἐγνώριος τὸ θ. Ceo. — 28. τῆς πυρᾶς Leo.

CCXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΘΡΑΙΚΟΣ.

518 Μετὰ Ἀναστάσιον ἐβασίλευσεν Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ ἔτη θ', ἄριστος ἐν πολέμῳ καὶ ζηλωτὴς θερμὸς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

(2) Οὗτος καὶ Βιταλιανὸν τὸν προῤῥηθέντα ᾠκειώσατο καὶ στρατηλάτην ἐτίμησεν καὶ παῤῥησίαν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἐποίησεν.

520 (3) Ἐδολοφονήθη δὲ Βιταλιανὸς παρὰ τῶν Βυζαντίων μηνιώντων διὰ προειρημένης ἐπαναστάσεως.

518 (4) Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον (ὃς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ᾠκοδόμησε καὶ ἐκόσμησε, λέγεται χρήματα δεδωκέναι αὐτῷ τῷ Ἰουστίνῳ, ὄντι κόμητι ἐξκουβιτόρων ἐπὶ Ἀναστασίου, ὅπως Θεόκριτον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἀναγορεύσῃ εἰς βασιλέα. Τοῦτον) ἀνεῖλε Ἰουστῖνος καὶ τοὺς τὴν ἀνταρσίαν σὺν αὐτῷ μελετήσαντας καὶ τὴν βασιλείαν αὐτὸς κατέσχεν.

524 (5) Ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν (καὶ τοὺς) ἐν Νέγρᾳ τῇ πόλει ἐπράχθη καὶ τὰ κατὰ τῶν Ὁμηριτῶν δι' Ἐλεσβαὰν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιόπων.

521 (6) Ἐτυπώθη δὲ ἐπὶ αὐτοῦ τὸ ἑορτάζειν ἡμᾶς τὴν τῆς ὑπαπαντῆς ἑορτήν.

519 (7) Καὶ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κζ'.

526 (8) Γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος· καὶ ἡ μὲν Κ. Π. ἐν διαφόροις τόποις ἀπέλαβεν, ἡ δὲ μεγάλη Ἀντιόχεια

---

1. ἄνθρακος cod., om. Par. 1706. — 1. ἄριστος — ἑορτὴν om. Bulg. et Serb. πᾶσαν ἀρ. ζ. τῆς ὀ. π. Ced. 686,17—23. — 4. Βιταλιανὸς δὲ ὁ ποῤῥηθεὶς σφόδρα ᾠκειώθη τῷ βασιλεῖ Ced. 637,10. — 9. Ced. 637,23—638,1. — 13. μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν τυραννίδα μ. ἀν. Ced. — 16. Τούτῳ τῷ ἔτει (ε') καὶ τὰ Ced. 639,8—10. — 17. ἐν ἔγρα cod.—ἐπ. ὑπὸ τῶν Ὁμ. καὶ ὁ πόλεμος Ἐλ. β. τ. Ἀ. πρὸς τοὺς Ὁμηρίτας καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ Ced. — 19. Ἐπὶ αὐτοῦ δὲ (τῷ θ' ἔτει) ἐτ. ἑ. ἡ. καὶ τὴν ἑ. τῆς ὑπ. κτλ. Ced. 641,19—21. — 21. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (β') ἐφ. ἀ. ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης ὃς εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεμπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγὰς, ὃν ἔλεγον πωγωνίαν εἶναι εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὁρῶσαν ἐπὶ δύσιν Ced. 638,3—5. — 23. Ced. 640,10—22 (τῷ η' ἔτει) Ced. 641,21—23. — φ. ὑφ' οὗ τῇ μὲν Κ. Π. ἐν δ. τ. τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιή-

πάθος ἔπαθεν ἀνεκδιήγητον ὡς καταποθῆναι πᾶσαν σχεδὸν τὴν πόλιν καὶ τάφον γενέσθαι τῶν οἰκητόρων. Τινὲς δὲ καταχωσθέντες καὶ ἔτι ζῶντες ὑπὸ τὴν γῆν ἔκραζον. Καὶ ἐξελθὸν πῦρ ἀπὸ τῆς γῆς τούτους κατέφλεξε. (Ὁμοίως) καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατήρχετο καθάπερ σπινθῆρες καὶ κατέκαιεν ὥσπερ ἀστραπὴ τὸν εὑρισκόμενον.

(9) Ἡ δὲ Πομπηιούπολις τῆς Μυσίας διαῤῥαγεῖσα μέσον, καὶ τὸ ἥμισυ καταποθὲν μετὰ τῶν οἰκητόρων, ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ἐλεηθῆναι ζητοῦντες· καὶ διέμεινεν ἡ γῆ σειομένη ἐναυτὸν ὅλον.

(10) Καὶ γυνή τις ἀνεφάνη γιγαντιαία ἐκ Κιλικίας οὖσα ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ ἅπαντα ἄνθρωπον πῆχυν ἕνα καὶ πλατεῖα (ἦν) σφόδρα, ὥστε θαυμάζειν τοὺς ὁρῶντας αὐτήν· καὶ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ οἴκοις ἐδίδουν αὐτῇ ἀνὰ ὀβολοῦ.

(11) Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς πολλὰ ἐφιλοφρονήσατο τὴν πόλιν Ἀντιόχειαν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ζῶντας ὑπολειφθέντας. Τοσοῦτον δὲ ἐπ' αὐτὴν ἤλγησεν, ὡς καὶ τὸ διάδημα ἀποθεῖναι καὶ τὴν πορφύραν καὶ σάκκον καὶ σποδὸν περιβαλέσθαι καὶ πενθῆσαι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

(14) Ἐτελεύτησε δὲ καταλιπὼν τὴν βασίλειαν Ἰουστινιανῷ τῷ ἀνεψιῷ.

(13) Ἰουστῖνος ἀνεκαλέσατο πάντας (ἱερεῖς καὶ ἄνδρας 518

γητος προεμηνύθη — ὥστε πτωθῆναι σχ. π. τὴν π. καὶ τ. τῶν ὁ. γ. τινὰς δὲ ἀναχωσθέντας καὶ ἔτι ζῶντας ὑπὸ τὴν γῆν πῦρ ἐξ. ἐκ τῆς γῆς κ. Ced. 640,10—20.

5. ἀέρος ὡς σπ. κ. Ced.—σπινθὴρ ἐπὶ cod.—6. τοὺς εὑρισκομένους Ced.—7. Τῷ θ' ἔτει — ἀλλὰ καὶ ἡ Π. Ced. 641,21—23. — μ. κατεπόθη μετὰ τῶν ὁ. καὶ ἐ. Ced. τοῦ ἡμίσους καταποθέντος?— 9. ὄντες οἱ ανοι τὸ ἐλεήσατε· Ced. cf. 640,22: ἐσείετο δὲ ἡ γῆ ἐπὶ ἐν. ἕνα. — 11. π. τῆς γιγαντιαίς γυναικὸς rubrica codicis. Ced. 640,5—8: Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (ε΄) ἐφ. γ. τις ἐκ τῆς Κ. γιγαντογενής, ὑπ., om. Serb. Bulg.? ὥστε — ἡμέρας. — 13. σφ. γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν Ced. — 15. ὀβολόν cod. — 16. Ἀγγελθέντος δὲ τοῦ πάθους ὁ μὲν β. μεγάλως ἡ. τὴν ψυχὴν καὶ ῥίψας τὸ δ. καὶ τὴν π. ἐπένθει ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ἡ π. κτλ. Ced. 641,9—19, om. Serb. Bulg.? — 21. Ced. 642,1—3. — 23. Ἀν. δὲ καὶ π. τοὺς ἀ. ὑπὸ Ἀναστασίου ἐξορισθέντας Ced. 638,1 (ἔτει α΄).

εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους) οὓς Ἀναστάσιος ἀδίκως ἐξώρισεν.

525 (14) Ἐπὶ αὐτοῦ Ἔδεσα πόλις, Σκιρτοῦ ποταμοῦ μέσον αὐτῆς διερχομένου καὶ πλοῦτον καὶ τέρψιν αὐτῇ παρεχομένου, πλημμυρήσας ταύτην σὺν τοῖς συνοίκοις ἐπόντισεν. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὰ ὕδατα (137ᵃ) πλὰξ λιθίνη εὑρέθη ἐν τῇ τοῦ ποταμοῦ ὄχθῃ ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν ἐγκεκολαμμένη περιέχουσιν οὕτως· «Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα (πόλει καὶ) πολίταις».

(15) Εὐλαλίου τινὸς ἀπὸ πλουσίων πένητος τελευτήσαντος καὶ γράψαντος ἐν διαθήκῃ Ἰουστῖνον κληρονόμον καὶ παρακελευσαμένου ὥστε τὰς γ' θυγατέρας αὐτοῦ μικρὰς καταλειφθείσας ἀναθρέψαι καὶ ἐκπροικίσαι τὸν βασιλέα καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρέα δοῦναι τοῖς χρεωφειλέταις καὶ τὰ γραμματεῖα (αὐτοῦ) ἀναῤῥύσασθαι, ἅπερ πάντα βασιλικῶς Ἰουστῖνος ἐξέστειλε, καταπλήξας ἐν τούτῳ ἅπαντα ἀκούσαντα ἄνθρωπον.

CCXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ.

527 Μετὰ Ἰουστῖνον ἐβασίλευσε Ἰουστινιανὸς ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἔτη λθ', ὃς ἀνακαινίσας τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τὴν ἁγίαν Σοφίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, πρότερον κτισθεῖσαν ὑπὸ Κωνσταντίου, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, παρέδωκε καὶ τροπάριον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλεσθαι, οὗ ἡ ἀρχή· «Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ.

---

3. Τῷ ζ' ἔτει — κατεποντίσθη Ἐ. — διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μ. ἀ. (αὐτοῦ cod.) δ. Σ. π. ὃς πλ. δίκην θαλάσσης τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπ. κτλ. Ced. 639, 20—640,5. — 6. παῦσαι Ced. — ἱ. π. λ. ἐν τῇ ὀ. τοῦ π. γεγραμμένη ἱ. γ. ὀ. Ced. — 10. Τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ Εὐλάλιός τις ἀ. π. γενόμενος πένης ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι ἔγραψεν ἐνδιαθήκως πλ. Ἰ. παρακελευσάμενος ὡ. τ. γ' ἀ. θ. Ced. 637,2—9. — 14. ἀποδ. Ced. — χρεωστουμένοις Ced. δανεισταῖς Leo. — 15. ἀ. β. π. Ced. π. β. Leo. — 16. ἐπλήρωσε Ced. Leo. — π. ἀνον τὸν ἀκ. Ced. — 18. π. τῆς βασιλείας Ἰ. τοῦ μεγάλου M. 2, π. τῆς β. Ἰουστίνου τοῦ μ. Par. 1706. — 20. Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰ. τὴν τοῦ θῦ μ. ἐ. εἰς κ. καὶ μ. ὑπὲρ τὸ πρ. παραδοὺς τρ. αὐτῇ ὑπ' ἐ. μελισθὲν ψ. Ὁ μ. υς καὶ λ τοῦ θῦ Ced. 650,12—15.

(2) Οὗτος ἐποίησε καὶ τὰς νεαρὰς διατάξεις, ἐκφω- 528, 529
νήσας καὶ τύπον περί τε ἐπισκόπων καὶ ξενοδόχων καὶ οἰκονόμων καὶ ὀρφανοτρόφων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι πλὴν ἃ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐκέκτηνται.

(3) Ἡ δὲ Ἀντιόχεια σειομένη οὐκ ἐπαύετο μέχρις οὗ ἐφάνη θεοσεβεῖ ἀνθρώπῳ γράψαι εἰς τὰ πρόθυρα τῶν φλιῶν· «Χριστὸς μεθ᾽ ἡμῶν· στῆτε». Ἔστη δὲ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ καὶ ἔκτοτε ἐκλήθη ἡ πόλις Θεούπολις*.

(4) Καὶ ἡ ὑπαπαντὴ μετηνέχθη καὶ ἔλαβεν ἀρχὴν ἑορτά- 542
ζεσθαι Φεβρουαρίῳ μηνὶ εἰς τὴν β΄, γενομένη πρότερον τῇ ιδ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἥτις οὐκ ἔστιν ἐναριθμουμένη ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς. Ὁ γὰρ θεῖος Χρυσόστομος οὕτως λέγει· «Ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ πάντα, καθὼς γέγραπται», τῇ δὲ ζ΄ κατέπαυσεν»· διὸ καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος «ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς» εὐδόκησεν καὶ ἐνανθρωπήσας τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς κοσμοποιΐας τὰς ἑορτὰς παρέδωκεν ἡμῖν τῆς αὐτοῦ οἰκονομίας· καὶ πρώτη μέν ἐστι καὶ ῥίζα τῶν ἑορτῶν τοῦ Χριστοῦ ἡ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας μετὰ τὴν σύλληψιν γέννησις, δευτέρα δὲ ἡ ἐπιφάνεια, τρίτη δὲ ἡ τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρα, τετάρτη ἡ ὑπερένδοξος ἀνάστασις, καθ᾽ ἣν ἐν τοῖς καταχθονίοις γενόμενος ὁ σωτὴρ καὶ λυτρωτὴς πάντων συνανέστησεν ἑαυτῷ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς πιστεύσαντας, ε΄ δὲ ἡ πρὸς οὐρανοὺς ἀνάληψις αὐτοῦ ὡς καὶ ἐν ε΄ τῆς ἑβδομάδος ἐγένετο ἡμέρα· ς΄ ἡ τῆς ἐπιφοιτήσεως ἡμέρα τοῦ ἁγίου πνεύματος, ζ΄ δὲ ἡ προσδοκωμένη τῆς καθολικῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν μεγάλη καὶ ἀδιάδοχος ἡμέρα. Τότε γὰρ ἑορτάσουσιν ὄντως μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης οἱ μέλλοντες

---

1. Τοὺς δὲ παλαιοὺς νόμους πάντας ἀνενέωσε, ποιήσας μονόβιβλον ὃ καὶ ν. δ. ἐκάλεσε Ced. 646,3,4. — 5. Ἐφ. δέ τινι θ. ἀ. ἐν ὁράματι εἰπεῖν πᾶσιν ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθ. αὐτῶν Ced. 646,16—21. — 8. Καὶ τούτου γενομένου ἐ. ἡ ὁ τοῦ θῦ καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγοῦστα πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς ἀνακαινισμὸν τῆς Ἀντιόχου πόλεως καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Θεούπολιν Ced. — * ἐφ᾽ οὗ ἡ Ἀντιόχεια Θεούπολις ἤρξατο προσαγορεύεσθαι cod. in textu e margine, ul videtur. — 12. Spuria Ill. 783 C—784 A. Ex. XX. 11. Luc. XIX. 10.

κληρονομεῖν «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Χρυσόστομος.

545 (5) Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ ἐξελθοῦσα ἡ θάλασσα ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐπὶ μίλια γ΄ πρὸς τὰ μέρη τῆς Θρᾴκης χωρία πολλὰ καὶ προαστεῖα ἐξαφανίσασα, ἀνθρώπους δὲ ἀναριθμήτους ἀποπνίξασα, πάλιν ὑπέστρεψε.

532 (6) Καὶ ὁ δῆμος ἀντάρας τὸ λεγόμενον πρασινοβένετον καὶ πολλὴν ἀταξίαν καὶ ἁρπαγὴν καὶ σφαγὴν καὶ ἐμπρησμὸν ἐν τῇ πόλει, (137^{b}) ἀναγορεύουσι βασιλέα Ὑπάτιον ἐν τῷ ἱππικῷ. Πολλοῦ δὲ λαοῦ συνδραμόντος καὶ τοῦ ἱππικοῦ πληρωθέντος, προσέταξε Ἰουστινιανὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὸν στρατόν*. Καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν, οἱ δὲ κάτωθεν τοῦ καθίσματος τοξεύοντες, ἀπέκτειναν χιλιάδας λ΄, ἐν οἷς καὶ τὸν Ὑπάτιον χειρωσάμενος ἀνεῖλεν ὡς βασιλικὸν διάδημα φορέσαντα.

CCXVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ Ε΄ ΣΥΝΟΔΟΥ**.

553 Καὶ ἡ ε΄ γέγονε σύνοδος τῶν ρξε΄ πατέρων ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φημὶ τοῦ μεγάλου κς΄ ἐπὶ Βιγιλίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ῥώμης διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν κυροῦντος, ἧς ἡγοῦντο Εὐτύχιος Κ. Π., Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας***, Δόμνος Ἀντιοχείας, (Στέφανος ἐπίσκοπος Ῥαφίας, Γεώργιος ἐπίσκοπος τῆς Τιβεριωτῶν πόλεως) τοποτερητήσαντες δὲ Εὐτυχίου Ἱεροσολύμων, κατ᾽ Ὠριγένους καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου**** καὶ Εὐαγρίου τῶν πάλαι ἀκμασάντων

1. 1 Cor. II. 9. — 4. Ced. 657,15—19: Τῷ ιη΄ ἔτει ἐπανέστη ἡ θ. τῇ Θρᾴκῃ ἐπὶ μ. δ΄ καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μ. Ὀδησσοῦ καὶ Διονυσιούπολιν καὶ τὸ Ἀφροδίσιον καὶ πολλοὶ ἐπνιγήσαν κτλ. — 8. Τῷ ε΄ ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου Νίκα καὶ ἔτρεψαν οἱ τῶν δήμων β. Ὑ. τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κτλ. Ced. 647,11—648,21. — * εἰς τὸ ἱππικόν? — 16. Rubrica M. 2, Par. 1706, deest in codice. — ** Ἀπὸ τῆς δ΄ συνόδου μέχρι τῆς ε΄ ἔτη ρβ΄ codicis glossa, Ced. 660,1. — 17. Τῷ κε΄ τῆς μ. Ἰ. γ. ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ε΄ σ. τῶν ρξε΄ ἁγίων π. ἐν Κ. Π. ἐπὶ Ced. 659,18—660,12. — *** καὶ Ced. — ἔτει — Ἱεροσολύμων om. Slav. — 21. Ἀντ. τοποτηρητὴς δὲ Εὐτύχιος Ἱερ. κατὰ Σευήρου τοῦ ἀκεφάλου καὶ δυσσεβοῦς — ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὠ. Ced. — **** τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων Ced.

καὶ τῶν ἐκτεϑέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, ἐξ Ἑλληνικῶν ὁρμώμενοι δογμάτων, τὴν μετεμψύχωσιν δοξάζοντες καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως καὶ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασϑαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, τὸν* παράδεισον ἀλληγοροῦντες καὶ μή (τε) γεγενῆσϑαι μήτε εἶναι ἀπὸ ϑεοῦ αἰσϑητὸν παράδεισον, μήτε (δὲ) ἐν σαρκὶ πλασϑῆναι τὸν Ἀδάμ· ἅτινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλέον ἐκρύπτετο, εἰς πλῆϑος δὲ ἐπιδιδόντα καὶ πολλὰ τὴν ἐκκλησίαν λυμαινόμενα, τηνικαῦτα στηλιτευϑέντα ἀνεϑεματίσϑησαν.

(2) Ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μόψου ἑστίας, διδασκάλου γεγονότος** Νεστορίου τοῦ ἰουδαιόφρονος ἀνεϑεμάτισαν μετὰ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς, καί τινων συγγραμάτων Θεοδωρήτου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου συγγραφέντων κατὰ τῶν ιβ' κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

(3) Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως*** πρὸς τὴν**** σύνοδον περιεῖχεν οὕτως· «Περὶ μὲν οὖν Ὠριγένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ σπουδὴ γέγονεν ἡμῖν καὶ ἔστιν ἀτάραχον τὴν ἁγίαν τοῦ ϑεοῦ (καϑολικὴν) καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσϑαι***** καὶ τὰ ὅπως οὖν ἀναφυόμενα τῇ ὀρϑοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνεσϑαι· ἐπεὶ τοίνυν διέγνωσται ἡμῖν ὥς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δήπουϑεν Πυϑαγόρᾳ καὶ Πλάτωνι καὶ Ὠριγένει τῷ (καὶ) Ἀδαμαντίῳ καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ κατακολουϑοῦντες καὶ διδάσκοντες, δεῖν ᾠήϑημεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασϑαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ τέλειον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι· λέγουσι γάρ, ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι νόες ἦσαν δίχα παντὸς ἀριϑμοῦ τε καὶ ὀνόματος, ὡς ἑνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς ϑεὸν λόγον ἑνώσει τε καὶ γνώσει· καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαβόντων τῆς ϑείας ἀγάπης καὶ ϑεω-

3. δοξαζόντων τέλος τε τῆς Ced. — * δὲ Ced. — 6. ἀλληγορούντων Ced. — 7. ὑπὸ τοῦ ϑῦ Ced. — 9. πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας Ced. — 10. ἀναϑεματίσαντες cod. — 11. Ced. 660,13—18. — ** τοῦ Ced. — 16. Ced. 660,19—663,24. — *** Ἰουστινιανοῦ Ced. — **** ἁγίαν Ced. — ***** δίκαιον Ced. — 30. λαμβανόντων Ced.

ρίας, κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἑκάστου τροπῆς λεπτομερῆ τε ἢ παχύτερα σώματα ἀμφιάσασθαι καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις· ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν (138ᵃ) λογικῶν ἑνάδος ὄντα, [ἐκ τῆς] ἐπὶ τὸ χεῖρον τροπῆς τοῦτο γεγονέναι ὅπερ εἰσί· τὰ δὲ ἐπὶ πλεῖον τῆς θείας (ἀγάπης) ἀποψυγέντα λογικὰ ψυχὰς ὀνομασθῆναι καὶ σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμβληθῆναι· τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότα ψυχροῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεθῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας γεγονέναι τε καὶ ὀνομασθῆναι· καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελικῆς μὲν καταστάσεως ψυχικὴ γίνεται κατάστασις, ἐκ * τῆς ψυχικῆς δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνη· ἕνα δὲ ** νοῦν ἐκ πάσης τῆς ἑνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μεῖναι καὶ ἀκίνητον τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὡς καὶ (ὁ) Χριστὸς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος γεγονέναι· καὶ ὅτι παντελὴς ἔσται τῶν σωμάτων ἀναίρεσις, αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων, καὶ ὅτι ἀνακομίζονται πάλιν ἅπαντες εἰς τὴν ἑαυτῶν ἑνάδα καὶ γίνονται νόες, καθὰ καὶ ἐν τῇ προϋπάρξει ἐτύγχανον, ἀποκαθισταμένων δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἑνάδα καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώπων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν καὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων καὶ τὴν αὐτὴν ἑξόντων ἕνωσιν πρὸς τὸν θεὸν ὁποίαν ἔχει καὶ Χριστὸς, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν, ὡς μηδεμίαν εἶναι διαφορὰν τῷ Χριστῷ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ οὐσίᾳ, οὔτε τῇ γνώσει, οὔτε τῇ δυνάμει, οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. Ὁ γὰρ *** Πυθαγόρας ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησεν εἶναι τὴν μονάδα, καὶ πάλιν Πυθαγόρας] καὶ Πλάτων δῆμόν τινα ψυχῶν ἀσωμάτων εἰπόντες καὶ τὰς ἁμαρτάδι τινὶ περιπεσούσας τιμωρίας χάριν εἰς σώματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν, ὅθεν ὁ Πλάτων δέμας τὸ σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς ἐν τούτῳ τῆς ψυχῆς δεδεμένης καὶ τεθαμμένης· (σῆμα γὰρ τὸ μνῆμα). Εἶτα

1. ἐπὶ τὸ χ. τῆς cod. — λεπτομερέστερα ἢ καὶ π. Ced. — 5. τὰ χείρω Ced. — 7. ὁ. τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον χύτροις cod. ex seqq. — 9. δ. ὁ. γενόμενα Ced. — * δὲ Ced. — ** μόνον Ced. — 15. ἔστι Ced. — 17. αὐτὴν Ced. — 18. ἢ codex. Ced. — *** τοι Ced. — 29. σχῆμα cod. — Phaedon 33 p. 82 E? ὡς οἱονεὶ τῆς ψ. ἐν τ. Ced.

περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως τῶν ψυχῶν αὖθις φησίν· «Ἡ μὲν παιδαρεστήσαντος καὶ κακῶς βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχή» — «τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιετεῖ» ἐᾶται κολασθεῖσα καὶ «οὕτω πτερωθεῖσα τῷ χιλιοστῷ ἔτει (ἐκβάλλεται καὶ) ἀπέρχεται· αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τὸν βίον τελέσωσιν», — «αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς γῆς δικαιωτήρια ἐλθοῦσαι δίκην ἅμα καὶ λόγον τίσουσιν· αἱ δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν τινὰ τρόπον κουφισθήσονται καὶ ὑπὸ τῆς δίκης διάξουσιν καθὼς ἐβίωσαν». — Οὗ τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν ῥᾴδιον· τίς γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διεληλυθότων ἐτῶν, τότε τῶν ψυχῶν ἑκάστη εἰς ἴδιον ἀπέρχεται χῶρον; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσελγεστάτοις ἥρμοττε λέγειν, μήτοιγε φιλοσόφῳ τοιούτῳ. Τοῖς γὰρ τὴν ἀκραιφνῆ πολιτείαν κατορθωκόσι τοὺς ἀκολάστους [καὶ] παιδεράστας συνέζευξε, καὶ τούτους κἀκείνους τῶν αὐτῶν (ἄθλων) ἔφησεν ἀπολαύσεσθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ Πλάτων καὶ Πλωτῖνος καὶ οἱ τῆς ἐκείνων συμμορίας ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογήσαντες, προϋπάρχειν ἔφησαν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν καὶ τὰς πλημμελούσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφην, καὶ τοὺς μὲν πικροὺς καὶ πονηροὺς [εἰς λύκους], τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς ἀλώπεκας. τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. (138ᵇ) Ἡ δὲ ἁγία ἐκκλησία τοῖς θείοις ἑπομένη λόγοις φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι· καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὠριγένους φρενοβλάβειαν. Διὰ ταῦτα οὖν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν τοὺς ὁσιωτάτους ὑμᾶς εἰς ἓν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ὑποτεταγμένῃ ἐκθέσει καὶ ἕκαστον τῶν αὐτῶν κεφαλαίων κα-

---

2. Ἡ τοῦ φιλοσοφήσαντος ἀδόλως ἢ π. μετὰ φ. Phaedrus 249 A. — 3. κολασθῆναι Cod. — 4. τρις χ. Pl. — 5. ὅταν τὸν πρῶτον β. τελευτήσωσι Pl. — 6. ὑπὸ γῆς Pl. ὑπὸ γῆν Cod. — δ. ἐκτίνουσι Plato. — 7. τ' οὐρανοῦ Plato, οὐράνιον Cod. — ὑ. τῆς δ. κουφισθεῖσαι διάγουσιν ἀξίως οὗ ἐν ἀνθρώπου εἴδει ἐβίωσαν βίου Plato, κουφισθεῖσαι ὑ. τῆς δ. δ. ἀξίως κ. ἐβ. Cod. — 8. ἀποτομίαν cod. — 13. τίς γὰρ — κατορθωκὼς τοῖς κτλ. cod. — 18. ψ. κατὰ πλ. cod. — 19. εἰς π. τοὺς δὲ ἁρπακτικοὺς Cod. cf. Phaedonem 82 A: τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδος καὶ ἁρπαγὰς προτετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων καὶ ἰκτίνων γένη. — 23. γοῦν Cod. — 26. αὐτοῦ Cod.

*

ταχρῖναι τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὠριγένους καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων εἰς τέλος».

(4) Ἅπερ δὴ λοιπὸν ἡ σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασανίσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ἐξεβόησαν· «Ἀναθεματίζομεν ὅλα ταῦτα καὶ πάντας τοὺς τὰ τοιαῦτα φρονοῦντας ἢ φρονήσοντας μέχρι τέλους».

(5) Ὡσαύτως δὲ καὶ [περὶ] Θεοδώρου [τοῦ] Μόμψου ἑστίας καὶ τῶν λοιπῶν οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βασιλικὸς τύπος· «Σπουδὴ γέγονε τοῖς ὀρθοδόξως καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πατράσι τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυομένας αἱρέσεις διὰ συνόδων ὁσιωτάτων ἱερέων ἐκκόπτειν καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυττομένης, ἐν εἰρήνῃ τὴν τοῦ θεοῦ ἁγίαν ἐκκλησίαν διαφυλάττειν· διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, Ἀρείου βλασφημοῦντος καὶ λέγοντος μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ὁμόουσιον τῷ θεῷ καὶ πατρί, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τιη' πατέρας καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παραγενόμενος καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κρατῦναι· δι' ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τὸν υἱὸν (καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα) καὶ μέχρι νῦν ᾄδεται (καὶ πιστεύεται). Καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος, Μακεδονίου ἀρνουμένου τὴν θεότητα τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ λόγου καὶ φάσκοντος νοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληφέναι τὸν* θεοῦ λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἑνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρν' πατέρας καὶ μετασχὼν καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων αἱρετικῶν μετὰ καὶ τῶν δυσσεβῶν αὐτῶν δογμάτων καὶ ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε κηρύττεσθαι (τὸ ὁμοούσιον καὶ) τὴν ὀρθόδοξον πίστιν (ἐτράνωσε). Θεοδό-

---

2. φρονησ. cod. bis. — 3. Ced. 664,1—4. — 4. ὅλοις τούτοις μετὰ πάντων τῶν τὰ τ. φρονούντων ἢ φρονησόντων Ced. — 7. Ced. 664,5—670,11. σιθ' π. τοῦ αἱρετικοῦ Εὐτυχοῦς M. 1, π. αἱρεσιάρχου Ἐ. Par. 1706, ac si haec quintae synodi non fuissent; in codice margo. abscissus est. — 12. ἁ. τοῦ θῦ Ced. — 17. κρ. π. Ced. — 18. τὸν ῦν τῷ θεῷ καὶ πρι ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γενονέναι, μ. νῦν ᾁ. Ced. — * τοῦ Ced. — 27. ᾀσ. Ced. — π. τὴν ὀ. π. κηρ. καὶ Θ. Ced.

στος δὲ ὁ νέος, τοῦ ἀσεβοῦς Νεστορίου λέγοντος ἄλλον εἶναι τὸν ϑεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν μὲν φύσει υἱὸν τοῦ ϑεοῦ καὶ πατρὸς, τὸν δὲ χάριτι [υἱὸν] ἀσεβῶς [εἰσάγοντος καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι ϑεοτόκον ἀρνουμένου], συναγαγὼν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν ἁγίων σ΄ πατέρων σύνοδον καὶ ἀποστείλας ἄρχοντας παρεῖναι ὀφείλοντας τῇ συνόδῳ [προσέταξε καὶ τὸν Νεστόριον παραγενέσϑαι καὶ κρίσιν ἐπ' αὐτὸν γενέσϑαι· καὶ δὴ] γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, κατεδίκασαν Νεστόριον καὶ ἀνεϑεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. Τούτων δὲ οὕτω προελϑόντων, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ ὁσιωτάτῳ * οἱ τῆς ἐξαγίστου Νεστορίου μερίδος, ἐσπούδασαν τόγε ἐπ' αὐτοῖς ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γενομένην κρίσιν. Ἀλλ' οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ** ὀρϑῶς κατὰ Νεστορίου (139ᵃ) καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογμάτων κριϑέντων, παρεσκεύασε κρατεῖν δικαίως καὶ βεβαίως τὴν ἐπ' αὐτῷ γενομένην κρίσιν. Καὶ γὰρ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ ϑείου Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα καταφλυαρήσαντος γράφει πρὸς αὐτὸν Κύριλλος τοιάδε· «Ἐπειδήπερ ἐπυϑόμην, ὦ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλοψογεῖν εἰωϑότων τινὰς ἀγρίων σφηκῶν δίκην περιβομβεῖν καὶ μοχϑηροὺς ἐρεύγεσϑαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισϑὲν καὶ οὔτι ἐκ τῆς ἁγίας παρϑένου λέγοντος τὸ ϑεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέντοι *** δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς κατεφλυάρησαν, δεῖν ᾠήϑημεν ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως· Ὦ ἀνόητοι καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχϑητε γνώμης καὶ τοσαύτην νενοσήκατε μωρίαν; ἔδει γὰρ, (ἔδει) σαφῶς ἐννοεῖν, ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συγκεκρότητο διαβεβαιουμένοις, ὅτι ϑεοτόκος ἐστὶν ἡ ἁγία Μαρία· ἀλλ' ἐπείπερ ἐξ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἐξ αὐτῆς τὸ ϑεῖον γεγεννῆσϑαι σῶμα *** λέγομεν, ὡς φατὲ, πῶς ἂν νοοῖτο ϑεοτόκος; Τίνα γὰρ ὅλως τέτοκεν εἰ μή ἐστιν ἀληϑὲς, ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα

---

5. ὀφ. π. Ced.—πανοσ. Ced. — * πάπα cod. a prima manu. — 11. αὐτοὺς cod.— γεγενημ. Ced. — ** ὄντως Ced. — 14. γενναίως τὴν ἐπ' ἀ. γεγενημένην Ced. βεβ. in n. P. — 16. καταφλυαρησάντων, γ. π. τὸν βασιλέα Κ. ταῦτα Ced. — 18. φιλολογεῖν Ced. — *** καὶ Ced. — 24. μανίαν Ced. — 27. γεγεννῆσϑαι τὸ ϑ. Ced. — **** τοῦ χῦ Ced. — 28. φασὶ Ced.

τὸν Ἐμμανουήλ; γελάσθωσαν τοίνυν οἱ κατ' ἐμοῦ τοιαῦτα πεφλυαρηκότες. Οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας· «Ἰδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν»· «καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ [Ἐμμανουὴλ ὅ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός»· ἀληθεύει δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπών· «μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ, καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ] Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν». Ὅταν δὲ λέγωμεν ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν * οὐχ, ὡς ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκός, ταῦτα φαμέν, ἀλλ' ὡς ἑπόμενοι τῷ ἁγίῳ Παύλῳ φάσκοντι· «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος (ἄνθρωπος) ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ». Μεμνήμεθα ** καὶ *** τοῦ Κυρίου λέγοντος· «Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου», καίτοι γεγέννηται (ὡς εἴρηται) σάρκα ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λαβών. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσας θεὸς λόγος «κεκένωκεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβὼν» καὶ κεχρημάτικεν ἀνθρώπου υἱὸς μετὰ τοῦ μεῖναι ὃ ἦν, τουτέστι θεός — ἄτρεπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν — ὡς εἷς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν. Ὠνόμασται δὲ καὶ ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι καὶ ὡς ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενος — εἷς γὰρ Κύριος Χριστός — κἂν τῶν φύσεων ἡ διαφορὰ μὴ ἀγνοῆται, ἐξ ὧν τὴν ἀπόρρητον ἕνωσίν φαμεν πεπρᾶχθαι· τοιγαροῦν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ (καὶ) λόγον θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, [ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρω-

1. οἱ ταῦτα καὶ τὰ τ. τὰ κατ' ἐ. Ced. — 2. κακάριος Ced. — Ies. VII. 14. — 5. Luc. I 30,31. — 7. Mt. I. 21. — * καὶ Ced. — 11. ἱερῷ Ced. — 1 Cor. XV. 47. — ** δὲ Ced. — *** αὐτοῦ Ced. — 13. Io. III. 13. — 15. κατὰ σ. ὡς ἐ. ἐκ τῆς ἁ. π. ἐκ. Ced. — 17. ἐ. ἐκένωσε μ. δ. λ. Phil. II. 7.

πότητα]· δύο γὰρ φύσεων (ἡ) ἕνωσις γέγονεν, ὅθεν ἕνα Χριστόν, ἕνα υἱόν, ἕνα Κύριον ὁμολογοῦμεν. Κατὰ γοῦν τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἑνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν * τὴν ἁγίαν παρθένον ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἑνῶσαι αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν· καὶ εἰ δοκεῖ, δεξώμεθα εἰς παράδειγμα τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν καθ' ἥν ἐσμεν ἄνθρωποι· συντεθείμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ὁρῶμεν φύσεις δύο, ἑτέραν μὲν τοῦ σώματος, ἑτέραν δὲ τῆς ψυχῆς; ἀλλ' εἷς ἐξ ἀμφοῖν (139[b]) καθ' ἕνωσιν ἄνθρωπος, καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι δύο ἀνθρώπους, τὸν ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει, ἀλλ' ἕνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ (τὴν) σύνθεσιν, ὡς ἔφην, τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος· ἐὰν γὰρ ἀνέλωμεν τὸ ὅτι ἐκ δύο καὶ διαφόρων φύσεων ὁ εἷς καὶ μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὢν μετὰ τὴν ἕνωσιν, ἐροῦσιν οἱ δὲ ἐναντίας· «Εἰ μία φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνηνθρώπησεν ἢ ποίαν ἰδίαν ἐποιήσατο σάρκα»; Τοὺς δὲ λέγοντας, ὅτι κρᾶσις ἢ σύγχυσις ἢ φυρμὸς ἐγένετο τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιωσάτω σου ἡ θεοσέβεια προδήλως ἐπιστομίζειν». — Μετὰ ** ταῦτα, Κυρίλλου τελευτήσαντος, ἐπιφύεται μοναχός τις *** ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχὴς ὀνομαζόμενος καὶ ἀποσπᾷ κατ' ὅπιν **** μέρος οὐκ ὀλίγον τοῦ λαοῦ κυρῶν κατὰ Νεστορίου καὶ τὸ ἑαυτοῦ πονηρὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῖν ὁμοούσιον *****. Καὶ δὴ πάλιν μετ' ὀλίγον διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἑτέρα σύνοδος λῃστρικὴ ἐν Ἐφέσῳ καὶ οὐχ ὁσία γίνεται, παραπεμφθέντος ἐκεῖσε Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος· καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ θεῖος, ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογραψάντων φονικῇ βίᾳ τινῶν ἐπισκόπων, ἐξ ὧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας. Κἀντεῦθεν τῶν τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς δημοσιευομένων πονηρῶν

---

1. κ. ταύτην οὖν Ced. — * καὶ Ced. — ** δὲ Ced. — *** καὶ Ced. — **** αὐτοῦ 20. κυρ. τὰ Ν. cod. Ced. — 21. τὴν σάρκα τοῦ χῦ Ced. — ***** Περὶ τῆς λῃστρικῆς συνόδου τῶν Ἀρμενίων, ἐχούσης Διόσκορον πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχῆ ἀρχιμανδρίτην αἱρετικούς (Scholion). — 22. ὁ. διαβολικῆς ἰσχυσάσης χ. Ced. — 23. σ. ἐν Ἐ. λ. Ced.

δογμάτων καὶ πολλῆς ταραχῆς γενομένης καὶ ζάλης μαλίστης ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνίσταται θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς * συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ΄ πατέρων σύνοδον, παρόντος Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ᾽ ὧν καὶ αὐτὸς πορευθείς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Νεστόριος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἴβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράψαντας· καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπείσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. — Τούτων δὲ τῶν δ΄ συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατουσῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὖθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι (διὰ) τῆς Θεοδώρου τοῦ Μόμψου ἑστίας ἀφορμῆς, πολλῷ χείρονα τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. Ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατράσι καὶ βουλόμενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας διεξετάσαντες, κατ᾽ αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποφήνασθαι· πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις (ταῖς) εἰς τὸν Χριστὸν καὶ θεὸν γινομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον (ἔφη) καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον, πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέναι *, τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι καὶ υἱοθεσίας ἠξιῶσθαι [καὶ] καθ᾽ ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνος εἰς προτότυπον τοῦ θεοῦ λόγου ** προσκυνεῖσθαι (140ᵃ) καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐννοίαις καὶ ἀναμάρτητον γεγενῆσθαι· [καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι] τὴν ἕνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστόν, ὁποίαν ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· «Ἔσονται οἱ

1. γ. μάλιστα ἐν Ced. — * καὶ Ced. — 4. παρόντων Ced. — 14. μ. ἀ. Ced. — 17. διεξετάσαντας Ced. — 19. δυσφ. εἰς χ̄ν τὸν θ̄ν ἡμῶν γεν. Ced. — ** καὶ Ced. — 27. πρόσωπον Ced. — *** τὸν χ̄ν Ced. — 31. Eph. V. 31.

δύο εἰς σάρκα μίαν». Ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου πρώτης καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτῶν ἀποφήνασθαι.

(6) Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πολυπραγμονήσαντες πατέρες ἀπεκρίθησαν· «Ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδώρητον καὶ Ἴβαν πολλὰ καταβοήσαντας οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο εἰ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράματα καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. Ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἱρετικοῖς τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων δ' συνόδων* Θεόδωρον (τὸν) γενόμενον ἐπίσκοπον Μόμψου ἑστίας καὶ τὰ δυσσεβῆ συγγράματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατά τε τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ιβ' κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱερᾶς συνόδου καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῷ γέγραπται. Πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν θεὸν λόγον (καὶ) ἐκ τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς θεοτόκου σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν διαβάλλουσαν καὶ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον τὴν ἁγίαν καὶ πρώτην ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως** Νεστόριον καθελοῦσαν καὶ τὰ ιβ' κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικοῦσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον καὶ τὰ θεοστυγῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. Διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἱρετικῶν τούτων*** πάντων ἀθυροστόμους γλώσσας καὶ τὰς τούτων ἀσεβεστάτας συγγραφάς, αὐτούς τε τοὺς αἱρετικοὺς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ μετὰ (τοῦ) πατρὸς τοῦ ψεύδους τοῦ διαβόλου συναριθμοῦντες, ἐροῦμεν· «Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε».

2. πρ. ἁγίας σ. Ced. — 3. αὐτοῦ Ced. e compendio male soluto. — 4. Ced. 670, 12—671,14. — πρς π. Ced. Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα π. καταβοήσασα Ced. — * καὶ Ced. — 18. ἁ. παρθένου τῆς θ. Μ. Ced. — 20. Ἐ. πρ. ἁγίαν σ. ὡς Ced. — ** τὸν Ced. — *** καὶ Ced. — 28. ψ. εἰκότως δ. Ced. — Ies. L. 11.

δογμάτων καὶ πολλῆς ταραχῆς γενομένης καὶ ζάλης μαλίστης ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνίσταται θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς* συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ' πατέρων σύνοδον, παρόντος Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθείς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Νεστόριος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἴβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράψαντας· καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπείσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγο πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. — Τούτων δὲ τῶν δ' συνόδων οὕτω γενο μένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατουσῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλη σίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὖθις τὴν αἵρεσιν σ τῶν κρατῦναι (διὰ) τῆς Θεοδώρου τοῦ Μόμψου ἑστίας ἀφορμῆς, π λῷ χείρονα τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. "Ο τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατράσι καὶ βο μενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομε τούτου τὰς βλασφημίας διεξετάσαντες, κατ' αὐτοῦ καὶ τῶ φρόνων αὐτοῦ ἀποφήνασθαι· πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναρι αὐτοῦ βλασφημίαις (ταῖς) εἰς τὸν Χριστὸν καὶ θεὸν γινο ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον (ἔφη) καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχ καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον, πρὸς τὰ κρεί προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέναι*, τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς κα ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι καὶ διὰ τοῦ βαπτίσ χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι καὶ υἱοθεσίας ἠξι καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνος εἰς προτότυπον τοῦ θ προσκυνεῖσθαι (140ᵃ) καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπ νοίαις καὶ ἀναμάρτητον γεγενῆσθαι· [καὶ πρὸς τούτοι την γεγενῆσθαι] τὴν ἕνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χ ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός

1. γ. μάλιστα ἐν Ced. — * καὶ Ced. — 4. παρόντων Ced. — 17. διεξετάσαντας Ced. — 19. δυσφ. εἰς χ̄ν τὸν θ̄ν ἡμῶν γεν. C — 27. πρόσωπον Ced. — *** τὸν χ̄ν Ced. — 31. Eph. V. 31.

κῶμαι. Καὶ συνε-
κλησίαι

ι
ιν
σεν
ενος
τοῦ)
δω-
με.
τος τοῦ
προτέρου

ἐπὶ ὥραν
ἀπέθανον

η ἐν ὁράματι
φωσεν εἰς τὰ
Καὶ τούτου
ργὴ τοῦ Θεοῦ
Θεοῦπολις.

υσμῶν Ced. — 8. Καὶ
,11—20. — 11. ἀπόλ-
το ὁ σεισμὸς οὗτος οἷον
ἡ γῆ μετὰ φιλανίας ἐν
ed. — 16. ἀ- τὰς ἐξόδους
λα' ἐπ. — καὶ μάλιστα
— 20. Ced. 676,17—19. —
ι πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπ

δογμάτων καὶ πολλῆς ταραχῆς γενομένης καὶ ζάλης μαλίστης ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνίσταται θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς* συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ΄ πατέρων σύνοδον, παρόντος Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ᾽ ὧν καὶ αὐτὸς πορευθείς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Νεστόριος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἴβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράψαντας· καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπείσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. — Τούτων δὲ τῶν δ΄ συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατουσῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὖθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι (διὰ) τῆς Θεοδώρου τοῦ Μόμψου ἑστίας ἀφορμῆς, πολλῷ χείρονα τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. Ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατράσι καὶ βουλόμενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας διεξετάσαντες, κατ᾽ αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποφήνασθαι· πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις (ταῖς) εἰς τὸν Χριστὸν καὶ θεὸν γινομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον (ἔφη) καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον, πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέναι*, τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι καὶ υἱοθεσίας ἠξιῶσθαι [καὶ] καθ᾽ ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνος εἰς προτότυπον τοῦ θεοῦ λόγου** προσκυνεῖσθαι (140ª) καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐννοίαις καὶ ἀναμάρτητον γεγενῆσθαι· [καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι] τὴν ἕνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστόν, ὁποίαν ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· «Ἔσονται οἱ

---

1. γ. μάλιστα ἐν Ced. — * καὶ Ced. — 4. παρόντων Ced. — 14. μ. ἀ. Ced. — 17. διεξετάσαντας Ced. — 19. δυσφ. εἰς χ̄ν τὸν θ̄ν ἡμῶν γεν. Ced. — ** καὶ Ced. — 27. πρόσωπον Ced. — *** τὸν χ̄ν Ced. — 31. Eph. V. 31.

δύο εἰς σάρκα μίαν». Ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου πρώτης καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτῶν ἀποφήνασθαι.

(6) Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πολυπραγμονήσαντες πατέρες ἀπεκρίθησαν· «Ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδώρητον καὶ Ἴβαν πολλὰ καταβοήσαντας οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο εἰ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράματα καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. Ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἱρετικοῖς τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων δ΄ συνόδων * Θεόδωρον (τὸν) γενόμενον ἐπίσκοπον Μόμψου ἑστίας καὶ τὰ δυσσεβῆ συγγράματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατά τε τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ιβ΄ κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱερᾶς συνόδου καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῷ γέγραπται. Πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν θεὸν λόγον (καὶ) ἐκ τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς θεοτόκου σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν διαβάλλουσαν καὶ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον τὴν ἁγίαν καὶ πρώτην ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως ** Νεστόριον καθελοῦσαν καὶ τὰ ιβ΄ κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικοῦσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον καὶ τὰ θεοστυγῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. Διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἱρετικῶν τούτων *** πάντων ἀθυροστόμους γλώσσας καὶ τὰς τούτων ἀσεβεστάτας συγγραφάς, αὐτούς τε τοὺς αἱρετικοὺς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ μετὰ (τοῦ) πατρὸς τοῦ ψεύδους τοῦ διαβόλου συναριθμοῦντες, ἐροῦμεν· «Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε».

2. πρ. ἁγίας σ. Ced. — 3. αὐτοῦ Ced. e compendio male soluto. — 4. Ced. 670, 12—671,14. — πρὸς π. Ced. Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα π. καταβοήσασα Ced. — * καὶ Ced. — 18. ἁ. παρθένου τῆς θ. Μ. Ced. — 20. Ἐ. πρ. ἁγίαν σ. ὡς Ced. — ** τὸν Ced. — *** καὶ Ced. — 28. ψ. εἰκότως δ. Ced. — Ies. L. 11.

CCXIX. ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΙΚΩΝ, ΣΕΙΣΜΩΝ, ΑΣΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΦΟΝΩΝ.

558 Ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας θανατικὸν ἀνθρώπων γέγονεν ἐν Κ. Π. ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐπὶ ἡμέρας γ' διὰ τὸ μὴ ἐξαρκεῖν τοὺς κραβάττους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν* οἴκων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευτῶντας, ὅθεν ποιήσας ὁ βασιλεὺς (Ἰουστινιανὸς) κραβάττους χιλίους, καὶ μηδ' οὕτως ἐξαρκούντων, ἁμάξας προσέταξε πλείστας εὐτρεπισθῆναι καὶ ἄλογα καὶ ἐπιστιβάζοντες ἐν αὐτοῖς τοὺς νεκροὺς ἐξωδίαζον. Ἐπιτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως, ἔῤῥιπτον τοὺς πλείονας εἰς τὸν αἰγιαλόν· καὶ ἔμενον ἄταφοι ἕως ἡμερῶν ϛ' διὰ τὸ μηδὲ τὰ πλοῖα ἐξαρκεῖν διαπερᾷν καὶ θάπτειν (οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς οἴκοις καὶ ἐμβόλοις καὶ ἐκκλησίαις, καὶ οὐκ ἦν τόπος, ἐν ᾧ οὐ κατέκειντο νεκροί. Πολλοὶ ἀπόζοντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἀδιάθετοι τελευτῶντες, εἰς πρόσωπα ξένα τὰ ἑαυτῶν ἤρχοντο, διὰ τὸ πάντας ἄρδην τελευτᾷν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς οἰκείους).

(2) Ἐκρατήσεν οὖν ἡ θνῆσις αὕτη μῆνας β', Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον. Ἐγένοντο δὲ βρονταὶ μεγάλαι σφόδρα καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ λίαν, ὡς καὶ ἀνθρώπους (140^b^) καθεύδοντας ἐκ τῶν ἀστραπῶν καυθῆναι.

553 (3) Καὶ μέντοι καὶ σεισμὸς γέγονε μέγιστος καὶ παγκόσμιος, ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πτοηθῆναι καὶ τὴν θάλασσαν ἀναῤῥιχᾶναι μίλια β' καὶ ἀπολέσθαι πλοῖα ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχαιτίσει (διαπλέοντα πάμπολλα καὶ ἀναρίθμητα) καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Μεσοποταμίᾳ

---

1. Rubrica hujus generis in codice evanuisse videtur, sed deest et in M. 2 et Par. 1706. — 2. Τῷ λα' ἔτει — τῷ φεβρουαρίῳ μηνὶ γ. θνῆσις ἀ. καὶ μάλιστα τῶν νέων ἐν Κ. Π. ὠ. Ced. 675,20—676,7. — * εὐαγῶν Ced. — 6. ἕτερα κραββάτια χίλια Ced. — 8. ἀλ. δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τ. ν. Ced. — 9. ἐξοδιαζ. cod. — 10. ἡμε̃. cod. ἡμέρας Cep. — τὸ μὴ ἐπαρκεῖν τοῖς ζῶσι θάπτειν τοὺς τεθνεῶτας μήτε δὲ τὰ π. ἐξ. εἰς τὸ δ. ἀ. Ced. ceteris omissis. — 16. Ἐκράτει Ced. 676,7—9. — 17. καὶ ἀ. μ. σφόδρα ὥστε πολλοὺς ὑπ' αὐτῶν καταχαῆναι Ced. — 20. Τῷ κζ' ἔτει, μηνὶ Αὐγούστῳ ιε' γ. σ. μέγας ὡς πεσεῖν πολλοὺς οἴκους καὶ ἐκκλησίας καὶ λοετρὰ καὶ τὰ τείχη μάλιστα τῆς χρυσῆς πόρτης, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Οὗτος ὁ σ. π. γ. — πολλὰ πλ. ἀ. — κατεπτώθησαν — ἀλόγων, πέπτωκε δὲ καὶ τῆς Νικομηδείας μέρος πολὺ καὶ ἐπ. ὁ σ. ἡ. μ' Ced. 674,12—21.

καὶ Ἀντιοχείᾳ κατεπόθησαν πόλεις πολλαὶ καὶ κῶμαι. Καὶ συνελήφθησαν ἀνθρώπων πλήθη καὶ ἀλόγων; ἐν δὲ Κ. Π. ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι πολλοὶ πεπτώκασι καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ τείχους τῆς πόλεως. Καὶ ἀπέθανεν ἐν τοῖς συμπτώμασι πλῆθος ἄπειρον Καὶ ἐπεκράτησεν ὁ σεισμὸς ἡμέρας (καὶ νύκτας) μ'.

(4) Καὶ πῦρ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς εἶδος λόγχης ἀπὸ ἄρκτου 537
ἐπὶ δυσμὰς ἕλκον.

(5) Καὶ γέγονε σεισμὸς πάλιν, ὥστε πεσεῖν τὰ β' τείχη (τῆς) Κ. Π. τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν, καὶ πολλαὶ ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι ἕως ἐδάφους κατέπεσον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ προάστεια καὶ τὸ ῥήγιον (ἠφανίσθησαν καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο καὶ διεφθάρησαν τόποι) ὡς μηδὲ γνωρίζεσθαι (αὐτοὺς εὐχερῶς). Καὶ ἐπεκράτησεν ἡ γῆ σειομένη διηνεκῶς ἡμέρας καὶ νύκτας ι'. Διὸ καὶ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ Γενέθλια καὶ (τὰ) Θεοφάνια χωρὶς (τοῦ) στέμματος προῆλθε καὶ τὰ ἐξ ἔθους ἀριστόδειπνα τῆς δωδεκαημέρου οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ πάντα πτωχοῖς διένειμε.

(6) Ἔτι μὴν αὖθις ἐπεγένετο θανατικὸν ἐκ νοσήματος τοῦ λεγομένου βουβῶνος μῆνας δ' καὶ οὐχ ἧττον διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πόῤῥω ταύτης.

(7) Ἐν δὲ τῇ Ἀντιοχείᾳ, γενομένου σεισμοῦ μεγάλου ἐπὶ ὥραν μίαν, ἠκούσθη βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερώτατος, καὶ ἀπέθανον ἐν τῇ συμπτώσει χιλιάδες ε'.

(8) Λιτανευόντων δὲ πάντων καὶ τρεμόντων, ἐφάνη ἐν οράματι ἀνθρώπῳ τινὶ, ὥστε εἰπεῖν τοῖς ἐν τῇ πόλει, ἵνα γράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν· «Χριστὸς μεθ' ἡμῶν· στῆτε». Καὶ τούτου γενομένου ἔστη παρευθὺς ὁ κλόνος τῆς γῆς καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ κατέπαυσε. Καὶ ἐκ τότε ἐκλήθη ἡ Ἀντιόχεια Θεούπολις.

6. Ced 675,9: Τῷ λ' ἔτει ἐφ. — ὡς λόγχη ἀπὸ ἀ. ἕως δυσμῶν Ced. — 8. Καὶ τῷ λα' ἔτει ἐγένοντο π. σεισμοὶ διάφοροι ὠ. παθεῖν Ced. 675,11—20. — 11. ἀπόλλοντ. cod. — 12. ὥστε μὴ γ. καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἐγένετο ὁ σεισμὸς οὗτος οἷον οὐκ ἐμνημόνευσεν ανος ἐν ταῖς γενεαῖς ἐκείναις· καὶ ἐσείετο ἡ γῆ μετὰ φιλανίας ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐπὶ ἡ. ι' Ced. — 15. κλητόρια τοῦ δ. Ced. — 16. ἀ. τὰς ἐξόδους αὐτῶν δίδωκε τοῖς π. Ced. — 17. Ced. 676,10—13: Τῷ λα' ἐπ. — καὶ μάλιστα τοῖς παιδίοις Ced. — ἀπὸ βουβωνικοῦ πάθους Ced. — 20. Ced. 676,17—19. — μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν γέγονε βρ. Ced. — 21. καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπ. Ced. — 23. Varians. CXVII. 3.

530 (9) Καὶ ἀστὴρ ἐφάνη μέγας εἰς τὸ δυτικὸν μέρος κομήτης ἐπὶ τὰ ἄνω πέμπων τὰς ἀκτῖνας, ὃν ἔλεγον Λαμπαδίαν, καὶ διέμεινεν ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κ' φαίνων.

558 (10) Οὕτως ἐγένοντο κοσμικαὶ δημοκρατίαι καὶ φόνοι πολλοί, καὶ μετὰ χρόνον τινὰ γέγονεν ἀστέρων δρόμος ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωῒ ὥστε πάντας ὑπερεκπλήττεσϑαι καὶ λέγειν, ὅτι πίπτουσιν οἱ ἀστέρες. Καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ὁ ἥλιος χωρὶς ἀκτίνων ἐφαίνετο ὥσπερ καὶ ἡ σελήνη· πόλεμοι δὲ καὶ νόσοι καὶ ϑάνατοι τοὺς ἀνϑρώπους οὐ διέλιπον.

CCXX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ.

530 Ἦλϑε δὲ καὶ ἐκ τῆς δύσεως ἄνϑρωπος κωμοδρόμος ἐν Κ. Π. ἔχων κύνα ξανϑὸν καὶ τυφλόν, ὅστις (κελευόμενος ὑπὸ τοῦ κωμοδρόμου) ἐποίει τέρατα (παράδοξα)· παρεστῶτος ὄχλου παμπόλλου καὶ τοῦ κωμοδρόμου λαμβάνοντος δακτυλίδια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ καὶ χαλκᾶ καὶ πάντα σμίγων καὶ περισκέπων χώματι καὶ τῷ κυνὶ ἐπιτρέπων, ἐλάμβανε διὰ τοῦ στόματος καὶ ἐδίδου ἑκάστῳ τὸ ἴδιον.

(2) Ὡσαύτως καὶ νομίσματα παρεῖχε κατ' ὄνομα.

(3) Καὶ πρὸς τούτῳ ἐπερωτώμενος ὑπεδείκνυε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας νομίμως καὶ τὰς παρανόμως καὶ τοὺς μοιχοὺς καὶ τὰς πόρνας, τοὺς εὐπροαιρέτους καὶ ἐλεήμονας, τοὺς ἀδιακρίτους

---

1. Τῷ δ' ἔτει ἐφ. κόμητης μ. καὶ φοβερὸς εἰς τὸ δ. μ. π. ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀ. ὃν ἐλ. Δ. καὶ ἐμ. λάμπων ἐπὶ ἡ. κ' Ced. 647,8—10. — Μ. δὲ χ. — ἀστέρες γεγόνασι δὲ κ. δ. καὶ φ. π. καὶ π. καὶ ν. καὶ ϑ. τοῖς ανοις οὐκ ἐπελ. Ced. 676,13—17, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ (τῷ α' ἔτει) ὁ ἡ. ὡ. ἡ σ. χ. ἀ. τὴν αἴγλην ἐστύγναζεν 650,7—11. — 10. π. κυνὸς M. 2, Par. 1706. — 11. Τῷ ιζ' ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι ἐ. μεϑ' ἑαυτοῦ κ. ξ. καὶ τ. ὃς ἐπ. τ. π. γὰρ αὐτῷ ὁ. λάϑρᾳ τοῦ κ. ἐκομίζετο τὰ τῶν ἑστώτων δ. χ. καὶ ἀ. καὶ σ. καὶ ἐτίϑη εἰς τοὔδαφος π. αὐτὰ χ. καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα καὶ ἐλ. καὶ ἐδ. ἑ. τὸ ἴ. Ced. 657,4—9. — τὴν δύσιν cod. — 18. Ὁμοίως καὶ διαφόρων β. ν. μιγνύμενα ἀπεδίδου κατ' ὀ. Ced. 657,9. — 19. Ἀλλὰ καὶ τῶν παρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδ. τὰς ἐν γ. ἐ. καὶ πόρνους καὶ μ. καὶ ἐλ. καὶ κνιποὺς πάντας μ. ἀλ. ἐδείκνυεν Ced. 657,10—13.

καὶ ἀνελεήμονας μετὰ ἀληθείας πάντας κατεμήνυσεν [ὅθεν ἔλεγον ὅτι πνεῦμα. Πύθωνος ἔχει.

(4) Γέγονε δὲ καὶ δια(286b)στροφὴ περὶ τοῦ πάσχα· καὶ ὁ 546
μὲν πλεῖστος λαὸς ἐποίησε τὴν ἀπόκρεων πρὸ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα πραθῆναι κρέα, καὶ πάντες οἱ κρεωπῶλαι σφάξαντες οὐδεὶς ἠγόραζεν· οὐ γὰρ ἤσθιον· τὸ δὲ πάσχα γέγονεν ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν, καὶ ηὑρέθη νηστεύων ὁ λαὸς ἑβδομάδα περισσοτέραν.

(5) Τινὲς δὲ διαβληθέντες ὡς ἀῤῥενοφθόροι, διάταξιν ἐξεφώνησε* 528
τοὺς εὑρισκομένους οὕτω· τοὺς μὲν καυλοτομεῖσθαι, τοὺς δὲ καλάμους ὀξεῖς εἰς τοὺς πόρους ἐμβάλλεσθαι τῶν αἰδοίων αὐτῶν· διὸ πολλοὶ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ οὕτω τιμωρηθέντες περιαγόμενοι δεινῶς ἐτελεύτησαν· καὶ γενόμενος φόβος μέγας ἐσωφρόνησε τοὺς λοιποὺς καὶ μάλα εἰκότως.

(6) «Ὀλολυζέτω, γάρ φησι, πίτυς, ὅτι πέπτωκε κέδρος», τουτέστι τῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγάλων πιπτόντων τὰ ἀσθενέστερα παιδευέσθωσαν· οὕτω γε μὴν καὶ ὁ σοφὸς λέγει· «Τῶν ἀσεβῶν πιπτόντων δίκαιοι κατάφοβοι γίνονται» καί· «Λοιμοῦ μαστιγουμένου, ἄφρων πανουργότερος γίνεται»· «πανοῦργος δὲ ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται». Ἡ τοίνυν μυσαρωτάτη καὶ λυσσώδης αὕτη καὶ παρὰ φύσιν ἁμαρτία πρῴην ὑπὸ τῶν Σο-

---

1. πάντ. cod. πάντα Coisl 305, folio 286 a. Post κατεμήνυσεν enim deest codicis folium ante 141a integrum, quod codicis illius antiquissimi ab amicissimo Em. Millero hujus editionis in usum transcripti ope suppletum est. — 2. τὸν κύνα π. Π. ἔχειν Ced. Leo. — πύθονος cod. — 3. Τῷ ιθ' ἔτει γ.—δ. τοῦ ἁγίου π. καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπ. μηνὶ φεβρουαρίῳ δ'. ὁ δέ, Ced. 657,20—658,2. — 11. ἀπόκρεον πρὸ τοῦ cod. — 5. παραθεῖναι κρέας καὶ πάντων τῶν κρεωπώλων προβαλόντων, ὁ ἠγόρασεν οὐδὲ ἧ. Ced. — 6. ἠγώραζεν cod. — 7. κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα καὶ ἑ. ὁ λ. νηστεύσας ἑ. περισσὴν Ced. — 9. Τῷ β' ἔτει Ἡσαΐας ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος καὶ Ἀλέξανδρος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατεσχέθησαν ἀρ. καὶ τοὺς μὲν ἐκαυλοκόπησε, τοῖς δὲ κ. ὀ. ἐ. εἰς τ. π. τῶν α. προσέταξε καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευθῆναι· ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν καὶ τῶν ἀ. οὐκ ὀλίγοι οἳ ἐκτμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ οἰκτρῶς ἐτ. καὶ γενομένου φόβου μεγάλου, οἱ λοιποὶ ἐσωφρονίσθησαν, νόμους τε σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ἐξέθετο Ced. 645,17—646,2. — * εἰς ? — 10. τοῖς δὲ Leo. — 13. γενομένου φόβου μεγάλου Leo. — 15. Ὀλολυξάτω Zach. XI. 2. — διότι Zach. — 17. Prov. XXIX. 16. — 18. XIX. 25. — 19. XXII. 3.

δόμων διαπραττομένη καὶ ὥσπέρ τις φωνὴ ἀνερχομένη καὶ βοῶσα τὸ μέγεθος τῆς ἀσεβείας εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαώθ, ἔφασκεν ὁ πολλὰ πρῶτον μακροθυμήσας καὶ ὕστερον διὰ τὸ ἀμετανόητον αὐτῶν καὶ ἀνεπίστροφον τῆς ἀδικρίτου καὶ ἀκολάστου γνώμης ἐπάξας μάλα δικαίως τὴν τιμωρίαν· «Κραυγὴ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας πεπλήθυνται πρός με, καὶ * ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφόδρα», καὶ ἐπάγει λέγουσα ἡ γραφή· «Καὶ ἔβρεξε Κύριος πῦρ καὶ θεῖον παρὰ Κυρίου ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα — καὶ κατέστρεψε τὰς πόλεις ταύτας καὶ πᾶσαν τὴν περίοικον καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταῖς πόλεσιν». Ἄξιον οὖν ὄντως θαυμάσαι (287ᵃ) καὶ λίαν ἐκπλαγῆναι καὶ φρίξαι τὴν φοβερὰν καὶ θείαν καὶ πυρφόρον ἀπειλήν, ὅπως ἐπελθοῦσα προσηκόντως οὐ μόνον ἅπαν τὸ γένος τῶν ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀναλίσκει καὶ ἅπαν τῆς γῆς τὸ ἀνάστημα, ἀλλά γε καὶ τῆς προκειμένης θαλάσσης νεκροῦνται τὰ ὕδατα φλογισθέντα καὶ ὑπερκαυθέντα διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἔκκαυσιν καὶ πύρωσίν τε καὶ ἀκρασίαν τῆς μιαρᾶς σαρκὸς τῶν ἀθλίων ἐκείνων καὶ εἰς τὸν αἰῶνα στηλιτευομένων· ὅθεν εἰκότως πυρὶ τὰς δίκας εἰσπράττονται καὶ μέχρι νῦν πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρωθεῖσαι· πάλαι μὲν γὰρ διὰ τῆς λαγνείας καὶ παρὰ φύσιν ἀκολασίας καὶ αὐτὸν μιαίνοντες τὸν ἀέρα καὶ τὴν γῆν· νῦν δὲ τῆς δυσπραγίας ἐκείνης καὶ παρανομίας καὶ τῆς δικαίας τοῦ θεοῦ κρίσεως μάρτυς ἡ γῆ καὶ ὁ ἀὴρ ἕως ἄρτι παχυνόμενος ἐκεῖθεν ἐλέγχει καὶ τὴν ἐκείνων αἰσχρουργίαν καὶ τὴν τῶν ἐκείνων ἰχνηλατούντων καὶ ἐργαζομένων θεοστυγῆ πρᾶξιν· καὶ μέντοι καὶ τῶν τὴν μέλλουσαν ἀπιστούντων κρίσιν προδήλως τὴν παράνοιάν τε καὶ πόρωσιν **, ἵνα διὰ τῶν πάλαι τὰς δίκας εἰσπραττομένων ἡμεῖς τὴν ὄψιν καὶ τὴν πεῖραν τῶν θείων κολαστηρίων ἐκφύγωμεν. Εἰ δέ τις τῶν μὴ τὴν γῆν ἐκείνην ἑωρακότων ἀπιστοίη μὴ οὕτως ἔχειν, ἀκουέτω τῆς θείας γραφῆς διηγουμένης περὶ τῆς σοφίας καὶ λεγούσης· «Αὕτη δίκαιον, ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν, ἐῤῥύσατο φυγόντα καταβάσιον πῦρ Πενταπόλεως· ἧς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας καπνιζομένη καθέστηκε

5. Gen. XVIII. 20. — * αἱ Gen. — 7. Καὶ κς ἐ. Gen. XIX. 24. — 9. περίχωρον Gen. — 17. εἰσπράττοντε cod. — ** ἐποίησεν? Sap. X. 6. πῦρ κατ. — 29. οἷς ἐπὶ μ. Sap. 7, sed plerique codices ut Coisl.

χέρσος καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυτά»· ὡσαύτως δὲ καὶ Ἰούδα Ἰακώβου φάσκοντος· «Ὡς Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα καὶ [αἱ] περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι» καί· «οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνας τετήρηται».

(7) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· «Ἀπιστεῖ τις τῇ γεέννῃ, τὰ Σόδομα διαλογιζέσθω, τὰ Γόμοῤῥα ἐννοείτω, τὴν γεγενημένην τιμωρίαν καὶ ἔτι μένουσαν» καὶ τοῦ διαιωνίζειν τὴν κόλασιν ἐναργὲς τεκμήριον παριστῶσαν· καὶ γὰρ (287^b) οὐ μόνον ἡ γῆ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀὴρ καὶ τὰ ὕδατα μετέσχε τῆς συμφορᾶς, καὶ καθάπερ σώματος ἐμπρισθέντος τὸ μὲν σχῆμα μένει καὶ ὁ τύπος ἐν τῇ τοῦ πυρὸς ὄψει καὶ ὁ ὄγκος καὶ ἡ ἀναλογία, ἡ δὲ δύναμις οὐκέτι· οὕτω δὴ κἀκεῖσε γῆν ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲν ἔχουσαν γῆς, ἀλλὰ πάντα τέφρα· δένδρα καὶ καρπούς, ἀλλ' οὐδὲν δένδρων οὐδὲ καρπῶν· ἀέρα καὶ ὕδωρ, ἀλλ' οὐδὲν ὕδατος οὐδὲ ἀέρος· ἐπειδὴ γὰρ καὶ ταῦτα τετέφρωνται· τοίγαρ οὖν οὐδὲν ἕτερον ἢ κάμινός ἐστιν ὁ ἀὴρ, κάμινος τὸ ὕδωρ, πάντα ἄκαρπα, πάντα ἄγονα, πάντα πρὸς τιμωρίαν τῆς προλαβούσης ὀργῆς καὶ εἰκόνες τῆς μελλούσης κολάσεως· ἐννόησον τοίνυν ἡλίκον ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα ὡς βιάσασθαι πρὸ καιροῦ τὴν γέενναν φανῆναι· καὶ γὰρ παράδοξος ἦν ὁ ὑετὸς ἐκεῖνος· ἐπειδὴ καὶ παρὰ φύσιν καὶ παράνομος ἡ μίξις· καὶ κατέκλυσε τὴν γῆν, ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐκείνων ψυχὰς ἡ χαλεπὴ καὶ ἐπάρατος ἐπιθυμία· ἀλλ' ὢ τῆς παραπληξίας τῶν τοῦτο κατεργαζομένων καὶ τῆς ταλαιπωρίας καὶ κακονοίας τῶν ἐλεεινῶν καὶ ἀθλίως τοῦτο πασχόντων ἑκουσίως μάλιστα καὶ φθειρομένων ὑπὸ τῶν διεφθαρμένων καὶ βεβήλων τε καὶ ἀκαθάρτων ψυχῇ καὶ σώματι καὶ χοίρων χείρους ἑαυτοὺς ἀποφαίνοντες, οἵτε φθείροντες καὶ οἱ φθειρόμενοι ἀφόβως καὶ ἀναισχύντως· οἵ γε καὶ ἀλόγων ἀνοητότεροι καὶ κυνῶν ἀναιδέστεροι· οὐδαμοῦ γὰρ τοιαύτη μίξις παρ' ἐκείνοις, ἀλλ' ἐπιγινώσκει τοὺς ἰδίους ὅρους ἡ φύσις· Τούτους ἐγὼ καὶ ἀνδροφόνων χείρους εἶναι λέγω καὶ ὅπερ ἂν εἴπῃς ἁμάρτημα· οὐδὲν ἴσον ἐρεῖς

2. Iud. 7,13, ubi cod. 67,105,106 αἰῶνας habent. — 6. εἴ τις ἀπ. Chr. VI. 297 C. — 7. τ. τὴν ἤδη γ. καὶ μέχρι νῦν μ. Chr. — 24. ἀθλίων? — 27. ἀποφαινόντων?

τῆς παρανομίας ταύτης· ὁ μὲν γὰρ ἀνδροφόνος τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐχώρησεν· οὗτος δὲ τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος ἀπώλεσεν. Πόθεν οὖν ἐτέχθη τὸ μέγα τοῦτο κακόν; ἀπὸ τρυφῆς καὶ σπατάλης καὶ ἐγκαταλείψεως θεοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ μὴ φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν· ὅταν γὰρ ἐκβάλωσί τινες τὸν τοιοῦτον φόβον ἐκ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐγκαταλιμπά(288ᵃ)νονται εἰς τέλος καὶ οὕτως ἔρχονται εἰς ἐπιθυμίας ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς καὶ «εἰς πάθη ἀτιμίας»· ὥσπερ γὰρ πολλοὶ πολλάκις τὴν τῶν σιτίων ἐπιθυμίαν ἀφέντες γῆν σιτοῦνται καὶ λίθους μικράς· καὶ ἕτεροι δὲ ὑπὸ δίψους κατεχόμενοι σφοδροῦ καὶ βορβόρου πολλάκις ἐπιθυμοῦσιν· οὕτω κἀκεῖνοι καταλειφθέντες διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας πρὸς τὸν ἄθεσμον τούτων ἐξεκαύθησαν ἔρωτα καὶ πρὸς τὴν μιαρὰν ὄρεξιν μανίαν τε καὶ λύσσαν· εἰ δὲ οὐκ αἰσθάνονται, ἀλλ' ἥδονται, μὴ θαυμάσῃς· καὶ γὰρ οἱ μαινόμενοι καὶ φρενίτιδι κατεχόμενοι νόσῳ πολλὰ ἑαυτοὺς ἀδικοῦντες καὶ ἐλεεινὰ πράσσοντες ἐφ' οἷς αὐτοὺς ἕτεροι δακρύουσι, γελῶσι καὶ τοῖς λεγομένοις αὐτοῖς ἐντρυφῶσι. Πόσαι λοιπὸν γέενναι τοὺς τοιούτους ἀρκέσωσι καὶ πόσα κολαστήρια; εἰ δὲ καταγελᾷς γεέννης ἀκούων καὶ ἀπιστεῖς ἐκείνῳ τῷ πυρί, ἀναμνήσθητι πάλιν τὸν ἐν Σοδόμοις θεῖον ἐμπυρισμὸν καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην φλόγωσιν. Εἰ οὖν τοιαῦτα πράττων καὶ σὺ δίκην οὐ δίδως, μὴ θαυμάσῃς· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὡς μὴ τὴν γέενναν εἰδότες ἐκολάσθησαν παρὰ πόδας· σὺ δὲ ὅσα ἂν ἁμάρτῃς, κἂν μηδεμίαν δίκην δῷς ἐνταῦθα, ἐκεῖ πάντα χαλεπωτέρως ἀποτίσῃ καὶ κολασθήσει· διατί; ὅτι πλείονος ἀπηλαύσαμεν χάριτος· ὅταν δὲ καὶ πλείονα καὶ μείζονα πταίομεν ἐκείνων, ποίας συγγνώμης τύχωμεν ἐκ προγόνων τὰ σωτηριώδη παραλαβόντες διδάγματα, ἅπερ ἐκεῖνοι παντελῶς οὔτε ἤκουσαν οὔτε ἔμαθον, ὥστε διὰ τοῦτο μειζόνως κολασθησόμεθα, κἄν τε μικρὰν δίκην ἐνταῦθα δῶμεν κἄν τε μὴ δῶμεν· Οὐκοῦν μηδεὶς ὁρῶν πονηροὺς εὐπραγοῦντας θορυβείσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐνταῦθα ἡ ἀνταπόδοσις οὔτε τῆς ἀρετῆς οὔτε τῆς πονηρίας· εἰ δὲ σοῦ καὶ γίνεται τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πονηρίας, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἀξίαν ἀλλ' ἁπλῶς ὡσανεί γεῦμα τῆς κρίσεως,

7. Rom. I. 26.

ἵνα οἱ τῇ ἀναστάσει διαπιστοῦντες, τοῖς γοῦν ἐνταῦθα σωφρονίζωνται· ὅταν οὖν εὐπραγῇ ὁ πονηρὸς, ἐπὶ κακῷ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς· (288[b]) ἵνα γὰρ ὧν ἔπραξεν ἴσως] (141[a]) ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν ἐνταῦθα λαβὼν ἴσως ἐκεῖ πλεῖον κολασθήσηται· ὅταν δέ πάσχει ὁ ἀγαθὸς, μακάριος ὄντως ἐστὶν, ἵνα γὰρ ἀποθέμενος πάντα καὶ τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα, εὐδόκιμος καὶ καθαρὸς ἀπίῃ καὶ ἀνεύθυνος. Ἐκεῖ γάρ εἰσιν οἱ τέλειοι στέφανοι τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐκεῖ αἱ σφοδροτέραι καὶ ἀπέραντοι κολάσεις τῶν πονηρῶν· ὥσπερ καὶ ὁ σηπεδόνα ἔχων, κἂν μὴ τέμνηται, ἀῤῥωστεῖ καὶ τότε μᾶλλον ἐν κακοῖς, ὅταν μὴ τέμνηται· οὕτως καὶ ὁ ἁμαρτάνων, κἂν μὴ κολάζηται, πάντων ἐστὶν ἀθλιώτερος. Καὶ καθάπερ οἱ σπλῆνα καὶ ὑδερὸν ἔχοντες, ὅταν ἀπολαύσωσι τραπέζης δαψιλῆς καὶ ψυχροποσίας καὶ πολυτελῶν ἐδεσμάτων καὶ καρυκευμάτων, τὸ λοιπὸν μάλιστά εἰσι πάντων ἐλεεινότεροι, τῇ τρυφῇ τὸ νόσημα προσαύξοντες· ἂν δὲ ἄγχωνται λιμῷ καὶ δίψει κατὰ τοὺς ἰατρικοὺς νόμους, ἐλπίδα τινὰ σωτηρίας ἔχουσιν· οὕτω καὶ οἱ ζῶντες ἐν πονηρίᾳ, εἰ μὲν κολάζονται, χρηστὰς ἔχουσι τὰς ἐλπίδας· εἰ δὲ μετὰ τῆς πονηρίας ἀπολαύουσι τροφῆς καὶ ἀδείας, τῶν ἐν ὑδέρῳ γαστριζομένων ἐλεεινότεροι σφόδρα ἂν εἶεν, καὶ τοσούτῳ πλεῖον, ὅσον ψυχὴ σώματος βελτίων. Εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι μήτε νόμον ἔχοντες τὸν κωλύοντα αὐτοὺς τῆς ἀθεμίτου πράξεως μήτε προφήτας εἰδότες, οὐδεμιᾶς ἔτυχον συγγνώμης, ἀλλὰ πυρὸς καὶ θείου παραναλώματα γεγόνασιν, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς ἄξιοί ἐσμεν τιμωρίας καὶ χαλεπωτέρας ὑπεύθυνοι καταδίκης, οἱ νόμον καὶ προφήτας καὶ εὐαγγελιστὰς καὶ διδασκάλους ἀναγινώσκοντες καὶ χείρονα ποιοῦντες; Τίνος δὲ ἕνεκα τοιαῦτα δρώντων ἡμῶν, οὐκ ἐπάγει καὶ ἡμῖν ὁ θεὸς τοιαύτην πανολεθρίαν, ἐπειδὴ ἄλλη κόλασις ἀργαλεωτέρα καὶ ἀτελεύτητος καὶ ἕτερον πῦρ ἄσβεστον ἡμᾶς ἐκδέχεται δεινότερον καὶ σφοδρώτερον; «Ὁ σκώληξ γάρ, φησίν, αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται». Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ παλαιὸς καὶ θεῖος νόμος ἀναστέλλων τὴν ἐξάγιστον αἰσχρουργίαν ταύτην καὶ ὀλεθρίαν ἔφασκεν· «Οὐ κοιμηθήσῃ μετὰ

3. ἀντιμισθίον cod. ἀνταπόδοσιν γρ. — 4. Hucusque apographum codicis Coisliniani 305—6. ἀπίει cod.— 18. τρυφῆς? — 28. Ies. LXVI. 24. — 31. Lev. XVIII. 22.

ἄῤῥενος κοίτην γυναικείαν· βδέλυγμα γάρ ἐστιν». «Καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἄῤῥενος κοίτην γυναικὸς, θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι· ἐπικατάρατος γὰρ ὁ τοιοῦτος· λίθοις λιθοβολήσατε αὐτούς».

(8) Ταύτην τοίνυν τὴν ἀκόλαστον καὶ ἀκάθαρτον γνώμην καὶ παράνομον πρᾶξιν τῶν αὐθαιρέτως παρασχόντων θριαμβεύειν εὖ μάλα καὶ στηλιτεύων ὁ μέγας Κύριλλος οὕτως φάσκει· «Ἀκολασίας γὰρ ἕνεκεν οἱ τάλανες τοῦτο δρῶσι, τὰ τῶν γυναικῶν πάσχειν, ἄνδρες ὄντες βουλόμενοι· οὐδενὸς γὰρ χρησίμου χάριν τὴν φύσιν μετατιθέντες, ἀσελγείας ἕνεκα τὴν θεόπλαστον ἀνδροπρεπῆ μορφὴν διαφθείρουσιν ἑκουσίως πολλάκις ἢ ὑπὸ ἄλλων ὑπομένειν ἀναγκάζονται τοῦτο, ὡς λοιμοὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ γένους πολέμιοι καὶ σπίλοι πολιτείας καὶ ζωῆς ἐφύβριστοι γίνονται· δίκην Μαινάδων πορνευομένων πορνευθέντες ἀμέτρως ἐν τοῖς αἰσχίστοις ὀρχοῦνται πάθεσι, μιαρᾷ πολιτείᾳ καὶ πεφθαρμένῃ τὴν ἀθλίαν ζωὴν συγκεράσαντες· ἀμφίβολα καὶ μιμισημένα πρόσωπα περιφέρουσι καὶ γράμμα νενοθευμένον· ἱερῶν περιβόλων μακρὰν ἀποιχέσθωσαν καὶ ἁγίων συνόδων ὡς βδελυγμένον ἄγος καὶ θεοστυγὲς ἐλαυνέσθωσαν· ἐπειδὴ γὰρ αἰσχίστῃ καὶ κακίστῃ γνώμῃ τὸ καλὸν καὶ θεῖον ἔργον εἰς τὸ κακὸν καὶ διαβεβλημένον δόγμα παραλλάξαντες, μεταποιήσαντες τὴν πνευματικὴν εὐνουχίαν ἀπηγορευμένῃ πράξει λειτουργεῖν (141[b]) ἀναγκάσαντες, οὐ μόνον ἄξιον νομικῆς ψήφου τιμωρίαν λαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ ἐξ εὐαγγελικῆς * ἀποφάσεως εἰς τὸ λεγόμενον σκότος τὸ ἐξώτερον ἀπελαύνεσθαι». Περὶ γὰρ τοιούτων ἔφη Μωϋσῆς. «Θλαδίας καὶ ἀπόκοπος οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον Κυρίου». Ἔτι γοῦν πεπληρωμένων οἴκων τῶν μεγιστάνων τοιούτων τερατομόρφων προσώπων, χρυσοῦς μηνίσκους ἐπὶ τραχήλων, φύσιν μὲν ἄῤῥενος, θηλείας δὲ ὄψιν ἔχοντες καὶ κεκλασμένως βαδίζοντες καὶ τεθρυμμένως φθεγγόμενοι ὥσπερ ἑταιρίδες ἀπρεπεῖς ὧδε κἀκεῖσε τὴν κεφαλὴν περισείουσαι· καὶ γελῶσιν ἀκρατῶς τε καὶ ἀναιδῶς, οἰστρηλασίαν πρόδηλον ὑπεμφαίνοντες, ὅθεν μετ' ἀνδρῶν μὲν ὡς γυναῖκες μαλακῶς εὐναζόμενοι καὶ μαλακιζόμενοι φθείρονται· μετὰ

1. Lev. XX. 12,27. — 22. ἄξιοι? — * καὶ? cod. — 25. Deut. XXIII. 1. — 32. κοιταζόμενοι καὶ μ. Glossa.

γυναικῶν ὡς φύλακες ἅμα καὶ σωφροσύνης δῆθεν ἰνδάλματα καθεύδοντες ἀναισχύντως* ἀπερυθριασμένως αἰσχροπραγοῦσιν. Καὶ οὗτοι μὲν οὕτως ὑπ' ἀνδρῶν ἀνοσίων καὶ βεβήλων φθειρόμενοι μαλακίζονται καὶ καταμιαίνονται διὰ τῆς παρὰ φύσιν ἀνοσιουργίας καὶ βδελυρίας· αὐτοὶ δὲ γυναικάρια ταλαίπωρα καὶ «σεσωρευμένα, κατὰ τὸ εἰρημένον, (ἐφ') ἁμαρτίαις» καταμολύνουσι καὶ καταβλάπτουσιν οἷα λυσσώδεις κύνες. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον καὶ ἐλεεινότερον, αἴτιοι ἐντεῦθεν γίνονται καὶ πρόξενοί τε καὶ μέτοχοι τῆς ἀπεράντου κολάσεως, οἵ τε φθείροντες καὶ οἱ φθειρόμενοι. Ἀλλ', ὢ τῆς ἀφροσύνης, ὢ τῆς ἀπάτης καὶ παραπληξίας· τούτους γὰρ ἄνθρωποι μάλιστα προὔχοντες ὡς σώφρονας παραδεχόμενοι πιστεύουσιν καὶ εἰσοικίζουσιν, οἵ γε εἰσοικιζόμενοι καὶ παῤῥησίας τυγχάνοντες τοὺς ὄντως δικαίως ἀρετῆς ἐπιμελουμένους σώφρονας ἄνδρας κατὰ μικρὸν δελεάσαντες εἰς τὸ τῶν Σοδόμων βάραθρον κατηκόντισαν ἐλεεινῶς· διὸ δὴ λοιπὸν καὶ ἀραρώτερον πάνυ γε καὶ νόμος εὐαγγελικὸς καὶ ἄριστος βίος καὶ εὐσεβὴς πολιτεία βδελύττεται τούτους ὡς θεομισεῖς καὶ ἀκαθάρτους. Οὗτοι γὰρ τοιαύτην ἐξάγιστον ζωὴν προτιμήσαντες καὶ ποθήσαντες ὅσον ἧκεν ἐπ' αὐτούς, πόλεις μὲν ἠφάνισαν, τοὺς σπερματικοὺς τῆς φύσεως λόγους παραφθείροντες καὶ φθειρόμενοι· εὐανδροῦσαν δὲ Ῥώμην ἀνδρῶν καὶ ἡλικίαν καὶ τὴν ἀῤῥενοπρεπῆ γενναίως ἰσχὺν δεινῶς ἐξανήλωσαν καὶ ἁπλῶς τὴν σύντονον καὶ σφριγῶσαν ἀκμὴν τῆς νεότητος λυμηνάμενοι φανερῶς ἀθλίους καὶ καταγελάστους ἐποίησαν τοὺς ἁλόντας, οὓς φευκτέον προτροπάδην καὶ βδελυκτέον ἐνδίκως τοὺς ψυχοκτόνους καὶ σωματοφθόρους καὶ ἐναγεῖς ὄντας καὶ τῆς φύσεως παραχάρακτας· οὐδὲν γὰρ ἀληθῶς μυσαρώτερον ἢ ἀκαθαρτώτερον τῶν οὕτω πορνευομένων τε καὶ πορνευόντων· εἰώθασι γάρ, ὡς ἀληθῶς καὶ ἀκριβῶς μεμαθήκαμεν, οὐ μόνον οἱ σπάδονες καὶ τὰ μόρια τῆς αἰσχρουργίας ποσῶς ἔχοντες ἀσελγαίνειν ἀμέτρως καὶ ἀκολασταίνειν ἀκορέστως, ἀλλὰ καὶ οἱ τέλειον ἀπόκοποι καὶ ἐκτετμημένοι· καθάπερ οὖν καὶ οἱ ἐκ γενετῆς ἐστηρημένοι ταῦτα — φεῦ τῆς ἐσχάτης ἀτοπίας καὶ φρενοβλαβείας — διὰ χειρὸς καὶ δακτύλων φθείρειν

* καί? — 5. 2 Tim. III. 6. — 11. προὔχοντας cod. — 15. ἁρμοζόντως Glossa. — 20. εὐανδροῦσι cod. ἐξανδρ.? — ἀνδρός cod.

*

τὰς ἀθλίας γυναῖκας κατὰ τὴν ἀνοσιουργίαν αὐτῶν, οὕτως ἐμμανῶς οἱ ἀνόσιοι κατεργάζεσθαι*. (142^h) Καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ σοφὸς ἀριδήλως ἔφη· «Μακάριος «εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα» «καὶ παρθένος ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι». Εἰκότως οὖν ἄθηλοι, ἄνανδροι, ἀνδρόγυνοι, σιδηροκατάδικοι καὶ γυναικομανεῖς προσαγορευέσθωσαν. Ἀκουέτωσαν τοίνυν οἱ καθαροί, καὶ σώφρονες τούτους ὑποτοπαζέτωσαν καὶ μὴ πιστευέτωσαν τῷ ψεύδει, ἀλλὰ τῇ κατησχυμμένῃ καθαρότητι καὶ σωφροσύνῃ· ἀπὸ γὰρ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται καὶ ἀπὸ ψεύδους τί ἀληθεύσει;

560 (9) Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάμπολλα κτίσματα ποιήσας θαυμαστὰ** καὶ τὴν πενταγέφυραν τοῦ Σαγάρου, ἅπερ Προκόπιος ὁ ἱστορικὸς ἐν ὀκτὼ λόγοις ἀνεγράψατο.

565 (10) Εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ*** τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα****, ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας θεοῦ ἐτελεύτησε (προβαλλόμενος Ἰουστῖνον ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἰς βασιλέα, κουροπαλάτην τότε ὄντα).

534, 535 (11) Γελίμερ Βελισάριον ἐκφεύγων [εἰς ὄρος ὀχυρὸν κατέφυγεν ἔθνους τῶν Μαυρουσίων]. Οὗτος γὰρ ὁ Βελισάριος στρατηγὸς ἦν, ὅστις καὶ μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου καὶ πλοίων καὶ χρυσοῦ πολλοῦ (σταλεὶς παρὰ Ἰουστινιανοῦ) πολεμῆσαι Οὐανδάλοις καὶ Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι, ὃς ἀγχινοίᾳ καὶ φρονήσει***** πάντα ληισάμενος καὶ Γελίμερον κρατήσας ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει μετὰ πλούτου πολλοῦ καὶ ἐθριάμβευσεν

---

* εἰώθασιν vel κατεργάζονται. — 3 Sap. III. 14,13. — 7. ὑποτοπάζοντας μάτην cod. — ψ. καὶ τῇ cod. — 10. Ἄλλου βιβλίου (Procopii?; Ced. 678,15—17: Τῷ λγ' ἔτει κτίζει τὴν γ. τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ. — ** ἐκ κληρικῶν τε καὶ πολε-(μικῶν) cod. glossa marginalis et sub pagina: σχόλιον: Ἰουστινιανὸς ἔστησε τὸν κίονα τὸν λεγόμενον Αὐγουστίωνα, ἐπιθεὶς ἐπάνω ἔφιππον τὴν αὐτοῦ στήλην, κρατοῦσαν τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδὲς ὡς τῆς γῆς ἀπάσης κυριεύσαντος, τὴν δὲ δεξιὰν ἀνατεταμένην ἔχουσαν καὶ οἱονεὶ πρὸς Πέρσας ἐμφαίνουσαν καὶ διακελευομένην· «Στῆτε καὶ τῇ Ῥωμαίων γῇ μὴ ἐπεμβαίνετε» (Ced. 656,18—23: Τῷ ις' ἔτει = 543; Leo, post judicium in paederastas). — 12. Aed. V. 5. — 13. Ced. 680,4—8 τῷ λή. — *** Ἰουστινιανὸς Ced. — **** καὶ ἴδικτον πανταχοῦ καταπέμψας. Ced. 14. αλλότριον cod.—17. Περὶ Βελισαρίου Ced. 649,15—24: πάλιν δὲ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μ. — πολλοῦ καταπολ. — ***** καὶ ἀνδρείᾳ Ced. — 22. ἐγκρατῆ ποιησάμενος Ced.

ἐν τῷ ἱππικῷ ὑπατείαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ἰουστινιανὸν* ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἐγχαράξαι, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον καὶ ἐπιγράψαι· «Βελισάριος ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων».

(12) Ἀλλ' οἷα τὰ τοῦ φθόνου ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ εἰώθει ποιεῖν, ὤδινε καὶ εἰς Βελισάριον. Διαβληθεὶς γὰρ μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης καὶ Σολομὼν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη, ὃς τὰ κτηθέντα παρὰ Βελισαρίου φυλάξασθαι μὴ δυνηθείς, τοῖς Οὐανδάλοις πάντα παρεχώρησεν.

(13) Οὗτος γὰρ ὁ [Γελίμερ] Βελισάριον εἰς ὄρος ἐκφεύγων, ὡς εἴρηται, ὀχυρὸν ἔθνους τῶν Μαυρουσίων, παρ' αὐτοῖς δὲ οὔτε ἄρτος, οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθὰς καὶ ὀλύρας ὡς ἄλογα ζῷα ἑφθὰ σιτίζονται. Γράφει οὖν πρὸς Φαρὰν Γελίμερ, ὃν Βελισάριος κατέλιπε φυλάσσοντα αὐτόν, πεμφθῆναι αὐτῷ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν. Ὁ δὲ Φαρὰς διηπόρει περὶ τούτων, ἕως (ἂν) ὁ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη, ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθυμεῖ γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν**, σπόγγον δὲ διὰ τὰ δάκρυα (καὶ τὴν ἀλουσίαν,) παραμυθήσασθαι τοὺς ὀφθαλμούς, κιθάραν δὲ ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγῳδοίη. Ταῦτα Φαρὰς ἀκούσας, περιαλγήσας τε καὶ τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν ἐκμυκτηρίσας πάντα ἔπεμψεν (ὅσα ἔχρῃζεν).

(14) Χοσρόου δὲ τοῦ Πέρσου τὴν ἅπασαν ἀνατολὴν ληϊ- 541
ζομένου, Ἰουστινιανὸς Βελισάριον ἐκ τῆς δύσεως ἀγαγὼν καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ποιήσας, κατὰ Περσῶν ἐξαπέ-

---

* ἀποδεξάμενον Ced. — 2. μὲν ἐν cod. — 5. Ced. 649,24 — 650,4: ἀλλ' οἷα φθόνος ἐν. — 8. κτ. Βελισαρίῳ φυλάξαι Ced. — 9. πάντων Ced. πάντ. cod. — 11. Ὁ δὲ Γ. ἐλεεινῶς χειμαζόμενος γ. τῷ Φ. ἀξιῶν π. οἱ ἀ. καὶ σπ. καὶ κ. π. ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μαυρουσίοις ὀ. ὀ. ὀ. ἐ. ὀ. σῖτος γ. — σιτίζονται κτλ. Ced. 649,6—10. — 14. Β. π. Φ. Γ. ὃν κατ. cod. (Φθαρὰς ter.) — ** τὸν Ced. — 19. διὰ τὸ τὰ δ. ἀπομάττεσθαι Ced. — 20. τὴν δὲ κ. Ced. — 22. ἀνῖνην τύχην ἐ. π. ἐξέπεμψε Ced. — 24. Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιήσατο — Ἰουστινιανὸς — Β. αὖθις ἐκ τῶν ἑσπερίων ἐληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἔπεμψεν κτλ. Ced. 652,13—655,14.

στειλεν. Ὁ δὲ καθοπλισθεὶς καὶ κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύσας τοσοῦτον τοὺς πρέσβεις Δαρείου τῇ καθοπλίσει καὶ στρατείᾳ ἐξέπληξεν, ὡς ἐπὶ θήραν δῆθεν ἐξιὼν αὐτοῖς ὀφθεὶς, ὥστε ἀφικόμενον πρὸς Χοσρόην ὑπόσπονδον αὐτὸν Ῥωμαίοις [ποιῆσαι· τοσοῦτον δὲ Βελισάριος ἐθαυμάσθη παρὰ Πέρσαις καὶ Ῥωμαίοις] καὶ εὐδοκίμησεν ἢ ὅτε Γελίμερα δορυάλωτον καὶ Οὐττήγην τοὺς δύο βασιλεῖς ἐν Βυζαντίῳ ἤγαγεν.

565 (15) Πάλιν οὖν κατηγορηθεὶς ὡς ἐπιβουλεύων τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ ἐκ θλίψεως τελευτᾷ, δημευθείσης ἁπάσης αὐτοῦ τῆς ὑποστάσεως.

CCXXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσεν (142ᵇ) Ἰουστῖνος, ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἔτη ιγ', ὃς ἔκτισε παλάτιον ἔξω τῆς πόλεως καὶ λιμένα ἐν τῇ πόλει· τὸν μὲν ἐκάλεσε Σοφιανὰς, τὸ δὲ Σοφιανῶν εἰς ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας.

CCXXII. ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΠΑΙΔΟΣ.

536—552 Ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖός τις ἐν Κ. Π. ὑελοψικὴν τέχνην ἔχων, παιδίον ἐκέκτητο μονογενὲς, ὃ (καὶ παρέδωκε μανθάνειν γράμματα πλησίον τῆς μεγάλης ἐκλησίας, ἧς ὁ σκευοφύλαξ, ἔχων λείψανα πολλὰ τῆς ἁγίας τραπέζης ἐξ ἱκανοῦ χρόνου, προσεκαλέσατο παῖδας πρὸς τὸ δαπανῆσαι αὐτά· εἰσῆλθεν ὁμοίως καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν καὶ μετέλαβε καὶ αὐτὸ μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν παιδίων. Ἀπολυθὲν δὲ καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς ἐλθὸν, ἠρωτᾶτο παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· «ἵνα τί ἐβράδυνας, τέκνον;» Ὁ δὲ παῖς ἀπεκρίθη· «Μετὰ τῶν χριστιανῶν παιδίων (ἀπελθὼν) εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν,

---

13. Ced. 684,3,4; λιμένα Σοφίας 685,12—14. — 17. Rubrica M. 2. Π. τ. 'Ι. τοῦ ῥίψαντος τὸν παῖδα αὐτοῦ ἐν τῇ καμίνῳ Par. 1706, evanuit in cod. — 18. Ced. 686, 23—688,2: Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβεστάτου 'Ι. 'Ι. τις ἐν τῇ πόλει ὑελοψὸς π.—21. τρ. δέδωκε τοῖς παισὶ πρὸς Ced.—22. μεθ' ὧν συνῆλθε καὶ τὸ 'Ι. παιδίον ὅπερ ἀπ. πρ. τ. γ. αὐτοῦ ἀπῆλθε καί φησιν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἵνα Ced. καὶ μετ. — παίδων om. Slav.

ἔφαγον κἀγὼ, πάτερ, (καὶ διὰ τοῦτο ἐβράδυνα)». Ὁ δὲ δόλιος ἐκεῖνος θὴρ (ἢ πατὴρ) σφόδρα μανεὶς (ἔσχε παρ' ἑαυτῷ τὸ πρᾶγμα καὶ) μετὰ τὸ ἄριστον συμπαραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ ἐργαστήριον ἀπελθὼν, ἔῤῥιψεν αὐτὸν εἰς τὴν κάμινον καὶ κλείσας τὴν θύρας ἀνεχώρησεν. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ γινώσκουσα τὴν τοῦ πατρὸς μανίαν τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς, εἰς τὸ ἐργαστήριον σπουδῇ παρεγένετο καὶ παρακύψασα διὰ τῆς ὀπῆς τῆς θύρας ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ παιδὸς ἔσω ἐν τῇ καμίνῳ· καὶ τὴν θύραν πατάξασα καὶ εἰσελθοῦσα, ἐξέβαλε τὸν υἱὸν αὐτῆς ἄφλεκτον ἐκ τῆς καμίνου. Λεγούσης δὲ αὐτῆς· «Τίς ἐνέβαλέ σε, τέκνον, εἰς τὴν κάμινον, καὶ πῶς οὐκ ἐφλέχθης;» φησὶν ὁ παῖς· «Ὁ μὲν πατήρ μου ἐνέβαλέ με, γυνὴ δὲ πορφυροφοῦσα ἦλθε καὶ τὴν φλόγα κατέσβεσε λέγουσα*· «Μὴ φοβοῦ, παιδίον». Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ταῦτα ἀκούσασα καὶ καταπλαγεῖσα καὶ τὸν υἱὸν παραλαβοῦσα, πρὸς τὸν πατριάρχην Μηνᾶν ἔφθασε καὶ πάντα ἀναγγείλασα (αὐτῷ) παρεκάλει χριστιανὴ γενέσθαι (μετὰ τοῦ παιδίου αὐτῆς). Ὃς αὐτίκα τῷ βασιλεῖ ἀγαγὼν ἀμφοτέρους ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς παραστῆναι καὶ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ (τοῦτον) μετὰ τὴν ἐξέτασιν πολλὰ παραινέσας καὶ παρακαλέσας χριστιανὸν γενέσθαι, οὐκ ἔπεισε, ὅθεν προσέταξεν ἀνασκολοπισθῆναι αὐτὸν ὡς φονέα τοῦ ἰδίου παιδὸς γενόμενον, τὴν δὲ γυναῖκα βαπτίσας ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸν δὲ παῖδα ἀναγνώστην**.

CCXXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

Τιβέριος μετὰ Ἰουστῖνον ἐβασίλευσεν ἔτη δ'. Τούτου 565
ἀνελθόντος ἐπὶ ἱπποδρόμιον, ἔκραξαν τὰ μέρη· «Ἴδωμεν,

3. ἀριστῆσαι λαβὼν τὸ παιδίον καὶ ἀπ. εἰς τὸ ἐ. αὐτοῦ ἐρ. αὐτὸ εἰς Ced. — 5. τὴν κ. τοῦ π. μ. τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰδυῖα, ἀπελθοῦσα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ διὰ τῆς ὀ. π. ἠ. τῆς φωνῆς καὶ εἰσ. εὗρε τὸν παῖδα καθήμενον ἔσωθεν τῆς κ. ἀκαταφ. Ὃν ἐξαγαγοῦσα ἠρώτα αὐτὸν πῶς ἀκατάφλεκτος διέμεινε. Ὁ δὲ ἀπεκρίνετο. Γ. π. Ced.— * μοι Ced.—14. κατ. ἀπῆλθε σὺν τῷ υἱῷ πρ. τὸν π. Μ. καὶ Ced. — 17. Ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπήγαγε καὶ Ced. — 19. ἐξ. παρεκάλει ὁ βασιλεὺς γ. χ. καὶ π. π. αὐτὸν οὐκ ἐπ. ὁ. καὶ πρ. ἀ. ἀν. ὡς φ. γ. τοῦ ἰ. παιδίου, τὴν δὲ γ. καὶ τὸ παιδίον β. ὁ πατρίαρχης τὴν μὲν ἐπ. ἀ. τὸ δὲ παιδίον ἀν. Ced. — 24. Ced. 688,8—12. ε' Leo.— 25. ἐν τῷ ἱππικῷ ἀνεκ. Ced. — ** ἐξ ἄλλου· (2) Οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος

ἴδωμεν τὴν Αὐγοῦσταν Ῥωμαίων». Ὁ δὲ ἐδήλωσεν· «Ἡ ἀντικρὺ τοῦ δημοσίου λοετροῦ Διηγιστέως ἐκκλησία (οὖσα)

μεγαλόδωρος ἦν καὶ φιλόκτιστος, ἔσχε δὲ γυναῖκα Σοφίαν ὀνόματι (Ced 680,13 — 15). (3) Εὐσεβὴς δὲ ὢν (καὶ ὀρθόδοξος) ἐπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τήν τε μεγάλην ἐκκλησίαν (καὶ) τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἀπό τε κειμηλίων καὶ ἀμφίων καὶ πάσης προσόδου (Ced. 680,15 — 17). (4) Ὁ αὐτὸς ἀνελθὼν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, τῶν δήμων στασιαζόντων, ἐδήλωσε τοῖς Βενέτοις, ὅτι ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε, τοῖς δὲ Πρασίνοις (τοὺς — Πρασίνοις cod.) ὅτι ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ζῇ. Καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἡσύχασαν. (5) Ὁ αὐτὸς κτίζει καὶ τὰ παλάτια Σοφιανῶν ἐξαίσια καὶ λαμπρὰ καὶ ὑπερθαύμαστα — καὶ τὴν νῆσον τὴν Πρίγκιπον, ὃ ἦν προαστεῖον αὐτοῦ, κατασκευάσας καὶ ἐκεῖ παλάτιον (Ced. 684.3—6). (6) Ὁ αὐτὸς ἔκτισε καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ, ἀλλὰ καὶ τὰς β΄ ἀψῖδας τῶν Βλαχερνῶν ὁ αὐτὸς προσέθηκε ὡς εἶναι τὴν ἐκκλησίαν σταυρωτήν· (Ced. 684,12—15). (7) Ναρσῆς δὲ ὁ κουβικουλάριος (143a) ἠγαπᾶτο παρὰ τοῦ βασιλέως· διὸ καὶ ἐλοιδορεῖτο εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν εἰωθότων ἴσως πάντα ὑπονοεῖν, ὃν ἀπέστειλεν Ἀλέξανδρον (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Leo.) κατ᾽ ἐχθρῶν, καὶ διεπράξατο πράξεις ἀρίστας (a. 567). (8) Οὗτος ὁ Ναρσῆς ἔκτισε τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, ἐν ᾧ καὶ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου ἀπέθετο (Ced. 684,7)· (9) Τιβέριον δὲ τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβίτων ἀπέστειλε κατὰ τῶν Οὔνων ἐξελθόντων καὶ λεηλατούντων τὰ Θρᾳκῷα μέρη (Ced. 685,5 a 570). (10) Εἶτα νόσῳ ληφθεὶς Ἰουστῖνος Τιβέριον ἰδιοποιησάμενος, Καίσαρα ἀνηγόρευσεν (Ced. 685,6,7. a. 574). (11) Κτίζει δὲ καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, ἀποκαθάρας τὸν λιμένα καὶ μέσον ἱδρύσας στήλας β΄ αὐτοῦ τε καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, μετονομάσας τὸν λιμένα Σοφίας (Ced. 685,11—14 a. 577). (12) Νόσῳ δὲ βαρηθεὶς προσεκαλέσατο τόν τε ἀρχιερέα καὶ τὴν σύγκλητον πᾶσαν καὶ ἀγαγὼν Τιβέριον παρουσίᾳ πάντων, προεβάλετο αὐτὸν βασιλέα εἰπὼν τάδε· «Ὁ θεὸς ἀγαθόν σε ποιήσας, αὐτός, οὐκ ἐγώ, τὸ ἀξίωμα (σχῆμα Leo, Ced.) τῆς βασιλείας σοι δίδωσι. Τίμησον (οὖν) αὐτὸν (αὐτὸ Ced.), ἵνα τιμηθῇς ὑπ᾽ αὐτοῦ· μὴ ἐπιχαίρῃς (ἐπιχαῖρε cod.) αἵμασι· μὴ κοινώνει (κονωνῇς Leo.) φόνοις· μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδῷς (ἀποδώσῃς Ced.)· μὴ μηνιήσῃς (μηνήσῃς cod, μηνιῇς Ced, Leo.) τινὶ ὡς κἀγώ· κἀγὼ (γὰρ Leo, Ced.) μηνιήσας (μηνήσας cod. μηνιῶν Ced. μηνιεὶς Leo.) ἔπταισα καὶ σφαλεὶς ἀπέλαβον κατὰ τὰς ἀνομίας μου, ἀλλὰ δικάσομαι ἐν τῷ θεῷ τοῖς ὑποβάλλουσί μοι ταῦτα· μὴ ἐπαρθῇς ἐπὶ (τῇ) τιμῇ τῆς βασιλείας σου· οὕτως ἔχε τοὺς πάντας ὡς σεαυτόν· γνῶθι τίς ἦς καὶ τίς εἶ νῦν· μὴ ὑπερηφανῇς (ὑπερηφανεῖς cod. ὑπερήφανος ἦς Ced, Leo.) τοῖς ὁμοφύλοις καὶ οὐχ ἁμάρτῃς. Οἶδας τίς ἤμην καὶ τίς εἰμὶ νῦν, τὸν θάνατον ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν. Πάντες οὗτοι οἱ παριστάμενοι δοῦλοί εἰσι καὶ τέκνα σου. Τῷ στρατῷ πρόσεχε· ἀνάνδρους καὶ ἀσυνέτους μὴ προχειρίζου. Μή σε πεισάτωσαν, ὅτι καὶ οἱ πρὸ σοῦ οὕτως διεγένοντο. Ταῦτα παρεγγυῶ σοι καὶ παραινῶ ἀφ᾽ ὧν ἔπαθον. Πε-

ὁμώνυμος* τῇ Αὐγούστῃ». Εὐφήμησαν οὖν τὰ μέρη· «Ἀναστασίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη».

(2) Ἡ δὲ Σοφία, ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνή, ἐπλήγη τὴν ψυχήν· οὐ γὰρ ᾔδει ἔχειν αὐτὸν γυναῖκα καὶ διὰ τοῦτο προσεφλιώθη αὐτῷ ἐπὶ Ἰουστίνου, πείσασα αὐτὸν προβαλέσθαι εἰς βασιλέα Τιβέριον, βουλομένη γῆμαι αὐτὸν καὶ μεῖναι Αὐγοῦσταν.

(3) Ταύτην δὲ κατήγαγε Τιβέριος εἰς τὸ παλάτιον τὸ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι, κελεύσας κουβικουλαρίους καὶ ἑτέρας τινὰς εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ διατηρεῖν αὐτήν· ἐτίμα δὲ αὐτὴν ὡς μητέρα, ποιῶν πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς.

(4) Οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ δημόσιον Βλαχερνῶν λοετρὸν 582
καὶ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ξενῶνας ἀνενεώσατο.

(5) Οὗτος Μαυρίκιον καὶ Ναρσῆν κατὰ Περσῶν ἀπέστειλε· Μαυρικίου δὲ ὑποστρέψαντος μετὰ νίκης μεγάλης, ἐδέξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ τιμῆς πολλῆς καὶ γαμβρὸν αὐτὸν εἰσεποιήσατο, ὡσαύτως καὶ Γερμανὸν ἐν τῇ ἑτέρᾳ θυγατρί, ἀμφοτέρους ποιήσας Καίσαρας.

ριουσίας οἱ ἔχοντες, ἀπολαυέτωσαν αὐτῶν (αὐτοῖς cod.) χρησίμως· τοῖς μὴ ἔχουσιν (οἱ ἔχοντες χορηγήτωσαν. [εἰ ἀγαθοὶ δώρησαι Leo]. Οἶδας ὅτι τῶν σπλάγχνων μου) σε προετιμησάμην (προετίμησα Leo, εἰ Ced.). Τὴν μητέρα σου, τὴν ποτέ σου δέσποιναν γενομένην σέβου καὶ τίμα· δοῦλος γὰρ ἦσθα πρότερον, νῦν δὲ γενοῦ αὐτῆς». Ταῦτα εἰπόντος τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Καίσαρος ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πεσόντος, ἔφη ὁ βασιλεύς· «Εἰ θέλεις, [εἰμὶ· εἰ οὐ θέλεις], οὐ ζῶ (οὐκ ὦ Leo.). Ὁ θεὸς ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ἐμβάλοι (ἐμβάλῃ Ced.) εἰς τὴν σὴν καρδίαν (τὴν κ. σου Ced.) καὶ ἄλλα, ἃ ἐπελαθόμην εἰπεῖν σοι». Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, Τιβέριος τὴν βασιλείαν ἐκράτησεν (Ὅρα παραγγελίαν Ἰουστίνου πρὸς τὸν Τιβέριον Glossa; Ced. 685.19—686,20. a. 678). (13) Ἐπὶ Ἰουστίνου χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ νηστευτὴς πατριάρχης (a. 582? Haec omnia desunt in Serb. et Bulg.) — * ἐστι Ced, Leo. — 3. Ced.688,12–16.— 5. ὑπὸ Ced. — 7. Αὐγοῦστα Ced. — 8. Ced. 688,16—19. — π. τῶν Σοφιῶν κελ. Ced. — 9. κουβικουλάριον Ced. — ἑτέρους Leo, Ced. — 11. ἴσα μητρὶ Leo, Ced. — 13. Ced. 690,6—8: Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει Τιβέριος τὸ δ. τῶν Β. — ἀνανεοῖ δὲ καὶ ἐ. π. καὶ ξ. κτλ. Ced. — 15. Ced. 690,14—691,1. — 16. ἀνάγκης cod.

(6) Φαγὼν δὲ κώμωρα πρώϊμα ἀξιοθέατα πεφαρμακωμένα καὶ μέλλων τελευτᾷν Μαυρίκιον* βασιλέα ἀνηγόρευσεν.

CCXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ**.

583 Μετὰ Τιβέριον ἐβασίλευσε Μαυρίκιος, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ Ἀρμένιος, ἔτη κ', ὃς ἔσχε γαμβρὸν ὀνόματι Φιλιππικόν, ὃς ἔκτισε μονὴν*** ἐν Χρυσοπόλει ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ.

(2) Στρατηλάτης δὲ**** παρὰ Μαυρικίου προχειρισθεὶς καὶ ἀναλαβὼν τὰ στρατεύματα κατὰ Περσῶν ἐχώρει, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατ' αὐτῶν ἐνδεικνύμενος ἅμα Ἡρακλείῳ στρατηγῷ.

(3) Κτίζει δὲ ὁ Μαυρίκιος τὰ Καριανοῦ καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ἔμβολον, ὑπογράψας ἐν αὐτῷ καὶ αὐτοῦ πράξεις (καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μ' ὄντα πλησίον τοῦ σωτηρίου).

(4) Καὶ τὴν λιτὴν δὲ τὴν ἐν Βλαχέρναις τελεισθεῖσαν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου διετύπωσε καὶ τὴν προέλευσιν ἀπαρτήσας καὶ τὸ ἐν αὐταῖς δημόσιον λουτρόν.

590, 591 (5) Ἐπὶ τούτου Χαγάνος ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς τὰς σπονδὰς διαλύσας ἐπὶ τὴν Θρᾴκην χωρεῖ καὶ πολλὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖ.

(6) Τοῦ δὲ βασιλέως κατ' αὐτοῦ ἐξιόντος καὶ ἐν τῷ Δαονίῳ γενομένου, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ γύναιον ἔτικτε καὶ οἰκτρὰς φωνὰς ἠφίει. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλε μαθεῖν τὸ συμβάν, καὶ εἶδον παιδίον γεννηθὲν ἄνευ ὀφθαλμῶν καὶ βλεφάρων, μήτε χεῖρας μήτε βραχίονας ἔχον·

1. Ced. 691,1—5: Τῇ δὲ ιδ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς φ. — συκόμωρα πρ. Leo, συκάμινα ὄψιμα Ced. — νενοθευμένα Ced. — 2. τεθνάναι, προσκαλεῖται τὸν πατριάχην Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα τοῖς στρατεύμασι καὶ Μ. Ced. — * τὸν ἴδιον γαμβρὸν Ced. — ἀναγορεύει Ced. — ** τοῦ Ἀρμενίου Μ. 2. — *** τῆς Θεοτόκου, ἐν Κ. Π. δὲ οἶκον τὸν λεγόμενον τοῦ Φ. Leo, Ced. 698,7—12. — **** τῆς ἑώας Ced. 602,10. — 12. Ced. 694,18: Ὁ δὲ Μ. ἔκτισε τὸν Καριανὸν ἐ. ἐν Βλ. γρ. ἐν ἁ. διὰ ζωγραφίας τὰς ἐ. πρ. Ced. — 15. Ced. 694,20—23. — 18. Περὶ τοῦ παιδὸς τοῦ γεννηθέντος ἄνευ χειρῶν — 21. Ced. 695,24—696,2. — 22. γενομένῳ cod. — 25. ἔχων cod. — τῷ ἰσχίῳ Ced.

πρὸς δὲ τὸ ἴσχιον (καὶ) ἰχθύος οὐρὰ προσπεφυκυῖα ὑπῆρχεν αὐτῷ *.

(7) Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἔξωθεν τοῦ Βυζαντίου χωρία ἐτέχθησαν δύο παιδία, ἓν μὲν τετράπουν, καὶ ἕτερον δικόρυφον. Οἱ δὲ τὰς ἱστορίας γράψαντες λέγουσι μὴ σημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς τοιαῦτα τίκτονται.

(8) Τῇ (δὲ) αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἵππος τοῦ βασιλέως ** διεῤῥάγη πεσών.

(9) Ὁ δὲ τούτοις οὐκ εἰς καλὸν οἰωνισάμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει.

(10) Ἀλλὰ καὶ κύων ἑξάπους κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη ἐγεννήθη παμμεγέθης σφόδρα.

CCXXV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΕΙΡΗΝΩΝ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΥΔΡΕΩΝ.

Καὶ ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ *** ἐφάνησαν ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀνθρωπόμορφα δύο ζῷα, ἀνὴρ **** καὶ γυνὴ (ἅπερ σειρῆναι προσαγορεύονται, ἡδύφθογγα πάνυ καὶ θανατηφόρα· τὴν δὲ μορφὴν ἔχουσιν ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ὀμφαλοῦ, ἀνθρώπου, τὸ δὲ λοιπὸν πετεινοῦ) καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ ***** εὔστερνος (ἦν καὶ) κατάπληκτος ******, ἡ δὲ γυνὴ ******* τὴν ὄψιν καὶ τὴν κόμην ξανθὴν (ὁμοίως καὶ ὁ ἀνὴρ τούς τε μασθοὺς εἶχε καὶ τὴν ὄψιν ἄτριχον καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν. Ὁ δὲ λαὸς μετὰ τοῦ ὑπάρχου θαυμάζοντες ὅρκοις ἔβαλλον ἐκεῖνο τὸ ἀνδρόγυνον μὴ ἀναχωρῆσαι πρὶν ἅπαντες ἐμφορηθῶσι τῆς θέας ταύτης παραδόξου). Καὶ (δὴ) μέχρις ὥρας θ' πᾶς ὁ λαὸς ἐθαύμαζε θεωρῶν τὰ ζῷα ταῦτα. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὸν ποταμὸν κατέδυσαν.

---

1. προσφυῶς Ced. — * ὀστρακόδερμος. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ κύων ἑξάπους κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη γεννηθεὶς ἐγένετο μέγας σφόδρα Ced. — ** ὁ τὸν χρυσοῦν περικείμενος κόσμον, ἀθρόως Ced. 696,4. — 8. Τ. πᾶσιν ὁ. ὁ βασιλεὺς περιλυπος ἦν Ced. 696,5.—10. περὶ τοῦ ἑξάποδος κυνός.—12. π. κρ. Par. 1706, π. κροκοδίλου M. 2.— 14. Ced. 700,19—701,6: Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον (τῷ ιη' ἔτει). — *** μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου ἐν τόπῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Δ. Ced. — ἡ. ἀνίσχοντος ζ. ἀ. ἐν τῷ ποταμῷ ἐφ. Ced. — **** τε Ced. — ***** εὔστολος Ced, — ****** τὴν ὄψιν κτλ. Ced. — ******* τούς τε μασθοὺς εἶχε καὶ Ced. — 20. ὁ. λείαν καὶ κ. βαθεῖαν. — 23. ἐθαύμασεν ὁρῶν. — 24. Καὶ τῇ θ' ἐδ. ἐν τῷ ποταμῷ Ced.

(2) Τούτων δὲ καταδυσάντων κροκόδειλοι ἀνέδυσαν (καὶ ἐκπηδήσαντες πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων διέφθειραν). Ὁ (γάρ τοι) κροκόδειλος θηρίον μέγα ἐστὶν ὁμοῦ καὶ ἰχθῦς ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι οὐρᾶς, καὶ ἡ μὲν χροιὰ τοῦ νώτου αὐτοῦ πέτρᾳ μελαίνῃ προσέοικε, ἡ δὲ γαστὴρ λευκή· καὶ πόδες αὐτῶν εἰσὶ δ' καὶ οὐρὰ μεγίστη, τραχεῖα· τῆς ῥάχεως γάρ ἐστιν ἑνὸς ὀστέου τελευτή· καὶ ἐντέτμηται ὡς ἀκάνθας (143ᵃ) ὥσπερ αἱ τῶν πριόνων (ὁρμαὶ καὶ) ἀκμαί, καὶ τύπτει μετ' αὐτῆς πρὸς οὓς ἂν μάχηται, καὶ πολλὰ ποιεῖ τραύματα· ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ προσήρμοσται τοῖς ὤμοις ἐξισουμένη ἐφ' ὅσον μὲν οὐ κέχηνε θηρίου ἐστὶ κεφαλή· ἐπὰν δὲ χάνῃ, ὅλη γίνεται στόμα μέχρι τῶν ὤμων τὸ χάσμα ποιοῦσα.

(3) Ἀναιρεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις ἡ λεγομένη ὕδρις ἐν τῷ αὐτῷ ποταμῷ ὑπάρχουσα, μορφὴν ἔχουσα κυνὸς τοιούτῳ τρόπῳ. Τὸ γὰρ στόμα διανοίγων ὁ κροκόδειλος καὶ οὕτως καθεύδων, ἡ ὕδρις ἐγκυλισαμένη εἰς πηλὸν καὶ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ πρὸς τὴν γαστέρα χωροῦσα καὶ ταύτην διαῤῥήξασα, (θᾶττον) ἐξέρχεται διὰ τῆς ἕδρας νεκρὸν αὐτὸν καταλιμπάνουσα. Καὶ ταῦτα μὲν ὧδε· πρὸς τὰ ἑξῆς ὁ λόγος βαδισάτω.

(4) Πρίσκον ὁ βασιλεύς, τὸν ἴδιον γαμβρόν, ἀποστείλας κατὰ Σκυθῶν μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, οἳ τοὺς Σκύθας νικήσαντες ἀντῆραν κατὰ τοῦ βασιλέως. Μηνιῶν δὲ αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, πολέμου συγκροτηθέντος μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων, ὑπέθετο Μαυρίκιος ὁ βασιλεὺς τῷ στρατηγῷ καταπιστευθέντι τὸ στράτευμα προδοῦναι τούτους τοῖς πολεμίοις, δι' ἣν ἀνταρσίαν κατ' αὐτοῦ ἐμελέτησαν, ὅπερ καὶ γέγονε.

---

1. Ced. 701,6 — 14. Καὶ ἰδοὺ καὶ κροκοδείλων πλῆθος ἀνεφάνη. Ὁ δὲ κρ. θ. ἐ. ὁμοῦ καὶ ἰ. μέγας, ἀμφίβιος δὲ καὶ ἡ μὲν χ. τ. ν. α. π. ἔοικε μ. ἡ δὲ γ. λ. π. δὲ δ' καὶ ὀ. μεγάλη καὶ τρ. — 6. ἐν. δὲ ἄνωθεν ὡς αἱ Ced. — 8. ἐν ταὐτῷ καὶ τραυματίζει· ἡ κ. δὲ προσηρμοσμένη τ. ὠ. καὶ ἐ. καὶ ἐφ' Ced. — 10. κ. ἐ. ἐὰν Ced. — 11. ποιοῦσα τὸ χ. Ced. — 12. Ζῷον δέ ἐστι μικρὸν ἡ ὑ. ἥτις καὶ ὕλλος λέγεται κ. ἐχ. μ. αὕτη εἰς π. κυλ. ἐπιτηροῦσά τε τὸν κροκόδειλον καθεύδοντα, εἰσπηδᾷ διὰ τοῦ στ. α. — κεχηνὼς γὰρ ὁ κροκόδειλος καθεύδει εἰς τ. γ. τούτου χ. κ. τ. διαῤῥήσσουσα, ἐ. δ. τ. ἑ. ἀπονεκροῦσα αὐτόν Ced. 701,14—19. — 25. δι' ὃ?

(5) Συνελήφθη οὖν πλῆθος πολύ, καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς ὁ Σκύθης ἐξωνηθῆναι παρὰ Ῥωμαίων. Ἐδήλωσε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ χαγάνῳ δωρεὰν αὐτῷ πάντας ἀπολυθῆναι. Ὁ δὲ ἀντεδήλωσεν· «Ἀποδίδωμι πάντας κατὰ ψυχὴν νόμισμα κομιζόμενος». Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ ἀνασχομένου δοῦναι, ἀνὰ ἥμισυ νομίσματος ἠξίωσε λαβεῖν ὁ βάρβαρος. Καὶ μηδὲ τοῦτο καταδεξάμενος ὁ βασιλεύς, θυμωθεὶς ὁ βάρβαρος ἀπέκτεινε χιλιάδας ιβ' ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου.

(6) Ὅθεν ἐκ τούτου ἐμισήθη Μαυρίκιος ὑπὸ πάντων καὶ ἐλοιδόρουν αὐτὸν καὶ κατηρῶντο. Ὁ δὲ μεταμεληθεὶς καὶ τὸ μέλλον κριτήριον ἐννοήσας, εἵλετο μᾶλλον τὴν ἁμαρτίαν ἐνταῦθα ἀπολαβεῖν καὶ μὴ ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου. Καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους ἀπέστειλεν εἴς τε τοὺς πατριαρχικοὺς θρόνους καὶ εἰς ἀσκητήρια καὶ μοναστήρια μετὰ δώρων πολλῶν, ὅπως εὔξωνται περὶ αὐτοῦ, ἵνα τὴν ἁμαρτίαν ἐνταῦθα ἀπολάβῃ.

(7) Προεσκανδαλίζετο δὲ καὶ εἰς Φιλιππικόν, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, διὰ τὸ Φῖ γράμμα. Οὕτω γὰρ εἶπον τῷ Μαυρικίῳ, ὅτι Φῖ αὐτὸν διαδέξεται. Ὃς δι' ὅρκων πολλῶν ἐπληροφόρει Μαυρίκιον καθαρὸς εἶναι τῆς τοιαύτης ὑποψίας. Τοῦ δὲ Μαυρικίου τὸν θεὸν ἱκετεύοντος ῥυσθῆναι τῆς ἁμαρτίας ταύτης, εἶδεν ἐνύπνιον τοιοῦτο, ὡς ὅτι λαοῦ πλείστου παρεστῶτος τῇ εἰκόνι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλατίου, φωνὴ ἐκ τῆς εἰκόνος ἐγένετο λέγουσα· «Ἀγάγετέ μοι Μαυρίκιον». Ὃν ἀγαγόντες παρέστησαν. Καὶ φησιν* ἡ θεία φωνή· «Ποῦ θέλεις (ὦ Μαυρίκιε) ἀποδώσω σοι, ἐν-

---

1. ἤγαγον α. οἱ Σκύθαι Leo. — 7. καταδεξαμένου τοῦ βασιλέως Leo, cf. Ced. 700,6—13. — 11. ἐξελέξατο μ. ἐ. ἢ ἐκεῖσε M. cf. Ced. 704,1—6. — 17. Ced. 704,7—705,12: Ἐσκ. ὡς τὸ φῖ ἔχειν εἰς χρηματισμὸν τὸν τοῦτον ἀναιρήσοντα, καίτοι διαφόρως αὐτῷ Φιλιππικοῦ ὀμνυμένου μὴ ἔχειν ἐξ αὐτοῦ φόβον τινά. Πάντων οὖν περὶ τούτου εὐχομένων, ἑ. ὁ Μαυρίκιος ἐν μιᾷ νυκτὶ ὡς εἰς τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ π. ἱστάμενον ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τῆς ἐ. τοῦ σωτῆρος καὶ λαὸν πολὺν σὺν αὐτῷ τῶν αἰχμαλώτων ἐγκαλούντων καὶ φ. γέγονεν ἐκ τοῦ ἁγίου χαρακτῆρος λέγουσα· «Δότε Μ.» Καὶ οἱ δῆθεν ὑπηρέται κρατήσαντες αὐτὸν π. ἐν τῷ πορφύρῳ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκεῖσε. — * πρὸς αὐτὸν Ced. — 26. ὧδε ἢ Ced.

ταῦθα [ἢ] ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι;» Ἀποκριθεὶς εἶπεν· «ὧδε καὶ μὴ ἐκεῖθεν». Καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐκδοθῆναι αὐτὸν* καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα** καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν (αὐτοῦ) Φωκᾶ τῷ στρατιώτῃ. Διυπνισθεὶς οὖν ἀπέστειλεν εὐθὺς τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ ἀγαγεῖν Φιλιππικόν, ὃς ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ἰδὼν τὸν παρακοιμώμενον καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀπογνούς, ᾐτήσατο κοινωνῆσαι, καὶ οὕτως ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα καταλιπὼν τὴν γυναῖκα ἐπὶ σάκκου καὶ σποδοῦ (144b) θρηνοῦσαν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἔπεσεν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσε τὸν παρακοιμώμενον ἐξελθεῖν, καὶ αὐτὸς ἔπεσε πρὸς τοὺς πόδας Φιλιππικοῦ λέγων· «Συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι ἥμαρτόν σοι πολλά. Σὲ γὰρ ὑπενόουν τῇ ζωῇ μου ἐπιβουλεῦσαι· ἀλλὰ νῦν ἔγνων ἀθῷον εἶναί (σε). Παρακαλῶ οὖν σε εἰπεῖν μοι, εἰ γινώσκεις ἐν τοῖς τάγμασι Φωκᾶν τινὰ στρατιώτην». Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἔφη· «ἕνα γινώσκω, ὃς πρὸ καιροῦ πεμφθεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλεγε τῷ κράτει σου». Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη· «ποίας ἐστὶ γνώμης;»*** «Δειλὸς καὶ θρασύς». Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· «εἰ δειλός, καὶ φονεύς». Καὶ διηγήσατο ὁ βασιλεὺς αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον. Ὁ δὲ εἶπεν· «Ἴδε πῶς γράμμα τῷ θεῷ οὐ λείπει, δέσποτα», (ᾧ θέλει δοῦναι τὴν βασιλείαν).

(8) Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ νυκτὶ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης****.

(9) Καὶ τῇ ἐπαύριον ἔφθασεν ὁ ἀποσταλεὶς μαγιστριανὸς φέρων ἀπόκρισιν ἐκ τῶν ἁγίων, ὅτι ὁ θεὸς τὴν μὲν ψυχήν σου σώζει, δεξάμενος τὴν μετάνοιάν σου, τῆς δὲ παρούσης ζωῆς

---

1. Ὁ δὲ ἔφη· «Φιλάνθρωπε δέσποτα, δικαιοκρίτα· ὧ. μ. καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι» Ced. — * τε Ced. — ** αὐτοῦ Ced. — 6. ὃς ἀ. τῇ ὥ. Ced. — 10. ἐπὶ τοῖς Ced. — ἐξ. ἐκ. τὸν π. Ced. — 11. εἰς Ced. — *** ὁ δὲ ἔφη Ced. — 20. Ἰ. δ. πῶς οὐ λ. τὸν θν γ. Ced. — 21. ὃ cod. ὅταν τινὶ Leo. — 23. Ced. 705,12: Τῇ δὲ ν. ἐκείνῃ ἐφ. — **** ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας Ced. — 24. Ced. 705,16—18: Καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐφθ. — 25. θς δ. τὴν μ. σου σ. τὴν ψ. σου καὶ μετὰ τῶν ἁγίων κατατάττει σε πανοικί, τῆς δὲ βασιλείας μ. ἀτιμίας καὶ κ. ἐ. Ταῦτα ἀ. Μ. μ. τὸν θν ἐδόξαζε Ced.

μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ κινδύνων ἐκπίπτεις. Ἅπερ ἀκούσας Μαυρίκιος ἐκ ψυχῆς ηὐχαρίστησε τῷ Κυρίῳ μεγάλως.

(10) Κατεσκεύασε δὲ στέμμα Σοφία, ἡ τοῦ Ἰουστίνου 601
σοι γυνή, Μαυρικίῳ τῷ βασιλεῖ ὑπερφυὲς καὶ ὑπερτίμιον. Ὁ δὲ τοῦτο θεασάμενος καὶ θαυμάσας τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπέθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῦτο ἀνέθηκε τῷ θεῷ.

(11) Τοῦ μετοπώρου δὲ καταλαβόντος καὶ τοῦ βασιλέως 602
γράψαντος Πέτρῳ τῷ στρατηγῷ παραχειμάσαι ἐν τῇ τῶν Σκλάβων χώρᾳ, ἀντεῖπεν ὁ λαός· ὅθεν οἱ ἄρχοντες εἰς ἓν τὰ πλήθη συναθροίσαντες, προβάλλονται εἰς βασιλέα Φωκᾶν τὸν στρατιώτην.

(12) Τοῦ δὲ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων ἐν τῇ πόλει παραγενομένων καὶ τοῦτο τῷ βασιλεῖ εἰπόντων, Μαυρίκιος τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τοῦ λαοῦ εἰδώς, μεσούσης νυκτὸς ἀποδυσάμενος εἰσῆλθεν εἰς δρόμωνα σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις φεύγων τὴν ἐπανάστασιν τοῦ λαοῦ.

(13) Καὶ μετὰ κινδύνου εἰς τὸν ἅγιον Αὐτονόμον διασωθεὶς, βουλόμενος εἴς τι φρούριον ὀχυρὸν καταφυγεῖν, οὐκ ἴσχυσεν· αἴφνης γὰρ ἐπιτίθενται αὐτῷ σφοδρώτατοι πόνοι καὶ ἀρθρίτιδες, ὥστε κεῖσθαι αὐτὸν ἀμετακίνητον.

(14) Ὁ δὲ Φωκᾶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ δεχθεὶς εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει καὶ εἰς τὰ βασίλεια.

---

3. Τῷ ιθ' ἔτει, τοῦ ἁγίου πάσχα, Σ. Αὔγουστα ἡ γ. Ἰ. ἅμα Κωνσταντίνᾳ τῇ γυναικὶ Μαυρικίου στ. κατασκευάσασαι ὑπερτ. τῷ β. προσήγαγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς τ. θ. ἀπελθὼν ἐν τῇ μ. ἐ. τῷ θεῷ τ. προσήγαγε, κρεμάσας ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης Ced. 701,20—24. — 8. Τῷ δὲ Π. στρ. ὄντι γράφει Μ. τὸν Ἴστρον διαπεράσαι καὶ ἐν ξένῃ χ. τὸν λαὸν π. ὅπερ ἀκοῦσαν τὸ πλῆθος ἐστασίασεν καὶ πρ. ἄρχοντα Φ τὸν κένταρχον κτλ. Ced. 705,18—22. — 13. Τοῦτο ὁ Πέτρος ἀκηκοὼς εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει καὶ πάντα ἀναγγέλει τῷ β. Ο δὲ Μ. μ. ν. ἰδιωτικὴν περιβαλόμενος ἐσθῆτα εἰς δρ. εἰσελθὼν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀποδιδράσκει Ced. 705, 22—706,3. — 18. Λαίλαπος δὲ γεγονυίας μόλις διασώζεται εἰς τὸν ἁ. Ἀ. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἀρθρῖτις καὶ ποδάγρα ἐπιπίπτει αὐτῷ Ced. 706,3—5. — 22. Οἱ δὲ Πράσινοι ἐξελθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλαις εὐφημίαις ἐτίμων τὸν τύραννον Φωκᾶν καὶ πείθουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ παραγενέσθαι Ced. 706,5—7.

(15) Τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον ἀπέστειλε πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν ἀναμνῆσαι αὐτὸν τὰς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας καὶ ὡς δι' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Περσῶν ἐκράτησε. Χοσρόης τὴν τῶν Περσῶν ἀϑροίσας χῶραν * κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησεν ἐπὶ Φωκᾶ καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας τῶν Ῥωμαίων ἐπόρϑησεν.

CCXXVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΩΚΑ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ.

602 Μετὰ Μαυρίκιον ἐβασίλευσε Φωκᾶς ὁ Καππαδόκης τύραννος ἔτη η', στέψας καὶ Λεοντὼ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ εἰς Αὐγοῦσταν.

(2) Εἰς δὲ τὸ ἱππικὸν ἀνελϑόντος καὶ στάσεως γενομένης περὶ προτιμήσεως τόπου τοῖς μέρεσιν, ἔκραξαν οἱ δῆμοι· «Ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέϑανεν, ἀλλὰ ζῇ· ἐρωτηϑήτω». Ὁ δὲ ἀλάστωρ κινεῖται πρὸς [τὸν] φόνον Μαυρικίου. Καὶ εἰσῆλϑε Μαυρίκιος δέσμιος εἰς τὸν Εὐτροπίου λιμένα· προκολάζων δὲ αὐτὸν ὁ μιαιφόνος τῇ ϑεωρίᾳ, τοὺς πέντε ἄῤῥενας υἱοὺς αὐτοῦ ἔμπροσϑεν αὐτοῦ σφαγῆναι προστάττει. Ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσοφῶν τῷ δυστυχήματι, συνεχῶς ἀπεφϑέγγετο· «δίκαιος εἶ, κύριε, δικαία ἡ κρίσις σου» **. Τῆς δὲ τιϑήνης ὑποκλεψάσης ἓν (ἐκ) τῶν (ε') βασιλικῶν παιδίων καὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς πρὸς ἀναίρεσιν ἀντιδοῦσα, ὁ Μαυρίκιος (145ª) οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐπεζήτησεν

1. Θ. δὲ τὸν τοῦ Μαυρικίου υ. ὡς λόγος κρατεῖ π. Χ. ἀποσταλέντα, ἀποστείλας ὁ Φ. κατέλαβε κτλ. Ced. 709,8—23. — 4. ἀϑ. δύναμιν Leo. — * μᾶλλον καὶ δύναμιν cod. e glossemate in textum recepto. — 8. Κόσμου ἔτος ͵ςιε' τῆς ϑείας σαρκώσεως φϛε'. Φ. ὁ τ. ἐβ. ἐ. η'— τούτου γυνὴ Λ. ὁμότροπος αὐτῷ Ced. 708,14,21. — 11. Ced. 706,16—707,8. — 13. ἀ. καλῶς ἔχει Mon. — * καὶ cod. — 15. ἤχϑη Leo. ἀποστείλας ἤγαγε τὸν τοιοῦτον εἰς Ced. — καὶ προαναιροῦνται οἱ τούτου ε' ἄῤῥενες παῖδες ἐπ' ὄψεσιν ἀ. Ced. — 17. ἐπιτρέπει Mon. — 18. τὸ δυστύχημα Mon. — ἐπεφϑ. Leo, Ced.—19. Ps. CXVIII. 136.—εὐϑεῖς αἱ κρίσεις Ps. δίκαιαι αἱ κρ. Ced.— ** Γίνεται τοίνυν τῶν παίδων ὁ ϑάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάφιον, ἐπιδειξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέϑει τῆς συμφορᾶς Ced. — 20. τῆς γὰρ τ. αὐτοῦ κλ. ἓν τῶν β. παίδων Ced. — 21. ἰ. ἀ. πρ. ἀν. Leo, ἰ, ἐπιδούσης π. σφαγὴν Ced. — 22. ἐπ. φασὶ δέ τινες ὅτι τούτου σφαγέντος, γάλα σὺν τῷ αἵματι ἔῤῥευσεν, ὡς πάντας τοὺς ὁρῶντας ϑρηνῆσαι δεινῶς Ced.

ἐλθεῖν καὶ αὐτὸ ἀναιρεθῆναι. Οὕτω τοίνυν καὶ νόμων φύσεως (καὶ τρόπων κρείττονι καὶ ἀκροτάτῃ μετανοίᾳ) ὑψηλότερος γεγονὼς (Μαυρίκιος ὁ βασιλεὺς) ἀπαλλάττει καὶ αὐτὸς τὸν βίον (μετὰ πολλῆς ὑπομονῆς καὶ εὐχαριστίας, ὅθεν καὶ κληρονόμος γέγονε τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν).

(3) Τοῦ δὲ ἀθλίου Φωκᾶ προστάξαντος τεθῆναι τὰς τούτων κεφαλὰς ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου, ἐξήρχοντο οἱ τῆς πόλεως καὶ ἐθεώρουν αὐτὰς ἕως ἐπώζεσαν. Καὶ τότε συνεχώρησεν αὐτὰς ὁ ἀλιτήριος τοῖς ποθοῦσιν ἀποδοθῆναι. Οἱ δὲ δεξάμενοι κατέθεντο αὐτὰς ἐν τοῖς πρέπουσι τόποις.

(4) Τὴν δὲ Μαυρικίου γυναῖκα σὺν ταῖς τρισὶν θυγατράσιν αὐτῆς ἐν μοναστηρίῳ καθεῖρξεν.

(5) Καλλιγράφος δέ τις εὐλαβὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκ παννυχίδος οἴκαδε πορευόμενος μέσης νυκτός, καθ' ἣν ἡμέραν ἀνῃρέθη Μαυρίκιος, ὁρᾷ τοὺς ἀνδριάντας ἐκ τῶν βωμῶν καθελκυσθέντας καὶ βοῶντας· «Ἀνῃρέθη Μαυρίκιος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ», ὅπερ σημειωσάμενος ὁ καλλιγράφος, ἦλθεν ἄνθρωπος μεθ' ἡμέρας δέκα μηνύων τὴν Μαυρικίου τελευτήν.

(6) Ὁ δέ γε ἀλάστωρ Φωκᾶς μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ τὴν γυ- 603
ναῖκα Μαυρικίου ἅμα ταῖς τρισί θυγατράσιν αὐτῆς ἀνεῖλεν ἐν τῷ μόλῳ (τοῦ) Εὐτροπίου (οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν Μαυρικίου διώλεσεν ὁ παράνομος εἰς πλείονα τῶν χριστιανῶν ὄλεθρον· οὐ γὰρ διέλιπε τὴν τῶν Ῥωμαίων ἔκτοτε βασιλείαν δυστυχήματα ποικίλα τε καὶ ἐπάλληλα.

1. Καὶ οὕτως καὶ ἀ. ἀνῃρέθη Leo. Ὁ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ν. φ. ὑψ. γ. καὶ ἀ. ἀπ. τὸν β. Ced. — 6. Τούτων δὲ τὰς κ. ἐν τῷ κ. τοῦ τρ. (τῶν τριβουναλίων cod.) ἔρριψαν Μετὰ δὲ τὸ ἐποζέσαι αὐτάς, ὥρισε τοῖς θέλουσι λαβεῖν αὐτάς, ἃς καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν προσέμιξαν οἱ φιλόχριστοι, θάψαντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος κτλ. Ced. 707,8—708,2 cf. Th. — 11. Τῷ δ' ἔτει ἡ Αὐγοῦστα Κωνσταντῖνα σὺν τ. τ. θ. ἀ. εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσφεύγει. Ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς τοῦτο οὐκ ἐπένευσε· ὅρκοις δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείει Ced. 711,3—7.— 13. Ced. 710,1—7: Ἐν Ἀλ. κ. ἐ. — 14. μεσούσης ν. ἀκούει ἐκ τῶν β. τῶν ἀνδριάντων λεγόντων ἀναιρεθῆναι Μαυρίκιον καὶ τὰ τ. ἀ. καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραχθέντα συμπτώματα. Πρωΐας δὲ ἐπανελθὼν τῷ Αὐγουσταλίῳ διηγήσατο. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ σιωπῆσαι σ. δὲ τὴν ἡμέραν ἀπεκαράδοκει τὴν ἔκβασιν, ἥτις μετὰ θ' ἡ. ἠκούσθη Ced. — 19. Ced. 712,18 — 15. Τῷ ε' ἔτει τὴν Κ. σὺν τ. τρ. θ. ἀ. — 23. Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπερίσσευσε τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακά Ced. 708,22.

(7) Ὅ τε γὰρ Χοσρόης, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, τὴν εἰρήνην διέλυσε καὶ Ἄβαροι τὴν Θρᾴκην ἐδῄωσαν καὶ ἄμφω τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων διέφθειραν καὶ ἐξήλειψαν διὰ τὸ τὸν ἀνόσιον καὶ βέβηλον προτιμῆσαι τοῦ ἐννόμου καὶ εὐσεβοῦς βασιλέως.

608 (8) Πρὸ δὲ τούτων καὶ θνῆσις ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν καὶ ἀφορία τῆς γῆς πολλὴ γέγονε καὶ χειμὼν βαρύτατος ὥστε παγῆναι τὴν θάλασσαν καὶ πολλοὺς ἰχθύας τεθνάναι.

(9) Ὁ οὖν δόλιος Φωκᾶς μετὰ πάντων αὐτῶν τῶν ἀμέτρων κακῶν προσέθηκε καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο· ποιήσας γὰρ ἱππικὸν ἢ τάκτηστν, τῶν δὲ δήμων τοῦτον μὴ καταδεξαμένων, ἔκραξαν ὑβρίζοντες αὐτόν· «Ἀνάτειλον Φωκᾶ*, πάλιν (εἰς) τὸν καῦκον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας»· ἐφ' οἷς μανεὶς (ὁ θεομάχος) πολλοὺς (μὲν) ἠκρωτηρίασε· καὶ τὰ μέλη αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἐκρέμασε, πολλοὺς δὲ ἀπεκεφάλισε καὶ ἄλλους ἐκάκησε. Τὸν δὲ πλείονα λαὸν τῷ ὑπάρχῳ ἐπέτρεψεν ἀποκλεῖσαι αὐτούς, ὅπως μετὰ ἡμέρας τινὰς παραδώσῃ αὐτοὺς τῷ θανάτῳ. Οἱ δὲ ὄχλοι ἐπισυναχθέντες καὶ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βάλλοντες, ἐξῆλθον οἱ δέσμιοι πάντες καὶ ἔφυγον.

(10) (Μετὰ δὲ ταῦτα ἔφθασεν ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσεβοῦς Φωκᾶ ἀνθ' ὧν ἔδρασεν ἀναριθμήτων κακῶν. Ὁ γὰρ γαμβρὸς αὐτοῦ) Κρίσπος ὁ πατρίκιος, μὴ ὑποφέρων ὁρᾶν τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ γενόμενα, ἔγραψε πρὸς Ἡράκλειον** στρατηγὸν Ἀφρικῆς,

6. Θν. ἀ. καὶ κτ. π. καὶ ἀναρίθμητος, ἀφορίαι τῆς καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ χαλεπώτατοι καὶ χειμῶνες τηλικοῦτοι ὡς π. τὴν θ. καὶ τεθ. τοὺς ἰ. Ced. 708,23 — 709,3. — 10. Ποίησαντος δὲ αὐτοῦ ἱ. καὶ τῇ ἑσπέρᾳ πολλῷ τῷ οἴνῳ χρησαμένου καὶ βραδεύσαντος ἀνελθεῖν, ἔκραξεν ὁ δῆμος Leo, Ced. 709,3—9. — * μὴ ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ τάχιον πρὸς τὴν θέαν, ἔφη ὁ δῆμος Leo, Ced. — 12. π. τὸν οἶνον Ced. — 14. ἠκρ. καὶ π. ἐφόνευσε· τοῦ ὄχλου δὲ πῦρ Ced. ἠκρ. καὶ πολλῶν κεφαλὰς ἀπέτεμε. Τῷ δὲ ὄ. πῦρ Leo. — 18. βαλόντος Ced. βάλλοντος Leo, τῶν δὲ ὄχλων ἐπισυναχθέντων—βαλόντων? — 20. ὀργὴ ἐπὶ Vind. — 21. κακῶν· Ἡράκλειος γὰρ ὁ σπρατηγὸς Ἀφρικῆς πλ. ἐξοπλίσας Vind. sed habent Leo, P. et Th. quae in hoc cod. omissa sunt. ὁ γὰρ—Φωκᾶ om. et Slav. — 22. Ced. 711,19—712,1: Τῷ ς' ἔτει Κ. ὁ π. μὴ φέρων. — 23. γεν. cod. — 24. γράφει Ced. — ** τὸν πατρίκιον καὶ Ced. — ἐν Ἀφρικῇ μετὰ δυνάμεως ὅπως ἄνελθωσι κ. τ. τ. Φ. Leo, Ἀ. ὅ. ἐλθ. κ. τ. τ. ἤκουε γὰρ κατ' αὐτοῦ μελετωμένην παρ' αὐτῶν ἀνταρσίαν Ced.

πλοῖα πολλὰ ὁπλίσαντα ἀνελθεῖν κατὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ.

(11) Ὁ δὲ αὐτὸς Ἡράκλειος πλοῖα πολλὰ* ἐξοπλίσας 610 καὶ στρατὸν ἄπειρον ἐξ Ἀφρικῆς καὶ Μαυριτανίας ἐπισυνάξας) τὴν Κ. Π. κατέλαβεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τοῦ κυρίου**, (ὥς φησι Γεώργιος ὁ Πισίδιος).

(12) Καὶ πολέμου συγκροτηθέντος μεταξὺ Φωκᾶ καὶ Ἡρακλείου εἰς τὸν Σοφίας λιμένα, ἐνίκησεν ὁ Ἡράκλειος (145[b]) τῇ τοῦ Χριστοῦ βοηθείᾳ Φωκᾶν τὸν ἀλιτήριον· οὗτινος ἡττηθέντος, Φωτεινός*** τις (ἐκ τῶν μεγιστάνων) ἀδικηθεὶς (καὶ προεπιβουλευθεὶς) ὑπὸ Φωκᾶ εἰς τὴν σύζυγον, εἰσῆλθεν (ἀθρόως) μετὰ (πλήθους) στρατιωτῶν εἰς τὸ παλάτιον (καὶ τὸν ἄθλιον Φωκᾶν) ἀτίμως (ἐκ) τοῦ θρόνου ἀναστήσας, τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἀπεγύμνωσε καὶ ἐνδύσας (αὐτὸν) μέλανα (χιτωνίσκον) καὶ κλοιὰ (τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ) περιθεὶς, ἄτιμον**** (καὶ ἐλεεινὸν) πρὸς Ἡράκλειον ἀπήγαγεν. Ὃν (ὁ Ἡράκλειος) θεασάμενος εἶπε (πρὸς αὐτόν)· «Οὕτως, ἄθλιε, τὴν πολιτείαν διῴκησας; Ὁ δὲ ἀπεγνωσμένος ὢν ἀντέφη· «Σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι;» Καὶ πρῶτον μὲν ἐκέλευσεν Ἡράκλειος αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκοπῆναι καὶ μετὰ τοῦ-

---

3. Ced. 712,16—18 τῷ ή ἔτει. — * ἐξ Ἀφρικῆς Ced. — 4. M. αὐτῆς συν. Vind. M. αὐτὸς συν. Mon. — ** ἡμῶν ιῦ χῦ cod. καὶ θῦ ἡμῶν ιῦ χῦ L. P. Th. Ced. — 6. Πισίδ. cod. Πισίδης? — 8. Ced. 712,19—713,7, αὐτὸς συνάξας Mon. 13 Ced. 713,14—19. — κροτ. Vind. L. P. Th. συῤῥαγγέντος Ced. — μετ. — λιμ. om. Vind. εἰς τὸν λ. τῆς Σ. μ. Φ. καὶ Ἡρ. ἡττηθεὶς ὁ ἀλιτήριος ἔφυγεν εἰς τὰ βασίλεια Ced. — 10. τῇ χάριτι χῦ Vind. — *** δὲ Ced. — 11. ὑ. Φ. εἰς τὴν σ. ἀθ. εἰσελθὼν μ. στρ. εἰς τὰ βασίλεια ἀτ. τοῦ θ. τοῦτον ἀν. καὶ τῆς β. ἐ. ἀπογυμνώσας Ced. ἀθ. καὶ om. Vind. sed habent L. P. Th. loco alterius participii καὶ πρ. — 15. μ. δὲ χ. ἐνδ. ἀ. Vind. καὶ μ. ἐνδ. Ced. — **** τινα Vind. languet (Tafel) 17. ὃν θ. ἐ. ὁ. Ced. L. P. Th. ὃν Ἡρ. θ. Vind. — 19. ἀπ. ἐκεῖνος ανος ἔφη Vind. e compendio male lecto, ἀπ. ὢν ἔφη L. P. Th. — 20. Καὶ παρευθὺ κελεύει Ἡ. πρ. μὲν Ced. — 21. τὰς χ. καὶ τ. π. ἀ. ἀφαιρεθῆναι Vind. τὰς χ. καὶ τ. π. ἀ. κοπῆναι L. P. Th., τὰς χ. καὶ τ. π. ἀ. ἐκκ. Ced. et Leonis cod. 854. — εἶθ᾽ οὕτως καὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ ἀκρωτηρηριασθῆναι L. P. Th. ἐ. ὁ. τ. ὠ. Ced.

το ἐκ τῶν ὤμων ἀκρωτηριάζεσθαι· καὶ τὰ αἰδοῖα (ἐκτμηθῆναι καὶ κοντοῖς ἀναρτασθῆναι διὰ τὰς ἀμέτρους ὕβρεις, ἃς ἔπραξεν), ἔπειτα (δὲ)** τὴν κεφαλὴν (μαχαίρᾳ τμηθῆναι), τὸ δὲ κατεσκελετωμένον σῶμα τοῦ δυσωνύμου*** κατὰ τὴν [τοῦ] βοὸς λεγομένην ἀγορὰν**** πυρὶ παραδοθῆναι*****.

CCXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Μετὰ****** Φωκᾶν ἐβασίλευσεν Ἡράκλειος******* ἔτη λ', ὃν Σέργιος ὁ πατριάρχης στέψας ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ — ἐστέφθη δὲ ἅμα αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Εὐδοκία Αὐγοῦστα — τοῖς στεφάνοις τοῦ γάμου ὁμοῦ αὐτοκράτωρ καὶ νυμφίος ἀναδειχθεὶς, ἀναγορευθεὶς καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ βασιλεύς. Ἀπὸ δὲ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας αὐτὸν παραλαβόντες, εὐφημοῦντες, κροτοῦντες, δοξάζοντες εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον.

611 (2) Συνέπραττε δὲ τούτοις καὶ συνηυδόκει πλέον Κρίσπος ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς τοῦ Φωκᾶ. Μετὰ δέ τινα χρόνον στρατηγὸν αὐτὸν ποιήσας Καππαδοκίας, ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε. Ἐκεῖ τοίνυν ἀπελθὼν, ἐλοιδόρει Ἡράκλειον καὶ ἀνταρσίαν ἐμελέτα κατ' αὐτοῦ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν Κ. Π.

---

* λώρους Vind. — 1. τὰ δὲ αἰδ. ἐκτέμνεσθαι Vind. — 2. κοντῷ ἀναρτηθῆναι Leonis cod. 854. — ** καὶ Vind. L. P. Th. — 3. μ. τέμνεσθαι Vind. ἀποτμηθῆναι L. P. Th. — 4. κατεσκιλιταμ. cod. κατεσκ. L. P. Th. Vind. καταλειφθὲν Ced. — σ. αὐτοῦ οἱ στρατιῶται λαβόντες ἐν τῇ τοῦ β. ἀγορᾷ κατέκαυσαν Ced. — *** συρόμενον Vind. συρὲν L. P. Th. — **** τῷ Vind. L. P. Th. — 5. παραδεδόσθαι Vind. — ***** Μοναχὸς δέ τις ἅγιος ὥς φασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωκᾶ πρὸς τὸν θεὸν διαμαχόμενος (δικάζ. L, διαδικ. P. Th.) ἔλεγε πολλάκις· «κύριε, διὰ τί τοιοῦτον παράνομον βασιλέα δέδωκας (δ. om. P. Th.) τοῖς χριστιανοῖς;» Ἦλθε δέ αὐτῷ φωνὴ ἀοράτως· (ἀόρατος L.) «ὅτι χεῖρον (χείρονα L.) τούτου οὐχ εὗρον πρὸς τὴν κακίαν τῶν ὄντων (νῦν κατοικούντων L.) ἐν τῇ πόλει. In textu codicis; omiserunt Vind. et Ced. hanc glossam marginalem in textum receptam 7. Ced. 713,20—714,1. — ****** δὲ Vind. Mon. — ******* ὁ μέγας Vind. Leo. — 8. πατρ. καὶ ἡ σύγκλητος μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀνηγόρευσε βασιλέα ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπὸ Vind. — 13. μεγ. om. Vind. Mon. — π. α. Vind. — 15. Ced. 713,7—14. — 17. ἐξαπ. Vind. — 18. καὶ ἀντ. ἐμ. κατ' α. om. Vind.

γενόμενον, τὰ κατ' αὐτοῦ γεγραμμένα κρατῶν ἐπὶ χάρτου καὶ κρούσας ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, ἔφη (πρὸς αὐτὸν) ἐπὶ τῆς συγκλήτου ὁ βασιλεύς· «γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, ταλαίπωρε· καὶ πῶς ἂν φίλον ποιήσειας;» Εἶτα κληρικὸν αὐτὸν καταστήσας ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας περιώρισεν, ἐν ᾗ* μετ' ὀλίγον τὸ πέρας τοῦ βίου ἐδέξατο.

(3) Μετὰ δὲ ταῦτα** Χοσρόης ἀποστείλας κατὰ Ῥωμαίων 617 ἡγεμόνα Σαΐτην καλούμενον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν ἠφάνισεν. Ἐλθὼν δὲ ἐν Κ. Π. ἱκανὸν χρόνον ἐν Χαλκηδόνι ἐκάθισεν, ὃς τὸν Ἡράκλειον μεθ' ὑποκρίσεως εἰρηνικῶς προσκαλεσάμενος τὰ πρὸς ἀγάπην ὡμίλησε. Τοῖς δὲ ἀπατηλοῖς αὐτοῦ καὶ δολίοις λόγοις πιστεύσας ὁ βασιλεὺς ἐκπέμπει πρὸς αὐτὸν πρέσβεις εἰρήνης μεγιστάνας ο', οὓς παραλαβὼν Σάϊτος ἐκ Χαλκηδόνος καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν διελθών, ἀτίμως (ἅμα) καὶ δεσμίους ἀπήγαγε. Ὁ δὲ Χοσρόης τὸν μὲν Σάϊτον, ὡς τὸν Ἡράκλειον ἰδόντα καὶ μὴ συλλαβόντα, ἀποδαρῆναι ἐκέλευσε, τοὺς δὲ πρεσβευτὰς ἐν φρουραῖς καὶ μεγίσταις κακουχίαις κατεδίκασε, περὶ ὧν ἀθυμία πολλὴ καὶ θλῖψις (146ᵃ) εἶχε τὸν βασιλέα καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν.

(4) Ἐγένετο δὲ καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ θανατικὸν μέγα, καὶ ὁ 618 ἥλιος ἠμαυρώθη καὶ ἔβρεξε κόνιν.

(5) Καὶ οἱ Ἄβαρεις πρὸς τὸν βασιλέα ἦλθον, εἰρήνην δῆθεν 619 αἰτούμενοι, οὓς δεξάμενος*** πρόκενσον πρὸς τὴν Ἡράκλειαν ποιη-

1. γενόμεν. cod. γενομένου? sed Leo: Ἐλθὼν δὲ ἐν Κ. Π. — τὰ — αὐτοῦ om. Vind. Slav. sed cf. Ced. ἤγαγεν ἐπὶ σ. καὶ τὰ πρὸς Ἡράκλειον γενόμενα ἔγγραφα αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ χειρὶ κρ. Κρίσπον τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ χ. ἔφη τ. γ. ο. ἐπ. φ. ἀ. πῶς π. — 5. ἐν τῇ μονῇ τῇ τῆς Χώρας Ced. — * καὶ Vind. Leo: ἐν ᾗ καὶ ἐτελεύτησεν; Ced. κἀκεῖ τελευτᾷ. — 7. Ced. 718,6—15: Τῷ ιβ' ἔτει — ὁ Χ. δὲ Σάην τὸν ἡ. μ. π. δ. κ. Ῥ. ἀπ. π. τὴν ἀ. ἠφ. — ** ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς Vind. — 8. Σάην Ced. Σάϊτον Vind. Leo. — 9. ἐν Καλχηδόνι ἱ. χ. ταύτην παρεκ. Leo, ἐν Χ. ἱ. κ. π. Ced. ἱκ. χ. ἐν Χ. ἐκ. cod. —12. ἑ. σὺν αὐτῷ πρ. μ. πρὸς Χοσρόην ο' Leo, αὐτοῦ ἑ. σὺν ἀ. πρ. μ. πρ. Χ. ο' Ced. ὁ β. ἐκπέμψας σὺν ἀ. τῷ ἀσεβεῖ π. Χ. πρ. ἑ. μ. ο' Vind. — 14. Καλχ. cod. — 15. ἀτίμως ἅ. καὶ δεσμίως cod. — 17. ἀποδεῖραι Vind. Leo, ἐκδαρῆναι Ced. — 21. ἐμαράνθη Vind. — 22. Ced. 716,6—16: Τῷ θ' ἔτει ἐστράτευσαν οἱ Ἄβαρες κατὰ τῆς Θράκης· ἀποστείλας δὲ Ἡράκλειος ᾐτεῖτο ἑ. κτλ. Τότε καὶ οἱ Ἄβαροι π. Vind. — αἰτησόμενοι δ. Vind. — *** καὶ Vind.

σάμενος, τοὺς ἀποκρισιαρίους ἀνέπαυεν. Οἱ δὲ τὸ κακὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἔχοντες, τοῖς ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν τάχιστα φθάσαι· «Ἰδοὺ γὰρ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πλοῦτος αὐτοῦ παρ' ἡμῖν ἐστί». Τῶν δὲ* μηδ' ὅλως ἀμελησάντων, τὸν τόπον κατέλαβον. Τότε τῇ προμηθείᾳ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ, μόλις εἰς τὸ Βυζάντιον διαλαθὼν ἔφυγεν καὶ αὐτοὺς ἀποκαθίστατο. Οἱ δὲ τοῦτον ἐπιδιώξαντες ἕως τόπου πολλοῦ καὶ μὴ φθάσαντες, πᾶσαν τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ εἰληφότες, τὰ δὲ Θρᾳκῷα μέρη διώξαντες, ἠχμαλώτευσαν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας χιλιάδας ο' καὶ** ὑπέστρεψαν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν.

614 (6) Ὁ δὲ δυσσεβὴς Χοσρόης*** ἀποστείλας ἕτερον ἄρχοντα κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ὀνόματι Σάρβαρον**** μετὰ πλείστης δυνάμεως, καὶ παρέλαβε τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὴν Δαμασκὸν, τὴν Παλαιστίνην σὺν τῇ ἁγίᾳ πόλει καὶ πολλὰς μυριάδας χριστιανῶν διὰ χειρὸς τῶν Ἰουδαίων ἀνεῖλεν.

(7) Ἠιχμαλώτευσε καὶ Ζαχαρίαν τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων καὶ τὰ τίμια ξύλα ἐν Περσίδι ἀπήγαγον.

616 (8) Ὡσαύτως παρέλαβον Αἴγυπτον καὶ Λιβύην καὶ ἕως Αἰθιοπίας· ἦλθον δὲ καὶ ἕως Καλχηδόνος καὶ ταύτην παρέλαβον.

621 (9) Ὁ δέ γε βασιλεὺς Ἡράκλειος τὴν ἁγίαν ἑορτὴν

1. ἀνέπαυσεν Vind. — κ. ἐχ. Vind. — 2. φθάσατε Vind. — * ἀγρύπνων δαιμόνων Vind. — 5. ἀληθεῖς τῇ Vind. — 6. διαλ. αὐτοὺς ἀποκαθίσταται ὁ βασιλεὺς Vind. — 8. ἱ. καὶ τὰ Vind. — δῃώσαντες Tafelii conjectura. — ** οὕτως Vind. — 11. Εἶτα πάλιν Vind. Ced. 718,16—18, Leo. — *** ὁ δεσπότης Vind. — ἀπέστειλεν Leo, Ced. — 12. κ. Ῥ. Vind. Leo, Ced. — **** ὃς Leo, Ced. — 13. δ. ἦλθε πρὸς τὴν Ἀσίαν τὴν (γῆν τῶν Leo.) Ῥωμαίων ληιζόμενος Ced. Leo, δ. καὶ πᾶσαν ἐρημώσας ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ δορυάλωτον λαβὼν, ἐλαφυραγώγησεν αὐτὴν πᾶσαν· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἀπανθρωπίαν καὶ ἀναίρεσιν ποιησάμενος καὶ τὸν τίμιον καὶ ἅγιον σταυρὸν σὺν τῷ π. Ζ. λαβὼν καὶ λαὸν ἄπειρον ἐξ Ἱερουσαλὴμ αἰχμαλωτεύσας καὶ εἰς Περσίδα πέμψας ἦλθε πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων Vind. sed Ζ. δὲ τὸν π. Ἱ. καὶ τὰ τ. ξ. λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ ἐν Π. ἀπ. Ced. 716,11—13. cf. 714,10—715,15: Τῷ β' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κτλ. Τῷ ε' ἔτει—τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Παλαιστίνην κτλ.—18. Τῷ ς' ἔτει π. οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Ἀ. καὶ Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λ. καὶ ἕως Ἀ. καὶ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν—ὑπέστρεψαν, τὴν δὲ Καρχηδόνα μὴ δυνηθέντες παραλαβεῖν Ced. 715,16—20, om. Vind. — 21. Ced. 717,18—22 — 21. Ὁ δὲ β. βουλόμενος πρὸς Περσίδα χωρεῖν.— γε et ἁγ. om. Leo, sed 150,6 Ὁ δέ γε β. Ἡ. ὡς εἴρηται π. Π. β. ἐκχωρῆσαι, τάδε κτλ.

τοῦ πάσχα τελέσας (κατὰ Περσίδος ἠβούλετο χωρῆσαν.

(10) Χρήματα δὲ τῶν ἐναγῶν οἴκων καὶ σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν λαβὼν, ἐχάραξε νομίσματα. Καὶ μικρὸν ὅτε βουλόμενος ἀποκινῆσαι) τάδε πρὸς τὸν πατριάρχην ἔφη· «Εἰς χεῖρας τῆς Θεομήτορος ἀφίημι τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὸν υἱόν μου».

(11) Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν μέλανα ὑποδήματα περιβαλόμενος [καὶ πρηνὴς πεσὼν] ηὔξατο *, ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισίδης μετὰ τοσαύτης ταπεινώσεως, ἔφη· «ὦ βασιλεῦ,

Μελαμβαφὲς πέδιλον εἵλιξας πόδας,
Βάψεις ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων».

(12) Λαβὼν οὖν τὴν θεανδρικὴν μετὰ χεῖρας ἀχειροποίητον μορφὴν κατὰ Περσῶν ἐστράτευσε **. Καὶ δὴ *** πλῆθος Τούρκων ἄρας, ἐξώρμησε κατὰ Περσῶν ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

(13) Προαπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος πρέσβεις 618
πρὸς Χοσρόην αἰτούμενος εἰρήνην· ὁ δὲ τούτους ἀπεπέμψατο εἰρηκώς· «Εἰ ἀρνήσεται ὁ βασιλεὺς ὑμῶν τὸν ἐσταυρωμένον καὶ προσκυνήσει τῷ ἡλίῳ, ποιῶ εἰρήνην».

(14) Οἱ δὲ Ἄβαρεις τὰς σπονδὰς διαλύσαντες, ὥσπερ 626

---

1. κατὰ — ἀποκινῆσαι om. Vind. Slav. Ced. — χωρήσειν cod. — 3. δὲ om. Leo. — εὐαγ. cod. — 4. λ. καὶ χαράξας ν. καὶ μιλιαρήσια Leo, ceteris omissis. — 8. Ced. 718,21—719,5, om. Vind. — * οὕτως· «Δέσποτα, θεὲ καὶ χε̄ ιῡ χε̄, μὴ παραδῷς ἡμᾶς εἰς ὄνειδος τοῖς ἐχθροῖς σου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιβλέψας ἐλέησον καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δὸς ἡμῖν, ὅπως μὴ καυχήσωνται οἱ ἀλάστορες κατὰ τῆς σῆς κληρονομίας ἐπαιρόμενοι Leo, Ced. — 11. πόδα Ced. — 13. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, λ. τὴν Vind. Λ. δὲ μ. χ. τὴν θ. ἀχ. μ. τοῦ χῡ καὶ θῡ ἡμῶν κ. Π. ἐ. Ced. 719,5—9. — ** μετὰ πλοίων διὰ τοῦ Ἐ. π. προσλαβόμενος εἰς συμμαχίαν πλήθη Τ. καὶ ἄλλων ἐθνῶν· ἀπάρας τοίνυν κτλ. Ced. — *** προσκαλεσάμενος τὸν Τοῦρκον εἰς συμμαχίαν κατὰ πάροδον ἐξ οὗ και φύλαρχον καὶ Vind. — 17. Ced. 716,1—5: Τῷ η' ἔτει πάλιν Ἡ. ἀπ. ἐν Περσίδι πρ. κτλ. om. Vind. — 18. Ὁ δὲ Χ. καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπ. εἰπὼν ὅτι Ced. — 19. οὐ φείσομαι, ὑ. ἕως ἂν ἀρνήσησθε τὸν ἐστ. ὃν λέγετε θ̄ν εἶναι καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡ. Ced. — 21. Τῷ ι' ἔτει Ἡρ. πρὸς χαγάνον πρέσβεις ἀπέστειλε — τῷ ια' ἔτει Ἡρ. κτλ. Ced. 716,17—717,5. — Ἄβαροι Vind.

Ἡράκλειος * δώροις πρὸς αὐτοὺς ἐβεβαίωσε — μετὰ γὰρ τὸ αἰχμαλωτῆσαι αὐτοὺς τὴν Θράκην καὶ λαβεῖν ὁ χιλιάδας κατωνείδισεν αὐτοὺς ὡς μὴ φυλάξαντας τὰς συνθήκας· οἱ δὲ αἰσχυνθέντες συνέθεντο φυλάττειν — μαθόντες δὲ τὴν τοῦ βασιλέως ἐκστρατείαν, κατέλαβον τὴν Θράκην καὶ χείρονα τῶν πρώην εἰργάσαντο.

(15) Ὅθεν διαπονηθέντες οἱ πολῖται καὶ ἀπελπίσαντες, πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον συνῆψαν ** καὶ πολλὰς χιλιάδας ἐξ αὐτῶν κατασφάξαντες *** πρὸς τὴν ἰδίαν γῆν αὐτοὺς ἐξήλασαν.

628 (16) Ὁ δὲ Χοσρόης μαθὼν τὴν Ἡρακλείου μεγίστην ἔφοδον **** καὶ ***** σατράπην ἕνα ἐν χιλιάσιν ὁπλιτῶν λ' κατ' αὐτοῦ ἐκπέμψας, καὶ συμβολῆς γεναμένης ἀνῃρέθησαν πάντες ******.

(17) Τῶν ὑπολειφθέντων δὲ Περσῶν (146[b]) κατὰ Χοσρόου μανέντων, ἐφ' ἑνὶ τῶν βασιλικῶν οἴκων τοῦτον κατέκλεισαν, (προύθηκάν τε αὐτῷ χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ λίθους, εἰπόντες πρὸς αὐτόν· «Ἀπόλαυε τούτων δι' ὧν τοὺς Ῥωμαίους καθ' ἡμῶν ἤγαγες».) Καὶ οὕτω λιμῷ καὶ δίψῃ τιμωρήσαντες αὐτὸν, αἰσχρῶς ἀνεῖλον.

(18) Ἡράκλειος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Περσίδα εἰσβαλὼν τάς τε πόλεις καθῄρει καὶ τὰ πυρεῖα διέστρεφεν, ἐφ' ὧν εὑρέθη Χοσρόου [τὸ] μυσαρὸν ἐκτύπωμα ἐν τῇ τοῦ οἴκου στέγῃ ὥσπερ ἐν οὐρανῷ καθήμενον· ἑαυτὸν γὰρ ὁ ἄθεος ἀποθεώσας,

---

* ὁ βασιλεὺς Vind. — 1. βεβαιώσας ἐκίνησε (ἐκαίνισε Tafel.) τῷ τείχει τοῦ Βυζαντίου προσπελάζουσιν, εὐθύς τε πάντα ἐνεπύριζον τὰ προάστεια· καὶ ὥσπερ ἀναμερισάμενοι Πέρσαι μὲν τὰ τῆς Ἀσιάτιδος γῆς κατεδῄουν, Ἄβαροι δὲ τὸν ἐπὶ Θράκης διέφθειρον τόπον Vind. — 6. Ced. 728,15—729.18? — πολ. καὶ πρ. τ. Ἀβάρους π. συνάψαντες Vind. — ** συνεργίᾳ Βώνου πατρικίου cod; Leo adjingit καὶ Σεργίου πατριάρχου, utrumque glossema, ut videtur.— *** καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσαντες Leo.— 8. γῆν ἐξ. Vind. αὐτῶν χώραν ἀ. ἐξ. Leo. — 10. Ced. 731,7—9? — **** πολλοὺς πολέμους συνῆψεν αὐτῷ Leo, — ***** τῇ τοῦ θῦ συνεργίᾳ — ἡττηθεὶς πλησιάζοντι δὲ τῷ βασιλεῖ τῇ αὐτοῦ πόλει Leo. — 12. γενομ. Vind. Leo, Ced. — ****** οἱ Πέρσαι cod. glossema. — 14. Ced. 734,12—18. — ὑποληφθ. Vind. — 15. οἴκων om. Vind. sed Leo: οἴκῳ τ. κ. — πρ. δὲ Vind. καὶ πρ. Leo. — 16. χρυσὸν καὶ ἄργυρον Vind. Leo. — 18. δίψᾳ Vind. — 20. Ced. 732,18—21? — ὁ om. Vind. — 21. τὰ π. δὲ Vind

οὕτως ἀνεστήλωσεν, ἐν ᾧ ἄστρα καὶ ἥλιον καὶ σελήνην κατασκευάσας, ἀγγέλους* περιεστῶτας αὐτῷ σκηπτούχους καὶ βροντὴν διὰ μηχανῆς γίνεσθαι καὶ βρέχειν ὁπότε θελήσειεν ἐτεχνάσατο, ὅπερ βδέλυγμα θεασάμενος ὁ [βασιλεὺς] Ἡράκλειος εἰς γῆν** κατέστρεφε καὶ εἰς κόνιν διέλυσε.

(19) Ταῦτα δὲ Σάρβαρος ἀκούσας γράφει πρὸς Ἡράκλειον ἀπολογίαν ὡς ὅτι οὐχ ἑκών, ἀλλὰ γνώμῃ Χοσρόου διέπραττεν ἅπερ εἰς τοὺς Ῥωμαίους πεποίηκεν. Ὃν ὁ βασιλεὺς διὰ γραμμάτων εἰρηνικῶν προσκαλεσάμενος, ἧκε πρὸς αὐτὸν ἐν Περσίδι.

(20) Ἀναζητήσας οὖν Ἡράκλειος τοὺς πρεσβευτὰς καὶ μαθών, ὡς ὑπὸ Χοσρόου δεινῶς ἀνῃρέθησαν, θυμοῦ πλησθεὶς οὐκ ἐφείσατο πυρπολῶν καὶ καταστρέφων πᾶσαν τὴν Περσίδα ἐν ἔτεσιν ϛ'.

(21) Τῷ δὲ ζ' ἔτει τὰ ζωοποιὰ ξύλα τοῦ πανσέπτου σταυροῦ ἀναλαβὼν καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ παραγενόμενος καὶ ταῦτα ὑψώσας μετὰ χαρᾶς πολλῆς καὶ εἰρήνης ὑπέστρεψεν ἐν Κ. Π.

(22) Εἰς τὸ χρονικὸν βιβλίον τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐξηγητοῦ πῶς 629
οἱ ἐνοικοῦντες Ἑβραῖοι ἐν Ἱερουσαλὴμ ζήλῳ φερόμενοι τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ χριστιανοὺς πάντας ἀπέκτειναν, καθὰ καὶ πρόσθεν εἴρηται, ὅτε ἡ ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐγένετο καὶ τὰ τίμια ξύλα σὺν τῷ πατριάρχῃ εἰς Περσίδα ἤχθησαν. Μετὰ γοῦν τὸ ποιῆσαι Ἡράκλειον τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ τὸ μέγα καὶ ἀξιοθαύμαστον νῖκος καὶ τὸν μὲν πατριάρχην εὗρε τελευτήσαντα, τὰ δὲ τίμια ξύλα ἀναλαβών, ὡς εἴρηται, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπανῆκεν. Οἱ δὲ προλεχθέντες ἄθεοι Ἰουδαῖοι οἱ τοὺς χριστια-

* τε Vind. καὶ ἀγ. Leo. — 3. ὁπόταν ἐθ. Vind. ὅταν θελήσειαν Leo. — ** αὐτὸ Vind. — 5. καὶ ὡς κονιορτὸν δ. Vind. κ. ἀπετέλεσε Leo. — 13. ἐφ. κατασφάζων καὶ καταστ. π. τ. Vind. κατασφ. τὴν π. Leo, sed Ced. 730,9: Ὁ δὲ βασιλεὺς τάς τε πόλις καὶ κώμας Περσίδος ἐπυρπόλει καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας ἀνεῖλεν ἐν ῥομφαίᾳ. — 16. καθυψώσας Vind. — 17. εἰς τὴν Κ. Π. ὑπ. Vind. seqq. usque ad μ. τ. θ. c. 23 om. ἐπὶ Κ. Π. ὑπ. Leo, omissis seqq. usque ad c. 26. — 19. Περὶ τῆς ἑβδομάδος τῆς τυροφάγου ἀπὸ ἄλλου χρονικοῦ. Rubrica marginalis cod. a prima manu cf. Ced. 735,14—19. — ἐξηγητ. cod.

νοὺς ἀνελόντες, φοβηθέντες καὶ δῶρα λαβόντες πρὸς ὑπαντὴν ἐξῆλθον τοῦ βασιλέως καὶ μετὰ δόλου τοῦτον εἰς ὅρκον κρατήσαντες· ἠρώτησε τούτους ὁ βασιλεὺς πόθεν καὶ τίνες εἰσί· οἱ δέ· «δοῦλοι τῆς βασιλείας, σου πένητες Ἑβραῖοι οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ» ἀπεκρίναντο. Ὁ δὲ ὤμωσεν μὴ ἀδικῆσαι αὐτούς, μὴ γνοὺς τὰ γενόμενα. Ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα μόλις εὗρεν ὀλίγους χριστιανοὺς ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις κρυπτομένους. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτώμενος αὐτοὺς εἰ ἄλλοι οὐκ εἰσὶ χριστιανοί, ἔμαθε τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων πραχθέντα εἰς τοὺς χριστιανούς. Γνοὺς οὖν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων τὸν δόλον, λέγει τοῖς χριστιανοῖς· «Τί ἀρεστόν ἐστιν ὑμῖν ποιήσω;» Οἱ δὲ ἠτήσαντο παθεῖν αὐτοὺς ὡς αὐτοὶ ἔπραξαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν ὅρκον φοβηθείς, οὐκ ἤθελε τοῦτο πρᾶξαι. Οἱ δὲ χριστιανοὶ θέλοντες τούτου τυχεῖν, ἐτύπωσαν τὴν ἑβδομάδα νηστεύειν ὑπὲρ τῆς τοῦ ὅρκου παραβάσεως· ἕως ὧδε περὶ τούτου.

(23) Ὁ δὲ βασιλεὺς πλησιάσας τῇ Κ. Π. μυστικήν τινα θεωρίαν ἐκ πληρώματος θεοῦ συνειργάσατο. Ὥσπερ γὰρ ὁ θεὸς ἐν ἡμέραις ς' τὴν πᾶσαν κτίσιν δημιουργήσας, τὴν ζ' ἀναπαύσεως ἡμέραν ἐκάλεσε, οὕτω δὴ καὶ οὗτος ἐν τοῖς ς' χρόνοις πολλοὺς διανύσας πολέμους καὶ κοπιάσας, ἐς τῷ ζ' ἔτει μετ' εἰρήνης ἀνεπαύσατο.

(24) Οἱ γοῦν τῆς πόλεως τὴν ἔλευσιν (147[a]) αὐτοῦ γνόντες ἀκατασχέτῳ πόθῳ* πάντες** ἐν τοῖς παλατίοις τῆς Ἱερείας ἐξῆλθον σὺν τῷ πατριάρχῃ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Ἡρακλείου, βαστάζοντες κλάδους ἐλαιῶν καὶ λαμπάδας, εὐφημοῦντες αὐτὸν μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ προσελθὼν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὁ δὲ

5. γιν. cod. — 14. τούτ. cod. — 15. Ced. 735,6—10: Τῷ ιη' ἔτει — μυστικὸν δέ τι ἐνταῦθα θεωρεῖται. Τὴν γὰρ κτ. π. ὁ θ̅ς ἐν ς' ἡ. ἐποίησε καὶ τῇ ζ' ἀνεπαύσατο; μ. τ. θ. ἐν τούτῳ πληρώσας ὥσπερ γὰρ ἐν ἡ. ς' ὁ θ̅ς π. τὴν Vind. — 18. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ς' ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας τῷ ζ' εἰρήνευσε καὶ μετὰ χαρᾶς τὴν Κ. Π. καταλαμβάνει Ced. — 21. Ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ υ̅ἰ̅ τοῦ Ἡ. καὶ τοῦ πατρίαρχου Σεργίου μετὰ κλάδων ἐ. καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδεξάμενοι εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον Ced. 735,10 13. οἱ δὲ Vind. Leo. — * περὶ αὐτὸν Leo. — 22. π. εἰς τὴν Ἱερείαν ἐξ. Vind. — ** οἱ Leo. — Ἠρίας Leo. — 23. Κ. τῷ βασιλεῖ καὶ υἱῷ αὐτοῦ Vind. Κ. β. τῷ ὑ, ἀ. Leo. — 26. ὁ δὲ πατὴρ π. τῷ υἱῷ κατ' Vind.

περιπλακεὶς αὐτῷ, κατέβρεξαν ἀμφότεροι τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν, ὅπερ θεασάμενος ὁ λαὸς, εὐχαριστηρίους ὕμνους τῷ θεῷ σὺν δάκρυσιν ἀνέπεμπον· καὶ οὕτω λαβόντες τὸν βασιλέα χαίροντες, κροτοῦντες, εὐφημοῦντες εἰσῆλθον εἰς τὸ παλάτιον.

(25) Τοῦ δὲ Ἡρακλείου ὑπὸ Ἀθανασίου ἀρχηγοῦ τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κ. Π. ἀπατηθέντος εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη. Καὶ δὴ μετὰ ταῦτα*** νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῇ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμορεῖτο· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπεκτάθη ὡς ἡνίκα οὐρεῖν ἔμελλε, σανίδα κατὰ τοῦ ἴτρου ἐτίθει διὰ τὸ στρέφεσθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὰ οὖρα ἐκπέμπειν. Ἔλεγχος δὲ, ἦν τοῦτο τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας ἕνεκε τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν** παρανομωτάτου γάμου***.

(26) Ἐπὶ τῆς αὐτῆς βασιλείας Μωάμεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν 630 ἀρχηγὸς ἐκ τῆς Αἰθρίβου ἐξελθὼν καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπαντήσας μετὰ πλήθους, καὶ τόπον αἰτησάμενος εἰς κατοίκησιν, τούτου καὶ ἔτυχεν.

CCXXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Μετὰ **** Ἡράκλειον ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ λεγόμενος Ἡρακλονᾶς, μονοθελητὴς καὶ αὐτὸς, ἔτος α' καὶ φαρμάκῳ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀνῃρέθη.

---

3. χ. καὶ κρ. καὶ εὐφ. Vind. — 5. Τί πέπονθεν ὁ ἐλεεινὸς Ἡράκλειος αἱρετικὸς ἀπελθών. Rubrica cod. — Ἀθ. πατριάρχου τῶν Vind. Ced. 752,15—24 Leo. — * ἐφείσατο κατασφάζων τὴν πᾶσαν Περσίδα ἐν ἔτεσιν ἕξ, τῷ δὲ Vind. e c. 20. — 10. ἀπουρεῖν Vind. — σ. τίθεσθαι κ. τοῦ ἤ. διὰ Ced. σ. κ. τοῦ ἤ. ἐπετίθει Leo. ἴτρου cod. et Vind. — 16. τὸ οὖρον Ced. Leo. — 12. ἀναπ. Vind. Leo, Ced. — 13. ἀν. γ. Vind. — ** Μαρτῖναν Ced. Leo. — *** τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρακλείου κατετέθη ἐν λάρνακι καὶ ἔμενεν ἀσκεπὴς ἡμέρας δ' καὶ μετὰ ταῦτα ἐσκεπάσθη καὶ συνετάφη αὐτῷ στέμμα χρυσοῦν διὰ λίθων τιμῆς λιτρῶν ο' Leo, Ced. — 15. Deest in Vind. sed Leo. Ἐπὶ αὐτοῦ ἀνεφάνη Μ. ὁ τῶν Σ. ἀ. ἐκ τῆς Ἀ. ἀν. — κατ. τετύχηκε τῆς ἐφέσεως. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγοῦμαι κτλ. c. CCXXXIV. — 20. **** δὲ Vind. Κ. ὑς α. ἔτος ἓν κτλ. Vind.

CCXXIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΔΟΣΑΝΤΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ.

Ἐφ᾽ οὗ πλούσιός τις ἐν Κ. Π. νοσήσας καὶ τὸν ϑάνατον δειλιάσας, ἔδωκε τοῖς πένησι χρυσίου λίτρας λ΄· καὶ παρὰ προσδοκίαν ὑγιάνας*, μεταμεληϑεὶς ἐκ διαβολικῆς ἀπάτης, ϑαῤῥεῖ φίλῳ αὐτοῦ τοῦτο (ὄντι καὶ αὐτῷ) πλουσίῳ καὶ (πάνυ) γνησίῳ (φίλῳ). Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· «μηδαμῶς, ἀδελφὲ, παραδέξῃ τὸν λογισμὸν τοῦτον, δαιμονιώδης γάρ ἐστιν· καὶ λυπήσεις τὸν ϑεὸν τὸν ἐλεήσαντά σε διὰ τῆς τοιαύτης σου ἐλεημοσύνης καὶ ἀναστάσαντά σε (ἐκ ϑανάτου, μὴ καὶ αἰφνιδίως πάλιν ἐπάξει σοι τὸν ϑάνατον; καὶ ἀπέλϑῃς ἀμετανόητος. Τοῦ δὲ μὴ πειϑομένου ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀποδυσπετοῦντος, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος· «ἐπεὶ, συμβουλεύοντός μου, τὰ πρὸς σωτηρίαν σου οὐ καταδέχῃ, εἴπω σοι ἑτέραν βουλήν». Ὁ δέ φησι· «ποίαν ταύτην;» Ὁ δὲ ἀληϑῶς ἐλεήμων ἀπεκρίνατο· «δεῦρο εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰπέ· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, κύριε, ὁ ποιήσας τὴν ἐλεημοσύνην ἐκείνην, ἀλλ᾽ οὗτός ἐστι καὶ παρέξω σοι τὰς λ΄ λίτρας». Ὁ δὲ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἄνϑρωπος συνϑέμενος τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελϑὼν, τὸ χρυσίον ἐν χερσὶ λαβὼν καὶ τὸ συμφωνηϑὲν λαλήσας, ἐν τῷ ἐξέρχεσϑαι αὐτὸν τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας πεσὼν ἀπέϑανεν. Πάντων οὖν τῶν εὑρεϑέντων τὸν δίκαιον κριτὴν καὶ ἀπαραλόγιστον ϑεὸν ὑμνολογησάντων, τῶν δὲ κληρικῶν προτρεπομένων τὸν κύριον τῶν νομισμάτων λαβεῖν τὰ ἴδια, οὐ κατεδέξατο εἰπών· (Μή μοι γένοιτο τοῦτο κἂν εἰς ἔννοιαν ἐλϑεῖν· ἐξότε γὰρ δέδωκα αὐτὰ κατ᾽ ὄνομα δῶρα τῷ κυρίῳ, αὐτοῦ εἰσί καὶ εἰς τὰ ἄνω βραβεῖα ἐγράφη, καὶ οὐκ ἔχω αὐτῶν ἐξουσίαν, ὅπερ Ἀνα-

---

1. 2. Rubrica Mon. π. τοῦ τὴν ἐλ. δ. καὶ μεταμεληϑέντος Par. 1706, deest in cod. — 3. Ced. 671,15 — 672,17, Iustiniani a. 25°: Ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσι πλ. — * καὶ Ced. — 5. ϑ. τ. γν. καὶ πλ. φ. ἁ. Ced. — 7. ὡ ανε π. τὸν πονηρὸν τ. λ. καὶ λ. ϑ͞ν τὸν ἐλ. σε καὶ ἀν. διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου καὶ ἐπ. σοι ϑ. αἰφνίδιον καὶ ἀπ. ἀμ. Ced. — 11. καὶ μ. Ced. — ἀποδυσσωποῦντος? — 14. Καὶ ὁ ἀληϑὴς Ced. Ὁ δὲ ἀληϑ. cod. — 18. καὶ τὸν λόγον εἰπὼν ἐν cod. — 19. ἁ. π. παρὰ τὴν π. τῆς ἐ. ἀπ. Τῶν κλ. δὲ ἐκπλαγέντων καὶ π. τῶν ἑ. προετρέποντο τὸν κ͞ν τῶν ν. λ. ἁ. Ὁ δὲ οὐκ ἐπείσϑη ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς πάντα διένειμεν εἰπών ὁ ϑ͞ς οὐ μ. ἡ γὰρ πρὸς τὸν ϑ͞ν ἐπαγγελία οὐ μόνον ἄχρι χρημάτων ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγου φϑάνει κτλ.

νίας καὶ Σαμπφῆρα ἀγνοήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἀφιερωϑέντων τῷ κυρίῳ πάλιν ὡς ἐξ οἰκείων λαβόντες, αἰφνιδίῳ ϑανάτῳ ὥσπερ καὶ οὗτος ὑπέστησαν)· «ϑεὸς γὰρ οὐ μυκτηρίζεται» — (Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα μεγάλως ὠφελήϑησαν, κατανοήσαντες τοῦ ἀνδρὸς τὸ σταϑερόν καὶ βέβαιον καὶ τὸ πρὸς τὴν πίστιν ἀσάλευτον. Ἐκρίϑησαν οὖν αἱ λ΄ λίτραι δοϑῆναι πτωχοῖς. Εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ μέγας Ἀϑανάσιος (147[b]) ὅτι περ πᾶν ὅπερ ἐπαγγελλόμεϑα τῷ ϑεῷ, οὐκέτι λοιπὸν ἡμῶν ἐστιν ἀλλὰ τοῦ ϑεοῦ· διὸ τοίνυν ἐκ τούτων ὑποσυρόμενοι, οὐχ ὡς τὰ ἑαυτῶν ἐσμὲν λαμβάνοντες, ἀλλ᾽ ὡς παρὰ τοῦ ϑεοῦ ἱεροσυλοῦντες κριϑησόμεϑα· ἐπὶ μικρῷ γὰρ καὶ μείζονι πταίσματι ἡ παράβασις κρίνεται· καὶ γοῦν οἱ προπάτορες ξύλου γεύσει ϑανάτῳ καὶ φϑορᾷ κατεδικάσϑησαν καὶ ὁ ἐν σαββάτῳ ξύλα συλλέξας λιϑοβοληϑήσεται). Ἡ δὲ ἐπαγγελία οὐ μέχρι μόνον χρημάτων, ἀλλὰ μέχρι καὶ λόγου φϑάνει καὶ προαιρέσεως· (ἀμέλει· τὸ μέγα καὶ ϑεῖον ὄντως μυστήριον ἡμῶν οὐκ ἐπὶ χρήμασιν ἔχει τὴν κατὰ ϑεὸν πίστιν καὶ ὑπόσχεσιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ πηοαιρέσει τελείᾳ καὶ τῇ κατὰ ϑεὸν πίστει. Πάντες γὰρ ἐπηγγειλάμεϑα καὶ πάντες ἐπαγγελίας ἐσμὲν ὑπεύϑυνοι). Ἀνάγκη τοίνυν ἀποδιδόναι τὴν μὲν παρϑένον τὴν παρϑενίαν ὁποῖαν ἐπηγγείλατο, τὸν δὲ ἐγκρατῆ τὴν ἐγκράτειαν, τοὺς δὲ ἐν γάμῳ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τιμήν τε καὶ ἀγάπην· καὶ τέλος πάντας τὴν εἰς ϑεὸν πίστιν καὶ εὐλάβειαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν.

CCXXX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ *.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τι τοιοῦτον· Ἐπίσκοπός τις εὐλαβὴς πάνυ, πλησίον ἔχων τινὰ φιλόσοφον Εὐάγριον καλούμενον, ἑταῖρον ** αὐτοῦ γενόμενον ἐν τοῖς παιδευτηρίοις, Ἕλληνα δὲ τὴν ϑρησκείαν, ὃν ἐπίσκοπος μεταϑεῖναι βουλόμενος [ἐκ τῆς εἰδωλομανίας] πρὸς τὴν πίστιν τοῦ χριστοῦ, συνεχῶς προσεκαλεῖτο καὶ διε-

3. Gal. VI. 7. — 7. Locus, ut videtur ineditus. — 23. π. Εὐαγρίου τοῦ φ. M. 2. π. ἐλεημοσύνης P. 1706. — * τοῦ τὰς τ΄ λίτρας δόντος ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ χάρτους cod. — 24. Ced. 672,18—674,11: Καὶ ἐν Ἀλ. δὲ ἐγ. τι τ. — 25. πλη. cod. — ** μὲν Ced. — 28. τὴν τοῦ χῦ π. Ced.

λέγετο. Τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ἀλλὰ καὶ σφόδρα δυσχεραίνοντος, εἰπεῖν λέγεται ἐν μιᾷ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· «Ὄντως, κύριε ἐπίσκοπε, μετὰ πάντων, καὶ τοῦτό μοι ἀπαρέσκει, ὃ λέγετε οἱ χριστιανοὶ, ὅτι συντέλεια τοῦ κόσμου γίνεται καὶ τῶν σωμάτων ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων καὶ * ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει θεῷ καὶ «ἑκατονταπλασίονα μετὰ ζωῆς αἰωνίου ἀπολήψεται», (ἅπερ ἅπαντά μοι χλεύη καὶ μῦθος τὰ λεγόμενα φαίνεται). Καὶ τοῦ ἐπισκόπου διαβεβαιουμένου μηδὲν ψεῦδος ἢ χλεύην ἐν τοῖς χριστιανῶν δόγμασιν εἶναι, ἀνεχώρει Εὐάγριος πολλὴν συζήτησιν ἐν ἑαυτῷ ἔχων· Μετὰ δέ τινα χρόνον, θεοῦ συνεργοῦντος τῇ τοῦ ἐπισκόπου διδασκαλίᾳ, πιστεύσας ὁ φιλόσοφος ἐβαπτίσθη, ὃς αὐτίκα παρασχὼν τῷ ἐπισκόπῳ χρυσίου λίτρας τ' — ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα — λέγει· «δέξαι ταῦτα, ὦ ἐπίσκοπε· καὶ διαδοὺς πτωχοῖς ποίησόν μοι (ἔγγραφον) ἰδιόχειρον, ὅτι λήψομαι αὐτὰ παρὰ τοῦ θεοῦ». Τοῦ δὲ ἐπισκόπου δεξαμένου προθύμως καὶ τὸ γράμμα ποιήσαντος, διένειμε πάντα τοῖς πένησιν. Ἐπιζήσας οὖν χρόνον τινὰ ὁ φιλόσοφος ἐν εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ μεγάλῃ, παρήγγειλε τοῖς τέκνοις αὐτοῦ τελευτῶν ἐνθεῖναι τὸν χάρτην ** τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ οὕτως ταφῆναι. Καὶ τούτου γενομένου, μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπιφαίνεται κατ' ὄναρ ὁ φιλόσοφος τῷ ἐπισκόπῳ λέγων· «ἐλθὲ εἰς τὸν τάφον μου, ὦ ἐπίσκοπε, καὶ λάβε τὸ ἰδιόχειρόν σου· ἀπέλαβον γὰρ τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον καὶ οὐδένα λόγον ἔχω πρός σε· ἀλλὰ πρὸς τελείαν σου πληροφορίαν καὶ ἰδιόχειρον ἐν αὐτῇ καθυπέγραψα». Τοῦ δὲ ἐπισκόπου (ἀγνοοῦντος, ὅτι συνετάφη αὐτῷ φιλοσόφῳ τὸ ἰδιόχειρον), πρωῒ μεταστέλλεται τοὺς υἱοὺς τοῦ φιλοσόφου. Καὶ τοῦτο μαθὼν ἀπέρχεται εἰς τὸν τάφον μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς πόλεως. Καὶ τοῦτον ἀνοίξαντες εὑρίσκουσι (148ª) τὸν φιλόσοφον καθήμενον καὶ τὴν

1. σφοδῶς Cod. — 2. κύρι ὁ ἐπίσκοπ. cod. — 3. καὶ τ. μ. π. ἀπ. μοι Cod. — * ὅτι Cod. — 5. θεῷ δ. Cod. — 6. Mt. XIX. 29, M. X. 30. — 8. τ. τῶν χ. ἐ. δ. ἀνεχώρησεν Ἐ. π. ἐ. σ. ἐν ἑ. Cod. — 14. Τοῦ δὲ ταῦτα δ. Cod. — 15. διεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῖς π. π. — 16. χρόνους τινὰς Cod. — 17. ἀρεταῖς μεγάλαις Cod. — ἑαυτοῦ τ. Cod. — ** ἐν Cod. — 19. γιν. cod. — 22. ἐ. λ. Cod. — πλ. σου ἰδιοχείρως Cod.— 25. μεταστειλαμένου — καὶ μαθόντος παρ' αὐτῶν ὡς σ. ἀ. τὸ ἰ. ἀπ. μ. τῶν κλ. τῆς π. καὶ ἀν. τὸν τ. ἐ. Cod.

χεῖρα μετὰ τοῦ γράμματος προτείνοντα. Τῶν δὲ κληρικῶν βουλομένων τὸν χάρτην λαβεῖν, οὐδεὶς ἴσχυσεν ἀποσπᾶσαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἕως ἂν ἦλθεν ἡ χεὶρ τοῦ ἐπισκόπου. Καὶ παραχρῆμα τὸν χάρτην ἐπιδοὺς ἀπέπεσε πάλιν, ὅν τινα (χάρτην) ἀνοίξας ὁ ἐπίσκοπος, εὗρε νεωστὶ ἐπιγεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ φιλοσόφου οὕτως· «Ἐγὼ, Εὐάγριος φιλόσοφος, σοί, τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Ἴσθι, πάτερ, ὡς ἔλαβον τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον καὶ οὐδένα πρός σε λόγον ἔχω». Τούτων ἀναγνωσθέντων καὶ πάντων ἀκουσάντων τῶν γραμμάτων καταπλαγέντων σφόδρα καὶ ἐπὶ ὥραν ἱκανὴν κραξάντων τό· «Κύριε ἐλέησον» (καὶ τό· «Δόξα τῷ θεῷ ἡμῶν κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ»), ἐκέλευσεν ὁ ἐπίσκοπος τὸ * ἰδιόχειρον ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τηρεῖσθαι.

CCXXXI. ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ ΤΟΥ ΕΜΠΕΣΟΝΤΟΣ ΕΙΣ ΓΕΩΡΓΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ.

Καὶ ἐν Καρθαγένῃ τῆς Ἀφρικῆς ὑπῆρχέ τις στρατιώτης ἄσωτος λίαν, ὃς ἐκ λοιμικῆς νόσου τῆς πόλεως διαφθειρόμενος, ἐλθὼν εἰς κατάνυξιν, καταλείψας τὴν πόλιν, ἰδίασε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐν προαστείῳ, ἐν ᾧ πάλιν ἐκ δαιμονικῆς ἐνεργείας, ἔπεσεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ γεωργοῦ. Οὗτος ἄφνω τελευτήσας θάπτεται πλησίον τοῦ προαστείου ἐν μοναστηρίῳ. Τῷ δὲ ἐπαύριον, τῶν μοναχῶν ψαλλέντων τὴν γ' ὥραν, φωνὴ γέγονεν ἐκ βάθους τοῦ τάφου· «ἐλεήσατε», λέγουσα» δοῦλοι τοῦ θεοῦ, ἐλεήσατε». Οἱ δὲ τὸν τάφον εὐθέως ἀνοίξαντες εὗρον τὸν στρατιώτην καθεζόμενον καὶ κράζοντα, καὶ θᾶττον ἐξαγαγόντες αὐτὸν καὶ τὰ δεσμὰ διαλύσαντες, ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν τοῦ τοιούτου θαύματος. Ὁ δὲ παρακαλέσας αὐτοὺς

---

1. πειρωμένων λ. τὸν χ. οὐδενὶ τοῦτον ἔδωκεν τοῦ δὲ ἐπ. τὴν χεῖρα ἁπλώσαντος, π. τὸν χ. ἐπ. ἀν. π. ὅνπερ ἀν. ἐπὶ πάντων ἐ. ν. ὑπογ. Ced. — 8. ἐ. περὶ τούτου. Πάντων οὖν τῶν ἐκ. — 9. καταπλαγέντες — κράξαντες cod. — ἐπὶ πολὺ κρ. Ced. — * τοῦ φιλοσόφου Ced. — 11. τ. ἐν τῷ σκ. Ced. — 14. Rubrica M. 2, π. πορνεύσαντος τὴν γυν. γ. Par. 1706; hujus rubricae loco cod. in margine a prima manu habet: Ἀνάγνωθι ἐπιμελῶς καὶ ὠφεληθήσῃ μεγάλως εἴπερ χρήζεις ψυχικῆς ὠφελείας. — 15. Glyc. 513,11—20. — 19. γ. τινός? — 25. παρεκάλεσεν?

ἀπενεγκεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν δοῦλον τοῦ ϑεοῦ Θαλάσσιον τὸν ἐπίσκοπον. * Παρακαλέσας αὐτὸν λέγει· «Διήγησον ἡμῖν τί τὸ συμβὰν εἰς σὲ, ἀδελφὲ, ὅπως καὶ ἡμεῖς δοξάσωμεν τὸν ϑεόν;» Ὁ δὲ διηγήσατο αὐτῷ πάντα μετὰ πολλῶν δακρύων, λέγων· «Ἐγὼ, ὁ ταπεινὸς καὶ ἄϑλιος καὶ ταλαίπωρος ὧδε, πάτερ, ἐν ἁμαρτίᾳ τελευτῶν ἐϑεώρουν τινὰς Αἰϑίοπας ἑστῶτας πλησίον μου, ὧν καὶ αὐτὴ ἡ ϑεωρία μόνη χαλεπωτέρα πάσης ὑπάρχει κολάσεως, οὕς τινας ὁρῶν, ἡ ἁμαρτωλός μου ψυχὴ ταράττεται πρὸς ἑαυτὴν καὶ συστέλλεται. Παρισταμένων δέ μοι τῶν τοιούτων φοβερῶν Αἰϑιόπων, ϑεωρῶ νεανίσκους δύο λευχειμονοῦντας εὐειδεῖς ἄγαν, οἵτινες τὴν ψυχήν μου παραλαβόντες καὶ ἀπὸ τῆς γῆς αὐτίκα πρὸς οὐρανὸν ἀνυψούμενοι, εὑρίσκομεν τελώνια τέλωνια φυλάττοντα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας τὴν ἄνοδον καὶ κωλύοντα τὰς ἀνερχομένας ψυχὰς, καὶ λογοϑετοῦντα καϑ' ἕκαστον τελώνιον τὴν οἰκείαν ἁμαρτίαν, τὸ μὲν γὰρ τοῦ ψεύδους, τὸ δὲ τοῦ φϑόνου, τὸ δὲ τῆς λοιδορίας· καὶ ἁπλῶς οὕτως καϑ' ἑξῆς ἕκαστον πάϑος ἰδίους ἔχει τελωνάρχας καὶ δικολόγους, ὑφ' ὧν κρατούμενος ἐϑεώρουν τοὺς ὁδηγοῦντάς με νεανίσκους βαστάζοντας ὡς ἐν βαλαντίῳ τινὶ τὰς καλάς μου πράξεις, ἀφ' οὗ λαμβάνοντες καὶ ἀντισταϑμίζοντες τοῖς πονηροῖς ἔργοις μου, οἷς προσέφερον ἀκριβολογοῦντες οἱ πονηροὶ ζυγοστάται καὶ τῆς ἀεροπορίας ὁδοστάται, μόλις ἀπελυόμεϑα· ἐκδαπανηϑέντων δὲ πάντων τῶν ἀγαϑῶν μου ἔργων καὶ πρὸς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ φϑάσαντες ἐν ᾗ τὸ τελώνιον τῆς πορνείας ἦν, συσχεϑεὶς ὑπὸ τῶν ζοφερῶν ἐκείνων Αἰϑιόπων, προσέφερον πᾶσάν μου πορνείαν (148[b]) καὶ σωματικὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἀπὸ δεκαετοῦς χρόνου τῆς ἡλικίας μου διεπραξάμην ὁ ἄϑλιος. Ἀπολογουμένων δὲ τῶν νεανίσκων ἐκείνων ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ λεγόντων, ὅτι τὰ ἐν τῇ πόλει ἁμαρτήματα συγκεχώρημαι μετανοήσας, «ἀλλὰ», φασὶν οἱ δεινοὶ κατήγοροι, «μετανοήσας ἔπεσε πάλιν εἰς μοιχείαν ἔξω τῆς πόλεως καὶ οὕτως ἀπέϑανεν», ὅπερ ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀνεχώρησαν ἐάσαντές με ἀναπολογήτον ὡς μηδὲν ἔργον ἀγαϑὸν ἔχοντα. Καὶ ἁρπάσαντές με οἱ Αἰϑίοπες ἐκεῖνοι, τύπτοντές με κατηγαγόν με εἰς τὴν γῆς αὖϑις.

---

* ὁ δὲ? — 14. τελώνι cod. — 27. συγκεχωρητ. cod. — 28. φὴ cod.

Καὶ κατῆλθον διά τινων στενώπων καὶ σκοτεινῶν, δυσωδεστάτων πάνυ καὶ φρικωδεστάτων καταδύσεων μέχρι τῶν καταχθονίων ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις τοῦ ᾅδου, ἔνθα εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀποκεκλεισμέναι εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ φοβεράν, εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκέτι φέγγος οὐδὲ ὁρᾷν βροτῶν ζωήν, ὡς γέγραπται, ἀλλ' ὀδύνη καὶ θλῖψις αἰώνιος καὶ ἀπαραμύθητος καὶ στεναγμὸς ἀσίγητος· ἕκαστος γὰρ τῶν ἐκεῖσε μνημονεύων τὰς πονηρὰς αὐτοῦ πράξεις καὶ ἐννοῶν πῶς ἀπολογήσηται τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ, καὶ πῶς τὴν ἀπέραντον κόλασιν ὑποστήσηται, δεινῶς τῷ συνειδότι προβασανίζεται καὶ πρὸς τοῦτο ἀναλογιζόμενος τὸν ἀπὸ θεοῦ χωρισμὸν καὶ τῆς δόξης τῶν ἁγίων αὐτοῦ καὶ τὴν μετὰ τοῦ διαβόλου καταδίκην καὶ τῶν δαιμόνων ἄπαυστον καὶ ἀπαρηγόρητον, λυπεῖται καὶ στενάζει. Μεθ' ὧν γέ τοι κἀγὼ συγκατακλεισθεὶς καὶ πενθῶν ὁρῶ τοὺς δύο νεανίσκους ἐκείνους ἐλθόντας ἐκεῖσε πάλιν, οὓς παρακαλέσας ἐξαγαγεῖν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης φυλακῆς τε καὶ ἀνάγκης ὅπως μετανοήσω, οἳ καὶ φασὶν πρός με· «μάτην παρακαλεῖς· οὐδεὶς γὰρ ἐξέρχεται τῶν ἐνταῦθα μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως». Ἐπιμένοντος δέ μου τῇ δεήσει καὶ βοῶντος· «ἐλεήσατέ με· οὐ γὰρ ᾔδειν, ὅτι ταῦτά μοι συμβήσεται καὶ διὰ τοῦτο γνησίως ἀπὸ τοῦ νῦν μετανοῶ καὶ γενήσομαι πρὸς ὠφέλειαν πολλῶν, εἰ πρὸς τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν αὖθις ἐπανήξω». Καὶ δυσωπηθέντες οἱ ἄγγελοι ἄγουσί με πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὴν μὲν ἰδίαν φύσιν τῆς ψυχῆς ἔβλεπον ὥσπερ μαργαρίτην ἀστράπτουσαν, τὸ δὲ σῶμα δυσῶδες καὶ ἠμαυρωμένον, ὅθεν δυσχεραίνοντός μου καὶ λέγοντος μὴ δύνασθαι εἰσελθεῖν ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ζόφωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν δυσωδίαν, οἱ δὲ προσηπείλησάν μοι λέγοντες· «Εἰ μὴ εἰσέλθῃς, πάλιν ἀπάγομέν σε εἰς ἐκείνην τὴν καταδίκην· οὐκοῦν εἰσέλθῃς, ἵνα καὶ αὐτὸς σωθῇς καὶ ἄλλους ὠφελήσῃς, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν;» Τότε εἶδον ὡς διὰ τοῦ στόματος εἰσελθὼν καὶ τὸ σῶμα διαναστήσας ἠρξάμην κράζειν· «ἐλεήσατέ με». Πάντων δὲ ὠφεληθέντων λίαν καὶ μᾶλλον φοβηθέντων ἐπὶ τῇ φοβερᾷ ταύτῃ διηγήσει, ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ ἐθρήνει πλημμελήματα· τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες καταπεπονημένον καὶ πολύδακρυν παρεκάλουν γεύσασθαι τροφῆς. Ὁ δὲ παντελῶς οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, διήρχετο τὰς ἐκκλησίας

καὶ ῥίπτων ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐβόα μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων πολλῶν· «Οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἀμετανοήτως· ποία φοβερὰ κόλασις καὶ ἐξέτασις ἀκριβὴς αὐτοὺς περιμένει». Ποιήσας οὖν (149ᵃ) οὕτως ἡμέρας μ' νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ κηρύσσων καὶ πολλοὺς ἐπιστρέφων πρὸς μετάνοιαν, ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ προγνοὺς τὸν ἑαυτοῦ θάνατον πρὸ ιβ' ἡμερῶν.

ΣΛΒ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΓΙΩΝ.

Συμφωνεῖ δὲ τῷ θαύματι τούτῳ, λέγω δὴ τὸ περὶ τῆς τῶν ψυχῶν πρὸς τὴν τῶν οὐρανῶν ἄνοδον μετὰ τὴν ἐνθένδε μεταχώρησιν, καὶ ὁ θεομύστης Χρυσόστομος διεξιὼν περὶ τῶν κεκοιμημένων οὕτως· «Ταῦτα καὶ τὰ τούτων ἀποῤῥητότερα προθεωροῦντες οἱ τελευτῶντες, οἱ μὲν ἐν τῇ κλίνῃ ταράσσονται φυγεῖν βουλόμενοι, μὴ δυνάμενοι δὲ, οἱ δὲ τοὺς ὀδόντας βρύχουσι καὶ ἄλλοι τοὺς σιαγόνας κόπτουσι καὶ ἕτεροι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλεεινῶς περιστρέφουσι καὶ τὰς χεῖρας συστέλλουσι, κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος ληγούσης καὶ τῆς γλώττης δεινῶς φλεγομένης· ὁρῶσι γὰρ τότε τοὺς μὲν θείους ἀγγέλους φοβερῶς τε καὶ ὀξέως τὴν ψυχὴν ἀπαιτοῦντας, τοὺς δὲ πονηροὺς δαίμονας παρισταμένους καὶ λογοθετοῦντας καὶ κατηγοροῦντας εὐτόνως καὶ ἁρπάσαι πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιχειροῦντας· εἶτα καὶ τὸν κλέπτην αἰφνιδίως εἰσελθόντα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἀποῤῥήξαντος, πορεύεται μετὰ σκυθρωπότητος πολλῆς εἰς τόπους ξένους καὶ πάμπαν ἀγνοουμένους. Πολλῶν οὖν ἡμῶν, ἀδελφοὶ, τότε δεῖ τῶν εὐχῶν, πολλῶν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, πολλῆς ἡμῖν τότε χρείας τῆς τῶν ἀγγέλων βοηθείας, πολλῆς ἡμῖν τότε τῆς ἐν τῇ τοῦ ἀέρος ἀναβάσει χειραγωγίας καὶ συμμαχίας. Εἰ γὰρ εἰς μακρὰν χώραν καὶ ξένην πόλιν ἐνταῦθα πορευόμενοι δεόμεθα τοῦ χειραγωγοῦντος καὶ ὁδηγοῦντος, πόσων ἡμῖν δεῖ τῶν βοηθῶν μᾶλλον καὶ χειραγωγῶν τοῦ διασῶσαι καὶ διαπεράσαι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς ὁδοστάτας τοῦ ἀέρος καὶ δικαιολόγους, οὓς τελώνας καὶ φορολόγους ἡ θεία προσαγορεύει γραφή; Διὸ δὴ προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἐν ἐξομολογήσει, προφθάσωμεν πρὸ

7. Rubrica M. 2, om. cod. et Par. 1706. — 8. Τοῦ Χρυσοστόμου? cf. Raderi Syntagma p.18. — 19. τοῦ κλέπτου ἀ. εἰσελθόντος?

τοῦ φϑασϑῆναι· δράμωμεν πρὸ τοῦ καταληφϑῆναι· ὁ γὰρ βίος βραχύς, ἡ δὲ κρίσις μακρά· τὸ δὲ τέλος ἐγγὺς καὶ ὁ φόβος πολὺς καὶ ὁ ἐλεῶν οὐδείς· ἐννόησον γὰρ ὅπως εἰσὶν αἱ ψυχαὶ διότι κατεφρόνησαν τοῦ φόβου τοῦ ϑεοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, μικρᾶς ἀνέσεως παρακαλοῦσαι τυχεῖν καὶ μὴ τυγχάνουσαι, ἀλλ' εἰς τὰ καταχϑόνια τῆς γῆς ϑρηνοῦσαι τὰς ῥαϑυμίας καὶ τὰς τρυφὰς καὶ τὰς πορνείας αὐτῶν καὶ τὰς λοιπὰς κακουργίας, ἀνόνητα μετανοοῦσιν ἐφ' οἷς κακοῖς διεπράξαντο καὶ πενϑοῦσιν ἀπαρηγόρητοι. Διά τοι τοῦτο μάλιστα μακαρίζομεν τοὺς δικαίους καὶ τοὺς νηπίους ἀποϑνήσκοντας, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ποτήριον τοῦ ϑανάτου ἐπικίνδυνον, παρ' ἐκείνοις ἐστὶ σωτήριον καὶ τὸ παρὰ πᾶσι φρικτὸν, παρ' ἐκείνοις ἐπιϑυμητόν· καὶ ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκεῖϑεν ἀρχὴν τιμωρίας, παρ' ἐκείνοις ἐστὶν ἀρχὴ σωτηρίας· μόνον οὐχὶ λέγοντες· «Ἡμᾶς ἄγγελοι εἰρηνικοὶ διεχώρισαν ἐκ τοῦ σώματος· ἡμεῖς ἀλύπως καὶ ἀνεμποδίστως παρήλϑομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, ἀγαϑοὺς ὁδηγοὺς ἔχοντες· οὐ γὰρ εὗρον ἐν ἡμῖν ὅπερ ἐζήτουν ἢ ἤλπιζον· εἶδον ἀμίαντον καὶ καϑαρὸν τὸ σῶμα καὶ ᾐσχύνϑησαν· εἶδον ἄφϑορον καὶ λαμπρὰν τὴν ψυχὴν καὶ ἐνετράπησαν· εἶδον τὴν γλῶσσαν ἄσπιλον καὶ ἄδολον καὶ ἐφιμώϑησαν· παρήλϑομεν καὶ ηὐτελίσαμεν αὐτούς· διέβημεν δι' αὐτῶν καὶ κατεψάλομεν αὐτῶν φάσκοντες· «Εὐλογητὸς Κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς ϑήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν»· «ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐῤῥύσϑημεν»· ὅϑεν καὶ οἱ προσαπατῶντες ἄγγελοι ἔχαιρον (149[b]), δίκαιοι κατησπάζοντο, ὅσιοι συνετέρποντο λέγοντες· «Καλῶς ἦλϑον οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαϑῶν κληρονόμοι».

(2) Καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς ϑεολογίας ἐπώνυμος Γρηγόριος ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τοῦ ἀδελφοῦ Καισαρείου φάσκει· «Πείϑομαι σοφῶν λόγοις, ὅτι πᾶσα ψυχὴ καλή τε καὶ ϑεοφιλὴς, ἐπειδὰν τοῦ συνδεδεμένου λυϑεῖσα σώματος, (τῶν) ἐνϑένδε ἀπαλλαγῇ, εὐϑὺς ἐν συναιϑήσει καὶ ϑεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτὴν καλοῦ γίνεται, ἅτε τοῦ ἐπισκοτοῦντος ἀνακαϑαρϑέντος ἢ ἀποτεϑέντος * — οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ λέγειν χρὴ — ϑαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται καὶ ἵλεως

---

13. λέγοντ. cod. λέγουσι? — 21. Ps. CXXIV. 7. — 26. Τοῦ ϑεολόγου ed. Coloniensis 1690, I. p. 173 C. — 30. γενομένη Gr. — * ἢ Gr.

καὶ ῥίπτων ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐβόα μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων πολλῶν· «Οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἀμετανοήτως· ποία φοβερὰ κόλασις καὶ ἐξέτασις ἀκριβὴς αὐτοὺς περιμένει». Ποιήσας οὖν (149ᵃ) οὕτως ἡμέρας μ' νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ κηρύσσων καὶ πολλοὺς ἐπιστρέφων πρὸς μετάνοιαν, ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ προγνοὺς τὸν ἑαυτοῦ θάνατον πρὸ ιβ' ἡμερῶν.

ΣΛΒ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΓΙΩΝ.

Συμφωνεῖ δὲ τῷ θαύματι τούτῳ, λέγω δὴ τὸ περὶ τῆς τῶν ψυχῶν πρὸς τὴν τῶν οὐρανῶν ἄνοδον μετὰ τὴν ἐνθένδε μεταχώρησιν, καὶ ὁ θεομύστης Χρυσόστομος διεξιὼν περὶ τῶν κεκοιμημένων οὕτως· «Ταῦτα καὶ τὰ τούτων ἀποῤῥητότερα προθεωροῦντες οἱ τελευτῶντες, οἱ μὲν ἐν τῇ κλίνῃ ταράσσονται φυγεῖν βουλόμενοι, μὴ δυνάμενοι δὲ, οἱ δὲ τοὺς ὀδόντας βρύχουσι καὶ ἄλλοι τοὺς σιαγόνας κόπτουσι καὶ ἕτεροι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλεεινῶς περιστρέφουσι καὶ τὰς χεῖρας συστέλλουσι, κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος ληγούσης καὶ τῆς γλώττης δεινῶς φλεγομένης· ὁρῶσι γὰρ τότε τοὺς μὲν θείους ἀγγέλους φοβερῶς τε καὶ ὀξέως τὴν ψυχὴν ἀπαιτοῦντας, τοὺς δὲ πονηροὺς δαίμονας παρισταμένους καὶ λογοθετοῦντας καὶ κατηγοροῦντας εὐτόνως καὶ ἁρπάσαι πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιχειροῦντας· εἶτα καὶ τὸν κλέπτην αἰφνιδίως εἰσελθόντα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἀποῤῥήξαντος, πορεύεται μετὰ σκυθρωπότητος πολλῆς εἰς τόπους ξένους καὶ πάμπαν ἀγνοουμένους. Πολλῶν οὖν ἡμῶν, ἀδελφοὶ, τότε δεῖ τῶν εὐχῶν, πολλῶν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, πολλῆς ἡμῖν τότε χρείας τῆς τῶν ἀγγέλων βοηθείας, πολλῆς ἡμῖν τότε τῆς ἐν τῇ τοῦ ἀέρος ἀναβάσει χειραγωγίας καὶ συμμαχίας. Εἰ γὰρ εἰς μακρὰν χώραν καὶ ξένην πόλιν ἐνταῦθα πορευόμενοι δεόμεθα τοῦ χειραγωγοῦντος καὶ ὁδηγοῦντος, πόσων ἡμῖν δεῖ τῶν βοηθῶν μᾶλλον καὶ χειραγωγῶν τοῦ διασῶσαι καὶ διαπεράσαι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς ὁδοστάτας τοῦ ἀέρος καὶ δικαιολόγους, οὓς τελώνας καὶ φορολόγους ἡ θεία προσαγορεύει γραφή; Διὸ δὴ προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἐν ἐξομολογήσει, προφθάσωμεν πρὸ

---

7. Rubrica M. 2, om. cod. et Par. 1706. — 8. Τοῦ Χρυσοστόμου? cf. Raderi Syntagma p.18. — 19. τοῦ κλέπτου ἀ. εἰσελθόντος?

τοῦ φθασθῆναι· δράμωμεν πρὸ τοῦ καταληφθῆναι· ὁ γὰρ βίος βραχὺς, ἡ δὲ κρίσις μακρά· τὸ δὲ τέλος ἐγγὺς καὶ ὁ φόβος πολὺς καὶ ὁ ἐλεῶν οὐδείς· ἐννόησον γὰρ ὅπως εἰσὶν αἱ ψυχαὶ διότι κατεφρόνησαν τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, μικρᾶς ἀνέσεως παρακαλοῦσαι τυχεῖν καὶ μὴ τυγχάνουσαι, ἀλλ' εἰς τὰ καταχθόνια τῆς γῆς θρηνοῦσαι τὰς ῥαθυμίας καὶ τὰς τρυφὰς καὶ τὰς πορνείας αὐτῶν καὶ τὰς λοιπὰς κακουργίας, ἀνόνητα μετανοοῦσιν ἐφ' οἷς κακοῖς διεπράξαντο καὶ πενθοῦσιν ἀπαρηγόρητοι. Διά τοι τοῦτο μάλιστα μακαρίζομεν τοὺς δικαίους καὶ τοὺς νηπίους ἀποθνήσκοντας, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ποτήριον τοῦ θανάτου ἐπικίνδυνον, παρ' ἐκείνοις ἐστὶ σωτήριον καὶ τὸ παρὰ πᾶσι φρικτὸν, παρ' ἐκείνοις ἐπιθυμητόν· καὶ ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκεῖθεν ἀρχὴν τιμωρίας, παρ' ἐκείνοις ἐστὶν ἀρχὴ σωτηρίας· μόνον οὐχὶ λέγοντες· «Ἡμᾶς ἄγγελοι εἰρηνικοὶ διεχώρισαν ἐκ τοῦ σώματος· ἡμεῖς ἀλύπως καὶ ἀνεμποδίστως παρήλθομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, ἀγαθοὺς ὁδηγοὺς ἔχοντες· οὐ γὰρ εὗρον ἐν ἡμῖν ὅπερ ἐζήτουν ἢ ἤλπιζον· εἶδον ἀμίαντον καὶ καθαρὸν τὸ σῶμα καὶ ἠσχύνθησαν· εἶδον ἄφθορον καὶ λαμπρὰν τὴν ψυχὴν καὶ ἐνετράπησαν· εἶδον τὴν γλῶσσαν ἄσπιλον καὶ ἄδολον καὶ ἐφιμώθησαν· παρήλθομεν καὶ ηὐτελίσαμεν αὐτούς· διέβημεν δι' αὐτῶν καὶ κατεψάλομεν αὐτῶν φάσκοντες· «Εὐλογητὸς Κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν» «ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐῤῥύσθημεν»· ὅθεν καὶ οἱ προσαπατῶντες ἄγγελοι ἔχαιρον (149ᵇ), δίκαιοι κατησπάζοντο, ὅσιοι συνετέρποντο λέγοντες· «Καλῶς ἦλθον οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν κληρονόμοι».

(2) Καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος Γρηγόριος ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τοῦ ἀδελφοῦ Καισαρείου φάσκει· «Πείθομαι σοφῶν λόγοις, ὅτι πᾶσα ψυχὴ καλή τε καὶ θεοφιλὴς, ἐπειδὰν τοῦ συνδεδεμένου λυθεῖσα σώματος, (τῶν) ἐνθένδε ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς ἐν συναισθήσει καὶ θεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτὴν καλοῦ γίνεται, ἅτε τοῦ ἐπισκοτοῦντος ἀνακαθαρθέντος ἢ ἀποτεθέντος * — οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ λέγειν χρὴ — θαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται καὶ ἵλεως

13. λέγοντ. cod. λέγουσι? — 21. Ps. CXXIV. 7. — 26. Τοῦ θεολόγου ed. Coloniensis 1690, I. p. 173 C. — 30. γενομένη Gr. — * ἢ Gr.

καὶ ῥίπτων ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐβόα μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων πολλῶν· «Οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἀμετανοήτως· ποία φοβερὰ κόλασις καὶ ἐξέτασις ἀκριβὴς αὐτοὺς περιμένει». Ποιήσας οὖν (149ª) οὕτως ἡμέρας μ' νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ κηρύσσων καὶ πολλοὺς ἐπιστρέφων πρὸς μετάνοιαν, ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ προγνοὺς τὸν ἑαυτοῦ θάνατον πρὸ ιβ' ἡμερῶν.

ΣΛΒ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΓΙΩΝ.

Συμφωνεῖ δὲ τῷ θαύματι τούτῳ, λέγω δὴ τὸ περὶ τῆς τῶν ψυχῶν πρὸς τὴν τῶν οὐρανῶν ἄνοδον μετὰ τὴν ἐνθένδε μεταχώρησιν, καὶ ὁ θεομύστης Χρυσόστομος διεξιὼν περὶ τῶν κεκοιμημένων οὕτως· «Ταῦτα καὶ τὰ τούτων ἀποῤῥητότερα προθεωροῦντες οἱ τελευτῶντες, οἱ μὲν ἐν τῇ κλίνῃ ταράσσονται φυγεῖν βουλόμενοι, μὴ δυνάμενοι δὲ, οἱ δὲ τοὺς ὀδόντας βρύχουσι καὶ ἄλλοι τοὺς σιαγόνας κόπτουσι καὶ ἕτεροι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλεεινῶς περιστρέφουσι καὶ τὰς χεῖρας συστέλλουσι, κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος ληγούσης καὶ τῆς γλώττης δεινῶς φλεγομένης· ὁρῶσι γὰρ τότε τοὺς μὲν θείους ἀγγέλους φοβερῶς τε καὶ ὀξέως τὴν ψυχὴν ἀπαιτοῦντας, τοὺς δὲ πονηροὺς δαίμονας παρισταμένους καὶ λογοθετοῦντας καὶ κατηγοροῦντας εὐτόνως καὶ ἁρπάσαι πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιχειροῦντας· εἶτα καὶ τὸν κλέπτην αἰφνιδίως εἰσελθόντα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἀποῤῥήξαντος, πορεύεται μετὰ σκυθρωπότητος πολλῆς εἰς τόπους ξένους καὶ πάμπαν ἀγνοουμένους. Πολλῶν οὖν ἡμῶν, ἀδελφοὶ, τότε δεῖ τῶν εὐχῶν, πολλῶν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, πολλῆς ἡμῖν τότε χρείας τῆς τῶν ἀγγέλων βοηθείας, πολλῆς ἡμῖν τότε τῆς ἐν τῇ τοῦ ἀέρος ἀναβάσει χειραγωγίας καὶ συμμαχίας. Εἰ γὰρ εἰς μακρὰν χώραν καὶ ξένην πόλιν ἐνταῦθα πορευόμενοι δεόμεθα τοῦ χειραγωγοῦντος καὶ ὁδηγοῦντος, πόσων ἡμῖν δεῖ τῶν βοηθῶν μᾶλλον καὶ χειραγωγῶν τοῦ διασῶσαι καὶ διαπεράσαι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς ὁδοστάτας τοῦ ἀέρος καὶ δικαιολόγους, οὓς τελώνας καὶ φορολόγους ἡ θεία προσαγορεύει γραφή; Διὸ δὴ προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἐν ἐξομολογήσει, προφθάσωμεν πρὸ

7. Rubrica M. 2, om. cod. et Par. 1706. — 8. Τοῦ Χρυσοστόμου? cf. Raderi Syntagma p.18. — 19. τοῦ κλέπτου ἀ. εἰσελθόντος?

τοῦ φθασθῆναι· δράμωμεν πρὸ τοῦ καταληφθῆναι· ὁ γὰρ βίος βραχύς, ἡ δὲ κρίσις μακρά· τὸ δὲ τέλος ἐγγὺς καὶ ὁ φόβος πολὺς καὶ ὁ ἐλεῶν οὐδείς· ἐννόησον γὰρ ὅπως εἰσὶν αἱ ψυχαὶ διότι κατεφρόνησαν τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, μικρᾶς ἀνέσεως παρακαλοῦσαι τυχεῖν καὶ μὴ τυγχάνουσαι, ἀλλ' εἰς τὰ καταχθόνια τῆς γῆς θρηνοῦσαι τὰς ῥαθυμίας καὶ τὰς τρυφὰς καὶ τὰς πορνείας αὐτῶν καὶ τὰς λοιπὰς κακουργίας, ἀνόνητα μετανοοῦσιν ἐφ' οἷς κακοῖς διεπράξαντο καὶ πενθοῦσιν ἀπαρηγόρητοι. Διά τοι τοῦτο μάλιστα μακαρίζομεν τοὺς δικαίους καὶ τοὺς νηπίους ἀποθνήσκοντας, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ποτήριον τοῦ θανάτου ἐπικίνδυνον, παρ' ἐκείνοις ἐστὶ σωτήριον καὶ τὸ παρὰ πᾶσι φρικτὸν, παρ' ἐκείνοις ἐπιθυμητόν· καὶ ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκεῖθεν ἀρχὴν τιμωρίας, παρ' ἐκείνοις ἐστὶν ἀρχὴ σωτηρίας· μόνον οὐχὶ λέγοντες· «Ἡμᾶς ἄγγελοι εἰρηνικοὶ διεχώρισαν ἐκ τοῦ σώματος· ἡμεῖς ἀλύπως καὶ ἀνεμποδίστως παρήλθομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, ἀγαθοὺς ὁδηγοὺς ἔχοντες· οὐ γὰρ εὗρον ἐν ἡμῖν ὅπερ ἐζήτουν ἢ ἤλπιζον· εἶδον ἀμίαντον καὶ καθαρὸν τὸ σῶμα καὶ ᾐσχύνθησαν· εἶδον ἄφθορον καὶ λαμπρὰν τὴν ψυχὴν καὶ ἐνετράπησαν· εἶδον τὴν γλῶσσαν ἄσπιλον καὶ ἄδολον καὶ ἐφιμώθησαν· παρήλθομεν καὶ ηὐτελίσαμεν αὐτούς· διέβημεν δι' αὐτῶν καὶ κατεψάλομεν αὐτῶν φάσκοντες· «Εὐλογητὸς Κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν»· «ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐῤῥύσθημεν»· ὅθεν καὶ οἱ προσαπατῶντες ἄγγελοι ἔχαιρον (149b), δίκαιοι κατησπάζοντο, ὅσιοι συνετέρποντο λέγοντες· «Καλῶς ἦλθον οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν κληρονόμοι».

(2) Καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος Γρηγόριος ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τοῦ ἀδελφοῦ Καισαρείου φάσκει· «Πείθομαι σοφῶν λόγοις, ὅτι πᾶσα ψυχὴ καλή τε καὶ θεοφιλὴς, ἐπειδὰν τοῦ συνδεδεμένου λυθεῖσα σώματος, (τῶν) ἐνθένδε ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς ἐν συναισθήσει καὶ θεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτὴν καλοῦ γίνεται, ἅτε τοῦ ἐπισκοτοῦντος ἀνακαθαρθέντος ἢ ἀποτεθέντος * — οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ λέγειν χρὴ — θαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται καὶ ἵλεως

13. λέγοντ. cod. λέγουσι? — 21. Ps. CXXIV. 7. — 26. Τοῦ θεολόγου ed. Coloniensis 1690, I. p. 173 C. — 30. γενομένη Gr. — * ἢ Gr.

χωρεῖ πρὸς τὸν ἑαυτῆς δεσπότην, ὥσπέρ τι δεσμωτήριον χαλεπὸν τὸν ἐνταῦθα βίον ἀπολιποῦσα καὶ τὰς περικειμένας ἀποσεισαμένη πέδας, ὑφ' ὧν τὸ τῆς διανοίας πτερὸν καθείλκετο, καὶ οἷον ἤδη τῇ φαντασίᾳ καρποῦται τὴν ἀποκειμένην μακαριότητα».

(3) Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθάνασιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου λέγει· «Ἀναστὰς εἰς προσευχὴν περὶ ὥραν θ' ᾔσθετο ἑαυτὸν ἁρπαγέντα τῇ διανοίᾳ· καὶ παραδόξως ἑστὼς ἔβλεπεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἔξωθεν ἑαυτοῦ γενόμενον καὶ ὡς εἰς τὸν ἀέρα ἀφοδηγούμενον ὑπό τινων, εἶτα πικροὺς καὶ δεινοὺς ἑστῶτας ἐν τῷ ἀέρι καὶ θέλοντας αὐτὸν κωλῦσαι ὥστε μὴ διαβῆναι. Τῶν δὲ ὁδηγούντων διαμαχομένων, ἀπήτουν ἐκεῖνοι λόγον, εἰ μὴ ὑπεύθυνος αὐτοῖς εἴη· βουλομένων οὖν αὐτῶν συνάραι λόγον ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, οὐ συνεχώρουν οἱ τὸν Ἀντώνιον ὁδηγοῦντες· «τὰ μὲν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, λέγοντες, ὁ Κύριος ἀπήλειψεν· ἀφ' οὗ δὲ γέγονε μοναχὸς καὶ τῷ θεῷ συνέθετο, ἔξεστω ποιῆσαι λόγον». (Καὶ δὴ) τότε κατηγορούντων (αὐτοῦ) καὶ μὴ ἐλεγχόντων, ἐλευθέρα γέγονεν ὁδὸς αὐτῷ καὶ ἀκώλυτος. Καὶ εὐθὺς εἶδεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἐρχόμενον εἰς ἑαυτὸν καὶ τοῦ μὲν φαγεῖν ἐπελάθετο, ἔμεινε (δὲ) τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ ὅλης τῆς νυκτὸς εὐχόμενος καὶ στενάζων. Ἐθαύμαζε δὲ λογιζόμενος πρὸς ποίους ἐστὶν ἡ πάλη καὶ διὰ πόσων πόνων ἔχει τις διαβῆναι τὸν ἀέρα καὶ ἐμνημόνευσεν ὅτι τοῦτό ἐστιν, ὃ ἔλεγεν ἀπόστολος «κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος»· ἐν τούτῳ γὰρ ὁ ἐχθρὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ πειρᾶσθαι διακωλύειν τοὺς διερχομένους, ὅθεν μάλιστα παρῄνει λέγων· «Ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα (δυνηθῆτε ἀντιστῆναι τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ», ὅπως) μηδὲν ἔχων ὁ ἐχθρὸς λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον καταισχυνθῇ· — Διὸ τοίνυν ἀνενδότως ἐπιμένωμεν τῇ ἀσκήσει γινώσκοντες, ὅτι, ἐὰν μίαν ἡμέραν ἀμελήσωμεν, οὐ διὰ τὸν παρελθόντα χρόνον ἡμῖν συγχωρήσει, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμέλειαν

4. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ed. Col. 1686. II 488 D. — 5. Μέλλων δὲ ἐσθίειν καὶ ἀν. εὔξασθαι ποτὲ περὶ τὴν θ' ὥ Ath. — 6. τὸ παράδοξον Ath. — 7. ὁδηγ. Ath. ἀποδηγ. cod. — 11. θελόντων τοίνυν Ath. — 13. λ. ἐκείνοις ante τὰ μὲν Ath. — ἐξ Ath. — 14. ἐπηγγείλατο τῷ θεῷ Ath. — 16. καὶ πρὸς ἑ. ἑστῶτα· καὶ πάλιν ἦν ὅλως Ἀντώνιος τότε τῷ μὲν φ. αὐτὸς ἐπιλαθόμενος Ath. — 18. καὶ δι ὅ. ν. Ath. — Ἐ. γὰρ βλέπων π. πόσους Ath. — 21. Eph. II. 2. — 23. δι ὃ καὶ Ath. — Eph VI. 13. — 25. ἔχ. π. ἡ. φ. ὁ ἐ. Ath.

καθ' ἡμῶν ὁ θεὸς ἀγανακτήσει μᾶλλον. Οὕτω γὰρ ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ ἠκούσαμεν· οὕτω καὶ Ἰούδας ἀπώλεσε διὰ νύκτα μίαν ὅλου τοῦ παρελθόντος χρόνου τὸν κάματον· οὐδὲ γὰρ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ἀμελεῖ τῆς καθ' ἡμέραν φροντίζων ἀπωλείας πάντοτε, καὶ ἐὰν ἀμελοῦντας ἡμᾶς εὑρήσει, σφοδροτέρως ἐπιτίθεται· εἰς δὲ τὸ μὴ ὀλιγωρεῖν ἡμᾶς, καλὸν τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν ἀεὶ μελετᾷν· «Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω». Ἂν γὰρ ἡμεῖς ὡς ἀποθνήσκοντες καθ' ἡμέραν οὕτως ζῶμεν, οὐχ ἁμαρτήσομεν, ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον, ἵνα καθ' ἡμέραν ἐγειρόμενοι μὴ νομίζωμεν φθάνειν τὴν ἑσπέραν καὶ πάλιν μέλλοντες ἀνακλίνεσθαι (150ᵃ) μὴ ἐγείρεσθαι — «Μετὰ δὲ ταῦτα, διαλέξεως αὐτῷ ποτε γενομένης πρός τινας περὶ τῆς διαγωγῆς τῆς ψυχῆς καὶ ποῖος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἔσται αὐτῇ τόπος, τῇ ἑξῆς νυκτὶ καλεῖ τις αὐτὸν ἄνωθεν λέγων· «Ἔξελθε Ἀντώνιε, καὶ βλέπε». Καὶ δὴ ἐξελθὼν καὶ ἀναβλέψας εἶδε τινὰ μακρὸν τῷ εἴδει καὶ φοβερὸν ἑστῶτα, ἀναβαίνοντας δέ τινας ὥσπερ ἐπτερωμένους, κἀκεῖνον ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μὲν κωλυομένους παρ' αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὑπεριπτωμένους καὶ ἀμερίμνως λοιπὸν ἀναγομένους· καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς τοιούτοις ἔτριζε τοὺς ὀδόντας ὁ μακρὸς ἐκεῖνος, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποπίπτουσιν ἔχαιρεν· καὶ ἐγένετο φωνὴ λέγουσα· «Νόει τὸ βλεπόμενον (Ἀντώνιε)». Καὶ διανοιχθείσης αὐτῷ τῆς διανοίας, ἔγνω ψυχῶν εἶναι τὴν πάροδον, καὶ τὸν ἑστῶτα μακρὸν τὸν ἐχθρὸν τοῦ γένους ἡμῶν διάβολον καὶ τοὺς μὲν ὑπευθένους αὐτῷ κρατοῦντα καὶ κωλύοντα διελθεῖν, τοὺς δὲ ἀνευθύνους μὴ δυνάμενον κατέχειν».

(4) Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὁ μέγας καὶ πολύαθλος Εὐστράτιος μέλλων, καίπερ διὰ μαρτυρίου, τελειοῦσθαι, προσηύξατο λέγων· «Μεγαλύνων μεγαλυνῶ σε, Κύριε, ὅτι ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου

1. Ez. III. 20.—2. Gen. XXXVIII.—5. 1 Cor. XV. 31. — 10. συνελθόντας πρὸς αὐτὸν Ath. — 11. ταῦτα Ath. — 13. Ἐξ. τοίνυν (ᾔδει γὰρ τίσιν ὑπακούειν ὀφείλει) καὶ ἐθεώρησε Ath. — μ. ἀειδῆ καὶ φ. ἑ. καὶ φθάνοντα μέχρι τῶν νεφελῶν καὶ ἀν. Ath. — 16. καὶ διελθόντας λ. ἀ. ἀνάγεσθαι· ἐπὶ οὖν Ath. — * πρὸς Ἀντώνιον Ath. om. Ἀντώνιε. — 20. ἐνενόει τῶν ψ. Ath. — τὴν — ἐχθρὸν non habet Ath. — 21. τὸν φθονοῦντα τοῖς πιστοῖς καὶ Ath. — 22. μὴ πεισθέντας αὐτῷ μὴ δ. κρατεῖν Ath. — 24. Τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου, non presbyteri illius C. P. cujus «refutatio eorum qui dicunt mortuos a viventibus haud juvari» in Bibl. M. XXVII. 362 legitur, sed martyris ejus nominis oratio, quae exstat latina apud Surium Dec. 13. c. 32.

καὶ οὐ συνεκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν καὶ ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου· καὶ νῦν σκεπασάτω με ἡ χείρ σου, καὶ ἔλθοι ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου, ὅτι τετάρακται ἡ ψυχή μου καὶ κατώδυνός ἐστιν ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτὴν ἐκ τοῦ σώματος τούτου, μήποτε ἡ πονηρὰ τοῦ ἀντικειμένου βούλησις συναντήσῃ αὐτῇ καὶ παρεμποδίσῃ ἐν σκότει διὰ τὰς ἐν ἀγνοίᾳ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ γενομένας μοι ἁμαρτίας· ἵλεός μοι γένου, δέσποτα, καὶ μὴ ἴδοι ἡ ψυχή μου τὴν ζεζωφωμένην ὄψιν τῶν πονηρῶν δαιμόνων, ἀλλὰ παραλαμβανέτωσιν αὐτὴν ἄγγελοί σου φαιδροὶ καὶ φωτεινοί. Δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, καὶ τῇ σῇ δυνάμει ἀνάγαγέ με εἰς τὸ θεῖόν σου βῆμα· ἐν τῷ κρίνεσθαί με μὴ καταλάβῃ με ἡ χεὶρ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὸ κατασπᾶσαί με τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς βύθος Ἅιδου».

(5) Τοι γάρ τοι καὶ ὁ μέγας ἀπόστολος Ἰούδας ἐν τῇ καθολικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ ταῦτα παραδηλοῖ λέγων· «Ὁ δὲ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, ὅτε τῷ διαβόλῳ, φησὶν, διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· «Ἐπιτιμήσει σοι Κύριος» διάβολος· βουλόμενος γὰρ παραστῆσαι τὴν ἐν τῷ ἀφανεῖ* τοῦ διαβόλου περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν τυραννίδα, ἣν ἔσχεν εἰς τὴν ταφὴν τοῦ σώματος Μωϋσέως ἀντιστῆναι, ἵνα μάθωμεν, ὅτι πρὸς τοὺς τόπους τῆς ἀναπαύσεως ὁ διάβολος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ πονηρῶν καὶ ἀποστατικῶν δυνάμεων, εἴργει πορεύεσθαι τὰς ψυχὰς τῆς ἄνω πορείας, διὸ καὶ ἄγγελοι παραλαμβάνουσιν αὐτὰς ἐξιούσας ἀπὸ τοῦ σώματος.

(6) Οὕτω δὲ καὶ ὁ Μαρτύριος Ἀντιοχείας ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ φησίν· «Ἐπειδὴ, γὰρ τῆς ψυχῆς ἀπὸ σώματος χωριζομένης μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν, εὐθὺς προσαπαντῶσιν αὐτῇ ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἀγαθαὶ καὶ δαιμόνων στῖφος πονηροτάτων, ἵνα πρὸς τὴν ποιότητα τῶν ἔργων ὧν ἔπραξαν πονηρῶν καὶ ἀγαθῶν, ἐπὶ τοὺς ἀξίους τόπους ἢ οὗτοι ἢ ἐκεῖνοι, ταύτην ἀποκομίσωσιν φυλαχθησόμενοι ἕως τῆς τελευταίας κρίσεως, καθ' ἣν εἰς κρίσιν παραστη-

---

15. Iudae, non Cyrilli, ut in codd. Monacensibus Raderus legebat, ep. 9. Ὁ δὲ Μ. ὁ ἀ. — 19. * κατὰ cod. — 20. ἐκ τὴν cod. — 23. ταῖς — πορείας cod. — 25. Martyrius in Iudae ep. a. 459—471. — 30. φυλαχθησώμ(εθα) cod. φυλαχθησομένην? custodiendam Mon.

σόμεθα πάντες, εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν τε καὶ ἀνάπαυσιν ἢ εἰς τὴν ἀπέραντον φλόγα (150ᵇ) τοῦ πυρὸς ἀπαχθησόμεθα, ὅπερ ὁ θεὸς βουλόμενος ὑποδεῖξαι διά τινος τύπου σωματικοῦ, παρεσκεύασεν ἐν τῇ τοῦ Μωϋσέως τελευτῇ φανῆναι τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ διακρινόμενον περὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὸν πονηρὸν ἀντιπράττοντα δαίμονα καὶ τούτῳ τὸν Μιχαὴλ ἀγαθὸν ἄγγελον ὄντα προσυπαντῆσαι καὶ ἀποσοβῆσαι, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ τῶν ὅλων παραχωρῆσαι τῆς κατ' ἐκείνου κρίσεως· ὅπως διὰ τούτου μάθωμεν, ὡς ἔστι τις ἀγωνία τῆς ψυχῆς μετὰ τὴν ἔξοδον καὶ ὅτι χρὴ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἑτοιμαζέσθαι πρὸς τὸ τῆς εὐαγγελικῆς ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν συμμαχίας, τῶν δαιμόνων κατ' ἡμῶν ἐπιτριζόντων φθονερῶς καὶ πικρῶς εἰς ἅπαν».

(7) Λέγει οὖν καὶ ὁ μέγας ὁμολογητὴς Μάξιμος πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον· «Τίς, ἀγαπητέ, τῶν κατ' ἐμὲ ῥύποις ἁμαρτημάτων κατεστιγμένος οὐ φοβεῖται τὴν τῶν ἁγίων ἀγγέλων ἐπίστασιν, ὑφ' ὧν κατὰ θείαν ψῆφον τῆς * ζωῆς τὸ πέρας δεχόμενος, βίᾳ τοῦ σώματος μετ' ὀργῆς ἐξωθεῖται καὶ μὴ βουλόμενος; τίς κεκηλιδωμένην ἑαυτῷ συνεπιστάμενος τὴν συνείδησιν, οὐ δέδοικε τὴν ὠμοτάτην τῶν πονηρῶν δαιμόνων βαρβαρώδη ὑπάντησιν, ἑκάστου τούτων κατὰ τὸν ἀέρα μετὰ τὴν ἔξοδον πρὸς ἑαυτὸν ἀφειδῶς τὴν ἀθλίαν ψυχὴν ἕλκοντος καὶ τῷ ἐλέγχῳ τῶν αὐτῇ πεπραγμένων καταισχύνοντος καὶ πάσης ἐμποιοῦντος αὐτῇ τοῖς ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἀγαθοῖς ἐλπίδος ἐλεεινὴν ἀπόγνωσιν;» — «Μετὰ δὲ τὴν γινομένην κατὰ τὸν ἀέρα πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας διάγνωσίν τε καὶ λογοθέτησιν ἡ πρὸς τὸν Ἅιδην κατάπτωσις διαδέχεται καὶ παροίκησις, ἐν ᾧ σκότῳ βαθεῖ [διάγουσι] καὶ βαρυτάτῃ σιγῇ, τροφὴν ἔχουσαι αἱ ἐκεῖσε καταδεδικασμέναι ψυχαὶ τοὺς δριμυτάτους στεναγμοὺς καὶ τὰ πικρότατα δάκρυα καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς δεινοῖς κατήφειαν, ἐκδεχόμεναι διὰ παντὸς οὐδὲν ἄλλο ἢ μόνην τὴν ἐπὶ

---

13. Τοῦ ἁγίου Μαξίμου ad Io. 7. II. p. 232 ed. Parisinae 1675. — 14. ἠγαπημένε M. — 15. ἐπιστασίαν M. — * παρούσης M. — 18, συνεπαγ. M. — 19. δ. καὶ βάρβαρον ἔμπτωσιν M. — ἑ. κατὰ τὸν ἀ. τοῦτον μ. M. — 20. ἑ. διασπῶντος τὴν ἀ. ψ. M. — 23. ἐλ. om. M. — 24. δ. τῆς τῶν ἐν Ἅδῃ ψυχῶν καταστάσεως ἀκριβὴς ἀνατύποσις ὅπως ἐν σκ. M. — 26. βαθὺ cod. — διάγωσιν M. — 27. αἱ ἐ. κ. ψ. et πικ. om. M. — 28. ἐπὶ τούτοις κ. M. — 29. ἀ. μὲν ὀ. μ. δὲ M.

τῇ δικαίᾳ ψήφῳ δικαίαν ἀνταπόδοσιν. Ταύτην οὖν συνίστησιν αὐτοῖς τὴν ἄπαυστον λύπην καὶ ὀδύνην ἡ τῆς ἀναστάσεως ἐλπίς, ἡ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας χριστοῦ παρουσίας ἡμέρα, ἡ φρικωδεστάτη παράστασις. Καὶ περὶ τῶν βεβιωμένων πάντων ἀπολογία, καθ' ἣν οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν τοῦ κριτοῦ σταθήσονται καὶ λήψονται τῶν ἀποῤῥήτων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, οἱ δὲ τὴν ἀριστερὰν στάσιν λαχόντες, τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἐξώτερον σκότος [καὶ τὸν ἀκοίμητον σκώληκα] τόν τε βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸ διηνεκὲς δάκρυον καὶ τὴν ἀπέραντον αἰσχύνην τε καὶ κόλασιν. Ταῦτα δὴ ταῦτα προεννοοῦσαι καὶ διαλογιζόμεναι, εἰκότως πενθοῦσι καὶ ἀποδύρονται ὡς κατακεκριμέναι καὶ ἀναπολόγητοι καὶ μηδὲ τοῦ σοφοῦ τὴν διδασκαλίαν ἀκούσαντες λέγοντος· «Πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι, ὅση σοι δύναμις, ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν Ἅιδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ» ἐπείπερ «οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου· ἐν δὲ τῷ Ἅιδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι;» Καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ὁ μνημονεύων τοῦ θεοῦ καὶ λέγων μετ' εὐφροσύνης· «Ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ ηὐφράνθην», οὔτε ἐξομολογούμενος καὶ σωζόμενος, διότι ἀπέκλεισε Κύριος κατ' αὐτῶν πᾶσαν ἐξομολόγησιν καὶ διόρθωσιν.

(8) Ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Νεῖλος παρεγγυᾷ φάσκων· «Μνήσθητι δὲ καὶ τῆς ἐν Ἅιδῃ καταστάσεως καὶ λογίζου πῶς ἄρα εἰσὶν ἐκεῖ αἱ ψυχαί, ἐν ποίᾳ πικρότητι σιωπῆς, ἐν ποίᾳ δεινότητι στεναγμοῦ, ἡλίκῳ φόβῳ ἢ ἀγωνίᾳ ἢ τίνι προσδοκίᾳ τὴν ἄπαυστον ὀδύνην ἐκδεχόμεναι καὶ τὸ ψύχος ἔχουσαι καὶ ἀπέραντον ἐκεῖνο δάκρυον».

(9) Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ Γρηγόριος ὁ κλεινὸς πάπας Ῥώμης ἐν τῷ πρὸς Πέτρον διαλόγῳ φησίν· «Εἰ γὰρ τὰς τῶν ἁγίων ψυχὰς ἐν οὐρανῷ πιστεύομεν εἶναι, πάντως καὶ τὰς τῶν ἁμαρτωλῶν ἐν τῷ

1. θείᾳ M. — κατάκρισιν M. — T. σ. τὴν λ. ἡ M. — 3. φ. καὶ πανενδόξου π. τοῦ χῦ μεγαλειότης ἡ φρ. τῆς κρίσεως ἡμέρα — τῆς ἑαυτῶν συνειδήσεως καθ' M.— 5. σταθέντες λ. M. — 8. ἄπαυστον M. — 9. τε καὶ κ. om. M. — 12. Ecclesiast. IX. 10. — 13. ὡς ἡ δ. σου Ecc. — 15. Ps. VI. 5. — 17. Ps. LXXVI. 3. — 20. Τοῦ ἁγίου Νείλου? — 26. Τοῦ Διαλόγου, IV. 28. — 27. Ἐὰν τὰς Gr. — ἐν τῷ ὀ. ἐ. ἐπίστευσας τῇ τῆς ἱερᾶς συντυχίας πληροφορίᾳ, δέον ἐστὶν ἵνα, *oportet ut per omnia esse credas* Gr. — 28. ἀδίκων ψυχὰς Gr.

Ἅιδῃ τυγχάνειν* ὁμολογήσομεν». — «Καὶ καθάπερ τοὺς ἁγίους ἡ μακαριότης** εὐφραίνει καὶ θυμηδίας ἀποπληροῖ διηνεκοῦς, οὕτω πιστεύειν χρή, ὅτι*** τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐν Ἅιδῃ λύπη καὶ στενοχωρία τε καὶ ὀδύνη συνέχει διαπαντὸς ὥσπερ καμίνου φλὸξ τὰς ψυχὰς αὐτῶν φλογίζουσα, οἷα δὴ καὶ τὰ κατὰ τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον».

(10) Ὅτι δὲ τελευτῶν ἕκαστος αἴσθησίν τινα καὶ πληροφορίαν ἀπ' ἐντεῦθεν ἤδη λαμβάνει τῶν μελλόντων ὑφ' ὧν ἔπραξε, φησὶν ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος ἐν τοῖς περὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων· «Ὅταν ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθωσι τοῦ τῇδε βίου, τὴν [εἰς] ἀφθαρσίαν αὐτῶν ὁδὸν ὡς ἐγγυτέραν ἤδη γεγεννημένην ἐμφανέστερον ὁρῶσι καὶ τὰς δωρεὰς τῆς θείας χάριτος καὶ θεαρχίας ὑμνοῦσι καὶ θείας ἡδονῆς ἀποπληροῦνται, τὴν ἐπὶ τὰ χείρω τροπὴν οὐκ ἔτι δεδοικότες, ἀλλ' εὖ εἰδότες, ὅτι τὰ κτισθέντα καλὰ βεβαίως καὶ αἰωνίως ἕξουσιν· οἱ δὲ μολυσμοῦ ἀνάπλεοι καὶ ἀνιέρων κηλίδων, εἴπερ ἱερᾶς τινὸς τετυχήκασι μυήσεως, αὐτοὶ δὲ ταύτην ἐκ τοῦ οἰκείου νοὸς ὀλεθρίως ἀποῤῥαπίσαντες ἐπὶ τὰς φθοροποιοὺς ηὐτομόλησαν ἐπιθυμίας, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔρχωνται τῆς ἔνθαδε ζωῆς, οὐκέτι ὁμοίως αὐτοῖς εὐκαταφρόνητος φανεῖται τῶν θείων λογίων ἡ θεσμοθεσία, τὰς ὀλλυμένας δὲ τῶν οἰκείων παθῶν ἡδονὰς ἑτέροις ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσαντες [καὶ τὴν ἱερὰν ζωὴν ἧς ἀνοήτως ἐκπεπτώκασι, μακαρίσαντες] ἐλεεινῶς καὶ ἀβουλήτως ἀποχωρίζονται τοῦ τῇδε βίου, πρὸς οὐδεμίαν ἱερὰν ἐλπίδα χειραγωγούμενοι διὰ τὴν χειρίστην ζωήν. Τούτων δὲ οὐδενὸς γινομένου κατὰ τὰς κοιμήσεις τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν ὁ πρὸς τὸ πέρας ἐρχόμενος, τῶν οἰκείων ἀγώνων εὐφροσύνης ἱερᾶς ἀποπληροῦνται καὶ σὺν ἡδονῇ πολλῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπιβαίνει τῆς ἱερᾶς παλιγγενεσίας».

(11) Ὅπερ οὖν καὶ ὁ θεῖος Διάδοχος δηλῶν φάσκει· «Ἐὰν οὖν μὴ πρεπόντως μετανοήσωμεν καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν πάντων

---

1. Ἅιδῃ εἶναι ἐκ παντὸς πιστεύσῃς Gr. — * ἀδιαστάκτως Mon. — Καθ. γὰρ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἡ μ. ἐ. ὁ. Gr. — ** ἐν ουνοις Mon. — *** Gr. — 3. ἀδίκους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου αὐτῶν τὸ πῦρ καταφλέγει Gr. — 4. φλοξὶ Mon. — 5. δὴ καὶ τὴν κ. Δ. καὶ πλ. Mon. — 7. Τοῦ Ἀρεοπαγίτου, de eccl. hier. 7. p. 407. — 10. τοῦ δὲ β. cod. bis. — 11. γεγυμνασμένην cod. — 17. ἀποῤῥαπήσ. cod. quam — referunt Rader. — 22. ἀποσχιζ. D. — 24. ἀν. αὐτὸς μὲν ὁ D. — 25. Τοῦ Διαδόχου, episcopi Photices de perfectione spirituali. Bibl. Max. V. 884?

ἐξομολογησώμεθα, δειλίαν τινὰ ἄδηλον ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξόδου ἐν ἑαυτοῖς εὑρήσομεν. Χρὴ δὲ ἡμᾶς εὔχεσθαι τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Κύριον καὶ ἐκτὸς παντὸς εὑρίσκεσθαι φόβου· ὁ γὰρ ἐν φόβῳ εὑρισκόμενος, εὔδηλος ὅτι πρὸς ταρταρίους ἄρχοντας ἀπελεύσεται· ἡ δὲ ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ ἀγαλλιωμένη ψυχὴ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀναλύσεως, ἐπάνω τῶν σκοτεινῶν πράξεων πάντων εὑρισκομένη πρὸς τοὺς ἀγγέλους τῆς εἰρήνης ἔσπευδε μετὰ χαρᾶς καὶ φέρεται».

(12) Καί γε Νεῖλος αὖθις ἱερὸς φησίν· «Ὄντως φοβερώτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, ὅτε τῶν ἀπαιτούντων τὴν ψυχὴν ἐπιστασία φοβερὰ συνέχει φρίττουσαν αὐτὴν πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ δείματα καὶ σχήματα φοβερώτατα, ὅτε δαίμονες ὀνειδίζοντες τὴν ἁμαρτίαν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἕλκουσιν ἀπειλοῦντες εἰς ἀνηδῆ καὶ σκυθρωπὰ χωρία, ὡς πρὸ τῆς βασάνου τὴν κατάπληξιν ἱκανὴν εἶναι πρὸς κόλασιν, ὅτε ἡ συνείδησις ἐπιτρέφουσα (151[b]) πρὸς τὰ πλημμελήματα τρέμει τὴν πρὸς ἀξίαν τῶν ἡμαρτημένων παραμένουσαν κόλασιν. Ἔνθεν γὰρ ἱδρῶτι κεῖται τὸ σῶμα διάβροχον, σημεῖα δεικνῦν τοῦ ἔνδον καμάτου, καὶ τῆς ἀδήλου ταραχῆς τὰ ὁρώμενα παρέχεται πρόδηλα τεκμήρια. Ἐντεῦθεν, καθάπερ οἱ τῶν πικρῶν ἀπογευόμενοι φαρμάκων ἀποστύφουσι τῇ ἀειδείᾳ τὸ πρόσωπον τῆς ψυχῆς, πρὸς ἣν ἔσχον ἐκ τῶν ὀφθέντων ἐκεῖ χαλεπὴν διάθεσιν, τυπωσάσης τὸν χαρακτῆρα τῆς ὄψεως τῷ σχήματι τοῦ φαινομένου τὴν ἑαυτῆς φανερώσασαν κεκρυμμένην ἀνίαν».

(13) Οὕτω γε μὴν καὶ ὁ Χρυσόστομος ἔφη πάλιν· «Οὐκ ἴστε πῶς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ συστρέφει ψυχὴν ἁμαρτήματα; πῶς κάτωθεν τὴν καρδίαν ἀνακινεῖ; Ὅθεν δείματα πολλά ἐστιν ἀκούειν τότε διηγουμένη καὶ ὄψεις φοβεράς, ὧν οὐδὲ τὴν θεωρίαν λοιπὸν φέροντες οἱ ἀπιόντες, καὶ τὴν κλίνην αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης τινάσσουσι καὶ φοβερὸν ἐνορῶσι τοῖς παροῦσιν, τῆς ψυχῆς ἔνδον ἑαυτῆς ὠθούσης καὶ μὴ θελούσης ἀποῤῥαγῆναι τοῦ σώματος· εἰ γὰρ ἀνθρώπους φοβεροὺς ἐνορῶντες δεδιττόμεθα, ἀγγέλους ἀπειληφόρους καὶ δυνάμεις ἀποτόμους τῶν παραπεμπομένων βλέποντες,

---

2. αὐτοῖς cod.—8. Τοῦ ἁγίου Νείλου?—12. ὡς ἀμηδῆ cod.—13. χώρα cod. χοιρία?—17. δήλου cod.—20. ἔσχε cod.—χαλεπῶν?—23. Τοῦ Χρυσοστόμου?

τί οὐ πεισόμεϑα, ἑλκομένων ἡμῶν ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ χοριζομένης τῆς ψυχῆς, πολλὰ ἀποδυρομένης ἐκεῖ καὶ μάτην;»

(18) Καὶ μέντοι καὶ ὁ μέγας Βασίλειος παραινεῖ λέγων· «Μὴ τοίνυν ἀνάβαλλε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, ἵνα μὴ ἐμπέσῃς εἰς ἣν οὐ προσδοκᾷς ἡμέραν, ἡνίκα μὲν ἀπολείπωσί σε αἱ τοῦ ζῆν ἀφορμαί, ἀπορία δὲ πάντοϑεν καὶ ϑλῖψις ἀπαραμύϑητος, ἀπειρηκότων μὲν ἰατρῶν, ἀπειρηκότων δὲ τῶν οἰκείων, ὅτε πυκνῷ ἄσϑματι καὶ ξηρῷ συνεχόμενος, πυρετοῦ τὰ ἔνδον μυχῶντος, στενάξῃς μὲν ἀπὸ μέσης καρδίας, τὸν δὲ συλλυπούμενον οὐχ εὑρήσῃς καὶ φϑέγξῃ μέντοι γε λεπτὸν καὶ ἀδρανές, ὁ δὲ ἀκούων οὐκ ἔστιν· πᾶν δὲ τὸ λαλούμενον παρά σου ὡς παραφροσύνη καταφρονεῖται· Μηδεὶς οὖν ἐξαπατάτω σε κενοῖς λόγοις καὶ ματαίοις· ἐπιστήσεται γάρ σοι ἀφνίδιος ὄλεϑρος καὶ ἡ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι παρεῖ· ἥξει γὰρ ἄγγελος κατηφὴς ἀπάγων βιαίως καὶ σύρων σου τὴν ψυχὴν δεδεμένην ταῖς ἁμαρτίαις, πυκνὰ μεταστρεφομένην πρὸς τὰ ὧδε καὶ ὀδυρομένην ἄνευ φωνῆς, τοῦ ὀργάνου λοιπὸν τῶν ϑρήνων ἀποκλεισϑέντος· ὢ πόσα σπαράξεις σεαυτόν, ὢ πόσα στενάξεις ἄπρακτα, μετανοῶν ἐπὶ τοῖς κακῶς βουλευϑεῖσι καὶ πραχϑεῖσιν. Οἷα ἐρεῖς ἐν τῇ ὀδύνῃ τῆς καρδίας σου· «Αἴ, αἴ με, μὴ ἀποῤῥίψαι τὸ βαρὺ τοῦτο φορτίον τῆς ἁμαρτίας, αἴ με τὰς κηλίδας μὴ ἀποπλύνασϑαι, ὢ τῶν πονηρῶν βουλευμάτων καὶ συναλλαγμάτων· διὰ γὰρ πρόσκαιρον ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, αἰώνιον βασανίζομαι· διὰ σαρκὸς ἡδωνὴν καὶ πύρωσιν τῷ αἰωνίῳ πυρὶ παραδίδομαι· δικαία ἡ κρίσις τοῦ ϑεοῦ· ἐκαλούμην καὶ οὐχ ὑπήκουον· διεμαρτύραντό μοι, ἐγὼ δὲ κατεγέλων». — Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐρεῖς ἀποκλαιόμενος σεαυτὸν ἄν, προαναρπασϑεὶς τῆς μετανοίας. — Οὐκοῦν ἐλέησον σεαυτὸν καὶ λάβε δὴ εἰς ἔννοιαν τὴν ἐσχάτην ἡμέραν, τὴν ὄντως φρικωδεστάτην καὶ ἐλεεινοτέραν τῆς ἐξόδου (152ᵃ) καὶ συνοχὴν καὶ πνιγμὸν καὶ ψυχωῤῥαγίας ὥραν καὶ ἀπόφασιν ϑεοῦ κατεπείγουσαν καὶ ἀγγέλους ἐπισπεύδοντας καὶ ψυχὴν τούτοις δεινῶς ϑορυβουμένην καὶ ἠλιγγιῶσαν καὶ τρέμουσαν σφόδρα καὶ ἀποροῦσαν καὶ ἀνόνητον μετανοοῦσαν ὅτε ὄφελος οὐδέν».

---

2. ἀποδυρωμένην cod. — 3. Τοῦ ἁγίου Βασιλείου?. — 8. μοιχ. cod.?

CCXXXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΗΡΑΚΛΩΝΑ.

641 Μετὰ Κωνσταντῖνον, υἱὸν Ἡρακλείου, ἐβασίλευσεν Ἡρακλωνᾶς ἅμα Μαρτίνῃ μητρὶ αὐτοῦ μῆνας δ'.

(2) Ἡ δὲ σύγκλητος ἀπώσατο. Ἡρακλῶναν, ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν καὶ Μαρτῖναν γλωσσοτομήσαντες καὶ ἐξώρισαν αὐτούς.

(3) Ἀνεβίβασαν δὲ (ἐπὶ τὴν βασιλείαν) Κώνσταν, υἱὸν Κωνσταντίνου, ἔγγονον Ἡρακλείου.

CCXXXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑ ΕΓΓΟΝΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἡρακλωνᾶν ἐβασίλευσε Κώνστας ἔτη κζ', ὃς ἔφη ἐπὶ σιλεντίου πρὸς τὴν σύγκλητον· «Τοῦ ἐμοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου, ἐπὶ ζωῆς τοῦ ἰδίου πατρός, ἐμοῦ δὲ πάππου Ἡρακλείου, ἱκανὸν σὺν τῷ πατρὶ βασιλεύσαντος, μετὰ δὲ τοῦτον λίαν βραχύ — ὁ γὰρ Μαρτίνης φθόνος τῆς αὐτοῦ μητρυιᾶς τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπήλλαξε διὰ Ἡρακλωνᾶν τὸν ἐξ αὐτῆς ἀθέσμως γεγεννημένον—ταύτην μετὰ τέκνου ἡ ὑμετέρα σὺν θεῷ ψῆφος ἐξήγαγε πρὸς τὸ μὴ τὸν ἀθέσμως καὶ ἐκνόμως γεννηθέντα βασιλεύεσθαι τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων. Ἐγὼ δὲ παρακαλῶ συμβούλους ἔχειν ὑμᾶς καὶ φίλους καὶ γνώμονας τῆς ἐμῆς βασιλείας». Καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτοὺς δώροις ἀπέλυσεν.

647 (2) Ἐφ' οὗ γέγονε βίαιος ἄνεμος καὶ πολλὰ δένδρα ἀνέσπασε καὶ κίονας μοναχῶν κατέβαλε καὶ πλοῖα συνέτριψε.

---

1. Rubrica haec deest in cod. et in Mon. et Par. 1706. — 2. Ced. 753,16: Βασιλεύει δὲ Ἡ. σὺν μ. Μ. μ. ς'. — 4. Ced. 753,22,23. — 7. Καὶ ἀν. Κώνσταντα τὸν ῦν Κ. ἐ. Ἡ. Ced. 754,2. — 10. Μ. δὲ Κωνστ. cod. Κόσμου ἔτος, ςρλδ' (immo ςρμθ') τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος χμ' (χμα') Ῥωμαίων βασιλεὺς Κ. ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου, υἱοῦ Ἡρακλείου αἱρετικὸς ἐ. κζ', ὃς παρακλητικοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγκλητον ἐχρήσατο ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἡρακλωνᾶ καὶ Μαρτίνης ὡς φονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ δωρεαῖς φ. ἀπ. Ced. 754,9—14. — 17. ἐξαθ. Leo. — 22. Τῷ ς' ἔτει γ. ἀν. β. καὶ π. δ. παμμεγέθη ἔπεσον καὶ στύλους ἔῤῥιψε Ced. 754,22.

(3) Ἀλλά καὶ Μαυΐας (ὁ τῶν Ἀῤῥάβων ἀρχηγὸς) τὴν Ῥόδον καταλαβὼν (καὶ παραλαβὼν) τὸν κολοσσὸν (Ῥόδου) μετὰ ατξ' ἔτη τῆς* ἱδρύσεως καθεῖλεν· (Ἰουδαῖός τις) ἔμπορος ὠνησάμενος ἑπτακοσίους καμήλους ἐφόρτωσε τῷ χαλκῷ** (κολοσσοῦ)***. 653

(4) Μαυΐας δὲ μετὰ πλοίων ἦλθεν ἐν Φοινίκῃ, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς (Κώνστας) μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου ναυμαχεῖν μέλλων μετ' αὐτοῦ. Τῇ δὲ νυκτὶ εἶδε κατ' ὄναρ ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ὑπάρχοντα ἐν Θεσσαλονίκῃ. Καὶ τοῦτο παραυτίκα γνωστικῷ τινι διηγησάμενος, ἔφη· «ὦ βασιλεῦ· εἴθε μὴ ὑπνώσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ μήτε ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναί σε ἐν Θεσσαλονίκῃ θὲς ἄλλῳ τὴν νίκην παρασημαίνει τούτεστι, σοῦ ἡττηθέντος, ἡ νίκη πρὸς τὸν ἐχθρὸν τεθήσεται. Ἡμέρας οὖν γενομένης καὶ ἀλλήλοις συμβαλόντων, ἡττᾶται ὁ βασιλεὺς καὶ συγκιρνᾶται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. 654

(5) Ἐπιβουλῆς δὲ μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ, ἀνακοινοῦνται ταύτην γνησίῳ τινὶ τῶν ὑπηκόων φίλῳ αὐτοῦ, ᾧ καὶ τὴν ἰδίαν ἐσθῆτα κατὰ τὴν ἐκείνου συμβουλὴν ἐνδύσας καὶ εἰς πενιχρὸν πλοῖον εἰσελθὼν σὺν ὀλίγοις ἀπέπλευσε διὰ τῆς νυκτὸς ἐν Κ. Π. σωθεὶς παραδόξως. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα περιβεβλημένος ὁ φίλος τοῦ βασιλέως, ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηῒ συνάπτεται πόλεμον, ὃν οἱ πολέμιοι περικυκλώσαντες, δοκοῦντες αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα, ἰσχυρῶς ἐπολέμουν. Ὁ δὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀνδρείως ἀνελὼν, Μαυΐα καὶ αὐτοῦ καιρίως πληγέντος, ἐτελεύτησε, πληρώσας τὸ γεγραμμένον· «Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τοῦ φίλου αὐτοῦ».

---

1. Περὶ τοῦ κολοσσοῦ τοῦ ἐν Ῥόδῳ; Ced. 755,8—10: Τῷ ιβ' Μ. κ. τὴν Ῥ. καθ. τὸν κ. μετὰ ατξε' ἔτη. — * αὐτοῦ Ced. — 3. ὃν ὠν. ἐμπ. ἐνναχόσια καμήλια ἐφ. Ced.—4. τὸν χαλκὸν Leo, Ced.—** τοῦ?— *** καὶ γὰρ οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσοντες ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τῷ ἡλίῳ κτλ. Ced. — 6. ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Λυκίας ἔνθα Ced. 756,2 (τῷ ιγ'). — 7. ναυμαχεῖ μετ' α. τῇ οὖν πρὸ τοῦ πολέμου ἑσπέρᾳ θεωρεῖ κ. ὁ ὁ β. ὅτι ἦν ἐν Θ. Διυπνισθεὶς δὲ διηγήσατο τῷ ὀνειροκρίτῃ ὁ δὲ ἐ. Ced. — 12. ν. κρίνεται· π. τὸν ἐ. σου ἡ νίκη τρέπεται καὶ δὴ τοῦτο ἀπέβη· Συμβαλόντες γὰρ πόλεμον (καὶ Ced.) ἡττῶνται Ῥωμαῖοι Ced. Leo. — 16. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διασωθεὶς ὑπεστράφη μετ' αἰσχύνης ἐν Κ. Π. Leo, ἐνδύει δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ — ὁ δὲ β. κτλ. Ced. 756,10—16. — 24. Μαυΐας καὶ αὐτὸς κ. πληγὰς cod. — 25. Io. XV. 13.

659—661 (6) Ὁ δέ γε Κώνστας ἐν τῇ πόλει τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Θεοδόσιον ἀνεῖλε. Καὶ ἀπῆλθεν ἐν Σικελίᾳ, βουλόμενος ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστῆσαι.

(7) Σφόδρα γὰρ ἐμισήθη παρὰ τῶν πολιτῶν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι καὶ Μαρτῖνον τὸν πάπαν Ῥώμης ἀγαγὼν ἀτίμως ἐν Κ. Π. ἐξώρισεν εἰς Χερσῶνα. Καὶ Μαξίμου τοῦ σοφωτάτου καὶ τῶν β' μαθητῶν αὐτοῦ τὰς ἱερὰς γλώσσας καὶ τὰς δεξιὰς ἀπέτεμε χεῖρας. Καὶ μέντοι καὶ πολλοὺς ὀρθοδόξους αἰκίαις καὶ δημεύσεσι καὶ ἐξορίαις κατεδίκαζε διὰ τὸ μὴ θέλειν αὐτοὺς τῇ τῶν μονοθελητῶν αἱρέσει συνθέσθαι.

(8) Εἶτα πέμψας ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς (γ') υἱοὺς αὐτοῦ (Κωνσταντῖνον καὶ Ἡράκλειον καὶ Τιβέριον), οἱ Βυζάντιοι τούτους οὐκ ἀπέστειλαν.

668 (9) Ποιήσας οὖν ἐν Σικελίᾳ ἔτη ς', ἀναιρεῖται ἐν Συρακούσῃ λουόμενος, κατὰ κεφαλῆς λαβὼν μετὰ κάδου καιρίως πληγὴν ὑπό τινος τῶν παρισταμένων.

(10) Ὁ δὲ λαὸς ἰδὼν τὸν βασιλέα τελευτήσαντα, πορευθεὶς ἀναγορεύουσι βασιλέα Νίζιζον τινὰ οὕτω λεγόμενον, Ἀρμενογενῆ εὐπρεπῆ ὄντα καὶ ὡραιότατον.

(11) Ὅπερ ἀκούσας Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, κατέλαβε τὴν Σικελίαν μετὰ πλείστης ναυμαχίας καὶ χειρωσάμενος Νίζιζον, τὸν φονέα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνεῖλε σὺν τοῖς στασιάσασι. Καὶ οὕτως ἀνελθὼν ἐν Κ. Π. ἐδέχθη παρὰ πάντων εὐφημούμενος. Ἀλλ'

---

1. Τῷ ιη' ἔτει ἀν. Κ. ὁ βασιλεὺς τὸν ἰ. ἀ. Θ. ὅθεν ἐκκακήσας ὁ ἄθυμος ταῦτα ὁρᾶν ἐσκέψατο κατελθεῖν ἐν Σ. — βουλόμενος ἐν Ῥ. τὴν β. μ. Ced. 762,8—20. — 4. διὰ τὸ μισηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βυζαντίων ὡς μονοθελήτην καὶ κακόδοξον Ced. 762,21. — 9. δησμεύσεις cod. — 11. Πέμπει οὖν ἀγ. Ced. 762,21—763,3. — 12. οἱ δὲ Β. οὐκ ἀπέλυσαν αὐτούς Ced. — 14. Τῷ κζ' ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Σ. τῆς Σικελίας ἐν τῷ βαλανείῳ, ὃ λέγεται Δάφνη· συνεισῆλθε γάρ τις αὐτῷ Ἀνδρέας, καὶ ὡς ἤρξατο σμήχεσθαι ὁ βασιλεύς, δέδωκεν αὐτὸν μ. τοῦ κ. κατὰ τῆς κορυφῆς καὶ ἀπέκτεινε Ced. 763,11—16. — 17. Τὸν δὲ θάνατον αὐθημερὸν ἤκουσαν ἐν τῇ πόλει, φωνῆς ἐκ τοῦ ἀέρος ἐνεχθείσης· καὶ προβάλλονται οἱ Συρακούσιοι Μιζίζιον Ἀρμένιον β. βιασάμενοι αὐτὸν ὁ. λίαν ἑ. καὶ ὡ. Ced. 762,17—19. — 20. Ἀκ. δὲ Κ. τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβίωσιν μ. π. ναυστολίας καταλαμβάνει τὴν Σ. καὶ Μ. ἀναιρεῖ σὺν τῷ φονεῖ τοῦ ἰδίου πατρός Ced. 763,19—21. — 22. Καὶ καταστήσας τὰ ἑσπέρια ἐπὶ Κ. Π. ἔρχεται κτλ. Ced. 763,22—764,5.

ὁ περὶ τούτου λόγος ἀναμεινάτω· ἔτι δὲ περὶ τῶν γεγενημένων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀναιρεθέντος ἐν Σικελίᾳ ἐνδιατρίψομαι.

CCXXXV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΩΝ ΣΑΡΑΚΗΝΩΝ ΜΩΑΜΕΘ ΤΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥΧΟΥΜΕΤ.

Καὶ γὰρ ἐπὶ αὐτοῦ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης Μουχούμετ ἐκ μιᾶς φυλῆς γενικωτάτης Ἰσμαὴλ, υἱοῦ Ἀβραάμ, καταγόμενος ἀνεφάνη. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγοῦμαι τῆς περὶ τούτου μυσαρᾶς καὶ παμμιαρᾶς αἱρέσεως διηγήσασθαι.

(2) Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος, πατὴρ αὐτῶν ἀναγορεύεται πάντων. Οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούνδαρον καὶ Ἀραβίαν· ὁ δὲ Μούνδαρος τίκτει Κούσαρον καὶ Καΐτον καὶ Θεμίμην καὶ Ἄσαδον καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους, οἳ τὴν Μαδιανίτην ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηνοτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσὶ δὲ καὶ ἐνδότεροι τούτων, οὐκ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἰεκτὰν, ἱο λεγόμενοι Ὁμηρῖται τουτέστιν Ἀμμανῖται.

(3) Ἀπόρου δὲ ὄντος τοῦ (προλεχθέντος Μουχούμετ ἤτοι) Μωάμεθ, εἰσῆλθε πρός τινα γυναῖκα πλουσίαν (μισθωτεῦσαι αὐτῇ), συγγενίδα αὐτοῦ οὖσαν καλουμένην Χαδιγᾶ, πρὸς τὸ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι (μετὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ. Εἶτα) κατὰ μικρὸν παῤῥησιασάμενος καὶ ἐπελθὼν τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ, λαμβάνει αὐτὴν (εἰς) γυναῖκα καὶ ἔσχε τὰς καμήλους αὐτῆς καὶ τὴν ὕπαρξιν ταύτης· καὶ ἐπιχωριάζων ἐν Παλαιστίνῃ συνανεστρέφετο Ἰουδαίοις καὶ χριστιανοῖς καὶ

6. Ced. 738,11, *Her.* 21 ut et Leo, — 11. Ced. 738,13—20. — ἀπ. παρὰ πάντων ἀ. Ced. — 12. Μόνδαρον καὶ Ῥαβίαν Ced. — 13. Θεμίνην Ced. — 14. Ἀσσαδὸν Ced. — Μαδιὰμ καὶ τὴν ἐρ. Ced. — καὶ οἱ ἐνδ. αὐτῶν ἐκ τῆς φ. τοῦ Ἰ. οἱ λ. Ἀμανῖται τ. Ὁμ. οἱ καὶ ἔμποροι Ced. — 18. Ced. 738,20—739,8. — 20. ἀ. ὀνόματι Χαδιχᾶ μισθωτὸς ἐπὶ τῷ κ. καὶ πρ. Κατ' ὀλίγον δὲ π. ἱπεισῆλθε τῇ Ced. — 23. ὁ. καὶ ἔλαβεν ἀ. γ. ἐρχόμενος δὲ ἐν Π. Ced. — 25. ἐθήρα ἐξ αὐτῶν τινὰ γραφικά· ἐπεὶ δὲ δαιμονιῶν ἦν, ἐνόσησε δὲ καὶ ἐπιληψίαν, ἐθεράπευσε δὲ τὴν γυναῖκα λυπουμένην σφ. ὅτι ἦν εὐγενὴς καὶ ὅτι συνήφθη τ. ἀπ. καὶ δαιμονιῶντι, λέγων· Ἀ. ὁ. λεγόμενον Γ. θ. καὶ π. Ced.

ἐθηρᾶτο λόγους καὶ γραφικὰς τινὰς ῥήσεις. Ἔσχε δὲ τὸ πάθος τῆς ἐπιληψίας. Ἡ οὖν γυνὴ αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἐλυπεῖτο σφόδρα ὡς περιφανὴς καὶ πλουσία καὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ συναφθεῖσα, οὐ μόνον ἀπόρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ. Ἣν τροπωσάμενος ἔφασκε· «ὅτι (φοβερὰν) ὀπτασίαν ἀγγέλου θεωρῶ Γαβριὴλ ὄνομα (καὶ μὴ ὑποφέρων αὐτοῦ τὴν θεωρίαν ὀλιγωρῶ) καὶ πίπτω».

(4) Ἐπισταθεὶς δὲ ἀπὸ ψευδομαρτυροῦντος αὐτῷ μοναχοῦ τινὸς Ἀρειανοῦ ψευδωνύμου, διὰ τὴν κακοπιστίαν αὐτοῦ ἐξορισθέντος ἀπὸ Κ. Π. ἐκ τῆς μονῆς τῶν Καλλιστράτου, οὗτος ὁ μιαρὸς ἀπεπλάνησεν αὐτὴν καὶ τὰς λοιπὰς γυναῖκας οὕτω λέγων, ὅτι ὀπτασίᾳ τινὰ ἄγγελον λεγόμενον Γαβριὴλ θεωρεῖ καὶ μὴ φέρων τὴν θέαν καταπίπτει. Οὗτος γὰρ ὁ ἄγγελος εἰς πάντας τοὺς προφήτας ἀποστέλλεται. Αὕτη οὖν ἡ γυνὴ καὶ αἱ λοιπαὶ τοῖς λόγοις τοῦ ψευδαββᾶ πεισθεῖσαι προφήτην αὐτὸν εἶναι ἐκήρυξαν πανταχοῦ προφήτην αὐτὸν ὑπάρχειν.

(5) Καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὕτη τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου. Προῆλθεν δὲ ὁ λόγος τῆς πλάνης ταύτης καὶ εἰς ἄνδρα φύλαρχον τοὔνομα Βουβάχαρ. Ἡ οὖν γυνὴ (153ᵃ) θανοῦσα τοῦτον διάδοχον καὶ κληρονόμον κατέλιπεν. Ἐκ τούτου οὖν ἐγένετο περιφανὴς ἄγαν ὡς περιούσιος.

(6) Οὗτος ὁ θεομισὴς καὶ ἄθεος περιτυχὼν Ἑβραίοις καὶ (χριστιανοῖς δῆθεν) Ἀρειανοῖς (τε) καὶ Νεστοριανοῖς καὶ παντ(αχόθεν ἐρανισάμενος, ἐξ Ἰουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἐξ Ἀρειανῶν δὲ λόγον καὶ πνεῦμα κτιστά, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρείαν, ἑαυτῷ θρησκείαν περιποιεῖται, καὶ προφάσει θεογνωσίας εἰσποιησάμενος τὸ ἔθνος ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμνεσθαι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ ἕνα μόνον προσκυνεῖν θεὸν καὶ τὸν Χριστὸν τιμᾶν ὡς

---

8. Αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν διὰ κ. ἐξόριστον ἐκεῖσε ὄντα φίλον αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· κἀκεῖνος θέλων πληροφορῆσαι αὐτὴν εἶπεν ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ἄγγελος πέμπεται πρὸς πάντα προφήτην· καὶ αὐτὴ πιστεύσασα τῷ λόγῳ τοῦ ψ. ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις αὐτῆς· καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἦλθεν εἰς ἄνδρας Ced. 739,8—14. cf. narrationem de vita Moh. in cod. Rehdigerano. — 17. Καὶ πρῶτον Ἀβουβ. διάδοχον κ. καὶ ἐκρ. — τοῦ Αἰθρίβου κτλ. Ced. 739,14—17. — 22. Ced. 739,18—740,11. — καὶ ἐμβρόντητος π. Ced.

λόγον (τοῦ) θεοῦ (μὲν), οὐχ * υἱὸν δὲ **, καὶ πνεῦμα προφορικὸν καὶ εἰς ἀέρα χεόμενον ὑπονοεῖν, οὐχ ἐνυπόστατα, οὐδὲ τῷ πατρὶ ὁμοούσια, τὴν δὲ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν μὴ λέγειν θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν Ἀαρὼν καὶ Μωσέως ἀδελφὴν (ὑπολαμβάνειν εἶναι), μηδὲ βαπτίζεσθαι μηδὲ σαβατίζειν (αὐτοὺς ἐδίδαξεν) μηδὲ τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθεσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρῶσθαι τοῦ σωτῆρος ὁμολογεῖν. Παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ [τῶν] καθόλου τῷ νόμῳ ἀπηγορευμένων μετασχεῖν πλὴν ὑῶν κρεῶν, οἴνῳ δὲ παντάπασι μὴ χρῆσθαι.

(7) Τοιοῦτόν τι μυθευσάμενος ἑαυτὸν κλειδοῦχον φησὶ γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου, διόπερ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως μετὰ τὸ παραστῆναι τὸν Μωϋσέα σὺν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ ὡς παραβάτας τοῦ νόμου τῇ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὖθίς (τε) Ἰησοῦν παραστῆναι *** ἔμπροσθεν (τοῦ) θεοῦ ****, τοὺς δὲ χριστιανοὺς ὡς τοιοῦτον τολμήσαντας προστρῖψαι τῷ Χριστῷ ὄνομα καὶ θεὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν θεοῦ καὶ λόγον σεσαρκωμένον καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῇ τοῦ πυρὸς γεέννῃ παραδοθῆναι· εἶτα ἑαυτόν φησιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκλῆσθαι μάλα θεοσεβῆ ὡς τοῦ παντὸς αὐτῶν ἔθνους αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξαντα ἐπαινεῖσθαι καὶ τούτου χάριν κλειδοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι· καί γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνεῳχθῆναι, συν[εις]ελθεῖν αὐτῷ (πάντως καὶ ἀναντιῤῥήτως) ο' χιλιάδας (φησὶν) τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο, τοὺς δὲ λοιποὺς κριθήσεσθαι φάσκει, καὶ τοὺς μὲν δικαίους ἀμφιβόλως τῆς τρυφῆς ἀπολαῦσαι, τοὺς δὲ εὑρισκομένους ἁμαρτωλούς, πιττάκια ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα, εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς εἰσελθεῖν καὶ τούτους ἐπονομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Μουχούμετ, εἶναι δὲ γ' ποταμοὺς ἐν

---

* ὡς Ced. — ** ἀλλ' ὡς ἐκ πμς ἁγίου γεγενημένον· λόγον δὲ Ced. — 2. ἐνυποστατ. cod. — γεννήτορι Ced. — 5. μήτε δὲ Ced. — 7. τοῦ χῦ ὁμ. Ced. cf. evangelii quod dicitur Barnabae fragmenta a nobis edita. — 8. καὶ κ. τῶν cod. — ἀπ. τῶν μετέχειν πλ. κρ. χοιρείων Ced. — 10. Ced. 740,11—741,14. — ἑ. φ. κλ. Ced. — 11. π. καὶ κ. Ced. — *** καὶ ἀρνησάμενον Ced. — **** ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυτὸν εἶναι ῦν τοῦ θεοῦ Ced. — 18. θ. καὶ τοῦ cod. — αὐτὸν Ced. — 19. αἰτίῳ θ. ὑπάρξαντι cod. — 27. γ' παραδείσους ἐν τῷ π. φλυαρεῖ ἑ. μ. καὶ ἕτερον γ. καὶ ἕτερον ὁ. π. τὸ μετ' ἐξουσίας ἐμπ. αὐτῶν Ced.

τῷ παραδείσῳ φησίν, ἕνα μέλιτος καὶ ἄλλον γάλακτος καὶ ὕστερον οἴνου, πρὸς τὸ ἐπ' ἐξουσίαν (ἔχειν ἕκαστον ὅθεν βούλεται μετέχειν καὶ) ἐμπιμπλᾶσθαι, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς συνεῖναι καὶ φιλοκαλεῖν αὐτῶν τὰς κόμας καὶ (παντοίως) θεραπεύειν (αὐτῶν) τὰ φιλήδονα σώματα (ὁ σαρκόφρων καὶ ἐμπαθὴς καὶ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας)· τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ χριστιανοὺς ξύλα τοῦ πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι· τοὺς Σαμαρείτας ἔφη πρὸς τὰ ἐκφόρια καὶ τὴν κόπρον αὐτῶν τοῦ παραδείσου ἐκβάλλειν, ὅπως ἂν μὴ ἐποζέσειεν ὁ παράδεισος, ἕκαστον δὲ ὡς ἂν ἐνταῦθα βιώσειεν, εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐν πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκεῖσε διάγειν.

(8) Οὗτος οὖν ὁ θεοστυγὴς καὶ ἐμβρόντητος (πρὸς τούτοις πᾶσιν)* παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν θεὸν (153^b) αἴτιον ὑπάρχειν ἐτερατολόγησε καὶ τοὺς λῃστὰς καὶ φαρμακοὺς καὶ ὅσους ἂν ἀπηγορευμέναις ἁλόντας πράξεσιν ἀναιρουμένους ἴδοιεν, οὕτω φησίν, ἔγραψεν ὁ θεὸς καὶ προώρισε γενέσθαι καὶ οὕτως ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἠβουλήθη.

(9) Ἀγάσαιτο δ' ἄν τις μάλα (δὴ οὖν εἰκότως) τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην (ἰσχύν τε καὶ) διαρκῆ τῆς ἀπάτης τοῦ θεομάχου καὶ ματαιόφρονος, μάλιστα δὲ ἐσχάτην παράνοιάν (τε) καὶ κτηνωδίαν τῶν μέχρι νῦν τῇ τούτου πλάνῃ δεδουλωμένων καὶ ὡς ἰσχυρὰν (θρησκείαν) καὶ θείαν ταύτην ἀφρόνως ἡγουμένων. Πρὸς γὰρ τὴν ὄντως τριαληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ θεοβράβευτον πίστιν ἐναργῶς ἀποτυφλώττουσιν οἱ ἐσκοτισμένοι καὶ ἀσύνετοι, πρὸς δὲ τὴν ψευδώνυμον λατρείαν καὶ πλαστολογίαν τοῦ φένακος προσέχουσιν οἱ δείλαιοι καὶ βαρυκάρδιοι, (πρὸς μὲν τοὺς ὕθλους** καὶ λήρους καὶ βεβήλους κενοφωνίας οἱ χαιρεπίκακοι καταθέλγοντες, πρὸς τοὺς θεοπαραδόχους καὶ σωτηριώδους λόγους οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ὑποθεῖναι τοπαράπαν ἀνέχοντες)· τὸν γὰρ ὄντως ὄντα θεόν, τὸν διὰ νόμου καὶ

---

3. τὰς κ. ἀ. Cod. — 7. τοῖς Σαμαρείταις ἐρεῖ. λέγων π. τὸ ἐκφέρειν τὴν κ. ἀ. ἐκ τοῦ π. ὁ. μὴ ἐποζέσῃ ὁ π. Cod. — 9. ἐβίω Cod. — 10. κἀκεῖσε δ. τρ. Cod. — 11. Cod. 741,14—18. — καὶ παμμίαρος. — * καὶ ἐκ? cod. — 13. καὶ τοὺς ἄλλαις ἀπ. πρ. ἁ. οὕτω φλυαρεῖ ὁ ἄθεος ἐγ. αὐτὸς ὁ θς καὶ πρ. ἀπ. ἀ. Cod. — ἀπηγορωμένας ἀλῶντας cod. 19 Cod. 741,19—742,6. — 17. θαυμάσειε δ' ἂν Cod. 741,19—742,6. — 18. τ. δ. ἀπάτην τοῦ Cod. — 19. μᾶλλον Cod. — 21. ἀφ. τ. Cod. — 22. ἀληθῆ Cod. — ** φλυαρίας Scholion.

προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενόν τε καὶ πιστευόμενον, ἀπωθούμενοι καὶ καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον καὶ μεμηνότα [καὶ] φανερῶς ὑπὸ τῶν Ἐριννύων* ἐνεργούμενον καὶ φθεγγόμενον οἱ κακόφρονες καὶ λυσσώδεις ἐρασμίως γεγηθότες προσίενται.

(10) Ποία γὰρ θεόπνευστος γραφὴ περὶ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παραπαίοντος Μουχούμετ προδιεστείλατο; ἢ ποῖος θεσπέσιος αὐτὸν προφήτης ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; οὐκοῦν εἰπάτωσαν οἱ ἀμέτοχοι πάσης ἱερᾶς ἐπιπνοίας καὶ μνήσεως πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀποδεχόμενοι, τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διαῤῥήδην προαναφωνούμενον Χριστὸν καὶ θεὸν ἐξαρνοῦνται, τὸν δὲ κάκιστον καὶ μοχθηρὸν καὶ μηδὲ τὸ σύνολον πρὸς αὐτῶν ὀνομαζόμενον καὶ προσημαινόμενον ὡς θεομύστην** ἐξοχώτατον καὶ ἀληθέστατον πίστεως διδάσκαλον ἀποδέχονται καὶ ὡς εὐεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καὶ δυσώνυμοι (ἢ μᾶλλον εἴπωμεν ἀνώνυμοι).

(11) Ἀνακρινέτωσαν δὲ οἱ ἀδιάκριτοι καὶ μανιώδεις καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς καὶ δυσσεβῶς ῥηθέντα ληρήματα καὶ λεγέτωσαν ποίαν σωμφωνίαν ἔχουσι (πρὸς) τὰ θεοπαράδοτα λόγια. Ὁ μὲν γὰρ θεῖος λόγος ἀναφανδὸν (ἐκ)διδάσκει (καὶ διαπρυσίως χρησμοδοτεῖ σαφέστατα) τὸν θεὸν ὑπάρχειν ἀναίτιον παντὸς κακοῦ καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἢ ἀπωλείας. Ὁ δὲ τρισάθλιος καὶ τρισκατάρατος καὶ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς ἐκ σκαιοτέρου*** πλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος καὶ ἐνεργούμενος (καὶ μέντοι καὶ ἐξ ἀκολάστου γλώσσης καὶ γνώμης ἀγνώμονος φθεγγόμενος) παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν θεὸν αἴτιον τολμηρῶς τερατεύεται καὶ πᾶν ὅπερ [ἂν] ἐπέλθῃ τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν (τε) ἐξ οἰκείας ῥαθυμίας καὶ ἀδιακρισίας, τῆς θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὁ ἀλητήριος ἀποφαίνεται. Καὶ ὁ μὲν περιφρονεῖν πλούτου καὶ ταπεινοφρονεῖν (154ʳ) καὶ τὸν ἐνήδονον βίον ἀποσείεσθαι καὶ μὴ (ἀντ)αποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρακελεύ-

* μαινομένων Scholion. — 4. γεγηθότ. cod. καὶ γεγηθέτως Ced. — 5. Ced. 742, 6—16. — 11. χν τὸν θν Ced. — 12. σ. ὑπ' ἀ. μνημονευόμενον ὡς Ced. — * καὶ Ced. — 16. Ced. 742,16 — 743,9. — 21. σ. καὶ ἀπ. Ced. — *** ἀγριωτέρου Scholion, καὶ λαοπλ. Ced. — 26. τ. ἀποφθέγγεται καὶ Ced.

*

εται. Ὁ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐκ περιουσίας ἀσπάζεσθαι καὶ ἀντεπεξιέναι σφόδρα τοῖς ἀντιπίπτουσιν ὡς ψυχικὸν (καὶ) σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον.

(12) Ἀλλ' ὦ τῆς ἀπονοίας καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου καὶ τῆς παραφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἐξανδραποδισθέντων [καὶ μέχρι δεῦρο παρασυρομένων καὶ ἀπατωμένων] — οὐδὲ γὰρ συνιοῦσι (πάμπαν) οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις καὶ λίαν ἀσύνετοι εἰς ποῖον χαλεπὸν (καὶ ζοφερὸν) χάος καὶ σατανικὴν Χάρυβδιν * κατεποντίσθησαν καὶ τέλειον κατεπόθησαν καὶ εἰς οἵους ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραποὺς καὶ ψυχοφθόρους φενακισθέντες ἐλεεινῶς ἐξεκυλίσθησαν καὶ συνεσχέθησαν ὑποφθαρέντες εἰς τέλος· διὸ τοίνυν θαυμάζειν λίαν ἔπεισί μοι τὴν τοσαύτην ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ οἰομένων ἐντρεχεστάτους ἑαυτοὺς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς κενῆς ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον; Ἔδει γάρ, ἔδει τοὺς ὄντως ἄφρονας καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγνῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν πρόδηλον καὶ μυσαρὸν βρόχον, ὅτιπερ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως (αἰσθητήν τε καὶ φθαρτὴν ἕξουσι τηνικαῦτα τὴν ζωὴν καὶ ἀνάγκη πάλιν αὐτοὺς τῇ φθορᾷ δουλεύειν καὶ θνήσκειν κατὰ τούτοις ἀκόλουθον λόγον· ἀμήχανον γὰρ τὸν φθαρτόν, βρώσεως καὶ πόσεως) ἐν μετουσίᾳ τυγχάνοντα, ἄφθαρτον καθόλου καὶ ἀθάνατον διαμεῖναι· καὶ πότε καὶ ποῦ λοιπὸν τὴν ἀποκαραδοκουμένην ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀκήραιον τοῖς πιστοῖς κατὰ τὰς θείας γραφὰς οἱ θνητοὶ ** ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται;

(13) Καὶ πρὸς τούτῳ ἴστωσαν οἱ ὀλιγόπιστοι καὶ τάλανες ὡς οὐδέπω μέχρι τῆς σήμερον τῆς παλαιᾶς αὐτῶν καὶ ἀθέου πλάνης ἀπηλλάγησαν, ἀλλ' ἐν προσχήματι θεοσεβείας εἰδωλολατροῦσι λεληθότως καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῆς θρησκείας αὐτῶν δόλον τοῦ

4. Ced. 743,9—744,4. — 6. in margine a secunda manu. — νῦν Ced. — 8. οἷον Ced. — * καὶ χάος ὀλέθριον Scholion. — 13. διὸ καὶ θ. Ced. ἔπεισέ με cod. — 21. τυγχάντ. cod. τυγχάνοντες ἄφθαρτοι κα. καὶ ἀθάνατοι διαμένουσι Ced. — ** καὶ Ced. — 26. Ced. 744,4—14. — 27. μ. καὶ τήμερον Ced. — 29. τῇ θρησκείᾳ Ced.

ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδ' ὅλως οἱ ἀνούστατοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσιν· πάλαι μὲν* εἰδολολατροῦντες καὶ τῇ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτῃ λεγομένῃ τουτέστι τῇ ἡδονῇ προσκυνοῦντες καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης (γὰρ) εἶναι τὸν ἑωσφόρον μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κούβαρον τῇ ἑαυτῶν κακεμφάτῳ ἐπονομάσαντες γλώσσῃ, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν Ἀφροδίτην θεὸν ὀνομάζοντες.

(14) Καὶ ἵνα μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν, σαφηνίσωμεν αὐτῶν τὸ μέγα μυστήριον· ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως· «Ἀλλᾶ, Ἀλλᾶ, Οὐά, Κουβάρ, Ἀλλᾶ». Καὶ τὸ μὲν Ἀλλᾶ, [Ἀλλᾶ] ἑρμηνεύεται ὁ θεός, ὁ θεός, τὸ δὲ Οὐά, μείζων, τὸ δὲ Κουβάρ, μεγάλη ἤτοι σελήνη καὶ Ἀφροδίτη, ὅπερ ἐστὶν οὕτως· «Ὁ θεός, ὁ θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη—εἴτ' οὖν (σελήνη καὶ) Ἀφροδίτη — θεός»· καὶ τοῦτο σαφηνίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου Ἀλλᾶ· ἅπερ πάντα ἀποκεκρυμμένως τῇ ἰδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώσσης λαλοῦσιν (οὕτω φύσεως ἐχούσης, ἃ καὶ φανερῶς δημοσιεύειν οὐ θέλουσιν εἰς λογικοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐχέφρονας διὰ τὸ τῆς γνώσεως πρόδηλον)· ἀλλὰ τοὺς μὲν χοιρώδεις (τούτους) καὶ τελματώδεις, μηδὲν περαιτέρω τῆς ἡδονῆς καὶ ῥαστώνης εἰδότας ἀφέμενος ὁ λόγος ὡς ἀνεπαισθήτως (καὶ ἀναιδέστως) νοσοῦντας πρὸς τὰ ἑξῆς τῆς ἱστορίας χωρήσωμεν.

(15) Μετὰ δέ γε τὸν θάνατον τοῦ θεηλάτου Μαχούμετ ἐφάνη 632
κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ** λεγόμενος Δοκίτης προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν καὶ ἔμεινεν ἡμέρας λ', διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου ξιφοειδῶς.

---

* γὰρ Ced.—2. Ἀφροδίτιδι λεγ. cod.—4. ταύτης τὸν ἑωσφόρον εἶναι Ced.—Κουβὰρ Ced.—5. γλώσσῃ ἐπονομάσαν Ced. cf. כְּבָר, diu et כִּבְרָה, magnitudo nec non כַּבִּיר magnus et כָּבַר magnus esse. — 7. Εὐχὴ τῶν Σαρακηνῶν. Ἵνα δὲ μὴ Ced. 744,14—24. — τὸ μ. ἀ. Ced. — 9. ὀυὰ = Vav hebr. et? — 14. ἐπικεκρυμμένως Ced. — 17. τελμ. καὶ μ. πλέον τῆς Ced. — 20. χωρείτω Ced. — 21. περὶ Ἀράβων στρατείας M. 2, om. Par. 1706. — Ced. 745,1 — 4. — ** ὁ Ced. — 23. ἐπ. ἐμ. δὲ ἐπὶ ἡ. Ced. — 24. ἀ. ἦν δὲ ξιφοειδὴς Ced.

635 (2) Ἐν ᾧ χρόνῳ ἐπιστρατεύσαντες (οὗτοι πάλαι μὲν λεγόμενοι Ἄῤῥαβες, νῦν δὲ) Σαῤῥακηνοὶ (καὶ τὴν Ἀραβίαν καταλιπόντες, ἦλθον ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Δαμασκοῦ πλῆθος ἄπειρον, ὅπερ μαθόντες Βάνης καὶ Βασιλίσκος, οἱ στρατηγοὶ τῆς ἀνατολῆς, κατ' αὐτῶν ἐξόρμησαν)· εἶτα συμβολῆς γενομένης, ἡττῶνται λίαν οἱ χριστιανοί· ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος κατὰ Ῥωμαίων βιαίου νότου, καὶ μὴ δυνάμενοι τοῖς ἐχθροῖς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτὸν, δεινῶς τρέπονται· (καὶ οὕτως νικήσαντες οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ κράτος καὶ λαμπρῶς ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν ἦλθον), ἣν καὶ δορυάλωτον λαβόντες, ὡσαύτως καὶ τὰς χώρας πάσας τῆς Φοινίκης, οἰκίζονται ἐν αὐταῖς (οἱ ἐναγεῖς καὶ βέβηλοι τοῖς ἀδήλοις τοῦ θεοῦ κρίμασιν).

CCXXXVI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΗΣ.

Περὶ ἧς ἁγίας γῆς ὁ θεσπέσιος ἔλεγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ· «Ἰδοὺ κύριος ὁ θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, ἧς χείμαῤῥοι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσων ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδίων καὶ* τῶν ὀρέων, γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι καὶ συκαῖ**, ῥοαὶ καὶ φοίνικες, γῆ (ἐλαίας), ἐλαίου καὶ μέλιτος, γῆ ἐν ᾗ οὐ μετὰ πτωχείας φάγῃ τὸν ἄρτον [σου] (καὶ οὐ δεηθήσῃ ἐπ' αὐτῆς οὐδὲν, γῆ ἧς οἱ λίθοι σίδηρος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χρυσόν», γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι, καὶ κηρίον ἐστὶ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ παρεικαζόμενη.

---

1. Ced. 745,19—746,5: τῷ κε' ἔτει ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σ. μετὰ πλήθους Ἀράβων καὶ σ. γ. ἡ. Ῥωμαῖοι. Στασιάσαντες δὲ οἱ περὶ Βάνην Ἡράκλειον ἀποκηρύττουσι καὶ Βαάνην ἀναγορεύουσι βασιλέα· ἐν τούτοις ὑποχωρούντων οἱ περὶ τὸν σακελλάριον καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὑρόντες ἄδειαν συμβάλλουσι μετὰ Βαάνους πόλεμον καὶ ἡττῶσιν αὐτόν· ἀν. γὰρ — 6. β. ν. κ. Ῥ. καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς Ced. — 7. τρ. καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ἰερμοχθὰ διεφθάρησαν αἱ μ' χιλιάδες παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Δ. καὶ τὰς χ. τῆς Φ. καὶ ὁ. ἐκεῖ Ced. — 12. Περὶ τῆς ἀραβίτιδος M. 2, om. Par. 1706.—13. Ced. 747,1—10: περὶ δέ γε τῆς ἁγ.— 14. ὁ γὰρ κς Deut. VIII. 7. — 15. οὗ Deut. — πηγὴ ἀ. ἐκπορευομένη cod. ἀβύσσου Ced. — 16. πεδιάδων Ced. — * διὰ Deut. — ἀ. σ. ῥ. γῆ Deut. — ** καὶ Ced. — 18. ἐφ' ἧς Deut. ἐφ' ἣν Ced. — οὐκ ἐνδ. Deut. — 20. χαλκόν Deut. Ced.

(2) «Ἐπάρας, γάρ φησι, Λὼτ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εἶδε πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, ὅτι πᾶσα ἦν ποτιζομένη — ὡς* παράδεισος Κυρίου καὶ ὡς ἡ γῆ Αἰγύπτου, καὶ ἐξελέξατο αὐτήν».

(3) Προσμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώτατος Ἀριστοτέλης λέγων· «Καὶ γὰρ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας (καὶ σύνδενδρος) καὶ παντοίοις καρποῖς εὐθηνοῦσα, ἀμπέλων τε καὶ ἀκροδρύων καὶ φοινίκων πλῆθος ἄπλετος καὶ κτήνη πάμπολλα καὶ διάφορα καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομὴ δι' ὅλου τοῦ χρόνου γίνεται διὰ τὴν πολλὴν εὐκρασίαν τῆς γῆς καὶ πιότητα· πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ παρακομιζομένου διὰ τῶν Ἀράβων (εἰς τὸν τόπον).

(4) Ὡσαύτως** καὶ Ἰώσηπος ἔφη· «πάμφορος γὰρ οὖσα ἡ γῆ δι' εὔκρατον ἀέρα καὶ πολλὴν πιότητα, χειμῶνος ὥρᾳ ἐκφέρει κάρυα καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλεῖστον (μὲν) γεωργεῖ ἔλαιον, σταφυλὰς δὲ καὶ σῦκα διὰ μηνῶν ι' ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ τρυγῶσιν».

(5) Τὸ δὲ μέγεθος τῆς σταφυλῆς τῶν βοτρύων ἐκείνης ἐδήλωσεν ἡ γραφὴ λέγουσα περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε Μωϋσῆς, ὅτι «ἦλθον ἕως φάραγγος βότρυος, καὶ — κόψαντες ἐκεῖθεν κλῆμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα***, ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσιν»· ἐν ξύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεὶς καὶ ὑπὸ ἀνδρῶν β' βασταζόμενος πᾶσιν ἐδήλωσε τῆς ἁγίας γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν, δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευόμενος καὶ ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς καὶ πήγανον, θεασάμενος (καὶ) τὸ ὕψος καὶ πάχος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς τὴν εὐκαρπίαν τε καὶ πιότητα.

(6) Καὶ γοῦν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ πηγή ἐστι παντοίων παθῶν (155ᵃ) ἀνθρώπων τε καὶ ἀλόγων ἴασιν παρέχουσα, ἐν ᾗ λόγος τὸν Κύριον ἐξ ὁδοιπορίας τοὺς πόδας νίψασθαι.

---

1. ἐπεῖδε Gen. XIII. 10. — * ὁ Gen. — 3. ἐξ. ἑαυτῷ Λὼτ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου Gen. — 5. Ced. 747,10—17. — ** οὖν Ced. 747,17—22. — 15. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ Ced. — 18. Ced. 747,22 — 748,7. — τῶν β. τῆς στ. Ced. — 20. ἦλθοσαν Num. XIII. 23. — ἔκοψαν Num — *** ἐπ' αὐτοῦ καὶ Num. — 25. καὶ πλάτος Ced.

(7) Καὶ δένδρον ἵσταται πάσης ἀῤῥωστίας ἀλεξίκακον, ἐν ᾧ τόπῳ φασὶν Ἰωσὴφ τὸν Χριστὸν λαβόντα μετὰ τῆς παναγίας θεοτόκου Μαρίας πρὸς τὴν Αἴγυπτον ποιούμενον τὴν πορείαν, εἰς γῆν ἐκλίθη τὸ δένδρον καὶ προσεκύνησεν.

(8) Πρὸς δὲ τὴν ἀρκτῴαν τῆς φάραγγος ῥίζα γίνεται φλεγγοειδὴς ὀνόματι βατταρίτης, ἀφ' ἧσπερ τὴν ἑσπέραν ἐξαστράπτον φῶς, οὐδεὶς ἀνθρώπων θίγειν αὐτὴν δύναται διὰ τὸ παραχρῆμα θανατοῦν αὐτὴν, εἴτις ῥίζης ἐκείνης περιάψηται τὴν χεῖρα· κυκλόθεν οὖν περιορύξαντες καὶ κύνα δεσμεύσαντες, ἀνασπᾷ τὴν ῥίζαν ὁ κύων ἐπακολουθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ βουλόμενος καὶ παραυτίκα ἀποθνήσκει, τὴν δὲ ῥίζαν περιάπτουσι δαιμονιζομένῳ καὶ ἀπολύουσι τοῦ δαίμονος ἐξ αὐτοῦ φυγαδευομένου.

(9) Καὶ ἄλλη δέ τις πόλις ἐστὶ τῆς Γαλιλαίας παράλιος ἀπὸ σταδίων β' ποταμὸν ἔχουσα καὶ νησοειδῆ τόπον ἐν αὐτῷ, πηχῶν ἔχοντα τὸ περίμετρον ρ', ἐν ᾧ γίνεται φυσικὸν πρᾶγμα θαύματος ἄξιον· οἱ γὰρ ἄνεμοι τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον εἰς αὐτὸν κατασύραντες, εὐθέως ὁ τόπος ταύτην εἰς ὕαλον μεταβάλλει, ἐπειδὰν ἱκανὰ πλοῖα περιστάντα καὶ τὴν ὑαλίτην ἐκείνην ψάμμον ἐκφορήσωσιν, πάλιν οἱ ἄνεμοι καταπνεύσαντες γεμίζουσι τὸν τόπον.

(10) Ἀλλὰ μὴν καὶ ὀποβάλσαμον γεωργεῖ(ται) πλεῖστον καὶ ἕτερα (τινὰ πάμ)πολλα (καὶ) δυσπόριστα καὶ ἀνθρώποις ἐπέραστα. Κἀντεῦθεν τοίνυν, ὡς ἐξαίρετον καὶ διαφέρουσαν ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς, εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς τῷ ἠγαπημένῳ καὶ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ (Ἰσραὴλ) εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπόλαυσιν. «Εἰσήγαγε γὰρ», φησὶν, «αὐτοὺς εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο, ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ».

(11) Τοιγαροῦν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ μακαρίᾳ καὶ ἀγαθῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας, «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς» λόγος τοῖς προφήταις ὁραθεὶς (ἐπὶ χερουβικοῦ καὶ ἐπηρμένου θρόνου [χρη]ματισθεὶς καὶ μέντοι καὶ διαφόρως τε καὶ) θεοπρεπῶς* τὰς θεοφανίας ποιησάμενος, ἔλεγεν· «ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα καὶ ἐν χερσὶ

---

6. בַּחְרוּם? — 14. ἔχων cod. — 20. Ced. 748,7—1. — 24. Καὶ ἐ. ἀ. Ps. LXXVIII. 54. ἐ. γ. ἁ. φ. Ced. — 27. Ced. 748,13—749,3. — 28. Hebr. I. 1. — * τε Ced. — Hos. XII. 10.

προφητῶν ὡμοιώθην» — «ἐπ' ἐσχάτου» αὖθις (ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς γῆς) ὤφθη σαρκούμενος καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστρεφόμενος (κατὰ τὴν θείαν πρόῤῥησιν) πληρώσας τό· «Μήτηρ Σιὼν, ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος»· ἐν ᾗ καὶ τὸ σωτήριον πάθος ὑπομείνας τὴν παγκόσμιον εἰργάσατο σωτηρίαν (ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς καί τινες τῶν ἐξηγητῶν ὀμφαλὸν τῆς γῆς αὐτὴν προσηγορεύκασιν). Καὶ μήν γε καὶ Χριστὸς αὐτὸς καρδίαν ἔφησε λέγων· «Ὥσπερ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους γ' ἡμέρας καὶ γ' νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς».

(12) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ φάσκον ῥητόν· «ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ», φησίν· «Καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐκεῖθεν τοῦ θεοῦ γέγονεν ἐμπρέπεια, οἷον ὁ βωμὸς, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἡ λατρεία πᾶσα καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας*, ἱερέων πλῆθος**, θυσίαι καὶ ὁλοκαύτωσις καὶ ὕμνοι ἱεροὶ καὶ ψαλμῳδίαι καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν καὶ τῶν μελλόντων προδιεγέγραπτο. Ἐπειδὴ δὲ*** ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυρία κατορθώματα. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ περὶ τῆς Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας Ἡσαΐας φησίν· «ἐκ (155[b]) Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κρινεῖ ἀναμέσον τῶν ἐθνῶν». Σιὼν γὰρ ἐνταῦθα ὁλόκληρον λέγει τὸ χωρίον καὶ τὴν παρακειμένην αὐτῷ μητρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. Ἐκεῖθεν γὰρ ὥσπερ ἐκ βαλβῖδός τινος εὔδρομοι ἵπποι εὐσταλεῖς οἱ ἀπόστολοι εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐξεπέμφθησαν· ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξαντο· ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος****, ἡ ἀνάστασις*****, ἡ ἀνάληψις· ἐκεῖ τὰ προοίμια τῆς ἡμετέρας σωτηρίας· ἐκεῖ τὰ ἀπόῤῥητα

---

1. ἐμυήθην Cod. sed אֲדַמֶּה· — Heb. I. 1, ἐπ' ἐσχάτων δὲ σαρκοφόρος ὤφθη καὶ Cod. — 2. συνανεστράφη, πλ. καὶ τὸ Cod. — 3. Ps. XLIX. 5. — 5. ὑπ. π. Cod. — 7. αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος κ. τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλὴμ ὠ. Cod.—8. Mt. XII. 39.— 11. Cod. 749,3—750,7. — Ps. L. 2. — 13. γ. ἡ τοῦ θῦ Cod. — * καὶ Cod. — ** καὶ Cod. — 15. θυσία Cod. — 16. καὶ τὰ μέλλοντα Cod. — *** καὶ Cod. — 20. λέγει Cod. Ies. II. 3. — 23. Ἐκ. τοίνυν Cod. — 24. ἱ. καὶ εὐστ. ἱ. Cod. — εἰς τὴν ὀ. ἅ. οἱ ἀπ. Cod. — **** καὶ Cod. — ***** καὶ Cod.

δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβον· ἐκεῖ πρῶτον ἀπεκαλύφθη πατὴρ καὶ ἐγνωρίσθη μονογενὴς υἱὸς καὶ ἐδόθη τοσαύτη πνεύματος χάρις καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων ἐκεῖ λόγον ἐγύμναζον καὶ δωρεῶν καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ἅπερ ἅπαντα αὐτοῦ ὡραιότητας λέγει· κάλλος γὰρ θεοῦ καὶ ὡραιότης ἡ ἀγαθότης καὶ (ἡ) φιλανθρωπία καὶ ἡ εἰς πάντας εὐεργεσία· ἐκεῖ τοίνυν τὸ πταῖσμα καὶ τὸ πτῶμα τοῦ Ἀδὰμ θεραπεύσας καὶ τὴν ταχίστην ὥσπερ ὑπόπτερον συνέλευσιν τῶν ἁγίων καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ β' παρουσίᾳ αὐτοῦ προϋποφαίνων ἔλεγεν· «ὅπου τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται (καὶ) οἱ ἀετοί».

(13) Ἐκεῖ δὲ μηδὲ τοῦ Νῶε, τοῦ πάντων ἀρχηγοῦ ἀνθρώπων, τὸν τάφον ἀγνοῆσαι, ὡς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀπ' αὐτῆς διαδοθῆναι τὴν φήμην· διόπερ ὁ Κύριος τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου θανάτου ἐρευνήσας εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον τὸ πάθος ἐδέξατο, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ ἡ φθορὰ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀρχὴν ἔλαβε, ἐκεῖθεν καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ θεοκήρυκτον κήρυγμα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἄρξηται.

(14) Ὡσαύτως καὶ ὁ θεοῤῥήμων Ἀθανάσιος εἰς * πάθος ** Χριστοῦ λέγει· «διάπερ οὐκ ἀλλαχόσε πάσχει Χριστὸς οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον ἢ εἰς τὸν κρανίου τόπον, ἐν ᾧ δὴ Ἑβραίων οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἀδὰμ φασὶν εἶναι τὸν τάφον—ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τετάφθαι διαβεβαιοῦνται — διὰ τοῦτο θαυμάζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα· ἔδει γὰρ τὸν Κύριον ἀνανεῶσαι θέλοντα τὸν α' ἄνθρωπον, ἐν ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ» — «Καὶ ἐπειδή(περ) ἤκουσεν Ἀδάμ, (ὅτι) γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ», ταύτῃ (τοι) πάλιν ἐκεῖθεν τίθεται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξηται».

---

1. ἔλαβεν Ced. — 3. λ. ἐ. Ced. — 5. ὡ. τοῦ θεοῦ Ced. — κάλλη Ced. — 7. πτῶμα καὶ πτ. Ced.— 8. ὡ. καὶ ὑπ. τῶν ἁ. σ. Ced.— 9. ἀ. προϋπεμφ. Ced. Mt. XXIV. 28.— 11. Ἀδάμ? — 13. Ced. 750,3—17. Ὡ. δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθ. — * τὰ Ced. — ** τοῦ Ced. — 19. ed. Par. 1698 III. 90 C: ὅθεν οὐδὲ ἀ. π. οὐδὲ εἰς τ. στ. — 20. εἰς τοῦ κρ. Ced. — ὃν Ἑ. οἱ δ. φ. τοῦ Ἀ. ἐ. τ. Ath. ἐν ᾧ δὴ τῶν Ἑ. οἱ δ. φ. τοῦ Ἀ. ἐ. τὸν τ. Ced. — 22. ὅπερ εἰ οὕτως ἔχει θ. Ath. — 24. τῷ τ. π. ἵνα ἐκείνου λύσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ παντὸς αὐτὴν ἄρῃ τοῦ γένους καὶ ἐπειδὴ ἤκ. ὁ Ἀ. ὅτι γῆ Gen. III. 19. διὰ τοῦτο π. ἐκεῖ τ. ἵνα τὸν Ἀ. εὑρών, ἐκεῖ λύσῃ μὲν τὴν κατάραν Ath. — 26. ἐκεῖ τέθειται Ced.

(15) Καὶ μέντοι γε ὁ μέγας Ἐφραὶμ ἐν τοῖς κατὰ Καΐν φησί· «Καὶ ὁ Καΐν στένειν καὶ τρέμειν ἐκρίθη ὑπὸ τῆς συνειδήσεως περιεχόμενος· ὑποστήσεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῆς αἰωνίου κολάσεως· τὸ γὰρ στένων καὶ τρέμων ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ὁ τόπος τῆς κρίσεως εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, κατὰ τὰς ἱερὰς γραφάς, οὐχ ἡ γῆ διὰ τὴν κρίσιν, οὐδὲ ἡ κρίσις διὰ τὴν γῆν· οὐ γὰρ ἡ γῆ ἥμαρτεν ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος· ἡ γὰρ γῆ τῆς τοῦ θεοῦ δίκης γίνεται ἀμυντήριος ὡς τῶν κριτῶν τὸ ῥῆμα καὶ τῶν δημίων ὁ σίδηρος, καὶ δύναται, φησίν, ἐν προσκαίροις αἰώνιος γενέσθαι κρίσις· καὶ ἡ σὰρξ τῶν ἀνθρώπων νῦν θνητή ἐστιν, ἀλλὰ τότε γενήσεται ἀθάνατος, καὶ ὁ παράδεισος δι' αἰσθητῶν συνεστὼς αἰώνιον ἔχει τὴν ἀπόλαυσιν. Οὐκ ἐν παραβολῇ εἴρηται περὶ τοῦ παραδείσου, οὐκ ἐν σχήματι ἐφυτεύθη τῷ πράγματι ἀνύπαρκτος ὤν. Παῦλος δὲ αὐτὸν μετὰ ͵εφ' ἔτη ἐθεάσατο· ἐκεῖ ἀπεδήμησεν καὶ ἤκουσε τὰ τῆς ἐκκλησίας μυστήρια, «ἀνέβη εἰς τρίτον οὐρανὸν καὶ ἤκουσε (156ᵃ), τὰ τοῦ μέλλοντος αἴδια ῥήματα». Οὐρανὸν καὶ γῆν τὴν αὐτὴν χάριν ὁ θεὸς ἐνέδυσεν καὶ τὸν παράδεισον ἐν ἀϊδίοις ἐπαγγελίαις συστησάμενος· σοὶ μὲν τῷ ἀπίστῳ δοκεῖ τὸ αἰσθητὸν πρόσκαιρον, ἐμοὶ δὲ τῷ πιστῷ καὶ τὸ πρόσκαιρον αἰώνιον. Οὐ νοεῖς τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ οὐ πιστεύεις τῇ χάριτι· οὐχ εὑρεῖς τὴν κατάληψιν, ὅτι οὐ γινώσκεις βουλὴν θεότητος. Ἀπαιτεῖς με λόγον πῶς τὸ πρόσκαιρον αἰώνιον· ἀπαίτησον καὶ Παῦλον διὰ τί εἶπεν εἶναι διήγησιν, ἣν οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι· εἰ δὲ λόγος ἀνέφικτος, πολλῷ μᾶλλον ἡ τοῦ θεοῦ δύναμις ἀνεκδιήγητος, καὶ ὁ παράδεισος τοίνυν αἰσθητός, ἀλλ' οὐ πρόσκαιρος, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἐπαγγελία ἐν ξύλοις, ἀλλ' οὐ προσκαίροις· καὶ δὴ ἡ μητρόπολις Ἱερουσαλὴμ πρόσκαιρος νῦν καὶ φθαρτή, ἀλλ' εἰς κατοικητήριον ἐξελέχθη τοῦ ἀφθάρτου φύσει καὶ αἰωνίου θεοῦ, ἥτις γε πάντως μικρὸν ὕστερον ἄφθαρτος καὶ θεοφώτιστος ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ γενήσεται καὶ δικαίων ἐνδιαίτημα κατὰ τὴν βροντόφωνον φωνὴν τοῦ υἱοῦ τῆς βροντῆς Ἰωάννου ἐν τῇ ἀποκαλύψει «Ἱερουσαλὴμ», Ἱερουσαλήμ, ἡ ὄντως θεόδμητος καὶ

---

4. στένειν καὶ τρέμειν ἔτι? — 15. 2 Cor. XII. 2—4. — 16. δημάτα cod. — 20. ὁρεῖς cod. — 31. XXI. 10.

ϑεοφρούρητος καὶ ϑεοκόσμητος καὶ ϑεοπόϑητος· «ἀγαπᾷ γὰρ Κύριος τὰς πύλας σου ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα Ἰακώβ», ἣν δὴ καὶ ὡς ἔνδοξον καὶ ϑεούπολιν σεμνύνων φάσκει· «Δεδοξασμένα ἐλαλήϑη περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ ϑεοῦ» καὶ καϑάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ ἴδομεν, ἐν πόλει Κυρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τοῦ ϑεοῦ Ἰακώβ, «ὁ ϑεὸς ἐϑεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα».

(16) Ταύτην δὴ τὴν ἁγίαν καὶ ἐπιϑυμητὴν γῆν καὶ παγγέραστον καὶ πανεπέραστον, ἐξ ἧς ὁ πρῶτος ἄνϑρωπος γέγονεν καὶ οἱ προφῆται πάντες καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀνεφύησαν, καὶ μέντοι καὶ αὐτὴ ἡ πάντων οὐρανίων καὶ ἐπιγείων κτισμάτων ὑπερτέρα ἡ ὑπεραγία ϑεοτόκος ἐβλάστησε καὶ τὸν τούτου παντὸς κύριον καὶ δεσπότην ἀπέτεκε καὶ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας γέγονε πρόξενος, καὶ τὸ ϑεῖον ὄρος Σιὼν ἀεὶ περιβόητον, τὴν ἱερὰν μητρόπολιν τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου ϑεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, τὴν Ἱερουσαλὴμ κατέσχον οἱ ἄγαν πονηροὶ καὶ ἀκάϑαρτοι Σαρακηνοί. Ἐπεὶ οὖν περικρατεῖς ἐγένοντο τῆς ἁγίας ἐκείνης, σφόδρα πλεονάσαντες ὑπερίσχυσαν, συγχωρήσαντος ϑεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, καὶ πάσας τὰς χώρας καὶ τὰς πόλεις κατεκράτησαν. Ὅτε δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς Κώνστας, ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου, συνῆψε μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ ἡττηϑεὶς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο καϑὼς προλέλεκται.

CCXXXVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΑΤΟΥ.

668 Μετὰ τὸν ῥηϑέντα Κώνσταντα ἀναιρεϑέντα ἐν Σικελίᾳ ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς μαϑὼν τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, μετὰ πλείστης ναυστολίας τὴν Σικελίαν κατέλαβε καὶ χειρωσάμενος Νίζιζον τὸν βασιλεύσαντα καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φονέας, πάντας ἀπέκτεινεν, ὡσαύτως καὶ Ἰουστινιανὸν

---

1. Ps. LXXXVII. 2. — 3. Ps. 3. — 5. καὶ αὐτὸς ἐϑ. ἀ. ὁ ὕψιστος Ps. 5. — 24. Cod. 763,19—764,4: ἀκούσας δὲ Κ. τὴν τοῦ πρς ἀποβίωσιν μ. π. ν. καταλαμβάνει τήν. — 27. καὶ Μιζίζιον ἀναιρεῖ σὺν τῷ φονεῖ τοῦ ἰδίου π. καὶ καταστήσας τὰ ἑσπέρα ἐπὶ Κ. Π. ἔρχεται κτλ. ἀπέτεμε δὲ καὶ Ἰ. π. τὸν π. Cod.

πατρίκιον, τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου, τὸν δὲ Γερμανὸν, τραχύτατον ὄντα, εὐνούχισεν.

(2) Οὗτος ἐκλήθη πωγωνάτος, ὡς ἀγένειος ἀπελθὼν τῇ τοῦ πατρὸς ἐκδικήσει, ἐπανῆλθε μετὰ πώγωνος ἐν τῇ πόλει.

(3) Ἐβασίλευσεν ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς, ἐπιβουλευθεὶς δὲ 669
παρ' αὐτῶν καὶ κατισχύσας, πάντας ῥινοτμήτους ἐποίησεν, καὶ ἐξώρισεν Ἡράκλειον καὶ Τιβέριον, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'.

CCXXXVIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΥΛΙΚΙΑΝΩΝ.

Δεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς αἱρέσεως τῶν Παυλικιανῶν μερικῶν διαλαβεῖν. Ἐπὶ τῶν χρόνων (156[b]) Κώνσταντος, τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου, τοῦ ἀναιρεθέντος ἐν Σικελίᾳ, ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλουανὸν ἑαυτὸν ὀνομάσας. Ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη αἵρεσις οὕτως· Παυλικιανοί, οἱ καὶ Μανιχαῖοι, μετωνομάσθησαν ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιανοί, ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλινίκης τοὔνομα, ἥτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον καὶ Ἰωάννην. Τούτους οὖν τὴν μανιχαϊκὴν αἵρεσιν διδάξασα ἐκ τοῦ Σαμοσάτου εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἱρέσεως αὐτῆς ἀπέστειλεν, οἵτινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναῤῥοίας, ἐκεῖσε τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἐγκατέσπειραν. Ἔκτοτε οὖν ἡ * κώμη μενωνομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτῶν Παυλικιανοὶ ἐκλήθησαν.

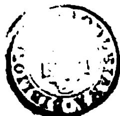
2. βράχ. cod. — 6. Ced. 765,6—14. — 10. π. Π. Μ. 2 et Par. 1706 ante regnum Pogonati. — 12. Ced. 756,17—757,5 sub Constante confer Petrum Siculum p. 36: Γυνὴ γάρ τις ἐκ τοῦ Σαμωσάτου Καλλινίκη τοὔνομα δύο υἱοὺς ἔσχε Π. καὶ Ἰω. Τούτους οὖν — τὴν παμμιαρὰν διδάξασα αἵρεσιν κήρυκας τῆς πλάνης ἀπ. ἐκ τοῦ Σ. οἱ δὲ καταλαβόντες τὴν ἐνορίαν Φαναροίας ἦλθον εἴς τινα κώμην — ἐκεῖσε τὸν ἰὸν — ἐνέσπειραν, διὸ — ἡ κώμη Ἐπ. μετωνομάσθη — ἐκ Μανιχαίων ἐπεκλήθησαν Π. — 14. ἡ αἱ. ἀ. ὁ. Ced. — 19. αὐτ. cod. αὐτοὺς Ced. compendio male soluto. — 21. ἑαυτ. αἱ. ἐνεσπ. Ced. — * μὲν Ced.

(2) Οὗτοι μετὰ χρόνους τινὰς τῆς διδαχῆς * τοῦ Παύλου πολλοὺς ἑτέρους εἶχον διδασκάλους, Κωνσταντῖνον καλούμενον, ὅστις ἑαυτὸν Σιλουανὸν μετωνόμασε. Τοῦτον (οὖν) ἔχουσιν ἀρχηγὸν τῶν διδασκάλων αὐτῶν καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον· οὗτος γὰρ παρέδωκεν αὐτοῦ τὰς αἱρέσεις αὐτοῖς, (οὐκ ἐγγράφως, ἀλλ') ἀγράφως κατὰ παράδοσιν, τὸ εὐαγγέλιον δὲ καὶ τὸν ἀπόστολον ἐγγράφως, ἀπαράλλακτα μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδούς, διαστρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἱρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἑτέραν βίβλον (τὴν) οἱανοῦν ἀναγινώσκειν εἰ μὴ τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀπόστολον.

(3) Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον (τὸν) καὶ Σιλουανὸν δεύτερον ἔσχον διδάσκαλον Συμεῶνα καλούμενον (ὃν μετωνόμασαν Τίτον, γ' Γενέσιον) μετονομάσαντα δὲ αὐτὸν Τιμόθεον, δ' δὲ Ἰωσὴφ μετονομάσαντα (καὶ) αὐτὸν Ἐπαφρόδιτον **, μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν, ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα ἀποβάλλονται (αὐτὸν) ἔνιοι ἐξ αὐτῶν, ς' τὸν Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν καὶ ἕβδομον (ἔσχον) τὸν Σέργιον, τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετονομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην καὶ ἄλλους (πολλούς), οὓς ἄν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι, Κωνσταντῖνον δὲ τὸν καὶ Σιλουανὸν ἐπικληθέντα καὶ Συμεὼν τὸν καὶ Τῖτον καὶ Γενέσιον τὸν καὶ Τιμό-

---

1. Ced. 757,5—15 cf. Petrum 8. Μάνεντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μιαροὺς αἱρετικούς, ἔτι δὲ καὶ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα ἀναθεματίζουσι προθύμως p. 40 Ἐν ταῖς ἡμέραις Κωνσταντίνου — τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου γέγονέ τις Ἀρμένιος ὀνόματι Κ. ἐν τῷ Σαμοσάτῳ — Κ. δὲ τοῦτον τὸν καὶ Σ. ἑαυτὸν ὀνομάσαντα — Συμεὼν — Τῖτον ἑαυτὸν ὀνομάζει — Ὁ δὲ ἐπίσκοπος — ἀνήγαγε περὶ τούτων βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ — ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε — πυρὶ παραδοθῆναι — Παῦλος — ἔχων δύο υἱοὺς ὧν τὰ ὀνόματα Γεγνέσιος καὶ Θεόδωρος — ἀποδιδράσκει· προβάλλεται — Γεγνέσιον — ὃν καὶ Τ. μετονομάζει. Λέων ὁ Ἴσαυρος — τὸν Γεγνέσιον παραπέμπει — πρὸς τὸν πατριάρχην Κ. Π. — Λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως σιγίλλιον, ἦλθε πάλιν εἰς Ἐπίσπαριν — τὸν βίον κατέστρεψε — λ' ἔτεσι — γενόμενος προστάτης· Ζαχαρίας — μόνος ἐξέφυγεν — ὡς μισθωτός — Ἰωσὴφ δὲ κατῴκησε εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας ἐν ἔτεσι λ' — ἔλεγε — εἶναι ὁ Ἐπαφρόδιτος. — ῥυπαρὸς Βαάνης — Σέργιος· — μετὰ δὲ θάνατον Σεργίου — ἰδὼν Μιχαὴλ — βασιλεὺς ὁ ἀββᾶς καὶ Λέων — ἀπέκτανον — ἔτει ,ςτγ' — μηκέτι ἕνα διδάσκαλον ἀνακηρύξαντες. — χ. πολλοὺς Ced. — * τοῦδε Ced. — Π. ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κ. τὸν προῤῥηθέντα Σ. Ced. — 3. διδασκάλ. cod. διδασκαλιῶν Ced. — 4. αὐτοῖς π. τὰς αἱ. ἀ. Ced. — 6. τὸ ἐ. μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ ἀπ. ἐγ. Ced. — 11. Ced. 757,15—758,5. — 12. κ. μετονομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμ. Ced. — ** καὶ Ced.

θεον, καὶ Ἰωσὴφ τὸν καὶ Ἐπαφρόδιτον καὶ Βαάνην τὸν ῥυπαρὸν καὶ Σέργιον (τὸν) καὶ Τυχικὸν ὡς διδασκάλους αὐτῶν οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν αὐτοὺς ὥς [περ] ἀποστόλους Χριστοῦ.

(4) Ἔχουσι δὲ καὶ ς' ἐκκλησίας ἐν τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν, (α') τὴν Μακεδονίαν, ἥτις ἐστιν Κάστρον κολωνίας, (β') ἡ Κίβωσσα, ἣν ἐμαθήτευσε Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλουανὸς, καὶ Συμεὼν ὁ καὶ Τίτος, [γ' τὴν Ἀχαιΐαν], ἥτις ἐστὶ κώμη Σαμοσάτου, (δ') ἡ Μανααλις ἣν ἐμαθήτευσε Γενέσιος ὁ καὶ Τιμόθεος (ε'), τὴν τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητὰς λέγοντες Ἰωσὴφ τοῦ * Ἐπαφροδέτου καὶ Ζαχαρίου τοῦ μισθωτοῦ ποιμένος παρ' αὐτῶν λεγομένου, (ς') τὴν τῶν Λαοδικέων, λέγουσι δὲ τοὺς Ἀργαούτας, καὶ τὴν τῶν Ἐφεσίων, τοὺς ἐν Μόψου ἑστίᾳ, καὶ τὴν τῶν Κολασσαέων λέγουσι (τοὺς Κοινοχωρίτας, ἅσπερ γ' ἐκκλησίας, φησὶν) Σέργιος ὁ καὶ Τυχικὸς ἀνεθεμάτισεν. Τούτους οὖν τοὺς ζ' αὐτῶν διδασκάλους καὶ τὰς ς' αὐτῶν) ἐκκλησίας ἔχουσιν ἐντίμους, οὓς καὶ σέβονται· πάντας δὲ τοὺς λοιπούς, οὓς ἐὰν εἴπῃ τις αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ ἀποβάλλονται.

(5) Ἔχουσι δὲ πρώτην αἵρεσιν τὴν τῶν Μανιχαίων, δύο ἀρχὰς ὁμολογοῦντες ὡς κἀκεῖνοι· λέγουσι δὲ αὐτοι, ὅτι ἕν ἐστι μόνον τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἕτερον θεὸν λέγομεν ὑπάρχειν τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὃς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἕτερον θεὸν τὸν κόσμου ποιητὴν, ὅτι ἔχει τοῦδε τοῦ παρόντος (κόσμου) τὴν ἐξουσίαν. Οἱ

---

4. Ced. 758,5—17 Λέγουσι δὲ. — 5. τὴν Κίβωσαν Ced. — 7. τὴν Μάναλιν Ced. — * καὶ Ced. — 11. λ. δὲ Κυνοχωρίτας· τὴν μέντοι τῶν Ἐφ. Ced. — λ. ὡς Σ. Ced. — 13. δ. ά. Ced. — 17. Ced. 758,18—759,12 cf. Petrum Siculum p. 6: Τὴν ἁγίαν Τριάδα θεὸν ὁμολογεῖν λέγουσι καὶ ἀναθεματίζουσι τοὺς μὴ οὕτως ὁμολογοῦντας — Πρῶτον μὲν γάρ ἐστιν τὸ κατ' αὐτοὺς γνώρισμα τὸ δύο ἀρχὰς ὁμολογεῖν — εἰπὲ ἡμῖν τί ἐστι τὸ χωρίζον ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥ., — ἄλλον θεὸν λέγουσιν εἶναι τὸν τοῦ κόσμου ποιητὴν καὶ ἕτερον θεὸν, ὃν καὶ πατέρα ἐπουράνιον λέγουσιν, μὴ ἔχοντα δὲ ἐξουσίαν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· ἡμεῖς δὲ τὸν αὐτὸν ἕνα θεὸν ὁμολογοῦμεν καὶ πανουργὸν κτλ. p. 38 τῆς κακίας — θριαμβευθείσης ἐν ταῖς ἡμέραις Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου καὶ Λέοντος, τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων ἡμῶν — τοὺς κατὰ τόπους εὑρισκομένους — ἀποκτένουσι cf. 40 τῶν βασιλέων ἡμῶν Κωνσταντίνου καὶ Λέοντος (869 cf. p. 73); p. 66. τὴν ἐν Κορίνθῳ ᾠκοδόμησε Παῦλος, τὴν δὲ Μ. Σ. καὶ Τ. λέγει δὲ Μ. τὸ συνέδριον τὸ εἰς Κίβοσσαν καὶ Κ. δὲ καὶ Σ. Σ. καὶ Τ. καὶ Ἀχ τὸν Γ. τὴν Φ. Ἰ. τὴν Κ. τοὺς Ἀργαούτας, Ἐφ. δὲ τοὺς ἐν Μ. Λ. κυνὸς χώραν. — 21. μ. ἕτ. δὲ Ced. — 22. ὅστις Ced.

δὲ Ῥωμαῖοι, φασίν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Ͽεὸν ὁμολογοῦσιν (157*) εἶναι*, πατέρα τὸν αὐτὸν ἐπουράνιον καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ποιητήν, καλοῦσι δὲ ἑαυτοὺς μὲν χριστιανούς, ἡμᾶς δὲ Ῥωμαίους. Λέγουσι** πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοὺς προϑύμως· «πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, τὸν ἐπουράνιον πατέρα», καὶ «ἀνάϑεμα, φασί, τῷ οὕτως μὴ πιστεύοντι», μεμελετημένως λίαν τὴν ἑαυτῶν κακίαν μεϑοδεύοντες· [οὐ γὰρ προστιϑέασιν, ὅτε λέγουσι τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον], ὅτι τὸν μόνον ἀληϑινὸν***, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς****· χρὴ δὲ τὸν προσδιαλεγόμενον ὀρϑόδοξον αἰτεῖν τὸν Μανιχαῖον τοῦ εἰπεῖν τὸ (α') σύμβολον τῆς ἡμῶν πίστεως, ὅ ἐστι· «πιστεύω (εἰς) ἕνα Ͽεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε (καὶ) πάντων καὶ ἀοράτων» καὶ τὰ ἑξῆς.

(6) Ἔπειτα βλασφημοῦσι μὲν εἰς τὴν ἁγίαν Ͽεοτόκον ἄμετρα· ἐὰν δὲ βιασϑῶσι παρ' ἡμῶν ὁμολογῆσαι αὐτήν, ἀλληγορικῶς λέγουσι· «πιστεύω εἰς τὴν παναγίαν Ͽεοτόκον, ἐν ᾗ εἰσῆλϑε καὶ ἐξῆλϑεν ὁ Κύριος», λέγουσι δὲ (αὐτὴν) τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, «ἐν ᾗ πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλϑε Χριστός», καϑά φησιν (ὁ) ἀπόστολος. Καὶ οὐ λέγουσι κατὰ ἀλήϑειαν τὴν ἁγίαν Μαρίαν (τὴν) Ͽεοτόκον οὐδὲ ἐξ αὐτῆς σαρκωϑῆναι τὸν Κύριον.

(7) Βλασφημοῦσι δὲ καὶ εἰς τὰ Ͽεῖα μυστήρια τῆς ἁγίας κοινωνίας τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντες ὅτι τὰ ῥήματα αὐτοῦ ὁ Κύριος διδοὺς τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγε· «Λάβετε, φάγετε*****, πίετε οὐκ ἄρτον καὶ οἶνον», καὶ οὐχί φασι προσάγεσϑαι ἄρτον καὶ οἶνον.

---

* καὶ Ced. — ** δὲ Ced. — *** Ͽεὸν Ced. — **** h. l. codex lacunam habet illorum IX vocabulorum loco respondentem. — 11. π. τὸ πιστεύω Ced. — 14. Ced. 759, 12—18 Ἐπ. δὲ β. cf. Petrum Siculum 2. Δεύτερον, τὸ τὴν — Ͽεοτόκον μηδὲ κἂν ἐν ψιλῇ τῶν ἀγαϑῶν ἀνϑρώπων τάττειν — ἀπαριϑμῆσαι, μηδὲ ἐξ αὐτῆς γεννηϑῆναι τὸν Κύριον ἀλλ' οὐρανόϑεν τὸ σῶμα κατενεγκεῖν — 50 Γεννέσιος ἀνάϑεμα τὸν μὴ προσκυνοῦντα τὴν π. Θ. ἐν ᾗ εἰσῆλϑεν ὁ Κύριος — ἔλεγε δὲ ταύτην εἶναι τὴν ἄνω Ἱ. ἐν ᾗ πρ. ὑ. ἡ. ἐ. ὁ χ͂ς. — παναγίαν Ced. sed infra ἁγ. — 17. ὅπου πρ. Hebr. VI. 20. — 21. Ced. 759,18—23 φασὶ δέ, Petrus Siculus: Τέταρτον. — ***** καὶ Ced. — 24. οὐ χρὴ φησὶ Ced. οὐχὶ φη. cod.

(8) Βλασφημοῦσιν* εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, λέγοντες, ὅτι σταυρὸς ὁ Χριστός ἐστιν, οὐ χρὴ δὲ προσκυνεῖσθαι τὸ ξύλον ὡς κεκατηραμένον ὄργανον.

(9) Τοὺς** προφήτας καὶ (τοὺς) λοιποὺς ἁγίους ἀποβάλλονται, ἔτι δὲ (καὶ) τὸν ἅγιον Πέτρον, τὸν μέγαν πρωταπόστολον, πλέον πάντων καὶ δυσφημοῦσι καὶ ἀποβάλλονται, ἐξ αὐτῶν μηδένα τινὰ ἐν μέρει τῶν σωζομένων εἶναι λέγοντες, καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ ἑαυτῶν συνέδρια πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ αὐτῶν λέγοντες· πρὸς ἑαυτοὺς γὰρ ἐκεῖνοί προσευχὰς αὐτῶν λέγουσι, βάπτισμα δὲ τὰ ῥήματα τοῦ εὐαγγελίου, καθὼς φησιν ὁ Κύριος· «ἐγώ εἰμί τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν».

(10) Ταῦτα πάντα καὶ πλεῖον τούτων, ὅτε φωραθῶσιν, ἀλληγοροῦσιν· ἀλλὰ χρὴ νουνεχῶς καὶ διωρισμένως αὐτοῖς εἰς πάντα διαλέγεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος προχείρως ἔχουσιν ὡς νόμον οἰκεῖον πάντοτε***, μάλισθ'****, ὅτε βιασθῶσι, διαψευδόμενοι***** λέγοντες, καθὼς ἐὰν προσταχθῶσιν ἢ προτραπῶσι******, ἀνέγκλητοι ὄντες παρ' ἑαυτοῖς. Οὕτως γὰρ αὐτοῖς ὁ Μάνης παρέδωκεν, ὅτι οὐκ εἰμι ἐγὼ ἄσπλαχνος, φησὶν, ὡς Χριστὸς ὁ εἰπών· «ὅστις με ἀρνήσηται ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγώ»· ἀλλ' ἐγὼ******* τοῦ ἀρνουμένου με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν οἰκείαν σωτηρίαν πορίζομένου, ὡς μὴ ἀρνουμένου με, μετὰ χαρᾶς προσδέξομαι καὶ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνεύθυνον.

(11) Ὁμοίως μέντοι καὶ******** πρεσβυτέρους καὶ λοιποὺς ἱερεῖς τοὺς παρ' ἡμῖν ἀποβάλλονται· ἐκεῖνοι δὲ********* τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν συνεκδήμους λέγουσι καὶ νοταρίους, ἀδιαφόρους πᾶσιν αὐτοῖς ὄντας

---

1. Ced. 759,24—760,2. Petrus Siculus. — * δὲ καὶ Ced. — 4. Ced. 760,2—9. Petrus Siculus: Πέμπτον cf. p. 50. — ** δὲ Ced. — 6. ἀποστρέφονται ἐξ Ced. — 9. πρ. αὐτὰ λ. Ced. — 10. Io. IV. 14,27, VII, 38 cf. VI. 51. — 12. Ced. 760, 9—20. — πλείω Ced. — *** μὲν Ced. — **** δὲ Ced. — ***** καὶ Ced. — ****** καὶ Ced. — 17. ὁ M. ἀ. π. Ced. — 18. Mt. X. 33. — ******* λέγω Ced. — 21, δέχομαι Ced. — 22. ἀνευθύνως Ced. ἀνευθυνῶ. — 24. Ced. 760,20—761,1. — ******** τοὺς Ced. — τῶν παρ' Ced. — ********* καὶ Ced. — 25. αὐτοὺς Ced. αὐτ. cod. — 26 ἀδιαφόροις cod. Petrus Siculus: Ἕκτον conf. p. 72.

καὶ τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς διαίταις καὶ πάσῃ τῇ τοῦ λοιποῦ βίου κατασκευῇ.

(12) Ἔχουσι δὲ πάντα τὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἀποστόλου ῥητὰ διάστροφα, [πρὸς] τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα ὡς δῆθεν ἁρμόζοντα ταῖς οἰκείαις αὐτῶν αἱρέσεσιν· ὡς γὰρ εἴρηται τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις, οὕτως εἰσὶν [ὡς] καὶ [τὰ] παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα, τὰ δὲ νοήματα διαστρέφουσιν, καθὼς περὶ τούτων σαφέστερον ἐν τοῖς διὰ πλάτους μοι λέλεκται.

(13) Προσκυνοῦσι δὲ τὸ παρ' ἡμῖν εὐαγγέλιον ὅτε τύχῃ, οὐκ ἐν τῷ σταυρῷ, ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγοντες, ὅτι λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὺς προσκυνῶ. Ἐν ἀσθενείᾳ δὲ καὶ πόνῳ τινὲς ἐξ αὐτῶν ὅτε περιπέσωσι, τὸν σταυρὸν ἐπιτιθέασιν ἑαυτοῖς· καὶ ὑγιείας τυγχάνοντες, πάλιν αὐτὸν συγκλῶσι καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι πρὸς τὸ κατακαῦσαι.

(14) Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ παιδία αὐτῶν βαπτίζουσιν ὑπὸ τῶν ' πρεσβυτέρων (αἰχμαλώτων αὐτῶν παρ' αὐτοῖς)· ἕτεροι δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ τῶν ὀρθοδόξων, λεληθότως (τῶν θείων μυστηρίων) μεταλαμβάνουσι πρὸς πλείονα ἐξαπάτην τῶν ἁπλουστέρων.

(15) Ταῖς τοιαύταις μεθοδείαις καὶ ὑποκρίσεσι χρώμενοι πάσῃ (τε) ἀσελγείᾳ καὶ μιασμῷ ἑκατέρας ἀνθρώπων φύσεως ἀδιαφόρως καὶ ἀδεῶς χρῶνται, τινὰς δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ μόνον ἑαυτῶν διαφέρεσθαι λέγουσιν.

680 (16) Ἕως ὧδε τὰ περὶ τῆς τοιαύτης αἱρέσεως. Ἐπανέτειλε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν πωγωνάτον, τὸν ἔγγονον Ἡρακλείου, ὃς βασιλεύσας ἔτη ιζ', ὡς εἴρηται, ἀπέθανε δυσεντερικός.

---

3. Ced. 761,1—7. — 4. ὑμῖν Ced. — 7. κ. ἐν τοῖς διὰ πλάτος μοι λ. π. τ. σ. Ced. — 9. Ced. 761,7—19· Τινὰς cod. cf. Petrum Siculum 48: Παῦλος Ἀρμένιος ἔρχεται εἰς Ἐπίσπαριν τὴν προλεχθεῖσαν ἡμῖν ἐν τοῖς κατὰ πλάτους. — 11. αὐτοῖς προσκυνοῦμεν Ced. — 13. β. καὶ καίουσιν ἢ καταπατοῦσιν αὐτόν Ced. — 15. Ced. 761,13—16. — ' ἡμετέρων Ced. — 17. ἐν τῇ ἡμ. ἐκ Ced. — 18. ἐξαπάτησιν Ced.— 20. Ced. 761,16—19. — 22. τινὲς Ced.

CCXXXIX. ΣΥΝΟΔΟΣ ϛ'.

Ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ ϛ' σύνοδος ἐν Κ. Π. τὸ γ' συνελθοῦσα τῶν σκζ' ἁγίων πατέρων ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, υἱοῦ Κώνσταντος, τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ, ἑπτὰ καὶ δεκάτῳ, ἧς ἡγοῦντο Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης διάκονος τοποτηρηταὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, Γεώργιος Κ. Π., Θεοφάνης Ἀντιοχείας, ὑπ' αὐτῆς χειροτονηθεὶς τῆς συνόδου, διὰ τὸ τὸν προηγησάμενον Μακάριον καθαιρεθῆναι τότε ὡς ἀντενεχθέντα τοῖς ὑπ' αὐτῆς ὀρθοδόξως δογματισθεῖσιν. Τῆς δὲ διοικήσεως Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχός, τῆς δὲ [τῶν] Ἱεροσολύμων οὐδεὶς διὰ τὸ τοὺς θρόνους χηρεύειν τῶν πατριαρχῶν κατασχεθέντας τηνικαῦτα ὑπὸ τοῦ Σαρακηνῶν ἔθνους, κατὰ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύῤῥου καὶ Πέτρου καὶ Παύλου Κ. Π. γεγονότων ἐπισκόπων, ἔτι δὲ καὶ [κατὰ] τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων (ἐν ταύτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ αἱρετικῶν, τουτέστιν) Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου (καὶ) Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, (ἔτι δὲ) καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (καὶ θεοῦ), οὓς ἀναθεματίσασα ἐξεφώνησε δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις (δύο) καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς * Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν **.

(2) Ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἦλθον οἱ Σαρακηνοὶ ἐν στόλῳ μεγάλῳ κατὰ τῆς Κ. Π. προσορμήσαντες κατὰ τὴν παράλιον τοῦ

---

1. Εἰσὶν ἀπὸ τῆς πέμπτης συνόδου ἕως τῆς ϛ' ἔτη ρκθ'. Glossa marginalis. — 2. Ced. 766,16—767,14: ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ϛ' σ. γ. ἐν Κ. Π. συνελθόντων σπθ' ἁ. π. ἐν τῷ γ' ἔτει τῆς β. Κ. τοῦ π. Ἰ. — 4. ἧς ἡ. τ. Ἀγ. π. Ῥ. Θ. καὶ Γ. πρ. καὶ Ἰω. δ. ἀρχιεπίσκοπος Κ. Π. Γ. Ced. — 9. δογματιζομένοις Ced. — 11. ὑπὸ Σ. συνηθροίσθησαν δὲ κ. Θ. Ced. — 13. Σ. δὲ Ced. — 14. Παύλου καὶ Πέτρου ἐπ. Κ. Π. γ. Ced. — 17. Στ. μ. ἀ. Ced. — 19. τοῦ χῦ ἡ· Ced. — * δείκνυσθαι Ced. — ** ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς χῦ τοῦ θῦ ἡμῶν οἰκονομίας συμβόλων ἐξέθετο οὕτως ἔν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς κτλ. Ced. 767,13—769,10. — 23. Ced. 764,21—765,3 τῷ δὲ ἑ. ἔτει.

Ἑβδόμου. Ἀντιπαρατάσσεται αὐτοῖς Κωνσταντῖνος, ὑφ᾽ ὧν πλεῖσται ναυμαχίαι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἐγίνοντο ἀπὸ ἐαρινοῦ καιροῦ μέχρι τοῦ φθινοπωρινοῦ.

(3) Τοῦ δὲ χειμῶνος ἔτι γινομένου, διαπερῶν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἐχείμαζεν ἐν Κυζίκῳ.

674 (4) Καὶ πάλιν ἔαρος ἀρχομένου ἐκεῖθεν ἀναχθεὶς, ὁμοίως τοῦ διὰ θάλασσαν εἴχετο πολέμου. Ἑπτὰ οὖν ἔτεσι τοῦ πολέμου διαρκέσαντος, οὐδὲν πλέον ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἤνυε στόλος, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους μαχίμους ἄνδρας ἀποβαλόντες, ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια.

678 (5) Ἐν δὲ τοῖς μέρεσι τοῦ Συλαίου γενόμενοι καὶ ὑπὸ σκληρῶν καὶ ῥαγδαίων ἀνέμων καὶ θαλασσίου κλύδωνος κατασχεθέντες, ἄρδην ἀπώλοντο.

(6) Ὅτε καὶ (158ª) ἡ ἀκάθιστος ἐτυπώθη καὶ τὸ κονδάκιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· «τῇ ὑπερμαχούσῃ στρατηγῷ» καὶ τό· «πρόσταγμα χριστιανῶν» καὶ τό· «πρεσβεία θερμή».

669 (7) Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν ἐλθόντες ἐν Χρυσοπόλει (ἔκραζον) λέγοντες· * «εἰς τριάδα πιστεύομεν· τοὺς γ΄ (ἀναγορεύσωμεν καὶ) στέψωμεν»· ἐφ᾽ οἷς θυμωθεὶς Κωνσταντῖνος διότι μόνος ἦν ἐστεμμένος, οἱ δὲ δύο αὐτοῦ ἀδελφοὶ οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχον, ἀποστέλλει (πρὸς αὐτοὺς πατρίκιον ὡς δῆθεν ἀποδεχόμενος τοῦτο καὶ προσκαλούμενον αὐτοὺς τὰ πρωτεῖα βουλεύσασθαι μετὰ τῆς συγκλήτου). καὶ δὴ εἰσελθόντων ἐν τῇ πόλει, τούτους ἀνεσκολόπισε καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐῤῥινοτόμησεν.

---

2. ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου εἰς Σεπτέμβριον Ced. — 4. Καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκῳ ταύτην παραλαμβάνουσι καὶ χειμάζουσιν ἐκεῖ Ced. 765,3,4. — 6. Καὶ κατὰ ἔαρ ὁμοίως ἐπολέμουν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ ζ΄ ἔτη τῇ βοηθείᾳ δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς θεοτόκου πλῆθος πολὺ ἀποβαλόντες μετ᾽ αἰσχύνης μεγάλης ὑπ. Ced. 765,4—7.— 11. Ἐκπορίζων δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Σ. ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ καταιγίδος συντριβεὶ ἑλοκλήρως ὤλετο Ced. 765,7—9. — 17. Ced. 764,8—14. τῷ α΄ ἔτει οἱ τοῦ θ. τῶν Ἀ. ἦλθον. — * ὅτι Ced.— 19. στ. ἐταράχθη δὲ K. μ. γὰρ αὐτὸς ἦν ἐστ. οἱ δὲ ἀδ. ἀ. ὁ. ἐ. ἀ. καὶ ἀποστείλας ἐκράτησε τοὺς πρώτους αὐτῶν καὶ ἐφούλκισεν ἐν Συκαῖς· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς τ. ἀ. ἐ. Ced. — 23. εἰσελθόντων cod.

(8) Καθ᾽ ὃν χρόνον τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος (ἐπὶ τοῖς ἀρκ- 677
τῴοις καὶ περατικοῖς μέρεσι τοῦ Εὐξείνου πόντου ἐκ τῆς λεγομένης 679
Μαιώτιδος λίμνης) ἐπῆλθον τῇ Θράκῃ (μετὰ πολλῆς πτωχείας καὶ ἀπορίας, ὅπερ μαθὼν Κωνσταντῖνος καὶ σφόδρα λυπηθεὶς) ἐξώρμησε κατ᾽ αὐτῶν μετὰ πολλῆς ναυμαχίας καὶ πεζομαχίας, καὶ διὰ μέσης τῆς ἠπείρου τοῦ ποταμοῦ Δανούβη τὰς πεζικὰς παρατάξεις, διὰ δὲ τῆς πλησιαζούσης ἀκτῆς τὰς ναῦς προσορμίσας, οἱ Βούλγαροι λίαν φοβηθέντες εἰς ὀχυρώματα δυσάλωτα ἑαυτοὺς ἐσφαλίσαντο.

(9) Τοῦ δὲ βασιλέως ὀξυπαθήσαντος ἐν ποδαλγίᾳ καὶ ἐπὶ Μεσημβρίαν ἐκβιασθέντος ἐπιστρέψαι χάριν βαλανείου μετὰ δρομόνων ε΄, κατέλειπε τὸν λαὸν καὶ τοὺς στρατηγοὺς κελεύσας περικαθέζεσθαι καὶ πολεμεῖν τὸ ἔθνος. Ὁ δὲ λαὸς τὸν βασιλέα φεύγειν νομίσαντες, εἰς τροπὴν ἔδωκαν, μηδενὸς διώκοντος.

(10) Οἱ δὲ Βούλγαροι θεασάμενοι (καὶ τοῦ ὀχυρώματος ὑπεξελθόντες), ἐπεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἀνελόντες καὶ λαφυραγωγήσαντες τὰ ἑαυτῶν ἐκράτησαν ἔκτοτε καὶ κατεκυρίευσαν τὴν τῶν χριστιανῶν χώραν.

(11) Ὅθεν · ἀναγκασθεὶς ὁ βασιλεὺς εἰρήνευσε μετ᾽ αὐτῶν, πάκτα δοὺς ἐπ᾽ αἰσχύνῃ τῶν Ῥωμαίων, (ὡς ληϊζομένων πᾶσαν τὴν Θρᾴκην καὶ τὰ ἐπέκεινα ταύτης).

(12) Ἐπὶ αὐτοῦ, καθὰ προλέλεκται, ὁ τῶν Σαρακηνῶν θεοβύ- 678
θιστος στόλος ὑποστρέψας, καὶ οἱ μὲν ἐν τῷ Συλαίῳ κατεποντίσθησαν, οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν αὖθις πολεμηθέντες ἡττήθησαν ἐμπρησθέντων καὶ τῶν πλοίων αὐ-

---

1. Τῷ ι΄ ἔτει οἱ Βούλγαροι ἐπ. τῇ Θ. καὶ τοῦ βασιλέως κατ᾽ αὐτῶν στρατεύσαντος, ἡττῶνται Ῥωμαῖοι καὶ πολλοὶ πίπτουσι Ced. 766,11—13· τῷ ια΄ ἔτει τὸ τῶν Β. ἔ. διαπεράσαν τὸν Δάνουβιν καὶ ἀποχωρισθὲν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ἐσκήνωσεν ἐν Βάρναις ἔν τισιν ὀχμαῖς καὶ ὄρεσι· τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος σὺν ναυσὶ καὶ στρατῷ κτλ. 770,3—11. — ἀπὸ τοῖς cod. — 5. διὰ μ. cod. — 10. Συνέβη δὲ καὶ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημίσαντες φυγῇ ἐχρήσαντο μ. δ. Ced. 770,11,12. — 15. Ὅπερ θ. οἱ Β. ἐδ. ὄπισθεν ἀ. καὶ π. ἀνεῖλον καὶ ἐκτ. διαπεράσαντες πάντες καὶ ἐμπλατυνθέντες τὴν Ῥωμαϊκὴν χ. ᾐχμαλώτιζον Ced. 770,12—15. — 19. Ced. 770,15,1.— · καὶ Ced. — μ. ἀ. ὡς λέλεκται: 766,13—15. Βουλόμενος δὲ ὁ β. ἔχειν εἰρήνην μετὰ πάντων στοιχεῖ π. καὶ ὑποχωρεῖ εἰς αἰσχύνην τὰ τῶν χριστιανῶν τῇ τούτου αβελτηρίᾳ. — 21. Περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρός.

τῶν ὑπὸ τοῦ ὑδατώδους πυρός· Καλλίνικος γάρ τις ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλιουπόλεως Συρίας προσφυγὼν τοῖς Ῥωμαίοις πῦρ ὑγρὸν ἀρχῆϑεν αὐτοῖς κατεσκεύασεν, καὶ τὰ τῶν Ἀράβων σκάφη καταπρήσας σύμψυχα ἀπώλεσεν. (Καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ νίκης μεγάλης ὑπέστρεψαν) ἔκτοτε τὸ ὑγρὸν πῦρ ἐφευρόντες.

677 (13) Εἰσῆλϑον δὲ οἱ Μαρδαΐται εἰς τὸν Λίβανον (Συρίας) καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

678 (14) Καὶ Μαυΐας φοβηϑεὶς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ζητῶν εἰρήνην (ὑποσχόμενος καὶ ἐτήσια πάκτα). Ὁ δὲ (βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις δεξάμενος) ἀποστέλλει (σὺν αὐτοῖς Ἰωάννην πατρίκιον) τὸν Πιτζιγαύδην (ὡς πολυπειρίᾳ καὶ φρονήσει κεκοσμημένον, διαλεχϑῆναι τοῖς Ἄραψι. Τῶν δὲ Ἀράβων ϑαυμασάντων τὴν φρόνησιν καὶ ἀγχίνοιαν αὐτοῦ), συνεφώνησαν παρέχειν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος χρυσοῦ χιλιάδας γ' καὶ αἰχμαλώτων χιλιάδας ν' καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν'. (Ταῦτα ἐστοιχήϑη δίδοσϑαι) ἐπὶ χρόνους λ' (ὥστε εἶναι πλατεῖαν εἰρήνην ἀναμεταξὺ Ἀράβων καὶ Ῥωμαίων).

(15) Ὡσαύτως καὶ οἱ τὰ ἑσπέρια οἰκοῦντες (Σκύϑαι ὅ τε χαγάνος καὶ οἱ ἐπέκεινα ῥῆγες καὶ κάσταλδοι δῶρα τῷ βασιλεῖ στείλαντες εἰρήνην ᾐτήσαντο. Εἶξεν οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκύρωσεν εἰρήνην, καὶ ἐγένετο γαλήνη ἔν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ δύσει.

---

1. Τότε Κ. ἀ. ἀ. Ἡ. τῆς Αἰγύπτου πρ. Ced. 765,12—15. — 2. πῦρ ϑαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν Ἀ. σ. κατέπρησεν ἐν Κυζίκῳ σ. καταποντίσας αὐτά· αὐτὸς οὖν ἐστιν ὁ τὸ ϑαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. — 7. Ced. 765,19—24: τῷ η' καὶ ϑ' ἔτει. — 8. ἐκρ. ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους κτλ. Ced. — 9. Περὶ τοῦ Πιτζιγαύδη. Ced. 765,24—766,7: ταῦτα μαϑὼν ὁ Μ. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐφοβήϑησαν καὶ συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασίλειον ὑπὸ ϑεοῦ φρουρεῖται πέμπουσι πρ. πρ. τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. — 12. Πιτζικαύδην καὶ ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐτησίως πρ. αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους Ced. — 16. χ. ι' καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ρ' Ced. — 20. Ταῦτα μαϑόντες οἱ τὰ ἑ. ὀ. δ. στ. τῷ β. ἑ. ᾔτησαν οἷς εἶξας ὁ β. ἐκ. ταύτην· καὶ γέγονεν ἀμεριμνία μεγάλη ἐν τῇ τε ἀ. καὶ τῇ δ. Ced. 766,7—10.

(16) Ἠρεμήσας δὲ ἐκ πάντων, ἥνωσε τὰς ἐκκλησίας καὶ * σύνοδον οἰκουμενικὴν (158[b]) ποιήσας ἐν Κ. Π. ἐβεβαίωσε τὰ δόγματα τῶν προλαβουσῶν ἁγίων ε' συνόδων, καθὰ καὶ προλέλεκται.

(17) Ἔστεψε δὲ Ἰουστινιανὸν υἱὸν αὐτοῦ συμβασιλεύειν 681
αὐτῷ.

(18) Μαυΐου δὲ τοῦ Ἄραβος τελευτήσαντος, Ἀβιμέλεχ 684
ἐκράτησε, καὶ ἀποστείλας πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο εἰρήνη, τοῦ παρέχειν τξε' χιλιάδας χρυσίου νομίσματα καὶ τξε' δούλους καὶ εὐγενεῖς ἵππους τξε' καθ' ἕκαστον χρόνον, ὅπως παυθῇ τῶν Μαρθαϊτῶν τὸ τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου.

(19) Ἀπεβίω δὲ ὁ αὐτὸς εὐσεβὴς βασιλεὺς Κωνσταν- 685
τῖνος βασιλεύσας ἔτη ιζ'.

CCXL. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΡΙΝΟΤΜΗΘΕΝΤΟΣ.

Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ις'. Οὗτος 686
ἀπέστειλε πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα ἐγγράφως ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πέμψας παρέστειλε τοὺς Μαρδαΐτας, χιλιάδας ιβ' (ὢ τῆς ἀνοίας) τὴν ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας ** πάνδεινα γὰρ κακὰ ἔκτοτε

---

1. Ced. 710,16—19. — * τὴν προλεχθεῖσαν ἁγίαν ἕκτην Ced. — 5. ο. συναθροίσας ἐν Κ. Π. τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε Ced. — 5. Τῷ δὲ ιγ' ἔτει ἀπώσατο τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ced. 770,20,21. — 7. Ced. 771,4—8: Τούτῳ τῷ ἔτει (Ἰουστ. α') ἀποστέλλει Ἀβ. πρὸς αὐτὸν βεβαιῶσαι εἰρ. Καὶ ἐστοιχήθη ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μ. τ. ἐκ τοῦ Λ. καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ καὶ παρέχῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ν. α καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. — 13. Ced. 770,22,23: Τῷ ζ' ἐτελεύτησεν ὁ ἐ. Κ. κρατήσας ἔ. ιζ'. — 14. ιδ' cod. — 16. καὶ ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς τὸν μαγιστριανὸν Παῦλον π. Ἀ. ἀ. τὰ στ. καὶ γεγόνασιν ἔγγραφα ἐμμάρτυρα π. οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνελάβετο τ. Μ. χ. ιβ' Ced. 771,8—17.—** πᾶσαι γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων ἀπὸ Μόψου ἑστίας ἕως τετάρτης Ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀνοίκητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἔφοδον τῶν Μαρδαϊτῶν Ced. — 20. ὧν π. π. κ. π. ἡ Ῥ. ὑπὸ τῶν Ἀ. μέχρι τοῦ νῦν νεώτερος γὰρ ὢν Ἰ. ὡς ἐτῶν ις' ἀβούλως τὰ κατ' αὐτὸν διῴκει. Τῷ β' ἔτει ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Δ. Μ. χάλκειον τεῖχος διαλύσας.

πέπονθεν ἡ Ῥωμανία ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἕως τοῦ νυνί, τούτων παρασταλέντων.

(2) Ἔλυσε δὲ καὶ τὴν* τῶν Βουλγάρων εἰρήνην**.

688 (3) Ἐπιστρατεύσας δὲ ἐπὶ τὰ δυτικὰ μέρη, πολλὰ τῶν Σκλάβων πλήθη, τὰ μὲν πολέμῳ, τὰ δὲ λόγῳ παραλαβών, ὑπέστρεψε, ἀφ' ὧν ἐπιλεξάμενος καὶ στρατεύσας χιλιάδας λ', λαὸν περιούσιον τούτους ἐπωνόμασεν.

691 (4) Οὓς δὴ καθοπλίσας καὶ ἰδιοποιησάμενος καὶ τῇ τούτων συμμαχίᾳ πεποιθὼς λύει τὴν (μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ) Ἀγαρηνῶν εἰρήνην (ἐξ ἀνοίας) καὶ λαβὼν τὸν περιούσιον (ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνόσιον) λαὸν αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ στρατεύματα, πρὸς τὴν Σεβαστόπολιν ἀπῆρεν, ἐν ᾗ καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ παραγενόμενοι καὶ προμαρτυρόμενοι αὐτὸν τὰ μεθ' ὅρκων συμφωνηθέντα μὴ διαστρέψαι, ἐπεί τοιγε κριτὴς ὁ θεὸς καὶ ἔκδικος γενήσεται, οὐ κατεδέξατο τὰ τῆς εἰρήνης ὁ βασιλεύς, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον κατετάσσετο· καὶ δὴ παραυτίκα ἁπλώσαντες οἱ Ἀγαρηνοὶ τὸν τῆς εἰρήνης ἔγγραφον χάρτην καὶ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες, ὥρμησαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ συμβολῆς γενομένης, ηὐτομόλησαν ἐκ τῶν Σκλάβων πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς χιλιάδες κ', καὶ οὕτως τῶν Ῥωμαίων δεινῶς τραπέντων (καὶ ἀναριθμήτων

---

3. Ced. 771,19—22. Παρελ. — * μετὰ Ced. — ** διαταράξας τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τύπους καὶ διαβιβάζει ἐπὶ τὴν Θρᾴκην τὰ καβαλλαρικὰ θέματα Ced. — 4. Τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσε Ἰ. κατὰ Σθλαβίνων καὶ Βουλγάρων· καὶ τοὺς μὲν Βουλγάρους προσηπαντηκότας ὤθησε, μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδραμὼν π. πλ. τῶν Σθλαβίνων τὰ μὲν προσρυέντα, τὰ δὲ π. παρέλαβε καὶ εἰς τὰ τοῦ Ὀψικίου κατῴκισε μέρη Ced. 771,23—772,4. — 6. τῷ ζ' ἔτει Ἰ. ἐπελέξατο ἐκ τῶν μετοικισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Σθλαβίνων καὶ ἐστράτευσε χ. λ', οὓς ἐπ. λ. π. Ced. 772,13—15. — 8. Ced. 772,15 — 773,7: Τούτοις θαῤῥήσας λύει τὴν Ἀράβων συμφωνίαν· παραλ. γὰρ τὸν π. λ. καὶ τὰ καβαλλαρικὰ θ. ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῷ παρὰ θάλασσαν. — 12. Τῶν δὲ Ἀράβων μὴ βουλομένων λύειν τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτίᾳ καὶ προπετείᾳ τοῦτο πρᾶξαι ἀναγκαζομένων, ὁπλισθέντες καὶ αὐτοὶ πάλιν παρεγένοντο τῷ βασιλεῖ Ced. — 13. μαρτ. καὶ τὸν θ̅ν̅ ἐκδικητὴν τούτων παρακαλούμενοι, τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲ ἀκοῇ δέξασθαι ταῦτα ἀνεσχομένου, ἀλλὰ π. μάχην μᾶλλον κατεπείγοντος, τὸν τῆς ε. ἐ. χ. ἐπὶ φλαμουλίου κρεμάσαντες καὶ προάγοντες κ. τ. Ῥ. ὠ. Ced. — 20. καὶ c. Ῥωμαίοις τὴν τροπὴν περιεποιήσατο· ὅθεν Ἰ. τὸ τούτων ἐγκατάλειμμα ἀ. σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν τῷ πρὸς Νικομήδειαν Λευκάκτῃ Ced.

σφαγέντων, ἡ δικαιοκρισία καὶ νίκη πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐχώρησεν, διδάσκουσα μὴ παραβαίνειν θεῖον ὅρκον πώποτε, κἂν πρὸς ἐναντίους καὶ ἀπίστους γίνηται. Πεφευγότος δὲ τοῦ βασιλέως) καὶ φθάσαντος ἐν τῷ παρὰ θάλασσαν τόπῳ τοῦ Λευκάτου (μετ' αἰσχύνης πολλῆς καὶ ἥττης), ἀνεῖλε τὰς περιλειφθέντας ι' χιλιάδας τῶν Σκλάβων.

(5) Καὶ ἔκτοτε πλεῖον θρασυνθέντες οἱ Ἀγαρηνοί, σφοδρότερον ἐληΐζοντο τὴν Ῥωμανίαν, ἔχοντες εἰς βοήθειαν καὶ τοὺς πρόσφυγας Σκλάβους.

(6) (Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος ἐν τῇ πόλει, γέγονεν 693
ἡλιακὴ ἔκλειψις ὥσ(τε καὶ τοὺς) ἀστέρας φανῆναι.

(7) Ἰουστινιανὸς δὲ τὰ τοῦ παλατίου κτίσματα ἐπεμελεῖτο, τὸν Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλίνιον κτίσας καὶ τὰ πέριξ τοῦ παλατίου, ἔχων Στέφανον σακελλάριον αὐτοῦ καὶ πρωτευνοῦχον, αἱμοβόρον ὄντα καὶ ἀπηνῆ, αἰκίζοντα ἀνηλεῶς τοὺς ἐργολάβους ὡς καὶ τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως τυπτῆσαι, ὃς εἰς τὸ πολιτικὸν κακῶς ἐνδεικνύμενος καὶ ἐκ τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως ἀπαιτήσεις καὶ ἐκταγὰς ἀποφασίστως ποιούμενος, ἐκ τούτου μισητὸν τὸν βασιλέα πεποίηκεν.

(8) Ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος κτίσαι τῷ δήμῳ βάθρα καὶ στάσιν *, ἀπῄτει Καλλίνικον τὸν πατριάρχην εὐχὴν ποιῆσαι τοῦ καταλυθῆναι τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τὴν οὖσαν πλησίον τοῦ παλατίου (159ᵃ), βουλόμενος στῆσαι φιάλην καὶ βάθρα κτίσαι τῷ δήμῳ τῶν Βενέτων

---

7. Τῷ αὐτῷ (θ') ἔτει ἐπεστράτευσε Μωάμεδ τῇ Ῥωμαίων γῇ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τ. π. Σθ. ὡς ἐμπείρους τῆς χώρας καὶ πολλοὺς ᾐχμαλώτευσε Ced. 773,11—14. — 10. Ced. 773,11: Τῷ θ' ἔτει γ. ἐ. ἡ. ὡς ἀ. φ. — 12. Ἰ. δὲ τῶν κτισμάτων ἐπιμελούμενος κτίζει τὸ Ἰ. λ. τρ. καὶ τὰ τοῦ π. περιτειχίσματα, ἐπέστησε δὲ τούτοις Στ. τὸν Πέρσην σ. ὄντα καὶ πρ. κύριον καὶ ἐξουσιαστήν, λίαν ὠ. ἀ. καὶ ἀπ. καὶ ἀν. ἔτυπτε τοὺς ἐρ. καὶ ἐλιθοβόλει· τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημήσαντος καὶ τὴν μ. αὐτοῦ Ἀναστασίαν τὴν Αὐγοῦσταν δι' ἀβηνῶν ἐμαστίγωσε κτλ. Ced. 773,14 — 774,3. — 21. Ced. 774,3—12: πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλ. β. τῶν Βενέτων καὶ φιάλην κτ.— * εἰς τὸ τελεῖσθαι ἐκεῖ τὸ Σαξ. ἐπεὶ ναὸς ἦν τῆς ὑ. θ. τῶν μητροπολιτῶν Ced. — 22. π. ἐ. ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐ. Ὁ δὲ π. Ced.

πρὸς τὸ ἐκεῖσε γενέσθαι τὸ λεγόμενον Σαξιμοδέξιμον. Ὁ δὲ πατριάρχης ἔλεγεν, ὅτι «εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει οὐ παρελάβομεν»· Βιασθεὶς δὲ καὶ ἀπαιτούμενος τὴν εὐχὴν ἔφη· «δόξα τῷ θεῷ τῷ ἀνεχομένῳ πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». Ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἀγυρτώδης ὄχλος καὶ τὸ ἀμὴν ἐπιβοήσαντες, κατέλυσαν παραχρῆμα τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην.

(9) Ἔκτισε δὲ ἑτέραν ἐκκλησίαν εἰς τὸ Πετρὶν καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν τὰ Μητροπολιτῶν.

695 (10) Λεόντιος δὲ (ὁ) πατρίκιος * ἐν ὑπολήψει ὢν τῆς βασιλείας καὶ διὰ τοῦτο ἐναπόκλειστος γεγονὼς ἐπὶ ἔτη β', τότε ἐκπεμφθεὶς παρὰ Ἰουστινιανοῦ στρατηγὸς ἐν Ἑλλάδι καὶ φίλῳ αὐτοῦ ἀστρονόμῳ Παύλῳ μοναχῷ ἐντυχὼν προειπόντι αὐτῷ τῆς βασιλείας κρατῆσαι, πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ἰδίᾳ ἀντέφη· «ἰδοὺ ὄπισθέν μου ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς καὶ αἴρει τὴν κεφαλήν μου καὶ ψευδῆ εἰσιν ἅ μοι λέγετε περὶ βασιλείας». Οἱ δὲ εἶπον· «αὐτὸς μὴ ὀκνήσῃς καὶ τοῦτο εὐθέως πληροῦται».

(11) Καὶ λαβὼν αὐτοὺς ἦλθε καὶ ἔκλασε τὰς φυλακὰς καὶ συλλαβόμενος ὄχλον πολύν, μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν

---

3. Β. δὲ εἶπεν ὁ πατρίαρχης μετὰ δακρύων Ced. — 5. πάντα Ced. Leo. — 6. Τοῦτο ἀκούσαντες κατ. τὴν ἐ. καὶ ἐπ. τὴν φ. Ced. — 7. καὶ ἐπ. τὴν φ. κτλ. in codice a prima manu super paginam inserta. — 9. Ἐποίησε δὲ εἰς τὸ Π. ἐ. ἣν ἔλεγε τῶν μ. Ced. 774,12,13. — 11 Ced. 774,19—775,9. — * καὶ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν γενόμενος ἐν πολέμῳ εὐδοκιμήσας καὶ κατηγορηθεὶς ἐν φρουρᾷ κατεκλείσθη ἐπὶ τριετῆ χρόνον· ἐξάπινα δὲ ἀνακληθεὶς στ. Ἑλλάδος προεβλήθη, ἐκελεύσθη δὲ ἐμβληθῆναι δρόμωνας καὶ αὐθημερὸν ἀποκινῆσαι τῆς πόλεως. Ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἐν τῷ τῶν Σοφιῶν λιμένι πρὸς τὸ ἐκπλωῖσαι προσορμίσας συνετάσσετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ γνησίως αὐτὸν φιλοῦντες χρησμῳδίαν αὐτῷ ἐδίδουν, ὅτε Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Καλλιστράτων καὶ Γρηγόριος Καππαδόκης ὁ κλεισουριάρχης, μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρου· λέγει οὖν ὁ Λ. πρὸς αὐτούς· «Ὑμεῖς διαβεβαιοῦσθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βασιλείας, καὶ νῦν ἡ ζωή μου ἐν κακοῖς τελειοῦται· καθ' ὥραν γὰρ τὸν θάνατόν μου ἐκδέχομαι». Οἱ δὲ εἶπον· «σὺ μὴ ὀκνήσῃς, καὶ τοῦτο ἰδοὺ πληροῦνται» Ced. — 15. προειπ. cod. — 16. τοῖς λοιποῖς ἴδια ἔφη, δὲ Λέων ἀντέφη cod. — 20. Ced. 775,9—776,6. — τοὺς ἀνους αὐτοῦ μετὰ ἁρμάτων ἀνῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ σιγῆς καὶ κρούσαντες τὴν πύλην προεφασίσαντο τὸν βασιλέα παραγενέσθαι ἐπὶ τῷ διοικῆσαι τινὰς τῶν ἐκεῖσε

φόρον.* Ἐκήρυξαν παντὶ τῷ λαῷ βοῶντες· «ὅσοι χριστιανοὶ εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν». Καὶ συναχθέντος πλήθους ἔκραζον· «ἀνασκαφείη τὰ ὀστᾶ Ἰουστινιανοῦ». Καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ νυκτὸς ἀναγορεύεται βασιλεύς, καὶ ἡμέρας γενομένης ἐξαγαγὼν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἱππικὸν καὶ ῥινότμητον ποιήσας ἐν τῇ σφενδόνῃ, ἐξώρισεν ἐν Χερσῶνι.

(12) Ὁ δὲ ὄχλος συλλαβόμενοι Στέφανον σακελλάριον τὸν καὶ εὐνοῦχον καὶ Θεόδοτον γενικόν, σχοινίοις τε δήσαντες ἐκ ποδῶν, ἔσυραν διὰ τῆς μέσης καὶ εἰς Βοῦν ἔκαυσαν.

CXXLI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν ἐβασίλευσε Λεόντιος ἔτη γ΄. 693

(2) Ἐφ᾽ οὗ οἱ Ἄραβες κατέλαβον τὴν Ἀφρικὴν ἐπιστρα- 697
τεύσαντες κατ᾽ αὐτῆς. Ὁ δὲ Λεόντιος (ταῦτα μαθὼν) ἀποστέλλει [τὸν] πατρίκιον Ἰωάννην, ἄνδρα ἱκανὸν μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ὃς τοὺς ἐχθροὺς κατατροπωσάμενος ἠλευθέρωσε τὴν Ἀφρικὴν καὶ ταῦτα ἀναγαγὼν τῷ βασιλεῖ, ἐκεῖσε παρεχείμασε.

ὄντων. Μηνυθέντος δὲ τοῦ ἐπάρχου καὶ συντόμως ἐλθόντος καὶ ἀνοίξαντος, εὐθὺς δεσμεῖται ὑπὸ Λεοντίου. Ἀνοίξας δὲ ὁ Λεόντιος τὰς φυλακάς, τοὺς ἀποκεκλεισμένους χρόνοις πολλοῖς στρατιώτας ἔλυσε καὶ ὥπλισε καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς τὸν φόρον κράζων ἐξῆλθε Ced.

* καί?—2. Καὶ πέμψας καθ᾽ ἕκαστον ῥιγεῶνα τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνέκραζον· τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν σπουδῇ εἰς τὸν λουτῆρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηθροίσθη, καὶ ὁ πατριάρχης τούτοις συνὼν ἐφώνει· «αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κ̅ς» τὸ δὲ πλῆθος ἦραν φωνήν· ἀν. Ced. — 3. Καὶ οὕτως ἐν τῷ ἱπ. ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός· ἡμ. δὲ γ. ἐξάγουσι τὸν Ἰ. εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον διὰ τῆς σφενδόνης καὶ ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν ἐξώρισαν ἐν Χ. Ced. — 7. Θεόδοτον δὲ τὸν μοναχὸν καὶ Στ. τὸν σ. σχοίνοις ἐκ π. δ. σύρουσι διὰ τῆς λεωφόρου καὶ εἰς τὸν βουνὸν καταγαγόντες κατακαίουσι Ced. 776,1—3. — 12. Ced. 776,6: Κόσμου ἔτος ͵ϛρπη΄, τῆς χ̅ῦ παρουσίας ἔ. χϟδ΄. — 13. Τῷ γ΄ ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἀ. τὴν Ἀφ. καὶ ταύτην παρέλαβον· ὁ δὲ Λ. Ced. 776,12—17. — 15. Ἰω. ἱκ. ὄντα μ. πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοΐμων Ced. — 16. τρέψας ἐδίωξε καὶ ἅπαντα τῆς Ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἠλ. καὶ καταλιπὼν ταξατίωνα ἴδιον τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδήλωσε καὶ ἐκεῖ ἐχ. Ced.

698 (3) Ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος* ταῦτα μαθών, δύναμιν πολλὴν Ἀγαρηνῶν ἀπέστειλε κατὰ Ἰωάννου καὶ τοῦτον ἐξεδίωξεν. (Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀνέκαμψε δύναμιν πλείονα βουλόμενος ἀναλαβεῖν.

(4) Ἐλθόντος δὲ ἕως Κρήτης, ἐπὶ τὸν βασιλέα πορευομένου), ὁ στρατὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων ἀνατραπεὶς (εἰς βουλὴν πονηρὰν ἐξετράπη καὶ φονεύσαντες Ἰωάννην τὸν πατρίκιον καὶ τὸν βασιλέα ἀναθεματίσαντες) Ἀψίμαρον δρουγγάριον τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν** βασιλέα ἀνηγόρευσαν, Τιβέριον ὀνομάσαντες.

(5) Τοῦ δὲ Λεοντίου τὸν τοῦ νεωρίου λιμένα ἐκκαθαίροντος, ἡ τοῦ βουβῶνος νόσος ἐνέσκηψε (τῇ πόλει) καὶ πλῆθος λαοῦ διέφθειρε.

(6) Κατέλαβε δὲ Ἀψίμαρος ἅμα τῷ*** στόλῳ καὶ προσώρμησεν ἐν Συκαῖς. (Τῆς δὲ πόλεως Λεόντιον προδοῦναι μὴ βουλομένης), προδοσία γέγονε (διὰ τῆς τῶν Βλαχερνῶν πόρτης)· καὶ τὸν Λεόντιον (χειρωσάμενος Ἀψίμαρος καὶ) ῥινοκοπήσας ἐν τῇ μονῇ τοῦ Δαλμάτου περιώρισεν καὶ (πάντας) τοὺς φίλους αὐτοῦ (τύψας καὶ) δημεύσας ἐξώρισεν.

CCXLII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΨΙΜΑΡΟΥ.

(Μετὰ Λεόντιον ἐβασίλευσεν) Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη γ', (διώνυμος γὰρ ἦν ὡς Ἰακὼβ καὶ Ἰσραήλ, ὡς Ἰωθὼρ καὶ Ῥαγουήλ, ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, ὡς Σίμων καὶ Πέτρος, ὡς Θωμᾶς καὶ Δίδυμος, ὡς Θαδδαῖος καὶ Λεβαῖος).

---

1. Ced. 776,17—19. — * τῶν Ἀράβων Ced. — τοῦτο Ced. — πολλῷ πλείω καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου στόλον ἀποστείλας τὸν Ἰω. ἐκδιωκεῖ καὶ ἐκεῖ φοσσατικῶς ἀπληκεύει Ced. — 6. Ced. 776,20—22· Ὁ δὲ στρ. εἰς σύστασιν ἐλθὼν Ἀψ. ἀναγορεύουσι β. δ. τῶν Κ. — ** ὄντα καὶ ἐκεῖσε ὑπάρχοντα Ced. — 10. αὐτὸν μετονομάσας Ced. — 12. Ced. 776,22—24. — καὶ ἐν δ' μησὶν ἀπώλετο πλ. πολύ. Ced. — 14. Καταλαμβάνει Ced. 777,1—5. — *** συνόντι αὐτῷ Ced. — 16. Καὶ προδοσίας γενομένης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὸν μὲν Λ. ῥ. ἐν τῇ τοῦ Δ. μ. φυλάσσεσθαι προσέταξε, τοὺς δὲ φ. α. δ. ἐξ. Ced. — 21. Rubrica M. 2 et Par. 1706, in codice a secunda manu.

(159ᵇ) (2) Ἐφ' οὗ γέγονε θανατικὸν μέγα. Καὶ Συρίαν οἱ 700
(159ᵇ) Ῥωμαῖοι ληϊσάμενοι κατέσφαξαν ἄχρι χιλιάδων σ΄.

(3) Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικὸν*, υἱὸν Νικηφόρου πατρι- 702
κίου, (εἰς Κεφαλήνιαν) ἐξώρισεν ὡς ὀνειροπολούμενον βασι-
λεῦσαι· κατ' ὄναρ γὰρ ἔλεγεν ἑωρακέναι τὴν κεφαλὴν αὐ-
τοῦ ὑπὸ ἀετοῦ σκιάζεσθαι. (Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς
τοῦτον ἐξώρισε).

(4) Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐν Χερσῶνι ἐφήμιζεν ὡς πάλιν 704
τὴν βασιλείαν ἀπολήψεσθαι. Οἱ δὲ οἰκήτορες φοβηθέντες
ἐβουλεύσαντο ἢ φονεῦσαι αὐτὸν ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι.

(5) Τοῦτο δὲ γνοὺς Ἰουστινιανὸς ἐν Χαζαρίᾳ φεύγει. Καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ εἰς γυναῖκα (ὁ Χάζαρος) τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Θεοδώραν**. Ταῦτα μαθὼν Ἀψίμαρος πέμπει πρὸς*** χαγάνον, πολλὰ δῶρα ὑπισχνούμενος αὐτῷ ἢ τὸν Ἰουστινιανὸν ζῶντα ἢ κἂν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποστεῖλαι αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ταῦτα μαθὼν κατελθὼν ἐν Χερσῶνι λάθρα καὶ τινὰς ἀναλαβόμενος, ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὸ στόμιον τοῦ Ἴστρου.

(6) Καὶ κλύδωνος γενομένου καὶ πάντων ἀπογνόντων

---

1. Ced. 777,13—21: τῷ β. ἔτη γ. — καὶ ἐπεστράτευσε Μωάμεθ — κατὰ τοῦ Ἀβδεραχμὰν — οἱ δὲ Ῥ. κατέδραμον Συρίας — ἀπέκτειναν — χ. σ΄ Ἀράβων κτλ. — 3. Ced. 778,2—5 τῷ δ΄ ἔτει. — * τὸν Ced. — πατρίκιον Ced. — 5. ἔφασκε γὰρ ἑ. κατ' ὄ. ὅτι ἡ κεφαλὴ α. ἐσκιάζετο ὑπὸ ἀ. Ced. — 8. Τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἐν Χ. διάγοντος καὶ λέγοντος π. ἑαυτὸν βασιλεύειν, οἱ τῶν ἐκεῖσε ὀ. τὸν ἐν τοῦ βασιλέως κίνδυνον φ. ἐβ. τοῦτον ἀνελεῖν ἢ τῷ β. π. Ced. 778,19—22 (τῷ ς΄ ἔτει). — 11. Αὐτὸς δὲ τ. διεγνωκὼς ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν καὶ εἰς τὸ Δαρὰς ἐλθὼν ἠτήσατο τὸν τῶν Χαζάρων χαγάνον ἰδεῖν· καὶ ὃς ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς καὶ ἐξ. Ced. 778,22—779,17. — 12. Θ. τὴν ἀδ. α. Ced. — ** καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον προτροπῇ τοῦ χαγάνου κατῆλθεν εἰς Φαναγουρίαν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ Θεοδώρας Ced. — 13. Τ. ἀκούσας Ced. — *** τὸν Ced. — 14. ὑπ. α. δ. π. εἰ τὸν Ἰ. ζ. α. παραπέμψει ἢ κἂν τὴν κ. α. Εἴξαντος δὲ τοῦ χαγάνου, παραφυλακὴν αὐτῷ δῆθεν ἔπεμψε διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπιβουλευθῆναι, ἐντειλάμενος τοῖς αὐτοῦ ἵνα ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς, ἀνέλωσι Ἰουστινιανόν Ced. — 16. Τούτων δὲ δι' οἰκέτου τοῦ χαγάνου τῇ Θεοδώρᾳ μηνυθέντων καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων, προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ χαγάνου φύλακας τούτους ἐφόνευσε, εὐθέως δὲ ἀποστέλλει Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν· ἀπὸ δὲ Φαναγουρίας αὐτὸς δραπετεύσας εἰς τὸ στ. κατῆλθε καὶ πλοίῳ ἐμβὰς ἔρχεται μέχρι Συμβόλου κτλ. Ced. — 19. Ced. 779,17—780,3. — ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν, Μαυάκης δέ, ὁ οἰκειακὸς αὐτοῦ ανος ἑ. α. ἰδοὺ ἀποθνήσκομεν δ. τάξαι τῷ θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, ἵνα ἐὰν ὁ θ̅ς ἀποδώσει σοι τὴν β. σου μηδὲν ἀμύνῃ τῷ

διὰ τὸν κλύδωνα, οἰκεῖος αὐτῷ τις ἔφη· «εἰ περισωθείης, ὦ δέσποτα, καὶ σοὶ τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς ἀποδῷ, δὸς λόγον μηδένα τῶν ἐχθρῶν ἀμύνασθαι». Ὁ δὲ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ ἔφη· «ἐνταῦθά με καταποντίσαι Κύριος, εἰ φείσομαι τινὸς ἐξ αὐτῶν». Διασωθεὶς δὲ ἐκ τοῦ κλύδωνος ἀπέστειλε πρὸς Τέρβελιν τὸν Βούλγαρον δοῦναι αὐτῷ συμμαχίαν τοῦ κρατῆσαι τὴν προγονικὴν βασιλείαν καὶ δῶρα πλεῖστα παρασχεῖν αὐτῷ.

(7) Ὁ δὲ οὐ μόνον συμμαχίαν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν ἐπιδέδωκεν. Ἅμα γὰρ αὐτῷ μετὰ πλείστης δυνάμεως ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν παρεγένετο· εἰσῆλθε δὲ Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις ὁμοφύλοις διὰ τοῦ ἀγωγοῦ (κατὰ προδοσίαν τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει. Καὶ ἐξῆλθεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἄννῃ, τὸ λεγόμενον ἔκτοτε δι' αὐτὸν τὸ δεύτερον) καὶ κατεσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν (ἀπολαβὼν τὴν αὐτοῦ βασιλείαν), ὅπερ μαθὼν Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φεύγει.

CCXLIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΤΟ Β'.

705 Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν τὸ δεύτερον ἀπολαβὼν, δῶρα πολλὰ τῷ Τέρβελι δοὺς καὶ * χώραν τῶν Ῥωμαίων ἐκκόψας δίδωσιν αὐτῷ, τὰ λεγόμενα νῦν Ζαγόρια.

ἐχθρῷ σου». Ὁ δὲ καταποντίσει ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει ἐν θ. «Ἐὰν φ. τ. ἐξ α. ὁ θς ἐνταῦθά με καταποντίσει κς. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν Δάνουβιν ποταμὸν ἀποστέλλει Στέφανον πρ. Τ. Ced.

4. μοι cod.—6. ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δ. Ced.—σύναρσιν ὅπως κρατήσῃ τῆς προγονικῆς α βασιλείας ὑποσχόμενος δ. πολλὰ Ced. — 9. Ced. 780,3—11. Αὐτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ' ὅρκου ὑποσχομένου, συγκινεῖ πάντα τὸν λαον τῶν Βουλγάρων καὶ Σθλάβων καὶ ὁπλισθέντες. — 10. ἐπὶ τὴν βασιλίδα ἔρχονται ἅμα τῷ Ἰουστινιανῷ ἠπλήκευσαν δὲ εἰς τὴν Χαρσίου πόρταν καὶ ἕως τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἐπὶ γ' ἡμέραις προσλαλῶν τοῖς ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ὑβρίζετο Ced. — 11. Ὁ δὲ Ἰ. μετ' ὀλίγων Ῥωμαίων διὰ τοῦ ἀ. ἐ. εἰς τὴν πόλιν καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βαλὼν πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ π. βλ. Ced. — 13. τῇ λεγομένῃ? — 16. ἀφίκετο ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰ. δὲ ἀπ. τὴν β. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχε Καλλίνικος Ced.—17. π. τῆς βασιλείας Ἰ. πάλιν τοῦ ῥιν. M. 2, om. Par. 1706 et cod.— 18. Ced. 780,14—17 Ἰ. τὸ β' ἔτη ς' παραλαβὼν τὴν β. δ. τῷ Τ. — * καὶ βασιλικὰ σκεύη Ced. — 19. τῆς Ῥ. γῆς κόψας τὰ νῦν λ. Ζ. ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ Ced.

(2) Ἀψίμαρον δὲ ἀποστείλας καὶ χειρωσάμενος καὶ κατὰ τὴν πόλιν θριαμβεύσας, καὶ Ἡράκλειον δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ σὺν πᾶσι τοῖς συνασπιζομένοις αὐτῷ ἄρχουσι ἐν τῷ τάχει ἀνεσκολόπισεν, Ἀψίμαρον δὲ καὶ Λεόντιον (τοὺς βασιλεῖς) ἁλύσεσι δεσμεύσας, ἤγαγεν ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἱπποδρομίου καὶ τοὺς αὐχένας αὐτῶν πατοῦντος ἄχρις ἀπολύσεως τοῦ α' βαΐου, ὁ δῆμος ἐβόα· «ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασίλισκον ἐπέβης καὶ κατεπάτησας λεόντα καὶ δράκοντα», καὶ (οὕτως) ἀποστείλας αὐτοὺς ἐν τῷ κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισεν.

(3) Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην τυφλώσας ἐξώρισεν (καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀπώλεσε θανάτῳ). Κυριακὸν δὲ τὸν ἐν τῇ νήσῳ Ἀμάστριδος ἔγκλειστον (ὄντα) ὡς προαγορεύσαντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν, προεβάλετο πατριάρχην.

(4) Καὶ κατὰ πάντων οὖν μανεὶς καὶ λυττήσας ἀναρίθμητον πλῆθος ἐκ τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ συλλόγου διέφθειρεν· (τοὺς μὲν γὰρ προφανῶς ἔσφαξεν, τοὺς δὲ νυκτὸς ἐσάκιζεν, καὶ τοὺς μὲν πρὸς ἀριστόδειπνα κλητορεύων, φαρμάκῳ (160ᵃ) δεινῶς τῆς παρούσης ζωῆς ἀπεστέρει, τοὺς δὲ πρὸς ἐξορίαν δῆθεν ἐφυλάκισεν), ὅθεν τοσοῦτον δέος κατεῖχε τὴν πόλιν (ὡς καὶ τινὰς αὐτομολῆσαι πρὸς τοὺς βαρβάρους).

(5) Ἀποστείλας δὲ ἤγαγε Θεοδώραν τὴν ἐκ Χαζαρίας καὶ Τιβέριον υἱὸν αὐτῆς, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ.

---

1. Ἀψίμαρος δὲ φυγὼν εἰς Ἀπολλωνιάδα συλλαμβάνεται καὶ πρὸς Ἰουστιανὸν ἄγεται, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θράκης μετά τινων ἑτέρων ἀρχόντων καὶ ἐν τῷ τείχει (χειμῶνι Leo) πάντας ἐφούλκισεν· ἀποστείλας δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγαια πάντα πλείους ἐξ αὐτῶν εὑρὼν ἕως ψ' πάντας ἀπέκτεινε, τὸν δὲ Ἀψ. καὶ τοὺς Λ. Ced. 780,17—781,3. — 3. καὶ πᾶσι cod. — 4. πομπεύσας δεδεμένους ἐν τῇ πόλει, ἱππικοῦ γενομένου, ἤγαγον δεδεμένους καὶ ἔρριψαν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους ἀ. ἀχ. ἀπ. τοῦ α' β. ἐπεβόα ὁ δ. Ced. — 8. ἐπιβήσῃ καὶ τὰ ἑξῆς Ced. ut Ps. XCI. 13 καταπατήσεις. — 11. Ced. 781,3—6. — ἐκτ. Ced. — 12. ἐν Κ. Π. δὲ Κῦρον τὸν ἐν τῇ ν. Ἀμάστριδι ἐ. ὡς πρ. Ced. 14. π. πρ. ἀν. δὲ πλ. ἔκ τε τοῦ π. καὶ τοῦ στ. καταλ. ἀπώλεσεν Ced. 781,5—8.— 20. πρὸ ἐξωρί. δ. ἐφούλκιζε cod. — 21. ἐντεῦθεν φόβος μέγας συνεῖχε πάντας Ced. — 23. Ἀπέστειλε δὲ

707 (6) Λύσας δὲ τὴν εἰρήνην τῶν Βουλγάρων, ἐπεστράτευσε κατ' αὐτῶν καὶ ἡττηθεὶς καὶ ἐν φρουρίῳ καταφυγὼν καὶ τοὺς ἵππους νευροκοπήσας, εἰς τὰ σκάφη ἐπιβάς, μετ' αἰσχύνης ἦλθεν ἐν Κ. Π.

710 (7) Χερσωνίταις δὲ μνησικακῶν ἀπὸ τῆς ἐξορίας αὐτοῦ ἀποστείλας Μαῦρον πατρίκιον μετὰ στόλου πάντας ἀπέκτεινε καὶ τὰ νήπια αὐτῶν κατηδάφισε.

711 (8) Οἱ δὲ τὸν Ἰουστινιανὸν καθυβρίσαντες καὶ τὸν ἐκεῖσε ἐξόριστον ὑπὸ Ἀψιμάρου Φιλιππικόν, υἱὸν Νικηφόρου τοῦ πατρικίου, τοῦτον ἀετὸν ὁρῶντα ἐν ὁράματι σκέπτοντα αὐτόν, τὸν καὶ Βαρδάνην λεγόμενον, τινὰς τῶν στρατιωτῶν ὑπονοθεύσαντα καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ εὔνοιαν ἑλκύσαντα διὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ ἀπήνειαν καὶ ὠμότητα, τοῦτον βασιλέα εὐφήμησαν καὶ μετὰ στόλου ἐξέπεμψαν πρὸς τὴν πόλιν.

(9) Ὅπερ γνοὺς Ἰουστινιανὸς καὶ πλεῖον φοβηθεὶς ἅμα καὶ θυμωθείς, ἀνῆλθε μέχρι Σινώπης ἀκριβέστερον περὶ τούτου μαθησόμενος. Τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ τὴν πόλιν σὺν τῷ στόλῳ καταλαβόντος, Ἰουστινιανὸς πρὸς τὸν Δαματρὺν ἀπέδρα, καταλειφθεὶς ὑπὸ πάντων. Ὃν αὐτίκα Φιλιππικὸς χειρωσάμενος, τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο καὶ τοῖς Σκύθαις ἐξέπεμψε.

CCXLIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥ.

712 Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν τὸ β' ἐβασίλευσε Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἔτη β', ὃς ἐν ταῖς διαλαλιαῖς αὐτοῦ λόγιος καὶ

στολον μέγαν πρὸς τὸ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ Χ. κτλ. καὶ ἀπ. ἠγ. τὴν Θ. καὶ Τ. τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἔστεψεν αὐτούς Ced. 781,8—15.

1. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει Ἰ. τὴν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Β. ε. διέστρεψε — κατὰ τοῦ Τέρβελι ἐχώρησε, καταλαβὼν τὴν Ἀγχίαλον· καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ ἀπληκεύσαντος, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως διασκορπιζόμενον ἐπιῤῥίψαντες πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ φόνον ἐποίησαν· ὁ δὲ Ἰ. σὺν ὀλίγοις τισὶ ἐν τῷ κάστρῳ κατ.—τ. ἵ. αὐτοῦ ν. διὰ τῆς νυκτὸς τοῖς πλοίοις ἐπ. λαθραίως ἔφυγε καὶ μετ' α. ἐν τῇ πόλει παρεγένετο Ced. 781,16—782,3. — 5. Ced. 782,3—19 variat et plura habet.— 8. Ced. 782,19 — 783,3 ampliora. — 11. ὑπονοθεύσας — ἑλκύσας cod. — 15. Ced. 783,3 — 784,10. — 20. τὴν — ἐξ. om. Slav. Ἠλίας τῷ παραμηρίῳ τὴν κ. αὐτοῦ ἐξέτεμε καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλε· αὐτὸς δὲ ἄχρι Ῥώμης ταύτην ἐξ. Ced. — 23. Οὗτος ὁ Φ. ὁ καὶ Β. ἐν μὲν ταῖς Ced. 784,21—785,1.

ἐχέφρων ἐλογίζετο, ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ[*] αἰσχρῶς τὸν βίον διατελῶν, πάντη ἀδόκιμος ἐδείκνυτο[**].

(2) Ἦν δὲ καὶ κακόδοξος, μὴ αἰσχυνθεὶς κινηθῆναι κατὰ τῆς ἁγίας [ς'] συνόδου, ταύτην ἀνατρέψαι σπεύδων.

(3) Ἐφ' οὗ καὶ οἱ Βούλγαροι[***] μέχρι τῆς χρυσῆς πόρτης αἰχμαλωσίαν ποιήσαντες ὑπέστρεψαν.

(4) Ὁ δὲ ἱππικοῦ τελουμένου καὶ τῶν πρασίνων νικησάντων, ἔδοξεν αὐτῷ μετὰ δοχῆς καὶ ὀργάνων εἰσελθεῖν 713 καὶ λούσασθαι εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ Ζευξίππου καὶ μετὰ πολιτῶν αἰσχρῶν ἑστιασθῆναι.

(5) Ἐν δὲ τῷ μερεντίζειν αὐτὸν ἤγουν μεσημβρίζειν, αἴφνης Γεώργιος πατρίκιος, ᾧ καὶ ἐπίκλην Βόραφος, ἐξ ἐπιτροπῆς Θεοδώρου πατρικίου τοῦ Μυάκη, μετὰ ταξεωτῶν ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰσδραμόντες καὶ ἁρπάσαντες τὸν Φιλιππικὸν καὶ ἀνενεγκόντες εἰς τὸν ὀρνατούριον τῶν πρασίνων, ἐτύφλωσαν.

(6) Καὶ ἐπισυναχθέντος τοῦ λαοῦ τῇ ἐπαύριον εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἔστεψαν Ἀρτέμιον πρωτασεκρήτην.

---

* ἀσέμνως καὶ ἀνικάνως καὶ Ced. Leo. — ** εὗρε γὰρ ὁμόφρονας αὐτοῦ αὐτόν τε τὸν Ἰω. ὃν ἐποίησε πατριάρχην καὶ ἄλλους ὁμ. αὐτοῦ, καὶ ἐγγράφως ἀνεθεμάτισεν αὐτήν Ced. 785,3—5. Leo. — 3. Ἐμμανῶς γὰρ κινηθεὶς κ. τῆς ἁ. ς' σ. ἀνατρέπειν ἔσπευδε τὰ ὑπ. αὐτῆς δογματισθέντα Ced. 785,1—3. — 5. Ced. 785,5—9: Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Β. — *** διὰ τοῦ Φιλέα λάθρᾳ τῷ στενῷ ἐπιῤῥίψαντες Ced.— ἕως Ced. — π. διέδραμον τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σφαγέντων καὶ αἰχμαλωτισθέντων ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, λέγειν οὐκ ἔχομεν· αὐτοὶ δὲ ἀβλαβεῖς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπ. Ced. — 7. Τῷ β' ἔτει ἐδ. τῷ Φιλιππικῷ μ. τινων π. ἀριστῆσαι Ced. 785,10. — 11. Ἐν δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς μεσημβριάζων ἐξάπινα διὰ τῆς χρυχῆς πόρτης εἰσελθὼν Ῥοῦφος πρωτοστράτηγος τοῦ Ὀψικίου μεθ' ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ εἰσδραμὼν εἰς τὸ παλάτιον ἥρπασε τὸν Φ. καὶ ἤγαγεν εἰς τὸ ἁρματώριον τῶν Πρ. καὶ ἐτ. αὐτὸν μηδενὸν γνόντος Ced. 785,11—15. — 17. Τῇ δὲ ἐπ. ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς πεντηκοστῆς συν. Ced. 785,15—19. — ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτασεκρῆτις μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος ὑπὸ Ἰω. πατριάρχου αἱρετικοῦ Ced.

CCXLV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ.

Μετὰ δὲ Φιλιππικὸν ἐβασίλευσεν Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος ἔτη β' λογιώτατος ὢν, ὃς προεβάλετο στρατηγοὺς εἴς τε τὰ καβαλλαρικὰ θέματα καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ λογιωτάτους καὶ ἱκανωτάτους, ὥστε τὰ πολιτικὰ ἐν ἀδείᾳ διατελεῖν.

(2) Οὗτος Γεώργιον καὶ Θεόδωρον τοὺς πατρικίους ἐκτυφλώσας ἐξώρισεν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

(3) Τῶν δὲ Ἀράβων ὁπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίας διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. Ὁ δὲ ἤρξατο κτίζειν δρόμωνάς τε διήρεις καὶ τὰ παράλια τείχη ἀνακαινίζειν (ὡσαύτως) καὶ τὰ χερσαῖα (160ᵇ) (τοξοβολίστραις τε καὶ λοιπαῖς ὁπλίσεσι τὴν πόλιν κατωχύρωκε) καὶ γεννημάτων τὰ ὡρεῖα ἐπλήρωσεν.

715 (4) Ἐπὶ τούτου (καὶ) Γερμανὸς ἐκ * Κυζίκου μετατίθεται εἰς Κ. Π. καὶ κιτατόριον (δὲ) μεταθεσίμου ἐκπεφώνηται ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου ἐκφωνηθέν· «ἡ θεία χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ [ἐλ]λείποντα ἀναπληροῦσα μετατίθεται Γερμανὸν τὸν ὁσιώτατον πρόεδρον τῆς Κυζικηνῶν πόλεως εἰς ἐπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως».

(7) Μαθὼν δὲ ὁ βασιλεύς, ὅτι στόλος ἐξῆλθε τῶν Ἀγα-

---

3. Ἀρ. ὁ καὶ Ἀν. ἐ. β.' οὗτος λ. ὢν πρ. στρατηγὸν ἱκανώτατον εἰς τὰ κ. Λέοντα τὸν Ἰσαυρὸν καὶ ἕτερον λογιώτατον εἰς τὰ π. Ced. 785,20—24. — 3. λογ.—διατ. om. Slav. — 5. κἀκ τούτου ἐν ἀδ. διετέλει Ced. — 7. Ὁ. Θ. καὶ Γ. Ced. 785,24—786,1.— 8. εἰς Θεσσαλονίκην ἐξ. Ced. — 9. Ced. 786,1—5. — 11. δρ. καὶ δ. Ced. — 16. Ced. 786,5—12. — * μητροπόλεως Ced. Leo. — 18. τῶν θ. ἐπισκόπων ἡ Ced. τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ διακόνου καὶ τῆς ἱ. σ. ἐ. ἡ Leo. — 22. Κ. μητροπ. Ced. Leo. — ἀρχιεπ. Ced. — 23. β. πόλεως Ced. Leo. — 25. Ced. 786,12—14. — ἐξ. Σαρακηνικὸς πρ. Ced.

ρηνῶν πρὸς τὸ κόψαι ξύλα ἐπὶ τὸν Φοίνικα˙, ἀπέστειλε στόλον (μετὰ κληρικοῦ Ἰωάννου ὀνόματι, ὃν καὶ Ἰωαννάκιν ἐπίκλησκον) πρὸς τὸ καῦσαι τὴν ξυλὴν εἰς τὸν Φοίνικα καὶ τὴν ἐξάρτησιν τῶν Ἀγαρηνῶν.

(6) Ὁ δὲ στόλος στασιάσας, τὸν μὲν βασιλέα ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Ἰωαννάκιν ῥομφαίᾳ ἀνεῖλον. Οἱ δὲ τοῦτο ποιήσαντες ἀντάραντες ἀνήρχοντο κατὰ τῆς βασιλίδος πόλεως.

(7) Ἐλθόντες δὲ ἐν τῷ Ἀδραμυτίῳ εὗρον ἐκεῖ Θεοδόσιον ἐκλήπτορα τῶν δημοσίων φόρων, εὐσεβῆ καὶ ἀπράγμονα καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα (ὥς μή τινα ἔχοντες ἄρχοντα. Ὁ δὲ φυγῇ χρησάμενος εἰς τὸ ὄρος ἐκρύβη. Εὑρόντες δὲ αὐτὸν εὐφήμησαν βασιλέα πολλὰ τοῦτον βιασάμενοι).

(8) Ὅπερ μαθὼν Ἀρτέμιος τὴν πόλιν ὀχυρώσας, ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει κατέφυγεν· ὁ δὲ τῆς πόλεως στόλος καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου μέχρι μηνῶν ἓξ ἀλλήλους κατεπολέμουν.

(9) Περάσας δὲ Θεοδόσιος ἐπὶ τὰ Θρακῷα μέρη ἐν ὄχλῳ 716
βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει καὶ διὰ τῆς τῶν Βλαχερνῶν πόρτης τοῦ μονοτείχους εἰσῄει, τήν τε πόλιν (καὶ [τοὺς] ἄρχοντας) οἱ πλώϊμοι πραιδεύσαντες, μεγίστην εἰργάσαντο ἅλωσιν, μηδενὸς φεισάμενοι· τὸν δὲ πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἀρτεμίου συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος τούτους θεασάμενος, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν τὸ μοναδικὸν περιεβάλετο σχῆμα, ὃν Θεοδόσιος ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξώρισεν.

---

1. εἰς τὸν Ced. — ἐξαρτύσας στόλον ἐξαπέστειλε Ced. — 3. τὴν τοιαύτην ξ. Ced. — 5. Ἐλθόντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ Ῥόδῳ ἐστασίασε καὶ τὸν μὲν β. ἀν. τὸν δὲ στρατηγὸν αὐτὸν Ἰω. ῥ. ἀν. καὶ εὐθέως κ. τῆς β. ἀνέπλευσαν Ced. 786,15—17. — 9. Ced. 786,17—19: Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ced. ἐ. δὲ ἐν Leo. — Δραμυτίῳ cod. — ἐκεῖσε Ced. — Θ. διοικητὴν ἐν Ced. — 15. Ced. 786,19—22. — 17. ἀλλήλοις Ced. — 18. Ced. 786,22—787,6: Ὁ δὲ Θ. διαβ`ς ἐπὶ. — 19. καὶ τοὺς ἐν τῷ τείχει τῶν Βλ. φύλακας δώροις διαφθείρας τὴν εἴσοδον ἔσχε, τὴν δὲ π. Ced. — 24. οὓς θ. Ἀρ. Ced. — 25. καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐξορίζεται Ced.

CCXLVI. ΠΕΡΙ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΑΥΡΟΥ.

Λέων δὲ ὁ Ἴσαυρος, τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν, οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ ἔχων συναγωνιζόμενον Ἀρτάβασδον Ἀρμένιον στρατηγὸν* Ἀρμενιακῶν, ᾧ δοῦναι συνέθετο καὶ τὴν ἰδίαν θυγατέρα.

CCXLVII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΑΔΡΑΜΥΤΙΝΟΥ.

Θεοδόσιος ἐβασίλευσεν ἔτη β' (Ἀδραμυτινὸς τῷ γένει)· ἐφ' ὧν χρόνων ἐπιστρατεύσας Μασαλμᾶς ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς, κατὰ Ῥωμαίων καὶ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ἀμωρίου γενόμενος γράφει πρὸς Λέοντα τὸν Ἀρμένιον, στρατηγὸν ὄντα τῶν Ἀνατολικῶν· «ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων σή ἐστιν, ἐλθὲ οὖν καὶ λαλήσωμεν τὰ πρὸς εἰρήνην (καὶ ποιῶ πάντα ὅσα θέλεις»).

(2) Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀποστείλας ὑπάτους καὶ λόγον εἰρήνης ποιησάμενος ὑπὸ πάντων ὡς βασιλεὺς εὐφημίσθη καὶ ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἔρχεται μετὰ πολυοχλίας, ἐν ᾗ τῷ τοῦ Θεοδοσίου υἱῷ περιτυχὼν [ἐν πολέμῳ] καὶ** χειρωσάμενος μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας [πάσης] καὶ τῶν ἐν τέλει (ἐπισήμων ἀνδρῶν) τοῦ παλατίου, καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν.

(3) Ὁ δὲ Θεοδόσιος λόγον ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν,

---

1. Rubrica quae in codice fuerat, evanuit, M. 2, π. τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου repetitum, Par 1706 om. — 2. Ced. 787,6—10. — Ἀρτεμίῳ cod. — * τῶν Ced. — 5. καὶ δ. σ. Ced. — 16. Rubrica M. 2, Par. 1706, in codice evanuit. — 8. Ced. 787, 11—15. Θ. βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη β'. — ἐφ' οὗ M. ὁ τῶν Σ. ἀ. ἐπεστράτευσε κ. Ced. — 11. Λ. τῶν ἀν. στρ. Ced. — 12. σοὶ ἁρμόζει Ced. — 15. Ced. 787,15—20.— 16. π. καὶ ὡς β. φημισθεὶς ἐπὶ Ced. π. καὶ ὡς β. εὐφ. ἐπὶ Leo. — 17. πλείστου στρατοῦ Ced. Leo. — τὸν — ὑν cod. — ** τοῦτον Leo. — 20. καταλιμπάνει Leo. — 22. Ced. 787,20—22. — λογ. cod. λόγον Leo, λόγους Ced. sed supra λόγον.

παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ κληρικὸς γενόμενος.

(161ᵃ) CCXLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΝΩΝΟΣ.

Μετὰ Θεοδόσιον ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἴσαυρος ὁ καὶ Κόνων ἔτη κε'. Θεοδοσίου γὰρ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλεύοντος, Ἰαζὴθ τοῦ τῆς Ἀράβων ἡγεμονεύοντος ἐξουσίας, δύο τινὲς θεομάχοι Ἑβραίων παῖδες (οἱ ἀεὶ καὶ πάντοτε τραχηλιῶντες κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ φρυαττόμενοι τερατείαις καὶ βωμαλοχίαις καὶ δαιμονιώδεσιν οἰωνίσμασι σχολάζοντες, ὡς δῆθεν ἀστρολογικήν τινα μεταδιώκοντες ἐπιστήμην, καταλαμβάνουσι τὴν τῶν Ἀράβων βασιλικὴν αὐλὴν καὶ δὴ καταμηνύοντες τῷ προρηθέντι Ἰαζὴθ) καὶ τούτῳ χρησμῳδίας πολυζωΐας καὶ πολυχρονίου διαμονῆς μυοῦνται, εἴγε ἄρα τὴν θεανδρικὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θεομήτορος ἐκ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑπ' αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλείψειεν. Καὶ δὴ ὁ φιλόζῳος ἐκεῖνος καὶ χοιρόβιος ὑπακούσας τῇ συμβουλῇ τῶν ἀπατεώνων πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ οὔσας διεσάλευσεν, ἀλλ' ἠπατήθη ὁ δείλαιος· 683
μετῆλθε γὰρ αὐτὸν ἡ θεία δίκη, οὔπω διελθόντος ἐνιαυτοῦ· οὗ ὁ υἱὸς διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν ὡς ψευδομάντεις

---

1. τῆς βασιλείας Ced. — κλ. σὺν τῷ υἱῷ γ. Ced. — 4. Ced. 788,10—22: Κόσμου ἔτος ͵ςσθ', τῆς θείας σαρκώσεως ψγ' Λ. ὁ καὶ Κ. ὁ Ἰ. καὶ εἰκονομάχος ἐβ. ἔ. κθ'· πρὸ ὀλίγων τινῶν χρόνων τῆς βασιλείας Λέοντος Ἑβραῖοί τινες ἐκ Λαοδικείας τῆς Φοινίκης ἦλθον πρὸς Ἰζὴθ τὸν ἀρχηγὸν Ἀράβων. — 8. Βωμολόχος ἐστὶν ὁ πανοῦργος καὶ ἀπατεὼν ἀσεβὴς καὶ ἱερόσυλος· τινὲς γὰρ ἐν τοῖς βωμοῖς λοχῶντες τουτέστιν ἐνεδρεύοντες τὰ τοῖς εἰδώλοις προσαγόμενα ἐσύλουν (Σχόλιον). — 21. ἐπαγγελόμενοι αὐτῷ ἔτη μ' κρατῆσαι τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν χριστιανῶν τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καταλύσει Ced. — 16. Τούτοις πεισθεὶς ὁ ἀνόητος Ἰζὴθ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσατο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων· ἀλλὰ χάριτι χῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς πανάγνου θεοτόκου καὶ πάντων τῶς ἁγίων συντόμως τεθνηκὼς οὐ διαπέμψαι αὐτὸ ἠδυνήθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ ὁ. γὰρ διῆλθεν ἐνιαυτὸς καὶ ἡ θ. δ. μ. ἀ. Ced. — 20. τὴν ἡγ. δεξ. Ced.

αὐτοὺς ἠβουλήθη ἀποκτεῖναι, ὃ καὶ μαθόντες οὗτοι ἀνέκαμψαν ἐν τοῖς Ἰσαυρικοῖς μέρεσιν.

(2) Εἰς πηγὴν δέ τινα ἀποψυχόντων αὐτῶν, ἰδού, οὗτος ὁ Λέων, νεανίσκος ἔτι ὤν, καλὸς τῷ εἴδει καὶ εὐμήκης τῷ σώματι, βάναυσος τὴν τέχνην καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν ζωὴν ποριζόμενος καὶ (δὴ) ἐκ τοῦ ὑποζυγίου τὸν φόρτον περιελόμενος, ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ πηγῇ ὡς ἀριστήσων· εἶτα οἱ τῶν ἐγγαστριμύθων μύσται μυοῦνται αὐτῷ τοῦ κατάρξαι τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας τῶν σκήπτρων. Καὶ δὴ τοῦ Λέοντος ἀναβαλλομένου, (ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ αὐτοῦ ἀφορῶντες, ὅρκοις), πληροφορεῖται ὑπὸ τῶν ἀθέων (ὅτι ταῦτα οὕτως εἶχε γενέσθαι). Καὶ δὴ αἰτούντων αὐτῶν ὀμόσαι αὐτοῖς, εἰ (ἄρα) εἰς πέρας ἔλθοι τοῦτο, εἴτι ἂν αἰτηθῇ παρ' αὐτῶν, ἀνυπερθέντως δοθῆναι αὐτοῖς. Ἦν δὲ πλησίον ναὸς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου· (καὶ εὐθὺς εἰσελθὼν ὁ βάναυσος Λέων καὶ τῶν ἱερῶν καγκέλων τοῦ θυσιαστηρίου ἁψάμενος) δέδωκεν ἐγγυητὴν τὸν μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρον, ἑστώτων τῶν Ἰουδαίων ἐν τοῖς πυλῶσι τοῦ ναοῦ καὶ δεχομένων τὸν ὅρκον παρ' αὐτοῦ. Καὶ αὖθις ᾤχετο ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

(3) Ἦν δὲ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς τῷ τότε Σισίνιος πατρίκιος, ἐφ' οὗ καὶ Λέων στρατολογηθεὶς ἐν ὀλίγῳ (χρόνῳ εἰς προκοπὴν μεγίστην ἀναβιβάζεται) σπαθάριος προχειρισθεὶς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου.

713 (4) Καὶ εἰς τὰ ἑσπέρια (μέρη) ἐκπεμφθεὶς καὶ μετὰ μεγάλης νίκης ἀνελθών, προεχειρίσθη παρὰ Θεοδοσίου στρατηγὸς ἀνατολῆς.

(5) Καὶ δὴ Καμπανίαν καὶ Ἀμάλφην καὶ Νεάπολιν τηνικαῦτα βαρβαρησάντων, καταλαβὼν δὲ ἐκεῖσε ἐν πλοτῆρσι δρόμωσι τὸν

---

1. ὅπερ μ. Ced. — 3. Ced. 788.22—789,9. — 8. μύσται τοῦ — σκήτρων τούτῳ προλέγουσι τοῦ δὲ Λ. πλ. ὑπ' αὐτῶν, οἳ καὶ αἰτοῦσιν ὅρκον εἰ εἰς π. ἔλθῃ τ. ὅπερ ἂν αἰτήσηνται ποιήσειν. Πλησιάζοντος δὲ ἐκεῖσε ναοῦ τοῦ ἁ. Θ. ὄμνυσιν αὐτοῖς· ὑποχωρησάντων οὖν ἀμφοτέρων Ced. — 20. Ced. 789,9—11 ὑπὸ Σισινίου πατρικίου στρατολογεῖται ὁ Λ. καὶ ἐν.—21. ὀλ. ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ ῥ. σπ. γενόμενος Ced.—24. Ced. 789,11—13 εἰς τὰ ἑ. πέμπεται καὶ νικήσας ὑπὸ Θ. (Ἀρτεμίου) στ. ἀν. γίνεται.

ἀριθμὸν ρκ' καὶ τροπαιοφόρος νικητὴν εἰρήνην βραβεύσας, καταλαμβάνει τὰ βασίλεια.

(6) Καὶ αὖθις ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορεύεται βασιλεύς, 716
καὶ δῆθεν ὁ Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς προσυπαντᾷ αὐτῷ καὶ ἄρας τὸν στέφανον ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, περιτίθησι τῷ Λέοντι.

(7) Περιβοήτου δὲ ἐπ' εὐφημίᾳ γενομένου τοῦ Λέοντος, ἰδοὺ οἱ 723
φαρμακοὶ Ἰουδαῖοι δείλαιοι εἰσελαύνουσιν εἰς τὰ βασίλεια· εἶτα ὑπὸ τοῦ (161[b]) νέου ἄνακτος δεξιολαβηθέντες τὴν ὀφειλὴν ἀποτιννύουσιν ἀσυγχωρήτως· τοῦ δὲ ἑτοίμως ἐπαγγειλαμένου ἀποδιδόναι αὐτοῖς, εἶπον οἱ θεομάχοι· «τοῦτο αἰτούμεθα παρά σου, κράτιστε βασιλεῦ ἵνα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ναζωραίου Χριστοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐκ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀπαλείψῃς. Καὶ τοῦτο ποιῶν μέλλεις βασιλεύειν ἄχρι χρόνων ρ' ἐν τῇ γενεᾷ σου». Ὁ δὲ εὐηθὴς καὶ ἀστήρικτος τῇ πίστει, ἑτοιμώτατα τὸ αἰτηθὲν ἐπαγγέλλεται· ὢ τῆς ἀνοίας, ὁ χριστιανώτατος βασιλεὺς Ἑβραίοις ὑπόσπονδος ὤφθη, ὁ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλικῆς δυναστείας ὑπὸ θεοῦ ἐγκεχειρισμένος ὑπὸ θεομάχων ἀνδρῶν τερατεύεται.

(8) Ἐτέχθη δὲ τῷ (δυσσεβεῖ) βασιλεῖ * υἱὸς ὀνόματι 718
Κωνσταντῖνος (ὃν ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ φασὶν ἀφοδεῦσαι ἐν τῷ βαπτίζεσθαι, δεινὸν καὶ δυσῶδες προσημαίνων τεκμήριον).

(9) Ἐκμανεὶς οὖν κατὰ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀρχαιοτάτης πίστεως 729
μεταστειλάμενος τὸν ἀοίδιμον Γερμανὸν τὸν πατριάρχην ἤρξατο λόγους ** κινεῖν μεθ' ὑπουλείας καὶ καταγινώσκειν πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ πατριαρχῶν καὶ πάντας

---

3. καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ Ced. 789,12,13, paecedentia cum Leone gram. omitlens. — 6. Τῷ ζ' ἔτει ἦλθον, καθὼς προείρηται, οἱ μάντεις οἱ χρησμοδοτήσαντες τῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν καὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτοῦ τὴν ὑπόσχεσιν ἤγουν τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν, ὑποσχόμενοι τῷ ἀσεβεῖ ποιήσαντι οὕτως βιώσειν χρόνους ρ' κτλ. Ced. 793,18—794,1. — 19. Ced. 792,2—14· τῷ γ'. ἔτει ἐτ. τῷ. — * Λέοντι Ced. — ὗς δυσσεβέστατος καὶ τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομος Κ. ὁ καβαλλῖνος Ced. — 21. προσημαίνοντος cod. — 23. Ced. 797,9—12: ἀναιδῶς τῷ μακαρίῳ Γερμανῷ προσετρίβετο, ὃν καὶ μ. ἠρ. — ** τινάς. Ced. — 25. πάντας τοὺς — βασιλ. καὶ πατριάρχ. cod. — 26. β. καὶ ἱερέων ὡς εἰδωλολατρησάντων ἐν Ced. Leo.

εἰδωλολάτρας ἀποκαλῶν ἐν τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων. (10) Ὁ δὲ μέγας Γερμανὸς (ταῦτα ἀκούσας) ἔφη (πρὸς αὐτόν)· «Ἄκουσον, (ὦ) βασιλεῦ, τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς ἐπιφανέντος, πᾶσα εἰδωλολατρία ἐκποδὼν γέγονε καὶ πᾶν ἄγαλμα εἰδωλικὸν ἐξεφάνισται*, ὥς φησιν ὁ προφήτης Ζαχαρίας· «Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος Σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οὐκέτι αὐτῶν ἔσται μνεία».

(11) Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀναστροφῆς καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων αὐτοῦ διδασκαλίας ἕως τοῦ νῦν παρῆλθεν ἔτη ψλς' καὶ οἱ ἐν τοσούτοις ἔτεσι διατρίψαντες πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας ὀρθόδοξοι, οὐδὲν τοιοῦτον περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνενόησαν ἢ ἐλάλησαν· ἐξ ἀρχῆθεν γὰρ μετὰ τὴν Χριστοῦ εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ἡ εἰκονικὴ προσκύνησις ἀνετυπώθη· παρά τε γὰρ τῆς αἱμαῤῥόουσης εἰς τὴν ἐπ' αὐτῇ γεγονυῖαν θαυματουργίαν ἡ τοῦ Χριστοῦ εἰκὼν ἐστηλογραφήθη, περὶ ἧς εἰκόνος Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ἐν βιβλίῳ ζ' οὕτως ἔφη· «ἐπειδὴ τῆσδε τῆς πόλεως Φιλίππου Καισαρείας, ἣν Πανιάδα Φοίνικες προσαγορεύουσιν, εἰς μνῆμα ἦλθον, οὐκ ἄξιον ἡγησάμην παρελθεῖν τὴν διήγησιν καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς μνημονεύεσθαι ἀξίαν· τὴν γὰρ αἱμαῤῥοοῦσαν, ἣν ἐκ τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων πρὸς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν εὕρασθαι μεμαθήκαμεν, ἐνθένδεν ἔλεγον ὁρμᾶσθαι, τόν τε οἶκον αὐτῆς ἐπὶ τῆς πόλεως δείκνυσθαι [καὶ] τῆς ὑπὸ τοῦ σωτῆρος εἰς αὐτὴν θαυματουργίας θαυμαστὰ τρόπαια παραμένειν, ἑστάναι γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ λίθου πρὸς μὲν ταῖς πύλαις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου γυναικὸς ἐκτύπωμα χαλκοῦν ἐπὶ γόνυ κεκλιμένον καὶ τεταμέναις ἐπὶ τὸ πρόσθεν ταῖς χερσὶ δεομένῃ ἐοικὸς, τούτου δὲ ἄντικρυς ἄλλο τῆς αὐτῆς ὕλης ἀνδρὸς ὄρθιον σχῆμα, διπλοΐδα κοσμίως περιβεβλημένον καὶ τὴν χεῖρα τῇ γυναικὶ προστεῖνον, οὗ παρὰ τοῖς ποσὶν [ἐπὶ] τῆς στήλης αὐτῆς (162ᵃ) ξένον τι βοτάνης εἶδος

2. Ced. 797,12—17 μ. ἑ. Γ. Ced. Leo. — 5. ἠφαν. Ced. Leo. — * καὶ ἐξωστράκισται Leo, Ced.—6. Ζ. ὅτι λ. Ced. Leo. — XIII. 2. Reliqua usque ad §. 12 om. Ced. Leo. — 16. ἐστειλογραφήθ. cod. — 18. Eus VII. 18 om. Φ. Κ. ἣν Π. Φ. πρ. e c. 17 petita. — 19. ἐλήλυθα Eus. — ἡγοῦμαι Eus. — τὴν om. Eus. — 24. εὐεργεσίας Eus. — 27. ἱκετευούσῃ Eus. δεομ΄νης cod..

[φύειν, ὃ μέχρι τοῦ κρασπέδου καὶ τοῦ χαλκοῦ διπλοΐδος] ἀνιὸν, ἀλεξιφάρμακόν τι παντοίων νοσημάτων τυγχάνει. Τοῦτον δὲ τὸν ἀνδριάντα εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ φέρειν ἔλεγον, ἔμεινε δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ ὄψει παραλαβεῖν ἐπιδημάσαντας αὐτοὺς τῇ πόλει· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, τοὺς πάλαι ἐξ ἐθνῶν εὐεργετηθέντας πρὸς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ταῦτα πεποιηκέναι, ὅτε καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ τὰς εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν». Ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἐδέσῃ τῇ πόλει ἡ ἀχειροποίητος εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ παράδοξα ἐργαζομένη θαύματα, ἣν αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν σουδαρίῳ τῆς οἰκείας μορφῆς τὸ εἶδος ἐναπομαξάμενος διὰ Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου σώζουσαν τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς αὐτοῦ Αὐγάρῳ τοπάρχῳ τῆς Ἐδεσηνῶν πόλεως ἀπέστειλε καὶ τὴν νόσον αὐτοῦ ἰάσατο. Καὶ μέντοι καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ἱστορηθεῖσα τῆς πανάγνου καὶ θεομήτορος ἔτι ζώσης αὐτῆς ἁγία εἰκὼν καὶ πεμφθεῖσα ἐν Ῥώμῃ πρὸς Θεόφιλον, πρὸς ὃν καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἔγραφε καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων ἀπέστειλε, ἥτις καὶ ἕως τοῦ νῦν θαυματουργεῖ, διὸ δὴ καὶ ἓξ οἰκουμενκαὶ σύνοδοι ταύτας εὑροῦσαι προσκυνουμένας καὶ τιμωμένας ἀπεδέξαντο καὶ οὐδὲν περὶ αὐτῶν ἐλάλησαν ἐναντίον.

(12) Πλὴν (οὖν) τὴν (μὲν) καθαίρεσιν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀκούομεν μέλλειν ἔσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλείας σου». Τοῦ δὲ καταναγκάσαντος ἐπὶ ποίας βασιλείας εἰπεῖν, εἶπεν ὁ ἅγιος· «ἐπὶ Κόνωνος». Ἀποκριθεὶς εἶπε· «ὄντως ἐγώ εἰμι· οὕτως γὰρ παιδιόθεν ἐκλήθην». Ὁ δὲ μέγας Γερμανὸς ὑπολαβὼν ἔφη· «μὴ γένοιτο, δέσποτα, ὑπὸ τῆς σῆς βασιλείας πραχθῆναι τὸ κακὸν τοῦτο (καὶ) θεοστυγές· (ἀντιχρίστου γάρ ἐστι πρόδρομος· ὁ τοῦτο πληρῶν καὶ τῆς ἐν σαρκὶ τοῦ θεοῦ λόγου ἐπιδημήσεως ἀνατροπεὺς καὶ ἀντίδικος). Ὁ δὲ θεομάχος τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὡς λέων βρύξας (αὐτίκα

7. Παύλου καὶ Πέτρου Eus. — 21. Ced. 797,18—798,3. — ἱερῶν Ced. — 22. σῆς β. Ced. — 23. βιασαμένου ἑ. ἐπὶ π. ἔφη ὁ Ced. — 24. ὁ δὲ ἀπ. ἔφη Ced. — 25. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ βαπτιστικόν μου· καὶ ὁ μ. Ced. — 26. ἐπὶ Ced. — 27. τὸ θ. τ. κ. Ced. — 30. τοῦτο ἀκ. — σφ. χ. καὶ λεόντειον βρ. ἑ. τε ἀπ. Ced.

καὶ) σφόδρα χαλεπήνας, (ἀτίμως τ'ν δίκαιον ἐξήλασεν) εἰδωλολάτρην ἀποκαλέσας καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ ῥαπίσας τῶν βασιλείων ἐξελαύνει.

(13) Φασὶ δέ τινες πιστότατοι ἄνδρες, ὅτι πρὸς τῇ βασιλικῇ (καλουμένῃ) κινστέρνῃ (τῇ οὔσῃ πλησίον τῶν χαλκοπρατείων) παλάτιον ἦν σεμνόν, ἐν ᾧ ὑπῆρχε κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμενικὸς διδάσκαλος ἔχων (μεϑ' ἑαυτοῦ ἑτέρους) μαϑητὰς αὐτοῦ καὶ συλλήπτορας ιβ', πᾶσαν ἐπιστήμην μετερχομένους καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κρατύνοντας δόγματα, βασιλικὰς διαίτας καὶ βίβλους ὡσαύτως ἔχωντας, ὧν ἄνευ οἱ βασιλεῖς γνώμης καὶ βοῦλης οὐκ ἐϑέσπιζον. Τούτους ὁ ἀγριώτατος ϑὴρ καὶ δυσώνυμος βάναυσος προσκαλεσάμενος ἐπειρᾶτο πείϑειν αὐτοῦ τῇ ἀϑείᾳ. Τῶν δὲ τοῦτο μὴ καταδεξαμένων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλεγξάντων αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν, προσέταξε συρομένους αὐτοὺς ἀτίμως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τοῦ διδασκαλίου αὐτῶν ἐγκλεισϑῆναι· τούτου δὲ γενομένου, τῇ νυκτὶ πάλιν ἀποστείλας ὁ ἀνήμερος λέων ἢ δράκων νυκτεπάρχους τινὰς καὶ ἀπηνεῖς ἄνδρας προσέταξε συναχϑῆναι πλῆϑος ξύλων καὶ τούτων ὑπαναφϑέντων κατακαῆναι τοὺς ἄνδρας μετὰ τῶν οἰκήματων καὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν αὐτοῖς ὑπαρχόντων· οὗ γενομένου, ἄρδην πάντες κατεφλέχϑησαν. Ἔκτοτε οὖν ἡ τῶν ἐπιστημόνων (162[b]) γνῶσις ἐν Ῥωμανίᾳ ἔπαυσεν τῇ τῶν βασιλευόντων γνωσιμάχων ἀπονοίᾳ μειουμένη, ἕως τῶν ἡμερῶν Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῶν εὐσεβῶν καὶ πιστοτάτων βασιλέων.

(14) (Ἐξουσιαστικῶς οὖν ἅμα καὶ δυσσεβῶς ἔκτοτε ὁ ϑὴρ τῆς αἱρέσεως ἄρχεται καὶ) τὴν ἐπὶ τῆς· χαλκῆς πύλης

---

4. Ced. 795,19—796,6 πρὸς γὰρ τῇ β. κ. π. ἦν. — 6. ᾧ κ. τ. ἀ. ὁ. ἐκάϑητο δ. Ced. — 7. μ. λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριϑμὸν ιβ'. οὗτοι π. λογικὴν ἐπ. τάχει τε καὶ μεγέϑει φύσεως μετερχόμενοι, οὐχ ἥκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετῄεσαν ϑεοσοφίαν, ὧν τῆς γ. χωρὶς οὐ ϑεμιτόν τι ποιεῖν ἐδόκει οὐδὲ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτοῖς Ced. — 11. Τ. ὁ Κόνων συχνῶς προσκαλούμενος ἐπείραζε πεῖσαι τῇ ἀ. αἱρέσει. Καταϑέσϑαι δὲ μὴ καταδεχομένους ἀλλ' ἀντιπίπτοντας ἀτίμως κατακλεισϑῆναι διεκελεύσατο ἐκεῖσε διὰ δὲ τῆς νυκτὸς πῦρ κυκλόϑεν ὑφάψας, αὐταῖς ἑστίαις καὶ βίβλοις πολλαῖς καὶ καλαῖς καὶ σκεύεσι ἱεροῖς ὁ μιαρὸς κατέκαυσεν Ced. — 19. σὺν cod. — 26. Ced. 795,15,798,3—799,20. — · μεγάλης Ced.

(τοῦ παλατίου) εἰκόνα τοῦ κυρίου (ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ) κατεάξας καὶ σιλέντιον (ἀσεβείας) κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ποιήσας προσκαλεῖται πάλιν τὸν ἅγιον Γερμανὸν, οἰόμενος πεῖσαι αὐτὸν ὑπογράψαι (κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων). Ὁ δὲ μηδ' ὅλως εἴξας τῇ Ξωπείᾳ (αὐτοῦ) ἢ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ἀλαστηρίου, Ξεὶς τὸ ὠμόφορον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀπετάξατο τὴν ἱερωσύνην καὶ ὑπεχώρησεν.

(15) Ὅτε καὶ τὴν ἁγίαν εἰκόνα τοῦ σωτῆρος,[1] ἣν ἔσχεν παρ' ἑαυτῷ, ἀναλαβόμενος καὶ γράψας χαρτίον ἔχον οὕτως· «ὦ σῶτερ, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς» εἰς τὴν Ξάλασσαν ἔΞηκε· ἡ δὲ Ξεία δύναμις ὁδηγουμένη ἀβρόχως καὶ ὄρΞιος διαπλεύσασα κατῆλΞεν εἰς Ῥώμην. ἈποκαλυφΞεὶς οὖν ὁ ἐκεῖ πατριάρχης ἐξῆλΞε μετὰ παντὸς τοῦ κλήρου μετὰ κηρῶν καὶ Ξυμιαμάτων καὶ ὁρῶν αὐτὴν ἐρχομένην ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἥτις καὶ ἐξελΞοῦσα ἀφ' ἑαυτῆς, εἰσῆλΞεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ πλοίῳ, μηδὲ πλησίον ἄλλου πλοίου πλησιάσασα, ἣν καὶ κατασπασάμενος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων ἀπήγαγεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἄβροχος ὅλη διαμείνασα, εἰ μὴ μόνον ἄχρι τριῶν δακτύλων διανοτισΞεῖσα. Καὶ τοῦτο πρὸς μείζονα δόξαν Ξεοῦ.

(16) Ὁ δὲ Ξεομάχος χειροτονεῖ ἀντ' αὐτοῦ Ἀναστάσιον 730 πρεσβύτερον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, συνΞέμενον κατὰ τὴν ἀσεβῆ αὐτοῦ βουλὴν πάντα ποιεῖν.

(17) Πᾶσαν οὖν εἰκονικὴν ἀνατύπωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Ξεοῦ καὶ τῆς Ξεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων κατέστρεψε καὶ κατέκαυσε καὶ διωγμὸν μέγαν

1. τοῦ κῦ ἐ. (τοὺς καΞελόντας ἀνεῖλον οἱ ὄχλοι) Ced. — 2. σ. τε π. κ. τῶν ἁ. ἐ. πρ. Ced. — 5. οὐδ' ὁ. εἶξε τῇ Ξ. ἢ τῇ ἀπειλῇ τοῦ τυράννυυ μᾶλλον, μὲν οὖν ἀνέμνησεν αὐτὸν ὁ μακάριος τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας συνΞηνκῶν — τὸ ὠ. ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τῆς μ. ἐ. Ξεὶς ἀπ. τῇ ἱερωσύνῃ καὶ ὑπ. Ced. qui historiolae sequentis de Christi imagine Romam transvecta loco relationem habet de Gregorio Dialogo vel potius Gregorio II Francorum auxilio tributa Leoni denegante, quae apud Georgium § 18 rectius legitur. — 10. Luc. XXIII. 37. — 21. Ced. 799,20—22: Ὁ δὲ Ξ. ἀντ' ἀ. χ. Ἀ. τὸν προλεχΞέντα σύγκελλον σ. τῃ ἀσεβεῖ ἁ. βουλῃ καὶ αἱρέσει.

ἐγείρας, πολλοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας καὶ λαϊκοὺς διαφόροις τιμωρίαις καὶ θανάτοις ὑπέβαλεν.

725–729 (18) Διὰ ταῦτα οὖν ὁ τῆς μεγάλης Ῥώμης πρόεδρος Γρηγόριος τὴν τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὑποταγὴν ἀπωσάμενος, τὸ αἱρετικὸν αἶσχος ἀποδιδράσκει, σπονδὰς εἰρηνικὰς εἰς τὴν τῶν Φράγγων ὑποταγὴν εἰσδεξάμενος σὺν πάσῃ τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ τοὺς φόρους εὐθὺς κωλύει, τὸν Ἀναστάσιον δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀναθέματι καθυποβαλών.

740 (19) Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας καὶ φοβερώτατος, καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ οἶκοι καὶ τὰ χερσαῖα τείχη τῆς πόλεως καὶ φρούρια πολλὰ καὶ χωρία τῆς Θρᾴκης, καὶ τέθνηκε λαὸς ἀναρίθμητος· ἔπεσε δὲ καὶ ἡ στήλη Ἀρκαδίου (ἡ) ἐν τῷ ξηρολόφῳ καὶ Νικομήδεια καὶ Νίκαια, καὶ ἡ γῆ ἐσείετο ἐπὶ χρόνους δύο, ὥστε καὶ τὴν θάλασσαν τῶν ἰδίων ὅρων ἔν τισι τόποις ὑποχωρῆσαι.

(20) Εἰδὼς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ τείχη καταπτωθέντα διελάλησε λέγων· «ὅτι ὑμεῖς, οἱ τῆς πόλεως, ἀδυνατεῖτε τὰ τείχη κτίσαι· ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς· εἰς τὸν κανόνα ἀπαντῆσαι κατὰ νόμισμα μιλιαρίσιον ἕν»· καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἡ βασιλεία καὶ κτίζει τὰ τείχη». Ἔκτοτε ἐκράτησεν ἡ συνήθεια παρέχειν τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς.

---

3. Ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ Γρ. ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίουσύνθρονος, ὃς διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα θεῖα ποιήματα Διάλογος ἐκλήθη, οὗτις ὁ ἅγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος ἀφηνίασε καὶ πρὸς τὸν Φράγγον σπονδὴν εἰρηνικὴν ποιησάμενος, τούς τε φ. ἐκώλυσε καὶ τὸν Ἀ. καὶ τ. σὺν ἀνεθεμάτισε Ced. 799,2—9. — 9. Τῷ κδ' ἔτει — τῇ κς' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἡμέρᾳ δ', ὥρᾳ η', σ. μ. γέγονε καὶ φοβερὸς ἐν Κ. Π. καὶ ἐπτ. Ced. 801,9—17. — 10. ἐκκλ. καὶ μοναστήρια καὶ ο. καὶ λ. πολὺς ἀπέθανεν Ced. — 12. ἐπ. — Νίκαια om. Slav. sed habent Ced. et Leo. — 13. ξ. καὶ ἄλλαι πολλαὶ καὶ τὰ χ. τῆς π. τ. καὶ πόλεις καὶ χ. ἐν τῇ Θρᾴκῃ ἥ τε Νίκαια καὶ Νικομ. καὶ Πραίνετος· ἀπέφυγε δὲ καὶ ἡ θάλασσα τῶν ἰ. ὁ. ἐν τ. τ. ἐκράτει δὲ καὶ ὁ σεισμὸς μῆνας ια' Ced. — 16. Ced. 801,17—22 Ἰδὼν δὲ κτλ., om. Slav. — τ. τῆς πόλεως πτ. Ced. — 18. κτίζειν Ced. — τῶν θεμάτων Ced. — ἀπ. εἰς τὸν κ. Ced. — 20. κτ. αὐτά· κἀντεῦθεν ἀπεκρ. Ced.

CCXLIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΣΑΛΜΑ.

Ὁ δὲ Μάσαλμας ἐξεδέχετο τὰς τοῦ Λέοντος ὑποσχέσεις, μηδὲν δὲ δεξάμενος, ἀλλὰ γνοὺς, ὅτι ἐνεπαίχϑη ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν ἐκίνησε καὶ τὴν Ἄβυδον καταλαβὼν καὶ ἀντιπεράσας λαὸν ἄπειρον καὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐξορμήσας γράφει πρὸς Σουλειμὰν, τὸν πρωτοσύμβουλον, ἐλϑεῖν ἐν τάχει μετὰ στόλου.

(2) Καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ παρακαϑίσας τῇ πόλει καὶ τὸ χερσαῖον τεῖχος περιχαρακώσας, ἐλυμαίνετο σφόδρα τὰ Θρᾳκῷα μέρη.

(3) Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀνέλαβεν ὁ Σουλειμᾶς ἔχων εὐμεγέϑεις ναῦς τριήρεις καὶ δρόμωνας μεγάλους πάνυ χιλίους ὀκτακοσίους.

(4) Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς ἐμπυρίους ναῦς κατ' αὐτῶν ἐκπέμ- 718
ψας μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς, πυριαλώτους ἐποίησε τὰς πλείστας ναῦς ἐκείνας· αὐτίκα γοῦν αἱ μὲν εἰς τὰ παράλια τείχη πυρπολούμεναι προσαπεῤῥίφησαν, αἱ δὲ εἰς τὸν βυϑὸν αὔτανδρα συνωϑούμεναι κατεποντίσϑησαν, αἱ δὲ μέχρι τῆς Ὀξείας νήσου καὶ τῆς Πλάτης ἀπηνέχϑησαν καταφλεγόμεναι. Κἀντεῦϑεν τοίνυν οἱ μὲν τῆς πόλεως ϑάρσος λαβόντες τῶν πολεμίων μεγάλως καταπτοηϑέντων.

CCL. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΕΑΡΙΝΗΣ.

Παραχειμάσαντες δὲ τῇ πόλει, τῷ ἐαρινῷ καιρῷ λοιμικὴ νόσος αὐτοῖς ἐνσκήψασα μετὰ καὶ λιμοῦ, πλῆϑος ἀναρίϑμητον ἐξ αὐτῶν διέφϑειρε.

---

1. Rubrica M. 2 et Par. 1706, in codice evanuit. — 4. πάλ. cod. — 5. καταλαμβάνει cod. — 8. Τῷ β' ἔτει κατέλαβε Σ. μ. στ. καὶ ἀμηράδων καὶ διεπέρασεν ἐξ Ἀβύδου ἐν τῇ Θρᾴκῃ Ced. 789,14,15. — 14. Ταῦτα πάντα, διὰ τῆς βοηϑείας τοῦ εὐσπλάγχνου ϑεοῦ καὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς ϑεοτόκου κατὰ τὸν τόπον, τὰ μὲν ἐβυϑίσϑησαν ὑπὸ ἀνέμων, τὰ δὲ ἐνεπρήσϑησαν, καὶ πάντες μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἄρδην ἀπώλοντο, πολεμοῦντες τὴν πόλιν ἐπὶ ἔτη β' Ced. 790,4—8. — 18. συνωϑούμενοι cod. — 20. ἔλαβον? — 22. Rubrica M. 2 et Par. 1706? in codice evanuit. — 23. Ἐνέσκηψε δὲ ἀ. καὶ λ. ν. καὶ ἀναρίϑμητα πλήϑη ἐξ ἀ. ὤλεσε. Ced. 790,15,16. Παραχειμασάντων?

(2) Ἐξ ὧν οἱ περιλειφθέντες πόλεμον μετὰ Βουλγάρων ἐν τῇ Θράκῃ συνάψαντες, ἀνῃρέθησαν χιλιάδες κβ'.

(3) Τῇ δὲ ιε' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀπάραντες καὶ ἀνέμου σφοδροτάτου πνεύσαντος, οἱ μὲν ἐν Προικοννήσῳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀκταῖς ἀπώλοντο, οἱ δὲ ἐξαβυδίσαντες ἀθρόως, ἐπελθὸν νέφος χαλάζης πλῆρες τετριγὸς ὀλέθριον μετὰ βιαίου ἀνέμου, ὑποβρύχιοι πάντες ἐγένοντο· διεσώθησαν δὲ παραδόξως ἐκ τῶν ͵αω' ε' μόνα πλοῖα, ἃ καὶ ἀγήγγειλαν εἰς τὰ ἴδια τὴν τῶν Ῥωμαίων νίκην καὶ τὴν ἑαυτῶν πανολέθριον κατάπτωσιν.

(4) Σέργιος δὲ στρατηγὸς Σικελίας, ἀκούσας ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκπορθοῦσι τὴν πόλιν, ἔστεψε* βασιλέα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, (ὀνόματι) Βασίλειον, ᾧ ἐπώνυμον Ὀνομαγούλου, ποιήσας καὶ προβολὰς ἀρχόντων. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκηκοώς, ἀπέστειλεν (ἐκεῖσε) Παῦλον μετὰ κελεύσεων καὶ στόλου. Μαθόντες οὖν οἱ Σικελιῶται, ὅτι κατετροπώθησαν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ Λέων βασιλεύει, τόν τε Βασίλειον καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας παραδεδώκασι τῷ Παύλῳ, καὶ πάντας ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπεκεφάλισεν ὡς ἀντάρτας.

---

1. Συνῆψαν δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ Βούλγαροι π. καὶ κατέσφαξαν χιλιάδας κβ' Ἀράβων Ced. 790,17,18. — 3. Τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Ἀράβων καὶ Οὐμάρου τῃ ιε' τοῦ Ἀ. μ. μετ' αἰσχύνης πολλῆς ἀνακάμψαι βουληθέντα λαῖλαψ ἐκ θεοῦ ἐνσκήψας τὰ μὲν ἐν Π. τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀποστρόφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀ. κατεπόντισε· τοῖς δὲ περιλειφθεῖσιν ἐν τῷ Αἰγείῳ πελάγει χάλαζα πυρίνη ἐνσκήψασα ἀναβράσαι τὴν θάλασσαν πεποίηκε, καὶ τῆς πίσσης λυθείσης, αὔτανδρα ἀπώλοντο, μόνων ς' εἰς Συρίαν διασωθέντων, τὴν τοῦ θεοῦ δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα Ced. 791,12—19. — 6. ἐπελθόντος νέφους χ. ὀλέθρου Leo. — πλήρης — τετριγὼς cod. — 10. πανώλεθρον Leo. — 11. Ced. 790,23—791,12: Τούτῳ τῷ ἔτει Σ. πρωτοσπαθάριος καὶ στ.— * ἴδιον Ced. — Σαρακηνοὶ παρακαθέζουσι τὴν π. Ced. — 13. Β. πολίτην, τὸν υἱὸν Ὀν. μετονομάσας αὐτὸν Τιβέριον, ἐποίησε δὲ πρ. καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλαῖς Σεργίου Ced. — 15. ἀκούσας Ced. Leo. ἀποστέλλει Π. τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ μ. δυνάμεως, ὃς καταλαβὼν τὴν Σικελίαν καὶ τὰς βασιλικὰς προστάξεις ὑπαναγνοὺς τῷ λαῷ, εὐθὺς τὸν μὲν Λέοντα βασιλέα εὐφήμησαν Ced. — 17. Β. δὲ τὸν Ὀνομάγουλον καὶ τ. σὺν αὐτῷ δεσμίους τῷ Π. π. οὓς χαρατομήσας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ Σέργιος λόγους ἀπαθείας λαβὼν ἐξῆλθε πρὸς τὸν Παῦλον καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ ἑσπέρια Ced.

(5) Νικήτας δὲ (ὁ πατρίκιος) ὁ ξυλινίτης μετὰ καὶ 719
ἑτέρων πατρικίων τὸν Τέρβελιν διὰ γραμμάτων καὶ πολλῶν χρημάτων καὶ δώρων δεξιωσάμενοι, παρώρμησαν ἐλθεῖν κατὰ Λέοντος, οὓς τινὲς τῶν Βουλγάρων παραδεδώκασιν καταμηνύσαντες τῷ βασιλεῖ, καὶ πάντας ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀνεῖλε.

(6) Ἔστεψε δὲ Λέων Κωνσταντῖνον, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν 720
τῷ τριβουναλίῳ τῶν ιθ' ἀκουβιτόρων.

(7) Ἐβάπτισε δὲ καὶ τοὺς Ἑβραίους ἀναγκαστῶς, 722
ὥστε λέγεσθαι ἔκτοτε τοὺς Ἑβραίους καὶ Μοντανούς.

(8) Ἰωάννην τε τὸν Δαμασκηνὸν, ὃν καὶ Χρυσοῤῥόαν ἐκάλουν διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ σοφίαν, ἐξορίσας Μανσοὺρ ἐπωνόμασε, ὅ ἐστι βλάσφημος.

(9) Ἐνυμφεύσατο δὲ εἰς τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον τὴν 732
θυγατέρα τοῦ χαγάνου τῶν Σκυθῶν δυνάστου, χριστιανὴν ποιήσας καὶ Εἰρήνην ἐπονομάσας, ἥτις μαθοῦσα τὰ ἱερὰ γράμματα, διέπρεπεν ἐν εὐσεβείᾳ τὴν τούτων δυσσέβειαν ἐλέγχουσα.

(10) Πολλὰ δὲ τῇ Ῥώμῃ κακὰ ἐνεδείξατο διὰ τὸν πάπαν καὶ πάκτα ἐτήσια ταῖς ἐκκλησίαις διετάξατο τελεῖν.

---

1. Ced. 792,14—22 Τῷ δ' αὐτῷ (γ') ἔτει Ν. — ξ. γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπελθεῖν πρὸς Σ. τοῦ ἀναλαβέσθαι συμμαχίαν Βουλγαρικὴν καὶ ἐ. κ. Λ. Τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν ὁ Τ. καὶ ν' κεντηνάρια χρυσίου — μὴ δεξαμένης δὲ αὐτὸν τῆς πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι π. — ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρτέμιον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀ. — καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης και ἄλλους πλείστους κτλ. — 7. Ced. 793,3—5: Τῷ δ' ἔτει τῇ ἡμέρα τοῦ πάσχα ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ τρ. ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ — 9. Τῷ ς' ἔτει ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑ. καὶ τοὺς Μ. βαπτίζεσθαι κτλ. Ced. 793,12—17. — 11. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ιω. μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος ὁ Χρ. ὁ τοῦ Δεντράβος (a נָצַר servare) ὅνπερ ὁ δυσσεβὴς Μανζὴρ (מַמְזֵר ἐκ πόρνης Deuteron. XXIII. 2, ἀλλογενὴς Zach. IX 6) μετων. Ced. 799,9—12. — 14. Τῷ ις' ἔτει Δέων ὁ βασιλεὺς την θυγατέρα χαγάνου τοῦ τῶν Σ. δ. τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐν π. ἀ. χ. καὶ ὀν. Ἑ. ἥτις ἐκμ. διέπρεψεν ἐν ἐ. τὴν τῶν ἀθέων δ. ἐ. Ced. 800,7—11. — 19. Ced. 800,11—20?

(11) Ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ κατὰ πάσης Ῥωμανίας (163ᵇ) καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβόντες ὑπέστρεψαν.

741 (12) Ἐν τούτοις ὁ παμμίαρος τελευτᾷ, νόσῳ δυσεντερίας τὴν ψυχὴν ἀποῤῥήξας.

CCLI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΠΟΡΝΟΥ.

Ἐφ' ὧν χρόνων ὑπῆρχεν ἐν Κ. Π. ἄνθρωπός τις διαβόητος καὶ περιφανὴς ἄγαν καὶ πλούσιος σφόδρα, φιλόπτωχος καὶ ἐλεήμων ἄκρως· εἶχε δὲ ἐξ ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ τὸ πάθος τῆς πορνείας. Εἰς γῆρας οὖν ἐλθὼν καὶ μήτε τῆς πολλῆς καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐλεημοσύνης σχολάσας, μήτε μὴν ἐκ τῆς πορνείας διὰ τὴν χρόνιον καὶ κακίστην συνήθειαν ἐκκόψας, ἐτελεύτησεν αἰφνίδιον. Ζητήσεως δὲ γενομένης περὶ αὐτοῦ παρά τε τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ καὶ τῶν ἐπισήμων ἐπισκόπων καὶ τῶν μὲν λεγόντων εὐθέως διὰ τὸ γεγράφθαι· «λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος» — ἐξ ἰδίων γὰρ καὶ δικαίων πόνων καὶ οὐκ ἐξ ἀλλοτρίων καὶ ἀδίκων ἐποίει τὴν ἐλεημοσύνην —, τῶν δὲ μὴ παραδεχομένων, ἀλλ' ἀντιλεγόντων ὡς ἄμωμον εἶναι χρὴ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ καὶ τέλειον· γέγραπται γάρ· «ἐάν τις ὅλον τὸν νόμον πληρώσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος», καί· «ἐν ᾧ εὕρω σε, κρινῶ σε, φησὶν ὁ θεός». Καὶ ἐκηρύχθη νηστεία καὶ προσευχὴ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐδήλωσεν εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια δεηθῆναι τοῦ θεοῦ τοῦ γνωρίσαι αὐτοῖς διά τινος ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου· ὅπερ γενομένου ἀπεκάλυψεν ἐγκλείστῳ τινὶ μεγάλῳ καὶ θεοφόρῳ πῶς καὶ τυγχάνει ὁ ἄνθρωπος. Καὶ δὴ μεταστειλάμενος αὐτίκα τὸν πατριάρχην διηγήσατο μετὰ πολλῶν δακρύων ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων οὕτως· «θεωρῆσαί μοι * τῇ νυκτὶ ταύτῃ προσευχομένῳ κατὰ θείαν ἔκστασιν τόπον τινὰ, ἐκ δεξιῶν μὲν ἔχοντα παράδεισον ἀνεξέγητον κάλλος περικείμενον, ἐξ εὐωνύ-

4. Ced. 802,11. v. δ. βληθείς. — 6. π. τοῦ Φιλεντέλου Ὀλύμπου τοῦ πορνοῦντος καὶ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην M. 2. — 7. Glyc. 522,19—523,11. — 14. διὰ δὲ τοῦ cod. — 15. Prov. XIII. 8. — 19. Jac. II. 10. — 20. Iustinus M. Dial. 47 cf. Mt. XXIV. 46, 50 et Hiob. XXXIV. 11? — * ἔτυχε?

μων δὲ κάμινον, ἧς ἡ φλὸξ μέχρι τῶν νεφελῶν ἀνήρχετο, καὶ τὸν τελευτήσαντα πλούσιον τοῦτον μέσον τοῦ παραδείσου καὶ τῆς φοβερᾶς ἱστάμενον καμίνου καὶ πολλὰ στενάζοντα καὶ πυκνὰ πρὸς τὸν παράδεισον ἀποβλέποντα· ἐν τῷ οὖν στενάζειν αὐτὸν καὶ ὀδύρεσθαι, ὁρῶ τινα λαμπροφόρον ἐπιστάντα καὶ λέγοντα πρὸς αὐτόν· «τί μάτην στενάζεις, ἄνθρωπε; ἰδοὺ γὰρ διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου ἐλυτρώθης τῆς γεέννης, διὰ δὲ τὸ μὴ ἀποστῆναί σε τῆς ἀκαθάρτου καὶ βδελυρᾶς πορνείας, ἐστερήθης τοῦ παραδείσου». — Καὶ ταῦτα ὅ τε πατριάρχης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀκούσαντες, φόβῳ μεγάλῳ συσχεθέντες, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· «δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου»· δικαίως οὖν καὶ ὁ ἀπόστολος ἔλεγε· «φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιῇ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει». Καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἐν τῷ νόμῳ παρεγγυᾷ φάσκων· «γίνεσθε ἅγιοι ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι»· καί· οὐ πορνεύσῃς «οὐ μοιχεύσῃς» καί· «οὐκ ἔσται πορνεία ἀπὸ θυγατέρων Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἔσται πορνεία ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ». — Ποῦ νῦν εἰσιν οἱ λέγοντες, ὅτι κἂν πορνεύσω, ποιῶ ἐλεημοσύνην καὶ σώζομαι; ὁ γὰρ ὄντως ἐλεήμων, ἑαυτὸν ὀφείλει πρῶτον ἐλεῆσαι· γέγραπται γάρ· «διώκετε τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὸν ἁγιασμὸν, ὧν χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον». Οὐκοῦν οὐδὲν ὀφελήσει τὸ ἀργύριον διδόμενον ἐκ χειρῶν ῥυπαρῶν καὶ ψυχῆς ἀμετανοήτου (164ª) καὶ μεμολυσμένης καὶ διεφθαρμένης ὑπὸ τῶν ἀκαθάρτων ἔργων.

CCLII. ΠΕΡΙ ΔΕΣΜΟΥ.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥώμῃ κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τι τοιοῦτον· Μοναχός τις ἀφωρισμένος * ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ πά-

10. δίκαιος — σου Ps. CXIX. 136, om. Slav. — 1 Cor. VI. 18. — 14. Lev. XI. 44, XX. 7,26, ἅ. ἔσεσθε vel ἔ. ἅ. vel ἐ. μοι ὅ.—15. Ex. XX. 13, Deut. V. 18.—Deut. XXIII. 17 πόρνη, קְדֵשָׁה — πορνεύων קָדֵשׁ. — 19. γεγρ. — ἁγιασμόν om. Slav. εἰρήνην δ. μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁ. οὗ χ. Heb. XII. 14. — 25. π. τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ παππᾶ M. 2, π. τ. μοναχοῦ τοῦ ἀφορισθέντος ὑπὸ Γρηγορίου πάπα Ῥώμης Par. 1706. — 26. Glyc. 523,19—524,15. — * ἦν?

πα ὡς παρὰ γνώμην τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ καὶ παρὰ τὸν θεσμὸν τοῦ μοναστηρίου τοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου ποιήσας. Μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας ἐτελεύτησεν ὁ ἀφωρισμένος μοναχός, ὅπερ ἀκούσας ὁ πάπας μεγάλως ἐλυπήθη, ὅτι ἀπῆλθε δεδεμένος· καὶ γράψας ἐν χάρτῃ εὐχὴν λύουσαν αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, ἔδωκέ τινι τῶν διακόνων εἰπών· «ἄπελθε καὶ ἀνάγνωθι αὐτὴν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ τεθνεῶτος ἀδελφοῦ». Καὶ τούτου γενομένου θεωρεῖ ὁ ἡγούμενος κατ' ὄναρ τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ· «λύπην ἔχομεν περὶ σοῦ, ἀδελφέ, ὅτι δεδεμένος ἐτελεύτησας· εἰπὲ οὖν ἡμῖν πῶς ὑπάρχεις». Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· «ὄντως, πάτερ, εἰς φυλακὴν ἤμην ἕως τῆς χθές· σήμερον δὲ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐλύθην»· ὅπερ ἐξηγησάμενος ὁ ἡγούμενος τῷ πάπᾳ, ἐγνώσθη πᾶσιν, ὅτι καθ' ἣν ὥραν ὁ διάκονος ἀνέγνω τὴν εὐχὴν ἐπὶ τοῦ τάφου, τότε καὶ τοῦ δεσμοῦ ὁ ἀδελφὸς ἐλύθη· καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες «ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τῷ διδόντι τοιαύτην ἐξουσίαν τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις».

(2) Διὰ δὴ τοῦτο ὁ μέγας Χρυσόστομος φησίν· «Ἡμεῖς μὲν κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμόν, τὰ δεσμὰ περιβάλλομεν· εἰ δέ τις καταφρονείη τούτων, ἐπιστήσεται ὁ τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως καιρὸς διδάσκων αὐτὸν ὡς ἀψευδὴς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ νόμος τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας· ὅθεν λοιπὸν ἐγὼ μὲν ἀνεύθυνός εἰμι, τὸ γὰρ ἐμαυτοῦ πεποίηκα· ἐκεῖνος δὲ τὸν θεῖον ζυγὸν ἀποῤῥίψας. καὶ τὰ ἱερὰ δεσμὰ διαῤῥήξας, ὁ λόγος αὐτῷ πρὸς τὸν ἐμοὶ κελεύσαντα δῆσαι· οὐδὲ γάρ, βασιλέως προκαθημένου, [εἰ] τῶν παρεστώτων δορυφόρων τις ἐπετράπη δῆσαι* τῶν ὑπηκόων καὶ τὰ δεσμὰ περιβαλεῖν, ἐκεῖνος δὲ οὐ μόνον ἀπώσατο τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὰ δεσμὰ διαῤῥήξειεν, οὐχ ὁ δορυφόρος ἐστὶν ὁ τὴν ὕβριν ὑποίσας, ἀλλ' ὁ κελεύσας βασιλεύς· καὶ μάλα εἰκότως τὰ λοιπὰ εἰς τοὺς διδασκάλους γινόμενα προσοικειούμενος ὁ παμβασιλεὺς Κύριος, αὐτὸ ὡς τετιμημένος ἢ ὑβρισμένος διακείσεται».

---

2. ποιήσαντος cod. — 10. ἕως τὴν cod. — 14. Matth. IX. 8. ἐδόξασαν τὸν θν̄ τὸν δόντα ἐ. τ. τοῖς ανοις. — 16. de sacerdotio III 5. sim ilia, sed non plane eadem inveniuntur in Io. XX. 3, Mt. XVIII. 18. — * τινὰ?

CCLIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ * ΚΟΠΡΩΝΥΜΟΥ.

Μετὰ δὲ Λέοντα τὸν Ἴσαυρον, ὅστις ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', ἐβα- 741
σίλευσε Κωνσταντῖνος, ὁ Καβαλινὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη λδ', ἐκ δεινοτάτου λέοντος φανεὶς ποικιλότροπος πάρδαλις**· κα ἐκ*** σπέρματος ὄφεων ἀσπὶς (δεινὴ ἐξελεύσεται) καὶ ὄφεις πετάμεναι (φησὶν ὁ προφήτης, οἷος αὐτὸς γέγονεν ὁ ἐκ Δὰν ἀντίχριστος.) Οὗτος τὴν πατρῴαν βασιλείαν τε καὶ δυσσέβειαν ἐκδεξάμενος, πλεῖον (καὶ μᾶλλον) ἐκ (τῆς) τοῦ θεοῦ (καὶ τῆς θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων) διΐστατο· κἀντεῦθεν λοιπὸν μαγείαις**** καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεσι***** καὶ ἄλλοις πονηροῖς ἐπιτηδεύμασι χαίρων καὶ σχολάζων, (ἐξαίρετον) ὄργανον (καὶ λίαν) ἐπιτήδειον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ διδασκάλου γέγονε διαβόλου· (καὶ γὰρ εἰς τοσαύτην ἀπόνοιαν καὶ παραπληξίαν ἐξώκειλεν) ὡς καὶ θεσμὸν καθολικὸν (ἐπὶ λαοῦ) ἐκθέσθαι, μὴ λέγεσθαί τινα (τῶν θεραπόντων τοῦ Κυρίου) τοπαράπαν ἅγιον, ἀλλὰ καὶ τὰ λείψανα τούτων εὑρισκόμενα διαπτύεσθαι, καὶ μηδὲ πρεσβείαν αὐτῶν ἐξαιτεῖν· οὐδὲν γὰρ****** ἰσχύουσιν· (εἶτα) προσθεὶς ὁ ἀνόσιος (164ᵃ) (καὶ παμβέβηλος λέγει)· «μηδὲ τὴν τῆς Μαρίας ἐπικαλείσθω τις πρεσβείαν—οὐ γὰρ δύναταί τι******* μηδὲ******** θεοτόκον αὐτὴν ὀνομάζεσθαι· καὶ δὴ λαβὼν ἐν χειρὶ βαλάντιον πλῆ-

---

* ΚΑΒΑΛΛΙΝΟΥ ΚΑΙ Μ. 2. — 2. Ced. II. 3,1—4,5. Κόσμου ἔτος ͵ςσλς', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ψλθ' Κ. ὁ Κ. εἰκονομάχος ἐβ. — ὅστις ἐβ. ἔτη κδ' om. Mon.— ** καὶ Ced. — *** γὰρ cod. Ies. — 5. ἐξελεύσεται om. Mon. — ὄφις πετώμενος Mon. — 6. φησὶν, — γέγονεν om. Mon. cf. Ies XIV. 29 ἐκ γὰρ σπ. ὄφεως (ita Ced. et Leo) ἐξ. ἔκγονα ἀσπίδων צֶפַע καὶ — ὀφ. π. — 8. διαδεξ. Mon. Ced. Leo. — πλείω Mon.—μ. κατὰ τοῦ θῦ Mon.—9. διιστατ. cod. διΐσταται Leo.—10. λοιπὸν om. Mon.— **** ἀσελγείαις καὶ Mon. Leo. Ced.— ***** καὶ σπλάγχνων ἀνατομαῖς Ced. — 11. ἐπ. κυνηγεσίαις τε καὶ ἱπποδρομίαις σχ. Ced. Leo. — 12. τοῦ ἀντιχρίστου γ. Ced. τοῦ ἀντικειμένου γ. Leo. — ****** ἔλεγεν Ced. — 13. πρ. ὁ παμμίαρος μ. Ced. πρ. ὁ ἀν. μ. Leo. — 19. τὴν om. Mon. — 20. δύναται βοηθεῖν τινι Mon. — ******* ἀλλὰ Ced.— ******** αὖ πάλιν Mon. — 21. ὀν. λ. γὰρ ἐν. Ced. Leo. — πλ. χ. β. Ced.

πα ὡς παρὰ γνώμην τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ καὶ παρὰ τὸν θεσμὸν τοῦ μοναστηρίου τοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου ποιήσας. Μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας ἐτελεύτησεν ὁ ἀφωρισμένος μοναχός, ὅπερ ἀκούσας ὁ πάπας μεγάλως ἐλυπήθη, ὅτι ἀπῆλθε δεδεμένος· καὶ γράψας ἐν χάρτῃ εὐχὴν λύουσαν αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, ἔδωκέ τινι τῶν διακόνων εἰπών· «ἄπελθε καὶ ἀνάγνωθι αὐτὴν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ τεθνεῶτος ἀδελφοῦ». Καὶ τούτου γενομένου θεωρεῖ ὁ ἡγούμενος κατ' ὄναρ τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ· «λύπην ἔχομεν περὶ σοῦ, ἀδελφέ, ὅτι δεδεμένος ἐτελεύτησας· εἰπὲ οὖν ἡμῖν πῶς ὑπάρχεις». Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· «ὄντως, πάτερ, εἰς φυλακὴν ἤμην ἕως τῆς χθές· σήμερον δὲ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐλύθην»· ὅπερ ἐξηγησάμενος ὁ ἡγούμενος τῷ πάπᾳ, ἐγνώσθη πᾶσιν, ὅτι καθ' ἣν ὥραν ὁ διάκονος ἀνέγνω τὴν εὐχὴν ἐπὶ τοῦ τάφου, τότε καὶ τοῦ δεσμοῦ ὁ ἀδελφὸς ἐλύθη· καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες «ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τῷ διδόντι τοιαύτην ἐξουσίαν τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις».

(2) Διὰ δὴ τοῦτο ὁ μέγας Χρυσόστομος φησίν· «Ἡμεῖς μὲν κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμόν, τὰ δεσμὰ περιβάλλομεν· εἰ δέ τις καταφρονείη τούτων, ἐπιστήσεται ὁ τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως καιρὸς διδάσκων αὐτὸν ὡς ἀψευδὴς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ νόμος τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας· ὅθεν λοιπὸν ἐγὼ μὲν ἀνεύθυνός εἰμι, τὸ γὰρ ἐμαυτοῦ πεποίηκα· ἐκεῖνος δὲ τὸν θεῖον ζυγὸν ἀποῤῥίψας. καὶ τὰ ἱερὰ δεσμὰ διαῤῥήξας, ὁ λόγος αὐτῷ πρὸς τὸν ἐμοὶ κελεύσαντα δῆσαι· οὐδὲ γάρ, βασιλέως προκαθημένου, [εἰ] τῶν παρεστώτων δορυφόρων τις ἐπετράπη δῆσαι* τῶν ὑπηκόων καὶ τὰ δεσμὰ περιβαλεῖν, ἐκεῖνος δὲ οὐ μόνον ἀπώσατο τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὰ δεσμὰ διαῤῥήξειεν, οὐχ ὁ δορυφόρος ἐστὶν ὁ τὴν ὕβριν ὑποίσας, ἀλλ' ὁ κελεύσας βασιλεύς· καὶ μάλα εἰκότως τὰ λοιπὰ εἰς τοὺς διδασκάλους γινόμενα προσοικειούμενος ὁ παμβασιλεὺς Κύριος, αὐτὸ ὡς τετιμημένος ἢ ὑβρισμένος διακείσεται».

---

2. ποιήσαντος cod. — 10. ἕως τὴν cod. — 14. Matth. IX. 8. ἐδόξασαν τὸν θν̄ τὸν δόντα ἐ. τ. τοῖς ανοις. — 16. de sacerdotio III 5. sim ilia, sed non plane eadem inveniuntur in Io. XX. 3. Mt. XVIII. 18. — * τινὰ?

CCLIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ * ΚΟΠΡΩΝΥΜΟΥ.

Μετὰ δὲ Λέοντα τὸν Ἴσαυρον, ὅστις ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', ἐβα- 741
σίλευσε Κωνσταντῖνος, ὁ Καβαλινὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη λδ', ἐκ δεινοτάτου λέοντος φανεὶς ποικιλότροπος πάρδαλις**· «ἐκ*** σπέρματος ὄφεων ἀσπὶς (δεινὴ ἐξελεύσεται) καὶ ὄφεις πετάμεναι (φησὶν ὁ προφήτης, οἷος αὐτὸς γέγονεν ὁ ἐκ Δὰν ἀντίχριστος.) Οὗτος τὴν πατρῴαν βασιλείαν τε καὶ δυσσέβειαν ἐκδεξάμενος, πλεῖον (καὶ μᾶλλον) ἐκ (τῆς) τοῦ θεοῦ (καὶ τῆς θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων) διΐστατο· κἀντεῦθεν λοιπὸν μαγείαις**** καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεσι***** καὶ ἄλλοις πονηροῖς ἐπιτηδεύμασι χαίρων καὶ σχολάζων, (ἐξαίρετον) ὄργανον (καὶ λίαν) ἐπιτήδειον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ διδασκάλου γέγονε διαβόλου· (καὶ γὰρ εἰς τοσαύτην απόνοιαν καὶ παραπληξίαν ἐξώκειλεν) ὡς καὶ θεσμὸν καθολικὸν (ἐπὶ λαοῦ) ἐκθέσθαι, μὴ λέγεσθαί τινα (τῶν θεραπόντων τοῦ Κυρίου) τοπαράπαν ἅγιον, ἀλλὰ καὶ τὰ λείψανα τούτων εὑρισκόμενα διαπτύεσθαι, καὶ μηδὲ πρεσβείαν αὐτῶν ἐξαιτεῖν· οὐδὲν γὰρ****** ἰσχύουσιν· (εἶτα) προσθεὶς ὁ ἀνόσιος (164ª) (καὶ παμβέβηλος λέγει)· «μηδὲ τὴν τῆς Μαρίας ἐπικαλείσθω τις πρεσβείαν—οὐ γὰρ δύναταί τι******* μηδὲ******** θεοτόκον αὐτὴν ὀνομάζεσθαι· καὶ δὴ λαβὼν ἐν χειρὶ βαλάντιον πλή-

---

* ΚΑΒΑΛΛΙΝΟΥ ΚΑΙ Μ. 2. — 2. Ced. II. 3,1—4,5. Κόσμου ἔτος ͵ςσλς', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ψλθ' Κ. ὁ Κ. εἰκονομάχος ἐβ. — ὅστις ἐβ. ἔτη κδ' om. Mon.— ** καὶ Ced. — *** γὰρ cod. Ies. — 5. ἐξελεύσεται om. Mon. — ὄφις πετώμενος Mon. — 6. φησὶν, — γέγονεν om. Mon. cf. Ies XIV. 29 ἐκ γὰρ σπ. ὄφεως (ita Ced. et Leo) ἐξ. ἔκγονα ἀσπίδων צֶפַע καὶ — ὀφ. π. — 8. διαδεξ. Mon. Ced. Leo. — πλείω Mon.—μ. κατὰ τοῦ θῦ Mon.—9. διιστατ. cod. διΐσταται Leo.—10. λοιπὸν om. Mon.— **** ἀσελγείαις καὶ Mon. Leo. Ced.— ***** καὶ σπλάγχνων ἀνατομαῖς Ced. — 11. ἐπ. κυνηγεσίαις τε καὶ ἱπποδρομίαις σχ. Ced. Leo. — 12. τοῦ ἀντιχρίστου γ. Ced. τοῦ ἀντικειμένου γ. Leo. — ****** ἔλεγεν Ced. — 18. πρ. ὁ παμμίαρος μ. Ced. πρ. ὁ ἀν. μ. Leo. — 19. τὴν om. Mon. — 20. δύναται βοηθεῖν τινι Mon. — ******* ἀλλὰ Ced.— ******** αὖ πάλιν Mon. — 21. ὀν. λ. γὰρ ἐν. Ced. Leo. — πλ. χ. β. Ced.

ρες χρυσίου καὶ ὑποδείξας» αὐτὸ πᾶσιν, ἤρετο· «τίνος ἐστὶν ἄξιον;» τῶν δὲ «πολλοῦ εἰπόντων, κενώσας τὸ χρυσίον πάλιν ἤρετο· «τίνος ἐστὶν ἄξιον;» καὶ λέγουσιν· «οὐδενός». «Οὕτως», ἔφη, «καὶ ἡ Μαρία»—(οὐ γὰρ θεοτόκον ὁ ἄθλιος ἠξίου λέγειν)—«ἕως μὲν εἶχε τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτῇ, τετιμημένη ἦν· ἀφ' οὗ δὲ τοῦτον ἀπέτεκεν, οὐδὲν τῶν λοιπῶν γυναικῶν διενήνοχεν»· (ὢ τῆς βλασφημίας) φεῖσαι ἡμῶν, Κύριε.

(2) Φεῦ τῆς τολμηρᾶς δυσφημίας τοῦ σαρακηνοπίστου καὶ ἰουδαιόφρονος· οὐ γὰρ χριστιανὸς — μὴ γένοιτο — ἀλλὰ Παυλικιανὸς ἢ—τόγε ἀληθέστερον εἰπεῖν *— εἰδωλολάτρης καὶ δαιμόνων ὑπηρέτης καὶ ἀνθρωποθύτης· τὴν μὲν γὰρ πανάχραντον θεοτόκον καὶ τοὺς ἁγίους ** ὁ ἐναγὴς καὶ ἄθεος ἐκτροπώμενος, τὴν παρ' Ἕλλησι τιμωμένην Ἀφροδίτην καὶ τὸν Διόνυσον ἐθρήσκευεν ὁ νέος Ἰουλιανὸς καὶ ἀνθρωποθυσίας αὐτοῖς ἀνέφερε πέραν τῆς πόλεως, ἔνθα τῆς ἁγίας Μαύρας τῆς μάρτυρος ἦν ὁ ναός, ὅνπερ ὁ *** μισάγιος ἐκδαφήσας καὶ φονευτήριον ποιήσας, Μαῦραν ὠνόμασε τὸν τόπον, ἐν ᾧ καὶ τὰς πρὸς τοὺς δαίμονας τελετὰς νύκτωρ ποιούμενος, παῖδας κατέσφαττε· καὶ μαρτυρεῖ τὸ πρὸς θυσίαν σφαγισθὲν τοῦ Σουφλαμίου παιδάριον, ὅπερ ὁ δαιμονιώδης ἐν παραβύστῳ ποιήσας, ἔκδηλον ὁ θεὸς τοῖς πολλοῖς τοῦτο πεποίηκε.

742 (3) Ἐκ τούτων οὐ μικρά τις ἀθυμία τοὺς χριστιανοὺς κατέλαβεν, ὥστε πάντας μισῆσαι αὐτὸν καὶ Ἀρταβάσδῳ κουροπαλάτῃ καὶ γαμβρῷ ἐπὶ ἀδελφῇ αὐτοῦ προστεθῆναι (τῷ μίσει αὐτοῦ). Ἐξελθὼν γὰρ Κωνσταντῖνος ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ὀψικίου κατὰ **** Ἀράβων, Ἀρταβάσδου μετ' αὐτοῦ ὄντος, ὑπεβλέποντο ἀλλήλους.

---

1. ἄξιόν ἐστι Mon. Ced. Leo.—2. π. τὸ χ. Ced.— 3. ἐστιν om. Mon.— 4. ἡ om. Mon.—λ. ἠ. ὁ ἄθεος Mon.—7. ὢ—κε om. Mon. — 9. Glyc. 526,17. — * καὶ οἰκειότερον Mon. — ** πάντας Mon. — 13. ἐν. καὶ δύστροπος Mon.—15. ἀντέφερε Mon.— 16. μ. Μ. ἦν ὁ ναὸς Mon.— *** δύστηνος καὶ Mon.—16. μισαγίστης Mon.—18. παῖδα Mon. — 20. παραβύθῳ θύσας Mon. — 21. τότε πεπ. Mon. omissis seqq. usque ad § 19. — 22. Ced. 4,5—10. — 23. ὥ. παρὰ πάντων μισηθῆναι καὶ Ced. — 25. Ἐξ. δὲ ὁ Κ. Ced. — **** τῶν Ced. — 26. ὑπεβλέπετο κακῶσαι Ἀρτάβασδον ὄντα ἐν τῷ Δορυλαίῳ Ced.

(4) Καὶ συμβολῆς γενομένης μετ' ἀλλήλων καὶ τοῦ Βισὴρ καὶ τοῦ συμμύστου Κωνσταντίνου σφαγέντος παρὰ Ἀρταβάσδου, Κωνσταντῖνος φοβηθεὶς ἔφυγεν εἰς τὸ Ἀμώριον.

(5) Ἐντεῦθεν μάχαι μεταξὺ αὐτῶν δεινόταται γεγόνασι· Ἀρτάβασδος δὲ * Θεοφάνην μάγιστρον, φίλον αὐτοῦ ὄντα καὶ τότε ἐκπροσωποῦντα ἐν τῇ πόλει, ἔγραψε δέξασθαι αὐτόν. Καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τῶν θεμάτων ἀνηγορεύθη βασιλεύς· εἰσελθὼν δὲ ἐν τῇ πόλει πᾶς ὁ λαὸς σὺν τῷ ψευδωνύμῳ πατριάρχῃ Ἀναστασίῳ ἀνεθεμάτισαν Κωνσταντῖνον, Ἀρτάβασδον δὲ ὀρθόδοξον βασιλέα ἀνεκήρυξαν.

(6) Καταλαβὼν καὶ Κωνστατῖνος ἐν Χρυσοπόλει ** καὶ μηδὲν ἀνύσας, ἀνέστρεψε πάλιν εἰς τὸ Ἀμώριον.

(7) Ὁ δὲ Ἀρτάβασδος τὰς ἱερὰς εἰκόνας πανταχοῦ ἀνεστήλωσε καὶ τὸν πρὶν αὐτῆς κόσμον ἡ ἐκκλησία ἀπέλαβεν. Ἀναστάσιος δὲ ὁ πατριάρχης κρατήσας τὰ τίμια ξύλα ὤμοσεν ἐν τῷ ἄμβωνι ἑστώς, ὅτι «μὰ τὸν προσηλωθέντα ἐν ταύτοις, οὕτως μοι εἶπε Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεύς, ὅτι μὴ λογίσῃ υἱὸν θεοῦ εἶναι (τὸν Χριστὸν), ὃν ἔτεκεν (ἡ) Μαρία *** εἰ μὴ ψιλὸν ἄνθρωπον ****, ὡς ἔτεκέ με ἡ μήτηρ μου Μαρία». Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ λαοὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτόν.

(8) Ὁ δὲ Ἀρτάβασδος ἐξελθὼν ἐστρατολόγει. Κωνσταντῖνος δὲ τοῦτο μαθών, ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ συμβαλὼν 743
μετ' αὐτοῦ πόλεμον τρέπει αὐτὸν *****· καὶ καταλαβὼν τὴν Κύζικον ἐν τῇ πόλει διασώζεται.

1. Ὁ δὲ τοῦτο γνοὺς κινεῖ κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν μὲν πατρίκιον Βίσηρον τὸν συμμύστην Κ. ῥομφαίᾳ ἀνεῖλεν· ὁ δὲ Κοπρώνυμος φ. ἐπηβὰς παριππίου φεύγει εἰς τὸ Ἀ. κτλ. Ced. 4,11—15. — 12. Ced. 4,15—19. Ἐ. μ. δ. τοῖς ὑπηκόοις, ἑκατέρων βασιλέων ἀναγορευομένων· εἰσῆλθε δὲ Ἀ. ἐν τῇ πόλει καὶ παρευθὺ κατὰ πᾶσαν αὐτὴν τὰς ἱερὰς ἀνεστήλωσεν εἰκόνας, ἀν. δὲ παρὰ τῶν θ. β. Ἀναστάσιος δὲ ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης κρατήσας τὰ τίμια καὶ ζῳοποιὰ ξύλα ὤμοσε τῷ λαῷ ὅτι κτλ. §. 7. — * πρὸς? — ** μετὰ λαοῦ Leo. — 13. ὑπεστρ. Leo. — 14. Ced. 4,17—5,2. — 17. ἐν αὐτοῖς Ced. — *** τὸν λεγόμενον χ̄ν Ced. — 20. ἀλλὰ ψ. Ced. — **** ἡ γὰρ Μαρία οὕτως αὐτὸν ἔτεκεν Ced. — ὡς καὶ ἐμὲ ἡ μ. Ced. — 23. Ὁ δὲ Ἀ. ἐξ. τῆς πόλεως καὶ σ. π. ἡττήθη κατὰ κράτος Ced. 6,6 cf. §. 10. — ***** Κωνσταντῖνος? Misc. C. 2: *Constantinus vertit eum.*

(9) Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐν Χαλκηδόνι ἐλθὼν, ἀντεπέρασεν ἐν τοῖς Θρᾳκῴοις μέρεσι καὶ τῷ χερσαίῳ τείχει παρακαθίσας, διέδραμεν ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης (165ᵃ) ἐπιδεικνύων ἑαυτὸν τοῖς ὄχλοις.

(10) Ὁ δὲ Ἀρτάβασδος ἀνοίξας τὰς πόρτας καὶ συμβαλὼν πάλιν πόλεμον ἡττήθη κατὰ κράτος.

(11) Τοῦ δὲ Κωνσταντίνου τὰ πλοῖα κρατήσαντος, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πραθῆναι τὸν μόδιον τῆς κριθῆς νομισμάτων ιβ' καὶ τὰ λοιπὰ (εἴδη) ὁμοίως. Τοῦ δὲ λαοῦ θνήσκοντος καὶ ἀπολλυμένου, ἠναγκάσθη Ἀρτάβασδος ἀπολύειν καὶ ἐξέρχεσθαι (αὐτοὺς) ἐκ τῆς πόλεως.

(12) Νικήτας δὲ, ὁ υἱὸς Ἀρταβάσδου, ἐπισυνάξας λαὸν ἱκανὸν ἦλθεν ἕως Χρυσοπόλεως. Καὶ (δια)περάσας ὁ βασιλεὺς ἐδίωξεν αὐτὸν καὶ καταλαβὼν ἐχειρώσατο. Καὶ τοῦτον πεδήσας ἦλθε διὰ τάχους καὶ τῷ πατρὶ ὑπεδείκνυσεν.

(13) Ἄφνω δὲ παραταξάμενος διὰ τοῦ χερσαίου τείχους τὴν πόλιν παρέλαβε καὶ Ἀρτάβασδον χειρωσάμενος* καὶ τὸν πατρίκιον Βακτάγιον, τὸν μὲν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἐτύφλωσε, τοῦ δὲ Βακταγίου χεῖρας καὶ πόδας ἐκκόψας ἐν τῷ κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους τῶν προυχόντων ἀνεῖλε καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσεν.

(14) Ἱππικὸν δὲ ποιήσας εἰσήγαγε τὸν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἅμα τῷ πατριάρχῃ Ἀναστασίῳ καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ, τοῦ πατριάρχου ἐπὶ ὄνου ἀντιστρόφως καθεζομένου (καὶ πομπευομένου).

(15) Οὗτος γὰρ περιπατῶν ὄπισθε Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου σύγκελλος ὢν, ἐπάτησε τὸ ὠμόφορον αὐτοῦ. Ὁ

9. εἰς νομίσματα Ced. — 11. ἀπὸ Ced. — 12. Ced. 6,11—15 Νικήτ. cod.; νικήσας Leo. e compendio male lecto cf. Misc. *Niceta monostrategus*. — 15. ἐλθὼν διὰ τοῦ τείχους τῷ Ced. Leo. Misc. cf. *vinctum per murum* — ὑπεδείκνυεν. Ced. — 16. Ced. 6,15—20. — 17. χ. Ἀ. Ced. Leo. — * σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς Leo. — καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Ced. — 18. Βακουλάγιον Leo. *Bagranus* Misc. — τοῦτον μὲν σὺν Ced. — 19. α. υἱοῖς Ced. — τοῦ δὲ Β. χ. καὶ π. κόψας ἐν Leo. — 23. Ced. 6,20—23. — 25 αὐτοῦ καὶ τ. φ. δεδεμένοις ἅμα Ἀ. τῷ ψευδωνύμῳ π. τυφθέντι δημοσίως καὶ ἐπὶ ὄ. ἀ. καθεζομένῳ

δὲ ἐπιστραφεὶς ἔφη αὐτῷ· «μὴ σπεῦδε, τὸ διΐππιον ἐκδέχεταί σε».

(16) Πάλιν δὲ Κωνσταντῖνος ὡς ὁμόφρονα αὐτοῦ ἐν τούτοις ἐκφοβήσας, ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ἱερωσύνης ἐκάθισε.

(17) Ἐφ' οὗ ἤρξαντο ἀθρόως καὶ ἀοράτως σημεῖα ἔν 747
τε τοῖς ἀνθρώπων ἱματίοις γίνεσθαι καὶ εἰς τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἱερὰ ἐνδύματα, σταυροὶ ἐλαιώδεις πλεῖστοι. Καὶ οὕτω κατέλαβεν ἡ θεομηνία τοῦ βουβῶνος λοιμικὴ νόσος, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ περιχώρῳ δεινῶς ὀλοθρεύουσα. Καὶ πρὸς τούτοις ἐγίνοντο φαντασίαι τινὲς εἰς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ δείματά τινα ἐξαίσια, ἃ οἱ ὁρῶντες ἐτελεύτων· γινόμενοι γὰρ ἐν ἐκστάσει ἐνόμιζον ξένοις τισὶ καὶ βριαροῖς προσώποις [συν]οδεύειν (ἢ) καὶ τοὺς ἀπαντῶντας* ὡς φίλους δῆθεν προσαγορεύοντες διελέγοντο· (καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι γέγονε).

(18) Ἐν δὲ τῷ ἐαρινῷ τοσοῦτον ἐπέτεινεν ἡ νόσος, ὥστε καὶ 748
ὁλοκλήρους οἴκους τέλειον κλεισθῆναι, (ὅθεν ἐκ πολλῆς περιστάσεως εἰς ἄλογα καὶ ἁμάξας ἐπιστοιβάζοντες αὐτοὺς ἐξεκόμιζον. Ἐν δὲ τῷ πληρωθῆναι τὰ ἐν τῇ πόλει ἅπαντα καὶ ἀμπελῶνας κατασκαφῆναι, συνέβη καὶ τοὺς ἔνδον τῶν παλαιῶν τειχῶν κήπους εἰς τὴν τοιαύτην προσχωρῆσαι ταφὴν τῶν ἀνθρώπων) καὶ μὴ εἶναι τοὺς ὀφείλοντας θάπτειν τοὺς νεκρούς. Παντὸς δὲ οἴκου διαφθαρέντος διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ τυράννου, πάντα τὸν πλοῦτον τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως εἰσκομίσας ἐν τῷ πα-

---

κτλ. Ced. — 27. καί ποτε εἰσερχομένου πρὸς τὰ βασίλεια ἐπ. ὁ Ἀ. τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς τοῦ ἁγίου, πρὸς ὃν ὁ ὅσιος ἔφη· «μὴ σ. τὸ διΐππον ἐ. σε Ced. I. 798, 14—17.

3. Τὸν δὲ ψευδώνυμον πατριάρχην ὡς ὁ. α. ἐκφ. καὶ δουλώσας, π. ἐν τῷ θ. τῆς ἱ. ἀποκατέστηκε Ced. 7,2—4. — 5. Ced. 8,1—14: τῇ ιε' (ἐνδικτιῶνι) ἡ. ἐν τῇ βασιλίδι πόλει αἴφνης ἀ. γ. ἔν τε τ. τῶν ἀ. ἱ. καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐ. ἐπιπέπλοις σταυρία ἐλαιώη πλεῖστα κτλ. ἐγένετο δὲ καὶ θ. ποικίλων παθῶν ἀφειδῶς τοὺς λαοὺς ὀλ. οὐ μ. τ. ἐν τῇ π. ἀ. καὶ πάσῃ τῇ π. Ἐγεν. δὲ καὶ φ. ὡς π. τῶν ἀ. ἐν ἐκ. γινομένους νομίζειν ξ. — 13. κρυβεροῖς cod. — * αὐτοῖς Ced. — 14. δ. φ. προσαγορεύοντας καὶ διαλεγομένους κτλ. Ced. — 16. Τῷ δὲ ἐ. καιρῷ τῆς α' ἰνδικτιῶνος ἐπ. μειζόνως, τῷ δὲ θερινῷ ἐξεκαύθη εἰσάπαξ ὡ. καὶ ὁ. ὀ. κ. παντελῶς καὶ μὴ ἐ. τ. ὀ. θ. τ. ν. ὥστε μὴ ἐξαρκεῖν τοὺς κραββάτους — τοὺς κήπους διέσκαπτον καὶ μόλις τούτους ἴσχυσαν ἐπικαλύψαι· παντὸς δὲ ὁ. δ. διὰ τὴν ἀ. τοῦ Κοπρωνύμου — ἀπέθετο Ced. 8,14—9,1.

λατίῳ ἀπέθετο. (Ἔφθασε δὲ καὶ ἡ ὀργὴ εἰς Ἀναστάσιον τὸν ἀνίερον· καὶ οἰκτίστῳ πάθει, τῷ λεγομένῳ χορδαψῷ, καταλύει τὸν βίον)..

746 (19) Ὁ δέ γε τύραννος τὴν πόλιν ἐάσας, τὴν Νικομήδειαν καταλαμβάνει καὶ ἐκεῖσε διέτριβε μέχρι πολλοῦ· καὶ ἀκούσας τῶν Σαρακηνῶν κατ' ἀλλήλων μαχομένων, ἐκστρατεύει πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας καὶ Γερμανίκειαν παρέλαβε καὶ Θεοδοσιούπολιν καὶ Μελιτηνήν, αἰχμαλωτίσας πάντας τοὺς ἐκεῖσε.

(20) Καὶ διὰ τὴν τοιαύτην πρόφασιν τοῦ θα(165[b])νατικοῦ προσλαβόμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ Ἀρμενίους καὶ Σύρους αἱρετικοὺς εἰς τὸ Βυζάντιον μετῴκισε (καὶ ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ ἐν τῇ δύσει, οἳ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αἵρεσιν τοῦ τυράννου διακρατοῦσι. Θεοπασχῖται κατὰ Πέτρον εἰσίν).

750 (21) Ἐτέχθη δὲ τῷ τυράννῳ υἱὸς ἐκ τῆς τοῦ χαγάνου Χαζαρίας θυγατρός, ὃν ἐπωνόμασε Λέοντα.

754 (22) Ἐπαρθεὶς δὲ τῷ φρονήματι ὁ ἄθεος διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην νίκην, ἐπανελθὼν ἐν τῇ πόλει, σύνοδον συναθροίζει κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐν Βλαχέρναις, ἐν ᾗ πολλὰ κατὰ τοῦ Κυρίου κενολογήσαντες οἱ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης καὶ τὰς μιαρὰς αὐτῶν χεῖρας εἰς ὕψος ἄραντες καὶ ἀλαλάξαντες, ἔῤῥηξαν τὴν ἐλεεινὴν ἐκείνην φωνὴν λέγοντες· «σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονε, ὅτι σύ, βασιλεῦ, ἐλυτρώσω ἡμᾶς ἐκ τῶν εἰδώλων».

---

1. cf. §. 27.— 4. Τῷ ε' ἔτει ἄδειαν εὑρὼν ὁ Κοπρώνυμος ἐν τῇ ἀνατολῇ ὡς τῶν Ἀράβων πρὸς ἀλλήλους μ. Γ. παραλαμβάνει καὶ ἐπιστρατεύει Δουλιχίᾳ καὶ Ἀσσυρίᾳ Ced. 7,11—13. — 10. Προσελάβετο δὲ καὶ τοὺς πρὸς μητρὸς σ. καὶ ἐν Βυζαντίῳ μ. σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ πολλοὺς Σ. μονοφυσίτας Ced. 7,13—15.—14. Misc. C. 5 *juxta Petrum Cnaphea*.—15. Τῇ δὲ κε' τοῦ Ἰανουαρίου (τῷ θ' ἔτει) γεννᾶται τῷ ἀσεβεῖ Κωνσταντίνῳ υἱὸς ἐκ τῆς χ. Εἰρήνης ὃν ἐπ. Λ. Ced. 9,8—10. χαζάρας cod.τῆς χ. Leo. sed Misc. *Cazariae*.— * ἐγένετο? — 17. Τῷ ιγ' ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβὴς κ. τῶν ἁ. καὶ σεπτῶν ἐ. παράνομον συνέδριον τλη' ἐπισκόπων συνέλεξεν ἐν τῷ τῆς Συρίας παλατίῳ, ὧν ἐξῆρχε Θεοδόσιος, ὁ υἱὸς Ἀψιμάρου ὁ Ἐφέσου, καὶ Παστηλᾶς ὁ Πέργης— μηδενὸς παρόντος ἐκ τῶν καθολικῶν θρόνων, Ῥώμης φημὶ καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ ι' τοῦ φεβρ. — ἕως η' Αὐγούστου — καθ' ἣν ἐν Βλ. ἐλθόντες οἱ τῆς θεοτόκου πολέμιοι Ced. 10,13—1. — 19. πολλῶν κενολογησάντων Ced.

(23) Ὦ τῆς ἐσχάτης καὶ τολμηρᾶς αὐθαδείας καὶ ἀπονοίας καὶ βλασφημίας τῶν χριστομάχων ἱεροκαπήλων καὶ τῆς ἀκολάστου γνώμης αὐτῶν καὶ γλώσσης· εἰ γὰρ ὁ τῆς ἀσεβείας αἴτιος καὶ πρόμαχος οὗτος αἴτιος τῆς τῶν εἰδώλων καθαιρέσεως, μάτην ἄρα γέγονεν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησις, κενὴ δὲ καὶ ἡ τῶν ἀποστόλων διδασκαλία.

(25) Φυσηθεὶς οὖν ὁ δείλαιος ἐπὶ τῇ ἀπηχεστάτῃ φωνῇ ταύτῃ, προσέθετο καὶ ἕτερον παράνομον εἶδος· ἀνελθὼν (γὰρ ἀθέσμως καὶ ἀνιέρως) ἐν τῷ ἄμβωνι χειροκρατῶν Κωνσταντῖνον, ἐπίσκοπον Συλαίου γενόμενον, ἐξεφώνησε μετὰ κραυγῆς μεγάλης· «Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη». (ποιήσας αὐτὸν δῆθεν πατριάρχην ὁ πεφενακισμένος καὶ ματαιόφρων ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἀνιέρων χριστεμπόρων).

(26) Περὶ ὧν δικαίως λέξειεν ὁ μὲν Ἰεζεκιὴλ τάδε· λέγει Κύριος· «οἱ ἱερεῖς* ἠθέτησαν νόμον μου καὶ ἐβεβήλωσαν· τὰ ἅγιά μου** οὐ διέστειλαν, καὶ ἀναμέσον ἀκαθάρτου καὶ*** καθαροῦ οὐ διέκριναν». Ὁ δέ γε Δανιὴλ ἐμβριθέστερον στηλιτεύει αὐτοὺς φάσκων· «ἐξῆλθεν ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν ἀνόμων, οἳ ἐδόκουν τὸν λαὸν κυβερνᾶν»· ὄντως γὰρ ἀληθῶς οὗτοι «συνέλαβον πόνον καὶ ἔτεκον ἀνομίαν», ἐπειδὴ τὰ τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῖς θείοις κανόσιν ἀνακείμενα λαϊκοῖς χαριζόμενοι, ἐπέτρεπον ἐπὶ τέλος. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν· οἳ γὰρ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσαντες διὰ τὴν πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ εἰκόνα ὕβριν καὶ καθαίρεσιν οὐ πεφρίκασι, πῶς ἂν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἐφείσαντο; Τίς οὖν οὐκ ἐκπλαγείη ἐν τούτῳ καὶ φρίξειεν, ἀκούων καὶ βλέπων τὸν ἀσπιδοφόρον ἱεροθέτην καὶ τὸν πολέμοις ἐσχολακότα καὶ φόνοις ἱεροτελεστήν;

(27) Ἀλλ' οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ ἄξιον (τῆς χειροτονίας) 767
εἰς τὸν χειροτονηθέντα ὑπ' αὐτοῦ διεπράξατο ἔργον. Μα-

8. Cod. 10,21—11,1: ἀνῆλθε καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ἐν τῷ ἀ. κρ. Κ. μοναχὸν, ἐπ. γ. τοῦ Σ. καὶ ἐπευξάμενος ἔφη μεγάλῃ τῇ φωνῇ Κ. ὀ. π. π. τὰ ἔ. — * αὐτῆς (τῆς γῆς Ez. XXII 26. — 15. ἐβεβήλουν Ez. — ** ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου Ez. — 16. διέστελλον Ez. — *** τοῦ Ez. — διέστελλον Ez. — 18. Susanna 5: Ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρ. κρ. οἳ ἐ. τὸν λ. κ. — 19. Ps. VII. 14. — 17. Cod. 13,5—7: Οὐ π. τὸ ἐν μ. καὶ ἄξια (ἀνάξια Leo.) εἰς τὸν χ. ὑπ' ἀ. πατριάρχην δ. ἅτινα μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν.

θὼν γὰρ ἀκριβῶς ὁ ἀλάστωρ ὅτι (κρατήσας) ὁ πατριάρχης (τὰ τίμια ξύλα) πολλοὺς ἐπληροφόρησεν λέγων· «μὰ τὸν προσηλωθέντα εἰς ταῦτα Κύριον, οὕτως μοι εἶπεν ὁ βασιλεύς, ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ὁ Χριστὸς *, οὐδὲ Μαρίαν ἔχω θεοτόκον», ἐξεμάνη (σφόδρα) κατ' αὐτοῦ ὡς τὸ μυστήριον (τῆς βασιλείας) αὐτοῦ θριαμβεύσας. Καὶ ἐπιθεὶς αὐτῷ πολλὰς πληγάς, ἐθριάμβευσεν (αὐτὸν) ἐπὶ λαοῦ καὶ ἱπποδρομίου (ἐμπαιζόμενον), ἐμπτυόμενον **, συρόμενον.

(28) Εἶτα ἀσφαλισάμενος (166ᵃ) αὐτὸν (ἔν τινι τόπῳ) ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν πατρικίους καὶ φησί· «τί λέγεις ἄρτι περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τῆς συνόδου, ἣν ἐποιησάμεθα;» Ὁ δὲ ματαιωθεὶς ταῖς φρεσὶ (καὶ) οἰόμενος αὐτὸν πάλιν ἐξευμενίσασθαι, ἀποκριθεὶς εἶπε, «καλῶς πιστεύεις καὶ καλῶς τὴν σύνοδον ἐποίησας». Οἱ δὲ ἐπιγελάσαντες (τῇ αὐτοῦ ἀνοίᾳ) εἶπον ***· «ἡμεῖς τοῦτο (καὶ) μόνον ἠθέλομεν (παρά σου) ἀκοῦσαι ἐκ τοῦ μιαροῦ σου στόματος· (ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν ἄπελθε εἰς τὸ ἀνάθεμα καὶ εἰς τὸ σκότος»·) παραχρῆμα δὲ ἐξαγαγόντες αὐτὸν ἀπεκεφάλισαν καὶ (τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν τῷ φόρῳ ἐκρέμασαν), τὸ (δὲ) σῶμα **** ἔρριψαν εἰς τὰ Πελαγίου (σύροντες αὐτό), ἔνθα πρώην μὲν ὑπῆρχε ὁ τῆς ἁγίας (μάρτυρος) Πελαγίας ναός, ὃν ὁ θεομισὴς καταλύσας καὶ τάφον καταδίκων ποιήσας, τὰ Πελαγίου ἐκάλεσε), (οὕτως οὖν τὸν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντα καὶ δοξασθέντα πατριάρχην τιμήσας· φασὶ δὲ ὅτι καὶ ἀνέτεμον αὐτὸν οἱ ἰατροὶ πρὸς τὸ γνῶναι τὴν διάθεσιν καὶ κατασκευὴν τῶν ἀνθρώπων.)

766 (29) Ὁ δὲ τύραννος χειροτονεῖ ἀντ' αὐτοῦ Νικήταν εὐνοῦχον Σκλάβον.

---

1. ἀκριβεῖς cod. om. Ced. 14,4—9. — 2. ἐπλ. εἰπεῖν τὸν βασιλέα πρὸς αὐτὸν ὅτι Ced.— * καὶ διὰ τοῦτο Ced.—ὁ. τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐ. θ. Ced.—6. θριαμβεύσαντος?— 7. ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ Ced. — ** καὶ Ced. — 9. Ced. 14,9—18. — 13. κ. ἐπ. τὴν σ. καὶ κ. π. Ced. — *** πρὸς αὐτὸν Ced. — 16. παρὰ τοῦ Ced. — **** αὐτοῦ Ced. — 19. τὸ πέλαγος ἐ. πρῶτον ὑπ. Ced. — 21. κατακλύσας Ced. — 22. ἐκ. τὸ Πελάγιον Ced. — 23. φασὶ — ανων om. Slav. — 26. Ced. 14,18 Ἀντιχ. δέ πατριάρχην Ν. ἐ. καὶ Σ.

(30) Οὕτως δὲ Πέτρον τὸν ἱερὸν Στυλίτην μὴ πεισϑέντα τοῖς αὐτοῦ πονηροῖς δόγμασι πολλὰ βασανίσας εἰς τὰ Πελαγίου συρόμενον ζῶντα ῥιφῆναι προσέταξε.

(31) Ἰωάννην δὲ τὸν Δαμασκηνόν, ὃν Χρυσοῤῥόαν ἐκάλουν διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ σοφίαν, Μανσοὺρ ἐπώνομασε βλάσφημος, καὶ τὴν τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐκκοπὴν αὐτὸς κατεσκεύασεν, ἣν ἡ ἁγία ϑεοτόκος ἀοράτως ἰάσατο.

(32) Καὶ τὸν ϑεῖον Στέφανον, τὸν νέον, τὸν ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ 765
τοῦ ὄρους Αὐξεντίου τοῦ ϑεοφόρου ποιήσαντα μ' ἔτη ἐν οἰκίσκῳ σμικρῷ, πολλὰ τιμωρήσας, ἐπέτρεψε καὶ αὐτὸν ζῶντα συρέντα ῥιφῆναι εἰς τὰ Πελαγίου (ὡς οὐ μόνον ἀντιπίπτοντα καὶ ἀντιμαχόμενον αὐτοῦ τῇ κακοδοξίᾳ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς μεταφέροντα πρὸς τὸν μονήρη βίον καὶ καταφρονεῖν πείϑοντα τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων καὶ χρημάτων. Καὶ ἦν ἰδεῖν κατὰ πᾶσαν πόλιν ϑρῆνον ἐπὶ ϑρῆνον καὶ οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ παρὰ τῶν εὐσεβούντων, παρὰ δὲ τῶν ἀσεβούντων ἱερὰ πατούμενα καὶ σκεύη μεταταποιούμενα, ἐκκλησίας τε ἀνορυττομένας καὶ ϑείας εἰκόνας πατουμένας). Πολλῶν τοίνυν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν διαβληϑέντων εἰκόνας προσκυνεῖν, διαφόροις τιμωρίαις καὶ πικροτάταις αἰκίαις δεινῷ ϑανάτῳ παρέδωκεν.

(33) Ἐστράτευσε δὲ κατὰ Βουλγάρων πεζῇ τε καὶ 763
πλωΐ, (ἐξοπλίσας ἐκ τῶν ϑεμάτων) χελάνδια χίλια ἑξακόσια, ἐπὶ Ἀχελῶν ἀπέστειλε· (ἐν ταῖς ἀκταῖς προσορμισϑέντα) καὶ τοῦ βοῤῥᾶ (βιαίως) πνεύσαντος, ἅπαντα μικροῦ δεῖν, συνετρίβη· καὶ ἐπνίγη λαὸς ἀναρίϑμητος. Ὅπερ μαϑόντες οἱ Βούλγαροι πόλεμον πρὸς αὐτὸν συνάπτουσι· καὶ τὰ πλήϑη αὐτῶν δεινῶς συγκοπέντα ὑπέστρεψαν μετ' αἰσχύνης μεγάλης καὶ ἥττης. Τροπωσάμενος οὖν τοὺς Βουλγάρους εἰσῆλϑεν ἐν τῇ πόλει

---

1. Ced. 14,19. Ὡσαύτως δὲ καὶ Π. τὸν ἱ. καὶ τὸν ϑεοφόρον Στέφανον τὸν τοῦ Αὐξεντίου μετὰ πολλὰς αἰκίας φονεύσας εἰς τὸ πέλαγος συρέντας ῥ. πρ. cf. §. 32 Οὗτος cod.—8. Ced. 13,13—19: Τῷ κε' ἔτει—Στ. τὸν ϑ. ξ' γὰρ χρόνους ἐποίησεν ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἁγίου Ἀ. ἔγκλειστος, ποικίλοις τιμωρησάμενος ἀπέκτεινε, π. δὲ ἀ. καὶ στρ. δ. πρ. τὰς ἱ. ϑ. τ. τούτους ἀνάλωσεν. — 13. πείϑων cod. — 21. Ced. 15,5—7. — 22. πλωϊστὶ Ced. — καὶ ἀπ. ἐπὶ Ἀγχίαλον χελ. βχ'. β. δὲ πν. ἀπώλοντο π. πλὴν ὀλίγων, ὑπέστρεφε δὲ ἐν τῇ πόλει ἀδόξως Ced.—26. αἰτ. cod.—27. συγκόψαντες cod.

καθωπλισμένος τοῖς πολεμικοῖς ὅπλοις, θριαμβεύων δεδεμένους τοὺς Βουλγάρους.

763 (34) Ἐφ' οὗ χρόνου γέγονε (χειμὼν μέγας καὶ) ψύχος πικρὸν καὶ ἀνυπόϊστον, ὥστε (καὶ) τὴν ἀρκτῴαν τοῦ πόντου θάλασσαν ἐπὶ μίλια ρ' ἀπολιθωθῆναι καὶ πήχεις λ' τὸ βάθος, οὗπερ χιονισθέντος ηὐξήθη ἐπὶ ἄλλας κ' πήχεις τὸ ὕψος, ὥστε συναρμοσθῆναι τὴν θάλασσαν τῇ ξηρᾷ καὶ πεζοπορεῖσθαι ὕπερθεν τοῦ κρύους ὑπὸ ἀγρίων τε καὶ ἡμερῶν ζῴων.

764 (35) (166[b]) Τῷ δὲ φεβρουαρίῳ μηνὶ κατὰ θεοῦ κέλευσιν τοῦ τοιούτου πάγους εἰς πλεῖστα ὀρεοφανῆ τμήματα διαιρεθέντος καὶ τῇ τῶν ἀνέμων βίᾳ ἐπὶ (Δαφνουσίου καὶ) τοῦ Ἱεροῦ κατενεχθέντος, (οὕτω) διὰ τοῦ στενοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν ἔφθασαν κἀκεῖθεν μέχρι τῶν νήσων καὶ Ἀβύδου πᾶσαν τὴν παράλιον γῆν ἐπλήρωσαν, ἔχοντα καὶ ζῷα διάφορα προσπεπηγμένα, ἥμερα τε καὶ ἄγρια. (Διὸ) πᾶς ὁ βουλόμενος ἀπὸ Σοφιανῶν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς Χρυσόπολιν ὡς διὰ ξηρᾶς ἐβάδιζεν. Ἐκ τῶν μεγάλων τμημάτων ἐκείνων, δύο προσραγέντα, τὸ μὲν τῇ σκάλῃ τῆς Χρυσοπόλεως, τὸ δὲ τῷ τείχει (τῆς πόλεως) προσραγὲν, ἐκ τῶν θεμελίων συνέσεισε καὶ συνεδόνησε μετὰ τῶν ἔνδοθεν πλησίον οἰκημάτων· ἅπερ οὖν τμήματα διαιρεθέντα εἰς τρία, ἀπὸ τῶν Μαγγάνων ἕως τοῦ Βοὸς φόρου τὴν πόλιν διαζώσαντα

---

3. Τῷ κγ' ἔτει γ. ψ. μ. καὶ πικρότατον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ ἄρκτον καὶ δύσιν, ὥστε τὴν ἀ. τοῦ π. παραλίαν ἐπὶ ρ' μ. τὸ πέλαγος ἀ. καὶ ἐπὶ λ' π. τὸ β. παγῆναι Ced. 11,18—12,5. — 4. ἀκτώαν cod. — 7. συμμορφηθ. Ced. Leo. — 8. κρ. παρὰ τε ἀνθρώπων καὶ ζ. ἡ. τε καὶ ἀ. τὸ πέλαγος ἀπό τε Ζικχίας μέχρι Δανούβεως καὶ τοῦ Κούφη ποταμοῦ, τοῦ Δανάστρεώς τε καὶ Δανάπρεως καὶ τῶν Νεκροπύλων καὶ τῆς λοιπῆς ακτῆς μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας Ced. — 10. Ced. 12,5—17. — τοῦ τ. π. α. κ. θῦ Ced. προνοίᾳ θῦ τὰ τοιαῦτα πελάγη Leo. — ἐπὶ τὸ Ἱερὸν Ced. Leo. — 13. μ. καὶ τῆς Προπόντιδος καὶ τῶν Ced. — 14. παραλίαν ξ. Ceu. παράλιον ἐ. Leo. — 15. ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ ζ. ἀ. τε καὶ ἡ. τεθνεῶτα Ced. — 16. Σ. ἕως τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ Χρυσουπόλεως ἕως τοῦ ἁγίου Μάμαντος καὶ τῶν Γαλατῶν ἀκωλύτως ὡς ἐπὶ ξ. ἐβάδιζον Ced. — 18. ἓν δὲ ἐξ αὐτῶν προσαράξαν τῇ τῆς Ἀκροπόλεως σκάλᾳ συνέτριψεν αὐτὴν, ἕτερον δὲ Ced. — 20. πρ. τοῦτο μεγάλως ἐδ. ὡς καὶ τοὺς ἐ. οἰκοῦντας τυμμετασχεῖν τοῦ σάλου εἰς τ. δὲ ῥαγὶν ἔζωσε τὴν πόλιν ἀ. τῶν Μ. ἐ. τοῦ Βοσπορίου οὗτινος τὸ ὑπ. τῆς πόλεως Ced.

ὑπερεῖχε πολὺ τῷ τείχει τὸ ὕψος. (Καὶ ταῦτα θεωροῦντες οἱ τῆς πόλεως καὶ διαποροῦντες, ἐθρήνουν ἀπανηγόρητα.) .

(36) Ἐν οἷς καὶ πλάνη γέγονε περὶ τοῦ παρηλλαγμένως τῆς 760
ἀκριβείας τῶν ὀρθοδόξων οἱ παράφρονες πασχάσαντες· ὕστερον δὲ ἐπιγνόντες τὴν ἑαυτῶν ἀπάτην καὶ πλάνην ᾐσχύνοντο.

(37) Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ δρόμος ἀστέρων γέγονεν ἐν τῷ ἀέρι, καὶ κατέπιπτον πρὸς τὴν γῆν, ὥστε τοὺς ὁρῶντας νομίζειν εἶναι συντέλειαν.

(38) Αὐτίκα καὶ αὐχμὸς ἐγένετο πολὺς (καὶ λιμὸς μέγας) ὡς ξηρανθῆναι πηγὰς καὶ ποταμοὺς (καὶ λιμὸν μέγαν γενέσθαι ὥστε τὸν μόδιον τῆς κριθῆς ἐν τῇ πόλει πιπράσκεσθαι εἰς νομίσματα ιβ'.)

(39) Ἐν δέ γε τῇ Συρίᾳ γέγονε σεισμὸς μέγιστος καὶ πόλεων 750
πτώσεις, ὥστε αἱ μὲν τῶν πόλεων ὁλόκληροι ἐδαφίσθησαν, αἱ δὲ ἐξ ἡμισίας, ἕτεραι δὲ ἀπὸ τῶν ἀερίων εἰς τὰ ὑποκείμενα πεδία μετὰ τῶν τοίχων καὶ τῶν οἰκημάτων ἄρδην μετέστησαν ἀβλαβεῖς ὡς ἀπὸ μιλίων β'· ἡ δὲ γῆ τῆς Μεσοποταμίας ἐπὶ μίλια γ' σχισθεῖσα καὶ ἑτέραν ἀναβράσασαν λευκὴν καὶ ἀμμώδη γῆν, ἀνῆλθε παραδόξως ἐκ μέσου ταύτης ἡμίονος ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθεγγομένη καὶ προμηνύουσα ἐπιδρομὴν ἔθνους*, ὅ(περ) καὶ γέγονε (μετ' ὀλίγον).

(40) Ὁ δὲ τύραννος καὶ ἀλάστωρ ἐξελθὼν μετὰ ταῦτα πάλιν 766
κατὰ Βουλγάρων πλωΐ τε καὶ πεζῇ, ἐπὶ Ἀχελῶν ἀπέστειλεν. Ἀνέμου δὲ βιαίου πνεύσαντος, τὰ πλοῖα συνετρίβη. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι πόλεμον πρὸς αὐτὸν συνάπτουσι. Δεινῶς οὖν ἡττηθεὶς ὁ τύραννος ἐπέστρεψε μετ' αἰσχύνης· μέχρι μὲν γὰρ καὶ τήμερον τὰ τῶν Ἀχελῶν κοῖλα καὶ

---

6. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μ. ἀστέρες ἀθρόως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπ. ὡς λέγειν πάντας σ. ἐ. Cod. 12,18,19. — 9. Αὐχμός τε π. γέγονεν ὡς Cod. 12,19,20, cetera e §. 11 repetita non habet. — 12. Τῷ θ' ἔτει γ. σ. ἐν Σ. καὶ μεγάλη καὶ φοβερὰ πτῶσις, ὅθεν αἱ μὲν τ. π. ὁλοκλήρως ἠφανίσθ. αἱ δὲ μέσως, ἑτ. ἀπὸ τῶν ὀρεινῶν Cod. — 14. σὺν τοῖς τείχεσι καὶ τοῖς οἰκήμασιν ὁλόκληροι σῶαι μ. σὺν τῶν κτλ. Cod. — 16. ἐξ. ἐν Μεσοποταμίᾳ δὲ εἰς μῆκος μ. δύο ἐῤῥάγη ἡ γῆ, καὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ αὐτῆς ἀνήχθη γῆ λευκοτάτη καὶ ἀμμώδης, ἧς ἐκ μέσου ἀν. ζῷον μυλικὸν ἄσπιλον λαλοῦν ἀ. φ. προμηνύον ἐ. ἐπ. Cod. — * ἐκ τῆς ἐρήμου κατὰ τῶν Ἀράβων Cod. — 21. cf. Cod. ad §. 33.

πεδιάσιμα χωρία τὰ τῶν ἀνῃρημένων κῶλα σαφῶς ὑποδεικνύουσι καὶ τὴν ἧτταν μαρτυροῦσι.

(41) Οὗτος ὁ θεομισὴς πολλῶν ἁγίων λείψανα κατέκαυσεν, ἄλλα δὲ τῇ θαλάσσῃ παρέδωκεν, ἐν ᾧ καὶ τῆς ἁγίας Εὐφημίας τὸ λείψανον, μὴ φέρων ὁρᾷν ὁ ἀλητήριος μῦρον ἀναβλύζον, σὺν τῇ λάρνακι τῷ βυθῷ παρέπεμψεν, ὅπερ ἐν τῇ Λέμνῳ νήσῳ σῶον διασωθέν, (παρὰ τῶν οἰκητόρων ἐδέχθη, ἐκ θείας ἀποκαλύψεως, τὸν δὲ ναὸν τῆς ἁγίας πανευφήμου ἀρμάμεντον καὶ κοπροθέσιον ἐποίησεν). Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τὸ αὐτὸ λείψανον τῆς πανευφήμου πάλιν μετὰ τιμῆς πολλῆς ἐν τῇ πόλει ἀνεκομίσθη.

(42) Οὗτος τῶν υἱῶν αὐτοῦ τοὺς μὲν δύο προβάλλεται καίσαρας Νικηφόρον καὶ Χριστοφόρον, τὸν δὲ Νικήταν νουβελίσιμον.

769 (43) Εἰσελθούσης δὲ τῆς Εἰρήνης τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐν τῇ πόλει μετὰ δρομώνων (167ᵃ), ἔζευξεν αὐτὴν Λέοντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, στέψας αὐτοὺς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ τῆς βασιλείας στέφει καὶ τοῦ γάμου.

770 (44) Δεξιωσάμενος δὲ φίλους κρυπτοὺς ἐν Βουλγαρίᾳ, οἳ κατεμήνυον αὐτῷ ἅπαντα τὰ τῷ ἄρχοντι αὐτῶν βουλευόμενα, οἳ καὶ δηλοῦσι τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἀποστέλλει ὁ κύριος Βουλγάρων λαὸν πρὸς τὸ αἰχμαλωτίσαι τὴν Βερζη-

---

3. Ἀλλὰ καὶ τὸ τίμιον λ. τῆς ἁ. καὶ πανευφήμου Ἐ. ἐβύθισε σὺν τῇ λ. ὅπερ θεοῦ χάριτι ἐν τῇ ν. τῇ Λ. εὐπλοήσαν ἐγένετο καὶ πάλιν ἐπὶ Κ. καὶ Ἐ. τῶν εὐσεβῶν βασιλέων μ. τῆς πρεπούσης τ. ἐπανῆλθεν ἐν τῷ τεμένει αὐτῆς ὅπερ, ὁ τῶν ἐκκλησιῶν ἐχθρός, μᾶλλον δὲ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀρμάμεντον καὶ κοπροθέσιον ἐποίησεν, αὐτοὶ δὲ ἀνακαθάραντες πάλιν καθιέρωσαν Ced. 15,1—14. — 13. Ced. 16,21—23: Τῷ κη' ἔτει ἔστεψε τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Εὐδοκίαν, τρίτην οὖσαν, Αὐγοῦσταν καὶ τοὺς δύο ἀ. υ. Χρ. καὶ Ν. ἐποίησε Κ. τοῦ πατριάρχου ποιήσαντος εὐχήν. — 16. Τῷ κθ' ἔτει— ἦλθεν Εἰρήνη ἐξ Ἀ. καὶ ἐστέφθη ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ πρὸς γάμον Λ. βασιλεῖ τῷ υ. τοῦ Κοπρωνύμου Ced. 18,1—4. — 20. Τῷ λγ' ἔτει ἐκίνησε Κωνσταντῖνος στόλον κατὰ Βουλγάρων καὶ ποιήσας εἰρήνην ὑπέστρεφε· καὶ τῶν Βουλγάρων ιβ' χιλιάδας πεμπόντων εἰς Β. ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξελθὼν εἰς τὴν λεγομένην Λιθοσωραίαν ἐπ. αὐτοῖς καὶ πάντας ἀνελὼν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν τ. τὸν π. ὠν. ἐ. ὡς μ. σφαγέντος χριστιανοῦ Ced. 17,8—43.

τίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετασχηματισάμενος κατὰ Ἀράβων κινεῖν, ἀποστέλλει τοὺς ἀποκρισιαρίους τοὺς διὰ εἰρήνην παραγενομένους ἐπὶ Βουλγαρίαν καὶ ἐπισυνάξας πάντα τὸν στρατὸν, ἅμα τῶν ταγμάτων ἐπέπεσε τοῖς Βουλγάροις ἀσαλπιγκτὶ καὶ τρέψας αὐτοὺς ἐποίησε νῖκος μέγα. Καὶ ὑποστρέψας ἐν τῇ πόλει καὶ ϑριαμβεύσας τεϑωρακισμένος, τὸν πόλεμον τοῦτον ἐπωνόμασεν εὐγενῆ, ὡς μηδενὸς αὐτῷ ἀντιστάντος μηδὲ σφαγῆς Ῥωμαίων γενομένης.

(45) Ὁ δὲ ἄρχων Βουλγάρων Τελέριχος γνοὺς, ὅτι ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ τὰς βουλὰς ὁ βασιλεὺς μανϑάνει, γράφει αὐτῷ (ἐν δολιότητι, ὅτι «βουλόμενος) φυγεῖν καὶ ἐλϑεῖν πρός σε (ἵνα δί ἐμοῦ ὑποτάξῃς πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν)· ἀλλὰ πέμψον λόγον ἀπαϑείας καὶ τίνας ἔχεις φίλους ἐνταῦϑα, ἵνα ϑαῤῥήσω αὐτοῖς ἐλϑεῖν σὺν ἐμοί.» Ὁ δὲ κουφότητι γνώμης καὶ ἀνοίᾳ κρατηϑεὶς, ἔγραψε τοὺς καταμηνύοντας αὐτῷ, ὅπερ κἀκεῖνος μαϑὼν, πάντας δεινῷ ϑανάτῳ παρέδωκεν, ὃ καὶ μαϑὼν ὁ ἀλάστωρ τὴν γενειάδα αὐτοῦ ἀπέτιλε.

(46) Ἐκστρατεύσας δὲ πάλιν κατὰ Βουλγάρων καὶ 775 δεινῶς κατὰ τῶν σκελῶν ἀνϑρακωϑεὶς καὶ πυρετῷ λάβρῳ καὶ διακαεῖ συσχεϑεὶς κατὰ τὴν Ἀρκαδιούπολιν, ἀνέστρεψεν ἐγκλίνιος.

(47) Καὶ ἐλϑὼν ἐν Σηλυμβρίᾳ καὶ ἐκπλωΐσας μέχρι τοῦ Στρογγύλου καστέλλου, ϑνήσκει ψυχῇ καὶ σώματι, βοῶν καὶ λέγων· «ὅτι ζῶν πυρὶ ἀσβέστῳ παρεδόϑην διὰ τὴν ϑεοτόκον Μαρίαν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν τιμάσϑω καὶ ἀνυμνείσϑω ὡς ϑεοτόκος ἀληϑὴς οὖσα».

---

9. Ced. 17,13—20: Ὁ δὲ τῆς Βουλγαρίας κ̃ς Ἐλέριχος. — 10. ἀ. προδίδοται γρ. αὐτῷ· βουλὴν ἔχω τοῦ φ. Ced. — 12. π. οὖν μοι λ. Ced. — 13. φ. ὧδε Ced. — 14. ἀ. καὶ συνδράμωσί μοι Ced. — Ὁ δὲ κοῦφος ὢν καὶ ἀνόητος συνυπήχϑη τῇ ἀπάτῃ τοῦ Βουλγάρου καὶ γράφει ἀ. κ. μ. π. ἀπώλεσεν, ὅπερ ὁ Κοπρώνυμος ἀκούσας τὴν γ. ἀ. ἐξέτειλε Ced. — 15. καὶ ἀνοίας Ced. — 18. Ced. 17,21—18,2: Τῷ λε' ἔτει ἐκστρατεύει Κωνσταντῖνος. — καὶ ϑεηλάτῳ ὀργῇ κ. Ced. — 20. ὑπεστρ. Ced. — 22. Ἐξομολόγησις τοῦ κοπρώνου καὶ κοπρωνύμου· Ced. 18,2—11. — διαπλωϊσάμενος Ced.

(48) Ταῦτα αὐτοῦ ἐπιβοωμένου καὶ τὴν θεοτόκον Μαρίαν ἐπικαλουμένου καὶ πᾶσι παρακελευομένου καὶ δογματίζοντος ὡς χρὴ τιμᾶσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι ὡς κυρίως θεοτόκον τὴν ἀειπαρθένον, δεινῶς καὶ χαλεπῶς τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέῤῥηξε.

(46) Περὶ οὗ καὶ ὁ θεῖος Νικηφόρος πατριάρχης Κ. Π. τοιάδε φησίν· «ἐπειδή τε τινὰ παρὰ τοῖς χριστομάχοις περιθρυλλεῖται, ἅπερ αὐτοῖς ὁ τοῦ ψεύδους πατὴρ ἐμπνεύσειεν, φέρε καὶ ταῦτα διασκεψώμεθα. Καταψεύδονται γὰρ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὕβριν χρόνους μηκίστους καὶ παρατεταμένην ζωὴν καὶ βίον εὐπαθῆ μεμετρῆσθαι τῷ μαμωνᾷ καὶ εὐημερίας εἰς ἄκρον ἐλάσαι, νίκας τε κατὰ βαρβάρων αὐτῷ καὶ ἀνδραγαθήματα ὡς πλεῖστα ἐπιγράφονται αὐτοῖς σώφροσιν, ἃ οὐδὲ εἰς ἀκρόασιν ἔρχεσθαι δίκαιον· ὡς δ' ἂν τῶν ἁπλουστέρων ἢ ἀμαθεστέρων τινὰς τοῖς ἐκ τῆς ἀπάτης ἀναπλασμοῖς μὴ βλάπτοιεν, τούτους διευθύνοντες, ἕκαστον [πῶς] κενοῖς λόγοις ἑαυτοὺς φενακίζοντες, ἀποφαίνωμεν τοῖς ματαιόφροσιν, ὅτι μὲν γὰρ οὖν ἐκείνοις πᾶν αἰσχρὸν γέγονε, βδελυκτόν τε θεῷ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις τοῖς εὐσεβέσιν ὑπῆρχεν οὐκ ἀσυμφανές. Καὶ γὰρ εἰς τὰ τῆς σαρκὸς πάθη κατασυρόμενος καὶ τοῖς ἀπηγορευμένοις βαρβάροις καὶ Ἕλλησι σῶμα καὶ ψυχὴν ὁ δείλαιος ἐμμολυνόμενος, τὴν τῶν ἀλόγων ζῴων παρείληφε κτηνωδίαν. Καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγοι τῶν παραιτησαμένων αὐτῷ μέχρι δεῦρο περιόντες ἐπαγγελλέτωσαν, μεθ' ὧν καὶ τἄλλα δὲ ἃ περὶ τὸ σῶμα αὐτῷ κατήντησε· πόνοις γὰρ καὶ ἀλγηδόσιν ἀῤῥήτοις, οἷα εἰκὼς τοὺς εἱλκωμένους πάσχειν, βαλλόμενος πονηρῶς ἄγαν καὶ ἀνιακέστως διέκειτο· καί τινα (167[b]) τῶν μελῶν ὑπὸ τῆς ἑλκώσεως καὶ διαβρώσεως ἀπεῤῥυηκότα αὐτῷ, ἐλεεινῶς κατετρύχετο· συνεχέστατα ὑπὸ τῶν Ἐρινύων ἐκδειματούμενος, πικρῶς τε καὶ ἀΰπνως πολλάκις τὸν νυκτηρινὸν διήνυε χρόνον. Παρείσθω τὰ νῦν λέγειν τὸ τῆς διαίτης ἀειδές τε καὶ αἴσχιστον· ὅπερ γὰρ ἂν πρὸς ἄριστον βρώσεως οὐ τέλειον καταποθὲν παρὰ τοὺς ἐμετοὺς ἔφθανε κρινό-

---

6. Nicephori breviarium editum similia habet 80,1—82,5, sed haud prorsus eadem sunt; igitur haec ex alio Nicephori libro petita; nam chronographia nil nisi nomina et numeros exhibet. — 15. τοὺς cod. — 16. ἕκαστα κεν. Coisl. 310. — 20. ἔγκλησιν cod. — 22. ὀλίγοις cod. — 23. ἀπαγγ. Coisl. 310. — 26. ἔφθασε ἐνκρ. Cois. 310.

μενον, τὸ δὲ περὶ τοὺς ὑπηρετουμένους Ἰταλιῶτας καὶ θηριώδεις τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὑπηρεσίας τὸ δυσαχθέστατον, πῶς ἄν τις εἴποι τὰ φέροντα σώματα; μάστιξι γὰρ ἑκάστης ἡμέρας πολλαῖς πολλῶν κατεξαίνοντο σώματα καὶ τὰς ὄψεις παίων πυγμαῖς καὶ λὰξ ἐναλλόμενος οὐδὲ τῶν σαρκοβόρων θηρίων φιλανθρωπότερον ἔπραττεν, ἐκ στόματος δὲ μελῶν καὶ ὀφθαλμῶν πηρώσεις καὶ τἄλλα ὅσα δεινὰ κολαστήρια καὶ σφαγὰς ἀδίκους ἀνδρῶν ἀθώων καὶ τοὺς διὰ πυρὸς πικρωτάτους θανάτους, μάλιστα δὲ κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἐπιδεικνύμενος, τί χρὴ καὶ λέγειν; Οἱ γὰρ τῆς μανίας αὐτοῦ δυσμενεῖς ὑπασπισταὶ καὶ δορυφόροι, ῥῖνας μὲν ὡς πλείστας ἀνθρώπων ὁσίων ἀποτεμόντες, ὥσπερ τὴν τοῦ προδρόμου πάλαι κεφαλὴν Ἡρώδῃ προσέφερον, οὕτω καὶ τῷ ἐφ' ἡμῶν Ἡρώδῃ οἷον δῶρον ἡδὺ καὶ ἐπέραστον ἐκόμιζον ἐπὶ πίνακος· ὀφθαλμῶν ἐξορύξεις καὶ γενειαδῶν ἐμπυρισμοὺς καὶ αἱμάτων ἐκχύσεις καὶ μαρτυροῦσιν οἱ μέχρι καὶ νῦν τὰ σύμβολα περιφέροντες, θανάτους δὲ βιαίους τῶν τοιούτων καὶ ἐξαισίους ὁ τῆς θαλάσσης βυθὸς ἐπίσταται, οἱ λίθοι κράζουσιν. Ἃς δὲ περιπλάττουσιν αὐτῷ νίκας οἱ ἐμβρόντητοι καὶ λυσσώδεις ὁμόφρονες αὐτοῦ, ἵνα μιᾶς τῶν κρατίστων αὐτῶν ἐπιμνησθῶμαι, τοιαῦται εἰσίν· ἐπεὶ παρεσκεύαστο πρὸς τὸ ἐν δυσμαῖς ᾠκισμένον Σκυθικὸν ἔθνος ἀμύνασθαι, συναθροίζει πᾶν τὸ ὑπ' αὐτὸν στράτευμα· εἰς χεῖράς τε τοῖς πολεμίοις ἰὼν, ὁποῖα αὐτῷ τὸ τοῦ πολέμου κράτος κατώρθοτο μαρτυρεῖ τὰ φαινόμενα· μέχρι γὰρ καὶ τήμερον τὰ κατὰ τὴν Ἀχελὼν καλουμένην πόλιν κοῖλα καὶ πεδιάσιμα χωρία, ἃ τῶν ἀνῃρημένων ἐδέξαντο τὰ κῶλα, σαφῶς ὑποδεικνύουσιν· ἔργον γὰρ τῆς Σκυθικῆς μαχαίρας ἅπαν σχεδὸν τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων γέγονεν· εἰ δέ τι μικρὸν καὶ οὐ πάνυ ἄξιον λόγου ἔδρασαν, τοῦτό ἐστι· τοὺς γὰρ πρὸς ἀνατολὴν οἰκοῦντας βαρβάρους ἀκηκοὼς πρὸς τοὺς οἰκείους ἡγεμόνας διαστασιάζοντας, πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἀσχολουμένους, ληστρικώτερόν πως μᾶλλον ἢ στρατηγικώτερον ὡς λυσσῶν ἐπιὼν τοῖς τῆς Ἀρμενίας καὶ Συρίας χωρίοις, τῶν ἐκείνοις φρουρίων αἱρεῖ ὁμολογίᾳ τῶν προσοικούντων καὶ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην αὐτοὺς μετήγαγεν. Τοιαῦτα μὲν τὰ ἐκείνου ἀνδραγαθήματα καὶ τὰ κατ' ἐχθρῶν σχεδιαζόμενα τρό-

14. μ. γὰρ οἱ μ. νῦν Coisl. 310.

παια, τοιαῦτα δὲ τὰ κατὰ τῆς ἀληθείας καὶ εὐσεβείας νεανιεύματα· ἀπηναισχύντητο γὰρ κατὰ τοῦ θεοῦ μανεὶς καὶ κατὰ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν τῶν ὥσπερ αὐτῷ ἀναθήματα προσηκόντων· καὶ τὸ ἀγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν τοῦ μοναχικοῦ βίου σχῆμα βδελυττόμενος ὁ θεομισὴς καὶ βέβηλος ἐπώνυμον τῆς θεοσεβείας τὸ ἀμνημόνευτον ἐπέγραψεν ὄνομα· βδέλυγμα γὰρ ἁμαρτωλῶν θεοσέβεια καὶ ὅσιον ἀκάθαρτον παρὰ κακούργοις. Οἷα δὲ πρὸς αὐτοὺς τυραννίδα ἐπιὼν ὁ τύραννος ἔδρασε, τίς ἄν, ὡς ἔφην, ἀξίως διηγήσεται; τάς τε γὰρ παρὰ θεῷ ἐπηγγελμένας αὐτοῖς (168ᵃ) ὁμολογίας καὶ συνθήκας ἀθετεῖν ἐκβιαζόμενος καὶ ἱερὸν σχῆμα ἀποῤῥίψαντας, τὸ τῶν λαϊκῶν ὁ παράνομος ἐνομόθητο μεταμφιέννυσθαι· τὰ δὲ εἰς δόξαν θεοῦ ἱδρυμένα μοναστήρια, στρατιωτῶν οἰκητήρια καὶ ἱπποστάσια καὶ κοπρῶνας ὁ κοπρόνους καὶ κοπρώνυμος πεποίηκεν· εἶτα πρὸς τὸ τέλος τῶν κακῶν καὶ τοῦ θεοστυγοῦς αὐτοῦ βίου γενόμενος καὶ πυρετῶν ὀξυτήσεσι καὶ φλογώσεσι κατεπιπραμένος, τῆς ἐκδεξομένης αὐτὸν γεέννης προδήλως τὴν φλόγα προθεώμενος κατωπτρίζετο καὶ τοῦ ἀκοιμήτου σκώληκος τὰ δείγματα σύντονόν τε καὶ γεγονότερον ἐκβοῶν ἐνδελεχέστατα τῆς γεέννης ταῦτα τὰ προαύλια καὶ προοίμια· ταύταις καὶ τοσαύταις εὐπαθείαις ἐναναπαυσάμενος, ὑφ᾽ ὧν δὴ καὶ ὁ Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς συντελεσθῆναι ἀκούομεν, οὕτω κακῶς ἀπολλύμενος ὁ κακὸς καταστρέφει τὸν βίον, αἴσχιστόν τε καὶ κάκιστον ὁ ἄσπονδος τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ πάντων ἐχθρὸς καὶ πολέμιος δυσμενέστατος».

CCLIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟΠΡΩΝΥΜΟΥ.

775 (Μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον τὸν κοπρώνυμον) ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας ἔτη ε΄. (Οὗτος ἤρξατο ἐφαπλοῦσθαι ἐπὶ τοῖς καταλειφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πολλοῖς χρήμασιν ἐξευμενισάμενος τοὺς ἐν τέλει, καὶ τῷ λαῷ εὐσε

3. αὐτῷ ὥσπερ ἀναθημάτ. cod. — 17. γεγονότρ. ἐκβ. cod. γέγονεν ἐμβοῶν Coisl. 310. — 26. Cod. 12,4—6: Λέων ὁ ἐκ τῆς. Χ. ἐβ. ἑ. ἔτη.

βὴς εἶναι προσποιησάμενος καὶ φίλος τῆς θεοτόκου καὶ τῶν μοναχῶν, προχειρισάμενος καὶ μητροπολίτας τινὰς μοναχοὺς ἐν θρόνοις τισί.)

(2) Εἰσελθόντες οὖν οἱ τῶν θεμάτων ἄρχοντες σὺν πολ- 776
λῷ πλήθει ἐν τῇ πόλει, ᾐτοῦντο Κωνσταντῖνον, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, βασιλέα· ὁ δὲ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς δεδιὼς, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, ὅτι ὁ υἱός μου μονογενής μοί ἐστιν, καὶ φοβοῦμαι τοῦτο ποιῆσαι, μήπως συμβῇ μοι θάνατος καὶ νηπίου αὐτοῦ ὄντος, θανατώσητε αὐτὸν καὶ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ προβάλησθε. Οἱ δὲ μεθ' ὅρκων φρικτῶν ἐπληροφόρουν αὐτὸν μὴ δέξασθαι ἄλλον βασιλέα ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς βαιοφόρου ἕως τῆς μεγάλης ε', τοῦτο ᾐτοῦντο· τῇ δὲ ἁγίᾳ παρασκευῇ ἐκέλευσεν ὀμόσαι αὐτοὺς εἰς τὰ τίμια ξύλα. Καὶ ὤμοσαν οἵ τε τῶν θεμάτων ἄρχοντες καὶ τῶν ἔσω ταγμάτων καὶ τῶν πολιτῶν πάντων, μὴ δέξασθαι βασιλέα ἐκτὸς Λεόντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ σπερμάτος αὐτῶν.

(3) Καὶ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ προεβάλλετο Εὐδόκιμον, ἀδελφὸν αὐτοῦ, νουβελήσιμον καὶ προῆλθε σὺν δυσὶ καίσαρσι καὶ τρισὶ νουβελησίμοις καὶ τῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ τὰ ἐξ ἔθους ποιήσας σὺν τῷ πατριάρχῃ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἄμβωνα. Εἰσελθόντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ἀποθεμένων τὰ ἔγγραφα αὐτῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, εἶπεν ὁ βασιλεύς· «Ἰδού, ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τὸν υἱόν μου παραλαμβάνετε». Οἱ δὲ ἐβόησαν· «Υἱὲ τοῦ θεοῦ, ἐγγύησον ἡμᾶς, ὅτι ἐκ τῆς χειρός σου παραλαμβάνομεν τὸν κύριον Κωνσταντῖνον εἰς βασιλέα τοῦ διαφυλάττειν αὐτὸν καὶ ὑπεραποθνήσκειν αὐτοῦ».

(4) Καὶ τῇ ἐπαύριον, τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἐστέφθη ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ προῆλθον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ δύο βασιλεῖς σὺν τοῖς δυσὶ καίσαρσι καὶ τρισὶ νουβελησίμοις.

---

4. Cod. 19,6,7: στέφει δὲ Κ. τὸν υ. α. τῇ αἰτήσει τοῦ στρατοῦ.

*

778 (5) Τῶν δὲ Ἀράβων ἐξελθόντων, ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς τὰ στρατεύματα ἐποίησε νίκην μεγίστην· ἐν Σοφιαναῖς δὲ ἐξελθὼν καὶ ποιήσας μαϊουμᾶν, ἐθριάμβευσε τὰ ἐπινίκια· ἐκεῖ γὰρ ἦν ἔθος τοὺς βασιλεῖς δέχεσθαι τὰ λάφυρα.

780 (6) Τοῦ δὲ Νικήτα πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Σκλάβων τεθνηκότος, προ(168[b])χειρίζεται (πατριάρχης) Παῦλος ὁ τίμιος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει τετιμημένος, Κύπριος τῷ γένει.

(7) Κατεμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὅτι Θεοφάνης ὁ παπίας τοῦ παλατίου, καὶ κουβικουλάριοι τρεῖς σὺν αὐτῷ σέβονται καὶ προσκυνοῦνται τὰς ἁγίας εἰκόνας. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἐγκεκρυμμένην κακίαν ἀπογυμνώσας, τούτους ἀνηλεῶς ἔτυψε καὶ λαθραίως φονεύσας ὁμολογητὰς ἐποίησεν.

(8) Ὁ δὲ Ἀαρών, ὁ τῶν Ἀράβων βασιλεὺς ἐξελθὼν ἐν τοῖς θέμασι καὶ κάστρα πολλὰ παραλαβὼν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιήσας, ὑπέστρεψε.

(9) Λιθομανὴς ὑπάρχων λίαν, ἠράσθη τοῦ στέμματος Μαυρικίου καὶ λαβὼν ἐφόρεσεν αὐτὸ καὶ προῆλθεν. Ὑποστρέψαντος δὲ ἀπηνθρακώθη δεινῶς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ οὕτω σφοδροτάτῳ πυρετῷ συνεχόμενος καὶ φθειρόμενος ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τῆς ἱεροσυλίας τὰ ἐπίχειρα κομισάμενος.

CCLV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀνθρώπῳ τινὶ μόνῳ ὁδεύοντι κύων ἠκολούθει· λῃστὴς δὲ ἐνόδιος τὸν ἄνθρωπον ἀποκτείνας ἀπέδρα.

---

1. Ced. 19,12: τῷ γ' ἔτει? — 3. μ. πανήγυρις ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα (Suidas) — 5. Ced. 19,15: τῷ δ' ἔτει τέθνηκε Νικήτας Κ. π. ὁ ἀπὸ Σ. εὐνοῦχος καὶ πρ. — 6. τ. ἀναγνώστης Κ. Ced. — 8. Ced. 19,17—21: τῇ δὲ μέσῃ ἡμέρᾳ τῶν νηστειῶν. — 17. Ced. 20,3—8 λ. δὲ λ. ὑπ. ἠρ. τοῦ στ. τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὅπερ ἦν Ἡρακλείου καί — 18. ὑποστραφέντος δὲ Ced. — 20. συν. κακὴν κακῶς τὴν ψ. ἀπέῤῥηξε, τῆς ἱ. κ. τὰ ἐ. Ced. — 23. Θαυμαστὸν περὶ τοῦ κυνὸς καὶ τοῦ φονέως rubrica cod., π. τοῦ κ. τοῦ ἐπιγνόντος τὸν φονέα τοῦ κῦ αὐτοῦ Par. 1706. — Ced. I. 769,11—772,2: ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις (τῷ ι' ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου) ἀ.— 24. ὁδ. μ. Ced. — 25. ἀπέδρασεν Ced.

Τοῦ (δὲ) κυνὸς (ἀπο)μείναντος ἐν τῷ τόπῳ καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δεσπότου αὐτοῦ, ἕτερός * τις ἄνθρωπος κατὰ τὴν ὁδὸν ἐλθὼν καὶ τὸ σῶμα ἰδὼν καὶ σπλαγχνισθεὶς, ὀρύξας ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῇ γῇ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ κύων καὶ ἀποδεξάμενος ἠκολούθησε τῷ θάψαντι (τὸ σῶμα τοῦ κυρίου αὐτοῦ) εὐνοϊκὴν δουλείαν (αὐτῷ) ἀποκληρῶν—ἦν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κάπηλος—πάντας δὲ τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας (εἰς τὸ ἐργαστήριον) ἔσαινεν ὁ κύων. Χρόνῳ δέ ποτε συνέβη τὸν φονέα εἰς τὸ καπηλεῖον εἰσελθεῖν, ὃν ἐπιγνοὺς ὁ κύων, ὑλάκτει καὶ ἐπεπήδα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (καὶ εἰσελθεῖν οὐκ εἴα τὸν ἄνθρωπον). Τοῦτο δὲ πολλάκις γενόμενον εἰς ὑποψίαν πολλοὺς θείου τινὸς κινήματος ἤγαγε· (διὸ) καὶ συσχεθεὶς, εἰς κρίσιν παρεδόθη καὶ τὸ πραχθὲν ὁμολογήσας μετὰ πάσης ἀληθείας, ἀνῃρέθη **.

CCLVI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ ΤΗΣ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ.

Μετὰ δὲ Λεόντα ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, 780
σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ ἔτη ιζ΄, ἐφ᾽ οὗ τὸ τῆς εὐσεβείας δόγμα ἔλαχεν ἀρχὴν παῤῥησιάζεσθαι καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ πλατύνεσθαι καὶ τὰ μοναστήρια μετὰ πάσης ἀδείας καὶ σπουδῆς ἀνοικοδομεῖσθαι, ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀναλαμψάσης πάσης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

(2) Μετὰ δὲ μ΄ ἡμέρας (τοῦ κρατῆσαι αὐτὸν τῆς βασιλείας μετὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς) συμβούλιον ποιήσαντες τινὲς τῶν ἐν τέλει, εὐφήμισαν εἰς βασιλέα Νικηφόρον τὸν Καίσαρα, ἀνδράδελφον αὐτῆς.

---

* δὲ Ced. — 2. ἀ. κατὰ συγκυρίαν ἀνὰ ὁ. ἐκείνην διερχόμενος, τὸ σ. ἰ. νεκρὸν ἐῤῥιμένον καὶ σπ. Ced. — 4. ἠκολούθη cod. ἠκολούθει Ced. — 8. χρόνου δὲ παρῳχηκότος σ. καὶ τὸν φ. ἐ. τοῦ πιεῖν εἰς τὸ κ. Ced. — 10. γιν. Ced. — 11. θείῳ κινήματι Ced.— ** τῆς θείας δίκης ἀμυναμένης αὐτόν Ced.— 16. Ced. 20,8—12: Κόσμου ἔτος ͵ϛσογ΄, τῆς θείας σαρκώσεως ψοθ΄ Κ. σὺν. τῇ μ. ἀ. Ἐ. ὀρθόδοξοι ἐβασίλευσαν ἔ. ι΄. Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ εὐσεβεστάτη Εἰρήνη ἅμα τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ θεόθεν παραδόξως τὴν βασιλείαν ἐγχειρίζεται. — 22. Ced. 20,12—14. — 23. τ. τῆς συγκλήτου ἠθέλησαν βαλέσθαι Ν. τὸν ἀπὸ Καισάρων εἰς β. Ced.

(3) Οὓς δείρασα καὶ δημεύσασα ἐξώρισεν (ἐν διαφόροις τόποις). Τοὺς * ἀνδραδέλφους αὐτῆς καίσαράς (τε) καὶ νουβελησίμους ὄντας ἀποκείρασα ἱερατεῦσαι καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ πεποίηκεν (ἐν) τῇ ἑορτῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἐν ᾗ καὶ προελθοῦσα (βασιλικῶς δημοσίᾳ) σὺν τῷ υἱῷ ** προσήνεγκε τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀρθὲν στέμμα ἐπικαλλωπισθὲν διὰ μαργαριτῶν.

(4) Ἐν δὲ τῷ μακρῷ τείχει *** ἄνθρωπός τις ὀρύττων εὗρε λάρνακα, καὶ ταύτην **** ἀποσκεπάσας εἶδεν ἄνδρα κείμενον μέγαν ***** καὶ γράμματα κεκολαμμένα ἐν τῇ λάρνακι γράφοντα τάδε· «Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ παρθένου (Μαρίας), καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης (τῶν βασιλέων) πάλιν, ὦ ἥλιε, ἄψει με».

(5) Καὶ τῆς πανευφήμου Εὐφημίας τὸ λείψανον ****** (προβυθισθὲν ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῇ λάρνακι ὑπὸ τοῦ κοπρωνύμου), εὑρέθη ἐν Λήμνῳ τῇ νήσῳ διὰ νυκτερινῆς ὄψεως καὶ (169a) ἀνακομισθὲν μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἀπετέθη πάλιν ἐν τῷ ἰδίῳ τεμένει, ὅπερ αὐτὸς μὲν ὁ κοπρώνυμος καὶ κοπρόνους ἀρμαμεντάριον καὶ κοπροθέσιον ἐποίησεν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ ἀνακαθάρας, αὖθις τοῦτον καθιέρωσε.

781 (6) Ἀπέστειλε δὲ Εἰρήνη πρὸς Κάρουλον τὸν ῥῆγα τῶν Φράγγων, ὅπως τὴν αὐτοῦ θυγατέραν νυμφεύσηται εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς.

788 (7) Ἀλλὰ ******* διασκεδασθέντος φθόνῳ, ἤγαγε κόρην ἐκ

---

1. Ced. 20,14—19. Οὓς κρατήσασα ἡ βασιλὶς ἔτυψε καὶ ἐξ. — * δὲ Ced. — ** δεκαετεῖ ὑπάρχοντι Ced. — 7. ἐπικαλλωπίσασα διὰ μαργάρων Ced. — 8. Ced. 21,6—11· τούτῳ τῷ ἔτει (α') ἐν τοῖς μακροῖς τείχεσι. — *** τῆς Θρᾴκης Ced. — **** ἀποκαθάρας καὶ Ced. — 9. εὗρεν Ced. — ***** Οὗτος Διοσκορίδης ἦν ὁ φιλόσοφος καὶ ταῦτα προεφήτευσε (Scholion). — 10. ἐγκεκ. Ced. — λ. περιέχοντα· χ͞ς Ced. — ****** ὅπερ ἀέναον μύρον βλύζον διετέλει Ced. — 14. Ced. 20,22—21,3. τέτο καὶ τῆς π. μάρτυρος Ἐ. τὸ λ. Ced. — 15. ἀπὸ τῆς Λήμνου ἡ θεοφιλὴς Εἰρήνη ἐκόμισε καὶ τὸν πλησίον τοῦ ἱπποδρόμου ναὸν αὐτῆς περικαθάρασα ἐκεῖ αὐτὸ κατέθετο Ced. — 21. Ced. 21,12—17 τῷ β' ἔτει ἀπ. Ἐ. πρ. — ῥῆγαν cod. — Φραγγίας καὶ ἐνυμφεύσατο τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἐρυθρὼ λεγομένην Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ αὐτῆς Ced. — 24. Ced. 23,20—22 τῷ θ' ἔτει λύσασα ἡ βασιλὶς τὴν πρὸς τοὺς Φράγγους συναλλαγὴν ἠγ. κ. ἐκ τῶν Ἀρμενιακῶν ἀπὸ Ἀμνείας ὀ. Μαρῖναν καὶ ἐξ. Ced. — ******* τούτου Leo.

τῶν Παφλαγόνων ὀνόματι Μαρίαν (τὴν τοῦ ἁγίου Φιλαρέτου ἐγγόνην) καὶ συνέζευξεν αὐτὴν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ αὐτῆς, ἄκοντος καὶ μὴ βουλομένου διὰ τὴν σχέσιν, ἣν εἶχε πρὸς τὴν τοῦ Καρούλου θυγατέραν.

(8) Ἀαρὼν δὲ, ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς, κατὰ τῆς πό- 782
λεως ἦλθεν ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ περιεκάθισεν ἐν Χρυσοπόλει.

(9) Ὁ δὲ βασιλεὺς πέμψας λαὸν καὶ τὴν λίμνην Βανῆς κρατήσας, εἰρήνην Ἀαρὼν ἐξαιτεῖται μεταξὺ αὐτῶν γενέσθαι. Συναρπασθέντες οὖν ἐπὶ τούτου Σταυράκιος ὁ λογοθέτης καὶ Πέτρος ὁ μάγιστρος καὶ Ἀντώνιος ὁ δομέστικος καὶ τέκνα τῶν πρωτευόντων καὶ ἄνευ λόγου πρὸς αὐτὸν ἐξελθόντες, δέσμιοι ἐκρατήθησαν παρ' αὐτοῦ· διόπερ ἀναγκασθέντες οἱ τῆς πόλεως καὶ δῶρα πλεῖστα δόντες ἐῤῥύσαντο τούτους καὶ ἱερήνην ἐποίησαν καὶ ἀνεχώρησαν οἱ Ἄραβες.

(10) Σταυράκιον δὲ τὸν λογοθέτην ἀποστείλασα Εἰρήνη 783
μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ τῶν Σκλαβηνῶν ἐθνῶν ὑπέταξε πάντας καὶ ὑποφόρους ἐποίησε τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων.

(11) Ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ πρὸς τὰ 784
μέρη τῆς Θρᾴκης μετ' ὀργάνων μουσικῶν καὶ λαοῦ πλείστου καὶ ἀπῆλθεν ἕως Βερώης· καὶ ταύτην κτίσας Εἰρηνόπολιν ἐκάλεσε, ἔκτισε δὲ καὶ τὴν Ἀγχίαλον καὶ ὑπέστρεψε μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

(12) Ὁ δὲ πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος ἀῤῥωστήσας (καὶ τὴν ἐνθένδε μετάστασιν αὐτοῦ προγνοὺς ἐκ θείας ἀποκαλύψεως), τὸν θρόνον καταλιπὼν (ἀπελθὼν) ἀπεκείρατο ἐν

2. αὐτῆς μὴ θέλοντι καὶ ἐποίησε τοὺς γάμους Ced. — 5. *Mady filius Aaron* Hist. misc. scl. Harun. — 8. *Imperatrix misso Antonio domestico suo cum ordinibus obtinuit Barim* Hist. misc. — 9. τῷ γ' ἔτει εἰρηνεύσασα Εἰρήνη μετὰ τῶν Ἀράβων Ced. 21,18. — 10. ἐπὶ τοῦτ. cod. ὑπὸ τ.? — 16. Ced. 21,18—22: Ἀποστέλλει Στ. πατρίκιον καὶ λ. κ. τῶν Σθλαβίνων ὃς καὶ κατελθὼν ὑπ. — 18. ἐπ. τῆς βασιλίδος· ἐλθὼν δὲ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα λαβὼν ἤγαγε τῇ βασιλίδι Ced. — 21. Βεροίας Leo. — 25. Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου Παύλου τοῦ πατριάρχου. Ced. 22,1 — 15: Τῷ δ' ἔτει Π. ὁ ὅσιος καὶ ἁγιώτατος π. ἀσθενήσας κατέλιπε τὸν θ. καὶ ἐν τῇ μ. τῶν Φ. ἀπεκάρη· ἐρχ. οὖν π. ἁ. βασίλισσα λυπουμένη καὶ φησί· τί τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ μ. θρηνῶν ἔφη.

τῇ μονῇ τῶν Φλώρου. Ἀπέρχεται οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, βουλόμενος μαθεῖν τῆς ὑποχωρήσεως τὴν αἰτίαν. Ὁ δὲ μετὰ πολλῶν δακρύων ἔφη· «εἴθε μήδ' (ὅλως) ἐκάθισα ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ἐκκλησίας, ἀπεσχισμένης ὑπαρχούσης ἐκ τῶν λοιπῶν ἁγίων θρόνων καὶ ἀναθεματιζομένης». (Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ βασιλεῖς μετὰ σκυθρωπότητος καὶ κατηφείας ἀνεχώρησαν. Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν πατρικίους ἀκοῦσαι τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, πρὸς οὓς μετὰ παῤῥησίας ἐν τῷ τέλει τῆς διδασκαλίας εἶπε)· «ἐὰν οὖν μὴ σύνοδος οἰκουμενικὴ γένηται καὶ τὸ σφάλμα διορθωθῇ τῆς πίστεως ἡμῶν, οὐκ ἔχετε σωτηρίαν». Οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· «καὶ ἵνα τί (καθ)υπέγραψας ἐν τῷ χειροτονεῖσθαί σε τοῦ μὴ προσκυνεῖν (τὰς ἁγίας) εἰκόνας;» Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «καὶ διὰ τοῦτο (κἀγὼ) θρηνῶ καὶ πρὸς (τὴν) μετάνοιαν καταφεύγω, δεόμενος* ἵνα μὴ ὡς ἀρχιερέα κολάσῃ με (ὁ θεὸς καὶ ποιμένα) σιγήσαντα μέχρι νῦν καὶ μὴ κηρύξαντα τὴν ἀλήθειαν τῷ φόβῳ τῆς μανίας ὑμῶν (καὶ μιαιφονίας». Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες ἀπῆλθον, ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς πολλὴν ἀπόκρισιν καὶ συζήτησιν.) Ἐν τούτοις (οὖν ἅπασι τὴν μυσαρὰν διαπτύων αἵρεσιν καὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας κηρύττων), ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ (τε καὶ ὀρθοδοξίᾳ, μέγα πένθος καταλιπὼν τοῖς τε βασιλεῦσι καὶ τοῖς εὐσεβέσι πᾶσι τῆς πόλεως· ἦν γὰρ σεβάσμιος ἀνὴρ καὶ πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένος, ὅθεν καὶ πολλὴν πίστιν εἰς αὐτὸν ἐκέκτηντο πάντες).

(13) Ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ταράσιος ὁ (ἀπὸ) ἀσηκρῆτις.

786 (14) Διὰ [οὖν] βασιλικῆς παρακλήσεως (ἀπό τε Ῥώμης

4. ἐν τῷ τῆς ἱερωσύνης θ. τῆς ἐ. τοῦ θῦ τυραννουμένης καὶ ἐσχ. ἐκ τῶν λ. καθολικῶν θρ. Ced. — 10. καὶ ἐὰν μὴ σχ. οἰκ. καὶ τὰ ἐν μέσῳ σφάλματα δ. οὐκ ἔ. σ. ἡ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ced. — 14. ἔφη Ced. — * τοῦ θῦ Ced. — 15. ὡς ἱ. μ. κ. σ. ἕως τοῦ νῦν Ced. — 21. εἰρ. ἔκτοτε οὖν ἤρξατο λαλεῖσθαι ὁ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων λόγος παῤῥησίᾳ ὑπὸ πάντων Ced. — 26. Ced. 22,16—24 τῷ ε' ἔτει. — 28. Ced. 23, 1—3: Τῷ ς' ἔτει συνόδου κηρυχθείσης ἐν τῷ ν. τῶν ἁ. ἀ. συνηθροίσθησαν καὶ ὑπηρέται τοῦ διαβόλου. Σύνοδος ζ' cod. περὶ τῆς ζ' συνόδου Mon. Par. 1706.

καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων θρόνων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν πάντων ἐπισκόπων) ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐπισυναχθέντων (τῇ βουλῇ καὶ παραινέσει (169[b]) Ταρασίου πατριάρχου ὡς γενέσθαι σύνοδον προσκυνεῖσθαι τὰς ἁγίας εἰκόνας· τὰς περὶ συνόδου δὲ θείας γραφὰς εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν τε βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἀρξαμένων ὑπαναγινώσκειν καὶ ἀντιβάλλειν), οἱ τοῦ κοπρωνύμου σχολάριοι γυμνώσαντες τὰ ξίφη αὐτῶν τὸν σύλλογον διέλυσαν.

(15) Οὓς οἱ βασιλεῖς αὐτίκα τῆς πόλεως ὑπεξαγαγόντες ἀόπλους προφάσει εὐωχίας εἰς τὰ Μαλαγίνα πρὸς τὰς ἰδίας χώρας ἀτίμως ἐξήλασαν.

(16) Τὸν δὲ θεῖον Ταράσιον σὺν τοῖς προῤῥηθεῖσιν ἐπισκόποις ἐν Νικαίᾳ ἀποστέλλουσι.

(17) Καὶ γενομένης τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, 787
ἀπέλαβε πάλιν ἡ ἐκκλησία τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς κόσμον*. Ἡ οὖν ζ' αὕτη σύνοδος τῶν ἐν Νικαίᾳ τὸ β' συνελθόντων τνζ' πατέρων ἐν ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὀγδόῳ.

(18) Ταύτης ἡγοῦντο Πέτρος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Σάβα, τὸν τόπον ἐπέχων Ἀδριανοῦ πάπα Ῥώμης, Ταράσιος Κ. Π. Ἰωάννης, Γεώργιος καὶ Θωμᾶς μοναχοὶ καὶ πρεσβύτεροι, τοποτηρηταὶ τῶν ἀποστολικῶν θρόνων τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, τοῦ τε Πολιτιανοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ Θεοδωρήτου Ἀντιοχείας, Ἡλία Ἱεροσολύμων, κατὰ τῆς πρώην ἀθέσμως συναθροισθείσης παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ τηνικαῦτα βασιλεύοντος, τῆς ἀνόμως καὶ ἀθέσμως συναθροισθείσης καὶ ὀνομασθείσης ζ' συνόδου ἐφ' ὕβρει καὶ κατα-

---

7. καὶ μετὰ ξιφῶν εἰσελθόντων σὺν αὐτῷ ἐταράχθησαν καὶ ὑπέστρεψαν Ced. — 13. Τῷ ζ' ἔτει ἠνοίχθη ἐν Νικαίᾳ ἡ καθολικὴ Ced. 23,4. τῷ δὲ η' ἔτει — γέγονεν ἐν N. οἰκουμενικὴ ζ' σύνοδος καὶ ἀπ. ἡ καθολικὴ ἐ. διὰ Ταρασίου — τὸν ἀ. κ. ἀ. 6—9. — * Γερμανὸς δὲ μητροπολίτης Κυζίκου καὶ Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Κρήτης ὑπέγραψαν ἀπατηθέντες, ὕστερον συνεφώνησαν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει cod., om. Slav. Ced. et Leo. — 17. συνελθ. π. ἐν N. τὸ β' τν' Ced. 23,9. — 20. οἱ τὰς εἰκόνας σὺν τῷ στ. διορίσαντες πρ. — τοὺς γ' ψευδωνύμους πατριάρχας ἀνεθεμάτισαν, Ἀναστάσιον φημὶ καὶ Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Νικήταν εὐνοῦχον Ced. 23,10—15.

στροφῇ τῶν σεβασμίων καὶ ἁγίων εἰκόνων, κενολογησάσης ὅτι ὡς θεοῖς οἱ χριστιανοὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας προσεκύνησαν, οὓς καὶ ἀναθεματίσασα ἡ ἁγία σύνοδος καὶ τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν, Θεοδόσιον τὸν Ἐφέσου, Σισίνιον τὸν Πέργης, οὗ τὸ ἐπίκλην Παστιλλᾶς, Βασίλειον Ἀντιοχείας Πισιδίας τὸν λεγόμενον Τρικάκαβον. Τὴν δὲ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀρχῆθεν παραδεδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ προσκύνησιν ἀνανεώσασα, ὥρισε παραπλησίως ταύτας τῷ σταυρῷ προσκυνεῖσθαι.

CCLVII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΝΟΥ.

790 Φθόνῳ δέ τινες φερόμενοι τῶν οἰκείων τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης, βουλόμενοι τὰ πράγματα οὗτοι διοικεῖν, συνέβαλον τὴν μητέρα κατὰ τοῦ υἱοῦ, πείσαντες αὐτὴν ὡς οὐκ ἔστιν ὡρισμένον παρὰ θεῷ (τὸ) κρατῆσαι τὸν υἱόν σου, ἀλλὰ σή ἐστιν ἡ βασιλεία. Αὕτη δὲ ὡς ἅτε γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα καὶ στέργουσα τὸ φίλαρχον, ἐβεβαιώθη τῷ νοῒ οὕτως εἶναι. Ὁ οὖν βασιλεὺς εἰκοσαετὴς ὢν καὶ ῥωμαλεώτατος πάνυ καὶ ἱκανὸς ἐν τοῖς πολέμοις, ἐλυπεῖτο μηδὲν ἐξουσιάζων καὶ ἐμελήτησε κατὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἡ δὲ τοῦτο γνοῦσα παρὰ Σταυρακίου, τοὺς μὲν οἰκείους ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας τύψασα ἐξώρισε, τὸν δὲ μάγιστρον (Πέτρον) καὶ Θεόδωρον πατρίκιον τὸν Καμουλιανὸν καὶ ἑτέρους τῶν ἐν τέλει ἐν κάστροις ἐξώρισεν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς πολλὰ λοιδορήσασα ἀπρόϊτον ἐποίησε*, πάντα δὲ τὸν στρατὸν καὶ πάντας τοὺς ἐν τέλει ὀμόσαι πεποίηκεν, ὅτι «ἕως οὗ ζῇς, οὐ καταδεξόμεθα τὸν υἱόν σου κρατῆσαι».

(2) Ἀρμενιακοὶ δὲ μόνοι τοῦτο οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνην ὡς ἐξ ἀρχῆς εὐφήμουν.

---

2. θεούς? — 9. Rubrica haec in codice evanuit, nec in Mon. nec in Par. 1706 invenienda. — 10. Ced. 23,22—24,13: Τῷ ι' ἔτει. — τῶν προσφιλῶν Ἐ καὶ β. οὗτοι τὰ πρ. δ. — 13. σὴ γάρ ἐ. Ced. — 14. ἐξ. στ. δὲ καὶ τὸ φ. Ced. — 17. μηδενὸς Ced. — 18. ἐμελέτα Ced. — μαθοῦσα π. τοῦ Στ. Ced. 20. Ced. 24,19—16. — 21. ἐξ. ἐν Καϊστορίᾳ Ced. — * ἐφ' ἡμέρας ἱκανὰς Ced. — 26. 24,13—16.

(3) Ἡ δὲ ἀπέστειλεν Ἀλέξιον δρουγγάριον τῆς βίγλης, ᾧ ἐπίκλην Μωσηλὲ πρὸς τὸ πεῖσαι αὐτούς. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες, ἄρχειν αὐτῶν προεβάλλοντο, τὸν ἴδιον στρατηγὸν φρουρήσαντες καὶ Κωνσταντῖνον μόνον εὐφήμουν.

(170ᵃ) (3) Τοῦτο μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν θεμάτων λαοὶ ὁμοίως εὐφήμουν, τοῦ διαβόλου τοιαύτην ἄρνησιν καὶ ἐπιορκίαν τοῖς ἀνθρώποις ὑποβάλλοντος. Φοβηθεῖσα δὲ ἡ Εἰρήνη τὸ τοῦ λαοῦ ὅρμημα, ἐξαπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτῆς πρὸς τὰ στράτευμα· αὐτοὶ δὲ τοῦτον αὐτοκράτορα εὐφήμησαν, τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀπεκήρυξαν.

(5) Τὸν δὲ Ἀλέξιον ἐκύρωσε στρατηγὸν τῶν Ἀρμενιακῶν· ὑποστρέψας δὲ ἐν τῇ πόλει Σταυράκιον καὶ Ἀέτιον πρωτοσπαθαρίους καὶ οἰκείους αὐτῆς ἀνθρώπους ἀνηλεῶς τύψας ἐξώρισεν, ὡσαύτως καὶ τοὺς λοιποὺς καὶ οἰκείους αὐτῆς εὐνούχους, αὐτὴν δὲ μετὰ ἀπαθειῶν ἐκάθισεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἐλευθερίου, ὃν αὐτὴ ᾠκοδόμησεν, ἐν ᾧ καὶ τὰ πλεῖστα χρήματα κατέκρυψεν.

(6) Ἐγένετο δὲ (καὶ) ἐμπρησμὸς καὶ ἐκάη ὁ τρέκλινος τοῦ πατριαρχείου, ὁ λεγόμενος Θωμαΐτης, καὶ αἱ κάμαραι αἱ ὑποκάτω, ἔνθα ἀπέκειντο καὶ τὰ σχέδη πάσης γραφῆς, ἃ ἡρμήνευσεν ὁ μέγας Χρυσόστομος· καὶ διῆλθεν ἡ φλὸξ ἕως τοῦ μιλίου καὶ τοῦ κοιαιστωρείου πανταχόσε ἐπινεμομένη, ἕως οὗ πάντα κατέκαυσε.

(7) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξῆλθε κατὰ Βουλγάρων καὶ τούτους 791
ληϊσάμενος ὑπέστρεψε μετὰ νίκης.

(8) Ὡσαύτως καὶ ἐν Ταραφῷ μετὰ στρατοῦ πολλοῦ

---

5. τοῦ δ. τὴν τ. ἐπ. καὶ ἄρ. ὑπ. τ. ἀ. Συναχθέντες δὲ οἱ θεματικοὶ ἐν τῷ Ἀτρώᾳ, πάντες κοινῇ γνώμῃ ἐζήτησαν Κωνσταντῖνον βασιλέα, φ. δὲ ἡ Ἐ. τὸ ὅρ. τοῦ λ. ἀπέλυσεν αὐτόν· καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν μ. ἀ. ἀπ. τὸν δὲ Κωνσταντῖνον ἀ. ἐ. Ced. 24,15—20. — 9. εὐφήμη cod. εὐφημήσαντες? — 11. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ π. πάντας τοὺς οἰκειακοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν Στ. δείρας καὶ κουρεύσας ἐξ. τὴν δ. μητέρα αὐτοῦ μ. τῆς ἀποθείας αὐτῆς ἐκ. ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἐ. ὃ ἀ. ὠ. ἐν ᾧ τὰ π. χ. κ. Ced. 24,20—25,2. — 18. Ced. 25,2—7. — ἐκαύθη Ced. ἐκάει cod. — 19. ὑπ. ἀ. κ. Ced. — 20. ἀπέκειτο τὰ Ced. — 21. ὁ ἅγιος Ἰω. ὁ Χρ. Ced. — 24. τ. νικήσας ὑπ. Ced. 25,7,8, τ. λ. καὶ ν. ὑπ. Leo. — 26. Ced. 25,8—10.

ἀπελθὼν κατὰ Ἀράβων καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν.

792 (9) Παρακληθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει, αὖθις ἀναγορεύει αὐτὴν καὶ εὐφημεῖσθαι ὡς ἐξ ἀρχῆς (Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνην τοῖς πᾶσι) διεκελεύσατο. Καὶ πάντες μὲν πειθαρχοῦσιν, Ἀρμενιακοὶ δὲ μόνοι στασιάζουσι καὶ ἐπιζητοῦσι Ἀλέξιον τὸν Μωσηλὲ (ὃν ἐτίμησεν πατρίκιον καὶ μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεύς). Τοῦτον οὖν διὰ τὴν τοιαύτην ἐπιζήτησιν καὶ διά τινας λόγους, οὓς ἤκουσεν, ὡς μέλλειν αὐτὸν βασιλεύειν, δείρας καὶ κουρεύσας, ἐν εἱρκτῇ ἀπέκλεισεν.

(10) Τῶν δὲ ταγμάτων καὶ θεμάτων ἐν τῇ πόλει ἐπισυναχθέντων, ἐβούλοντο ποιῆσαι Νικηφόρον, τὸν ἀπὸ καισάρων, εἰς βασιλέα. Τοῦτο γνούς, ἀποστείλας ἐξήγαγεν ἀμφοτέρους υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ πάππου αὐτοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ τὸν μὲν Νικηφόρον δεινῶς ἐτύφλωσε, Χριστοφόρον δὲ καὶ Νικήταν, Ἄνθιμόν τε καὶ Εὐδόκιμον ἐγλωσσοκόπησε, (σὺν αὐτοῖς δὲ) καὶ Ἀλέξιον τὸν Μωσηλὲ ἐτύφλωσε, πεισθεὶς ταῖς μητρικαῖς εἰσηγήσεσιν.

793 (11) Τοὺς δὲ Ἀρμενιακοὺς χειρωσάμενος καὶ πολέμῳ τροπωσάμενος, τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἐποινάλισεν, ἐπιγράψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν μέλανι κεντητῷ· «Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος», ἐξορίσας αὐτοὺς ἐν Σικελίᾳ καὶ (ἐν) ταῖς λοιπαῖς νήσοις.

795 (12) Μισήσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ὑποβολῇ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς ἐφιεμένης τῆς ἀρχῆς

---

1. ἀπῆλθε Ced. Leo. — ἀ. π. Ced. — 3. Ced. 26,10—15. — 6. Πάντων δὲ πειθαρχούντων μόνοι οἱ Ἀ. στ. Ced. — 9. οὖν καὶ διὰ ταύτην τὴν ζητ. καὶ διὰ τὸ λέγειν τ. ὡς μέλλει αὐτὸς Ced. — 11. κουρ. ἐφυλάκισε Ced. — 12. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ (τῷ β' ἔτει) ἐκ συκοφαντίας τινῶν ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἁ. Μ. ἐκτυφλοῖ Ν. καὶ Χρ. τοὺς θείους αὐτοῦ, υ. Κ. τ. π. ἀ. Χρ. δὲ ἄλλον καὶ Ν. Ἀ. καὶ Ἐ. ἐγ. καὶ Ἀ. τὸν Μ. ἐτ. ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἡ τοῦ θεοῦ δίκη ἀνεκδικήτους αὐτοὺς εἴασε Ced 25,19 — 26,3. — 20. Ὑποτάξας δὲ καὶ τ. Ἀ. πολέμῳ, τοὺς ἀ. Ced. 26,3—6. — 22. τὸ πρόσωπον Ced. — 23. οὓς καὶ ἐξώρισεν Ced. — ' τε Ced. — 25. Ced. 26,6—10. — Μαρῖναν Ced.

πρὸς τὸ μισηθῆναι αὐτὸν *, ἐξεβιάσατο τοῦ αὐτὴν ἀποκεῖραι.

(13) Ἐμνηστεύθη δὲ παρανόμως Θεοδότῃ κοβιυκουλαρίᾳ καὶ ἔστεψεν αὐτήν. 796

(14) Ἀπέσχισε δὲ τῆς κοινωνίας Ταρασίου Πλάτων, ὁ τοῦ Σακουδίωνος ἡγούμενος, καὶ λοιποὶ διὰ τὸ ἐπιτρέψαι τὸν πατριάρχην ἀποκαρεῖν Μαρίαν καὶ λαβεῖν Θεοδότην (ἥτις Θεοδότη συγγενὴς ἐτύγχανε τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου ἡγουμένου τοῦ Στουδίου), εἰς οὓς καὶ πολλὰς θλίψεις (καὶ μάστιγας) ἐνεδείξατο ὁ βασιλεύς.

(15) Καὶ τὸν πρεσβύτερον Ἰωσὴφ τὸν Καθαρόν, προτρέψαντος φασὶ τοῦ πατριάρχου, στεφανῶσαι τοῦτον μετὰ Θεοδότης καὶ τὸν αὐτὸν Κωνσταντῖνον εἰς κοινωνίαν δεξάμενον. Κἀντεῦθεν ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν Πλάτωνα ἐν τῷ παλατίῳ καθεῖρξεν, τοὺς δὲ λοιποὺς μοναχοὺς μαστιγώσας σὺν τοῖς ἀνεψιοῖς, ἐξώρισεν ἐν Θεσσαλονίκῃ οὓς ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὑπερασπιζομένη ὡς τὴν παρα(170b)νομίαν αὐτοῦ ἐλέγχοντας, ἐκίνησεν αὐτὸν κατ᾽ αὐτοὺς εἰς μῖσος.

(16) Μαθὼν δέ, ὅτι λαὸς ἀπέχθεται κατ᾽ αὐτοῦ καὶ δυσχεραίνει, ἐξέπλευσεν εἰς Πύλας, βουλόμενος πρὸς τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν γενέσθαι. Οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ μεγιστᾶνες ὑφορώμενοι τὴν ἐπανάστασιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν τῆς πόλεως σύγχυσιν, πείθουσιν αὐτὸν διὰ παρακλήσεως ὑποστρέψαι πάλιν εἰς τὴν πόλιν.

(17) Ὁ δὲ Κάρδαμος, ὁ κύριος Βουλγάρων, ἔγραψε τῷ 796
βασιλεῖ (ὅτι) «ἢ τέλεσόν μοι πάκτα ἢ ἔρχομαι ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης». Ὁ δὲ βασιλεὺς (βαλὼν καβαλίνας ἐν μανδηλίῳ) ἔπεμψεν αὐτῷ δηλώσας αὐτῷ, ὅτι «οἷα δή σοι πρέπει πάκτα ἀπέστειλα· γέρων δὲ εἶ καὶ οὐ θέλω κοπωθῆναί σε ἕως τῶν ὧδε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἔρχομαι πρός σε» **. Καὶ λαὸν συνα-

---

* ἔσχε γὰρ ὁ βασιλεὺς πονηρὰς ὑπολήψεις κατὰ τῆς Μαρίνης Ced. — 1. πείθει αὐτὴν γενέσθαι μοναχήν Ced. — 3. Ced. 26,10,11: Ἐ. δὲ Θεοδότην κουβικουλαρίαν ἣ καὶ ἐ. π. — 5. Ced. 26,17—20: Ἀπέσχισαν δὲ τοῦ πατριάρχου τῆς κ. ὁ τοῦ Στουδίου. — 6. διὰ τὸν παράνομον γάμον τοῦ βασιλέως Ced. — 9 εἰργάζετο Ced. — 12. διὰ τὸν πατριάρχην cod. — 16. ἡ δὲ μ. ἀ. ὑπερησπίζετο αὐτῶν Ced. 26,19. — 23. Τῷ ς΄ ἔτει Καρδάμης ὁ κ͞ς Ced. 26,21—27,4. — 25. β. ἀπέστειλεν α. εἰπὼν ὅτι Ced. — 26. πρ. σοι Ced. — ** καὶ εἴ τι κρίνει ὁ θ͞ς Ced.

θροίσας καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐδίωξεν αὐτὸν ἕως* τὰ ἴδια.

797 (18) Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ θωπεύουσα πάντας καὶ δωρεῶν ὑπόσχεσιν ἑλκύσασα πρὸς ἑαυτήν, ἐτήρει ἡμέραν ἐπιτηδείαν πρὸς τὸ μοναρχῆσαι. Τοῦ οὖν βασιλέως ἐξελθόντος κατὰ Ἀράβων, τοῦ λαοῦ παρητοιμασμένου ὄντος τοῦ κρατῆσαι αὐτὸν ἐπί τε ταῖς ὑποθήκαις τῆς μητρὸς διὰ τὴν παρανομίαν δῆθεν τῆς γυναικός, δι' ἣν καὶ μισητὸς πᾶσι γέγονε, πείθουσιν αὐτὸν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ ὑποστρέψαι ἐν τῇ πόλει εἰσηγήσεσι τῆς μητρός· καὶ δὴ παραγενόμενον ἐν τῷ παλατίῳ, τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ παρούσης, ἀπέκλεισαν αὐτὸν οἱ μεγιστᾶνες, οἱ σύμβουλοι τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἔνθα ἐγεννήθη, ἐν τῇ πορφύρᾳ, ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν δεινῶς καὶ ἀνιάτως πρὸς τὸ τεθνάναι αὐτόν· ἐσκοτίσθη δὲ τότε ὁ ἥλιος ἐπὶ ἡμέρας ιζ',** ὥστε καὶ τὰ πλοῖα πλανᾶσθαι καὶ λέγειν πάντας, ὅτι διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐκτύφλωσιν ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος. Ἀλλ' ὅρα*** τοῦ θεοῦ (τὰ) ἀνεξερεύνητα κρίματα· μετὰ γὰρ ε' ἔτη τῷ αὐτῷ μηνί,**** τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἀπετύφλωσε τοὺς ἰδίους θείους (καὶ Ἀλέξιον τὸν Μωσηλέ), τυφλοῦται καὶ (ὁ) αὐτὸς (Κωνσταντῖνος).

CCLVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΟΝΗΣ.

Ἐκράτησε δὲ Εἰρήνη***** μόνη ἔτη ιε'.

---

* εἰς Ced. — 3. Περὶ τῆς τυφλώσεως Κωνσταντίνου. Εὑροῦσα δὲ ἄδειαν ἡ τούτου μ. π. ὑποσύρει τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας πρ. τὸ καθελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ μονοκρατῆσαι Ced. 27,9—11. — 5. Τῷ ς' ἔτει ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ θερμῆσαι, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱός, ὃν ἐπωνόμασε Λέοντα, ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς καταλιμπάνει τὴν μητέρα αὐτοῦ σὺν τῇ βασιλικῇ πάσῃ τάξει καὶ τοῖς ἄρχουσι καὶ ὑποστρέφει δρομαῖος ἐπὶ τὴν πόλιν Ced. 27,5—9. — 10. Ced. 27,11—21. — 12. ἐκ συμβουλῆς Ced. — ἐν τῇ π. ἐν ᾗ ἐγ. καὶ ἐκτ. Ced. — 14. π. τὸ τεθ. τῇ γνώμῃ τῆς μητὸς αὐτοῦ Ced. τῆς μ. α. τοῦτο βουλευσαμένης Leo. — ὁ ἥ. τ. Ced. — ** καὶ οὐκ ἔδωκε τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ Ced. — 15. ὡς π. λ. ὅτι διὰ τὴν τοῦ β. τ. τοῦτο ἐγένετο τοιοῦτον γὰρ σκότος ἐγένετο ὥστε καὶ τὰ πλ. ἀλλ' Ced. — *** καὶ τὰ Ced. — **** καὶ Ced. — 19. θ. αὐτοῦ Ced. — 21. π. τῆς βασιλείας Ἐ. μητρὸς Κωνσταντίνου M. Par. 1706, in codice evanuit rubrica vel ejus lccum praecedens tenet. — ***** ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ced. 27,21.

(2) Ἐστασίασαν δὲ οἱ αὐτῆς ἀνδράδελφοι, καὶ ἐξώρισεν αὐτοὺς ἐν Ἀθήναις.

(3) Οἱ κἀκεῖ βουλευσάμενοι περὶ βασιλείας, ὑπὸ τῶν 799
ἐντοπίων ἀνῃρέθησαν, καὶ ἠφανίσθη τοῦ μιαροῦ κοπρωνύμου τὸ γένος*.

(4) Τῇ δὲ β' τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐν τῇ κατὰ τύπον γενομένῃ προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, δείλης προῆλθεν ἐπὶ ὀχήματος χρυσοῦ, ἐποχουμένη τέσσαρσιν ἵπποις λευκοῖς, κρατουμένοις ὑπὸ πατρικίων, ῥίψασα ὑπατείαν ἐν τῇ μέσῃ πολλήν.

(5) Νοσησάσης δὲ τῆς βασιλίσσης, ἐδηλώθη αὐτῇ, ὅτι 800
Σταυράκιος στάσιν κατὰ σοῦ μελετᾷ. Ἡ δὲ ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ σελέντιον ποιήσασα, ἐξεφώνησε μὴ προέρχεσθαί τινα τῶν ἀρχόντων.

(6) Ἀέτιος δὲ ὁ σὺν αὐτῷ παραδυναστεύων, φθονῶν Σταυράκιον, εἰς ἑαυτὸν τὸ κράτος μετεχειρίζετο.

(7) Τούτων δὲ οὕτως ὄντων, Νικηφόρος πατρίκιος καὶ 802
γενικὸς ἐτυράννησε κατ' αὐτῆς μετὰ βουλῆς Νικήτα πατρικίου καὶ Σισινίου, τῶν αὐταδέλφων τῶν ἐπιόρκων καὶ δολερῶν Τριφυλίων, καὶ Λέοντος πατρικίου (171[a]) τοῦ τεσσαρακονταπήχεος, καὶ Γρηγορίου πατρικίου τοῦ Μουσουλακίου καὶ ἑτέρων τινῶν τῶν ἐν τέλει.

(8) Καὶ ἐλθόντες ἐν τῇ χαλκῇ ὥρᾳ τετάρτῃ τῆς νυκ-

---

1. οἱ ἀν. ἀ. οὓς καὶ ἐξ. ἐν Ced. 27,22. — 3. Οἱ κἀκεῖσε Ced. 27,23—28,2. — παρὰ Ced. — 4. τὸ τοῦ μ. Κ. γ. Ced. — * Φρουρουμένων γὰρ αὐτῶν πρότερον ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Θεραπίου, Κωνσταντῖνος καὶ Νικηφόρος οἱ αὐτάδελφοι, ἔπεισαν αὐτοὺς τινὲς προσφυγεῖν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ λόγον ἀπαθείας αἰτῆσαι. Τῇ οὖν προφάσει ταυτῃ ὡς βασιλεῖς αὐτοὺς εὐφημίσαντες καὶ λαὸν πολὺν συγκινήσαντες, ἐξάγει τούτους ἡ Εἰρήνη ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ μηδενὸς αὐτοῖς προσχόντος, ἐξώρισεν εἰς Ἀθήνας. Καὶ ἠφανίσθη τὸ μιαρὸν τοῦ Κοπρωνύμου γένος, ὡς εἴρηται. In textu codicis, sed nec apud Cedrenum nec apud Leonem legitur. — 5. Ced. 28,1—5. — 6. ἐπὶ Ced.—7. ἐν σ. ὀχήματι χρυσῷ Ced.—10. Τῷ γ' ἔτει Στ. τυραννίδα ἐμελέτησεν, ὅπερ μαθοῦσα ἡ βασιλὶς ἐθέσπισε μὴ προσπελάζειν τ. Σταυρακίῳ. Ὁ δὲ τῇ λύπῃ καταπονηθεὶς, αἷμα ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναγαγὼν τέθνηκε Ced. 28,6—9. — 16. Ἐκβάλλει τοίνυν Εἰρήνην ὁ Ν. σπουδῇ Δ. τοῦ Κλόκα καὶ Ν. π. καὶ Σ. τῶν ἀ. καὶ τῶν ἐπ. καὶ δ. Τρ. καὶ Δ. π. τοῦ τ. καὶ Γρ. π. τοῦ Μουσιλάκη Ced. 29,11—15.—22. Οἵτινες ἐ. Ced. 29,15—30,1.

τὸς, ἀπατήσαντες τοὺς φυλάσσοντας ὡς παρ' αὐτῆς ἀπεσταλμένοι, εἰσῆλϑον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ διὰ τῆς νυκτὸς κατὰ πάσης τῆς πόλεως τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ ἐποιήσαντο, φύλακας περιστήσαντες ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Ἐλευϑερίου φυλάττειν Εἰρήνην. Ὄρϑρου δὲ μεταστειλάμενοις ἀπέκλεισαν αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ.

(9) Καὶ οὕτως προῆλϑεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐστέφϑη ὑπὸ Ταρασίου.

CCLIX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ.

Οὗτος ὁ Νικηφόρος* ἐβασίλευσεν ἔτη ζ'.

(2) Οἱ δὲ ὄχλοι ἐπηρῶντο καὶ τὸν στέφοντα καὶ τὸν στεφομένον**.

(3) Χρηστότητα δὲ ὑποκρινόμενος παρηγόρει τὴν βασίλισσαν ὡς πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀνάπαυσιν ποιήσειεν, εἰ τοὺς ϑησαυροὺς αὐτῆς καταμηνύσειεν αὐτῷ. Ἡ δὲ συνετῷ (μὲν) τῷ φρονήματι πρὸς τὸν ϑχὲς μὲν δοῦλον ἐπίορκον, σήμερον δὲ τύραννον ἔφη· «ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνϑρωπε, ϑεὸν*** ἡγοῦμαι τὸν ὑψώσαντά με εἰς ταύτην τὴν βασιλείαν, ταῖς δὲ ἐμαῖς ἁμαρτίαις τὴν καϑαίρεσιν ἐμαυτῇ προσάπτω· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον. Οὐ μὴ δὲ ἀγνοῇς τὰς κατὰ σοῦ μηνυϑείσας μοι ἐπιβουλάς, αἷς εἰ συναπήχϑην, ἀκολύτως εἶχον τοῦ ἀνελεῖν σε. Ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς σοῖς ὅρκοις πειϑομένη, τὸ δὲ φειδομένη σου, πάν-

---

1. καὶ τοὺς φύλακας ἐξαπ. ἔπεισαν ὅτι παρὰ τῆς Αὐγούστης ἀπεστάλησαν ἀναγρεῦσαι βασιλέα τὸν Νικηφόρον· οἱ δὲ πιστεύσαντες τῷ τηλικούτῳ ψεύματι συνανηγόρευσαν καὶ αὐτοὶ βασιλέα τὸν τύραννον κτλ. Ced. — 4. φ. τοίνυν ἐν τῷ π. τοῦ Ἐ. περιστήσας· ἐκεῖσε γὰρ ἔτυχε τυγχάνουσα ἡ βασιλὶς, ὄρϑρου ἀγαγὼν αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ ἀπέκλεισε Ced. — 7. ἐκ. ἐπὶ τὸ στεφϑῆναι, Τ. ἔτι τὸν ϑρόνον κατέχοντος κτλ. Ced. 30,2—5. — 10. Ced. 30,6. — * πατρίκιος καὶ γενικὸς λογοϑέτης Ced. — ἡμέρας ϑ' Ced. — 11. Ced. 30,2—7. — κατηρ. Ced. — ** τύραννον καὶ ἀπεκάλουν ἀλιτήριον Ced. — 13. Τῇ ἐπαύριον δὲ παραλαβὼν τινας τῶν πατρικίων ἀνῆλϑε πρὸς τὴν β. φρουρουμένην καὶ χρ. ὑποκριϑεὶς π. αὐτὴν λέγων, π. σου ἀ. ποιήσω εἴ τ. ϑ. σου καταμηνύσεις μοι Ced. 30,7—31,4. — *** εὐεργέτην Leo. — 19. ἐμαυτῆς Ced. — 20. οὐ μὴν δὲ ἀγνοεῖς Ced.

τα παρελογισάμην, τῷ ϑεῷ ἀποδοῦσά σε, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται κατεξουσιάζουσι. Καὶ τὰ νῦν ὡς εὐσεβῆ καὶ ἐκ ϑεοῦ προβληϑέντα (εἰς) βασιλέα προσκυνῶ (καὶ τιμῶ) καὶ αἰτοῦμαι φείσασϑαί μου τῆς ἀσϑενείας καὶ συγχωρῆσαί μοι τὸν ὑπ' ἐμοῦ κτισϑέντα τὸν Ἐλευϑερίου οἶκον εἰς ψυχαγωγίαν τῆς ἀσυγκρίτου μου συμφορᾶς». Ὁ δὲ ἔφη· «Καὶ εἰ τοῦτο ϑέλεις σοι γενέσϑαι, ὅμοσόν μοι μὴ ἀποκρύψαι τι τῶν ϑησαυρῶν, καὶ πᾶσάν σου ϑεραπείαν ποιῶ». Ἡ δὲ ὤμοσεν αὐτῷ, ὑποδείξασα καὶ πλοῦτον πολύν. Ὁ δὲ τοῦ ποϑουμένου τυχών, παρευϑὺ ἐξώρισεν αὐτὴν ἐν τῇ Πριγκήπῳ, ἣν αὐτὴ ᾠκοδόμησεν εἰς μονήν.

(4) Ἰδὼν δὲ πάντας τοὺς ἐν τέλει λυπουμένους ἐπ' αὐτῇ διὰ τὴν ἀπληστίαν αὐτοῦ (καὶ) φοβηϑείς,* καίπερ βαρυτάτου χειμῶνος ὄντος, ἐξώρισε τὴν αὐτὴν Εἰρήνην ἐν Λέσβῳ τῇ νήσῳ φρουρεῖσϑαι.

(5) Προσελάβετο δὲ καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν αὐτῆς, ὃς καὶ ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸν** ἀνακτισϑέντα πλοῦτον ὑπὸ ὀρϑομαρμαρώσεως τὸν νῦν ἐν τῷ σίγματι ὄντα.

(6) Νικήταν δὲ τὸν Τριφύλιον*** ὁ αὐτὸς Νικηφόρος 803 φαρμάκῳ ἀνεῖλε.

(7) Βαρδάνης δὲ ὁ πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν, (τὸ ἐπίκλην Τοῦρκος) ἀνηγορεύϑη βασιλεὺς ὑπὸ τῶν περατικῶν ϑεμάτων, ὅς γε πολλὰ τοῦτο παρῃτήσατο.

---

5. με εἰς τὸν Ced. — 11. εἰς ὃ αὐτὴ ᾠ. μοναστήριον Ced. — 12. Ced. 31,4 — 9. — * μήποτε οἱ λαοὶ μεμνημένοι τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῆς μέλλωσι πάλιν αὐτὴν ἀναγορεύειν. Ced. — 13. χ. ἐπικειμένου β. οὐκ ᾤκτειρεν αὐτὴν ἀλλ' ἐξ. εἰς Μιτυλήνην φ. ἀ. προστάξας Ced. — 16. Κ. δὲ τὸν ὗν ἀ. φιλαργυρίᾳ μᾶλλον ἀγόμενος ἢ οἴκτῳ πρ. συνέστιον αὐτῷ, οἰόμενος πλοῦτον ἐγκεκρυμμένον φανερῶσαι αὐτῷ. Ὁ δὲ φιλοφρονούμενος ὑπ' αὐτοῦ κουφότητι γνώμης ὑπ. Ced. 31,14—20. — ** ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ ὃ νῦν λέγεται Σ. Ced. — 17. ϑησαυρὸν ἀν. δὶ ὁ. καὶ τοῦτον ἀφελόμενος καὶ αὐτὸν ἀφελόμενος καὶ αὐτὸν ὁμοίως τῇ μητρὶ αὐτοῦ παρεῖδε Ced. — 19. Ced. 31,20—24.— *** ἀξίως τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἀμειβόμενος ὡς συναγωνισϑέντα αὐτῷ εἰς τὸ κατασχεῖν τὴν βασιλείαν Ced. — φ. ἀ. εὖγε τῆς ἀξίας ἀνταποδιδούς Ced. — 21. Ced. 32, 1—33,1: Βαρδάνιος δὲ τῆς ἀνατολῆς στρ. ὢν ἐν ἑαυτῷ ἐφρόντιζε τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσϑαι—ἀνηγόρευσαν βασιλέα Βαρδάνιον ῳ ἐπ. Τ.

(8) Διαδράσαι δὲ μὴ δυνηθεὶς, βίᾳ κατελθὼν ἐν Χρυσοπόλει, εἶτα φοβηθεὶς τὸν θεὸν, μήπως δἰ αὐτοῦ γένηται σφαγὴ χριστιανῶν, λαβὼν παρὰ Νικηφόρου λόγον ἀπαθείας, νυκτὸς λάθρᾳ τοῦ λαοῦ ἦλθε πρὸς τὴν μονὴν Ἡρακλείου ἐν τῷ Καταβολίῳ καὶ εὐθὺς γέγονε μοναχός*.

(9) Ἐρχομένου δὲ αὐτοῦ διὰ τοῦ σταλέντος βασιλικοῦ χελανδίου ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ, ὃ ἦν αὐτὸς κατασκευάσας, Λυκάονες τινὲς ἄνδρες ἢ μᾶλλον εἰπεῖν λυκάνθρωποι ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως, διὸ καὶ λύπῃ πολλῇ συσχεθεὶς (ὁ Νικηφόρος), πάντας μεθ' ὅρκων ἐπληροφόρει ἀναίτιον εἶναι αὐτὸν τοῦ τοιούτου δράματος· τεκμήριον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ὅτι οὐδέποτε τινὰ χριστιανὸν φαίνεται φονεύσας ἢ μέλος αὐτοῦ παντάπασιν ἀκρωτηριάσας, εὐσεβὴς ὑπάρχων ἄγαν καὶ χριστιανόφιλος πάνυ.

806 (10) Ἐφ' οὗ ἐν τῷ γ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος παρεγένετο ἐν τῷ Ἀμορίῳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς.

(11) Ἐξῆλθε δὲ καὶ** Νικηφόρος (πρὸς τὸ Δορύλαιον) δηλώσας τῷ πρωτοσυμβούλῳ ταῦτα· «Ἵνα τί ἐπιχαίρεις ταῖς ἀδικίαις καὶ ταῖς αἱματεκχυσίαις, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ ἴδια, ἀλλὰ παραβαίνεις ὅρους (171[b]) ἀρχαίους καὶ πατρῴους; Ποῖος γάρ σε προφήτης θεῖος ταῦτα ποιεῖν ἐδίδαξε; Οὐχὶ Μουχούμετ ὁ προφήτης [σου] παρήγγειλε

1. Μὴ δυν. δὲ διαδρᾶναι βιαζόμενος ὑπ' αὐτῶν κατῆλθεν ἐν Χρ. εὐφημούμενος κτλ. Ced. 33,1—11. — 2. ἐ. τὸν τοῦ θῦ φόβον ἐν καρδίᾳ κεκτημένος ὁ Βαρδάνιος καὶ δεδιὼς μήπως δἰ αὐτὸν ἐμφύλιος γ. πόλεμος λ. πρὸς τὸν βασιλέα ἐκπέμπει λόγους ἀπ. ζητῶν καὶ λ. ναυσιπόρος διέδρα ν. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ Κ. εἰς τὴν τοῦ Ἡ. μ. γ. μ. Ced. 33,6—10. — * ὁ δὲ μετ' αὐτοῦ λαὸς οἴκαδε ᾤχετο· σχηματισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Βαρδάνιον ἐν τῇ πόλει δρόμωνα ἐξαπέστειλε Ced. — 6. Τοῦ δὲ παραγενομένου ἐν τῇ Π. ν. πρὸς τὴν μονὴν ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε προάστειον οὖσαν αὐτοῦ, ἐκτυφλοῦται ὑπὸ Λυκαόνων τινῶν γνώμῃ τοῦ β. διὸ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ὑποκρίσει δῆθεν λυπηθεὶς π. μ. ὁ. ἐπληροφόρησεν ἀν. α. ἐ. τοῦ τ. δρ. ὁ μηδέποτε εὐορκήσας. Ced. 33,12—17. — 15. Τούτῳ τῷ ἔτει (δ') Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσε κατὰ Ῥωμανίας μ. χιλιάδων τ' κτλ. Ced. 34,15—19. — 18. Ced. 34,19—35,16. — ** ὁ Ced. — 18. Ν. ἐν ἀπογνώσει τὰ γενναῖα τῆς ταλαιπωρίας ἐπιδεικνύμενος καὶ δὴ σκεψάμενος πέμπει πρὸς αὐτὸν εἰρήνην γενέσθαι, δ. οὕτως Ced. — 21. ὅρκους Ced. — 22. σοι — εἴρηκεν Ced. — 23. ὡς ἀδ. ἐ. χ. πάντα καὶ Ced.

χριστιανὸν ὡς ἀδελφὸν ἔχειν καὶ λέγειν; Μὴ γὰρ ὁ πάντων δημιουργὸς ϑεὸς καὶ προνοητὴς ἀμφοτέρων αἵμασιν ἀνϑρώπων ἀδίκως ἐκχυννομένοις χαίρει; Μὴ γένοιτο. Ἢ ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ τῶν λοιπῶν ὑστερούμενος ἐξῆλϑες ἀδικῆσαι τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντάς σε; κατοίγε τὰ κάλλιστα καὶ δυσπόριστα καὶ ἡμῖν ἐπέραστα κατακόρως ἔχεις. Εἰ δέ τινος τῶν ἡμετέρων ἐνδεῶς ἔχεις, αὐτίκα σοι παρέξομεν φιλοξενίας τρόπῳ. Μὴ τοίνυν ὡς ἀϑάνατοι καὶ ἄϑεοι κατ' ἀλλήλων (ἀντι)στρατευώμεϑα καὶ τὸν ἐκ δαιμόνων* πόλεμον ἐκ φϑόνου μιμώμεϑα· γίνωσκε, ὅτι μικρὸν ὕστερον τελευτήσομεν καὶ πρὸς κριτὴν ἀδέκαστον ἀπελευσόμεϑα, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ». Ταῦτα τοῦ βασιλέως Νικηφόρου ἀποστείλαντος μετὰ δώρων τινῶν, ὁ Ἄραψ ἀγαϑυνϑεὶς καὶ ἀνταποστείλας δῶρα πλεῖστά τε καὶ ϑαυμαστὰ, μετ' εἰρήνης ὑπέστρεψε, τὴν Νικηφόρου σύνεσιν ὑπερϑαυμάζων.

(12) Τῆς δὲ Εἰρήνης τῇ ἐξορίᾳ ἐκ λύπης καὶ ἀϑυμίας 803
τελευτησάσης ἐν Λέσβῳ τῇ νήσῳ, ὅπου ἦν φρουρουμένη, μετεκόμισε τὸ σῶμα αὐτῆς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ μονῇ τῆς Πριγκήπου, ἣν αὐτὴ ᾠκοδόμησε. Σφόδρα γὰρ εὐσεβὴς καὶ φιλάρετος οὖσα, πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ γηρωκομεῖα καὶ μοναστήρια κατεσκεύασε καὶ φόρων κουφισμὸν καὶ ἄλλα πλεῖστα κατορϑώματα.

(13) Ὁ δέ γε βασιλεὺς ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον δυσειδῆ καὶ ἀφελῆ ὄντα.

(14) Ἀπεβίω δὲ καὶ ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Ταράσιος 806

1. π. ϑς, ὁ δ. καὶ Ced.—3. Εἰ ἀργυρίου cod.—6. καὶ ἡ. δ. καὶ ἐπ. Ced. εὐπόριστα cod.—7. ἐνδεὴς εἶ Ced.—8. σοι om. Ced. Leo.—φιλοστοργίας Ced. Leo.—* κατ' ἀνϑρώπων Ced. Leo. — 9. γινώσκοντες Ced. Leo. — 12. ἐπιστ. Ced. — 14. ϑαυμάσια Ced.— 16. Τῇ δὲ ϑ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς (τοῦ α' ἔτους) ἐκ λ. καὶ ἀ. ἐτελεύτησεν ἐν τῇ αὐτῇ Λ. μ. δὲ τὸ σ. Ced. 31,9 — 14. — τὴν ἐξορίαν Leo. ἐν τῇ ἐξ.? — 21. κουφισμοὺς Ced. — 22. κατωρϑώσατο Ced. — 23. Τῷ β' ἔτει ἐ. τὸν ὗν ἀ. Στ. ἀποίητον ὄντα τῇ τε ἰδέᾳ καὶ γνώμῃ καὶ ῥώμῃ Ced. 33,18,19. — 25. Τῷ δ' ἔτει Τ. ὁ ἁγ. πατριάρχης Κ. Π. ἀπ. ἐνδόξως — τῇ δ' τῆς α' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν καὶ τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἐχειροτονήϑη Ν. ὁ ἁγ. π. ἀπὸ ἀσ. Πλάτων δὲ καὶ Θ. ἡγ. τῶν Στ. οὐ συνηυδόκησαν τῇ χειροτονίᾳ Νικηφόρου, ἀλλὰ καὶ σχίσμα ἐποίησαν αἰτίαν δῆϑεν

καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Νικηφόρος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης (ϛ) ἀπὸ σηκρῆτις. Τούτου δὲ χειροτονηθέντος, Θεόδωρος ὁ ἡγούμενος τοῦ Στουδίου καὶ Ἰωσὴφ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, ἅμα Πλάτωνι τῷ ἐγκλείστῳ καὶ τοῖς λοιποῖς αὐτῶν μοναχοῖς, τῆς κοινωνίας ἀπέστησαν Νικηφόρου διὰ Ἰωσὴφ τὸν στεφανώσαντα Κωνσταντῖνον καὶ ὑπ' αὐτοῦ δεχθέντα εἰς ἱερωσύνην. Ὁ δὲ βασιλεὺς σύνοδον κατ' αὐτῶν συγκροτήσας, εἰς ἐξορίαν αὐτοὺς ἔπεμψεν.

811 (15) Ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατεύσας, ἥττησεν αὐτοὺς κατὰ κράτος, ὥστε τὴν λεγομένην αὐλὴν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Κρούμου πυρπολῆσαι· ἐκείνου δὲ δηλώσαντος παρακλήσεως λόγους· «ἱκανούσθω σοι, ὦ βασιλεῦ, ἕως τούτου», οὐ προσήκατο παντελῶς τῆς εἰρήνης τὰ ῥήματα διὰ πολλὴν ἀπληστίαν.

(16) Ἐφ' οἷς χαλεπήνας ὁ βάρβαρος τὰς τῆς χώρας εἰσόδους (τε) καὶ ἐξόδους περιέφραξεν ὀχυρώμασι ξυλίνοις*. Καὶ μεθ' ἡμέρας β' συναθροίσας λαὸν καὶ κατὰ τῆς τοῦ βασιλέως σκηνῆς ἐπελθών, ἀναιρεῖ τοῦτον καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, τὴν δὲ Νικηφόρου κεφαλὴν ἐκκόψας καὶ ἐπὶ ξύλου ἀναρτήσας, εἶθ' οὕτως γυμνώσας τὸ ὀστοῦν καὶ περιαργυρώσας ἔξωθεν, ἐκέλευσε πίνειν εἰς αὐτὴν τοὺς Βουλγάρων ἄρχοντας, ἐγκαυχώμενος κατ' αὐτοῦ ὡς ἀπλήστου καὶ τὴν εἰρήνην μὴ θελήσαντος.

(17) Ὡς δέ τινες ἔφασαν, τινὰς χριστιανοὺς αὐτὸν πεφονευκέναι διὰ τὴν ἀπληστίαν καὶ φιλαργυρίαν αὐτοῦ· ἐπέτεινε γὰρ τούς τε φόρους τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ τὰς δημοσίας ἀρχὰς ὠνητὰς χρυσίου τοῖς βουλομένοις προὔθηκεν,

---

εὔλογον ἔχοντες τὸ μὴ δεῖν ἀπὸ λαϊκῶν ἀθρόως εἰς ἐπίσκοπον ἀνατρέχειν, οὓς ὁ β. τῆς πόλεως ἀπελάσαι βουληθεὶς ἀνετράπη παρὰ πάντων κτλ. Ced. 34,3—14.

9. Ced. 41,9—42,4 variat. — 15. Ced. 42,4—20. ἐφ' οἷς χ. ὁ Κροῦμος — * ὁ δὲ Νικηφόρος τοῦτο γνοὺς τοῖς συνοῦσι τὰ τῆς ἀπωλείας προέλεγε ὅτι κἂν πτερωτοὶ γενώμεθα, οὐδεὶς ἐκφύγῃ τὸν ὄλεθρον Ced. — 16. λ. ὁ βάρβαρος ἐπῆλθε κ. τῆς τοῦ Νικηφόρου σκ. καὶ τοῦτον ἀναιροῦσιν οἰκτρῶς καὶ π. σὺν ἀ. ἄρχοντας καὶ τοῦ λαοῦ πλήθη ἄπειρα καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἀνελάβοντο Ced. — 19. τὴν δὲ — ἐπενόησεν om. Bulg. τὴν δὲ κ. τοῦ Ν. ὁ Κροῦμος ἐ. ἐπὶ ξ. ἀνήρτησεν εἰς ἐπίδειξιν πάντων εἶθ' Ced. — 20. π. πέριξ π. εἰς αὐτὸ τ. Β. ἀ. ἐκ. Ced. — 24. Ced. 40,3—11?

κἀκεῖνος ἄξιος ἦν εἰς ἀρχήν, ὃς πλείονα τὸν χρυσὸν κατεβάλλετο· καὶ ἃ δὲ φασὶ χαρτιατικὰ οὗτος ἐξεῦρε καὶ πᾶν πονηρὸν καὶ βαρὺ ὡς ἔπος εἰπεῖν αὐτὸς τοῖς χριστιανοῖς ἐπενόησεν, ὅϑεν ἡ γραφὴ προασφαλιζομένη τὸν τοιοῦτον ἔλεγεν· «μὴ ἀποπληστεύου, ὅτι δι᾽ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν· ὁ δὲ προσέχων ζωὴν προσϑήσει»· καί «πολλοὺς ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ καρδίαν βασιλέως ἐξέκλινεν»· πόσοι γὰρ τοῦ πλεῖον ἐπιϑυ-(172ᵃ)μοῦντες, τοῦ παντὸς ἐξέπεσον καὶ τὰ περιττὰ συναγαγόντες, προσαπώλεσαν εἰκότως καὶ τὰ ὀλίγα καὶ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τοὺς νενομισμένους ὅρους ὑπερβάντες καὶ τῶν μετρίων ἐγυμνώϑησαν. Χρὴ οὖν περικόπτειν ἐμφρόνως τὰ περιττά, ἵνα καλῶς ἐν τοῖς ἀναγκαίοις πλουτῶμεν. Οὐ γὰρ τὸ πλοῦτον ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μὴ δεῖσϑαι πλούτου, πλοῦτός ἐστι μέγιστος. Τὸν δέ γε τρόπον τῆς τοῦ βασιλέως σφαγῆς οὐδεὶς τῶν περισωϑέντων σαφῶς διηγήσατο.

CCLX. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ.

Σταυράκιος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτος α', μῆ- 811
νας β'.

(2) Οὗτος ἐν τῷ πολέμῳ ἐπλήγη κατὰ τοῦ δεξιοῦ μηροῦ καὶ φορείῳ τὴν πόλιν κατέλαβεν.

(3) Ὃς διὰ τὴν πληγὴν ἐν τῷ παλατίῳ κείμενος ἀπρόϊτος ἦν (καὶ ἀφανής, διὰ τὴν πληγὴν τοῦ μηροῦ ὀρϑωϑῆναι μὴ δυνάμενος).

(4) Ἐβούλετο δὲ Μιχαὴλ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ καὶ κουροπαλάτην τυφλῶσαι καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν.

---

2. ἐκεῖνος in tectu; γρ. οὗτος in m. cod. 5. ἀπλ. Sir. XXXVII. 29,31. — 6. πρ. ζ. Sir. VIII. 2. — 18. Τιτρώσκεται δὲ καὶ Στ. ὁ υἷς ἀ. καιρίως κ. τοῦ σπονδύλου καὶ μόλις τῆς μάχης ἐξῆλϑε ζῶν καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀδριανούπολιν ἀναγορεύεται· καὶ μὴ δυνάμενος ἐποχεῖσϑαι, φ. τὴν π. κ. Ced. 42,21—24, om. Mon. (Münchner G. A.) Dec. 1854 et Serb. — 20. Ced. 42,24—43,1: Ὃς ἐν τῷ π. κ. ἐν τῇ πληγῇ τοῦ μηροῦ καὶ ἀνορϑοῦσϑαι μὴ δυνάμενος ἀπ. ἦν τοῖς ἔξω τοῦ παλατίου. Mon.—23. Ἐβ. δὲ τὸν κ. Μ. τὸν γ. ἀ. ἐκτ. τῇ δὲ γαμετῇ Θεοφανοῖ τὴν β. κ. Ced. 43,1—3 om. Mon. et Slav.

(5) Ἐντεῦθεν Μιχαὴλ (ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ) ἐξαίφνης ἀναγορεύεται βασιλεὺς ἐν τῷ ἱππικῷ παρὰ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ταγμάτων, ὡς ἤδη ἀπεγνωσμένου τοῦ Σταυρακίου*.

(6) Ὅπερ μαθὼν** Σταυράκιος***, τὸ μοναδικὸν αὐτίκα (σχῆμα) σὺν τῇ γυναικὶ**** Θεοφανοῖ περιθέμενος εἰς τὰ Σταυρακὰ (λεγόμενον) μοναστήριον ἐτελεύτησε, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σατύρου.

CCLXI. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ.

Μιχαὴλ ὁ εὐσεβέστατος ἐβασίλευσεν ἔτη β', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου, δοὺς τῷ πατριάρχῃ χρυσίου λίτρας ν' καὶ τῷ κλήρῳ λίτρας κε'· ἀφιλάργυρος γὰρ ἦν καὶ μεγαλόψυχος, παραμυθησάμενος καὶ τοὺς ἐκ τῆς Νικηφόρου πλεονεξίας ἠδικημένους.

(2) Ἔστεψε δὲ καὶ Προκοπίαν, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, πολλαῖς δωρεαῖς τὴν σύγκλητον φιλοτιμησάμενος.

(3) Καὶ Θεοφύλακτον, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁμοίως ἔστεψεν ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας πάμπολλα προσενέγκας ἱερὰ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

(4) Κροῦμος δὲ, ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς, ἔγραψε περὶ εἰρήνης ἐπιζητῶν καὶ πάμπολλα πάκτα· ὁ δὲ κακοσυμβουλίαις πεισθεὶς, οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην.

(5) Οὗτος εἰς πάντας μὲν χρηστὸς ἦν καὶ ἐπιεικὴς, εἰς δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν ἀκυβέρνητος παντελῶς ὑπῆρχε καὶ δεδουλωμένος ματαίων ἀνθρώπων βουλαῖς καὶ

---

1. Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Μ. ἐξ. Ced. 43,3—6. Κἀντ. Mon. — 2. ἱπποδρομίῳ Ced. — * διὰ τὴν χρόνιον ἀῤῥωστίαν Mon. — 5. Ced. 43,6—8. — ** ὁ Mon. — *** καὶ Mon., τοῦ παλατίου ἐξελθὼν Ced. — σχ. ἀ. Mon. — **** αὐτοῦ Ced. — 6. περιθέμενοι cod. — εἰς τὰ Mon. — Σταυρακινὰ τὸ Mon. εἰς Σταυρακὰ Leo., εἰς τὰ Βραχὰ Ced. — 10. Ced. 43,10—48,22 variat. Μετὰ δὲ Σταυράκιον ἐβ. Μ. ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ἔτος ἓν καὶ μῆνας ς'. Mon. ceteris 1—4 cum Slav. om.—23. Ὃς Mon.—24. ὑπῆρχε δὲ Mon. — 25. ἀ. μ. Mon.

ἀπειροπόλεμος. Ὅθεν ἐκστρατεύσαντος αὐτοῦ κατὰ Βουλγάρων καὶ μετὰ μεγάλης ἥττης ὑποστρέψαντος, ἀναγορεύεται Λέων ὁ πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν* ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ τριβουναλίου.

(6) Καὶ δὴ τοῦτο Μιχαὴλ ἀκούσας καὶ τὸ μοναδικὸν σχῆμα σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις ἀμφιεσάμενος εἰς τὸ πλησίον τῆς πόλεως νησίον περιορίζεται, ἐν ᾧ καὶ ἐτελεύτησεν.

CCLXII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΟΥ.

Μετὰ** Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων, ὁ Ἀρμένιος ὁ πατρίκιος 811
καὶ παραβάτης ὕστερον ἀναφανείς, ἔτη ζ'*** μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου, — μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσέβειαν καὶ τὸ ἔγγραφον, ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ἀθετήσας, ὥσπερ**** Σαοὺλ ἐξώκειλε—καὶ γὰρ κἀκεῖνος δύο ἔτη βασιλεύσας ἐννόμως, εἶτα παρατραπεὶς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαυὶδ ἐξωπλίσθη καὶ τὰς τῶν ἱερέων εἰργάσατο μιαιφονίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δύστηνος***** οὗτος καὶ ἀντίθεος μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανεὶς καὶ λυττήσας****** τὸν στέψαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισεν.

(2) Θεόδοτον δῆθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ ἄ(172[b])λογον ἄνδρα μᾶλλον καὶ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἀσεβείας ἐπιστάμενον. Καὶ ἔκτοτε διωγμὸν ἄσπονδον

---

1. ἀπειροπολέμων Mon. — αὐτοῦ om. Mon. — 2. ὑποστρέψας Mon. — * βασιλεὺς Mon. — 4. ἐν τῷ τριβουναλίῳ Mon. — 12. Τῷ ,στι' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωι' ἐβ. Δ. Ἀ. ed. — ** δὲ Coisl. 310 et, 134. — ὁ πατρ. om. Coisl. 310. — *** καὶ Mon. ed. — 13. στ. ὑπὸ Ν. π. om. Mon. Coisl. 310. — 14. μετὰ δὲ Mon. — 15. καὶ τὸ ἐγ. — ἀθ. om. Coisl. 134,310. — **** καὶ Mon. Coisl. 234. — ***** εἰς ὕψος Mon. — ****** καὶ Mon. Coisl. — 22. ἐξορίσας Coisl. — 23. Καὶ Θ. π. δ. Coisl. 310. — ἀντιχειροτονήσας Mon. — ἀ. ἀλ. μ. δὲ Mon. ἀλ. ἀ. μ. δὲ ed. — 24. ἀφ. τῶν ἰ. Mon. Coisl. — 25. Καὶ ἔκτοτε om. Mon. Coisl.

κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀνεῤῥίπισεν. Εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ μετάθεσιν, τοῦτον δεῖ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἢ Γαλάτας θαυμάσαι τό· «οὕτω ταχέως μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι * Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ» τὸ παροργίσαι τὸν θεὸν καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπισπάσασθαι.

(3) Ὁ γὰρ νέος Σεναχερὶμ Κροῦμος ἐπαρθεὶς τῇ πρώην νίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἓξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελθὼν τῇ πόλει περιήει τὰ τείχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς χρυσῆς πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν, ἐπιτελέσας καὶ μιαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς χρυσῆς πόρτης· ᾐτήσατο δὲ τὸν βασιλέα ποιῆσαι εἰρήνην ἢ τὸ δόρυ αὐτοῦ πήξειν ἐν τῇ χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δε βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν, ὑπερθαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τείχη καὶ τὴν εὔτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται πειραστικοὺς λόγους ποιούμενος.

(4) Ὁ δέ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπειράθη τοῦτον λογχεῦσαι, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφυΐᾳ, πληξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγήν. Ἐπὶ τούτῳ μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱππεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι τὸ ἐκεῖσε ὂν παλάτιον ἐνέπρησε καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ ἄρκτῳ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὑδρείου καὶ μαρμάροις καλλίστοις ἐν ἁμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψε, παρακαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἑλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου διαπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μακεδό-

---

2. μεταθέ. cod. μεταθέμενον? — δὴ cod. — 3. θαυμάσεται λίαν ὁ. Coisl. 310. — Gal. I. 6,7. — * ιῦ Coisl. 310. — 5. τῷ cod., πρὸς τὸ Coisl. — 7. Ὁ γὰρ — πόλει om. Coisl. 310. — 13. ἠτ. καὶ ed. — ἐ. π. ed. σπεῖσαι ἐ. Leo. — εἰ—πήξει cod. ἢ— πῆξαι Leo, ut *figeret* Misc. — 20. λογχῆσαι cod. sed cf. Michael. c. 8 λογχευθείς, λοχῆσαι Leo. — 22. τοῦτο Leo. cod. — 23. τὸ deest in ceteris cod. — 25. ὑδρίου cod., *lateribus* Misc.—καὶ μαρμάρων καλλίστων ceteri cod. sed σὺν dativum requirit, vel accs. a φορτώσας pendentem, *et marmoribus electis* Misc.

νων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. Ὁ δὲ Λέων τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

(5) Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμ- 814
πρῶν σεληνῶν ἑνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου ἀνδρὸς διάπλασιν τυπωθῆναι, ὅπερ τὴν ἀκέφαλον κεφαλὴν τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων κατὰ * χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν, κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων χριστιανῶν διαιρέσεως ἐσχηκότων προεμήνυσε. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροί τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ ἀέρος φλογώσεις γεγόνασι καὶ στάσεις ἐμφύλιοι κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῶν ἡμερῶν ἀρξαμέναι τοῦ θεοστυγοῦς καὶ ἀλάστορος· καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν τῆς ἐμφυλίας συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν **.

(6) Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσαρᾶς ταύτης αἱρέσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον, ἤρξατο τῆς αἱρέσεως· εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστας *** ἐκζητήσας, εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικὸν, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπί τε λεκομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχρουργίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ Ἰαννίτας ****, Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας, οὓς δὴ καὶ παρ' ἑαυτῷ κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προὔχοντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ***** φησίν· «Ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσ-

---

1. Sequuntur in Leone quae Gec. 1 et 2 praemisit: Ὁ δὲ Λ. μετὰ δύο χρόνους τῆς αὐτοῦ βασιλείας μονεὶς καὶ τὸν στ. ἁ. θ. Ν. ἐξορίσας, Θ. π. ἁ. ἀλ. ἁ. καὶ ἰ. ἀφ. — 3. Καὶ γοῦν ὤφθη τηνικαῦτα κ. Coisl. — 4. ἑνωθέντων — διαιρεθέντων Coisl. — 5. καὶ — χριστιανῶν om. Coisl. 310. — δ. ἀ. ceteri et Leo. — 7. * τῶν ceteri. — 9. προεμήνυε Coisl. — 10. στ. ἐμφυλίου Coisl. 310. στάσις ἐμφύλιος Coisl. 134. — 16. χ. και π. Coisl. 310. — ἀρξάμενοι Coisl. 134, ἀρξαμένου P. — ** νόοιμα? Coisl. 310. — 14. Varians capp. 1 et 2. Τοίνυν ἑ. τὸν πάλαι τῆς Coisl. 310. — 15. ἡ. τῆς αὐτῆς ἔχεσθαι δυστροπίας· εἶτα Coisl. 310. — *** τῆς ἀσεβείας (εὐσ.) Coisl. 310. — 17. Ἰω. Leo, sed Ἰαννῆν Theodosius Melit. — 19. διαβεβ. Coisl. 310. — ὁμ. ἁ om. Coisl. 310 sed post Σιμ. adjungit ὁμ. πάσης κακίας πεπληρωμένους. — **** καὶ ed. — 22. ἐπ. τε καὶ διδασκάλους Coisl. 310. — ***** καὶ ed. Leo. — 23. Ἰστέον ὡς Coisl. 310.

κυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας· οὓς εἰ βούλεσθε παραστῆναι καὶ διαλεχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθὲς φανήσεται».

(7) Πρὸς ὃν ὁ θεῖος Νικηφόρος οὐδὲν (173ᵃ) ἀπεκρίνατο, ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγιστᾶνας· «Εἴπατέ μοι, τὸ μὴ ὂν δύναται πεσεῖν»; Τῶν δὲ τῇ ἀσαφείᾳ τῆς πεύσεως ἀπορούντων καὶ μηδὲν ἀποκριθέντων, εἴρετο πάλιν ὁ πατριάρχης· «Ἔπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἅγιαι εἰκόνες»; * Τῶν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ ναὶ προσειπόντων· «Οὐκοῦν ἵσταντο πάντως ** καὶ *** ἀρχαϊκὸν αὐτῶν τὸ ἀνάστημα; τὸ γὰρ μὴ ὂν μηδ' ἱστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν»;

(8) Εἶτα **** τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα ***** προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἱρέσεως, ὁ ἱερὸς ****** Εὐθύμιος Σάρδης παῤῥησιασάμενος λέγει· «Πρόσεχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις· ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι νῦν ὀκτακόσια ἔτη παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυνεῖται ******. Ποῖος οὖν αὐθάδης τολμήσειε τὴν τοσούτου χρόνου ἀποστολικήν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μετασαλεῦσαι; μάλιστα τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· «Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβετε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς». ****** «Κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω».

(9) Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος, ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος λέγων· «Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικήν· εἴρηκε γὰρ ὁ ἀπόστολος· «Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλη-

---

4. μεγισταν. cod. μεγιστάνους ed.—5. ἀσφαλ. τῆς π. cod. ed.—ἀποκριθέντων καὶ μ. ἀπ. Coisl. 310, ἀποκρ. cod. ed.— * ἢ οὔ Coisl. 310.— ** ἔφη Coisl. 310.— *** ἦσαν cod. et ed. quae ἔχουσαι ante τὸ inserit.—9. ἀνάστημ. cod. ἀναστήλωμα Coisl. 310.—10. πῶς εἶναι δυνήσεται ἢ π. Coisl. 310.—**** καὶ Coisl. 310.—***** τινὰ Coisl. 310.—****** ἐπίσκοπος ed. — 11. Ἐπιθ. Σ. Coisl. 310, Εὐθ. Σ. ed. Εὐθ. Σάρδεων Leo. — 13. ὦ om. Coisl. 310. — δι' ἐπιτομῆς Coisl. 310. — 14. χ̄ς ἦ. Coisl. 310. — 15. π. ἔτη Coisl. 310.—σκιαγρ. Coisl. 310. — ****** χ̄ς Coisl. 310. — 6. τοσούτων χρόνων Coisl. 310.—19. 2 Th. II. 15 et Coisl. 310 15 ἐδιδάχθητε.— ******* ἡμῶν üdeııı.—20. Gal. I. 8. ἐκ τῆς θείας γραφῆς ἐπετίμησεν τὸν ἀλιτήριον Leo. — 23. πρ. καὶ τῶν Coisl. 310, πρ. τῶν Leo. — 25. Eph. IV. 10: Καὶ αὐτὸς (χ̄ς) ἔδωκε τοὺς μὲν ἀπ. τοὺς δὲ πρ. τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ π. καὶ δ. τῇ om. ed.

σίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον ποιμένας καὶ διδασκάλους», οὐκ εἶπε βασιλεῖς· σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατόπεδον· τούτων φρόντιζε καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔασον ποιμέσι καὶ διδασκάλοις κατὰ τὸν θεῖον λόγον. Εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τούτοις καὶ εἶναι μετὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν βουληθῇ παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε* βασιλέως».

(10) Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ καὶ λεόντειον ὁ πίθηκος βρύξας καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας καὶ τὸν μέγαν Νικηφόρον τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ** Θεόδωρον τὸν Στουδίου ἐξορίσας***, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν καὶ τῆς θυμέλης τὴν προσηγορίαν ἐπειλημμένον. Καὶ οὕτως ὁ ἀλιτήριος καὶ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μειζόνως ἐδίωκε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι**** τοῦτον ἐνδίκως ἡ θεῖα δίκη μετῆλθεν, οὗ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοστυγῆ προαίρεσιν καὶ δυσσέβειαν καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος διαῤῥήδην στηλιτεύων φάσκει·

(11) «Παρορᾷ θεὸς καὶ ἦρξε καθ' ἡμῶν ἄνθρωπος· οὐκ οἶδα εἰ ἄνθρωπον λέγειν χρὴ, ἀλλὰ μὴ θηρίον καὶ θηρίων ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλεεινότερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; ἡλίκον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσεκώμασεν, διφυὴς μὲν τὸ γένος καὶ μιξοβάρβαρος, πολυειδής τε τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος. Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπηργμένον καὶ πολυγνώριμον — ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὡρμᾶτο γῆς, ὅθεν εἰπεῖν τὸ δύστροπον καὶ κακόηθες — τὸ

---

5. τ. πρ. ἕνεκα τῆς Coisl. 310. — 6. ουρανῶν ed. — * σου Coisl. 310. — 7. βασιλεὺς cod. βασιλεῦ Coisl. 310. — 10. καὶ τὸν — ὡσαύτως om. Coisl. 310. — N. τὸν μ. ed. — ** τὸν Coisl. 310. — 11. τῶν Στ. ed. om. Coisl. 310. — *** εἶθ' οὕτως καὶ τὸν μ. N. τῆς π. ἐξεώσας καὶ περιορίσας Coisl. 310. — 12. Θ. τὸ ἐπίκλην K. Coisl. 310. — **** οὗ Coisl. — 16. θείη ed. — 18. καὶ μέν γε καὶ Coisl. 310 καὶ μέν γε τὴν 134. — 21. χρὴ λ. ἀ. θ. καὶ τῶν θ. π. τε καὶ ἀ. om. τί — ἀθλ. Coisl. 310. — 23. εἰσεκόμισεν Coisl. — 24. π. δὲ ed. — 25. ἀστάτερος P. — 26. Ἀρμηνίου Coisl. 310.

δὲ ὡς ποῤῥωτάτω καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐξιστοροῦσί τινὲς οἱ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρός ποθεν ἐκπεφυκέναι εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παραφυάδα ἐκφῦναι, ἐξ ὧν τὸ πατρῷον ἐπεφήμιζεν αἷμα. Κατήχθη γὰρ ἐκ τῶν Σεναχερὶμ [παίδων], (173^b) ὃς δὴ τῶν Ἀσσυρίων ἦρξέ ποτε, καὶ ὑπὸ τῶν φύντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἵγε φονίας δεξιὰς τῷ γεννήτορι ἐπανετείνοντο τῷ πατραλώῳ λύθρῳ ἐμμολυνόμενοι, αὐτόχειρές τε [τῆς σφαγῆς] τοῦ τεκόντος γενόμενοι, αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες οἰχόμενοι ἀνασώζονται. Τούτου δὲ τοῦ πατροφόνου σπόρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὰν πικρῶς τηρηθέντος παραβλαστήσας ἀνδροφόνος καρπὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν, Ῥωμαίων τοῦτο κατακριθέντων, τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο· οἷς εἰς τόδε τὸ φῶς, ὡς οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος κρίμασιν, προαχθεὶς πονηροῖς καὶ ὀλεθρίοις ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ἤθεσί τε καὶ πράγμασιν. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίων παρδάλεως ἑτεροθαλὴς, σύνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ κιβδήλου ἐξέφυεν υἱὸς Ἀρμένιος. ἢ Ἀσσύριος εἰδεχθέστερος, καὶ λέων μὲν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ [μὲν] ἁρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἐλευθέριον οὐδαμῶς προϊέμενος, χαμαιλέων δὲ ὥσπερ οὖν τὸ εἶδος, οὕτως· καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον διὰ τὸ τοῦ γένους ὕπουλόν τε καὶ ὕφαλον, ἐξ ὧν ἐμεγαλαύχει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ δόλου τὸ κεκρυμμένον καὶ ἀνεξαγόρευτον. Καὶ γὰρ ἐμηχανᾶτο λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλίμβουλον καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιῤῥιπές· καί πως ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετηδευμένον μήποτε συμφωνήσῃ καρδία

---

1. ὡς deest in ed. — 3. καθαρῶς ed. et Coisl. ἐκπέμφυκεν P. — 4. ὡς δὴ τῆς Ἀ. Coisl. 310. — 3. κακίστης παραφυάδος ἐκφῆναι P. κακίστην παραφυάδα ἐκδῦναι ed. κακιστ. παραφυάδ. ἐκφῦναι cod. — 5. ἐπευφ. cod. — 7. τὴν om. Coisl. 310. — 8. πατρῴῳ Coisl. — 10. ᾠχόμενοι cod. — ἀνεσώζοντο Coisl. 310. — 11. τ. P. τ. καὶ cod. τηρηθεὶς καὶ ed. — 13. κατακριθ. cod. κατακριθεὶς P. — ἐκ. scl. ἡ ἡμετέρα γενεά. — ὅς — οἷς cod. ed. — τὸ om. Coisl. 310. — 14. προσαχ. Coisl. 310. — 15. αὐξ. Coisl. 310. — πρ. P. πράξεσιν ed. — 16. ἑτεροθαλὲς ed. — 81. καὶ ἀκιβδήλης P. — 18. ἐξέφυ γονῆς Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἰδεχθεστέρας ed. ἐ. γ. εἰς Ἀρμενίαν ἢ Ἀ. ἐ. Coisl. 310. — 20. προσιεμ. ed. — · δὲ Coisl. 310. — ἐνδόμυχον Coisl. 310. — 26. συμφωνήσει κ. cod. et P. συμφωνήσειν καρδίαν ed.

τοῖς χείλεσιν, ὡς ἕτερα μὲν μελετᾶν κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προσφέρειν ἐν τῷ στόματι*· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεΐας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε δυσφωρότατον καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαιμονιώδη γνώμην καὶ πονηρίαν τοῖς πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον».

(12) Ἐπεὶ οὖν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μᾶλλον δὲ τυραννίδος θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος, κατὰ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον καὶ ἁμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρώνυμον καὶ ὡσαύτως μιαροῖς τισὶ καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπιστεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίου αἰσχρότητι βεβοημένοις καὶ κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι καὶ ἅπαξ ἁπλῶς τὴν χριστιανῶν ἠρνημένοις θεοσέβειαν.

(13) Καὶ δὴ τούτους ἀσπασίως εἰσοικίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει ταῖς ψυχοφθόροις αὐτῶν διδαχαῖς καὶ μυήσεσιν· καὶ οἷον τῆς ἁμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται καὶ τῷ ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ παράπταιστος δεινῶς περιπείρεται. Τρία γὰρ αὐτῷ προὔθηκαν τὰ ὑπεσχημένα, τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαίρεσιν, τῶν εὐσεβούντων τὴν δίωξιν. «Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐημερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ μείζονα χρόνον τὴν παροῦσαν ζωὴν διανύσῃς εἴ καί τις ἄλλος»*.

(14) Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθρίοις ἀπάταις φεναχισθεὶς ὁ ματαιόφρων καὶ πτενώδης, καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθὴς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ ἰδέᾳ αἰσχρότερος — εἰ γὰρ λεόντιον

2. τῷ om. Coisl. 310. — * ἀλλ' cod. ed. ex ἄλλα? 4. αὐτοῖς cod., et Coisl. 134. — κατ. om. Coisl. 310. Hucusque in codice obelis notantur verba Nicephori a Georgio laudata. — 7. συγχώρησιν Coisl. 310. — 13. ἀσκήσαντες et ἠρνημένοι cod. ἀσκήσαντας — ἠρνημένοις Coisl. 310. — 15. τούτ. cod. τούτους ed. — 16. ματαίαις ά. καὶ ψ. δ. ed. Coisl. — 17. cod. ut οἷον P. οἷα ed. Coisl. — 18. παράπεστος cod. et ed. παράπτυστος margo P.? — 19. ὑπησχημένα cod. ὑποσχ. Leo. — 20. ἀκρ. καὶ ὀ. π. η. τὴν Coisl. 310, ὀ. π. ἡ. τὴν Leo. — 23. sic P. μείζων cod. μήκιστον C. — P. διανοίσῃς εἰ καὶ τις ἀ. cod. εἰ καὶ τις ἀδιανῦσαι ed. — 25. Τοιαύταις οὖν καὶ τ. τ. cod. — ὀλεθρίαις Coisl. 310. — 27. καὶ τὴν θέαν αἰσχίστερος Coisl.

τοὔνομα, πιθήκειον τὸ βλεπόμενον — γίνεται καὶ φαυλότερος τὸν τρόπον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθασσος τὴν ὁρμήν, (174ᵃ) ἀκάθαρτος καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερος καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

(15) Ἀναπτερωθεὶς γὰρ ὁ δείλαιος καὶ ταλαίπωρος τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον· καὶ πρότερον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν θείων δογμάτων ἡμῶν τὴν θεομάχον αὐτοῦ γλῶσσαν· ἔπειτα δὲ ζηλοῖ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον κοπρώνυμον Κόνωνα, καὶ συναθροίσας ὁμοίως ἐκείνῳ πονηρόν τε καὶ ἀγυρτῶδες συνακτήριον, μᾶλλον δὲ ἰουδαϊκὸν συνέδριον, ᾧ καὶ συνέδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάγιστος γινόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλλυγμα τῆς ἐρημώσεως καὶ ἀνοίγεται* στόμα λαλοῦν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας οἰκονομίας μεγαλοῤῥημονοῦν καὶ ἀλαζονευόμενον. Καὶ οὕτως ὁ δεύτερος Καϊάφας μετὰ τῆς χριστομάχου σπείρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογήσας καθαρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς ἐκκλησίας ἀναστήλωσιν, μισεῖ τε Χριστὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς [καὶ] ἐν εἰκόνι βλεπόμενος καὶ ἐπὶ μνήμης ἐπιφερόμενος καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

(16) Διὸ δὴ καὶ ἀνοηταίνων κατεφλυάρει πᾶσαν εἰκονικὴν ἀναστήλωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσειέν τις**; ὅτι σοφίας θεοῦ «ἀδιεξέταστοι λόγοι», καί «ὁ μωρὸς μωραλαλήσει»· ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ ληρώδης ὑπάρχων οὐκ ᾔδει πάντως τὰ χρυσότευκτα ἐκεῖνα χερουβὶμ, ἅπερ ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς θεοῦ προστεταχότος ἐτεκτήνατο καὶ ἡ

1. γ. καὶ cod. et P. καὶ post γὰρ ed. — φαυλότερον Coisl. φαυλοτρ. cod.—2. τῇ γνώμῃ, ἀντίθασσοςcod. — 3. sic cod. et P. ἀκάθεκτος ed. — 4. ἐμβριθέστατος cod.— 6. καὶ βουλῇ Coisl. 310.—7. κατὰ χῦ Coisl. 310.—πρῶτον ed., πρῶτα Leo. — 8. θείων cod. et P. ἱερῶν ed. — αὐτοῦ om. Coisl. 310. — δὲ καὶ ζ. τὸν Cois. 310? — 9. δ. Κωνσταντῖνον καὶ ὁμ. ἀθρ. Coisl. — 10. ἐργαστήριον Coisl. — 11. ὃς cod. et P. οὗ Coisl. 310, ὁ Coisl. 134. — * πάλιν Coisl. 310. — 14. ἀλαζευόμ. cod. ἀλαζευόμενος Coisl. 310. — 16. πείρας Coisl. 310. — 17. ἐκκλησιαστικῆς Coisl. 310. — 18. μ. τε cod. et P. μίσει τῷ εἰς ed. — εἰκόσι Coisl. 310. — 19. ἐπιφ. cod. et P. φερ. ed. ἐρχ. Coisl. 310. — ** ἢ Coisl. 310. — 23. σοφία μωροῦ Coisl. 310. — Sir. XXI. 20. — 24. Ies. XXXII. 6. — καὶ σφ. Coisl. 310.

παλαιὰ καὶ ἔννομος σκηνὴ καθύπερθε τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ Ἰουδαίοις μόνον δεδόξασται, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ κήρυξ Χερουβὶμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἤτοι τὰ δεδοξασμένα· ἔτι γε μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ θεσπεσίῳ Ἰεζεικὴλ ὦπται καὶ εἴ τι τοιοῦτον κατὰ τὰς ἱερὰς βίβλους ἱστόρηται καὶ τετίμηται, ἅπερ οὐκ ἔφριξεν ὁ * βέβηλος ἐν εἰδώλων μοίρᾳ θεῖναι, ὡς ἀθετεῖν μᾶλλον ἢ προσίεσθαι τὰς θείας γραφὰς προελόμενος, ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων ἀπιστότερος καὶ ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθείη σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ· ἄξια γὰρ ** τῆς ἑαυτῶν βδελλυρίας, ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρονήσαντες καὶ ἐκφωνήσαντες.

(17) Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀνταῦθα προφανῶς ἀπομάχονται, ὃς λαβὼν ὀθόνην λαμπρὰν [καὶ] τὸ ὑπέρλαμπρον καὶ ὑπέρκαλον ἐναπομαξάμενος θεῖον εἶδος ἐκπέμπει τῷ πιστῶς αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἐδεσσηνῶν ἡγεμόνι Αὐγάρῳ· ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι καὶ τήμερον ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰσηγήσει, γνώσεώς τε καὶ μνήμης ἕνεκα ὧν ὑπὲρ [ἡμῶν] ἔδρασέ τε καὶ πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖται σεβασμίως, ἐκτυποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν, κἂν οἱ χριστομάχοι διαῤῥήγνυνται.

(18) Καὶ μέντοι καὶ πρὸς τούτοις παράδοσις καὶ λόγος ἐχόμενος πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν καταντήσας τὸν θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἄχραντον αὐτοῦ μητέρα καὶ τὰς ἱεροτυπίας ταύτας φυλάσσειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἱστόρησάν τινες οἱ αὐτόθι γενόμενοι **,

---

2. δεδόξασθαι cod. et P. δεδόξαστο ed. — 3. τῷ δεδοξασμένῳ P. cod.—γε om. Cois. 310. — 4. σοφία τῷ Coisl. 310. — * ἄθλιος καὶ ed. — 7. ἀθετῶν P. cod. — προιέσθαι C. P. cod. —θείας cod. P. θεοπνεύστους ed. — ** ἀληθῶς Coisl. 310, ὡς ἀλ. ed. — 10. ἀπ. γὰρ καὶ Coisl. 310. — ἀναλογίας cod. — 11. ἐκφρονησ. Coisl. 310. — 13. τὸ om. Coisl. 310. — 14. ἐκπ. π. ed. — τὸ τῶν cod. τῷ Coisl. 310. — 15. ἡγ. om. Coisl. 310. — καὶ μ. τ. Coisl. 310. — 17. ὧνπερ ἑ. Coisl. 310. — 18. ἐν τ. ἱ. ἑ. ἀν. cod. P. ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν εὐαγγελίων δέλτοις ἀνιστόρηται ed. τὰ ἐν ταῖς κτλ. Coisl. 310. — 20. Καὶ μ. π. ed. — 21. π. μ. Coisl. 310. — ἡ. καταντήσας cod. P. κάτεισι τὸν ed. — 22. κἂν ἡ. ἵν om. Coisl. 310. — 24. φυλ. cod. P. διαφ. ed. — Τί δὲ λ. π. γε τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ὡς ἱστορήσαντες Coisl. 310. — τῶν? ** περιαγγέλλουσι Coisl. 310.

ὡς πλείστας μέχρι τῆς δεῦρο πιστῶς καὶ εὐλαβῶς ἱερογραφίας ἐκ παλαιοῦ δι' ἀκριβείας ἀνεστηλωμένας, σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσιν; (174[b]) Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀναγέγραπται, ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς θαύματα, πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ἐξεικονίσαντες Ῥωμαίοις παραδεδώκασι, καθὼς * ὤφθη Μωϋσεῖ καὶ Ἡλίᾳ ἐν μέσῳ, τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

(19) Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ᾀδόμενον καὶ ὁρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς θεομήτορος θαῦμα τὸ ἐν τῇ πόλει [τῇ] καλουμένῃ Λύδδῃ; ὅνπερ ναὸν, ἔτι περιούσης ** κατὰ τόνδε τὸν βίον, οἱ ἀπόστολοι ἐδομήσαντο· πολλοὶ γὰρ τεθέανται προσκυνούμενον *** καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκεῖνο καὶ σεβάσμιον ἀπεικόνισμα πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγέσι καὶ διὰ βάθους κεχωρηκὸς ὅλον, ὃ δὴ καί τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι σπουδάσαντες, ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐπιχειρήσεως· ὅσῳ γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔξεον, πλειοτέρως ἐξέλαμπεν· οὐδὲ γὰρ ἧττον ἐπὶ σχήματος ἕστηκεν ἡ μορφὴ, εἶδός τε καὶ στολὴν καὶ τἄλλα τῆς θείας ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώβητα διασώζουσα. Ἱστορεῖται γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσει τῆς πανάγνου θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης καὶ εἰς ἕνα τῶν κιόνων σταθείσης, εὑρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς, ὃ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι οὐκ ἴσχυσαν ἀποξέσαι.

---

1. πλεῖστα cod. ed. sed πλείστας margo P. — τοῦ δ. Coisl. 310. — 2. αναστειλομ. Coisl. 310.— 5. ἐν τῇ πόλει Coisl. 310.—6. πρῶτα τῆς θείας μεταμορφώσεως Coisl. 310. — * καὶ ed. — 7. ἐν μ. et — 8. τοῦ om. Coisl. 310.—11. Λυδδίῃ Coisl. 310.— ** αὐτῆς. — 12. τένδε τὸν cod. P. τὸν τῇδε ed. — *** εὐλαβῶς ed.—15. ὅλων C. ὅλου ed. — ὃ δή τ. Coisl. 310. — 16. ἀπαχριοῦν πειραθέντες διέξεσαν μανικῶς, ἀλλὰ διήμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίου ἐγχ. οὐδὲν γὰρ Coisl. 310. — 18. ἐξέλαμπον ed. — 19. ἔσχηκεν Coisl. 310. — 21. ὅτι οἱ ἅγ. ἀπ. om. Coisl. 310. — π. παρθένου τῇ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδοθῆναι τὸ σεβάσμιον τουτὶ χρῆμα· ὅτι δὲ Coisl. 310. — 22. ἀναγεῖραι cod. — 23. ἓν P. cod.

(20) [Ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τούτων ἡ ποίησις καὶ παράδοσις], μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ θεῖος ἀνδριάς, ὅν ἔστησεν ἡ αἱμόῤῥους γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῷ αὐτῆς οἴκῳ, στήλην ἐναργεστάτην καὶ ἀπαράγραπτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν γεγονότος θαύματος ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φυομένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πόας καὶ ὡς ἦν ἅπασιν ἀλεξίκακον ἐπικούρημα, ἐπάγει φάσκων· «ὅτι* τῶν ἀποστόλων** τὰς εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν».

(21) Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις, διδάσκαλος ἀψευδής, τό τε μῆκος τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβούντων [ἡ] ποίησις καὶ ἀφιέρωσις ἄπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Οὐ μὴν [δὲ] ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων τοὺς ἱεροὺς τύπους ἔξωθεν φέρουσαι ὑπὸ πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνούμεναι, οἵ τε θεῖοι κίονες καὶ οἱ σωλαῖαι καλούμεναι, αἳ τὸ σεβάσμιον τοῦ ἱεροῦ διατειχίζουσι θυσιαστηρίου· καὶ γὰρ οὐδενὶ ἑτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως ἕνεκα, [ἅμα] τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ εὐσεβῶς ἀρχῆθεν ἐνταῦθα καθιστῶνται.

(22) Ἀλλ' ὅ γε θηριώνυμος καὶ λεοντότροπος ταῦτα παραγραψάμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα πᾶσαν θείαν εἰκόνα ἀποστρέφειν καὶ λήθῃ βαθείᾳ παραπέμπειν· ταύτῃ τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοιαῦτα κατατολμήσας ὁ ἐμβρόντιστος παῤῥησιάζεται λέγων· «Ὥσπερ*** ἐκ τῶν ὄψεων ὑμῶν, ἀδελφοί, τὰς εἰκόνας ἐξολοθρεύσα-

---

1. deest in cod. nostro ut in codd. Paris. praeter Coisl. — 4. εἰς ἀ. γ. om. Coisl. 310. — 6. εἰκονομάχοις Coisl. 310. — 9. ἐπήγαγε Id. — * καὶ ed. ὅτε καὶ Eus. H. E. VII. 18. — ** αὐτοῦ Eus. — 11. ἁ. δὲ τοῦ Coisl. 310. — 13. μήκιστον τοῦ Id.— 14. ἔτι καὶ τῶν ἱ. Id.— 17. τῶν ἁγ. ἐ. om. Coisl. 310.— 18. φέρουσιν παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ προσκυνουμένους (ut ed. pro προσκυνουμένοις) Coisl. 310. — 19. ἃ Coisl. 310. — 20 ἢ τούτῳ πρ. P. cod. — 22. sic P. καθιστῶντες cod., καθιστόρηνται ed. — 23. π. τ. παρ. Coisl. 310. — 24. καταστ. Id. — *** οὖν Coisl. 310.— 27. ἡμῶν cod. bis, secundo loco Coisl. 310.

μεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν ψυχῶν ἡμῶν* ὡς ϑεοῦ** δοῦλοι καὶ φίλοι σπουδάσατε». Καὶ γὰρ (175ᵃ) «ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ συντελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς Κύριον πλάνησιν». Κἀντεῦϑεν τοίνυν τοὺς εὑρισκομένους ἔχοντας εἰκόνας Χριστοῦ ἢ τινος ἁγίου*** δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι κατεδίκαζεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἱμοβόρος. Καὶ οὕτω κρεωκοπούμενοι καϑ᾽ ἑκάστην ἡμέραν καὶ καταϑυόμενοι διεφϑείροντο πανταχοῦ οἱ ϑεοσεβεῖς, καὶ πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιφανεῖς πεφόνευκεν, μοναχούς τε ὁμοίως τῷ ϑανάτῳ παρέδωκεν.

(23) Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρϑοδοξούντων ἀφειδῶς καὶ ἀπανϑρώπως διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ [τῶν] εὐπορωτέρων ἄλλην πονηρὰν ἐπίνοιαν ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος ἐξευρίσκει· βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλεεινοὺς καὶ πένητας ἀπεργάσασϑαι, τί ποιεῖ; αἰτίαις αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει, προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἵνα τῷ δέει τῶν ἐγκλημάτων πᾶσαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀναλογήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκεῖϑεν σωτηρίας. Ἔστιν ὅτε [δὲ] καὶ συνεβίαζε καϑ᾽ ὧν τινῶν ἀνδρικωτέρων ἢ [εὐφυεστέρων, βασκαίνων τῆς εὐανδρίας ἢ] εὐφυΐας αὐτῶν· τινῶν μὲν τοὺς ὀφϑαλμοὺς ἐξώρυττεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἠκρωτηρίαζε****, ἑτέρους δεσμοῖς κατέχων, μεϑ᾽ ἡμέρας τινὰς τῷ ϑανάτῳ παρέπεμψε, ἐξ ὧν ὑπῆρχε καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν τοῦ ἐξκουβίτου τάγματος ἀρχὴν διέπων· διεβλήϑη γὰρ τῷ βασιλεῖ ὡς κατ᾽ αὐτοῦ βουλευόμενος, ὃν εἱρκτῇ καὶ πέδαις εἶχε τηρούμενον.

---

* περιαιρήσειν ὑμεῖς ed. et Coisl. 310. — ** καὶ τοῦ βασιλέως ed. et Coisl. — φ. καὶ δ. Coisl. 310. — 2. Ies. XXXII. 6. — *** καὶ προσκυνοῦντας C. — 5. τ. καὶ ϑανάτῳ κ. Coisl. 310. — 7. κρεονομούμενοι Id. — 8. ϑεοσ. ανοι. Καὶ ταῦτα Id.—ἐνδ. καὶ περιβλέπτους ed. — 12. ἀπαύστως ed. pro ἀπανως. — 13. ἐπ. τινὰ π. Coisl. 310. εὑρίσκει ed., ἐμηχανήσατο Coisl. 310. — 14. γὰρ post τί Id. — 15. αἰτίοις P. — προβ. cod. et P.—17. εἰκείας Coisl. 310.—18. Ἐσϑ᾽ ὅτε δὲ καὶ Id.—συνεσκίαζε cod. et C. συνεσκεύαζε κατὰ τινῶν?—19. καὶ εὐφ. Coisl. 310. 19. εὐφ.—ἢ om. P. et ex cod. homoioteleuto.— αὐτῶν cod. et P., αὐτοῖς ed. — **** καὶ Coisl. 310. — 21. τ. δεινῶς ἀναιρεῖ Coisl. 310. — 22. καὶ om. ed. — 24. διεβλ. — ὃν om. Id. simile propter initium.

(24) Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ σωτῆρος * ἡμέρας ἐνστάσης τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὸς ἀνελεῖν. Κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτήν, εἴασεν αὐτόν· ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἱρκτῇ ὤν, τοῦτο μαθών, πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ συμβούλοις ἐμήνυσεν, ὡς εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύσω τῷ βασιλεῖ· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενὴς ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὁπλισθέντες ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοίξαντος, ὡς ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος, εἰσπηδήσαντες (καὶ τοῦτον χειρωσάμενοι μεληδὸν κατέκοψαν, ἀποῤῥήξαντα) τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀνῄρητο.

(25) Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἀπελθόντες, ἐξάγουσι τὸν Μιχαὴλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφόρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ ψαλμῳδοῦ λόγιον τό· «Ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις». Μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίοις εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβαλόντες τὸ παμμίαρον αὐτοῦ σῶμα κατὰ τὴν καλουμέ-

---

1. Καὶ τὴν γενέθλιον τοῦ σωτῆρος ἐνστᾶσαν ἐκδεχόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν διαχειρίσασθαι, ἀλλά γε θείᾳ ψήφῳ καὶ δορυφόρων ξίφει κρεουργηθεὶς αὐτὸς ἐνδίκως, μέσον τοῦ θείου ναοῦ τὴν πολλοὺς ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀτιμάσασαν ψ. ἀποῤῥήξας, εὐθὺς ἐπικοσμεῖται τῷ τῆς βασιλείας διαδήματι ὁ δεσμώτης ὡς ἐν ἐλπίσιν ὢν τῆς ζωῆς τὴν στέρησιν ὑπομεῖναι, στεφηφόρος ἀντὰ δεσμηφόρου καθίσταται. Οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον καὶ τὴν ἀνόσιον καὶ παμπόνηρον ψ. ἀποῤῥήγνυσιν ἐν Coisl. 310 et 134. — * ἡμῶν ed. sed om. etiam C; loco ἡμέρας Leo. — 4. σ. τοῖς μετ' αὐτυῦ ed. sed Leo. ut cod. — 11. καὶ—ἀποῤῥήξαντα om. ed.—13. ἀνῄρηται, γενόμενος πολυστόμου μαχαίρας ἔργον πικρὸν καὶ ὀλέθριον, τῆς αἰσχίστης καὶ βδελυρᾶς ζωῆς δέχεται τὴν περαίωσιν καὶ δίκην τῶν τετολμημένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξαίσιον ἐν τόποις οὓς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιστος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐβεβήλωσεν· καὶ σφραγιζόμενος αἰσχρῶς τῷ λουτρῷ (λύθρῳ) τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανεν Coisl. — 18. Ps. XXIX. 6. — 20. περιβληθὲν καὶ ἀκατίῳ μικρῷ εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι ἐμβάλλεται τὸ π. καὶ ἀκάθαρτον ἀ. σ. καὶ κ. τὴν (α') ἐ. ν. καὶ κατορύττεται, οὐκ Coisl. — τὸ — σῶμα — τὰ μέλη Leo.

νην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσιν καὶ κατορύττουσι, ἔνθα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν, οὐκ οἶδα ἀνθ᾽ ὅτου ταύτην κριθεῖσαν τὴν συμφορὰν ἀντὶ τοσούτων κακῶν εἰσδέξασθαι.

(26) Προσεκτέον δὲ ὡς εἴγε τινὰ ἰσχὺν εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ᾽ αὐτῶν δογματιζόμενα, κἂν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νῦν δὲ οὐδαμόθεν ἐπιγνῶναι τοῦτο πάρεστιν· ὁμοῦ τε γὰρ ἑῴα καὶ ἑσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν καὶ ἀποστολικὸν τοῦτο περιέπονται (175b) καὶ διατελοῦσι κήρυγμα· καὶ οὔποτε ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ, ἔνθα χριστιανοὶ τὸ ἄθεσμον ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς χριστιανῶν θεοσεβείας ἀλλότριον παραφυὲν καταλαμβάνεται θεοστυγὲς δόγμα, οὐδὲ, ὅσον εἰς μνήμην ἀφῖχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ᾽ ἢ μόνον κατὰ τὴν δούλην ταύτην καὶ ἠνδραποδισμένην καὶ τὰ θεῖα κατ᾽ ἐξουσίαν παίζουσαν, ἐν ᾗ τὸ ἐμπαθὲς καὶ πρόσυλον τὸ περὶ γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυσπώμενον γήϊνον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον πρυτανεύει φρόνημα, ἔνθα τὸ φίλαυτον, τὸ φίλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον *, ἡ πάντων καταθύμιος ἀπόλαυσις, τὸ πάντων ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ θεοῦ ἄρχεσθαι καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης κτῆσις καὶ περιποίησις· ἔνθεν ἡ κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ὕβρις καὶ τῆς ἐκκλησίας ὁ διωγμός· ἐντεῦθεν καταχυριευόμενον ἢ τυραννούμενον τὸ ὑπήκοον, τοῖς ἐκείνων δόγμασι καὶ θελήμασι ὑποκύπτειν ἐκβιάζεται, ὧν ἕνεκεν τὸ ἔμψυχον κεχάλκευται καὶ ἐσχεδίασται ὅπλον, σχήματι μὲν τοῦ σωματοφυλακτεῖν ἠθροϊσμένον, ταῖς δὲ ἀληθείαις τοῦ ἐκπορθεῖν τὴν ἐκκλησίαν [Χριστοῦ] καὶ ληΐζειν ἐπινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγράφεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι παραληροῦν-

3. κριθ. cod. et P. κατακρ. ed., κατακριθεῖσα Coisl. 310 sc. τὴν α΄.—σ. ἀ. τ. κ. ἐ. P. et cod. σ. τοσ. κ. ὑποδ. ed.— 5. τ. ἰ. cod. et P. ἰ. τ. ed.— 6. δυσμενῶν Coisl. 310 — καὶ ἀλ. ἐναύγασμά τι ἐν τοῖς παρ᾽ ἀ. δογματιζομένοις ἀμυδρῶς πως ἐφέρετο Coisl.—κτιζ. ed.—9. ἐ. δὴ τ. καὶ ἀπ. ed.—10. sic cod et P. περιέποντες δ. ed.—καὶ ὅπου τε ἐν P. cod.—11. sic cod. et P. ἐκ θ. ed.— 16. πρ. τῶν π. γὴν στρεφομένων καὶ ἰλυσπωμένων ed.—18. τὸ φίλαρχον, τὸ φίλαυτον C. 310.— * ἢ κενόδοξον C. 310.—19. καταθυμίων ed.—2! .δ. ἀ. μ. ἐ. C. 310.—ἐντεῦθεν Id.—23. τοῖς ἐκεῖθεν δ. Id.—25. ἐσχεδίαστο Id. — 26. σχηματοφυλακὴν P. cod. e praecedenti σχημ. — 26. δὲ om. Coisl. 310.

τες· ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν τοῦτο δὴ καὶ δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἔν τινι τόπῳ, καθὼς ἔν τισιν ὁρᾶται γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἐδογμάτισεν ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγγράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἀποτέμνεσθαι· ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου πρὸς δένδρον προσβάλλουσαν ἴδοι, εἰ ἐκτμηθείη τὸ δένδρον, συνεκκοπήσεσθαι καὶ τὴν ἀκτῖνα παραφρόνως ἐνομίσθη. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ ἄλλων τινῶν διανοηθήσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παίδων παιζόντων παιχθήσωνται φρονοῦντες ἀσυνετώτερα. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὔτε γίνεσθαι οὔτε ὁρᾶσθαι πέφυκεν οὔτε μὴν λέγεσθαι χώραν ἕξει, πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀποῤῥήτου καὶ θείας φύσεως ἢ ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονομίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐννοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα· οὐδὲ * σαρκούμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν, τῷ σώματι τούτῳ πέπονθε· ἐπεὶ οὕτω γε καὶ εἰ ἄνθρωπος τὸ καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοι τῷ σώματι, ἀνάγκη καὶ τὴν ψυχὴν συνεικονίζεσθαι ἢ πάντως τεθνήξεσθαι χωριζομένην· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος; Ὅθεν ἐν τούτοις φαίνονται προδήλως οὐδὲν ἧττον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαίνοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτοῦ καὶ περιγραπτοῦ τοῦ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διαλλαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο φενακιζόμενοι ματαιολογοῦσιν. Ποῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώματος ὅρος καὶ λόγος σωθήσεται εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ τοίνυν μὴ δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν Χριστὸν σώματι, ἢ ὅ τι ἐστὶ σῶμα οὐκ ἔγνω, ἐξ οὗ μηδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοὺς σῶμα καὶ ψυχὴν σώζεσθαι παραιτεῖται. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα τὸν Χριστὸν ἀνειληφέναι ὁποῖον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο δὲ γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν, [ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν] (176a) εἶναι συνομολογήσειεν· εἰ δὲ ** τὸ δεύτερον οὐ δίδωσιν, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἄρα, ὃ

1. δὴ τ. ed. τουτοδὶ? διὰ τ. Coisl. 310. — 2. ὑποδείξας? — 4. καὶ π. om Coisl. 310. — 5. sic cod. et P. ἡ. εἶπου δένδρῳ ed. — 6. ἤδη ἐ. δὲ cod., ᾔδει εἰ ἐκτ. τὸ δ. σ. P. ἴδοι, ἐντ. δὲ τὸ θ. συνεγκ. ed. — 10. ἐξῆν cod., ἕξειν P. — * γὰρ ed. — 14. τοῦτο P. τούτων τι C. — τῶν κ. ἡ. εἰκονίζοι τὸ σ. ed. τὸ κ. ἡ. ἐ. σ. P. — 15. εἰκ Coisl. 310. — 16. χωριζομένων ed. χωριζόμ. cod. χωριζόμενον Coisl. 310. — 27. κἀκεῖνο γρ. — ** καὶ Coisl. 310. — 29. sic cod. et P. δώσει ed.

πάντη ἄλογον καὶ καταγέλαστον. Οὐ περιγράφομεν οὖν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν.

(27) Κενολογοῦσι δὲ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὃν γὰρ φασὶν ἀπερίγραπτον, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπ' εὐηθείας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται. Εἰ δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κενολογήσουσιν, ἡ τῶν διδασκάλων αὐτῶν χάρυβδις αὐτοὺς μεγάλως περικέχηνε, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος· δοκήσει γὰρ [καὶ] φαντασίᾳ τὸν θεῖον σεσωματῶσθαι δοξάζοντες, οὐδὲν ἧττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, οἵγε πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν παραταττόμενοι δυσσεβῶς* καθερυθριῶσι· καὶ ταῦτα τίνες; οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαίδευτοι, τὰ ἀχάριστα κτίσματα κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν.

CCLXIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΑΜΟΡΑΙΟΥ.

820 Μετὰ δὲ τοῦτον δόλιον Λέοντα ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ὁ Ἀμοραῖος ἔτη η'**, μῆνας θ' καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς σφοδροτάτης ἀλγηδόνος τῶν νεφρῶν, ὃς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδοὺς ὅσον τοὺς ἐν εἱρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν τε καὶ ἄνεσιν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυγὲς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀγκίστρῳ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας, ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἔφη· «Οἱ

---

1. παντὶ ἀλ. κατ. Coisl. 310.—περιγράφωμεν—γράφωμεν καὶ κ. οἱ Id. — 6. αὐτοῖς μέγα περὶ κεχηνέναι Id. — 8. sic cod. et C, σεσαρκῶσθαι ed. — 9. τῆς προτέρας ψευδοῦς βλασφημίας Coisl. 310. —10. οἰκουμένην Id. — * οὐ C. — 13. θεολόγον γλῶτταν Coisl. 310. — 15. M. δὲ Λ. C, τῷ ςτις' ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονονομίας ωις' ed. — ὁ Τρ. om. Coisl. 310. — ** καὶ Id. — 17. τῶν ν. ἀῤῥωστίας τε καὶ ἀ. Id. τῶν ν. σ. ἀ. τῶν ν. ed. Leo. — 18. προκατεχ. Leo. C. — 19. ποιναῖς Leo. — 21. ἀ. ἀμφιβλήστρῳ περιπαρεὶς τῆς δ. ἀ. ἰχθύος δίκην τοῖς τῶν δ. σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτερίας τε καὶ ἀλογίας· ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαίδευτος ἐτύγχανεν· ἀμαθίαν γὰρ ἐκ πατρείας ἀλογίας καὶ ἀπειροκακίας ὥσπερ ἱκα,ὴν οὐσίαν κληρωσάμενος, ὅθεν ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν Coisl. 310.

μέν* πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν τε καὶ κανόνων καὶ δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν, τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὕρομεν τὴν ἐκκλησίαν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρίνομεν».

(2) Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος ὃν καὶ ἔστεψεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδὼν γενέσθω καὶ οἰχέσθω καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων καὶ σιγὴ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

(3) Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀντάρτης** τῶν ἀνατολικῶν μερῶν 822 ἀπάρας ἤδη καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον συλλεξάμενος καὶ ἐπισυρόμενος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησε, τῆς βασιλείας*** παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγενής τε καὶ ἀφανὴς ὤν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης· κἀντεῦθεν**** πολλοὺς τῶν βαρβάρων καὶ χριστιανῶν ἀπατήσας καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου πόλιν ἐπῄει ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ. καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον, ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον, τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν συναθροίσας***** καὶ οἷά τις ἄλλος Σεναχερὶμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπλισάμενος ἐμεγαλαύχει τῶν ἑπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονεύετο, μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας, ὅτι «οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ

---

* οὖν Id.—1. sic cod., C et Leo. τὸν ἐκκλ. θεσμόν; θ. τε καὶ κ. καὶ om. Coisl. 310. ἐ. θ. τε καὶ κ. καὶ om. ed. — 2. δ. αὐτοὶ π. Coisl. 310. — 2. ἢ καλῶς Id. — ἡμεῖς— βαδίζουσαν om. Id. — 5. διαφυλάττειν C. Leo. — 6. Τοῦτο δὲ ἀκριβοῦντες διαβεβαιοῦμεν ὡς μὴ θαῤῥεῖν τινὰ κατ' εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παῤῥησίᾳ κινεῖν τὴν γλῶτταν ἀλλ' ἐκποδὼν ἔστω καὶ οἰχέσθω καὶ ἡ. C. — 10. κροτηθεῖσα Id. — ** ἐκ C. Leo. — 13. προσυλλ. ed. — *** πανούργως Coisl. 310. — **** γέτοι ed. γε τοὺς Coisl. 310. — 19. β. κατὰ Leo. — 20. ἐπὶ τῇ Κ. C. Leo. — 21. ἐπῄει om. Coisl. 310. — 23. ἀθροίσας ed. — ***** καὶ ἀνειλημμένος Coisl. 310. — 24. ἐξοπλ. Id. — τῷ πλ. τῶν ἑπ. Id. — 25. ἐν. κατὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὃς οὐ Id. — 26. Ps. XXXIII. 16.

γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν»· καί «Κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν» καὶ τὰ ἑξῆς. Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις (176ᵇ) οὐκ εἶχεν Ἐζεκίαν, εὐσεβῆ φημὶ καὶ ἐνάρετον βασιλέα, ἀλλ' οὐ * παρεῖδεν ὁ τοῦ παντὸς πρύτανις καὶ φιλάνθρωπος Κύριος πολιορκουμένην τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἕνεκε «τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων» ἔφη καὶ τότε·» ** «Νῦν ἀναστήσομαι καὶ ὑπερασπιῶ *** τῆς πόλεώς μου καὶ τοῦ λαοῦ μου», οὐ «δἰ ἐμὲ καὶ διὰ Δαυὶδ, τὸν δοῦλον μου», ὡς τότε καὶ νῦν φησὶ, ἀλλὰ «δἰ ἐμὲ καὶ τὸν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ φύντα υἱόν μου καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλὴμ, ἣν ἐξελεξάμην.

(4) Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαὰβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληχότος καὶ βρενθυομένου καὶ λέγοντος· «Εἰ ἐκποιήσει Σαμάρεια **** παντὶ τῷ λαῷ, τοῖς πεζοῖς μου», διέλυσε ῥᾳδίως εὐθὺς τοῦ τρισαθλίου βασιλέως ὁ φιλοικτίρμων θεὸς τὸ δέος *****» ἰδοὺ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν ****** εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος»· ὅπερ καὶ γέγονε· καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἰδίαν ἰσχὺν καὶ τὸν Δαυὶδ ἀληθεύοντα· «Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς, Κύριος ἐν πολέμῳ». Τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης, δύο καὶ δέκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν. Ἵνα δὲ κἀκεῖνοι καὶ οὗτοι μάθωσιν ὡς θεήλατος ἡ πληγὴ, τῶν διαπεφευγότων εἴς τινα πόλιν καταπεσὸν τὸ τεῖχος κατέχωσε χιλιάδας κζ'.

---

1. ἀ. ψ Coisl. 310. — 2. Ps. XXXIII. 10. σωτ. «ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται» καὶ κ̃ς Coisl. 310. — ἐθνῶν ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλ̃ς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κ̃υ εἰς τὸν αἰῶνα μένει· εἰ Id. — 4. φημὶ om. Coisl. 310 — * τί που διὰ τῆς τοῦ κρατοῦντος πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφενακισμένην τε καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν Id. — περιεῖδεν Id. — 5. πολιορκούμενον τὸν λ. — 6. Ps. VII. 5. — 7. 4 Regg. XX. 6. — ** που πάντως Coisl. 310.— *** ὑπὲρ Coisl. 310.—8. π. ταύτης Id.—λαοῦ, οὐ ed. διὰ om. P.—9. ὥσπερ τ. καὶ νῦν φ. ed. καθὼς εἴρηκεν τινὶ ταῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Coisl. 310.— κ. ἐ. τηνικαῦτα πρὸ τῆς ἐ. ὁ. 134. — 10. φυέντα Δ. Coisl. 310. — 13. 3 Regg. XX. 10. Εἰ ἐ. (יִשְׂפֹּק=ἀρκέσει, πληροφορήσει) ὁ χοῦς Σαμαρείας.— **** ταῖς δραξὶ C. et cod. LXX לִשְׁעָלִים, alii τ. ἀλώπεξι לְשׁוּעָלִים.— ***** φάσκων C. om. λέγων.— ****** σήμερον 3 Regg. XX. 13, om. τάς.—17. δ. καὶ τοῖς ed. γέγηθεν καὶ τοῖς Coisl. 310. — 18. θ. τοὺς κτλ. P. cod. τὸν ἱεροψάλτην ἀλ. C. — 19. Ps. XXIV. 8.— 20. γεγενημένης C. — 21. κατηκόντησαν C. 310, ἐπάταξεν — ρ' χιλιάδας. 3 Regg. XX. 29.

(5) Ταύτῃ τοίνυν τῇ ἀλαζονείᾳ τοῦ Σύρου καὶ τοῦ, Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς, τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεούπολιν, ἐφ' ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν γενναίως ἀντιπαρατ̄αττομένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων· τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφεὶς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐχώρει, ταύτην ληϊζόμενος· λαφυραγωγήσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὧν προσεδόκησεν· καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ παρέστη καὶ περιετράπη * καὶ παρέβη τὸ σπούδασμα, ἀλλά γε καὶ ὅπερ ἔχειν ἐδόκει καὶ κατεφαντάζετο κλέος καὶ σθένος ἀπεγυμνώθη μικροῦ δεῖν καὶ διόλωλεν.

(6) Οἱ γάρ τοι πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαραταξάμενοι τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς, ἅπαν σχεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτοῦ φρύαγμα κατέλυσαν· τὰ γὰρ ὀχυρώματα, ἐφ' ὧν πεποιθὼς ἀνοήτως ἄγαν ἐναβρύνετο καὶ κατεθρασύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω τὰς πλείστας πυρπολήσαντες καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας τροπωσάμενοι, σκοτοδινία πολλὴ καὶ ἀμηχανία περιέσχε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότατον Θωμᾶν· ναὶ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰς πολυμηχάνους αὐτοῦ καὶ πολυτρόπως ἐξευρημένας ἑλεπόλεις πάσας, ἀκαταμαχήτους οὔσας, ὡς ᾤετο, καὶ δυσαλώτους, διέφθειραν

---

1. Ταύτην τ. τὴν ἀλαζονείαν ed. ταύτ. τ. ἀλαζονί. cod. Τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὀφρὺν καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χ. καὶ Θ. ὁ μ. καὶ τὴν Κ. μ. δὲ Θ. ἐφ' ἑ. χ. ἐκπορθήσας καὶ τὴν Θρᾴκην δῃώσας καὶ λαφυραγωγήσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὀνειροπολῶν ἀπεκαραδόκει, ἀλλ' ὡς C. — 4. ἀνδρείως ἀ. C, ἀνδρ. παρατ. ed. — 9. συνεχ. C. — 10. προσεχώρησεν Coisl. 310. — 11. περιέστη Id. — * τε C. — 12. ἀπέβη τὸ σπουδαζόμενον C. — ὃ C. 310. — ἐδ. ἐχ. C. 310. — 15. τοι om. ed. — ὡς ἑ. om. C. — 16. ἀντιπαρατατόμενοι C. — 17. τ. καὶ ν. καὶ μέντοι π. Coisl. 310, τ. καὶ ν. 130. — 18. καρτερικῶς P. — ἅπ. ἀ. σχ. τὸ σ. Coisl. 310. — 19. ἐφ' ἃ C. — 20. λ. δὲ τὰς πλ. ν. Coisl. 310, λ. δὴ τὰς πλείστας ν. 130. — 21. στρατοπεδάρχ. cod. — στρατοπεδάρχων P. — 23. Θωμᾶν om. C. — καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P. — 24. αὐτοῦ post ἑλ. Coisl. 310 et 130. — πολυτρόπους ed. — 25. ὁ. καὶ δ. ᾤετο Coisl. 310.

καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. Καὶ οὕτως «ὁ μὲν οἶκος Δαυὶδ ἤγουν ἡ τοῦ Χριστοῦ πόλις «ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ» ἤτοι τῶν πολεμίων τὸ στῖφος «ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει» τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἐδοξάζετο, καὶ ἦν ἰδεῖν ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ ἱερὸν λόγιον· «Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν» (177ª) καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ψαλμοῦ· ἔνθεν τοι καὶ οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον· «Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις» καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

(7) Ὁ δὲ θεῖος λόγος * παρεγγυώμενος καὶ προευαγγελιζόμενος αὐτοῖς εὖ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατάπτωσιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν, ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων· «Τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν· κατεδίωξε γάρ σε ὁ ἐχθρός σου· καὶ ὄψει αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει καὶ ἐπὶ τραχήλους αὐτῶν ἐπιβήσῃ»· «θαρσεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν» **. «ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακά, ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν».

823 (8) Ἐπεὶ οὖν ἀποκαμὼν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνόνητα πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν καὶ μάλα δὴ ἀπογνούς, ὡς τοῦ σκοποῦ διαμαρτήσας ἐκ διαμέτρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν αὐτῷ κατόπιν προδήλως φερομένων ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ, καὶ πρὸς τούτοις μαθὼν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, παραχρῆμα τὴν πόλιν ἐάσας, κατ' αὐτῶν θᾶττον ᾤχετο, οὓς δὴ καὶ μαχεσάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας, εἰς Ἀρκαδίου πόλιν ἑαυτὸν ἀσφαλίζεται, δῆθεν τὴν κατὰ πρόσβασιν αὐτοῦ ἀσθένειαν καὶ ἐλάττωσιν ὑφορώμενος· ὅθεν οἱ περὶ

1. 2 Regg. III. 1.—ἤτοι χῦ π. C.—2. καὶ ἐκρ.—ἐπ. om. P. ex homoioteleuto.—ἤτοι om. ed.—5. τὸ θάτερον λ. ἱ. ed. καὶ τὸ θ. ἱ. λ. Coisl. 310.—Ps. LXXXIX. 40.—αὐτῶν — αὐτῶν δ. διήρπαζον (διήρπασαν LXX) πάντες et reliqua psalmi 42 — 44. C. — 7. ἑ. οὖν C. 130. — Ps. XX. 7. — * αὖθις C. — 11. ἀπεφήνατο Coisl. 310. — λέγω Coisl. 310. — τέκνα — ἐπιβήσῃ Baruch IV. 25, om. ed. — 12. ὁ om. Coisl. 310, γὰρ et σου om. Bar. — 13. τὸν τράχηλον Deut XXXIII. 29. — 14. θαρσήσατε Bar. 27. — ** ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος μνεία (Scholion a secunda manu codicis, textui in P. e Barucho insertum ubi ἐπάγοντος ut in cod.)—15. ἡμῖν ed. sed ὑμῖν Bar. 29. — τὰ om. Coisl. 310. — 17. ἀνόητα C. ἀνονήτως ed. — 19. αὐτῶν om. ed. propter sequens αὐτῷ. — 20. μ. ὡς om. Coisl. 310. — 24. τὴν κ. πρ. ἀσθ. ἀ. C. κατὰ τὴν πρόβασιν ἀ. ἀσθ. ed.

αὐτόν, αἰσθόμενοι σαφέστερον τήν τε δεινὴν οἰκείαν ἀπάτην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζουσαν πανωλεθρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑποῤῥέειν καὶ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαοπλάνον.

(9) Ὁ δέ γε Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκὼς *, αὐτίκα τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε· καὶ δὴ περικαθίσας βραχύν τινα καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὶ χειρωσάμενος καὶ τράχηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν πεπατηκὼς καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶν ἔτεσι δι' αὐτοῦ κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα χαλεπὸν καὶ δύσοιστον ἐμφύλιον πόλεμον.

(10) Ἀσχολουμένου δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην Θω- 824 μᾶν καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φροντίδι παντὸς ἄλλου καταφρονήσαντος, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ αἱ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς περιῃρέθησαν ἐξ Ἄφρων τε καὶ Ἀράβων λαβόντων ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν καὶ ταπεινοῦν καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν χριστιανῶν πράγματα·

(11) Ἐν τούτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμάτων 829 διακειμένων, Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν, διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

CCLXIV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Θεόφιλος ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ', ὁ νέος Βαλτάσορ καὶ παρα-

---

3. ὑπορορέειν καταλιμπάνοντες Coisl. 310. — 5. Ὁ δὲ Μ. καὶ τ. Id. — * ὑπὸ τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα Scholion ab ed. in textum receptum, in C. ut codicis in textu et in Leone deest. — 8. οὗ καὶ τὸν τρ. κ. Coisl. 310.—ἀρχῆθεν Id. — 9. αὐτ. cod. αὐτὸν ed. — 12. δύσυστον cod. δύστηνον ed. — 13. Ἀσχ.— Εὐφροσύνης om. C. 310 et 130 qnum in §. 1 et c. CCLXIV, 3 inveniantur, sed cf. praeter Leonem etiam Ced. 91,5 — 99,16. — 26. περὶ τῆς βασιλείας Θ. τοῦ εἰκονομάχου Mon. et Paris. 1706. — 27. Μετὰ δὲ Μ. ἐβ. Θ. υἱὸς αὐτοῦ C. τῷ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τοῦ

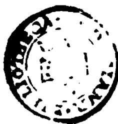
βάτης καὶ θεομισὴς καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑβριστὴς καὶ καθαιρέτης καὶ βέβηλος *.

(2) Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον, τὸν υἱὸν αὐτῆς· ἀγαγοῦσα δὲ ** ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸν λεγόμενον μαργαρίτου τρίκλινον, δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον εἰποῦσα· «Εἰς ἣν ἂν ἀρεσθῇς, ἐπίδος τοῦτο αὐτῇ». Ἦν δέ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη ὀνόματι Εἰκασία ὡραιοτάτη πάνυ, ἣν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους ἔφη· «Ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα». Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· «Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα». Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεὶς, ταύτην μὲν εἴασεν, Θεοδώρᾳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν (177b) οὔσῃ ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει *** Θεοδώραν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῆς βασιλείας στέφει τῇ ἁγίᾳ ν'· κἀκεῖθεν προῆλθεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι πολλοῖς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ. Ἡ δὲ εἰρημένη Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, ἀσκοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς, ἣ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπε, τό «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις» **** καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραῴδιον· «Ἄφρων γηραλέε» καὶ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἑκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ᾗ ἐπώνυμον τὰ Γαστρία, ἡσύχαζεν. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος καὶ προσέταξε τῷ χαμαι-

---

κόσμου ͵ςτκς' τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωκς' ἐβ. Θ. ἔτη ιβ' ed. — Β. καὶ π. et εἰκόνων om. C. 310 et 130?

* ἔτη ιβ' καὶ μῆνας γ' καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς C. om. §. 2. — 3. Περὶ Εἰκασίας cod. — ** πᾶσας ed. — 6. μαργαρίτ. cod., μαργαρίτην Leo, e compendio male lecto, хрucompukлянь Serb. — 7. ἂν om. ed. — *** δὲ Leo. — 13. χρ. om. ed. — 18. χρ. om. ed. — 19. τῆς συγκλήτου ed. — 21. φ. καὶ θεῷ Leo. — **** στίχους τῆς μεγάλης δ', Glossa cod.

δράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος, προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ καθίσματι καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς ἔφη· «Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν Κυρίου φονεύων τίνος ἐστὶν ἄξιος»; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα ἔφη· «Ἄξιος θανάτου ἐστίν, ὦ δέσποτα». Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὕπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀποτεμεῖν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι τὴν κρίσιν· «καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρί σου συνηγωνισάμεθα, ὦ βασιλεῦ, οὐκ ἂν αὐτὸς νῦν ἦρξας». Καὶ* οὕτως ἐπ' ὄψεσι πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσχήματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολμηκότες ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες· εἶχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἱρέσεως καὶ τῆς εὐσεβείας ἀπείχετο, τῶν δὲ ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

(3) Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τοῦ ἀλι- 838
τηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως** Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι καρτερικῶς ὠχυρωμένην εὑρόντες καὶ κατησφαλισμένην πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν ν' φρουρουμένην μετὰ τῶν λογάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ιε' Αὐγούστου μηνὸς ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον εἰληφότες, ᾐχμαλώτευσαν καὶ ἀπέκτειναν χριστιανῶν πλῆθος ἄπειρον, καὶ ἡ πόλις ἐκαύθη καὶ κατηρειπώθη. Ἀλλὰ μὴν καὶ πλήθη πλοίων αὐτῶν ἐξελθόντα, τὰς

13. sic Th. Melitenus, ed. et cod. βασιλεῦ Leo. — νῦν om. ed. — * δὴ ed. — 19. ἁγ. om. ed. — 20. καὶ — αἰκιζόμενος om. Serb. — 22. αὐτοῦ om. C. — ** οἱ ed. — 24. sic P. et cod., καρτερῶς ed.—εὗρον C. 310. — 25. στρ. η' C. — μ. τῶν λ. αὐ. καὶ στρ. φ. C. 310. — 26. Αὐγούστ. μη. cod. τοῦ Α. μηνὸς C, Αὐγούστῳ μηνὶ ed. — 27. ᾐχμαλωτίσθη καὶ ἀνῃρέθη χ. π. ἀ. C. — 28. καὶ — κατ. post παρέλαβον C. 310, om. ed. — 29. Ἀλλὰ μὴν καὶ om. C. 310.

Κυκλάδας νήσους ἠρήμωσαν καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαβον. Καὶ ψῦχος πολὺ γέγονε καὶ χειμὼν ἀγριώτατον καὶ δριμύτατον καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ ἀέρος αὐχμοὶ καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλίαι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον ἀπελέγχουσαι τοῦ κρατοῦντος μοχθηρίαν καὶ κακουργίαν· εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθεΐαν καὶ ἀπόνοιαν ἐξώκειλεν ὁ ἄθεος, ὡς καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου καὶ θηριωνύμου χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἵρεσιν διαδεξάμενος καὶ ἀναδεξάμενος καὶ ἀνακαινίσας, ὡς μηδὲν ἧττον ὀφθῆναι τῆς ἐκείνου δυσσεβείας καὶ παροινίας *, τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας ὁ πεφενακισμένος (178[a]) καὶ ματαιόφρων· Ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτῃ καὶ παραπληξίᾳ τε καὶ οἰστρηλασίᾳ, τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσσης ὁρμωμένων, πάλιν διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπανετείνετο.

(4) Τούτῳ τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδων ιδ', οὓς διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι, κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρμας ἀποκαταστήσας, αἳ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται τοῦρμαι Περσῶν· αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν ἐποιήσατο.

(5) Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοείου, λογιωτάτου πάνυ ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου, τό τε πενταπύργιον καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα διαφόροις λίθοις καὶ ὑελίοις καλλύνας αὐτά, δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκελάδουν. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεύς, ἀνανεώ-

---

1. καὶ Σ. C. 310. — 2. Theophili a. 9. Ceterarum calamitatum quum nihil exhibeant reliqui scriptores videntur haec phantasmata monachi Theophilo infensi fuisse. — 6. ὁ ἄ. ὡς om. C. — 7. καὶ τῶν θηριωνύμων ed. — καὶ ἀναδ. om. ed. — * τῆς C. 310. — 13. sic C. et cod. ὡρμημένων ed.—πάλ. cod. πάλαι C.— 15. Τούτῳ 799,18 διὰ τοῦτο om. C. sed adsunt in Symeone, Leone, Glyca, Theodosio Meliteno.— 22. χρυσοχείου cod., Leo. χρυσοχόου ed. — 25. sic Leo et cod. ἐλίοις ed. — δ. τε Leo. — sic Melit. Sym. Glyc. στρουθίον ἐφεζόμενον Leo. — 26. μουσικ. cod. μουσικῆς?.

σας καὶ χρυσοϋφάντους κατασκευάσας, τοὺς λεγομένους λώρους καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

(6) Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν 834 καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῴην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις — ἔθος γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι — καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ, δρουγγαρίου τῆς βίγλης ὄντος· «ὑψοῖ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα τοῖς κτίσμασιν οἷς καινουργεῖ καὶ τὰ ἐμὰ σκοτίζει καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὡς ἅτε χήρας οὔσης καταπεφρονημένης»· καὶ παρευθὺ ἀπέστειλεν Εὐστάθιον κυαίστορα τὸν ἐπίκλην Μοναχὸν, ἐν τῇ Ὀξείᾳ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δημητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ ἰδεῖν εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικεῖ τὸ καινουργηθὲν οἴκημα, οἳ καὶ ἀπελθόντες καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐπ' ὄψεσι τοῦ βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Ὡρίσθησαν δὲ ὅ τε κυαίστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

(7) Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπίκλην Μωσηλὲ, ἀνδρεῖον ὄντα 833 καὶ ῥωμαλέον, εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν, τὴν ἠγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μάγιστρον. Εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκα τῆς Σικελίας ἐξέπεμψε· οἷα δὲ τοῦ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοί τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον

---

1. sic Th. Mel. et Sym. καταχοσμήσας Leo. — 3. Δ. δὲ Leo. — 9. καὶ τ. κτ. κ. ἑ. τὰ καὶ Leo. τ. κτ. κ. τὰ ἐμὰ δὲ Th. Melit. — 10. ὡς om. ed. — τὸ Th. Melit? et cod. Monac. om. ed. — 12. ἐν 'Ο. Melit. et Monac. ἐν τῇ 'Οξείᾳ ed. — 19. ὡρίσθη ed. — 20. μέχρι Leo. — τὰ τ. οἰκήματα cod. a pr. manu sed in margine γρ. οἰκοδομήματα· τὰ αὐτοῦ οἰκήματα Leo. — 27. τοῦ, τῷ et τοῖς om. ed.

τῷ βασιλεῖ ὡς «τὰ μὲν τῶν χριστιανῶν τοῖς Σαρακηνοῖς προδίδωσι κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ».

840 (8) Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τεθνηκυίας Μαρίας, τῆς πεποθημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματί τινι τέθεικε, ὅνπερ ἄργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου. Ὁ δὲ Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον (178[b]), τὸν λεγόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα, ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύψας ἔθετο ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ δημεύσας αὐτοῦ πᾶσαν τὴν περιουσίαν. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ταῦτα θεασάμενος εἰσῆλθεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ εἰπών· «ὅτι δἰ ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεινά». Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος, προλαβὼν ἔστη ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἱερατικὴν στολὴν ἠμφιεσμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέᾳ πλησιάσαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ, φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· «Ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε, ἕνεκε» τίνος, ὦ βασιλεῦ»; Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ ἔφη· «ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης». Ὁ δέ· «Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ, ὅτι δοὺς ἐνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δἰ ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον»; Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς ἐλεγχθεὶς, θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινηθεὶς, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ'

5. τόπον Mon. — 15. αὐτοῦ om. ed. — 15. ὁ δὲ — περιούσιον om. ed. Mon. et Leo. ex homoioteleuto, sed est in Mosq. et Melit. — 22. Ps. XLV. 4 ἔντεινον — ἐν. ἀληθείας καὶ πραΰτητος, καὶ δικαιοσύνης. — 24. τὴν σύγκλητον Melit. — 28. θ. τε καὶ ὀ. ἀ. κ. om. ed.

αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ διὰ τὸ καὶ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβεσθαι καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν κρυφαίως διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος διὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἤγαγεν αὖθις αὐτὸν μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον τῆς μεγάλης πεποίηκεν ἐκκλησίας καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμωτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

(9) Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης 836
πάντων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινάς, λογοθέτῃ τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑποβολῇ Μύρωνος, ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προϊστάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα· ἃ μαθὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως καὶ τὰς διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιβάς, ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων, ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς «βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγω καὶ εἴγε μὴ καταναγκάσητέ με τὴν ἑαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὖν οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε»· Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χαρὰν δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλέα Ῥωμαίων.

(10) Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεύς, ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονε, καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· «Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μα-

1. καὶ διὰ τὸ ed. διὰ τὸ καὶ τὰ Leo.—4. παραγεν. Leo.—διὰ τὸν ἐπ. Leo, om. ed. sed αὐτὸν τὸν ἀρχ. ἠγ. αὖθις ed. ἤγαγον αὖθις ἀ. Leo.—7. ἐκκλ. π. ed. Leo.—24. καταναγκάσατε Leo.—27. μ. χάριν Leo, μεγάλῃ χαρᾷ ed. sed Melit. ut Mosq. cf. §. 12.

νουὴλ πρός σε ἐλθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιεῖν, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν σταλεὶς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἱρκτῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθών· δοκῶ δὲ τοῦτο πρᾶξαι τῷ ἐνυπογράφῳ (179ᵃ) λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐρᾶν». Ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν δοὺς αὐτῷ ἀπέστειλεν.

(11) Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοίου, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, ὃς τὰ δεσμωτήρια ῥογεύσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος, ἠδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὸν ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως· καὶ λαβὼν τὸν τοῦ ἀμερουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργάσατο· καὶ τούτῳ ἐν μείζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ δυνάμενος.

(12) Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρόν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ ἀμερουμνῆ, ὅτι «ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ μεγίστην τοῦτο χαρὰν ἡγησάμενοι καὶ τῷ προτέρῳ πλεονεκτήματι καὶ τοῦτο ἤδη ἐλπίσαντες, εὐθὺς ἐξώπλισαν αὐτὸν καὶ κατὰ Ῥωμανίας ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερουμνῆ, ὡς δῆθεν διακινήσων καὶ κυ-

---

1. προσελθεῖν ed. — 5. ἐλθεῖν ed. — πράξειν Leo. — 15. τοῦτο ed. — 26. οἱ δὲ τῷ ἀμερουμνῇ εἰπόντες αὐτὸν ἀπ. ed. — 28. ἐξώπλισε — ἀπέστειλε Leo, sed Theodosius Melit. ut Mosq.

νηγήσων, πόῤῥωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ ἀμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν, ὅτι «ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς». Καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

(13) Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασί τε καὶ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπεδέξατο μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

(14) Τούτοις ἐπαρθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν· καὶ εὐπετῶς τήν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλούτῳ κομῶν καὶ δυνάμει τότε διὰ τὸ τὸν ἀμερουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι, παραλαβὼν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. Καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν, ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαΐον παίξας, ἅρματι λευκῷ μὲν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ Βενέτῳ ἀμφιασάμενος καὶ νικήσας ἐστεφανίσθη, τῶν δήμων ἐπιβοώντων· «Καλῶς ἦλθες*, ἀσύγκριτε φακτονάρη».

(15) Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' 837
αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἵν' εἴπω ὁ νέος Ἰαννὴς καὶ Ἰαμβρὴς, βεβοημένος ἐπί τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὑρηθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ

4. πρ. πατρίδος καὶ σ. ed. — 5. πείσεσθ. cod. πείσεσθε ed.? — 25. * ἦλ? cod. — 29. Ἰαμαρὴς Leo, Ζαμβρὴς ed. sed Ἰαμβρῆς Mosq. Melit. — μαντείαις Leo. — 30. ἀσ. ὡς ὀργ. cod.

πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν εἰργάζετο καὶ ὃν ὤδινε μέν, κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεύς, ἐξέῤῥηξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίεσθαι προστάξας ἢ ἀπαλείφεσθαι.

(16) Οὗτος ὁ Ἰαννὴς πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ λίθωνε (179ᵇ) λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, δια τινων θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν, ὃ* καὶ ἀοίκητον ἔμεινε διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

(17) Διὰ ταῦτα σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως, ὁ δεύτερος Νεκτανεβώ, τὸν ῥηθέντα Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν τὸν φατριάρχην ἢ μανδριάρχην, τὸν νέον ὄντως Ἀπολλώνιον ἢ Βαλαὰμ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις κακῶς ἀναφανέντα λεκανόμαντιν καὶ πάσης θεοστυγοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὑφ' οὗ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς** ὁ εὐρίπιστος καὶ δόλιος, ὑπηρέτης δόκιμος [ἐχθίστων πραγμάτων] καὶ τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν, οὓς ἂν ἐνδίκως ὁ θεῖος λόγος ἐπαράσσεται σχετλιαστικῶς φάσκων· «Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῒν ἐπορεύθησαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ χάριν ἐξεχύθησαν καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο» «Οὗτοι εἰσὶ γογγυσταὶ καὶ μεμψίμοροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν». Ἐφαρμόσειεν αὐτοῖς μάλα εἰκότως καὶ τὰ*** τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ τῇ θεολόγῳ στηλιτευόμενα γλώσσῃ· σφόδρα γὰρ ἐμφερὴς ἐναπέφηνε καὶ εἰς μηδὲν ἀπεοικὼς τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας· ἔφη γοῦν· «Πῶς μὴ δακρύσω τὸν ἄθλιον; [πῶς] μὴ πλέον μὲν [τῶν] δεδιωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν αὐτομολησάντων εἰς τὴν

1. τὰ om. ed. — * δὴ ed. — 11. δ. τοῦτο ed., om. C. Συμμύστην καὶ συμμαχοῦντά τε καὶ σ. ἐ. τῆς ἁ. C. 134, τῆς ἁ. ἐ. 310. — 12. προρηθ. C. — 13. μ. δὲ Ἰ. τὸν om. C. — πατριάρχην ed. φ. μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην C. 134, φ. μ. δὲ μαντιάρχην καὶ δ. 310. — 15. θεοστυγῆ C. 134. — ** καὶ ὑπονοθευθεὶς C. — 17. δείλεος C. 310, δείλαιος 134. — ἀχθ. πρ. C. 134, om. cod. et ed. — 19. Iudae ep. 11,16. — 21. χ. om. C. — 22. γ. μ. C. — 23. αὐτῷ ed. δ' ἂν αὐτῷ C. 134. — *** κατὰ C. 134. — 27. Orat. 3, in Iul. I. p. 69 C. — μὴ πλ. C. πῶς μὴ πλ. ed. — μὲν τῶν δ. C. 310.

κακίαν θρηνήσω τὸν συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ, τοῖς μὲν μηδὲν δεινὸν τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριστότατον οὐκ ἐκεῖθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παῤῥησίαν, ἣν διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσαντο· τοῖς δὲ προοίμιον τῶν* ἀπειλουμένων ἅπερ ἤδη πεπόνθασιν· καὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερον ἐκολάσθησαν ἢ τοῖς ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν». — Καὶ γὰρ «ὥσπερ τὸν χαμαιλέοντα λόγος, παντοῖον γίνεσθαι ῥᾳδίως καὶ πάσας μεταβάλλειν χροιὰς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος — οὕτω κἀκεῖνος πάντα ἦν καὶ ἐγίνετο χριστιανοῖς πλὴν ἡμερότητος· καὶ ἦν λίαν ἀπάνθρωπον αὐτῷ τὸ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ πιθανὸν βίαιον, καὶ ἀπολογία τῆς ἀγριότητος ἡ χρηστότης»· ὅθεν λεκτέον πρὸς αὐτόν· «Εὐηθέστατε καὶ — ἀπαιδευτότατε τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσούτου κλήρου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀνέστης — σὺ κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ (ἐκκλησίας καὶ) θυσίας τοῖς σοῖς μιάσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθαίροντος αἵματος τοῖς (σοῖς) (μιαροῖς) αἵμασι—σὺ μετὰ Ἡρώδην διώκτης καὶ μετὰ Ἰούδα προδότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνῃ τὴν μετάνοιαν ἔδειξας ὥσπερ κἀκεῖνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ Πιλᾶτον καὶ μετὰ Ἰουδαίους μισόθεος».—Ὁ τῶν ἁγίων ὑβριστής,» Ἱεροβοὰμ (σε) εἰπεῖν οἰκειότερον ἢ Ἀχαὰβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομωτάτους, [ἢ] Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν Ἀσσύριον, ἢ πάντα ταῦτα συνελόντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰς πάντων κακίας φαίνεσαι εἰς σεαυτὸν συλλεξάμενος, Ἱεροβοὰμ τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαὰβ τὴν μιαιφονίαν, Φαραὼ τὴν σκληρότητα, Ναβουχοδονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀσέβειαν».

(18) «Ποῦ (εἰσιν) αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ (τὰ) μυστήρια; ποῦ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφανῆ;—(180ᵃ) ποῦ τεράστια, προγνώσεις

1. μηδὲν P. et cod. οὐδὲν ed. Gr.— 3. οὐ διὰ τὰ ἐκ. Gr.— 4. ἑαυτοὺς ἐχρήσαντο cod.— 4. προίμιον Gr.— * ἀποκειμένων καὶ Gr. — 6. ἐντεῦθεν Gr.—δικαιοτηρίοις Gr. C. 310. — 7. Ἀλλ' ὥ. Gr. 74 B. — 8. μεταβάλλει χρ. C. 310, μὲν ἀναλαμβάνειν χρόας Gr. — 12. Greg. p. 76 A. — 13. τῆς ἐκκλησίας ἀντέστης C. 310, τῆς οἰκουμενικῆς καρποφορίας κτλ. Gr. — 14. τῆς χῦ θ. Gr.—ἐ. καὶ om. C.—σοῖς om. ed.— 15. καθήραντος Gr. C.— 16. μιαροῖς om. Gr.— 17. ἐκεῖνος Gr. C. 310. — 18. Πιλάτ. cod. Πιλάτου P. sed Ἰουδαίους ut Gr. — 19. Or. 4, 110 D. — σε om. Gr. C. 310.— 22: ὀνομάσομεν Gr. — 23. εἰς ἑαυτὸν φ. (φένεσαι C. 310) C. εἰς ἑ. σ. φαίνεται Gr.— 25. ἅμα C. 130. — 26. Gr. 123 A, B. om. εἰσὶ et τὰ. — τελευταὶ ed. — καὶ μυστήριο C. 310. — 27. τερατεῖα προγνώσεως Gr.

καὶ σημεῖα ἐγγαστριμύθων; — ποῦ αἱ κατὰ χριστιανῶν μαντεῖαι καὶ ἀπειλαί; — οἴχεται πάντα, διέψευσται, διεῤῥύη, ὄναρ ἐφάνη τῶν ἀσεβῶν τὰ κομπάσματα». «Ἔπεσε Βὴλ*, συνετρίβη Δαγών· — οὐκέτι (οὐ) μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν»· «Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀθλίοις ἴσως. Ἔσται δὲ καιρὸς ἡνίκα ὄψομαι τοὺς ἐμοὺς ὑβριστὰς καὶ τὸν μέγαν τοῦτον καθηγητὴν ἀποκλαιομένους τὴν ἑαυτοῦ κακίαν καὶ πονηρίαν.

838 (19) Τούτων δὲ οὕτως πραττομένων παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ φατριάρχου, Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξῄεσαν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομεστίκῳ κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττήθη ὁ βασιλεὺς καὶ μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβών. Μανουὴλ δὲ, ὡς ἔγνω περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἄραψι τοῦτον προδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος, ἐξείλκυσεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων, αἰσχύνην ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς, προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠβούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινε ὡς πατάξων αὐτόν· ὁ δὲ φοβηθεὶς καὶ ἄκων συνείπετο, μόλις διασωθείς· κἀκεῖθεν ὑπεστράφη ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ἥττης πολλῆς· Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησε, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνστησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ τοῦ Μανουὴλ, σύνεγγυς [τῆς] κινστέρνης τοῦ Ἄσπαρος.

---

2. διεῤῥύηκεν Gr. C. 310. — 3. Gr. Orat. 4,125 D. — * καὶ C. 310. — οὐ om. Id. — 3. Gr. 131 D. Νῦν τ. καὶ ἴ. μ. τ. ἀ. ἐ. κ. τοὺς ἀθλίους cod. — 5. τὸν ἑαυτῶν ἀπ. κ. ἡνίκα ἂν πᾶσα κρίνηται καὶ βασανίζηται πονηρία Gr. — 6. τούτων Gr. ed. — ἑαυτοῦ cod. — καὶ π.P. cod., ὅτε πᾶσα κρίνεται καὶ βασανίζεται κακία καὶ πονηρία ed. ὅτε — κακία C. — 7. Τούτων — 310,16 κατέθηκαν om. C. et Vat. sed habent P. Leo, Theodosius Melitenus, ut videtur, Symeonis logothetae e breviario petita, quum verbotenus plerumque huic respondeant, interdum vero hoc ampliora sint. — 9. ἐξῄεσαν ed. et Melit. ἐξίεσαν cod., ἐδίωξαν Leo. — 14. αὐτοῖς δὲ β. cod. — 17. ἐξήλασεν ed. ἐξῆλθε Leo. — 23. ὑποστρέφει ed. — 27. μ. τοῦ ed. — 28. τῆς κ. ed. τῇ κ. τοῦ Leo.

(20) Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀντάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς· ἃ μαθὼν (ὁ) Θεόφοβος τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς· ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος — ἐδεδίει γὰρ μήπως προσρυῶσι τοῖς Ἄραψι — καὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῄει, καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται δεδωκὼς καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὗπερ κατεσκηνώθησαν ἐξ ἀρχῆς· ἠγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

(21) Τότε δὴ (γίνεται τῷ βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασε Μιχαήλ.

CCLXV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΠΠΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Ἀπιόντι (δὲ) τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἴθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων, ὅτι «ὁ ἵππος, ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου, ἐμός ἐστι». Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ αἰφνιδίως προσιέναι καὶ τοῦ βασιλέως τοῦτον κατασχόντος, τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεύς· «Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος»; Ὁ δὲ ἔφη· «ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου». Τοῦ δὲ ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ ἔφη· «Εἰπὲ τὸ ἀληθές· τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος»; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι, «ἐμὸς ἦν· καὶ ἀποστείλας ὁ στρατηγός, ἀνελάβετο αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ βιαίως, μήτε τίμημά μοι δοὺς μήτε ἀξίωμα»*. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεύς. «Εἰπὲ εἰ οὕτως ἔχει καὶ διὰ τί μὴ

3. ὁ om. ed. — 6. παραῤῥυῶσι ed. — 12. γινομένῳ τῷ β. π. Βλαχέρναις om. γίνεται — Μιχαὴλ ed. ἀπερχόμενος δὲ ὁ β. ἐν Βλ. Leo. — 14. Rubrica Mon. deest in Par. 1706 et in margine codicis absciso. — 25. ἀν. α. β. ἀπ' ἐμοῦ ed. ἀνείλατο α. ἐξ ἐ. β. Leo. ἀνελατ. α. ἀπ' ἐ. β. cod. — * ποιήσας Leo. — 712,1 ἀπέκοψας P. cod. Sym. cf. infra ἀποκοπὴν τελείαν, persoluto scl. pretio.

ἀποκόψας περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλάς μοι αὐτόν»; Ὁ δὲ ἔφη· «ὅτι ἐπεζήτει γενέσθαι σχολάριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδώς, ὅτι ἀνδρεῖός ἐστι, παρεῖχον αὐτῷ νομίσματα ρ', ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά». Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· «Καὶ διὰ τί μὴ ἀποκοπὴν τελείαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστειλάς μοι τὸν ἵππον»; Καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγγλαβίοις ἐσωφρόνησε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας β', ὁρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτὸν καὶ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, ποιῆσαι αὐτὸν σχολάριον· τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δειλὸς ἐν τοῖς φεύγουσιν εὑρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

CCLXVI. ΠΕΡΙ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ.

(22) Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκενσον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ τε στρατῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσας συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀποχωρίσας ν' χιλιάδας λαοῦ καὶ τὸν Σουδεῆ, ὀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπί τε ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει, δοὺς αὐτοῖς κεφαλήν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Συμβαλόντων δὲ πόλεμον, ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε, μόλις διασωθείς. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλῆς, περιεχαράκωσε τὸ Ἀμόριον καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν· μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάσ-

---

20. ποιή· cod. ποιῆσαι ed. — 21. ἐξήλασεν Sym., ἐξήλατο Leo. — 22. η' pro ν' Leo. — Σουδαῆ ed. Σουδέμ Leo, Γουνδεῆ Sym. In continuatore de hac expeditione nihil, quae varians tantum videtur esse ejus quae §. 19 relata est. sed cf. Genesium 63,19—66,12. — 27. περιχαρακώσας Leo.

τρῳ καὶ, βουληθέντος ὑποχωρῆσαι τοῦ ἀμερουμνῆ, διά τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ* ἀστρονόμος, ὅτι «εἰ προσκαρτερήσεις δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθήσεις ἡμᾶς», ὃ καὶ γέγονε· προεδόθη γὰρ ὑπό τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου· κατεσχέθησαν δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγεννεῖς ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος, καὶ στρατηγοὶ ὅ τε Μελισσηνὸς καὶ Ἀέτιος καὶ Θεόδωρος, πρωτοσπαθάριος εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, καὶ Κάλλιστος τουρμάρχης καὶ Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασσόης ὁ δρομεὺς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων, οἳ παρὰ τοῦ τρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν καὶ τοῦτο μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς παρούσης ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλαξάμενοι.

(23) Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, προσρυεὶς τῷ ἀμερουμνῇ ἐρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπε μαθητὴς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε ὅστις ὁ Λέων ἐστὶν καὶ οἷος μαθὼν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκεῖνον ἰδεῖν, καὶ δή τινι τῶν αἰχμαλώτων δοὺς γράμματα, πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλθοι ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαβὼν καὶ φοβηθεὶς μήπως διαγνωσθῇ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Μαγναύρας, παραδοὺς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἅπαντα, ὃς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

(24) Ὁ δ' αὐτὸς κτίζει τὸ (181a) Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ τὰς ἀναβάθρας, ἔνθα οἱ

---

1. β. οὐ προσχ. ed.—* αὐτὸς Leo.—10. δρ.κ αἵ τινες Leo.—11. τούτου μὴ πεισθέντος (πείσαντος)? Leo.—22. ἐξέλθ. cod. ἐξέλθῃ ed.—26. τῆς Μαναύρας cod. Leo, τῷ Μαγ. ed.

δῆμοι ἵστανται, στήσας καὶ φιάλην, ἐν ᾗ γίνεται τὸ Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων, μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων· ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὃ ἐὰν εἴπῃ τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ.

CCLXVI. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ.

831 (25) Μαθὼν δὲ ὁ αὐτὸς Θεόφιλος, ὅτι Θεοφάνης ὁ ποιητὴς καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰπὼν τάδε· «Πόθεν ἐστε»; Οἱ δὲ εἶπον· «Ἐκ Παλαιστίνης». Ὁ δὲ ἀλιτήριος· «Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν»; Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, ἐπέτρεψε παίεσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς· εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρήσας αὐτοὺς μέχρι * θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὕπαρχον ἔφη· «Ἆρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐγκολάψας τούςδε τοὺς στίχους·

|Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀτοπίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,

5. εἴποι ed. — 7. Π. Θεοφ. καὶ Θεοδ. τῶν ἀ. cod. et Mon. om. Par. 1706. — 8. αὐτὸς ὁ ed. αὐτὸς Leo, quae indicia sunt narrationis insertae. — Θ. τε καὶ Θ. ed., Θ. π. καὶ Θ. Leo. — * αὐτοῦ τοῦ Leo. — 21. Πάντων — πόλιν, Theophili versus om. codex Mosq. versio Serbica, Leo, Genesius; videntur inserta vel e Symeone vel e Continuatore.

'Εκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθεμίτους μωρίας.
῞Οθεν γραφέντες ὡς κακουργοὶ τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν],

προσθεὶς ὅτι «κἂν μὴ ὦσι καλοί, μή σοι μελέτω». Τοῦτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἄριστα ἠσκημένους τῶν ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, ἐπειπόντος τινός· «Οὐδὲ ἄξιοί εἰσιν, ἵνα καλοὶ ὦσιν οἱ ἴαμβοι». Οἱ δὲ εἶπον· «Γράφε, γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ κριτοῦ». Ὁ δὲ ὕπαρχος τούτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἁπλώσας ἐν σκάμνοις καὶ δήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάψας τοὺς στίχους εἰς τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξώρισεν.

(26) Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος· ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς διήρκησε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλεῖστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ, ὃς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἀποκαταστάντων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον*.

(27) Ἐπὶ αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ 840
τοῦ λεγομένου Αὐγουστέως· ἀμηχανούντων δὲ πάντων καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὑρέθη τις σκαλωτὴς τεχνίτης καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεράμοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, βέλος ἀφῆκε μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανὸν τὸν ἐκ χαλκοῦ συνιστάμενον· καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκεῖσε, αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου διαδραμὼν, θάμβος μὲν τοῖς ὁρῶσι παρείχετο καὶ τὴν τοῦφαν προσήρμοσε καὶ τὴν τοῦ

8. εἰπόντος ed. Leo. — 10. μέλλων cod. et Leo, qui ἀναγνῶναι habet. — 20. ἀπ. om. ed. — * Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσὴφ ὁ ὑμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης· παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ· haec quae in ed. sequitur notitia de Iosepho hymnographo qui usque ad Leonem Sapientem vixerit, non Georgii, sed continuatoris est glossema ad Theophanis hymnographi historiam, in Leone haud inveniendum. — 24. κεραμίοις ed.— 25. Ἰουστινιανοῦ ed. Leo.

βασιλέως ἐπεσπάσατο εὔνοιαν καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ρ'.

(28) Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· φιλοτιμησάμενος ἦν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντα κουρατώρια ὥστε κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ πορνείου ξενοδοχεῖον ἐχρηματίσεν ἐπὶ αὐτοῦ. Ὕστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγονυῖαν τύφλωσιν εἰς αὐτόν· τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλλομένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε τὰ Μετανοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε ὄντος καὶ θαυμαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλινίῳ ἀποκλασθέντος, ἠπείλησε πτῶσιν· αἱ δὲ μονάζουσαι, ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλα-(181b)χέρναις ἐδεήθησαν αὐτοῦ περὶ τούτου. Ο δὲ ἐκνεύσας καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον καὶ ἀρεσθεὶς εἰς αὐτὸν μετοικίζει τὰς αὐτὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλοπίσας, ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμπολλα καὶ ἀργύριον καὶ προαστεῖα, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

842 (29) Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομισὴς οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς ὅτι *πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἵ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, καὶ μήπως, ἐμοῦ τελευτήσαντος, μελετήσωσι τυραννίδα κατά τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς*, ἀνήγαγε Θεόφοβον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. Βαρηθεὶς δὲ ἐκ τῆς νόσου, καθεῖρξε Θεόφοβον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ Περσῶν

5. φ. ὢν π. ed., φ. π.? — 9. ἐκδοθεντ. κουρατρ. cod. — 11. храмь! Serb. — 13. ἐκτυφ. ed. — 16. ἀποκλεισθ. cod. — 18. αὐτοῦ om. ed. — 24. β. μεγίστην π. Leo. — * ἀποστείλας Leo. — 30. Βαρυνθείσης δὲ τῆς Leo.

ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν, τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν, σὺν τῷ λογοθέτῃ, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. Ἔπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς ὅτι μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀποῤῥήξαντος, ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους· τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ μονῇ τῆς Θεοφοβίας καὶ τοῦτο ἐκεῖσε κατέστησαν.

CCLXVIII. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Μιχαὴλ* σὺν τῇ μητρί αὐτοῦ 842
Θεοδώρᾳ ἔτη ιε', μόνος δὲ ἔτη ι' καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος α' [μῆνας δ'] ὅστις τὴν πατρῴαν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν** θεοστυγῆ παρεισφρήσασαν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δεινῶς ἐπικωμάσασαν νέαν θρησκείαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκπαλαι*** θεοβράβευτον, ἱεράν τε καὶ ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκήρυξε. Ἡ δὲ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος, ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτι περιόντος λάθρα**** τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν· ἥτις γνώμῃ μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκῃ δὲ

5. δυσεντερίᾳ Leo, jota subscr pro ς. — 9. λ. νῦν Leo. — μονῇ om. ed.—11. Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα Vat. 153 f. 198a. — 12. Μετὰ δὲ Θεόφιλον ἐβ. Μ. C, Μ. δὲ Θ. Μ. Vat. Τῷ ͵στλθ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ͵ωλθ' ed. — * ὁ υἱὸς Θεοφίλου ed. ὗς αὐτοῦ C. 134, ὑ. ἀ. ἔτη κε' 310. ὁ ὗς ἀ. διϊθύνων καταλιμπάνεται Vat — τῇ ἀ. μ. C, μ. Vat. — 13. κατέσχεν ἔτη ιδ' καὶ μ. αὐτοκρατόρησεν ἔ. ι' (ἔτη ιβ' 134) καὶ μ. γ' C, τὰ τῆς βασιλείας σκῆπτρα καὶ ἐβ. σὺν τῇ μ. ἀ. ἔτη δ[ι]' καὶ μ. ἔτη ι' καὶ μ. δ' Vat. — καὶ σὺν — δ' om. C., μ. δ' om. cod. et ed.— 14. ὅς γε τὴν μὲν π. β. σὺν τῇ μ. Θ. δ. C. 310, ὅς γε τὴν π. β. δ. 134, οὗ τὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὅτε πατρίκιος Θεόκτιστος καὶ Μανουὴλ ὁ πρῶτος μαγίστωρ ἠξίωνται· καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ, διαφθαρείσης γὰρ αὐτῶν τῆς ὁμονοίας, κάτεισι μὲν Μ. ἐκ τοῦ παλατίου ἐν τοῖς κατὰ τὴν κινστέρναν χώροις τοῦ Ἄσπαρος τὴν οἴκησιν ἔχων, ἀποκαταστήσας τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, μοναστὰς καταγώγηται, πλὴν ὡς συγκλητὸς προήρχετο. Ἡ δὲ Vat. — ** δὲ C. 134. — *** θεοφιλῆ καὶ C. — 18. Ἡ — νηστειῶν om. C. — **** ταύτην Leo. — 20. τ. τε καὶ σέβεσθαι Leo., τ. τε καὶ σεβάζεσθαι Vat. — ἥτις τὸ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ (ἑαυτῆς) τό τε ὑπ. Θ. ἐπὶ τοῦ κ. καὶ λ. τῆς τε ἐ. καὶ τῆς π. τὸν π. Ἰω. ἐ. Vat.

καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν οὖσιν περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ Κλείδιον οὕτω καλούμενον*· λέγεται δὲ καὶ σύντεκνος αὐτῆς εἶναι. Εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον, μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ· καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἑνώσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ α' κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. — Εἰ γὰρ καὶ νήπιος ἐτύγχανεν ὁ βασιλεύς, ἀλλ ὁ «ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτισάμενος αἶνον», αὐτὸς καὶ τοῦτον παρεσκεύασε τὴν ἀλήθειαν τοῦ θείου δόγματος ἀνυμνῆσαι καὶ φανερῶσαι πρὸς δόξαν τοῦ δι' ἄκραν εὐσπλαγχνίαν** σαρκωθέντος θείου λόγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γῆς ὀφθέντος καὶ συναναστραφέντος κατὰ τὴν ἱερὰν χρησμολογίαν.

(2) Σύνοδον γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων πατέρων ἐν Κ. Π. συναθροίσας, ὑφ' ὧν ἡ τῶν κακῶν καὶ δυσωνύμων εἰκονόμαχων κα-

---

3. Ἰω. καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα Leo, Ἰω. σύντεκνα ἀ. ὀ. Vat. — ὄντας cod. et ed. — καὶ ἐν τῷ Σ. περιορίζει εἰς τὸ Κ. λεγόμενον ἔν τινι μοναστηρίῳ· κἀκεῖσε τὸν τοῦ σωτῆρος χῦ τοῦ θῦ ἡμῶν χαρακτῆρα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς θεομήτορος καὶ τῶν στρατιαρχῶν κατιδὼν διωρίσατο τῷ ἑαυτοῦ ὑπηρέτῃ τὰ τούτου (τούτων) ὄμματα διορύξαι· οὗ γεγονότος μαθοῦσα Θεοδώρα ζήλῳ θείῳ κινηθεῖσα τοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς ἐκτυφλῶσαι κεκίνητο. Τούτου δὲ κωλυθέντος, τινὰς τῶν δορυφόρων ἐκπέμψασα πρὸς αὐτὸν, διακοσίοις λώροις ἐμάστιζεν. Εἰσάγει Vat. ut Sym. 1. — * αὐτὸν περιορίσασα cod. — 6. ἀποκαθίστησι Vat. καθίστησι Leo. — π. δὲ τοὺς Vat. — 7. ἐν ἐξορίᾳ παραπεμφθέντας ἐπ. εἰσήγαγε καὶ πάντας ἑν. τήν τε ὀ. π. ἐκράτυνε καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν ἀνεκήρυξε τῇ α' κ. τῶν ἁ. ν. Αἱρετικοὶ δέ τινες διαπληκτιζόμενοι πρὸς τὸν πατριάρχην Μεθόδιον διὰ τὸν Ἰαννὴν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐξωσθῆναι, γυναῖκά τινα φρεναπατήσαντες δώροις σὺν Μητροφάνῃ, τῷ ταύτης υἱῷ προέδρῳ τῇ Σμυρναίων πόλει χρηματίσαντι, κρυψιγαμίας ἔγκλημα θριαμβεύουσιν. Ὁ δὲ πατριάρχης μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ· καὶ εὕρητο παρὰ τὸ εἰκὸς μαρασμῷ· καὶ τὸ αἴτιον καὶ ἀνδιενίστατο (ἀντ. ἐρωτηθεὶς Sym. ἀ. ἐρεῖν διενίστατο Gen. 84,3). Καὶ ὃς ἔφη, ὅτι «ἐν Ῥώμῃ διάγοντός μου, πλεῖστα τοῖς γαργαλισμοῖς κινούμενος καὶ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου τῆς τυραννίδος ταύτης ἀλλοτριωθῆναι δεηθεὶς τὴν κορυφαίῳ (τὸν κορυφαῖον Gen. 84,9) δεξιᾷ τῇ χειρὶ καταπριέσαι τὰ αἰδοῖα (τὰ ἀ. καταπιέσαι Gen.) καὶ ἐπιφθέγξασθαι· «μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι τὴν φιληδονίαν». Ἐγὼ δὲ διυπνισθεὶς μετὰ σφοδρῆς ἀλγήσεως περιῆλθον ἐν σαρκικῇ τοιαύτῃ καθὼς ὁρᾶτε νεκρότητι Vat. = Gen. et Sym. 1, om. §§. 2 — 4. — 10. ὁ β. om. C. 310. — Ps. VIII. 2. — 11. παρεσκεύαζε C. 310. — ** καὶ φιλανθρωπίαν C. 310. — 16. ὁσίων C. 310. — 17. κάκιστος cod. et ed. cf.

κίστη αἵρεσις.* ἀκριβῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδελυρὰ ταύτης ληρήματα διαῤῥήδην ἀνατραπέντα, φαιδρῶς ὁ τῆς ὀρθοδοξίας λόγος ἀνέτειλεν ὥσπερ ἐκ τινῶν (182ᵃ) μυχαιτάτων καὶ δυσδιεξοδεύτων λαβυρίνθων καὶ σκοτεινῶν βαράθρων ** τῆς ἐξαγίστου καὶ πεφαυλισμένης αἱρέσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης *** ἔξαρχος **** καὶ διδάσκαλος ***** σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ διώκταις καὶ ὑβρισταῖς ὡς ****** τῆς ἀληθείας ἀντίθετοι καὶ (τοῦ) ψεύδους προστάται, ὡς λυσσώδεις λύκοι καὶ τῆς μυσαρᾶς καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων θρησκείας, ἀφ' ὧν ******* (καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐνσάρκου θείας οἰκονομίας) καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ ἀρχὴν εἰλήφασιν, ἐκδιώκεται, ἀντεισάγεται δὲ κοινῇ ψήφῳ καὶ θείᾳ προσβολῇ τε καὶ χάριτι Μεθόδιος ὁ ἀοίδιμος καὶ (τῆς ὀρθοτομίας καὶ) τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὅς γε πάσας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰς διαβολὰς καὶ τὴν ὀλέθριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδείαν καὶ τὴν βέβηλον κενοφωνίαν τῶν αἱρεσιάρχων καὶ φοιτητῶν τῆς ἐκείνων κενοφωνίας καὶ φρενοβλαβείας ἄριστα καὶ σαφέστατα ἐλέγξας καὶ ἀνατρέψας, εἴ καί τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς (μὲν) προϋπέστη διωγμοὺς καὶ κινδύνους καὶ θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς, ἐξ ἐπιμέτρου δὲ σφόδρα ὑπὸ τοῦ θεηλάτου Θεοφίλου.

(3) Τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλεπαλλήλους διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφεγγεῖς κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων περιστάσεις, φίλων τε καὶ ὁμοδόξων στερήσεις καὶ τὰς ἄλλας συμφοράς, ἃς ἔτλη γεν-

participia nominativo posita, quum genitivus absolutus requiratur — τῆς ἐλεγχθείσης καὶ τῶν — ἀνατραπέντων.

* τῶν εἰκονομάχων C. 310. — 2. ἐξαν. Id. — ** καὶ cod. et ed. vitiose, quum gen. τῆς αἱρέσεως ab altero λ. καὶ β. pendeat, non vero eidem parallelus sit. — 4. πεφεναχισμένης C. 310. — *** προλεχθεὶς ed. — **** τε C. — ***** καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνυ C. 184, καὶ συνίστωρ Ἰαννῆς ἐκβάλλονται καὶ ἀναθεματίζεται δικαίως καὶ θ. 310. — ****** ἀνήκεστοι πάμπαν καὶ λυσσώδεις ἅμα C. — 7. ἀ. λίαν ὥσπερ δὴ καὶ οἱ τῆς μ. καὶ δ. θρ. τῶν μ. C. — τοῦ om. ed. — ******* καὶ τὴν μάχην C. — 9. καὶ τὴν μ. — οἰκονομίας om. ed.; καὶ μ. C. 310. — 10. οἰκ. τὴν C, sed om. ἐκδ. — 11. προβ. ed. — 12. τῆς ὀ. καὶ om. ed. — 13. ὥς γε καὶ C. 310. — πᾶσαν ὡς ἐ. ἐ. τοῦ τε διαβόλου τὴν ὀλέθριον C. — 15. κακονοίας καὶ φρ. ed. — 16. προδιελέγξας C. — 17. μὲν om. ed. — 20 ἐπαλλήλους C. — 21. π. καὶ β. ἀ. καὶ ζ. κ. καὶ τῶν ἀναγκαίων C. — 22. ἀν. στερήσεις C. 310, omissis seqq. — 23. ὁμοφρόνων ed. ὁμοδόξων αἱρετικῶν γενν. C. 134.

ναίως καὶ προθύμως * παρὰ τῶν ἀνοσίων, ἀεὶ περιφέρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπομονῆς, τοῖς φερεπόνοις (καὶ φθεγγομένη) καὶ σιωπῶσα παραίνησις πρόδηλος γενόμενος. Καὶ οὕτως ὁ θεσπέσιος τὴν ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ θεοῦ παραλαβὼν καὶ συνεργείᾳ τῶν θεοφόρων πατέρων», «ὁ μὲν οἶκος τοῦ θεοῦ», τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων, «ἐπορεύετο καὶ» θείᾳ ῥώμῃ σαφῶς «ἐκραταιοῦτο» καὶ διέπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὁ δὲ τῶν αἱρετιζόντων σύλλογος καὶ (ἡ) Ἰουδαϊκὴ τῷ ὄντι σπεῖρα καὶ συμμορία κατῃσχύνετο κομιδῇ «καὶ ἠσθένει», προφανῶς ἐπιστομιζομένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα διὰ βασιλικῆς κελεύσεως ἀνεκλήθησάν τε καὶ ἀνέθησαν οἱ ἐν ἐξορίαις τε καὶ πικραῖς φυλακαῖς πατέρες, ἅμα καὶ τὰ πλήθη τῶν μοναζόντων καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμικῶν οὐκ ὀλίγοι, ὧν ὁ τάλας καὶ ἀλιτήριος ** τὰς ὑπάρξεις ἀφελόμενος καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μάστιξι πολυειδέσι *** παραδοὺς ἐξώρισεν (ὡς) μὴ πειθομένους παντελῶς μήτε ταῖς θωπείαις (αὐτοῦ) μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου ****.

(4) Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρόνων ἑτοιμαζόμενος ἐν δυνάμει βαρείᾳ δρομώνων τετρακοσίων φοβερῶν καὶ καταπλήκτων, ἤρχετο κατὰ τῆς θεοφρουρήτου Κ. Π. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη ***** διώλεσε, πάντων τῶν πλοίων ****** αὐτάνδρων συντριβέντων ἐν τῷ ἀκτρωτηρίῳ τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν τῷ λε-

* καὶ τὰ σύμβολα τῆς κακουργίας ἧς ὑπέμεινε C. 134. — 2. καὶ φθ. om. Id. — 4. εὐδ. τοῦ κρείττονος καὶ σ. τῶν θεοσόφων π. π. C.— συνεργούντων ed. — 5. 2 Regg. III. 1. — 7. ἡ om. C. — 8. πεῖρα C. 310. — 10. β. ἐπιτροπῆς καὶ συνεργείας ἀν. ed.— 13. ὀλίγιστοι C.— ** τυραννικῶς C. 134.— *** καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις C. 134. — 15. ὡς om. C. 310. — πειθομένων id. — 16. αὐτοῦ om. ed. — μ. τῇ θωπείᾳ μ. μὴν τῇ ἀπειλῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ δυσμενοῦς ἀλάστορος C. 310. — **** μήτε μὴν τῇ πολῇ (sic) καὶ κακ. τοῦ φ. καὶ ἀλ. C. 134, qui, sicut 310, §. quartum primo § inseruerat, ubi ceteri codices narrationem de festo orthodoxiae instituto exhibent. Hoc loco vero C. 134 recapitulationem affert chronologicam sequentem: Γίνεται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ͵βσμβ΄ κτλ. libri clausulam indicans, nonnullis in codicibus a continuatoribus sublatam. — 18. Ἐν τῇ οὖν ἀ. αὐτοῦ Ἀπ. C. 310 post μῆνας γ΄ §. 1, 134 post ἀνεκήρυξεν. — 19. ὁ Σαρακηνὸς ἐκ C. 310. — 20. φ. κατ. Id. — ***** προφθάσασα C. — ****** αὐτοῦ C. 134. — 23. τῷ om. Id. τὸ λεγόμενον cod. τῶν λ. C. 310.

γομένῳ Χελιδονία, διασωθέντων ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνων ἐξ αὐτῶν.

(5) Ἕως ὧδε τὰ χρονικὰ Γεωργίου*· ἀπὸ τῶν ὧδε μόνον τοῦ Λογοθέτου.

Ε'

Α'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΜΗΤΡΟΣ.

(6) Τῇ δὲ α' κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, μετὰ τὸ γε- 843
νέσθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην,
ὃς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου,
σφόδρα μὲν ἐπτόησε τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀδυνατοῦντας ἔτι πρὸς
τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ἀνταγωνίζεσθαι (182[b]), σφοδρότερον δὲ καὶ
αὐτὸς ἐπτοήθη καὶ τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατο, τὴν Αὐγού-
σταν μαθὼν ὡς ἄλλον βασιλέα προεχειρίσατο, ὅπερ μεθό-
δῳ Σαρακηνῶν καὶ δωροληψίᾳ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλῆξαν
αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν πόλιν ἐπανελθεῖν καὶ καταλιπεῖν
τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ**. Οὕτω δὴ κα-
κὸς ἐν Κρήτῃ φανεὶς, χείρων ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκεῖθεν
ὑποστραφείς. Ὡς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἄμερ 844

1. μόνα cod. post διασωθεντ. = διασωθέντα, μόνον ὅς γε μὴν Vat. §. 2 glossematis variis in locis inserti vestigium.—3. Τέλος ἐνταῦθα τοῦ χρονικοῦ βιβλίου C. 310. — τὸ χρονικὸν P. — * καὶ P. — ἀπὸ — τοῦ om. Par. 1706, μόνον om. P. — 6. Rubricam hanc in cod. Par. 1706 inveniendam, quum cetera capitularia h. l. deficiant, reponendam duximus.—8. τῷ β' ἔτει Sym. 7 neque numerum dominicae, quem ed. quoque omittit, neque ipsam dominicam nominans, τῇ — ὀρθοδοξίαν om. Vat.— 9. ἀποστέλλει δὲ Θεοδώρα κατὰ Κρήτης τὸν λ. Θ. Vat., ἀπεστ. Θ. λ. κατὰ τῆς Κ. Leo.—10. ὃς στόλῳ πολλῷ καὶ στρατῷ βαρεῖ ἐκεῖ κατελθὼν τὰ πρῶτα μὲν τοὺς Ἀγ- κατεπτ. τῇ τούτου στρατιᾷ μὴ δυναμένους ἀντ. ἔπειτα δὲ φεύγει αὐτὸς, μηδενὸς τοῦ διώκοντος Vat.—13. φυγάδα προεχειρίσατο Leo. e seq. linea.—ἠσπ. φήμης μὲν γὰρ ἀνὰ τὸν στρατὸν γεγονυίας ὡς Θεοδώρα ἀ. β. εἰς τὰ βασίλεια ἀνεβίβασεν, ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τοῦτο γενόμενος, (ἐκπλαγῆς γενομένης cod.) πρύμναν ἔτρεψε καὶ πρὸς τὴν πόλιν ἔστρεφε, τὸν στρ. ἐν Κ. κ. ἐ. μ. γενόμενον Vat. — 14. μέθοδος cod. et ed. — 16. βασιλίδα ed. — ** γενομένοις Leo, γενόμενον Vat. ὁ δὲ στρατὸς μ. ἐ. τοῖς ἐν Κ. γέγονε Sym. ceteris omissis. — 17. Ἐν τῷ δὴ Vat. τοῖς τε ed. τοῖς cod. — κακῶς Leo. κακὸς Vat. Th. φαῦλος ed. om. cod. — 19. Ὡς γὰρ κ. Ῥωμαίων ἐξῆλθεν ὁ Ἀ. ἐκεῖνος καὶ πάντα κατελπίζετο Vat.

ἐληΐζετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφε, τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον* καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ τοῦ Ἄμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλκασιν· ὃς καὶ παραγεγονὼς καὶ πόλεμον συνάψας τῷ Ἄμερ εἰς τὸ λεγόμενον Μαυροπόταμον, ἡττήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τινῶν δὲ καὶ προσφυγέντων τῷ Ἄμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρύτητα καὶ ἐπάχθειαν, ὧν εἷς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων, ἀνδρείᾳ τε καὶ ῥώμῃ διαφέρων πολλῶν, ὃς ὕστερον χρόνοις τισὶ λόγον ἀπαθείας λαβὼν προσφεύγει τοῖς χριστιανοῖς. Θεόκτιστος δὲ ἐκεῖθεν ὑποστραφεὶς πρὸς τὴν πόλιν, εἴχετο τῆς αὐτῆς οἰκειότητος καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης ἀδελφῷ Βάρδα εἴς τινας λόγους ἐλθών, τὴν ἧτταν τούτῳ προσῆπτε** καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει τούτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτράπη στρατόπεδον καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξωθεῖ βουλῇ Θεοδώρας Αὐγούστης.

(7) Ὁ δὲ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστεύων*** τῇ Αὐγούστῃ, οἰκήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον ἐν τῇ νῦν καλουμένῃ Ἀψίδι πεποίηκεν πρὸς τὸ πλησίον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου· πρὸς δὲ φυλακὴν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ κα-
848 τεσκεύασεν καὶ παπίαν φυλάττειν ἐκεῖσε διωρίσατο. — Ἤδη δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς τε κυνηγίοις καὶ ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἱππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Αὔγουστα μετὰ τοῦ λογοθέτου Θεοκτίστου δοῦναι γυναῖκα

---

1. τὸ πᾶν ἐν Leo. — * τε Vat. — 3. πλείστης δ. κ. τούτου Μ. καὶ Θ. ἐξαπ. Vat. — 4. καὶ συμβαλὼν οὗτος εἰς τὸ Μ. λ. Vat. καὶ π. οὗτος καὶ π. προσβαλὼν τῷ Ἀ. Leo. — 5. εἰς — Ἄμερ propter homoioteleuton a Leone omissum, invenitur in Sym. 8. a. 3, qui τινῶν — χριστιανοῖς omittit, Theodosio et codice. — 6. διὰ τὸ τοῦ λ. βαρύ τε καὶ ἀπεχθές Vat. — 7. ἀπέχθειαν Leo. — 7. ὧν — χριστιανοῖς om. Vat. — 10. Θ. δὲ ἐν τῇ πόλει ὑποστρέψας. — 12. καὶ εἰς λ. ἐ. B. τῷ τῆς Ἀ. ἀδ. τ. τὴν ἡ. πρ. καὶ παραίτιον ἔλεγε τῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἀπωλείας Vat. — ** τε vel το cod. — 14. καὶ — Αὐγ. om. Sym. — 15. ἐξῶσε ed. ἐξώθισε Vat. — τῇ τῆς Θ. Ἀ. β. Vat. — 16. Θ. οὗτος π. Vat. — *** ἐν cod., ὢν ed., om. Vat. — οἴκοι Vat. — 17. κ. Ἀψιδ. cod. κ. Ἀψίδα ed. Ἄψιδι κ. Vat. — 18. ὡς ἐγγύτατα τοῦ π. ὑπεριχείη sic Vat. 199a. — φ. ἰδίαν καὶ πύλην Vat. — 20. ἐκ. φ. ἐπέταξε· τοῦ δὲ βασιλέως ἀνθρωθέντος Vat. ἀνδρυνθ. Sym. 9. a. 7. — 21. τε om. ed. — ταῖς — λοιπαῖς om. Sym. — 22. τοῦ ἱ. δ. σχολάζοντος καὶ ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἀκ. β. ποιεῖται Θ. μ. Θ. γυναικὶ συζεῦξαι Μ. Vat. — 23. Βουλὴν — αὐτῆς om. Sym.

Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς — ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἴγγερος μισουμένῃ τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν—διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν Μαγναύραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς ιθ' ἀκουβίτοις.

(7) Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν Βουκελλαρίων στρατηγὸς 850 ἤγαγεν ἵππον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῆ καὶ γενναῖον. Ὁ δὲ τοῦτον τῷ ἱππικῷ βουλόμενος ὑποζεῦξαι, ἠβούλετο καταμαθεῖν τούς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν ποσότης διαγινώσκεται, τότε ἦθος ὁποῖόν ἐστιν· τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος, ἦν ἀχθόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦτο, ὡς μηδενὸς ὄντος μηδὲ εὐποροῦντος γενναιότητι καὶ ἐπιστήμῃ τὸν ἵππον ἐξημερώσοντος ἢ μόνον κατακρατήσοντος. Ὡς οὖν ἤχθετο, παρὼν* ὁ Θεοφιλίτζης** εἶπεν, ὅτι, «δέσποτα, ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειότατον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεῖ ἡ βασιλεία σου, τοὔνομα Βασίλειον». Τοῦ δὲ βασιλέως παρευθὺ*** ἐλθεῖν κελεύσαντος, ἀπεστάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ σιδηρᾷ πύλῃ καὶ τὸν Βασίλειον εὑρὼν μετὰ σπουδῆς ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵπ-

1. φιλιοῦται τῇ τοῦ Ἰ. Ἐ. ἣν καὶ αὐτὴ καὶ ὁ λογοθέτης διὰ τὸ ταύτης ἀναιδὲς ἐμυσάττοντο, σ. οὖν ἀ. Vat. — 4. Δ. ἐν τῷ τῆς νυμφεύσεως στεφάνῳ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ναῷ τῷ ἐν τῇ Δάφνῃ ἐστέφθησαν· ἡ δὲ νυμφικὴ παστὰς ἐν τῇ Μαγναύρᾳ κατεσκευάσθη· ἡ δὲ σύγκλητος ἐν τ. ιθ' ἀκ. ἀνεκλίθη Vat. — 5. γεγ.—ἀκουβίτοις om. Sym. — 7. ἀκουβίτ. cod. ἀκουβίτου P. κουβίτοις Leo. — 8. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν Sym. 10, ὁ δὲ τῶν Vat.—9. θαυμαστὸν Sym. cetera coarctans.—ἵ. μ. ταῦτα τῷ β. προσεκόμισε γ. τε καὶ θ. ὃν τοῖς ἁμιλλητηρίοις τῶν ἵππων παραζ. β. ὁ βασιλεὺς τό τε ἤ. διαγνῶναι ἠβ. ὁποῖός ἐ. τ. τε ὀ. διασκοπῆσαι, ἀφ' ὧν ἡ τῶν ἐ. π. δ. Vat. — 13. καὶ ἀναθρώσκοντος, ἤχθετο ὁ. β. ουκ ἔχων ἄνδρα ῥώμῃ τοῦ ἵππου περισσώμενον Vat. — ὡς—ἤχθετο om. Sym. — 14. εὐπορῶν (vel potius εὐπόρων) γενναιότητος τὸν ἵ. ἐξημερώσαντος Leo. — * δὲ ἐκεῖσε Vat. — ** ἐκεῖνος ὁ τῶν νουμέρων καὶ τοῦ τείχους κόμης ὢν Sym. ἐκ. κ. ὢν τοῦ τ. καὶ τῶν ν. Vat. — 16. ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα ὡς ἐμοί, βασιλεῦ, ἀνήρ τις γενναῖος καὶ ῥωμαλέος ὑπάρχει καὶ περιδέξιος ἱππόκομος τ. τούτῳ Β. Vat. — 17. ἀνδρεῖν Sym. Leo. — 19. ἐ. πρὸς αὐτὸν Leo.; sed Sym. τοῦ δὲ β. κ. παρευθὺ ἤχθη. — *** τοῦτον Vat. — 19. ἀπ. — κρατῆσαι om. Sym. — εἷς τῶν κοιτωνίτων ἐξελθὼν ἐν τῇ σ. π. τοῦτον εἰσήγαγε· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν αὐτῷ τὸν ἵππον κατασχεῖν· ὁ δὲ τῇ Vat.

που κρατῆσαι, τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος τοῦ ἵππου, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν· ᾧ ἀρεσθεὶς καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν Ἀνδρέᾳ ὄντι ἑταιριάρχῃ τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ δουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις*.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

(8) Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως τήν τε ἀνατροφὴν καὶ ὅθεν ἐστι, μέχρι τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριάνου πόλεως ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ, πατρὸς Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως εἰς Προκοπίαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. Ἐπὶ τούτου ἐξῆλθε Κροῦμμος, ἄρχων Βουλγαρίας, κατὰ χριστιανῶν. Καὶ τραπεὶς Μιχαὴλ, καὶ Λέων ὁ Ἀρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Κροῦμμος, περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρίᾳ, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἀφελόμενος τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζῶδα. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριάνου πόλει, παρέλαβεν αὐτὴν καὶ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν καὶ τούτους κατῴκησε μέχρι τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ [ὁ] Κορδύλης προσαγορευόμενος· εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι, ἠνδριωμένον πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου· αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθεν εἰς

---

1. κρ. ὁ δὲ μιᾷ ed. — τοῦ χαλινοῦ λαβόμενος Vat. — 2. δρ. τοῦ ὠ. πρ. πραότου (πραότερον) τὸν ἵππον ἀπέδειξεν Vat. — 3. ἀρ. καὶ om. Sym., καὶ θ. om. Vat. — 4. ἐν τῇ ἑταιρίᾳ αὐτοῦ τοῦτον κατέταξεν Ἀ. ἑ. παραδοὺς ἀ. καὶ τῶν ἵππων αὐτοῦ ἐπιμελεῖσθαι διακελευσάμενος Vat.— τῷ Leo. αὐτὸν τῷ Ἀ. ἑτ. Sym.— * αὐτοῦ Leo. τ. βασιλέως Sym. —6. Π. τῆς Μ. Β. ἀν. Par. 1706 Περὶ Β. τοῦ Μ. cod. et Sym. 11.— 8. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Β. ἐκ Μακεδονίας ἐκ χωρίων τῆς Ἀ. π. καὶ πρ. τῷ στρ. Μ. τῷ Τζ. ἐκδουλεύειν· ἦν δὲ ἐτῶν κε' καὶ μηδὲν κτλ. §. 9. Sym. Ἦν δὲ ὁ αὐτὸς Β. γένος μὲν Μ. πόλιν δὲ Ἀ. κε' ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων Vat.—19. τοῦ om. ed.—21. δώδεκα Leo. nam Sym. μυριάδα scripsisset. — 26. πρὸς Θ. ed. sed cf. c. 12 εἰς τὴν Αὐγοῦσταν.— de hac re nihil in ed. Symeonis quae inde breviarium tantum Symeonis videtur esse.

Θεόφιλον, καθὼς ἐκεῖσε προεγράφη, ὃν ὑποδεξάμενος χαίρων καὶ γνοὺς ὃ θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἔγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεὼν τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

(9) Ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ· ἐξελθόντος δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾷν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ κόμης τοῦτο ἀντεπέρασε πολεμήσων αὐτούς· ἀπογνῶντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τόν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην καὶ συμβαλόντες πόλεμον, ἀπέκτειναν πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βούλγαροι, προσεῤῥύησαν τοῖς Οὔγγροις [καὶ] ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων· ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρευθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὖννοι πλῆθος ἄπειρον· οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρύων ἐβόων λέγοντες· «Ὁ θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ, βοήθει ἡμῖν», καὶ παρετάσσοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς· «Δότε ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν καὶ ἀπέλθετε ὅπου καὶ βούλεσθε». Οἱ δὲ τοῦτο οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις· τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας ε' μέχρι ἑσπέρας. Καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ, βουλομένων αὐτῶν ὑποχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὖννοι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀναστὰς δὲ Μακεδὼν νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γομοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἑταιρειάρχης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐξήλασαν.

---

3. ἀναγ. ed. — 6. ἐξελθόντες ed. — 12. Βουλγαρίαν ed. Βουλγάρ. cod. — περιεῤῥ. Leo. — 13. Οὔννοις? — και om. P. cod. et Leo. ἀναγγείλαντες Leo. — 20. ἀπ. ἔνθα καὶ ed. — 24. μέχρι ἑσπέραν ed. ut ὥραν πέμπτην Leo. — 29. Μακεδόνων ἕτερος? Leo. — Γημοστῶν Leo, Γωμ. ed.

Καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ φιλοτιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν*. Ἦν δὲ τότε Βασίλειος νεανίας ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐλθὼν** ἐπὶ Λέοντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμοῤῥαίου καὶ εἰσῆλθεν ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κε'. Ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ· καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθεὶς, ἦλθεν ἐν τῇ πόλει*** μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης εἰσελθὼν κεκοπωμένος ἐκ τῆς ὁδοιπορίας — κυριακὴ (183^{b}) γὰρ ἦν καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμόν — ἀνεκλίθη ἐν τοῖς πεζουλίοις τοῦ ἁγίου Διομήδους****· καθολικὴ γὰρ ἦν (τὸ τότε) ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικολάον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκάλεσε θεία φωνὴ τὸν προσμονάριον λέγουσα· «Ἐγερθεὶς***** εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν βασιλέα». Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὗρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένητα. Καὶ ἐπιστραφεὶς ἔπεσεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κοίτην. Πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή· ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ κατασκοπήσας καὶ μηδένα εὑρὼν ἐπιστραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσεν. Καὶ εὐθέως μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευρὰν λέγων· «Ἐξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶ-

---

* αὐτῶν ed.,—3. Μετὰ τὴν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Μ. ἀποκατάστασιν ὑπὸ τοῦ ὑι γεγονήσας? Vat. — 4. νεανίας—βασιλέως ex homoioteleuto om. ed.— ** ἐποίησε δὲ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ Leo.—7. πρ. τῷ στρ. ᾧ Τζάντζης ἐπώνυμον τοῦ δουλεύειν αὐτῷ Vat.— 8. ἐπιλ. Leo. — καὶ μηδεμίαν ὠφέλειαν παρ' αὐτοῦ ἐσχηκὸς, τὴν πόλιν κατέλαβε καὶ μέχρι Vat.— *** καὶ εἰσελθὼν ἔνδον χ. π. ἐπὶ κ. ἦν Sym. — 10. π. γενόμενος ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης αὐτὸν Vat.— ἀπὸ Sym. Leo.— 11. ἐν τῷ προπυλαίῳ τῆς·τοῦ ἁ. Δ. ἐκκλησίας ἀν. Vat.—ἀν. ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ ἁ. Δ. Sym. Leo.— **** ὃς τὸ πρὶν Ἡλιοῦ ναὸς ἐχρημάτισε Sym. — 13. οὔπω γὰρ εἰς μοναστηρίου τύπον αὕτη μετεσχημάτιστο, ἀλλὰ ἡ κ. ἐ. ἐτύγχανε Vat. —τὸ om. Leo et ed., τὸ τότε om. Sym. — 14. Ταύτῃ οὖν τῇ ν. θ. τις φ. τὸν νεωκόρον περιήχησε· Νικολάος ἦν ὄνομα τούτῳ Vat. — ***** φησὶ Vat. — 15. τὸν β. ἐν τῷ εὐκτηρίῳ ἐ. Vat. — 16. Ὡς δὲ διανέστη τοῦ ὕπνου ὁ νεωκόρος καὶ ὁ. ἐ. π. τὸν Β. κ. ὡς π. ἐπιστρέψας πάλιν πρὸς ὕπνον ἐτρέπετο. Καὶ δὴ δευτέρα φ. τὰ ἴσα τοῖς πρώτοις παρεκελεύετο. Ὡς δὲ πάλιν διαναστὰς οὐδένα εὗρεν, εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην ὑπέστρεψεν Vat. — 17. ἔπεσε — ἐπιστραφεὶς om. Leo. ex homoioteleuto. — 18. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δ. ἐγένετο, εἰς δὲ τὸ τρίτον μ. ῥ. ἔπληξε τὴν πλ. αὐτοῦ, εἰπών· οὗ β. ἐ. τοῦ π. κ. Sym. — 20. Ἔπειτα δέ τις ἀ. ἀνὴρ φοβερὸς ῥομφαίαν ἐσπαμένος καὶ ταύτῃ νύξας αὐτὸν κατὰ τῆς πλευρᾶς φησὶν Vat. — 22. Ὃν β. ἔξω τοῦ π. καταχ. ὁ. ἐ. ὃ β. ἐ. αὐτὸν Vat.

νος κείμενον· οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεύς». Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος καὶ εὑρὼν Βασίλειον μετὰ πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας. Καὶ τῇ β΄ ἡμέρᾳ ἀπελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ ἤλλαξε καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συνηυφραίνοντο ἐν ἀλλήλοις.

(10) Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἰατρόν, ὃς ἐδούλευε τῷ Θεοφιλίτζῃ· ἐλθὼν δὲ˙ κατὰ τύχην ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· «Πόθεν ἐστὶν οὗτος»; Ὁ δὲ ἀναγγέλει αὐτῷ πάντα καὶ παρήγγειλε φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἰατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτζη, καὶ τούτου καθ' ἑαυτὸν ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι «ἤθελον εὑρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἐμοὺς ἵππους», (ἀναστὰς) ὁ ἰατρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ (τῆς ἀνδρείας) τοῦ Βασιλείου καὶ ὅτι «τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεῖς καὶ ζητεῖς». Ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κεφαλὴν ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν Κεφαλᾶν καὶ δέδωκε τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ὡς οὖν προείρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν Θεοφιλίτζης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ˙˙.

---

1. αὐτὸς Vat.—Ὁ δὲ σ. διαναστὰς τὸν Β. ἔνδον τῆς ἐ. ἐ. πήραν ἐνειμένον καὶ ῥάβδον κατέχοντα Vat.—3. Τῇ δὲ ἐπαύριον λούσας α. καὶ ἱμάτιον περιβαλών, πνευματικὸν ἀδελφὸν ἐποιήσατο καὶ ὁμώροφον εἶχε καὶ ὁμοδίαιτον Vat.—6. ἀλλήλους ed. καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ Sym. — 7. Ἦν δὲ τῷ νεωκόρῳ ἀδελφὸς ἰατρὸς ὃς τῷ Θ. ὑπηρετεῖτο· οὗτος κ. τ. πρὸς αὐτὸν παραγεγονὼς καὶ τὸν Β. θεασάμενος καὶ τὸ μ. καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὐειδὲς ἐκπλαγεὶς τὸν ἐ. α. ἀνηρώτα τίς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος Vat. — ˙ καὶ ed. — 11. Ὡς δὲ τὸ ἀπόῤῥητον αὐτῷ ἐξεκάλυψε καὶ τὸ πρᾶγμα ἀνήγγειλεν, ἐπέσκηπτε φ. παρ' ἑαυτῷ τὸ μ. Vat. — 12. πάντα πλὴν τῆς ὁράσεως Sym. — Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῆς τρ. τοῦ Θ. καθημένου, ὁ ἰατρὸς ἔτυχε συγκαθήμενος, ἑ. αὐτοῦ ὡς ἤθ. Vat. — 14. ὅτι οὐ δύναμαι Leo.—15. εἰς τὸ τῶν ἵππων μου ἐπιμελεῖσθαι Vat. ἀν. et τῆς α. om. Vat.—16. ἐπισγουρον cod. sed C. 11. ἀγ.—17. ὡς εἴη αὐτὸς ἀνὴρ περιδέξιος καὶ ὁ ἐ. ὃν εὐθὺς ἀπ. μετεκαλέσατο καὶ θ. α. κομῶντα τὴν κ. καὶ ἐπιάγουρον, αὐτὴν δὲ τὴν κ. μ. ἐ. Κ. ἐπωνόμασε καὶ τῶν ἵππων α. τὴν ἐπιμέλειαν κατεπίστευσεν· οὕτως τε τῷ βασιλεῖ Μ. κατέστη γνώριμος, ὡς προείρηται Vat. — 19. ἐπισγ. cod. sed §. 11 ἀγ. — 20. δεδ. αὐτῷ δ. Sym. — ˙˙ ἕως ὧδε τὰ π. ἀν. τοῦ Β. cod.

(11) Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Βασίλειον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ (ὡς χαιρόμενος)· «Δεῦρο, ἴδε, μῆτερ, οἷον ἄγαυρον νῦν ἐπελαβόμην». Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ ἰδοῦσα· αὐτὸν ἀπεστράφη εἰποῦσα (τῷ υἱῷ αὐτῆς) «Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων ἀφανίσαι τὸ γένος ἡμῶν». Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπείσθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν αὐτῇ.

846 (11) Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος, ὁ υἱὸς Μιχαὴλ κουροπαλάτου.

Γ΄. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΜΕΡ.

852 Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιούντων ἐν Θράκῃ· καὶ Μακεδονίᾳ καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξεώτας ἐποίησε, οἳ καὶ ἐκ τῶν κάσρτων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάροις σποράδην καὶ κατ' ὀλίγους κουρσεύοντες, ἐφόνευον τούτους καὶ ᾐχμαλώτιζον, ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

854 (12) Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισε τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει, ὃς διὰ δώρων τοὺς

---

1. Ὁ δὲ β. ἐπὶ τούτῳ γαυρούμενος καὶ καθ' ὑπερβολὴν γαννύμενος, πρὸς τὴν μητέρα τοῦτον εἰσήγαγε λέγων μ. μ. ο. ἄνδρα εὐπόρησα Vat. — 2. πρὸς τὴν μητέρα ἀ. ἐ. δ. ἰ. μ. ανον ὃν νῦν Sym. 11.—3. Ἡ δὲ τοῦτον ἰ. (ἰδὼν cod. ed.) εὐθὺς ἀπ. πρὸς τον βασιλέα ἐ. Vat.—4. τῷ υ. ἀ. om. Sym.—5. ἐμὸν Vat.—τὴν γενεὰν Sym. Leo. τὴν γ. ἡμ. ἀφανίζειν Vat. — Ὁ δὲ λῆρον τοὺς λόγους τῆς μητρὸς ἡγησάμενος οὐκ ἀπεπέμψατο τὸν Βασίλειον Vat. — 6. αὐτῆς Leo. Sym.— 7. Τῷ ια' ἔτει Sym. 12. —8. Ἰ. ἀντ' ἀ. ὁ Μ. κ. υἱὸς Vat.—11. π. τῶν Β. καὶ τοῦ Ἀ. Par. 1706.—13. ποιουμένων Vat— τε Vat.—14. τοὺς τοιούτους τόπους λ. Vat. — 15. ταξάτας Vat. ταξεῶνα cod. pro ταξατίωνα ed. Leo, Sym. (praesidium) vel ταξείδιον (expeditio) cf. §. 26,29. — καταστήσασα ἐν τοῖς κάστροις τὰς τοιαύτας ἐπιδρομὰς ἀνεχαίτισε σπ. γὰρ τούτους καταλαμβάνοντες ἀνῄρουν καὶ κατεφ. ὡ. φοβηθέντας τ. Β. μηδαμοῦ τολμᾶν τῆς οἰκείας χώρας ἐξέρχεσθαι Vat.—16. Βουλγαρίας ἐπ. Leo.—17. ὑποταγῆναι Leo.—19. Ὅπως ὁ καῖσαρ Βάρδας τὸν λογοθέτην Θεόκτιστον μεληδὸν κατέκοψεν Vat. — συνεφ. Leo. Sym. 13 τῷ ιγ' ἔτει, τὸν πατρίκιον Δαμιανὸν καὶ παρακοιμώμενον δεξιωσάμενος φίλος αὐτῷ ἐγεγόνει ὁ δὲ τὸν β. δυσωπηθεὶς ἐπ. τὸν Β. ἐν τῇ π. ἐ. εἰσελθὼν δὲ τ. ὁ. τοὺς τῷ βασιλεῖ δώροις ὑποποιησάμενος Vat. — 21. εἰσελθεῖν Leo., Sym. qui adjungit καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι pro ὃς — παλ.

[τοῦ] βασιλέως οἰκείους διαδεξάμενος (ἅμα τῷ παρακοιμωμένῳ) ὡρίσθη προέρχεσθαι εἰς τὸ παλάτιον. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ Θεοφάνην προτοσπαθάριον (ὡς ἠνδρειωμένον) τὸν (ἐπιλεγόμενον) Φάργανον*, βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ ἀνελεῖν** Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως ἐπὶ τοῦ κανικλείου λεγόμενον. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ [τοῦ] Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ, συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγε γὰρ ὁ Βάρδας*** Δαμιανῷ, ὅτι «ἕως ἐστὶ (184ª) Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξῃ οὐδὲ ἐξουσιάσει ποτὲ ὁ βασιλεύς». Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀρεοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ ἀσηκρητεῖα κρατεῖν τὰς ἀναφορὰς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθεζόμενον ἔμπρακτον καὶ ταραχθεὶς σφοδρῶς ἔφη, ὅτι «ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγοῦσταν, πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν». Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὡρολόγιον, προϋπήντησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῷ, καὶ οὐκ εἴασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκελεύσθη μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι (ἔμπροσθεν αὐτοῦ)· ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντέστρεψαν αὐτὸν εἰς τοὐπίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλοφυρόμενος ἐξῆλθε· συνήντησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακὸν καὶ ἤρξατο κατὰ κόρρης παίειν αὐτὸν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ

1. τοῦ om. cod. ed. ἅ. τῷ π. om. Vat.—3. τὸν Θ. πρωτοβεστίαριον ed. τὸν πρωτοσπ. Θ. Sym. Vat.—ὡς ἠ. et ἐπ. om. Vat. sed * ἀνδρειότατον ὄντα Vat.—4. Φάλγανον Vat et Leo, Φαλγάνην Sym. καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει κτλ.— * αὐτῶν Leo. om. Vat.—5. βουλεύσεται (βουλεύεται) Vat.—Δαμιανὸν Leo (sic).— ** τὸν λογοθέτην, om. τὸν—λεγόμενον Vat. vel τὸν κανίκλην Leo, qui canistri (nostratibus portofolü) claues gerit. — 6. Πείθουσι δὲ καὶ τὸν βασιλέα ἐπὶ τ. συναινέσαι· ὑπέκνιζον γὰρ αὐτὸν, ὅτι Vat.—τοῦ om. cod.— *** τῷ Leo.— 9. ἄρξῃ π. ὁ κατεξουσιάσῃ τῆς βασιλείας Vat.—8. Τοῦ δὲ Θεοκτίστου κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῷ λ. τῶν Ἀ. λουσαμένου καὶ ὑποστρέψαντος καὶ εἰς τὸ Λ. διὰ τῶν ἀσηκρητίων μετὰ τῶν ἀναφορῶν εἰσεληλυθότος καὶ τὸν Β. θεασαμένου ἐν τῇ προελεύσει καθήμενον καὶ διαταραχθέντος σφ. καὶ εἰπόντος, ὅτι «ἐγὼ τοῦτον ἔνθεν ἐκβαλῶ ὡς τὴν Ἀ. εἰσεληλυθώς». Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ ὡρολογίῳ ἐγένετο, ὑπ. ἀ. Vat.—15. εἴασε Vat. Leo.—π. τὴν Θ. ἐ. Vat.—18. ἐκέλευσε Vat.—τὰς ἀν. ἀναπτύξαι Vat. — 19. ἐ. αὐτῶν Leo, om. Vat. — καὶ τ. καὶ ἀ. πεποιηκότα εἰς τ. ἀ. ὁ. δὲ Vat. — 20. ἀντεστρεψ. cod. ἀντέστρεψεν Leo, Vat. — 22. Β. κατὰ τὸ Leo.

δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης *, ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδα μὴ τύπτειν τὸν λογοθέτην. Οἱ δὲ σφάζουσιν αὐτὸν καὶ μεληδὸν κατακόπτουσιν εἰς τὰ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδειξάμενοι **.

(13) Τοῦτο μαθοῦσα (παρὰ τοῦ παπίου) Θεοδώρα (ἐξελθοῦσα), κατὰ τοῦ Μιχαὴλ (ὡς εἰκὼς) ἠγανάκτησε καὶ τῶν λοιπῶν, οἳ τὸν φόνον κατειργάσαντο***· καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν, (μήτε τὴν ὀργὴν ὑφιεμένη μήτε παραμυθουμένη τισὶν, ἀλλ ὥσπερ κλύδων θαλάσσιος, νουθετουμένη****, παρηγορεῖτό τε καὶ κατεπείθετο)· ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσούτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπείγετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο· καὶ (δὴ) τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν*****, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν ἔξωθεν τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανοῦ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων· εἶθ᾽ οὕτως μετ᾽ ὀλίγον ἑνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκειρε, (περιβαλὼν αὐτὰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα).

* καὶ λογοθέτης Vat. — 1. τῷ Β. ἀ. ὡς μὴ τὸν λ. τ. Vat. — 2. Ὁ δὲ Βάρδας ἀπεκρίθη ὡς τῇ κελεύσει (ἀποκριθεὶς κ. Leo.) τοῦ βασιλέως τοῦτο ποιεῖν· ἀνεφάνη δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τῇ βουλῇ (τοῦ Leo.) Δαμιανοῦ· καὶ τοῦτον ὁ Βάρδας ἰδὼν (ἰ. Β. Leo.) ἅμα (τῷ Leo.) Θεοφάνῃ τῷ Φαλγάνῳ, ἄραντες τὸν λογοθέτην σφ. Vat. et Leo.—3. τὰ Σκύθ. cod. τὰ Σκύθα Leo, τὸ Σκύθη ed. τὸ Σκυθῶν Scytharum more? τὰ Σκῦλα Vat. Cont. et Ced. 157,17. — ** Ἐντεῦθεν [φασὶν] εἰπεῖν τῷ Βάρδα τὸν Μανουὴλ σιβυλλαίνοντα· «σπάθην γυμνώσας, Βάρδα, [ἐν] τοῖς ἀνακτορ[ί]οις, σαυτῷ γυμνώσεις εἰς τομὴν τοῦ σαρκίου». Vat. et Ced. 158,2—6. — 5. Τ. μ. Θ. ἠγ. κ. τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄ. Sym. — 6. Μ. καὶ τῶν ἄλλων, οἳ τὸν φόνον κατεπράξαντο ἠγανάκτει τε Vat.—*** καὶ κατεβοᾶτο (καταβοωμένη αὐτῶν Sym.) ἀλλὰ (καὶ Sym.) φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα θρηνωδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀπὸ στρατηγῶν γάρ τις ἐκ Μελλισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτῇ (γ. ἀ. ἀπ. Sym.) παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουόντων ἀποκαλῶν Vat. Sym. — 7. τοῦ δὲ β. πᾶσι τρόποις μ. τὴν παρηγορεῖν, ἀ. τῆς ὀργῆς οὐκ ἐνεδίδου Vat.—9. μήτε—κατεπείθετο om. Sym.— 10. ὡς ed. — 11. τε om. ed. — **** οὐ P. marginalis. — 12. ὥσπερ — ἐνέργειαν om. Vat.—13. προσώποις Sym.—14. πρὸ τοῦ cod. ed.—14. δὴ om. Sym. — ***** τε καὶ Vat.—16. μεθιστᾷ Sym. τοῦ π. καταβιβάζει καὶ εἰς τὰ Κ. ἀποκαθιστᾷ Vat. —17. ἐν τῇ μ. τῶν Γ. ἀπ. Vat. ἐν τῇ μ. τῶν Γ. Sym. — 18. μετ᾽ ὀ. δὲ π. ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐ. μ. Vat. εἶτα μετ᾽ ὀ. καὶ π. ἐ. ἐν τῇ μ. τῶν Γ. Sym.—19. τὸ μ. σ. τ. π. Vat. om. Sym.

(14) Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου (πάσης) εὐφημισθεὶς μόνος αὐτοκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἄσπονδος. Ὁ δὲ καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταγαγὼν, εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποστέλλει. Ἥτις ἀθυμίᾳ μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα τὸ φρονεῖν, ἀνάξια ἑαυτῆς συσκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένη σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις, σχοῦσα κοινωνὸν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως, ὑποστρέφοντος Βάρδα ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμιδίου, ἀναιρήσωσιν αὐτόν· ὧν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' * ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενενήνοχεν. (Φωραθέντες γὰρ καὶ) κατασχεθέντες, ἐν τῇ Σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

---

1. π. om. Vat. et ed. sed est in Leone et Sym. ὑπὸ τῆς σ. π. ἀναγορεύεται καὶ αὐτ. — μονοκράτωρ ἐ. πρ. Vat. — 3. καταλλ. δὲ αὐτῷ τῆς μ. διὰ τὴν ἀδ. Vat. — 4. Θ. καὶ δι' ἃ ἐλ. ἀ. τοῦ π. τ. κατήγαγε καὶ εἰς τὸ μ. τὰ Γ. ἀπέστειλε. Μέλλουσα δὲ τοῦ παλατίου ἐξιέναι προσκαλεσαμένη τὴν σύγκλητον καὶ τὸ ἐν τῷ ταμείῳ χρῆμα κατεμφανίσασα, τὸ τούτου ποσὸν διωρίζετο χιλίων κεντηναρίων πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα διὰ χαράγματος χρυσοῦ, ὡσαύτως καὶ ἀργυρίου ὡσεὶ κεντηναρίων τριῶν, ὧν τὸ μὲν κατὰ διαθήκας παρῆκεν ὁ ταύτης ἀνὴρ, τὸ δὲ κατὰ προσθήκην αὐτὴ συνέλεξε Vat. cf. Sym. 14. — 7. Περὶ τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας καὶ τῆς γενομένης ἐπιβουλῆς τῷ Βάρδᾳ καὶ ὅπως οἱ ταῦτα μελετήσαντες τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Περιορισθεῖσα δὲ ἐν τῇ μονῇ καὶ ἀθ. συσχεθεῖσα ὡς ὑπὸ ἐ. καὶ τὸ φ. ἀφ. Vat. — 8. ἀναξίαν ἑαυτὴν Leo, ἀναξίαν ἑαυτῆς Sym. ἀνάξιον ἑαυτῇ Vat.— κατὰ Β. σ. β. Vat. κατασκ. β. κ. Β. ed.— βουλομένη Leo., ἑλομ. κ. Sym κ. ἐλ. — 10. πολλῶν καὶ ἀ. Leo., π. ἀ. Vat. καὶ τὸν τοῦ β. πρ. Vat. — 11. ὃ δὲ ἦν προλοχίσαι τοῦτον ἐκ τοῦ πρ. ἀ. τοῦ Κ. ὑποστρέφοντα Vat. — ὑποστρέφοντ. cod. ὑποστρέφοντα ed. Leo, sed ὑποστρέφοντος τοῦ Sym. — 13. φωραθ. Vat. Vat. — * αὐτῶν Vat. — 14. ἐξήνεγκε Vat. — Φ. γὰρ καὶ om. Vat. — 16. Πρ. δὲ τὸν Β. ὁ Μ. Vat. — 17. πρωτοστρότορ cod. πρωτοστράτορος Vat. Sym. — τὸν δὲ θ. ἀ. Β. κ. Vat.

857 (15) Ἔπεσε* τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους) αἱματώδης πλήρης· (184ᵇ) καὶ πολλοὶ εὕρισκον λίθους (ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις) ἐρυθροὺς ὡς αἷμα.

858 Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον, τὸν υἱὸν Βάρδα, δομέστικον τῶν σχολῶν, τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο**, προβάλλεται μονοστράτηγον*** εἰς τὰ δυτικὰ θέματα****. Καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ἐκεῖσε, μετ᾽ ὀλίγον***** τῇ δ΄ τῆς Διακινησίμον προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα (ὃς ἐπὶ ἅρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὑπατείαν τῇ μέσῃ).

(16) Ἐξῆλθε δὲ****** ὁ Ἄμερ καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ.

859 Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδᾳ Καίσαρι, κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῷ τήκεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἤχῳ βροντῆς ὑπεκλίθησαν, καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ

---

1. Περὶ τῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσούσης κόνεως αἵματι προσεοικυίας Vat. Τῷ β΄ αὐτοῦ ἔτει Sym. — * δὲ Vat. — κατ. om. Vat. κ. ἐπὶ τ. κ. om. Sym. — 2. αἵμασι προσεοικυῖα Vat. — π. δὲ Vat. — 3. λίθων — ἐρυθροῖς Leo. — ἐν τ. ὁ. καὶ τοῖς κ. Vat. om. Sym. ὡς ἁ. ἐ. Vat. — 5. Τῷ γ΄ αὐτοῦ ἔτει Sym. 23. — τὸν υ. B. Ἀ. Vat. — 6. τῷ δὲ ἑτέρῳ υἱῷ α. γ. δ. Vat. — ** Βάρδας Vat. sed nec Sym. nec Leo. — *** τοῦτον Vat. — 8. τῶν δυτικῶν Sym. ed., ἐν τοῖς δυτικοῖς Vat. — Καὶ om. Leo. — **** προβάλλεται Vat. — ὃς καὶ τελευτήσας ἐ.... τῆς δ. τὸν θ. α. B. ὁ M. πρ. K. Vat. Συντόμως δὲ α. τ. τῇ δ΄ τῶν διακαινισίμων πρ. M. B. τὸν α. θ. K. Sym. Σ. δὲ α. τ. τῇ δὲ (δ΄) τοῦ διακαινησίμου πρ. M. B. τὸν θ. α. K. ed. Τελ. α. ἐ. μετ᾽ ὀ. δὲ τῇ τετάρτῃ κτλ. Leo. ut cod. — ***** δὲ cod. e δ΄ repetitum. — 10. ὃς — μέσῃ om. Sym. — 11. ἐποχηθεὶς Vat. Leo. — 12. Ὁ δὲ Ἀ. ἐξελθὼν μ. Σ. κ. ἅπαντα τὰ ἐν ποσὶ λ. καὶ ὑπ. πρὶν τὸ Ῥωμαϊκὸν καταλάβῃ στράτευμα Vat. Τούτῳ τῷ ἔτει (γ΄) ἐ. Ἀ. μ. Σ. καὶ λ. π. τὰ Ῥ. ὑπ. ἀβλαβὴς Sym. 24. — ****** καὶ Leo. — 15. Ὁ δὲ M. ἅμα τῷ K. B. μετὰ (κατὰ) τοῦ α. Βουλγάρων M. ἐξεστράτευσε διά τε γῆς καὶ θ. Vat. Τῷ δ΄ αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει M. ἅμα K. διά τε γῆς καὶ θ. κ. Γόβορι ἄρχοντι (ἄρχοντος?) Βουλγάρων Sym. 25. — 17. λ. τ. τῶν B. ἐ. ἀναμ. Vat. τ. μ. οἱ B. ἅμα καὶ λ. τηχόμενοι Sym. — 18. τὴν τοιαύτην ἔφοδον ἐκμ. φόβῳ πολλῷ συνεσχέθησαν Vat. sed ὡς ἤχῳ βρ. ὑπ. Sym. Leo. ὡς ἦχον βρ. ὑπ. cod. ed.

τῆς νίκης ἀπέγνωσαν (καὶ χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ᾐτήσαντο)*. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ ὄνομα· τοὺς δὲ μεγιστᾶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν αὐτούς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας**.

(17) Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίας στρατη- 860
λάτης ὢν τῆς ἀνατολῆς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν Βου-

---

1. καὶ χρ. — ᾐτήσαντο om. Sym. — 2. τῷ β. καὶ om. Vat. — * ὧδε βαπτίζονται Βούλγαροι cod. in margine cum rubrica. — 2. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ed.— 3. ἐκ τοῦ ἁγίου αὐτὸν ἀναδεξ. βαπτίσματος τὸ ἑαυτοῦ αὐτῷ ἐπιτέθεικε ὄ. Vat. δ. ἐπ. αὐτὸν τὸ α. ὁ. ed. ὁ δὲ β. τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγ. ἐβ. πάντας καὶ τὸν ἀ. ἀ. Μ. ἐπωνόμασε Sym. — 4. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τ. μ. Vat. — 5. εἰσαγαγὼν Leo., Vat. — ἐβ. πάντας Leo, Sym. ἐβ. Vat. — καὶ εἰρήνην βαθεῖαν πεποίηκε Vat. om. Sym. — ** Τῶν δὲ δυσσεβῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐπηρεαζόντων Ῥωμαίους, ἐξηγουμένου αὐτῶν κατὰ Μελιτηνὴν τοῦ Ἄμερ, εἰς τὰ Σαμόσατα τὴν πόλιν Ἰσμαηλίτιδα πολεμικῶς προβιβάζεται ὁ βασιλεύς, καθ' ἣν προσέδρευσεν ἐπὶ ἡμέραις γ΄· ἐξαίφνης τὰς πύλας οἱ Ἀγαρηνοὶ τῆς πόλεως ἀνοίξαντες εἰς τροπὴν τὸν ἄνακτα διεκρούσαντο καὶ τοσοῦτον ἀπήλασαν ὡς καὶ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ καὶ πᾶν ἄλλοτε (ἄλλο τι) τῶν πρὸς χρείαν σφετερίσασθαι (a. 858 cf. Cont. 23, Ced. 161,19—18). Εἶτα χρόνου (χρόνους) δύο παριππεύσαντες Ἄμερ καὶ ὁ βασιλεὺς κατ' ἀλλήλων ἐκστρατεύουσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν χῶρον, ᾧ ἐπώνυμον Δάξυμον (Δαξιμὼν Gen. 92,1) ἐκεῖσε σκηνοῦται. Ὁ δὲ Ἄμερ παρεκβατικώτους (παρεκβατικώτερον Gen.) διελθὼν — πρὸς τὴν Ζέλισσαν, ἀπῄει πρὸς τὸ Χωνάριον· ἐν ᾧ πολέμου συγκροτηθέντος, τροποῦται ὁ βασιλεὺς καὶ (πρὸς φυγεῖν ἀναγκάζεται ἀπιδεῖν Ced. 163,2)· καὶ εἰς παντελῆ ἀπορίαν ἐλθών, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ Μανουήλ». Τὰ μὲν φοινικίζοντα πέδιλα καὶ τὴν βασιλικὴν πανοπλίαν ἀπαμφιάσθητι, ὦ δέσποτα· ἐγὼ δὲ λογάδας ἀνδρῶν φ΄ συλλέξας εἰς (ἓν Gen.) μέρος ῥαδίως διελευσόμεθα»· οὗ γεγονότος καὶ τό· «σταυρὸς (σωτῆρος Gen.) νενίκηκεν» τοῦ Μανουὴλ κεκραγότος, ἀνδρείως διέκοψε καὶ ἐξέθορεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς δειλίᾳ κατασχεθεὶς ὑπεστράφη. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸν βασιλέα μὴ ἐκβεβηκότα πυθόμενος εἰς ἕτερον μέρος καὶ αὐτὸς αὖθις διασχίσας εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, ἔτι δὲ διὰ τὸ τὸν τόπον ὑδάτων καὶ νομῆς σπανίζειν ὑπεχώρησεν ὁ Ἄμερ εἰς λιβάδιον, ὅπερ Δώρα κατονομάζεται. Ἐντεῦθεν ἄδειαν ἐχόμενος ὁ βασιλεὺς τὰς τῶν ἐχθρῶν μιαιφόνους χεῖρας διέδρασεν Vat. Cont. 24. Ced. 162,19—163,5, Gen. 91,7—93,22; sed in Sym. ed. nihil; videntur huc esse translata *Theophili e vita*.—7. Τοῦ δὲ Ἄμερ πάλιν κατὰ Ῥ. ἐξελθόντος Vat. Τῷ ἔτει τοῦ Ἀ. π. ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐ. Sym. τὸν Ἀ. π. ἐ. κ. Ρ. Leo.—συν. Π. καὶ Ν. εἰς τὸν Α. Sym.—8. Π. παρὰ τοῦ βασιλέως προχειρίζεται ἡγεῖσθαι τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν, ὃς εὐθὺς δρομήσας πρὸς τὸν πολέμιον Ἄμερ ὀλίγοις ἐπιλέκτοις καὶ οὐ πλήθει τοσούτῳ μεστωμένος (μεστούμενος Gen.), φυγάς τις τῶν Ῥωμαίων ἄπεισι πρὸς τὸν Ἄμερ καὶ φησί· «Γνωστὸν ἔστω σοι, ὦ Ἄμερ, ὅτι Πετρωνᾶς ἐκεῖνος ὁ πρὸς γένους τοῦ βασιλέως τὸ αἰδέσιμον ἔχων, ἐπηύχησε περιθέσθαι σοι πόλεμον, παρ' ᾧ συνηθροίσται πᾶς ὁ τῶν θεμάτων στρατὸς κατά σου μάχην πραγματευόμενος». Τότε ὁ Ἄμερ σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πρὸς βουλὴν κινεῖται τὸ τί δρᾶν αὐτούς. Οἱ δὲ ἔφασαν ὑποστρέφειν αὐτοὺς εἰς

κελλαρίων, λοχήσαντες τὴν ὁδὸν τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Δαλακαῶνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ· καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομήτων καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνᾷ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων, ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἱππικῷ· καὶ ἔκτοτε ἐγένετο γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ (διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγήν).

(18) Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ [κατὰ] τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα, ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον [ἐνόμιζεν] εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

Δ'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΜΑΓΙΣΤΡΟΥ.

(19) Ἔκτισε δὲ Μιχαὴλ σταῦλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμήσας μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιῤῥοαῖς, κατασκευάσας ὡραιότατον πάνυ· καὶ τούτου τελεσθέντος ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος, λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃν καὶ

τὰ ἴδια, ὡς τῆς προτέρας νίκης ἱκανῆς οὔσης αὐτοῖς. Ὃς μὴ πεισθεὶς....... Πετρωνᾷ καὶ.... ὁ Ἄμερ μαχαίρᾳ πεποινη[λάτητο], τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μόνου σὺν ἑκατοντάδι ἀνδρῶν διαπεραιωσαμένου] τὸν Ἄλυν ποταμὸν..... καὶ φεύγοντες (φεύγοντος?), ὃν κατὰ συνάντησιν ἐν τῷ τῶν Χαρσιανῶν θέματι ὁ Μαχαιρᾶς οὕτω καλούμενος [καθεστὼς] κατέσχε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Vat. diversa a Cont. 25 et Ced. 163,6 — 165,3, sed = Gen. 95,6 — 97,3.

3. τρέπεται ὁ Sym. — χρησάμενος Leo. — 5. Οἱ δὲ στ. ἐν τῇ πόλει εἰσεληλυθότες [μετὰ] ἐπινικίου ἐ. ἐν τῷ ἱπ. Vat. — 7. γ. ἔσχεται τῆς ἀνατολῆς Vat. ἐγ. εἰρήνη ἐν τῇ ἀ. ed. — διὰ — σφαγὴν om. Sym. — 9. Ὡς δέ τινες [λέγουσι] ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὁμαίμονι τοὺς ἐχθροὺς [τροπωσάμενος?] τὴν τοῦ Καίσαρος κληροῦται ἀνάῤῥησιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα (858?), ᾧ τινι ἡ φιλοσοφία πεφιλότιμητο· συναθροίζει γὰρ σοφοὺς κατὰ τὴν Μαγναύραν, ὧν τοὺς μὲν φιλοσοφίας καὶ γεωμετρίας, τοὺς δὲ ἀστρονομίας, ἄλλους γραμματικῆς ἀντιποιουμένους ἐγκαταστήσας προῖκα διδάσκειν παρεκελεύσατο, ὥστε κατὰ τὴν φιλοσοφίαν Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἐκτάξαι καὶ τὸν αὐτοφοιτητὴν ἐν γεωμετρίᾳ Θεόδωρον καὶ ἐν ἀστρονομίᾳ Θεοδηγήσιον καὶ γραμματικῆς Κομητᾶν Cont. 26—29, Ced. 165,11—171,14 sub Theophilo cf. Sym. Th. 10, sed Gen. 98,1. — 10. sub Michaele III. — 12. θεραπεύοντα αὐτόν Leo, Sym. 26. — 13. Π. τοῦ πτ. cod. et Par. 1706. — 15. Sym. 27 τῷ ς' ἔτει. — στάβλον τῶν ἵππων Sym. — 16. μ. τοῦτον καλλοπίσας καὶ ὑδ. ἐπ. τ. οὖν τ. ὁ βασιλεὺς τὸν πτ. (πτωχομάχην Sym.) λεγόμενον Πέτρον, ὃς λ. τε καὶ σκ. ἦν, εἰς θέαν τοῦ ἔργου προσεκαλέσατο τὸν ἐξ αὐτοῦ θηρώμενος ἔπαινον· φησὶ δὲ πρὸς αὐτόν· ὡς Vat.

πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ σταύλῳ, ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενον ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ ταῦτα· «ὡς ἀεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευήν». Ὁ δὲ ἔφη τῷ βασιλεῖ· «Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστιν. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν* λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο»; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν (ἐξ αὐτοῦ) ἐπαίνων καὶ ὀργισθεὶς, τυπτομένος καὶ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ πτωχομάγιστρος.

(20) Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος, ὅτι 857 τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφθείρεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, πολλάκις παρήνεσεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιούτου μύσους καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν, τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφείλοντα (καὶ σώφρονος βίου). Ὁ δὲ [μὴ πειθόμενος** ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ συνεχῶς ἐγκαλοῦντι καὶ] σωφρονεῖν*** κατεπείγοντι. Καὶ δήποτε μέλλοντα κοινωνεῖν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπώσατο (ὡς μὴ πειθόμενον (185ᵃ) κανόσιν ἢ παραινέσεσιν)· ὃς ὀργῇ πληγεὶς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην, ὡς ἄνομόν (τινα) καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε καὶ βασάνοις ἀπείροις καὶ ἀνημέροις

---

5. μέλλων Leo, ὀφείλω Sym. — τ. τοῦ ἔ. Vat. — 6. τῷ β. ἀπεκρίνατο· Ἰ. βασιλεὺς τοιοῦτον ἔργον κατεσκευακὼς τὴν μ. τοῦ θῦ ἐ. καὶ χ. καὶ ἀ. καὶ π. καταχ. οὐδὲ μνήμης ἀξιοῦται· σὺ Vat. — 9. κοπρῶνα Sym. — κατασκευάσας Vat. — * καὶ ed. — 10. διὰ τ. μν. φῂς Vat. — Τοῦ δὲ — ἀποτυχόντος — καὶ ὀργισθέντος κτλ? — 11. τυπτόμενον καὶ συρόμενον ἠξήγαγε τὸν πτ. Leo, Sym. — 13. Ὁποῖα ἄδικα ἔδρασε Βάρδας ὁ Καῖσαρ εἰς τὸν πατριάχην Ἰγνάτιον. Ὁ δὲ π. Ἰγ. φ. π. Β. τοῦ Κ. δ. ὡς τῇ ἀ. ν. σ. π. τούτῳ π. Vat. Τῷ ζ' ἔτει φ. θ. ὡς Β. ὁ Κ. τῃ ν. ἀ. Εὐδοκίᾳ σ. ὁ π. Ἰγ. π. τ. παραινεῖ Sym. — 16. μίασματος Leo, κακοῦ Sym. — καὶ—βίου om. Sym. — ἀρ. καὶ σωφροσύνης ὑπ. ἐ. ὀφ. Vat. — 17. Ὁ δὲ τοῖς λόγοις ὡς κέντροις πληττόμενος ἐνεκότει αὐτῷ· ἐπεὶ δὲ μ. Vat. — 18. μὴ—καὶ om. ed. — ** μᾶλλον Sym. om. σ. ἐ. καί. — 19. κατεπείγετο ed. αὐτὸν κατεπείγοντος Sym. — μέλλοντος κ. τὸν Β. Leo? Sym. τοῦ Βάρδα μελλοντ. cod. — 20. ὡς—ὃς om. Vat. ex homoioteleuto? ὡς — παραινέσεσιν om. Sym. — 22. τινὰ om. ed. Sym. — 23. β. ἀνηκέστοις Vat. β. ἀπ. Sym.

ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παραίτησιν˙. Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος, Φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πρωτασηκρῆτιν ὄντα (τῷ κατ' ἐκεῖνον καιρῷ) καὶ λογιώτατον πάνυ.

864 (21) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει (ταύτην φυλάττειν) Ὠορύφανε ὕπαρχον (ὄντα), ὅστις, οὔπω τοῦ βασιλέως μηδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν ἐργασαμένου, τὴν τῶν ἀθέων Ῥὼς ἐμήνυσεν ἄφιξιν, γεγηνεμένου ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐρχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. — Οἱ δὲ Ῥῶς φθάσαντες ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ γενέσθαι, πολὺν εἰργάσαντο φόνον χριστιανῶν καὶ ἀθῶον αἷμα ἐξέχεον· ὑπῆρχον δὲ πλοῖα σ', ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν (καὶ πολὺν φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν) Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἴσχυσε διεπεράσαι, καὶ

---

1. παρατήσασθαι τὴν πατριαρχίαν ἐκβιαζόμενος Vat. ὥστε π. π. Leo. — ˙ Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν Θεοδόρῳ τῷ μωρῷ κατὰ κλῆσιν (κτῆσιν τῶν ὠμοτάτων Gen.) πρὸς δὲ καὶ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτέλωπι καὶ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων ναῷ, ἐν — λάρνακι τοῦ κοπρωνύμου Κωνσταντίνου περισκελίσαντες χειμῶνος ὥρᾳ γυμνὸν εἴασαν. Ἐνθένδε [ὁ Gen.] ἀθλητὴς ἐκ τῶν (ἀ. τῶν Gen.) κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος. — Οὕτως ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς ὁ πανόλβιος — οὐκ ἐφθέγξατο πρὸς τὸν Κύριον πονηρόν. — Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ ὁ Κύριος Κωνσταντῖνον Ἀρμένιου παραμυθούμενον αὐτόν· οὗτος γὰρ ἀγγείδιον ὑέλου ἔμπλεον πληρῶν οἴνου, πρὸς δὲ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τὴν τῶν κακοποιῶν ὑποχώρησιν λανθάνων, τῷ ὁσίῳ εἰσῆγε καὶ τοῦ λάρνακος αὐτὸν κατεβίβαζεν— ἀποκουφίζων μετ' (ἐπ' Gen.) ὀλίγον τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως Vat.= Gen. 100,12—102,9. — Ὁ δέ τε Καῖσαρ Φ. π. χ. ἀντ' ἀ. Vat. — 3. τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ed. τῷ om. Leo, τῷ κατ' ἐ. κ. om. Vat. Sym. — 4. ἐπεστρ. Leo, sed Sym. 37: τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει; Ὁ δὲ β. κ. τῶν Σαρακηνῶν ἐστράτευσε Ὠ. ὕπ. ἐν τῇ π. κ. Vat. — 5. ταύτῃ Leo, ι subscr. pro ν; τ. φ. et ὄντα om. Vat. Sym. — 6. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ Μ. ἐγεγόνει, μήνυμα τούτῳ ὁ ὕπαρχος ἐκπέμπει ὡς οἱ Ῥὼς τὴν πόλιν καταλαμβάνουσι Vat. ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μ. καταλαβόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥῶς ἄφιξιν, πλοίων οὖσαν διακοσίων Sym. — οὐδὲν Leo. — 7. κατεργ. Leo. — 8. γεγενημένους ed. Leo. τῶν Ῥῶς? — 9. Καὶ οὕτω μὲν οὖν ὁ β. τῆς εἰς τὸ πρόσθεν ἐπεσχ. ὁρμῆς Vat. Ὁ δὲ β. εὐθὺς ὑποστρέφει μηδὲν ὅλως ἐργασάμενος Sym. — ἐπεσχ. Leo. — 11. τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥῶς ἔνδοθεν τοῦ Ἰ. φθ. Sym. 38, οἱ δὲ Ῥῶς ἔνδοθε τοῦ Ἰ. γεγονότες. Vat. — 12. π. φ. κατὰ χ. κατειργ. καὶ διακοσίοις πλοίοις τὴν π. ἐκύκλωσαν Vat. π. ἐ. φ. περικυκλοῦσιν οὖν τὴν π. Sym. — 14. καὶ — ἐνεποίησαν om. Vat. Sym. — 15. τοῦ βασιλέως μ. δ. ἰσχύσαντος Sym. — δ. ἐξίσχυσε Vat.

δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ θεοῦ μητρὸς παρεγένοντο κἀκεῖ τὸ θεῖον ἐξιλεοῦντο καὶ εὐμενίζοντο· εἶτα μετ' ὑμνῳδίας τὸ ἅγιον τῆς θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὠμοφόριον, τῇ θαλάσσῃ ἄκρως προσέβαψαν· καὶ νηνεμίας οὔσης, εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφορὰ καί, τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥὼς πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγότων τὸν κίνδυνον.

(22) Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου 865 (μετὰ σκαραμαγγίου ὀξέως εἰς τὸ ὡρολόγιον) καθεζόμενος Δαμιανὸς ἐκεῖσε, ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ καὶ δακρύοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεύς. Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι «τῇ κελεύσει τῆς βασιλείας σου ἠξιώθην τιμῆς μεγάλης, Δαμιανὸς δὲ ὁ παρακοιμώμενος εἰς ὄνειδος ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγκλήτου». Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανόν τινα κοι-

---

1. εὐθὺς σὺν Sym. καὶ σὺν Vat. — εἰς τὸν ἐν Β. τῆς θεοτόκου καταλαβόντες ν. πάννυχον ἱκετηρίαν ἐτέλεσαν. Τὴν δὲ προσωνυμίαν ταύτην προσείληφεν ἀπό τινος ἀρχηγοῦ Σκύθου Βλαχέρνου καλουμένου, ἀναιρεθέντος ἐκεῖσε Vat. τὸν ἐν Β. τῆς θ. ν. καταλαμβάνουσι Sym.—3. ἐξευμ. ed. — Ἐ. τὸ θεῖον τῆς θ. ὠ. μ. ὑ. ἐξενεγκόντες Vat. καὶ μ. ὑμνῳδιῶν τὸ ἁ. τῆς θ. ἐξαγαγ. μαφ. Sym. — 4. ἄκρω cod. scl. ἄκρωι pro ἄκρως.— 4. προσέβαλον Leo. — 5. ἐ. ἀ. ἐπιφοραὶ κτλ. Sym. καὶ τῆς θ. καταστορνυμένης ὑπαρχούσης ἐ. λ. ἀνέμου ἠγείρετο καὶ κ. βιαίων ἐ. ἀλλεπάλληλος, τὰ Vat. — 7. ἐγενόνεισαν Leo, et Sym., om. Vat. — πλ. διαταράσσουσα ὡς ὀλίγα ἐξ αὐτῶν τὸν τοιοῦτον κ. διέφυγον καὶ ἐπὶ τὰ ἴδια μεθ' ἥττης ὑπέστρεψαν Vat. — 8. ἐκπεφυγ. Leo. — 9. Τοῦ δὲ Κ. Β. ἐν τῇ πρ. μ. σκ. εἰσερ. ὁ παρακ. Δ. ἐν τῷ ὡρολογίῳ καθήμενος οὐχ ὑπανέστη τούτῳ οὐδὲ τ. ὅλως ἠξίωσεν Vat. μετὰ — ὡρ. om. Sym. 39. — 11. ὁ om. ed. et Leo. — 12. Τοῦτον Leo, τοῦτ. cod. ὅπερ Vat. ὁ δὲ θυμωθεὶς τῷ β. κλαίων τ. ἀπήγγειλεν Sym. — 13. καὶ θυμῷ πληγεὶς τὴν ψυχὴν σὺν δάκρυσιν εἰς τὸν χ. εἰσελήλυθε Vat. — 14. Ὁ δὲ β. περίδακρυν θεασάμενος τὴν α. ἠρώτα Βάρδαν Vat. — 16. ὅτι Δαμ. δὴ ὁ π. εἰς ὀ. ἐ. καὶ ed. ὅτι εἰς ὀ. Sym., ὅτι σὺ μέν, ὦ βασιλεῦ, τιμῆς με ἠξίωσας· ὁ δὲ π. ἀτιμίᾳ ὑπέβαλε Vat. — 17. εἰς σὸν ὀν. καὶ τῆς σῆς β. οὐκ ἐπ. μοι ἐπὶ τῆς σ. Leo, διερχομένου μου γὰρ ἐν. τῆς σ. οὐχ ὑπανέστη μοι, ὅπερ εἰς ὀν. μὲν ἐμόν, ἐξουθένημα δὲ τυγχάνει τῆς β. σου Vat. — 19. Θυμοῦ δὲ πλησθεὶς Vat.

τωνίτην παρευθὺ προστάττει ἆραι Δαμιανὸν καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν καὶ τοῦτον ἀποκεῖραι ἐκεῖσε καὶ ποιῆσαι μοναχὸν καὶ προστάξαι φρουρεῖσθαι. Καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται Βασίλειος ὁ πρωτοστράτωρ, παρακοιμώμενος. Ἐζηλωτύπησε δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας καὶ ἔκτοτε ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασίλειον.

866 (23) Ἐχώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρῖναν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν ἔχειν. ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ· τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναικὶ Μαρίᾳ δοὺς χρυσίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμωσε Βασιλείῳ, τοῦ ἔχειν [αὐτὴν] ἰδίως.

(24) Ἔκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ὅ τε Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνελεῖ· ἰδίως δὲ ἐλοιδόρει Βασίλειος* τὸν Καίσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα· ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουε. Ὁ δὲ Βασίλειος σπεύδων πληροφορῆσαι τὸν βασιλέα (185[b]) συμφιλιοῦνται Συμβατίῳ, πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ δὲ Καίσαρος, καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλήλους ἐν ὁμονοίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι· ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὡς ατοῦ βασιλέως

---

1. Μαξιμιανῷ τινι κοιτωνίτῃ κελεύει π. τὸν Δ. ἀναλαβόντα ἐν τῷ ἐ. τοῦ ἁ. Μ. ἀγ. καὶ μ. ἀπ. τῇ δὲ ἁ. ἡ τὸν πρ. Β. π. πρ. Vat. — 3. ἀπ. καὶ εἶναι ἐν φρουρᾷ Leo. — 4. τὸν πρ. Β. π. Leo, at Vat. — 5. Τοῦτο ὁ Κ. ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν καὶ ἐζ. Sym. Κ. δὲ τ. ἀκ. ζηλωτυπίᾳ ἐπλήγη τὴν ψ. καὶ ἐζ. Vat. — 6. τὸν Β. ἀνελεῖν Vat. — 7. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἐχ. Sym. 40. Ὁ δὲ βασιλεὺς διέζευξε τὸν Β. Μ. τῆς ἰ. γ. Vat. — 8. Ἠγγιρίνα cod., Ἰγγιρίνα Leo, Ἰγγερίναν Vat. — 9. κυρί. cod. κυρίαν ed. Leo, Vat. e compendio male lecto. — 10. τὴν δὲ πρώτην αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν Leo, et Sym. scl. Basilii. — 11. καὶ πλοῦτον πολὺν Sym. — 12. ἐν Μ. ἀπ. Vat. ἀπ. Sym. — Β. ἡρμόσατο τοῦ ἰδίᾳ ἐ. αὐτήν Vat. πρ. Β. τοῦ ἐ. ἁ. ἰδίως Sym. πρ. τοῦ ἐ. ἁ. ἰ. Leo. — 15. ἐνεδρεύοντες ἀλλήλους ἀνελεῖν Vat. ζ. πῶς ἐ. τὸν ἐ. ἀνέλῃ Leo, Sym. 40. — 16. διὸ καὶ Sym. Β. δὲ διελοιδορεῖτο τὸν Κ. πρὸς Μιχαὴλ ἐν κρυφῇ Vat. — * βασιλεῖ ed. πρὸς τὸν βασιλέα Sym. — 17. ἐλογίζετο. σπεύδων δὲ ὁ Β. πλ. Σ. π. καὶ λ. τοῦ δ. α. Vat. — 19. γ. δὲ Ρ. cod. Leo, γ. δὲ τοῦ ed. γ. τοῦ Sym. γ. ὄντι τοῦ Vat. — 20. τὴν ἁ. ἁ. ἀγάπην ἐβ. Ὁ δὲ Β. τὸν Σ. διομνύσας ἐπληροφόρει ὡς Vat. — ἀλλήλοις cod. — 21. ἐπληροφόρει δὲ Σ. Β. δι' ὁ. φ. ὅτι Sym.

ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρός σε κἀμοῦ σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελετᾶ μὲν προβαλέσθαι σε Καίσαρα· ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι». Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις τοῦ Βασιλείου γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτόν, ὅτι «ὁ Καῖσαρ βούλεταί σε* ἀνελεῖν», ἐξειπὼν** καὶ τὰ τῆς βουλῆς.

(25) Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς*** ὅρκοις (τοῦ) Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις**** Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ (ὁ) Βασίλειος, ὅτι πάντα καλῶς***** κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσκεύασται, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. Τούτου δὲ γενομένου, Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδαν (τὸν) Καίσαρα παρήνει ὑποστέλλεσθαι καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπεφωνεῖτο φείδεσθαι τοῦ Βασιλείου******.

---

1. ἀγ. π. σε ὑπερβάλλουσαν ἐ. κ. τὰ ὑ. σου σπ. Vat. π. σε ἀγ. Sym. — 2. μ. μὲν πρ. Κ. Vat. βούλεται Κ. προβάλλεσθαι Sym. μ. μὲν πρ. Κ. ed. — πλὴν διὰ Βάρδαν τὸν π. σου τ. ἀ. καταπράξασθαι Vat. ἀ. διὰ τὸν π. σου τ. π. ἀδ. Vat. — 3. Ὁ δὲ τ. τοῦ Β. ὁ. ἀπ. Vat. — 4. κ. τοῦ ἰ. γ. π. Vat. — 5. καὶ τὸν β. ἐ. ἐν ὅρκῳ τούτῳ ἐπληροφόρει Vat. — 6. ὡς Leo, Vat. πῶς Sym. — * φησὶν Vat. — ** αὐτῷ Vat. — *** τε Vat. — 8. τοῦ om. Vat. — 9. τ. τε λ. Vat. — **** τοῦ ed. Leo. — ἐνεκόττα τῷ Καίσαρι Vat. — 10. ὁ om. ed. — ***** αὐτῷ τὰ Vat. — 11. συνεσκεύαστο Leo, Vat. ὁ δὲ Β. πάντα σκευασάμενος Sym. — 12. ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο ἐν τῇ π. τὸν τούτου θάνατον ἀδεῶς κατεργάσασθαι Vat. — μηδὲν δ. Sym. — 14. στ. κ. τῆς Κρ. κ. Vat. κ. στ. κ. τῆς Κρ. Sym. — 14. ὁ φ. Λ. τὸν Κ. Β. ὑπ. π. Vat. Λ. φ. Β. Κ. π. ὑπ. Sym. — 15. καὶ φείδεσθαι τῆς τοῦ Β. ἐπιβουλῆς Vat. ceteris ex homoioteleuto omissis? — 16. ἐπεφώνει τοῦ ed. ἐπεφώνει τῷ cod. — ****** Πολλὰ δὲ καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολουθήκεισαν· σεισμοῦ γὰρ γεγονότος φρικωδεστάτου, ἐπεπτώκει τὸ ἄγαλμα, ὃ κατὰ τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὸ β' κατὰ κίονα ἵστατο, ὅπερ διαγγελθὲν παρὰ Καίσαρος Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ σαφὲς διερμήνευτο, τὸν ἐκ πρώτου ἄνακτος β' ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου· ἀλλὰ καὶ ἐσθὴς αὐτῷ ἐξαπεστάλη παρὰ Θεοδώρας, τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς, τοῦ προσήκοντος μήκους ἐλλείπουσα, ᾗτινι πέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο, ἣν προσδεξάμενος ἐπυνθάνετο αὐτῇ (αὐτῆς) τί κεκολόβωται; ὡς οἶμαι ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφει, διὰ μὲν τοῦ πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολερόν, διὰ δὲ τοῦ ἐλλειποῦς τὸ ἐλλιπὲς τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος (Sym. 41, Gen. 104,20—105,18) ἔνθεν μὲν ὁ οὖν (γοῦν) ὁ Βασίλειος τῷ βασιλεῖ ὑπετίθει φυλάττεσθαι Καίσαρα, ἔνθεν δὲ Καῖσαρ ὑπέβαλλετο φυλάττεσθαι τὸν Βασίλειον Vat.

(26) Γενομένης δὲ τῆς προελεύσεως εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τῷ εὐαγγελισμῷ (καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης καὶ τοῦ) εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ * πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ τῷ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον** αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ βάψαντες ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὅρκῳ βεβαιοῦντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξιδίῳ· φανερῶς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρηγγυᾶτο τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

(27) Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρᾳκησίων. (Ἀπλικευσάντων δὲ αὐτῶν εἰς*** Κήπους)**** Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα, ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς καὶ Συμβάτιος***** καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διέγνω ταῦτα καὶ κατ-

1. Τῆς δὲ συνήθους πρ. τοῦ τῆς θεοτόκου εὐαγγελισμοῦ ἐν τῷ τῶν Χαλκοπρατείων γ. ναῷ, ἀν. Vat. — χ. τοῦ εὐαγγελισμοῦ Leo et Sym. 40. — 2. καὶ — τοῦ om. Sym.—3. ἀνῆλθ. cod. — * τε Leo, Sym. — 4. Βασ. παρ. Vat. Sym. Leo, τῷ π. ed.— 5. τοῦ δὲ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ χῦ ἤ. ιῦ χῦ προτεθέντος, β. τὸν κάλαμον ὅτε β. καὶ ὁ Β. τὸν τύπον τοῦ σεβασμίου σταυροῦ ἑκάτερος ἐχειρογράφησεν, ὅρκῳ Vat. — ** σῶμα καὶ Leo, Sym. Vat. — 9. τούτοις συνελθεῖν (Sym. ἐξελθ. Leo.) ἐν τῇ κατὰ τῆς Κρήτης ἐκστρατείᾳ Vat.—10. ὁ φ. Λ. τῷ Β. π. (παρεγγύα Sym.) μὴ συνεξ. ἀ. Vat. — 11. ἐξερχομένῳ Sym. — ἐ. μὴ ὑποστρέφειν Sym. μὴ ὑ. ἐ. Vat. — 13. Μετὰ γοῦν τὸ πάσχα Sym. 42. Περὶ τῆς ἀναιρέσεως Βάρδα τοῦ Καίσαρος Vat. — τοῦ ἁ. π. ἑ. Vat., ἑ. τοῦ π. ed. — 14. τὰ θέματα τῶν Θρ. κ. Vat. ἦλθεν ἐν τῷ θ. τῶν Θ. Sym. — 15. ἀπληκ. cod. ed. Leo, στρατοπεδευσαμένων Vat. — ἀπλ. — Κάμπους mo. Sym. — *** τόπον Vat. — **** λεγόμενον Vat. — β. ἐπ. Βασίλειος τὸν Κ. ἀν. Vat. Β. κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα Sym. — 17. συνῆν δὲ αὐτῷ ἐν τῇ τοιαύτῃ β. Vat. ἦσαν δὲ ἐν τῇ β. Sym. ὑπῆρχον δὲ ἐν τῇ β. Leo. — Μαυριανὸς ed. et Vat. Μαρ. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Sym. Leo. — ***** καὶ Βάρδας οἱ αὐτοῦ ἀδελφοί, Vat. ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος καὶ Β. ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου Sym. — 18. καὶ Ασ. ὁ τούτου ἐξ. καὶ Π. ὁ Β. Vat. καὶ Π. ὁ Β. καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος (pro Ἀσυλαίων) Sym. καὶ Π. ὁ Β. Leo. — 19. Χαλδίας καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς Leo. — 20. ὁ δὲ Νεατουκωμίτης Ἰω. Vat. Ἰω. δὲ ὁ Νεατοκώμητος Leo, ὁ. δὲ τ. Ἰω. ὁ Νεατοκόμιτος

ελθὼν εἰς (τὴν) τοῦ Καίσαρος τένταν, τοῦ ἡλίου δύνοντος, καὶ συντυχὼν Προκοπίῳ* πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος διεβεβαιοῦτο αὐτῷ, ὅτι «αὔριον μεληδὸν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν (ὁ) Καῖσαρ**. Ὁ δὲ Καῖσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ· «Ἀπελθὼν εἰπὲ τῷ Νεατοκωμήτῃ ὅτι «ληρεῖς***, οἶδας ὅτι νέος εἶ καὶ οὐ πρέπει σοι ἡ τοῦ πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια ταῦτα ἐγείρεις». — Ἄϋπνος δε διατελέσας****, ὄρθρου βαθέως τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὤν, εἶπε τῷ Καίσαρι· «Αὔριον, ὦ δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπερσικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται».

(28) Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν (186ᵃ) περικυκλούντων αὐτὸν (ἔχων Εὐστάθιον πρωτοστράτορα γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς τῇ βουλῇ Βασιλείου προϋπήντησε προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὑποστραφεὶς ἐμήνυσε Βασιλείῳ τὴν τοῦ Καίσαρος ἄφιξιν). Βασίλειος δὲ ἐξελθών, προσκυνήσας αὐτὸν καὶ τῇ

Sym. — ταῦτα διαγνοὺς τὴν σκηνὴν κατέλαβε τοῦ Κ. ἡ. δ. Vat. καὶ δηλοῖ διὰ Προπίου χο τῷ Καίσαρι Sym.

1. τὴν om. ed. — δύναντος Leo, Vat. — * τῷ Vat. — 3. αὐτὸν ὡς Vat. — 4. ὑ. Κ. Vat. — ** Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἀνήγγειλε ταῦτα τῷ Καίσαρι Leo, ὁ δὲ ἐ. τῷ Κ. τ. ἀν. Vat. — δς ἀκ. ἔφη τῷ Π. Vat. Ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ Sym. — 5. Ἄπελθε Leo. — τῷ Ἰω. ὅτι Vat. τῷ Ν. τὰ ζ. τ. σὺ διεγ. Leo. — *** οὐκ Vat. — 6. καὶ ἀπρεπής σοι Vat. — 7. καὶ διὰ τ. τ. τὸ ζ. ἐμφυτεύεις, ἵνα τοῦ ποθουμένου ἐπιτύχῃς Vat. — αὐτὰ ἐγ. ed. ν. εἶ καὶ ληροῖς ἐγείρων ζ. Sym. — **** καὶ Vat. — 9. τὰ μηνυθέντα α. ἐκοινώσατο, γνώμην ζητῶν λαβεῖν παρ' α. Vat. — 11. ὢν αὐτῷ ἔφη· Αὔριον Vat. — ὦ om. Sym. — 12. τὸν χρυσουφ. σου χ. περιβαλόμενος ὤ. Vat. — χιτωνίσκον Leo. — 14. Τοῦ om. Vat. — τὸν ἵππον ἀναβὰς μ. λαμπροτάτης στ. π. π. α. τὴν σκηνὴν τοῦ β. κατέλαβε Vat. — 16. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ αὐτοῦ πρωτοστράτωρ Εὐστάθιος ᾧ ἐπίκλην Ἀργυρὸς, ἀνὴρ γενναιότατος Vat. — ἔχων — ἄφιξιν om. Sym. — Εὐστ. om. ed. — 17. Κ. ὁ Τ. τῇ Β. πρ. ed. — 18. πρ. α. καὶ ἐμ. Β. τὴν αὐτοῦ ἔλευσιν Leo, τούτῳ καὶ προσεκύνησε καὶ ὑποστρέψας τὴν τοῦ Κ. ἐλ. τῷ Β. ἐμ. Vat. — 20. προσεκύνησεν α. καὶ τῆς χειρὸς κρατήσας π. τὸν β. εἰσηγ. Vat. ἐλθὼν δὲ Β. καὶ τῇ χ. κ. εἰσηγ. π. τ. β. Sym.

χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Καῖσαρ συγκαθεσθεὶς τῷ βασιλεῖ ἔφη· «Τοῦ λαοῦ παντὸς, δέσποτα, συνηγμένου, πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ». Ὄπισθεν δὲ * ἑστὼς ὁ Βασίλειος τῇ χειρὶ διηπείλει τὸν Καίσαρα. Αἴφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίκαρος καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὸν κατέκοψαν αὐτὸν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος.

(29) Ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας· εὐθέως δὲ (ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος) ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψεν. Ἐρχομένων δὲ (κατὰ τὴν ὁδὸν) κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα **, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἷς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος ἐφ' ὑψηλῆς στὰς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· «Καλὸν ταξίδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῷον αἷμα ξίφει ἀνελών· οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας». Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαβίτην τὸν Μωροθεόδωρον, τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα, προεφασίσαντο ἄνουν καὶ δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ οὕτως μόλις παρῆλθε τὴν τιμωρίαν ὁ μοναχός.

---

1. Ὁ δὲ Κ. τῷ β. σ. ἐ. Vat. ὁ δὲ τῷ β. ἐ. Sym. — 2. ὡς ὁ λαὸς, δ. ἤδη ἅπας ἐπισύνηκται· κέλευσον σὺν ταξείον ἐν τῇ Κ. δ. Vat. — 3. ἐπισ. πρ. δ. ἐν τῇ Κρ. Leo, συνειλεγμένου πρόσταττε δ. ἐν τῇ Κ, Sym. — 4. Β. δὲ ὀ. ἐ. τῇ Vat. — * ἐπιστὰς ed. glossa. Καὶ εὐθὺς ὁ Β. ὀ. ἑστὼς τῇ διδ. Sym. — Βασίλειος om. ex homoioteleuto. — τούτῳ Καίσαρι Τοῦ δὲ αἰφνίδιον ἐπ. καὶ προσαπ. θεασαμένου εὐθὺς ὁ Β. ξίφει τοῦτον παίει οἱ δὲ μετ' ἀ. Vat, δίδωσιν ἀ. μ. ξ. οἱ δὲ λ. Sym. — 6. μ. ἀ. κ. Sym. — 8. ὁρῶντος Vat. — 9. Τρ. δὲ ἄρα τότε ὡ. τῆς ἡ ἐτύγχανε Vat. ἦν δὲ ὡσεὶ ὡ. τρ. Sym. — ὁ β. καὶ ὁ Β. om. Sym. — 10. Γενομένων δὲ αὐτῶν κ. τὸ ἐ. Vat. Ἐλθόντων δὲ ἀ. κ. τὸ ἐ. Sym. — 11. Ἀκρίτ. cod. Ἀκρίτου ed. Sym. — ** καὶ Vat. — λ. π. σ. τὸν β. ἰ. om. Sym. — 12. τὸν β. ἰ. Vat. — μοναχός τις Sym. — 13. περικείμενος ἐπὶ π. ὑ. ἀναβὰς μέγα τῷ β. π. ἐπεφώνησε Vat. — τῆς pro στὰς Sym. om. Leo. — 15. σ. ἀν. καὶ αἵματι ὁμογνίῳ φοινίξας τὴν δεξιὰν Vat. ἰ. σου καὶ σ. ἀν. Sym. — 16. ὁ. σοι secundum om. Sym. — 17. τὸν μ. Μ. ἀπ. ξ. τὸν μ. ἀ. Vat. πέμπουσιν ἀ. τὸν μ. Sym. — 18. τῷ ἀποσταλέντι ἐπ. Vat. ἐπιδραμοῦντες ἄνουν Leo, οἱ δὲ παρατυχόντες ἔπεισαν τὸν Sym. — 19. δαιμονοῦντα Leo. — 20. ἐ. τὸν μοναχὸν Vat. — ς μ. τῆς τ. Vat. τὴν τ. Leo.

(30) Ὀψὲ δὲ σαββάτῳ τῆς ν΄ ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς διὰ Ῥεντακίου, πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον δύο σελλία. Οἱ δὲ λαοὶ διεταράχθησαν, πῶς, ἑνὸς βασιλέως ὄντος, δύο σελλία ἐξῆλθον. Τοῦ (δὲ) βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελεύσει, ὄπισθεν Βασίλειος περιεπάτει φορῶν σκαραμάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοιμωμένοις· μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ (τοῖς) βασιλεῦσι, ἀλλὰ μετ᾽ αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν*, καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη τρεῖς βαθμοὺς τοῦ ἄμβωνος ἐστεμμένος· καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασίλειος (ὁ παρακοιμώμενος), κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Κάστωρ καὶ ἀσηκρῆτις, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δήμαρχοι ἅμα τοῖς δήμοις. Ἤρξατο οὖν Λέων ὁ ἀσηκρῆτις ἀναγινώσκειν λέγων, ὅτι «Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ᾽ ἐμοῦ, ἀνελεῖν με**, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου*** ἐμηνύθη μοι, οὐκ (ἂν) ἐν τοῖς ζῶσιν ἤμην· ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας· θέλω δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευ-

---

1. Ὅπως ὑπὸ Μιχαὴλ ἐστέφθη Βασίλειος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ν΄. Vat. — σαββάτ. cod. — ἐμήνυσε Leo, Vat. — 2. Ῥενδακίου Leo.—αὐτοῦ om. Sym. — 3. ἀν. Β. ποιήσασθαι καὶ τὸ βασιλικὸν αὐτῷ περιθεῖναι διάδημα Vat.— 4. ἐξῆλθ. cod. δύο σ. ἐν τῇ προελεύσει ἐξῆλθον βασιλικά Vat. ἐξῆλθε δύο σ. ed.—Ὁ δὲ λαὸς διεταράχθη Vat.—5. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐλθὼν οὐκ ἀπ. τὸ στ. πρὸ τῶν β. π. Vat.—δὲ om. ed.— 9. ἐλθὼν Leo. — 10. τοῖς om. Vat. — ἀλλ᾽ ἐστεμμένος ἐ. Vat. — * ὀπ. δὲ ὁ Β. σκ. μ. σπ. φ. ὡς ἐ. τ. π. ἐστι Vat.—ἀ. δὲ ὁ βασιλεὺς μέχρι τρίτου βαθμοῦ ἀνῆλθε τοῦ ἀ. καὶ Vat. — 11. ἀ. πρὸς β. ed. — 12. τοῦ ἀ. om. ed. — ὑπ. τοῦ ἄμβωνος Β. Leo. — 13. ὁ π. om. Vat. — 14. ὁ Κάστωρ cod. ed. Vat. Leo, Sym. χουαίστωρ margo P.—ἀσ. ὁ Κ. Vat.—τ. ἐπὶ χ. κρατῶν Vat.—15. ᾧ Ἀ. ἐπώνυμον Vat. — 16. ἀν. οὕτως ὡς Vat. τ. ἀναγνοὺς διὰ Κάστορος ἀσ. ἔχοντα ὁ Sym. — 17. ἐβ. ἀν. Sym. ἐβ. κατ᾽ ἐ. τοῦ ἀν. Vat. — ** φη(σὶν) Vat. — 19. Σαββ. Vat. — *** τοῦτο Vat. — ἂν om. Sym.— 20. πλὴν ὁ μὲν ὑπὸ τῆς ἰ. ἁ. ἐτ. ἡμεῖς δὲ προνοίᾳ θεοῦ τὰ τῇδε κατελάβομεν· διὸ καὶ βούλομαι Β. Vat. — 22. τὴν ἐ. β. φ. καὶ τῆς τοῦ ἐ. ἐπιβουλῆς ἀπαλλάξαντα, φ. ἐ. Vat.

θερώσαντά με καὶ πόθον πολὺν πρός με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας (καὶ προνοητὴν) καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα».—(Βασιλείος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων· καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα ἄρας ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, ὃς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ (186[b]) εὐχήν. Καὶ οἱ πραιπόσιτοι ἐνέγκαντες διβιτήσιον καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν τὸν Βασίλειον, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως· καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ, καὶ τῶν σκήπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστεψεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον)· καὶ εὐφήμησαν πάντες· «Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ ἔτη». Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς Κάστωρ ὁ ἀσηκρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ λιβαδίου· ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ· καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ, ἀπεπνίγη (καὶ ἐτάφη ἐκεῖ).

(31) Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος (ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας) ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ *** Βασιλείου κινεῖται καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου (στρατηλάτου) τοῦ Πηγάνη (τῇ ἐπαύριον) αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι· ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ, (κἀκεῖνος

---

2. καὶ πρ. om. Vat. et Leo, sed babet Sym. — 3. Βασίλειος—12. Βασίλειον om. Sym. — δ. ἐπλ. τούτων ὑποφωνουμένων· ὁ δὲ β. ἐκ τῆς ἑ. κ. τὸ στ. ἀράμενος δ. Φ. τῷ π. καὶ ἑ. αὐτὸν ἐν Vat. — 4. δεδωκὼς Leo. — 5. κ. αὐτοῦ ed. — ὡς εἰσαγαγεῖν Leo. — 6. ἐπ. ἑ. ἐπ' ἀ. οἱ δὲ πρ. ἑ. δ. Vat. — 7. διαιτήσιον ed. διβιτίσιον Leo, Vat.— περιέβαλον τῷ Βασιλείῳ, ὃς ταῦτα περιβαλόμενος τοῖς ποσὶ τοῦ β. προσεπ. Vat. — 9. Ὁ δὲ π. τὸ στ. ἐξενεγκὼν τῷ Β. ἐπιδέδωκε καὶ Vat. — 10. ἐπέδωκεν ἀ. τῷ βασιλεῖ Leo. — 13. Καὶ ἑ. π. Βασίλειον Vat. — 15. ἀνδρῴαν Sym. — 16. καὶ ἐτ. ἐ. om. Sym. — 18. Τὰ κατὰ Συμβάτιον τὸν γαμβρὸν τοῦ Καίσαρος Vat. — τοῦ Κ. γ. Vat. — τῆς τοῦ Κ. ἀ. ἀπ. Vat. om. Sym. 44. — 20. εἰς τὸ κ. αὐτοῦ μ. κ. Vat. εἰς μ. ἀ. κ. Sym. — *** τοῦ Leo.—μεταβ. cod. propter sequens μεθ', sed σύμβουλον λαβὼν τὸν στρατηλάτην Γεώργιον τὸν Πηγάνην Vat. — 21. στρ. et τῇ ἐπ. om. Sym. — 22. ἀντ' αὐτοῦ· καὶ Leo, προβάλλεται Sym. — 23. ἐκ δὲ κ. τῆς τοῦ ὁ. Vat. om. Sym.

κόμης τοῦ Ὀψικίου). Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὅ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης ἤρξαντο καταστρέφειν* καὶ πυρπολεῖν τάς τε χώρας καὶ (τὰς) ἀμπέλους—ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους—εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεῖνος** ἔῤῥιψεν ἔγγραφον μέσον*** τοῦ λαοῦ****, ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ (τῷ φανερῶς πολεμεῖν) εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον (καὶ πάντες εἴασαν αὐτούς). Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης· καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοῖ αὐτὸν Κωνσταντῖνος ἔπαρχος ὁ Μυάρης· καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ· καὶ ἐπέῤῥιπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ εἴ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας λ΄ ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλεΐνου ἐν Κελτζινῇ ἐν πανδοχείῳ· καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα ὁ Μαλεῖνος ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ὑπάντησιν

---

1. Ὁ δὲ Σ. ἅμα Γεωργίῳ ἐ. τάς τε χ. ἐπυρπόλουν καὶ ληΐζοντο καὶ τὰς ἀμπελῶνας ἠρήμουν Vat. — * τὸν λαὸν ed. et Sym. (καταστρέφουσι τὸν λ. καὶ πυρπολοῦσι τὰς Χ.). — 3. τὰς om. ed. — 4. μ. Μ. ἐ. ἀποκηρ. δὲ Β. Vat. — ἀποβδελύττοντες Leo. — 5. Τοῦτο Sym. — γράφουσι Sym. τοῖς λοιποῖς διεκελεύσαντο στρατηγοῖς Vat. — 6. στρατηγοὺς Sym. — κ. αὐτοὺς Vat. — Ν. δὲ ὁ Μ. Sym. Ν. δὲ ὁ Μ. δεινὸν εἶναι λογισάμενος Vat. — ** ἐμφυλίῳ πολέμῳ τὰς χώρας μολύνεσθαι, ἑτέρῳ τρόπῳ τούτους διανοεῖται χειρώσασθαι καὶ ἐ. ῥίψας. Vat. — 7. ἐγγραφ. cod. ἔγγραφα Leo, Sym. Vat. — *** παντὸς Leo, Sym. — **** αὐτῶν Vat. — 8. λαοῦ πάντας ἀποστατῆσαι καὶ διαφῆναι τούτους παρεσκεύασε Vat. — τῷ φ. π. om. Sym. τῷ om. Leo. — 9. καὶ π. ἐ. ἀ. om. Sym. et Leo. — 10. Κρατεῖται οὖν Sym. Κατασχεθέντος δὲ Γεωργίου καὶ ἐν τῇ π. εἰσαχθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ἐκτυφλωθῆναι αὐτὸν Vat.—11. καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ π. Sym. ἀποτ. Leo, Sym. ἀποτυφλοῦται καὶ καθίζουσιν ἀ. ἐν τῷ Μ. προσαιτεῖν. Κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Σ. παρὰ τοῦ Μαλεΐνου εἰς Κελτζίνην.— 12. Μυιάρης Leo. — Ἐπεὶ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἐστηρήθη ἐκάθισαν ἀ. ἐν τῷ Μ. σκ. τ. χ. ἀ. ἐπιδόντες, ἐν ᾧ π. οἱ παριόντες ἐπ. ὀβολούς Vat. — 16. Σ. ὁ Ἀρμένης Leo, ὁ Ἀ. Σ. Vat. Σ Sym. — κατεσχέθη ἐν Κ. ἐπί τινι π. ἐπεὶ δὲ εἰσήγαγον ἀ. ἐν τῇ πόλει ὡς τὸν β. ὁ. Vat. — 17. πρὸς ed. — 18. ὄντος αὐτοῦ Leo. — ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι Vat. — Μ. φέρουσι τὸν Π. Sym. Ἀγ. τὸν Π. Γεώργιον π. τοῦ β. εἰς ὑπ. Σ. Vat. 19. ἀπάντησιν ed. — Πηγ. μετὰ θυμιαματος ὀστρακίνου καπνίζοντα θέαφον Sym.

Συμβατίου δόντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θεαφίου θυμιᾶν αὐτόν· καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν καὶ ἐκκόπτουσι (καὶ) τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου καὶ δεδώκασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὃς ἔχῃ προαίρεσιν, ἐπιῤῥίπτῃ αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας γ' ἀπήγαγον αὐτούς, ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

(32) Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ (μηχανικὸν) ἀποστείλας (τὸν λεγόμενον Λάμαριν) ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλῖνον ἐκ τοῦ τάφου (ὃν εὗρεν ὑγιῆ· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ καὶ μὴ χωρούμενον, ἐνετύλιξεν αὐτόν). Ὡσαύτως Ἰωάννην* πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τῷ ὠμοφορίῳ (αὐτοῦ). Καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὕπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ καὶ ἐν** ἡμέρᾳ ἱπποκοῦ ἀγαγὼν (αὐτοὺς) καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε μαγκλάβια· καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν (ἀποστείλας) κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ· τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου, πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ ἐν τῷ παλατίῳ ἐν τῷ Φόρῳ.

---

1. χ. αὐτοῦ Vat. — 2. ὀστράκιον Leo. — ἀντὶ θυμιάματος θεῖον ἐμβαλόντες Vat.—τεαφίου cod.—3. τὸν ἑ. ὀ. Σ. καὶ τὴν δ. χ. ἐκ. καὶ εἰς τὰ Λ. τοῦτον ἐκ. Vat.— καὶ om. et Sym. — αὐτὸν Συμβάτιον Leo, ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς Sym. — 4. καθίζουσι καὶ ἀ. εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν Sym. — σκ. ἐν τῷ κ. ἀ. δεδωκότες ὥστε τοὺς παριέντας ἐν αὐτῷ τι προσεπιῤῥίπτειν Vat. — 7. εἰς τ. ἰ. ο. τούτους ἀπ. ἐχ. ἐν τηρήσει Vat. ἄγουσιν ἀ. ἐν τῇ πόλει εἰς τ. ἰ. ὁ. Sym. — 8. Περὶ τῶν ἀθέων σωμάτων τοῦ τε Καβαλίνου καὶ τοῦ Ἰαννῆ καὶ ὅπως τυψάσαντα (τυφθέντα?) Μιχαὴλ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἐπυρπόλησεν Vat. — ἀπ. μ. Leo, ἀπ. Vat. — 9. Δάμαρι Sym. 45, Δάβαριν Leo, Δαμάριον ed. om. τὸν λ. Δ. Vat. — ἐκβάλλει Sym. ἐξήγαγε Vat. — 10. ὁλόκληρον εὑρηθέντα ὁ δὲ τοῦτον ἐξενεγκὼν βουλόμενος σ. τοῦτον ἐμβαλεῖν, ἐπεὶ μὴ ἐχωρεῖτο ἐνετύλαξεν (ut ed.) Vat. om. Sym. — 11. Καὶ Ἰω. Sym. ὠ. καὶ Ἰαννῆν Vat. — * τὸν ἀσεβῆ Sym. — τοῦ τ. ἐξήνεγκεν Vat. καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τ. Sym. ἁ. τοῦ ὠμοφορίου cod. ed. μ. τοῦ ὠ. Sym. om. αὐτοῦ. — 13. Τ. ὁ ἐπ. πρ. τοῦ β. ἐν τῷ πρ. ἀπ. Vat. — καὶ κατακλείει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν Sym. — ** τῇ Leo. — 15. ἐξενεγκὼν ἀ. Vat. ἀγ. Sym. — 16. μαγγλ. ed. Sym. μαγλ. cod. Leo, μαγγλαβίας Vat. — καὶ ἀπ. ἔκαψεν (ἔσκ?) αὐτοὺς ἐν τ. Ἀ. Vat. καὶ τὰ ὀ. ἀ. ἐκ. ἐν τ. Μαυριανοῦ Sym. — 17. τοῦ Κ. ἱερακίτου λίθου ὑπάρχουσαν πρίσας στ. ἐπ. καὶ τῷ ὑπ' ἀ. κ. ν. ἐν τῷ τοῦ παλατίου φάρῳ ἐπέστησε Vat. — 20. τοῦ Φάρου Sym. ἐν τῷ φόρῳ cod.

(33) Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδο(187ᵃ)κίας τῆς Ἰγγιρίνης, ἔτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α΄, ἰνδικτιῶνος ιε΄· ἐποίησε δὲ καὶ ἱππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ἱππεύσας βένετος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων, ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίγλης ἵππευσε λευκός· πράσινος (δὲ ἵππευσεν) Ἀγαλλιανὸς, ῥούσιος δὲ ὁ Κρασᾶς *. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθεσθέντος ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ πατρίκιος ἐπῄνει τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα (εἰς τὸ ἅρμα). Τοῦτον ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς, τὰ τζαγγία αὐτοῦ (προσέταξε) σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου ** ἐπινεύσαντος αὐτῷ, ὑπεδήσατο τὰ τζάγγια· ἔφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ᾽ ὅρκου πρὸς Βασίλειον (ὡς αὐπέρ σε) κάλλιον αὐτῷ *** πρέπουσιν· μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος· δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· «Τὸ τῆς

---

1. Περὶ τῶν πραχθέντων ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ὑπό τε Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ πρώτῃ τοῦ μηνὸς, ιε΄ ἰνδ. γεννᾶται τῷ Μ. υἱὸς Λ. ὁ β. ἐκ τῆς Ἰ. Ἐ. Vat. — Κωνσταντῖνος Sym. 46 et cod. a prima manu. — 2. ἀ. τοῦ Leo, τοῦ Sym. — 3. μηνὸς Δεκεμβρίου Leo, τῷ Σ. μηνὶ τῆς ιε΄ ἐπινεμήσεως Sym. — οὐ τοῖς γενεθλίοις ἱ. ὁ β. ἐν τῷ ἁ. Μ. ἐπέτελεσε, β. ἱ. Vat. καὶ ἱππικοῦ γενομένου ἐν τῷ ἁ. Μ. ἵππευσεν ὁ β. β. Sym. — 5. π. καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου δ. τῆς β. Sym. π. καὶ Γ. δρουγγάριος ὢν τῆς β. Leo, π. καὶ Γεννεσίου δρ. ὢν τῆς β. Vat. — 6. δὲ ἵππευε Leo, δὲ Sym. om. Vat. — 7. Κρυσᾶς ed. Κρασσός Sym. Vat. — * Ὡς οὖν εἴρηται Sym. 47. — τοῦ δὲ Βασιλείου (sic) ν. Vat. sed νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς Sym. om. Νικησ. δὲ τοῦ βασιλ. cod. — 8. δείπνου cod. — ἀνακλιθέντος Vat. — 9. ὁ π. Β. τὸν β. ὑπερεισθείαζεν ὡς ἱ. ἡνοχήσαντα· ὁ δὲ β. διεκελεύσατο ἀναστάντα τ. ὑπολῦσαι αὐτὸν τὰ βασιλικὰ ὑποδήματα καὶ ἑαυτὸν ὑποδῆσαι Vat. — 10. ἐν τῷ ἅρματι Sym., om. Leo. Vat. — Εὐθὺς οὖν κελεύει τ. ὁ β. ἀν. Sym. — 12. ὑποδυσ. cod. ἑαυτῷ ὑποδῆσαι Sym. om. πρ. — 13. βλ. Sym. — μετὰ θυμοῦ Vat. — προσέταξε καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν Sym. unde μὴ in Ge. delendum est. — ** μὴ cod. ed. — 14. ἐπινεύοντος Leo, ἐννεύσαντος Vat. ἀνανεύοντος Sym. — 15. κοκκοβαφῆ ὑποδήματα Vat. — 16. τῷ Βασιλείῳ Sym. om. ὡς ὑ. σε. — *** ταῦτα Vat. — 17. πεποίηκα Vat. — 19. Ἡ δὲ Ἐ. περίδακρυς γενομένη ἔφη Vat.

βασιλείας* ἀξίωμα, δέσποτά (μου), μέγα ἐστὶ, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήϑημεν, καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσϑαι αὐτό». Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· «Μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ (γὰρ) καὶ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα ϑέλω ποιῆσαι». Βασίλειος δὲ ἐν ϑυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονε.

867 (34) Ἐξελϑόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνηγίῳ, μοναχός τις (ὑπαντήσας) δέδωκεν αὐτῷ χάρτην ἔχοντα τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου**· (ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ ϑυμωϑεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνϑεμίου (ἀπέστειλε*** Ῥενιάκιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ μετὰ**** ἑτέρων ἀνϑρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ ϑηρεῦσαί τι καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ). Ὁ δὲ Βασίλειος συνεσκευάζετο κατὰ Μιχαὴλ (καὶ ἦν σκυϑρωπὸς πάνυ)· ἐπὶ δεῖπνον δὲ τοῦ βασιλέως καϑεσϑέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διά τινα χρείαν, ἀπελϑὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως, διαστρέφει τὰ κλεῖϑρα*****, δυνατὸς ὤν, ὡς μηκέτι κλείεσϑαι τὴν ϑύραν· καὶ ἀπελϑὼν συνεδείπνει****** μετὰ

* σου Sym. — 1. μου om. Vat. — ᾧ ἀν. Sym. — 2. τοῦτο περικείμεϑα Vat. — 3. καὶ τῷ Βασιλείῳ εἶπε Sym. — ἐπὶ τοῦτο Vat. περὶ τούτου Leo. — καὶ τὸν Sym. καὶ γὰρ τὸν ed. — Β. ἐν ϑ. Sym. 47. Β. δὲ ϑ. καὶ λ. ἀκατασχέτῳ τὴν ψυχὴν ἐπλήγη Vat. — 6. Ἐν κ. δὲ τοῦ β. ἐ. Vat. Ἐ. δὲ τοῦ β. εἰς κυνήγιον Sym. 48 (praemissis c. 47 versibus de Michaelis petulantia). — 7. ὑπ. om. Vat. Sym. — χαρτίον ed. Sym. χαρτ. cod. — τὴν ὑπὸ Β. μ. ἐ. διαγράφοντι (sic) Vat. ἔχον τὴν κ. ἀ. μ. ὑ. βασιλέως (sic) ἐ. Sym. — ** ὡς τινι τῶν ὑπασπιστῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν λόγχην κατὰ τοῦ Β. ῥίψαι Sym. cum aliis multis de Michaelis temulentia. — 8. ὃν ἀν. κ. Β. ἔϑηγε τὸν ϑυμὸν Vat. om. Sym. — 9. μελετᾶ Leo. — Τῆς δὲ μ. τοῦ Μιχαὴλ Θ. κ. τὸν β. εἰς τὰ Ἀ. Sym. om. ἀπ. — αὐτοῦ. Ἐπεὶ δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἐν τοῖς Ἀ. τοῦτον ἐκάλεσε τὸν πρ. ἀ. Ῥ. ἐξαπ. Vat. — *** τὸν Leo, — **** καὶ Leo, Vat. — 12. ανων om. Vat. — αὐτῷ Vat. — ϑ. καὶ τῇ μ. ἀ. ἀ. Vat. — 14. κ. τοῦ β. Μ. σ. Vat. σ. κ. Μ. Sym. — καὶ ἦν σ. π. om. Vat. Sym. — 15. δείπνου Leo. — κατακλιϑέντος καὶ σύνδειπνον τὸν Β. καὶ τὴν Ἐ. πεποιηκότος καὶ οἰνωϑέντος δαψιλῆν, ἀν. Vat. — 18. προφάσει χρείας σωματικῆς τὰ κλ. διέστρεψε τῶν ϑ. τοῦ βασιλικοῦ κ. ὡς μὴ κ. τὰς ϑύρας Vat. — 19. διαστρε. cod. — ***** τῶν ϑυρῶν Sym. — μὴ Sym. Leo. — 20. τὰς ϑύρας Sym. — ὑποστρέψας Vat. — ****** πάλιν Leo, Sym. — τῷ βασιλεῖ Sym. Vat.

τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγγιρίνης ὡς ἔθως αὐτῷ συγχαιρούσης, ἀναστὰς Μιχαὴλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου, ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι, οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος ἐξῆλθε· ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκιανὸς τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως καὶ Ῥεντάκιος ὑπνώσας ἐν τῇ κλίνῃ πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεῖσαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος, εὗρε * διεστραμμένην ** καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀπὸ (τοῦ) οἴνου ὕπνῳ θανάτου παραπλησίῳ κοιμωμένου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἑτέρων τὰς θύρας ἀνέῳξεν· καὶ ἔμφοβος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντέπιπτε Βασιλείῳ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. (Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην *** τοῦ βασιλέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου **** ἀντιπίπτοντος αὐτῷ)· ἔξυπνος ἐγένετο ὁ βασιλεύς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ ξίφους δοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὁ δὲ ***** Ἰακωβίτζης ὁ ἀπελάτης (ὁ Πέρσης) τὸν Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἄ(187b)νωθεν

---

1. Ἐπεὶ δὲ ἀπλήστως ἐνεφορήθη τοῦ οἴνου ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξανέστη τοῦ δείπνου χ. ὑπὸ Β. Vat. — β. πάνυ Leo. — 3. ὑπὸ τοῦ Sym.—ἐν τῷ ἰδίῳ κ. εἰσῆλθε Vat. ἀπ. ἐν τῷ κ. αὐτοῦ Sym.—4. Β. δὲ τὴν (αὐ)τοῦ χ. φ. ἐ. Vat. οὗ τὴν χ. φ. ἐ. Β. Sym. Leo.—ἐντὸς δὲ τοῦ κ. ὁ Β. ἐκοιμήθη κατὰ κέλευσιν τοῦ β. ἐν τῇ κ. Ῥεντακίου φύλαξ τούτῳ ἐσσόμενος Vat.—5. Βασιλισκιανὸς ἐν τῇ κλ. Ῥεντακίου ὑπ. ed.—6. ὑπνώσας ἐν τῇ κ. Ῥεντακίου Sym. Leo.—τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς παραφ. ἀ. Sym.—7. τοῦ κλ. τὰς θύρας ἐλ. Vat. ἀπ. κλ. αὐτοῦ τὴν θ. τοῦ κ. Sym.— * αὐτὴν Sym.— ** τὴν κλεῖν Vat. — 9. ἐπὶ τῆς κλ. ἐ. Vat. — τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας (sic) ἐκτίλλων Vat. — 10. β. εἰς ὕπνον βαθὺν ἐκ (ὑπὸ ed. ἐξ Sym.) τῆς μέθης κατενεχθέντος Vat. — παραπλή. cod. παραπλήσιον ed. ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον Leo, Sym. — 11. Β. ἀθρόον ταῖς θύρας ἐπίστη καὶ ἄλλους ἐπαγόμενος ταύτας ἀν. Vat. ἀθρόον Sym. ἀθρῶος cod. — ἑταίρων Sym.—12. καὶ ἐ. ἐξῆλθεν ἀνθιστάμενος τῷ Β. μὴ ἐ. Sym. ὁ δὲ Ἰ. περίτρομος ἐ. τὸν Β. τοῦ ἐ. διεκώλυεν Vat. — 13. Ὁ δὲ Β. Π. ὑπὸ τὴν μασχάλην Β. Vat. Πέτρος — αὐτῷ om. Sym. — *** ὥρμησε Vat. — 15. ἐκρατήθη Leo, ὃν ὁ Ἰγνάτιος κατασχὼν καὶ ἀντιμαχόμενος πρὸς αὐτὸν, τὸν βασιλέα ἐφύπνισεν Vat.— **** καὶ Leo. — 16. Ὁ δὲ χ. Ἰω. παραυτίκα ξίφει πλήξας τὸν βασιλέα ἄμφω τὼ χεῖρε ἀπ. Vat. καὶ παρευθὺ Ἰ. ὁ χ. κόπτει τὰς χ. ἀ. Sym. — 18. αὐτῷ Leo. — Ἰ. δὲ καὶ ὁ Π. Leo, ὁ Π. om. Vat. Sym. — ***** Πέρσης Vat. — 19. τρώσαντες ἔῤῥιψαν Leo. cf. Basilii c. 2 ubi ipse Gorgii continuator Jacobitzen ab Apelate filio Persis distinguit. — ξ. τὸν Β. ἀνελὼν κ. ἀπερ. Vat. — αὐτὸν om. Sym.

κάτω. Μαριανὸς δὲ καὶ Βάρδας, ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ ῥαίκτορος, καὶ Συμβάτιος, ὁ ἀδελφοὸς Βασιλείου, καὶ Ἀσυλαίων ἐξάδελφος Βασιλείου, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς* ἵσταντο πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν. Καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες (δὲ) οἱ μετὰ [Βασιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη πρὸς] Βασίλειον, (ὅτι) «εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν, καὶ (ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα»; Καὶ χαριζόμενος Βασιλείῳ)** ὑποστρέψας (εὗρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον ἐλεεινολογούμενον κατὰ Βασιλείου. Ὁ δὲ) τὸ ξῖφος γυμνὸν ἀνηλεῶς ἔπηξε κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως, διασχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ (καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκώς).

(35)*** Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος· (καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἄραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης) καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον μέχρι τοῦ παλατίου· πλὰξ δὲ ἦν περιφράσ-

1. Τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμφότεροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἔφη Sym. Πρὸ τῶν θυρῶν δὲ φυλάττονες ἱ. Μ. καὶ Β. ὁ τοῦ Β. π. καὶ Σ. ὁ τοῦ Β. ἀδελφὸς καὶ Ἀ. ἐ. αὐτοῦ καὶ ὁ Τ. Vat. — 2. οἱ ἀδελφοὶ cod. — Ἀσυλέων cod. et Vat. — * οὗτοι Leo. — 4. ὁ. οὖν Vat. — 5. τὸ γεγονός· ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ οὗτοι συνελθόντες ἐβ. τὸ πρακτέον Vat. — δὲ om. ed. — 6. Βασιλείου — πρὸς ex homoioteleuto om. cod. et Leo. — π. Β. ἔφη Vat. — 7. ὅτι om. Sym. — τοῦ Μ. ἐξεκ. Vat. — ὅμως ζ. Sym. ἀλλ' οὖν ζ. Vat. ἀλλὰ om. Leo. — τοῦτον Vat. — 8. ἐὰν — Βασιλείῳ om. Vat. χ. P. om. Sym. — ** ὁ Χάλδος Leo. — 9. εὗρε — ὁ δὲ om. Sym. — τὸν Μ. ἐπὶ τῆς κ. ἐρριμένον, ἐκκεκομμένον τὰς χ. καὶ οἰκτρῶς ἀπολοφυρόμενον καὶ τὴν ἀνηλεῆ καὶ ἄπιστον γνώμην Β. αἰάζοντα Vat. — 11. Ὁ δὲ ἀμείλικτον ἔχων ψυχὴν γ. τὸ ξ. κ. τοῦ στήθους ὤθησε τοῦ Μιχαὴλ καὶ διέσχισε τὴν γαστέρα α. καὶ τὰ ἐ. Vat. πήσσει τὸ ξ. κ. τῆς κ. τοῦ β. καὶ διαχέει τὰ ἐ. α. Sym. — 13. καὶ ἐπιστ. ἐγαυρίᾳ π. Β. ἐγκαυχώμενος οἷά τι μ. καὶ γενναῖον καταπραξάμενος α. Vat. om. Sym. — *** Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς διὰ τάχους εἰς τὸ βασίλειον εἰσελθεῖν Vat. — Ἐπεὶ δὲ βιαίῳ ἀνέμῳ τι θάλασσα ἐκυμαίνετο μ. τοῦ π. κ. πεζῇ Vat. — 16. ἦλθον μ. τοῦ π. Sym. om. καὶ διαπ. — Μαρίνης — 16. κἀκεῖθεν δ. τὸν ο. Ἐ. τοῦ Π. κατέλαβον καὶ τ. προσλαβόμενοι μέχρι τῶν Μ. παρεγένοντο Vat. — 18. καὶ διὰ τοῦ τ. α. τὸ παλάτιον κατέλαβον Vat. — 19. ἕως Sym. — ἐπεὶ δὲ π. ἔτυχε τὸν τοῦ τ. περίδρομον διαφ.

σουσα τὸ τεῖχος· καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ (ὄντων) καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθε μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσδῳ ἑταιριάρχῃ ὡς «ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησε καὶ· ἀνοίξον τῷ βασιλεῖ». Καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν παπίαν καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, διηνοῖξε (τῷ βασιλεῖ). Καὶ γενόμενος ἔνδοθεν Βασίλειος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας*· καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν· παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι καὶ εἰσήγαγεν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἴγγερος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἆραι τὴν Δεκαπολίτισσαν καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. (Ἀπέστειλε δὲ) καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαήλ· καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ ἵππου οὗ ἤλαυνεν (καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἔξω ἐκκρεμμαμένα· εὗρε δὲ ἐκεῖ) θρηνούσας (καὶ ἐλεεινολογουμένας) ἐπ' αὐτῷ τήν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ**· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς

δυσὶ ὁ Β. τῶν μετ' ἀ. ἑκατέρᾳ χειρὶ προσεβασθεὶς (sic) λὰξ ἐναλλόμενος τὴν π. κ. καὶ μ. τῆς τοῦ π. πύλης εἰσήλθοσαν Vat. π. δὲ ἦν φ. τὸ τ. Sym.

2. ὄντων om. Sym. — 4. τῷ ἑ. Ἀ. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἐλ. ὡς ξ. μὲν ἀνήρηται Μ. Βασίλειος δὲ ἐληλ. τῆς βασιλείας κρατήσων Vat. — 5. τὸν βασιλέα Leo, τὸν Βασίλειον Sym. — Ὁ δὲ Ἀ. δραμὼν Sym. Ὁ δὲ εἰσδρ. Vat. — 6. καὶ τοῦ παπίου βίᾳ ἀποσπάσας τὰς κ. ἀνώιξε Vat. — 7. τὸν Βασίλειον Leo, om. Sym. — ὃς εἰσελθὼν κατέσχε τὰς κ. καὶ ἑ. προβάλλεται π. τὸν τοῦ Φ. Γρ. καὶ ἐν τῷ ἁγ. Μ. ἀπ. τὴν τοῦ Ἰ. Ἐ. μ. δ. π. ἐν τῷ π. ἑ. Vat. — * ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ ͵ςτξβ' ἔτει καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α' καθ' ἣν ἐπιφώσκουσαν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος Sym. — 9. ἐπ. τοῦ om. Vat. — 11. εἰσάγει Ἐ. τὴν τοῦ Ἴγγηρος Sym. — 12. Ἰω. δὲ πρ. ἐξαπ. ἄραντα τὴν Δεκαπολίτισσαν τοῖς ἰδίοις ἀποκαταστῆσαι γονεῦσι Vat. — 13. ἀπαγάγαι Sym. om. ἀπαγ. — 14. ἀπ. δὲ om. Sym. — 15. κηδεῦσαι τὸν Vat. — ὃς παραγενόμενος ἑ. Vat. — 16. ἐν τῷ σ. τοῦ δ. ἱ. ὃν ἐν τῷ τετρώρῳ αὐτὸς ἤλαυνεν ἅρματι ἐντ. Vat. — 17. καὶ τὰ — ἐκεῖ om. Sym. — οἰκτρῶς τὰ δὲ ἑ. Vat. — ἔξωθεν Leo. — ἐκκεχυμένα χαμαί Vat. — εὗρας Leo. — κατέλαβε δὲ θ. Vat. — 18. καὶ ἐλ. om. Vat. — καὶ τὴν Leo. — 19. καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀ. Sym. καὶ τὰς ἀ. θ. Vat. — ** καὶ ὀπολοφυρομένας ἐλεεινῶς Vat. καὶ ἐλεεινολογουμένας αὐτὸν Sym. — πλοιαρίῳ οὖν τὸ σῶμα ἐμβαλὼν ἐν Vat.

πλοίαριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως (κἀκεῖ αὐτὸν ἐνταφιάσας) ἔθαψε*.

V. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

** Βασίλειος ἐβασίλευσε μετὰ Μαχαὴλ ἔτος α΄ (καὶ) μῆνας δ΄ καὶ μόνος ἔτη ιθ΄· προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ (καὶ) Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾶ (ἀνελθεῖν ἐν τῷ φόρῳ) καὶ ἀναγορεῦσαι αὐτὸν (μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον) βασιλέα.***

(2) Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι**** (τὴν) παρὰ (τοῦ) θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους (καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν (ἐν) διαφόροις καιροῖς). Ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος, κατελθὼν τοῦ ἵππου, ἆραι αὐτὸ, τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ

---

1. κ. ἀ. ἐ. om. Vat. Sym. — ἐνταφιάσασαι ed. — * Ταῦτα δὲ γεγόνασι κατὰ τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ [͵ϛτξ΄ ἔτει] καὶ νυκτὸς τρίτην ὥραν ἐπινέμησιν πρώτην προβιβασθέντι καθ᾽ ἣν ἐπιφωσκοῦσαν εἶχεν ἡμέραν Θ. τῆς πρ. Vat. e Symeone — ** Ὁ δὲ Vat. — 4. Τῷ ͵ϛτξγ΄ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωξζ΄ ἐβ. Β. ὁ Μακεδὼν ed. Sym. qui plura adjungit de Basilii origine. — καὶ om. Sym. Vat. — 5. μονοκράτωρ δὲ γενόμενος τῷ ἐπ. διεκελεύσατο ἐν τῷ φ. ἀνελθόντι τὴν ἀναγόρευσιν τούτου ποιήσασθαι· καὶ οὕτως ἀνηγόρευτο Vat. — ἐπάρχῳ Leo. Sym. 2. — καὶ om. ed. Vat. Sym. — 6. ἀν. ἐν τῷ φ. et μ. π. τοῦ λαοῦ om. Sym. — *** Ὠορύφας δὲ τοῦ πλωΐμου στρατοῦ (στρατηγὸς Sym. 2) ὑπάρχων τότε (χρηματίζων καὶ Sym.) καθηγεμὼν, συνεὶς τὸ πραχθὲν παρὰ Βασιλείου, φιλοδεσποτῶν τε ἅμα (καὶ φιλοδέσποτος ὢν Sym.) πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ βασιλέως ἐκεκίνητο (κεκίνηται Sym). Οὗ τῷ αὐτοκράτορι ἐνσημανθέντος, τοῦτον μετακαλεῖται (τ. μ. ὁ αὐτοκράτωρ Sym.) καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτὸν (αὐτῷ Sym.) ἐφυβρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ ἀνθ᾽ ὧν ὑπὲρ δεσπότου τοιαῦτα τετολμηκέναι προῄρητο (προῄρηται). Ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνου προβεβηκότος, ἐπ᾽ αὐτῷ τοσοῦτον πεπληροφόρητο (πεπληροφόρηται Sym.) ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξιὼν κατ᾽ ἐχθρῶν Vat. — 8. Ὅπως τὸν βίον κακῶς κατέλυσαν οἱ συναράμενοι Βασιλείῳ πρὸς τὴν σφαγήν. Τοὺς δὲ συναραμένους τῷ βασιλεῖ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν οἷα μετῆλθε δίκη καὶ οἵοις ἕκαστος κακοῖς συνεχύρησεν (ἀναγκ. ἡγ.?) Vat. Ἀ. δέ ἐστι καὶ π. θῦ γ. ἐ. ἐ. τ. τὸν Μ. δ. γρ. Sym. 3. — **** καὶ Leo et Sym. τὴν, τοῦ et καὶ—καιροῖς om. Sym.— 11. Ὁ μὲν γὰρ Ἰ. Vat. Ὁ μὲν Ἰ. Leo. — τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ Φ. συγκ. Vat. κ. μ. τοῦ β. καὶ τοῦ ξ. αὐτοῦ Sym. — 12. ἐπεὶ ὥρμησε κατελθεῖν καὶ ἀ. ἀ. πρὶν τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν προσερεισθῆναι τῇ γῇ, ὁ ἵ. διαθ. συνήρπασεν α. καὶ κατεσ. φάραγξι καὶ πέτραις καὶ λόχμαις καὶ κατὰ μ. δ. Vat. καὶ αὐτοῦ μέλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἀ. αὐτὸν, ὁ ποῦς ἀ. ἐν τῇ σκ. ἐκρατήθη, καὶ θ. ὁ ἵ. ἐσ. ἀ. κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μ. κατέκοψεν Sym. — 13. ἆρας ed. Sym.

γῇ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλῃ, θροηθεὶς ὁ ἵππος διέσυρεν αὐτὸν καὶ εἰς φάραγγας καὶ βοθύνους διελθὼν τοῦτον μεληδὸν διέσπασεν. — Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος, στρατηλάτης γεγονὼς ἐν Χαλδίᾳ καὶ φωραθεὶς κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῶν (188ª), προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. — Ὁ δὲ ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων ἐξωσθεὶς παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ (ᾧ ἐπώνυμον τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς) ἀπηνὴς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὤν, μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνηρέθη, οὓς ὁ βασιλεὺς κρατήσας καὶ μεληδὸν κατακόψας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. — Ὁ δὲ Ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκόβρωτος γενόμενος τοῦ ζῆν ἀπηλλάγη. — Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς εἰς Κυβηῤῥαιώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ· [καὶ Μαριανός, ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, τὸν πόδα συντριβεὶς * καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ].

(3) Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων, ἐν τῇ προελεύσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ἀγαγὼν δὲ ἵππους

---

2. φάραγγαν Leo. — 4. Χαλδίας γενόμενος ἐπεὶ κ. τοῦ β. ἐμελέτησε, φωραθεὶς ἀν. Vat. Χ. γεν. ἐπεὶ κ. β. μελετᾷν ἐφωράθη, ἀνασκολοπίζεται π. Ἀ. στ. Sym. — 6. Ἀσυλέων δὲ ὁ τοῦ β. ἐ. βασιλικὴν ὑποστὰς ἀγανάκτησιν καὶ ἐν πρ. ἀ. ἐ. ὑπὸ ἰδίων δ. μ. ἐν ν. ἀν. ὠ. πρὸς αὐτοὺς διατιθέμενος Vat. — ἀδελφὸς Sym. — παρὰ τοῦ βασιλέως Leo, Sym. — 8. ᾧ — ὡς om. Sym. — 9. Χαρτοφύλαν Leo. — ἀπ. ὢν καὶ ὠ. Sym. — πρὸς Leo, Sym. — ἀ. δ. Sym. — 10. ὑπ' Sym. — οἳ καὶ ἐν τ. Ἀ. πυρὶ παρεδόθησαν Vat. οὓς κρ. ὁ β. καὶ μ. κ. ἐν τ. Ἀ. ἐκ. Sym. — 12. Ὁ δὲ τοῦ Π. Ἀ. Vat. — Πέρσης Leo. — 13. τὴν ψυχὴν ἀπέῤῥηξεν Sym. κακῶς ἐτελεύτησε Vat. — 14. ἐν Κιβυῤῥαιώταις γενόμενος Vat. — Μ. δὲ ὁ τοῦ β. ἀ. Vat. — 15. τοῦ ποδὸς Vat. τῶν ποδῶν Leo. — συντριβέντος Vat. — * ἐκ τοῦ ἵππου πεσὼν καὶ τοῦ ποδὸς σαπέντος Leo, ὡς ἐκ τοῦ ἱ. κατέπεσε Vat. — 16. σκώληξι τ. Leo, καὶ σκώληκος ἐκ τῆς σήψεως ἀναζέσαντος ἐν ὀδύνῃ τὸν βίον τελευτᾷ. Καὶ οὕτως μὲν ἡ δίκη τοὺς τὸ μῖσος καταπραξαμένους μετῆλθεν, ἵνα γνῶσιν ἄνθρωποι ὡς ἐφορᾷ τις πρόνοια τὰ ἀνθρώπινα καὶ οὐκ ἀνεπίσκοπα πάντη καὶ ἀπρονόητα τὰ ὄντα ὑ. καταλιμπάνεται Vat. — 17. τῇ τῶν χῦ γενεθ. ἡ. ἐν τῇ μ. π. ἐκκλησίᾳ, τὸν ἀ. ἐβ. Στ. καὶ (ἐκ) τῆς ἐκκλησίας ὑποστρέφων ἅρματος ἐπέβη λ. ἱ. ὑποζευγμένους ἔχοντος Vat. De Photio patriarcha h. l. nihil. ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν χῦ γέννων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ β. διὰ Φωτίου Στ. τὸν ῡν ἀ. ἐν τῇ μ. ἐ. Sym. 4. — 18. γέννων Leo,

λευκοὺς μετὰ ἅρματος, ἐκάθισεν ἅμα τῇ Αὐγούστῃ, καὶ ὁ πραιπόσιτος Βαάνης σὺν αὐτοῖς βαστάζων* τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ βασιλέως ῥίπτοντος ὑπατείαν ἐν τῇ ὁδῷ.

869 (4) Ἐγένετο δὲ σεισμὸς [τῇ ἑορτῇ] τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου (μέγιστος ὥστε τὴν γῆν σείεσθαι) ἐπὶ μ' ἡμέρας (καὶ μ' νύκτας)· ἔπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ζώδου τοῦ φόρου καὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἡ ἐκκλησία ἡ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖ, ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε ἐξελθεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες αὐτῷ συνετελέσθησαν ἅπαντες· αὐτὸς δὲ (ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα) ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ** ἑτέρων δύο ἐσώθη καὶ ἕτεροι ε' μόνοι ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος.

867 (5) Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, τοῦτον λῃστὴν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ

---

1. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἡ Αὐγοῦστα καὶ πρ. Β. τὸ π. β. Vat. — 3. Ὁ δὲ βασιλεὺς μ. τοῦ π. ὑπατείας ἔρριπτε τῷ λαῷ Vat. — * ἦν Leo. — 5. Περὶ τοῦ γενομένου σεισμοῦ ἐπὶ Βασιλείου καὶ ἡ τοῦ Σίγματος ἐκκλησία πεσοῦσα πάντας κατέχωσεν. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ ἁ. Π. σ. γέγονε μ. καὶ ἐξέτεινε μέχρι μ' ἡμερῶν· ἔν τε νυκτὶ ὁμοίως καὶ ἡμέρᾳ ἡ γῆ διέσειτο, ὅτε καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος σφ. τοῦ ἐν τῷ κίονι τοῦ φ. ἱσταμένου κατεπ. καὶ ἡ τῆς ὑπ. Θ. ἐ. τοῦ Σ. ἐν ᾗ πάντες οἱ ψάλλοντες συνεχώσθησαν Vat. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁ. Π. γέγονε σ. Sym. om. μ. ὡ. τὴν γῆν σ. — 6. καὶ μ' ν. om. ed. — 7. καὶ ἐπτωήθησαν πολλαὶ ἐκκλησίαι μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπ. Θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ Sym. — 10. τ. ἐκεῖσε ed. ἐκεῖσε παρατ. Vat. — τ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ. ἐ. συνεβούλευεν Vat. παρῄνει πάντας ἐ. Sym. — 11. ᾧ μὴ π. ἐναπεπνίγησαν πάντες Vat. οἱ δὲ μὴ π. σ. π. Sym. — 12. ὁ φ. εἰς κ. om. Vat. — 13. τι συστήματι Vat. συστημάτ. cod. συστημάτιον Leo, συσταματίου Sym. — στὰς τὸν θάνατον ὑπεξέφυγε μ. καὶ ἑ. δύο καὶ ἄλλοι δὲ ε' ὑ. τοῦ ἀ. διεσώθησαν Vat. — ** καὶ Sym. Vat. — ἑτέρους δύο διεσ. Leo. — 14. θ' Sym. — 15. Τοῦ δὲ β. ἐν τῇ ἐ. ἐ. καὶ τῆς ἀχράντου θυσίας μεταλαβεῖν βουληθέντος ὁ π. Φ. τῆς θ. αὐτὸν ἀπεῖργε μεταλήψεως, ἀνδροφόνον ἀποκαλῶν καὶ λ. καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἀν. Vat. — 16. αὐτ. cod. αὐτὸν Leo? om. Sym. 6. — 18. Ἐφ' οἷς θ. ὁ Βασίλειος ἐκ Ῥώμης ἐπισκόπους ἐλθεῖν παρεσκεύασε τόμον ἐπιφερομένους τοῦ πάπα καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θ. τ. ἐξώθησεν Vat.

Ῥωμαίων ἐπισκόπων καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου* ἐξέωσεν καὶ προεχειρίσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον*.

(6) Ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἴγ- 871
γηρος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασιλείου. —
Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς 872
Τηβρικὴν καὶ πόλεμον συνάψας ἡττήθη καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλλετο· ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρατούμενον, ὃν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ εὑρὼν καὶ γνωρίσας — πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ ὅτι «ἐγώ» — ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφεὶς, τόπον βασιλικὸν ᾐτήσατο, οὗ καὶ τετύχηκε**. — Ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει, ἀπέ-

1. Ῥωμαί. ἐπισκόπ. cod. Ῥωμαίου ἐπισκόπου? — * αὐτοῦ Leo, bis. — καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰ. Sym. — 4. Τῷ ε΄ αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ΄ τοῦ Ν. μηνὸς ἐγ. Ἀ. β. ἀπὸ τῆς Ἰ. Ἐ. γ. π. τοῦ Β. Sym. 8. — 5. π. γενόμενος καὶ γν. Β. Leo. — 6. Περὶ τῆς ἐκστρατείας Βασιλείου κατὰ τῶν ἐν Τεφρικῇ καὶ τῆς αὐτοῦ ἥττης Vat. — Ἐκστρατεύει Sym. 8. — ἐν τῇ Τιβρικῇ — Ἀ. Vat. — εἰς τὴν βρικὴν cod. Τιβρικοῖς Leo, Ἀφρικὴν Sym. — 7. καὶ πολέμους ed. Sym. πολλοὺς εἰς πάντας ἡτ. καὶ π. τῶν Ῥ. ἀ. Sym. καὶ διαφόροις πολέμοις τούτοις συμβ. ἡτ. καὶ π. τῶν Ῥ. ἀπέβαλε Vat. — 8. φεύγοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῷ πολέμῳ Θ. διέσωσεν ὁ. Ἀβ. ὁ π. τοῦ μ. τ. β. Ῥ. μικροῦ γὰρ ἐδέησε τοῦτον ὑπὸ τῶν Ἀ. σχεθῆναι Vat. μέλλοντα δὲ κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν β. Θ. ὁ Ἀβ. δ. ὁ π. Ῥ. τοῦ μ. τ. β. Sym, om. ὃν — τετύχηκε — 9. Ἀβηστ. Leo. — 12. Πολλῶν δὲ λεγόντων τῷ β. ὡς αὐτὸς εἴη ἕκαστος ὁ τοῦτον δ.ασωσάμενος, ἐκεῖνος ἐζήτει (sequentia legi non posunt) ἐν τῷ τῆς διώξεως ἀναφανέντα καιρῷ καὶ δὴ γνωρίσας τὸν Θεοφύλακτον ἔμελλε τοῦτον τιμῆς ἀξιοῦν· ὁ δὲ ταύτην ἀποσεισάμενος, τ. αὐτῷ ἀποχωρισθῆναι ᾐτήσατο οὗ καὶ ἐπέτυχεν Sym. — 15. τέτυχεν Leo. — ** Περὶ τοῦ Ἀνδρέου τοῦ Σκύθου, ὃς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐξελθὼν εἰς αὐτοὺς ἠφάνισεν. Ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν Ἀγαρηνῶν ὀφρὺς ἐκορύσσετο, ὡς μέχρι τῶν Μελαγίνων ἐλάσαι στρατὸν, Ἀνδρέαν τινὰ στοχασάμενον (στοχασάμενος?) ὁ βασιλεὺς, ἄνδρα πολύφρονα καὶ πολυπειρίας μετέχοντα, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἀνδρείας, κἂν ἐπεκέκρυπτο, καθὼς ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια παρεγύμνωσεν. Οὗτος Σκυθῶν ἑσπερίων ἐξώρμητο, ὑποστράτηγον δὲ τοῦτον τοῦ κατὰ (τὸ Gen. 115,5) Ὀψίκιον προτίθησι θέματος, ὃς τοῖς πολεμίοις παρεμβαλὼν μεγίστην εἰργάσατο νίκην. Διὰ τοῦτο μετά γε πατρικιότητος (πατρικιότητα Gen.) τῆς τῶν σχολῶν (εὐμορεῖ κυριότητος Gen. Cont. 50, Ced. 216,17)· καὶ μετὰ τοῦτο ἐπείληπτο μάγιστρος. — Ὁ δὲ Χρυσόχειρ σὺν Καρβέᾳ καὶ Καλλίστῳ πλεῖστα (πλείστει cod.) κατὰ (κακὰ Gen.) χριστιανῶν

στειλε Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Τηβρικῇ, καὶ νίκην μεγίστην ἐποίησε καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους *.

(χριστιανοῖς Gen.) τεκτηνάμενος ὡς καὶ ὁ τούτου πατὴρ καὶ μέχρι Νικομηδείας καὶ Νικαίας διελθὼν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς τὸ τῶν Θρακησίων θέμα μέχρις Ἰωάννου τοῦ θεολόγου κατήντησεν, οὗτινος τῷ ναῷ [οἱ] σὺν αὐτῷ ἐντυχόντες εἰσήγαγον τὰ ἄλογα αὐτῶν, ὅθ. (ὅθεν?) γράμμασιν εἰρηνικοῖς χρησάμενος πρὸς αὐτὸν δὲ (δὴ) ὁ βασιλεὺς οὐ πείθει συνθέσθαι τῇ εἰρήνῃ. Ὁ δὲ αὐτὸς Χρυσόχειρ ἐν τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι εἰς Ἀγράνας εἰσκήνωται, εἰς τὸ Σίβωρον [δὲ ὁ] δομέστικος· καὶ τοῖς στρατηγέταις τῶν τε Ἀρμενιακῶν καὶ Χαρσιανοῦ προστέταχε διειπών· «Ἄρατε τοὺς ὑπὸ χεῖρα ὑμῶν ἄρχοντας καλλίππους ὄντας καὶ δαπάνας ὡσεὶ ἡμερῶν δύο καὶ δέκα καὶ παρατρέχετε τὸν Χρυσόχειρα». Ὁ δὲ Χρυσόχειρ ἀπελθὼν νυκτὸς πρὸς τὸν Βαθυββύακα ἐσκήνωσε κάτω· οἱ δὲ στρατηλάται εἰς τὸν ζυγὸν προσανέβησαν καὶ ηὐλίσθησαν εἴς τινα τόπον ὠνομασμένον Ζωγολόηνον· οὗτος γάρ ἐστιν ἐκ πετρώδους συμπήξεως [δυσανάβατος ἐν ᾧ ὕλη πολύδενδρος πέφυκεν. Gen. 121,16—123,9 cf. Cont. 41.]

Τῶν οὖν στρατηλατῶν ἐκεῖσε σκηνωσάντων, φιλονεικία τις ἀνέκυψεν ἀνδρικὴ, τῶν ἀρχόντων ἀλλήλοις ἀντεριζόντων, τίνες ἂν εἶναι (εἶεν) κρείττους, ποτέρους (πότερον) οἱ ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος ἢ τοῦ χριστιανοῦ (Χαρσιανοῦ) ὡρμημένοι. Τῶν οὖν Χαρσιανιτῶν φιλονεικούντων τὰ πρεσβεῖα αὐτοῖς ἐπιδοῦναι ἢ τοῖς ἑτέροις, οἱ Ἀρμενιακοὶ ἀντεῖπον· «Τί φιλονεικεῖτε; πρακτικῆς (πρακτικῶς Gen.) τοῖς πολεμίοις παρεμβάλωμεν ἄμφω· καὶ τότε φανερωθείη ἕκαστος, ὁποῖος ἀνδρεότερος τυγχάνει». Καὶ δὴ πολέμου συγκροτηθέντος, κατεδίωξαν τοὺς ὑπεναντίους οἱ Ἀρμενιακοὶ ἀπὸ τοῦ Βαθυββύακος ἕως τοῦ πατωνομασμένου Κωνσταντίνου βουνοῦ χαλεπῶς συγκόπτοντος (συγκόπτοντες Gen. cf. Cont. 42).

Φθάνει τοίνυν τοῦ (τὸν) Χρυσόχειρα ὁ Πουλάδης πῖλον ἐνδεδυμένος — προεκεκράτητο δὲ κατὰ Τεφρικὴν καὶ τῷ Χρυσόχειρι προσῳκείωτο — καὶ ἐκεκράγει διαπρυσίως· «ὧδε ὁ στρατηλάτης, ὧδε ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν»· καὶ ὁ Χρυσόχειρ ἔφη πρὸς τὸν Πουλάδην· «Τί σοι κακὸν ἐνεδειξάμην»; Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· «Πλεῖστα καλά μοι πεποίηκας». Ὁ δὲ Χρυσόχειρ τῆς πρόσω φυγῆς ἱέμενος, εἴς τινα τάφρον ὁ ἵππος αὐτοῦ διώκλαζε διελθεῖν· ὃν ἐκεῖσε διελθεῖν ἀσχολούμενον ὁ Πουλάδης διὰ τῆς μασχάλης (κατὰ τὴν μασχάλην Gen.) τιτρώσκει κοντῷ καὶ αὐτὸν κατεκρήμνισε. Καταβὰς οὖν ὁ θεράπων αὐτοῦ ᾧ Διακονίτζης τὸ φημιζόμενον, ὃν Λέων ὁ βασιλεὺς ἀλλοιωθέντα τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τῶν Παυλικιανῶν προεχειρίσατο μηνσουράτορα — τούτου τὴν κεφαλὴν βαστάσας (βαστάξας Gen.) ἠξίωσε κομιδῆς ἐνθεὶς τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν εὑρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν τῷ βασιλεῖ προσήγαγον (Cont. 43). — Συναποστέλλει δὲ τῷ δομεστίκῳ Ἀνδρέᾳ ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρον τὸν αὐτοῦ γαμβρὸν ἐν τῇ Τιβρικῇ, οἳ κατὰ κράτος τρεψάμενοι τοὺς Ἀγαρηνοὺς τὴν πόλιν ἐπόρθησαν καὶ ἕ. ἐδ. κατέστρεψαν Vat. — 15. Ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως Sym.

1. τῇ Ἀφρικῇ Leo, Sym. τῇ βρικῇ cod. — 2. ποιήσας ἐκπορθεῖ Leo. — * Ἐν

(7) Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου περικαλλῆ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ ἀνατέλλοντος*· μονὴν πεποίηκεν ἀνδρείαν, ἔνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται.

ταύταις ταῖς ἡμέραις καὶ Φωκᾶς ἦν ἐν Καππαδόκῃ, ὅς πρόπαππος τοῦ μετὰ ταῦτα βεβασιλευκότος Νικηφόρου ἐτύγχανεν ὤν, ῥωμαλαιότητι σώματος καὶ ψυχῆς γενναιότητι τῶν κατ' αὐτὸν διαφέρων ἁπάντων, δῆλος κατέστη τῷ βασιλεῖ, ὃν καὶ τουρμάρχην πεποίηκε, Νικηφόρον τε τὸν αὐτοῦ υἱὸν, ἕνα τῶν οἰκείων πεποιηκὼς εἶχε παρ' ἑαυτῷ, τό τε ἀστεῖον τοῦ νεανικοῦ (νεανίου) καὶ τὸ ἐκ πρώτης τριχὸς διαδεικνύμενον παράστημα προορώμενος, οὓς ἀμφοτέρους εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκστρατείᾳ, ἤδη δὲ τὸν Νικηφόρον ἀνδρωθέντα καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἐλάσαντα τῷ τοῦ μαγλαβίτου τετίμηκεν ἀξιώματι.

Ἐπεὶ δὲ τό τε τῆς ἡλικίας ἀνάστημα καὶ τὸ τῆς ψυχῆς παράστημα καὶ τὸ τῆς ὄψεως ἀειδὲς (εὐειδὲς?) καὶ τὸ τῶν ἠθῶν εὐπρεπὲς ἀγαπητὸν τὸν ἄνδρα τῷ βασιλεῖ κατεστήσαντο, πρωτοστράτορα τοῦτον προβάλλεται, οἶκόν δωρεῖται μέγιστον, ἔγγιστα τῆς πρωτομάρτυρος Θέκλας τυγχάνοντα, ὃν αὐτὸς τῷ υἱῷ Βάρδᾳ τῷ μετὰ ταῦτα τῇ τοῦ Καίσαρος τιμηθέντι ἀξίᾳ ὑπὸ Νικηφόρου βασιλέως, υἱοῦ μὲν αὐτοῦ, ἐκγόνου δὲ Νικηφόρου, ἀπεχαρίσατο.

Οὗτος τοίνυν καὶ στρατηγὸς ἐν τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ προβάλλεται θέματι καὶ πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνδειξάμενος καὶ διαφανὴς καταστὰς ἐκ τῶν πράξεων, καὶ μονοστράτηγος τῶν δυτικῶν θεμάτων προβάλλεται, Θρᾴκης φημὶ καὶ Μακεδονίας καὶ Κεφαλληνίας, Λογγιβαρδίας καὶ Καλαβρίας. Οὗτος γὰρ ἱκανώτατός τε καὶ ἀξιόμαχος ἔδοξε πρὸς τὴν τῶν Ἀφρικῶν ἐπὶ Ῥώμην ληϊζομένων τε καὶ πορθούντων καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς περικοπτόντων ἀρχῆς, αὐτήν τε τὴν Σικελίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Λογγιβαρδίαν· πόλεις γὰρ ὅλαι ὑπ' αὐτῶν ἑάλωσαν ἥτε Σόῤῥεντος καὶ ἡ Βάρις καὶ ἡ ἁγία Σεβηρῖνα καὶ Τοριγία καὶ τὸ Ταυρομένιον, αἱ Τροπαί τε καὶ ἡ Ἀμάντεια.

Οὗτος οὖν ὁ γενναιότατος ἐκεῖ κατελθὼν ὥσπέρ τι καρτερώτατον ἔρυμα τὴν τοσαύτην ἐπιφορὰν τῶν Ἀγαρηνῶν ἀνεχαίτισεν· ἔπειτα περινοίαις τούτους στρατηγικαῖς διαλύσας καὶ πολεμικαῖς παρατάξεσι τροπωσάμενος, τάς τε πόλεις Ῥωμαίοις ἀνέσωσε καὶ ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἤγαγε χεῖρα, ὅσα τε κατεβλήθησαν τῶν τειχῶν ἀνεκαίνισε, καὶ Ῥωμαϊκῇ δυνάμει ταῦτα κατοχυρώσας καὶ πληθὺν Ἀρμενίων ἐνοικίσας αὐτοῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δούλους χιλίους ἐν τούτοις κατασκηνώσας καὶ οὓς ἡ περιφανεστάτη καὶ εὐγενὴς Δανιηλίνα ἐκείνη τῷ βασιλεῖ ἐδωρήσατο . . . τὴν ἔτι περιλειφθεῖσαν πόλιν ἐπολιόρκει Ἀμάντειαν. Καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἐν τοῖς δυτικοῖς διέπρεπε θέμασι (Cont. 71, Ced. 236,8—18).

1. Τῷ ς' ἔτει αὐτοῦ Ἰ. ὁ π. τὴν τοῦ Σ. ἐ. εἰς ὄνομα τοῦ ἀ. τοῦ ἀ. ἐποίησε Sym. — οἰκοδομήσας Leo. ἐ. ἐδομήσατο περ. καὶ ἀξιοθέατον εἰς τὸ τοῦ Σ. ἐ. ναὸν αὐτὴν κατονομάσας τοῦ Vat. — 2. Σάτωρος Leo. — * ἐπ' αὐτῷ δὲ καὶ Vat. — 3. μ. ἀνδρῶν κατεσκεύασεν ἀσκητῶν ἔνθα καὶ τὸ λείψανον ἀ. κατετέθη Vat. — ἀνδρεῖον Leo, ἄνδρῳαν εἰργάσατο ἔνθα καὶ ἐτάφη κτλ. Sym. loco historiae de Thecla Michaelis sorore.

(8) Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑπόμνησίν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς* ἄνθρωπον, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεύς, ὅτι «τίς ἔχει** τὴν κυρίαν σου»; Ὁ δὲ εἶπεν ***. «Ὁ Νεατοκομίτης». Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύψας ἀπέκειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσεν αὐτόν· ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον (188ª) τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας ἔτυψε τὴν Θέκλαν, ὃς καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ, τὸν δὲ Νεατοκομίτην μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

874 (9) Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐβάπτισε (καὶ) τοὺς Ἑβραίους
875 πάντας ὅσοι τῷ τότε χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων αὐτοὺς πάντων τῶν ἐν**** ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας Ἑβραίους καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

(10) Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδροσαλίτην τὸν (καὶ) προσμονάριον τοῦ ἁγίου Διομήδους, ᾧ τινι ὁ μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προείρηται περὶ τοῦ Βασιλείου, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγκελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάννην, δρουγγάριον τῆς βίγλης, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Παῦλον, τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κων-

---

1. τοῦ β. ἀδ. διά τ. χρείαν π. τ. β. ἀ. ἀπ. οἰκεῖον ὃς περὶ τὸ λέγειν ἀστεῖος ἦν Vat.— * τὸν ed. et cod. — 3. ὅτι om. Vat. — ** φησὶ Vat. — *** ὅτι Leo. — 4. Εὐθὺς Vat.— 5. τ. σφόδρα τὸ μ. σ. ἐν. ἀπέστειλε δὲ καὶ Πρ. τὸν ἀ. πρ. πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὃς ταύτην ἔτυψε σφοδρῶς καὶ τὰ προσόντα αὐτῇ ἀφελόμενος τῷ β. ἐ. Μετὰ τ. δὲ ὁ β. τὸν Ν. ὀ. ἐν τῇ μ. ἐ. πεποίηκεν Vat. — 9. Νεατοκόμητα Leo. — 11. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' ἔτει βαπτίζει ὁ Β. π. τοὺς ὑπὸ τὴν χ. ἀ. Ἑ. δοὺς αὐτοῖς ἀξίας καὶ δῶρα π. Sym. 11. Ἑβ. δὲ καὶ τ. Ἑ. ὁ β. τῶν ἀρχόντων ἀν. ἀ. ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ [ἀξίαις] καὶ δωρεαῖς ἐφιλοφρονήσατο Vat. — καὶ om. ed. Leo. — 12. τότε τῷ ed. — χεῖρα Leo, Sym. — 13. αὐτοὺς om. ed. — **** ταῖς ed. — φιλοφρονησάμενος Leo. — 15. αὐτούς Leo. — 16. Ν. δὲ τὸν τοῦ ἁ. Δ. νεωκόρον Vat. τότε δὲ καὶ τὸν πρ. Ν. τὸν πρ. τοῦ ἁ. Δ. Sym. — Ἀνδροσαλίτ. cod. Ἀνδροσαλίτης Leo. — 17. ᾧ τινι — Βασιλείου om. Sym. — 18. ἐπ. τὴν βασιλείαν Β. προαγγέλλων Vat. — βα. cod. βασιλέως ed. — τετίμηκεν ὀ. καὶ σ. Vat. ἐποίησεν ὀ. καὶ σ. Sym. ἐτ. ὀ. καὶ σ. Leo. 19. ἑτ. om. Vat. Sym. — ἀδ. ἀ. Ἰ. ed. Sym. Vat. ἀ. Ἰ. ἀδ. Leo. — 20. τῆς β. δρ. Vat. — καὶ τὸν ed. τῶν δὲ ἑτέρων ἀ. ἀδελφῶν τὸν μὲν Π. τοῦ σ. τὸν δὲ Κ. γ. λ. τετίμηκε Vat. — 21. ἐπὶ τῆς βασιλικῆς σακέλλης Sym. — τέταρτον Leo.

σταντῖνον, γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανάς, τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἔνθα ἐστὶ νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

(11) Ἤρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοΐζειν πλησίον τοῦ παλατίου 876
πρὸς τὸ κτίσαι τὴν νέαν (ἐκκλησίαν) οἰκήματα πάμπολλα ἐξωνησάμενος. Ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται· ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλωΐμων ἐν τοῖς κτίσμασι (καὶ ἐκχοΐσμασι) τῆς νέας ἐκκλησίας, ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φθάσαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ (ἐν τούτῳ) θρηνήσαντος καὶ ἀποδυραμένου.

(12) Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ξυλινίτου 877
κατηγορηθέντος ὡς φιλουμένου παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν (ὃς ἐπὶ βασιλέως Λέοντος γέγονεν οἰκονόμος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ, ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε καὶ ἀπέκειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς).

(13) Πολλὰ γὰρ χαλκουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς νέας ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν* καὶ οἴκων ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς, ἐν οἷς στήλη ἵστατο χαλκῆ** σχῆμα ἐπισκό-

---

1. Τελ.—μετόχιον om. Vat. Sym.—2. Ἀρκαδιανοὺς εἰς Leo.—3. τὸ μ. τοῦ ἁ. Κ. Leo.—5. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἤ. κτίζειν ὁ β. τὴν ν. ἐ. καὶ ἡ Σ. π. τοῖς Ἀγαρηνοῖς Sym. 11. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐ. ἀρξαμένου ἔγγιστα τοῦ π. π. τὸ τὴν ν. ἐ. δομήσασθαι, τοῦ στόλου παντὸς ἐνταῦθα ἀσχολουμένου, ἡ Σ. ἐπορθήθη Vat.—6. ἐκκλ. om. ed.—9. καὶ ἐκχ. om. ed.—12. ἐν τ. om. ed.—14. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει Νικήτας ὁ Ξ. καὶ ἐπὶ τῆς τρ. κατεγορήθη ως φιλούμενος Sym. 12. Τὸν δὲ ἐπὶ τῆς τρ. Νικήταν ᾧ Ξ. ἐπώνυμον διαβληθέντα ὡς τῇ Αὐγούστῃ φιλοῖτο, ὁ βασιλεὺς ἀπέκειρε μ. ὃν μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον τῆς μ. ἐ. πεποίηκε Vat. — 15. ὃς — ἀδελφάς om. Sym. — βασιλ. cod. βασιλείᾳ ed. — 17. τῆς μ. ἐ. ed. Vat. — καὶ τελ. — ἀδ. om. Vat. — 20. Π. δὲ ed. Vat. Sym. 13 et Leo, quum γὰρ post c. 12 minus commodum videretur. — λόγου Leo, εἰς χρείαν τῆς εἰρημένης ἐ. καὶ πλεῖστα μ. Vat. — * τε Vat. — 22. λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο Sym. — εἰς τὴν ταύτης κ. Vat. — 23. μεθ' ὧν καὶ στήλην χαλκῆν ἥτις ἐν τῷ Σ ἵστατο Vat. — ἵσταται Sym. — ** ἐν τῷ Σενάτου Leo, ἐν τῷ Σενάτῳ Sym. Vat. — ἔχουσα ἐπ. ed. φ. ἐπ. Vat.

που φέρουσα· ἐκράτει δὲ (ἡ αὐτὴ στήλη) ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένον· ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκαν ἐν τῷ βεστιαρίῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἔνθα ἵστατο ἡ στήλη ὀρθὴ, ἐνεβάλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφεως· ὢν δὲ ἔνδον ζῶν ὄφις ἔδακε τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον, ὃς μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θαυμασάντων πάντων ἐπὶ τούτῳ.

(14) Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὖσαν μεγίστην κατεάξας προσέταξεν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς νέας ἐκκλησίας, ὥσπερ θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιούτῳ κτίσματι* θεῷ προσάγων.

(15) Ἐπεστράτευσε δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς καὶ αἰχμαλωσίαν** ποιησάμενος (καὶ πολλοὺς πολέμους***) ὑπέστρεψε.

(16) Τελευτᾷ δὲ**** Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης· καὶ (ἀντ' αὐτοῦ πάλιν) ἀναβιβάζει Φώτιον (πατριάρχην) τὸ δεύτερον (αὐτοῦ) ὁ βασιλεύς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου, ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἱερεμίου ἐν τῷ Μερδοσαγάρῃ, οὔσης πρό-

---

1. ἡ α. στ. om. Vat. Sym. — ῥ. ἐν τῇ χ. ὁ. ἐχ. ἐντ. Vat. — ἔχουσα cod. Leo, ῥ. ἐντ. ἔχουσαν Τ. ἤγαγον ἐν τῷ β. καὶ ἐλθὼν ὁ β. ἔβαλε Sym. — 2. Τ. οὖν κατενεγκόντες ἐν τῷ βασιλικῷ β. ἀπέθεντο Vat. — 3. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖσε κατελθὼν καὶ πλησίον τὴν στήλην γενόμενος τὸν δακτυλον α. ἐν τῷ τοῦ χαλκού ὁ. ἐν. στόματι. ὢν δὲ ἐκεῖ ὁ. ζῶν ἐδ. αὐτὸν μ. δὲ ἰ. πλείστοις ἀντιφαρμάκοις χρησάμενος Vat. — 4. τὸν δάκτυλον Leo, Sym. Vat. — 5. εἰς Sym. — ἐκεῖ Leo, Vat. καὶ ἦν ἔσωθεν ἄλλος ὁ. ζῶν ὃς καὶ Sym. — 6. τὸν δ. τοῦ β. καὶ μ. Sym. — 7. θ. ἐπὶ τ. π. ed. om. Sym. — 8. Καὶ στήλη δὲ Σ. τῇ β. ἐφεστήκει, ἣν κ. οἰκεῖαν α. στήλην ἐξετύπωσε Vat. — 9. οὔσῃ μεγίστῃ Leo? — ἐν ὀ. ed. εἰς ὄνομα ἐκτυπώσας τοῖς θ. τῆς νέας ἐ. ὡς θ. ἐ. τῷ θεῷ προσῆξεν Sym. — 10. καὶ τ. τῆς ν. ἐ. θ. ὑπέστησεν ἅτε θ. ἐ. τῷ θεῷ λόγῳ προσενεγκὼν Vat.—11. ὡς ed. Sym, ἅτε Vat. ὥστε cod.—* καὶ cod. Leo.— 12. προσάγειν? — 13. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Sym. 13. — ** πολλὴν Leo, Sym. λαβὼν ὑπ. Sym. — *** κατορθώσας ed. Sym. — 16. Τῷ ιβ' ἔτει τ. ὁ π. Ἰ. καὶ π. φ. ἀναβιβάζεται Sym. 14. — **** ὁ ἐν ἁγίοις Leo, ὁ μακάριος Vat. — α. α. π. πατρ. et α. om. Vat. — 18. Ἀπ. δὲ τὸ σ. α. ἐν τῇ μ. ἣν Ἱ. μὲν κατεσκεύασε καθολικὴν ἐκκλῆτο Vat. — 20. τῆς ἐρημίας Leo. — Μαρδ. ed. — οὔσῃ — ἐκκλησίᾳ?

τερον καθολικῆς ἐκκλησίας· αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

(17) Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς* εἰς Γερμανί- 880
κειαν καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψε.

(18) Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βασιλέως ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου, ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ στέργων αὐτὸν καὶ ἀπέθετο** σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

(19) Μαίῳ (δὲ) α΄ ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ νέα 881
ἐκκλησία (ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ) παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βασιλέως (ἐν τῷ ἐγκαινισμῷ) λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος καὶ νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

(20) Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος πρωτοβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων***, ὄντος Εὐπραξίου**** στρατηλάτου ἐπὶ Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τοῦ Μουσουλίκη, εἰς δὲ τὸ Δυῤῥάχιον τοῦ Ῥαβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὀνιάτου καὶ τοῦ Ἀποστύππου. Ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις κατεργασάμενος καὶ ἀνδραγαθίας, ἐσχάτως πολέμου γεγονότος καὶ προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστύππου, ἐσφάγη.

---

1. εἰς γυναικείαν μ. μετεποίησεν Vat.—3. Ὁ δὲ β. κατὰ Γ. ἐστράτευσεν καὶ τ. ἐ. ὑπ. Vat. Τῷ ιγ΄ αὐτοῦ ἔτει ἐκ. ὁ β. κατὰ Γ. Sym. 15.— * κατὰ Συρίας Sym.—4. αἰχμαλωτεύσας Sym.—6. Κ. δὲ ὁ ἐξ Ἐ. τῷ β. Μ. γεννηθεὶς ὡς δὲ λ. Β. ὑ. τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο Vat. Τ. δὲ Κ. ὗς Μ. ὁ ἐξ Ἐ. ὡς δὲ λ. ὑ. Β. Sym. 15.—7. ὃν Β. ἄμετρα ἐθ. π. στ. ἀ. Vat. ὃν π. θρηνήσας ἀπ. ἐν. τ. τ. τ. β. Sym. — ** τὸ? — 10. Πρώτῃ δὲ τοῦ Μαίου μηνὸς ἡ ν. ἐ. π. Φ. ἐγκαινίζεταί τε καὶ ἐνθ. Vat. Τῷ ιδ΄ αὐτοῦ ἔτει μηνὶ Μ. α΄ ἐγκ. καὶ ἐνθ. ἡ ν. ἐ. π. φ. π. Sym. 16 δὲ om. ed. — ἐνθρονιάζ. cod. ἐνθ. καὶ ἐγκ. Leo. — 11. ἣν — πολλῷ om. Sym. — 12. τοῦ β. μετὰ λώρου προσελθόντος καὶ χ. π. διαδ. καὶ νέαν ταύτην κατ. Vat. — ἐν τῷ ἐ. om. ed. ἐν τῷ αὐτῆς καινισμῷ Leo.— 15. Πρὸ δὲ τοῦ τὸν εἰρημένον Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ἐν τοῖς δυτικοῖς θέμασι μονοστράτηγον προβληθῆναι καὶ τὰ γενναῖα ἐκεῖνα ἀνδραγαθήματα καταπράξασθαι Πρ. ὁ τοῦ β. πρ. ἐν Σ. ἀποστέλλεται, πάντας τοὺς τῶν δ. θ. στρατηγοὺς ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Vat. — *** καὶ πολλὰ ἔργα ἄξια λόγου καταπραξαμένου, τελευταῖον παρεδόθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Πελοποννήσου Ἀπ. αὐτός τε καὶ οἱ λοιποὶ καὶ ἐσφάγη Vat. Totum §. om. Sym. — **** τοῦ Leo. — 17. εἰς Leo. — 19. Οἰν. Leo. — Ἀποστούπη. Leo bis, Vat. Ἀποστυππ. cod.

883 (21) Λέων δὲ ὁ Σαλιβαρᾶς συνοψίζει Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαΐτων ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιοῦντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ βασιλεῖ μεσιτεύει καὶ συνοψίζει, εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς — πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο — εἶχεν (οὖν αὐτὸν) ἐν τιμῇ πολλῇ· ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου διὰ τὸ φίλτρον, ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα (τῷ βασιλεῖ), ὃ καὶ ἐποίησε· ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνήντησεν ἔφιππον χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν* εἴδει τοῦ Κωνσταντίνου, ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδε καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε· καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανεν καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται· διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτίσας, ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

(22)** Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις*** ὡς ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμυημένος ὁ λεγόμενος Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πίστιν πολλὴν κεκτῆσθαι πρὸς αὐτόν.

883 (23) Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῷ βασι-

1. Τῷ ιε′ αὐτοῦ ἔτει Λ. ὁ Σ. Sym. 17. Περὶ Θεοδώρου ἐπ. Σανταβαρηνοῦ ὅπως τὰ κατ᾿ αὐτὸν συνέβη Vat.— γνώριμον καθειστεῖ (καθιστᾷ) τῷ π.Φ. Vat.— 2. Θ. ἀββᾶν Leo, Θ. αχ. (μοναχὸν) cod. Θ. μ. τὸν Σανταβαρηνὸν, ὃς ὑπὸ τοῦ Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν ἀρχ. Ἐ. Sym. τὸν μ. Θ. καὶ ἀ. Ἐ. ᾧ ἐπώνυμον Σανταβαρηνός Vat. — 3. Τ. Βασιλείῳ β. μ. εἰς Sym. τ. γνωρίζει τῷ β. ὡς ἐ. δῆθεν καὶ σημειοφόρον καὶ πρ. Vat. — 4. ἐφ᾿ ᾧ ὁ Vat. — 5. τὰ γάρ θυμήρη τούτῳ πράττειν διετέλει Vat. — διὰ τιμῆς ἐ. μεγίστης Vat. — 6. οὖν ἀ. om. Leo, Sym. — Ἐπεὶ δὲ οὕτως ἀθ. δεινὸν τὸν β. ἑώρα π. τοῦ τελευτηκότος ἀ. υἱοῦ Κ. ἄμετρον γὰρ ἐ. φ. περὶ ἀ. δείξειν ἐπαγγέλλεται ζ. ὃ καὶ πεποίηκε Vat. — 9. τῷ β. om. Leo, Sym. — Δ. γὰρ ἐν τ. λ. τῷ β. Vat. — 10. ἐφ. τῷ Κωνσταντίνῳ προσεοικὸς χρυσοῦφῆ ἐνδ. στολὴν Vat. — * τῷ Sym. — 12. ἰδὼν καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ καὶ καταφιλήσαν, πέπεικεν ἑαυτὸν ὡς αὐτὸς εἴη ὁ τούτῳ τελευτήσας υἱός Vat. — 13. πεπλάνητο Sym. πεπλάνητ. cod. — 14. τοῦ ἁ. Κ. ἀ. ἐπ. Vat. — ** Τὰ Vat. — *** τερατουργήμασιν Vat.— 16. ἅπερ Vat.—17. ἀ. μεμυημένων Leo, Ἀπ. βιβλίων μεμάθηκεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεόδωρος καταπλήξας τὸν βασιλέα π. εἰς ἀ. κ. ἄμετρεν παρεσκεύασε Vat. — 18. κ. εἰς ἑαυτὸν π. Sym. — 20. Γυν. δὲ τῷ υἱῷ ἠγ. Λ. τὴν Θ. Μ. Vat. — γυν. om. ed. ante ὁ β. Leo, τῷ ις′ αὐτοῦ ἔτει ἠγ. ὁ β. γ. Sym. 19.

λεῖ*, θυγατέρα Μαρτινακίου, ἣν καὶ ἔστεψε ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ Μαναύρᾳ καὶ ἐν τοῖς ιθ΄ ἀκουβίτοις.

(24) Κατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασίλευς παρὰ Σανταβα- 885
ρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὅτι «μαχαίριον ἐπιφέρεται βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ᾽ αὐτοῦ», ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ δολίας συμβουλῆς ἐποίησε τὸν Λεόντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ τουβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι «πολλάκις τοῦ πατρός σου ἐπιζητοῦντος μαχαίριον διὰ χρείαν τινά, ἵνα τί μὴ δίδως αὐτῷ»; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς καὶ διαβληθεὶς, ὡς εἴρηται, καὶ φωραθεὶς ἐν τῷ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τούτου ἀπολογούμενος, οὐκ ἠκούετο. Ἐτύφθη οὖν Νικήτας** ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς γέγονε παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ᾽ αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέοντα καθείρξας ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ μαργαρίτου ἐβούλετο ἐκτυφλῶσαι αὐτὸν, εἰ μὴ Φώτιος*** πατριάρχης διὰ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεσκέδασεν ἅμα ζαύτζα Στυλιανῷ μικρῷ ἑταριάρχῃ τότε ὄντι· ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὄψεως μῆνας γ΄ θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι᾽ ἐπιστολῶν πολλὰ δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Μεγά-

* Θεοφανὼ τὴν Sym. — 1. Μαρτιναγίου Leo. — τ. γ. ἐν τῇ Μανναύρᾳ ἐν τοῖς ιθ΄ ἀκκ. π. Vat. — 2. Μαγναύρᾳ ed. Sym. om. cett. — 3. Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς Θεόδωρος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν σατανᾶ μιμούμενος βαθύν τινα δόλον κατὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος συσκευάζει· συνεβούλευσε γὰρ αὐτῷ μ. κατασκευάσαντι ἐπιφέρεσθαι παρὰ τὸν μηρὸν, ὡς ἂν, φησὶ, σου π. Vat. Τῷ ιη΄ αὐτοῦ ἔτει Λ. ὁ β. κατηγορεῖτο π. τοῦ Σ. πρὸς τὸν ἴδιον π. Sym. 21, cetera varians usque ad ἐποίησε. — Ἐκατι ed. — 5. αὐτὸ Leo. — 7. φέρειν Leo. — 8. μ. διὰ τ. χ. ἐπ. αὐτὸς σὺ ἐπιδ. α. Ἐπιστραφεὶς δὲ διέβαλεν αὐτὸν τῷ ἰδίῳ πατρὶ λέγων ὡς ὁ ὗς σου Λ. μ. παρὰ τὸν μ. ἐπ. σε β. ἀν. Vat. — 9. ἐπίδως αὐτὸ Leo. — Ὁ δὲ Βασίλειος φοροῦντα τοῦτο τὸν Λέοντα πεφωρακὼς ἀληθὲς εἶναι τὸ πρᾶγμα ὑπώπτευσε Vat. — 10. δ. παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ καὶ Leo. — 12. Ἐτυπτήθη cod. ed. ἐτύφ. δὲ — ἐξωρίσθησαν ante ἐποίησε Vat. — ** τε Vat. — 13. ἐπὶ Ῥ. π. ἐγένετο Vat. — 14. πολλοὶ σὺν αὐτῷ Vat. — 15. Καὶ δὴ κ. αὐτὸν ἐν τῷ τρ. ὃς Μαργαρίτης κατονομάζεται Vat. — 16. τρικλινίῳ τὸν Μαργαρίτην Leo? Μαργαρίτ. cod. ἐν τῷ Μαργαρίτῃ Sym. — ἐκτ. α. ἐβ. Vat. — ἀλλὰ Φ. Vat. — *** ὁ Leo, Vat. — 17. καὶ Στυλιανὸς ὁ Ζαούπας πολλαῖς χρησάμενοι παρακλήσεσι τὴν τοιαύτην βουλὴν δ. Vat. — 19. ὑπὸ ed. — Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων γ΄ μ. ἐκ. ἀπὸ ὄ. Vat. — 20. π. δι᾽ ἐπιστολῆς ἀπολογούμενος καὶ δ. συμπα-

λην δὲ πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν ἀποσυνοψίζει Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τῆς δὲ προελεύσεως γενομένης, ἰδόντες (189[b]) αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐφώνησαν τό· «Δόξα σοι, ὁ θεός». Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιστραφεὶς ἀπελογήσατο αὐτοῖς· «Δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν θεόν; πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διελθεῖν».

(25) Κατηγορήθη δὲ Ἀνδρέας δομέστικος τῶν σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν, καὶ διεδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως· ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη δομέστικος ὁ Στυπιώτης· καὶ ἀπελθὼν μετὰ λαοῦ ἐν Ταρσῷ ἡττήθη καὶ πάντας ἀπώλεσεν*· καὶ πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως δομέστικος.

886 (26) Ἐγένετο δὲ συσκευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κροκόα, δομεστίκου ὄντος τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντος παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστου. Εὑρέθησαν δὲ πολλοὶ** τῶν συγκλητικῶν καὶ (λοιπῶν) ἀρχόντων μέχρι τῶν ξϛ΄· ἦν γὰρ Μιχαὴλ ὁ ἑταιριάρχης***, ὁ Κατουδάρης καὶ ὁ Μυξάρης καὶ ὁ Βαβουτζίκιος (καὶ οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ

θείας τυχεῖν π. δὲ πολλὴν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος εἰς τὸν προφήτην ἔχων Ἠ. (Perun?) συγγνώμης τὸν βασιλέα Λέοντα ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ ἀξιοῖ Vat.

2. β. ἐν τῇ τοῦ ἁ. Ἠ. μ. Leo, β. τρόπῳ τοιῷδε κτλ. Sym. — 3. Τῆς δὲ ἐλεύσεως ed. Τῆς δὲ κατὰ τὸ ἑ. προελ. — 4. ὁ λαὸς ἐπεβόησαν Vat. οἱ λ. ἐπεφωνοῦντο· Δόξα Sym. — 5. ἐπιστ. Vat. — πρὸς τὸν λαὸν εἶπε· Π. τοῦ ὑ. μου δ. τὸν θν· πολλαῖς θλίψεσιν ὑπ' α. περιβληθήσεσθαι καὶ ἐπ. ἡ. διανύσετε Vat.—8. Κατηγορήθ cod. Κατηγορηθεὶς ed. sed om. καί; totum §. om. Sym. Διεβλήθη δὲ Ἀ. ὁ δ. Vat. — 9. π. τὸν β. ὑπὸ Σ. Vat. — 10. δ. τῆς ἀρχῆς· προεβλήθη δὲ ὁ Στ. δ. καὶ ἐν Τ. κατελθὼν καὶ αἰσχρῶς ἡττηθεὶς πάντας ἀπέβαλε Vat.—11. Στουπ. Leo. — * Ταρσὸς δὲ ἐκλήθη τῇ πτώσει Βελλεροφόντου ἐκεῖσε φοιτήσαντος καὶ κατὰ τὸν Ταρσὸν πεπονθὼς ἢ τερσὰς ἀπὸ τοῦ ταῦρον τὸ Ὀρηστερσίαν κεκλῆσθαι τὸ πρὶν διὰ τὸ πρῶτον ἀνικμωτῆσθαι αὐτὸ κατακλυσμῷ ἐξ ὑδατωθείσης τῆς γῆς Vat. — 12. εἶτα π. πρ. Ἀ. δ. Vat.—14. Τῷ ιθ' αὐτοῦ ἔτει μελετᾶται ἀνταρσία παρὰ Ἰω. Sym. 22. Συσκευῆς δὲ κ. τοῦ β. π. τοῦ δ. τῶν ἱκ. Ἰω. ᾧ ἐπώνυμον Κροκόας μελετηθείσης καὶ μ. τῶν ἑ. ἀρχόντων συνόντων αὐτῷ ἐν τῇ τοιαύτῃ συσκευῇ Vat. — 15. Κουρκούα Leo, Sym. — Ἐν δὲ τῇ Vat.—χρηματισθέντα Sym.? — ** μετ' αὐτοῦ Leo. — 17. λοιπῶν om. ed. — *** καὶ Leo, Sym. — 19. Κατούδης Sym. — καὶ — Κροκόα om. Sym. — 20. Τῆς γὰρ Leo. Ἔπειτα τῆς ἐπιβουλῆς κατεμηνύθη τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ πρ. τοῦ Ἰω. ἀποστείλας πάντας Vat.

βασιλεῖ παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κροκόα) κρατηθέντων τε πάντων, ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ καὶ καθεσθεὶς ἐκεῖσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτούς, πάντας τύψας καὶ κουρεύσας, τὰς ἔτι περιλειφθείσας τρίχας κατέκαυσεν. (Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθεν ἐν τῇ προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ*, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἔμελλον ποιῆσαι, περιεπάτουν δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς διωρίσατο, εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας ἐξώρισεν).

(27) Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆσαι, 886
ἐλάφου ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἔλαφος ἦρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου**· φθάσας δέ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην ἐκκόψας τὸν βασιλέα ἐῤῥύσατο. Μετὰ δὲ τὸ ὑποστραφῆναι ἐκέλευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποτμηθῆναι τὴν κεφαλὴν ὡς γυμνώσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι, ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν· ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος τελευτᾷ καταλιπὼν (Λεόντα) αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον***.

---

1. Κορκόα ed. Κουρκούα Leo.—κατελθόντων δὲ Leo.—4. κατέσχε καὶ ἐν τῷ ἱ. κ. καὶ ἀν. ἀ. π. ἔτυψε καὶ ἐκούρευσε καὶ τὰς ἔτι π. τρ. κατ. Vat. Μετὰ—ἐξώρισεν om. Sym.—* τῆς θεοτόκου προελθὼν Vat. — 6. ἐκεῖνοι συνεβουλεύσαντο κατεργάσασθαι, ἐκεῖνος μὲν ἔμπροσθεν περιεπάτει, οἱ δὲ ὄπισθεν ἀ. γ. καὶ δ. μ. τοῦ φ. συνειλήοντο (sic) Vat. — 10. Ὁποῖα συνέβη τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ κυνηγίῳ καὶ τινι στρατιώτῃ. Τοῦ δὲ β. κυνηγοῦντος ἔλαφός ποθεν παμμεγέθης ἀναφανεὶς Vat. Τοῦ δὲ β. ἐν κυνηγίῳ ἐξ. ἐ. π. ἀ. Sym. 23. — 11. ὑπὸ τοῦ βασιλέως καταδιώκοντος ..... ζώνῃ τοῦ βασιλέως τὸ κέρας ἐμβαλὼν ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ ἱ. Vat. ἦρε τὸν β. ἐκ τῆς ζ. ἀπὸ τοῦ ἱ. Sym. — ** μετὰ τοῦ κέρατος αὐτοῦ Leo, μ. τοῦ κ. Sym. καὶ ἵετο τοῖς κέρασι τοῦτον ἐπιφερόμενος Vat. — 6. Ἐπεὶ δέ τις ἔφθη τῶν μετ' αὐτοῦ τὴν σπ. γ. καὶ τὴν ζ. διατεμών, τὸν β. διέσωσεν Vat. — 13. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑποστρέψας τοῦ τὸν ζ. ἀ. διατεμόντος ἐ. ἀ. τὴν κ. ὡς τολμήσαντος ἐναντίον ἀ. τὸ ξ. γυμνῶσαι Vat. — 15. ἀποστ. ed. Leo. — ἐ. τὴν ζ. ἀποτεμόντος Leo. — 16. γυμνώσαντος Leo. — 17. Ὁ δὲ π. ἀπολογούμενος ὑ. σου τ. πεποιήκει ὀ. ὤνησεν Vat. — σου πεποιήκα Leo. — 19. Ἐκ τοῦ τοιούτου οὖν σπ. τοῦ ἐ. νόσῳ περιπεσὼν ὁ βασιλεὺς Β. ἐτελεύτησε Vat. — 20. Λ. om. Vat. — *** τὸν ἀδελφόν· ἦν δὲ βασιλεὺς (Βασίλειος Sym.) τῇ μὲν μορφῇ (τὴν μὲν μορφὴν Sym.) τοῦ σώματος ἀνθηρότατος,

ϛ΄. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἐβασίλευσεν ἔτη κε΄, μῆνας η΄. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος, ἦν μετὰ Φωτίου τοῦ πατριάρχου ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ (αὐτὸς) Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι, ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν· καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἐξήγαγον Μιχαὴλ (ἐκ τοῦ τάφου καὶ ἔβαλον ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ, καὶ ἐπὶ κραββάτου θέντες καὶ σκεπάσαντες, βασιλικῶς τε τιμήσαντες) μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς πολλῆς (ἑπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ) ἤγαγεν εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

(2) Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν

εὐεκτικὸς, συνόφρυς, εὐόμματος, σκυθρωπὸς, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκους, τὰ στέρνα πλατὺς, κατηφὴς, καὶ ὡς ἄν τις εἰκάσῃ τὸν ἐν αὐτῷ συλλογιζόμενον (τῶν ἑαυτοῦ συλλογιζόμενος Sym.). — Ὁ δὲ εἰρημένος Νικηφόρος ὁ τοῦ Φωκᾶ τὴν Ἀμάντειαν καταπολεμῶν καὶ μέλλων ἤδη ἐκπορθεῖν κέλευσιν τοῦ βασιλέως ἐδέξατο Λέοντος τὸν θάνατον Βασιλείου καταγέλλουσαν καὶ τὴν ἀναδρομὴν ἐγκελεύουσαν. Τὸν θάνατον οὖν τοῦ βασιλέως ἀναμαθὼν καθ' ἑαυτὸν περιέκρυβεν ὥστε μὴ ἀνάπτυστον τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐγγενέσθαι. Ὅρκῳ οὖν τούτους βεβαιωσάμενος ὡς εἰ παραδοῖεν αὐτῷ τὴν πόλιν, ἐλευθέρους ἀφήσειν αὐτοὺς ὅπου ἂν βούλοιντο πορευθῆναι, καὶ σταυρὸν ἔμπροσθεν τῆς πόλεως πηξάμενος πρὸς πλείονα τουτων πληροφορίαν, ἔπεισεν αὐτοὺς τὴν πόλιν ἀπολιπεῖν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπῆλθον ἐν Ἀφρικῇ, οἱ δὲ ἐν Λαγγοβαρδίᾳ καὶ Καλαβρίᾳ. Ἀνελθόντα δὲ τὸν Νικηφόρον ἐν τῇ πόλει ὁ βασιλεὺς ἀσμενέστατα ὑπεδέξατο καὶ διὰ πάσης ἦγε τιμῆς.

1. ϛ΄ περὶ τῆς βασιλείας Λ. τοῦ σοφοῦ Par. 1706. — 2. Κόσμου ἔτος ͵ϛτπη΄, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη ωπη΄, Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη Sym. Τῷ ͵ϛτπη΄ ἔτει τοῦ κ. τῆς δὲ θ. σ. ωπϛ΄ ἐβ. Λ. ὁ ὗς Β. ed. — Μετὰ δὲ τὴν τοῦ Βασιλείου τελευτὴν τῷ τῆς αὐτοκρατορίας σκήπτρῳ Λέων καθίσταται καὶ ἐβ. Vat. — 4. συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ ὑπ' α. ἀναγόμενος καὶ π. Vat. — Φ. π. Sym. Leo. — 5. Ἀπ. οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν στρ. Ἀ. ἐν Χρ. καὶ ἄλλους συγκλητικοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ κλήρου καὶ κ. καὶ ἀρωμάτων· καὶ ἐξαγαγόντες τοῦ τ. τὸν Μ. ἐν γλ. κ. κατέθεντο Vat. — αὐτὸς om. Sym. — · κληρικῶν τε ed. Sym. καὶ κλ. Leo. — 7. ἐξήγαγε — ἔβαλε ed. Leo, ἤγαγε μετὰ σπουδῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων Sym. — 9. θ. σκ. β. καὶ τ. Leo, θ. ἐντίμως καὶ β. περιστείλαντες ἐν τῇ πόλει εἰσήνεγκαν καὶ ὕμνοις μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων προέπεμψαν ἐπ. ἐκ. καὶ τ. ἀ. ἀδ. Vat. — 11. ἤγαγεν — ἀπέθετο ed. Sym. ἐκ τοῦ — τιμήσαντες et ἐπ. — αὐτοῦ om. Sym. — 12. καὶ ἐν λ. κατεθ. Vat. — 13. Περὶ τῆς ἐξορίας Φωτίου καὶ χειροτονίας Στεφάνου Vat. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπίβουλον φωραθέντα, τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει καὶ ἐν τῇ μ. τῶν Ἀ. τῇ λ. τοῦ Γόρδονος περιορίζει, χειροτονεῖ δὲ τὸν Στέφανον σύγκελλον, τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφὸν διά τε Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων Sym. 1. Μ. τ. ed. Μ. τ. δὲ Leo. — τὸν αὐτὸν στρατηλάτην Ἀ. ἀ. Ἰω. Ἁγ. καὶ λογίῳ πάνυ ὄντι καὶ λ. γ. τοῦ δ. ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀπ. Vat.

δομέστικον τῶν σχολῶν ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ καὶ γεγονότι λογοθέτῃ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες*, τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον· καὶ περιώρισαν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν τῇ ἐπιλεγομένῃ τοῦ Βόρδονος**.

(3) Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς *** Στυλιανὸν ζαούτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγκελλον καὶ ἀδελφὸν (190ᵃ) αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ. καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γέννων χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων, (καὶ) ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἔτη ς΄ καὶ μῆνας ε΄ ἐτελεύτησε καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικεῶν.

(4) Ἐφ' οὗ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον (ἡ λεγομένη) 887
Ὑψηλὴ καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντον πάντων τῶν ὄντων ἐκεῖσε. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τῶν Σοφιανῶν****, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

(5) Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊτα καὶ ἤγαγε

---

2. οἱ δὲ ἐν τῷ ἀ. ἀν. καὶ τὰς τοῦ π. Φ. ἀ. εἰς ἐπήκοον πάντα ἀν. Vat. — * καὶ Leo, Vat. — 4. ἐπαν. Leo. — ἀνήγαγον ἀ. Leo, π. ἐν ed. — 5. Ἁρμονιανῶν cod. Ἀρμενιακῶν Sym. — 6. τῇ λ. τοῦ Βόρδου Leo, τῇ λ. τοῦ Γόρδονος περιορίζει ἔνθα καὶ τελευτᾷ Sym. τῇ ἐπονομαζομένῃ τοῦ Β. Vat. et Cont. — ** Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ αὐτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχην προβάλλεται ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ πρωτοθρόνου· ἔζησε δὲ πατριαρχῶν ἔτη εξ΄ (sic) καὶ μῆνας ε΄, καὶ τελευτήσας ἐν τῇ μονῇ θάπτεται Σικέων Vat. — 7. Ὁ δὲ β. τὸν Ζ. Στ. μ. καὶ λ. τοῦ δ. προβάλλεται Vat. ceteris om. — *** τὸν Leo, Vat. — 9. ἀ. ἀδ. Leo, σ. τὸν ἴδιον ἀ. ἀδ. Sym. — 10. διά τε Θ. τοῦ πρ. καὶ τῶν λ. ἀ. Sym. — 12. ὃς καὶ ἔζησεν ἔτη ς΄ καὶ μ. ε΄ Sym. — καὶ τελευτήσας Leo, om. καὶ ante ποιήσας. — 13. Σικέλλων Leo, Συκέων ed. — 14. Ἐπὶ Λ. Leo, Παρ. δὲ ἡ π. ἐπώνυμος Ὑψ. καὶ ἠχμαλωτίσθησαν ὑ. τ. Ἀ. πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῷ Vat. Ἐφ. — ἐκεῖσε om. Sym.— ἡ λ. om. ed. — 16. Γ. δὲ ἐ. ed. Sym. 1. — μ. ἐ. Vat. — 17. Σοφί. cod. Σοφιῶν Sym. Leo. — **** καὶ τῆς Σιδηρᾶς Sym. — ἐμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ Sym. καὶ ἐνεπρήσθησε ναὸς Vat. — 18. ἀπ. om. Sym. — ὃν αὐτὸς ὁ. Sym. ὃν ὁ βασιλεύς. — 20. Περὶ τῆς ἐξετάσεως Θεοδώρου τοῦ Σανταβαρηνοῦ καὶ Φωτίου ἀπὸ πατριάρχου. Ἀποστείλας δὲ ὁ β. εἰς Ἐ. τὸν Σ. Θ. ἐν τῇ π. ἠγ. Vat. Ἄγει δὲ Θ. τὸν Σ. ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν τῇ πόλει Sym. — Εὐχάϊταν Leo.

Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος* καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος (ὁ τῆς Καλομαρίας) οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ἐπὶ Βασιλείου παρὰ Σανταβαρηνοῦ ὑπέθηκαν τῷ βασιλεῖ συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιῆσαι βασιλέα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου** πατριάρχου. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωρίσατο. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μαγίστρος καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ καὶ Κρατερὸς καὶ ὁ πατρίκιος Γούβερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης (ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν). Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· «Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον»; Ὁ δὲ ἀποκριθείς· «Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω». Καὶ ὁ Ἀνδρέας· «Τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις»; Καὶ ὁ πατριάρχης· «Γινώσκω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον, ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.

(6) Ἤγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτοὺς καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· «Ὁ βασιλεύς σοι δηλοῖ· «Ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ** πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας»; Ὁ δὲ ἔφη· «Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεύς,

---

* τῶν σχολῶν Vat. — 2. Στ. μ. Vat. — ὁ τῆς Κ. om. Sym. — 3. κινοῦσι κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φ. ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λ. ὑπ' αὐτῶν εἰς Βασίλειον κτλ. Sym. οἱ π. πρὸς Β. διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σ. ὑπέθεντο τῷ β. Vat. — 4. ποιήσασθαι ed. Vat. — ** τοῦ Leo. — 7. β. καὶ ἄμω (ἄμφω) αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ ἠγ. τῶν Π. καὶ ἰδίᾳ φρ. διεκελεύσατο Vat. — 9. αὐτὸν Leo. — 10. δὲ διαγνώμονες τῶν αὐτῶν κινουμένων αὐτὸς δὲ ὁ μ. Στ. καὶ ὁ δ. Ἀ. καὶ ὁ Κρ. Vat. om. ἐπὶ — αὐτῶν. — 11. ὁ Κρ. ed. Leo, Vat. — καὶ ὁ Γ. πατρίκιοι Leo, καὶ Γ. π. Vat. — 12. αὐτ. cod. αὐτόν Leo? — 13. Ἀγ. οὖν τὸν π. Φ. καὶ ἐ. θ. ἐν τ. κ. Vat. — 14. κ. τὴν ἐξέτασιν περισοῦντο (ἐποιοῦντο). Ὁ δὲ δ. Ἀ. ἔφη τῷ π. Vat. — 16. Ὁ δὲ ἀ. ἔφη οὐ γ. Θ. Ὁ δὲ Ἀ. τὸν ἀχ. οὐ γ. Θ. τὸν Σ. Vat. — 19. ἀ. cod. ἀββᾶν Leo, e compendio male lecto quum Photius hunc titulum vitare voluerit, ut servaret titulum archiepiscopalem ante illi collatum cf. §. 6 ubi Photius eum hoc modo sibi devincit atque ab accusando retinet. — 20. Ἐνεχθέντος δὲ καὶ τοῦ Σανταβαρηνοῦ, λ. π. ἀ. ὁ Ἀ. Vat. — ** τὰ Leo, Vat. — 22. β. μου Vat. — 23. Ποῦ Leo. — ὁ κατὰ τὴν ἡ. ἐ. om. ed.

ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν εἰσίν· νῦν δὲ ἐπεὶ κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀναζητεῖν αὐτὰ, ἐξουσίαν ἔχει* ἀναλαβέσθαι αὐτά». Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· «Εἰπὲ, τίνα ἐβούλου ποιῆσαι βασιλέα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλῶσαί με, τοῦ πατριάρχου ἴδιον ἢ σόν»; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· «Οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγετε κατηγοροῦντές με». Λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάγιστρος πρὸς αὐτόν· «Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ, ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην περὶ τούτου»; Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὺ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶπεν· «Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ, δέσποτα **, ἵνα πρῶτον ποιήσῃς τὴν ἐμὴν καθαίρεσιν καὶ τότε γυμνὸν ὄντα*** τῆς ἱερωσύνης, κολαζέτωσαν ὡς κακοῦργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ». Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· «Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι». Θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· «Οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι' ἐμοῦ, ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην ἐν τούτῳ»; Ὁ δὲ ἀπηρνεῖτο μὴ εἰδέναι τι. Ὑποστρέψαντες οὖν ἀνήγγειλαν τοῦ βασιλεῖ πάντα τὰ λαληθέντα παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς ὡς μὴ εὑρὼν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σαν-

---

1. νῦν δὲ ἐ. ἀναζητεῖ ed. — ἡμέραν βασιλεὺς, νῦν δὲ ἐ. ταῦτα ὁ β. ἀναζητεῖ, ἐξ. Vat. — 2. ταῦτα Leo. — * τοῦ Vat. — 3. ἐ. π. ἀ. om. Vat. — ἐπιβουλεύου β. π. τῷ π. τοῦ βασιλέως ὑποθεὶς τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἴδιον ἀποστερῆσαι υἱὸν, σὸν συγγενῆ ἢ τοῦ π. Vat. — 5. ἀπ. om. Vat. — 6. Οὐκ οἶδα ταῦτα π. ὧν μοι κατηγορεῖτε Vat. — π. τούτων Leo. — 7. ὁ μ. Στ. Καὶ Leo, Vat. om. π. ἀ. — 8. ἐλέγξειν π. τ. τὸν π. Leo, Vat. — 9. Ὁ δὲ π. τοῖς ποσὶ τοῦ π. προσπ. Vat. — ** μου Leo, δ. μου post σε Vat. — 11. πρότερόν με καθαιρήσῃς Vat. — *** με Leo, ante ὄντα Vat. — 12. ὡς κα. κ. οὐ γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσα· ὁ δὲ π. φησί· Μὰ τὴν τῆς ἐ. ψ. σ. Vat. — 15. ἧς cod. εἷς ed. Vat. — 16. ἐ. τ. Ἀ. ἔφη· καὶ οὐκ Vat. — 17. ἐ. ἵνα τὸν π. ἐν τ. ἐλέγξῃς Vat. — 18. ἐν τοῦτο cod. εἰς τ. ed. — ἀπηρνήσατο μηδὲν εἰδέναι Leo, Vat. — 19. Ὑποστραφέντες Leo. — τῷ β. τὰ λ. ἀν. Ὁ Vat. — 20. ἀπ. ed. om. Leo, Vat. — 21. τε om. Vat. — μηδ' εὔλογον ἀ. κ. τοῦ π. εὑρηκὼς Vat. — 22. καὶ τῆς συγκλήτου καταψηφισαμένης αὐτῶν, τὸν μὲν Φ. εἴασαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σ. τύψαντες ἐξώρισαν ἐν Α. εἶτα ὀπ. ἐξοπ. ὁ βασιλεὺς ἐτ. ἀ. καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξ. κτλ. Sym. 1.

ταβαρηνὸν σφοδρῶς καὶ τοῦτον ἐξώρισεν (190[b]) ἐν Ἀθήναις, ὄπισθε δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας, ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς ἀνατολήν.

(7) Μετὰ δὲ ἔτη πολλὰ παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει καὶ προσέταξεν λαμβάνειν αὐτὸνs ἀννόνας ἐκ τῆς νέας ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ* ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

(8) Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίων, ὁ Λογγιβαρδίας ἔξαρχος καὶ δοὺξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὼς τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, ἀντῆρε τῷ βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλωσάμενος. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε** Κωνσταντῖνον [τὸν] τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι*** Ἀγίωνα· καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατεσφάγησαν, μόλις αὐτοῦ διασωθέντος.

(9) Γέγονε δὲ**** ἔκλειψις ἡλιακὴ, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρᾳ ς΄ καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ βρονταὶ καὶ συνοχὴ ἀνέμων καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασιν, ὥστε καῆναι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἑπτά.

889 (10) Καὶ ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ τοῦ

---

1. τοῦτον om. Vat.—κάτοπιν δὲ ἀπ. ἐξετ. Vat.—3. Μ. πολλοὺς δὲ χρόνους Sym. μ. π. δὲ ἔτη Leo. — Χρόνου δὲ παρωχηκότος πολλοῦ ἐκ τῆς ἐξορίας τοῦτον ἀνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ π. ἐ. προστάξας σιτηρήσια τοῦτον ἐκ τῆς ν. ἐ. λ. ὃς ἐτ. ἐπὶ Κ. Vat.—5. ἀνηγάγεν ed. — ἀ. λ. Leo, λ. Sym — * αὐτὸς Leo. — 9. Περὶ τῆς ἀνταρσίας τῶν Λογγιβάρδων καὶ τῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως. Ἐν ταῖς ἡμέραις δέ Λ. Ἀ. ὁ Λ. δοὺξ Vat. Τῷ β΄ αὐτοῦ ἔτει τῆς Λαγουβαρδίας διαστασιάσης Sym. 2. — Ἁγίων ed. Ἐγίων margo P. — Λογγοβάρδος Leo. — 10. τοῦ ῥ. Φ. γ. Vat. — 11. καταστασιάσας καὶ π. τὴν χ. ἐφ΄ ἑ. ποιησάμενος Vat. — πρὸς Leo. — 12. δουλώσαντος ed. — Κ. τὸν τῆς τρ. σὺν π. τ. δυτικοῖς ἐξαπ. θ. Vat. τῆς — Ἁγίωνα om. Sym. — ** τὸν Leo. — 14. ὥστε Vat. — *** τὸν Leo. — Σ. δὲ γ. οἱ κατὰ Κ. ἡ. Vat. — 16. ἐκείνῳ περισ. Vat. — **** καὶ Sym. 2, τηνικαῦτα καὶ Vat. — 17. ἡ. ἐ. Vat. ἐ. ἡλίου ed. ὡ. τῆς ἡμέρας ς΄, ὥστε ακὶ Vat. ὡς καὶ Sym. — 18. ὥρας Leo ex ι subscr? ἐπὶ ὥρας γ΄ Sym. — τοὺς om. Sym. — γεγ. δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ α. καὶ β. ἐξ ὧν ἐκάησαν ἐν τῷ φόρῳ ἀ. ἑ. Sym. ά. β. ed. — ἀν. τε βιαία φορὰ καὶ ἀ. καὶ β. ὡ. καὶ ἐν τ. τοῦ φ. ἀν. ἀ. καυνωθῆναι (sic) ζ΄. Vat. — 21. Καὶ om. Vat. Τῷ γ΄ αὐτοῦ ἔτει ἐπ. Sym. 3. ὑπὸ τῶν Ἀ. post κ. Sym. — ἡ om. Ven. — 21. συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν αὐτῇ Πασπαλοῦ Vat, καὶ ἠχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλᾶς Sym, ἀ. καὶ τοῦ στρατοῦ ἀ. παμπόλλου Ven. αὐτ. cod. αὐτῶν ed. om. Leo.

Πασπαλᾶ. Προεχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς* ζαύτζαν εἰς βασιλεοπάτορα**, συμφιλιωθεὶς ἤδη Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ φαρμάκῳ τινὶ, τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γουζουνιάτου.

(11) Στεφάνου δὲ*** πατριάρχου τῶν τῇδε μεταστάντος, χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας.**** Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμανίας. Ἡ δὲ αἰτία***** ἦν ὠργίζετο Συμεὼν ἦν αὕτη· Ζαύτζας ὁ βασιλεοπάτωρ εἶχε δοῦλον εὐνοῦχον ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμᾷ, Ἑλλαδικοῖς φιλοχρύσοις καὶ πραγματευταῖς, οἵτινες πρὸς αἰσχροκέρδειαν ἀφορῶντες, μεσιτείᾳ καὶ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει (γενομένην) πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους διοικοῦντες ἐν τῷ κομμερκεύειν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν· ὁ δὲ δῆλα πεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ Λέοντι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεοπάτορος κω-

---

1. Λ. δὲ ο β. βασιλεοπ. τὸν ζ. τιμᾷ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα· ἡ. γὰρ Ζ. τῇ α. θ. συνεφιλιώθη, τοῦ ταύτης ἀ. Θ. ᾧ Γουζουνίατης ἐπώνυμον ἀναιρεθέντος Vat. — * τὸν Ven. Vat. — 2. εἰς om. Leo, Sym. — ** αὐτὸς καινουργήσας τοὔνομα Vat. Sym. — 3. φ. δὲ τ. Ven. — Γαυουανίτου ed. Γουζιανίτου Ven. — *** τοῦ Ven. — Στ. τελευτήσαντος π. Sym. 3b, sed tum VI. a. V. m. patriarcha non fuit inde ab initüs Leonis, nisi legere malis III a. Post Symeonis expeditionem, quae propter Basileopatris mentionem h. l. adjuncta est sed ad a. sextum referenda esse videtur, a Logotheta posita est haec notitia, non vero ad a. tertium Leonis; nam usque ad 7-um lacuna est in edd. — 5. τὸν βίον ἀπολιπόντος Ἀ. ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Κ. πατράρχης ἀντ' ἀ. προχειρίζεται Vat. — **** Καύλας δὲ λέγεται διὰ τὸ ὅτε ἔμελλε μετὰ τὸ ἐνσοδεῦσαι κτλ. 210a — 211a (vide praefationem) Ven. — Σ. ὁ ἀ. Β. ἐκστρατεύει κ. Ῥ. Sym. 3a. Περὶ τῶν πραχθέντων μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Ῥωμανῶν καὶ τῆς τῶν ἀμφοτέρων κατασφαγῆς. Ἀ. δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἀ. Σ. Β. β. κ. Ῥωμαίων στρατεύσασθαι Vat. — 8. Ῥωμαίων ed. Vat. — 9. πρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτην Vat. om. Sym. — ***** δὲ Leo. — Εὐν. δ. ὁ β. Ζ. Μουσικὸς ἦν ὄνομα τούτῳ Vat. om. Sym. — 10. ἐ. δ. Leo. πραγματεῖς Leo? — 11. Ὁ. συνεφ. ἀνδράσιν ἐμπορικοῖς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φ. ἐξ Ἑλλάδος οὖσι Στ. τε καὶ Κ. οἵτινες μαντείᾳ (μεσιτ.) τοῦ Μ. κερδαίνειν βουλόμενοι, τὴν μετὰ τῶν Β. πρ. ἐν τῇ π. ἐν Θ. μετεστ. κ. κομμερκεύοντες τ. Β. Vat. om. Sym. — 14. π. πρ. ed. Leo. — 16. κουμ. Leo. — 17. Τῶν δὲ Βουλγάρων τ. τῷ Σ. ἀναγγειλάντων, αὐτὸς δ. τ. τῷ β. κατέστησε Λ. Vat. om. Sym. — 17. ἀνηγ. Leo. — 18. Ὁ δὲ π. ὡς λ. ἐλογίζετο τῇ πρὸς τὸν ζαύτζαν προσπαθείᾳ νικώμενος Vat. om. Sym.

λυόμενος προσπαθοῦντος τῷ Μουσικῷ πάντα· ὡς λῆρον ἤκουε.

(12) Μανεὶς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ* Ῥωμαίων· καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν Κρινίτην στρατηλάτην κατὰ** Βουλγάρων μετὰ ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεών. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ, τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγέντος τοῦ τε Κρινίτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτίκη καὶ τῶν λοιπῶν πάντων, ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἳ ἦσαν εἰς τὴν ἑταιρίαν Λέοντος, κρατηθέντες καὶ τὰς ῥίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰσχύνην Ῥωμαίων, ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν, οὓς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρομώνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ*** δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ πόλεμον κινῆσαι κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν**** ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδῃ καὶ Κουσάνῃ, καὶ συνθεμένων πολεμῆσαι, λαβὼν ὄψιδας ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλε διὰ γῆς καὶ εἰσῆλθε μέχρι Βουλγαρίας,

1. ἠκού. cod. ἤκουσε Leo. — 3. ὁ Συμεὼν ἦρε κ. Ῥ. τὰ ὅπλα Vat. — * τῶν Leo bis. — 4. ὁ δὲ β. τὸν Κρ. ἐξαπ. κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα λαῷ πολλῷ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτὸν Vat. om. Sym. — 6. Σ. δὲ γ. Vat. om. Sym. — 7. ἐν Ῥωμανίᾳ Leo. — ἡττῶνται Ῥ. Vat. om. Sym. — καὶ κατασφάζεται αὐτός τε ὁ Κρινίτης καὶ Ἀρμένιος Κουρτίκης καὶ ἄλλοι πολλοί Vat. om. Sym. — 8. Κουρτ. cod. Κουρτικίου ed. Κορτίκη Leo. — 9. Ἐπεὶ δὲ καὶ Χαζάρους κατέσχεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας τοῦ βασιλέως Λ. τὰς ἀ. ῥ. ἀποτεμὼν εἰς ἀ. Ῥ. ἐν τῇ π. ἀπέσταλεν (sic) Vat. om. Sym. — 12. θυμοῦ πλησθεὶς Vat. — 13. λεγ. Leo. — ἐν τῷ Δ. π. μ. δρ. ἐξέπεμψε Vat. μ. δρ. ἐν τῷ π. τοῦ Δανουβίου Leo. — ** τοῦ Leo. — 14. ὥστε τὸν Σ. καταπολεμῆσαι Vat. — 15. μετὰ Leo? — Ὁ δὲ τούτοις σ. καὶ πείσας κατὰ τὸν (τοῦ?) Συμεὼν ὅπλα ἄρασθαι Vat. — *** καὶ Leo. — 16. Κουρσ. ed. — 17. ὁμήρους λ. Leo, Vat. — παρ' αὐτῶν ὡς β. ὑπέστρεψε Vat. om. Sym. — 18. Ὁ δὲ β. διά τε γῆς καὶ θ. διέγνω Βουλγάρους πολεμεῖν καὶ διὰ μὲν θ. Ἐ. δρ. ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ τὸν π. Ν. τὸν Φ. δ. τῶν σ. μετὰ τὴν τελευτὴν Ἀνδρέου γενομένην (γενόμενον) Vat. om. Sym. — 19. τῶν πλοΐμων Leo. — 21. ὧν μ. Β. καταλαβόντων ὁ β. τὸν κ. Κ. π. Σ. ἐξαπ. ἔτι τὴν ἑ. στέργων καὶ βουλόμενος σπείσασθαι πρὸς αὐτὸς Vat. om. Sym. — ἦλθε Leo. — Βουλγάρων ed.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος (191*) μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε* Κωνσταντινάκην κουαίστωρα πρὸς Συμεὼν τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλεύοντα. Συμεὼν δὲ τὴν κατ᾽ αὐτοῦ κίνησιν διά τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν, ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κουαίστωρα ὡς ἐπὶ δόλῳ ἐλθόντα. Περάσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεὼν ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾶ ἀσχολουμένου, ᾐχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεὼν κινεῖται κατὰ** Τούρκων· οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεὼν μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρᾳ. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ᾐτήσαντο τὸν βασιλέα ἀποστεῖλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων, ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας ἀποστείλας ἐπαγοράσαι αὐτούς.

(13) Ὁ δὲ Συμεὼν δι᾽ Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδεήθη*** περὶ (τῆς) εἰρήνης, πρὸς ἣν ὑπεῖξεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν χοιροσφάκτην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην· ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέψαι μετὰ**** λαοῦ καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. Λέοντα***** οὐδὲ λόγου ἠξίωσε Συμεὼν, ἀλλ᾽ ἠσφαλίσατο****** εἱρκτῇ· ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων ὀχύρωμα βοηθείας μὴ ἔχοντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ᾽ ἀπρονοήτων ἐαθέντων, πάντας κατέσφαξεν αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐ-

* καὶ Leo.—2. κυέστωρα cod.—3. ὃν Σ. κατασχὼν ἐν φ. κ. δ. πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσας παραγενέσθαι Vat. om. Sym.—4. ἰδὼν Leo.—5. Τοῦ Σ. οὖν ἐπὶ τὸν στρ. Νικηφόρου ἀ. π. τὴν Βουλγαρικὴν ἐληΐσαντο γῆν Vat. om. Sym. — 6. δὲ Leo. — 7. Ὁ Σ. ἐκμ. κ. τῶν Τ. ἐτράπετο· οἱ δὲ Vat. Πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τ. ἡττήθη καὶ πᾶσα ἡ αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως Sym. 3. — ** των Leo, Vat. — 9. π. πρὸς Β. σ. καὶ νικῶσι τούτους κατὰ κράτος ὡς μ. τὸν Σ. ἐν τῇ Δ. περισωθῆναι Vat.—κατὰ Leo. — 10. Ἠτ. οὖν οἱ Τ. τὸν β. τοὺς αἰχμαλώτους Β. ὠνήσασθαι Vat. καὶ πᾶσα ἡ αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως Sym. — 12. π. τοὺς π. ἐξαπ. εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν Vat. — 13. ἀπ. τοῦ ὀγ. ἀ. Leo. — 14. τὸν βασιλέα π. τῆς ἑ. ἱκέτευσεν Vat. — *** τὰ Leo. — 15. π. ἑ. ed. — τὸν χ. Λ. π. τὸ ταύτην ποιήσασθαι ἐξαπ. ὁ δὲ δ. Ν. καὶ ὁ δ. Ἐ. ὑ. μ. τοῦ λ. ἐκελεύσθησαν Vat. — 17. Νικηφόρ. cod. — **** τοῦ ed. Vat, — ***** δὲ Leo, Vat. — 19. ἐν ἑ. ἡ. Vat. — ****** ἐν Leo, Vat. — 20. π. κ. μὴ δυνηθέντων δέξασθαι π. Ῥ. βοηθείαν Vat. — 21. ἀπρονοήτως ed. — 22. μεγαλοψυχίαν Leo, Ὑ. δὲ καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυριῶν π. τὸν Λ. ἔφη Vat.

τοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὗρε Λέοντα ἐν τῇ Μουνδάγρᾳ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· «Οὐ ποιῶ εἰρήνην ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω». Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Καὶ ἦλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεὼν καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

892 (14) Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς ἐζήτει Συμεὼν τὴν εἰρήνην διαλῦσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους ἐξέρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα τὸν Καταχαλὼν, ἐν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἴκησιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον, καὶ περῶσιν ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα. Καὶ γενομένης συμβουλῆς μετὰ Συμεὼν εἰς τὸ Βουλγαρογέφυρον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία, καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος (δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μητρίως ἠνιάθη).

(15) Ἐπὶ τούτου ἔσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κα-

1. Μουδάγρᾳ ed. Μουλδάγρᾳ Leo. Καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ποιεῖ εἰρήνην Sym. — 2. Εἰ μὴ πρῶτον π. τὴν ἀ. Βουλγάρων λ. ἐ. οὐ π. Vat. — 3. Ἐπένευσεν οὖν ὁ β. τ. ἀπ. ἠ. οὖν μ. Λ. ὁ Β. Θεόδωρος ὁ. ὢν τῷ Σ. Vat. et Cont. — 6. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπείσης πάλιν τῆς εἰρήνης, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Β. Sym. 3. Τοῦ δὲ δομεστίκου Ν. πρὸς τοῦ βασιλέως ἐξόχως ἀγαπωμένου, ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαύτζας τοῦτον ὡς δυνάστην προσελάβετο, γαμικὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος συνάλλαγμα. Τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε ὑπόνοιαν δῷ τῷ βασιλεῖ Λέοντι, μανεὶς ἐπὶ τούτῳ ζαύτζας αἰτίας ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν· προσεβλήθη (προεβ. δὲ Cont.) ἀντ' αὐτοῦ τῶν σχολῶν δομέστικος ὁ μάγιστρος Καταχαλών. Ἐπὶ πολὺ δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος, αὖθις στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι προχειρίζεται· πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις καταπραξάμενος βιοτῆς καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν στησάμενος τρόπαια, τελευτᾷ τὸν βίον ἐν γήρᾳ καλῷ υἱοὺς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὢν τῷ βασιλεῖ Λέοντι, ἐστέργετό τε καὶ ἠγαπᾶτο καὶ δουλείαις ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Καταχαλὼν προχειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεὼν τοῦτον ἐξαποστέλλει συνεξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θ. Vat. = Cont. 10. — 7. τοῦ ἐ. Leo. — 8. εἰσερχ. ed. — 9. Δ. Κ. ed. — 11. διαπερασάντων δὲ πάντων τῶν τῆς ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ ταγμάτων καὶ πολέμου μ. Βουλγάρων συγκροτηθέντος περὶ τὸ Β. Vat. — 13. Βουλγαρόφυγον ed. Leo, Sym. Vat. — τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς καὶ π. ἀπ. οἷς συναπώλετο καὶ πρ. Θ. Vat. — 15. Θεόδωρος Sym. — δι — ἠνίαθη om. Vat. Sym. Cont. — 16. Ἐπὶ τ. καὶ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρ. Vat. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἔσφ. οἱ Χερσωνῖται τὸν στ. Sym. 4.

στρου τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Συμεὼν τὸν υἱὸν Ἰωνᾶ. Καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

(16) Ὁ δὲ [βασιλεὺς] πρόκενσον ἐποίει εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ ζαύτζα τοῦ παραδυναστεύοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ—Θεοφανὼ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ· ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ προσεκαρτέρει εὐχομένη. — Δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μεῖναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ ζαύτζα συγγενεῖς, ὅ τε (υἱὸς αὐτοῦ ὁ) Τζάντζης καὶ οἱ λοιποί, ἠβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν βασιλέα· ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προσβλεψαμένη αὐτοὺς κατεσίγασεν· ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω (τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελήτησαν), ἐξύπνισε τὸν βασιλέα, ὃς παρευθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον, διεπέρασεν εἰς Πηγὰς ἐάσας ζαύτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ πρωῒ τάχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλατίον ἐξεώσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης καὶ προβαλλόμενος Πάρδον, υἱὸν Νικολάου εταιριάρχου, ἀντ' αὐτοῦ. 894
Ὁ γὰρ Νικόλαος* συμφιλιωθεὶς τῷ βασιλεῖ κατάδηλα ἐποίει αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ ζαύτζη ἕως Ἀσυλέων ὁ μαγίστρος ὁ Θεοδοτάκιος διήλλαξεν αὐτούς.

---

1. αὐτὸν cod. αὐτῶν Leo, ed. Sym.—Σ. τὸν ὗν Ἰωάννου ed. Σ. τὸν τοῦ Ἰωνᾶ Vat. om. Sym.—Καὶ π. καὶ Leo, Π. καὶ Sym. 4. Π. δὲ καὶ τὸ Κ. ἐν Κ. ὑ. Ἀγ. Vat.—4. Ὁ δὲ β. εἰς τὰ Δ. ἐξελθὼν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ζωὴν τὴν τοῦ ζαύτζα θυγατέρα καὶ αὐτὸν ζαύτζαν Vat.—β. om. cod. et Leo, Ὁ β. Λέων Sym. 4 cf. c. 6. τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει.—ἐποίησεν Leo, ποιήσας Sym.—5. ζ. τοῦ βασιλεοπάτορος καὶ π. ed. π. Ζ. Sym.—6. ἡ γὰρ πρώτη γ. ἀ. Θ. Sym. Θ. δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γ. Vat.—7. ἐκεῖσε Leo bis, Vat.—τῇ ἁ. σ. τῇ ἐν Βλ. Vat.—8. Δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μ. ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, σ. οἱ τοῦ Ζ. π. ὅτε ὗς ἀ. Ζ. Vat.—10. ὗς ἀ. ὁ om. Sym.—τῇ ν. τὸν β. διαχειρίσασθαι ἐβουλεύσαντο Vat.—11. Ἡ δὲ Ζ. ed. Leo, Vat. ἡ Ζ. τὲ cod.—τῷ βασιλεῖ συγκαθ. Vat.—12. καὶ τὸν θροῦν ἐνωτισθεῖσα διὰ τῆς θ. προκύψουσα κατεσίγαζεν Vat. om. Sym. — 13. προσβ. P. et cod. προβ. ed. Leo.— ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπ. ᾔσθετο ἀκριβῶς, τὸν β. διϋπνίσασα τὸ πραττόμενον κατεσήμανε Vat.— 14. τῆς ἐπ. ης ἐμ. om. Sym.—ἣν Leo.— 15. ὃς ἐν πλοίῳ εὐθὺς ἐ. εἰς π. δ. Vat.—καὶ π. εἰς π. διεπέρασαν εἰς Π. καὶ τὸ πρ. τ. ἐ. εἰς τὸ π. Sym. — 16. π. ἐ. καὶ αὐτὸν τὸν Ζ. καταλιπὼν Vat. — Καὶ πρ. ταχίων ed. Ταχὺ δὲ πρ. εἰς τὸ π. ἐ. Ἰω. μὲν τὸν β. δρ. διεδέξατο Vat. — 18. Π. δὲ υἱὸν Νικολάου ἐ. ἀντ. ἀ. προεβάλετο Vat. — προβάλ. ed. Leo. — * οὗτος Leo, et Vat. — 19. φίλος ὢν τῷ β. καὶ πιστὸς περὶ τὰ ἀπόῤῥητα π. τοῦ Ζ. δῆλα τούτῳ καθίστη (sic) καὶ ἔκπυστα Vat. — 21. ἕως ἂν Λέων ed. Leo. — Θεοδοτάκης ed. Leo. — διήλλεγξεν cod.

894 (17) Τελευτᾷ δὲ Θεοφανὼ Αὐγοῦστα βασιλεύσασα ἔτη ιβ΄, ἣν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ (191ᵇ) προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ θεῷ (καὶ ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις).

(18) Στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα ζαούτζα * καὶ εὐλογεῖται μετ᾽ αὐτῆς παρὰ ** κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης· (καὶ) ὁ μὲν εὐλογήσας
896 καθηρέθη, ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος α΄ μῆνας η΄. ***· Τελευτησάσης δὲ τῆς (αὐτῆς) Ζωῆς, λάρνακα ἐφεῦρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἔχουσαν ἔνδοθεν γράμματα κεκολλαμένα γράφοντα οὕτως· «Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος».

895 (19) Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὅ τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς (ὅτι) παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφφικιαλίων λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεοπάτορα· καί ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸν ζαύτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἑστὼς ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ κρατήσας **** ἐκ τοῦ τένοντος, ἐξήγαγεν ἔξω ὡς δή-

1. Τούτῳ τῷ ἔτει (12° anno post 883, Martio mense = Leonis 9). τ. Θ. Sym. 5, τ. δὲ ἡ Ἀ. Θ. ἔτη β. δωδ. Vat. — 2. ἥτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα τοῦ τῆς ζηλοτυπίας πάθους φανεῖσα καὶ πραῶς τὴν παρευδοκίμησιν ὑπενεγκοῦσα Ζωῆς καὶ ἐν ἐλ. καὶ πρ. τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα Vat. — 5. καὶ τ. ἁ. ἐ. om. Sym. 5. — 6. Στ. δὲ Λ. ὁ β. τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζ. τὴν θ. τοῦ Ζ. Sym. Στ. δὲ Λ. ὁ β. τὴν θ. Ζ. Ζωὴν Vat. — * ὅτι διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Θεοφανὼ οὐκ εὐλογήθη παρὰ τοῦ πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος, καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας αὐτόν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλά γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνόδου ed. e glossemate marginali. — 7. μετ᾽ αὐτὰ Vat. — π. τινος κλ. τοῦ ἐπ. Σινεύπης Sym. — ** τοῦ Vat. — 8. καὶ om. Vat. — 9. ἔτος α΄ καὶ μ. η΄ βασιλεύσασα ἐτελεύτησε Vat. — *** καὶ ἐτελεύτησε Sym. (Leonis 10° anno, sub finem, scl. Augusto m. — 10. αὐτῆς om. ed. — ἐφεῦρεν Leo. ἐφ. δὲ λ. Sym. λ. δὴ ἐφ. — ἐφ᾽ ᾧ ἀπ. τὸ σ. ἀ. αὐτῇ ἐν ἥτις τοιάνδε ἐντὸς εἶχεν ἐγκεκολαμμένην θ. Β. ἡ τ. Vat. — 11. ἔχουσα Leo, — ἔσωθεν Sym. — 12. γραφέντα Leo. — 14. τῷ β. Μ. καὶ Στ. Vat. τοῦ βασιλέως Λέων τε ὁ Μ. καὶ ὁ Στ. Leo. — 15. ὅτι om. Vat. — στ. καὶ ἀρχόντων δ. λ. μεσιτεύουσι τούτοις τῷ βασιλεοπάτορι Vat. — 17. τοῦ Στ. μ. γ. τ. τ. στ. ὡς τὸν βασιλεοπάτορα εἰσεληλυθότος ὡς ἑ. α. ὁ β. ἐν τῷ ἡ. ἑστηκὼς κάτοπιν ἀ. εἰσῆλθε καὶ τοῦ τ. ἁ. λαβόμενος, ἔξω ἐξ. δ. π. τῶν στ. ἐρ. Vat. — 19. εἰσῆλθεν Leo, Vat. — **** αὐτὸν Leo, Vat.

θεν ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς τὸ μονόθυρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονήσας παραδέδωκε τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου διορισάμενος ἀποκεῖραι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονε· εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνθα ἵστατο ὁ Μουσικὸς παρεστὼς τῷ ζαύτζα, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγε, παραδοὺς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτᾷ ζαύτζας ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

(20) Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν ζαούτζα Βασίλειος ἐπείκτης * υἱὸς Νικολάου ἑταιριάρχου συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ κουβικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάῤῥησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι «τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευτησάσης, ὁ βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀφανίσαι· ἀλλὰ δός μοι λόγον** ἵνα σοι θαῤῥήσω πάντα τὰ βουλευόμενα»· καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλείῳ, ἐθάῤῥησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα εἶπεν αὐτῷ, ὅτι «δέσποτά μου, θέλω σοὶ εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἐὰν μὲν εἴπω, ἀποθνήσκω, εἰ δὲ μὴ εἴπω, ἀποθνήσκεις σύ»· καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι

2. ἐξάρας αὐτοῦ ἀπεσφενδόνησε τοῦτον καὶ τοῖς προστ. π. τοῦ π. ἐξαγαγεῖν μοναχὸν ἀπ. Vat.—παρέδωκε Leo, Vat.—3. παρατυχοῦσι Leo.—5. ἐ. ὁ Μ. τῷ Ζ. παρίστατο Vat.—7. διορισάμενος Χρ. κ. ἐν τοῖς τοῦ Στ. ἀποκεῖραι αὐτόν Vat.—8. Μετ' ὀ. Ζ. τ. καὶ διὰ τοῦ Β. κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μ. τοῦ Καυλέου κατέθαψαν Vat.—12. Συμφιλιοῦται δὲ ὁ ἐπ. Β. τῷ κ. Σ. τῷ ἐξ Ἀ. τοῦ τῆς β. ὀ. ἀξ. Vat. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λ. τῷ β. παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζ. καὶ διαγνωσθείσης Sym. 6.—* ὁ Leo.—14. τῷ — ἀξίωματι Leo? — 16. τ. Ζ. ἑτέρᾳ γυναικὶ πάντως ο β. συζευχθήσεται καὶ ἡ. ἐκποδὼν καταστήσει· δὸς οὖν μοι πίστεις ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόῤῥητον κἀγώ σοι π. θ. τὰ ὑφ' ἡμῶν β. Vat.—17. θέλει ἀφ. ed. Leo. — ** καὶ Leo? — 18. Ὁ δὲ τοῦτο πεποιηκὼς πᾶσαν παρ αὐτοῦ τὴν συσκευὴν ἐδιδάσκετο Vat.—20. ὡς β. ἐ. ἔφη θ. σοί τι δ. ἰδίᾳ ἐ. ὅπερ Vat.—21. εἰ μὲν Leo, ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ, σοὶ δὲ σιωπώμενον Vat. — 23. διεξεῖπε Leo. — τὴν τοῦ Β. ἐπ. Leo, Vat.—24. Τοῦ δὲ β. τοῖς ῥηθεῖσι διαπ. καὶ εἰπόντος· Μήποτε ὡς ἐξ ὑποβολῆς τινὸς τ. εἴρηκει Vat.

παρ' αὐτοῦ καὶ εἰρηκότος· «Μήτίς σοι ὑπέβαλε ταῦτά μαι εἰπεῖν καὶ ἐκ δωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας»; Ὁ δὲ εἶπεν· «ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους οὓς κελεύεις ἐν τῷ (ἐμῷ) κελλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα ὦσιν ἐγκεκρυμμένοι καὶ εἴτι ἂν ἀκούσωσι παρὰ' Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράφωσι ταῦτα». Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστίαριον ἅμα Καλοκύρῳ κοιτωνίτῃ· καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς καὶ λαβὼν λόγον ἔνορκον παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ, ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀριστώντων δὲ αὐτῶν κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλόκυρος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρευθὺ μὲν Βασίλειον προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιαρήσια χιλιάδας κδ' ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς (ὡς ὁρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως) καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτως τῆς πόλεως ἐξήγαγεν, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ κοινωνήσαντας, Πάρδον μὲν δρούγγαριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην, δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνυθέντος ἐκείνου διὰ βασιλικοῦ πιττακίου τοῦτον δεσμῆσαι. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ δειπνῆσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησε Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρίας ἐν τῷ κουβου-

1. ἐ. μοι Leo.—2. ὁ Σαμωνᾶς· Εἰ βούλει πληροφορηθῆναι, φησίν, οὓς βούλει, εἰς τὸ ἐμὸν κελλίον ἀπ. καὶ ἀποκρύψω τούτους ἐν ἀποκρύφῳ Vat. — 3. ἐμῷ om. Leo. — 4. εἰσὶ cod. Leo.—καὶ ὅσα π. Β. καὶ π. ἐ. λέγονται, γράψουσι καὶ τηνικαῦτα βεβαιωθήσῃ ὡς οὐδὲν ψεῦδός ἐστι τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοὶ ῥηθέντων Sym.—5. ἀκούουσι ed.— ' τοῦ Leo.— 6. Ἀπ.οὖν ὁ β. Vat.—7. οἳ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κ. ἀν. ἐκ. Vat.—εἰσελθ. Leo.— 8. Ὁ δὲ Σαμῶνας τὸν Β. δελεάσας καὶ λ. ἐ. δοὺς, ἔπεισε πάλιν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν φανερῶς ἐξειπεῖν καὶ τ. μετ' αὐτοῦ βουλ. ἅπερ Χρ. καὶ Κ. Vat. — 12. Καλοκῦρις Leo. — ἀκούοντες δ. γ. ἐσημήναντο. Τούτων δὲ ἀριστευόντων οὔτι κατ. τῷ β. τὴν γραφὴν ὑπανέγνωσαν Vat. — 13. μὲν πρ. Β. Leo, Β. μὲν πρ. Vat. — 14. μ. χ. κεδ' (sic) δ. δῆθεν Vat. μιλιαρίσια χ. εἴκοσι ὡς δ. Leo. — 15. ὡς — οὕτως om. Leo, Vat. — 16. καὶ ἐν Μ. ἀπ. Π. δὲ δρ. τῆς Vat. — 19. βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα π. τὸν Στ. ἀπ. δ. τοῦ ἀγ. ἀ. ὃς προμηνυθεὶς διὰ βασιλικῆς γραφῆς τ. ἐδέσμευσε. Ν. δὲ ἑτ. τῆς π. ὑπεξ. Vat. — 21. αὐτὸν Leo.

κλείῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλέα, κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἑταιριάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον καὶ ἀνακρίνας* καὶ τύψας καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας καὶ ἐν (τῇ) μέσῃ θριαμβεύσας**, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ· ὡσαύτως καὶ Νικόλαον ἑταιριάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην καὶ τὴν συγγένειαν πᾶσαν ζαύτζα, τοὺς μὲν ἀπέκειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισε (δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας καὶ οὕτως πᾶσα ἡ συγγένεια ζαύτζα ἐξωλοθρεύθη διὰ Σαμωνᾶ).

(21) Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς ἀνέγνω κατενώπιον αὐτῶν τὰ μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ. (Οἱ δὲ τοῦτον ἐπήνεσαν ὡς τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως προνοούμενον) καὶ εἰρήκασιν, ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγάλης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τετίμηκε καὶ προσῳκειώσατο ἑαυτῷ.

(22) Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ (ἀντ' 896
αὐτοῦ) χειροτονεῖται Νικόλαος*** μυστικὸς ὢν τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ τὸ κάστρον ἡ Δημητριὰς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

(23) Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς

---

2. ἐξήγαγε Leo, ὑπεξήγαγε Vat. — * αὐτὸν Vat. — 4. τ. σφοδρῶς καὶ τρ. Vat. — κατακαύσας Leo. — τῇ om. Vat. — ** τῇ πόλει Vat. — 5. ἐν Ἀ. ἐ. ἔνθα δὴ καὶ κ. ἐτελεύτησε Vat. — ἐκεῖσε τετελεύτηκε Leo. — 6. Στυλιάνην Vat. — 7. καὶ τοὺς συγγενεῖς πάντας Vat. καὶ σ. ed. πάντας κρατήσας ἐξ. καὶ ἐξωλόθρευσε τὴν σ. τοῦ Ζ. ἅπασαν Sym. 6. ceteris omissis. — 8. δημ. — Σαμωνᾶ om. Vat. Sym. — 11. ὁ β. πρ. ἐν. αὐτοῦ τὰ ὑπὸ Σ. μ. ἀν. Vat. — 13. οἱ — προν. om. ed. — ὑπερεπήνεσαν Leo, Vat. — τῆς τοῦ β. παραίτιον καταστάντα ζ. καὶ ἀ. ἐ. μ. τ. προειρ. Vat. — 15. μεγίστης Leo, Vat. — Ὁ δὲ τ. π. Vat. — 17. καὶ οἰκεῖον ἑ. κατεστήσατο Vat. — ἑαυτοῦ ed. — 17. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ Ἀ. π. Sym. 7. Ἐτ. δὲ Στέφανος Leo et cod. a prima manu ut videtur, quum Ἀντ. in loco eraso scriptus sit, ἐτ. δὲ ὁ π. Στ. Vat. — ἀντ' α. om. Sym. — 18. ἐχειροτονήθη Leo, Vat. πατ. ὁ μ. ἐχ. Ν. ᾧ πολλὰ μὲν ἦν τὰ τῆς σοφίας πρωτερήματα σὺν εὐσχήμονι καταστάσει Vat. — *** ὁ πατριάρχης Leo, π. Sym. Vat. — 19. Τότε καὶ ἡ Δ. παραλαμβάνεται ὑ. Δ. τοῦ Ἀ. Sym. — ἡ πόλις Δ. ἡ ἐν τῷ θ. Ἑ. ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν Vat. — 21. Στ. δὲ ϛβ. Sym. 7. — τὴν ἀπὸ Vat. τῆς Sym.

τῆς ἀπὸ τοῦ ζαύτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια, μὴ οὔσης Αὐγούστης.

897 (24) Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὀψικίου, ὡραιοτάτην πάνυ, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέψας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτὴν, ἐξ ἧς παιδοποιήσας ἄῤῥενα παῖδα, ἐφ' ᾧ τετελεύτηκε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθέν.

(25) Ἐξωνήσατο δὲ οἰκήματα Λέων ὁ βασιλεὺς πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῷ.

899 (26) Ὡσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους, τὸν ἅγιον Λάζαρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων, ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα (ἐκ Κύπρου) καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς (ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας) ἀπέθετο (ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας). Ἀσχολουμένου δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν, παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἄφρων (τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωΐμων καὶ Καραμάλου ἐκεῖσε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου) γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει

1. κατὰ τύπον Vat. — 2. Ἀ. μὴ ὁ. Vat. — 3. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἠγ. ὁ β. τρίτην ἑαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀ. Ἐ. στ. ἀ. καὶ ἀν. ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἀ. γεννήσασα π. ἐτελεύτησε, ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γ. παιδίον Sym. 8. — Ὀψ. θ. Vat. — 4. ὡραίαν τε καὶ περικαλλῆ, ὄνομα δὲ αὐτῇ Ἐ. ἔγημέ τε ταύτην καὶ ἔστεψε Vat.—5. ἐξ ἧς π. ποιήσας ἀ. ed. ἐξ ἧς π. ἐποίησεν ἀ. ἐφ' ᾧ καὶ α. καὶ τὸ γ. ἐτελεύτησεν Vat.—8. Περὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς καὶ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ὡς τότε τὸ Ταυρομένιον ἐλήφθη. Ἔκτισε δὲ π. τοῦ τῶν ἁγ. ἀπ. ναοῦ ἐ. ὁ β. ἐπ. ὀ. τῆς π. ἀ. γ. Θ. Vat. Τούτῳ τῷ ἔτει (ζ' ?)—πλ. τῶν ἁγ. ἀπ. ἐξωνησάμενος ὁ. Λ. ὁ β. κτίζει ἐκ. Sym. 5. — ὁ. ὁ β. Λέων ed. ὁ β. οἰκ. Leo. — 9. περικαλλῆ Leo, Sym.— 10. εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης ἀ. γ. καὶ κατατίθησι καὶ ταύτην ἐκεῖ Sym. — 11. Θεοφανοῦς Leo, Vat.—12. Ἐ. δὲ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐ. ἔγγιστα τῶν λεγομένων Τόπων καὶ μ. ἀνδρῶν ἐ. ἐν αὐτῇ κατεσκεύασεν Vat. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τ. λ. Τ. ναὸν ἀ. Λ. καὶ κατασκευάζει μ. ἀ. ἐ. Sym. — 14. ἐν ᾧ καὶ Sym. — 15. ἐκ Κ. et ὑπὸ Ἐ. om. Leo, Sym, Vat. — ἀνακ. om. Sym. — 16. ποιήσας— ἐκκλησίας om. Vat. Sym. — 17. Τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδοται Τ. τοῖς Ἀγαρηνοῖς Sym. Τοῦ δὲ στ. ἐν τοῖς τ. τ. ἐ. ἔργοις ἀ. τὸ ἐν Σ. Τ. π. καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο Vat. — 18. τῇ — Στουδίου om. Vat. Sym. — 19. Καραμάλλου cod.

παρατάξει τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου, ἐλεγχθέν-
τες παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου ὡς προδόται, κατεκρί-
θησαν θανάτῳ· παρακληθέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ
Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὸν θάνατον συνεχωρήθησαν,
(τυφθέντες δὲ μόνον καὶ δημευθέντες ἀπεκάρησαν) μοναχοί,
ὁ μὲν Καράμαλος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς
τὰ Στουδίου) — Παρελήφθη δὲ καὶ* Λῆμνος ἡ νῆσος ὑπὸ 900
τῶν (192b) Ἀγαρηνῶν αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότων.

(27) Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς τοῦ 902
βασιλέως Λέοντος ἀπελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον** καὶ
εἰσοδεύοντος, ὅτε ἦλθε, πλησίον τῆς σολέας, ἐξελθών τις
ἐκ τοῦ ἄμβωνος δέδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου
ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ (ἡ) φορὰ τῆς ῥάβδου εἰς
πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχαυνώθη, παρευθὺ ἂν τοῦ-
τον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταῤ-
ῥέοντος ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς, ταραχή (τε) καὶ
φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλον-
το. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προεφασίσατο νοση-
λεύεσθαι καὶ οὐ κατῆλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ ὡς ἐκ τούτου ὕπο-
πτον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατασκευά-

---

1. παρατ. cod. παρά τε τοῦ β. ed. Leo. — ἐλεγχθέντ. cod. ἐλεγχθέντων ed. Leo. — 2. προδότ. cod. προδοτῶν ed. Leo. — 5. τυφθ. — ἀπ. om. ed. — καὶ ἀποκαρέντες Leo. — 7. τὴν μονὴν τοῦ Leo. — Κατεσχέθη δὲ καὶ Λ. ὑπὸ τῶν Ἀγ. καὶ πλεῖστος ᾐχμαλωτίσθη ναός Vat. — * ἡ Leo. Τῷ ιε΄ ἔτει π. ἡ ν. Λ. Sym. 10. — 8. πεποιηκότες ed. — 8. Περὶ τοῦ γενομένου ἐν τῷ ἁγίῳ Μωκίῳ εἰς Λέοντα τὸν βασιλέα cod. Περὶ Μάρκου μοναχοῦ Par. 1706. Περὶ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Μωκίῳ πραχθέντος τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Προέλευσιν δὲ τοῦ β. πεποιηκότος τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς εἰς Vat. Τῷ ις΄ ἔτει ἐν τῇ πρ. τῆς ν΄ τοῦ β. ἐ. εἰς τὸν ἁ. Μ. Sym. 11. — 10. ἀνελθ. ed. — ** ὃν πρώην φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναὸν Sym. — ἐν τῷ εἰσοδεύειν αὐτὸν Vat. — 11. ἐπεὶ πλ. τῆς σ. ἦλθε Sym. καὶ πλ. τῶν ἁγίων γενέσθαι θυρῶν Vat. — ἐκπεπηδηκώς τις τοῦ ἄ. Vat. — 12. ῥάβδῳ παχείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ τούτου (τοῦτον) ἔπαισε κ. κ. Vat. — ἐδ. Sym. — 13. καὶ δὴ ἂν ἐθανάτωσε π. εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς ῥ. ἄκρον τῷ πολυκανδήλῳ προσκεκρουκὼς τῆς βιαίας μικρὸν ἀνεσχέθη φορᾶς Vat. — ἡ om. P. — εἰς π. ἡ ῥάβδος ἐνεποδίσθη Sym. — 14. τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπ. Sym. — 15. σφ. ἐκ τῆς τοῦ β. κ. κεφ. τ. τε καὶ φ. τῶν ἀ. ἐγένετο Vat. — 16. τε om. Sym. — 17. καὶ π. ἐν τ. ἀ. om. Vat. Sym. — Διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλ. νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ ἐ. μὴ κατελθόντος, ὑπόληψις γέγονε τὴν τ. ἐ. αὐτὸν κατεργάσασθαι Sym. — 18. νόσον προφασισάμενος οὐ Vat. — 19. ὑποπτευθῆναι ἀ. τὴν τ. ἐ. κατεργάσασθαι Vat.

σαι· (οὔτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνεῖναι τῷ βασιλεῖ). Κρατηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλέα (καὶ ἐξετασθέντος) καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα* καθωμολόγει, τέλος ἐκκοπεὶς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ· καὶ ἔκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις.

(28) Μετὰ δέ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου σαββάτου (τὸ) τετραῴδιον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ, καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεστιώμενος, ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν· τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου, ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ τὸ παθεῖν σε (τοῦτο), δέσποτα· προεφήτευσε γὰρ εἰπών· «ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου· καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου»· καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἔτη ι΄», ὃ δὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἔλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

903 (29) Ἦν δὲ Ζωὴ (ἡ) τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως** ἄστε-
904 πτος***. — Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκενσον ποιησαμένου εἰς τὸ

1. οὔτε—βασιλεῖ om. Sym. Vat.—1. Κρ. τοῦ Sym. Ὁ δὲ τὸν β. πλήξας κατασχεθεὶς καὶ π. Vat. — 3. τῷ βασιλεῖ Sym.—καὶ ἐξ. om. Sym. — 4. β. ὑπομεμενηκὼς ἐπεὶ Vat.— * συνειδέναι Vat. — 5. καθωμολόγησεν, ἐκκόπτεται χ. καὶ π. καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ Ἱ. καίεται· ἐκ τ. οὖν Sym. χ. καὶ π. ἐ. ἐν τῇ τοῦ ἱ. σφ. ἐκ. ἐκτ. δὲ ἡ τ. ἑ. πρ. Vat.—8. Περὶ Μάρκου τοῦ ἀποπληρώσαντος τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραῴδην cod. (sic) Καὶ μ. τ. Sym. 11. — Μ. ὁ σ. μοναχὸς, ὁ. ὢν τῆς ἁ. ἐ. ὃς καὶ ἐν μεγάλῳ σμββάτῳ τ. τοῦ μεγάλου Κ. ἀνεπλήρωσεν, ἐν Vat. — φιλοσοφ. Leo. — 10. τὸ τετράῳδον τοῦ κ. Κ. τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἤτοι τοῦ μ. σ. πρὸς τὸν β. καὶ σ. αὐτῷ Sym. — τὸ om. Leo. — κυρίου ed. Leo. — 11. ἐν τῇ τρ. τῷ β. σ. ἐλ. τούτῳ μὴ τὴν τοιαύτην ἑ. προέλευσιν Vat. — 12. Καὶ τοῦ Leo, Sym. — 13. ὁ Μ. ἔφη Vat. — προείρηται τ. π. τοῦ Δ. Sym. — 14. τ. σε καθυποστῆναι Vat. — τ. om. ed. — 15. προείρηκε γὰρ ἐ. Vat. φησὶ γὰρ Sym. — ἐπονηρεύθη Leo. — ἐπὶ Sym. Ps. LXXIV. 34 τοῖς ἁγίοις.—16. ἐκαυχ. Vat.—17. δεῖ οὖν σε, δ. ἀπὸ τοῦ νῦν ἔ. ι΄ τὴν β. κατασχεῖν Vat. — ἀπὸ τοῦ νῦν, ὦ δ. Leo. — 18. τ. βα΄ cod. τῆς βασιλείας Sym. — 19. ἐν ταύτῃ τ. Leo, τῇ ἁ. καὶ τ. Sym. — 20. Τῷ ιζ΄ ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα Ζωὴν ὀνομαζομένην Καρβουνοψίναν Sym. 12. — ἡ om. Ven. — τοῦ β. γ. ἐν τῷ π. μετὰ τοῦ β. ἀστεφής Vat. — ** ἡ Καρβονωψὶς Ven. — *** ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ βασιλέως Ven. — 21. Περὶ τοῦ Τριπολίτου Ἀγαρηνοῦ καὶ τοῦ

ἐμπόριον τοῦ Βουτίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου* πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἦλθεν ἀγγελία, ὡς ὅτι (ὁ) στόλος τῶν Σαρακηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ** Κωνσταντινουπόλεως.—Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου μετὰ παντὸς τοῦ στόλου (καὶ τῶν στατηγῶν) κατὰ τοῦ Τριπολίτου, οἳ*** μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεσράφησαν κακοί.

(30) Ἦλθε δὲ ὄπισθεν αὐτῶν ὁ Τριπολίτης καὶ εἰσῆλθεν ἔνδοθεν τῆς Ἀβύδου μέχρι**** Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονε καὶ ἀποστέλλει Ἱμέριον πρωτασηκρῆτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμῶντα κἂν ὅλως πλησιάσαι τῷ στόλῳ

στόλου αὐτοῦ καὶ ὅπως τὴν Θεσσαλονίκην κατέσχεν. Τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίους ἐπετριβόντων, οἱ ἐξ Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο, στόλον ἐξήεσαν ναύμαχον, ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λεόντα, Ἀττάλου μὲν ἐξωρμημένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα. Καὶ Τρίπολις μὲν κατωνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην τρισὶ διαιρεθεῖσα ταῖς γενεταῖς ἐξ Ἀραδίων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. Τοῦ δὲ β. ἐξελθόντος ἐν τῷ τῶν Β. ἐμπορίῳ Vat. Πρ. δὲ τοῦ β. π. Ven. Τῷ ιη΄ ἔτει ἀνερχ. κ. τῆς πόλεως ὁ στ. τῶν Ἀγ. ἅμα τῷ Τρ. Τριπολῖται δὲ ἐκλ. et cetera etymologica, ex gr. de Russorum nomine, quae nec a Vaticano cod. nec a ceteris Georgü continuatoribns repetita sunt, in solo Sym. edito c. 13 invenienda.

1. τῶν Βωτίου Leo. — ἀνακαινίσαι Ven. — τὴν μ. ἐγκ. τοῦ πρ. ἀ. Χρ. ἡ ἀγ. αὕτη κατέλαβεν ὡς ὁ Τριπολίτης ἅμα τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Κ. Π, ἀν. Vat. — τοῦ πρ. ἀ. Χρ. Ven. Vat. — * τοῦ ed. — 3. ὁ om. Ven. — Ἀγαρ. ed. Sym. Leo, Ven. — ἀνέρχονται Leo. — ** τῆς Ven. — 7. Κωνσταντινούπολιν Leo. — 5. τὸν τοῦ π. τηνικαῦτα δ. Vat.—τῶν πλωΐμων Ven. Leo, Sym. 14.—παρόντος τοῦ στ. Sym. τοῦ στ. παντὸς Vat. τοῦ om. ed.—6. καὶ τῶν στρατιωτῶν Sym. om. Vat.—κατ' αὐτοῦ Sym.—ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιτ. τούτῳ, ἀπεστράφη κενός Vat.— *** καὶ Sym.— 7. ἀντεστρ. Ven.—κενῶς Leo. — 8. Κάτοπιν δὲ ἀ. ὁ Τρ. ἐλθὼν ἐντὸς Ἀ. εἰσελήλυθε καὶ μ. Π. Vat. Ἦ. οὖν ὁ Τρ. ed. Ἦ. ὀπ. ἀ. ὁ Τρ. Ven. Ἦ. δὲ ἔμπροσθεν ἀ. καὶ ἐ. μ. Παραίου Leo. Ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ — φοβηθέντες τὸ στενὸν, οἷα τὰ κρίματα τοῦ θεοῦ—τὴν Θεσσαλονίκην—πορθοῦσι Sym. 14.— **** καὶ Ven.—9. τ. τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμηχανίαν περιέστησεν Vat.— 10. Ἡμερίῳ οὖν πρωτοασηκρῆτις τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἐγχειρίσας κ. τοῦ Τ. ἀπέστειλεν, ὃς Ἄβυδον διελθὼν, τὴν καθ' Ἑλλήσποντον, ἣν Μιλησίων κατῴκησαν ἄποικοι, Ἑλλήσποντον τὸν ἀπὸ Ἕλλης τῆς Φρίξου ἀδελφῆς τῷ ἐκεῖσε πελάγει διαῤῥιφείσης οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ τὴν κλῆσιν ἀπείληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς ἐσσομένην (αἰσσούσης Sym.) κατὰ τρόπον αἰγὸς, ἐξῆς δὲ προσωρμηκὼς στροβήλῳ τῇ κατὰ Κίβυῤῥαν — καὶ Στρόβιλος μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κίβυῤῥα δὲ ἀπὸ (ὑπὸ Sym.) Κιβύῤῥου ἀδελφοῦ καὶ Λαμψάκου (Λάμψακος Sym.) ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ὠνομασμένη ὅπερ (ἐν

τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ θεοῦ κρίμασιν ἀντεστράφη ὁ αὐτὸς Λέων ὁ Τριπολίτης καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρκησε καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλακίῳ (καὶ) ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ῥοδοφύλλης δέ τις κουβικουλάριος ἦν ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρείαν τινά, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ρ'. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ, εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτήσασθαι ἑαυτὸν (καὶ) ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος· διερχόμενος δε Συμεὼν ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα γεγονὼς

Sym.) νυκτὶ Φωκαέων (Φωκέων Sym.) θεμελιούντων ταύτην (καὶ Sym.) εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καὶ (om. καὶ Sym.) καλῶς κεκραταίωτο (κεκραταίωται Sym.). Μετὰ ταῦτα τῇ Ἴμβρῳ διεληλυθώς, ἥτις ἀπὸ Ἴμβρου κέκληται υἱοῦ Ἄνθου (Ἀνθέος Sym.)

«Οὗ γενετῆς Στάφυλος Διονύσου φίλτατος ἔγγονος» (υἱὸς Sym.) Σαμοθράκην δὲ διαβὰς καὶ τῇ Θράκῃ προσπελάσας ἣν Χρυσῆν οἱ πρὶν διεφημίζοντο (quod Sym. ad Thasum refert), Σαμοθράκην δὲ ἐν (τῇ Sym.) Θράκῃ χεῤῥόννησον, τὴν προτέραν Θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπληρῶσθαι (καὶ Sym.) ἱερὰν Νυμφῶν οὖσαν, μετέπειτα (δὲ Sym.) τοῦ ῥοῦ συῤῥαγέντος εἰς νῆσον συστῆναι (συνέστη Sym.) καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν κατασχέσει γενέσθαι καὶ (γενομένη Sym.) Σαμοθράκην κληθῆναι (Σαμοθράκη μετωνομάσθη Sym.), τοὺς πολεμίους κατέλαβε, πλὴν οὐδὲ πλ. τούτων τῷ στ. τετόλμηκεν Vat. — τολμώντ. cod. τολμῶντες Ven. τολμώντων Leo, ed. — μηδ' ὅλως Leo, om. Ven. — τοῦ στόλου Ven.

1. Αὐθόρμητος δὲ ὁ Τρ. θεοῦ τοῦτον ἀπελαύνοντος, ἀντ. καὶ ἐν Θ. καταλαβὼν ταύτην ἐπ. κατασχὼν καὶ Λέοντα τὸν ταύτης στρατηγὸν ᾧ Χατζιλιάκιος ἐπώνυμον, σφ. δὲ π. καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο Vat. Ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ ἠρώτησαν τοὺς ἀπάγοντας αὐτοὺς ὅτι πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλομεν ὑποστρέψαι ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεῖα; Τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ὑποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἷα τὰ κρίματα τοῦ θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέφουσι καὶ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες πορθοῦσιν αὐτὴν καὶ π. σφ. καὶ α. ποιοῦσι Sym. = Cont. 20. — 2. Λέων ὁ om. Ven. — 4. αὐτοῦ Ven, om. Ven. — Χατζιλακίῳ Leo, Χατζαζηλάκῃ Ven. — καὶ om. Ven. Ῥοδόφυλις Leo, Ῥοδόφυλλος Ven. Ῥοδοφάλης Vat. Ῥοδοφύλλιος Sym. — 5. Βουλομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν π. κ. Σ. ὁ πρωτασ. εὑρεθεὶς λαβὼν Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ κανισκίου χρυσίου λίτρας ρ'. Sym. — 6. ἦν ἀπ. διὰ τ. χ. Ven. ἔτυχεν ἐν Σ. διὰ τ. χ. ἀπ. Vat. — χ. λ. ἐπεφερόμενος ρ' Vat. — 7. Νόσῳ δὲ περιπεσὼν ἐν Θ. ἑ. ὥστε λ. καὶ ἀπολαῦσαι ἀνέσεως. Τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχὼν καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, π. βασανίσας ἀπέκτεινε μηδὲ ἔχειν διατεινόμενον, ἔτυχε γὰρ τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπών, ὅπερ Σ. ἀσ. δ. ἀνείλετο, ὃς μ. τ. π. καὶ πρ. ἐγ. Vat. — 9. ἑ. ἐκρ. ed. — διερχομένου δὲ ed. — 10. Σ. πρωτασ. Leo, Σ. ἀσυγκρίτης Ven.

πατρίκιος καὶ πρωτασηκρῆτις, ἀνελάβετο τό τε χρυσίον καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἴασεν ὁ Ῥο(193ᵃ)δόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησε. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν Συμεὼν δηλοῖ αὐτῷ λαβεῖν χρυσίον καὶ ταύτην ἐᾶσαι˙ ὃ δὴ καὶ γέγονε**.

(31) Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐ- 905
τοῦ τὰ Σπειρὰ ἐξελθεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὺ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς δημοσίους κατὰ ἀλλαγὴν ἀγκυλοκοπῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ὄπισθεν αὐτοῦ Βασίλειον ἑταιρειάρχην τὸν Καματηρὸν καὶ Γεώργιον τὸν Κρινίτην, τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν Ἅλυν βουλομένου διαπερᾶσαι, κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἐῶν αὐτὸν διαπερᾶσαι˙ ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑπεσχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθε, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιριχὰ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν προφασισάμενος ὡς

1. ἀνέλαβέτε τὸ Ven. — 2. ὁ om. Ven. — ὁδῷ διὰ πολλῆς β. Ven. — 4. κατ. τὴν π. βουληθέντος, δ. ἁ. Σ. χρ. λ. καὶ τ. ἀφεῖναι ὃ καὶ γ. Vat. — αὐτὸν λ. χ. μ. ὁ Σ. δ. Leo, μ. δὲ Σ. δ. αὐτὸν λ. χ. Ven. — * Συμεὼν cod. — ** ὃν καὶ πείσας καὶ λαβὼν λόγον συνεφώνησε δοῦναι χρυσίον τῷ Τριπολίτῃ τοῦ τὴν πόλιν ἐᾶσαι Leo, ex homoioteleuto om. Sym. Ὃς καὶ δέδωκε τό τε χ. καὶ τὸ κανίσκιον τοῖς Σαρακηνοῖς καὶ καὶ εἴασε τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη Sym. Ὀπισθόρμητος οὖν πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπῄει Ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκὼς πρὸς τὴν κατ᾽ αὐτῶν διανίσταται δίωξιν· οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας ἀπένειμαν, οἳ κἀκεῖθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες ἀπρακτεῖν κατὰ Λῆμνον ἐῶσιν τὸν Ἡμέριον Vat. adjungens e Cont. 22· Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔσχε — (om. πατρίκιον — ἐκπεφώνηται et καὶ ἔτρεπεν) — πολλάκις ῥωμαλαιόμενος, ἔχων καὶ Ἀ. τὸν ἐκ Δ. καὶ αὐτὸς καὶ αὐτῆς μετὰ τούτου (sic) τε τῆς στρατηγεσίας ἐπειλημμένος καὶ πατρίκιος ἐνσεμνυνόμενος, ὃν τοσοῦτον οἱ Ἀγ. 48. — ὄνομα πρὸς ἐκθειμάτωσιν ἐν τούτοις ἅπασι λ. — 7. Περὶ τῆς εἰς Συρίαν φυγῆς Σαμωνᾶ καὶ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ Vat. — Τῷ ιθ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σ. φυγῇ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν ὄπισθεν Sym. 15. — ἐν τῇ μονῇ α. ἡ ἐπώνυμον Vat. = Cont. 20. — 8. διελθεῖν Ven. — τὴν om. Vat. — Δαματρὶ ed. — 9. δ. ἱ. τοὺς ἐν ἑκάστῳ σταθμῷ ἀγ. Vat. — 10. Ἀπ. οὖν ὁ β. ὀπ. α. τοῦ καταδιῶξαι α. Β. ἑτ. τὸν Κ. καὶ τὸν Κρ. τὸν Γ. Vat. — 13. ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἁ. συναντᾷ αὐτῷ Ν. δρ. ὁ Καμύτζης μὴ ἐῶν α. δ. Sym. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἁ. ὁ Σαμωνᾶς ἔμελλε διαπερᾶν Vat. — 14. δρ. ὁ Κ. καὶ κατέσχε Vat. — 15. ἐπεὶ δὲ ὁ Σ. π. ὑπ. ed. ὁ δὲ π. τοῦτον ἱκέτευε καὶ ὑπ. δοῦναι Vat. Προσφεύγει οὖν τῷ τιμίῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ Sym. — 16. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σ. καταφεύγει στ. Vat. — 17. εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐληλυθέναι πρ. Vat. οὖν ὁ Κ. ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Δ. υἱὸς καὶ τ. ἀ αλαβὼν ἐν τῇ π. ὑπ. Vat. πρ. εὐχῆς χάριν ἐκεῖσε ἐληλυθέναι Ἀναλ. οὖν τ. ο του Δ. Κ. Sym.

διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐλήλυθεν. Καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. — Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς περὶ αὐτοῦ καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, παρεγγύησε τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῇ, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾷ· ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συνοψισθῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς ἔμπροσθεν τῶν ἐν τέλει ἔφη οὕτως· «Ἔχεις θεὸν καὶ τὴν κεφαλήν μου· ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί»; Ὁ δὲ ὡς εἰπὼν πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὁρκισθῆναι καὶ τὸ κελευόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὅρκους, ἐξεῖπεν ἐνώπιον πάντων ὅτι εἰς Συρίαν ἔφευγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας δ' ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα· ἀπεσυνόψισε δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως.

Maji 16°. (32) Ἐφάνη δὲ τότε καὶ* κομήτης ἀστὴρ τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ ἀνατολὰς πέμπων**, φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ μ'.

---

3. Προστάσσει οὖν ὁ β. φ. ἀ. ἐν τῇ οἰ. Β. τοῦ Κ. ἐπεὶ δὲ ἠ. ὁ β. ἀποσυνοψισθῆναι τὸν Σ. παρήγγειλε τῷ Δουκὶ — συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σ. ἀλλ' Sym. — ἐν τῇ τοῦ Κ. Β. ὁ. φ. Vat. — 5. Κ. εἰ ἀληθῶς ἐν Σ. φεύγων ἐτύγχανε καὶ μ. τοῦτο ἀληθὲς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταντίνῳ μὴ τ. ἐ. Vat. — πῶς Leo. — 7. ἠρωτημένῳ ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Σ. χάριν εὐχῆς παρεγένετο Vat. — 8. Σιρίχῳ Leo. — 9. ἀποσυν. Leo, συγγνώμης τυχεῖν τὸν Σαμωνᾶν Vat. — Ἠρώτησεν οὖν ὁ β. τὸν Κ. ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὁ. ὡς ἔχει τὸν θεὸν Sym. — Πρ. δὲ τὴν σύγκλητον καὶ τὸν Κ. εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν ὁ. ἐρώτησε· πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἐφ. ἐν Συρίᾳ ὁ Σ. ἢ ὁ. Vat. — 12. οὗ ed. Cont. — τοὺς ὅρκους εὐλαβηθεὶς· εἶπε γὰρ πρ. μὴ ὁρκιζόμενος ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς ἐρωτώμενος μὴ τὸ ὂν ἐξειπεῖν, ὡμολόγησε π. ἐν. Vat. — εἶπε Cont. Leo, εἰπόντος Sym. — 14. πάντων et εἰς Σ. om. Sym. — Μετ' ὀ. οὖν τ. τοῦ β. ἀπ. Vat. — Μετ' ὀ. τ. ἀπεμέμψατο Sym. — 15. ὁ δὲ Σ. ἐπ. ἐν τῷ ο. τοῦ Β. μ. δ' Sym. ἐπ. Σ. ἀπὸ ὄψεως μ. δ' ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος ο. καθήμενος Vat. — 16. καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὄψεως καὶ ὁμιλίας κατηξιώθη Vat. om. Sym. — — 16. ἐν τῇ γέννᾳ τοῦ υἱοῦ τούτου P. — 18. Περὶ τῆς γεννήσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ τοῦ κομήτου ἀστέρος. Ἐγ. δὲ Λέων Κωνσταντῖνον υ. ἀπὸ Ζ. τῆς δ' ἀ. γαμετῆς οὗ ἐν τῇ γεννήσει ἐφ. κ. ἀ. τὰς ἀκ. ἐπ' ἀν. ἀφιεὶς καὶ ἐν ἡμ. καὶ ν. φ. μ. ὃς ἐβ. ἐν τῇ μ. ἐ. υ. Ν. π. ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδ. ἀ. ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος Ἀ. β. καὶ Σ. π. καὶ τῶν ἐν τ. ἀπ. Vat. — * ὁ Leo. — 17. ἐπὶ ἀνατολ. cod. κατ' ἀνατολὰς Sym. 16, ἐπὶ ἀνατολῆς ed. — ** καὶ Leo, Sym.

Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς πατρίκιος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε Sept 1 906. δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς δ΄ αὐτοῦ γυναικός· ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων.

(33) Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, διοχθεισῶν τῶν ἑταιρίδων.

(34) Εὐλογήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν 907 ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὃς καὶ καθῃρέθη, ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν* Αὐγοῦσταν· καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλέα ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι, ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μητατορικίου, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

(35) Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ 908 εἶναι τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν· καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρξατο μελετᾶν· προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον πατριάρχην Φεβρουαρίου μηνὸς α΄ καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι**, ἐπεὶ πεῖσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν

---

1. Τῷ κ΄ τούτου ἔτει ἀπεσυνώψισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γέννᾳ τοῦ ῡυ τοῦ β. Κ. τοῦ ἀπὸ Ζ. Sym. 17.—Ἐγ. Λέων ῡν Κωνσταντῖνον Leo.—2. γαμετῆς Leo, Vat. γαμετης οὔσης καὶ ἐβ. Sym. — ἁγ. Θεοφάνεια Sym. — 4. Σαμωνᾶς πατρίκιος Leo, πατρ. καὶ γέγονε καὶ πατρίκιος Sym. — 5. τότε καὶ ἡ Κ. γ. τῶν ἐκεῖσε ἐκδ. Vat. om. Sym. = Cont. 23. — 8. Τῷ κα΄ αὐτοῦ ἔπει ἐ. Λ. καὶ Ζωὴ Sym. 18. ὁ Λ. β. ed. γέγονε δὲ τὸν βασιλέα εὐλογηθῆναι Leo. — 9. ὑπὸ Θ. Vat. — ὅστις καὶ κ. καὶ βασίλισσαν ἀ. ἀν. Vat. τοῦ καὶ καθαιρεθέντος καὶ ἀν. τὴν ἑαυτοῦ γ. Sym. — * εἰς Leo. — 10. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ὁ π. τὴν β. εἰς τὴν ἐ. ἐ. διεκ. ὅθεν διὰ τοῦ δ. μ. δ. εἰς τὸ μητατόριον Vat. — ὅθεν ὁ π. ἐκ. τὸν β. εἰς τὴν ἐ. ἐ. διὸ καὶ ἤχετο Sym. — 13. μητατωρίου ed. μιτατωριχίου Leo, Sym. — 15. Τῷ κβ΄ τούτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σ. ὁ β. π. διὰ τὸ συνεργὸν αὐτοῦ Sym. 19. — τὸ σ. καθεστάναι τῷ β. π. πρ. καὶ κ. ἅπασαν Vat. — 17. ἄρχονται Sym. — προσκαλεσάμενος γὰρ τὸν π. Ν. πρώτῃ ἤν τοῦ φ. μ. Vat. — προσκαλεσάμενοι γὰρ Ν. τὸν π. καὶ π. λιπαροῦσι ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε διὰ τοῦ Β. εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐ. εἰς τὴν Ἰ. περῶσιν Sym. — ** τὴν πολυγαμίαν Sym. — 19. πεῖσαι om. Vat. — 20. Β. πλ. μ. ἐμβ. Vat.

*

πλοίῳ μικρῷ τοῦτον ἐμβιβάσαντες διεπέρασαν ἐν τῇ Ἡρίᾳ, ἀφ᾽ ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῄει, χίονος ἐπικειμένης πολλῆς· χειροτονεῖται δὲ ἀντ᾽ αὐτοῦ Εὐθύμιος˙ σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβὴς πάνυ, ὅν φασι καταδέξασθαι τοῦτο ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἵρεσιν˙˙ καὶ νόμον ἐκθεῖναι, τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναῖκας γ΄ ἢ καὶ δ΄, πολλῶν εἰς τοῦτου λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

(36) Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῇ οὔσῃ ἐν τῷ Μερδοσαγάρῃ, τοῦ τε ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστῆσαι· καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λίψ, ἕως τρίτης σφοδρῶς φυσήσας, συσσείσας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία δι᾽ ὄμβρων ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

(37) Προεβάλλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον, λογοθέτην τοῦ δρόμου, κεφαλὴν πάντων τῶν πλωΐμων, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων· ἐδέξατο δὲ˙˙˙ Ἀνδρόνικος ὁ Δοὺξ διὰ κελεύσεως συνελθεῖν Ἱμερίῳ λογοθέτῃ

---

1. δ. ἐν τῇ Ἱερείᾳ Leo, ἐν τοῖς Ἡρίους δ. Vat. — 2. ἐφ᾽ P. cod. — ˙ ὁ Vat. — 4. ὁ. πατριάρχης Vat. — πατριαρχ. cod. πατριαρχίαν Sym. — 5. καὶ θεοσ. ὃν Vat. — ἐκ θ. ἀπ. τὴν ἀρχιερωσύνην κ. Vat. κ. τὴν τετραγαμίαν Sym. — 6. καὶ γὰρ διενοεῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐ. τοῦ ἐ. ἀ. γ. γ΄ καὶ δ΄ Vat. — βουλομένου Sym. — ˙˙ ποιῆσαι Sym. — 7. γ΄, γυν. ἢ δ. Leo, Sym. — 8. π. τ. λογικωτάτων Sym. π. λ. ἀ. εἰς π. αὐτῷ σ. Vat. — 10. Τῷ Ἰ. μ. γ. ἀ. λὶψ Sym. 20. — 11. μ. τῇ ed. — τῇ πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐ. ἐπιτελῆσαι καὶ ἀ. Vat. — Μαρδοσαγάρῃ ed. — 12. τοῦ π. ed. τοῦτο π. P. — 13. ὁ om. Vat. — τριτ. cod. τρίτου ed. Vat. Leo, Τριτωναῖος σφοδρὸς ὡς συσσεῖσαι ὁ. καὶ ἐ. καὶ π. φ. ἐν ὑπ. καὶ λέγειν σ. ἐ. ἀλλὰ τῇ τοῦ θῦ φ. δι᾽ ὁ. ἐπαύθη Sym. φυσ. om. Vat. — Προεβάλετο Leo, ed. Τῷ κγ΄ ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κ. Ῥ. ἐξῆλθε, π. δὲ ὁ β. Ἰ. τὸν λ. κ. π. τῶν πλ. Sym. 21. — 15. ὑπ. τ. Vat. ὑπ. Sym. — 16. κοσμ. om. Sym. — 17. τὴν τ. ἔστησε καταιγίδα Vat. — 18. Περὶ Ἱμερίου δρουγγαρίου καὶ τῶν αὐτοῦ ἀνδραγαθημάτων. Στόλου δὲ τῶν Ἀγ. κ. Ῥ. κινηθέντος, ὁ β. Ἰ. λ. τοῦ δ. του στόλου παντὸς ἀρχηγὸν πρ. Vat. — 20. Γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ σ. τῷ Ἰ. ὁ δὲ Σ. ἀθ. ὢν τῷ Α. καὶ π. τρ. κ. ἀ. σπουδάζων, πείθει τινὰ γρ. αὐτῷ κρ. Sym. — ˙˙˙ καὶ Vat. — 21. Δ. συνεισελθεῖν ἐν τῷ στόλῳ τῷ Ἰ. καὶ τ. Ἀγ. κ. Vat.

ἐν τοῖς πλοίοις καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνούς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς* Ἀνδρονίκου καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύαζε καὶ ἐμηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς· ὑπέβαλε δέ τινι γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα· «μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῇς παρὰ Ἱμερίου· ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τὸ κρατηθῆναί σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ». Πολλὰ δὲ προτρεπομένου Ἱμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἀπεσκίρτησε, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων. Ἱμέριος δὲ μόνος ἐν** ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος***, ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ (καὶ τέκνοις αὐτοῦ) καὶ ἀνθρώπαις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κάστρον τὴν Κάβαλλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν (καὶ) Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· «Οὐκ ἔλεγόν (σοι), ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναί (σου) τὸν Δοῦκα»;

(38) Παρευθὺ δὲ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν**** Ἰβηρίτζην, συμπενθερὸν ὄντα τοῦ Ἀνδρονίκου*****, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο

2. ἀδ. ὢν ἐ. Vat. — * τοῦ Leo, Ἀνδρονίκ. cod. — Ἀ. βόθρον αὐτῷ ὑπώρυττε καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθει δυσμεναίνων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς φυγῆς Vat. — 3. συνεσκεύασε ed. — 5. γ. λαθραίως τῷ Ἀ. μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν ὅτι φησὶ, παραγγελίας εἴληφεν Ἱμέριος παρὰ βασιλέως ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ κατασχεῖν καὶ τυφλῶσαί σε Vat. — 6. εἰσελθ. cod. εἰσέλθοι ed. — 8. τοῦ Leo, ed. τῷ cod. — 9. Π. δὲ τὸν Ἀ. ἀναγκάσαντος ἐ. σὺν αὐτῷ τῶν Ἀγ. ἐπ. οὐκ ἐπείσθη Sym. 11. δὲ τοῦ Ἱμ. πρ. τὸν Vat. — 9. ἐν τ. πλ. ἐ. τῶν Ἀγ. ἐπ. ἀπ. τοῦτο ποιεῖν καταδεξάμενον. — 10. πλ. μετὰ τῶν Ἀγ. ἐπ. Ἱ. δὲ μ. Leo. — τῶν Ἀγ. δὲ ἐπ. Ἱμ. μ. ed. — 11. μ. τῇ τοῦ ἁ. ἀπ. Θ. μνημη σ. Vat. — ** τῇ Sym. — *** καὶ Vat. — 13. ἀ. καὶ ἀ. ἀπ. ἀπ. σὺν τοῖς σ. ἐποίησε καὶ ἀπ. ἐκ. τὴν Κάβαλαν πόλιν Sym. — 14. σ. καὶ δούλοις ἀ. πόλιν κατέσχε τὴν λεγομένην Κάβαλαν Vat. Κάββαλαν Leo. — 15. εἰς ἀπ. χωρήσας Vat. — 16. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιούτου ἐπιλαβέσθαι καιροῦ ἐπιθυμῶν π. β. ἔλεγεν, οὐκ ἀεὶ ὦ δ. ἐ. ὅτι ἀντάρτης ἐστὶ καὶ ἀποστάτης ὁ Δοὺξ καὶ τῆς βασιλείας σου πολέμιος; Vat. — 19. Τῷ κδ΄ ἔτει ἀπ. ὁ β. Γρ. τὸν δ. Sym. 22 Παραυτίκα γοῦν ἐπ. Vat. — ἀποστέλλει ed. Γρ. Ἰβ. λεγ. δ. ὄντα τῶν σχ. καὶ σ. Ἀ. Vat. — **** λεγόμενον Leo. — 20. τοῦ om. Leo, Sym. — ***** εἰς τὸ Sym — 21. ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ π. τ. ἐκκλησίας ἐξ. Sym.

Ἀνδρόνικος καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ τέκνοις καὶ* φίλοις ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ Ἀμερουμνῇ μεγάλως.

909 (39) Ἐλυπεῖτο δὲ (Λέων) ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστεῖλαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον (ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε)· συνεβουλεύσαντο δέ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναί τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. Τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς γράψας διὰ κιναβάρεως καὶ ἀποστείλας **, μετὰ χρυσοβούλλης ἔνδοθεν φατλίου βραχέος τράκτου· ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ *** τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν αὐτῷ· «Οἶδας τί κρατεῖς»;— τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν· «Τήν ἀπώλειαν τῆς Συρίας βαστᾷς». Καὶ δοὺς αὐτῷ **** παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζήρ. Ὁ δὲ (ἀπελθὼν) τοῦτο πεποίηκεν· ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμεύθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ· καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα (αὐτῷ) γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν (αὐτός τε καὶ

---

1. πῶς Vat.—N. τῆς ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη Vat. N. τῆς ἐ. ἐξεώσθη Leo.—πρ. πανοικὶ τηνικαῦτα κ. Ῥ. ἐξελθοῦσι, ὃν ὁ Ἀμερουμνης ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέξατο Vat.—2. ἅ. τ. σ. καὶ φ. ἀ. καὶ τ. ed. ἅ. σ. καὶ φ. Sym.— * τοῖς Leo.— 3. ἐξ—μεγαλ. om. Sym.— ὑπεδ. Leo,— 4. μεγαλοπρεπῶς Leo, μεγάλ. cod.— 5. Ἐλυπήθη δὲ Λ. εἰς τοῦτο καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πρ. φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε Sym.— Λέων om. Vat. — 6. ἐβουλεύετο Leo. — ἐν. λ. τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι Vat. — 7. ὃ— ἐποίησε om. Vat. — συνεβούλευσαν Vat. — 8. τοῦ om. Vat. — 10. Ὁ δὲ π. διὰ κ. γρ. καὶ βούλλῃ σφραγίσας χρυσ. Vat. — ** πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλλεον διὰ κ. βαλὼν αὐτὸ ἐ. φ. τρ. βρ. Sym. — 11. χρυσοβουλ. cod. χρυσοβούλλου ed. χρυσοβουλλίου Leo. — 12. καὶ ἐ. φ. βρ. τρ. κατακλείσας αὐτό. Τοῦ δὲ Σ. ἀπὸ β. ἐ. πρ. τοῦτον ὁ Σ. ἐ. ὁ. ὃ κατέχεις Vat. — 13. Ἀγαρ. ed. — *** προσώπου Sym. — προσκαλεῖται α. ὁ Σ. καὶ φησίν· ὁ. Sym. — 15. δι' ὃν ἐκράτεις. ὡς τῆς Σ. εἴη ἀπώλεια Vat. — 26. βαστάξεις ed. Leo, Sym. — Δ. οὖν α. Vat. — **** χρήματα Sym. Vat. χρ. καὶ δῶρα Leo. — αὐτὰ εἰς τὰς χ. τοῦ Ο. ἐμβ. Vat. — τ. βάλλειν Leo, εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ὀ. β. αὐτὸ Sym. — 17. Ἀζήρ ed. — ἀπ. om. Sym. — 18. Κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀ. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καὶ μ. ὡς τοῦτο γ. ἀ. διὰ δ. τοῦ Σ. Sym. Ὁ δὲ Κ. καὶ οἱ λ. Sym. — ἐδεσμήθη Vat. — ἀ. σ. Vat. — 20. αὐτῷ om. Vat. — ἀν. τὴν ἰδίαν πίστιν ἀ. καὶ οἱ σὺν ἀ. ἐξωμόσαντο Vat. ἀν. ἐμαγάρισεν Sym. om. αὐτὸς—

οἱ σὺν αὐτῷ). Ἔκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ 910
οἱ λοιποὶ ἰδόντες, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν* Ἀνδρόνικον (194ª) ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ φυγῇ μόνοι χρησάμενοι θαυμαστὸν ὄντως ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον· καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας (μόλις ὀλίγοι διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ).

(40) Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγίου ὅ τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τούτους ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς μετὰ κοσμήσεως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ Μαναύρᾳ**· ἐκαλλώπισε δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνάξιον ἦν (βασιλείας καὶ) χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεα-

---

αὐτῷ· μαγαρίζειν vel a חָרָא inquinare, Hoph. מָחְרָא inquinatus, lavacro baptismatis renuntians vel a מָחַר, מָכַר, מָגַר tradere vendere, traditor fieri vel apostata.

1. Κ. δὲ ὁ ῦς ἀ. εἰδὼς ὡς ἀδ. ἐ. Ἀνδρονίκῳ ἐκεῖθεν ἐξ. β. ἀ. φ. χρησάμενος ἀπὸ Σ. ἐξῆλθε, πρὸς βασιλέα ἐπάνεισιν σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ᾧ δώροις ὅτι (ὃν δ. Cont. 26) πλείστοις ὁ βασιλεὺς δαψιλευσάμενος, τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν, τὰς (στὰς Cont.) ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χρυσοτρικλινίου τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν εἰκόνι· «Μὴ πεπλάνησο καθ' ἑαυτὸν τὸν (τῷ Cont.) παρὰ πολλοῖς εἶναι ᾀδόμενον Κωνσταντῖνον βασιλεύσοντα Ῥωμαίων. Ὄμνυμί σοι εἰς τὴν παντέφορον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν εἰκόνα, ὅτι οὐκ ἔστι σὸν διὰ τὸ κατωνομᾶσθαι (κατονομασθῆναι Cont.) σὲ Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλτάτῳ μου υἱῷ θεόθεν διὰ προγόνων δεδώρηται, καθὼς παρὰ πολλῶν ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. Εἰ γὰρ πειραθείης τοῦτο διαχειρίσασθαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ ἡ κεφαλή σου ἐκτὸς σώματος εἰσελεύσεται». ὃ καὶ γέγονε· μετὰ γὰρ τὸ ἆραι αὐτὸν τυραννικὰς χεῖρας, ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι, λύθρῳ τε καὶ κόνει ἀμαυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν προσεκπλυθῆναι συμβέβηκεν Vat. (π. εἰσελήλυθεν Vat.) — 2. εἰδότες Leo, Sym. — ὡς Sym. — * τὸν Sym. — 3. μετ' οὐ π. τῇ β. ἀ. Sym. — φ. χ. ed. μ. φ. χ. Leo, Sym. — 4. ὅπερ θαύματος ἄξιον Sym. — ὄντα Leo, cod. — ἐκ μὲν Σ. Leo. — αἷς Sym. — ἐξῆλθ. cod. ἐξῆλθε P. — 5. κατὰ χώραν πολ. Sym. om. μόλις — αὐτοῦ. — 7. Τότε ἀπὸ Τ. ἐλθὼν ἐν τῇ π. π. τοῦ διαλλαγῆναι — πατὴρ οὓς καὶ δεξάμενος ὁ β. ὑ. τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον Sym. 23. — 9. ἐθέασατο cod. ed. Sym. — ** υπεδέξατο Leo, ἐδ. Combefis et margo P. et Leo.—ὁ β. ἐθ. (ἐδέξατο Cont. 28) κόσμῳ πολλῷ καὶ δόξῃ τὴν Μαγναύραν κατακοσμήσας Vat. — 10. ἐκαλλώπισ. et υηέδειξ. cod. ἐκαλλώπισαν — ὑπέδειξαν ed. — 11. ἐ. παντελῶς καὶ ὑπέδοιξαν Vat. (sed ἐκαλλώπισε ut Cont. ὑπέδειξε). — 12. ὁ. ἀν. ἐστιν χ. κ. τοῦ θεάσασθαι π. τῶν ἀθέων Sym. — 13. β. καὶ om. Sym. Vat. — ἀθεμίτοις καὶ ἀλλοεθνέσιν ἀνθρώποις τὰ τῆς τοῦ θῦ λειτουργίας σκ. καταθεᾶσθαι Vat. (καταθέσθαι Sym.).

θῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἤθελε συνεῖναι* τῷ υἱῷ (αὐτοῦ καὶ μεῖναι εἰς Ῥωμανίαν). Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνεσεν αὐτῷ λέγων· «Κράτει τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις· κἀγὼ· εἰ δυνηθῶ, ἐλεύσομαι πρός σε μᾶλλον».

911 (41) Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς ν' στέφει** Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι' Εὐθυμίου πατριάρχου. — Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασλείῳ μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου***, δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ, ὃς**** ἠγαπήθη***** παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Αὐγούστης· διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνει Σαμωνᾶς αὐτῷ καὶ ἐλοιδόρει ὡς συνόντα τῇ Αὐγούστῃ, ὅπερ ὁ βασιλεὺς νοήσας ἀληθὲς εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκειρεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου, διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὥρισε Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ (αὐτοῦ) μονῇ (τὰ) Σπειρὰ, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν· ἀπελθὼν οὖν [εἰς]****** πρόκενσον ἐν τῷ Δαματρῦ καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας εἶδε******* Κωνσταντῖνον καὶ παρευθὺ ὥρισε Σαμωνᾶν· καὶ

---

1. ἅγια Leo. — * τῷ βασιλεῖ καὶ Leo. — 2. ἀ. καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν Sym. om. Vat. — 3. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο ἀλλὰ μᾶλλον παρῄνει εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντέχεσθαι πίστεως· κἀγὼ δὲ, φησὶν, εἴπερ δ. τάχιον π. σε ἐπανελ. Vat. — 4. δυναθῶ ed. — 5. μ. π. σε Sym. — 6. Τῷ κε' ἔτει αὐτοῦ τῇ ἡμ. Sym. 24 Τῇ δὲ τῆς ν. ἡμ. Vat. — ** ὁ Vat. — β. τὸν υἱὸν ἀ. τὸν πορφυρογέννητον Sym. — 7. Ὁ δὲ Σ. Κ. ἄν. ἀ. τὸν πρ. Β. μ. τῷ κανικλείῳ δ. τῇ Ἀ. Ζ. δ. πρὸς τὸ τούτῳ ὑπηρετεῖσθαι Vat. — 8. ἀ. καὶ δ. Leo. — 9. καὶ κανικλείῳ Leo. — *** τοῦ Sym. — **** καὶ Sym, τοσοῦτον Vat. — ****** πολλὰ Sym. — 10. π. τε τοῦ Λ. καὶ τῆς βασιλίσσης αὐτῆς Vat. π. τ. τοῦ Λ. τοῦ β. καὶ τῆς Ἀ. Sym. — 11. ὅθεν καὶ π. ἐ. Σ. αὐτὸν καὶ ἐλ. ὡς συνόντι Sym. — ὥστε καὶ τὸν Σαμωνᾶν διαφθονεῖσθαι αὐτὸν καὶ λοιδορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Ἀ. σ. Vat. — 13. ἀλ. ἐ. ὑπον. ἀποστείλας ἀπέκ. ἀ. ἐν Vat. et Cont ὑπον. ἀπεκ. ἀ. μ. ἐν Leo, ὑπ. ἀ. ἐ. ἀπεκ. ἀ. ἐν Sym. — 14. διὰ Σαμ. ἐν τῇ μ. τοῦ ἁ. Τ. Sym. τοῦ ἁ. Τ. μ. τῷ αὐτοῦ Σ. ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι Vat. — 15. Μετ' ὀ. δὲ β. τοῦτο ἀν. ἐκέλευσε τῷ Σ. ἐν τῇ τῶν Σπειρῶν μονῇ τοῦτον ἀπαγαγεῖν· ἐν τῷ Δ. οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξελθὼν καὶ ἐν τῇ τοῦ Σ. ἀρ. μ. Vat. — Σαμωνᾷ Leo, ι subscr pro ν. — τὸν Σ. Sym. — 16. αὐτοῦ om. Sym. — τὰ om. ed. — ****** ὁ βασιλεὺς ν. Sym. — ******* τὸν Sym. — 19. π. διεκελεύσατο καὶ ἐνέδυσαν ἀ. ἱματίῳ κ. καὶ ἔδωκεν εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως τὸ ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ καὶ ὑπ. μ. ἀ. ἐν τῷ π. Vat. — Σαμωνᾷ Leo. — ἔνδυσεν ed. ἐνέδυσ. cod.

ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικά· καὶ ἐκέρασε τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον καὶ ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ.

(42) Ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομένην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν, βουλεύεται μετὰ μεγίστου κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος· καὶ ποιοῦσι χάρτην πολυλοίδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ηὔχετο τόπῳ εἰς τὸ μητατώριον καὶ ἦρεν αὐτόν· καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὖσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Πανταλέοντος μητροπολίτου, φίλου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς· «Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις»; Ἔφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης· «Εἰς σέ· «καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς ιγ', ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν». Τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν* εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σελήνην. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέ-

---

1. τῷ βασιλεῖ Sym. — 2. μετὰ ταῦτα Sym. — 3. Βλέπων οὖ ὁ Σ. Leo, Καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ διὰ τὴν πρὸς α. ἀγ. τοῦ β. καὶ β. μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος καὶ ἄλλων τινῶν Sym. — τὴν τοῦ β. πρὸς Κωνσταντῖνον ἀγ. αὐξ. πιττάκιον συντίθησι μ. μεγ. κ. καὶ Μ. Τζιρ. λοιδορίας κ. ἔχον ἀπείρους τοῦ Ῥ. Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφέως σ. ὅπερ ἐν τῷ μιτατορίῳ ἔρριψαν Vat. — τοῦ β. ἀγ. Leo. — 5. Στηρήθωνος Leo. — χαρτ. cod. χαρτίον ed. — 7. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσεληλυθότος ἐν. Vat. — Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μ. ἐ. ἔρριψεν α. ἐν τῷ μιτατορίῳ εὑρὼν οὖν α. ὁ β. καὶ ἀν. Sym. — 8. εὕρας Leo, εὗρ. cod. — 9. μητάριον cod. — 10. Περὶ τῆς σεληνιακῆς ἐκκλείψεως καὶ τῆς τοῦ βασιλέως τελευτῆς Γ. δὲ ἐ. σεληνιακὴ Vat. Γ. δὲ τότε ἐκλ. σ. Sym. — 11. Ὁ δὲ β. τὸν μητροπολίτην Παντολέοντα προσεκαλέσατο μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς σεληνιακῆς ἐκκλείψεως ἀπ. Vat. — 12. Εἰσερχόμενος δὲ Ὁ Πανταλέων μ. πρὸς τὸν β. ἠρ. Sym, ὃν εἰσερχόμενον π. τὸν β. ὁ Σ. ἠρ. Vat. — 15. ἔσται Vat. — Ὁ δὲ ἔφη εἰς σέ· καὶ ἐὰν τὴν ιγ' τοῦ Ἰ. διέλθῃς Vat. Ὁ δὲ ἔφη εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ Ἰ. ιγ' Sym. — 16. ὁ. ἐ. Vat. — 17. Τὸν δὲ βασιλέα cod. ed. Leo. Πρὸς δὲ τὸν β. Vat. — * ὡς Vat. — εἶπον Leo. — τὴν κ. τῆς σελήνης Sym. — 18. ὑπώπτευσεν εἰς Ἀ. τὸν α. ἀθ. ἀποβήσεσθαι. Ὁ δὲ Τζ. ἰδίᾳ τῷ β. μ. ταῦτα καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σ. εἴη ὁ τὸ π. πεποίηκε π. οὖν κατ. Vat.

ξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο· ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεῖ ἐξεῖπεν· «Ὁ Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε»· καὶ παρευθὺ καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου· καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντας ἀπήγαγον εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαῖς καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίῳ πατριάρχῃ καὶ ἐνεκαίνισε ταύτην.

(43) Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἱμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηνῶν, στρα(194b)τηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος· ἡττήθη δὲ Ἱμέριος καὶ μόλιν διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων.

912 (44) Ἤρξατο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαναύρᾳ τὴν δημηγορίαν διαλαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστειῶν. — Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καέντων τῶν χαρτοθεσίων πάντων

1. ἀ. ἀδ. Leo, Sym. — · δὲ Leo, Sym. — Τζιρήδων Leo, Τζιρίθων Sym. Vat. Τζιρήθων Cont — 2. εἶπεν ὅτι Sym. — 3. Καὶ εὐθὺ Sym. — καὶ ποιεῖ μ. εἶα ἀπ. Sym. — 4. ἐν τῇ μονῇ τοῦ π. Ἐ. μ. δὲ τ. π. λ. Vat. — 5. κ. π. λ. ἀπανάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μ. Sym. — 6. ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μ. Vat. — 6. παταβιβαζει οὖν τὸν Σ. ποιῶν Κ. π. καὶ κτίζει ἀ. Sym. — 8. Νωσιαῖς ed. ὁσίαις Leo. — καὶ ἀπελθὼν μετὰ Sym. — καὶ παραγενόμενος ἁ. Ἐ. π. ἐν. ἁ. Vat. — ἐγκαινίασε ed. ἐνεγκαινίασε cod. ἐγκαινίζει αὐτὴν Sym. — 10. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπὶ η' μῆνας τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἱ. τοῦ λ. στ. ὁ. ἐν Σ. Sym. 26 post c. 25 de patre Constantini accubitoris, anno 25°; sed quae initio quadragesimae et Majo mense facta sunt, jam anno 26° adnumerari debent. — ναυτικὸς Leo. — ναυμαχία γ. Ημερίου λ. Vat. — 11. Ἱμερίῳ λογοθέτῃ Leo. — Λ. καὶ Δ. om. Sym. — τοῦ Ἀγαρηνοῦ ed. — 12. στρατηγοῦντον Vat. — ὁ. Σ. Leo. — 13. δὲ om. Vat. — 14. ἀπ. των μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων Vat. — 15. Μετὰ τοῦτο Λ. ὁ β. νοσεῖ κ. ν. Sym. 26. Κ. δὲ ν. περιπεπτωκὼς Λ. ὁ β. εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην Vat. — 16. ω. μόλις δ. αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας καιρῷ δημογορήσαντα, ἔπειπε οὕτως· «Ὁρᾶτε κατεσκληκότα με καὶ νόσῳ τρυχομενον, οὐκέτι τάχα μεθ' ὑμῶν μεταλήψομαι τὴν τοῦ χῦ ἀνάστασιν» Vat. = Cont. 32. — 18. τῆς μ. ἐ. κ. Vat. — 19. καὶ ἐκάησαν τὰ χαρτοθέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη Sym.

καὶ τῆς σακέλλης*. Μαίῳ δὲ μηνὶ ια΄** τελευτᾷ Λέων***, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βασιλέα, ὃν ἰδών, ὥς φασιν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· «Ἴδε**** ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ τοὺς ιγ΄ μῆνας», πολλὰ***** (ἐκλιπαρήσας καὶ δεηθεὶς) αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον******.

IV. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Ἀλέξανδρος υἱὸς Βασιλείου, ἀδελφὸς δὲ Λέοντος, ἐβασίλευσεν ἔτος α΄, ἡμέρας κθ΄ σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν (καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην) καὶ ἐνεθρόνισε τὸ δεύτερον αὐτοῦ Νικόλαον πατριάρχην. Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον (ἐκ τοῦ Στενοῦ) ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ. Καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικολάῳ πατριάρχῃ ἐποιήσαντο τὴν (κατ') αὐτοῦ καθαίρεσιν, ἀτίμως ἀποτίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγάστου

---

* αὐτης Vat. — Τῇ δὲ ια΄ τοῦ Μαίου μηνὸς Sym. — μ. om. Vat. — ια΄ om. ed. — ** ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἰνδικτιῶνος ιε΄ Vat. Cont. — *** ὁ βασιλεὺς Leo, Sym. Vat. — 2. Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδοὺς Vat. — ἀ. ἀδ. Leo, ἀ. ἀδ. β. Sym. — 3. π. ἀ. ἐρχ. Vat. — **** καὶ Sym. — 4. μ. ιγ΄ μηνῶν Sym. — ***** δὲ τούτῳ ἐνέσκηψεν Vat. — ἐ. καὶ δ. om. Sym. — 5. τὸν ἀ. υ. Κ. φ. Vat. — ****** Καὶ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἐγένετο ἀληθῶς γὰρ μετὰ ιγ΄ μῆνας ἐτελεύτησε ed. e glossemate. — 7. Ἀλέξανδρος υἱὸς Βασιλείου ἢ περὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου υἱοῦ β. Par. 1706. Περὶ Νικολάου καὶ Εὐθυμίου πατριάρχου Ὁ δὲ Ἀλ. ἐβ. Vat. — 8. Τῷ ͵ςυιβ΄ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως λιβ΄ ἐβ. Α. ὁ ὗς Β. ed. — 9. τῷ Λ. υ. Vat. — 10. Γ. καὶ ἐν. αὐτὸν κατ. Ἐ. ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγ. ἐξορίσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ἠνέγκεν καὶ σελ. καὶ συν. ἐκεῖ ποιήσας, τὴν κ. ἀ. ποιοῦσι, ἀτ. τίλλοντες τοῦ ἱ. καὶ ἀξ. ἐκείνου ἀ. τὴν γ. Sym. κ. Ἐ. π. om. Sym. — 11. τοῦ πατριαρχείου Vat. Cont. om. ed. — ἐνεθρ. — πατριάρχην om. Slav. — τὸ δ. τὸν αὐτὸν Ν. ed. τὸν ἀ. Ν. τὸ δ. Vat. — 12. Ποιήσας δὲ σελ. ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλ. κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀ. τὸν Ἐ. καὶ ἅμα Νικολάῳ καθεσθεὶς (sic) Vat. — 13. ἐκ τοῦ Στ. om. Leo, Vat. Sym. Cont. — 14. ἀπὸ τοῦ Ἀγ. cod. P. — 15. κατ' om. Sym. Vat. — τὴν ἀ. κ. ἐπ. εὐθὺς δὲ ὥσπερ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηκότες τοῦ ἱ. ἀ. ἐκείνου τὴν σεβασμίαν γ. ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ὤθουν καὶ ἀ. ἀνυποίστους π. τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην αὐτὸν ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἀλλοτρίᾳ ἐπιπηδήσαντα γυναικί· ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος καὶ αἰδέσιμος πρ. πάντα καὶ ἡ. ὑπέφερεν.

ἀνδρὸς τὴν τιμίαν* γενειάδα καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσύχως καὶ πράως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνὴρ (καὶ ὑπερωρίσθη πάλιν εἰς τὰ Ἀγαθοῦ) ἔνθα καὶ τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν τῇ πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου.**

(2) Οὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας, ἃς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λέων ἔτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, ἀεὶ τοῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς ἔξω παλατίου ἐσχόλαζεν, μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπραττόμενος ἀλλὰ διάγων ἐν τρυφαῖς καὶ ἀσελγείαις καὶ μέθαις καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ διακείμενος, ὅθεν ἄρξας αὐτὸς οὐδὲ γενναῖον εἰργάσατο, ἀλλὰ παρευθὺ Ἰαννῆν παπᾶν τὸ ἐπίκλην Λαζάρην ῥαίκτωρα πεποίηκεν, ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέῤῥηξε μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων· ὡσαύτως*** καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην**** (ἀπὸ***** Σκλαβίνων ἔθνους) σφοδρῶς κατεπλούτησεν ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων· ὡς φασὶ δὲ, τὸν αὐτὸν Βασιλίτζην καὶ βασιλέα ἠβούλετο ποιῆσαι, ὡς ἄπαις αὐτὸς ὤν) καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέοντος εὐνουχίσαι· ὃ καὶ πολλάκις βουληθεὶς διεσκεδάσθη παρὰ (196ᵃ) τῶν ὑπὸ τοῦ

Ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγ. σταλεὶς καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος ἐν τῇ π. θ. εἰς τὴν α. μονὴν τὴν ἐν τῷ Ψαματίᾳ ὑπάρχουσαν Vat.

* αὐτοῦ ed. — 2. πρ. ὁ ἱ. ποιμὴν οὗτος ὑπ. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγ. Sym. — 3. ἀνὴρ ἔνθα καὶ εἰς τὰ τοῦ Ἀ. τ. Leo. — 5. ἐν π. Sym. — π. τῶν Ψ. Leo. — ** τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τίλαντι κτλ Sym. — 6. Ὅπως Ἀλέξανδρος τὸν τρυφηλὸν καὶ ἀνειμένον βίον δίων (βιῶν)καὶ ἀσωτίαις σχολάζων οὐδὲν ἄξιον βασιλείας διεπράξατο Vat. — Ὁ οὖν Ἀλ. Leo. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλ. μ. βασιλικὸν ἐ. δυνάμενος ποιῆσαι τ. κ. καὶ τοῖς πονηροῖς ἔργοις ἀεὶ ἐσχ. Τὸν δὲ τοῦ Λ. παῖδα πολλάκις ἐ. β. Sym. 1. — 8. ἐ. πρ. ed. — 9. τρ. ἀσωτίαις καὶ μ. Leo. — 11. ἅμα γὰρ τῷ μονοκράτωρ γενέσθαι Ἰω. π. Λαζάνης τούτῳ ἐπώνυμον, β. Vat. — Ἰ. τὸν π. τὸν ἐπ. Λ. ed. Ἰ. π. τὸν ἐπ. Λ. Leo. — 12. κακὰ Leo. — *** οὖν φασὶ Leo, οὖν Vat. — 14. Βασιλ. cod. Βασιλίτζην P. Βασίλειον et ed, Leo. — **** τὸν Vat. — 15. ἀπὸ Σκλ. ἐ. om. Slav. — ***** τοῦ Leo. — Σκλαβήνων ed, Σκλαβίνων Vat. — κατ. καὶ τοῖς τοῦ παλατίου περιήντλησε χρήμασι Vat. — 16. φ. δὲ καὶ βεβουλεῦσθαι α. πολλάκις τὸν α. Β. εἰς β. προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κ. τὸν τοῦ Λ. υ. ἐ. Vat. — 18. εὐνοῦχον ποιῆσαι Leo. — ὃ καὶ π. βουλευθεὶς Leo, καὶ βουληθ. codex ex exemplari in quo folium transpositum erat, descriptus, nam p. 879,14 καὶ Κωνστ. post εὐνουχίσαι legitur καὶ ὃ π. β. ed.

Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον ὑποβαλλόντων, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα.

(3) Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας ιε', ὃν ἔλεγον Ξιφίαν καλεῖσθαι, καὶ αἱ(196ᵇ)ματεκχυσίαν* ἐν τῇ πόλει ἐργάσασθαι.

(4) Οὗτος ** πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ καὶ πεπείκασιν αὐτὸν, ὡς τὸ τοῦ συάγρου στοιχεῖον *** σοι καὶ τῇ σῇ ζωῇ προσανάκειται, χοιρόβιον τὸν ἀνόητον ὑποφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθὼς **** ἱππικὸν (ποιήσας τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυτὰς καὶ πολυκάνδηλα ἄρας, τὸ ἱππικὸν) ἐστόλισε καὶ τοῖς ζῴδοις φωταψίαν ἐποίησε. Διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ θεοῦ χεὶρ, ὡς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

(5) Ἱμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἥττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾶ, ἀπειλήσας

---

1. ὑπ. post ἀσθ. Sym. ὑποβαλλόντ. cod. ὑποβάλλοντα ed, ὑποβαλόντων Leo. — νηπί. — ἀσθενοῦντι cod. νηπίου — ἀσθενοῦντος ed. — 3. ἀ ἐφ. Vat. — ἐ. ἡμ. μ' Sym. 1, om. Vat. — 4. ξ. καὶ αὐτὸν ἐκάλουν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί, ὃν αἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ π. γενέσθαι ἔφασαν Vat. — * σημαίνειν Sym. — 6. Οὕτως οὖν Ἀλέξανδρος πλ. ἑαυτὸν καὶ γ. ἐκδεδωκὼς ἐπείσθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐν τῷ ἱππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἑστηκὼς αὐτοῦ εἴη στοιχεῖον. Λέοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασὶν, ἀδελφῷ ἀντιμάχεται χοιρ. Vat. — ** ὁ Ἀλέξανδρος Sym. 1. — ἐκδοὺς τοῦ σ. τῷ στοιχείῳ καθὼς αὐτὸν ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν Sym. — 7. πεποιήκασιν αὐτοῦ σ. ed. — *** τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ Leo, τοῦ ἐν τῷ ἱ. τὴν ζωὴν αὐτοῦ προσανακεῖσθαι ἔφασαν τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον Sym. — 9. ὑπεμφ. Leo, Sym. Vat. — Τ. πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀ. τῷ χ. περιέθετο Sym. — 10. προσανενέωσας (sic) Vat. — λειπομένου Vat. — τῇ τοιαύτῃ οὖν πλ. Vat. — 11. αὐτοῦ Leo, τούτων Sym. — **** ὢν Leo. — ποιήσας — ἱππικὸν ex homoioteleuto om. Sym. — ἱ. πεποίηκεν καὶ τοὺς ἱεροὺς τῶν ἐ. πέπλους καὶ τοὺς λαμπτῆρας ἀναλαβὼν τὸ ἱ. κατεκόσμησε τὴν τοῦ θῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις ὁ δείλαιος παρασχών· διὸ καὶ παρὰ θῦ τὴν τ. ἀφῃρέθη ὡς τάχιστα Vat. — 12. πολυκανδήλ. cod. πολυκανδήλους? — 13. τῷ ζῳδίῳ Sym. — φωταγωγίαν γὰρ ed. φωταυγίαν Sym. — ἐποιή. cod. — Ὅθεν καὶ ἀπ' α. ἡ χριστοῦ χ. Sym. — 16. Τοῦ μέντοι Ἰ. ἐκ Sym. — ἡ. τῶν Ἀγ. Vat. — 17. ὑπ. π. αὐτὸν Ἀ. Sym. ὑπ. ἀπ. π. α. Vat. — 18. μ. Παλατίου ἢ ἐπώνυμον Κ. Vat. — Καμπᾶ Leo, Καλυπ. cod. Καλυπτᾶ ed. — ἐπειπ. ed. διαπειλήσαμενο αὐτὸν ὡς ἐ. φανέντα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας τοῦ Vat.

ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ (ὄντα) ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωστήσας (περιωρισμένος ὢν ἐπὶ μῆνας ς') ἐτελεύτησε.

(6) Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγάρων μηνύων* Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθώσπερ ἐπὶ τοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατυνθείς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήξας. Λυθείσης οὖν ἔκτοτε τῆς εἰρήνης, Συμεὼν παρεσκευάζετο κινῆσαι κατὰ τῶν χριστιανῶν ὅπλα.

(7) Ἀλέξανδρος δὲ** ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι κατῆλθε σφαιρίσαι καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγεὶς*** (ἀνελθὼν), αἵματος**** πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε***** καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πατριάρχην******, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην******* τὸν Ἑλαδᾶν καὶ Ἰωάννην ῥαίκτωρα καὶ Εὐθύμιον καὶ (τὸν) Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἐάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως· ἀπέθεντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις******** μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

1. αὐτοῦ ἐπὶ ed. — 2. Ὁ δὲ ἐπὶ μ. ς' π. ἐτ. δεινῶς ὑπὸ τῆς θ. κατεργασθεὶς Vat. — περιορισάμενος Sym. π. ὢν ἐπὶ μ. ς' om. Sym. — 4. Δηλοῖ Σ. ὁ ἀ. Sym. 3 Ὁ δὲ ἀ. Βουλγαρίας Σ. πρέσβεις πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπ. Vat. — Βουλγαρ. cod. Βουλγαρίας ed. Leo. — * τῷ Sym. — 5. περὶ τῆς ἐ. Vat. περὶ εἰρήνης Sym. Leo. — τοῦ — εἰρήνης ex homoioteleuto omittit Leo, μ. τῷ Ἀ. καὶ τοῦ φ. Sym. μ. ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο Vat. — 6. καθάπερ καὶ ἐπὶ Λ. τοῦ β. Sym. ὥσπερ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ β. Λ. Vat. — 7. κρατηθεὶς Vat. ed. συγκρατούμενος Sym. — ἀ. τ. π. Sym — ἐξ. ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ Σ. καὶ καταπλήττειν τοῦτον οἰόμενος. Τῆς οὖν ἐ. διαλ. ὁ κ. χρ. κ. Σ. ἐβουλεύετο Vat.=Cont. — 8. καταπλήσσων· Διὸ καὶ κ. χ. ὁ Σ. κινεῖται Sym. — 10. Ἀλ. ἀρ. ἐν Sym. 4. — ** ὁ βασιλεὺς Leo. — καὶ οἰν. κ. σφ. Sym. — οἰνωθεὶς — καὶ om. ed. ex homoioteleuto Vat. — 11. κ. τῇ τῆς σφαιρᾶς χρήσασθαι παιδιᾷ, ῥ. θεῇ. Vat. — *** καὶ Leo. — 12. ἀν. om. Sym. — **** αὐτοῦ Vat. — 13. καὶ αἰδ. αὐτῷ φερ. Sym. καὶ ἀ. καταφ. Vat. — ***** μηνὶ Ἰουνίῳ ς'. ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ ἰνδικτιῶνος α' Vat. — 14. κ. ἐπιτρόπ. cod. κ. ἐπίτροπον Leo, κατ. Sym. ἐπιτρόπους κ. Vat. — ****** καὶ Leo, Vat. — 15. Ἰω. Ἐ. ed. — ******* μάγιστρον Leo, Vat. ῥαίκτωρα τὸν Ἑλλαδᾶ ἐπιτρόπους Sym. omissis ceteris. — 16. καὶ Β. Vat. — 17. τὴν δὲ β. Κ. τῷ υἱῷ Λ. — τὴν β. Κ. τῷ υἱῷ Λ. παραδοὺς ἐν ἔτει (numerus deest) Vat. — 18. τελευτήσας δὲ τίθεται μ. Β. τοῦ π. ἀ. Sym. Ἀπέθετο δὲ Ἀλέξανδρος Leo. — ******** τῶν βασιλέων Leo, Vat. — 19. μ. τοῦ ed. Leo, Vat. — π. ἀ. Β. Vat. π. ἀ. Leo.

Μ′ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος τελευτή- 913
σαντος, παῖς ἔτι τυγχάνων — ἕβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος — ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο ὑπὸ ἐπιτρόποις τελῶν· ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων καὶ σὺν τῇ μητρὶ* ἔτη ζ′, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν ἕτερα ἔτη κϛ′, μονοκράτωρ δὲ ἔτη ιε′, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε′. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἑλαδᾷ Ἰωάννῃ καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα** εἶχε τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

(2) Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκὶ, δομεστίκῳ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί***. Ὁ δὲ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειρο-

---

1. η′ Περὶ Κωνσταντίνου βασιλέως υἱοῦ Λέοντος Par. 1706, Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος ὁ πορφυρογέννητος Vat. — 2. Κόσμου ἔτος ͵ϛυη′, τῆς θείας σαρκώσεως θη′. Ῥωμαίων βασιλεὺς Κ. ὁ πορφ. ἔτη μη′, Leo. — τ. Λ. Leo. Vat. τ. γὰρ τοῦ π. ἀ. Λ. ἑπταετὴς ὢν Sym. — 4. τοῦ om. Vat. Leo. — 5. ἐπιτροπ. cod. ἐπιτρόποις Leo, Vat. καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀ. θ. ἀ. ὑ. ἐπιτρόπους τ. Sym. — 6. ὑπὸ Vat. — αὐτῶν Sym. — ἐπ. σὺν ed. Sym. — * ἕτερα cod. ed. — 7. καὶ ἅμα Ῥ. Sym. — ὢν ἐν ὑπ. Vat. — 8. μονοκρατορεῖ δὲ Sym. — π. τὸν Sym. — 9. μή Sym. — τοῖς μαγίστροις Sym. — 10. ἐπ. καὶ ἀ. ed. — 11. καὶ Ἰω. τῷ Ἑλλ. Sym. — 12. μ. καὶ ἀ. Vat. — ** πᾶσαν Sym. — 15. Τὰ περὶ Κωνσταντίνου Δουκὸς καὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ Vat. — 16. Κ. Δ. Sym. 2. — τυχόντι Sym., τυγχάνοντι Sym. Vat. — 18. ἐκκλησίαν Leo, scl. ecclesiasticus vel monachus! — 19. ἐγκρατῆ ed. — *** ὡς δέ τινες φασὶ καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἠγνοηκὼς ὡς κατ' ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκεχείριστο τὰ τῆς ἐξουσίας, ἐπιστολὴν Ἀρταβάσδῳ ἐγχειρίσας ᾧ τὸ ἱερατεύειν ἐνείργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνον παρακελευόμενος εἰσεληλυθέναι τῇ βασιλίδι ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται. Ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθμευσιν τῆς πορισωνύμου Σοφίας πρῶτος τῶν

πολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβε ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις ἱκανοῖς οὖσι καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαὴλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ, ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσε. Νικήτας δὲ ἀσηκρῆτις ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονὼς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ * μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσε, καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον παρεγένοντο, (197b) καὶ βουλὴν ποιησάμενοι, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλέα, ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῃρέθη.

(3) Μὴ δεχθεὶς οὖν ὁ Κωνσταντῖνος (ἀλλὰ ἀποσοβηθεὶς ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβαχευόμενος δαίμονος) καὶ ** ἐφεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφὴς, κακὸν οἰωνὸν κρίνας τὴν τοῦ ἱπποκόμου σφαγήν. Ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης χαλκῆς καὶ διὰ τῆς σιδηρᾶς πόρτης τῆς (αὐτῆς) χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξκουβίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν (τε) τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιη-

---

ἱερωμένων κεκλήρωτο. Οὗτος γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄϊρον ἐλάσαντος ἤπερ Ἀπελλῆς καὶ Ἀγάθαρχος, Ἡρακλείδης τε καὶ Φίλοινος οἱ Βυζάντιοι καθεστήκει Vat. = Cont. 2. — αὐτῆς ἐφιέμενος Leo.

1. τοὺς στεφάνους Leo. — τάχος Leo, Vat. — καταλαβὼν Leo. — ἅμα τῶν ἐγκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν β. ἱκανῶν ὄντων Sym. — τῶν στρ. om. ed. — * καὶ ed. Sym. Vat. — δοῦκα ed. Leo. — 11. καὶ ἅμα πρωῒ, οὔπω Sym. — 13. ἱπποδρομίου Leo. — καταλαβόντες εὐφήμουν β. ἐν τῷ ἱππικῷ ἔσωθεν Sym. — 17. οὖν ed. οὖν ἐκεῖσε ὁ Κ. Leo, Sym. Vat. — ἀλλὰ — τινος om. Vat. — 18. ὥσπερ ἐκ Leo. ὡ. ἐκβαχευθεὶς ὑπό τ. δ. Sym. — ** μὴ ed. Leo, Sym. Vat. — 19. λ. ἐν τῆς Vat. — ἱπποδρομίῳ Leo. — 21. τὴν τοῦ ἱ. κρ. Leo, Sym. — Ἐ. ἧκε μ. χ. Sym. — 22. αὐτῆς om. Vat. — μ. τῶν σκουταρίων Sym. — 25. τῶν τῆς Sym. — καὶ τῶν ἄλλων ποιούμενος Sym.

σάμενος, μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Δουκός· ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς χαλκῆς (καὶ πολέμου συστάντος), πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν (ἔργον ἐκεῖ μαχαίρας γενόμενοι καὶ) τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμνασθῆναι τῷ αἵματι (ποταμηδὸν καταῤῥέοντι)· ἀνῃρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς (ὁ) υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ* ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

(4) Ταῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυνεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν· ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐῤῥιμένον** κατέλαβε—οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες—ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλήν***.

(5) Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς (μάγιστρος ὁ) τούτου πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν, οὓς καὶ βίᾳ ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν (μοναχοὺς) ἐν τῇ τῶν Στουδίων (μονῇ), Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες, ῥάκη τε περιβαλόντες καὶ ὄνῳ ἐπικαθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν καὶ ἐν

---

2. καὶ π. σ. om. Sym. — 3. τῶν μ. ἐπ. Sym. — ἐ. ἐ. μ. γ. καὶ om. ed. et Sym. ἐκεῖσε Leo, Vat. — 4. τοσοῦτοι Leo, Sym. — ὡς Sym. — ἐλλ. Vat. — 5. π. κ. om. Sym. — 6. ὁ om. Vat. — * ὁ Leo. — 6. καὶ Κ. ed. Vat. καὶ ὁ Κορτίκης Leo. — 10. νολισθήσας Vat. — 11. καὶ τις Sym. — ** καὶ μεμονωμένον Vat. — 12. οἱ — ἅπαντες post κατέβαλε propter homoioteleuton Leo, om. Sym. — *** ἥτις τῷ βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανὴς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπήν Sym. Vat. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἐπιχείρημα κατά τινα καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεις ἐμπεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἔξαρνος γεγονὼς, ὃς ἐκεῖσε διατρίβων ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μετεποιεῖτο. Οὗτος ἐν μελαμβαφεῖ γράψας ὑφάσματι, ἀπεστάλη τοῦτο πρὸς λογοθέτην Θωμᾶν, οὗ δὴ ῥυφθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἑρμηνέως ἐν ὕδατι, τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα οὕτω διαγορεύοντα· «Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυῤῥοῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται» Vat. = Cont. 3. — 14. μ. ὁ om. Sym. Cont. — 15. Λέοντα Vat. Λέοντ. cod. — ὠνόμαζε P, ὀνομάζουσι Vat. — 16. θῦ Σωφίᾳ Leo, Σ. ἐ. Sym. — προσέφυγ. cod. προσέφυγε Sym. Cont. — 17. μον. om. Sym. — 18. τοῦ Sym. — μονῇ om. Sym. — Ἑλλ. Leo, Sym. Vat. — 19. τ. μετὰ ῥάσου καὶ ὄνου ἐθ. Sym.

τοῦ Δαλμάτου (ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάκλειστον (τῇ λεγομένῃ) καταδίκῃ πεποιήκασι. (Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτζην καὶ Ἀβεσσαλὼμ τὸν τοῦ Ἀρωτρᾶ ἐκτυφλώσαντες· ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὕπαρχος ὁ τοῦ Λαμπώδου ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκρῆτις καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβός, οὐχ εὗρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ). Τὸν δὲ [Αἰγίδην ἐκεῖνον] καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς ἀπό τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλεως καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου (διδύμοις ξύλοις) πάντας ἀνεσκολόπισαν· καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς ὡς «παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμᾶτε διαπράττεσθαι;»

(6) Τὴν τοῦ Δουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

(7) Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας (ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων) σὺν ὄχλῳ (πολλῷ καὶ) βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ (δὴ περικαθίσας αὐτὴν) χάρακα περιέβαλεν ἀπό (τε) Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγο-

---

1. τῶν Δαλμάτων Sym. om. απ. μ. — ἐγκατάκλειστ. cod. ἐγκατακλείστους Leo. — τῇ λ. om. Sym. — 2. Καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν Vat. Sym. om. Λέοντα — φυγῇ 3. — τὸν om. ed. Ἀροτρᾶ Cont. Leo, — ' ἐν Leo, Vat. — 5. Φιλόθεος Leo, Vat. Cont. — ὁ ante ὕπ. om. Vat. Cont. — Λαμπύδου ed. Λαμπώδ. cod. Λαμπούδη Cont. — 6. μικρ. cod. μικρὸν Vat. Cont. — 9. τοὺς δὲ τοῦ φοσσάτου Sym. — π. καὶ ἀ. ὄ. Vat. Cont. π. καὶ ἀ. ὄντες Leo, ἀ. καὶ καλοὺς ὄντας καὶ π. Sym. — 10. ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου Sym. — 11. Λευκατίου Sym. — δ. ξ. om. Sym. — 12. ἐνεσκ. ed. ἀνεσκολόπη cod. ἀνεσκολόπισεν Vat. — π. δὲ καὶ ἀ. οἱ λ. ἐπ. ἀπ. ἂν Sym. — 15. πρὸς αὐτοὺς Leo, om. Sym. — 18. τὴν τοῦ Δ. οὖν γ. Vat. τὴν οὖν γ. τοῦ Δ. Sym. — ἀποκείροντες ed. — 19. αὐτοῖς ἐξ. Vat. — 20. αὐτοῦ Leo, Sym. (ἐν Π. αὐτοὺς εἰς τὸν ὀ. ἀ. ἀπέστειλαν). — 21. Περὶ τῆς ἐκστρατείας Συμεὼν Βουλγάρου καὶ Νικολάου πατριάρχου Vat. — Τῷ δὲ Ἀ. Sym. — Βούλγαρος ed. Sym. Βουλγ. cod. — ὁ. ἐ. κ. Ρ. om. Sym. — 22. π. καὶ om. Vat. Sym. — 23. δὴ π. ἀ. om. Sym

μένης χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέ(197^{b})ωρος ὢν (ἀπονητὶ ταύτην πάντως ἑλεῖν). Ἐπεὶ δὲ τήν τε τῶν τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα, τήν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν* πετροβόλων** ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεὶς ἐν τῷ (λεγομένῳ) Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, (ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον αὐτοῦ συλλαλῆναι τὰ τῆς εἰρήνης· ἀναλαβόμενοι δὲ ὅ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλέα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν καὶ συνεστιάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεών, ᾧ τινι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεών· εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας, ἀντὶ στέμματος, ὥς φασι, τὸ ἴδιον ἐπιῤῥιπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ). Δώροις οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὅ τε Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν (ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες).

(8) Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἅτε παιδὸς ἔντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος — ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλατίου (ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς) — ἣν καὶ ἀνεβίβασε πάλιν. Αὐτὴ οὖν περικρατὴς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς (τὸ) παλάτιον Κωνσταντῖνον** παρακοιμώμενον (194^{b}) καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον (αὐταδέλφους) τοὺς Γογγυλίους λεγομένους·

---

1. π. χ. Vat. π. Χ. καὶ Leo. — ἀπ. τ. π. ἑ. om. Sym. — 2. Ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὅπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐ. ἀποσφαλεὶς Sym. — τοίχων ed. — * ὁπλιτῶν καὶ τῶν Vat. Cont. — ** καὶ τοξοβόλων ὀργάνων Cont. — 4. λεγ. om. Sym. — 7. ἀπ. — κεφαλῇ om. Sym. — 8. ἀναλάβομενος Leo.— 9. Ἰω. μάγιστρος Leo, Ἰω. μάγιστροι Vat. — 12. ἦλθε Leo. — 14. ἑαυτοῦ Leo. — 15. ἑαυτοῦ Leo. — ἐπέθετο Vat. Cont. — Δ. οὖν ἀ. καὶ Leo, δ. τε ἀ. καὶ Sym — 17. ἀσ. ἐπὶ τῇ ἐ. ἐ. δ. om. Sym. — 19. Τοῦ οὖν β. Κ. Sym. 6. — 20. αὐτὴν ed. — τοῦ π. κ. Leo. — 21. ὡς — βασ. om. Leo, Vat. nec est de hac re aliquid in Alexandri vita ὡς ἐ. et ὁ β. om. Sym. — 22. ἀναβιβάζουσι π. αὐτὴν Leo, Sym. Vat. — Καὶ π. Sym. — 23. τὸ om. Vat. — *** τὸν ed. Sym. — 25. αὐτ. om. Sym. — λ. Γ. Leo, Γ. Sym.

καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ καταβιβάζουσι τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου (τοῦ) βασιλέως *, Ἰωάννην τὸν ῥαίκτωρα καὶ τὸν (λεγόμενον) Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ** Αὐγοῦστα Θεοφύλακτον Δομήνικον ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλαδᾶς νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν (κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου) καὶ ἐν Βλαχέρναις παραγενόμενος καὶ (ὑπὸ) τῆς νόσου βαρηθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ δὲ Δομηνίκου (ἑταιρειάρχου καταβιβάζει *** Νικόλαον πατριάρχην) ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ᾽ ὀργῆς, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας (περιποιούμενον καὶ) φροντίζειν εἰποῦσα.

(9) **** Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομήνικον ἑτερειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν· καὶ τοῦτον ***** προφάσει πατρίκιον ****** ποιήσαντες, κατελθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔθος ******* εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι ******** μένειν παρε(195ᵃ)κελεύσαντο· προεβάλλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίγλης δρουγγάριον. Δομήνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

914 (10) Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην (πάλιν) ληϊζομένου (ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν), ᾐτήσατο Ἰωάννης ὁ Βωγᾶς γενέσθαι πατρίκιος, ὑποσχόμενος ἀγα-

1. Ιω. Ἐ. καταβιβάζει Sym. — 2. τοῦ om. Vat. — * ἤγουν Sym. — 3. λεγ. om. Sym. — καὶ Β. om. Sym. — ** ἡ Sym. — 4. Θ. τὸν Δομηνίκου Sym. — 6. νοσήσας Sym.—7. κ. ἐκ τοῦ π. om. Vat. — π. ὑπὸ Vat. — 8. βαρυνθείσης Leo. — Σ. Δ. ed.— 9. ἑτ. — πατρ. om. Leo. — *** Ζωὴ ed. Vat. ante κατ. Sym. — 10. μετ᾽ ὀ. ἀπὸ τοῦ παλατίου Ν. π. Sym. — τὰ om. Sym. — 11. περιποιεῖσθαι Ρ. Sym. π. καὶ om. Vat.— **** Οὐ ed. et cod. — 12. Οὐ μ. π. δὲ Vat. — 13. πρὸς Ζωὴν τὸν Δ. Sym. — 14. ἀδ. ἀ. Sym. — τ. π. ed. προφαστικῶς οὖν Sym. — ***** ἐν — ****** αὐτὸν Sym. — 15. ἐπεὶ κατῆλθεν Sym, κατελθόντα Vat. — ******* ἐστὶ Sym. — ******** τοῦτον Sym. — 16. προβάλετο Vat. — 17. ἑτ. Ιω. τὸν Γ. Sym, Ἰω. τὸν ἑτ. Vat. — καὶ δ. τῆς β. Δ. ἐ. Sym. — 18. Δομ. — ὀλοφυρόμενος om. Sym. — 20. Περὶ τῆς δευτέρας ἐκστρατεύσεως Συμεὼν Βουλγάρου καὶ ὁποῖα δεινὰ διεπράξατο εἰς τὴν Ῥώμην Vat. — πάλιν om. Sym. 7. — 21. ἐν — παύσωσιν om. Sym. — 23. Βοσγᾶς cod. Βογᾶς ed Sym. Cont. Βαγᾶς Leo. — π. γ. καὶ ἀγ. Sym. Vat.

γεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκους. (Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν) δῶρά τε λαβὼν (εἰς τὴν* Πατζινάκων χώραν) ἀπῄει καὶ (δὴ) ὁμήρους** ἐκεῖθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

(11) Παρεγένετο δὲ*** ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὅν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέραις χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης, ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

(12) Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν παρέδωκε****. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος***** πατρίκιος (καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοσπαθάριος ὁ Ἑλλαδικὸς παρὰ Ζωῆς) μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν αὐτὴν (πάλιν).

(13) Ἦλθε δὲ καὶ ἀμηρᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον****** 915
(μετὰ πλοίων πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως)·

---

1. Πατζινάκας ed. Vat. κατ' α. τοὺς Π. ἀγ. Sym. — Τῆς α. δὲ τ. om. Sym. — 2. εἰς τὴν Π. χ. om. Sym. — * τῶν ed. Leo. — ἀπῆλθε Sym. — δὴ om. Sym. — ** σπεισάμενος ed. — 4. τῶν om. Vat. — περᾶσαι Sym. — *** τότε Vat. — 6. ἐπὶ ῥώμης ed. ἐμπειρίᾳ Leo. — 8. σιδηρᾷ ῥάβδῳ Vat. — ἑκατέρων Sym. 8. — κ. ταῖς χ. Sym. κ. χ. Vat. — 9. δυνάμει Vat. — 10. μεταγαγεῖν Sym. μετάγει Vat. — τῆς α. Vat. — 11. παραγιν. Leo. — 14. Σ. μ. ed. Leo. Τῷ δὲ Σ. μ. Sym. 9. — 15. Ἀρμένης Vat. — προέδωκε P. προδεδ. Leo, Sym. — **** ἥτις τὸ πρὶν μὲν Ὀρεστιὰς ἐκαλεῖτο ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλῳ δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὴν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀποκτείνας λίαν ἐκμέμηνε καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἕβρου, Ἄρζου τε καὶ Ἀρτάκου, τῶν τριῶν ποταμῶν γε λουσάμενος, τῆς νόσου ἀπήλλακτο, ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις οἰκήμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται ἠγκαλισμένη ὄρει τῷ Αἵμῳ παρ' ᾧ οἱ γ' ποταμοὶ (σγαγγείαν οἷον) συμβάλλονται ὄμβριμον ὕδωρ Vat. = Cont. 8. — 16. ἀπεστάλησαν Leo. — ***** ὁ Sym. — καὶ κανίκλης Leo, καὶ — Ζωῆς om. Sym. — 17. ὁ om. ed. — 18. ἐλ. Sym. — π. om. Leo, Sym. — 19. Δ. ὁ α. μετὰ στόλου Sym. 9, α. Leo. Δ. ἀμ. Vat. — Στρόβηλον Leo, Vat. — ****** νῆσον Leo, Vat. — 20. μετὰ — δυνάμεως om. Sym. — πολεμικῶν καὶ π. δ. Leo, πολεμικῶν καὶ π. τῆς δ. Vat.

καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεψάντων διὰ κενῆς τῶν Ἀγαρηνῶν.

(14) Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Γούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν (καὶ ἀπλήστειαν) μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον* ἀνεῖλον κακῶς ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

917 (15) Βλέπουσα δὲ ἡ Αὐγοῦστα Ζωὴ τὴν ἔπαρσιν Συμεὼν καὶ τὴν κατὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλησαν οὖν ἐν** Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς· οὗ γεγονότος, τὴν συνήθη τῆς ῥόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασιν, ταῦτά τε ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι, πρὸς τὰ Θρακῷα μέρη διεπέρασαν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομεστίκου*** τυγχάνοντος****. Ἐξαγαγόντων δὲ τὰ σεβάσμια ξύλα καὶ ζωοποιὰ Κωνσταντίνου***** πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλελία ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατεὶ (κα-

---

1. ὑπ. — Ἀγ. om. Leo, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ διὰ κενῆς Sym. — 4. Ἰούβη ed. Leo, Sym. 9, Vat. — 5. καὶ ἀπ. om. ed. — * βάλλοντες Leo, Vat. — 6. ἔνδον τοῦ ἐν Ἀ. ν. λ. βαλόντες ἀν. Sym. — 8. Περὶ τῆς γεγονυίας ἐκστρατείας κατὰ Βουλγάρων περὶ (παρὰ) τῆς βασιλίσσης Ζωῆς καὶ τῆς παντελοῦς πανολεθρίας Ῥωμαίων Vat. — Ζ. βασίλισσα Vat. Ζωὴ ἡ βασίλισσα Leo.— τὴν κατὰ χ. ἔπαρσιν τοῦ Σ. βλ. Ζ. β. μ. τῶν ἐν τ. Sym. 10. — 12. καταπολεμῆσαι Leo, Sym. — 13. Ἀπεστάλλ. cod. ἀπεστάλη ed. Leo, Sym. Vat. — ** τῇ Sym.— πρὸς ed. Sym. — 14. Ῥαδηνὸς Leo, Sym. Ῥωδηνὸς Vat. — 15. Τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη Sym. — 16. π. τὴν Θράκην διεπέρασεν Leo, Sym. π. τὴν Θρακῴαν γῆν διεπέρασαν Vat. — 17. μ. Λ. Leo. — *** τῶν σχολῶν Leo. — **** ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο ed. Vat. Sym. — 18. δὴ Leo, οὖν ed. — 19. τὰ ζ. καὶ σ. ξ. Vat. τὰ σ. καὶ ζ. ξ. ed. Leo. — ***** τοῦ Leo. — 21. Μαλελίας Leo. — Οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες ἐν τοῖς τιμίοις ξύλοις ὤμοσαν καὶ τοῦ ὅρκου γενομένου Sym. — 22. κ. Β. om. Sym.

τὰ Βουλγάρων) ἐξώρμησαν· ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τοῦ Ἐξκουβίτου Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ Ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλλου υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν· καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων (καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων)· συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος (πατρίκιος) ὁ Λὶψ Λέοντι δομεστίκῳ, σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν.

(16) Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε' ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷ συγκεκρότητο ποταμῷ· καὶ οἷα τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα (ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι (195[b]) πανστρατεὶ, καὶ) γέγονε φυγὴ παντελὴς καὶ φρικώδης ὀλολυγὴ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματός τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων ** ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών· ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λὶψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

(17) Ἀπεστάλη δὲ (τότε καὶ) Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωΐμων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ, ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βωγᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς προείρηται· κελευσθέντος *** τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι (τούτους κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι **** Φωκᾶ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ

---

1. τῶν Ἐξκουβίτων ed. Sym. — 3. Μαρούλλ. cod. Μαρούλη ed. Leo, Μαρούλλ. Vat. — * μὲν Vat. — 5. καὶ — θεμάτων om. Sym. — 6. σ. καὶ π. τ. ἀ. ὁ K. Vat. — 7. πατρ. om. Sym. — Λεόντιος Sym. — σ. αὐτοῦ Leo, Vat. σ. αὐτῷ Sym. ὢν post ἀν. — 9. ἐπινεμήσεως Sym. 10. — 10. Ἀγχιάλου vel Ἀγχιάλῳ? — Ἀχελώῳ ed. Leo, Sym, Vat. Cont. — π. συγκεκρότηται Sym. — 11. ὡς — πανστρατεὶ καὶ om. Sym. — 12. Ῥ. οἱ Vat. — 13. γίνεται σφαγὴ οἷα Sym. — 16. οὐ γέγονε Leo. Sym, Vat. — ** δὲ Leo. Sym. — ὁ δὲ δοὺξ Sym. — 20. τ. καὶ om. Sym. — π. δρ, Vat. — 21. δ. τοῦ πλωΐμου Leo, δ. τῶν πλ. Sym. 10. — 22. ἀλλὰ — Φωκᾶ om. Leo, propter homoioteleuton. — 23. Βογᾶς ed. bis Sym. et Vat. Βαγ. Leo. — Πατζινάκας cod. ed. Vat. — ὡς εἴρηται Sym. — *** δὲ Vat. Cont. — 24. τούτους — Βωγᾶ om. Sym. — **** τῷ Vat

Ἰωάννου τοῦ Βωγᾶ) εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζίνακοι (πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ) στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

(18) Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βωγᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθη, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καὶ καταδικάζουσαν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ (καὶ) κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκους, (ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ) μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον· καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλου καὶ Στεφάνου * μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετράπη.

918 (19) Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικάδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσαμένων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ** ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς (εἰς χῶρον Θρακῷον οὕτω λεγόμενον) Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ (κατὰ Βουλγάρων)· [τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων] καὶ τοῦ δομεστίκου φυγόντος, ἐσφάγη *** Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

919 (20) Θεόδωρος οὖν, ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέ-

---

1. εἰς μάχας δὲ ἐ. Sym. — 2. Πατζινάκαι Vat. Cont. — π. ἀ. δ. καὶ om. Sym. — 4. Τοῦ δὲ π. Leo, τοῦ δὲ π. ἤδη Sym. 10. — ὑποστρέψαντος Sym. — 5. κατ' ἀ. ἐκίνησεν ἡ πόλις Sym. — 7. περιεστήσαντο Vat. — περιεστήσ. cod. περιέστησε? — ὡ. τὴν τῶν ὀ. στέρησιν καταδικασθῆναι Sym. — 8. ἐξην. Vat. — 9. καὶ om. ed. Leo, Sym. Vat. Cont. — διαπερᾶσαι Sym. — 10. ἀλλ' ὑπ. τ. καὶ om. Sym. — ὑποχωρήσαντας cod. — 11. Ῥωμαί. cod. Ῥωμαίων Cont. Vat. ed. — ὑποδεξαμένου cod. ὑποδέξασθαι Sym. — 12. Κ. Γ. ed. Κ. τοῦ Γογγύλη Leo, Κ. π. τοῦ Γογγύλ. cod. Κ. π. τοῦ Γογγύλη Vat. — * τοῦ ed. — 13. μ. π. δ. π. τῇ Ἀ. Sym. — 23. Τῶν δὲ Β. μ. τῆς π. ἐ. Sym. 14 Τῶν δὲ Β. τῇ ν. κ. καὶ ἐ. μ. τῆς π. Vat. — 17. δοὺξ τ. σχ. Sym. — ** ὁ Vat. — 18. καὶ Ν. ὁ ὗς αὐτοῦ καὶ Ἰω. ἑτ. Sym. — χ. Θ. ὁ. λ. om. Sym. — 19. κ. Β. om. Sym. — 20. τῇ — Βουλγάρων propter homoioteleuton in codice omissum, καὶ τῇ ν. Sym. — *** ὁ Leo. — 21. πάντες ἄρδην ἀπώλοντο Sym. pro καὶ τοῦ — αὐτοῦ.

οντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, Ῥωμανὸν * δρουγγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὔνουν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ καὶ διαφυλάττῃ αὐτὸν καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν **. Πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπείπατο. Γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ, καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ, ὅπερ οὗτος ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν ἐπίθεσιν ὡς δέοι ποιήσασθαι.

(21) Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης καὶ τοῦ παρακοιμωμένου (Κωνσταντίνου) καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ὡς ἀδυνάτως ἔχει τοῦ ἀποπλεῖν μὴ τοῦ στόλου (τὴν) νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτήσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος (ὡς) ἐπισπουδάσων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ *** δουλικῷ τῷ σχήματι προσυπήντησε καὶ προθύμως ποιήσειν τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο· ὑποστρέψαι (196a) δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ γενναίους **** τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρη εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἑτοίμοις οὖσι πλησίον ἐλθεῖν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰ-

---

2. Κ. τῷ β. Vat. τῷ β. Κ Sym. 12. — * τὸν Sym. Vat. — 3. προσλαβέσθαι Cont. Leo, Sym. Vat. π. Ῥ. τὸν δ. Sym. — 4. διαφυλάττ. cod. διαφυλάττειν Cont. ed. — αὐτῷ ἐν Leo. — 5. δέῃ Leo. — σ. ἔχῃ Sym. — ** ἐν οἷς ἂν δέῃ Sym, ante συμ. om. — Π. γὰρ Sym. — 6. Αὐτοχείρως οὖν ὁ β. Κ. γ. ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἔπεμψε Sym, celeris omissis. — 9. αὐτὸς Leo. — 10. ἐπ. ὧδε π. cod. ed. ἐπ. ὡς δεέι Cont. — 13. Κωνστ. om. Sym. — καταναγκάσαντος Vat. — 14. αὐτὸς — ἀποπλεῖν om. Cont. ex homoioteleuto. — ἀδ. ἔχειν ed. Sym. 12, ὡς ἀδ. ἔχει Vat. — 15. τῆς πόλεως ἀπ. Vat. — μετὰ τού Vat. Cont. — τὴν om. Vat. — 16. Ὁ π. Κ. καταναγκάζων ἀ. ἐν τῇ ἐξ. ἔξεισι Sym. — ἐξαρτή cod. ἐξαρτύσει Cont. Vat. Sym. ed. — 18. ὡς om. ed. — *** τούτω ed. τοῦτον Sym. — 19. προυπ. Vat. (Sym, omissis seqq. usque ad καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος ἀνήρπασεν αὐτόν) — προθυμοποιήσειν Leo. — 21. ἔχει Leo, Vat. — **** ἐπιτηδείους Leo, Vat. — 22. αἶρε cod. — 23. τούτοις Leo, Vat. — 24. ἰδόντες Leo.

δότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν· «Ἀναρπάσατε αὐτὸν (ταῖς χερσὶ) καὶ ἄρατε αὐτόν» ἐπεφώνησε, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἁρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον· οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ.

(22) Ταῦτα Ζωὴ Αὐγοῦστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστᾶνας καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονὸς βουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς* ἐξήλασαν** βαλόντες. Ἕωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι· «Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη»; Ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι «διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενων τὸ παλάτιον, ταῦτα γεγόνασι».

(23) Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον*** πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλε Ἰωάννην τὸν Τουβάκην, Ζωὴν Αὐγοῦσταν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι· ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ (πρὸς) συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησε, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· «Ἐάσατε, εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα (μου)». Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν.

(24) Προσκαλεσάμενος δὲ ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατρι-

1. γεγονότος Vat. Cont.—γεγ. ἥρπασαν Leo, ἀνήρπασεν Sym. Vat. Cont. — 3. τ. χ. om. Sym. — ἀνεφ. Vat. Cont. ἐφώνησαν Leo, ἐφώνησε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τ. Sym.— 5. τριήρην ed. — εἶχον Sym. omissis seqq. et c. 22. — 6. οὐδεὶς — παλατίῳ om. Sym. — 7. αὐτὸν sic Leo. — 9. μεγιστάνους Leo, Vat. Cont. — * αὐτοὺς Leo, Cont.— 11. ἐξήλασε Leo, ἐξίλασ. cod. — ** αὐτοὺς Vat. — βάλλοντες Vat. Cont. om. Leo. — 12. τοῦ Vat. — *** τὸν Leo. — 20. ἐπισπώμενον Leo, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ β. τὴν ἐξ. ἀπὸ τῆς μ. εἰς ἑ. ἐπ. Sym. 12. — 21. τῇ ἐπ. Sym. — ἀπέστειλαν Vat. — 22. τὴν Ἀ. Ζ. ἀπὸ Sym. — 23. πρὸς om. Vat. — 24. ἐκ καὶ Ἐ. εἶπε Sym. — 25. μετ' ἐ. ἐ. Leo,—μου om. Sym. — 26. ἅμα τῷ λ. τ. Sym. — 27. Προβάλλεται δὲ ὁ β. μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰω. τὸν Γ. Sym.

ἀρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν, προεβάλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλλοντο ἑταιρειάρχας. Ὅρκοις (οὖν) βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὡς ἐθεάσατο αὐτούς, τρόμος αὐτὸν ἔλαβε (καὶ φρίκη) καὶ φρενῶν ἔκστασις· εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν (καὶ διηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθε· συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ) καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν (ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχήν), σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο (ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιησασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες).

(25) Τῇ κδ' οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς* πρεσβύτερον, αὐτοῦ οἰκεῖον καὶ πιστότατον ὄντα καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογησαμένους ὡς «(οὐκ ἀνταρσίᾳ γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθέν, ἀλλὰ) τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος** (197ᵇ) δεδιὼς μή τι νεωτερισθείη (παρ' αὐτοῦ) εἰς τὸν βασιλέα· τούτου ἕνεκεν ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευται καὶ τὴν φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ βασιλέως». Μὴ συνευδοκοῦντος οὖν Νικολάου τοῦ πατριάρχου (τούτοις), ἐμηνύθη

---

2. ἐδεδίει γὰρ Sym. — 5. προβάλοιντο Vat. προεβάλοντο bis ed. Sym. προεβάλετο Leo, Cont. — ἑταιριάρχην Leo. — οὖν om. ed. ὅρκοις — 9. ἐλ. ἀ. ed. — καὶ φ. om. Cont. Vat. Leo. — 10. ἔκστασις om. Sym. — καὶ διηγ. αὐτῷ om. Sym. — 12. ὥστε — ψυχὴν om. Sym. — 13. ὥστε καὶ — ἐπισφ. om. Sym. — 16. Ὅπως δρουγγάριος ὁ Ῥωμανὸς ἀνῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ τῇ ἑκάδε οὖν τετάρτῃ Vat. — Τῇ οὖν κδ' Sym. 13. — * Ἰωάννην ed. Leo, Vat. Cont. — 17. πρεσβ. — λεγόμενον om. Sym. — πρεσβύτην Leo, e compendio. — ὁ. αὐτῷ ed. Vát. Cont. — 18. Μαστζούσιν ed. — ἀπολ. Sym. — 19. ὅτι Sym. — οὐκ — ἀλλὰ om. Sym. — ἐπ' ἀνταρσίας Vat. — ἐμοῦ Leo, Vat, Cont. — 20. ἐπ. φοβούμενος μήτι Sym. — ** καὶ ed. Leo, Vat. Cont. — 21. δεδιῶσα cod. — παρ' α. om. Sym. — 22. τοῦτο πεποίηκα πρὸς τὸ τὴν φ. π. τοῦ β. Sym. — βεβούλευμαι ed. Leo, Cont. Vat. — 23. Μὴ σ. δὲ Ν. Leo, Vat. Cont. — 24. τούτῳ Leo, ἐν τούτῳ Vat. Cont. om. Sym. — μηνύεται οὖν μ. τοῦ στ. π. ἑ. μ. τοῦ Β. Sym.

Ῥωμανῷ παρὰ (τοῦ) ῥηθέντος Θεοδώρου παιδαγωγοῦ αὐτοῦ, ἐλθεῖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, (ὃς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος — τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτόν) — τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίου Θεοτόκου — ε΄ δὲ ἦν — ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι). Καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ πατρίκιος, ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν πατριάρχην. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν· καὶ προσκυνήσας (αὐτὸν) καὶ ὅρκοις βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν προσκυνήσων τὸν βασιλέα· καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ καὶ πίστεις αὐτῷ δοὺς παρευθὺ προχειρίζεται (παρ' αὐτοῦ) μάγιστρος καὶ μέγας ἑταιρειάρχης.

(26) Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσεις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι· ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράψαι τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας, πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου, ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα

1. τοῦ om. Vat. Cont. ed. — τοῦ ῥ. π. τοῦ ἑ. ed. Θ. τοῦ ῥ. π. ἑ. Leo. Vat. Cont. — 3. ὃς — Βουκολέοντι om. Sym. — ἄγων cod. — εἶχεν Leo. — 4. τῆς ὑπεραμώμου παρθένου καὶ ὑ. Θ. Vat. — 5. ἅμα τῷ στ. ἐν τῷ Β. Καὶ Leo, ἐν. ἅ. τῷ στ. π. καὶ τῷ Β. Καὶ Vat. — 6. μὲν Στ. Leo, Στ. μὲν πατρίκιος Sym. — 7. Ν. δὲ ὁ σ. Sym. — 8. τὸν π. Ν. Leo, Sym. — 9. Καὶ ὅρκῳ β. Sym. — 10. ἀπ. πρὸς αὐτὸν Sym. — τὸν τ. στ. ed. Leo, τὸν ζ. καὶ τ. τοῦ Κυρίου στ. Vat. — 11. αὐτὸν om. Sym. — ὅρκῳ Leo, Sym. — 12. καὶ ὀλ. τ. ἐν τῷ π. Sym. — 13. Προσκυνήσας οὖν τὸν β. Sym. προσκυνήσων οὖν τὸν β. Vat. — 14. φόρῳ ed. — 15. παρ' α. om. Sym. — 17. Ἀνάβασις Ῥωμανοῦ cod. γοῦν Leo. — γ. κ. βασιλικὴ Vat. θ. κ. Cont. γ. κ. Sym. 13. — 19. ἀναπαύσασθαι Sym. — 20. γραφὴν Sym. — γρ. Κ. π. Sym. — 21. αὐτῶν Vat. Cont. — π. καὶ μ. Leo, Vat. Cont. — τοῦ — βουλ. om. Sym. — 22. καὶ ἐν ὑπ. Sym. — ἑ. β. Vat. Cont. — 23. Ἀν. τ. Leo, Ἅπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου πριμικηρίου τοῦ β. προτοβ. ἐν Κ. ἐν Sym.

ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα (καὶ ἀναγνοὺς) ἀπελθὼν* ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν**.

(27) Τῇ ε' ἑβδομάδι τῶν ἁγίων νηστειῶν*** δίδοται ἀῤῥαβὼν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ****· καὶ τῇ γ' (τοῦ πάσχα τῇ λεγομένῃ) τῆς Γαλιλαίας (εὐλογεῖται καὶ) στεφανοῦται (ἅμα αὐτῇ) παρὰ Νικολάου πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλλόμενος· ἀντ' αὐτοῦ***** Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἑταιρειάρχην κατέστησε.

(28) Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων (198a) ὁ Φωκᾶς****** ἀπατη- 920
θεὶς παρά (τε) τινῶν ἀρχόντων (καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων) πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται, καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τόν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον (καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς αὐταδέλφους) καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασηκρῆτιν τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιῇ συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα (ὡς) ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοὺς****** Ἄννῃ (τινὶ) γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ******* καὶ

---

1. δέξ. Vat. Cont. — καὶ ἀναγνοὺς om. Leo. — * οὖν cod. — ** ὡς ἐντεῦθεν πεπληρῶσθαι τὸ κατὰ ποίησιν λόγιον· «Δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν — ὄνδε δομόνδε» Sym. — 3. Τῇ ἑβδ. ε' ed. τῇ δὲ ε' ἑβδ. Leo, Vat. Cont. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ Sym. 14. — *** Ἀπριλλίῳ μηνὶ Leo. Vat. Cont. — 4. γαμικοῦ συναλλάγματος Sym. Vat. Cont. — **** ἣ πρὸς κάλλος σωματικὸν ἐπήκμαζε καὶ σύνεσις Vat. ἣ π. κ. σ. προσηκ. καὶ σ. Cont. — τοῦ π. τῇ λ. et εὐλ. καὶ et ἅ. α. om. Sym. — 7. παρὰ om. Vat. — β. γὰρ Ῥ. Sym. — ***** δὲ Leo, Sym. — 8. ἑτ. Χ. τὸν ὖν α. κ. Sym. — 10. Περὶ τῆς ἀνταρσίας Λέοντος τοῦ Φωκᾶ Vat. — Μετ' οὐ π. Λέων Leo. — ****** μετὰ λαοῦ πλείστου Leo. — 11. π. τ. ἀ. πρὸς Sym. 14. — τῶν ἀνταυτοῦ (sic) Vat. — 13. καὶ Κ. καὶ Ἀ. τ. ἀ. om. Sym. 14. — 14. Γογγυλίους τοὺς ἀ. ed. τοὺς Γ. καὶ ἀ. Leo. — 15. ἀσηκρῆτις τὸν Μαλελίας Sym. πρ. τὸν Μ. Vat. Cont. — 17. ποιεῖται ed. Leo, Sym. — 19. χρυσόβουλλον — ἐνυπόγραφον περιέχον, ὅσοι τὸν Φ. τῷ βασισιλεοπάτορι δὲ π. Sym. — ὡς om. Vat. — 20. τὴν Leo. — ****** αὐτὰ Leo. — 23. τ. om. Vat. — ******* ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν Vat. Cont.

κληρικῷ τινὶ Μιχαὴλ, ἐν τῷ (αὐτοῦ) στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν· οἱ δὲ ταῦτα (ἀναλαβόμενοι) διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ· καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τήν τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη, ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς, ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή*.

(29) Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ βαρέως Μιχαὴλ** καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγονὼς*** καταλύσεως (τῆς τοιαύτης ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος), σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος****, τουρμάρχαι ὄντες ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου (ἰσχυρῶς καθωπλισμένου) ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν***** διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς (λιθίνης) δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος******.

(30) «Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγρηγορώτατον (καὶ εὐνούστατον) καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὑρηκὼς, τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ******* θεὸν κατεπίστευσα καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα σπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον· Λέοντα δὲ τοῦτον******** Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτεύω ἐπιβουλεύειν, νῦν δὲ ἔργοις αὐτοῖς ἐπί-

1. ἐν τῷ στ. ἐξ. Sym. — 2. ἀν. om. Sym. — ἔστειλαν Leo. — 3. φ. ἀν. Vat. φ. π. τοῦ Φ. ἀν. Cont. Leo. — ἀν. ἐτύφθη Sym. — 4. τήν τε ῥ. om. Vat. ὑπετμ. ἀλλὰ μετὰ τ. Sym. — * Ἄννα Sym. — 7. Π. ὁ ὗς τοῦ Βαρυμιχαὴλ Leo. Π. οὖν ὁ ὗς τοῦ Β. Sym. 14, Vat. — ** Κωνσταντῖνος ed. Κ. τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν Ἱκανάτων Sym. — *** αὐτῷ Sym. — 9. τῆς — τυραννίδος om. Sym. — σὺν α. δὲ ὁ. Β. Leo. — **** καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος ed. Sym. Cont. — 10. τουρμάρχων ὄντων ἀνφοτέρων Sym. — Λέων δὲ Leo, Λέων ὁ Φ. οὖν Vat. — 11. ἰ. κ. om. Sym. — 12. τὴν Χρυσόπολιν Sym. — ***** ἥτις κτλ. etymologica — Καταλαβὼν οὖν τὴν Χ. ὡς εἴρηται δ. π. ἀπὸ τῆς δ. Sym. 13. — λ. θ. om. Sym. — 14. μετὰ Ῥ. cod. — 15. ὁ ἐπὶ κ. Leo, Sym. ὁ ἐπὶ τοῦ κ. Vat. Cont. — ****** τάδε διαγορεύοντα a prima manu codicis in margine, ed. Leo, Vat. Cont. — 17. Ὡς om. Sym. 18. — γρηγ. Sym. — 18. καὶ ἐ. om. Leo. — 19. τούτου Leo. — ******* γε Leo, Sym. — 21. μητρικὰ Leo. — ******** τὸν Leo, Sym. — 22. ὑποστεύων ἐ. νῦν ἐ. ed. Leo, Sym, ὑπ. ἐ. νῦν μὲν ἐ. Vat. Cont.

βουλον εὕρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἐξανιστάμενον· διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν * εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον».—Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρύεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον περιστάντος (καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστοχηκότος) καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος (ἐν χωρίῳ δὲ ἐνομαζομένῳ Γοηλέοντι φεύγοντος καὶ συλληφθέντος), ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ, ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολήν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεοπάτορα Ῥωμανόν.

(31) Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματηνοῦ καὶ Δαυῒδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως καὶ ** ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν.

(32) Ἦγαγον δὲ *** Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ ἐφεζόμενος.

(33) Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ **** Αὐγοῦστα ἐ(198ᵇ)πιβου-

---

1. ἀρχῆς om. Vat. — κατεξ. Leo, Sym. Vat. Cont. — * αὐτὸν Vat. — 3. ὁ. τ. Leo. ὁ. γὰρ τ. Vat. Cont. — 6. ἐπαναγ. Leo. — 8. Τοῦ Φ. δὲ Vat. Cont. — περ. φ. τε εἰς Ἀ. χ. Sym. — 9. χ. φ. Leo, Vat. Cont. — 11. ἀλλ' ἐν χ. τινὶ ὀ. Γ. καταντήσαντος Sym. ἐν χ. δὲ ὀν. Γ. φ. καὶ σ. om. ed. — φεύγοντι σ. Leo, καταντήσαντος καὶ σ. Vat. Cont. Ἰω. T. ed. — 13. συγ. ἀγαγεῖν α. οἱ δὲ ἐτ. ἀ. παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ Sym. — 17. τοῦτο cod. — καὶ β. Leo. — 18. Ἀ. δὲ μ. κ. ἐπιβουλὴ διὰ Κ. Κτηματεροῦ μελετωμένη Sym. 16. — 19. τοῦ Κτηματινοῦ Vat. ed. Κτηματινοῦ Cont. — 20. κουροπαλατῶν M. Sym. — οἳ καὶ τ. δ. τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν Sym. — ** ἐν Leo. — 23. §. 32 om. Sym. — *** καὶ ed. Vat. Cont. — **** ἡ Sym. 16.

λεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων (ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων)· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσι τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείραντες.

(34) Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου * καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κροκόας (λεγόμενος) μετὰ πλείστου λαοῦ καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ ** Ῥωμανοῦ μελετῶντας.

(35) Κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς (τιμᾶται Ῥωμανὸς) τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ Δεκεμβρίου μηνὶ ιζ' ***, τῇ τῶν προπατόρων κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως (τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ) καὶ Νικολάου πατριάρχου ****.

XI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΡΩΜΑΝΟΥ.

921 Καὶ Ἰανουαρίου ϛ', τῇ τῶν ἁγίων φώτων ἡμέρᾳ, στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Μαίῳ δὲ μηνὶ ιζ', ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεύς,

---

1. ὑπὸ — σκ. om. Sym. — 2. καὶ τ. τοῦ π. καταβιβάσαντες ἐν τῇ τῆς ἁ. Ἐ. μ. ἀπέκειραν Sym. — 4. ἐν τῆς Vat. ἐν τῇ τῆς Cont. Sym. τῆς Leo. — 5. Ἐ. οὖν ed. Καὶ ἐ. Sym. 16. — * καὶ νοταρίου Vat. — 9. τῆς βίγλας Vat. om. Leo. — Κουρκούας ed. Leo, Sym. — om. λεγ. Leo, Sym. — 10. ἀν. ὡς κ. Ῥ. μ. εἰς Ὀψ. ἐξ. Sym. — ** τοῦ ed. — 11. Περὶ Ῥωμανοῦ Καίσαρος Par. 1706 Ῥωμανὸς ὁ Ἀβάστακτος. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ τοῦ Σ. μ. Vat. Ἐ. δὲ τ. Σ. μ. Leo. Cont. Τῇ κδ' τοῦ Σ. μ. Sym. 17. Ἐ. δὲ καὶ τ. Σ. μ. Ven. — 12. τ. Ῥ. om. Leo. — *** τοῦ μηνὸς Cont. Vat. — 13. πρων ed. — 14. κῦ Leo, cod. — 15. τοῦ γ. ἀ. om. Leo, Sym. Vat. Cont. — **** ἐν ἔτει τῷ ,ϛυνή, ἰνδικτιῶνος η' Sym. ἐν ἔ. ἑξάκις χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ, ἰνδ. η' Vat. — 17. Par. 1706, in codice deest rubrica. 18. Καὶ Ἰανουαρ. ϛ' cod. Καὶ Ἰανουαρίῳ ἕκτῃ Vat. Ἐν ἔτει ,ϛυκη', ἰνδ. η' καὶ Ἰανουρίῳ ϛ' Cont. — Καὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται Θ. ἡ γυνὴ ἁ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε' ἰνδ. Χ. ὁ υἱὸς Ῥ. διαγ. β. Sym. 17. — 19. ἰνδ. η' margo P. in Sym. ε' ἰνδικτιὼν Vat. sed est nona, θ'; nam dies S. Ignatii in dominicam a. 920 cadit; a. 919 vero, ind. 8ª, Veneris in diem; pentecoste autem in 17-um Maji annis tantum cadit 935 et 940, 5ª indictione 932 in 20-um ut a. 921.

στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως τῇ τῆς ἁγίας ν' ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προῆλθον.

(2) Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος ή (ἡμέρᾳ κυριακῇ) ἡ τῆς ἐκκλησίας γέγονεν ἕνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ (ἁπάντων ἑνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου) διεσχισμένων.

(3) Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος θ' ἀπο- 924
στείλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ ὀρφανοτρόφῳ* ἀνθρώποις αὐτοῦ.

(4) Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς** βασιλεὺς ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρόκενσον, συνηγμένων ἁπάντων ἐκεῖσε μεθ' ὅπλων· τοῦ ἀδνουμίου δὲ γενομένου, αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῷ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέοντος, ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου, (ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου) ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου Μαγγλαβιτῶν, οἳ*** τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν· (ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, ὁ ῥαίκτωρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησε ἑβδομαδάριον τῷ βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας.)

---

1. Τῇ εἰκάδι τοῦ Leo. — 2. ἐν τῇ αὐτῇ πρ. Leo. — 4. Περὶ τῆς ἑνώσεως τῆς ἐκκλησίας Vat. Ἰουνίῳ ed. Τῷ δὲ Ἰουλ. μ Sym. 18. — ὀγδόῃ ἰνδ. Leo, η' ἰνδ. Vat. τῆς αὐτῆς ἰνδ. Sym. — ἡμ. κῦ cod. Leo, om. Sym. — π. Ῥ. γ. ἑν. Leo, Vat. Cont. γίνεται ἕνωσις τῶν ἀποσχιστῶν Sym. om. ἀπ. — Εὐθυμίου. — 8. Ὀγδόῃ δὲ φε. μη. ἰνδ. δ'. cod. θ' δὲ φ. μ. ἰνδ. θ'. Vat. Τῷ δὲ η' μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως Sym. — 19. Ὁ. δὲ φεβρουαρίῳ μηνί, ἰνδ. θ. ed. — ιθ' Leo. — ὑποπτευθεὶς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς β. ἐφιέμενος ἀποκείρεται ἐν τῇ τοῦ Α. νήσῳ Sym. — 11. πρῶτον Leo, scl. s. (μοναχόν). — * τοῖς Sym. — 14. Πάλιν μηνύεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀ. καὶ Π. τῶν μ. Sym. 19. — ** ὁ Vat. — 15. μεθ' ὁ. ἐκ. Leo. — 18. ἡ ἀ. Ἀ. Cont. om. Vat. ex homoioteleuto. — 19. Μαγλαβιτ. cod. μαγγλαβίτου Cont. ed. — *** καὶ ed. Sym. — 20. ἦν — προσοικειώσας om. Sym. — Ἰω. ὁ πρ. καὶ Leo. — 21. Ἀρμενίου Leo. — ἐποίηκε Vat.

(5) Ἐγένετο (δέ) τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὢν Νικήτα πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλῴας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν, ἐν πλοίῳ εἰσελθών, ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος, ἄδειαν εὑρὼν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐληΐσατο καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν [τῇ μεγάλῃ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλασίας καταμαθὼν] τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος, πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβουλεύσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστερεῖται.

(6) Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξαλασάντων μέχρι Κατασυρτῶν, μετὰ* τὴν τοῦ δομεστίκου Ἀδραλέστου τελευτὴν, προεβλήθη Πόθος, ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν, ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱὸν (τοποτηρητὴν ὄντα) τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσαντα· ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν, πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησε.

(7) Ἐμηνύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἡ κατὰ Ῥωμανοῦ (τοῦ) βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀνα-

1. Περὶ Ῥενταχίου τοῦ Ἑλλαδικοῦ Vat. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς π. γενόμενος ἐπεὶ πάντα Sym. 20. — δὲ om. Vat. Cont. — Ἑλλαδικὸς Vat. Cont. — Νικήτ. cod. Νικήτα τοῦ Vat. Cont. — 2. ἀπ. δὲ Vat. Cont. — 5. π. ἐλ. Vat. Sym. Cont. — 6. καὶ τῇ π. πρ. ψ. γρ. συσκευάσας πρ. Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλε Sym. — τῇ — καταμαθὼν om. cod. ex homoioteleuto. — 10. ἐβούλετο Vat. Cont. — Κρ. οὖν τ. ὀ. ἐξορύσσεται Sym. — 11. τῶν ὀφθαλμῶν Vat. Cont. τῆς τε οὔσης καὶ τῶν ὀ. στ.). — 12. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μ. τῶν Κ. ἐξελαύνουσι μ. τὴν τοῦ δουκὸς Sym. 21. — * δὲ ed. cod. — 13. Ἀδραλέτου Leo. — προβάλλεται Π. δ. τῶν σχ. ὁ τοῦ Ἀ. Sym. — 16. τὸν Μ. ed. τὸν τοῦ Μωρολὲ Sym. — τ. ὁ. om. Sym. — 18. εἰσελθὼν ἔσω π. ed. εἰσελθεσὼν π. cod. εἰσελθὼν e linea seq. irrepsit. — 19. καὶ ἀ. δὲ πλ. ἐν τῇ π. ἐ. ἐτ. Sym. καὶ ἀ. ἐν τῇ π. ἐτ. Vat. Cont. — 21. Περὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατὰ Ῥωμανοῦ δι' ἧς προφάσεως ὑποβιβάζει τὸν πορφυρογέννητον ποιήσας αὐτὸν β΄ βασιλέα Vat. — Πάλιν δὲ μηνύεται ἐπ. κ. Ῥ. ὑπὸ Ἀ. γενησομένη σ. καὶ Θ. Sym. 22. — παρὰ Θ. Leo. — 22. τοῦ om. Vat. Cont.

στασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχεΐου καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου, βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουβάτζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἳ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον (199ª). Καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διῆλθον καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ λεγομένῳ τρικόγχῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη· τὸν σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

(8) Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθίστησι, ἑαυτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἔμπροσθεν*.

(9) Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Καυκάνῳ καὶ Μηνικῷ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὀρῶν, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβά. Τὴν αὐτῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς (λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν), Ἰωάννην ῥαίκτωρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ** τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ταγματικῶν, οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος (ὁ) πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ — ἦν δὲ ε΄ τῶν νηστειῶν ἑβδο-

---

1. χρυσοχείου cod. Vat. χρυσοχέστου Cont. χρυσοχόου Leo. — 2. ν. β. Leo, πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν ὡς δῆθεν ὑ. Κ. β. ἀγωνιζόμενοι ἐλ. ἐτ. καὶ τὸν μέσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν Sym. — 3. ἰδ. cod. — 5. Καὶ διελ. Vat. Cont. — 7. ἰδίως Leo. — 9. Ἐλειμῶν Leo. — 10. τοιαύτης — §. 16 πολεμικῶν κατὰ ex ocidit in Vat. toto folio deficiente. — ἑαυτοῦ κ. Sym. 23, om. seqq. — 12. προάγειν cod. — * τῷ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον δεδοικέναι κτλ. Cont. 7.— 13. Π. οὖν ἐκστρατεύουσι Βούλγαροι μ. τῶν Μ. Sym. 23. — 14. ἅμα καὶ χαγάνῳ Cont. 8. — 16. Δ. οὖν διὰ Cont. Διελθόντων οὖν διὰ Leo. — 17. Μαγλ. cod. — Ὅπερ μ. Sym. om. λογ. — ἐμπρ. — αὐτ. cod. αὐτὴν Leo. — 20. λεγ. om. Cont. Sym. — 21. ἔκ τε τῶν ταγμάτων καὶ τῶν τῆς ἑτ. Sym. — ** τῶν Leo, Sym. — 23. ὁ om. Cont. Sym. Leo. — Μωσηλέ ed. — 24. τῶν ν. ἑβδ. ε΄ Leo.

μάς. — Διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν * ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ καὶ σφοδρωτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν, παρευθὺ φεύγει μὲν Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, σφάττεται [δὲ] ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη (υἱὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι· μόλις οὖν** διασωθεὶς ἦλθε φεύγων ἔνοπλος μετὰ δρόμωνος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ Μουσηλὲ καὶ μὴ ἰσχύσας τέλειον ἀνελθεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμωνος ἀποβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη). Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ (λοιπὸν) ἅπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπεπνίγησαν· οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα· οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς (αἰχμάλωτοι) συνελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τά τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. (Οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.)

(10) Κ΄ δὲ φεβρουαρίου μηνὸς ι΄ ἰνδικτιῶνος Θεοδώρα**** σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ· καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τῷ ὑπ' αὐτοῦ (εἰς) μοναστήριον ἀμειφθέντι.

(11) Τῷ δὲ αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως

---

1. Δ. οὖν τὸν ed. Δ. οὗτ. τὸν Cont. — * αὐτῶν Sym. — 3. ἐν. βοῇ Cont. — 4. παρελ. Cont. — ἀ. εὐθὺς φ. ὁρ. Sym. ἀ. π. μὲν φ. Cont. ἀ. φαν. π. ed. π. μὲν φ. Leo. — 6. ὁ τοῦ Πλατύποθος ὗς Φ. ed. — Πλατυπόδ. cod. — ὗς — ἀπεπνίγη om. Sym. — ** ὁ ῥαίκτωρ Cont. — 7. εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρόμωνα· ἦλθε δὲ φ. ἐν καὶ Ἀλ. ed. Leo, Cont. — 8. ὁ Μ. δρ. Leo. δρ. ὁ Μωσηλὲ cod. — 9. ἰσχ. ἀν. ed. — ἐν τῇ τοῦ δ. ἀποβ θρα Leo, Cont. — ἀναβ. ed. — 11. Οἱ om. Cont. — *** ὅτε Πόθος καὶ Λέων πατρίκιος Cont. — δ. φεύγοννες Leo. — 12. καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θ. ἀπώλοντο, ἄλλοι ἀ. γεγόνασι οἱ Α. δὲ ἐν τῷ κ. φ. δ. Sym. — λοιπὸν et αὐ. μ. om. Cont. — 15. μ. ἐχ. κ. Leo. — 16. τῶν π. π. Cont. — 17. οὕτως — ἐχ. om. Leo, Sym. — 19. Εἰκάδι δὲ φεβρουαρίῳ μηνὶ Cont. ed. Leo, τῷ δὲ φ. μ. Sym. 24. Κ. δὲ φε. μη cod. — ἰνδ. ι΄ ed. Cont. τῆς ι΄ ἰνδ. τῇ κ. τοῦ μηνὸς Sym, ια΄ ἰνδ? — **** ἡ Sym. — 20. καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ β. Ῥ. τὸν ὑπ' ἀ. εἰς μ. γενόμενον Sym. — 21. εἰς om. Cont. — 23. Καὶ στ. Sym. 24.

Χριστοφόρου γυνή· τηνικαῦτα δὲ καὶ κουροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελϑὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς μοτὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχϑη (ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ ϑεοῦ Σοφίᾳ εἰσήγαγον*, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεϑος ϑεασάμενον καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον — καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιστείλαντες πέπλοις χρυσουφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ οὕτως εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ—)· Ὁ δὲ τὸ ϑαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεϑες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον ὑπερϑαυμάσας καὶ ἀληϑῶς ϑεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν** χῶρον τοῦτον εἰπὼν, αὖϑις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα.

(12) Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἐλϑόντων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς (τοὺς) τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεκάλεσεν, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη, καὶ παρῄνει τούτοις καὶ προυτρέπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελϑεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασϑαι· οἱ δὲ συνέϑεντο ἑτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν χριστιανῶν ὑπεραποϑνήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καϑοπλισϑεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης ἀληϑῆ οὖσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν (τε) καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν· ὄπισϑε γὰρ τῶν Βουλγάρων (199[b]) γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπεσὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρεϑέντας κατέσφαξεν. Μαϑόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονὸς ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ πολέμου συγκροτηϑέντος, τρέπουσι τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγοις ὑπαρ-

1. Τότε καὶ Ἰ. κ. ἐν τῇ π. π. καὶ πρόοδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε καὶ μ. τ ὑπ. καὶ ἡ ἁγ. Σ. τούτῳ κεκοσμημένη ὑπεδείχϑη Sym, om. ὃν — αὐτῇ. — 4. ἀπηγ. Cont. — * καὶ Leo. — 5. ϑεάσαμ. cod. ϑεασάμενος Leo. — 6. ταύτην Cont. — 7. αὐτῷ ed. — 8. εἰς ὃν ναὸν εἰσελϑὼν καὶ ϑαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπ. Sym. — ** ἱερὸν Cont. — 10. ἴδια Leo, Cont. Sym. — 12. τῶν δὲ Β. π. ἐκστρ. καὶ μ. τῆς Cont. Καὶ π. οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰ. μ. μέχρι τῶν τῆς ἁ. Θ. π. ἦϑον καὶ τ. π. δόντες τὰ ἑξῆς ἐληΐζοντο καὶ πάλιν πολέμου γενομένου, τρέπονται Ῥωμαῖοι Sym. 25 om. seqq. — 13. ἐ. π. Cont. — 14. παραδόντες cod. παραδιδόντων Cont. — ἐξανιστάμενος ὁ β. P. Leo, — 15. τοὺς om. Cont. — 16. αὐτῷ Leo. — 21. τε om. Cont. — 26. ὀλίγων Cont.

χοντα. Ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγωνισάμενος*, πολλοὺς ἀνελὼν οὐκ ἔτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνε, ποταμὸν δέ τινα (ἐκεῖσε) παραῤῥέοντα διαπερῶν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ** ἰλῦϊ ἐμπαγέντος, τιτρώσκεται κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ· μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλύος ἀνασπασθέντος συνεργείᾳ τῶν ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ τεθεὶς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ, καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησε.

(13) Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγε λάρνακα ἔνζωδον καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὔσης τῶν Ξυλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασιν ἐναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ παισὶν, ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως*** μονῇ****.

(14) Ἀδριανὸς δέ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τατζάτης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοήλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Πάνπερ τε λεγόμενον ὀχύρωμα κατασχόντες, οὓς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κροκόας καταπολεμήσας τοὺς μὲν κατέσχεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας*****. Τατζάτης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὀχυ-

---

* καὶ Leo, Cont. — 4. ἐκεῖσε om. Cont. — ** τούτου Cont. — 6. ἐκτὸς ἱ. Leo. Ὁ δὲ λεγόμενυς Σ. πολλὰ ἀνδραγαθήσας, πολλούς τε ἀνελὼν καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστηναι μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγεὶς φεύγει καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλ. τ. εὐθὺς ἀποθνήσκει Sym. — 8. τίθεται ed. — 11. λαρνακίδιον ἔνδοξον ἓν καὶ Cont. — 12. ἀ. μ. Cont. — 13. οὔσης τῆς Ξ. ed. Cont. Ξυλοκέλκου cod. — συναπ. Cont. om. αὐτοῦ. — *** Ῥωμανοῦ Cont. — **** ἤτοι εἰς τὸ Μυριέλαιον ed. Cont. — 16. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χ. ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδέως καὶ Τατζάτου Ἀ. τῇ ὑποθ. Β. τοῦ Β. στ. ἐν Χ. καὶ τὸ Π. ὀ. ἐκρατήθη Sym. 26. — δὲ Τατζάκης Cont. — Τζάντζης ed. cod. — 17. συνθήκῃ Leo. — 18. Βέιλα ed. Sym. — 19. σκευάζουσι Cont. — τὸ Παῖπερ τὸ λ. P. — 20. δ. τῶν σχ. Leo, τῶν σχ. δ. Ἰω. ὁ Κ. Sym. om. οὕς. — 21. Κουρκούας Leo, Sym. Cont. — καταπ. καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν Sym. Cont. — 22. τὴν οὐσίαν δ. Leo, καὶ τὰς οὐ. δημεύει Sym. — ***** τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθώους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι Sym. ed. Cont. — 23. Ὁ δὲ Τ. ἐν ἑ. ὀχυρώματι δ. καὶ λ. αἰτησας ἐν τῇ π. Sym.

ρωτάτῳ καστελλίῳ διαφυγὼν καὶ λόγον τοῦ μήτι κακὸν παθεῖν δεξάμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει καὶ τῇ τοῦ μαγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διητᾶτο τηρούμενος· δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἁλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν τὸν Βοήλαν ἀπέκειραν μοναχὸν, τοῦ βασιλέως οἰκτείραντος φίλον τυγχάνοντα.

(15) Τοῦ πατρικίου τοῦ** ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος*** Ἀδριανουπόλεως στρατηγοῦντος, κρατίστου τὰ πολλὰ καὶ περιδεξίου τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, (καὶ πάλιν) ὁ Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσε καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει· ἐπεὶ δὲ ὅ τε σῖτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε χαλεπός — οὐδαμόθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτίσασθαι — τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτούς (τε) καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις, ὃν**** χειρωσάμενος***** Συμεὼν καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μυρίαις αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος τελευταῖον ἀπέκτεινε (θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνεστάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς). Βουλγάροις οὖν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν, οἳ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκοότες, ταύτην καταλελοιπότες ἀπῆλθον· καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους (αὐτὴ) ἐγένετο.

(16) Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολ-

---

1. φυγὼν Cont. — λ. ἀπαθείας δ. ed. — 2. ἐ. καὶ μάγιστρος γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τ. δ. δρᾶσαι δὲ β. Sym. — 4. ὀφθαλμῶν ed. — 5. στερεῖται Cont. — * δὲ Leo, Sym. Cont. — ἀπ. τοῦ β. αὐτὸν κατοικτ. Sym. — 7. Συμεὼν δὲ σὺν π. τῷ λαῷ ἀ. τὴν Ἀ. παρακαθίσαντος καὶ ἰ. πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λ. αὐτοὺς ἐπ. κραταιὸς καὶ ὁ. ἐ. ἐπ. πρ. Sym. 29. — ** ὄντος Leo, οὕτως Cont. — *** ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος Cont. — 8. κρ. π. καὶ δεξιοῦ ed. κρ. τὰ πολεμικὰ καὶ π. Cont. — 10. καὶ π. om. Cont. Leo. — 11. τὴν ἐ. π. σὺν π. τῷ στ. π. Cont.— 12. περιεκύκλ. cod. περιεκύκλωσαν ἐπεὶ ed. — 14. κραταιὸς Cont. — 16. τε om. Cont. — **** καὶ Sym. — ***** ὁ Sym. — 17. Σ. μ. τε ἀ. Sym. — 19. θαν. — ψυχῆς om. Sym. — 20. Καὶ Β. τὴν Sym. — παρ. φ. Leo. — 21. ἀ. τῶν Ῥ. ἐφ. ἀκ. τὴν πόλιν κατ. Sym. — 22. καταλιπόντες Sym. Cont. — 23. αὐτὴ om. Sym. — 24. Τοῦ δὲ Τρ. Λ. Sym. 28.

λῆς (καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος καὶ ἐν)* νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης** πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ (καὶ τὴν νῆσον κατέλαβε)· καὶ πολέμου γεγονότος, θεοῦ συνεργείᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνος δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

(17) Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος β' Συμεὼν*** ὁ ἄρχων Βουλγαρίας (200ᵃ) πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει καὶ ληΐζεται μὲν Θρᾴκην (τε) καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα (καὶ) καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ· μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος ἐπεζήτησεν αὐτῷ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον καί τινας τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν· ἔλαβον**** ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθε πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης*****, ἔπειτα****** Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ προσαγορευόμενος Στυπιώτης καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός τε καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ******* Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ τῇ πλησίον******** Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη.

(18) Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο· ὁ δὲ αὐτοὺς (μὲν) ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥω-

---

1. καὶ πλ.— καὶ ἐν om. Sym. — * ἐν Sym. — ** ὁ Sym. — 3. τῶν πλωΐμων Leo, Sym. Cont. — Ῥ. αἰφνίδιος Leo, Ῥ. αἰφνίδιον Sym. — 4. ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεσε Sym. — καὶ τὴν ν. κ. om. Vat. et Cont. — 6. μόλις δὲ μ. ἀ. Τρ. Vat. μόλις δὲ μ. ὁ Τρ. Cont. μ. δὲ αὐτὸς Τρ. Leo. — μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος Sym. — διασωθεὶς Leo. — 7. Τῷ δὲ Σ. μ. τῆς β' ἰνδ. πάλιν Σ. ὁ Βούλγαρος Sym. 29. — *** δὲ ed. — ὁ om. Vat. Cont. — 9. τε om. Sym. Vat. Cont. — 10. πάντα κατ. Leo. — 11. μ. δὲ Β. γεν. ἐπ. ἐπισταλῆναι ἀ. Leo. μ. τῶν Β. παρ. καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀπ. ἀ. Sym. Περὶ τῆς ἐκστρατείας Συμεὼν καὶ συντυχίας τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ Νικολάου πατριάρχου μ. δὲ Β. π. ἐπ. ἀπ. Vat. — **** οὖν Leo, Sym, Vat. Cont. — 14. ὁμ. ἀμφ. Leo, Sym. — ἐξῆλθ. cod. ἐξῆλθον ed. Sym. Leo. ἐξ. ὅ τε π. καὶ Μ. Sym. — ***** Νικόλαος Leo, Vat. Cont. — 15. εἶτα ed. — ****** ὁ Vat. Cont. — ὁ Στουπ. Leo, ὁ Στυπ. Sym. — 16. Ἰω. μ. ed. Ἰω. μ. ὁ π. Sym. Ἰω. ὁ μ. π. Leo. Ἰω. ὁ μ. καὶ π. Vat. Cont. — ****** ὁ Vat. — 17. διαβ. τῷ βασιλεῖ ἀπ. Sym. — ******* τῶν Leo. — 21. οἱ μὲν οὖν τῷ Σ. π. ἐ. δ. αὐτὸς δὲ τὸν β. Ῥ. θ. ἤθελε Sym. 29. — 22. ὁ δὲ ἀ. ἀπ. ed.

μανὸν ἐζήτει θεάσασθαι· παρὰ πολλῶν γὰρ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ (τῆς) συνέσεως). Ὁ τοίνυν βασιλεὺς σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στῆναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις*· ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ** Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι· περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν· Ἀποστείλας οὖν*** Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ**** ἐνέπρησε καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν.

(19) Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ (τῷ) πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ εἰσῆλθε σορῷ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχήν· εἶτα***** πρηνὴς πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσι κατέβρεχε******, τὴν πανάχραντον θεοτόκον ἀντιβολῶν, τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνους Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι (καὶ πεῖσαι) τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι· τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες, ἔνθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τε-

1. ἐπεζ. Leo, Vat. Cont. — π. π. δὲ πεπ. ed. Vat. Cont. om. — συνέσεως Sym.— 2. καὶ συν. Vat. Cont. Leo. — 3. Ὁ δὲ β. Leo, ὅπερ ἀκούσας ὁ β. Sym. — σφ. ἐπὶ τούτου Vat. ἐπὶ τούτου σφ. ed. Cont. σφ. ἐπὶ τούτῳ Leo. — 4. καὶ τὰς γενομένας τῶν ἁ. ἐ. Leo, καὶ τὸ στ. τὴν τῶν ἁ. χύσιν Sym. καὶ τὸ στ. τὰς γ. τῶν ἁ. χ. Vat. Cont. — * ὁσημέραι Leo, Vat. Cont. — ** τοῦ Sym. Vat. Cont. Leo. — 6. ὀχ. ἐν τῇ θ. Vat. ἐν τῇ θ. Sym. — 8. αὐτῷ Sym. — καὶ π. ἀ. π. πρ. δ. μ. γ. Sym. — 9. ἔνθα ἀλλ. Sym. Vat. Cont. — *** ὁ Vat. — 10. Ἐπὶ τούτοις ἀπ. Σ. τὸν ἐν τῇ Π. τῆς ὑπ. Θ. ναὸν ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο ἐν. Sym. — 11. ἐν τὸν ἐν τῇ Π. Leo, Vat. Cont. — **** ὃν Ἰ. ο β. ἐδ. Vat. Vat. Cont. — 12. ἐ. ἐλὼν ἀλλ' Leo, ἐ. ἐθέλειν ἀλλ' Vat. — 13. τ. ἐξαπατᾷν Vat. τὸν βασιλέα ἐξ. Sym. — 14. Καὶ π. ὁ β. ἅμα τῷ π. ἐν Βλ. εἰς τὴν ἁγίαν ἐ. σορὸν Sym. 29. — 15. τῷ om. Vat. Cont. — εἰσῆλθ. cod. εἰσῆλθον Leo, σ. ἐ. ed. — 16. ἐκτείνας Sym. — ***** καὶ Sym. — δ. τὸ α. x. ἐδ. Leo, Sym. Vat. δ. x. τὸ ἁ. ἐδ. Cont. — ****** καὶ Vat. — 18. τοῦ ὑπ. Σ. Leo, Sym. Vat. Cont. — 19. μ. x. Leo. — καὶ π. om. ed. — 20. καὶ τὸ ἁ. x. Leo. — τὸ ἁ. οὖν μαφόριον τῆς παναγίας Θ. ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀν. ἐξῄει Sym. — 21. τῆς ἁγίας Leo, Vat. Cont.

θησαύριστο ὠμοφόριον καὶ τοῦτο ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὥσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάῤῥηκτον περιβαλλόμενος καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἄμωμον θεοτόκον οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος ἔξεισι τοῦ ναοῦ, ὅπλοις ἀσφαλέσι φραξάμενος· τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὅπλοις (ἀσφαλέσι) κατακοσμήσας τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβε συνομιλῆσαι τῷ Συμεών.

(20) Πέμπτη οὖν ἡμέρα (ἦν) ὅτε ταῦτα ἐγίνετο, θ΄ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· τετάρτῃ δὲ τῆς ἡμέρας ὥρᾳ παρεγένετο* Συμεὼν πλῆθος ἄπειρον ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διῃρημένον** παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ, οἳ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ· πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτες ἐθεώρουν τὰ δρώμενα· ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ᾽ ὥσπερ εἰς φίλιον χωρῶν πλῆθος οὕτως ἀτρέμας ἀπῄει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον.

(21) Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀποβάθρᾳ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο· ἐπεὶ δὲ ὅ(200ᵇ)μηροι ἐξ ἀμφοτέ-

---

3. ὑπεράμωμον Leo, Vat. Cont. — 4. ἐξῄει Leo, Sym. Vat. Cont. — ναοῦ καὶ καταλαμβάνει τὸν ὡ. τ. Sym. — περιφ. ed. — 6. ἀσφ. om. Vat. Cont. Leo. — κοσμήσας Leo. — 8. π. δὲ ἦν ἡ. ὁ. τ. ἐγ. ἐννάτη τοῦ Ν. μ. τετ. δὲ τῆς ἡ. ὡ. Vat. Cont. Θ΄ δὲ ἦν τοῦ Σ. μ. έ δὲ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ δ΄ ὥρᾳ παραγίνεται Σ. Sym. — ἦν om. Leo. — ιθ΄ ed. — 9. Νοεμβ. cod. ed. Vat. Cont. Leo. — δὲ om. Leo. — * δὲ Vat. δὲ καὶ ὁ Cont. — ** τὰς Sym. — 11. τῶν δὲ χ. ed. — 12. τῶν δὲ ἀ. καὶ ἀ. ex homoioteleuto om. Vat. — 13. χρείᾳ ed. Leo. — πεφ. ed. — 15. ἐτιμοουν (sic) Vat. — 16. κατεθεῶντο Leo, Sym. Vat. Cont. — 17. ἰ. τὴν ψ. ed. τότε ἰ. ψ. Leo. — 19. ἔτι Sym. — 20. ὁρῶν ed. — οὐ κατ. καὶ ὑπ. ed. — 20. φιλίων Vat. φίλων Leo, Sym. π. φ. χ. Sym. Vat. Cont. Leo. — 24. ἀναβ. ed. Leo. — 25. ὅμηρα ed.

ρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντο ἀκριβῶς, μήπω τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνῃ, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν· ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν· εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεών· «Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα καὶ χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα· ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην* καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ «ὁ θεὸς ἀγάπη** ἐστιν» καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις· εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς χριστιανὸς ὑπάρχεις καθὼς πεπληροφορήμεθα, στῆσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασι ὁμοπίστων χριστιανῶν· ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ*** ἀνταπόδοσιν· σήμερον ὑπάρχεις καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ· εἷς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρύαγμα· τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσεις κριτῇ; εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω, μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν (σου), ἄσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ χριστιανοὶ

---

1. διερευνήσαντες cod. P. — 2. μήπου τις Vat. Cont. — τυγχάνει ed. cod. Vat. Cont. Sym. — 4. ἀ. οὖν Leo, Sym. Vat. Cont. — 6. ανον καὶ χ. ὑπάρχοντα Leo, Vat. Cont. — 7. τ. λ. μὴ σ. Vat. Cont. — 8. ἀ. θ. Vat. Cont. — * ἀγαπᾷν. — ** τε Vat. post ἐστι Cont. cf. 1 Io. IV. 8. — 11. τοῦ Sym. — ἐκχεομένων Leo. — 12. καθ. cod. — 13. τῶν ἀναιτίων vel ἀνοσίους? — 14. ἡμῶν χ. εἰρ. ed. ἡ. τῶν χ. ἐ. Vat. Cont. — 15. ὢν καὶ ἀ. Leo, Sym. — 16. δεξιὰς Leo, Sym. Vat. Cont. — *** κρίσιν καὶ Vat. Cont. — 18. καὶ σ. μὲν ὑπάρχων ἀ. δὲ εἰς κ. διαλυάμενος Sym. — 20. σβέσει Vat. — 22. ἐρᾷς, ἐγώ σε κ. τούτου ἐ. Sym. — 24. σου om. Leo, Sym. Vat. Cont.

παύσωνταί ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τοῦ χριστιανοὺς ἀναιρεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἴρειν ὅπλα καθ' ὁμοπίστων». Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ Συμεὼν τὴν τούτου ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους (αὐτοῦ) κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεών.

(22) Ὃ δὲ τότε συμβέβηκε, διηγήσομαι τεράστιόν τι καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον· Δύο φασὶν ἀετούς, τῶν βασιλέων ὁμιλούντων, ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτῆναι, κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμίξαι καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην διαπτῆναι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπείνωσιν (ἐξεθείαζέ τε αὐτοῦ τὸ* εἶδος τήν τε ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος).

(23) Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε΄ ἔστεψε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ** μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στεφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον εὐνοῦχον, υἱὸν αὐτοῦ, ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκειρε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

925 (24) Ἀπριλλίῳ δὲ μηνὶ ιθ΄*** ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάν-

1. παύσονται τοὺς ed. π. π. τῶν Vat. — στ. τὸ χ. Sym. στήσονται τοῦ χ. Vat. — 2. οὐ γὰρ θ. Sym. — αὐτοὺς Leo, Vat. Cont. — 3. Τ. ὁ β. εἰπὼν ἐσ. Sym. 30. — Ὁ δὲ Σ. ἀ. Sym. — 5. αὐτοῦ om. Sym. — ἐπεν. Leo. — 6. καὶ διαχωρισθέντες Sym. — 8. τ. τε ὂν καὶ Sym. 30. — 9. ἐ. σ. Vat. Cont. — 11. ἦξαί Leo. — 13. διελθεῖν ed. — Τ. ἀκ. οἱ τὰ Sym. Τ. οἱ ἀκ. Vat. Cont. — 15. τῇ εἰρήνῃ Vat. Cont. Sym. — 16. ἔφησαν Sym. Vat. Cont. — 18. ἐξ. — φρον. om. Leo. — * τε Vat. Cont. — 20. Μ. Δ. Sym. 31. — ** τοῦ θῦ Leo. — 21. Στ. καὶ Κ. τὸν δὲ Sym. — 22. Θ. τὸν ῡν Leo, Sym. ἀ. εὐνοῦχον ὄντα ἐποίησε κληρικὸν ὁ Ν. καὶ σ. π. χειροτονεῖ δὲ ὑποδιάκονον Sym. — 26. κθ΄ Leo. — *** τοῦ μηνὸς Vat. Cont.

νην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα, πατρίκιον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινηθῆναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπό τινων.

(25) Μαίῳ δὲ μηνὶ ιε΄, ἰνδικτιῶνος ιγ΄, τελευτᾷ τὸν βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β΄ αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ΄· καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος Ἀμασίας μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων.

(26) Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κα(201ᵃ)τηγορήθη ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Κοσμᾶ καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τούτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελείως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἐβούλετο. Τῶν κατηγόρων οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῆ (αὐτῷ) ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορημένα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθών, ἔμελλε τοῦτον κατασχὼν ἀνετάζειν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρῆται φυγῇ καὶ τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν ἀποκείρεται μοναχός. Πέφευγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοήλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὄλυμπον καταλαβών, τὸ μοναχικὸν (καὶ αὐτὸς) σχῆμα ἐνδύεται· ἐδεδοίκει

---

4. Τῇ δὲ ιε΄ τοῦ Μαΐου μηνός, ἰνδ. γ΄ τ. ὁ π. Ν. Sym. 32. — 6. καὶ θάπτεται ἐν τῇ μ. ἁ. τῶν Γ. τῷ δὲ Ἀ. μ. Στ. ὁ Ἀ. ἐ. ὢν γίνεται π. Sym. — 7. Αὐγ. — ὑπάρχων om. Vat. — Ἰω. δὲ ὁ μ. καὶ π. ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν ἠλέγχθη φυγῇ χρησάμενος ἐν τῇ τῆς Μ. ἀπ. μ. Sym. 32. — κατηγορηθ. cod. κατηγορηθεὶς ed. — 12. κ. λ. τ. δ. Κ. Leo. — 15. προσερχ. Leo. Vat. Cont. — ὑπηρ. Leo. — 16. τὸ ἀνῆκον ed. — ἐ. ὁ β. π. ἁ. Leo. — 19. αὐτῷ om. Vat. Cont. ed. — 10. κατηγορούμενα Vat. Cont. — 21. ἀναμ. Vat. Cont. — 22. λ. Μ. Leo. — 24. Κ. δὲ ὁ τοῦ Β. ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται Sym. — Κ. τοῦ Β. Vat. Cont. — Βοΐλα ed. Vat. Cont. Sym. — 26. καὶ ἁ. om. Vat. Cont. Leo.

γὰρ καὶ αὐτὸς ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀποῤῥητοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. (Τὸν δὲ πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὡρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο)· προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην* παραδυναστεύοντα.

(27) Ἐγένετο δὲ τὸ τηνικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν Θρᾳκησίων θέματι καὶ χάσμα μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας** καταποθῆναι.

927 (28) Μαίῳ δὲ μηνὶ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε'*** Συμεὼν (ὁ) ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησε, Πέτρον**** υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου (τοῦ) Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπε. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν, οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ, ἔτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

(29) Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτὴν, οἵτε Χρωβάτοι***** καὶ οἱ λοιποὶ ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο· λιμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὴν ἔφοδον, ἐδεδίεσαν δὲ πλέον****** τὴν τῶν Ῥωμαίων

---

1. τυγχάνων Leo, Vat. — 2. Τὸν — διεδέξατι om. Sym. — 4. πρ. δὲ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφ. Sym. — * πρωτοβεστιάριον καὶ Leo. πρ. Sym Vat. Cont. — 6. Γίνεται δὲ τότε σ. Sym. 32. Ἐ. δὲ τηνικ. καὶ σ. ed. — 7. Θρᾳκώων Leo. — χάσματι Vat. θ. ante τῶν Θρ. Cont. — χ. γῆς μ. κατ. ed. χ. γῆς μ. καὶ κατ. Leo, Sym. — ** αὐτάνδρους Leo, Sym. Vat. Cont. — 8. καταπτωθῆναι Sym. — 9. Περὶ Συμεὼν Βουλγάρου καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Χρωβάτων ἥττης αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Μ. δὲ μ. εἰκάδι ἑβδόμῃ, πεντεκαιδεκάτῃ ἰνδικτιῶνι Vat. — *** Ἰω. ὁ ἀστρονόμος εἶπε Ῥωμανῷ κτλ. — εἰς Βουλγαρίαν ἐτ. Sym, 33. — ὁ om. Vat. Cont. — 10. ἐτελεύτα Leo. κατὰ Χρωβάτων κεκίνηκε (ἐκίνησε Cont.) στράτευμα καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἡττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν (αὐτῶν Vat.) ἅπαντας ἄρδην ἀπώλεσιν. (Cont. 20. Ἐντεῦθεν ἀνοίᾳ συσχεθεὶς καὶ νόσῳ καταχαρδίᾳ ἁλοὺς διέφθαρτο ἀνομήσας διὰ κενῆς Vat. — **** τὸν Sym. — 11. γ. ἐ. Vat. γ. εἶχε, Μ. δὲ τὸν Sym. — 12. τοῦ om. Vat. Cont.— Σουρσούβουλ. cod. — 15. ἀδ. ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βολγαρικὴν Sym. — 17. μαθόντες ed. Sym. 32. — 18. Χορσβάτοι cod. Χροβάτοι Sym. — ***** Τοῦρκοι Vat. οἱ Τ. Cont. — κατὰ Β. κινεῖν ἐβούλοντο Sym. — 19. λ. δὲ μεγίστου σὺν ἀκρίδι Vat. Cont. λ. δὲ μεγίστου μετὰ καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπ. ἐδ. καὶ μᾶλλον τὴν Sym. — 20. καὶ τὴν τῶν ἀ. ἐ. ἐφ. Vat. καὶ τῶν ἀ. ἐ. ἐφ. Cont. — ****** καὶ ed. Vat. Cont. — 21. ἐκ. ὅθεν καὶ κατὰ Ῥωμανίαν ἐ.

ἐπέλευσιν· βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσι, φόβον, ὡς εἰκὸς, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντες· ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρος * καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριν ὀνομαζόμενον τῷ γένει Ἀρμενιακὸν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον· διηγόρευε [δὲ] τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ (τῶν) Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συνθέσθαι εἰσίν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλ', εἴγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα.

(30) Τὸν τοιοῦτον ** μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενέστατα, παρευθὺ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος (ἐν Μεσημβρίᾳ) τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ Βασίλειον τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις ***. Οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ **** ξηρᾶς. Ὄπισθε δὲ αὐτῶν κατέλαβε καὶ Γεώργιος ***** Σουρσούβουλος. Καὶ παραγενόμενοι ἐν Κ. Π. τὴν εἰρήνην ἐσπείσαντο καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ᾐτήσαντο· θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου βασιλέως Μαρίαν καὶ με-

---

καὶ τῇ Μ. καταλυμαίνονται. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αυτοὺς ἐξέλευσιν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες Sym.

3. ἐμποιήσαντες Vat. — 4. ἐκστρ. ὁ β. ed. ὁ β. Ῥωμανὸς ἐκστρ. Leo, Vat. Cont. — περὶ εἰρήνης φροντίζουσι καὶ ἀπ. μ. τινὰ Sym, ceteris omissis. — * τε ed. Leo, Vat. om. (Πέτρον τε καὶ Γεώργιον?) — 7. τῶν om. Vat. Cont Leo. ed. — 8. βούλονται Vat. Cont. — 11. Ὃς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀ. δεχθεὶς τὴν εἰρήνην ἐβεβαίωσε καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται Sym. 34. — ** οὖν ed. Leo. — ἀσ. ἀπ. Vat. Cont. — 12. ἐν Μ. om. Vat. Cont. καὶ Βασιλ. τὸν Ῥόδιον cod. — 13. Θεόδωρον Leo. — καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥ. Cont. ed. καὶ β. κλ. τὸν Ῥ. Vat. Leo. — 14. Ῥ. τὴν εἰρήνην Leo. — *** ἐν Μεσημβρίᾳ, τὸ πρὶν μὲν Μενεβρίᾳ καλουμένη ἀπὸ Μένου, Θρᾳκὸς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρία τὸ παρά τισι Θρᾳκῶν πόλισμα λεγόμενον πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται Vat. = Cont. — **** τῆς Leo, Vat. Cont. — 17. κατέλαβ. cod. κατέλαβον Vat. Cont. — ***** ὁ ed. Leo, Vat. Cont. — Σουρσουβούλης καὶ Συμεὼν ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὐσάμψις· καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγαρίας ἀδελφὸς πρὸς γυναῖκα, πρὸς τούτοις καὶ ὁ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ Στέφανος καὶ μὲν καὶ Μαγοτῖνος, Κρόνος τε καὶ Μηνικὸς διεκρατύναντο πρὸς τὸν ἄνακτα Ῥωμανόν· θεασ. Vat. Cont. — 18. ἐποιήσαντο ed. — Σύμφωνά τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χ. τοῦ β. Μ. γράφουσι τῷ Π. ἐλθεῖν Sym. Περὶ τῆς

γάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες (ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ) διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης.

(31) Ἀπεστάλη δὲ Νικήτας μάγιστρος, ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ* βασιλέως, ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβέντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς (201ᵇ) ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς ἑαυτὸν ἀφικόμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογράφονται τά τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις (καὶ συνεχῶς διευθετοῦντος τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων) τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

(32) Η' δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ** Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς καὶ εὐλόγησαν Πέτρον*** καὶ Μαρίαν καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφευόντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλου, λαμπρᾶς**** καὶ πολυτελοῦς γεγονυίας τραπέζης καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθε Θεο-

---

γενομένης πρὸς Βουλγάρους εἰρήνης καὶ τῆς γαμελίου συναλλαγῆς Vat. — 19. X. M. ed .β. X. Vat. β. M. Sym.

1. ἐγ. τῷ Π. om. Vat. — 4. Ἀποστέλλεται οὖν N. Sym. 34. — * τοῦ Sym. — 5. ὑπ. αὐτῷ καὶ ἀγ. μ. τῆς π. Καὶ ἐλθόντες ἐν Βλ. ὁ β. κατελθὼν κατ. αὐτὸν Sym. — 6. τριήρει Leo, Cont. — 9. Καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τά τε σ. Sym. Ἐπὶ δὲ ἀλλήλων Vat. γράφοντες τὰ συμφ. Leo. — 11. γ. ἀλλ. Leo. reliquis omissis. — καὶ σ. — Βουλγάρων om. Sym. — 12. διευθετύνοντος Vat. διευθύνοντος Cont. — 13. Θεοδώρου P. et cod. Θεοφάνους ed. Sym. — 14. Τῇ δὲ η' Sym. 34. — ἐξῆλθ. cod. ἐξῆλθον? στέφεται Πέτρος καὶ M. ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπ. Θ. τῶν Π. παρὰ Στ. π. Sym. — 15. Θεοφάν. cod. — ** βασιλέως Leo, Vat. Cont. — 17. εὐλόγησεν — ἐπέθηκεν Vat. Cont. Leo. — *** τε ed. Leo, Vat. Cont. — 19. παρανυμφευόντ.. cod. — 20. Σουρσούβουλ. cod. Σουρσούβελ. Vat. Σουρσουβούλη Cont.— **** δὲ ed. Leo. Vat. Cont. — 21. γενομένης Leo. — Πάντων δὲ τῶν ἐ. φ. τελ. Sym. omissis reliquis usque ad §. 33.

φάνης πρωτοβεστιάριος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει.

(33) Τῇ γ' δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος, περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικοῖς, ἔνθα συνειστιάθη Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, Πέτρος Βούλγαρος ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἔνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτως* Κωνσταντῖνον, ὑπειξε τῇ ἐνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ γέγονε ὅπερ ᾐτήσαντο.

(34) Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν, ἔμελλε δὲ** Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ (αὐτῆς) Πέτρῳ (ὁδὸν) ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ συνεστιασθέντες ἐκεῖσε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἀπαίρειν ἔμελλεν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγχνου περιποθήτου τόν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι, ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῄει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη, λυπουμένη μὲν ἐφ' οἷς γονέων φιλτάτων ἐστέρηται καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσηκόντων, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηρμόσθη ἀν-

---

3. τῇ δ' δὲ ed. τῇ δὲ γ' Leo, om. Sym. — 5. τοῦ β. δρ. ἑστηκότος ἔνθα Vat. π. ἀ. ὑφ. σ. παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ β. δ. ἑστ. ἔνθα Cont. — 6. συνεστιάθ. cod. συνέστη Cont. — Ῥ. Πέτρῳ Βουλγάρῳ Vat. Cont. — 7. Οἱ Βούλγαροι ἐ. οὐ μ. ἐ.— ποιήσαντο τοῦ πρ. Sym. — 8. εὐφημεῖσθαι Leo, Sym. — 9. εἶτα Κ. ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ β. Sym. — * τὸν Vat. Cont. — 10. Ῥ. ὁ β. Vat. Cont. — 12. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μ. ὁ Π. καὶ ἐπὶ Β. πορεύεται Sym. 34. — π. ἐν τοῖς γ. Leo, τὰ ἐν γ. Vat. Cont. — 13. καὶ ἐμ. Leo. — ** ἡ Vat. Cont. — 14. αὐτῆς et ὁδὸν om. Vat. Cont. — 16. ἐμ. ἀπ. ed. ἀπ. ἔμελλ. cod. — περιχυθέντων τῇ θ. λαὶ π. κατέχεαν τὰ Leo. — 17. ὡς Leo. — 18. πεποθημένου Leo. — 19. τούτου Leo, Vat. Cont. — περιθ. Vat. Leo. — 20. ὑπέστρε. cod. ὑπέστρεψε Vat. — 22. ἐν Vat. Cont. sed infra ἐφ'. — 23. τῷ γ. cod. ι subscr. pro ν. — 24. προσοικούντων ed. — 24. προσήρμοστο Vat. Cont.

δρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη· ἀπῄει τοίνυν πλοῦτον ἐπικομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντοδαπῆ καὶ ἀποσκευὴν ἀναρίθμητον.

928 (35) Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ * Μελιτινῆς παρεγένοντο, εἰρηνικὰς σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι πάκτα παρέχοντες· μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ ἄμερ ἔκγονος, ἀμηρᾶς ὢν Μελιτινῆς καὶ ** Ἀπολασάθ, στρατηγὸς εὐγενέστατός τε καὶ πλούσιος ὤν, ἐκ Μελιτινῆς παρεγένοντο. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια· ἔκτοτε δὲ συνεξεστράτευον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἔν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνούς, ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ (καὶ δυνατοῦ), διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες· ἐκ-(202a) στρατεύουσιν οὖν κατ᾽ αὐτῶν *** ὅ τε δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόας μετὰ **** τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγμάτων καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ πολλὰς προνομὰς καθ᾽ ἑκάστην ποιούμενοι καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τούτους καὶ ληΐζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν περιέστησαν, ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ

---

1. Βουλγρ. προσηγορεύθ. cod. — κομ. παντοδαπῆ καὶ ἀπ. Vat. Cont. — 2. σκευὴν ed. — 4. Ἔρχονται π. ἀπὸ Μ. καὶ μετ᾽ αὐτῶν καὶ ὁ στρ. αὐτῶν Ἀπ. Sym. 25. — * τῆς Leo, Vat. — 5. εἰρήνης Vat. — ποιῆσαι Leo, π. ἐπὶ τῷ π. π. Vat. — 6. παρέχειν cod. Vat. — 7. ἔγγονος ed. Vat. — ἀμ. τῆς Leo. — ** ὁ Leo. — 8. ἐ. καὶ πλ. ὢν ed. Leo, Vat. ἐ. ὢν καὶ πλ. Cont. — 9. Καὶ ὑποδ. παρὰ Ῥ. μ. τῆς πρ. τ. σ. τε ἐ. Sym. — 11. πρὸς Leo. — Καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο Ῥ. Sym. — 12. Σαρακηνῶν καὶ ἐν τοῖς Sym. — 13. συνεξήρχοντο cod. συνηρχ. Sym. — 14. καὶ π. δ. ed. — 15. Ὅπως κατέστη τὴν Μελιτηνὴν Κουρκούας ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Vat. Τ. δὲ Ἀπολάσαθ. Sym. — 16. καὶ δ. om. Leo, Sym. — 17. ἐκ. δὲ κατ᾽ Leo, ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ᾽ Sym. — *** πάλιν ed. Vat. Cont. — Ἰω. post K. Cont. — 19. Κουρκούας Vat. Cont. Sym. Leo. — **** καὶ Leo. — καὶ τ. Sym. Vat. Cont. om. Leo. — 20. Μηλίας ed. καὶ Μελίας Sym. — Ἀρμ. οἳ καὶ εἰς Sym. — 22. ληϊζόμενοι Vat. Cont. — 23. παρέστησαν Leo, κατεστ. καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὡς καὶ κουρ. ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλέα Sym.

ἕως ἐδάφους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας, πολυφόρους τε οὔσας καὶ πιοτάτας καὶ οἵους πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν Μελιτινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκε.

(36) Κατηγορήθη δὲ Νικήτας* μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες (ἐν) τῷ αὐτοῦ προαστείῳ.

(37) Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιη', ἰνδικτιῶνος ς', τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης ποιήσας ἔτη β' (καὶ) μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ** ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἁγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος, ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

(38) Κε' δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμὼν ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ', ὅθεν καὶ γέγονε*** μέγας λιμὸς (τοὺς πώποτε γενομένους ὑπερβάλλομενος) καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολύς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς

---

1. ἐπ' ἐδ. Leo.—2. τε καὶ ὁ. π. Vat. τε καὶ π. ὁ. Cont.—3. καὶ ἄλλας π. ed. καὶ οἵας π. Vat. Cont.—5. ἐκ. λαμβάνειν ἐτησίως Sym.—6. αἰτῇ cod.—7. μ. ὁ π. Sym. 36.— * ὁ Leo, Vat. Cont. — 10. Τ. ἐξώρισαν τῆς π. καὶ μ. ἐποίησαν Sym. — 11. ἐν om. Vat. Cont. — 12. Τῇ ιη' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τῆς ς' ἰνδ. Sym. 37, μ. δὲ Ἰουλίῳ ιε' ἰνδ. ς' Vat. Cont. Ced. M. δὲ Ἰουλίῳ ὀγδόῃ καὶ δεκάτῃ, ἰνδ. ἕκτης Leo. Legendum ἰνδ. α'. — Στ. ὁ π. τ. Leo. — 13. κρατήσας Sym. πατριαρχεύσας Vat. Cont. — καὶ om. Vat. Cont. — Τῇ δὲ ιδ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἄγ. Τ. ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου ἐπ' Sym. — ** τῇ Vat. Cont. — 14. ἀγούσης ed. (Ven.) — 16. ῥ. χ. ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεχομένου ἐπὶ ῥ. χ. γενέσθαι δόλῳ πείθουσι κτλ. Sym. — 17. ὁ Ῥ. τοῦ β. Leo. — 20. Περὶ τοῦ μεγίστου χειμῶνος καὶ τοῦ καθ' ὑπερβολὴν λιμοῦ. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ Vat. Τῇ δὲ κε' Sym. 38. — χ. μέγας γ. Leo. — *** ὁ Vat. Cont. — 22. τοὺς — ὑπ. om. Leo, Sym. — 23. τούτου Sym. — ὥστε Leo. — 24. Ὅθεν β. Sym.

τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν* κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιήσατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν, ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χίονα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε** καὶ τὰς λεγομένας ἄρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἄργυρόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμεσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἄρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ΄. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς ἐκείνη ψυχὴ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν γ΄ αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἳ καὶ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον νόμισμα, τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ γ΄ πένητες μοναχοὶ*** συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες ἕκαστος νόμισμα· ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰώθει γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἑστιάσεως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίει, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντρυφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος**** προσέχων τὸν νοῦν κατενύσσετο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἠφίει πηγάς.

---

1. ἀπόῤῥητον ed. — * τοῦ ψύχους Sym. — κατ. καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμ. Sym. — 2. σ. ἐλεημοσύνης πρ. ed. — 5. ὥστε Leo. — στῆθος ἐκ. Vat. — 6. Καὶ ἀ. ἐν π. τ. ἐ. κατ. ἀργύρια Sym. — ** δὲ Leo. — 7. ἄργυρ. cod. ἀργύριά Vat. Cont. ἀργύριόν Leo. — 9. τριμήσια Sym. τριμήτια Leo. — τοῖς ἐν τ. ἐ. π. δ. Leo. — τοῖς πεν. — ἐκκλ. ex homoioteleuto om. ed. — 10. διδ. καθ' ἕκαστον μῆνα ἀργυρίου Sym. — 12. ιβ΄, γ΄ δὲ ἀ. πένητες καθ' ἑκάστην συνήσθιον λαμβάνοντες ἀνὰ ν. ἑνός Sym. — Καὶ ταῦτα Leo. — ἐκείνου ψ. διετύπωσεν Leo, αὐτοῦ ψ. διετύπωσεν Vat. Cont. — 14. οἳ ἀνὰ Vat. Cont. Leo. — 15—838,16 om. Ven. Τῇ δὲ δ΄ καὶ τῇ π. μοναχοὶ ὁμοίως λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός· ἦν δὲ καί τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ Sym. — *** τούτῳ Leo, Vat. Cont. — 16. λ. ἕκαστον cod. ἕκαστοι λ. ν. Vat. Cont. λ. ν. ἕκαστος ed. λ. ν. Leo. — 17. εἰώθη cod. εἴωθεν Vat. Cont. Leo. — γ. ἐν τῷ κ. ἀνὰ (γινώσκειν) τῆς ἑ. Vat. Cont. — 18. ἀναγινώσκειν τῆς ἑ. Leo. — 19. τ. ἀ. Vat. Cont. — 21. τῇ δὲ ψυχῇ κατ. Vat. Cont. τὴν δὲ ψ. κατενύσσετο Leo. — **** ἐπιμελῶς ed. Vat. Cont. — 22. κατένυσσε Vat. Cont. — 23. ὑφίει Vat. Cont.

(39) Τὴν δὲ πίστιν, ἣν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἁγιοσύνῃ διαβοήτους καὶ εὐλαβείᾳ, τίς ἂν διηγήσαιτο; οὐκ ἐθεάσατό γάρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧ τινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσιν. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος, πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνεν· (202[b]) ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηνᾷ καὶ τῇ χρυσῇ κατονομαζομένῃ πέτρᾳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχέου ὄρει, οὐ διέλιπεν ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλων καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος εἰς αὐτὸν καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν θεὸν ἐγκλείστοις καὶ (ἑαυτοὺς) ἐν στενωτάτοις οἴκοις καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν (ἀπείρων) αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

(40) Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελ- 929
φὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεὼν, καὶ φωραθέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται * φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα ** δῆλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν ὡς ποιῆσαι *** ἀλ-

---

1. Φιλομόναχος δὲ εἰ καί τις ἄλλος ὢν πᾶσι τοῖς ἀ. ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑ. πρ. μετὰ δακρύων ἔλεγε, τάς τε ἐκκλ. παντοίως ἐκόσμει καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄ. μ. ῥ. ἐξαπέστειλε, τά τε μοναστήρια περιέθαλπε καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θν ἀποκαρεῖσιν ἢ καὶ ἐγκ. οὖσι ῥ. τυπώσας οὐ δ. διδόναι κτλ. Sym. — ὅσην Vat. Cont. — 4. δ. οὐκ ἐ. Vat. Cont. — 7. λαμπρ. cod. λαμπραῖς? — 8. ἐν ὀ. Vat. Cont. Leo. Κομηνᾶ Vat. Κομινᾶ 9. καὶ Cont. — τοῦ Vat. Cont. — Βαραχέος ed. Βαραχαίου Vat. Cont. Leo. — 10. αἰτησίοις cod. ἐτησίως Vat. Cont. — ἐξαποστέλλ. cod. ἐξαποστέλλειν ed. — 12. ὡς ed. Vat. Cont. — 13. διὰ θν Vat. Cont. — ἑ. ἐν om. Vat. Cont. — 14. οἰκίσκοις Vat. Cont. — 16. ἀπ. om. Vat. Cont. — 18. Ἐπέθεντο Π. τῷ Β. Sym. 39. — 19. ἑτ. Βουλγάρων τοῦ Σ. Leo. καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Sym. — * ἐν τῇ Sym. — 22. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀναλαμβάνει τὸν Ἰω. Sym. — ** δὲ Leo. Vat. Cont. — Π. π. Vat. Cont. — *** τὸ Vat. Cont.

λάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν (ὃ δὴ καὶ γέγονεν)· εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν* πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας, ἦλθεν ἐν τῇ πόλει· καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποῤῥίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρμωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκε, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γεγονότος ῥαίκτωρος, παρανυμφευσάντων**.

930 (41) Μαρτίῳ δὲ μηνί, ἡμέρᾳ β΄ κοσμίτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν*** στιχιδὸν ἱσταμένοις ἐκεῖσε κίοσιν (ἐπικειμένων) καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ς΄. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τά τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν ψιχῶν.

931 (42) Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος**** βασιλεὺς μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος δ΄, πολλὰ κοψαμένου αὐτὸν τοῦ πατρὸς*****, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων· καὶ ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

---

1. τῇ ἀ. δὲ Vat. Cont.—Ἰω. κατ. Leo, Vat. Cont.—2. ὃ δὴ καὶ γ. om. ed. sed habet γάρ. — * τῷ Leo. — ** Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχὸς, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρῳ (Πέτρου Cont. 29), κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐκκλησίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοστάτησεν (ἰδιοστασίασεν Cont.) ἔν τινι Βουλγαρικῷ κάστρῳ· καὶ τούτῳ προσεῤῥύησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκύθαι· οὗ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακέτιδος διὰ Στρύμονος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρῆσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα ληΐσασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπωνόμασται κατὰ τὸ ἐπώνυμον της, νίκης ἣν Αὔγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεωπάτρας εἰργάσατο καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν Vat. Cont. — 11. Μ. δὲ μ. δευτέρᾳ ἡ. Vat. Cont. Μαρτίου δὲ μηνὸς β΄ ἡ. Leo, τῇ β΄ ἡ. τοῦ Μ. μ. Sym. — κ. ὃς ἐπέμενε τῷ φ. ἐν τοῖς ἐ. κ. Leo, κοσμήτης Vat. Cont. — *** ἐν τοῖς Sym. Vat. Cont. — στιχιδ. cod. στοιχ. ed. — 12. ἱσταμ. cod. ἱσταμένων ed.— ἐπικ. om. Sym. — 13. ἐμπ. εἰς τὸν τῆς ὑπ Θ. τοῦ φ. ἐ. καὶ ἐκάησαν τὰ κ. καὶ τὰ γ. μ. τῶν ψ. Sym. — 16. ψηχῶν Leo. — 17. Τῷ δὲ Ἀ. μ. τῆς δ΄ ἰνδ. τελευτᾷ Χ. ὁ β. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ π. ἀ. Sym. 41. — **** ὁ ed. — ***** μεῖζον ἢ Αἰγυπτίους Vat. μ. ἢ κατ' Ἀ. Cont. — 20. τὸ σῶμα ἀ. Leo.

(43) Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐγούστῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος γ΄, τὸν ῥηθέντα χρόνον τελέσαντα, καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χηρευσάσης τῆς ἐκκλησίας χρόνον α΄ καὶ μηνᾶς ε΄ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ, ὡς εἴρηται, ἔμελλε πατριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

(44) Βασίλειός δέ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπευφημήσας, πολλοὺς μεθ᾽ ἑαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου, τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὑπὸ Πέτρου ἐπάρχου τῆς μιᾶς ἀλλοτριοῦται χειρός· εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν (αὖθις τῶν ἀγυρτευόντων) πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς, (οὓς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην κατὰ Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ) καὶ φρούριον κατασχὼν ὃ πλατεῖα Πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐδωδίμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο, ἀφ᾽ οὗ ἐξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας προενόμευεν. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ᾽ αὐτοῦ, αὐτόν τε συνέλαβε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὃν καὶ ἀγαγόντες (203ᵃ) ἐν τῇ πόλει, ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς αὐτῷ πληγὰς ἐπετέθεσαν*, τοὺς στασιώτας εἴ τινες εἶεν εἰπεῖν· ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ, μηδὲν δὲ

---

1. Κ. δὲ καὶ τὸν π. Τ. τὸν ῥ. χ. τ. καὶ ἐν τῇ ἰ. μ. τ. Sym. 41 cf. §. 37. — 2. τὸν ῥ. χ. τ. ἰ. γ΄, triginta menses inde a 14. Dec. 928. — καὶ ἀπελθόντος Leo, χ. ἑ. χρόνου (χρόνον) Cont. ἕνα καὶ μ. ε΄ Vat. Cont. χηρεύει δὲ ἡ ἐκκλησία χ. α΄ μ. ε΄ κτλ. Sym. — 5. αὐτὸν — ἀπ. Sym. — 7. Περὶ Βασιλείου Μακεδόνος καὶ λαοπλάνου Vat. om. Ven. — 8. ἐπιφημίσας ed. Sym. Vat. Cont. ἐπιφημήσας cod. — συνεπείγετο cod. — 9. συσχεθεὶς Leo, Sym. σ. τῆς μ. χ. ἀ. — 11. Π. ὑπ. Cont. Leo. τοῦ ἐπ. ed. — 14. κατασκευάσας Leo, Vat. Cont. — ᾤχετο πλ. ed. — 15. ἀ. τῶν ἀγ. om. Leo, Sym. — 16. οὓς — κινεῖ om. Sym. — Ῥωμανοῦ Leo, Vat. Cont. — 17. καὶ φ. κ. ὁ πλ. π. κατ. καὶ τροφὴν πολλὴν ἀποθέμενος μ. κ. Ῥωμανίαν ἀ. κ. προνομεύων καὶ λεηλατῶν τ. π. Τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ π. καὶ ἐν τοῖς Ἀ. ἔκαυσαν Sym. — 22. ἀνέκριναν ed. — * τοῦ ed. — 23. στρατιώτας cod. συστασιώτας Vat. Cont.

ἀληθὲς κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθείς, ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα γίνεται.

933 (45) Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου β΄, ἰνδικτιῶνος ς΄ *, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἐλθόντων καὶ τόμους συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα, οἳ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.

934 (46) Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐκγόνη Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι· τελευταῖον δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθε γ΄, ἤδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χριστοφόρου τελευτήσαντος· πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα (πολὺν καὶ ἔντιμον) ἐντίμως ὑπέστρεψεν.

(47) Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο, θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλᾶ, ἐγγόνην δὲ Κατακύλα, Ἄνναν ὀνόματι· ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος ἐπετέθη.

(48) Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ΄ Ἀπριλλίῳ μηνὶ οἳ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐληΐσαντο πᾶσαν Θρᾳκῴαν ψυχήν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων, μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοὺς μετελθὼν ὅσαπερ

---

2. καταλ. Leo. — 3. Τῷ δὲ φεβρουαρίῳ μηνὶ τῆς ς΄ ἰνδ. τῇ ἑορτῇ τῆς ὑπαπαντῆς χ. π. ὁ ῥ. Sym. 43. — ὁ προῤῥ. Leo, ὁ ῥ. Vat. Cont. — 4. Φε. cod. Φεβρουαρίῳ Leo, Vat. φ. μηνὶ Cont. — * τοῦ πατρῴου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος ἀλλὰ καὶ τοῖς πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσούσης ἐλλογιμότητος Vat. Cont. — 5. ἀνελθ. Leo, Sym. Vat. Cont. — 9—14 om. Ven. Οἱ δὲ εἰρημένοι τοῦ β. ἔγγονοι Vat. Ἡ ἐ. τοῦ β. Ῥ. ἐγγ. ed. — 12. Χριστοφόρου τ. π. ἀ. Vat. — 13. π. καὶ ἐ. om. Vat. Cont. — 16. τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θ. Ἀ. ἥτις ἅμα τῷ ν. στ. καὶ τὸν β. τῆς ἐπέθετο Sym, 43. — οὖσαν Γαβριηλίου ed. — 17. ὄνομα Vat. Cont. — 18. ἐπετέθειτο Leo, Vat. ἐπετίθετο Cont. — 19. Μ. Ἀ. ἰνδ. ζ΄ γέγονε πρ. ἐ. τῶν Τ. κ. Ῥωμανίας καὶ κατατρέχουσι Sym. 44. — 19—946,9 om. Ven. — 20. ἰνδικτιῶνι ἑβδόμῃ Leo, καὶ κατατρέχουσι μ. τῆς π. καὶ λεηλατοῦσι Sym. — 21. μ. τῆς π. cod. in margine. — 22. χώραν Vat. — Ἀποστέλλεται Sym. — πρωτ. καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν Sym. — 24. αὐτοῖς Vat. Cont.

ἠβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθείς τε καὶ θαυμασθείς, ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάῤῥυσιν.

(49) Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τε- 941
λευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοὔνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα, ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος β' (ἑτέρᾳ τοῦτον συνέζευξε γυναικὶ ὀνόματι Θεοφανῷ ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος* καταγομένῃ.)

(50) Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ια'** κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς*** κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδες ι'****. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρωτοβεστιάριος καὶ τόν τε στόλον προευτρεπίσας τε καὶ ἑτοιμασάμενος καὶ νηστείᾳ καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατωχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσεδέχετο, καταναυμαχῆσαι μέλλων αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο***** (οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεύων)******, ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ******* ἀθρῶον τούτοις

1. ἐν τῇ Vat. Cont. — 6. Τῷ δὲ ιδ' τοῦ Ἰ. μ. ἠγ. Ῥ. γ. τῷ τ. υ. αὐτοῦ Κ. ἐκ τοῦ γ. Sym. 45. — γυναῖκα ante τ. Ἐ. Leo. — 7. ἐκ γένους — Θεοφανὼ om. Vat. ex homoioteleuto. — 9. φ. μ. δευτέρᾳ ἑτέραν Sym. ut Cont. — ἑτέραν τούτῳ σ. γυναῖκα ἐκ τοῦ γ. τοῦ Μάμω ἐκείνου Θ. λεγομένην Sym., om. ed. — * ἐκείνου Vat. Cont. Sym. — 12. Ἰουνίου δὲ μηνὸς Leo, Ἰουν. δὲ μη. cod. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατ. Sym. 46. Δεκάτης καὶ τετάρτης ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἑνδεκάτῃ Cont. 39. — ** ἰνδικτιῶνι ιε' ed. ιδ' ἰνδικτιῶνι Leo, τοῦ μηνὸς, δ' ἰνδ. Vat. — *** οἱ καὶ Δρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες Sym. — 13. χιλιάδ. cod., χιλίαδων ed. Vat. Cont. — **** οἱ καὶ Δ. λ. οἱ ἐκ γ. τῶν Φ. ὁ. Cont. καθίστανται Vat. — Πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρ. Θ. μετὰ πλοίων καὶ τὸν στ. εὐτρ. αὐτοὺς ἐξεδ. Sym. Ἀπ. οὖν Cont. — 15. πρ. τὸν Vat. — 18. ἐξεδ. Leo, Sym. — 19. Ἐπεὶ δὲ πλ. τοῦ ἐν τῷ Π. φ. ἐγ. Sym. — ***** Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι ᾧ πυρὰ ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις Vat. Cont. Sym. — 20. οὗτος — παρεδρεύων om. Sym. Leo. — ****** ὃς κατὰ ἀντίφρασιν κέκληται· κακόξενος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε λῃστειῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομὰς οὗς (ὡς om. Cont.) φασιν, ἀνελὼν Ἡρακλῆς (καὶ om.

ἐπέθετο· καὶ δὴ πρῶτος * τῷ οἰκείῳ δρόμωνι διεκπλεύσας τήν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσικῶν πλοίων διέλυσε καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξε, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, ᾧ ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὔτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγώρα λεγόμενα καταπλέουσιν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν αὐτούς· καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη, ὥστε τὰ πρὸς τροφὴν καὶ τὴν ἄλλην χρείαν αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ συντάγματι ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθηκε, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μαγίστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκόας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος καὶ πολλοὺς τούτων διέφθειρεν ἀποσπάδας τῇδε κἀκεῖσε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πλοῖα καὶ μηδαμοῦ διεκτρέχειν (203[b]) κατατολμᾶν.

Cont.) ἀδείας τυχόντες οἱ παροδῖται, τοῦτον Εὔξεινον ἐπωνόμασαν Vat. Cont. Sym. — ****** ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφε διὰ τῶν (τὸ Vat. Cont.) τῆς Ἀργοῦς πλωτήρων ἐκεῖσε διερχομένων αὐτόθεν ἀνίδρυσαν ἱερὸν Sym. post ἐπίθετο Vat. Cont. — αὐτὸς ἀθ. Τ. ἐπ. καὶ τὰ μὲν πλ. πλοῖα κατ. Sym.

* ἐν Leo. — 2. Ῥωσιακῶν ed. — 3. τὰ λ. δὲ Vat. τὰ δὲ λ. τούτων Cont. τὰ δὲ λ. εἰς φυγὴν ἐτράπησαν ὅθεν καὶ τελείας τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν αὐτ. κατ. Sym. τὰ λ. δὲ Leo. — 4. ὡς ed. — 5. ἐπεκδραμόντες Leo. — 6. αὐτ. πλείστους Sym. ἄντανδρα Leo. — 7. κατέστρωσαν Leo. — Οἱ δὲ π. εἰς Sym. — 8. τὰς Ῥωγὰς λεγομένας κ. Sym. τὰ Σγόρα λ. κ. Vat. Cont. — 9. Καὶ ἐπεὶ σ. π. τὰ τῆς Β. μ. ἀπέστειλαν χρειῶν ἕνεκα, ἐντυγχάνει τούτους Β. ὁ Φ. καὶ γὰρ ἀποσταλεὶς ἦν ἐπὶ τούτῳ μ. ἱ. ἐκκρίτων παρατρέχων ἀ. καὶ κατέσφαξεν ἅπαντας Sym. — 10. ἐκκρ. τοῦ π. Vat. ἐκκρ. ἀνδρῶν τοῦ π. Cont. — 12. συμπ. Vat. — 13. αὐτοὺς δ. Vat. — 14. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκούας Sym. — 15. Ἰω. μ. καὶ δ. τῶν σχ. ὁ Κουρκούας Vat. Ἰω. ὁ δ. τῶν σχ. ὁ Κ. Cont. Ἰω. ὁ δομέστικος ὁ Κουρκούας Leo. — 16. στρ. κατελθὼν τοὺς ὑπολειφθέντας εὑρίσκων ἀπέκτεινεν Sym. — 17. τ. π. ed. — 18. διαλαμβάνων Vat. — 19. μ. ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ Vat. Cont. — πλ. μ. δὲ Vat. — 20. διατρέχειν ed. ἐκτρ. Vat. παρεκτρ. Cont.

(51) Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα κατελθεῖν· τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν καὶ οὓς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσεπαττάλευον τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστῶντες βέλεσι κατετόξευον· ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἥλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον, πολλούς τε ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασι. Χειμῶνος δὲ ἤδη ἐνισταμένου καὶ τροφῶν ἀποροῦντες, τό τε ἐπελθὸν στράτευμα δεδιότες, τάς τε ναυμάχους πλέον τριήρεις, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν· καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες (Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ιε΄ ἰνδικτιῶνος)· ἀντιπλεῦσαι ὁρμηκότες (ἐπὶ τὰ Θρᾳκῷα μέρη), παρὰ τοῦ ῥηθέντος Θεοφάνους πατρικίου ὑπηντήθησαν (οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐγρηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχήν). Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐβύθισε (καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνήρ·) ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντες ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης, διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρίκιος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψε τροπαίων καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

(52) Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης ὁ μάγιστρος ὁ Κροκόας ἀριστός τις ἐγένετο τὰ πολεμικὰ καὶ πολλὰ ἀνέστησε τρόπαια καὶ τὰ

---

1. Π. γὰρ κ. Leo. Πολλοὺς δὲ τόπους καὶ ν. ἐνέπρησαν καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥωμαίους τοὺς μὲν ἀν. Sym. 46. — 4. προσεπατάλευσαν Leo, προσεπήγνυον Sym. — 5. ἱστάντες Leo, Vat. Cont. — Τοὺς δὲ τοῦ κλ. ὀ. τὰς χ. δ. — αὐτῶν ἐπήγνυσαν Sym. — 8. παρέδωκαν Leo. — 9. Χ. δὲ ἤ. καταλαμβάνοντος καὶ εἰς τὰ ὀ. βουλόμενοι ἀπελθεῖν τὸν στ. λ. ἐσπούδαζον Sym. — 10. ναυμαχοῦντας τρ. ed. — ' νυκτὸς Leo, Cont. Vat. — 12. Ν. οὖν ἐκκλεύσαντας ὁ πατρίκιος Θ. τούτους ὑπήντησε Sym. om. Σεπτ. μ. ιε΄ ἰνδ. — 14. π. Θ. π. ed. ὑπὸ τοῦ ῥ. Θ. Leo. π. τοῦ ῥ. π. Θ. Cont. — Οὐδὲ γὰρ Leo, Vat. Cont. οὐ — ψυχὴν om. Sym. — 16. Καὶ εὐθὺς Sym. — ν. ἐγίνετο Leo. — 7. πλ. ἐπόντωσε ed. πλ. ἐβύθησ. cod. πλ. βυθίζονται Sym. om. καὶ π. — ἀνήρ. — 19. παραπ. Vat. Cont. περισωθέντες Leo. — ἐφ. ed. — 20. λ. καὶ μ. ὑποστρέψας τρ. ἐντ. Vat. Cont. ὑποστρέψας λ. ἐντ. Leo. — 23. Ἰω. μ. ed. Vat. Cont. ὁ Κουρκούας Vat. Cont. — 24. πολ. π. τε καὶ μεγάλα ἀν. ed.

Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὅρια πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησε τῶν Ἀγαρηνῶν, διὰ * τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔγγονον Ῥωμανὸν, τὸν ἐκ (τοῦ) Κωνσταντίνου ** υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τούτου θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἕνεκεν ὑποθέσεως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινηθέντος, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρίκιος Πανθήριος, συγγενὴς τοῦ βασιλέως ὢν Ῥωμανοῦ.

943 (53) Ἰνδικτιῶνι δὲ α', Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ δὲ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος, ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρόνοις ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι ***.

944 (54) Δευτέρᾳ δὲ ἰνδικτιῶνι ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥῆγαν Φραγγίας Οὔγγονα ἐξαπέστειλε τὴν **** αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νύμφην Ῥωμανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου υἱῷ, ἣν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης *****.

---

* δὲ ed. — 3. ἐκγ. Vat. Cont.—ἐκ Κ. Vat. Cont. — ** τοῦ ed. Vat. Cont.—8. ὢν τοῦ β. P. ed. — 9. Ἰνδ. cod. Ἰνδικτιῶνος ed. — 13. χρόν. cod. χρόνους Leo. — *** Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πλείσταις πόλεσι κατά τε Μακεδονίαν καὶ Θράκην τὰς μὲν ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησε, τισὶ δὲ καινισμὸν ἐνεποίησεν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν βασίλειον πόλιν περιφανῆ παλάτια ἐκαινούργησεν, ἔτι καὶ κατ' ἀγροὺς τὸ ἐμπρεπὲς ἐμπαρέσχετο, πρὸς δὲ (ἔτι Cont.) καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους ἐξ ὧν οὐ τυχοῦσα τέρψις ἐγγίνεται, ναὶ δὴ καὶ γερόντων τροφεῖα ξενουμένων τε καταγώγια, ἀῤῥωστούντων ἐνδιαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἕνεκεν ἀντιδόσεων Vat. et Cont. cf. Ced. 318,18: Ἱλασκόμενος δὲ τὸν θεὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς διὰ τὴν τῶν ὅρκων παράβασιν καὶ μετανοῶν ἐφ' οἷς κακῶς παρεσπόνδησεν, ἐποίει μὲν καὶ ἄλλας εὐποιίας, ἃς καταλέγειν ἔργον, ἀπέτισε δὲ καὶ τὰ χρία τῆς πόλεως ἀπό τε πλουσίων καὶ πενήτων, δεδωκὼς, ὥς φασι, κεντηνάρια ιθ', τὰ δὲ γραμματεῖα κατακαύσας ἐν τῷ κατὰ τὴν Χαλκῆν πορφυρῷ ὀμφαλίῳ· δέδωκε δὲ καὶ τὰ ἐνοίκια τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ μέχρι τοῦ ἐσχάτου· ἃ δὲ διετυπώσατο γίνεσθαι ψυχικὰ ἐπετείως ἐν τῇ νεουργηθείσῃ παρ' αὐτοῦ μονῇ τοῦ Μυρελαίου, ἴσασι πάντες μέχρι τοῦ νῦν τελούμενα. — 14. Β' δὲ ἰνδ. cod. Δευτέρας δὲ ἰνδικτιῶνος ed. Cont. Τῇ δὲ β' ἰνδικτιῶνι Sym. 48. — 15. Λογγοβάρδων Leo. — 16. ῥίγαν Φ. Ὁ. cod. ῥῆγα Φ. Οὔγωνα Leo. Vat. Cont. ῥῆγα τῶν Φράγγων Sym. 48. ῥῆγα Φ. Οὔγοννα ed.— **** τοῦ Leo. — 17. τῷ υ. τοῦ γ. ἀ. Κ. ed. — ***** ἥτις καὶ Vat. Cont.

ζήσασα* ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

(55) Ἀνέμου δὲ βιαίου σφόδρα καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἳ ἀπ᾽ ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τά τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στήθεα λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλεύσαντος, τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν** τοῦ παλατίου κατήγαγον.

(56) Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ τί- 944
μιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος [καὶ] εἰς ἀνάγκην μεγίστην περιϊσταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκήτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τῆς πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ*** τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγειλά(204ᵃ)μενοι· ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ᾐτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοβουλλίον τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι· ὃ δὴ καὶ γέγονε. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κ. Π. πλησιάζοντος, Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρῳ ἐξελθών, ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας, τιμῆς τε καὶ ὑμνῳδίας****. Καὶ τῇ ιε΄ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ***** βασιλέως [ἐν Βλα-

---

* μετὰ τοῦ ἀνδρὸς Cont. μ. τοῦ ἀ. αὐτῆς post ἔτη Vat. ἐτ. ζ. ἐ. μ. τοῦ ἀ. ἀ. ε Leo. — ἐτ. ταῖς Cont. — 3. β. καὶ σφοδροῦ Vat. Cont. — 6. ὑπ. μάρμαρα καὶ στ. Leo. — στιθέα cod. στηθεῖα Vat. Cont. — 7. περικυκλωμένου Leo, περικυκλωσ. Vat. Cont. — ** οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ed. Cont. — 9. Ὅπως τὸ τίμιον τοῦ χῦ ἀφομοίωμα εἰσῆλθεν ἐν τῇ Κ. Π. Vat.—τὸ τ. τοῦ χῦ Leo.—τὸ τοῦ χῦ ἅγιον Sym. 10. στρ. οἱ ὁ. τ. π. τὸν β. δ. Ῥ. τοῦτο παρέχειν εἰ τὴν π. λύσειεν ὅπερ καὶ γ. καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη μηθ᾽ ἔτι ὑπὸ Ῥ. τὴν χ. αὐτῶν λ. Sym.—προιστ. Leo. — *** δὲ Leo. — 14. ἐπαγγελλομ. Leo, Vat. Cont. — 15. ὑ. τ. δὲ χ. Leo, ὑ. δὲ τῆς τ. χ. Vat. Cont. — 16. ἐπιφ. Vat. Cont.—ἀπολ ed. — χρυσοβούλλ. cod. χρυσόβουλλα ed. — λ. ὥστε τὴν τ. χ. μ. cod. ἀπ. ἀπηντ. ἀ. Θ. ὁ π. Sym. — 19. τῆς ed. — πλησιασαμένου cod. — 20. Σαγγάρῳ cod. Σάγαρ. Leo. — 21. μ. φ. καὶ τῆς δεούσης τ. καὶ ὑ. cod. μ. λ. τ. τε καὶ ὑ. Leo. μ. λ. φ. καὶ τῆς δ. τ. τε καὶ ὑ. Vat. Cont. μ. λ. φ. καὶ τῆς δ. τ. καὶ ὑ. Sym. — **** κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμὸν Sym. — 22. τῇ δὲ ιθ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Sym. — 23. εἰσῆλθ. cod. εἰσῆλθον ed. — ***** δὲ Sym. — ὁ. ἐν Β. Sym.

χέρναις] ὄντος κἀκεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ χρυσῇ πόρτῃ οἵ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτους πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ * ναοῦ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ σοφίας πεζοὶ** διεκόμισαν καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ** ἀνήγαγον.

(57) Ἐν ταύταις δὴ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, σῶοι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων συμπεφυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον*** τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρός τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας**** Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι, ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησεν.

(58) Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεύς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν

---

1. Καὶ τῇ ἐπ. Vat. Cont. τῇ ἐπ. Sym.— 2. ἐξῆλθ. cod. ἐξῆλθεν Leo.—οἱ δὲ τοῦ Leo, οἵ τε Vat. Cont.— 3. Στ. καὶ Κ. Leo. Sym.— 4. Θ. καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φ. μ. Sym. — * ἁγίου cod. — 7. τοῦ θῦ om. Sym.— 8. πεζῇ cod. πεζὸν Leo.— ** τοῦτο Sym. bis.—Περὶ τῶν κεκολλημένων παίδων cod. π. τῶν συγκ. β' ἀῤῥένων καὶ τέρας τι μέγα φαινομένων Vat. — Διήγησις τεραστίου τινός Ven. Ἐν τ. δὲ Leo. Ἐν τ. Sym. 51. — 10. — 11. ἐπεφοιτήκει Leo, Vat. Cont. Sym. — 12. γ. ἀ. μὲν π. Leo, Vat. Cont. Sym. — 13. ἀπὸ δὲ στ. Vat. Cont.— 14. τὸν ὑπὸ γαστέρα Leo, τῶν ὑπὸ γ. Vat. Cont. Sym. τῶν ὑπογαστρ. cod. — καὶ om. Sym. — ἀλλήλους Leo. — *** ἐν Sym. — 15. ἐνδ. ὑπὸ π. ὡς ἐ. τι τ. ἐθαυμάζοντο, ὅθεν καὶ ὡς π. τις ὁ. τῆς π. ἐξηλάθη, πάλιν δὲ ἐπὶ Sym.— 18. τῆς om. Cont. — **** βασιλείας Leo, Vat. τῆς β. Sym. — Κ. εἰσῆλθε Sym. Κ. εἰσήλθεσαν Leo. — 19. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Sym.—23—848,4 om. Ven. ἐτέθνηκεν Leo.— Leo. — 21. ἀλλὰ καὶ οὗτος γ' ἡ. Sym. — Καὶ ἐν π. μὲν ὡς ἀ. ἐ. μ. π. ἐ. ὁ β. Leo. Ἐν π. μὲν οὖν ὡς ἀ. ἐ. τοῖς μ. π. ἐκ. ἀμ. Sym. 52. Καὶ ἐν π. μὲν μ. ὡς ἀ. ἐ. π. ἐ. ἀ. ὁ β. Cont. Καὶ ἐν π. ὡς ἀ. ἐ. μ. π. ἐ. ὁ β. Vat.

πᾶσι μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερεσέβετο Σέργιον, τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὅς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ *, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου **, ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἡ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια· ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον πλεονεκτεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέραν ἐξήσκησεν· ἐπήνθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ ἤθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὀφρῦς ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιόν τε καὶ σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον δὴ τὸν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεύς, κανόνα ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα, ὃς πολλὰ παρῄνει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾶν εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μή ποτε *** αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἠλεί, τιμωρίαν ἐκ τῆς τῶν παίδων παρανομίας ἐκτίσας ****.

(59) Ἐπειδὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον, ᾧ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος *****, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος,

2. ὑπερέσεβεν Leo, Vat. Cont. Sym. — μοναχοῖς Sym. — 3. ἀδ. ἐπεφύκει τοῦ μ. Cont. — ἐπεφύκει Leo, Vat. Cont. Sym. — Θωμᾶ Sym. — * τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων κτλ. Cont. — ** ἐτύγχανεν Leo, Vat. Cont. — 5. εὐσυγγενείας ed. συγγ. Vat. Cont.—εὐγ. τό τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ καὶ τὸ τοῦ προσώπου χ. τὸ μ. τετ οῦ φρ. καὶ τοῦ ἤ. τὸν μὲν γὰρ λ. Sym. — 7. ἐπλεονέκτει ed. — οὗτος cod. — 8. ἐπ. δὲ Vat. Cont.—δ. ἔρευθος καὶ Vat. Cont.—9. χάρειεν cod.—10. κατὰ τοὺς νῦν σοφοὺς Vat. Cont. — 12. δὲ om. Sym. — τε om. ed. Vat. Cont. Sym. — σταθρ. cod. — τὸ δὲ φ. πολὺ φυσινὸν καὶ τ. Sym. — 14. κ. ὡς ἄν τις εἴποι τὸν ἀ. β. ἀεὶ ῥ. οὗτος π. Sym.— 16. ἐγκλ. Leo. πορεύεσθαι Vat. — *** καὶ Leo, Vat. Cont. Sym. — 17. πάθ. cod. πάθοις Vat. πάθῃ Cont. — Ἠλὶ ed. Vat. Cont. Sym. — τ. ὑπὲρ τῆς Vat. Cont. τ. ἐκτ. ὑ. τῆς τῶν π. π. Sym. — **** ὃ καὶ γέγονεν Vat. Cont. Sym. — 19. Ἐπεὶ δὲ Leo, Vat. Cont. Καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν — ὅθεν δὴ καὶ τοῦ π. κατάγουσι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ν. ἐξορίζουσι· ἀλλὰ δὴ καὶ π. αὐτὸν ἐ. ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεύς Sym. — 22. φ. ο. τούτῳ καὶ Π. ο ἐ. μ. τὰ Sym. — ***** οὐκ ἔλαττον (ὧν ἢ κατὰ om. Cont.) τὸν τοῦ εἰρημένου τρόπον Vat. Cont.

ὅς* τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, πατριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται Κ. Π.

(60) Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις βούλεται ὁ θεὸς σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἀδοκήτῳ περιπεσεῖν (204ᵇ) συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παραπτωμάτων γενόμενος, σωτηρίας ἀξιωθῇ. Συνεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον ὥσπερ ποτὲ Ἀβεσαλὼμ ἐπανέστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ μεγάλῳ Δαυίδ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ καὶ Βασιλείῳ** τῷ πετεινῷ*** καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδότων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων****, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρε μοναχόν.

ΙΒ'. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς*****, ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας ὡς χρόνῳ πολλῷ τὴν ἐν****** πο-

* μετὰ ταῦτα διὰ τὸν εἰλικρινῆ αὐτοῦ βίον Vat. Cont. — 2. ἐπὶ ed. — Κ. τοῦ β. Sym. — 3. Κ. Π. om. Leo Vat. Cont. — post πατρ. Sym. multa alia de Sergio adjungens usque ad finem §. 62. — 4. Στέφανος τοίνυν ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστὰς τῷ πατρὶ καί τε̣χρ. Sym. 53. — ὁ θς β. Leo, Vat. Cont. — 5. σ. ἀδ. π. Leo, Vat. α. ἀδ. προσπ. Cont. — 7. αἰσθ. Leo. — 8. Συνεχώρη. cod. Συνεχώρει Leo. — ἐπ. τὸν υ. αὐτῷ Στ. Vat. — 10. ἐπ. Δ. τῷ ὁ. π. Leo. Cont. ἐπ. ποτὲ τῷ ὁ. π. Vat. — τῷ Δ. ed. — ** τῷ πρωτοσπαθαρίῳ ed. Cont. — 12. τῷ Πετεινάκῃ ed, τῷ λ. πετεινῷ Sym. — *** λεγομένῳ Vat. — 13. λοιπῶν Sym. — **** ἐπεὶ μακρῷ γήρει καὶ νόσῳ τρυχόμενον εἶδε — βασιλείας Sym. — 15. ἔκειρε ed. — 17. Αὐτοκρατωρία Κ. Leo et Cont. Βασιλέως Κ. υἱοῦ Λέοντος ἐκ δευτέρου, ἐξ ἑτέρου βιβλίου. Τῷ ςυμδ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως Ϡμδ' ἐβασίλευσε μόνος ὁ Κ. ἐκ β' μετὰ καθαροτάτης χαρᾶς καὶ ἐποίησε στρατάρχην Β. τὸν Φ. δ. τῶν σχ. Par. 1708 (1). — ***** μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι ἰνδικτιῶνι τρίτῃ, ἐν ἔτει ,ςυνδ' Vat. Cont. μ. Δ. κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ,ςυνδ' Cont. Sym. 1. — 19. ὃς αὐτ. Vat. Cont. — τὸν Φωκᾶν μάγιστρον καὶ δ. Sym. — 20. ὡς om. ed. ὃς Leo. — ****** τοῖς Leo, Vat. Cont.

λέμοις ἀνδραγαθίαν* ἐπιδειξάμενον, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται**, εἶτα*** Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινὸς, πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην, τῷ δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαριανῷ τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας, πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν, ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης****· οὕστινας τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἡ τοῦ θεοῦ δικαία κρίσις ὡς εἰς χριστὸν Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας (καὶ) τῆς βασιλείας ὀρεγομένους μετῆλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ***** ἑκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέῤῥηξαν· τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερά τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

(2) Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, 948
ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τόν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μήποτε****** κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται (καὶ λογισάμενος), ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται*******; ἑστιάσας αὐτοὺς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ******** καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἵ (τε) λεγόμενοι Τόρνικοι καὶ ὁ πατρίκιος Μαριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ) πρὸς τοῦτο ἡτοι-

* πολλάκις Leo, Vat. Cont. — 1. ἐπιδειξάμενος Leo. — ** καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην Cont. ναυμαχίας ἡγήτορα καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων Vat. Cont. Sym. — 2. τὸν δὲ Πετεινὸν π. καὶ κ. τοῦ στ. π. τὸν δὲ Κ. π. Sym. — *** τὸν Leo. — πετεινάκης ed. πετεινὸν Leo. — 3. τὸν δὲ τοῦ γ. τῶν Ἀ. Μαριανὸν Leo, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γ. τῶν Ἀ. Μ. Vat. Cont. — 6. ἐπιλ. Leo, Vat. Cont. — βίγλας Leo, Vat. Sym. — **** ἐποίησεν Cont. — 7. μετ' οὐ π. Leo. — ὁ. ὁ θ̃ς συντόμως ἐπεξῆλθεν ὡς εἰς χ. κῦ π. ἐπὶ Sym. — 9. καὶ om. ed. Vat. Cont. Leo. — ***** ὡς Sym. — 11. τὸν βίον ἀπ. Sym. omissis reliquis. — ἀπέῤῥηξ. cod. ἀπέῤῥηξε Leo, Vat. — 12. πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον Leo, Vat. Cont. — 13. προειρημένῃ Leo, cf. Cont. 4 qui solus horum exitum narrat. — ἐκθήσωμ. cod. — 14. ἡμ. ὁ Πορφυρογέννητος ὑπ. Στ. Sym. 2. — 15. τὸν τότε ed. τοὺς αὐταδέλφους Sym. — ****** καὶ Vat. Cont. Sym. — 17. πραξ. ed. — καὶ λ. om. Sym. — 18. φείσωνται Vat. Cont. — ******* λέγεται γὰρ ὅτι φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ, τῶν ὁμαιμόνων τί γίνεται; Sym. — 19. ἀ. καὶ φιλοφρονήσας ἔτι Sym. — ******** καὶ Vat. Cont. — 21. ἀν. οὗτοι οἱ Vat. Cont. — οἱ om. Vat. Cont., λεγ. — λοιποὶ οἱ om. Sym. — Τορνίκιοι ed. Vat. Cont. — 22. ηὐτρεπισμένοι Vat. Cont. Sym.

μασμένοι (καὶ τοῦ παλατίου καταγαγόντες) καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιορίσαντες κληρικοὺς ἀπέκειραν.

(3) Μετ' ὀλίγον οὖν αἰτησάμενοι * τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ ἔφη· «υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν». Εἶθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον **, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρᾴκην, ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας *** παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν **** πεποίηκεν.

(4) Ὄντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον ἀγαγεῖν, ἣν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωσάμενοι καὶ

---

1. καὶ τοῦ π. κ. om. Sym. — κατηγάγον καὶ Leo, Vat. Cont. — 2. περιώρισαν Sym. περιώρισαν καὶ Leo, Vat. Cont. — 4. Μετ' ὀ. δὲ τὸν ἰ. π. αὐτῶν ἀ. ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, π. ἀ. κατεχόμενοι· ὁ δὲ ὁμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγξατο Sym. 2. — * οὗτοι Leo, Vat. Cont. — 8. ἐξορίζονται Sym. — 9. Πρ. εἶτα εἰς Ῥόδον, ἔπειτα εἰς Μ. Sym. — ** ἥντινα Νέβριον (Νεβρίαν Cont.) ὠνομασμένην (ἐκ τῆς Cont.) κατὰ χρησμὸν δεδομένης ἀποικίας Σαμίων, οἷς ἀφικόμενος (ἀφικομένοις Cont.) πρὸς νῆσον καὶ τῷ θεῷ ἱλασκομένοις ἀριστοποιτουμένοις τε ἀωρία ἐτύγχανεν, ὁπόθεν ὕδωρ κομίσοιντο· γυνὴ δέ τις ἔφη αὐτοῖς· «εἰ ἔχετε πρόχοον δώσω ὑμῖν ὕδωρ»· ὅπερ λαβόντες ὡς ὁ χρησμός, καὶ γῆν ἐξητήσαντο· τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Πρόχοον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμασιν πρόχοον εἰκόνιζον Vat. Cont. — *** καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως τὴν αὐτοῦ φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν πρωτοσπαθάριον ἀναιρήσας καὶ αὐτὸς Cont. Vat. — 12. κατὰ Leo. — φ. ἀ. σφάζεται Sym. — 13. ἀνεσφάγη, οὗ τὸ σῶμα παρακομισθὲν ταφῇ παραδίδοται μεγαλοτίμως (ἐν λάρνακι ἐν τῇ μονῇ ᾗ παρὰ Ῥωμανοῦ κατοικεῖτο om. Cont.) ἐν ᾗ πρὸ τούτου ἡ πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοὔνομα. Μιχαὴλ Vat. Cont. — βασ. om. ed. ante Χρ. Vat. Cont. Sym. — **** καὶ ῥαίκτορα Vat. καὶ μάγιστρον καὶ ῥ. Cont. 14. ἐποίησε Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης Sym. — 16. Ὁμοίως καὶ Θ. π. καὶ παρακοιμώμενον ἐξ. καὶ Γ. πρ. καὶ π. Sym. 2. — 18. π. τ. ἐν τῷ π. ἀγ. Leo, Vat. τ. π. ἐν τῷ π. ἀγ. Cont. 5 post narratum Romani somnium quod hic solus exhibet inter chronographos.

παραπείσαντες τοῦτον, ἐκαιροσκόπουν πότε* πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἠμύνετο· τὸν μὲν γὰρ Θεοφάνην πατρίκιον ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πιγκέρνην καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δείρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίᾳ παρέπεμψεν.

(5) Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, ς' ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλήν τινες 947
κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. Ταύτης (205ᵃ) οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεύς, τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψε.

(6) Πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Ἰουλίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος ς', Ῥω- 948
μανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

Δόξα τῷ θεῷ πάντων ἕνεκα· ἀμήν.

Τετέλεσται καὶ τὰ τοῦ λογοθέτου.

---

* τὸ Leo, Cont. — 2. ἐπιθήσουσιν Leo, Vat. Cont. — ἐφωράθησαν Leo. — 4. ἠμύνατο Vat. Cont. — π. Θ. ed. Vat. Cont. — 5. καὶ π. Γ. ed. Γ. τὸν π. Vat. — 6. οὓς δ. καὶ κ. θρ. ἐξώρισε διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς καιροσκοπεῖν τοῦ εἰσαγαγεῖν π. Ῥ. ἐν τῷ π. Sym. — καὶ μ. τῆς π. θρ. om. Vat. Cont. — 8. Τῷ Δ. μ. Sym. — ς' ἰνδ. cod. ἕκτῃ ἰνδικτιῶνι Vat. ἰνδικτιῶνος ς' Cont. τῆς ς' ἰνδ. Sym. — ἐπιβουλῆς γενομένης εἰς τὸ τὸν Στ. ἐκ τῆς ν. ἀγ. ἐν τῷ π. ἐπεὶ παρὰ Μ. τοῦ Δ. ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων, τῶν μὲν Sym. — 12. ἐπ. δ. ἀφ. ὑπ. τοὺς μὲν τὰς ῥ. καὶ τὰ ὠ. ἀπ. Leo. — 14. ἐγκ. Leo, ἐκικ. καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν Sym.—17. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ς' ἰνδικτιῶνος Sym. 4. ιε' δὲ ἰουλ. μὴν. ἰνδ. ς' cod. Πέμπτῃ δὲ καὶ δ. Ἰουλίου μηνὸς ἕκτης ἰνδ. Leo, Π. δὲ Ἰουλίου μ. ἕκτῃ ἰ. Vat. Π. δὲ Ἰουνίου μ. ἰνδικτιῶνος ἕκτης Cont. Π. Ἰ. μ. ed. — Ῥ. β. Vat.—18. Πρ. om. Sym. (et Leo.?).— προτελ. Leo. pro Πρώτῃ τελ. — 19. ἕως ὧδε τὸ πέρας τῶν χρονικῶν συνταγμάτων, clausula indicis codicis Par. 1706. ἐτελειώθη ἡ τῶν νέων βασιλέων χρονογραφία πληρωθεῖσα παρὰ Λέοντος γραμματικοῦ μηνὶ Ἰουλίῳ ὀγδόῃ, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου μεγάλου μάρτυρος Προκοπίου, ἔτους ςφκα', ἰνδικτιῶνι ἐνδεκάτῃ Leo. Quae sequuntur e breviario Sym. edito desumta sunt. nec in codice Mosquensi nec in ceteris Georgii codicibus inveniuntur praeter Par 1708 et Ven.

*

[ΙΓ΄ ΜΟΝΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ].

945 (5) Μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πᾶσιν
946 ὑπηρετῶν αἰσίως καὶ πρεπόντως*. — Τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀῤῥωστήσας καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησε, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἔτη κδ΄. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ (ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος) Πολύευκτος μοναχός, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἁγιώτατος.

(6) Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθήτων ἀποκεκρυμμένων ἔν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεισῶν τῷ βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος αὐτὰς τῷ μεγάλῳ τῶν ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε ναῷ καὶ τὰ λείψανα τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

(7) Ὁ τοίνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν λεγόμενον εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κόπους ἔχειν, τοῦ δομεστίκου ἀποκινεῖ καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρίκιον καὶ στρα-

---

1. Rubrica a nobis addita *ad textum breviarii Symeonis logothetae editum*. — 3. Μετὰ δὲ Cont. 9 post insertam §. 8 historiam de terrae hiatu in domo Ioannis Curcuae facto. — κατ. αὐτ. Cont. — * Ὁ δὲ φιλάνθρωπος Κωνσταντῖνος διενοήθη ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρσίτας κτλ. Cont. 9 de exactionum oneribus sublevatis 10. — 8. Ὁ δὲ π. Cont. 11. — ** πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὸν ῥωσθεὶς οὐκ ἐνέδωκεν ἑαυτὸν τῆς πονηρᾶς μοχθηρίας καὶ τοῦ μετὰ δώρων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἵππων καὶ βλακείων καὶ αὖθις Cont. — 9. ὑπὸ τῆς νόσου κ. τέλει τοῦ βίου χρᾶται, πατριαρχεύσας χρόνους κδ΄ Cont. — 10. ὁ ἀν. ἐ. om. Cont. — 11. μον. ἀσκητικὸν βίον διαλάμπων κτλ. Cont. — 12. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ κοινὸν ἱλαστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς ἐξείποι Cont. 28. — 18. Ὁ δὲ πορφυρογέννητος διὰ Cont. 41. Ἐπεὶ δὲ ὁ Βάρδας ἐγήρασε καὶ οὐδὲν ἐδύνατο πλέον νὰ στρατηγεῖ, ἔστεψε τὴν στρατορχίαν εἰς Ν. τὸν Φωκᾶν, ὡς εἰπεῖν ἀπὸ λέοντος εἰς ἄλλον λέοντα· Par. 1708 (3). — 19. τὸν λ. Φ. ἀδ. ἐχ. καὶ εἰς γ. ἐλ. τοῦ Cont.

τηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ*. Ὡσαύτως καὶ πατρίκιον
Λέοντα, τὸν τούτου αὐτάδελφον, στρατηγὸν τῶν δυτικῶν προχειρί-
ζεται. Γέγονε δὲ** ἐμπρησμὸς μέγας*** πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ
ἁγίου Θωμᾶ, ὡς καῆναι τὸν ἔμβολον τὸν**** πρὸς τὴν σιδηρᾶν
πόρταν.

(8) Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ιδ΄ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ 957
πορφυρογεννήτου — δεκαπέντε γὰρ ἐκράτησεν — ἐγεννήθη ὁ βα-
σιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐ-
τοῦ.—Τῶν δὲ Τούρκων***** καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ 958
ἑορτῇ τοῦ πάσχα καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θρᾴκην καὶ πραῖδαν
πολλὴν λαβόντων, ὁ βασιλεὺς εὐθὺς τὸν πατρίκιον καὶ δ.μέστικον
τῶν ἐξκουβίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ
τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελλαρίων καὶ τοῦ ὀψικίου καὶ Θρᾳκησίου
κατὰ πόδας αὐτῶν****** ἐξαπέστειλεν, οἳ καὶ νυκτὸς ἐπιπεσόντες
κατέσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ τὴν πραῖδαν καὶ τὴν αἰχμαλω-
σίαν πᾶσαν.

(9) Φασὶ δὲ, ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πορφυρογεννήτου λαμ-
πρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ΄, καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ κοιμήσει καὶ
ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρα φανῆναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. — Τελευτᾷ οὖν 959

---

* ἄνδρα ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδοκιμήσαντα κτλ. Cont. — 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν π. Λ. τὸν υἱὸν Βάρδα μάγιστρον τοῦ Φωκᾶ στ. εἰς Ἀνατολικοὺς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου πρ. κτλ. Cont. 45 cf. infra in Romano (§. 1.) ipsum Sym. — ** καὶ Cont. 46. — *** καὶ φοβερὸς Cont. — 4. ὥστε καταχ. Cont. — **** ἀπερχόμενον Cont. — 6. Ἐγέννησε δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἑλένη, ἡ θυγάτηρ Ῥωμανοῦ, υἱὸν καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ῥωμανόν· ὡς δὲ ἀνετράφη καὶ ἦλθεν εἰς ἡλικίαν, ἔζευξεν αὐτὸν καὶ γυναῖκα, καὶ ἐποίησεν υἱὸν τὸν ἐπὶ ἀνδραγαθίας μέγαν Βασίλειον τὸν Βουλγαροκτόνον καὶ ἐδέχθη αὐτὸν ὁ πάππος αὐτοῦ ὁ Κ. εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον ἀριστέα καὶ γενναιότατον Par. 1708 (4). — ***** ἐκστρατείας ποιησάντων κατὰ Ῥωμαίων καὶ Cont. 47. — 9. π. τῇ ἑ. τοῦ ἁγίου π. Cont. — 10. π. Θρακῴαν ψυχὴν καὶ Cont. — 11. λαβόντες ed. om. Cont. — 13. καὶ τοῦ Θρᾳκήσ. κατὰ Cont. — ****** περάσας Cont. — 14. οἳ τῇ εὐπροσδέκτῳ πρὸς θ. εὐχῇ τοῦ πορφυρογεννήτου ν. κ. καὶ κατεπολέμησαν λ. τὴν π. καὶ ἀ. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν ἥττης καὶ τροπῆς αἰσχυνθέντες εἰς τὴν ἰδίαν γῆν ὑπέστρεψαν Cont. — 17. Φ. γὰρ εἰς τὴν γ. τοῦ ἄνακτος ἀστέρα λαμπρὸν κομήτην φανῆναι ἡ. μ΄, νῦν δὲ π. εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον ἀ. ἀσ. κατ' οὐρανὸν δειχθῆναι θολερὸν δὲ καὶ ἀμ. φ. ἐ. κτλ. Cont. 48, adjungens 49 et 50 de profectione ad balnea Olympi montis, 51 de morte, 52 et de sepultura. — 19. Ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν καιρὸν ἔμελλε καὶ αὐτὸς τελευτᾶν, ἀφῆκε τὴν βασιλείαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Ῥωμανόν. Par. 1708 (5).

νοσήσας πεποιηκὼς βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανὸν καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Λέοντος βασιλέως, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν, εὐόφθαλμος, χαροποὺς ἔχων (τοὺς) ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς ἦτα ἐπίριν, μακροπρόσωπος*, μακροτράχηλος**, εὐρὺς τοὺς ὤμους***, φιλοτράπεζος, φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις****. Ἔζησε δὲ χρόνους νε΄ καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε΄, ἰνδικτιῶνος ς΄, ἔτους ‚ϛυνϛ΄, καταλείψας αὐτοκράτορα***** Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

[ΙΔ΄] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

Κόσμου ἔτος ‚ϛυνϛ΄, θείας σαρκώσεως ἔτει ϡνϛ΄ Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ΄, μῆνας γ΄, ἡμέρας ε΄. — Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριν******, χαροπὸς, γλυκὺς τῆς ῥήμασι, ὄρθιος******* ὡς κυπάρισσος, εὐρὺς τοὺς ὤμους, ἥσυχος καὶ προσηνής. — Καταλειφθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἐτῶν ὢν κά σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιαίῳ ὄντι καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεύνῳ αὐτοῦ Θεοφανῷ, καὶ παρευθὺ

---

5. Ἦν τῇ ἰ. ὁ πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἰ. Cont. 34. — τῇ ἡλικίᾳ Cont. — 3. τῇ χροιᾷ ὡσεὶ γάλα Cont. — 4. χ. ἐ. ὀ. Cont. — ** ῥοδινὸς Cont. — *** τῇ ἡλικίᾳ ὄρθιος ὡσεὶ κυπάρισσος Cont. sicut in filio Romano. — 5. τοῖς ὤμοις Cont. — **** καλότροπος, προσηνὴς τοῖς πᾶσι καὶ ὡς τὰ πολλὰ δειλὸς Cont. — ***** καὶ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος Cont. — 6. Οὗτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔζ. χ. νε΄ μῆνας β΄, ἡμέρας ... ἐτ. δὲ μ. Cont. — 7. ἰνδ. γ΄ Cont. ‚ϛυξθ΄ Cont. Ῥ. καὶ Ἑλένην Αὐγοῦσταν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ Cont. — ****** τὸν Cont. — 11. Rubrica Cont.; Β. Ῥ. ὑ. Κ. Par. 1708 — 12. Ῥ. ὅ β. κατελείφθη ἀ. π. τοῦ π. ἀ. τοῦ π. Κ. ἰ. ὡς κα΄, τοῦ πορφυρογεννήτου Β. ἐνιαυσιαίου ὄντος ἅμα καὶ τῇ μ. ἀ. Ἑ. καὶ Θ. τῇ σ. ἀ. μηνὶ Νοεμβρίῳ ς΄, ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κ. ‚ϛυξθ΄. Cont. 1. Τῷ ϛυνθ΄ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θ. σ. ϡνθ΄ ἐβασίλευσε Ῥ. ὁ υἱὸς Κ. Par. 1708 (1). — ‚ϛυξη΄ Cod. 337,14 — 13. Ἦν γὰρ τῇ ἡλικίᾳ ν. Cont. 5. — ****** ῥοδινοπρόσωπος Cont. — 14. χαροποιὸς καὶ γ. Cont. — ******* τῇ ἡλικίᾳ Cont. — 15. ὡσεὶ Cont. — τοῖς ὤμοις Cont. — 18. ἀλλ' ὁ Ῥωμανὸς οὗτος ἔθηκεν ἄλλους ἐπιτρόπους καὶ οἰκονόμους εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπηρεσίας Par. 1708 (2).

τοὺς * ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ** ἐν *** ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεβίβασε καὶ δώροις καταπλουτίσας **** τοῦ παλατίου κατήγαγεν· ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινε παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους ***** τῆς συγκλήτου Ἰωσὴφ πατρίκιον ****** καὶ δρουγγάριον τῶν πλωΐμων, ὅντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν· τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Χοινὸν πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην προεβάλετο *******, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον, τὸν ἀπὸ σακελλίου, ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησε ******** καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην *********. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν, Ἀγάθην καὶ Θεοφανὼ καὶ Ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμων καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον, τὸν λεγόμενον Κανικλείου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Αὐγοῦστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν ἀποκεκαρμένη, ἐπήγαγεν καὶ μετὰ διΐππευσιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου ἐκλήρωσε· τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ ἱδρυθὲν ********** φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐταῖς ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. Τὸν δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν μαγίστρον ἐτίμησε καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν· ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρίκιον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν· καὶ αὐ-

* κοιτωνίτας καὶ Cont. 1. — ** πατρικάτα καὶ πρωτοσπαταράτα τιμήσας καὶ Cont. — *** ἑτέροις Cont. — 1. ἀξ. ὑπερβιβάσας καὶ Cont. — **** τῶν βασιλικῶν δόμων Cont. — ***** τοὺς Cont. — ****** πραιπώσιτον Cont. — 5. παρ. προανεβίβασεν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ὑπηκόου ἀνατέθεικε Cont. — 6. Ἰω. λεγόμενον τὸν Χοιρινᾶν Cont. — ******* τοῦ φυλάττειν τὸν ἄνακτα ἀπὸ τῶν ὑποπτευομένων προσώπων Cont. — 7. καὶ τὸν πρ. Cont. — ******** ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειον ὅντινα Cont. — ********* προεβάλετο κτλ. de Sisinio, §. 2 de legationibus ad exteros et honoribus in viros generosos collatis. — 10. ἐκ τῶν β. δ. εἰς τὰ Κ. ἐν οἷς Σ. ἡ Ἀ. ἡ τοῦ Χ. καὶ τοῦ β. ἦν ἀπ. μοναχὴ κατ. καὶ μοναχὰς ἀπέκειρεν, πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν ὀλοφορυμένων καὶ ἀποκλαιουσῶν καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχήλῳ ἐπικειμένων, πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ δ. ἡ ἀπ' ἐκεῖσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκε καὶ τὴν μὲν Ζ. καὶ Θ. καὶ Θεοφ. εἰς τὰ Ἀ. ἐκλ. καὶ τὴν Cont. 3. — ********** καὶ κατασκηνωθὲν Cont. τοῦ τηνικαῦτα βασιλεύσαντος Cont. καὶ π. τοῦ αὐτοκράτορος ἀπ. Cont. αὐτὰς Cont. — 17. Τὸν δὲ Ν. καὶ δ. τῶν σχ. τὸν τοῦ Φ. μ. ἐτ. καὶ κατὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ χῦ ἐν τῇ ἑῴᾳ ἐξ. καὶ Cont. 4. — 19. π. τὸν Λ. στρατηγὸν προεβάλετο ὅντινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μ. Cont. — 20. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἄνακτα εὐφραινόμενον καὶ ἐν Cont. Καὶ ἀ. ἐδέδωκεν εἰς κυνήγια καὶ εἰς παραδιαβασμοὺς καὶ ἐξαφῆκε στρατείας καὶ φοσάτα καὶ ἐγύρευε λαγωνικὰ καὶ ζα-

τὸς ἦν εὐφραινόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδίαιτος
961 τυγχάνων. — Ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν, ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. Ἡ δὲ Αὐγοῦστα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ ἕως ἀῤῥωστήσασα κατὰ τὴν ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τέθνηκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

960 (2) Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον * Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας ** πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλείων πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὑπὸ Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, τοῦ πατρὸς Θεοφίλου, ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἱσπανίας ἀνελθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηνικαῦτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωροθωμᾶ, τοῦ συντρόφου Μιχαὴλ, ὡς γενέσθαι τὴν ταύτης νήσου κράτησιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου μαγίστρου καὶ δομεστίκου Φωκᾶ, ἔτη ρνη'. Ὑπῆρχον δὲ χελάνδια

γάρια καὶ κυνηγοὺς καὶ ἀφῆκε τὴν πολιτείαν καὶ ἐγύρευε τοὺς κάμπους καὶ τὰ ὄρη, καὶ διὰ λαγωὸν ἕνα ἢ ἀγρίμιν τί ποτε ἤθελε καταλύσει ὑπὲρ φ' Par. 1708 (3).

1. ἀγροδιαιτοῦντα ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον πάντη ἀποστρεφόμενον κτλ. Cont. 4. adjunctis §. 5 aliis de exercitationibus ejus et de formositate, quae Sym. initio exhibet. — 2. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥ. καὶ ἑ. υ. μ. θ. τοῦ π. α. ἀπεγ. Κ. τοῦτον ὀνομάσας καὶ μετ' οὐ π. στέφεται Cont. 6. — 5. π. οὖσα κλινήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ ἄνακτι καὶ ἐπὶ ἱκανοὺς χρόνους ἀῤῥωστοῦσα, εὐσεβῶς τεθ. κ. τὴν ιθ' τοῦ Σ. μ. καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμήσας καὶ ἐν τῷ χρυσοκολλήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κλίνῃ τεθεῖσα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ π. τοῦ π. τοῦ π. α. Ῥ. β. συσταθέντι τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον θάπτεται ἐν λ. π. καὶ σύνεγγυς τοῦ π. αὐτοῦ (sic) Cont. 6. — 9. Τότε ἐκρατοῦσαν τὴν Κρήτην οἱ Ἄρβαβες καὶ ἐποίησαν κάτεργα πλεῖστα καὶ ἐκούρσευαν τὰς νήσους καὶ τὰ παραγίαλα ὅλα Ν. δὲ ὁ Φ. ἄνθρωπος δραστικὸς καὶ δόκιμος καὶ πολεμιστὴς ἔμπειρος ἐνεπιστεύθη τὸν στόλον τὸν πολεμικὸν Par. 1708 (4). — * τῶν σχολῶν Cont. 7. — τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ ἄναξ κτλ. Cont. ἐκστρ. Cont. — ** καὶ δυνάμεως Cont. — 10. ἐξ. παραβίων π. Cont. — 11. εἰς Κ. διωρίσατο ἀπελθεῖν· οἱ γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο κτλ. ἐπὶ γὰρ Μ. τοῦ Ἀμορβαίου τοῦ π. Θ. ταύτην ἐκράτησαν καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στ. καὶ τ. τοῦ Μ. τοῦ σ. τοῦ Μ. κτλ. εὐκαιρίαν εὑρόντες οἱ ἀπὸ Σπ. ἀνελθόντες Σ. κτλ. ὡς εἶναι τὴν τούτων διακρατήσιν καὶ κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡ. ἧς ἐπορθήθησαν π. τοῦ μ. καὶ δ. Ν. τοῦ Φ. ἔ. ρνη' (ρλη'?) Cont. — 18. Νῆες γὰς ὑπ. μ. υ. π. ͵β Cont. 10 post Iosephi

μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς ,β', δρόμωνες ,α', καράβια καματηρὰ σιτάριν ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τξ'. Ἀπάρας οὖν τῆς βασιλείας Νικηφόρος ὁ δομέστικος καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἴη καὶ προσορμίζοιτο· σπουδῇ οὖν τὴν νῆσον καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάντων τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν.* Τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῇ νήσῳ καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρύους γενομένου καὶ τῶν σιτίων ** δαπανηθέντων ***, καταναρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. Ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ δοὺξ τῇ τῶν λόγων ἡδύτητι τούτους κατέσχεν. Μαθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμὸν παντοίων
τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. — Κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα πολέμου 961
κροτηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης, παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον.

(3) Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥω- 960
μανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σῖτος τῷ νομίσματι μόδιοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μόδιοι ς' ****. Οὐ πολὺς

---

laudes §. 8 et 9 factas. Καὶ ἐγέμισε τὴν θάλασσαν ἅρμενα καὶ ἔπλευσεν εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τῶν ἀγρίων θηρίων τούτων τῶν Ἀβράβων Par. 1708 (5).

1. σιτήσεις Cont. — 2. τζ'. Ὁ δὲ δ. Ν. ἀπ. τῆς β. ἐν Φυγέλοις κατέλαβε καὶ τοῦτο ἐφρ. ὅ. ὁ σ. πλοῦς ἐπὶ τὸ α. εἶναι καὶ πρ. Ἔμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυδρόμους γαλέας ἀποστείλας—εὐθὺς τῷ δρόμῳ καὶ τῇ σπ. κατέλαβεν καὶ προσώρμισεν καὶ ἀποβὰς τῶν ν. Cont. Καὶ ἐποίησε πολέμους ἰσχυροὺς καὶ ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐνέπρησε τὰ πάτεργα αὐτῶν Par. 1708 (6). — * καὶ πρὸς κοῦρσον ἐχώρει καὶ πάντας παρῄνει ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ ἐξελαύνειν πρὶν ἂν τὴν δύναμιν αὐτοῦ γνώσωνται· πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας πάντας τοὺς Κρητικοὺς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μετὰ φόβου ἔσω ἀπέκλεισεν — διακοσμήσας στρατον — Ῥὼς et §. 11 de amira Curupa. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαθιζομένου ἐν τῇ ν. Cont. 12. — ** καὶ τροφῶν Cont. — *** καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων Cont.—9. Ὁ δὲ ἀνδρεῖος καὶ συνετὸς ἡγεμὼν Ν. τῇ διαλαλιᾷ καὶ τῇ ἡδ. τῶν λ. αὐτοὺ πάντας κ. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτοὺς κτλ. Cont. 12. inserens §. 13 de penuria tritici C. P. mense Octobri (960) orta (quae §. 3 in Sym. leguntur) §. 14 de Leonis victoria in Oriente mense Martio reportata (= §. 4), 15 de Turcis a Mariano victis.—10. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ μαθόντος τὴν στενοχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἐνδ. τῶν τροφῶν τοῦ στρατοπέδου τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσὴφ παρευθὺ τὰ πρὸς χορηγίαν ἀ. ἀπ. Οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες καὶ ἐπὶ μησὶν ὀκτωκαίδεκα (ὀκτὼ? cf. Ced. ζ') σχεδὸν καὶ πλέον παρακαθίσαντες καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης—τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης (ς' pro δ') ἰνδ. ὁ δομέστικος — Ῥὼς—ἐπελθεῖν τῷ κάστρῳ ἐκέλευσεν — καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας Cont. qui his in verbis desinit cf. Ced. 340,17 τῇ ζ' δὲ Μαρτίου μηνὸς τῆς ιδ' (δ') ἰνδικτιῶνος. — 17. καὶ ἡ κρ. Cont. 13.— **** καὶ ἦν θεάσασθαι τὸν ἐγρήγορον νοῦν Ἰωσὴφ προνοοῦ-

οὖν· χρόνος παρῆλθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σῖτος μόδιοι η΄, ἡ δὲ κριθὴ μόδιοι ιβ΄.

961 (4) Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ πετεινὸς ὑπό τινων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, ὅστις ἐν ἐξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἅλωσιν ἐδόξασε τὸν θεόν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθε καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πεζῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον μετὰ τοῦ ἀμηρᾶ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουροπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολὰς λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ ὁ μὲν μάγιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἠξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἀμηρᾶς δὲ πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ βασιλέως λαβὼν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη, εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάγιστρον αὖθις κατὰ τὴν ἑῴαν ἐξαπέστειλε κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸν Χέλεπε κάστρον παρέλαβεν, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή.

ς΄

(5) Τότε παρέλαβαν καὶ οἱ Τοῦρκοι τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας καὶ ἐποίησαν αἰχμαλωσίαν καὶ αἱματεκχυσίαν πολλὴν καὶ ἠφάνισαν πόλιν λαμπρὰν καὶ περίδοξον.

μενον τὸ κοινόν· εὐθὺς οὖν ἐξαποστέλλει εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ δύσιν τοῦ ἐξελάσαι συνωνὰς καὶ ἐμπορευτικὰ πλοῖα καὶ τοῦ κωλῦσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποτιθέναι τὸν σῖτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπόληπτος καὶ πιστός Cont.

* ἐν μέσῳ Cont. — 1. παρ. ζ΄ ἢ η΄ τῷ νομίσματι ἐπράθη· τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνήρ, σπουδαῖος καὶ θερμὸς ὡς ἄλλον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ (αὐτὸν) μὴ ἐξισωθῆναι Cont. cf. Ced. 343,10—20 de crabra bovina. — 9. ἅμα τῷ ἀ. Κ. κτλ. ed.— 10. Κουρουπᾶ? Cont. 11. ἐπιάσε δὲ καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν ἐκεῖνον τὸν πάντολμον καὶ θρασὺν ὥσπερ βρέφος καὶ ἐστράφη μετὰ νίκης μεγάλης εἰς τὴν Κ. Π. καὶ ἐδοξάσθη παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ πάσης τῆς συγκλήτου Par. 1708 (7). — 19. Hucusque Symeonis breviarium editum. Sequentia scl. liber sextus, e codicibus Par. 1708 et Veneto petita sunt. — 23. Par. 1708 (8), Ced. 344,13—16.

(6) Καὶ πάλιν ὁ Φωκᾶς ἔσεισε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ ἐθυμώθη θυμὸν καὶ ζῆλον δίκαιον καὶ ἔλαβε στρατηγοὺς καὶ φοσάτα καὶ δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ ἐκίνησε κατὰ τῶν Τούρκων καὶ συνεπλάκη μετ' αὐτῶν καὶ ἔδωκε πολέμους μεγάλους καὶ ἔτρεψε καὶ κατέκοψε μυριάδας πολλὰς καὶ ἐγλήτωσε τὴν Ἀντιόχειαν ἀπὸ τὰς βαρβαρικὰς χεῖρας καὶ κατέστησεν αὐτὴν καλὴν καὶ ὡραίαν καθὼς ἦτον καὶ πρότερον.

(7) Ὡς ἦτον δὲ ὁ Φωκᾶς εἰς τὸν πόλεμον, ἐτελεύτησεν ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἀφῆκε τὴν βασιλείαν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Θεοφανὼ καὶ εἰς τὰ παιδία αὐτοῦ.

Αʹ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΑΝΩ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΑΥΤΗΣ.

Τῷ ‚ϛυξγʹ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ϡξγʹ ἐβασίλευσε Θεοφανὼ ἡ γυνὴ Ῥωμανοῦ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς ἔτη νʹ.

(2) Μαθὼν δὲ ὁ Φωκᾶς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, ἔδραμεν εἰς τὴν Κ. Π. καὶ ὤμοσεν ὅρκους φρικτοὺς τῆς βασιλίσσης, ὅτι ποτὲ τοῦ νὰ μὴν ἐπιβουλευθῇ τὰ παιδία τοῦ Ῥωμανοῦ· καὶ πάλιν ἐγένετο στρατηγὸς τῆς ἀνατολῆς καὶ ἀπεστάλη μετὰ δυνάμεως εἰς Συρίαν.

(3) Ἀλλ' ὁ φθόνος καὶ ἡ βασκανία ἅτινα προξενοῦσι τὰ πολλὰ κακὰ καὶ τρώγουσι τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, εἰσῆλθε καὶ ὧδε νὰ συγχύσῃ τὰ πράγματα· εἷς γὰρ εὐνοῦχος τοῦ παλατίου, ὅστις εἶχε τότε πολλὴν παῤῥησίαν καὶ ἐμετέστρεφεν τὰς βασιλικὰς ὑποθέσεις ὡς ἤθελεν, ἐφθόνησε κατὰ τοῦ στρατηλάτου Φωκᾶ καὶ οὐκ ἔφερε νὰ βλέπῃ ἑτέρου καλὸν καὶ εὐτυχίαν· καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἰωάννην τὸν Τζιμισχῆν γραφὰς κρυφὰς ὅτι νὰ φονεύσῃ τὸν Φωκᾶν ἢ νὰ τὸν φαρμακώσῃ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν νὰ μένηται βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.

(4) Ἦτον δὲ ὁ Τζιμισχῆς ἄνθρωπος ὡραῖος, ξανθὸς, εὔμορφος,

---

7. Par. 1708 (9), Cod. 334,16—21. — 10. Par. 1708 (10) Cod. 334,22. — 12. ‚ϛυξαʹ Cod. — 18. Par. 1708 (1) lege ηʹ, cum relegata sit a. 970. — 18. Par. 1708 cf. Cod. 345,25. — — 27. Par. 1708 cf. Cod. 347,8.

πολεμιστής, ἐπιδέξιος, ἀνδρειωμένος, εὔτολμος, βουλευτής, ἀγαθός, μεγαλόψυχος, σώφρων, ἥμερος, πραότατος, ἄκακος, γλυκύς, ἀμνησίκακος, ἀγαθότροπος, εἰπεῖν ὅτι ἦτον ὡς παράδεισος μετὰ μεγάλων χαρίτων, ὅπερ ἐφύτευσεν ὁ θεός· καὶ εἶχε πᾶσαν καλὴν ἀρετὴν ἐπ' αὐτόν· τοιοῦτος ἦτον ὁ Τζιμισχῆς ἀγαθογνώμων καὶ χαριέστατος· καὶ ἦτον τότε σύντροφος τοῦ Φωκᾶ καὶ ὑποστράτηγος· ἦτον δὲ καὶ συγγενὴς αὐτοῦ.

(5) Καὶ ὡς ἔφθασαν αἱ γραφαὶ τοῦ εὐνούχου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ Τζιμισχῆ, ἄνοιξε καὶ ἀνέγνωσεν αὐτάς, καὶ ἦτον ἄνθρωπος μισῶν πᾶσαν κακίαν καὶ πονηρίαν· ἔδωκε ταύτας τὰς γραφὰς εἰς χεῖρας τοῦ Φωκᾶ εἰπών· «ὢ ἀτιμία μεγάλη καὶ ἀτυχία τῶν Ῥωμαίων· ὅταν ἔχουσι τὴν βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀνακατωνοῦσιν αὐτὴν εὐνοῦχοι πονηρότατοι καὶ κακίας ἐργάται».

(6) Ἤκουσε ταῦτα ὁ στρατηγὸς καὶ ἐθυμώθη καὶ ἔπνευσε πῦρ καὶ ὀργήν· καὶ ὥσπερ λέων ὅταν ὑπνώτει καὶ ἐξυπνήσει καὶ βρυχηθῇ, οὕτως ἤνοιξεν ἐκεῖνος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἐβρυχήθη, καὶ περιέδραμε φόβος καὶ δειλία εἰς πάντας· καὶ ἀνεφημίσθη βασιλεὺς καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χωρὶς βίας τινὸς ἢ ἀνάγκης εἰσῆλθεν ἔσω εὐκόλως· καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαὸς ὅλος καὶ ἡ βασίλισσα καὶ ὁ πατριάρχης ἐδέξαντο αὐτὸν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ ἔστεψαν αὐτὸν ἀπὸ κοινῆς βασιλέα Ῥωμαίων.

[Β'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑ.

963 Τῷ ͵ςυοα ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ϡοα, ἐβασίλευσε Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς.

(2) Βασιλεύσαντος δὲ τούτου, ἔβλεπον αὐτὸν πάντες καὶ εὐφραίνοντο· ὅτι ἦτον στρατηγικώτατος καὶ τολμηρὸς ἄνθρωπος καὶ δυνατὸς καὶ ἀταπείνωτος εἰς κόπους καὶ πόνους καὶ εἰς τοὺς πολέμους ὥσπερ ἀκμόνην.

---

13. Par. 1708. — 14. Par. 1708 cf. Ced. 348,2. — 22. Par. 1708 cf. Ced. 348,6. — 25. Par. 1708 cf. Ced. 351,1. — 29. Par. 1708.

(3) Ἡρμώθη δὲ μετὰ Θεοφανῶ τῆς βασιλίσσης· καὶ ἔδειξεν εἰς τὰ παιδία τοῦ Ῥωμανοῦ πατρικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην.

(4) Ὡς γοῦν παρέλαβε τὸ ὕψος τῆς βασιλείας, τότε ἔδειξε καὶ ὁποῖος ἐστὶν εἰς ἀνδρείαν καὶ ποταπὴν γενναιοτάτην ἔχει ψυχήν· ὅτι καὶ ἀπ' ἀρχῆς τοιοῦτος ἦν φρόνιμος καὶ συνετὸς ἄνθρωπος καὶ πολεμιστὴς ἄριστος καὶ στρατηγὸς ἔμπειρος· ἀλλὰ τοσοῦτον ἀγαθὸν ἦν σκεπασμένον, ἐπεὶ ἡ ἐξουσία ἦτον εἰς ἑτέρων θέλημα· ἐπεὶ δὲ ὁ τροχὸς τοῦ καιροῦ ἔφερεν αὐτὸν εἰς τοιαύτην μεγάλην ἐξουσίαν, τότε ἐφάνη ὁ Φωκᾶς ὥσπερ ἀστραπὴ καὶ ἔδραμεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὡς πῦρ, ὅταν εὕρῃ καλάμην ἢ ξηρὰν ἄλλην ὕλην καὶ ἔχει μέγαν ἄνεμον καὶ δώσῃ μέσα εἰς τὴν ὕλην καὶ ἀναβῇ ἡ φλὸξ καὶ ὁ καπνὸς καὶ ὁ κτύπος νὰ ὑπομαυρίσουσι τὸν ἀέρα, οὕτως ἐποίησε καὶ ἐκεῖνος εἰς τοὺς βαρβάρους καὶ κατέκοπτεν καὶ ἐξολόθρευεν καὶ ἔκαιεν καὶ ᾐχμαλώτιζεν καὶ ἐχάλα πόλεις καὶ χώρας βαρβαρικὰς καὶ κατέλυε μυριάδας τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐπλάτυνε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων· ἐτρόμαξαν οἱ Ἄῤῥαβες, ἔφριξαν οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Σῦροι, καὶ ἐδειλίασαν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἔφευγαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ πάλιν ἔπερναν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς τόπους αὐτῶν καὶ τὰς χώρας, καὶ ὄνομα τοῦ Φωκᾶ ἦτον φοβερὸν εἰς πάντας, ἐπεὶ πᾶσα ἀρετὴ ἦν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ εἶχεν· δύναμιν, ἀνδρείαν, φρόνησιν, πραότητα, σωφροσύνην.

(5) Πλὴν οὐδεὶς τῶν ἐπὶ γῆς γεννηθέντων ἀνθρώπων ἐστὶν νὰ μηδὲν ἔχει τινὰ ψόγον ἢ ἐλάττωμα, εἰ καὶ μετὰ τῶν ἀγγέλων γέγονεν ἰσοστάσιος· οὗτος γὰρ ὁ μέγας καὶ ἀριστεὺς Φωκᾶς εἰς ὅσα καλὰ ὀφείλει νὰ ἔχει τὸ κορμὶν τοῦ ἀνθρώπου, εἶχε καὶ τὸ κορμὶν ἐκείνου, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἦτον πολλὰ ἀγαθὴ καὶ θεοφιλής· καὶ εἶχε μυριάδας χάριτας, καὶ τοσοῦτον ἠγωνίζετο εἶναι εἰς τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ· ὅτι εἰς τῆς βασιλείας τὴν

---

2. Par. 1708 cf. Ced. 351,14. — 22. Par. 1708 [in mar. Σημείωσαι· ὅτι οὗτος ὁ Νικηφόρος ἔλαβε τὴν Κρήτην ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τουρκῶν, ἤγουν τῶν Μόρων, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, τὸν ἐν τῷ Ἄθῳ, καλόγηρον ὄντα· αὐτὸς ἀφῆκε καὶ τοὺς Καλέργηδες (Καλέργιδας) ἐν τῇ Κρήτῃ, οἵτινες ἀπὸ τούτου καλοῦνται Φωκάδες].

δόξαν ἐφόρει ἔσωθεν κατάσαρκα ῥάσον χοντρὸν, τρίχινον καὶ ἐπάνωθεν τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὡς ἄνθρωπος εἶχεν ὀλίγον ἐλάττωμα· ὡς γὰρ λέγουσιν, ὅτι ἡ βασίλισσα Θεοφανὼ ἦτον συντέκνισα αὐτοῦ, καὶ ὕστερον εἶχεν αὐτὴν εἰς γυναῖκαν αὐτοῦ· ἄλλο δὲ πάλιν εἶχεν ὅτι οὐδὲν ἦτον εὐεργετικὸς οὐδὲ μεγαλόδωρος· καὶ τοῦτο ἦτον ὁποῦ ἐσκέπαζε τὰ καλὰ αὐτοῦ πάντα καὶ ὡμοίαζεν δένδρον χωρὶς φύλλα.

(6) Ἦτον δὲ τοῦτο, ὅτι ἐγένετο εἰς τοὺς Ῥωμαίους λιμὸς μέγας, καὶ ἀπέθνησκεν ὁ λαὸς ἀπὸ τὸ κακὸν τοῦ λιμοῦ, καὶ πανταχοῦ ἦτον θλίψις καὶ στενοχωρία καὶ ὀδυρμὸς καὶ κλαυθμὸς ὅτι οὐδὲ αὐτὸ τὸ ξυλοκαύκιον, ὄγδοον τοῦ μοδίου, εὑρίσκετο εἰς τὸ ύ. Ἤκουσε δὲ ταῦτα ὁ Φωκᾶς καὶ ἐλυπήθη καὶ τάχα ἐφιλοτιμήθη νὰ ποιήσῃ καλὸν εἰς τὸν λαὸν καὶ ὥρισε νὰ ἀνοίξωσι τὰς ἀποθήκας τῆς μέσης καὶ νὰ πωληθοῦν καυκία εἰς τὸ ύ· τόσον ἦτον ἀφιλότιμος, καὶ ταῦτα ἐκεῖ ὁποῦ ἦσαν χίλιαι ἀποθῆκαι σιταρίου ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εὐθυνίας· καὶ οὐδὲν ἐθυμήθη τὸν Μακεδόνα Βασίλειον τὸν ἀληθινὸν βασιλέα· οὗτος γὰρ ὁ Βασίλειος τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα ἐκαβαλίκευσε μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρχόντων λαμπροφορημένος ἔσω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἦτον δὲ καὶ τότε μέγας λιμός· καὶ ὡς ἐδιέβαινεν ὁ βασιλεὺς, ἐστράφη καὶ εἶδεν οἰκοδεσπότας ἀνθρώπους καὶ ἱερεῖς καὶ ἵσταν μαυροφορημένοι καὶ πολλὰ θλιμμένοι, καὶ ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ὁποῦ δὲν ἐλαμπροφόρησαν καὶ αὐτοὶ νὰ τιμήσουσι τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποκριθέντες εἶπον· «Τίνα λαμπροφορίαν θέλουσιν οἱ ἄνθρωποι οἱ μὴ εὑρίσκοντες ἄρτον νὰ χορτάσωσι τὴν κοιλίαν αὐτῶν»; Καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐδάκρυσε καὶ ἐλυπήθη ἔνδον κατὰ ψυχὴν αὐτοῦ· καὶ ἐκέλευσεν εὐθὺς, ἵνα ἀνοίξωσι τὰς βασιλικὰς ἀποθήκας καὶ τῶν πραγματευτῶν, καὶ διελάλησεν νὰ πωληθῶσι μόδια δύο εἰς τὸ ύ. καὶ οὕτως ἔλυσε τοῦ λιμοῦ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν στενοχωρίαν τοῦ λαοῦ· καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

969 (7) Ὁ δὲ Φωκᾶς εἶχεν ὑποψίαν εἰς τὸν Τζιμισχῆν, ὅτι ἀγαπᾷ

---

7. Par. 1708.—11,14 et 28 ύ. πρ. In marg. Σημείωσαι περὶ τοῦ λιμοῦ. cf. Ced. 372,21 αὐτὸς β΄ (νομισμάτων) τὸν μόδιον πωλεῖσθαι ἐπέταξε. — 30. δώδεκα τοῦ νομίσματος Ced.

αὐτὸν ἡ βασίλισσα· ἔμαθε δὲ ὅτι γυρεύει νὰ ἐπάρῃ τὴν βασιλείαν, καὶ καθεῖλεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας· καὶ ἐπῆρεν ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἣν εἶχεν, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἵνα κάθηται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ὡς οἶδεν νὰ ζῇ· ἄλλο δέ τί ποτε κακὸν οὐκ ἐποίησεν αὐτῷ.

(8) Τὴν βασίλισσαν γοῦν ἐφάνη τοῦτο πολλὰ βαρύ, διότι οὐδὲν ἔβλεπε τὸν Τζιμισχῆν συχνὰ εἰς τὸν παλάτιν· καὶ ἠνάγκασε τὸν Φωκᾶν καὶ κατέπεισεν ὅτι πάλιν ἔφερεν αὐτὸν πλησίον του· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν, ἣν εἶχε καὶ πρότερον. — Ὡς δὲ ἦλθεν ὁ Τζιμισχῆς πάλιν καρδιότρωτος καὶ εἶχε τὴν κακίαν ἔσω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ἔμπροσθεν μὲν τοῦ βασιλέως ἐφαίνετο περιχαρὴς καὶ ἔσω εἶχε κεκρυμμένας καὶ μελετημένας τὰς βουλὰς καὶ τὰς πονηρίας καὶ πάσας μυρίας σκέψεις καὶ δόλους καὶ ἀεὶ ἔπλεκε τοὺς βρόχους ὅπως νὰ ἔχῃ αὐτοὺς εἰς καιρὸν χρείας· ὁ βασιλεὺς δὲ οὐκ ἐγίνωσκε ἃς παγίδας στένουσι δι' αὐτοῦ, οὔτε τὰς ἐπιβουλὰς τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὥσπερ γὰρ ὁ ἀετὸς πέτεται ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα ἀκόπως, οὕτως καὶ ἐκεῖνος ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς· ὅτι τὴν μὲν ἡμέραν ἔβλεπε τοὺς ἄρχοντας καὶ τὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας, τὴν δὲ νύκταν διεβίβαζε πᾶσαν ἄγρυπνος εἰς προσευχὴν καὶ εἰς ψαλμῳδίαν καὶ ἐκράτει τὸ ψαλτήριον καὶ ἀνεγίνωσκε· καὶ μόλις ὅταν ἤθελεν ἔλθῃ πρὸς βραχὺν ὕπνον, ἔμπροσθεν τοῦ εἰκονοστασίου αὐτοῦ ἔπιπτεν ἐπάνω ψιαθίου καὶ ὑπνεῖ ὀλίγον· ἀπὸ γυναικῶν γοῦν ἐπιθυμίας καὶ ἄλλας σαρκικὰς ὀρέξεις, τοσοῦτον ἐμίσει αὐτάς, ὅτι οὐδὲ κατὰ νοῦν αὐτοῦ κἂν ἀνέβαινον, οὔτε ἐν ὀνείρῳ ἐφαντάζετον· ἀλλ' ἦτον ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ καθαρὰ καὶ θεοφιλὴς ὥσπερ καλοῦ καὶ ἐναρέτου μοναχοῦ, καὶ πᾶσα ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ ἦν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὴν κληρονομίαν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν δικαίων.

(9) Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις οὐδὲν ἠρέσκετον ἡ βασίλισσα· ἐπεὶ ἐχρηζεν περιπλοκὰς καὶ φιλήματα καὶ σωματομιξίας· διὰ τοῦτο ἔβαλλε καὶ αὐτὴ ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ καὶ ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ Τζι-

5. Par. 1708 cf. Ced. 375,7. — 28. Par. 1708. — 29. Ἀναίρεσις Φωκᾶ παρὰ Ἰωάννου τοῦ Τζιμισχῆ. Ὅρα τὴν κακὴν γυναῖκα· σημείωσαι, ἄστατον Par. 1708 cf. Ced. 375,11.

μισχῆ, ἐπεὶ ἠγάπα τοῦτον πολλὰ καὶ εἶχεν ἐπιθυμίαν πολλὴν ἐπ' αὐτοῦ· ἐκεῖνος δὲ πάλιν ἦτον ἀπὸ τὸν Φωκᾶν λυπημένος καὶ θυμωμένος, καὶ ὡμοφώνησαν εἰς τὸ ἐπιχείρημα· μίαν γοῦν νύκταν ἀφ' οὗ ἠγρύπνησεν ὁ Φωκᾶς ἀπὸ τῆς προσευχῆς καὶ ἔπεσε νὰ ὑπνώσῃ ἐπάνω τοῦ ψιαθίου, ὡς εἶχε συνήθειαν, καὶ ἡ Θεοφανὼ ἀνέβασεν κρυφὰ τὸν Τζιμισχῆν μετὰ καὶ ἑτέρων ἁρματωμένων, δείξας αὐτοῖς κρυφὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἔκειτο· αὐτοὶ οὖν ἀπελθόντες πρῶτον εἰς τὸν βασιλικὸν κράββατον καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ἐφοβήθησαν καὶ ἐβουλήθησαν τοῦ φυγεῖν· τότε ἐρευνῶντες εὗρον αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ψιαθίου κείμενον καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Τζιμισχῆς λακταῖαν καὶ ἐξύπνισεν· καὶ ὡς ἦλθε νὰ ἀνασηκωθῇ, ἔδοσάν τον σπαθέαν κατὰ κεφαλῆς· καὶ ἐδευτέρωσαν αὐτὸν καὶ κατεκέντησαν αὐτὸν ὥσπερ κακοῦργον καὶ λῃστήν· ἐκεῖνος δὲ ἄλλο τί ποτε οὐκ ἐλάλει, εἰ μὴ τό· «Κύριε ἐλέησον»· ἐφόνευσαν γοῦν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον διὰ τὴν προδοσίαν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὥσπερ καὶ τὸν Σαμψὼν ποτε ἀπὸ τῆς Δαλιδᾶς, καὶ ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ δικαίου ἐπὶ τῆς γῆς ὡς τοῦ Ἄβελ διὰ χειρῶν Κάϊν τοῦ ἀδελφοκτόνου, καὶ ἀνέπεμπεν εἰς τὸν θεὸν θρηνητηρίους βοάς.

[Γ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΙΜΙΣΧΗ.

969 Τῷ ͵ςυοη τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἔνσαρκα οἰκονομίας ϡοη ἐβασίλευσεν Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς.

(2) Εἶτα ἄπεισιν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ταινιωθησόμενος· ἀλλ' οὐκ ἐάθη παρὰ τοῦ Πολυεύκτου εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν ὡς φόνῳ μεμιασμένος· πράως δὲ τὴν ἐπιτίμησιν ὁ Τζιμισχῆς ἐνεγκὼν, ἀπελογεῖτο μὴ αὐτὸς αὐτόχειρ γενέσθαι τοῦ φόνου· ἔλεγε τὸν Ἀλβανίτην καὶ τὸν Ἀτζυποθεόδωρον, ἐπιτροπῇ τῆς Θεοφανοῦς, τὸν Νικηφόρον διαχειρίσασθαι· τὴν μὲν οὖν Θεοφανὼ ὁ πατριάρχης ἀπήτησε τῶν βασιλείων ἀπελαθῆναι καὶ περιορισθῆναι καὶ τοὺς αὐτέχειρας τοῦ Νικηφόρου ἐκδιωχθῆναι· τὸν δὲ τόμον ὅνπερ ἐθέσπισεν, τοῦ μὴ ἄνευ γνώμης τοῦ βασιλέως ἀρ-

---

21. Par. 1708. Ἰω. ὁ Τζιμισχῆς ἐβ. ἔτη ἓξ καὶ μῆνας ἕξ. Ven. 273a.

χιερέα τινὰ προχειρίζεσθαι, διαραγῆναι καὶ αὐτὸν τὸν Ἰωάννην δέξασθαι ἐπιτίμια. Ὁ δὲ πάντα ποιῆσαι ὑπέσχετο· καὶ αὐτίκα στέλλει καὶ κατάγει τὴν βασιλίδα τῶν ἀνακτόρων καὶ τὸν τόμον ἐκεῖ κομισθέντα διέῤῥηξε καὶ ἣν ἐν ἰδιώταις τελῶν εἶχε περιουσίαν, διανεῖμαι πένησιν ἐπηγγείλατο· τούτων δὲ γενομένων κατὰ τὴν γενεθλίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἑορτήν, ἅμα τε τὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτρέπεται εἴσοδον καὶ ἅμα τῷ διαδήματι στέφεται· τὴν δὲ Θεοφανῶ εἰς Προικόνησον περιώρισεν.

(3) Ἦν δὲ καὶ οὗτος καρτεροκάρδιος καὶ εὐτολμώτατος· καὶ οὕτως ἔλαβε τὴν βασιλείαν, ἐστράτευσε κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ κατὰ παντὸς ἐχθροῦ Ῥωμαίων· καὶ ἐφοβήθησαν τὰ ἔθνη ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ Τζιμισχῆ φόβον μέγαν· καὶ ἐπλάτυνε τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἔφυγαν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ Ἀρμένιοι, καὶ ἐδειλίασαν οἱ Πέρσαι, καὶ πανταχόθι ἔφεραν αὐτῷ δῶρα, καὶ παρεκάλουν ἵνα ἔχῃ μετ' αὐτῶν εἰρήνην, καὶ ἐξέδραμε μέχρι Ἐδέσης καὶ Εὐφράτου ποταμοῦ, καὶ ἐγεμίσθη ἡ γῆ τὰ φοσάτα τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἡ Συρία καὶ ἡ Φοινίκη καταπατήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν φαρίων, καὶ ἐποίησε νίκας μεγάλας· καὶ τὸ σπαθὶ τῶν χριστιανῶν ἔπλευσεν ὥσπερ δρέπανον.

(4) Καὶ πάλιν ἐστράφη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐστρά- 972
τευσεν ἕως τοῦ Δούναβη καὶ κατέκοψε μυριάδας πολλὰς Τατάρων καὶ Βουλγάρων καὶ κατέλυσε σατράπας καὶ στρατηγοὺς ὥσπερ λέων ὅταν ὁρμήσῃ εἰς βόας μεγαλοπλεύρους καὶ ἐξεσχίζει αὐτούς· τότε ἐμετετράπησαν τὰ ῥεύματα τῶν ποταμῶν εἰς αἷμα· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐχώρευσαν εἰς τοῦ Ἴστρου τὰ παραπόταμα, καὶ τὰ βασιλικὰ σκῆπτρα ἐδιέβαιναν μετὰ χαρᾶς ἔσω εἰς τὴν Ταρταρίαν· καὶ

---

8. Par. 1708. Οὗτος [διὰ] τὸ τοῦ Νικιφόρου πάθος σωφρονέστερον διατεθεὶς ἑαυτὸν τῶν (δὲ) πορφυρογεννήτων παίδων σφόδρα ἐπεμελεῖτο καὶ ἠγάπα. (970) Τούτου τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας θνήσκει ὁ πατριάρχης Πολύευκτος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Βασίλειος ὁ Σκαμανδρινὸς ἐπισκοπεύσας ἔτη δ'. (973) Καὶ τῷ ε' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐξορίζεται καὶ χειροτονεῖται Ἀντώνιος ὁ ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίτου καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη ἓξ, ὁ δὲ (δὴ) ἐπονομαζόμενος Σκανδάλιος· χειροτονεῖται δὲ μηνὶ Δεκεμβρίῳ ἰνδ. β', ἔτους ͵ϛυπβ' **Ven. 273b.** — **19. Par. 1708.** Ὁ βασιλεὺς δὲ οὗτος καὶ πολλὰ τὰ τῆς Ῥωμανίας ὅρα ἐπλ. καὶ πάντα τὰ γειτονοῦντα κυκλόθεν ἔθνη, οὐ χρυσίῳ, ἀλλὰ ξίφεσι σιγᾷν κατηνάγκασε, γενναῖος ὢν πάνυ καὶ φοβερὸς ἐν πολέμῳ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνυπόστατος **Ven. 273b.**

ἐποίησε μετὰ Βουλγάρων πόλεμον μέγαν καὶ ἀπῆγεν ἕως τὴν Πρεσθλάβαν πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον· κἀκεῖσε ἦν ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων μετὰ μυριαρίθμου στρατοῦ· καὶ κατέλυσεν αὐτοὺς καὶ τὸν βασιλέαν αὐτῶν καὶ ἐστράφη μετὰ νίκης ἰσχυρᾶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

(5) Τοιοῦτος ποιμὴν ἦτον ὁ Τζιμισχὴς ὅτι ἐδίωκε τὰ ἄγρια θηρία καὶ ἐφύλασσε τὰ πρόβατα αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲ αὐτὸν τὸν ὕπνον ἐχόρτηνε, καὶ συνέτριβέ τὰς σιαγόνας τῶν ἐχθρῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς· τὸν καιρὸν δὲ καθ' ὃν ἦν ἀργία πολέμου, ἦτον πρὸς πάντας ἥμερος καὶ γλυκὺς καὶ εὐεργετικός· καὶ ἦτον μεγαλοπρεπὴς καὶ ὡραιότατος ὥσπερ παράδεισος, καὶ εἶχεν ἐπ' αὐτὸν τέσσαρας ποταμούς, δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρείαν καὶ σοφροσύνην καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετήν, ὅτι, ἂν οὐκ ἤθελε συγκοινωνήσει εἰς τὸν φόνον τοῦ Φωκᾶ, οὕτως ἤθελε λάμπει ὥσπερ καθαρώτατον ἄστρον.

(6) Ἐπεὶ δέ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὤν, ἔδωσε τὸ χρέος τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, ἐξήνθη δὲ Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος, οἱ πορφυρογέννητοι υἱοὶ Ῥωμανοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου ἐγγόνου Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος· καὶ ἐβασίλευσαν Ῥωμαίων.

[Δʹ] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ.

976 Τῷ ͵ϛυπε ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ϡπε ἐβασίλευσε Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος [καὶ] Κωνσταντῖνος, υἱοὶ Ῥωμανοῦ, ἔτη νγ.

(2) Οὗτοι γὰρ παιδία ὄντες περιεκόπησαν ἀπὸ τῆς προγονικῆς βασιλείας ἀναμεταξὺ τοῖς καιροῖς τοῦ Φωκᾶ καὶ τοῦ Τζιμισχῆ·

---

5. Par. 1708. — 8. ἐχόρτενε Par. 1708. — 13. Par. 1708. Τἄλλα δὲ ὁ ἀνὴρ ἡδύτατος ἦν καὶ γαληνὸς ἄγαν καὶ π. π. ψυχὴν συμπαθῆ κεκτημένος. Καὶ εἰ μὴ τὸ τοῦ φόνου μῖσος ἦν, οὐκ ἦν ἀνέμποδος μὴ ὡς ἕνα τῶν ἁγίων τοῦτον καὶ παρὰ πάντων μετὰ θάνατον σέβεσθαι Ven. — 19. Par. 1708. Οὗτος κτίζει τὸν Σωτῆρα ἐν τῇ Χαλκῇ καὶ θανὼν θάπτεται, καταλιμπάνει δὲ βασιλεῖς Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς πορφυρογεννήτους ἀδελφούς Ven. 274ᵃ. — 23. Par. 1708 (σοδʹ). Β. ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ οἱ πορφυρογέννητοι ὁμοῦ ἐβασίλευσαν ἔτη νʹ Ven.

ὡς γοῦν διέβησαν κἀκεῖνοι, καὶ οὗτοι εὗρον ῥάδιον τὸν καιρὸν καὶ ἐπιτήδειον, πάλιν ἐφανέρωσαν καὶ περιεσύναξαν αὐτὴν ὥσπερ χρυσὴν ἅλυσσον· ὁ γοῦν πρῶτος ἀδελφὸς Βασίλειος ἐμιμήθη τὸν προπάππουν αὐτοῦ Βασίλειον ἐκεῖνον τὸν Μακεδόνα καὶ τὸν καρτερικώτατον Ἡρακλέα καὶ τοὺς ἄλλους ὀνομαστοὺς καὶ γενναιοτάτους βασιλεῖς· τὰ δὲ βρώματα, πόματα καὶ τὴν εὐπάθειαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν παντελῶς ἐμίσησεν ἀπὸ καρδίας· ἠγάπησε δὲ τὴν δυσπάθειαν καὶ τὸν κόπον καὶ τὰ ἅρματα καὶ τὰς στρατείας καὶ τοὺς πολέμους, καὶ ἐν αὐτοῖς ἦν ἡ χαρὰ αὐτοῦ καὶ ὁ γλυκασμός· φορήματα δὲ εὔμορφα ἢ κραβάτια χρυσόστρωτα καὶ μαργαριταρόλιθα οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ ἀνέβαινον· ἀλλ' ἐπεθύμει νὰ βλέπῃ σκουταρίων κτύπους καὶ ἄλογα πολεμικὰ καὶ εἰκονιμένα σπαθία καὶ κασίδια ἔκλαμπρα καὶ κοντάρια ἔκστιλβα· ἐκεῖνα οἰκονόμα, εἰς ἐκεῖνα ἠντράνιζεν.

(3) Ἀλλὰ ὁ φθόνος καὶ ἡ κακία πάλιν ἐσέβη καὶ ἐνεμπόδιζε τὴν καλὴν αὐτοῦ προθυμίαν καὶ τὸ τοσοῦτον καλόν· ὁ γὰρ Βάρδας ὁ σκληρός, ἄνθρωπος καὶ μέγας καὶ πολεμικώτατος καὶ συγγενὴς τοῦ βασιλέως, ἠπίστησε καὶ ἐσύναξε φοσάτα ἰσχυρὰ καὶ ἐγύρευε νὰ ἐπάρῃ τὴν βασιλείαν· καὶ ἡ ταραχὴ καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ ἦν μεγάλη καὶ φοβερά, καὶ ἐτάραξε τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως, ὥσπερ εἰς τὸ πέλαγος μικρὸν πλοιάριον ὅταν τὸν εὕρῃ ἡ ἀνεμοζάλη καὶ κλύδων μέγας· ἐπεὶ δὲ ἡ μάχη καὶ ἡ ἀποστασία τοῦ κλήρου ἐκράτησε καιρὸν πολύν, καὶ ἦτον ἐμφύλιος σύγχυσις καὶ τοπικὴ ἀκαταστασία, ηὕρασιν οἱ Ἄραβες ἄδειαν καὶ ἐξέβησαν καὶ κατέλυσαν τὴν ἀνατολήν, καὶ ὁ τόπος τῶν Ῥωμαίων καὶ αἱ χῶραι εἴχασι μεγάλην στενοχωρίαν ἀπὸ τοὺς Ἀσυρίους· ἐξέβησαν δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι καὶ ἐκούρσευαν τὴν Θρᾴκην· καὶ ἀπὸ πᾶσαν μεραίαν ἦτον τὸ κακὸν πολύ· καὶ ὁ βασιλεὺς ἦτον εἰς τὴν μέσην ὥσπερ ἀρνίον μέσον εἰς πολλοὺς λύκους ἢ πουλὶν εἰς δρακόντων στόματα· ἀλλὰ πάλιν ἐξαίφνης ἐγένετο γαλήνη ἀντὶ χειμῶνος, καὶ ἔφθασεν ἀντὶ

---

14. Par. 1708. Οὗτος ὁ **B.** νέος ὢν καὶ γυναικὶ συναφθῆναι [οὐκ] ἠβουλήθη, ἀλλ ἔρωτας τῷ Χριστῷ [ἀνεφέρετο], πολεμίων καὶ ὅπλων καὶ στρατιῶν κατορθωμάτων [ἐραστής] **Ven.**

τοῦ κλύδωνος εὐδία· καὶ ὁ μὲν Βάρδας ἐποίησεν ὁρκωματικὰ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐγένετο ἀγάπη μεγάλη.

992 — 1022 (4) Καὶ εὐθὺς ἅπαντες οἱ ἀγαπῶντες τὴν βασιλείαν συνήχθησαν· ἀλλ' ὁ Βασίλειος οὐδὲν ἐκαρτέρησε μετὰ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἀλλ' ἐκίνησε πᾶσαν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν καὶ ἐξέδραμε κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ διέβη μέχρι τῶν Ἰβήρων καὶ ἕως Φοινίκης· ἔφριξαν γοῦν οἱ βασιλεῖς καὶ τοπάρχαι καὶ σατράπαι αὐτῶν· καὶ ὥσπερ ἀστραπὴ σύντομος διέβη τὴν ἀνατολὴν ὅλην· καὶ ἐμεθύσθη ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν αἱμάτων· καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀνάπαυσιν τοῦ κορμίου αὐτοῦ οὔτε ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἕως οὗ ὅτι ἐδίωξε τοὺς ἀγρίους λύκους καὶ τὰ βάρβαρα καὶ ἄπιστα ἔθνη, ἅτινα διέφθειραν τὴν χριστιανικὴν μάνδραν, καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς νὰ τρέμουσι τὴν σπάθην τῶν Ῥωμαίων· εἶτα ἐστράφη μυριονικηφόρος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ πλήθους αἰχμαλωσίας καὶ πλούτου πολλοῦ.

996 (5) Μαθὼν δὲ ὅτι οἱ Βούλγαροι εὑρόντες ἄδειαν διὰ τῆς εἰς τὴν ἀνατολὴν ἀποδημίας τῶν στρατευμάτων, κατεπάτησαν καὶ ἠρήμωσαν πολλὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων, πάλιν ἐνεπλήσθη θυμοῦ δικαίου καὶ ζήλου· καὶ πάλιν ἐξέβη μετὰ ὁρμῆς καὶ δυνάμεως κατ' αὐτῶν καὶ ἔβαψε τοὺς κάμπους ἀπὸ τῶν αἱμάτων αὐτῶν· καὶ ἐγέμισαν αὐτοὺς τὰ παράπλαγα καὶ τὰ ῥυάκια, καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς φόνους ἐβρώμισεν ἡ γῆ καὶ ἐκονίνησεν, καὶ τὰ σπαθία καὶ τὰ κοντάρια τῶν Ῥωμαίων ἀποστομώθησαν ἀπὸ τὰ ὀστᾶ τῶν βαρβάρων καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τραχηλοκοπημοὺς αὐτῶν· καὶ περιεπατοῦσαν ἄφοβα καὶ ἁρματωμένοι μὲν καὶ ἀναρμάτωτοι οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ παρέλαβεν ὁ βασιλεὺς κάστρα καὶ χώρας τῶν Βουλγάρων πολ-

---

2. Par. 1706. Τούτου τῷ ε' ἔτει θνήσκει ὁ πατριάρχης Ἀντώνιος καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Νικόλαος Κ. Π. ὁ καλούμενος Χρυσοβέργης καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη ιγ' (982—995). Οὗτος κτίζει μοναστήριον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ· καὶ μετὰ ταῦτα θνήσκει Νικόλαος καὶ χειροτονεῖται Σισίνιος πατριάρχης Κ. Π. καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη [γ'] καὶ τῷ [κγ' = 998) τῆς βασιλείας Βασιλείου ἐθνήσκει ὁ πατριάρχης Σισίνιος· καὶ χειροτονεῖται Σέργιος ὁ Μανουηλίτης, ἀνὴρ ὅσιος πατριάρχης καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη [κ']· καὶ τῷ ἔτει [μδ' = 1019] τῆς αὐτοῦ βασιλείας τελευτήσαντος τοῦ Σεργίου, χειροτονεῖται Εὐστάθιος πατριάρχης καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη δ'· καὶ τῷ [να' = 1025] ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας θνήσκει Εὐστάθιος καὶ χειροτονεῖται Ἀλέξιος πατριάρχης Κ. Π. ὁ Στουδιώτης καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη ιβ' Ven. 273a—275a. — 15. Par. 1708.

λὰς καὶ ἔβαλλεν ἐπ' αὐτὰς φυλάκτορας ἐδικούς του. Παρέλαβε δὲ 1018
καὶ τὴν χώραν, ἐν ᾗ ἦτον ἡ βασίλισσα τῶν Βουλγάρων· καὶ εὗρεν ἐν αὐτῇ πράγματα καὶ θυσαυρούς, πολλοὺς καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἄπειρον καὶ στέμματα καὶ διαδήματα καὶ αποσκευὰς βασιλικάς.

(6) Ἰδὼν δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῶν βαρβάρων τὴν τοσαύτην βίαν καὶ ὅτι τὸ φοσάτον αὐτοῦ διεφθάρη καὶ ἐρημώθη, ἐκράτησε πρὸς ὀλίγον τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ ἐταπείνωσε τὸ βαρβαρικὸν θράσος· ἐπεὶ δὲ πάλιν ἐπερισύναξε στρατὸν ἄλλον καὶ προσκαλεστικὸν φοσάτον ξένον, καὶ ἐξέβη εἰς πολέμους καὶ μάχας θυμοῦ πνέων καὶ μανίας καὶ ἔκλεισε τὰς κλεισούρας καὶ τὰ διαβατά, ποῦ μὲν με[τὰ] τείχους, ποῦ δὲ με[τὰ] νευραίας καὶ ξύλα, καὶ ἐποίει χαντάκια μηχανικά· καὶ ἦτον τὸ φοσάτον ὅπερ ἔσυρνε χιλιάδας τξ̄, καὶ ἠλαζονεύετον ἐπὶ τοσούτου πλήθους· τὰ δὲ στενώματα ἐποίησε διὰ σκοπόν, ὅτι ἂν ἀποκλείσῃ τὸν βασιλέα μετὰ τοῦ φοσάτου αὐτοῦ, νὰ μηδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἔκβασιν νὰ γλητώσῃ· ἦλθε γοῦν καὶ ἔπεσε κοντὰ εἰς τὰ σύνορα τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔκειτο ἦτον κάμπος καὶ ποταμοὶ μεγάλοι καὶ ὄρη μεγάλα καὶ ὑψηλὰ καὶ σκληρὰ καὶ χιονισμένα μέσον τῆς Ῥωμανίας καὶ τῶν Βουλγάρων, καὶ ἦτον πόρος εἷς, καὶ ἔδησεν αὐτόν· καὶ ἔβαλλε φύλαξιν δυνατὴν καὶ ἐπολέμα καθ' ἡμέραν ἐμφάνειαν καὶ ἐνέπαυε τὰ φοσάτα· ἡ αἰτία διὰ νὰ ἐξέβη ἐξαίφνης νὰ ἐμπλακῇ τὸν βασιλέα.

(7) Ὁ οὖν βασιλεὺς διὰ παντὸς εἶχε κατασκόπους καὶ ἐγίνωσκε πάντα καὶ ἐστερέωσε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ· καὶ ἵνα δείξῃ ποταπὴν ἀνδρείαν καὶ τόλμαν ἔχουσιν οἱ Ῥωμαῖοι, οὐδὲν ἐπέμεινεν ἵνα ἔλθωσιν ἐκεῖνοι ἐπ' αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲ ἐδειλίασεν νὰ στραφῇ ὀπίσω, οὐδὲ ἠγάπα νὰ ἀποκλείεται ἔσω εἰς τὸ παλάτι καὶ νὰ κρύπτεται ὥσπερ τρυφερὸν κοράσιον· ἀλλὰ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τάς ποτε μυρισμένας ἔβαψαν αὐτὰς αἱ πάχναι καὶ δροσίαι τῆς αὐγῆς, καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἀπὸ τὸν κονιορτὸν καὶ ἀπὸ τῶν ἱδρώτων ἐκδάρθη· καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἠμαύρωσεν ἀπὸ τὴν πυρὰν τοῦ ἡλίου· ἀπέστειλε δὲ δύο στρατηγούς, ἕκαστον

1. ἰδικούς? — 5. Par. 1708 cf. Ced. 468,3. — 22. Par. 1708. — 23. Νίκη Ῥωμαίων καὶ (κατὰ?) Βουλγάρων. — 30. πειράν?

μετὰ καβαλαρίων ἐκλεκτῶν, χιλιάδας ιβ, καθὼς ὀρθώσουσιν, ἵνα εὕρωσι μονοπάτια ἀπὸ τόπους δυσβάτους καὶ νὰ σύρωσι τὰ ἄλογα αὐτῶν καὶ νὰ ἀναβοῦσιν εἰς τὸ ὄρος πεζεὶ, ἔνθα οὐκ εἴχασιν οἱ βάρβαροι προσοχὴν ἢ λογισμὸν, καὶ νὰ καταβῶσιν ἀπὸ τόπους οὓς θέλουσι σύρον αὐτοὺς οἱ πρόβοδοι· ὁ δὲ ἕτερος στρατηγὸς ὁμοίως ἐτάχθη νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς δι' ἄλλης ὁδοῦ νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὴν φύλαξιν, ὅπου ἐκράτει τὸν πόρον, καὶ νὰ τοὺς δώσουν οὕτως ἐπιδέξια, ὅπου οὐδὲ κἂν εἷς ἐξ αὐτῶν εἰπεῖν νὰ μηδὲν γλητώσῃ νὰ ὑπάγῃ μαντάτον. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐπῆρε τὸ ὄρος καὶ ἐπ' αὐτὸ ἀνέβη μετὰ χιλιάδων ιβ· καὶ ἐγένετο μεγάλη βία ὥστε νὰ διαβοῦσιν αὐτὸ ἕως ἡμέρας τρεῖς· καὶ ἐνυκτοπάτησε καὶ κατέβη εἰς τὴν ἄλλην μεραίαν καὶ ἐγκρυμάτοσεν εἰς τόπον σύνδενδρον καὶ κρυπτόν· καὶ οἱ Βούλγαροι ἦσαν πλησίον, ἀλλ' οὐκ εἴχασιν εἴδησίν τινα περὶ τούτων· ὁ δὲ ἄλλος εὗρε καὶ αὐτὸς τόπους λίαν δυσκόλους καὶ δυσβάτους· ὅμως μετὰ σκοποῦ πολλοῦ ἐδιέβη αὐτοὺς καὶ ἀπῆγεν ἀπὸ τοῦ ἔσωθεν μέρους, ἔνθα ἦν ἡ φύλαξις· καὶ πρὸς ὥραν τῆς αὐγῆς ἔδωκαν τὰ ὄργανα καὶ τὰ παιγνίδια τοῦ πολέμου· καὶ ἐφοβήθησαν οἱ Βούλγαροι φόβον μέγαν εἰς τὸ ἀνέλπιστον κακόν· ἐπήδησαν γοῦν οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ἐπάνω αὐτῶν καὶ ἐκύκλωσαν αὐτοὺς καὶ ἄλλους μὲν ἔσφαξαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν· καὶ οὐδὲ εἷς ἐγλήτωσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν· καὶ οὕτως ἐχάλασαν τὸ δέμα· καὶ ὁ βασιλεὺς ὢν ἕτοιμος μετὰ τοῦ φοσάτου εἰσῆλθε καὶ ἀπῆγεν μετὰ προθυμίας κατὰ τοῦ μεγάλου ἐκείνου φοσάτου, καὶ οὕτως ἀπερχόμενος καθ' ὁδὸν ὑπήντησε τοὺς καβαλαρίους ὅπου ἤρχοντο διὰ βίγλαν, καὶ ἐπίασεν ἅπαντας· καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ὑπήντησεν ἄλλους ἑκατὸν, βίγλας καὶ αὐτοὺς ὄντας, καὶ ἐπίασε καὶ αὐτούς· οἱ Βούλγαροι οὖν θαῤῥοῦντες ὅτι ἔχουσι βίγλας, ἦσαν ἀμέριμνοι, καὶ ἐκαθέζοντο δίχα φόβον τινά· καὶ ὁ βασιλεὺς πάλιν ἐνυκτοπάτησε καὶ πρὸς ὥραν τῆς αὐγῆς ἔδωκεν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς ἄφνω καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρος ὁ ἐγκρυματωμένος στρατηγὸς ὁμοίως· καὶ εὑρέθησαν οἱ Βούλγαροι ἀναρμάτωτοι καὶ βεβαρημένοι τοῦ ὕπνου καὶ ὥρμησαν νὰ φεύγουν· καὶ ἐγένετο ἡ συντριβὴ καὶ ἡ ἀνάγκη αὐτῶν καὶ ὁ φόβος πολλὰ μέγας· καὶ οὐκ ἐγίνωσκαν ποῦ ὑπάγουσιν καὶ ἔπιπταν εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ ἐπνίγοντο· καὶ κα-

τέσφαξεν εἷς τὸν ἄλλον· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατέκοπτον καὶ ἐφόνευον αὐτοὺς ἀνηλεῶς· καὶ ἔπεσον ἀπὸ τῆς Ῥωμαΐκῆς σπάθης τὴν ἡμέραν ἐκείνην ρξ χιλιάδας βαρβάρων· καὶ οἱ ποταμοὶ ἀντὶ ὕδατος ἔῤῥεον αἷμα, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἔφυγε, καὶ ἐπήρασιν οἱ Ῥωμαῖοι τὰς τέντας καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ ἅρματα καὶ τὰς αποσκευὰς τῶν Βουλγάρων, καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη καὶ εὐχαριστεία εἰς θεόν.

(8) Ἀλλὰ πάλιν ὁ βασιλεὺς Βουλγάρων οὐδὲν ἠθέλησε νὰ σιγάσῃ οὐδὲ νὰ καταπῇ καὶ νὰ ὑπομένῃ ὅπερ ἔπαθε κακὸν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπερισύναξε τὸ ἐναπολειφθὲν φοσάτον· ἀπέστειλε δὲ καὶ ἐπροσκαλέσατο φοσάτα καὶ ἀπὸ ἄλλας γενεὰς, καὶ ἦλθε κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως νὰ ἐκδικηθῇ· καὶ εἰς τὸν χαλασμὸν καὶ καταλυμὸν αὐτοῦ χορτασίαν οὐκ εἶχεν· ἀμὴ ὡμοίαζεν ἀγριοχοίριν ὅταν συναπαντηθῇ μετὰ τοῦ κυνηγοῦ καὶ ἀπὸ τὸν θυμὸν αὐτοῦ κουντᾷ τὸ κορμὶν αὐτοῦ εἰς τὸ ξίφος καὶ καταφρονεῖ τὸν θάνατον· ὅμως ἡρματώθησαν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, καὶ οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τὸ ἕτερον· καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ὁλοσίδηροι ὄντες καβαλάριοι καὶ ἁρματωμένοι καὶ ὁλοσίδηροι κονταράτοι, ἐσήκωσαν τὰ φλάμουλα αὐτῶν καὶ ἐδώκασι τὰ βούκινα καὶ τὰ τρουμπέτια, σημεῖα τοῦ πολέμου· καὶ ἦτον μεγάλη βοὴ καὶ ταραχὴ καὶ εἰς τὰ δύο φοσάτα καὶ πολὺς τρόμος· ὡς δὲ συνυπηντήθησαν καὶ ἐδώκασιν ἀλλήλως, ὥσπερ ἄγρια καπρία ἢ λέοντες ἰσχυροὶ, καὶ ἐτζάκισαν τὰ κοντάρια καὶ ἐκτυποῦσαν καὶ ἐσυνετρίβοντο τὰ σπαθία, καὶ ὁ κτύπος καὶ ἡ βοὴ καὶ ἡ ἀνάγκη ἀνέβαινεν ἕως εἰς οὐρανὸν, καὶ τὰ αἵματα ἐχύνοντο ὑπὲρ ὕδωρ, καὶ τῶν ἀλόγων ὁ χλυμιτρισμὸς ἐσκέπαζε τὸν ἀέρα, καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἀνέβαινε καὶ κατέβαινεν ὥσπερ γοργὸς πετρίτης ἢ πρόθυμον γεράκιν, καὶ ἔδιδεν δύναμιν εἰς τὰς παραταγὰς αὐτοῦ, καὶ παρεκίνα τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ νὰ δείξουν ὁπόσον χρήζουν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τὰς ἄλλας γενεάς· εἰς τὸ ὕστερον δὲ ἐτράπησαν οἱ Βούλγαροι καὶ ἐγύρισαν πρόσωπον νὰ φεύγουν· τὰ δὲ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων ἐδιώκαν αὐτοὺς ἐξόπισθεν καὶ ἐσκότωναν καὶ ἐκατεπάτουν αὐτοὺς

3. χιλιάδες? — 7. Par. 1708 φάρια in margine?

καὶ ἐκούρσευαν τὰς τέντας αὐτῶν καὶ ἐνίκησαν αὐτοὺς νίκην μεγάλην· οὕτως οὖν παρέλυσεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸ θράσος τῶν Βουλγάρων καὶ ἐδίωξε καὶ κατέστησεν αὐτοὺς δούλους καὶ ὑποχειρίους.

(9) Ἐπεὶ δὲ ὁ θάνατος οὐκ ἐλεεῖ τινὰν, ἐτελεύτησε καὶ ὁ Βασίλειος, καὶ ἐχάθη μέγα θεμέλιον τῶν Ῥωμαίων· ὅμως εἰς βαθὺ γῆρας ἀπέθανε, καὶ ἐπέμεινεν ἡ βασιλεία εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον.

[Ε'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

1025 Τῷ ,ςφλη ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ,αλη ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος, ἀδελφὸς Βασιλείου, ἔτη β'.

(2) Ἐνταῦθα ἐφάνη ἀληθὴς ἡ παροιμία ἡ λέγουσα· ποτήριον καὶ καρούρα ἀπὸ ὑαλὶν ἕνα ἢ σταυρὸς καὶ πτυάριν ἀπὸ ξύλον ἕνα· ἡ γὰρ γνῶσις τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν ἦτον ἀπόμακρα ἡ μία τῆς ἄλλης· ὅτι ὁ μὲν Βασίλειος ἐμίσει τὰς χαρὰς καὶ τοὺς παραδιαβασμοὺς, καὶ ἦτον ὁ λογισμὸς αὐτοῦ εἰς ἅρματα καὶ εἰς πολέμους καὶ τὸ πῶς νὰ τιμήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος οὐδὲ αὐτὸ τοῦ πολέμου τὸ ὄνομα ἤθελεν νὰ ἀκούσῃ, οὐδὲ εἰς ὕπνον τοῦ εἰδὼν ἅρματα οὔτε φωνὰς πολεμικὰς, ἀλλ' ἔτρωγε καὶ ἔπινε καὶ παρεδιάβαζε μὲ γυναῖκας πολιτικὰς καὶ ἀνθρώπους μωροὺς καὶ ὀρχηστάδας, καὶ ταῦτα γέρων ἄνθρωπος καὶ παλαιόχρονος· καὶ οὔτε θεὸν ἐφοβεῖτο, οὔτε ἀνθρώπους ἐντρέπετον· ἦτον δὲ δειλὸς καὶ τρομερὸς πολλὰ καὶ ἀπὸ μικρὴν κατεμπλοκὴν ἐπίασεν καὶ ἐτύφλωσεν οὐκ ὀλίγους, αἰτιῶν αὐτοὺς ὅτι εἰσὶν ἐπίβουλοι αὐτοῦ.

---

4. Par. 1708. — 8. Par. 1708. Τελευτᾷ δὲ ὁ Βασιλεὺς ὁ Β. εὐσχήμων καὶ θάπτεται ἐν τῷ παρ' ἐκείνου οἰκοδομηθέντι ναῷ τοῦ ἠγαπημένου Ἰω. τοῦ θεολόγου, καὶ καταλιμπάνει Β. τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ἤδη γεγηρακότα Ven. 275b. — 11. σοε' Par. 1708; Κ. ὁ πορφυρογέννητος ὁ ἀδ. Β. ἐβ. μόνος ἔ. γ' Ven. 175a. — 24. ἐπίανεν Par. — 25. Par. 1708. Οὗτος εἶχε γυναῖκα Βασίλισσαν καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρας β' Ζωὴν καὶ θυγατέραν ἑτέραν Θεοδώραν, δειλὸς ὢν καὶ πρὸς τοὺς πολέμους ἀσθενής Ven.

(3) Εἶχε δὲ θυγατέρας δύο· καὶ ἤκουσε παρά τινος ὅτι ἐξ αὐτῶν βασιλεύσει τις Ῥωμανὸς, εἷς τῶν μεγιστάνων ὁ Ἀργυρόπουλος, καὶ ἠνάγκαζε τοῦτον τὸν Ῥωμανὸν νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συζύγου καὶ ἵνα ἁρμοσθῇ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ τὴν πορφυρογέννητον ὀνόματι Ζωήν· ἐξ οὗ καὶ ἐγένετο· καὶ ἐχάρη τὴν βασιλείαν πολλὰ ὀλίγον καὶ ἀπέθανεν.

[ϛ']. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Τῷ ͵ϛφμ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵αμ ἐβασί- 1028
λευσε Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρόπουλος, ὁ γαμβρὸς Κωνσταντίνου, ἄνθρωπος σοφὸς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν καὶ φρόνιμος.

(5) Καὶ ἡ χαρὰ αὐτοῦ ἦτον τοῦ θεοῦ τὰ λόγια καὶ ἀγρυπνίαι ὁλονύκτιαι καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν θείων γραφῶν, καὶ ᾠκοδόμησεν μοναστήριον θαυμάσιον καὶ μεγαλοπρεπὲς εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ἣν λέγουσι περίβλεπτον.

(3) Ἡ δὲ βασίλισσα ἦτον νέα εἰς τὴν αὔξησιν αὐτῆς καὶ ἠγάπα ἐρωτομιξίας καὶ περιπλοκὰς ἀνδρὸς, ἔβλεπε δὲ τὸν Ῥωμανὸν ὅτι τὸ πλέον ἐσωφρόνει καὶ οὐκ ἐνεθυμεῖτο ἂν ἔχει γυναῖκα· καὶ ἔβαλλεν εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς πάσας πονηρὰς ἐνθυμήσεις καὶ μελέτην κακήν· ἦτον δὲ εἰς τὸ παλάτιν εἷς νέος εὔμορφος ᾧ ὄνομα Μιχαὴλ ἐκ γένους τῶν Παφλαγόνων· καὶ ὡς ἐπεριπάτει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατίου, ὡραιομένος καὶ κουρτέσης, καὶ ἰδοῦσα τοῦτον ἡ βασίλισσα ἐτρώθη ἔρωταν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς καὶ ἐπεθύμει τὸ κάλλος καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ Μιχαὴλ, ὅτι ἦτον τρυφεροπρόσωπος καὶ κατάλευκος καὶ ῥοδινὸς καὶ περικαλὴς, ὥστε καὶ εἶχεν αὐτὸν καὶ ἐμοιχεύετο μετ' αὐτοῦ καὶ ἐχόρταινεν αὐτοῦ τὴν εὐμορφίαν· καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ὡς ἦτον ὁ Ῥωμανὸς ἔσω εἰς τὸ λουτρὸν

---

5. ὃ καὶ ἐγ.? — 6. Par. 1708 Ὁρῶν δὲ ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ ἐγγίζοντα, ἕνα τῶν τῆς συγκλήτου προκρίνας Ῥωμανὸν τὸν Ἀργυρόπουλον, συνάπτει τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ Ζωῇ καὶ βασιλέα χειροτονησας θνήσκει Ven. 275b. — 10. Par. 1708 σος' 349ab. Ῥ. ὁ τοῦ πορφυρογεννήτου ὁ Ἀ. ἐβ. ἔτη ε' Ven. — 15. Par. 1708 349b. Οὗτος γυναῖκα, ἔχων ταύτην ἀπώσατο καὶ ἔγημε τὴν θυγατέραν τοῦ Κωνσταντίνου Ζωὴν, ἀλλὰ παῖδας οὐκ ἐποίησεν ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ σοφὸς καὶ θεοσεβής· ἐποίησε δὲ τὴν περιφανεστάτην μονὴν τὴν περ. ἐν ᾗ καὶ τέθνηκε καὶ ἐτάφη βασιλικῶς Ven. — 25. ἐχόρτενεν Par.

καὶ ἐλούετον, ἐσέβησαν ἄνδρες φονικοὶ καὶ δόλιοι καὶ κακοποιοὶ καὶ εὗρον αὐτὸν γυμνὸν καὶ ἔθηκαν αὐτὸν κάτω καὶ ἔσφιξαν τὸν λαιμὸν αὐτοῦ καὶ ἔπνιξαν αὐτόν· ἀλλὰ πόθεν ἦν ἡ ἐπιβουλία οὐδὲν ἐφανερώθη, ἢ ἐγίνωσκεν αὐτὸ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ Ζωὴ ἢ οὔ· ὡς δὲ ἐπνίγη ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἀπέθανεν, ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ὁ πρότερος ἀφανὴς καὶ ἀγνώριστος.

[Ζ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΠΑΦΛΑΓΟΝΟΣ.

1034 Τῷ ͵ϛφμϛ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵αμϛ ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Παφλαγών, ἔτη ζ̄ καὶ μῆνας η̄.

(2) Κατ' αὐτὴν γὰρ τὴν νύκτα, ὅτε ἐτελεύτησεν ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἦτον ἄταφος, ἔστειλεν ἡ βασίλισσα καὶ ἔφερε τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς πρώτους τοῦ παλατίου καὶ τοὺς μεγιστάνας· καὶ ἔδωσαν αὐτοῖς ὅρκον, καὶ ἔστεψεν ὁ πατριάρχης τὸν Μιχαήλ, καὶ ἀνευφήμησαν αὐτὸν οἱ στρατάρχαι· ἦτον δὲ ὁ Μιχαὴλ καὶ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸ κορμὶν πάνυ ὡραῖος· ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἶχε μεγάλας χάριτας καὶ καλὴν ἀρετήν· ὡς γὰρ συνετὸς καὶ φρόνιμος ἐνεθυμεῖτο καὶ ἀνελογίζετο ἀπὸ ποίαν ἀτιμίαν ποίαν δόξαν εὗρε· καὶ ἀπὸ ποταπὴν πτωχείαν καὶ ἀδοξίαν εἰς ποῖον ὕψος ἀνέβη τῆς βασιλείας· καὶ ἦτον πρὸς πάντας ἀνθρώπους καὶ ἄρχοντας καὶ πτωχοὺς συγκαταβατικὸς καὶ ταπεινὸς καὶ ἥμερος· ἐκυβέρνα τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐπλούτιζε τοὺς ἀπόρους· ἐὰν ἔμαθεν ὅτι τινὰς ἦτον πλούσιος ἢ πλουσίων ἀνθρώπων υἱὸς καὶ ἔτυχεν ὅτι ἐδυστύχησεν, ἐποίει αὐτὸν πάλιν ἄρχοντα· ἦτον δὲ ὥσπερ καλὸς πατὴρ εἰς χήρας καὶ ὄρφανα· ἀσθενεῖς καὶ ξένους ἐπαρηγόρει· καὶ οὐδεὶς ἀπήρχετο ἰδεῖν αὐτὸν καὶ νὰ μηδὲν ἐπιστραφῇ χαίρων.

(3) Ὅμως εἰς τοσαῦτα καλὰ ὁποῦ εἶχεν, ἔπασχεν ἀπὸ κακὴν ἀῤῥωστείαν, καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἦτον πάντοτε λυπηρὰ καὶ ἐπικίνδυνος· καὶ οὐδεὶς οἶδεν εἴτε ἀπὸ πλεονασμὸν ὕλης θερμαινόμενος

---

1. Par. 1708. — 9. Par. 1708. ͵ϛοζ'. **Μ.** ὁ **Π.** σὺν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ Ζωῇ καὶ τῇ ἀδελφῇ ταύτης Θεοδώρᾳ τῶν θυγατέρων Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐβ. ὁ—μοῦ ἐ. ζ'. Ven. 276a. — **25. Par. 1706.** Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ λίαν ἀγαθώτατος καὶ πάσης ἠθικῆς ἀρετῆς ἀνάπλεως καὶ τὸν θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας φιλῶν καὶ φοβούμενος Ven.

ἐταράττετο καὶ ἔπιπτεν, εἴτε ἀπὸ δαίμονος ἐκολάζετο· πολλάκις γὰρ οὕτως ὡς ἵστατο λαλῶν, ἔπιπτεν ἄφνω εἰς τὴν γῆν καὶ ἤφριζε τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἠμαύριζε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐστρεβλώνοντο οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ καὶ ἐφώναζεν ἀγρίας φωνὰς ὡς αἶγα· καὶ ἐὰν οὐκ ἐτύχανον τινὲς νὰ τὸν πιάσουν, ἔκρουε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ συνέτριβεν αὐτὴν εἰς τοὺς τοίχους· ὅταν δὲ ἤθελε νὰ ἀποδιαβῇ ἡ ζάλη ἐκείνη καὶ ἤρχετο εἰς αἴσθησιν αὐτοῦ, τότε ἐγίνετο δοκιμώτερος εἰς ἀρετὴν καὶ ἠγωνίζετον ὑπὲρ τῆς ἰδίας ψυχῆς, καὶ εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ γένηται μοναχός.

(4) Εἶχε δὲ ἀδελφοὺς γνησίους, ἀνθρώπους ἅρπαγας καὶ κακοτρόπους, χωριάτας, χοιροβίους καὶ κακοήθεις· καὶ ὁ πρῶτος καὶ χειρότερος ἦτον ἀπὸ μικρόθεν εὐνοῦχος, κακοῦργος ἄνθρωπος καὶ ἀπαίδευτος καὶ ἄδικος· καὶ πᾶσαν τῆς βασιλείας τὴν ἐξουσίαν εἶχεν εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ, νὰ τὴν στρέφῃ ἄνω καὶ κάτω καὶ ἦτον ὥσπερ βάγιλλος τοῦ βασιλέως, καὶ ἀνάγκασε πολλὰ τὸν Μιχαὴλ ἵνα συντύχῃ τὴν βασίλισσαν τὴν Ζωὴν διὰ τὸν ἀδελφότεκνον αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ αὐτὸν ὡς πνευματικὸν υἱόν· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσυγκατετέθη τῇ θελήσει αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν υἱοθετὸν αὐτοῦ τὸν Μιχαὴλ — οὕτως γὰρ ὠνομάζετον — εἰς τὴν βασίλισσαν καὶ ἔστεψεν αὐτὸν Καίσαρα, ἄνδρα μωρὸν καὶ ἀνόητον καὶ κτηνώδη· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῆς δεινῆς ἀσθενείας ἧς εἶχε καὶ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς οἰκείας γνώμης ὡς ἀρετῆς φίλος, ἐξαφῆκε τὴν βασιλείαν καὶ τὸ στέμμα καὶ τὸ διάδημα καὶ πᾶσαν ἀπόλαυσιν βασιλικὴν καὶ δόξαν καὶ ἐγένετο μοναχὸς καὶ ἀπὸ τὰς ταραχὰς τοῦ κόσμου ἔδραμεν εἰς μεγάλην γαλήνην· ἡ δὲ φροντὶς τῆς βασιλείας ἐπέμεινεν εἰς Ζωὴν τὴν βασίλισσαν καὶ τὸν ἀδελφότεκνον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐκεῖνον τὸν μιαρὸν Μιχαήλ.

---

9. **Par. 1708.** Συνείχετο πάθει τινὶ λαθραίῳ, ὑφ' οὗ πολλάκις ἐνεργουμένος κατὰ γῆς ἄφωνος ἔῤῥιπτο, καὶ νεκρῷ [ὅμοιος] δι' ὅλης μιᾶς ὥρας ἔκειτο ἕως αὐτὸν καταλιπόντος τοῦ συμπνίγοντος δεινοῦ, εἰς τὴν προτέραν ἐπανέρχεται αἴσθησιν **Ven.** — 27. **Par. 1708.** Καὶ δὴ ἕνα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖδα, συνώνυμον αὐτοῦ Μιχαὴλ, προχειρίζεται εἰς βασιλέα καὶ πρότερον αὐτὸν υἱοτεθήσας τῇ βασιλίδι Ζωῇ, οὗ δὴ γεγονότος, ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ χαλεποῦ ἐκείνῳ πάθους ἐπισυχνάζοντος, ἐξατενίσας καὶ πρὸς μετάνοιαν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐρωτικῶς ἔχων ἀεὶ, εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν μοναστήριον τοῦ Κοσμιδίου κατέρχεται καὶ αἴφνης ἀποκείρεται, καὶ ὀλίγον ἐπιβιοὺς, πρὸς ὃν ἠγάπησε θεὸν ἐξεδήμησεν ὁ ἀοίδιμος, καὶ χοροῖς ἀγγέλων συναριθμεῖται **Ven. 276**.

[Η'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΚΑΛΑΦΑΤΗ.

1041 Τῷ ͵ςφνδ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵ανδ ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης, ἄνθρωπος δαιμονιάρις καὶ προβατόνους, καὶ εἶχεν ἀπὸ τὸ φυσικὸν αὐτοῦ πολλὴν μωρίαν καὶ ἀπαιδευσίαν.

(2) Ἡ δὲ νεότης καὶ ἡ αὐθεντία καὶ ἡ ἀλαζονεία συνηνώθησαν μετὰ τῆς μωρίας καὶ ἀπαιδευσίας καὶ ἐποίησαν κακὸν μέγαν· ὁμοίαζεν γὰρ ἕνα ἄγριον βορδόνιν, ὅταν οὐδὲν δέχεται χαλινάριν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἀμὴ λακτίζῃ ἀτάκτως· καὶ ἔνθα ἔπρεπε νὰ στρέψῃ μεγάλην τιμὴν καὶ φιλοτιμίαν εἰς τοσοῦτον ἀξίωμα καὶ καλὸν ὅπερ εὗρεν ἀπὸ τὴν βασίλισσαν, τοσούτας πικρίας μεγάλας ἐπότιζεν· καὶ τότε ἐνόησε καὶ αὐτὴ ποταπὸν ἐχθρὸν ἔτρεφε καὶ οἷον ὄφιν περιέθαλπεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς καὶ ὁποῖον δράκοντα ἔδωκε τῆς βασιλείας τὸ βυζὶν νὰ τὸ θηλάζῃ· ἐπεὶ γὰρ ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ εἰς τόσην μεγάλην ἀξίαν καὶ ἐπελάβετο πραγμάτων ἀξιολόγων καὶ ἀναγκαίων, ἄνθρωπος νέος, ἄβουλος, ἀδόκιμος, ἀλαζονικὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἐξεκυλίσθη καὶ ἔπεσεν εἰς κρημνὸν μέγαν· ἡ γὰρ εὐτυχία ὥσπερ μόλιβδός ἐστιν· καὶ ἂν οὐδέν ἐστι καλὰ δυνατὸς ὁποῦ νὰ βαστάξῃ αὐτὴν καὶ κυβερνήσῃ μετὰ φρονήσεως, ἐμπίπτει εἰς τὴν γῆν πρόμητα καὶ συντρίβεται· καὶ πρῶτον μὲν ἔβαλεν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους τῆς πόλεως καὶ ἐκόλαζεν αὐτοὺς μετὰ μανίας βαρβαρικῆς καὶ εὐνούχιζεν αὐτοὺς, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸ μέγα κακὸν τοῦτο παρηλλάγησαν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ οὐκ ἐγνώριζαν αὐτοὺς ἐὰν ἦσαν ἄνθρωποι· οὕτως οὖν ἐφάνη κακὸς καὶ ἄγριος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τὸν ἐγνώρισαν ἀνωφέλητον· εἶτα ἐπερισύναξεν κοπέλους νέους καὶ μωροὺς καὶ εἶχεν αὐτοὺς εἰς τὴν βουλὴν αὐτοῦ· καὶ ἐξώρισε τὰς βασιλίσσας τὴν Ζωὴν καὶ τὴν Θεοδώραν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰς εἰς νησίν, καὶ ἐφόρεσιν αὐτὰς μαῦρα· τοῦτο δὲ ἐποίησεν εἰς ὀδυνηρὰν αὐτοῦ ἡμέραν, ὅτι ἔῤῥιψεν ἐπάνω του μεγάλας ὀχλήσεις καὶ ταραχὰς, ἃς οὐκ ἠδυνήθη ἐπιστρέψαι εἰς γαλήνην· τότε μαθεῖν χρὴ ἀπὸ τὸ γεγονὸς

5. Par. 1708. σοφ. M. ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ Κ. ἐβ. μῆνας δ'. Ven. 277b.—26. κωπήλους?

τὸ συμβὰν καὶ ποταπὴν ἔχειν ὑποταγὴν τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ εἰς ἥμερον καὶ γλυκὺν αὐθέντην καὶ εὐεργέτην καὶ πόσα δύναται βασιλεὺς ὅταν ἀγαπᾷ αὐτὸν ὁ λαὸς αὐτοῦ· οὕτως γὰρ ὡς ἤκουσαν οἱ πάντες ὅτι ὁ Μιχαὴλ ἐξώρισε τὰς βασιλίσσας εἰς νησὶν καὶ ἔκοψε τὰ μάλια αὐτῶν καὶ ἐφόρεσεν αὐτὰς μαῦρα, ἐθυμώθη τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ὅλον, καὶ ἀπὸ μιᾶς κραυγῆς καὶ ὁρμῆς καὶ βουλῆς ἐπήρασι λίθους, ῥάβδους, καὶ εἴτι ἔδραξεν ὁ καθεὶς, ὁ μὲν σπαθὴν, ὁ δὲ ἀξίνην, ἄλλος σουβλὶν καὶ ἕτερος ἀπελατίκην· ἐξέβησαν καὶ αἱ γυναῖκες μὲ πέτρας καὶ ξύλα, καὶ μετὰ βοῆς καὶ δρόμου ἀκρατήτου ἀπήγασιν εἰς τὸν βασιλέα ζητοῦντες τὰς βασιλίσσας· καὶ ὕβριζαν καὶ ἐποιοῦσαν αὐτὸν ἀτιμίας μεγάλας, ὅτι Μιχαὴλ, ὅστις ἦν πρότερον ἀγριοπρόσωπος ὡς δράκων, ἐταπεινώθη καὶ ἔτρεμεν ὥσπερ λαγωὸς καὶ ἔχασε τὸ θράσος καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ μετὰ συντομίας ἔπεμψεν κάτεργα εὐθέως, καὶ ἤγαγον τὰς βασιλίσσας, καὶ ἔδωκεν πάλιν ταύτας τὴν παππογονικὴν βασιλείαν· ὅμως ὁ θόρυβος οὐκ ἔσβεσεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξῆψε πλέον· καὶ ὁ λαὸς εἶχε θυμὸν μέγαν ἐπάνω εἰς τὸν καταπτυστον καὶ μυσαρόν· καὶ ὡς εἶδε τὴν βίαν καὶ τὴν ταραχὴν ἐκείνην καὶ τὸ πῶς ἐστενοχωρήθη, ὥσπερ ἕνα κακὸν ἀρκούδιν ἀπὸ πολλοὺς σκύλους, τάχα διὰ νὰ γλητώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἐδοκίμασε νὰ φύγῃ καὶ ἔφυγεν ὥσπερ λαγωὸς εἰς τὴν τρύπαν καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης· ἀλλ' ὅταν κινηθῇ τὸ κοινὸν εἰς μανίαν, νικᾷ καὶ αὐτὴν τοῦ πυρὸς τὴν δύναμιν· ἐσέβησαν γὰρ κᾀκεῖσε ἔνδον, ἔνθα ἦν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι καὶ ἥρπαξαν αὐτόν· καὶ ἐφώναζε καὶ ἐθρήνει καὶ παρεκάλει πολλά· ἀλλὰ τέως ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ μετὰ μαχαίρας· ἐπίασαν καὶ τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐκεῖνον τὸν εὐνοῦχον καὶ ἐτύφλωσαν αὐτὸν δικαίως.

(3) Καὶ ἔμεινεν ἡ βασιλεία εἰς τὴν Ζωὴν καὶ εἰς τὴν Θεοδώραν· ἡ δὲ βασίλισσα εἶδεν καὶ διέκρινεν ὅτι ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων ἄνδρα χρήζει κυβερνητὴν καὶ ὁδηγόν· εἶτα ἐπεθύμει νὰ

---

20. γλυτώσῃ Par. — 27. Par. 1708. Τοῦτον τὸν Μιχαὴλ [ἅμα] τῷ τῆς ἡλικίας νέῳ καὶ τοῦ βασιλικοῦ ὕψους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ὄγκῳ ἐπαρθέντα ἡ οἰκουροῦσα τῇ τούτου ψυχῇ κακία καὶ τοῦ συνήσοντος αὐτῷ φρονήματος καὶ βασιλείας καὶ αὐτῶν τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ ἐστερήσεν.

[Η'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΚΑΛΑΦΑΤΗ.

1041 Τῷ ͵ϛφνδ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵ανδ ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης, ἄνθρωπος δαιμονιάρις καὶ προβατόνους, καὶ εἶχεν ἀπὸ τὸ φυσικὸν αὐτοῦ πολλὴν μωρίαν καὶ ἀπαιδευσίαν.

(2) Ἡ δὲ νεότης καὶ ἡ αὐθεντία καὶ ἡ ἀλαζονεία συνηνώθησαν μετὰ τῆς μωρίας καὶ ἀπαιδευσίας καὶ ἐποίησαν κακὸν μέγαν· ὁμοίαζεν γὰρ ἕνα ἄγριον βορδόνιν, ὅταν οὐδὲν δέχεται χαλινάριν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἀμὴ λακτίζῃ ἀτάκτως· καὶ ἔνθα ἔπρεπε νὰ στρέψῃ μεγάλην τιμὴν καὶ φιλοτιμίαν εἰς τοσοῦτον ἀξίωμα καὶ καλὸν ὅπερ εὗρεν ἀπὸ τὴν βασίλισσαν, τοσούτας πικρίας μεγάλας ἐπότιζεν· καὶ τότε ἐνόησε καὶ αὐτὴ ποταπὸν ἐχθρὸν ἔτρεφε καὶ οἷον ὄφιν περιέθαλπεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς καὶ ὁποῖον δράκοντα ἔδωκε τῆς βασιλείας τὸ βυζίν νὰ τὸ θηλάζῃ· ἐπεὶ γὰρ ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ εἰς τόσην μεγάλην ἀξίαν καὶ ἐπελάβετο πραγμάτων ἀξιολόγων καὶ ἀναγκαίων, ἄνθρωπος νέος, ἄβουλος, ἀδόκιμος, ἀλαζονικὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἐξεκυλίσθη καὶ ἔπεσεν εἰς κρημνὸν μέγαν· ἡ γὰρ εὐτυχία ὥσπερ μόλιβδός ἐστιν· καὶ ἂν οὐδέν ἐστι καλὰ δυνατὸς ὁποῦ νὰ βαστάξῃ αὐτὴν καὶ κυβερνήσῃ μετὰ φρονήσεως, ἐμπίπτει εἰς τὴν γῆν πρόμητα καὶ συντρίβεται· καὶ πρῶτον μὲν ἔβαλεν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους τῆς πόλεως καὶ ἐκόλαζεν αὐτοὺς μετὰ μανίας βαρβαρικῆς καὶ εὐνούχιζεν αὐτοὺς, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸ μέγα κακὸν τοῦτο παρηλλάγησαν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ οὐκ ἐγνώριζαν αὐτοὺς ἐὰν ἦσαν ἄνθρωποι· οὕτως οὖν ἐφάνη κακὸς καὶ ἄγριος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τὸν ἐγνώρισαν ἀνωφέλητον· εἶτα ἐπερισύναξεν κοπέλους νέους καὶ μωροὺς καὶ εἶχεν αὐτοὺς εἰς τὴν βουλὴν αὐτοῦ· καὶ ἐξώρισε τὰς βασιλίσσας τὴν Ζωὴν καὶ τὴν Θεοδώραν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰς εἰς νησίν, καὶ ἐφόρεσιν αὐτὰς μαῦρα· τοῦτο δὲ ἐποίησεν εἰς ὀδυνηρὰν αὐτοῦ ἡμέραν, ὅτι ἔῤῥιψεν ἐπάνω του μεγάλας ὀχλήσεις καὶ ταραχὰς, ἃς οὐκ ἠδυνήθη ἐπιστρέψαι εἰς γαλήνην· τότε μαθεῖν χρὴ ἀπὸ τὸ γεγονὸς

---

5. Par. 1708. σοή. Μ. ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ Κ. ἐβ. μῆνας δ'. Ven. 277b.—26. κωπήλους?

τὸ συμβὰν καὶ ποταπὴν ἔχειν ὑποταγὴν τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ εἰς ἥμερον καὶ γλυκὺν αὐθέντην καὶ εὐεργέτην καὶ πόσα δύναται βασιλεὺς ὅταν ἀγαπᾷ αὐτὸν ὁ λαὸς αὐτοῦ· οὕτως γὰρ ὡς ἤκουσαν οἱ πάντες ὅτι ὁ Μιχαὴλ ἐξώρισε τὰς βασιλίσσας εἰς νησὶν καὶ ἔκοψε τὰ μάλια αὐτῶν καὶ ἐφόρεσεν αὐτὰς μαῦρα, ἐθυμώθη τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ὅλον, καὶ ἀπὸ μιᾶς κραυγῆς καὶ ὁρμῆς καὶ βουλῆς ἐπήρασι λίθους, ῥάβδους, καὶ εἴτι ἔδραξεν ὁ καθεὶς, ὁ μὲν σπαθὴν, ὁ δὲ ἀξίνην, ἄλλος σουβλὶν καὶ ἕτερος ἀπελατίκην· ἐξέβησαν καὶ αἱ γυναῖκες μὲ πέτρας καὶ ξύλα, καὶ μετὰ βοῆς καὶ δρόμου ἀκρατήτου ἀπήγασιν εἰς τὸν βασιλέα ζητοῦντες τὰς βασιλίσσας· καὶ ὕβριζαν καὶ ἐποιοῦσαν αὐτὸν ἀτιμίας μεγάλας, ὅτι Μιχαὴλ, ὅστις ἦν πρότερον ἀγριοπρόσωπος ὡς δράκων, ἐταπεινώθη καὶ ἔτρεμεν ὥσπερ λαγωὸς καὶ ἔχασε τὸ θράσος καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ μετὰ συντομίας ἔπεμψεν κάτεργα εὐθέως, καὶ ἤγαγον τὰς βασιλίσσας, καὶ ἔδωκεν πάλιν ταύτας τὴν παππογονικὴν βασιλείαν· ὅμως ὁ θόρυβος οὐκ ἔσβεσεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξῆψε πλέον· καὶ ὁ λαὸς εἶχε θυμὸν μέγαν ἐπάνω εἰς τὸν καταπτυστον καὶ μυσαρόν· καὶ ὡς εἶδε τὴν βίαν καὶ τὴν ταραχὴν ἐκείνην καὶ τὸ πῶς ἐστενοχωρήθη, ὥσπερ ἕνα κακὸν ἀρκούδιν ἀπὸ πολλοὺς σκύλους, τάχα διὰ νὰ γλητώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἐδοκίμασε νὰ φύγῃ καὶ ἔφυγεν ὥσπερ λαγωὸς εἰς τὴν τρύπαν καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης· ἀλλ' ὅταν κινηθῇ τὸ κοινὸν εἰς μανίαν, νικᾷ καὶ αὐτὴν τοῦ πυρὸς τὴν δύναμιν· ἐσέβησαν γὰρ κἀκεῖσε ἔνδον, ἔνθα ἦν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι καὶ ἥρπαξαν αὐτόν· καὶ ἐφώναζε καὶ ἐθρήνει καὶ παρεκάλει πολλά· ἀλλὰ τέως ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ μετὰ μαχαίρας· ἐπίασαν καὶ τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐκεῖνον τὸν εὐνοῦχον καὶ ἐτύφλωσαν αὐτὸν δικαίως.

(3) Καὶ ἔμεινεν ἡ βασιλεία εἰς τὴν Ζωὴν καὶ εἰς τὴν Θεοδώραν· ἡ δὲ βασίλισσα εἶδεν καὶ διέκρινεν ὅτι ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων ἄνδρα χρῄζει κυβερνητὴν καὶ ὁδηγόν· εἶτα ἐπεθύμει νὰ

20. γλυτώσῃ Par. — 27. Par. 1708. Τοῦτον τὸν Μιχαὴλ [ἅμα] τῷ τῆς ἡλικίας νέῳ καὶ τοῦ βασιλικοῦ ὕψους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ὄγκῳ ἐπαρθέντα ἡ οἰκουροῦσα τῇ τούτου ψυχῇ κακία καὶ τοῦ συνήσοντος αὐτῷ φρονήματος καὶ βασιλείας καὶ αὐτῶν τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ ἐστερήσεν.

ποιήση καὶ παιδὶν νὰ κληρονομήση τὴν βασιλείαν· ὅτι ἀπὸ τοὺς δύο ἄνδρας ὅπου ἔπειρε δὲν ἔτυχε νὰ ἐγγαστρωϑῇ, καὶ ἦτον πάντοτε κακόκαρδος διὰ τὴν ἀτεκνίαν· ἀπέστειλε δὲ εἰς τὴν Μιτυλήνην, καὶ ἔφεραν μετὰ κατέργων ἄνδρα τινὰ χαριέστατον καὶ γλυκύτατον ὀνόματι Κωνσταντῖνον τὸν μονομάχον, ὃν ὁ πρῶτος βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐξώρισε κἀκεῖσε εἰς Μιτυλήνην διατί ἔλεγαν τινὲς ὅτι ϑέλει νὰ ἁρπάξῃ τὴν βασιλείαν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον τὸ ἀληϑέστερον δι' ἣν αἰτίαν ἐξώρισεν αὐτὸν, ὅτι ὑφορᾶτο αὐτὸν εἰς Ζωὴν τὴν βασίλισσαν· ἦτον γοῦν ἐκεῖ εἰς τὴν νῆσον περιωρισμένος· καὶ παρ' ὀλίγον ἔφϑασεν νὰ τὸν τυφλώσουν· εἶτα ὡς ἐγύρισεν ὁ ἄστατος τροχὸς τοῦ καιροῦ, καὶ τὸ ζάρη ὅπερ παίζει ἡ τύχη, ἐγένετο βασιλεὺς ὁ δοῦλος καὶ ἐξορισμένος, αὐϑέντης τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡρμώσϑη μετὰ Ζωῆς τῆς βασιλίσσης.

[Θ] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥ.

1042 Τῷ ͵ϛφνε ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ ϑείας σαρκώσεως ͵ανε ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ μονομάχος.

(2) Οὕτως ἐστὶν ὁ κόσμος ἀστάϑμητος καὶ ὁ βίος τῶν ἀνϑρώπων ὡς παιγνίδι· καὶ οὕτως στρέφει τὰς ὑποϑέσεις ὁ τροχὸς ἄνω καὶ κάτω καὶ κυλλίει αὐτὰς καὶ κλώϑει ὡς ϑέλει· λέγουσι δὲ περὶ τούτου τοῦ μονομάχου, ὅτι εἰς τοὺς πολέμους καὶ μάχας καὶ ἅρματα ἦτον ἀδόκιμος· εἰς δὲ τὰ ἄλλα ἦτον ὡραῖος, μεγαλοπρεπὴς καὶ φιλόδωρος, ἥμερος, γαληνὸς, εὐεργετικὸς, πρᾶος καὶ συγκαταβατικός· ϑάλασσα ἦν εἰς τὰς χάριτας αὐτοῦ καὶ ποταμὸς μεγαλοδωρείας, καὶ πολλοὶ ἔπιαν καὶ ἐχόρτασαν ἀπὸ τὰ ἀγαϑὰ αὐτοῦ· καὶ ὥσπερ Νεῖλος ὁ ποταμὸς πλημμυρεῖ καὶ ποιεῖ ὥσπερ ϑάλασσα καὶ ποτίζει τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου, οὕτως ἦτον καὶ ἐκεῖνος πλατὺς εἰς πάντας ἀνϑρώπους· εἰς πλουσίους, εἰς πτωχοὺς, εἰς ξένους, εἰς ἀδυνάτους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν καὶ εἰς μοναστήρια ἐδιέβησαν

---

13. Par. 1708. Ὁρῶσα δὲ τὰ πράγματα ἡ Ζωὴ δεόμενα ἀνδρὸς ἐπιστημονικωτάτου καὶ ζητοῦσα συνοικεῖν ἀνδρὶ διὰ παιδαγωγίαν, μετακαλεῖται τὸν Μονομάχον Κωνσταντῖνον ἀπὸ τῆς ἐξορίας καὶ ἀναγορεύει τὸν ἄνδρα βασιλέα καὶ συνήφϑη αὐτῷ Ven. — 16. Par. σοϑ΄. Κ. ὁ Μ. ἐβ. ἔτη ιϛ΄ Ven. 277b.

καὶ ἐξεκενώϑησαν τὰ ἀγαϑὰ αὐτοῦ, καὶ εἰς πολλοὺς τόπους ἔκτισε διαφόρους ναοὺς καὶ μεγάλους.

(3) Καὶ εἴτις βούλεται γνωρίσαι τὴν φιλοτιμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τὸ φιλόκοσμον, ἂς ἴδῃ τὴν λαμπρὰν καὶ μεγάλην μονὴν, ἣν ἔκτισεν ἐξ αὐτῶν τῶν ϑεμελίων εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἣν λέγουσι μάγγανα.

(4) Ἀλλὰ μετὰ τοσούτων ὧν εἶχεν ἀγαϑῶν, ἦτον ἀσϑενὴς, καὶ πάντοτε ἐπόνουν οἱ πόδες αὐτοῦ· καὶ ἐκαϑέζετο πάντοτε εἰς τὸ παλάτι εἰς ὑψηλὰ καὶ μαλακὰ κραβάτια διὰ νὰ ἀναπαύῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

(5) Διὰ τοῦτο ἐξέβησαν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πολλὰ κακὰ, καὶ ἐξηγέρϑησαν κύματα μεγάλων συμφορῶν· ἄνϑρωπος γάρ τις ὀνόματι Μανιάκης, γιγαντοπόλεμος καὶ ὀξὺς καὶ ϑρασυκάρδιος, ζέων ϑυμοῦ καὶ μανίας, ἐσύναξε φοσάτον δυνατὸν καὶ πολὺ καὶ ἐξέβη μετὰ ὁρμῆς ἰσχυρᾶς καὶ κατέλυε τὰς χώρας καὶ πόλεις καὶ κάστρα· καὶ ἦλϑεν ὥσπερ μαῦρον σύνεφον κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ εἶχεν ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν ἀκράτητον· καὶ τίς ἤλπιζε νὰ γλητώσῃ ἀπὸ τοσοῦτον κακόν; ἀλλ' ὃν ὁ ϑεὸς φυλάσσει, οὔτε γίγαντας τρέμει, οὔτε ϑηρία φρίττει, ἀλλ' οὔτε κάμινον, οὔτε σίδηρα· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μανιάκης οὐκ ἴσχυσε βλάψαι τὸν βασιλέα, ἔχοντος αὐτοῦ τὸν ϑεὸν βοηϑόν· καὶ ὡς ἐγένετο πόλεμος, ἔδωκαν αὐτὸν εἰς τὴν πλευρὰν κονταρέαν· καὶ ἔπεσε καὶ ὅλοι ἐγλήτωσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

(6) Ἀλλ' ἀπ' ἐκεῖνον πάλιν ἐξέβη ἄλλον μέγα καὶ κακόν· ὁ Τορνίκος, ἄλλον φοβερὸν καὶ ἀνήμερον ϑηρίον, συντρίβων καὶ καταλύων τὰ ἐναπολειφϑέντα· ἀλλὰ καὶ τοῦτον συντόμως ἀφεῖλεν ἡ δικαιοσύνη τοῦ ϑεοῦ· καὶ εἰς τὴν σύναψιν τοῦ πολέμου ἐτόξευσαν

2. Par. 1708. Οὗτος ἀνὴρ ἦν ἀγαϑὸς καὶ πάντας εὐεργετῶν καὶ ὑπὸ πάντων δοξάζεσϑαι καὶ κολακεύεσϑαι [ἄξιος]· ἔχαιρε δὲ ϑεάτροις καὶ μίμοις καὶ γελωτοποιοῖς Ven. — 6. Par. 1708. Οὗτος τὸ τῶν Μαγγάνων λαμπρότατον μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Γ. ἐκτ. Τῷ δὲ α' ἔτει αὐτοῦ, τελευτήσαντος τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου καὶ ταφέντος εἰς τὸ παρ' ἐκείνου κτισϑὲν μοναστήριον, χειροτονεῖται πατριάρχης Μιχαὴλ μοναχὸς καὶ ἐπισκόπησεν ἔτη ιε' Ven. — 10. Par. 1708. — 18. γλυτ. Par. — 23. Par. 1708.

αὐτὸν ἐν τῷ στήθει, καὶ ἀπέθανε· τότε εἰρήνευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ οὐκ εἶχεν ποθὲν ὄχλησιν.

(7) Ἀναγκάζοντες αὐτὸν αἱ πολλαὶ κακοψυχίαι, ἔδωκεν καὶ αὐτὸς τὸ φυσικὸν χρέος τοῦ θανάτου· καὶ πάλιν ἐπέμεινεν ἡ βασιλεία εἰς Θεοδώραν τὴν βασίλισσαν· ἡ γὰρ Ζωὴ προετελεύτησεν.

[Ι'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

Ἐπεὶ δὲ ἐβίβαζεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ προεγνώρισε τὸν θάνατον αὐτῆς — ἦτον γὰρ παρθένος — καὶ ὡς ἔμελλε τελευτᾶν, εὗρε τινὰ γέροντα τρομαλαῖον καὶ ἀδύνατον ὀνόματι Μιχαήλ, ἀνὴρ ἐκ Βυζαντίου μὲν γεγονώς, πρὸς πραγμάτων δὲ καὶ ταῦτα τοσαύτης ἡγεμονίας μεταχείρησιν ἀποπεφυκώς· ἔκ τε φυσικῆς νοθείας καὶ ἀφελείας καὶ διὰ χρόνου μῆκος, ὃ τῇ ἐκείνου παρεξετάθη ζωῇ — ἤδη γὰρ οὐ γέρων ἦν, ὡς παρὰ τοῦ δημώδους πλήθους ὠνόμαστο, ἀλλὰ πρεσβύτης. — Τοῦτον οὖν πείθουσιν τὴν Θεοδώραν, ἀντικαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ· ἡ δὲ αὐτίκα ταινιοῖ τῷ βασιλείῳ τὸν Μιχαὴλ διαδήματι, πρότερον ὅρκοις καταληφθέντα φρικώδεσι, μήτι τῆς ἐκείνων γνώμης χωρὶς ἐπὶ ταῖς τῆς βασιλείας οἰκονομήσασθαι διοικήσεσιν· ἐπὶ τούτοις τὴν βασιλίδα τὸ πνεῦμα ἐξέλιπε· μοναρχήσασαν ἔτος ἓν ἐπὶ ἐννέα μησίν.

[ΙΑ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ.

Ὃν οὖν εἴρηται τρόπον ὁ πρεσβύτης Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἀναῤῥηθεὶς τοῖς μὲν τῆς γερουσίας καὶ τῷ δημώδει πλήθει καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ὦπτο φιλοτιμώτατος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων ἀξιωμάτων καὶ τιμὰς προσνέμων ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι· τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς

---

2. Par. 1708.—19. Par. 1708 in margine adjungensi: λείπεται ἀπὸ τὸ ἀντιβόλ. (1050) Θνήσκει δὲ ἡ βασίλισσα Ζωὴ καὶ θάπτεται λίαν βασιλικῶς ἐν τῷ παρ' αὐτης ἀνεγερθέντι ναῷ τοῦ Ἀντιφωνίτου. Ὁ δὲ βασιλεὺς δωρεὰς καὶ ἐτησίους ῥόγας πάσαις ἐδωρήσατο ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ. Τελευτᾷ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Μ. καὶ θάπτεται εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ οἰκοδομηθὲν μοναστήριον, καταλιπὼν τὴν Θεοδώραν μόνην βασίλισσαν Ven. — 20. Par. 1708. ἐξ ἑτέρου (scl. Zonara) σπ'. Μ. ὁ γέρων ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν. Οὗτος τὸν τῆς βασιλείας στέφανον καὶ τὸ ὄνομα μόνον εἶχε· τὰ πράγματα δὲ διῳκεῖτο οὐχ ὡς τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ὡς ἐδόκει τοῖς ἀνθρώποις τῆς Θεοδώρας Ven.

τούτων ἐξόχοις, οἷς στραταρχεῖν τε καὶ ἰλαρχεῖν ἀπονενέμητο πρὸ πολλοῦ· καὶ λίαν ἀντιῤῥόπως τοῖς ἄλλοις ἐκέχρητο· οὔτε γὰρ φιλότιμόν τι πρὸς αὐτοὺς ἐπεδείξατο, ἄρτι καταλαβόντας τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, οὔτε [μὴν πρᾳέσιν αὐτοὺς ἐδεξιώσατο ῥήμασιν. Ἤστην δὲ τούτων πρωτεύοντε] ἄνδρε διττώ, μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρὼ δὲ τὰ γένη· καὶ οὐχ ἧττον στρατηγικῇ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῶν εἰχέτην τὴν περιφάνειαν· τούτων ἅτερος ἦν ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, ὁ δὲ λοιπὸς ὁ Καταχαλὼν ὁ (οὐ) Κεκαυμένος, ᾧ Κολώνεια ἡ πατρίς, ὃν καὶ δοῦκα Ἀντιοχείας τυγχάνοντα ἅμα τῇ ἀναῤῥήσει παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν Μιχαὴλ αὐτίκα μάγιστρόν τε καὶ δοῦκα τῆς Ἀντιοχείας προχειρισάμενος καὶ Οὐρανὸν ἐκείνῳ θέμενος τὸ ἐπώνυμον, ἵνα πρὸς τὸν ἀρχαῖον Οὐρανὸν ἀναφέρειν δοκῇ τὸ γένος. Τοῦτον τοίνυν τὸν Κεκαυμένον ὡς δῆθεν μὴ καλῶς χρησάμενον τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ τὰς * δυνάμεις καταλελυκότα καὶ φορτικὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρα γενόμενον, καὶ ἐπέπληξεν ἰταμώτερον καὶ ὀνείδεσιν ἔβαλλε καὶ οὐδ' ἐφείσατο ὕβρεων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων λαμπροτάτων ἀνδρῶν καὶ συνταγματαρχούντων ἐκείνῳ ὑπεραπολογήσασθαι τοῦ ἀνδρὸς ὡρμηκότων, οὐδ' ἐπ' ἐκείνους τῆς γλώττης ἐφείσατο, οὔτε μὴν αὐτὸν ᾐδέσθη τὸν Κομνηνόν.

(3) Ταῦτα τοὺς στρατιώτας εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλε, τοῖς μὲν ἄλλοις φιλοτιμότατον ὁρῶντας τὸν Μιχαήλ, ἑαυτοῖς δὲ μηδ' ἐν λόγοις τὸ εὐμενὲς ἐνδεικνύμενον· ὅμως μέντοι ἐπέσχον μηδέν τι νεωτερίσαι, ἀλλὰ καὶ δευτέραν πεῖραν ἐπαγαγεῖν ἐβουλεύσαντο.

(4) Ἀλλ' ἑτέραν κατὰ τοῦ βασιλέως προτέραν τούτων ὁ λόγος διηγησάσθω νῦν ἐπανάστασιν [καὶ οὕτω πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν τού-

8. ὁ κεκ. Κατ. Zon. — * τε Zon. — 18. ἐκείνου Par. 1708. — 19. Par. 1708. Ισαάκιος δὲ ὁ Κομνηνὸς τῶν ἐν ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει τότε διαλάμπων καὶ πρωτεύων καὶ μᾶλλον τοῖς πολεμικοῖς ἀνδραγαθήμασιν, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ στρατηγῶν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσεληλυθὼς ἐφ' ᾧ παρ' ἐκείνω καὶ τιμηθῆναι καὶ ἐπαινεθῆναι, τοὐναντίον μᾶλλον παρὰ τῶν διοικούντων ἐξουδενώθη καὶ ὡς εἷς τῶν ἀφανῶν ἀντ' οὐδενὸς ἐλογίσθη Ven. 278b, 279a. — 21. ὁρῶντες Par. — 23. Par. 1708. Ος τῇ τοιαύτῃ ἀτιμίᾳ τὴν καρδίαν ἀλγήσας καὶ τἄλλα μακρύθυμος ὤν, τότε φιλοσοφήσας οὐκ ἠδυνήθη, ἀλλὰ συγκαλεσαμενος τοὺς τῶν στρατηγῶν περιφανεστέρους καὶ τὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐξειπὼν εὑρίσκει πάντας περὶ τὰ βουλευόμενα ἑτοιμοτέρους Ven. — 24. Πρ. δὲ ὁ λ. ἑτ. κ. τοῦ Β. Zon. cf. Ced. 619,12. Καὶ δὴ τῶν βασιλικῶν οἱ πάντες ἐξελθόντες καὶ τῆς πόλεως ἀνεχώρησαν Ven. 279b.

των ἐπανελεύσεται]· ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου ἐξάδελφος, ὁ πρόεδρος Θεοδόσιος, ἄρτι τοῦ Μιχαὴλ [ἀναῤῥηθέντος περὶ — δείλην ὀψίαν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀπῄει — ἑαυτῷ προσήκειν τὸ κράτος λέγων] *.

[ΙΒ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ.

Μετὰ ταῦτα πολλὰς καὶ στάσεις, ἔτι ζῶντος τοῦ Μιχαὴλ, ἔλαβε τὴν βασιλείαν Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός· ἕνα μὲν οὖν ὁ γηραιὸς Μιχαὴλ αὐταρχήσας ἐνιαυτὸν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε· καὶ οὐ πολὺ ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι βιώσας, ἀπέτισε τὸ χρεών.

(2) Ὁ δὲ Κομνηνὸς τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστὰς, ἑαυτῷ τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν καὶ οὐ τῷ θεῷ ἐπεγράψατο· καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφήρη ἑαυτὸν ἐνεχάραξε, μόνον οὐχὶ βοῶν, ὅτι τοῦτό μοι τὴν βασιλείαν καὶ οὐχ ἕτερόν τι προυξένησε.

(3) Τοὺς δὲ συναραμένους αὐτῷ φιλοτιμώτατα ἀντημείψατο, καὶ ἔσπευσεν ἑκάστῳ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοὺς, πάντας οἴκαδε παρασκευάσαι ἀποχωρεῖν, ἵνα μή τι θορυβηθῶσιν ἢ τοῦ δήμου κατεξαναστῶσιν ἀστυπολοῦντες.

(4) Τὸν δὲ πατριάρχην δι' αἰδοῦς ἦγεν ὅτι πολλῆς καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφόπαιδας δι' ἐκεῖνον καὶ τιμαῖς ἐτίμησε μεγάλαις καὶ ἀρχαῖς ὑπερηφάνοις ἐπέστησε· χαριζόμενος δ' ἔτι τῷ πατριάρχῃ, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονομίαν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπένειμε, μέχρι τότε τοῦ μεγάλου οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ

---

4. Zon. 207 C. — 210 E. — * Καὶ εὐθὺς τὸν τῆς ἀνατολῆς ὅλον συναθροίσας στρατὸν καὶ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ ὑπ' αὐτῶν ἀναγορευθεὶς ὁ Κομνηνὸς Ἰσάκιος σὺν παντὶ τῷ πλήθει καταλαμβάνει εἰς τὴν Νίκαιαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ αὐτὸς ἕτοιμος ἦν ἄνευ ὄχλου καὶ πολέμου παραχωρῆσαι τῷ Κομνηνῷ τῶν βασιλικῶν σκήπτρων· οἱ δὲ οἰκοῦντες οὐκ εἴων τοῦτο γενέσθαι. Ὅθεν καὶ πόλεμον συγκροτησάμενοι, Ἰσάκιος νικητὴς ἀνεφάνη καὶ Μιχαὴλ ἀποχαρεὶς ἀνεχώρησεν. Ὁ Ἰσαάκιος δὲ παρὰ πάντων εὐφημούμενος εἰσῆλθε [καὶ] βασιλεύς. Ven. 279b. — 9. Par. 1708 σπα'. — Ἰσ. ὁ Κ. ἐβ. ἔτη β' καὶ μῆνας β'. Οὗτος εἶχε γυναῖκα βασίλισσαν Αἰκατερίναν Ven. 280a. — 10. τῆς βασιλείας κατ. Par. — 13. Par. 1708. Φρονιμώτατος δὲ ὢν ὁ βασιλεὺς οὗτος, δραστικωτάτως ἥπτετο καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ ταχέως ἦν καταπειθής Ven. cf. Scyl. 641,3—5. — 16. θορυβήσωσι Zon. — 17. Par. 1708; ἀλλὰ πείρᾳ τοὺς ἀνθρώπους ἠγάπα καὶ οὐ κολακείᾳ οὐδὲ ἀξιώματι Ven. cf. Scyl. 642,5—9. — 19. ἐτ. μείζοσι Zon.

τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σκευοφύλακος· ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄμφω ὑπὸ τὴν τοῦ πατριάρχου ἔθετο ἐξουσίαν *.

(5) Ἀλλ' ἤδη ῥητέον καὶ ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο **, εἰ καὶ 1059
μὴ συμφωνοῦσιν οἱ συγγεγραφότες περὶ αὐτοῦ. Ὁ μὲν γὰρ πολὺς τὴν γλῶτταν ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, ἐν θήραις ἐκεῖνον λέγει τὸν βασιλέα σχολάζοντα, καὶ συχνάκις τὴν δεξιὰν λογχηφόρον ἐπ' ἄρκτους καὶ σύας ἐπανατείνοντα, βληθῆναι πνεύματι ψυχρῷ τὴν πλευρὰν, κἀντεῦθεν φρίκην ἐπισυμβῆναι αὐτῷ καὶ πυρετὸν ἐκ τοῦ βάθους ἀναφλεγῆναι, εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν νύττεσθαι τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἆσθμα μὴ ἐῤῥῶσθαι αὐτοῦ, κἀκ τούτων ἀμφισβητήσιμον γενόμενον τὸ βιώσιμον, ἢ καὶ ἀπεγνωκότα τέλεον τὴν ζωὴν, καὶ τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστήσαντα, πρὸς τὴν κρείττω μετατάξασθαι βιοτήν· Ὁ δέ γε Θρᾳκήσιος, θηρᾷν κἀκεῖνος τὸν βασιλέα *** ἱστόρησε περὶ τὴν Νεάπολιν, σὺν δ' ἐπιφανῆναι ποθὲν τὴν θέαν φρικτὸν, καὶ τὸν Κομνηνὸν ἐνδεδωκότα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν, διώκειν τὸν σῦν· τὸν δὲ εἰσδῦναι τὴν θάλασσαν, γενέσθαι τε ἀφανῆ ****, ἐν τοσούτῳ δὲ, ὡς ἐξ ἀστραπῆς, ἐνσκῆψαι λαμπηδόνα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ ταύτης βολῇ διαταραχθέντα τὸν αὐτοκράτορα, τοῦ ἵππου τε ἐκπεσεῖν καὶ κεῖσθαι [παρὰ] τῇ γῇ, ἀφρὸν τοῦ στόματος ἀποπτύοντα καὶ μηδὲν τῶν κατ' αὐτὸν αἰσθανόμενον· ἀκατίῳ δ' ἐκεῖθεν ἐμβιβασθέντα, κομισθῆναι εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ νοσήσαντά τι βραχὺ, εἶτα δὴ καὶ ἀπογνωσθέντα, κείρασθαί τε τὴν τρίχα καὶ ἀντὶ τῆς πορφύρας τραχὺ τριβώνιον ἀμφιέσασθαι, τὸν Δοῦκα Κωνσταντῖνον βασιλέα προχειρισάμενον, καὶ οὕτω τῇ τοῦ Στουδίου προσορμίσαι μονῇ κἀκεῖ τὸ λοιπὸν καταβιῶναι τῆς βιοτῆς ἀναῤῥωσθέντα ἐκ τοῦ νοσήματος.

---

2. Par. 1708. Scyl. 642,9—643,4 Τῷ δὲ β' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἰνδ. β' Μιχαὴλ τὸν πατριάρχην τῆς ἐκκλησίας ἐξώρισεν καὶ χειροτονεῖ ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχην Κ. Π. εὐνοῦχον κοσμικὸν τὸν Λειχούδην [ὃς] πρωτοπρόεδρος ὢν (ἦν) τῆς συγκλήτου καὶ πρωτοβεστιάριος, ἀνὴρ δραστήρος καὶ σοφός· καὶ ἐπισκόπευσε ἔτη δ' καὶ μῆνας ς'. ὁ δὲ ἐκβληθεὶς Μιχαὴλ θνήσκει μετ' ὀλίγον καὶ θάπτεται ἐν τῷ παρ' ἐκείνου ἐγερθέντι μοναστηρίῳ Ven. 280ab cf. Scyl. 643,6—645,6.— * ἀποξενώσας ἀμφοῖν τὸ δημόσιον Zon. 211 A—213 A. — 3. Ἃ ἤδη Par. 1708 350ab. — ** οὗτος ὁ Ἰσαάκιος Zon. 213 B. — 4. συμφρον. Zon. — 6. λόγχοφ. Zon. — 11. εἰ βιώσεται Zon. — *** τοῦτον Zon. — **** ὃν οὐ σῦν οἱ πολλοὶ, φάντασμα δέ τι δαιμόνιον ὑπειλήφασι Zon. — 21. τὰ βασίλεια Zon. — 26. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰσ. νόσῳ συμπεσὼν καὶ τὸν θάνατον ὑποπτεύσας καὶ

(6) Ἐβασίλευσε δὲ δύο ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας τρεῖς, δραστήριος ὢν καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐνδεικνύμενος, πρὸς πράξεις ὀξύτατος, στρατηγικώτατος τὰ πολέμια, λόγοις μὲν οὐχ ὡμιληκώς, προσέχων δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς τούτων τροφίμους ἀποδεχόμενος *. Αἰτιώμενος δὲ ὅτι τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν· «ὤκνουν, ἔλεγε, τῷ συνδούλῳ δουλεύειν καὶ τῶν εἰκότων μὴ τυγχάνειν».

[ΙΓʹ] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΟΥΚΑ.

1059 Τῷ ͵ϛφογ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵αογ ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας.

(2) Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος ἦτον συνεργὸς τοῦ [Κομνηνοῦ] νὰ ἐπάρῃ τὴν βασιλείαν, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ θησαυροὺς χρημάτων πολλῶν· αὐτὸς δὲ ἐπροαιρέθη τὴν μοναδικὴν πολιτείαν καὶ ἀπεγυμνώθη οἰκειοθελῶς πᾶσαν βασιλικὴν δόξαν καὶ φαντασίαν καὶ ἐγένετο μοναχὸς καλὸς καὶ δόκιμος καὶ δέδωκεν ἑαυτὸν εἰς κακουργίαν πολλὴν τῆς μοναδικῆς πολιτείας καὶ κόπους πολλοὺς καὶ μεγάλους καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐγένετο θαυμαστὸς καὶ οὕτος ἐτελεύτησε καὶ ἐκέρδησε τὴν βασιλείαν.

(3) Ὁ δὲ Δοῦκας ἐπαναλαβὼν τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας, ἦτον οὔτε πολλὰ πρόθυμος, ἀλλ' οὔτε πολλὰ δειλός, ἀναμέσον τῶν δύο· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ θράσος ἐκρατεῖτο· καὶ πάλιν νὰ ὑπάγῃ νὰ κρημνίσῃ ὅπου ὀρθώσῃ ἄσκοπα, οὐδὲν τὸν ἐφαίνετον καλόν· εἶχε δὲ καὶ παιδία ἑπτά.

1063 (4) Τούτου τῷ δʹ ἔτει τῆς βασιλείας θνήσκει ὁ πατριάρχης Κωνσταντῖνος καὶ ἐχήρευσεν ὁ θρόνος αὐτοῦ ἄνευ ποιμένος μῆνας εʹ.

φοβηθεὶς ἕνα τῶν στρατιωτῶν, Κωνσταντῖνον καλούμενον Δοῦκα, βασιλέα χειροτονήσας ἀποκείρεται καὶ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἡσυχάσας καὶ μετὰ μικρὸν θνήσκει καὶ ἐκεῖσε θάπτεται Ven. cf. Scyl. 647,11—649,8. — 6. Par. 1708. — * σώφρων τε τὰ πρὸς εὐνὴν κτλ. Zon. 213 D.

9. Par. 1708. β. Κ. τοῦ Δουκός Κ. ὁ Δοὺξ ἐβ. ἔτη [ζʹ καὶ μῆνας] βʹ Ven. 281ª, ϛʹ μῆνας Scyl. Zon. — 16. οὕτως? — 17. Par. 1708. — 22. Par. 1708. Οὗτος εἶχε γυναῖκα βασίλισσαν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Μακρεμβολίτου καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς Μιχαὴλ, ὃν καὶ βασιλέα ποιεῖ, Ἀνδρόνικον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν πορφυρογέννητον, ὅντινα καὶ αὐτὸν στέφει, καὶ θυγατέρας Ζωὴν καὶ Μαρίαν, Θεοφανώ, Ἀναστασίαν, Ἄνναν, Εἰρήνην καὶ Καλήν. — 24. Ven.

(5) Τῷ δὲ ε' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως 1064 κόσμου ,ϛφοβ', ἰνδ. α', μηνὶ Ἰανουαρίῳ α', χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος πατριάρχης Κ. Π. καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη ια', μῆνας ζ' εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως καὶ πᾶσαν μαθήσεων παιδείαν ἄριστα ἐξησκηκώς. Οὗτος καὶ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ὀλύμπου μονάσας ἄρτι παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Δουκὸς μετήχθη ἐκεῖθεν καὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνήχθη θρόνον, ἀνὴρ καθαρώτατος καὶ ἁγνότατος. Οὗτος τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀνελάμπρυνεν καὶ κατεκόσμησε, πάσας τὰς ἐν αὐτῇ ἀναστηλωμένας εἰκόνας τῶν ἁγίων ἀνακαινίσας.

(4) Καὶ ὡς ἔμελλε καὶ αὐτὸς τελευτᾶν, εἶχε μεγάλας φροντί- 1067 δας καὶ ταραχὴν ἡ καρδία αὐτοῦ· ἠγάπα τὴν βασίλισσαν καὶ ἤθελε νὰ τὴν ἀφήσῃ κληρονόμον τῆς βασιλείας μὲ τὰ παιδία αὐτῆς· ἀλλὰ ἐπεὶ ἦτον νέα καὶ εὔμορφος, ἐφοβεῖτο μήποτε ἁρμωθῇ μεθ' ἑτέρου καὶ ποιήσῃ ἄλλα παιδία καὶ καταφρονηθοῦν τὰ ἴδια αὐτοῦ καὶ χάσουν τὴν βασίλισσαν εἰς τόπους καὶ χώρας ἄλλας, τὴν δὲ βασιλείαν νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰ παιδία αὐτοῦ, καὶ νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἐπιτρόπους, ἕως οὗ νὰ μεστώσουν. Ἀλλ' οὐδεὶς τὸ μέλλον δύναται ἐκφυγεῖν. Γνωρίσασα οὖν ἡ βασίλισσα τὴν βουλὴν καὶ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἐσύντυχέ τον εἰς τὸ πρῶτον λυπητικὰ πολλά, καὶ τέλος ὤμοσέν του φρικτοὺς καὶ μεγάλους ὅρκους, ὅτι ποτὲ νὰ μηδὲν ἐπιβλέψῃ εἰς δεύτερον γάμον μηδὲ ἁρμοσθῆναι ποτὲ ἑτέρῳ ἀνδρί, ἀλλ' ἵνα σωφρονῇ καὶ φυλάξῃ τὴν βασιλείαν διὰ τὰ παιδία αὐτοῦ. Ὁ μὲν οὖν οὗτος ἀπέθανε· καὶ ἀπεφορτίσθη τὸ τῆς σαρκὸς βάρος.

[ΙΔ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΥΔΟΚΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΑΥΤΗΣ.

Τῷ ,ϛφπε ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ,απα ἐβασίλευσεν Εὐδοκία ἡ γυνὴ Κωνσταντίνου μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς,

9. Ven. 281ab. — 24. Par. 1708. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κ. θνήσκει καταλιπὼν γυναῖκα βασίλισσαν μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ· θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μωλιβωτοῦ ἐξώθεν τῆς χρυσῆς πόρτας. — 25. Par. 1708 σπγ' — Ἐ. καὶ τῶν παίδων ἀ. Ven. 281b. — 26. Τῷ ,ϛφπα' Par.

Κωνσταντίνου, Μιχαὴλ καὶ Ἀνδρονίκου· ἐκυβέρνα δὲ τὴν βασιλείαν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῆς.

(2) Ἀλλὰ εἰς τοσαύτην ἀμεριμνίαν καὶ γαλήνην, ἐσηκώθη μεγάλη σκληρία καὶ ἀνεμοζάλη, καὶ ἠνοίχθη στόμα καὶ φάρυγξ νὰ καταπίῃ τὴν βασίλισσαν καὶ τὰ παιδία αὐτῆς· ἡ δὲ αἰτία ἦτον τοιαύτη· ἦτον στρατηγός τις ὀνόματι Ῥωμανὸς ὁ Διογένης, εὔμορφος καὶ ὡραιοπρόσωπος, Καππαδοκεὺς τῷ γένει· ἦτον δὲ καὶ ἀνδρειωμένος καὶ ἀπὸ τὰ καλά, ὁποῦ εἶχεν ἐπάνω του, ἄξιον ἦτον νὰ βασιλεύσῃ· οὗτος γοῦν ὁ Ῥωμανὸς ἰδὼν τὴν δυναστείαν τῆς βασιλείας καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων ὅτι κεῖται εἰς θυλαστάρια βρέφη καὶ εἰς γύναιον ψιμυθισμένον, ἐκινήθη ὥσπερ δράκων νὰ καταπίῃ μητέρα μετὰ τέκνων· καὶ οὐδὲν ἐγίνωσκεν ὅτι ἕνα μικρὸν βεργὶν σὺν τόξου ῥίπτει τὸν ὑψιπέτη ἀετὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ λεπτὸν δίκτυον πιάνῃ ἄρκτους καὶ λέοντας· ὡς γοῦν ἐσύναξε στρατὸν πολὺν καὶ περιέπατε καὶ ἐκούρσευε τὰς βασιλικὰς χώρας καὶ πόλεις, ἐπιάσθη ἀπὸ στρατιώτας, καὶ ἐφόρεσαν αὐτὸν σίδηρα καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὴν βασίλισσαν ὅπως θανατώσῃ αὐτὸν ὡς ἐπίβουλον.

(3) Στραφεῖσα δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ἰδοῦσα τὸ κάλλος τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ τὴν ὡραιότητα, ἐθαύμασε, καὶ ἐτρώθη ἀπὸ τοῦ ἔρωτος ἔνδον ἡ καρδία αὐτῆς, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο τὴν ἐπιβουλὴν αὐτοῦ, οὔτε τοὺς φρικωδεστάτους ἐμνήσθη ὅρκους οὓς ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἐν καιρῷ τῆς ἀποβιώσεως, ὡς εἴπομεν· ἀλλ' ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν σιδήρων καὶ ἐποίησεν αὐτὸν βασιλέα καὶ ἡρμόσθη αὐτόν.

---

2. Par. 1708. Ἐ. σὺν τοῖς παισὶν αὐτῆς Μ. καὶ Κ. καὶ Ἀ. τῶν βασιλέων συνεβασίλευσε μῆνας ζ' Ven. 282a. — 10. θηλύτερα? — 18. Par. 1708. — Καὶ δή τῶν στρατιωτῶν τις — οὗτος πάνυ περιβοήτων Καππαδόκης τὸ γένος, ὄνομα Ῥωμανὸς πατρίκιος τὸ ἀξίωμα, Διογένης τὸ ἐπώνυμα — ἔντινι τῶν τῆς Θράκης διάγων κάστρων πρὸς ἀποστασίαν ἀποχωρεῖ· καὶ εὐθὺς παρ' αὐτῶν (?) κρατηθεὶς δέσμιος πρὸς τὴν βασίλισσαν ἄγεται καὶ εἰς ἐξέτασιν κριταῖς κατὰ νόμον θάνατον καταψηφίζεται Ven. — 25. Par. 1708. — Ἡ βασίλισσα δὲ ἀθρόως μεταβληθεῖσα καὶ ὅλῃ τῇ [ψυχῇ] πρὸς τὸν ἄνδρα γενομένη ἔρωτι, ἀωρὶ τῶν νυκτῶν εἰς τὰ βασίλειά τε τὸν θανάτῳ κατάδικον ἀναβιβάζει καὶ βασιλέα ἀναγορεύει συναφθεῖσα τοῦτον πρὸς γάμον Ven.

[ΙΕ] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ.

Τῷ ͵ςφπβ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵απβ, ἐβασίλευσε Ῥωμανὸς ὁ Διογένης· ἀντὶ γὰρ θανάτου καὶ φυλακῆς ἐχάρισεν αὐτῷ ἡ βασίλισσα τὸ κορμὶν αὐτῆς καὶ τὴν αὐθεντίαν τῶν Ῥωμαίων· τοιαῦτα εἰσὶ τὰ παιγνίδια ἅτινα ποιεῖ ὁ τροχὸς τοῦ καιροῦ. 1067

(2) Ὡς δὲ ἦλθεν ὁ Ῥωμανὸς εἰς τὸ ὕψος τῆς βασιλείας, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔδειξε τὸ πρόθυμον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τὴν τόλμαν τῆς καρδίας αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲν ἔβλεψεν εἰς τῆς βασιλείας τὴν δόξαν καὶ τρυφὰς καὶ σπατάλας, οὐδὲ ἠγάπησε ζωὴν ἀποκλεισμένην ὥσπερ ὁ σκώληξ ὅπερ τρώγει τὴν γῆν καὶ ζῇ, οὐδὲ ἐφοβήθη τὰς μάχας καὶ τοὺς πολέμους νὰ κρύπτεται εἰς τὸ παλάτιν ἔσω, ἀλλ' ἠκόνισε τὴν σπάθην αὐτοῦ καὶ ἐθυμώθη θυμὸν δίκαιον καὶ ζῆλον κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Σαρακηνῶν, καὶ ἐσκέπασε τὴν γῆν ἀπὸ τὰ σώματα αὐτῶν, καὶ οἱ ποταμοὶ ἦσαν πολλὰ ὀλίγοι πρὸς τὰ αἵματα ὁποῦ ἐχύθησαν, καὶ ἔδειξε νὰ γινώσκουσι ποταπὴν ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν εἴχασιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ποταποὶ πολεμισταὶ εἰσίν.

(3) Καὶ ἐὰν οὐκ εἶχε πέσει ὁ φθόνος διὰ μέσου καὶ ἐνεμπόδισαν αὐτὸν, ὡς ἦτον φυσικὸς ἀλαζονικὸς καὶ αὐθάρεστος καὶ ἐπηρμένος πολλὰ καὶ ἀπρόσδεκτος καὶ ὑπερήφανος· τότε δὲ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀξίαν τῆς βασιλείας ἠλαζονεύθη περισσοτέρως· εἶχε δὲ καὶ ἄστατον γνώμην καὶ ὑφορᾶτο ἅπαντας εἰς τὸ κακὸν καὶ ἐδικοὺς καὶ ξένους, καὶ ἐφαίνετο αὐτῷ ὅτι σχεδὸν οἱ πάντες κατ' αὐτοῦ εἰσὶν ἐπίβουλοι· διὰ τοῦτο ἦτον πολλὰ βαρετὸς καὶ ἄγριος καὶ ἀχαιρέτιστος, μὴ μόνον εἰς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γυναῖκαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ προγόνια αὐτοῦ.

---

7. Par. 1708. σπδ'; Ῥ. τοῦ Δ. ἅμα τῇ βασιλίσσῃ Εὐδοκίᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ Κ. τοῦ Δουκὸς παισὶν αὐτῆς Μιχαὴλ, Κωνσταντίνῳ καὶ Ἀνδρονίκῳ τοῖς βασιλεῦσι καὶ Νικηφόρῳ καὶ Λέοντι υἱοῖς· μετ' αὐτῶν ἐβασίλευσεν ἔτη γ' καὶ μῆνας γ' Ven. — 18. Par. 1708. Οὗτος παρ' ἐλπίδα τῆς βασιλείας τυχὼν, οὐ πρὸς ἀνέσεις καὶ τρυφὰς ἔβλεψεν· ἀλλ' ὅσον ἦν ἐπ' αὐτῷ, τοῦ στρατοῦ ἐπεμελεῖτο· καὶ πρὸς τῶν ἀθέων, φημὶ, Τούρκων ἄμυναν καὶ ἀντιπαράταξιν οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς ἐστρατοπεδεύσατο καὶ εἰ καὶ κρίμασιν ἀῤῥήτοις διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας, οἱ πολέμιοι αὐτὸν κατεστρώσαντο καὶ ἐκυρίευσαν Ven. 282b. — 27. Par. 1708. Οὗτος τὴν ῥηθεῖσαν

1071 (4) Διὰ τοῦτο πανταχοῦ ἐσυνετύχαιναν κρυφὰ καὶ ἐμελετοῦσαν κατ᾽ αὐτοῦ καὶ κατεσκεύαζον παγίδα, καὶ ἐμίσησαν αὐτόν· καὶ ἔβαλαν βουλὴν χωρὶς πολέμου νὰ τὸν προδώσουν εἰς τοὺς Σαρακηνούς· τοῦτο γοῦν κατεσκεύαζε Καῖσαρ, ὁ ἀδελφὸς Κωνσταντίνου τοῦ Δοῦκα, καὶ ἐβουλεύθη τοῦτο μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀνδρονίκου στρατηγοῦντος τότε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ φοσάτου, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν καὶ μεγιστάνων ὁμοίως· καὶ ἔπλεξαν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου βασιλέως, καὶ μᾶλλον κατ᾽ αὐτοῦ δολιότητος δίκτυον· ὁ μὲν Ῥωμανὸς ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸ Σκουτάριον ὁρμώμενος κατὰ τῶν χριστομάχων Τούρκων· οὕτως δὲ ὡς ἐκαθέζετο, ἐπέτασε περιστέρι καὶ ἦλθε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ, ὅπερ ἦν κακὸν σημεῖον κατ᾽ αὐτοῦ· ἐκεῖνος δὲ ἐχάρη πολλὰ δοκῶν ὅτι ἐστὶν εἰς καλὸν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸ τὴν βασίλισσαν διὰ νὰ ἔχῃ παρηγορίαν· ἐπεὶ ἐκεῖνο ὅπερ θέλει ὁ ἄνθρωπος, ἐκεῖνο θαῤῥεῖ καὶ ἀπαντέχει· ἀλλ᾽ εἰς τὸν ἄνθρωπον χειροτέρα κακοριζικία οὐκ ἔστι παρ᾽ ὅταν ἔχει ἐχθροὺς τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ· ἐὰν γάρ τινα ἐπιβουλεύωνταί τινες τῶν ἐκτὸς, φίλοι ἢ ἄλλοι τινὲς, ἔχει θεραπείαν καὶ διόρθωσιν τὸ κακόν· εἰ δὲ παρὰ τῶν οἰκειακῶν καὶ γνησίων τῶν ἐσθιόντων τὸν ἄρτον αὐτοῦ νὰ ἐπιβουλεύεταί τις, οὐ δύναται φυγεῖν τοιαύτης τιμωρίας θανάτους· εἰ γάρ ἐστί τις μετὰ τοῦ προδότου εἰς μίαν οἰκίαν, πῶς ἐστι δυνατὸν φυλαχθῆναι ἀπὸ τῆς πανουργίας αὐτοῦ; Ὅμως οὕτω πάλιν ἱσταμένης τῆς τέντας τοῦ βασιλέως, ἔπεσε τὸ μέγα ξύλον, ὅπερ ἐκράτει αὐτὴν, καὶ παρ᾽ ὀλίγον ἤθελε δώσει τὸν βασιλέα κατακέφαλα· ἦτον γοῦν καὶ τοῦτο ἄλλον κακὸν σημεῖον. Ὅμως ἐγένοντο πόλεμοι συχνοὶ καὶ κατέλυον οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας· καὶ ἐφοβήθησαν οἱ Πέρσαι φόβον μέγαν καὶ ἐστενοχωρήθησαν καὶ ἐζητοῦσαν τὸν βασιλέα καὶ παρεκάλουν νὰ γένηται εἰρήνη ἀναμεταξὺ αὐτῶν· εἰς γὰρ τοὺς πολέμους ὅπερ ἐγένοντο, ἔφριξαν οἱ βάρβαροι τοῦ βασιλέως· καὶ περιέτρεχε καὶ ἐπλευροκόπα καὶ χορτασμὸν οὐκ εἶχεν εἰς τὰς σφαγὰς καὶ εἰς τὰ αἵματα αὐτῶν· ἄλλοτε μὲν ἐθέριζε τὰς κεφαλὰς τῶν Περσῶν μετὰ

Εὐδοκίαν εἰς γυναῖκα μεταλαβὼν παῖδας ἐξ αὐτῆς ἀποτίκτει ἄῤῥενας δύο Νικηφόρον καὶ Λέοντα Ven.

τῆς σπάθης ὥσπερ στάχυας, ἄλλοτε δὲ μετὰ τοῦ κονταρίου αὐτοῦ ἔῤῥιπτεν τοὺς καβαλαρίους ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀλόγων, καὶ ὅσπερ ἱέραξ εἰς μικρὰ πτηνά, ἢ κεραυνὸς ἢ δρέπανον πύρινον ἢ φλογερὸς καταβάτης, οὕτως ἐφαίνετο εἰς τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς φόνους ἔβαψαν τὰ φορήματα αὐτοῦ, καὶ τὸ αἷμα ἔπηξεν ἐπ' αὐτοῦ, ὥσπερ λέων ὅταν ἐπιτύχῃ ἐλάφιν καὶ πεινᾷ καὶ ἐκλύσῃ τὰς πλευρὰς αὐτοῦ καὶ ῥοφήσει τὰ σωθικὰ αὐτοῦ καὶ νὰ αἱματωθοῦν τὰ χείλη αὐτοῦ, οὕτως ἦτον καὶ ὁ Ῥωμανὸς εἰς τοὺς Πέρσας· καὶ ἐγένετο εἰς τοὺς Ῥωμαίους μεγάλη χαρά· καὶ ἐτρόμαξαν οἱ Πέρσαι καὶ ἐπαρακάλουν νὰ γένηται ἀγάπη· ὁ βασιλεὺς δὲ εἶχε μέριμναν ἐπεὶ προέβλεπε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ μέλλον· καὶ ἐλειτούργησεν ὁ ἱερεὺς καὶ ἠνόϊξεν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ ἐξέβη κεφάλαιον τοῦτο· «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν», καὶ ἐλυπήθη ὁ στρατός· ὅμως ἐποίησεν ἀγάπην μετὰ τῶν Περσῶν καὶ ἔστειλεν αὐτοὺς ὁρκωματικὰ βέβαια· καὶ εἰς περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην ἀπέστειλεν αὐτοῖς καὶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ· καὶ τοῦτο ἦν εἰς κακὸν αὐτοῦ, μὴ γινώσκων ὅτι ἀφ' οὗ ἔστειλεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ὅλην τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐκείνους τὴν ἔδωκεν.

(5) Τέως δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐγένετο ἡ συμβίβασις καὶ ἡ ἀγάπη στερεὰ καὶ τὰ ὁρκωματικὰ δυνατά, ἦσαν ἀνενοίαστοι· καὶ ἦν ἡ βουλὴ αὐτῶν νὰ στραφοῦν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν· οἱ δὲ στρατηγοί, οἵτινες ἦσαν ἐπίβουλοι, ἠνάγκαζαν τὸν βασιλέα, ὅτι τώρα εἰς τὴν ἀμεριμνίαν αὐτῶν καὶ τὸ θάῤῥος ὁποῦ κάθουνται ἁπλᾶ, ἂς τοὺς δώσωμεν νὰ τοὺς καταλύσωμεν· καὶ τόσον ἐπαρεκίνησαν αὐτὸν καὶ ἐβίασαν, ὅτι ἔδωκεν ὁρισμὸν καὶ ἡρματώθη τὸ φοσάτον, καὶ ἐδώκασι τὰ βούκινα, καὶ ἐσήκωσαν τὰ φλάμουλα εἰς σημεῖον πολέμου. Στραφέντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ ἰδόντες τοῦτο τὸ αἰφνίδιον κακὸν καὶ τὰ σπαθία γυμνὰ καὶ τὸ φοσάτον ἁρματωμένον, καὶ κατέβαιναν ἐπάνω τους, τῆς ὥρας ἄλλο οὐδὲν εἴχασί τι νὰ ποιήσουν εἰ μὴ ὡς ὄρθωσε καὶ κατευόδωσεν ἕκαστος αὐτῶν· ἄλλος μὲν ἥρπασε σπαθὶν, ἄλλος δὲ ἐκαβαλίκευσεν ὡς ἔτυχεν ἢ ἁρματωμένος ἢ ἀναρμάτωτος, καὶ ἔβαλαν τὰ ὁρκωματικὰ τοῦ βασιλέως ἐπάνω

---

18. Par. 1708.

εἰς ἕνα κοντάριν, καὶ ἐπῆγεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔδειχναν πῶς εἶναι παραβάτης τοῦ ὅρκου αὐτοῦ, καὶ ὁ Θεὸς θέλει κρίνει δικαίως· καὶ ὡς ἐδώκασι κατὰ πρόσωπα καὶ ἐγένετο ἀνάμιξις τοῦ πολέμου, πρῶτος ἔφυγεν ὁ Καῖσαρ μὲ τὴν σύναξιν αὐτοῦ. Εἶτα πάντες οἱ στρατηγοὶ ὁμοίως ἔφυγον μετὰ τῶν φοσάτων αὐτῶν· καὶ ἐπέμεινε μόνος ὁ βασιλεὺς χωρὶς συντροφίαν· ἠντράνιζεν ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν καί τινα οὐδὲν ἔβλεπε· καὶ ἦτον μέσα εἰς ἀνεκβάτους βρόχους· ὡς δὲ ἴδασι τοῦτον οἱ ἀμηράδαι καὶ οἱ στρατάρχαι τῶν Περσῶν, ἔπεσαν καὶ ἐδίωκαν καὶ ἐφιλονικοῦσαν τίς νὰ κατευοδώσῃ νὰ πιάσῃ τὸν Ῥωμανόν· ἐπίασαν γοῦν αὐτὸν, καὶ ἐκυνηγήθη ὁ λέων ὑπὸ τῶν λυσιασμένων σκύλων, καὶ ἐκρατήθη δοῦλος αἰχμάλωτος ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἐπίασαν αἱ νυκτερίδαι τὸν ἀετὸν τὸν χρυσόπτερον καὶ ἤγαγον ἐπ' αὐτὸν τὸν σουλτάνον ὡς ὑποχείριον δεσμωμένον.

(6) Τότε ὁ σουλτάνος ἐκεῖνος ἀνελπίστως ἐγένετο ἥμερος, καὶ ἠντράνησεν εἰς τὸν βασιλέα γλυκὺν ὄμμα, καὶ ἐσύντυχέ τον γαληνὰ καὶ ἐπαρηγόρησεν αὐτόν· καὶ ἔδειξεν ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος φιλανθρωπότερος καὶ ἀγαθῆς γνώμης παρὰ τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς καὶ ὁμοφύλους, οἵτινες ἐπρόδωσαν αὐτόν· καὶ ἐποίησαν ὁμοῦ ἡμέρας η̄ καὶ συνήσθιον καὶ συνέπινον καὶ ἐπαραδιάβαζαν, καὶ ἐθαύμαζεν ὁ σουλτάνος τὴν ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν τοῦ βασιλέως· καὶ ὕστερον ἐποίησαν ἀδελφοσύνην καὶ ἀγάπην μεγάλην καὶ ὅρκους φοβεροὺς ἀπ' ἀλλήλων· καὶ ἔδωκεν ὁ σουλτάνος τῷ Ῥωμανῷ χαρίσματα καὶ πλοῦτον πολύν, καὶ τοὺς Ῥαμαίους ὅσους εἶχασι πιασμένους ἐδώκασί τους μὲ τὰ ἅρματα αὐτῶν καὶ ἄλογα αὐτῶν καὶ ἠλευθέρωσαν αὐτούς· ἔδωκέ τον δὲ καὶ δέκα χιλιάδας Σαρακηνοὺς, ἵνα τὸν συνοδεύσουν εἰς τὸν τόπον ὅπερ ἔχρηζε, καὶ ἂν τοὺς χρήζῃ καὶ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ νὰ τοὺς ἔχει μετ' αὐτόν.

(7) Ἐγλήτωσε γοῦν ὁ Ῥωμανὸς ὥσπερ πάρδος ἀπὸ τῶν μαγγάνων ἢ ὡς ἰχθὺς ἀπὸ τὸ ἀγγίστριν, καὶ πάλιν ἤλπιζε νὰ ἐπάρῃ τὴν βασιλείαν· ἀλλὰ ὁ φθόνος ἐκατέλυσε τὸ θάῤῥος αὐτοῦ· οἱ γὰρ

16. Par. 1708. Ὅθεν (?) καὶ εἰς τὴν τρίτην αὐτοῦ ταξίδα ἐν τῷ πολέμῳ ὑπὸ τῶν Τούρκων αἰχμάλωτος. οἴμοι γεγονώς Ven. 283ᵃ. — 28. Par. 1708 350ᵃᵇ.

στρατηγοὶ τῶν Ῥωμαίων προαπέστειλαν πανταχοῦ γραφὰς ὅτι εἰς οἷον κάστρον ὑπάγει ὁ Ῥωμανὸς νὰ μή τον δέξωνται, ἀλλὰ νὰ σφαλίζουν τὰς θύρας, καὶ νὰ τὸν ἀφήσωσιν ἔξω· ἐπεριπάτει γοῦν ὁ Ῥωμανὸς ἄνω καὶ κάτω ἄφιλος, ἀβοήθητος καὶ ἐστερημένος τῆς βασιλείας, καὶ ὅπου ἂν ἐπήγαινεν, ἐδιώχναν αὐτόν.

(8) Ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἔπαυσεν ὁ φθόνος νὰ σταθῇ ἕως ὧδε· ὁ γὰρ Δοῦκας Μιχαὴλ ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου, γεγονὼς εἰς αὔξησιν ἡλικίας, καὶ ἐγένετο εἴκοσι ἐτῶν, εἶχε τὸν θεῖον αὐτοῦ τὸν Καίσαρα βοηθὸν καὶ συγκροτητὴν καὶ ἅπαντας τοὺς δυνατοὺς στρατηγοὺς καὶ μεγιστάνας, καὶ ἐκάθισε εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον καὶ ἐπῆρε τὴν γονικὴν βασιλείαν.

[ιϛ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΙΝΑΚΗ.

Τῷ ͵ϛφπγ ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ͵απγ ἐβα- 1071
σίλευσε Μιχαὴλ ὁ Παραπινάκης· βασιλεύσαντος δὲ τούτου εὐθέως ἐξέβαλλεν Εὐδοκίαν, τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ παλατίου, πολλὰ κλαίουσαν καὶ παρακαλοῦσαν· ὅμως ἐκούρευσεν καὶ ἐποίησεν αὐτὴν καλογεραίαν, καὶ ἐφόρεσεν αὐτὴν ῥάσα καὶ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς μοναστήρι.

(2) Μαθὼν δὲ ὅτι καὶ ὁ Ῥωμανὸς ἀκόμη πάσχει καὶ γυρεύει νὰ ἐπάρῃ τὴν βασιλείαν καὶ συνάγει βοηθούς, ἔστειλε φοσάτον

---

3. ἀφήνουσιν Par.—5. Par. 1708. Καὶ πάλιν ἀναρυσθεὶς οὐ συνεχωρήθη τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι. Ἡ γὰρ Εὐδοκία ὑπὸ τῶν συγγενῶν παρακινηθεῖσα κέλευσιν διὰ τάχους ἐκπέμπει βασιλικὴν τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ὡς αἰχμάλωτον γεγονότα, παρά τινος ὡς βασιλέα μὴ προσδεχθῆναι, ὃ καὶ γέγονε Ven. — 6. φθόγγονος Par. — 9. Par. 1708. Μιχαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐτῆς, ἡλικίᾳ ἤδη ἁψάμενος καὶ νεανίσκος ὤν, γενναῖόν τε καὶ νεανικὸν ἀποτολμᾷ. Συμβουλευσάμενος γὰρ Ἰω. τῷ Καίσαρι κατάγει τὴν μητέρα τοῦ παλατίου πολλὰ βοῶσαν καὶ ὀδυρομένην καὶ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν μοναστήριον ἀποκείρει καὶ γίνεται τῶν σκήπτρων ἐγκρατής· σὺν αὐτῇ δὲ καὶ τοὺς β' υἱοὺς τοῦ Ῥωμανοῦ τῶν βασιλικῶν παρασήμων ἀπογυμνῶν καὶ ἰδιώτας ἀποδεικνύει Ven. — 13. Par. 1708 ϛπε'. β. Μ. τοῦ υἱοῦ Κ. τοῦ Δουκός Ven. — 18. Par. 1708. Μ. ὁ υἱὸς Κ. τοῦ Δοῦκα σὺν Ἀνδρονίκῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ἓξ καὶ μῆνας ἕξ. Οὗτος εἶχε γυναῖκα βασίλισσαν Μαρίαν τὴν ἐξ Ἀβασγίας καὶ παῖδα ἐξ αὐτῆς, ὃν καὶ βασιλέα ποιεῖ, Κωνσταντῖνον ὄνομα Ven. 283b.

καὶ ἐπολέμησε· καὶ ἐπίασαν αὐτὸν, καὶ ὃν ἠλέησαν ἐχθροὶ καὶ βάρβαροι, ἐμυριοφαρμάκωσαν αὐτὸν οἵ ποτε φίλοι καὶ ἐδικοὶ αὐτοῦ καὶ ἐξέβαλαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀνηλεῶς μετὰ μαχαίρας καὶ ἔῤῥιψαν αὐτὸν εἰς μικρὸν καὶ σκληρὸν καὶ ἀπαρηγόρητον νησόπουλον· καὶ ἐσκωληκίασε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐξήρχοντο οἱ σκώληκες ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ ἄκραν οὐκ εἶχε τὸ κακὸν καὶ ἡ συμφορὰ ἥτις συνέβη αὐτῷ.

(3) Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἡνίκα ἐξέβη ἀπὸ πάσης ἐννοίας καὶ λογισμοῦ καὶ οὐδὲν εἶχε δειλίαν παρά τινος, ἐξεπέλυσεν καὶ τὰ ἅρματα καὶ τὰς ταραχὰς τοῦ πολέμου καὶ τὰ περισυνάγματα τῶν φοσάτων, καὶ οὐδὲ κἂν εἰς ὕπνον του ἐμελέτα περὶ τοιούτων, ἀλλ᾽ ἀσχολάστως νύκταν τε καὶ ἡμέραν ὁ νοῦς αὐτοῦ εἰς τὴν μελέτην τῶν γραφῶν καὶ ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων· καὶ πολλάκις ἀπὸ τὸν γλυκασμὸν τῶν βιβλίων ἤτοι γραφῶν οὐκ ἤσθιεν, ἀλλὰ μέχρι τῆς αὐγῆς ἐκαθέζετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραφῶν.

(4) Τότε ἐκίνησαν πανταχόθι τὰ ἔθνη καὶ ἐνέπευσαν, καὶ ἀπὸ πᾶσαν μεραίαν ἦλθεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους κλύδων καὶ ταραχὴ μεγάλη, καὶ πανταχοῦ ἦσαν πόλεμοι καὶ φθοραὶ καὶ αἰχμαλωσίαι τῶν Ῥωμαϊκῶν πόλεων καὶ χωρῶν· ὁ γὰρ βασιλεὺς αὐτῶν ἔζη κοχλίου βίον καὶ ἐξέβαινεν ὀλίγον καὶ ἐφαίνετον καὶ πάλιν ἐστρέφετον καὶ ἐπεκλείετον εἰς τὸ παλάτιν· καὶ ἐλησμόνα ὅτι ἔστι βασιλεύς· καὶ ἤθελέ τινὰ νὰ τὸν ἐνθυμήσῃ ὅτι ἔχει ὑποκάτω του κάστρα καὶ χώρας, καὶ ὅτι τὰ ἔθνη ἐκίνησαν ὡς δράκοντες καὶ καταπίνουσι τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων ὥσπερ στρουθίον· ἦτον γοῦν εἰς τοὺς Ῥωμαίους θλίψις μεγάλη· καὶ πάντες ἠγανάκτουν κατὰ τοῦ βασιλέως βλέποντες τὸν κόσμον πῶς ἐκινδύνευε νὰ χαθῇ πατελῶς.

---

7. **Par. 1708.** Οὗτος ἀντιπαραταξάμενος τῷ Ῥωμανῷ Διογένει ἀνθισταμένῳ καὶ τὴν βασιλείαν ζητοῦντι καὶ τρέψας, φεύγοντα συλλαμβάνει καὶ ἐκτυφλώσας ἀποκείρει ἐν τῇ παρὰ τοῦ Ῥωμανοῦ κτισθείσῃ μονῇ, ἐν ᾗ καὶ μετὰ βραχὺ τεθνηκὼς θάπτεται ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς **Ven. 283b.** — 15. **Par. 1708.** Τῷ δὲ δ᾽ ἔτει τῆς τοῦ Μιχαὴλ βασιλείας θνήσκει ὁ ὁσιώτατος πατριάρχης Ἰω. καὶ θάπτεται ἐν περατικῇ μονῇ τῇ καλουμένῃ Ἀγγουρίᾳ καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κ. Π. Κοσμᾶς, ἀνὴρ γηραιὸς καὶ τίμιος καὶ ἐπισκόπευσεν ἔτη εʹ καὶ μῆνας θʹ. Ἐπὶ τούτου ὁ σύμπας κόσμος σχεδὸν κατασχεθεὶς ὑπὸ τῶν ἀθέων Τούρκων ἠφάνισται καὶ ἔρημος οἰκητόρων ἀπεκατέστη **Ven. 283b, 284a qui in his verbis desinit.** — 26. **Par. 1708.**

1077 (5) Εἷς δέ τις ἄνθρωπος ἔνδοξος καὶ μεγαλογενὴς καὶ ἐμπειροπόλεμος — ἦτον τὸ κορμὶν αὐτοῦ κατάτρωτον καὶ κατάπληγον ἀπὸ τοὺς μεγάλους πολέμους, οὓς ἐπολέμιζεν ἐκ νεότητος αὐτοῦ, καὶ ἦτον δυνατὸς καὶ δόκιμος εἰς τὰς μάχας — ὄνομα Νικηφόρος ὁ Βοτανιάτης· οὗτος ἐπερισύναξε φοσάτον σύμμαχον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐμήνυσε τὸν Μιχαὴλ ὥσπερ συμβουλὴν καὶ παραγγελίαν νὰ ἀφήσῃ τὴν βασιλείαν καὶ νὰ ἐπάρῃ αὐτὴν οὗτος ὁ γέρων Βοτανιάτης, ὁ δὲ Μιχαήλ, ὡς ἄπειρος πολέμου καὶ ἀδόκιμος τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, νὰ καθίσῃ χωρὶς φροντίδων καὶ νὰ ζῇ ἀνενοχλήτως· καὶ εἰς ὀλίγον ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ χωρὶς πολέμου ἢ ταραχῆς τινος ἐσέβη καὶ ἀνεφημίσθη βασιλεὺς Ῥωμαίων.

[ΙΖ'] ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΟΤΑΝΙΑΤΟΥ.

1078 Τῷ ͵ϛφϙγ ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ θείας σαρκώσεως ͵αϙγ ἐβασίλευσε Νικηφόρος ὁ Βοτανιάτης ἔτη γ' καὶ ἐφόρεσε τὸ διάδημα καὶ τὴν χρυσόπαστον ἀλουργίδα· ἐλησμόνησε δὲ τὸ πολυχρόνιον αὐτοῦ γῆρας καὶ συνηρμώθη μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ Μιχαήλ, νέαν οὖσαν καὶ τρυφερὰν κόρην ὁ παλαιὸς καὶ πεπολιωμένος.

(2) Τὸν δὲ Μιχαὴλ ἐποίησε μοναχὸν καὶ μητροπολίτην Ἐφεσίων.

(3) Τὸν δὲ καιρὸν ἐκεῖνον ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος στρατηγοὺς μετὰ φοσάτου ἐπάνω εἰς τοὺς Βουλγάρους· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων ἐξέβη μὲ φοσάτον χιλιάδας π' καὶ κατέλυσε χώρας πολλὰς τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐπῆρεν αἰχμαλωσίαν πολλήν· ὅπου ἤθελεν, ἡπλίκευε καὶ ἀναπαύετον, οὐκ ἔχων φόβον παρά τινος, ἐπειδὴ ἤκουεν ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἔχουσιν διὰ μέσου αὐτῶν ἰδίας ταραχὰς καὶ ἀτυχίας· ἐξέβησαν γοῦν καὶ οἱ στρατάρχαι τῶν Ῥωμαίων μὲ φοσάτον χιλιάδας δώδεκα καὶ οὐκ ἐτόλμουν νὰ φανῶσι ποθὲν φανερά, μήπως ἐκκαθαρίσωσι αὐτοὺς οἱ Βούλγαροι καὶ νοήσωσιν ὅτι εἰσὶν ὀλίγοι καὶ κατελύσουν αὐτούς. Ὅμως ἐτριγύριζαν

12. Par. 1708. — 19. Par. 1708 σπζ'. — 18. συνηρμόθη Par. — 21. Par. 1708.

καὶ ἐμελετοῦσαν σκέψιν καὶ βουλὴν πῶς νὰ ποιήσουν κᾂν εἰς ἄκραν νὰ δώσουν· ἐχώρισε γοῦν ὁ στρατηγὸς δύο ἄρχοντας καλοὺς καὶ φρονίμους καὶ ἔδωκε τὸν καθ' ἕνα στρατιώτας καβαλαρίους ἐκλεκτοὺς καὶ ἀνδρειωμένους φ̄ μὲ ἄλογα καλὰ καὶ ἅρματα ἐκλεκτά· καὶ ὥρισεν αὐτούς, ἵνα ὑπηγένουσι κατόπισθεν τοῦ Βουλγαρικοῦ φοσάτου ἀπόκρυφα καὶ ἐπιδέξια καὶ νὰ βλέπουν εἰς τί τόπον ἀπλικεύουν καὶ ποταπὴν φύλαξιν ἔχουν τὰς νύκτας καὶ πῶς κοιμῶνται καὶ τί πολεμοῦσιν· καὶ ἂν ἠμπορέσουν, νὰ πιάσουν τινὰ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους νὰ μάθουν τίνα βουλὴν ἔχουν· καὶ νὰ τὸν μηνύσωσι συχνὰ μανδάτα νὰ ἐξεύρῃ. Ἐξέβησαν γοῦν ἐκεῖνοι οἱ δύο στρατάρχαι· καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶχε τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, καὶ ἠκολουθοῦσαν ἐπιδέξια ὅτι νὰ μηδὲν τοὺς ἀποσκεπάσουν οἱ Βούλγαροι· καὶ μίαν νύκτα πρόσαργα ἔφθασαν οἱ Βούλγαροι καὶ ἀπλίκευσαν εἰς ἕνα εὔφορμον κάμπον καὶ ἥπλωσαν τὰς τέντας· καὶ ὡς ἦσαν ἀφυρόμενοι, ἧψαν πανταχοῦ σθίας καὶ ἐκαθέζοντο καὶ ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν καὶ ἐκοιμῶντο ἀνενοίαστοι· καὶ ὀλίγοι τινὲς ἦσαν ἄγρυπνοι. Καὶ ὅταν ἐδιέβη ἡ τρίτη μοίρα τῆς νυκτὸς, ἦλθασιν οἱ δύο ἄρχοντες μὲ τὰς δύο συντάξεις κοντὰ καὶ ἔβλεπαν τὸ φοσάτον πῶς ἔνε πολύ· καὶ τίς ἦτον νὰ καταπροσωπίσῃ αὐτό· ἐπάνω εἰς τοῦτο ἔπεσε φιλονεικία μέσον τῶν στρατιωτῶν τούτων· καὶ ἔλεγεν ἡ μία μεραία πρὸς τὴν ἄλλην, ὅτι ἡμεῖς ἤμεθα καλλιώτεροι ἀπ' ἐσᾶς· καὶ εἷς φρόνιμος στρατιώτης ἐσέβη εἰς τὴν μέσην αὐτῶν καὶ εἶπεν· «Ἄρχοντες καὶ [σύν]τροφοι, πόθεν νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ τὸ ἐξεύρομεν, ὅτι ὑμεῖς ἦσθε καλλιώτεροι ἀφ' ἡμῶν; πλήν, εἰ βούλεσθε, ἡ δοκιμὴ ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ὑμῶν ἐστι, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἔμπροσθεν ἡμῶν κεῖνται· καὶ ἂς φανῇ ποία μεραία ἔνε δοκιμωτέρα». Ἤκουσαν τοῦτο οἱ στρατιῶται καὶ ἀνεπτερώθησαν καὶ εἴπασιν ὅτι καλὰ καὶ δίκαια λέγεις· καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ πεντακόσιοι καὶ ἐπήρασιν τὴν ἄνωθεν μεραίαν, οἱ δὲ ἕτεροι πεντακόσιοι τὴν κάτω καὶ ἐδώκασιν ἄμφω τοὺς Βουλγάρους· καὶ οἱ Βούλγαροι ἦσαν γυμνοὶ καὶ βεβαρημένοι τοῦ ὕπνου, καὶ ἐπῆραν δειλίαν καὶ

2. ἐχώρησε Par. — 5. ὑπεκγένωσι? — 8. εὐπορ.? — 10. ἠξεύρῃ Par. — 15. ἀφορωμ.? — 19. et 27 εἶναι? — 24. ἠξευρ. εἶσθε Par.

ἐδώκασιν νὰ φεύγουν· καὶ ἦτον σκοτεινὰ, καὶ συνέκρουεν εἷς μὲ τὸν ἄλλον, καὶ ἐσκωτόνοντο ἀλλήλως, ἔσω εἰς τὰς τέντας καὶ ἔξω· καὶ τὰ σπαθία τῶν Ῥωμαίων ἐκείνων τῶν χιλίων ἐθέριζαν καὶ κατέκοπτον ἕως τὸ ἐξημέρωμα· κατέσφαξαν γοῦν καὶ τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων, καὶ ἐγένετο εἰς αὐτοὺς νίκη μεγάλη καὶ ἀνέλπιστος, καὶ ἔμειναν αἱ τένται, αἱ κατοῦναι, τὰ ἅρματα, ἡ αἰχμαλωσία, τὸ κοῦρσος, καὶ ἔγεμεν αὐτὰ ὁ κάμπος, καὶ ὁ ἥλιος ἐπλάτυνε, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι πάντοτε κατέσφαζον ὅσους εὕρισκον· καὶ ἔστειλαν μανδάτα εἰς τὸν στρατὸν καὶ συγχαρίκια· καὶ ἔφθασε μὲ τὸ φοσάτον καὶ εἶδε τὸν μέγαν ἐκεῖνον φόνον καὶ τὸ φοβερὸν ἔργον καὶ τὴν ἀπολμίαν· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα δύναμιν εἰς τοσαύτην ἀπορίαν· καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἔπερναν ἄλογα καὶ πράγματα, καὶ ἀπήρχοντο ἐν τοῖς ἰδίοις· καὶ ὁ στρατηγὸς ἐστράφη μετὰ τοῦ φοσάτου.

(4) Ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος ἦν ἄνθρωπος γηραιὸς καὶ ἐξαπέλυσε τὰς μάχας καὶ τοὺς πολέμους καὶ ἐκαθέζετο καὶ ἐφόρει χρυσὰ καὶ κατέκλαμπρα καὶ ἔτρεφε τὸ γῆρας αὐτοῦ μὲ συχνὰ λουτρὰ καὶ μυρίσματα καὶ τραπέζια βασιλικὰ καὶ ἔτρωγε καὶ ἔπινε καὶ ἐσπατάλα, καὶ εὐφραίνετον τὴν κόρην ἐκείνην τὴν ὡραιοτάτην, τὴν γυναῖκα τοῦ Μιχαήλ· καὶ οὕτως ἐνετρύφα καὶ ἔπαιζεν ὥσπερ νέος ὅπου ἄρχεται νὰ χαίρεται τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου· τὰς δὲ βασιλικὰς δουλείας καὶ τὰς μεγάλας ὑποθέσεις ἐνεμπίστευεν εἰς ἀνθρώπους βαρβάρους, ἀγροίκους καὶ μεθυστάδας, οἵτινες ἦσαν ἀπὸ προπάππων αὐτῶν δοῦλοι καὶ ἀγνώριστοι, οὐδὲν καλὸν μὴ γινώσκοντες, κακόγνωμοι πάντες καὶ ἀπαίδευτοι ὄντες· καὶ ὡμοίαζεν ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων πλοῖον φορτωμένον χωρὶς ναυτικοὺς καὶ ναυκλήρους· ὁ δὲ Νικηφόρος ἐκαθέζετον εἰς θρόνους ὑψηλοὺς ἀργυροδιαχρύσους, ἔστιλβεν ἀπὸ τὴν χρυσοφορίαν καὶ ἤλασεν ἄλλα καὶ ἕτερα διάφορα φορήματα, τὴν ἡμέραν φορὰς δέκα καὶ εἴτις ἔχρηζε νὰ ἐπάρῃ ὀφφίκιον βασιλικὸν, ἤρχετο καὶ ἐξένιζε δῶρα καὶ ἠτίμωσε τὸ μεγαλεῖον τῆς βασιλείας· καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα, ἅτινα ἐδίδασιν οἱ ἄλλοι βασιλεῖς εἰς ἐνδόξους καὶ μεγάλους

---

7. ἐπλαπλ. Par. — 11. ἀπολείαν? — 14. Par. 1708. — 28. ἤλασσεν?

ἄρχοντας καὶ στρατηγοὺς καὶ δοκίμους ὀνομαστούς, οὗτος ἔδιδεν αὐτὰ τζεγγαρίους, ῥάπτας, πελεκάνους, κωμοδρόμους, κρεμυδοπώλους, ζευγηλάτας· καὶ ἐποίησε τὰ τίμια ἄτιμα, καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἔνδοξα, ταπεινὰ καὶ ἀνωφέλητα· καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ οὐ διήρχετο τίς χωριάτης νὰ ζητήσῃ ὀφφίκια, ἐκαθέζετο σοβαρός· καὶ ἄλλην κάμμίαν ἔννοιαν οὐκ εἶχεν, εἴτε ἂν κουρσεύονται τὰ κάστρα αὐτοῦ, εἴτε ἂν καταλύουσι τὰ ἔθνη τὸν κόσμον αὐτοῦ, εἴτε ἂν ἦσαν φοσάτα, εἴτε οὐκ ἦσαν, ἀλλ' ἡ φροντὶς αὐτοῦ εἰς τὰς πράξεις ἃς ἐδηλώσαμεν.

(5) Ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς βασιλείοις ὁ Βοτανειάτης ἐγένετο, ἀναδεῖται κατὰ τὴν μεγάλην τρίτην παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινίᾳ βασιλικῇ.

(6) Καὶ πρῶτον ἅπασι παρέσχε τὸ φιλοτίμημα, τὰς εἰς τὸ δημόσιον ἁπάντων κοινῶς ὀφειλὰς ἐκτεμὼν ἀπροσδιορίστως· καὶ χρεωκοπίαν τούτων θέσπισμά τι μεγαλοπρεπῶς ἐργασάμενος.

(7) Ἔτι δὲ τῷ Βρυεννίῳ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐχομένῳ τῆς τυραννίδος [στέλλει τοὺς ἀπαγγέλλοντος τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν αὐτῷ διδόναι, εἰ τῆς τυραννίδος] ἀπόσχοιτο, καὶ τοῖς αὐτῷ συναραμένοις τὰς τιμὰς ἐπιβεβαιῶσαι, αἷς αὐτοὺς ἐκεῖνος ἐτίμησεν. Ὁ δὲ σφόδρα τῆς βασιλείας ἐφίετο καὶ ἀνένδοτος ἦν. Πάλιν οὖν ἑτέρα πρεσβεία· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τρίτη· ὁ δ' ὑπερηφανεύετο, καὶ οὐδὲ κατὰ [τὰ] τῶν πρέσβεων νόμιμα τοὺς πρέσβεις ἐδέχετο, ἀλλ' ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμπετο. Ὡς οὐδὲν οὖν εἰρηνικῶς ἄνυειν ἔγνω ὁ βασιλεύς, καὶ ἄκων πρὸς μάχην ἀπένευσεν, καὶ τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον τετιμηκὼς νωβελίσιμον καὶ προχειρισάμενος μέγαν δομέστικον καὶ Ῥωμαϊκῶν αὐτὸν δυνάμεων προστησάμενος, κατὰ τοῦ Βρυεννίου ἐξέπραττεν· ὃς τούτῳ συμβαλὼν κατά τι χωρίον Καλαβρύην λεγόμενον, διὰ τὸ κατάῤῥυτον εἶναι τὸν τόπον βρύσεσι ὑδάτων πολλαῖς τε καὶ ἀγαθαῖς, ῥαδίως τῆς ἐκείνου περιεγένετο στρατιᾶς· καὶ τῶν μὲν πεσόντων, τῶν δὲ φυγόντων, εἷλε μονωθέν-

4. ἀνωφέλετα Par. — 9. Par. 1708. — 12. Par. 1708 iterum cum rubrica βασιλεία Νικηφόρου Βοτανειάτου quae alteram indicat continuationem scl. e Zonara petitam 229 B. — 14. κοινὰς Par. — 15. Par. 1708 = Zon. 229 B. — 23. οὖν οὐδὲν Zon. — 27. ἐξέπεμψεν Zon. — 30. πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν Zon.

τα τὸν τυραννήσαντα· καὶ τοῦ φωτὸς τὸν δείλαιον ἀπεστέρησεν καὶ εἰσήγαγε τυφλὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ ἡ μὲν τοῦ Βρυεννίου εἰς τοῦτο τέλος κατήντησεν ἐπανάστασις.

(8) Ἐπανέστησαν δὲ καὶ οἱ Βάραγγοι κατὰ τοῦ βασιλέως ἀνελεῖν αὐτὸν μελετήσαντες· ἀντιταξαμένης δ' αὐτοῖς χειρὸς ἑτέρας Ῥωμαϊκῆς, εἰς ἱκεσίαν ἐτράποντο καὶ συγγνώμης ἐπέτυχον.

(9) Τῷ δὲ βασιλεῖ τούτῳ τῆς ὁμοζύγου τελευτησάσης, πολλαὶ μὲν ἐμνηστεύοντο παρθένοι, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡ τοῦ βασιλέως τοῦ Δούκα θυγάτηρ Ζωή· ὁ ^ὲ [ᾗ] τὴν βασιλίδα Εὐδοκίαν ἤθελεν ἀγάγεσθαι ἢ τὴν ἐξ Ἀλανῶν Μαρίαν, τὴν τῷ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν. Στέλλει γοῦν τὴν Εὐδοκίαν μετακαλούμενος· ἡ δέ, ὡς λόγος, οὐκ ἀπηνήνατο· ἐκωλύθη δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεὺς παρά τινων μοναχῶν· καὶ ἄγεται τὴν βασιλίδα Μαρίαν· οὐδὲν ἧττον παρανομήσας ἢ εἰ τὴν Εὐδοκίαν ἠγάγετο· μοιχεία γὰρ ἦν ἀπηρυθριασμένη τὸ τολμηθέν· διὸ καὶ ὁ τὴν ἱερολογίαν τετελεκὼς ἐπ' αὐτοῖς, τῆς ἱερωσύνης ἐκπέπτωκεν.

(10) Ὁ μέντοι προβεβασιλευκὼς Μιχαήλ, ὡς εἴρηται, τὴν τρίχα καρείς, καὶ ψήφῳ συνοδικῇ μητροπολίτης Ἐφέσου κεχειροτόνητο· καὶ ἅπαξ φοιτήσας ἐκεῖ, ἐπανῆλθε καὶ ἐν τῇ τοῦ Μανουὴλ μονῇ ἐποιεῖτο τὴν δίαιταν· μετὰ δὲ τὸ τὸν Βοτανειάτην τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκέναι, θνήσκων οὗτος ὁ Μιχαήλ, πολλὰ δεηθείσης αὐτοῦ τῆς βασιλίσσης Μαρίας, ἤδη κἀκείνης μοναχῆς γεγονυίας, συγγνώμην ἔνειμε ταύτῃ καὶ συγχώρησιν ἐπηύξατο ἐκ θεοῦ.

(11) Ὁ δὲ πρωτοπρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βασιλάκιος, τοῦ Βρυεννίου γενόμενος ἐπὶ τῷ Δυῤῥαχίῳ διάδοχος, καὶ αὐτὸς ἔρωτα τῆς βασιλείας ἐνεγκυμόνησε· καὶ στρατιὰν ἀθροίσας, σὺν αὐτῇ πρὸς Θεσσαλονίκην ἀνῄει· ἔνθα μαθὼν ὡς ὁ Βοτανειάτης βεβασιλεύκει, ἐκείνῳ μὲν ἐπέστειλε δουλικῶς, λάθρα δὲ [τὰ] τῆς ἀποστασίας ἐτύρευε καὶ πρὸς συμμαχίαν μετεπέμπετο Πατζινάκους· ὃ γνοὺς ὁ Βοτανειάτης, χρυσόβουλλον αὐτῷ στέλλει γραφήν, ἅμα * περι-

---

3. τέλους Zon.; Par. 1708 = Zon. 229 B. C. — 3. ἀντιταξάμενος δ' αὖθις Par. 1708. — 6. Par. 1708 = Zon. 229 D. — 7. τούτων Par. ν pro ι subscr.; cf. Zon. 229 D. — * τὴν τῷ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν Zon. — 16. Par. 1708 = Zon. 229 D. E. — 23. 1708 = Zon. 229 E, 230 A. — 29. μεταπέμπεται Zon. — ** μὲν Zon.

ποιοῦσαν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε τὸ ἀμέριμνον, ἅμα δὲ καὶ τιμὴν αὐτῷ νωβελισίμου βραβεύουσαν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἦν· ὅθεν καὶ κατ' αὐτοῦ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος στέλλεται, τιμηθεὶς σεβαστός· καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην γενόμενος καὶ τῷ Βασιλακίῳ συμμίξας, τοὺς περὶ ἐκεῖνον κατετροπώσατο· κἀκεῖνον τὴν εἰς τὴν [τῆς] Θεσσαλονίκης συμφυγόντα ἀκρόπολιν, πολιορκίᾳ ἐζώγρησε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοψε τοῦ ἀνδρὸς κελεύσει βασιλικῇ.

(12) Καὶ ἄλλοι δὲ ἀντάραντες ἦσαν χεῖρας τούτῳ τῷ βασιλεῖ· ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ τὸν Βρυέννιον συμβάντων καὶ περὶ τὸν Βασιλάκιον σωφρονισθέντες, τὰ ὅπλα κατέθεντο.

(13) Τῶν Τούρκων δὲ τὴν ἑώαν κατατρεχόντων, στέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς σὺν ἀξιομάχῳ στρατεύματι Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ προβεβασιλευκότος Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, ἐκεῖνον στρατάρχην τῆς κατὰ τῶν Τούρκων στρατιᾶς παραστήμενος· ὁ δὲ πρὸς τὴν καλουμένην Χρυσόπολιν διαπεραιωθεὶς, νεωτερίζει εὐθὺς, καὶ παρὰ τῆς ἐκεῖσε οὔσης στρατιωτικῆς πληθύος ἀναγορεύεται βασιλεύς· ἀλλὰ τοὺς μὲν τῶν στρατιωτῶν δώροις ὁ βασιλεὺς ὑπηγάγετο, τοὺς δὲ ἀξιωμάτων τιμαῖς ᾠκειώσατο, ἄλλους δ' ἄλλως μετεχειρίσατο· καὶ παρ' αὐτῶν συσχεθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος, παρεδόθη τῷ βασιλεῖ· κείρεται τοίνυν ὁ νεανίας καὶ εἰς νῆσον περιορίζεται· λόγος δ' ἔχει καὶ ἱερέα χρισθῆναι τὸν ἄνθρωπον.

(14) Τοῦ πατριάρχου δὲ Ἀντιοχείας [τοῦ] Αἰμιλιανοῦ τὸν βίον μετηλλαχότος, προκεχείριστο ἕτερος Νικηφόρος ὁ Μαῦρος λεγόμενος.

(15) Οὗτος τοίνυν ὁ βασιλεὺς, τὸ μέν τοι καὶ διὰ γῆρας βαθὺ, τὸ δέ τοι καὶ διὰ φυσικὴν χαύνωσιν, οὐ πάνυ τι τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως ἥπτετο, ἀλλὰ τὸν Σίδης μητροπολίτην καὶ οὗτος προσλαβόμενος, ἐκείνῳ τὴν τῶν κοινῶν ἀνέθετο πρόνοιαν· ἦσαν δὲ τῷ βασιλεῖ τούτῳ καὶ δύο δοῦλοι, ὧν ὁ μὲν Βορίλος, ἅτερος δὲ Γερμανὸς ὠνομάζοντο· οὗτοι τοίνυν ἦγον τὰ πάντα καὶ ἔφερον, ὡς

1. τιμῆς Par. 1708. — 2. νωβασιλλισίμου Par. 1708. — 6. εἰς τὴν Θεσσαλονίκην Par. 1708. — 7. Par. 1708 = Zon. 230 A. B. — 10. Par. 1708 = 230 B. — 21. Par. 1708 Κωνστάντιος bis; Zon. 230 B. C. Κωνσταντῖνος. — 24. Par. 1708 = Zon. 230 C. — 26. δέ τι Zon. — 27. ἥπτ. δ. Zon.

ἐβούλοντο, καὶ αὐτὸν τὸν κρατοῦντα καὶ κύριον ἑαυτῶν, δἰ οὗ καὶ μισεῖσθαι τοῦτον παρὰ τῶν ἐν τέλει συνέβαινεν, προσφερομένων τῶν δούλων ἐκείνοις ἀλαζωνικώτερον καὶ θρασύτερον.

(16) Ὡς ἤδη εἴρηται, ὁ λογοθέτης Νικηφόρος προ[σ]χωρήσας τῷ Ῥουσελίῳ, ὑπὸ δεσμοῖς παρ' ἐκείνου συντετήρητο· ἀλλ' αἰφνίδιον θανὼν ὁ Ῥουσέλιος ὑποψίαν παρέσχεν ὡς παρὰ τοῦ λογοθέτου φαρμάκῳ ἀνῄρητο· διὸ καὶ παρὰ τῶν τῷ Ῥουσελίῳ προσηκόντων τῷ Βοτανειάτῃ παραδοθείς, εἰς μίαν [τῶν] πρὸ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεως κειμένων νήσων περιορίζεται· οἱ δέ γε περὶ τὸν βασιλέα δεδοικότες, ὡς εἰς ὄψιν ἐλεύσεται τῷ βασιλεῖ, προσληφθήσεται καὶ πάντας παραγκωνίσεται, ὑποτιθέασι τῷ Βοτανειάτῃ, ἀμυθήτων εὐπορεῖν χρημάτων τὸν λογοθέτην, καὶ ταῦτα τῷ βασιλικῷ χρῆναι προσενεχθῆναι ταμείῳ· στέλλεται τοίνυν ὁ Στραβορωμανὸς μέγας ἑταιρειάρχης τότε γενόμενος, ἐρωτήσων τὸν ἄνθρωπον ὅπῃ αὐτῷ τὰ χρήματα κέκρυπται· οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα οὓς καὶ δεδοικέναι τὴν τοῦ λογοθέτου παρουσίαν ὁ λόγος προδιηγήσατο, πείθουσι τὸν Στραβορωμανὸν ἀνελεῖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τρόπου παντός· ὃς καὶ γενόμεν ς κατὰ τὴν νῆσον, ἐν ᾗ περιώριστο, ἐτάζει τὸν ἄνδρα οὕτω σφοδρῶς, ὡς ἐν αὐταῖς ταῖς βασάνοις ἐναποψύξαι· καὶ ταῦτα ὑπισχνούμενον ὡς πάντα δοίη ἐνυπογράφως, εἰ τὸν ἐτασμὸν [δια]φεύξοιτο· ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπώλωλεν.

(17) Οἱ δὲ Κομνηνοὶ ὁ Ἰσαάκιος καὶ [ὁ] Ἀλέξιος ὑπερβαλλόν- 1081
τως πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ τετίμηντο καὶ ἐστέργοντο, καὶ διαδόχους αὐτοὺς τῆς βασιλείας ὠνόμαζε· διὸ καὶ παρὰ τῶν περὶ τὸν Βοτανειάτην σφοδρῶς ἐβασκαίνοντο, καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν εἰρημένων δύο δούλων αὐτοῦ, οἳ καὶ πρὸς ἐκεῖνον τοὺς ἄνδρας διέβαλλον, ὡς τυραννίδα μελετῶντας, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τοῦ βασιλέως διάθεσιν ὑπώρυττόν τε καὶ παρεσάλευον· ὃ γνόντες οὗτοι καὶ μήτι πάθωσι πτοηθέντες, ὡς δὲ λόγος, καὶ πάλαι παρ' ἑαυτοῖς τὸν τῆς βασιλείας τρέφοντες ἔρωτα, καὶ ἄλλοις οἷς ἐθάῤῥουν τὸ βούλευμα κοινωσάμενοι, ἐξῆλθον τῆς πόλεως· καὶ τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ κατ-

---

3. Par. 1708 = Zon. 230. C, D. — ' δὲ Zon. cf. 228 A. — 5. τετήρητο Zon. — 7. περὶ Par. 1708. — 20. ὑπισχνουμένου Zon. — ἐν ἀπογράφοις Zon. — 21. Par. 1708 = Zon. 230 D, E 231 A.

ειληφότες, εἰς ἑαυτοὺς τὸ στρατιωτικὸν ξύμπαν σχεδὸν ἐπεσπάσαντο· καὶ ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὁ Ἀλέξιος τοῦ μείζονος προτιμηθεὶς ἀδελφοῦ, ὅτι τε προσέκειντο τούτῳ οἱ στρατιῶται μᾶλλον ὡς στρατηγικωτέρῳ, καὶ ὅτι σπουδῇ τε καὶ ὑποσχέσεσι παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν μεθειλκύσθησαν· οὕτως οὖν ἀναῤῥηθεὶς ὁ Ἀλέξιος, καὶ τοῦ Ἰσαακίου μὴ πάνυ τι πρὸς τὴν ἀνάῤῥησιν δυσχεράναντος, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει καὶ πρὸς πολιορκίαν ἡτοίμαστο· ὁ δὲ Βοτανειάτης τοῖς τείχεσιν ἐπέστησε φύλακας· ἦσαν δὲ περί τινα πῦργον πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἣ Χαρσίου καλεῖται, φυλάσσοντες Νέμιτζοι—ἔθνος δ' οἱ Νέμιτζοι Κελτικόν—οὗτοι λάθρα τοῖς περὶ τοὺς Κομνηνοὺς ἐκοινολογήσαντο περὶ προδοσίας τῆς πόλεως. Ἕωθεν οὖν κατὰ τὴν μεγάλην πέμπτην τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, οἱ μὲν περὶ τοὺς Κομνηνοὺς τῷ κατ' ἄντικρυ τοῦ παρὰ τῶν Νεμίτζων κατεχομένου πύργου ἐξωτέρῳ τείχει προσέβαλλον κατὰ σύνθημα· οἱ δ' ἐφεστῶτες αὐτῷ τοὺς προσβάλλοντας ἔβαλλον καὶ ἀπεῖργον τοῦ προσιέναι ἀγχοῦ· ὡς δ' ὑπὸ τῶν Νεμίτζων ἐκ τοῦ πύργου οἱ ἐν τῷ τείχει ἐβάλλοντο, μὴ οἷοί τε ὄντες καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθίστασθαι καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀπομάχεσθαι, ἐξ ὑπερδεξίων εἰς αὐτοὺς ἀκοντίζοντας, ἐνέδωκαν τῆς ὁρμῆς· οἱ δὲ τειχομαχοῦντες, κλίμαξιν αὐτίκα πρὸς τὸ τεῖχος ἀνῄεσαν καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν διατεμόντες πελέκεσιν ἄνετον τοῖς συνομόταις παρέσχον τὴν εἴσοδον· ὅπερ ἰδόντες οἱ τὸν ἐντὸς τηροῦντες περίβολον σύγκλυδες ἄνθρωποι, καὶ πολέμων οἱ πλείονες ἀδαεῖς, ἢ μᾶλλον ἐξ ἀγοραίων ἀθροισθέντες καὶ πλήθυος δημότιδος, οἱ μὲν κατιόντες ᾤχοντο, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐπισφαλῶς κατακρημνίζοντες ἔφευγον· ὅθεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν καὶ τὸν ἐντὸς περίβολον οἱ περὶ τοὺς Κομνηνοὺς παρειλήφασι, καὶ τὰς τούτου πύλας ὁμοίως ἀναπετάσαντες βατὴν τὴν πόλιν παντί που παρέσχοντο· καὶ αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὡρμήκασι, σύμμικτον πλῆθος, ἐκ Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων ἄλλων καὶ βαρβάρων συνεστηκός, οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διατιθέμενοι. Καὶ μέχρι

4. μ. ὡς στρ. οἱ στ. Zon. — 8. παρὰ Zon. — 10. Νέμετζοι bis Zon.

γὰρ ἐκχύσεως αἱμάτων προυχώρησε τὸ κακόν, καὶ παρθένοι δὲ τῷ θεῷ καθιερωμέναι ἀσεβῶς ἐμιάνθησαν, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι συνεζευγμέναι πρὸς βίαν ὑβρίσθησαν· καὶ θεῖοι ναοὶ τὸν κόσμον αὐτῶν ἐσυλήθησαν· καὶ οὐδὲ τῶν ἁγίων κρατήρων ἀπέσχοντο, ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ πάντολμοι καὶ τὰς ἱερὰς φιάλας τῆς ἀναιμάκτου καὶ φρικώδους θυσίας πλήρεις διήρπαζον, ἐκχέοντες τὰ ἅγια κατὰ γῆς. Καὶ ὅσοις δὲ τῆς γερουσίας συνήντων, κατασπῶντες τῶν ἡμιόνων αὐτούς, ἐνίους δέ γε καὶ ἀποδύοντες, ἐν μέσαις ταῖς ἀγυιαῖς εἴων ἡμιγύμνους τε καὶ πεζούς. Καὶ ταῦτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπράττετο· καὶ τὸ δεινὸν ἄχρι τοῦ Βοὸς ἐπεφθάκει, γινόμενον κοινόν τε καὶ πάδημον· ἤδη δέ τινες καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδέλφου ἢ καὶ προσωτέρω ἀπέδραμον. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ εἰς τὴν προνομὴν σκεδασθέντων πάντων, [μόνοι] σὺν εὐαριθμήτοις σφόδρα τοῖς περὶ αὐτοὺς κατελείφθησαν· καὶ ἕως τοῦ Ταύρου γενόμενοι, προσωτέρω ἀπιέναι οὐκ ἐπεθάῤῥουν· τοσοῦτον γὰρ ἐψίλωντο ἀξιομάχου δυνάμεως, ὡς εἰ τότε τούτοις ἐπῆλθον τινὲς, ῥᾷον ἂν εἷλον αὐτοὺς καὶ δεσμίους τῷ Βοτανειάτῃ προσήγαγον· ἀλλὰ τὸ δόξαν ἤδη Θεῷ μετατραπῆναι οὐκ ἦν· ἔνθεν τοι ὁ μὲν Βοτανειάτης μαθὼν τῶν Κομνηνῶν τὴν εἰσέλευσιν, ἄπεισιν αὐτίκα τῶν βασιλείων, αὐτοῦ που ῥίψας ἃ ὑπεδεῖτο φοινικόχροα πέδιλα· καὶ εἰς τὴν τῆς Περιβλέπτου [μονὴν] ἀπελθὼν, ἧς ἐκεῖνος, μετὰ τὸν κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανὸν ἐκεῖνον τὸν αὐτοκράτορα, κτήτωρ δεύτερος ἐχρημάτισε, κείρεταί [τε] τὴν τρίχα καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολὴν, τριβώνιον κατὰ μονάζοντας ἐνδυσάμενος· ἔνθα καὶ χρόνον ἐπιβιοὺς τινα τὸν χοῦν ἀπέθετο τῷ χοΐ, ταφεὶς παρ' αὐτῇ· οἱ δὲ Κομνηνοὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαίνοντος, τοῖς ἀνακτόροις προσπεφοιτήκασι ἀταλαιπώρως τούτοις ἐπιβάντες καὶ ὁμαλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς λειότητος. Τοιαῦτα σφίσι τὰ προσόδια γέγονε, τοιαῦτα τὰ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσιτήρια· τοιαῦτα τῆς βασιλείας ἐπιβατήρια.

---

10. γιν. ἀτοινόν (ἄποινον?) Par. 1708. — **12.** Φιλαδελφίου Zon. — **15.** ἀπεθ. Zon. — **28.** προεισόδια Zon. — **29.** Par. 1708 = Zon. 231 A—232 B.

Ζ′

ΕΙΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΝ ΣΥΜΕΩΝ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

[Α′ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ].

Θεὸς * ἄχρονος τόνδε τὸν κόσμον μὴ πρότερον ὑφεστῶτα ἐν χρόνῳ παράγων «ἐποίησεν ἐν ἀρχῇ οὐρανὸν καὶ γῆν»· συνυπέστη δὲ τῇ γῇ τό τε ὕδωρ καὶ πῦρ· καὶ τούτου τεκμήριον ἐναργὲς τὸ ἐκ λίθου μὲν καὶ σιδήρου, ὄντων ἐκ γῆς, πῦρ ἄφθονον ἐξάλλεσθαι (ἐκ πηγῶν δὲ καὶ φρεάτων ὕδωρ πλούσιον ἀναδίδοσθαι)· ταύτης γὰρ ἐκ μὴ ὄντων ὑποστάσης, δηλονότι καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Πάντα οὖν γέγονε κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βουλήν. Ἐπειδὴ δὲ δίκην σκηνῆς ὁ οὐρανὸς περιταθεὶς τὸν ἐναπολειφθέντα τόπον ἐσκότισεν, εἶπεν ὁ θεός· «Γενηθήτω φῶς»· καὶ εὐθὺς ** τῷ λόγῳ ἡ φύσις τοῦ φωτὸς ἡ πάγκαλος αὕτη παρήχθη· καὶ τὸ σκότος *** ἐκ ἀντιφράξεως τοῦ οὐρανίου σώματος ἐπισυμβὰν διεσκέδασε καὶ τὸν ἀλαμπῆ ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας ἀέρα λαμπρώτατον ἄφνω ἀνέδειξεν. Ὅτι δὲ πᾶν ὅ τι ἦν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου τοῦδε συστάσεως, ἐν φωτὶ ἦν, δῆλον· οὔτε γὰρ αἱ τῶν ἀγγέλων χορεῖαι, οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιαι στρατιαὶ ἐν σκότῳ διῆγον; ἀλλ' ἐν φωτὶ καὶ πάσῃ εὐφροσύνῃ πνευματικῇ τὴν πρέπουσαν ἑαυτοῖς λειτουργείαν ἐκπληροῦσιν, ἐφ' οὗ καὶ οὗται ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήχθησαν. Τούτου τοίνυν τοῦ φωτὸς ἐκ τῆς εἰρημένης αἰτίας ἐναποκλεισθέντος ἄνω, αὖθις ἐδημιούργησεν ὁ θεὸς τὸ νῦν καταλάμπον καὶ φαιδρύνον τὸν μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς τόπον. Ταῦτα γεγένηται ἐν τῇ πρώτῃ τῆς κοσμοποιΐας ἡμέρᾳ. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ ἡμέρᾳ λέγει Μωϋσῆς ἐν τῇ λεπτῇ Γένεσει ἐκτίσθαι τὰς οὐρανίους δυνάμεις.

---

3. Th. ἐκ τῆς γενέσεις καὶ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν ἐφεξῆς συναγωγὴ ἐκ ϑ. χ. Θεοδοσίου; P. Ἰουλίου Πολυδεύκους ἱστορία φυσικὴ εἰς τὴν κ. ἐκ τῆς γ. καὶ χρονικὸν ἐφ. (ed. Bianconi Bon. 1776, vonder Hardt. Mon. 1792). — 4. Rubrica in codice (205a) evanuit. — * ὁ P. Th. — 5. χρόνον P. cod. Vat. 163 p. 1. — 6. Gen. I. 1. — 8. ἐκ — ἀν. om. Th. — 10. καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων cod. — 11. βούλησιν Th. — 13. I. 3. — ** σὺν Th. P. — *** τὸ Th. P. — 19. σκότει Th. P.

[Β'] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΡΕΩΜΑΤΟΣ.

Πάλιν* β' ἡμέρᾳ τῆς ἀβύσσου ἄπλεως καὶ ἀπείρως τῇ γῇ περικεχυμένης, προσέταξε «στερέωμα» γενέσθαι ἐκ τῶν ὑδάτων «ἐν μέσῳ» αὐτῶν, ὃ καὶ μετὰ ταῦτα «οὐρανὸν» προσηγόρευσε· καὶ σὺν τῷ κελεύσματι τὸ ἔργον ἀπετελέσθη· καὶ στερέωμα ἐκλήθη τὸ δημιούργημα διὰ τὴν φύσιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ καὶ ὑποκειμένων ὑδάτων, λεπτὴν οὖσαν καὶ ἀραιάν, οὐρανὸς δὲ διὰ τὸ καθορᾶσθαι τρόπον δέῤῥεως ὑπὲρ κεφαλῆς ἡπλωμένον.

[Γ'] ΠΕΡΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Αὖθις δὲ τῇ γ' ἡμέρᾳ ἐκέλευσε τὰ ἐναπολειφθέντα ὕδατα κάτω τοῦ στερεώματος συνελθεῖν «εἰς συναγωγὴν μίαν», ἣν καὶ ἐπωνόμασε «θάλασσαν» πρὸς τὸ ὀφθῆναι τὴν ξηράν· καὶ οὕτω κοιλότητές τινες βαθεῖαι ἐγγεγενημέναι εἰσεδέξαντο αὐτήν· ξηρὰ [δὲ ἡ γῆ ἐπ]εκλήθη, ἐπειδὴ καὶ ἴδιόν ἐστιν αὐτῆς κατὰ φύσιν τὸ πρόσρημα· τὸ [γὰρ κυρίως ξηρόν ἐ]στιν ἡ γῆ· ἐπειδὴ δὲ ὥσπέρ τι βάρος ἀπέθετο τὰ ἐν αὐτῇ [ἐναποκείμενα αὐτῇ ὕδατα, λοιπὸν] βλαστάνειν προσετάχθη «βοτάνην χόρτου» καὶ σπ[έρμα κατὰ γένος καὶ ξύλον κάρ]πιμον· καὶ εὐθὺς πρὸς καρπογονίαν συγκινηθ[εῖσα τὰ μυρία τῶν βλαστημάτων] (205b) τε καὶ φυτῶν προεβάλλετο γένη καὶ εὐπρεπὴς καὶ χαρίεσσα συνανεφάνη· οὐ μόνον γὰρ ἐκ τῆς τῶν ληΐων ἀναδόσεως ἐφαιδρύνετο, ἀλλὰ καὶ κέδρων καὶ κυπαρίσσων σὺν τῇ ἄλλῃ τῶν δένδρων πληθύϊ αὐτομάτως ἐξ αὐτῆς ἀνακυψάντων, ἱκανῶς κατεκοσμεῖτο.

[Δ'] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΩΣΤΗΡΩΝ.

Πάλιν ἐν τῇ δ' ἡμέρᾳ φωστῆρας εἶπε γενέσθαι· καὶ ἐγένετο ἥλιός τε καὶ σελήνη καὶ ἄστρα, καθὼς ἠβουλήθη ὁ κελεύσας·

* ἐν τῇ P. Th. — 2. ἀπείρως καὶ ἀπλέτως P. Th. — 3. Gen. I. 6. — 4. I. 8.— 7. ἀραρυῖαν? P. — 8. ἀπλωμένον P. — 11. Gen. I. 9,10. — 17. Gen. I. 11,12. — 23. κατεκοσμήτ. cod.

καὶ τὸ καθαρώτατον ἐκεῖνο φῶς τὸ ἐν τῇ α' κτίσει, ἐν ῇ μέτρα ἐν τούτοις καταμετρήσας, πολυμερῆ ἐξ αὐτῶν παρέσχετο τῷ παντὶ ὠφέλειαν, μίαν μὲν τὴν ἐκ τοῦ φαίνειν καὶ ταῖς οἰκείαις λαμπηδόσι καταυγάζειν τὸν κόσμον πλουσίως, ἑτέραν δὲ τὴν ἐκ τοῦ ἀνίσχειν καὶ καταδύεσθαι, αἰτίαν οὖσαν τῆς τῶν χρόνων ἀπαριθμήσεως, ἄλλην δὲ τὴν διά τινων σημείων εὐεργετοῦσαν διαφόρως τοὺς εὐσεβῶς στοχαζομένους καὶ μὴ πέρα τοῦ μέτρου περιεργαζομένους, οἷά ἐστι καὶ * διὰ τῆς σελήνης πολλάκις σημαινόμενα· λεπτὴ γὰρ οὖσα ταῖς ἀκτῖσι περὶ τὴν ἡμέραν καὶ καθαρὰ, σταθερὰν εὐδίαν καταγγέλλεται· παχεῖα δὲ ταῖς κεραίαις καὶ ὑπέρυθρος φαινομένη, ἢ ὕδωρ λάβρον ἀπὸ νεφῶν ἢ χειμῶνα ἔσεσθαι μηνύει· ὡσαύτως καὶ ὁ ἥλιος ἀνθρακώδης γινόμενος καὶ ὕφαιμος ταῖς ἀκτῖσιν ἢ τῷ ἀπαυγάσματι, βιαίαν κίνησιν δηλοῖ ἐπιγενέσθαι· πολλάκις οὖν ἐκ τῆς τοιαύτης σημειώσεως ὠφελήθησαν πολλοὶ πλωτῆρές τε καὶ γεωργοὶ καὶ ὁδοίποροι.

[Ε'] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΧΘΥΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΤΕΙΝΩΝ.

Ἐν δὲ τῇ ε' ἡμέρᾳ ἐκέλευσεν «ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ πετόμενα»· καὶ σὺν τῷ προστάγματι τὸ ἔργον ἐτελειοῦτο, τῆς πρὸς τὸ ζωογονεῖν ἐπιτηδειότητος ἐγγενομένης τοῖς ὕδασιν· εὐθὺς γὰρ θάλασσα μὲν τὰ παντοδαπὰ γένη τῶν νηκτῶν ἀπέτεκεν, ποταμοὶ δὲ καὶ λίμναι τῶν οἰκείων καὶ κατὰ φύσιν ἰχθύων ἐπληρώθησαν· προήγαγε δὲ αὖθις καὶ τὰ πετεινὰ τὰ ὕδατα, τρόπον τινὰ καὶ συγγένειαν πρὸς τὰ νηκτὰ ἔχοντα· ὥσπερ γὰρ οἱ ἰχθύες ἐν τοῖς ὕδασι τῇ κινήσει τῶν πτερύγων ἐπὶ τὸ πρόσω χωροῦσιν, τῇ δὲ συχνῇ μεταστροφῇ τοῦ οὐραίου τὰς εὐθείας αὐτοῖς ὁρμὰς ὑακίζουσιν, οὕτως καὶ τὰ πετεινὰ κατὰ τὸν ἀέρα νηχόμενα τέμνουσι μὲν τοῦτον, περῶσι δὲ ὅπου καὶ βούλονται.

---

1. ἐν ῇ ἡμέρᾳ vel ἐν ἡμέρᾳ ἐν τ. καταμερίσας P. Th. — 2. πολυμερεῖ cod. — * τὰ? — 8. καὶ ἡ — σημαινομένη P. — καθ. cod. — 17. Gen. I. 20.

[ς'] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΗΡΙΩΝ.

Αὖθις δὲ ἐν τῇ ς' ἡμέρᾳ ἐπετράπη «ἐξαγαγεῖν ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία»· καὶ εὐθὺς προήγαγε τά τε ἄγρια καὶ ἥμερα ζῶα. ψυχὴν δὲ ζῶσαν ἐξαγαγεῖν ἐκέλευσεν, ἵνα ἐκ τούτου γινώσκηται τῆς τε ἀλόγου ψυχῆς ἡ διαφορὰ καὶ τῆς ἀνθρωπείας· ἐκ γὰρ γῆς ἐφύη τῶν ἀλόγων ἡ ψυχή, ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ θείου ἐμφυσήματος συνέστηκεν· καὶ ὅτι γεηρὰ ἡ τῶν ἀλόγων ψυχή, ἐξ αὐτῆς ἐστὶ γνῶναι πάλιν τῆς γραφῆς· εἴρηται γάρ· «ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐστιν»· αἷμα δὲ πηγνύμενον εἰς σάρκα μεταβάλλεται· σὰρξ δὲ φθει[ρομένη] εἰς γῆν ἀναλύεται. Εἰκότως οὖν γεώδης ἡ ψυχὴ τοῦ ἀλόγου.

[Ζ'] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Ἐπειδὴ [δὲ] λοιπὸν [τῷ καταλλ]ήλῳ κάλλει πάντα διεκοσμεῖτο, ὁ οὐρανὸς μὲν τοῖς τῶν φωστήρων, [αὐγαῖς, θάλασσα]... δὲ καὶ ἀὴρ τοῖς νηκτοῖς καὶ ἀερίοις τῶν ζώων, γῆ δὲ ταῖς [παντοίαις διαφοραῖς] τῶν φυτῶν τε καὶ βοσκημάτων, ὥσπερ τινὰ βασιλέα [ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς εἰσάγ]ει τὸν ἄνθρωπον ἐν κόσμῳ, οὐχ ὡς ἀπόβλητον ἔσχατον (206ᵃ) κτίσας, ἀλλ' ὡς ἅμα τῇ γενέσει βασιλεύειν ὀφείλοντα. Τί γάρ φησιν ἡ γραφή· «Καὶ εἶπεν ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ αρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν θηρίων καὶ πάσης τῆς γῆς». Καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κτίσματα ῥήματι μόνῳ παρήχθη· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔσχεν ἐξαίρετόν τι κατὰ τὴν ποίησιν παρὰ ταῦτα· βουλῆς γὰρ προηγησαμένης ἐκτίσθη, ἵνα ἐκ τούτου δειχθῇ, ὅτι περ τίμιόν τι χρῆμα ὑπάρχει· τὸ γάρ· «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν» οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν ἢ ὅτι συμβούλῳ ἐχρήσατο ὁ πατὴρ τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ υἱῷ ἐπὶ τῇ τούτου κατασκευῇ «τῷ

---

2. Gen. I. 24. — 6. τοῦ ανου P. Th. — 7. συνέστη P. Th. 9. Lev. XVII. 11,14 ψ. πάσης σαρκός. — 20. I. 26. — 39. Heb. I. 3.

ἀπαυγάσματι τῆς δόξης», κατὰ τὸν ἀπόστολον «καὶ χαρακτῆρι τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ». Οὔτε γὰρ ἐνῆν ἄλλῳ τινὶ συμβούλῳ τινὶ κεχρῆσθαι ἢ τῷ ζῶντι καὶ ἐνυποστάτῳ αὐτοῦ λόγῳ τῷ ἀπαραλλάκτῳ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ἰσοδυνάμῳ. (Κβ' ἔργα, ὡς λέγει Μοϋσῆς, ἔκτισεν ὁ θεὸς ἐν ταῖς ς' ἡμέραις· διὸ καὶ κβ' γράμματα καὶ βιβλία τοσαῦτα παρ' Ἑβραίοις καὶ κβ' γενεαρχίαι ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Ἰακώβ).

[Η'] ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤ ΕΙΚΟΝΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὡς εἴρηται, βασιλεὺς ὥσπερ εἰσήχθη ἐν κόσμῳ ὁ ἄνθρωπος, εἰκότως οὖν καὶ κατ' εἰκόνα θεοῦ γεγένηται· ἔδει γὰρ τὸν μέλλοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων, ὥσπερ τινὰ εἰκόνα εἶναι ἔμψυχον τῆς τοῦ βασιλέως ὁμοιότητος, οὐκ ἐν πορφυρίδι καὶ σκήπτρῳ καὶ διαδήματι τὴν ἀξίαν ἐμφαίνοντα, ἐπειδὴ μηδὲ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τούτοις ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ κοσμεῖσθαι τῇ ἀφθαρσίᾳ καὶ ἀθανασίᾳ καὶ ἀρετῇ· τούτοις γὰρ τιμηθεὶς ὁ ἄνθρωπος τὴν πρὸς τὴν πρωτότυπον εἰκόνα ὁμοίοτητα διασώζει· ἔτι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης τὸ βασιλικὸν καὶ ἐπηρμένον τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα ἐμφερὲς ἐμφανέστατα δείκνυσιν. Καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ χειρῶν θεοῦ ἔργον ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ τίμιον τῆς κατασκευῆς· βουλῆς γὰρ ἐνέργεια τὸ πᾶν. Εἶτα μετὰ τὴν τούτου διάπλασιν τί φησὶν ἡ γραφή; «Καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ς' τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ζ' — καὶ ἡγίασεν αὐτήν, ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἤρξατο ὁ θεὸς ποιῆσαι».

[Θ'] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ.

Τίνος χάριν τὴν ζ' ἡμέραν εὐλόγησεν ὁ θεὸς μόνην καὶ οὐχὶ τὰς πάσας; ὅτι ἑκάστη τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας ἔσχε τὴν εὐλογίαν· ἐπὶ τῆς ζ', οὐδεμιᾶς ἐν αὐτῇ γενο-

4. κβ' — Ἰακώβ om. P. — 15. πρὸς τὸν cod. — 18. προφαν. P. — 20. Gen. II. 2,3. — 28. ἐπειδὴ δὲ ἔμελλεν αὐτὴ μένειν ἀέργαστος, οὐδ. Th. οὐδ. — δημ. om. P. uterque ex emendatione anacoluthi?

μένης δημιουργίας, τούτου χάριν εὐλογίσθη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

[Ι'] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ.

Πάλιν οὖν φησὶν ἡ γραφή· «Καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασεν. Καὶ ἐξανέτειλεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὡραῖον εἰς ὅρασιν καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναι γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ». Τὴν λογικὴν ὑπόστασιν τιμῆσαι προθέμενος ὁ θεὸς κατασκευάζει καὶ λαμπρὸν οἰκητήριον καὶ πάσης γέμον θυμηδίας καὶ καθίστησιν ἐκεῖ τὸν Ἀδάμ· ἔστι δὲ ἐνταῦθα γενόμενοι τοῦ λόγου, θαυμάσαι τοῦ θεοῦ τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν, ὅτιπερ πανταρχικὴν ἔχων καὶ ἀΐδιον ἐξουσίαν εἰς τὸ πᾶν, καὶ γεωργεῖν ἑαυτὸν ἐπέδωκεν διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ γὰρ τοσοῦτον μέγεθος οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης λόγῳ ὑποστησάμενος, πολλῷ μᾶλλον ἱκανὸς ἦν καταφυτεῦσαι παράδεισον ῥήματι καὶ λόγῳ ῥιζῶσαι τὸ πανόλβιον χωρίον· ἀλλ', ὡς εἴρηται, (206ᵇ) διὰ τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τιμὴν καὶ φυτουργὸς γίνεται μυστικῷ τινι λόγῳ ὁ ἀκαμάτως τόνδε τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι θελήσει μόνῃ παραγαγών.

[ΙΑ'] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ.

Εἶτα αὖθις ἡ γραφή· «Καὶ ἤγαγεν ὁ θεὸς πάντα τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ ἑρπετὰ πρὸς τὸν Ἀδάμ, ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά· καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν αὐτὰ Ἀδὰμ *, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ». Ὁρᾷν οὖν ἔστι καὶ ἐντεῦθεν τὴν τιμὴν μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου, ἣν ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τῆς γεννήσεως. Ὥσπερ γὰρ ἀγελάρχης τις προκάθηται Ἀδάμ· καὶ ὁ θεὸς ἦγε πρὸς αὐτὸν τὰ μυρία τῶν θηρίων καὶ τῶν κτηνῶν ** καὶ τῶν πετεινῶν γένη, ἵνα ἡγεμόνα τοῦτον χειροτονήσῃ, ὃν κατ' εἰκόνα ἰδίαν πεποίηκεν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν

---

4. Gen. II. 8,9. — 11. ἔτι δὲ P. — γινομένου cod. P. Th. pro γενομένοις. — 21. Gen. II. 19. — * ψυχὴν ζῶσαν Gen. — ** καὶ τῶν κτηνῶν cod. iterum καὶ τῶν νηκτῶν?

θείῳ καταπνευσθεὶς καὶ προφητικῷ πνεύματι, ὀνόματα κύρια ἑκάστῳ τῶν ἀλόγων ἐπέθηκε· τὰ δὲ ζῶα ὥσπερ τιμὴν μεγάλην ἐκ τῆς ἐπικλήσεως λαβόντα, οὕτως ἐν συζυγίᾳ ὑπεχώρουν.

[ΙΒ'] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἁπάντων τούτων τῶν γέννων οὐδὲν ἦν ὅμοιον τῷ Ἀδάμ, εἶπε πάλιν ὁ θεός, καθά φησιν ἡ γραφή· «οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν», βοηθὸν λέγων τὸ θῆλυ διὰ τὸν τῆς παιδογονίας λόγον, συνεργεῖν μέλλον τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τοῦ γένους αὔξησίν τε καὶ διαμονήν. Αὖθις δὲ ἐπιλέγει· «καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὕπνωσε, καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς καὶ ᾠκοδόμησε τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα». Ἔστι δὲ ὁ εἰρημένος τῆς γραφῆς σκοπὸς οὗτος· Κρίνας ὁ ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα ποιήσας θεὸς δοῦναι τῷ Ἀδὰμ βοηθὸν κατ' αὐτόν, ὡς ἐπηγγείλατο, οὐκ ἐκ γῆς πλάττει τὸ θῆλυ καθάπερ καὶ τὸν ἄνδρα, ἀλλ' εἰς ὕπνον τρέπει τοῦτον καταφορᾷ πνεύματος τὸν νοῦν αὐτοῦ φαντασιώσας καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν εἰς ἄπληστον ὄψιν ἐκκαλεῖται, ἵνα τῇ φαντασίᾳ τοῦ τοιούτου κάλλους κατεχόμενος, μὴ γνῷ τὸ γινόμενον· εἶτα λαμβάνει μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ ἀκαμάτως, αἴσθησιν ἀλγηδόνος αὐτῷ μὴ ἐπαναγαγών· καὶ εὐθὺς ὡς τεχνίτης καὶ ἰατρὸς σύντομος, τὸ λεῖπον διὰ σαρκὸς ἀνεπλήρωσεν· ἐν ὅσῳ γὰρ τὴν ψυχὴν τῇ ἀκορέστῳ τῆς θείας ἡδονῆς περιέσπα, τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν, ᾠκοδόμησεν εἰς γυναῖκα, μυστικῶς ἐκτυπώσας αὐτὴν εἰς ζῶον λογικόν, κάλλει ἀμηχάνῳ καὶ σχήματι εὐπρεπεστάτῳ κεκοσμημένην, καὶ ἄγει τοῦτο πρὸς τὸν Ἀδάμ· εἶτα ἐκεῖνος, ἅτε θείου πνεύματος μέτοχος ὤν, ἐγνωκώς, ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἦν, φησί· «τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τοῦ ὀστῶν μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη» αὕτη. Ὁρῶν οὖν ὁ Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα, οὐχ

---

6. Gen. II, 18. — 8. λέγει P. Th. — μέλλων cod. — 10. Gen. I. 21,22. — 13. οὕτως cod. — 22. γὰρ cod. a secunda manu, δὲ P. Th. — 27. Gen. II, 24.

ὡς γυναῖκα θεώμενος ἔπασχεν, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ὁρῶν, πνευματικῶς ηὐφραίνετο, τὴν ὁμοίαν βλέπων καὶ ταύτην ἔχουσαν κατασκευήν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ γυνή, θεωροῦσα τὸν ἄνδρα, μεγάλως ἠγάλλετο, κατ' αὐτὸν οὖσαν ἑαυτὴν ἐννοοῦσα. Ὄντων οὖν αὐτῶν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, νόμον δίδωσιν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐπ' εὐεργεσίᾳ, τοῦ δεῖξαι μὲν ἐλευθέραν τὴν φύσιν ἐν τῇ αὐτεξουσιότητι, ὑποδεῖξαι δὲ ὡς ὑπὸ δεσπότην καὶ κηδεμόνα εἰσί, λέγων οὕτως· «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε», τουτέστιν· θνητοὶ ἔσεσθε. Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσε· «ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου, θνητὸς ἔσῃ».

(207ª) [ΙΓ] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ ΓΙΝΩΣΚΕΙΝ ΚΑΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΝΗΡΟΝ.

Ἀλλὰ μή τις ὑπολάβοι, ὅτι τὸ ξύλον τοιαύτης ἦν φύσεως, ὡς γνῶσιν παρέχειν καλοῦ τε καὶ κακοῦ — οὐ γὰρ δὴ βλαβερόν τι ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ — ὅρος δὲ ἐτέθη ἐπὶ τῷ φυτῷ πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθεριότητος. Καὶ ὅτι οὐ τὸ ξύλον αἴτιον τῷ Ἀδὰμ γνώσεως γέγονε, δῆλον· ἡ γὰρ ἐντολὴ ὡς πρὸς εἰδότε ἄμφω ἐδόθη, τό τε καλὸν καὶ τὸ πονηρόν, τήν τε ὑπακοὴν καὶ τὴν παρακοήν, ὥστε ἡ γνῶσις προὔλαβε τὴν ἐντολήν· δέδοται δὲ αὐτὴ διὰ τό, ὡς εἴρηται, αὐτεξουσίῳ βουλήματι κινούμενον τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν τῶν ἄλλων δένδρων, ἑνὸς δὲ μόνου νόμῳ προσταττομένου ἀπέχεσθαι *, γινώσκειν ὡς ὑπὸ δεσπότην ἐστι ** καὶ τὴν ἐντολὴν δεδωκότα. Ἦσαν οὖν ἐν τῷ καθαρωτάτῳ τούτῳ τόπῳ ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα διάγοντες καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἀθανάτων ἄνθεων δαψιλῶς ἀπολαύοντες.

---

2. ηὐφ. — κατ. om. T. — ταὐτὴν P. — 7. Gen. II, 16,17 e. III. 1 plurabis pro singulari hebraicoqued et Sym. expresint. — 19. ὡς προειδότ. cod. ὡς πρὸς εἰδότα P. T. — * καὶ cod. ὥστε? — ** τὸν?

[ΙΔ'] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ.

Ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τῆς ἡμετέρας φύσεως βασκήνας ἐπὶ τῇ πολλῇ τιμῇ τοῦ ἀνθρώπου καὶ φθόνον ἐγκισσήσας, τὸν πρὸς αὐτὸν ἤρατο πόλεμον καὶ τὸν ὄφιν ἐνδὺς ἐπέστη τῇ γυναικί, ἀπόντος τοῦ Ἀδάμ, καὶ πανούργως αὐτὴν τοῦ συμφέροντος παρατρεψάμενος διὰ ψεύδους καὶ τὸν Ἀδὰμ ταύτῃ συνεξαπατήσας, παραβάτας τοῦ θείου παρεσκεύασε νόμου γεγενῆσθαι. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ περὶ τούτου ὧδε· «Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος παρὰ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, ἃ ἐποίησε Κύριος ὁ θεός». Φρόνιμος δὲ ἐκλήθη ὁ ὄφις, ὅτι τὸ λογικὸν ζῶον τὸν ἄνθρωπον καὶ τῶν ἄλλων ἀγχινοίᾳ διαφέροντα ἐξαπατᾷν ἔμελλεν. Εἶτα ἐπιλέγει· «καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· τί ὅτι εἶπεν ὁ θεός· οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ; καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ ὄφει· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ φαγούμεθα· ἀπὸ δὲ τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ θεός· οὐ μὴ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ οὐδ' οὐ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε». — Ἆρα δὲ καὶ ὁ ὄφις τῷ κατὰ προφορὰν λόγῳ ἐχρήσατο; οὐ πάντως, ἀλλ' οἱ πρωτόπλαστοι, ἅτε κακίας ὄντες ἀμιγεῖς, ἀκριβεστάτας εἶχον τὰς αἰσθήσεις καὶ πολὺ τῶν ἡμετέρων διαλλαττούσας, ὥστε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πάσης ὑπάρχειν φωνῆς ἀκουστικήν· καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη λαλεῖν λέγει * μιᾷ γλώσσῃ ποτέ, ὅτε δὲ Ἀδὰμ κατεδικάσθη, τότε αὐτὰ πεφιμῶσθαι, τὸν δὲ ὄφιν καὶ τοὺς πόδας ἀφαιρεθῆναι καὶ ἕρπειν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰὸν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν ἐντεθῆναι. Εἶτα ἐπάγει· «καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικαί· οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, ᾔδει γὰρ ὁ θεός, ὅτι ᾗ ** ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. Καὶ εἶδεν ἡ γυνή, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὡραῖόν ἐστι τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ ἔφαγον, καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν, ὅτι γυμνοὶ ἦσαν».

---

3. ἐγκοπείσας cod. a secunda manu. — 8. Gen. III 1—3. — 19. διαλλαγούσας T. — * scl. ἡ γραφή? vel λέγεται. — 24. Gen. III, 4—7. — ** δ' cod.

[ΙΕ'] ΕΙΣ ΤΟ ΔΙΗΝΟΙΧΘΗΣΑΝ ΟΙ ΟΦΘΑΛΜΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ.

Οὐχ, ὡς τότε ἀναβλεψάντων τῶν πρωτοπλάστων εἴρηται τὸ «διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο». Δείκνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὁρῶντες ἐκ τοῦ λέγεσθαι· «καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν», ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, (206ᵇ) ὃ καὶ τὴν γύμνωσιν ἀδιάφορον παρέσχεν· ἐῤῥέθη δὲ ὅτι «διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν· πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει· σύνεσιν γὰρ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, ὥστε πολλάκις, πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης, τυφλοῦ δίκην ἐνίοτε παρερχόμεθα καὶ τὸ πάνυ γνώριμον· καὶ ἐπειδὰν ἐγκληθῶμεν τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ, τὸ αἴτιον ἀνατιθέντες ἀπολογούμεθα. Οὕτως οὖν Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διεγέρθησαν· τὸ γὰρ «ἔγνωσαν, ὅτι γυμνοὶ ἦσαν» ἀποκάλυψιν σημαίνει τὴν ἐγγενομένην τῷ στολισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν. Λεχθήσεται δὲ κἀκεῖνο, ὅτι πρὸ τῆς ἀπαθείας, ἐπειδὴ καιρὸν οὐκ εἶχε τὰ τῆς παιδοποιΐας, οὐκ ἐδέδοτο παρὰ θεοῦ ἡ παρατήρησις τῆς γυμνώσεως, ἀλλὰ διῆγον ὡς ἄσαρκοι, σαρκικῆς διαθέσεως οὔπω καιρὸν ἔχοντες· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπείθεια ἐπισυμβᾶσα τὸ θνητὸν ἐπήγαγεν, εἰκότως τὸ λοιπὸν ἐνεδόθη τούτοις ἡ πρὸς ἀλλήλους αἰδώς· καὶ νενοήκασι ὕστερον τῶν σχημάτων τὴν διαφορὰν προθεωρηθεῖσαν τῷ πλάσαντι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τῆς διαδοχῆς τοῦ γένους.

[ις'] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΣΥΚΗΣ.

Γυμνοὺς οὖν ὄντας ἑαυτοὺς αἰσθόμενοι ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα μετὰ τὴν παράβασιν, ἐκ φύλλων συκῆς «ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα», αἰνιττόμενοι διὰ τοῦ ξύλου τὸν τρόπον τῆς κακοπραγίας. Ὡς γὰρ ἡδὺς ὁ καρπὸς τῆς συκῆς, τραχὺ δὲ καὶ πικρώτατον τὸ

---

16. πρώην P. Th. — ἀπαθείας cod. — 17. ἐδιδ. cod. — 20. ἐπηγάγετο P. Th. — 22. προθεωθεῖσαν cod. — 26. Gen. III. 7.

φύλλον, οὕτως πᾶσα ἁμαρτία ἐν τῇ πράξει δείκνυται ἡδεῖα, μετὰ δὲ τὴν πρᾶξιν ὀδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. Τί οὖν πάλιν ἡ γραφή; «Καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ δειλινὸν, καὶ ἐκρύβησαν, ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ — ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου», μετὰ τὸ τόλμημα εἰς συναίσθησιν ἐλθόντες τοῦ πταίσματος, τῷ κριτικῷ κρατοῦνται φόβῳ καὶ κρύπτεσθαι* τὸν ἀλάθητον ὀφθαλμὸν καὶ παραιτοῦνται τὴν πρόοδον καὶ ἀναδύονται τὴν παράστασιν· οὕτω δὲ αὐτοὺς κεκλονημένους ὑπὸ τοῦ δέους θεασάμενος ἀνακαλεῖται ὡς πατὴρ φιλόστοργος ὁ Θεὸς καὶ φησί· «Ἀδὰμ, Ἀδάμ, ποῦ εἶ». Καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην».

[ΙΖ΄] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΔΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΛΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ.

Ἦν οὖν ἰδεῖν λοιπὸν βῆμα καὶ δικαστήριον ὀξὺ καὶ φοβερὸν τὸ τρυφηλὸν γεγονὸς τοῦ παραδείσου χωρίον· ἀγαγὼν γὰρ εἰς μέσον τοὺς βλαβέντας καὶ τὸν βλάψαντα καὶ τὸν μὲν ὄφιν εὑρηκὼς ἀδικήσαντα, τὴν δὲ Εὔαν ἀδικηθεῖσαν, ὡρίσατο ἑκάστῳ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν· τὸν γὰρ ὄφιν κατάρατον ἀποφήνας, ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ κατεδίκασε σύρεσθαι καὶ γῆν ἐσθίειν ἀντὶ ἐδωδίμου τροφῆς, τὴν δὲ Εὔαν σύντροφον ἔχειν τὴν λύπην καὶ ὀδύναις τίκτειν ἐδικαίωσεν, τὸν Ἀδὰμ δὲ ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου ἐσθίειν κατέκρινεν τὸν ἄρτον ἕως ὅτου ἐπιστρέψαι αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. Εἶτα αὖθις ἡ γραφή· «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν ὁ Θεός· «Ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γι(207ᵃ)νώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Τίνος ἕνεκεν ἐκβάλλεται ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ περὶ τῶν δερματίνων

3. Gen. III, 8. — * οἴονται P. — 10. Gen. III, 9,10. — 24. Gen. III, 21,22. — 28. וָחַי καὶ ζήσηται.

χιτώνων. Ἔστι τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐννοεῖν, ὅτι ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος καὶ μετὰ τὴν παράβασιν εἰς αἰῶνας ζῆν*· διὸ ἵνα μὴ ἀθάνατον ᾖ τὸ κακὸν ὁ ἄνθρωπος**, θνητὸν*** αὐτὸν ἀπεφήνατο ὁ θεὸς νεκρότητι περιβαλών· τοῦτο γὰρ οἱ δερμάτινοι χιτῶνες σημαίνουσι ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς τῶν ζώων νεκρότητος, ὅπως διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς δέσεως ἡ ἁμαρτία πᾶσα αὐτοπρέμνως διαφθαρῇ.

[ΙΗ'] ΕΙΣ ΤΟ ΙΔΟΥ ΑΔΑΜ ΓΕΓΟΝΕΝ ΩΣ ΕΙΣ ΕΞ ΗΜΩΝ.

Εἴρηται δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τό· «ἰδού, Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν», οὐχ ὡς προκόψαντος αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπειθείας ἐπὶ τὴν τῆς ἀρετῆς τε καὶ κακίας γνῶσιν, ἀλλ' ὡς τοιούτου ἐξ ἀρχῆς πλασθέντος. Φθάσασα γὰρ εἶπεν ἡ γραφή, ὅτι «ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν». Ὁ δὲ πλασθεὶς κατ' εἰκόνα θεοῦ, δῆλον ὡς προκαταβεβλημένην εἶχεν ἐν τῇ φύσει τὴν γνῶσιν τοῦ καλοῦ τε καὶ**** πονηρῦ· διὸ ἵνα μὴ τῇ αὐτεξουσιότητι κέχρηται καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ γένηται κακὸς ἀθάνατος, ἐξεβλήθη σὺν τῇ Εὔᾳ εἰς τὴν γῆν τῆς κτίσεως αὐτοῦ. Τί γὰρ μετὰ ταῦτα πάντα ἡ θεία γραφή φησιν; «Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν Κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη· καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδὰμ καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς καὶ ἔταξε τὰ Χερουβὶμ καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην, φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς».

---

* εἰ ἐγεύσατο τοῦ τῆς ζωῆς ξύλου Leo grammaticus, P. V. — 3. κ. ἀθ. ᾖ L. T. P. — ** τοῦ παραδείσου ἐξοστρακίζεται, ὅπως μὴ γεύσηται τοῦ τῆς ζωῆς ξύλου καὶ ἀθάνατος διαμείνῃ Leo. — *** δὲ ἀ. — 6. νεκρώσεως Leo. — 7. δύσεως cod. — 13. Gen. I. 27. — **** τοῦ Leo. — 17. κεχρημένος μεταλάβῃ Leo. — 20. Gen. III. 23,24. — 23. τῆς τρ. τοῦ π. Leo.

[ΙΘ'] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΕΡΟΥΒΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΟΜΦΑΙΑΣ.

Μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὸν ἄνθρωπον ἔξω τοῦ μακαρίου χωρίου, ἀκαταμάχητοι φρουραὶ καὶ λίαν ὑπέροπτοι φυλάττειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἐτάχθησαν, ὡς μηδένα τοῦ λοιποῦ ἰσχύειν παρελθεῖν ποσὶ βεβήλοις* ἐκεῖνους τὸν τόπον· καὶ γὰρ μάχαιρα φλογίνη ἐτέθη ἐκεῖ, ἐπὶ τῷ τὸν πλησιάζοντα, ἐξ ὕλης ὑπάρχοντα, (τῷ) πυρὶ φλεγόμενον ἀναλίσκεσθαι παρ' αὐτὰ καὶ ἀπόλλυσθαι· στρέφεται δὲ ἡ ῥομφαία, ἵνα ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅτε καὶ αὖθις ὁ ἄνθρωπος οἰκήτωρ γένηται τοῦ παραδείσου, τοὺς μὲν δικαίους φωτίσῃ παρερχομένους ἐπὶ τὸ θεῖον τῆς ἀθανασίας χωρίον, τοὺς δὲ ἀδίκους, εἴγε προσεγγίσαιεν, καταφλέξῃ. Καὶ αὐτόματα πάντα ἡ γῆ ἔφερε πρὸ τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ καὶ μετὰ τοῦτο· (καὶ ἡ γῆ) μηδὲν φέρειν πόνου χωρὶς ἐξεκελεύσθη. Ἐξελθὼν τοίνυν ὁ Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὔᾳ ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ συνελθὼν αὐτῇ, ἐγέννησε τὸν Κάϊν, εἶτα** τὸν Ἄβελ.

Η'

(208ᵃ) ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΝ [ΣΥΝΤΟΜΩ ΑΠΟ ΑΔΑΜ [ΕΩΣ ΤΟΥ ΝΥΝ ΚΑΙΡΟΥ].

[α'] Ἀδὰμ ἐγέννησε τὸν Σήθ, Σὴθ τὸν Ἐνώς, Ἐνὼς τὸν Καϊνᾶν, Καϊνᾶν τὸν Μαλελεήλ, Μαλελεὴλ τὸν Ἰάρεδ, Ἄρεδ τὸν Ἐνὼχ,

* εἰς Leo, et sed deest etiam in ed. Cramerana (C.).—6. τὸ cod. et C.—7. τῷ om. Leo. — 9. ὁ ανος ἀ. Leo. — 11. τὸν — χῶρον Leo. — 12. προσεγγίσει cod. προσεγγίσειε C. — 13. Ἀ. δὲ Leo. — 14. καὶ ἡ γῆ om. Leo. — 15. χ.' ἐκ. Leo. — ** μετ' αὐτὸν Leo. Cetera Georgius p. 24,27 seqq. exhibet e Genesi minori cf. Leo. 5,14 οὐ μόνον ταῦτα ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐφεξῆς ἐκ τῆς Λεπτῆς Γενέσεως ἔχουσι τὰ Μακρὰ ἐπὶ κακίᾳ τοῦ Κάϊν Non igitur haec sunt Sym. logothetae ut praecedentia XIX capita. — 19. Sic Interpres Slavonicus in полное собранiе русскихъ лѣтописей C. II. 1846 I. p. 246 cf. Chronographiam Nicephori patr.

Ἐνὼχ τὸν Μαθουσαλὰ, Μαθουσαλὰ τὸν Λάμεχ, Λάμεχ τὸν Νῶε, Νῶε τὸν Σήμ.

Εἰσὶν οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλησμοῦ ἔτη ,β[σ]μβ΄.

[β΄] Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Σὴμ (208ᵇ) υἱὸς Νῶε ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξὰδ, Ἀρφαξὰδ τὸν Καϊνᾶν, Καϊνᾶν τὸν Σάλα, Σάλα τὸν Ἔβερ, Ἔβερ τὸν Φαλὲκ, Φαλὲκ τὸν Ῥαγαῦ. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Φαλὲκ διεμερίσθη ἡ γῆ· κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη. Μετὰ Φαλὲκ Ῥαγαῦ γεννᾷ τὸν Σεροὺχ, Σεροὺχ δὲ τὸν Ναχὼρ, Ναχὼρ τὸν Θάῤῥα, Θάῤῥα γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ. Ὁμοῦ ἔτη (ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἀβραὰμ ἔτη) ,γτιβ΄.

[γ΄] Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, Ἰακὼβ τὸν Λευΐ, Λευΐ τὸν Κάαθ, Καάθ τὸν Ἄβραμ, Ἄβραμ τὸν Μωϋσῆν τὸν προφήτην. Μωϋσῆς ἐξάγει τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου.

Ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου ἔτη φθ΄.

[δ΄] Ἀπὸ δὲ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἕως Δαυὶδ ἔτη χμα΄.

[ε΄] Δαυὶδ (δὲ ὁ βασιλεὺς) ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα, κρατήσας τῆς βασιλείας ἔτη μ΄. Σολομὼν ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ, βασιλεύσας ἔτη μ΄. Ῥοβοὰμ ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ΄, (Ἀβιᾶ ἔτη γ΄), Ἀσᾶ ἔτη μ[α΄] Ἰωσαφὰτ ἔτη λθ΄. Ἐπὶ αὐτοῦ προφητεύει Μιχαίας καὶ Ἡλίας καὶ Ἐλισσεέ. Ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν ἔτη θ΄, Ὀχοζίας ἔτος α΄, Γοθολία ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔτη ζ΄, Ἰωᾶς ἔτη μ΄, Ἀμασίας ἔτη κθ΄, Ἀζαρίας (ὁ καὶ Ὀζίας) ἔτη νθ΄, Ἰωάθ[αμ] ἔτος α΄, Ἄχαζ ἔτη ις΄, Ἐζεκίας ἔτη κθ΄, Μανασσῆς ἔτη νε΄. Ἐπὶ αὐτοῦ ἐκτίσθη τὸ Βυζάντιον. Ἀμὼς ἔτη [ι]β΄, Ἰωσίας λα΄, Ἰωάχαζ ἔτος α΄, Ἰωακεὶμ ἔτη ιδ΄, Ἰεχονίας ἔτος α΄, Ζεδεκίας ἔτη ιδ΄. Τοῦτον ἐκτυφλώσας Ναβουχοδονόσορ, αἰχμάλωτον εἷλε. Καὶ ὁ ναὸς πυρπολεῖται ὑπὸ τοῦ Ναβουζαρδᾶν. Εἰσὶν ἀπὸ ἀρχῆς βασιλείας Σολομῶντος ἕως αἰχμαλωσίας Ἰουδαίων τῆς εἰς Βαβυλῶνα ἔτη φιθ΄.

---

3. βμβ΄ etiam Slav. — 9. ἀπὸ Ἀ. ἑ. Ἀ. ἑ. om. Slav. — 10. ,γτκδ΄ Nic.— 14. φβ΄ Nic. — 15. [δ΄] ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ,αφοδ΄, ὁμοῦ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Δαυῒδ ἔτη δυξβ΄ (δύο) Slav. — 16. χμθ΄? χλ΄ Nic. — 17. δὲ ὁ β. om. Slav.— 19. Ἀ. ἑ. γ΄ om. Nic. — 20. κε΄ Nic. — 22. ις΄ pro μ. Nic. — 23. ὁ καὶ Ὀ. om. Slav. — νβ΄ Nic. ut 4 Regg. XV. 1,2 Chr. XXVI. 3. — ἔτη ιζ΄ pro ἔτος α΄ Nic.—24. νβ΄ Slav.—22. Ἐλιακ. ἔτη ιβ΄ Nic.— 26. ια΄ Nic. ut 4 Regg. XXV. 2.— 28. Δαυίδ.?— 19. υπη΄? υμη΄ Nic.

[ϛ] Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν εἰς Βαβυλῶνα ἔτη κδ', Οὐλεμαροδὰχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ε', Βαλτάσαρ (καὶ αὐτὸς υἱὸς Ναβουχοδονόσορ) ἔτη γ', Δαρεῖος (ὁ Ἀστυάγης ἐβασίλευσε πρῶτος Περσῶν) ἔτη ιζ', Κῦρος ἔτη λβ', Καμβύσης ἔτη ιϑ', Δαρεῖος ἄλλος ἔτη κζ', Ἀρταξέρξης ἔτη λγ', Δαρεῖος ἔτη ιϑ', Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἔτη λδ', Ὦχος ἔτη κα', Ἀρσίσωχος ἔτη β', Δαρεῖος Ἀρσάμου ἔτη ϛ'. Τοῦτον ἀνελὼν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν καὶ καταλύσας τὴν τῶν Περσῶν ἀρχὴν ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ' καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι ἐτῶν λε'· ὑπέταξε βαρβάρων ἔϑνη κβ' καὶ φυλὰς Ἑλλήνων ιγ'.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τῆς τελευτῆς Ἀλεξάνδρου ἔτη ͵ερπη'.

[ζ'] Μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρείας ἐβασίλευσεν Πτολεμαῖος ἔτη κδ', Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ἔτη λ'. Ἐπὶ τούτου αἱ παρ' Ἑβραίοις ἱεραὶ βίβλοι εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μετεβλήϑησαν. Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης ἔτη κε', Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ ἔτη ιζ', Ἐπιφανὴς ἔτη κγ', ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λε', ἄλλος Εὐεργέτης ἔτη κϑ', Φίσκος ἔτη ιζ', Σιδηρίτης ἔτη ζ', Ἀλέξανδρος ἔτη γ', Πλοτεμαῖος ὁ σωτὴρ ἔτη η', Διονύσιος νέος ἔτη κη', Κλεοπάτρα ἔτη κβ'. (1) Τῷ γ' ἔτει ταύτης πρῶτος ἐμονάρχησεν ἐννόμως Γαΐος Ἰούλιος Καίσαρ ἀφ' οὗ Καίσαρες οἱ ἑξῆς βασιλεῖς ἤρξαντο καλεῖσϑαι (οὗτος ἐβασίλευσεν Ῥώμης ἔτη) δ'· (2) ὁ Αὔγουστος ἔτη νς'*. Τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας (209ᵃ) Κλεοπάτραν ἀνελὼν καϑεῖλε τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀρχήν, οἳ ἐβασίλευσαν ἔτη ση'.

Γίνονται οὖν [τὰ] πάντα ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως ἀρχῆς βασιλείας Αὐγούσ-

---

2. καὶ α. υ. N. om. Slav. quum Nicephorus LXX annos enumeret sine nominibus regum. — 3. ὁ Ἀ. ἐβ. πρ. Π. om. Slav. — 4. λα' Slav. λ' Nic. pro λβ' — κϑ' Slav. pro ζ, β' Nic. pro ιϑ'. — κη' Slav. pro λϛ' Nic. post quem desunt in codice Mosq. Xerxis XX anni (XXVIII Nic.). — 5. μα' Nic. pro λδ' — ϑ' Slav. sed ιϑ' Nic. — 6. Ἀρσῆς Ὤχου ἔτη δ' Nic. — 9. λβ' Slav. — 11. ἕως τελ. Ἀ. Nic. ἕως Ἀ. Slav. — 12. ͵ερξζ' Nic. — 14. μ' — λη' Nic. — 15. ἐλλάδ. cod. — 17. κϛ' pro κγ' Nic. — 18. Φούσκων Nic. — Σ. ἔ. ϑ'. Slav., om. Nic. Πτολεμαῖος ὁ Ἀλ. ἔτη ι'. Πτ. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη η' Nic. — Πτ. ὁ καὶ Δ. ἔ. λ' Nic. Δ. κϑ' Slav. — 21. προσηγορεύϑησαν Nic. unde glossema post ἤ. κ. in cod. Προσίγγιος e compendio male lecto, a Slavonico repetitum, qui om. ὁ. ἐβ. Ῥ. ἔτη: Nic. om. Ῥώμης. — 24. σρϛ' Nic. sed sunt σξη'. — * καὶ μῆνας ϛ' Nic. unde cod. correxit a prima manu νζ'.

του κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς χρονογράφους ἔτη ,ευνζ'. [η'] Τῷ δὲ μγ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐγεννήθη τὸ κατὰ σάρκα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀεὶ παρθένου Μαρίας· Κυρῖνος δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀποσταλεὶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν οἰκητόρων.

Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ (Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ) Χριστοῦ ἔτη ,εφ'.

[θ'] (3) Μετὰ Αὔγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος ἔτη κβ'. Τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἄρχεται ὁ Κύριος (ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός). Τῷ ιθ' ἔτει ἔπαθεν (ὁ Κύριος ἡμῶν) ὑπὲρ ἡμῶν τὸ ἑκούσιον πάθος.

Ὁμοῦ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ σωτηρίου πάθους καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἀναλήψεως ἔτη ,εφλγ'.

[ι'] (4) Μετὰ Τιβέριον ἐβασίλευσε Γάϊος ἔτη δ', (5) Κλαύδιος ἔτη ιδ', (6) Νέρων ἔτη ιδ' καὶ φυγὼν ἑαυτὸν ἔχωσε ζῶντα, (7) Οὐεσπασιανὸς ἔτη ι'. Ἐν ἔτει β' τῆς αὐτοῦ βασιλείας γέγονεν ἡ ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τίτου μετὰ μ' ἔτη τῆς τοῦ Κυρίου ἀναλήψεως. (8) Τίτος (ἐβασίλευσεν) ἔτη γ' *, (9) Δομετιανὸς ἔτη ιε', (10) Νερούας ἔτος α', (11) Τραϊανὸς ἔτη ιη', (12) Ἀδριανὸς ἔτη κα', (13) Τίτος Ἀντώνιος (ὁ ἐπικληθεὶς εὐσεβὴς) ἔτη κ[β'], (14) Μάρκος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ις', (15) Ἀντώνιος (ὁ καὶ) Βῆρος ἔτη ζ', (16) Κόμοδος ἔτη ιβ', (17) Ἀντώνιος ἄλλος ἔτη δ', (18) Σεβῆρος ἔτη ιη'. (Ἐπὶ αὐτοῦ Λεωνίδης ὁ πατὴρ Ὠριγένους ἐμαρτύρησεν **. (20) Ἀλέξανδρος ὁ Μάμαλος ἔτη ιγ', (21) Μαξιμῖνος ἔτη ς', (22) Φίλιππος ἔτη ς', (23) Δέκιος ἔτος α',

---

1. μβ' Nic.—6. κῦ ἡ. ιῦ om. Slav.—8. κγ' Nic. — 10. ἡ. ῖς χ͞ς om. Slav. — ἐπ. ἐν Ἰλῆμ ὑπὲρ Nic.—ὑ. ἡ. om. cod. a prima manu; secunda adjungit in margine σωτήριον τοῦ κόσμου μὴ. Μαρτ. κε'.... e Nic. — 17. ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Slav. — 18. ἐβ. om. Slav. et Nic. — * καὶ μῆνας γ' Nic. — 20. Ἀντωνῖνος Nic. ter. — ὁ ἐπ. ἐπ. ἐ. om. Slav. — 21. θ' pro ις' Nic. et ὁ καὶ om. cum Slav. — 22. ιβ' Nic. — ιγ' Nic. pro ζ'—(17) Αἴλιος Περτίναξ μῆνας ς'· ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ Σε. Nic. — 23. Ἐπὶ τῆς τούτου βασιλείας Λ. ὁ π. Ὠ. τοῦ κακόφρονος ἐμ. καὶ Ἱππόλυτος ὁ Ῥωμαῖος συγγραφεὺς ἤκμαζε καὶ Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς Nic. om. Slav.— ** (19) Ἀντωνῖνος μῆνας β' Slav. Ἀ. ῦς Σευήρου ἔτη ζ', ἐσφάγη μεταξὺ Βαΐων καὶ Ἐδέσης. (20) Μακρῖνος ἔτος α', ἐσφάγη. (21) Ἀντωνῖνος ὁ Ἡλαγάβαλος ἔτη δ'. ἐσφάγη ἐν Ῥώμῃ Nic. — 24. Μαμμαίας Nic.

(24) Αὐρελλιανὸς ἔτη ς', (25) Πρόβος ἔτη ζ', (26) Κάρος ἔτη β', (27) Διοκλητιανὸς (καὶ (28) Μαξιμιανὸς ἔτη) κ'.

[ια'] Ἀρχὴ [τῆς] χριστιανῶν βασιλείας· (29) Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἔτη λβ'. Τῷ ιβ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας γέγονεν ἡ ἐν Νικαίᾳ συνόδος ἐν ἔτει τιη' ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτῶν ξϑ', καταλείψας γ' υἱούς, (30) Κώνσταντα, (31) Κωνσταντῖνον καὶ (31) Κωνστάντιον. (Ἐν μὲν τῇ Ῥώμῃ ἐβασίλευσεν Κώνστανς, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ῥώμῃ Κωνσταντῖνος, ἐν Ἀντιοχείᾳ Κωνστάντιος), οἵτινες ἐβασίλευσαν ἔτη κδ', (33) Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ἔτη β', (34) Ἰουβιανὸς μῆνας ϑ', (35) Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἔτη ις', (36) Οὐάλης (ἔτη δ',) (37) Γρατιανὸς ς', (38) Οὐαλεντινιανὸς (ὁ μικρὸς ἔτη) ιε', (39) Θεοδόσιος ὁ μέγας ἔτη ις', ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ β' σύνοδος (ἐν Κ. Π.) (40) Ἀρκάδιος (ὁ υἱὸς Θεοδοσίου ἔτη) δ', (41) Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ἔτη μβ', ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ γ' σύνοδος (ἐν Ἐφέσῳ), (42) Μαρκιανὸς ἔτη ς', ἐφ' οὗ ἡ δ' σύνοδος γέγονεν (ἐν Καλχηδόνι), (43) Λέων ὁ μέγας ἔτη ιη', * (45) Ζήνων ἔτη ιζ', (46) Ἀναστάσιος ἔτη κζ', (47) Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ ἔτη ϑ', ** (49) Ἰουστῖνος ἄλλος ἔτη ιγ', ἐφ' οὗ ἡ ε' σύνοδος γέγονεν (ἐν Κ. Π.), (50) Τιβέριος ἔτη γ', (51) Μαυρίκιος ἔτη κ', (52) Φωκᾶς ἔτη η', (53) Ἡράκλειος ἔτη λ', (54) Κώνστανς υἱὸς Ἡρακλείου ἔτη (κζ', (50) Κωνσταντῖνος ἔγγονος Ἡρακλείου ἔτη) ιζ', (56) Ἰουστινιανὸς (ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη) ι', (57) Λεόντιος ἔτη γ', (58) Τιβέριος ὁ καὶ Ἀψίμαρος ἔτη ζ', Ἰουστινιανὸς (τὸ β' ἔτη) ς', (59) Φιλιππικὸς ἔτη β', (60) Ἀναστάσιος ὁ

---

2. καὶ Μ. ἐ. om. Slav. — 23. Hanc codicis rubricam omittunt Nic. et Slav. — 4. λα' Nic. Slav. τῷ κ' Nic. — Ἐπὶ τούτου γ. ἡ α' σ. ἀπὸ τῆς ἐν τοῦ κ. ημῶν ἕως τῆς α' συνόδου τιη' ἁγίων πατέρων εἰσὶν ἔτη Slav. Τῷ κ' ἔτει τῆς ἀ. β. γ. ἡ α' ἁγία σ. τῶν τιη' ἁγ. π. τῶν ἐν Ν. τῶν Βιθυνῶν ἐ. τιη' (τ'?) ἀπὸ τῆς τοῦ χῦ ἡ. ἐν. ἀπὸ δὲ τοῦ τιμίου πάθους καὶ τῆς ἐνδόξου ἀναστάσεως αὐτοῦ ἔτη σπε' Nic. — 6. ξε' Nic. Slav.—7. καὶ ἐν μὲν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥ. Κῶνσταν βασιλέα, ἐν δὲ τῇ ν. Ῥ. Κωνσταντῖνον, ἐν Ἀ. δὲ Κωνστάντιον Nic. om. Slav. — 11. Ὁ. ὁ μ. καὶ Ὁ. ἔτη ι' Nic. Slav. — Ὁ. Γ. Slav., om. Nic. — 12. ὁ νέος Nic. om. Slav. — ις' καὶ μῆνας γ' Nic.— 13. ἐν Κ. Π. om. Slav. — 14. ὁ υ.·Θ. ἐ. om. Slav. ιγ' Nic. pro δ', — 15. ἐν Ἐ. om. Slav. — 16. ἐν Κ. om. Slav. — * (44) Λέων ὁ μικρὸς ἔτος α'. — ** (48) Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἔτη λϑ', ἐφ' οὗ γέγονεν ἡ ε' σύνοδος ἐν Κ. Π. — λη' Nic. — 19. ἐν Κ. Π. om. Slav. — 21. Κωνσταντῖνος υ. Ἡ. ἔτη ιζ' Slav. — 22. Ἰουστῖνος cod. — ὁ υς ἀ. ἐ. om. Slav. — 23. Λεόντιος ἐ. ι' Nic. — 24. τὸ β' ἐ. om. Slav.

καὶ Ἀρτέμιος ἔτη β', (61) Θεοδόσιος ἔτος α', (62) Λέων ὁ καὶ Κόνων, πρῶτος τῶν εἰκονομάχων, (ἔτη κε', μῆνας γ',) (63) Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη η', (64) Λέων ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου ἔτη ε', (65) Κωνσταντῖνος σὺν τῇ ὀρθοδόξῳ μητρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ ἔτη ι', Τούτων (ἔτος η') γέγονεν ἡ ἐν Νικαίᾳ σύνοδος τὸ β'. (66) Κωνσταντῖνος μόνος ἔτη η', (67) * ἡ μήτηρ αὐτοῦ Εἰρήνη πάλιν ἔτη ε', μῆνας β', (68) Νικηφόρος ἔτη ζ' (μῆνας Ϡ'), (69) Σταυράκιος (ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτος) α', μῆνα α', (70) Μιχαὴλ ἔτος α', μῆνας Ϡ', (71) Λέων ἔτη ζ', μῆνας ε', (72) Μιχαὴλ ἔτη η', μῆνας Ϡ', (73) Θεόφιλος * ἔτη ιβ', μῆνας γ'. [ϥβ'] (74) Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη (κς'?), (75) (209ᵇ) Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔτη ιϠ', (76) Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κζ', (77) Ἀλέξανδρος [ὁ ἀδελφὸς Λέοντος] ἔτος α', μῆνα α', (78) Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς Λέοντος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἔτη ζ', (79) Ῥωμανὸς ὁ Ἀρμενιακός, ὁ πενθερὸς αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη [κ]ζ', (80) Κωνσταντῖνος ὁ [βασιλεὺς πορφυρογέννητος, αὐτοῦ τὸ β', ἔτη ιε', (81) Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου ἔτη γ', μῆνας δ', (82) Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ υἱοὶ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν Θεοφανοῦς, μῆνας ς', (83) Νικηφόρος Καππάδοξ ὁ Φωκᾶς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλοδίκαιος, ἔτη ς', μῆνας δ', (84) Ἰω. ὁ Τζιμισχὴς ἔτη γ', (85) Βασίλειος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ ποιήσαντος τὰ ἰσοκοδ[ίκια] καὶ τὴν μεγάλην νεαράν, ἐβασίλευσε τὸ β', ἔτη νγ', (86) Κωνσταντῖνος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη γ', (87) Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῶν Βλαχερνῶν πνιγείς, ἔτη [ε'], (87) Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν διὰ συνεργείας Ἰωάννου ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὀρφανοτρόφου, ἔτη ζ', μῆνας γ', (79) Μιχαήλ, ὁ ἀπὸ Καισαρείας ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ Καλαφάτος, ὁ τυφλωθεὶς ἐν τῷ Σίγματι παρὰ Νικολάου ἐπάρχου τοῦ καὶ παρακοιμωμένου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων, μῆνας Ϡ', (90) Κωνσταντῖνος ὁ μονομάχος

---

1. Λ. Κ. α' (πρῶτος) τῶν ἐ. Κων. Slav.—3. (63) ιη' Slav. λδ' Nic.—4. γ' Slav.—5. ἔτει ὀγδόῳ Nic. om. Slav. — ἡ ς' σ. Slav. — 6. * Μιχαὴλ καὶ cod.? Εἰρήνη ἡ μ. ἀ. ἔτη ε', μ. β', ἡ. β' Nic. — 7. μ. Ϡ' om. Slav. — 8. ὁ υς α. ἔ. om. Slav.— μῆνας β' Nic. Slav. pro ἔτος α' μ. α'. — * Τρόφορος? Slav. ὁ υἱὸς αὐτοῦ Nic. — 10. ιζ, μ. ν'. Slav. qui h. l. desinit, quem Nic. 754,18 cum Theophilo quidem desinat in ind. 5ᵃ, sed 753,20 ad Basilii initium continuatus sit.

ἔτη ιβ', μῆνας ς', (91) Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Βασιλ[είου] ἔτος α', (92) Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔτη β'.

(93) Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη γ' καὶ νοσήσας ἀπεκάρη προβαλλόμενος βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Δοῦκα, αὐτὸς δὲ ἐμονάχησεν ἐν τοῖς Στουδίου. (94) Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας ἔτη η', μῆνας γ' καὶ τελευτῶν κατέλιπε βασιλεύειν μετὰ φρικτῶν ὅρκων καὶ ἰδιοχείρων συνόδου τε καὶ τῆς συγκλήτου τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας. (95) Εὐδοκία ἡ τοῦ Δουκὸς ἐβασίλευσε μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς ἔτη γ' καὶ ἔλαβεν ἄνδρα τὸν Διογένην ἀναγορεύσασα τοῦτον βασιλέα· (96) καὶ ἐκράτησεν ἀπὸ Ἰανουαρίου μηνὸς ἔτους ,ςφος' ὁ αὐτὸς Ῥωμανὸς ὁ Διογένης, ἐβασίλευσε χρόνους γ'· στρατεύσας δὲ κατὰ Περσῶν διαφόρως, ἐν τῇ γ' αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ ἐκρατήθη αἰχμάλωτος παρὰ τοῦ Σουλτάνου τῶν Τούρκων. (97) Τοῦτο δὲ μαθοῦσα Εὐδοκία ἡ δέσποινα γράφει πρὸς τὰ θέματα καὶ τὰ κάστρα τοῦ μὴ δέξασθαι αὐτὸν, εἰ διασωθείη ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλ ἐξουθενεῖν αὐτὸν καὶ ἀποβδελύττεσθαι. (98) Καὶ αὖθις ἀπεκτεστάθη Μιχαὴλ ὁ Δοῦκας ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, (99) ἣν καὶ καταβιβάσας τοῦ παλατίου ἀπέκειρε μοναχὴν, μοναρχήσας αὐτὸς καταλειφθείς. Καὶ κρατήσας χρόνους ις' καταβιβάζεται παρὰ Νικηφόρου τοῦ Βοτονιάτου, ὃς καὶ ἐκράτησε χρόνους γ' καὶ κατεβιβάσθη παρὰ τοῦ κυρίου Ἀλεξίου, (100) ὃς καὶ ἐβασίλευσε κατὰ τὴν β' τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἰνδ. δ' τοῦ ,ςφπθ' ἔτους καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη λζ', μῆνας ε'. (101) Ἰω. ὁ πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε μηνὶ Αὐγούστῳ· ἰνδ. ια' ἔτους ,ςχκς' καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη κε' *.

[Ἔστι] δ[ὲ] καὶ [τοῦτο περὶ τῶν βασιλέων τῶν Ῥωμ.] γεγραμ-
Ῥωμανὸς Νικηφόρος Ἰω. Τζιμισκῆς Βασίλειος Κωνσταντῖνος Ῥωμανὸς
μένον· Ῥομφαία Νικητοῦ | ἰωμένη [β]λάπτουσα κόσμον· ῥόπαλον,
Μιχαὴλ Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος? [Μιχαήλ?]
μικρὸν μικρὸν | κόσμου λύτρα φέρεις. Ἀπὸ τοῦ κυρίου Ἀλεξίου

---

17. ς'? — * Scl. usque ad annum 1143, quo imperium suscepit filius ejus Manuel cujus mortem (1180) scriptor haud compertam habuit, quum numero annorum imperatorum inde ab Isaacio Comneno sibi ignotum esse dicat et imperatores inde a Julio Caesare nuncupet.

Κομνηνοῦ γ' εἰσὶν ἕτεραι βασιλεῖαι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀποκεκρυμμένος τυγχάνει· τελευταῖον, ὡς τὸ ἱστορικὸν φησὶν, ἀπὸ τῶν ὧδε μέχρι τῆς συντελείας διὰ η' λέγοντ[αι]· εἰ[σὶν] αἱ τῶν μελλόντων βασιλείαι, [αἱ] τοῦ ἀντιχρίστου, ἕτερος ἱστορικός φησίν· [καὶ] ἐμοῦ τὸ [τῶν βασιλέων] ρα

Atramento nigro et manu recentiori:

. . ἔλαβα . . . ρρ . . ει νοεβρίου [ετει]λϑ νωκαρα τὸν πολέμιον ἐπὶ ἔτος ϛχξα'. νοεμβρίῳ ι[γ] ἡμέρᾳ παρασκευῆς. [13 Nov. 1153, Veneris die].

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΞ ΩΝ ΠΑΡΕΞ ΤΗΣ ΑΠΛΑΣΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΣΥΝΤΕΘΕΙΤΑΙ Η ΩΝ ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΙ.

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ.

*

Γ.

Δ.

E.

Z.

Η.

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

Ξ.

Ο.

Π.

Ρ.

Σ.

Τ.

Υ.

X.

Ψ.

Ω.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΩΝ

ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΓΕΩΡΓΙΩΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΕΤ ΑΥΤΟΝ ΓΡΑΨΑΣΙ ΕΥΡΕΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙΝΩΝ Η ΞΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ.

Ἀγαθυνθείς 675, 14, Leo 203, 22.
ἀγκυλοκοπῶ 785, 3, Leo 278, 3.
ἄγουρος 728, 3, Leo 234, 20=ἀγαυρός.
ἄγω ἐν 326, 18, 383, 6, 456, 9, κτλ.
ἀδελφοποίησις 727, 5, Leo 234, 2.
(ἀδικητής Leo 94, 7.)
ἀδνούμιον adnumeratio=ῥόγα 817, 16, Leo 305, 1.
αἰλάμ אֵלָם πρόναος 135 Nota.
αἱματεκχυσία 797, 4, Leo. 287, 2.
αἱρετίζομαι 5, 14, Leo 85, 14.
αἰχμαλωσία 760, 14, Leo 258, 4 κτλ.
ἀκονίζω acuo 886, 4.
ἀκούβιτος accubitor 639, 8, Leo 179, 18, 723, 7, Leo 230, 5, 763, 2, Leo 259, 20.
ἀκυβέρνητος 678, 24, Leo. 206, 17.
ἀλλάγιον 791, 8, Leo. 282, 17, 806, 10, 14, Leo 294, 12, 15.
ἀλλάσσω 706, 2, Leo 219, 6.
ἀλληλούϊα הַלְלוּיָהּ αἰνεῖτε θεόν 277, 17.

ἄμβων (ἀνάβημα) 517, 13, 645, 18, 649, 9, Leo 185, 10 κτλ.
ἄμερ אָמִיר μετέωρος 721, 19—722, 6. Leo. 229, 11 — 15, 732, 12, Leo 238, 19.
ἀμερουμνῆς 706, 2, Leo 219, 6, 712, 21 — 713, 17, Leo 224, 5 — 225, 5. 790, 4, Leo 281, 17.
ἀμηράδης 889, 28.
ἀμῆρας 805, 19, Leo. 294, 4, 834, 7, Leo 318, 1, 858, 9.
εἰς ἀμήχανον περιστῆναι 8ι5, 8, Leo 303, 1.
ἀμφοτεροδέξιος 103, 22, Leo 27, 21, 22.
ἀναγορεύω εἰς 524, 12, Leo 123, 9.
ἀνάγω ἐν 548, 23, Leo 132, 1; 767, 8, Leo 263, 10, 846, 9, Leo 326, 19.
(ἀναδρομὴ σώματος Leo 101, 3, 125, 11, 137, 3, 143, 12).
(ἀναιρέτης Leo 159, 9).
ἀναιρήσωσιν 731, 12, Leo 237, 15.

*

E.

Z.

H.

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

N.

Ξ.

O.

Π.

P.

Σ.

συμφιλιοῦμαι 728, 1, Leo 229, 22, (235, 10); 738, 18, Leo 212, 16; 771, 2, Leo 266, 13; 775, 19, Leo 270, 10; 777, 13, Leo 271, 21; 811, 11, Leo 299, 7.

σύμφωνα τῆς εἰρήνης 832, 10, Leo 316, 323; 834, 10, Leo 318, 4.

σύμψυχα=αὔτανδρα 614, 4, Leo 160, 8.

συναιρεσιώτης 701, 16, Leo 215, 2.

συνοψίζω 762, 1, 4, Leo 259, 4, 7; 786, 9 (Leo 278, 10 ἀποσ.)

σύντεκνος 718, 5, Leo 228, 17.

σύστημα 754, 13 = συστημάτιον Leo 254, 18.

σφυροκοπία 5, 13, (Leo 8, 15 σφυροκόπος).

σχέδος scheda 667, 20, Leo 197, 16; 516, 5, 565, 8, Leo 195, 19.

σχολάριος scholarius 712, 2, Leo 223, 13.

σωκίζω 501, 13, Leo 108, 19.

(σάκιστρον Leo 108, 18).

σωλέα solea 689, 19, 704, 21, Leo 217, 11, 781, 11, Leo 275, 9.

T.

Τάγμα πολεμιμικὸν 774, 11, Leo 269, 10; 806, 16, 813, 11, Leo 301, 7 κτλ.

ἐκλησιαστ. 828, 25, Leo 314, 10.

ταγματίκος 819, 22, Leo 306, 14.

(ταξατίων Leo 235, 7).

(τιξείδιον Leo 243, 21, 345, 11).

ταξεών (ταξεώτης?) 728, 15.

ταξίδιον 740, 10, 742, 14 576, 12.

τελώνιον מַשְׁ־תָּתָא Mandaeorum (Petermann, deutsche Zeitschrift 1856 p. 365) cf. Io. Eleonem de exitu animarum ad Oct. 29, Ephraemum de defunctis in Christo, Cyrillum Alex. π. ἐξόδου et Macarium de duplici statu.

τέντα tentorium 741, 1, Leo 244, 8; 871, 5, 872, 1, 883, 13, 904, 1, 20, 24.

(τετραπέρατος Leo 55, 18).

τετραφώδιον 782, 10, Leo 276, 3.

(τέτυχε Leo 355, 6=τετύχηκε 755, 6).

τζαγγίον caliga 744, 7, 747, 11, 11, Leo 246, 20, 249, 13, 16.

τζεγγάριος sutor 905, 20.

τζουκάνισμα, κότταβος, margo codicis C. in Cedreno 11, 480.

τζουκανηστήριον Ced. 538, 21.

τζυκανηστήριον equile vel canistrum 778, 23, Leo 273, 7.

τήρων tiro 371 Nota.

τίθημι ἐν 268, 6, Leo 61, 11.

τιμάω στρατηλάτην 524, 5=(τ. στρατηγὸν Leo 123, 2).

πατρίκιον καὶ ἀνθύπατον 829, 1, Leo 314, 11.

παρακοιμώμενον 843, 22, Leo 324, 18.

τόμος tractatus? 743, 15, Leo 246, 6; 744, 13, Leo 247, 3; 754, 18, Leo 255, 2.

ἐλευθερίας 704, 5, Leo 216, 22, συνοδικὸς 848, 5, Leo 322.

τοξοβολίστρα ballista 626, 13, Leo 171, 10.

τοποτηρητὴς 818, 16, Leo 305, 13, Ῥώμης 840, 5, Leo 322, 9.

τούβιον tubulus 763, 7, 10, Leo 260, 5, 8.

τοῦρμα turma 702, 18, Leo 215, 8.

τουρμάχης praefectus turmae 713, 9, Leo 224, 21, 814, 10, Leo 302, 4; 839, 9, Leo 321, 16.

τοῦφα tufa, vexillum, globus 715, 21, Leo 227, 3.

τράκτος tractus 790, 12, Leo 282, 2.

τράπεζα ἡ ἁγία 744, 5, Leo 246, 18.

Υ.

Φ.

X.

Ψ.

Ω.

ΛΕΞΕΙΣ ΙΓ' ΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΥΠΩΣΙΝ ΓΝΩΡΙΣΘΕΙΣΑΙ

A (Ambrosianus), $B^{1,2}$ (Baroccianus, primus et secundus), C^{2} (Coislianus secundus). L (Lipsiensis) $M^{1,2}$ (Monacensis primus et secundus), O (Oxoniensis), $P^{2,3}$ (Parisiensis secundus et tertius), Vat^{I}. (Vaticanus primus) $V^{1,2}$ (Vindobonensis primus et secundus).

ΚΑΙ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

1,2 Πολλοὶ τῶν A, L, M^{I} — Πολλὰ τῶν V^{1}. ἔξω φ. καὶ χρονογρ. A (L, M^{I}?)
3 καὶ συλλογογράφοι V^{I} — καὶ δυναστῶν καὶ κρατίστων V^{I}
4 τὰς ἀνέκαθεν L, M^{12}, V^{1} — φιλοσοφίας A — τε καὶ om A, V^{I}, M?
5 εὐγλωττία καὶ δεινότητα — στομύλων V^{I}
6 καὶ πράξεις M^{2} a secunda manu
7 ἀποβάσεως V^{1} — δὲ ὑψιγορίας A, L, M^{12} — τε καὶ ἐπιτάσεως L, M^{12}, V^{1}. — (λογ. M^{2}) λόγῳ L, M^{I}
8 εὔληπτα A, εὔληπτά τε L, M^{12}, εὔλογά τε V^{1}, καὶ εὐκατάληπτά τε καὶ εὐκρινῆ A, M^{12}, V^{1}, καὶ συγκατάληπτα καὶ εὐκρινῆ L.
9 ἐσθ' ὄντε M^{I}.
10 τοῦτο δεδώκασιν L, V^{1}. — τῶν om A, L, M^{I} — τὰ τῆς ἀλ. δόγματα καὶ διηγήματα V^{1}
11 ὠφέλιμα A, L, M^{I}, V^{I} — 12 τῶν δούλων om V^{1} — 13 τῆς om L, M^{1} — 14 ἱστορικῶν A, L, M^{I} — 15 ἀνδρῶν om V^{1}.
16 καὶ om L, M^{1} — ἐξηγήσεις A, V^{1}, M. ἐξηγήσει L, M^{I}, — καὶ χρονογραφίας A, L, M^{1} V^{1}, ἱστορίας τε καὶ διδασκαλίας L, M^{1}, V^{1} — ψυχωφελεῖς A, L, M^{1} V^{1}
18 περιεσχεμμένως A, L, M^{12}, V^{1} — θεοῦ ἐπίστα χρονικὸν A — χρονικὸν δὴ τοῦτο μικρὸν A, M^{2}, V^{1}, — χ. δὴ τ. τὸ μ. L, M^{1}
20 ὄνησιν καὶ ἐκ A, L, M^{12}, V^{1} — π. ὀ. τὰ σ. καὶ π. L, M^{12}, V^{1}, — π. ὀ. σ. καὶ π. A.
2,1 ὅτε πᾶσαν A. ὅγε πᾶσαν L, M^{12}, V^{1} — π. ἀλ. μὲν V^{1}
2 δραματουργίαν (lege δραματουργίαν) ἀναγκάσω V^{1} — πάνυ om A, L, M^{12}, V^{1}
3 χρήσιμα λόγων οἶμαι A, L, M^{1} — χ. λόγια ὀ. M^{2} — ἐνεργιστάτης V^{1} — ἐνεργοτάτης A, L, M^{12} — ὑφηγοῦμαι A, M^{12}, V^{1}, — ὑφηγ. L, ὑφηγουμέναι M^{1}
4 ἐν ἀληθείᾳ V^{1}
5 ψέυδους — l. ψεύδους — ὁ λόγος θεῖ V^{1}
6 μέν ἐστι εἴη τῷ A, — μέν ἐστι τῷ L, M^{12}, μὲν εἴη τῷ V^{1}
8 καὶ ἀληθὲς ἔχων τῶν A, L, M^{12}, V^{1} — ἀναγνόντων V^{1} — ὀνησίφορόν ἐστι τοῦ L, M^{12}, V^{1}. ἀναγκαίων ὀνησιφόρα ἐστι τοῦ A.

10 ζωτικώτερος A, L, M^{12} V^{1} — 11 πνευματικοὶ τὰ M^{2}, V^{1} — συγκρ. καὶ μετ, A, συγκρίνοντε καὶ ἀν. καὶ μετ. L, M^{1}? — 12 ὡς ἐπίσημον καὶ δόκιμον A, L, M^{12} — λαμπρὰς καὶ τετορνευμένας λέξεις καὶ συντάξεις ἐντέχνως καὶ καλλιεπείας ἐν αἷς L, A, M^{12}, V^{1} — 15 οἱ δεινοὶ ἐπικρύπτονται καὶ τοὺς A, L, M^{1} — ἐπικρύπτονται οἱ δ. καὶ τοὺς M^{2} V^{1} — 16 ἀναγινώσκοντες A — ἐκλανθάνοντας V^{1}, M^{2} — 17 ἀληθείας A, L, M^{1}, V^{1} ς pro ι subscr. — 18 λοικιζούσης A — Εὕρεις V^{1} — 19 π. καὶ ν. A, L, M^{1} — τε om V^{1} — 21 διὸ λέγων A, M^{2} — τᾶς l. τὰς — εὑρέσεις A, L, M^{1} — καὶ ἀνατροπὰς A, M^{2}, V^{1} — ἐπιτετυγμένως A, L, M^{12} — μυθοπλαστίας A, L, M^{12}, θυμοπλαστίας V^{1} — 23 θρησκείας, ἔτι καὶ ἀσυμφώνους τερατολογίας τὰς [διὰ, om V^{1}] διαφόρων ἐθνῶν δόξας καὶ πολυθεΐας ἢ A, L, M^{12}, V^{1} — 24 τε om M^{2} — 25 καὶ διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ A, M^{2}, καὶ τὸν τῆς τοῦ χῦ L, M^{1} — παν. προνοίας καὶ A, πανάριστον πολιτ. καὶ L, M^{1}? — ὑψ. φαιδ. A, — ὑψ. καὶ σφοδροτέρα M^{2} V^{1} — ὑψηλοτέραν καὶ σφοδροτέραν L, M^{1} — καὶ πλατυτέραν L. — 26 ἐναπέφηνε μάλα πλ. L, M^{1} — 27 διαφ. εἰς σωτ. V^{1} — 28 ὠδ. καὶ διδάσκοντα καὶ φωτίζοντα, οὐ A, L, M^{1} — ὠδ. καὶ φ. καὶ δ. οὐ V^{1}, — ὠδ. καὶ διδάσκειν χα. καὶ φωτ. M^{2}, om. prima manus — δὲ om M^{12}, V^{1}, — ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκφ. om A, L, M^{12} — ἀ. καὶ τὴν ἔκφυτον V^{1} — 29 τῶν καὶ L, M^{1} — 30 τε om A — χαχίστ. M^{2}, χαχίστ$\genfrac{}{}{0pt}{}{ην}{ος}$ M^{1} — μετειληφυῖαν M^{2}, V^{1}, om. A. — 31 νοσου M^{1}, — ἡ om A, L, M^{12}, V^{1}, — τῶν τῶν M^{1} — ἐμβρόντιστος A, L, M^{12} V^{1} — 32 ὅθεν καὶ A.

3,1 καὶ δήλως M^{1} — βληχ. καὶ ληρ. A, L, M^{12}, βλαστ. καὶ ληρ. V^{1} — τοῦ ἀδεκάστου L, M^{1} — 2 ἀπέδειξεν omittunt, sed post ματαιοφρόνων inserunt ex transpositione lineae ἀπέφηνε κομιδῇ καὶ τῷ αἰωνίῳ π. παρέπεμψε, τήν τε A, L, M^{1} V^{1}, l. παρέπεμψε κομιδῇ κτλ. M^{2} — 6 κτηννήδη l. κτηνώδη A, L, M^{1}, V^{1} — ζωὴν καὶ μέντοι καὶ δ. A, L, M^{12}? — ζ. καὶ μ. καὶ τὴν δ. V^{1} — τοῦ λ. καὶ ψ. M^{2} — 7 αὐτῶν om A, — τούτοις τὴν A, L, M^{1}, V^{1} — 8 γέροντος om A, — γε om M^{12} — νεοπρεπῆ A, L, M^{12}, V^{1} — 9 ἀργαλαίαν A, ἀργαλέον V^{1} — 10 μὲν ἄλλοις. Τοῖς δὲ V^{1} — 11 τὴν ἔκθεσιν L, M^{12} V^{1}, om. A usque ad γνώσει 4, 15. — ὡς εὐσύνοπτον L, M^{1}, omissis mediis vocabulis e finelinearum in codice ex quo haec antigrapha descripta sunt, deleto. — 12 Ἀπὸ L, M^{1} — 13 Ἀλεξάνδρου βασιλείας L, M^{12} — 14 ἀνάπαλιν καὶ ταύτην τὴν ἐπιχ. V, ἀν. καὶ τὴν ἐγχήρησιν L, ἐγχ. καὶ ἐνν. δὲ ἐπ. κτλ. in M^{2} a manu recenti suppleta sunt — αὐτὴν τὴν ἐγχ. καὶ ἐ. δὲ ἐπ. om M^{1}, — καὶ ἐνν. δὲ ἐπ. om L, M^{1} — 15 τοὺς χ. τῆς ζ. om L, M^{1} — τῶν ἐφ. καὶ τὰς πρ. ὡς om M^{2} — 16 ὁ. διὰ βρ. om L, M^{12} — τοῦ Ναυῆ om L, M^{12} — 17 εἶτα π. διὰ συν. om M^{2} — τοὺς om L, M^{1} — τοῦ πρ. Σ. εἰ om L, M^{12} — 18 βασ. τῶν Ἰ. — παρόδου om M^{2}, τῶν Ἰ. — παρόδου om L, M^{1}, ἀπὸ Σαοὺλ — Ἰουδαίων om V^{1} — 20 ας — ἡγεμόνας om M^{2}, ἔπειτα — ἡγεμόνας om L, M^{1} — 21 ὑς — Ἀντι om M^{2}, πάλει — Ἀντι om L, M^{1}, πάλαι om V^{1} — 22 Πτολεμαίων — ἀρχὰς om L, M^{12}, sed διεξελθόντες omisso δὲ V^{1} — 23 αστείας — Ἑλλήνων om L, M^{12} — 24 ταγομένους — 4,13 θεοσόφων καὶ om L, M^{12} — 25 Διοκλητανοῦ l. Διοκλητιανοῦ — 28 ἕως τῆς τελευτῆς Θεοφίλου V^{1} — 31 ἄκουε σαφῶς, sed ἐγκελεύεται σοφῶς ὡς V^{1} — 32 προστετηκέναι V^{1}

4,1 πρόσερ. A — λ. πως τῇ προκειμένῃ θεωρίᾳ κλ. λεληθότος A — 6 γε om A — 7 μου τοῦ τ. διὰ τὸν κ̄ν τοῦ ὑπ. ἀμ. καὶ ἀλ. A — 9 καν. τ. ρ̄ύνημα τῷ A, — 10 εἰ δὲ καὶ περιετὸν A — 11 εὐλογίαν ὧν εὑρ. συγγνωσθείημεν π. τὴν ὁ. ἀ. σοφίας A — 13 θεοσ. θεηγ. A — 14 ἰδιῶται A— 15 Ὡι δὴ λοιπὸν M², Ἤδη λ. A, om — δύναμιν L, M^I — 16 δύναμιν ὅπως δῆλα τὰ κατ' ἐμὲ γενήσωνται A — 19 ἔπλαττεν P² (1705; Vat^I, ἐποίησεν O. — 21 ** καὶ θυγατέρας β' C², L, M^I P², Vat^I — *** καὶ C², P², καὶ θ. β' τὴν O — Σὴθ καὶ τὴν Ἀζ. καὶ τὴν Ἀσ. C², L, M^I, P², Vat^I — 24 τὸ δὲ ἀ. ὀν. L, M, O, P²; Vat^I—27 ὁ δὲ Σὴθ τὴν δ. Ἄβελ? L M^I, P², Vat^I — 28 καὶ om L, M^I — προσαγαγὼν L, M^I, O, P² — 30 αὐτοῦ om L, M^I?

5,1 σταθμία l. στάθμια — 2 Εἶτα κτ. ἐν γῇ Ναΐδ om L, M^I, sed seqq. πάλιν κατ. post l. 26 σημαντικὸν leguntur—Nota Ναΐν P² — 3 αὐτὴν Ἐνὼχ εἰς P², Bulg. αὐτὴν om L, M^I — 4 τοὺς ὁ. ἀ. ἀν. om L, M^I, αὐτοῦ om P² — 5 Μετὰ—ἀφηγούμενος 19 om Bulg.—24 ἑπτα om L, M^{I2}—Κατὰ δὲ O— 6 ἕτεροι l. ἕτεροι — 14 κατοικεῖν κτηνοτροφεῖν τε O — 19 ἀφηγούμενας l. ἀφηγούμενος — 25 τῆς γραφῆς L, M^I — ἐπὶ om O. — 26 ὡς σημαντικὸν L, M^I — 29 Τὸ μὲν — ἐννοίας 6,8 om O

6,2 συναιθήσει l. συναισθήσει — 3 ἑξῆς αὐτοῦ δ. L, M^I — 9 ἐπὶ τῇ πρ. Ἀ. et μεθ' — πεδίον om O. — 11 ἡ πρ. τοῦ κ. et φόνος om O. — 12 πέμπτον κακὸν ὅτι L, M^I — 13 τοῦτο τὸ ἕκτον om O. — Ἐρωτηθεὶς — Καὶ 14 om O. — 14 ἀδελφὸς l. ἀδελφός — 15 Τὰ τοῦ K. O. — 17 τῆσ l. τῆς — 18 μετὰ τῆς ε' σ. om O — 20 νῦν om L, M^I — καὶ ἀπὸ πρ. σου L, M^I — 21 ἡ βαρ. — σωφρονοῦσιν om O. — 23 πᾶσι δηλοποιεῖσθαι. Ἔθετο γάρ φησιν κύριος O.

7,1 Ὁ δέ γε P², Сиѥ же Bulgg.— 6 πλάνητα P²—7 Ἀφροδύτην l. Ἀφροδίτην— 9 ὁ θεὸς ἐκάλεσεν. Σὴθ O — 10 Ἐνὼς ἕτερον ὃς O. — ἐπ. τὸν κύριον O. — 12 τὴν om P². — 13 Οἱ γὰρ τοῦ Σὴθ ἔγγονοι P² — 18 μένει l. μενεῖ — 23 Ἐν δὲ τοῖς προειρημένοις χρόνοις γεγ. O. — 25 Αἰθίοπος l. Αἰθίοπος — 28 σημαίνον l. σημαίνον-

8,2 κίνησιν διαφέρειν B², O. — 3 ἀστρονομία τε καὶ ἀστρολογία καὶ μ. — τῶν Μαγουσάλων ἤτοι Π. ἤρξαντο B² — 8 Χαλάνη ἐξῆλθεν B², — Χαλάνη— ἐξῆλθον O. — 10 Φιλιστεῖμ l. Φιλιστεὶμ — 12 γιγαντιαῖος B² — 13 τοῦ πλανήτου ἄστρου B² — 17 Σεμίραμιν τὴν καὶ B², O. — 18 ἔσχεν B², ἔσχε καὶ O. — 19 Δία εἰς B², O. — 20 θυγατέρα B² — 23 ὅς γε τὴν B², O. — 25 διὰ τὸ καὶ τὸν Δία λ. τὴν ἰ. ἀ. ἀδ. ὁ καὶ Π. λεγόμενος B², O — λεγ. ὁ δὲ Νῖνος O.

9,2 τῆς Ἀσσυρίας P² — 3 πορ. ὁ δοῦ ἡμ. γ' ἐκάλεσεν αὐτὴν B², O. — 4 Νινευΐ B² — ἐξ οὗ ἐγ. καὶ Z. B², O — καὶ om O — 6 ἀνακλωθῆναι B², ἀνακλωθῆναι O — 9 φυλάττεται B² O. — Ὠρίωνι l. Ὠρίωνι — ** ἀερίου B², O — 13 ἐβασίλευςεν l. ἐβασίλευσεν — 15 πρῶτον B² — 18 κρ. παρὰ Πεσῶν καὶ λατρευομένου B² — 27 Παθόντα δὲ πολλὰ B², O.

10,2 — 7 om B². — 11 Ἰκόνιον B² — 12 ὑπ. δὲ καὶ ἄλλας B² — 14 ** ἐν B². — 17 ἐβ. αὐτῶν P² — ἔτη λγ' B² — 18 Ἄσσυρίων l. Ἀσσυρίων — 20 Μεδούσης B² — 22 κτίσας καὶ ἱερὸν B² — 27 Βαβ. βασιλεία, δ. δὲ ἡ τῶν Π. οἳ καὶ ὁμ. B. καὶ Ἀσσύριοι κλ. B²

11,2 Μετὰ τοῦτον B² — 3 Ἀιγ. πρῶτον ἐκ B² — 4 ὃς καὶ πολ. B² — 7 Ὑφ' οὗ

B² — 9 — 14,30 ἔτη κ' om B², sed postea habet Μετὰ δὲ Σεσώστρον ἐβ. τῆς Ἀ. Ναραχὼ—14 τοὔνομα B² — 15 τοῦ Ἡλίου B², — 16 Ἰλιούπολις B² — 18 et 21 λ. γ. B², — 22 Τηρῶν B²

12,2 Φοινίκην B², — 4 οἱ πρ. οἱ Ἰ. B² — 8. IX l. X. — 13 ἐκμάσει B² — 14 καὶ om B², P² — ἐκμάξαντος B² — 21 εἰ μήτει αὐτὸν Πρώην P² — 24 * βαφειν B². — 28 Λύδδων B² ut 13,8 et 14,25

13,1 Πελοπην l. Πελοπον — 5 ἕως οὗ Μαροδὰχ B² — 6 δὲ τούτου B. καὶ Δαρείων B² — 13 μ. ἢ γ. B² — 22 μεγιστᾶνας B² — 25 σπ. ἅπτεσθαι καὶ B² — 28,29 Μιερέως, Μιερεύς B² — νικήσῃ B².

14,1 Κροῖσον B². — 12 Ἱερουσαλὴμ l. Ἱερουσαλήμ — 17 οὗ ἕνεκα εἰλ. ἀ. καὶ ἀπώλοντο B² — 22 καὶ ἀ. καὶ τὰ ἱ. B² — 25 ὑπὸ K. B² — ἔτη η' B² — 30 Ἐφ' ὧν χρόνων ἦν τις B²

15,7 ἤτοι τὸν β. τοῦ Π. δ. habet B² — 8 ὠνόμασαν P² — Καπ. τῆς Ῥ. ἤτοι τῆς π. B², in Nota l 8 pro 9 — 13 τὸν πρὶν λεγ. P² — 14 Πρίμνον B² — ἐ. οἱ Ῥ. B², P² — 16 τῶν Ῥ. τοῦ δ. B² — 21 τὸ δὲ βούσιον B² — 23 Καὶ λ. οὖν οἱ B² — 24 ἀναποιούμενοι B² — 26 Ἀλλ' ὅμως B² — 28 δ. αὐτοὶ — ἐξ ὅτε τὸν B²

16,1 ἀδελφὸν ἀνεῖχε B² — 3 τὴν Πυθίαν B² — 5 οὔτε ὁ δῆμος B² — 10 ἀδελφοῦ Ῥήμου B² — 13 Ὁ αὐτὸς οὖν B² — 16 εὑρεθέντος B² — 20 οὗ δὴ B² — 22 ὡς ἐντίμους ἐν B² — 25 τὸν om B²

17,5 συγκλ. l. συγκλ. — 7 ἐπελθόντες B² — 11 ὅς καὶ συναγαγὼν B² — 12 τοὺς Γάλλους B² — 14 ἡμέρας τῆς Ῥώμης? B² — 15 δυστυχοῦς γενομένου B² — 17 καὶ Χιμενὸν B² — 18 θρύϊνον καὶ σχοινία B² — 25 ἐβ. Χοός B² — 29 Μακεδονίων B²

18 ιδ', ιέ, ις' l. ις', ιζ', ιή — 5 καὶ τὴν Θεσσ. B² — 9 μετὰ Χόον B²—21 δεδ. καὶ B² — 23 ἱερ. ἐσθῆτα περιθ. P² — 26 XVII l. XVIII — 28 περιχρυσώμενον l. περιχρυσωμένον, cf. κεχρυσμένον P² — 29 ποριεζ. l. ποριεζ. — 30 πεπ. καὶ περικ. B²

19,2 καὶ om B² — 4 ἐπένδυτο B² — 6 μυρῶν B² — 7 ἥνπερ B² — 9 ἐπεπόρτουν B² — 11 στοίχων B² — 14 πάζιον B² — 15 ἴασπιν καὶ σαπφ, ὁ δὲ γ' λίγηρον, ἀμέθυσον καὶ ἀχ. — 29 β' l. ιβ' — 30 ἀδάμαντα B² — 31 θεὸν, ἐδράγμει B²

20,10 ἐκτυπώμενα B² — 12 ἐπιτιθῶν B² — 13 ἀνωρθ. θεία κινήσει τὰ B². — 15 in Nota, dele σημαίνοντα τὸ—16 γε καὶ ἐπὶ τῶν ἀ. ἀπ. τοῦ χῦ αὐτῶν τῶν δ. B² — 20 ἢ l. ἢ — παρεκβ. B² — 22 ὁ om B² — 25 μήτραν l. μίτραν — 29 ἀπείρηται B²

21,3 τῶν τε τεσσ. B² — 4 ἅπερ l. ἅπερ — 10 Καὶ μ. καὶ ἡ B² — 11 ὑπῆρχε ἡ καὶ τὸν B² — 19 δέῤῥεις γε εἶχε B² — 20 κοικ. l. ποικ. — ἀπήργειν τὸν B² — 21 Ὁ l. Ὁ — 25 * καὶ B² — 28 τῷ Ἀλεξάνδρῳ B² — 31 εὐδοξίας P² — 32 κόσμῳ om B²

23,3 καταποδήσας B² — 6 Nota ἀντιάσαντο. — 16 ἔχεσθαι λέγων σπουδαίως B² — 17 τὴν Π. δυναστείαν B² — 18 τῆς κατὰ om B² — 20 δεξιωσάμενος B² — τῶν πρεσβευτῶν P² — 23 προφητείαν αὐτῷ B² — 27 αὐτόν τε B²

25,5 συμφέρειν B² — 7 ἄρνιν, ἐφ' οἷς ὁ μάντις χαλεπήνας καὶ οἱ τῇ πλάνῃ ταύτῃ δεδουλευμένοι, λαβὼν εἰς χεῖρας τὴν ὄρνιν (ob homoio-

teleuton omissum) Μοσόμαχος B² — 14 πόλει τῆς Κ. B² — 16 ἐνδοτέρα B² — 21 συνέρχεσθαι P² — 26 Καὶ δὲ B² — 28 αὐτὸν om P²

24,1 πανοῦργον τῆς φρονήσεως σου B² — 5 ὑπέστρεψεν B² — 9 ταχὺ δηλονότι καὶ σφοδρῷ καὶ πυρῶδες B² — 11 φιλ. τ. ἐ. ἢ. ὅτι κ. ἀπ. ἐ ὃς καὶ ἀκ. B² — 13 εἰ ἀπείρων B² — 17 εἰς βός ἐπ. Πολεμικώτερος B² — 23 λίαν ἀπ. ἄνδρας B² — 27 καὶ τὴν B² — 29 φθάσας ὢν καὶ τὸν θαύμασιον καὶ ὑπὲρ B²

25,2 Ἐν ᾧ τόπῳ B² — 4 * λεγόμενοι B² — 6 εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος — καὶ ἐκ τοῦ θεοῦ χρ. — ἐν ᾗ B² — 8 καί γε καὶ τὰ B² — 9 παντακόρεστα B² — 11 κεκτιμένον B² — 12 κληρωσάμενοι B², — 13 φυσικῶς διαζῶν, ἀεὶ τὸν θεὸν δοξάζει. Ἐν vel Παρ' οἷς B² — 15 οὐ πῦρ B² — ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐχ ἱμάτιον, οὐ κρεωφαγία οὐκ ἄλλο B², Bulg.? — 16 συντελ. B². — 19 μικρᾶς ὀπ. καὶ διηδ. ὑ. ἀπολαμβάνοντες B². — 22 Γάλλου B² — 25 ψυχρότεροι B²? om. Bulgarus. — 27 ὅπερ δὴ καὶ τοῦ Νείλου B² ** — 31 ἐπεχ. Π. οὖν μ. τῶν γ. αὐτῶν B² Bulg. — 32 παιδία B².

26,6 διά τε B². — 9 μέγιστον λίαν ἐν B² — 11 ἐκεῖνο ἀφανῆ B² — 12 * καὶ B² — 14 μῆκος καὶ τὸ B² — 21 ὁ καὶ ὁμαίμων Γρ. τοῦ μεγίστου καὶ θ. B² — 23 φάσκει — ἔθνη (p. 194) B² — 24 ἐν τοῖς δὲ et Νόμος om B² p. 194 — 25 τὰ π. δ. B² — 27 Ὧν πρῶτοι B² — 28 πορνεύειν ἢ κακουργεῖν B²

27,2 Βραχμάνες καὶ γνησιῶτες B² — 3 παιδεία τε καὶ εὐσέβεια μὴ κρ. ἢ ὁ. B² — 10 Ἄλλος δὲ ν. οὗτος Χ. B² — 12 καὶ πόῤῥω R² — 13 Ἕτερος δ' αὖ Περαγελαίοις B² — 16 ** καὶ B² — ἰσχυρότατα B² — 19 * l. ***, κλεῖστοι B² — 20 ** l. **** — ἑνὶ B², om. καὶ π. γ. — *** l. *****

28,3 ὑπερβόριοι B² — 4 καὶ μεγάλην ἑορτὴν B² — 5 ὧν καὶ κατὰ B² — 6 πάσας B² — 10 Μ. δὲ τὴν Ἀλ. τ. — ἔτη γὰρ ιβ' βασιλεύσας — εἰς B² — 13 Κοίλης Συρίας B² — 16 Καὶ οὗτοι μὲν οὐ B² — 20 ἐπιστήμων ἀναγκαίων B²

29,2 * τοῖς B² — 3 Ἰ. γάρ φησιν B² — 10 Κλ. τε B² — 11 Ἰναχὸν l. Ἴναχον 13 ἀποδείξειν l. ἀπόδειξιν — 17 ἐπαινεῖται B² — 18 πολυΐστωρ ὡς Ὠρ. B² — 19 ὄντων, οὐδὲν θαυμαστὸν B² — 20 Εὐσέβιος οὗτος ἀκρ. B² — 21 Ἰνάχου τὸν Ἰάκωβον B² — 24 δυναστεύων B² — 25 βασιλείας τῶν Χαλδαίων B²

30,1 συναντήσας B² — 3 τὰ ἔθνη B² — 5 τὸν διφυῆ om B² — 13 Πάντες γὰρ οὗτοι B²

31,20 τὸν om P² — 21 Καὶ μετὰ — Ἰώσηπος 25 om, sed 27 λέγεται ταφῆναι κατὰ τὴν Ἱεροσολύμων γῆν, ὥς φησι Ἰώσηπος O. — 28 Ἀφανὲς — ἐλπίδας om. O — 30 ἐγέννησε τὸν Ἐνὼς O, P²

32,2 ἐξευρηκέναι P² — 3 γράμματα τὰς O. — 4 εὐσέβειαν αὐτοῦ P². — 5 ὥστε καὶ πρῶτον ἐπ. θν καὶ ὀνομάζεσθαι καθὰ δὴ καὶ O, δὴ om P² — 11 ἀκολαστίᾳ l. ἀκολασίᾳ — οἱ ἐκ τῆς O. — 14 ἐτῶν ρμ' O. — 15 ψμ' καὶ ἐγέννησε τὸν Μαλελεὴλ καὶ ἀπ. O. — 16 ἔτη ϡι' O. — 19 ἀπέθανε, περὶ οὗ εἴρηται ἡ μετάθεσις, ζήσας O — 21 Καὶ μετὰ — 23 ἔτη om. O ex homoioteleuto. — 24 ἐτῶν om O. — 26 ἑνὸς μὲν τοῦ ἀπὸ Κ. ἑνὸς δὲ τοῦ π. Ἐνὼχ P². — ἕνα μὲν τὸν ἀπὸ τοῦ Κ. ἕτερον δὲ τὸν πατέρα Νῶε O. — 28 ἀπὸ om O.

33,2 εἰληφὼς O — 4 ὅτι — ἑπτά 5 om P². — 5 ἑπτά. Διὰ τοῦτο μειζόνως κ.

ὥσπερ καὶ ὁ Λάμεχ. Ὁρᾷς O — διὰ τούτων O — 12 γεν. κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ καὶ εὐσεβοῦς Λ. ἀπόδοσιν ἕως — 14 τὸ μὲν — ἐφυλάχθη 22 om. O — 24 ρ′ τοὺς? ἑαυτοῦ τεχθῆναι ὑ. ἑ. εἰς τὴν O — 25 καὶ οὕτω γίνεται O — 28 Τοῦ δὲ — δέει 35,25 om O

34,1 ἀσήπτων ἤτοι κεδρίνων P² — 20 ἀπερισπέπτως L ἀπερισκέπτως

35,10 τὸν ὑπὸ P² — 28 αὐτῷ ἡ ἄρκτοςς O

36,1 καὶ καὶ ἀπερίσοι τὰς O — 2 ὄφις· οὕτω συνέβαινε τότε καὶ O — 3 εἱρκτῆς ἐκείνης ἀπαλλαγέντα O — 4 ἥττων τὴν ἀπορίαν καὶ ἀπώλειαν ἐννοήσας τοῦ γένους, omissis seqq. usque ad 23 ρβ′ ἐτῶν? — 25 ἐτῶν om O.

37,2 ρθ′ ἐγέννησε O. — 3 ἔτη τξζ′ O — 5 τὴν om O — 6 διακεχαραγμένων π. ἐντυχών, τὰ δ' ἦν O — 7 παραδόσεις, τ. δὲ ἐγγραφ. O. — 8 τοὺς ἄλλους O — 9 Ὁ δὲ Σάλα γενόμενος O — 11 ῡ τρία — φγ′ O, φλγ′ Chelmeadii conjectura — 12 ἐτῶν om O. — Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐννοοῦσιν οἱ ἀν. πύργον κατ. O. — 16 μιᾷ φωνῇ. N. δὲ ὁ. γ. Χουσαὶ O, Χοῦς Ch. — 19 ἐγκεχείριστο O — 20 ὧν — ἐπενοήσατο 23 om. O. — 24 οβ′ et ὁ om. O — 27 Καὶ — διασπασθέντων 38,1 om. O.

38,2 οὐχ (sic) ὑστέρησε O pro οὐκ ἐστέρησε — 7 Διὸ καὶ τῇ O — δῆλον μὲν καὶ ἀπὸ τούτου om O. — 9 χρωμένους — τοῦ om O. — 10 χριστὸν λέγω τῇ τῶν Ἑβρ. δῆλον κατὰ τὸν πρ. πάντων O (πάντως B) — 12 Καὶ μέντοι καὶ πρὸς O. — 14 Ἐφ' — ἐπελύσασθαι 15 om O — 17 ἑρμηνεύονται — μόνης. Ταύτην γὰρ τὴν γλῶσσαν καὶ Σ. λέγουσι ὡς ὁ πολυμαθὴς οὕτω μαρτυρεῖ Ὠριγένης ἑρμηνεύων ἐκ O — 21 εἰπὼν τὴν Ἑβραίων O — 24 ἔμεινεν — 26 ἀνατρέπει om O. — 26 καί ἐστι κεχαλκαμένος ἴχνη (κεχαλαγμένος τὰ B?) — αὐτοῦ φυλ. μόνον ἀν. Ἀ. καὶ B. ἦν δέ? O — Nota Ἑβραΐς, Ἑβραΐων

39,4 ͵βσξβ′ O — 6 φλς′ καὶ οὕτω γ. O. — 7 Διόπερ καὶ Μεσρὲμ O — 11 καὶ τὸν Φοὺδ καὶ τὸν Χανάν. Ὁ δὲ Ἰάφεδ τὸν Γάμερ καὶ τὸν M. O — 12 καὶ τὸν Ἐλ. om O, — 18 ἥνπερ O, ὅπως P² — 23 κατακληροῦνται O — 29 Κορδήνα O, Κορδυαία Chilmead

40,8 παρὰ θαλασσῇ O — 9 Λυκαονιάν L Λυκαονίαν — 10 Φρυγίαν καὶ Μαλίαν O. Φ. Καμαλίαν Chilmead — *** Μυσίαν ἄλλην, Τρωάδα, Αἰώλιδα O — 11 καὶ ν. ὁμοίως Σαρδανίαν O — 12 ποταμὸν Γειὼν τὸν O — 14 ***** τε O — 16 Δέρβη O — 17 ****** Βασταρνὶς, Σκυθία, Θράκη, Μακεδονία, Δαλματία O — 20 ******* δὲ O — 22 Κέρκυραν O — 25 Τ. οὖν τῶν (οὕτω) κλ. O, P² — 26 ὡς ἀγαθή O

41,1 διαλλαττούσης P² — 2 κλήρους O — 3 προσηγόρευται O — 4 K. τ. ὁ δ. κρ. μ. τ. τοῖς P² — υἱὸς Γὴλ ἀπ. O — * Ἐβραΐμ P², Ἰσραὴλ P² — 17 γεγενομένους, γεγενημένους

43,6 Οἷά εἰσι παρ' Αἰγυπτίων κ. καὶ ὀνοκ. καὶ ὁ π. Ἶβυ κρ. B′ — 8 καὶ τὰ λ. πλ. π. τ. μύθοις B¹ — 9 ἱππ. ὑποτείνοντες B¹ — 10 * δὲ B¹ — 11 καλοῦντες B¹ — 15 Αἰγ. ἱερὸς Ὀσύρης καὶ ὁ νῦν Ἀδριανὸς βασιλεὺς Ῥ. π. Ἀ. Ἐπ. γὰρ Ἀδ. B¹ — 17 ἡδονῆς αὐτοῦ ὑπηρέτην B¹ — 19 δὲ ὑπ. ἀσέλγειάν τε καὶ ὁ. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ B¹ — 22 Ἄρτεμις· ὅτι καὶ τὰς αἰσχρὰς πράξεις τῶν αὐτῶν θεῶν καὶ ἄκοντες πρὸς ἔλεγχον αὐτῶν ἀνεγράφοντο (Epitome 20 linearum usque ad 44.11 ἀνθρώπων) B¹

44,12 γὰρ τοῦ Δ. B¹ — 13 πορνείαν, ἐκ Ῥ. δὲ τὴν ἀσ. καὶ ἐκ τοῦ Ἀ. τ. φ. καὶ

ἐκ B[1] — 14 ἄλλα πρὸς ἔλεγχον B[1] — 24 Ἥφαιστος δὲ τὴν χ. Ἀσκληπιὸς τὴν B[2] — καὶ Ἀπόλλων l. καὶ ὁ Ἀπόλλων cod. ut B[2] — 26 μὲν τὸν στολισμὸν B[2]

41,1 γραμμάτα l. γράμματα B[2] — 3 Ἐλάτης B[2] — 4 ὁ Ἀρισταῖος B[2], sed p. 194 ὁ Ἀριστοτέλης — 6 ἀριθμοὺς B[2] — ἀριθμ. cod. — 22 ὅτι παρ' ἄλοις B[1] — 23 ἄλλων θεῶν γενομένων γίνονται B[1] — 25 τράγον, καὶ τούτους ἄλλοι B[1] — 26 Λίβυες δὲ πρόβατον θεοποιοῦσι ὡς θεὸν B[1] — ἑτέροις B[1] — 27 σφάζεται B[1] — 28 οἶνον ἀ. ὀν. B[1] — 29 π. καὶ κρήνας B[1] — 31 εἰδωλομανία ὡς B[1]

46,1 εὐτελῶν om B[1] — 2 ὀνομάζουσιν,B[2] — 3 ἀρδεύων B[1] et cod. — 4 ἐθεοποιοῦντο et om τὴν B[1] — 6 βδελλ. — ἐθεράπευον 7 om. B[1] — 8 αἴτιον— πανολεθρίας διὰ τὸ ἀνησχολεῖσθαι εἰς αὐτὰ ὅτι κ. π. τ. τοῦ χρόνου ἐγείνατο τ. Ἀ. βοῦς B[1] — 16 ἐστὶν om B[1] — 18 πανθεσίαν B[1], ὡς ἂν εἰ om B[1] — 29 δεόμενοι M. λέγουσιν κ. τὴν ἑ. διάλεκτον ὡσανεὶ κειμ. B[1] — 20 καὶ dele in codice deficiens — 21 τραγοσκέλης B[1], τραγοσκελές, sed ἔχων cod. — 24 περιεποιοῦντο B[1] — 27 ἐκ τῆς τοιαύτης cod.

47,5 Αἰγύπτοιοι l. Αἰγύπτιοι cod. — 9 μηδὲ l. μήτε cod. — 16 εἰσάγει l. ἐπάγοι cod. — 17 ὀφθαλμεῖς l. ὀφθαλμοῖς — 18 προσκυνύσης — προσκυνήσης — 20 ἐνεργείᾳ καὶ θεωρίᾳ γινώσκουσιν cod. — 28 ἄστρα l. ἀέρα cod.

48,1 καθ' l. καὶ καθ' cod. — 2 εὑρήσει l. εὑρήσει — 5 κυκλοφορίας *, Nota * διαμενούσης vel διασωζομένης? — 8 νεφελῶν l. νεφῶν cod. — 13 ἀλλ'' — ἀλλ' — 22 ἂν om. cod. — 30 ὑπ' αὐτοῦ l. ὑπ' αὐτῆς (αὐτ.῀ cod.)

49,13 προσκ. — κτίσεως — 14 in margine codicis a prima manu — 17 ἐπανάγων. Αὖθις l. ἐπανάγων αὖθις — 19,20 προσκυνήσεις, λατρεύσεις l. προσκυνήσης, λατρεύσης cod. — ἑαυτῶν l. ἑαυτοῦ cod. — 29 ἑαυτῶν l. ἑαυτῶν — 31 Nota ὑπηκούουα l. ὑπήκοος

50,16 ἐδιδάσκοντο l. ἐδιδάσκοντο — 21 Καὶ γὰρ l. (2) Καὶ γάρ. Numerus l. 19 delendus

51,12 ἐκεῖνα l. κἀκεῖνα cod. — 18 Ζεὺς, ἄλογος l. Ζεὺς (3b) ἄλογος — 26 ὕδωρ l. ὕδωρ

52,1 ἐκείνη l. ἐκείνῃ — 2 ἔστι l. ἔτι — 12 κεταβ l. μεταβ. — 23 γεομετρίαν l. γεωμετρίαν — 26 X. δὲ ἤτοι Κύπριοι ἐξ. τὸ μαγεύειν B[2] — 27 πρῶτοι λέγονται B. διὰ Ζωροάστρου ἐξ ὧν δεύτεροι παρείληφαν B[2] — 30 ἑτέροι l. ἕτεροι

53,4 ὥσπερ — σύστασιν 6 om B[2], ex homoioteleuto — 9 στόματος. Ορνεοσκοπικὸν δὲ λέγεται ἐξευρηκέναι τοῦτο πρῶτος Τηλέγονος (quod codex in margine habet). Ὁμοίως δὲ καὶ τῆς οἰονιστικῆς B[2] — 11 τὸ δὲ παλματικὸν B[2] — 12 πετωμένου ὄρνιθος B[2] — 13 τόδε συμβαίνει ἢ τόδε B[2] — 14 ἁλματικὸν δὲ τὸ B[2] — 16 ἐν τῷ ποδὶ κνησμὸς B[2] — 17 φησί, συμβήσεται B[2] — οἰκοσκοπικὸν, δὲ l. οἰκοσκοπικὸν δὲ. — 18 εἴπῃ l. εἴποι B[2], εἴπει cod. — 19 φανῇ γαίῃ B[2] — 20 πρισμὸς ξύλων (ξυλ. cod.) ὑπαντήσῃ B[2] — 22 βαστάζων ἢ τόδε συμβήσεταί σοι τόδε B[2] — 24 διατεινόμενος B[2] — 25 καὶ τὸν om B[2] — 27 Ἀκλήπιον l. Ἀκληπιὸν ut et 54,23 — 29 προδιαφερόμενοι B[2]

54,3 Οὐ μὴν δὲ l. Οὐ μὴν (4b) δὲ — 18 ὠνόμασαν οἱ Ἀ. l. ὠνόμασαν Αἰγύπτιοι cod. — 24 τελευτησάντα l. τελευτήσαντα — 30 βεκουλευκότας B[2]

51,1 φρονήσαντας B¹ — καὶ ἀδ. τε καὶ π. om B¹ — 2 Νέρωνα καὶ Δομετιανὸν? B¹—13 τὄνομα l. τοὔνομα cod. — 25 ἄγγελων l. ἀγγέλων — 32 κληρώσας l. ἀποκληρώσας cod.

56,13 ἕνιοι cod. — 15 συγγραφεὶς — 19 ἐπικρύφεις l. ἐπικρύψεις

57,14 ἀπαθὲς καὶ l. ἀπαθὲς ἢ cod. — νῦν om cod. — 18 εἱμαρκένην l. εἱμαρμένην — 21 προαιρέσ. cod. — 23 σμικρότατων l. σμικροτάτων

58,13 δύνασχαι καὶ κατ' B² — 5 ἐκ om B² — 9 ἠρτεῖσθαι B² — 10 τούτοις B², τούτ. cod. — 11 φήσας — ἔχοντες 21 om B² — 17 μῖᾳ l. μιᾷ — 20 ποιητὴς τῶν l. ποιητὴς τὴν τῶν cod. — 21 Καὶ ὁ μὲν οὕτως. Ὁ δὲ οὕτως πρεσβεύων? B² — 26 ἀναίδην B², ἀναίδειν cod. — 27 ζῶν καὶ πλ. B²

59,1 ἀπηρυθριασμένως ὁ ἐμβρόντητος πρὸς οὐρανὸν B² — 3 πολλῷ μᾶλλον χείρονος δόγμασιν ὡς ἀπεφάνθη. Καὶ B² — 4 τε καὶ φωτοειδῆ καὶ θεοειδῆ, οὗτος ἦν. B² — 5 εἰρηκότως μὲν ἐκ. B² — 7 ὑστέρησε B² — 9 παρὰ γνώμην ποιεῖν B² = παραγνωμ. ποι. cod. — 10 πόρνους καὶ ὅσα τὰ τῆς ἡδονῆς καὶ π. ἑ. B² — 11 ἀν. τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἑτερ. B² — 15 νοήσει καὶ τὸν μὲν τῷδε αἰσθήσει ἀλόγῳ δόξα τὸ γιγ. B² — 17 ὄντος B² — 19 ἔτι l. ἔστι cod. — 21 πρέπει οὖσαν λ. τὸ δὲ ἀεὶ κατ' B² — 22 ἀνακινήτως l. ἀκινήτως B² ut cod. — γενόμενον l. γινόμενον B², cod. — 25 εἶναι, καὶ ταῦτα μὲν ὁ Πλ. B² — 27 οὖν περὶ l. οὖν καὶ περὶ cod.

60,2 γεν. l. γιν. cod. — 17 λαλῶν l. λαβὼν (λα. cod.) — 23 Ἐν τῷ l. Ἐν δὲ τῷ cod. — 24 τιμορία l. τιμωρία — 28 ἀθρώπων — οἱ l. ἀνθρώπων — οἳ

61,1 ὠφέλεια — οἴοντε l. ὠφέλεια οἷόντε (οἴονται cod.) — 3 γίγωνται — γίγενται l. γένωνται — γίνονται — 4 ἀνίαται l. ἀνίατοι — 5 ἄλοι l. ἄλλοι — σ. φαὶ φοβερώτερα l. καὶ φοβερώτερα — 22 ἐπειδὴπερ l. ἐπειδήπερ

62,13 μεμυήται l. μεμύηται — 26 ἵν l. ἵν' — 28 ἐστιν, Nota ἐκ. δὲ σοὶ cod. l. ἐστι. Nota ἐκ. δὲ εἵνεκα π. καὶ ἐκείνῳ δὲ πάντων cod.

63,12 ὄνομα l. ὠνόμασαν — 64 Ἀβραύμ l. Ἀβραὰμ — 23 Ὁ δὲ γε Ν. ὁ υἱὸς Σερούχ (quod indicium est excerptorum O — 24 οθ' l. ροθ' LXX — 25 ρχθ' O ut Chr. pasch. et Gen. XI, 25 hebraeus et graecus, ρχγ'? — 25 σβ' l. τκα' LXX, σα' cod. σε' O — 29 ἔτη ρλε' ὁ Θάῤῥα O

65,1 ἦν δὲ οὗτος — 66,30 om O — ἀγαλματοποιος l. ἀπο ἀγαλματοποιὸς ἀπὸ— 2 Περίεστη l. Περιέστη — 3 τούτου ἐτῶν l. τούτων ἐτῶν — 11 καῦσαι εἴδωλα l. καῦσαι τὰ εἴδωλα cod. — 19 λεγέται l. λέγεται — 20 φαινομενα l. φαινόμενα — 29 τούτου l. τούτων (τούτ. cod.)

66,13 καταλείπων l. καταλιπὼν (καταλειπὼν cod.) — Αἰγύπτον l. Αἴγυπτον

67,23 ὃ l. ὁ

68,11 ὄντως l. ὄντως

69,20 ἔξαμ. l. ἐξαμ.

70,9 εὐλόγησεν Ἀβρ. l. εὐλόγησε τὸν Ἀβρ. cod. — 24 τούτεστιν l. τουτέστιν 30 Αἴγυπτος l. Αἰγύπτιος cod.

71,3 Ἐλχὶ l. Μελχὶ cod. — Nota. ocd l. cod

73,3 μητρὸς ἢ l. μητρός ἐστιν ἢ cod — 14 ἐπεκλ l. ἀπεκλ. cod. — 23 μνήσθητι l. ἀναμν. cod. — 24 λεγέται l. λέγεται — 28 ἀδικ. l. ἀδεκ. cod. — 29 λατρεύοντες l. λατρεύσαντες cod.

73,5 ἐπιϑ l. ἐπιϑ — 24 Σάῤῥας, ἀποδρ. l. Σάῤῥας καὶ ἀποδρ. cod.
74,19 πρὸς Ἀσσ. l. πρὸς τοὺς Ἀσσ. cod. — 22 Ἰσαάκ. l. Ἰσαάκ.
75,1 Ἀκραὰμ l. Ἀβραὰμ — 15 πλημμελήσας l. πλημμελήσεις? πλημμέλ. cod. cf. 80,15 — 20 αὐτοῦ· codex: αὐτῷ — 24 Τοιγαροῦν — l. Τοιγαροῦν
76,1 γινομ. — l. γενομ. cod. — 11 διαβοτήτος l. διαβόητος — Nota ad 21 Εἶχον l. Εἶχεν cod. — κατατρεχ. l. κατερχομ. cod. — 27 ἐνόησαν l. ἐνενόησαν cod.
77,12: (13ª) τὸ πρ. κ. l. τὸ πρ. (13ª) κ. — 24 κατὰ ἐξ. l. κατὰ χοίρων ἐξ. cod. — 27 διὰ μελλ. l. διὰ τοὺς μελλ. cod. — 29 ἐξαπ. l. ἐξαπ.
78,23 ϑεὸς l. ϑεός. — 28 ἔζησαν l. ἔζησεν
79,9 Βενιαμίν l. Βενιαμὶν — 18 καὶ τέκνα l. καὶ τὰ τέκνα cod. — 19 προυποσχομ. l. προϋποσχομ.
80,13 ἀνεῖλε adjunge: οἱ δὲ υἱοὶ Ἰακὼβ αὐτίκα ὑπεξελϑόντες σχεδὸν πάντας ἀνεῖλον ex homoioteleuto omissum — 25 Ἄμραμ l. Ἄβραμ cod. et Nota: Γεώργ cod = Γεωργίου
81,24 Χαναὰν l. Χαῤῥάν cod. et ἐκ. l. ἐκ
82,5 ἐπιφερόμενον l. ἐπιφερόμενος — 15 ὅτι ὅλαις l. ὅτι ἐν ὅλαις cod. — 29 κυνόμυα l. κυνόμυια
83,9 λέγων. Τῇ l. λέγων· «Τῇ — 23 μεγάλοις ἐν l. μεγάλοις, ἐν
84,4 ἐργὸν l. ἔργον — 14 καὶ ἐν νέφέλης l. καὶ νεφ. cod. — διατρέψας l. διαϑρέψας cod. — 24 ἑστήκει l. εἱστήκει cod. — 30 κυριος l. κύριος (15b)
85,15 τοῦτον l. τοῦτόν — 16 οἶδα l. οἶδά
86,1 ϑεοπνευστίας l. ϑεοπτίας — 5 ἐπέστρεψε l. ἐπέστρεφε — ὥσπερ l. l. ὥσπερ cod. — 18 εὐδήλως l. εὔδηλον cod.
88,6 ἐπὶ σκηνὴν l. ἐπὶ τὴν σκηνὴν cod. — 8 ἐλάλησε l. ἐλάλει cod. — 25 σκηνὴν τοῦ l. σκ. τὴν τοῦ cod. — 27 ὁράματι l. ἐν ὁρ. cod. — 32 in Nota ἀπῆλϑον cod.
86,2 ξ. l. ζ cod. — 27 δίδωμι l. δίδομι
90,13 ἵν τὸν τοῦ l. νῶτον τοῦ cod. — 13 et 27 Ἀβαρεὶμ l. Ἀβαρὶμ — 16 αὐτὴν l. αὐτὴν — 27 Βαρεῖ l. Ἀβαρίμ — καὶ τινα l. καί τινα
91,4 ὡς τινὲς l. ὥς τινες cod. — 7 λεγόμενος M. l. λεγομένη Νισὰν ὅ ἐστι πρῶτος μὴν ὁ παρ' ἡμῖν λεγόμενος M. cod. ex homoioteleuto in ed. linea omissa — 21 τὸ δε πᾶν l. τόδε τὸ πᾶν cod. — 24 ἐνηνϑρώπησε καὶ l. ἐν. (18ª) καὶ
92,2 ϑαυματουργὸς l. τερατουργὸς cod. — 15 Οὕτως l. ὄντως (ὄντως cod.) — πολλαὶ ϑλ. l. πολλαὶ αἱ ϑλ. cod. — 27 ἐπιϑεῖναι l. ἐπιϑεῖναί
93,1 Nota ὡσ ἥτις ἄρει τιϑινὸς cod. — 3 Nota ἐπ' ἐμὲ cod. — 14 ἐξάλειψον l. ἐξάλειψον — 15 ἐπανίστανται l. ἐπανίσταντο (ἐπανίσταντ. cod. — 19 ὑπερεῖδε l. ὑπερεῖδέ (ὑπέριδεν cod. — 21 ὕδατρς l. ὕδατος — 27 καὶ πρᾷος l. καὶ ὁ πρᾷος cod.
94,1 ἔτρεψεν — l. ἔστρεψεν cod. — 14 πλησίον σου οὐδὲ τὸν π. l. πλ. σου οὐδὲ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ οὐδὲ τὸν π. cod. (ex homioteleuto linea omissa — 22 κατώδυνων l. κατώδυνον cod. — 24 ἀφν. χορ. cod. καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ — l. αἰφν. χωρ. καὶ τὴν ἑαυτοῦ cod.
96,4 ἁμαρτιῶν l. ἁμαρτίας (ἁμαρτί cod.) — 31 τοὺς ἀρετῇ l. τοὺς ἐν ἀρ. cod.
97,12 αὐτοῦ, Nota, sic Siracides, αὐτῷ cod. — 23 πᾶσας l. πάσας — 28 οἶδα l. οἶδά

98,4 ἀχρείους ἀναλ. l. ἀχρ. εἶναι ἀναλ. cod. — 14 Τοιαῦτα l. (20b) Τοιαῦτα

98,24 καταδεδικ. — Nota καταδικ. cod. — 30 πλμμ. l. πλημμ.

99,13 μιμοῦται l. μιμοῦνται — 19 Τοῦτ' l. ταῦτ' cod. — 25 τοσαύτης ἀξ. l. τοσαύτης μὲν καὶ τηλικαύτης ἀξ. cod. — 28 ἕνεκεν ἀλλ' l. ἕνεκεν ἄλλου ἀλλ' cod.

100,12 πλημμελεῖ l. πλημμελεῖς cod. — 17 μὲν ὁ τοῦ. Nota μὲν τοῦ cod. — 19 πολλῷ ἀ. καταδεέστερος l. πολὺ ἀ. καταδεέστερος cod.

101,1 αὐτῶ — l. αὐτῷ — 18 Nota ἐκ τοὺς l. ἐκ τοὺς λι. τῆς χ. cod. — 22 θεορρήηων l. θεοῤῥήμων — 25 ἥλιος καὶ κατὰ l. ἥλιος κατὰ cod.

102,5 τερατοῦργος l. τερατουργός cod. — 9 κατεπάσατο l. κατεπάσσατο cod. — 12 τοῖς l. τοῦ cod.

103,6 παρὰ θεῷ l. παρὰ τῷ θεῷ cod. — 8 Ἀδων. l. Ἀδον. cod. — 15 χειρῶν καὶ l. χ. αὐτῶν καὶ cod. — 19 Γοθονὴλ l. Γοθονιήλ

104,5 ζ' l. π' cod. a secunda manu — 6 Nota τῷ ἀρώτρῳ ποδὶ cod. — 9 Nota Ἀφριαδὼκ cod. et Ἰακείμ cod. — 24 αὐτοῦ l. αὐτῶν cod.

105,5 Ἰωάθαμ l. Ἰωάθαν cod. — 13 ἡμῶν l. ἡμῖν cod. — 21 πατρὸς l. πατρός

106,5,7 ἐπετρ. l. ἐπεστρ. cod. — 9 Ἰεροβάαλ l. Ἱεροβοάμ cod. — 12 ἔθοιυ l. ἔθου — 14 ἔτι l. ἔστι cod. — 15 ἐμφαῖνον τι l. ἐμφαῖνόν τι Nota ἐμφαίνοντ. et πάντας cod. — 20 ἐστιν l. ἐστὶν cod. — 25 προσέφερεν τὰς l. προσέφερεν ὁ τὰς cod. — 26 τούτεστιν l. τουτέστιν cod.

107,12 ζ' l. ς' cod. — 18 Nota Λαβδῷ Μαραθωνίτ. cod.

108,10 προσώπου l. πρόσωπον cod. — 31 ἠβούλετο ὅθεν l. ἠβ. φαῦλον ὅθεν cod.

109,2 ἄρεστον l. ἀρεστὸν cod. — 3 καὶ κατ' l. καὶ γὰρ κατ' cod. — 11 Nota Γαβαῷ et θυμ. cod. — 17 ὀλοφυρουμ. l. ὀλοφυρομ. — 19 ὀλίγους εὐαριθμήτους στ. Φανεές l. ὀλίγων εὐαριθμήτων στ. Φινεὲς (ὀλιγ. εὐαριθμήτ. στ. Φινεές cod.) — 21 κιβωτὸς τῆς διαθ. l. κιβ. διαθ. cod. — 25 ἀποδ. l. παραδ. cod.

110,9 τοῦ ἐξολ. l. τοῦ μὴ ἐξολ. cod.

113,6 οἶκος σοῦ l. οἶκός σου — 7 ἕως τοῦ αἰῶνος l. ἕως αἰῶνος cod. et LXX — 8 ἐξουθενοῦντες με l. ἐξουθενοῦντές με — 16 κατεῖχε l. κατεῖχεν cod. — 17 παίδων l. παιδίων cod. — 25 κυρίῳ l. Κυρίῳ — 27 Nota πάνυ cod. l. μὴ πάνυ cod.

114,13 θυμίαματι l. θυμιάματι — 34 μόνον l. μόνοι cod.

115,4 καὶ προδ. l. καίπερ δ. cod. — 8 ἐκεῖνος ἔπαθον l. ἐκεῖνος· ἔπαθον — 26 ὀργὴ τοῦ Κυρίου l. ὀργὴ Κυρίου cod.

116,2 πλείονα l. πλείονι cod. — 9 συναθροῖζεται l. συναθροίζεται — 11 αὐτόν l. αὐτόν· — ἐξουθ. l. ἐξουδ. cod. — 18 θυμιάσαι Nota l. θῦσαι? — 19 θεοῦ καὶ Nota θεοῦ κατὰ? — 20 Ἀγὰγ l. γὰρ cod. — 23 ἀλλ' ἐζήτησε (בִּקֵּשׁ) l. ἀλλὰ ζητήσει (cod. et LXX) — Nota ἢ l. ἤ;— sub. Salomone l. sub Salomone

118,7 ος—πηχέων l. ὃς—πήχεων — 25 πασῶν l. πάντων?

119,13 αὐτὴν l. αὐτὴν

120,1 φαντάζεσθαί l. φαντάζεσθαι — 3 Ἀσταρὼθ l. Ἀσταρώθιοι cod. — 6 πῆχυς l. πήχεων (πήχ. cod.) — 11 ἐγγηστ. l. ἐγγαστ. — являшемуся ради образу тако—зане терпѣти = ἰστ. τὸ φανὲν οὕτω—ἐκ τοῦ μὴ φέρειν Vat? (Allatius, Critici ss. Angl. VIII. p. 354 Lugd. 1660) — 14 δέδοκε l. δεδοίκασι

Bulg. — πῶς ἂν ἀ. l. χαρτερήσειαν Bulg. — 17 αὐτὸν εἶδε Bulg. — δὲ καὶ τ. Bulg. — ἡ λ. om Bulg. — 19 τοῦ κατὰ Bulg. — 21 πρωΐ l. τὸ πρωῒ cod. — 27 Γελβούε l. λΓεβουέ. cod.

121,8 ἀπέλυσιν l. ἀπέλυσεν cod. — 22 μὲν τῆς ἱστορίας l. μὲν τῆς βασιλείας ὄνομα, Ἀγχοὺς δὲ ὑπὸ τῆς ἱστορίας cod. (ex homoioteleuto linea a typothetis omissa) — 20 Κυρίου l. Θεοῦ cod.

122,2 δοῦλον μου l. δοῦλόν μου ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου cod. (ex homioteleuto similiter omissum) — καὶ ὁ l. καὶ τὸ cod. — 11 ἐγγηστρ. l. ἐγγαστρ. — 12 ἡτοίμασεν l. ἐποίμανεν cod. et Ps. (ἀκακίᾳ Nota) — 16 λαβὼν ἀπὸ l. λαβὼν τὸν ἀπὸ cod. — 19 εὐφρανθήσοται l. εὐφρανθήσεται — 21 χειλεων l. χειλέων cod. — 22 πρεφ. l. προεφ. cod. — 29 δοθ. εὐλ. l. εὐλ. δοθ. cod.

123,3 τῇ προῤῥήσει Nota τὴν πρόῤῥησιν cod. — ἐπὶ Ἰδ. ἐπιβαλῶ ὑποδημά — l. ἐπὶ τὴν Ἰδ. ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά cod. — 13 Μωϋσέως l. Μωϋσέως — 19 οοικείαν l. οἰκείαν — 32 περὶ ὧν ἐπάγει l. περὶ ὧν καὶ Ἠσαΐας εἰπών· Ὅρασις ἣν εἶδεν Ἠσαΐας, υἱὸς Ἀμῶς κατὰ (Ies. I. 1) Βαβυλῶν ἐπάγει

124,2 Nota ἕξουσιν cod. — 9 σφῦρα l. σφύρα cod. — 17 φείσονται l. φείσοντες (φείσοντ. cod.) — μακάριος ὃς κρατήσει l. μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸν ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν, μακάριος ὃς κρατήσει cod. — 18 τὴν πέτραν Nota τῇ πέτρᾳ cod. — 19 ἐπορεύθη ὁ Δ. l. ἐπορεύετο Δ. cod. — Nota I Chr XII. l. I Chr. XI. — 28 Ἰσπεβαδᾶ l. Ἰεσεβαδά cod.

125,3 Nota πλήρης οὔσης φαχῆς cod. — 12 πῆχυς l. πήχεις (πήχ cod.) — 23 Ἵλεως l. Ἱλεώς cod. — 28 ὄρεων l. ὀρέων cod.

126,1 δὲ γε l. δέ γε

127,4 χεῖρα l. χεῖρά — 13 Ἑλεάζαρ l. Ἐλεάζαρ — 14 ὠμοχότων l. ὀμωμοκότων — 15 ὄρχον l. ὅρκον — 22 μου. Κατεστ. l. μου καὶ κατεστ. cod.) — 30 Nota γίνεται cod.

128,1 ὄργῆς l. ὀργῆς — 5 Nota φὴ· cod. — 6 καὶ τοῦ l. καὶ μετα τοῦ cod. et LXX — 8 Nota ἀφανίσαι deest in glossa ad ἐξολοθρεῦσαι — 16 οἰδε l. οἶδε — 18 πίδας l. πόδας — 29 Nota τέκνῳ ἐτόλμησαν?

129.2 τοῦ φόνου l. τοῦ τε φόνου cod. — 5 Ὅσον l. Ὅσον — Nota συγγράμματα ποιήσαντες cod.

130,13 ἐξεπορ. l. ἐξηπορ. cod. et LXX. — 20 καὶ πάντα l. κατὰ πάντα cod.

132,3 κατὰ πτωχ. l. κατὰ τὴν πτ. cod. — 9 Θῦ χρυσίον l. Θῦ μόυ χρ. cod. — Nota XXX l. XXIX. — 12 Σουφήρ cod. l. Σουφίρ LXX — 23 Nota ** ταῖς — l. * καὶ cod. et LXX — 24 *** — l. **

133,5 Σολομὼν l. Σολομὼν παρὰ τῷ Σιλωμᾶ cod. — 9 γενομένον l. γενομένων cod. — 13 χρύσιον l. χρύσεον cod. — 24 dele comma — 25 Nota ἐν ἅλωνι cod.

134,3 et 19 πῆχυς l. πήχεις — 5 et 9, 11, 25, 26, 29, 30 πηχῶν l. πήχεων (πηχ. cod.) — 10 τούτεστι l. τουτέστι cod. — 19 Nota πλήνθας cod. — 25 τυποθῆναι l. τοποτεθῆναι (τοποθῆναι cod.) — Nota 82 l. 28.

135,1;20,31 πηχῶν l. πήχεων (πηχ. cod.; sed 8 cod. habet πηχῶν totis literis — 15 συνεκάλυπτεν, καὶ τὰ χερ. l. συνεκάλυπτεν, καὶ τὰ ὀροφώματα καὶ τὸ ἔδαφος καὶ τὰ χερ. cod. — 22 δακτύλων l. δακτύλου? (δακτύλ. cod. sed cf. 28 δακτυλίων) — 25 ἐποιήσεν l. ἐποίησεν cod.

136,1 ἐπισκιάζῃ et ἀποσοβῇ l. ἐπισκιάζοι et ἀποσοβοῖ (ἀποσοβεῖ cod.) — 4, 6, 7, 10 πηχῶν l. πήχεων (πήχ. cod.) — 7 Nota χωροῦ cod. — 9 νιπτέσθαί l. νίπτεσθαι — 10 καὶ πήχ. cod.

137,4 ρκ'. καὶ l. ρκ' καὶ — 11 ὀφθ. l. ὀφθ. — 12 πορευθῆς l. πορευθῇς LXX. — 15 φυλάξῃς l. φυλάξῃ LXX (φυλάξεις cod.)

138,30 ποίησας l. ποιήσας — Nota 1 Regg I. l. 1 Regg. X

139 (Nota) 9 l. 11 — 18 ἐκείνας l. ἐκείνας — 19 κυπαρίσσους τὰς l. κυπ. καὶ τὰς cod. — 20 Nota ἀνομοίας cod. — 25 ἐπότει l. ἐποίει cod.

140,4 ἔμπροσθεν l. ἔμπροσθέν σου cod. — 24 ε' l. ,ε cod.

141,2 πνικτῶν l. νηκτῶν cod. — 7 αὐτῶν l. αἰτεῖν cod. — 13 Καὶ l. καὶ, om Leo. Nota σημεῖον cod. — 12 ἑκάστοτε l. ἕκαστος cod. — 26 Σαβᾶ l. Σαβὰ cod. — 29 αἰνίγματι l. αἰνίγμασι LXX — 30 χρυσὸν καὶ l. χρυσὸν πολὺν καὶ cod. et LXX

142,5 Nota περικαλλοπήσας cod. — 17 γοῦν l. οὖν cod. — 18 παῖδες l. παῖδές — Nota δοὺς cod.

143,20 Nota τῶν συνων cod. — 27 πλαστ. l. βλαστ. Nota δρυμῶν cod.

144,1 ἐγενοντό l. ἐγένοντό — 10 ἀπήλαυσεν l. ἀπήλαυσα cod. — Nota εὐρ. — Eccl. σαγίνη καρδ. cod. — 18 βασ. ἦν l. βασ. Σολομὼν ἦν cod. et LXX — 20 Μωαβίτιδας καὶ Ἀμμων, l. M. Ἀμμαν cod. et LXX

145,5 ἐφύλαξας l. ἐφύλαξάς μου cod. — 9 ποιησω l. ποιήσω — γὰρ ἔλεος l. γὰρ ὁ ἔλεος cod. — 28 δοῦλον l. δοῦλόν

146,6 Ἑόσφορος l. Ἑωσφόρος — 8 εἰώθει l. εἴωθεν cod. — 13 ἐπαγγέλιας l. ἐπαγγελίας — 19 Nota παροραθέντων — 20 ἀπεστήρητο l. ἀπεστέρητο

147,12 μεταβολὴν l. μεταβολὰς cod. — 14 ματάρσιος l. μετάρσιος cod. — 17 νῆστης l. νῆστις — 19 ἐξέκλινες cod. l. ἐξέκλινας cod.

147,27 ὡσπὲρ τινα l. ὥσπερ τινὰ

148,1 Nota 2. l. 3. — 11 ἀδιαφόρος l. ἀδιαφόρους cod. — 13 Nota λέγων cod. — 21 διαπερᾶν Πολλοὶ l. διαπερᾶν. Πολλοὶ — 24 ἐκείνων ζημίαν l. ἐκείνων τὴν ζ. cod.

149,5 ἐπαγγαλ. l. ἐπαγγαλλ. cod. — 15 εὐχὰς l. εὐχὴν cod. — 18 ἐπιβ. l. ἐπιβ. — 21 Nota δυσανάκλητος cod. — 22 Nota καταφρονῶν cod. — 27 ῥαθυμω. l. ῥαθυμο-

150,2 ως l. ὡς — 4 αὐτοῦ ἃς l. αὐτοῦ καὶ ποιήσει ἀδικίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς cod. — 24 τὴ l. τὴν

151,9 καὶ χρυσᾶ l. καὶ τὰ χρυσᾶ cod. — 18 Κύριου l. Κυρίου — 20 ιζ' l. ις' cod. (μα' LXX)

152,1 Nota 43 l. 2,3. — 7 πλοῖα l. πλοῖά — 10 Nota μεμαθηκότ. cod. (μεμαθηκότας?) — 13 μισοῦντας l. μισοῦντάς — 23 ἐδήλωσε καὶ τῆς l. ἐδ. διὰ τῆς cod.

153,10 Ἱερεμίου αἰφ. l. ἱερέως· αἰφνίδιον — 13 ηὐφράνθη καὶ καὶ ἡ l. ηὐφ. καὶ ἡ — 23 γάρ»; Καὶ l. γάρ· «Καὶ — 25 τι l. τί cod. — ἐντολὰς Κυρίου l. ἐντ. τοῦ Κυρίου cod. — Nota ἐν l. ἐν.

154,11 συνεστήσεν l. συνέστησεν. — 14 Σοφιαν l. Σοφίαν — 17 νομίσματα l. νομισμάτων (νομισμάτ. cod.)

155,9 πτωχῷ l. πτωχὸν (πτωχῶν cod.) — 13 ἀκούσας adjunge (38b) — 18 φονεύσαντας l. φονεύσαντας — 24 συναπαλέσῃ l. συναπολέσῃ — 25 ἐπὶ l. ἐπεὶ

156,4 ἐδέξατο adjunge» — Nota sed. habit l. sed habet — 13 ἁμαρτημάτων l. ἁμαρτιῶν cod. (ἁμαρτ.῀) — 19 Ἀδοναὶ l. Ἀδωναὶ cod. — 26 αὐτοῦ l. αὐτὸς cod. (αὐτὸ).

157,2 Nota νβ′ a secunda manu — 7 ἀπονοία l. ἀπόνοια — 8 [ἀπόνοια] l. ἀπόνοια quod in codice est — 12 διεφθειρεν l. διέφθειρεν. — 14 ναὸν τοῦ θεοῦ l. ναὸν Κυρίου cod. LXX

158, Nota 83 l. 32; Ἄχαζ l. Ἄχαζ — 3 ιζ′ l. ις′ cod. (Ἰωάθαν) — 13 χαλκοῖς l. χαλκοῦς (χαλ. ξ′ cod.) — 14 ὥσπερ l. ὥσπερ — 16 φυσιολογία l. φυσιολογίας (φυσιολογ′. cod.)

159,8 αἰχμαλωσίας ἄδικος l. αἰχμ. ἡ ἀδ. cod. — 22 διήωσιν l. δίδωσιν

160,2 καὶ καρδίαν l. καὶ τὴν καρδίαν cod. — 4 χρήσιμον, αὐτῶν l. χρήσιμον αὐτῶν — 18 ἀσίγητον l. ἀσιγήτως cod. et Coisl. 305 — 20 δυναμένων l. δυνάμεων cod. — 27 ἐκέλευσεν ἀλλὰ l. ἐκέλευσεν· συστῆναι δὲ τοῖς ἐφόροις ἄμφω διαπληκτισμὸν, οὐ κατὰ πάθη ὀργῆς ἀλλὰ cod. — 28 πρὸς ἐλευθερίαν l. πρὸς τὴν ἐλ.

161,7 υἱὸν l. Ἰησοῦν (Ἶν cod.) — 10 Nota τῷ προφήτῃ et 19 ἕκαστον cod. — 12 μὲν οὖν l. μὲν cod. — ἑστάναι Πέτρον l. ἑστάναι τὸν Πέτρον cod. — 21 διαδράντα l. διαδράσαντα cod.

162,1 Οἶδα l. Οἶδά — 2 ἐποραυντα l. ἐπουράνια — 4 πετὲ l. ποτέ. — 19 ἀγγέλον l. ἄγγελον — 20 προσλεγ. l. προσδιαλεγ. cod. — 22 Ἐστησεν l. Ἔστησεν — 24 δ᾽ l. δ′ — 26 πόλεμον· ἕως l. πόλεμον ἕως — 29 ποιπὰ l. λοιπὰ

163,1 ἐνέκα l. ἕνεκα — 5 τρὸς l. πρὸς — 11 λοιπὸν εἰς l. λοιπὸν εἰκότως εἰς cod. — 19 Nota Θῦ cod. — 29 ἐσχάτων l. ἐσχάτων

164,16 οὐχ ἐστὶν καὶ δὴ περὶ l. οὐκ ἔστιν καὶ δὴ καὶ περὶ cod. — 18 κἀντεῦθεν l. κἀντεῦθεν cod. — 24 γὰρ ἐστι l. γάρ ἐστι

165,9 μυστήριον ἕτερον εἰ l. μυστήριον ἀπόκρυφον ἐὰν cod. 23,25 ἥλιον l. ἥλιον 29 ὃ l. ὅ

166,5 ἐπάδοντες l. ἐπᾴδοντες εὐνοῦχοι LXX סָרִיסִים — 8 τρόπον l. τρόπαιον (τρόπ. cod.) — 13 τὸν l. τὴν cod. — 16 πρεσβευτῶν, παρουσίᾳ l. πρεσβευτῶν παρουσίᾳ — 22 ἐξεπορεύθην l. ἐξεπορήθην cod, LXX

167, Nota XXXIII l. XXII — 25 ὑπάχων l. ὑπάρχων

168,1 αἰσχουργῶν l. αἰσχρουργῶν — 13 πόιησας l. ποιήσας — 14 Nota καθ. cod. — 17 σιδηρ. l. σεσιδήρ cod.

169,10 στρατίᾳ l. στρατιᾷ — 12 ἥλιον l. ἥλιον

170,2 διὰ τινος l. διά τινος — 3 καὶ λύσιν l. καὶ τὴν λύσιν cod. — 10 συνέσει l. συνέσει cod. — 16 εἰπὼν l. εἰπών — Nota ἀναγινώσκεν τὴν τοιαύτην βίβλον cod. — 27 Ἄγκυραν l. Ἄγκυραν ἥτις ἐστὶ καὶ λέγεται ἄχρι τῆς σήμερον Ἄγκυρα τῆς Φρυγίας Πακατιανῆς cod.

171,6 ἀπεστήρησεν l. ἀπεστέρησεν — 9 οἰκότως l. εἰκότως — 17 συστροπίας τὴν ἄξησιν l. δυστροπίας τὴν αὔξησιν cod. — 21 ὅσια l. ὁσιά cod. — 26 ψήρει l. γήρει — 27 ἐπιθυμοῖ l. ἐπιθυμεῖ

172,13 ἐποιήσε l. ἐποίησε — 16 ἐσπούδαζεν l. ἐσπούδασεν cod. — 25 ἀποστρ. l. ὑποστρ. cod.

173,19 Nota φη cod. εἶπον LXX—Regg. XXXIII l. 2 R. XXIII—20 Βεθὴλ l. Βεθὴλ cod. (Βαθὴλ LXX) — 28 Nota πλήρης cod.

174,16 ὅροι l. ἔρει — 22 παρενεγμένη διὰ l. παρ. κέκληται διὰ cod.
175,6 Ἰωακκεὶμ l. Ἰωακεὶμ — Nota Ies. l. Ier. υἱὸν Ἰωσία — 10 ἄλλλοι l. ἄλλοι — 11 σκεύων l. σκευῶν — 21 ἀπώκισε l. ἀπῴκισε — 24 ἔτι l. ἔστι cod. et LXX
176,4 Μετὰ l. Μετὰ δὲ — 7 Μετὰ δὲ τὸ θυσιαστήριον l. Μετὰ δὲ τὸ λυθῆναι αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ λαβὼν τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον cod. — 10 γὰρ ἡ l. γὰρ καὶ ἡ cod. — 24 φησίν· Ἰδοὺ l. φησίν οὕτως· Εἶπε Κύριος ἐπὶ Σεδεκίαν. Ἰδοὺ cod. et LXX — 25 λήψοντα l. λήψονται cod. et LXX — 27 ἀπετηγανίσε l. ἀπετηγάνισε — 30 φησὶν ὁ Κύριος l. φησὶ Κύριος cod. et LXX
178,5 ὁμόνιαν l. ὁμόνοιαν — 13 θαλάσσα l. θάλασσα — 15 αντὶ l. ἀντὶ — 26 τείχη — ἠδαφισμένη l. τειχέων κατεσκαμμένων, πόλεως ἠδαφισμένης cod.
179,11 et 13 Ἱεροσολύμοις ϛ² l. ἱλη̄μ cod. — 19 Ηλίας l. Ἠλίας; ὁ Ζωὴλ l. Ὀζωὴλ
180,4 Nota υζ′ ἀπὸ l. ϛζ′ ἀπὸ — 17 Nota λαβεῖν? (λαβ. cod.)
182,16 λαβὼν l. λαβούσης (λα. cod.)
183,6 Nota προφήης l. προφήτης — 8 Τοῦτο l. Ταῦτα cod. — 28 δεός l. δέος
184,5 ἀγγέλων l. ἀνθρώπων (ανων cod.) — 6. κυραυνοὺς l. κεραυνούς — 10 μετ' αὐτὸ l. μετὰ τὸ cod. — 27 καλλιῖς l. καλιαῖς — 29 εὐδιάς l. εὐδείας cod.
185,1 τῇ ἀγαναχτήσει l. τῆς ἀγαναχτήσεως
186,9 δυνάμιν μεγάλην l. δυνάμεως μεγάλης LXX, δυναμ. μεγαλ. cod. — 23 ἀδρείαν l. ἀρδείαν cod.
187,3 πλησίαζουσαι l. πλησιάζουσαι — 9 ἐνδικῶν l. Ἰνδικῶν — 10 ὑγιοπονῆς l. ὑγιοποιῆς cod. — 18 γεν. l. γιν. cod.
188,17 συμβούλων l. συμβόλων cod. — 23 μονόζωνοι l. μονόζωνον cod.
189,2 et 5 αὐτοῦ καί, l. αὐτοῦ, καὶ
190,3 τι Σιδιμίοις l. τισὶ δημίοις — 17 κατωκίσθησαν l. κατῳκίσθησαν
192,8 εἰς ὁδοὺς l. εἰσόδους — 13 ἰσχυός l. ἰσχύος — 14 οὗτος l. ὄντος — 26 μορμὴ l. μορφή μου cod. et LXX
194,14 πᾶσα ἐφ' l. πᾶσιν ἐν לְכֹלָּא־בֵהּ Dan. IV. 18.
195,16 λαοὶ καὶ γλ. l. λαοί, φυλαί, γλ. cod. et LXX — 25 σκεύεσι διὰ l. σκεύεσι· διὰ
196,23 γυναῖκα τοῦ l. γ. τὴν τοῦ cod. — 27 Μερδ. l. Μαρδ.
197,7 ν καὶ ἐγένετο l. ν̄ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς· Σταυρωθήτω Ἀμᾶν ἐκεῖ καὶ ἐγένετο cod. — 9 ὡράθησαν καὶ διὰ l. ὡράθησαν αἱ διὰ cod. — 19 καὶ δράκοντα l. καὶ τὸν δράκοντα cod. — 20 λέοντων l. λεόντων cod. — 21 τὸ καθ' ἡμέραν alterum dele
198,18 Κυρίου l. Κύρου cod.
199,6 ἀναιρεῖν l. ἀναιρήσειν cod.
200,6 Nota πολεμίων? (πολέμ. cod.)
202,1 καταστράπτεσθαι τὰ πάντα. Ὁ l. κατ. τὰ π. καὶ τῷ ὁρῶντι νομίζεσθαι κεχρυσῶσθαι τὰ πάντα. Ὁ cod. — 15 Nota λευκοτάτοις cod. — 20 παρατηρήσεις l. παρατηρήσεως (παρατηρή: cod.
203,11 Nota N. l. Basilius — 13 τετε l. τὸ cod. — 15 Nota δὲ ὑπὲρ Ζ. καὶ Σ. cod. — 17 Nota καὶ βασιλικὴν cod. — 18 Nota * ἐστι et ** τὸν cod. ut Bas. — 21 σηέρμα Ἰεχονίου θρόνος l. σπέρμα Ἰεχονίου θρόνος (θρόνον cod.) δηλονότι, τὸ — λέγετκι πάντως l. δηλονότι τὸ — λέγεται· πάντως — 26 Nota τοσούτων ἀξιομάτων αὐτοῦ cod.

204,4 Ἰουδαΐ (53b) κῆς — 10 ἐλαχίστον l. ἐλαχίστου — 11 Ἔσται l. Ἔσται — 14 Nota ἕως τὰς ἡ. τῶν ὁ. Οὕτος cod. — 25 ἀδελφὴν l. ἀδ. Ἐλισάβετ cod.

205,2 Nota μετὰ τῇ Δευΐτικῇ cod. — 6 βασιλεὺς αἰώνιος καὶ ἀδ. l. βασιλεὺς αἰώνιος καὶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ· ἡ βασιλεία γὰρ αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος καὶ ἀδ. cod.

205,9 ΤΟΝ l. ΤΟΥ

206,5 Βασιλεία τῶν Ῥωμ. l. βασ. Ῥωμ. cod. — 7 Nota ὁ καὶ ὀχοός, ἔτη κζ, ἀρχισοχοῦ cod. — 8 ις' ὂν cod.

207,3 Δαρεῖον β. τῶν Π. l. Δ. τὸν β. π. cod. — 14 ἐ(54b)ξῆλθε — 16 φλομήτορος l. φιλομήτορος

208,4 καὶ ὅλην l. καθ' ὅλην cod. et 2 M. — 11 ἀλαζωνείας l. ἀλαζονείας — 13 παρατυγχάνοντας l. παρατυγχάνοντας — 14 εἰσελθὼν l. εἰσελθεῖν (εἰσελ. cod.) — ὑπερηφανία l. ὑπερηφανίᾳ — 26 τον l. τὸν

209,8 ἡ μὲν γραφὴ φησιν l. ὁ μέγας Γρηγόριος φησίν — 14 Οὕτω l. Οὕτως

211,4 ἐκεῖθεν l. ἐκεῖθεν (55b) — 13 Nota διατεταγμένοις cod.

212,8 ἐπιδειξάμενος καὶ l. ἐπιδειξάμενος πολέμους καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος καὶ cod. — 15 Καίσαρος l. Καίσαρος τοῦ μὴ γεννηθέντος cod.

213,1 λόγων l. λογίων cod. — 7 Nota μνησθῆναι cod. — 13 αὔλιον l. αὔλειον — 21 Nota Γάλους cod.

214,18 ϛζ a prima manu codicis.

215,14 Ἡσαίου l. Ἡσαΐου cod.—15 ἐσχάταις l. ἐσχάταις ἡμέραις cod. et LXX — 20 αὐτῇ» l. αὐτῇ — Σιὸν l. Σιὼν — 23 Nota λήψει cod. — ἔθνος l. ἔθνος ἐπ' ἔθνος cod. et LXX — 25 Θεοδοτίονι Nota Θεοδοτίονος — 29 ἠγαπήσαντο λόγον l. ἀγαπήσαντας (ἀγαπήσαντ. cod.) λόγος (λόγον cod.)

216,26 πεπαυμένους ἀντὶ l. πεπ. τὰ δὲ εἰς γεωργίας ὄργανα μεταχειριζομένους ἀντὶ cod. — ὅπλων· l. ὅπλων;' cod.

217,4 Καϊσάρ l. Καῖσαρ — 10 θοπαρχίαι l. τοπαρχίαι — 18 εἰρήνη, βαθεῖα l. εἰρήνη βαθεῖα cod.

218,13 γράφει l. γάρ φησιν cod.

219,9 ἐστι ** χς l. ἐστιν ὁ χς cod. ut Ced. — 15 πολιορκεῖ l. πολιορκήσας? — 19 Ἀντιπατρὸν l. Ἀντίπατρόν — 24 Nota ἐπεπίδευη? cod.

220,6 ἐν τοῖς l. ἔν τε τοῖς cod. — 7 δὲ τὴν Κλ. δὲ Κλ. cod. — 15 εἰσὶν καὶ τίνες οἱ λ. γ. l. εἰσὶν οἱ αὐτόχθονες καὶ τίνες οἱ λ. γήωρες cf· Ez. XLII. 22. οἱ προσήλυτοι ἔσονται ὑμῖν ὡς αὐτόχθονες — 20 αὐτὴν l. Ταύτην cod.

221,11 Nota γνώσεις cod. — 18 τελευταίου l. τελευταῖον cod. — 25 ἡμέρας l. ἑβδομάδας cod.

222,5 διαδήκη l. διαθήκη — 14 εἰσκομηζόμεναι καὶ l. εἰσκομιζόμεναι. Καὶ cod.

223,9 ὑπὸ l. ἀπό cod. — 10 κατα l. κατὰ — 13 Ἱερουσαλὴμ (59a) ἥτις — 25 Nota καταγομένοις cod.

224,1 ἐξολοθρευτ. l. ἐξολοθρευθ. — 22 Nota ἐκλιπόντ. cod. — 28 ἐκλιπόντων l. ἐκλιπότων (ἐκλειπότων cod. — 29 βασιλεὺς l. βασιλεὺς (59b)

225,4 Nota τὸν τοῦ ἡλίου δρόμ. cod. — 6 Nota τῇ l. ἐν ἔτει ρπγ' τῇ Ὀλ. cod. — 24 Nota ἀσθενεστέραν cod.

226,2 ἐπὶ l. ἐπὶ τῇ cod. — 11 ἐφαρμακεύοντο l. ἐφαρμακοῦντο cod.

227,5 In margine: Ἐπὶ τούτου ὁ πρόδρομος ἀπεκεφαλίσθη

228,5 60a l. 60b — καλ. l. προσκαλ.

229,13 τοῦτον l. τούτου (τούτ. cod.) — ἦν πλάτος l. ἦν εἰς πλάτος cod.

230,5 οὐρανῶν l. οὐρανοῦ cod. — 20 δὲ l. ἐστὶ cod.? — 21 ἡ l. η' cod. — 26 απηρεισμένων l. ἀπηρτισμένη cod.

231,4 δημιουργάσας l. δημιουργήσας — 21 ἀποσφέψουσιν l. ἀποστρέψουσιν cod.

232,11 ἐγένοντο l. ἐγίνοντο cod. — 25 τοῦ ἱεροῦ l. τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ cod.

233,2 Nota πᾶσιν cod.

235,18 Πιλᾶτος Coisl. 305 — 19 τεράστεια cod. ταράστια Coisl. — 20 ἀνεκοινώσατο Coisl. — 22 ὑπὲρ τῶν χρ. Coisl. — 24 ὅτι ὁ Τίβ. cod. τὴν σύγκλητον Coisl.

236,1 αὐτ.῀ ἐκρηθείη cod. αὐτῆς ἐγκριθείη Coisl. — νομ. cod. μὲν νόμον Coisl. — 2 ἔμποδον γίνεσθαι Coisl. — γε καὶ θάνατον cod. et Coisl. — 5 τοῦ om Coisl. — 7 ἐπεπλήρωτο cod. πεπλήρωται Coisl. — κηρύσσοντος τὸν λόγον Coisl. — 8 Ἄβγαρος τοὔνομα, δεινῷ Coisl. — 11 νόσου τυχεῖν ἀπαλλαγήν Coisl. — 12 ταχ. εἰς Ἱερουσαλὴμ τάδε Coisl. — 14 τὰ om. Coisl. — 15 γενομένων ὡς γὰρ λόγος Coisl. — 16 καὶ χωλοὺς cod. et Coisl. — 20 Διὰ τ. οὖν Coisl. — 21 συνεχόμενον l. συνέχον με cod. et Coisl. — 22 οἱ om Coisl. Deest σου in utroque. — 23 σμικρ. l. μικρ. cod. et Coisl.

237,2 Μακ. ὁ πιστεύσας ἐν ἐμοὶ κἂν μὴ ἑώρακέν με Coisl. — 7 τοῖς σὺν σοὶ Coisl. — 10 τοῦ om Coisl. — καὶ κἂν Coisl. — 11 θεάσασθαι λίαν ἐφιέμενος ἀπ. Coisl. — 12 ἐκείνου Coisl. — 15 ἐκπέμπει Coisl. — 16 πάλιν ἱστόρηται ὡσαύτως Coisl. ὅτι περ τοῦ χῦ cod. et Coisl. τ. ἐν Β. ὁ Coisl. — 19 τήν τε τοῦ Coisl. — 22 ἀπετετέλεστο l. ἀθητετέον cod. et Coisl.

238,1 αἰφνίδιον l. αἰφνιδίως cod. — 10 μηδὲ l. μηδὲν cod.

239,5 πλημμέλημα l. πλημμελήματα cod. — 10 πλοκί l. πλοκῇ cod. — Nota αὐτοφονητὴν l. αὐτοφονευτήν cod. — ὥστ. l. ὥστε cod.

240,10 ἔφη l. φησίν cod. — 14 ἀπηγάγετο l. ἐπηγ. cod. ut Ios.

241,1 εὐτελοῦς (64a) κόρης — 16 λεγομένοις λόγοις l. λεγ. θείοις λ. cod. — δὲ τῷ l. δὲ καὶ τῷ cod.

242, Nota μυκητα l. μύκητα cod.

243,7 Nota διανέστηκεν — 24 μὲν εἰσι l. μέν εἰσι

244,12 ἔχει ἕκαστος l. ἑκ. ἔχει cod. — 23 βραχιτ. l. βραχυτ.

245,2 αὐτοῖς l. αὐτοῖς — 11 καὶ ἀπατοῦσιν πρῶτος l. ἀπαιτοῦτι πρῶτον cod. — 12 ψυχῆς l. ψυχῆς καὶ cod. — 13 βλάψειν l. βλάψαι cod. — 24 Nota τοσαύτη cod. τοσαύτην?

246,3 Nota ἐμπαιδοτριβούμενοι cod. — 8 ἀποκαλ. l. καλ. cod. — 12 δὲ γε l. δέ γε — 15 θεραπεύτριδας l. θεραπεύτιδας

247,1 ἀναμιξίας l. ἐπιμιξίας — 15 Nota αὐτῷ cod. — 16 Nota δυσμὰς cod.

248,20 Nota. αὐτῷ μόνῳ τῷ σῶμα

249,10 τοιῷδε l. τοιῶδε—τούτεστιν l. τουτέστιν cod.—27 Nota μεμετρημένοι? cod.

250,5 ἐνδελιχεῖς l. ἐνδελεχεῖς — 19 Nota δὲ οὐ θεμιτὸν cod. — 21 Nota ἐγχειριζομένην cod. — 22 Nota ἐκ διδασκομένοις ὑποπτευθείσας τῶν κατ' αὐτῶν ἀναγομένοις cod.

251,2 οὐχὶ θεραπευτικῆς l. οὐχ ἱερατικῆς cod. — 4 Nota τὴν ἱεραρχικὴν τελειουργίαν cod. — 14 τίνων l. τίνων — 24 μαρτυριαι l. μαρτυρίαι cod.

252,5 Nota τὸ τῆς cod. — 8 Nota ἁγίοις ὁμοίωσιν cod. — 13 τοῖς· πτωχοῖς l. πτωχοῖς cod. — 16 Nota τῶν πλησίων cod. — 21 Nota ὑπὸ γυναίοις? cod. — 24 γάμῳ cod. — 25 Nota συνουσία cod.

254,2 προσξενοῦσι ὑμᾶς l. προξενοῦσι — ἡμᾶς cod. — 5 ἀμαρτίας l. ἁμαρτίας — 10 σοφιαν l. σοφίαν — 12 ἐστηρημένοι l. ἐστερημένοι cod. — 14 περιεπόντες l. περιέποντες cod. — 16 ἀποδεχόμενοι ταῖς l. ἀποδεχόμενοι, ὀργῆς ὑπήκοοι καὶ πρὸς δόξαν ἐπτοημένοι ταῖς cod. — 19 Nota οἰκότριβον cod. — 29 πρακτικὶ l. πρακτικοὶ cod.

256,21 Nota τροφ.˜ cod. in margine pro χλιδῆς — 28 ὀνόματος μου καὶ ἀρεῖτον l. ὀνόματός μου καὶ ἀρεῖ τὸν

257,9 νῆσον l. νῆσοι — 10 Γαλατία λ. Γαλλία cod. — τοῦ πέρατος l. τῶν περάτων — 14 τῆς — αὐτὸς l. τῆς θεολογίας ἐπώνυμος ἀπ. αὐτοὺς cod. — 22 Nota ἀναστέλλει cod. — 25 ὁδηγίαν l. ὁδηγία cod. — 26 μέτρα l. μετὰ cod. — 27 ἅμείζω — ὑψηλότερα l. ὃ μεῖζον — ὑψηλότερον cod. — 30 Nota γενήματα cod. — 31 τὸν κόσμον l. τὸν οὐρανόν, οἱ μηδὲν ἐν κόσμῳ καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον cod.

258,1 Nota πτωχεί. cod. πτωχείας? — 15 μαθητῶν l. Ματθαῖον cod. — 26 τούτῳ l. τοῦτον cod.

259,24 ἢ ταῖς l. ἢ ἐν ταῖς cod.

260,13 ἕως χαιροῦ l. ἕως χαιροῦ τῆς ἡμέρας cod. — 23 Nota καὶ τῇ μὲν cod. — προσεχυῖα l. προσεοικὼς cod. — 25 οὐρανῶν l. δὲ οὐνανῶν cod. — Nota βασιλείαν cod.

261,3 ἀναδ. l. ἐπιδ. cod. — 6 ἐκμιμοῦντες l. ἐκμιμοῦνται cod. — 11 Nota δεσμὸν cod. — 18 καὶ Παλαιστίνῃ l. καὶ ἐν Π. cod. — 22 ἀναδ. l. ἐπιδ. cod.

262,9 ὃ l. ὁ — 16 Ἰησοῦς l. ὁ Ἰησοῦς cod. — τὲ l. τε — 20 πλεῖον l. ὑμῶν πλεῖον cod.

263,1 Nota κατ' Αἰσχύλου οὐ δοκεῖ cod. — 2 εἶναι l. εἶναι ἀγαθὸν cod. — 3 δικαίος l. δίκαιος — Nota ἔσται cod. — 5 Nota γυμνητέον cod. — 12 Nota ἥτις cod. — 17 Nota Ταῦτα δὲ ταῦτα φ. cod. cf. 267,23—μᾶλλον l. μᾶλλον δὲ cod. — 27 ἠθηκὰ l. ἠθικὰ — 28 ἀνθρώπων γένος l. ἀνθρώπων τὸ γένος cod.

264,16 πλείονος l. πλεῖον cod. — 17 Χείρωνα l. Χειρώνιος cod.

265,19 θηρῶσι l. θηρῶσι γὰρ cod. — 21 αὐτὸν l. αὐτὸ cod. — 28 παρήνει l. παρῄνει

266,5 καὶ ἔννοιαν l. καὶ τὴν ἔννοιαν cod. — 7 Nota ὀδυνήσει cod. — 21 ἀπόλαυσιν l. ἀπολαύουσιν cod. — 28 μιτελάμβανον l. μετελάμβανον.

267,12 ποινῶντες l. πεινῶντες — 23 οι l. οἱ

268,6 ἐν φυλακῇ Leo l. ἐν τῇ φυλακῇ cod. — 8 μάγος l. μάγοις cod. — 14 Nota γραψαι ὁ cod. — 15 πρώτος l. πρῶτος — 19 τούτῳ l. τοῦτο cod. — 22 Νέρων υἱός l. Νέρων ὁ υἱὸς cod. cf. — 23 ὃς πονηρότατος καὶ λαγνὸς ὢν τὴν μητέρα P³, — ὃς — ἀπώλεσε om C². — 24 Rubrica ad p. 269,1 referenda

269,1 μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥ. καὶ C², P³ — 2 τινὰς cod. C², P³ — 3 ἀπ. om C², P³ — 4 Ῥώμην τότε κ. καὶ πρὸς τὸν μαγ. ἀπελθόντος Coisl. et Par.—5 δεσμήσας C. et P. — ἐκώλυσεν C. — 6 θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς C. θ. τῷ Πέτρῳ τῷ μ. π. P. — ὁ δὲ C. P. — 10 ἔλυσιν l. ἔλυσεν — 11 εἰσελθεῖν σε C. P. — 12 δρομαίως l. δρομαίου (δρομαί cod.), εὐθὺς δρομαίου C. P. — 14 φησὶν l. φησὶν — 18 θαυματουργίας l. θαυματουργίαν ut C. P. (θαυματουρ. cod.— 20 ταραχῇ μεγάλῃ P³ — 21 θαῦμα l. θαύματα C. cod. (τὰ θ. P.) — 22 ἔπαρχος C. P. — θαυματοποιοῦτες l. θαυματοποιοῦντες cod. θαύματα

ποιοῦντες C. P. — 24 Καὶ om C. P. — 25 τὸν καὶ C. — οὗ om P³ — ἑαυτὸν εἶναι C. P. — 28 ἐπερωτήσαντος l. ἐπερωτήσας cod. C. P.

270,1 ἀληθῶς οὗτός ἐστιν C. P. — Nota ἐστὶν οὕτως cod. — ἔφη Π. μὴ γ. ἐγὼ γὰρ ἐκ. μ. ἐ. C. P. — 3 οὐρανὸν C. P. — 4 αὐτοὺς om C. P. — 5 θαττον l. θᾶττον—οἱ δὲ διαγ. ἐν Ῥ. ἐπ. ἔτι C. P.—6 ἀλλ. Καὶ ὁ μὲν Σίμων προστάξας καὶ ἀχθέντος μεγάλου ταύρου, εἶπεν λόγον εἰς τὸ ὠτίον αὐτοῦ C. — οὖν P³ — 8 παραχρῆμα C. — εὐξ. καὶ ἀναστήσας ἀ. πάντες μᾶλλον ἐθαύμαζον λέγοντες τὸ C. P. — 10 τὸ θαῦμα P³ — 13 πάνσοφός τε καὶ C. — 14 ἐπεξεργαστικοτέρως l. ἐπεξεργαστικώτερον cod. C, ἐπεργαστικώτερον P³ — διηγησάμενος C. διηγούμενος P. οὕτως ἔφη C. P. — 15 Τοῦ γὰρ Π. ποτὲ δ. ἐπὶ λαοῦ περὶ τοῦ μόνου θεοῦ ὁ Σίμων C. — 16 ἀληθινὸν θεὸν P³ — 17 ὄχλου βοῇ μεγάλῃ χρησάμενος πρὸς τὸν Πέτρον εἶπε C², ἐβόησε P³ — 18 τοὺς ἀ. καὶ om C. P. — 21 ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμον l. ἀνώτατον καὶ παντοδύναμον cod. C. P. — 22 ἀτελὴν l. ἀτελής.

271,1 ἀντικείμενος ὑπάρχει C. P. — 5 πανταχοῦ βλέπει C. P. — 12 ἐποίησεν l. ἐποίησε τὸν cod. — 16 πρὸς αὐτὸν C. — 17 αὐτῷ om C. P. — 18 γνώσκειν l. γιν. — 19 φάγεσθε l. φάγε. cod. — 23 ἀνεωγότας P. C. — ὅτε l. ὅ τε — 24 δῆλον ἐντεῦθεν C. — 25 ἰδεῖν ὡραῖον P³ — 26 ἔδωκε τῷ C. — 27 μετ' αὐτῆς om P³

272,2 μὲν om C. P. — κακοῦ, ὄψιν δὲ C. καὶ ὅτι ὄφιν P³ — 3 ἕκαστον C. — 7 ἀδιάφθορον C. P. — 10 δίκην τυφλοῦ P³ — 11 τὰ πάνυ γνώριμα l. τὸ π. γνώριμον cod. et C, τὸν π. γ. P. — 12 οὕτως οὖν καὶ C. P. — 15 ἐγγιν. P³. — 20 Καὶ ὁ Π. εἶπεν P³ — 24 πρώτω l. πρώτῳ. — 26 φησὶ τῷ Ἀβ. P³ — 28 Nota αὐτῷ pro αὐτὸ cod. C. P. — ἔτη γ' C, ἔτη τγ' P.

273,2 καλῷ τετάρτη l. καλῷ· τετάρτῃ — 3 οὔπω — νῦν 4 om P³ — ἀναπεπληρῶντα l, ἀναπεπλήρωνται cod. — 4 νῦν. Οὕτω δὴ καὶ πρὸς Μωϋσέα φησίν. «Ἰδοὺ σὺ κοιμᾶσαι μετὰ τῶν πατέρων σου καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς οὗτος ἐκπορνεύσει ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τῆς γῆς εἰς ἣν εἰσπορεύεται ἐκεῖ, καὶ ἐγκαταλείψουσί με καὶ διασκεδάσουσι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην αὐτοῖς, καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ καὶ καταλείψω αὐτοὺς καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔσται κατάβρωμα· καὶ εὑρήσουσιν αὐτὸν κατὰ πολλά· οἶδα γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ὅσα ποιοῦσιν ὧδε σήμερον πρὸ τοῦ εἰσαγαγεῖν με αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. καὶ φαγόντες καὶ ἐμπλησθέντες ἐγκαταλείψουσί με C. — 4 οὐχὶ καὶ Μ. C. P. — 7 οἱ om P³ — 8 προῄδεισαν C. — 9 τὰ ἐσόμενα C. — 10 μέντοι P³ — 11 καὶ τὸ ὠσφρ. C. P.— καὶ ὀσφρ. cod. — 12 σωματικῶς P³ — 14 κρεάτα l. κρέατα — 15 ἐξ αὐτοῦ ὁ P³. — 19 πάντων — αἰτήσησθε C. — 20 τοῖς νομίζουσιν ὅτι μὴ πάντα C² τοῖς μὴ ν. ὅτι μὴ π. P³ — 21 ἀπ. ὑμῖν ἐν P. — 26 διηγόρευεν ὁ θεός· ἔλεος θέλει καὶ οὐ θυσίας C² — θέλων P³

274,1 ὑμῶν οὐράνιος C. P.—2 καὶ ὑπ. om. C—3 γινώσκουσι P³—5 ἐπερωτήσαντα C— 6 ἐντολὴ C. P.—Πρώτη πάντων ἐντολή ἐστιν Ἄκουε C² P, Πρ. ἐ. ἔφη. Ἀκ. P³— 8 ἑαυτὸν P³—ἐν om C².—11 ταῖς πνευματικαῖς C. P. l. ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς πνευματικαῖς cod. cf. P. qui ἐν τ. δ. ἐν. καὶ μαγ. ante καὶ μεθ. ponit. — 16 ἐγ. καὶ εἰς ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγ. C, a cod. et P. ex homoioteleuto omissa — μετεβάλετο l. μετεβάλλ. cod. C. P. — 17 ἠνοιγε l. ἤνοιγε — σιδήρων P³ — 18 ἰδεῶν P³—

παριστῶν C. — 19 φέρεσθαι C. — " ἐποίει βλέπεσθαι C. — 21 τεθνηκότων C. P. — 24 Nota ὑπέβαλλεν cod. — εἰργάσατο om., sed εἰργάζετο post δαιμόνων C. — αὐτ. cod. αὐτῷ C. αὐτῶν P. — δαιμένων καντ. l. δαιμόνων. Καντ. — 26 ἀνθρώπων τε καὶ C. P.

275,3 τῷ μ. Π. Φ. C. — 4 Πέτρον ἐνώπιον ἡμῶν ἔχων τὴν μορφὴν Σίμωνος καὶ ὑπὸ π. ἀποσειούμενος καὶ μισούμενος διὰ τὴν ἀ. ἐ. τοῦ Σίμωνος· ἐμβ. ὁ Π. C. — 5 τοῦτον λυπούμενον P³. — 7 ὑπαλλαγὴ P³. — γέγονε διὰ κακομηχανίας καὶ σατανικῆς ἐπινοίας τοῦ γόητος ὑπὸ C. — 9 σου post ἀναιρ. C ἵνα τοῦ σ. C³ — 10 καὶ ἐ. τῆς ἀλ. om C. — 12 ἰδέαν l. καὶ ἰδίαν cod. P. καὶ ἰδίαν σου C. — παρέξει σοι P³ — σὺν τῷ λ. et π. ἡ θ. om C. — 13 Καὶ ταῦτα C. P. — 14 ἐν Συρίᾳ post Κλήμης C — διαπραχθῆναι C. P. — 16 Σὺ ἔφης C. P.—17 ὁ om C. P. — 20 ἀπέθανεν· τοῦ δὲ μιαροῦ αὐτοῦ σώματος τεθέντος ἔνθα καὶ πέπτωκεν, ἐκλ. ὁ τ. ἐκτ. Σιμώνιον C. — 21 Σίμωντον l. Σιμώνιον — οὗ καὶ ἐν C. P. — 22 ὁ αὐτὸς Π. C. — 25 ἐσκύλευσε C. P. — 26 ἐμπ. καὶ ἐν. C. P. — 27 τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ P³ — μοι om C.

276,1 καὶ Νικήτ. cod. καὶ Νικήτα P. om. C. — ἀδελφοῦ l. ἀδελφῶν cod. — 2 ἐπ. τε καὶ π. om C. — 4 αὐτῷ εἰς τὸν περὶ τοῦ εὐαγγελίου λόγον καὶ τῶν πρ. C. P. — 5 ἡττήσας C. — ἡ. τοῦ χῦ om. C. — φ. κατ. εἰς τὴν Ἰτ. C. P. — 9 τά τε C. P. — ἐκστάνων C. — 10 ἐνεργ. cod. ἐνεργείᾳ C. ἐνεργείαις P. — ὥς καί ποτε C. καί ποτε P. — 12 τούτῳ l. τοῦτο cod. — 13 δαιμό. cod. δαιμόνων C. δαιμονίων P. — τοὺς om P³ — 14 ἐπιχωρηγήσειν C. — 15 αὐτὸν om P³ — 16 ἱκέτευον C. — Nota καταρράξαι τὸν λοιμεῶνα cod. καταρρ. τὸν λυμαιῶνα C. καταρ. τὸν λυμεῶνα P. καταράξαι P³ — 17 Καὶ ἀτενίσας τῷ Σ. ἐ. C. Ἀτ. οὖν τῷ Σ. ἐ. P³ — 21 καὶ τοῦ C. — 22 ὁ Πέτρος om C. — 23 Σιμωντανῶν l. Σιμωντανῶν — ἀπέσβη C.

277,1 ἐκείνην C. P. — 2 § 6 ad p. 276 l. 24 Διὸ referendus est ubi desinunt citati loci signa — ἐν ᾧ καὶ πρ. καὶ ν. τοῖς π. ἐ. γὰρ ἦν τὸ C. P. — 4 διδασκάλων ἀγωνιζομένων ἢ θλιβομένων ὡς ἐν ταῖς C. P. — 5 γεν. C. — πρὸς τὸν θεὸν om. C. P. — 6 ἐν om P³ — 7 ἀντιχρήστου C. — 8 ἐπιφανεῖς P³ — 11 τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἱστορίας C. P. — 12 αἱ πόλεις πᾶσαι cod. ut C. P. — 14 Φρυγ. cod. Φρυγίᾳ C. P. — 15 μόνον C. P. — 16 γίνονται παρὰ l. γίνονται· παρὰ cod. — 17 ἅπαξ μὲν τοῦ C. — 18 τοῦ π. ἡμ. καὶ ὁ. C. P. ἐπ' ἐκκλησίας δ. cod. ut C. P. ut et l. 20. — 22 ὡς οἱ ἐν C. — 23 ἐν δὲ τῇ Κ. Π. P³ — 26 ἄλλοι — φρονοῦντες om C. Nota ὡς οἱ P. ὅσοι cod.

278,2 Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Σ. C. P. — 4 πλείστ. cod. πλείστη C. P, — ἐν om P³ — 5 ἔχουσιν C. P. — 6 πεφόνευται Σίμων ὑπὸ cod. ut C. P. Ced. — 9 ἔπαρχον C. P. — αὐτοῦ om C. P. — 11 τελευτὴν ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς C. — καθὼς C. P. — 14 ἀπεστάλη P³ — 16 ὅτου P³ — 17 σαφῶς καὶ τοῦτο C. καὶ τ. σ. P. — 18 α' μου ἀπολογίᾳ cod. ut C. P. — 19 ἐγκατέλειπ. cod. ἐγκατέλειπον C. ἐγκατάλιπον P. — 21 λεόντα l. λέοντα cod. — 24 ἔτι om C. P. ut 2 Tim. IV. 18 — ῥύσεταί με cod. ut C. P et 2 Tim.

279,1 τῆς ἐμῆς ἀν. ἐφ. C. P. — 12 προσευξαμ. cod. προσευξάμενοι C. om αὐτῶν, προσευξαμένων P. — ἐκείνη om C. — 13 κουλλούρια cod. P. κουλούρια C l. κολλύρια βρέξας C. — 14 αὐτοῦ, δῆλον ἐποίησε τὸν τάφον οὗ C. — γίγονε P³ — 15 τὸ λ. Κ. υἱὸς Κ. ἀνακ. ἐν Κ. Π. κατ. ἐν τῷ ν. τῶν ἀπ. ὅνπερ ᾠκοδόμησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μέγας Κωνσταντῖνος C. P. — 19 Ὁ δὲ γε Ἰά-

χωβος C. — ὁ ἀδελφόθεος om C. P. — 20 οἶκον μὲν καὶ C. P, οἶνον καὶ Hegesippus — ἔφαγεν οὐδὲ C. P. — καὶ β. οὐκ Hegesippus — 21 χαμήλ. cod. χαμήλου C. P. ut Hegesippus — 22 γόνυ C. P. Hegesippus.

280,2 ὀβλ΄. cod. ὀβλ. P. ὀβλίας C, ὠβλίας Hegesippus. — 3 δικαιοσύνη· ὅς γε μεγάλων καὶ θείων ὁράσεων ἀξιούμενος ἑώρακέν ποτε προφανῶς τὸν διάβολον τὴν κατ' αὐτοῦ γενησομένην μανίαν καὶ μιαιφονίαν τῶν Ἰουδαίων ἀπειλοῦντα (cod. ἀπειλῶν) ἐν ἐξαισίῳ καὶ φοβερωτάτῳ σχήματι, περὶ οὗ φησὶν πρὸς τὸν Ἰὼβ ὁ θεός· «Ἰδοὺ (XL. 16 — πλευραὶ αὐτοῦ χάλκειαι — σιδηρόχυτος. Τοῦτό ἐστι — 19,23 πέπονθεν δὲ ὅτι προσκρούσει Ἰ. — ἐν δὲ τῷ — αὐτόν 24. πᾶν δὲ XLI. 7,13, πύλας δὲ 14 τὰ δὲ 15 — χαλκαῖ, 18,19, om ὡς, 20 καιομένης καὶ πυρὶ ἀ. 21 ἡ ψ. ἀ. φλὸξ — ἐξέρχεται. 22 ἐν δὲ τῷ τρ. αὐλ. — ἀπώλεια ἕστηκε δὲ ὡ. ἀ. ἀν. 24, ἐὰν 26 — οὐδὲν οὐ μὴ π. 27, ἥγηται — ἄχυρον, χ. — 28 Καὶ οὐ — 29 λογισθείησαν — καταγελᾷ μὲν σ. π. 30 ἡ δὲ — ὀξεῖς. 31 Ἥγηται μὲν — αἰχμάλωτον 32. Οὐκ 33 — αὐτῷ. Οἱ γὰρ δοῦλοι τοῦ θεοῦ ἄγγελοι πολλάκις ὀνομάζονται ὑπὸ τῆς θείας γραφῆς διὰ τὸ ἀκούειν αὐτοὺς λόγους παρὰ θεοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις· φησὶ γὰρ Ἔσδρας· «Ἀπέστειλεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας· αὐτοὶ δὲ ἐξεμυκτήριζιν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ» (3 E. I. 50,51). Ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ προδρόμου λέγει Κύριος· «Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου μου» (M. I. 2). Καὶ οὐ μόνον ἄγγελοι λέγονται οἱ δίκαιοι ἀλλὰ καὶ θεοὶ κατὰ τὸν λέγοντα· «Ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες (Ps. LXXX. 6) propter vocem ἰσάγγελος adjuncta in C — 3 σεβάσμιος, ἦν l. σεβάσμιος ἦν cod. σεβ. καὶ σφ. π. ὑπῆρχεν ὁ C. P — 6 οἱ ἱερεῖς ἐπὶ C. P.; sed in margine γραμματεῖς, ex Hegesippo scl. — 10 δίκαιον ὄντα C. P. ὅτι δίκαιος εἶ Hegesippus — 12 κάθηται Hegesippus — 13 καὶ ὁ δίκαιος cod. C. P. ut Hegesippus — ἐπλανήθη C. P. Hegesippus. — 14 τοῖς αὐτοῦ μαρτυρίοις l. τοιαύτην μαρτυρίαν cod. C. P. Hegesippus — 15 χῦ l. ἴυ cod. C. P. Hegesippus — παραδχ. καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ ἀκούσαντες ἐπίστευσαν· καὶ δὴ C. P. deest in Hegesippo — 18 Ῥιχὰβ cod. C. P. — 19 ὑμῶν C. deest in Hegesippo. — 21 ἐκπιέζει C. ἐκπιέζειν εἴωθε P. ἀπεπίεζε Hegesippus — 23 παρὰ τῷ ναῷ C. P. Hegesippus — 23 αὐτοῦ τὴν στήλην C. C. Deest in Hegesippo totum — τὴν μαρτυρίαν C. P. — 24 Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰ. C. P. — 25 ὅς ἦν C. P.

281,4 κῦ ἡμῶν C. P. — 5 μετάνοιαν ὅθεν, l. μετάνοιαν· ὅθεν cod. — ἐπεδείκνυ. cod. ἐπεδείκνυε C. P. — 9 Μετὰ δὲ ταῦτο C. P. — 16 πρὸ ἐτῶν l. πρὸ δ' ἐτῶν cod. — 19 Ἱεροσολύμων l. Ἱεροσόλυμα cod. — 21 περιεχόμενος l. περιερχ. cod.

282,9 ἦν κελεύων αὐτῷ l. ἦν—κ. αὐτῷ — 10 αὐτῷ l. αὐτὸν cod. — 13 προυπεθελθόντων l. προυπεξελθ. cod. — 20 δίκαιοι, οὐχ l. δίκαιοι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ὀργὴν καταλήγειν ἀλλ' οὐχ cod.

283,1 ταῖς ἑορτῆς l. ταῖς τῆς ἑορτῆς cod. — 7 ἀθεμιστουργίαις l. ἀθεμιτ. cod. — 15 αὐτῷ l. αὐτῷ cod. — Nota ad μισῶ, μαθών, perperam cod.

285,4 ἐποιήσατο l. ἐποίησεν cod. — 10 Τίνον l. Τίτον — 13 ἀντάρσιον l. ἀντάρτην cod. — 24 κατέτρεχον l. κατέτρυχον cod.

286,4 ἀλφίτου l. ἀλφίτων cod. — 6 ἀναφλέγοντες ὀλίγην l. ἐπιφλ. ὀλίγῳ? (ὀλίγ. cod.) — 19 δυσφδίαν l. δυσωδίαν

287,23 καλείψασα l. καλύψασα — 26 ἐπιδείξεις l. ἐπιδείξε. cod.
288,11 λαθραίως αὐτοὺς l. λαθραίως αὐτοῖς cod.
289,11 Ῥωμαίοι l. Ῥωμαῖοι cod.—16 προεφήτευσαν καὶ l. προεφήτευσαν· καὶ cod.· 23 αὐτοὺς ἐπιτελεῖν l. ἐπιτελεῖν αὐτοὺς cod.
290,1 Nota ἐμβρόντιστοι cod. — 3 ἀτίθησαν l. ἠτέθησαν cod. — 7 Nota ὥσπερ cod.
291,10 βίβλων l. βίβλου cod.— 14 οἷς l. ᾗ cod. — 16 ἐστιν χριστὸς l. ἐστιν ὁ χριστὸς cod.
292,15 κερτομῶν l. κατακερτομῶν cod.—24 ὡρισμένον χρόνον l. ὡρισμένους χρόνους cod.
293,1 Nota τῷ ο' ἔτη cod. — 28 αἰχμαλώσεως l. αἰχμαλωσίας cod. — τὸν ποταμὸν cod.
293,4 ἑτέρωθεν l. ἑτέρωθι (ἑτέρωθ. cod.) — 20 σπονδὴ (καὶ) ἐπὶ l. σπονδὴ, ἐπὶ cod.
295,4 Ἰσραὴλ «καὶ l. Ἰσραὴλ καὶ συντρίψω τόξον Ἰσραὴλ» καὶ cod. — 17 Nota βεβηλοῦσθε cod. — 25 νομοθεσία· l. νομοθεσία; cod.
296,4 Καὶ δὴ l. Καὶ δὲ cod. — 6 ὑμῶν. «καὶ. Ἀπόστησον l. ὑμῶν· Ἀπόστησον cod. — 12 ἀλλοίωσις l. ἀλλοίως cod.
297,9 Nota εἰρήνην σου cod. — 22 Nota ἐγγ. cod. et Ced.
298,3 Nota βραχεῖς ἀνθ' ὧν ὅτε cod. — 9 ἀναπαύσεται l. ἀναπαύσει σε Deut. ἀναπαύσητ. cod. (ἀναπαύσητε?), תָּנִיחַ ἀναπαύσῃς—14 Nota θυμούσαι cod.= זָנָה. — 18 φάγοντα l. φάγονται cod.
299,6 προυπεκφαίνων l. προυπεμφαίνων cod. — 21 ταῦτα l. τ. πάντα cod.— 23 ἐρήμως l. ἔρημος,
302,3 προείρηνται l. προείρηται (προειρητ. cod.) — 15 περιβήοτον l. περιβόητον — 17 αὐτοῦ l. αὐτῶν cod.
303,3 παραπεμφθῆναι l. παραπεμφθῆναι, τοὺς δὲ πλείους εἰς τὰς ἐπαρχίας διανεμηθῆναι cod. — 13 τούτο l. τούτους cod. — 16 ἐκείνης. ἀπήλλαξε l. ἐκείνης ἀπηλ. cod. — 25 καὶ (τοῦ) πνεύματος l. καὶ πνεύματος cod.
304,8 εἰδωλοδατρεύντων l. εἰδωλολατρούντων. — 11 δειξωδ. l. διεξωδ. — 12 Τρεῖς δευλείας l. Τρεῖς οὖν δουλείας — 13 ποββήσεως l. προββήσεως — 14 πορεσκευάσεν l. παρεσκεύασεν — 28 ἀπείδειξεν συντόμως l. ἀπέδειξεν διὰ συντόμου cod.
305,18 τε l. δὲ cod.
306,5 ἠγριάνθη l. ἠγριώθη cod.
307,3 ἐνδελεχισμὸν l. ἐνδελεχισμὸν τὰς συνήθεις λέγων θυσίας καὶ καθημερινὰς cod. ut Ced. — 8 Ἰωάννου l. Ἀννί cod. — 20 φησὶν l. φησὶν, ὁ θεὸς cod. ut Ced. Nota — 21 Nota Ἔνθεν— ἀντίχριστον codicis rubrica
308,6 Nota: Nota codicis — 10 οἱ (τῆς) σωτηρίας l. οἱ σωτηρίας cod. — 22 ἐκλευκανθῶσι l. εὐκλευκανθῶσι καὶ πυρωθῶσι πολλοὶ cod. et Dan.
309,2 ἔθνος l. ἔθος cod. — 7 Ἀντιχρίστου καταληπτέτον l. τοῦ ἀντ. ὑποληπτέον cod. — 16 ἀπαλλαγὴν l. τὴν ἀπαλλαγὴν cod. — 17 πολλοὶ l. πολλοὶ τῶν cod. — 21 Nota Ὅρα cod.
310,10 Nota ἐκ l. ἐκ. — 17 Nota a Georgii codice l. a typographo — ὕψγ l. ὕψγ cod.
311,10 Nota. Erasa sunt in codice duo verba, scil. κ. πρ.?
313,12 Nota αὐτοῖς cod. — 19 βάλλοντες l. βαλόντες (βαλλό. cod.) — 27 Nota ἐπιβοῦντας cod.
314,1 δει(85)νὰ l. δει(85a)νὰ — 19 Nota. Num. XXV. 8, 12 — 20 ἀτιμίαν καὶ ἀτιμίαν τε καὶ cod.

315,7 οὐρανώθεν l. οὐράνοθεν cod.
316,2 τέλος (μή) l. τέλος cod.
319,1 Nota οἰομένους cod.
320,19 πληγὴν l. πηγὴν cod.
322,10 δωρυάλωτον l. δορυάλωτον — 17 ἀναξεύξας l. ἀναζεύξας
323,1 Ἰούδα l. Ἰούδα. οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον cod. — 8 Nota νεωτέρους l. ἑτέρους cod. — 22 Τὰ κατάλοιπα l. Τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης καταφάγεται ἀκρὶς καὶ τὰ κατάλοιπα cod.
324,8 ὑπὸ Περσῶν ἡ δὲ τῶν l. ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἡ δὲ τῶν Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν, ἡ δὲ Π. cod. — 27 δῆλοι l. δηλοῖ cod.
325,8 Ἀντιόχου l. Ἀντίοχον cod. — 16 Nota σνβ a secunda manu codicis — 23 Nota καλλίνικος, Ἀλέξανδρος, Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής, Σέλευκος cod.
326,2 πατρῴας l. πατρῴου cod. — 8 Ἀντίοχος Τρύφων l. Ἀντίοχος καὶ Τρύφων? — 14 οἱ l. οἱ ō cod.
327,7 Ἰαδοῦς l. Ἰαδδοῦς — 9 Ἰωανὰς Σίμων l. Ἰωανὰς, Σίμων cod. — 12 τούτο l. τούτου cod. — 13 ἀπομνημονεύοντες l. ἀπομνημονεύειν cod. — 15 κατεχόμενος l. κατεχόμενοι cod. — Nota: reliqui l. reliquis.
328,20 ἐκ l. ἐκ τῆς cod.
329,18 τὸ δὲ l. τὸν δὲ cod. — 23 κολαστηρίων l. κολαστηρίου — 24 ἀποκλαύσουσι l. ἀπολαύσουσι cod. — 28 πυρωδεστέρων l. πυρωδέστερον cod. — 29 Nota ἀναμίγνυνται καὶ οὐ συγχῦται cod.
331,13 κεκμηκότα l. κεκμηκότας cod. — 22 κασαλιπὼν l. καταλιπὼν cod.
332,1 καὶ ἕτοιμον l. ἕτοιμον cod. — παρεσκουασμένον l. παρεσκουασμένον — 7 ὑπερουράντον l. ὑπερουράνιον — 9 θερμαθέντα l. θερμανθέ. cod.
333,1 Δομετιανὸς l. Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ cod. — 5 ἀρίστην l. ἄριστον cod. — 8 Nota ἑαυτὸν ἀθλίως cod. — 12 κατέστρεψε l. καταστρέφει cod.— Nota δεδεμένο—ἀφε[θέ]ντες cod.—17 περιπολῶν l. περιπολεύων (90b) cod.
334,26 Νέρωνος l. Νέρωνα (Νέρων. cod.)
335,1 αὐτοὺς l. αὐτοῦ cod. — 2 ἐσχηκότα ἔδει l. ἐσχηκότα· ἔδει cod. — 11 ὡς Ἰούδας l. ὡς ὁ Ἰούδας cod. — 12 Σκεύα l. Σκευᾶ cod. ut Act. XIX. 14 — 26 Μετὰ δὲ l. Μετὰ cod.
336,13 ἀναστήσεται l. ἀναστήσονται cod. — 20 δὲ ἀδελφὸς l. δὲ ὁ ἀδελφός cod.
337,1 Καισάριος l. Καισάρειος cod. — Nota σεκρέτ. cod.
338,31 κ' l. κ' καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανεν cod. — Nota 21. Οὗτος l. 24. Οὗτος—
339,9 Nota τοῦτο cod. — 10 Τραϊνούπολιν l. Τραϊανούπολιν — 16 Nota ἐμαρτύρησαν? — 22 φιλολόγος l. φιλόλογος cod.
340,12 καταγαγών, αὐτοὺς l. καταγαγὼν αὐτοὺς
343,9 Σαυρομάσας l. Σαυρομάτας — 12 ὄμβρω l. ὄμβρῳ — 22 Nota καταβαρείς cod.
343,3,4 Θεόδωτος, Νεστώριος Θεοδωτίον l. Θεόδοτος, Νεστόριος, Θεοδοτίων—10 φιλοκίνηγος l. φιλοκύνηγος
345,2 ἐποιήσα l. ἐποίησα — 11 ἀχομένους l. ἀρχομένους
346,2 Nota τοῖς l. τῆς cod. — 15 Nota ἄγαν ὡς ἐν cod. — 21 Nota ὀβολοὺς cod.
347,9 Ἀμβρώσιος l. Ἀμβρόσιος cod.
348,24 λολμήσας l. τολμήσας.
350,1 βδελυρὰν l. τολμηρὰν cod. — 12 ἐκάθησε l. ἐκάθισε. — 17 Nota φύλαξαι cod. — 22 ἔστι l. ἔστι γὰρ cod.
364,3 σύνταγμασιν ὅ l. συντάγμασιν· ὅ — 7 θεωρημάτων l. θεωρήματα (θεωρήματ. cod.)

352,20 Nota συνέβαλλε cod.
353,2 Nota Ἀβίτων ὁ Γαλβαλός cod.
354,6 στρατίωτης l. στρατιώτης — 21 ἐπάρχου l. ὑπάρχου cod.
355,6,8 Nota Ἰόνωρος et Ἰουνώρων cod. — 23 ἐάσατε l. ἐάσητε cod.
357,7 ἀποστόλον l. ἀποστόλων. — 17 Nota ἑαυτὴν cod. — 21 Θεάρετος l. Θεάρεστος cod.
358,4 Nota Βόστραν cod.
359,3 Nota ἀνημείσεις cod. — 7 καὶ l. κατ' cod.
360,10 Nota Κελσαῖος cod. — 14 ἑλκῦσαι l. ἑλκύσειν cod. — 15 Nota προΐσειν cod. — ἀνθρώποις Cod. cujus etiam sunt verba uncis in textu inclusa
361,15 οἱ ἅγιοι l. ἅγιος cod.
362,4 ἐγγράφως l. ἐν γραφῇ cod. — 5 Nota ἀχθησομένους cod. — 12 Nota μαιμηνὸς cod. — 16 ὧν l. ἦν cod.
363,5 ἀποστήσως l. ἀποστήσας
364,54 Μανέντι l. Μάνεντι cod.
366,5 ἀπηρνεῖτο l. ἀπηρνήσατο (ἀπηρνη. cod.) — 23 λέγοντος τὸν l. λέγοντος εἶναι τὸν cod. — 24 Nota διαφθορὰν cod. sed linea 25 διαφοράν.
368,11 ἄλλοι τοῖς l. ἄλλοι μεν τοῖς cod. — 26 Nota τεθέντες cod.
371,18 θύειν δαίμοσι l. θύειν τοῖς δαίμοσι cod. — 20 ἐποιεῖτο l. ἐποιήσατο cod. — Nota Πρόκλος (a. 447) l. Προκόπιος (a. 303)? (Προκο. cod.) — Πηλεὺς l. Πλάκιδος (Πλα. cod.) — Φιλόρωμος l. Κλήμης Ῥωμαῖος (sic) pro Ἀγκύρας Ian. 23 — ὁ Τύρων l. Τήρων — Εὐτροπία l. Εὐτρόπιος — Ἀγάπιος l. Ἀγαπητός? (Ἀγαπ. cod.) — Σολόχων l. Σολοχάνης (Σολόχ. cod.) — Μουκιανὸς l. Μουχιανός cod.
372,17 καὶ Διόδωρος, Ῥωδιανὸς l. Διόδωρος, Ῥοδιανός.
374,4 ἐναίῳ l. ἐλαίῳ cod. — 14 καὶ εἴδωλα l. καὶ τὰ εἴδωλα cod.
375,13 Ὁμοίως δὲ A. — 14 ποινῶν om A. — 15 πονηρὰν om A. — 18 ἐκ τῆς τ. ἡ. καὶ μονίας A. — 20 καὶ ἄκων εἰς τὴν A. — 22 π. καὶ τὰς ἡδονὰς ἀνάπτοντος τὴν ἑαυτοῦ γλ. ἀποτεμὼν ῥήγματι πρ. A. — 23 Nota ἀναφλέγουσα cod. — 25 γλῶτταν cod.
376,2 ἐκείνων τε A. — 4 τὴν τῆς σωφροσύνης ἀκρίβειαν A. — 13 ὑπὸ om A. — 14 ἀπήγξατο· ἐκ συμφώνου γὰρ παρῃτήσαντο τὴν βασιλείαν αὐτῶν ὅ τε Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς πρὸς θεοποΐας mediis omissis A.
377,8 νικήσας καὶ παραλαβὼν τὰ βασίλεια καὶ τὴν γυναῖκα Σαπώρου μετὰ μεγάλης νίκης cod. — 16 αὐτοῦ αὐτῶν cod. — 18 δὲ post Διοκλητιανὸς A. — 19 καὶ σὺν τῷ Ἑρ. A. — 20 καὶ ἰδ. ἀναλαβόμενοι β — κατέλυσε A. — 21 πειρασθεὶς ἀπεπνίγη A.
378,1 ὁ Καισάρειος καὶ βασιλεῦσαι θελήσαντες ψήφῳ, om 4 — 9 A. Nota 1. lege cujus — 10 Μετὰ δέ γε Δ. καὶ Μ. τὸν καλούμενον Ἑρ. A. — 11 τ. αὐτοῦ χ. A. — 12 ὁ λεγόμενος χλ. A. om ὅς — πόλιν — 13 ἐγενήθη l. ἐγεννήθη cod. Nota Δεικὰς cod. — 14 Σ. δὲ ἀ. καὶ Σ. Καῖσαρ καὶ A. — 15 υἱῷ αὐτοῦ M. A. — 16 Κώνσταντος A. — 17 τοῦ μεγάλου om A. — 18 Κωνστάντινος l. Κωνσταντῖνος cod.; Κωνστάντιος A. — 21 γ. διαγενομένου A. — 23 αὐτοῦ om A. οὐ—αὐτῶν post ἐναρξάμενος A. — 25 ἀπηνὴ καὶ ἀπειχὴ καὶ ἀπανθρωπότατον
379,1 χρ. ἐναρξάμενος, οὐ — αὐτῶν καθ' ὧν πλεῖστοι A. — 3 ἀσεβείας A. — μελλουάης l. μελλούσης — 4 πεπονθὼς A. — 5 δεινοτάτῳ (sic) π. ἐ. γὰρ χ. καὶ

αὐτὸ τὸ τῆς Α. — 6 κρείττον Α. κρεῖττον cod. — 7 σῆψιν εἰργάσατο. σκ. δὲ πλήθους ἀναδιδομένων Α. — 8 δαίλαιος l. δείλαιος — ἀλγηδόνες ἰσχυραὶ Α. — 9 διελυμαίνοντο Α. — 10 φλογώσεως — ἐξετήκετο καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται. λαβρ. Α. — 12 συνεφρύγη πάντα τὰ ὀστᾶ, ὠ. ἀφανισθῆναι τὸν Α. — 15 διαλυθέντων om Α. — 16 ἐμπνέων βραχὺ Α. — στενάζων l. στενάξας cod. et Α. — 18 ὁποίαν τῶν εἰς χρ. Α. — 19 ὑπέσχον Α. — 22 καὶ πάλιν ἐν ἐσχ. Α. — 23 βωμαλείτης Α. — 24 ἕλκους ἐκείνου — ἁγιασθέντος Α.

380,2 Ὁ δὲ ἀγ. ὡς οὐδὲ τότε ἐπελάθετο Α. — 6. διεκόλυσεν — 7 κακουργίαν λιμὸν αὐτοῦ τὴν χώραν δ. ἐπισκήπτει Α. — 10 κατὰ ἕρπον — ἐνεποίει Α. — 12 γινόμενον μυρίοις (sic) ς. ἀ. καὶ γυναιξὶ Α. — 13 προσεπανίσταται Α. — 14 ὑφ' ἕνα κατὰ τὸν Α. — 15 τῆς τε τοῦ Α., τῆς δὲ τοῦ cod., κατὰ θεοῦ Α. — 18 ἐπὶ τὸν (sic) αὐτοῦ Α. — 20 " καὶ αὐτὸν μὲν οὖν ὁ πρ. Ἀ. πόλεμος ἀ. τ. ἀ. στρ. κατέκοπτε Α. — 22 μὲν ἐτύγχανον οἱ κ. πόλιν θν. πλείους δὲ Α. — 27 ἐνσημειούμενοί Α. — 28 ἐφ' ἡμέραις πλείοσιν ἀτ. ἔμενον ὥστε θέαν Α.

381,1 παρεῖχε τ. ὀρ. ἤδη γέ τοι Α. — 2 ἐγίνοντο βορά· Α. — 3 ἐπενέμετο οἴκους Α. — 8 τ. σ. ὅτε om Α. — αὐχμὸς Α. — 9 καὶ πᾶν ὅτι οὖν ἐστι κακὸν εἰπεῖν, τοὺς ἀνθρώπους μετῆλθεν ὡς εἴρηται Α. — 13 Κωνσταντίου δὲ τοῦ ἐπικκληθέντος χλωροῦ διὰ τὴν ὠχ. τοῦ πρ. τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος τὴν ἀρχὴν διεδέξατο, ὃν 18 Α. — 19 εἰπόντες ἐλεγχ. Α. — 22 Κωνσταντίου Α. — 23 μέλλοντι (?) γεν. τῷ γαμβρῷ Α. — 24 ὑποκρινόμενον ψευδῶς τὴν Α.

382,2 Τὸν δέ γε Κ. Α. — 5 ἐπιστῆμαι καὶ σκευασίαι Α. — 9 τῶν om Α. — βασιλικοῦ προστάγματος Α. — 11 τῶν πολλῶν ἐκείνων Α. — παιδῶν l. παιδίων? (παιδ. cod.) — αἱ om Α. — 12 γεγυμνασμένων l. γεγυμνώμ. cod. ἐγγεγυμνώμ. Α. — 16 ἐκείνως l. ἐκείνων cod. et Α. — ὠμοτάτης om Α. — 18 ἀμφιβαλλόμενος l. ἀμφιβαλλομένης cod. et Α. — 19 εἰρηκότος Α. — 20 ταῖς ἰδίαις μ. — ἀποδοθῆναι Α. — 22 Καὶ τ. γεν. ἐν ἀ. τῇ ν. ὅρασιν ἐθ. Α. — 21 ἐν ᾗ Α. — 24 παρὰ τοῦ θεοῦ Α.

383,2 οὖν καὶ μετακάλεσον Α. — 5 ἀλλὰ καὶ ψ. Α. — ἡμ. οὖν γεν. Α. — 7 παλατίῳ ὃν ἰδὼν ὁ Α. — 8 εἰσῆλθες Σ. καὶ ὁ ἐ. Ἐ. καὶ ὑγίεια ἀπὸ θεοῦ καὶ σ. παρασχεθῇ Α. — 10 θεοὺς τινὰς Α. — 17 ἐν τούτων? σανίσιν, ἠνέχθησαν Α. — 19 διακαλέσασθαι Α. — 23 ὅλος om. Α. — 27 π. εἰς αὐτὸν καὶ β. Α.

384,6 πάντα Α. — 7 τῶν πόθων Α pro τῷ πόθῳ, ν pro ι subscr πόθῳ cod. a secunda manu, πόθων a prima? — μ. δὲ ἀποδ. Α. — 8 βασιλέως καὶ τοῦ θαύματος ἐπιεικίαν. Αὐτίκα δὲ καὶ ἡ μήτηρ Ἑλλένη βαπτίζεται καὶ οἱ τούτου συγγενεῖς τε καὶ φίλοι, ἐβ. δὲ ὡσαύτως καὶ Κρίσκητος ὁ πρ. ἀ. ὓς ὃς (ὥς?) φ. ὑ. Α. — 10 ὑπὸ l. πρὸς cod., παρὰ Α. — 11 Nota ἀπεκτάνθη cod. — βουλευόμενον Α. — 12 μαθὼν — φίλοι 14 om Α. — Nota ψεύδεις cod. — 14 καὶ τοῦ l. καὶ οἱ τοῦ Α. — 15 Ἐν δὲ τῷ Α. — 16 ἀποκτείνας καὶ συναθροίσας Κωνσταντῖνος ἱερεῖς καὶ γρ. πρὸς τὴν τῶν Ἰ. διάλεξιν, καὶ τούτους κατὰ κράτος Σίλβεστρος νικήσας διά τε γραφῶν προφητικῶν καὶ διὰ θαύματος ὡς νεκρώσαντος τὸν ταῦρον ἑβραῖος μάγος (ἑβραίου μάγου) καὶ μὴ δυνάμενος (δυναμένου) τοῦτον ἀναστῆναι, ὃς (ὃν) Σίλβεστρος προσευξάμενος ἤγειρε. Καὶ οὕτως τὰ περὶ Μαξιμιανοῦ· τοῦ γὰρ Σβρίου (?) παρόδου ἐποιήσατο. Ὁ δὲ Μαξέντιος πάντων Α. — 19 ἔτι τε l. ἔκ τε cod. — 20 αὐτοῦ πονηρότατος γεγονὼς Α. — 23 φονεύσας καὶ πολλοὺς ἐξορίσας Α. — 26 ἀνοσιουρ-

γίσας l. ἀνοσιουργίας—τοῖς om A. — 27 γοητ. καὶ κακ. A.—29 ἕως αὐτοῦ τοῦ A.—καὶ εὐμυθία καὶ καταστάσεις ὁ. τῇ ὑπ' αὐτὸν ὁ. A.—καταστά. cod.

385,1 των l. τῶν — 3 ἐφρόντισε A. — 4 τοῦτον A. — 6 τῆς ἀσιγινίτου? γ. A. — 9 νίκα. Καὶ ς β. A. — ἠρώτα l. ἠρώτησεν? ἠρώτ. cod. — 11 τὴν αὐτῶν? ἑωρακέναι A. — 14 τῷ δειχθὲν σοι σημεῖον διὰ χρυσοῦ ποιῆσαι καὶ ἐπινικῶν π. τ. νεκρούς (sic) σου. ἡμ. δὲ γεναμένης A. — 18 τοῖς συνδαίμοσιν A. — 20 τῆς δ. τοῦ στ. A. — 22 γεφυρᾶς l. γεφύρας — 24 πανστρατιᾷ A. — 25 ὅλον om A. σὺν ἀναβάτων πεπηγμένων A.

386,1 αὐτὸν om A. — 3 ἀποκαλοῦντες — 5 ὁσιωτάτῃ τ. δοθῆναι A. — ἐπινίκιον ἑορτάζοντες ζ' A. — 8 τῆς et καὶ om A. — 10 Τοῦτο A. — 11 μικρὸν ὑποχωρήσας τῆς A. — 13 Κωνσταντῖνος om A. — 14 ἐξώρμησεν A. — 15 τυράννων καὶ πρ. A. — 16 τύραννος om A. — 17 μαντικαῖς ἀπάταις A. — 18 τῷ εὐσεβεῖ βασιλεῖ A. — 21 ὑπενέγκαντες — κατὰ τὸ τάχος, οἱ δὲ κατὰ κράτος ἐδ. A. — 23 λοιπτοὶ l. λοιποὶ — 24 ὡς οὖν μὴ ἐπιγνωσθείη φεύγων εἰς A. — 25 εἰς κώμην καὶ κρ. μόλις μ. ὁ. αὐτῶν (αὐτῷ) εὐν. A.

387,2 μαγείᾳ διαβεβοημένους A. — 7 πρηνὴς καὶ αἰτούμενος ἐπ. καὶ τυγχάνων A. — 10 περιστρεφο(103ₐ)μένῳ ὥστε cod. περιοτρεφομένη οὕτως A. om. καὶ 12 τῆς δὲ ἔνδον φλογὸς εἰς ἀπ. ἐξαφθείσης — 13 ὀστέων ἀπεχωρίζοντο ὑπ' ἀλλήλων ἐπικαλεῖσθαι A. — 16 Ταῦτα — 388,19 om A. — 18 Nota φωτοειδῆ cod. — 23 Εὐσέβιος ἐφ' οἷς αὖθις ἔφη πεπλ. σαφῶς Ἁρμ. C? — 27 γὰρ l. γὰρ καὶ cod.

388,8 Ῥώμης l. Ῥώμην cod. — 12 Nota ὑποδεχόμενοι cod.

389,5 Μετὰ δὲ M. A. — 6 λβ' A. — 10 *** τιμωρίαις ante ὑποκεῖσθαι A. — 13 τοῖς ἐν χριστῷ A. — 15 ***** πάντας A. — 17 εἶναι τῆς πασχαλίας δύο ἑβδ. μ. πρώτην καὶ μ. μετὰ A. — 18 τοῦ Κυρίου om A.

390, Nota περιεργοτέρω cod. — 5 Γ. μὲν εἶχε A. — 6 Κώνσταντα l. Κώνσταν cod. et A. — 7 Ἔσχεν οὖν καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀδ. δύο Δ. καὶ Κώνσταντα cod. Ἐ. οὖν ὁ μ. K. καὶ ἀδ. δύο Δ. καὶ K. A. — 8 γεννηθέντες A. — 11 οἵτινες ἀδ. ἀ. ἔσχον A.

392,6 προκαταγγέλεται l. προκαταγγέλλεται

393,13 Nota τῇ ἐλπίδι τέθηνται cod.

394,1 ταῦτα — ταῦτα πάντα παραγενάμενος cod. — παραγενόμενον — 6 ἐξιλασάσθαι l. ἐξιλάσασθαι — 12 ἀναβάλλεσθε l. ἀναβάλλεσθαι cod. — 18 Ἐχρίσθη l. Ἐχρίσθησαν (Ἐχρίσθ. cod.)

395,4 ταύταις. Καὶ εἰκότως l. τούτοις· εἰκότως cod. — 12 παρυστῶσαν l. παριστῶσιν? (παριστῶ cod.) — 18 Nota προσέχεται cod.

396,18 Nota τῷ Ζαμβρῇ cod.

397,7 θανατῶσαι l. θανατῶσαν cod.

398,19 ******** πόλιν A.

399,1 τοὺς Τροίαν l. τοὺς ἐπὶ Τροίαν cod. et A. — 3 κτίσαι καὶ om A. — 4 Κωνστάντιον l. Κωνσταντῖνον cod. et A. — αὐτοῦ υἱοὺς A. — 7 εἰς τὸ Βυζάντιον A. — 9 γαμβρῷ αὐτοῦ ἀδελφῇ αὐτοῦ A. — 10 ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου A. — 12 Κωνσταντίνου πρὸς Ῥώμης A.

400,1 ἱππικὸν καὶ παλάτιον A. — 3 ἔστησε — ἐν ᾧ κιόνα A. — 6 τὴν om A. — 9 προσφοιτῶντες A. — 12 ἁγίων l. ἁγίων — αὐτὸν μετὰ πολλῆς τ. ἁγίων δ. καὶ ὁ θαυμαστὸς A. — 14 ἐξεπατήθησαν δέ τινες A. — 15 καὶ ἰδ. ἢ μ.

l. τῶν αλ. om A. — 17 οἱ om A. — 18 τῶν ** ἁγίων l. τῶν τε ἁγίων cod. et A cum ceteris codd.

401,3 Σρφίαν l. Σοφίαν — 6 μηνὶ om A. — 7 α' et ἁγίων om A. — 11 ὑπέστρεψε l. ὑπέστρεψε ***** (dele asteriscos post χριστιανοὺς l. 13) — In Nota codex legit παρὰ τὰ τῶν — γυναικομανῶν καὶ ἀδίκων — Γόρδιος et Νικοπόλει

402,5 τὸ l. τὰ

403,1 ἀποστόλων l. ἀπ. ἐν Κ. π. cod.—6 παρατιθεῖσα l. παρ. καὶ cod.—11 ὃς l. ὡς cod.

404,2 μαχεσ l. μαχησ. cod.

405,3 ἐπέστρεψεν, l. ἐπέτρεψεν. — 5 Nota Τοσαύτη τῆς εὐλαβείας καὶ αἰδοῦ cod. — 9 Nota εὐλεγίας ἐμίμψατο cod. — 14 ὀφθαλφοὺς l. ὀφθαλμοὺς — Nota ἐγκεκομμένας cod.

406,2 δη l. δὲ cod.

407,12 ὅτι θεὸς l. ὅτι ὁ θεὸς cod. — 22 ἐφθέγξατο (107b) ὅτι cod.

408,11 Nota ὡς καὶ cod. — 20 ἀναθεμίσαντες l. ἀναθεματίσαντες cod.

409,8 μου τὸ l. μου ταύτῃ τὸ cod.

410,17 παρεκελεύσατο τὴν ζ. τοῦ ποθουμένου ξ. M¹ — 20 ἐπίσκοπος παρακαλεῖ M¹. ἐπ. π. παρεκάλει cod. — 21 Τούτων δὲ γενομένων M¹

411,1 καὶ l. καὶ τοὺς cod. — 5 τὰ om M¹ — 17 ἐνελήφθη l. ἀνελήφθη cod. — 21 ἐν χρυσῇ cod. et M¹ — 24 σαλβ. l. σαλίβ. cod. — 25 ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ πρ. λέγοντος M¹

413,21 Nota χῦ l. κῦ ἡμῶν ῑυ χῦ cod.

414,5 ὁ om cod.

416,8 ἐὰν l. ἐὰν μὴ cod.

418,11 ἐν τοῖς νόμοις l. ἐν νόμῳ cod.—13 Nota ἐκλίνον cod.—22 Nota ἑαυτὴν cod.

419,16 Nota ἡμῖν cod. — 22 [ἄγαν — διακρίνειν] l. ἄγαν — διακρίνειν ἀπαθῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως cod.

420,6 οἱ δὲ — ἐφικνοῦνται l. [οἱ δὲ — ἐφικνοῦνται] cod. — 10 δὴ l. τοι cod. — 15 Nota ἐ. τὸ κτ. V¹'². l. ἐ. τὸ κρ. cod. V¹'². — 19 CXXXVI, l. CLXXXVI.

422,24 πριϊπτ. l. περιΐπτ. cod.

424,8 ὅσον [ὅσον] l. ὅσον ὅσον cod.

425,18 ἐγυμνασμένοι l. ἐγγυμναζόμενοι cod.

426,1 Κωνσταντίου l. Κωνσταντίνου cod. — 2 Nota πράττει cod. — 6 ἄπειρος ὁ l. ἀπ. ὢν ὁ cod. — 13 Nota ἀκουστόν? (ἀκουστο. cod.)

427,12. 115 l. 112

428,5 Nota ἀῤῥωστήσαντος? (ἀῤῥωστή cod.) — Nota ὃν αὐτὴ ἡ l. ὃν ἡ cod. — ἀξιωθέντα l. ἀξιωθέντος cod. — λαβεῖν λ. λαβὼν cod.

429,9 κεχωρῆσθαι l. κεχωρίσθαι

430,17 ἐπάθε l. ἔπαθε

431,5 δημιουργος l. δημιουργὸς — 22 ὁμοιώσιν l. ὁμοίωσιν

433.6 ὑπαστ. l. ὑποστ. cod.

434,22 Nota μηκύνει cod.

435,15 εἰδὲ καὶ l. εἰ δὲ cod.—436,17 [ὑπὸ 'Ε. τοῦ Π. δ.] l. ὑπὸ 'Ε. τοῦ Π. δ. cod.

437,19 μάρυρι l. μάρτυρι cod. — 25 Nota (ἔντευξ.)

438,4 Nota τόπῳ a prima, μετώπῳ a secunda manu codicis. — 5 Nota τῆς φυγῆς cod. — 15 Μακεδώνιος l. Μακεδόνιος cod. — 19 τοὺς l. τοὺς τῶν cod. — 20 μελωδίαν l. μελῳδίαν

439,8 σωμεῖον l. σημεῖον cod. — 13 τὸνδε τὸν l. τόνδε cod. — 14 et 19 Nota Ἀδελφίου, Ἀδέλφιον cod.

γίσας l. ἀνοσιουργίας—τοῖς om A. — 27 γοητ. καὶ κακ. A.—29 ἕως αὐτοῦ τοῦ A.—καὶ εὐμυθία καὶ καταστάσεις ὁ. τῇ ὑπ' αὐτὸν ὁ. A.—καταστά. cod.

385,1 των l. τῶν — 3 ἐφρόντισε A. — 4. τοῦτον A. — 6 τῆς ἀσιγινίτου? γ. A. — 9 νίκα. Καὶ ς β. A. — ἠρώτα l. ἠρώτησεν? ἠρώτ. cod. — 11 τὴν αὐτῶν? ἑωρακέναι A. — 14 τῷ δειχθὲν σοι σημεῖον διὰ χρυσοῦ ποιῆσαι καὶ ἐπινικῶν π. τ. νεκρούς (sic) σου. ἡμ. δὲ γεναμένης A. — 18 τοῖς συνδαίμοσιν A. — 20 τῆς δ. τοῦ στ. A. — 22 γεφυρᾶς l. γεφύρας — 24 πανστρατιᾷ A. — 25 ὅλον om A. σὺν ἀναβάτων πεπηγμένων A.

386,1 αὐτὸν om A. — 3 ἀποκαλοῦντες — 5 ὁσιωτάτη τ. δοθῆναι A. — ἐπινίκιον ἑορτάζοντες ζ' A. — 8 τῆς et καὶ om A. — 10 Τοῦτο A. — 11 μικρὸν ὑποχωρήσας τῆς A. — 13 Κωνσταντῖνος om A. — 14 ἐξώρμησεν A. — 15 τυράννων καὶ πρ. A. — 16 τύραννος om A. — 17 μαντικαῖς ἀπάταις A. — 18 τῷ εὐσεβεῖ βασιλεῖ A. — 21 ὑπενέγκαντες — κατὰ τὸ τάχος, οἱ δὲ κατὰ κράτος ἐδ. A. — 23 λοιπτοὶ l. λοιποὶ — 24 ὡς οὖν μὴ ἐπιγνωσθείη φεύγων εἰς A. — 25 εἰς κώμην καὶ κρ. μόλις μ. ὁ. αὐτῶν (αὐτῷ) εὖν. A.

387,2 μαγείᾳ διαβεβοημένους A. — 7 πρηνὴς καὶ αἰτούμενος ἐπ. καὶ τυγχάνων A. — 10 περιστρεφο(103a)μένῳ ὥστε cod. περιστρεφομένη οὕτως A. om. καὶ 12 τῆς δὲ ἔνδον φλογὸς εἰς ἀπ. ἐξαφθείσης — 13 ὀστέων ἀπεχωρίζοντο ὑπ' ἀλλήλων ἐπικαλεῖσθαι A. — 16 Ταῦτα — 388,19 om A. — 18 Nota φωτοειδῆ cod. — 23 Εὐσέβιος ἐφ' οἷς αὖθις ἔφη πεπλ. σαφῶς Ἁρμ. C² — 27 γὰρ l. γὰρ καὶ cod.

388,8 Ῥώμης l. Ῥώμην cod. — 12 Nota ὑποδεχόμενοι cod.

389,5 Μετὰ δὲ M. A. — 6 λβ' A. — 10 *** τιμωρίαις ante ὑποκεῖσθαι A. — 13 τοῖς ἐν χριστῷ A. — 15 ***** πάντας A. — 17 εἶναι τῆς πασχαλίας δύο ἑβδ. μ. πρώτην καὶ μ. μετὰ A. — 18 τοῦ Κυρίου om A.

390, Nota περιεργοτέρω cod. — 5 Γ. μὲν εἶχε A. — 6 Κώνσταντα l. Κώνσταν cod. et A. — 7 Ἔσχεν οὖν καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀδ. δύο Δ. καὶ Κώνσταντα cod. Ἐ. οὖν ὁ μ. K. καὶ ἀδ. δύο Δ. καὶ K. A. — 8 γεννηθέντες A. — 11 οἵτινες ἀδ. ἀ. ἔσχον A.

392,6 προκαταγγέλεται l. προκαταγγέλλεται

393,13 Nota τῇ ἐλπίδι τέθηνται cod.

394,1 ταῦτα — ταῦτα πάντα παραγενάμενος cod. — παραγενόμενον — 6 ἐξιλασάσθαι l. ἐξιλάσασθαι — 12 ἀναβάλλεσθε l. ἀναβάλλεσθαι cod. — 18 Ἐχρίσθη l. Ἐχρίσθησαν (Ἐχρίσθ. cod.)

395,4 ταύτοις. Καὶ εἰκότως l. τούτοις· εἰκότως cod. — 12 παρυστῶσαν l. παριστῶσιν? (παριστῶ cod.) — 18 Nota προσέχεται cod.

396,18 Nota τῷ Ζαμβρῇ cod.

397,7 θανατῶσαι l. θανατῶσαν cod.

398,19 ******** πόλιν A.

399,1 τοὺς Τροίαν l. τοὺς ἐπὶ Τροίαν cod. et A. — 3 κτίσαι καὶ om A. — 4 Κωνστάντιον l. Κωνσταντῖνον cod. et A. — αὐτοῦ υἱοὺς A. — 7 εἰς τὸ Βυζάντιον A. — 9 γαμβρῷ αὐτοῦ ἀδελφῇ αὐτοῦ A. — 10 ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου A. — 12 Κωνσταντίνου πρὸς Ῥώμης A.

400,1 ἱππικὸν καὶ παλάτιον A. — 3 ἔστησε — ἐν ᾧ κιόνα A. — 6 τὴν om. A. — 9 προσφοιτῶντες A. — 12 ἁγίαν l. ἁγίων — αὐτὸν μετὰ πολλῆς τ. ἁγίων δ. καὶ ὁ θαυμαστὸς A. — 14 ἐξεπατήθησαν δέ τινες A. — 15 καὶ ἰδ. ἢ μ.

ἐ. τῶν αλ. om A. — 17 οἱ om A. — 18 τῶν ** ἁγίων l. τῶν τε ἁγίων cod. et A cum ceteris codd.

401,3 Σρφίαν l. Σοφίαν — 6 μηνὶ om A. — 7 α' et ἁγίων om A. — 11 ὑπέστρεψε l. ὑπέστρεψε ***** (dele asteriscos post χριστιανοὺς l. 13) — In Nota codex legit παρὰ τὰ τῶν — γυναικομανῶν καὶ ἀδίκων — Γόρδιος et Νικοπόλει

402,5 τὸ l. τὰ

403,1 ἀποστόλων l. ἀπ. ἐν Κ. π. cod. — 6 παρατιθεῖσα l. παρ. καὶ cod. — 11 ὃς l. ὡς cod.

404,2 μαχεσ l. μαχησ. cod.

405,3 ἐπέστρεψεν, l. ἐπέτρεψεν. — 5 Nota Τοσαύτη τῆς εὐλαβείας καὶ αἰδῶ cod. — 9 Nota εὐλογίας ἐμίμψατο cod. — 14 ὀφθαλφοὺς l. ὀφθαλμοὺς — Nota ἐγκεκομμένας cod.

406,2 δη l. δὲ cod.

407,12 ὅτι θεὸς l. ὅτι ὁ θεὸς cod. — 22 ἐφθέγξατο (107^b) ὅτι cod.

408,11 Nota ὡς καὶ cod. — 20 ἀναθεμίσαντες l. ἀναθεματίσαντες cod.

409,8 μου τὸ l. μου ταύτῃ τὸ cod.

410,17 παρεκελεύσατο τὴν ζ. τοῦ ποθουμένου ξ. M[1] — 20 ἐπίσκοπος παρακαλεῖ M[1]. ἐπ. π. παρεκάλει cod. — 21 Τούτων δὲ γενομένων M[1]

411,1 καὶ l. καὶ τοὺς cod. — 5 τὰ om M[1] — 17 ἐνελήφθη l. ἀνελήφθη cod. — 21 ἐν χρυσῇ cod. et M[1] — 24 σαλβ. l. σαλίβ. cod. — 25 ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ πρ. λέγοντος M[1]

413,21 Nota χῦ l. κῦ ἡμῶν ιυ χυ cod.

414,5 ὁ om cod.

416,8 ἐὰν l. ἐὰν μὴ cod.

418,11 ἐν τοῖς νόμοις l. ἐν νόμῳ cod. — 13 Nota ἐκλίνον cod. — 22 Nota ἑαυτήν cod.

419,16 Nota ἡμῖν cod. — 22 [ἄγαν — διακρίνειν] l. ἄγαν — διακρίνειν ἀπαθῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως cod.

420,6 οἱ δὲ — ἐφικνοῦνται l. [οἱ δὲ — ἐφικνοῦνται] cod. — 10 δὴ l. τοι cod. — 15 Nota ἐ. τὸ κτ. V[1,2]. l. ἐ. τὸ κρ. cod. V[1,2]. — 19 CXXXVI, l. CLXXXVI.

422,24 πριῒπτ. l. περιῒπτ. cod.

424,8 ὅσον [ὅσον] l. ὅσον ὅσον cod.

425,18 ἐγυμνασμένοι l. ἐγγυμναζόμενοι cod.

426,1 Κωνσταντίου l. Κωνσταντίνου cod. — 2 Nota πράττει cod. — 6 ἄπειρος ὁ l. ἀπ. ὢν ὁ cod. — 13 Nota ἀκουστόν? (ἀκουστο. cod.)

427,12. 115 l. 112

428,5 Nota ἀῤῥωστήσαντος? (ἀῤῥωστή cod.) — Nota ὃν αὐτὴ ἡ l. ὃν ἡ cod. — ἀξιωθέντα l. ἀξιωθέντος cod. — λαβεῖν λ. λαβὼν cod.

429,9 κεχωρῆσθαι l. κεχωρίσθαι

430,17 ἐπάθε l. ἔπαθε

431,5 δημιουργος l. δημιουργὸς — 22 ὁμοιώσιν l. ὁμοίωσιν·

433,6 ὑπαστ. l. ὑποστ. cod.

434,22 Nota μηκύνει cod.

435,15 εἰδὲ καὶ l. εἰ δὲ cod. — 436,17 [ὑπὸ 'Ε. τοῦ Π. δ.] l. ὑπὸ 'Ε. τοῦ Π. δ. cod.

437,19 μάρυρι l. μάρτυρι cod. — 25 Nota (ἔντευξ.)

438,4 Nota τόπῳ a prima, μετώπῳ a secunda manu codicis. — 5 Nota τῆς φυγῆς cod. — 15 Μακεδώνιος l. Μακεδόνιος cod. — 19 τοὺς l. τοὺς τῶν cod. — 20 μελωδίαν l. μελῳδίαν

439,8 σωμεῖον l. σημεῖον cod. — 18 τόνδε τὸν l. τόνδε cod. — 14 et 19 Nota 'Αδελφίου, 'Αδέλφιον cod.

440,2 πῶς l. ὅπως cod. — 24 μιρτώτατον l. μιαρώτατον cod. — 27 αἱρέσεως l. νόσου cod.

441,6 διαφονίᾳ l. διαφωνίᾳ cod. — 19 ἀφορμὰς l. συσκευὰς cod. — 22 αὐτά τε τοῦ l. αὐτὰ τοῦ cod. — 26 θαυματουγήματα l. θαυματουργήματα cod.

445,4 Nota ἐμβρόντιστος cod. — 12 ἀποσταλικῷ l. ἀποστολικῷ cod.

446,21 Nota ἑκάστω; cod. — Ἀπολινάριος — ἦν scholion codicis.

447,14 Nota ἀμᾶς cod. — 22 τῆς l. τὴν cod.

448,9 Nota ἡγεμονεύσω cod. — 22 διαφθειρόμονος l. διαφθειρόμενος

449,8 **** l. *****

450,13 Nota ἔχοντα cod.—451,17—19 etc Nota Ἰουβ. a prima manu codicis propter Ἰουλ. — 18 Μετὰ δὲ Ἰουλιανὸν A. — 22 ἐπεφάνθη l. ἀπεφάνθη cod.

452,19 Nota πλήρης cod.

453,16 Nota Παιονίας, sed Παίωνες cod. — ὥρμητο l. ὥρμηντο cod. — 17 Nota ἑαυτὸν cod.

454,8 πλοίου l. τοῦ πλ. cod. — 11 ὅτε l. τότε — 14 βασιλεῖ l. Βασιλείῳ (βασιλ'. cod.)

455,20 τῆς πράξεως l. τῶν πράξεων cod.

456,4 Nota ὀλιγ. δὲ χρόν. cod.

457,15 Nota πλείονα cod. — 30 ἐπανελθὼν l. ἐπανελθεῖν (ἐπανελθ. cod.)

459,1 με l. μέν? — 22 αὐτῷ τῷ l. αὐτῷ σὺν αὐτῷ τῷ cod.

460,1,3 ἴνδικνον l. ἴδικτον cod. eraso ν — 26 παντοκράτορ l. παντόκρατορ vel ut cod. παντοκράτωρ

461,6 ὁ Οὐαλ. l. Οὐαλ. cod.

462 Nota γινόμενος l. γενόμενος cod. ut Leo. — πλάγης l. πλάνης cod. — 25 πλείονα l. χείρονα cod.

463,1 Nota τ˜. σεισμ˜. cod. τῶν σεισμῶν? — 4 ἔνθεν l. ἔνθεν καὶ ἔνθεν cod.

464,25 οὐ.ὲ l. οὐδὲ cod.

465,4 ἠδύνατο l. ἠδύναντο cod. — 14 νεώτερος om. cod. — 466,15 ἐν ὅπερ cod.

470 1 τε l. καὶ cod.

471,1 Nota ἐν τοῦτο cod. — 18 Ἐκτότε l. Ἔκτοτε cod.

472,1 καὶ φόβον l. καὶ τὸν φόβον cod. — 10 Nota ἐκδυσάμενος?

474,3 Nota διέποντος cod. — 7 μείζονι l. μειζόνων cod. — 17 εἶνα l. εἶναι — 25 προστεθηκυῖᾳ l. προστεθηκυῖα

475,20 Τοῦτο τὸ ἀγαθὸν φθονήσας cod. et A. — 21 ἀπάνθρωπον αὐτῷ παρεσκεύασε A. — 23 τῇ om. A. — 24 ταραξάντων τὴν πόλιν A. — διὰ μιττάτα l. δι' αὐτίας τινὸς Zonaras — εἰ l. οἱ

476,1 τὸν μὲν β. ὑβ. A. — αὐτοῦ om A. — 3 ἐπάρχῳ A. — 5 ** τοῦ θυμοῦ A. — 11 ἔξω τῶν προθύρων διεκώλυεν A. — 12 τῆς εἰργασμένης μιαιφονίας A. — 14 ἐπιγνῶναι καὶ ὑπὸ A. — 21 τοῦ δεσπότου ἄχραντον A. — 22 περιοίσεις? προσοίσεις! A. — 23 μὴ om A? — 24 παρανομίαν om A. — 25 δεσμὸν ὡς (ᾧ?) ὁ A.

477,1 ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἐκεῖσε β. A. — 7 ἀρχιερέα A. — 11 βουκοληθεὶς A. — 14 συνόμιλος, ἀλλ' ἐγὼ προλέγω ὡς καὶ πάλιν αὐτὸν κωλύσω τῶν A. — 16 μέστι τοῦτο μαθὼν A. — 17 δικαίους A. — 20 θεὸν A. — Nota μεμήμαινε cod. — 22 δεσμῶν ἐξιώσων ἐλήλυθα A. — 23 ἀνέδειξας l. ἔδειξας cod. et A. — 24 δυσιάτα l. δυσίατα — 25 Καὶ ὁ β. εἶπε A. — 27 Τότε ὁ cod. et A. **** λοιπὸν A. — ***** τοῦ A.

478,1 ἀργῆς ποιοῦντα καὶ ἡμέραις A. — 2 γράμμασι A. — 3 πρεσδεχόμεναι l. προσδεχόμεναι — Ὃν εὐθὺς A. — 6 ἐκέλευσεν — ἑστὼς ἱκέτευε τὸν θεὸν A. —

8 δακρύων καὶ κραυγῆς A. — 11 συμπαθεῖν A. — 12 δυσωπῶν A. — 15 ἐκώλυσεν αὐτὸν Ἀμβρόσιος δηλώσας A. — 17 ἅπασιν ἄθυτά τε A. — 19 Ὁ δὲ om A. — 23 ἀρχιερεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς A. — 25 αὐτοῦ καὶ Νεκταρίου A.

479,2 οἶδα μόνον ἐπ. ἀξίως κ. ὅς ἐν A. — 3 ὃς ἐν K. Π. A.—4 τοῦτο, τῶν βασιλέων πρὸ τ. ἐνδ. A. — 15 ταύταις l. ταύταις ταῖς cod.

480,1 ἀπεδ. l. ἐπεδ. cod. — 2 συγεκλ. l. συγκεκλ. — 7 μόνον l. μόνης cod. — 9 Nota συμφορὰς ἄγοντας cod. — 19 Nota δεδρακότ. καὶ κατεπηκότ. cod.— 23 ἀνθρώπους l. ἀνθρώποις cod.

481,1 Nota Τρίσκης cod. — 7 Nota εὑρεθεῖσαν cod. — 12 αἱ—μαστιγούμεναι l. οἱ—μαστιγούμ. cod.

482,3 γράμμαρα l. γράμματα — Nota; perhibet — ἐν ᾧ

483,6 κετασκ. l. κατασκ. — 11 ὀρύφου l. ὀρόφου — 16 Θεοδόθιος l. Θεοδόσιος — 21 τινας l. τινα cod. ut Coisl. 305 — 24 οὐκέστι l. οὐκ ἔστι cod.

484,7 κρεῖτόν l. κρεῖττον cod. — 11 ἀπακτείνοντες l. ἀποκτείνοντες cod. — 17 Πτολεμαῖος l. Πτολεμαῖος γάρ cod.

485,8 Τοῦτον l. Τοῦτο cod.

486,10 ἀπὸ l. ἀπὸ τοῦ cod. — 20 Nota τούτοις cod. — 25 127ª l. 127

487,7 γὰρ τὸ στόμα l. γὰρ στόμα cod. — 13 ὁ l. ὃ (ὧ cod.)

488,2 εὐδαίμονες l. οἱ δαίμονες cod. — 7 παντοκράτορ l. παντοκράτωρ cod. — 13 Nota προσεδέχθαι cod. — 17 Nota ἐστρώννυσε cod.

489 Nota Ced. l cod.

491,1 διατρέψας l. διαπρέψας cod. — 4 ἐπαῤῥησίαστος l. εὐπαῤῥησίαστος cod. — 20 Nota λέγων cod. — 24 ἐιπεὶ l. ἐπεὶ

493,7 ἀγνοῦντες l. ἀγνοοῦντες

494,13 συμβῆναι l. συμμεῖναι cod.

495,10 Ἰν. ἀκ. τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν ἀ. Coisl. 305. — 16 [καὶ] ἐξέωσας l. ἐξεώσας cod. — 21 Δαλιλᾶς l. Δαλιδᾶς cod. — 7 · τε Coisl. 3ι ut Ced. — 10 Ὁ τοίνυν πάπας? (πάπ. cod.)

496,12 ἐμὸν l. ἐμοὶ cod.

497,2 ποῤῥηθὲν l. προῤῥηθὲν cod.

499 Nota μθ' l. μ̄α cod.

500,6 ἀπατήσαντα l. ἀπαντήσαντα cod. — 24 Ἐμέσσης l. Ἐδέσσης cod.

503,11 φρυγατ. l. φρυγιατ. cod. — 12 θαυμάζων l. θαυμάσας (θαυμά cod.) — 22 τούτῳ l. τοῦτο cod.

504,20 φυλάσσεις l. φυλάσσῃς cod.

505,5 Nota πα. ἀρετῆς cod. — 19 Σύδημα l. Σύδιμα cod.

506,2 γενόμενοι l. γενάμενοι cod. — 12 Nota μέλλοντος cod.

507,13 πρὸς νεμόντων l. προσνεμόντων — 17 Nota τὰς διαφορὰς cod.

508,13 Nota τὴν ὀσφῦν cod.

509,5 Nota πειθανὴν cod. — 7 ἀξιόχρεων l. ἀξιόχρεω (ἀξιόχρεον cod.)

510,4 δράσας l. δράσας τέρατα cod. — 17 433 l. 448 — 18 τὸς l. τὸν cod. — 27 Nota προεβάλλετο cod.

511,4 ἐκτότε l. ἔκτοτε cod. — 22 Nota σοὶ· ὕστερον δὲ cod.

512,2 προεχείσθη l. προεχειρίσθη — 6 Nota τὸν ἅγιον Θωμᾶν cod. — 23 Βλαχέρ-(134ª)ναις

513,2 ὁλόχροος l. ὁμόχροος cod. — 13 ἔγγονος l. ὁ ἔγγονος cod. — 18 Nota Βερίνης

cod. sed 21 Βηρίνα, 514,11 Βερήνα — 21 Nota Ἀρεάδνης et 514.13, 521.17 Ἀρεάδνη cod. sed 19 Ἀριάδνης.

514,11,13 Nota Ἴλου et Ἴλον cod. — 25 γίνεσθαι l. γίνεσθαι καὶ ἐν ἑκάστῃ εὐχῇ τὴν θεοτόκον ὀνομάζεσθαι cod.

515,1 πρὸ τούτου l. πρότερον cod. — 4 Nota ὡς l. ὃς cod. — 24 ἑορτῇ l. ς' (παρασκευῇ) cod. — 26 Nota σελεντ. cod. ut et 521,9,17

516,5 σχολαρί cod. ad μάργαρον in margine — 517 15 ἀρξαμ'. ἐκ βασι. ἐπιτροπ. κηρύττ. = ἀρξαμένων ἐκ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς κυρύττειν

518,22 (φεύγοντος) l. [φεύγοντος]

519,12 ἐξέλειψαν l. ἐξήλειψαν (ἐξείληψαν cod.) — 16 θαυματούργου l. θαυματουργοῦ cod. — 24 δειλιάσας l. δελεάσας cod.

520,18 τούτου l. τότε cod. — 20 μετὰ τοῦτο l. μέντοι cod.

521,22 Καρχήδονι l. Καλχηδόνι cod.

523,4 Nota ἐπετινετόν? cod.

524,4 Nota Βιτάλιον cod. — 17 Nota ἐνεγρὰ cod.

525,5 ἄνθρωπον l. ἀ͞ν͞ο͞ν μακρὸν cod.

526.16 ἐξέστειλε l. ἐξετέλεσε cod.

527,12 λέγει l. λέγει. Ἐν ἓξ ἡμέραις cod.

528,10 πόλει l. πόλει ποιήσαντες cod. — 19 πατριάρχου l. πάπα cod. — 22 τοποτερητήσαντες l. τοποτερηταὶ cod.

529,4 σώματα l. τὰ σώματα cod.

530,9 Nota ἐνδοθῆναι cod. — 22 καὶ Χριστὸς l. καὶ ὁ Χριστός — 23 προϋπῆρχεν l. προϋπῆρχον cod. — 25 ἀρχὴν l. [ἀρχὴν — Πυθαγόρας] a cod. ex homoioteleuto omissum — 27 Nota ἁμαρτίδι cod.

531,2 Nota Εἰ μὲν παιδαραστήσαντος cod. ut l. 15 παιδαράσταις — κακῶς l. καλῶς? — 12 Nota μὴ ὅτι γε cod. — 20 Nota ὡς ἵππους cod.

532,2 Nota φρονησάντων cod. — 15 καταδικασθέντος l. κατ. καὶ ἀναθεματισθέντος cod. — 20 πρεσβύτερος l. πρεσβύτης? (πρεσβύτ. cod.)

533,20 Nota λέγοντες cod. — 24 Nota τιμωρίαν cod.

534,11 ἁγίῳ l. ἱερῷ cod. — 24 ἐξ ὧν l. ὡς ἐξ ὧν cod.

535,6 αὐτοὺς l. αὐτοῦ cod. — 9 τὸ l. τῷ (τῶν cod. ν pro ι subscr) — 17 προδήλως l. τούτους προδήλως cod.

536,1 γεν. l. γιν. cod. — 4 Nota Καλχιδόνη cod. ut 537,2 et 565,10 Καλχίδος 565, 14 — 11 Nota ἐπιβεβαιωθέντων καὶ κρατούντων cod. — 27 προτ. l. πρωτότυπον

537,1 προτρέπομαι l. προτρέπομεν (προτρέπομ. cod.) — καὶ l. [καὶ]

538,23 Nota ἀναχετήσει cod.

539,3 πεπτ. l. καταπεπτ. cod. — 6 557 l. 556 — 9 Κ. Π. l. πόλεως Κωνσταντίνου cod. — καὶ τὸ δυτικὸν l. καὶ [τὸ] δυτικόν — 19 τούτῳ l. τούτοις

542,4 ἀδικρίτου l. ἀδικρίτου

543,11 ἐμπρισθ. l. ἐμπρησθ.?

545,3 Nota γρ. ἀντίδοσιν cod. in margine. Hucusque cod. Coisl.

546,1 ὃς ἂν l. ὃς [ἂν] cod. — 6 παρασχόντων l. πασχόντων cod. — 10 Nota μετατίθενται cod. — 20 παραλλάξαντες l. παρ. καὶ cod. — 23 Nota καὶ ἀποστολικῆς cod. — 24 γὰρ τοιούτων l. γὰρ τῶν τοιούτων cod. — 26 οἴκων l. οἰκιῶν cod.

547,20 Nota ἡλικί. cod. — 31 ἐστηρ. l. ἐστερ. cod.

548,8 κατησχυμμένη l. κατεσχυμένη? — 11 Nota ἐκκληρικῶν l. ἐκκλησιῶν — 12 ἐγγρ.

l. συνεγρ. cod. — 16 Nota κοροπαλόντην cod. — 17 ἐκφεύγων l. ἐκφυγὼν cod. ut 549,11

550,4 ἀφικόμενον l. ἀφικομένους cod. — 22 Ἰουδαϊκὸν l. Ἰουδαϊκὸν παιδίον cod.

552 Nota Πρίγκιπ. cod. (Πρίγκιπος?) — ἀρίστας l. ἀρίστους cod. — αὐτὸν l. αὐτὸ cod. — γὰρ ut Cod. et Leo — 2 Nota Διηγητέως cod.

553 Nota γενοῦ l. γενοῦ υἱὸς cod. — 5 προσεφλ. l. προσεφιλιώθη cod. — προβάλλεσθαι cod. — 13 καὶ αὐτοῦ l. τὰς αὐτοῦ cod. — 14 σωτηρίου l. σταυρίου cod. — 16 ἀπαρτήσας cod. l. ἀπαρτίσας

555,20 μασθοὺς l. μαστοὺς — 24 Nota ἐθαύμαζον θεωρ. cod.

556,6 ὡς l. εἰς cod.

557,22 τοιοῦτο l. τοιοῦτον cod.

558,1 Ἀποκριθεὶς l. ὁ δὲ γενόμενος ἔντρομος ἀπ. cod.

559,4 σοι dele

560,4 Nota μᾶλλον καὶ l. μᾶλλον δὲ cod. — 19 κύριε, l. κύριε, καὶ cod.

561,3 αὐτὸς l. αὐτὸς ὁμοίως cod. — 12 Nota αὐτ῀. cod. sed 561,20 αὐτῆς — 21 Nota (τοῦ) l. τῶν cod.

562,9 αὐτῶν l. αὐτοῦ? (αὐτ. cod.) — 10 καὶ τὸ τελ. l. καὶ τελ. cod. — 15 ἐκάκησε l. ἐσάκησε cod. — 17 μετὰ l. μεθ' cod. — 18 βάλλοντες l. βαλόντες (βαλλόντες cod.)

563,1 ὁπλίσαντα l. ὁπλίσαντα·

564,2 ἀναρτασθῆναι l. ἀναρτᾶσθαι cod. — 4 Nota κατεσκελετευμ. cod.

566,15 Nota ἀνελ. cod. — 17 ἀπήγαγον l. ἀπήγαγεν? (ἀπήγαγ. cod.) — 18 παρέλαβον l. παρέλαβεν? (παρέλαβ. cod.) — 19 Nota Καλχιδόνος cod.

567,1 χωρῆσαν l. χωρῆσαι — 8 Nota μέλαινα — περιβαλλόμενος cod. — 11 Nota πόδας σου cod.

568,7 Nota cod. a secunda manu

570,4 σου l. σου, — 16 πληρώματος l. πληρώσεως? (πληρώ. cod.)

571,20 Μετὰ δὲ M¹. et. Lips.

572,3 καὶ τὸν θ. — 22 προτρεπομένων om. M. 1. et Lips. — 9 ἀναστάσαντα l. ἀναστήσαντα cod. — 22 ἴδια οὐδὲ καρητήσατο καὶ εἶπε· Μή μοι γ. τ. κἂν εἰς ἑ. λαβεῖν M. 1 et Lips. — 24 γὰρ ὠνόμασα ταῦτα δ. κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ M. 1 et Lips. — καὶ ὄνομα cod. — 25 ἐγράφησαν et om. αὐτῶν M. 1 et Lips.

573,1, τῷ om. iidem — 2 αἰφνίδιον θάνατον iidem — 3 τὸ? om iidem — 6 ἔλεγε καὶ ὁ iidem — 7 ὅτι πᾶν ὅπερ iidem — 8 διὸ τοίνυν ἐὰν ἐκ τούτων ὑποσύρωμεν οὐχ iidem — 9 λαβόντες ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ θεοῦ iidem — 13 λιθοβολεῖται iidem — 14 καὶ μέχρι τοῦ λόγου φ. καὶ πρ. iidem — οὐδὲ γὰρ εἴ τις ἐστὶ πένης, οὗτος καὶ προαιρέσεως ἐστέρηται. ἀμέλει iidem — 18 ἀποδιδόναι καὶ ἀνδρείαν? iidem — 20 δὲ dele et lege χάρτου in Nota — 24 καὶ om. M. 1 et Lips. — 27 ὃν ἐπίσκοπος l. ὃν ὁ ἐπίσκοπος cod.

574,6 Nota, μετὰ ζ. ἀ. ζωῆς cod.

575,4 ἀπέπεσε l. ἀνέπεσε cod. — 9 γραμμάτων l. γεγραμμένων cod. — 15 Καὶ ἐν K. δὲ τῇ πόλει τῆς M. 1 et Lips. — 16 διαφθειρομένης iidem — 17 καὶ τὴν π. κατ. l. iidem — 18 ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας παραπεσὼν εἰς iidem — 20 Τῷ l. Τῇ cod. Τῇ οὖν ἐπαύριον M. 1 et Lips. — 22 τάφον τοῦτον εὐθὺς ἀν. L. — 24 καὶ θᾶττον ἀναλκύσαντες καὶ τὰ L.

576,1 ἐπίσκοπον, τοῦτον ἐκεῖνοι προσέφερον κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον εἰς τὸν ἐπίσκοπον. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος εἶπεν αὐτῷ· Διήγησαί μοι πάντα ὅπως

κἀγὼ τὸν Θεὸν δοξάσω L. — 4 λέγων οὕτως· ἐγώ L. — 5 καὶ ἄθλιος om L. — ὧδε πάτερ l. ὦ πάτερ codd., ὥπερ — ἁμαρτίαις L. — 6 αὐτὴ μόνη, ἡ Θ. L. — 7 πάσης ἀνάγκης καὶ κακῆς ὑπάρχει L. — 8 ὁρῶσα ἡ ἁμαρτωλὴ L. — 9 περιϊσταμένων L. — 10 Θεωρῶν L. δύο λευσχημ. cod. καὶ ἐ. ἄγαν L. — 12 ἀνιπτάμενοι καὶ ἀναφερόμενοι εὕρισκον τ. φ. L. — 16 οὕτω — ἰδίους τελωνᾶς ἔχει L. — 17 διαλόγους L. — με om L. — 19 ἀντιστ. ταύτας τοῖς L. — 21 δέ μου πάντων, sed om μου inter ἀγαθῶν e ἔργων L. — 26 μου om L. 27 συγκεχώρημαι L. — 29 πάλιν om L. — 30 ἀφέντες με ἀναπολόγητον καὶ μὴ L. — 32 καὶ τύπτοντές με κατήγαγον εἰς L. — τὴν γῆς l. τὴν γῆν

577,1 Καὶ ταύτης διασκεδασθείσης κατῆλθον L. — στενώπων l. στενωπῶν cod. — καὶ σκοτεινῶν καὶ δυσωδεστάτων L. — 4 σκ. καὶ γνοφερὰν L. — 5 οὐ οὐκ ἔστι φέγγος L. — 8 ἀπολογήσεται — 9 ὑποστήσεται L. — 11 διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων καταδίκην ἄπαυστα καὶ ἀπαρηγόρητα L. — 14 οὓς δυσωπήσας ἐξ. με τῆς φυλ. φοβ. ἐκείνης τε καὶ L. — 16 οἳ om L. — 18 Ἐκ. δὲ τῇ παρακλήσει καὶ λέγοντος· ἐλ. L. — 19 γνησίως μετανοήσω L. — 21 ἐπανοίξω L. — 22 μὲν om L. — 24 δύνασθαι om L. — 25 καὶ τὴν δυσωδίαν om L. — 26 πάλιν ὑποστρέφομέν σε εἰς τὴν κ. οὐκοῦν εἴσελθε L. — 28 Καὶ τ. ἐ. ὡς διὰ τοῦ στ. ἐμαυτὸν εἰσελθόντα L. — 29 ἠ. λέγειν ἐλ. Ll. δὲ λ. ὠφ. L.

578,2 ἁμαρτάνουσιν ἀνοητα L. — 4 οὕτως om L. — 5 ἐτελεύτησεν L. — 6 ημ. ιβ' L. — 9 Συμφωνεῖται L. — 11 διεξιῶν cod. l. διεξιὼν L. — 14 ἄλλοι τοῖς l. ἄλλοι τὰς cod. — 17 γλώσσης δ. φλ. ὁρῶ μὲν γὰρ τ. τοὺς Θ. ἀγ. φ. τε καὶ ἀξίως L. — 21 καίτοι κλ. αἰφνίδιον L. — 22 ἀποῤῥήξαντα L. — 23 ἡμῖν, ἀδελφοὶ L. — 24 εὐχῶν, πολλῶν τῶν βοηθῶν cod. et L. π. οὖν ἠ. χρ. χρ. τ. L. — 28 χειρ. καὶ βοηθοῦντος, ποίων ἠ. τότε τῶν β. μ. δὲ καὶ χ. L. — 29 καὶ περάσαι cod. et L. τὰς ἀ. καὶ ἐ. L. — 30 δικολόγους L. — 31 ἡ Θ. γρ. προσαγορεύει L. — 32 τὸ πρ. τοῦ Θεοῦ ἐν ἐξ. om L.

579,1 τοῦ φθασθῆναι καὶ δρ. L. — 3 Ὁ λύων οὐδείς· ἐνν. γὰρ πῶς ἐ. ἐν ᾅδου ψ. L. — 4 φ. καὶ τῆς ἐντ. τοῦ Θεοῦ L. — 8 κακῶς L. — 9 νηπίους l. νηπίως cod. — 11 παρ' ἐκείνοις ἐπαινετὸν καὶ ὁ. ἠ. ἐ. εἰς ἐκ. L. L. — 13 ἐστὶν ἀνάπαυσις L. — 16 ἅπερ ἐζ. καὶ ἠλπ. L. — 19 καὶ εὐτρη[πί]σαμεν L. — 22 ἐῤῥύσθημεν ἐντεῦθεν L. — 23 προσαπατῶντες l. προσαπαντῶντες cod. et L. — ἐχ. ἄγγελοι L. — 24 ὁ. συν. ἀγγέλοις λεγ. L. — 28 πᾶσα — 580,4 μακαριότητα om L. — συνδεδεμένου l. συνδέσμου cod.

580,6 Ἀ. λ. Μέλλων γάρ ποτε ἐσθίειν ὁ Θεοφόρος Ἀντώνιος ἀνέστη εἰς πρ. π. ὠ. Θέρ[ους] L. omittens ἤσθετο — 27 καταισχυνθῇ L. — 10 κωλῦσαι l. κωλύειν cod. — 12 Nota γεννέσεως sed l. 14 γενήσεως cod. — 17 ἑδὸς l. ἡ ὁδὸς cod. — 27 Nota ἐπιμείνωμεν cod. — 28 ἀ. γ. ὅ τι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἁμ. L.

581,4 τῆς καθ' ἡμῶν φρ. L. — 5 καὶ ἁμ. ἡμᾶς εὑρήσομεν L. — 6 ἀεὶ μ. ῥ. L. — 8 νομίζοντες φθ. ἕως ἑσπέρας καὶ ὅτε μ. κοιμηθῆναι, μὴ L. — 11 διαλ. — 23 ἀνευθύνους om L. — 17 ὑπεριπτωμ. l. ὑπερι πταμ. cod. — 22 ὑπευθένους l. ὑπευθύνους — 23 κρατοῦντα καὶ κωλύοντα Ath. l. κρατουμένους καὶ κωλυομένους cod. — 25 μὴ δ. κατασχεῖν L. — 26 διὰ τοῦ μαρτυρίου L.

582,7 γενοῦ L. — 8 ζεζωφωμένην l. ζεζοφ. cod. ἐζοφ. L. — παραλαμβάνωσιν l. παραλαβέτωσαν cod. et L. — 12 κόσμου om L. — βυθὸν L. — 14 μέγας Κύριλλος ἐν τῇ καθ. L. — 15 ἀ. ἐπ. om L. τ. παραδηλῶν ἔφη L. — 16 φησὶν om L. — 18 ἀλλ' εἶπεν om L. Ἐπιτιμῆσαι L. — διάβολος l. διάβολε? (δια-

βολ cod.) om L. γὰρ om L.—19 ' κατὰ L.—20 ἔσχεν ἐκ τῆς παραβάβεως Ἀδάμ, συνεχώρησεν αὐτῷ καὶ περὶ τὴν L. — 25 Ὁ om cod. et L. — 27 αὐτῇ ἄγγελοι καὶ δυνάμεις L. — 28 πονηρότατον L. — 39 ἔπραξε π. τε καὶ L. — 30 φυλαχθησόμενοι l. φυλαχθησομένην cod. et L. — 31 κρίσεως l. ἡμέρας cod. et L.

583,1 εἰς τὴν ἀ. ζωήν τε — ἀνάπαυσιν om L. — 8 τούτων L. — 10 ἀγγελικῆς ἡ. σ. ἐπ. L. — 14 ἐμὲ ἔργοις ἀμ. L. — 15 ἐπιστασίαν L. — 16 ' παρούσης L. — 17 κεκηληθ. l. κεκηλιδ. cod. κεψηλιδ. L. — 19 τὴν ὠμότητα τῶν π. δαιμονίων καὶ βορβορώδη ὑπ. ἐκ. τούτου L. — 21 et 22 αὐτῆς L. — 26 διάγουσι om L. — 29 τὴν om L.

584,2 τὴν ἀνάπαυστον L. — 4 παράστασις. Καὶ l. παράστασις καὶ — 7 καὶ τὸν ἀκ. σκ. om L. — 8 δάκρυον om L. — 12 πάντα ἂν ὅσα εὕρῃ L. — 13 ὅση δύναμίς σου L. — 15 ἐν δὲ τῷ—θεοῦ 17 om L. — 19 κατ' αὐτοῦ ὁ Κύριος L. — 21 ἐν τῷ Αἴδῃ L. — 22 ἐκεῖ νῦν αἱ ψ. ἢ ἐν π. π. σιωπῇ ἢ ἐν ποίῳ πικροτάτῳ στεναγμῷ L. — 24 ααὶ τὸ ψυχικὸν ἔχουσ. L. — 26 καὶ Γρηγόριος L. — 27 φησὶν om L.

585,2 '' ἐν οὐρανοῖς — διηνεκῶς L. — 3 λύπη τε καὶ L. — 5 κατὰ τὸν Λ. πλ. L.— 7 Ὅτι δέ γε καὶ L. — 8 ἀπ. ἐντεῦθεν ᾔδει τ. μ. ὑφ' ὧν ἐπ. καθὼς φησιν L. — 10 τὴν εἰς ἀφθ. L. — 11 ἤδη γεγυμνασμένην L. — 12 θ. χ. καὶ om. L. — 15 μολυσμῶν L. — 18 αὐτοῖς om L. — 21 et 22 uncos dele — ἐκπεμπτώκασι l. ἀποπεπτώκασι cod. et L. — 22 αὐτοβουλήτως L. — 23 μηδεμίαν L. — 25 Nota ἀρχόμενος cod. — 26 ἀποπληροῦνται l. ἀποπληροῦται cod. — 29 ἁμαρτημάτων L.

586,3 καὶ om L. — 4 εὔδηλον ὅτι πρὸς τοὺς ταρτ. L. — 5 ἀγαλλιωμένη l. ἀγαλμένη L. — ἡ ψυχὴ L. — 6 πασῶν πράξεων L. — 7 τῆς εἰρήνης ἐπείγεται μετὰ χ. φ. L. — 8 ὁ ἱερὸς ἔφη. Ὁ. φόβερόν ἐστι L.—9 ἡ ψυχὴ L.— 10 συνεχῆ L. τὴν om L. — 12 ἀπειλοῦντες ὡς ἀμειδῆ L. — 13 σκυθρωπὴν χώραν L. — 14 ἡ om L. — 15 πεπλημμελημένα — περιμένουσα κόλασιν L. — 17 δεικνύων L. — 20 ἐκ τῶν ἐκεῖ χαλεπῶν L. (χαλεπ. cod.) — 21 ὄψεως καὶ τῷ σχ. L. — 22 φανερωσάσης κ. ἄνοιαν L.—24 ψυχὴ L. — 25 τῆς καρδίας ἀν. ὁ. καὶ δ. πολλῶν L. — 26 διηγουμένων L. — 28 ἐν ἑαυτῇ L. — 30 ἀνδρώτι? ἀνευρόντι? L.

587,1 ἑλκομένης L. — χοριζ. l. χωριζ. cod. — 2 ὀδυρομένης εἰκῆ L. — 3 Μή, μὴ L. — 4 ἀναβάλλου L. — 5 αἱ om L. — 7 πυκνῶς L. — 8 πυρετοῦ ὀμύχοντος L. — 9 γε om L. — 12 κενοῖς καὶ μ. λ. ἐπ. δὲ αἰφν. ὀλ. L. — 15 π. μὲν? μεταστρεφ? L. — 19 σου τότε· οὐαί μοι, μὴ ἀποῤῥίψῃς L. — 20 αἳ — ἀποπλυνάσθαι om L. — 22 ἡδωνὴν l. ἡδονὴν — 27 φρικ. ἡμέραν καὶ L. — ἐλεεινοτέραν l. ἐλεεινοτάτην cod. ἐλεεινότητα L. ex ἐλεεινοτ. compendio male lecto — 28 ψυχοῤῥαγίαν καὶ ἀπόφασιν L. — 30 ψ. ἐν τ. cod.— 31 ἀνόνητα μ. ὅταν ὀφ. ὀ. L.

588,4 punctum dele

589,3 Ἰουδαῖός l. ὂν Ἰουδαῖος cod. — 9 Nota ὑπάρχ. cod. ὑπάρχειν? — 11 ὑπνώσας l. ὕπνωσας cod. — 21 συνάπτεται l. συνάπτει? (συνάπτ. cod.) — 24 Nota πληγὰς l. πληγεὶς cod.

590,9 Nota κατεδίκα. cod. κατεδίκασε? — 15 Nota χαιρί cod. χαιρίαν? — 17 πορευθεὶς l. πορευθὺ cod. — 22 Nota Νίζιζον καὶ τὸν φονέα? cf. 604,27 et Leonem: Νιζίζον καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς ἀναιρέτας

592,6 ὄνομα l. ὀνόματι cod. — 8 ψευδομ. l. ἐπιψευδομ. cod. — 12 ἄγγελον λεγόμενον l. ἀγγέλου λεγομένου cod. — 21 περιούσιος l. περιούσιος· καὶ κατέσχεν ἡ πονηρὰ πλάνη καὶ ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου cod.
593,5 σαβατ. l. σαββατ. cod. — 9 Nota χρᾶσθαι cod.
594,11 Nota ἐμβρόντιστος cod. — 13 Nota ἀπηγορευμένας cod.
595,8 μνήσεως l. μυήσεως cod. — 27 ἐξ οἰκείας l. ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ, κἄν τε ἐξ οἰκείας cod.
596,9 κατεποντ. l. κατηκοντ. cod. — 10 κατεπόθησαν l. κατεπτωθ. cod. — 20 κατὰ τούτοις l. κατὰ τὸν τούτοις cod. — 23 ἀκήραιον l. ἀκέραστον (ἀκοίρατον cod.
597,21 Μαχ. l. Μουχ. cod.
598,2 Σαββακ l. Σαρακ. cod. — 4 ἐξορμ. l ἐξωρμ. cod. — 9 Nota ἦλθον l. ἐλθόντες cod. — 17 Nota βοαὶ cod. — 19 Nota μεταλεύσει χρυσοῦς cod.
599,14 et 26 Nota πιότητα l. ποιότητα cod.
600,2 λαβόντα l. λαβών? (λαβ. cod.) — 5 Nota τοῦ φάρυγγος cod. — 9 Nota δεσμήσαντες cod.
601,11 Ὅθεν l. Ὅθεν δὴ cod.
602,2 υἱὸς dele — 5 Nota αὐτ. cod. l. αὐτῆς (τῆς γῆς) — 17 hucusqua signa loci e Chrysostomo laudati — 18 εἰς l. εἰς τὸ cod. — 22 μετὰ τὴν κατάραν τετάφθαι l. τετ. μ. τὴν κ. cod.
604,2 σου l. Σιὼν cod. — 11 τούτου l. τοῦ cod. — 13 ἀεὶ l. καὶ cod. — 24 Κώνσταντα l. Κώνσταν? τὸν cod.
605,2 τραχ. l. βραχ. cod. — 3 ἀπελθὼν τῇ l. ἀπελθὼν ἐν τῇ cod. — 16 Σαμοσατ. l. Σαμωσατ. cod. ut Petrus Siculus — 10 Φαναββ. l. Φαναρ. cod. ut Petrus
606,4 Nota αὐτ. τὰς ά. αὐτοῖς cod. — 15 Nota ἀποβαλλόντ. cod. ἀποβαλόντες? — 18 et 607,16 Nota εἶποι cod.
607,7 Ἀχαιΐαν l. Ἀχαίαν — 21 κόσμου ποιητὴν l. κοσμοποιητὴν cod.
608,14 Ἔπειτα l. Ἔπειτα δὲ cod.
609,2 κεκατηρ. l. κατηρ. cod. — 18 ὡς Χριστὸν l. ὡς ὁ Χριστὸς cod.
610,16 αὐτῶν. l. ὄντων cod.
611,3 Κώνσταντος l. Κώνστα cod. — 4 Nota δωδεκάτῳ? ιγ' Cod. — 10 οὐδεὶς? cod. οὐδὲ ut Zon. — 9 κατασχεθεντ. cod. — 15 ταύτῃ ἁγίᾳ l. ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ cod. — 23 Nota αὐτ. cod. αὐτῆς?
612,4 ἔτι γιν. l. ἐπιγιν. cod. — 7 θάλασσαν l. θαλάσσης cod. — 9 Nota ἀποβαλ. ὑπέστρεψ. cod. ἀποβαλὼν ὑπέστρεψε? — 11 γενόμενοι — κατασχεθέντες — ἀπώλοντο l. γενόμενος — κατασχεθεὶς — ἀπώλετο cod.
612,15 πρόσταγμα l. προστάγματι? τῶν cod. — 20 ἀποδεχόμενος l. ἀποδεχόμενοι — 22 Nota εἰσελθόντ. cod. εἰσελθόντας?
613,6 τὰς πεζικὰς παρατάξεις l. τὰ πεζικὰ παρατάξας cod. — 22 κατεποντίσθησαν l. κατεποντώθησαν cod.
614,3 αὐτοῖς l. αὐτὸς cod. — 9 φοβηθεὶς l. σφόδρα φοβηθεὶς cod. — 16 ῑ l. ῑ?
615,5 υἱὸν l. τὸν υἱὸν cod. — 9 εἰρήνη l. εἰρήνην cod. — 11 Μαρθ. l. Μαρδ. cod.
616,16 πατετάσσετο l. παρετάσσετο cod.
617,13 τρικλίνιον l. τρίκλινον cod. Καταλύσας τὴν ἐκκλησίαν ἐποίησε τὴν φ. l. — Μητροπολιτῶν 618,9,10 cod. in margine,
618,15 προειπόντι l. προεῖπεν cod. — 16 Nota Ὁ δὲ Λέων cod.
619,9 εἰς Βοῦν l. εἰς τὸν Βοῦν cod. — 11 CXXLI l. CCXLI
620,15 προσώρμησε cod. l. προσώρμισεν — 23 γ' l. ζ' cod.

621,14 ἢ—ἀποστεῖλαι l. εἰ — ἀποστείλῃ ut Zonaras (ἀποστείλ. cod.)
622,1 αὐτῷ τις l. αὐτοῦ cod.
623,3 8 l. 3 — 18 ἔσφαξεν l. ἔσφαζεν cod.
625,15 τὸν l. τὸ — 18 πρωτασεκρήτην l. πρωτασηκρήτ. cod.
626,14 κατωχύρωκε l. κατωχύρωσε — 15 Nota ὀρεῖα cod. — 17 Nota κυττατόρην cod.
627,3 ἐπίκλησκον l. ἐκίκλησκον cod. — 12 ἄρχοντα l. αὐτοῖς ἄρχοντα cod.
628,9 Nota Μάσαλμας cod. — 10 Ἀμωρίου l. Ἀμορίου cod.
629,17 Nota τ. ἐξουσί cod. = τὴν ἐξουσίαν cf. αὐτῷ l. 15
630,12 Nota αἰτοῦντ. (αἰτοῦντι) αὐτῷ cod. — αὐτοῖς l. αὐτοὺς — 16 Nota καγγέλων cod. — 27 Καμπανίαν καὶ Ἀμάλφην καὶ Νεάπολιν l. Καμπανίας (Καμπανι. cod.) καὶ Ἀμάλφης καὶ Νεαπόλεως (Νεαπόλ. cod.)
631,4 δῆθεν ὁ l. δὴ cod. — 11 ἀσυγχωρήτως l. ἀσυγχώρητον cod. — 16 ἀνοῖας l. ἀνοίας, ὢ τῆς φρενοβλαβείας cod. — 21 προσημαίνων l. προσημαίνοντα (προσημαίνοντ. cod.)
632,15,20 αἱμαρρ. l. αἱμορρ. cod. — 20 Nota ἄξιον cod. — 29 προστεῖνον l. προτείνειν cod.
633,8 Nota σωζομένους cod.
635,10 Nota ἔχων cod.
636,19 ἀπαντ. l. ἀπαιτ. cod.
637,4 καὶ (163ª) τὴν
638,5 Nota ἐξαβυθήσαντ. — 9 ἀγηγγ. l. ἀπηγγ. cod. — 13 Ὀνομαγούλου l. Ὁμάγουλος cod.
639,1 Nota Ξυλίτης cod. — 8 Nota ἀκουβίτ. cod.
640,4 παμμίαρος l. παμμ. Λέων cod. — 24 ὅπερ l. οὗπερ cod.
641,12 ποιῇ l. ποιή(σῃ) cod.
642,3 ἀφωρισμένος l. ἀφορισθεὶς cod. — 6 αὐτ. cod. scl. αὐτὸν, τὸν χάρτην, sed cf. l. 12 — 29 αὐτὸ l. αὐτὸς cod.
643,8 Nota πλεῖον δὲ μᾶλλον cod.
644,1 Nota αὐτῷ cod. — 13 ἐκτροπώμενος l. ἐκτρεπόμενος cod. — 14 Nota Τότο l. Τότε — 23 Nota καὶ Ἀρτάβασδος δὲ ὁ κωροπαλάτης καὶ γαμβρὸς cod.
645,3 Nota Ἀμμώριον cod. — ἐπηβὰς l. ἐπιβὰς — 11 Χρυσοπόλει l. Χρ. μετὰ λαοῦ cod.
646,1 Nota Καλχιδῶνι cod. — 15 ὑπεδείκνυσεν l. ὑπεδείκνυεν cod. — 24 Nota φατριάρχῃ cod. — 25 αὐτοῦ l. αὐτῶν (αὐτ̃ cod.)
647,1 Nota δίππιν cod. — 11 Nota φαντασίαι τινὰ cod. e seq. — 13 Nota βρυεροῖς cod. — 15 ἐαρινῷ l. ἐαρινῷ καιρῷ cod.
648,1 εἰς l. καὶ εἰς cod. — 8 Nota αἰχμαλωτή. cod. — 15 δὲ τῷ l. δὲ τότε τῷ cod.
650,4 Χριστὸν l. χριστόν· διὰ τοῦτο cod.
651,5 ἐπωνόμασε l. ἐπ. ὅ ἐστι cod. — 8 Ὡσαύτως οὖν καὶ Vat. Bulg. — божествеnnaro Bulg. τὸν ἅγιον Vat. — τὸν νέον om Vat. Bulg. — 9 ποιήσαντος Vat. Bulg. — ἔτη μ' Vat. Bulg. — 10 καὶ ἀ. ζ. om Vat. Bulg. — 11 ῥιφέντα Vat. въ врєчи Bulg. — 11 μαχ. Vat. Bulg. — 14 πόλιν l. πόλιν καὶ χώραν cod. — 23 Nota προσορμισθέντων? (προσορμισθ. cod.)
652,11 Nota ὀροφανῆ cod. — 13 Nota κατενεχθέντων? κατενεχθέντα? κατενεχθέντι. cod. — 15 Nota προσπεπηγμο. cod.
653,3 ἀπανηγ. l. ἀπαρηγ. — 4 Nota τοὺς παράφρονας πασχάσαι? — 15 Nota σὺν τῶν κτλ. cod. — 17 Nota ἀναβράσασα? — 25 μὲν om cod.

654,7 Λέρνῳ l. Λήμνῳ cod. — 20 770 l. 773:
655,15 ἀνοίᾳ l. ἀνοίας cod.
656,3 Nota κυρι, cod. — 24 νυκτηρ. l. νυκτερ. cod.
657,1 Nota ἰταμούς (ἰταμ. cod.) — 17 Nota ἐμβρόντιστοι cod. — 21 Nota ὁποῖ cod. — 27 ἄξιον λόγου l. ἀξιόλογον cod.
658,1 δὲ τὰ l. καὶ τὰ cod. — 7 Nota ὅσιο ἀκάθαρτο cod. l. ὅσιος ἀκάθαρτος — 11 Nota ἐνομοθέτη· cod. — 28 comma dele
659,8 Nota προβάλλεισθε cod. — 29 Nota προσῆλθ. cod.
660,10 προσκυνοῦνται l. προσκυνοῖσι cod. — 15 Nota αἰχμαλώτους (αἰμαλώ· cod.) — 17 Λιθομαντὴς l. Ὁ δὲ Λέων λιθ. cod.
661,6 ἀποκληρῶν l. ἀποπληρῶν cod.
662,2 Τοὺς l. δὲ cod. ut Ced. et Leo — 14 Καὶ μέντοι καὶ τῆς Par. (Ducange), Bulg. — παν. μρς Par. pro παν. μάρτυρος Ced. Bulg. — ὑπὸ τοῦ τυράνου καὶ τοῦ μισαγίου Par. Bulg. — 16 ἐν τῇ Λέσβῳ v. Par. Bulg. — 18 μὲν om. Par. So Bulg. — 18 ἁρμαμεντάριον l. ἁρμάμεντον cod. — 19 σὺν τῇ μ. τῇ Ἐ. ἀνακαθάραντες ἀ. τοῦτο καθιέρωσαν Par. Bulg.
663,25 καὶ om. Bulg. sed l. 26 ante τὸν.
666,2 πάντων l. πάντων τῶν cod. — 17 τνξ' l. τνζ' cod.
667,6 τοιαύτην l. τὴν τοιαύτην cod. — 11 Nota ἐκύρω· cod. ἐκύρωσαν Leo — 19 κάμαραι l. καμάραι cod.
668,1 αἰχμαλωτίσας l. αἰχμαλωτεύσας cod. — 15 υἱοὺς l. τοὺς υἱοὺς cod. ut Leo — ὑποβολῇ — 669,2 om Bulg.
669,3 παρ. et κουβ. καὶ ἑ. ἀ. om. Bulg. — κυβιυκ l. κουβικ. cod. — 9 τοῦ l. τῶν cod. — καὶ λοιποὶ — ὁ βασιλεὺς om. Bulg. — 11 πρ. om. Bulg. — προτρέψαντος φ. τοῦ πατριάρχου l. προτρέψαντα φ. τὸν πατριάρχην cod. — 15 αὐτοῦ μοναχοὺς Bulg. — σὺν τ. ἀν. om. Bulg. — 18 ἔτι καὶ Bulg. — λαὸς ἀπέχθεται l. ὁ λαὸς ἄχθεται cod. — 19 εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς Bulg. — 22 εἰς τὴν πόλιν l. ἐν τῇ πόλει cod. ut 670,9.
670,3 θωπεύουσα l. θωπεύσασα cod. ut Leo — 4 ὑπόσχεσιν l. ὑποσχέσεσιν cod. — 10 Καὶ παραγενόμενου Par. Bulg. — 11 καὶ τῆς — παρούσης μήτε γινωσκούσης τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐκτ. ἀ. καὶ μετὰ χρόνον τινὰ τέθνηκε Par. Bulg. — 22 ιε' l. ε' cod.
671,13 Nota προσέρχεσθαι? προσπελάζειν Ced. τινα l. τινι cod. — 19 Nota Τρυφιλλιων cod.
672,22 Nota συνηπήχθην cod.
673,12 αὐτῇ l. αὐτῷ cod. cf. Zon. ἀχθόμενος αὐτῷ
674,5 Καταβολίῳ l. Καταβόλῳ — 16 Nota Ἀμωρίῳ cod.
675,7 Nota παρέξωμ. cod. — 16 ὑπερθαυμάσας (ὑπερθαυμά cod.)
676,3 τοῦ l. τῶν cod.
677,15 Rubricae loco in margine codicis legitur Γνώμ. (γνωμικόν?)
678,6 περιθέμενος l. περιθέμενοι cod. — 24 δὲ τῶν l. δὲ τὴν τῶν cod.
680,7 Σεναχειρείμ Nota ut 684,5 695,23. — πρώειν — καταλειπ. cod. — 25 Nota μαρμάρ. καλλίστι cod.
681,1 Gec. l. Georgius. — 682,22 Μεθ' οὗ Bulg. — 23 τῶν τοῦ Vat. — 25 ὁ χς Vat. Bulg.
683,2 Nota σὺ μὲν γὰρ cod. — λοιπὸν τούτων Vat. — 11 Nota Στουδ. cod. Στουδίτην? — 12 *** καὶ περιωρίσας cod. — 20 Nota εἶρξε cod.

684,1 Nota τυγχάνων cod. — 3 ἐκπεφυκέναι l. ἐκπέφυκεν cod. — 11 Nota πικρῶς τηρ. καὶ cod.

685,3 δυσφωρώτατον l. δυσφορώτατον cod. — 19 Nota ὑπησχημά· cod. — 23 Nota ἄλλος διανύσαι ed. — 24 Dele asteriscum — 26 πτενώδης l. κτηνώδης cod.

686,2 Nota σοβαρότρ. cod. — 17 καθαρεῖ l. καθαιρεῖ cod. — 23 Nota σοφία cod.

687,5 Nota Hebr. IX 5. — Ἰεζεκιήλ cod. — 24 Nota τί δὲ δὴ cod.

688,15 Nota κεχωρικῶς cod — 17 ἐπιχ. l. ἐγχ. cod. ut ed. et Coisl. — 18 οὐδὲ l. οὐδὲν cod. ut ed. et Coisl. — 22 Nota ἀνεγεῖραι cod.

689,16 οὐ μὴν δὲ Vat. Bulg. — 17 τῶν ἁ. ἐ. om Vat. — 18 φερ. παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ συμπροσκυνούμενος Vat. Bulg. — 19 ἃ Vat. Якоже Bulg. — 21 ἅμα Vat. Bulg. — 22 καθιστόρητο Vat. Bulg.

690,16 των l. τῶν cod. — 19 Nota ex cod. l. codex ex

691,2 Nota νυκτὶ cod. et ed.

692,3 Nota τὴν α′ l. τὴν Πρώτην — 17 ἔλυσπ. l. ἴλυσπ. cod.

693,18 ἧττον cod. ut 694,1 et 702,9 711,8 l. ἧττον — 25 Nota ψυχὴ cod.

694,1 Nota περιγράφωμεν — γράφωμεν cod. — 8 θεῖον l. θεῖον λόγον cod. ut ed. et C. — 23 Nota σελέντιον Leo.

695,3 Nota ἢ καλῶς cod. — 5 προκρίνομεν l. προκρίνωμεν cod. et C. 310. — 21 Nota ἐπίει cod. ἐπισείει?

696,19 Κύριος ἐν l. Κύριος δυνατὸς ἐν cod.

697,1,2 commata dele — 15 Nota διώλωλεν cod. — 19 ὠχυρ. cod. l. ὀχυρ.

699,8 καὶ τράχηλον l. καὶ τὸν τρ. cod. et Vat. — 11. лѣта бывшiи доселѣ Фома Bulg. 27 Βαλτασορ l. Βαλτάσαρ cod.

700,1 εἰκόνων om. cod. et C. 310 — 16 Ἀντωνίου l. Ἀντωνίου πατριάρχου cod. καὶ τὸ τοῦ γ. καὶ τὸ τῆς cod.

702,2,3 ἀγριώτατον καὶ δριμύτατον l. ἀγριώτατος καὶ δριμύτατος cod. — 13 Nota ὁρμώμ. cod. — 15 Nota Τούτῳ usque ad 708,11 Συμμύστην καὶ

703,12 Nota Ὀζεία ed. — Συμβατ. cod. Συμβατίου? — 17 Nota καὶ τὸ εἰκὸς cod. — 21 Nota καθίστατ. cod. καθίστατο? — 25 ἐστεφανίσθη l. ἐστεφανώθη cod. — 27 [τῶν] l. τῶν cod.

709,5 Nota αὐτοῖς ἢ cod.

710,3 Nota Δαγῶ cod. — 14 βουλομένους l. βουλευομεν. cod. — 21 ζίφος l. ξίφος

711,19 στάβλου l. σταύλου

712,27 Nota Ἀμμώριον cod.

713,5 δὲ l. [δὲ] cod. — 9 Nota τρουμάρχης cod. — 11 τρωτοσ. l. πρωτοσ. cod. — 27 Nota Μαναύρας cod.

716,6 τρικλινίῳ l. τρικλίνῳ cod. — ξυλ. ἐν τῷ τρ. ἀποκλεισθ. cod.

717,4 ὅτι l. [ὅτι] — 10 κατέστησαν l. καθέστηκαν (κατέστηκαν cod.) — 13 ιε′ l. [ι]ε′ — 14 μ. δ′ om A. — δεξάμενος A. — 17 *** θεόφιλον καὶ A.

718,5 Nota σύντεχνον cod. — 7 ὑπὸ l. ἀπὸ cod. et A. — 9 ἁγίων om A. — 13 εὐσπλαγχνίας A. — ἐλέγξας l. διελέγξας cod.

719,4 ** καὶ A. — 10 κελεύσεως l. κελεύσεως, ἐπιτροπῆς τε καὶ συνεργιᾶς cod. — 11 προβολῇ A. — 12 ὀρθοδοξίας καὶ τῆς ὀρθοτομίας A. — 17 ὑπέστη? A. 720,3 γινομένη A. и проч.

720,3 γινομένη A. — 10 διὰ τῆς β. κ. ἐπιτροπῆς τε καὶ συνεργείας A. — 11 τε om. A. — 23 ἀκρωτηρίῳ τῶν Κιβυρνιτῶν A.

721,9 λογοθέτην l. l. λογ. ἐν Κρήτῃ cod. — 12 αὐτοῦ l. ἐκείνου cod. — 18 [Οὕτω δὴ κακὸς ἐν Κρήτῃ]

723,6 Μαγν. l. Μαν. cod. — ἀνακλιϑ. l. ἀνακληϑ. cod.

724,9 βασιλέως l. Βασιλείου (βασ. cod.) — 13 ἑαυτοῦ l. αὐτοῦ? τοῦ Νικηφόρου? — 14 Nota Βουλγαρ. cod. Βουλγάρων? — 19 ἀφελόμενος l. ἀφελεῖν cod. — 22 μέχρι Leo l. πέραν cod.

725,16,27 Nota Οὖννοι cod. — 19,23 Nota Τοῦρκοι cod.

727,11 ἀναγγέλει l. ἀναγγέλλει cod. — 20 δέδωκε l. δέδωκε τοῦτον cod. — 22 Nota τοῦ om cod.

728,2 Nota οἶδε cod. — 3 ἄγαυρον l. ἄγουρον cod. — 15 οἵ καὶ l. οἵ [καὶ] cod.

729,1 οἰκοίους l. οἰκείους cod. — 9 Nota ἄρξει cod. — 22 Nota κόρης cod.

730,17 Nota Καριν cod. cum nota emendationis.

731,8 τὸ l. καὶ τὸ cod. — ἀνάξια l. ἀναξίαν cod.

732,7 Nota ἐλοιδορητ'..cod. — 9 Διακινησίμον l. Διακαινησίμου (Διακινησήμ. cod.)

734,2 Λαλακαῶνα l. Λαλακάωνα cod.

735,1 βουλόμενον l. βουλόμενος (βουλόμο. cod.)

736,8 ut 737,7 Ῥώς l. Ῥῶς cod. — 9 ἐρχομένης l. ἐχομένης cod.

737,10 Nota σκαραμαγγείου cod.

738,8 Ἰγγηρῖναν l. Ἰγγίρινα cod.

739,2 Nota προβαλλέσϑαι cod. — 8 ορκοις l. ὅρκοις — 16 Nota ἐπεφωνείτω cod.

740,1 Nota χαλκοπρατεία cod. — 15 Nota. ἀπληκευσάντων cod. — 18 Ἀσυλαίων l. Ἀσυλέων cod.

742,10 ὑπέστρεψεν l. ὑπέστρεψαν ut Leo (ὑπέστρε. cod.) — 17 μαγγλαβίτην l. μαγλ. cod.

743,14 et 744,4 Nota κάστορ cod.

744,8 Nota μὴ τὸ φανερῶς cod.

746,9 Καβαλῖνον l. Καβαλινὸν cod. — 11 Ὡσαύτως Ἰω. l. Ὡσαύτως καὶ Ἰω. cod. — 18 Nota στηϑέα cod.

747,15 τζάγγια l. τζαγγία cod.

748,3 τούτῳ l. τοῦτο cod.

749,2 Ὢως l. Ὢος cod. — 10 Nota ϑανάτ. cod.

750,2,6 et 753,7 Ἀσυλαίων l. Ἀσυλέων cod.

753,14 Κυβηρρ. l. Κιβυρρ. (Κυβεριώτας cod.)

755,4 Nota Ἴγγιρος cod.

757,3 * καὶ cod. ut Leo

758,7 187ᵃ l. 188ᵇ

759,21 μάρμαρα l. μαρμάρους? (μαρμάρ. cod.)

760,7 Nota τοῦτο cod.

761,8 ** σῶμα l. τὸ σῶμα cod.

763,17 Nota πολλ. παραπλησ. cod.

764,11 Στυπιώτης l. Στυππιώτης cod.

767,7 Nota Προεβάλλετο cod.

768,16 ἀποκριϑεὶς l. ἀπεκρίϑη cod.

769,1 ἡμέραν l. ἡμέραν, cod.

770,3 Nota ἀνατολ'. cod.

772,4 Nota Κρηνήτ. cod. sed l. 8 Κρινήτ. — 21 Nota εἰσῆλϑ. cod.

775,7 ἐκεῖ l. ἀλλ' cod. Leo, ed. — 17 παλατίον l. παλάτιον cod. — 21 Θεοδοτάκιος l. Θεοδοτάκις cod.

778,3 Nota κελεύης cod. — 15 ὡς l. (192ᵃ) — 19 Στυπιώτην l. Στυππιώτην cod.

780,10 Θεοφανῷ l. Θεοφανῶ cod.

781,8 Nota γενομένον l. γενομένου — 9 Rubrica η περὶ Μάρκου μονάχου e codice Par: et exinde lege ζ' pro ς' — 11 σολέας l. σωλέας cod.

782,10 Nota χυρ˜. cod. — 17 φ̄ l. ω̄.

783,7 κακοὶ l. κενοί cod. ut ed.

784,9 Nota ἀνακτίσασθαι cod.

785,2 Nota Ῥοδοφύλλης (Ῥοδοφύλλ. cod.) — 7 Σπειρὰ l. Σπεῖρα cod. ut Leo

786,10 ἔφη οὕτως l. ἔφη. Οὕτως cod. — 18 Nota κωμήτ. cod.

788,8 λογι(198b)ωτάτων — 20 δὲ l. δὲ καὶ cod.

789,5 διαμηχανώμενως l. διαμηχανώμενος — 15 Καβάλλαν l. Καβάλλαν cod.

792,9 Βασλ. l. Βασιλ. — 16 Σπειρὰ l. Σπεῖρα cod. — 17 πρόκενσον l. πρὸς κένσον cod.

794,14 κονδ. l. κινδ. cod.

795,7 IV. l. H'

796,8 παλατίου l. παλατίοις cod. — βασιλέως l. βασίλ. cod. (βασιλικὸν Sym.) — 11 οὐδὲ l. οὐδὲν cod. — 18 οὐνουχίσαι, (194b, 196a) καὶ δ πολ. cod.

798,5 τοῦ l. καὶ τοῦ cod.

799,19 ἐγκρατῆς l. ἐγκρατὴς (ἐγκρατεῖς cod.)

800,17 Nota ἀποσοβισθεὶς cod. — 21 κρίνας τὴν τοῦ ἱπποκόμου l. τὴν τοῦ ἱ. κρ. cod.

802,21 Nota πολυ cod.

803,24 Codex media in pagina ea continuat quae inde a 796,18 in f. 196a — 196b transtulerat, duobus foliis ejus codicis e quo descriptus est transpositis.

804,5 etc. ἑταιρειάρχην l. ἑταιριάρχην cod.

805,1 et 807,23, 808,9 Nota Πατζίνακας cod. sed 808,2 Πατζίνακοι

806,14 Nota Ῥαδηνὸς cod. et Leo. — 19 Nota ᾱ παπᾶ cod. — 22 et 807,13 Nota πανστρατῆ cod.

809,3 Nota προβαλλέσθαι cod.

810,11 Nota βαλλόντες cod.

811,1 Nota προεβάλλοντο cod. — 14 ποιησασθαι l. ποιήσασθαι — 21 νεωτερισθ˜. cod. — 24 τοῦτ. cod.

812,17 κέλευσεις l. κέλευσις cod. — 21 ἐνάντι. cod.

813,18 χρυσοβούλλ'. — ἐνυπόγρα. — περιέχοντ. cod. = χρυσοβούλλιον — ἐνυπόγραφον? — περιέχοντα?

814,22 τοῦτον τὸν Φωκᾶν cod.

815,26 (198b) ante Ἐφωράθη

816,12 (pro 896) ΠΕΡΙ ΡΩΜΑΝΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ et linea 13 XI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΡΩΜΑΝΟΥ Exinde lege ια' pro ι'

817,19 Μαγγλαβιτῶν l. μαγγλαβίτου (μαγγλαβῖτ. cod.)

818,3 κατέρα l. πατέρα — 11 Nota ἐλλεγχθείς cod. — 12 ἐξαλ. l. ἐξελ. cod. — 13 τοῦ om. cod. — 17 κατασκοπήσαντα l. κατασκοπήσοντα cod.

819,8 τὸν l. δὲ cod. et ed. — Nota exocidit l. excidit — 17 Μαγγλ. l. Μαγλ. cod.

820,2 χαμαλ. l. χθαμαλ. cod. — 8 Nota Μωσηλὲ cod., sed 819,23 Μουσ.

821,18 προυτρ. l. προετρ. cod.

822,13 ούσης l. οὔσης — 18 Nota Βόηλα, 823,5, 829,24 Βόηλαν — 20 Πάνπερ l. Παίπερ cod.

823,4 Nota διηττᾶτο cod. — 7 Τοῦ l. Τοῦ δὲ cod. ut ed. et Leo — 8 Ἀδριανουπόλεως l. Ἀδριανούπολιν (Ἀδριανούπολ. cod.)

824,2 ἐν (τῇ) νήσῳ, Nota ἐν om Sym — 14 Nota ἐξῆλθ. cod. — 16 Στυπιώτης l. Στυππι. cod.
825,7 Nota τρίηριν cod. — 19 Nota ἐξαπατ˜. cod. ἐξαπατᾶν?
826,19 ὅπως l. ὅπερ (ὅπ. cod.)
827,23 ἐγὼ σε l. ἐγώ σε cod.
828,11 Nota κλᾶξαι cod. — 15 ἐπὶ εἰρήνην l. ἐπὶ τὴν εἰρήνην cod. ut ed. et Leo.— 18 εἶδος τὴν l. εἴδος, τὴν cod.
829,18 ἐβούλετο l. ἠβούλετο cod. — 19 σαφῆ (αὐτῷ) l. σαφῆ et in Nota dele ὰ. om. Vat. Cont. ed.
830,10 Nota προβαλλόμενος cod.
831,7 τῶν dele simul cum Nota de eodem
834,2 Nota παντοδα`. cod. παντοδαπόν?
835,17 Nota Ῥωμανὸς υἱός cod.
836,9 Nota μηνέα cod. — 15 Nota πένητοι cod.
840,12 τωῦ l. τοῦ cod.
844,3 Nota Κων. υἱοῦ cod. — 13 Nota χρο. ε' cod.
845,13 τῆς l. τὴν cod. — 21 Nota ὑπήντησεν αὐτὸ cod.
849,9 Nota ἀδικ. cod. — 13 ἐξηγήσει l. ἐπεξηγήσει cod.
851,6 Nota πριχήριον cod.
902,20 ἐφ' l. ἀφ' cod.
903,14 Nota αὐτῆς cod. — 18 συγκινηθεῖσα l. κινηθ. cod.
905,6 Nota ἀνθρωπί. cod. ἀνθρωπίνης — 14 τοῖς l. ταῖς cod. — 21 αρχέτωσαν l. ἀρχέτωσαν cod.
906,15 Nota πρὸς τὸ cod. — 21 ημέρᾳ l. ἡμέρᾳ cod. — 23 ζ' ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν καὶ εὐλόγησεν τὴν ἡμέραν τὴν ζ' cod. ex homoioteleuto omissum a typotheta.
907,23 ὁ l. ὅ cod.
908,5 γέννων l. γεννῶν cod.
909,8 Nota φάγει cod. — Nota: pluralis — quem et Symeon expressit
910,10 αγχινοίᾳ l. ἀγχινοίᾳ cod. — 11 ἐπιλλέγει cod. — 21 τότε l. τότε καὶ cod.— 24 γυναικαὶ l. γυναικί
911,8 Nota αὐτῶν οἱ ὁ. ἀ. cod. — 25 Nota αἴσθομ. cod.
912,29 ἐκ om. cod.
915,22 Nota ὁ καὶ Ἰϊᾶς cod.

EXEMPLARIA SCRIPTURAE CODICUM.

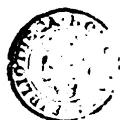
I. Coisl. 310. λόγου γράψαντας· [illegible]
[illegible]
[illegible]

II. Coisl. 305. [illegible]
[illegible]

III. Mosq. 1ª l. 1. [illegible]
86ᵇ [illegible]
209ᵇ l. 33 [illegible]

IV. Ambr. 469, 12. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ φιλοσοφίᾳ μεγάλως αὐτοὺς [illegible]

ИЗДАНІЯ
ВТОРАГО ОТДѢЛЕНІЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.

1. **Словарь Церковно-Славянскаго и Русскаго языка.** СПб. 1847. 4 тома въ 4°.
2. **Опытъ Областнаго Великорусскаго Словаря.** СПб. 1852. 1 т. 4°.
3. **Дополненіе къ Опыту Областнаго Великорусскаго Словаря**, со *А. Х. Востоковымъ*. СПб. 1858. 4°.
4. **Церковно-Славянскій Словарь.** *А. Х. Востокова*. Т. 1-й. 4°. СПб. 1858.
5. **Опытъ Общесравнительной Грамматики Русскаго языка.** СПб. 1852. 1 томъ. 8°. 2-е изд. 1853; 3-е изд. 1854.
6. **Отчеты** Императорской Академіи Наукъ по Отдѣленію Русскаго языка и Словесности за первое десятилѣтіе съ его учрежденія, составленные Академикомъ *П. А. Плетневымъ*. СПб. 1852. 1 томъ. 8°.
7. **Извѣстія** Императорской Академіи Наукъ по Отдѣленію Русскаго языка и словесности, издаваемыя подъ редакціей Академика *И. И. Срезневскаго* съ 1852 года. 4°. Томы I—VII: 1852—1858. Экземпляры перваго и втораго тома всѣ распроданы.
8. **Матеріалы** для сравнительнаго и объяснительнаго словаря и грамматики Русскаго языка и другихъ Славянскихъ нарѣчій. Томы I—IV. СПб. 1854—1858. 4°.
9. **Историческія чтенія** о языкѣ и словесности въ засѣданіяхъ II-го Отдѣленія Императорской Академіи Наукъ. Три книги. СПб. 1854—1857. 8°.
10. **Мнѣнія** о новомъ изданіи Словаря. СПб. 1854. 8°. Въ продажѣ уже нѣтъ.
11. **Ученыя Записки** Втораго Отдѣленія Императорской Академіи Наукъ. Редакторъ *И. И. Срезневскій*. Т. I—V. Спб. 1854—1859. 8°.
12. **Санскрито-Русскій Словарь.** *К. А. Косовича*. Спб. 1854. 4°. Отпечатаны 1—3 тетради.
13. **Памятники Великорусскаго нарѣчія.** Спб. 1855. 8°.
14. **Словарь Малорусскаго нарѣчія**, составленный *А. Аѳанасьевымъ-Чужбинскимъ*. Спб. 1855. 4°. Тетрадь 1-я.
15. **Изслѣдованіе о лѣтописи Якимовской.** Составилъ *П. А. Лавровскій*. СПб. 1855. 8°.
16. **Памяти Графа** Сергія Семеновича **Уварова**, Президента Академіи Наукъ. *П. А. Плетнева*. СПб. 1855.
17. **Повѣсть о Цареградѣ.** Чтеніе *И. И. Срезневскаго*. Спб. 1855.
18. **Изслѣдованія и замѣчанія** о древнихъ памятникахъ Старославянской литературы. СПб. 1856. 8°.
19. **Царствованіе Екатерины I.** Сочиненіе *К. И. Арсеньева*. СПб. 1856. 8°.
20. **Грамматика Русскаго языка.** Академика М. В. Ломоносова, 1755 г. Издана II-мъ Отдѣленіемъ Императорской Академіи Наукъ въ воспоминаніе столѣтія Русской грамматики. СПб. 1855. 8°.
21. **О древней Русской лѣтописи**, какъ памятникѣ литературномъ. Соч. *М. И. Сухомлинова*. 1856. 8°.
22. **Памятники нарѣчія Залабскихъ Древлянъ и Глинянъ.** *А. Ѳ. Гильфердинга*. 1856. 8°.
23. **Отчеты II-му Отдѣленію Академіи** о филологическомъ путешествіи по западнымъ краямъ Россіи. Кандидата *С. П. Микуцкаго*. 1855—1856. 8°.
24. **Русскій библіографическій указатель** за 1855 годъ. 8°.
25. **Обзоръ Русской духовной литературы.** 862 — 1720. Сочиненіе преосвященнаго *Филарета*, епископа Харьковскаго. 1857. 8°.
26. **Очеркъ литературной исторіи старинныхъ повѣстей и сказокъ Русскихъ.** Соч. *А. Пыпина*. 1857. 8°.
27. **Памятники и образцы народнаго языка и словесности** Русскихъ и Западныхъ Славянъ. Редакторъ *И. И. Срезневскій*. 1852—1856. 4°.
28. **Древніе глаголическіе отрывки**, найденные въ Прагѣ. *И. И. Срезневскаго*. 1857. 8°.
29. **Хожденіе за три моря** Аѳанасія Никитина въ 1466—1472 гг. Чтенія *И. И. Срезневскаго*. 1857. 8°.
30. **Обозрѣніе пергаменныхъ рукописей** Новгородской Софійской библіотеки. *И. К. Купріанова* 1857. 8°.
31. **Высшія правительственныя лица времени царя Михаила Ѳеодоровича.** *К. И. Арсеньева*. Спб. 1857. 8°.
32. **Задонщина** в. к. Дмитрія Ивановича и брата его Владиміра Андреевича. Чтеніе *И. И. Срезневскаго*. 1858. 8°.

